Polsko-Niemiecki i Niemiecko-Polski

Słownik kieszonkowy.

Polnisch-Deutsches und Deutsch-Polnisches

Taschenwörterbuch.

Zum Gebrauch
für Schulen, Behörden, Verkehr und Reisen.

Neubearbeitet
von
F. Booch-Árkossy und O. P. Michael Koczyński
Dr. phil. Dr. jur.

II. Niemiecko-Polski.
(Deutsch und Polnisch.)

Dreizehnte Auflage.

Leipzig.
H. Haessel Verlag.

Druck von August Pries in Leipzig.

Vorwort.

Im Auftrage der Verlagshandlung des Herrn **Hermann Haessel** in **Leipzig** unternahm der Unterzeichnete Ende 1863 die Ausarbeitung eines neuen möglichst vollständigen Wörterbuches der **Polnischen** und der **Deutschen** Sprache unter Zugrundelegung der neuesten und besten Originalquellen, wie solche in der im laufenden Jahre erschienenen fünften Auflage des **Nowy dokładny Słownik polsko-miemiecki** näher aufgeführt sind. Im Jahre 1869 erschienen beide Bände des in Stereotypplatten hergestellten Gesammtwerkes.

Neu aufgelegt erschienen dieselben vermehrt in 4. Auflage, wurden 1872 neu, 1881 durch ein reichhaltiges **Supplement** vermehrt, welches von vornherein in Aussicht genommen war, um das Hauptwerk auf der Höhe der Zeit zu erhalten.

Die vom Publikum anerkannten Vorzüge des Dokładny Słownik Polsko-Niemiecki, bestimmten Verfasser und Verleger, das vorliegende **Taschenwörterbuch** beider Sprachen in **selbstständiger Neubearbeitung** erscheinen zu lassen.

Da der Verleger des Werkes unabläßig besorgt war, seinen Wörterbüchern den Vorzug größter Vollständigkeit und Correctheit zu sichern, zu welchem Ende er keine Opfer scheut, so wurde ich von ihm beauftragt, unter den mir genauer bekannten wissenschaftlich gebildeten **Nationalpolen** einen geeigneten Mitarbeiter vorzuschlagen, welchem die **Revision der Druckbogen** anvertraut werden könnte. Es gelang mir, für dieses wichtige Amt eines Revisors den auf dem Titel genannten Herrn Professor Dr. jur. **Michael Korczyński** von der Universität zu **Krakau** zu gewinnen. Derselbe war mir bereits vor Jahren bekannt geworden durch die von ihm im Verein mit mehreren anderen Gelehrten bewirkte Herausgabe eines **Deutsch-polnischen**

Wörterbuches der Kunstausdrücke des Rechtswesens **im Handel, im Verkehr-** und im **Verwaltungsfache** des österreichisch-ungarischen Gesammtstaates. Diese vor einigen Jahren bereits in zweiter Auflage erschienene sehr nützliche Arbeit wurde ebenso wie andere entsprechend werthvolle Sammlungen bei meiner Neubearbeitung des vorliegenden **Polnisch-Deutschen** und **Deutsch-Polnischen Taschenwörterbuchs** dankbarst und pflichtmäßig benutzt. —

Die Herrn Prof. Dr. jur. **Koczyński** zugefallene Druckrevision des Werkes wurde von demselben mit aller Sorgfalt von Anfang bis zum Ende durchgeführt, so daß Verfasser und Verleger dem **polnischen** wie dem **deutschen Publikum** das zur Zeit denkbar **vollständigste** und **correcteste** Taschenwörterbuch der beiden so wichtigen **Culturſprachen** darzubieten im Stande sind.

Es ist mir eine angenehme Pflicht, mit lebhaftestem Danke der beiden Officinen zu gedenken, in welchen während einer Reihe von fünf Jahren der **Satz** des ganzen jetzt fertig vorliegenden **Taschenwörterbuches** geliefert worden ist, und zwar der **Polnisch**-deutsche Theil mit 1082 Druckseiten in der rühmlich bekannten **G. Pätz**'schen Buchdruckerei in Naumburg, der **Deutsch**-polnische Theil mit 790 Druckseiten in der **Spamer**'schen Buchdruckerei in Leipzig in ununterbrochen fleißiger und höchst gewissenhafter Arbeit zu Ende gebracht und schließlich beide Bände in Stereotypplatten hergestellt worden sind.

Leipzig-Plagwitz, Oktober 1890.

Dr. phil. **Booch-Árkossy.**

Abkürzungen (Skrócenia).

a. für Adjectiv, Przymiotnik.

ad. ,, Adverb, Przysłowek.

Alt. ,, Alterthumskunde, Nauka starożytności.

Bchdr. ,, Buchdruckerkunst, Sztuka drukarska.

Bchh ,, Buchhandel, Księgarstwo.

Bk. ,, Baukunst, Bauwesen, Budo-

Bw. ,, Bergbauwesen, Górnictwo.

comp. ,, Comparativ, Steigerungsgrad, Stopień wyższy.

conj. ,, Conjuction, Bindewort, Spójnik.

dim. ,, Diminutiv, Verkleinerungsform, Zdrobniało słowko.

etw. ,, etwas, co.

f. ,, Femininum, weibliches Wort, Słowo rodzaju żeńskiego.

Ftk. ,, Fechtkunst, Sztuka szermierska.

Grb. ,, Gerberei, Garbarstwo.

Geog. ,, Geographie, Erdbeschreibung, Ziemiopisarstwo, Jeografja.

Gl. ,, Größenlehre, Mathematik, Matematyka.

Gsch. ,, Geschichte, Geschichtskunde, Historja.

Gtn ,, Gärtnerei, Gartenwesen, Ogrodnictwo.

H., Hd. ,, Handel, Kupiectwo.

Hlk. ,, Heilkunde, Sztuka lekarska.

Jäg. ,, Jägerei, Jagdwissenschaft, Myśliwstwo.

Jmd., Jmdm., Jmdn. für Jemand, Jemandem, Jemanden, kto, kogo, komu.

imp. für imperfect, unvollständig (Zeitwort), Słowo niedokonane.

impers. ,, impersonal, unpersönlich, nieosobiście.

indec. ,, indeclinabel, nicht declinirbar, nieodmienne.

int. ,, Interjection, Ausrufewort, Wykrzyknik.

iron. ,, ironisch, spöttisch, ironicznie.

Kg. ,, Kirchengebrauch, Kirchengeschichte, Zwyczaj kościelny, Historja kościelna.

Kk. ,, Kochkunst, Kucharstwo, Kucharska sztuka.

Kw. ,, Kriegswesen, Kriegswissenschaft, Kriegsbaukunst, Wojskowość, Nauka wojenna, Architektura wojenna.

Ldw. für Landwirthschaft, Gospodarstwo wiejskie.

m. ,, Masculinum, männliches Wort, Słowo rodzaju męzkiego.

Mal. ,, Malerei, Malarstwo.

Mech. ,, Mechanik, Mechanika.

Mzk. ,, Münzkunde, Münzwesen, Mennictwo.

n. ,, Neutrum, sachliches Wort, Słowo rodzaju nijakiego.

Ng. ,, Naturgeschichte, Historja naturalna.

Ntl. ,, Naturlehre, Physik, Fizyka.

Philos. ,, Philosophie, Weltweisheit, Filozofja, Mądrość świata.

npr. ,, Nomen proprium, Eigenname, Imię własne.

perf. ,, Perfectum (verbum), vollständiges Zeitwort, Słowo dokonane.

pl. ,, Plural, Mehrzahl, Liczba mnoga.

pp. ,, Participium passivum, Mittelwort der Leidesform, Imiesłów bierny.

ppr. ,, Participium praesentis, Mittelwort der Gegenwart, Imiesłów teraźniejszy.

præp. ,, Präposition, Verhältnißwort, Przyjmek.

pron. ,, Pronom, Fürwort, Zaimek.

Rk. ,, Rechenkunst, Arytmetyka.

Rw. ,, Rechtswesen, Rechtswissenschaft, Nauka prawa.

ſ. ,, siehe, obacz.

s. ,, Substantiv, Hauptwort, Rzeczownik.

Sb. ,, Schaubühne, Theater, Teatr.

Schdk. ,, Scheidekunst, Chemia.

Spl. ,, Sprachlehre, Gramatyka.

Stk. ,, Sternkunde, Gwiazdarstwo.

Stw. ,, Staatswesen, Staatswissenschaft, Rząd, Polityka.

sup. ,, Superlativ, vergleichsloser Grad, Stopień najwyższy.

Sw. für Schiffswesen, Schifffahrt, Seewesen, Marynanka, żegluga.
Tk. „ Tonkunst, Musik, Muzyka.
Tzk. „ Tanzkunst, Sztuka tańcowania.
va. „ Verbum activum, thätiges Zeitwort, Słowo czynne.
va. frequ. für Verbum activum frequentativum, Zeitwort mit oftmaliger Wiederholung, Słowo częstotliwe.
vn. „ Verbum neutrum, unübergehendes Zeitwort, Słowo nijakie.
vr. für Verbum reciprocum, rückbezügliches Zeitwort, Słowo zaimkowe.
W. „ Weberei, Weberwaaren, Tkactwo.
Wpk. „ Wappenkunde, Herbowna nauka, heraldyka.
Zk. „ Zergliederungskunst, Anatomie, Anatomia.
Zm. „ Zimmerei, Zimmerkunst, Ciesielstwo.

— für das Stichwort, oder den Anfang des betreffenden Wortes, zamiast Słowa względnego.
† „ veraltetes Wort, Słowo zestarzałe.
* „ figürlich, bildlich, oder in ganz anderer Bedeutung, als es wörtlich heißen würde, niewłaściwie; auch bezeichnet es die Sprüchwörter u. Redensarten, przez przypowieść.
** „ scherzhafter Ausdruck, wyzażenie żartobliwe.
§ „ gemeiner, niedriger oder vertraulicher Ausdruck, Wyraz gminny, podły, poufały.

Das Zeichen ′ gibt an, auf welcher Sylbe der deutschen mehrsylbigen Wörter der Ton ruht.

Im Polnischen hat jede vorletzte Sylbe eines mehrsylbigen Wortes den Ton, mit einigen wenigen Ausnahmen, die in der polnischen Grammatik nachzusehen sind.

Znak ′ wyjawi akcent zgłosek niemieckich w wyrazach kilko-zgłoskowych.

Slownik Kieszonkowy Niemiecko-Polski.

Deutsch-Polnischer Theil.

A.

A, A; wer A sagt, muß auch B sagen, *kto A powiedział, powinien i B powiedzieć; von A bis Z, *od A do Z, od początku do końca; a. D. = außer Diensten [bez służby; po za służbą.
Ae, ä = e.
Aa'chen, *n. Geog.* Akwisgran; aus A. Akwisgrański; Aa'chener, *m. Ng.* Akwisgrańczyk.
Aal, *m. Ng.* węgorz; —=, *a.* węgorzowy, węgorzny; **=lbeere**, *f.*, **=lbeerstrauch**, *m. Ng.* pękacina.
Ae'lchen, *n. dim.* węgorzyk.
Aa'len, *va.* (h.) łowić węgorze; **=lfang**, *m.* łowienie węgorzy, połów węgorzy; **=lfleisch**, *n.* węgorzyna; węgorzowe mięso; **=lgabel**, *f.*, **=lstecher**, *m.*, **=leisen**, *n.* oścień na węgorze; **=lhälter**, *m.* węgorznia; **=lhaut**, *f.* skóra węgorza od. węgorzowa; **=lkasten**, s. Aa'lfang; **=lquappe**, **=lraupe**, *f. Ng.* mientus, miętus; **=lreich**, *a.* pełn węgorzy; **=lschleiche**, *f. Ng.* nibywąż; **=lstreich**, **=lstreif**, *m.* ciemna smuga na grzbiecie węgorza i konia bulanego; **=lteich**, *m.* sadzawka, staw na węgorze.
Aar, *m. Ng.* orzeł; **=rweihe**, *m.* u. *f. Ng.* myszołów.
Aas, *n.* (*pl.* Aeser) ścierwo, zdechlina, padlina; *Jäg.* (Lockspeise) nęta, ponęta, przynęta; wab'; **=sblatter**, *f. Hlk.* świniak; **=sblume**, s. Aa'spflanze; **Aa'sen**, *vn.* (h.) gnuśnieć; *va. Grb.* miezdrzyć; **=sfliege**, *f. Ng.* ścierwowiec; **=sfressend**, *a.* ścierwożerny; **=sgeier**, *m. Ng.* ścierwojad; **=geruch**, **=sgestank**, *m.* smród (jakby ze zgniłego ścierwa); **=sgierig**, *a.* łakomy na ścierwo; **=käfer**, *m. Ng.* ścierwowiec, omarlica; **Aa'sig**, *a.* gnuśny, leniwy; — werden, osowieć; **=skrähe**, *f. Ng.* wrona czarna; **=spflanze**, *f. Ng.* stapelia; **=srabe**, *m.* kruk pospolity; **=sseite**, *f.* lewa strona skóry; miazdra; **=svogel**, *m. Ng.* ptak ścierwożerny.
Ab, *præp.* z, od, na, u; den Hut —! zdjąć kapelusz! Gewehr —! *Kw.* z ramienia broń! — und zu od i przy; raz po raz; potrosze; weit — daleko stąd; — und zu gehen przechadzać się.
A'baasen, s. Aa'sen.
A'bächzen (sich), *vr.* (h.) zgryźć się; zadyszeć się.
A'backern, *va.* (h.) *Ldw.* odorać, uorać.
A'baichen, *va.* wymierzyć.
A'bänderlich, *a.* odmienny; **=rlichkeit**, *f.* odmienność; **=dern**, *va.* odmienić, zmienić, odmieniać; *Spl.* s. A'bwandeln, Declini'ren, Conjugi'ren; **=derung**, *f.* odmiana, zmiana; — eines Vertrages przemiana układa; *Spl.*, s. Declinatio'n, Conjugatio'n.
A'bängstigen, *va.*: Jmdn. — nastraszyć kogo; (sich) — trapić się, troszczyć się, nakłopotać się (o co); **=stigung**, *f.* zmęczenie, niepokój.
A'barbeiten, *va.* (h.) odrobić; (abnutzen) nadużyć; (bezahlen) dług odrobić; spracować się, zmordować się; zmęczyć się; abgearbeitet (ermüdet) odrobiony, stępiały, sfatygowany; **=arbeitung**, *f.* odrobek, odrobienie; zmęczenie.
A'bärgern (sich), *vr.* (h.) zgryźć się; zginąć od gniewu.
A'bärnten, s. A'bernten.
A'bart, *f.* wyrodek, różny gatunek, odmienny rodzaj; odmiana; **=rten**, *vn.* (s.) odrodzić się; wyrodnym być; odmieniać się; **=rtung**, *f.* wyrodzenie się.
A'bäschern, *va.* (h.): *Kk.* (Fische) klej od. flegmę z ryb ciepłym popiołem otrzéć; sich —, (h.) zmocować się.

A'bäsen, *va.* u. *vn.* (h.) spaść.
A'bästen, *va.* (h.) poodcinać gałęzie; obrzynać drzewa.
A'bätzen, *va.* wybejcować.
A'bbacken, *va. irr.* (h.) upiec; dopiec; abgebackenes Brod chleb odsiadły od. dopieczony.
A'bbaden, *va.* (h.) wykąpać, odkąpać.
A'bbalgen, *va.* skórę odrzéć, zdjąć skórę; (sich mit Jmdm.) — zmocować się.
A'bbamsen, s. A'bpelzen.
A'bbarbieren, *va.* ogolić (brodę); zgolić.
A'bbasten, *va.* krzesać skórę.
A'bbau, *m.*: einer Grube, *Bw.* wyrabianie pokładu; -bau-, *a.* wywozowy; wydobywczy; -baustrecke, *f. Bw.* chodnik dobywalny; -bausystem, *n.* całokształt odbudowy; -bauen, *va.* eine Grube — wykopać; — einer Grube, *Bw.* wyrobienie pokładów. [(ptaki).
A'bbaumen, *vn.* (s.) *Jäg.* odlecieć raptem
A'bbäumen, *va. W.* rozwijać (utkaną sztukę) z wałka.
A'bbeeren, *va.* obierać, obrywać jagody.
A'bbefehlen, *va. irr.* cofnąć rozkaz, odwołać.
A'bbehalten, *va. irr.* (Mütze, Hut) czapkę, kapelusz w ręku trzymać.
A'bbeißen, *va. irr.* ugryźć, odgryźć, odkąsić, ukąsić.
A'bbeizen, *va.* odbejcować; -zung, *f. Hlk.* odczyszczenie kwasami.
A'bbekommen, *va.* oberwać.
A'bbellen (sich), *vn.* wyszczekać się.
A'bbersten, *vn.* odpaść, odpaśdź.
A'bberufen, *va. irr.* odwołać; -fung, *f.* odwołanie; -ngsschreiben, *n* list odwołujący.
A'bbestellen, *va.* wypowiedzieć, odmówić; odkazać; -lung, *f.* odmówienie, wypowiedzenie; cofnięcie zamówienia.
A'bbeten, *va.* odmawiać modlitwę.
A'bbetteln, *va.* wyżebrać, dożebrać się czego. [odginać.
A'bbeugen, **A'bbiegen**, *va. irr.* odgiąć;
A'bbezahlen, *va.* upłacić, wypłacać częściowo; -lung, *f.* upłata, wypłata, zapłata.
A'bbild, *n.* obraz, kopja; -bilden, *va.* odformować; wyobrażać; -bildung, *f.* wyobrażenie; obraz.
A'bbimsen, *va.* pomeksem co zetrzéć.
A'bbinden, *va. irr.* (h.) odwiązać, odjąć; odłączyć; ein Faß — beczkę pobijać; eine Ader —, *Hlk.* arterją związać.
A'bbiß, *m.* odkąszenie; miesjsce w którém odgryziono; ukąsek, odgryzek, ugryzek, ogryzek.
A'bbitte, *f.* przeproszenie, przepraszanie; -bitten, *va. irr.* (h.) przeprosić, przepraszać, odprosić.
A'bblasen, *va. irr.* (h.) zdmuchnąć, odmuchnąć; — vom Thurm wytrąbić piosnkę z wieży.
A'bblassen, *va.* wyblędnać, kolor stracić.
A'bblatten, *va.* liście obłamywać.
A'bblättern (sich), *vr.* łupać się, odłupywać, opadać; -tterung, *f.* odłupywanie, opadanie.
A'bbläuen, *va.* posinić; -blauen, *vn.* (h.) puszczać farbę błękitną.
A'bbleichen, *va.* dobielić, wybielić; —, *vn.* wyblakować, wybladnąć.
A'bblitzen, *vn.* (h.) przestać błyskać się; —, *vn.* (s.): das Gewehr ist ihm abgeblitzt spaliło mu na panewce.
A'bblühen, *va.* (s.) dokwitnąć, dokwitywać; -geblüht, *a.* okwitły.
A'bborgen, *vn.* na kredyt zapożyczać się u kogo.
A'bbrand, *n. Hlk.* zendra; szych; odchód; ubytek; -brändler, *m. Hlk.* pogorzelec.
A'bbrassen, *va. Sw.* spuścić, zwinąć żagle.
A'bbraten, *va. irr.* (h.) upiec, dopiec.
A'bbrauen, *va.* dowarzyć, uwarzyć (piwo).
A'bbräunen, *va. Kk.* zrumienić (pieczeń).
A'bbrechbar, *a.* odłomny; -brechen, *va. irr.* (h.) ułamać, przyłamać, odłamać; Blumen — kwiatki urwać; (vom Lohne) urwać od zapłaty; (plötzlich endigen) przerwać od. krótko skończyć; ein Lager — zwinąć obóz; (Unterhandlungen) układy zerwać; —, *vn.* (s.) ułamać się.
A'bbreiten, *va.* spłaszczyć.
A'bbrennen, *va. irr.* (h.) odpalić, opalić, upalić; ein Geschütz —, *Kw* wystrzelić, dać ognia z działa; ein Feuerwerk — fajerwerk puszczać; -gebrannter, *m.* pogorzelec; (in Asche legen) spalić; —, *vn.* (s.) spalić się, zgorzéć; von der Pfanne — przytyknąć, z panewki się spalić bez wystrzelenia.
Abbreviatu'r, **Abbrevi'ren**, s. A'bkürzung.
A'bbringen, *va. irr.* (h.) odnieść, odwieść, znieść: Jmdn. — odwrócić, odwieść kogo od czego.
A'bbröckeln, **A'bbrocken**, *va.* odkruszyć, odłamać, oddrobić; —, *vn.* (s.) odkruszać się, kruszynami odpadać.
A'bbruch, *m.* odłamanie; uszczerbek, ujma; ubytek; (Nachtheil) szkoda, krzywda, strata, uchylenie; — thun, *uszczerbek zadać; -brüchig, *a.* kruchy; łatwy do odłamania się.
A'bbrühen, *va.* wyparzyć, oparzyć, sparzyć; gegen Alles abgebrüht sein, *zobojętniéć; być nieczułym.
A'bbrüllen, *va.*: ein Lied —, **piosnkę odryczéć, odbeczéć; sich — ryczeniem zmęczyć się.
A'bbügeln, *va.* odprasować.
A'bbürsten, *va.* oczesać, wyczesać szczotką.
A'bburzeln, *vn. Gymn.* odmachnąć z koziołkiem.
A'bbüßen, *va.* pokutować za co, odpokutować, odcierpiéć; *Bw.* siedziéć za pokutę; -büßung, *f.* wycierpienie, odpokutowanie.

A'bbuttern, *vn.* (h.) skończyć robienie masła.
A B C, **Abece'**, *n.* abecadło, alfabet; *początki, elementa; das — lehren abecadła uczyć; **ABC-Buch**, **Abece'buch**, *n.* abecadło, elementarz; **ABC-schüler**, **Abece'schüler**, *m.* abecadlarz; żaczek; **-rin**, *f.* abecadlarka.
A'bcirkeln, *va.* odcyrklować, odkryślić, odrysować; **-conterfeien**, *va.* odrysować, odmalować; **-copiren**, *va.* przepisać, przekopiować, przemalować.
A'bdachen, *va.* zrzucić dach, odkryć dach; sich — spadać; **-chung**, *f.* odkrycie dachu; pochyłość.
A'bdämmen, *va.* tamą przegrodzić; wodę groblą wytrzymać; **-mung**, *f.* wstrzymanie wody groblą.
A'bdampfen, *vn.* (h.) obrócić się w parę; wywaporować; **-dämpfen**, *va.* sublimować, ulotnić, ulatniać; **-dampfungs-schale**, *f. Schdk.* parownica; **-dampfung**, *f.* wyparowanie, ulotnienie; **-dampfungs-salz**, *n.* gradówka.
A'bdanken, *va.* odprawić ze służby, odstawkę dać; —, *vn.* (h.) żądać uwolnienia ze służby; złożyć urząd, wypowiedzieć służbę; *Stw.* abdykować, złożyć koronę; (am Grabe) dzięki mieć; mowę pogrzebną mieć; **-nkung**, *f.* podziękowanie za co; *Kw.* abszyt; uwolnienie od służby.
A'bdarben (sich), *vr.* skąpić, od gęby ująć sobie; niedojeść. [szyć słód.
A'bdarren, *va.* (Malz) należycie wysu-
A'bdecken, *va.* odkryć; ze skóry łupić; (Haus) odzierać dach z domu; (Tisch) zebrać ze stołu, zdjąć obrus; (Vieh) skórę zdjąć z bydlęcia; **-decker**, *m.* odzierający skóry, hycel; **-deckerei**, *f.*, **-decker-gewerbe**, *n.* rzemiosło oprawcy albo hyclowskie; pomieszkanie hycla (rakarnia); hycelnia.
A'bdeichen, *va.* tamą odłączyć.
A'bdicken, *va.* zgęścić. [skami.
A'bdielen, *va. Zm.* oddzielić dylami, de-
A'bdienen, *va.* odsłużyć, wysługiwać co; —, *vn.* (h.) odsłużyć, wysłużyć.
A'bdingen, *va. irr.* utargować.
A'bdisputiren, *va.* (h.) zaprzeczyć co, urwać co komu wykrętarstwem.
A'bdocken, *va.* rozkręcać, rozwijać, zwijać na kłębek z motka.
A'bdorren, *vn.* (s.) odsychać, uschnąć, zaschnąć; **-dörren**, *va.* osuszać, dosuszyć, ususzyć.
A'bdrängen, *va.* pchaniem oddalić, wypychać, spychać.
A'bdrechseln, *va.* odtoczyć co; *wygładzić.
A'bdrehen, *va.* ukręcić, odkręcić; (Schlüssel) klucz ukręcić; **-drehbar**, *a.* ukrętny; **-drehnagel**, *m.* śruba, którą się w muterce otwory równają.
A'bdreschen, *va. irr.* (h.) *Ldw.* odmłocić, wymłocić; (derb prügeln) wytrzepać komu skórę, obić kogo; **-gedroschen** (nicht mehr neu), *a.* domłocony, wymłocony, omłocony; otarty.
A'bdrieseln, *va.* wystrzępić; wysnuć (wyciągając nitkę po nitce); (sich) rozłazić się.
A'bdringen, *va. irr.* wycisnąć, wydrzeć co; wymódz, wymusić na kim; s. a. A'bdrücken, A'bpressen. [grozić.
A'bdrohen, *va.* pogróżkami wymódz; wy-
A'bdruck, *m. Bchdr.* odcisk; odbitek; neuer —, *Bchh.* nowe wydanie; (Abgedrucktes) wycisk; (von Münzen 2c.) odbitki; **-drucken**, *va.* odcisnąć, wycisnąć; (Buch) książkę wydrukować; —, *vn.* (h.) farbę puszczać; brudzić.
A'bdrücken, *va.* oddłabić, odgnieść; das Herz —, * ścisnąć serce; (Gewehr) wystrzelić, wypalić. [dudlić.
A'bdudeln, *va. Tk. iron.* oddudlić; wy-
A'bdunkeln, *va. Mal.* (Farben) ściemnić, przyciemnić kolor; **-dunkelung**, *f.* przyciemnienie kolor.
Ab'dunsten, *vn.* (s.) wywietrzyć, wyparować; **-dünsten**, *va. Schdk.* dać odparować, wyparować, wywaporować.
Abecedi'ren, *vn. Tk.* (solfeggiren) skalę śpiewać.
A'becken, *va.* kanty poobcinać.
A'beggen, *va. Ldw.* wybronować, broną wytrzepić.
A'beifern (sich), *vr.* unosić się gniewem, wpadać w zapał.
A'beisen, *va.* uwolnić od lodu, wyrąbać lód.
A'belmosch, *m. Ng.* piżmak; piżmian.
A'bend, *m.* wieczór; am — z wieczora, na wieczór, w wieczór; gegen — ku wieczorowi, pod wieczór; gestern — wczoraj w wieczór; diesen — tego wieczora; bei eintretendem — przed samym wieczorem; es wird — ma się ku wieczorowi; zu — essen wieczerzać; der heilige —, *Kg.* wilia bożego narodzenia; es will — werden oto schodzi dzień; —, *Geog.* (Westen) zachód; **-dandacht**, *f.* nabożeństwo wieczorne; **-darbeit**, *f.* praca, robota wieczorna; **-dbelustigung**, *f.* rozrywka wieczorna; **-dbesuch**, *m.* owiedziny wieczorne; **-dbrod**, *n.* wieczerza, kolacja; **-ddämmerung**, *f. Ntl.* zmierzch; mrok; **-dfalke**, *m. Ng.* kobuzek; **-dfalter**, *m.* ćma, zmierzchnik (motyl); **-dfeier**, s. A'bendandacht; **-dgebet**, *n.* modlitwa wieczorna; **-dgegend**, *f.* zachód; **-dgeläute**, *n.* dzwonienie wieczorne; **-dgesang**, *m.* śpiew wieczorny; **-dgesellschaft**, *f.* zgromadzenie wieczorne; zu einer — einladen zaprosić na wieczór; **-dglocke**, *f. Kg.* dzwon wieczorny; **-dhimmel**, *m.* zachodnia strona nieba; **-dkühle**, *f.* chłód wieczorny; **-dland**, *n. Geog.* kraj zachodni; **-dländer**, *n. pl.* kraje zachodnie;

=dländer, *m. pl.* zachodniokrajowcy; =dländisch, *a.* zachodniokrajowy, zachodni; **Abendlich**, *a.* wieczorny; =lied, *n.* pieśń wieczorna; =dluft, *f.* powietrze wieczorne, aura wieczorna; =dmahl, *n. Kg.* święta wieczerza Pańska; zum heiligen — gehen iść, przystępować do komunji, do stołu Pańskiego; =dmahlsgänger, *m. Kg.* komunikujący, przystępujący do komunji; =dmahlzeit, s. A'bendbrod; =dmesse, =dmette, *f. Kg.* nieszpóry; =dmusik, *f.* muzyka wieczorna, serenada; =dpfauenauge, *n. Ng.* zmierzchnik, pawnik; =dpunkt, *m. Stk.* punkt zachodni; =dregen, *m.* deszcz wieczorny; *Bibl.* deszcz późny; =droth, *n.*, =dröthe, *f.* zorza wieczorna; =druhe, *f.* spokojność wieczorna.

A'bends, *ad.* wieczorem; w wieczór; z wieczora; na wieczór; =dschein, s. A'bendroth; =dschmaus, *m.* biesiada wieczorna; =dsegen, *m.* modlitwa wieczorna; =dseite, *f.* strona zachodnia; *Geog.* zachód; **Abendsonne**, *f.* słońce zachodzące; =dständchen, *n. Tk.* serenada; =dstern, *m. Stk.* gwiazda wieczorna; wieczernica; Wenus; =dstille, *f.* cisza wieczorna; =dstunde, *f.* wieczorna godzina; =dtisch, *m.* wieczerza; kolacja; =dthau, *m. Ntl.* rosa wieczorna; =dunterhaltung, *f.* wieczór, zabawa od. rozrywka wieczorna; =dversammlung, *f.* schadzka wieczorna; =dwärts, *ad.* ku zachodowi; na zachód słońca; =dwind, *m.* wiatr zachodni; =dzeit, *f.* czas wieczorny; pora wieczorna; =dzeitung, *f. Litt.* gazeta wieczorna; =dzirkel, s. A'bendgesellschaft.

A'benteuer, *n.* awantura, przygoda; nadzwyczajne zdarzenie; =nteuerlich, *a.* awanturny, dziwaczny; bajeczny; =nteuerlichkeit, *f.* awanturność, cudowność, dziwaczność, okropność; =nteurer, *m.* awanturnik.

A'ber, *conj.* lecz, ale, zaś; tausend u. aber tausend tysiące, niezliczone mnóstwo; — doch ale przecię; jednak; wszakże; jednakże; atoli; oder — albo zaś; — gleichwohl atoli; jednak; wszelako; ale przecię.

A'berglaube, =rglauben, *m.* zabobon, zabobony; zabobonność; guślarstwo; aus — przez zabobon; =rgläubig, =rgläubisch, *a.* zabobonny; guślarski.

A'berkennen, *va. irr.* (h.) Jmdm. etwas —, *Rw.* odsądzić dekretem, odmówić; zaprzeczać komu co; odsądzić od czego; =erkennung, *f.* odmówienie, odsądzenie dekretem.

A'bermalig, *a.* u. *ad.* powtórny, powtórzony; na nowo uczyniony; =rmals, *ad.* jeszcze raz; znowu; na nowo.

A'berntеn, *va. Ldw.* (Felder) pożniwować; zwieźć z pola, pozwozić.

A'berwitz, *m.* nierozum, nierozsądek, dowcip przesadzony; =rwitzig, *a.* nierozsądny; warjat; głupi; szalony; — reden niedorzeczności prawić.

A'beschern (sich), *vr.* zmocować się, zmęczyć się.

A'bessen, *va irr.* (h.) objeść, poobjadać, ogryźć, obierać; einen Teller Speise — zjeść co było na talerzu; (durch Essen vermindern) odjeść; —, *vn.* (h.) zjeść, wstać od stołu.

A'bfädeln, *va. Kk.* (Bohnen) wąsy od grochu poobrywać.

A'bfahren, *va irr.* (h.) jadąc odtrącić; jadąc uszkodzić, zepsuć; (fort=, wegführen) odwieść; odwozić; —, *vn. irr.* (s.) wyjechać, odjechać; (vom Wege) zjechać z drogi, zbłądzić; (sterben) umrzéć; =fahrt, *f.* odjazd, wyjazd; =fahrts=, *a.* odjezdny, odjazdowy; =fahrtszeit, *f.* odjezdna godzina.

A'bfall, *m.* spadnienie, spadanie, spadek, odpadnienie, odpadanie; (der Blätter von Bäumen) opadanie liści z drzew; (des Wassers) spadek wody; (was abfällt, abgeht) odchód, opadki, kawałki odpadłe; (vom Getreide), *Ldw.* plewy, poślad, ograbki; zgoniny, zczynki; (von einer Religion) odstąpienie, oderwanie się, odszczepienie się, odpadnięcie.

A'bfallen, *va. irr.* (s.) odtrącić, odbić sobie, utrącić upadnieniem; —, *vn.* (s.) odpadać, odpadnąć, odpaść, spaść; (von Jmdm.) odszczepić się; (mager werden) opadać, schudnąć; (abstechen) kontrastować; (Gewinn bringen) przynieść co w korzyści; (von Gottes Wort) opuszczać słowo Boże; **A'bgefallener**, *m.* odstępca; (vom Glauben), *Kg.* apostata; zmiennik, przekińczyk.

A'bfällig, *a.* odpadły; co odchodzi; spadzisty, odmienny; *nieprzychylny; —, *ad.* nieprzychylnie; Jmdn. — bescheiden, oddalić, odprawić, odmówić co komu.

A'bfallsröhre, *f.* spadkowa rura.

A'bfalzen, *va.* odfalcować, falcować; (Bretter) wyfugować.

A'bfangen, *va. irr.* (h.) (Thiere, Vögel) połapać zwierzęta, ptaków; (Jmdn.) złapać kogo.

A'bfärben, *va.* ufarbować; —, *vn.* (h.) farbę puszczać, smolić. [z czego.

A'bfasern, *va.* włókna pozrywać; obierać

A'bfassen, *va.* (Rede, Schrift) ułożyć, składać; Jmdn.—, *podchwycić, zburczyć kogo; =fassung, *f.* ułożenie, układanie; układ.

A'bfasten, *va.* odpościć za co; sich —, *vr* (h.) przepościć się, postami się osłabić.

A'bfaulen, *vn.* (s.) odgnić, ugnić; zgnić i odpaść. [wyszumować.

A'bfäumen, *va.* pianę zbierać; szumować;

A'bfechten, *va. irr.* (h.) wyfechtować, wyszermować; —, * s. A'bbetteln.

A'bfedern, *va.* pióra oskubać; (reinigen) oczyścić z pierza.
A'bfegen, *va.* obmieść, odmieść; omiatać; wyczyszczać; **=gefegt**, *a.* omieciony, zmieciony, odmieciony, wykurzony; **=feger**, *m.* zmiatacz; miotełka do zmiatania kurzu.
A'bfeilen, *va.* opiłować, odpiłować, upiłować; **=feilicht**, *n.* (Feilspäne) opiłki.
A'bfeimen, *va.* wyrafinować; abgefeimter Schalk, *arcyfilut; frant nad franty; ćwik; filut wyrafinowany.
A'bfeilschen, *va.* (Jmdm. etw.) wytargować, wyłudzić co od kogo.
A'bfeinen, *va.* (Zucker) urafinować.
A'bferkeln, *va.* (h.) przestać się prosić (o świni).
A'bfertigen, *va.* wyprawić, wyexpedjować, odprawić, odprawiać; **=fertigung**, *f.* odprawa; odpowiedź; expedycja; odesłanie, wysłanie.
A'bfetten, *va.* tłustość zbierać z czego.
A'bfeuern, *va.* (Schießgewehr) wystrzelić; (Kanonen) wystrzelić z armaty; **=feuerung**, *f.* wystrzelenie.
A'bfiedeln, *va.* *iron.* odegrać na skrzypcach, odrzępolić.
A'bfiltriren, *va.* przecedzić, odcedzić.
A'bfinden, *va.* *irr.* (h.) (Jmdn.) zaspokoić kogo; dogodzić żądaniu czyjemu; sich mit Jmdm. —, *ułożyć się z kim, uiścić się; **=findung**, *f.* zaspokojenie; ugoda; zaspokojenie kogo dożywociem; **=dungsgeld**, *n.*, **=dungssumme**, *f.* *Rw.* ugodne; summa układowa.
A'bfinnen, *vo.* *Httk.* ścieńczać żelazo.
A'bfischen, *va.* ryby wyłowić; (abschöpfen) zbierać z wierzchu (tłustość Fett).
A'bflachen, *va.* spłaszczyć; sich — (Berge) nieznaczną pochyłością do równiny spadać.
A'bflammen, *va.* (Leder) skórę palić, wypalać. [(co splecionego).
A'bflechten, *va.* *irr.* rospleść, rosplatać
A'bflecken, *vn.*, f. A'bfärben.
A'bfleischen, *va.* *Gerb.* wymiezdrzać; **=fleischeisen**, **=fleischmesser**, *n.* żelazko garbarskie; nóż garbarski.
A'bflenzen, *va.* *Sw.* (todten Wallfisch) tłuszcz wyjąć z wieloryba.
A'bfliegen, *va.* *irr.* (f.) odlatywać, odlecieć. [ściec; upłynąć.
A'bfließen, *vn.* *irr.* (f.) spłynać, spływać,
A'bflöhen, *va.* z pcheł obrać.
A'bflößen, *va.* pławić; spuszczać.
A'bfluß, *m.* spływ; odpływ; odpłynienie, upływ; das Wasser hat keinen — woda niema ścieku; **=ßgraben**, *m.* kanał odpływowy; **=ßrinne**, **=ßröhre**, *f.* rynna, rura którą woda odpływa; **=ßschleuße**, *f.* śluza wypustowa.
A'bfohlen, *vn.* (h.) (Stute) ożrebić się; przestać się żrebić.
A'bfolgen lassen, *va.* (aushändigen) odesłać, wydać co komu.
A'bfoltern, *va.* (Jmdm. etw.) wymódz, wymusić co na kim przez tortury.
A'bfordern, *va.* odezwać się o co, żądać nazad; (Geld) odebrać pieniądze; (von der Welt) powołać z tego świata, wziąć z tego swiata; — lassen kazać odrebrać; **=forderung**, *f.* odeżwanie się o co; odezwa o co; żądanie wydania.
A'bformen, *va.* odformować; w formie odlać, ulać, wycisnąć; **=formung**, *f.* odwzorowanie.
A'bfragen, *va.* dopytać się, wypytywać się kogo o co; wyczerpnąć co z kogo; (dem Schüler die Aufgabe) słuchać ucznia lekcji. [pożrzéć, pożerać.
A'bfressen, *va.* *irr.* (h.) ogryść, objeść,
A'bfrieren, *vn.* *irr.* (f.) odmarznąć; — lassen odmrozić; (durchfrieren) przeziębnąć, przemarznąć.
A'bfuchteln, *va.* (Jmdn.) skórę wytrzepać komu, wybić go.
A'bfuhr, *f.* odwózka; wywózka; — der Abfallstoffe wywóz nieczystości miejskich; odwiezienie; **=führen**, *va.* (h.) odwozić, odwieźć, wywozić; przewozić; (ableiten) odprowadzić, odwieść; sprowadzić; die Wache —, *Kw.* wartę odprowadzić; (durch Arzneimittel), *Hlk.* ściągające lekarstwo brać; (bezahlen) długi zapłacić; **=führend**, *a.* przeczyszczający, ścierający; **=führmittel**, *n.* lekarstwo ścierające; **=führung**, *f.* odwóz, przewiezienie, transport.
A'bfüllen, *ca.* (h.) zlewać, przelewać; **=füllung**, *f.* odlewanie, zlewanie.
A'bfurchen, *va.* *Ldw.* miedzą odgraniczyć.
A'bfüttern, *va.* zadać bydłu pastwę osobliwie na noc; **=fütterung**, *f.* napasienie, nakarmienie.
A'bgabe, *f.* oddanie do rąk czyjich; podatek; dań; — (Steuer) zahlen, abzahlen, podatek odnieść, od. opłacić; weksel;
A'bgabs=Recepi'sse, *f.* rewers, recepis odbiorczy.
A'bgähren, *vn.* *irr.* (h.) od-, wykisać, wyrobić; wyroić się.
A'bgang, *m.* odejście, odchód, odjazd; odbyt, pokup, odchód towaru; (Abnahme) zmniejszenie się; uszczerbek; uszczerb; szkoda, utrata; (Verlust) uszczuplenie, umalenie; (Mangel) niedostatek, brak; — habend, *H.* pokupny; **=gängig**, *a.* (fehlend) odbytny; *H.* pokupny; **=gängling**, *m.* (unzeitige Leibesfrucht) porończę; **=gangs=**, *a.* odbytny; **=gangszeugniß**, *n.* świadectwo wydane odchodzącemu ze
A'bgäten, f. Au'sjäten. [szkół.
A'bgattern, *va.* (Jmdm. etwas) póty czatować, aż się co od kogo dowie. [mić.
A'bgaukeln, *va.* wypraktykować, wyma-
A'bgaunern, *va.* (Jmdm. etw.) zemknąć, porwać komu co.
A'bgeben, *va.* *irr.* (h.) oddać, oddawać, wrócić; (verursachen) sprawić, narobić;

zdać się, przydać się, zda się na co, służyć na co; (sich mit Jmdm.) wdawać się, wejść z kim w sprawę; -geber, *m.* oddawca.
A'bgebrannter, *m.* pogorzelec, opaleniec.
A'bgebrochen, *a.* ułamany; ucięty.
A'bgebrüht, *a.* *zmyty; niepyszny.
A'bgedroschen, *a.* otarty, oklepany.
A'bgefeimt, *a.* wyćwiczony, wytrawny.
A'bgehärtet, *a.* hartowny, wytrzymały.
A'bgehen, *va. irr.* (h.) schodzić; zedrzeć; spotrzebować, popsuć; —, *vn.* (s.) odejść, odchodzić, odprawić się, odjechać; *oddalić się, odstąpić od czego; — lassen (absenden) odesłać; (abfahren) odjechać, odprawić się; odchód, pokup mieć; davon gehe ich nicht ab od tego ja nie odstąpię; (Amt niederlegen) urząd składać, zejść z urzędu; mit Tode — przez śmierć ubyć; die Farbe geht ab kolor wyłazi, błakuje, pełźnie; (vermindert werden) odchodzić, umniejszyć się; es geht kein Groschen ab ani grosza upuścić nie można; (mangeln) niedostawać, schodzić na czém, braknąć; sich etwas — lassen żałować sobie, skąpić; er läßt sich nichts — dogadza sobie, nie skąpi sobie; ab- u. zugehen oddalać się od czego i znowu zbliżać; -gehen, *n.* odchód, odjazd; odstąpienie; zejście.
A'bgeißeln, *va.* wychłostać, wysmagać.
A'bgeizen, *va.* uskąpić.
A'bgelagert, *a.* odległy; odleżały.
A'bgelebt, *a.* zgrzybiały, zestarzały; -gelebtheit, *f.* zestarzałość, zgrzybiałość.
A'bgelegen, *a.* oddalony, odległy, daleki, pokątny, uboczny, ustronny; -gelegenheit, *f.* odległość; dalekość.
A'bgelegt, *pp.* u. *a.* złożony, zarzucony, zdjęty; stary.
A'bgeleitet, *a.* pochodny.
A'bgeneigt, *a.* nieprzyjaźny, nieprzychylny, nieżyczliwy; Jmdm. — sein odrazę mieć od kogo; ich bin nicht — nie jestem od tego; -geneigtheit, *f.* niechęć, nieprzychylność.
A'bgenutzt, *pp.* otarty; zużyty; nadpsuty; -genutztheit, *f.* wiotchość, wietkość.
A'bgeordneter, *m.* *Stw.* poseł, posłaniec, delegowany, deputat; -geordnetenhaus, *n.* sejm Państwa; Izba Poselska.
A'bgerben, *va.* wygarbować.
A'bgeredet, *a.* umówiony, umowny.
A'bgerichtet, *pp.* ułożony, wyuczony.
A'bgerissen, *pp.* oberwany, obdarty; -ner Mensch obdartus.
A'bgerührt, *pp.* (Eier) *Kk.* jajecznica.
A'bgesagt, *pp.* u. *a.*: -ter Feind jawny nieprzyjaciel; zabity wróg. [posłowa.
A'bgesandter, *m.* poseł; -gesandtin, *f.*
A'bgeschieden, *pp.* zmarły; -ne Seelen dusze zmarłych; -geschiedenheit, *f.* oddalenie, odosobnienie; ustronność; odludność.
A'bgeschliffen, *pp.* odszlifowany, ogładzony; gładki, wypolerowany; (-ffene Sitten) grzeczne obyczaje; -geschliffenheit, *f.* polor; ogłada.
A'bgeschmackt, *a.* u. *ad.* niesmaczny, niesmakowity, niedosmaku, przykro smakujący; *niedorzeczny, głupi, nierosądny; niełądny; niezgodny; -geschmacktheit, *f.* niesmak, płaskość; nierozum, głupstwo; banialuki.
A'bgesehen, *pp.*: — von niezważając na.
A'bgesondert, *pp.* odrębny, odłączony; -etheit, *f.* oddzielność; odrębność.
A'bgespannt, *pp.* osłabiony; bezsilny; -nntheit, *f.* bezsilność; *osłabienie.
A'bgestanden, *pp.* zdechły, zaśnięty; (Fisch) śnięty.
A'bgestorben, *pp.* martwy, odumarty; -rbenheit, *f.* zupełna nieczułość.
A'bgestuft, *pp.* stopniowy, stopnisty; -stumpft, *pp.* tępy; -pftheit, *f.* (der Sinne) tępość, przytępienie (zmysłu, rozumu).
A'bgestutzt, *pp.* ucięty.
A'bgetheilt, *pp.* oddzielny.
A'bgetrieben, *pp.*: -nes Pferd spędzony koń; ustały koń.
A'bgewichen, *pp.* przeszły, zeszły.
A'bgewinnen, *va. irr* (h.) zyskać co od kogo; wygrać co na kim; einer Sache Geschmack — nabrać gustu do czego; zasmakować w czém.
A'bgewöhnen, *va.* odzwyczaić; (sich), *vr.* odwyknąć; odłożyć się; (ein Kind) odsadzić, odstawić dziecko od piersi; -gewöhnung, *f.* odzwyczajenie; odwyknienie, odzwyczajenie się.
A'bgezehrt, *pp.* wyniszczony, wychudły.
A'bgießen, *va. irr.* (h.) odlać, zlewać, ubrać, ująć część jaką; (abbilden) odlać, ulać (co w formie); -gießer, *m.* odlewający, odlewacz, giser; -gießung, *f.* *Schdk. etc.* odlanie; scedzenie. [opłowienie.
A'bgipfeln, *va.* ogławiać; -gipfelung, *f.*
A'bglanz, *m.* świetność; odblask; obraz.
A'bglätten, *va.* ogładzić, wygładzić; -glättung, *f.* ogładzenie, wygładzenie.
A'bgleichen, *va. irr.* (h.) urównać, porównać, zrównać, wyrównać; porachować się z kim; -gleichung, *f.* porównanie, wyrównanie.
A'bgleiten, **A'bglitschen**, *vn. irr.* (h.) pośliznąć się; ustyrknąć się. [lić.
A'bglühen, *va.* rozpalić, rozżarzyć, wypa-
A'bgott, *m.* bałwan, bożyszcze; seinen — aus etw. machen ślepo się przywiązać do czego, ubóstwiać co.
A'bgötterei, *f.* bałwochwalstwo; -göttisch, *a.* bałwochwalny; bałwochwalczy; -gottsschlange, *f.* *Ng.* wąż dusiciel.
A'bgraben, *va. irr.* (h.) skopać, skopywać; (durch Graben ableiten) przekopać; -grabung, *f.* odkopanie, okopanie, okopy, skopanie.

A'bgrämen (sich) *vr.* martwić się, zgryźć się, zmartwić się.
A'bgränzen, -grenzen, *va.* rozgraniczyć; -gränzung, *f.* rograniczenie; demarkacja.
A'bgrasen, *va.* trawę spaść; *Ldw.* trawę pokosić.
A'bgreifen, *va. irr.* (h.) otrzéć, zużyć; abgegriffener Hut kapelusz powycierany od palców. [topiel, topielisko.
A'bgrund, *m.* otchłań, przepaść, toń,
A'bgucken, -gucken, s. A'bsehen.
A'bgunst, *f.* nieżyczliwość, zazdrość; nieprzyjaźń; -günstig, *a.* nienawistny; nieżyczliwy, nieprzychylny.
A'bgurgeln, *va.* (ein Thier) dorznąć bydło; (ein Lied, einen Gesang ꝛc.), *iron.* odskrzeczéć piosnkę.
A'bgürten, *va.* odpasać, rozpasać.
A'bguß, *m.* zlewanie, ulewanie; odlewanie; (Bild) odlewaniec, odlew; (einer Pfeife) odlewek u fajki.
A'bhaaren, -hären, *vn.* (h.) leniéć, sierść, włosy puszczać, gubić; —, *va.* włosy wyrywać, wyskrobać.
A'bhaben, *va. irr.* (den Hut) nie miéć kapelusza na głowie.
A'bhacken, *va.* odrąbać, odciąć; -hacker, *m.* odcinacz, odrębywacz.
A'bhagern, *vn.* (s.) wychudnać, opadać (z ciała). [haftkę.
A'bhäkeln, -haken, *va.* odhaczyć; odpiąć
A'bhalftern, *va.* (ein Pferd) rozuzdać konia.
A'bhalten, *va. irr.* (h.) z daleka od. opodal trzymać; ein kleines Kind — wy-, potrzymać dziecko na potrzebie; (hindern) wstrzymywać kogo; odwieść, odrywać; hamować; (aushalten) odpierać; odstręczać; (Gericht, Prüfung) sąd, popis, eksamen odbyć; -haltung, *f.* wstrzymywanie od czego, odwodzenie, zatrymanie od czego; (Hinderniß) przeszkoda, zawada.
A'bhämmern, *va.* odkować, odkuć.
A'bhandeln, *va.* odkupić, odkupować, zakupować ko; (abdingen) utargować; (unterhandeln, belehren) traktować co, rozprawiać o czém; -handlung, *f.* traktowanie, rozprawa, wykład; mówienie o czém; pismo, transakcja; (über etwas) rozprawa o czém.
A'bhanden, *ad.*: — kommen zginąć, podziać się gdzie; — gekommen zginiony.
A'bhang, *m.* pochyłość, spadzistość; urwisko; steiler — przechylisko.
A'bhangen, *vn. irr.* (h.) spadzisto, pochyło być; na dół wisiéć; (sich —) pochyłym być; (unterworfen sein) zawisnąć od kogo, zależéć, podległym być komu; -hangend, *ppr.* u. *a.* zwieszony, zwisły.
A'bhängen, *va.* (herabhängen) rzecz zawieszoną zdjąć; zależéć, zawisnąć, podlegać; -hängig, *a.* pochyły, daszkowaty; spadzisty; pochyło, spadzisto; — machen (unterwerfen) podległy, uległy, zależący; -hängigkeit, *f.* uległość, podległość; dependencja; zależność.
A'bhären, *vn.*, s. A'bhaaren.
A'bharken, -rechen, *va.* *Ldw.* odgrabić.
A'bhärmen (sich), *vr.* zgryźć się, strapić się, suszyć sobie głowę.
A'bhärten, *va.* zahartować, uhartować; ukrzepić, wprawić kogo do zniesienia fatygi i trudów; -gehärtet, *a.* zahartowany, zatwardziały, hartowny; -härtung, *f.* zahartowanie, uhartowanie, przywyknienie do trudów.
A'bhaschen, *va.* (Jmdm. etwas) porwać, łapnąć komu co. [towidło.
A'bhaspeln, *va.* umotać, namotać na mo-
A'bhauen, *va. irr.* (h.) (einen Baum) ściąć drzewo; uciąć, uciąć; Aeste — odcinać gałęzie; (den Kopf) głowę ściąć.
A'bhäuten, *va.* skórę zdjąć, łupić, odrzéć ze skóry; sich —, *v.* (h.) (Schlangen) złożyć skórkę, zrzucić skórę.
A'bheben, *va. irr.* (h.) zdejmować, zdjąć; Karten — zbierać karty.
A'bhecheln, *va.* (Flachs) wyczesać len, skónczyć czesanie.
A'bhefteln, *va.* rozpiąć haftki.
A'bheilen, *vn.* (s.) *Hlk.* goić się; —, *va.* odgoić, uleczyć; -heilung, *f.* gojenie się, leczenie, wykurowanie.
A'bhelfen, *va. irr.* (h.) dopomódz; (einer Sache) dopomódz, dopomagać, poradzić.
A'bhellen, *va.* sklarować, wyklarować; sich — wyklarować się.
A'bhenken, s. A'bhängen.
A'bherzen, *va.* nacałować się kogo; nacacać się, cackać się z kim.
A'bhetzen, *va.* zmocować; zmordować.
A'bhexen, *va.* (Jmdm. etw.) wyczarować co na kim.
A'bhilfe, s. A'bhülfe.
A'bhobeln, *va.* *Zm.* zheblować, wyheblować; maniery nauczyć, sprostować czyje obyczaje.
A'bhold, *ad.* niełaskawie, nieprzychylnie, w sposobie nieprzyjaznym, nieżyczliwie; Jmdm. — sein nieprzychylnym komu być.
A'bholen, *va.* pojść po kogo i przyprowadzić go; iść po co i przynieść; zawołać kogo; — lassen posłać po kogo, po co; -holung, *f.* przyprowadzenie, przyniesienie, pójście, przyjście po co.
A'bholz, *n.* gałęzie poobcinane; drzewo gałęziowe; -holzen, *va.* wyciąć, wyrąbać las (bór, gaj), wytrzebić las; -holzung, *f.* wyrąbanie, wycięcie, wytrzebienie lasu; -holzungsrecht, *n.* prawo wyrębu.
A'bhorchen, *va.* wysłyszéć, wysłuchać; dowiedziéć się czego, wyrozumiéć.
A'bhören, *va.* *Rw.* (Zeugen ꝛc.) wysłuchać, przesłuchać świadków; -hörung, *f.* wysłuchanie, przesłuchanie.
A'bhub, *m.* reszty ze stołu; zebranie kart.
A'bhülfe, *f.* porada, zarada, pomoc.

A'bhülsen, *va.* obłupić; łupinę z czego złupić;)sich) z łupiny wychodzić.
A'bhungern (sich), *vr.* namrzéć się głodu; głod znosić; -**gehungert**, *a.* wygłodniały.
Abhuren (sich), *vr.* zniszczyć się obcowaniem z nierządnicami.
A'bhusten, *va.* wykaszlać co; sich — zmęczyć się ciągłym kaszlem.
A'bhüten, *va.* *Ldw.* spaść, wypaść.
A'bimpfling, *m.* *Hlk.* zeszczepieniec; -**impfung**, *f.* zeszczepianie.
A'birren, *vn.* (s.) zbłądzić, zbląkać się, -**irrung**, *f.* zbłądzenie; *Stk.* des Lichtes der Sterne aberracja; -**irrungsstrahl**, -**irrungswinkel**, *m.* *Stk.* promién, kąt zboczenia; -**irrungsweite**, *f.* *Stk.* odległość zboczenia.
Abiturie'nt, *m.* uczén odchodzący do uniwersytetu; -**turie'ntenprüfung**, *f.* eksamen dojrzałości; -**turie'ntenzeugniß**, *n.* świadectwo dojrzałości.
A'bjagen, *va.* spędzić, utrudzić, strudzić gonieniem, biegiem; (abnehmen) dopędzić i zabrać,
A'bjochen, *va.* jarzmo zdjąć.
A'bkämmen, *va.* zczesać, wyczesać; -gekämmte Wolle welna czesana.
A'bkanten, *va.* *Zm.* *etc.* rogi zheblować, poobcinać u deski.
A'bkanzeln, *va.* *zburczyć, publikować, z ambony ogłosić; oznajmić.
A'bkappen, *Lw.*, s. A'bhauen; (einen Falken), *Jäg.* odkapturzyć.
A'bkargen, *va.* uskąpić komu czego; (sich etwas) uskąpić sobie czego.
A'bkarten, *va.* (Böses) ułożyć, umówić chytrze; -**kartung**, *f.* chytre ułożenie, spisek ułożony.
A'bkasteien (sich), *vr.* niszczyć się dręczeniem ciała.
A'bkauen, *va.* ogryzać, ogryźć.
A'bkauf, *m.* odkup, wykup; skup; -**kaufen**, *va.* odkupić, kupnem nabyć; -**käufer**, *m.* kupujący, kupiec; -**käuflich**, *ad.* kupnem; *a.* odkupny.
A'bkehren, *va.* odwrócić, zwrócić; skierować, odstąpić, zjechać z drogi; (mit dem Besen) zamieść, wymieść miotłą; (mit der Bürste) wyczesać, wychędożyć szczotką; -**kehricht**, *m.* obmieciny, obmiotki.
A'bkeilen, *va.* klinem co odłamać.
A'bkeltern, *va.* *Wb.* wytłoczyć, wycisnąć.
A'bketteln, *va.* zdjąć, odłożyć łańcuszek; -**ketten**, *va.* spuścić z łańcucha.
A'bkichern (sich), *vr.* chychotaniem się zmęczyć.
A'bkimmen, *va.* (Daube, Faß) wątory oberznąć, nowe wątory dawać.
A'bkippen, *vn.* (s.) przekinąć się, spaść; przeważyć się.
A'bkitzeln, *va.* łechtaniem zmęczyć, strasznie wyłechtać. [odstawać.
A'bklaffen, *vn.* (s.) odstać, odewstać;
A'bklaftern, *va.* na sążnie dzielić.
A'bklammern, *va.* klamry pozdejmować.
A'bklären, *va.* wyklarować; przecedzić; sich — ustać się; -**rungsmittel**, *n.* środek do klarowania. [stół składany.
A'bklappen, *va.*: einen Tisch — spuścić
A'bklatsch, *m.* odcisk, odbitka; odtworzenie; -**klatschen**, *va.* odlew robić, odlewać figurę; (Druck) odcisnąć bez prasy.
A'bklauben, *va.* odłubać, odłubywać, wyskubywać.
A'bklecken, s. A'brutschen.
A'bklecksen, *va.* *iron.* skończyć mazaninę.
A'bklemmen, *va.* uskrzynąć, uszczypnąć.
A'bklitschen, s. A'bklatschen.
A'bklopfen, *va.* wytrzepać, otrzepać; odtłuc, odtłukiwać.
A'bknabbern, *va.* ogryźć.
A'bknallen, *va.* (Schießgewehr) wypalić ze strzelby. [uskąpić.
A'bknappen, *va.* uszczuplić, drobić; skąpić,
A'bknaupeln, s. A'bklauben.
A'bknausern, s. A'bkargen.
A'bkneifen, *va.* *irr.* (h.) odszczypać, uszczypnąć, uskubnąć, uszczyknąć.
A'bkneipen, *va.* *irr* (h.) urwać, oderwać; odłamać, odciąć.
A'bknicken, *va.* odłamać.
A'bknickern, s. A'bkargen.
A'bknipsen, *va.* (Spitze einer Feder) uciąć koniec pióra. [odpiąć.
A'bknöpfen, *va.* guziki odjąć od czego;
A'bknüpfen, *va.* odwiązać, odpiąć, odziergnąć; (einen Gehenkten) wisielca zdjąć.
A'bkochen, *va.* odgotować, zagotować; -**kochung**, *f.* (abgekochter Trank) odwar,
A'bkollern, s. Hera'brollen. [dekokt.
A'bkommen, *vn.* *irr.* (s.) odejść, odchodzić, oddalić się; (sich verirren) zejść z prawéj drogi; obłąkać się; er kann — on może być odprawiony; (aus dem Gebrauche) wyjść ze zwyczaju, zniesionym być; zastarzéć; (vom Plane, vom Thema) odstąpić, zaniechać planu, oddalić się od założenia; —, *n.* ugoda, układ; ein — mit Jmdm. treffen, vereinbaren układ z kim zawrzeć.
A'bkömmling, *m.* potomek; plemiennik.
A'bköpfen, *va.* ściąć, ucinać główkę.
A'bkoppeln, *va.* rozpętać; odwiązać; -**koppelung**, *f.* spuszczenie ze smyczy.
A'bkrähen, *va.* odpiać; śpiać się (kogut, Hahn); die Stunde — śpiać godzinę.
A'bkrallen, *va.* szponami co oderwać.
A'bkrämpen, *va.* skrzydło, bok kapelusza spuścić.
A'bkratzen, *va.* odskrobać, zdrapać; s. Fo'rteilen, Entflie'hen; -**gekratztes**, *n.* odskrobki.
A'bkreisend, *a.* mimośrodkowy.
A'bkriegen, *va.* dostać czego od. co wydostać; (etwas) *dostać; oberwać co od kogo.

A'bkritzeln, *va.* brzydko napisać; nabazgrać, przebazgrać.
A'bkröschen, *va. Kk.* usmarzyć, uskwarzyć.
A'bkrümeln, *va.* odkruszyć.
A'bkühlen, *va.* ostudzić, ostudzać, ochłodzić; abkühlende Getränke środki chłodzące; **-kühlung**, *f.* ochłoda; — eines Kohlenmeilers studzenie sztuki.
A'bkündigen, *va.* (Verlobte), *Kg.* publikować, ogłosić do publicznéj wiadomości, podać przyszłych małżonków; **-digung**, *f.* publikacja, ogłos, ogłoszenie, odezwa z ambony.
A'bkunft, *f.* (Abstammung) pochodzenie, ród, urodzenie; gatunek, familja.
A'bkuppen, *va.* (etwas) uciąć, ściąć koniec u czego.
A'bkürzen, *va.* skrócić, ukrócić; (abziehen) umalić, umniejszyć; **-kürzung**, *f.* skrócenie; abbrewijacja; skoropis; umniejszenie; **-ngszeichen**, *n.Spl.* znak skrócenia.
A'bküssen, *va.* (Jmdn.) nacałować się kogo.
A'blachen (sich), *vr.* naśmiać się do rozpuku.
A'bladen, *va. irr.* (h.) odładować; **-lader**, *m.* drążnik, tragarz; **-ladungsort**, *m.* miejsce składu od. wyładowania.
A'blage, *f. Sw.* (Werft) binduga, winduga; **-lagegeld**, *n.* bindużne; **-lagemeister**, *m.* bindużnik.
A'blagern, *va.* w oddzielnym obozie umieścić; (sich) oddzielnym obozem stanąć; zebrać się; **-lagerung**, *f.* pokład, warstwa; **-lagerungsort**, *m.* złożysko, skład.
A'bleß, *m.* spuszczanie, spuszczenie; spust; *Kg.* odpust, odpuszczenie, rozgrzeszenie; ohne — bez przestanku; bez przerwy; **-laßbrief**, *m. Kg.* odpust kościelny; indulgencja; odpust papieski.
A'blassen, *va.* u. *vn.* (h.) spuścić, spuszczać; (ein Schiff), *Sw.* okręt spuścić z warsztatu; (Faß Wein) ściągnąć wino z lagru; (abtreten, überlassen) spuścić, odstąpić, ustąpić; (Teich) staw spuścić, wypłynąć wodę z stawu; —, *vn.* (h.) poprzestać, zaniechać, porzucić co; (vom Preise) ustąpić, opuscić; spuścić nieco z ceny.
A'blaß-, *a. Kg.* odpustowy; **-laßgeld**, *n. Kg.* pieniądze odpustowe; odpustne; **-laßhandel**, *m.* kupczenie, frymarczenie odpustami; **-laßhorn**, *n.* opuszczka; **-laßjahr**, *n. Kg.* miłościwe lato, jubileusz; **-laßkram**, *m.* przedaż odpustów; **-laßkrämer**, *m. Gsch.* przedawający odpuszczenie grzechów; **-lassung**, *f.* puszczenie, spuszczenie; ustąpienie, poprzestanie; **-laßwoche**, *f.* tydzień odpustu.
Ablati'v, *m. Spl.* szósty przypadek.
A'blatten, *va.* (ein Dach) łaty, krokwie odejmować z dachu.
A'blauben, *va.* liście poobrywać, osmykać.
A'blauern, **A'blauschen**, *va.* uczatować, nadybać, zdybać; (Gelegenheit) upstrzyć sposobną porę.
A'blauf, *m.* ubieżenie; upłynienie; (Ende einer Zeit) upływ; vor — des Jahres przed wyjściem roku, upłynieniem; mit — des Jahres przy końcu roku; (eines Teiches) spust, upust stawu; **-laufen**, *va.* u. *vn. irr.*: sich die Sohlen, die Schuhe — zedrzéć sobie bieganiem podeszwy, trzewiki; sich bald die Füße — nabiegać się; zbiegać się; (sich die Hörner) przytrzéć sobie rogów; (Jmdm. den Rang) pierwszeństwo przed kim otrzymać; —, (s.) (abfließen) ściekać, spływać; (aufhören) dobieżéć, wybieżéć; (sich endigen) koniec mieć, wziąć.
A'blaufschleuße, *f.* upust; śluza upustowa.
A'blaugen, *va.* ługiem wypłókać, ług wypłókać, wyługować.
A'bläugnen, **-leugnen**, *va.* zaprzeczać, nieprzyznawać; (wider besseres Wissen verneinen) zaprzéć się, zapierać się czego; **-gnung**, *f.* zapieranie się; zaprzeczanie; nieprzyznawanie się; **-gnungseid**, *m. Rw.* odprzysiężenie; przysięga na stwierdzenie zaparcia się.
A'blauschen, *va.* wyśpiegować; wysłuchując kogo dowiedziéć się czego.
A'blausen, *va.* (Jmdn.) wyiskać kogo.
A'blaut, *m.* samogłoska zmieniona; **-lauten**, *va.* ulegać zamianie samogłosek.
A'bläutern, *va.* klarować, wyklarować, sklarować; **-läutertrommel**, *f. Schdk.* bęben oddzielający; **-läuterung**, *f.* klarowanie, sklarowanie, czyszczenie.
A'bleben, *n.* zejście z tego świata, śmierć; nach Jemandes — po zejściu; po śmierci; **-leben**, *vn.* (h.) zgrzybiéć, zgrzybiałym się stać; przestać żyć; (abgelebter Greis) zgrzybiały starzec.
A'blecken, *va.* zlizać; oblizać; wylizać.
A'bledern, *va. Grb.* skórę odrzéć; łupić ze skóry. [nić, zdjąć.
A'bleeren, *va.* posprzątać, próżnym, uczy-
Ablega't, *m. Stw.* internuncjusz papieski.
A'blegen, *va.* złożyć, składać; (Schrift) *Bchdr.* rozkładać; (von sich legen) złożyć z siebie, na stronę położyć; (Kleider) suknie zdjąć z siebie; Hut u. Stock — u. es sich bequem machen, *rozgościć się; (Trauer) żałobę zdjąć; (Rechenschaft) odpowiedziéć za co; (Rechnung) zdać, zdawać rachunek, sprawę; (Zeugniß) świadectwo złożyć; (Eid), *Rw.* złożyć przysięgę; wykonać przysięgę; (Glaubensbekenntniß), *Kg.* wyzanie; (Gelübde) ślubować, ślub uczynić; wiary składać; **-leger**, *m. Gtn.* (Senker, Absenker) latorośl; roszczka; einen — machen, *Gtn.* kabłąkować; **-legespahn**, **-legespan**, *m. Bchdr.* deszczułka, na któréj trzymają pismo (typy) przy rozkładaniu; **-legung**, *f.* złożenie, zdjęcie, składanie; (d. Rechenschaft) zdanie sprawy.
A'blehnen, *va.* uchylić; (von sich ab-, wegwenden) oddalać, odwracać od siebie,

oprzéć się; wymówić się z czego; (Verdacht) oczyścić się z podejrzenia; (Ehre, Würde) żądał być uwolnionym od téj dostojności; -**lehnend**, *a.* odmówny; -**lehnung**, *f.* odparcie; nieprzyjęcie; odmowa; odchylenie; -**lehnungsrecht**, *n.* *Rw.* prawo wyłączenia.

A'bleiern, *va.* *iron.* (eine Rede) odśpiewać mówę; śpiewającym głosem odczytać.

A'bleisten, *va.* dopełnić czego.

A'bleiten, *va.* sprowadzać, przeprowadzić, oddalić, odwrócić; (ablenken) odwieść, odwodzić; (herleiten) wyprowadzać, wywodzić początek; -**leiter**, *m.* (des Blitzes) gromochron; -**leitung**, *f.* wrócenie, sprowadzanie; wywodzenie, wywód; *Spl.* derywacja; -**leitungsmittel**, *n.* odwodnik; -**leitungsort**, *m.* odwodzisko; -**leitungssylbe**, *f.* zgłoska derywacyjna.

A'blenkbar, *a.* dający się skierować; -**lenkbarkeit**, *f.* możność, własność zboczenia; -**lenken**, *va.* oddalić, odwrócić; uchylić; —, *vn.* (s.) zboczyć, zejść z drogi; -**lenkung**, *f.* odwrócenie, zboczenie.

A'blernen, *va.* nauczyć się czego; pozbadnać; przejąć.

A'blesen, *va.* *irr.* (h.) czytać, przeczytać; odczytywać, recytować; (Obst ꝛc.) zbierać; -**lesung**, *f.* zbieranie; przeczytywanie, czytanie.

A'bleugnen, *va.* zaprzeczać, zaprzéć się czego; -**leugnung**, *f.* zapieranie się.

A'blichten, *va.* jasnym uczynić, jasniejszym zrobić.

A'blieferer, *m.* dostawca; wręczyciel; -**liefern**, *va.* przystawić, odstawić; oddać, wręczyć; -**lieferung**, *f.* przystawienie; liwerunek; odstawienie; **Ab'lieferungsschein**, *m.* recepissa; świadectwo z odstawy.

A'bliegen, *vn.* *irr.* być dalekim, odległym; das Haus liegt etwas vom Wege ab dom leży nieco od drogi.

A'bliegen, *vn.* (s.) być oddaloném.

A'blisten, *va.* (Jmdm. etwas) wypraktykować, wydrwić, chytrością nabyć co od kogo.

A'blocken, *va.* wyłudzić, odwabić; -**locker**, *m.* wyłudca; wyłudziciel.

A'blockern, **A'blungern**, s. A'blisten.

A'blohnen, *va.* wypłacić komu za pracę i kwitować go, oddalić go ze służby; -**lohnung**, *f.* wypłacenie i odprawa; -**löhnung**, *f.* wypłata zasługi z odprawą.

A'blörschen, **A'blerschen**, *va.* do pewnéj głębokości wykopać.

A'blösbar, *a.* spłatny.

A'blöschen, *va.* (Kalk) wapno ugasić; (wegwischen) zmazać, wymazać; -**löschung**, *f.* ostudzenie, ugaszenie, zmazanie.

A'blösen, *va.* odjąć, oddzielić, odwiązać; odłączyć; (eine Kanone) wystrzelić z armaty, wypalić; (Wache) zlózować wartę, zmienić wartę; (einander) wyręczyć się wzajemnie; zmienić; (behutsam abschneiden) oderznąć, odjąć, odpróć; abgelöst! *Kw.* luzuj! -**löslich**, *a.* dający się odjąć; -**löslichkeit**, *f.* możność być odjętym; -**lösung**, *f.* odjęcie; odwiązanie; wyręczenie; *Bw.* stachunek.

A'blöthen, *va.* odlutować, rozpoić; -**löthung**, *f.* odlutowanie.

A'bludern, **A'bdecken**, *va.* skórę zedrzéć.

A'blugsen, **A'bluchsen**, *va.* fortelem nabyć; wykpić.

A'bmachen, *va.* odwiązać; odjąć; oddzielić; (zu Ende bringen) ukończyć, sprawić, ułożyć interes; (freundschaftlich ausgleichen) układ zrobić, wyrobić rzecz po przyjacielsku; (bezahlen) zapłacić; -**machung**, *f.* zapłacenie.

A'bmagern, *vn.* (s.) wychudnąć; -**magerung**, *f.* wychudnięcie.

A'bmähen, *va.* *Ldw.* wykosić, pokosić.

A'bmahlen, *va.* (Getreide) odmlec.

A'bmahnen, *va.*: (wovon) przestrzedz od czego, odradzić, odmówić; -**mahnung**, *f.* odradzenie, przestroga; -**mahner**, *m.* odradzający, przestrzegacz.

A'bmähung, *f.* *Ldw.* wykoszenie, pokoszenie, pokos.

A'bmäkeln, *va.*: (Jmdm. etwas) wyhandlować, kupić co od kogo.

A'bmalen, *va.* odmalować.

A'bmarken, *va.* ograniczyć; miedzami odłączyć; -**markung**, *f.* ograniczenie.

A'bmarsch, *m.* *Kw.* marsz; wyjście; -**marschi'ren**, *vn.* (s.) odmaszerować; odejść.

A'bmartern, *va.* udręczyć, dokuczać.

A'bmatten, *va.* sfatygować; utrudzić; osłabić, wysilić; (sich) zmordować się nad czém; -**mattung**, *f.* zmordowanie, utrudzenie, znużenie.

A'bmeckern, *va.* *iron.* kaczkowatym głosem co odśpiewać.

A'bmeischen, *va.* (Malz) słód zacierać.

A'bmeißeln, *va.* dłótem, dłótkiem odbić, obrobić.

A'bmelken, *va.* *irr.* udoić, wydoić.

A'bmergeln, *va.* znużyć, osłabić; wyniszczyć siły; wychudzić.

A'bmerken, *va.* wymiarkować, odgadnąć co; pojąć, pomiarkować; nauczyć się.

A'bmessen, *va.* *irr.* odmierzać, odmierzyć; *oznaczyć, wyznaczyć; ograniczyć; miarkować; stósować; -**messung**, *f.* odmierzenie, wymiar.

A'bmiethen, *va.* nająć od kogo, arędować.

A'bmildern, *va.* zmodyfikować; *złagodzić.

A'bmindern, *va.* zmniejszyć.

A'bmodeln, *va.* odmodelować; przekopijować co w formie.

A'bmüden, *va.* (Jmdn.) zmęczyć kogo.

A'bmühen, *va.* zmęczyć.

A'bmüßigen (sich), *vr.* ułatwić się od zatrudnień; -**müßigung**, *f.* czas wolny.

A'bnagen, *va.* ogryźć; ogryzywać; **-nagung**, *f.* ogryzienie, ogryzka.
A'bnähen, *va.* odszyć.
A'bnahme, *f.* ubranie się jakiéj rzeczy; ujątek, ubytek; (einer Waare) odbyt, pokup (na towar); odchód. [skóry.
A'bnarben, *va.* (Fell) zeskrobać włosy ze
A'bnaschen, *va.* przez łakomstwo pozjadać, zjeść.
A'bnehmen, *va.* u. *vn. irr.* odjąć, zdjąć; zbierać, zebrać; odebrać; (Hut) zdjąć kapelusz; (Früchte) zbierać owoce; (Bart) brodę ogolić; (Glied) uciąć, odjąć członek; amputować; (beim Stricken) oka spuszczać, gubić oka; (abkaufen) odkupić; (Last) ciężar odebrać, ulżyć komu ciężaru; (urtheilen) zgadnąć, dorozumiewać się; —, *vn.* (h.) (vermindert werden) ubywać czego; die Tage nehmen ab ubywa dnia; (mager werden) opaść, spaść, spaść z ciała; **-nehmer**, *m. H.* odkupujący; nabywca; ochotnik; **-nehmen**, *n.*, **-nahme**, *f.* zdjęcie, zdejmowanie, ujęcie, ujmowanie; odebranie; zebranie.
A'bneigen, *va.* odwrócić niby odchęcić; zniechęcić; (sich von) odwrócić się; **abgeneigt** nieżyczliwy; nieprzychylny, niechętny; **-neigung**, *f.* odchęcenie; znie- [chęcenie.
A'bnippen, *va.* uchlipnąć.
A'bnieten, *va.* odnitować.
Abno'rm, *a.* nieprawidłowy; odmienny; **-rmität**, *f.* nieprawidłowość; —, *a.* odstępujący od prawidła; niezwyczajny.
A'bnöthigen, *va.* wymusić; przyniewolić; **-nöthigung**, *f.* wymus.
A'bnützen, **A'bnutzen**, *va.* zużyć, zużywać; przez używanie popsuć; wyrobić; (sich) przez użytek ubyć; **-nutzung**, **-nützung**, *f.* zużywanie, nadpsucie; niszczenie; skaza.
Abonnemen't, *n.* abonament, przedpłata; **-nni'ren**, *va.* abonować, podpisać się do czego, na co; **-nne'nt**, *m.* abonent.
A'bordnen, *va.* posełstwo wyprawić; delegować; **-ordner**, *m.* delegujący; **-ordnung**, *f.* posełstwo.
Abo'rt, *m.* (Abortus), *Hlk.* abort; poronienie; (Abtritt) przechód, wychodek; **-rti'ren**, *vn. Hlk.* poronić; **Aborti'v**, *a. Hlk.* poronny.
A'bpachten, *va.* arędować, wziąć w arędę; **-pachter**, *m.* ten który co od kogo dzierżawi; **-pachtung**, *f.* aręda; arędowanie.
A'bpacken, *va.* odpakować; pakę zdjąć; **-packung**, *f.* odpakowanie.
A'bpariren, *va.* odparować pałasz.
A'bpassen, *va.* odcyrklować, wycyrklować; wymierzyć; *upatrzyć, wypatrzyć porę; dopilnować.
A'bpatrouilliren, *va. Kw.:* (eine Gegend) przepatrolować, zbadać miejsce jakie.
A'bpeitschen, *va.* odbić biczem, utrącić batogiem. [klepać.
A'bpelzen, *va. Grb.:* (ein Fell) skórę wy-
A'bpfählen, *va.* palami oznaczyć.
A'bpfänden, *va.* wziąć od kogo co w zastaw; fantować. [świstać co.
A'bpfeifen, *va. irr.* (h.) odgwizdać, od-
A'bpflücken, *va.* obrywać, oberwać co z czego; zbierać, zrywać.
A'bpflügen, *va. Ldw.* odorać, uorać, poorać
A'bpicken, *va.* oddziobać. [szczyć się.
A'bplagen, *vr.* (sich) dręczyć się; zastro-
A'bplatten, *va.* spłaszczyć, zrównać; (sich) na równinę się zamieniać.
A'bplätten, *va.* wy-, odprasować.
A'bplatzen, *vn.* (s.) oderwać się nagle i z trzaskiem; odskoczyć.
A'bpochen, *va.* odtłuc, tłukąc odbić.
A'bprägen, *va.* wycisnąć, wypiętnować.
A'bprallen, **A'bprellen**, *vn.* (s.) odbić się, odskoczyć, odskakiwać; (Ton, Schall) odprysnąć, wstrącić; —, *n.* odbicie; odbitka; odskok.
A'bpreschen, *va.* spędzić, pędzeniem zmordować; (ein Pferd) spędzić konia.
A'bpressen, *va.* wytłoczyć, wyprasować; wydzierać; wyfukać, wymęczyć; **-pressung**, *f.* wytłoczenie, wyprasowanie, wyżymanie. [wytłuc kogo.
A'bpritschen, *va.* (Jmdn.) wytrzepać,
A'bprotzen, *va. Kw.* działo odprzodkować.
A'bprügeln, s. Du'rchprügeln.
A'bpuffen, *va.* obić; wykułakować, przekułakować kogo; (Pistole) wystrzelić z pistoletu. [się.
A'bpurzeln, *vn.* (s.) spaść na łeb; stoczyć
A'bpusten, *va.* zdmuchnąć; silném od. mocném dmuchaniem oderwać.
A'bputzen, *va.* oczyścić, otrzéć, utrzéć; (Licht) objaśnić świecę; ein Haus — obrzucać, wyrzucać dom.
A'bquälen, s. A'bmartern.
A'bquetschen, *va.* oddławić; wycisnąć; wytłoczyć; (sich die Finger) palce sobie przytłoczyć.
A'bquicken, *va.* (Gold) za pomocą merkurjuszu oczyszczać złoto; (Silber) oczyszczone srebro na ognisku chłodzić wodą.
A'bquirlen, *va. Kk.* mątewką roztrzepać; koziołkiem płyny kłócić.
A'brackern, s. A'bmühen.
A'braham, *m. npr.* Abram; in —'s Schooße sitzen, *pływać jak pączek w maśle.
A'brahmen, *va.* zebrać, zbierać śmietankę.
A'brainen, *va.* miedzami odgraniczyć.
A'brändeln, **A'brändern**, **A'branden**, *va.* brzeg dać, zrobić; (Münzen), *Mzw.* pieniądz obrączką obwieść.
A'branken, *va.* (Weinreben) wąsy, łodygi poobrywać u wina.
A'branzen (sich), *vr.* zmęczyć się lubieżnem obcowaniem (zwierzęta).
A'brasirung, *va.* podgolić, wygolić; zgolić.
A'braspeln, *va.* odraszplować, oskrobać.
A'brathen, *va. irr.* odradzać, odmawiać; **-rathung**, *f.* odradzenie, odrada.

A'brauchen, s. A'bdampfen.
A'bräuchern, *va.* (Fleisch, Schinken) uwędzić mięso, szynkę.
A'braufen, *va.* wyskubać, odskubać.
A'braum, *m.* uprzątnienie; =**mbau**, *m. Bw.* odkrywka; =**räumen**, *va.* uprzątać co; sprzątnąć; miejsce zrobić; (im Walde) las wytrzebić; (Tisch) ze stołu uprzątnąć; =**mung**, *f.* oczyszczenie. [zbierać.
A'braupen, *va. Gtn.* gąsienice z drzewa
A'brechen, **Ab'harken**, *va.* odgrabić, zgrabić.
A'brechnen, *va. Rk.* odrachować; potrącić; wytrącać co komu rachując się z nim; (abschließen) porachować się z kim; =**rechner**, *m.* kalkulator; mekler okrętowy; =**rechnung**, *f.* potrącenie, porachowanie się.
A'brede, *f.* umowa, zgoda, ugoda, układ; (heimliche) zmowa; (Verneinung) zaprzeczenie; mit Jmdm. — nehmen, treffen umówić się z kim; =**reden**, *va.*, s. Vera'breden; (abrathen) odradzić, odmawiać, odmawiać, odmówić. [padać.
A'bregnen, *va. impers.* wypadać; przestać
A'breiben, *va. irr.* ścierać; wycierać; wykruszyć; (sich) wyścierać się; =**reibung**, *f.* wytarcie, ścieranie; odtarcie, otarcie.
A'breise, *f.* odjazd, wyjazd; bei der — na odjezdnym; **A'breise**=, *a.* odjezdny, odjazdowy; **A'breisen**, *vn.* (s.) odjechać; wyjeżdżać.
A'breißen, *va. irr.* oderwać, zerwać, oderżeć; wyrwać; ein Haus — rozwalić, zwalić dom; (abnützen) podrzéć, schodzić, znosić (suknie it. d.); abgerissener Mensch obdartus, obszarpaniec; —, *vn.* (s.) urwać się, oderwać się, przerwać się; (abbilden) wyrysować, odrysować; **A'breißung**, *f.* oderwanie, zdarcie, przerwanie, urywanie, urwanie.
A'breiten, *vn. irr.* (s.) odjechać konno, wierzchem; —, *va.* (ein Pferd) spędzić konia; zérwać, zmachać konia.
A'brennen, *vn. irr.* (s.) odbieć; odbieżéć; zbiedz.
A'brichten, *va.* prostować, wyrychtować; (Thiere, Menschen) wyuczyć, wytresować, wprawić do czego; nastroić, przyćwiczyć kogo do czego; abgerichtete Pferde obuczone konie; wozu — układać do czego; abgerichtet obuczony, wprawiony, naprawiony; =**richthammer**, *m.* młot do wybijania żelaza; =**richtstab**, =**richtstock**, *m.* kowadło do wybijania żelaza; =**richtung**, *f.* sprostowanie, zastósowanie; przyrządzenie; wprawa, wyuczenie.
A'briegeln, s. Verrie'geln.
A'brisseln, *va.* (Flachs) len dzierzgać; (Jmdn.) *wyfukać, tęgo wyłajać kogo.
A'brinden, *va.* obłupić korę, skórkę; obielać; =**rindig**, *a.* (Brod) chléb odsiadły, przepiekły; — werden odsiedziéć się.
A'bringen, *va. irr.* (Jmdm. etw.) odnieść co nad kim; zdobyć, wymęczyć na kim.
A'brinnen, *vn. irr* (s.) ociekać, ściec, spływać na dół.
A'briß, *m.* abrys; rysunek; rys, zarys, plan (odkreślenie); (kurzer) krótki rys.
A'britt, *m.* odjazd (konno).
A'brohren, *va. Bk.* trzciną należycie opatrzyć; wytrzcinować.
A'brollen, *vn.* (s.) stoczyć się, kulać się na dół, przetaczać się; —, *va.* (Stein vom Berge) toczyć, zwalić, skulać kamień z góry. [ogniu.
A'brösten, *va.* rumienić, ususzyć przy
A'bröthen, *va.* uczerwienić; —, *vn.* (h.) czerwoną farbę puszczać.
A'brücken, *va.* odstawić, odsunąć.
A'brudern, *vn.* (s.) *Sw.* wiosłami narabiając ruszyć; odbić od brzegu.
A'bruf, *m.* ogłos; ogłoszenie; odwołanie; =**rufen**, *va. irr.* ogłosić; obwieścić; głosić; odwołać, wywołać; =**rufung**, *f.* odezwa.
A'brühren, *va.* roztrzepać; rozrobić, kłócić; (mit einem Quirl) koziołkiem zbić.
A'brunden, *va.* okrągło zrobić; zaokrąglić, wyokrąglić; (abgerundet) pokrągłony; =**ndung**, *f.* zaokrąglenie; okrągłość.
A'brupfen, *va.* oskubać, wyskubać, wytargać.
A'brüsten, *va.* rusztowanie obalić, rozebrać; *Kw.* wojsko zmniejszyć. [się.
A'brutschen, *vn.* (s.) obsypać się; ześliznąć
A'brütteln, *va.* otrząść, otrząsać.
A'bsäbeln, *va.* szablą odciąć.
A'bsägen, *va.* upiłować.
A'bsage, s. A'bsagung; **A'bsagebrief**, *m.* list odmowny; wypowiedzenie, cofnienie czego; =**sagen**, *va.* u. *vn.* (widerrufen) wymawiać się z czego; odmówić czego; (abgesagter Feind) poprzysiężony nieprzyjaciel; =**sagung**, *f.* odmówienie, wymówka; cofnienie.
A'bsahnen, *va.* śmietankę zebrać.
A'bsatteln, *va.* odsiodłać; siodło zdjąć.
A'bsatz, *m.* odsadzenie, zsadzenie; złożenie; (Unterbrechung) przerwa, stopień; (am Schuh) obcas u trzewika; (einer Rede) oddział, przedział, ustęp; (an Waaren) *H.* odbyt, pokup, rozchód, odpływ; ohne — bezustannie; ciągle; =**satzbogen**, *m. Bk.* framuga, arkada; =**satzsäge**, *f. Zm.* osadzkowa piła; =**satzwecke**, *f* ćwieczek (szewcki).
A'bsaufen, *va. irr.* upić, spić z wierzchu; odpić, odżłopać (pewną miarę).
A'bsaugen, *va. irr.* osysać, wyssać, odssać.
A'bsäumen (sich), *vr.* ująć sobie czasu od pracy. [sadzel.
Absce'ß, *m. Hlk.* wrzód ropiejący; ropień;
A'bschabeisen, *n. Grb.* żelazko do skrobania, do obskrobywania; =**schaben**, *va.* obskrobać, oskrobać, wyskrobać; abgeschabte Kleidung odzienie znoszone; =**schabsel**, *n.* oskrobiny, oskrobki; =**schabung**, *f.* obskrobanie.

A'bschachern, *va.* (Jmdm. etwas) wyszachrować co od kogo.
A'bschaffen, *va.* odprawić, oddalić; (aufheben) znieść, znosić, skasować; **-schaffung**, *f.* odprawienie, zbycie, zbywanie.
A'bschälen, *va.* obrać skórkę, obłupić; obłupić ze skóry; abgeschält obłupiony, obrany; (sich) skórka z ciała złazić; **-schälung**, *f.* obłupienie.
A'bschärfen, *va.* wyostrzyć.
A'bscharren, *va.* odgarniać, odgarnąć.
A'bschatten, *va.* *Mal.* sylwetować, odcieniować; **-schattung**, *f.* sylwetowanie.
A'bschätzen, *va.* otaksować, wartość czego oznaczyć; **-schätzer**, *m.* taksator; **-zung**, *f.* otaksowanie; ocenienie wartości.
A'bschaufeln, *va.* odszuflować.
A'bschaum, *m.* szumowiny, piana; wyrzutek, wyrzutki; łotr; nic dobrego; ein — von Bösewicht stek łotrów; bezecnik; **-schäumen**, *va.* odszumować; **-schäumung**, *f.* odszumowanie.
A'bscheeren, *va. irr.* (h.) ogolić, ostrzydz; kurz — przystrzydz.
A'bscheiden, *vn. irr.* (s.) rozstać się ze światem; umrzéć; abgeschieden leben żyć w odosobnieniu od świata; die Abgeschiedenen zmarli; —, *va.* (trennen) odłączyć, oddzielić; wyłączyć; **-scheiden**, *n.*, **-scheidung**, *f* odejście, rozstanie, rozstanie się.
A'bscheu, *m.* obrzydliwość; wstręt; ohyda; einen — vor etwas haben ochydzić sobie co; brzydzić się czém.
A'bscheuern, *va.* wyszorować.
Abscheu'lich, *a.* szkaradny; brzydki; **-scheu'lichkeit**, *f.* brzydliwość, szkaradność; (Sache) szkaradzieństwo, niegodziwość.
A'bschicken, *va.* odsyłać; posłać; **-schickung**, *f.* odesłanie; wyprawa.
A'bschieben, *va. irr.* odsunąć, odepchnąć; (einen Vagabunden), *Rw.* odesłać pod strażą, wydalić, szupasować; **-schiebling**, *m. Rw.* wydaleniec; szupasowany.
A'bschied, *m.* uwolnienie ze służby, abszyt; list odstajny; (aus diesem Leben) zejście z tego świata; (nehmen) pożegnać się z kim; ostatnią wizytę oddać; (vom Amte) dymissja; **-schiednehmen**, *n.* żegnanie się; pożegnanie; **A'bschieds-**, *a.* pożegnalny, pożegnawczy; **-schiedsaudienz**, *f.* *Stw.* posluchanie pożegnawcze: **-schiedsbesuch**, *m.* wizyta pożegnalna; **-schiedsbrief**, *m.* list z pożegnaniem; **-schiedsfeier**, *f.* uroczystość na pożegnanie; **-schiedsgesuch**, *n.* podanie się do dymissji; **-schiedsgruß**, *m.* pozdrowienie pożegnalne; **-schiedskuß**, *m.* pocałowanie pożegnalne; **-schiedsmahl**, *n.* biesiada pożegnalna; **-schiedspredigt**, *f.* *Kg.* kazanie pożegnawcze, żegnalne kazanie; **-schiedsrede**, *f.* mowa pożegnawcza; **-schiedsschmaus**, *m.* uczta, bankiet na pożegnanie; **-schiedsstunde**, *f.* godzina rozstania się; **-schiedsthräne**, *f.* łza wylana przy pożegnaniu; **-schiedstrauer**, *f.*, **-schiedsweh**, *n.* żal z powodu rozstania się; **-schiedstrunk**, *m.* strzemienne.
A'bschiefern, *va.* odłupić, odłupywać, odszczerbić; (sich) odłupywać się; **-schieferung**, *f.* odłupywanie.
A'bschienen, *va.* *Hlk.* w łupki wstawić, w łupki opatrzyć; (Schienen abnehmen) łupki zdjąć, szyny zdjąć.
A'bschießen, *va. irr.* spuścić, wypuścić; (Pfeil) strzałę wypuścić; (Schießgewehre) strzelić, wystrzelić.
A'bschiffen, *va. Sw.* (s.) puścić się na wodę; odbić od lądu; odpłynąć.
A'bschildern, *va.* wymalować, wyobrazić; opisać; **-schilderung**, *f.* wyobrażenie; obraz.
A'bschilferung, *f.* *Hlk. etc.* złupieżenie.
A'bschinden, *va. irr.* (h.) odrzéć, odzierać ze skóry, zdjąć skórę; (sich), *wyniszczyć się zbytnią pracą.
A'bschirren, *va.* (Pferde) szory odjąć, rozebrać konie z szorów.
A'bschlachten, *va.* zabić; bić na rzeź.
A'bschlag, *m.* odbicie, odbijanie; auf — geben na rachunek dać, na potrącenie dać, na zadatek dać; (Preisminderung) *H.* spadek ceny, targów; zmniejszenie ceny; — der Kälte zwolnienie mrozu; **-schlagen**, *va. irr.* (h.) zbić, odbić, ubić; (durch einen Schlag abwenden) odbić, odparować raz; (Kopf, Hand) uciąć głowę, rękę; (Fluß) zwrócić rzekę; (Teich) spuścić staw; (sein Wasser) odlać wodę, puszczać wodę; (Jmdm. etwas) odmówić co komu; odrzucić czyją prośbę; —, *vn.* (s.) *H.* spaść w cenie; tanieć; die Kälte schlägt ab zimno wolnieje; das Getreide schlägt ab spadły targi na zboże; **-schlagen**, *n.* odbicie, odmach; zastawienie się, odparowanie; **-schläglich**, *a.* u. *ad.* odrachowanym od. potrąconym być mający; (bezahlen) na dalszy odrachunek płacić; zadatek dać; **-schlagszahlung**, *f.* wypłata na potrącenie, na rachunek należności.
A'bschlämmen, *va.* wyszlamować, wyrumować.
Abschleifen, *va. irr.* (h.) wytoczyć, wyszlifować; obszlifować; (Sitte u. Sprache), *ogładzić, przecierać, okrzesać.
A'bschleimen, *va.* zeszumować; (Fische) klej z ryb omyć; ryby obmyć z mułu.
A'bschlenkern, *va.* odtrząsnąć; strząśnieniem odrzucić.
A'bschleudern, *va.* daleko odbić, odrzucić.
A'bschlichten, s. A'bgleichen.
A'bschließen, *vb. irr.* (h.) odemknąć, rozemknąć; (Feder eines Schlosses) zamknąć na klucz; spuścić zamek, zawrzéć; (zu Ende bringen) ukończyć; do skutku przywieść; (Contract) zawrzéć kontrakt; (Rechnung) zamknąć rachunki; (Kauf)

dobić targu; (sich von der Welt), *odłączyć się od świata. [chlipnąć.
A'bschlürfen, *vn.* spijać z wierzchu; od-
A'bschluß, *m.* zamknięcie rachunków; dotarcie sprawy oder interesu; zawarcie; — eines Vertrages zawarcie umowy; **-schlußboden**, *m. Bw.* ponur.
A'bschmalzen, *va. Kk.* smalcem okrasić.
A'bschmarotzen, *va.* (Jmdm. etwas) liżąc się, nadskakując komu wyłudzić co od niego. [łować głośno.
A'bschmatzen, *va.* nacałować się; wyca-
A'bschmeicheln, *va.* wyłudzać łagodnemi słowy; wyłudzić pochlebstwem.
A'bschmeißen, *va irr.* (h.) odrzucić, otłuc, otłukiwać; (herunterwerfen) zrzucić, zwalić.
A'bschmelzen, *va. irr.* (h.) topić, roztopić, stopić; —, *vn. irr.* (s.) topnieć; stopnieć;
A'bschmieden, *va.* ukuć. [odtopić się.
A'bschmieren, *vn.* (h.) smolić, zmazać, smarować; —, *va. iron.* wypisać, przepisać niezgrabnie. [dzić.
A'bschmutzen, *va.* u. *vn.* (h.) walać, zbru-
A'bschnäbeln (sich), *vr.* *nacałować się (z sobą).
A'bschnallen, *va.* rozpiąć, rozpinać, odpinać.
A'bschnappen, *vn.* (s.) zamknąć się ze szczękiem; spuścić się ze szczękiem; —, *va.* zamknąć ze szczękiem; (Schloß, Thür) zatrzasnąć zamek, drzwi.
A'bschneiden, *va. irr.* (h.) oderznąć; urznąć; obrzynąć, odrzynać, przerzynać; odciąć, ukroić, ukrawać; (mit der Sichel oder Sense), *Ldw.* użąć, użynać, zżynać, obżynać, skosić; (benehmen) odjąć, odciąć; (Haare) ostrzydz włosy; (Kehle) poderznąć gardło; (Weg) przerznąć komu drogę, pas; (Zufuhr) odciąć dowóz; (Muster) wykroić, odkroić, wyrznąć; —, *vn.* (h.) odbijać; **-schneidung**, *f.* obrzynanie, oderznięcie; odkrojenie; ukrojenie; ścięcie; — einer Erzader, *Bw.* utyk.
A'bschnellen, *va.* spuścić z odwarkiem; szybko puścić; *va.* (s.) spuścić się z odwarkiem; raptem odlecieć; odskoczyć.
A'schnippen, *vn.* uszczypnąć, koniuszek urznąć.
A'bschnitt, *m.* oderznięcie; *oddział, odcinek; okrawek; *Litt.* rozdział; (Segment) *Gl.* odcinek; (eines Zirkels) odcinek koła; (in Versen) średniówka; cezura; (in einer Rede) sekcja, rozdział; perjod; okres; **-schnittswinkel**, *m.* kąt odcinka.
A'bschnitzel, *n.* odrzynek; ucinek; **-tzeln**, *va.* wyrznąć; wystrugać.
A'bschnüren, *va.* odsznurować; sznurem wymierzyć; zazdzierżgać; **-schnürung**, *f.* odsznurowanie; zazdzierżgnienie.
A'bschöpfen, *va.* zczerpnąć; wyczerpnąć.
A'bschrägen, *va.* w poprzek zakroić; przyciąć; **-schrägemaschine**, *f.* maszyna do wyrzynania zakładok, krańców itd

A'bschrammen, *va.* zdrasnąć, zdrapać.
A'bschrapen, *va.* oskrobać. [odkręcić.
A'bschrauben, *va.* odszrubować; szrubę
A'bschrecken, *va.* odstraszyć, odrazić; odstręczyć, przepłoszyć; — des geschmolzenen Glases, Stahls zc., *Httk.* twardzenie szkła, stali, itd.; sich — lassen zniechęcić się; **-schreckungs-Theorie'**, *f. Rw.* teorja (teoryja) odstraszania.
A'bschreibegebühren, *f. pl.*, **-schreibegeld**, *n.* kopialia, przepisne; **-schreiben**, *va. irr.* (h.) (copiren) przepisać; wziąć kopią; (abrechnen) upisać; portrącić dług; odrachować; (schriftlich absagen) listownie odmówić; cofnąć obietnicę; **-schreiber**, *m.* przepisujący, pisarek, kopista; **-schreiberei**, *f.* bazgranina; **-schreibung**, *f. H.* odpisanie.
A'bschreien, *va. irr.* (h.) wykrzyczéć, wykrzykać, obwoływać, głosić; (sich) nakrzyczéć się, wykrzyczéć się.
A'bschreiten, *va. irr.* krokami rozmierzyć, wymierzyć.
A'bschrift, *va.* przepis; kopia; beglaubigte —, *Rw.* wierzytelny odpis; **-schriftlich**, *a.* u. *ad.* kopijnie; w kopiji.
A'bschröpfen, *va.* koniuszki zboża sierpem zrzynać, zżynać.
A'bschroten, *va.* (Fässer vom Wagen) skulać, toczyć; das Vieh hat das Saatfeld abgeschrotet bydło zboże pościnało.
A'bschultern, *va.* broń zdjąć z ramienia.
A'bschuppen, *va.* (Fische), *Kk.* oskrobać, skrobać ryby, czesać ryby; —, *n.*, **-schuppung**, *f.* złuszczanie się.
A'bschüppen, s. A'bschaufeln.
A'bschürfen, *va.* (sich die Haut) zdrasnąć sobie skórkę; (Wunde), *Hlk.* zedrzéć skorupę z rany.
A'bschuß, *m.* spadek; spływ; spływanie; (stark abhängige Fläche) stoczystość; spadzistość; **-schüssig**, *a.* u. *ad.* pochyły, spadzisty, stoczysty, prostopadle urwisty; **-schüssigkeit**, *f.* spadzistość, pochyłość.
A'bschütteln, *va.* strząsnąć, strząsać; das Joch der Sklaverei —, * zrzucić jarzmo niewoli; (Jemanden) wybuzować, zjeździć kogo; (Fieber) wytrząść kogo (w febrze).
A'bschütten, *va.* usypać, zsypać.
A'bschwächen, *va.* osłabić, sił pozbawić; **-schwächung**, *f.* osłabienie (co do sił).
A'bschwanken, *vn.* (s.) chwiejąc się odejść; odstrychnąć się po długiem wahaniu.
A'bschwären, *vn. irr.* (s.) odgnić; wygnić; przez jątrzenie odpaść.
A'bschwärmen, *vn.* (h.) (Bienen) wyroić się.
A'bschwarten, *va.* skórę ściągąć, zdjąć, obłupić.
A'bschwärzen, *va.* poczernić; uczernić; zbrudzić; —, *vn.* (h.) farbować; farbę puszczać.
A'bschwatzen, *va.* (Jmdm. etw.) wymamić, wywabić komu co pochlebnemi słowy.

A'bschwefeln, *va.* odsiarkować, nasiarkować.
A'bschweif, *m.* ustęp, zboczenie; **-schweifen**, *vn.* (s.) zboczyć, wyboczyć z drogi; (von seinem Gegenstande) oddalić się od przedmiotu swego; **-schweifung**, *f.* odpłókanie; oddalenie się. [wodą.
A'bschwemmen, *va.* spławiać; spuszczać
A'bschwenken, *va.* kiwaniem, machaniem, powiewaniem oddalić.
A'bschwimmen, *vn. irr.* (s.) odpłynąć z wodą, upłynąć.
A'bschwindeln, *va.* wymamić, wyłudzić; wydrwić.
A'bschwingen, *va. irr.* (h.) oklepać; wyklepać; wywiać; (sich vom Pferde), *Gymn.* skoczyć z konia; **-schwingung**, *f.* oklepanie; otrzepanie; odskoczenie.
A'bschwirren, *vn.* (Pfeil) swiercząć odlecióć (o strzale).
A'bschwitzen, *va.* przez poty uleczyć; (Felle), *Grb.* odszwicować, szwicować skóry; — (sich), *vr.* spocić się; uznoić się.
A'bschwören, *va. irr.* (h.) *Rw.*] przysięgę wykonać; (sich eidlich lossagen) odprzysięgać się, odprzysiądz się czego; **-schwörung**, *f.* wyprzysiężenie się.
Abscis'se, *f.* *Gl.* odcinek.
A'bsegeln, *vn.* (s.) odpłynąć, wyjść pod żagle; odbić od brzegu; (sterben) pójść na tamten świat; **-segelung**, *f.* odbicie od lądu, ruszenie okrętem.
A'bsehbar, *a.* mogący być dosiągnięty oder ogarniony okiem; **-sehen**, *va. irr.* (h.) niepatrzéć, niezważać, odwrócić oczy; abgesehen davon niezważając na to; (übersehen) przejrzéć, dojrzéć, ujrzéć, uwidzićć, przenikać; (abwarten) upatrzyć, upatrywać; (zielen) zmierzać, celować, zapatrywać się na co; godzić na co; (erlernen) nauczyć się przez przypatrywanie się; es worauf abgesehen haben zasadzić się na co; **A'bsehen**, *n.* zamiar, zmierzanie, zapatrywanie się na co; cel, celowanie do czego; **-gesehen**, *ad.* pominąwszy.
A'bseifen, *va.* wypłókać, oczyścić z mydła.
A'bseigern, *va.* *Bw.* głębokość szachty (szyby) za pomocą pionu mierzyć; (Silber), *Httk.* oddzielić srebro od miedzi.
A'bseihen, *va.* przęcedzić, przecedzać; odcedzić.
A'bsein, *vn. irr.* (s.) nie być obecnym; być odłączonym, oddalonym.
A'bseiten, *ad.* ze strony; **-seitig**, *a.* na boku, na stronie leżący od. znajdujący; **A'bseits**, *ad.* ze strony, na stronie; na stronę; (gehen) na stronę iść; na ustęp iść; (liegen) na boku, na stronie leżéć.
A'bsenden, *va. irr.* (h.) posyłać kogo, wysłać, wyprawić; **-gesandter**, *m.* poseł; **-sender**, *m.* odsyłacz, wysyłacz; **-senderin**, *f.* odsyłająca; wysyłająca; **-sendung**, *f.* posłanie, wysłanie; wysyłka.
A'bsengen, *va.* opalić, przypalić.
A'bsenken, *va.* *Wb.* (Weinreben) odkładać winne macice; (Pflanzen) sadzić, zasadzić gałązkę z pączkiem lub oczkiem w ziemi; **-senker**, *m.* latorośl odłożona; szczép.
A'bsetzbar, *a.* odwołalny; mogący być skasowanym, z urzędu złożonym; (Waare) mający odchód (towar); **-setzbarkeit**, *f.* odwołalność; **-setzen**, *va.* zsadzić, dosadzić; postawić na ziemi; (Last) złożyć ciężar, zrzucić ciężar; (wegsetzen) odstawić; (vom Amte) złożyć, zrzucić z urzędu, usunąć; (Gewehr) odstawić broń; broń odsadzić; (Kind entwöhnen) odsadzić, odstawić dziecię; (Manuscript), *Bchdr.* rękopism składać, ułożyć; —, *vn.* (h.) (im Schreiben) od ustępu zacząć pisać; odstąpić w pisaniu; es wird etwas —, *będzie kij w robocie; **-setzferkel**, **-füllen**, **-kalb-**, **-lamm**, *n.* *Ldw.* prosię, źrzebię, cielę, jagnię odsadzone od cycka; **-setzung**, *f.* złożenie, zrzucenie, odsadzenie.
A'bsicheln, *va.* *Ldw.* dożąć, zżąć.
A'bsicht, *f.* wzgląd; in — przez wzgląd; stosownie do; (Endzweck) zamiar; zamysł, myśl; dążność; seine — erreichen cel swój osiągnąć, dokazać czego; (Visir) cel, celik, znak; in dieser — w tym względzie; z tych miar; **-sichtlich**, *a.* rozmyślny, umyślny; *ad.* umyślnie, rozmyślnie; **-sichtlichkeit**, *f.* umyślność, rozmyślność; **-sichtslos**, *a.* bez zamiaru (popełniony).
A'bsickern, **-sintern**, *vn.* (s.) kroplami, pomału ściekać, ociekać.
A'bsieben, *va.* osiewać, przesiewać.
A'bsieden, *va. irr.* (h.) odwarzać; uwarzyć: wygotować, odgotować.
A'bsingen, *va. irr.* (h.) odśpiewać; odśpiewywać; **-singung**, *f.* odśpiewanie.
A'bsinken [**A'bsenken**], *va.* *Bw.* pogłębiać, dorażać szybu.
A'bsintern, s. A'bsickern.
A'bsitzen, *vn. irr.* (h.) (vom Pferde) zsiąść, zsiąść z konia; (eine bestimmte Zeit sitzen) wysiedzićć; dosiedzićć; —, *va.* (Schulden) odsiedzićć za dług.
Absolu't, *a.* absolutny, bezwzględny; samowładny; absolute Wahrheit prawda bezwzględna, konieczna; das Absolute, *Philos.* (Gott) absolut; **-solutio'n**, *Kg. f.* absolucja, rozgrzeszenie; **-soluti'smus**, *m.* absolutyzm, władza samodziercza.
Absolvi'ren, *va.* skończyć zupełnie, ukończyć; (lossprechen) rozgrzeszyć, rozgrzeszenie dać; *Kg.* absolwować.
Abso'nderlich, s. Beso'nder, Beso'nders; **-sondern**, *va.* odosobnić, odłączyć, wyłączyć; oddzielić; **-sonderung**, *f.* odłączenie, wyłączenie; oddział; abgesondert odłączony, osobny, odrębny; **-sondernd**, *a.* odłączalny; **-sonderungszeichen**, *n.* *Spl.* znak rozłączenia.

Absorbi'ren, *va.* wciągać, wyssać; (erschöpfen), *niszczyć. [się troskami.
A'bsorgen (sich), *vr.* zgryźć się, wycieńczyć
A'bspalten, *va.* odszczepić, odłupać.
A'bspannen, *va.* wyprądz, wyprzęgnąć; (Bogen, Hahn) spuścić łuk, kurek; ganz abgespannt sein przesilić się, znużonym, wysilonym być; -**spannung**, *f.* wyprzągnienie; s. a. A'bgespanntheit.
A'bspänstig, **A'bspenstig**, *a.* odwrócony; niewierny; das Gesinde — machen czeladkę odwabić, zniechęcić, odmówić; — werden odstąpić kogo, przeniewierzyć mu się.
A'bsparen, *va.* oszczędzić; uskąpić; sich am Munde — ująć gębie swojéj.
A'bspeisen, *va.* nasycić, nakarmić; zbyć kogo lada czém; (mit leeren Worten) gołemi słowy karmić; —, *vn.* (h.) nasycić się, skończyć obiad.
A'bsperren, *va.* zamykać; niedopuścić; -**sperrschleuse**, *f.* stawowa śluza; -**sperrung**, *f.* zamknienie.
A'bspiegeln, *va.* wyobrazić (jak gdyby w zwierciedle); — (sich), *vr.* odbijać się; *malować się; -**spiegelung**, *f.* wyobrażenie; przebijanie się, malowanie się.
A'bspielen, *va.* (Rolle, Walzer) odegrać rolę, walca; sich — odbywać się; zachodzić; stać się. [odprząść.
A'bspinnen, *va. irr.* (h.) sprząść, doprząść,
A'bspitzen, *va.* koniec zaostrzyć; śpiczasto zrobić.
A'bsplittern, *va.* odszczepić, odszczerbić, odłupać; —, *vn.* (s.) odszczepić się, kawałkami odrywać się.
A'bsprechen, *va. irr.* (h.) odsądzić, odmówić, zaprzeczyć; (Forderung) odmówić komu pretensją; (Leben), *Hlk.* opuścić chorego, stracić o nim nadzieję; (Eigenschaft) nieprzyznawać komu czego; —, *vn.* (h.) (über etwas) o czém stanowić, wyrokować; -**sprecherei**, *f.* smiałość, zarozumiałość w wyrokowaniu o rzeczach; -**sprecherisch**, *a.* zarozumiały; śmiało o wszystkiém wyrokujący.
A'bspreizen, *va.* (Schacht), *Bw.* szybę podpierać, popodpierać. [dzić, oderwać.
A'bsprengen, *va.* utłuc, odsadzić, wysa-
A'bspringen, *vn. irr.* (s.) odskoczyć, wyskoczyć, odprysnąć; (herabspringen) zeskoczyć; (abprallen) odprysnąć, odskoczyć; oderwać się, odłamać się; —, *odstąpić nagle od strony, od przedmiotu.
A'bspritzen, *va.* sikaniem zmyć, spłókać; —, *vn.* (h.) odpryskiwać, odpryskać kroplami; —, **, s. Fo'rtgehen, A'breisen.
A'bsprossen, *vn* (s.) pochodzić z pokolenia od kogo; -**sprößling**, *m.* potomek, szczep.
A'bsprung, *m.* odskoczenie, odskok; einen — machen kluczyć, kluczować; -**sprungswinkel**, *m. Gl.* kąt odbicia.
A'bspulen, *va. W.* zwijać ze szpulki; oszpulować co.
A'bspülen, *va.* opłókać, wypłókać, spłókać; podmyć; —, *n.*: einer Wunde, *Hlk.* płókanie rany. [nie rany.
A'bspüren, *va. Jäg.* zwietrzyć.
A'bstammen, *vn.* (s.) pochodzić (z pokolenia); abstammend pochodzący, pochodny; -**stammung**, *f.* pochodzenie, pochód; ród; *Spl.* etymologja; eheliche —, *Rw.* pochodzenie ślubne.
A'bstand, *m.* odstęp; przerwa, (Ort, Lage) odległość, dalekość; *Gymn.* odstąp; (Lossagung) ustąpienie, zrzeczenie się; -**ständig**, *a.* odstały, nieżywy; nadpruchniały; -**standsgeld**, *n.* odstępne.
A'bstatten, *va.* złożyć, oddać, zdać; (Besuch) oddać wizytę; pokłon oddać; (Rapport) rapport zdać; (Dank) dzięki składać; (Gruß) pokłon oddać; -**stattung**, *f.* złożenie; składanie.
A'bstauben, -**stäuben**, *va.* oczyścić z kurzu, kurz otrząsnąć, kurz zmiatać; -**stäubung**, *f.* oczyszczenie z kurzu.
A'bstäupen, *va.* rózgami obić; chłostę dać.
A'bstechen, *va. irr.* (h.) skłóć na dół, zepchnąć; (absondern) odkłóć, ukłóć, przebić, zakłóć; (Thier) zwierzęciu gardło przerznąć, przebić gardło; (Rasen) darninę drzéć; (abgraben) przekopać i sprowadzić; (Teich) staw spuścić, przekopać; (Wein) wino ściągnąć z beczki, wytoczyć; (Muster) wzorek wysztychować końcem szpilki, wydziurkować; —, *vn.* (h.) odbijać, kontrastować; -**stechend**, *a.* odmienny.
A'bstecher, *m.* (Abschweifung) wyboczenie, zboczenie, wybieg; einen — machen wyboczyć z drogi w stronę.
A'bsteckeisen, *n.* rydel (do robienia dziur na koły); -**stecken**, *va.* odpiąć, odpinać; (bezeichnen) wytknąć, wyznaczyć; oznaczyć; -**steckleine**, *f.* sznur do oznaczenia linji, wedle którėj się tyki ustawiają; -**steckli'nie**, *f.* linja na któréj się mają tyki ubijać; -**steckpfahl**, *m.* pal, drąg do oznaczenia czego.
A'bstehen, *vn. irr.* (h.) osobno stać, opodal stać; odstać. odstawać; der Tisch steht weit von der Wand ab stól daleko od ściany stoi; (ablassen) odstąpić, zaniechać; opuścić, zaniedbać; von seinem Vorhaben — zaniechać swego przedsięwzięcia; das Bier ist abgestanden piwo zwietrzałe, wywietrzałe; abgestandener Fisch ryba uśnięta od. zdechła.
A'bstehlen, *va. irr.* (h.) ukraść, wykraść, ukradkiem co schwycić.
A'bsteigen, *vn. irr.* (s.) zstępować, zstąpić; zejść na dół; zsiąść z konia; (einkehren) wstąpić do kogo, wysiadać, wysiąść, zajechać do kogo; -**steigend**, *a.* zstępny; absteigende Linie, *Wpk.* linja dolna oder zstępna; -**steigequartie'r**, *n.* dom zajezdny; zajazd dla podróżnych.

A'bstellen, *va.* odstawić; (abschaffen) znieść co; einen Mißbrauch — usunąć nadużycie; pozbyć się czego, koniec położyć czemu; s. a. A'bbestellen; -**stellung**, *f.* uchylenie, zniesienie, pozbycie się czego.

A'bstemmen, *va. Zm.* dłutem zebrać, zestrugiwać.

A'bstempeln, *va.* stempel położyć, stemplem opatrzyć; -**stempelung**, *f.* ostemplowanie, opatrzenie stemplem.

A'bsteppen, *va.* wystepnować, stepnować, sztepować.

A'bsterben, *vn. irr.* (s.) umrzéć; zamrzéć; zmartwiéć; zdrętwiéć, wymrzéć; der Baum ist abgestorben drzewo uschło; der Sünde —, *Kg.* umrzéć grzechowi.

A'bsteuern, *va. Sw.* odstérować; za pomocą stéru odbić od lądu.

A'bstich, *m.* (beim Nähen) wzorek wykłóty; odsztychowanie; (des Weins), *Wb.* wytoczenie wina; wino utoczone.

A'bsticken, *va.* wyszyć, wyhaftować.

A'bstimmen, *vn.* (h.) (votiren) głosować w jakim przedmiocie; wotować; -**stimmung**, *f.* głosowanie.

A'bstocken, *va.*, s. A'blegen, A'bsenken; Bienen — nowy rój założyć.

A'bstoppeln, *va.* (Acker, Feld) ściernisko wyrwać z roli; (Obst) obierać resztą owocu z drzewa.

A'bstoßen, *va. irr.* (h.) strącić, odbić, utrącić, odtłuc; (stoßend entfernen) odpęchnąć; odpychać, zepchnąć, odeprzéć, odpierać; (Kahn, Schiff) odbić od lądu; (sich die Hörner), *rogi sobie przytrzéć; (eine Schuld) dług umorzyć, zapłacić; (Billardball) kulę odbić od bandy.

A'bstoßbaum, *m. Grb.* koziołek; -**stoßmesser**, *n.* strugacz, skrobak.

Abstra'ct, *a.* u. *ad.* oderwany, odłączny; abstrakcyjny; -**stractio'n**, *f.* abstrakcja, oderwanie; (Denken) oderwanność, myślenie oderwane.

A'bstrafen, *va.* dobrze ukarać, skarać; -**strafung**, *f.* ukaranie, skaranie.

Abstrahi'ren, *va.* odłącznie uważać; —, *vn.* (h.) nie zważać na co, nie myśléć już o czém, nie miéć względu.

A'bstrebend, *a.:* -nde Kraft, *Nll.* siła odśrodkowa.

A'bstrecken, *va. Gymn.:* die Arme — odprążyć; die Fußspitzen — wyprostować.

A'bstreichen, *va. irr.* (h.) strychować, odstrychować, zestrychować; zeskrobać; (abziehen) poostrzyć, pociągnąć na rzemyku.

A'bstreifeln, **A'bstreifen**, *va.* osmykać, osmorgać; ściągnąć, odrzéć skórę; (Blätter) obrywać z liści, obliściać; -**streifen**, *vn.* (s.) drasnąwszy zboczyć; (vom Wege) oddalić się od drogi, wyboczyć z drogi.

A'bstreiten, *va. irr.* (h.) pieniactwem wygrać; wyprawować co, prawowaniem dostać; wyprocesować; (streitig machen) wydysputować; odmówić.

A'bstrich, *m.* odstrychowanie; -**strichblei'**, *n. Httk.* szumowiny; -**strichho'lz**, *n. Httk.* warzocha do szumowania kruszców.

A'bstricken, *va.* (Strumpf) pończochę skończyć; (Nadel) drót jeden skończyć, oder zrobić. [nia).

A'bstriegeln, *va.* grzeblem wycudzić (ko-

A'bstückeln, *va.* kawałkami odrywać, odłamywać; -**stückelung**, *f.* kawałkami odłamywanie.

A'bstufen, *va.* stopnie zrobić; stopniować; -**stufung**, *f.* odmiana; stopniowanie.

A'bstumpfen, *va.* przytępić, zatępić, stępić; —, *vn.* stępiéć, przytępiéć; abgestumpfter Kegel, *Gl.* ostrokrąg ścięty.

A'bsturz, *m.* spadek, schyłek, urwisko, stroma część gory; gwałtowny spadek (wody); -**stürzen**, *va.* z góry na dół zepchnąć, zrzucić.

A'bstutzen, *va.* krótko obciąć od. urznąć; skrócić; abgestutzter Kegel, *Gl.* ostrokrąg ścięty.

A'bstützen, *va. Sw.* (Schiff) okręt podeprzéć (na warsztacie pod czas budowania).

A'bsuchen, *va.* obrać, wyszukać i pozbierać; (Raupen), *Gtn.* liszki obierać; (sich Flöhe) sobie pchły wyszukać; *Jäg.*, s. Durchsu'chen. [kokt.

A'bsud, *m.* odwar; wywarzyny; *Hlk.* de-

Absu'rd, *a.* niedorzeczny, głupi, nietrafny, nieprzyzwoity; **Absurditä't**, *f.* niedorzeczność, głupstwo.

A'bsüßen, *va. Schdk.* osłodzić; -**süßung**, *f.* osłodzenie, opłukanie.

Absy'nth, *m. Ng.* piołunkówka.

Abt, *m. Kg.* opat.

A'btafeln, *vn.* (h.) wstać od stołu; przestać jeść, odjeść.

A'btakeln, *va. Sw.* (Schiff) rozstroić okręt; okręt z lin od. rekwizytów obrać; -**takelung**, *f.* rozstrojenie okrętu; zdjęcie lin.

A'btandeln, *va.* (Jmdm. etw.) przez zabawkę wyłudzić co od kogo.

A'btanzen, *va.* w tańcu odebrać, odtańcować; (abnutzen) utańcować, stańcować, wytańcować; (sich) zmęczyć się tańcem.

A'btausch, *m.* wymiana; -**tauschen**, *va.* wymienić co z kim; zamieniać, frymarczyć.

Abtei', *f. Kg.* opactwo; -**tei'lich**, *a.* opacki.

A'bteufen, *va. Bw.* wygłębić, kopać; (Schacht) kopać szybę.

A'bthauen, *vn.* (s.) odtajéć, stajéć; —, *va.:* die Sonne hat die Fenster abgethaut słońce spędziło lód z okien.

A'btheilbar, *a.* oddzielny; -**theilbarkeit**, *f.* oddzielność; -**theilen**, *va.* oddzielić, podzielić; rozdzielić; -**theilung**, *f.* oddzielenie, oddział, podzielenie; rozdział, wydział; przegroda; -**theilungs**-, *a.* oddziałowy, wydziałowy; -**theilungszeichen**, *n Spl.* znak oddzielenia; odłącznik.

A'bthun, *va. irr.* (h.) złożyć, zdjąć, ściągnąć, odjąć; pozbyć się czego; (abschaffen) znieść, uchylić, skasować, wyrugować; (zu Ende bringen) ułatwić, skończyć, ukończyć; (hinrichten, schlachten) stracić, zabić; (Hut, Mantel, Schürze) zdjąć kapelusz, płaszcz, fartuch; (Gewohnheit) porzucić jaki nałóg; złożyć.

Aebti'ssin, *f. Kg.* ksienia; opacicha; **Ae'btlich**, *a.* opacki; *ad.* po opacku.

A'btödten, *va.* umorzyć; wyniszczyć, stłumić; (sich), *zrobić się nieczułym na wszystko. [dnie brzmieć.

A'btönen, *vn.* (h.) *Tk.* fałszywie, niezgo-

A'btraben, *vn.* (s.) kłusem odjechać; ujechać; *iron.* usunąć się, odejść z kwitkiem.

A'btrag, *m.* (einer Schuld) zapłacenie długu; s. a. Ei'ntrag, Scha'den, A'bbruch); **-tragen**, *va. irr.* (h.) znieść, znosić; (Speisen vom Tische) zebrać ze stołu; (Schuld) dług zapłacić; upłacić część długu; (niedriger machen) znieść, znosić, rozwalić, rozebrać; (Brücke) uprowadzić most; (Kleid) przenosić, znosić suknią; **-tragung**, *f.* odniesienie, zebranie, rozwalenie; wnoszenie; unoszenie.

A'bträufeln, *vn.* (s.) kapać, kroplami spadać; osiąkać.

A'btreiben, *va. irr.* (h.) odpędzić, spędzić, odgonić; zganiać; (Feind) odpędzić, odeprzéć nieprzyjaciela; (Frucht) spędzić płód; płód w żywocie struć; (Würmer), *Hlk.* robaki wypędzić; (Zug- u. Lastvieh) spędzić, zmachać konia itd.; abgetriebenes Pferd koń spędzony; (Gold, Silber), *Schdk.* pławić, czyścić, odfejnować złoto, srebro; —, *vn. Sw.* (Schiffe) zmylić drogę, zrzuconym być z biegu swego (okręty); **-treiber**, *m. Httk.* odciągacz; **-treibung**, *f.* spędzenie, odegnanie, odpór; (der Leibesfrucht) spędzenie od. niszczenie płodu (w żywocie); (des Goldes und Silbers), *Httk.* kupelacja.

A'btrennbar, *a.* mogący być oddzielonym, odłączonym; odłączny.

A'btrennen, *va.* rozpróć, odpróć, odłączyć; wypróć; oderwać, oddzielić.

A'btretbar, *a.* mogący być odstąpionym, cedowanym; **-treten**, *va. irr.* (h.) oddeptać, odtupać; (Schuhe) trzewiki przydeptać, wydeptać, schodzić; (überlassen) odstąpić, ustąpić; (Gut) ustąpić komu majętność; —, *vn.* (s.): (einkehren, absteigen) wstąpić do kogo, stanąć u kogo; (wegtreten) ustąpić, na ustęp iść, odejść; — lassen kazać ustąpić (na stronę); rozkazać na ustęp iść; **-treter**, *m.* odstępujący czego, cedent; **-tretung**, *f.* ustęp, cessja; odwrócenie się.

A'btrieb, *m.* odpędzenie; (eines Waldes) wycinanie, ścięcie, ścinanie drzewa i wyprowadzenie onegoż; **-triebsschlag**, *m.* zupełny ręb.

A'btriefen, *vn.* (s.) kapać, ściec, ściekać.

A'btrift, *f. Ldw.* wygon, prawo wolnego wygonu od. pastwiska.

A'btrinken, *va. irr.* (h.) spić (z wierzchu); upić, opijać; odpić. [odejść.

A'btrippeln, *vn.* (s.) drobnemi krokami

A'btritt, *m.* (Ueberlassung) zrzeczenie się czego; odstąpienie; (Absatz) ustępek, schód, stopień, próg; (heimliches Gemach) przechód, wychodek; auf den — gehen pójść na przechód, na potrzebę.

A'btrocknen, *va.* otrzéć, obcierać; ucierać; (trocken machen) suszyć, osuszyć; wysuszyć; —, *vn.* (s.) oschnąć, osychać.

A'btrollen, *vn.* (s.) dreptąć nogami, szybko się oddalić. [plami), wykapać.

A'btropfen, **-tröpfeln**, *vn.* (s.) ciec (kro-

A'btrotzen, *va.* uporem, groźbą otrzymać na kim; wymusić.

A'btrumpfen, *va. Ktsp.* przebić kogo wyższą kozérą; (Jmdn.) *utarlszy komu dobrze nosa pozbyć się go; wybesztać porządnie.

A'btrünnig, *a.* przeniewierczy, wiarołomny; odstały; niewierny; (machen) odłączyć, odwieść, odmówić kogo; (werden) odszczepić się od kogo, zostać wiarołomnym; **-trünnige**, *f.* odstępnica, apostatka; **-trünniger**, *m.* przeniewierca; odstępca; apostat, odstępnik; **-trünnigkeit**, *f.* odstanie, odszczepieństwo, odstąpienie; apostazja.

A'btünchen, *va.* otynkować, wytynkować.

A'b- und -zu'gewähren, *n. Bw.* prepisanie posiadania w księgach publicznych.

A'btupfen, *va.* wymaczać; osuszyć.

A'btuschen, *va.* wytuszować.

A'b- und zu'gehen, *vn. irr.* (s.) odchodzić i przychodzić.

A'burtheilen, *va.* (Jmdm. etw.) odsądzić kogo od czego; (entscheiden) sprawę rozstrzygnąć, ostatecznie rozsądzić; *vn.* (h.): (über etw.) stanowić o czém, osądzić co.

A'bverlangen, s. A'bfordern.

A'bvieren, *va.* obrobić co w kwadrat, w czworogran.

A'bwackeln, *va.* ochwiewaniem co oderwać; —, *vn.* (s.) chwiejąc się odejść.

A'bwägekunst, *f.* poziomowanie; sztuka niwelowania; (nivelliren) niwelować; **-wägung**, *f.*, **-wägen**, *n.* odważenie; zważenie, rozważenie.

A'bwalken, *va.* (Tuch), *W.* wywałkować: (durchprügeln), *wywalić komu skórę.

A'bwälzen, *va.* odwalić, zwalić, odtoczyć; (eine Schuld von sich) z winy się wymawiać; die Steuer — przenieść potatek, **-wälzung**, *f.* odwalenie, zwalenie.

A'bwammsen, s. Du'rchprügeln.

A'bwandelbar, *a. Spl.* odmienny; **-wandeln**, *vn.* (s.) z miejsca odejść; —, *va. Spl.* deklinować; konjugować, czasować; **-wandlung**, *f.* odmiana; *Spl.* przypadkowanie, deklinacja; czasowanie, konjugacja.

A'bwanken, *vn.* (s.) tocząc się na nogach odejść.

A'bwarten, *va.* doczekiwać się czego; czekać na co; pilnować, dopilnować czego; dozorować; (Kranke) doglądać chorego, opatrywać go; (Amt) patrzéć urzędu, sprawować urząd; pilnować urzędu; —, *n.*, **-wartung**, *f.* pilnowanie, doglądanie, pilny dozór.

A'bwärts, *ad.* na dół; ku dołu, z góry.

A'bwaschbar, *a.* umywalny; **-waschen**, *va. irr.* (h.) omyć, omywać, umyć; wymyć; abgewaschen omyty, zmyty, umyty, wymyty; **-waschung**, *f.* omycie, umycie, zmycie, wymycie. [*f.* wymoczenie.

A'bwässern, *va.* wymoczyć; **-wässerung**,

A'bwatscheln, *vn.* (s.) odéjść sposobem chodzenia kaczki; potoczyć się.

A'bwechseln, *va.* (ablösen) przemieniać, na przemiany czynić; —, *vn.* (h.) wyręczać się kim na wzajem; zlózować się wzajemnie; po sobie następować; **-wechselnd**, *a.* u. *ad.* kolejny, kolejno, z kolei; odmienny; **-wechslung**, *f.* przemiana; odmiana; zmiana, wymiana; *rozmaitość; **-wechselungsweise**, *ad.* na przemian.

A'bwedeln, *va.* oganiać, opędzać machając czém.

A'bweg, *m.* oddroże, zdroże; manowiec; droga uboczna; (Irrweg) błędna droga; **-wege**, *pl.* błąd, zdrożność, wykroczenie; auf — gerathen puszczać się w obłędne manowce; zbłądzić; w błędy wpaść, z bitego toru zboczyć. [zdmuchywać.

A'bwehen, *va.* zwiać, zwiewać, zdmuchnąć,

A'bwehr, *f.* odparcie, odpór, obrona; **-wehren**, *va.* odpędzić, odgonić, odstraszyć; sich die Mücken — odganiać się od komarów; (abhelfen) zapobiedz, zaradzić złemu; (Anfall, Angriff) napaść odeprzéć; **-wehrmittel**, *n.* środek ochraniający; *Hlk.* prezerwatywa.

A'bweichen, *va.* rozmiękczyć, odmiękczyć; —, *vn.* (s.) odmięknąć; —, *vn. irr.* (s.) odstępować, ustępować, odchylić się; oddalić się; oddalać się; *różnić się; odzielnie myśléć; **-weichend**, *a.* niezgodny, różny; zdrożny; odmienny; **-weichung**, *f.* odstęp, odstąpienie; oddalenie się; zdrożność; (der Magnetnadel), *Ntl.* zboczenie igiełki magnesowéj.

A'bweiden, *va. Ldw.* spaść, wypaść; (abfressen) wyjeść, wyzrzéć; **-weidung**, *f.*, **-weiden**, *n.* wypasienie, przypasienie.

A'bweifen, *va.* z motowidła zwinąć.

A'bweinen (sich), *vr.* (h.) wypłakać się; napłakać się.

A'bweisen, *va. irr.* (h.) odprawić, odmówić co komu; nieprzyjąć prośby, odpędzić; **-weisung**, *f.* oddalenie, odprawa, odmówienie; odrzucenie prośby.

A'bweißen, *va.* pobielić, wybielić; tynkować; —, *vn.* (h.) bielić.

A'bwelken, *va.* zwiędłym uczynić, suszyć; —, *vn.* (s.) więdnąć; zwiędnąć; abgewelkt zwiędły.

A'bwendbarkeit, *f.* zbytość; **-wenden**, *va. irr.* (h.) odwrócić, zwrócić; oddalać, oddalić; odwieść; (sich) odwracać się; ustępować, odstępować; (Schlag, Hieb, Stich) cięcie, sztych parować, odparować.

A'bwendig, *ad.* zmiennie, zmieniczo, wstrętnie, niechętnie; (machen) odstręczyć, odciągać; odwodzić; (werden) odstręczyć się; **-wendung**, *f.* odwrócenie, oddalenie; (eines Hiebes) odbicie razu, ciosu.

A'bwerfen, *va. irr.* (h.) zrzucić, zrzucać; odbić, otrącić; (Joch) zrucić jarzmo niewoli; (ergeben, eintragen) pożytek przynosić.

A'bwesend, *a.* nieprzytomny, nieprzybytny; niebyt; (sein) niebyć (w domu); mit seinen Gedanken — sein byćroztargnionym; **-wesender**, *m.* niebytny; nieprzytomny; **-wesenheit**, *f.* nieprzytomność; niebytność; **-wesenheitsvo'rmund**, *Rw.* opiekun nieobecnego.

A'bwettern, *vn.* (h.) *Ntl.* wygrzmiéć, poprzestać grzmiéć i błyskać się.

A'bwetzen, *va.* wyostrzyć, szlifować; (sich) wytrzéć się.

A'bwickeln, *va.* zwinąć, zwijać, odwijać, odwiklać; (Knäuel) rozwić kłębek; **-wickelung**, *f.* zwijanie, zwicie. [zważyć.

A'bwiegen (**A'bwägen**), *va. irr.* odważyć;

A'bwinden, *va. irr.* (h.) zwinąć, odwinąć; zwindować; **-windung**, *f.* zwijanie.

A'bwinken, *va.* (Jmdm.) kręceniem głowy dać komu znak odmówienia.

A'bwippen, *vn. Gymn.* zemknąć się.

A'bwirbeln, *va.* spuścić przez odkręcenie kółka; (trillernd singen) wyćwierczyć, trylującym głosem odśpiewać; (auf der Trommel) werblując odbębnić.

A'bwirken, *va.* dotkać, utkać; tkanie ukończyć; abgewirkt zetkany; — (auswirken), *Jäg.* (Wild) zedrzéć, odrzéć, skórę ściągnąć.

A'bwischen, *va.* ocierać co; utrzéć, wytrzéć, osuszyć; **-wischen**, *n.* ścieranie.

A'bwischer, **-wischhader**, **-wischlappen**, *m.*, **-wischtuch**, *n.* ścierka, ścieradło; **-wischung**, *f.* otarcie, ocieranie, chędożenie.

A'bwittern, *va.*, s. A'bwettern; (mit dem Geruche erkennen) zwietrzyć, przewąchać.

A'bwuchern, *va.* (Jmdm. etwas) wyszachrować, wylichwić co na kim.

A'bwurf, *m.* odrzucenie, porzucenie; odrzutki; (des Geweihes) porzucenie rogów.

A'bwürgen, *va.* udławić, udusić, zdłabić, zadławić.

A'bwürzen, *va. Kk.* zaprawić korzeniami.

Abyssi'nien, *n. Geog.* Abissynia; **Abyssi'nier**, *m.* Abissyńczyk; **Abyssi'nisch**, *a.* Abissyński.

A'bzahlen, *va.* (an einer Schuld) upłacić część długu; *wypłacić, odpłacić; wet za wet oddać; **-zahlung**, *f.* upłacenie; upłata.
A'bzählen, *va.* odrachować, odliczyć, wyliczyć.
A'bzanken, *va.* (Jmdm. etw.) wyklécić, wyswarzyć, wymódz co zwadą na kim.
A'bzapfen, *va.* stoczyć, staczać, wytoczyć; sciągnąć.
A'bzappeln (sich), *vr.* (h.) zdreptać się; zmęczyć się dreptaniem.
A'bzäumen, *va.* (Pferde ꝛc.) rozkiełznąć, wyuzdać; **-zäumung**, *f.* rozkiełznanie, wyuzdanie. [grodzić.
A'bzäunen, *va.* (einfriedigen) grodzić, prze-
A'bzausen, *va.* wyczochrać, wytargać.
A'bzehren, *va.* strawić, wytrawić; odjeść, wyjeść; wycieńczyć, wyniszczyć; —, *vn.* (h.) schnąć, schudnąć; niszczéć, suchoty miéć; abzehrende Krankheit choroba trawiąca; abgezehrt wchudły; **-zehrung**, *f.* wytrawienie, suchoty.
A'bzeichen, *n.* cecha, znak, piętno.
A'bzeichnen, *va.* odrysować, wyrysować; cechą znakować; **-zeichnung**, *f.* odrysowanie; cecha; oznaka; przerys.
A'bzerren, *va.* (Jmdm. etwas) wydzierać, szarpnąwszy urwać komu co.
A'bziehblase, *f.* *Schdk.* alembik do przepuszczania od. przepalania (wodek); **-ziehbogen**, *m.* *Bchdr.* arkusz na próbę odbity; **-zieheisen**, *n.* grzebień do czesania konopi itd. na czysto; *Grb.* żelazko do skrobania skór; **-ziehen**, *va. irr.* (h.) ściągnąć, ściągać; zewlec, zzuć, wyzuć, zdjąć; (Hut) zdjąć kapelusz (z głowy); (Haut) ściągnąć, zedrzéć skórę; (Hand v. Jmdm.) wstrzymać dobroczynną rękę; (wegnehmen) odbierać; *Rk.* subtrahować, odciągać; (Geld) potrącić komu co w rachunku, odciąć; (wegziehen) odciągnąć, odwieść, odwrócić; (abfließen lassen) spuścić, przeprowadzić, sprowadzić; (abzapfen) przetoczyć, stoczyć, wytoczyć; (Bier) ściągnąć, butlować, sciągać piwo na butelki; (destilliren), *Schdk.* dystylować, przepędzać, przepalać; (Branntwein) wódkę (przez alembik) przepuszczać, pędzić, przepalić; (glatt u. scharf machen) na kamyku, na osełce lekko poostrzyć, na pasku pociągnąć; (Druckbogen) odbić, wydrukować, wycisnąć; *vn.* (s.) odciągnąć, wyprowadzić się, odejść, odchodzić; wymaszerować; mit langer Nase —, *odstąpić ze spuszczonym nosem, z kwitkiem; **-ziehfeile**, *f.* pilnik do wygładzenia; **-ziehstein**, *m.* marmurek, kamień do wygładzenia; **-ziehstahl**, *f.* *Rk.* liczba, która się odciąga od drugiéj.
A'bzielen, *vn.* celować; wziąć co na oko; s. a. A'bzwecken.
A'bzirkeln, *va.* od-, wycyrklować; *dokładnie oznaczyć; abgezirkelt odcyrklowany; dokładnie oznaczony; **-zirkelung**, *f.* wycyrklowanie; *dokładne oznaczenie.
A'bzucht, *f.* otwór odchodowy (dla odpływu wody).
A'bzug, *m.* odciąg; odciągnienie; odjęcie, odtrącenie; in — bringen potrącić, strącać; (Abreise) odciągnienie, odchód, odjazd; zum — blasen, *Kw.* na odbój z pola trąbić; freier —, *Kw.* wolne odejście; (des Wassers) wodociąg; rura, kanał; (am Schießgewehr) cyngiel (u strzelby);
A'bzugs-, *a.* odziążny; **-zugsgeld**, *n.* opłata za paszport emigracyjny; odchodne; **-zugsgraben**, *m.* rów odchodowy; **-zugsloch**, *n.* nozdrzyna; **-zugsrecht**, *n.* prawo wysiedlenia się; **-zugsröhre**, *f.* *Ldw.* dren; **-zugsschein**, *m.* list odstajny; **-zugszeit**, *f.* (des Gesindes) gody; czas, kiedy się czeladź odprawia.
A'bzupfen, *va.* oskubać, wyskubać.
A'bzwacken, *va.* urwać komu; wycisnąć co na kim.
A'bzwecken, *vn.* (h.) zmierzać do czego; miéć na celu. [dzielić.
A'bzweigen, *va.* z gałązek obrać; *po-
A'bzwicken, *va.* uszczypnąć, odszczypać.
A'bzwingen, *va. irr.* wyciskać co na kim; wymusić, wymódz, wynękać, wystraszyć co na kim.
A'bzwirnen, *va.* nici skręcać.
Aca'cie, *f.* *Ng.* akacja.
Academie', *f.* akademja; *uniwersytet; **-de'misch**, *a.* akademicki, akademiczny; **-de'miker**, *m.* akademik, członek akademji; **-demi'st**, *m.* uczeń rycerskiéj szkoły.
Acajou'holz, *n.* *Ng.* nanércz.
Acatholi'k, Akatholi'k, *m.* niekatolik.
Acce'nt, *m.* *Spl.* akcent, przycisk; przygłos; przygłoska; głosu ton; **-ntuatio'n**, *f.* akcentowanie; **-ntui'ren**, *va.* *Spl.* akcentować, przygłosy wydać; akcent położyć; **-tui'rt**, *pp.* wybitny; —, *ad.* z przyciskiem.
Accepta'nt, *m.* *H.* przyjemca (wekslu); **-ptatio'n**, *f.* *H.* przyjęcie; **-pti'ren**, *va.* przyjąć, przyjmować; (Wechsel), *H.* weksel akceptować.
Acce'ß, s. Zu'tritt, Bei'tritt; **-cessi'st**, *m.* aplikant, ekspektant najdawniejszy; asesor; **-ce'ssit**, *n.* *Rw.* druga nagroda (za rozwiązanie zadania naukowego); **-cesso'risch**, *a.* przydatkowy; **-cesso'rium**, *n.* przynależytość.
Accide'nz, *n.* akcydens, akcydensa, wziątki; **-cide'nzien**, *pl.* dochody poboczne; (Nebensportel) obrywka; **-cide'nzarbeit**, *f.* roboty pomniejsze; **-cide'nzdrucker**, *m.* *Bchdr.* drukarz robot pomniejszych; **-cide'nzpresse**, *f.* *Bchdr.* prasa dla robot pomniejszych; **-cide'nzsetzer**, *m.* zecer robot pomniejszych.
Acci'samt, *n.* *Stw.* urząd akcyzy; **-ci'sbar**, *a.* akcyzie podległy; akcyzny; **-ci'sbeamter**, *m.* urzędnik akcyzowy; **-ci's-**

einnehmer, *m.* poborca akcyzy, akcyżnik, strażnik, wybieracz akcyzy; **-ci'se**, *f.* akcyza; **-ci'sfrei**, *a.* wolny od akcyzy, nieulegly opłacie; **-ci'sfreiheit**, *f.* wolność od akcyzy; **-ci'sstube**, *f.* izba akcyzna; **-ci'szettel**, *m.* kartka akcyzowa; kwit z opłaconéj akcyzy.

Acclimatisatio'n, *f.* aklimatyzacja; **-matisi'ren**, *va.* aklimatyzować.

Accommodi'ren, *va* stósować, naginać; (sich) dogadzać, nadskakiwać.

Accompagneme'nt, *n.* *Tk.* towarzyszenie; **-pagni'ren**, *va.* wtórować, towarzyszyć.

Acco'rd, *m.* akord, zgoda tonów; (Vertrag) akord, ugoda, umowa, zgoda, układ; **-cordi'ren**, *va.* u. *vn.* akordować, zmówić się z czego; ugadzać się z kim o co; **-co'rdweise**, *a.* u. *ad.* w skutek układu, podług umowy.

Accoucheme'nt, **Accoucheu'r**, *n.*, s. Nie'derkunft, Entbi'ndung, Entbi'nden.

Accrediti'ren, *va.* uwierzytelnić; **-tirter** Gesandter, *Słw.* poseł akredytowany; **-diti'v**, *n.* list opatrzony.

Accura't, *a.* dokładny, akuratny, pilny, punktualny, ścisły; — so, *ad.* właśnie tak; **-rate'sse**, *f.* dokładność, akuratność, pilność.

Accusati'v, *m.* *Spl.* czwarty przypadek.

Ach, *int.* ach! ah! oh! o! — leider! ach niestety! ach żal się Boże!

Acha't, *m.* *Ng.* agat, achat, agatek.

A'chel, *f.* *Ng.* (am Getreide), **A'cheln**, *f. pl.* paździerce; voll Acheln paździerzysty.

Achi'llesferse, **-sehne**, *f.* *Zk.* cięciwa nadpiętna.

Achi'rfisch, *m.* *Ng.* bokopływ.

Achroma'tisch, *a.* (farblos) bezkolorowy, achromatyczny; **-ti'smus**, *m.* *Optik. Hlk.* akromatyczność; beztęczowość.

A'chse, *f.* oś, ośnik; Waaren auf der — zuführen towary na osi prowadzić, sprowadzać.

A'chsel, *f.* *Zk.* bark; ramię; łopatka; die —n zucken ramionami ruszyć, żymać ramionami; Jmdn. über die — ansehen *z pogardą na kogo spojrzéć; *lekceważyć; auf beiden — tragen, *obłudą nadrabiać; *obostronnym być; etwas auf die leichte — nehmen, *z letka co brać; Achsel-, Arm-, *a.* naramienny; pachowy; **-lader**, *f.* arterja pachowa, żyła podpachowa; **-lband**, *n.* akselbant; naramiennik; **-lbein**, *n.* *Zk.* łopatka; **-lfleck**, *m.*, **-lstück**, *n.* (am Hemd) przyramek u koszuli; **-lgelenk**, *n.* staw pachowy; **-lgeruch**, **-gestank**, *m.* smród z pod pachy; **-lgrube**, **-lhöhle**, *f.* pacha; **-lhaar**, *n.* włosy pod pachą; **-lhemd**, *n.* koszula z krótkiemi rękawami; **-lhöhle**, s. A'chselgrube; **-lknochen**, s. A'chselbein; **-lkleid**, *n.* *Kg.* humerał kapłański; **-lnaht**, *f.* szew naramienny (w sukni); **-lschnur**, s. A'chselband; **-lstück**, *n.* *Kw.* opolet, szlifa; **-lständig**, *a.* *Ng.* kątowy; **-lträger**, *m.* *obłudnik; fałszywy, obłudny człowiek; **-troddel**, *f.* epolet z bulionami; szlifa; **-lzucken**, *n.* ruszenie ramionami.

A'chsenarm, *m.* ramię osi; **-senblech**, *n.* podosek, okucie osi; **-sendrehung**, *f.* obrót koło osi; **-senfa'ser**, *f.* *Ng.* włókienko osiowe; **-sengeld**, *n.* cło, opłata od wozu; drogowe; **-sennagel**, **A'chsnagel**, *m.* lon; kołek w osi przed kołem; **-senriegel**, *m.* ściągadło przednie; **-senring**, *m.* réfa, ryfa, obrączka na osi; **-senschiene**, *f.* podosek; **-senschwingung**, *f.* obrót koło osi; **-senspitze**, *f.* szynkiel; **A'chspunkt**, *m.* *Gl.* koniec osi.

Acht, *a.* *num.* ośm; ośmioro; es sind — Tage her, seit 2c. tydzień temu, jak itd.; er wird in — Tagen kommen przybędzie za tydzień; von heute über — Tage od dziś za tydzień; —, *f.* *Rk.* osemka; osiemka; wywotanie z kraju, wygnanie, banicja, klątwa; Jmdn. in die — erklären wywołać kogo z kraju, na wygnania wskazać; (sorgfältige Beobachtung) baczność, uwaga, baczenie; — geben baczność dać na co, miéć na pilném oku; aus der — lassen z baczności wypuścić; zapomniéć; nie pamiętać; — haben auf etwas dopilnować czego; gieb —! pilnuj! daj baczność! (im Spiel) osemka; Pique — osemka pikowa.

Aecht, *a.* prawy, prawdziwy, istny; *nieimitowany.

A'chtäugig, *a.* *Ng.* ośmiooki.

A'chtbar, *a.* zacny, szanowny; godny szacunku; **-barkeit**, *f.* zacność, powaga.

A'chtbeinig, *a.* *Ng.* ośmionogi; ośmionożny; **-tblätterig**, *a.* ośmiolistny; **-tblumig**, *a.* ośmiokwiatowy.

A'chter, -te, -tes, *a.* *num.* ósmy, -a, -e.

A'chteck, *n.* ośmiokąt; **-eckig**, *a.* ośmiokątny.

A'chtel, *n.* ósma część; achtel, achtelek, ośmina; **-lform**, **-lgröße**, *f.* ósemka; **-lkreis**, *m.* ósma część łuku; **-lnote**, *f* nóta raz wiązana, ósemka; **-takt**, *m.* *Tk.* takt ósemkowy.

A'chtellig, *a.* ośmiołokciowy.

A'chten, *va.* u. *vn.* dbać, uważać; dać baczność; (dafür halten) poczytać; miéć za co; uważać; (schätzen) poważać, szacować, szanować, cenić; (gering) lekce ważyć, za nic uważać; (hoch) wielce ważyć; wysoko kłaść. [klinać, wykląć.

Ae'chten, *va.* wywołać z kraju; *Kg.* wy-

A'cht-E'nder, *m.* *Jäg.* jeleń z ośmiokończatemi rogami.

A'chtens, zum **A'chten**, *ad.* *num.* po ósme.

A'chterlei, *a.* *num.* ośmioraki; **-tfach**, *a.* *num.* ośmioro tyle, w ośmior nasob, ośmiokrotny; **-tfältig**, *a.* *num.* ośmiokrotny; **-tfingerig**, *a.* ośmpalcowy; **-tfüßig**, *a.* ośmionogi; (Länge, Breite, Höhe) ośm stóp długi.

A'chtgeben, *n.* baczenie, uwaga.
A'chthalb, **A'chtehalb**, *a. num.* półosma; — Ellen półosma łokcia.
Achthu'ndert, *a. num.* ośm set; **-thu'n-dertster**, *a. num.* ośmsetny; **-tjährig**, *a.* ośmioletni; **-tkantig**, *a.* ośm kątów (rogów) mający.
A'chtlos, *a.* u. *ad.* niedbały, nieuważny; **-tlosigkeit**, *f.* nieuwaga; niedbalstwo.
A'chtmal, *ad. num.* ośm razy; ośm kroć; **-tmalig**, *a.* ośmkrotny; **-tmona'tlich**, *a.* ośmiomiesięczny; **-tpfünder**, *m. Kw.* działo ośmiofuntowe; **-tpfündig**, *a.* ośmiofuntowy; **-trädrig**, *a.* ośm kół od. kółek mający; **-tsaitig**, *a. Tk.* o ośmiu stronach.
A'chtsam, *a.* uważny, baczny, staranny; **-tsamkeit**, *f.* uważność, baczność.
A'chtsäulig, *a. Bk.* ośmiosłupny; **-tseitig**, *a.* ośmioboczny; ośmiostronny, ośmiościenny. [wyojczyźnienie.
A'chtserklärung, *Stw. Kg. f.* wywołanie,
A'chtspännig, *a.* ośmiokonny, ośmiosprężny; —, *ad.* ośmiu końmi; **-tstündig**, *a.* ośmiogodzinny; **-tta'gsuhr**, *f.* zegar ośmiodniowy; **-ttägig**, *a.* ośmiodzienny, ośmiodniowy, tygodniowy; **A'chttheil**, **A'chtel**, *n.* ósma część czego; *Rk.* $^1/_8$ jedna ósma; **-ttheilig**, *a.* z ośmiu części złożony.
A'chtung, *f.* (Aufsicht) baczność, baczenie, piecza, uwaga; pilność; (Ansehen) wzgląd, szacunek, poważenie; znaczenie, powaga; (Befolgung) zastosowanie się, przestrzeganie; **-tungsvoll**, *a.* pełen uszanowania; *ad.* z prawdziwym szacunkiem; **-tungswerth**, **-tungswürdig**, *a.* godny uszanowania; **-tungswi'drig**, *a.* brak uszanowania. [tygodni.
A'chtwöchig, *a.* ośmiotygodniowy; co ośm
A'chtzehn, *a. num.* ośmnaście; **-tzehne'n-der**, *m. Jäg.* jeleń z rogami o ośmnastu końcach; **-tzehnerlei**, *a.* u. *ad. num.* ośmnastoraki, ośmnastorako; **-tzehnjährig**, *a.* ośmnastoletni; **-tzehnmonatig**, *a.* ośmnastomiesięczny; **-tzehntägig**, *a.* ośmnastodniowy; **-tzehnstündig**, *a.* ośmnastogodzinny; **-tzehnter**, *a. num.* ośmnasty; **-tzehntens**, *ad.* po ośmnaste.
A'chtzeilig, *a. Dtk.* ośmiowierszowy; —, *Ng. Ldw.* (Getreide) ośmiorzędowy (o zbożu).
A'chtzig, *a. num.* ośmdziesiąt; **-tziger**, *m.* ośmdziesiętny; **-tzigjährig**, *a.* ośmdziesiątletni; **-tzigmal**, *ad.* ośmdziesiąt razy; **-tzigmalig**, *a.* ośmdziesiątkrotny; ośmdziesiąt razy powtórzony; **-tzigstel**, *n.* jedna ośmdziesiąta część; **-tzigstens**, *ad. num.* po ośmdziesiąte; **-tzigster**, *a. num.* ośmdziesiąty.
Ae'chzen, *va.* stękać, jęczéć; —, *n.* stękanie.
A'cker, *m.* rola, grunt; den — bestellen rolą uprawiać; (Feldmaaß) łan; morg; **A'cker-**, *a.* polny; **A'ckerältester**, *m. Ldw.* starszy w zgromadzeniu mieszczan rolniczych; **-ra'ndorn**, *m. Ng.* szanta polna; **-rarbeit**, *f.* robota na roli, rolna praca; **-rbar**, *a.* uprawny, zdatny na rolę; **-rbau**, *m.* rolnictwo; wyrabianie gruntów; — treiben bawić się rolnictwem; **-rbauer**, *m.* rolnik; **-rbautreibend**, *a.* bawiący się rolnictwem; rolniczy; **-rbeere**, *f. Ng.* jeżyna, ostrzeżyna; **-rbeet**, *n. Ldw.* zagon (na roli); oziomek; **-rbestellung**, *f. Ldw.* oraczka, rolnictwo, uprawa roli; **-rbürger**, *m.* mieszczanin trudniący się rolnictwem; **-rdistel**, *f. Ng.* sierpik rolowy; oset powłoczny; **A'ckerer**, *m.* uprawiający rolą, pracujący na roli; **-rerde**, *f.* ziemia rolowa; **-rfeld**, *n.* niwa, pole orne; **-rfrohne**, *f.* pańszczyzna polowa; **-rfurche**, *f.* brózda; **-rgalle**, *f.* kawał gruntu nieurodzajnego; **-rgaul**, *m.* koń od pługa, od brony; **-rgefilde**, *n.* obszary; pola z bożem zasiane; **-rgeld**, *n.* opłata od roli; **-rgeräthe**, *n.*, **-rgeräthschaft**, *f.*, **-rgeschi'rr**, *n.* sprzęt rolniczy, narzędzia ornicze, rolnicze; **-rgras**, *n. Ng.* psia trawa kupkowa; **-rhof**, *m.* dom folwarczny; **-rkamille**, *f. Ng.* rumianek polny; **-rklee**, *m. Ng.* koniczyna kotki; **-rklette**, *f. Ng.* wszawiec; **-rknecht**, *m. Ldw.* parobek do pługa; **-rkohl**, *m. Ng.* kapusta polna; kapusta dzika; **-rkrähe**, *f. Ng.* wrona pospolita; **-rkrume**, *f.* skiba; **-rland**, *n.* ziemia rolna; grunt orny; **-rlehne**, *f.* wzgórek na roli; **-rmann**, **-rsmann**, *m.* rolnik, gospodarz rolny; chłop, oracz; **-rleute**, *pl.* rolnicy; **A'cker-männchen**, *n. Ng.* czarnogardł; **-rmaus**, *f. Ng.* mysz polna; **-rmist**, *m. Ldw.* mierzwa, gnój do uprawy roli.
A'ckern, *va. Ldw.* orać, uprawiać rolę; pracować jak wół na roli; —, *n.* oraczka, orka.
A'ckernelke, *f. Ng.* gwiazdownica trawna, gwiazdnica trawa; **-rnessel**, *f.* pokrzywa martwa; **-rpferd**, *n.* koń roboczy.
A'ckerrain, *m.* miedza graniczna; **-rrecht**, *n. Stw.* prawo pobierania podatku z roli; **-rsala't**, *m. Ng.* sałata polna; **-rscheide**, *f.* miedza; **-rscholle**, *f.* skiba roli.
A'ckersmann, s. A'ckermann; **-rsteuer**, *f. Stw.* podatek z łanów, od. od roli; **-rtag**, *m.* dzień pańszczyzny na roli; **-rtheil**, *m. Bw.* część pańska, dziedziczna; **-rtrespe**, *f. Ng.* stokłosa polna; **-rvieh**, *n.* bydło robocze; **-rvogel**, *m. Ng.* dżdżownik żółty, czarnogardł; **-rvogt**, *m. Ldw.* polowy; **-rwalze**, *f.* walec do rozbijania brył na roli; **-rweg**, *m.* (Feldweg) droga polna, droga przez pola, od. na pole; **-rweide**, *f. Ng.* rokita; rokicina; **-rwerk**, *n. Ldw.* robota na roli; **-rwerkzeug**, *n. Ldw.* narzędzie rolnicze; **-rwesen**, *n.* rzecz rolnicza, rolnictwo; **-rwiese**, *f.* rola zmieniona na łąkę; **-rwinde**, *f. Ng.* powój polny, wilec powójka; **-rwurm**, s. E'ngerling; **-rzins**, s. A'ckergeld. [*n.* tojad.
Aconiti'n, *n. Schdk.* tojadnik; **Aco'nitum**,

A=co'nto (auf Rechnung), *ad. H.* na rachunek, na konto.

Acqui't, *n.* zakwitowanie; (im Billardspiel) aki (w grze bilaru); der — zeichnen, *H.* zakwitować; =**quitiren**, *va.* (im Billardspiel) aki dać, wystawić się (w grze bilaru).

Act, *m.* akt; czyn.

A'cte, *f. Rw.* akt, ułożenie na piśmie jakiego czynu urzędowego lub ogółowego; **A'cten**, *f. pl.* akta, transakcje, papiery urzędowe; in den — verzeichnen aktykować, zaaktykować; =**nmäßig**, *a.* u. *ad.* stósowny (stósownie) do akt; podług akt; =**enschrank**, *m.* szafa na akta; =**enstück**, s. A'cte; =**entisch**, *m.* stół na akta; =**enverzeichniß**, *n.* spis akt.

A'ctie, *f.* akcja; eine Eisenbahn auf —n bauen stawiać, budować drogę żelazną na akcje; =**enbörse**, *f. H.* giełda dla kupna i sprzedaż akcji; =**enhändler**, *m.* akcjonista, akcjami handlujący; =**engesellschaft**, *f.* spółka akcyjna; =**eni'nhaber**, *m. H.* akcjonarjusz; =**enschwindel**, *m.* wykręt akcjami; =**enschwindler**, *m.* krętacz akcjami.

Actio'n, *f. Kw.* bitwa, akcja, potrzeba; (Wirkung) skutek, działanie; =**onä'r**, *m.* akcjonarjusz.

Acti'v, *a.* sprawny, czynny, działalny, dzielny, skrzętny; =**vforderung**, *f. H. Rw.* wierzytelność; należytość; =**vhandel**, *m. H.* handel czynny od. wywozowy; =**vitä't**, *f.* działanie; czynność, działalność; **Acti'vmasse**, *f. Rw.* massa czynna; =**vrece'ß**, *m.* pozostałość czynna; =**vschuld**, *f. H. Rw.* dług czynny; =**vstand**, *m.* stan czynny; (des Vermögens) stan czynny majątku.

Acti'vum, *Spl.* słowo czynne.

Actua'rius, *m. Rw.* aktuarjusz.

A'dalbert, *m. npr.* Wojciech.

A'dam, *m. npr.* Adam; den alten — ausziehen pozbyć się starych grzechów; =**misch**, *a. npr.* adamowy; =**mi't**, *m. Gsch.* potomek Adama; =**mi'ten**, *m. pl.* Adamici (sekta ludzi chodzących nago); =**msapfel**, *m. Zk.* grdyka, ogryzek, jabłko Adama; =**msfeige**, *f. Ng.* figa Indyjska.

Addi'ren, *va. Rk.* dodawać; =**ditio'n**, *f. Rk.* dodawanie; =**ditiona'l**, *a.* dodatkowy.

Addressa't, *m.* osoba komu zalecona, polecona; =**dre'ßbureau'**, =**ßcomptoi'r**, *n. H.* kontor udzielający wszelkich wiadomości miejscowych; =**ßkalender**, *m.* kalendarz w którym znajduje się wszczególnienie nazwizk mieszkańców i miejsca ich zamieszkania; =**dre'sse**, *f.* adres; napis listowy; =**dressi'ren**, *va.* adresować, zaadresować, napisać adres; Jmdn. an einen Andern — adresować kogo do drugiego; [polecać, wskazać.

Ade', s. Adieu'.

A'del, *m.* szlachectwo; ród szlachecki; (erhabene Eigenschaften des Geistes) szlachetność; (Gesammtheit adliger Personen) szlachta; er ist von — szlachcic; **Adel**=, *a.* szlachecki; =**ldo'rf**, *n.* wieś szlachecka.

A'delheid, *f. npr.* Adelaida.

A'delhof, s. E'delhof; =**delig**, *a.* szlachecki, ślachecki; **A'deliger**, *m.* szlachcic; =**lige**, *f.* szlachcianka; =**deln**, *va.* uszlachcić; nobilitować; —, *n.*, **A'delung**, *f.* nobilitacja; =**delsbrief**, *m.* dyplom szlachecki; list szlachecki; =**delsbuch**, *n.* herbarz; =**delschaft**, *f.* szlachectwo; szlachecki ród; szlachta; =**delsfreu'nd**, *m.* zwolennik arystokracji; =**delsgeri'cht**, *n.* sądy szlacheckie; =**delsgewa'lt**, *f.* możnowładztwo; =**delsherrschaft**, *f.* arystokracja, możnowładztwo; =**delskammer**, *f. Stw.* heroldja; =**delstand**, *m.* szlachectwo; rycerstwo, stan rycerski; noblesa; =**delstolz**, *m.* duma szlachecka; —, *a.* dumny ze szlachectwa; =**delswesen**, =**delthum**, s. A'delstand.

Ade'pt, *m.* (Goldmacher) adept, alchimista.

A'der, *f. Zk.* żyła; (goldene), *Hlk.* krwiotoczna żyła; krawawnice, hemoroidy; zur — lassen krew puścić; (im Holz) flader, słój; poetische, dichterische, *poetycka wena; =**rbinde**, *f. Hlk.* bandaż; obwiązka; **Ae'derchen**, *n.* żyłka, żyłeczka; cewka, rurka; =**rförmig**, *a.* kształt żyły mający; w kształcie żyły; =**rgeschwu'lst**, *f. Hlk.* napuchłość żyły; =**rhaut**, *f.*, =**rhäutchen**, *n. Zk.* koszulki, błonki otaczające żyły; **A'derig**, **Ae'derig**, *a.* żyłowaty, żylisty, żyłasty; =**rkropf**, *m.* cięciwna żyła, żyła ociekła od. nadęta; =**rlaß**, *m. Hlk.* puszczenie krwi; =**rlaßbinde**, *f.* binda, bandaż, obwiązka do zawiązania żyły po krwi puszczeniu; =**rlaßbecken**, *n.* miednica do użycia przy krwi puszczaniu; =**rlaßeisen**, *n.* puszczadło; lancet; sznyper; =**rlaßgeräth**, *n.* sprzęt do puszczania krwi; =**rlaßzeit**, *f.* dzień, czas do krwi puszczania; =**rlos**, *a.* bezżyłkowaty (Blatt, liść); **A'dern**, **Ae'dern**, *va.* żyłki robić, fladrowato, słojowato co zrobić; =**rngeflecht**, =**rngewebe**, *n. Zk.* sploty nerwowe; =**presse**, *f.* żyłocisk; =**rreich**, *a.* obfity w żyły; gęstożyłasty; =**rrippig**, *a. Ng.* (Blätter) z wydatnemi żyłkami (liście); =**rschlag**, *m.* puls; pulsy; uderzenie pulsu; =**rschlagmesser**, *n. Hlk.* narzędzie do mierzenia uderzeń pulsowych; =**rstrang**, *m. Zk.* splot naczyń linfatycznych z żyłami; =**rverbi'ndung**, *f.* żyłospój.

Adhäsio'n, *f.* adhezja, przyleganie, przyczepianie się.

Adieu'! *int.* bądź zdrów! bywaj zdrów! żegnam! adje! — sagen pożegnać kogo, pożegnać się z kim.

Adjecti'v, *n. Spl.* przymiotnik; =**ti'visch**, *a.* jak przymiotnik używany.

Adjusti'ren, *va.* sprawdzić; wyrównać.

Adjuta'nt, *m.* adjutant, officer przyboczny; **Adjuta'nten**=, *a.* adjutancki; =**tantu'r**, *f.* adjutanctwo; adjutantura.

A'dler, *m.* orzeł; (junger) orlę; orzołek; (weiblicher) orlica; den — betreffend orli; orłowy; **-rauge**, *n.* orle oko; **-rblick**, *m.* *wzrok orli; **-reule**, *f.* sowa orla; **-rfittig**, *m.* orle skrzydło; **-rflug**, *m.* lot orli; **-rnase**, *f.* nos orli; **-rorden**, *m.* order orła; (rother, schwarzer) order orła czerwonego, czarnego; **-rschnell**, *a.* szybki jak orzeł; **-rschnelle**, *f.* szybkość orła; **-rschwinge**, *f.* s. A'dlerfittig; **-rträger**, *m.* chorąży.

Administratio'n, *f.* administracja; **-nistrati'v-Behör'de**, *f.* *Stw.* władza administracyjna; **-nistra'tor**, *m.* zawiadowca, zarządzca; **-nistri'ren**, *va.* zawiadywać, zarządzać czém; das heilige Abendmahl —, *Kg.* świętą kommunią rozdawać.

Admira'l, *m.* *Sw.* Admirał; —, *Ng.* (Schmetterling) admirał; **-ralitä't**, *f.* admiralicja; **-ra'ls-**, *a.* admiralski; **-ra'lschaft**, *f.* admiralstwo; **-ra'lschiff**, *n.* *Sw.* okręt admiralski; **-ra'lsflagge**, *f.* bandera admiralska.

A'dolph, *m.* *npr.* Adolf.

Ado'nis, *m.* *npr.* Adonis; *gach, gładysz, zalotnik.

Adopti'ren, *va.* przybrać za swoje dziecko; **-ption**, *f.* przysposobienie prawne dziecięcia cudzego za swoje; **-ti'v-**, *a.* przysposobiony; **-ti'vkind**, *n.* przysposobieniec; **-ti'vsohn**, *m.* syn przysposobiony; przysposobieniec; **-ti'vtochter**, *f.* córka przysposobiona; **-ti'vvater**, *m.* ojciec przybrany oder przysposabiający; przysposobiciel.

Adressa't, **Adre'sse**, **Adressi'ren** ꝛc., s. Addressa't ꝛc.

A'dria, s. Adria'tisches Meer.

A'drian, *m.* *npr.* Adrjan; **-no'pel**, *n.* *Geog.* Adrjanopol.

Adria'tisch, *a.* *Geog.* Adryacki, Adrjacki; **-sches Meer** morze Adrjatyckie.

Adve'nt, *m.* *Kg.* adwent; **Adve'nts-**, *a.* adwentowy; **-ve'ntsandacht**, *f.* roraty; **-ve'ntsprediger**, *m.* *Kg.* kaznodzieja adwentowy; **-ve'ntszeit**, *f.* czas adwentowy.

Adve'rb, **-ve'rbium**, *n.* *Spl.* przysłówek; **-rbia'l**, **-rbia'lisch**, *a.* przysłowkowy.

Advoca't, *m.* rzecznik, *Rw.* adwokat; obrońca; **-voca'ten-**, **Sa'chwalter-**, *a.* *Rw.* rzecznikowy, rzecznicki; **-voca'tenamt**, *n.* urząd adwokacki; **-voca'tenliste**, *f.* lista adwokacka; **-voca'tenordnung**, *f.* przepisy dla adwokatów; **-voca'tenkniff**, *m.* wykręt adwokacki; **-vocatu'r**, *f.* adwokactwo, adwokatura; **-voci'ren**, *va.* *Rw.* stawać u sądu w sprawach, być patronem w sądach, patronować.

Adynamie', *f.* *Hlk.* niedomoga.

Aera'r, *m.* *Stw.* Skarb publiczny.

Aërome'ter, *m.* *Ntl.* powietrzomiar; **-nau't**, *m.* żeglarz napowietrzny; **-nau'tik**, *f.* sztuka latania w łódce po powietrzu; **-rosta't**, *m.* balon; **rosta'tik**, *f.* aerostatyka; **-sta'tiker**, *m.* aerostatyk; **-sta'tisch**, *a.* aerostatyczny.

Ae'ffchen, *n.* *dim.* *Ng.* małpka; małpeczka, małpię; **A'ffe**, *m.* *Ng.* małpa.

Affe'ct, *m.* afekt, namiętność, zapęd; zapał; **-tatio'n**, *f.* przesada, afektacja; **-ti'ren**, *va.* udawać, przesadzać; **-ti'rt**, *a.* wymuszony, przesadzony.

Ae'ffen, *va.* durzyć, bałamucić; naśmiewać się z kogo; **-fferei'**, *f.* kpinkowanie, małpowanie.

A'ffen-, *a.* małpi; **-nartig**, *a.* podobny do małpy; jak małpa; małpiarski; **-nbaum**, *m.* małpie drzewo; **-nfratze**, *f.*, **-ngesicht**, *n.* małpia twarz, małpi pysk; **-nführer**, *m.* małpiarz; małpowodnik; **A'ffenhaft**, **-nmäßig**, *a.* do małpy podobny; jak małpa; po małpiemu; **-njacke**, *f.* kurteczka małpia; **-nliebe**, *f.* * ślepa miłość; zbyteczne pobłażanie; **-nmäßig**, s. A'ffenhaft; **-nmiene**, *f.* mina małpia; **-nnase**, *f.* małpi nos; **-nnasig**, *a.* z małpim nosem; **-nposse**, *f.* żart małpi, figiel małpi; **-nschädel**, *m.* małpia czaszka; **-nspiel**, *n.* małpia igraszka; małpiarstwo; **-nsprung**, *m.* skok małpi; **-ntanz**, *m.* taniec małpi; **-nweibchen**, *n.*, **Ae'ffin**, *f.* małpica.

Ae'ffer, *m.* kpiarz; **-fferei'**, *f.* (Täuschung) zawód; durzenie; kpinkowanie.

Affici'rbar (reizbar), *a.* drażliwy; **-rbarkeit**, *f.* drażliwość; **-ci'ren**, *va.* dotykać, wzruszyć.

Ae'ffin, *f.* małpa; **Ae'ffisch**, *a.* małpi; po małpiemu; **-sches Wesen** małpiarstwo.

Affini'r-Anstalt, *f.* *Httk.* afinacja, wydzielnia; **-ni'ren**, *va.* afinować.

Affodi'll, *m.*, **-di'llwurz**, *f.* *Ng.* złotogłów; kozie jajka; **-di'llilie**, *f.* *Ng.* lilja złotogłówna.

A'frika, *n.* *Geog.* Afryka; **-ka'ner**, *m.* Afrykanin, Afrykańczyk; **-ka'nerin**, *f.* Afrykanka; **-ka'nisch**, *a.* afrykański.

A'fter, *m.* *Zk.* zadek, pośladek; tył, otwór odchodowy; **After-**, **Steiß-**, *a.* rzytny; **-rbiene**, *f.* *Ng.* osa bezskrzydła; **-rbrut**, *f.* odrodek, płód odrodny; **-rbürge**, *m.* ręczyciel za drugiego ręczący; **-rda'rm**, kiszka odchodowa; **-rfi'nne**, **-rflo'sse**, **-rflo'ßfeder**, *f.* *Zk.* pletwa w niewłaściwém miejscu; **-rgeburt**, *f.* (Nachgeburt) łożysko; popłód; **-rgelehrsamkeit**, *f.* *iron.* uczoność płytka, fałszywa; **-rgeleh'rter**, *m.* płytki literat; niedowarzony mędrek; **-rgewächs**, *n.* wrzód na otworze odchodowym; **-rglaube**, *m.* fałszywa wiara; **-rgold**, *n.* podło złoto; **-rkegel**, *m.* *Gl.* konoida; **-rkegelförmig**, *a.* *Gl.* konoidalny; **-rkönig**, *m.* *iron.* samozwaniec; uzurpator; **-rkugel**, *f.* *Gl.* sferoid; **-rlehen**, *n.* *Rw.* lenno na drugiego przelane; **-rlehnsmann**, *m.* podlennik; **-rmiethe**, *f.* podkomornik; podnajemca; **-rmuskel**, *m.* *Zk.* muszkuł odchodowy; **-röffnung**, *f.* *Zk.* otwór w zadzie ciała; **-rpacht**, *m.* subarenda; **-rpächter**, *m.* poddzierżawca;

-rpapst, m. Gch. Kg. fałszywy papież; nieprawy papież; -rpolyp, m. Ng. wirek; -rrede, f. obmowa (zaoczna), obmowisko; -rreden, vn. (h.) obmawiać kogo, potwarzać, pomawiać kogo w czém; -rreim, m. Slk. rym fałszywy, nieczysty; -rspinne, f. Ng. kosarz; -rvermiether, m. subarendujący komu mieszkanie itd.; -rvermiethung, f. subarendowanie mieszkania; -rweisheit, f. iron. mądrość fałszywa, sofistyka; -rwitz, m. fałszywy dowcip.

A'ga, m. Aga (urzędnik turecki), dowódca.

Aegä'isches Meer, n. Geog. Morze Greckie, Egejskie.

Aga'the, f. npr. Agata.

A'ge, f. (des Getreides) ograbki, źdźbło, ździebełko, paździoro.

Age'nde, f. Kg. ajenda, rytuał.

Age'nt, m. H. ajent; (der Polizei) ajent policyjny; -tschaft, -tu'r, f. ajentostwo, urząd ajenta.

Aegi'de, f. *tarcza, zasłona.

Aegi'dius, m. npr. Idzi.

A'gio, n. H. ażjo, laża, naddatek pieniężny; -ta'ge, f. wekslarstwo; spekulowanie wymianą pieniędzy.

Agi'ren, va. działać; Sb. etc. grać rolę.

Agitatio'n, f. miotanie się; niepokój; -ta'tor, m. działacz.

A'glei, A'kelei, f. Ng. orlik.

A'gnes, f. npr. Agnieszka, Jagnieszka, Jagusia, Jagna.

A'gram, n. Geog. Zagrab, Zagrzeb.

Agra'r-Gese'tzgebung, f. Stw. ustawodawstwo ziemskie; -ra'risch, a. ziemski; -scher Mord morderstwo ziemskie.

A'gtstein, m. Ng. (Bernstein) bursztyn.

Aegy'pten, n. Geog. Egipt; -gy'ptier, m. Egipcjanin; -gy'ptierin, f. Egipcjanka; Aegy'ptisch, a. egipski; —, ad. po egipsku.

Ah! int. ah! ach!

Aha'! int. aha!

Ah'le, f. szydło, szwajca; -nschmied, m. szydlarz.

Ahn, m. (Großvater) dziadek; Ah'nherr, m. (Vorfahr) naddziad; antenant, praszczur.

Ah'nden, va. karcić, strofować, karać, zemścić się; -ndung, f. kara, strof.

Aeh'neln, vn. podobnym być.

Ah'nen, va. przeczuwać; spodziewać się; es ahnet mir zdaje mi' się; przeczuwam.

Ah'nen, mf. pl. przodki; ojcowie; dziadowie; praszczurowie; viele — zählend oświecony długim rzędem zacnych przodków; -nprobe, f. wywód z herbów dawnego szlachectwa; -nrecht, n. prawo, które nadaje stare szlachectwo; -nregister, n. wywód szlachectwa; szereg przodków; -nreich, a. mający wielu szlachetnych przodków (antenatów); -nschaft, f. przodkowie, antenaty; -nsto'lz, a. dumny z powodu dawnego szlachectwa; —, m. duma z powody dawnego szlachectwa (wielu przodków); -ntafel, f. tablica genealogiczna, drzewo familijne; -nzahl, f. liczba przodków; Ah'nfrau, f. babka, prababka; -nherr, m. dziadek, ojciec, pradziad, praszczur.

Aeh'nlich, a. podobny; -nlichgleich, a. Gl. równy co do powierzchni; -nlichkeit, f. podobieństwo, podobność; -nlichkeitsbeweis, m. dowód przez analogją wyprowadzony; -nlichkeitsgesetz, n. prawo na analogji zasadzone.

Ah'nung, f. przeczucie, wróżba; -nungskraft, f., -nungsvermögen, n. siła przeczucia; -nungsvoll, a. pełen przeczucia czego.

A'horn, m. Ng. klon, drzewo klonowe; -rnen, a. klonowy; jaworowy; -rnzucker, m. cukier klonowy.

Aeh'rchen, n. kłosek; Aeh're, f. kłos; in Aehren schießen, Ldw. zawiązać się w kłosy; kłosy puszczać; Aehren lesen kłosy zbierać; -renbekrä'nzt, a. kłosami wieńczony; -renbund, -renbündel, n. kłosinka; -renfisch, m. Ng. bakowstęg; -renform, f. kształt kłosy; -renförmig, a. w kształcie kłosa, kłosowaty; -renfrucht, f. nasienie w kłosach się rodzące; -renkolben, m. kolba; -renkranz, m. wieniec z kłosów, wieniec kłosowy od. kłosiany; -renlese, f. zbieranie kłosów; pokłosie; *zbiór poezji, wypisy; -renleser, m. zbieracz kłosów; -renleserin, f. zbieraczka kłosów; -rensammler ꝛc., s. Aeh'renleser ꝛc.; -rensieb, n. przetak do oczyszczenia zboża; -renspitze, f. koniec kłosa; -renartig, a. kłosiaty.

Ai'che, f. Stw. miara prawna, stęplowana, wycechowana; -chbeamter, m. miernik; Ai'chen, va. wymierzyć podług przepisu; równać, sprawdzać; -chordnung, f. Stw. porządek sprawdzania miar i wag.

Aka'cie, s. Aca'cie.

Akademie', f. akademja; -miker, m. akademik; członek akademji; -de'misch, a. akademiczny, akademicki.

Akatholi'k, m. niekatolik; -tho'lisch, a. niekatolicki.

Akt, s. Act.

Aku'stik, f. Ntl. nauka o głosie, akustyka; -stisch, a. akustyczny.

Alaba'ster, m. Ng. Bw. alabastr, kamień gipsowy; *białość alabastrowa; śnieżność; -ba'ster, a. alabastrowy; -ba'sterbild, n. figura z alabastru; -basterbüchse, f. puszka alabastrowa; -ba'sterbusen, m. *pierś alabastrowa; -ba'stergyps, m. Bw. gips z alabastru palony; -ba'stern, a. alabastrowy.

Ala'nt, m. Ng. oman; dziewiosił, dziełżan; Ala'nt-, a. omanowy; -ntmehl, n. omanik; -ntwein, m. Wb. omanek; omankowe wino.

Ala'rm, m. trwoga, postrach, rozruch, alarm; — schlagen na alarm bić; uderzyć na trwogę, na alarm; -rmi'ren, va. alarmować, postraszyć, nastraszyć.

Alau'n, m. Ng. Bw. hałun, ałun; Alau'n-,

a. ałunowy; =nartig, *a.* ałunowaty, hałunowaty; =nbad, *n.* kąpiel z hałunem; =nbruch, *m.*, =ngrube, *f.* kopalnia ałunu; =nbrühe, *f.* odwar ałunu, w którym skóry białoskórnicy garubją; =lau'nen, *va. Schdk. Grb.* ałunować, hałunować; naałunować; =nerde, *f. Ng.* ziemia ałunowa; =nerz, *n. Bw.* ruda ałunowa; =nfaß, *n.* beczka do krystalizowania ałunu; =lau'nfederweiß, *n. Ng.* siarczan zynku; amiant, asbest; =ngar, *a. Grb.* w ałunie (na jerchę) wyprawny; =ngeist, *m.* kwas siarkowy mocno rozcieńczony; =ngerber, *m.* białoskórnik; =nhaltig, *a.* ałunisty; obfity w ałun, pełen ałunu; =nhütte, *f.* huta ałunowa; Alau'=nicht, *a.* ałuniasty; ałunowaty; Alau'nig, *a.* ałunisty; =nkessel, *m.* kocieł do warzenia hałunu; =nkies, *m.* siarczyk żelaza ałunowy; =nlauge, *f.* ług ałunowy; =n=leder, *n.* skóra hałunowa od. węgierska; =nquelle, *f.* źródło ałunowéj wody; =n=schiefer, *m.* łupek ałunowy; =nsiederei, *f.* warzelnia ałunu; =nstein, *m. Bw.* kamień ałunowy; ałunit; =nthon, *m.* glina ałunowa; =nwasser, *n.* woda ałunowa; =n=werk, *n.*, s. Alau'nhütte; =nzucker, *m.* cukier ałunowy.

Alba'nien, *n. Geog.* Albania; =ba'nier, =ba'nese, *m.* Albanin, Albańczyk; =ba'nisch, *a.* albański; —, *ad.* po albańsku.

Albatro'ß, *m. Ng.* albatros (ptak).

Alberei', *f.* żarciki niedorzeczne i krotochwilne; =lberig, *a.* krotochwilny; =lbern, *a.* błaźniwy, głupi, durny, błazeński; =nes Zeug schwatzen nic do rzeczy gadać, duby pleść, androny prawić; =ner Mensch błazen; przygłupek; dudek; głupak; —, *vn.* (h.) głupstwa wyrabiać; =rnheit, *f.* głupstwo, błazeństwo, głupota; =rnheiten, *f. pl.* niedorzeczności.

A'lbert, A'dalbert, A'lbrecht, *m. npr.* Albert, Olbracht, Wojciech; § Wojtek; =berti'ne, *f. npr.* Albertyna.

Albi'no, Albi'nos, *m.* bielec.

A'lbum, *n.* album, księga zapisów; zbiór rysunków.

Alchemie', Alchymie', *f.* alchimja; złotowórstwo; =chymi'st, *m.* alchimista, złotowórca; =chymi'stisch, *a.* alchimiczny.

A'ldermann, *m.* radny Pan, radca miejski (w Anglji). [chmielu).

A'le, *n.* Angielskie słodkie piwo (bez

Ale'tfisch, *m. Ng.* głowacz.

Alexa'nder, *m. npr.* Aleksander; — der Große Macedo (*Genit.* -ona); =xa'ndrien, *n. Geog.* Aleksandrja; =xandri'ne, *f. npr.* Aleksandra; =xandri'nisch, =xandri'ner=, *a.* Aleksandryjski; —, *m. Dtk.* wiersz trzynastozgłoskowy.

Alfanzerei', *f.* głupstwo, błazeństwo; bzdurstwo; androny.

Alfre'sco, *ad. Mal.* alfresko, na świeżo; —gemalt na świeżém wapnie (malowany).

A'lge, *f. Ng.* przewiężica; wstężyca.

A'lgebra, *f.* algiebra; =bra'isch, *a.* algiebraiczny; =brai'st, *m.* algiebraista.

A'libi, *n.* niebytność.

Alica'ntewein, *m.* alakant, alkant.

Alime'nte, *n. pl. Bw.* alimenta, koszta za wyżywienie; =menti'ren, *va.* alimentować, żywić, utrzymywać.

Alka'li, *n. Ng. Schdk.* alkali; sól ługowa; Alka'lisch, *a.* alkaliczny; =lkalisi'ren, *va.* alkalizować, na sól ługową zamienić; =lkaloi'd, *n.* alkaloid.

A'lkohol, *m. Schdk.* alkohol; wyskok spirytusu winnego; =holisatio'n, *f.* alkoholizacja; =ho'lisch, *n.* alkoholiczny; =holisi'ren, *va.* alkoholizować; =holi'smus, *m. Hlk.* skaza wyskokowa; otrucie wyskokowe.

A'lkoven, *m. Bk.* alkowa, alkierz.

All, A'lle, *ad.*: das Holz ist schon — już drzewo wszystkie; już drzewo wyszło.

All, aller, alles, *a.* wszystek, wszystki, wszystko; — sein Geld hat er verspielt wszystkie swoje pieniądze przegrał; alle Stunden cogodzina.

All, *n.* ogół, ogul, wszystko, wszystkość; (Weltall) wszechświat.

All=, *a.* wszech—; A'llbarmherzig, *a.* którego miłosierdzie nie ma granic; =befru'chtend, *a.* wszystko upładniający; =beglü'ckend, *a.* wszystkich uszczęśliwiający; =behe'rrschend, *a.* wszechwładny; =behe'rrscher, *m.* pan świata; =beka'nnt, *a.* powszechnie znany; =bele'bend, *a.* wszystko ożywiający; życiem obdarzający; =beliebt, *a.* powszechnie lubiony; =beneidet, *a.* powszechną zazdrość wzbudzający; =bereits, *ad.* już; =berühmt, *a.* sławny, którego imię świat napełnia; =beseelend, *a.* wszystko ożywiający; =beseligend, *a.* wszystko uszczęśliwiający; =bewu'ndert, *a.* od wszystkich podziwiany; =bezau'bernd, *a.* wszystkich czarujący.

Allda', *ad.* tam, tamże.

A'lle, *a. pl.* wszyscy, wszystkie, wszelkie; — Jahre co rok, corocznie; — insgesammt wszyscy wespół; razem; — Tage co dzień; na każdy dzień; codziennie; vor —n Dingen nadewszystko, nasamprzód.

Allee', *f.* alea; chodnik; ulica drzewna;

Allegorie', *f.* alegorja; przenośnia; =go'risch, *a.* alegoryczny; przenośny.

Allei'n, *ad.* sam, sam jeden; sam tylko osobno; die — seligmachende Kirche samozbawienny kościół; —, *conj.* ale, lecz; nicht — nie tylko; =nbesitz, *m.* wyłączne posiadanie; =nfriede, s. Separa'tfriede; =ngesang, *m.* jednośpiew; solo; =nge=spräch, *n.* rozmowa z sobą samym; monolog; =ngewalt, *f.* samowładztwo; =n=handel, *m Stw.* monopol, monopelium; =nhändler, *m.* monopolista; =nherrscher, *m.* samowładzca; =nherrschaft, *f.* samo-

władztwo; samowładne panowanie; -nig, a. jedyny, wyłączny; -nspiel, n. solo; -spieler, m. grający solo; -nverkauf, -nverkäufer, s. Allei'nhandel.

Allelu'ja, int. aleluja! chwalcie Boga!

A'llemal, ad. zawsze; ze wszech miar; w każdym razie; ein für — raz na zawsze; Allenfa'lls, ad. na każdy przypadek; w każdém zdarzeniu; das wäre — noch zu ertragen jeszczeby to z biedą można znieść; -nfa'llsig, a.: -fallsige Zahlungen müssen an ihn entrichtet werden gdyby jakie wypłaty miały być czynione, w każdym razie jemu składane być mają; -tha'lben, ad. wrzędzie, wszędy.

A'ller-, a. naj—, jak naj—; A'ller, A'lle, A'lles, a., A'lle, pl. wszystek, wszelki; cały; każdy.

Allerba'rmend, a. najlitościwszy.

Allerbe'ster, -e, -es, a. najlepszy; am allerbesten po najlepszemu; Allerchri'stlichster, a. Przechrześciański.

Allerdi'ngs, ad. jużci; w istocie; całkiem; w saméj rzeczy.

Allerdurchlau'chtigster, a. Najjaśniejszy.

Allere'rst, ad. dopiero, teraz; vor [zu] — przedewszystkiem; -rer'ster, a. najpierwszy, pierwszy; —, ad. najpierwéj; -rgetreu'ester, a. najwierniejszy; -rglücklichst, a. u. ad. najszczęśliwszy, najszczęśliwiéj; -rgnä'digst, ad. najłaskawiéj, najmiłościwiéj; -rgnä'digster, a. Najłaskawszy, Najmiłościwszy; A'llerhalter, m. który wszystko utrzymuje; *Bóg; A'llerhand, A'llerlei, a. to i owo, rozmaite rzeczy, jakikolwiek, różne rzeczy, wszelaki; -lerhei'ligen-Fest, n. Kg. święto Wszystkich Świętych; -rhei'ligst, a. najświętszy, Najświętobliwszy, Przenajświętszy; -rhei'ligstes, n. Bibl. Kg. świątnica świątobliwości; -rhö'chster, a. najwyższy; -rhö'chstdieselben, pl. Stw. Najjaśniéjszy Pan; am allerhöchsten najwyższy.

A'llerlei, -erhand, a. rozmaity, różny, wszelaki, wszelki; —, n. mieszanina; zbiór rozmaitych rzeczy; —, Kk. bigos z różnego mięsa.

Allerle'tzt, a. ostatni ze wszystkich; zum —ten Mal po raz ostatni.

Allerlie'bster, a. najmilszy, najukochańszy, miłuchny; -rlie'bst, ad. wybornie, paradnie, zabawnie.

Allermei'st, a. u. ad. najwięcéj; najbardziéj; najczęściéj; am —sten najwięcéj, największa część; -rnä'chst, a. najbliższy; ad. najbliżéj.

Allernäh'rend, a. wszystko żywiący.

Allerneu'ester, a. najnowszy.

Aller O'rten, Allerwe'gen, ad. wszędzie, wszędy.

Allerqui'ckend, a. u. ad. wszystko krzepiący.

Allerscha'ffer, m. stwórca wszystkiego.

Allerschle'chtester, -rschli'mmster, a. najgorszy; -schön'ster, a. najpiękniéjszy.

A'llerseitig, A'llseitig, a. wszechstronny; -rseits, ad. ze wszech stron; wszyscy zewsząd; -runterthä'nigst, adv. najuniżeniéj, najpokorniéj; -runterthä'nigster, a. najuniżeńszy, najpokorniéjszy; -rwärts, ad., s. Allerwe'ge ꝛc.; -rwei'sester, a. najmędrszy; -rwe'ltsbürger, m. obywatel świata, kosmopolita; -rwe'ltsfreund, m. przyjaciel każdego; -rwe'ltsmädchen, n. dziewczyna dla każdego; -rwe'rthester, m. iron. cymbał.

A'lles, n. wszystek; wszystko; das war noch nicht — tu jeszcze nie był koniec.

Allesa'mmt, a. wszyscy wespół i każdy z osobna; wszyscy a wszyscy.

Allewe'ge, Allerwe'gen, A'llerwärts, Allentha'lben, ad. wszędzie; (beständig) ustawicznie, zawsze, ze wszech miar.

Allewei'le, ad. właśnie teraz; dopiero; dopieruchno; -ezeit, ad. na każdy czas; zawsze; A'llfarbig, a. różnokolorowy; -gebietend, a. rozkazujący wszystkim; —de Nothwendigkeit konnieczność niezbędna, któréj wszyscy ulegać muszą; -ge'genwart, f. Philos. wszechobecność; wszędyobecność; -genwärtig, a. wszędobytni, wszechobecny; -geliebt, a. kochany powszechnie, kochany od wszystkich; -gema'ch, -gemä'chlich, ad. po mału; zwolna; od czasu do czasu; -gemei'n, a. u. ad. powszechny; powszechnie; ogólny, gieneralny, pospolity; — werden upowszechniać się; im —nen w ogólności; -mei'nbegriff, m. wyobrażenie ogólne; -mei'nheit, f. powszechność, ogólność; -genü'glich, -genu'gsam, a. najdostateczniéjszy; dostateczny, sam sobie dosyć; -genu'gsamkeit, f. dostateczność; -gere'cht, a. bardzo sprawiedliwy; -gewalt, f. wszechwładność; -gewaltig, a. wszechwładny; wszechmocny; najpotężniéjszy; -gnä'dig, a. nadzwyczajnie łaskawy; -götterei, f. wszechbóstwo; panteizm; -gültig, a. powszechnie przyjęty; -gü'te, f. dobroć nieograniczona (Boga); -gü'tig, a. najdobrotliwszy, nieograniczenie dobry.

A'llheil, s. Panace'e.

A'llheit, f. wszystkość; A'llherrschaft, f. wszechwładstwo; A'llherrschend, s. A'llwaltend.

Allhie'r, ad. tu; tutaj; w miejscu.

Allia'ge, f. Httk. stop od. mieszanina metalów.

Allia'nz, f. przymierze, sojusz, związek; Allii'ren (sich), vr. (h.) związek zawrzéć; Allii'rter, m. sprzymierzeniec; związkowy, sojusznik.

Alljäh'rlich, a. coroczny; doroczny; -kauf, m. kupienie wszystkich kart (w grze); -kundig, a. wszystkiego świadomy; A'llkünstler, m. wszystkie sztuki umiejący;

-macht, *f.* wszechmocność; -mä'chtig, *a.* wszechmocny; wielki wpływ mający.

Allmäh'lich, -mä'lig, *ad.* po mału; zwolna; powoli, od czasu do czasu; *a.* stopniowy, powolny; -mo'natlich, *a.* u. *ad.* comiesięczny; co miesiąc; -mo'rgens, *ad.* co rano; -mutter, *f.* powszechna wszystkich ludzi matka; natura; -nä'chtlich, *a.* und *ad.* każdonocny; co noc; -näh'rend, *a.* wszechżywny.

Allocutio'n, *a.* *Kg.* przemówienie.

Allo'd, **Allodia'lgut**, *n.* dobra dziedziczne.

Allopa'th, *m.* alleopata; -pathie', *f.* lekowanie przeciwnicze.

Allo'tria, *n. pl.* rzeczy obce, obojętne; — treiben co innego robić, obcemi rzeczami się zajmować.

A'llschaffend, -schöpferisch, *a.* wszystkotworczy; -schreibekunst, *f.* pazygrafja; die — betreffend pazygraficzny; -sehend, *a.* wszystko widzący, wszechwidzący; -seitig, *a.* u. *ad.* wszechstronny; wszechstronnie; — gebildet wszechstronnie wykształcony; -seitigkeit, *f.* wszechstronność; -si'chtbar, *a.* wszędzie widzialny; -stü'ndlich, *a.* każdogodzinny; —, *ad.* co godzina; -tä'gig, -tä'glich, *a.* codzienny; powszedny; (gewöhnlich) zwyczajny, pospolity; powszedni; ladajaki, prosty; —, *ad.* codzienny; pospolicie; -täglichkeit, *f.* pospolitość; A'lltags-, *a.* codzienny; -tagsbeschäftigung, *f.* zatrudnienie codzienne; -tagsdichter, *m.* poeta pospolity, oder ladajaki; -tagsgebrauch, *m.* zwyczaj powszechny; -tagsgedanke, *m.* myśl pospolita; -tagsgeschichte, *f.* powieść ladajaka; -tagsgeschwätz, *n.* gadanina; androny; -tagsgesicht, *n.* twarz niezajmująca; -tagsgespräch, s. A'lltagsgeschwätz; -tagskleid, *n.* suknia powszednia, od. na codzień; -tagsleben, *n.* życie codzienne; -tagsmensch, *m.* człowiek pospolity (trywialny); -tagswitz, *m.* dowcip ladajaki, nietęgi.

Allü'berall, *ad.* wszędzie a wszędzie; -umfa'ssend, *a.* wszystko ogarniający.

Alluvia'l, *a.* odsypany; -via'lboden, *m.* odsep, odsepisko, odsypisko; przysypisko; -vio'n, *f.*, -vium, *n.* odsypanie, odsypywanie.

A'llvater, *m.* ojciec wszystkich; Bóg; -versöh'nend, *a.* wszystkich pojednywający; -versöhner, *m.* pojednawca rodu ludzkiego z Bogiem; Chrystus; -vollko'mmenheit, *f.* doskonałość we wszystkiem; -wa'ltend, *a.* wszystkiem rządzący; wszechwładny; wszechwładca; -wege, *ad.* ustawicznie, zawsze; dosyć dobrze; -wei'se, *a.* najmędrszy; -wei'sheit, *f.* najwyższa mądrość, wszechmądrość; A'llwissend, *a.* wszystkowiedny; wszechwiadomy; -wi'ssenheit, *f.* wszechwiedność, wszechwiadomość; -wisser, *m.* wszystkowiedz; -wisserei, *f.* *iron.* wszystkowiedztwo.

Allwo', *ad.* gdzie; -wö'chentlich, *a.* każdotygodniowy; —, *ad.* co tydzień; -zeit, *ad.* zawsze, każdego czasu; A'llzu-, *ad.* nadto; za; za nadto; nazbyt; zbyt; w nadmiar; nicht — best nie zbyt dobrze; -zufrüh, *a.* und *ad.* wczesny, wcześnie; -zugeschwind, *a.* u. *ad.* za nadto prędki, od. prędko; -zugleich, *ad.* wszyscy wespół, aż do jednego; -zugroß, *a.* za nadto wielki; -zuklug, *a.* za nadto mądry; -zumächtig, *a.* przemożny, zamożny; A'llzumal, *ad.* wszyscy razem; -zusa'mmen, *a.* wszyscy razem, wszyscy społecznie; -zuseh'r, *ad.* zbytnie, nazbyt; -zuvie'l, *n.* zbytek; — ist ungesund, *czego nadto, to niezdrowo.

A'lmanach, *m.* almanach, kalendarz; *Litt.* kalendarzyk, noworocznik.

A'lmosen, *n.* jałmużna; — sammeln kwestować; A'lmosen-, *a.* jałmużniczy; -senamt, *n.*, -senpflege, *f.* jałmużnictwo; -senempfä'nger, *m.* pobierający jałmużnę; -senbüchse, *f.* karbona, puszka na jałmużnę; -sengeld, *n.* pieniądze na jałmużny; -senkasse, *f.*, -senkasten, *m.* kasa, skrzynia jałmużnicza; -senpfle'ger, *m.* jałmużnik, jałmużnę rozdawający; -sensammlerin, *f.* kwestarka; -sensammlung, *f.* kwesta; -senstock, *m.* karbona.

A'loë, *f.* *Ng.* aloes, alona, aloe; von — aloesowy; A'loëharz, *n.* aloes (żywica); A'loëholz, *n.* drzewo aloesowe.

Alo'nge, *f.* *H.* przydłużek (wekslu).

Alo'se, *f.* *Ng.* (Fisch) koza, sardel.

Aloy'sius, *m.* *npr.* Aloizy.

Alp, *m.*, A'lpdrücken, *n.* *Hlk.* mara, mora, zmora; der — drückt ihn zmora go dusi.

Alp, *f.* pastwisko w górach; A'lpen, *f. pl.* *Geog.* Alpy; A'lpen-, *a.* alpejski; -enbewohner, Ae'lpler, *m.* mieszkaniec alpejski; podhalanin; -pengebi'rge, *n.* góry alpejskie; -penglöckchen, *n.* dobrzynek; -penkrähe, *f.* *Ng.* wronka; -penrose, *f.* *Ng.* rożaniec; -penveilchen, *n.* *Ng.* fjołek alpejski.

Alphabe't, *n.* *Spl.* abecadło, alfabet; -be'tisch, *a.* alfabetyczny, abecadłowy; —, *ad.* w porządku alfabetycznym.

Alpho'ns, *m.* *npr.* Alfons.

Ae'lpler, *m.* *Geog.* Alpejczyk; pasterz alpejski.

Alrau'n, *m.* *Ng.* pokrzyk, pokrzyk wilcze jagody; -rau'ne, *f.* *Myth.* (Zauberin) wieszczka, wróżka.

Als, *conj.* jak, jako; niż, niżeli, aniżeli, od, nad (nach Comparativen); *ad.* gdy, kiedy; — Sieger jako zwycięzca; — ich noch jünger war gdym jeszcze był młodszym; — er dies gesprochen, starb er to wyrzekłszy skonał; sowohl Peter — Paul jak Piotr tak Paweł; mehr — ich wollte więcéj niżlim chciał; reicher — Krösus bo-

gatszy niż Krezus; — daß żeby, aby; — wenn, — ob jak gdyby.

Alsba'ld, *ad.* zaraz, wnet, natychmiast, wprędce, niebawem, niebawnie; -**da'nn**, *ad.* nadto, potém, daléj; — erst wtedy; wtedy dopiero; w ten czas dopiero; was geschah —? cóż się daléj stało?

A'lso, *conj.* więc; a więc; a zatém; *ad.* tak; wenn dem — ist jeżeli tak; kiedy tak; es ist — wahr? a więc to prawda? ist dem —? czy tak się rzecz ma?

Alsoba'ld, Alsba'ld, *ad.* natychmiast.

Alt, *a.* stary, letni, podeszły w latach; dawny; starożytny; —e und neuere Geschichte starożytna i nowoczesna historja; — sein być starym; — werden zestarzéć się; podstarzéć; ich bin vierzig Jahre — geworden czterdzieści lat skończyłem; wie — bist du? ile lat masz? jak dawno żyjesz? er sieht — aus staro wygląda; die Alten, *starożytni pisarze (greccy i rzymscy).

Alt, *m. Tk.* alt, głos górny; den — singen, *Tk.* alt śpiewać. [balkon.

Alta'n, *m. Bk.* altana, altanka, ganek,

Alta'r, *m.* ołtarz; -**rbekleidung**, *f. Kg.* przystrojenie, przybranie ołtarza; -**rblatt**, *n. Mal.* tylna ściana ołtarza z obrazem; -**rbuße**, *f. Kg.* pokuta u stóp ołtarza; -**rdecke**, s. Alta'rbekleidung; -**rdiener**, *m. Kg.* sługa ołtarza; -**rgemälde**, *n. Mal.* obraz w ołtarzu; -**rgeräth**, *n. Kg.* sprzęty do ołtarza należące; -**rhimmel**, *m.* baldachin nad ołtarzem; **Altä'rchen**, *m. dim.* ołtarzyk.

A'lt-Arie, *f. Tk.* altarja.

Altari'st, *m. Kg.* altarzysta; -**rkerze**, *f.* świeca na ołtarz; -**rknabe**, *m. Kg.* chłopak do mszy; -**rleuchter**, *m.* lichtarz na ołtarz; -**rplatte**, *f.*, -**rspind**, *m.* cyborjum, szafka na hostją; -**rstein**, *m.* kamień ołtarzowy; -**rstück**, *n. Mal.* obraz nad ołtarzem; -**rstufe**, *f.* stopień przed ołtarzem; -**rtisch**, *m.* przystół; -**rtuch**, *n.*, -**rdecke**, *f.* tuwalnia, obrus na ołtarz; -**rwand**, s. Alta'rblatt.

A'ltbacken, *a.* dawno pieczony, czerstwy, nieświeży; -nes Brod podstarzały chléb; etwas — zaczerstwiały.

A'ltdeutsch, *a. Gsch.* staroniemiecki; —, *ad.* po staroniemiecku.

A'ltedel, *a.* z dawnéj szlachty pochodzący.

Ae'lteln, *vn.* (h.) starzéć, podstarzéć.

A'ltenglisch, *a. Gsch.* staroangielski; —, *ad.* po staroangielsku.

A'lter, *m.* stary, staruszek; **A'lte**, *f.* staruszka, stara; **A'lter**, *n.* wiek; lata; liczba lat życia; starość; zgrzybiałość, sędziwość, podeszłość; dawność; hohes — zeszłość wieku; vor Alters niegdyś; dawniéj; z dawna; nach dem — podług starszeństwa.

Ae'lter, *a. compar.* (v. Alt): starszy; — werden starzéć; zajść w lata.

Alteratio'n, *f.* alteracja; -**teri'ren** (sich), *vr.* (h.) wzruszyć się, zlęknąć się, alterować się.

Ae'lterlich, *a.* rodzicielski; -**termutter**, *f.* prababa, prababka; **Ae'ltern** (Eltern), *mf. pl.* rodzice.

A'ltern, *va.* (h.) starzéć; podstarzéć.

Alternati've, *f.* alternata, alternatywa.

Alterni'ren, s. A'bwechseln.

Ae'lternliebe, *f.* miłość rodzicielska; -**ernlos**, *a.* bez rodziców; -**ernmord**, *m.* rodzicobójstwo; -**ernmörder**, *m.* rodzicobójca; -**ernmörderin**, *f.* rodzicobójczyni; -**ernmordend**, *a.* rodzicobójny; -**rntheil**, *m.* jedno z rodziców; rodzic, rodzica.

A'ltersclasse, *f.* klasa rówienników; -**rsgeno'ß**, *m.* rówiennik; -**rshalber**, *ad.* dla wieku; -**rsna'chsicht**, *f.* darowanie lat; uletnienie; -**rsreif**, *a.* dojrzały w wieku; -**rsreife**, *f.* dojrzałość w wieku; -**rsschwach**, *a.* zgrzybiały; -**rsschwäche**, *f.* zgrzybiałość; -**rthum**, *n.* dawność; stary wiek; -**rthümerbeschreibung**, *f.* archeografja; starożytność; -**rthümler**, *m.* starożytnik; -**rthümlich**, *a.* starożytny; -**rthumsfo'rscher**, -**rthumske'nner**, -**rthumsku'ndiger**, *m.* badacz starożytności; starożytnik; -**rthumskundig**, *a.* archeologiczny; -**erthumsforschung**, -**rthumskunde**, *f.* znajomość starożytności; -**rthumsstück**, *n.* antyk; zbytek starożytności.

Ae'ltervater, *m.* pradziad; **Ae'ltester**, *a. superl.* (v. Alt): najstarszy; —, *m.* starszy; **Ae'ltesten**, *m. pl.* najstarsi; starszeństwo.

A'ltweibersommer, *m. Ng.* babie lato.

A'ltflicker, *m.* (Schuhflicker) łatacz obuwiów, partacz szewcki.

A'ltflöte, *f. Tk.* flet do altu.

A'ltfränkisch, *a.* staroświecki, starożytny; —, *ad.* w starym guście; -**tfürstlich**, *a.* ze staréj książęcéj familji; do staréj książęcéj familji należący; -**tgeige**, *f. Tk.* altówka; -**tgesell**, *m.* starszy czeladnik; towarzysz starszy; -**tgläubig**, *a. Kg.* starowierny; -**tgläubiger**, *m.* starowierca, starowierzec; -**tgothisch**, *a.* starogotycki; —, *ad.* po staragotycku; -**tgriechisch**, *a.* starogrecki; —, *ad.* po starogrecku; **A'lthändler**, *m.* tandeciarz; -**thändlerin**, *f.* tandeciarka; -**thäuer**, *m. Bw.* starzejszy.

A'lthee, A'ltheewurzel, A'ltheestaude, *f. Ng.* ślaz wysoki lekarski; zygmarek lekarski.

A'ltherkömmlich, *a.* z dawnych czasów.

A'ltherr, *m.* starszy w cechu, senior.

Alti'st, *m. Tk.* alcista.

A'ltklug, *a.* przemądry. [stary.

Ae'ltlich, *a.* podstarzały, trochę od. nieco

A'ltmeister, *m.* starszy w cechu; -**modisch**, *a.* staromodny, podług staréj mody.

A'ltreh, *n.*, **A'ltricke**, *f. Jäg.* sarna (samica) po bekaniu. [po starorzymsku.

A'ltrömisch, *a. Gsch.* starorzymski; *ad.*

A'ltsänger, s. Alti'st; **-schlüssel**, m. *Tk.* klucz altowy.
A'ltschwäbisch, a. *Gsch.* staroszwabski; **-stadt**, f. stare miasto; **-städtisch**, a. staromiejski.
A'ltstimme, f. *Tk.* głos altowy.
A'lttestamentlich, a. starozakonny; starego testamentu; **-tthier**, n. *Jäg.* łania po piérwszém bekaniu; **-tvater**, m. patrjarcha, rodonaczelnik; **-tväterisch**, a. staroświecki, starodawny; **-tvordern**, m. pl. przodkowie; **-twei'bermärchen**, n. babska bajka; **-tweibersommer**, n. *Ng.* babie lato; **-tweibisch**, a. jak stara baba; babski, babi.
Alumi'nium, n. *Ng.* glirok.
Alumna't, **-ne'um**, n. alumnat; **-nus**, m. seminarysta.
Am (an dem): na; nad; u; przy; koło; podle; w; we; za; po; do; z; o; — Anfang na początku; — gestrigen Tage na dniu wczorajszym; — Leben przy życiu; w życiu; Frankfurt am Main Frankfurt nad Menem; am Sonntage w niedzielę; — Tage we dnie, za dnia; es ist an dem, *to prawda; — wenigsten najmniéj; — nächsten najbliżéj; — meisten najwięcéj, najbardziéj; — schlechtesten najgorzéj.
Amalga'm, n. *Hlk.* amalgama; **-gami'ren**, va. amalgować, rtęcić; **-gami'rwerk**, n. odciągalnia (złota i srebra) za pomocą rtęci.
Amara'nt, m. *Ng.* amarant, szkarłat; **-ra'nten**, **-ra'ntfarbig**, a. amarantowy.
Amazo'ne, f. *Myth.* amazonka; (Reitkleid) amazonka; **-zo'nen-**, a. Amazoński; Amazonek; **-zo'nenkönigin**, f. królowa Amazonek, królowa Amazońska; **-zo'nenreich**, n. królestwo Amazońskie.
A'mber, m., **A'mbra**, n. ambra; **-mber-**, **A'mbra-**, a. ambrowy; **-geruch**, m. zapach ambrowy.
Ambitio'n, f. ambicja, czcilubość.
A'mbos, **A'mboß**, m. kowadło; *Zk.* kowadełko (w uchu); kość kowadłowa; **A'mboß-**, a. kowadłowy; nakowadlny; nakowadłowy; **-ßschmied**, m. kowal; **-ßblock**, **-ßstock**, m. kloc kowadłowy.
A'mbra, s. A'mber; **A'mber-**, a. ambrowy.
Ambro'sia, f. *Ng.* nieśmiertelnik; *Myth.* ambrozja, boskie jadło; **-bro'sisch**, a.: -scher Geschmack zmak ambrozji; — duftend zapach ambrozji mający.
Ambro'sius, m. *npr.* Ambroży; **-sia'nisch**, a.: -nischer Lobgesang himn świętego Ambrożego; Te Deum; Ciebie Boga chwalimy.
Ambula'nce, f. *Hlk. Kw.* ambulans.
A'meise, f. *Ng.* mrówka; **A'meisen-**, a. mrówi; mrówczany; mrówczy; **-senbad**, n. *Hlk.* mrówcza kąpiel; **-senbär**, m. *Ng.* mrówkojad; **-senei**, n. mrówcze jaje; **-senfleiß**, m. pilność mrówcza; **-sengeist**, **-senspi'ritus**, m. spirytus mrówczany; **-senharz**, n. *Ng.* mira; **-senigel**, m. kolczatka; **-senlarve**, **-senpuppe**, f. *Ng.* poczwarka mrówcza; **-senhaufen**, m. mrówisko; mrówczy kopiec; **-senlöwe**, m. *Ng.* mrókolew; **-sennest**, n. mrówcze gniazdo; **-senöl**, n. *Hlk.* mrówczy olejek; **-senpuppe**, s. A'meisenei; **-sensäure**, f. *Schdk.* mrówczy kwas; **-senscharrer**, m. mrównik; **-senstein**, m. mrowinek.
A'men! *int.* amen!
Amendeme'nt, n. (zu einem Gesetzentwurfe), *Stw.* poprawka; dodatek.
Ame'rika, n. *Geog.* Ameryka; **-ika'ner**, m. Amerykanin; **-ika'nerin**, f. Amerykanka; **-ika'nisch**, a. Amerykański; —, *ad.* po amerykańsku.
Amethy'st, m. *Ng.* ametyst; **-thy'sten**, **-thy'stfarbig**, a. ametystowy.
Amia'nth, s. Be'rgflachs.
A'mmann, s. A'mtmann.
A'mme, f. mamka; — sein mamczyć; **-menkost**, f. jadło dla mamki; **-menlohn**, n. zapłata za mamczenie; **-menmärchen**, n. powiastka jakie mamki prawić zwykły; **-menmilch**, f. mamcze mléko; **-menpflege**, f. staranie mamki.
A'mmer, f. *Ng.* trznadel; śmieciuch.
A'mmonshorn, n., **-monsschnecke**, f., **-monit**, m. *Ng.* amonit, kołotok; **-monssalz**, n. *Schdk.* salmiak.
Amnestie', f. amnestja; przebaczenie; ułaskawienie; **-sti'ren**, va. ułaskawić.
Amo'me, f. *Ng.* amomek.
A'mor, m. *Myth.* Amor; bożek miłości; **-more'tten**, m. pl. amorki.
Amo'rphe, f. *Ntl.* indycht krzewinkowy.
Amortisatio'n, f. umorzenie; **-tisatio'nskasse**, f. *Stw.* kasa umarzająca długi państwa; **-tisi'rbar**, a. umarzalny; **-tisi'ren**, va. amortyzować, umorzyć, umorzać.
A'mpfer, n. *Ng.* szczaw; ziele kwaskowate; **A'mpfer-**, a. szczawiowy; **-pferbaum**, m. szczawiowe drzewo; **-pferkraut**, n. szczaw długi.
Amphibioli'th, m. skamieniałość amfibji; **-phi'bium**, n., **-phi'bie**, f. *Ng.* wodnoziemne zwierzę; płazy; gady.
Amphi'theater, n. amfiteatr; **-atra'lisch**, a. w kształcie amfiteatru.
Amputatio'n, f. *Hlk.* odjęcie (członka jakiego); **-puti'ren**, va. odjąć, odcinać, odciąć; **-puti'rung**, f. odcięcie.
Ae'mse, s. A'meise.
A'msel, f. *Ng.* kos; **A'msel-**, a. drozdowy.
A'mt, n., **Ae'mter**, n. pl. urząd (służba, usługiwanie); sein — führen urząd sprawować; öffentliche Aemter usługi publiczne; ein — antreten urząd objąć; von Amtswegen z urzędu; z powinności urzędu; sein — niederlegen złożyć urząd; des Amtes entsetzen złożyć kogo z urzędu;

Ae'mtchen, *n.* urzędzik, mały urząd; **Amtei'**, *f.*, **-haus**, *n.* dom urzędnika; dwór; **-frau**, *s.* A'mtmännin; **-frei**, *a.* bez urzędu; nie urzędujący; **-geld**, *n.* odpłata od lenna; **-ti'ren**, *va.* urzędować; **-ti'rung**, *f.* urzędowanie; **A'mtlich**, *a.* u. *ad.* urzędowy; urzędowo; urzędownie; — berichten z urzędu co donieść; **-los**, *a.* bez urzędu, niemający urzędu; **-mann**, *m.* amtman; podstarości; rządca jakiéj okolicy; **-männin**, *f.* żona dzierżawcy; **-meister**, *m.* cechmistrz; **-salter**, *n.* starszeństwo w urzędzie; **-sansehen**, *n.* powaga urzędu; **-santritt**, *m.* objęcie urzędu; **-sarbeit**, *f.* praca urzędowa; **-sbericht**, *m.* raport urzędowy; **-sbescheid**, *m.* odpowiedź urzędowa; **-sbewerber**, *m.* aspirant; kandydat; wstępień; **-sbezi'rk**, *m.* obwód do czyjego zarządu należący; **-sblatt**, *n.* dziennik urzędowy; **A'mtsbote**, *m.* woźny, sługa miejski; **-sbruder**, *m.* kolega, spólnik urzędowy; **-sbrüderlich**, *a.* u. *ad.* koleżeński; po koleżeńsku; **-sbruderschaft**, koleżeństwo; **-scandida't**, *m.* kandydat do urzędu; **-seid**, *m.* przysięga złożona przy objęciu urzędu, od. na urząd; **A'mtseifer**, *m.* gorliwość w urzędzie; **-seinkünfte**, *f. pl.* dochody z urzędu; **A'mtsfrohn**, *m.* sługa rządowy; **A'mtsfrohne**, *f.* pańszczyzna należąca rządcy dóbr; **-sführung**, *f.* urzędowanie, sprawowanie urzędu; **-sgebühr**, *f.* powinność urzędu; **-sgefälle**, *n. pl.* dochód z urzędu; obrywki; **-sgehülfe**, *m.* pomocnik w urzędzie; adjunkt; kolega; **-sgenoß**, *m.* kolega; spólnik; **-sgeschäfte**, *n. pl.* interesa urzędowe; sprawy urzędowe; usługi urzędowe; **-sgewalt**, *f.* powaga; moc; **-shauptmann**, *m.* starosta; **-smiene**, *f.* mina poważna; **-snachfolge**, *f.* następstwo oder koléj w urzędach; **-snachfolger**, *m.* następca w urzędzie; **-spflicht**, *f.* obowiązek; **-ssache**, *f.* rzecz urzędowa; **-sschreiben**, *n.* pismo urzędowe; **-sschreiber**, *m.* aktuarjusz; pisarz; **-sschultheiß**, *m.* sołtys, wójt w urzędzie będący; **-ssiegel**, *n.* pieczęć urzędowa; **-ssteuer**, *f.* podatek kameralny; **-sstube**, *f.* izba urzędowa, bióro; **-sstunde**, *f.* godzina służbowa; **-stag**, *m.* *Rw.* dzień sądowy, urzędowy; **-sthätigkeit**, *f.* sprawowanie urzędu, urzędowanie; **-stracht**, *f.* suknia urzędowa, mundur, uniform; **-sverrichtung**, *f.* sprawowanie urzędu; **-svertreter**, *m.* zastępca czyj w urzędzie; **-sverwalter**, *m.* zawiadowca urzędu; **-svoigt**, *m.* wójt; **-svogtei**, *f.* wójtowstwo; **-swappen**, *n.* herb urzędu; pieczęć cechowa; **-swegen** [(von), *ad.* z urzędu.
Amule't, *n.* amulet.
Amüsi'ren, *va.* bawić; zabawić, ubawić; sich — bawić się.

An, *præp.* na; nad; u; przy; podle; koło; na; we; w; za; po; do; z; — mir liegt die Schuld nicht nie we mnie będzie wina; (mit *Dativ* u. *Accusat.*) nad; koło; podle; przy; u; na; za; — der Weichsel nad Wisłą; — dem Wagen koło woza; — dem Fenster podle okna; przy oknie; am Ende na koniec; am Anfange na początku; am gestrigen Tage na dniu wczorajszym; am Sonntage w niedzielę; am Tage we dnie; za dnia; an Jmdn. schreiben do kogo pisać; — (hinan) ku; w; himmelan ku niebu; bergan ku górze, w górę; (nahe daran, ungefähr) około; ze; — an tausend Thaler około tysiąca talarów; an = am (beim *Superlativ*): am wenigsten najmniéj; am nächsten najbliżéj; am meisten najwięcéj; Mangel an Eßlust utrata apetytu; Ueberfluß — Allem dostatek wszystkiego; es ist — dem to [prawda.
Anabapti'st, *m.* anabaptysta.
Ana'kreon, *m. npr. Alt.* Anakreon; **-kreo'ntisch**, *a.* anakreontyczny.
Analo'g, **-lo'gisch**, *a.* podobny; spokrewniony; **-logie'**, *f.* podobieństwo; pokrewieństwo.
Analy'se, *f.* rozbiór, rozkładanie; **-lysi'ren**, *va.* analizować, rozbierać; **-ly'tiker**, *m.* rozbiorca; **-ly'tisch**, *a.* analityczny, rozbiorowy.
A'nanas, *f. Ng.* ananas; **A'nanas-**, *a.* ananasowy; **-nasgeruch**, *m.* zapach ananasowy; **-nasapfel**, *m. Gtn.* ananasówka; **-nashaus**, *m. Gtn.* ananasarnia; **-naserdbeere**, *f. Ng.* poziomka ananasowa.
A'nankern, *va.* (ein Schiff) na kotwicy przytwierdzić okręt.
Anarchie', *f.* bezrząd; bezrządztwo; **-a'rchisch**, *a.* anarchiczny, bezrządny; nierządny; **-archi'st**, *m.* anarchista.
Ana'thema, *n. Kg.* klątwa kościelna.
Anatomie', *f.* anatomja; rozczłonkowanie; **-to'miker**, *m.* anatom; anatomik; **-tomi'ren**, **-tomisi'ren**, *va.* anatomizować, rozczłonkować; **-to'misch**, *a.* anatomiczny.
A'nätzen, *va.* powiéć oder pomazać gryzącą cieczą.
A'nbacken, *vn.* (s.) przyschnąć; przypiec się, przywrzéć; —, *va.* (ankleben machen) przylepić, przykleić.
A'nbahnen, *va.* torować drogę do czego.
A'nballen (sich), *vr.*: (an etwas) kupami się przyczepiać do czego.
A'nbau, *m.* uprawa; nowina; obrobienie pola; kultura; (eines Hauses) przybudowanie; **-baubar**, *a.* zdatny do uprawy; **-bauen**, *va. Bk.* przybudować; *Ldw.* wykarczować (nowinę), uprawiać (rolą); sich — osieść, osiąść; **-bauer**, *m.* uprawiacz (roli); uprawca.
A'nbefehlen, *va. irr.* (h.) przykazać; nakazywać, rozkazać, nakazać; **-fehlung**, *f.* przykaz, zalecenie, zlecenie.

A'nbeginn, *m.* początek, zaczęcie, nastanie.
A'nbehalten, *va. irr.* (h.) zatrzymać na sobie.
A'nbei, *ad.* przytém, zatém; załącznie.
A'nbeißen, *va. irr.* (h.) zakąsić; zagryźć, nadgryźć.
A'nbelang, s. Betre'ff, A'nsehung (in); -**belangend**, *a.* u. *ad.* tyczący się; odnośny.
A'nbelfern, -**nbellen**, *va.* szczekać, zaszczekać na kogo; *oszczekać, powstać na kogo porywczo.
A'nbequemen, *va.:* (etwas) przystósować co dogodnie; -**bequemung**, *f.* zastósowanie się.
A'nberaumen, *va.* naznaczyć, wyznaczać.
A'nbeten, *va.* adorować; kłaniać się Bogu; *wielbiać, ubóstwiać; (das goldene Kalb) modlić się do złotego cielca; -**beter**, *m.* wielbiciel, chwalca; czołobitnik; (der Damen), *kłaniacz, czciciel; -**beterin**, *f.* wielbicielka. [du na; zważywszy.
A'nbetracht (in), *ad.* ze względu; ze wzglę-
A'nbetreffen, *vn. irr.* (h.) należéć; tyczéć się; -**ffend**, *a.* tyczący się, co się tycze.
A'nbetteln, *va.* żebrać u kogo; prosić kogo po żebracku; sich bei Jemandem — wżebrać się do kogo.
A'nbetung, *f.* uwielbienie; -**betungswürdig**, *a.* godny, godzien uwielbienia.
A'nbiegen, *va. irr.* (h.) zagiąć, nagiąć, przygiąć; (beifügen) przyłączyć; załączyć; angebogen załączony; -**biegung**, *f.* nagięcie; załączenie.
A'nbieten, *va. irr.* (h.) ofiarować, chcieć dać co, przynieść; (zuerst bieten) pierwsze zrobić na licytacji; -**bieter**, *m.* ten, który pierwsze podanie robi; -**bietung**, *f.* ofiarowanie.
A'nbinden, *va. irr.* (h.) uwiązać, związać; (einen Bären), *wiele długów narobić; (mit Jmdm.) kosztować się z kim; kurz angebunden sein, *gorąco kąpanym, porywczym do gniewu być; nie robić wiele ceremonji; -**bindung**, *f.* przywiązanie, uwiązanie. [wab'.
A'nbiß, *m.* ukąszenie; (Köder) nęta, po-
A'nblasen, *va. irr.* (h.) wiąć, tchnąć na co; dmuchać na co; *Tk.* ogłosić trąbą; den Ofen —, *Httk.* puścić piec; —, *n.* dmuchanie; dęcie.
A'nblatt, *n. Ng.* łuskiewnik pospolity; (Oblate) andrut, opłatek; -**platten**, *va. Zm.* (Balken) belki spajać; blatować.
A'nbläuen, *va.* (Wäsche) chusty w praniu nieco zniebieszczyć. [pokazać.
A'nblecken, *va.* zęby wyszczerzyć, zęby
A'nblick, *m.* widok; spojrzenie; rzut oka; beim ersten — za pierwszém wejrzeniem; bei diesem — na ten widok; -**blicken**, *va.* spojrzéć na kogo; zapatrywać się.
A'nblinzeln, *va.* (Jemanden) mrugnąć na kogo; oczkiem strzelić do kogo.
A'nblitzen, *va.* błysnąć na kogo oczyma.
A'nblöken, *va.* beknąć na co; zabeczéć; ryknąć, zaryczéć; (Jmdn.) wrzasnąć na kogo; —, *vn.* (h.) zabeczéć.
A'nbohren, *va.* świderkiem pierwszą dziurę w czém zrobić; (Faß) napocząć beczkę świeżą (wyświdrowawszy dziurę), zaświdrować.
A'nborgen, *va.* (Jmdn.) pożyczyć u kogo.
A'nbrassen, *va. Sw.* (Segel) zaciągnąć żagle.
A'nbraten, *va. Kk.* przypiec; opiec; opiekać; —, *vn.* (s.) opiec się, zacząć się piec.
A'nbrausen, *va.* (Jmdn.) z szumem i hałasem zbliżać się do kogo; fukać na kogo, ofuknąć go.
A'nbrechen, *va. irr.* (h.) nadłamać co; nałamać; zacząć; począć, napocząć; —, *vn.* (s.) (Tag, Morgen, Abend) rozświtnąć, rozświtać się; der Tag bricht an świta; dnieje; dzień nastaje; die Nacht bricht an noc nadchodzi; mit anbrechendem Tage wraz ze dniem; mit anbrechender Nacht za nadejściem nocy; —, *n.* (des Tages) świtanie, świt; (der Morgenröthe) zorza, brzask.
A'nbrennen, *va. irr.* (h.) zapalić, opalić; przypalić; —, *vn.* (s.) zająć się; zapalić się; -**ngebranntes**, *n.* (im Topfe) przywary; -**nbrennen**, *n.* zapalenie, przypalenie.
A'nbringbar, *a.* mogący być umieszczonym; -**bringen**, *va. irr.* (h.) donieść, donosić, zanieść; aplikować; ich kann das Geld nicht — nie mogę tych pieniędzy wydać; (Waare) towar dobrze zbyć; przedać; (Bittschrift) suplikę oddać; (seine Sache) sprawę swoję przełożyć; doniesienie czynić, wzmiankować; (bei Gericht), *Rw.* wnosić do sądu; -**bringen**, *n.*, -**bringung**, *f.* zaniesienie; doniesienie; przekładanie (czego komu).
A'nbruch, *m.* nadłamanie; nałamanie; nałamywanie, napoczęcie; (zuerst Angebrochenes) nałomek; odłam; odłamek; (Fäulniß) nadpsucie; (des Tages, des Morgens) świt; świtanie; brzask; -**brüchig**, *a.* nadpsuty; nadgniły; -**brüchigkeit**, *f.* stęchłość. [parzyć (Thee, herbatę).
A'nbrühen, *va.* wrzącą wodą skropić, za-
A'nbrüllen, *va.* (Jmdn.) rykać na kogo; obryknąć się na kogo.
A'nbrummen, *va.* (Jmdn.) ryczéć na kogo; mruczéć.
A'nbrüten, *va.* zacząć siedziéć na jajach; zalądz; angebrütete Eier zalęgło jaja.
A'ndacht, *f.* nabożeństwo, nabożność; bogomyślność; (Gebet) modlitwa, pacierze, świętobliwości; -**dächtelei**, *f.* świętoszeństwo, bigoterja; -**dächteln**, *vn.* bożkować; świętoszkować; -**dächtig**, *a.* nabożny, pobożny; —, *ad.* pobożnie, nabożnie; -**dächtige**, *f.* nabożnica; -**dächtiger**, *m.* nabożnik; -**dächtler**, *m.* świętoszek; nabożniś; bigot; -**dächtlerin**, *f.*

/

bigotka; -dachtslos, *a.* u. *ad.* bez nabożeństwa; -chtsbuch, *n.* książka do nabożeństwa; -chtseifer, *m.* zapał nabożeństwa; -chtsstunde, *f.* godzina na nabożeństwa przeznaczona; -chtsübung, *f.* ćwiczenie się w pobożności; czynność pobożna; -chtsvoll, *a.* bardzo pobożny.

A'ndämmen, *va.* (Fluß) groblami ścisnąć [rzekę.

A'ndämmern, s. A'nbrechen.

A'ndampfen, *va.* u. *vn.* (h.) osiadać na czém w kształcie pary.

A'ndenken, *n.* pamięć; pamiątka; pomnik; gottseligen -ns świętéj pamięci; zum — na pamiątkę.

A'nderer, *a.* drugi; inny; inszy; dalszy; eine Hand wäscht die andere, *ręka rękę myje; einen Tag um den andern, *co drugi dzień, co druga noc; ein Jahr um's andere co drugi rok; — (Jemand) kto; unter Anderem między innemi; ein Mal um's andere raz po raz; das ist etwas Anderes to co innego; to inna rzecz; -derlei, *a. indec.* inakszy; odmiennego gatunku; —, *ad.* inaczéj; -dermal, *ad.* drugi raz, na drugi raz.

Ae'ndern, *va.* odmienić, zmienić; inaczéj zrobić; (sich) zmienić się.

A'ndernfalls, *ad.* inaczéj; przeciwnie; w przeciwnym razie; -derntheils, *ad.*: einestheils — anderntheils z jednéj strony — z drugiéj strony.

A'nders, *ad.* inaczéj; er ist jetzt — inakszy teraz: odmienił się; nirgends — nie indziéj, nigdzie indziéj; wer —? któż inny; -dersdenkend, *a.* różnomyślny; -rsdenkender, -rsgläubiger, *m.* inaczéj myślący; innowierca; różnowierca; -rseitig, *a.* z innéj strony pochodzący; -rseitige Gründe dowody z innéj strony przywiedzione; -derseits, *ad.* z drugiéj strony; -rswo, *ad.* gdzie indziéj, niekędy; -rswodu'rch, *ad.* inędy; -rswohe'r, *ad.* zkąd inąd; -wohi'n, *ad.* dokąd inąd; — zielen na co inszego zmierzać; -derthalb, *a. num.* półtora, półtory; — Ellen półtora łokcia; — Gulden półtora złotego; — Mal größer półtora razy większy; — Stunden półtory godziny.

Ae'nderung, *f.* odmiana, zmiana, koléj.

A'nderwärtig, *a.* gdzie indziéj znajdujący się; -rwärts, *ad.* indziéj; gdzie indziéj; na innym miejscu; -rweit, *ad.* gdzie indziéj; innaczéj, innym sposobem; -rweitig, *a.* inszy; dalszy.

A'ndeuten, *va.* wskazywać; wskazać na co; napomknąć o czém; dać znać, oznajmować; -deutung, *f.* wskazywanie; wzmianka; skazówka.

A'ndichten, *va.* zmyślać; (Jmdm. etwas) wymyślić co na kogo; -dichtung, *f.* zmyślenie.

A'ndonnern, *va.* *piorunującym głosem odezwać się do kogo; —, *vn.* (an eine Thür) wielkim trzaskiem walić do drzwi itd.

A'ndorn, *m. Ng.* szanta.

A'ndorren, s. A'ntrocknen; -dörren, *va.* trochę ususzyć.

A'ndrang, *m.* nacisk; natłok; napływ; (des Blutes nach dem Kopfe) krwi nadbieg do głowy; -ndrängen, *va.* przyprzéć, przypierać, przytłoczyć; nacierać, natrzéć na kogo; (sich) przedrzéć się, przedzierać [się.

A'ndräuen, s. A'ndrohen.

Andre'as, *m. npr.* Andrzéj; Jędrzéj; -skreuz, *n.*, -sorden, *m.* krzyż Św. Andrzeja; -stag, *m.* dzień Św. Andrzeja (od. Jędrzeja). [robić.

A'ndrechseln, *va.* tokarską robotą przy-

A'ndrehen, *va.* zakręcić, przykręcić do czego; przyśrubować; (eine Nase), *zaufanie czyje zawieść.

A'ndringen, *vn. irr.* (s.) drzéć się na co; nacierać, nastawać, nalegać, natrętnym być; —, *n.* nacieranie, natarczywość.

A'ndrohen, *va.* (Jmdm. etwas) zagrozić komu czém; odgrażać się na kogo; -drohung, *f.* zagrożenie.

A'ndruck, *m.* ciśnienie na co; -drucken, *va.* przydrukować; -drücken, *va.* przyciskać, przycisnąć.

A'nduften, *va.* (Blumen) tchnąć od. wonieć miłym zapachem, miły zapach zionąć (na kogo).

A'ndünsten, *va.* parą napuścić.

A'ndurch, † s. Hie'rdurch, Hie'rmit.

A'neifern, *va.* pobudzić, zapalić do czego; -eiferung, *f.* pobudzenie, zapalenie do czego.

A'neignen, *va.* przejąć co, przyswoić, przysposobić sobie; -eignung, *f.* przejęcie; -geeignet przejęty.

Aneina'nder, *a.* jeden (jedna, jedno) przy drugim, razem z sobą; (binden) powiązać jedno z drugim; (fügen) połączyć do kupy, spoić, spinać co z sobą; (gränzen) graniczyć z sobą; (hängen) spajać się; stykać się; (hangen) spajać, stykać; (heften) przyhaftować; przyszyć; przyszywać; (wachsen) zróść się z sobą; — gerathen poswarzyć się z sobą; -na'nderfügung, *f.* połączenie, skojarzenie, spojenie; -na'nderhängend, *a.* złączony.

Anekdo'te, *f.* powiastka; anekdota; Anekdö'tchen, *m. dim.* anekdotka; -do'tenartig, -do'tenähnlich, -do'tenhaft, -do'tisch, *a.* anekdotyczny, anegdotyczny; -do'tenjäger, *m.* lubiący anekdotki zbierać; -do'tensammler, *m.* zbieracz powiastek; -do'tensammlung, *f.* zbiór powiastek zabawnych oder interesujących.

A'nekeln, *va.* mierzić, obrzydzenie sprawić.

Anemo'ne, *f. Ng.* zawilec.

Anemome'ter, *n. Ntl.* wiatromiar.

A'nempfehlen, *va. irr.* (h.) pilnie zalecić, przyporuczyć, polecić.

A'nerben, *va.* dziedziczenie udzielić; (empfangen) przez sukcesją nabyć; przyrodzić się.
A'nerbieten, *va. irr.* (h.), s. A'nerbieten; —, *n.* ofiarowanie; usługa.
A'nerkennen, *va. irr.* (h.) przyznać, uznać, zeznać; =**erkennenswerth**, *a.* pochwały godny; =**erkennung**, =**erkenntniß**, *f.* przyznanie; =**erkennungsge'ld**, *n.* lenne; opłata lennicza; =**erkennungsschein**, *m.* świadectwo przyznania od. uznania.
A'nerschaffen, *a.* przyrodzony, wrodzony.
A'nerziehen, *va. irr.* (h.) wychować; przyuczać. [jeść się.
A'nessen, *va. irr.* (h.) nadjeść; (sich) ob-
A'nfächeln, *va.* wachlować; powiewać na kogo.
A'nfachen, *va.* wzniecić, rozniecić, podniecić, rozżarzyć; =**fachung**, *f.* podnieta; wzbudzenie, pobudzenie.
A'nfädeln, *va.* napinać, napiąć.
A'nfahren, *vn. irr.* (s.) nadjechać, podjechać; przybyć, zajechać, wjechać; (anlanden) przybić, przypłynąć do brzegu; angefahren kommen nadjeżdżać, przyjechać, zbliżać się; —, *va.* przywieść, przywozić, zwozić; (anschreien) powstać na kogo, zgromić kogo, ofuknąć się na kogo, ofuknąć kogo; (im Schacht) począć robotę; =**fahrschacht**, *m. Bw.* szyb pierwiastkowy; **A'nfahrt**, *f.* przyjazd; *Sw.* przybicie do lądu; miejsce, gdzie przybijają do brzegu; *Bw.* rozpoczęcie roboty, początek pracy.
A'nfall, *m.* (feindlicher) napaść; atak; zaczepka; (Krankheit) affekcja; paroxyzm, zapęd, impet; (Eifersucht) zapęd zazdrości; (Erbschaft) spadek; =**fallen**, *va. irr.* (s.) napaść, napadać, napastować, przypaść na kogo od. na co; (feindlich) atakować; **A'nfalls**=, *a.* spadkowy; =**sgeld**, *n.* opłata o spadku; =**srecht**, *a.* prawo do spadku; =**svermögen**, *n.* majątek spadkowy.
A'nfang, *m.* początek; zaczęcie; pierwiastki; zu —, zum =ge, im =ge na początku; z początku; z razu; pierwotnie; von — bis zu Ende od początku aż do końca; gleich zu — zaraz na początku; zaraz w pierwiastkach; den — womit machen zacząć od czego; =**fangen**, *vn.* u. *va. irr.* począć; zaczynać; zacząć; zagaić; (verrichten) począć, robić; es ist nichts mit ihm anzufangen niemożna z nim nic począć; (mit Jmdm.), *zaczynać z kim; es worauf — ułożyć, ukartować co; =**fangend**, *ppr.* u. *a.* początkujący; =**fänger**, *m.* poczynający, poczatkujący; początkodawca; =**fänglich**, *a.* początkowy, początny, począteczny; —, *ad.* na początku, z początku; najprzód; początkowo; =**nglichkeit**, *f.* początkowość; =**fangs**, *ad.* z początku, z razu; **A'nfangs**=, *a.* początkowy, początny, począteczny; =**gsbu'chstabe**, *m.* początkowa litera, pierwsza litera; =**gsgeschwi'ndigkeit**, *f.* chyżość pierwiastkowa; =**sgründe**, *m. pl.* początkowe nauki, pierwsze początki; elementarne rzeczy. [za-, pofarbować.
A'nfärben, *va.* (anstreichen) postrychować;
A'nfassen, *va.* ująć, uchwycić. [na kogo.
A'nfauchen, *va.* (Jmdn.) dmuchać, pluć
A'nfaulen, *vn.* (s.) zaczynać gnić, nadgnić, przygnić; angefault nadgniły, nadpsuty.
A'nfechtbar, *a.* wątpliwy; wzruszalny; =**fechtbarkeit**, *f.* wątpliwość; =**fechten**, *va. irr.* (h.) kusić, pokuszać; atakować kogo; (eine Meinung) sprzeciwiać się zdaniu; laß es dich nicht — nie frasuj się o to; =**fechtung**, *f.* pokusa, pokuszenie.
A'nfeilen, *va.* napiłować.
A'nfeinden, *va.* brać kogo za nieprzyjaciela; nienawidzieć kogo; =**feindung**, *f.* zawziętość; nienawiść, nieprzyjaźń.
A'nfersen, *vn. Gymn.* uderzać piętami w tylną część ciała.
A'nfertigen, *va.* wygotować, sporządzić, zrobić; ułożyć; =**fertigung**, *f.* wygotowanie, zrobienie.
A'nfesseln, *va.* pętać, okuć kogo w kajdany; =**fesselung**, *f.* spętanie; okucie;
A'nfetten, *va.* okrasić. [okowy.
A'nfeuchten, *va.* odwilżać co, zwilżyć; =**feuchtung**, *f.* odwilżenie.
A'nfeuern, *va.* pod-, za-, napalić; (reizen) pobudzać, zachęcać, zagrzewać; =**feuerung**, *f.* zapalenie; s. a. A'neiferung.
A'nflammen, *va.* zapalić, rozpalić; rozżarzyć; podżegnąć.
A'nflattern, *vn.* (s.) trzepiocąc się przylecieć; angeflattert kommen przytrzepiotać się. [płatać co do czego.
A'nflechten, *va. irr.* (h.) przypleść, przy-
A'nflecken, *va.* (ein Stück Leder) przyłatać kawałek skóry.
A'nflehen, *va.* błagać, dopraszać się; =**flehung**, *f.* wzywanie, modlenie się, błaganie. [rzyć.
A'nfletschen, *va.* zęby na kogo wyszcze-
A'nflicken, *va.* przyłatać, przysztukować co, przyszywać; (Jmdm. etwas) łatkę komu przypiąć.
A'nfliegen, *vn. irr.* (h.): angeflogen kommen przylecieć, przylatywać; (an etwas stoßen) uderzyć się w locie o co.
A'nfließen, *vn. irr.* (s.) przypływać, dopływać.
A'nflößen, *va.* u. *vn.* przypławić, pławić.
A'nfluchen, *va.* (Jmdm. etw.) w przekleństwie życzyć komu co; życzyć mu co złego.
A'nflug, *m.* przylecenie; einen — von Reue haben, *sumienie się w nim z lekka i na chwilę odezwało.
A'nfordern, *va.* upominać się czego od kogo; pretensją zakładać; =**forderung**, *f.* pretensja, wyciąganie; należytość.

A'nfrage, *f.* pytanie; zapytanie; (wegen etw.) u kogo; **-fragen**, *va.* zapytać się o co, dopytywać się; **-fragender**, *m.* zapytujący; **-frage- und Adre'ßbureau**, *n.* bióro stręczeń; kantor wywiadowczy.
A'nfressen, *va. irr.* (h.) nadżerać, nadeźrzéć, nagryzać; sich —, *iron.* obeźrzéć się, wypaść się.
A'nfrieren, *vn. irr.* (s.) przymarznać.
A'nfrischen, *va.* odświeżyć, oczerstwić; *ochoty dodawać komu; zachęcić, zachęcać; **-frischung**, *f.* odświeżenie; *dodawanie ochoty; rozochocenie.
A'nfüge, s. Bei'fügung.
A'nfügen, *va.* załączać, przyłączać.
A'nfühlen, *va.* dotykać; dotknięciem poznać.
A'nfuhr, *f.* przywózka, zwózka; **-führen**, *va.* (durch Fuhrwerk) przywozić, przywieść; dowodzić, wodzem być, hetmanić; (lehren) uczyć, nauczyć; (hintergehen) zawieść, zawód uczynić; (citiren) zacytować, przytoczyć; **-führer**, *m.* wódz, dowódcza, przewodnik; przewódca, naczelnik; **-führerin**, *f.* przewódniczka; **-führerstelle**, *f. Kw.* dowództwo; **-führung**, *f.* wodza, dowództwo; nauczenie; przytoczenie czego; sprawa, przywód; **-führungszeichen**, *n. Spl.* cudzysłów.
A'nfüllen, *va.* napełniać co, dopełniać; **-füllung**, *f.* napełnienie. [jeżdżają.
A'nfurth, *f.* przystań; miejsce gdzie za-
A'ngabe, *f.* udanie, podanie; abrys, plan; doniesienie; (Handgeld) zadatek; ohne — des Ortes bez wskazania miejsca.
A'ngabeln, s. Au'fgabeln.
A'ngaffen, *va.* wytrzeszczyć oczy na co; **-gaffer**, *m.* lubiący się wszystkiemu przypatrywać. [ziewać na kogo.
A'ngähnen, *va.* patrzać na co ziewając;
A'ngeben, *va. irr.* (h.) podać, pokazać, deklarować; (anklagen) donieść do kogo, oskarżyć przed kim; (anzeigen) wyszczególnić, ogłosić, opowiedzieć; **-geber**, *m.* okarżyciel, donosiciel; **-geberin**, *f.* donoscielka; **-geberei**, *f.* donosicielstwo.
A'ngebinde, *n.* podarunek na wiązanie.
A'ngebissen, *pp.* zakąszony, ukąszony; **-gebissenes**, *n.* zajady; zajadki.
A'ngeblich, *a.* podług podania; jakoby, niby; mniemany; (vorgeblich) pod wymówką; zmyślnie. [naturalny.
A'ngeboren, *pp.* przyrodny, wrodzony,
A'ngebot, *n.* oferta; ofiarowanie; podanie ceny na licytacji; **-geboten**, *pp.* ofiarowany, dawany, podawany.
A'ngebracht, *pp.* stósowny; właściwy.
A'ngebrannt, *pp.* przypalony, zapalony; **-gebranntes**, *n.* przyswędek, przyswędlina; przygorzelina.
A'ngebunden, *pp.* przywiązany, uwiązany; kurz —, *czupurny; porywczy do gniewu.
A'ngedeihen lassen, *va.* użyczyć co komu; (Hülfe) pomoc dać.
A'ngedenken, *n.* wspominanie; pamiątka.
A'ngedichtet, *a.* zmyślony; fałszywie przypisany.
A'ngehänge, *n.* przywieska, rzecz przywieszona; (Gehenk) zawiasa. [chocony.
A'ngeheitert, *a.* (etwas betrunken) podo-
A'ngehen, *vn. irr.* (s.) przystąpić; zbliżać się; (angreifen) następować, nacierać; (anbetreffen) tyczyć się kogo; das geht mich nichts an to się mię nie tycze; das geht nicht an to nie idzie; to nie może być; (erträglich sein) dosyć dobrym być; (anfangen) zaczynać się; nastać; (anfangen zu faulen) psuć się; angegangenes Fleisch stęchlizna; **-gehend**, *ppr.* u. *a.* nastający, zaczynający się; nowy, nowotny.
A'ngehör, *n.* własność czyja; **-gehören**, *vn.* (h.) przynależéć komu; należéć komu od. do kogo; **-gehörig**, *a.* należący do kogo; **-angehörige**, *mf. pl.* krewni, powinowaci; powinowactwo.
A'ngeifern, *va.* (Jmdn.) oślinić kogo.
A'ngekommen, *pp.* przychodny; przyjezdny.
A'ngel, *f.* wędka; (Thürangel) haki, zawias u drzwi; czop; biegun; oś; zwischen Thür u. — sein, *być między młotem i kowadłem; aus den Angeln gehen, *rozprzęgrać się.
A'ngeld, *n.* zadatek, świętojańskie.
A'ngelegen sein, *vn.*: sich etw. — lassen pilnować czego; miéć na pieczy; trudzić się; **-gelegenheit**, *f.* interes; sprawa; potrzeba; czynność; **-gelegentlich**, *a.* u. *ad.* usilny, usilnie. [zamierzony na co.
A'ngelegt, *pp.* u. *a.* ułożony; zakrawany;
A'ngelfisch, *m.* ryba wędowa; **-lfischer**, *m.* rybak wędką łowiący; **-lfischerei**, *f.* rybołówstwo na wędkę; **-lhaken**, *m.* haczyk u wędki.
Ange'lika, *f. npr* Aniela; *Ng.* (Blume) dzięgiel; große — dzięgielnica.
A'ngelkorb, *m.* pławik; **-lleine**, *f.* sznur u wędki; **A'ngeln**, *va.* na wędę łowić; (wonach streben), *piąć się do czego, zamierzać na co.
A'ngeloben, *va.* ślubować, ślub uczynić; obowiązać się ślubem; **-gelöbniß**, *n.* obiecanie; ślub.
A'ngelpfosten, *m. Bk.* słupiec; **-lplatz**, *m.* miejsce na rzece do łowienia ryb na wędkę; **-lpunkt**, *m. Gl.* punkt obrotu na biegunie; **-lruthe**, *f.* wędzisko, pręt wędki; wędlisko; **-lschiff**, *n.* okręt do rybołówstwa na wędkę; **-lschnur**, *f.* włosień u wędy; sznurek od wędy; **-lweit**, *ad.* na rozcież, na oścież; — offenstehend na ściężaj otworzysty.
A'ngemessen, *a.* przyzwoity, stósowny do czego; dobitny; przystósowany; **-gemessenheit**, *f.* stósowność; odpowiedność.

A'ngenehm, *a.* przyjemny; miły; wesoły; pożądany, słodki, ucieszny; — machen uprzyjemniać.
A'nger, *m.* błonie; *Ldw.* pastwisko; **A'ngerblümchen**, *n. Ng.* stokroć trwała; **-rgras**, *n.* trawa wiechowa roczna.
A'ngeregt, *a.* pomieniony; przerzeczony; powołany.
A'ngerissen, *pp.* podcięty; —, **-gesäuselt**, ** (ein wenig trunken) napoły pijany.
A'ngeschossen, *pp.* postrzelony; obarczony
A'ngeschrieben, *pp.* położony. [(ptak)
A'ngeschütte, *n. Ntl.* (Alluvialboden) przysypnisko; przysypisko.
A'ngeschwemmt, s. A'ngespült.
A'ngeschwollen, *pp.* nabrzmiały; **-nheit**, *f.* nabrzmiałość, nabrzękłość.
A'ngesehen, *a.* *znakomity; sławny; znaczny; poważany, głośny. [dłość.
A'ngesessen, *a.* osiadły; **-sessenheit**, *f.* osia-
A'ngesicht, *n.* twarz; oblicze; lice; im — w oczach czyich; von — zu — schauen oglądać oblicze w oblicze; **-gesichts**, *ad.* u. *præp.* w obec. [żaj.
A'ngespann, *n.* zaprząg, podwoda; sprzę-
A'ngespült, *pp.*: -tes Erdreich, *Ntl.* odsepisko. [odziedziczony; rodowity.
A'ngestammt, *pp.* wrodzony; dziedziczny,
A'ngesteckt, *a.* zarażony.
A'ngestochen, s. A'ngetrunken.
A'ngestrengt, *a.* u. *ad.* tęgi; tęgo, z wy-
A'ngetrunken, *a.* napruszony. [sileniem.
A'ngewöhnen, *va.* nakładać, nałożyć, wydrożyć, przyzwyczaić kogo; (sich) przyzwyczaić się; **-wohnheit**, *f.* nałóg; nawyknienie; przyzwyczajenie się; przywykłość; **-wöhnt**, *pp.* przywykły, nało-
A'ngewurzelt, *a.* wryty. [gowy.
A'ngezogen, *pp.* ubrany; powołany, wspomniony.
A'ngießen, *va. irr.* (h.) dolać, dolewać, przylać, przylewać czego.
A'ngirren, *va.* gruchać do kogo, jak gołąb do gołębicy.
Anglai'se, *f.* anglez (taniec).
A'ngleiten, *vn.* (s.) (an etwas) pośliznąć
A'ngler, *m.* wędarz. [się na czem.
Anglica'nisch, *a. Kg.* anglikański; po anglikańsku.
A'nglimmen, *vn. irr.* (s.) zatlić się, rozpalić się. [konia.
Anglisi'ren, *va.* (ein Pferd) anglizować
A'nglotzen, *va.* (Jmdn.) wywalić, wytrzeszczyć oczy na kogo.
A'ngränzen, *vn.* (h.) graniczyć; o granicę siedzieć; **-gränzer**, *m.* graniczący z kim; pograniczny.
A'ngreifbar, *a.* zaczepny; **-greifen**, *va. irr.* (h.) chwycić się czego; uchwycić co; (gebrauchen) suszyć, ruszać; (feindselig) napaść, napadać na kogo; sich — silić się, usiłować, forsować się; (entkräften) psuć, osłabić; (anfangen zu arbeiten) chwycić się czego, wziąć się do pracy; **-greifend**, *ppr.* napastujący, atakujący; forsujący; sich — popisywać się; mocować się; mocować się nad czém (pracą); **-greifer**, *m.* zaczepiający, atakujacy, napastnik, najezdnik.
A'ngrenzen, s. A'ngränzen.
A'ngriff, *m.* uchwycenie, ujęcie, dotknięcie; attak; in — nehmen zacząć robić; brać się do czego; (Griff) rękojeść; antaba; trzonek; ucho; **-A'ngriffs-**, *a.* zaczepny; napastniczy; **-Swaffe**, *f.* broń zaczepna; **-Skrieg**, *m.* napastnicza wojna; **-Sweise**, *ad.* wstępnym bojem, zaczepnie.
A'ngrinsen, *va.* z szyderczą miną i zęby wyszczerzając spojrzéć na kogo. [kogo.
A'ngröhlen, *va.* (Jmdn.) zakrzeczéć na
Angst, *va.* tęskność; tęsknota; trwoga; mir ist — strach mi; tęskno mi; Jmdm. — machen nastraszyć kogo; mir wird — und bange trwoga mnie przejmuje; in Aengsten sein, *na podołku warzyć; **A'ngstfieber**, *n.* gorączka strachliwa; **-gstgefühl**, *n.* uczucie strachem przejmujące; **-gstgeheul**, *n.*, **-gstgeschrei**, *n.*, **-gstgestöhn**, *n.*, **A'ngstgewimmer**, *n.* wycie, krzyk, jęki, lamenta ze strachu wydane; **-gstgewinsel**, *n.* skwierczenie z strachu
Ae'ngsten, *pl.* v. Angst, s. d.; —, Ae'ngstigen, *va.* trapić; dręczyć; straszyć; (sich) strachać się; trapić się; tęsknić; trwożyć się; **Ae'ngstiglich**, s. Ae'ngstlich;
Ae'ngstigung, *f.* straszenie; trapienie;
A'ngstkind, *n.* *dziecko kłopotliwe;
Ae'ngstlich, *a.* tęskliwy; niespokojny; trwożliwy; (sehr gewissenhaft) skrupulatny; nudny, przesadzony; **-gstlichkeit**, *f.* niespokojność, tęskliwość; **A'ngstmensch**, *m.* utrapiciel; **-gstruf**, *m.* krzyk ze strachu; **-gstschweiß**, *m.* pot od (od. ze) strachu; **-gstvoll**, *a.* pełen trwogi; straszny, straszliwy; —, *ad.* tęskliwie, tęskno, pełno tęskności.
A'ngucken, *va.* spojrzéć, poglądać na kogo, wytrzeszczyć na kogo oczy.
A'nguß, *m.* przylanie; sztuka dorobiona przez odlanie z kruszcu.
A'nhaben, *va. irr.* (h.) (ein Kleid) nosić, mieć na sobie suknią; Jmdm. etw. —, *szkodzić komu; przemódz kogo; sie konnten ihm nichts — nie mogli mu nic zrobić; nie mogli mu poradzić.
A'nhacken, *va.* narąbać, naciąć; zacząć kopać. [wszy do czego).
A'nhaften, *vn.* (h.) trzymać się (przylgną-
A'nhageln, *vn. impers.*: es hagelt derb an die Fenster grad tęgo bije w okna.
A'nhäkeln, *va.* haczykami przytwierdzić.
A'nhaken, *va.* zahaczyć, hakami przymocować; (sich), *vr.*, —, *vn.* (h.) mocno się trzymać, zahaczyć się, zaczepiać się.
A'nhalftern, *va.* (Pferd) konia za uzdę przywiązać.

A'nhalt, *m.* środek wsparcia się; podpora; ohne — bez przerwy; einen — finden znaleźć punkt oparcia; **-halten**, *va. irr.* (h.) przytrzymać; zatrzymać; (Pferde) konie hamować; (Verbrecher 2c.) złoczyńce itd. przytrzymać, aresztować; (Uhr) zatrzymać zegarek; (zu etwas) nakłaniać do czego; przymuszać do czego; (veranlassen) pobudzać, pędzić, wprawiać; zniewolić; —, *vn.* (h.) trzymać się mocno do czego; (fortdauern) ciągle trwać; (inne halten) poprzestać pracy; w robocie przestać; (um etwas) suplikować, prosić bardzo o co; (um ein Amt) starać się o urząd; (zur Ehe) starać się o pannę w małżeństwo; (auf der Reise) zajechać do kogo i zatrzymać się; —, *n.*, **-haltung**, *f.* zatrzymanie, przytrzymanie; areszt; **-haltend**, *a.* ciągły; trwały; ustawiczny, nieprzerwany; **-haltepunkt**, *m.* punkt okarcia; (auf d. Eisenbahn) stacja na żelaznéj drodze; (Post) stacja pocztowa; **-halter**, *m.* trzymadło, dzierżadło, uwiązek; **-haltriemen**, *m.* rzemyk do wstrzymania; **-haltseil**, **-haltetau**, *n. Sw* powróz do przywiązania okrętu.

A'nhang, *m.* anneks; przydatek; dodatek; (Partei) strona, partja; adherenci; zwolenni, stronnicy; **-hangen**, *vn. irr.* (h.) wisiéć na czém; (Jmdm.) trzymać z kim; przystać do kogo; trzymać czyją stronę; (dem Guten) imać się dobrego.

A'nhängen, *va.* zawiesić, powiesić; przyłączyć; przydać, dodać; (Hut 2c. an die Wand) kapelusz itd. na ścianę, na kolek (gwóźdź) zawiesić od. powiesić; (Jmdm. etwas) wyrzuty komu czynić; zburczéć kogo; (eine Krankheit) nabawić kogo choroby, zarazić chorobą, przywlec chorobę; (sich) przywiesić się, uwiesić się; przystać do kogo; **-hänger**, *m.* stronnik, adherent, partyzant; naśladnik; **-hängeschloß**, s. Vo'rlegeschloß; **-hängewörtchen**, *n. Spl.* przyrostek; **-hängig**, *a.* łatwo się przywieszający, przyczepny; trzymający się czego; **-ngiger Prozeß** sprawa do sądu wytoczona; **A'nhänglich**, *a.* przychylny, przywiązany do kogo; **-hänglichkeit**, *f.* przywiązanie, przychylność, przylgnienie; **-hängsel**, *n.* przyczepka; przydatek; powieszenie; **-hangsweise**, *ad.* dodatkowo.

A'nharken, *va. Gtn.* przygrabić, grabiami przygarnąć.

A'nhau, *m.* narąb; nacięcie.

A'nhauch, *m.*, **-nhauchung**, *f.* chuchnięcie na co; owionienie; **-hauchen**, *va.* tchnąć na co, natchnąć, ochuchać.

A'nhauen, *va. irr.* (h.) zaciąć, podciąć, zacinąć, począć, drzewo rąbać; (Getreide) *Ldw.* zboże siec na kupy.

A'nhäufeln, *va.* (Erde an die Kartoffeln) okopywać ziemniaki.

A'nhäufen, *va.* zgromadzać, do kupy zbierać, nazgromadzać; **-häufung**, *f.* nagromadzenie; (der Geschäfte) nawał zatrudnień.

A'nheben, *va. irr.* (h.) podnieść, podnosić; (anfangen) poczynać, zaczynać.

A'nhefteln, *va.* kołkiem przybić.

A'nheften, *va.* przyczepić, przyprawić, zawiesić na co; przyhaftować; **-heftung**, *f.* przyczepienie, przylepienie.

A'nheilen, *va. Hlk.* przygoić, zagoić; —, *vn.* (s.) przygoić się; **-heilung**, *f.* przygojenie, zagojenie.

A'nheimeln, *va.* dom przypomniać.

Anhei'mfallen, *vn.* (s.) dostać się; przypaść, przypadać; **-hei'mgeben**, **-hei'mstellen**, *va.:* (Jmdn. etw.) zlecić, poruczać co komu; zdać na kogo; puścić co na czyją wolą; **-hei'mstellung**, *f.* zlecenie, poruczenie. [uczynić.

A'nheischig, *ad.:* sich — machen obiecać co

A'nheitern, *vr.* (h.) **podochocić sobie, podochocić się; **-heiterung**, *f.* **podochocenie się.

A'nhenken, *va.* zawiesić, powiesić.

Anhe'r, **Anhe'ro**, *ad.* † tu; tutaj; dotąd; **Anhe'rkunft**, s. He'rkunft.

A'nhetzen, *va.* poszczuć, podszczuwać na co, na kogo; **-hetzer**, *m.* podszczuwacz, poduszczyciel; podmawiacz; **A'nhetzerei**, **-hetzung**, *f.* podszczuwanie, poduszczanie.

A'nheulen, *va.* wyć na kogo, na co.

A'nhexen, *va.* (Jmdm. etw.) czarami sprowadzić co na kogo.

A'nhieb, *m.* zacios; zaczęcie wyrębywania; (im Walde) początek wyrębu (w lesie).

A'nhöhe, *f.* wzgórek; wyższyzna.

A'nholen, *va. Sw.* (die Taue) liny ciągnąć, od. zaciągnać, przyciągać; **-holtau**, *n.* lina, którą się okręt przyciąga.

A'nhören, *va.* posłuchać czego; przysłuchiwać się; **A'nhörung**, *f.* posłuchanie, słuchanie.

A'nhosen (sich), *vr.* wdziać spodnie.

A'nhüpfen, *vn.* (s.) (Jmdm.) przyskoczyć do kogo, do czego.

A'nhusten, *va.* (Jmdn.) kaszleć, kasznąć [na kogo.

Ani'lpflanze, s. Indigo.

Animiren, *va.* animować, zachęcać.

Animosita't, *f.* porywczość; zawziętość.

Ani's, *m. Ng.* anyż; **Ani's-**, *a.* anyżowy; **-sbranntwein**, *m.* anyżówka (wódka); **-sbrod**, *n.* makaroniki z anyżem; **-sgeruch**, **-sgeschmack**, *m.* zapach, smak anyżowy; **-skuchen**, *m.* piernik z anyżem; **-slikör**, *m.*, **Anise'tte**, *f.* anyżówka; **-söl**, *f.* olejek anyżowy; **-swasser**, *n.* woda anyżowa; **-szucker**, *m.* cukierki anyżowe.

A'njagen, *va.* naganiać, napędzać; angejagt kommen pędem przybieżć.

***Anje'tzo**, **Anje'tzt**, *ad.* † teraz, dopiero.

A'njochen, *va.* ujarzmić; zaprządz do jarzma.

A'nkämmen, *va.* (Haare) przyczesać włosy.

A'nkämpfen, *vn.* (h.) (gegen etwas) pasować się, walczyć z czém.
A'nkarren, *va.* na taczkach przywieść.
A'nkauf, *n.* zakup; nakupowanie; kupione rzeczy; **-kaufen**, *va.* kupić, naskupować, zakupić; **-käufer**, *m.* nabywca; zakupień; zakupujący; **-käuflichkeit**, *f.* zakupność.
A'nkehren, *va.* przymieść, przymietać.
A'nkeilen, *va.* zaklinić; klinami umocnić.
A'nker, *m.* kotwica; kotew; (bei den polnischen Flissen) kot; *W. H.* ($^1/_2$ Eimer) ankier (wina); (werfen), *Sw.* kotwicę rzucić, zarzucić; (lichten), *Sw.* kotwicę podnieść, wyciągać; vor — liegen stać na kotwicy; **-rarm**, *m.* pazur kotwiczny; ramię kotwicy; **-rbalken**, *m.* drąg u kotwicy.
A'nkerben, *va.* nakarbować.
A'nkerboje, *f. Sw.* znak pływający; **-rfest**, *a. Sw.* kotwiczny; **-rform**, *f.* kształt kotwicy; **-rförmig**, *a.* do kotwicy podobny; **-rgeld**, *n.* kotwiczne; **-rgrund**, *m.* grunt kotwiczny; **-rlos**, *a.* bez kotwicy.
A'nkern, *va. Sw.* kotwicę spuścić; (vor Anker liegen) stanąć na kotwicy; (Balken) zaankrować, ankrami spiąć, zmocnić; **-rplatz**, *m. Sw.* miejsce zdatne do rzucenia kotwicy; **-rschmied**, *m.* kotwiczny kowal; **-rschmiede**, *f.* kotwiczna kuźnia; **-rschuh**, *m.* obicie wąsów kotwiczych drewniane; **-rseil**, **-rtau**, *n.* kiersztak; lina kotwiczna; **-rzoll**, *m.*, s. A'nkergeld.
A'nketteln, *va.* zahaczyć na łańcuszek.
A'nketten, *va.* na łańcuchu przywiązać.
A'nkind, *n.* dziecko przysposobione.
A'nkirren, *va.* przynęcić.
A'nkitten, *va.* przykitować.
A'nkläffen, s. A'nbellen.
A'nklagbar, *a.* ulegający oskarżeniu; mogący być zaskarżonym; **-klage**, *f.* skarga, oskarżenie; aktorat; **-klage-Ju'ry**, *f. Rw.* przysięgli skargowi; **-klage-Kammer**, *f. Rw.* izba skargowa, oskarżenia; **-klagen**, *va.* oskarżyć, zaskarżyć; obwiniać kogo co; **-kläger**, *m.* skarżyciel, oskarżyciel; **-klagerede**, *f.* mowa skarżąca; **-klägerin**, *f.* oskarżycielka; **-klageschrift**, *f.* zaskarżenie (piśmienne); **-klägerisch**, *a.* powodny, lubiący instygować; **-klagestand**, **-klagezu'stand**, *m. Rw.* stan oskarżenia; in — versetzen pociągnąć do odpowiedzialności, od. pod śledztwo.
A'nklammern, *va.* przyklamrować; klamrami przymocnić; (sich) przyczepić się, uczepić się.
A'nklang, *m.* zabrzmienie, brzęk; es findet — znajduje odgłos.
A'nklatschen, s. A'nkleben, A'nschlagen.
A'nkleben, *vn.* (h.) przylgnąć, lepić się; angeklebt przylepiony.
A'nklecken, **A'nkleckſen**, *va. iron.* sklesać; namazać.
A'nkleiben, *va.* przykleić.
A'nkleiden, *va* ubierać; ustroić; **-kleidestube**, *f.*, **-kleidezimmer**, *n.* pokój do ubierania się; szatnia; **-kleidung**, *f.* oblecenie szat; ubranie się w szaty.
A'nkleistern, *va.* przyklajstrować.
A'nklemmen, *va.* przycisnąć, przyskrzynąć.
A'nklingen, *vn. irr.* (h.) zadzwonić; zgodny dzwięk wydać; —, *va.*: die Gläser — zadzwonić w szklanki.
A'nklitschen, s. A'nkleben.
A'nklopfen, *vn.* (h.) zapukać, zastukać; —, *va.* przyklepać; **-klopfring**, *m.* kółko u drzwi zawieszone do pukania.
A'nknebeln, *va.* przykrępować.
A'nkneipen (sich), Betri'nken (sich).
A'nkneten, *va.* przygnieść.
A'nknöpfen, *va.* zapiąć guzikiem, umocnić guzikiem.
A'nknüpfen, *va.* przywiązać; zawiązać węzłem co wraz, w jedno; *przyłączyć; (Gespräch) zacząć rozmowę; **-knüpfung**, *f.* przywiązanie.
A'nknurren, *va.* (Jmdn.) warczéć na kogo.
A'nködern, *va.* nętą przywabić, przyłudzić; **-köderung**, *f.* przynęcenie.
A'nkommen, *vn. irr.* (s.) przybyć; (zu Fuße) przychodzić, przyjść; (zu Pferde, zu Wagen) przyjechać; (zu Wasser) przypłynąć; (bei Jmdm.) być przypuszczonym; mieć przystęp; znaleźć miejsce; (gut, übel) dobrze, źle trafić; es ist ihm die Lust zu etwas angekommen przyszła mu chęć do czego; es worauf — lassen, *puścić co na los; azardować; ryzykować; es kommt mir viel darauf an, daß ꝛc. wiele mi na tém zależy, że itd.; **-kömmling**, *m.* przybysz; przybylec; przychodzień.
A'nkoppeln, *va.* przysworować; parę złączyć; (Hunde) zesmyczyć psy.
A'nkrächzen, *va.* (Jmdn.) skrzeczéć na kogo.
A'nkrähen, *va.* (Jmdn.) piać do kogo.
A'nkrallen, *va.* szponami uchwycić; (sich) szponami (jakby szponami) uchwycić się czego.
A'nkratzen, *va.* (an etwas) skrobać, skrobnąć, drapnąć po czém.
A'nkreiden, *va.* kredować, napisać, kredą; zanotować.
A'nkreischen, *va.* wrzeszczéć na kogo.
A'nkreuzen, *va.* krzyżykiem naznaczyć, oznaczyć.
A'nkriechen, *vn. irr.* (s.) przyleźć; przyczołgać się; przywlec się.
A'nkündigen, *va.* ogłosić, obwieszczać; obwoływać; **-kündiger**, *m.* obwieściciel; zwiastun; **-ndigung**, *f.* ogłoszenie, ogłos; zapowiedź; zwiastowanie; opowiedzenie; **A'nkündigungs-**, *a.* przypowiedny; **A'nkündigungsschreiben**, *n.* obwieszczenie na piśmie.
A'nkunft, *f.* przybycie, przyjście; (zu Wagen) przyjazd, przyjechanie.
A'nkünsteln, *va.* oczarować.
A'nkuppeln, *va.* spętać, zesworować; —, *iron.* swatać, parę złączyć.

A'nlachen, **A'nlächeln**, *va.* uśmiechnąć się do kogo; z uśmiechem na kogo spoglądać.

A'nlage, *f.* przyłożenie, założenie, rozkład; (angelegte Sache) przyłożona rzecz; — am Gewehr przykład; załączona rzecz; (Beilage) załączka; dodatek; in der — w załączeniu; (Entwurf) rozkład; układ; abrys, plan; (Grundlage) fundament; grunt; zakład; (natürliche Fähigkeit) sposobność; zdolność; przymiot; dar przyrodzony; (zur Schwindsucht), *Hlk.* skłonność do suchót; (Steuer, Auflage), *Sw.* nakład; podatek; dań; **A'nlage-**, *a.* zakładowy; **-lage-Kapital**, *n.* kapitał zakładowy.

A'nlallen, *va.* (Jmdn.) szczebiotać do [kogo.

A'nlandbar, *a.* *Sw.* przystępny, gdzie popłynać można; **-lände**, *f.* ląd; stanowisko; przylądek; **-landen**, *vn.* (f.) *Sw.* zawinąć ze statkiem do lądu; przybijać do brzegu; **-landung**, *f.* przybicie do lądu; wylądowanie.

A'nlangen, *vn.* (f.) przybić; stanąć (na miejscu); (betreffen) tyczéć się; **-langend**, *ppr.* tyczący się; względem.

A'nlaß, *n.* powód; przyczyna; sposobność; (Handlung) przypuszczenie, dopuszczenie; (Anschein) podobieństwo, pozór; **A'nlassen**, *va. irr.* (h.) dopuścić, przypuścić; (Teich) staw napuścić wodą; (sich) wyglądać, wydawać się; sich gut — pokazać się zdatnym, dobrym; sich übel — źle się pokazać; es läßt sich zum Regen an ma się na deszcz.

A'nlauf, *m.* pęd; zapęd; rozbieg; przystęp; beim ersten Anlaufe na pierwszym wstępie; einen — nehmen rozpędzić się, puścić się w bieg; **-laufen**, *vn. irr.* (f.) puścić się w bieg, rozbieżéć się; (anfallen) napadać na kogo, atakować; — lassen, *na sztych przypuścić; Jmdn. — lassen, *podejść kogo zasadzając się na niego; (sich stoßen im Laufen) trącić się, narazić się; (übel), *źle trafić, oszukać się; (verrosten) zardzewiéć; (den Glanz verlieren) spłowiéć; glans stracić; blakować; den Stahl blau — lassen niebieścić stal; stal napuścić; — lassen, f. Betrü'gen, A'nführen.

A'nlegen, *va.* przyłożyć do czego, oprzéć na czém; (anlanden), *Sw.* przystanąć; (Hand) rąk przyłożyć, przyłożyć się; das Gewehr — (zielen) celować, wymierzyć; eine Leiter — przystawić drabinę; (Holz) drew przyłożyć na ogień; (Feuer) założyć, podłożyć ogień; (Trauer) okryć się żałobą, wziąć żałobę na się; (Geld), *użyć pieniędzy; (auf Zinsen) pieniądze na procent dać; etwas worauf —, *godzić na co, zmierzać na co; **-legeplatz**, *m.* *Sw.* przystań; **-leger**, *m.* przykładacz, zakładacz, nakładacz; **-legeschloß**, *n.* kłódka; **-legeseil**, *n.* *Sw.* lina, którą się tratwa przywięzuje; **-legespahn**, *m.* *Bchdr.* przykładka; **-legesteg**, *m.* *Bchdr.* ramki drukarskie; **-legung**, *f.* przyłożenie, włożenie; (auf Zinsen) obrócenie na procent.

A'nlehen, **A'nlehn**, *n.* pożyczka; f. auch A'nleihe.

A'nlehnen, *va.* przypierać, oprzéć przy czém; postawić przy czém; (an Etwas) opierać się na czém, przypierać; **-lehnepunkt**, *m.* punkt od. miejsce oparcia.

A'nleihe, *f.* pożyczka, zaciąg pewnéj summy; eine — bei Jmdm. machen dług zaciągnąć u kogo; auf dem Wege einer — pożyczka; **A'nleihecommissio'n**, *f.* *Sw.* kommissja dla pożyczenia; **-leihen**, *va. irr.* (h.) pożyczyć.

A'nleimen, *va.* przykleić, klejem przylepić; **-leimung**, *f.* przyklejenie.

A'nleiten, *va.* doprowadzić; przyprowadzić; (anweisen) prowadzić kogo do czego; nauczać kogo czego; **-leiter**, *m.* przewodnik do czego; *doradca; **-leitung**, *f.* naprowadzanie do czego, pochop; wskazówka; (kurze) krótkie rękowództwo.

A'nlernen, *va.* przyswoić sobie przez uczenie się; przyuczać. [oświecić.

A'nleuchten, *va.* przyświecać, objaśnić,

A'nliegen, *vn. irr.* (h.) przyległym być, przylegać, leżéć przy czém; (sehr bitten) usilnie prosić, dopraszać się czego; —, *n.* dolegliwość, doległość; prośba; życzenie; **-liegend**, *ppr.* przyległy; obcisły; straff, eng — opięty.

A'nlocken, *va.* przywabić, przyłudzać; **A'nlockend**, *a.* powabny; **-locker**, *m.* wabiciel; **-lockung**, *f.* przywabienie, przychęcenie; przychęta; **-lockungsmittel**, *n.* wabik; przyłuda. [przylutowany.

A'nlöthen, *va.* przylutować; (angelöthet)

A'nludern, *va.* *Jäg.* wabić, nęcić zastawionym żerem (ścierwem).

A'nlügen, *va.* (Jmdn. womit) zmyślić, skłamać co na kogo.

A'nlümmeln (sich), *vr.:* sich an etwas — rozwaliwszy się opierać, oprzéć się o co.

A'nmaaßen ꝛc., f. A'nmaßen ꝛc.

A'nmachen, *va.* przyprawić, przyrobić; (Feuer) ogień rozniecić, rozpalić; (Salat ꝛc.), *Kk.* sałatę itd. przyprawić; angemachter Wein przyprawne oder zaprawione wino; sich an Jmdn. —, *nachodzić kogo, przymówić się, przymawiać się do kogo.

A'nmalen, *va.* namalować, pomalować; (schminken) pomalować sobie twarz, uróżować.

A'nmahnen, *va.* napominać, upominać; **-mahnung**, *f.* upomnienie, napominanie; **-mahnungsschreiben**, *n.* pismo napominające.

A'nmarsch, *m.* *Kw.* nadejście wojska; przymaszerowanie; **-marschi'ren**, *vn.* przymaszerować, przychodzić; (geg. den Feind) iść, maszerować na nieprzyjaciela.

A'nmaßen (sich), *vr.* (h.) przywłaszczać

sobie co, podgarnąć co pod siebie; A'n=maßend, *ppr.* pełen pretensji; zarozumiały; anmaßendes Wesen zrzędność; A'n=maßlich, *a.* mniemany, nieprawny, przywłaszczający sobie; =maßung, *f.* uroszczenie, przywłaszczanie sobie.

A'nmästen, *va.* (Schwein) wypaść wieprza; (sich) wypaść się.

A'nmauern, *va. Bk.* przymurować.

A'nmaulen, *va.* (Jmdn.) krzywić się na kogo. [kogo (kot).

A'nmauzen, *va.* (Jmdn.) miauczyć do

A'nmeckern, *va.* (Jmdn.) beczéć do kogo (Ziege, koza); *kozim głosem do kogo przemówić.

A'nmelden, *va.* ogłosić, meldować, zameldować; anonsować; dać znać; (Jmdn.) zameldować kogo u drugiego; =meldung, *f.* ogłoszenie, zameldowanie; anonsowanie; odezwa; (der Forderung), *Rw.* podanie wierzytelności; (der Klage), *Rw.* zgłoszenie się ze skarga; — der Berufung, *Rw.* zapowiedzenie odwołania się.

A'nmelken, *va. Ldw.* zacząć doić.

A'nmengen, *va.* przymięszać do czego; wmięszać; (Futter mit Kleie), *Ldw.* otrąb do obroku przymięszać.

A'nmerkebuch, *n.* notatki.

A'nmerken, *va.* dostrzedz u kogo co, postrzedz na kim, postrzegać, uważać; pomiarkować; =merker, *m.* notujący, zapisywacz; =merkung, *f.* naznaczenie, zapisanie, zanotowanie; uwaga, dodatek; A'nmerkungszeichen, *n.* odsyłacz.

A'nmessen, *va. irr.* (h.) przymierzyć, przymierzać co; angemessen przymierzony; einer Sache — przyzwoity, zgodny, odpowiedny.

A'nmischen, s. A'nmengen.

A'nmunden, *vn. Gymn.* dotknąć ustami.

A'nmurren, *va.* (Jmdn.) mruczéć na kogo.

A'nmuth, *f.* wdzięk; nadobność; przyjemność; powabność; =muthen, *va.* żądać, pretendować, domagać się, wyciągać; dies muthet mich an rzecz ma dla mnie powab; =muthend, *ppr.*, =muthig, =muthsvoll, *a.* przyjemny, miły, wdzięczny; powabny.

A'nna, *f.*, **A'e'nnchen**, *n. npr. dim.* Anna, Anka; Anetka, Anusia.

A'nnageln, *va.* przybić co gwoździmi, przygwoździć; wie angenagelt dastehen, *stać jak wryty. [psuć.

A'nnagen, *va.* nadgryzać, nadgryźć; nad-

A'nnähen, *va.* przyszywać, przyszyć.

A'nnähern, *va.* zbliżać, przybliżać co do czego; (sich) przybliżać się, zbliżać się; =nähernd, *ppr.* około tego; blisko; A'n=näherung, *f.* przybliżanie, zbliżenie się; =ungsweise, *ad.* w przybliżeniu; przybliżonym sposobem.

A'nnahme, *f.* przyjęcie, odebranie, założenie; (an Kindes Statt) przysposobienie; (eines Wechsels), *H.* przyjęcie weksla.

Anna'len, *n. pl.* roczne dzieje; roczniki; kroniki; =lenschrei'ber, =li'st, *m.* latopis; latopiszec; kronikarz.

A'nnehmbar, *a.* mogący być przyjętym; słuszny; do przyjęcia; =nehmbarkeit, *f.* zdatność do przyjęcia; =nehmen, *va. irr,* (h.) przyjąć, przyjmować; odebrać; przybrać, podjąć się czego; (Vorschlag) przychylić się do czyjéj propozycji; (Meinung) czyje zdanie przyjąć; (Titel) przybrać tytuł; (an Kindes Statt) przysposobić za dziecię, za syna; nehmen wir den Fall an dajmy na to, przypuśćmy; (für wahr, gewiß) uważać co za prawdę, za pewne; (für Scherz) za żart brać, mieć, poczytać, uważać; (sich Jemandes) odezwać się za kim, bronić, zastawić się o krzywdy czyje; (auf sich beziehen) stósować co do siebie, przyswoić sobie; (Wechsel) przyjąć weksel; =nehmer, *m.* przyjmujący; (eines Wechsels), *H.* akceptant; =nehmlich, *a.* godny przyjęcia; przyjemny, miły, wdzięczny; A'n=nehmlichkeit, *f.* przyjemność, wdzięczność, wdzięk.

A'nnesteln, *va.* śpiąć, przypiąć śpilką; =netzen, s. A'nfeuchten; =nieten, *va.* przynitować, zanitować.

A'nnoch, *ad.* † jeszcze.

Anno'nce, Annonci'ren, s. A'nkündigung, A'nkündigen. [ꝛc.

Annotatio'n, Annoti'ren, s. A'nmerkung

Annuitä'ten, *f. pl. Stw.* obligacje, obligi terminowe.

Annulli'ren, *va.* nieważnym uczynić, unieważnić; skasować, uchylić; =nulli'rung, *f.* zniesienie; skasowanie.

Anoma'l, *a.* nieforemny; **Anomalie'**, *f.* nieforemność.

Anony'm, *a.* bezimienny; =me Gesellschaft, *H.* spółka bezimienna; =mes Werk dzieło bez podpisu; =nymitä't, *f.* bezimienność; **Ano'nymus**, *m.* bezimienny (jako rzeczownik).

A'nordnen, *va.* urządzić, uporządkować; szykować; eine Tagsatzung —, *Rw.* wyznaczyć termin; naznaczyć, przykazać; =ordner, *m.* urządziciel; porządkujący co; =ordnung, *f.* urządzenie, ustawa; dyspozycja; (treffen) zaprowadzić urządzenie.

Anorga'nisch, *a.* nieustrojony; anorganiczny.

Anorma'l, *a.* nieprawidłowy; odwzorowy.

A'npacken, *va.* porwać, schwycić, chwytać; =pappen, *va.* kleić, przykleić; =passen, *va.* przymierzyć, przystósować; (Hut) kapelusz przymierzyć; (sich den Umständen), *zastosować do okoliczności; —, *vn.* (h.) dogodzić, dotrafić, pasować; A'npassend, *ppr.* dogodny, trafny, zgodny; =passung, *f.* przymiar.

A'npeitschen, *va.* biczem popędzać; A'n=pfählen, *va. Gtn.* przywiązać do pala, niby przypalować.

A'npflanzen, *va.* zasadzić, zasiać, szczepić, zakrzewić; **-pflanzer**, *m.* założyciel; **A'npflanzung**, *f.* sadzenie roślin, rozsada.
A'npflöcken, *va.* gwoździami przybić do czego.
A'npflügen, *va. Ldw.* przyorać.
A'npfropfen, *va.* wszczepić; przyszczepiać.
A'npichen, *va.* smołą oblać; przylepić; **-picken**, *va.* nadziobać (o ptakach); naklnć; **-pinken**, *va.* (Feuer) skrzesać ognia; **-pinseln**, *va.* pędzlem posmarować, pogwazdać; **-piepen**, *va.* piszczéć do kogo (ptaki); **-pissen**, *va.* szczać na co, obeszczéć, oszczać; **-plätschern**, *vn.* (s.) pluskając zbliżyć się; popluskiwać na co; **-pochen**, *va.* zakołatać, zastukać.
A'npoltern, *va.* z wielkim łoskotem zastukać, załomotać; angepoltert kommen z wielkim stukiem i pukiem iść, przyjść.
A'nprägen, *va.:* einer Waare den Stempel —, *Stw. H.* wycisnać stempel na towarze.
A'nprallen, *vn.* (s.) odbijać się; szturchnąć się o co i odskoczyć; **-preisen**, *va. irr.* (h.) zalecić, zachwalić; (Verdienste) chełpić się przed kim ze swoich zasług; **-preislich**, *a.* godzien zachwalenia; **-preisung**, *f.* zachwalenie; **-prellen**, *va.* rzucić co na co, żeby się odbiło; **-pressen**, *va.* przycisnąć mocno do czego; **-probi'ren**, *va.* przymierzyć, włożyć na próbę; **-punkti'ren**, *va.* punktami naznaczyć; **-pusten**, *va.* dmuchać na co.
A'nputz, *m.* strój, strojenie się; **-putzen**, *va.* ustroić, ubrać, wystroić, przystroić.
A'nquaken, **A'nquäken**, *va.* (Jmdn.) skrzeczéć do kogo (jak żaby); **-quetschen**, *va.* przycisnąć, przygnieść co do czego; **A'nquicken**, *va. Httk.* amalgamować, zmięszać w żywém srebrze; **-quickung**, *f.* zamieszanie, amalgamacja.
A'nranken, *va.* przywiązać; (sich) wić się do góry; **-raspeln**, *va.* (etwas) naraszplować co; **-rasseln**, *vn.* (s.) chrzęst wydać ścierając się z czém, chrzęścić.
A'nrathen, *vn. irr.* (h.) radzić do czego; *n.* rada, dorada; auf Jmds. — thun zrobić co za czyją radą.
A'nrauchen, *va.:* (Pfeife) zapalić fajkę; —, *vn.* (s. h.) dymem zajść, okopcićć; **-räuchern**, *va.* owędzić, okadzić, przydymić; ** s. Betrik'gen; **-rauschen**, *vn.* (s.) z szumem zbliżać się do czego; **-rechnen**, *va.* rachować komu co; w rachunek włożyć; w rachunku co postawić; (beimessen) przyczytać, poczytać komu; **-rechnung**, *f.* porachowanie; postawienie w rachunku; policzenie.
A'nrecht, *n.* prawo (do czego); pierwszeństwo.
A'nrede, *f.* przemowa, przemówienie; przywitanie, exorta; **-reden**, *va.* przemówić do kogo, mówić do kogo.
A'nregen, *va.* pobudzić, zachęcić; (erwähnen) napomknąć. przypomniéć; **A'ngeregtermaaßen**, *ad.* jak się wyżéj wspomniało.
A'nregnen, *vn. impers.:* es regnet an die Fenster deszcz pada na okna.
A'nregung, *f.* napomknięcie; wzmianka, namienienie.
A'nreiben, *va. irr.* (h.) nacierać, natrzéć, pocierać, potrzéć; trzéć; **-reibung**, *f.* nacieranie, potarcie, wcieranie, wtarcie; **-reichern**, *va. Httk.* (Erz) zbogacić rudę; **-reihen**, *va.* nawlóczyć, nabierać perły; (sich) przyłączyć się; (beim Schneider) przyfastrygować; **-reihnadel**, *f.* igła do nawłóczenia (czego na nitkę).
A'nreißen, *va. irr.* (h.) szarpnąć, zadrzéć, nadrzéć, nadedrzéć; napocząć; (Summe Geldes) napocząć sumę pieniędzy; **-reiten**, *vn. irr.* (s.) najechać; zajechać; dojechać; przybyć konno; —, *va.* ein Pferd — zacząć ujeżdżać konia.
A'nreiz, *m.* zachęta; **-nreizen**, *va.* pobudzać, wzbudzać; nęcić, podmówić; **A'nreizung**, *f.* pobudzanie; pobudka; zachęta.
A'nrennen, *vn. irr.* (s.) u. *va.* oboes bieżéć na co, nabiegać; napadać pędem, wpaść na kogo; angerannt kommen przybieżéć.
A'nrichten, *va.* przygotować, przysposobić; sprawić, zbroić; (Schaden) narobić szkody; (Speisen) potrawy wydawać, jeść nosić na stół; **-richter**, *m.* przyrządzacz; **-richtlöffel**, *m.* łyżka dziurkowata; **-tschüssel**, *f. Kk.* miska, połmisek; **-ttisch**, *m.* stół kuchenny do ustawienia potraw, nim się dadzą na stół; **-tung**, *f.* przyrządzenie; sprawienie; przygotowanie potraw; zastawa jadła.
A'nriechen, *vn. irr.* (h.) pachnąć, zapachnąć komu, woniéć czém; —, *va. irr.* wąchać, powąchać.
A'nringeln, *va.* kółkami przyczepić, na kołku zawieszać.
A'nriß, *m.* zadzier, zadzierek.
A'nritt, *m.* przystęp na koniu; nadjazd.
A'nritzen, *va.* zadrasnąć, narysować; **A'nrollen**, *va.* przytoczyć; przysunąć; —, *vn.* przytoczyć się, przytaczać sie.
A'nrosten, *vn.* (s.) przyrdzewiéć do czego; nardzewiéć; angerostet nardzewiały, przyrdzewiały; **-rötheln**, *va.* lubryką naznaczyć; **-röthen** (sich), *vr.* poczerwieniéć się; umalować sobie policzki.
A'nrüchig, *a.* złą opinią mający, nie bez skazy, podejrzany; **-rüchigkeit**, *f.* podejrzaność, osławienie.
A'nrücken, *vn.* (s.) przymknąć się; przystępować; zbliżać się; —, *va.* podchodzić, podstąpić.
A'nrudern, *vn.* (s.) *Sw.* wiosłem narabiając zbliżać się.
A'nruf, *m.* zawołanie, wezwanie; **-rufen**, *va. irr.* (h.) (Jmdn.) zawołać na kogo; (laut und dringend bitten) wzywać czyjéj pomocy; (herbeirufen) przywołać, przy-

zwać, przyzywać; ein höheres Gericht —, *Rw.* odwołać się do sądu wyższego; **A'nrufung**, *f.* wzywanie itd.

A'nrühmen, *va.* zachwalić, zachwalać; **-rühren**, *va.* dotykać się, dotknąć się czego; (daran rühren) zacierać, zamięszać; (mit Eiern), *Kk.* jajkami zabijać, zabielić; **-rührung**, *f.* dotykanie, dotknienie; zacieranie.

An's = an das do tego; — Fenster treten do okna pójść, od. przystąpić.

A'nsäbeln, s. A'nschneiden; **A'nsacken**, *va.* jakby do worka pakować; **-säen**, *va.* przysiać, zasiać.

A'nsage, *f.* doniesienie, uwiadomienie, opowiedzenie; nakaz; **-sagen**, *va.* zapowiedzieć, opowiadać, oznajmić; opowiedzieć; meldować; sag' an! mów, wytłumacz się!

A'nsager, *m.* opowiadacz, zapowiadacz; **-sägen**, *va.* zacząć piłować; nadpiłować, naderznąć; **-sammeln**, *va.* nagromadzić, nazbierać; **-sammlung**, *f.* nagromadzenie.

A'nsässig, *a.* osiadły; -sässiger Bürger zamieszkały; **-sässigkeit**, *f.* osiadłość.

A'nsatz, *m.* przystawienie, przysadzenie; (bei Blasinstrumenten) przytknięcie ust do jakiego instrumentu dętego; (Anlauf) zapęd, skok; einen — nehmen rozpędzić się, odsadzić się; (Bodensatz) osad; gąszcz, stek; (eines Preises), *H.* ustanowienie ceny; **-satzrohr**, *n.* nasadka.

A'nsäuern, *va.* zakwasić nieco; **-saufen** (sich), *vr.* ochlać się, ożłopać się; **-saugen**, *vn. irr.* (h.) zacząć ssać; (sich) przypijać się, wpić się; **-säuseln**, *va.* łagodnie szeleszcząc wiać na kogo; angesäuselt, **napoły pijany; **-sausen**, *va.* szumem uderzać o co; **-schaaren** (sich), *vr.* łączyć się, schodzić się; **-schaben**, *va.* nadskrobać co.

A'nschaffen, *va.* sprawić, kupić; przysposobić; nabyć co; **-schaffer**, *m.* dostarczyciel; **A'nschaffung**, *f.* sprawienie czego; przysposobienie; — machen, *H.* wyszukać pieniędzy.

A'nschäften, *va.* drzewcem opatrzyć; (Gewehr) osadzić broń od. strzelbę (w nowe łoże) oprawić; (Stiefel) przyszyć, nadszyć cholewy. [skórkę.

A'nschälen, *va.* zacząć obłupiać, odzierać

A'nschallen, *vn.* (h.) z dźwiękiem uderzyć o co.

A'nschärfen, *va.* nadostrzyć, przyostrzyć.

A'nscharren, *va.* zacząć grzebać.

A'nschauen, *va.* spoglądać na co, oglądać co, patrzeć na co; **-schauen**, *n.* wpatrywanie się; oglądanie, patrzenie; (schauend) widzący; **-schauer**, *m.* patrzący na co, oglądający; **-schaulich**, *a.* naoczny; oglądalny, widoczny; (machen) unaocznić; **-schaulichkeit**, *f.* widoczność, jasność; **-schauung**, *f.* widzenie; **-schauungsunterricht**, *m.* nauczanie z widzeniem, poglądowa nauka od. patrzenie.

A'nschaufeln, *va.* (an etwas) szuflę do czego zrzucać.

A'nscheere, *f. W.* nici tkacze; **-scheeren**, *va. irr. W.* osnować; zacząć strzydz; nadstrzydz.

A'nschein, *m.* podobieństwo, pozór; es hat den —, als ob ꝛc. zdaje się, jakby itd.; (äußere Gestalt) mina; pozorność; postać; wydawanie się; **-scheinen**, *va. irr.* świecić na co, oświecać; wydawać się; (scheinend) mający pozor, wyglądajacy; **-schellen**, *va.* u. *vn.* zadzwonić; **-schichten**, *va.* warstwami ułożyć przy czém; **-schicken**, *va.*, s. Beschi'cken; sich wozu — gotować się do czego; sich schlecht wozu — źle się wziąść do czego; **-schieben**, *va. irr.* (h.) przysunąć, przymknąć; zbliżyć, pchnąć do czego; wer schiebt an? kto zaczyna? (Kegel); **-schieber**, *m.* ten który przysuwa, przysuwacz; (Stück) nadawka; **-schielen**, *va.* z boku, z oka na kogo poglądać; **-schienen**, s. Beschie'nen; **-schießen**, *va. irr.* (h.) postrzelić; angeschossen (verliebt) sein, **rozkochanym, zakochanym być; (einen leichten Rausch haben) podlać sobie, podpić sobie, podchmielić się; (Gewehr) broń probować; —, *vn.* (s.) (sich plötzlich nähern) walić się; bystrym potokiem płynąć; (Krystalle), *Schdk.* osiadać jako kryształy; stwardnieć.

A'nschimmeln, *vn.* (s.) naplesnieć; angeschimmelt napleśniały.

A'nschirren, *va.* (ein Pferd) ubrać konia; założyć konie.

A'nschlag, *m.* uderzenie o co, w co; (an eine Glocke) uderzenie w dzwon; (Bekanntmachung) afisz, przybicie; (am Schießgewehr) przykład fuzji; kolba; (Berechnung der Kosten ꝛc.) kosztorys, anszlag; ocenienie, otaksowanie; etwas in — bringen włożyć w obrachunek; (böser) zamach; spisek, sztuka, praktyka; (beim Schneider) fastryga; **-schlagen**, *va. irr.* (h.) uderzyć, przytwierdzić; (Brett, Schloß) przybić deskę, zamek; (Gewehr) dać ognia, fuzją przyłożyć do lica; (beim Schneider) fastrygować; (Feuer) ognia zakrzesać; (berechnen) obrachować, ocenić, otaksować; —, *vn.* (s. h.) (an etwas) uderzyć, bić w co; uderzyć najprzód; die Arznei will nicht — lekarstwo niechce pomagać, od. służyć; (die Stimme hören lassen) zacząć śpiewać; (bellen) zagrać, zaszczekać; **-schlagen**, *n.* (Kinderspiel) ścianki; **-schlagort**, *m. Bw.* szérzyna podszybowa; **-schläger**, *m.* nakładacz; **-schlagezettel**, *m.* afisz, doniesienie; **-schlagfaden**, *m.* (beim Schneider) fastryga; **-schlägig**, *a.* poradny, przebiegły; przemyślny; -ger Kopf to szpak od. szpakami karmiony. [szlamować.

A'nschlämmen, *va.* zamulić, namulać, za-

A'nschleichen, *vn. irr.* (s.) przyleść, wkraść się; cichopękiem wleść; (Wild), s. Beschlei'chen; da kommt er angeschlichen oto

skrada się; A'nschleifen, va. irr. (h.) naszlifować; wyostrzyć; —, vn. na saniach od. płozach przywieść; -schlendern, vn. (s.): angeschlendert kommen wlec się; leźć; -schlenkern, va. przymiotać, przyrzucać, śmiergać; -schleudern, va. rzucić z procy w co; rzucać o co; -schlichten, va. s. A'nschichten; W. klejem posmarować.
A'nschließen, va. irr. (h.) przyłączyć co do czego; załączyć, załączać; (mit Schloß) przykować, przykuć, łańcuchem związać; (fesseln) w kajdany okuć; —, vn. (h.) szczelnie przystawać do czego; przypadać; (an Jmdn.) przyłączyć się do kogo; (sich an einander) przysunąć się.
A'nschlitzen, va. naciąć; A'nschloßen, vn. impers.: es schloßt an die Fenster grad pada na okna.
A'nschluß, m. przyłączenie się, przystanie, dokład; załączone pismo; im — załącznie; w załączeniu; -schmaddern, va. nabazgrać; A'nschmauchen, va., s. A'nrauchen; angeschmauchte Erze, Httk. kruszce osiadłe, po rozpuszczeniu do innych ciał przylegające.
A'nschmecken, va.: einer Sache etwas — po smaku poznać; -schmeicheln (sich), vr. przymilić się, przypochlebiać się; przylizać się; -schmeißen, va. irr. (h.) ciskać do czego; cisnąć o co; -schmelzen, va. przytopić, przylać, roztopiwszy przylepić; —, vn. irr. topnieć; rozpuścić się; A'nschmettern, vn. (s.) runąć o co; —, va. gwałtownie uderzyć o co; -schmieden, va. przykować, przykuć do czego; -schmiegen, va. przypasować co do czego, ściśle zastósować; (sich) stósować się do kogo; -schmiegsam, a. giętki, gibki; nadskakujący, przyczepny; -schmieren, va. nasmarować, namazać, nacierać; (Jmdn. mit einer Waare) wpakować komu towar; A'nschminken, va. nieco poróżować, pobielić lice; -schmitzen, va. końcem bicza zacinać; ** splamić, pobryzgać; -schmoren, va. zacząć się zmarzyć; -schmunzeln, va. (Jmdn.) wdzięczyć się do kogo; -schmutzen, va. posmarować, zbrudzić, zbryzgać.
A'nschnallen, va. na sprzączkę zapiąć; schnarchen, va. chrapać komu do uszu; (trotzig anreden) ofuknać kogo; ryknąć na kogo; A'nschnarren, va. (Jmdn.) przez nos do kogo przemawiać; *poprzedz; A'n--schnattern, va. (Jmdn.) gęgać na kogo.
A'nschnauben, A'nschnautzen, va., s. A'nschnarchen; angeschnaubt kommen, *przyjść zadyszany od. zasapany; -schnäuzen, va. osmarkać, posmarkać; -schneiden, va. irr. (h.) narzynąć, narznąć; zarznąć, zakarbować; (Heu, Getreide) zapuścić sierp; angeschnittenes Brod chléb napoczęty; A'nschnellen, va. z wyprężoną siłą puścić na co; —, vn. jak z procy uderzyć na co; -schniegeln (sich), vr. starannie wystroić; ubrać się; -schnitt, m. zakrój, narznięcie karb; (des Getreides 2c.) zapuszczenie sierpa, nacięcie; Stelle des Anschneidens) knowie; A'nschnitzeln, va. wystrugać; -schnüffeln, va. wąchać co; -schnüren, va. przysznurować; -schnurren, va. (Jmdn.) mruczéć na kogo; *jałmużnę prosić; A'nschobern, va. (woran) w stogu, w stogach ustawić przy czém.
A'nchove, A'nchovis, f. Ng. anczos; A'nschrauben, va. przyszrubować, zaszrubować; A'nschreiben, va. irr. (h.) napisać, wpisać, zapisać; bei Jmdm. wohl angeschrieben sein dobrze być z kim, znaczyć co u kogo; -schreiber, m. zapisywacz.
A'nschreien, va. irr. (h.) (Jmdn.) zakrzyczéć na kogo; wołać, zawołać głosem wielkim; (um Hülfe) zakrzyczéć o pomoc; —, n. Jäg. huczek. [stępować.
A'nschreiten, vn. irr. (s.) zacząć iść, po-
A'nschrote, f. (Sahlleiste) krajka; szlak, brzeg u postawu sukna; -schroten, va. zacząć śrutować; (heranwälzen) przytoczyć, przykulać; (Gewebe) przytkać krajkę, dorobić; (Getreide) naśrutować zboże.
A'nschub, m. przysunięcie; pierwszy rzut; pierwsza kula (w kręglach).
A'nschuhen, va. (Stiefel) bóty podszyć.
A'nschuldigen, va. obwiniać kogo o co; posądzać; zmawiać na kogo; -schuldigung, f. obwinienie, posądzenie, zarzut; -ngsbeweis, m. Rw. dowód potępiający.
A'nschultern, vn. Gymn. dotknąć się barkami
A'nschuppen, va. popchnąć na co.
A'nschüren, va. (anzünden) rozpalić, rozżarzyć (ogień); -schürer, m. wznieciciel.
A'nschuß, m. postrzelenie, postrzał; den — haben pierwszy wystrzał mieć.
A'nschütten, va. nasypać, przysypać, zasypać czém. [zapełniać.
A'nschwängern, va. zapładniać, zapłodnić;
A'nschwanken, vn. (s.) toczyć się; kiwając się trącić; angeschwankt kommen przytoczyć się; A'nschwänzeln, vn. (s.): angeschwänzelt kommen przyjść kiwając ogonem.
A'nschwärmen, vn. (h.) zacząć się roić.
A'nschwärzen, va. ozernić, uczernić, poczernić; (Jmdn.) oczernić kogo, obmawiać; -rzer, m. czerniciel; -rzung, f. obmowa.
A'nschweben, vn. (s.) zbliżyć się do czego; angeschwebt kommen, *przybyć lekkim krokiem unosząc się na palcach; -schwefeln, va. nasiarkować; -schweifen, va. naciągać postawę; -schweißen, va. przyszwejsowować, zeszwejsować (stal, żelazo); przylutować; (ein Wild) postrzelić zwierza; -schwellen, va. nadąć, rościć, narościć; (den Ton), Tk. ton wzmacniać; —, irr. (s.) wezbrać; napuchnąć, nabrzmiéć; powiększać się; -schwellung, f. napuchłość.

A'nschwemmen, *va.* przypławić; **-schwimmen**, *vn. irr.* (ſ.) przypłynąć, przypływać, dopłynąć.
A'nsegeln, *vn.* (ſ.) *Sw.* żeglując wpaść na co; angesegelt kommen przypłynąć z rozpuszczonemi żaglami.
A'nsehen, *va. irr.* (h.) patrzyć, patrzéć na co; spojrzéć, wejrzéć; (über die Achseln), *ledwie z oka spojrzéć na kogo; (von der Seite) z boku na co patrzéć; (mit scheelen Augen) krzywém na co patrzéć okiem; mit — (dulden, leiden) obojętnie patrzéć na co; cierpiéć; znieść, znosić; (dafür halten) miéć, wziąć, osądzić za co; für etwas angesehen sein wollen chciéć uchodzić za co; —, *n.* spojrzenie, patrzanie, obaczenie, widzenie; allem menschlichen — (Urtheil) nach według wszelkiego podobieństwa; (der Person) wzgląd na osobę, na kogo; (äußere Gestalt) mina, postać, postawa, pozor, kształt; widok; (Schein, Anschein) pozór, podobieństwo; er giebt sich ein — powagę stroi, popisuje się, czyni się; ohne — der Person, des Alters bez braku osób, wieku; **A'nsehnlich**, *a.* (erheblich, wichtig) okazały, znaczny; znakomity, przystojny; poważny, udatny, kształtny; -ches Haus znaczny dom; **A'nsehnlichkeit**, *f.* znaczność; okazałość; wspaniałość; **A'nsehung**, *f.* zapatrywanie się, patrzanie (na kogo), uważanie; wzgląd; in — przez wzgląd; względem; in — dessen ze względu, z uwagi na to; co się tego tyczy.
A'nsengen, *va.* przypalić, opalić; —, *vn.* (ſ.) opalić się; **A'nsetzen**, *va.* przystawić; (Topf an's Feuer), *Kk.* garnek do ognia przystawić; (Blutegel), *Hlk.* stawiać, przysadzić pijawki; (die Feder) wziąć pióro w rękę; (anrechnen) w rachunek położyć; (bestimmen) wymienić, wyznaczyć; (Termin), *Rw.* termin wyznaczyć; (anstrengen) przyłożyć sił do czego; ruszyć sił, zdobywać się na co, silić się; die Knospen ꝛc. setzen an pączki się zawięzują; (anstücken) nadstósować; (sich) osiadać; przywrzéć, przywierać; —, *n.* (der Knospen ꝛc.) zawięk; **-setzung**, *f.* przystawienie; przyprawienie; przysadzenie; postanowienie; nadstósowanie.
A'nsichbringen, *va. irr.* nabyć; przywłaszczyć sobie; **-sichhalten**, *va. irr.* wstrzymywać, zawściągać; **-sichnehmen**, *va. irr.* przyjąć co do siebie; **-sichsein**, *n.* przysobistość, wsobistość; świat *in potentia.*
A'nsicht, *f.* spójrzenie, pogłądanie, wzgląd; bei — (Sicht) dieses Wechsels, *H.* za ukazaniem tego wekslu; schiefe od. falsche — haben miéć fałszywe widzenie; nach meiner — podług mego zdania; **-sichtig werden**, *va.* (mit *Genit.*) ujrzéć, obaczyć, zoczyć, postrzedz; **-sichtstafel**, *f.* tabela.
A'nsiedeln, *va.* osadzić, osadzać; (Bauern) chłopów, osadę złożyć, osady zakładać; (sich) osiąść, usadowić się, osięść, osiadać; **-siedelung**, *f.* osiedlenie, usadowienie się; **-siedler**, *m.* osadnik, kolonista, nowosadzca; **-siedlerin**, *f.* osadniczka; **-siedlerisch**, *a.* osadniczy.
A'nsieden, *va. irr.* (h.) zagotować, zawarzyć.
A'nsiegeln, *va.* przypieczętować.
A'nsingen, *va. irr.* (h.) przyśpiewywać komu.
A'nsinnen, *va. irr.* (h.) żądać, pretendować, upominać się; —, *n.* żądanie, uroszczenie, roszczenie.
A'nsintern, *vn.* (ſ.) *Bw.* przylgnąć do czego i skamieniéć (Tropfstein, stalaktyt).
A'nsitz, *m. Jäg.* stanowisko; **-sitzen**, *vn. irr.* (ſ.) siedziéć mocno przy czém; przystać, przylepić się, trzymać się czego; angesessen sein osiadłym być; zamieszkałym być.
A'nspalten, *va.* załupać, nadłupać.
A'nspann, *m.* sprzężaj, zaprząg; **-spannen**, *va.* zaprzęgać, zaprządz, założyć konie; (scharf anziehen) naciągać, rozciągać; laßt anspannen! niech zaprzęgają! angespannt! zaprzęgaj! (die Kräfte) wszystkich sił ruszyć; angespannt zaprzężony; **-spänner**, *m.* ciągły człowiek, robiący bydłem; **A'nspannung**, *f.* zaprzężenie; naciąganie.
A'nspeien, *va. irr.* (h.) pluć, plunąć, opluć na kogo; oplwać kogo.
A'nsperren, *va.* przytwierdzić do czego.
A'nspielen, *va.* (Kartenspiel) zadawać; (Billardspiel) miéć pierwszy sztos; (einen Ball) bić jaką bilę, uderzyć w bilę; (auf etwas), *zastósować, styczność miéć; **A'nspieler**, *m.* zadający; **-spielung**, *f.* zastósowanie, styczność.
A'nspießen, *va.*: an den Bratspieß — na rożen zatknąć; (einen Missethäter) na pal wbić łotra oder złoczyńcę.
A'nspinnen, *va. irr.* (h.) przyprząść; zacząć prząść; (erregen) wzruszyć, wzniecić, rozpocząć; uknować.
A'nspitzen, *va.* zaostrzyć, śpiczasto zrobić.
A'nsplittern, *va.* nadwerężyć, iż trzaski odlatują; —, *vn.* (ſ.) zacząć się trzaskać.
A'nspornen, *va.* ostrogi dać, śpiąć ostrogami; *pobudzić, pobudzać, popędzić; **-spornung**, *f.* śpinanie ostrogami; *pobudka.
A'nsprache, *f.* przemówienie do kogo, odezwa; **-sprechen**, *va. irr.* (h.) przemawiać do kogo; odezwać się; (um etwas) domawiać się czego, prosić o co; (gefallen, behagen) przypadać do smaku; podobać się komu, zajmować; —, *vn.* (h.) ton miéć, głos wydać, odezwać się.
A'nsprengen, *va.* popędzić, pognać, postraszyć; —, *vn.* (ſ.) (zu Pferde) przypaść na koniu; przyskoczyć.
A'nspringen, *vn. irr.* (ſ.) przyskakiwać, przyskoczyć do kogo; skoczyć na co; angesprungen kommen skok przybywać; wer springt an? kto pierwszy skacze?

A'nspritzen, *va.* pluskać na co, oprysnąć co; —, *vn.* (s.) być spryskanym.
A'nspruch, *m.* pretensja, roszczenie prawa do czego; przywłaszczanie; in — nehmen potrzebować; Ansprüche machen rościć sobie prawo, mieć pretensje do czego; **=spruchslos**, *a.* skromny; bez pretensji; **=slosigkeit**, *f.* skromność; **=chsvoll**, *a.* pełen pretensji.
A'nsprudeln, *va.* tryskać na kogo, na co; —, *vn.* (s.) (an etwas) tryskać do czego.
A'nsprung, *m.* zacieczenie się, zapęd, przyskok; (Milchschorf), *Hlk.* słodki strup, wysypka mleczna.
A'nspucken, *va.* oplwać, opluć, pluć na co; **=spulen**, *va.* *W.* na szpulkę zwijać; **=spülen**, *va.* przymulić, przysypać; —, *vn.* (h.) z lekka opłókiwać; oblewać; **=stacheln**, *va.* kolcem (ościeniem) popędzać; *podżegać, zapędzać; **=stählen**, *va.* przystalować, nastalić.
A'nstalt, *f.* urządzenie; ustawa; ustanowienie; gotowość; dyspozycja; (öffentlich) zakład; instytut; (machen, treffen) przygotowania robić, kroki czynić, mieć się do czego.
A'nstammen, *va.* dziedzicznie udzielić, przekazać; angestammte Tugend rodowita cnota; **=stampfen**, *va.* przybić, udeptać, przydeptać.
A'nstand, *m.* stanie (stojenie) przy czem i czekanie; zastanawianie się; —, *Jäg.* stanowisko, zasadzka; (Aufschub) odłożenie, zwłoka; (ohne) natychmiast; zaraz; (Zweifel) wahanie się; — nehmen wahać się; mieć wątpliwość; wątpliwości; (äußeres Benehmen) postawa; dobra mina; ruszenie; (guter) wdzięk; kształt, gracja; **=ständig**, *a.* przystojny; ładny; piękny, przyzwoity; **=ständigkeit**, *f.* przystojność; przyzwoitość; **=standslos**, *ad.* bez trudności; natychmiast; **=standsbrief**, *m.* *Rw.* indult; list żelazny; moratorjum; **=nds=voll**, *a.* pełen przystojności oder przyzwoitósci.
A'nstapeln, *va.* (an etwas) porządnie przy czém układać; —, *vn.* (angestapelt kommen) przytoczyć się, sunąć.
A'nstarren, *va.* patrzéć na co wytrzeszczonemi oczyma; wytrzeszczyć oczy na co, na kogo.
Ansta'tt, *præp.* *(Genitiv)*: zamiast; na miejscu; miasto czego; — meiner za mnie.
A'nstäuben, *va.* okurzyć, zakurzyć, nakurzyć; **=stauchen**, s. A'nstoßen; **=staunen**, *va.* z zadumieniem zapatrywać się na co; **=staunenswerth**, *a.* podziwienia godzien; **=stauner**, *m.* dziwiciel.
A'nstechen, *va. irr.* (h.) kłóć w co; nakłóć; otwór zrobić; (anbrechen, anreißen) napocząć; (Faß) napocząć beczkę; mit etw. angestochen kommen wyjeżdżać z czém na plac; wyrwać się z czém
A'nsteckärmel, *m.* rękaw do zawdziewania; **=steckbar**, *m.*, s. A'nsteckend; **=steckbarkeit**, *f.* zaraźliwość; **=steckbohrer**, **=ck=heber**, *m.* świder do napoczynania beczek; **=steckegi'ft**, *n.* *Hlk.* wyziewy zjadliwe; miazma; **=stecken**, *va.* zatknąć, wetknąć; przypiąć; przyszpilić; (anzünden) zapalić; (Krankheit) zarazić; (sich) zarazić się, zachwycić czego; (anzapfend) napocząć beczkę; **=steckend**, *ppr.* zaraźliwy; zarazisty, zaraźny, przyrzutny; **=steckung**, *f.* zaraza, zarażenie; **=steckungsgift**, s. A'nsteckegift; **=steckestoff**, *m.* *Hlk.* materja zarażająca.
A'nstehen, *vn. irr.* (h.) (passen) przystojnym być; przystać; przypadać; die Arbeit steht ihm gut an ta praca jest dla niego przystojna; (gefallen) podobać się; (dicht anstehen) blisko stać przy czém; (aufgeschoben sein) zaczekać, przewlec się, odwlekać się z czém.
A'nsteifen, *va.* (h.) opierać się o co; **=steigen**, *vn. irr.* (s. wstępować, podnosić się; angestiegen kommen nadchodzić; *wyjeżdżać z czém, na popis wyjeżdżać; **=stellen**, *va.* przystawić; postawić; angestellt umieszczony; mający posadę; (aufwiegeln) naprawić kogo; podbudzić kogo; (Klage), *Rw.* zanieść skargę, żałobę; wprowadzać do sądu sprawę; (Untersuchung) śledztwo uczynić, inkwizycje wyprowadzić; (anordnen) urządzić, ułożyć, sprawować; (Betrachtungen 2c.) uwagi itd. robić; (sich benehmen) postępować sobie, sprawować się; (sich verstellen) udawać, zmyślać, czynić się.
A'nsteller, *m.* umieszczający na urzędzie; dający posady; (eines Gastmahls) wyprawiający bankiet; **A'nstellig**, *a.* zręczny, rzutny; obrotny; zgrabny; **=stelligkeit**, *f.* zgrabność; **=stellung**, *f.* przystawienie, umieszczenie; posada; miejsce; (Veranstaltung) sprawowanie, rozrządzenie; Jemandem eine — verschaffen wystarać się komu o posadę.
A'nstemmen, *va.* oprzéć, opierać, przypierać; **=steuern**, *va.* *Sw.* przystérować dokąd; (Schiff an's Ufer) przystérować okręt do brzegu.
A'nstich, *m.* nakłócie, dziurka, otwór; (des Ofens), *Httk.* przekłucie pieca; **=sticheln**, *va.* (auf Jmdn.) przytykać, przycinki dawać; ugryźć kogo, przytyki dawać komu; **=stichelung**, *f.* przycinanie, przycinek; **=sticken**, *va.* przyszyć; przyhaftować; **=stieben**, s. A'nstäuben; **=stiefeln** (sich), *vr.* obuć się, obuwać się, bóty włożyć; **=stieren**, s. A'nstarren; **=stiften**, *va.* zbroić, narobić; sprawić, wyrządzić, knować; (Unheil) narobić wiele biedy, od. złego; auf sein — z jego namowy; **=stifter**, *m.* pobudzca; podżegacz; sprawca, autor; **=stiftung**, *f.* pobudka, na-

prawa, podmowa; *machinacja; zła robótka.

A'nstimmen, *va.* *Tk.* zanócić, zaczynać pieśń; zaintonować; **-stimmung**, *f.* zanócenie, zaśpiewanie.

A'nstinken, *va. irr.* (h.) (Jmdn.) śmierdzieć komu; **-stocken**, *vn.* (s.) zacząć butwieć, psuć się; angestockt zbutwiały; **-stöhnen**, *va.* jęczeć, stękać do kogo; **-stolpern**, *vn.* (s.) (an etwas) potknąć się o co; angestolpert kommen taczając się zbliżyć do czego; **-stopfen**, *va.* wypchać, napchać; (Sack mit Stroh) napełnić wór słomą; (sich), *napchać się, napchać kałdon (jadłem i piciem).

A'nstoß, *m.* trącenie o co; patrącenie; uderzenie; ubodzenie; uraza; (an Kleidern) stósowanie, stępnowanie; (im Reden) zacinanie się, zająkanie się; ohne — lesen können czytać płynnie; (Aergerniß) obraza, zrażenie, zgorszenie; (geben) dać powód do zgorszenia; (nehmen) zgorszyć się, obrazić się; (woran man stößt) zawada; **-stoßen**, *va.* u. *vn. irr.* (h.) trącić, szturchnąć, tryksnąć; ugodzić, ubość; (Gläser) trącić w kieliszki; (mit einem Stoße verbinden) przybudować, przyprawić, przystosować; (an etwas angestoßen werden) trącić się, uderzyć się o co; (Fehler begehen) omyłkę zrobić, potknąć się; (stottern) jakąć się, zajakąć się; zacinąć się; (angränzen) stykać się, przytykać, graniczyć; **-stoßen**, *n.* trącenie, szturchnięcie, trykśnięcie; **A'nstoßend**, *ppr.* stykający się; przyległy; **-stößig**, *a.* gorszący; obraźliwy; nieprzyzwoity; **-stößigkeit**, *f.* zgorszenie, nieprzyzwoitość; **-stoßnaht**, *f.* ścieg stępnowany; szew stósowany.

A'nstrahlen, *va.* promieniami oświecać, olśnić; **-stranden**, *vn.* (s.), s. Stra'nden; **-strängen**, *va.* (Pferde) założyć konie.

A'nstreben, *vn.* (h.) dążyć do czego, usilnie starać się o co; (gegen etw.) silnie opierać się czemu; anstrebende Kraft dośrodkowa siła.

A'nstreichen, *va. irr.* (h.) nafarbować, powlec, powlekać farbą; das will ich dir —! *odpłacę ja ci to! —, *vn.* (s.) (an etwas) obetrzéć się o co; **-streicher**, *m.* malarz, smarownik; **-streicherei**, *f.* bazgranina, malowanie szpetne; **-streichpinsel**, *m.* pędzel do nakładania wyzłacań; **-streifen**, *vn.* (h.) (an etwas) drasnąć, dotknąć się; **-strengen**, *va.* naciągać, forsować, wysilać; (Prozeß) sprawić, wytoczyć, rozpocząć przeciw komu; (sich) usiłować, zdobywać się na siły, przyłożyć sił; **-strengung**, *f.* mozoł; usiłek; usiłowanie; przyłożenie sił; **-ngungskraft**, *f.* natężałość.

A'nstreuen, *va.* (an etwas) posypać czém, potrząsnąć; (Salz an Fleisch) potrząsnąć mięso solą.

A'nstrich, *m.* nafarbowanie; koloryt; pozór; einer Sache einen guten — geben dobry dać pozór, piękną powierzchowność; **-stricheln**, *va.* zakreślić; kréseczką oznaczyć; **-stricken**, *va.* (Strumpf) podrobić pończochę.

A'nströmen, *vn.* (s.) napływać; przybywać; angeströmt kommen (Wasser) szronować, pędzić; (Volksmenge) tłumami przybywać; **-stückeln**, **-stücken**, *va.* przysztukować; nadsztukować.

A'nstürmen, *vn.* (s.) gwałtownie stukać; (gegen etw.) szturmować do czego; z łoskotem zbliżać się.

A'nsuchen, *va.* prosić, dopraszać się, starać się, suplikować; **-sucher**, *m.* proszący żądający; **-suchung**, *f.* suplika, prośba, żądanie; **-suchen**, *n.* prośba; auf Jmnds. — na czyje żądanie; **-suchungsschreiben**, *n.* podanie, prośba (na piśmie); *Kw.* rekwizycja, wezwanie.

A'nsummen, *vn.* u. *vr.* (s.), (sich) rość w znaczne sumy; die Schulden summen sich an długi rosną znacznie; **-süßen**, *va.* *Kk.* osłodzić, przysłodzić; **-takeln**, *vn.* *Sw.* oporządzić okręt linami.

A'ntanzen, *vn.* (h.) zatańcować; zacząć tańczyć; angetanzt kommen tańcującym krokiem iść oder zbliżyć się; **-tappen**, **-tasten**, *va.* dotknąć się czego; macać, uchwycić; (angreifen) naruszyć; szczypać; (Jmds. Ehre) dotknąć czyj honor; **-tasten**, *n.* dotknięcie, dotykanie; **-taumeln**, *vn.* (s.) toczyć się; angetaumelt kommen zbliżać się potaczając; (an etw.) potoczyć się do czego.

A'ntedatiren, *va.* wcześniéjszą datę położyć.

A'ntheil, *m.* część, dział, udział, cząstka, scheda, porcja, podział; (Theilnahme) uczestnictwo, spółka, czułość; (haben) mieć udział w czém; (nehmen) wchodzić w powszechność pracy; dokładać się, dołożyć się; — haben an Gewinn u. Verlust, *H.* należéć do zysku i straty; **-theilhaber**, *m.* mający udział w czém; **-theilig**, *a.* mający udział w czém; należący do czego; **A'ntheilmäßig**, *ad.* stósownie do udziału, jaki kto oder każdy ma w czém; etwas — vertheilen rozdzielić co proporcjonalnie; **-theilnehmung**, *f.* branie udziału.

Anthologie', *f.* *Litt.* antologja; wypisy.

Anthraci't, *m.* *Ng.* *Bw.* antracyt; naturalny kopalny węgiel.

Anthro—, s. Mensch—, Me'nschen—.

A'nthun, *va. irr.* (h.) (Kleid) wdziać, przywdziać, włożyć na siebie; (zufügen) zadać, wyrządzić co komu; sich Gewalt, Zwang — gwałt sobie czynić; (anzaubern) oczarować; angethan obleczony; odziany, przywdziany.

A'nti—, s. Ge'gen—, Wi'der—.

A'ntichrist, *m. Kg.* antychryst, przeciwnik Chrystusa.
A'nticonstitutionell, *a.* przeciw konstytucji. [staroświeczyzna.
Anti'k, *a.* starożytny; Anti'ke, *f.* antyk;
A'ntikritik, *f.* antykrytyka; odpowiedź na krytykę. [suhak.
Antilo'pe, *f. Ng.* antylopa; jasnosiwiec,
Antimo'n, -mo'nium, *n. Ng.* antymon, spisglas; -mo'nblüthe, *f. Bw.* antymon biały; -moni'd, *n. Bw.* antymonek; -mo'n-Nickel, *m.* antymonikiel; -mo'nocher, -mo'nocker, *m. Ng.* antymon wodnisty; -mo'nsilber, *n.* antymonek srebra.
Antiparasi'tisch, *a. Schdk.* odpasożytny.
Antipathie', *f. Philos.* antypatja; wstręt naturalny; -pa'thisch, *a. Hlk.* odrażający, wstrętny. [poda.
Antipo'de, *m. Geog.* przecinożnik; anty-
A'ntippen, *va.* końcem palca z lekka dotykać się.
A'ntiqua'r, -qua'rius, *m.* antykwarjusz; antykwarz; handlarz starzyzny; zbieracz starożytności; -quaria't, *n.*, -quaria'ts-buchhandlung, *f. Bchh.* antykwarnia; -quarisch, *a.* antykwarski.
Anti'quaschrift, *f. Bchdr.* charakter rzymski; pismo antykwa.
Antiskorbu'tisch, *a. Hlk.* przeciwgnilny; -tisyphili'tisch, *a. Hlk.* kilostrętny.
A'ntlitz, *n.* oblicze; oblicznośč; twarz; A'ntlitz-, *a.* obliczny.
A'ntoben, *vn.* (f.): angetobt kommen ze stukiem i stupaniem iść od. zbliżać się.
A'nton, Anto'nius, *m. npr.* Antoni, Antek; —, *dim.* Antoś, Antolek.
A'ntönen, *vn.* (h.) zabrzmieć, podobnie odezwać się (o głosie).
Anto'nie, *f. npr.* Antonina; Anto'nius-feuer, A'ntonsfeuer, *n. Hlk.* róża, zapalenie skóry; St. Anto'niuskraut, *n. Ng.* wierzbówka wązkolisciowa; wesołek, błagacz, ćwikła pomorska; St. Anto'nius-kreuz, *n. Kg.* krzyż świętego Antoniego (w kształcie głoski T).
A'ntorkeln ꝛc., f. A'ntaumeln, ꝛc.
A'ntraben, *vn.* (f.): angetrabt kommen kłusem przybywać, zbliżać się.
A'ntrag, *m.* odezwa; propozycja, wniosek, oferta; przełożenie; einer Dame den — machen odezwać się do damy; A'n-tragen, *va.* u. *vn. irr.* zgłozić gdzie; (vorschlagen) proponować, ofiarować; (auf etw.) żądać czego, nastawać o co; -trags-mäßig, *a.* stósowny do wniosku; -trags-recht, *n. Rw.* prawo podawania wniosku; inicjatywa; -tragstellung, *f. Rw.* uczynienie wniosku; -tragsteller, *m.* podawca; -tragstellerin, *f.* podająca.
A'ntrampeln, *va.* u. *vn.* (f.) przytupać nogami; angetrampelt kommen tupając nogami przybywać.
A'ntrauen, *va.* ślub dać; ślub dawać komu; sich ein Mädchen — lassen, *Kg.* zaślubić sobie panienkę; ożenić się.
A'nträufeln, *va.* kroplami na co lać, zakropić. [winy.
A'ntrauung, *f. Kg.* ślubu dawanie, odda-
A'ntreffen, *va. irr.* (h.) spotkać, spotykać; natrafić kogo; potkać się z kim; (ertappen) zdybać, znaleźć, znachodzić.
A'ntreiben, *va. irr.* (h.) popędzać, poganiać, pędzić, napędzać; (anregen) pobudzać; (Nagel ꝛc.) gwoźdź nabijać; —, *vn.* (f.) przypływać do czego; -treiber, *m.* poganiacz; pobudzacz, pobudziciel; -treibung, *f.* pędzenie, popęd; *pobudka.
A'ntreten, *va. irr.* (f.) przydeptać, przydeptywać; (anfangen, übernehmen) przedsięwziąć, począć, objąć; (Reise, Weg) podróż przedsięwziąć; (Erbschaft) puściznę, pozostałość objąć; (Rückzug) rozpocząć odwrót; (Amt) objąć urzędowanie; wstępować na urząd; —, *vn.* (f.) wstąpić do kogo, przychodzić; (zum Tanz) wystąpić do tańca.
A'ntrieb, *m.* popęd, pędzenie, pobudka; zachętka, pociąg; instynkt; (eigener) własny domysł; aus eigenem Antriebe dobrowolnie; z własnego popędu.
A'ntrinken (sich), *vr. irr.* podpić sobie; angetrunken napiły, podpiły; -trippeln, *vn.* (f.): angetrippelt kommen zbliżać się drepcąc.
A'ntritt, *m.* pierwsze stąpienie; wstęp; początek, zaczęcie, nastanie; (eines Amtes) odzierżenie urzędu; -trittsaudienz, *f. Stw.* wstępne posłuchanie; -trittsgeld, *n.* wstępne, wstępne pieniądze; -trittspredigt, *f.* kazanie wstępne, oder pierwsze; -trittsrede, *f.* wstępna mowa; -tritts-rolle, *f. Sb.* pierwsze wystąpienie (aktora) na scenie; -trittsschmaus, *m.* nowosiedliny, wstępna uczta.
A'ntrocknen, *vn.* (f.) przyschnąć, przysychać; -trommeln, *vn.* (h.): (an etw.) zabębnić w co, pukać; -trotten, f. A'n-traben; -tupfen, *va.* dotknąć się końcem
A'ntwerpen, *n. Geog.* Antwerpia. [palca.
A'ntwort, *f.* odpowiedź, odezwa, replika; (schriftliche) odpis (na list); (abschlägige) odmówna odpowiedź; Rede u. — geben dać sprawę z czego, odpowiedzieć za co; A'ntworten, *vn.* (h.) odpowiadać, odpowiedzieć; odezwać sić; -twortschreiben, *n.* pismo odpowiadające, odpis; odpowiedź na piśmie.
A'nversuchen, *va.* (Kleider ꝛc.) przymierzać; przymierzyć; -nvertrauen, *va.* powierzyć, powierzać; (Jmdm. etw.) złożyć co u kogu w depozyt, poruczyć; (sich Jmdm.) powierzyć się komu.
A'nverwandt, *a.* krewny, pokrewny; -verwandte, *f.* krewna; koligatka; -verwandter, *m.* krewny czyj; -verwandt-schaft, *f.* pokrewieństwo, powinowactwo.

A'nwachs, *m.* odrośl, odrost, odrostek; (frischer) świeży osep; **-wachsen**, *vn. irr.* (s.) przyrastać, przyróść, wzrastać, rosnąć; wyrastać; angewachsen sein przyrośniętym być; **-wachsen**, *n.* przyrastanie, przyrośnięcie; powiększanie.

A'nwackeln, *vn.* (s.): angewackelt kommen, *iron.* iść, zbliżać się kiwając się; **-wallen**, *vn.* (s.) bałwanami toczyć się; (zu sieden anfangen) zacząć wrzéć (o wodzie).

A'nwalt, *m. Rw.* obrońca sądowy, adwokat; rzecznik; (Rechtsfreund) prawny przyjaciel; **A'nwaltschaft**, *f. Rw.* adwokactwo, patronostwo; **-waltsgebühren**, *f. pl.* zapłata, wynagrodzenie patronowi należące od. dane; **-ltszwang**, *m. Rw.* przymus działania przez adwokata.

A'nwalzen, *va.* (h. u. s.) zacząć walcować (tańczyć); —, *va.* walcem przygnieść, ścisnąć. [przykulać.

A'nwälzen, *va.* przytoczyć, przywalić,

A'nwandeln, *vn.* (s.) napadać, przypaść, wleść w głowę; es wandelt mich die Lust an zachciewa mi się; angewandelt kommen powolnym krokiem zbliżać się; **-wandlung**, *f.* napad, przystęp; przystępy.

A'nwandern, *vn.* (s.) przywędrować.

A'nwanken, s. A'nwackeln &c.

A'nwärmen, *va. Httk.* (den Ofen) zacząć rozgrzewać piec.

A'nwarten, s. A'bwarten; **-wärter**, *m.* oczekiwacz; ekspektant; wyczekujący; **-wartschaft**, *f.* ekspektatywa, nadzieja; *widoki; (haben) czekać na co; być w ekspektatywie; prawo mieć do czego.

A'nwässern, *va.* namoczyć; napuścić wodą; **-watscheln**, *vn.* (s.): angewatschelt kommen iść kaczkowatym krokiem (jak kaczka kiwając się); **-weben**, *va. irr. W.* przytkać, dorobić.

A'nwedeln, *va.* (Jmdn.) wachlować na kogo; (Hunde) łasić się komu (ogonem kiwając).

A'nwehen, *va.* owionąć, owiewać, wiać na co; der Wind weht an powiewa wiatr, zawiewa wiatr; von unten — podwiewać.

A'nweisebank, *f.* (Girobank), *H.* bank asygnacyjny; bank zaliczeń; **-weisen**, *va. irr.* (h.) pokazać, wskazać, wyznaczyć; (Geld) asygnować komu, na kogo pieniądze; (belehren) prowadzić, nauczać; **-weisezettel**, *m.* instrukja (na piśmie); **-weisung**, *f.* (auf Geld) asygnacja; przekaz; (Unterricht) informacja, nauka.

A'nweißen, *va.* podbielić; **-welken**, *vn.* (s.) zawiędnąć.

A'nwendbar, *a.* zdatny, przydatny, stósowny; **-wendbarkeit**, *f.* możność być użytem; **-wenden**, *va. irr.* (h.) szafować czém, łożyć co; użyć, przystósować; (Aufmerksamkeit) baczności dołożyć; (Fleiß) pilności przykładać, przyłożyć; (auf etw.) zastósować, przystósować do czego; (Mühe) usilności dokładać; angewandte Kosten, Mühe łożone koszta, praca podjęta; angewandte Chemie chemja stósowana oder praktyczna; **-wendung**, *f.* użycie, obrót, obrócenie (w pożytek), przystósowanie; (finden) stósować się.

A'nwerben, *va. irr.* (h.) rekrutować, na żołnierkę zaciągać, werbować; (anhalten um ein Mädchen [zur Ehe]) starać się o pannę w małżeństwo; sich — lassen dać się zawerbować; **-werber**, *m.* swat, dziewosłąb; rajek, konkurent; **-werbung**, *f.* rekrutowanie; werbunek; — (bei einem Mädchen) staranie się o pannę.

A'nwerden, *va.*, s. Lo'swerden.

A'nwerfen, *va. irr.* (h.) rozrzucać się; zaczynać grę w kręgle; (eine Sache an die andere) dorzucić, zarzucić, rzucać, miotać na co, narzucać; (Kalk), *Bk.* narzucić wapna.

A'nwesen, *n.* posiadłość; dom; **A'nwesend**, *pp.* u. *a.* przytomny, obecny; (sein) być przy czém; **-wesender**, *m.* obecny; alle Anwesenden wszyscy obecni; **-wesenheit**, *f.* przytomność, bytność, obecność, pobyt.

A'nwickeln, *va.* przywinąć, wijać do czego; **-widern**, s. A'nekeln; **-wiehern**, *va.* zarżéć, rżéć na co; **-wimmeln**, *vn.* (s.): angewimmelt kommen w wielkich tłumach od. masach przybywać; **-winden**, *va. irr.* przywindować; **-winken**, *va.* (Jmdn.) migać na kogo; **-winseln**, *va.* (Jmdn.) skamlać, skomlić do kogo; **-wirbeln**, *va.* (Fensterflügel) przykręcić, zakręcić okno; angewirbelt kommen, * przyjść kręcąc się w koło; **-wirken**, *va.* przytkać, przyrobić.

A'nwischen, *va.* natrzéć, nacierać, namazać; (sich an etwas) obetrzéć się o co i powalać.

A'nwohnen, *vn.* (h.) sąsiadować, o granicę siedziéć, oder mieszkać; s. a. Bei'wohnen; **-wohner**, *m.* sąsiad; pograniczny mieszkaniec.

A'nwuchs, *m.* narost, wzrastanie; s. a. Zu'nahme; **-wühlen**, *va.* ryjąc narzucać, popyskać, naryć; **-wünschen**, *va.* życzyć komu czego; **-wünschung**, *f.* życzenie.

A'nwurf, *m.* pierwszy rzut, narzut; przyrzutki, oblepa, polepa; (Mörtel), *Bk.* tynkowanie; **-wurzeln**, *vn.* (s.) zakorzenić się; wkorzeniać się; er steht wie angewurzelt da stoi jak wryty; **-wüthen**, *vn.* (s.): angewüthet kommen przyjść z wściekłością.

A'nzahl, *f.* liczba; ilość; kwota; **-zahlen**, *va.* zacząć płacić; upłacić część należytości; **-zahlung**, *f.* zaliczenie; zakup; **-zapfen**, *va.* (anstecken) poczynać, napocząć beczkę, odszpuntować; (Bier) począć piwo; (Wassersüchtige), *Hlk.* przekłuć

skorę choromu na wodną puchlinę dla wypuszczenia wody; (anborgen), *napastnąć kogo.
A'nzaubern, *va.* oczarować kogo czém, uroczyć, czarami kogo czego nabawić.
A'nzäumen, *va.* okiełznąć; przywiązać.
A'nzechen (sich), *vr.* podochocić się; upić się.
A'nzeichen, *n.* znak, znamię, prognostyk; -**zeichnen**, *va.* naznaczyć, notować; -**zeichnung**, *f.* naczmaczenie; -**zeige**, *f.* doniesienie, ogłoszenie, oznajmienie, obwieszczenie; (Nachricht) wiadomość; -**zeigen**, *va.* ukazać, donieść, dać znać; (bedeuten) znamionować, znaczyć, skazować; -**zeiger**, *m.* ogłosiciel, donosiciel, wskaziciel; (Zeitung) kurjer; -**zeigerin**, *f.* donosicielka;
A'nzetteln, *va. W.* osnować, tkać; *knuć, knować, siać zwady, wojny wzniecać; (Aufruhr) wszczynać, knować oder kleić bunty; **A'nzettelung**, *f. W.* zaciągnięcie osnowy; * knowanie tajemne; -**zettler**, *m. W.* snujący; *sprawca, podżegacz, wichrzyciel.
A'nziehbar, *a.* odziewalny; **A'nziehen**, *va. irr.* (h.) pociągnąć, szarpnąć; przyciągnąć; (Kleidungsstücke) ubrać się, oblec, obłoczyć, wdziać na się; (sich anders) ubrać się inaczéj; (Schuhe, Stiefel, Strümpfe) obuć się; obuć sobie trzewiki, bóty, pończochy; der Schwamm zieht das Wasser an gąbka wciąga w sobie wodę; (erwähnen) przytoczyć, namienić, powołać; —, *vn* (s.) (herbeikommen) ciągnąć, wlec się; (Dienst antreten) przyjść na służbę, nastać; wer zieht an? kto rozpoczyna grę? die Waare zieht an, *H.* *towar staje się pokupniejszym; -**ziehend**, *ppr.* pociągający; powabny; przyciągający; -**zieher**, *m.* kruczka, owcug, wciągacz, wzuwacz, hak do obuwania; -**ziehung**, *f.* pociągnienie, pociąganie; -**ziehungskraft**, *f. Ntl.* siła przyciągająca, moc przyciągania; -**ziehungspunkt**, *m.* punkt, środek przyciągania.
A'nzischeln, *va.* (Jmdn.) szeptać do kogo; -**zischen**, *va.* sykać na kogo; -**zotteln**, *vn.:* angezottelt kommen przyleźć, zwolna przyjść.
A'nzucht, *f.* (von Pflanzen, Thieren) hodowanie, chowanie (bydła); przychowek; rozkrzewianie (drzew).
A'nzuckern, *va.* ocukrzyć.
A'nzug, *m.* ciągnienie, nadejście; wstęp, zbliżanie się; (Kleider) odzież, ubiór; strój; (vollständiger) cały garnitur; weißer — biel; schwarzer — czerń; ein Ungewitter ist im — burza nadchodzi; -**züglich**, *a.* (beißend, beleidigend) dotkliwy, uszczypliwy, przycinków pełny; obraźliwy, krzywdzący; —, *ad.* z przekąsem; -**züglichkeit**, *f.* *sznypka, sznupka; uszczypliwość, przymówka.
A'nzugsgeld, *n.* wstępne.
A'nzünden, *va.* zapalić, zapalać, zaświecić, pożar wzniecić; -**zünder**, *m.* lichtka, zapałka; -**zündung**, *f.* zapalenie.
A'nzwängen, *va.* z trudnością wciągnąć od. wdziać na co.
A'nzwecken, *va.* ćwieczkami przybić.
A'nzwirnen, *va.* przykrecić nitkę; -**zwitschern**, *va.* (Jmdn.) świergotać do kogo, na kogo (ptaki).
Apa'rt, *a.* u. *ad.* osobno, z osobna.
A'pfel, *m.* jabłko; (wilder) jabłonka dzika; in einen sauren — beißen, *w gorzkie jabłko zakąsić; -**lbaum**, *m.* jabłoń, jabłonka; -**lbrei**, *m.* podwidła z jabłek; **Ae'pfelchen**, *m. dim.* jabłuszko; -**lfarben**, *a.* jabłkowity; -**förmig**, *a.* jabłkowaty; **Ae'pfelgarten**, *m.* jabłonny sad; -**lgebackenes**, *n. Kk.* ciastko, ciasto z jabłkami; **A'pfelgrau**, *a.* siwo-jabłkowity; szaro-jabłkowaty; -**grün**, *a.* jabłkowato zielony, zielono jabłkowaty, bladozielony; -**lkern**, *m.* jądro; -**lkuchen**, *m* ciasto jabłeczne; placek z jabłkami; -**lkürbis**, *m.* dynia jabłkowa; -**lmost**, *m.* jabłecznik; -**lmuß**, -**lmus**, *n. Kk.* powidła z jabłek; **A'pfeln**, *va.:* geapfeltes Pferd koń mający po ciele plamy jabłokowate; -**lrund**, *a.* okrągły jak jabłko; -**lsauer**, *a.* kwaśny jak jabłko; -**lsäure**, *f.* kwas jabłeczny; -**lschale**, *f.* łupina od jabłka; -**lscheibe**, *f.* talerzyk z jabłka; -**lschimmel**, *m.* koń masłowaty; koń siwo-jabłkowity; -**lschnitt**, -**lschnitz**, *m. Kk.* ćwiartka jabłka susznego.
Apfelsi'ne, *f. Ng.* apelzyna, chińskie jabłko; pomerańcza; **Apfelsi'nen-**, *a.* apelzynowy; **Apfelsi'nenbaum**, *m. Ng.* drzewo apelzynowe.
A'pfelstecher, *m. Kk.* żelazko do przedziurawiania jabłek w talerzyki pokrajanych; **A'pfelstiel**, *m.* ogonek u jabłka; **A'pfeltorte**, *f. Kk.* tort jabłeczny; -**lwein**, *m.* jabłecznik.
Aphori'sm, *m. Philos.* zdanie krótkie; -**ri'stisch**, *a.* aforystyczny.
Apodi'ktisch, *a.* przekonywający; jasny.
Apokry'phisch, *a.* podejrzany; podrobiony.
Apologe't, *m.* obrońca; -**loge'tisch**, *a.* broniący; -**logie'**, *f.* obrona. [*f.* paraliż.
Apople'ktisch, *a. Hlk.* udarowy; -**plexie'**,
Apostasie', *f. Kg.* odszczepieństwo; **Aposta't**, *m.* odszczepieniec.
Apo'stel, *m.* apostoł, rozesłaniec; -**stelamt**, *n.* urząd apostolski, apostolstwo; -**stelgeschichte**, *f.* dzieje apostolskie; -**sto'lisch**, *a.* apostolski; Seine Apostolische Majestät, *f.* Jego Apostolska Mość (Cesarza Austrjackiego).
Apostro'ph, *m. Spl.* apostrof; odrzutnik; -**stro'phe**, *f.* apostrofa; przedmowa.
Apothe'ke, *f.* apteka; -**the'ker**, *m.* aptekarz; -**the'kerbuch**, *n.* księga aptekarska; -**the'kerbüchse**, *m.* aptekarski słoj; pu-

szka aptekarska; -the'kergehülfe, m. aptekarczyk; -the'kergewicht, n. waga aptekarska; -the'kerkunst, f. sztuka aptekarska; nauka aptekarska; -the'kerlehrling, m. uczeń aptekarski; -the'kerpfund, n. funt aptekarski; -the'kerrechnung, f. rachunek apteczny; the'kertaxe, f. taksa aptekarska; -the'kerwaaren, f. pl. zioła itd. używane na lekarstwo.

Appe'll, m. Kw. apel; (schlagen, blasen lassen) kazać bębnić, trąbić na apel; zum — gehen iść na apel; beim — erscheinen być na apelu, stawić się na apel; Appella'nt, m. Rw. apellant, apelant; Appella't, m. apellat, zaapellowany; Appellatio'n, f. apellacja, odzew; Appellatio'ns-, a. appellacyjny; -latio'nsgericht, n. sąd apellacyjny; -latio'nsrath, m. radzca sądu wyższego; konsyliarz apellacyjny; -pelli'ren, va. naganić, zaskarżyć wyrok, wyższego sądu się udawać.

Appeti't, m. apetyt, chęć, wola do jedzenia; (haben) mieć apetyt; -ti'tlich, a. apetytny; smaczny; -ti'tlosigkeit, f. brak apetyta.

Applaudi'ren, va. przyklaskiwać, przychutniwać komu; Applau's, m. oklaski.

Applani'ren, va. równać.

Appositio'n, f. Spl. apozycja.

Appreti'ren, -pretu'r ɩc., s. Zu'bereiten ɩc.

Appro'che, f. Kw. aprosza, przykop.

Approbatio'n, Approbi'ren, s. Gu'theißen, Geneh'migen.

Apriko'se, f. Ng. aprykoza, morela; -ko'senbaum, m. morelowe drzewko; -ko'senkern, -ko'senstein, m. jądro, pestka w moreli; -ko'senpfirsiche, f. morela brzoskwinowa.

Apri'l, m. kwiecień; Jmdn. in den — schicken, *posłać kogo na prymaprylis; Apri'l-, a. kwietniowy; Apri'lblume, f. zawilek niestrętek; -lnarr, m. dudek prymaprylisowy; -lschein, m. księżyc kwietniowy; -lsturm, m. burza kwietniowa; -lwetter, n. pogoda kwietniowa.

Aquamari'n, m Mal. akwamaryn; wodnocień.

Aquare'll-, a. akwarellowy; Aquare'll, n., -re'llmalerei, f. akwarella; -re'llmaler, m. akwarellista.

Aequa'tor, m. Geog. równik; Aequa'tor-, Aequatoria'l, a. równikowy.

Aquavi't, m. okowita, okowitka.

Aequinoctia'l, a. Ntl. równonocny; -ctia'l-Stürme, m. burzy równonocne; Aequino'ctium, Stk. Ntl. porównanie dnia z nocą. [ważnik.

Aequivale'nt, n. równa wartość; równo-

A'raber, m. Geog. Arab, Arabczyk; Ara'berin, f. Arabka; Arabe'sken, f. pl. arabeski; floresy; -Arabe'sken-, -skenartig, a. arabeskowy; Ara'bien, n. Geog. Arabia; Ara'bisch, a. Arabski; po arabsku.

A'rack, A'rak, m. H. arak; A'rack-, A'racks-, a. arakowy.

Aera'r, -ra'rium, -raria'lvermögen, n. Stw. Skarb Państwa; Skarb publiczny; Aeraria'l, Aeraria'lisch, a. należący do Skarbu publicznego.

A'rbeit, f. robota, wyrób; praca; sich von seiner Hände — nähren żyć z pracy rąk; an die — gehen wziąść się do roboty; in — bei Jmdm. stehen robić u kogo; litterarische Arbeiten prace literackie; eine — übernehmen podjąć się jakiéj roboty; A'rbeiten, va. u. vn. robić, pracować; (gähren) robić, kisać; der Telegraph arbeitet telegraf jest w ruchu; -beiter, m. robotnik; pracownik; wyrobnik; -beiterbewe'gung, f. Stw. ruch robotników od. wyrobników od. pracowników; -beiterin, f. robotnica; -terperso'na'l, n. robotnicy, pl.; A'rbeits-, a. roboczy; robotny; -beitsam, a. pracowity; robotny, czynny, -beitsamkeit, f. pracowitość, pilność, czynność; -beitsbeutel, m. woreczek do roboty; -tsbiene, f. Ng. pszczoła zwyczajna; -tsbuch, n. książka robotnicza; -tseinstellung, f., -terstrike, m. ustawanie roboty; zmowa robotników; bezrobocie; s. a. Streik [Strike]; -tsfähig, a. zdolny do pracy; -tsfeind, m. nieprzyjaciel pracy; -tsfrei, a. nieroboczny; -tshaus, n. dom roboczy; roboczarnia; -tsleute, mf. pl. robotnicy; ludzie roboczy; -tsleistung, f. odbywanie, wykonywanie roboty; -tslohn, m. zapłata za robotę, zapłata robotnikowi, zapłata od roboty, koszta roboty; -tslohnsatz, m. stopa zarobkowa; -tslosigkeit, f. brak roboty; -tsmann, m. robotnik, wyrobnik; -tsmüde, a. zmęczony pracą; -tspferd, n. koń roboczy; koń fornalski; -tsscheu, a. nierobotny; leniwy do pracy; —, f. nierobotność; unikanie pracy; leniwość do pracy; -tsschule, f. szkoła pracy; -tsselig, a. pracowity, lubiący pracować; -tsstube, f. pracownia; -tsstunde, f. godzina przeznaczona do pracy; -tstag, m. dzień robotny, dzień roboczy; -tstisch, m. stół do roboty; -tsunfähig, a. niezdatny do pracy; -tsverdienst, m., s. A'rbeitslohn; -tsvoll, a. pełen pracy; -tszeit, f. czas do pracy; -tszeug, n. sprzęty robocze; robótka (szczególniéj damska, to co się właśnie robi); -tszimmer, n. pracownia.

A'rbiter ɩc., s. Schie'dsrichter ɩc.

Arca'de, f. Bk. arkada; sklepienie łukowate.

Arca'num, n. sekret, tajemnica. [wate.

Archäolo'g ɩc., s. A'lterthumskundiger ɩc.

A'rche, f. arka, korab'; — Noah's, Bibl. skrzynia Noego.

Archi—, a. archi—, arki; Archidiakonus, m. Kg. archidjakon; Archimandri't, m. archymandryta; -chipe'lagus, m. Geog.

Archipelag; Morze Greckie; **-chite'kt**, *m.* budowniczy; **-rchitekto'nisch**, *a.* architektoniczny; **-chitektu'r**, *f.* budownictwo.

Archi'v, *n.* archiwum; archiw; **Archiva'lisch**, *a.* należący do zbiora pism publicznych; **-chiva'r**, *m.* archiwista, archiwarjusz.

Are'na, s. Ka'mpfplatz.

Areome'ter, *m. Schdk.* areometr; gęstomierz.

Areopa'g, *m. Alt.* areopag; **-reopagi't**, *m.* sędzia, członek areopagu.

Arg, *a.* zły; złościwy; niedobry; —, *ad.* źle; za ostry; srodze, za ostro; ich denke nichts Arges von ihm nic złego o nim nie myślę; etwas Arges im Sinne haben mieć na myśli oder knować co złego;

A'rgdenkend, *a.* źle myślący, nic dobrego.

Argenta'n, *m.* argentan, argientan, nejsylber (nowotne srebro).

Ae'rger, *a. compar.* (v. Arg): gorszy; *ad.* gorzéj; bardziéj; (werden) pogorszyć się; ärgster najgorszy; am ärgsten najgorzéj.

Ae'rger, *m.* zmartwienie; zgorszenie, gniew; **-gerlich**, *a.* gniewliwy; przykry, gorszący; gorzliwy; **Ae'rgern**, *va.* gorszyć, gniewać; rozgniewać; gryźć, obruszyć; (sich worüber) gorszyć się z czego, rozgniewać się o co; złościć się; **-gerniß**, *n.* (Anstoß) zgorszenie; zły przykład; (Zorn, Verdruß) zmartwienie; złość; zgryzota, *zły humor, przykrość; **A'rggesinnt**, *a.* złego umysłu; **A'rgherzig**, *a.* złego serca; złośliwy; **-herzigkeit**, *f.* złośliwość; **A'rglist**, *f.* chytrość; złość; zdrada, podstęp; *frantostwo; polityka; praktyki; **-listig**, *a.* chytry, wykrętny, frantowski, podstępny; —, *ad.* chytrze, chytro; wykrętnie; zdradliwie; **A'rglos**, *a.* szczery; bez chytrości; prostoduszny; —, *ad.* bez obawy; nie myśląc nic złego; **-losigkeit**, *f.* prostota, szczerość, niewinność.

Argonau't, *m. Alt.* argonauta; *Ng.* (Seemuschel) łodź.

Ae'rgster, *a. superlat.* (v. Arg): najgorszy.

Argume'nt, *n.* dowód; **-gumenti'ren**, *a.* argumentować, rozumować; dowodzić; **-mentatio'n**, *f.* argumentacja, rozumowanie, dowodzenie.

A'rgus, *m. Myth.* Argus; *człowiek bystrooki; **A'rgus-**, *a.* argusowy; **A'rgusaugen**, *n. pl.* *oczy argusowe, oczy bystre.

A'rgwillig, *a.* złośliwy; **-gwohn**, *m.* podejrzenie, podejrzliwość; (schöpfen gegen Jmdn.) zacząć mieć podejrzenie na kogo; **-gwöhnen**, *va.* mieć kogo w podejrzeniu; er argwöhnt nichts nic się nie domyśla; **-gwöhnisch**, *a.* podejrzliwy, posądzający.

Aria'nisch, *a. Kg.* arjański; **Ariani'smus**, *m. Kg.* nauka, wiara arjańska; braci polskich.

A'rie, *f. Tk.* arja; piosnka; **Arie'tte**, *f. Tk.* aryjka.

Arista'rch, *m. npr.* Arystarch; *ostry krytyk.

Aristokra't, *m. Stw.* arystokrat; **-stokra'tenwesen**, *n.* pańskość; możnowładca; **-stokratie'**, *f.* arystokracja; możnowładztwo; **-stokra'tisch**, *a.* arystokratyczny.

Arithme'tik rc., s. Re'chenkunst, Re'chnen rc.

A'rlesbeere, **A'rleskirsche**, *f.* jarzębina; **A'rlesbeerenbaum**, *m. Ng.* jarząb.

Arm, *a.* ubogi; biedny; (sehr) ubożuchny; nędzny; armer Wicht nieborak; biedak; chudzina; — an etwas ubogi w co; — machen zubożyć; arme Ritter, *Kk.* grzanki, reczuszki, placuszki; arme Ritter backen, *biedę klepać.

Arm, *m. Zk.* ramię; ręka od pięści aż do ramienia; barki od ramienia aż do przegubu łokciowego; den — brechen, *Hlk.* rękę złamać; (eines Flusses) ramię, lacha, odnoga rzeki; Jemandem unter die Arme greifen podchwycić kogo pod rękę; *dać mu pomoc; **A'rm-**, *a. Zk.* ramienny; ramieniowy; naramienny; (kleiner) ramionko; **A'rmvoll**, *m.* naręcze.

Arma'da, *f. Sw. Gsch.* flota wojenna (Hiszpańska).

Ar'm-Ader, *f. Zk.* żyła barkowa.

Armadi'll, *m. Ng.* żółwiec trojtaśmisty.

Armatu'r, *f.* armatura, zbroja, uzbrojenie.

A'rmband, *n.* naramiennik, bransoletka; **-mbein**, *n. Zk.* kość barkowa; **-mbinde**, *f.* binda, naręcznik; **-mbruch**, *m.* złamanie ręki; **-mbrust**, *f.* kusza, łuk; **-mbrustmacher**, *m.* samostrzelnik; **-schütze**, *m.* strzelec łuczny; kusznik; **Ae'rmchen**, *n.* ramionko.

Armee', *f.* wojsko; **Armee-**, *a.* wojenny; s. a. Heer, Hee'res-.

A'rmer, *m.* ubogi; die Armen, *pl.* ubodzy.

Ae'rmel, *m.* rękaw; etwas aus dem — schütteln wytrząść co z rękawa; **-melaufschlag**, *m.* wyłóg, wyłoga u rękawa, mankiet; **-melausschnitt**, *m.* wylot, rozpór w rękawie; **-melhemd**, **-melkleid**, **-melleibchen**, *n.*, **-melmantel**, *m.* koszula; **-melmuster**, *n.* forma na rękawy; **-melschnitt**, *m.* krój rękawa.

A'rmen-, *a.* ubogich; **A'rmenanstalt**, *f.* dom ubogich; szpital; **-menanwalt**, *m.* adwokat ubogich; **-menaufseher**, *m.* dozórca ubogich; **-menaufsicht**, *f.* dozór nad ubogimi; **A'rmenbüchse**, *f.* skarbonka, puszka na jałmużny dla ubogich.

Arme'nien, *n. Geog.* Armenia; **Arme'nier**, *m.* Ormianin; **Arme'nierin**, *f.* Ormianka; **Arme'nisch**, *a.* Ormiański; —, *ad.* po Ormiańsku.

A'rmenkasse, *f.* kasa ubogich; **-menordnung**, *f. Stw.* ustawa porządkowa dla ubogich; **-menpflege**, *f.* opieka ubogich, administracja jałmużny; **-npfleger**, *m.* opiekun ubogich, jałmużnik; **-nrecht**, *n. Rw.* prawo ubogich; **-nsache**, *f. Rw.* sprawa ubogiego oder ubogich; **-nschule**, *f.* szkółka ubogich; **-nschüler**, *m.* uczeń ze

szkółki ubogich; -nspeisung, *f.* karmienie ubogich; -nspital, *n.*, -nspittel, *m.* śpital ubogich; -nsteuer, *f.*, kolekta, ofiara; -nvater, *m.* ojciec, opiekun ubogich; -nverpflegung, *f.* opatrywanie ubogich; -nvorsteher, *m.* dozórca ubogich, przełożony nad ubogimi; -nwesen, *n.* interesa ubogich, instytucja ubogich.

A'rmfeile, *f.* pilnik z rączkami; -mfläche, *f. Zk.* powierzchnia barkowa; A'rmförmig, -martig, *a.* ramionowaty; -mhandschuh, *m.* narękawki żelazne; -mharnisch, *m.* pancerz naręczny; A'rmhöhle, *f. Zk.* pacha; -mlehne, *f.* poręcz; -mleuchter, *m.* żyrandol; świecznik z ramionami.

Ae'rmlich, *a.* biedny; nędzny; mizerny; *ad.* biednie, nędznie, mizernie; -mlichkeit, *f.* biedność, bieda.

A'rmloch, *m.* otwór do przesadzenie ręki; A'rmmuskel, *m. Zk.* muszkuł barkowy; -mschiene, *f.* naramienica, łubki do wstawiena kości złamanéj; -mschild, *m.* mała tarcza naręczna; -mschmuck, *m.* strojeną ręce; -sdick, *a.* grubości ręki; -sdicke, *f.* grubość ręki.

A'rmselig, *a.* nędzny, biedny, goły, mizerny; chudopacholski; -seligkeit, *f.* chudoba; mizerja; biedne położenie; (Kleinigkeit) bzdurstwo, ladaco.

A'rmsessel, -mstuhl, *m.* krzesło z poręczami; -mspange, *f.* bransolet; -mspeiche, -mspille, *f. Zk.* piszczel ręki, kość ramieniowa.

A'rmuth, *f.* ubóstwo; in — gerathen popaść w ubóstwo; -zeugniß, *n.* świadectwo ubóstwa.

Ae'rnte rc., s. E'rnte rc.

Aroma'tisch, *a.* aromatyczny; wonięjący; mocno a dobrze pachnący.

Arquebusa'de, *f. Hlk.* woda na rany.

Arrondi'ren, *va.*, s. A'brunden; -di'rung, zaokrąglenie.

Arre'st, *m.* areszt, więzienie; — legen auf etwas areszt klaść na co; założyć, zapowiedzieć; Arresta'nt, *m.* aresztant; Arreti'ren, *va.* aresztować, wziąć kogo pod areszt, oder do więzienia; Arreti'rung, *f.* aresztowanie, uwięzienie.

Arsch, *m. Zk.* § dupa, zadek, tyłek; A'rschbacke, *f. Zk.* półdupek, półrzytek; A'rschbacken, *pl.* półdupki; A'rschkerbe, *f. Zk.* rów na zadku; żłobek zadni; -schleder, *n. Bw.* fartuch w tyle (u gorników); -schloch, *n. Zk.* otwórzadni; sraka; dziurnik; otwór zadkowy; A'rschwisch, *m.* ucierka, papierek do ucierania na miejscu potrzebnym

Arsena'l, *n.* zbrojownia, arsenał; skład broni, cekauz; Arsena'l-, *a.* należący do arsenału.

Arse'nik, *m. Ng. Schdk.* arszenik; -nikblüthe, -nikblumen, *f. pl.* niedokwas arszeniku; -nikhaltig, *a. Ng. Bw.* mający w sobie arszenik; -niksauer, *a.*: -rer Kalk arsenian wapna; -niksäure, *f. Schdk.* oléj, kwas arszenikowy; -niksilber, *n. Bw.* srebro arszenikowe.

Art, *f.* rodzaj, gatunek; przyrodzenie, natura, ród, sposób, system, * skłonność, temperament, ład, tryb; obyczaj, przymiot; alles hat seine Art każda rzecz ma swoje przyrodzenie od. obyczaj swój; auf was für eine —? jakim sposobem? auf einerlei — jednakowo; Leute aller — wszelacy ludzie, różnego gatunku; auf meine — po mojemu; aus der — schlagen wyrodzić się; A'rtbegriff, *m. Philos.* wyobrażenie rodzajowe; A'rten, *vn.* (h.) wrodzić się w co, mieć przymiot, podobność; udać się; sich nach etwas arten kształcić się podług czego.

Arte'rie rc., s. Schla'gader rc.

Arte'sisch, *a. Geog.* artezyjski; arte'sischer Brunnen, *Ntl.* Artezyjskie źródło, Artezyjska studnia.

A'rtig, *a.* podobny, kształt czego mający; -artig —aty, —asty; steinartig kamieniasty; (den guten Sitten gemäß) stateczny; obyczajny; grzeczny; polityczny; (sein) statkować; (ansehnlich) znaczny; machen (civilisiren) wygrzecznić; -tigkeit, *f.* maniera; ładność, zgrabność; grzeczność.

Arti'kel, *m.* artykuł; część; (Geschlechtswort), *Spl.* artykuł, przedimek; Artikuli'ren, *va.* artykulować.

Artillerie', *f. Kw.* artylerja, działobitnia; -rie'schule, *f.* szkoła artylerji; -tillerie'-Oberst, *m.* pułkownik artylerji; -rie'park, *m.* tabor artyleryczny; -rie'pferd, *n.* koń artyleryczny; -tillerie'wagen, *m.* furgon; -ri'st, *m.* artylerzysta.

Artischo'cke, *f. Ng.* karczoch.

Arti'st, *m.*, Arti'stin, *f.* artysta; -ti'stisch, *a.* artystyczny, umniczy; -sche Erzeugnisse, *n. pl.* utwory umnicze; -tisches Eigenthum, *Rw.* własność artystyczna.

Arznei', *f.* lekarstwo; leki; (gebrauchen, nehmen) lekarstwo zażywać, dawać, używać lekarstwa; -nei'bereitung, *f.* robienie lekarstwa; przyprawa; -nei'buch, *n.* księga lekarska; -nei'glas, *n.* flaszeczka od lekarstwa; -nei'kästchen, *n.* szkatułka z lekarstwami, apteczka; -nei'kräuter, *n. pl.* zioła lekarskie; -nei'kügelchen, *n.* kołaczek; -nei'kunde, -nei'kunst, *f.* sztuka od. nauka lekarska; -nei'mittel, *n.* lekarstwo; środki lekarskie; -nei'pulver, *n.* proszek; -nei'taxe, *f.* taksa apteczna; -nei'trank, *m.* trunek apteczny; -nei'verständig, *a.* lekarskiéj nauki świadomy; -nei'wissenschaft, *f.* umiejętność aptekarska; -nei'zettel, *m.* recepta; Arzt, *m.* lekarz; Ae'rztlich, *a.* lekarski; —, *ad.* po lekarsku; A'rztlohn, *m.* zapłata lekarska.

Asa'nt, *m Ng.* (stinkender) asafetyda; smrodzeniec; (wohlriechender) benzoes, będźwin. [bestowy.
Asbe'st, *m. Ng.* asbest; **Asbe'st=**, *a.* as-
Asce't, *m. Kg.* asceta, człowiek wyłacznie pobożności oddany; **Asce'tisch**, *a.* ascetyczny. [blei, s. Wi'smuth.
Asch, *m.* donica; zlewak; zlewka; **A'sch=**
Ae'sche, *f.*, **Ae'schenbaum**, *m. Ng.* jesion pospolity; osina, osiczyna; —, *Ng.* (Fisch) lipień.
A'sche, *f.* popioł; (glühende) zarzewie; zu — brennen na popioł spalić; —, ** (Geld) pieniądze; **A'schenbrenner**, *m.* popielarz; **=schenbrod**, *n.* podpłomyk; **=schenbrödel**, *n.* *kopciuch; kopciuszek; **A'schfarbig**, **=grau**, *a.* popielaty; **A'schenerde**, *f.* zołowina; **=nfaß**, *n.*, **=ngrube**, *f.* beczka, dół na popiół; **=nhaufen**, *m.* kupa popiołu, pogorzelisko; **=nkasten**, *m.* komórka na popiół, skrzynia na popiół; **=nkrug**, *m.* urna, popielnica; **=nloch**, *n.* popielnik (w piecu); **=nzieher**, **=ntrecker**, *m. Ng.* (Stein) turmalin, tryp. [do wapna.
Ae'scher, *m.* kadź garbarska; dół garbarski
A'schermittwoch, *mf.* popielec; wstępna środa.
Ae'schern, *va.* w popiół obrócić; popiołem popruszyć; *Grb.* moczyć skóry w wapnie.
A'schgrau, *a.* popielaty; szaraczkowy; **A'schicht**, *a.* popielisty; **A'schig**, *a.* popiołem okryty; popielny, popielisty; **A'schkuchen**, *m. Kk.* podpłomyk; **=lauch**, s. Lauch, Schalo'tte; **=pflanze**, *f. Ng.* popielec; popielnik; **=tonne**, *f.* beczka na popiół; **=wurz**, *f. Ng.* biały jesieniec.
Aesen, *vn. Jäg.* żréć; szukać paszy.
Aeskula'pie, *f. Ng.* tojeść pospolita.
A'sien, *n. Geog.* Azja; **Asia't**, *m.* Azjatczyk, Azjanin, Azjata; **Asia'tisch**, *a.* Azjacki, Azjatycki.
A'spe, **Ae'spe**, *f. Ng.* osa, osika; osina; topoła; **=nbaum**, *m.* osika; osina; topola (drzewo); **=nblatt**, **=nlaub**, *n.* liść osinowy; liść topolowy; **=nwald**, *m.* osikowy las.
Aspha'lt, *m. Ng.* asfalt; smoła żydowska; **Aspha'lten**, **Aspha'lt=**, *a.* asfaltowy; **=phalti'ren**, *va. Bk.* asfaltować.
Asphodi'll, **=di'llwurz**, *f. Ng.* złotogłów; złotnik; kozie jajka.
Aspira'nt, *m.* aspirant, starający się o co; **Aspiratio'n**, *f. Spl.* aspiracja, przydech; **Aspiri'ren**, *va.* z przydechem wymawić.
Aß, *n.* as, tuz; (Gewicht) as, oczko.
Assecura'nt, *m.*, s. Versi'cherer; **=cura't**, *m.* s. Versi'cherter; **=cura'nz**, *f.* assekuracja, zabezpieczenie; **Assecura'nz=**, *a.* assekuracyjny; **=ra'nzcompagnie**, **=ra'nzgesellschaft**, *f.* towarzystwo assekuracyjne; **Assecura'nzbrief**, **=ra'nzschein**, *m.* assekuracja; bilet assekuracyjny; **=ranzcontor**, *n. H.* bióro assekuracyjne; **=ra'nzconto**, *n.*, **=ra'nzrechnung**, *f.* rachunek assekuracyjny; **=ra'nzmäkler**, *m.* stręczyciel assekuracji; **=ra'nzprämie**, *f.* premia assekuracyjna; **=curi'ren**, *va.* zaassekurować.
A'ssel, *f. Ng.* skórek; stonóg; stonożka.
Assenti'ren, *va. Kw.* wybierać, odstawiać, brać do wojska; **=nti'rung**, *f.* przyjmowanie, wybieranie, zaciąg, branie do wojska.
Asse'ssor, *m.* asesor; **=sesso'rin**, *f.* asesorowa, asesorka; **=sessora't**, *n.*, **=sessu'r**, *f.* asesorstwo.
Assigna'nt, *m.* asygnant; przekazujący.
Assigna'te, *f.* asygnata; bilet kassowy; **=gnatio'n**, *f.* asygnacja, wzkazanie, przekaz; **=gni'ren**, *va.* asygnować; przekazać.
Assimilatio'n, *f.* przypodobnienie; **Assimili'ren**, *va.* asymilować, przypodobnić.
Assi'sen, *f. pl. Rw.* assyzy; sąd przysięgłych.
Assiste'nt, *m.* asystent; pomocnik; **=iste'nz**, *f.* asystencja, pomoc; poczet, orszak towarzyszący; **=iste'nzarzt**, *m.* lékarz pomocniczy; podlekarz; **=isti'ren**, *va.* (h.) asystować, pomagać, towarzyszyć.
Associatio'n, *f. H.* asocjacja, stowarzyszenie się; łączanie się; **Associé**, *m.* towarzysz; spólnik.
Assona'nz, *f. Dtk.* asonancja.
Assortime'nt, *n. H.* dobór towarów; **=sorti'ren**, *va.* dobierać; (sich) opatrzyć się w dobór towarów.
Asy'l, *n.* przytulisko.
Assy'rien, *n. Geog.* Asyrja; **Assy'rier**, **Assy'rer**, *m. Geog.* Asyryjczyk; **Assy'risch**, *a.* Asyryjski.
Ast, *m.* gałąź; gałązka; kolanko; sęk; **Ae'stchen**, *n. dim.* gałązka, sęczek, gałązeczka. [woło oczy.
A'ster, *f. Ng.* aster; **A'stern**, *f. pl.* astry;
Aesthe'tik, *f.* estetyka; **=tiker**, *m.* estetyk; **=tisch**, *a.* estetyczny.
A'sthma, *n. Hlk.* astma; zatkanie na piersiach; **=ma'tiker**, *m.* astmatyk; **Astma'tisch**, *a.* astmatyczny.
A'stholz, *n.* drzewo gałązkowe; **Ae'stig**, *a.* gałęzisty; rozłożysty; kolankowaty; **A'stknorren**, *m.* sęk w drzewie; **Ae'stling**, *m.* gałąźnik; **A'stloch**, *n.* dziura od sęka, co wypadł; **=los**, *a.* bez gałęzi; **=morchel**, *f. Ng.* siedun; **=reich**, *a.* pełen gałęzi, gałęzisty; **=reichthum**, *m.* gałęzistość.
Astrolo'g, *m.* gwiazdowieszczek; **=logie'**, *f.* astrologja; **Astrono'm**, *m.* gwiazdarz, gwiazdoznawca; **=nomie'**, *f.* gwiazdarstwo; **=no'misch**, *a.* astronomiczny.
A'stständig, *a.* gałęziowy; **A'ststiel**, *m. Ng.* sadzak; **=stummel**, *m.* konar; **=werk**, *n.* gałęzie, chróst; **=wurzel**, *f.* korzeń gałęzi, gałąź przy wyjściu z pnia; **Ae'sung**, *f.* żér; pasza; s. a. A'ßung 2c.
Aß, *n. Ktsp.* as; tus; (Gewicht) miara.
A'ßung, **Ae'ßung**, *f. Jäg.* żerowanie; pasienie się; jedzenie.

Athei'st, *m.* ateista, ateusz; **-isterei'**, *f.*, **Athei'smus**, *m.* ateizm, bezbożność; **-i'stisch**, *a.* ateuszowski, bezbożny.

A'them, *m.* oddech; dech; odetchnienie; aus vollem — co tchu; co tchu staje; — holen dychać, oddychać; **A'them-**, *a.* oddechowy; **A'thembar**, *a.* oddychalny; -re Luft gaz oddychalny; **-mbeschwerde**, *f. Hlk.* (haben) mieć ciężki oddech; **-mförderer**, *m.* oddychadło; **-mholen**, *n.* oddychanie; **-mlos**, *a.* bez tchu, zatchniony, zadyszany; zadyszały, udyszony; **-mlosigkeit**, *f.* zatchnienie; **-mzug**, *m.* odetchnienie; oddech; oddychanie; tchu wydanie; in Einem —ge jednym tchem.

Athe'n, *n. Geog.* Ateny; **Athe'ner**, **Athenie'nser**, *m.* Ateńczyk; **Athe'nisch**, **Athenie'nsisch**, *a. Geog. Gsch.* Ateński.

Ae'ther, *m. Ntl.* eter; **Aethe'risch**, *a.* eteryczny; *delikatny.

Athle't, *m.* atleta; szermierz; **Athle'tik**, *f.*, s. Ri'ngekunst; **-tisch**, *a.* atletyczny.

A'thmen, *va.* u. *vn.* (h.) dychać, oddychać, odetchnąć, dech puścić; reine Luft — czystém powietrzem oddychać; **A'thmen**, *n.*, **A'thmung**, *f.* oddychanie; **-mungs-**, *a.* oddechowy; **A'thmungs-Appara't**, *m. Hlk.* przyrząd oddechowy.

Atla'ntisch, *a. Geog.* Atlantycki; **-tisches** Meer Ocean Atlantycki.

A'tlas, *m. Litt.* (Kartensammlung) atlas; *Geog.* Atlas (góry w Africe).

A'tlaß, *m.* (Zeuch) atłas, materja jedwabna.

A'tlaß-, **A'tlaßartig**, **A'tlassen**, *a.* atłasowy; **A'tlaßband**, *n.* wstążka atłasowa; **A'tlaßblume**, *f. Ng.* miesięcznica trwała; miesiącznik trwały; **A'tlassen**, *a.* atłasowy; **A'tlaßholzbaum**, *m. Ng.* atłasowiec; **-ßstoff**, s. A'tlaßzeuch; **-ßstreifen**, *m.* pręga atłasowa; **-ßzeuch**, *m.* materja atłasowa.

Atmosphä're, *f. Ntl.* atmosfera, powietrzokrąg; **-sphä'risch**, *f. Ntl.* atmosferyczny.

Ato'm, *n.* atom, nierozdzielna cząsteczka.

Atta'ke, **Attaki'ren**, s. A'ngriff 2c.

Attenta't, *n.* zamach; **-ntä'ter**, *m.* zbrodzień; złoczyńca, porywający się na kogo, na czyje życie.

Atte'st, **Attesta't**, *n.* atest; zaświadzenie; **-testi'ren**, *va.* zaświadczyć, atestować.

A'ttich, *m. Ng.* chebd; **-tichbeere**, *f. Ng.* chebdowa jagoda.

A'ttisch, *a. Alt.* atycki; attischer Witz, *dowcip smaczny, trafny.

Attractio'n, *f. Ntl. Stk.* attrakcja, przyciąganie; **Attractio'ns-**, *a.* attrakcyjny.

Attribu't, *n.* atrybut, własność, cecha [przyznana.

Atz, **A'tzung**, *f. Jäg.* żób.

Ae'tzbar, *a.* dający się napuścić gryzącą cieczą; poddający się gryzącéj cieczy; **Ae'tzbild**, s. Ae'tzzeichnung; **Ae'tzdruck**, *m.* pierwszy odcisk miedziorytu na próbę.

A'tzel, *f. Ng.* sroka; (Perrücke) peruka, gwarek; szczebiot.

A'tzen, *va.* karmić, paść, wabić, nęcić, [ludzić.

Ae'tzen, *va.* ecować, serwaserem sztychować; **Ae'tzend**, *ppr.* u. *a.* wygryzający, wyżerający; **Ae'tzgrund**, *m.* blacha powlekana pewnym gatunkiem pokostu; **-tzkali**, *n. Schdk.* gryzący potaż; **-tzkraft**, *f.* moc gryząca (płynu); **-tzkunst**, *f.* sztuka rytowania serwaserem; **Ae'tzlauge**, *f.* ług wygryzający, bejc; **-tzmittel**, *n.* środek wygryzający, kaustyczny; *Hlk.* lekarstwo wytrawiające; kaustyk; **Ae'tznadel**, *f.* igiełka do rytowania; **-tzstein**, *m.* potaż żrący; **-tzwasser**, *n.* serwaser; kwas saletrowy; **-tzzeichnung**, *f.* rysunek kaustyczny.

A'tzung, *f.* karmienie, ponęta, nęta.

Ae'tzung, *f.* wyżeranie, wygryzanie.

Au, au weh! *int.* au! ajaj! ojoj! ah! ach!

Auch, *ad.* i, też, także; wenn — chociaż; lubo; was — cokolwiek bądź; wo — gdziekolwiek bądź; — nicht ani; so — jakkolwiek; so groß er — ist jakkolwiek jest wielki; ich — nicht i ja nie; sowohl — als auch nie tylko — lecz nawet; lecz i, lecz także; wer — nur ktokolwiek bądź.

Auctio'n, *f.* aukcja, sprzedaż publiczna; **Auctiona'tor**, *m.* aukcjonator; **-tionscatalog**, *m.* katałog aukcyjny; **-tioni'ren**, *va.* licytować, sprzedawać na licytacji; **-tio'nspreis**, *m.* cena licytacyjna; **Auctio'nssaal**, *m.* sala aukcyjna.

Audie'nz, *f.* audjencja, posłuchanie; um — nachsuchen prosić o audjencję; **Audie'nz-**, *a.* audjencjonalny, posłuchalny.

Auditeu'r, *m. Kw.* podsędek pułkowy.

Audito'rium, *n.* (Hörsaal) audytorjum (sala); słuchacze, zgromadzenie.

Au'e, *f.* błonie, pastwisko; dolina.

Au'erhahn, *m. Ng.* głuszec; **-rhenne**, *f.* głuszec samica; głuszyca; **-rkuh**, *f.* żubrzyca; turzyca; **-rochs**, *m. Ng.* żubr; byk dziki; tur.

Auf, *præp.* (mit *Dativ* [wo?] u. *Accusativ* [wohin?]: na; (Zeit) na, od, w, z; — die Minute na minutę; — der Stelle natychmiast; auf's Neue na nowo; bis — Wiedersehen! aż do zobaczenia!; — den Pfennig do ostatniego pieniężka; — (gemäß, für) na, za; — Zinsen na procent; — Borg na kredyt; — Befehl za rozkazem; — (bei) na; — Ehre na honor; — gut Glück na los szczęścia; auf Deutsch po niemiecku; auf Polnisch po polsku; — (hinauf, nach, hin) ku, w, pod; bergauf ku górze; zwgorę; pod górę; von Jugend — od pierwszéj młodości (daléj); von unten — od dołu zacząwszy; — (an) na, od; blind — einem Auge ślepy na jednem oku; — einmal na jeden raz; razem; od razu; auf's Höchste najdaléj; das hat nichts — sich to nic nie znaczy; die Thür ist —

drzwi otwarte; er ist schon auf (-gestanden) już wstał; wohl — sein przy dobrém być zdrowiu; — ein ander Mal na drugi raz; innego czasu; — die Hälfte na pół, na połowę od. połowicą.
Auf! *int.* nuż! nuże! wstań! Glück auf! szczęść Boże! zdarz Boże!
Auf daß, *conj.* aby, ażeby, by, iżby, żeby.
Au'fackern, *va.* wyorać; -**farbeiten**, *va.* wyrobić; wypotrzebować; -**fathmen**, *vn.* (h.) odetchnąć, wydać oddech; -**fbacken**, *va. irr.* (h.) spiec, popiec, wypiec; (von Neuem backen) na nowo piec; -**fbahren**, *va.* na mary złożyć; -**fbauen**, *va.* zbudować; -**fbäumen**, *va.* nawijać osnowę na nawój tkacki, na krosna; sich — wspinać się do góry (jak koń); -**fbearbeitung**, *f.* (der Erze), *Httk.* przygotowanie rud; **Au'fbefinden**, *vr. irr.* (h.) już nie spać; er befindet sich schon auf już wstał; -**fbehalten**, *va. irr.* (h.) zachować, dochować, schować, zatrzymać; (Hut) zostawić kapelusz na głowie, niezdejmować go; -**fbeißen**, *va. irr.* (h.) rozgryźć, zgryźć co; **Au'fbeizen**, *va.* wryć, nabejcować na czém.
Au'fbereitung, *f.* (der Erze), *Httk.* oczyszczanie rudy; -**reitungs-We'rkstätte**, *f.* oczyszczalnie rudy.
Au'fbersten, *vr. irr.* (f.) rozpęknąć się na poły, rozpuknąć się.
Au'fbessern, *va.* poprawiać, poprawić; ulepszać, ulepszyć.
Au'fbewahrbar, *a.* chowalny; -**bewahren**, *va.* (h.) zachować, schować, przechować; -**bewahrung**, *f.* zachowanie, przechowanie, przechowek; -**bewahrungsort**, *m.* schówka, schowalnia.
Au'fbiegen, *va. irr.* (h.) zagiąć, odgiąć; rozgiąć; -**biegung**, *f.* odgięcie, odginanie; -**bieten**, *va. irr.* (h.) wezwać; zaciągać; zebrać; (Kräfte) dobywać siły; sich — lassen, *Kg.* dać na zapowiedzi; -**bietung**, *f.* wezwanie, zaciąg, nakaz do ruszenia się; —, *Kg.* (von Verlobten) zapowiedź; (der Kraft) wysilenie; -**binden**, *va. irr.* (h.) podwiązać; (befestigen) u góry, na wierzch przywiązać; (zusammenbinden) powiązać, opasać; (öffnen) rozwiązać; (Jmdm. etw.), *nieprawdę komu powiedzieć; uwodzić kogo czém; -**blähen**, *va.* nadymać, nadąć, odymać; (sich) nadymać się; -**blasen**, *va. irr.* (h.) rozdmuchnąć, rozdymać, rozdąć; nadąć powietrzem, wionąć; (sich), s. Au'fblähen (sich); (zum Tanze) zatrąbić do tańca; -**blättern**, *va.* rozwinąć karty; rozlepić listki; aufgeblätterte Rose róża z rozwiniętemi listkami; (Stelle im Buche) rozlepiać miejsce w książce; -**fbleiben**, *vn. irr.* (f.) czuwać, czuć; niespać; (offen bleiben) zostać otworem.
Au'fblick, *m.* spojrzenie w górę; -**blicken**, *vn.* (h.) podnieść oczy do góry, spojrzeć do góry; -**blinken**, -**blitzen**, *vn.* (h.) zabłysnąć, zajaśnieć; **Au'fblinzeln**, *vn.* (h.) zamigotać; -**blühen**, *vn.* (f.) rozkwitnąć, rozkwitać; *odżywiać się; —, *n.* zakwitnienie, rozkwit, wzrost; -**fbohren**, *va.* rozwiercić, wywiercić na nowo; -**bojen**, *va. Sw.* (ein Schiff) okrętowi ująć ładunku, ciężaru; -**borgen**, *va.* (h.) narobić długów, poborgować; -**borgung**, *f.* poborgowanie; **Au'fbraten**, *va. Kk.* na nowo przepiekać, odpiekać; -**brauchen**, *va.* spożyć, wyszafować; wypotrzebować; -**brauen**, *va.* wypotrzebować na browar; -**brausen**, *vn.* (f.) burzyć się, zawrzéć; *unieść się gniewem, zapalić się gniewem; —, *n.* wybuch, wybuchnienie, burzliwość; -**brausend**, *ppr.* popędliwy, *prędki, gwałtowny, opryskliwy; -**brechen**, *va. irr.* (h.) rozłamać, wyłamać, gwałtem otworzyć; (Thür) wysadzić drzwi; (Brief) list rozpieczętować, odpieczętować; —, *vn.* (f.) (sich öffnen) otworzyć się; otwierać się; halbaufgebrochene Rose róża w pół wychylona; das Geschwür bricht auf, *Hlk.* wrzód rozpękł się; das Eis bricht auf lód pęka, rusza, puszcza; (fortgehen) ruszyć w drogę; ein Reh —, *Jäg.* wypatroszyć sarnę; —, *n.* otworzenie; (der Flüsse) puszczenie rzek zamarzłych; (der Blumenknospen) rozkwitnienie; (Abreise, Abmarsch) ruszenie z obozem w drogę; odjazd.
Au'fbreiten, *va.* rozpostrzéć; rozłożyć na czém; **Au'fbrennen**, *va. irr.* (h.) popalić; (verbrennen) dopalić, spalić, wypalić; (Zeichen) cechę od. piętno wypalić żelazem rozpalonem; Jmdm. 10 Hiebe —, **wypalić komu 10 plag; —, *vn.* (f.) (aufflackern) zapalić się płomieniem; -**bringen**, *va. irr.* (h.) (einen Kranken), *Hlk.* uzdrowić, przywrócić do zdrowia; (Baum, Kind, Thier) wychować, uratować, ocalić drzewo, dziecko, zwierzę; (Geld) zdobyć się na pieniądze; (Schiffe), *Sw. Kw.* zabrać okręt; chwytać okręty; (etwas Neues) co nowego wzniecić; dagegen läßt sich nichts — nie ma co przeciwko temu powiedzieć; (aufregen) rozgniewać kogo.
Au'fbrodeln, *vn.* (f.) wrzéć i bąble do góry wyrzucać.
Au'fbruch, *m.* rozpuk; otwór; (Abreise) odjazd, odejście; (eines Wildes), *Jäg.* wypatroszenie zwierzyny.
Au'fbrühen, *va.* (Wäsche) zaparzyć chusty.
Au'fbrüllen, *vn.* (h.) zaryczéć; —, *va.* (Jmdn.) rykiem obudzić kogo; -**brummen**, *vn.* (h.) mruknąć; -**buden**, *va.* budy wystawić; -**bügeln**, *va.* odprasować żelazkiem (to, co się zmięło); -**bürden**, *va.* obciążać, obrzemienić; narzucić; (beschuldigen) zwalić, kłaść, składać na kogo; -**bürdung**, *f.* obarczenie; zwalenie winy; -**bürsten**, *va.* zaczesać do góry; podczesać szczotką; **Au'fdamen**, *va.* (Stein) nakryć damę, dwie bierki złączyć; -**dämmen**, *va.*

groblę, wał usypać; -dämmern, *vn.* (f.) świtać, zacząć dnieć; -dampfen, *vn.* (f.) parować do góry.
Au'fdauern, *vn.* (h.) wstrzymywać się od spania; wytrzymać bez snu.
Au'fdeckarbeit, *f. Bw.* robota odkrywana; odkrywka.
Au'fdecken, *va.* nakryć, rozpostrzeć; (Tischtuch) obrus nakryć; (aufheben) odkrywać, odkryć; odrzeć (dach); (bekannt machen) objawić, wynurzyć, wyjawić, odkryć, wykryć; -deichen, *va.* groblę podwyższyć; -dingebrief, *m.* kontrakt terminowania; warunki przyjęcia na naukę; -dingegeld, *n.* opłata wzięcia do terminu, na naukę; -dingen, *va. irr.* (h.) oddać chłopaka do uczenia się rzemiosła; *f. Au'fschelten; -docken, *va.* nawijać na wałek.
Au'fdonnern (sich), *vr.* nastrzępić się; dziwacznie się wystroić; -drängen, *va.* rozpierać, rozeprzeć; (Thür) gwałtem dobyć drzwi; der Gedanke drängt sich mir auf myśl mimo woli przychodzi mi do głowy; -drehen, *va.* wśrubować, przykręcić co na co, do czego; (öffnen) rozkręcić; odkręcić, odśrubować; (Schlüssel) przekręcić klucz; -dreschen, *va. irr.* (h.) wymłócić, domłócić; **Au'fdrieseln** (sich), *vr.* (h.) strząpić, nastrząpić się; -dringen, *va. irr.* (h.) narzucić komu co; (Jmdm. seine Meinung) narzucić gwałtem swą opinią; (sich) natrętnym być, nalegać, naprzykrzać się; **Au'fdringlich**, *a.* natrętny; -dringlicher, -fdringling, *m.* wtrąt; narzut; -fdringliche, *f.* wtrątnica; **Au'fdringlichkeit**, *f.* natręctwo, natrętność; -drucken, *va.* wypieczętować; (Siegel, Petschaft) pieczęć na liście; *Bchdr.* wypotrzebować drukowaniem; -druckung, *f.* wyciśnienie, wybicie; -drücken, *va.* (Geschwür), *Hlk.* wydławić wrzód, wycisnąć; (Nuß) orzech zdławić; rozgnieść; (mit der Feder) nacisnać, przycisnać pióro; **Au'fducken**, *va.* wynurzyć, raptem podnieść głowę nachyloną; (sich) raptem się na chwilę pokazać.
Au'fdunsten, *vn.* (f.) parować; ulatniać się; -dünsten, *va.* ulatniać; **Au'feggen**, *va. Ldw.* rozbronować, przebronować.
Aufeina'nder, *ad.* jeden na drugim, na sobie; — fügen spajać co z czém; — folgen po sobie następować; — stoßen spotkać się z sobą; -eina'nderfolge, *f.* następstwo z kolei.
Au'feisen, *va.* lód rozcinać; przeręble robić, lód rozbijać; (Teich, Fluß) wyrąbać lód na stawie, na rzece; -eisen, *n.* wyrębywanie lodu.
Au'fenthalt, *m.* (wo) pobyt, bytność; siedlisko, przemieszkiwanie; mieszkanie; (Verzögerung) zatrzymanie; zwłoka; -enthaltskarte, *f.* karta pobytu; -enthaltso'rt, *m.* miejsce pobytu.
Au'ferbauen *rc.*, f. Erbau'en *rc.*; **Au'ferlegen**, *va.* nadać, nakazać, nakłaść, nałożyć, na kogo włożyć; **Au'ferlegung**, *f.* nałożenie, nakaz; -erstanden, *pp.* zmartwychwstały; powstały; -erstehen, *va. irr.* (f.) zmartwych powstać, zmartwychwstać; -erstehung, *f.* zmartwychwstanie; powstanie od umarłych; -erwachen, *vn.* (f.) obudzić się ze snu śmiertelnego; **Au'ferwecken**, *va.* wskrzesić, wskrzeszać (od) umarłych; do żywota przywrócić, wzbudzić; -erwecker, *m.* wskrzesiciel; **Au'ferweckung**, *f.* wskrzeszenie (ku żywotowi); -erziehen, *va. irr.* (h.) wychować, hodować; dać wychowanie; -rziehung, *f.* wychowanie.
Au'fessen, *va. irr.* (h.) zjeść, zjadać, dojadać; -fädeln, *va.* ozkręcić, nitki wyskubać, rozsnuć; -ffahren, *va. irr.* (h.) jadąc otworzyć, rozjechać, rozjeżdżać; nawozić, nawieść; (vor Schrecken) wzdrygnąć się, podskoczyć od strachu; (im Schlafe) porywać, zrywać się we śnie; (auf den Grund), *Sw.* utknąć na dnie okrętem; uwięznąć; —, *vn.* (f.) pod górę (wzgórę) jechać, wzjechać; (vom Stuhle) porwać się z krzesła; (zornig) być porywczym do gniewu; wpaść w gniew; auffahrend popędliwy do gniewu; auffahrendes Wesen popędliwość; (zum Himmel) wstąpić w niebo; **Au'ffahrt**, *f.* wjechanie na górę; (gen Himmel) wstąpienie wgórę; wstąpienie, wjazd; zjazd; wstęp; **Au'ffahrtsstollen**, *m. Bw.* sztolnia wjazdowa.
Au'ffallen, *va. irr.* (h.) (sich den Kopf) rozbić sobie głowę; —, *vn.* (f.) padać na co; (auffällig sein), *uderzyć; -ffallend, *ppr.* uderzający, zadziwiający; znaczny; jasny, jaskrawy; —, *ad.* dziwnie; **Au'ffällig**, f. Au'ffallend.
Au'ffangen, *va. irr.* (h.) nadstawić i chwytać; łapać; uchwycić; (Brief) przejąć list; -färben, *va.* na nowo ufarbować; -fasen, -fasern, *va.* na włókna podzielić; -fassen, chwytać, złapać, uchwycić, pojąć; (Wort) słówko uchwycić; gut aufgefaßt dobrze uchwycony; **Au'ffassung**, *f.* uchwycenie; -ngsvermögen, *n.* władza pojmowania; -feilen, *va.* rozpiłować; -fiedeln, f. Au'fgeigen; **Au'ffindebuch**, *n.* repertorjum; skorowidz; -finden, *va. irr.* (h.) znaleźć, wynaleźć, wyszperać; -firnissen, *va.* odpokostować (na nowo); -fischen, *va.* wyłowić, ułowić; *podchwycić, wyczerpnąć; -flackern, *vn.* (f.) migającym płomieniem zapalić się; -flammen, *vn.* (f.) zapalić się, płomieniem wybuchnąć; wspłonąć; (in Begeisterung), *wpaść w nadzwyczajny zapał; **Au'fflattern**, *vn.* (f.) podlatywać, podlecieć; -flechten, *va. irr.* (h.) do góry zapleść; (auflösen) rozpleść, rozkręcić; -flechtung, *f.* (der Haarflechten) rozpleciny; rozpletki. [na co.
Au'fflicken, *va.* łatę kłaść, oder przyszyć

Au'ffliegen, *vn. irr.* (f.) podlecieć, wylecieć do góry; wzbić się do góry, oder na powietrze; (Rauch) z dymem pójść w górę; (schnell geöffnet werden) raptem się otworzyć; **Au'ffliegen**, *n.* podlecenie, wybuchnięcie; **=flimmern**, *vn.* (f.) zabłysnąć, zamignąć.

Au'fflug, *m.* wzlot, wzlecenie.

Au'ffordrerer, *m.* wywołacz; wyzywacz; **Au'ffordern**, *va.* wezwać, wyzwać, zapraszać do czego; (Dame zum Tanze) damę prosić do tańca; au'ffordernd wezwawczy; **=forderung**, *f.* wezwanie; odezwa; **=formen**, *va.* na formę wbić, formę dawać (kapeluszowi); **=fressen**, *va. irr.* (h.) pozrzéć, pożerać, wyzrzéć, wyjeść; aufgefressen pożarty, zniszczony.

Au'ffrieren, *vn. irr.* (f.) (auf etwas) przymarznąć na czém; **=frischen**, *va.* odświeżyć, odnowić; **=führbar**, *a.* (Theaterstück) mogący być wystawionym; **=führen**, *va.* zawozić (wgórę); (Haus) wystawić oder wywieść dom; (Wache) zaprowadzić wartę; (Musik) wystawić, dać muzykę; (Tanz) taniec przedstawić; (neues Stück) przedstawić, grać, dać nową sztukę; (sich) sprawować się, postępować; **Au'fführung**, *f.* zatoczenie, zawiezienie; wystawienie, wyprowadzenie; (Benehmen) sprawowanie się, postępki; **=führungszeugniß**, **=führungsatte'st**, *n.* świadectwo sprawowania się.

Au'ffüllen, *va.* dopełnić, dopełniać; (auf Flaschen) zlać w butelki; **Au'ffüllung**, *f.* dopełnienie, dolanie, napełnienie; **Au'ffüttern**, *va.* wypaść, wypasać; *wychować, wykarmić.

Au'fgabe, *f.* zadanie, zadana robota; (von Räthseln, Fragen) zapytanie, zagadka, problema; (einer Festung), *Kw.* poddanie fortecy oder twierdzy; **=gabeln**, *va.* (h.) na widełki wziąć; na widełki brać; (ausfindig machen), *złowić; *wyszperać, zdybać.

Au'fgabe=Po'st, *f.* poczta podawcza; **Au'fgabe=Recepi'sse**, *f.* dowód doręczenia; rewers oddawczy.

Au'fgackern, *vn.* (h.) gdakaniem obudzić.

Au'fgähnen, *vn.* (h.) poziewnąć. [się.

Au'fgähren, *vn.* (h.) fermentując podnosić

Au'fgang, *m.* (der Sonne) wschód (słońca); (Ort) wschód; gen — na wschodzie; (Aufwand) rozchód; wydatek; **=gattern**, *va.* znaleźć, wynaleźć; **=fgeben**, *va. irr.* (h.) zadać, podać; (Stadt, Festung) poddać miasto, fortecę; (Geist) ducha oddać; skonać, umrzéć; (zu thun auftragen) zadać, zlecić; (Räthsel) zadać komu zagadkę; (fahren lassen) opuścić, porzucić, co zaniechać; (Vorhaben) odstąpić zamysłu; (Amt) urząd swój złożyć; służbę kwitować; (einen Kranken) opuścić, odstąpić chorego; **=geber**, *m.* podawca, zadawca.

Au'fgeblasen, *pp.* wydęty, nadęty, wzdęty, odęty; *napuszony, dumny; **=geblasenheit**, *f.* *nadętość; pycha; **=geborsten**, *pp.* rozpękły; **=gebot**, *n. Kg.* zapowiedź, wezwanie, odezwa; allgemeines — in Polen, *Gsch. Kw.* pospolite ruszenie, zaciąg; **=geboten**, *pp.* zapowiedziany; **=gebracht**, *pp.* (erzürnt) rozgniewany, markotny, rozsrożony; (sein) rozzłościć, nasierdzić się.

Au'fgebung, *f.* zadanie, podanie; (eines Amtes) złożenie urzędu.

Au'fgedinge, *n.* przyjście do terminu; odpłata od terminatora.

Au'fgedunsen, *pp.* nabrzmiały, nabrzękły; (fett, feist) nadęty; **Au'fgedunsenheit**, *f.* obrzmienie, nabrzmiałość; **=gegangen**, *pp.* weszły, zeszły; **=gehäuft**, *pp.* do kupy zebrany, zgromadzony; **=gehen**, *vn. irr.* (f.) wznieść, wschodzić; (in die Höhe steigen) wznosić się, podnosić się; (in Rauch), *z dymem pojść; (im Feuer) spłonąć w ogniu, w dym; das Getreide ist aufgegangen zeszło, weszło zboże; der Teig geht auf podnosi się ciasto; (Eis) tajać, topnieć; die Naht geht auf szew puścił; (sich öffnen) rozwijać się, rozkwitać; (verbraucht werden) wychodzić, wyjść, spotrzebować się; viel — lassen wiele wydawać; zwei in zwei geht auf, *Rk. Gl.* więcéj dwa mniéj dwa znoszą się; gegen einander — lassen jedno drugiem nagradzać.

Au'fgehoben, *pp.*, s. Au'fheben; aufgeschoben ist nicht —, *choć się przewlekło, to nie uciekło.

Au'fgeigen, s. Au'fspielen.

Au'fgeklärt, *pp.* światły; oświecony; **=geklärtheit**, *f.* uczoność; światło; **Au'fgeklärtsein**, *n.* oświecenie.

Au'fgeld, *n. H.* ażjo; laża, naddatek.

Au'fgelaufen, *pp.* (v. Au'flaufen): **=fene** Kosten, *pl.* koszta wynikłe od. narosłe.

Au'fgelegt, *pp.* (sein wozu) być skłonnym do czego; neu — (Buch) na nowo wydany; **=geleiten**, *va.* (Jmdn.) poprowadzić kogo na górę; **=geräumt**, *a.* wypogodzonego umysłu, wesołego ducha; **=tes** Wesen, *wesołość; (Waarenlager), *H.* wyprożniony, rozprzedany, wyprzedany; (Zimmer) uprzątniony pokój; **Au'fgeräumtheit**, *f.* wesołość; **Au'fgerichtet**, *pp.* *pocieszony, podźwigniony; **=geschau't**, *int.* baczność! wara! **Au'fgeschoben**, *pp.* odłożony, zawieszony, odroczony; **=geschürzt**, *pp.* podkasały; **Au'fgeschwollen**, *pp.* opuchły; **=gestutzt**, *pp.* stósowany; **=geweckt**, *pp.* obudzony; *wesoły, ochoczy; rzeski, żywy; **=ter** Kopf mądra głowa; **=gewecktheit**, *f.* wesołość; żywość; **Au'fgeworfen**, *pp.* narzucony; **=fene** Nase nos zadarty; **=fene** Lippen wywalone wargi; **=gießen**, *va. irr.* (h.) nalewać, polewać, wlewać, rozlać po wierzchu; **=gießer**, *m. Httk.* polewacz;

Au'fgießlöffel, m. łyżka do polewania; -glänzen, vn. (s.) zabłyszczéć, zajaśniéć; Au'fgleiten, vn. (s.) pośliznąć się na co; -glimmen, vn. irr. (s.) zatlić się znowu; -glühen, vn. (s.) rozżarzyć się; -graben, va. irr. (h.) okopać; (ausgraben) wykopać, dokopać się; -greifen, va. irr. (h.) pochwycić, schwytać.

Au'fgriff, m. Gymn. chwyt na wierzchu (nadchwyt).

Au'fgrünen, vn. (s.) zazieleniéć; odzieleniéć; -fgrunzen, va. (Jmdn.) kwikiem, krząkaniem kogo obudzić; -gucken, vn. (h.) spójrzéć do góry.

Au'fguß, m. nalanie; infuzja; nalewek; (heißer) napar; Au'fgußthierchen, n. Ng. wymoczek.

Au'fhaben, va. u. vn. irr. (h.) miéć na głowie; (Hut) miéć kapelusz na głowie; (nichts) nie miéć nic na głowie; być z gołą głową; -hacken, va. rozkopać, rozbijać; (mit dem Schnabel) rozdziobać; aufgehackt posiekany, posieczony.

Au'fhäkeln, va. rozpiąć haftkę; -haken, va. odhaczyć; na haku zawiesić; -halsen, va. (Jmdm. etwas) na szyję (kark) komu co włożyć; (sich etwas) na kark sobie co sprowadzić; -halten, va. irr. (h.) wstrzymać; (Dieb) zbiegłego złodzieja przytrzymać; halten Sie mich nicht auf! niewstrzymuj mię, nie bałamuć mię! daj mi pokój! (hemmen, hindern) bałamucić, przeszkadzać, zawadzać; (sich) bawić się nad czém; zatrzymywać się; (tadeln) natrząsać się z czego; sich eine Zeit lang wo — przebywać, pobyć; (offen halten) przytrzymać, otworem trzymać; -haltung, f. wstrzymywanie, zatrzymanie; -hämmern, va. młotem rozbić (co spojonego); przybić na co; bijąc młotem obudzić; —, vn. (h.) młotem walić; -hängen, va. irr. (h.) (Rock) suknią powiesić; (Dieb) złodzieją powiesić; (sich) obwiesić się, powiesić się; (Wäsche) bieliznę porozwieszać; (Jmdm. etwas), *wmówić co w kogo; nałgać komu; Au'fhängemuskel, m. Zk. wieszadełeczek; -harken, va. Ldw. rozgrabić; zgrabić na kupę; -haschen, va. pochwycić, złapać; (Neuigkeit 2c.), *uchwycić nowinę jaką, itd.; -haspeln, va. zmotać; (sich), *z biedą się wyzgrzebać; -hauen, va. irr. (h.) przerąbać, rozcinać; zrąbać; —, vn. (aufschlagen) walić w co; -häufeln, va. obsypywać, okopywać; (Erde um Kartoffeln) kupkami sypać ziemię koło ziemniaków; -häufen, va. wierzchowato nasypać, nagromadzić; -häufung, f. nasypanie, zgromadzenie do kupy; aufgehäuft wierzchowaty, obsypany; Au'fheben, va. irr. (h.) podnieść, podnosić, wynieść w górę; (von der Erde) podnieść co z ziemi; (Hand) podnieść, ściągnąć rękę; (verhaften) aresztować; Kw. zabrać, napaść i w niewolą zabrać od. uwieść; (verwahren) schować, zachować; die Tafel — wstać od stołu; zebrać ze stołu; (Belagerung), Kw. odstąpić od oblężenia; (unterbrechen) znieść, skasować; (Gesetz) znieść ustawę; das hebt sich auf wet za wet; znosi się; Au'fheben, n., s. Au'fhebung; viel -ns von etwas machen, *wiele hałasu o czém robić; -hebung, f. podniesienie, zniesienie; Au'fhebungs-, a. Rw. kasacyjny.

Au'fhefteln, va. rozpinać, rozpiąć; -heften, va. przypiąć, podpiąć; (Jmdm. etwas), *nakłamać, nałgać komu, zawód czynić; (beim Schneider) przyfastrygować; Au'fheitern, va. wypogodzić, rozweselić; (sich) wypogadzać się, wypogodzić się; (sich), *nabrać dobréj myśli; -helfen, va. irr. (h.) dopomódz, podnieść; (sich), *zapomódz się, wydobyć się z biedy; -helfer, m. wspomagacz; -hellen, va. rozwidnić; rozjaśnić; wyjaśnić; (sich) wypogodzić się, rozwidnić się; -hellung, f. wyjaśnienie; -henken, va. powiesić, obwiesić; s. a. Au'fhängen; -hetzen, va. wyszczwać, wystraszyć; pobudzać; podbechtać; (gegen einander) podwodzić jednego na drugiego; aufgehetzt podbechtany; -hetzer, m. podżegacz, podszczuwacz; -heulen, vn. (h.) zawyć; —, va. wyciem obudzić; -hilfe, f. Au'fhülfe; -hissen, va. Sw. hissować, do góry ciągnąć; (Segel) żagiel podnieść; Au'fhocken, va. wziąć co na plecy, na barki wziąć; —, vn. (Jmdm.) uwiesić się komu na plecach; -holen, va. podnieść do góry, pociągnąć; Au'fhorchen, vn. (h.) przysłuchiwać się, słuchać; -hören, vn. przestać, poprzestać, ustać; ohne — bez przestanku; —, n. przestanie, poprzestanie; uciszenie się, ustanie; Au'fhülfe, f. podniesienie kogo; *zapomoga, dana pomoc; -hüpfen, vn. (s.) podskakiwać, podskoczyć; -husten, va. odkaszlnąć, kaszliwać; (Schleim) wykaszlać flegmę; (durch Husten erwecken) kaszlaniem obudzić kogo; —, vn. (h.) odkrząknąć; -jagen, va. wypłoszyć, ruszyć (zwierza z kniei); wystraszyć; -jauchzen, vn. (h.) wykrzykiwać radośnie; wykrzyknąć z radości; -kämmen, va. podczesać do góry.

Au'fkauf, m. zakup, zakupka; -kaufen, va. (h.) zakupić, skupować, nakupować; -käufer, m. zakupnik; (Höker) przekupnik, przekupień; -käuferin, f. przekupka, zakupująca; -käuflich, a. zakupny.

Au'fkehren, va. zmiatać, zmieść; -keilen, vn. (h.) mocno (pałką, kijem, maczugą itd.) bić w co; —, va. mocno waląc rozbić, obudzić kogo; Au'fkeimen, vn. (s.) kiełek wypuszczać, wydobywać się; -kichern, vn. (h.) zachichotać; -kippen, vn. (s.) do góry się kinąć; Gymn. do góry się podnieść; -kitten, va. przykitować; -klaffen, vn. (s.) być rozwartym; odstawać; -klaftern, va.

w sążnie ustawiać; -klappen, *va.* klapkę podnieść; (Tisch) stół rozłożyć.
Au'fklären, *va.* rozjaśnić, wyjaśnić; (Witterung) wypogodzić, objaśnić; *wytłumaczyć, oświecić; -klärer, *m.* oświeciciel, rozkrzewiciel oświąty; **Au'fklärerei**, *f.*, **Au'fkläricht**, *n. iron.* oświata fałszywa; -klärung, *f.* oświata; oświecenie; **Au'fklärungssucht**, *f.* żądza oświecania niewczesna.
Au'fklauben, *va.* wydłubać; **Au'fkleben**, -kleiben, *va.* kleić na czém; przylepenie; -klebung, *f.* przylepienie; **Au'fklecken**, -kleckſen, *va.* nababrać, napeckać; **Au'fkleistern**, *va.* klajstrem przylepić; **Au'fklettern**, *vn.* (f.) wleźć, włazić na co; **Au'fklimmen**, *vn. irr.* (f.) leźć na co; -klingeln, *va.* obudzić dzwonkiem kogo; -klinken, *va.* (za pomocą klamki) otworzyć; -klopfen, *va.* roztłuc, rozklepać; -knacken, *va.* rozgryźć, rozgryźć zębami; -knallen, *vn.* (f.) huknąć, wystrzelić; -knicen, *vn.* (f.) uklęknąć, uklękać na co; -knöpfen, *va.* odpiąć (guziki), rozpiąć; -knüpfen, *va.* rozwiązać węzeł; obwiesić, powiesić; (sich) obwiesić się; -kochen, *va.* zagotować, zwarzyć; —, *vn.* (h.) zagotować się; -kommen, *vn. irr.* (f.) powstać, podnieść się; podźwignąć się; wzmagać się; (genesen) ozdrowieć; (neue Mode) nastała nowa moda; (für Schuld) odpowiadać za dług; mit dem Beweise —, *Rw.* udowodnić; —, *n.* powstanie; (Wiedergesundung) ozdrowienie.
Au'fkönnen, *vn. irr.* (h.) dźwignąć się; siły mieć do wstania; -koppeln, *va.* ze smyczy spuścić; -krachen, *vn.* (f.) z hukiem w powietrze wylecieć; z trzaskiem otworzyć się; -krähen, *vn.* (h.) zapiać (jak kogut); -kramen, *va.* rozłożyć, wystawić towar w kramie; (aufräumen) uprzątnąć; **Au'fkrämpeln**, *va.* zgręplować; (Aermel) zakasać rękaw; -krämpen, *va.* (Hut) skrzydła od kapelusza podnieść do góry; -kratzen, *va.* rozdrapać; (Wunde) ranę rozdrapać, odnawiać ranę; (Tuch) sukno odczesać; —, *vn.* (h.) *iron.* (auf der Geige) zarzępolić, zagrać na skrzypcach; -kräuseln, *va.* fryzować; -kreischen, *vn.* (h.) zakrzyczeć; -kriechen, *vn.* (f.) (auf etwas) wczołgnąć na co; -kriegen, *vn.* (h.) gmódz otworzyć; -krümmen, *va.* zagiąć do góry; nastrzępić; -kündigen, *va.* wypowiedzieć, wypowiadać; (Miethe) zrzucać się z komornego; (Dienst) wypowiedzieć służbę; (Capital) wypowiedzieć kapitał; **Au'fkündigung**, *f.* wypowiedzenie; wypowiedź.
Au'fkünsteln, *va.* sztucznie dorobić co; wyrobić na czém; -lachen, *vn.* (h.) zacząć się śmiać, roześmiać się głośno.
Au'fladen, *va. irr.* (h.) kłaść brzemię na kogo; naładować, najuczyć (konie); (Haß), *ściągnąć na siebie nienawiść; -lader, -läder, *m.* tragarz, ładownik, pakownik; -ladung, *f.* nakładanie, obciążenie; ładowanie.
Au'flage, *f. Litt. Bchh.* (eines Buches) nakład, wydanie; die Dienstboten haben dort täglich ihre — tam ludzie bez służby codziennie miewają swoje schadzki; (Steuer), *Stw.* podatek nałożony; dań, danina.
Au'flangen, *va.* podawać do góry; sięgać; **Au'flanger**, *m.* podawacz.
Au'flaſſen, *va. irr.* (h.) otwarto, otworem zostawić; dać komu wstać; ein Bergwerk —, *Bw.* zanechać, zaprzestać robót w kopalni; opuścić kopalnią.
Au'flauerer, *m.* czatownik; -lauern, *vn.* (h.) (Jmdm.) na kogo śpiegować; -lauf, *m.* zbieganie się ludzi hurmem; tłum; (erregen) być do zgiełku powodem; (der Kosten) przybyt kosztów; (Eierkuchen), *Kk.* grzybek; -laufen, *vn. irr.* (f.) nabiedz, nabieżeć, przybywać, mnożyć się; (Waſſer) napuchnąć, nabrzmieć; (der Füße) obrzmienie nóg; aufgelaufene Kosten koszta ztąd wynikłe; (sich) wbiedz na co i przebić się.
Au'flauschen, *vn.* (h.) podsłuchiwać.
Au'fleben, *vn.* (f.) ożyć; znowu do siebie przyjść; **Au'flecken**, *va.* zlizać, wylizać (wszystko); -legen, *va.* włożyć, nałożyć, nakłaść, położyć na co; (Pflaster), *Hlk.* plastr przyłożyć do rany, położyć na ranę; (Tischtuch) rozpostrzeć obrus na stole; sich mit dem Ellbogen — wesprzeć się łokciem; (die Hände) wkładać ręce; (Steuern), *Stw.* nałożyć podatki na lud; (Strafe) obłożyć, okładać kogo karą, naznaczyć karę; (Eid, Stillschweigen) nakazać przysięgę, milczenie; aufgelegt skłonny, ochoczy, dysponowany, sposobny; (Bücher), *Bchh.* na nowo drukować; —, *vn.* (h.) (Fett) nabierać ciała; -lehnen (sich), *vr.* wspierać się, opierać się na czém; (sich geg. Jmdn.) zbuntować się, powstać przeciw komu; -lehnung, *f.* powstanie przeciw komu; bunt; -leiern, *va.*, s. Au'fwinden; -leimen, *va.* przykleić; -leſen, *va. irr.* (h.) zbierać, nazbierać; *znaleźć; -leſen, *n.* zbieranie; -liegen, *vn. irr.* (h.) leżeć (przylegać) na czém, nałożonym być; (sich wund liegen), *Hlk.* odleżeć, przeleżeć sobie boki; **Au'flockern**, *va.* pulchno zrobić, rozpulchnić; (das Bett) wzruszyć pościel; (Erde) rozorać ziemię; -lodern, *vn.* (f.) płomieniem wybuchnąć, spłonąć, wspłonąć.
Au'flösbar, *a.* rozpuszczalny, roztwarzalny; -lösbarkeit, *f.* rozpuszczalność, rozbieralność; **Au'flösen**, *va.* rozwiązać, rozwięzywać; odwiązać, rozłączyć; (Räthsel) rozwiązać zagadkę; (Aufgabe) rozwiązać zadanie; (Versammlung) rozpętać zgromadzenie; (sich) rozpuścić się; rozkładać się na części; sich in etwas — przejść w

co, zakończyć się czém; **-lösend**, *ppr. Spl.* analityczny; *Schdk.* rozwalniający, roztworny; **-lösung**, *f.* rozwiązanie, rozbiór; rozłączenie; roztopienie; rozczyn; **Au'flösungs-**, *a.* roztworny; **-lösungsmittel**, *n.* roztworzyciel; lekarstwo rozwalniające; **-löthen**, *va.* przylutować; rozlutować.

Au'fmaaß, *n.* rozmierzenie; nadmiarek; nadmiar.

Au'fmachbar, *a.* otworny; **-machen**, *va.* otworzyć, otwierać, rozwiązać; (Vorhänge) firanki zawiesić; (befestigen) przyprawić co u góry, na wierzchu; (sich) powstać; wybrać się w drogę; wyruszyć; **-mahlen**, *va. irr.* (h.) (Getreide) zemlić, zemléć; **-malen**, *va.* namalować; wymalować; świeżemi farbami pociągnąć, odnowić.

Au'fmandeln, *va.* (Garben) w kopki, w mendle stawiać.

Au'fmangeln, *va.* odmaglować; pomaglować (wszystko).

Au'fmarsch, *m. Kw.* wystąpienie rzędami (wojska); zachodzenie szeregiem; **-rschi'ren**, *vn.* wymaszerować, wystąpić, szeregiem stanąć; **-rschirt!** zachodź!

Au'fmästen, *va.* ukarmić, wykarmić; **Au'fmauern**, *f.* wymurować; **-merken**, *vn.* (h.) słuchać pilnie, uważać na co; (auf Jmds. Worte) słuchać na czyje słowa; merkt auf! uważajcie! —, *va.* (sich etwas) zanotować sobie co; **-merksam**, *a.* baczny, pilny, uważny, pilnie słuchający; grzeczny; worauf — machen uwagę czyję zwrócić na co; **-merksamkeit**, *f.* uwaga, baczność, słuchanie pilne; pilność; (Vorsicht) baczenie na bieg handlu, zastanowienie się; (Höflichkeit) grzeczność, uprzejmość.

Au'fmessen, *va. irr.* (h.) rozmierzyć, zmierzyć, odmierzyć; **-mischen**, *va.* zamieszać; **-mögen**, *vn.* (h.) = aufstehen mögen módz wystać; **-munterer**, *m.* napędzacz; **-muntern**, *va.* obudzić, ocucić; pobudzić, wzbudzić; dodawać ochoty, serca; **-munterung**, *f.* pobudka, zachęta, obudzenie, zasilanie; otucha.

Au'fmüssen, *vn. irr.* (h.) musiéć wstać.

Au'fmutzen, *va.* (Jmdm. etwas) uchwycić co na zarzut; zganić co komu; przymówkę czynić.

Au'fnageln, *va.* gwóździem przybić na co; **-nagen**, *va.* rozgryźć; **-nähen**, *va.* przyszywać na co, naszywać; aufgenäht przyszyty.

Au'fnahme, *f.* przyjęcie, przytulenie; (Jmds. als Mitglied) przyjęcie kogo za członka do towarzystwa; (an Kindes Statt) przysposobienie, adopcja; (Borgen) pożyczka, zaciągnienie kapitału, od. długu; (Verbesserung) wzrost; przybytek; kwitnący stan; in — kommen wejść w użycie; nastać; nabyć wziętości; in — sein miéć wziętość, być wziętym; etwas in — bringen zrobić czemu wziętość; (eines Protocolls), *Rw.* śpisanie protokułu; gerichtliche — aktykacja; **-nahmsfähig**, **-würdig**, *a.* zdatny, ukwalifikowany do przyjęcia; godny przyjęcia; **Au'fnahmsschein**, *m.* świadectwo przyjęcia; **-nehmen**, *va. irr.* (h.) przyjąć; (als Bürger) przyjąć za obywatela; (Fremde) przyjąć, przyjmować gościa; (an Kindes Statt) przysposobić; (als Scherz) za żart wziąść, poczytać, przyjąć; (übel) dotkliwie uczuć; (ausmessen) wymierzyć i przenieść na papier; (Geld) zaciągać dług, pożyczyć pieniędzy u kogo; (Protocoll) protokuł napisać, oder zapisać przesłuchanie; es mit Jmdm. — iść o prym z kim; dotrzymać komu; równać się z kim; **-nesteln**, *va.* odwiązać co (w pęk związanego); rozpuścić; **Au'fnieten**, *va.* przynitować na co; **-nippen**, *va.* po troszku śpijając wypić; **-nöthigen**, *va.* (Jmdm. etw.) zniewolić kogo do przyjęcia czego; narzucać komu co; **-opfern**, *va.* zabijać na ofiarę, ponieść w ofierze; —, *na szańc podać, sakryfikować; **-opferung**, *f.* ofiarowanie, ofiara, poświęcienie.

Au'fpacken, *va.* napakować; układać w pakę; (auspacken) odpakować, wypakować; Jmdm. tüchtig oder gehörig — tęgo komu kapitulę wytrzéć; **Au'fpappen**, *va.* przylepić; **Au'fpäppeln**, *va.* (ein Kind) dziecko klejkiem żywić.

Au'fpassen, *va.* przymierzyć, przyprobować, przystósować; —, *vn.* (h.) uważać; (Hund) warować; (Hut) kapelusz umierzyć podług głowy; (Jmdm.) być komu na zawołanie; usługiwać, czuwać na kogo; **Au'fpasser**, *m.* posługiwacz; czatownik; podsłuchiwacz; **-patschen**, *vn.* (s.) klapnąć, upaść w co; **Au'fpeitschen**, *va.* (ein Pferd) biczem zmusić konia do wstania; **-pfählen**, *va.* na pal wbić; **-pfeifen**, *vn. irr.* (h.) zagrać na piszczałce, wygrywać, zagwizdnąć; **Au'fpflanzen**, *va.* nasadzić; (Fahne) zatknąć chorągiew; mit aufgepflanzten Bajonetten z nasadzonemi oder nadstawionemi bagnetami; **-pflügen**, *va. Ldw.* wyorać; rozorać; przeorać; **-pfropfen**, *va.* zaszczepić, nasadzić; (eine Flasche) odkorkować; **-pichen**, *va.* smołą przylepić na co; **-picken**, *va.* rozdzióbać; w dzióbwziąć; (Futter ꝛc.) dziobem zbierając zjeść wszystko; **-pinseln**, *va.* napędzlować; (auffrischen) odświeżyć (malowanie); **-plätten**, *va.* (Wäsche) wyprasować, wygładzić; **-platzen**, *vn.* (s.) przepęknąć się; rozpaść się, pęknąć; **-pochen**, s. Au'fklopfen; **-prägen**, *va.* (etw.), *wycisnąć co na czém; (Siegel) wycisnąć, nadać pieczęć; **-prallen**, *vn.* (s.) uderzyć na co i odskoczyć; **-prasseln**, *vn.* (s.) z trzaskiem buchać, buchnąć do góry; **-pressen**, *va.* wyprasować na nowo; **-proben**, **-probi'ren**, *va.* (Hut) przymierzyć kapelusz; **-protzen**, *va.* (Kanone) zaprzodko-

wać armatę, działo; -pumpen, *va.* w górę pompować; s. a. Au'fborgen.
Au'fpusten, *va.* poddmuchnąć co w górę.
Au'fputz, *m.* strój, wystrój; ozdoba; **Au'fputzen**, *va.* ustroić, stroić, wystroić; **-quellen**, *vn. irr.* (s.) wytryskać; wytryskiwać; (umfangreicher werden) pęcznieć, napęcznieć; —, *va.* dać napęcznieć; **Au'fquetschen**, *va.* przy-, rozgnieść.
Au'fquicken, *vn.* (h.) zakwiknąć; —, *va.* kwikiem (piskiem) obudzić; **-raffen**, *va.* zebrać, zbierać, pozbierać; (sich) porwać się, zgrywać się; (von Krankheit) przychodzić do zdrowia; **-raffung**, *f.* schwycenie, porwanie.
Au'franken (sich), *vr.* wić się, zawijać się do góry (latorośl); **-rathen**, *va.*, s. Era'then; Jmdm. etwas aufzurathen geben zadać komu co do odgadnienia; **-rauchen**, *va.* wypalić tytuń; skończyć zapas tytuniu; **-räuchern**, *va.* nadymić; kadzenie wypotrzebować; **Au'fräumen**, *va.* uprzątać, uprzątnąć; porządkiem ułożyć; (Haus) dom dobrze ogarnąć; aufgeräumt, *wesoły, dobrego humoru; **Au'fräumsarbeit**, *f.* odkrywka; **-räumung**, *f.* uprzątnienie; wytracenie; **-räuspern**, *vn.* (h.) odkrząknąć; **-rechnen**, *va.* wyrachować, obrachować; sprostować rachunki.
Au'frecht, *a.* u. *ad.* prosto stojący; prosty; (gehen) prosto chodzić; (stehen) prosto stać; (erhalten) wspierać; w całości, w niewzruszonym stanie utrzymać; sich — erhalten utrzymywać się (na nogach); (stellen) stawiączką postawić; **-rechthaltung**, **-rechterhaltung**, *f.* utrzymanie w całości, od. w dawnym stanie.
Au'frecken, *va.* wysterczyć, nastorczyć; **-reden**, *va.* nagadać, podmawiać; (Jmdm. etw.) namówić kogo na co; **-regen**, *va.* wzruszyć, wzeniecić, poruszyć; pobudzić; aufgeregt wzruszony; niespokojny; **-regnen**, *vn. impers.:* es regnet auf etwas deszcz pada na co; **-reiben**, *va. irr.* (h.) rozetrzéć, przetrzéć, przecierać, rozdrapać; (vertilgen) zniszczyć, wyniszczyć; aufgerieben werden zginąć ze szczętem, do szczętu; **Au'freibebohrer**, *m. Bw.* rozwiercacz; **-reibung**, *f.* roztarcie, starcie; (Vertilgung) wyniszczenie, wytracenie; **-reichen**, *va.* podawać do góry, podać, sięgać; **-reihen**, *va.* nawłóczyć, nawlekać; rzędem ustawić; **-reißen**, *va. irr.* (h.) rozedrzéć, rozdzierać; (Wunde) ranę odedrzéć; (in die Höhe reißen) poderwać, zerwać, wzrywać; (Maul) rozdzierać, rozdziawić gębę; (Augen) wytrzeszczyć oczy; (abzeichnen) odrysować; —, *vn.* (s.) rozpadać się, rozdzierać się.
Au'freiten, *va. irr.* (s.) wjeżdżać konno na wyższe miejsce; *Kw.* defilować (o konnicy); przejeżdżać w paradzie; (sich) obetrzéć sobie ciało na koniu; **-reizen**, *va.* podbudzić, poduszczać, podżegać; **-reizende** Reden podburzające mowy; **-rennen**, *va. irr.* (s.) (die Thüre) wysadzić, wywalić drzwi; —, *vn.* (s.) wbić, wpaść na co; uderzyć na co.
Au'frichten, *va.* ustawić, podnieść, podnosić; (errichten) wystawić, zbudować; utworzyć, formować; (trösten) pokrzepić, dodać serca; (sich) pocieszyć się; (ein Reich), *nowe królestwo założyć; (wieder) przywrócić znowu, na nowo ustanowić; (sich im Bette) podnieść się w łóżku; **-richter**, *m. Zk.* wzwodnik; **-richternerv**, *m. Zk.* wzwodny splot.
Au'frichtig, *a.* szczery, otwarty, prawdziwy; niesfałszowany; **Au'frichtigkeit**, *f.* szczerość; prawdziwość; otwartość.
Au'frichtung, *f.* podniesienie, podźwignienie; wystawienie.
Au'friegeln, *va.* odryglować; **Au'fringen** (sich), *vr.* (h.) z natężoną siłą piąć się do góry, dostać się do góry.
Au'friß, *m.* narys, rysunek.
Au'fritzen, *va.* zadrasnąć; rozdrasnąć.
Au'fröcheln, *vn.* (h.) zachrapnąć, chrapać.
Au'frocken, *va.* (Flachs) nawinąć kądziel; **-rollen**, *va.* nawijać, nawinąć; skręcać (w loki); w rolki zwijać; *vn.* (s.), (sich), *vr.* (h.) zwijać się; **-rücken**, *va.* daléj, wyżéj posunąć, wsunąć; **-rückung**, *f.* wyżéj posunięcie, wsunięcie.
Au'fruf, *m.* wezwanie, wyzwanie, odezwa (do kogo); — der Zeugen, *Rw.* przywołanie świadków; **-rufen**, *va. irr.* (h.) zawołać, wezwać, wyzwać.
Au'fruhr, *m.* rozruch; (Widersetzlichkeit) przeciwieństwo; (Empörung) bunt; (Insurrection) powstanie; (heftige Bewegung) wzburzenie; zawierucha; **-rühren**, *va.* wzruszyć, poruszyć; (von Neuem erwähnen) odgrzewać, przypominać; **-rührer**, *m.* burzyciel, wichrzyciel; buntownik; kłótnik; **-rührerisch**, *a.* burzliwy, buntowniczy, niespokojny; (machen) podburzyć; **-ruhrstifter**, *m.* sprawca bunta oder buntów.
Au'früsten, *va.* rusztowanie wystawić; **Au'frutschen**, *vn.* (s.) wsunąć się na co; **-rütteln**, *va.* wstrząsać, wzruszyć; trząść; (durchschütteln) kłócić.
Auf's = auf das; — Land reisen jechać na wieś; — Neue, *ad.* na nowo; — Beste, *ad.* jak najlepiéj.
Au'fsacken, *va.* worek na plecy wziąć; obarczyć, wór na plecy włożyć; **-sage**, s. Au'fkündigung; **-sagen**, *va.* (die Lection) wypowiadać; odpowiadać, wydać lekcją; **-sammeln**, *va.* pozbierać; zbierać do kupy.
Au'fsässig ꝛc., s. Au'fsätzig ꝛc.
Au'fsatteln, *va.* osiodłać, okulbaczyć.
Au'fsatz, *m.* stawianie, układanie; (Kopfputz der Damen) stroik, loczek; czepek; (Zierrath) figurki; ozdoba; ozdóbki;

(Schrift) pismo, koncept, ułożone pisemko; einen — machen opis zrobić, opisać co.
Au'fsätzig, *a.* krnąbrny, uporny; buntowniczy; **-sätzigkeit**, *f.* hardość, krnąbrność.
Au'fsatzrohr, *n. Bk. Mech.* odpływek.
Au'fsäubern, *va.* ochędożyć; **-saugen**, *va. irr.* (h.) przessać, rozssać (piersi); (absorbiren) absorbować, wyssać; **-säugen**, *va.* (ein Kind) dziecko wykarmić piersiami; **-schaben**, *va.* przeskrobać; **-schärfen**, *va.* naostrzyć, zaostrzyć; (aufritzen) zdrasnąć, zdejmować skórę; rozpróć; **-schärfung**, *f.* naostrzenie.
Au'fscharren, *va.* wykopać.
Au'fschauen, *vn.* (h.) patrzéć w górę, w niebo; (groß) wytrzyszczyć oczy; **-schauern**, *vn.* (s.) wzdrygnąć się; **-schaufeln**, *va.* na szuflą, na łopatę brać; zeskrobać; **-schäumen**, *vn.* (h.) zapienić się, wspienić się, pianę do góry toczyć, wyrzucać; **-scheeren**, *va.* osnować, na krosna wziąć dla postrzygania; **Au'fscheuchen**, *va.* wypłoszyć; wystraszyć; **-scheuern**, *va.* wyszorować; ocierać; (wund scheuern) oszorować, przetrzéć; (sich) wytrzéć się; **Au'fschichten**, *va.* natasować; kopić; **-schieben**, *va. irr.* (h.) odsunąć, wysuwać; (Reise) odłożyć podróż na późniéj; (verzögern) zwlekać, odwłóczyć; aufgeschoben ist nicht aufgehoben choć się przewlekło to nieuciekło; **-schieblich**, **-schiebbar**, *a.* odkładny; **-schießen**, *vn. irr.* (s.) wzrastać, wyrość, wybujać, wystrzelić w górę; (schnell auffahren) wynurzyć się, wzlecieć; —, *va.* rozstrzelić; przestrzelić, wystrzelić (wszystek proch); aufgeschossen (hochgewachsen) wyrosły, wybujały; **-schirren**, *va.* przybierać, ubierać w rzędy; **-schlag**, *m.* rozbicie, odbicie; zamach; (bei Kleidern, an Stiefeln) wyłoga, wyłogi, obszlega; rabata; (einer Waare), *H.* podwyższenie ceny towaru; zdrożenie; **-schlagen**, *va. irr.* (h.) rozbić; (Zelt) rozbić; namiot; (Bett) postawić łożko; (Lager) obóz założyć, obozem stanąć; seine Wohnung wo — siedlisko na jakiem miejscu założyć; (Gelächter) śmiać się do rozpuku; (mit Schlägen öffnen) rozbić, wybić; (Augen) oczy podnieść; (Buch) rozłożyć książkę; —, *vn.* (s.) (aufschnappen) uderzyć się i odskoczyć, przewrócić się; (im Preise) zdrożéć, do góry iść; **-schlagetisch**, *m.* stół składany; **-schlängeln** (sich), *vr.* w wężkowatym kierunku wznosić się do góry; **-schleißen**, *vn. irr.* (h.) (Federn) pierze zedrzéć, podrzéć (wszystkie); **Au'fschleudern**, *va.* silnie w górę podrzucić; gwałtownie otworzyć; **-schlichten**, *va.* układać w stosy; **-schließen**, *va. irr.* (h.) otworzyć, otwarzać (kluczem); (erklären) wyjaśnić, objaśnić, wytłumaczyć; (sich Jmdm.), *wynurzyć się komu; **-schließer**, *m.* odźwierny; **Au'fschließung**, *f.* otworzenie, otwarcie, otwieranie; **-schlingen**, *va. irr.* rozpętlić, rozdziergnąć; **Au'fschlitzen**, *va.* rozpruć, rozedrzéć; **-schluchzen**, *vn.* (h.) łkanie wydać; **-schlucken**, *va.* połknąć, połykać; **-schlürfen**, *va.* pomału opijać; wychlipać.
Au'fschluß, *m.* otworzenie, otwieranie, otwarcie, odemknięcie; (Aufklärung) wyłuszczenie, wyjaśnienie, światło; wykład; — geben, ertheilen dać wyjaśnienie.
Au'fschmaddern, *va.* nabazgrać; **-schmauchen**, s. Au'frauchen; **-schmausen**, *va.* przejeść; pojadać; **Au'fschmeicheln**, *va* (Jmdm. etwas) pochlebstwem zniewolic kogo do przyjęcia czego; (sich Jmdm.) narzucać się komu pochlebstwami; **Au'f-schmeißen**, *va. irr.* (h.) narzucić, naciskać, wrzucić; (mit Gewalt öffnen) roztłuc, rozbić, rozwalić; **-schmelzen**, *va.* roztopić, rozpuścić; —, *vn. irr.* roztopić się, topniéć; **Au'fschmieden**, *va.* przykuć, przykować.
Au'fschmieren, *va.* nasmarować, namazać; *iron.* nabazgrać na czém; **-schmoren**, *va.* przesmażyć, odsmażyć; **-schmücken**, *va.* ustroić, wystroić; **-schnallen**, *va.* przypiąć na co; (öffnen) odpiąć, rozpiąć sprzączki; **-schnappen**, *va.* zachapnąć, łapać, łapnąć; (hören) zasłyszéć, posłyszéć, złowić; —, *vn.* (aufschlagen) podskoczyć; **-schnarchen**, *vn.* (h.) zachrapnąć; —, *va.* chrapaniem obudzić; **-schneiden**, *va. irr.* (h.) narzynać, narznąć; (prahlen) chlubić się; er schneidet gern auf lubi chlubić się; lubi junakierją nadrabiać; (Brod auf den Teller) chleba na talerz nakrajać; (öffnen) rozkroić, rozerznąć; (Buch) rozerznąć listki, karty w książce; **Au'fschneider**, *m.* wychwalacz; lubiący zmyślać, fanfaron; **-schneiderei**, *f.* chełpliwość, fanfaronada, samochwalstwo; junakierja; **-schneiderisch**, *a.* chełpliwy; **-schneiteln**, *va.* (junge Bäume) krzesać wypustki, wyrostki obcinać; **Au'fschnellen**, *vn.* (s.) odprysnąć, podskoczyć; **-schniegeln**, *va.* wystroić (kogo, się).
Au'fschnitt, *m.* nacięcie, narzynanie; rozerznięcie; (Stelle) otwór, rozpór; miejsce rozerznięte; **-schnitzeln**, **-schnitzen**, *va.* snycerską robotą wyrznąć co na czém; **-schnüffeln**, *va.* wywąchać, wytropić; **-schnupfen**, *va.* (Tabak) wyżyć tabakę; **-schnüren**, *va.* (öffnen) odsznurować; (befestigen) przysznurować do czego; **-schobern**, *va.* w brogi, stogi oder stérty układać; **-schocken**, *va. Ldw.* (Getreide) w kopy układać, kopić; **-schöpfen**, *va.* wyczérpać, wyczérpnąć.
Au'fschossen, *vn.* (s.) (Gewächse) wybujać do góry, wyróść; kłosić się; (Getreide) kłosy wypuszczać; *vn.* (s.) (Aehren 2c.) kłosy puszczać, wyrastać, wyróść; **-schöß-**

ling, *m.* wyrostek, podrostek; **-schränken**, *va.* na krzyż układać, poprzekładać; **-schrauben**, *va.* przyszrubować, naszrubować na co; (in die Höhe) podszrubować; (losschrauben) odszrubować; **Au'fschrecken**, *va.* wystraszyć, przestraszyć; (aus dem Schlafe) ze snu wybić; —, *vn.* (s.) przestraszyć się; **-schreiben**, *va. irr.* (h.) napisać, spisać co; zapisać; **-schreibung**, *f.* napisanie, zapisanie; **-schreien**, *va. irr.* (h.) zakrzyczéć, zawrzasnąć; wykrzykiwać, zakrzyknąć; —, *va.* (schreiend wecken) budzić krzykiem; **-schrift**, *f.* napis, adres (na liście); tytuł, adres; **Au'fschroten**, *va.*ześrutować; (auffressen) zeżrzéć; (Faß) beczkę na górę wkulać oder wtoczyć; **-schrunden**, *vn.* (s.) popękać się, porysować się.

Au'fschub, *m.* zwłoka, przewłoka; dylacja; przedłużenie; um — bitten prosić o przedłużenie terminu; die Sache läßt keinen — zu, *Rw.* rzecz nie cierpi zwłoki; **-schultern**, *va. Kw.* włożyć na barki; **-schüren**, *va.* (Feuer) podniecać, podniecić ogień; **-schürfen**, *va. Bw.* odkryć kopalnię; **-schürzen**, *va.* podkasać; podwinąć; (sich) podkasać się, ukasać się; **-schürzgürtel**, *m.* podkaska; **-schürzung**, *f.* podkasanie, podkasywanie; **-schütteln**, *va.* natrząsnąć; wzruszyć, nastroszyć.

Au'fschütteln, *va.* nasypać, usypać; (Erde um einen Baum) obsypać drzewo ziemią; posypać; wsypać; s. a. Au'fgießen; **Au'fschüttung**, *f.* nasypanie, zsypanie; zsypywanie; (des Getreides), *Ldw.* skład zboża; **-schützen**, *va.* (Wasser) zastawić wodę.

Au'fschwänzen, *va.* (Pferd) ogon podwiązać koniowi; **-schwärzen**, *va.* naczernić, poczernić na nowo; **-schwatzen**, *va.* (Jemandem etw.) wmówić w kogo co; **Au'fschweben**, *vn.* (s.) wznosić się w górę (zwolna w powietrzu); **-schweißen**, *va.* naszwejsować, przyswejsować; **-schwellen**, *vn. irr.* (s.) napuchnąć, nabrzmiéć; wzdąć się, wzdymać się, nadąć się; die Zinsen sind schon sehr aufgeschwollen narosły już procenta; —, *va. reg.* nadąć, nadymać; aufgeschwollen nabrzmiały, opuchły, nadęty, napuchły; **Au'fschwellung**, *f.* nabrzmienie, nabrzmiałość, opuchlina; puchlina; nabranie wody.

Au'fschwemmen, *va.* (heraufschwimmen machen) przypławić, wypławić, wyszafować; s. a. A'nschwemmen; **Au'fschwingen** (sich), *va. irr.* (h.) podleciéć, wznieść się; wygórować; (auf ein Pferd) wsunąć się na konia; **-schwung**, *m.* wzbicie się; wyższy kierunek; górny lot; **-segeln**, *vn.* (s.) żeglując dostać się na co; wpłynąć na co; **-sehen**, *vn. irr.* (h.) oczy podnieść, patrzéć w górę; do góry poglądać; —, *n.* spojrzenie w górę; (Verwunderung) zadziwienie, podziwienie; wrażenie; — erregen, machen zwrócić uwagę; uderzyć w oczy, świetnym być; **-seher**, *m.* dozórca; strażnik; **-seherin**, *f.* dozorczyni; **seherposten**, *m.* urząd dozórcy; **-seherschaft**, *f.*, **-seheramt**, *n.* dozórstwo.

Au'f sein, *vn. irr.* (s.) (außer Bett sein) niespać; niekłaść się spać; być na nogach rano; (wohl) być zdrowym, miéć się dobrze; (offen stehen) otwartym być.

Au'fsetzbar, *a.* mogący być włożonym; **-setzen**, *va.* postawić; stawiać kręgle, posągi; układać (drzewo); ustawiać (drzewa); posadzić; umieścić, wystawić; (seinen Kopf) usadzić się na co; (Mütze, Hut) wsadzić czapkę, kapelusz (na głowę); (Speisen) stół zastawić potrawami; (schriftlich verfassen) napisać, na piśmie wyrazić; —, *vn.* (h.): das Pferd setzt auf koń gryzie żłób; der Hirsch setzt auf jeleniowi rogi wyrastają; (sich auf's Pferd) wsiąść na konia; **-setzer**, *m.* ustawiacz; (der Kegel) ustawiacz kręgli.

Au'fseufzen, *vn.* (h.) westchnąć, wzdychać.

Au'fsicht, *f.* dozór, wzgląd; unter — stellen oddać pod dozór; die — haben miéć dozór nad co; **-sichtspersona'l**, *n.* służba dozorcza; **-sichtsrath**, *m.* rada nadzorcza; **-sichtsrecht**, *n. Stw.* prawo nadzoru.

Au'fsickern, *vn.* (s.) ściekać na co, ciec na co; **-sieden**, *va. irr.* (h.) zagotować, odgotować, przewarzyć; *vn.* (h.) kipiéć, wrzéć; **-sieden**, *n.* zagotowanie, kipienie.

Au'fsitz, *m.* wsiadanie na koń; **-sitzen**, *vn. irr.* (h.) siedziéć na czém; —, *vn. irr.* (s.) (aufbleiben) długo w noc bawić, niespać w nocy; (zu Pferde) dosięść konia; dosiąść konia; **Au'fsitzen**, *vn.* wsiadanie; (auf's Pferd) wsiadanie na konia.

Au'fsollen, *vn.* (s.): soll ich denn schon au'f(-stehen)? już mam wstać?

Au'fspalten, *va.* rozłupać; rozczosnąć; —, *vn.* (s.) szczepąć się, rozłupać się; **-spannen**, *va.* naciągnąć; natężyć; rozciągać na czém; (alle Segel) żagle rozwinąć; (gelindere Saiten), *spuścić z basu na kwintę; spuścić nieco z uporu; (Hahn am Gewehr) naciągnąć kurek; (Netze) rozciągnąć sieci; (Bogen) naciągnąć łuk; **-sparen**, *va.* ochraniać, szczędzić; **-speichern**, *va.* w szpichlerzu złożyć; zsypać do szpichlerza (zboże, itd.); **-speisen**, *va.* zjeść, wyjeść; **-sperren**, *va.* (Thür) drzwi na rozcież otworzyć; (Mund, Maul) gębę, paszczę otworzyć, wstęp uczynić; (Augen) oczy wytrzeszczyć; (Schloß) wytrychem otworzyć zamek; **-spielen**, *va.* zagrać, wygrać; (zum Tanz), *Tk.* zagrać do tańca.

Au'fspießen, *va.* na bal wbić, na dzidę wsadzić; zatknąć na śpis; (sich) naszpisować się; **Auf'spinnen**, *va. irr.* (h.) wyprząść, doprząść, sprząść; **-spitzen**, *va.* (die Ohren) nadstawiać uszu; **-sprengen**,

va. wysadzić, wyprzéć; wyłamać, wybić; (Thür) drzwi wyważyć, wysadzić; (zur Flucht) wystraszyć, wypłoszyć; (Waſſer) pokropić wodą; -ſprießen, vn. irr. (ſ.) wyrastać, krzewić się; -ſpringen, vn. irr. (ſ.) przyskakiwać, wyskoczyć; (ſich plötzlich öffnen) nagle otworzyć się; die Hände ſind vom Froſt aufgeſprungen ręce od mrozu popękały; Au'fſpritzen, va. sikać czém w górę; sikaniem otworzyć; -ſproſſen, vn. (ſ.) pukać się, wyrastać, wydobywać się z ziemi; -ſprößling, m. wyrostek; roślinka; -ſprudeln, vn. (ſ.) wytryskać, wytryskiwać; Au'fſprung, m. podskok; przepęknięcie się; -ſpuhlen, va. W. na cewkę zwijać; zeszpulować; *ſ. Au'fſeſſen; -ſpunden, -ſpünden, va. (Faß) odszpuntować beczkę; -ſpüren, va. wyśledzić; -ſtampfen, vn. (h.) nastąpić, tupnąć nogą, tupać; —, va. ubiuc, nasadzić, wytupać dziurę.

Au'fſtand, m. powstanie; (Empörung) bunt; rokosz; -ſtändiſch, ſ. Au'frühreriſch.

Au'fſtapeln, va. układać, stawiać w stósy; -ſtänkern, va. § wywąchać co; ſ. a. Au'fſpüren, Au'swittern; -ſtäuben, va. naprószyć czego na czém, od. na co; -ſtauchen, va. sturchnąć o co; -ſtechen, va. irr. (h.) przekłóć; przebić, przedziurawić; otworzyć, wysztychować; -ſtecken, va. utkwić na czém, wsadzić; założyć; (Licht) wetknąć świecę w lichtarz; (Flagge) banderę, chorągiew wywiesić, wystawić; (Bajonett), Kw. bagnet nasadzić na broń; (Haube) czepek na nowa upiąć; -ſtehen, vn. irr. (ſ.) wstać, wstawać; (früh) poranić się; (geöffnet ſein) otworém stać, otwartym być; (aufruhen) stać, stajać na czém; (zum Vorſchein kommen) wystąpić; Au'fſtehen, m. wstanie; wstawanie; powstanie; -ſteifen, va. natężyć, krzepkim zrobić; (Wäſche 2c.) ukrochmalić; -ſteigen, va. irr. (ſ.) wstępować, wstępować na górę, iść do góry; (auf's Pferd, auf den Wagen) wsiąść na konia, na wóz wsiadać; aufſteigende Linie linja górna od. wstępna; es iſt mir ein Gedanke aufgeſtiegen przyszło mi na myśl; -ſteigen, n. wstępowanie w gorę; występowanie; -ſtellen, va. stawiać, ustawić; (Armee) wojsko sprawić; (offen ſtehen machen) sprawić; (Falle) Netz) sieci zastawić, położyć sieci, łapkę; -ſteller, m. składacz, ustawiacz; -ſtellung, f. (Entwurf) układ, postawienie; -ſtemmen, va. wesprzéć się łokciem; —, Gymn. wspierać się; Zm. dłótem rozbić; -ſtempeln, va. wystemplować; -ſticken, va. przyhaftować; -ſtieben, vn. irr. (ſ.) podnosić się jak kurzawa; (Vögel), Jäg. ulatywać, podlecieć; -ſtieg, m. wejście.

Au'fſtieren, vn. dzikim wzrokiem spojrzéć do góry; -ſtöbern, va. wypłoszyć, wystraszyć; wynaleźć.

Au'fſtöhnen, vn. (h.) zajęknąć, jęknąć; -ſtören, va. wzruszyć; wypłoszyć, hałasem budzić; Au'fſtoß, m. podryw; -ſtoßen, va. irr. (h.) trąceniem, pchnięciem otworzyć, odepchnąć; (Thür) odbić drzwi; (Faß) wybić dno u beczki; (ſich) skórę sobie szturchnieniem rozbić, roztłuc; —, vn. (ſ.): es ſtößt mir auf odbija mi się; odrzuca żołądek; (auf etwas) uderzyć się o co; (begegnen) nawijać się, zdarzyć się, spotykać kogo; trafić się komu w drodze; ein Zweifel ſtößt auf nawija się wątpliwość; -ſtoßen, n. odbijanie się; -ſtößig, a. (Speiſen, Getränke) zepsuty, kwaśny, trącący; -ſtoßung, f. rozepchnięcie, uderzenie; -ſträuben, va. najeżyć; -ſtreben, vn. (h.) wspinać się; usiłować się podnieść; -ſtreichen, va. irr. nasmarować, namazać; zagarnąć; (Haare) założyć, zawinąć, założyć, zawinąć, zagarnąć włosy do góry; —, vn. irr. pociągnąć smyczkiem po strunach; -ſtreichmeſſer, m. kulis; -ſtreifen, va. (Aermel, Hemd) podgiąć rękawy, zawinąć, założyć, podkasać; (Haut) zadrasnąć, zedrzéć skórę; -ſtreuen, va. nasypać, posypać; natrząsnąć; (Sand auf Papier) pociągnięcie piaskiem na papier.

Au'fſtrich, m. pociągnięcie smyczkiem pod górę; ſ. a. Verſtei'gerung.

Au'fſtülpen, va. odwinąć sztylpę; zasztylpować; (Hut) stósować kapelusz; aufgeſtülpte Naſe nos zadarty; perkaty nos; -ſtürzen, va. szybko wrzucić, nakryć; (Haube) czepek ladajak wsadzić; aufgewaſchene Teller — podeprzéć opłókane talerze żeby osiąkły, na sztorc postawić; -ſtutzen, va. (Hut) nastósować kapelusz; (Schnurrbart) wąs zakręcić; (aufputzen) wystroić, upiększać, wymuskać; -ſtützen, va. wesprzéć na co; (Arme) wspierać się łokciami; -ſuchen, va. poszukać, wynaleźć; wyszukiwać; -ſucher, m. wynalazca; śledziciel; -ſuchung, f. poszukiwanie; wynajdowanie.

Au'fſummen, vn. (ſ.) sumować się, zebrać się; aufgeſummte Zinſen narosła prowizja; -tafeln, va. (Jmdm.) zastawić komu stół (do jedzenia); -takeln, va. Sw. opatrzyć okręt (do żeglugi); -tauchen, vn. (ſ.) wynurzać; wynurzyć się; (auftreten) powstać; -taumeln, vn. (ſ.) taczając się powstać; -thauen, va. roztajać, rozmar-zać. rozmar-znąć; rospuszczać lód; —, vn. (ſ.) odtajać, roztajać, puszczać, topnieć, odwilżéć; -thauung, f. odtajanie; roztajanie; odwilż; puszczanie lodu; -thauungspunkt, m. (im Thermometer) punkt tajania.

Au'fthun, va. irr. (h.) położyć gdzie co; otworzyć, otwierać; aufgethan otwarty; otworzony; otworem stojący; (ſich) otworzyć się; -thürmen, va. skupiać, gromadzić, w kupę znosić, na wieży; (ſich)

zanosić się; podnosić się jak wieża, jak góry; **Au'ftippen**, *vn.* (h.) palcem w co szturchnąć; **-tischen**, *va.* postawić na stół.
Au'ftrag, *m.* sprawunek; zlecenie; komissja; einen — haben mieć co w zleceniu; im Auftrage z polecenia; **-tragen**, *va. irr.* (h.) wnieść, zanieść, wnosić, zanosić (na co); (auf etw.) przynosić, naznosić, naprzynosić, przynieść; (Speisen) na stół dawać, przynosić potrawy; (Farben 2c.), *Mal.* wydać farbę; (ein Geschäft) poruczać sprawę; —, *vn.* (h.) przesadzać w czém; dodawać (tak iż się co bardziéj wyraża); **-traggeber**, *m.* mandant, zlecający co komu, poruczyciel; **-tragsbesorger**, *m.* mandatarjusz; wypełniający zlecenie; **-tragsbrief**, *m.* list, pismo, którém się co zaleca; **-tragsgeschä'ft**, *m. H.* przedsiębiorstwo komisowe; handel komisowy; **-tragshandel**, *m. H.* handel komisyjny; **-träufeln**, *va.* kroplami wlać na co, nakroplić; —, *vn.* (f.) nakapać na co; **-treffen**, *va.* (Jmdn.) zastać kogo nie śpiącego (już nie w łóżku); **-treiben**, *va. irr.* (h.) wgórę pędzić, wpędzić; aufgetrieben rozdęty, nabrzmiały; (aufjagen) spędzić, wzruszyć, postraszyć, wystraszyć; (Wild) wzruszać zwierza; (ausfindig machen) uganiając się za czém znaleźć; (Geld) zdobyć się na pieniądze; —, *vn.:* das Schiff trieb auf den Grund okręt zapędził się na grunt, na dno; **-trennen**, *va.* rozpróć, rozparać szatę; **-trennung**, *f.* rozprócie; **-treten**, *va. irr.* (h., f.) rozdeptać, stratować; nadeptać na co i stąpieniem otworzyć; —, *vn.* (f.) nogę postawić, stąpić; stąpać; (aufstehen um zu reden) wystąpić, wstać; (wider Jmdn.) zabrać głos; **-triefen**, *va. irr.* (f.) ciec na co; **-trinken**, *va. irr.* wypić, dopić, wysuszyć.
Au'ftritt, *m.* wystąpienie, występ, stawienie się; scena, zdarzenie; einen — mit Jmdm. haben, *miéć z kim zajście; (bei der Kutsche) stopień u powozu.
Au'ftrocknen, *va.* wysuszyć; ocierać; —, *vn.* (f.) uschnąć; przyschnąć do czego; **-trommeln**, *vn.* (h.) zabębnić na czém; —, *va.* (Jmdn.) bębnieniem obudzić; **Au'ftröpfeln**, **Au'ftropfen**, f. Au'fträufeln; **-trumpfen**, *va.* wyświęcić, okazać jak o kozerę; (Jmdm.), *rznąć komu prawdę; *tęgo zagrać komu; **-tunken**, *va.* wymaczać (czém); **Au'ftupfen**, f. Au'ftippen; **-tuschen**, *va.* odtuszować na nowo.
Aufundnie'der, *ad.* wgórę i na dół.
Au'fwachen, *vn.* (f.) ocknąć się; obudzić się; **-wachen**, *n.* ocknienie, obudzenie się; **-wachsen**, *vn. irr.* (f.) wzrastać, wzrość; **Au'fwägen**, *va.* podważyć, poddźwignąć; znosić, przeważać; **-wallen**, *vn.* (f.) kipiéć, wykipiéć, wrzéć, burzyć się; **-wallung**, *f.* wrzenie; (des Blutes) burzenie się krwi; wzburzenie krwi; (des Zornes) zapał gniewu; **-walzen**, *va.* na wałek owinąć oder zwijać; **-wälzen**, *va.* wtoczyć na co oder pod górę.
Au'fwand, *m.* koszt; nakład; wydatek; wydatki; (machen) zbytkować; (übertriebener) przepych. [czająca wydatki.
Au'fwandgesetz, *n. Stw.* ustawa ograni-
Au'fwärmen, *va.* przygrzewać, odgrzać, odgrzewać; (alte Anekdoten), *wznawiać odgrzewane anegdoty.
Au'fwartegeld, **-wartelohn**, *n.* zapłata za posługę; **Au'fwarten**, *vn.* (h.) służyć, usłużyć; posługiwać komu; (besuchen) oddować wizyty; aufzuwarten! do usług! **-wärter**, *m. Rw.* posługacz, posługiwacz; **Au'fwärterdienst**, *m.* usługa, posługa; **-wärterin**, *f.* służebnica, sługa, posługaczka. [górę.
Au'fwärts, *ad.* w górę, do góry; pod
Au'fwartung, *f.* posługa, usługa; Jmdm. seine — machen uszanowanie komu złożyć (składać).
Au'fwasch, *m.*, **Au'fwaschen**, *n.* pomycie; obmycie; wymycie; —, *va. irr.* (h.) (Küchengeschirr) pomyć statki kuchenne; (sich die Hände) odmyć sobie ręce; es ist Ein Aufwaschen, *za jednym zachodem to będzie; **-wäscherin**, *f.* pomywająca; pomywaczka; **-waschfaß**, *n.* beczka do pomywania naczynia; **-waschwasser**, *n.* pomyje; **-weben**, *va.* dokończyć robienia płótna, sukna itd.; **Au'fwechsel**, *m.* ażjo, naddatek pieniężny; **-wechseln**, *va.* (Geld) mieniać pieniądze; **-wechselung**, *f.* zmienienie; **Au'fwecken**, *va.* budzić, obudzić, wzbudzić; **-wecker**, *m.* budziciel; **Au'fweckung**, *f.* przebudzenie; **-wehen**, *va.* (Wind) podwiewać, wzwiewać do góry; (öffnen) rozwiać, rozwionąć; der Wind hat Staub aufgeweht wiatr kurz wniósł do góry; **-weichen**, *va.* rozmiękczyć, odmiękczyć; **-weichung**, *f.* namoczenie; **-weifen**, *va. W.* zwijać, zmotać; **-weisen**, *va. irr.* (h.) okazać, pokazać, przełożyć; (im Kartenspiel) chwalić się z czém; **-weisung**, *f.* przełożenie (dowodu), udowodnienie; **-wenden**, *va. reg.* u. *irr.* (h.) łożyć, nakładać, wydać, wyexpensować; (Mühe) podejmować pracę koło czego; dołożyć starania około czego; **-wendung**, *f.* łożenie expensowanie; **Au'fwerfen**, *va. irr.* (h.) (Thür) drzwi wybić, rozbić; (in die Höhe) podrzucić, wyrzucić; (aufgraben) wykopać, wysypać; (Schanzen) usypać szańce; (Nase), *zadrzéć nos; aufgeworfene Nase zadarty nos; -ene Lippen wypukłe wargi; sich —, *narzucić się na co, czynić się czém; znaleźć się; (Frage) zadać pytanie; **-werfer**, *m. Httk.* fryszerski młót podrzutowy; **-werfung**, rozrzucenie; **-wichsen**, *va.* woskować; *hojnie częstować; **Au'fwickeln**, *va.* nawijać, zwijać na kłębek·

(auseinander) rozwijać; -wickelung, *f.* nawijanie, zwijanie; odwijanie; -wiegeln, *va.* wichrzyć, poduszczać do buntu; Au'fwiegelung, *f.* buntowanie, podżeganie; -wiegler, *m.* burzyciel, buntownik, podżegacz; Au'fwieglerisch, *a.* podżegający, podburzający; buntowniczy; -wiegen, *va. irr.* (h.) przeważać, więcéj ważyć od czego; *stać za co, wynadgrodzić; -wiehern, *vn.* (h.) zarżyć (o koniu), rozśmiać się jakby rżąc; -windeln, *va.* (Kind) rozwinąć pieluszki, rozpowić (dziecko); -winden, *va. irr.* (h.) na motowidło zwijać; na kłębek zwijać; wywindować, poddźwignąć do góry; -windung, *f.* zwijanie, nawijanie, windowanie; -wippen, s. Auf'wuchten; -wirbeln, *va.* otworzyć zawrotkę, kółko u okna; kłębami do góry pędzić; —, *vn.* (s.) kłębami wznosić się; Au'fwirken, *va.* (aufweben) wytkać, dotkać, zetkać; odetkać, rozebrać tkane rzeczy; -wirren, *va.* s. Entwi'rren; -wischen, *va.* zetrzéć, ścierać; wytrzéć, wycierać; -wischer, *m.* ścieracz; -wischlappen, *m.* ścierka, onuca; kwacz; ścieradło; -wischung, *f.* otarcie, ścieranie; -wocken, s. Au'frocken; -wogen, *vn.* (s.) nadymać się bałwanami; wznosić bałwany; -wölben, *va. Bk.* sklepisto robić, sklepić; aufgewölbt sklepisty; -wölken (sich), *vr. impers.* w kształcie chmury wznosić się; Au'fwollen, *vn.* (h.) chcieć wstać; -wuchern, *vn.* (s.) (Pflanzen) wybujać.

Au'fwuchten, *va.* wyważyć do góry.

Au'fwuchs, *m.* podrost.

Au'fwühlen, *va.* wzgrzebać, wygrzebać; wzryć; wykopać; -wühlen, *n.* wzruszenie; -wuhnen, -eisen, *va.* przerębłe robić.

Au'fwurf, *m.* ziemia wykopana; wyrzut ziemi, wysypki.

Au'fzählen, *va.* zaliczyć, wyliczyć; Au'fzählung, *f.* zaliczenie; wyliczanie; -zäumen, *va.* okiełznać; ouzdać; -zausen, *va.* rozczochrać do góry, wyczochrać; -zechen, *va.* wypić, wydoić, wyciągnąć; -zehren, *va.* strawić, spotrzebować, przejeść; Au'fzehrung, *f.* strawienie, wypotrzebowanie; -zeichnen, *va.* zapisać, zanotować, naznaczyć; narysować na czém; -zeichner, *m.* zapisujący; *Mal.* ten co narysuje na czém; -zeigen, *va.* pokazać; -zerren, *va.* szarpiąc, targając podnieść do góry; rozszarpać.

Au'fziehbrücke, *f.* most zwodzony; -ziehen, *va. irr.* (h.) ciągnieniem otworzyć; (Hahn am Schießgewehr) kurek odwieść, naciągać kurek; das Pflaster zieht das Geschwür auf, *Hlk.* za pomocą plastru obiera się wrzód; (Saiten auf ein Instrument), *Tk.* nawlec, nawiązać instrument strónami; (gelindere Saiten), *spuścić na kwintę; *spuścić z basu na kwintę; upokorzyć się; auf Leinwand aufgezogene Landkarte mapa płótnem podklejona; (Brücke) zwieść, podnieść most; (Taschenuhr) nakręcić zegarek; (Vorhang) firankę odsłonić, podnieść zasłonę; (ernähren) wychodować; (Kinder) wychować, edukować; (Jmdn.), *naigrawać się; wyszczerzać się z kogo; —, *vn.* (s.): es zieht ein Gewitter auf zanosi się na grzmot; (auf die Wache), *Kw.* zaciągnąć na wartę; (verspotten) drwinkować; Au'fzieherei, *f.* (Spott) drwinkowanie; -fzug, *m.* rozciąganie; zaciąganie; (Krahn) kierat; winda do wyciągania z dołu; öffentlicher — parada, pompa, processja, orszak; pochód; (der Masken) pochód maskaradowy; akt; -zugbrücke, *f.* most zwodzony; -zugsgeld, *n.* (Schleusengeld), *Slw.* mostowe, szluzowe; -zupfen, *va.* wyskubać, zeskubać; skubiąc otworzyć; -zwängen, *va.* gwałtem otworzyć; (aufdringen) wcisnąć; wpakować na co; Au'fzwecken, *va.* ćwiekami przybić; przyćwiekować; Au'fzwingen, *va. irr.* (h.) narzucić komu co; zniewolić. [gałka oczna.

Au'gapfel, Au'genstern, *m. Zk.* źrenica,

Au'ge, *n. Zk.* oko (*pl.* oka, von leblosen, oczy, *Genit.* oczu, von lebendigen Augen); unter vier Augen sam na sam; we cztery oczy; die —n fallen mir zu zamykają mi się oczy; (an Bäumen), *Ng.* pączek; pąkowie; an den —n ansehen z oczu wyczytać, z czoła poznać; Jmdn. in's — fassen wlepić w kogo oczy; aus den —n lassen spuścić z oczu, z uwagi; vor aller —n naocznie; mit einem blauen — davon kommen, * wyjść z pobitém okiem; große —n machen wytrzyszczyć oczy; das paßt wie die Faust auf's —, *to tak podobne jak pięść do nosa.

Aeu'gelchen, *n. dim.* oczko; Aeu'geln, *va.* mrugać, migać oczami od. oczyma; (Bäume) okulizować, oczkować; Au'gen-, *a.* oczny; -genähnlich, *a.* oczkowaty; -genarznei, *f.* lekarstwo na oczy; lekarstwo oczne; Au'genarzt, *m.* okulista, oczny lekarz; -genbad, *n.* kąpiel oczu, kąpanie oczu; -genbalsam, *m.* balsam dla oczu, na oczy; -genblende, *f.* kapturek skorzany u oka końskiego; -genblick, *m.* chwila; okamgnienie; moment; lichte —e haben, *Hlk.* mieć chwile jasne, przerwy wolne; -genblicklich, *ad.* w okamgnieniu; w momencie; —, *a.* momentalny, chwilowy; -genbogen, *m. Zk.* tęcza, obwódka około źrenicy; -genbraue, *f. Zk.* brew; -nbutter, *f. Zk.* ropa w oczach; zaropka; -ndiener, *m.* * usłużny w oczy; obłudnik, pochlebca; Au'gendienerei, *f.*, -gendienst, *m.*, *służba dla oka; hypokryzja, pochlebstwo; -genentzü'ndung, *f. Hlk.* zapalenie oczu; oparzystość oczu; -genfehler, *m.* wada oczu; -genfell, *n. Hlk.* bielmo (w oku); skałka na oku; -genfluß, *m.* cieczenie z oczu; płynienie oczu; Au'genförmig, *a.*

oczkowaty, na kształt oka; **-ngeschwulst**, *f. Hlk.* nabrzmiałość oka; **-gengeschwür**, *n.* wrzód oka; **Au'genglas**, *n.* lornetka; lunetka; **-genglasschleifer**, *m.* optyk; **-genhäutchen**, *n. Zk.* błona oka, powłoczka oka; **-genhöhle**, *f. Zk.* jama oka; okotwór; **-genhornhaut**, *f. Zk.* twardówka; **-genklappe**, *f.* (am Pferdezaum) kaptur; **-genknoten**, *m.* zwój rzęsowy; **-genkitzel**, *m.* *łechtanie oczu; *rozkosz dla oczu; **-genkrankheit**, *f.* choroba na oczy; choroba oczna; **-genlicht**, *n.* światło oczu; **-genlid**, *n.* powieka; **-genliderlähmung**, *f. Hlk.* porażenie powieki; **-genlidervo'r-fall**, *m. Hlk.* opad powieki; **-genlinse**, *f. Zk* kryształek; **-genlids-**, *a.* powiekowy; **Au'genlos**, *a.* bez oczu (będący); **Au'genlust**, *f.* pociecha oczu, pastwa oczu, rozkosz dla oczu; **Au'genmaal**, *n.* skałka na oku; **-genmaaß**, *n.* okomiar; nach dem — podług oka; **-genmerk**, *n.* cel oczu; przedmiot oczu; wzgląd; uwaga; sein — auf etwas richten uwagę na co zwrócić; **-genmittel**, *n. Hlk.* lekarstwo na oczy; **-genmuskel**, *m. Zk.* muszkuł oczny; **-gennerv**, *m. Zk.* nerw oczny (od. optyczny); **-gennicht**, *m. Bw.* (Zinkblume) urewiec; **-genpulver**, *n.* proszek na oczy; *drobne pismo, druk drobniuteńki; **-genpunkt**, *m.* punkt oczny, punkt widzenia; **-genreiz**, *m.* drażnienie oczu od. w oczach; **-genring**, *m.* pierścień; tęcza; **-nröthe**, *f. Hlk.* czerwoność oka; **Au'gensalbe**, *f.* maść na oczy; maść oczna; **-genschein**, *m.* naoczność; oglądanie, przypatrywanie się; sich durch den — überführen przekonać się na własne oczy; **-genscheinlich**, *a.* jawny, oczywisty, naoczny; jasny; widoczny; **-genscheinlichkeit**, *f.* oczywistość, widoczność; **-genschirm**, *m.* umbrelka; zasłona dla oczu; daszek; **-genschwäche**, *f.* słabość oczu; **-genschwindel**, *m.* zamierzch; **-genspiel**, *n.* migi; miganie oczyma; **-gensprache**, *f.* *rozmowa oczyma; **Au'genstern**, *m. Zk.* źrzenica; **-gentäuschung**, *f.* mamienie oczu; **-ntriefen**, *n.* płynienie oczu; **-gentriefig**, *a.* oczu ciekących od. oparzystych; **-gentrost**, *m.* *pociecha oczu; **-nverblendung**, *f.* omamienie oczu, malowany ogień; **-nwasser**, *n.* woda dla oczu; **-genweh**, *n.* ból oczu, ból w oczach; **-genweide**, *f.* rozkosz; pociecha oczu; **-genweiß**, *n. Zk.* białek w oku; **-genweite**, *f.* odległość na rzut oka; rzut oka; **-genwink**, *m.* mig; mgnienie okiem; **-genwinkel**, *m.* kąt oga, kąt oczny; **-genwinken**, *n.* miganie oczyma; **-genwonne**, s. Au'genweide; **-genzahn**, *m. Zk.* ząb oczny; kieł; **-genzapfen**, *m.* oczkas; **-genzeuge**, *m.* oczny od. naoczny świadek.

Aeu'glein, *n. dim.* oczko.

Augu'st, *m.* sierpień; **Augu'st-**, *a.* sierpniowy; —, *npr.* August; **Augusti'ner-Mönch**, *m.* Augustjanin; **-t'ner-Kloster**, *n.* klasztor Augustjanów; **-sti'ner-Nonne**, *f.* Augustjanka; **-sti'ner-Orden**, *m.* zakon Augustjański; **-gusti'nisch**, *a.* Augustjański.

Au'hirsch, *m.* jeleń; zwyczajny jeleń.

Auri'kel, *f. Ng.* łyszczak, pierwiosnka.

Auripigme'nt, *n. Schdk.* siarczyk arszeniku żółty, auripigment.

Auro'rfarbe, *f.* kolor zorzy.

Aus, *præp.* (*Dativ*): z, ze, od; — vollem Halse schreien wrzeszczéć z całego gardła; das ist mir ganz — dem Sinne gekommen to mi całkiem wyszło z myśli; — der Mode kommen wyjść z mody; etwas — freier Hand verkaufen sprzedać co z wolnéj ręki; Thales — Miletus *Tales* z Miletu; — eigener Erfahrung z własnego doświadczenia.

Aus, *ad.*: von Grund — z gruntu, od fundamentu; von Warschau — an Jmdn. schreiben z *Warszawy* pisać do kogo; von Haus —, *od dawna; od początku; das Buch ist — (ausgelesen) już koniec książki; Jahr — Jahr ein rok w rok; ich weiß weder — noch ein, *nie wiem co począć; **-sackern**, *va.* wyorać; **-santworten**, *va.* wydać; wręczyć; **-sarbeiten**, *va.* wyrabiać, wyrobić; wydoskonalić; ukończyć, skończyć pracę, robotę; ausgearbeitet wyrobiony misternie; **-sarbeitung**, *f.* wyrobienie, wyrabianie, wytwarzanie w robocie, w pracy; (Ausgearbeitetes) wypracowanie; wyrobek; **Au'sarten**, *vn.* (s.) zwyrodniéć; wyrodzić się; ausgearteter Mensch wyrodek; **-sartung**, *f.* zwyrodnienie; wyrodzenie się; **-säften**, *va. Gtn.* oczyścić drzewo, obciąć z gałęzi; **-sathmen**, *va.* u. *vn.* dech wypuszczać; (Geist) ducha oddać; **-sbacken**, *va. irr.* (h.) upiec, wypiekać; dopiec; —, *vn.* (h.) dopiec się, wypiec się, upiec się; **-sbaden**, *vn.* (h.) wykąpać się; —, *va.*: etwas — müssen za czyje przewinienie pokutować; cierpiéć za kogo; **-sbaggern**, *va.* za pomocą pewnéj machiny czyścić rowy, rzeki, itd. ze szlamu; **-sbähen**, *va. Hlk.* wyprzewać; **Au'sbalgen**, *va.* zdjąć skórę; obdzierać; **-sbau**, *m.* wybudowanie; dobudowanie; **-sbauchen**, *va.* wydać, brzuszaty kształt dać; **-bauen**, *va.* wybudować; —, *vn.* (h.) skończyć budowanie; **-sbedingen**, *va. irr* (h.) zastrzedz, zachować, rezerwować, obwarować; ausbedungen zastrzeżony, zachowany, wymówiony; przestrzeżony; **-sbedingung**, *f.* warunek; zastrzeżenie; **-sbeeren**, *va.* wyjądrzyć; **-sbeichten**, *va.* wyjawić, wyznać, odkryć, wynurzyć; **-sbeißen**, *va. irr.* (h.) wygryść, wygryźć; wykąsać; sich einen Zahn — wyłamać sobie ząb gryząc; **-sbeizen**, *va.* wybejcować; **Au'sbellen**, *vn.* (h.) wyszczekać; **-sbersten**, *vn. irr.* (s.) pęknąć; wypaść;

-bessern, *va.* naprawić, naprawiać; wyreparować; =sbesseru'ng *f.* naprawa; reparacja; =sbeten, *vn.* (h.) wymodlić się; ukończyć modły; =sbetten, *va.* pościelą opatrzyć, wysłać; pościel wyjąć z czego; =sbeugen, s. Au'sbiegen.

Au'sbeute, *f.* zdobycz, zarobek; zysk, plon; (Bergbau) obłowiny; =beuteln, *va.* wytrząsać z worka; wyexpensować; (sich), *ogołocić zię z pieniędzy; =beuten, *va.:* (Acker) uprawiać rolę, ciągnąć z niéj płody; (Grube) użytkować, dobywać z kopalni; (Jmdn.) dorabiać się kim; =beuter, *m.* wyzyskiwacz; =biegen, *va. irr.* (h.) wygiąć, wyginać, wydąć; —, *vn.* (s.): (aus dem Wege) wyboczyć, zjechać z drogi; bieten, *vn. irr.* (h.) ofiarować, wystawić na zakup; wystawić, wyłożyć, podać co na przedaż; (sich) każdemu się ofiarować do usług; (die Miethe aufsagen) wypowiedziéć komu mieszkanie; =bieter, *m.* wywoływacz, woźny, przedawacz; =bietung, *f.* wywołanie czego; przedaż publiczna; licytacja; =bildbar, *a.* mogący być wykształconym; =bilden, *va.* wykształcić; ułożyć; rozwijać; =bildung, *f.* wykształcenie; =bitten, *va. irr.* (h.) wyprosić co, dopraszać się czego u kogo; ausgebeten (eingeladen) werden być zaproszonym; =blasen, *va. irr.* (h.) wydmuchnąć; (auf Blase=Instrumenten) wytrąbić, wytrębować; (Licht) świecę zadmuchnąć; (das Lebenslicht), *zabić kogo; (Hochofen), *Httk.* piec wystudzić; Au'sblasung, *f.* wydmuchnienie; wytrąbienie; =blatten, *va.* ogławiać (wino); =blättern, *va.* (Buch) wszystkie karty w książce przerzucić; =sbleiben, *vn. irr.* (s.) nieprzybyć, nieprzybywać, nieprzychodzić; (nicht wiederkommen) nie przyjść więcéj; (mit etwas) dać czekać na co; —, *n.* nieprzybycie; niestawiennictwo; niebytność; =bleibender, *m.* niestawający; =blühen, *vn.* (h.) okwitnąć; =sbluten, *vn.* (h.) wykrwić; krwi uronić; (aufhören) wyciec, przestać bluszczéć (o krwi); (lassen) dać wyciec krwi.

Au'sbohlen, *va. Zm.* bałami wyłożyć; =bohren, *va. Zm.* wywiercić świdrem, wyświdrować; =borgen, *va.* wypożyczyć, kredytować; =bracken, *va.* brakować, wybrakować; =braten, *va. irr.* (h.) wypiec, dopiec, upiec; (Fett) wysmażyć; —, *vn.* (s.) wypiec się, dopiec się; =brauchen, *va.* spotrzebować, wypotrzebować co; Au'sbrauchung, *f* wypotrzebowanie; wyżycie; =brausen, *vn.* (h.) przestać huczéć, oder szumiéć; (Bier, Most) wyroić się, przestać kisać; =sbrechen, *va. irr.* (h.) wyłamać, wyłamywać; (Speisen) oddać oder wywomitować jadła; ausgebrochen werden wyłamać się, wyszczerbić się; wybuchnąć; powstać; eine Verschwörung ist ausgebrochen spisek wybuchł; (sich) wyłamał się więzień, wydobyć się; —, *vn.* (s.) wybuchnąć, wybijać się, powstać; die Blattern sind ausgebrochen wyrzuciła się ospa; der Schweiß bricht mir aus poty na mnię biją; (in Thränen) puściły się mu łzy strumieniami; =brech=Erbsen, *f. pl.* groch z łupinka.

Au'sbreiten, *va.* rozszerzyć co; rozciągać; (Nachrichten rc.) rozgłosić, roznieść; (Flügel) rozkładać skrzydła; ausgebreitet obszerny; sich ausbreitend rozłożysty; =breitung, *f.* rozszerzanie; =breiter, *m.* rozsiewacz; (des Glaubens) rozkrzewiciel wiary; =brennen, *va. irr.* (h.) wypalić; —, *vn.* (s.) wypalić się, dogorzéć, dogorywać; =bringen, *va. irr.* (h.) wynieść, wynosić; wyprowadzić; (Flecken) plamę wywabić; (unter die Leute), *roznosić, roznieść; (Gesundheit) spełniać od. pijać zdrowie; Au'sbringung, *f.* wynoszenie, roznoszenie, odnoszenie; =bröckeln, *vn.* (s.), sich —, *vr.* (h.) wykruszyć się i powypadać; =bröseln, *vn.* (s.) wykruszająo się wypadać.

Au'sbruch, *m.* wybuchnienie, wybuch; wylot, wyloty; (Durchbruch) przerwa; (vulkanischer) wyziew wulkaniczny; beim ersten — der Wuth za pierwszym wyziewem wściekłości; (Wein) wyskok wina (Węgierskiego); maślacz; (einer Krankheit), *Hlk.* zjawienie się choroby; (eines Krieges) wybuch wojny; =sbrüllen, *va.* wyryczéć co; —, *vn.* (h.) przestać ryczéć; Au'sbrummen, *vn.* (h.) wymruczéć się; =brunsten, *vn.* (h.) *Jäg.* (Wild) przestać się gonić; bekać; łachać; =brühen, *va.* wyparzyć; (Faß) beczkę wyparzyć; Au'sbrüten, *va.* wysiedziéć, wylęgnąć, wylądz, wynasiedziéć; (Böses ersinnen), *knuć, uknować co złego; —, *vn.* (h.) (aufhören) przestać siedziéć na jajach.

Au'sbuchtung, *f. Geog.* wybrzeże.

Au'sbügeln, *va.* wyprasować; =bühnen, *va. Zm.* wycembrować.

Au'sbund, *m.* wybór; czoło; cud; wzór; (von Schönheit) cud, wzór piękności; Au'sbündig, *a.* nadzwyczajny, wyborny, zacny; —, *ad.* wybornie, zacnie.

Au'sbürsten, *va.* wyczesać szczotką; Au'sbüßen, *va.* wypokutować, zgładzić grzechy pokutą, odpokutować; =cirkeln, *va.* wycérklować.

Ausculta'tor, *m. Rw.* auskultator, aplikant; =culti'ren, *vn.* (h.) auskultować, aplikować się; =curi'ren, *va.* wyleczyć; zagoić; =curi'rung, *f.* wykurowanie, wyleczenie, zagojenie; =dampfen, *vn.* (s.) parę wydawać, wypuszczać; wywaporzéć; —, *vn.* (h.) przestać parować; =dämpfen, *va.* wypędzić nakształt pary; wyparować; (Wasser) wodę w parę zamienić; Au'sdämpfung, *f.* wykurzenie, zamienienie w parę.

Au'sdauer, *f.* wytrwałość; dotrwałość; **-dauern**, *va.*, —, *vn.* (h.) wytrwać, wytrzymać; znosić do końca; **-dauern**, *n.* wytrwanie, przetrwanie; **-dauernd**, *a.* cierpliwy, wytrwały, wytrzymały.

Au'sdehnbar, *a.* u. *ad.* ciągły, rozciągliwy; **-dehnbarkeit**, *f.* rozciągliwość, rozprężliwość; **-dehnen**, *va.* rozciągnąć, wyciągać; ausgedehnt rozciągły, rozdęty; obszerny; sich — rozciągać się; **-dehnung**, *f.* rozciąg; rozciągnienie; wyciąganie; (der Körper), *Ntl.* rozciągłość od. rozłog ciał; **-dehnungskraft**, *f. Ntl.* siła rozprężania; **-dehnungsvermögen**, *n.* rozprężliwość.

Au'sdeichen, *va.* tamą (groblą) przegrodzić, odgrodzić; **-denken**, *va. irr.* (h.) wymyślić, wydumać; —, *n.* wymyślenie, wymysł; **-deuten**, *va.* wykładać, wyłożyć komu, wytłumaczyć; **-sdeuter**, *m.* wykładacz, tłumacz; **-deutung**, *f.* wykład, wytłumaczenie; **-dichten**, *va.*, s. Erdi'chten; **-dielen**, *va. Zm.* wydylować, dylami wyłożyć; **-sdienen**, *va.* u. *vn.* (h.) wysłużyć; dosłużyć do czasu; ausgedienter Soldat żołnierz wysłużony; **-gedienter**, *m.* wysłużony; emeryt; **-dingen**, *va. irr.* (h.) wymówić, zamówić sobie co; z dokładem wyjąć; **-dingung**, *f.* wymówienie, zachowanie.

Au'sdonnern, *vn. impers.* (h.) wygrzmieć, przestać grzmieć; **-dorren**, *vn.* (s.) wyschnąć, wysychać, uschnąć; **-dorrung**, *f.* wysychanie, wygorzenie; **-sdörren**, *va.* wysuszyć; **-drängen**, *va.* wyprzeć, wypierać; **-drechseln**, *va.* wytoczyć po tokarsku; *wyślimaczyć; **-drehen**, *va.* wykręcić; **Au'sdreschen**, *va. irr.* wymłócić, domłócić zboże; **-drieseln**, s. Au'sfädeln.

Au'sdruck, *m.* wyraz; **-drucken**, *va.* wytłaczać, wytłoczyć, wybić; *Bchdr.* wydrukować; **-drücken**, *va.* wyżąć, wyżymać, wycisnąć; (Wasser) wodę wycisnąć; (Saft) wytłaczać, wyciskać sok; (mit Worten) wytłumaczyć się, wyrazić się; **-drücklich**, *a.* wyraźny, wyrazisty, wybitny; —, *ad.* wyraźnie, wyrozumiale; **-drucksart**, s. Au'sdrucksweise; **-druckslos**, *a.* bez wyrazu, nie mający wyrazu; **Au'sdrucksvoll**, *a.* dobitny, wyrazisty; **-drucksweise**, *f.* sposób wyrażenia się.

Au'sdrusch, *m. Ldw.* omłot, wymłócenie; wymłocek.

Au'sduften, *vn.* (s.) wywietrzeć, pachnąć, parować; **-düften**, *va.* wyziewać; **-dulden**, *vn.* (h.) wycierpieć; **-sdunsten**, *vn.* (s.) w kształcie pary rozlecieć; wyparować; **-dünsten**, *va.* wyziewać, wypocić z siebie; pocić się, parować, przedychać; ausgedünstet wywietrzały, zwietrzały, wyziewany; **-sdünstung**, *f.* exhalacja, para, wywietrzenie; (der Haut) parowanie skóry.

Au'secken, *va.* kąty wyrzynać.

Auseina'nder, *ad.* roz —; z siebie; zu weit — za daleko jeden od drugiego; **-derbiegen**, *va.* rozgiąć, rozginać; **-derblasen**, *va. irr.* rozdmuchnąć; **-rbreiten**, *va.* rozkładać, rozłożyć; **-rbringen**, *va. irr.* rozłączyć, roznieść; **-derfahren**, *vn. irr* (s.) rozjechać się; **-derfallen**, *vn. irr.* (s.) rozpaść, rozpadać się; **-derfegen**, *va.* rozmiatać, rozmieść; **-derfliegen**, *vn. irr.* (s.) rozlecieć, rozlatywać się; **-derfliehen**, *vn. irr.* (s.) w różne strony uciekać, rozpierzchać; **-derfließen**, *vn. irr.* (s.) w różne strony płynąć, rozciec; **-dergehen**, *vn. irr.* (s.) rozejść się, rozchodzić się, rozstać się z kim; **-derhalten**, *va.* rozróżniać, rozdzielać; **-derhängen**, *va.* u. *vn. irr.* rozwiesić; **-derjagen**, *va.* rozpędzić; **-derkämmen**, *va* rozczesać, rozczesywać; **-derkommen**, *vn. irr.* (s.) rozejść się (zakończywszy interes); **-derkriechen**, *vn.* (s.) rozłazić, rozleźć się; **-derlassen**, *va. irr.* (h.) rozpuścić; **-derlaufen**, *vn. irr.* (s.) rozbieżeć się; **-derlegen**, *va.* rozkładać, rozłożyć; **-dermachen**, *va.* rozwinąć, otworzyć; **-dernehmen**, *va. irr.* rozebrać; **-derreißen**, *va. irr.* (h.) rozerwać; **-derrücken**, *va.* rozsunąć, rozsuwać; **-scharren**, *va.* rozgarniać, rozgrzebać; **-derschlagen**, *va. irr.* (h.) rozbić; **-derschneiden**, *va. irr* (h.) rozkroić, rozrzynać; **-derschrauben**, *va.* rozśrubować; **-derschwimmen**, *vn.* (s.) rozpływać się; **-dersein**, *vn. irr.* być nierównego wieku; um drei Jahre — sein o trzy lata różnić się od siebie; (beim Kaufen u. Verkaufen) zgadzać się co do ceny; **-dersetzen**, *va.* rozsadzić; separować, odosobnić; (Sache, Meinung u. s. w. deutlich) wyłożyć, wyłuszczyć rzecz, zdanie; sich mit Jmdm. —, *ułożyć się z kim, separować się; **-dersitzen**, *vn. irr.* (s.) siedzieć każdy osobno; **-dersetzung**, *f.* rozkład, załatwienie, rozejście się z kim; rozstawienie, separacja; —, *H.* obliczenie się (spółki ze spólnikiem); **-spreizen**, *va.* rozkraczyć, rozkrzyżować; **-sprengen**, *va.* rozsadzić, rozburzyć; —, *vn.* (s.) rozprószyć się, porozbiegać się; **-springen**, *vn.* (.s) rozskakiwać, rozskoczyć; **-stehen**, *vn. irr.* (s.) stać każdy osobno; **-stellen**, *va.* rozstawić; **-derstieben**, *vn. irr.* (s.) rozlatywać się, pierzchnąć; **-derstoßen**, *va. irr.* rozpychać, rozepchnąć; **-derstreichen**, *va. irr.* rozgarniać; **-dertreiben**, *va. irr.* (h.) rozpędzić, rozpychać; **-dertreten**, *vn. irr.* (s.) rozstąpić, rozstępować się; **-derwerfen**, *va. irr.* (h.) rozrzucić, rozwalać; **-wickeln**, **-wirren**, *va.* rozwikłać; **-derwohnen**, *vn.* (h.) mieszkać każdy osobno; **-derziehen**, *va. irr.* rozciągać, rozrywać; wyprowadzić się każdy osobno.

Au'seisen, *va.* z lodu wydobyć; z lodu uwolnić; **-eitern**, *vn.* (h.) wyropieć, wyropić się; **Au'serben**, *va.* wydziedziczyć.

Au'serkiesen, **-erküren**, s. Au'serwählen; **-erkoren**, *pp.* wybrany, polubiony; **Au'serlesen**, *pp.* wybrany, dobierany, kosztowny, wyborny; **-ersehen**, *va. irr.* (h.) wybierać, wybrać; **-erwählen**, *va.* obierać; wybierać; wybrać; wybór czynić; **-erwählt**, *a.* wybrany; wyborny; **-erwählung**, *f.* wybranie, przebieranie, wybór, obiór; **Au'serzählen**, *va.* skończyć opowiadanie czego; (zu Ende) do końca opowiedzieć.

Au'sessen, *va. irr.* (h.) wyjeść, dojeść, zjeść wszystko; **-exercieren**, *va. Kw.* wymusztrować; **Au'sfachen**, *va.* (Schrank) przegródki od. półki podawać w szafie; **-fädeln**, *va.* wstrzępić, wywłóczyć nitki; (sich) wysnuwać się; **-fahren**, *va. irr.* (h.) (Weg, Geleise) wyjeździć, wybój zrobić, wydrążyć, wybić jechaniem; (auswärts fahren) wywozić, wywieźć; —, *vn.* (s.) wyjechać; (schnell herauskommen) wymknąć się, wyjść, wysunąć się; aus der Haut — wollen, *chcieć zaraz ze skóry wyskoczyć; (Haut-Ausschläge), *Hlk.* wyrzucać się, wysypać się (na skórę); **-fahrt**, *f.* wyjazd, wyjście, wyjechanie; (Thor) przejażdżka, brama zajezdna.

Au'sfall, *m.* wypadnienie; wypadanie; (Ertrag) wypadek zbioru; zbiór; (feindlicher Angriff), *Kw.* wycieczka; (fehlende Summe) niedobór; ubytek.

Au'sfallen, *va. irr.* (s.) wypadać, wypaść; (Haare) wyłazić, obłazić; (sich verlieren) precz zostać, wybyć; wypaść, uderzyć na kogo; (gerathen, sich endigen) wypaść pomyślnie oder niepomyślnie, udać się; sich den Arm — rękę sobie wybić; —, *n.* (der Haare) obłażenie włosów; **-fallgatter**, **-fallthor**, *n.* ostróżka; fórtka służąca do wycieczek w czasie oblężenia twierdzy; **Au'sfalzen**, *va.* wygładzić; wyfugować; **-fasen**, **-fasern**, *va.* wystrzępić; (sich) wystrzępić się, rozpuszczać się; **-fasten**, *vn.* (h.) wypościć; skończyć post; **-faulen**, *vn.* (s.) wygnić; zgnić; **-fechten**, *va. irr.* (h.) wyfektować, wyszermować, wywalczyć; (eine Sache), *rozstrzygnąć sprawę, dobić się czego; **-fegen**, *va.* wymieść, wymiatać; wychędożyć; **-fegung**, *f.* zamiatanie, wyczyszczenie; **-feilen**, *va.* wypiłować; okrzesać; **Au'sfenstern**, *va.* (ausschelten) wyłajać; **-ferkeln**, *vn.* (h.) *Ldw.* przestać się prosić (o świni); **-fertigen**, *va.* expedjować, wygotować; **-fertigung**, *f.* wydanie, expedycja; **-feuern**, *va.* wypalić dobrze; wystrzelić, przestać strzelać; —, *vn.* (h.), s. Au'sschlagen (Pferde zc.).

Au'sfilzen, *va.* (Schuh) pilśń włożyć w trzewik; *dać komu łacinę, burkę dać komu.

Au'sfinden, *va. irr.* (h.) wynaleźć, wymyślić; **Au'sfindig**, *a.* (machen) wyszukać, znaleźć; *wymyślić; **-fischen**, *va.* wyłowić (ryby); **-flattern**, *vn.* (s.) ulecieć trzepocąc skrzydłami; *wyjść; **-flechten**, *va. irr.* (h.) rozpleść, rozpletać; **-fleischen**, *va. Jäg. Grb.* wyczyścić skórę z mięsa; **-flicken**, *va.* wyłatać, połatać, nałatać; **-fliegen**, *vn. irr.* (s.) zlecieć z gniazda; (lassen) wypuścić ptaka na dwór; **-fließen**, *vn. irr.* (s.) wyciec, wyciekać, wypłynąć; **-flöhen**, *va.* wypchlić, pchły wyszukać; **-flucht**, *f.* wybieg, wybiegi; wymówka, wykręt.

Au'sflug, *m.* wylot; wycieczka, wystąpienie; (kleine Reise) wyjeżdżka; **-flugloch**, *n.* wylot.

Au'sfluß, *m.* wypływ; **Au'sfluß-**, *a.* emanacyjny; **-flußlehre**, *f. Philos.* system emanacyjny; **-flußloch**, *n. Httk.* wypust.

Au'sflüstern, *va.* (Geheimniß) wyszeptać tajemnicę; **-fohlen**, *vn.* (h.) *Ldw* przestać się źrebić (o klaczy).

Au'sfolgen, *va.:* lassen wydawać; **Au'sforderer**, *m.* wyzywacz; **-fordern**, *va.* wyzwać; (zum Zweikampfe) wyzwać (na pojedynek). [palni

Au'sfördern, *va. Bw.* dobyć czego z ko-

Au'sforderung, *f.* wyzywanie, wyzwanie na pojedynek; **Au'sforderungsbrief**, *m.* kartelusz, bilet od. list wyzywający.

Aus'forschen, *va.* dowiedzieć się o co; wyczerpnąć z kogo co; **-forscher**, *m.* badacz, wypytywacz; **-fragen**, *va.* wypytać kogo; dopytywać się o co; **-fragung**, *f.* wypytywanie się; **-fransen**, *va.* wystrzępić; **-fressen**, *va. irr.* (h.) wyżrzeć, wyżerać, wyjeść; —, *n.* wyżarcie, wyżeranie; **-frieren**, *vn. irr.* (s.) wymarznąć, wymarzać; **-fuchteln**, *va.* wyfuchtlować; **-fühlen**, *va.* (etw.) domacać się czego.

Au'sfuhr, *f.* wywóz; wywózka; wyprowadzenie; **Au'sfuhr-**, *a. H. Stw.* wywozowy; **-fuhrartikel**, *m. H.* towar wywozowy; **-führbar**, *a.* skuteczny, praktykowany; **-führbarkeit**, *f.* możność wykonania; **-führen**, *va.* wywieść, wywozić, wyprowadzić, wywodzić; (völlig zu Ende führen) wykonać, dopiąć czego; do skutku, do końca przywieść; (Bau) dobudować, wystawić dom; einen Gedanken weiter — dalej wyprowadzić, obszerniej rozwinąć myśl oder zdanie; **Au'sfuhrgesetz**, *n. Stw.* ustawa należąca do handlu wywozowego; **-fuhrhandel**, *m. H.* handel wywozowy.

Au'sführlich, *a.* obszerny, szeroki; dokładny, wywodny; —, *ad.* szczegółowo; w obszerności; **-führlichkeit**, *f.* dowodność; dokładność, obszerność.

Au'sfuhrprämie, *f.* powrót oder powrócenie cła zapłaconego.

Au'sführung, *f.* wyprowadzenie, wywóz, wywód; uskutecznienie; **-führungswege**, **-führungsgänge**, *m. pl. Zk.* drogi wychodowe; przewód wychodowy.

Au'sfuhrtari'f, *m. Stw. H.* taryfa handlu wywozowego; **-fuhrverbo't**, *n. Stw.* zakaz wywożenia; **-fuhrwaare**, f. Au'sfuhrartikel; **-fuhrzoll**, *m. Stw. H.* wywozowe cło; cło wychodowe.

Au'sfüllen, *va.* zapełnić, napełnić; dopełniąć, wypełnić; (Lücke) przedział zapełnić; (Zähne) zęby zaprawić; **-füllung**, *f.* wypełnienie, napełnienie, zapełnienie.

Au'sfüttern, *va.* zapaść, wypaść, wykarmić, wyżywić; (Kleider) wyfutrować, futrować; ausgefüttert (Vieh) wypasły, tłusty.

Au'sgabe, *f.* wydatek; (eines Buches ꝛc.) wydanie; (Bezahlung) rozchód, expens; in die — bringen postawić na rachunek wydatków; — und Einnahme rozchód i przychód; **-gabebuch**, *n.* dziennik wydatków, od. rozchodowy; **-gabegeld**, *n.* pieniądze na zwyczajne wydatki.

Au'sgähren, *va. irr.* (h.) wyrobić się, wyfermentować; wyroić się, wyklarować się; ausgegohren wyrobiony.

Au'sgang, *m.* wyjście, wychodzenie, wychód; (Ende) wypadek, koniec, zakończenie; (Weg, Abfluß) droga, kanał, rów; **Au'sgangs-**, *a.* wychodowy; **-gangspunkt**, *m.* wychodowy punkt; **-gangszoll**, *m. Stw. H.* cło wychodowe.

Au'sgäten, Au'sjäten, *va.* wypleć, wypielać chwast, zielsko.

Au'sgeartet, *pp.* odrodny; wyrodny; **Au'sgearteter**, *m.* odrodek; wyrodek.

Au'sgebegeld, *n.* piniądze na zwyczajne wydatki; **-geben**, *va. irr.* (h.) wydać, wydawać; rozdawać; łożyć; (viel Geld) wyexpensować wiele pieniędzy; (Buch) ksiażkę wydać; (sich wofür), *wydawać się za kogo, czynić się czém; —, *vn.* (h.) wydawać, dawać; **-geber**, *m.* wydawca; (auf einem Landgute) klucznik, szafarz; **-geberin**, *f.* klucznica, szafarka.

Au'sgebot, *n.* ofiarowanie, wystawanie na sprzedaż.

Au'sgebreitet, *pp.* rozszerzony; rospostarty, rosciągniony; **-tete** Kenntnisse rozległe wiadomości; (verbreitet) rozpowszechniony; **-gebreitetheit**, *f.* rozłożystość, rozległość.

Au'sgeburt, *f.* *płód, potwór.

Au'sgedacht, *pp.* wymyślony; Au'sgedachtes wymysł.

Au'sgedehnt, *pp.* rozciągły, rozdęty; **-gedient**, *pp.* wysłużony; **-gedörrt**, *pp.* wyschły; **-gefrornes**, *n.* wymrozki.

Au'sgedinge, *n.* wymowa; zastrzeżenie (i to co sobie kto zastrzegł).

Au'sgegorben, **-gegerbt**, *pp. Grb.* wygarbowany; wyprawny; **-tes** Fell wyprawna skóra.

Au'sgehen, *vn. irr.* (s.) wychodzić, odchodzić; (worauf) godzić, zmierzać na co, dążyć do czego; (wovon) zacząć od czego pochodzić; der Fleck geht aus plama puści; (leer) z niczém odejść; próżno wyjść; (frei) bezkarnie ujść; bez opłaty wyjść z czego; die Haare gehen aus włosy wyłażą oder obłażą; die Waare ist ausgegangen, *H.* towar rozkupiony oder rozprzedany; die Farbe ist ausgegangen kolor wylazł, spełzł; (auf Abenteuer) szukać przygody; **-gehen**, *n.* wychodzenie; (der Haare) obłażenie włosów; das Ausgehende, *Bw.* wychodnia.

Au'sgehobener, *m. Kw.* wybraniec.

Au'sgehungert, *pp.* zgłodniały.

Au'sgejätetes, *n. Gtn.* wypiełki; **Au'sgekämmt**, *pp.* wyczesany; **-gelassen**, *pp.* rozpustny, rozwiązły; **-sene** Freude radość roztrzepana; (lustig sein) szalenie być wesołym; swawolić; **-gelassenheit**, *f.* rozpusta, rozwiązłość, swawola; **-gelebt**, *pp.*, f. A'bleben; **-gelegt**, *pp.* wykładany; **-te** Arbeit wykładana robota; **-gemacht**, *pp.* rozstrzygniony; pewny, niezawodny; das ist eine **-te** Sache to jest rzecz dowiedziona, skończona.

Au'sgemergelt, *pp.* wychudły, wycieńczony; **-genommen**, *pp.* wyjęty; —, *ad* wyjąwszy, okrom, oprócz, prócz; **-geprägt**, *pp.* wybitny.

A'usgerben, *va.* wygarbować, wyprawić; wytrzepać, wyprać kogo.

Au'sgeschlossen, *pp.* wysunięty od czego, wyłączony; **-gesucht**, *pp.* wybrany; **-getreten**, *pp.* wydeptany, zbiegły; **-gewachsen**, *pp.* (Pflanzen ꝛc.) wyrosły, dorosły; (verkrüppelt) garbaty; **-gewässert**, *pp.* wymokły; **-gewiesener**, *m.* wyświeceniec; wygnaniec; **-geza'ckt**, *pp.* ząbkowaty, ząbkowany; **-gezehrt**, *pp.* (sein) wyniszczonym być; schnąć.

Au'sgezeichnet, *pp.* wyborny, doskonały; znakomity

Au'sgiebig, *a.* spory.

Au'sgießen, *va. irr.* (h.) wylać, wylewać; rozlać; zalać; (Feuer) zalać ogień; (seinen Zorn), *gniew wywrzéć na kogo; **-gießung**, *f.* wylanie, rozlanie, wylewanie; **-glätten**, *va.* wygładzić.

Au'sgleich, *m.* ugoda; **-gleichbar**, *a.* pojednalny; **-gleichen**, *va. irr.* (h.) równać, porównać, wyrównać; (Zwistigkeiten) spory zagodzić, załatwić zaszłe zatargi; (gleichstellen) zrównoważyć; sich — mit Jmdm. porozumiéć, pogodzić się z kim; **-gleichung**, *f.* pomiarkowanie; **-gleichungs-**, *a.* do sporu, do zagodzenia należący; **-gleisen**, *vn.* (s.) wykoleić się; **-gleiten**, *va. irr.* (s.) wyśliznąć się; zbłądzić, pobłądzić; **-glimmen**, *vn. irr.* (s.) wytléć; (lassen) wytlić; **-glitschen**, f. Au'sgleiten; **-glühen**, *va.* rozpalić, wypalić, w ogniu wypalić; —, *vn.* (h.) wyżarzyć się; **-graben**, *va. irr.* (h.) wykopać, odkopać; z ziemi dobyć; **-grabung**, *f.* wykopanie rzezanie, wyrycie; **-gräten**, *va.* ości wy-

bierać; =greifen, *va. irr.* (weite Schritte machen) szeroko stąpić, odsadzać przednie nogi do biegu; =greinen, *vn.* (h.) wykwilić; =grübeln, *va.* wyszperać, wymyślić; zgłębić, wynaleźć; =grübelung, *f.* wyszperanie; =grübler, *m.* wymyślacz; =gründen, *va.* zgłębić, zgłębiać, wyszperać; =ndung, *f.* macanie do gruntu, wybadanie.

Au'sgucken, *vn.* (h.) wyglądać przez co; sich die Augen fast — oczy sobie prawie wypatrzéć.

Au'sgurgeln, *va.* gardło wypłukać.

Au'sguß, *m.* wylew; wylanie; (Geräth) stęk, ściek, kanał, rynsztok; =gußröhre, *f. Bw.* rura za wylew służąca.

Au'shaaren, =hären, *vn.* (h.) lenić się, puścić sierć, włos; leniéć.

Au'shaben, *va. irr.:* ich habe die Stiefel schon aus zdjąłem bóty; ich habe das Buch schon aus [gelesen] przeczytałem książkę.

Au'shacken, *va.* wykłóć, wykałać, wykluć; (mit dem Schnabel) wydzióbać; ausgehackt wykłóty; =hacken, *n.* wykłócie, wyklucie; =hacker, *m. Bw.* wycinacz; =haken, *va.* zdjąć z haka; —, *vn.* (s.) schodzić z haka; =halftern, *va.* oduzdać; =hallen, *vn.* (h.) dzwięk wydawa; do końca; słabnąć, konać (o dzwięku); =halten, *vn. irr.* (h.) wytrzymać, znieść; pocierpiéć, wycierpiéć; wystać; (die Lehrjahre) wyterminować; (Kälte) zimno wytrzymać; (Hunger) głod znosić, wytrzymać; —, *vn.* (h.) (bleiben) dosiedziéć, dotrzymać do końca; (länger als ein Anderer) przetrzymać; (Note) nutę wytrzymać; =halter, *m. Tk.* ferma (nóta, którą wytrzymać należy); =haltung, *f.* wytrzymanie, przebycie; =haltungszeichen, *n. Tk.* znak fermata.

Au'shämmern, *va.* wybić młotkiem co z czego; rozbić płasko; =händigen, *va.* oddać w ręce, wręczyć; =hangen, *vn. irr.* (h.): ausgehängt sein wywieszonym być, wisiéć; =hängen, *va.* wywiesić, wystawić; Au'shängebogen, *m. Bchdr.* arkusz na próbę wybity, arkusz najprzód odbity; =hängeschild, *n.* wywieszka, szyld; znak wywieszony.

Au'sharken, *va. Ldw.* wygrabić; =harnen, *va.* z uryną oddać; =harren, *vn.* (h.) wytrwać, wytrzymać; ausharrend wytrwały; =harrung, *f.* wytrwanie; wytrwałość.

Au'shärten, *va.* wyhartować.

Au'shau, *m.* wycięcie, wyrąb.

Au'shauch, *m.* wyziew; oddech, wyzionienie; exhalacja; =hauchen, *va.* wyzionąć, wyziewać; =hauchung, *f.* wyziewanie, oddychanie, wyzionienie.

Au'shauen, *va. irr.* (h.) wysiec, wysiekać; (Jmdn.) wybić komu skórę; (in Stein) wyciosać, wyryć, wyrobić w kamieniu; (Wald) wyrąbać las; ausgehauen wycięty; =hauung, *f.* wycięcie, wyrąbanie; =heben, *va. irr.* (h.) wydźwignąć, wyjąć i podnieść; (Baum) drzewo wykopać; (Thüre) drzwi wysadzić; wyruszać drzwi z zawiasów; (Fenster) zdjąć, wyjąć okna; (Bier, Wein) piwo, wino wyciągnąć rurką od. lewarem; (Rekruten), *Kw.* brać w rekruty; wybierać na żołnierkę; =hebung, *f.* wybieranie; (der Rekruten) zaciąg rekrucki, pobór rekrucki, wybór; =heber, *m.* kołko zegarkowe do dzwonka; =hebespahn, *m. Bchdr.* regułka drukarska do wyjmowania druku; =hebung, *f. Kw.* wybór; branka; zaciąg;

Au'shecheln, *va.* wyczesać (len); przestać czesać len; *żartować, wyszczerzać się z kogo; =hecken, *va.* wylęgać jaja, wylądz; wymyślić, wybzdurzyć; =heilen, *va.* wygoić, wyleczyć, wykurować; =heitern, *va.* wypogodzić; (sich) wypogadzać się, wyjaśniać się; =heizen, *va.* (Zimmer) wypalić, wygrzać izbę; =helfen, *va. irr.* (h.) (Jmdm.) dopomódz komu; poratować, wyratować (kogo czém); (mit Geld) wesprzéć, wspierać kogo pieniędzmi; =helfer, *m.* wspomagacz, wspomożyciel; =hellen, *va.* wyjaśnić; (sich) wyjaśnić się; =herrschen, *vn.* (h.) przestać panować.

Au'shilfe, s. Au'shülfe.

Au'shobeln, *va. Zm.* wyheblować; ogładzić heblem; =höhlen, *va.* wydrążyć, żłobić; dziury wyklępywać; wynurtować; =höhlung, *f.* wydrążenie, żłobkowatość; =höhnen, *va.* wyszydzić, naśmiewać się, naigrawać się; urągać; =höhnung, *f.* wyszydzenie; urąganie; =höken, *va.* po jednemu, sztukę na sztukę przedawać; =holen, *va.* wynieść, wynosić; (Jmdn.) wywiadywać się czego u kogo; ciągnąć kogo za język; —, *vn.* (h.) zum Wurfe, Schlage — zamierzyć się, zamach uczynić; (im Reden weit), *z daleka zasięgać w mowie; Au'sholen, *n.* (zum Schlagen, Hauen) zamach; zapęd do bicia oder uderzenia; =holzen, *va.* wyciąć las; =horchen, *va.* podsłuchiwać, wysłuchiwać; =hören, *va.* wysłuchać przesłuchać (do końca).

Au'shülfe, *f.* pomoc, wspomóżka; ratunek; =fsdiener, *m. Rw.* pomocnik.

Au'shülsen, *va.* wyłuszczać (ze strączków); wyłuskać; =hülsung, *f.* wysłuszczanie, wyłuskanie.

Au'shungern, *va.* wygłodzić, głodem trapić; ausgehungert wygłodniały; =hungerung, *f.* wygłodzenie.

Au'shusten, *va.* wykaszlnąć; =jagen, *va.* wypędzać, wypędzić, wyganiać.

Au'sjäten, =gäten, *va. Gtn.* wypléć, wybrać zielsko; =jochen, *va.* wyjarzmić; z jarzma wyprządz, od. uwolnić; =kalben, *vn.* (h.) *Ldw.* przestać (cielęta rodzić) się cielić; =kämmen, *va.* wyczesać; =kämpfen, *va.* wywalczyć; =karren, *va.* na taczkach wywozić, wywieść.

Au'skauf, *m.* zakupienie całego sklepu, składu; **-kaufen**, *va. H.* wykupić, odkupić, zakupić, nakupić; (die Zeit) czas skarbić sobie; **-kaufung**, *f.* wykupowanie.
Au'skehlen, *va. Zm.* wylaskować, wyżłobkować; **-kehren**, *va.* wymiatać, wymieść miotłą, wyczesać od. wychędożyć szczotką; **-kehricht**, *m.* omieciny, śmiecie, wymieciny; **-kehrung**, *f.* wymiatanie, wymiecenie; **-keifen**, *va.* wybuzować, wyłajać; **-keilen**, *va.* klinami opatrzyć, wybić; **-keimen**, *vn.* (s.) wyrastać, roślinić się, kiełki puszczać.
Au'skeltern, *va. Wb.* wycisnąć, wyprasować, wytłaczać (wino); **-kerben**, *va.* wykarbować; **-kernen**, *va.* jądra wybierać; **-kitten**, *va.* wykitować; **-klaftern**, *va.* na sążnie wymierzyć; **Au'sklagen**, *va.* (Schuld), *Rw.* pozywać o zapłacenie długa; (Wechsel), *H. Rw.* pozywać o zapłacenie wekslu.
Au'sklären, *va.* wyklarować, wyjaśnić; **-klatschen**, *va.* wyklaskać; (ausplaudern) wygadać; **-klauben**, *va.* wydłubać, wydrapać; leicht auszuklauben wydłubny; ausgeklaubt wydłubany, wyszperany; **-kleben**, **-kleiben**, *va.* wylepić, wykleić; **-kleiden**, *va.* rozebrać, rozbierać; **-dezimmer**, *n.* rozdziewalnia; **-kleistern**, *va.* wykleić; wyklajstrować; **-klopfen**, *va.* (Kleider) wytrząść, wytrzepać (suknie z pyłu); (Jmdm. die Jacke, das Fell) wytrzepać komu skórę; (Tabakspfeife) wytrząść fajkę; **-klügeln**, *va.* wymędrkować; dowcipnie wymyślić; **-kneten**, *va.* wygnieść, wygniatać; **-knetung**, *f.* wygniecienie, zaczynienie ciasta; **-kochen**, *va.* ugotować dobrze, wywarzyć, wywarzać; —, *vn.* (h.) przestać gotować; **-kochung**, *f.* wygotowanie, wywarzenie.
Au'skommen, *vn. irr.* (s.) wychodzić, wynieść; (bekannt werden) wynieść się, pójść do wiadomości; (Feuersbrunst) wybuchnąć, wszcząć się; (zulangen) wystarczyć, wystarczać czem; es kann Niemand mit ihm —, *trudno z nim żyć od. co począć; z nim nie można dojść ładu; **-kommen**, *n.* dochód dostateczny; obejście, żywność, chléb; es ist kein — mit ihm niemasz z nim ładu; **Au'skömmlich**, *a.* dostateczny, wystarczający na utrzymanie.
Au'skönnen, *vn.* (h.) módz wyjść; **-koppeln**, *va.* wysworować, wysforować; **-körnen**, *va.* wyjąć jądra od. ziarna, pestki; **-köthen**, *va.* wywichnąć nogę nad kopytem; **-kosten**, *va.* wykosztować; **-kotzen**, wyrzygać; **-krähen**, *va.* wypiać; wyśpiewać; **-kramen**, *va.* wyłożyć, wykładać towar; (seine Gelehrsamkeit), *iron.* popisywać się z czém, okazywać się; **-krämpeln**, *va.* wygręplować; **-kränkeln**, *vn.* (h.) wychorować się; **-kratzen**, *va.* wyskrobać (co napisanego); (Augen) wydrapać oczy; **-krebsen**, *va.* wyłapać od. wyłowić raki; **-kreischen**, *va.* wyskwarzyć; **-kriechen**, *vn. irr.* (s.) wyleźć, wyłazić; (herauskriechen) wyczołgać się.
Au'skriegen, *va.* (herausbekommen) wyciągnąć, wydrobić.
Au'skühlen, *va.* wystudzić, wychłodzić.
Au'skunden, **-kundschaften**, *va.* wyszpiegować; wywiadywać się; **-kundschaftung**, *f.* wyszpiegowanie.
Au'skunft, *f.* wiadomość, objaśnienie, wykaz; *światło; **Au'skunfts-**, *a.* wywiadowczy; **-kunftsbüreau'**, *n. H.* biuro zawiadomień; biuro wywiadowcze.
Au'skünsteln, *va.* sztucznie wyrobić, sklecić; wykoncypować; **-lachen**, *va.* (Jmdn.) wyśmiać kogo, naśmiewać się z kogo; —, *vn.* (h.) przestać się śmiać; sich — lassen na pośmiewisko się wystawić; **-lachen**, *n.* naśmiewanie się; **-lachenswerth**, *a.* śmieszny, śmiechu godny; **-laden**, *va. irr.* (h.) wyładować, wyłożyć ciężar z czego; (Gewehr) nabój wyciągnąć, wykręcić; **-lader**, *m.* wypakowywacz, tragarz; **-ladung**, *f.* wyładowanie.
Au'slage, *f.* wyłożenie, wydatek, nakład; (an Geld) załoga pieniężna; wyłożone pieniądze.
Au'slagern, *vn.* (s.) wyleżéć się; wystać się; ausgelagert wyleżały, wystały; **Au'slammen**, *vn.* (h.) (Schafe) przestać się kocić.
Au'sland, *n.* obcy kraj; cudzy kraj; im -de za granicą; in's — za granicę; vom -de her, aus dem -de z zagranicy; za granicą; — (überhaupt) zagraniczne kraje; zagranicze; **-länder**, *m.* cudzoziemiec; zagraniczny; **-länderin**, *f.* cudzoziemka; **-ländisch**, *a.* cudzoziemski, zagraniczny; **-langen**, *vn.* (h.) (hinreichend sein) dość miéć, podostatkiem miéć; wystarczyć, wydostarczyć; **-lärmen**, *vn.* (h.) wyhałasować się; **-lassen**, *va. irr.* (h.) wypuścić; opuścić; (Butter, Talg, Schmeer) masło, łój rozpuścić; (Kleid) wypuścić szatę; (Wort) słowo jakie opuścić, wypuścić; (Vieh) bydło wypuścić, spuszczać bydło; (sich über etwas), *oświadczyć się, wytłumaczyć się; (ausbrechen lassen) wypuścić, puścić cugle, wynurzyć, rozpuścić się na co; (Bosheit, Zorn, Grimm) wywierać złość, gniew wypuścić; złość spędzić na kim; (Wuth an Jmdm.) pastwić się nad kim; **-lassung**, *f.* wypuszczenie; rozpuszczenie; ogłaszenie, okazanie; **-lassungszeichen**, *n. Spl.* apostrof.
Au'slauf, *m.* wybieg, wypływ; wyjazd; **-laufen**, *vn. irr.* (h.) wybiedz, wybieżéć, wybiegać; wyciec, wyciekać; (sich endigen) dociekać; wychodzić; (in etwas) kończyć się (w pewny kształt); das Faß läuft aus beczka ciecze; sich —, *vr.* (h.) przebieżéć się, wybiegać się; **-läufer**, *m.*

chłopak do posełki; —, Ng. latorosl z korzenia wytrastająca; Geog. ustęp gór.
Au'slaugen, va. Schdk. wyługować; -lauten, vn. (h.) Spl. głos z siebie wydać; -läuten, va. wydzwonić, na znak skończenia dzwonić; —, vn. (h.) przestać dzwonić, dodzwonić; -läutern, s. Rei'nigen, Läu'tern.
Au'sleben, vn. przestać żyć; nażyć się; -lecken, va. wylizać; —, vn. (h.) wyciec; -ledern, va. skórą wylepić (wewnątrz); (Jmdn.), **skórę komu wytatarować; -leeren, va. wypróżniać, spełnić; wychylić; -leerung, f. wypróżnienie; spełnienie kielicha; (des Leibes) odbyty naturalne; -leerungs-, a. odchodowy.
Au'slegbar, a. wykładny; -legen, va. wykładać, wyłożyć; (deuten) tłumaczyć, objaśnić, objaśniać; (wohl, übel) dobrze, źle tłumaczyć, przyjąć; (Waaren), H. wystawić, wyłożyć, rozkładać, roztasować towar; składać się; -leger, m. wykładacz, tłumacz, objaśniacz; -legetisch, m. przyławek, pokładny stół; -legung, f. wykład; objaśnienie; H. wyłożenie (towaru); (Erklärung) oświecenie, tłumaczenie; -legungsku'nst, f. sztuka wykładania od. tłumaczenia; -lehren, va. wyuczyć, douczyć; -leiden, vn. irr. (h.) wycierpieć; -leihen, va. irr. (h.) pożyczyć, wypożyczyć, wypożyczać; (auf Zinsen) wypożyczyć na procent; dać na borg; -leiher, m. wierzyciel; -leihung, f. wypożyczka, pożyczanie; -leimen, va. wykleić; -lenken, va. wyboczyć, zwrócić się; -lernen, vn. wyuczyć się; wybyć swój czas uczenia się; (völlig kennen lernen) z gruntu poznać; Ausgelernter wyterminowany.
Au'slese, f. Wb. wybór; -lesen, va. irr. (h.) wybierać, wybrać; (zu Ende lesen) wyczytać, do końca przeczytać; -lichten, va. (Wald) przerzedzić las; -liefern, va. wydać, przystawić, dostawić; -lieferung, f. wydanie; -lieferungsvertra'g, m. Kw. Rw. traktat tyczący się wzajemnego wydawania zbiegów itd.; -liegen, vn. irr. (h.) wyleżeć; —, vn. (h.) wyleżeć się, doleżeć się; ausgelegener Wein, Wb. wyleżałe wino.
Au'slobung, f. Rw. wezwanie; obwieszczenie, opyt; -löchern, va. wydziurkować, przedziurawić; -locken, va. wywabić, wyłudzić; wymatać co na kim; -lodern, vn. (h.) wypalić się; -lohen, va. wypalić; -lohnen, -löhnen, va. wypłacić (myto i odprawić), dać zapłatę; -loosen, va. wylosować, przez loterją przegrywać; -loosung, f. przegrywanie przez loterją; -löschen, va. zgasić, ugasić, wygasić; —, vn. (s.) zgasnąć; die Schrift ist ausgelöscht pismo się zatarło; -löscher, m. kapturek do gaszenia świec; -löschlich, a. zgasisty, ugaszony, wymazalny; -löschung, f. wygaszenie; zgaśnienie; -lösen, va. wykupić, odkupić (z niewoli); okupić, uwolnić, zaplacić okup; (sich durch ein Pfand) wywiązać się jakim podarunkiem; -lösung, f. wykup, wykupno; uwolnienie; Au'slüften, va. przewietrzać, wywietrzyć. [kary.
Au'smaaß, n. Rw.: der Strafe wymiar
Au'smachen, va. wydobyć, wyjąć; (Nüsse) orzechy wydobyć, wyłupić; otworzyć; das macht den Beweis aus, Rw. to stanowi dowód; nichts — niezawadzać; nieszkodzić; das macht nicht viel aus to nie wiele wynosi; — (vollenden) rozprawić; mach' aus! kończ! (unter einander etw.) ułożyć się z sobą; postanowić między sobą; (Feuer) ogień zgasić; ausgemacht pewny; niewątpliwy; Au'smachen, n. dokonanie, dokończenie; -magern, vn. (s.) wychudnąć; -mahlen, va. irr. wymleć, domleć; -malen, va. Mal. wymalować, odmalować, domalować; -mangeln, va. wymaglować; -märgeln, va. wycieńczyć, wyniszczyć; wysilić, spędzić; -märgelung, f. wycieńczenie, wyniszczenie; wysilenie; -marken, va. granice, miedzę wytknąć; rozgraniczyć; -markung, f wytknięcie granic; rozgraniczenie.
Au'smarsch, m. Kw. wymaszerowanie; -schi'ren, vn. (s.) wymaszerować, wyruszyć; -märzen, s. Au'smerzen; -mästen, va. wykarmić, wytuczyć; -mauern, va. Bk. wymurować; -maulen, vn. (h.) przestać dąsać się oder nabunduczyć się; -mausern, va. wypierzać się; -meißeln, va. dłótem wydłubać, wyrobić; -melken, va. Ldw. wydoić.
Au'smergeln ꝛc., s. Au'smärgeln ꝛc.
Au'smerzen, va. wyplenić z błędów; wymarcować, brakować; -meßbar, a. wymierny; -meßbarkeit, f. wymierność; -messen, va. irr. (h.) wymierzać, przemierzyć; na miarki przedawać; -messung, f. wymiar, wymierzenie; -messer, m. miernik, mierniczy; -metzen, va. (h.) macą odmierzyć, na garnce wymierzyć; -meubli'ren, va. wymeblować; -miethen, wykwaterować; wysadzić kogo z mieszkania; -misten, va. Ldw. gnój wywozić; z gnoju oczyścić; -mitteln, va. (etw.) wynaleźć, odkryć, wykryć, dojść czego; -mittelung, f. wykrycie, odkrycie; -modeln, va. wymodelować; -münzen, va. wybić na monetę; -mustern, va. wymusztrować żołnierzy; dobierać; (aussondern) brakować; -sterung, f. Kw. wymusztrowanie; -nagen, va. wygryźć, wygryzać; -nähen, va. wyszyć, wyszywać; -nahme, f. wyjęcie; wyjątek; keine — machen nie robić żadegno wyjątku; Au'snahms-Geri'cht, n. Rw. sąd wyjątkowy; -nahmsweise, ad. wyjątkowo; -naschen, va. wylizać.

Au'snehmen, *va. irr.* (h.) wybrać, wybierać, wyjąć; (Fisch) sprawić, wyprawić rybę; ausgenommene Gans, *Kk.* wypatroszona gęś; wywnętrzona gęś; (ausschließen) wyłączyć, wyłączać; (sich schön, gut, vortheilhaft ꝛc.), *wyglądać pięknie; w oczy wpadać; (Honig) podbierać pszczoły; miód wybierać z ula; ausgenommen wyjąwszy, wyjęty; ausnehmend wyborny, wyśmienity, przedni, szczególniejszy, nadzwyczajny; —, *ad.* bardzo, przednie.

Au'sniesen, *va.* wykichać co; **-nippen**, *va.* po troszce wypić, wychlipać; **Au's-nutschen**, *va.* wyssać; **-nutzen**, **-nützen**, *va.* wyzyskiwać; spożytkować; **-nutzung**, **-nützung**, *f.* wyzyskiwanie; s. a. Au's-beuten; **Au'spacken**, *va.* wypakować; **-packung**, *f.* wypakowanie, wykładanie; **-pappen**, *va.* tekturą wylepić; (nach Art kleiner Kinder) spapać; **-pari'ren**, *va. Ftk.* sparować, odbijać, zastawiać się szablą; obronić się od razu; **-pauken**, *va.* (etw.) przy odgłosie kotłów co odgłosić; **Au's-peitschen**, *va.* wybiczować; **-pelzen**, *va.* (Jmdn.), ** skórę komu wytrzepać; **-pfählen**, *va.* upalować, pale powbijać, wytknąć palami; **-pfänden**, *va.* exekwować dłużnika; wyfantować; **-pfänder**, *m.* exekutor; **-pfeifen**, *va. irr.* (h.) wyświstać, wygwizdać, zasykać, wysykać; **-pfeifenswe'rth**, *a.* godzien wygwizdania.

Au'spflastern, *va.* wybrukować; **-pflügen**, *va. Ldw.* wyorać; **-pichen**, *va.* smołą wysmarować, smołą wylać; **-picken**, *va.* wydziobać; wykluwać; **-pinseln**, *va.* pędzlem wysmarować; **Au'spissen**, *va.* wyszczać; **-plappern**, *va.* wybajać, wypaplać; (sich) wypaplać się, nabajać się; **-plätten**, *vn.* wyprasować; **-platzen**, *vn.* (s.) wypęknąć; **-plaudern**, *va.* wygadać; rozgadywać; **-plumpen**, s. Au'spumpen; **-plündern**, *va.* wyplondrować, splondrować; (Jmdn.) zrabować kogo; **Au'splünderung**, *f.* wyplondrowanie, zrabowanie, rabunek; **-pochen**, *va.* (h.) wystraszyć stukaniem; pukaniem wygnać; **-poli'ren**, *va.* wypolerować; **-polstern**, *va.* wypolstrować czém; **-poltern**, *vn.* (h.) wyhałasować się; **-posaunen**, *va.* wytrąbić; **-prägeln**, *va. Kk.* wyskwarzyć; wysmażyć; **-prägen**, *va.* bić (na monetę); wycisnąć; wyrazić; **-predigen**, *va. Kg.* skończyć kazanie; *vn.* (h.) przestać rozprawiać; **-pressen**, *va.* wyprasować, wytłoczyć; (Jmdm. etwas) wymusić, wymęczyć co od kogo; (Geständniß) wymusić na kim zeznanie; **-pressung**, *f.* wyprasowanie, wytłoczenie; wyciśnienie.

Au'sprobiren, *va.* wypróbować; **-prüfen**, *va.* wypróbować, doświadczyć; **-prügeln**, *va.* wychłostać; wybić; wyłatać komu skórę; **-pudern**, *va.* wypudrować; **-pumpen**, *va.* wypompować; wyczerpać; **-punkti'ren**, *va.* dojść czego przez wieszczbę; **-putzen**, *va.* wyczyścić, wypucować; (schmücken) wystroić, upiększyć, ozdobić; (Licht) świecę wygasić (objaśniając); **-putzer**, *m.* wystrajacz; (Verweis) burka, połajanie, łacina; **-putzung**, *f.* wypucowanie, wystrojenie, upiększenie; **-quartie'ren**, *va. Kw.* wykwaterować; **-quetschen**, *va.* wygnieść; wytłoczyć; **-radi'ren**, *va.* wyskrobać; **-randen**, **-ränden**, **-rändern**, *va.* brzegi wyrobić; wykarbować; **-rangi'ren**, *va.* wyranżyrować; **-rasen**, *vn.* (h.) wyszaleć, upamiętać się w rozpuście; man muß ihn — lassen trzeba mu dać wyszumieć; **-rasten**, *vn.* wypocząć; **-rauben**, s. Au'splündern; **-rauchen**, *vn.* (h.) wykurzyć się; wywietrzeć, przestać się dymić; —, *va.* (Pfeife, Tabak) wypalić fajkę, lulkę tytuniu; **-räuchern**, *va.* wykurzyć dymem; nakadzić, wykadzić; (Füchse aus dem Bau), *Jäg.* dymem lisy z jamy wygnać; **-raufen**, *va.* wyrywać, wyrwać; (sich die Haare) wyrywać sobie włosy; **-räumen**, *va.* wyprzątnąć, wyprzątać; wynieść; **-räumer**, *m.* wyprzątacz; świder; (bei Pfeifen) skrobaczka; czyszczadełko; **Au'sräumung**, *f.* wyprzątnienie, wyprzątanie; **-raupen**, *va. Gtn.* obierać wąsionki; **-räuspern**, *va.* wychrachać, wykrztusić; (Schleim) wycharczać wiele flegmy; **-rechen**, *Ldw.*, s. Au's-harken; **-rechnen**, *va.* wyrachować, wyliczyć; **-rechnung**, *f.* obrachunek, wyliczanie; **-recken**, *va.* wyciągnąć, rozciągnąć; (den Hals) szyję wyprostować.

Au'srede, *f.* wymówka, wybieg; wymóweczka; -reden machen wymawiać się; mieć wymówki; **-reden**, *va.* (endigen) domówić, dokończyć mowy, przestać mówić; (Jmdm. etwas) wymówić, wybić komu skrupuł z głowy; nicht — lassen nie dać komu skończyć mówić; (sich wegen etw.) wymawiać się od czego; **-regnen**, *vn. impers.* wypadać; wydżdżyć się; **-reiben**, *va. irr.* (h.) wycierać, wytrzeć, wyszorować, wyskrobać; **-reibung**, *f.* wytarcie, wycieranie; **-reichen**, *va.* (h.) sięgnąć dostać; wystarczyć czém; **Au'sreifen**, *vn.* (s.) (Früchte ꝛc.) zupełnie dojrzeć; **-reißen**, *va. irr.* (h., s.) wydrzeć, wydzierać, wyrwać, wyszarpać, wyrywać; (aus den Händen) wydrzeć z rąk; —, *vn.* (s.) wyrwać się, rozerwać się; pęknąć, puścić; (entfliehen) pierzchnąć, pierzchać; die Pferde rissen aus rozbiegały się konie; **-reißer**, *m. Kw.* zbieg, dezerter; (Flüchtling) uciekaniec, nogapan; **-reiten**, *vn. irr.* (s.) wyjechać, wierzchem od. konno; —, *va.:* (Pferd) przejechać konia; **-reiter**, *m.* objeżdżacz; **-renken**, *va.* wyruszyć ze stawu (członek jaki); (Jmdm. den Arm) wykręcić komu rękę; **-renkung**, *f.*

wyruszenie ze stawu (członek jaki); **-rennen**, *vn. irr.* (s.) wybiedz, puścić się szybko od. pędem (z kąd); **-reuten**, *va. Ldw.* wykorzenić, wyrugować; **-richten**, *va.* (besorgen) sprawić, wyrządzić, sporządzić; (Schmaus, Hochzeit, Kindtaufe) sprawić, wyprawić biesiadę, ucztę, wesele, chrzciny; (Geschäft) interes ułatwić; uskutecznić co; (Gruß) pokłon złożyć; (wirken) dokazać, wskórać, co zrobić; **-richter**, *m.* sprawca; **-richtung**, *f.* sprawienie czego, wykonanie; **Au'srieseln**, *vn.* (s.) wyciec, wypłynąć; **-riffeln**, *va.* (Flachs 2c.) wymiędlić; **-ringen**, *va. irr.* wyżąć, wyżymać; (Ringen, Kämpfen beendigen) wywalczyć, wybojować; **-rinnen**, *va. irr.* (s.) wyciec, wyciekać, wybieżéć; **-rippen**, *va.* [wyżyłować.

Au'sriß, *m.* wyrwa.

Au'sritt, *m.* wyjazd, przejażdżka konna.

Au'sroden, *va.* wykarczować; **-rodung**, *f.* wykarczowanie; **-rohren**, *va.* wytrzcinować; **-rohrung**, *f. Bk.* wytrzcinowanie; **-rotten**, *va.* wykorzenić, wyrywać; zniszczyć; zagubić, wytępić; **-rottung**, *f.* wytrącenie, wygładzenie, wytępienie; **-rücken**, *vn.* (s.) wystąpić, występować, wyjść; wyruszyć; wymaszerować; —, *va.* s. Hinau'srücken; **-rückhebel**, *m. Mech.* widełki wychwytowe.

Au'sruf, *m.* wykrzyk, okrzyk, ogłos, odezwa; **-rufen**, *va. irr.* wkrzykać, wykrzykiwać; (Jmdn. zum Könige) ogłosić, okrzyknać kogo królem; (öffentlich zum Verkauf) wywoływać co na sprzedaż; —, *vn.* (h.) zakrzyknąć, krzyknąć, zawołać; **-rufer**, *m.* wywoływacz, rozgłosiciel, ogłosiciel; (öffentlicher) aukcjonator; **-rufung**, *f.* wykrzyknienie, wykrzykanie; **-rufungszeichen**, *n. Spl.* wykrzyknik, znak wykrzyknienia; **-ruhen**, *vn.* (h.) wypocząć, uspokoić się, wytchnąć sobie; **-ruhen**, *n.* odpocznienie, odpoczynek; wytchnienie; **-rühren**, *va.* wyruszyć, wykruszyć; **-ründen**, *vn.* zaokrąglić; **-rupfen**, *vn.* wyrywać, wydzierać; **-rüsten**, *va.* uzbroić, ubrać, wyprawić, wyporządzić; **Au'srüstung**, *f.* uzbrojenie; porządek; wyprawa; **-rütteln**, *va.* wytrząsnąć, wytrząść.

Au'ssaat, *va. Ldw.* wysiew, zasiew.

Au'ssacken, *va.* wysypać z worka; **-säen**, *va. Ldw.* wysiać, wysiewać.

Au'ssage, *f.* zeznanie, wypowiedzenie, opowiedzenie; **-sagen**, *va.* wymówić, wysłowić, wyrazić; (vor Gericht), *Rw.* zeznać; oświadczyć; **-sägen**, *va.* piłą wyrznąć.

Au'ssagewort, *Spl.*, s. Zei'twort.

Au'ssatz, *m. Hlk.* trąd; (im Spiel) wystawka; stawka; **-sätzig**, *a. Hlk.* trędowaty, trądem zarażony; (werden) trędowaciéć; **-satzmaal**, *Hlk.* zaraza trądu.

Au'ssäubern, *va.* wychędożyć, wyczyścić; **-säuberung**, *f.* wychędożenie, wyczyszczenie; **-säuern**, *va.* wykwasić; **-saufen**, *va. irr.* (h.) wypić, wyżłopać; **-saugen**, *va. irr.* (h.) wysać, wyssać; *wycieńczyć, wyniszczyć; (bis auf's Blut, bis auf's Mark), *kogo do krwi wyssać; wyciągnąć z kogo ostatni grosz; —, *vn.* (h.) dossać do czasu; (aufhören) przestać ssać; **-säugen**, *va.* (Kind an der Brust) wykarmić dziecko piersiami; —, *vn.* (h.) (aufhören) przestać karmić piersiami; **-sauger**, *m.* wysysacz, wysysający; **-saugung**, *f.* wyssanie; **-schaben**, *va.* wyskrobać; **-schabsel**, *n.* wyskrobki; **Au'sschalen**, *va.* (mit Brettern) dranicami pokryć; **-schälbar**, *a.* wyłuskny; **Au'sschälen**, *va.* wyłupać, obłupić, wyłuskać; **-schämen** (sich), *vr.* (die Augen) oczy stracić ze wstydu; **-schänden**, *va.* (ausschelten) wyłajać, zbesztać, zhańbić.

Au'sschank, *m.* wyszynk.

Au'sscharren, *va.* wygrzebać; **-schattiren**, *va. Mal.* wycieniować; **-schauen**, s. Au'ssehen; **Au'sschaufeln**, *va.* wyszuflować; **-schäumen**, *va.* odszumować, wyszumować; —, *vn.* (h.) przestać się pienić; **-scheiden**, *va. irr.* (h.) oddzielić, wydzielić; wyłączyć; —, *vn.* (s.) wyłączyć się, wystąpić; **-scheiden**, *n.* wyłączenie, wydzielenie; (aus einer Gesellschaft) wyłączenie z towarzystwa; **-scheißen**, *vn. irr.* (h.) wysrać; **-schelten**, *va. irr.* (h.) wyłajać, nałajać, złajać, strofować; **-scheltung**, *f.* nałajanie, złajanie, wyłajanie; **-schenken**, *va.* wyszynkować; szynk trzymać; (durch einen Abschiedstrunk ehren) poczęstować na drogę; **-scheeren**, *va. irr.* (h.) wystrzydz, wygolić; (Tücher), *W.* ostatni raz postrzygać sukna; **-scheuchen**, s. Verscheu'chen; **-scheuern**, *va.* wyszorować, wychędożyć; (sich) wytrzéć się; **-schicken**, *va.* wysłać, posłać, posyłać (dokąd); **-schiebbar**, *a.* wysuwalny; **-schieben**, *va. irr.* (h.) wysunąć, wysuwać; (im Kegelspiel) skończyć grę, partją; **-schieber**, *m.* ten co chléb itd. z pieca wysadza; **-schiebeti'sch**, *m.* stół rozsuwany; **-schießen**, *va. irr.* (h.) wystrzelić; (Wald) powystrzelać, ogołocić las z zwierzyny; (um einen Preis schießen) strzelać o co; *Bchdr.:* (die Columnen) ułożyć złożone pismo w stronnice, łamać w kolumny.

Au'sschiffen, *va. Sw.* wysadzić, wyłożyć z okrętu; (Truppen) wylądować żołnierzy; (Waaren) towary wyładować; **-schiffung**, *f.* wyprowadzenie okrętem; **-schilfen**, *va.* z trzciny oczyścić; **-schimpfen**, *va.* zbesztać, wyszkalować; —, *vn.* (h.) przestać besztać, wyłajać; **-schinden**, *va. irr.* (h.) wypróć, wydrzéć, wyłupić ze skóry; **-schirren**, *va.* (Pferde) rozszorować konie; wyłożyć, rozebrać z szorów; **-schlabbern**, s. Au'slecken, Au'splaudern; **-schlachten**,

va. oprawić, wyprawić (bydło); **-schlacken**, *va. Htlk.* żużel odrzucić; oczyścić od żużli; **-schlafen**, *vn. irr.* (h.) wyspać się; dospać, naspać się do woli; (Rausch) wyszumieć; **-schlafen**, *n.* wyspanie się.

Au'sschlag, *m.* obicie, wybicie; (im Abwiegen) przewaga; dies giebt den —, *to przeważa; (Entscheidung) decyzja; rozprawa; Ausschläge auf der Haut, *Hlk.* wyrzuty zaskórne; **Au'sschlagbar**, *a.* wyrębny; **-schlageisen**, *n. Mech.* przecinadło.

Au'sschlagen, *va. irr.* (h.) wybić, wytłuc, wytrącić; (mit Leinwand) płótnem wybić; (pariren) zepsować raz; odbić raz; (nicht annehmen) odrzucić, nieprzyjąć; odmówić co; —, *vn.* (h.) zamierzyć się, zanosić się, machnąć, kopnąć; najprzód uderzyć; (Pferde 2c.) bić nogami w tył; die Nachtigall hat ausgeschlagen wyśpiewał już słowik; —, *vn.* (s.) pokazać się, wynurzyć się; die Knospen schlagen aus puszcza pąkowie; im Gesichte ausgeschlagen sein, *Hlk.* krostowacieć na twarzy; osypanym być krostami; (in helle Flammen) wybijać, wybuchnąć jasnym płomieniem; die Sache ist gut, übel ausgeschlagen rzecz na dobre, na złe wyszła; **Au'sschlagen**, *n.*, s. Au'sschlag; — des Frostes, *Ntl.* zamróż; **-schlagsverkau'f**, *m.* wyderek; **-schlagwaldbetrieb**, *m. Ldw.* wyrębne gospodarstwo; **-schlämmen**, *va.* (Teich, Gruben) wyszlamować.

Au'sschleifen, *va. irr.* (h.) wyszlifować, wytoczyć, wyostrzyć; **-schleifung**, *f.* wytoczenie; **Au'sschlenkern**, **-schlickern**, *va.* wypłukać (szklankę); trzęsąc szklanką wylać; (Wasser) wodę wylać z czego; **-schließen**, *va. irr.* (h.) wyłączać, wyłączyć, odłączyć; hiervon darf sich Keiner — z tego się żaden wymawiać nie ma; (Zeile), *Bchdr.* kwadratami zakończyć wiersz w druku; **Au'sschließend**, *ppr.*, **Au'sschließlich**, *a.* wyłączny, oddzielny, odrębny; —, *ad.* wyłącznie; **-schließung**, *f.* wyłączenie, usuwanie; (die Zeilen), *Bchdr.* kwadraty, spacjum, spacja z którymi zecer zakończy wiersz; **-schluchzen**, *vn.* (h.) wyszlochać; **-schlucken**, *va.* wyłykać; **-schlummern**, *vn.* (h.) wydrzemać się; **-schlüpfen**, *vn.* (s.) wyklwać się, wykluć się; (auskriechen) wyleźć; wylazić, wymykać się; **-schlürfen**, *va.* wypić (cedząc przez usta).

Au'sschluß, *m.* wyłączenie; mit — wyłączając; wyłączywszy; **-schmähen**, *va.* wyłajać, zbesztać, wyszkalować; **Au'sschmälen**, *va.* (h.) wyburczeć, wyłajać; **-schmauchen**, *va.* wykurzyć, wykopcić; **-schmecken**, s. Au'skosten; **-schmeißen**, *va. irr.* (h.) wyrzucić, wybić, wytłuc; **-schmelzen**, *va.* u. *vn. irr.* wytopić, roztopić; —, *vn. irr.* (s.) wytopić się, wyskwarzyć się; **-schmelzen**, *n.*, **-schmelzung**, *f.* wytopienie; **Au'sschmieden**, *va.* wykuć, wykować, ukuć, ukować; **Au'sschmieren**, *va.* wysmarować, wymazać; —, *iron.* wypisać; przekopijować brzydko; (Jmdn.), *skórę komu wytrzepać; **Au'sschmollen**, *vn.* (h.) wydąsać się, nadąsać się; **-schmoren**, *va.* wyskwarzyć, wysmażyć; **-schmücken**, *va.* wystroić, ustroić; wypiększyć; **-schmückung**, *f.* wystrojenie, upiększenie; **-schnarchen**, *vn.* (h.) wychrapać się; (ausschlafen) wyspać, wysypiać się; **-schnauben**, *va.* wysmarknąć nos; ein Pferd — lassen dać koniowi wytchnąć; **-schnäuzen**, *va.* utrzéć nos, wysmarknąć; **-schneidbar**, *a.* wyrzynalny; **-schneiden**, *va. irr.* wyrznąć, wyrzynać; wykroić, wykrawać; (kastriren) rzezać, wykapłonić, wywałaszyć, kastrować; (Bienenstock) podrzezać, podbierać pszczoły; (Bäume) ogolić drzewo; (Waaren) przedawać towary na łokieć; **-schneidung**, *f.* wyrznięcie, wyrzynanie; **-schneiteln**, *va. Gtn.* obcinać.

Au'sschnitt, *m.* wyrznięcie, wycinek; wykrawek; wykrój; **-schnitthandel**, *m. H.* handel łokciowy (hurtowy); **Au'sschnitthandlung**, *f.* handel łokciowy; **-schnittwaare**, *f. H.* łokciowizna; **-schnitzel**, *m.* wykrawek; **Au'sschnitzeln**, **-schnitzen**, *va.* wystrugać, wyrzezać, wyrznąć; **Au'sschnüffeln**, *va.* wywąchać; **-schnupfen**, *va.* wypotrzebować zażywając tabakę; **Au's-schöpfen**, *va.* wyczerpać, wyczerpnąć; **-schossen**, *vn.* (h.) wypuścić, wyrosnąć; **-schößling**, *m.* wyrostek, latorośl.

Au'sschoten, *va.* wyłuskać (groch ze strączków); **-schrauben**, *va.* wyszrubować, odszrubować; **-schreiben**, *va. irr.* (h.) wypisać, wypisywać; dopisać; (Schriftsteller) kompilować; (Landtag), *Stw.* sejm zwołać; (Abgaben), *Stw.* nałożyć podatki; ausgeschriebene Hand, *ręka wprawna; charakter wypisany; —, *n.* list okólny, okólnik; **-schreiberei'**, *f. iron.* wypisywanie, kompilacja; **-schreiber**, *m.* wypisywacz; kompilator; **-schreibung**, *f.* wypisanie; rozpisywanie; *Stw.* nałożenie.

Au'sschreien, *va. irr.* (h.) wykrzyczéć, wykrzykiwać; okrzykiwać; (sich die Lunge) piersi sobie zrywać krzyczeniem; **Au'sschreiten**, *vn. irr.* (s.) krok przestąpić; wystąpić; (übertreten), *przejść miarę; **-schreitung**, *f.* (Uebertretung) wykroczenie; **-schroten**, *va.* (fressen) wyszrotować, wyjeść, wyjadać, wygryźć; (Faß aus dem Keller) wytoczyć beczkę z piwnicy; **Au'sschuhen**, *va.* rozzuć.

Au'sschuß, *m.* wybór, wydział, dział, komitet; *iron.* brak, wyrzutek, wybierki; **Au'sschuß-**, *a.* brakowy, brakowny; **-schußwaare**, *f. H.* towar wybrakowany; **-schütteln**, *va.* wytrząsać, wytrząsnąć; **-schüttelung**, *f.* wytrząsanie; **-schütten**, *va.* wysypać; wylać; (Zorn), *gniew swój

wywrzéć oder wylać na kogo; (sich vor Lachen), *pękać ze śmiechu; (sein Herz), *wynurzyć, wylać się przed kim, wywnętrzyć się komu; =schüttung, *f.* wytrząsanie, wysypanie; (des Herzens) wynurzenie serca; =schwären, *vn. irr.* (s.) *Hlk.* wyjątrzyć się; wyropiéć; —, *vn.* (h.) przestać się ropić; =schwärmen, *vn.* (h.) wyroić się; *wyszaléć, wyhulać się; =schwatzen, *va.* wygadać, wypaplać, wybajać; =schwefeln, *va.* wysiarczyć, wysiarkować; **Au'sschweifen**, *va.* wypłókać, wymyć; (Bretter 2c.) okrągło wykroić, wystrugać; —, *vn.* (s.) wykroczyć, wyboczyć, oddalić się od celu; przebierać miarę; rozpuścić się; =schweifend, *pp.* miarę przebierający, przesadzony; *zdrożny, rozpustny; =nder Mensch rozpustnik; =schweifung, *f.* wykroczenie, wyboczenie, dygressja; zdrożność; wybryki; * rozpusta, hulanka, hulanie; =schweißen, *va.* *Htk.* wywarzyć, wyszwejsować żelazo, kując czyścić; **Au'sschwelen**, *va.* wytlić; =schwelgen, *vn.* (h.) przestać hulać, od. deboszować; =schwemmbar, *a.* wypławny; =schwemmen, *va.* wypławić; =schwenken, *va.* wymyć, wymywać co; =schwingen, *va. irr.* (h.) wytrząść; (Flachs) wyklepać len; (Hafer), *Ldw.* wywiać owies; **Au's=schwitzen**, *va.* wypocić, sączyć; (vergessen) zapominać, zapamiętywać; —, *vn.* (h.) wypocić się; =schwitzung, *f.* wypociny; =seckeln, s. Au'sbeuteln; =segeln, *vn.* (s.) *Sw.* wyżeglować; wypłynąć; =sehen, *va. irr.* (h.) przejrzéć, przezierać, przeglądać; —, *vn.* (h.) sich fast die Augen über etw. — wypatrzyć sobie oczy; weitaussehende Geschichte, *rzecz jeszcze w dalekiem polu; (gut, schlecht) źle, dobrze wyglądać; wie sieht es damit aus? jakże z tém wygląda? (nach etwas), *zakrawać na co; wyglądać na co; **Au'ssehen**, *n.* (Gestalt und Beschaffenheit) wyglądanie, widok, pozór, postać; mina, figura; =sehend, *ppr.* (weit) daleki; =seigern, *va.* wysączyć; =seihen, *va.* wycedzić, przecedzić.

Au'ssein, *vn. irr.* niebyć obecnym, przytomnym; niebyć w domu; es ist aus nie masz czego więcéj; die Messe, die Predigt ist aus już po mszy, już po kazaniu; (geendigt sein) skończyć się; es ist aus mit ihm zginął; stało się z nim.

Au'ßen, *ad.* (draußen) na dworze; na dworzu; przed domem; von — z dworu; z na dwora; nach — na zewnątrz; **Au'ßen=**, *a.* odpolny; powierzchny, powierzchni; =bleiben, *vn.* (s.) nieprzyjść, nie przychodzić.

Au'ssenden, *va. irr.* wysłać, wysyłać; =sendung, *f.* wysłanie, wyprawa.

Au'ßengraben, *m.* rów zewnętrzny; rów fortecy pierwszy od pola; =ßenhaut, *f.* nadskórek; oskórka; =ßenlinie, *f.* linja zewnętrzna; =posten, *m.* *Kw.* placówka, polna straż; pikieta; =ßenseite, *f.* powierzchność; =ßenstände, *m. pl.* *H.* aktywa; wierzytelności; =ßenwand, *f.* zewnętrzna ściana; =ßenwelt, *f.* świat zewnętrzny, zmysłowy; **Au'ßenweltlich**, *a.* zaświatowy; =ßenwerk, *n.* *Kw.* szańc odpolny; zewnętrzna fortyfikacja; =nwinkel, *m.* *Gl.* kąt zewnętrzny.

Au'ßer, *præp.* (mit *Dativ*): okrom, oprócz, za, zewnątrz, po za, pomimo; — dem Hause zewnątrz domu, za domem; — Landes w krajach zagranicznych, za granicą; — Athem kommen zadyszéć się; — sich gerathen odejść od siebie; — der Ordnung wyrywkami; — Stande sein nie być w stanie; —, *conj.*: — daß oprócz; prócz że; — wenn chyba, byle.

Außera'chtlassung, *f.* zaniedbanie.

Au'ßeramtlich, *a.* nieurzędowy, nieoficjalny.

Au'ßerdem, *ad.* oprócz tego; nad to; obok tego; bez tego; — daß wyjąwszy że.

Au'ßere'helich, *a.* z cudzego łoża; mimomałżeński; nałożniczy.

Aeu'ßerer, =e, =es, *a.* zewnętrzny; powierzchowny; =re Gestaltung zewnętrznik; **Aeu'ßeres**, *n.* powierzchowność, powierzchnia.

Au'ßergeri'chtlich, *a.* zasądowy, mimosądowny; =rgewöh'nlich, *a.* nadzwyczajny; =ßergewöhnlichkeit, *f.* nadzwyczajność; =ßerhalb, *ad.* u. *præp.* (*Genit.*): za; wyjąwszy; po za; mimo; po za obwód; — des Hauses za domem.

Aeu'ßerlich, *a.* powierzchowny, powierzchny, zewnętrzny; —, *ad.* z wierzchu; powierzchownie; — sichtbar werden uzewnętrzniać się; =ßerlichkeit, *f.* zewnętrzność powierzchowność; **Aeu'ßern**, *va.* okazać, okazywać; (laut werden lassen) wydawać, wyjawić, dać poznać; (sich) wyjść na wierzch, pokazać się.

Außero'rdentlich, *a.* nadzwyczajny; —, *ad.* nadzwyczajnie; etwas =ches to coś nadzwyczajnego; =ßero'rdentlichkeit, *f.* nadzwyczajność; =ßersinnlich, *a.* *Philos.* nadzmysłowy.

Aeu'ßerst, *ad.* zwierzchu; powierzchu; w najwyższym stopniu; arcy, nader; **Aeu'=ßerster**, =e, =es, *a.* największy; ostatni; ostateczny, sam; in die =ste Noth gerathen przyjść do ostatniéj biedy; der =ste Preis ostatnia cena; das =ste wagen czynić co można; es auf's =ste ankommen lassen, *wszystko ryzykować; czekać ostateczności; **Aeu'ßerung**, *f.* zdanie; słowo; er ließ eine — fallen dał się słyszéć ze słówkiem.

Au'ßervernü'nftig, *a.* *Philos.* nadrozumowy.

Au'ßerwe'sentlich, *a.* *Philos.* mimoistotny, nieistotny.

Au'ssenden, *va.* wyprawić; wysłać; roze-

słać; -sendung, *f.* wyprawa, wysyłka; -setzen, *va.* wysadzić, wyłożyć; wystawić; (Kind) wysadzić, porzucić gdzie dziecię; (Waaren zum Verkauf) wyłożyć, wystawić towary na przedaż; (bestimmen) wyznaczyć, odkładać; (Capital) kapitał (na co) wyznaczyć; (bloßstellen) wystawić, narazić; sich einer Gefahr — wystawić się na niebezpieczeństwo; sich — (im Billardspiel) wystawić się, dać aki; (verschieben) odłożyć, zaniechać na czas; odłożyć na stronę; (finden) wytykać, wybredzać, wymyślać nad czém; (Bogen) składanie arkusza druku dokończyć; Au'ssetzung, *f.* wysadzenie, odkładanie; (eines Kindes), *Rw.* porzucenie dziecka.

Au'ssicht, *f.* widok, prospekt, perspektywa; wygląd; es ist keine — dazu, *nie zanosi się na to; nie ma do tego żadnego widoku; -sichten, *va.* (aussondern) wysiewać; -sichtslos, *a.* u. *ad.* bez widoku; *bez nadziei; beznadziejny; -slosigkeit, *f.* *beznadziejność; -sickern, *vn.* (s.) wysiękać, wysączyć się; -sieben, *va.* *przesiewać sitem; -sieden, *va. irr.* (h.) wywarzyć co, wygotować; -singen, *va. irr.* (h.) wyśpiewać, dośpiewać; —, *vn.* (h.) skończyć śpiewać; -sinnen, *va. irr.* (h.) wymyślić, zmyślić; wynaleźć; -sintern, s. Au'ssickern; Au'ssitzen, *vn. irr.* (h.) zewnątrz domu siedzieć (z towarami, itd.); —, *va.* (seine Zeit) wysiedzieć swój czas; -söhnen, *va.* pojednać; pogodzić; -söhner, *m.* pojednawca; godziciel; -söhnung, *f.* pojednanie, pogodzenie; zgoda; -nungs-, *a.* pojednawczy; -söhnungsversu'ch, *m.* usiłowanie pojednania; Au'ssömmern, *va.* wygrzać na słońcu; -sondern, *va.* wyłączyć, wyłączać; wydzielić, oddzielić; -sonderung, *f.* wyłączenie, odłączenie; -sorti'ren, *va.* rozgatunkować; wybrakować; -spähen, *va.* wyszpiegować; wyśledzić; -späher, *m.* szpieg; badacz; podsłuchiwacz; -späherei, *f.* szpiegostwo; -spähung, *f.* szpiegowanie; wyśledzenie.

Au'sspalten, *va.* wyłupać, wyłupywać.

Au'sspann, *m.* *Ldw.* przeprząg; miejsce na wyprzężenie koni, na przeprzążkę; -spannen, *va.* (ausdehnen) wyprzężyć; rozciągać; rozpiąć; (Pferde vom Wagen) wyprządz, wyprzęgać konie z woza; -spannung, *f.* wyprężenie, wyprzęganie; -spazieren, *vn.* (s.) wychodzić na przechadzkę, na spacer; -spazieren, *n.* przechodzenie się, przechadzka; -speien, *va. irr.* (h.) wyplunąć, wypluć; wyrzucić, womitować; (vor Jmdm.) plunąć przed kim; —, *n.* wyplwanie, spluwanie; Au'sspenden, *va.* rozdawać; wydzielać; -spendung, *f.* rozdawanie, wydzielanie; -sperren, *va.* rozciągnąć; (von etwas) wyłączyć z czego; -sperrung, *f.* rozciągnienie, rozparcie, rozpieranie; -spielen, *va.* zadawać kartę, zagrać; wygrać; (Ball) zagaić piłkę, podawać piłkę; (bis zu Ende spielen) skończyć grę; (in der Lotterie) puścić na loterją; -spinnen, *va. irr.* (h.) wyprząść, sprząść, doprząść, uprząść; eine Sache weiter —, *dalej wysnuć, wyprowadzić; Au'sspintisi'ren, *va.* wyszpiegować, wyszperać; -spioni'ren, *va.* przeszpiegować; wyszpiegować; -spotten, *va.* drwić z kogo, wyszydzić kogo; -spottung, *f.* drwiny; szyderstwo.

Au'ssprache, *f.* wymowa, wysłowienie; -sprechen, *va. irr.* (h.) wymówić, wymawiać, wyrzec, wysłowić, wyrazić; (völlig ausdrücken) wypowiedzieć; (Urtheil 2c.) skazać, wyrok (dekret) ferować; zawyrokować; (sich) zdanie objawić; -spreiten, -spreizen, *va.* rozkraczać; rozczepiać; rozciągnąć, rozszerzyć; (Flügel) rozczepierzyć skrzydła, rozskrzydlić; -sprengen, *va.* (durch Pulver) wysadzić (prochem); wyrwać, oderwać; (unter die Leute bringen), *roznieść, roznosić co między ludzi; rozgłosić; (Wasser) wykropić wodę (wszystka); -sprengung, *f.* wysadzenie (prochem); wyrwanie; (von Gerüchten) rozsiewanie wieści; -sprießen, *vn. irr.* (s.) wypuszczać, wyrastać; -springen, *vn. irr.* (s.) wyskoczyć, wyskakiwać; —, *va.* (sich den Fuß) skakając wywinąć sobie nogę; -spritzen, *vn.* (s.) wytrysnąć, wysiknąć; —, *va.* wystrzykać, wystrzyknąć; sprycować; -sprossen, *vn.* (s.) odrostki, wyrostki puszczać, wypuszczać; -sprößling, *m.* wyrostek, odrostek; wypustki.

Au'sspruch, *m.* wyrok; dekret; zdanie, sąd.

Au'ssprudeln, *va.* u. *vn.* (h.) wytryskać jak źródło, wytryskiwać; -sprühen, *va.* wyrzucać; -spucken, *va.* wyplunąć, wypluwać, spluwać; -spülen, *va.* wymyć, wypłókać, wypłukać; (aushöhlen) podmyć, podmywać; -spülicht, *n.* pomyje; -spülwasser, *n.* płócza; -spünden, *va.* (Fässer) wycembrować, futrować oder wysadzić tarcicami; -spüren, *va.* wyśledzić, wynaleźć; dochodzić czego; -spürer, *m.* śledziciel, śladownik; -spürung, *f.* wyśledzenie; Au'sstaffiren, *va* wysztafirować, wystroić; -staffirung, *f.* wysztafirowanie; -stämmen, *va.* wydrążyć dłótem; -stampfen, *va.* wydeptać nogami.

Au'sstand, *m.* zaległość; *H.* remanent; należytość; wierzytelność; -ständig, *a.* należny, należący się; winien; niezapłacony.

Au'sstänkern, *va.* zasmrodzić, przesmrodzić; *wyszperać, wyszperlać; -statten, *vn.* posagiem opatrzyć, oporządzić; (Tochter) wydać córkę za mąż, wyprawę dać, wyprawić; -statter, *m.* ten który daje wyprawę, posag; -stattung, *f.* wyposażenie; (Mitgift) wyprawa; -stauben, *va* (Getreide), *Ldw.* opylać zboże; -stäuben,

va. okurzać, ukurzyć co z prochu; umiatać kurz, opyłać; =stäubung, *f.* okurzanie, wykurzanie; =stäupen, *va.* smagać, biczować, chłostę dać; =stechen, *va. irr.* (h.) wykłóć; (die Augen) wyłupić, wyłupiać oczy; (Muster) wykluć wzorek; (Flasche Wein) wypić, wyżłopać butelkę wina; (Jmdn.), *wysadzić kogo, popsuć komu kredyt; =stechung, *f.* wyłupienie, wykłócie; =stecken, *va.* wywiesić, wytknąć, wystawić co na widok; =stehen, *vn. irr.* (s.) (mit Waaren), *H.* stać, siedzieć z towarami publicznie; Geld — haben, *mieć pieniądze u kogo; ausstehende Schuld dług należyty; —, *va.* (bis zu Ende einer bestimmten Zeit stehen) stać ciągle; wystać; odstać; *wytrzymać, wytrwać, przetrwać; (Leiden) ponosić, wycierpieć; (Lehrjahre) wybyć latananki, terminu; =stehend, *a.* rozpożyczany, wypożyczany; =stehlen, *va. irr.* wykraść, wykradać; (aus Schriften) wykradać z pism; =steifen, *va.* wysztywnieć, podbić płótnem krzepkiém od. gumowanym; (Gebäude) futrować, wycembrować, wysadzić czém; =steigen, *vn. irr.* (h.) wysiadać z czego, wysiąść; —, *n.* wysiądzenie; (an's Land) wysiądzenie, wysiadanie na ląd; =stellen, *va.* wystawić, postawić; (Wechsel), *H.* wystawić weksel; (tadeln) naganić, zarzuty czynić; =steller, *m.* (eines Wechsels) wydawca wekslu; wystawiciel, wystawca; =stellung, *f.* sala wystawy płodów przemysłu krajowego; (Einwendung) zarzut; nagana, przygana; =ngstag, =ngstermin, *m.* (eines Wechsels) dzień wystawienia wekslu; =stemmen, *va. Zm.* dłutować; =sterben, *vn. irr.* (s.) wymrzéć, wymierać; —, *n.* wymarcie.

Au'ssteuer, *f.* wyprawa, posag; =steuern, *va.* (eine Tochter) dać posag, wyposażyć córkę; =sticken, *va.* wyhaftować, wyszyć; =stöbern, *va.* otrząść z kurzu, wytrząsnąć, wytrząsać; =stochern, *va.* (sich die Zähne) wydłubać, wykałać sobie zęby; =stöhnen, *vn.* (h.) wystękać; =stopfen, *va.* wypchać, nabić, natykać co czém; =stopfer, *m.* wypchacz.

Au'sstoß, *m.* odepchnięcie, odbicie razu; =stoßen, *va. irr.* (h.) wypychać, wypchnąć; wypędzić, wyganiać; wyrzucić; (Lästerungen) wyziewać złorzeczne słowa; (einem Fasse den Boden) dno u beczki wybić; (aus der Gesellschaft) wypchnąć, wyrzucić kogo z towarzystwa; (Seufzer) wydać westchnienie; —, *vn.* (h.) *Ftk.* pchnąć pierwszy (fektując się); Au'sstoßung, *f.* wypchnięcie, wypychanie; *miotanie, pluśnienie słowami; =strahlen, *va.* rozpromienić; =strecken, *va.* wyciągać, wyciągnąć; (Hand nach etwas) sięgać po co, ręką dostać; (ausdehnen) rozciągnąć, rozpostrzéć, pociągnąć; (Zunge) wywalić język; (sich) rozciągnąć się; rozwalić się; (Eisen), *Htk.* wyciągnąć żelazo (na kowadle młotem); =streichen, *vn. irr.* (h.) ociąć, osiec, wysmagać; (Geschriebenes 2c.) kancelować, wymazać; (glatt streichen) wygładzić, wyprostować, wystrychnąć; (loben) wychwalać; —, *vn.* (s.) (beim Schwimmen, Schlittschuhlaufen) nogę w tył posunąć; —, *n. Bw.* wychodnia; (eines Ganges), *Bw.* wyparcie żyły; =streifen, *vn.* (s.) wybiegać; =streiten, *va. irr.* skończyć walkę, kłótnie, zwady; (Jmdm. etw.) sprzeczając się, chcieć komu co wyperswadować; =streuen, *va.* wypruszyć, rozpraszać; (verbreiten) rozrzucić, rozsiać; =streuung, *f.* rozprószenie, podrzucenie; rzucenie; =striegeln, *va.* wycudzić; =strömen, *vn.* (s.) lać się strumieniem, wypływać; —, *va.* obficie wylewać, wydawać; =stückeln, *va.* kawałkami powycinać; =studi'ren, *va.* wystudjować; (aussinnen) wymyślić; *vn.* (h.) (beendigen) skończyć nauki; =stürmen, *vn.* (h.) wyszturmować, wyszumieć; przestać szumieć; =stürzen, *va.* wywrócić, duszkiem wypić; (Glas Wein) wychylić kielich wina na jeden łyk; *Bw.* zrażać; =stürzer, *m. Bw.* zrażacz; wywalacz; =stützen, *va.* (Bauwerke) podeprzéć, podpierać wystawą, cembrowaniem wewnątrz; (Schacht), *Bw.* wysztemplować; =suchen, *va.* wyszukać, wybierać, dobierać; ausgesuchte Speisen wykwintne potrawy; Au'ssuchung, *f.* wyszukanie, szperanie, wymacanie.

Au'ssud, *m.* wywar, odwar.

Au'ssüßen, *va.* osłodzić.

Aust, *m.* żniwo; *Ng.* (Uferaas) jętka.

Au'stäfeln, *va. Zm.* wytaflować; =tanzen, *va.* wytańcować, przetańcować; natańcować się; =tapezi'ren, *va.* (Wand) obiciem przyozdobić ścianę.

Au'stausch, *m.* wymiana, zamiana; (der Gedanken) wymiana myśli; =tauschen, *va.* zamieniać, wymienić co.

Au'ster, *f. Ng.* ostrzyga; ostryga.

Au'sterlitz, *n. Geog.* Sławkowo.

Au'stern=, *a.* ostrygowy; =nbank, *f. Ng.* łożysko ostryg; =nfang, *m.*, =nfischerei', *f.* połów ostryg; =nfischer, =ndieb, =fresser, *m. Ng.* ostrygojad; =nhändler, *m.* handlujący ostrygami; Au'sternmuschel, *f. Ng.* muszla ostrygowa, małż perłowy śpiczasty; =nrei'ch, *a.* obfitujący w ostrygi; =nschale, *f.* skorupa od ostrygi.

Au'stheeren, *va.* dziegciem wysmarować.

Au'stheilbar, *a.* rozdatny; =theilen, *va.* wydzielać, udzielać, rozdawać, szafować (czém); =theiler, *m.* rozdawca, rozdawacz; =theilung, *f.* rozdawanie; =thun, *va. irr.* (h.) wyznaczyć; wyjąć z czego; (Anderen leihen) dać na prowizją, na procent pieniądze; —, *n.* wynajęcie, lokowanie, zadzierżawienie; =thüren, *va.* (Windmühlenflügel) deski powyjmować ze skrzydeł wiatraka; =tiefen, *va.* wygłębić, pogłębiać.

Au'stilgen, *va.* wykorzenić, zgładzić, wygładzić; wygubić; (Schande) zmazać, zatrzéć hańbę; **-tilgung**, *f.* zmazanie; wygubienie; zgładzenie; **-toben**, *vn.* (h.) wyszaléć, przestać się burzyć; wyhałasować; **-tollen**, *vn.* (h.) wybrykać się.

Au'strag, *m.* (Entscheidung) rozprawa, decyzja, wyrok.

Au'strägal-Insta'nz, *f. Rw. Gsch.* sąd rozjemczy Rzeszy Niemieckiéj.

Au'stragen, *va. irr.* (h.) wynosić, wynieść; (ausplaudern) roznieść, rozgłosić, wynosić; —, *n.* (h.) (ausmachen) czynić, wynosić; einen Streit unter sich —, *zagodzić spór między sobą; ausgetragenes Kind dziecko donoszone; **-träger**, *m.* wynosiciel; wynoszący; (Ausplauderer) plotkarz; **Au's-trägerin**, *f.* wynosicielka, wynosząca; plotkarka.

Au'strauern, *va.* u. *vn.* (h.) przestać żałobę nosić; **-trauern**, *n.* wyżałowanie; **-träufeln**, *vn.* (s.) wykapać; (aufhören) przestać kapać; —, *va.* wykapać co; **-träumen**, *va.* wymarzyć, wyśnić; —, *vn.* (h.) wymarzyć się, przestać się śnić oder marzyć; **Au'streiben**, *va. irr.* (h.) wypędzić, wypędzać, wygonić, wygnać; (Schweiß) poty wzbudzić, oder pędzić; **-treibestahl**, *m. Mech.* matownik; **-treibung**, *f.* wypędzenie, wygnanie; **-trennen**, *va.* wypruć, wypróć; (sich) wypróć się; **-trennung**, *f.* wyprócie, wyprucie; **Au's-treten**, *va. irr.* (h.) wydeptać, zadeptać (co tlącego); —, *vn.* (s.) wystąpić; der Fluß ist ausgetreten wylała rzéka z koryta, z brzegów; (flüchtig werden) uciec, uciekać; dezerterować; (aus einer Gesellschaft) wystąpić; **-treten**, *n.*, **-tretung**, *f.* wydeptanie; wylanie, wylew rzéki z brzegów; **-triefen**, *vn. irr.* (h.) wykapać, wysączyć się; **-trillern**, *va. Tk.* wyterlikać; **-trinken**, *va. irr.* (h.) wypić, wypijać; **-tritt**, *m.* występ; ucieczka; (aus dem Hause) wyjście z domu; (aus einer Gesellschaft) wystąpienie z towarzystwa; **-tritts-Zo'llamt**, *n. Stw. H.* komora celna wywozowa.

Au'strocknen, *vn.* (s.) wyschnąć, doschnąć; —, *va.* wysuszyć; **-trocknung**, *f.* wysuszenie, wyschnięcie; **-trommeln**, *va.* ogłosić co przy biciu w bębny; **-trompe'ten**, *va.* wytrąbić; **-tröpfeln**, *vn.* wykapać, kroplami wyciekać.

Au'stroßen, *vn.* (h.) nafukać się; przestać się dąsać; **-trumpfen**, *vn.* (h.) zagrać w kozerę; kozerować; wyświęcić kartę; **-tünchen**, s. Au'sweißen; **-tunken**, *va.* wymaczać; **-tupfen**, *va.* końcem palca wymaczać; **-tuschen**, *va. Mal.* wytuszować; **-üben**, *va.* wyćwiczyć, ćwiczyć; (Tugend) pełnić cnotę; (Einfluß) wywrzéć wpływ; (begehen) broić, wyrządzić; wyrabiać; (Kunst, Wissenschaft) trudnić się jaką sztuką, umiejętnością; ausübender Arzt lekarz praktykujący; **-übung**, *f.* wykonanie; praktyka; etw. in — bringen uskutecznić co; do skutku przywieść.

Au'sverkauf, *m. H.* wyprzedaż; (vollständiger) wyprzedaż zupełna; **-verkaufen**, *va.* wyprzedawać, wyprzedać; **-wachsen**, *vn. irr.* (s.) wyrość, wyrastać; ausgewachsen (buckelig) sein garbatym być, garb miéć; (zur völligen Größe wachsen) dorosnąć, dorastać; ausgewachsener (verwachsener) Mensch człowiek garbaty od. ułomny; —, *va.* (ein Kleid) wyrosnąć z sukni; być za krótka (ciasna); **Au's-wachsen**, *n.* wyrośnienie; wyrost.

Au'swagen (sich), *vr.* ośmielić się; odważyć się wyjść; **-wägen**, **-wiegen**, *va. irr.* (h.) wyważyć; odważyć na szali; przedawać na wagę, od. na funty.

Au'swahl, *f.* wybór, wybranie, dobór; (treffen) zrobić wybór; **-wählen**, *va.* wybierać, dobierać; (zum Muster, Vorbild) wybrać sobie kogo za wzór; **-walken**, *va. W.* wyfolować; **wybić porządnie; **Au's-walzen**, *va.* u. *vn.* (h.) wywalcować.

Au'swanderer, *m.* wychodźca, emigrant; Aus'gewanderter emigrant, wychodziec; **-wandererschiff**, *n. Sw.* okręt z wychodźcami od. emigrantami; **-wandern**, *vn.* (s.) wywędrować, emigrować; **-wanderung**, *f.* wychodztwo, emigracja; **Au's-wanderungs-**, *a.* emigracyjny; **-wanderungsage'nt**, *m.* agient (ajent) emigracyjny, agient dla wychodztwa; **Au'swanderungsagentu'r**, *f.* agientostwo emigracyjne od. dla wychodztwa; **Au'swanderungsre'cht**, *n. Stw.* ustawa emigracyjna.

Au'swannen, *va.* (Getreide), *Ldw.* przewiać zboże na opałce; **Au'swärmen**, *va.* wygrzać, wygrzewać, nagrzać, ogrzać; **-warten**, *vn.* (h.) do końca czekać.

Au'swärtig, *a.* obcy, cudzy, zagraniczny, zewnętrzny; *cudzostronny, innostronny; —, *ad.* zagranicą; za domem; Minister der -gen Angelegenheiten, *Stw.* minister spraw zagranicznych.

Au'swärts, *ad.* od siebie; w pole; (gehen) wystawiać nogi od siebie; (außerhalb Landes) zkąd inąd; zewnątrz, za granicą.

Au'swaschen, *va. irr.* (h.) wymyć, wymywać, wyprać; (ausspülen) wypłókać, spłókać; wymulić; **-wässern**, *va.* wymoczyć; —, *vn.* (s.) wymoknąć, moknąć; **-watti'ren**, *va.* watować; **-wechseln**, *va.* wymienić, odmienić, zamienić, przemienić; **-wechselung**, *f.* wymiana, zamiana, zmienienie, zamienienie; **-wedeln**, *va.* wiejąc czém zagasić.

Au'sweg, *m.* droga, wychód, wyjście; (Ausrede), *wybieg, wymówka; einen — finden wykręcić się; wyratować się.

Au'swehen, *va.* wywiać, zadmuchnąć;

(auslöschen) wiejąc zagasić; **-weichen**, *vn. irr.* (s.) ustępować, ustąpić; wyboczyć; poślizgnąć się, zachiwać się; ausweichende Antwort odpowiedź wymijająca od. wybiegliwa; **-weichschiene**, *f.* (der Eisenbahn) zwrotnica; **-weiden**, *va.* (Thiere) wywnętrzyć, wypatroszyć; **-weinen**, *va.* u. *vn.* (h.) wypłakać, napłakać się; (seinen Schmerz) rozpłakać się z żalu, z bolu.

Au'sweis, *m.* wykaz, legitymacja; **Au's-weisen**, *va. irr.* (h.) wyprowadzić, wypędzić, wyprawić kogo; (sich) wyjść na jaw, wybić się; (sich worüber) wylegitymować się, wywieść z czego; **-weislo's**, *a.* nie mocen wykazać dowodów; **-weisung**, *f.* wyprowadzenie; *Stw. Rw.* wypędzenie; (Zeugniß, Beleg) dowód, wywód; **-weißen**, *va. Bk.* wybielić; **-weiten**, *va.* (Handschuhe) rękawiczki rozciągnąć, rozszerzyć, rozprzestrzenić; (Strümpfe, Stiefel) pończochy, bóty rozprzestrzenić; **-weitung**, *f.* rozciągnienie, rozciąganie.

Au'swendig, *a.* u. *ad.* zewnętrzny, powierzchowny; zewnątrz, z wierzchu, ze dworu, powierzchownie; (aus dem Gedächtnisse) na pamięć; z pamięci, z głowy; **-wendiglernen**, *n.* uczenie się na pamięć.

Au'swerden, s. Au'ssein; **-werfen**, *va. irr.* (h.) wyrzucić, wyrzucać, wymiatać; (Netz) zapuścić się, zarzucić się; (Blut, Schleim, Speichel) krwią charchać, spłuwać krwią od. krew, flegmę, ślinę, odrzucać, wyrzucać; (Anker) zarzucać kotwicę; (aussetzen, bestimmen) wyznaczyć; —, *vn.* (h.) (anfangen zu werfen) rozrzucać się; **-werfung**, *f.* wyrzucenie; (eines Gehaltes) wyznaczenie.

Au'swetzen, *va.* wywecować; wytoczyć, wyostrzyć; (Scharte), *szczerb zostrzyć, od. zaostrzyć; błąd popełniony poprawić; zatrzeć hańbę; **-wichsen**, *va.* wyglansować, wywoskować; (Jmdn.), **skórę komu wyłoić; **-wickeln**, *va.* rozwinąć, rozwijać, rozwikłać, rozwiązać, rozpleść, rozebrać; (sich) wykręcić się, wybrnąć, wyplątać się; **-wiegen**, s. Au'swägen; **-winden**, *va. irr.* wyżdżymać, wyżdżąć, wyżąć; (Wäsche) wykręcić chusty; Jmdm. den Stock aus den Händen — wykręcić komu kij z ręki; **-wintern**, *va.* u. *vn.* (h.) wyzimować, przezimować; wyżywić przez zimę; **-wirken**, *va.* wyrobić; wskórać, sprawić; (Teig) ciasto wyrobić; (einen Hirsch) jelenia oprawić; (den Huf) koniowi kopyto wystrugać; (Salz) sól w kosze wysypać; **-wirthschaften**, *vn.* (h.) wygospodarować się; **-wischen**, *va.* wytrzéć, wycierać; (auslöschen) zamazać; **-wischer**, *m.* szczotka; wycieradło, **-wischung**, *f.* wymazanie, wytarcie; **-wittern**, *va.* wywietrzać, przewietrzyć; (ausspüren) zwęszyć, zwietrzyć, zwąchać; —, *vn.* (s.) wywietrzéć; es hat ausgewittert wygrzmiało, ustał grzmot; **-witterung**, *f.* wywietrzenie; **-wölben**, *va.* wysklepić; **-wölken** (sich), *vr.* (h.) wypogadzać się; **-wuchs**, *m.* wyrastanie; kostka, wilk; wyrost, wyrośl, wyroślina; (Fehler) przywara, wada; dziwactwo. [wyryć.

Au'swühlen, *va.* wynurtować, wygmerać,

Au'swurf, *m.* wyrzut; (aus Mund oder Hals) ślina, flegma, wymiot; (Ausschuß) odchód; brak; wymiotki; (der Menschheit), *wyrzutek ludzkości.

Au'swürfeln, *va.* przegrać w kostki; **-wüthen**, *vn.* (h.) wyszaléć, przestać się srożyć; **-zacken**, *va.* wyząbkować; **-zählen**, *va.* przeliczyć; wyrachować; **-zahlen**, *va.* wypłacić; **-zahler**, *m.* wypłatca, wypłatnik; **-zahlung**, *f.* wypłacenie; wypłata; **-zähneln**, s. Au'szacken; **-zahnen**, *vn.* (h.) przestać zębów dostawać; **-zanken**, *va.* s. Au'sschelten; (sich) nakłócić się; **Au's-zapfen**, *va.* wytoczyć; (Getränke) wyszynkować; **-zäunen**, *va.* wypłocić; wygraniczyć; **-zausen**, *va.* wytargać; (Haare) wyrwać włosy; **Au'szechen**, *va.* wyłykać, wygolić, wypić; **-zehnten**, *va.* dziesięcinę wybierać; **-zehren**, *va.* wyniszczyć, wycieńczyć, wyjeść komu; —, *vn. Hlk.* niszczéć, schnąć, suchoty mieć; **-zehrung**, *f. Hlk.* suchoty, konsumpcja; **-zehrungs-fieber**, *n. Hlk.* trawiąca gorączka; **-zeichnen**, *va.* wypisać, zanotować; wyznaczyć, naznaczyć; wyrysować; (sich) popisać się, dystyngwować się; **-zeichnung**, *f.* wyznaczenie, odznaczenie; (Ehre) dystynkcja, zaszczyt; **-zerren**, *va.* wyszarpać; **-ziehen**, *va. irr.* (h.) wyciągnąć, wyrwać, wyjąć, wydobyć, wydobywać, wywlec, wywlóczyć; (Zahn) ząb wyrwać; (Degen) szpadę wydobyć; (die Kleider ablegen) rozebrać się; (Stiefel, Schuhe, Strümpfe) wyzuć się; (plündern), *wyzuć kogo; oporządzić kogo; (ausschreiben) wyciągnąć, wypisać co; (Wurzel) wyciągać pierwiastek kwadratowy; (extrahiren) pędzić; (ausdehnen) wyciągać, rozciągać; —, *vn.* (s.) wyprowadzić się z mieszkania; **-ziehtisch**, *m.* stół składany; **-ziehung**, *f.* wyciąganie; wydobycie; wywlóczenie; wyzucie; **-zieren**, *va.* (h.) przyozdobić, wystroić; **-zierung**, *f.* wystrojenie; ozdoba; **Au's-zimmern**, *va. Zm.* wycembrować, wyfutrować; **-zinnen**, *va.* pobielać (cyną wyłożyć); **-zirkeln**, *va.* wycerklować; cyrklem wymierzyć; (etwas), *starannie co wypracować; **-zischeln**, **-zischen**, *va.* wysykać, zasykać.

Au'szug, *m.* przenosiny; wyjście, wychód, wyjazd; (Musterstelle), *wyciąg; wyjątek; wypis; (aus einem Werke) wyciąg z jakiego dzieła; (Schubkasten) szuflada (do wyciągania); **-zugsweise**, *ad.* przez ekstrakt; wyjmując treść; **-zupfen**, *va.* wyskubać; **Au'szupfung**, *f.* wyskubanie; **-zürnen**, *vn.* (h.) przestać się gniewać.

Authenticitä't, *f.* autentyczność; prawdziwość, dowodność; **Authe'ntisch**, *a.* autentyczny, prawdziwy.
Auto-da-fe', *n. Kg. Gsch.* autodafé, *spalenie na stosie.
Autodida'kt, *m.* samouk; **-dida'ktisch**, *a.* samouczny.
Autogra'ph, *n.* własnoręczne pismo; **-togra'phisch**, *a.* własnoręczny.
Autokra't, *m.* samodzierżca; **-kra'tisch**, *a.* samodzierczy; **-kratie'**, *f.* samodzierstwo.
Automa't, *m.* samoruch; samoruszna machina.
Autono'm, *a. Stw.* niepodległy; rządzący się swémi prawami; **-nomie'**, *f.* autonomja; — der Gemeinde, *Stw.* samorząd gminny.
Au'tor, *m.* autor, pisarz.
Autorisatio'n, *f.* autoryzacja, upoważnienie; **-torisi'ren**, *va.* upoważnić; upełnomocnić, autoryzować; **-torità't**, *f.* powaga, władza; znaczenie; **Au'tors-**, *a.* autorski; **-torscha'ft**, *f.* autorstwo; **-torsto'lz**, *m.* duma autorska.
Auweh'! *int.* oh!
Auxilia'r-Truppen, *f. pl. Kw.* posiłki, posiłkowe wojsko.
Ava'l, *m. H.* współpodpis; **-li'st**, *m. H.* współpodpisany.
Avanceme'nt, *n.* postęp; awans, awansowanie.
Avanci'ren, *vn.* (s.) postępować daléj, na przód iść; posunąć się (na wyższy stopień); awansować; —, *va.* (befördern) awansować, promowować, posunąć na wyższy stopień; dać wyższą rangę.
Ava'ntgarde, *f. Kw.* awangarda, pierwsza od. przednia straż.
Ave-Mari'a, *n. Kg.* zdrowaś Marja.
Ave'rs, *m.* strona wierzchnia.
Aversio'n, *f.* wstręt, odraza, obrzydliwość; —, *Rw.* ugoda ryczałtowa; **Aversiona'l-Summe**, *f. Rw.* ryczałtowe.
Avi's, s. Bena'chrichtigung; **-Brief**, *m.* list awizowy; list oznajmujący; **-si'ren**, s. Bena'chrichtigen.
Axe, *f.* oś.
Axio'm, *n. Philos.* aksjomat; pewnik; zasada, prawidło, podstawa.
Axt, *f.* siekiera; **Ae'xtchen**, *n.* siekierka; **A'xthelm**, *m.* obuchowa dziura od. obuch; **A'xtstiel**, *m.* sikierzysko.
Azo't, *n. Ntl.* azot; saletroród; **Azo'tisch**, *a.* azotny; **Azoto'dien**, *n. pl. Schdk.* azotniaki.
Azo'wisch, *a. Geog.*: -sches Meer Zgniłe Morze.
Azu'r, *m. Ng. Mal.* lazur, kamień błękitny; **-rblau**, *n.* niebieski (modry) kolor; **Azu'rn**, *a.* lazurowy.

B.

B. = **Band** (tom); **Buch** (księga), z. B. = zum Beispiel (na przykład).
Ba'al, *m. Myth.* Balaam (bożek); **Ba'als-diener**, *m.* sługa Balaama, bałwochwalca; **-spfaffe**, *m.* ksiądz rozpustny.
Baar, *a.* u. *ad.* (aufgezählt) odliczony, wyliczony; -res Geld gotowe pieniądze; gotówka; gotowizna; **-schaft**, *f.* gotowizna; gotowe pieniądze.
Babbelei', *f.* paplanie, bzdurzenie; bzdurstwo; **Ba'bbeler**, *m.* paplacz, paplot, gadatywus; **Ba'bbeln**, *vn.* paplać, bzdurzyć.
Ba'bel, *n. Geog. Gsch.* Babilon; **Babylo'-nisch**, *a.* Babiloński.
Baccalaurea't, *n.* stopień bakalarza; bakalarstwo; (akademischer Grad) bakalaureat; **-lau'reus**, *m.* bakalarz.
Baccha'nt, *m. Myth. Alt.* bachant; **Baccha'ntin**, *f.* bachantka; **Ba'cchus**, *m. Myth.* Bachus; **-bruder**, *m.* bachant; *pijak; łychak; **-fest**, *n.* święta na cześć Bachusa; **-lied**, *n.* dytyramb; **-priester**, *m.* bachant; **-priesterin**, *f.* *bachantka; **-stab**, *m. Myth.* tyrs.
Bach, *m.* potok; strumyk; ruczaj; **Bach-**, *a.* strumieniony; **-bunge**, *f. Ng.* przetacznik, bobownik; potocznik
Ba'che, *f. Jäg.* dzika świnia, od. maciora; **Ba'cher**, *m.* warchlak; dziki kiernoz.
Ba'chfisch, *m.* ryba w strumieniach żyjąca; **-holunder**, *m. Ng.* kalina; **-krebs**, *m. Ng.* rak strumieniowy.
Bä'chlein, *n.* strumyczek, strumyk.
Ba'chsand, *m.* piasek strumykowy; **-stelze**, *f. Ng.* pliszka, trzęsiogonek, krzewniczek; (schwarze) czarnogardl; **-wasser**, *n.* woda rzeki; **-weide**, *f. Ng.* witwa, witwina; rzéczna wierzba.
Bacille, *f.*, **Bacillus**, *m. Ng.* babiasól; *Hlk.* bacył.
Back, *m. Sw.* przedni szaniec na okręcie; —, *ad. Sw.* (hinterwärts): die Segel — legen żagle w tył obrócić; skierować.
Ba'ckapfel, *m.* jabłko suszone, do suszenia zdatne; **-birne**, *f.* gruszka suszona.
Ba'ckbord, *m. Sw.* lewy bok okrętu.
Ba'ckbrett, *n.* okrągła deska z rączką do ciasta.
Bä'ckchen, *n. dim.* liczka, policzka.
Ba'cken, *m.*, **Ba'cke**, *f.* policzek; lice; **Ba'cken-**, *a.* policzkowy; —, *n.* pieczenie; —, *va. irr.* (h.) piec; upiec; (Obst) suszyć owoce; **-bart**, *m.* faworyty, pejs; **-bein**, *n. Zk.* kość licowa; **-grübchen**, *n.*

dołek policzkowy; **=hörnchen**, *n.* (Eichhorn), *Ng.* pręgowiec; **=muskel**, *m.* muszkuł policzkowy; **=riemen**, *m.* przystułka; **=streich**, *m.* policzek; einen — geben policzkować; **=tasche**, *f.* zaliczki; **=zahn**, *m. Zk.* ząb trzonowy.

Bä'cker, *m.* piekarz; **Bä'cker=**, *a.* piekarski; **=ckerbrod**, *n.* chléb piekarski; **=ckerbursche**, **=ckergesell**, *m.* chłopiec piekarski; piekarczyk; **Bä'ckerei'**, *f.* piekarnia; (Gewerbe) piekarstwo; **=ckergesell**, *m.* piekarczyk; **=ckerhandwerk**, *n.* piekarskie rzemiosło, piekarstwo; **Bä'ckerin**, *f.* piekarka; **=ckerinnung**, *f.* cech piekarski; **=ckermeister**, *m.* piekarz majster; **=ckerordnung**, *f.* regulamin piekarski.

Ba'ckfisch, *m. Kk.* ryba smażona; ryba pieczona; dobra; **(junges Mädchen) dziewczynka.

Ba'ckform, *f.* forma do pieczenia; **=ckgeld**, *n.* zapłata od pieczywa; **=ckgeräth**, *n.*, **=ckgeräthschaft**, *f.* sprzęty piekarskie; **=ckgerechtigkeit**, *f.* prawo pieczenia chleba; **=ckhaus**, *n.* piekarnia; **=ckobst**, *n.* suszone owoce; **=ckofen**, *m.* piec chlebowy, piekarnik; **Ba'ckpfanne**, *f. Kk.* brytfanna; rondel do pieczenia; **=ckschaufel**, *f.* łopata do wsadzania chleba; **=ckschüssel**, *f.* donica; **=ckspeise**, *f. Kk.* potrawa pieczona; **=ckstein**, *m.* cegła, buksztyn; **=ckstube**, *f.* piekarnia; **=cktag**, *m.* dzień do pieczenia przeznaczony; **=cktrog**, *m.* dzieża, koryto piekarskie; **=ckwerk**, *n.* ciasto pieczone.

Ba'ckzahn, s. Ba'ckenzahn; **Ba'ckzeug**, s. Ba'ckgeräth.

Bad, *n.* kąpiel, łaźnia; in's — reisen jechać do wód; Bäder gebrauchen kąpieli używać; **Bad=**, **Ba'de=**, *a.* kąpielowy, kąpielny; **=dea'nstalt**, *f.* łazienki, kąpiele; **=debe'sen**, **=debü'rste**, *f.* winnik; miotełka laziebna; **=decu'r**, *f. Hlk.* kuracja przez kąpiele; *wody; **=dediener**, *m.* sługa kąpielowy; **=dedienerin**, *f.* służąca kąpielowa; **=defrau**, s. Ba'dedienerin; **Ba'degast**, *m.* gość kąpieli używający; **=dege'ld**, *n.* zapłata za kąpiel; **=dehaus**, *n.* łaźnia, lazienki; **=demantel**, *m.* płaszcz do kąpieli; **Ba'demeister**, *m.* łaziebny; łaziennik; **=demutter**, *f.* (Hebamme) baba; babiąca, akuszerka; **Ba'den**, *n.* kąpanie; —, *va.* kąpać; (Kind) kąpać dziecko; —, *va.* (h.), sich —, *vr.* (h.) kąpać się; **Ba'deordnung**, *f.* regulamin kąpielny; **=deort**, **=deplatz**, *m.* kąpielisko, miejsce oo kąpania; **=der**, *m.* łaziebnik, łaziennik; cyrulik; **=derei'**, **=dekunst**, *f.* łaziebnictwo; **=derin**, *f.* łaziebniczka; kobieta kąpiele przyprawiająca; łaziebnictwo; **=desaison**, s. Ba'dezeit; **=deschwamm**, *m.* gąbka (do obmywania się w kąpieli); **=destube**, *f.* łaźnia, łazienka; **=dewanne**, *f.* wanna (do kąpania); **=dewarm**, *a.* u. *ad.* ciepły jak do kąpieli potrzeba; **=dewasser**, *n.* woda do kąpania, do kąpieli; **=dezeit**, *f.* czas kąpieli, do kąpania; pora kąpielna; **Ba'dezeu'g**, **=geräth**, s. Ba'degeschirr, Ba'degewand 2c.; **=dezimmer**, *n.* łazienka.

Bäffchen, *n.* kołnierzyk.

Baga'ge, *f.* (Geräthe, Gepäck) bagaż; *Kw.* sprzęt wojskowy; bagaża, zawady; **=gepferd**, *n. Kw.* koń juczny; **=gewagen**, *m. Kw.* wóz bagażowy, furgon, rozpustka.

Bagate'lle, *f.* bagatela, drobnostka; maleństwo; **=te'llenkrämer**, *m.* bagatelnik; **=te'llsachen**, *f. pl. Rw.* sprawy bagatelne od. drobne; **=te'll=Verfah'ren**, *n. Rw.* postępowanie w sprawach drobiazgowych.

Ba'ggermaschi'ne, *f.* maszyna do bagrowania; **=ggern**, *va.* bagrować; **=ggertorf**, *m. Ng.* torf łowiony; **=ggerung**, *f.* bagrowanie.

Bä'hen, *va. Hlk.* naparzyć, naparzać, parzyć; (kranke Glieder) chore członki rozgrzewać, fomentować; **Bä'hen**, *n.*, **Bä'hung**, *f. Hlk.* fomentacja.

Bahn, *f.* droga, tór, zawód, gościniec; (von Planeten), *Stk.* orbita; (brechen) tór robić, drogę torować; auf die — bringen, *wnieść co, zacząć o czém; Bahn frei! *Gymn.* z drogi!

Bahn—, s. u. Ei'senbahn—; **=na'bwärts**, *ad.* na dół idąc; **=nau'fwärts**, *ad.* pod górę idąc; **=nbea'mter**, s. Ei'senbahnbea'mter; **=nbeförderung**, s. Ei'senbahnbeförderung; **=nbrecher**, *m.* ten co drogę toruje; **=nbrücke**, *f.* wiadukt; most żelaznéj kolei; **Bah'nen**, *va.* utorować drogę; drogę usłać; (Weg) drogę uścielać, prześcielać sobie drogę; drogę kopać; **=nenlos**, **=nlos**, *a.* nie mający toru; **=nfahrt**, *f.* jazda na żelaznéj drodze; **=nhof**, *m.* dworzec, przystań żelaznéj kolei; **=hofsinspectio'n**, *f.* inspekcja; dozór nad przystanią żelaznéj kolei; **=fsinspe'ctor**, **Bah'ninspec'tor**, *m.* inspektor, dozórca nad przystanią żelaznéj kolei; **=npolizei'**, *f.* policja (policyja) żelaznych dróg; **=nprofi'l**, *n.* profil, sekcja żelaznéj kolei; **=nstollen**, *m.* tunnel żelaznéj kolei; **=nstrecke**, *f.* sekcja żelaznéj kolei; **=nwächter**, **=nwärter**, *m.* strażnik, dozórca, wartownik żelaznéj kolei; **=nzug**, s. Ei'senbahnzug.

Bah're, *f.* nosidło, tragi, nosze; (Todtenbahre) mary; **=rtuch**, *n.* całun; **=rtuchszipfel**, *m.* koniec od. róg całunu.

Bäh=Säckchen, *n. Hlk.* materacyk; **Bä'hung**, *f.* naparzanie; okłady.

Bai, **Bay**, *f. Geog.* (Meerbusen, Bucht) wybrzeże; zatoka morska; zalew morski.

Bai'er, **Bay'er**, *m. Geog.* Bawar, Bawarczyk; **Bai'erin**, **Bay'erin**, *f.* Bawarka; **Bai'erisch**, **Bai'risch**, **Bay'risch**, *a.* Bawarski; **Bai'ern**, **=erland**, **Bay'ern**, *n. Geog.* Bawarja.

Bajade're, *f.* bajadera, tancerka w Indjach.

Baja'zzo, *m.* bufon; błazen; śmieszek;

facecjonat; trefniś; den — spielen błaznować.

Bajone't, *n.* bagnet; mit dem — angreifen iść na bagnety; das — aufstecken osadzić bagnet; **Bajone't-**, *a.* — bagnetem; — od bagnetu; — z bagnetem.

Ba'ke, *f. Sw.* baka.

Bala'nce, *f.* balans; równowaga; die — od. Bilanz ziehen bilans układać od. robić; **Balanci'ren**, *va.* u. *vn.* (h.) balansować; **-nci'rstange**, *f.*, **-nci'rstock**, *m.* drąg do balansowania; drąg ekwilibryczny.

Balko'n, *m. Bk.* balkon; ganek; występ.

Bald, *ad.* wnet; zaraz; rychło; w krótce; w rychle; — darauf zaraz potém; — dieses, — jenes raz to, raz owo; — hier, — da to tam, to sam; bald — bald to — to; raz — drugi raz; — so, — anders to tak, to owak; bald — bald — bald raz —, drugi raz —, to znowu.

Baldachi'n, *m.* baldakin.

Bä'lde, *f.:* in — najprędzéj; **Bä'lder**, *ad. compar.* prędzéj, wcześniéj; **Bä'ldest**, *a. superlat.:* auf's Baldeste jak najprędzéj.

Ba'ldig, *ad.* rychły; **-digst**, *ad.* jak najrychléj; najśpieszniéj; **-dmöglichst**, *ad.* jak najrychléj; jak najśpieszniéj.

Ba'ldrian, *m. Ng.* kozłek, dryjawnik, baldrjan; **-drian-**, *a.* kozłkowy; **-drian-säure**, *f. Schdk.* kwas kozłkowy; **-drian-sauer**, *a.:* -res Salz, *Schdk.* kozłkan potażu.

Balg, *m.* skóra (zwierząt) z sierścią kożuch; runo; (von Pflanzen) łupiny, wyliny; (Bauch) kałdun; bełk; (Bastard), *iron.* skurwysyn; skórka na bóty; bęben; du Balg! ty bębnie!

Ba'lg-Algen, *f. pl. Ng.* zarodnikorosty.

Ba'lgen (sich), *vr.* (h.) bić się, pasować się, za pasy chodzić. [kalkancista.

Ba'lgentreter, *m.* kalkant, miechodmuch,

Ba'lger, *m.* zapaśnik; **-gerei'**, *f.* zapasy, zapaśnictwo; bijatyka.

Ba'lgfrucht, *f. Ng.* dwumieszek; **Ba'lg-gerüst**, *n.* (Orgel) sztelugi; rusztowanie na miechy; **-lggeschwulst**, *f. Hlk.* torbiel; **-lgschwengel**, *m.* gibaczka miechowa.

Ba'lkchen, *n. dim.* beleczka; **Ba'lken**, *m.* belka; (kleiner) bierwiono; **Ba'lken-**, *a.* belczany; **-lkengeste'll**, *m.* zrąb; **-lken-kopf**, *m. Bk.* głowica; tramowica; **-lken-legen**, *n. Bk.* belkowanie; **-lkennagel**, *m. Zm.* gwóźdź do przybijania belek; **Ba'lkensteine**, *m. pl. Bk.* krokszytny; **-lkenwerk**, s. Zi'mmerwerk.

Balko'n, *m.* balkon, altanka, występ.

Ball, *m.* piłka; balon; bila; kula bilarowa; einen — machen kulę zrobić; **Ball-**, piłkowy, piłkowaty.

Ball, *n.* (Tanzfest) bal; auf den — gehen iść na bal; Bälle besuchen na balach bywać; **Ball-**, *a.* balowy.

Balla'de, *f. Dtk.* ballada.

Ba'llanzug, *m.* ubiór balowy; **-llschmuck**, *m.* strój balowy.

Balla'st, *m. Sw.* balast; ciężar.

Bä'llchen, *n. dim.* balik; sztuczka.

Ballei', **Balley'**, *f. Gsch. Wpk.* baliaża.

Ba'llen, *m. H.* bela, paka; *Zk.* brzusiec u dłoni lub wydatna wypukła część u rąk i nóg; (Papier) bela papieru; *Bchdr.* poduszeczka do nadawania farby.

Ba'llen, *va.* (die Faust) ścisnąć pięść; der Schnee ballt sich śnieg zlepia się, lgnie.

Ba'llenbinder, *m. H.* pakownik; **-nwaare**, *f.* towar ambalowany, oder w belach; **-enweise**, *ad. H.* belami; na bele.

Balle't, *n.* balet; **-le'tmeister**, *m.* baletmistrz; **-le'ttänzer**, *m.* baletnik; **-le't-tänzerin**, *f.* baletniczka.

Ba'llfest, *n.* bal.

Ba'llförmig, *a.* kulisty.

Ba'llgast, *m.* gość balowy; Ba'llgäste towarzystwo balowe; **-llgeber**, *m.* wyprawujący od. dający bal; **-llordnung**, *f.* ustawa balowa; **Ba'llhaus**, *n.* pilnik, pilarnia.

Ballhornisi'ren, *va. Bchdr.* *ladajakie poprawki robić (w dziele); **-llhornisch**, *a. Bchdr.* Balhornowski; *niedorzeczny

Ba'llkleid, *n.* ubiór balowy; **-llkönig**, *m.*, **-llkönigin**, *f.* król, królowa balu; **Ba'll-meister**, **-llordner**, *m.* marszałek balowy.

Ballo'n, *m.* balon.

Ballota'ge, *f.* balotowanie; **-lloti'ren**, *vn.* (h.) balotować.

Ba'llsaal, *m.* salon balowy; **-llschmuck**, s. Ba'llanzug; **-llspiel**, *n.* gra w piłkę; **-llstock**, *m.* palant.

Ba'lsam, *m. Ng. Hlk.* balsam; **-lsam-**, *a* balsamowy; **-lsambaum**, *m.* drzewo balsamowe; **-lsambüchse**, *f.* balsamiczka; balsamka; **-lsamduft**, *m.* woń balsamiczna; **-lsamgeru'ch**, *m.* zapach balsamiczny; **-lsamholz**, *n.* balsamowe drzewo; **-lsami'ne**, *f.*, **-lsamkraut**, *n. Ng.* niecierpek; **-lsami'ren**, *va.* balsamować; nawonić; **Balsami'rung**, *f.* balsamowanie; **-lsa'misch**, *a.* balsamiczny; **-lsamöl**, *n.* olej balsamowy; **-lsamsame**, *m. Ng.* maziziarn.

Ba'lthasar, *m. npr.* Baltazar.

Ba'ltisch, *a. Geog.* Baltycki; -tisches Meer Baltyckie Morze.

Balustra'de, *f. Bk.* balustrada, odgrodzenie.

Balz, *f. Jäg.*, **Ba'lzen**, *n.* **-lzzeit**, *f.* czas parzenia się dużych ptaków, osobliwie głuszców; **Ba'lzen**, *vn.* (s.) parzyć się.

Ba'mbus, *m. Ng.* bambus; **-mbus-**, *a.* bambusowy; **-mbusrohr**, *n.* trzcina bambusowa.

Bä'mme, **Be'mme**, s. Schni'tte.

Ba'msen, *va. Grb.* wytrzepać z kurzu.

Bana'ne, *f. Ng.* banan; **-nanen-**, *a. Ng.* bananowy; **-nenartig**, *a.* bananowaty; **-nenstaa'r**, *m. Ng.* ponsówka.

Ba'ncozettel, *m. H.* bankowe cedułki; banknot; bilet kasowy.
Band, *m. Litt.* tom; (Einband), *Bchb.* oprawa; das Werk besteht aus drei Bänden dzieło składa się z trzech tomów.
Band, *n.* więzadło; wstęga; (zum Verbinden von Wunden), *Hlk.* bandaża, opaski; (Reifen) obręcz; (an der Thür) zawiasa, klamra; durch Bande der Freundschaft mit Jmdm. verbunden sein węzłem przyjaźni być połączonym z kim; in Banden liegen w więzach być.
Ba'ndachat, *m. Ng.* agat wstęgowy.
Banda'ge, *f. Hlk.* bandaż, opaski; **-ndagi'ren**, *va. Hlk.* nawiązać, obwijać, bandażować; **-ndagi'st**, *m.* bandażysta.
Ba'ndbalken, *m. Bk.* kleszcze.
Bä'ndchen, *n.* wstążeczka; *Litt.* tomik.
Ba'nde, Ba'nden, *n. pl.* więzy, węzły.
Ba'nde, *f.* banda; (am Billard) banda u bilaru.
Bä'ndel, *n.:* vom — [los] sein, *wyuzdać, rozigrać, rozhukać się.
Bandelie'r, *n.* bandolet.
Ba'ndenfrei, -ndenlos, *a.* wolny od więzów; *wolny; rozpasany.
Bä'ndereich, *a. Litt.* wielotomowy.
Bä'nderlehre, *f. Zk.* nauka od wiązadłach.
Bä'ndern, *va.:* gebändertes Wachs rozdrobniony wosk.
Ba'nd-Esparse'tte, *f. Ng.* ściąga; **-nd-fabri'k**, *f.* taśmiarstwo; **-ndfisch**, *m. Ng.* wstęga; **-ndförmig**, *a.* tasiemkowaty; wstęgowaty; **-ndhaken**, *m. Zm.* kruczek; skobel; hak zawiasowy; **-ndhauer**, *m.* burtowy; **-ndholz**, *n.* bednarka, drzewo bednarskie (na obręcze).
Bä'ndigen, *va.* ugłaskać; poskromić, uskromić; (besänftigen) ułaskawić; **-ndiger**, *m.* pogromca, poskromiciel; **-ndigung**, *f.* poskromienie, pogromienie.
Bandi't, *m.* bandyta, cichobójca, rozbojnik; **-di'tenmäßig**, *a.* nasadniczy.
Ba'ndjaspis, *m. Ng.* jaspis w drobne paski; **-ndkram**, *m. H.* kram w którym wstążki przedają; **-ndkrämer**, *m.* kramarz wstążki sprzedający; **-ndmesser**, *n. Zm.* bindas; **-ndnagel**, *m. Zm.* kołek drzewiany; czop zawiasowy; **-ndschleife**, *f.* kokarda ze wstążki; fontaż ze wstążek; **-ndtresse**, *f.* galon szychowy; **-dwaaren**, *f. pl. H.* wstążkowy towar; **-ndweber, Ba'ndwirker**, *m.* tasiemkarz; wstęgarz; **Ba'ndweberei, -ndwirkerei**, *f.* fabryka wstążek; **-ndweide**, *f. Ng.* witwina, witka; wić; witwa; **-ndwurm**, *m. Ng.* tasiemiec, soliter, wstęgowiec.
Ba'nge, *a.* tęskliwy; smętny, smętliwy; —, *ad.:* es wird oder ist mir — tęskno mi, nudno mi, boję się; Jmdm. — machen strachu nabawić, straszyć kogo; (Witterung) ckliwa pogoda; par; **Ba'ngen**, *vn.* (h.) obawiać się czego (vor etwas); niespokojnym być o co; mir bangt sehr davor bardzom niespokojny o to; **Bä'nger**, *a. comparat.*, **Bängst**, *a. superlat.* von Ba'nge, s. d.; **Ba'ngigkeit**, *f.* tęskność, nudność; niespokojność; **Bä'nglich**, *a.* u. *ad.* tęsknawy; tęsknawo; tęskliwy; tęskliwo.
Bank, *f.* ława; bank; durch die —, *bez różnicy; auf die lange — schieben, *puszczać co w daleki odkład; **Bank-**, *a.* bankowy; **-nkactie**, *f. H.* akcja bankowa; **-nkbruch, -nkbrüchig**, s. Bankero'tt;
Bä'nkchen, *n. dim.* ławka; ławeczka;
Ba'nkeisen, *n. Zm.* ankra.
Bä'nkelsänger, *m.* rymoklet, śpiewak uliczny; **-nkelsängerei'**, *f.*, **-nkelgesang**, *m.* śpiewactwo uliczne.
Bankero'tt, *a.* u. *ad.* bankrut; zbankrutowany; (werden) zbankrutować; **-nkero'tt**, *m.* upadłość; **-nkrotti'ren**, *vn.* (h.) bankrutować; zbankrutować; **-nkrotti'rer**, *m.* bankrut.
Ba'nkert, -nkart, *m.* bękart.
Banke't, s. Banque't ꝛc.
Ba'nkhalter, *m.* bankier (w grze); **-nknote**, *f.* nota bankowa, bilet bankowy; **-nkpolster**, *n.* poławie; poławnik.
Bann, *m.* wygnanie, klątwa, wyłączenie; in den — thun wykląć; (ächten) klątwy rzucać; **-nnbulle**, *f. Kg.* bula wyklinająca; **Ba'nnen**, *va.* banitować, wygnać; **-nner**, *m.* zaklinacz, exorcysta; —, *n.* (Fahne) chorągiew; **-nnerherr**, *m. Kw.* chorąży; **-nnfluch**, *m. Kg.* klątwa, przekleństwo; **-nnstrahl**, *m.* klątwa; **-nnforst**, *m. Rw.* las zamknięty; **-nnlegung**, *f.* (eines Waldes), *Rw.* zamknięcie lasu.
Banquie'r, *m.* bankier; **Banquie'r-, Banquie'rs-**, *a. H.* bankierski; **-rgeschäft, -rhaus**, *n. H.* bankierstwo, dom bankowy.
Banque't, *n.* bankiet, uczta, biesiada; **Banque't-**, *a.* bankietny, bankietowy; **-nquetti'ren**, *vn.* (h.) bankietować; —, *a.* bankietowanie.
Ba'nse, *f. Ldw.* sąsiek, zapole, zastronek; **-nsen**, *va.* ułożyć w stós; **-nsenwand**, *f.* sąsietnica; łąg.
Bar, Baar, *a.* gotowy; —, *ad.* gotowo; -res Geld gotowe pieniądze; gotowizna; gotówka; Alles — bezahlen wszystko płacić gotowizną; etwas für -re Münze annehmen, *brać co za prawdę; — Geld lacht, — Geld ist die Losung, *kto ma gotówkę, ten pan; **Bar, Baar**, *ad.:* er ist aller Ehre —, *to człowiek bez czci.
Bär, *m. Ng.* niedźwiedź; (junger) piastun; einen -ren anbinden okłamać, *dług zaciągnąć.
Bara'cke, *f.* baraka; szałas; budka; *iron.* dom lichy; grat stary; **-enlager**, *n.* obóz składający z barak.
Bara'nken, *f. pl.* (Pelzfutter) baranki.

Barba'r, *m.* barbarzyniec, okrutnik, tyran; **-rbarei'**, *f.* barbarzyństwo; **-rba'rin**, *f.* barbarzynka; **Barba'risch**, *a.* barbarzyński; gruby, okrutny, straszny; **-rbari'smus**, *m.* *Spl.* barbaryzm.

Ba'rbe, *f.* *Ng.* (Fisch) barwena.

Bä'rbeißig, *a.* gniewliwy, złośliwy; **-rbeißigkeit**, *f.* gniewliwość.

Barbie'r, *m.* cyrulik, bałwierz; **-rbie'rbecken**, **-rschüssel**, *f.* miednica balwierska od. cyrulicka; **-rbie'rburſche**, **-rgehülfe**, *m.* balwierczyk; **-rbie'ren**, *va.* golić, ogolić, golić brodę; **-rbie'rmesser**, *n.* brzytwa; **-rbie'rstube**, *f.* izba cyrulicka, balwiernia, golarnia; **-rbie'rzeug**, *n.* sztuciec z brzytwami, z narzędziem cyrulickiém; narzędzia balwierskie.

Ba'rchent, *m.* barchan; **-rchentweber**, *m.* barchannik, barchentnik.

Ba'rde, *m.* bard; **-rdie't**, *m.* *Dtk.* pieśń wojenna starych Giermanów; **-rdengesa'ng**, *m.* *Dtk.* śpiew bardów.

Bären-, *a.* niedźwiedzi; **-renakademie'**, *f.* Smorgońska akademija; **-renbeißer**, *m.* brytan; ogar wielki; pijawka; **-rendecke**, *f.* niedźwiedzia; **-renfang**, *m.* *Jäg.* połów niedźwiedzi; **-renfe'll**, *n.* skóra niedźwiedzia; **-renfett**, *n.* sadło niedźwiedzie; **-renfleisch**, *n.* niedzwiedzina; **-renführer**, *m.* niedźwiednik, niedzwiedziarz; **-renhaft**, **-renmä'ßig**, *a.* u. *ad.* jak niedźwiedź; *niesuchawy, mrukliwy; **-renhau't**, f. Bärenfe'll; auf der faulen — liegen, *nygusawać się; obarłożyć się; **-renhäuter**, *m.* *piecuch, legawiec; nygus; leniuch; **-renhäuterisch**, *a.* *rozlezały, zgnuśniały; **-renhäuterei'**, *f.* legarstwo; **-renhetze**, f. Bä'renjagd; **-renhüter**, *m.* *Stk.* furman; woźnica; **-renjagd**, *f.* polowanie na niedźwiedzi; **-renjunges**, *n.* niedźwiedzię; **-renklau'**, *f.* niedźwiedzia łapa; **-renmäßig**, f. Bä'renhaft; **-renpe'lz**, *m.* futro z niedźwiedzich skór; **-renpfeife**, *f.* piszczałka dla niedźwiedzi; **-renschinken**, *m.* szynka niedźwiedzia; **Bä'renschlagbaum**, *m.* *Jäg.* dzwon; samobitnia; **-rensprung**, *m.* *Gymn.* skok niedźwiedzi; **Bä'rentatze**, *f.* niedźwiedzia łapa; **Bä'renzwinger**, *m.* niedźwiednia. [*m.* czapnik.

Bare'tt, *n.* biret; czapka; **-re'ttmacher**,

Ba'rfuß, *a.* bosy, bosonogi; —, *ad.* boso; (gehen) boso chodzić; **-rfüßer**, *m.* bosak, bosy; —, **-rfüßermönch**, *m.* *Kg.* mnich w sandalach chodzący.

Ba'rhaupt, **-rhäuptig**, *ad.* z gołą głową.

Bä'rin, *f.* *Ng.* niedźwiedzica.

Ba'rke, *f.* *Sw.* barka, strug; łódka; **-rkenführer**, *m.* *Sw.* barkarz; **-rkhölzer**, *n.* *pl.* orczyka.

Bä'rlapp, *m.* *Ng.* włoczęga, wydłak; Św. Jana pas; niedźwiedzia łapa.

Bä'rlatsch, *m.* (Pelzschuh) berlacz.

Bärm-, **Bä'rme-**, *a.* (Hefen-) drożdowy; **-rmbrod**, *n.* chléb na drożdzach; **Bä'rme**, *f.* (Hefen) drożdże; **-rmteig**, *m.* (Hefenteig) drożdżowe ciasto.

Barmhe'rzig, *a.* miłosierny; barmherziger Bruder bonifrater; **-mherzigkeit**, *f.* miłosierdzie; litość. [futra.

Bä'rmuff, *m.* rękawek z niedzwiedziego

Bä'rmutter, *f.* *Zk.* macica; **-vorfall**, *m.* *Hlk.* opadnięcie macicy; **-rbru'ch**, *m.* *Hlk.* ruptura macicy; **-rentzü'ndung**, *f.* *Hlk.* zapalenie macicy; **-tteröffnung**, *f.* *Hlk.* (Kaiserschnitt) operacja macicy, cięcie Cezara. [czapka.

Bä'rmütze, *f.* *Kw.* bermica niedźwiedzia

Barome'ter, *m.* *Ntl.* barometr, ciężkomierz; **-me'trisch**, *a.* barometryczny.

Baro'n, *m.* Baron; **Baro'ns-**, *a.* baronowski; **-rone'sse**, *f.* baronówna, baronessa; **-ronie'**, *f.* baronia, baronowstwo; **-ro'nin**, *f.* baronowa; **-ronisi'ren**, *f.* wynieść na baronowstwo.

Ba'rre, *f.* sztaba, zlewek, ślitok; **Ba'rren-**, *a.* sztabikowy; **Ba'rren**, *m.* *Gymn.* wspieradła; porączki; **-nü'bung**, *f.* *Gymn.* ćwiczenie na wspieradłach.

Ba'rreneisen, *n.* *Httk.* sztabikowe żelazo; **-ngold**, *n.* złota w sztabach; **-nsilber**, *n.* srebro w sztabach.

Barrie're, *f.* warownia, rogatki; barjera; **Barrika'de**, *f.* barykada.

Bars, *m.* (Fisch) okuń.

Barsch, *a.* przykry, gorzki; ostry; prostacki; *ad.* po prostacku.

Ba'rschaft, **Baa'rschaft**, *f.* gotowizna, gotówka.

Ba'rschheit, *f.* gorzkość, ostrość, prostactwo.

Bart, *m.* broda; am Schlüssel broda u klucza; den — wachsen lassen brodę zapuścić; den — scheeren brodę golić; in den — murmeln, *coś pod nosem mruczéć; **-rtbürste**, *f.* szczoteczka od brody; **Bä'rtchen**, *n.* *dim.* bródka; **Ba'rtenwal**, *m.* *Ng.* wieloryb; **-rtgerste**, *f.* *Ng.* jęczmień rożowy; **-rthaar**, *n.* włosy na brodzie; **-rthafer**, *m.* *Ldw.* owies głuchy.

Ba'rthel, *m.* *npr.* Batrosz; Bartłomiéj; er weiß wohl, wo — Most holt, *nie w ciemię bity.

Bartholomä'us, *m.* *npr.* Bartłomiéj; **-mä'usnacht**, *f.* *Gsch.* jutrznia świętego Bartłomieja; rzeź S. B.

Bä'rtig, *a.* brodaty; (werden) zarastać, wąs sypie się; (Pflanzen) wąsaty; **Ba'rtlos**, *a.* bez brody; bez wąsów; gołowąs; **-rtnei'ge**, *f.* *ostatnia kropla napoju w kieliszku pozostała; **-rtscheere**, *f.* nożyczki do obcinania brody; **-rtscheerer**, f. Barbie'r; **-rtseife**, *f.* mydło dla golenia brody; **-rtstern**, *m.* *Stk.* gwiazda z ogonem; kometa; **-rtweizen**, *m.* *Ng.* *Ldw.* ostka.

Bä'rzeit, *f. Jäg.* czas kiedy niedźwiedzice młode wydają.
Basa'lt, *m. Ng.* bazalt; (von) bazaltowy; =sa'ltkegel, *m.* kręgiel bazaltowy.
Bä'schen, *n. dim.* (von Ba'se): stryjenka, ciotka.
Ba'sel, *n. Geog.* Bazylea; =seler, *m.* Bazylejczyk; =seler, *a.* Bazylejski.
Basi'lienkraut, *n. Ng.* bazylia zwyczajna.
Basi'lius, *m. npr.* Bazyli.
Basili'sk, *m.* bazyliszek; Basili'sken=, *a.* bazyliszkowy.
Basi'ren, *va.* fundować, zasadzać, gruntować; Ba'sis, *f.* podstawa, przycieś.
Basrelie'f, *m.* płaskorzeźba.
Baß, *m. Tk.* (Stimme) bas; (Instrument) basy; (singen, spielen, blasen) bas śpiewać, grać; in — setzen na bas co ułożyć; Baß=, *a. Tk.* basowy; na bas ułożony; =ßarie, *f. Tk.* arja na bas ułożona; =ßflöte, *f.* flet basowy; =sse'thorn, =ßhorn, *n. Tk.* [basetorn.
Baß, *ad.*, † s. Sehr.
Ba'ßgeige, *f. Tk.* basetla; (kleine) wioloncela; =ßgeiger, *m.* basetlista.
Bassi'n, *n.* bassyn; kotlina; misa u fontanny.
Bassi'st, *m. Tk.* basista; Ba'ßnote, *f. Tk.* nóta basowa; =ßpfeife, *f.* piszczałka basowa; fagot; =ßposaune, *f.* puzan basowy; Ba'ßsänger, *m.* basista śpiewak; =ßschlüssel, *Tk.* klucz basowy; =ßspieler, *m.* basista, ten co bas gra; =ßstimme, *f.* głos basowy; =ßton, *m. Tk.* ton basowy.
Bast, *m. Ng.* łyko.
Basta'rd, *m. Ng.* bękart; mieszaniec; Basta'rd=, *a.* bękarci; =rdhund, *m.* złajnik; =rdschaft, *f.* bękarctwo.
Bastei', *f.* bastjon; baszta.
Bast=, Ba'sten, *a.* (aus Bast) łyczany, łyczkowy, z łyka zrobiony; =startig, *a.* łykowaty; =sthut, *m.* kapelusz łyczkowy.
Bastio'n, *f.*, s. Baste; (viereckige), *Kw.* strażynek.
Ba'stschuhe, *m. pl.* chodaki łyczane; =stseil, *n.*, =ststrick, *m.* sznur z łyka kręcony, łyczak.
Bata'ille, *f.* batalia, potyczka, bitwa; Bataillo'n, *n. Kw.* batalion; Bataillo'ns=, *a.* batalionowy; =nsarzt, *m.* lekarz batalionowy; =nscommanda'nt, *m.* komendant batalionu; =nsfeuer, *n.* ogień batalionowy; =nsquarré, =nsviereck, *n.* batalion czworograniasty.
Ba'thorden, *m. Stw.* order łaźni.
Batterie', *f.* baterja, działobitnia.
Batti'st, *m. W.* batyst; =ti'sten, *a. W.* batystowy.
Bau, *m.* budowanie; struktura; fabryka; uprawa (roli); (Gebäude) budowa, budynek; jama, budowisko; Jmdn. auf den — bringen, *oddać kogo do robot publicznych; Bau'amt, *n.* urząd budowniczy; =anschlag, *m.* układ budowy; kosztorys, anszlag; =art, *f.* rodzaj budowy; sposób budowania; =aufseher, *m.* dozórca budowli; =beamter, *m.* urzędnik budownictwa; =bewilligung, *f. Stw.* pozwolenie na budowę; =herr, *m.* budowniczy.
Bauch, *m. Zk.* brzuch, żywot; einen — bekommen brzuchacieć; Bauch=, *a.* brzuchowy, brzuszny; =chband, *n.*, =binde, *f.* pasek brzuszny; =chdiener, *m.* pasibrzuch; =chdrüse, *f. Zk.* gruczołek kałdunowy; =chfell, *n. Zk.* błona brzuchowa; otrzewna; =chflosser, *m. Ng.* brzuchopletwowa ryba; =chfluß, *m.* biegunka; =flüssig, *a.* biegunkę mający; =chgrimmen, *n. Hlk.* rznięcie w żywocie, kolki, morzysko; =chgurt, *m.* popręg; =chhaar, *a.* włosy na brzuchu; =chhöhle, *f. Zk.* jama brzuchowa; =chig, *a.* brzuchaty; wypukły; pękaty; =chkneipen, s. Bau'chgrimmen; =chkrankheit, *f.* choroba brzuszna; =chmuskel, *m.* muszkuł brzuchowy; =chpfaffe, *m.* pop pasibrzuch; =chredner, *m.* brzuchomówka; brzuchogadacz; =chrednerei', *f.* brzuchomówstwo; =chrednerisch, *a.* brzuchomówski; =chriemen, s. Bau'chgurt; =chschmerz, *m.* ból brzucha; =chspeicheldrüse, *f. Zk.* trzustka; =chstück, szpąga; (von kostbarem Pelzwerk) pupki; pupkowe futro; =chwassersucht, *f. Hlk.* puchlina brzuchowa; =chweh, *f. Hlk.* ból brzucha; ból w brzuchu.
Bau'de, *f.* (Gebirgshütte) buda.
Bau'en, *va.* budować, wystawić; (Feld) uprawiać pole; (Weizen, Hirse, Reis) uprawiać pszenicę, proso, ryż; (Bergwerk) kruszce kopać, dobywać kruszców itd.; (Straße) zakładać drogę; (worauf), *Bk.* budować na czém; (vertrauen) zaufać w czém; —, *n.* budowanie, budowa.
Bau'er, *n.* (Käfig) klatka.
Bau'er, *m.* chłop; chłopek; kmiotek; wieśniak; włościanin; (im Schachspiel) pieszek; (ungebildeter Mensch) chłop; gbur; Bau'er=, Bau'ern=, *a.* chłopski; =ernarbeit, *f.* chłopska robota; =erna'rt, *f.* sposób chłopski; chłopska maniera; =ernbengel, *m.* chłopisko; prostak; =ernbrod, *n.* chléb chłopski; =ernbirne, =ernfrau, *f.* chłopianka; =erngut, *n.* majętność chłopska; =erngutsbesitzer, *m.* kmieć; =ernhaus, *n.* chałupa; domek chłopski; =ernhof, *m.* dworzec; zagroda gospodarska; =ernhund, *m.* kondel; =ernhütte, *f.* chałupa chłopska; Bäu'erin, *f.* chłopka; gburka; wieśniaczka; wiejska gospodyni; =erisch, *a.* chłopski; —, *ad.* po chłopsku; =sches Wesen, *prostactwo; =erlein, *m. dim.* chłopek; =erlich, *a.* włościański; Bau'ernfänger, *m.* wykpigrosz; =ernjunge, *m.* syn chłopa; chłopak ze wsi; Bau'ernkerl, *m.* chłopisko; *prostak; Bau'ernkittel, *m.* chłopska odzież; gunia; =ernknecht, *m.* parobek;

-ernmädchen, *n.* dziewczyna ze wsi; wiochna; **-ernmagd**, *f.* dziewka wiejska; **Bau'ern-**, **-er-**, **-ers-**, *a.* chłopski; włościański; **Bau'ernart**, s. Bau'ernsitte; **-ernkrieg**, *m. Gsch.* wojna chłopów, bunt chłopstwa; **-ernscherz**, *m.* chłopski żart; **-ernschinder**, *m.* zdzierca, niszczyciel chłopów; **-ernsitte**, *f.* chłopski zwyczaj; **-ernsohn**, *m.* chłopowic, syn chłopski; **-ernsprache**, *f.* chłopska mowa; **-erntanz**, *m.* chłopski taniec; **-erntochter**, *f.* chłopianka, chłopówna; **-erntracht**, *f.* ubiór chłopski; **-ersmann**, *m.* włościanin, chłop; **-ernstand**, *m.* stan włościański; **-ernstolz**, *m.* duma chłopska; **-ernvolk**, *n.* (Bauersleute) chłopstwo; wieśniactwo; **-ernwagen**, *m.* wóz chłopski; **-ernweib**, *n.* kobieta ze wsi, włościanka; **-ernwirthschaft**, *f.* gospodarstwo kmiece, oder chłopskie.

Bau'fällig, *a.* upadkiem grożący; **-fälligkeit**, *f.* stan wątły, oder upadkiem grożący; **-freiheit**, *f.* wolność budowania; **-fuhre**, *f.* podwoda do zwożenia materjałów budowlowych; **-führer**, *m.* (Polier) prowadzący budowę; **-führung**, *f.* budowanie; **-gefangener**, *m.* więzień używany do robót publicznych; **-geld**, *n.* pieniądze przeznaczone na budowle; **-geräth**, *n.* **-geräthschaft**, *f. Bk.* sprzęty do budowania potrzebne; **-gerüst**, *n.* rusztowanie; **-gesellschaft**, *f.* towarzystwo budowlane; **-herr**, *m.* budowniczy; dozórca budowli; **-holz**, *n.* drzewo do budowy; budulec; (Stück) budulec; cembrowina; **-kosten**, *f.* koszta budowy; **-kunst**, *f.* architektura, sztuka budownicza; **-künstler**, *m.* budowniczy; **-leute**, *m. pl.* budowniczy, robotnicy przy budowli.

Bau'lich, *a.* mieszkalny; in -chem Zustande w dobrym stanie; **-lichkeit**, *f.* pobudowa; **Bau'lohn**, *m.* zapłata za budowanie; **-lust**, *f.* chęć do budowania; **-lustig**, *a.* budowny; budować lubiący.

Baum, *m.* drzewo; ein Kerl wie ein — chłop jak dąb; **-manger**, *m.* błonie drzewami zarosłe; **-martig**, *a.* drzewny, drzewiasty. [dowlane.

Bau'materia'lien, *n. pl.* materjały bu-

Bau'mbast, *n.* łyko z drzewa; **-mblüthe**, *f.* kwitnienie drzew; kwiecie na drzewach; **-mbruch**, *m.* drzewa od wichru połamane; **Bäu'mchen**, *n. dim.* drzewko.

Bau'meister, *m.* budowniczy; architekt; **-meisteramt**, *n.* urząd budowniczy.

Bau'meln, *vn.* (h.) wisząc ruszać się; dyndać; (mit den Füßen) machać nogami.

Bäu'men (sich), *vr.* wspiąć się, wspinać się.

Bau'mente, *f. Ng.* kaczka drzewna; **-meule**, *f. Ng.* puszczyk; **-mfalk**, *m. Ng.* kobus; kobusek; sokolik drzewiec; **-mfarrn**, *m. Ng.* paproć; paprotka pospolita; **-mflechte**, *f. Ng.* porost; **-mförmig**, *a.* kształt drzewa mający; **-mfrevel**, *m.* uszkadzanie drzewa; **-mfrevler**, *m.* kaziciel drzew, uszkadzający drzewa; **-mfrucht**, *f.* owoc drzewny; **-mgang**, *m.* alea; **-mgarten**, *m.* ogród owocowy; **-mgärtner**, *m.* ogrodnik; sadownik; ogrodowy; **-mgärtnerei**, s. Bau'mzucht; **-mgeist**, s. Bau'mnymphe; **-mgipfel**, *m.* wierzchołek drzewa; **-mgruppe**, *f.* grupa drzew; **-mharz**, *n.* guma z drzew; **-mhoch**, *a.* wysoki jak drzewo; **Bau'mhöhlung**, *f.* dziupel; **-mknorren**, *m.* ocinek; **-mknospe**, *f.* pączka drzewna, pąkowki; **-mlang**, *a.*: -er Kerl, * człowiek sążnisty; chłop jak dąb;

Bau'mläufer, *m. Ng.* kowalik drzewny; dzięcioł; **-mlaus**, *f. Ng.* mszyca; **Bäu'mlein**, *n.*, s. Bäu'mchen; **Bau'mleiter**, *f.* trepy, sadowa drabina, ostrzew; **-mlerche**, s. Hai'delerche; **-mlos**, *a.* bez drzew; **-mmarder**, *m. Ng.* kuna leśna; **-mmoos**, *m. Ng.* mech drzewny; **-möl**, *n.* oliwa; **-mpfahl**, *m. Gtn.* pal, do którego się przywięzuje drzewo; **-mpflanzung**, *f.* plac drzewami nasadzony; **-mpflaster**, s. Bau'mwachs; **-mpilz**, *m. Ng.* piestrec; hubka na drzewie; **-mrinde**, *f.* kora; łubek, łubka; **-msaft**, *m.* sok drzewny, oskoła, miazga; **-msäge**, *f.* piłka (ogrodnicza) do obrzynania gałęzi; **-mschlag**, *m. Mal.* wyobrażenie liścia; **-mschule**, *f. Gtn.* płonnik drzewa; szkoła drzewna; szkółka ogrodowa; **-mspecht**, *m. Ng.* dzięcioł; **-mstark**, *a.* silny, mocny jak drzewo; **-mwachs**, *m. Gtn.* wosk ogrodniczy; **-mweide**, *f.* wierzba biała; **-mwolle**, *f. Ng.* bawełna; **-mwollen**, *a.* bawełniany; bawełnowy; **-mwollengarn**, *n.* bawełnica; **-llengewebe**, s. -llenstoff; **-lleninduſtrie**, **-llenmanufactu'r**, *f.* przemysł wyrabiający bawełnę; **-llenpflanze**, s. -wollenstrauch; **-llenpflanzung**, *f.* plantacja drzew bawełnianych; **-llenspinnerei'**, *f.* przędzalnia bawełny; **-llenstaude**, *f.*, **-llenstrauch**, *m. Ng.* drzewo bawełnowe, krzewina bawełnowa; bawełniany chróst; **-llenstoff**, *m. W. H.* materja bawełniana; **-wollenwaare**, *f. W. H.*, s. -llenstoff; **-llenweide**, *f. Ng.* wierzba łozina; **-llenzeuch**, *m. W. H.* materja bawełniana; **-mwollweberei'** ꝛc., s. Bau'mwolleninduſtrie ꝛc.; **-mzucht**, *f.* chów drzew, hodowanie, wychowanie drzew.

Bau'ordnung, *f. Stw.* ustawa budownicza; **-platz**, *m.* fabryka, miejsce na którém się buduje; s. a. Bau'stelle; **-riß**, *m.* plan budowli.

Bau'sback, *m.* pucek; odmigęba; gębal; gębacz; **-sbäckig**, *a.* pucołowaty; **-bäckigkeit**, *f.* pocułowatość.

Bausch, *m.*: in — und Bogen laufen, * hurtem, na hurt, od. ryczałtem (całkiem) kupować; (am Kleide) buchastość w sukni; **Bau'sch-Aermel**, *m.* rękaw buchasty;

Bäu'schchen, n. dim. kompresa, platek złożony; **Bau'schen**, va. puszyć się; nadymąć się; kobielić się; (Kleider) być buchastem; **-schig**, a. napuszony; nadęty; buchasty; **-schkauf**, m. H. kupno hurtem, oder hurtowe.

Bau'schreiber, m. pisarz fabryczny (przy budownictwie); **-schule**, f. szkoła budownicza; **-stätte**, s. Bau'platz; **-stein**, m. kamień do budowy; **-stelle**, f. plac do zabudowania; budowisko; miejsce na budowę; **Bau'ten**, m. pl. von Bau; Ministerium der öffentlichen —, Stw. Ministerstwo publiczynch robót.

Bau'tzen, n. Geog. Budyszyn; **-tzener**, m. obywatel Budyszynu; —, a. Budyszyński.

Bau'überschlag, m. Rk. kosztorys budowy; **-verein**, s. Bau'gesellschaft; **-verstand**, m. rozum do budowania potrzebny; **-verständiger**, m. człowiek znający się na budownictwie; **-wesen**, n. budownictwo, architektura; **-würdig**, a. wart budowania; **-wuth**, f. pasja do budowania. [brzdęknąć, klapsnąć.

Bauz! int. bęo! **Bau'zen**, vn. (h.) bęcnąć,

Ba'xen, **Bo'xen** (sich), vr. (h.) kułakować się; —, n. kułakowanie się; bitwa na

Bayone'tt, s. Bajone'tt. [kułaki.

Baza'r, m. bazar; dom gościnny.

Bea'bsichtigen, va. zamyślać, mieć za cel; stósować się do czego; mieć wzgląd na co; **-chtung**, f. uważanie; zastósowanie się; **-chtenswerth**, **-chtungswerth**, a. zasługujący na uwagę (wzgląd).

Bea'ckern, va. Ldw. (Feld) zorać pole.

Bea'mte, **-mter**, m. urzędnik, oficjalista; **Bea'mten-**, a. urzędniczy; **Bea'mtenfrau**, f. urzędniczka; **-mtenherrschaft**, f. biurokracja.

Beä'ngstigen, va. straszyć, strachu nabawić, tęsknić; **-gstigung**, f. tęsknota, nudy.

Bea'nspruchen, va. ubiegać się o co; chcieć.

Bea'nstanden, va. wahać się; **-ntragen**, va. przełożyć; przekładać; **-ntworten**, va. opowiadać, odpowiedzieć na co; (Brief) odpisać, odpisywać na list; **-ntwortung**, f. odpowiedź; odpis.

Bea'rbeiten, va. obrobić, obrabiać, wypracować; (Acker) grunt, rolą uprawiać; (Jmdn.), *pracować nad kim; (durchprügeln) skórę komu wyłoić; **-rbeiter**, m. uprawiacz; **-rbeitung**, f. obrobienie, wypracowanie, uprawa; **-a'rgwöhnen**, va. (h.) podejźrzeć kogo w czym; **-au'fsichtigen**, va. dozorować nad czém, doglądać czego; **-au'fsichtigung**, f. inspekcja, dozorowanie; **-au'fsichtigungs-Recht**, n. prawo opieki; **-au'ftragen**, a. poruczyć, zlecenie dać; **-au'ftragter**, m. ten, który odebrał zlecenie; **-au'ftragung**, f. komisja; poruczenie; **-äu'geln**, va. oglądać; (sich) oglądać się; **-au'genscheinigen**, va. osobiście oglądać.

Bebä'ndern, va. wstązkami obszyć; **Bebau'en**, va. zabudować miejsce.

Be'ben, va. (h.) drżeć, trząść się.

Bebi'ldern, va. (Wand) obrazkami oder w obrazki pomalować ścianę; **-bla'sen**, va. irr. odmuchiwać co; **-blä'ttern**, va. liściem okryć; **-ble'chen**, va. blachą obić; **-ble'cht**, pp. blaszkowaty; **-brüten**, va. nasiedzić, nasiadać.

Be'bung, f. trzęsienie, drżenie, dygotanie.

Be'cher, m. puhar; kubek; **-cherchen**, n. dim. kubeczek; **-cherglas**, n. kieliszek kubkowaty; **-chern**, vn. (h.) rzęsiste kielichy spełniać.

Be'cken, n. miednica; Tk. cymbały w janczarskiéj muzyce; **-ckenneigungsmesser**, Hlk. miednicomierz; **-ckenschläger**, m. Tk. cymbalista.

Beda'chen, va. dachem pokryć.

Beda'cht, m. rozwaga, baczność; (mit) rozważnie; z namysłem; **-da'cht**, **-dä'chtig**, ad. uważnie; z uwagą; bacznie; — sein pamiętać o czém, starać się; **-dä'chtlich**, s. Beda'cht; **-dachtsam**, ad. rozmyślnie, bacznie; **-da'chtsamkeit**, f. rozmyślenie, baczność.

Beda'chung, f. Bk. pokrycie, dach.

Beda'nken sich), vr. (h.) podziękować.

Beda'rf, m. potrzeba; (bei) na potrzebę.

Bedau'erlich, a. pożałowania godny; **Bedau'ern**, va. (h.) żałować, pożałować; —, żałowanie; **-dau'ernswerth**, **-dau'ernswürdig**, a. pożałowania godny.

Bede'ckbar, a. nakrywalny; **-de'cken**, va. okryć, nakryć; **-de'ckung**, f. przykrycie; Kw. eskorta.

Bede'nken, va. irr. (h.) rozważyć co, rozmyślać; (sich) namyślać się; (im Testamente) zapisać komu co w testamencie; —, n. zastanawianie się; namysł; skrupuł, trudność; sęk; (tragen) wątpienie mieć; **-de'nklich**, a. wątpliwy; krytyczny; (gefährlich) fatalny; **-de'nklichkeit**, f. wątpliwość; sęk; trudność; **-de'nkzeit**, f. czas do namysłu, czas do rozmyślenia; sich eine — ausbitten prosić o czas do namysłu.

Bedeu'ten, va. pokazać komu, wskazać; sich — lassen dać się oświecić; —, vn. (h.) znaczyć; das hat nichts zu — to nic nie znaczy; mniejsza o to; —, n.: mit dem — z tém oświadczeniem; **-deu'tend**, a znaczny; (wichtig) ważny, znakomity; **-deu'tsam**, a. wiele znaczący; ważny; **-deu'tsamkeit**, f. ważność; **-deu'tung**, f. znaczenie; znak; **-deu'tungslos**, a. bez znaczenia; **-deu'tungsvoll**, a. pełen znaczenia; znakomity; **-die'len**, va. podylować; **-die'nen**, va. służyć, usługiwać; (sich einer Sache) używać czego; **-die'nsten**, s. A'nstellen; **-die'nsteter**, m. sługa; służący; **-die'nte**, **-die'nter**, m. służący, sługa; **-die'ntenhaft**, **-die'ntenmäßig**, a.

iron. podły, poziomy, nikczemny; służalczy, niewolniczy; -die'ntenhaftigkeit, *f. iron.* podłość, nikczemność; służalstwo; -die'nung, *f.* służba, usługa.

Bedi'ng, *m.* (mit dem) pod tym warunkiem; -di'ngen, *va. irr.* (h.) zamówić, utargować; (festsetzen) kondycjami opisać; -di'ngt, *pp.* zastrzeżony; pod warunkiem; -di'ngung, *f.* umowa, dokład, kondycyja, warunek; zur — machen położyć za warunek; unter der — pod tym warunkiem; -di'ngungssatz, *m.* zdanie warunkowe; -di'ngungsweise, *ad.* warunkowo.

Bedrä'ngen, *va.* uciskać, dręczyć, trapić; dokuczać; -drä'ngniß, *f.* uciśnienie, ucisk; -drä'ngt, *pp.* uciśniony, utrapiony.

Bedro'hen, *va.* grozić, zagrozić komu, kogo; wovon bedroht werden być zagrożonym czém; -dro'hung, *f.* pogróżka, zagrażanie.

Bedru'cken, *va.* podrukować.

Bedrü'cken, *va.* ciemiężyć, uciskać, trapić; -drü'cker, *m.* ciemiężca, ciemiężyciel; -drü'ckung, *f.* uciemiężenie, ucisk.

Bedü'ngen, *va. Ldw.* wymierzwić, pognoić.

Bedü'nken, *n.* mniemanie, rozumienie, zdanie; —, *va.*, s. Schei'nen, Dü'nken; -dü'rfen, *va.* u. *vn. irr.* (h.) potrzebować czego; es bedarf potrzeby; -dü'rfniß, *n.* potrzeba; Bedürfnisse niedostatki; potrzebność; nach — podług potrzeba; -dü'rftig, *a.* potrzebny; biedny; -dü'rftigkeit, *f.* potrzeba; niedostatek.

Bedu'seln, *va.* § odurzyć; głowę zawrócić (sobie, komu).

Bee'ggen, *va. Ldw.* wybronować.

Beeh'ren, *va.* uczcić; uszanować; udarować czém; (Jmdn. mit seinem Besuche) zaszczycić kogo wizytą; Beeh'rung, *f.* uczczenie; zaszczycenie, udarowanie.

Beei'den, Beei'digen, *va.* poprzysięgać, przysięgą stwierdzić co; (Jmdn.) przysięgą obowiązać kogo; -ei'digt, *pp.*, -ei'digter, *m.* poprzysiężony, przysięgły; -ei'digung, *f.* poprzysiężenie.

Beei'fern (sich), *vr.* (h.) usiłować, starać się; -ei'ferung, *f.* usiłowanie.

Beei'len, *va.* przyśpieszyć co, pośpieszać z czém; sich — pospieszyć, uwijać się.

Beei'nflussen, *va.* wpływ wywierać (na co, na kogo); -ssung, *f.* wywieranie wpływu na etc.

Beei'nträchtigen, *va.* ukrzywdzić; poszkodować; (Rechte) prawom czem uwłaczać; gwałcić czyje prawa; -ei'nträchtiger, *m.* krzywdziciel; -ei'nträchtigung, *f.* skrzywdzenie.

Beei'sen, *va.* lodem okryć.

Bee'nden, -e'ndigen, *va.* ukończyć; skończyć; -e'ndigung, *f.* ukończenie.

Bee'ngen, *va.* ścieśnić, ograniczyć; -e'ngung, *f.* przyciśnienie; ograniczenie.

Bee'rben, *va.* odziedziczyć; -ee'rbung, *f.* odziedziczenie.

Bee'rdigen, *va.* pochować (w ziemię umarłego); zu Beerdigender pogrzebieniec; -rdigung, *f.* pogrzeb; pochowanie; -rdigungskosten, *f. pl.* koszta pogrzebu oder pogrzebowe.

Bee're, *f.* jagoda; Bee'rchen, *n. dim.* jagodka; Bee'renartig, *a.* jak jagody; -renförmig, *a.* w kształcie jagody; -renblau, -rblau, *f.* farba niebieska z jagód; -rengelb, -rgelb, *n.* farba żółta z jagód; -rengrün, -rgrün, *n.* farba zielona z jagód.

Beet, *n. Gtn.* grzęda; zagon; Bee'tchen, *n. dim.* grządka; Bee'tweise, *a.* u. *ad.* grzędami; zagonami.

Bee'te, *f. Ng.* (Runkelrübe) ćwikła, burak.

Befä'cheln, *va.* powachlować, wachlarzem powiać na co; -fä'higen, *va.* uzdatnić, uzdolnić, -fä'higung, *f.* uzdolnienie; zdatność; -fah'ren, *va.* (befürchten) obawiać się; —, *va. irr.* jechać, jeździć po czém, oder na czém; (Meer) pływać po morzu; (Schacht), *m. Bw.* spuścić się do kopalni; befahrner Weg ubita droga; -fa'llen, *va. irr.* (h.) przepaść, napaść, napadać; -fa'ngen, *a.* zajęty, ujęty; zaambarasowany, bojaźliwy; von einem Vorurtheil — sein w przesądzie zostawać; in Irrthum — sein być w błędzie; -fa'ngenheit, *f.* nieśmiałość, trwożliwość, uprzedzenie; -fa'ssen (sich), *vr.* (womit) zaprzątnąć się czém; —, *va.* obejmować, objąć; -fe'dern, *va.* upierzyć, zapierzyć kogo; (sich) zapierzyć się; -feh'den, *va.* najechać, najeżdżać; -feh'der, *m.* najeźdnik; krzywdziciel, odpowiednik; -feh'dung, *f.* napość, najazd.

Befeh'l, *m.* rozkaz; edykt, mandat; einen — ergehen lassen wydać rozkaz; auf seinen — z jego rozkazu; (Anführung), *Kw.* rozkazy, dowództwo; was steht zu Ihrem —? co Pan rozkaże? -feh'len, *va. irr.* (h.) kazać, rozkazać; nakazać; seine Seele Gott — duszę swoją Bogu polecić oder zalecić; Gott befohlen! Panu Bogu oddaję (ciebie, was, itd.)! s. a. A'nempfehlen; -feh'ligen, *va.* rozkazywać, dowodzić; mieć dowództwo nad armiją, mieć rozkaz; -feh'lshaber, *m.* rozkazujący; wódz; naczelnik; hetman; -feh'lshaberstelle, -feh'lshaberwürde, *f. Kw.* komenda, naczelnictwo; -feh'lsweise, *ad.* rozkazującym sposobem; —, *f. Spl.* tryb rozkazujący; -fei'len, *va.* pilnikiem opiłować; -fei'nden, *va.* nienawiść okazywać komu; s. a. A'nfeinden; Befe'stigen, *va.* (woran) przymocować, przytwierdzić do czego; (die Macht) władzę umocnić, utwierdzić, utrwalić; (sichern) obwarować, fortyfikować; -fe'stigung, *f.* utwierdzenie, wzmocnienie; obronienie; -fe'stigungskunst, *f.* sztuka fortyfikowania; fortyfikacja; -fe'stigungswerk, *n. Kw.* warownia fortyfikacja; -feu'chten, *va.* zwilżać, odwilżyć; nawilgocić; -feu'chtung, *f.* odwilżenie, skropienie, namoczenie.

Befeu'ern, *va.*, s. A'nfeuern; **-fie'dern**, *va.* opierzyć, w pierze opatrzyć; befiederter Pfeil strzała przyprawiona piórkami; (sich) w pierze obrastać; **-fi'nden**, *va. irr.* (h.) znaleźć, znajdować; nach — der Sache według okoliczności rzeczy; das Gericht hat befunden, zu Recht zu erkennen, daß rc., *Rw.* sąd postanowił oder orzekł że itd.; (für gut) za dobre uznać; sich —, *vr.* (h.) znajdować się, być; —, *n.* mienie się; wie ist Ihr —? jak zdrowie Pańskie? nach — der Sache stósownie do stanu, do położenia rzeczy; **-fi'ndlich**, *a.* znajdujący się, będący; (sein) znajdować się; **-fi'rnissen**, *va.* powlec pokostem; **-fle'chten**, *va. irr.* (womit) opleść czém; **Befle'cken**, *va.* splamić, splugawić, zmazać; ubrudzić; (sich selbst) onanizować się; (Schuhe, Absätze) knafliki dać na obcasy; **Befle'ckt**, *va.* splamiony; splugawiony, zbrudzony, zmazany; **-fle'ckung**, *f.* zmaza, pokalanie, zbrudzenie, splamienie; **-flei'ßen**, **-flei'ßigen** (sich), *vr. irr.* (h.) starać się o co; pilności przyłożyć, przykładać się do czego; (sich der Kürze) tłumaczyć się krótko (dobitnie); **-flie'gen**, *va. irr.* lecąc usiąść na czém; (das Nest) wlecieć na gniazdo.

Befli'ssen, *pp.* oddany czemu; starający się o co; der Rechtswissenschaft Beflissener uczeń prawa; **-fli'ssenheit**, *f.* pilność, staranność, usilność, usiłowanie, gorliwość; **-flo'ren**, *va.* krepą powlec, krepę włożyć na co; **-flü'geln**, *va.* (h.) skrzydłami opatrzyć; dodać skrzydeł; **-flü'gelt**, *pp.* skrzydłaty; **-flu'ten**, *va.* zalewać, oblewać; **-fo'lgen**, *va.* słuchać ozego; trzymać się czego, iść za czém; (Rath) rady czyjéj naśladować; (Beispiel) iść za czyjém przykładem; **-fo'lgung**, *f.* wykonanie; **-ngswerth**, **-ngswürdig**, *a.* godzień, aby się do niego stósować.

Befö'rderer, *m.* posuwca, dopomagacz; rozmnożyciel; **-fö'rderlich**, *a.* popierający, pomocny, przydatny; **-fö'rdern**, *va.* (wohin) przesłać, przesyłać, odesłać, wyprawiać; (beschleunigen) przyśpieszyć; (weiter) posuwać; popierać, dopomagać, posunąć daléj; (zu einer Würde) promowować; —, *Kw.* awansować; **-fö'rderung**, *f.* podźwignienie, poparcie, promocja; podwyższenie; **-fö'rderungsmittel**, *n.* dźwignia, środek popierający; **-fra'chten**, *va.* obładować; najuczyć; **-fra'chter**, *m.* ładownik, fracht dający; **-fra'chtung**, *f.* ładowanie; **-fra'gen**, *va.* pytać, wypytać, wypytywać się kogo o co; (sich) dowiadywać się czego; **-fra'gen**, *n.*, **-fra'gung**, *f.* zapytanie, dopytywanie się; **Befrei'en**, *va.* uwolnić, oswobodzić; **-frei'er**, *m.* uwolniciel, oswobodziciel; **Befrei't**, *pp.* u. *a.* wolny; **-frei'ung**, *f.* uwolnienie; oswobodzenie; **-frei'ungskrieg**, *m. Gsch.* wojna za wolność narodu; **-frei'ungsversu'ch**, *m.* usiłowanie uwolnienia; **-fre'mden**, *va.* (h.) dziwić, zastawaniać kogo; **-fre'mden**, *n.* zadziwienie; (mit) z zadziwieniem; **-fre'mdend**, *ppr.*, **-fre'mdlich**, *a.* dziwny; zastanawiający; **Befre'mdung**, *f.* zadziwienie.

Befre'ssen, *va. irr.* (h.) obeżrzéć, obżerać; ogryźć, ogryzać; **-freu'nden**, *va.* spokrewnić, zpowinowacić; (sich mit Jmdm.) zaprzyjaźnić się z kim; **-freu'ndet**, *pp.* spowinowacony, zaprzyjaźniony; **-freu'ndung**, *f.* spokrewnienie; sprzyjaźnienie.

Befrie'digen, *va.* zaspokoić, uspokoić, zadowalać, dogodzić komu; zapłacić, zadowolnić oder ukontentować; (Erwartung) dogodzić czyjemu oczekiwaniu; **-frie'digend**, *ppr.* zaspakający, zadowalniający; **-frie'digt**, *pp.* zaspokojony, zadowolniony, uspokojony; **-frie'digung**, *f.* zaspokojenie; zadowolenie, dogodzenie potrzebom; nasycenie; (einer Forderung) zaspokojenie należności; **-froh'nen**, *va.* pańszczyzną obarczyć; **-fru'chten**, *va.* zapłodzić, upłodzić, zapłodnić; (Acker) użyźnić rolą; **-fru'chtung**, *f.* zapłodnienie, upłodnienie; **-fru'chtungsstoff**, *m. Ntl.* upłodnik; **-fu'gen**, *va.* umocować, upoważnić; **-fu'gniß**, *f.* moc; prawo; upoważnienie; befugt mocen; (sein) mieć moc, prawo, władzę co czynić; być upoważnionym, umocnionym od. umocowanym.

Befüh'lbar, *a.* dotykalny; **-füh'len**, *va.* macać, obmacać, dotykać się czego; (Jmdm. den Puls) pomocać kogo za puls.

Befu'nd, *m.* wypadek; nalazek; stan; (der Kasse) stan kassy; einen — aufnehmen, *Rw.* spisać wywód oględzin.

Befü'rchten, *va.* obawiać się czego; strachać się; **-fü'rchtung**, *f.* (wegen etwas) obawianie się czego.

Bega'ben, *va.* udarować, darzyć; (Jmdn. womit) nadać kogo czem; begabt uzdolniony, nadany, obdarzony; **-ga'bung**, *f.* nadanie, obdarzenie; **-ga'ffen**, *va.* (h.) ciekawie oglądać, oglądać z otwartą gębą.

Begä'ngniß, s. Lei'chenbegä'ngniß.

Bega'tten (sich), *vr.* (h.) łączyć się, parzyć się; (Vögel) perkać się; **-ga'ttung**, *f.* spółkowanie, łączenie się w parze; **-ga't-tungstrieb**, *m.* pociąg do spółkowania, do parzenia się; **-ga'ttungszeit**, *f.* czas parzenia się oder spółkowania.

Bege'bbar, *a.* (Wechsel), *H.* pozbywalny; **-ge'ben** (sich), *vr. irr.* (h.) (wohin) udać się dokąd; przejść; (auf die Reise) puścić się w drogę; (geschehen) stać się, zdarzyć się; przydać się; es begab sich wydarzyło się; sich seiner Ansprüche — zrzec się swoich pretensji; **-ge'benheit**, *f.*, **-ge'bniß**, *n.* zdarzenie, przygoda; dzieje; **-ge'bung**, *f.* udanie się; odstąpienie; — eines Wechsels, *H.* zbycie wekslu; **-ge'gnen**

vn. (s.) potykać się z kim; spotkać, zdarzyć się, przytrafić się; (sich betragen, benehmen) obejść się z kim; -bege'gnung, f. spotkanie, potykanie, obejście się; Bege'gniß, f. zdarzenie, przypadek, przygoda; Bege'hen, va. irr. (h.) obchodzić, obejść; ein Grundstück —, Rw. obejść grunt; (festlich) święcić; (thun) zbroić, popełnić; przewinić.

Begeh'r, -geh'ren, n. żądanie, pragnienie, chęć; żądza; was ist Ihr —? czego Pan żąda? -geh'ren, va. żądać, pożądać; chcieć, pragnąć; (zur Ehe) żądać ręki czyjéj do ślubu; begehrte Waare, H. towar pokupny; —, vn. (h.) (nach etwas) pragnąć, zachciewać się czego; -geh'renswerth, -nswürdig, a. godzień, aby się o niego starać; -geh'rlich, a. żądny, pożądliwy, chciwy; -geh'rlichkeit, f. chciwość nienasycona.

Bege'hung, f. obchód; -ge'hungssünde, f. grzech uczynkowy; -ngsverbre'chen, n. Rw. zbrodnia z dopuszczenia.

Begei'fern, va. ześlinić, oślinić; osarkać; -gei'ferung, f. ześlinienie; osarkanie; -gei'stern, va. natchnąć, zapalić gorliwością; begeistert natchniony, zajęty; -gei'sterung, f. natchnienie, zapał.

Begie'r, -gie'rde, f. żądza, żądność; chciwość; -gie'rig, a. pożądliwy, pragnący, chciwy; żądościwy; (zu wissen) ciekawy wiedzieć.

Begie'ßen, va. irr. (h.) polewać, polać; -gie'ßung, f. polewanie, oblewanie.

Begi'nn, m. początek, zaczęcie się; (beim) na początku; -gi'nnen, va. irr. u. vn. (h.) zacząć, zaczynać, począć, poczynać; etw. zu thun zaczynać robić co; -gi'nnen, n. zaczynanie, początek; (Verhalten) zaród; (Absicht) przedsięwzięcie; -glau'bigen, va. świadectwem stwierdzić; uwierzytelnić, legalizować; beglaubigt wierzytelny; Beglau'bigung, f. stwierdzenie; udowodnienie, zaświadczenie; zur — dessen dla większéj wiary; -glau'bigungsschei'n, m. zaświadczenie; -gungsschreiben, n. list wierzytelny; -glei'ten, va. odprowadzić kogo, przeprowadzić kogo; assystować komu; Kw. eskortować, konwojować; (mit Musik), Tk. przygrywać, przywtarzać, wtórować; (mit Gesang) przyśpiewywać, przynócać; -glei'ter, m. odprowadzający, towarzysz; assystent; -glei'terin, f. towarzyszka; -glei'tschein, m. list przewodny; Beglei'tung, f. przeprowadzenie, prowad, asystencja; Kw. eskorta, konwoj; przystawa; (auf einem Instrument), Tk. wtórowanie; towarzyszenie; -glei'tschaft, s. Beglei'tung; Beglie'dern, va. osadzić w rzączkę, w trzonek; Beglo'tzen, va. oglądać z wytrzyszczonemi oczami.

Beglü'cken, va. uszczęśliwić; -glü'ckung, f. uszczęśliwienie; -glü'ckwünschen, va. życzyć komu szczęścia i fortuny; powinszować.

Begna'den, -gna'digen, va. ułaskawić, życie darować; łaską udarować; -gna'digung, f. ułaskawienie, udarowanie łaską; pardon; -gna'digungs-A'ntrag, m. Rw. wniosek za ułaskawieniem; -gna'digungsbrief, m. patent darujący życie; ułaskawienie; Begna'digungsrecht, n. prawo łaski ob. ułaskawienia.

Begnü'gen (sich), vr. mieć dosyć na czém, wystarczać, być kontent; Begnü'glich, -gnü'gsam, a. kontent; nie wiele pragnący; spokojny; -nü'gsamkeit, f. kontentowanie się, uposkojenie umysłu; zadowolnienie.

Begra'ben, va. irr. (h.) pochować, pogrzebać, pogrześć; (verbergen), *zanurzyć, zagrzebać; Begrä'bniß, n. pogrzeb; (Ort) grób; zum — läuten na pogrzeb dzwonić; Begrä'bniß-, a. pogrzebny, pogrzebowy; -grä'bnißfeier, -nißfeierlichkeit, f. pogrzebiny; -nißkapelle, f. kaplica przedpogrzebowa; -nißkosten, f. pl. koszta pogrzebu; -nißmahl, n. stypa; -nißplatz, m., -nißstätte, f. miejsce pogrzebowe; pogrzebu; -nißschei'n, m. sepultura; -nißta'g, m. dzień pogrzebu.

Begrä'nzen, s. Begre'nzen.

Begra'sen, va. trawę spaść; skosić; (sich) trawą się okryć.

Begrei'fbar, Begrei'flich, a. pojęciowy; Begrei'fen, va. irr. (h.) (festhalten) pochwycić, uchwycić, ująć; begriffen sein zajętym być; (mit der Hand umfassen) objąć; (mit dem Verstande), *pojąć, zrozumieć; es ist schwer zu —, wie ꝛc. trudno pojąć, jak itd.; er hat die Sache bald begriffen (erlernt) on tę rzecz od razu pojął, pozbadał; -grei'flich, a. pojętny, pojęciowy; podobny ku pojęciu; Jmdm. etwas — machen wyłożyć, wytłumaczyć komu co; -grei'flichkeit, f. podobność ku pojęciu.

Begre'nzen, -grä'nzen, va. ograniczyć, określić; -gre'nzung, f. ograniczenie.

Begri'ff, m. myśl, pojęcie; wyobrażenie; koncept; nach meinem -ffe podług mego pojęcia ob. wyobrażenia; (kurzer) krótki wypis; rys; sich einen — von etwas machen wyobrażenie sobie czego zrobić; im — sein (stehen) w gotowości być; -gri'ffen, pp. pojęty; mit darunter — sein należéć do czego; -gri'fflich, a. do pojęcia należący; -gri'ffsangabe, -gri'ffsbestimmung, f. Philos. określenie, definicja; -gri'ffsentwickelungslehre, f. Philos. ideologja; -gri'ffsfach, n. kategorja, klassa, oddział; -gri'ffsfähigkeit, f. pojęcie; -gri'ffslehrig, a. Philos. ideologiczny; -gri'ffsverbindung, f. Philos. synteza; -gri'ffsverwechslung, -gri'ffsverwirrung, f. nieporządek ob. zamieszanie myśli; pomyłka myśli.

Begrü'nden, va. ugruntować, udowodnić;

(Antrag) wniosek udowodnić; -grü'nder, m. założyciel; twórca; -grü'ndung, f. fundament, posada; fundacja, zakład; -grü'nen, va. pozielenić; -grü'ßen, va. pozdrawiać, przywitać, pozdrowić, powitać; (sich gegenseitig) przywitać się z sobą; (Jmdn. um etwas) pokłonić się komu o co; -grü'ßung, f. powitanie, pozdrowienie; -grü'ßungs-, a. powitalny; -grü'ßungsformel, f. formuła witania (się); -grü'ßungsschu'ß, m. Kw. Sw. wystrzał powitalny od. witający; salwa; -gu'cken, va. oglądać; -gü'nstigen, va. sprzyjać komu; protegować kogo; faworyzować, posłużyć komu do czego; (den Handel) zachęcać i ułatwiać handel; -gü'nstigung, f. sprzyjanie, pomaganie; korzyść; względy; unter — der Nacht pod zasłoną nocy; Begu'tachten, va. zdanie, opinią wydać względem czego; -gu'tachtung, f. opinowanie; -gü'tern, va. majątkiem obdarzyć; umajętnić; begütert majętny; -gü'tigen, va. uśmierzyć, uspokoić, udobruchać; -gy'psen, va. ogipsować; okryć gipsem; Behaa'ren, va. włosami okryć; behaart kosmaty; włosaty.

Beha'cken, va. (mit Schnabel) odziobać, ociosać; (mit Werkzeugen) obciąć, obcinać; Gtn. Ldw. obsypać, okopać (motyką); behackt okopowy.

Beha'ftet, a. obarczony, obciążony; (mit Krankheit, Uebel) napadnięty, zdjęty; opanowany, ogarniony; zarażony; obarczony; -ha'gen, vn. (h.) bawić, podobać się; das behagt mir to mi się podoba; —, n. upodobanie, przyjemność; (finden) upodobanie, przyjemność w czém znajdować; -ha'glich, a. błogi; miły; luby; do smaku, dogodny; -ha'glichkeit, f. lubość, wygodność; upodobanie.

Beha'ltbar, a. lekki, letki, łatwy do zatrzymania w pamięci; -ha'lten, va. irr. (h.) zatrzymać, zachować, zostawiać sobie co; (Recht) mieć racją, prawdę; (Oberhand) górę otrzymać; przewagę mieć; (im Gedächtniß) zatrzymać w pamięci; (bei sich) u siebie zachować, niewygadać; -hälter, m. mieścidlo, skład; (für Wasser) wodozbiór; cembrowina; (für Fische) sadz; -hä'ltniß, n. schowanie; schowalnia; (für Waaren) skład na towary; (wilder Thiere) knieja; -ha'ltsam, a. odbieralny; -ha'ndeln, va.: (darüber) traktować co, zajmować się czém; (verfahren) obchodzić się z czém; (übel) źle się obejść, źle traktować; (gut) dobrze się obejść; (ärztlich) leczyć; utargować, stargować; -ha'ndlung, f. obejście się, traktowanie, manipulacja; -hä'ndigen, va. w ręce oddać, wręczyć, doręczyć; -hä'ndigungsschei'n, m. Kw. dowód od. dokument wręczenia.

Beha'ng, m. Jäg. uszy ogarów; -hä'ngen, va. zawiesić; okryć, wybić czém; -ha'rken, va. Gtn. zgrabić, ograbić; Beha'rnen, -pi'ssen, va. oszczać; -ha'rren, va. zostawać, obstawać przy czém, na czém; wytrzymać w czém; (worauf) uwziąć się na co, na czém stanąć; -ha'rrlich, a. stały, ustawiczny, trwały; —, ad. wytrwale, stale, uparcie; -ha'rrlichkeit, f. stałość, dotrwałość, wytrzymałość; -ha'rrungsvermögen, n. bezwładność; -ha'rschen, vn. (s.) okrzepnąć; die Wunde ist beharscht rana się zasklepiła; (leicht gefrieren) lodem się powlec; -ha'rzen, va. żywicą pociągnać od. powlec; -hau'ben, va. (Jmdn.) czepek włożyć komu; -hau'bung, f. oczépiny; -hau'chen, va. ochuchnąć, chuchać na co; -hau'en, va. irr. (h.) obcinać, ociosać; -hau'ung, f. ociosanie, obcinanie, obcięcie.

Behäu'feln, va. Gtn. Ldw. okopać, okopywać; -häu'felungsmaschine, f. Ldw obsypnik, obsypywacz.

Behau'pten, va. utrzymywać, utrzymać; (sich) utrzymać się; (Platz, Feld) otrzymać plac; placu dotrzymać; (sein Ansehen) otrzymać uwagę swoję; (sich wo) utrzymać się gdzie od. przy czém; -hau'ptung, f. utrzymywanie, twierdzenie, dowodzenie, dokazywanie; -hau'sen, va. przyjąć w gospodę; Behau'sung, f. mieszkanie, zamieszkanie, dom.

Behe'lf, m. wybieg; wymówka, wybiegi; Behe'lfen (sich), vr. irr. (h.) nie tęsknić za czém; nie nudzić się bez czego; (sich womit) przestawać na czém; (sich kümmerlich, elend) biedę klepać; -he'lflich, a. służący za pozór, za wybieg; -he'lligen, va. (Jmdn. womit) obciążać kogo, naprzykrzać kogo czém; -he'lligung, f. naprzykrzanie się; Behei'zung, f. opał; -he'lmen, va. szyszak włożyć; behelmt, w szyszaku.

Be'hen, m. Ng. (weißer) wyżpin; kukuba; -hennüsse, f. pl. Ng. ziarna behem.

Behe'nd, -he'nde, a. u. ad. prędki, prędko; szybki, szybko; -he'ndigkeit, f. rączość, szybkość, zwinność; Behe'rbergen, va. (Jmdn.) gospodę komu dać; mieć kogo w stancji; w swoim domu dać gospodę; -he'rrschen, va. (etwas) panować nad czém; rządzić; opanować; (sich selbst) panować nad sobą; -he'rrschung, f. panowanie; państwo, rządzenie; -he'rrscher, m. rządzca; panujący; władzca; -he'rrscherin, f. Pani; władczyni; -he'rzigen, va. mieć na co baczenie; osłuchać się; rozmyślać; (Jemandes Lehren) przychylić się ku uwagom czyim; -he'rzigenswerth, a. godny pilnego zastanowienia się; -he'rzigung, f. przypuszczenie do serca; wzięcie na uwagę; -he'rzt, a. odważny, śmiały, ochotny; —, ad. odważnie, śmiało; -he'rztheit, f. śmiałość; -he'xen, va. oczarować; Behe'xung, f. oczarowanie; -hi'lflich, s.

Behü'lflich; -hi'ndern, *va.* przeszkodzić, przeszkadzać; Beho'beln, *va. Zm.* obciosać, wyheblować; Behoh'nlächeln, *va.* szyderczo najgrawać się z kogo, z czego; -ho'lzen, *va.* (Waldung) zadrzewić, zaleśnić, drzewami zagaić; (sich) rozrastać się, grubiéć, puszczać gałęzie.

Behö'r, s. Zu'behör.

Beho'rchen, *va.* podsłuchiwać.

Behö'rde, *f.* właściwy urząd; instancja; magistratura; władza; sich an die höchste — wenden udać się do najwyższéj instancji; -hö'rdlich, *a.* do zwierzchności należący.

Beho'sen, *va.* wdziać spodnie; (sich) wdziać sobie spodnie; behost w spodnie ubrany od. odziany.

Behu'f, *m.* potrzeba; pożytek; wygoda; zum — dieser Sache ku pożytkowi téj rzeczy; kwoli od. gwoli téj rzeczy; -hufs, *præp. (Genitiv):* dla czego; z powodu; gwoli czemu.

Behü'lflich, *a.* pomocny, posiłkujący; (sein) dopomagać; -hü'ten, *va.* bronić, strzedz; chronić, uchronić; behüte Gott! broń Boże! uchowaj Boże! Gott behüte! was ist das für ein Lärm? przez Bóg żywy! cóż to za hałas? Behü'ter, *m.* obrońca, stróż; -hü'terin, *f.* obrończyni; -hu'tsam, *a.* ostróżny, baczny; -hu'tsamkeit, *f.* baczność, ostróżność; -hü'tung, *f.* obronienie.

Bei, *præp. (Dativ):* przy; u; koło; — jedem Schritt za każdym krokiem; — guter Gesundheit sein przy zdrowiu być; — der Hand co się pod ręką znajduje; — Tische sitzen za stołem (u stołu, przy stole) siedzieć; ich habe kein Geld — mir niemam pieniędzy przy sobie; Schlacht — Leipzig bitwa pod Lipskiem; Jmdn. — der Hand fassen ująć kogo za rękę; Jmdm. — seinen Namen nennen zwać kogo po imieniu; — alledem mimo to; — Einem Haar, *na włosek; ich schwöre — Gott przysięgam Bogu; — Gelegenheit z powodu, przy okazji; — Zeiten zawczasu; es trifft — Heller und Pfennig zu zgadza się co do grosza, co do fenika.

Beja'hen, *va.* potakiwać, tak mówić; bejahend twierdzący.

Bejah'rt, *a.* podeszły w leciech, od. w lata; stary, sędziwy.

Beja'hung, *f.* potakiwanie, potwierdzenie; -ja'hungs-, *a.* twierdzący; -ja'mmern, *va.* (etwas) lamentować nad czém; żalić się, żałować czego; Beja'mmernswerth, -mmernswürdig, *a.* politowania godny; pożałowania godny. [wydać na co.

Bejau'chzen, *va.* (etwas) okrzyk radosny

Beia'n, *a.* obok; er wohnt — obok mieszka.

Bei'behalten, *va. irr.* (h.) zatrzymać, zatrzymywać; -behaltung, *f.* zatrzymanie; zachowanie; -biegen, *va. irr.* (h.) przygiąć; (beischließen) załączyć.

Bei'binden, *va. irr.* (h.) przywiązać do czego, razem z czém; *Bchb.* oprawić jedno przy drugiém; -blatt, *n. Litt.* dodatek; karta dodatkowa (do gazet); -bote, *m. Rw.* pomocnik woźnego; Bei'bringen, *va. irr.* (h.) przynosić, donosić; (Zeugen) stawić świadków; (Hieb) zadać cios; (Gift) zadać od. dać trucizny; (einflößen) stawić, namienić, przytoczyć; (Geschmack), *wpoić gust, zapał; -bringung, *f.* sprawienie; zadanie; zawiadomienie.

Bei'chte, *f. Kg.* spowiedź; zur — gehen od. sein, *Kg.* do spowiedzi iść, pójść; u spowiedzi być; die — hören, *Kg.* wyspowiadać; Bei'chten, *va. Kg.* spowiadać się; *przyznać się, wyspowiadać się z czego; Bei'chtformel, *f.* spowiedź powszechna; -chtgänger, *m. Kg.* spowiadający się; idący do spowiedzi; -chtgeld, *n.*, -chtgroschen, -chtpfennig, *m. Kg.* spowiedne; -chtiger, s. Bei'chtvater; -chtkind, *n. Kg.* spowiadający się; konfitent; -chtpredigt, -chtrede, *f. Kg.* kazanie, przemowa przed spowiedzią; -chtstuhl, *m. Kg.* krzesło spowiednicze, spowiednia; -chttag, *m. Kg.* dzień do spowiedzi przeznaczony; -chtvater, *m.* duchowny ojciec; -chtzettel, *m.* świadectwo z odbytéj spowiedzi.

Bei'de, *a.* u. *pron.* obaj; obydwa; obie; obydwie, oba, oboje; von —den Seiten z obudwuch stron; keiner von —den żaden z dwojga; żaden z obudwuch; beides i to i owo; oboje; meine —den Brüder, Schwestern obydwa bracia moi, obie moje siostry; keiner von —en żaden z nich obu; sie kamen alle — przyszli obydwa; —, *a. num.* dwa, dwie, dwoje; wer von uns —n? który z nas dwu? — groß u. klein jak wielcy, tak mali; mit —den Händen halten trzymać obiema rękami; -derlei, *a.* oboje; obojga; — Geschlechts obojéj płci; auf — Art obu sposobami; unter — Gestalt pod obu postaciami; -derseitig, *a.* obustronny; wzajemny; -derseitigkeit, *f.* obustronność; -derseits, *ad.* z obu stron; obustronnie.

Bei'dlebig, *a. Ng.* wodnoziemny; i w wodzie i na ziemi żyjący; -ges Thier zwierz wodnoziemny.

Bei'drehen, *va. Sw.* (Schiff) okrętowy taki dać kierunek, aby jedne żagle wiatr dostawały z przodu, drugie z tyłu; -drucken, *va.* przydrukować; -drücken, *va.* (Siegel) przycisnąć obok; przyłożyć pieczęć.

Bei eina'nder, *ad.* przy sobie; obok siebie; razem z soba.

Bei'erbe, *m.* dziedzic podstawiony.

Bei'essen, *n.* przystawka na stole; potrawka (kompot, sałata itd.).

Bei'fall, *m.* pochwała; aprobacja; wziętość; ukontentowanie; poklask, pochlebstwo; er findet überall — wszystkim się podoba; — schenken, geben oklaskami okryć

kogo; Jmdm. — zuklatschen oklask komu dać; **=fallen**, *vn. irr.* (s.) przyjść na myśl; przychodzić na myśl, do głowy, na pamięć, do myśli; es will mir nicht — nie pada mi na myśl; (Beifall geben) pochwalić; przystać na co; (Jemandes Partei) przystać do kogo; **=fällig**, *a.* wyrażający zadowolenie, przychylny; —, *ad.* z upodobaniem; **=fallkla'tschen**, *n.*, **=llsbezei'gung**, *f.* poklask, oklaski; **=swe'rth**, **=swü'rdig**, *a.* godzien poklasku od. pochwały; **=falls=winken**, *n.* kiwnięcie głową na znak ukontentowania; **=llszeichen**, *n.* znak zadowolenia od. upodobania.

Bei'folgen, *vn.* (s.) być załączonym do czego; beifolgend przy tém; załączony; **=fracht**, *f. Sw.* pakunek majtkowski; **=frau**, *f.* pomocnica; wyręczycielka; s. a. Ne'bsfrau; **=fuge**, *f.* anneks; pismo załączone; **=fügen**, *va.* przydać, przyłączyć; **=fügung**, *f.* przydanie, przyłączenie.

Bei'fuß, *m. Ng.* bylica; bylica pospolita; **=fußwolle**, *f.* przypieczka; przypiekadło; **=gang**, s. Ne'bengang; **=geben**, *va. irr.* przydać; dodać; załączyć; **=gehen**, *vn. irr.* (s.) sich — lassen dopuścić się czego; laß dir's nicht —! niech ci się nie zachciewa!

Bei'gehend, *ppr.* załączony; przyłączony, przydany; —, *ad.* załącznie; **=gena'nnt**, *a.* z przezwiska, z przydomkiem; **=geordnet**, *a.* przydany; **Bei'geschmack**, *m.* trącenie czém; einen — haben trącić czém

Bei'gericht, s. Bei'essen; **=geru'ch**, *m.* zapach różny od. różnorodny; **=gesellen**, *va.* przyłączyć do liczby oder towarzystwa czyjego; policzyć; (sich Jmdm.) przyłączyć się do kogo; **=gießen**, *va.* przylać, dolać do czego.

Bei'gut, *n.* majętność do większéj należąca.

Bei'helfen, *va. irr.* dopomagać, podpomódz; **=helfen**, *m.* podpomożyciel; **=helferin**, *f.* podpomożycielka.

Beihe'r, *ad.* przy tém; nawiasem.

Bei'hilfe, **=hülfe**, *f.* pomoc; podpomożenie; **=karte**, *f.* karta niska; *Klsp.* młodka; **=kind**, *m.* dziecko nieprawnego łoża; **=kirche**, *f.* przykościołek, kościoł filialny; kaplica.

Bei'kommen, *vn. irr.* (s.) przyjść, przychodzić, przystąpić; **=nde** Rechnung przyłączony rachunek; (feindlich) zbliżyć się, zejść, dostać się do kogo.

Beil, *n.* topór, toporek.

Bei'lage, *f.* dodatek; przydanie; skład; złożenie; depozyt; pokład.

Bei'lager, *n.* wesele (książęce od. Pańskie); pokładziny.

Bei'laß, *n. Rw.* przynależność; przynależytość.

Bei'läufer, *m.* przydatkowy sługa; (Nebensächliches) dodatek, przydatek; **=läufig**, *a.* uboczny, potoczny; —, *ad.* (bei Gelegenheit) mimochodem; ubocznie; przy sposobności; z boku; (ungefähr) prawie, mniéj więcéj, około.

Bei'lbrief, *m. Sw. H.* świadectwo cieśli względem budowy i ładowności okrętu.

Bei'legen, *va.* przydawać, przykładać, przyłożyć; dołączyć; przypisać; sich einen falschen Namen — przybierać fałszywe imię; (Schuld von etwas) przypisywać komu winę czego; (Schiff), *Sw.* sztachować, zastanowić okręt; (Streitigkeiten 2c.) ułatwiać spory; **=legung**, *f.* (eines Streites 2c.) zagodzenie sprawy jakiéj.

Bei'leid, *n.* żałowanie, współubolewanie, kondolencja; **=leidsbezei'gung**, *f.* okazanie pożałowania; **=leidsbrie'f**, *m.*, **=leidsschrei'ben**, *n.* list z oświadczeniem żalu.

Bei'liegen, *vn. irr.* (h.) leżéć, znajdować się przy czém; beigelegt sein być załączonym; beiliegend załączony, przyłączony; *ad.* załącznie.

Bei'lkraut, *f. Ng.* koniakówka; **=lschnecke**, *f. Ng.* wypnieja; **=lstein**, *m.* kliniastek; siekiernik.

Beim, Bei'm = bei dem; sie sind noch — Essen jeszcze są przy jedzeniu.

Bei'mädchen, *n.*, **=magd**, *f.* dziewka do wyręczania drugiéj w robotach.

Bei'messen, *va. irr.* (h.) składać, zwalać na kogo co; poczytać; przyznawać, przyznać, przypisać; (Glauben) wiarę dać komu; **=mischen**, **=mengen**, *va.* przymięszać; **=mischung**, *f.* przymięszanie.

Bein, *m. Zk.* goleń, piszczel; giza; (ganzer Fuß) noga; (Schenkel) udo; (jeder Knochen) kość; ein — stellen nogę postawić komu i przerzucić kogo; die =ne strecken nogi zadrzéć; etwas an's — binden oder wischen, *starać się zapomniéć o szkodzie; Stein und — schwören, *przysięgać oder zaklinać się na wszystko.

Beina'he, *ad.* prawie; niemal; ledwie nie; o mało; bez mala nie.

Bei'name, *m.* przydomek; przezwisko.

Bei'nasche, *f.* popiół z kości; **=nbrecher**, *m.* łamikost; **=nbruch**, *m.* złamanie nogi; **Bei'nbrüchig**, *a.* mający nogę złamaną; **=nchen**, *n. dim.* nóżka, udko; kosteczka; **=ndrechsler**, *m.* tokarz; **Bei'nern**, *a.* kościany, kościsty; **=nfäulniß**, *f.*, **=nfraß**, *m. Hlk.* próchnienie kości; zgnilizna kości; **=nfisch**, *m. Ng.* kostera; **=ngerippe**, *n* kościotrup; szkielet; **=ngewächs**, *n. Hlk.* kostka; **=nharnisch**, *m.* nakolanki miedziane; nabiodrki; **=nhart**, *a.* twardy jak kość, kościany; **Bei'nhaus**, *n.* kostnica, **=nhaut**, *f. Zk.* przykostnia; **=nhäutchen**, *n. Zk.* błonka na kości; **Bei'nicht**, *a.* kościsty; kościasty; **=nig**, *a.* nogi mający, **=nkleider**, *n. pl.* spodnie; **=nlade**, *f. Hlk.* (bei Beinbrüchen) łubki; **Bei'nlein**, *n. dim.* kosteczka; **=nlos**, *a.* bez kości; **=nmark**, *n. Zk.* szpik; **=nröhre**, s. Bein; **=nschellen**, *f. pl.* (Fesseln) kajdany; okowy na

nogi; pęta na nogi; -nschiene, *f. Hlk.* łubka na nogę lub rękę złamaną; (Beinharnisch) nabiodrek, nagolenica.
Bei'nschnalle, *f.* podwiązka; -nschraube, *f.* łystcianki na katuszy; **Bei'nschwarz,** *n.* sadze z kości; -nspath, *m. Hlk.* ochwat (u koni).
Bei'nwell, *n. Ng.* (Wallwurz) żywokost.
Bei'nwunde, *f. Hlk.* rana u nogi; uszkodzenie kości.
Bejo'chen, *va.* wprządz w jarzma.
Bei'ordnen, *va.* przydać; przydzielić do pomocy; -packen, *va.* przypakować.
Bei'pferd, *n.* koń na przyprzążce.
Bei'pflichten, *vn.* (h.) pisać się, przystać na czyje zdanie, potakiwać komu; przystawać na czyje zdanie; -pflichtung, *f.* zgoda, zgodne zdanie, przywolenie; **Bei'reihen,** *va.* umieścić w jednym rzędzie z czém. [wadzić, zbałamucić.
Bei'rren (Be-i'rren), *va.* w błąd wypro-
Beisa'mmen, *ad.* razem; wespół.
Bei'saß, *m.* komornik (pańszczyznę pieszo odrabiający).
Beisa'tz, *m.* przystawka; przymięszanie, przydatek; *Spl.* dodatnia, apozycja.
Bei'schießen, s. Bei'steuern, Bei'tragen.
Bei'schlaf, *m.* spółkowanie; cielesne obcowanie; den — ausüben spółkować; **Bei'schläfer,** *m.* nałożnik; cudzołożnik; **Bei'schläferin,** *f.* nałożnica; -schließen, *va. irr.* (h.) załączyć, przyłączyć; -schluß, *m.* przyłożona rzecz; załączona rzecz; **Bei'schlüssel,** *m.* drugi klucz; złodziejski klucz; wytrych; -schreiben, *va. irr.* (h.) obok czego napisać; -schrift, *f.* przypisek, dopis, dodatek; -schüssel, *f. Kk.* danie przydatkowe; połmisek pomniejszy; **Bei'schütten,** *va.* przysypać, obok czego nasypać. [ruga.
Bei'segel, *n. Sw.* żagiel pomniejszy; ga-
Bei'sein, *n.* przytomność; obecność; im — w obec; in meinem — w mojéj obecności.
Beisei't, Beisei'te, *ad.* na ustroniu, na stronie; na stronę, na bok; precz; — treten na bok, na stronę ustąpić; etwas — legen na stronę co położyć; etwas — setzen, *zaniechać, poniechać czego.
Bei'setzen, *va.* postawić, posadzić obok czego; podle czego; (Topf), *Kk.* garnek przystawić do ognia; przymięszać; (Leiche) wstawić zwłoki do grobu; (Segel) żagle rozpuścić.
Bei'sitz, *m.* siedzenie poboczne; zasiadanie poboczne; zasiadanie (w sądzie); -sitzen, *vn. irr.* (h.) siedzieć przy kim, zasiadać; -sitzer, *m. Rw.* asesor, zasiadca, spółradzca; -sitzera'mt, *n.* asesorstwo;
Bei'spann, *m.* przyprząg; -spannen, *va.* przyprzęgać, przyprządź.
Bei'spiel, *n.* przykład; zum — na przykład; np; (Vorschrift des Verhaltens) przykład; wzór; ein — woran nehmen brać przykład z czego; ein — anführen przykład przytoczyć; -spiello's, *a.* bezprzykładny; -spielrei'ch, *a.* obfity w przykłady; -spielswei'se, *ad.* w sposobie przykładu; sposobem przykładu.
Bei'springen, *vn. irr.* (s.) przyskoczyć, przybiedz na pomoc; dopomódz.
Bei'ßen, *va.* u. *vn. irr.* (h.) kąsać, gryźć; ukąsić, ugryźć; (in die Augen) w oczy gryźć; (Zähne zusammen) zęby scisnąć; (in's Gras), *ziemię gryźć; umrzéć; **Bei'ßen,** *n.* kąsanie, gryzienie; **Bei'ßend,** *a.* gryzący, kąsający; przygryźliwy, przycinający; dokuczliwy; dosadny; beißender Geschmack szczypawość; **Bei'ßig,** *a.* kąsający; jadowity; zły; złośliwy; gryźliwy; -ßigkeit, *f.* uszczypliwość.
Beiß'ker, *m. Ng.* (Fisch) piskorz; -ßkorb, *m.* kaganiec; -ßzahn, *m.* kieł, ząb przedni szeroki; **Bei'ß-, Knei'pzange,** *f.* kleszcze, obcęgi.
Bei'stand, *m.* pomoc, ratunek, asystencja; Jmdm. — leisten pomoc komu dać, być mu ku pomocy; (Person) pomocnik, asystent; rechtlicher — adwokat; poradnik.
Bei'stecken, *va.* wsadzić, włożyć, schować na bok, do kieszeni; (in's Gefängniß) wrzucić, wsadzić, wtrącić do więzienia;
Bei'stehen, *vn. irr.* (h.) stać przy kim; (Jmdm.) być komu na pomocy; pomagać komu od. za kim (obecnie).
Bei'steuer, *f.* (Geldhülfe) składka, wsparcie pieniężne; -steuern, *va.* składać się na co; przyłożyć się do czego; -stimmen, *vn.* (h.) przyzwolić, sprzyjać cudzemu zdaniu; -stimmung, *f.* zgoda, przyzwolenie; -strich, *m. Spl.* przecinek, kreska; -tisch, *m.* stoliczek osobny od. drugi.
Bei'trag, *m.* przyłożenie się; składka; (Unterstützung) pomoc; zasiłek; zasób; -tragen, *va.* u. *vn. irr.* (h.) przyłożyć się do czego; przyczynić się do czego; -tragend, *ppr.* składkowy; akcjonaryjny; -treiben, *va. irr.* (h.) (Steuern) egzekwować, wybierać, wyciągać; wybierać przez egzekucją; (gerichtlich) ściągać co drogą sądową; **Bei'treiben,** *n. Jäg.* dojeżdżać zwierzynę; -treibung, *f.* przypędzenie; *Rw.* egzekwowanie, wybieranie, wyciąganie; -treten, *vn. irr.* (s.) (Beifall geben) przystąpić; (Jmds. Meinung) przypaść na czyje zdanie; skłonić się do czego, (Theil nehmen) przystać na co oder do kogo; -tritt, *m.* przystęp, przystąpienie; -trittsurkunde, *f.* akt przystąpienia do czego; *Rw.* akces. [na co.
Beju'beln, *va.* radośne okrzyki wydawać
Bei'wache, -wacht, *f. Kw.* straż nocna na polu pod bronią; biwakowanie; -wagen, *m.* (Post) dodatkowy wóz; przydatkowy wóz; osobny wóz.
Bei wei'tem, *ad.* daleko.

Bei'wohnen, *vn.* (h.) mieszkać przy czém, mieszkać z kim; (fleischlich) spółkować; (gegenwärtig sein) być przytomnym, obecnym; **-wohnung**, s. Bei'schlaf.

Bei'wort, *n. Spl.* (Eigenschaftswort) przymiotnik; (Adverb), *Spl.* przysłówek; **Bei'wörtlich**, *a.* przymiotny; *ad.* przymiotnie.

Bei'zählen, *va.* liczyć, policzyć do czego.

Bei'ze, *f.* bejcowanie, moczenie w bejcy; bejca; bajcowadło; *Grb.* kwas garbarski, tan; *Jäg.* myślistwo ptasze z sokołami.

Bei'zeichen, *n.* znak dodatkowy; *Tk.* znak przed pojedyńczą nótą.

Beizei'ten, *ad.* zawczasu; wcześnie.

Bei'zen, *va.* bejcować, besować, becować; *Grb.* kwasić skóry; dębić skóry; polować z sokołem na ptaki; **-zend**, *ppr.* bejcujący, gryzący.

Bei'zimmer, *n.* pokój poboczny.

Bei'zkraft, *f.* moc kaustyczna; **-zmittel**, *n. Hlk.* środek gryzący, kaustyk.

Bei'züge, *m.* lewy cugiel.

Bei'zvogel, *m. Jäg.* ptak łowczy.

Bei'zwasser, *n.* rozczyn do bejcowania.

Beka'lbern (sich), *vr.*, *obluć się; **Beka'lken**, *va.* wapnem obrzucić; **-kämpfen**, *va.* zwalczyć, zwyciężyć, zawojować, pokonać; **-kä'mpfung**, *f.* zwalczenie, pokonywanie.

Beka'nnt, *a.* znajomy, wiadomy, znany; **Beka'nnter**, *m.* znajomek; **-ka'nnte**, *f.* znajomka; mein Bekannter mój znajomy; **-ka'nntermaßen**, **-ka'nntlich**, *ad.* jak wiadomo; **-ka'nntmachung**, *f.* uwiadomienie, obwieszczenie; **-ka'nntmachungs-**, *a.* uwieszczy; **-ka'nntschaft**, *f.* znajomość; mit Jmdm. — machen zabrać znajomość z kim.

Beka'ppen, *va. Gtn.* (Baum) wierzchołek [drzewa obcinać.

Bekassi'ne, *f. Ng.* bekas.

Bekeh'ren, *va.* nawrócić, nawracać; (zum Christenthum) nawrócić na wiarę chrześciańską; (sich) nawrócić się; **-keh'rer**, *m.* nawracający, nawróciciel; **-keh'rerin**, *f.* nawrócicielka; **-keh'rter**, *m.* nawrócony; **-keh'rung**, *f.* nawrócenie, nawracanie; **-gsanstalt**, *f.* instytut nawracania; *propaganda; **-gseifer**, *m.* gorliwość w nawracaniu; **-gssucht**, *f.* pasja nawracania.

Beke'nnen, *va. irr.* (h.) wyznać, wyznawać; Farbe — (im Kartenspiel) do maści odrzucać; (sich zu einer Religion) wyznawać religią jaką; (sich wozu) przynać się do czego; zeznawać; **-ke'nner**, *m.* wyznawca; **-ke'nntniß**, *n.* wyznanie; (Geständniß) zeznanie; **-kla'gen**, *va.* uskarżać się, skarżyć się, żałować kogo; **-genswerth**, **-swürdig**, *a.* godny pożałowania; opłakany; **-kla'gter**, *m.* oskarżony, obżałowany; *Rw.* pozwany do sądu; **-kla'tschen**, *va.* okrywać oklaskami; przyklaskiwać; **Beklau'ben**, *va.* odłubać, odłubywać; **-kle'ben**, *va.* oblepić, oblepiać; **-kle'bung**, *f.* oblepienie; połapa; **-kle'cken**, *va.* (h.) pokleksować; (beflecken) splamić, spluskać; (sich) poplamić się; **-klei'den**, *va.* ubrać, ubierać; (Amt) sprawować; (überziehen) obwlec, ocembrować; **-klei'dung**, *f.* odziewanie, odzież, ubranie; obleczenie; (eines Amtes) piastowanie urzędu; **-klei'stern**, *va.* poklajstrować; **-klei'sterung**, *f.* poklajstrowanie; **-kle'mmen**, *va.* ścisnąć, ściskać; **-kle'mmung**, *f.* ściśnienie, tęskność, nudność; (des Herzens) ściśnienie serca.

Beklo'mmen, *pp.* ściśniony, przytłumiony; mir ist so — um's Herz ciasno mi jest koło serca; **-klo'pfen**, *va.* oklepać; opukiwać, opuknąć; **Beklu'nkern**, s. Bekle'cken, Besu'deln.

Beko'mmen, *va. irr.* (h.) wziąć, wziąść, odebrać, dostać; (Befehl) odebrać rozkaz; (Schläge) wziąć, dostać w skórę; (Federn) pierze puszczać; (Zähne) zębów dostawać; (Fieber), *Hlk.* febry dostać; zu — sein można dostać; (Muth) nabyć odwagi; —, *vn.* (s.) służyć; es bekam ihm gut to mu posłużyło; wohl bekomm' es dir! Bożeć daj zdrowie! na zdrowie! —, *n.* dostąpienie, otrzymanie.

Beko'rken, *va.* zakorkować.

Bekö'stigen, *va.* stołować; (sich selbst) stołować się za swoje; **-kö'stigung**, *f.* stołowanie.

Beko'tzen, *va.* §zrzygać, obluć; (sich) obluć się; **-krä'ftigen**, *va.* utwierdzić; umocnić; umacniać; potwierdzić; stwierdzić; **-krä'ftigung**, *f.* potwierdzenie, stwierdzenie; **Bekra'nzen**, *va.* wieńcem przyozdobić; **-krä'nzung**, *f.* uwieńczenie; **-kra'tzen**, *va.* odrapać, drapać po czém; **Bekreu'zen**, **-kreu'zigen**, *va.* krzyżem, krzyżkiem oznaczyć; (sich) przeżegnać się, żegnać się; **-krie'chen**, *va. irr.* (h.) obleźć, wleźć na co; łazić po czem; **-krie'gen**, *va.* zawojować; (Jmdn.) wojować kogo; **-kri'tteln**, *va.* krytykować; **-kri'ttler**, *m.* krytykujący; zrzęda; **-kri'tzeln**, *va.* pogryzmolić, obazgrać; **-krö'nen**, *va.* uwieńczyć, ukoronować; **-kru'stung**, *n. Nll.* okamieniałość; **-kü'mmern**, *va.* troszczyć, zafrasować, zasmucić, troskać; (sich) troszczyć się, troskać się; (wegen etwas) kłopotać się o co; gryźć się; bekümmere dich darum nicht! nie troszcz się o to! **-kü'mmerniß**, *f.* kłopot; troska; troski; troskliwość, frasunek; **Bekü'mmert**, *pp.* stroskany, skłopotany, frasobliwy, obawiający się, niespokojny; (sein wegen etw.) troszczyć się o co; **-la'bbern**, *va.* świektać; opukiwać, opuknąć; **-lä'cheln**, *va.* uśmiechać się na co; **-la'chen**, *va.* ośmiać, wyśmiać, rozśmiać się z czego; **-la'chenswerth**, *a.* śmiechu godny.

Bela'den, *va. irr.* (h.) nakładać, uładować, wyładować; (aufladen) obładować, obju-

czać; beladen ładowny; **Bela'dung**, *f.* uładowanie.

Bela'gerer, *m.* *Kw.* obegnaniec; oblegający; **-la'gern**, *f.* *Kw.* oblec od. obledz, oblegać; **-la'gert**, *pp.* oblężony, obegnany; die Belagerten, *pl.* oblęzeni, oblężeńcy; **-gerung**, *f.* oblężenie, obegnanie; **-gerungs-**, *a.* *Kw.* obegnańczy; **-gerungs-arbeiten**, *f.* *pl.*, **-gerungswerke**, *n.* *pl.* prace oblężnicze; **-gsgeschütz**, *n.* działa oblężnicze; **-gsgeschütz**, *n.* działa oblężnicze; **-gscorps**, *n.* *Kw.* korpus oblegający; korpus oblężniczy; **-gskunst**, *f.* sztuka oblegania od. dobywania twierdz; **-gszustand**, *m.* *Kw.* stan oblężenia; in — erklären ogłosić w stanie oblężenia (miasto).

Bela'ng, *m.* ważność; waga; znaczenie; (Sache von) rzecz ważna; (von keinem) rzecz nic nie znacząca; **Bela'ngen**, *va.* oskarżyć, zaskarżyć kogo; pozwać, pozywać; gerichtlich belangt werden, *Rw.* być pociągnionym do sądu; —, *vn.* tyczyć się, ściągać się do czego; belangend tyczący się; Belangter pozwany; odpieracz; **-la'ngung**, *f.* *Rw.* oskarżenie; pozywanie, pozew.

Bela'sten, *va.* obciążyć, obladować; das Conto —, *H.* zapisać co się komu sprzedało; mit Schulden — obciążony długami; **-la'stung**, *f.* naładowanie; obciążenie; *H.* zapisanie.

Belä'stigen, *va.* obciążać, przykrzyć się; **-lä'stigung**, *f.* obciążenie, obciążanie, przykrość; **-la'tten**, *va.* *Zm.* łatami obić; **-lau'ben**, *va.* liściem zarosnąć; **-lau'ern**, *va.* uczasować, podstrzegać; podsłuchiwać, zejść kogo.

Belau'f, *m.* (Waldrevier) objazd; (Betrag) kwota; ilość; suma; ogół; **-lau'fen**, *va.* *irr.* (h.) obiedz; obiegać, przebiedz; oblatać, oblatywać; (befruchten) upłodnić; (ausmachen) wynosić, czynić; **-lau'schen**, *va.* uczatować, zejść kogo; **-le'ben**, *va.* ożywić, orzeźwić, zażywiać, zagrzewać; belebend ożywiający, ożywczy; **-le'bung**, *f.* ożywienie; **-le'bungs-Versuch**, *m.* *Hlk.* usiłowanie ku przywróceniu życia.

Bele'cken, *va.* oblizać, oblizywać; **-le'dern**, *va.* skórą oblepić, obić; (Stimmhämmer) młotki u fortepiana skórą oblepić oder wylepić.

Bele'g, *m.* (Beweis, Quittung) dowód; dowody; udowodnienie; **-le'gen**, *va.* obłożyć, wyłożyć; (mit Arrest) położyć areszt na co; (mit einer Strafe) nakładać na kogo karę; etwas mit Beschlag —, *Rw.* zająć co; (beschälen) chować, przypuścić, upłodnić; belegte Stute klacz źrzebna; (Rechnung) udowodnić; **Bele'gen**, *a.*: — sein leżeć, być położonym. [górmicy.

Bele'gscha'ft, *f.* *Bw.* robotnicy kopalniani, **Bele'gstelle**, s. Beweisstelle; **-le'gung**, *f.* obłożenie, wyłożenie, itd.; — mit Beschlag zajęcie.

Beleh'men, *va.* gliną wylepić, obłożyć.

Beleh'nen, *va.* lennictwo komu nadać, w lenno dawać; **-leh'nung**, *f.* nadanie lenności; **-ngs-U'rkunde**, *f.* *Stw.* list lenny; **-leh'ren**, *va.* (h.) nauczać kogo; zainformować kogo; sich — lassen przyjmować naukę; dać się nauczyć; belehrend pouczający, nauczający, naukodajny; **-leh'rung**, *f.* nauka, informacja, oświecenie.

Belei'bt, *a.* cielisty; (wohl) otyły; spasły; dobréj tuszy; **-lei'btheit**, *f.* otyłość, sytość; **Belei'digen**, *va.* urazić, obrazić, skrzywdzić kogo; **-digend**, *ppr.* obelżywy; obrażający; uraźliwy; **-lei'diger**, *m.* obrażający; obraziciel; krzywdziciel; **-lei'digter**, *m.* obrażony; **-lei'digung**, *f.* uraza; obraza; obrażenie; krzywda; eine — zufügen obrazić kogo; **-lei'men**, *va.* okleić; **-lei'sten**, *va.* *Zm.* listwą opatrzyć; **-le'sen**, *va.* *irr.* (h.) obierać; **-le'sen**, *pp.* oczytany; ziemlich belesener Mann człowiek dosyć oczytany; **-le'senheit**, *f.* oczytanie; znajomość literatury; **-leu'chten**, *va.* oświecić, przyświecać; objaśnić, wyjaśnić; (näher) rzecz dokładniéj wykazać, wyświecić; **Beleu'chter**, *m.* óswiecacz; **-leu'chtung**, *f.* oświecanie, objaśnienie, [światło.

Be'lfern, *vn.* (h.) szczekać.

Be'lgien, *n.* *Geog.* Belgia; Belgija; **Be'lgier**, *m.* Belgijski; **Be'lgisch**, *a.* belgijski.

Be'lgrad, *n.* *Geog.* Belgrad, Białogród; von, aus — białogrodzki.

Belie'bäugeln, *va.* miłosnym wzrokiem patrzéć na co; **-lie'ben**, *va.* u. *vn.* lubić; podobać się; was beliebt? co Pan mówi? co Pan każe? was — Sie? czego Pan sobie życzy? co Pan każe? **-lie'ben**, *n.* upodobanie; nach — podług upodobania; do woli; **-lie'big**, *a.* dowolny; podobający się; jeder beliebige jakikolwiek; *ad.* polubownie, jak od. ile się podoba; **Belie'bt**, *pp.* upodobany; podobający się; ukochany, miły, wzięty; sich — machen przymilić się; pozyskać czyją przychylność; sich — zu machen suchen starać się przypodobać; **Belie'btheit**, *f.* wziętość; ulubienie; poklask; **-li'sten**, s. Belau'ern.

Bellado'nna, *f.* *Ng.* bieluń; dziędzierzawa; **-nnaki'rschen**, *f.* *pl.* *Ng.* czarcie jagody.

Be'llen, *vn.* (h.) szczekać; **Be'llen**, *n.* szczekanie.

Belletri'st, *m.* *Litt.* beletrysta; **-tri'stik**, *f.* *Litt.* powieściarstwo; **-tri'stin**, *f.* beletrystka; **-tri'stisch**, *a.* beletrystyczny.

Belo'ben, **-lo'bigen**, *va.* pochwalić; **-lo'bigungsdecre't**, **-lo'bigungsschreiben**, *n.* pismo pochwalne od. pochlawające; **-lo'bung**, *f.* pochwała, pochwalenie; **Belo'bungsschreiben**, *n.* pismo pochwalne od. pochwalające; **-loh'nen**, *va.* wynagrodzić kogo za co; **-loh'ner**, *m.* nagrodziciel;

-loh'nung, *f.* nagroda, nagradzanie; (er-halten) nagrodę dostać od. otrzymać.
Belü'gen, *va. irr.* (h.) skłamać, nałgać komu, przed kim; -lu'stigen, *va.* ucieszyć, bawić; (sich) ucieszyć się, ubawić się; be-lustigend zabawny; ucieszny; -lu'stiger, *m.* trefniś, bawiciel; -Lu'stigung, *f.* uciecha, zabawa, zabawka, rozrywka.
Belvede're, *n.* belweder.
Bemä'chtigen (sich), *vr.* (h.) (einer Sache) opanować co; zabrać, zająć; (einer Person) schwytać, ująć kogo; -mä'chtigung, *f.* opanowanie; ujęcie, owładnienie.
Bemäh'nt, *a.* grzywiasty; z grzywą.
Bemä'keln, *va.* wady wyszperać, krytykować; -ma'len, *va.* obmalować, pomalować; -mä'ngeln, *va.* wytknąć wady lub omyłki; (Rechnungen) monitować; zarzuty wnosić przeciwko rachunkowi; -nge-lung, *f* wytknięcie omyłek lub usterek; zarzuty; monita; -ma'nnen, *va.* ludźmi osadzić oder opatrzyć; Bema'nnung, *f.* (eines Schiffes) osadzenie okrętu ludźmi; -ma'nschen, *va.* poplamić; -mä'nteln, *va.* *płaszczykiem okryć; pokrywać co; barwić; Bemä'ntelung, *f.* *barwienie, pokrywka; wybieg, zasłonka; -ma'sten, *va.* *Sw.* masztować; -mau'ern, *va.* *Bk.* obmurować; -mau'sen, *va.* okraść; -mei'-stern (sich), *vr.* opanować czego.
Beme'ldet, *a.* rzeczony, wzmiankowany; bemeldete Sache rzecz wiadoma; -meldeter Maaßen wzmiankowanym sposobem; Be-me'ngen (sich), *vr.* (h.) wdawać się z kim w co; -me'rkbar, *a.* znaczny, widoczny, dostrzegliwy; -me'rken, *va.* uważać, spostrzegać, dostrzedz, dostrzegać; (erwähnen) napomknąć, wzmiankować; -kenswerth, *a.* uwagi godny; zastanowienia godny; -me'rklich, s. Beme'rkbar; -me'rkung, *f.* uwaga; postrzeżenie; zastanowienie.
Beme'ssen, *va. irr.*, s. Au'smessen, Er-me'ssen; -me'ssung, *f.* wymiar; — der Gebühren; *Rw.* wymiar opłaty spadkowéj.
Bemi'tleiden, *va.* żałować kogo, litować się nad kim; -mi'tleidung, *f.* żałowanie; -mi'ttelt, *a.* majętny, zamożny; -moo'sen, *vn.* (s.) omszeć, mchem obrość; -moo'st, omszony, mchem okryty; -moostes Haupt, **stary bursz.
Bemü'hen, *va.* fatygować, trudzić, turbować kogo; usiłować, starać się; bemühen Sie sich nicht! nie fatyguj się! -mü'hung, *f.* usiłowanie, staranie się; fatyga, utrudzenie, turbacja; zabiegi; -mü'hungs-gebühr, *f.* należytość za fatygę; Be-mü'ßigen, *va.* (wozu) zmusić, przymusić, zniewolić do czego; -mu'ttern, *va.* matkować; -tterung, *f.* matkowanie; -na'ch-bart, *a.* sąsiedzki, ościenny; -na'chrich-tigen, *va.* zawiadomić kogo o czém; -rich-tigung, *f.* doniesienie, zawiadomienie; -richtigungsbrief, *m.* list z doniesieniem; -na'chtheiligen, *va.* poszkodować kogo; krzywdzić; -chtheiligter, *m.* poszkodowany; ukrzywdzony; -chtheiligung, *f.* poszkodowanie; Bena'gen, *va.* ogryźć, ogryzać; -nä'hen, *va.* obszyć, obszywać; -na'men, s. Bene'nnen; -na'rben (sich), *vr.* (h.) zasklepić się skóreczką (o ranie); -na'rbt, *va.* bliznami okryty; *Hlk.* zasklepiony skóreczką; -na'schen, *va.* łakomić się czém; kosztować; -ne'beln, *va.* zamglić, mgłą okryć, zasępić; zamroczyć; (Kopf, Verstand), *zamroczyć głowę, rozum; (sich), **upić się; podchmielić sobie.
Benedei'en, *va. Kg.* błogosławić, przeżegnać.
Benedi'ctenkraut, *n. Ng.* kuklik; (gelbes) kuklik goździkowy; benedykt; łarzyczka; -nedicti'ner, -nermö'nch, *m. Kg.* Benedyktyn; -nedicti'ner-, *a. Kg.* Benedyktyński; -dicti'nerin, -nerno'nne, *f.* Benedyktynka; -dicti'nerkloster, *n.* klasztor Benedyktynów.
Beneficia'nt, *m.* dziedzic z dobrodziejstwem inwentarza; *Sb.* (Theater) ten, na którego benefis co się robi; -neficia'r, *m.* beneficjat; -nefi'cium, *n.:* geistliches —, *Kg.* majątek duchowny; uposażenie kościelne; -nefi'z, *n.* dobrodziejstwo; -nefi'z-vorstellung, *Sb.* benefis; (geistliches) beneficjum, prebenda.
Beneh'men, *va. irr.* (h.) zabrać, zabierać co komu, ująć, odjąć, ujmować, odejmować; (Athem) oddech tamować, zająć; sich — sprawować się; postępować; —, *n.* sprawianie się; obejście się, sprawowanie się; postępowanie; -neh'mung, *f.* zabranie, ujęcie, odjęcie; -nei'den, *va.* zazdrościć, zajrzéć komu czego; -nei'dens-werth, *a.* zazdrości godny; -nei'dung, *f.* zazdroszczenie, zazdrość; -ne'nnen, *va. irr.* (h.) nazywać, mianować; (angeben) wymienić, oznaczyć; benannter nazwany, wyrażony; Bene'nnung, *f.* nazwanie, nazwa; imiono-słowo; nazwisko; -ne'tzen, *va.* pokropić, zakropić, odwilżyć, zmoczyć; (bethauen) rosić, zrosić.
Benga'len, *n. Geog.* Bengal; -nga'lisch, *a.* Bengalski; -sche Beleuchtung Bengalskie oświecenie.
Be'ngel, *m.* kij, drąg; (grober junger Mensch) młokos, drągal, chłystek, prostak, czop, ciapa; niezgrabny; Bengelei', *f.* prostactwo; Be'ngelhaft, *a.* grubiański, prostacki.
Benie'sen, *va.* stwierdzić kichnieniem; kichnąć na co; -ni'ppen (sich), *vr.* (h.), **podchmielić sobie; udziudźgać się; Be-nö'thigen, *va.*, s. Brau'chen, Bedü'rfen; -nö'thigt, *a.* potrzebny; (sein) potrzebować; -nu'mmern, *va.* policzbować; Be-nu'tzen, -nü'tzen, *va.* pożytkować; użytkować z sposobności; zażyć; -nu'tzung, *f.* użytkowanie z czego, korzystanie.

Be'nzoe, f. Ng. będźwin; Benzoi'n, n. Schdk. będźwinowiec.
Beo'bachten, va obserwować, uważać; oglądać; (Genüge leiſten) dochować; pilnować czego; (Stillſchweigen) zachować milczenie; beobachtend postregawczy; Beo'bachter, m. dostrzegacz; uważający; -o'bachtung, f. postrzeżenie; uwaga; uważanie, spostrzeżenie; (Befolgung) zachowywanie; -o'bachtungsgabe, f. bystrość w uważaniu; -o'bachtungsgei'ſt, m. bystrość; -o'bachtungshee'r, n. Kw. korpus obserwacyjny. [potłuścić.
Beö'len, va. oliwą od. olejem posmarować,
Beo'rdern, va. nakazać, rozporządzić; (wohin) posłać kogo dokąd; -pa'cken, va. obładować, opakować; Bepa'nzern, va. pancerzem opatrzyć, okryć zbroją; Bepa'nzerter, m. pancerny; -pfäh'len, va. Gtn. palami opatrzyć; -pfla'nzen, va. Gtn. Ldw. zasadzić, zaplantować; osadzić; Bepfla'ſtern, va. wybrukować; Hlk. plastrami okładać, obłożyć; -pflü'gen, va. Ldw. zaorać, poorać; -pi'chen, va. smołą wysmarować; -pi'nſeln, va. pędzlem wysmarować; -pi'ſſen, va. oszczać co, obeszczéć. [va. opudrować, zapudrować.
Bepla'nken, va. Zm. oparkanić; -pu'dern,
Beque'm, a. wygodny, sposobny, dogodny; zręczny; (Beſchwerlichkeiten ſcheuend) wygodę lubiący; leniwy; opieszały; ſich's — machen rozgościć się, zdjąć z siebie płaszcz, nie zadać sobie fatygi; -que'men, va. przysposobić, sposobnym uczynić; —, vr. (h.) przystać na co; dogadzać, stósować się (do drugiego); -que'mlichkeit, f. wygoda, sposobność, dogodność; (Scheu vor Mühen ꝛc.) opieszałość, lenistwo; (aus) z lenistwa; (Abtritt) wychódek, prewet, retyrada, sekret; -rah'men, va. oprawić w ramy; -ra'nden, -rä'ndern, va. Mzw. brzegi zrobić u czego; -ra'ppen, va. Bk. wyrzucać rozczynem wapiennym przed tynkowaniem; -ra'ſen, va. darniować, darniną okryć, obrazować; —, vn. (ſ.) murawą obrosnąć; Bera'speln, va. Zm. oraszplować; -ra'then, va. irr. (h.) obdarzyć, opatrzyć, obradować; doradzać komu; (ſich) naradzać się (z kim o czém); berathende Stimme, Stw. Rw. głos doradczy; berathend doradczy; -ra'ther, m. dający radę; -ra'thſchlagen, va. naradzać, radzić; obradować; uradzić; -ſchlagung, -ra'thung, f. narada, obrada; naradzanie; -ra'thungs-, a. doradczy, doradzający; -thungszi'mmer, n. izba obrad.
Berau'ben, va. odzierać, odrzéć, zrabować; (entziehen) wyzuć z czego; ująć, ujmować komu czego; (ſich einer Sache) pozbawić się czego; -rau'bung, f. zrabowanie, złupienie, pozbawienie; ujma, łupież; -rau'chen, va. okopcić; odymić; -räu'chern, va. okurzyć, obwędzić; -räu'cherung, f. nakadzenie, okurzenie; -rau'hen, va. (Tuch) zbytni kutner zeskrobać z sukna; -rau'ſchen, va. upoić, opoić, rozmarzyć; berauſchende Getränke upajające trunki; (ſich) upoić się; berauſcht podpiły, pijany
Be'rberisbau'm, -rberisſtrau'ch, m. Ng. drzewko berberysowe; -risbee're, f. berberka, jagoda berberysowa.
Bere'chenbar, a. dający się obliczyć; Bere'chnen, va. obliczyć; wyrachować; -re'chnung, f. wyrachowanie, porachowanie, obrachunek; -chnungs-, a. obrachunkowy.
Bere'chtigen, va. upoważnić, nadać prawo; berechtigt ſein umocowanym, upoważnionym być; -re'chtigung, f. prawo; upoważnienie
Bere'den, va. namówić, namawiać kogo; (ſich mit Jmdm.) rozmówić się, umówić się z kim; (verleumden) ogadać; osławić; -re'dſam, -re'dt, a. wymowny, rozmówny; -re'dtſamkeit, f. wymowa, krasomówstwo; -re'dungskunſt, f. namowność.
Bere'gnen, va. deszczem zmoczyć; beregnet werden na deszczu zmoknąć.
Berei'ben, va. irr. (h.) otrzéć, oczochać oskrobać.
Berei'ch, m. obrąb, okrąg; (Weite) rozległość, obwód; im — ſeiner Amtsführung w miejscu urzędowania; außer dem Bereiche po za obrębem; Berei'chern, va zbogacić; (ſich) zbogacić się; -cherung, f. zbogacenie.
Berei'fen, va. Ntl. oszronić, śronem okryć; (Faß) pobić beczkę; bereiſt, Ntl. śronem okryty; śronisty; -rei'ſen, va. objechać, objeżdżać; odwiedzać; (Meſſen), H. jeździć po jarmarkach; -rei'ſung, f. objazd, objażdżka.
Berei't, a. gotów; gotowy; przygotowany; (für Jmdn.) mieć w pogotowiu; ſich — halten być w pogotowiu oder na pogotowiu; (willig) gotów, chętny; -rei'ten, va. gotować, nagotować, przygotować; Berei'ten, va. irr. (h.) objeżdżać, objechać konno; (ein Pferd einreiten) ujeździć; berittenes Pferd koń ujeżdżony; -rei'ter, m. objeżdżacz koni, ujeżdżacz; berejter.
Berei'ts, ad. już; -reit'ſchaft, f. gotowość; (in) na pogotowiu, na podorędziu.
Berei'tungsart, f. sposób robienia.
Berei'twillig, a. gotów, gotowy, chętny; -rei'twilligkeit, f. gotowość, chęć, ochota.
Bere'nnen, va. irr. Kw. (Feſtungen) obiedz, opasać; obskoczyć, obegnać; -re'nnung, f. opasanie; -reu'en, va. żałować czego od. za co; -reu'ung, f. krucha, żal.
Berg, m. góra; über — u. Thal przez góry i doły; die Haare ſtanden ihm zu —e włosy mu stały do góry; Be'rgab, ad. z góry na dół; es geht mit ihm —, *coraz gorzéj z nim; -rgader, f. Bw. żyła kruszcowa; -rgahorn, m. Ng. klon jaworo-

wy; **-rgakademie'**, *f.* akademia górnicza; **-rgalau'n**, *m.* ałun górny; **-rgältester**, *m. Bw.* starszy górniczy.

Bergamo'tte, *f. Ng.* bergamotka (gruszka).

Be'rgamsel, *f. Ng.* kos górny od. leśny; **-rgamt**, *n. Bw.* urząd górniczy, olbora; **-rga'n**, **-rgau'f**, *ad.* pod górę, na górę; **Berg-A'ntheil**, *m.* kuks; **-rgarbeit**, *f.* robota górnicza od. górnicka; **-rgarbeiter**, *m. Bw.* górnik; **Be'rgart**, *f. Bw.* rodzaj kruszczu, ziemia kruszcowa; **-rgbalsam**, *m. Ng.* nafta, oléj skalny; **-rgbau**, *m.* górnictwo; **-rgbaukunde**, *f.* umiejętność górnicza; **-rgbaukundig**, *a.* znający się na górnictwie; **Be'rgbaukunst**, *f.* sztuka górnicza; **-rgbeamter**, *m.* urzędnik górniczy; **-rgberechtigung**, *f. Stw.* upoważnienie górnicze; **Be'rgbeschreibung**, *f.* opisanie gór, orografia; **-rgbewohner**, *m.* góral; pogórczyk; **-rgblau**, *n. Mal.* bergblau; błękit górny; lazur; **-rgbohrer**, *m.* świder do wiercenia skał; **-rgbote**, *m. Bw.* posłaniec górnicki; **Be'rgbraun**, *n. Mal.* umbra (farba); **-rgcolle'gium**, s. Be'rgamt.

Be'rgegegeld, **-rgelohn**, *n. Sw.* nagroda za ratowanie towaru z okrętu rozbitego od. osiadłego na mieliźnie.

Be'rg-Ele've, *m. Bw.* górniczek; **-rgelster**, *f. Ng.* serkosz.

Be'rgen, *va. irr.* (h.) wyratować, ocalić; (verbergen) ukrywać; (geborgen), *bezpieczny.

Be'rg-Erz, *n. Bw.* kruszec; ruda surowa; **-rgeule**, *f. Ng.* puhacz; puchacz; **-rgfahrt**, *f. Sw.* płynięcie pod wodę; **Be'rgfall**, **-rgsturz**, *m.* zapadnienie się góry, oder kopalni; **-rgfestung**, *f.* twierdza na górze; **-rgfeuer**, *n.* ogień na górze zapalony; **-rgfink**, *m. Ng.* jer; **-rgflachs**, *m. Ng.* amiant; len dziki; **Be'rgfreiheit**, *f. Bw.* wolność zakładania kopalni; **-rggegend**, *f.* okolica górzysta; kraina górzysta; **Be'rggeist**, *m. Myth.* duch w górach zamieszkujący; **Be'rggelb**, *n. Mal.* okra; **Be'rggericht**, *n.* urząd górniczy, olbora; **-rggerichtso'rdnung**, *f. Stw.* regulamin sądu górniczego; **-rggeschworener**, *m.* przysięgły górnik; **-rggesetz**, *n. Stw. Bw.* ustawa górnicza; **-rggipfel**, *m.* wierzchołek góry; **-rggottheit**, *f.* bóstwo od. bożek góry; **-rggrün**, *n.* berggryn; zieleń górny; złota rdza, boras; **-rghähnchen**, *n. Ng.* królik czubaty; **-rghalde**, *f.* wysyp; **-rgharz**, *n. Ng.* bitumen; żywica ziemna; **-rghauptmann**, *m.* intendant górniczy; **-rghauptmannschaft**, *f.* intendentura górnictwa od. kopalni; **-rgherr**, *m.* właściciel kopalni; gwarek; **-rghöhe**, *f.* wysokość góry; **-rghöhle**, *f.* pieczara w górze.

Be'rgholz, *n. Sw.* warchulec.

Be'rghütte, *f.* jata na górze wystawiona.

Be'rgig, *a.* górzysty, górny; **-rgjunge**, *m. Bw.* chłopiec górniczy; **-rgkappe**, *f.* czapka górnicza; **-rgkeller**, *m.* piwnica w górze wykopana od. wykuta; **-rgkette**, *f.* pasmo gór; łańcuch gór; **-rgknappe**, *m.* gwarek; górnik młody; **-rgkompaß**, *m.* kompas górniczy; **Be'rgkrystall**, *m.* kryształ górny; **-rgkuppe**, *f.* czub góry; wierzchołek góry; **-rgland**, *n.* podgórze; **-rglehne**, *f.* spadzista strona góry; **-rgleute**, *m. pl.* gornicy; **-rglilie**, *f. Ng.* lilia zawojek, maleszka; **-rglinde**, *f. Ng.* lipa małolistkowa; **-rgmann**, *m.* góral; górnik; (vom Leder) górnik skórzany; (vom Feuer) górnik ogniowy; (von der Feder) górnik piórowy; górnik do pisania używany; **-rgmännchen**, **-rggespenst**, *n. Myth.* pokuska; **-rgmännisch**, *a.* górniczy; —, *ad.* po górniczemu; **-rgmeister**, *m.* przełożony nad górnikami oder winnicą; **Be'rgmusika'nt**, *m.* serwak; muzykant górniczy; **-rgnymphe**, *f Myth.* nimfa górna, oreada; **-rgöl**, *n Ng.* klej; oléj skalny; nafta; **-rgordnung**, *f. Stw. Bw* ustawa górnicza; **-rgpech**, *n. Ng.* smoła skalna; asfalt; **Be'rgpfad**, *m.* ścieszka przez górę; **-rgplatte**, *f. Geog.* płaszczyzna na wierzchu góry; **-rgpractica'nt**, *m. Bw.* praktykant górnictwa; **-rgprediger**, *m. Bibl.* kaznodzieja górniczy; **-rgpredigt**, *f.* kazanie miane na górze; **-rgquell**, *m.*, **-rgquelle**, *f.* źródło z góry wytryskujące; **-rgrath**, *m.* radzca górniczy, olbornik; **-rgrecht**, *n. Stw. Bw.* prawo górnicze; ustawa górnicza; **-rgreise**, *f.* podróż na gorach; **-rgroth**, *n.* sandaruka; **-rgrücken**, *m.* grzbiet gór, szczyt góry; **-rgsalz**, *n.* sól kopalna; **-rgschloß**, *n.* zamek na górze; **-rgschlucht**, *f.* przepaść między górami; **-rgschreiber**, *m. Bw* pisarz górniczy; **-rgschule**, *f. Bw.* szkoła górnicza; **-rgschüler**, *m. Bw.* uczeń górnictwa; **Be'rgschüssig**, *a.* (Erz) z ziemią mięszany; **-rgschwaden**, *m.* powietrze zatrute wyziewami z kruszców; **-rgsoole**, *f.* spód góry; **Be'rgspitze**, *f.* czub góry; **Be'rgstadt**, *f.* miasto w górach leżące; **-rgsteiger**, *m.* nadstawnik; **-rgstraße**, *f.* droga podgórna; **-rgstrom**, *m.* potok z góry spadający; **Be'rgsturz**, s. Be'rgfall; **-rgsucht**, *f. Hlk.* suchoty górnicze mający; **Be'rgthal**, *n.* dolina między górami; **-rgtheer**, *m. Ng.* ziemna smoła; **-rgtorf**, *m. Ng.* ampelit; **-rgtracht**, *f.* ubiór górniczy; **-rgu'nter**, *ad.*, s. Berga'b; **-rgversetzer**, *m. Bw.* zasadzacz; **Be'rgverständiger**, *m.* znający się na górnictwie; **Be'rgvolk**, *n. Bw.* ogół górników; *Geog.* lud goralski; **-rgwachs**, *n. Ng.* (Judenpech) gagas; gagatek; smoła żydowska; **-rgwald**, *m.* las na górze; **-rgwärts**, *ad.* ku górze; ku górom; ku téj stronie; gdzie góry leżą; **Be'rgwasser**, *n.* woda z gór; woda górna; górnica; **-rgwerk**, *n* ko-

palnia; góry kruszcowe; minerały; (anlegen) kopalnią założyć; =rgwerksgese'll=schaft, *f.* gwarectwo; =rgwerkskunde, s. Be'rgwerkswissenschaft; =rgwerksstelle, *f.* biegnia; bieżnia; Be'rgwerksstollen, *m.* biegnia, kaszta; stolnia; =rgwerkswissen=schaft, Be'rgwesen, s. Be'rgwissenschaft; =rgwetter, *n.* *Bw.* powietrze szkodliwe w kopalniach; =rgwerkszeug, =rgwerks=gezäh', *n.* *Bw.* narzędzia górnicze; =gwind, *m.* wiatr od strony gór wiejący; Be'rg=wissenschaft, *f.* górnictwo; Be'rgwerks=wort, *n.* wyraz górniczy; =rgzeh'nt, *m.* *Stw.* dziesięcina z kopalni; =rgzinnober, *m.* cynober samorodny; =rgzögling, s. Be'rgschüler.

Beri'cht, *m.* relacja, oznajmienie, doniesienie; przemowa; (Antwort) zdanie sprawy; raport, odezwa, relacja; (abstatten) zdać raport od. sprawę z czego; =ri'cht=erstatter, *m.* sprawodawca; berichter=stattend sprawozdawczy; =erstattung, *f.* sprawozdanie, zdanie sprawy; =ri'chten, *va.* (worüber) donieść komu o czém, co; raportować, relacją uczynić; (einen Ster=benden), *Kg.* święty wiatyk dać konającemu; =ri'chtigen, *va.* poprawić, sprostować; (bezahlen) zapłacić, zaspokoić, załatwić; =ri'chtigung, *f.* poprawienie, sprostowanie; poprawka; Beri'chtsteller, *m.* referent; =ri'chtung, *f.* *Kg.* dysponowanie na śmierć (konającego).

Berie'chen, *va. irr.* (h.) obwąchać, wąchać koło czego.

Berie'seln, *va.* zrosić, zraszać; sprowadzać wodę na co; (Wiese), *Ldw.* sprowadzać wodę na łąkę (dla melioracji); =rie'selung, *f.* zroszenie, zraszanie; Berie'selungs=syste'm, *n.* *Ldw.* systemat zroszenia od. zraszenia łąk (dla melioracji); Beri'nden (sich), *vr.* (h.) kory dostać; korą się pokryć; Be'ri'ngen, *va.* pierścieniem oder w pierścienie opatrzyć.

Beri'tt, *m.* objazd; Beri'tten, *pp.* u. *a.* konny; ujeżdżony; (machen) w konia, w konie opatrzyć. [barakanowy.

Berka'n, *m.* *W.* barakan; Berka'n=, *a.*

Berli'n, *n.* *Geog.* Berlin; =rli'ne, *f.* (Art Wagen) berlinka; *Sw.* (Art Oder=Kahn) berlinka; =rli'ner, *m.* Berlińczyk; =rli'=nerin, *f.* Berlinka; =li'nerblau, *n.* *Mal.* błękit Berliński; błękit Pruski; =li'nisch, *a.* Berliński; —, *ad.* po Berlińsku.

Be'rnhard, *m. npr.* Bernard; =nhardi'ner, *m.* *Kg.* Bernardyn; Barnadyn; =nhar=di'ner=, *a.* Bernardyński; =di'nerkirche, *f.* kościół Bernadyński; =di'nerkloster, *n.* klasztor Bernardyński; =di'nerno'nne, *f.* Bernardynka.

Be'rnstein, *m.* *Ng.* bursztyn; jantar; Be'rnstein=, *a.*, s. Be'rnsteinen; =rnstein=arbeit, *f.* robota z bursztynu; =rnstein=arbei'ter, *m.* wyrabiający z bursztynu; tokarz; =rnsteinähnlich, =rnsteinartig, *a.* na sposób bursztynu; Be'rnsteinen, *a.* bursztynowy; =rnsteinfischerei', *f.* łowienie bursztynu; =rnsteinfischer, =rnstein=gräber, *m.* trudniący się łowieniem bursztynu; =rnsteinöl, *n.* olej bursztynowy; =rnsteinsäure, *f.* *Schdk.* kwas bursztynowy; =rnsteinschach, *m.* pas bursztynowy.

Bero'den, *va.* *Ldw.* okopywać; =roh'ren, *va.* *Bk.* trzciną obrobić; trzcinować; Be=ro'sten, *vn.* zardzewieć.

Be'rsten, *vn. irr.* (s.) rozpęknąć się; puknąć, rozpęknąć się, padać się; ich möchte —, *ledwo nie pęknę; =rstung, *f.* rozpuknienie.

Be'rtha, *f. npr.* Berta.

Be'rtram, *m.* *Ng.* zębownik; bertram; zębne ziele; (wohlriechender) maruna prawdziwa.

Berü'chtigen, *va.* osławić; berüchtigt znany ze złéj strony; okrzyczany; =rü'cken, *va.* siatką złapać, usidlić, ułowić; (betrügen, hintergehen) oszukać, odurzyć; =rücker, *m.* podchwytacz; =rü'cksichtigen, *va.* wziąć na wzgląd, wzgląd mieć na co; (Umstände) ściśle wejrzéć w okoliczności; =tigung, *f.* wzgląd; uwzględnienie; Berü'ckung, *f.* podstęp; ułowienie; usidlenie; odurzenie.

Beru'f, *m.* powołanie; wezwanie; urok; (Amt) powołanie, zawód; powinności; obowiązki; urząd; =ru'fen, *va. irr.* (h.) powoływać, powołać; (sich) odwoływać się do kogo, do czego; apelować; —, *pp.* osławiony; =ru'fsmäßig, *ad.* stósownie (według) do powołania; Beru'fs=U'nfähigkeit, *f.* niezdolność w pełnieniu obowiązków swego powołania; Beru'fs=, *a.* obowiązkowy; =ru'fsgeschäfte, *f.* obowiązki; zatrudnienia obowiązkowe; =ru'fung, *f.* (gericht=liche) powołanie; apelacja.

Beru'hen, *vn.* (h.) zostać, odpocząć; — lassen przestać, od. przestawać na czém; wir wollen es dabei — (bewenden) lassen zostawim to jak jest; es beruht darauf zasadza się na tém; =ru'higen, *va.* koić, uspokoić; Beru'higung, *f.* uspokojenie, pociecha; Beru'higungsmittel, *n.* *Hlk.* lekarstwo uspokajające; =rü'hmen (sich), *vr.* chwalić się, chełpić się czém; Be=rüh'mt, *a.* sławny, słynny, zaszczycony, głośny; (sein) słynąć, być słynnym z czego; (machen) wsławić się czém; Be=rüh'mtheit, *f.* sława; sławność; =rüh'=mung, *f.* chluba, chełpienie się; przechwałka; przechwała.

Berüh'ren, *va.* trącić, dotykać, dotknąć; (erwähnen) namienić; wzmiankować; napomknąć; =rüh'rung, *f.* dotknienie, tykanie się; styczność; stosunek; in — kommen zetknąć się; =rungslinie, *f.* *Gl.* linia dotyczna; =rungspunkt, *m.* punkt dotyczny; =rungswinkel, *m.* kąt doty-

czny; -ru'pfen, *va.* oskubać; -ru'ßen, *va.* okopcić.

Beryll, *m. Ng. Rw.* beryl.

Berzeli'n, *n. Ng.* selenek miedzi.

Besaa'men, s. Besa'men

Besa'bbern, *va.* oślinić.

Besä'ebar, *a.* posiewny.

Besä'en, *va.* obsiać, obsiewać, zasiać, zasiewać; (Feld) posiać pole.

Besa'ge, *ad.* podług; -sa'gen, *va.* opiewać, opowiadać, świadczyć; znaczyć; das besagt nicht viel to nie wiele znaczy; besagt rzeczony, pomieniony; -sai'ten, *va. Tk.* strony naciągać na co; Besa'lben, *va.* omazać, osmolić; s. a. Beschmie'ren, Beschmu'tzen; -sa'men (sich), *vr.*: wydaném z siebie nasieniem krzewić się; zapłodzić, zaplenić; -sa'mung, *f.* obsiew; obsiewek; -sa'mungs-, *a.* obsiewny.

Besa'nden, *va.* piaskiem posypować; Besä'nftigen, *va.* ułagodzić, uspokoić; gniew ukoić; sich nicht — lassen nie dać się ułagodzić; -tigung, *f.* uspokojenie, ułagodzenie, uśmierzenie; -tigungsmittel, *n.* środek uśmierzający bole.

Besa'nmast, *m. Sw.* tylny mały maszt.

Besa'tz, *m.* (auf Kleidern 2c.) bramowanie, bramka; ślaczek; obrąb; (von Perlen) obszycie perłami; perlanka; -sa'tzung, *f. Kw.* załoga; osada; garnizon; -sa'tzungs-, *a. Kw.* garnizonowy.

Besau'en, *va.*, s. Besu'deln, Beschmu'tzen.

Besau'fen (sich), *vr.* (h.) upić się, spić się; besoffen sein być pijanym; Besoffener pijany; -säu'men, *va.* obrąbić; ogarnirować; -säu'mung, *f.* obrąbienie, ogarnirowanie; Bescha'ben, *va.* oskrobać; (sich) poobcierać się; beschabt oskrobany; -schä'digen, *va.* uszkodzić, szkodzić; zepsuć; skaleczyć; (sich) skaleczyć się, ranić się; beschädigt nadpsuty; -schä'diger, *m.* uszkodziciel, szkodnik; -schä'digter, *m.* poszkodowany; -schä'digung, *f.* uszkodzenie, skodzenie, zepsucie; -scha'ffen, *va.* być w jakim (pewnym) stanie; so — sein być w takim stanie; tak usposobionym; die Sache ist so — rzecz wykazuje się w tym sposobie; -scha'ffenheit, *f.* natura; własność; przyrodzenie; rodzaj, swojstwo, właściwość; nach — der Umstände stósownie do stanu okoliczności; Bescha'ffenheitswort, *n. Spl.* przymiotnik; -schä'ftigen, *va.* zatrudnić, trudnić kogo czém; beschäftigt zaprzątniony, zatrudniony; -schä'ftigung, *f.* zaprzątnienie; zatrudnienie; interes; zajęcie się; -scha'len, *va. Zm.* w okładki oprawić; -schä'len, *va.* obłupić, obrać; (die Stute) pojeżdżać, stanowić, przypuścić do klaczy; (lassen) odstanowić klacz z ogierem; Beschä'ler, *m.* ogier; -lgeld, *n.* zapłata za stanowienie klaczy; -lstati'on, *f.* stacja dla stanowienia klaczy; -lung, *f.* stanowienie klaczy; -lzeit, *f.* czas stanowienia klaczy; -schä'men, *va.* zawstydzić; -schä'mung, *f.* zawstydzenie; (co w ziemię); Bescha'tten, *va.* zacienić, ocienić; -scha'ttung, *f.* ocienienie.

Beschau', *f.*, s. Beschau'ung; -schau'en, *va.* oglądać co, obejrzeć co; przypatrzyć się czemu; -schau'er, s. Zu'schauer; -schau'lich, *a.* oględny, oglądalny; rozmyślający, dumający; -schau'lichkeit, *f.* bogomyślność, rozpamiętywanie; -schau'ung, *f.* obejrzenie, oglądanie, uważanie; Beschee'ren, *va. irr.* ostrzydz, ogolić; przystrzygać; —, *va.* (geben, schenken) użyczyć; udzielić; obdarzyć, darować; Gott hat es bescheert sposobił to Pan Bóg; bescheert użyczany, darowany; -schee'rung, *f.* (Beschenkung) użyczenie; wiązanie.

Beschei'd, *m.* odpowiedź, rezolucja, odprawa; dekret; odkaz; (geben) dać objaśnienie, wytłumaczyć komu co; (Trunk) spełnianie trunku; (Kenntniß) biegłość, wiadomość; (wissen) znać się na czém; ich weiß hier keinen —, *ja nie wiem tu, gdzie się obrócić; -schei'den, *va. irr.* (h.) udzielić, użyczyć, przeznaczyć; (wohin rufen) naznaczyć miejsce stawienia się; wezwać; (belehren) wyrok dawać, zainformować; (sich) przestać na czém, przystać na co; -schei'den, *a.* (mäßig) skromny; — Theil co do potrzeby; wyznaczona cząstka; -schei'denheit, *f.* (Mäßigkeit) skromność; -schei'nen, *va. irr.* (h.) oświecać, objaśniać; -schei'nigen, *va.* na piśmie zaświadczyć, kwitować; -nigung, *f.* kwit, zaświadczenie; Beschei'ßen, *va. irr.* (h.) § osrać, okalać, ufejdać; *(betrügen) oszukać; -sche'nken, *va.* (womit) obdarzyć, obdarować, udarować czém; -sche'nkung, *f.* obdarowanie; Beschi'cken, *va.* posłać do kogo dokąd; unser Haus beschickt alle Jahre die Leipziger Messe, *H.* dom nasz posyła co rok na Lipski jarmark; den Landtag —, *Stw.* wysłać posłów na sejm krajowy; (sein Haus) rozporządzić dom swój; dom dobrze ogarnąć; rozrządzić domem; (Vieh), *Ldw.* oglądać bydło; (Erze), *Httk.* kruszce mieszać, zaprawić; -schi'ckung, *f.* posyłanie; wyprawa; oporządzenie; (der Erze), *Httk.* mieszanie, zaprawienie kruszców do topienia; Beschi'ckungshaus, *n. Httk.* dobieralnia; mieszalnia.

Beschie'nen, *va. Hlk.* w łubki wprawić; (Rad), *Mech.* okuć koło; -schie'ßen, *va. irr.* (h.) strzelać na co; bić z dział, z armat; -schie'ßung, *f.* bombardowanie; -schi'ffen, *va. Sw.* żeglować; okrętem po morzu płynąć; -schi'lden, *va.* w tarcze uzbroić.

Beschi'lft, *a.* trzciną zarosły.

Beschi'mmeln, *vn.* (s.) opleśnieć, zapleśnieć; -schi'mpfen, *va.* znieważyć, osromocić; zelżyć; (Jmdn.) obelgą komu wyrządzić; -schi'mpfer, *m.* zniewaźca; znieważyciel;

-schi'mpfung, *f.* zelżenie, obelga, zniewaga; -schi'ndeln, *va. Bk.* pokryć gontami; -schi'nden, *va. irr.* otrzéć, obedrzéć; się ciało, ręką itd.; -schi'rmen, *va.* zasłonić; (beschützen) bronić, obraniać; Beschi'rmer, *m.* obrońca; Beschi'rmung, *f.* obrona; opieka; -schla'fen, *va. irr.* spółkować; (Mädchen) z panną mieć do czynienia; (überlegen), *odłożyć rzecz do jutra.

Beschla'g, *n.* obijanie, obicie, okucie; (an der Flinte) okówka; podkowa; (an Stöcken) skówka; —, s. Beschla'gnahme; in — nehmen, *Rw.* prawnie zająć; areszt, sekwestr położyć; (auf Schiffe), *Sw. H.* ambargo; przytrzymanie; -schla'gen, *va. irr.* (h.) obić, okować; podkować; okuć czém; — okuty; (listig, durchtrieben), *szpakami karmiony; —, *vn. irr.* (durch Feuchtigkeit, Schimmel ꝛc.) zapocić się, potniéć, pleśniéć; parą, pleśnią zachodzić; die Wände sind beschlagen na ściany wilgoć występuje; Beschla'glegung, -schla'gnahme, -schla'gnehmung, *f. Rw.* zabór urzędowy, zajęcie sądowe, sekwestracja; zapowiedzenie.

Beschla'gzeug, *n.* (des Schmiedes) narzędzia do podkowania koni.

Beschlei'chen, *va. irr.* (h.) zejść kogo; uczatować, skraść się do czego; podejść; —, *n.* zejście, podejście, nadybanie; Beschleu'nigen, *va.* przyśpieszyć, przyśpieszać; -leu'nigung, *f.* przyśpieszenie; mit möglichster (thunlichster) — jak można najspiesznéj lub najrychléj; -schlie'ßen, *va. irr.* (h.) (endigen) skończyć, ukończyć, zamknąć; (Entschluß fassen) postanowić, umyślić; -schlie'ßer, *m.* klucznik; *Ldw.* szafarz; -schlie'ßerin, *f.* klucznica; *Ldw.* szafarka; -schlu'mpern, *va.* § zaszargać; (sich) zaszargać się.

Beschlu'ß, *m.* zamknięcie; (Ende) ukończenie, koniec; (Entschluß) postanowienie, układ; ustawa; (zum) na dobitkę, na zakończenie; Beschlu'ßfähig, *a.*: -ge Versammlung zgromadzenie pełne; zgr. w komplecie; -schlußu'nfähig, *a.*: -ge Versammlung zgromadzenie niezupełne (nie w komplecie); -schlu'ßfassung, *f.* uchwała; wydanie uchwały.

Beschma'ddern, *va.* pogrzyzmolić, zagrzyzmolić; -schmau'chen, *va.* okopcić; Beschmei'ßen, *va. irr.* (h.) opryskać, obrzucić; (Insekten durch Eierlegen) opaskudzić, zepstrzyć; -schmie'ren, *va.* namazać, posmarować; (besudeln) zmazać, zbrudzić; -schmi'rgeln, *va.*: sich mit Tabakssaft — zbrukać się sokiem z fajki; -schmi'tzen, -schmu'tzen, *va.* zesmolić, posmolić, zbrudzić; -schmo'ren, *va. Kk.* osmażać; beschmort, **pijany; -schna'psen (sich), *vr.* (h.) wodką się upić.

Beschnei'debrett, *n. Bchb.* deska do obrzynania papieru; -dehobel, *m.*, -demesser, *n. Bchb.* nóż do obrzynania; -schnei'den, *va. irr.* (h.) oberznąć, okroić; obrzezać (dziecko); strugać, obciąć; Beschni'ttener obrzezaniec; Beschnei'depresse, *f. Bchb.* prasa do obrzynania (introligatorska); Beschnei'der, *m.* (der Juden) obrzezacz; -schnei'dsel, *n.* obcinki, obrzynki; Beschnei'dung, *f.* oberznięcie, okrojenie, obcięcie; (eines Knaben) obrzeska, obrzezanie.

Beschnei'en, *va. Nll.* śniegiem okryć; Beschnei'teln, s. Schnei'teln; -schni'ttener, *m.* obrzezany, rzezaniec; -schni'tzeln, *va.* ostrugać, ostrużyć; -schno'pern, -schnü'ffeln, -schnu'ppern, s. Beschnau'ben; Beschnü'ren, *va.* sznurami obwiązać; -schö'nigen, *va.* ubarwić, barwić; upozornić, upozorować; zamówić; -schö'nigung, *f* ubarwienie; upiększanie; barwienie.

Bescho'ren, *pp.* strzyżony; -scho'rfen (sich), *vr.* (h.) strupiéć; -schrä'nken, *va.* określić, ograniczyć, ścieśnić; beschränkt ograniczony, ścieśniony; -schrä'nktheit, *f.* ograniczenie, ścieśnienie; ograniczoność; Beschrä'nkung, *f.* ograniczenie, określenie; -schrei'ben, *va. irr.* (h.) zapisać; (erklären) opisać, napisać; Beschrei'bung, *f.* opis, opisanie; -schrei'en, *va. irr.* (h.) okrzyczéć, okrzyknąć, okrzykać; (bezaubern) oczarować, urzec; -schrei'ten, *va. irr.* (h.) wstąpić; Beschro'ten, *va.* przeszrotować; obciąć; obgryźć; skubać; -schu'hen, *va.* obuć, opatrzyć w obuwie; okuć.

Beschu'ldigen, *va.* winować, obwiniać, posądzać, dać winę komu; -schu'ldigter, *m.* obwiniony; posądzony; -ldigung, *f.* obwinienie, posądzenie; -ldigungs-Bewei's, *m.* dowód potąpiający; -schu'mmeln, *va.* okpić, oszwabić, oszachrować kogo; oszołomić; -schu'ppen, *va.* (Fisch), s. A'bschuppen; *okpić, oszołomić; beschuppt łuskami opatrzony; -schü'tten, *va.* (überschütten) nasypać na co; rozsypać co na co; Beschü'tzen, *va.* bronić, obronić, obraniać; -schü'tzer, *m.* obrońca; protektor; opiekun; -schü'tzung, *f.* obrona, protekcja, opieka; -schwä'ngern, *va.* brzemieniem którą obciążyć.

Beschwä'nzt, *a.* ogon od. ogonek mający, z ogonkiem; -te Note, *Tk.* nóta z ogonkiem; ogonatka; -schwa'tzen, *va.* namówić, nabechtać komu; -schwei'ft, *a.* ogoniasty; z ogonem; -schwei'ßen, *va.* spocić, potem zbrudzić; *Jäg.* krwią zbroczyć, pokrwawić, zjuszyć.

Beschwe'r †, **Beschwe'rde**, *f.* uciążliwość, ciężar, ciężkość; trudy; przykrość; dolegliwość; ich will Ihnen keine — machen niechcę Panu robić subjekcji; (Klage), *Rw.* skarga, zażalenie; — führen żalić się, skarżyć się na co; -rdebuch, *n.* księga zażaleń; -we'rdeführer, *m.* skarżyciel; uskarżający; żałobnik; -rdeschrift, *f. Rw.*

wywód uciążliwości; =rdevoll, *a.* pełen trosków, kłopotliwy; **Beschwe'ren**, *va.* (schwer machen) obciążyć; (belegen) obarczyć, obciążyć, trudność zadać, trudzić; (Unangenehmes verursachen)przykrości nabawić, przykrzyć się, dolegać komu; (sich) skarżyć się; beschwerender Umstand okoliczność obciążająca; **Beschwe'rlich**, *a.* uciążliwy, przykry; (fallen) naprzykrzać się komu; =schwe'rlichkeit, *f.* przykrość, uciążliwość, trudność; (Sache selbst) przykrość, niewygoda, trudność; =schwe'rniß, s. Beschwe'rde; =schwe'rung, *f.* obciążenie; ciężar.

Beschwi'chtigen, *va.* do milczenia przywieść, uciszyć; *uspokoić, ukoić; **Beschwi'chtigung**, *f.* uspokojenie; =schwi'chtigungsmittel, *n.* środek do uspokojenia; =schwi'ndeln, *va.* oszołomić; odrwić; **Beschwi'ngen**, s. Beflü'geln.

Beschwö'ren, *va. irr.* (h.) przysięgą stwierdzić; przysięgać na co; (dringend bitten) błagać; =schwö'rer, *m.* zaklinający; zaklinacz; (der Geister) eksorcysta; **Beschwö'rung**, *f.* poprzysiężenie, poprzysięganie; (der Geister) zaklęcie, zaklinanie (duchów); =schwö'rungsformel, *f.* formuła do zaklinania; =see'len, *va.* ożywić; zachęcić, zagrzać; beseelt sein zajętym być; tchnąć czém; =see'ler, *m.* ożywiciel; **Besee'lung**, *f.* ożywienie; zachęcanie; =se'geln, *va. Sw.* żaglami opatrzyć; (befahren) morza zwiedzać; =se'hen, *va. irr.* (h.) obaczyć, oglądać, obejrzéć; (sich im Spiegel) przeglądać się w lustrze; (bei Lichte), *przy świecy co obejrzéć; **Be'sehenswerth**, *a.* godny oglądania; **Besei'fen**, *va.* pomydlić; =sei'gen, s. Bepi'ssen; =sei'tigen, *va.* usunąć, uprzątnąć; =sei'tigung, *f.* usunięcie, ułatwienie najważniejszéj przeszkody; **Bese'ligen**, *va.* (h.) uszczęśliwić; beseligend uszczęśliwiający.

Be'sen, *m.* miotła; =nbinder, *m.* miotłarz; =nförmig, *a.* w kształcie miotły; miotlasty.

Bese'ngen, *va.* przypalić, opalić.

Be'senkraut, *n. Ng.* miotła; =senreis, *n.* rózgi na miotły; =senstiel, *m.* trzonek u miotły, kij od miotły; miotlisko.

Bese'ssen, *pp.:* (vom bösen Geiste) opętany; =se'ssener, *m.* opętany; opętaniec; =se'ssenheit, *f.* napastowanie, nagabywanie (od złego ducha); =se'tzen, *va.* osadzić; zająć; (Ort), *Kw.* obsadzić; (Kleid mit Spitzen) koronkami ugarnirować suknią; (Tisch mit Speisen) zastawić stół potrawami; (Teich mit Fischen) zarybić staw; besetzt zajęty, obsadzony; (Kleid) obszyty; **Bese'tzung**, *f.* obsadzenie; (der Aemter) rozdawnictwo urzędów; =se'tzungsrecht, *n.* prawo obsadzenia miejsca jakiego; **Beseu'fzen**, *va.* wzdychać nad czém; =si'chtigen, *va.* oglądać; przeglądać; obejrzéć;

Besi'chtiger, *m.* oglądownik; =si'chtigung, *f.* oglądanie; oglądziny; (ärztliche) obdukcja; **Besi'chtigungsgeld**, *n.* oglądne; =sie'den, *va.* posypać czém siejąc przez sito; =sie'deln, *va.*, s. A'nsiedeln; besiedelt osiadły.

Besie'gbar, *a.* mogący być zwyciężonym; =sie'gbarkeit, *f.* możność bycia zwyciężonym; =sie'geln, *va.* pieczęć przyłożyć; =sie'gelung, *f.* przypieczętowanie; **Besie'gen**, *va.* zwyciężyć, przezwyciężyć; zwalczyć; przełamać; **Besie'ger**, *m.* pogromca, zwycięzca; =sie'gung, *f.* pokonanie.

Besi'ngen, *va. irr.* (h.) opiewać, nucić; =si'nnen (sich), *vr. irr.* (h.) (auf etwas) przypomniéć sobie co; (überlegen) namyślić się, namyślać się; (eines Bessern) inaczéj oder lepiéj się rozmyślić, namyśléć; =si'nnung, *f.* namyślanie, upamiętanie, namysł; zur — kommen przyjść do siebie; *wejść w siebie, upamiętać się; die — verlieren wpaść w bezprzytomność; =si'nnungslos, *a.* bez zmysłów, bez przytomności (będący); =si'nnungslosigkeit, *f.* bezprzytomność.

Besi'tz, *m.* posiadanie; posesja; dzierżenie; in — nehmen zająć; — ergreifen wejść w posesją czego; posiąść; =si'tzen, *va. irr.* (h.) nasiedziéć; (Eier wegen Ausbrütung) siedziéć na jajach; (in völliger Gewalt haben) posiadać, miéć, dzierżéć; (womit versehen sein) posiadać; =si'tzer, *m.* posiadający, posiadacz, właściciel; posesor; =si'tzergreifer, =si'tznehmer, *m.* biorący co w posiadanie, w posiadłość; **Besi'tzergreifung**, =si'tznahme, =si'tznehmung, *f.* zajęcie w posiadłość; (unrechtmäßige) zabór; =si'tzfähigkeit, *f.* zdolność posiadania; **Besi'tzstörung**, *f. Rw.* naruszenie posiadania; **Besi'tzstreitigkeit**, *f.* spór o posiadanie; =si'tzung, *f.* posiadanie, posiadłość; (Grundstück) posiadłość; siedziba; posesja.

Beso'cken, *va.* obuć w szkarpetki; =so'ffen, *pp.* pijany; (machen) rozpoić; =so'ffenheit, *f.* pijaństwo; =soh'len, *va.* (Stiefel, Schuhe) podselować, podsylować; podeszwą opatrzyć; podszyć bóty, trzewiki; =so'lden, *va. Kw.* żołd (pensją) płacić; opłacać; besoldet werden brać żołd, pensją, płacę; besoldet płatny; =so'ldung, *f.* pensja, żołd, jurgielt; *Kw.* traktament, płaca.

Beso'nderer, =re, =res, *a.* osobny; osobliwy, szczególny; (seltsam) dziwaczny; rzadki; das Besondere szczególność; **Beso'nderheit**, *f.* szczegół; osobliwość, *osobny przymiot; szczególna własność; =so'nders, *ad.* osobno, osobliwie; zwłaszcza.

Beso'nnen, *a.* rozmyślny, determinowany, przytomny, uważny; —, *va.* (bescheinen) oświecać; (lassen) wystawić na słońce;

-so'nnenheit, *f.** rozmysł; przytomność umysłu; baczliwość, roztropność; **Beso'rgen**, *va.* postarać się, wystarać się; (Geld) wystarać się komu pieniędzy; (Sorge tragen) zająć się czém, patrzać czego; miéć na pieczy; (fürchten) obawiać się, być troskliwym; -**so'rglich**, *a.* dorozumiewany; (voll Sorge) zbyt troskliwy, obawiający się; **Beso'rglichkeit**, *f.* zbytnia troskliwość; niespokojność; **Beso'rgniß**, *f.* troska; obawianie się; obawa; **Beso'rgt**, *a.* (ängstlich) obawiający się; troskliwy; czuły; -**so'rgtheit**, *f.* troskliwość, staranność, pieczołowitość; -**so'rgung**, *f.* postaranie się; trudnienie się czém; -**spa'nnen**, *va.* sprzężajem opatrzyć; (Wagen) zaprządz do woza oder pojazdu; -**spa'nnung**, *f.* uprzęża; zaprząg; (Geschütze mit), *Kw.* działa zaprzężone.

Bespei'en, *va. irr.* (h.) opluć, obluć; uplwać, opluwać; (sich) womitować, upluć się; -**spei'ung**, *f.* oplucie, uplwanie; -**spi'cken**, *va. Kk.* naszpikować; szpikować co słoniną; -**spie'geln** (sich), *vr.* (h.) przeglądać się w zwierciedle; —, *va.* *promienie, blask rzucać na co; -**spi'nnen**, *va. irr.* (h.) oprząść; besponnener Knopf oprzędzony guzik; -**spo'rnen** (sich), *vr.* (h.) ostrogi przypiąć; bespornt w ostrogach; **Bespö'tteln**, *va.* naigrawać się z czego; —, *n.* urąganie się nad czém.

Bespre'chen, *va. irr.* (h.) obstalować, zamówić, umówić co; (bezaubern) zamawiać; (sich unterreden) umówić się z kim, rozmawiać się z kim; -**spre'cher**, *m.* (Zauberer) zażegnywacz; -**spre'cherin**, *f.* zażegnywaczka; -**spre'chung**, *f.* zamówienie; umówienie; **Bespre'ngen**, *va.* pokropić, skrapiać; popryskać; -**spre'ngung**, *f.* pokropienie, skrapianie; **Bespri'ngen**, *va. irr.* (h.) skoczyć, skakać na co; (beschälen) pokładać, pokłaść; — lassen odstanowiać; -**spri'tzen**, *va.* obryzgać, pobryzgać; spluskać; (mit Koth) ochłastać; (mit Spritze) sikać na co; (mit Blut) zbroczyć ręce krwią.

Bespu'cken, *va.* opluć, oplwać; -**spü'len**, *va.* oblewać.

Be'sser, -**re**, -**res**, *a. compar.* (v. Gut): lepszy; —, *ad.* lepiéj; — sein lepiéj się miéć; es steht mit ihm etwas — nieco lepiéj się ma; etwas — machen lepiéj co robić; **Be'ssern**, *va.* poprawić, poprawiać; polepszyć, polepszać; (sich) poprawić się, polepszyć się; **Be'sserung**, *f.* poprawa, polepszenie; -**ngsa'nstalt**, *f. Stw.* dom poprawy; -**ngsfä'hig**, *a.* mogący być poprawionym; -**ngshaus**, *n.* dom poprawy; -**ngsmittel**, *n.* środek do poprawienia kogo lub czego.

Bestäh'len, *va.* zastalić, ostalić; -**sta'llen**, *va.* instalować, wprowadzić na urząd; -**sta'llung**, *f.* instalacja, wprowadzenie na urząd; -**ngsbrief**, *m.*, -**ngsurkunde**, *f.* patent, nominacja.

Besta'nd, *m.* trwałość, trwanie; (haben) trwałość miéć; (Rest der Einnahme) reszta pozostała; remanent; das wird keinen — haben, *to nie będzie trwałe; **Besta'nd-Conto**, *Stw. H.* rachunek zasobów lub zapasów; **Bestä'ndig**, *a.* ciągły; trwały, ustawiczny, stały, ciągle trwały; —, *ad.* ciągle, stale; beständig sein statkować; **Bestä'ndigkeit**, *f.* trwałość; stateczność; stałość; -**sta'ndtheil**, *m.* część składowa; część składająca co.

Bestä'rken, *va.* zmacniać, umocnić, utwierdzać; -**stä'rkung**, *f.* umocnienie, potwierdzenie; -**stä'tigen**, *va.* utwierdzić, potwierdzać; uchwalić; (richtig anerkennen) zaświadczyć, stwierdzić; (sich) sprawdzić się; -**stä'tigung**, *f.* potwierdzenie, utwierdzenie; **Bestä'tigungs-Schein**, *m.* pismo potwierdzające; -**ngsurtheil**, *n. Bw.* wyrok zatwierdzający.

Besta'tten, *va.* (begraben) pochować ciało; -**sta'ttung**, *f.* pochowanie ciało; -**stau'ben**, *vn.* (s.) okurzyć się, zajść kurzem; **Bestäu'ben**, *va.* okurzyć, przykurzyć, zakurzyć, zapylić; -**stau'den** (sich), *vr.* (h.) rozkrzewić się; -**stau'nen**, *va.* (Jmdn.) podziwiać kogo.

Be'stbemittelt, *a.* co do majątku najlepiéj stojący; -**stbietend**, s. Mei'stbietend; **Be'ster**, -**ste**, -**stes**, *a. superlat.* najlepszy; das Beste najlepsze; najlepsza rzecz; co najlepszego; das gemeine Beste pospolite dobro; zum Besten dla dogodności; es fehlte am Besten nieraz sposobów i wątku niestało; auf's Beste, am Besten najlepiéj, jak najlepiéj; Jmdn. zum Besten haben, *natrząsać się, drwić, kpić z kogo; *żartować z kogo; sein Bestes thun, *czynić co można; przyłożyć się do czego; der erste beste lada kto (który); das erste beste lada co; es geht nicht zum Besten, *nie najlepiéj idzie; mein Bester! mój kochany! mój przyjacielu! meine Beste! moja droga!

Beste'chen, *va. irr.* (h.): beim Nähen) obetkać i obszyć, przyfastrygować; obrzucać; (durch Geschenke) przekupić, przenająć kogo; sich — lassen dać się przekupić; **Beste'cher**, *m.* przekupca, przekupujący; -**ste'chlich**, *a.* przekupny; -**ste'chlichkeit**, *f.* przekupność, przedajność; -**ste'chnaht**, *f.* (beim Nähen) fastrzyga, szew obrzucany; -**ste'chung**, *f.* (Erkaufung) przekupienie, przekupstwo; *korrupcja.

Beste'ck, *n.* (Futteral) futerał; pokrowiec; sztuciec; (Werkzeuge) puzdro; puzderko; **Beste'cken**, *va.* opiąć czém, poobtykać, poobsadzać; zasadzić.

Beste'hen, *va.* u. *vn. irr.* (h. u. s.) zwyciężyć; (Kampf) przetrwać walkę; (Prüfung) złożyć eksamin; *vn.* (h.) (aushalten) wyjść z czém, w czém, z kim; (gut) okryć

sich chwalą; utrzymać się; (dauerhaft bleiben) utrzymać się, wytrzymać; auf eine Sache) nastawać na co; (auf seine Forderungen) obstawać przy swoich pretensjach, żądaniach; (zusammengesetzt sein) składać się z czego; polegać na czém; zależéć na czém; bestehend (da seien) istniejący; (aus etw. zusammengesetzt) składający się z czego; zu Recht bestehende Sache, *Rw.* stała rzecz; -nde Vorschriften istniejące przepisy.

Besteh'len, *va. irr.* (h.) okradać, okraść.

Bestei'gbar, *a.* dostępny; -stei'gbarkeit, *f.* dostępność; **Bestei'gen**, *va. irr.* (h.) wstąpić, wleźć, wsiąść na co; (Berg) wleźć na górę; (Thron) wstąpić na tron; (Schiff) wsiąść na okręt; (Pferd) dosiadać, dosiąść konia; -stei'gung, *f.* wstąpienie, wejście, właženie; -ste'llbar, *a.:* nicht -rer Brief list niedoręczny; **Beste'llen**, *va.* poustawiać; zastawić czém; (Jmdn.) zamówić kogo; (zu verfertigen aufgeben) obstalować; (veranstalten) ustanowić, urządzić; (ausrichten) obstalować, załatwić, ułatwić; (Brief) oddać list; (Acker) uprawić rolą, oprzątać; (Haus), *rozrządzić, rozporządzić dom swój; -ste'llung, *f.* zamówienie, obstalowanie; (Bestelltes) obstalunek; obstalowana rzecz; (des Ackers) uprawa roli; -ste'llungsbrief, *m.* list obstalunkowy; -ste'llungsbuch, *n.* księga obstalunkowa; -ste'llzeit, *f.* czas uprawy; -ste'mpeln, *va.* nastemplować.

Be'stens, *a.* jak najlepiéj; ich empfehle mich —! polecam się łaskawéj pamięci!

Beste'ppen, *va.* (beim Nähen) obstempnować; **Beste'rnen**, *va.* gwiazdami okryć; *orderami ozdobiony; -steu'ern, *va.* podatki nałożyć, oclić; -steu'erter, *m. Stw.* opodatkowany; -steu'erung, *f.* opodatkowanie, oclenie; -ngsrecht, *n. Stw.* prawo nakładania podatków; -ngsu'mlage, *f. Stw.* rozłożenie podatków.

Be'stgele'gen, *a.* najlepsze położenie mający; -stgemei'nt, *a.* w najlepszéj myśli powiedziany od. zrobiony.

Bestia'lisch, *a.* (viehisch) bestjalny, bestjalski; sprosny; bydlęcy; —, *ad.* po bestjalsku; -stialitä't, *f.* bestjalstwo; bestyjnictwo; **Be'stie**, *f.* bestja, bydlę; ein Haufen Bestien bestyjstwo.

Bestie'len, *va.* trzonek dać do czego.

Besti'mmbar, *a.* określny; -sti'mmbarkeit, *f.* określność; -sti'mmen, *va.* oznaczyć, stanowić; przeznaczyć; wyznaczyć; (veranlassen) skłonić, nakłonić; decydować; (festsetzen) oznaczyć; przejrzéć; bestimmend określny; bestimmt przeznaczony, wyznaczony; (deutlich) wyraźny, jawny, stanowczy; (sicher, gewiß) pewny, dobitny; —, *ad.* z pewnością; pewno; -sti'mmtheit, *f.* dokładność, pewność, dobitność; wyrazistość; **Besti'mmung**, *f.* przeznaczenie, oznaczenie, postanowienie; (Zweck) przeznaczenie, zamiar, cel; **Besti'mmungsgrund**, *m.* powód skłaniający do czego; -sti'mmungsort, *m.* miejsce przeznaczenia.

Be'stmöglich, *a.* jak najlepiéj; jak może [być] najlepiéj.

Besto'cken, *vr.* (h.) (Pflanzen) krzewić się, w łodygę, w krzew rość; -sto'pfen, *va.* poopychać; -sto'ßen, *va. irr.* (h.) pootłukiwać, potrącać, poodbijać; -sto'ßhobel, *m. Zm.* hebel osobny do obrobienia z grubszego; -stra'fen, *va.* ukarać; przypłacać; **Bestra'fung**, *f.* ukaranie; kara; **Bestrah'len**, *va.* oświecić promieniami; -stre'ben (sich), *vr.* (s.) usiłować się, starać się; -stre'bung, *f.* usilność, usiłowanie, dążność; -strei'chen, *va. irr.* (h.) pomazać, pomuskać, nasmarować; (Wind) owiewać (wiatr); -strei'tbar, *a.* mogący być przedmiotem spory; **Bestrei'ten**, *va. irr.* (h.) zaprzeczać czemu, śpierać się o co; (im Stande sein) dostarczyć, podołać czemu; (Ausgaben) zastąpić wydatki, zasłonić; (Bedürfnisse) opędzić, opatrywać, zaspokoić potrzeby; -streu'en, *va.* popruszyć, posypać; obsypać (co czém); (Papier mit Sand) posypać papier piaskiem; **Bestri'cheln**, *va.* kréseczką oznaczyć; kréski podawać; -stri'cken, *va.* usidlić, uwięzić; (mit Banden belegen) uwięzić; (unsichtbar fesseln), *usidlić, zawiklać; -strö'men, *va.* oblewać; -stü'rmen, *va. Kw.* szturmować; (Jmdn.) dokuczać komu o co; -stü'rzen, *va.* nakryć pokrywką; (bestürzt machen) zastraszyć, zatrwożyć; bestürzt zatrwożony; zdumiały; -stü'rzung, *f.* zatrwożenie, przerażenie.

Besu'ch, *m.* nawiedzenie, wizyta; Jmdm. einen — abstatten oddać komu wizytę; zum — gehen, kommen iść, przyjść z wizytą; (der Schule, des Theaters) uczęszczanie do szkoły, na teatr; (der Messen), *H.* zwiedzanie jarmarków; — der Börse, *H.* uczęszczanie na giełdę; -su'chen, *va.* odwiedzić kogo, odwiedzać kogo; (Kranke) nawiedzać chorego; **Besu'cher**, *m.* uczęszczający; -su'chs-, *a.* wizytowy; -su'chskarte, *f.* bilet wizytowy; -su'chszimmer, *n.* pokój bawialny; besucht uczęszczany, odwiedzany.

Besu'deln, *va.* splugawić, splamić; spluskać; (mit Blut) krwią zbroczyć; -su'delung, *f.* splugawienie; posmolenie; **Betä'feln**, *va. Zm.* otaflować.

Beta'gt, *a.* zestarzały; -ta'gtheit, *f.* podeszły wiek; sędziwość. [kielażę).

Beta'keln, *va. Sw.* uzbroić okręt (w ta-

Beta'stbar, *a.* dotykalny; **Beta'sten**, *va.* obmacać, pomacać; **Beta'stung**, *f.* omacanie, omacywanie; -täu'ben, *va.* ogłuszyć, zagłuszyć; betäubend usypiający; **Betäu'bung**, *f.* ogłuszenie, zagłuszenie;

zdrętwiałość, nieczułość; =ngsmittel, n. *Hlk.* lekarstwo usypiające, odurzające

Be'tbruder, m. *iron.* nabożniś, bigot.

Be'tel-Pfeffer, m. *Ng.* pieprz żuwny.

Be'ten, vn. (h.) modlić się (Bogu, do Boga); bete und arbeite! Boga wzywaj, a rękę przykładaj! (ein Vaterunser, Rosenkranz) ojcze nasz, rożaniec zmówić; (vor Tische) do stołu pacierz mówić; (nach Tische) po obiedzie pacierz mówić; —, n. modlenie się; Be'ter, m. modlący się; Bogomodlca; =tfahrer, m. *Kg.* lubiący zwiedzać miejsca święte dla modlenia się; =tfahrt, f. stacja kościelna; pielgrzymka na miejsce święte; =tgemach, n. sala do modlitwy; kaplica; =tglocke, f. dzwonienie na pacierze; =thalle, f. kaplica przy drodze lub przy kościele do odprawiania modlitwy.

Bethä'tigen, va. czynem dowieść; w uczynkach okazać; =thä'tigung, f. czynne udowodnienie.

Bethau'en, va. *Nll.* porosić, zrosić; bethaut rosą skropiony, od. zwilżony, zroszony.

Be'thaus, n. dom modlitwy.

Bethee'ren, va. mazią posmarować, powalać; =thei'ligen, va. pociągnąć do udziału w czém; die Betheiligten mający udział, zainteresowani w jakiéj sprawie; interesenci; Bethei'ligung, f. pociągnienie do udziału w czém; =theu'ern, va. upewniać pod przysięgą, bożyć się; =theu'erung, f. poprzysięganie, zaprzysiężenie; eidliche —, *Rw.* stwierdzenie przysięgą; =thö'ren, va. obłaźnić; głupim uczynić, odurzyć, bałamucić kogo; Bethö'rend, ppr. zawodny, zdradny; Bethö'rter, m. obłazniony; omamiony, odurzony, odurzeniec; Bethö'rung, f. obłaźnienie, odurzenie, uwodzenie; =thrä'nen, va. łzami oblać, zrosić; bethränt łzami oblany.

Bethu'lich, a. zaradny; umiejący sobie dać radę; =thun (sich), vr. irr. (h.) (sich benehmen) postąpić sobie umiéć; ofejdać się, opaskudzić się.

Bethü'rmt, a. wieżę mający.

Beti'ppen, va. dotykać się końcem palca; =ti'teln, va. tytułować; =ti'telung, f. tytułowanie; =tö'lpeln, va. okpić, oszukać; =to'nen, va. (Sylbe, Wort) z przyciskiem, akcentem wymówić (wyraz lub zgłoskę); betont przyciskiem lub akcentem wymówiony; =to'nung, f. z przyskiem lub akcentem wymówienie zgłosek lub wyrazów.

Beto'nie, f. *Ng.* bukwica.

Betra'cht, m. wzgląd; (in) ze względu; in — kommen uważać się; in — ziehen, nehmen brać co na uwagę; =tra'chten, va. przypatrzyć, przypatrywać się czemu; *rozmyślać o czem; =trä'chtlich, a. znaczny, niemały; =tra'chtung, f. przyglądanie się; uwaga, rzut uwagi; (geistliche) rozmyślanie nabożne, od. duchowne; =gen anstellen rozważać sobie co; in — ziehen względy mieć na co, zastanawiać się nad czém; s. a. Betra'cht.

Betra'g, m. suma wynosząca; ogół (n. p. podatków); =tra'gen, vr. irr. (h.) postąpić sobie; sprawować się; obchodzić się; —, n. (sittliche Aufführung) postępowanie, postępki, sprawowanie się, obejście się; Betrau'en, va. (Jmdn. mit einem Amte) powierzyć lub poruczyć komu urząd; Betrau'ern, va. żałować, smucić się.

Beträu'feln, vn. okapać, pokropić, kropić drobno.

Betrau't, pp. zaufany; wiarogodny; Betrau'ter, m. mający zlecenie.

Betre'ff, m. przedmiot; (in) w przedmiocie; =tre'ffen, va. irr. (h.) natrafić; trafić; spotkać, zdarzyć się; (worüber) zejść, natrafić, zdybać, zastać; betroffen (bestürzt) zmięszany, przerażony; (angehen) tyczéć się, tykać się; es betrifft etwas idzie o co; was mich betrifft co się mnie tycze; co do mnie; betreffend tyczący się;

Betrei'ben, va. irr. (h.) pędzić (owce na pole); (besorgen) zajmować się czém, chodzić koło czego, traktować, zarabiać czém; =trei'bung, f. chodzenie koło czego, traktowanie czego, zarabianie; Betre'ten, va. irr. (h.) udeptać co, stanąć na czém, gdzie, wstąpić na co; (Weg) wejść na drogę; (Schwelle) wejść w progi, stąpić na próg; (Land) stanąć w kraju jakim; betretener Weg droga utarta, uchodzona, ubita; (Kanzel), *Kg.* wniść, wstąpić na ambonę; (Rednerbühne) zająć mównicę; (antreffen) zastać, zdybać, przydybać; auf frischer That — złapać, schwytać, zdybać na gorącym uczynku; (bestürzt) zmięszany, przerażony; Betre'tungsfall, m. złapanie kogo na uczynku; im =lle gdyby (go) złapano na uczynku.

Betrie'b, m. trudnienie się czém, chodzenie koło czego; =trie'bsam, a. skrzętny, czynny; zabiegły, przemyślny; Betrie'bsamkeit, f. przemysł; czynność; zabiegłość; =trie'bs-Capita'l, n. kapitał obrotowy od. obiegowy; =trie'bsmittel, n. środki; Betri'nken (sich), vr. irr. (h.) upić się; Jmdn. betrunken machen opoić kogo; =tro'ffen, pp. u. a. (bestürzt) zmięszany, przerażony; zdumiały; über etw. — zadziwić się nad czém, zastanowić się; =tro'ffenheit, s. Bestü'rzung; =trü'ben, va. zasmucić, zmartwić; (sich über etwas) smucić się czém; =trü'bniß, f. zasmucenie; żal; smutek; zu meiner großen — na moje wielkie zmartwienie; betrübt strapiony, smutny, zasmucony; zasmucający; żałośny.

Betru'g, m. oszukaństwo; oszustwo; szalbierstwo; machlarstwo; einen — begehen oszukaństwo popełnić; Betrü'gen, va. irr. (h.) oszukać, oszukiwać, szalbierować, zawieść kogo; (sich worin) omylić

się, zawieść się w czém; **Betrü'ger**, *m.* oszust; szalbierz; oszukaniec; filut; machlarz; =**trügerei'**, *f.* szalbierstwo, oszukaństwo, oszustwo; filuterja; =**trü'gerin**, *f.* oszukająca; oszustka; =**trü'gerisch**, *a.* szalbierski, machlarski, podstępny; mylny; —, *ad.* podstępnie; **Betrü'glich**, *a.* zdradliwy, zawodny, omylny; =**lichkeit**, *f.* zdradliwość, zwodniczość.

Betru'nken, *pp.* pijany; opiły.

Be'tsaal, *m.* modlitewnia; =**tschwester**, *f.* *iron.* dewotka; **Be'tstuhl**, *m.* klęczalnik; =**tstunde**, *f.* godzina pacierzy, od. modlitwy; pacierze.

Bett, *n.* łóżko, łoże; (Thierlager) łożysko; (Gestell) łóżko, łoże, pościel; (Polster, Federbetten) łoże, pościel; das — hüten łóżka pilnować; bawić się łóżkiem; zu — gehen iść spać, położyć się spać; (des Stromes) koryto, łożysko; aus dem — kommen wstać, wyjść z łóżka.

Be'ttag, *m.* *Kg.* dzień nabożeństwa.

Be'ttbank, *f.* szlaban; **Be'ttchen**, *n.* *dim.* łóżeczko; pościółka; =**ttdecke**, *f.* kołdra.

Be'ttel, *m.* bagatela, fraszka, gałgaństwo; lichota; żebranina; vom — leben żyć z żebraniny; **Be'ttel**=, *a.* żebraczy; =**ttela'rm**, *a.* ubożuchny, ubożutenki, żebracki; =**ttela'rmuth**, *f.* ubóstwo nędzy się równające; =**lbrief**, *m.* list żebracki; =**lbrod**, *n.* proszony chléb; =**lbube**, =**lknabe**, *m.* chłopiec żebraczy; biedny chłopczyna; **Bettelei'**, *f.*, **Be'tteln**, *n.* żebranina, żebractwo, lichota, nędza; =**lfrau**, *f.* żebraczka; =**lge'ld**, *n.* pieniądz wyżebrany; =**lhaft**, *a.* żebraczy; żebracki; mizerny; =**ttelha'ndwerk**, *n.* żebrackie rzemiosło; =**lhe'rberge**, *f.* gospoda żebracka; =**lhochzeit**, *f.* wesele nędzne; =**ljude**, *m.* żyd żebrzący; =**ljunge**, *m.* chłopiec po żebraninie chodzący; =**lkerl**, *m.* chłopak po żebraninie się włóczący; =**lkö'nig**, *m.* nędzny królina; =**lkram**, *m.* graty, rupiecie nędzne; =**lmann**, *m.* (*pl.:* Be'ttelleute): żebrak; (żebracy); =**lmönch**, *m.* mnich żebraczy; kwestarz; **Be'tteln**, *va.* żebrać, prosić chleba, prosić jałmużny; — gehen chodzić po prośbie oder po żebraninie; **Be'ttelorden**, *m.* *Kg.* zakon, bractwo żebrzących, z kwesty żyjące; =**ttelpack**, *n.* *iron.* gałgany; =**lpracht**, *f.* mizerny przepych; =**lsack**, *m.* torba żebracka; =**lstaat**, *m.* *iron.* parada żebracka; ubiór żebracki; =**lstab**, *m.* kij żebracki; żebractwo; an den — gerathen, *pójść z torbą; =**lstolz**, *m.* pycha żebracka; —, *a.* pyszny w nędzy, w biedzie; =**ltanz**, *m.* taniec żebracki; wrzawa, kłótnia; =**lvogt**, *m.* dozórca żebraków; strażnik nad żebrakami; =**lvolk**, *n.* żebracy, żebractwo; =**lweib**, *n.* żebraczka; =**lwesen**, *n.* sprawa żebracza.

Be'tten, *vn.* (h.) (Bett machen) słać, pościelać, posłać łóżko; (Schlafstätte bereiten) posłać sobie łóżko, posłanie sobie obrać; **Be'ttfuß**, *m.* storzyszek; =**ttgenosse**, *m.* towarzysz od. uczestnik łoża; =**ttgeno'ssin**, *f.* towarzyszka oder uczestniczka łoża; =**ttgeräth**, *n.* sprzęty łóżkowe; =**ttgeste'll**, *n.* łóżko drewniane; =**tthaupt**, *n.* przygłównik; =**tthimmel**, *m.* kotara, sufit nad łóżkiem; =**ttlaken**, s. Be'tttuch; =**lägerig**, *a.* leżący w łóżku; =**krank** obłóżnie chory, łóżkiem się bawiący; =**ttlägerigkeit**, *f.* obłożność.

Be'ttler, *m.* żebrak; dziad; **Be'ttlerisch** =**ttelhaft**, =**ttelmäßig**, =**ttlermäßig**, *a.* żebraczy, żebracki; =**ttlerpack**, =**ttelvolk**, *n.* śmieciuchy, gałgany.

Be'ttpfanne, *f.* szkandela; łożogrzej; nagrzewalnik; =**ttpissen**, *n.* poszczywanie się; =**ttpisser**, *m.* rybołów w łóżku; zaszczaniec; =**ttsack**, *m.* tłomok; =**ttstelle**, *f.* łóżko (bez pościeli); =**ttstollen**, *m.* noga u łóżka; **Be'ttstroh**, *n.* słoma do łóżka; =**tttisch**, *m.* szlaban; =**tttuch**, *n.* prześcieradło; płachta; =**ttung**, *f.* posłanie; (einer Kanone), *Kw.* pomost u batterji; **Be'ttvorhang**, *m.* firanka u łóżka; zasłona; kotara; =**ttwagen**, *m.* wóz z pościelem; =**ttwärmer**, *m.* szkandela, łożogrzej, nagrzewalnik; **Be'ttwäsche**, *f.*, =**ttzeug**, *n.* bielizna do łóżka od. do pościeli; **Be'ttziehe**, *f.* poszwa, poszewka.

Betü'nchen, *va.* potynkować; =**tüpfeln**, *va.* pocentkować; =**tu'pfen**, *va.* z lekka dotykać się (końcem czego).

Be'twoche, *f.* *Kg.* krzyżowy tydzień.

Be'tze, *f.* (Hündin) suka, sobaka; *iron.* suka.

Be'tzimmer, s. Be'tstube.

Beu'chbutte, *f.* kadź do ługu; **Beu'che**, *f.* ług; ługowanie; **Beu'chen**, *va.* (Wäsche) bieliznę w ługu moczyć.

Beu'ge, *f.* zgięcie, miejsce zgięcia; =**gemuskel**, *m.* *Zk.* zginacz; **Beu'gen**, *va.* nagiąć, naginać, zgiąć; krzywić, skrzywić; (demüthigen), *upokorzyć; (die Kniee) kolana zgiąć od. skłaniać; (das Recht) wywracać sąd; (aus Achtung sich vor Jmdm.) schylić głowę przed kim na znak uszanowania; =**gefall**, *m.* *Spl.* (Casus) przypadek, spadek; **Beu'ger**, *m.* *Zk.* zginacz; =**gung**, *f.* zgięcie, zginanie, zatoka, zatok; przegięcina; (der Wörter), *Spl.* deklinacja.

Beu'le, *f.* guz; (blaue) siność; dymienica; =**lenartig**, **Beu'lig**, *a.* guzowaty.

Beu'nruhigen, *va.* niepokoić, zakłócić; turbować; (sich) troszczyć się; =**ru'higung**, *f.* niepokojenie się; trwożenie się; **Beu'rkunden**, *va.* dowieść, dowodzić; =**u'rkundung**, *f.* dowodzenie, zaświadczanie; =**u'rlauben**, *va.* puścić na urlop; dać urlop; (sich) pożegnać się; =**u'rlaubter**, *m.* urlopowy, urlopnik; —, *m.* *Kw.* urlopnik; =**u'rlaubung**, *f.* puszczenie na urlop; =**u'rtheilen**, *va.* osądzić, rozsądzić; (wonach)

sądzić z czego podług czego; **-u'rtheiler**, *m.* wydający sąd oder zdanie; sędzia; *krytyk; **-u'rtheilung**, *f.* sąd; sądzenie o czém; osądzenie; rozbiór, rozwaga; **-ngsgabe**, **-ngskra'ft**, *f.* rozsądek; **-ngsvermögen**, *n.* dar, zdatność sądzenia.

Beu'te, *f.* zdobycz, łup, plon; auf — ausgehen iść na szukanie zdobyczy; (Bütte, Art Backtrog) dzieża; (hölzerner Bienenſtock) barć, dzianka.

Beu'tel, *m.* worek; kaleta; kiesa; (an thieriſchen Körpern) torebka; ſich nach ſeinem — richten, *stósować się do worka; **-telchen**, *n. dim.* woreczek; torbeczka; **-telfaul**, *a.* *sknéra, skąpy; **-telförmig**, *a.* nakształt worka; **-telkaſten**, *m.* (in der Mühle) skrzynia pytlowa; **-telkrebs**, *m. Ng.* kraborak; **-telmeiſe**, *f. Ng.* remisz; **Beu'teln**, *va.* pytlować; (ſchütteln, klopfen) przetrząsać; klepać; **-telperücke**, *f.* peruka z harbejtlem; **-telratte**, *f. Ng.* workoszczur; **-telratze**, *f. Ng.* dydelf sakwisty; **Beu'telſchneider**, *m.* *rzezimieszek, oberwipołec, urwipołec; **-telſchneiderei'**, *f.* okpiwancja, chytre oszukaństwo; **-telſieb**, **-teltuch**, *n.* (in der Mühle) pytel; **-telſtolz**, *a.* dumny dla majątku; —, *m.* *duma majątkowa, z pieniędzy pochodząca; **-telthier**, *n. Ng.*, ſ. Beu'telratze; -telthiere, *pl.* zwierzęta workowate; **-ltuch**, *n.* płótno pytlowe (w młynie); **-teluſtig**, *a.* łupieżny.

Beu'ten, *va.* łupić; zdobycz zabierać; **Beu'ten-**, *a.* barciowy; **-tenhacke**, *f.* pieesznia; **-tenleim**, *m.* klej pszczoli; klejma; **-tenhonig**, *m.* miód od dzikich pszczół; **-teſüchtig**, *a.* chciwy zdobyczy.

Beu'tler, *m.* miechownik, rękawicznik.

Beu'tner, *m.* (Bienenzeidler) bartnik.

Bevö'lkern, *va.* zaludnić; rozludnić; (ſich) zaludnić się; **-vö'lkert**, *a.* ludny, zaludniony; **-vö'lkerung**, *f.* zaludnienie; ludność; **-rungsliſte**, *f. Stw.* lista od. spis ludności; **-ngsſtati'ſtik**, *f. Stw.* statystyka ludności (kraju).

Bevo'llmächtigen, *va.* umocować kogo; dać komu pełnomocnictwo; bevollmächtigt pełnomocny; **-chtigter**, *m.* pełnomocnik; powiernik; **-chtigung**, *f.* pełnomocnictwo.

Bevo'r, *conj.* nim; wprzód nim; póki nie; zanim.

Bevo'rmunden, *va.* opiekuna nadać; **Bevo'rmundung**, *f.* przydanie opiekuna; **-vo'rrechten**, *va.* uprzywilejować, nadać prerogatywy; **-rrechtet**, *pp.* uprzywilejowany; **-rrechtung**, *f.* uprzywilejowanie; **-vo'rſtehen**, *vn. irr.* (ſ.) nadchodzić; zanosić się na co; nastawać, następować za czém; bevorſtehend nastający; nadchodzący, przyszły; **-vo'rtheilen**, *va.* (Jmdn.) ukrzywdzić, oszukać kogo; **-rtheilung**, *f.* ukrzywdzenie; krzywda; oszukaństwo; **-vo'rworten**, *va.* zawarować sobie (uprzednią umową); (befürworten) poprzéć, popierać (swoją powagą prośbę); **Bevo'rzugen**, *va.* pierwszeństwo dawać (przed drugimi).

Bewa'chen, *va.* strzedz czego, pilnować, trzymać pod strażą; **-wa'chung**, *f.* pilnowanie, strzeżenie; **-wa'chſen**, *vn. irr.* (ſ.) obrastać, obrość, zarość; **-wa'ffnen**, *va.* (Jmdn.) uzbroić kogo; bewaffnet zbrojny, orężny; **-wa'ffneter**, *m.* uzbrojony; **Bewa'ffnung**, *f.* uzbrojenie; **-wah'ranſtalt**, *f.* przytułek; **-wah'ren**, *va.* strzedz, pilnować; stróżować; Gott bewahre mich davor! Boże mię tego uchowaj! Gott bewahre! (Verneinung) broń Boże! (verwahren) schować; **Bewah'rung**, *f.* straż, strzeżenie, obrona.

Bewäh'ren, *va.* udowodnić, dowodami utwierdzić; (als echt oder wahr befinden) doświadczyć, doświadczać, uświęcić; (ſich) skutecznym być, skutkować; bewährte Freundſchaft doświadczona przyjaźń; -tes Mittel doświadczony środek; **-wah'rer**, *m.* zachowca.

Bewah'rheiten, *va.* sprawdzić, poświadczyć; **Bewah'rheitung**, *f.* sprawdzenie, poświadczenie.

Bewäh'rt, *pp.* doświadczony; doznany

Bewah'rung, ſ. u. Bewah'ren.

Bewäh'rung, *f.* uprawdzenie.

Bewah'rungsmittel, *n.* środek ochraniający; prezerwatywa.

Bewa'lden, *va.* zagaić, lasem zasadzić.

Bewa'llen, ſ. Umwa'llen.

Bewa'ndert, *a.* biegły; świadom czego; obeznany z czém.

Bewa'ndt, **Beſcha'ffen**, *a.* u. *ad.* mający się; bei ſo -en Umſtänden w takowym stanie rzeczy; **-wa'ndtniß**, **-ſcha'ffenheit**, *f.* okoliczność, skład; nach — der Umſtände podług zachodzących okoliczności.

Bewä'ſſern, *va.* oblewać; wodą oblać, wodę spuścić na co; **Bewä'ſſerung**, *f.* oblewanie; zawodnienie; wodą oblanie.

Bewe'gbar, *a.* ruchomy, ruchawy; **-we'gbarkeit**, *f.* ruchawość, ruchliwość; **Bewe'gen**, *va. reg.* u. *irr.* ruszyć, ruszać; dźwignąć, podnieść; (Empfindungen hervorbringen) poruszyć, wzruszyć; (wozu) skłonić, nakłonić, pobudzić do czego; bewegend ruchający, poruszający; (rührend) rozczulający; **-we'ger**, *m. Zk. Mech.* motor; silnik; **-we'ggrund**, *m.* powód, pobudka; bodziec; **Bewe'gkraft**, *f.* siła poruszająca; **-glich**, *a.* ruchomy; wzruszony; rozczulający; -gliche Bitte rzewna prośba; -gliche Güter ruchome dobra; ruchomości; **-we'glichkeit**, *f.* ruchomość; ruchawość; bewegt tknięty, poruszony; **-we'gung**, *f.* ruch; ruszenie; agitacja; ſich in — ſetzen ruszać się, wyruszać; ſich — machen użyć agitacji, ruchu; (Betreibung einer Sache) popęd, ochota; (aus

eigener) z własnéj ochoty; z własnéj woli; (Empfindung, Leidenschaft) wzruszenie; (der Gemüther) burzenie się, buntowanie się; -gungsgese'tz, n. Ntl. prawo ruchu; -gsgrund, m. pobudka; powód; -gskraft, f. ruch, siła ruchu; popęd; -gslos, a. u. ad. bez ruchu, bezwładny; -gslosigkeit, f. nieruchomość; bezwładność.

Beweh'ren, va. uzbroić; -weh'rung, f. uzbrojenie; -wei'ben (sich), vr. ożenić się, żenić się; beweibt żonaty; -wei'den, va. Ldw. (Feld) spasać pole; -wei'nen, va. opłakiwać, opłakać; -wei'nenswürdig, a. opłakany, płaczu godny.

Bewei's, m. dowód, świadectwo; zum Beweise dienen służyć za dowód; den — führen wyprowadzać dowody; -wei'sart, f. sposób dowodzenia; -wei'sartikel, m. pl. pisma usprawiedliwiające; punkta, artykuły dowodowe; -wei'sbar, a. dowodliwy; mogący być dowiedzionym; -wei'sen, va. irr. (h.) okazać, wyświadczyć; (sich) okazać się jakim; dać dowody czego.

Bewei'sführung, f. udowodnienie; -wei's-grund, m. argument dowodzący; -wei's-kraft, f. Philos. Rw. moc dowodzenia; -wei'skräftig, a. apodyktyczny; -slich, -wei'sbar, a. dowodliwy, dowiedziony; -smittel, n. środek dowodzenia; dokument; -squelle, f. źródło dowodzenia; -sschein, m. świadectwo za dowód służące; -sschrift, f. pismo dowodzące, wywód; -sstelle, f. miejsce z autora, z dzieła przytoczone na dowód.

Bewei'ßen, va. pobielić.

Bewe'nden, va. irr.: etw. wobei — lassen zostawić przy czém; poprzestać na czém; —, n. zostanie; es mag dabei sein — haben niech tak zostanie.

Bewe'rb, m. staranie się o co; konkurencja; ubieganie się za czém; zabiegi; sich einen — wohin machen, *zmyślić sobie interes, aby się gdzie dostać; Bewe'rben (sich), vr. irr. (h.) sich um etwas — starać się o co; sich um ein Mädchen — odezwać się o dziewczynę; sich um ein Amt — starać się o urząd; -we'rber, m. aspirant, ubiegający się; dziewosłąb, kandydat; -we'rbung, f. ubieganie się, zabiegi.

Bewe'rfen, va. irr. (h.) Bk. obrzucić; (womit) przyrzucić czém; (Jmdn. mit Koth) pobrzyzgać.

Bewe'rkstelligen, va. wykonać, wypełnić; -stelligung, f. wykonanie, uskutecznienie; Bewe'rkthätigen, va. okazać co w uczynku.

Bewi'ckeln, va. (h.) obwinąć, obwijać, obwiązać; -wi'lligen, va. pozwalać na co, dozwolić; przystać na co; ein Ansuchen, Gesuch — przychylić się do czyjego żądania lub prośby; -wi'lligung, f. pozwolenie, zezwolenie; (mit seiner) za jego zezwoleniem; -gungsrecht, n. Stw. prawo zezwolenia; -wi'llkommnen, va. przywitać, witać kogo; -llkommnung, f. przywitanie, powit; Bewi'nden, va. irr. (h.) obwinąć, okręcić, obwić; -wi'rken, va. sprawić, załatwić, zrządzić, przyśpieszyć; wyrobić; (Verkauf) przedaż czego załatwić;

Bewi'rkung, f. sprawienie, zrządzenie; -wi'rthen, va. (Jmdn.) częstować, przyjąć, ugościć kogo; -wi'rthschaften, va gospodarować na czém; -thschaftung, f. zagospodarowanie; -wi'rthung, f. częstowanie; -wi'tzeln, va. dowcipkować z czego.

Bewoh'nbar, a. mieszkalny; -woh'nen, va. zamieszkać; zamieszkiwać; bewohnt osiadły; Bewoh'ner, m. mieszkaniec; -woh'nerin, f. mieszkanka; -woh'nung, f. mieszkanie.

Bewö'lben, va. Bk. posklepić; przysklepić; -wö'lken, va. zaćmić, zasępić; bewölkt pomglisty; chmurny; zachmurzony.

Bewu'nderer, m. dziwiciel; podziwiający; -wu'ndern, va. dziwić się czemu od. nad czém; dziwować się czemu, nad czém; -rnswerth, s. -rungswürdig; -nderung, f. zadziwienie; podziwienie; von — ergriffen werden podziwianiem być zjętym; -derungswürdig, a. zadziwiający; cudny; podziwienia godny.

Bewu'rf, m. Bk. (an Wänden) obrzucenie.

Bewu'rzeln (sich), vr. (h.) wkorzenić się; zapuścić korzeń.

Bewu'ßt, a. wiadomy, powiadomy, znany, znajomy; er war sich seiner selbst nicht mehr — nie był w sobie przytomny; auf bewußte Weise wiadomym sposobem; es ist mir wohl —, daß 2c. dobrze pamiętam, że itd.; -wu'ßtlos, a. bezprzytomny, bezpamięci, bezpamiętny; -wu'ßtlosigkeit, f. zapamiętałość, bezpamiętność, nieprzytomność; -wu'ßtsein, n. wiadomość o sobie; wiedza; odezwa wewnętrzna; poczuwanie się do czego; (Besinnung) przytomność; das — verlieren wpaść w bezprzytomność.

Bey, m. Stw. bej (tytuł w państwie Tureckim); (Dey), Stw. Dey.

Beza'hlbar, a. dający się zapłacić; Bezah'len, va. zapłacić, płacić, wypłacić, opłacać; (vergelten) zapłacić, oddać wet za wet; (zu theuer) przepłacić; bezahlte Schuld zapłacony dług; -zah'ler, m. płacący długi; płatca, płajca; -zah'lung, f. płacenie, zapłacenie; (bezahltes Geld) zapłata, odpłata.

Bezäh'mbar, a. dający się poskromić, ugiąć, pohamować; -mbarkeit, f. możność poskromienia, itd.; -zäh'men, va. ogłaskać, oswoić; okrócić; Bezäh'mung, f. oswojenie; pohamowanie; -zau'bern, va. oczarować; (hinreißen) zaczarować, oczarować; bezaubernd czarujący, uroczny;

bezaubert oczarowany, zachwycony, urzeczony; **Bezau'berung**, *f.* zaczarowanie; urok, zachwycenie.

Beze'chen, *va.* upoić, spoić kogo; (sich) upić się; **Bezei'chnen**, *va.* nacechować; (kenntlich machen) naznaczyć; wytknąć; **-zei'chnung**, *f.* naznaczenie, oznaczenie; oznaka; znak; **Bezei'gen**, *va.* okazać, oświadczyć; **-zei'gung**, *f.* oświadczenie; okazanie.

Bezeu'gen, *va.* świadczyć, poświadczyć; **-zeu'gung**, *f.* zaświadczenie; **-zeu'gungs-eid**, *m. Rw.* przysięga stwierdzająca świadectwo; **-zi'chtigen**, *va.* (Jmdn.) winować, posądzać kogo o co; **-zi'chtigung**, *f.* posądzanie, obwinianie.

Bezie'hen, *va. irr.* (h.) (bedecken) naciągnąć; nawłóczyć; (Haus) wprowadzić się w dom jaki; (Lager) obóz rozłożyć; (Messen) jarmarki odwiedzać; (Geldsumme erhalten) odebrać pieniądze; (Waaren) brać towary skąd; (sich auf etwas) odwoływać się na co od. do czego; odnosić się; er bezieht Alles auf sich on wszystko do siebie stosuje; (sich beziehend) względny, odnośny; beziehendes Fürwort zaimek względny; **-zie'hung**, *f.* powleczenie, obciągnienie; wniście w co; stosunek; wzmianka, wzgląd; mit Jmdm. in — stehen mieć stosunki z kim; in dieser — w tym względzie; pod tym względem; **-hungsweise**, *ad.* odnośnie; względnie; ze względu na co.

Bezi'ffern, *va.* cyframi oznaczyć; **-zi'ffert**, *pp.*: -ter Rückstand zaległość obliczona.

Bezi'rk, *m.* cyrkuł, obwód; **-zi'rken**, *va.* określić; **Bezi'rks-**, *a. Geog. Stw.* powiatowy; okręgowy; **Bezi'rks-Behö'rde**, *f.* władza powiatowa; **-zi'rks-Geri'cht**, *n. Stw.* Sąd powiatowy; **Bezi'rks-Hauptmannschaft**, *f. Stw.* starostwo powiatowe; **-zi'rks-Vorsteher**, *m. Stw.* naczelnik obwodu, okręgu.

Bezoa'r, **-zoa'rstein**, *m.* bezoar (kamień).

Bezo'gen, *pp.* obciągnięty; **-gener**, *m. H.* trasat; przekazany.

Bezü'chtigen, s. Bezi'chtigen.

Bezu'g, *m.* (Verhältniß) ściąganie się; odezwa; (worauf — haben) ściągać się, odnosić się; in — auf etwas względem czego; (Ueberzug) powłoka; von Saiten garnitura strun, strój; Bezüge von Gehältern, Geldern pobierane dochody.

Bezü'glich, *a.* względny; odnośny; —, *ad.* względny, odnośnie; **-zu'gnahme**, *f.* odniesienie się do czego; mit — auf etwas z odwołaniem się do czego.

Bezu'pfen, *va.* oskubać; wyskubać; **Bezwa'cken**, *va.* uskubać, obedrzeć co; **Bezwe'cken**, *va.* za cel mieć; (Schuhwerk) ćwiekami oder kołkami przybić, obić; **-zwei'feln**, *va.* wątpić o czém; powątpiewać; **-zwi'ngbar**, **-zwi'nglich**, *a.* mogący być zwalczonym; **-zwi'ngen**, *va. irr.* (h.) przemódz, przemagać; pokonać; sich — przezwyciężyć się; **-nger**, *m.* przezwiężca; pogromca; **-ngung**, *f.* przemaganie, zwyciężenie, uskromienie.

Bi'bel, *f.* biblia, biblja; pismo święte; **Bi'bel-**, *a.* biblijny; **-belanstalt**, *f.* instytut biblijny; **-belausdruck**, *m.* wyraz biblijny; **-belbewei's**, *m.* dowód z biblji wzięty; **Bi'belfest**, *a.* biegły w biblji; **-belgesellschaft**, *f.* towarzystwo biblijne; **-belkunde**, *f.* biblistyka; **-belku'ndiger**, *m.* biblista; **Bi'belle'ser**, *m.* czytelnik biblji; **-lstelle**, *f.*, **-lvers**, *m.* miejsce biblijne, z biblji wzięte; **-lwerk**, *n.* biblia z przypiskami, z komentarzami; biblia w kilku językach.

Bi'ber, *m. Ng.* bóbr; **Bi'ber-**, *a.* bobrowy; **-berbau**, *m.* bobrownia; **-berfell**, *n.* bobrowa skóra; **-berfett**, *n.* sadło bobrowe; **-bergeil**, *n.* strój bobrowy; esencja bobrowa; **-berhaar**, *n.* włos bobrowy; kastor; von, aus — kastorowy; **-berhund**, *m.* jamnik na bobry; **-berjagd**, *f. Jäg.* polowanie na bobry; **-berjäger**, *m.* bobrownik; **-berklee**, *m. Ng.* bobrek trójlistny.

Biberne'll, *f. Ng.* biedrzeniec.

Bi'bernetz, *n. Jäg.* sieć na chwytanie bobrów; **Bi'berratze**, *f. Ng.* bobroszczur; **-berschwanz**, *m.* ogon bobrowy.

Bibliogra'ph, *m. Litt.* bibliograf; **-bliographie'**, *f.* bibliografja; **-gra'phisch**, *a.* bibliograficzny.

Bibliothe'k, *f.* biblioteka, księgozbiór; **-bliothe'k-**, **-bliothe'ken-**, **-bliothe'ks-**, *a.* biblioteczny; **-bliotheka'r**, *m.* bibliotekarz, księg dozórca; **-bliothekaria't**, *n.* bibliotekarstwo. [*m.* biblista.

Bi'blisch, *a.* biblijny; biblieczny; **Bibli'st**,

Bi'ckbeere, *f. Ng.* borówka czernica.

Bi'cke, *Zm. etc.* bika; dziobas, oskarda, oskard; (Hohlaxt) przysiek; **Bi'cken**, *va.* dziobać.

Bie'der, *a.* rzetelny; poczciwy; **Bie'derherzig**, *a.* dobroduszny; **Bie'derkeit**, *f.* **-dersinn**, *m.* poczciwość, rzetelność; **-dermann**, *m.* człowiek poczciwy, poczciwiec.

Bie'ge, *f.* przegub, przegięcina; **-geisen**, *n. Mech.* zaginacz; **Bie'gen**, *va. irr.* (h.) giąć co, nagiąć; (krümmen) naginać, nachylić; sich — kłaniać się, zwijać się; sich vor Jmdm. schmiegen u. — müssen, *ulegać, płaszczyć się przed kim; gebogen nachylony, zgięty, krzywy; —, *n.* gięcie, zgięcie; **-gsam**, *a.* giętki; gibki; (folgsam) powolny; **-gsamkeit**, *f.* giętkość, gibkość; **-gung**, *f.* zgięcie, zginanie, zwrót; krzywienie się.

Bie'nchen, *n. dim.* pszczółka; **Bie'ne**, *f.* pszczoła; **-nenbeu'te**, *f.* barć; dzianka; **Bie'nenbrod**, *n.* miód z woszczynami; **-nenbrut**, *f.* młody rój pszczół; **-nenfalk**,

m. Ng. pszczołojad; -nenfänger, -nenfraß, -nenfresser, m. Ng. żołna; -nenfeind, m. nieprzyjaciel pszczół; Bie'nenfreund, m. przyjaciel od. miłośnik pszczół; Bie'nengarten, m., s. Bie'nenhaus; -nengeier, m., s. Bie'nenfalk; -nenhaus, n. pasieka, pszczelnik, ulownica; Bie'nengärtner, m. pasiecznik; -nenharz, n. zasklep; -nenhaube, -nenkappe, f. sitko od pszczół chroniące; -nenkitt, m. pierzga; klej pszczoli; -nenklee, m. Ng. koniczyna łąkowa, łażąca; -nenkönig, m., Bie'nenkönigin, f. (Weisel), Ng. matka pszczół; maciora; -nenkorb, m. koszka pszczół; pudło na pszczoły; -nenreich, a. bogaty w pszczoły; Bie'nensaug, m. Ng. jasnotka; -nenscheibe, f. Ng. węza; susz; -nenschwarm, m. rój pszczół; -nenspecht, m. Ng. dzięcioł; -nenstachel, m. żądło pszczoły; Bie'nenstand, m. pszczelnik; -nenstich, m. ukąszenie pszczoły; -nenstock, m. ul; pieniek; ul pszczelny; -nenvater, -nenwärter, m. pszczelarz; pasiecznik; bartnik; Bie'nenwolf, m. Ng. pszczołojad; -nenwurm, m. Ng. czerw; -nenwuth, f. szaleństwo; -nenzelle, f. komorka pszczoły; -nenzucht, f. pszczelnictwo; bartnictwo; Bie'nenzüchter, m. pszczelarz.

Bier, n. piwo; (brauen) piwo warzyć; (doppeltes) dubeltowo piwo; Bier-, a. piwowy; -rbank, f. ławka piwna; szynk piwa, szynkownia; -rbaß, m. *bas (niski i mocny, ale) ostry i chrapliwy; -rbedarf, m. piwo potrzebne; Bie'rbottig, m. kadź; Bie'rbrauer, m. piwowar; -rbrauer-, a. piwowarski; -rbrauerei', f. piwowarstwo, browar; Bierbrauerei-, a. piwowarski; -rbrauerin, f. piwowarka; -rbrauers-, a. piwowarski; -rbruder, m. piwosz; kolega karczemny; -ressig, m. ocet piwny; -rfaß, n. kadź na piwo; beczka piwna; Bie'rfiedler, m. iron. rzępoła; skrzypek, karczemny muzyk; -rflasche, f. butelka, flasza na piwo; -rgela'g, n. hulanka przy piwie; -rgeld, n. (pieniądze) na piwo; -rglas, n. szklanka (od piwa); -rhahn, m. kurek; Bierhaus, n. dom piwny; -rheber, m. liwarek do ściągania piwa; -rhefen, f. pl. drożdże piwne; -rkalteschale, f. kalteszon z piwa; birambrot; Bie'rkanne, f. dzban, dzbanek od piwa; -rkeller, m. piwnica (na piwo); -rkrug, m. dzban od piwa; kufel; -rmaaß, n. miara do piwa (t. j. garniec, kwarta); -rpilz, m. Ng. komorczak; drożdżownik; -rprobe, f. próbowanie piwa; -rrausch, m. szum z upicia się piwem; -rsäufer, m. żłopacz piwa, piwożerca; -rschank, m. szynk; Bie'rschau, f. rewizja piwa; -rschenk, m. s. Bie'rwirth; -rschenke, f. szynkownia, karczma; Bie'rschröter, m. robotnik beczki z piwem spuszczający w piwnicy; -rsteuer, f. Stw. czopowe podatek od piwa; -rsuppe, f. Kk. gramatka z piwa; piwo grzane; -rtrinker, m. piwosz; -rverkauf, m. przedaż piwa; -rwirth, m. szynkarz; -rwürze, f. dobierek; -rwisch, m., -rzeichen, n. (Merkmal eines Bierhauses) wiecha piwna; kręgiel; -rzwang, m. przymus brania piwa z pewnego miejsca.

Bie'stbutter, f. Ldw. masło z ziary; -stmilch, f. siarka; młodziwo.

Bie'ten, va. irr. (h.) podać, podawać; oświadczyć (cenę); ofiarować (rękę); (Trotz) zuchwale się komu stawić; sich Alles — lassen, *wszystko przyjąć, wszystko znieść cierpliwie; (Jmdm. die Spitze) odpór dawać, równać się; podołać, wskórać z kim; (anwünschen) mówić, życzyć; (anbieten) ofiarować, postąpić, dawać; (etwas feil) wystawić na przedaż; —, a. podanie, podawanie; oferta; Bie'ter, m. licytator; licytujący. [dwójżeniec.

Bigamie', f. dwójżeństwo; -gami'st, m. Bigo'tt, a. bigot, przesadnie nabożny. der Bigotte świętoszek; die — świętoszka; -gotterie', f. świętoszczyzna, zabobonność;

Bijouterie', f. ozdoba z drogich kamieni; (Waare) towar jubilerski; jubilerszczyzna; -joutie'r, m. jubiler.

Bi'lchmaus, f. Ng. pilch; bielka popielica; -lchpelz, m. bielina.

Bild, n. obraz, wyobrażenie; portret, obrazek; -ldchen, n. dim. obrazek; -lden, va. kształtować, formować; gebildeter Mensch człowiek wykształcony, światły; (für die Welt) sposobić do świata; (abbilden) utworzyć, wyobrazić, formować; bildend plastyczny; kształcący; Bi'lder-, Bild-, a. obrazowy; -dera'nbeter, m. obrazomódlca; -ldera'nbetung, f. obrazomódlstwo; -derbi'bel, f. Litt. biblia z obrazami; -derblende, f. nisza na obraz, framuga; -derbu'ch, n. książka z obrazami oder z obrazkami; -derdie'nst, m. cześć obrazów; obrazomódlstwo; -derfi'bel, f. elementarzyk z obrazkami; -derfreund, m. lubownik, amator obrazów; dergallerie', f. galerja obrazów; -derhandel, m. handel obrazami, kopersztychami; Bi'lderhändler, m. handlujący obrazami; obraźnik; -derkram, m. kram obrazów; -derkrämer, m. kramarz obrazów; Bi'lderreich, a. bogaty w obrazy; *obfitujący w przenośnie, w obrazy; -dersaal, m. sala z obrazami; -derschrift, f. hieroglif; hieroglifik; Bi'ldersprache, f. mowa przez postacie; -derstreit, m. Kg. Gsch. spór o cześć obrazów; -derstürmend, a. obrazoburczy; -derstürmer, m. obrazoburca, obrazoburzca; -derstürmerei', f. Gsch. obrazobórstwo; -derverehrer, m. czciciel obrazów; -derverehrung, f. cześć obrazem oddawana; -derwelt, f. świat

w obrazkach przedstawiony; =dformer, m. plastyk; =dgießer, m. giser; obrazolej; =dgießerku'nst, f. sztuka lania obrazów; =dgraber, m. (Graveur) rytownik; =dgraberku'nst, f. rytownictwo; =dhauer, m. snycerz, rzeźbiarz; =dhauer=, a. snycerski; =dhauerarbeit, f. rzeźba; snycerska robota; =rkunst, f. rzeźbiarstwo; snycerstwo; =rschule, f. szkoła rzeźbiarska; =rwerkstatt, f. snycornia.

Bi'ldlich, a. figuralny; obrazowaty; —, ad. pod postacią jaką, przenośnie, obrazowo; — vorstellen figurować; =ldner, m. (des Geistes), *kształciciel, ten co kształci; *nauczyciel; =dnerin, f. kształcicielka; =ldniß, n. obraz, konterfet, wizerunek; =ldsam, a. dający się obrabiać, kształcić; *gibki; Bi'ldsamkeit, f. zdolność wykształcenia się; =dsäule, f. (Statue) posąg; =dschnitzer, m. snycerz; rzeźbiarz; =dschnitzerei, f. rzeźbiarstwo; =dschön, a. piękny jak obraz; prześliczny; =dseite, f. strona odwrotna (w pieniądzu); =dstecher, m. sztycharz; =dstecherkunst, f. sztycharstwo; =dstein, m. obrazkowiec.

Bi'ldung, f. kształcenie, ukształcenie; (des Gesichtes) skład twarzy; (geistige Vorzüge) wykształcenie, uprawa; (äußere), *ogłada, wyszkołowanie się; musztra, polor; =dungsanstalt, f. zakład od. instytut edukacyjny; Bi'ldungsfähig, a. zdolny do kształcenia się; =gsfähigkeit, f. zdolność kształtowania się; =dungsstufe, f. stopień wykształcenia; =dungstrieb, m. popęd, dażność do wykształcenia; =dwerk, n. ozdoby snycerskie.

Billa'rd, n. bilar; (spielen) grać w bilar; Billa'rd=, a. bilarowy; =rdi'ren, vn. (h.) dwa razy trącić w bilę, albo dwie bile naraz potrącić; =rdkugel, f. bila; kula bilarowa; =rdspiel, n. gra w bilar; =rdspieler, m. gracz w bilar; =rdzimmer, n. bilar, pokój bilarowy; sala bilarowa.

Bille't, n. bilet, kartka, karteczka.

Bi'llich, m. Ng. suseł; pilch; koszatka.

Bi'llig, a. słuszny; sprawiedliwy; (Preis) pomierny; tani; skromny; es ist —, daß ich rc. słuszna to, sprawiedliwa to, żebym itd.; billige Forderung słuszne żądanie; =lligdenkend, a. względny; Bi'lligen, va. pochwalić, aprobować, uchwalić; (bewilligen) zezwolić na co; =lligkeit, f. słuszność; sprawiedliwość; (der Waaren rc.) taniość, pomierność (towarów, itd.); nach Recht und — wedle prawa i słuszności; =lligung, f. aprobacja, zezwolenie.

Billio'n, f. Rk. bilion.

Bi'lsenkraut, n. Ng. lulka; lulek; (schwarzes) lulka pospolita; szalej blekot.

Bi'mbaum, int. bimbą! —, n. iron. ustawiczne dzwonienie; Bi'mmeln, vn. iron. ustawicznie dzwonić.

Bi'msen, va. Zm. polerować żużlą kamienną.

Bi'msstein, m. Ng. pumex; żużel kamienna; Bi'mssteinartig, a. żużelowatokamienny.

Bin (ich bin), præs. irr. v. Sein.

Bi'ndart, f. Zm. bindas; =ndbalken, m. Zm. Bk. siestrzeń, siostrzan; Bi'ndband, s. A'ngebinde; Bi'nde, f. binda, nawiązka; Hlk. (Verband) bandaża, obwiąsło, szarpa, przepaska; =ndebalken, m. Bk. trama; bierzmo; radsłupie; =ndehaut, f. (des Auges), Zk. spojówka; =ndemittel, n. spoiwo; zlepiszcze; Bk. cement.

Bi'nden, va. irr. (h.) wiązać, związać; (an etwas) przywiązać, uwiązać; (Buch) oprawić książkę; (Tonne) pobić obręczami beczkę; gebundene Noten, Tk. nóty wiązane, ligowane; (Garben) snopy wiązać; (Kränze) wieńce wić; gebundene Rede wiązana mowa (wierszami); (sich) wiązać się; (durch Versprechen) związać się obietnicą; —, n. związanie; oprawa; Bi'nder, m. wiązarz; (Böttcher) bednarz; =nderlohn, n. zapłata od pobicia beczki, wiadra itd.; =ndestein, m. Bk. kamień przewiężny; =ndestrich, m. Spl. łącznik; =ndewerk, n. Bk. szachulec; wiązarek; związarka; =ndewerkswand, f. Bk. ściany drewniane; =ndewort, n. Spl. spojnik; =ndezeichen, n. łącznik; =ndezeug, n. sztuciec cyrulicki na rany; Bi'ndfaden, m. szpagat, sznureczek; Bi'ndfadenrolle, f. sztuczka szpagatu; =ndung, f. związanie, spajanie; =ndungsstoff, s. Bi'ndemittel; =ndweite, f. Ng. witwina.

Bi'ngelkraut, n. Ng. szczyr.

Bi'nnen, præp. (Dativ): w; we; za; w ciągu; — dieser Zeit w tym przeciągu czasu; (einer Stunde) w przeciągu jednéj godziny; =nnengewässer, n. Geog. wody śródziemne; =nnenhandel, m. H. wnętrzny handel; =nnenland, n. Geog. wnętrzne kraje; środzina; =nnenmeer, n., =nnensee, m. jeziora środziemne; =nnenmühle, f. młyn śród miasta znajdujący się; =nnenstadt, f. miasto w środku krajów; Bi'nnenverkehr, s. Bi'nnenhandel; =nnenwasser, n. woda w środku tamy, od. grobli będąca.

Bi'nse, f. Ng. sitowina; ritnik, rogoż; =nsende'cke, f. mata z sitowia; =nsengra's, n. Ng. sitowina błotna; sitowie błotne; błotnica pospolita; =nsenkorb, m. koszałka; =nsenmatte, f., s. Bi'nsendecke; =nsenmattenverfe'rtiger, m. rogożnik; =nsenfänger, m. Ng. sitowiec-pliszka; =nsenseide, f. Ng. wełnianka wielokłosowa; Bi'nsicht, a. Ng. sitowiasty; Bi'nsig, a. sitowiem zarosły.

Biogra'ph, m. życiopis; biograf; =graphie', f. biografia; żywot; opis życia; Biogra'phisch, a. biograficzny.

Bi'rke, f. Ng. brzoza; (gemeine, weiße) brzoza zwyczajna, od. pospolita; brzózka;

-rken, *a.* brzozowy; -rkenbusch, *m.* brzezina; -rkengehölz, *n.* brzezinka, brzeźniak; -rkenholz, *n.* drzewo brzozowe; -rkenkätzchen, *n. Ng.* baśka; -rkenrinde, *f.* kora brzozowa; -rkensaft, *m.* oskoła; jaskoła; -rkentheer, *m.* dziegieć; -rkenwald, *m.* brzezina; las brzozowy; -rkenwasser, *n.* oskoła, sok brzozowy.

Bi'rkhahn, *m. Ng.* cietrzew; -rkheher, -rkhäher, *m. Ng.* kraska; -rkhe'nne, *f.*, -rkhuhn, *n. Ng.* cieciorka; -rkwild, *n. Jäg.* cietrzew i cieciorka; -rkwurzel, *f. Ng.* drzewianka prosta; siedmlist.

Birn, **Bi'rne**, *f. Ng.* gruszka; wilde —, *Ng.* gruszka leśna; **Bi'rnbaum**, *m. Ng.* gruszkowe drzewo; (Stadt im Posenschen), *Geog.* Międzychod; **Bi'rnbaum-**, *a.* gruszkowy; -rnbaumholz, *n.* drzewo gruszkowe; **Bi'rnförmig**, *a.* gruszkowaty; -rnmost, *m.* gruszecznik; -rnmus, *n. Kk.* kompot z gruszek; -rnperle, *f.* perła podługowata; **Bi'rnsaft**, *n.* sok z gruszek; -rnschale, *f.* łupina z gruszki; -rnstiel, *m.* szypułka, korzonek gruszki; -rnwein, s. Bi'rnmost.

Bis, *ad.* aż do; aż po; — jetzt aż dotąd; — heute aż do dziś dnia; — morgen aż do jutra; — hierher aż dotąd; — dorthin aż tam; — gegen Mitternacht aż ku północy; — an das Knie aż po kolana.

Bis, *conj.* aż; dopóki nie; bleibe so lange hier, — es aufgehört hat zu regnen pozostań tu, aż deszcz padać przestanie.

Bi'sam, *m. Ng.* piżmo; -sama'pfel, *m. Gtn.* jabłko piżmowe; -sama'rtig, *a.* piżmowaty; -sambü'chse, *f.* balsamiczka na piżmo; -samgeru'ch, *m.* zapach piżmowy; -samkäfer, *m. Ng.* kózka; piżmowiec; -samkatze, *f. Ng.* kot zybet; -samkö'rner, *n. pl.* piżmowe ziarnka; -samkraut, *n.*, -sampa'ppel, -sampflanze, *f. Ng.* piżmowe ziele; piżmaczek; -samratze, *Ng.* bobroszczur; -samschwein, *n.*, -samthier, *n. Ng.* piżmowiec.

Bi'schen (ein), *n.*, s. Bi'ßchen.

Bi'schof, *m. Kg.* Biskup; (griechischer) władyka; (Getränk) biszof, oranżada; -schöflich, *a. Kg.* biskupi; -schofshut, *m.*, -schofsmütze, *f. Kg.* infuła, czapka biskupia; -schofsmantel, *m.* płaszcz biskupi; -schofssitz, s. Bi'sthum; -schofssta'b, *m.* pastorał, laska biskupia; -schofswürde, *f. Kg.* biskupstwo.

Biscui't, *n.* biszkokt, sucharek.

Bishe'r, *ad.* aż dotąd; póty, do póty; -she'rig, *a.* dotychczasowy; dotąd były.

Bishie'her, *ad.* dopóty, dotąd.

Bi'smuth, s. Wi'smuth.

Biß, *m.* ukąszenie; ugryzienie; (eines tollen Hundes), *Hlk.* ukąszenie wściekłego psa; (Verwundung) rana.

Bi'ßchen, *n.* kąsek, troszka; er liebt gute —, *lubi smaczne kąski; —, *ad.* (ein wenig) trochę; troszkę; troszeczkę; krta; er kann ein — Polnisch umie trochę po polsku.

Bi'ssen, *m.* kęs; kąsek; sztuczka; kawałeczek; keinen — Brod 2c. haben nie mieć co do gęby włożyć; schmale — essen, *cienko żyć; -nweise, *ad.* kąskami; po kawałeczku.

Bi'ssig, *a.* zajadły.

Bi'ßwunde, *f.* rana z ukąszenia.

Bi'sthum, *n. Kg.* biskupstwo; -sthumsverwe'ser, *m. Kg.* zarządzca biskupstwa.

Biswei'len, *ad.* czasem; niekiedy.

Bi'ttbrief, *m.* suplika; prośba; **Bi'tte**, *f.* prośba; eine — an Jmdn. thun prośbę do kogo zanosić, czynić; Jmds. — erhören wysłuchać czyjéj prośby; Jmds. — abschlagen odmówić czyjéj prośbie; **Bi'tten**, *va. irr.* (h.) prosić, upraszać; (Jmdn. um etw.) prosić kogo o co; (Jmdn. zu Mittag) prosić kogo na obiad; (um Verzeihung) przeprosić, przepraszać kogo; zu Gott — modlić się do Boga i prosić go.

Bi'tter, *a.* gorzki, cierpki; (werden) gorzknąć; (schmerzhaft), *gorzki, boleśny, przykry; (Vorwürfe) uszczypliwe od. ciężkie zarzuty; -tterbier, *n.* gorzkie piwo; Zerbster — Serwetskie piwo; -tterböse, *a.* mocno rozgniewany; rozjadły; -tterbrunnen, *m. Hlk.* źródło gorzkie; gorzka woda; -ttererde, *f. Ng.* magnezja; -tterholz, *n. Ng.* kwasja; -tterkeit, *f.* gorzkość, gorycz, rozjątrzenie; -tterlich, *a.* gorzkawy; (weinen) rzewnie od. rzewliwie płakać; sich — beklagen rzewnie się użalać; -tterling, *n. Ng.* redest pieprzny, od. ostrogorzki; -ttersalz, *n.* sól gorzka; sól angielska; -tterstoff, *m. Schdk.* kwasyna; **Bi'ttersüß**, *a.* słodko gorzkawy; -tterwasser, *n. Hlk.* gorzka woda; -tterwein, *m.* wino piołunkowe; -tterwurz, *f. Ng.* goryczka.

Bi'ttlich, *ad.* prosząc; z prośbą; przez prośbę; proszącym sposobem; (einkommen) podać do kogo z prośbą; **Bi'ttschrift**, *f.* petyjca; prośba na piśmie; eine — einreichen podać notę; prośbę zanosić; **Bi'ttsteller**, *m.* suplikant, proszący; -stellerin, *f.* suplikantka; -ttweise, *ad.* za prośbą, prosząc; — angehen udać się do kogo z prośbą.

Bivoua'c, -voua'k, *n. Kw.* biwak, warta w nocy pod gołém niebem; -vouaki'ren, *vn.* (h.) *Kw.* biwakować. [otwarte.

Bla'chfeld, *n.* płaszczyzna; równina; pole

Bla'ckfisch, *m. Ng.* czernica; -ckfischbein, *n. Mal.* sepia.

Bla'ffen, *vn.* (h.) poszczekiwać.

Blä'hen, *va.* nadymać, wzdymać; (sich) nadymać się czém; dąć się czém; -hung, *f.* nadymanie, wzdymanie; wzdęcie, nadęcie; (Wind) wiatr; (verursachen) sprawiać wiatry

Blami'ren, *va.* osławić, obmawiać; hańbić.
Bla'nco, Bla'nko, *ad.*: in — lassend od. gelassen, *H.* niezapisano; niewypełniono; **Bla'nco-Gi'ro, Bla'nko-Indossame'nt**, *n. H.* indos niewypełniony; **Bla'nco-U'nterschrift**, *f.*, **Blanke't, Blanque't**, *n. H.* blankiet; podpis na próżnéj karcie.
Blank, *a.* (weiß) biały; czysty; goły; -ker Wein białe wino; -kes Gold, Silber czyste złoto, srebro; — machen czyścić, chędożyć; — werden czyścić się; (nackt, bloß) nagi, goły; — ziehen dobyć pałasza, szpady.
Bla'nkscheit, *n.* brykla.
Blä'schen, *n. dim.* bąbel, pęcherzyk; **Bla'sdruckwerk**, *n. Mech.* maszyna hydrauliczna; **Bla'se**, *f.* bąbel, bańka na wodzie, dętka; (machen) bęblić; (auf der Haut) pęcherzyk, pryszczyk; -n ziehen pryszczyć; -**sebalg**, *m.* miech; -**sebaß**, *m. Tk.* fagot; -**sehorn**, *n. Tk.* trąba; rog do trąbienia; trąbka; -**seinstrument**, *n. Tk.* instrument dęty; **Bla'sen**, *va.* u. *vn. irr.* (h.) dąć, wiać, dmuchać, nadymać; (Trompete, Horn) grać na trąbie, trąbić; (Flöte) grać na flecie; (Glas) dąć szklane naczynia; (in's Ohr) podmuchnąć komu co; -**senei'dechse**, *f. Ng.* pęcherzowiec; -**senentzü'ndung**, *f. Hlk.* zapalenie pęcherza; -**sengang**, *m. Zk.* przewod pęcherzowy; -**senkrampf**, *m. Hlk.* kurcz pęcherza; -**senkrankheit**, *f. Hlk.* choroba pęcherza; -**senpflaster**, *n. Hlk.* wezykatorja; -**senschnitt**, *m. Hlk.* punkcja; -**senstein**, *m. Hlk.* kamień w pęcherzu; -**senstich**, *m. Hlk.* rznięcie pęcherza, punkcja; **Bla'senziehend**, *a.* pryszczący; -**senzieher**, *m. Ng. Hlk.* kantaryda; **Blä'ser**, *m.* dmuchacz; **Bla'serohr**, *n.* dmuchawka; świstuła; **Bla'sig**, *a.* bęblisty, bęblów pełen; pęcherzowaty, pryszczowaty.
Bla'sius, *m.* Felix, Błażej; * wiatr.
Blaß, *a.* (bleich) blady; (werden) zbladnąć; —, *ad.* blado; **Bla'ßäugig**, *a.* bladooki; -**ßblau**, *a.* bladoniebieski, niebieskawy; **Blä'sse**, *f.* bladość; (an der Stirn), *Ldw.* łysina, strzałka; odmiana, kwiatek; **Bla'ßgelb**, *a.* bladożółty; **Bla'ßgrün**, *a.* bladozielony; -**ßroth**, *a.* bladoczerwony.
Blä'ßhuhn, *n. Ng.* łyska; łysica.
Blatt, *n.* liść; listek; (Stück Papier) karta; strona, stronica; vom Blatte singen, spielen, *Tk.* śpiewać, grać z nót (nie z pamięci); die öffentlichen Blätter, *Litt.* pisma publiczne; **Blä'ttchen**, *n.* listek; karteczka, ćwiartka; **Bla'tten**, *va. Ldw.* listki obrywać; z liścia obrywać; -**ttentwickelung**, *f. Ntl.* ulistnienie.
Bla'tter, *f.* (Blase) krosta, pryszczyk; **Bla'ttern** (Pocken), *f. pl. Hlk.* ospa; (der Schafe), *Hlk.* ośpica; (impfen), *Hlk.* ospę szczepić; (bekommen), *Hlk.* dostać naturalnéj ospy; **Bla'tter-, Bla'ttern-**, *a.* (Pocken-), *Hlk.* ospowy.
Blä'tterblume, *f. Ng.* liściokwiat.
Blä'tterchen, *n. dim.* krostka, krostęczka; -**ttergebackenes**, *n. Kk.* ciasto francuskie, liściste ciasto; **Bla'tterngift**, *n. Hlk.* jadowita materja ospowa.
Blä'ttergold, *n.* malarskie złoto; płatkowe złoto.
Bla'ttergrube *rc.*, s. Bla'tternarbe.
Blä'ttericht, *a.* liściowaty; -**tterig**, *a.* liścisty, liściasty; listny; -**tterkohl**, *m. Ng.* jarmuż, łądok.
Bla'tternkrank, *a. Hlk.* chory na ospę, na krosty; **Bla'tterlymphe**, *f. Hlk.*, s. Bla'tterngift.
Blä'tterkuchen, *m. Kk.* liściste ciasto.
Blä'ttermagen, *m. Zk.* (Psalter) książki od. księgi wołowe.
Blä'ttern, *vn.* (h.) (im Buche) wertować w książce; szukać w książce; (sich) odłupywać się.
Bla'tternarbe, *f.* blizna; dziobatość; ospowatość; **Bla'tternarbig**, *a.* ospowaty, gradowaty; -**tterngift**, *n. Hlk.* jadowita materja ospowa; -**tterni'mpfung**, *f. Hlk.* szczepienie ospy.
Blä'tterpilze, *m. pl. Ng.* bedłki liściste; -**tterrose**, *f. Ng.* róża pryszczowata; -**tterreich**, *a.* liściasty, obfity w liście; -**tterschwamm**, *m.* bedłka liściowa; syrojeszka; -**tterstand**, *m. Ng.* listowie; -**ttertabak**, *m.* tytuń w liściach; -**tterteig**, *m.* ciasto listkowe, francuskie; -**tterweise**, *ad.* listkami; -**tterwerk**, *n.* liście.
Bla'ttgold, *n.* złoto w listkach, oder w listach; **Bla'tthüter**, *m. Bchdr.* kustosz; -**ttkohl**, *m. Gtn.* jarmuż; -**ttlaus**, *f. Ng.* mszyca roślinna; motylica; -**ttlos**, *n.* rozchodnik pospolity; wronie masło pospolite; —, *a.* bezlistny; -**ttmeta'll**, *n. Httk.* bity metal; -**ttnase**, *f. Ng.* straszydło; **Bla'ttseite**, *f.* strona, stronica (książki); -**ttsilber**, *n.* srebro płatkowe, srebro malarskie; -**ttständig**, *a. Ng.* wyrastający z końca liścia; -**ttstiel**, *m.* szypułka liścia; **Bla'ttvergoldung**, *f. Bchb.* pozłota, pozłacanie złotem malarskiém; -**ttversilberung**, *f.* posrebrzenie srebrem malarskiém; **Bla'ttweise**, s. Blä'tterweise; -**ttwender**, *m.* znak do karty w książce przylepiony; **Bla'ttzinn**, *n.* staniol; cyna płatkowa.
Blau, *a.* niebieski; błękitny; modry; (von Schlägen) siny; Jmdn. braun u. — schlagen sińców komu narobić; -er Fleck siniak; siniec; mit einem — Auge davon kommen, * z guzem ujść z czego; -en Dunst machen, * mamić; * tumanić; etwas — färben na niebiesko co ufarbować; der — Montag, * poniedziałek próżniacki; blauen Montag machen, * poniedziałkować; —, *n.* błękit; (des Himmels) błękit nieba; kolor niebieski; (zur Weißwäsche) krochmalik; -**äderig**, *a.* błekitnożyłkowaty; -**äugig**, *a.* modrooki; -**bart**, *m.* sinobro-

dy; -beere, *f. Ng.* (Heidelbeere) czernica, czarna jagoda; **Bläu'e**, *f.* błękitny kolor; błękit; -eisenerde, *f. Bw.* fosforan wapna; **Bläu'el**, *m.* kijanka; kłopadło; (am Dreschflegel) bijak; **Blau'en**, *vn.* (s.) niebieszczeć; **Bläu'en**, *va.* (schlagen) posinić, bić; klepać, trzepać; **Bläu'eln**, *va.* (Wäsche) bieliznę błękitno krochmalić, modrzyć; (sich) nabierać niebieskiego koloru.

Blau'ente, *f. Ng.* kaczka dzika; -farbe, *f.* szmelc, kobalt, farba błękitna; -farbenwerk, *n.* fabryka farby błękitnéj; -fuchs, *m. Ng. H.* marmurki; -fuß, *m. Ng.* sokoł raróg; -geblümt, *a.* w niebieskie kwiaty przystrojony; -grau, *a.* siny; szaroniebieski; **Blau'grün**, *a.* niebieski w zielone wpadający; -holz, *n. Ng.* kampesz, błękitne drzewo, brazylia; **Blau'kehlchen**, s. Blau'stelze; -kohl, *m. Gtn.* jarmuż granatowy; -krähe, *f. Ng.* kraska; **Bläu'lich**, *n.* błękitnawy, modrawy, niebieskawy; -ling, *m. Ng.* agatka; **Blau'maal**, *n.* siniec; -meise, *f. Ng.* sikora błękitna; -ofen, *m. Httk.* półwielki piec; -säure, *f. Schdk.* kwas pruski; -säurestoff, *m. Schdk.* sin; sinnik; -schecke, *f.*, -schimmel, *m.* koń jabłkowaty, bułany, masłowaty; -spath, *m. Ng.* lazulec; -specht, s. Blau'heher; -stein, s. Lasu'rstein; -stelze, *f. Ng.* błękitnopierś; -stoff, *m. Schdk.* cyanoród; cyanek; cyan; -strumpf, *m.* (Verräther) donosiciel, zdrajca; *iron.* (schriftstellerndes Frauenzimmer) autorka; -sucht, *f. Hlk.* sinica (choroba); -wasser, *n.* woda błękitna ob. modra.

Blech, *n.* blacha; -chabschnitt, *m.* obramek od blachy; **Ble'chen**, *va.* (zahlen) zapłacić, płacić; -chen, -chern, *a.* blaszany; -chhammer, *m.*, -chhütte, *f. Httk.* blacharnia, blachownia; -chschläger, *m.* blacharz; -chwaare, *f.* blaszany towar.

Ble'cken, *va.* (die Zähne) zęby pokazywać; zęby wyszczerzyć; zęby wystawić.

Blei, *n. Ng. Bw.* ołów; gehacktes — siekaniec; (Flintenkugel) kula; (Bleiloth) ołowianka; -abgang, *m.* żużel ołowiana; -ader, *f. Bw. Httk.* żyła ołowiana; -arbeit, *f.* rzeczy z ołowiu, odlewane; wyrobki z ołowiu; -rbeiter, *m.* ołownik; -artig, *a.* ołowiasty; ołowisty; -asche, *f.* popiół ołowiany; -auflösung, *f. Schdk.* rozczyn ołowiu.

Blei'ben, *vn. irr.* (s.) zostać, trwać; — lassen zostawić co, porzucić co, zaniechać czego; es bleibt dabei na tém się skończyło; (beharren) zostać, zostawać; bei Ehren — zachować swoję cześć; bleibe gesund! bywaj zdrów! zostań zdrów! die Uhr blieb stehen zegarek stanął, zastanowił się; stehen, sitzen, liegen — nie wstać; nieruszéć się z miejsca; stecken — (in der Rede) zajęknąć się; (übrig) pozostać; bleib' mir vom Leibe! precz odemnie! niezbliżaj mi się! (sterben) poledz; zginąć; (übrig) zostać jako reszta; —, *n.* zostanie; mieszkanie, byt; -ei'bend, *ppr.* (dauerhaft) trwały; nieodmienny, pewny; bleibender Wohnsitz stałe mieszkanie.

Blei'bergwerk, *n.* kopalnia ołowiu; -blatt, *n.* listek z ołowiu; **Blei'blech**, *n.* blacha ołowiana; -blumen, *f. pl. Bw.* treść ołowiana.

Bleich, *a.* blady; **Blei'che**, *f.* (Farbe) bladość; (Platz) blech; **Blei'chen**, *va.* bielić; blechować; —, *vn.* bladnąć; **Blei'cher**, *m.* blécharz; -cherin, *f.* blécharka; -cherlohn, -chlohn, *n.* zapłata od bielenia (płótna, wosku itd.); -chgelb, *a.* żółtawy; -chplan, -chplatz, *m.* bielnik, bléch; -chsucht, *f. Hlk.* blada choroba, blednica; -chsüchtig, *a.* blady; chory od blednicy; -chwiese, *f.* łąka, u któréj bielą płótno itd.

Blei'en, *va.* plombować; **Blei'ern**, *a.* ołowiany; **Blei'erz**, *n.* ołowiany kruszec; -essig, *m.* ocet ołowny; -farbe, *f.* kolor ołowiany; -farbig, *a.* ołowianego koloru; **Blei'feder**, *f.* ołówek; -gelb, *n.* blajgiel; blejgelb; farba malarska żółta z blejwasu palonego; -gewerk, *n.* fabryka naczyń i sprzętów ołowianych; -gewicht, *n.* waga ołowiana; -gießer, *m.* ołownik; -gießerei, *f.* ołownia; -glanz, *m.* kruszec ołowiany; -glätte, *f.* białokrusz, glejta; -grube, s. Blei'bergwerk; -haltig, *a. Bw.* ołów zawierający.

Blei'he, *f. Ng.* bleja; bielizna.

Bleihochofen, *m. Httk.* wysoki piec; -hütte, *f. Httk.* ołownia, ołowna huta; **Blei'icht**, *a.* ołowiasty, podobny do ołowiu; **Blei'ig**, **Blei'haltig**, *a.* ołowiany; -kalk, *m.* blejwas kremnitz; niedokwas ołowiu; -klotz, -klumpen, *m.* niezgrabny, nieruchawy drągal; -kolik, *f. Hlk.* kolka ołownicza; **Blei'kugel**, *f.* kula ołowiana; -loth, -maaß, *n.* blejczyk; ołowianka; -ofen, *m. Httk.* piec do topienia ołowiu; -recht, *a. Bk.* prostopadły; **Blei'rohr**, *n.*, -röhre, *f.* rura ołowiana; -salz, s. Blei'zucker; -schnur, *f.* ołowianka; pion; blejczyk; -schwer, *a.* ciężki jak ołów; -stift, *m.* ołowek; -stiftsrohr, *n.* futeralik na ołówek; nosiołówek; -stufe, *f. Bw.* podkop ołowiu; -wage, *f.* średwaga; modła; gruntwaga; -weiß, *n. Schdk. Mal.* blejwas; biel ołowna; -wurf, *m.* ołowianka; -zeichen, *n. H.* (Plombe) ołów; plomba; -zucker, *m. Schdk.* octan ołowiu; cukier ołowiany.

Ble'nde, *f.* kapturek; zasłona, zasłonidło, parawan; *Ng. Bw.* blenda; *Bk.* (blindes Fenster) fałszywe ob. ślepe okno; (Nische) framuga; framużka; **Ble'nden**, *va.* (h.) oślepić, zaślepić; razić, przerazić oczy, ćmić oczy; (bethören) omamić, tumanić; blendend jaskrawy; -weiß jaskrawo biały; -dfenster, *n. Bk.* zasłona przed oknem;

-dkugel, *f.* kula dymem ćmiąca; **-dla-te'rne**, *f.* latarnia ślepa; **-dleder**, *n.* kapturek; **-dling**, *m.* *Jäg.* bękart, mieszaniec; **-dung**, *f.* oślepienie, omamienie; **-dwerk**, *n.* mamidło, blask fałszywy; bałamuctwo.

Blessi'ren, *va.* ranić; *Kw.* plejserować, bleserować; **-ssi'rter**, *m.* ranny; raniony; **-ssu'r**, *f.* rana; plejser; blesura.

Blick, *m.* spojrzenie; wzrok; błysk, blask; auf den ersten — na pierwszy rzut oka.

Bli'cke, *f.* *Ng.* (Fisch) płotka, bielina.

Bli'cke, *m. pl.* *Mal.* wystawność (w malowaniu); **-cken**, *vn.* (h.) błysnąć, przezierać, patrzéć; sich — lassen dać się widzieć, pokazać się; błyszczéć; etwas — lassen dać co widzieć; **-ckfeuer**, *n.* dawanie znaku spaleniem prochu; **-ckgold**, *n.* *Bw.* blikgolt; **-cksilber**, *n.* *Bw.* blikzylber.

Blind, *a.* ślepy; niewidzący; fałszywy, pozorny; -der Lärm, *fałszywy alarm; — geboren ślepo urodzony; — laden, ślepo nabić (bez kuli); — werden oślepnać, ociemnieć; -des Glas ciemne szkło; **-ndarm**, *m.* *Zk.* ślepa kiszka, kątnica, kątna kiszka; **-ndekuh**, *f.*, **-ndekuhspiel**, *n.* mżyk; mżytek; — spielen grać w mżyka; **-nden-Institut**, *n.* instytut ślepych, niewidomych; **Bli'nder**, *m.* ślepy; **-ndfenster**, s. Ble'ndfenster; **-ndfisch**, *m.* *Ng.* bezoczek; **-ndgeboren**, *a.* ślepo urodzony; **-ndgläubig**, *a.* ślepo wierzący; **-ndheit**, *f.* ślepota; oślń; **-ndkohle**, *f.* *Bw.* węgiel nie dobrze wypalony; **-ndlings**, *ad.* ślepo; zamrużywszy oczy; na oślep; **-ndschleiche**, *f.* *Ng.* padalec; **-ndschuß**, *m.* ślepy nabój; **-ndthier**, *n.* *Ng.* ślepiec.

Bli'nken, *vn.* szklnić się; lśnić się; migać się, błyszczéć się.

Bli'nzelauge, *n.* mruczek; **-zeläugig**, *a.* blaskooki, migacz; **-nzen**, *vn.* (h.) mrugać; mrużyć oczy; migać; **-nzler**, *m.* mrugacz.

Blitz, *m.* *Ntl.* błyskawica, piorun; vom — erschlagen od pioruna uderzony; der — hat eingeschlagen piorun uderzył; der — seines Auges, *blask jego oczu; **-tzablei-ter**, *m.* *Ntl.* *Mech.* konduktor; przewodnik; piorunochron; **-tzblau**, *a.* siny; **Bli'tzen**, *vn.* (h.) błyskać, łyskać się; es blitzt błyska się; (glänzen, blank sein), *błyszczéć się; —, *n.* błyskanie, łyskanie; **-tzeseile**, **-sschnelle**, **-tzgeschwindig-keit**, *f.* szybkość błyskawicy; **-tzfeuer**, *n.*, **-tzstoff**, *m.* *Ntl.* elektryczność; **-tzkerl**, *m.* **gracz; raźny chłopek; **-tzmädel**, *n.* **graczka, raźna dziewka; **-tzrohr**, *n.* piorunek; **-tzschlag**, s. Do'nnerschlag; **Bli'tz-schnell**, *a.* jak błyskawica szybki; **Bli'tz-schnelle**, *f.* szybkość błyskawicy; **-tzstrahl**, *m.* piorun, piorunowy pocisk; **-tzzug**, *m.* (auf Eisenbahnen) pociąg błyskawiczny.

Block, *m.* blok; kloc; pień; pniak; więzienie; Jmdn. in den — legen, *w kij zamknąć kogo; Zinn in Blöcken (Block-zinn) cyna w świniach, w bryłach; **-cka'de**, *f.* *Kw.* *Sw.* blokhauz, blokuz, twierdza z bloków; **-cki'ren**, *Kw.* *Sw.* błokować, opasać; **-ckkeller**, *m.* piwnica pniakami sklepiona; **-ckmörser**, *m.* moździerz na klocu osadzony; **-cksrad**, *n.* koło z pnia wycięte; **-cksberg**, *m.* *Geog.* *Myth.* łysa góra; **-ckschiff**, *n.* *Sw.* okręt bateryjny, tratwa; **-cktaube**, *f.* grzywacz; **-ckwagen**, *m.* wóz na niskich grubych kołach, do ciężarów.

Blö'dauge, *n.* krótkiego wzroku; **Blö'de**, *a.* słaby, mdły, niedołężny; (schüchtern) nieśmiały, bojaźliwy, wstydliwy; blödes Gesicht słaby wzrok; *słaba głowa; **-dig-keit**, *f.* słabość, mgłość, niedołęzność; głupowatość; nieśmiałość, bojaźliwość; **-dsichtig**, *a.* słabego wzroku, niedowidzący; **-dsichtigkeit**, *f.* słabość wzroku; **-dsinn**, *m.* słabość umysłu, rozumu; głupowatość; *Hlk.* niedołęztwo umysłowe; **Blö'dsinnig**, *a.* upośledzony na umyśle; głupawy; niedołężny; **Blö'dsinnigkeit**, *f.* niedołężność; głupowatość.

Blö'ken, *vn.* (h.) beczéć, beknąć; —, *n.* bek, beczenie.

Blond, *a.* blond, płowy, bladożółtawy; **Blo'nder**, **Blo'ndin**, *m.*, blondyn; **-nde**, **-ndine**, *f.* blondynka; **Blo'nde**, *f.* *W.* (feinste Spitzen) blondyna (koronka); **-nd-haarig**, *a.* mający blond włosy; **-ndlo-ckig**, **-ndgelo'ckt**, *a.* mający blond loki; **-ndi'ne**, *f.* blondynka.

Blos, *ad.* tylko; jeno; jedynie.

Bloß, *a.* goły, otwarty, odkryty, nagi; mit -ßem Auge gołym okiem; mit -ßen Augen gołemi oczyma; in od. mit -ßem Kopfe z gołą głową; mit -ßen Füßen boso; bloße (leere) Worte, *gołe słowa; nackt u. bloß nagutenki; sich — geben goły bok oder słabość swoję pokazać, wydać się; bloßgestellt werden być narażonym na co; — sam, sam jeden; auf ein -ßes Gerücht na samę wieść; **Blö'ße**, *f.* nagość, obnażenie, gołota; *słaba strona, słabość; er kann kaum seine — bedecken ledwo ma nagość swoję czém pokryć; **Blö'ßen**, *va.* obnażyć; obnażać; odkrywać nagość; **-ßgebung**, **-ßstellung**, *f.* wystawianie na wszelkie nieprzyjemności.

Blü'hen, *vn.* (h.) kwitnąć, zakwitnąć; blühend kwitnący, bujny.

Blü'mchen, *n.* *dim.* kwiatek, kwiateczek; **Blu'me**, *f.* kwiat; (pflücken) kwiatki zrywać, zbierać; (abbrechen) urwać, zerwać (uszczknąć) kwiatek; —, *Jäg.* koniec ogona lisiego; **Blü'men**, *va.* kwiatami ozdobić; **Blu'menau'e**, *f.* błonie kwiatami zarosłe; **-menausstellung**, *f.* wystawa kwiatów; **-menbe'cher**, *m.* kielich kwiatowy; **-menbee't**, *n.* grzędka dla

kwiatów; grzęda kwiatów; =menblatt, *n.* listek kwiatowy; **Blu'menbrett**, *n.*, =menkasten, *m.* deska do kwiatów; =menbüschel, *m.* kiść kwiatowa; =menfabrika'nt, *m.* kwieciarz; kwietnik; =menfest, *n.* uroczystość kwiatowa; =menflor, *m.* stan kwitnienia kwiatów; =menflur, *f.* grzeda od. polko kwiatów; =menga'rten, *m.* sadek kwiatowy; ogródek kwiatowy; =mengefi'lde, *n.* błonie kwiatami zarosłe; **Blu'mengehä'nge**, *n.* girlanda, festony; **Blu'mengewä'chs**, *n.* roślina kwiecista; =mengewi'rk, *n.* wyszywanie w kwiaty; =mengö'ttin, *f. Myth.* Flora; bogini kwiatów; =menhändler, *m.* handlujący kwiatami; =menkelch, *m.* kielich kwiatowy; =menkenner, *m.* znawca kwiatów; kwiatoznawca; =menknospe, *f.* pączek kwiatowy; =menkohl, *m. Ng. Gtn.* kalafior; =menkorb, *m.* koszyk na kwiaty; =menkra'nz, *m.* wieniec z kwiatów; =menkrone, *f.* korona u kwiatka; =menlese, *f.* kwiatozbiór; zbiór kwiatów; =menliebhaber, *m.* lubownik kwiatów; =menliebhaberei', *f.* kochanie się w kwiatach; =menmaler, *m.* ten, co kwiaty maluje; =menmehl, s. Blu'menstaub; =menmonat, *m.* (Mai) miesiąc kwiatowy; =menpfad, *m.* droga kwiatami wysłana; =menreich, *a.* obfity w kwiaty; kwiecisty; —, *n.* królestwo kwiatów; **Blu'menschnörkel**, s. Blu'menzierrath; =mensprache, *f.* rozmowa przez kwiaty; =menständig, *a. Ng.* z kwiata wyrastający; =menstaub, *m. Ng.* pyłek kwiatowy; =menstau'bfäden, *m. pl. Ng.* pręciki roślin lub kwiatów; =menstengel, *m.* pręt, pręcik kwiatowy; łodyga; =menstickerei', *f.* sztuka haftowania kwiatów; =menstiel, s. Blu'menstengel; =menstrauß, *m.* bukiet z kwiatów, równianka; =menstück, *n.* kwatera kwiatów; *Mal.* miejsce w kwiaty pomalowane; =menthee, *m.* herbata z kwiatów; =mentopf, *m.* doniczka z kwiatami; =menwerk, *n.* robota kwiecista; wyrabianie w kwiaty; =menzeit, *f. Gtn.* czas kwietnienia kwiatów; =menzü'chter, *m.* chodujący kwiaty; **Blu'menzie'rrath**, *m.* kwiecista ozdoba; **Blu'menzucht**, *f.* hodowanie kwiatów; =menzwiebel, *f. Ng.* cebulka kwiatowa; **Blu'micht**, *a.* kwiatkowaty; podobny do kwiatu; nakształt kwiatu; **Blu'mig**, *a.* kwiecisty; pełen kwiatów; okryty kwiatami; **Blumi'st**, *m.* kwiatarz; kwiatolubnik; =mi'stisch, *a.* należący do hodowania kwiatów.

Blu'se, Blou'se, *f.* bluza.

Blut, *n. Zk.* krew; (lassen), *Hlk.* krew komu puścić; sein — vergießen krew przelać; aus edlem — entsprossen sein pochodzić z krwi szlachetnéj; (junges), *młoda krew; **Blu'tader**, *f. Zk.* żyła krwionośna; =tarm, *a* ubożuchny; goły; goły jak bies; *Hlk.* (krank) nie wiele krwi mający; =tauge, *n.* oko krwią podbiegłe; =tausleerung, *f. Hlk.* wypróżnienie krwi; odpływ lub upuszczenie krwi; =tauswurf, *m.* plucie krwią, wymiot ze krwią; =tbad, *n.* *rozlanie krwi, rzeź; =tbefle'ckt, *a.* krwią zbroczony; **Blu'tbrechen**, *n. Hlk.* krwotok, womitowanie krwią; =tbühne, *f.* (Schaffot) rusztowanie; kat; =tdurst, *m.* *pragnienie krwi; krwawożerność; **Blu'tdürstig**, *a.* krwi pragnący, krwawy; krwawożerny.

Blü'te, s Blü'the.

Blu'tegel, *m. Ng. Hlk.* pijawka; (ansetzen) przystawić komu pijawki; **Blu'ten**, *vn.* (h.) ciec; zakrwawić się; es blutet krew ciecze; die Nase blutet ihm krew mu z nosa ciecze; —, *n.* płynienie krwi; blutend krwawiący się; =tentzie'hung, *f.* upuszczenie krwi; =tergie'ßung, *f.* wylew krwi; =tfahne, *f.* chorągiew krwi rozlew zwiastująca; =tfarbe, *f.* kolor krwi; =tfarbig, *a.* krwiobarwny; =tfink, *m. Ng.* gił; =tfluß, *m.* krwotok; *Hlk.* hemoroidy, złota żyła; =tfremd, *a.* całkiem nieznany; **Blu'tgefäß**, *n. Zk.* naczynie krwionośne; =tgeld, *n.* *pieniądze krwawe; *Bibl.* zapłata krwi; =tgericht, *n.* sąd kryminalny; =tgerüst, *n.* rusztowanie; dziwadło; =tgeschwür, *n. Hlk.* sadzel, bolak; bolączka; wrzód krwawy; **Blu'tgier**, *f.* pragnienie krwi; =tgierig, *a.* krwi chciwy.

Blü'the, *f.* kwitnienie, kwiat, kwiecie; (der Jugend), *kwiecień młodości; =thenknospe, *f.* pąkowie, pączek; =thenstand, *m.* kwiatostan; =thezeit, *f.* czas kwitnienia, rozkwitu.

Blu'thochzeit, *f. Gsch.* jutrznia świętego Bartłomieja; **Blu'thund**, *m.* *krwiożérca; nienasycony krwi pijak; amerikanischer —, *Ng.* Amerykański brytan; =thusten, *m. Hlk.* kaszel krwawy, z wyrzucaniem krwi połączony; **Blu'tig**, *a.* krwawy, zakrwawiony, skrwawiony; **Blu'tigel**, s. Blu'tegel; **Blu'tjung**, *a.* młodziuchny; =tkora'lle, *f. Ng.* koral krwistego koloru przezroczysty; =tkuchen, *m. Hlk.* krew skrzepła na talerzu itd., placek; =tlassen, s. A'derlaß; =tleer, =tlos, *a.* bezkrewny; **Blu'tmaal**, *n.* siniec, siniak; =tmasse, *f.* masa krwi; =tmensch, *m.* krwiożérca; =tpfirsche, =tpfi'rsiche, *f. Ng.* brzoskwinia czerwona od. krwawa; =trache, *f.* pomsta krwi, za krew rozlaną; =trächer, *m.* pomściciel krwi (rozlanéj); **Blu'tregen**, *m.* krwawy deszcz; **Blu'treich**, *a.* krwisty; =treinigend, *a. Hlk.* krew czyszczący; **Blu'treinigung**, *f.* przeczyszczenie krwi; =trichter, *m.* sędzia kryminalny; =troth, *a.* czerwony jak krew; czerwoniuteńki; =trünstig, *a.* krwaworanny, sinokrwawy, skrwawiony; (werden) krwią zajść; (schlagen) zbić kogo na miazgę; =trünstigkeit,

f. krwią zajście, siniec; Bluts=, *a.*, f. Blu'tsverwandt; =tsauer, *a.* krwawocię-żki; —, *ad.* gorzko, krwawo; es sich — werden lassen, *krwawo pracować; Blu't-sauger, *m.* upiór; *pijawka, gnębiciel; =tschande, *f.* kazirodztwo, związek kazirodzki; =tschänder, *m.* kazirodziec, kazirodnik; =tschänderisch, *a.* kazirodny, kazirodzki; Blu'tschuld, *f.* wina za krwi rozlanie, morderstwo; zbrodnia; Blu't-schuldig, *a.* krwi winny; =tschweiß, *m.* *Hlk.* pot krwawy; =tsfreund, *m.* koligat, krewniak; pokrewny; Blu'tsfreundin, *f.* krewieński; =tsfreundschaft, *f.* pokrewieństwo, powinowactwo; =tspeien, *n.* *Hlk.* plucie krwią; =tstein, *m.* *Ng.* pomocnik; =tstillen, *n.* *Hlk.* zatamowanie krwi; =tstillend, *a.* krew tamujący; =des Mittel krwawne lekarstwo; =tstockung, *f.* zgęstnienie krwi; =tstreif, *m.*, =tstreifen, *m. pl.* krwiste żyłki; =tstriemen, *m.* siniak ciągnący się wzdłuż, pręga; =tstrom, *m.* potok krwi; =tstropfen, *m.* kropla krwi; krwawe krople; =tsturz, *m.* gwałtowny krwi ulew; krwotok, wybuchnienie krwi; Blu'tsverwandt, *a.* pokrewny; =tsver-wandte, *f.* pokrewna; =tsverwandter, *m.* pokrewny; =tsverwandtschaft, *f.* pokrewność; pokrewieństwo; zur — gehörig pokrewny; =tthat, *f.* czyn morderczy od. zabójczy; =ttriefend, *a.* krwią zbroczony od. zalany; =tumlauf, *m.* krążenie krwi; cyrkulacja krwi; obieg krwi; =tung, *f.* cieczenie krwi; Blu'turtheil, *n.* wyrok śmierci; =tvergießen, *n.* krwi przelanie, rozlew krwi; =tverlust, *m.* utrata krwi; =twasser, *n.* *Zk.* limfa (we krwi); =twenig, *a.* *bardzo mało; =twunde, *f.* krwawa rana; =twurst, *f.* *Kk.* kiszka krwawa, od. krwią nadziana; =tzeichen, *n.* znak krwią zrobiony; =tzeuge, *m.* (Märtyrer) męczennik. [*f.* *Ng.* wąż dusiciel.

Bo'a, *f.* połos, krowosys; =Constri'ctor, Bobere'lle, *f.* *Ng.* miechunka.

Bock, *m.* *Ng.* kozioł, kozieł; (Kutschersitz) kozioł; vom —e kutschiren z kozła powozić; —, *Gymn.* (zum Voltigiren od. Schwingen) kozioł; Jmdn. in den — spannen zamknąć w kije, w kłodę; (Fehler, Versehen), *omyłka, schybienie, pudło, chyba; mydło; einen — schießen, *bąka zrobić, od. bąka ustrzelić; Bö'ckchen, *n.* *dim.* koziołek; Bo'cken, *vn.* (h.) parkotać się; (stinken) parkotem śmierdzieć; (stoßen) trykać, bość; =ckfell, *n.* skóra kozłowa; =ckflöte, *f.* flecik, fujarka; Bo'ckfuß, *m.* kozia noga; =ckfüßig, *a.* kozionogi, mający nogi koślawe; =ckgeruch, =cksgestank, =cksgeruch, *m.* parkot; =ckgestell, *n.* spód kozła u karety; =ckig, *a.* parkocący się; die Ziege ist — kozie chce się do kozła; (stinkend) parkotny, parkotem śmierdzący; =ckicht, *a.* kozłowaty; =cklamm, *n.* *Ldw.* koźlątko; baraszek; =ckleder, *n.* skóra kozłowa; =ckpfeife, *f.* multanki; dudy; gajdy; =cksbart, *m.* *Ng.* kozibród; kozia bródka; =cksbeutel, *m.* *Zk.* worek (moczny) u kozła; *Wb.* okrągła spłaszczona flaszka; =cksbeutelei, *f.* **starodawny tryb; starodawny zwyczaj; pedantyzm, szlendrjanizm; =cksbeutler, *m.* **pedant, szlendrjanista; =cksbohne, *f. pl.* *Ng.* kozi groch, łyszczyca; =cksdistel, *f.*, =cksdorn, *m.* *Ng.* ciernia zamorskie, ciernie koźle; =cksgeruch, s. Bo'ckgeruch &c.; =cksgesicht, *n.* twarz jak u kozła; =ckshorn, *n.* róg kozi od. koźli; róg kozłowy; *Ng.* (Pflanze) Boża trawa; fengrek; koziorożec, krzyżyki; in das — blasen, *na trwogę trąbić, strachu narobić; Jmdn. in's — jagen, *nastraszyć kogo; do myszéj jamy kogo wpędzić; =ckskraut, *n.* *Ng.* koźlik; =cks-melde, *f.* *Ng.* psia łoboda; =ckssprung, *m.* koziołek; Bockssprünge machen susy od. kaprjole wyprawiać; *fochy, kaprysy, grymasy; =ckstreich, *m.* *śmieszny od. durny kawałek.

Bo'den, *m.* dno, spód, spodek; (auf dem) na ziemi; zu — treten przydeptać do ziemi; zdeptać kogo; potłumić, zniszczyć; (eines Fasses) dno beczki; (Fußboden) podłoga izby, posadzka; zu Grund und — gehen, *wniwecz się obrócić; (unter dem Dache) poddasze strych; góra; zu — fallen na dół lecieć z góry; zu — werfen powalić na ziemię; Bo'den=, *a.* *Ng.* ziemny; *Bk.* dachowy; denny; =denblech, *n.* blacha zdatna na dna naczyń; Bo'denbrett, *n.* dennica; Bo'denfenster, *n.* dymnik; =denfrü'chte, *f. pl.* *Ldw.* ziemiopłody; =dengeschoß, *n.* nadolne piętro; =denholz, *n.* deszczki do dnów u bednarza; denka; =denkammer, *f.* komora na strychu, od. pod strzechą; =denlos, *a.* bezdenny, bezedny; przepaścisty; =nlose Tiefe bezdeń; —, *ad.* bez dna; *co nie ma granic; =den-losigkeit, *f.* bezdenność; Bo'densatz, *m.* osad, sedyment, gręzy; fusy (kawy); ustoiny, męty; opad; =denschlüssel, *m.* klucz od strychu; Bo'densee, *m.* *Geog.* Bodeńskie jezioro; =denstein, *m.* (in der Mühle) spodny kamień biegacz; =den-thür, *f.* drzwi od strychu; =denzi'ns, *m.* czynsz ziemny.

Bodmerei', *f.* *Sw.* bodmerja; Bodmerei'-Vertra'g, *m.* *Sw.* kontrakt zabezpieczenia okrętu.

Bo'fist, *m.* *Ng.* bzducha, bździucha.

Bo'gen, *m.* łuk; obłąk; (Umkreis) koło; obwód, wężyk; (machen) krążyć, kołować; (spannen) napiąć łuk; (abschießen) strzelić z łuku; (beschreiben) zakreślić łuk; (Fiedelbogen) smyk, smyczek; (Papier) arkusz papieru; in Bausch u. — kaufen, *hurtem kupować; =genbohrer, *m.* *Zm.* smyk; =ndecke, *f.* *Bk.* pulap obłączysty, skle-

pienie obłączysto; -nfenster, n. okno (u góry) sklepione; -nform, f. forma obłąkowata; format arkuszowy; -nförmig, a. kabłąkowaty, obłąkowaty; łękaty; —, ad. w obłąk; obłąkowato; -ngang, m. Bk. arkada, ganek sklepiony, korytarz, krużganek; -ngerü'st, n. Bk. buksztele, buksztelunek; -ngestalt, f. łąkotka; -ngewö'lbe, n. Bk. sklepienie obłączyste, łęk; -ngröße, f. wielkość arkuszowa, od. in folio; -nlinie, f. linia obłączysta, łuk; Bo'genpfeiler, m. Bk. filar zasklepiony; -nrund, a. obłączysty; okrągły jak łuk; -nrunde, -nrundung, f. obłączystość; -nschuß, m. obłąkowaty wystrzał; wystrzał z łuku; Bo'genschütze, m. łucznik; -nsäge, f. Zm. piła sprężyna; -nstellung, f. Bk. obłączystość; -nsehne, f. cięciwa łuku; -nweise, ad. arkuszami; -nwinde, f. maszyna do naciągania łuku; Bo'genwölbung, f. sklepienie obłąkowate; -genzahl, f. liczba arkuszy; -genzeichen, n. Bchdr. sygnatura; znak arkusza u dołu; Bo'genzirkel, m. cyrkiel rzemieślniczy; Bo'gig, a. obłączysty, kolisty, łukowaty, okrągły, zabłąkowaty.

Bo'gspriet, Bu'gspriet, n. Sw. bukszpryt.

Boh'le, f. Zm. bal; tarcica; dyl; Boh'len, va. Zm. dylować; -lengeld, n. Zm. targowe od budy.

Böh'me, m. Geog. Czech; Böh'men, -merland, n. czeska ziemia; Czechy; -misch, a. czeski; böhmische Wälder, *niemieckie kazanie; böhmisches Gewölbe, Bk. ostrokręgowe sklepienie.

Boh'naxt, f. Zm. topór do gładkiego ociesywania drzewa; -h'nbürste, f. szczotka do froterowania.

Böh'nchen, n. dim. bobek, groszek; Boh'ne, f. Gtn. bób; bóber.

Boh'nen, va. woskiem nacierać, woskować, polerować, froterować.

Boh'nen-, a. Ng. grochowy; z grochu; -nenacker, m. Gtn. bobowisko; -nenblüthe, f. kwiat bobowy; -nenfeld, n. bobowisko; -nenkönig, m. król grochowy, od. migdałowy; -nenkraut, n. cząbr ogrodowy; Boh'nenmehl, n. mąka z grochu; -nenstange, f. tycz; -nenstroh, n. bobowiny, grochowiny; grob wie —, *straszny grubianin. [jący woskiem.

Boh'ner, m. woskujący, froter, poleru-

Boh'nerz, n. Bw. żelaziak bobowy.

Böh'nhase, m. partacz; niedouczony krawczyk; niecechowy.

Boh'nlappen, m. szmata do polerowania woskiem; ścierka; Boh'nzeug, n. narzędzia do woskowania.

Bohr-, Boh'rer-, a. Mech. świdrowy; Boh'rer, m. świder; -rahle, f. boral; -rassel, f. Ng. nawierć; -rbank, f. Zm. ławka do wiercenia lub świdrowania; -reisen, n. żelasko świdrowe; Boh'ren, va. wiercić, świdrować; (in den Grund), Sw. pogrążyć w morzu, zatopić; -rfisch, m. Ng. włoczeń; Boh'rgestänge, n. Bw. przybór świdrowy; -rhaus, n. Bw. wieża świdrowa; -rlade, s. Boh'rbank; -rloch, n. dziura od świdra; -rmaschine, f. świdrownia; świdrownik; -rmühle, f. maszyna do wiercenia (dużych rur) za pomocą wody; wiertak; -rmuschel, f. Ng. wierczak; Boh'rschacht, m. Bw. szybik wiercony; Boh'rscheibe, s. Bru'stbrett; -rspähne, m. pl. wywierciny; -rspitze, f. pióro u świdra; Boh'rstange, f. drąg u świdra; Boh'rthurm, m., s. Boh'rhaus; Bo'hrversuch, m. Bw. wiercenie ziemi; -rwespe, f. Ng. spinacz; -rwinde, f. korba świdrowa; -rwurm, m. Ng. świdrak; -rzeug, n. narzędzia do świdrowania od. do wiercenia.

Boi, m. W. baja; Bo'jen, a. (von, aus Boi-Zeuch), W. bajowy.

Boja'r, m. Geog. bojar; Boja'rin, f. bojaryni; bojarka; Boja'renthum, n. bojarstwo.

Bola'rerde, f. Ng. glinka.

Bö'lken, vn. (h.) § (blöken) beczéć, skrzeczéć, wrzeszczéć. [cebulka.

Bo'lle, f. Ng. główka u roślin, cebula,

Bö'ller, m. moździerek (do strzelania); beler (strzał w centrum trafiający).

Bole'te, Bolle'tte, f. H. boleta; ceduła.

Bo'llig, a. cebulkowaty. [żnik).

Bo'llwerk, n. Kw. bolwark (baszta, naro-

Bolo'gna, n. Geog. Bononia; -logne'ser, m. Geog. Bonończyk; -serhündchen, n. bonończyk; -serin, f. Bonońka.

Bo'lus, m. Ng. glinka.

Bo'lzen, m. strzała; kołek, bełt, bełcik; czop, gwóźdź, nitabla.

Bombardeme'nt, n. Kw. bombardowanie; -bardie'r, m. bombardjer; -bardie'r-, a. bombardjerski; -bardi'ren, va. bombardować.

Bombasi'n, m. W. bombazyn.

Bomba'st, m. *szum, nadętość stylu; nastrzępiona mowa; -ba'stisch, a. *nadęty.

Bo'mbe, f. Kw. bomba; -n werfen bomby rzucać; Bo'mben-, a. — bomby; — bomb; -benfest, a. bezpieczny przeciw bombom; *mocno zbudowany; -mbenschiff, n. Sw Kw. okręt w bomby uzbrojony.

Bo'mmeln, vn. (h.) (baumeln) dyndać, dygotać wisząc.

Bon, m. H. bon; bona.

Bonbo'n, n. cukierek, karmelek.

Bo'nvivant, m. hulak.

Boot, n. Sw. bat; bacik, łódka, stateczek; Boo'tshaken, m. bosak, osęka, kruk; -tsknecht, m. majtek, flisak; -tsmann, m. bosman; majtek; flis; czeladnik okrętowy.

Bo'rax, m. Ng. borax, boras, złota rdza; Bo'rax-, a. boraksowy; -xbüchse, f. lu-

towniczka; **-xsäure**, *f. Schdk.* kwas boraksowy.

Bord, *m.* burta, ława; *Sw.* czoło okrętowe; brzeg okrętowy; über — werfen z okrętu wyrzucić; an — gehen wsiąść na okręt; (Rand) brzeg, kraj (sukni); **-rdbalken**, *m. Sw.* naburt; klinburta.

Bordeau'x, *n. Geog.* Burdegala; *Wb.* (Sorte Wein) Bordo.

Borde'll, *n.* samtuz; dom publiczny; kurewski dom; **Borde'llwirth** 2c., s. Hu'renwirth 2c.

Bo'rde, *f.* (Saum an Kleidern 2c.) burta, pasamon, obrąb; galon, bram, bramka; **Bo'rden-**, *a.* (Rand-, Saum-, Eck-) burtowy; galonowany; **-denmacher**, **-denwirker**, *m.* szmuklerz; pasamonik; pasotkacz.

Bordi'ren, *va.* (h.) obrąbić, krajem obrębywać, bramować; haftować, wyszywać, galonować; **Bordü're**, *f.* obszywka, lamówka; szlak.

Bo'retsch, *m. Ng.* (gemeiner) boras pospolity; borak modry od. lekarski.

Borg, *m.* (Schwein) wieprz; (Anleihe) borg, kredyt, pożyczka; auf — nehmen od. bekommen na borg wziąć, postać; auf — geben na borg dać; **Borg-**, *a.* kredytowy; **Bo'rgen**, *va.* borgować; kredytować; wziąć na kredyt oder na borg od kogo; **Bo'rger**, *m.* pożyczający, biorący na borg; **-rgweise**, *a.* u. *ad.* pożyczanym sposobem; na borg, na kredyt.

Bo'rke, *f.* kora; skorupa; *Hlk.* (Grind) strup; **Bo'rkenkäfer**, *m. Ng.* kozka (chrząszcz); **-rkenthier**, *n. Ng.* suchogrzbiet. [s. Bru'nnen-.

Born, *m.* studnia; *źródło; **Born-**, *a.*

Borni'rt, *a.* ograniczony, ciasny; **-ni'rtheit**, *f.* *ograniczoność, ciasność.

Bo'rnkresse, s. Bru'nnenkresse.

Börs, *m. Ng.* (Fisch) okuń.

Bo'rsdorfer Apfel, *m. Gtn.* borsztówka; busztówka.

Bö'rse, *f. H.* giełda; (Beutel) woreczek, kieska; **Bö'rsen-**, *a.* giełdowy; **Bö'rsenage'nt**, s. Bö'rsenmäkler; **-rsengeschäft**, *n.* giełdowy interes; **-rsenmäkler**, *m.* stręczyciel giełdowy; **-rsenma'nn**, s. Bö'rsenspecula'nt; **-rsenspecula'nt**, *m.* giełdzista; **-rsenschwindel**, *m. H.* wykręt giełdowy; **-rsentag**, *m.* giełdowy dzień.

Bo'rstbesen, *m.* miotełka ze szczecin baba; **-rstbinse**, *f. Ng.* sitowina szczecinowata; **Bo'rste**, *f.* szczeć; sierść wieprzowa; **-rsten** (sich), *vr.* (h.) najeżyć się, jeżyć się; **-rstenähnlich**, **-nartig**, **-nförmig**, *a.* szczecinowaty; **Bo'rstenkennich**, *m. Ng.* włośnica; szczecica; **-rstengra's**, *n. Ng.* narduszek; **-rsteni'gel**, *m. Ng.* kretojeż; **Bo'rstenschwa'nz**, *m. Ng.* przekopnica; **-rstenvieh'**, *n. Ldw.* świnie; **Bo'rstig**, *a.* szczecinowaty; najeżony; szorstki (jak szczeć); (werden) sierdzić się; zżymać się; **-rstpinsel**, *m.* kiść, kiściec; **-rstwisch**, *m.* okurzadło, baba.

Bös, **Bö'se**, *a.* zły; **-sartig**, *a.* złośliwy; zjadliwy; **-sartigkeit**, *f.* złośliwość, zjadliwość.

Bö'schen, *va.* (abdachen) zrobić co spadzisto; **-schung**, *f.* pochodzistość; pochyłość, spadzistość; *Bw.* skos.

Bö'se, *a.* zły, zła, złe; —, *ad.* źle; — werden rozgniewać się, złościć się; sei nicht — ! nie urażaj się! — von Jmdm. sprechen źle o kim mówić; **Bö'se**, *n.* zło, zła rzecz, zło; **Bö'ser**, *m.* gniewliwy, markotny, szkodliwy, niezdrowy; **Bö'sewicht**, *m.* złośnik, złoczyńca, łotr, złoczyniec.

Bo'shaft, *n.* złośliwy; **-shaftigkeit**, *f.* złośliwość; **-sheit**, *f.* złość; **-sheitssünde**, *f.* grzech śmiertelny. [serce mający.

Bö'sherzig, *a.* u. *ad.* złego serca; zło

Boske'tt, **Bosque't**, *n. Gtn.* gaik.

Bö'slich, *ad.* ze złości; złośliwie.

Bo'snien, *n. Geog.* Bosnia; **Bo'snier**, *m.* Bośniak, Bosnak; **-snisch**, *a.* Bośnijski.

Boß-, s. Ke'gel-; **Bo'ssel**, s. Ke'gel.

Bossi'ren, *va.* z wosku wyrabiać, formować, wypukło lepić; **Bossi'rer**, *m.* formierz; **-ssi'rkunst**, *f.* formierstwo.

Bö'swillig, *a.* złéj woli; —, *ad.* w złym zamiarze; **-swilligkeit**, *f.* złośliwość.

Bota'nik, *f.* botanika, zielnictwo; **-niker**, *m.* botanista, botanik, ziołopis; **-ta'nisch**, *a.* botaniczny; **-tanisi'ren**, *vn.* (h.) rośliny zbierać, herboryzować.

Bo'te, *m.* posłaniec, posłannik; der hinkende — smutna, niepomyślna nowina; **Bo'ten-**, *a.* posłańczy; **-tenamt**, *n.* urząd woźnego; **-tenfrau**, *f.* posłannica; **-tenlohn**, *m.* zapłata za posyłkę, od. za drogę; **-tenmeister**, *m. Rw.* urzędnik mający dozór nad woźnymi.

Bo'tmäßig, *a.* poddany czemu od. komu; **-tmäßigkeit**, *f.* panowanie, moc, władza; unter seine — bringen podbić pod swoją moc; opanować.

Bo'tschaft, *f.* poselstwo; posłannictwo, doniesienie; **-tschafter**, *m. Stw.* posłaniec; poseł, ambasador.

Bö'ttcher, *m.* bednarz; **-ttcherarbeit**, *f.* bednarskie wyrobki; —, *a.* bednarski; **-ttcherei'**, *f.* bednarstwo; **-ttchergese'll**, *m.* bednarczyk; **Bö'ttcherwe'rkstatt**, *f.* bednarnia.

Bo'ttich, *m.* kadź, stągiew; naczynie obręczne, fasa, kufa; **Bo'ttich-**, *a.* kadziowy.

Boudoi'r, *f.* buduar, gabinecik damski.

Bouillo'n, *f. Kk.* bullion; **Bouillo'n-**, *a.* bullionowy. [zka.

Bouque't, *n.* (Blumenstrauß) bukiet; wią-

Boussо'le, *f. Sw.* bussola, kompas magnesowy.

Bouteil'le, *f.* butela, flaszka; **=llenbier**, *n.* piwo butelkowe.
Bo'ysalz, *n. Ng.* osiadka.
Bo'xen, *vn.* (h.) kułakować; borykać się; **Bo'xer**, *m.* kułacznik; **=xerei'**, *f.*, **=xerkampf**, *m.* bitwa na kułaki; **=xerhieb**, **=xerschlag**, **=xerstoß**, *m.* kułak; **=xerkunst**, **=xkunst**, *f.* sztuka w bitwie na kułaki.
Braba'nt, *n. Geog.* Brabancja; **=ba'nter**, *a.* (aus Brabant) Brabancki; **=nter Spitzen** stroje z koronek Brabanckich.
Brach, *a. Ldw.* do odłogu; odłogiem od. do ugor należący; ugorowy; (liegen) ugorem od. odłogiem leżeć; **Brach=**, *a. Ldw.* odłogowy; **Bra'chacker**, *m.*, **=chfeld**, *n.*, **Bra'che**, *f. Ldw.* ugór, odłóg; przyłog, pole nieorane; **Bra'chen**, *va.* ugory pokładać; ugorować; **=chheu**, *n.* siano z ugoru; **=chkäfer**, *m.* (Mistkäfer) krówka; **=chkorn**, *n.* jarka, orkisz; **=chland**, *n.* ugór; **Bra'chlerche**, *f.* skowronek polny, sk. rolnik; **=chliegend**, *a. Ldw.* ugorowy.
Brachma'ne, *m.*, s. Brami'ne.
Bra'chmonat, *m.* czerwiec; **=chschlag**, *m. Ldw.* pasmo pól ugorem leżących; **=chvogel**, *m. Ng.* siejka; siewka; siewniczka; (Regenvogel) deszczownik, dżdżownik; **=chwurm**, *m. Ng.* pomrów; s. a. E'ngerling; **=chzeit**, *f.* czas ugorowania.
Brack, *m.* brak; wyrzutek, odrzutek, wyrzutki; **Brack=**, *a.* do wybiorków należący; wybrakowany; **=ckdistel**, *f. Ng.* mikołajek płaski; **Bra'cke**, *f.* bark wozowy; orczyk, barki u sztelwagi; —, *Jäg.* ogar.
Bra'cken, *va.* brakować, przebierać; **=ckgut**, *n.* brak, wyrzutki; **=ckvieh**, *n.* bydło wybrakowane; **=ckwasser**, *n.* woda słonawa.
Brä'gwurst, *f. Kk.* (Cervelatwurst) kiszka mózgiem nadziana.
Brama'rbas, *m.* (Prahler) junak, fanfaron; gębacz; **=marbasi'ren**, *vn.* (h.) junaczyć; gębą dokazywać.
Brami'ne, *m. Geog.* bramin.
Brand, *m.* palenie się; pogorzel; pożar, zapalenie; in — stecken zapalić; in — gerathen zapalić się; den — löschen, dämpfen pożar gasić, ugasić; (Stück Holz) głównia; (verzehrende Leidenschaft) zapał; (kalter), *Hlk.* piekielny ogień; (heißer), *Hlk.* gangrena; zmartwiałość; (im Getreide) snieć; rdza; zaraza na zboże; (Mehlthau) śreżoga; mszyca roślinna; (Zünder) zapał; **Brand=**, *a.* (verdorben) śniecisty; **=ndader**, *f. Zk.* żyła udowa, oder goleniowa; golizna; **=ndasche**, *f.* perzyna; **=ndbeschädigter**, **=ndcalamito'se**, *m.* ten który szkodę poniósł przez pożar; **=ndbettler**, *m.* pogorzelec żebrzący o wsparcie; **=ndblase**, **=ndblatter**, *f. Hlk.* przyszczel, pryszcz; **=ndbock**, *m.* wilk (żelazny) na ognisku; **=ndbrief**, *m.* list grożący podpaleniem; (Bettelbrief), *zaświadczenie pogorzeli; **Bra'ndcasse**, *f. Stw.* kassa pogorzelców; **=ndeisen**, *n.* cecha; piętno.
Bra'nden, *vn.* (h.) rozbijać się o skały; (o bałwanach morskich); (heftig bewegt sein) burzyć się, zżymać się; gwałtownie być wzruszonym.
Bra'ndenburg, *n. Geog.* Brandenburgia; **=ndenburger**, *m.* Brandeburczyk; **=ndenburgisch**, *a.* Brandeburski; —, *ad.* po Brandebursku.
Bra'nder, *m.*, **=nderschiff**, *n. Sw.* brander, podpalczy statek; zapalnik.
Bra'nderz, *n. Httk.* zgorzelica, ruda palna; **=ndfackel**, *f.* pochodnia; **=ndfleck**, s. Bra'ndmaal; **=ndflecken**, *m.* plama od przypalenia; **=ndfleckig**, *a.* ogorzały, opalony; **=ndfuchs**, *m. Jäg.* szary lis; (Pferd) koń jasno kasztanowaty; (Student im 1. Semester), *iron.* przypaleniec; **=ndgasse**, *f.* ścianki, przeułek; **=ndgeruch**, *m.* swąd, zapach od spalenizny; **=ndgeschmack**, *m.* przygorzałość, przypalenizna; **Bra'ndgetreide**, *n.* zboże śniecisto; **=ndhaken**, s. Feu'erhaken; **=ndhirsch**, *m. Jäg.* jeleń brodaty; **=ndicht**, *a.* przygorzały; **=ndig**, *a.* śreżogą rażony; *Hlk.* gangreną rażony; (Getreide) śniecisty; **=ndkasse**, s. Bra'ndcasse; **=ndkorn**, *n.* snieć; **=ndkugel**, *f.* kula paląca, brantkula; karkassa; **=ndleger**, **=ndlegung**, s. Bra'ndstifter ɔc.; **=ndmaal**, *n.* pryszcz, pryszczel (z oparzenia); cecha wypalona złoczyńcy, pryskowanie; **=ndmarken**, *va.* pryskować, piętno wypalać; **=ndmauer**, *f. Bk.* mur ogniowy; ściana spólna z sąsiadem; **=ndopfer**, *n.* ofiara zapalna; **=ndordnung**, s. Feu'erordnung; **=ndpfahl**, *m.* słup, pal przy którym złoczyńcę piętnują od. palą; **=ndröhre**, *f. Kk.* przepalniczek, zapalniczek, brantka; **=ndrose**, *f. Hlk.* róża gangrenna; **Bra'ndsalbe**, *f. Hlk.* maść od oparzeliny; **=ndschaden**, *m. Hlk.* rana z oparzenia, oder z opałenia się; szkoda poniesona przez pożar; **=ndschaden=Versi'cherung**, **=ndschaden=Versi'cherungs-A'nstalt**, *f.* ubezpieczenie od pożarów; **=ndschatzen**, *va.* kontrybucją nałożyć od. wybierać; **=ndschatzung**, *f.* kontrybucja i nałożenie kontrybucji; **=ndschiefer**, *m. Bw.* łupek węglowy; **=ndschiff**, *n.*, **=nder**, *m. Sw. Kw.* statek palny; **=ndschlange**, *f. Ng.* łbieniec; czarna żmija; **=ndschutt**, *m.* gruzy ze spalonych budowli; **=ndsilber**, *n.* srebro wypalone; **Bra'ndsohle**, *f.* (in Schuhen, Stiefeln) branzola; podeszwa druga; **=ndsohlenleder**, *n.* skóra branzolowa; **=ndspritze**, *f.* sikawka od ognia, śpryca ogniowa; **=ndstatt**, **=ndstätte**, **=ndstelle**, *f.* pogorzelisko; (Feuerstätte) komin; **=ndstein**, *m. Bk.* cegła; **=ndsteuer**, *f.* konflagrata; składka do kassy ogniowéj; **=ndstifter**, *m.* podkładacz ognia; **=ndschwär**, *m. Hlk.* karbunkuł; wąglik;

-ndstiftung, *f.* podpalanie, podpalenie, **-ndung**, *f. Sw.* wzdymanie się morza; **-ndversicherung**, s. Feu'erversicherung 2c.; **-dwache**, *Sw. Kw.* straż ogniowa, brandwacht; **Bra'ndwein**, s. Bra'nntwein 2c.; **-ndweizen**, *m. Ldw.* śniecista pszenica; czarnodupki.

Bra'nntwein, *m.* wódka, gorzałka; (destilliren) przepędzać wódkę; **-twein-**, *a.* wódczany; gorzałczany; **-tweinblase**, *f.* alembik; **-tweinbrenner**, *m.* gorzelnik; **-tweinbrennerei'**, *f.* gorzelnia; **-tweinfaß**, *n.* beczka od gorzałki; **-tweinhaus**, *n.* szynkownia wódki; **-tweinschank**, *m.* szynk wódki; **-tweinschenk**, *m.* szynkarz wódki; **-tweinschenke**, *f.* szynkownia wódki; **-tweinspi'ritus**, *m. Schdk.* wyskok gorzałczany; **-tweinspülicht**, *m.* braha, wywar gorzałczany; **-tweintrinker**, *m.* gorzałkopij.

Brasi'lien, *n. Geog.* Brazylia; **-lienholz**, *n. Ng.* brezylia (drzewo); **Brasi'lier**, *m.* Brazylijczyk; **-si'lierin**, *f.* Brazylijka; **-si'lisch**, *a.* brazylijski; po brazylijsku.

Bra'ssen, *m.* leszcz; **-nkarpfen**, *m. Ng.* karpioleszcz.

Bra'tapfel, *m.* jabłko pieczone; **-tbock**, *m.* wilki kuchenne; **Brä'tchen**, *n. dim.* pieczonka; **Bra'ten**, *m. Kk.* pieczenia, pieczeń; (Gebratenes) pieczyste; den — riechen od. merken, *miarkować co; domyślać się; —, *va. irr.* piec; smażyć; —, *vn.* (h.) piec się, smażyć się; **-nfett**, *n. Kk.* tłustość od pieczeni; **-tenkleid**, *n.*, **-tenrock**, *m.* **suknia od wielkiego dzwonu; **-tenschüssel**, *f. Kk.* półmisek na pieczeń; **-tenwender**, *m.* kołowrót kuchenny; **-tenweste**, **s. Bra'tenkleid; **Bra'tfisch**, *m. Kk.* ryba pieczona; **-thäring**, *m.* śledź pieczony; **-tofen**, *m. Kk.* piec do pieczenia; piekarnik; **-tpfanne**, *f.* brytfana; **-tröhre**, *f.* rura do pieczenia; piecyk.

Bra'tsche, *f. Tk.* altówka, wiola; **-tschenspieler**, **Bratschi'st**, *m. Tk.* alcista, grający na altówce.

Bra'tspieß, *m. Kk.* rożen (do pieczenia); *iron.* szpada galowa; paradna szpada; **-twurst**, *f.* kiełbasa.

Brä'tzel, **Brä'zel**, *f.* obarzanek.

Brau'berechtigt, *a.* mający prawo do warzenia piwa od. napojów; **-bottich**, *m.* kadź, browarna kadź.

Brauch, *m.* zwyczaj; obyczaj; **-chbar**, *a.* użyteczny, zdatny, dogodny; **-chbarkeit**, *f.* zdatność, zdolność, użyteczność; **-chen**, *va.* użyć, zażyć, zażywać; (bedürfen) potrzebować; sich von Jmdm. [ge-] brauchen lassen dać się użyć na posługę czyją, służyć komu; (Arznei) lekarstwo brać, zażywać; das brauche ich nicht to mi się niezda; es braucht (es bedarf) potrzeba.

Brau'en, *va.* warzyć; (Bier) piwo robić; (Punsch) poncz robić; **Brau'er**, *m.* piwowar; browarz; **-rbursche**, s. Brau'erknecht; **-erei'**, *f.* piwowarstwo, browarnictwo; **-ergilde**, *f.* cech browarzów oder piwowarów; **-erknecht**, **-erbursche**, *m.* browarczyk; piwowarczyk; wyrobnik browarny; **Brau'geräth**, *n.* statki piwowarskie; statki browarne; **-gerechtigkeit**, *f.* prawo warzenia piwa; **-haus**, *n.* piwowarnia, browar, browarnia; **-herr**, *m.* pan oder właściciel browaru; **-kessel**, *m.* browarny, piwowarski kocioł; **-kufe**, *f.* kadź; browarna kadź; **-meister**, *m.* piwowar; **-pfanne**, *f.* kocioł browarny.

Braun, *a.* brunatny; braune Butter masło rumienione; braunes Pferd gniady koń; Jmdn. — u. blau schlagen posinić kogo, siniaki zrobić komu; —, *n.* brunatny kolor; **-näugig**, *a.* brunatnooki; ciemnooki; **-nbier**, *n.* brunatne piwo, czarne piwo; **Brau'ner**, *m.* gniadość (koń).

Bräu'ne, *f. Hlk.* brunatność; (Halsbräune), *Hlk.* zapalenie gardła; ślinogorz.

Brau'neisenstein, *m. Bw.* żelaziak brunatny bity.

Bräu'nen, *va.* zabrunatnić; przyrumienić; **Brau'ngelb**, *a. Mal.* brunatno żółty; **Brau'ngrün**, *a. Mal.* brunatno zielony; **-nholz**, *n. Ng.* brezylia; **-nkohl**, *m. Gtn.* jarmuż czerwonawy; kapusta czerwona; **-nkohle**, *f. Bw.* węgle drzewne ziemne; **Bräu'nlich**, *a.* brunatnoczerwony, kasztanowaty; **-nliches**, *n. Mal.* braunrot.

Brau'nröthlich, *a.* rusawy; **-nschecke**, *f.* kasztanek; koń cisowy; **-nschimmel**, *m.* brunak; koń rydzy.

Brau'nschweig, *n. Geog.* Brunświk; **-nschweiger**, *m.* Brunświczyk; **-nschweigisch**, *a.* brunświcki.

Brau'nstein, *m. Ng. Bw.* piroluzyt; tlennik manganuczarny; **nsteinmeta'll**, *n. Bw.* mangan; (Eisenglanz) braunsztyn; **-nvogel**, *m. Ng.* rudopiór; **-nwurz**, *f. Ng.* trędowaciec.

Brau'ordnung, *f. Stw.* ustawa dla piwowarów; **-recht**, s. Brau'gerechtigkeit.

Braus, *m.* szum, hałas, tartas; in Saus u. — leben, *szumno żyć; hulać.

Brau'sche, *f. Hlk.* krwawe nabiegnienie siny guz; siniak; siniec.

Brau'se, *f.* kisienie; robienie; tryska; **-sekopf**, *m.* głowa zagorzała; paliwoda, szumiłeb; **Brau'sen**, *vn.* (h.) szumieć, huczéć, świszczéć; —, *n.* szum; szumienie; huk morski; brausend szumiący, huczący; **-sewind**, *m.* trzpiot, szałaput; **-sepulver**, *n.* proszek burzący (za roztworzeniem).

Braut, *f.* narzeczona, panna młoda, oblubienica; um die — werben swatać; dziewosłębić; — im Grünen, *Ng.* czarnuszka; **Braut-**, *a.* oblubieniczy; **-tbett**, *n.* łoże małżeńskie; ślubna łożnica; **-tdiener**, *m.* drużba; **Brau'tführer**, *m.* druch, drużba;

-tgemach, s. Brau'tkammer; -tgeräthe, n. pl. wyprawa; gierada; sprzęt narzeczonéj; -tgeschenk, n. podarunek oblubieńców; -tgewand, n. strój panny młodéj; Brau'thaube, f. czepek do oczepin; -themd, n. koszula narzeczonéj; Bräu'tigam, m. oblubienic; -tigams-, a. oblubieńców, oblubieńcowy; Brau'tjungfer, f. druchna; -tkammer, f. łożnica; -tkind, n. dziecko przedślubne; -tkleid, n. suknia ślubna (panny młodéj); -tkranz, m. ślubny wianek; wieniec narzeczonéj; -tkuß, m. pocałunek oblubieńców; -tleute, pl. państwo młode; Bräu'tlich, a. podług zwyczaju oblubienicy; -cher Schmuck strój panny młodéj; -tlied, n. pieśń na cześć państwa młodych; starościna; -tmutter, f. matka oblubienicy; Brau'tnacht, f. pierwsza noc po weselu, noc nowżeńców; -tpaar, n. ślubna para, państwo młode; -tring, m. pierścień ślubny; -tschatz, m. posag, wiano; -tschmuck, -tstaat, m. strój panny młodéj; -ttanz, m. taniec z panną młodą; -twerber, m. dziewosłąb; swat; -twerbung, f. swatanie.

Brau'wesen, n. piwowarstwo; browarnictwo.

Brav, a. u. ad. dobry, łepski; prawy, waleczny; odważny, słuszny; sie haben sich — gehalten dzielnie się bronili; du hast deine Sache — gemacht grackoś się spisał; Brav! Bra'vo! int. brawo! wybornie! -vheit, f. uczciwość; dzielność.

Bra'vo, s. Bandi't.

Bravou'r, f. męstwo; -vou'rarie, f. Tk. wielka arja; nóta trudna do wykonania.

Bre'chbar, a. łamalny; ułomisty; łomliwy; -charznei, f. Hlk. lekarstwo na womity; -chbar, a. co sie łamać daje, łamalny, łomisty, łomny; -chbarkeit, f. łamalność, łomistość; -chdurchfall, m. Hlk. cholera; Bre'che, f. (Fla'chsbreche) tarlica; -cheisen, n., -chstange, f. drąg żelazny; wyłomidło; Bre'chen, va. irr. (h.) łamać, złamać, przełamać; (Flachs) len trzéć, międlić; (Hals) kark skręcić, złamać, oder strącić; (Arm) rękę sobie złamać; Noth bricht Eisen, *potrzeba zakon, prawa i racje łamie; (Bahn), *drogę torować; gebrochenes Deutsch niemczyzna niezrozumiała; (Stillschweigen) przerwać milczenie; (Frieden) zerwać pokój, naruszyć pokój; (Vertrag) zrzucać się z kontraktu, targ; (Treue) wierność skazić; zrywać przyrzeczenia; (Eid) przysięgę zgwałcić; (Ehe) cudzołożyć; (mit Jmdm.) rozerwać z kim wszelkie związki; (sich) womitować; zrzucać; —, vn. (s.): das Eis bricht lod się łamie od. załamuje; (Handlungshäuser) podupaść, zbankrutować; —, n. łamanie; (Erbrechen) womitowanie; wyrzut; wymiot; (des Lichtes), Ntl. łamanie światła; zum — einnehmen, Hlk. brać na womity; -chfieber, n. Hlk. gorączka z womitami; -chmaschi'ne, f. (für Flachs) łamacz; -chmittel, n. Hlk. środki wzbudzające wymioty; womitywa; -chnuß, f. Ng. wronie ako; -chpille, f. Hlk. pigułka na womity; -chpulver, n. Hlk. proszek na womity; -chpunkt, m. punkt odbijania się promieni; -chstange, f. drąg (żelazny) do wyważania czego; -chstoff, m. Schdk. wymiotnik; Bre'chung, f.: (der Sonnenstrahlen) łamanie się promieni słonecznych; (des Lichtstrahls), Optik. łamanie światła; -chungswi'nkel, m. kąt łamania się; -chweide, f., -chwein, m. winnik antymonowy; womit w winie; -chweinstein, m. emetyk; Schdk. winian potażu i antymonu; -chwurzel, f. Ng. Hlk. ipekakuana; -chzange, f. obcęgi do łamania; -chzeug, n. narzędzia do wyważania.

Brei, m. papka, pamuła, papina, lemieszka; zu — schlagen, *na miazgę zbić, od. na kwaśne jabłko; Brei'apfelbaum, m. Ng. pigwica właściwa; Brei'artig, a. papkowaty; -geschwulst, f. Hlk. narośl papkowaty; miażdżak.

Breit, a. szeroki; dostatni; etwas — schlagen rozklepać co; Jmdn. — schlagen, *namówić kogo do czego; sich mit etwas — machen, *szerzyć się z czém.

Brei'tart, f., -tbeil, n. Zm. topór szeroki; topór niemiecki; -tbeinig, -tspurig, a. (einhergehen) rozkraczać się; -tblätterig, a. Ng. szerokoliści; -tbrüstig, a. szerokich piersi (koń); Brei'te, f. szerokość; (in der) w szérz; Brei'ten, va. (breit machen) szerzyć, spłaszczyć, rozszerzyć, wyciągnąć ręce; (sich). rozszerzać się; -tenfeuer, n. Httk. topornia; -tfisch, m. Ng. ryba szeroka; -tfüßig, a. szerokonogi; -tgesti'rnt, a. szérokiego czoła; -tgleisig, a. półtoraczny; -tling, m. Ng. (Fisch) śledź rzeczny; koza; -tnasig, a. płaskonosy; -tschulterig, a. barczysty; -tspurig, a., s. Brei'tbeinig; -tschnäbler, m. Ng. ptak z szerokim dziobem; Brei't-stirnig, a., s. Brei'tgestirnt.

Brei'umschlag, m. Hlk. kataplasma; okładanie z papki.

Bre'men, n. Geog. Brema; Bre'mer, m. Bremeńczyk; Bre'merin, f. Bremeńka; -me'nsisch, -misch, -me'nser, -mer, a. Bremeński; od Bremy.

Bre'msberg, Bre'msweg, m. pochylnia; -msschacht, m. Bw. szyb pochyły.

Bre'mse, f. Ng. bąk, giez, gzik; (der Schmiede) kleszcze, dudki z żelaza w które koniowi wargi albo nos ujmują.

Bre'msen, va. w kleszcze ująć, wkleszczyć, ścisnąć; (Rad) koło hamować; -mser, m. hamulcowy; -msung, f., -msen, n. powściąganie, pohamowanie; -msshebel, -msschwengel, m. Mech. drążek hamulca.

Bre'nnarbeit, f. Httk. oczyszczenie metalu; kupelacja; -nnbar, a. palny, za-

palny; -nnbarkeit, *f.* palność; -nneisen, *n.* kauterjum; żegadło, żelasko (do włosów); -nnen, *va.* u. *vn. irr.* palić, goreć, parzyć; (Ziegel) wypalać cegły; (Haare) włosy przypiekać; sich rein —, *oczyścić się; —, *vn.* (h.) palić się, pałać; vor Liebe, vor Begierde —, *pałać miłością, chęcią od. żądzą; es brennt gore, pali się; sich — (verletzen) oparzyć się, sparzyć się; —, *n.* palenie, gorzenie, parzenie; brennend palący; pałający, gorejący; parzący; **Bre'nner**, *m.* palarz, palacz, gorzelnik; -nnerei', *f.* gorzelnictwo; (Ort) miejsce gdzie co palą; gorzelnia; -nnglas, *n.* szkło palące, szkiełko zapalające; -nnhaus, *n.* gorzelnia; -nnholz, *n.* drzewo opałowe; -nnkolben, *m.* alembik; -nnkraft, *f. Ntl.*, s. Bre'nnbarkeit; -nnlinie, *f. Gl.* parabola; -nnmaterial, *n.* materjały palne; materjałopałowy; -nnmittel, *n. Hlk.* kauterjum, środek palący; -nnnessel, *f. Ng.* pokrzywa, żegawka; -nnofen, *m.* piec do palenia od. wypalania; -nnöl, *n.* oléj do palenia; -nnpunkt, *m.* ognisko; śrzodpał; -nnspiegel, *m.* zwierciadło palące; zwierciadło do palenia; **Bre'nnstahl**, *m. Hltk.* cementowana stal; -nnstoff, *m.* materjał palny; paliwo.

Bre'nzeln, *vn.* (h.) przypalizną trącić; -nzlich, *a.* zaprzały; przysmalony.

Bre'sche, *f. Kw.* bresza, rozwalina; (schießen) na wyłom bić z armat.

Bre'slau, *n. Geog.* Wrocław; -slauer, *m.* Wrocławianin; -slauerin, *f.* Wrocławianka; -lauisch, *a.* wrocławski.

Bret &c., s. Brett &c.

Breta'gne, *f. Geog.* Bretania; -ta'gnisch, *a.* Bretański.

Brett, *n.* deska, tarcia, dyl; auf Einem — bezahlen, *zapłacić wszystko na raz; -ttchen, *n. dim.* deszczułka; -tterboden, *m.* pomost; -tterdach, *n.* dach z desek; -tterdecke, *f.* sufit z desek, pułap; -tterfeld, *n.* przęsło; -ttern, *a.* deszczkowy; z desek zrobiony; **Bre'tterwand**, *f. Bk.* ściana z desek; -tterwe'rk, *m.* deski; -ttmeister, *m.* przykrawacz; -ttnagel, *m.* bratnal; -ttsäge, *f.* piła tracka; **Bre'ttschneidemühle**, *f.* tartak; -ttschneider, *m.* tracz; -ttspiel, *n.* warcabnica, szachownica (deska do gry); gra w warcaby, w szachy; -ttstein, *m.* warcab.

Bre've, *n. Kg.* brewe Papieskie; **Brevie'r**, *n.* brewiarz.

Bre'zel, *f.* obwarzanek, obarzanek.

Bri'cke, *f. Ng.* (Fisch) minóg (marynowany).

Brief, *m.* list; pismo; (offener) list otworzysty, od. świadeczny; einen — an Jmdn. schreiben list do kogo napisać; einen — beantworten odpowiedzieć, odpisać na list; Jmdm. — u. Siegel geben, *dać na piśmie i pod pieczęcią; ein — Stecknadeln papier szpilek; **Brief-**, *a.* listowy; -fadel, *m.* nowonadane szlachectwo; -fausschrift, *f.* adres na liście; -fbote, *n.* posłaniec listowy; pismonosz; -fbuch, *n.* książka listowa; -fchen, *n. dim.* liścik, listeczek; -fform, *f.* forma listu, od. listów; -fgeheimniß, *n.* tajemniczość listowa; -fgeld, *n.* listowe; zapłata od listów; porto; -fkasten, *m.* skrzynka na listy; -flich, *a.* listowny, listowy; piśmienny; —, *ad.* listownie; -fmarke, *f.* znaczka listowa; -fmarken-Album, *n.* album dla znaczek listowych; **Briefmarken-Sammler**, *m.* zbieracz znaczek listowych; -fpapier, *n.* papier listowy, pocztowy; -fporto, *n.* listowe; -fpost, *f.* poczta listowa; **Briefschaften**, *f. pl.* papiery, listy; -fschrank, *m.* bióro, listochownia; **Brie'fsteller**, *m.* (Buch) wzory listów; sekretarz; -fstyl, *m.* styl listowny; -ftasche, *f.* pugilares, pulares; -ftaube, *f.* gołąb' niosący listy; -fträger, *m* listowy; listonosz; listonosiec; -fumschlag, *m.* koperta; -fwechsel, *m.* listowna korrespondencja; in — mit einander stehen pisywać do siebie.

Briga'de, *f. Kw.* brygada; -gadie'r, *m. Kw.* brygadjer; dowódca brygady.

Briganti'ne, *f. Sw.* brygantyna, okręt szybko żeglujący.

Brigi'tta, *f. npr.* Brygita, Brygitka.

Brilla'nt, *a.* *doskonały.

Brilla'nt, *m.* brylant, bryliant; **Brilla'nten**, *a.* brylantowy.

Bri'lle, *f.* okulary; *otwór prewetu; -llenbügel, *m.* strzemionka okularów; -llenfuttera'l, *n.* futerał od okularów; -llenglas, *n.* szkło od. szkiełko okularne; -llenmacher, *m.* okularnik; -llenschlange, *f. Ng.* okularnik (wąż).

Bri'ngen, *va. irr.* (h.) nieść, nosić, przynieść, przynosić; zaprowadzić, przyprowadzić; (weit, hoch) daleko postąpić w czém; (Jmdn.), *przyprowadzić kogo do czego, nakłonić; (an sich, vor sich) nabyć, kupić; (Waaren an den Mann), *zbyć towary; (zur Welt, an den Tag, an das Licht) na świat wydać; wyjawić; auf andere Gedanken) naprowadzić kogo na insze myśli; (in Rechnung) w rachunek włożyć; pisać na rejestr; (zu Papier) na piśmie ułożyć, napisać; (in Ordnung) uporządkować; (in Gang, in Bewegung) ułatwić co, w zwyczaj wprowadzić, wyszykować; (in Erinnerung) przypomnieć; (in's Reine) ułatwić; (in Erfahrung) dowiedzić się; (um's Leben) pozbawić życia; (tragen, überliefern) nosić, nieść, zanosić, przynosić; so mit sich — tak chcieć, wymagać; —, *n.* przynoszenie.

Bri'se, *f. Sw.* lekki powiew wiatru; gute —, *Sw.* hyz.

Brita'nnien, *n. Geog.* Brytania; *Anglja;

Bri'te, *m.* Brytanczyk, Anglik; -tisch, *a.* Brytański.

Broca't, *m.* *W.* brokadja, złotogłow; **-ca't-**, *a.* *W.* brokadjowy.
Bro'ccoli, *m.* *Gtn.* brokuły.
Brochi'ren, s. Broschi'ren.
Brö'ckchen, *n.* *dim.* odrobinka, okruszek; **Brö'ckelig**, *a.* kruchy, drobiony; **-ckeln**, *va.* u. *vn.* kruszyć, drobić na kawałki.
Bro'cken, *m.* okruszyna, okrucha; kruszynka; ułomek.
Bro'cken, *m.* *Geog.* łysa góra, góra Broken.
Bro'cken, *va.* drobić; kruszyć; nichts zu beißen u. zu — haben, *nie mieć co do gęby włożyć; **-ckenweise**, *ad.* okruszkami, odrobinami; **Brö'cklich**, *a.* kruchy.
Brod, **Brot**, *n.* chléb; (bei Wasser u.) o chlebie i wodzie; (das liebe) miły chléb; (Unterhalt), *wyżywienie, utrzymanie; (Laib) bochen chleba; chlebica; **Brod-**, *a.* chlebny; chlebowy; **-danbetung**, *f.* chlebochwalstwo; **Bro'dausteilung**, *f.* rozdawanie chleba; **-dbacken**, *n.* pieczenie chleba; **-dbäcker**, *m.* chlebopiek; **-dbaum**, *m.* *Ng.* chlebowe drzewo; **-dbrechen**, *n.* łamanie chleba; **Brö'dchen**, *n.* *dim.* chlebik, chlebiczek.
Bronzi't, *m.* śpiżowiec.
Bro'deln, *vn.* (h.) wrzéć, przewracać się.
Bro'dem, *m.* para, dym z wilgoci.
Bro'derwe'rb, *m.* sposób zarabiania na chléb, zarobek, zarobkowanie; **-erzeugend**, *a.* chleborobny; **-dfrucht**, *f.* owoc chlebowy; **Bro'dfruchtbaum**, s. Bro'dbaum; **Bro'dgebend**, *a.* chlebodawczy; **-dgeber**, **-dherr**, *m.* chlebodawca; **Bro'dgeberin**, **-dherrin**, *f.* chlebodawczyni; **-dgeld**, *n.* chlebowe; **-dgelehrsamkeit**, *f.* *nauka (tylko) na chléb; **-dgelehrter**, *m.* *iron.* poświęcający się naukom tylko dla chleba; **-dherr**, *m.* pan (względem sługi), chlebodawca; **Bro'dhungrig**, *a.* chleborad; **-dkammer**, *f.* komora chlebowa; **-dkorb**, *m.* kosz chlebowy (do noszenia chleba); Jmdm. den — höher hängen, *ująć komu obroku; **-dkorn**, *n.* żyto (zboże) przeznaczone na chléb dla domowników; **Bro'dkrümchen**, *n.* kruszynka chleba, odrobinka chleba; **-dkrume**, *f.* ośrodek w chlebie, okruszyna, kromka; **-dkruste**, **-drinde**, *f.* skórka od chleba; **-dkuchen**, *m.* placek żytni oder chlebowy; podpłomyk; **-dlos**, *a.* bez chleba, bez sposobu do życia; **-dlosigkeit**, *f.* brak sposobów na utrzymanie; **-dmangel**, *m.* niedostatek chleba; **-dmarkt**, *m.* targ chlebowy; jatki chlebowe; **-dmeister**, s. Bro'dverwalter; **-dmesser**, *n.* nóż chlebowy, nóż do chleba; **-dneid**, *m.* zazdrość w rzemieśle; zazdroszczenie zarobku; nieżyczliwość; **-dnoth**, *f.* wielki niedostatek chleba; **-dranft**, *m.* przylepka; **-dreich**, *a.* obfitujący od. obfity w chléb, chlebny; **-drinde**, *f.* skóra od chleba; **-dsack**, *m.* torba od chleba; **Bro'dscheibe**, *f.* glonek chleba, kromka, skibka chleba; **-dschrank**, *m.* szafka chlebowa; **-dspende**, *f.* rozdawanie chleba; **-dstudium**, *n.* *nauka dla chleba; **-dsuppe**, *f.* wodzianka, zupa z chleba; **Bro'dtaxe**, *f.* *Stw.* taksa chleba; **-dteig**, *m.* ciasto do chleba od. na chléb; **-dtorte**, *f.* chlebowy tort; **-dwage**, *f.* waga do ważenia chleba; **-dwasser**, *n.* *Hlk.* woda na rozczyn; **-dwecke**, *f.* powałka chlebna; nauka dla chleba; **Bro'dwissenschaft**, *f.* umiejętność dająca chléb
Brot'han, *m.* białe piwo z pszenicy.
Bro'mbeere, *f.* *Ng.* jeżyna; niedźwiedzina; ostrzeźnica; **-mbeerstaude**, *f.*, **-mbeerstrau'ch**, *m.* *Ng.* krzak jeżynowy.
Bro'mberg, *n.* *Geog.* Bydgoszcz; **-mberger**, *m.* Bydgoski; **-mberger**, **-mbergisch**, *a.* Bydgoski; po Bydgosku.
Bro'nce, **Bro'nze**, *f.* bronz, brons; **-ncearbeiter**, *m.* bronzownik; **-ncefabri'k**, *f.* bronzownictwo; **Bro'nce-**, **-ncen-**, **-nze-**, *a.* bronzowy; śpiżowy; **-nciren**, **-nziren**, *va.* bronsować, bronzować; **Bronzi't**, *m.* śpiżowiec.
Bronchia'l, *a.* *Zk.* oskrzelowy; **-nchia'lkata'rrh**, *m.* *Hlk.* katar oskrzelowy; **-nchia'lstimme**, *f.* odgłos oskrzelowy.
Bro'same, *f.* ośrodek w chlebie; odrobina.
Brö'schen, *n.* *Kk.* mleczko cielęce.
Broschi'ren, *va.* *Bchb.* broszurować; **Broschü're**, *f.* *Bchh.* *Litt.* broszura, zeszyt.
Bruch, *m.* złamanie, zerwanie, rozpadlina; (des Papiers) zkaza oder przerwa w papierze, rozłam; es kam zwischen ihnen zum —, *przyszło pomiędzy nimi do zatargów; (am Leibe), *Hlk.* uraz, wypęknienie; kiła; *Rk.* liczba łamana; ułamek, ułomek, frakcja; (morastiges Land) bagno; zarośl bagnista; łęg; łęgowisko; **Bru'charzt**, s. Bru'chschneider; **-chband**, *n.* *Hlk.* bandaż rupturowy; ein — anlegen pasek założyć; **-chbandmacher**, *m.* bandażysta; **Bru'chig**, *a.* (morastig, sumpfig) bagnisty, parowisty.
Bru'cheisen, *n.* okruchy surowizny.
Brü'chig, *a.* łomny, kruchy.
Bru'chlattich, *m.* *Ng.* jastrzębiec murowy
Bru'chsack, *m.* *Hlk.* worek przepuklinowy; **-choperateu'r**, **-chschneidemesser**, *n.* przepuklinny nożyk; **-chschneider**, *m.* *Hlk.* operator ruptury, kiły; **-chschnitt**, *m.*, **-choperatio'n**, *f.* *Hlk.* operacja przepukliny oder ruptury; krwawe wprowadzenie; **Bru'chsilber**, *n.* *Bw.* ułomki srebra; **-chstein**, *m.* kruszony kamień; **-chsteinmauer**, *f.* *Bk.* mur płytowy; **-chstück**, *n.* ułomek, ułamek; szczątki; **-chwasser**, *n.* (Morastwasser) woda bagniowa; **-chweide**, *f.* *Ng.* wierzba krucha; **-chzahl**, *f.* *Rk.* liczba łamana.
Brü'ckchen, *n.* *dim.* mostek; **Brü'cke**, *f.* most; (schlagen) most słać, most rzucić; (abbrechen) most zrzucić; (fliegende) most

na prędce rzucony; Jmdm. die — treten, *czyjéj strony się chwycić; **Brücken-**, *a.* mostowy; **-ckenaufseher**, **-ckenmeister**, *m.* mostowniczy; **-ckenbalken**, **-ckenbaum**, *m.* tram poprzeczny w moście; **-ckenbau**, *m.* budowa mostu; **-ckenbauinspe'ctor**, *m. Stw.* dozórca budowy mostów; **-ckenbaum**, s. Brü'ckenbalken; **-ckenbettung**, *f. Bk.* pomost, pokład mostowy; **-ckenbogen**, *m.* arkada mostowa; **-ckengeld**, *n. Stw.* mostowe; **-ckenjoch**, *n.* drewniane rusztowanie mostowe; **Brü'ckenkopf**, *m.* szaniec przedmostowy, szańc mostowy; **-ckenlehne**, *f.* poręcze mostowe; **-ckenpfeiler**, *m.* słup od. filar mostowy; **-ckenschanze**, *f.* szaniec przedmostowy; **-ckenwage**, *f. H.* waga pomostowa; **-ckenzoll**, *m. Stw.* mostowe; **-ckenzollei'nnehmer**, *m.* pobórca mostowego; **-ckung**, *f.* pomost; podłoga w stajni.

Bru'del, *m.* para, war; **Bru'deln**, *va.* popsuć, warzyć, parować.

Bru'der, *m.* brat; (lustiger) rubacha; gleiche Brüder, gleiche Kappen, *szczurkowie jednéj mąki, osłowie z jednéj łąki; barmherzige Brüder, *Kg.* bracia miłosierdzia; leiblicher — rodzony brat; **Bru'der-**, **-ders-**, *a.* braterski; bratowy; **-derband**, *n.* węzeł braterski; **-derbund**, *m.* związek bratni, braterski; **Brü'derchen**, *n. dim.* braciszek, bratek, bratuń, bratunia; **Bru'derhaß**, *m.* bracka nienawiść; **-derha'ssend**, *a.* bratonienawistny; **-derherz**, *n.* *serce braterskie; **Bru'derkind**, *n.* od brata dziecię; brata dziecię; bratanek, bratanka; **-derkinder**, *n. pl.* stryjeczne dzieci; **-derkrieg**, *m.* wojna między braciami; **-derkuß**, *m.* pocałowanie braterskie; **Brü'derlich**, *a.* braterski; —, *ad.* po bratersku; bratnio; **-derlichkeit**, *f.* braterstwo; **Bru'derliebe**, *f.* miłość braterska; **-derliebend**, *a.* bratolubny; **-dermord**, *m.* bratobójstwo; **-dermörder**, *m.* bratobójca; **-dermörderisch**, *a.* bratobójczy; —, *ad.* bratobójczo; **Brü'derschaft**, *f.* braterstwo; (trinken) na braterstwo pić, bratać się przy kieliszku; **Brü'derschaftma'chen**, *n.* pokumanie się; (Gesammtheit mehrerer Brüder) bractwo; **Bru'dersfrau**, *f.* bratowa, brata żona; **-derssohn**, *m.* bratanek, synowiec; **-derstochter**, *f.* bratanka, synowica.

Brü'gge, *n. Geog.* Brzeg, Bryga.

Brü'he, *f.* polewka, rosół; *Kk.* sos; **-hen**, *va.* parzyć, naparzyć; **Brüh'faß**, *n.* naczynie do parzenia; **-h'futter**, *n.* naparzona pasza; **-h'heiß**, **-h'warm**, *a.* gorący, parzący, wrzący.

Brühl, *m.* chrap, chrapowisko; bagnisko.

Brüh'näpfchen, *n. dim. Kk.* miseczka do podléwki; sosjerka; **Brüh'warm**, *a.* ciepły do sparzenia; (Nachricht), *świeży, świeżuteńki; prosto z pieca.

Brü'llaffe, *m. Ng.* wyjec; **-llen**, *va.* u. *vn.* ryczéć, beczéć; buhać; —, *n.* ryczenie; ryk; **-llochs**, s. Bru'mmochs.

Bru'mmbär, **-mmbart**, *m.* *skowyra, mruk, mruczydło, burczymucha; **-mmbaß**, *m. Tk.* drewniane piszczałki organowe jednostajnym tonem basowym idące; **-mmeisen**, *n.* dromla; drumla; bromla; **-mmen**, *vn.* (h.) mruczéć, odmrukiwać; dąsać się, mamrać; der Bär brummt niedźwiedź mamrze; (in den Bart hinein), *burczać od. mruczéć sobie coś pod nosem; —, *n.* mruczenie, szemranie, mruk; brummend pomrukliwy; **-mmer**, *m.* mruk, gderak; *zrzęda; marcioch; **-mmfliege**, *f.* bąk; **-mmig**, *a.* markotny; zrzędny; pomrukliwy; **-mmkreisel**, *m.* bąk, fryga; cyga, krąglica; **-mmochs**, *m.* byk, buhaj.

Brune'lle, *f. Ng. Gtn.* (Katharinenpflaume) katarzynka; brunela. [śniadawa.

Brüne't, *a.* brunet; **-ne'tte**, *f.* brunetka,

Brunft, **Brunst**, *f. Jäg.* bekowisko, bekanie się; der Hirsch ist (befindet sich) in der —, *Jäg.* jeleń beka się; **Bru'nsten**, *vn.* (h.) bekać się, grzać się; **-nsthege**, *f.*, s. Scho'nzeit; **-nsthirsch**, *m.* jeleń bekania pragnący; **-nstplatz**, *m. Jäg.* bekowisko; **-nstzeit**, *f. Jäg.* czas bekotania się dziczyzny.

Bruni'ren, *va.* polerować, gładzić; **-ni'reisen**, *n.*, **-ni'rstahl**, *m.* narzędzie do gładzenia, albo polerowania jako ząb, żelazo, kamień.

Brünn, *a. Geog.* Bryn; Berno; von, aus — Bryński; **Brü'nner**, *m.* Brynczyk.

Bru'nnen, *m.* studnia, zrzódło, zdrój; (Heilbrunnen) dobra woda; den — brauchen wód mineralnych używać; **-nena'der**, *f.* żyła wodna; zrzódło; **-nena'nstalt**, *f. Hlk.* zakład wód mineralnych; **-nenarzt**, *m.* lekarz u wód mineralnych; **-nenbecken**, *n.* łoże studni; czasza, fontanna; **-nenbohrer**, *m.* świder studzienny; **-nencur**, *f. Hlk.* używanie wód lekarskich; (gebrauchen) używać wód mineralnych; **-nendeckel**, *m.* wieko, nakrycie na studnią; **-neneimer**, *m.* wiadro studzienne; **-nengast**, *m.* używający wód (w zakładzie); **-nengebrauch**, *m. Hlk.* używanie, picie wody mineralnéj; **Bru'nnengelä'nder**, *n.* obrąb studni; **Bru'nnengräber**, **-nenmacher**, *m.* studniarz, studziennik; **-nenkasten**, *m.* cembrowina, zrąb w studni; **-nenkresse**, *f. Ng.* rukiew, rzeżucha wodna; **-nenloch**, *n.* szyja w studny; okno studni; **-nenmeister**, *m.* studniarz, rurmistrz; **-nenrohr**, *n.*, **-nenröhre**, *f.* rura studzienna; **-nensalz**, *n.* warzonka (sól); **-nenschwengel**, *m.*, **-nenstange**, *f.* żoraw u studni; **-nentri'nkanstalt**, *f.* pijalnia wód mineralnych; **-nentrinker**, *m. Hlk.* pijący wody mineralne; **-nenwasser**, *n.* studzienna woda; **-nenzeit**, *f. Hlk.* czas

używania wód mineralnych; -unquell, *m.* źródło, studnica.

Brunst, *f.* (Hitze) upalenie; (der Begierden), *palenie się, pałanie; zapał, ogień miłośny; (der Thiere) giez, popęd płciowy; bekawisko; (Inbrunst) gorliwość; **Bru'nsten**, *vn.* (h.) grzać się, chcieć się bekać; **Brün'stig**, *a.* gorliwy, zapalony, strzelisty; duchem pałający; **Brü'nstigkeit**, *f.* gorliwość, gorącość, żarliwość; -nstiglich, *ad.* gorliwie, żarliwie; **Bru'nstzeit**, *f.* (der Hunde, Wölfe), *Jäg.* czas ciekania się; (der Hirsche) bekotanie się.

Bru'nzen, *vn.* (h.) § (pissen) moczyć, puszczać wodę.

Brü'ssel, *n. Geog.* Bruxella; -sseler, *a.* Bruxelski; —, *m.* Bruxelczyk.

Brust, *f. Zk. Hlk.* pierś; piersi; den Kindern die — geben (sie säugen) dopuszczać ssać dzieciom; sich in die — werfen, *wziąć na kiel; uprzéć się dumnie; **Brust-**, *a.* piersiowy; **Bru'stader**, *f. Zk.* żyła piersiowa; -starznei, *f. Hlk.* lekarstwo piersiowe; -stbeere, *f. Ng.* jujuba; -stbein, *n. Zk.* mostek, kość piersiowa; **Bru'stbeklemmung**, *f. Hlk.* ciśnienie w piersiach; -stbeschwerde, *f.* ciężkość na piersiach; -stbild, *n.* półposąże; -stbinde, *f.* obwiązka piersiowa; **Brü'stchen**, *n. dim.* *pierś; **Bru'stdrüse**, *f. Zk.* gruczoł piersiowy; guz zaskórny u szyi.

Brü'sten (sich), *vr.* pysznić się, kokoszyć się; wynosić się.

Bru'stentzündung, *f. Hlk.* zapalenie piersi, od. płuc; **Bru'stfell**, *n. Zk.* błona płucna; osierdzie; **Bru'stfellentzündung**, *f.* pleura (choroba); -stfieber, *n. Hlk.* febra katarowa; -stflosse, *f.* skrzela podpiersiowa (u ryb); -stgefäß, *n.* naczynie piersiowe; -stgeschwür, *n.* wrzód piersiowy; -stharnisch, *m.* napierśnik; zbroja na piersi; -sthöhle, *f. Zk.* jama płucna od. piersiowa; **Bru'sthusten**, *m. Hlk.* piersiowy kaszel; -stkasten, *m. Zk.* klatka piersiowa; -stkette, *f.* (am Pferdekummet) podpiersień u końskiego szoru; -stknochen, *s.* Bru'stbein; **Bru'stkrank**, *a.* chory, słaby na piersi; **Bru'stkrankheit**, *f.* choroba piersiowa, -stkuchen, *m.*, -stzeltlein, *n. Hlk.* kołaczek aptekarski, kołaczek od kaszlu; -stkügelchen, *n. dim. Hlk.* pigułka; karmelek; -stlatz, -stleib, *m.* bruślac, kaftanik, gorset; napierśnik; **Bru'stlehne**, -stmauer, *f.* parapet (u mostu); przedpiersień; -stmauer, *f. Bk.* wspora podokienna; -stmuskel, *m. Zk.* muszkuł piersiowy; -stnadel, *f.* śpilka (jako ozdoba piersi); **Bru'striemen**, *m.* podpiersień; podpiersienie; **Bru'stschild**, *n.* napierśnik; **Bru'stschleier**, *m.* zasłona piersiowa; -stschleife, *f.* fontaż (na szyi); -stschmerz, *m.* ból piersi; -ststimme, *f. Tk.* głos piersiowy; -ststück, *n. Kk.* mostek (u zwierząt); -stthee, *m. Hlk.* herbata na piersi służąca; -sttrank, *m. Hlk.* napój na piersi.

Brü'stung, *f.* przedpiersień.

Bru'stwarze, *f. Zk.* brodawka piersiowa; -stwassersucht, *f. Hlk.* puchlina wodna w piersiach; -stwehr, *f. Kw.* zastęp wału; przedpiersień; parapet; -stwunde, *f.* rana piersiowa; -stzucker, *m. Hlk.* cukierki pektoralne.

Brut, *f.* ząląg, zalążek; gniazdo; (junge) [młodzizna; plemię.

Bruta'l, *a.* brutalny, grubijański; dziki; -ler Mensch brutal; -talitä't, *f.* brutalność, brutalstwo.

Bru'tbiene, *f.* trzmiel; truteń; **Brü'tei**, *n.* jaje (zapłodnione) do wysiedzenia, jaje zalęgłe; **Brü'ten**, *va.* u. *vn.* (Geflügel) siedzieć, nasiedzieć (na jajach); (über Gedanken) siedzieć nad czém, ślęczéć, myśléć; —, *n.* siedzenie, wylęganie; **Brü't-ente**, -tgans, *f. Ldw.* kaczka, gęś na jajach; nasiadka; -thenne, *f.* nasiadka; -tofen, *m.* piec lężny.

Bru'tto, *n. H.* ryczałt; -tti'nnahme, *f.*, **Bru'ttoertra'g**, *m. H. Bk.* dochód surowy; -ofra'cht, *f. H.* fracht (ładunek) ryczałtowy; -ogewi'cht, *n. H.* ciężar brutto.

Brü'tzeit, *f.* czas lężny; **Bru'tzelle**, *f.* ziarnik.

Bü'bchen, *n. dim.* chłopczyk, chłopaczek, chłopiątko; **Bu'be**, *m.* chłopiec, pacholę; (im Kartenspiel) niżnik, walet; (Bösewicht) hultaj, niecnota; niezbożnik; łotr; odrodek; **Bu'ben-**, *a.* chłopcowy; -benstreich, *m.*, -benstück, *n.*, **Büberei'**, *f.* łotrostwo, niepoczciwość, łajdactwo; **Bü'bin**, *f.* łotrzyni, złodziejka; -bisch, *a.* złodziejski, łotrowski; huncwocki, łajdacki.

Buch, *n.* (großes) księga; (gewöhnliches) książka; (Papier) libra papieru; (Gold, Silber) libra złota, libra srebra płatkowego od. listkowego od. malarskiego; in ein — eintragen (buchen) zapisać co do książki; **Bu'chadel**, *m.* szlachectwo uczonych ludzi; -chbinder, *m.* introligator; -chbinder-, *a.* introligatorski; -chbindergese'll, *m.* czeladnik introligatorski; -chbinderha'ndwerk, *n.*, -chbinderku'nst, *f.* introligatorstwo; -chbinderklei'ster, *m.* klajster introligatorski; -chbinderleh'rling, *m.* introligatorczyk; -chbinderlohn, *m.* zapłata za oprawę książki.

Bu'chdrucker, *m.* drukarz; **Bu'chdrucker-**, -druckers-, *a.* drukarski; -druckerba'llen, *m.* piłka drukarska; -druckerei', *f.* drukarnia; -rgehü'lfe, *m.* drukarczyk; -rgewe'rbe, *n.*, -rku'nst, *f.* drukarstwo, sztuka drukarska; -rleh'rling, *m.* uczeń drukarstwa; -rpresse, *f.* prasa drukarska; -rschwärze, *f.* farba drukarska; czernidło drukarskie; -rsto'ck, *m.* winieta.

Bu'che, **Bü'che**, *f. Ng.* buk; buczyna; (gemeine) buk pospolity; -checker, -cheichel, *f.* bukiew; buczyna.

Bü'chelchen, *n. dim.* książeczka.
Bü'chen, *a.* (aus Buchenholz) bukowy.
Bu'chen, *va. H.* w księgi handlowe oder kupieckie wpisać.
Bü'chenholz, *n.* (rothes) bukowe drzewo, bukowina; (weißes) grabowe drzewo; grabina; **-nwald**, *m.* buczyna, bukowy las.
Bü'cher-, *a.* księgowy; **-ra'bschreiber**, *m.* przepisywacz książek; **-raufseher**, *m.* dozórca ksiąg; bibliotekarz; **-rbedarf**, *m.* zapas książek potrzebnych; potrzebne książki; **-rbrett**, *n.* szafa do książek; **-rdieb**, *m.* złodziéj książek; **-rdie'bstahl**, *m.* kradzież książek; **-rfreund**, *m.* lubownik; przyjaciel książek; **-rgeste'll**, *n.* szafa na książki; **-rkenner**, *m.* znawca książek; księgoznawca; **Bü'cherkenntniß**, **-rkunde**, *f.* znanie się na książkach; znajomość ksiąg; **-rkram**, *m. iron.* kram książek; **-rkrämer**, *m.* kramarz książki sprzedający; **-rmachen**, *n.*, **-rmacherei'**, *f. iron.* fabrykowanie książek; **-rmacher**, *m. iron.* fabrykant książek; **-rmangel**, *m.* brak od. niedostatek książek; **-rna'rr**, *m.* namiętny lubownik książek; **-rsaal**, *m.* książnica, biblioteka; **-rsammlung**, *f.* zbiór ksiąg, zbiór książek, księgozbiór; **-rschabe**, *f. Ng.* pustosz; **-rschrank**, *m.* półki na książki; szafa na książki; **-cherschreiben**, *n.* pisanie książek; **-rschreiber**, *m.* pisarz książek; księgopis, autor; **-cherschreiberei'**, *f. iron.* grysmolenie książek; **-rsprache**, *f.* mowa piśmienna; **-rsucht**, *f.* chciwość na książki; **-rti'tel**, *m.* tytuł książki; **-rverzeichniß**, *n.* katalog od. spis książek; **-rvorrath**, *m.* zapas, zbiór książek; **-rwesen**, *n.* naukowość; **-rwurm**, *m. Ng.* mól pisma, robak; *iron.* kto siedzi nad książkami, ślęczący nad książkami; **-rwuth**, *f.* bibliomania; **-rzimmer**, *n.* pokój książkowy (od ksiąg).
Bu'chesche, *f. Ng.* grab; **-chfink**, *m.* bukawka; **Bu'chführer**, **Bu'chhalter**, *pp.*, s. Bu'chführung.
Bu'chgold, *n.* złoto malarskie od. złotnicze.
Bu'chhalten, *n. H.* buchalterja; **-chhalter**, *m.* buchalter; **-chhalterei'**, *f.* buchalterja; **-chhaltung**, *f.* buchalterja; (doppelte) podwójna lub włoska rachunkowość; **-chhandel**, *m.* handel księgarski; księgarstwo; **Bu'chhändler**, *m.* księgarz, bibliopola; **-chhändler-**, **-chhändlers-**, *a.* księgarski; **-chhändlergehülfe**, **-chhändlerlehrling**, *m.* księgarczyk; **-chhändlerinnung**, *f.* giełda księgarska; **-chhändlermesse**, *f.* jarmark księgarski; **-chhandlung**, *f.* księgarnia; **-chhandlungs-**, **-chhandels-**, *a.* księgarski; **-chladen**, s. Bu'chhandlung.
Bu'chmast, **Bu'checkerma'st**, *f. Ldw.* pasza na buczynie, buczyna; **-chnuß**, s. Bu'checker; **-chnußöl**, *n.* oléj buczynowy.
Bu'chsbaum, *m. Ng.* bukszpan; **Bu'chsbaum-**, **-chsbäumen**, *a.* bukszpanowy.
Bü'chschen, *n. dim.* puszeczka.
Bu'chschuld, *f. H.* dług książkowy; **-chschuldner**, *m.* książkowy kredytor.
Bu'chsdorn, *m. Ng.* bukszdorn.
Bü'chse, *f.* puszka, karbona; (Gewehr) muszkiet; fuzja; rusznica.
Bu'chsen, **Bü'chsen**, *va.* (Rad) buksować koło; buksę dawać.
Bü'chsenbohrer, *m.* świder puszkarski; **-senkugel**, *f.* kula karabinowa; **-senlauf**, *m.* lufa, rura od fuzji; **-senmacher**, *m.* rusznikarz, puszkarz; **-senmacherku'nst**, *f.* rzemiosło puszkarskie; puszkarstwo; **-senmeister**, *m.* puszkarz; **-senpulver**, *n.* proch strzelniczy; **-senschaft**, *m.* osada fuzji, kolba; **-senschäfter**, *m.* puszkarz; **-senschloß**, *n.* zamek u strzelby; **-senschuß**, *m.* wystrzał z fuzji; **-senschütz**, *m.* strzelec; muszkietyr, fizyler; **-senspanner**, *m.* strzelec do posługi.
Bu'chstäbchen, *n. dim.* literka; głoseczka; **Bu'chstabe**, *m. Spl.* litera, głoska, czcionka; (nach dem) co do litery; **-chstaben-**, *a.* głoskowy; literowy; **-benfolge**, **-benordnung**, *f.* porządek abecadłowy; **-benräthsel**, *n.* zagadka głoskowa, logogryf; **-benre'chnung**, *f. Gl.* algiebra; rachunek algiebraiczny; **-benschri'ft**, *f.* pismo głoskowe, sztuka pisania; **-benspielerei'**, *f.* igraszka literowa; **-benverse'tzung**, *f.* przestawienie liter; **-stabi'ren**, *va.* sylabizować; (litery) składać; **-stäblich**, *a.* u. *ad.* co do litery, co do głoski; dosłowny, literalny; ein Gesetz — auslegen, *Rw.* tłumaczyć ustawę dosłownie.
Bucht, *f. Geog.* zatoka morska, wybrzeże; załamek; buchta.
Bu'chweizen, *m. Ng. Ldw.* rdest, gryka, hreczka; **-chweizen-**, *a.* reczany, hreczany, tatarczany; **-chweizengrü'tze**, *f.* tatarczana kasza; **-chwinde**, *f. Ng.* rdest hreczki; rdest powojowy.
Bu'ckel, *m.* garb; garbatość, plecy, grzbiet, wypukłość; den — voll Prügel bekommen kijami dostać po grzbiecie; (Verzierung) blaszka wypukła i na czém przybita; **-ckelicht**, *a.* do garbu podobny; wypukły; **-ckelig**, *a.* garbaty, krzesłowaty; (werden) garbacićć; **-ckelo'chs**, *m. Ng.* (Bison) żubr.
Bü'cken (sich), *vr.* schylić się, nachylić się; ukłonić się, pokłonić sie do ziemi; —, *n.* kłanianie się, uniżoność; **Bü'ckling**, *m.* schylenie się; **-ge** machen koperczaki stroić, ukłony palić, kłaniać się; —, *m.* śledź suszony, śledź wędzony, bydlinek.
Bu'de, *f.* buda, szopa; **-denverlei'her**, *m.* darzyciel bud od. szop; **Bu'denzins**, *m.* czynsz od budy.
Bu'dget, *n. Stw.* budżet; **-tbera'thung**, *f. Stw.* rada o budżecie; **-tausfall**, *m.* brak od. niedostatek budżetu od. etatu.
Bü'dner, *m.* chałupnik; budnik.
Bü'ffel, *m. Ng.* bawól; *człowiek nie-

zgrabny; **Bü'ffel=**, *a. Ng.* bawoli; **=ffelei'**, *f.* *pracowanie jak wół; **=ffelha'ft**, **=ffelicht**, **=ffelmäßig**, *a. iron.* wołowaty, niezgrabny; **Bü'ffelhirsch**, *m. Ng.* bawołec; **=ffelkalb**, *n.* bawolę; **=ffelkuh**, *f.* bawolica; **=ffelleder**, *n.* skóra bawola od. bawołowa; **Bü'ffeln**, *va.* pracować jak wół; **=ffelochs**, *m.* bawół; **=ffelzunge**, *f. Kk.* bawoli ozór.

Büffe't, **=tzimmer**, *n.* bufet, kredens, obrusowy pokój.

Bü'ffler, *m.* ten kto pracuje jak wół.

Bug, *m.* (bei Thieren), *Zk. Kk.* przegub, przegięcina; łopatka.

Bü'gel, *m.* kabłąk; (am Gewehr) łęk; (Steigbügel) strzemię; **=gelei'sen**, *n.* żelazko do prasowania (krawieckie); **=gelfest**, *a.* mocno na koniu siedzący; **=gelfrei'**, **=gello's**, *a.* bezkabłąkowy; bezstrzemion; **=geln**, *va.* prasować, wyprasować; **Bü'gelriemen**, *m.* puślisko, rzemień do strzemion; **Bü'gelstahl**, *m.* żelazko krawieckie (do wyprasowania).

Bu'glahm, *n.* kulawy na barki (koń).

Bugsi'ren, *va. Sw.* holować, trelować, buksyrować; **=gspriet**, *n. Sw.* sztaba.

Bu'gstück, *n. Kk.* łopatka.

Buh'ldirne, *f.* kokietka, zalotnica, wszetecznica; **Buh'le**, *m.* gach, umizgant, galant; zalotnik; —, *f.* kochanka, lubieżnica, umizgantka; **Buh'len**, *vn.* (h.) zalecać się, cholewy palić do któréj; (um etwas) ubiegać się o co; **Buh'ler**, *m.*, s. Buh'le; **=hlerei'**, **=h'lschaft**, *f.* gachostwo, zaloty, miłostki, umizgi; **=h'lerin**, s. Buh'le; **=h'lerisch**, *a.* zalotny, miłośny; umizgający się; **Buh'lin**, **Buh'lerin**, s. Buh'le, *f.*; **=h'lschaft**, s. Buhlerei'; **Buh'lschwester**, s. Buh'ldirne.

Büh'ne, *f.* rusztowanie; teatr, scena; von der — abtreten zejść ze sceny, opuścić scenę; die — betreten wystąpić na scenie.

Büh'nen, *va.* (h.) *Zm.* tarcicami pokładać, dylować, podłogę dać.

Büh'nenwerke, *n. pl.* bolwarki.

Büh'nloch, *n. Bw.* zacięcie.

Bu'lle, *m. Ldw.* byk, bujak, buhaj, stadnik.

Bu'lle, *f.* bulla, bula, wydatna pieczęć; (goldene), *Kg.* bula złota; s. Fla'sche, Boutei'lle; **=llenbeißer**, *m.* brytan; **=llenkalb**, *n.* cielec, bysiek, cielak.

Bu'mmeln, *vn.* (h.) wiercipiętkować; **=mmelei'**, *f.*, **=mmeln**, *n.* § wiercipiętkowanie; **=mmler**, *m.* wiercipięta, kraczoch; błotoślap; **=mmler=**, **=mmlermäßig**, *a.* wiercipiętowski, wiercipiętkowski.

Bund, *m.* związek; (Bündniß) przymierze, alians, sojusz; (beim Buchbinder) sznur, pas, pasek.

Bund, *n.* wiązka, wiązanka; (Pack, Bündel) snopek, pęk, pakiet, paczka; (Schlüssel) pęk kluczy; (Garn) motek przędzy; **=ndbrüchig**, *a.* wiarołomny; **=ndbrüchiger**, *m.* krzywołomca; **=ndbrüchigkeit**, *f.* wiarołomność.

Bü'ndel, *n.* plika, tłomoczek; (Last) brzemię; **=ndelchen**, *n. dim.* zawiniątko, wiązeczka; **Bü'ndelförmig**, *a.* wiązkowy; **Bü'ndeln**, *va.* wiązać na wiązki.

Bu'ndes=, *a.* związkowy, federalny, konfederacyjny; **=ndesacte**, *f.* akta związkowe od. konfederacyjne; **Bu'ndeseid**, *m.* przysięga sprzymierzeńców; **Bu'ndeseidbruch**, *m.* krzywołomstwo; wiarołomność; **=ndesfest**, *n.* uroczysty obchód zawarcia związku od. przymierza; **=ndesfestung**, *f.* twierdza należąca do związku stanów; **=ndesflüchtig**, *a.*, s. Bu'ndbrüchig; **=ndesfreundschaft**, **=ndesgenoß**, *m.* sprzymierzeniec, sojusznik, związkowy, konfederat; **Bu'ndesgeno'ssenschaft**, **=ndesverwa'ndtschaft**, *f.* sprzymierzeństwo; **=ndeslade**, *f.* skrzynia przymierza; **=ndesmahl**, *n.* uczta sprzymierzeńców; **=ndesmäßig**, *a.* stósowny do przymierza; **=ndesstadt**, *f.* miasto do związku należące, związkowe; **=ndestag**, *m. Stw.* dzień sejmowy; **=ndesversammlung**, *f.* zgromadzenie sprzymierzonych. [snopkowa.

Bu'ndfutter, *n. Ldw.* pasza wiązkowa od.

Bü'ndig, *a.* zwięzły, węzłowaty, dobitny; (kurz u.) krótko a węzłowato; **=ndigkeit**, *f.* zwięzłość, dobitność; **Bü'ndniß**, *n.*, **Bund**, *m.* przymierze; związek.

Bu'ndpfosten, *m. Bk.* słupstolcowy; **=ndsäge**, *f. Zm.* piła poprzeczna; **=ndschuhe**, *m. pl.* kurpie, chodaki łyczane, postoły; **=ndsteg**, *m. Bchdr.* linije drukarskie między dzielnicami albo kolumnami.

Bü'nge, *f. Bw.* zrób, zroby.

Bunt, *a.* pstry, różnego koloru; er macht es mir gar zu —, *za wiele, za nadto sobie pozwala; die Sache sieht sehr — (verworren) aus, *wielka konfuzja; es ging — durch einander, *nie było tam ani ładu, ani składu; **=tfarbig**, *a.* u. *ad.* pstry; pstro; **=ntfleckig**, **=ntgefleckt**, *a.* pstry, pstrokaty; nakrapiany; **Bu'ntgesprenkelt**, *a.* pstro nakrapiany; **Bu'ntgestreift**, *a.* pstre paski; moręgowaty; **=ntscheckig**, *a.* pstrokatość; **=ntspecht**, *m. Ng.* dzięcioł; **Bu'ntstreifig**, *a.* pstre paski mający. [*m.* stępel znacznik.

Bu'nze, *f.* dłóto trójgraniaste; **Bu'nzen**, **Bu'nzlau**, *n. Geog.* Bolesław.

Bü'rde, *f.* ciężar, brzemię, tłomok; —, *dolegliwość.

Bureau', *n.* bióro; *kantor; kancellarja; (Schreibsecretär) biórko, biurko; **=reau'=**, *a.* biórowy, biurowy; **Bureaucra't**, *m* wprawny w załatwianiu interesów; *iron* biórokrat; **=cra'tenwirthschaft**, **=cratie'**, *f. iron.* biórokracja; **=cra'tisch**, *a. iron.* biurokratyczny.

Burg, *f.* zamek obronny, gród; **Burg=**, *a.* zamkowy; **=gamt**, *n.* zamkowy urząd.

Bü'rge, *m.* rękojmia, poręczyciel, ręczyciel; **Bü'rgen**, *vn.* (h.) ręczyć, zaręczyć; (für Jmdn.) zaręczyć za kogo.

Bü'rger, *m.* obywatel; (einer Stadt) mieszczanin; **Bü'rgerausſchuß**, *m.* wydział mieszczan; =**rgerbuch**, *n.* metryka, spis obywateli miejskich; =**rgerei'd**, *m.* przysięga obywatelska; =**rgerfrau**, *f.* żona mieszczanina, obywatelka; =**rgerfreund**, *m.* przyjaciel ludu miejskiego; =**rgere'chtſame**, *n. pl.* prawa miejskie; =**rgerin**, *f.* mieszczanka; =**rgerkönig**, *m.* król obywatelski (Ludowik Filip, król Francuzów); =**rgerkö'nigthum**, *n.*, =**rgerkö'nigsthron**, *m. Gsch.* tron obywatelski; =**rgerkrieg**, *m.* wojna domowa; =**rgerkrone**, *f.* korona obywatelska; **Bü'rgerkranz**, *m.* wieniec obywatelski; =**rgerlich**, *a.* miejski, obywatelski; die =gerliche Geſellſchaft rzeczpospolita; (nicht militäriſch) cywilny; ein =liches Geſchäft treiben proceder cywilny prowadzić; =liches Jahr rok zwyczajny; **Bü'rgerlicher**, *m.* mieszczanin; =**rgerliche**, *f* mieszczka; =**rgermädchen**, *n.* mieszczanka; mieszczka; =**rgermeiſter**, *m.* burmistrz; =**rgermeiſter**=, =**rgermei'ſterlich**, *a.* burmistrzowski; =**rgermeiſteramt**, *n.* burmistrzowstwo; =**rgermeiſterſtelle**, =**rgermeiſterwürde**, ſ. Bü'rgermeiſtera'mt; =**rgerpflicht**, *f.* powinność obywatelska; =**rgerre'cht**, *n.* prawo obywatelskie, prawo miejskie; **Bü'rgerrolle**, *f.* rejestr mieszczan; =**rgerſchaft**, *f.* obywatelstwo miejskie; =**rgerſchaftlich**, *a.* obywatelski; =**rgerſchule**, *f.* szkoła miejska, realna; =**rgerſinn**, *m.* duch obywatelski; =**rgersleute**, *mf. pl.* mieszczanie; =**rgersmann**, *m.* mieszczanin; **Bü'rgerſolda't**, *m.* mieszczanin żołnierkę sprawujący; =**rgerſtand**, *m.* stan obywatelski, miejski; =**rgerſteig**, *n.* trotoar, przybruk; =**rgerstochter**, *f.* mieszczanka; **Bü'rgerwache**, *f.* straż ob. warta obywatelska; =**rgerweh'r**, *f. Stw. Kw.* milicja (milicyja); straż obywatelska.

Bu'rgfriede, *f. Kw. Gsch.* okrąg grodzki; **Bu'rggraf**, *m.* burgrabia; =**rggräfin**, *f.* burgrabini; =**rggräflich**, *a.* burgrabski; =**rggrafſchaft**, *f.*, =**rggrafthum**, *n.* burgrabstwo; =**rghauptmann**, *m.* starosta; =**rgherr**, *m.* pan zamku; =**rglehen**, *n.* lenność zamkowa; **Bu'rgrichter**, *m.* kasztelan.

Bü'rgſchaft, *f.* poręka, zaręczenie, rękojmia; (leiſten, ſtellen) w rękojmią stawić.

Burgu'nd, *n. Geog.* Burgundyja; =**rgu'nder**, *m.* Burgundczyk; =**rgu'nderwein**, *m. Wb.* wino Burgundskie ob. Burgońskie; **Burgu'ndiſch**, *a.* burgundski.

Bu'rgverließ, *n.* lochy zamkowe; =**rgvogt**, *m.* horodniczy, wójt zamkowy; **Burgvogtei'**, *f.* horodnictwo, wójtowstwo zamkowe; **Bu'rgwache**, *f.* zamkowa straż; =**rgwarte**, *f.* strażnica; =**rgzimmer**, *n.* izba zamkowa; =**rgzinne**, *f.* blanki muru zamkowe; **Bu'rgzwinger**, *m.* przedmurze zamkowe.

Burle'sk, *a.* śmieszny, żartobliwy, trefny.

Bu'rſche, *m.* chłopiec, chłopak, pachołek; towarzysz, kolega, spólnik w służbie; bursz (w uniwersytecie niemieckim); **Bü'rſchchen**, *n. dim.* chłopaczek, chłopczyk.

Bü'rſche, *f. Jäg.* polowanie, strzelanie na łowach.

Bu'rſchen=, *a.* burszowski, studencki; =**rſchenle'ben**, *n.* życie wolne studenckie; burszostwo; =**rſchenſchaft**, *f.* (w uniwersytetach niemieckich) towarzystwo burszowskie; =**rſchenſitte**, *f.* zwyczaj burzowski ob. studencki.

Bü'rſtchen, *n. dim.* szczoteczka; **Bü'rſte**, *f.* szczotka; **Bü'rſten**, *va.* wychędożyć szczotką, szczotką czesać ob. trzeć; =**rſtenbinder**, =**rſtenmacher**, *m.* szczotkarz.

Bü'rzel, *m.* gastrzyca, kustrzyca; kuperek, ogonek (zwierząt).

Bu'rzelbaum, *m.* koziołek; einen — ſchießen (machen, ſchlagen) koziołka przewrócić; koziołkować; **Bu'rzeldorn**, *m. Ng.* buzdygan leżący; =**rzelkraut**, *n. Ng.* kurza stopa; =**rzelmann**, *m.*, =**rzelmä'nnchen**, *n.* skoczek chiński; figurka, co koziołki przewraca; =**rzeln**, *vn.* (ſ.) koziołka przewrócić, upaść, powalić się.

Buſch, *m.* kierz, krzak; bei Jmdm. auf den — ſchlagen, *macać kogo, wybadywać go; **Buſch**=, *a.* krzakowy; **Bu'ſchartig**, *a.* krzaczkowaty; **Bü'ſchchen**, *n.* krzaczek.

Bü'ſchel, *n.* pęczek, snopek; wiechetek, szczypta; (Haare) czub; **Bü'ſchelartig**, =**ſchelförmig**, *a.* kistkowaty, krzewisty, krzewiasty; =**ſchelnarci'ſſe**, *f. Ng.* taceta; =**ſchelſcho'pf**, *m.* opłada; =**ſchelweiſe**, *ad.* kistkowato; kiściami.

Bu'ſchgang, *m.* droga ob. ścieżka między krzakami; =**ſchgras**, *n. Ng.* sit włosisty; **Bu'ſchholz**, *n.* chróst; =**ſchicht**, *a.* krzaczysty; krzakowaty; =**ſchig**, *a.* pełen krzaków, krzakami zarosły; **Bu'ſchjäger**, *m.* szeliniarz; =**ſchklepper**, *m.* łotr; rozbojnik; drapieżnik, szukajło; **Bu'ſchnelke**, *f. Ng* gwoździk pyszny; =**ſchweide**, *f.* wierzba łoza; =**ſchwerk**, *n.* krzewina; chrap; łazy.

Bu'ſen, *m.* łono; pazucha; pierś; (Meerbuſen) wybrzeże; buchta; (Herz), *serce; **Buſen**=, *a.* (Herz=) serdeczny; =**nfreund**, *m.* *przyjaciel od serca; =**nfreundin**, *f.* przyjaciółka od serca; =**nfreundſchaft**, *f.* przyjaźń serdeczna; =**nkind**, *n.* dziecko serdeczne oder najmilsze; =**nkrauſe**, *f.*, =**nſtreif**, *m.* żabotka; gors.

Bü'ſte, *f.* biust, popiersnik; popiersie; półposąże.

Bu'ſaar, *m. Ng.* myszołów.

Bu'ße, *f.* pokuta; kara; (thun) pokutę

czynić, pokutować; (zur) za pokutę; **Bu'ße=, Buß=**, *a.* pokutny; **Bü'ßen**, *va.* u. *vn.* odpokutować, cierpieć; odpowiadać za co; (für seine Bosheit) przypłacić swych złości, od. za swe złości; **Bü'ßer, Bü'ßender**, *m.* pokutnik, pokutujący; Bü'ßer=, *a.* należący do pokutnika; **Bü'ßerin, Bü'ßende**, *f.* pokutnica; **Bu'ßfertig**, *a.* pokutujący, pokutny, upamiętały; **=ßfertigkeit**, *f.* pokutność; **=ßgebe't**, *n.* modlitwa pokutna; **=ßgewa'nd**, **=ßkleid**, *n.* ubiór pokutny, suknia pokutna.

Bu'ßhard, *Ng.*, s. Bu'ßaar.

Bu'ßlied, *n.* pieśń o pokucie; **=ßpredigt**, *f. Kg.* kazanie pokutne; **=ßprediger**, *m. Kg.* kaznodzieja do pokuty skłaniający; **=ßpsalm**, *m.* psalm pokutny; **=ßtag**, *m.* dzień pokuty; dzień pokutny; **=ßtäglich**, **Bu'ßtags=**, *a.* należący do dnia pokuty; czyniony w dniu pokuty; **=ßtagspre'digt**, *f.* kazanie w dniu pokutnym; **=ßthränen**, *f. pl.* łzy skruchy, od. pokuty; **Bü'ßung**, *f.* pokutowanie.

Bü'tte, *f.* kadź; kadka; dzieżkakosz.

Bu'tte, *f. m. Ng.* (Fisch) flåder, płaszczka.

Bü'ttel, *m. Rw.* stróż więźniów, siepacz, hycel; **Büttelei'**, *f. Rw.* więzienie, koza, taras.

Bu'tter, *f.* masło; (braune), *Kk.* masło rumienione, od. rumiane; (machen), *Ldw.* masło robić, klecić; (Stückchen) osełka masła; (im Auge) ropa w oku; **Bu'tter=**, *a.* maślny; **=tterampfer**, *m. Ng.* szczaw tępolisciowy, od. tępolisci; **=tterartig**, *a.* maślany, masłowaty; **Bu'tterbemme**, *f.* kawałek chleba z masłem; pomazanka; **=tterbirne**, *f. Ng.* masłówka; **=tterblume**, *f. Ng.* brodawnik mleczowy; podróżnik pospolity; **=tterbrezel**, *f.* obarzanek z masłem; **Bu'tterbrod**, s. Bu'tterbemme; **=tterbrühe**, *f. Kk.* sos masłny; **Bu'tterbüchse**, **=tterdose**, *f.* jaszczyk; maślniczka; **=tterfarben**, **=tterfarbig**, *a.* masłowaty; **Bu'tterfisch**, *m. Ng.* rotman; **Bu'tterfladen**, *Kk.* placuszek śmietankowy; **=tterfrau**, *f.* maślarka; **=tterfaß**, *n. Ldw.* faska do masła; maślnica (do robienia masła); **=ttergebackenes**, *n. Kk.* ciasto od. ciasteczko maślne; **=tterhandel**, *m.* handel masłem; **=tterhändler**, **=tterhöker**, **=tterkrämer**, *m.* maślarz; przekupnik masłem handlujący; **=tterhökin**, **=rhökerin**, *f.* przekupka masłem handlująca, maślarka; **Bu'tterhose**, *f.* jaszczyk na masło; ceberek; **=tterig**, *a.* masłowy; mający własności masła; **=tterkuchen**, *m. Kk.* placek od. ciasto maślne; **=ttermann**, s. Bu'tterhändler; **=ttermarkt**, *m.* targ na masło od. targ masła; **=ttermilch**, *f. Ldw.* maślanka; **=ttern**, *vn. Ldw.* masło robić; **=tterschnitte**, *f.* chléb z masłem; **=tterständer**, *m. Ldw.* faska na masło; **Bu'tterstein**, *m. Ng.* okrąglica granitu; **=tterstempel**, *m.* krążek od maślnicy; tłoczek; **=tterstoff**, *m. Schdk.* butyryna; **=tterstolle**, s. Bu'tterschnitte; **=tterstö'ßel**, *m. Ldw.* krążołek, tłuczek w kierzni; **=ttertag**, *m.* dzień masłowy; **=tterteig**, *m. Kk.* ciasto francuskie; **=ttertopf**, *m.* garnek do masła od. od masła; **=ttervogel**, *m. Ng.* biały motyl; **=tterweck**, *m.*, **=tterwecke**, *f.* osełka masła; **Bu'tterweich**, *a.* miękki jak masło; **=tterwoche**, *f.* (in Rußland) maślanica.

Bü'ttner, s. Bö'ttcher.

Butz, Bu'tzen, *m.* (Spitze, Aeußerstes einer Sache) sam koniec; koniuszczek; (beim Büchdruck) plamy, zalany druk.

Bu'tzkopf, *m. Ng.* (Art Wallfisch) beczka.

Bu'xbaum, s. Bu'chsbaum.

C.

Wörter, welche sich unter C nicht finden, suche man unter K oder Z. Wyrazów nie znajdujących się pod literą C, szukaj pod literą K lub Z. — C, c trzecia litera alfabetu niemieckiego, wymawia się przed a, o, u (i przed spółgłoskami) jak k (= *k* po polsku); przed e, i, y jak z (= *c* po polsku).

Caba'le, *f.* kabała, intryga; **=len machen**, schmieden kabały robić, knować; **=ba'lenmacher**, *m.* intrygant, podstępca.

Ca'bbala, *f.* kabała żydowska; **=bbali'st**, *m.* kabalista; **=bbali'stik**, *f.* kabalistyka; **=bbali'stisch**, *a.* kabalistyczny.

Cabine't, *n.* gabinet; **=bine'tsbefeh'l**, *m. Stw.* rozkaz gabinetowy; **=bine'tsminister**, *m. Stw.* minister gabinetowy oder tajemnych obrad gabinetu; **=bine'tsordre**, s. Cabine'tsbefeh'l; **=bine'tspolitik**, *f. Stw.* polityka gabinetowa; **=bine'tsrath**, *m.* radzca gabinetowy; **Cabine'tssiegel**, *n.* pieczęć gabinetowa; **=bine'tsstreich**, *m.*, **=bine'tsstück**, *n.* *sztuka godna gabinetu.

Cabriole't, *n.* kabrjolet.

Caca'o, *m. Ng.* kakao; **Caca'o=**, *a.* kakaowy; **=obaum**, *m. Ng.* drzewo kakaowe.

Cada'ver, *m.* u. *n.* trup; **=dave'risch**, *a.* trupi; z trupa.

Cade'nz, *f. Dtk. Tk.* kadencja równogłosek.

Cade't, *m. Kw.* kadet; **=de'tten=**, *a. Kw.*

kadecki; =de'ttencorps, n. korpus kadetów; =de'ttenhaus, n. dom kadetów; dom kadecki; Cade'ttenschule, f. szkoła kadetów.
Cajapu'tbaum, m. Ng. czarnobiél.
Calamitä't, f. klęska, szkoda; =lamito's, a. pełen klęsk, niefortunny.
Calcini'ren, va. (verkalken) kalcynować; zwapniać; (sich) zwapnić się; =cini'rofen, m. piec do zwapnienia; Calcini'rung, f. zwapnienie.
Calcü'l, s. Bere'chnung; Calcula'tor, m. rachmistrz, kalkulator; Calculatu'r, f. kalkulatura; Calculi'ren, va. kalkulować, rachować.
Calecu't, m. Ng. (Truthahn), Ng. Ldw. indyk; =cu'tische Henne, f. (Truthenne) indyczka. [znacznik.
Calembou'rg, m. Litt. kalambur; dwu-
Cale'nder, m. kalendarz; (machen) astrologować; zamki na lodzie stawiać; Ca=le'ndermacher, m. pisarz kalendarzy; ten co je składa.
Cale'sche, f. kolaska.
Cali'ber, n. kaliber, wagomiar; sie sind von Einem —, *obydwa z jednéj mąki; =libri'ren, va. kalibrować, wagomierzyć.
Ca'lmus, m. Ng. tatarskie ziele; rajska trawa; tatarak; =muswurzel, f. tatarakowy korzeń; korzeń kalmusowy.
Calome'l, n. Schdk. kalomel, merkuriusz słodki.
Calvi'nisch, a. Kg. kalwiński; =sches Glaubensbekenntniß wiara kalwińska; (werden), Kg. kalwinić się; =vini'smus, m. kalwińtwo, kalwinizm; =vini'st, m. Kalwin; reformowany. [rznięty.
Camee', f. Alt. drogi kamień wypukło
Camelo't, m. W. kamlot; Camelo't=, a. W. kamlotowy.
Ca'mera obscu'ra, f. ciemnica optyczna.
Ca'merad, m. kamrat, towarzysz; Camera'dschaft, f. kamractwo; towarzystwo.
Camera'l=, a. Stw. kameralny; skarbowy; =merali'st, m. Stw. kameralista; =mera'l=sache, f., =mera'lwesen, n. Stw. administracja, nauka administracji; gospodarstwo skarbu; =mera'lwissenschaft, f. nauka ekonomiki skarbowéj, od. ekonomji politycznéj.
Camiso'l, n. kamizela; kamizelka.
Campa'gne, f. Kw. wyprawa wojenna; wojna.
Campe'scheholz, n. Ng. drzewo kampesz.
Ca'mpher, m. kamfora; Ca'mpher=, a. kamforowy; =mpherbaum, m. Ng. drzewo kamforowe; Ca'mpherkraut, n. Ng. jedlinka, ziele kamforowe; =mpherspi'ri=tus, m. spirytus kamforowy.
Campi'ren, va. obóz zakładać; obozować.
Canai'lle, f. kanalia, łajdak; motłoch.
Cana'l, m. kanał; (Meerenge), Geog. cieśnina morska.
Canapee', n. kanapa.
Cana'rienfutter, n. Ng. wróble proso; =na'riengras, n. myszy ber; =na'rien=hecke, f. ptaszarnia kanarków; gniazdo kanarków; =na'rienfekt, m. wino kanaryjskie; Cana'rienvogel, m. kanarek; =na'rienwein, m. wino kanaryjskie.
Cana'ster, m. knaster.
Candela'ber, m. kandelaber; żyrandol.
Ca'ndelzucker, Ca'ndiszucker, m. cukier lodowaty, cukier kandyzowany.
Candida't, m. kandydat; =dida'ten=, a. kandydacki; =dida'tin, f. kandydatka; =ditatu'r, f. kandydactwo, kandydatura.
Candi'ren, va. kandyzować.
Canee'l, m. (Zimmet), H. cynamon; kora cynamonowa.
Caneli'ren, va. (reifeln, riefeln) rowkować.
Caneva's, m. W. kanwa; kanafas.
Canniba'le, m. ludożerca; =ba'lisch, a. dziki, okrutny; dziki jak zwierz; =bali's=mus, m. kanibalizm.
Ca'non, m. kanon; Rw. okupne; =noni=ca't, n. Kg. kanonia; =no'nicus, m. kanonik; =no'nisch, a. kanoniczny; =noni=si'ren, va. Kg. kanonizować; =nonisi'rung, f. kanonizacja; =noni'ssin, f. kanoniczka.
Canta'te, f. Tk. kantata.
Canto'n, m. Kw. kanton; =toni'ren, va kantonować; rozłożonym być; =toni'st, m. kantonista, rekrut, popisowy; wybraniec; =to'nspflichtigkeit, f. Kw. powinność rekrucka.
Ca'ntor, m. Tk. Kg. śpiewak kościelny, kantor; =tora't, n., =torei', f. kantorstwo.
Cap, n. Geog. przylądek; cypel.
Capau'n, m. Ldw. kapłon.
Capella'n, m. Kg. kapłan, kapelan; wikary; =pellanei', f. Kg. wikarja.
Cape'lle, f. Schdk. kaplica; Tk. kapela (muzykantów); =pe'llengold, n. złoto z pod kapeli; =pe'llmeister, m. Tk. kapelmistrz.
Ca'per, m. Sw. Kw. kaper; korsarz; rozbojnik morski; =perbrie'f, m. list korsarski; =perei', f. kaperstwo; korsarstwo; Ca'pern, va. u. vn. (h.) rabować, na morzu łapać; =perschiff, n. kaper, łowiokręt; =perwe'sen, s. Caperei'.
Capitai'n, =pitä'n, m. Kw. Sw. kapitan; Capitai'ns=, Capitä'ns=, a. kapitański; =pitai'nsstelle, f. kapitaństwo.
Capita'l, n. kapitał; suma pieniędzy; ein — ausleihen sumę wypożyczyć; ein — aufnehmen sumę wziąć na procent; (Capitä'l) kapitel; słupogłów; —, a. kapitalny, wyborny, głowny; =pita'lstreich, m. arcyfigiel; Capita'lverbrechen, n. zbrodnia główna; Capita'l! int. wybornie! =pita'lbuchstabe, m. litera początkowa; =pitä'lchen, n. kapitalik; =pitali'st, m. kapitalista.
Capi'tel, n. Litt. rozdział; rozdziałek;

Kg. (Domcapitel) kapituła; Jmdm. das — lesen, *kapitulę komu wyrznąć; Capi'telhaus, *n. Kg.* dom kapitulny; Capitula'rherr, *m. Kg.* kanonik kapitulny; członek kapituły.
Capitulatio'n, *f.* kapitulacja; eine — abschließen, *Kw.* zawrzéć kapitulacją; Capituli'ren, *vn.* (h.) kapitulować.
Capri'ce, *f.* kaprys; -pri'ccio, *n.* wydziwnik; -pricio's, *a.* kapryśny; -prici'ren (sich), *vr.* (h.) kaprysić.
Caprio'le, *f.* kaprjol, sus, skok, podskok; -len machen korwetować; korwety stroić.
Capuci'ner, *m.* kapucyn; -puci'ner-, *a. Kg.* kapucyński; Capuci'nerkirche, *f.*, -puci'nerklo'ster, *n. Kg.* Kapucyni; kościół, klasztor kapucyński; Capuci'nerpre'digt, *n.* **kapucyńskie kazanie.
Capu't, *a.* (zu Grunde gerichtet) do szczętu w niwecz; Jmdn. — machen zgubić kogo, zniszczyć go. [puza, kaptur.
Capu'trock, *m.* kapota; Capu'ze, *f.* ka-
Carabi'ner, *m.* karabin; Carabi'ner-, *a.* karabinowy; -bi'nerhaken, *m.* haczyk karabinowy; -binie'r, *m. Kw.* karabinier.
Cara'ffe, *f.* karafinka, karafka.
Carambo'l, *m.*, -mbola'ge, *f.* (Billardspiel) karambol; auf — spielen grać na karambol; -mboli'ren, *vn.* (h.) karambolować.
Carbona'de, *f. Kk.* karbonada, kotlety.
Carboni'd, *m. Bw.* węglak.
Carbu'nkel, *m. Hlk.* karbunkuł.
Ca'rcer, *n.* karceres; areszt studencki.
Cardamo'me, *f. Ng.* kardamomja; kardamoma.
Cardina'l, *m. Kg.* kardynał; —, *a.* kardynalny; Cardinaltugenden cnoty kardynalne; -dina'lshut, *m.* kapelusz kardynalski; -dina'lswürde, *f. Kg.* godność kardynalska; kardynalstwo; Cardina'lvogel, *m. Ng.* tangurzyk.
Cario'le, **Carrio'le**, *f.* karjolka.
Carl, *m. npr.* Karól; Ca'rlchen, *n. npr. dim.* Karolek.
Carmeli'ter, *m. Kg.* Karmelita; -meli'ter-, *a.* Karmelicki; Carmeli'terin, -meli'ternonne, *f.* Karmelitanka; -li'terkloster, *n.* klasztor karmelicki.
Carmesi'n, *a. Mal.* karmazynowy; —, *m. Mal.* karmazyn; Carmi'n, *m. Mal.* karmin; Carmoisi'n, s. Carmesi'n.
Carneo'l, **Carnio'l**, *m. Ng.* karneol, karniol, krwawnik.
Carneva'l, *m.* karnawał, mięsopust.
Caro'sse, *f.* kareta. [rogran.
Carré, **Carré-Bataillo'n**, *m. Kw.* czwo-
Carricatu'r, *f.* karykatura; -rricatu'r-, *a.* karykaturalny; -tu'rgemälde, *n.* obraz karykaturalny; -turi'st, -tu'rmaler, *m.* karykaturzysta; Carriki'ren, *va.* przedstawiać w karykaturze.
Carrusse'l, *n.* karusel.
Carte'll, *n.* kartel, kartelusz; wyzwanie na pojedynek; -rte'llmäßig, *a.* stósowny do karteluszu; -rte'llträger, *m.* ten co przynosi wyzwanie na pojedynek; -te'llvertra'g, s. Au'slieferungsvertra'g.
Cartesia'ner, *m. Philos.* Kartezjański; -tesia'nisch, *a.* Kartezjański; -tesiani'smus, *m.* system filozoficzny Kartezjusza.
Carthäu'se, *f.*, -thäu'serkloster, *n. Kw.* Kartuzja, klasztor kartuzjański; -thäu'ser, -thäu'sermönch, *m.* Kartuz, Kartuzjanin; -thäu'ser-, *a.* kartuzjański.
Carto'n, *m.* gładka tektura; pudełko z tektury; *Bchdr.* karta przedrukowana; *Mal.* karton; Carto'n-, *a.* kartonowy; -rtonna'ge, *f.* oprawa w tekturę; tektura; -rtoni'ren, *va.* oprawić książkę w gładką tekturę.
Carvio'l, **Carfio'l**, s. Blu'menkohl.
Casca'de, s. Wa'sserfall.
Cascari'lle, *f. Ng.* kaskarylla.
Ca'schmir, *m.*, s. Ca'simir.
Casema'tte, *f.* kazamata, kazemata; Casematti'ren, *va.* wystawić, wybudować z kazamatami.
Case'rne, *f. Kw.* koszary. [zimierz.
Ca'simir, *m. W.* kaźmirek; —, *npr.* Ka-
Casi'no, *n.* kasyno; sala zabaw; resursa.
Ca'spisch, *a. Geog.* Kaspijski; -spisches Meer, *n.*, Ca'spissee', *m. Geog.* Morze Kaspijskie.
Ca'ssa-, **Ca'ssen-**, *a.* kasowy; Ca'ssaA'bschluß, *m. Stw. H.* zamknięcie, sprawdzanie rachunku; Ca'ssa-A'nweisung, *f. Stw.* asygnacja kasowa; Ca'ssa-Geba'hrung, *f. Stw.* kasowość; zarząd kasy.
Cassatio'n, s. Cassi'rung; Cassatio'ns-, *a.* kasacyjny; -nsgeri'cht, *n.*, -nsho'f, *m. Rw.* sąd kasacyjny.
Ca'sse, *f.* kasa; kassa; skarbnica; skład pieniężny; die — führen zawiadywać kasą; (Zahlcasse) kassa wypłat; Cassen-, Cassa-, *a.* kasowy; skarbowy; Ca'ssenbestand, *m.* remanent, stan kasy; -nbille't, *n.* bilet skarbowy; -nbuch, *n.* księga kassy od. księga kasowa; -ndieb, *m.* ten co kasę kradnie; -ndie'bstahl, *m.* kradzież kasowa, okradzenie kasy; -ngehülfe, *m.* podpłatnik; -nwe'sen, *n.* kasowość.
Cassero'lle, *f. Kk.* rondel.
Ca'ssia, *f.* kasja.
Cassi'ren, *va.* kasować, odbierać pieniądze; zmazać; (einen Beamten), *Rw.* złożyć z urzędu; (Stempel) skasować; ein Erkenntniß —, *Rw.* znieść orzeczenie; Cassi'rer, *m.* kasjer; skarbnik; -ssi'rung, *f. Rw.* kasacja; skasowanie; złożenie z urzędu.
Caste'll, *n.* kasztel; zamek; -stella'n, *m.* kasztelan; murgrabia; -stellanei', *f.* kasztelania.
Ca'stor, *m. Ng.* bóbr; kastor; Casto'r-, *a.* kastrowy; -sto'rhut, *m.* kapelusz kastrowy

Castra't, *m.* rzezaniec; trzebieniec; **Castri'ren**, *va.* czyścić, rzezać, wymniszyć, wałaszyć; **-stri'rung**, **-stratio'n**, *f.* kastracja.
Casua'r, *m. Ng.* kazuar; **-suari'ne**, *f. Ng.* kazuar, rzewnia (roślina).
Cäsu'r, *f. Dtk.* średniówka; cezura.
Ca'sus, *m. Spl.* przypadek.
Causa'l, *a. Philos.* powodowy; **-salitä't**, *f.* przyczynowość.
Caute'l, *f. Rw.* ostróżność, przezorność.
Cautio'n, *f.* rękojmia, ręczenie, kaucja, poręka; (verlangen) żądać kaucji; (stellen) kaucją stawić; **-tio'nsleistung**, *f.* złożenie kaucji.
Cavallerie', *f. Kw.* konnica, jazda, kawalerja; **Cavalleri'st**, *m.* kawalerzysta; jeździec.
Cavalie'r, *m.* kawaler; **-lie'rmäßig**, *ad.* po kawalersku; letko byle zbyć.
Ca'viar, *m.* kawiar, kawior.
Cede'nt, *m.* cedent, cedujący.
Ce'der, *f. Ng.* cedr; **Ce'der-**, **Ce'dern-**, *a.* cedrowy; **-dernharz**, *n.* cedrowa żywica; **Ce'dernholz**, *n.* drzewo cedrowe; **-dernöl**, *n.* olejek cedrowy.
Cedi'ren, *va. Rw.* cedować; zlać, zlewać.
Ce'llo, *n. Tk.* basy; **Celli'st**, *m.* grający na basach.
Ce'mbrafichte, *f. Ng.* kozodrzewina; limba.
Ceme'nt, *m.* cement, kit; **-menti'ren**, *va.* cementować; **Cementi'rgefäßo'fen**, *m.* piec cementacyjny; **Cementi'rofen**, *m. Httk.* piec skrzynkowy; **-menti'rung**, *f.* cementacja; **-me'ntstahlwerk**, *n. Httk.* cementownia; **-me'ntkupfer**, *n.* najprzedniejsza miedź.
Censi'ren, *va.* cenzurować; krytykować; **Ce'nsor**, *m.* cenzor, ostry krytyk; **-nsu'r**, *f.* cenzura, krytyka; (in Schulen ꝛc.) świadectwo; **Censu'r-**, *a.* cenzuralny; **-su'rwidrig**, *a.* przeciw cenzurze.
Cent, *n. num.* sto; fünf pro — pięć od sta; pięć procentów; —, *m. Mzk.* cent, krajcar (100 = 1 floryn).
Centau'r, *m. Myth.* chłopokoń; centaur.
Centesimi'ren, *va.* centezymować, setkować. [pełna.
Centifo'lie, *f. Ng. Ogr.* centyfolja; róża
Ce'ntner, *m.*, **-tnergewi'cht**, *n.* cetnar; **-tnerlast**, *f.* cetnarowy ciężar; **-tnersa'lz**, *n.* cetnarka; **-tnerschwe'r**, *a.* cetnar ważący; *niezmiernie ważny.
Centra'l, *a* centralny, środkowy; **-tra'l-Behö'rden**, *f. pl. Stw.* władze naczelne czyli najwyższe; **-tra'lbewe'gung**, *f.* ruch centralny; **-tra'lfeuer**, *n. Ntl.* ogień w środku ziemi (być mający); **-tralisatio'n**, *f.* centralizacja; skupienie władzy; **-tralisi'ren**, *va.* centralizować; **-tra'lpunkt**, *m.* punkt środkowy; **Centra'lschule**, *f.* szkoła centralna od. początkowa od. niższa; **-trifuga'lkraft**, *f. Ntl.* odśrodkowy ruch ciała; **-tripeta'lkraft**, *f. Ntl.* siła dośrodkowa.
Ce'ntrum, *n.* średnie szyki; centrum.
Ceremonie', *f.* ceremonja, obrząd; ceregiele; (Förmlichkeiten) koperczaki, komplementa; blos zur — obrządkowo; **-monie'll**, *n.* ceremonial; **-mo'nienmeister**, *m.* mistrz obrzędów; **-moniö's**, *a.* obrządkowy, ceremonialny; lubiący ceremonie, zachody. [ceryt.
Ceri'n, *n. Schdk.* ceryn; **Ceri't**, *m. Ng.*
Certifica't, *n.* certyfikat.
Cervela'twurst, *f. Kk.* salceson.
Cessio'n, *f.* cesja, zlewek; **Cessiona'r**, *m. Rw.* cesjonarjusz; zlewobierca; **Cessio'nsverschrei'bung**, *f.* zlewkowy zapis.
Chagri'n, *m.* (fein gegerbtes Leder) szagryn; skóra capa.
Chai'se, *f.* półkaretek; kolaska.
Chalcedo'n, *m. Ng.* kalcedon.
Chamä'leon, *n. Ng.* chameleon, kameleon; wiatrożył; *człowiek zmienny, niestały; **-mäleo'ntisch**, *a.*, s. We'tterwendisch.
Champa'gner, **Champa'gnerwein**, *m.* wino szampańskie; szampan; **-pa'gner-**, *a.* szampański; **-pa'gnerflasche**, *f.* szampanka. [szampinjon.
Champigno'n, *m. Ng. Kk.* pieczarka;
Chan, *m. Stw.* chan (tatarski).
Cha'os, *n. Ntl.* chaos; mieszanina.
Chara'de, *f.* szarada.
Chara'kter, *m.* charakter, cecha; *znak; **Chara'kter-**, *a.* charakterowy; **-rakterisi'ren**, *va.* charakteryzować, cechować, znamionować; **-rakteri'stik**, *f.* charakterystyka; **-rakteri'stisch**, *a.* charakterystyczny; charakterowy; **-rakteri'stisches**, *n.* charakterystyczność; **-ra'kterlos**, *a.* bez charakteru; **-ra'kterlosigkeit**, *f.* bezczelność, brak charakteru; **Chara'kterschwach**, *a.* *niedołężny, niedołężliwy; **-rakterschwäche**, *f.* *niedołężność; **-ra'kterzug**, *m.* *rys, cecha charakteru.
Charfrei'tag, *m. Kg.* wielki piątek.
Cha'rge, *f.* szarża; urząd; godność.
Charlata'n, *m.* szarlatan, kuglarz; figlarz, szalbierz; *doktor jarmarkowy; **Charlatanerie'**, *f.* szarlatańswo, szarlatanerja; kuglarstwo.
Charma'nt, *a.* wyborny, miły, przyjemny.
Charnie'r, *n.* nit, wycięcie.
Charpie', *f. Hlk.* szarpija, flejtuch, flejtuszek.
Cha'rwoche, *f. Kg.* wielki tydzień.
Cha'rte, *f.* karta; (Landcharte) mapa; **-rtographie'**, *f.* kartografja; **-rtogra'phisch**, *a.* kartograficzny. [szaspot.
Chassepo't, **Chassepo't-Gewehr**, *n. Kw.*
Chaussee', *f.* szosea; szose; droga żwirowa; bruk; **-ssee'aufseher**, *m.* drożnik; **-ssee'geld**, *n. Stw.* szosowe; **-ssee'haus**, s. Zollhaus; **-ssi'ren**, *va.* żwirować, wyżwirować; **-ssi'rung**, *f.* żwirowanie.

Chef, *m.* szef; naczelnik.
Chemica'lien, *f. pl. Schdk.* preparowania chemiczne; **Chemie'**, *f.* chemia; **Che'miker**, *m.* chemik, chymista; =**misch**, *a.* chemiczny, chymiczny.
Cheni'lle, *f. W. Kg.* szenilla, szenella.
Che'rub, *m.* cherub.
Chica'ne, *f.* szykana, wykręt, matactwo; pieniactwo; wybieg prawniczy; =**caneu'r**, *m.* pieniacz, sprzéka; =**cani'ren**, *va.* szykanować, złośliwie nagabywać; =**cani'rend**, *a.* kłótliwy. [kosa.
Chigno'n, *m.* szenjon, warkocz kobiety;
Chimä're, *f.* chimera, urojenie; kaprys; =**mä'risch**, *a.* chimeryczny, urojony.
Chi'na, *n. Geog.* China; (Rinde u. Extract des Chinabaumes) china; **Chine'se**, *m.* Chińczyk; =**ne'sin**, *f.* Chinka; =**ne'sisch**, *a.* Chiński; —, *ad.* po Chińsku.
Chira'gra, *n.* dna ręczna; chiragra.
Chiroma'nt, *m.* chiromancysta; =**mantie'**, *f.* chiromancja; rękowieszczenie.
Chiru'rg, *m.* chirurg; ranlekarz; =**rurgie'**, *f.* chirurgja; =**ru'rgisch**, *a.* chirurgiczny.
Chlor, *m. Schdk.* chlor; **Chlori'd**, *m.* chlorzak; =**ri'tschiefer**, *m. Bw.* łupek zielonkawy; **Chlo'rsilber**, *n.* chlorek srebra.
Chocola'de, *f.* czekulada, czokolada; =**la'de**=, =**la'den**=, *a.* czekuladowy; =**la'denfabri'k**, *f.* fabryka czekulady; =**la'dento'rte**, *f.* tort czekuladowy.
Cho'lera, =**leraepidemie'**, *f. Hlk.* cholera; =**lerakra'nk**, *a.* chory na cholerę; =**lerakranker**, *m.* choleryk, chory na cholerę; =**leraleiche**, *f.* trup umarłego na cholerę; =**leraseuche**, s. Cho'lera.
Chole'risch, *a.* (Temperament) choleryczny; =scher Mensch choleryk.
Chor, *n.*, s. Corps; —, *m. Tk.* chór; im Chore singen w chórze śpiewać; **Chor**=, *a.* chórowy; **Cho'ral**, *m.* chorał; =**ra'lbuch**, *n.* księga muzyki choralnéj, śpiewów choralnych; =**rali'st**, *m.* choralista; **Cho'ralta'r**, *m.* wielki ołtarz; =**ramt**, *n.* nabożeństwo na chorze; =**rbischof**, *m.* sufragan; =**rfrau**, *f.* kanoniczka; =**rgesa'ng**, *m.* śpiewanie chórem; =**rhemd**, *n.* półkoszula biała zwierzchnia; =**rherr**, *m. Kg.* kanonik; **Chori'st**, *m.* chórzysta; =**rknabe**, =**rschüler**, *m.* chłopiec do mszy służący; **Cho'rmantel**, *m.* kapa; =**rrock**, *m.* alba, komża biała; =**rsänger**, *m.* choralista; =**rstimme**, *f.* głos chórowy; *Tk.* nóty dla śpiewu w chórze; **Cho'rstuhl**, *m.* stalla; =**rstunden**, *f. pl. Kg.* godziny kanoniczne.
Chrestomathie', *f. Litt.* chrestomatja; wyjątki z dzieł dla nauki.
Chri'sam, *n. Kg.* chrzyżmo, krzyżmo; =**mbüchschen**, *n. Kg.* mirnica.
Christ, *m. Kg.* chrześcianin; (werden) chrześcianinem zostać; der heilige —, *gwiazdka, podarunek na Boże narodzenie; =**stabend**, *m.* wilia Bożego narodzenia; =**stbescheerung**, *f.* kolenda; *podarunek na Boże narodzenie; **Chri'sten**=, *a.* chrześciański; =**stenfeind**, *m.* nieprzyjaciel chrześcian; =**stenheit**, *f.* chrześciaństwo; =**stenliebe**, *f.* miłość chrześciańska; =**stenmensch**, s. Chri'stensee'le; =**stenpflicht**, *f.* powinność chrześciańska; =**stensee'le**, *f.* dusza chrześciańska; chrześcianin; es war keine — da, *nie było żywéj duszy; =**stensinn**, *m.* duch chrześciański; =**stenthum**, *n.* chrześciaństwo; chrześciańszczyzna; *Kg.* wiara chrześciańska; =**stenverfo'lgung**, *f.* prześladowanie chrześcian; =**stfeier**, *f.*, =**stfest**, *n. Kg.* święto Bożego narodzenia; =**stgesche'nk**, *n.* gwiazdka; **Chri'stin**, *f.* chrześcianka; =**stkindlein**, *n.* dzieciątko Jezus; **Chri'stlich**, *a.* chrześciański; =**stmarkt**, *m. H.* targ, jarmark przed Bożém narodzeniem; **Chri'stmesse**, =**stmette**, *f. Kg.* jutrznia; =**stmonat**, *m.* grudzień; **Chri'stnacht**, *f.* noc narodzenia pańskiego.
Chri'stoph, *m. npr.* Krzysztof, Krysztof.
Chri'ststolle, *f.*, =**ststollen**, *m.* strucel na Boże narodzenie; =**sttag**, *m. Kg.* pierwsze święto Bożego narodzenia; **Chri'stus**, *m. npr. Bibl. Kg.* Chrystus; =**stwoche**, *f.* tydzień świętny Bożego narodzenia.
Chrom, *n. Schdk.* chrom; **Chroma't**, *n.* chromian; =**ma'tik**, *f. Ntl. Optik.* chromatyka; **Chroma'tisch**, *a.* chromatyczny; **Chro'm-Ei'senstein**, *m. Schdk.* żelazo chromowe; =**mgelb**, *n.* żółtość chromowa, chromian. [kronikarz, latopisiec.
Chro'nik, *f.* kronika; =**nikenschrei'ber**, *m.*
Chro'nisch, *a. Hlk.* chroniczny; **Chroni'st**, *m.* kronikarz; **Chronolo'g**, *m.* czasopis, chronolog; =**nologie'**, *f.* chronologja, latopismo; **nolo'gisch**, *a.* chronologiczny; w porządku lat; =**nome'ter**, *n.* czasomiar, chronometr.
Chrysoli'th, *m. Ng.* chryzolit, złotokamień.
Chu'rfürst ꝛc., s. Ku'rfürst ꝛc.
Chilificatio'n, *f.* miazgowanie; =**lifici'ren**, *va.* miazgować.
Chy'lus, *m. Zk.* pokarmnik; chil; **Chy'lusgefä'ß**, *n. Zk.* stek mleczowy.
Cica'de, *f. Ng.* konik polny.
Ci'cero, *m. npr.* Cycero; *Bchdr.* cycero; **Cicero'ne**, *m.* oprowadziciel; =**ceronia'nisch**, =**cero'nisch**, *a.* cyceroński; *na wzór Cycerona mowcy.
Cich'orie, *f. Ng.* podróżnik.
Cicisbe'o, *m.* nieodstępny towarzysz damy.
Ci'der, *m.* cyder, jabłecznik; **Ci'der**=, *a.* jabłeczny, jabłczany; =**derwein**, *m.* wino jabłczane, cyder.
Ciga'rre, *f.* cygaro; **Ciga'rren**=, *a.* należący do cygar; =**ga'rrena'rbeiter**, *m.* robiający cygara; =**ga'rrenasche**, *f.* popiół od cygar; =**ga'rrenbüchse**, =**ga'rrentasche**, *f.* cygarnica, puszka na cygara; =**ga'rrende'ckblatt**, *n.* liść pokrywający

cygaro; =ga'rrenfabri'k, f. fabryka cygar; Ciga'rrenfabrika'nt, m. fabrykant cygar; =ga'rrenfabrikatio'n, f. fabrykacja cygar; =ga'rrenhändler, m. przedający cygara; =ga'rrenlager, n. skład cygar; =ga'rrenmacher, s. Ciga'rrena'rbeiter; =ga'rrenpfei'fchen, n. fajeczka do cygar; =ga'rrenqualm, =ga'rrenrauch, s. Ta'baksdampf; =ga'rrenraucher, m. tytuniarz od. fajczarz cygar.

Cirka'ssien, n. Geog. Czerkaska ziemia; =ka'ssier, m. Czerkas, Czerkies; =ka'ssierin, f. Czerkaska, Czerkieska; =ka'ssisch, a. Czerkaski, Czerkieski.

Ci'rkel, m. cyrkiel; Ci'rkel=, a. cyrklowy; =rkelfigu'r, f. Gl. cyrkuł, koło, obwod; =kelfö'rmig, =kelrund, a. cyrklasty, cyrklisty; Ci'rkeln, va. cyrklować; =kel=schmied, m. cyrkielnik.

Cirkula'r, n. cyrkularz, list okolny; =kulatio'n, f. cyrkulacja, obieg; =kuli'ren, vn. (h.) cyrkulować, krążyć, obiegać.

Ciseleu'r, m. wyrzynający dłótkiem; Ciseli'ren, va. dłótkiem wyrzynać; dłubać.

Ci'stenrös'chen, m. dim., =stenstrauch, m. Ng. złotojeść.

Cistercie'nser, m. Kg. cysters; =rcie'nser=, a. cysterski; =rcie'nserkloster, n. klasztor cystersów; =rcie'nserorden, m. zakon cysterski od. Cystersów.

Ciste'rne, f. krynica, cysterna; rząp.

Ci'strose, f. Ng. czystek.

Citade'lle, f. Kw. cytadela. [zew.

Cita't, n. cytat; =tatio'n, f. pozew, zapo-

Ci'ther, f. Tk. cytara; =therspieler, m. cytrzysta.

Citi'ren, va. pozwać, zapozwać, przyłaczać; (Geister) zaklinać duchy.

Citra't, n. Schdk. cytrynian; Citri'n, m. Ng. drogi kamień cytrynowego koloru; Citro'ne, f. Ng. cytryna; Citro'nen=, a. cytrynowy; =tro'nenbaum, m. Ng. cytr; cytrowe drzewo; =tro'nenbranntwein, m. wódka cytrynówka; =tro'nenbirne, f. Gtn. cytrynówka; =tro'nenfarbig, a. koloru cytrynowego; =tro'nenge'lb, n. żółtość cytrynowa; =tro'nenkraut, n. Ng. ziele cytrynowe; =tro'nenö'l, n. oléj cytrynowy; =tro'nensaft, m. sok cytrynowy; =tro'nensäure, f. kwas cytrynowy; =tro'=nenschale, f. skórka cytrynowa; =tro'=nenscheibe, f. talerzyk cytryny; =tro'nen=trank, m. limonada; =tro'nenwasser, n. woda cytrynowa.

Civi'l, a. cywilny; (gebildet), *grzeczny; =ler Preis cena pomierna oder umiarkowana; =lamt, n. urząd cywilny; =lbe=amter, =ldiener, m. urzędnik cywilny; Civi'l=Behö'rde, f. Stw. Władza cywilna; =ldienst, m. służba cywilna; =lgeri'cht, n. Stw. sąd cywilny; =lgeri'chtlich, a.: =ches Verfahren, Rw. postępowanie cywilno-sądowe; =lgese'tzbuch, n. kodeks cywilny; Civilisatio'n, f. cywilizacja; =lisi'ren, va. cywilizować; uobyczaić; =lisi'rung, f. uobyczajenie, cywilizowanie, okrzesanie; Civili'st, m. osoba cywilna; =vi'lliste, f. Stw. lista cywilna; =vi'lklei=dung, f. ubiór cywilny; =vi'lperso'n, f. osoba cywilna; =vi'lposten, m., =vi'lstelle, f. urząd cywilny: Civi'lverso'rgung, s. Civi'lamt zc. [klarnecista.

Clarine'tte, f. Tk. klarnet; =rinetti'st, m.

Cla'sse, f. klasa, rząd; porządek, oddział; nach =en ordnen uporządkować co podług klas; Cla'ssen=, a. klasyczny; Cla'ssen=Lotterie', f. loterja (loteryja) klasowa; =ssenmä'ßig, a.: =ger Stempel, Rw. stempel według klasy; =ssensteuer, f. pogłówne; podatek pogłówny, od. klasyczny; =ssen=weise, a. u ad. podług klas; klasami; =ssificatio'n, f. klasifikacja; rozdział na klasy; =ssifici'ren, va. kłasifikować, dzielić na klasy.

Classicitä't, f. klasyczność; Cla'ssiker, m. klasyk; Cla'ssiker=, a. klasyczny; na wzór klasyków; =ker=Ausgabe, f. edycja klasyczna; wydanie klasyczne; =ssisch, a. klasyczny, wzorowy.

Clau'sel, f. warunek, klauzula; cassato=rische —, Rw. klauzula niweczącza.

Clausu'r, f. klauzura.

Claviatu'r, f. Tk. klawiatura; Clavie'r, n. klawikord, fortepian; =vie'rmacher, m. fabrykant fortepianów; =vie'rspieler, m. Tk. fortepianista; =vie'rspielerin, f. fortepianistka.

Clema'tis, f. Ng. przyszczeniec.

Clerica'l, a. Kg. klerycki; Cle'ricus, Cle'riker, m. kleryk; Clerisei', f., Cle'rus, m. duchowieństwo.

Clie'nt, m. klient; opiekalnik; Cliente'l, f. opieka; obrona dawana klientom; Clie'ntin, f. klientka; =ntschaft, f. Rw klienci; klienctwo. [n. koterja.

Cli'que, f. klika, czereda; =quenwesen,

Cloa'ke, f. kloaka, wychodek, prewet.

Club, m. klub, zgromadzenie; Clubi'st, m. klubista; członek kluba; Clu'bgast, m. gość do klubu wprowadzony.

Coca'rde, f. kokarda, fontaź.

Cocheni'lle, f. Ng. koszenila; czerwiec.

Coco'n, m. Ng. orzech, jedwabiczny, jedwabniczy.

Co'cos=, a. Ng. kokosowy; =cosbaum, m. kokosowe drzewo; =cosnuß, f. Ng. orzech kokosowy; =cosscha'le, f. skórka kokosowa.

Coëfficie'nt, m. Gl. spółczynnik.

Cogna'c, m. Wb. winiak; konjak.

Cohäsio'n, f. Ntl. spojność.

Cöliba't, n. celibat, bezżeństwo, bezżenność (księży).

Coli'bri, m. Ng. kolibryk.

Cöln, n. Geog. Kolonia; Cö'lner, m. Kolończyk; Cö'lnisch, a. Koloński.

Collatio'n, *f.* odkład; kolacja; **-tiona'tor**, *m.* kolacjonator, porównywacz; **-tioni'ren**, *va.* kolacjonować, porównywać z sobą.
Colle'cte, *f.* kolekta, składka, zbiorka, kwesta; (veranstalten) kolektę zrobić; modlitwa przy ołtarzu.
Collecteu'r, *m.* kolektor; **Collectio'n**, *f.* kolekcja; zbiór; **Collecti'v**, *a.* zbiorowy.
Colle'ge, *m.* kolega; **-lle'genschaft**, *f.* koleżeństwo; **-llegia'l**, **-llegia'lisch**, *a.* kolegialny; koleżeński; —, *ad.* po koleżeńsku; **-lle'gien-Gelder**, *n. pl.* (an Universitäten) czesne; **-lle'gienhe'ft**, *n.* kajet akademicki; **Colle'gium**, *n.* kolegjum; koło; (an Hochschulen ꝛc.) kolegjum; lekcja akademicka; prelekcja.
Colle't, *n.* kolet, kurtka; kolnierz; beim — nehmen, *wziąć kogo za kolet.
Co'llo, *n.*, **Co'lli**, *n. pl.* paka.
Colonia'l-, *a. H. Stw.* kolonjalny, osadniczy; z kolonji; **-nia'lamt**, *n. Stw.* ministerjum, ministerstwo spraw kolonjalnych; **-nia'lhandel**, *m. H.* handel kolonjalny; **-nia'lpoliti'k**, *f. Stw.* polityka kolonjalna; **-nia'lwaare**, *f. H.* osadnicze towary; kolonjalne towary; **Colonie'**, *f.* osada, kolonija; **-nisi'ren**, *va.* zakładać osady; osadzać go przybyszami; **-nisi'rung**, *f.* zakładanie osad; **-loni'st**, *m.* osadnik; kolonista; nowosadzca.
Colo'nne, *f. Kw.* kolumna; **Colonna'de**, *f. Bk.* kolumnada.
Colopho'nium, *n.* kalafonja. [cwerki.
Coloratu'ren, *f. pl. Tk.* koloratury; wy-
Colporteu'r, *m.* roznosiciel; obnośca; **-lporti'ren**, *va.* roznosić, obnosić; —, *n.* obnoszenie (towarów). [polny.
Coloqui'nte, *f. Ng.* kolowintyda; ogórek
Colori'ren, *va.* kolorować; **Colori'st**, *m.* kolorysta.
Colporta'ge, *f.* kolportaż; roznoszenie, roznaszanie; **Colporta'ge-**, *a.* roznośny; **-lporteu'r**, *m.* roznosiciel.
Colu'mne, *f. Bk.* kolumna, słup, posąg; *Bchdr.* kolumna; złamana karta; dzielnica.
Combinatio'n, *f.* kombinacja; **-bini'ren**, *va.* kombinować.
Come't, *m. Stk.* kometa; **Come'ten-**, *a.* — komety od. komet; należący do komet.
Comitat, *n. Stw.* komitat; żupaństwo; **Comita'ts-**, *a.* komitatowy, żupański; **-ta'tsbehörde**, *f. Stw.* (in Ungarn) władza żupańska lub komitatowa.
Comité, *n.* komitet; delegacja.
Commanda'nt, **-mandeu'r**, *m.* dowódzca, komendant; **-mandi'ren**, *va.* komenderować, dowodzić; **-mandi'render**, *m. Kw.* komenderujący (jenerał).
Commandi'te, *f. H.* komandyta; spółka handlowa; **Commanditai'r**, **Commanditi'st**, *m. H.* komandytnik; komandytor; **-mandi'tgese'llschaft**, *f. H.* spółka komandytowa.
Comma'ndo, *n.* komenda, wodza, dowództwo; **-ma'ndosta'b**, *m. Kw.* buława.
Commenta'r, *m.* komentarz; **-menta'tor**, *m.* komentator; **-menti'ren**, *va.* komentować; *wykładać.
Comme'rcienra'th, *m. Stw. H.* radca komercyjny od. handlowy; **-merci'ren**, *vn.* (h.) handel prowadzić; *hulać, pić, kielichami się bawić; **-me'rzcolle'gium**, *n. H.* koło kupieckie, komercjonalne.
Commi's, *m H.* komisant; sprawnik, kupczyk. [zrobiony; *gruby.
Commi'ß-, *a. Kw.* komisny; dla żołnierzy
Commissä'r, *m.* komisarz; **-missaria't**, *n.* komisarjat; **-missaria'ts-**, *a.* komisarski.
Commi'ßbrod, *n.* chléb komisny; chléb gruby; **-ßkleidung**, *f. Kw.* suknia komisna.
Commissio'n, *f.* komisja; komis; in — nehmen, *H.* przyjąć w komis; **-missionä'r**, *m.* komisant, komisarz; sprawnik; **Commissio'ns-**, *a. H.* komisowy; **-sgeschä'ft**, *n. H. Bchh.* przedsiębiorstwo komisowe; **-shandel**, *m. H.* handel komisowy (na zlecenie trzeciego); **-stratte**, *f.*, **-swechsel**, *m. H.* weksel komisowy (na zlecenie trzeciego wystawiony); **-swaare**, *f.* towar komisowy.
Commi's-Voyageu'r, *m. H.* komisant handlowy (lub: podróżający).
Committe'nt, *m. H.* zlecenie dający; mocodawca (w rzeczach handlowych.
Commo'd, *a.* wygodę lubiący, opieszały, leniwy; **-mmo'de**, *f.* komoda, schowanie; **-moditä't** ꝛc., s. Beque'm, Beque'mlichkeit.
Communa'l, **-mmunitä'ts-**, *a.* komunalny; gminny; **Commu'ne**, *f.* komuna, gmina; *Gsch.* (1871 in Paris) komuna.
Communica'nt, *m. Kg.* komunikant; **-municatio'n**, *f.* komunikacja; **-municatio'nslinie**, *f.* linija komunikacyjna; **-munici'ren**, *va.*, s. A'bendmahl (gehen); communicirend spółkujący; komunikujący; **-munio'n**, *f. Kg.* komunija; **-munio'ns-**, *a.* należący do komunji; **-munio'ntag**, *m.* dzień komunji.
Comödia'nt ꝛc., s. Komödia'nt ꝛc.
Compagnie', *f.* kompanija, spółka; **Compagnie'-**, *a.* kompanijny; mit Jmdm. in — treten, *H.* zawrzeć z kim spólność; **-pagnie'geschäft**, *n. H.* kompanja kupiecka; spółka handlowa; **-pagnie'handel**, *m.* spółkupczenie; **Compagno'n**, *m. H.* spólnik; kompanista.
Comparati'v, *m. Spl.* stopień wyższy.
Compare'nt, *m. Rw.* stawający; obecnik.
Co'mpaß, *m. Ntl. Sw.* igła magnesowa, kompas.
Compensa'bel, *a.* potrącalny; **-nsatio'n**, *f.* kompensata; **-nsi'ren**, *va.* potrącać, kompensować; przez potrącenie zapłacić.
Compete'nt, *a.* właściwy; pozyzwoity; **-pete'nz**, *f.* właściwość (władzy, sądu); s. a. Die'nstlohn.

Comple't, *a.* zupełny, kompletny; **Completti'ren**, *va.* ukompletować.

Complici'rt, *a.* skomplikowany, zagmatwany.

Complime'nt, *n.* komplement, pozdrowienie, ukłon, pokłon; -plime'nten-, *a.* pokłonny; -plime'ntenschneider, *m. iron.* pokłoniciel; -plimenti'ren, *va.* powinszować komu.

Complo't, *n.* spisek; komplot; (schmieden) zmówić się na kogo; -ploti'ren, *vn.* (h.) knuć śpiski; knuć, knować; -plo'ttstifter, *m.* knowacz; spiskujący.

Componi'ren, *va.* komponować, składać; -poni'st, *m. Tk.* tonotwórca, kompozytor, komponista; Compositio'n, *f.* składanie, kompozycja, składanina.

Compo't, *n. Kk.* komput.

Compre'ß, *a.* ściściony, gęsty; -pre'sse, *f. Hlk.* kompres, szmatka na ranę przyłożona; -pressio'n, *f.* ciśnienie; (der Luft), *Ntl.* ciśnienie powietrza.

Comte'sse rc., s. Grä'fin rc.

Comptabilitä't, s. Re'chnungswesen.

Compta'nt, s. Baar; **Comptoi'r**, *n. H.* kantor; kontor; biuro; kantorja.

Comthu'r, *m.* komendor, komtur; Comthurei', *f.* komendorstwo od. komenderja.

Conca'v, *a.* wklęsły; kulistowklęsły; Conca'v-Conca'v, *a.* wklęsły z obu stron; -cavitä't, *f.* wklęsłość; strona wklęsła (linji krzywéj), -ca'v-Conve'x, *a.* wklęsłowypukły.

Concentratio'n, *f.* skupienie w jedno; zgęszczenie płynu przez gotowanie; -centri'ren, *va.* skupiać, skoncentrować; seine Gedanken — zebrać swoje myśli w jeden punkt; -ce'ntrisch, *a.*: -sche Kreise koła spółśrodkowe.

Conce'pt, *n.* koncept; pomysł; pojęcie; vom — lesen czytać z konceptu, z pisma; aus dem — kommen, *stracić koncept; -ce'ptpapie'r, *n.* papier zwyczajny.

Conce'rt, *n. Tk.* koncert; ein — geben, spielen koncert dawać, grać; Conce'rt-, koncertowy; Conce'rtgeber, s. Concerti'st; -certi'ren, *vn.* (h.) grać, śpiewać w koncercie; Concerti'st, *m. Tk.* koncercista; Conce'rtmeister, *m.* dyrektor muzyki; -ce'rtsaal, *m.* sala koncertowa; -ce'rtsänger, *m.* śpiewak na koncercie; -ce'rtspieler, *m. Tk.* ten, który gra, od. daje koncert; -ce'rtstück, *m.* kawałek z koncertu.

Concessio'n, *f.* koncesja, przyzwolenie; Concessioni'ren, *va.* nadać co, udzielić (prawa, przywileje, itd.); -cessioni'rt, *pp.*: -tes Gewerbe przemysł za konsensem, za przyzwoleniem.

Conchy'lien, *f. pl. Ng.* konchilie, muszle morskie; -chy'liensammlung, *f.* zbiór muszl morskich.

Conci'lium, *n.* konciljum; sobór, zbór; tridentinisches —, *Gsch.* konciljum Trydenckie.

Concipi'ren, *va.* koncypować; zajść w ciążą; -cipi'st, *m.* koncypista, pisarz.

Concla've, *n.* konklawe, obiór Papieża.

Concorda't, *n. Kg.* konkordat.

Concre't, *a. Philos.* złączny.

Concubina't, *n.* małżeństwo nieślubne; Concubi'ne, *f.* nałożnica; -cubi'nen-, *a.* nałożniczy, nałożny.

Concurre'nt, *m.* konkurent, współubiegający się o co; -curre'nz, *f.* konkurencja; -curri'ren, *vn.* (h.) konkurować, ubiegać się o co; Concu'rs, *m.* konkurs wierzycieli; es kommt zum —, *Rw.* upadłość zostaje otworzona; -cu'rs-, *a.* konkursowy; -cu'rsgläubiger, *m. Rw.* wierzyciel konkursowy; -cu'rsmasse, *f.* masa upadłości, masa konkursowa.

Conditio'n, *f.* kondycja; warunek; (Dienst) miejsce, służba; in — gehen iść w służbę; (suchen) kondycji szukać; (finden, erhalten) kondycji znaleźć; (annehmen) przyjąć kondycją; -ditioni'ren, *vn.* (h.) być w kondycji (u kogo); -ditioni'rt, *pp.* utrzymany, zachowany; gut, wohl — w dobrym stanie.

Condi'tor, *m.* cukiernik; Condi'tor-, -di'tors-, *a.* cukierniczy, cukiernicki; -ditorei', *f.* cukiernia; -di'torwaaren, *f. pl.* cukry.

Conducteu'r, *m.* przewodnik, konduktor.

Confe'ct, *m.* ciasteczko z cukrem oder z cukru.

Confere'nz, *f.* konferencja, narada, sesja; eine — halten mieć konferencja, naradę; Conferi'ren, *va.* porównywać; (übertragen) nadać komu co; —, *vn.* (h.) naradzać się z kim o czém.

Confessio'n, s. Bekenntniß; -fessio'nslos, *a. Stw. Kg.* bezwyznaniowy; -lose Schule szkoła bezwyznaniowa.

Confirma'nd, *m.*, -ma'ndin, *f. Kg.* przystępujący, przystępująca do konfirmacji; -matio'n, *f. Kg.* konfirmacja; -mi'ren, *va.* konfirmować, potwierdzać; dać konfirmacją religijną.

Confiscatio'n, *f.* konfiskacja; konfiskata; -fisci'ren, *va.* skonfiskować, zagrabić.

Confitü'ren, *f. pl.* konfitury.

Confli'ct, *m.* spór; starcie się; zetknięcie się interesów przeciwnych.

Conföderatio'n, *f. Stw.* konfederacja; związek; -föderi'rter, *m. Stw.* do konfederacji, do związku należący.

Confo'rm, *a.* zgodny, stósowny, zgadzający się; -formitä't, *f.* zgodność, stósowność.

Confrontatio'n, *f. Rw.* stawienie do oka, konfrontacja; -fronti'ren, *va. Rw.* konfrontować.

Confu's, *a.* bałamutny; *niejasny, ciemny; Jmdn. — machen zbałamucić, zmie-

szać kogo; -fusio'n, *f.* konfuzja, zabałamucenie; bałamuctwo; -fusio'nsrath, *m.* *iron.* bałamut. [do głowy.
Congestio'n, *f.* *Hlk.* kongestja; bicie krwi
Conglomera't, *n.* *Ng.* *Bw.* zlepieniec; -meri'ren, *vn* skupić na jeden punkt.
Congregatio'n, *f.* *Kg.* kongregacja; **Congre'ß**, *m.* kongres; zjazd; einen — halten odbywać kongres; **Congre'ß-**, *a.* kongresowy; zjazdowy.
Conjectu'r, *f.* *Philos.* konjektura, przypuszczenie.
Conjugatio'n, *f.* *Spl.* konjugacja, czasowanie (słowa); -jugi'ren, *va.* *Spl.* konjugować, czasować.
Conjunctio'n, *f.* konjunkcja; *Spl.* spójnik; -junctu'ren, *f. pl.* *H.* konjunktury, okoliczności.
Connexio'n, *f.* konneksja, związek.
Connossement'nt, *n.* *H.* *Sw.* ceduła morska.
Conre'ctor, *m.* spółrektor (szkoły).
Conscribi'rter, *m.* *Kw.* konskrypcjonista, popisowy; -scriptio'n, *f.* konskrypcja, spisywanie ludności; *Kw.* spisywanie do wojska; -tio'nspflichtig, *a.* popisowiec.
Consecri'ren, *va.* *Kg.* konsekrować, poświęcać.
Conse'ns, *m.* *Rw.* konsens, pozwolenie.
Conseque'nt, *a.* konsekwentny; rozważny; (handeln) działać; -seque'nz, *f.* konsekwencja; rozoważność.
Conservato'rium, *n.* konserwatorjum; szkoła muzyki i deklamacji.
Conse'rve, *f.* *Kg.* konfekt, konserwa; -servi'ren, *va.* konserwować.
Consignatio'n, *f.* konsygnacja; spis; -signi'ren, *va.* spisać; opieczętować; das Militär —, *Kw.* mieć wojsko w pogotowiu.
Consistoria'l, *a.* *Kg.* konsystorski; -ria'lrath, *m.* radca konsystorza oder konsystorski; -sisto'rium, *n.* *Kg.* konsystorz.
Consolidi'rung, -solidatio'n, *f.* konsolidacja; **Consolidi'ren**, *va.* konsolidować, zabezpieczyć.
Consona'nt, *m.* *Spl.* spółgłoska; -na'nten-, -na'ntisch, *a.* jednobrzmienny; -na'nz, *f.* konsonancja, zgodność dźwięku.
Conso'rte, *m.* spólnik, kompanista; -so'rtium, *n.* *Rw.* klika, koterja.
Conspiri'ren, *vn.* (h.) konspirować; zmówić się.
Consta'bel, -sta'bler, *m.* *Kw.* puszkarz, ogniomistrz, armatnik; (Polizeidiener) sługa policyjny.
Constantino'pel, *n.* *Geog.* Konstantynopol, Carogród, Stambuł; -nopolita'nisch, *a.* Konstantynopolski, Konstantynopolitański; -nopolita'ner, *m.* Konstantynopolitanin.
Constitui'ren, *va.* ustanowić; -rende Versammlung zgromadzenie konstytujące lub organizujące.
Constitutio'n, *f.* konstytucja, stan ciała; *Stw.* ustawy liberalną formę rządu przepisujące od. zasadnicze; -stitutione'll, *a.* konstytucyjny; -nelle Kammer, *Stw.* Izba konstytucyjna; -stitutio'nswidrig, *a.* przeciwny konstytucji; —, *ad.* obrew konstytucji.
Constructio'n, *f.* konstrukcja, skład; układ; składnia; -strui'ren, *va.* konstruować, składać, układać, ustawiać.
Co'nsul, *m.* *Stw.* konsul; -sula'nt, -sule'nt, *m.* konsulent, doradca w rzeczach prawnych; **Consula'r**, *a.* *Stw.* *H.* konsularny, należący do konsula; —, *ad.* według jurysdykcji konsulów handlowych; -sula't, -sulamt, *n.*, -sulwürde, *f.* *Stw.* *H.* konsulat; konsulostwo; konsulstwo; -suli'ren, *va.* radzić się kogo; zasięgać jego rady.
Consume'nt, *m.* konsument, pożerający; -sumi'ren, *va.* zkonsumować, spotrzebować; -sumtio'n, *f.* konsumpcja; spożycie; -sumtio'ns-, *a.* konsumpcyjny; spożywczy; **Consu'm-Verei'n**, *m.* stowarzyszenie spożywcze.
Consumi'ren, s. Verbrau'chen; **Consumtio'n** 2c., s. Verbrau'ch 2c.
Contagiö's, *a.* zaraźliwy; -ta'gium, *n* *Hlk.* zaraza; mór, powietrze, pomorek.
Conterfei', *n.* konterfekt, portret, obraz; -fei'en, *va.* kopią zdjąć oder zrobić czego, przemalować.
Conte'xt, *m.* związek, ciąg mowy.
Contine'nt, *m.* *Geog.* ląd; -tinenta'l, *a.* lądowy; -tinenta'ltruppen, *f. pl.* *Kw.* wojsko lądowe.
Continge'nt, *n.* *Kw.* kontingens.
Co'nto, *n.* *H.* rachunek, konto, rejestr; *à* — a konto, na rachunek; — *finto*, *H.* konto fałszywe, konto podrobione; -toeorre'nt, *n.* *H.* rachunek bieżący.
Conto'r, *n.* kantor, bióro; **Conto'r-**, *a.* kantorowy, kantorkowy; należący do kantoru; **Contori'st**, *m.* *H.* komissant handlowy.
Contou'r, *f.* *Mal.* kontura.
Co'ntrabaß, *m.* *Tk.* kontrabas.
Contra'ct, **Contra'ctmäßig**, s. Vertra'g 2c.
Contra'ct, *a.* *Hlk.* skurczony, pokrzywiony (w skutek choroby).
Contradicto'risch, s. Widerspre'chend 2c.
Contrahe'nt, *m.* zawierający kontrakt, kontraktujący; -trahi'ren, *vn.* (h.) kontraktować, zawierać kontrakt.
Co'ntrapunkt, *m.* *Tk.* kontrapunkt.
Contrā'r, *a.* u. *ad.* przeciwny; przeciwnie.
Contrasigni'ren, *va.* kontrasygnować, wspólnie podpisać.
Contra'st, *m.* kontrast, różnica uderzająca; -trasti'ren, *vn.* (h.) kontrastować, odbijać.
Contraventio'n, -travenie'nz, *f.* kontrawencja, przestąpienie prawa; -venie'nt, *m.* przestępujący prawo.

Co'ntre, f. **Co'ntreta'nz**; -**treadmira'l**, *m.* *Sw.* kontradmirał, wiceadmirał, namiestnik admirała; -**treba'nde** 2c., f. Schlei'chhandel 2c.; -**tremandi'ren**, *va.* odewolać rozkaz; **Co'ntremarke**, *f.* kontramarka; **Co'ntrerevolutio'n**, *f.* kontrarewolucja; -**treta'nz**, *m.* *Tzk.* kontradans.

Contro'le, **Contro'lle**, *f.* kontrola; (worüber halten) kontrolę utrzymywać; -**troli'ren**, *va.* kontrolować; -**troleu'r**, *m.* kontrolor; -**tro'lpflichtig**, *a.* *Kw.* podległy kontroli.

Contuma'z, *f.* *Rw.* niestawienictwo; kwarantana; -**tumazi'ren**, *va.* zaocznie kogo wskazać, osadzić; -**ma'zstatio'n**, *f.* *Sw.* *Rw.* oddział wojska strzegący kwarantany.

Contusio'n, *f.* *Hlk.* kontuzja, nadtłuczenie.

Conve'nt, *m.* konwent, zgromadzenie zakonników; zgromadzenie; -**venti'kel**, *n.* tajemna schadzka; -**venti'kelwesen**, *n.* sektarstwo religijne w tajemnych schadzkach krzewione.

Conventio'n, *f.* konwencja, układ; ugoda; -**ventiona'l**, *a.* umowny; -**na'lstrafe**, *f.* kara umowna; -**ventio'ns**-, *a.* konwencyjna; -**sfuß**, *m.* *Mzk.* *H.* stopa konwencyjna.

Conversatio'n, *f.* konwersacja, dyskurs; -**satio'ns**-, *a.* konwersacyjny; -**tio'ns**-**Lexikon**, *n.* *Litt.* dykcjonarz konwersacyjny od. konwersacji; -**versi'ren**, *vn.* (h.) konwersować; rozmawiać z kim.

Conversio'n, *m.* *Kg.* *Sw.* przemiana.

Conve'x, *a.* wypukły; obłączysty; **Conve'x**-**Conca'v**, *a.* wklęsłowypukły; **Conve'x**-**Concavitä't**, *f.* wklęsłowypukłość; **Convexitä't**, *f.* wypukłość.

Convolu't, *n.* plika.

Coordini'rt, *pp.* spółrzędny

Copa'l, *m.* *Ng.* *Mal.* kopal, gumikopal; **Copa'l**-, *a.* z kopalu zrobiony.

Copia'lien, *f.* *pl.* przepiśne; kopialia; **Copie'**, *f.* kopja, odpis; **Copi'ren**, *va.* przepisać od. przemalować; **Copi'rbuch**, *n.* *H.* księga do wpisywania kopji, księga kopji; **Copi'st**, *m.* kopista, przepisywacz.

Copulatio'n, *f.* *Kg.* kopulacja, dawanie ślubu; -**tio'nsschein**, *m.* świadectwo ślubu; **Copuli'ren**, *va.* *Kg.* ślub dawać.

Coque't, *a.* zalotny, umizgliwy, nadstawiający się; **Coque'tte**, *f.* kokieta, kokietka; umizgalska; -**tteri'e**, *f.* kokieterja, zalotność; -**tti'ren**, *vn.* (h.) kokietować, zalecać się, nadstawiać się.

Cora'lle, *f.* *Ng.* koral; **Cora'llen**-, *a.* koralowy; -**llenro'th**, *a.* koralowy, różany.

Cordia'l, *a.* kordjalny, serdeczny.

Cordo'n, *m.* kordon, sznurek skręcany; *Sw.* *Kw.* osadzenie granic.

Cordua'n, *m.* kurdwan, kordyban; **Cordua'nmacher**, m. kurdwanista.

Cori'nthen, *f.* *pl.* *Ng.* *H.* rozenki drobne.

Corne'lkirschbaum, *m.* *Ng.* dereń (drzewo); -**ne'lkirsche**, *f.* dereń (owoc).

Corne't, *m.* *Kw.* kornet; podchorąży w konnicy. [*f.* kapralstwo.

Corpora'l, *m.* *Kw.* kapral; -**ra'lschaft**,

Corporatio'n, *f.* korporacja.

Corps, *n.* korpus (wojska); (diplomatisches) ciało dyplomatyczne; **Co'rpsgeist**, *m.* (Gemeingeist) ślepe obstawania za ciałem do którego się należy; solidarność.

Corpule'nt, *a.* tłusty, opasły; dobréj tuszy; -**pule'nz**, *f.* opasłość, tusza.

Corre'ct, *a.* poprawny (druk, dzieło, pismo); -**re'ctheit**, *f.* poprawność; -**rectio'n**, *f.* poprawa; **Correctio'nsanstalt**, *f.*, -**rectio'nshaus**, *n.* dom poprawy; więzenie; **Corre'ctor**, *m.* korektor, poprawiacz (w drukarni); **Correctu'r**, *f.* korektura, korekta; poprawa; -**rectu'rbogen**, *m.* *Bchdr.* arkusz drukowany do poprawki.

Correspo nde'nt, *m.* *H.* korespondent; -**sponde'nz**, *f.* *H.* korespondencja; -**spondi'ren**, *vn.* (h.) korespondować.

Corrido'r, *m.* *Bk.* korytarz; galerja.

Corrigi'ren, *va.* korygować, poprawiać.

Corrumpi'ren, *va.* korumpować, zepsuć, sfałszować; -**ru'pt**, *a.* zepsuty, fałszywy, sfałszowany; **Corruptio'n**, *f.* korupcja, zepsucie i przekupienie.

Corsa'r, *m.* *Sw.* korsarz, kaper; -**sa'ren**-, *a.* korsarski.

Corse't, *n.* gorset; gorsecik; stanik.

Corve'tte, *f.* *Sw.* korweta, szybki okręt; **Corve'tten**-, *a.* do korwety należący.

Costü'm, *n.* kostjum, strój, ubior; **Costümi'ren**, *va.* kostjumować, nadawać [strój.

Cotele'tte, *f.* *Kk.* kotlet.

Cothu'rn, *m.* *Sb.* *Alt.* koturn.

Coujo'n, *m.* łajdak; nicpoń; szelma; **Coujoni'ren**, *va.* beštać, traźnić kogo.

Coula'nt, *a.* płynny; *łatwy; bez muszenia.

Couli'sse, *f.* *Sb.* kolisa, zastawa; **Couli'ssen**-, *a.* — kolis; — zastaw.

Coupo'n, *m.* *Sw.* *H.* kupon, kwit (od listu zastawnego); (einer Actie), *H.* kupon akcji handlowéj; odcinek.

Coura'ge, *f.* kuraż, odwaga; -**ragi'rt**, *a.* odważny, mężny, śmiały.

Coura'nt, *a.* *Mzk.* kursujący (o monecie); (mit stetigem Absatz) odchodzący (o towarze); **Coura'nt**, *m.* *Mzk.* kurant; gruba moneta kurs mająca; -**ntschulden**, *f.* *pl.* *H.* długi bieżące; *Rw.* długi małe bez hipoteki i zastawu.

Courie'r, *m.* kurjer, goniec; -**rie'rmäßig**, *ad.* po kurjersku.

Cours, *m.* kurs pocztowy; *H.* obieg pieniężny; außer — kommen z kursu wyjść; **Coursi'ren**, *vn.* (h.) kursować, być w kursie (o pieniądzu); -**rswerth**, *m.* *H.* wartość obiegowa; **Cou'rszettel**, *m.* *H.* cennik giełdowy; ceduła kursowa.

Courta'ge, *f.* *H.* meklerstwo.

Cousi'n, *m.* krewny; kuzyn; **Cousi'ne**, *f.* krewna; kuzynka.

Couve'rt, *n.* koperta (u listu); bei Tische nakrycie (na osobę do jedzenia); **Couverti'ren**, *va.* (Brief) kopertę dać na list.
Crava'tte, *f.* chustka na szyję.
Creatu'r, *f.* kreatura; stworzenie.
Crede'nzen, *va.* kosztować napój ob. jadło, które się komu podaje; **-de'nzteller**, *m.* talerz do podawania napoju; **-de'nztisch**, *m.* kredens.
Credi't, *m.* kredyt; auf — geben, nehmen brać, dawać na kredyt; Jmdm. — verschaffen zrobić komu kredyt; **Credi't-**, *a.* kredytowy; **-di'tbrief**, *m.* list kredyt robiący ob. zapewniający, dany dla kredytu; **-di'tkasse**, *f.* kasa kredytowa; **-diti'ren**, *va.* kredytować; na kredyt dać; **-diti'v**, *n.* *Stw.* list wierzytelny; **-di'tsyste'm**, *n.* *Stw.* system kredytowy; **-di'twesen**, *n.* długi pozaciągane.
Cremorta'rtari, *m.* *Hlk.* winian potaży.
Creo'le, *m.* *Geog.* Kreol; **Creo'lin**, *f.* Kreolka; **Creo'lisch**, *a.* do Kreolów należący.
Crepi'ren, *vn.* (s.) zdechnąć.
Creti'n, *m.* matołek; niespełniak; ułomnik; **-tini'smus**, *m.* *Hlk.* matołectwo.
Crimina'l, *a.* kryminalny; **-lgeri'cht**, *n.* sąd kryminalny; **-lproce'ß**, *m.* *Rw.* proces kryminalny; **-lrath**, *m.* *Rw.* rzadza kryminalny; **-lrecht**, *n.* prawo kryminalne; **-lrichter**, *m.* sędzia kryminalny; **-luntersuchung**, *f.* inkwisycja kryminalna; **-lverbrechen**, *n.* *Rw.* kryminał; **-nali'st**, *m.* *Rw.* kryminalista; (Gefangener) więzień kryminalny; **Crimine'll**, *a.* kryminalny.
Cri'sis *ꝛc.*, s. Kri'sis ꝛc.
Crocodi'l *ꝛc.*, s. Krokodi'l ꝛc.
Cro'cus, *m.* *Ng.* *Gtn.* krokosz; **Crocu's-**, *a.* krokoszowy; **-cusfarbe**, *f.* kolor krokoszowy; **-sfarben**, **-sfarbig**, *a.* krokoszowego koloru.
Crucifi'x, *n.* *Kg.* krzyżyk.
Cube'be, *f.* *Ng.* *H.* kubeba; **Cube'ben**, *pl.* rozynki wielkie.
Cubi'k-, **Cu'bisch**, *a.* *Gi.* kubiczny, sześcienny; **Cubi'kfuß**, *m.* stopa kubiczna; **-kmaaß**, *n.* miara kubiczna; **-kwurzel**, *f.* pierwiastek kubiczny; **-kzahl**, *f.*, **Cu'bus**, *m.* *Rk.* *Gl.* kubus sześcian.
Culm, *n.* *Geog.* Chełmno (miasto).
Culminatio'n, *f.* *Stk.* kulminacja; **-natio'nspunkt**, *m.* najwyższy punkt (po za który już daléj iść nie można); **-mini'ren**, *va.* (h.) już się zbliżać do szczytu.
Cultivi'ren, *va.* kultywować, uprawiać, okrzesać; **-tu'r**, *f.* kultura, uprawa, oświecenie; **Cultu'r-**, *a.* kulturowy; należący do oświecenia publicznego, do cywilizacji; **Cultu'rgeschichte**, *f.* *Philos.* historja kształcenia się ludzi; **-tu'rgeschi'chtlich**, **-tu'rhisto'risch**, *a.* należący do historji kształcenia się ludzi; **-tu'rkampf**, *m.* *Stw.* walka kulturowa; **-tu'rkämpfer**, *m.* walczący (wojujący) kulturowy; **-tu'rträger**, *m.* *cywilizator.
Cu'ltus, *m.* obrządki religijne; oświecenie (jakiego kraju); Minister des —, *Stw.* Minister oświecenia publicznego.
Cumpa'n, *m.* kompan, towarzysz.
Cur, *f.* kuracja; léki; eine — gebrauchen brać léki, używać kuracją; eine — vorschreiben, *Hlk.* przepisać sposób leczenia; **Cu'rart**, **-rmethode**, *f.* sposób leczenia.
Curate'l, *f.* *Rw.* kuratela; unter — stehen być w kurateli; **Curate'l-**, *a.* kuratelarny; **-te'l-Decre't**, *n.* *Rw.* dekret kuratelarny; **-ra'tor**, *m.* kurator.
Curia'l, *a.* kurjalny; urzędowy; kancelaryjny; **Curia'lstyl**, *m.* *Stw.* styl kurjalny; urzędowy, kancelaryjny.
Curio's, *a.* dziwny, ciekawy, osobliwy; **-riositä't**, *f.* ciekawość, rzecz ciekawa.
Curi'ren, *va.* *Hlk.* kurować; léczyć.
Cu'rpfuscher, *m.* lekarz nieupoważniony; partacz lekarski; **-scherei'**, *f.* leczenie nieupoważnione; partactwo lekarskie.
Curre'nt, s. Coura'nt; **Curre'ntschrift**, *f.* pismo drobne, zwyczajne; kursywa.
Curs *ꝛc.*, s. Cours ꝛc.
Cu'rschmied, *m.* *Kw.* konował.
Cursi'ren, s. Coursi'ren; **Curso'risch**, *a.* kursoryczny; eine Schrift — lesen pismo tylko krótkie robiąc objaśnienia czytać;
Cu'rsus, *m.* *Litt.* kurs (nauk).
Curt, *m.* *npr.* Konrad.
Cu'stos, *m.* kustosz (w bibliotece); *Bchdr.* kustosz (znak arkusza).
Cya'ne, s. Ko'rnblume.
Cyclo'p, *m.* *Myth.* cyklop; wielkolud; okrągłook; **Cyclo'pisch**, *a.* olbrzymi.
Cyli'nder, *m.* *Mech.* cylinder; walec; wałek; **Cyli'nder-**, *a.* cylindrowy; **-nderförmig**, **Cyli'ndrisch**, *a.* cylindryczny, cylindrowaty; walcowaty; okrągło słupisty.
Cy'mbel, *f.* *Tk.* cymbały; cymbałki.
Cy'niker, *m.* *Alt.* *Philos.* cynik; **Cy'nisch**, *a.* *Alt.* cynicki; do Cyników należący; *brudny, bezwstydny, plugawy; **Cyni'smus**, *m.* cynizm; *bezwstydność.
Cy'pergras, *n.* *Ng.* cybora; **-perkatze**, *f.* *Ng.* kot cyprowaty; **-pernwu'rz**, *f.* *Ng.* kasztanki ziemne; cybora.
Cypre'sse, *f.* *Ng.* cyprys; **Cypre'ssen-**, *a.* cyprysowy; **Cypre'ssenholz**, *n.* drzewo cyprysowe; **-pre'ssenö'l**, *n.* olejek cyprysowy; **-pre'ssenkraut**, *n.* *Ng.* cypryska; świętoziół cyprysowy; **-pre'ssennu'ß**, *f.* *Ng.* szyszkojagoda; **Cypre'ssenwa'ld**, *m.* las cyprysowy.
Czar, *m.* *Stw.* Car; **Cza'renthum**, **-renwürde**, **-renherrschaft**, *f.*, **-ri'smus**, *m.* carstwo; **Cza'rin**, *f.* Carowa; **Cza'risch**, *a.* Carski; **Cza'rowitsch**, *m.* Carowicz, Carzewicz.

D.

Da, *ad.* tam; — sein tu być; tam być, znajdować się; er ist noch nicht — jeszcze nie jest; was will der Mensch —? cóż to ten człowiek tam chce? von — ztamtąd; — bin ich oto jestem; wer —? kto idzie? (alsdann) wtenczas. [nieważ.
Da, *conj.* gdy; jak; skoro; kiedy; po-
Dabei', *ad.* przy tém; przy tym; wedle czego; podle czego; (bleiben) przy tém zostać; ich bleibe — pozostaję przy tém; ich bin — i ja chcę do tego należéć; piszę się na to; (daneben, zur Seite) obok, blisko czego. [tam).
Da'bleiben, *vn. irr.* (s.) zostać (tu oder
Da=ca'po, *ad. Sb. etc.* da kapo; jeszcze raz.
Dach, *n. Bk.* dach; das — aufsetzen, *Bk.* dach dawać; ein — decken dach pokrywać; —, *dom; mit Jmdm. unter Einem Dache wohnen, *mieszkać z kim pod jednym dachem; Jmdm. auf dem Dache sein od. sitzen, *ciągle kogo strzedz, pilnować, miéć na oku; **Dach=**, *a.* dachowy; **Da'chboden**, *m. Bk.* poddasze; **=chbund**, *H. Bk.* wiązacz; **=chdecker**, *m.* dacharz, dekarz; **=chdeckung**, *f.* krydlica; **=chfahne**, *f.* chorągiewka na dachu; **=chfenster**, *n.* okno w dachu; dymnik; **=chförmig**, *a.* daszkowaty; kształt dachu mający; **=chfirste**, **Da'chförste**, *f. Bk.* wierzchołek szczytu dachu; **=chgeschoß**, *n. Bk.* poddasze, mieszkanie pod dachem; **=chgiebel**, *m.* zakalenica; **=chkammer**, *n.* komora pod strzech; **=chluke**, *f.* otwór w dachu; **=chpappe**, *f. Bk.* smołowiec; von, aus — smołowcowy; **Da'chpfette**, *f. Bk.* leżeń; leżnia pozioma; **=chrinne**, *f.* rynna (pod dachem); **Da'chröhre**, *f.* rura od rynny idąca; **=chstube**, *f.* poddasze.
Dachs, *m. Ng.* borsuk; jaźwiec; **=Dachs=**, *a.* borsukowy; borsuczny, borsuczy; **=chsbau**, *m.* jama borsuka; nora.
Da'chschaube, *f. Bk.* snopek; **=chschiefer**, *m. Bk.* łupek; **=chschindel**, *f. Bk.* gont; **Da'chschwelle**, *f. Bk.* płatwa; **=chseite**, *f.* połać dachu.
Da'chsfell, *n.* skórka z borsuka; **=chsfett**, *n.* sadło borsucze; **=chshund**, **Da'chsel**, *m. Jäg.* jamnik; **Dä'chsin**, *f.* samica borsuka; **Da'chsjagd**, *f.* polowanie na borsuki.
Da'chsparren, *m. Bk.* krokiew; **=chspitze**, *f.* szczyt dachu; **=chstein**, s. Da'chziegel; **=chstroh**, *n.* słoma do pokrywania dachów; **=chstube**, *f.* pokoik na poddaszu; **=chstuhl**, *m. Bk.* zrąb dachu, wiązanie; **=chtraufe**, *f.* okap; **=fenre'cht**, *n.* prawo służebności okapu; **Da'chung**, *f.* pokrycie, dach; **=chziegel**, *m.* dachówka; **=chziegela'rtig**, *a.* dachówkowaty; **=chziegelfö'rmig**, *a.* dachówkowaty; dachówkowo układany.
Da'durch, *ad.* tędy; tamtędy; przez to;
Dafe'rn, *conj.* jeżeli, jeśli. [tém.
Da'für, *ad.* za to; — ist schon gesorgt o tém już pomyślano; — kann ich nicht jam temu nie winien; ich bin — ja jestem za tém.
Dafü'rhalten, *n.* mniemanie, zdanie; widzimi się; meines =tens podług mego zdania; **=fü'rhaftung**, *f.* odpowiedzialność; **=fü'rsein**, *vn. irr.* (s.) być od. stać za co; **Dafü'rstehen**, *vn. irr.* (h.) ręczyć za co oder za czém; odpowiadać za co.
Da'gegen, *ad.* przeciw temu; **Dage'gen**, *ad.* nawzajem; zato; —, *ad.* und *conj.* przeciwnie; z przeciwnéj strony; na odwrót; i owszem; ale; — sein opierać się czemu; — handeln czynić przeciw czemu; — (daneben) halten porównać co z czém; es steht nichts — nic nie jest przeciw temu.
Da'ggert, *m.* dziegieć; bystrz.
Dahei'm, *ad.* (tu) w domu; *w rodzinie; —, *n.*, s. Hei'math.
Dahe'r, *ad.* zowąd, ztamtąd, ztąd; er fährt wie ein Fürst —, *jedzie sobie jak Pan.
Da'her, *conj.* przeto; więc; zatém; ztąd.
Dahe'rfahren, *vn. irr.* (s.) paradnie sobie jechać; tam i sam biegać; **=he'rfliegen**, *vn. irr.* (s.) przylecieć (z tamtąd); przylatywać; **=he'rfließen**, *vn. irr.* (s.) spływać (z tamtąd); **=he'rkommen**, *vn. irr.* (s.) pochodzić, przychodzić, wyniść z tamtąd; **=he'rtreten**, *vn. irr.* (s.) występować, postępować (poważnie).
Da'herum, *ad.* naokoło tego miejsca; w
Dahie'r, *ad.* tu; tutaj. [téj okolicy.
Da'hin, *ad.* tam; owdzie; ów sam; do owąd; tak daleko; do tego; na to; bis — aż dotąd.
Dahi'n, *ad.* tamże; tam; w tamtę stronę; (geben) oddać, *przeznaczyć; ofiarować; — gleiten posuwać się zwolna; zwolna płynąć (jak strumyk); — jagen, laufen, rennen pędzić, biedz, lecieć (w tamtę stronę); er ist — już umarł, oder zginął; es steht noch —, ob zc. to jeszcze niepewne oder wątpliwe, czy itd.; — stürzen paść, runąć; — taumeln odejść taczając się; potoczyć się i upaść.
Da'hinaus, *ad.* tamtędy; tędy.
Dahi'nbringen, *va. irr.* (h.) do tego przy-
Da'hinein, *ad.* tam tamędy. [wieść.
Dahi'nfahren, *vn. irr.* (s.) spłynąć, schodzić, przechodzić; **=nfallen**, *vn. irr.* (s.) spadać, upadać, upaść; **=nfliegen**, *vn. irr.* (s.) ulecieć, mimo przelecieć; **=nfliehen**, *vn. irr.* (s.) uchodzić, uciec, uciekać; **=nfließen**, *vn. irr.* (s.) rozpłynąć się; **=nflüh=**

ren, *va.* prowadzić gdzie; =ngeben, *va. irr.* (h.) podać, wydać; porzucić, zarzucić; =ngebracht, *a.* do tego przywiedziony.
Da'hinge'gen, *ad.* przeciwnie, z przeciwnéj strony.
Dahi'ngehen, *vn. irr.* (s.) dokąd iść, przechodzić, iść tam; schodzić; uchodzić; =ngera'then, *vn. irr.* (s.) pryzchodzić w co; dostać się gdzie; =ngeste'llt, *pp.*: — sein lassen pomijać co; niechwodzić w co; =nhaben, *va. irr.* (h.) odbierać; wziąść; już mieć; =nkommen, *vn. irr.* (s.) przyjść tam, dopiąć tyle; =nlaufen, *vn. irr.* (s.) uciekać dokąd, odejść, zbiegać; =nlegen, *va.* odkładać co kędy, odłożyć co na stronę; =nmüssen, *vn. irr.* (h.) przejść; *umierać; =nnehmen, *va. irr.* (h.) wziąść wszystko (precz), poprzyjmować; =nraffen, *va.*, =nreißen, *va. irr.* (h.) unieść, poryać (precz). [dokąd.
Da'hinrichten, *va.* nasadzić, narychtować
Dahi'nschwinden, *vn. irr.* (s.) niknąć, zniknąć; dahinschwindend znikomy.
Da'hinsehen, *vn. irr.* (h.) spojrzéć tam, w dal.
Dahi'nsein, *vn. irr.* (s.) zginać, minąć, przepaść, umrzéć; nie być więcéj, niemasz więcéj, spełznąć; =nsinken, *vn. irr.* (s.) upadać, nachylać się, lecićć; osłabiéć, gasnąć; =nstehen, *vn. irr.* niepewném być, wątpliwém być; es steht dahin, ob ꝛc. tego nie można wiedziéć czy itd.; =nstellen, *va.* postawić co gdzie, zastawić do środka; =nsterben, *vn. irr.* (s.) zaginąć, zemrzéć, umrzéć.
Dahi'nten, *ad.* tam daléj za sobą; wtył; w tyle; pozad; (lassen) zostawić, opuścić co za sobą.
Dahi'nter, *ad.* w tyle; z tyłu (czego); za czém; — steckt etwas, *jest w tém coś (ukrytego, tajonego, podstępnego); ich werde schon — kommen, *dojdę ja tego; *wybadam ja to; =terkommen, *vn. irr.* (s.) dojść czego; dowiedziéć się; zbadać co, dociec; =terstecken, *vn.* (h.) taić się; ukrytym być; mieścić się.
Dahi'ntragen, *va. irr.* (h.) donosić; =ntreiben, *va. irr.* (h.) zaprowadzić dokąd; zapędzać; poganiać; =ntreten, *vn. irr.* (s.) stanąć, wstąpić. [stronie.
Da'hinwärts, *ad.* ku téj oder ku tamtéj
Dahi'nweichen, *vn. irr.* (s.) zstąpić, ustąpić; =nwerfen, *va. irr.* (h.) odrzucić, porzucić; =nwollen, *vn. irr.* (h.) pragnąć tam, chciéć się udać gdzie; =nziehen, *vn. irr.* (s.) ciągnąć tam; =nzielen, *vn.* (h.) tam od. do tego zmierzać.
Dah'lbord, *m. Sw.* blank okrętu.
Dah'len, *vn.* (h.) igrać, żartować; bzdurzyć; Dah'len, *n.*, Dahlerei', *f.* żartowanie, bzdurzenie; Dah'lig, *a.* żartobliwy, lubiący igrać, żartować.
Da'liegen, *vn. irr.* (h.) tu od. tam leżéć.
Da'malig, *a.* ówczesny, ówczasowy; die =gen Zeiten owe czasy; Da'mals, *ad.* wtenczas, wówczas.
Damasce'ner=, *a.* damaszkowany; demeszkowy; =sce'nerarbeit, *f.* damaszkowana robota; =rklinge, *f.* damascenka; głównia damasceńska; =rpflaume, *f. Gtn* śliwka damaszenka; damaszczyna, damaszczyzna; =rstahl, *m.* stal damaskowana; Damasce'nisch, s. u. Dama'scus; =masci'ren, *va.* nabijać od. wykładać złotem i srebrem (stal lub żelazo); Dama'scus, *m. Geog.* Damaszek; von, aus —, Damasce'nisch, *a.* damasceński.
Dama'st, *m. W.* adamaszek; Dama'st=, Dama'sten, *a. W.* adamaszkowy; damaszkowy, damaszkowny; =starbeit, *f.* robota adamaszkowa; =stmacher, =stweber, *m.* tkacz adamaszków; ten co ada-
Da'mbock, s. Da'mhirsch. [maszki robi.
Dä'mchen, *n. dim. iron.* damulka, damulenka, dameczka; Da'me, *f.* dama; die — spielen damę zadać, wygrać; —, s. Da'menspiel; — spielen grać w warcaby;
Da'men=, *a.* damski; =menbrett, *n.* warcabnica; =nhut, *m.* kapelusz damski; =nspiel, *n.* gra na warcabnicy; dama; gra warcabów; =nstein, *m.* warcab, bierka; =ntuch, *n. W.* damskie sukno.
Da'mgeiß, =mhirschkuh, *f.*, =mthier, *n. Ng. Jäg.* danielica; danieliczka; =mhirschkalb, *n.*, =mkitz, *f.* danielę; =mhirschspießer, *m.* danielek; =mhirsch, *m.* daniel.
Dä'misch, *a.* śmieszny, dziwny, niedorzeczny (człowiek); *głupi; prostacki.
Dä'mon, *m. Myth.* demon; zły duch; Dämo'nisch, *a.* opętany (od złego ducha).
Da'mit, *ad.* tém; przeto; z tego; — hat es ein Ende na tem koniec; —, *ad.* nim; nią; niemi. [żeby.
Dami't, *conj.* aby; ażeby; iżby; dla tego;
Damm, *m.* grobla; tama; einen — durchstechen groblą przebić; Damm=, *a.* tamowy; Da'mmaufseher, *m.* grobelny; Da'mmbruch, *m.* przerwanie grobli; Dä'mmen, *va.* groblą zatamować; (Fluß, Teich) rzekę, staw groblą usypać po brzegach; Da'mmerde, *f.* ziemia zdatna do sypania grobli; *Gtn.* ziemia roślinna.
Dä'mmerig, *a.* mroczysty, pomroczny; posępny; es wird — zmierzcha się; =riger Mensch, *człowiek któremu dopiero zaczynu świtać w głowie; =mmerli'cht, *n.* światło pomroczne, słabe, mdłe; Dä'mmern, *vn.* (h.) świtać; zmierzchać się; eine =nde Hoffnung, *słaby promyk nadziei; =mmerstunde, *f.* godzina świtania od. zmroku; =mmerung, *f.* świt, świtanie; (des Morgens) brzask, zmrok; (des Abends) zmierzch; zorza wieczorna; =mmerungsbli'ndheit, *f. Hlk.* niedowidzenie wieczorne; ślepota zmierzchowa; kurza ślepota; =gsfa'lter, *m.* wilczomlekowiec.

Da'mmgegend, s. Damm; pęknięcie kroku; -**mmweg**, *m.* (Kunststraße) żwirówka.

Dampf, *m. Ntl.* para; wyziew (w kształcie pary); (von Kohlen zc.) kopeć; dym z węgli; swąd; (erstickender) zaduch; den — an etwas gehen lassen, *Mech.* parę na co puszczać; Jemandem allen — anthun, *różne przykrości komu robić; **Dampf-**, *a.* parowy; **Da'mpf-Appara't**, *m. Mech* przyzrząd parowy; **Da'mpfbad**, *n.* parowa łaźnia; łaźnia ruska; Dampfbäder gebrauchen używać kąpieli parowych; -**mpfbehä'lter**, *m. Mech.* zbiornik pary; kopuła; -**mpfboot**, *n. Sw.* statek parowy; parowiec; parochód; -**mpfboot-**, *a.* do statku parowego należący; -**mpfboots-**, *a.* paropływowy, parostatkowy; **Da'mpfen**, *vn.* (h.) parę z siebie wydawać od. wypuszczać; dymić się, dym wydawać; kopcić, kopéć wydawać; dahin —, *parowcem oder parochodem, parowożem płynąć oder jeździć; (rauchen) swędzić; der Ofen dampft kurzy się od. swąd idzie z pieca; —, *va.* (Pfeife) fajkę kurzyć, kopcić.

Dä'mpfen, *va.* przygasić, przydusić, wygasić (ogień); (leiser stimmen) przytłumić; (Aufruhr, Aufstand) rozruch, powstanie, bunt przytłumić; —, dusić (pieczeń); gedämpftes Rindfleisch, *Kk.* sztuka mięsa duszona, sztufada; **Dä'mpfer**, *m.* gasiciel, przytłumiciel; (Lichtauslöscher) kapturek do gaszenia świec; *Tk.* przytłumek, serdynek, demfer.

Da'mpf-Erzeu'ger, *m. Mech.* parotwór; **Da'mpffang**, *m.* kapa.

Da'mpficht, *a.* parny, parujący; **Dä'mpfig**, *a. Hlk.* dychawiczny; -**pfigkeit**, *f.* dychawiczność.

Da'mpfkammer, *f. Mech.*, s. Da'mpfbehälter; -**mpfkasten**, *m.* skrzynia przesuw; -**pfkessel**, *m. Mech.* kocioł parowy; -**pfklappe**, *f. Mech.* przepustnik; -**pfkohle**, *f.* zarzewie; -**pfkolben**, *m.* parujący alembik; -**pfkraft**, *f. Ntl. Mech.* moc, od. siła parowa; -**pfleitung**, *f. Mech.* doprowadzenie pary; -**pfloch**, *n. Mech.* okno od piwnicy; -**pfmaschine**, *f.* machina od. maszyna parowa; -**mpfmesser**, *m. Mech.* manometr; paromiar; -**pfmühle**, *f.* młyn parowy; -**pfpfeife**, *f. Mech.* świtawka; -**pfpumpe**, *f.* pompa parowa; -**pfrohr**, *n.*, -**pfröhre**, *f. Mech.* rura do wypuszczania pary; -**pfsäule**, *f.* dymica; -**pfscheere**, *f.* nożyce obcinalne; -**pfschiff**, -**pfschiffs-**, s. Da'mpfboot zc.; -**pfschifffahrt**, *f. Sw.* żegluga parowa; -**pfschifffahrts-Gesellschaft**, *f. Sw.* spółka żeglugi parowéj; -**pfschleppbot**, *n. Sw.* statek ciągnący za sobą inny; -**pfspanner**, *m. Mech.* rozstraniacz; -**mpfspannung**, *f. Mech.* wypust pary; -**pfwagen**, *n.* (Locomotive) wóz parowy; parowóz.

Dä'mpfung, *f.* przytłumienie.

Da'mwild, **Da'mwildpret**, *n. Jäg. Kk.* zwierzyna danieli.

Da'nach, **Darna'ch**, *ad.* za tém; po tém; po co; po to; podług tego; po temu; — streben ubiegać się o to; — achten, sich richten mieć wzgląd na co; — fragen pytać się o co; — rufen wezwać głosem swoim tego; — verlangen pragnąć tego.

Dana'ch, *ad.* po temu; po tego; o to; sótsownie do tego; ich frage nicht — ja się o to nie pytam; er ist auch der Mann —, *i jest też człowiek po temu od. do tego; er sieht gar nicht — aus wcale nie wygląda na to; bald — oder darnach wkrótce po temu; — riechen pachnąć czém.

Da'ndy, *m.* (Stutzer) elegancik; fircyk.

Dä'ne, *m. Geog.* Duńczyk; **Dä'nemark**, *n.* Dania; Danija; **Dä'nenland**, *n.* Duńska ziemia; **Dä'nin**, *f.* Duńka; **Dä'nisch**, *a.* Duński.

Dane'ben, *ad.* przy tém; obok tego; przy nim; gleich — zaraz obok; (außerdem, überdies) nadto; prócz tego; przy tém.

Dä'nemark, s. u. Dä'ne.

Dä'ngeleisen, *n. Ldw.* babka; **Dä'ngeln**, *va.* (die Sense) kosę klepać.

Danie'der, *ad.* na dół; na dole; na ziemię; na ziemi; der Handel liegt —, *handel cierpi; sich — werfen paść na twarz, na kolana; er liegt —, *leży chory; chorobą jest złożony.

Dä'nisch, s. u. Dä'ne.

Dank, *m.* dzięka; dzięki; podziękowanie; ich sage Ihnen meinen verbindlichsten — składam Panu najczulsze dzięki; Gott sei —! dem Himmel sei —! Bogu dzięki! chwała Bogu! schönen —! dziękuję uniżenie! (Verbindlichkeit; Erkenntlichkeit) wdzięczność; zu — bezahlt zapłatę z wdzięcznością odebrałem; Jmdm. etwas zu — machen dogodzić komu w czém; **Dank-**, *a.* podziękowalny; -**nkaltar**, *m.* ołtarz dziękczynny; -**nkbar**, *a.* wdzięczny; ich bin Ihnen dafür sehr — bardzo Panu jestem wdzięcznym za to; -**nkbarkeit**, *f.* wdzięczność; Jmdm. seine — bezeigen oświadczyć komu wdzięczność; aus — z wdzięczności; przez wdzięczność; -**nkbarlich**, *a.* wdzięczenie; -**nkbeflissen**, *a.* pragnączy złożyć podiękowanie, oder okazać wdzięczność; **Da'nken**, *vn.* (h.) dziękować; Jmdm. für etwas — dziękować komu za co; ich danke! dziękuję! (nie chcę); —, *va.:* Jmdm. etw. — (zu verdanken haben) dziękować komu za co, być mu za to wdzięcznym; das danke dir der Henker! niech cię kaci wezmą za to! -**nkenswerth**, *a.* godny podziękowania; dogodny; **Da'nkerfüllt**, *a.* wdzięcznością przejęty; -**nkfest**, *n.* uroczystość dziękczynna; -**nkgebe't**, *n.* modlitwa dziękczynna; -**nkgefühl**, *n.* uczucie wdzięczności; -**nklied**, *n.* pieśń dziękczynna;

-nkopfer, *n.* ofiara wdzięczności; -nkrede, *f.* mowa dziękczynna; -nksagen, *vn.* (h.) dziękować (słowami); -nksagung, *f.* podziękowanie (słowami); -nksagungs-, *a.* dziękujący; Da'nksagungsschrei'ben, *n.* list podziękczynny; list z podziękowaniem; -nkvergessen, *a.* niepamiętny na dzięczynienie; niewdzięczny; Da'nkverpflichtet, *a.* obowiązany do wdzięczności; -nkvoll, *a.* wdzięczny.

Dann, *ad.* wtenczas; wtedy; — erst, erst — wtenczas dopiero; zuerst mußt du lesen, u. — schreiben wprzód musisz czytać, a potém pisać; — u. wann niekiedy; czasem; czasami.

Da'nnen, *ad.:* von — ztąd; ztamtąd; packe dich von —! umykaj ztąd!

Da'nzig, *n. Geog.* Gdańsk; von, aus — Gdański; auf Danziger Art oder Manier po Gdańsku; Da'nziger, *m.* Gdańszczanin; Da'nzigerin, *f.* Gdańszczanka; Da'nziger We'rder, *m. Geog.* Gdańska Zuława.

Dar, *ad.* na jaw.

Da'ran, *ad.* na tém; na to; w tém; podle; przy tém; koło tego; nad tém; — habe ich genug na tém mi dosyć; — hast du kein Recht do tego ty prawa nie masz; — thust du wohl w tym dobrze czynisz.

Dara'n, *ad.* przy czem; przy tem; er glaubt nicht — nie wierzy temu od. w to; was habe ich daran? i cóż mam z tego; halte dich — trzymaj się go (drzewa); ich halte mich — ja tego się trzymam (danéj obietnicy); ich werde auch — kommen, *przyjdzie i na mnie koléj; i mnie się dostanie; er liegt auch — i on na to leży chory; es liegt mir nichts — nic mi na tém nie zależy; Hab' und Gut — setzen ryzkować cały majątek; ich bin übel — w złém jestem położeniu; ich weiß nicht, wie ich — bin nie wiem, co mam o tém myśléć, od. jak o tém sądzić; es ist nichts — to nic nie warto.

Dara'ngabe, *f.*, s. Darau'fgabe &c.; -ra'nsetzen, *va.* narażać; poświęcać; -a'nwenden, *va. irr.* (h.) przykładać; łożyć na co; -ra'nwollen, *vr.* (h.): nicht — ociągać się.

Da'rauf, *ad.* na to, na tém; — mußt du sehen na to musisz patrzéć; — dient Folgendes zur Antwort na to służy za odpowiedź co następuje; — lasse ich mich nicht ein w to się nie wdaję; er geht — aus do tego zmierza.

Darau'f, *ad.* na niego; na nią; na nim; hier ist die Frage, antworte —! oto jest pytanie, odpowiedz na nie! verlaß dich —! spuść się na to! eine Stunde — w godzinę potém; Tags — nazajutrz; Jmdm. etw. — geben, *dać komu zadatek; der Galgen steht — kara szubienicy postanowiona na to; Darau'fgabe, *f.* Darau'fgeld, *n.*, -rau'fzahlung, *f.* zadatek.

Da'raus, *ad.* z tego; — wird nichts, *nie będzie nic z tego.

Darau's, *ad.:* was folgerst du —? cóż z tego wnosisz? ich weiß nicht, was ich — machen soll nie wiem, za co to uważać, od. jak to mam uważać.

Da'rben, *vn.* (h.) głód cierpiéć; w niedostatku żyć; Da'rben, *n.* niedostatek; łaknienie; potrzeba.

Da'rbieten, *va. irr.* (h.) podawać komu co; ofiarować; (sich) ofiarować się; podawać się (sposobność); -rbietung, *f.* ofiarowanie, ofiara; -rbringen, *va. irr.* (h.) przyjść do kogo z czém, przynieść mu co; (Dank) składać podziękowania; Da'rbringung, *f.* niesienie na ofiarę; składanie. [w nie.

Da'rein, *ad.* tam wewnątrz; weń; w nią;

Darei'n, *ad.:* er wird schwerlich — willigen trudno, ażeby na to pozwolił; rede mir nicht —! nie przerywaj mi mowy! — gießen wlać w co; — sehen upatrować czego; wejrzéć w co, wglądać.

Da'rin, *ad.* w tym; w którym; w któréj; — habe ich mich geirrt w tém się pomyliłem.

Dari'n, *ad.* wewnątrz; w środku; w nim; er ist — ganz eigen on w tém dziwny jest.

Da'rlegen, *va.* wykazać; wyłożyć; wystawić; (mit Gründen) wykazać do dowodnie; (vorstellen) przedstawić; Da'rlegung, *f.* przedstawienie; przełożenie; wywód, wykaz.

Da'rlehn, *n.* pożyczka, pożyczone komu pieniądze; -rlehns-Vertra'g, *m.* kontrakt pożyczki; -rleihen, *va. irr.* (h.) pożyczać; kredytować; -rleiher, *m.* pożyczający, wierzyciel.

Darm, *m. Zk.* kiszka, jelito; Darm-, *a.* kiszkowy; Da'rmausleerung, *f.* odchód brzuchowy oder brzuszny; -rmbein, *n. Zk.* kość biodrowa, trzewna; -mbruch, *m. Hlk.* przepuklina kiszkowa; -mentzündung, *m.* zapalenie kiszek; -mfell, *n. Zk.* otrzewna; -mgicht, *f. Hlk.* dna trzewna; darcie w kiszkach; -mkana'l, *m.* kanał od. przewod kiszowy; -mkoth, *m.* gnój; łajno; -mseite, *f.* strona barania; -mstrenge, *f.*, -mweh, *n. Hlk.* kolka; kolki; -mzwang, *m.* zatwardzenie żywota, obstrukcja.

Darna'ch, s. Dana'ch; Darna'chachtung, *f.* zastósowanie się do czego; zur — do zastósowania.

Darne'ben, s. Dane'ben; Darnie'der, s. Danie'der; Daro'b, s. Darü'ber.

Da'rre, *f.* suszarnia; piec do suszenia; (Darrsucht), *Hlk.* suchoty; schnięcie ciała.

Da'rreichen, *va.* podawać komu co (aby wziął); dostarczać czego; -rreichung, *f.* podawanie, dodawanie.

Da'rren, s. Dö'rren; Da'rrgras, *n. Ng.* trawa miodawa wełnista; -rrhaus, *n.*

suszarnia (budynek do suszenia); -Da'rr-malz, *n.* słód lasowany; -rrofen, s. Da'rre; Da'rrsucht, *Hlk.*, s. Da'rre.
Da'rstellen, *va.* przedstawić; (sich Jmdm.) przedstawić się komu; wystawiać; (lebendig) uprzytomnić; die Sache stellt sich so dar rzecz wykazuje się w tym sposobie; -rstellung, *f.* przedstawienie, wystawienie; -llungs-, *a.* do przedstawienia, do wystawiania; -llungsart, -weise, *f.* sposób przedstawiania, wystawiania, opisywania, malowania rzeczy; -ngsga'be, *f.* zdolność, dar wyobrażania rzeczy w sposób itd.; -ngskunst, *f.* sztuka przedstawiania rzeczy w sposób do pojęcia łatwy; -ngsvermö'gen, s. Da'rstellungsga'be.
Da'rthun, *va. irr.* (h.) pokazywać, dowieść, dowodzić.
Da'rüber, *ad.* nad tém; nad nim; na tém; o tém; na to; nad to; o to; — geht nichts nad to już nie ma nic wyborniejszego, lepszego, doskonalszego; — ließe sich viel sagen o témby wiele można mówić; — ist er weg, *na to nie zważa, to go nie obchodzi; — bin ich Herr! tego ja jestem panem! tém ja mam do zarządzenia!
Darü'ber, *ad.* na to, na niego, na nią; na wierzchu, na wierzch; er arbeitet schon — pracuje już nad niém (nad tém dziełem); er hat sich schon — gemacht już się wziął do niego (do dzieła); fünfzig u. — 50 z okładem (od. i więcéj); — hinfahren jeździć po (czém); — hinlaufen biegać od. lecieć po (czém); — steigen przeleźć tamtędy; wleźć na co.
Da'rum, *ad.*: — bitte ich dich recht sehr o to cię bardzo proszę; — ist es mir eben zu thun o toć mi właśnie idzie; ich thue es —, weil es mir so gefällt ja to czynię dla tego, że mi się tak podoba.
Daru'm, *ad.*: die Sonne steht, u. — bewegen sich die Planeten słońce stoi, a koło niego krążą planety; bekümmere dich nicht —! nie troszcz się o to! man hat ihn — gebracht pozbawiono go tego; es sei —! niech i tak będzie! — eben! dla tego też to! mniéjsza o to!
Daru'nten, Dru'nten, *ad.* pod tém.
Da'runter, *ad.* pod to; pod nim; pod nią; pod tém; pomiędzy to, pomiędzy tém; — verbarg er sich pod to się skrył.
Daru'nter, *ad.* pod niego; pod nim; pod nią; pomiędzy niemi; między tém; przez to; pod to; schreibe deinen Namen — podpisz swoje imię (pod niego); — kann ich's nicht lassen od tego (taniéj) nie mogę spuścić; er steckt auch — i on do nich należy; jest w ich liczbie; — bauen podbudować; — fließen podpływać; — laufen podbiegać; — liegen podlegać; — schreiben podpisać; — sein być pod czém; należéć do czego; — stecken taić się pod czém; — verstehen rozumiéć przez to; — zeichnen pod tém naznaczyć.
Da'rwägen, *va.* odważyć (komu co); -rzählen, *va.* odliczyć, wyliczyć; -rzeigen, *va.* okazać, pokazać (komu co).
Das, s. Der, Die, Das.
Da'sein, *vn. irr.* (s.) być tu, tam; er ist nicht da nie ma go; —, *n.* byt, bytność, bycie, exystencja, pobyt; obecność, bawienie, przytomność.
Dase'lbst, *ad.* tamże; tam.
Da'sig, *a.* tutejszy; tamtejszy; z tamtego miejsca; tameczny; tamtomiejscowy.
Da'sjenige, s. De'rjenige.
Da'smal, *ad.* tą razą; teraz.
Daß, *conj.* że; iż; daß aby; żeby; ażeby; nicht — nie żeby; nie dla tego żeby; bring' es her, — ich es selbst sehe przynieś tu, ażebym sam zobaczył; es ist bald ein Jahr, — er hier wohnt nie długo będzie rok, jak tu mieszka; auf — ażeby; im Falle daß zc. w razie gdyby; jeżeli itd.; — nur nicht żeby tylko nie; — du verdammt wärest! żeby cię zły duch wziął! ach, — es Gott erbarme! Panie zmiłuj się!
Dasse'lbige, *pron.* toż samo.
Da'ta, s. Da'tum; Tha'tsache; **Dati'ren**, *va.* datować; datą oznaczyć; datę napisać; (Brief) datę napisać na liście.
Dati'v, *m. Spl.* datyw; przypadek trzeci.
Da'towechsel, *m. H.* weksel po dacie (wystawienia).
Da'ttel, *f.* daktyl; **Da'ttel-**, *a.* daktylowy; -lbaum, *m. Ng.* drzewo daktylowe; -lkern, *m.* pestka w daktylu od. ze daktyla; -löl, *n.* olejek daktylowy; -telpflaume, *f.* śliwka daktylowa; -lwald, *m.* lasek daktylowy; -lwein, *m.* wino daktylowe.
Da'tum, *n.* data (na liście itd.); dzień naznaczony; **Da'ta**, *pl.* data; okoliczności; wiadomości; fakta; materjały.
Dau'be, *f.* klepka (do beczki od. z beczki); **Dau'ben-**, *a.* klepkowy; na klepki należący.
Däu'chten, *vn. impers.*: mir, oder mich däucht zdaje mi się; widzi mi się; er däucht sich groß (was Großes zu sein) ma się za coś wielkiego.
Dau'er, *f.* trwanie; von kurzer — krótkotrwały; von ewiger — wiecznotrwały; von langer — długotrwały; (Haltbarkeit) trwałość; auf welche —, *Rw.* na jaki czas; -ergewächs, *n. Ng.* roślina zimotrwała; -erhaft, *a.* trwały; *mocny; stały, nieulegający zerwaniu; *dobry; —, *ad.* trwale; -erhaftigkeit, *f.* trwałość; -erlauf, *m. Gymn.* kłus; bieg; **Dau'ern**, *vn.* (h.) trwać; wytrzymać; dauernd trwały; es wird nicht mehr lange —, bis er kommt nie długo od. wnet już powróci; —, *va.* żałować czego; es dauert mich etwas

żal mi czego; es dauert mich es gethan zu haben żal mi żem to zrobił; es dauert mich die Zeit żal mi czasu; mein Geld dauert mich żal mi moich pieniędzy;

Dau'ernd, *ppr.* trwający; ewig — odwieczny.

Daum, Dau'men, *m. Zk.* wielki palec; krzciuk; Jmdm. den — halten, *wspierać kogo radą i uczynkiem; Jmdm. den — auf's Auge setzen, *wziąć kogo w karby, w ryzę; =mendick, =menlang, *a.* gruby, długi na cal, na palec; =menle'der, *n.*, =menri'ng, *m.* paluch (skóra, którą szewcy mają na wielkim palcu kiedy szyją); =menschrau'ben, *f. pl.* kluby, kurki; =mensdi'ck, s. Dau'mendick; =menstö'cke, *m. pl.* kurki; **Däu'mling**, *m.* paluch u rękawicy, od. osobno zrobiony na wielki palec; **Dau'mschrauben**, s. Dau'menschrauben. [feder) puch.

Daun, *m.*, **Dau'ne, Du'ne**, *f.* (Flaum=

Dauphi'n, *m. Stw. Gsch.* Delfin (następca tronu francuzkiego); **Dauphi'n=, Dauphi'ns=**, *a.* delfinowy; **Dauphi'ne**, *f.* delfinowa; żona Delfina Francji.

Daus, *n. Ktsp.* tuz; as; jedynka (na kostce do grania); er versteht sich darauf wie ein —, *zna się na tém doskonale.

Da'vid, *m. npr.* Dawid; **Da'vids=**, *a. npr.* Dawidowy; =vidsha'rfe, *f. Tk.* arfa dawidowa.

Da'von, *ad.* z tego, o tém, od tego, za to; — weiß ich nichts o tém nic nie wiem.

Davo'n, *ad.* ztąd; ztamtąd; od niego; od niéj; od nich; z niéj; z nich; er ist froh, daß er das Leben — gebracht hat kontent że się wywinął od śmierci; sie eilen, fliehen, laufen — biegną, uciekają; ich lasse nicht — nie odstąpię od tego.

Davo'nbleiben, *vn. irr.* (s.) wystrzymać się, pozostać się; wybić, niezbliżać się; =nbringen, *va. irr.* (h.) odnieść z tego, unieść, nabyć, zarwać; (sein Leben) ocalić życie; wybrnąć; =neilen, *vn.* (s.) uchodzić śpieszno zkąd; =nfliegen, *vn. irr.* (s.) ulecieć, polecieć, odlatywać, odlecieć; =nfliehen, *vn. irr.* (s.) uciekać; =ngehen, *vn. irr.* (s.) ujść; odchodzić, zemknąć; der Schuldner ist davongegangen dłużnik uciekł, sprysnął; =nhelfen, *vn. irr.* (h.) dopomódz do czego, wyrwać kogo z czego; =njagen, *vn.* (s.) ujechać, pojechać, polecieć; —, *va.* odegnać od czego, odpędzić; =nkommen, *vn. irr.* (s.) ujść; wymknąć się, wybrnąć; mit einem blauen Auge —, *z sinem okiem ujść; =nlassen, *vn. irr.* (h.) odstąpić, puścić; —, *va. irr.*, s. Fo'rtlassen; =nlaufen, *vn. irr.* (s.) uciec; odbiedz; =nmachen (sich), *vr.* (h.) po kryjomu ujść, wymknąć, zemknąć; =nschleichen (sich), *vr. irr.* (h.) wykraść się, ukradkiem pójść precz; =nschwimmen, *vn. irr.* (h.) upłynąć, płynąc oddalić się; =ntragen, *va. irr.* (h.) unieść; (Sieg) odnieść zwycięstwo.

Da'vor, *ad.* przed niego; przed nią; przed nim; przed nich; — bist du sicher od tego jesteś bezpieczny.

Davo'r, *ad.* przed nim; od niego; hüte dich —! strzeż się tego!

Da'wider, *ad.* przeciwko temu.

Dawi'der, *ad.* przeciw niemu; — handeln sprzeciwiać się; — helfen przeciwko (czemu) pomagać; — sein być przeciwnym, na przeciw temu; — reden sprzeciwiać się komu słowami; sich — setzen opierać się; sich — wehren opierać się jakiéj rzeczy, bronić się (czemu).

Da'zu, *ad.* do tego; na to.

Dazu', *ad.*: was sagte er —? cóż on na to powiedział? die Arbeit ist nicht schwer, hast du Lust —? robota nie jest trudna; masz do niéj ochotę? noch mehr — kaufen więcéj dokupić; er lachte, weinte, seufzte — rozśmiał się, zapłakał, westchnął na to.

Dazu'kommen, *vn. irr.* (s.) nadejść, nadchodzić; **Dazu'lernen**, *va.* douczyć się; =zu'nehmen, *va. irr.* przybierać; =zu'singen, *vn. irr.* przyśpiewać, przyśpiwywać; =zu'thun, *va. irr.* (h.) dodać, przyłączyć, przymieszać.

Da'zuma'l, *ad.* wtędy; na ów czas; w ów czas. [dejść.

Dazu'stoßen, *vn. irr.* (s.) złączyć się, na-

Dazwi'schen, *ad.* między tém; między to; na odmianę; pomiędzy; rede mir nicht —! nie przerywaj mi mowy! — befindlich, *a.* przeległy; — kommen nadejść na co; =zwi'schenkunft, *f.* przyjście od. nadejście wśród czego; interwencja; pośrednictwo; wdanie się; — säen, *Ldw.* przesiewać, przesiać; — schütten przesypać.

Deba'tte, *f.* debata; spór; rozprawa; =batti'ren, *vn.* (h.) debatować, rozprawiać.

De'bet, *n. H.* dług, spis długów; hier ist der Auszug von Ihrem —, *H.* oto jest wyciąg Pańskiego długu.

Debi't, *m. H.* rozprzedawanie, rozprzedaż; odbyt; **Debiti'ren**, *va. H.* (verkaufen) zbyć, przedać, rozprzedawać; (in's Schuldbuch schreiben), *H.* wpisać w rejestr długów; **De'bitor**, *m. H.* dłużnik.

Debü't, *n. Sb.* pierwsze wystąpienie aktora na scenie; rozpoczęcie zawodu aktorskiego; **Debüti'ren**, *vn.* (h.) *Sb.* zaczynać zawód aktorski; pierwszy raz występować na scenie.

Deca'de, *f.* dekada; dziesiątek.

Deca'n, Decha'nt, Deche'nt, *m.* dziekan (u duchownych i w Uniwersytecie); **Decana't**, *n.* dziekaństwo, dziekania (godność, urząd); **Decanei'**, *f.* dziekania (mieszkanie dziekana).

De'cem, *m.* (Ze'hent) dziesięcina; taca.

Dece'mber, *m.* Grudzień; **Dece'mber=**, =ce'mbers=, *a.* grudniowy.

Dece'mvir, *m. Alt. Stw.* decemwir; **Decemvira't**, *n. Alt. Stw.* decemwirat.
Dece'nt, *a.* przyzwoity; przystojny; **=ce'nz**, *f.* przyzwoitość; przystojność.
Decentralisatio'n, *f. Stw.* decentralizacja; **=lisi'ren**, *va.* decentralizować.
De'cher, *m. Grb.* dziesiątek (skór).
Dechiffri'ren, s. Entzi'ffern.
Decima'l=, *a. Rk.* decymalny, dziesiętny; **=ma'lbruch**, *m. Rk.* dziesiętny ułamek; **=ma'le**, **=ma'lstelle**, *f. Rk.* ułamek dziesiętny; **=ma'lrechnung**, *f.* dziesiętny rachunek; **=ma'lsyste'm**, *n.* system dziesiętny; liczenie dziesiątkami; **=ma'lwage**, *f.* waga dziesiętna; **=ma'lzahl**, *f. Rk.* liczba dziesiętna.
Decimi'ren, *va.* decymować, dziesiątkować.
Deck, *n.*, **Decks=**, *a. Sw.*, s. Verde'ck ꝛc.
De'ckbett, *n.* pierzyna; **=ckblatt**, *n.* liść pokrywający.
De'cke, *f.* kołdra; sich nach der — strecken, *stósować się do okoliczności; — sufit, pułap, powała; — dera (na konie); *zasłona, osłona, okrycie; przykrycie.
De'ckel, *m.* przykrywa, przykrywka, przykrywadło; denko do przykrycia; *Bchb.* okładka (u książki); **De'ckelglas**, *n.* szklanka z przykrywką; **=ckelkanne**, *f.* konewka z przykrywą; **De'ckelkorb**, *m.* kosz z przykrywą.
De'cken, *va.* przykryć, okryć; um seine Absicht zu — dla pokrycia zamiaru; den Tisch, die Tafel — nakryć do stołu; es ist schon gedeckt już nakryte; — zasłaniać; sprawiać iżby co nie było widziane; sich den Rücken —, *pewność sobie obwarować; die Ausgaben — wydatki zastąpić, zakryć, okryć; die Schuld ist gedeckt ten dług jest bezpieczny; **De'cken=**, *a.* (Ueberzugs=) pokrowcowy; **=ckenfle'chter**, **=ckenma'cher**, *m.* ten co kołdry, dery ob. maty robi; **=ckengemälde**, *n. Mal.* malowidło na suficie; **=ckenmalerei'**, *f. Mal.* malowanie na suficie; **=ckenstü'ck**, *n. Mal. Bk.* ozdoba w środku sufitu; **De'cker**, s. Da'chdecker; Ta'feldecker; **De'ckfarbe**, *f. pl. Mal.* kolory, farby, barwy rozrobione z gumą; **=ckfedern**, *f. pl.* piórka okrywające skrzydła i ogon ptaka; **=ckfisch**, *m. Ng.* cienkołusk; **=ckmantel**, *m.* płaszcz do okrycia; płaszczyk, *pozór; pokrywka; **De'ckmittel**, *n.* chronidło; nakrywka; **De'ckplatte**, *f.* dachówka ob. tafla kamienna okrywająca słup bramny od słoty; **De'ckreisig**, *n. Ldw.* spławina; **De'ckung**, *f.* zasłona; zabezpieczenie; **=ckzeug**, *n.* nakrycie; obrus; serwety; łyżki.
Declamatio'n, *f.* deklamacja; mowa ułożona do deklamowania; sztuka deklamowania; **=ma'tor**, *m.* deklamator, biegły w deklamowaniu; **=mato'risch**, *n.* deklamatorski; **=mi'ren**, *va.* u. *vn.* (h.) deklamować.
Declara'nt, *m.* zeznający; **=claratio'n**, *f.* deklaracja, oświadczenie; **=clari'ren**, *va.* u. *vn.* (h.) deklarować; oświadczyć, wynurzyć, oznajmić.
Declinatio'n, *f. Spl.* deklinacja; odmiana przez przypadki; *Stk.* zbaczanie; **=ni'ren**, *va. Spl.* deklinować, odmieniać przez przypadki; —, *vn.* (h.) *Ntl.* zbaczać (o igle magnesowéj).
Deco'ct, *n. Schdk.* dekokt, odwar.
Decorateu'r, *m. Sb.* dekorator, robiący dekoracje teatralne; **=coratio'n**, *f.* dekoracja (w teatrze); ozdoba; **=tio'nsmaler**, *m.* malarz na suficie; pokojowy malarz; **=tio'nsmalerei'**, *f.* pokojowe malarstwo; **Decori'ren**, *va.* zdobić, przyozdabiać, przystroić; (mit Orden) ozdobić, zaszczycić orderem; **=cori'rt**, *a.* ozdobiony; **=cori'rter**, *m.* kawaler orderu; **Deco'rum**, *n.* przyzwoitość, przytojność; das — verletzen obrazić przyzwoitość.
Decouvri'ren, *va.* odkryć.
Decre't, *n.* dekret, wyrok; **=creti'ren**, s. Beschlie'ßen.
Dedicatio'n, *f.* dedykacja; **=catio'ns=**, *a.* dedykacyjny; **Dedici'ren**, *va.* dedykować; przypisywać.
Defe'ct, *a.* defektowy; niezupełny; niecały; —, *m.* defekt; brak, niezupełność; einen — machen zrobić defekt; **Defe'ct=**, *a.* defektowy, brakujący; **=fe'ctbogen**, *m. Bchdr. Bchb.* arkusz defektowy ob. brakujący.
Defensi'v, *ad.* odpornie; sich — verhalten mieć się odpornie; **=fensi'v=**, *a.* odporny, obronny; **=si'vallia'nz**, *f.*, **=si'vbündniß**, *n. Stw. Kw.* przymierze; **Defe'nsor**, s. Verthei'diger.
Defere'nt, *m.* donosiciel, oskarzyciel; **=feri'ren**, *va.* donieść, oskarzyć; *Rw.* deferować; (Jmdm. den Eid) deferować ob. wzkazać komu przysięgę.
De'ficit, *n.* deficyt; niedobór; (an, in der Casse) brak, niedobór w kassie.
Défilé, *n. Geog. Kw.* wąwóz, parowa; **=fili'ren**, *vn.* (h.) *Kw.* defilować.
Defini'ren, *va.* definiować, oznaczyć; **Definitio'n**, *f.* definicja, oznaczenie; **=niti'v=**, *a.* ostatecznie zawarty; ostateczny.
Defrauda'nt, *m.* przemytnik; **=fraudatio'n**, *f.* przemycanie; **=fraudi'ren**, *va.* przemycać.
De'gen, *m.* szpada; pałasz, szabla, miecz, kord; einen — tragen szpadę nosić; den — ziehen szabli dobyć; den — einstecken pałasz do pochwy schować; alter —, *stary wojak; rąbacz; **De'gen=**, *a.* szpadowy, mieczowy; **=nband**, *n.* felcech; **De'genfläche**, *f.* płaz szpady; **=ngefä'ß**, *n.* gifes; **=ngehe'nk**, *n.* pendent; **=ngri'ff**, *m.* rękojeść u szpady; **=nhieb**, *m.* cios szpadą; **=nklinge**, *f.* brzeszczot szpady, głównia; **De'genknopf**, *m.* główka u szpady; alter

deutscher —, **poczciwy stary Niemiec; **Niemczura; -nkoppel, -nkuppel, *n.* pas u szpady; bandolet; -nqua'ste, *f.* kutas u felcechu; -nriemen, *m.* tęblak; -nscheide, *f.* pochwy; pochwa u szpady; -nspi'tze, *f.* ostrze szpady; koniec szpady; -nsti'ch, -nsto'ß, *m.* pchnięcie szpadą.

Degradatio'n, *f.* degradacja; -gradi'ren, *va.* (z)degradować, złożyć.

Deh'nbar, *a.* ciągły, rozciągliwy, rozszerzalny; -nbarkeit, *f.* ciągłość, rozciągliwość; **Deh'nen**, *va.* ciągnąć, rozciągać, rozszerzać; przeciągać, z przeciągiem wymawiać; (sich) rozciągać się; (sich ausdehnen) przeciągać się; (lange andauern) wlec się; zbyt długo trwać; —, *n.* przeciąganie; ciągoty; **Deh'nung**, *f* ciągnienie, przewlekanie; -ngszeichen, *n. Spl.* znak długości (—).

Deich, *m.* (Damm) grobla, tama; **Dei'chamt**, *n.* urząd groblami zawiadujący; -charbeit, *f.* robota koło tam; -charbeiter, *m.* robotnik koło tam pracujący; -chaufseher, *m.* dozórca tam i grobli; -chbau, *m.* robienie oder sypanie tamy, grobli; -chbruch, *m.* przerwanie grobli od. tamy; -chdamm, *m.* grobla, tama; **Dei'chen**, *va.* groblą opatrzyć; otamować tamami; -chgraf, -chgräfe, *m.* główny dozórca nad groblami w całéj prowincji; -chland, *n.* kraina tamami obwarowana.

Dei'chsel, *f.* dyszel; **Dei'chsel-**, *a.* dyszlowy; -chsela'rm, *m.* sznica, ramię dyszlowe; -chselgabel, *f.* widły na końcu dyszla; -chselkette, *f.* łańcuch dyszlowy; -chselnagel, *m.* sworzeń; gwóźdź dyszlowy; -chselpferd, *n.* dyszlowy koń; -chselrie'men, *m.* naszelnik.

Dei'chweg, *m.* droga nad tamą, nad groblą.

Dein, **Dei'ner**, *pron.:* es jammert mich dein (deiner) żal mi cię; ich denke — oft często o tobie myślę.

Dein, **Dei'ne**, **Dein**, *a. pron.* twój, twoja, twoje; **Dei'nesgleichen**, *a. pron.* równy tobie; **Dei'nethalben**, -netwegen, -netwillen, *ad.* dla ciebie; z twójéj przyczyny; z twego powodu; ze względu na ciebie; **Dei'nige**, der, die, das, *a. pron.* twój, twoja, twoje; grüße mir die Deinigen pozdrów mi Swoich; thue das Deinige rób swoje.

Delegatio'n, *f. Stw.* delegacja; -legi'ren, *va.* (abordnen) delegować; wyznaczyć sąd; der Delegirte delegat.

Delica't, *a.* delikatny; s. a. Hei'kel, Schwie'rig; **Delicate'sse**, *f.* delikatność; łakoć; łakotka, przysmaczek; **Delicíö's**, *a.* wyborny, smaczny, wyśmienity, roskoszny.

Delinque'nt, *m. Rw.* delinkwent, złoczyńca, winowajca; -que'ntin, *f.* winowajczyna.

Delphi'n, *m. Ng.* delfin (zwierz).

De'lta, *n. Geog.* delta; **De'lta-**, **De'ltafö'rmig**, *a.* deltowy; -ltabildung, *f. Geog.* deltowe formowanie się.

Dem, *art. pron.* temu; an — sein tak być; prawdą być; — sei, wie ihm wolle niech będzie jak chce; *jakkolwiek bądź.

Demago'g, **Demago'ge**, *m. Stw.* demagog; -go'gisch, *a.* demagogiczny; -gogie', *f.* demagogja. [ma'nten.

Dema'nt, **Dema'nten**, s. Diama'nt, Dia-

Demarcatio'n, *f.* demarkacja, odgraniczenie; -catio'ns-, *a.* demarkacyjny; -tio'nslinie, *f.* linja demarkacyjna.

Demaski'ren, s. Entla'rven.

De'mgemä'ß, *ad.* stósownie do tego; **De'mnach**, *ad.* ztąd; a zatém; a tak, a więc; **De'mnächst**, *ad.* potém; daléj; niedługo potém; **Demoh'ngea'chtet**, s. Dessenu'ngea'chtet.

Demoise'lle, *f.* marmozela, panna.

Demokra't, *m. Stw.* demokrat; -kratie', *f* demokracja; gminowładztwo; -kra'tisch, *a.* demokratyczny.

Demoli'ren, *va.* rozebrać; znieść, zniszczyć; -li'rung, *f.* zniesienie, zniszczenie.

Demonstratio'n, *f.* demonstracja; wykazanie; -nstrati'v, *ad.* w sposobie przykładu; sposobem przykładu; -nstri'ren, *va.* demonstrować; dowodzić.

Demonti'ren, *va. Kw.* (Geschütz) (z)demontować (działo), zrzucić z lawety; -ti'rung, *f.* demontowanie.

De'muth, *f.* pokora; -müthig, *a.* pokorny; korny; —, *ad.* pokornie; -müthigen, *va.* upokorzyć kogo; (sich vor Jmdm. zu sehr) za nadto się uniżać przed kim; -müthigkeit, *f.* pokorność; -müthigung, *f.* upokorzenie; -muthsvo'll, *a.* przejęty pokorą; pełen pokory.

Den, **De'nen**, *art. pron.:* temu; tym.

De'ngeln, *va. Ldw.* klepać młotkiem dla wyostrzenia (kosę); -ngelsto'ck, *m. Ldw.* kowadełko; -ngelhammer, *m.* młotek dla wyostrzenia (kosy).

De'nkart, *f.* sposób myślenia; -nkbar, *a.* o którym pomyśléć, którego sobie w myśli wystawić od. wyobrazić można; -nkbarkeit, *f.* możność wyobrażenia sobie czego; -nkbuch, *n.* pamiętnik; album; **De'nken**, *va.* u. *vn. irr.* (h.) myśléć, pomyśléć, myślić; dumać; wer hätte das — können! ktoby był myślał że tak wypadnie! ich denke eben so i ja tak myślę; ich kann es mir leicht — łatwo sobie to wystawić mogę; — mieć sposób myślenia; groß, schlecht, niedrig — mieć wspaniały, zły, podły sposób myślenia; ei, ich dächte gar! ale zkąd zaś znowu! ale do czego! (an Jmdn.) myślić o kim; —, *n.* myślenie; myślne rozumowanie; **De'nker**, *m.* myślec; człowiek myślący; *filozof; **De'nkfähig**, *a.* zdolny do myślenia; -nkfähigkeit, *f.*, -nkvermögen, *n.* zdolność do

myślenia; **De'nkfaul**, *a.* małomyślny; **-nkfreiheit**, *f.* wolność myślenia; **-nkkraft**, *f.* siła, władza myślenia; pojętność; **-nkmal**, *n.* pomnik; pomiątka; **-nkmünze**, *f.* numismat; medal; **-nkrichtig**, *a.* loiczny; **-nkrichtigkeit**, *f.* loicznosć; **-nksäule**, *f.* posąg na pamiątkę; pomnik; **-nkschrift**, *f.* pamiętnik; **-nkspruch**, *m.* godło, przypowieść, sentencja; **-nkübung**, *m.* ćwiczenie pamięci, symbolum; **-nkungsart**, **-nkweise**, f. De'nkart; **-nkvermögen**, *n.*, f. De'nkfähigkeit; **-nkvers**, *m.* wiersz do nauczenia się na pamięć; **-nkwürdig**, *a.* godzien pamięci; **-kwürdigkeit**, *f.* godność pamięci; rzecz godna pamięci; osobliwość; ciekawość; **-nkzeichen**, *n.* znak na pamiątkę; **-nkzeit**, *f.* epoka; **-nkzettel**, *m.* notatka; pamiątka; pamiątne; Jmdm. einen — anhängen od. geben, *dać komu co na pamiątkę.

Denn, *conj.* albowiem; gdyż; bo; wo ist er —? gdzież jest? hast du es — auch gehört? ale czyś też tylko słyszał? er ist reicher — (als) alle seine Brüder bogatszy jest niż wszyscy jego bracia; er ist berühmter als Soldat — als Gelehrter sławniejszy jest jako żołnierz niż jako uczony; so laß uns — gehen! idźmyż tedy! auf —! wohlan —! daléjże! nuż tedy! nuż nareszcie! er wird es nicht thun, er müßte — verrückt sein nie zrobi tego, chyba żeby zwarjował; so mag er — gehen! niech tedy idzie! wenn du es — wissen willst skóro chcesz wiedzieć; wie es — auch nicht anders ist jakoż nie inaczéj jest. [przecie.

De'nnoch, *ad.* jednak; wszakże; wszelako;

Denuncia'nt, *n. Rw.* denuncjant; (Angeber) donosiciel; (Ankläger) oskarzyciel; **-nunci'ren**, *va.* denuncjować; (angeben) donieść.

Departeme'nt, *m. Stw. Geog.* departement; część kraju; (Verwaltungsbezirk) wydział pod względem czynności; **-menta'l**, *a.* departamentowy.

Depe'sche, *f.* depesza; doniesienie; (telegraphische) telegrafowana depesza; **Deveschi'ren**, *va.* wysyłać.

Depo'nens, *n. Spl.* słowo czynnobierne; **-pone'nt**, *m.* składca (co do depozytu składa); —, *Rw.* składający świadectwo; **-poni'ren**, *va.* deponować; składać.

Deportatio'n, *f.* deportacja; wywiezienie z kraju; **-porti'ren**, *va.* deportować; wywieźć z kraju; **-porti'rter**, *m.* wygnaniec; zestaniec.

Deposi't, *n.* skład; depozyt; rzecz złożona; **Deposi't-**, **Deposi'ten-**, *a.* depozytowy; składowy; **Depositä'r**, *m.* pokładnik; poufnik; **-posi'ten-**, *a.* depozytowy; **-po'situm**, *n.* depozyt; rzecz powierzona; **-posi'ten-Gelder**, *n. pl.* pieniądze depozytowe; **Deposi'tenschein**, *m.* kwit depozytowy.

Depo't, *n.* skład; depozyt; schowanie; etwas in — geben dać co do schowania.

Deputa't, *n.* ordynarja; **-puta'tholz**, *n.* drzewo jako ordynarja, za ordynarją wyznaczone; **-putatio'n**, *f.* deputacja, wysłanie, posłanie kogo; eine — an Jmdn. senden deputacją do kogo wysłać; **Deputi'rter**, *m.* deputat, deputowany; *Stw.* poseł na sejm; **-puti'rtenkammer**, *f. Stw.* Izba deputowanych od. poselka.

Der, **Die**, **Das**, *art.*; **Der**, **Die**, **Das**, *pron.* ten, ta, to.

Derb, *a.* u. *ad.* tęgi, tęgo; derber Boden tęgi grunt; -bes Brod chléb tęgi, nabity; -bes Tuch, *W.* sukno mocne,nabite; Jmdn. — durchprügeln tęgo komu skorę wylatać; das ist eine derbe Lüge, *to kłamstwo wierutne, bezwstydne; **-bheit**, *f.*: Jmdm. -ten sagen powiedzieć komu ostro.

Derei'nst, **Derei'nstig**, **Derei'nstens**, **Dermalei'nst**, *ad.* kiedyś; kiedyż tedyż.

De'ren, *pron.* ich; których; któréj.

De'renthalben, **De'rentwegen**, **De'rentwillen**, *ad.* dla nich; dla których; z względu na nich, na nie.

De'rer, *pron.* tych. [bardzo.

De'rgesta'lt, *ad.* tak; w ten sposób; tak

Derglei'chen, **Desglei'chen**, *a. pron.* taki; temu podobny; jaki; tym podobne; eine Frau, — es wenige giebt kobieta, jakich mało.

De'rhalben, **De'rohalben**, f. **De'shalb**.

Derivati'v, *a. Spl. etc.* pochodny; odprowadzony; pochodzący.

De'rjenige, **Die'jenige**, **Da'sjenige**, *pron.* ten, ta, to; diejenigen meiner Landsleute, welche 2c. ci z moich rodaków, którzy itd.

Dermalei'nst, *ad.* kiedykolwiek; kiedyś; raz.

De'rmalen, *ad.* tą razą; teraz; tymczasowo; **-rmalig**, *a.* teraźniejszy; terazowy; tymczasowy.

De'rmaßen, *ad.* tak; tak bardzo; tak dalece; do tego stopnia.

De'ro, *pron.* Wac Pana; Wac Pani; Pański; Ich; jéj, jego; — Befehle zufolge stósownie do rozkazu Pańskiego; ich verharre hochachtungsvoll als — ergebener Diener mam zaszczyt być z najgłębszém uszanowaniem (Jaśnie) Wielmożnego Pana Dobrodzieja uniżonym sługa.

De'rselbe, **Die'selbe**, **Da'sselbe**, *pron.* ten sam, ta sama, to samo; tenże; on; taże; ona; toże; ono; eben derselbe właśnie ten sam; taki sam.

Derwei'le, **Derwei'len**, *ad.* tymczasem.

De'rwisch, *m. Kg.* derwisz.

De'rzeitig, *a.* ówczesny.

Des, *art. pron.* tego. [rozbroić.

Desarmi'ren, *va. Flk. Kw.* dezarmować,

Desavoui'ren, *va.* zaprzéć, zapierać co; zaprzéć się; **-voui'rung**, *f.* nieprzyznawanie.

Descende'nten, *pl.* potomkowie; sztępni; **-de'nz**, *f.* pochodzenie; ród; **-de'nzlehre**, *f. Philos. Ng.* teoryja (teorja) pochodzenia lub rodów.
Deserteu'r, *m. Kw.* dezerter, zbieg; **-sertio'n**, *f.* dezercja, zbiegostwo; **-serti'ren**, *va.* (f.) dezerterować, zbiegać.
De'sfalls, **De'ßfalls**, *ad.* w tym razie; dla tego; pomimo tego.
Desglei'chen, *ad.* tudzież; także.
De'shalb, *ad.* dla tego; z téj przyczyny.
Desinfectio'n, *f. Hlk.* odwietrzanie; ubezwonianie; **-sinfectioni'ren**, **-sinfici'ren**, *va.* odwietrzać; ubezwoniać; **-sinfectio'ns-mittel**, *n. Hlk.* odwietrznik.
Desorganisatio'n, *f.* rozstrojenie; **-gani-si'ren**, *va.* rozstrajać; rozstroić.
Despera't, *a.* desperat, desperacki; —, *ad.* jak szalony; **-ratio'n**, *f.* desperacja.
Despo't, *m.* despota; samowładny pan, samodzierżca; tyran, ciemiężca; **-spotie'**, *f.*, **-spoti'smus**, *m.* despotyzm; samowładność, samowładztwo; **-spo'tisch**, *a.* despotyczny; samowładny.
Deß, **De'ssen**, *pron.*, s. Der.
De'ssenthalben, **-ntwegen**, **-ntwillen**, s. De'shalb; **-ssenu'ngeachtet**, *ad.* mimo to; pomimo tego.
Desse'rt, *n.* deser; wety.
Destillateu'r, *m.* dystylator, destylator; **-llatio'n**, *f. Schdk.* dystylowanie, przepędzanie; gorzelnia; **-llatio'ns-**, *a.* służący do dystylowania; **-lli'ren**, *va.* dystylować, destylować; **-lli'rt**, *pp.* przepędzony (na alembiku); dystylowany; **Destilli'r-kolben**, *m. Schdk.* alembik; **-lli'rröhre**, *f.* wężownica; chłodnica.
De'sto, *ad.* tém; tym; — besser tym lepiéj; je mehr er hat, — weniger genießt er im więcéj ma, tym mniéj używa; nichts — weniger pomimo tego jednak; jednakowoż; mimo tego; — schlimmer tém gorzéj. [De'shalb.
De'swegen, s. De'shalb; **De'swillen**, s.
Detacheme'nt, *n. Kw.* oddział; **-tachi'ren**, *va.* detaszować, wykomenderować, wysłać.
Detai'l, *m.* szczegóły, szczeguły; etwas *en détail* erzählen opowiadać ze wszystkiemi okolicznościami; in's — eingehen wchodzić w szczegóły; im Detail verkaufen, *H.* cząstkowo sprzedawać; —, *n.* handel drobiazgowy; sprzedaż na sztuki, na drobne części; **Detai'l-Händler**, *m.* kupiec cząstkowy handel prowadzący; **Detailli'ren**, *va.* detaliować, wykładać ze szczególami.
Determini'rt, *pp.* odważny, śmiały, gotów na wszystko.
Deu'chten, s. Däu'chten.
Deutelei', *f.* wykład niedorzeczny; tłumaczenie niezgrabne; **Deu'teln**, *va.* niedorzecznie, dziwacznie, niezgrabnie co tłumaczyć oder wykładać; **Deu'ten**, *va.* u. *vn.* (h.) skazać, pokazać; das deutet auf Krieg to znaczy wojnę; — wykładać, tłumaczyć; Jmdm. etwas übel — za złe komu co wziąć od. uważać; **Deu'ter**, *m* wykładacz, tłumacz; — der Träume wykładacz snów; **Deu'terin**, *f.* wieszczka; **Deu'tler**, *m.* człowiek lubiący wszystko tłumaczyć; **Deu'tlich**, *a.* wyraźny; jasny; —, *ad.* wyraźnie; jasno; Jmdm. etw. — machen wyjaśnić komu co; ich kann mir keinen -chen Begriff davon machen nie mogę sobie wyrobić jasnego wyobrażenia o tém; **-tlichkeit**, *f.* wyraźność, jasność.
Deutsch, *a. Geog. Gsch.* niemiecki; —, *ad.* po niemiecku; die -sche Sprache język niemiecki; er spricht gut — mówi dobrze po niemiecku; —, *n.* niemczyzna, niemiecki język; — zu sagen, es ist nicht wahr mówiąc szczérze, to nie prawda; er spricht ein reines — mówi czystą niemczyzną; er versteht — rozumie po niemiecku; **Deu'tscher**, *m. Geog.* Niemiec; **Deu'tsche**, *f.* Niemka; **-tschheit**, *f.* niemieckość, niemczyzna; niemiectwo; **-tschland**, *n. Geog.* Niemcy (kraj); Niemiecka ziemia; **-tschmeister**, *m. Kg. Gsch.* mistrz krzyżacki; Wielki mistrz zakonu niemieckiego; **-tschorden**, *m.* zakon kawalerów niemieckich; **-meisterthum**, *n.* mistrzostwo krzyżackie; **-tschthum**, *n.* niemiectwo; **-tschthümler**, *m. iron.* afektujący niemiectwem; **-tschverde'rber**, *m. iron.* kaleczący niemczyznę. [prognostyk.
Deu'tung, *f.* wykład; tłumaczenie czego;
Devi'se, *f.* dewiza; godło; **Devi'sen**, *f. pl. H.* weksle płatne za granicą.
Diacona't, *n. Kg.* djakonat; **Dia'conus**, *m.* djakon.
Diade'm, *n.* djadema. [wanie.
Diagno'se, *f. Hlk.* djagnoza; rozpozna-
Diagona'l, *a.* przekątny; **-ale** Richtung przekątny kierunek; **-na'le**, **-na'llinie**, *f. Gl.* przekątna.
Diale'kt, *m. Spl.* narzecze; **-le'kt-**, **-ktisch**, *a.* djalektyczny; **-ktik**, *f. Philos.* djalektyka; biegłość w rozumowaniu; **-ktiker**, *m. Philos.* djalektyk; **-ktisch**, s. Diale'kt.
Dialo'g, *m.* djalog; rozmowa; **-lo'gisch**, *a.* djalogiczny; w kształcie rozmowy; **-logisi'ren**, *vn.* (h.) djalogizować.
Diama'nt, *m. Ng.* djament; **Diama'nt-**, **-ma'nten**, *a.* djamentowy; **-nthärte**, *f.* twardość djamentu; **-ntring**, *m.* pierścień djamentowy; **-ntschleifer**, **-ntschneider**, *m.* rzeźbiarz djamentów.
Dia'meter, *m.*, s. Du'rchmesser; **-metra'l**, *a.* przerzynający środkiem; **-trale** Linie średnica. [gini łowów.
Dia'na, *f. Myth.* Djana, Dziewanna, bo-
Dia'rium, *n.* djarjusz; dziennik.
Diarrhö'e, s. Du'rchfall.
Diä't, *f. Hlk* djeta; sposób życia pod względem jedzenia i picia; (**halten**) dje-

tę zachować; sich durch — curiren djetą się léczyć; **Diä'ten**, *pl. Stw. Rw.* djety; płaca dzienna; **-te'tik**, *f. Hlk.* djetetyka; **-te'tisch**, *a.* djetetyczny; do djety się odnoszący.

Dich, *pron.* cię, ciebie.

Dicht, *a.* gęsty, dychtowny; nabity; zbity; -te Finsterniß gruba pomroka; —, *ad.*, s. a. Dick; das Haus liegt — am Wege dom leży tuż przy drodze.

Di'chtart, s. Di'chtungsart.

Di'chte, **Di'chtheit**, *f.* gęstość; dychtowność, nabitość; **Di'chten**, *va.* (dicht machen) dychtować, utykać do szczętu, ubijać, zgęszczać.

Di'chten, *va.* u. *vn.* (h.) dumać; wiersze pisać; auf etwas — myśléć o czém, układać sobie co; zabiegi o co robić; sein ganzes Dichten und Trachten geht dahin, daß &c. wszystkie jego zabiegi do tego zmierzaja, aby itd.; etwas — pisać oder układać jaki poemat; **Di'chter**, *m.* poeta, wierszopis, rymopis, rymotwórca; die Sprache der — język poetycki; **Di'chter-**, *a.* poetycki; poetyczny; **-tera'nlage**, s. Di'chtertale'nt; **-tera'der**, *f.* *wena oder żyłka poetycka od. poetyczna; **Dichterei'**, *f. iron.* rymoklectwo; *wierszydło; **-terfeuer**, *n.* ogień, zapał, od. szał poetycki; **-rfreiheit**, *f.* wolność poetyczna; **-rfürst**, *m. Litt.* *książę poetów; **-rgabe**, *f.* dar, talent poetycki; **-rgeist**, *m.* duch poetycki; **-rglut**, s. Di'chterfeuer; **-chterin**, *f.* poetysa, poetka; **-terisch**, *a.* poetyczny; **-terkönig**, s. Di'chterfürst; **-terkra'nz**, *m.* wieniec poetycki; **-rkreis**, *m. Litt.* koło poetów od. wierzopisów, od. rymotwórców; **-rlein**, **-rling**, *m. iron.* wierszokleta, poecik, wierszoklet, rymoklet; **-rtale'nt**, *n.* talent poetycki.

Di'chtgeschlossen, *a.* zwarty.

Di'chtheit, **Di'chte**, **Di'chtigkeit**, *f.* gęstość, szczelność, dychtowność; **Di'chtigkeitsmesser**, *m. Ntl.* areometr; barometr.

Di'chtkraft, *f.* zdolność, siła poetycka; **-tkunst**, *f.* poezja, poetyka, sztuka rymotwórcza; der — eigenthümlich poezyjny.

Di'chtlaubig, s. Di'cklaubig.

Di'chtung, *f.* poezja; wiersze; zmyślenie, fikcja, wymysł; —, *Mech.*, s. Verdi'chtung; **-ngsart**, *f.* rodzaj poezji.

Dick, *a.* gruby; drei Finger — gruby na trzy palce; — werden grubiéć; — machen gęścić; tuczyć; dicke Finsterniß gruba ciemność; dick gęsty; das Getreide steht — zboże gęsto stoi; thue nur nicht so —! tylko się tak bardzo nie chwal! **Di'ckbäckig**, *a.* pucołowaty, otyły na twarzy; **-ckbauch**, *m.* brzuchal; brzuchacz; **Di'ckbäuchig**, *a.* brzuchaty; grubobrzuchaty; **-ckbein**, *n.* udo; **-ckdarm**, *m. Zk.* kiszka gruba; **Di'cke**, *f.* grubość; (Dichtigkei't) gęstość; **-ckei'ngekocht**, *a. Kk. etc.* gęstawy; **-ckfleischig**, *a.* cielisty; mięsisty, otyły; **Di'ckflosser**, *m. Ng.* grubopletw; **-ckfuß**, *m.* grubonóg; nogal; **-ckhals**, *m.* człowiek z grubą szyją; **Di'ckhalsig**, *a.* grubą szyję mający, gruboszyjny; karczysty, wołowaty; **-ckhaarig**, **-ckhärig**, *a.* gęstowłosy; **Di'ckhäutig**, *a.* grubą skórą okryty; *nieczuły, bez uczucia; **-ckicht**, *n.* gęstwina, gęstwa, zarośl; **-ckkopf**, *m.* wielkogłów; **-ckköpfig**, *a.* wielkogłowy; dużą głowę mający; z dużą głową; s. Ha'rtnäckig, Sta'rrköpfig; **Di'ckleibig**, *a.* brzuchaty, z dużym brzuchem; **-ckleibigkeit**, *f.* otyłość, grubobrzuchatość; **-cklich**, *a.* grubawy; gęstawy; **-cklippig**, **-ckmäulig**, *a.* z owisłą grubą wargą; **-cknasig**, *a* nosaty, z dużym nosem; **Di'ckrindig**, *a.* grubą korą okryty; **-ckschalig**, *a.* grubą łupinę mający; **-ckschnabel**, *m. Ng.* (Kernbeißer) grubołusk; **-ckstein**, *m.* (rautenförmig geschliffener Diamant) dyksztyny; **Di'ckthuerei'**, **-ckthuerig**, **-ckthuerisch**, s. Gro'ßthuerei' &c.; **-ckwanst**, *m.* brzuchal, kałdon; **-ckwanstig**, s. Di'ckbäuchig.

Dicta'ndo, *n. indecl.* u. *ad.* dyktando; (schreiben) pisać za dyktowaniem; **Dicta't**, *n.* skryptum za dyktowaniem pisane; **-ta'tor**, *m. Stw.* dyktator; **-tato'risch**, *a.* dyktatorski; **-tatu'r**, *f. Stw.* dyktatura, dyktatorstwo.

Dictio'n, *f. Spl.* dykcja, wysłowienie, wyraz; sposób pisania; **-ti'rbuch**, *n.* książka do dyktowania (z niéj); książka pisma dyktowane zawierająca; **Dicti'ren**, *va* dyktować piszącemu; (zuerkennen) wyznaczyć.

Dida'ktik, *f. Philos.* dydaktyka; sztuka nauczania; **-ktisch**, *a.* dydaktyczny, naukowy, nauczający. [*art. pl.* ci, te.

Die, *art. f.*, s. Der (die, das); ona; —,

Dieb, *m.* złodziéj; Gelegenheit macht Diebe, *podana do kradzieży sposobność często złodziejem robi; **Dieberei'**, *f.* złodziejstwo; kradzenie z nałogu; **Die'bin**, *f.* złodziejka; **Die'bisch**, *a.* złodziejski; -scher Weise po złodziejsku; złodziejskim sposobem; **Diebs-**, *a.* złodziejski; **-bsauge**, *n.* złodziejskie oko; złodziejski wzrok; **-bsbande**, *f.* zgraja złodziei; **-bsbrut**, *f.* złodziejski ród; złodziejska hałastra; **Die'bsfinger**, *m. pl.* złodziejskie palce; **-bsgese'll**, **-bsgeno'ß**, *m.* pomocnik złodziejów; spólnik złodziejski; **Die'bsgeschichte**, *f.* powieść o złodziejach; **-bsgesi'ndel**, *n.* gałgany złodzieje; **-bsglück**, *n.* złodziejskie szczęście; **-bshandwerk**, *n.* rzemiosło złodziejskie; **Die'bshehler**, *m.* ukrywacz złodziei; **Die'bshehlerin**, *f.* przechowywaczka złodziei; **-bsherberge**, **Die'bshöhle**, *f.*, **-bsne'st**, *n.* schronienie, gniazdo złodziei; **-bslaterne**, *f.* latarnia złodziejska; **-bsrotte**, *f.* zgraja złodziejska; **-bsschlüssel**, *m.* złodziejski klucz,

wytrych; **=bssprache**, *f.* język złodziejski; **=bstahl**, *m.* kradzież; złodziejstwo; einen — begehen kradzież popełnić; **=bsvolk**, *n.* lud złodziejski; **=bswesen**, *n.*, s. Die'bshandwerk, =berei'; **=bswirth**, *m.* przechowywacz złodziei; **=bswirthschaft**, s. Die'bswesen 2c.

Die'le, *f. Zm.* tarcica; dyl; klepisko; sień; **Die'len**, *va. Bk. Zm.* tarcicami oder deskami wykładać; **=lenwand**, *f.* ściana z tarcic.

Die'nen, *vn.* (h.) służyć; (zu Fuß, zu Pferde) służyć w piechocie, w konnicy; (um Sold) służyć za żołd; das dient zu nichts to się na nic nie przyda; kann ich Ihnen damit —? czy mogę Panu tém służyć? womit kann ich Ihnen —? czém sobie Pan pozwoli służyć? ich werde sogleich damit — zaraz Panu służę; damit kann ich nicht — tego nie mogę Panu powiedzieć; zu —! na usługi! do usług Pańskich! **Die'ner**, *m.* sługa; służący; — der Kirche, der Gerechtigkeit sługa kościoła, sprawiedliwości; Ihr —! sługa Pański! *dobrze! chętnie! przystaję! gehorsamster —! uniżony sługa! *dziękuję! przepraszam! *nie chcę; **Die'ner=**, *a.* służebniczy; należący do sługi, do sługów; służalczy; **Die'nerin**, *f.* sługa, służąca, służebnica; unterthänigste —! służebna! służebnica! **=nerschaft**, *f.* służba; sługi; **Die'nlich**, **=nsam**, *a.* (zu etwas) służący do czego; zdatny, użyteczny, dobry, pomocny; **=nlichkeit**, *f.* *zdatność, użyteczność; pomoc; **Dienst**, *m.* służba; sich in den — begeben iść w służbę; =ste bei Jmdm. nehmen służbę u kogo przyjąć; bei Jmdm. in =sten sein, stehen być u kogo w służbie; aus dem =ste gehen z służby odejść; Jmdn. aus dem =ste jagen odpędzić kogo z służby; außer =sten sein być bez służby; er muß heute — thun dziś musi służbę pełnić; Dienst, *urząd; aus dem =ste entlassen oddalić od urzędu; (beim Militair) służenie w wojsku, służba wojskowa; Offizier außer — oficer bez służby; Jmdm. einen — auftragen włożyć na kogo jaki obowiązek; seinen — besorgen pełnić swoję powinność; du hast mir dadurch einen großen — erwiesen wielkąś mi przez to zrobił przysługę; seine =ste anbieten ofiarować swe usługi; **Dienst=**, *a.* (den Dienst betreffend) służbowy.

Die'nstag, *m.* wtorek; **Die'nstags=**, *a.* wtorkowy.

Die'nstalter, *n.* dawność służby; lata służby; **=stangelegenheit**, *f.* interes urzędowy; **=stanweisung**, *f.* instrukcja, przepis sprawowania urzędu; **=starbeit**, *f.* praca urzędowa, robota służbowa; służebnicza; **=statte'st**, *n.* terminatka; **=stbar**, *a.* usłużny; służebny; **=stbarkeit**, *f.* poddaństwo, służebnictwo; — (Gefälligkeit, Bereitwilligkeit) usłużność; **=stbeflissen**, *a.* gotowy na usługi; skory do usług; pragnący być usłużnym; **=stbefli'ssener**, **=steifriger**, *m.* służbisty; **=stbefli'ssenheit**, *f.* usłużność; gotowość na usługi; służbistość; uczynność; **=stbote**, *m.* posługacz; służący; (weiblicher) posługaczka, służąca; **=stboten=**, *a.* służebny; **=stbotenwe'sen**, *n.* służebnictwo; **=stbrief**, *m.* świadectwo; **=stchen**, *n. dim.* usłużka, mała przysługa; **=steifer**, *m.* pilność w dopełnianiu powinności służby; **=stentlassung**, *f.* uwolnienie ze służby od. od urzędu; dymisja; odprawa; **=sterwei'sung**, *f.* wyświadczenie przysługi; **=stfähig**, *a.* zdatny do urzędu; zdatny do służby; **=stfähigkeit**, *f.* zdatność do urzędu, do służby; **=stfertig**, s. Die'nstbeflissen; **=stfrau**, *f.* posługaczka; **=stfrei**, *a.* wolny od urzędowania, nie mający urzędu od. nie potrzebujący go pełnić; wolny od wojska; **=stfreiheit**, *f.* wolność urzędowania, itd.; **=stfreundlich**, *ad.* po przyjacielsku; uprzejmie; **=stgang**, *m.* tryb służby; **=stgefällig**, *a.* usłużny, uczynny; **=stgefälligkeit**, *f.* usłużność, uczynność; **=stgeha'lt**, *n.* pensja (urzędnika itd.); **=stgeld**, *n.* czynsz za pańszczyznę; okup; robotne; **=stgenosse**, *m.* rówieśnik (w służbie); **=stgenossenschaft**, *f.* koleżeństwo; **=stgeschä'ft**, *n.* interes urzędowy; **=stgesu'ch**, *n.* staranie się (prośba, padanie się) o urząd od. służbę; **=stherrschaft**, *f.* Państwo; **=stjahr**, *n.* rok służby; **=stkleidung**, *f.* ubiór służbowy; uniform, mondur, liberja; **=stknecht**, *m.* parobek w służbie będący; **=stkundig**, *a.* znający służbę; **=stleistung**, *f.* posługa; **=stleute**, *mf. pl.* służący; (Tagelöhner, Factotum, Arbeiter für Alles) najemnik; wszędyścibski, totumfacki; **=stlich**, *a.* u. *ad.* usłużny, usłużnie; **=stlohn**, *m.* zasługi, zapłata za służbę; myto; **=stlo's**, *a.* zostający bez służby od. bez urzędu, nie mający służby; **=stlosigkeit**, *f.* zostawanie bez służby itd.; **=stmädchen**, *n.* (panna) służąca; **=stmann**, *m.* lennik służbę odbywający; posługacz; **=stmannen**, *m. pl.* hołdownicy, lennicy; **=stmannschaft**, *f.* (Tagelöhner) służący totumfacki; **=stordnung**, *f.* porządek służby; **=stpferd**, *n.* koń pańszczyzniany, do pańszczyzny używany; *Kw.* koń kawaleryjski; **=stpflicht**, *f.* powinność służbowa; *Kw.* obowiązek służenia w wojsku; **=stpflichtig**, *a.* obowiązany do pańszczyzny; popisowy; obowiązany służyć w wojsku; **=stsache**, *f.* rzecz służbowa, urzędowa; **=stschein**, *m.* list odstajny; **=stschuldig**, *a.* obowiązany do posługi od. usług; **=stthuend**, *a.* czyniący służbę, na służbie będący; **=sttracht**, s. Die'nstkleidung; **=stvolk**, *n.*, **=stleute**, *pl.* służący, czeladź, czeladka; **=stwillig**, *a.* usłużny; chętny do usług; **=stwilligkeit**,

f. usłużność; uczynność; =ſtzeit, *f.* czas służby; =ſtzwang, *m.* prawo zmuszenia do pełnienia pewnych powinności.
Dies, Dieß, Die'ſes, ſ. Die'ſer, Die'ſe, Die'ſes. [ſes.
Die'ſe, *pron.* ta; ſ. a. Die'ſer, Die'ſe, Die'=
Dieſe'lbe, *pron.* taż sama; ſ. a. Der=
Die'ſemnach, ſ. De'mnach. [ſe'lbe ꝛc.
Die'ſer, Die'ſe, Die'ſes, *pron.* ten, ta, to; in dieſem Jahre w tym roku; in dieſen Tagen, dieſer Tage w tych dniach; ohne dies bez tego; und überdies a nadto; a prócz tego.
Die'ſesmal, ſ. Die'smal; Die'sfalls, *ad.* w tym przypadku; na taki przypadek; w tym razie; w téj mierze; =sjährig, *a.* tegoroczny; =smal, *ad.* tą rązą; für — na teraz; =sſeitig, *a.* z téj strony leżący od. znajdujący się; =ſeits, *ad.* z téj strony; — der Weichſel z téj strony Wisły.
Die'trich, *m. npr.* Teodoryk; — (Nachſchlüſſel) wytrych.
Diewei'l, *conj.* †ponieważ; iże; że; iż.
Differe'nz, *f.* dyferencja, różnica; =nzen, *pl.* nieznaski, niesnaski; =re'nzgeſchäft, *n. H.* umowa o różnicę kursu; =renzia'l=, =tia'l=, *a.* dyferencjalny; =zialre'chnung, *f.* rachunek dyferencjalny, różniczkowy; =renzia'l= und Integra'l=Rechnung, *Gl.* rachunek różniczkowy i całkowy; nach der — herausbringen zróżnikować; Differi'=ren, *vn.* (h.) różnić się.
Diffeſſio'ns=Eid, *m. Rw.* przysięga nieprzyznania pisma.
Dilato'riſch, *a.* odwłoczny.
Diletta'nt, *m.* dyletant, amator oder miłośnik jakiéj sztuki; =letta'nten=, *a.* dyletancki, amatorski; =letta'nten=Conce'rt, *n.* koncert przez amatorów dany; Dilet=ta'nten=Theater, *n.* teatr amatorski.
Dill, *m.*, Di'lle, *f. Ng.* kopr; koper.
Di'llwaſſer, *n.* koprowa woda.
Dimenſio'n, *f.* dymensja; rozmiar.
Diné, Dine'r, *n.* obiad; ein — geben obiad dawać; Dini'ren, *vn.* (h.) obiadować.
Ding, *n.* rzecz; was iſt das für ein —? co to jest? was das für ein eingebildetes — iſt! co to za sztuka zarozumiała! aller guten =nge ſind drei, *do trzeciego razu sztuka; guter Dinge ſein, *być w dobrym humorze, wesołéj myśli; vor allen =gen przedwszystkiém; nasamprzód; das geht nicht mit rechten =gen zu, *nie dzieje się to sposobem naturalnym; Di'nge, *n. pl.*, Di'ngelchen, Di'ngerchen, *n. dim.* rzeczka, mała rzecz.
Di'ngen, *vn. irr.* (h.) targować się; —, *va.* nająć; (Arbeiter) nająć robotników.
Di'nglich, *a.* rzeczowy; =gliches Recht, *Rw.* prawo rzeczowe. [Któżkolwiek.
Di'ngsda, Di'ngskirchen, *m. npr.* pan
Di'nkel, *m. Ng. Ldw.* przenica orkisz.
Dini'ren, ſ. Diné, Dine'r.

Di'nstag, ſ. Die'nstag.
Di'nte ꝛc., ſ. Ti'nte ꝛc.
Diöce's, Diöce'ſe, *f. Kg.* djecezja; Diö=ceſa'n=, *a.* djecezjalny; Diöceſa'n, *m.* mieszkaniec djecezji; z tutejszéj djecezji.
Diony'ſius, *m. npr.* Djonizy.
Diphtho'ng, ſ. Do'ppellaut.
Diplo'm, *n.* dyplom; dyploma; nadanie; przywiléj; patent.
Diploma't, ſ. Diploma'tiker; Diploma=tie', Diploma'tik, *f.* dyplomacja, sztuka sprawowania poselstw; *Stw.* dyplomatyka; =ma'tiker, *m.* dyplomat, trudniący się diplomacją lub biegły w niéj; dyplomatyk; =ma'tiſch, *a.* dyplomatyczny; =ſches Corps ciało dyplomatyczne; — antwor=ten, *odpowiedzieć dyplomatycznie.
Dir, *pron.*, ſ. Du.
Dire'ct, *a.* prosto; ſich — an Jmdn. wen=den prosto się udać do kogo.
Directio'n, *f.* (Richtung) dyrekcja, kierunek i zarządzanie; przewodniczenie; zawiadowstwo; Directi've, *f. Stw.* instancja; wskazówka; Dire'ctor, *m.* dyrektor, dyrygujący czém; przewodnik; =tora't, *n.* dyrektorstwo; dyrektorjat; =toria'l=, *a.* dyrektorjalny, do dyrektorjatu należący; =to'rium, *n.* dyrektorjum; osoby do dyrekcji należące; Directri'ce, =ctorin, *f.* dyrygująca czém; przedwodniczka; Dirige'nt, *m.* dyrygujący, zawiadujący sprawami; =gi'ren, *va.* dyrygować czém, kierować, przewodniczyć.
Dirndl, *n. dim.* dziewuszka; Di'rne, *f.* dziewczyna, dziéwka; (liederliche, feile) kobieta podła, publiczna. [szawa.
Di'rſchau, *n. Geog.* Czczew; Tczew; Der=
Disca'nt, *m. Tk.* dyskant, dyszkant; Disca'nt=, *a.* dyskantowy; =nti'ſt, =nt=ſänger, *m.* dyskancista, dyskantem śpiewający; =ntnoten, *f. pl. Tk.* nóty dyskantowe; =ntſchlüſſel, *m. Tk.* klucz dyskantowy; =ntſtimme, *f.* głos dyskantowy.
Discipli'n, *f.* dyscyplina, karność; =cipli=na'r=, *a.* dyscyplinarny; porządkokarny; =cipl ini'ren, *va.* ćwiczyć, do karności przyzwyczajać; disciplinirt karny.
Disco'nt, =nto, *m. H.* skup, dyskonto; der — iſt geſtiegen, gefallen dyskonta poszły w górę, spadły; ſein Geld zum — anlegen pieniądze obracać na korzystanie z dyskontów; =nti'ren, *va. H.* odciągać, odliczać (procent); odrachować.
Discou'rs, Discu'rs, *m.* dyskurs, rozmowa; =curi'ren, *vn.* (h.) dyskurować, rozmawiać.
Discre't, *a.* dyskretny, grzeczny, oszczędzający; =tio'n, *f.* dyskrecja; grzeczność, uprzejmość; =scretionä'r, *a.* zostawiony do woli.
Discuſſio'n, *f.* dyskusja, rozwaga; =cuti'=ren, *va.* dyskutować, rozbierać, roztrząsać.

Disharmonie', *f.* dysharmonia; niezgodność; -moni'ren, *vn.* (h.) nieharmoniować; nie zgadzać się.
Dispensatio'n, *f.* dyspensa, uwolnienie od czego; -pensi'ren, *va.* dyspensować.
Dispone'nt, *m. H.* dysponent, zawiadowca; zarządca; -ni'bel, *a.* rozrządzalny, będący do dyspozycji; -nibilitä't, *f.* rozrządzalność; rozporządzalność; -ni'ren, *va.* dyspozycja od. rozkład robić czego; skłonić do czego; —, *vn.* (h.) (über etw.) wolno dysponować od. rozrządzić czém; disponirt (geneigt) wozu skłonny do czego; -positio'n, *f.* dyspozycja; rozkład; (Beschaffenheit) stan ciała lub umysłu; (zu Krankheiten) usposobienie; (Geneigtheit) skłonność oder usposobienie do czego; -tio'nsfähig, *a.* zdolny do czynów urzędowych; -tio'nsfähigkeit, *f.* zdolność do czynów urzędowych.
Dispu't, *m.* dysputa, sprzeczka; -putatio'n, *f.* dysputa; eine — halten dysputę odbywać; -puti'ren, *vn.* (h.) dysputować, odbywać dysputę; -puti'rgeist, *m.* sprzeczka; -puti'rsucht, *f.* skłonność do sprzeczania się.
Disside'nt, *m. Kg.* dyssydent, niekatolik, różnowierca; -de'ntin, *f.* dyssydentka; -de'nten-, -de'ntisch, *a.* dyssydencki.
Dissona'nz, *f.* dyssonancja, rozdźwięk; -ni'ren, *vn.* (h.) *Tk.* stanowić rozdźwięk.
Dista'nz, s. Entfe'rnung, A'bstand; -nz-wechsel, *m. H.* weksel zamiejscowy; -nz-ritt, *m.* przejażdżka konna zamiejscowa.
Di'stel, *f. Ng.* oset; Di'stel-, *a.* osetowy; -stela'rtig, *a.* ostowaty; -stelfink, *m. Ng.* szczygiel; -stelko'pf, szyszka z ostu.
Distri'ct, s. Bezi'rk; Distri'cts-, *a.* do obwodu, do okręgu od. powiatu należący.
Dithyra'mbe, *f. Dk.* dytyramb; pieśń pochwalna. [So'pha.
Di'wan, *m.* dywan, rada sultańska; s. a.
Diversio'n, *f.* dywersja, odwrócenie uwagi.
Divide'nde, *f.* dywidenda, to co jest do podziału; Divide'nd, -de'ndus, *m. Rk.* liczba dzielna; -divi'ren, *va. Rk.* dzielić.
Divinatio'ns-, *a.* wieszczbiarski; -tio'nsgabe, *f.*, -tio'nsvermögen, *n.* dar zgadywania przyszłości.
Divisio'n, *f. Rk.* dywizja, dzielenie; *Kw.* część wojska; -visio'ns-Commanda'nt, -ns-Genera'l, *m. Kw.* jenerał dywizji.
Divi'sor, *m. Rk.* dzielnik.
Dö'bel, *m. Zm.* kołek, czop; Dö'beln, *va. Zm.* kołkami zbijać.
Doch, *conj.* u. *ad.* jednak; przecie; so — to jednak; to przecie; und — a jednak; a przecie; ich möchte — wissen, was er vorhat chciałbym jednak (przecie) też wiedzieć, co zamierza; schreibe — an ihn napisz przecie do niego; so antworte —! odpowiedz przecie! (wenigstens) przynajmniéj; aber — to przynajmniéj; sei — nicht böse! ale nie gniewaj się! — wir wollen abbrechen ale przestańmy o tém mówić; es ist — eine schöne Sache der Reichthum! piękna-ż to rzecz bogactwo! höre —! słuchajże! słuchaj jeno! so höre —! słuchajże przecież! laß mich — in Ruhe! dajże mi pokój! ja —! dobrze, dobrze! pozwalam! o —! ale do czego! laß ihn — herein! wpuśćże go!
Docht, *m.* knot; -chtgarn, *n.* przędza na knoty; -chtscheere, *f.* nóż do ucinania knotów.
Dock, *n.*, s. Do'cke; Dö'ckchen, *n.* (Spielpüppchen) laleczka, pupeczka.
Do'cke, *f.* (Spielpuppe) lalk, lalka, pupka; (Dock), *Sw.* stanowisko do budowania albo naprawiana okrętów; Do'cken, *va.* (Garn) zwijać na kłębek; -ckengelä'nder, *m. Bk.* balasy; galerja z słupkami.
Do'ctor, *m.* doktor; Do'ctor-, Do'ctors-, *a.* doktorski; -ctora't, *n.* doktorat; doktorstwo; -ctordiplo'm, *n.* dyplom doktorski; -ctorhu't, *m.* biret doktorski; -ctori'ren, *vn.* (h.) doktoryzować się; -ctorpromotio'n, *f.* doktoryzacja; -ctorschmaus, *m.* uczta doktorska; -ctorwürde, *f.* godność doktorska.
Doctri'n, s. Leh're; Doctrinai'r, *a. Stw.* doktrynerski; —, *m.* doktryner.
Docume'nt, *n.* dokument, dowód; -nti'ren, *va.* udowodnić.
Dodecaë'der, *n. Gl.* dwunastościan; bryła; Dodecago'n, *n. Gl.* dwunastokąt.
Do'ge, *m. Stw. Geog.* doża; naczelnik rządu dawniéj w Wenecji i Genui; Dogare'sse, *f.* małżonka doży; -genwürde, *f.*, Doga't, *n. Stw.* godność doży.
Do'gge, *f. Ng.* brytan.
Do'gma, *n.* dogma, arytkuł wiary; -ma'tik, *f. Kg.* dogmatyka; -tiker, *m.* dogmatyk; -tisch, *a.* dogmatyczny; -tisi'ren, *vn.* (h.) nauczać dogmatów fałszywych; wyrokować stanowczo.
Doh'le, *f. Ng.* kawka; §, s. Hu're.
Doh'ne, *f. Jäg.* sidła na ptaki; -nen stellen, legen sidła zastawić; in -nen fangen, *Jäg.* w sidła złapać; -nenfang, *m.* połów ptaków w sidełkach; -nensteig, -nenstrich, *m. Jäg.* cały ciąg rozstawionych po lesie sideł.
Do'ktor ꝛc., s. Do'ctor ꝛc.
Dolch, *m.* puginał, sztylet; -lchbewehrt, *a.* sztyletem uzbrojony; -lchstich, -lchstoß, *m.* sztych puginału.
Do'lde, *f. Ng.* baldaszek (u rośliny); Do'lden-, -nartig, -nförmig, *a.* baldaszkowaty; -nblume, *f. Ng.* kwiat baldaszkowaty; -ne'rbse, *f. Ng.* baldaszkowaty groch; -ldengewä'chs, *n.*, -npfla'nze, *f.* baldaszkowata roślina; -nstä'ndig, -ntra'gend, *a. Ng.* baldaszkowaty; -ntraube, *f. Ng.* baldaszkogron; -ldentraubig, *a* baldaszkogronny

Do'lmetsch, Do'llmetsch, -metscher, *m.* tłumacz; **-metschen,** *va.* tłumaczyć; **-metscherin,** *f.* tłumaczka; **-metschung,** *f.* tłumaczenie przekład.

Do'lman, *m. Kw.* dolman, kurtka.

Dom, *m. Bk. Kg.* kopuła okrągła; katedra, kościół katedralny; **Dom-,** *a.* katedralny; **Do'mherr,** *m.* kanonik; katedralny; **-herren-, herrlich,** *a.* kanoniczny.

Domai'ne, Domä'ne, *f. Stw.* dobra rządowe, królewskie, kameralne; **-nengüter,** *n. pl.* królewszczyzna; **-nenkammer,** *f.* kamera ekonomiczna; **-nenra'th,** *m. Stw.* radzca kamery ekonomicznéj.

Do'mdecha'nt, *m. Kg.* dziekan katedralny.

Domesti'k ꝛc., s. Bedie'nter ꝛc.

Do'mfrau, *f. Kk.* kanoniczka; **Do'mherr, -mherren-, -herrlich,** s. u. Dom.

Domici'l, *n. H.* zamieszkanie; **-cili'ren,** *va.* (Wechsel), *H.* zamieszkać od. umiejscowić [weksel.

Dominia'l, *a.* dominialny.

Dominika'ner, *m. Kg.* dominikan; **-ka'nerin,** *f.* dominikanka; **-ka'ner-,** *a.* dominikański; **-ka'nerkloster,** *n.*, **-ka'nerkirche,** *f.* klasztor, kościół dominikański; **-ka'nerorden,** *m.* zakon dominikański.

Domini'ren, *vn.* (h.) panować.

Domi'nium, *n.* dominium.

Do'mino, *m.* domino (strój); —, *n.* (Spiel) domino (gra); warcaby; **Do'minobre'tt,** *n.* warcabnica.

Do'mkapi'tel, *n.* kapituła; **-mkirche,** *f.* kościół katedralny; **-mpfaff,** *m. Ng.* (Vogel) gil, giel, popek; **-mprediger,** *m.* kaznodzieja katedralny; **Do'mpropst,** *m.* proboszcz katedry; **Do'mpropstei',** *f.* probostwo katedralne; **Do'mstift,** *n. Kg.* kapituła, biskupstwo. [najski.

Do'nau, *f. Geog.* Dunaj; **Do'nau-,** *a.* Du-

Donla'ge, Donle'ge, *f. Bw.* położenie spadziste; pochyłość; **Donle'gig,** *a.* pochyły; obłazem, pochyło.

Do'nner, *m. Ntl.* grzmot; grom; der — rollt grom się rozlega; grom huczy; (des Geschützes) huk dział; vom — (Blitz) erschlagen werden od pioruna zginąć, być zabitym; wie vom — gerührt, *osłupiały jak wryty; daß dich der —! bogdajcie piorun zatrzasł! **Do'nnerer,** *m.* gromowładca; piorunnik; **-nerflamme,** *f.* błysk piorunu; błyskawica; **-nerfroh,** *a.* lubiący ciskać pioruny; **-nergedanke,** *m.*, *myśl która jak piorun uderza; **-nergekra'che, -nergero'll,** *n.* trzask, łoskot pioruna; **-nergewa'ltiger,** *m. Myth.* piorunnik; **-nergo'tt,** *m. Myth.* bożek gromowładny; Jowisz gromowładny; gromowładzca; **-nerha'll, -nerkna'll,** *m.* huk piorunu; **-nerkeil,** *m.* piorunowa strzałka; Boży prątek; **Do'nnern,** *vn.* (h.) grzmieć; die Kanonen — grzmią działa; donnernde Stimme grzmiący głos; **-nern,** *n. Ntl.* grzmienie; **-nernd,** *ppr.* grzmiący, piorunujący; donnern und wettern gromić; **-nerschall,** *m.* huk piorunu; **-nerschlag,** *m.* uderzenie piorunu; **Do'nnerstag,** *m.* czwartek; (grüne), *Kg.* wielki czwartek; **-nerstags-,** *a.* czwartkowy; **-nerstein,** s. Do'nnerkeil; **-nerstimme,** *f.* *grzmotliwy, piorunający, grzmiący głos; **-nerstrahl,** s. Bli'tzstrahl; **-nerwache,** *f. Kw.* straż pilnująca chorągwi w czasie burzy piorunami grożącéj; **-nerwetter,** *n.* nawalnica grzmotami; burza z piorunami; daß dich das —! bogdajcie piorun zatrzasł! **-nerwolke,** *f.* chmura piorunami grożąca; **-nerwo'rt,** *n.* *piorunowe słowo.

Do'ppel-, *a.* podwójny, dubeltowy, dwojaki; **-ladler,** *m.* orzeł podwojny, dwugłowy; **-lba'nd,** *m. Bchb.* tom podwójny; **-lbier,** *n.* piwo dubeltowe; **-lbra'nntwein,** *m.* dubeltowa wódka; **-pele'he,** *f.* dwużeństwo; **-lfenster,** *n.* okna podwójne; **-lflinte,** *f.* dubeltówka (strzelba); **-lhaken,** *m.* dubelhak; gardłacz; **-lhobel,** *m. Zm.* równacz; **-llauf,** s. Do'ppelflinte; **-llaut,** *m. Spl.* dyftong; dwugłosek; **Do'ppeln,** *va.* dwoić; podwajać; **-lpunkt,** *m. Spl.* dwukropek; **-lreck,** *m. Gymn.* dwójdrążek; **-lru'derig,** *a.* dwojwiosłowy; **-lschalig,** *a.* dwuskorupny; **-lschritt,** *m.* krok podwójny; **-lschwünge,** *m. pl. Gymn.* (am Schwingel) dwójskoki; **-lsinn,** *m.* dwuznaczność; **-pelsinnig,** *a.* dwuznaczny; **-lsinnigkeit,** *f.* dwuznaczność; **-lthür,** *f.* drzwi podwójne; **-lzüngig,** *a.* dwujęzyczny; *fałszywy; **-lzüngigkeit,** *f.* dwujęzyczność; **-lzüngler,** *m.* dwujęzycznik, obłudnik; **Do'ppelt,** *a.* u. *ad.* podwojny; dubeltowy; dwojaki; **-peltta'ffet,** *m. W.* kitajka podwójna; kitajka dupla; **-peltgefiedert,** *a. Ng.* dwupierzasty.

Do'rchen, *n. dim. npr.* Dorotka.

Dorf, *n.* wieś; auf dem -e wohnen na wsi mieszkać; das sind ihm böhmische Dörfer, *to są dla niego rzeczy niepojęte, nieznane; **Dorf-,** *a.* wiejski; **-fbäcker,** *m.* wiejski piekarz; **-fbewoh'ner,** *m.* wieśniak; wiejski mieszkaniec; **-fbewoh'nerin,** *f.* wieśniaczka; **Dö'rfchen, Dö'rflein,** *n. dim.* wioska, wioseczka, wioszczyna; **Dö'rfer, Dö'rfler, Dö'rfner, Dö'rfling,** *m.* człowiek wiejski, ze wsi, **Dö'rflich, Do'rfmäßig, Dorf-,** *a.* wiejski; —, *ad.* po wiejsku; **Do'rfgemeinde,** *f.* gromada, gmina wiejska; **-fkirche,** *f.* kościół wiejski; **-fleben,** *n.* życie wiejskie; **-fleute,** *pl.* wieśniacy; **-fmäßig,** *a.* wiejski; —, *ad.* po wiejsku; **-fordnung, -fpolizei',** *f. Stw.* policja wiejska; **-fpfarre,** *f.* plebania na wsi; **-fpfarrer,** *m.* pleban wiejski; **-frichter,** *m. Rw.* wójt wiejski; **-frichterlich, -frichtera'mt,** s. Do'rfschulze ꝛc.; **-fschaft,** *f.* wieśniactwo; mieszkańcy wsi; **-fschenke,** *f.* karczma; **Do'rfschulmeister,** *m.* szkolmistrz; nauczyciel

wiejski; -fschultheiß, -fschulze, *m.* wójt, sołtys; -fschulzen-, *a.* sołtysi, szołecki, sołtysi; -fschulzena'mt, *n.* szołtystwo, sołtystwo, szołectwo; **Do'rfweise**, *ad.* po wsiach; ode wsi do wsi.

Dorn, *m. Ng.* cierń; Jmdm. ein — im Auge sein, *być komu solą w oku; (an der Schnalle) kolec; trzpień (u sprzączki); (im Schlosse), *Mech.* sopel (w zamku); **Dorn-**, *a.* cierniowy; -napfel, *m. Ng* szalej wielki; bieluń, dziędzierzawa; -rnbusch, *m.*, -rndickicht, *n.* ciernisko; miejsce cierniami zarośle; **Do'rnen**, **Dorn-**, *a.* cierniowy; -rnenkrone, *f.* cierniowa korona; -rnenlos, *a.* nie mający cierni; -rnenvoll, *n.* pełen ciernia; -rngebüsch, *n.*, -rnhecke, *f.* ciernisko; cierniowe zarośle; -rnmuskel, *m. Zk.* muszkuł cierniowy; **Do'rnicht**, *a.* cierniowaty; -rnig, *a.* ciernisty; -rnstrauch, s. Do'rnbusch; -rnzaun, *m.* płot z ciernia; -rnzweig, *m.* gałązka cierniowa.

Dorothe'a, *f. npr.* Dorota.

Do'rren, *va.* (s.) schnąć; **Dö'rren**, *va.* suszyć; **Dö'rrofen**, s. Da'rrofen.

Dorsch, *m. Ng.* (Fisch) dorsz; wątłusz pomuchla.

Dort, *ad.* tam; — durch tamtędy; — her ztamtąd; — hin tam; dorthinwärts ku tamtéj stronie; **Do'rtig**, *a.* tamtejszy; **Do'rtwärts**, *ad.* ku tamtéj stronie.

Dö'schen, *n. dim.* tabakiereczka; **Do'se**, *f.* tabakierka; (Büchse) puszka; **Do'sen-**, *a.* tabakierkowy, tabakierowy.

Do'sis, *f. Hlk.* dawka (lekarstwa). [ca.
Dost, **Do'sten**, *m. Ng.* lebiodka; macierzy-

Do'tter, *m.* (Eidotter) żółtko; -tterblume, *f. Ng.* majówka, knieć; -ttergelb, *n.* żółtka jaja; żółtko od jaja; -tterig, *a.* żółtku w sobie zawierający.

Doua'ne, *f. Slw.* komora celna; cło; **Douanie'r**, *m.* celnik.

Dou'ble, **Doublé**, *n.* dubla (na bilarze); einen Ball auf's — spielen bilę grać na dublę. [wać.
Double'tte, *f.* dublet; -bli'ren, *va.* dublo-

Dra'che, *m.* smok; orzeł papierowy; (böses Weib) złośnica, Ksantypa; -chenblut, *n. Ng.* (Pflanze) szczaw krwawy; -nbrut, *f.* smoczy płód; -nkopf, *m.* głowa smoka; -nschlange, *f.* skrydłaty smok; -chenschwanz, *m. Slk.* ogon smoka; -nzahn, *m.* ząb smoka.

Dra'chme, *f. Mzk. H.* drachma.

Dragoma'n, s. Drogma'n, Do'llmetscher.

Drago'ner, *m. Kw.* dragon; **Drago'ner-**, *a.* dragoński; -go'nercapitai'n, *m.* kapitan od dragonów; -go'nermäßig, *a.* u. *ad.* po dragońsku.

Draht, *m.* drót; (ziehen) drót ciągnąć; Gold- u. Silber-Draht złoto i srebro nitkowe; **Draht-**, *a.* druciany, dróciany; drótowy, drutowy; -htarbeit, *f.* robota druciana, z drutu; -htarbeiter, *m.* fabrykant robót drucianych; -htbank, *f.* warsztat do ciągnienia (robienia) drutu; -htbauer, *m.* dróciana klatka; -htbogen, *m.* sprężyna z drutu; -hteisen, *n.* dróciarka; **Drä'htern**, *a.* druciany, dróciany; **Dra'htfeder**, s. Dra'htbogen; -htfenster, *n.* okno z siatki drucianéj; -htgitter, *n.* krata z druta; **Dra'hthammer**, *m.*, -htmühle, *f.* drutownia; -htpuppe, *f.* lalka kuglarska; -htsaite, *f. Tk.* strona metalowa, z drutu; -htsieb, *n.* sito druciane; -htsilber, *n.* drót srebny; **Dra'htzange**, *f.* cęgi od drótu; -htziehen, *n.*, -htzieherei', *f.* ciągnienie drótu (drutu); -htzieher, *m.* druciarz, dróciarz; -htzug, *m.* warsztat drótowy.

Draina'ge, *f. Ldw.* osączanie; **Draini'ren**, *va.* drenować; osączać, osączyć; **Draini'rer**, *m.* drenownik.

Draisi'ne, *f. Mech.* samojazd.

Drall, *a.* tęgi, kręty; tęgo skręcony; żywy, ruchomy, ruchawy, skoczny.

Dra'ma, *n. Litt. Sb.* drama, dramat; **Drama'tisch**, *a.* dramatyczny; **Drama'tisches**, *n.* dramatyczność; -matu'rg, *m.* dramatyk; **Dramaturgie'**, -matu'rgik,
Dran, s. Dara'n. [*f.* dramaturgja.

Drang, *m.* natłok, nacisk; im -e der Geschäfte, der Gedanken w natłoku zatrudnień, w nacisku myśli; (Bedrängniß) ucisk, bieda; (zu etw.) pociąg do czego; chęć pomimowolna; (der Umstände) gwałtowność okoliczności; **Drä'ngen**, *va.* pchać, przéć; tłoczyć, cisnąć; an die Wand — cisnąć na ścianę; (bedrängen) uciskać; dokuczać; (sich) pchać się, cisnąć się; gedrängt, *Litt.*, *zwięzły (styl); zwięźle, nabito; **Drä'ngen**, *n.* pchanie, dręczenie; ciśnienie się; -nger, *m.* dręczyciel, gnębiciel; **Dra'ngsal**, *f.* ucisk, utrapienie; -ngvoll, *a.* pełen utrapienia.

Draperie', *f.* draperja, przystrojenie; fałdzistość stroju; **Drapi'ren**, *va.* draperją dawać, ubiór dać.

Dra'stisch, *a. Hlk.* drastyczny, mocno dzia-
Drau, *f. Geog.* Drawa. [łający.

Dräu'en, s. Dro'hen.

Drauf, s. Darau'f; Drau'fgeld, s. Darau'f-
Draus, s. Darau's. [geld.

Dre'chselbank, *f.* tokarnia, warsztat tokarski; -chseleisen, *n.* dłuta tokarskie; -chselkunst, *f.* sztuka tokarska; -chseln, *va.* u. *vn.* (h.) toczyć; **Dre'chsler**, *m.* tokarz; -chsler-, *a.* tokarski; -chslera'rbeit, *f.* tokarska robota, wyrób tokarski; -chslerhandwerk, *n.* rzemiosło tokarskie.

Dreck, *m.* łajno; błoto; gnój; *iron.* gałgaństwo, rzecz niewarta; **Dre'ckig**, s. Ko'thig; **Dre'ckkäfer**, *m. Ng.* krówka; żuk; *iron.* *śmierdziuch; -ckkarren, *m.* § taczka do błota na tyle spustna; -cktreter, *m. iron.* *błotoślap.

Dreh'bahn, *f.* warsztat powroźniczy; miejsce gdzie liny kręcą; **-h'bank**, s. Dre'chselbank; **-h'bar**, *a.* kręty; dający się kręcić, obracać; **-h'baum**, *m.* wrota (*pl.*); rogatki; **-h'brücke**, *f.* most zwodzony; **-h'eisen**, *m.* dłuto tokarskie; **Dre'hen**, *va.* obracać; (Rad) obracać koło; (Bratspieß) obracać rożeń; Jmdm. den Rücken — tyłem się do kogo obrócić; (sich) obrócić się; der Wind hat sich (nach Westen) gedreht wiatr się obrócił (ku zachodowi); (zusammenwinden) kręcić; (den Hals) wykręcić szyję; (das Recht), *nakręcić prawo; sich — und wenden, *kręcić się po wszystkie strony; (auf der Drehbank) toczyć, utoczyć, wytoczyć (na tokarni); Jmdm. eine Nase —, *na dudka kogo wystrychnąć; —, *vn.* (h.) obrócić się; **Dre'hen**, *n.* obracanie, kręcenie, toczenie; *Hlk.*, s. Schwi'ndel, Dreh'krankheit; **-hend**, *ppr.* zawrót głowy cierpiący; s. a. Schwi'ndelig; **Dre'her**, *m.*, s. Dre'chsler; —, *Zk.* obrotnik, zębiec; **Dreherei'**, *f.* *wykręt, wybieg, kręcenie, nakręcanie; **-h'gele'nk**, *n. Zk.* staw obrotowy, kołowrotek; **Dreh'krank**, *a. Hlk.* mający zawrót; **-h'krankheit**, *f. Hlk.* zawrót, motylice, kołowacizna owiec; **-h'kreuz**, *n.* kołowrot; **-h'lade**, s. Dreh'scheibe; **-h'ling**, *m.* korba, obrotnik; rączka do obracania; *Hlk.* owca zawrót mająca; **-h'maschine**, *f* machina obracająca się; **-h'orgel**, *f. Tk.* pozytyw, pozytywek; **-h'rad**, *n.* koło do toczenia; koło obracające się; **-h'schemel**, **-h'sessel**, **-h'stuhl**, *m.* rycan, rycon; siodło; krzesło okrącające się; **-h'scheibe**, *f.* krąg, krążek garncarski; **-h'sessel**, s. Dreh'schemel &c.; **-h'tanz**, **Dreh'er**, *m. Tzk.* taniec w którym trzeba się w około obracać; obertas; **Dreh'ung**, *f.* obrót, obracanie, kręcenie, podwracanie.

Drei, *a. num.* trzy, trzech, troje; in — Stunden bin ich wieder da za trzy godziny powrócę; das gehört uns dreien to do nas trzech należy; —, *f. num.* trójka; **Drei-a'chtel**, *n. num.* trzy ósme; trzy ósme części; **-armig**, *a.* troje ramion mający; **-äugig**, *a.* trójoki; troje oczu mający; **-beinig**, *a.* trójnogi; o trzech nogach; **-blatt**, *n.* trójlist, koniczyna; **-blätterig**, *a.* trzylistny; trójlistny; **Drei'blumig**, *a.* trójkwietny, trzy kwiaty mający; **-buchstabig**, *a.* trzygłoskowy; **-decker**, *m. Sw.* okręt o trzech pokładach; **-drähtig**, *a.* trzydrutowy; **Drei'eck**, *n. Gl.* trójkąt; **-eckig**, *a.* trójkątny; **Dreiei'nig**, *a.* jeden we trzech osobach; **-ei'nigkeit**, *f. Kg.* trójca; **-ei'nigkeitsfe'st**, *n. Kg.* uroczystość świętej Trójcy.

Drei'er, *m.* trójka; *Mnw.* trojak; er ist keinen — werth, *iron.* *nie wart i grosza.

Drei'erlei', *a. num.* trojaki; auf — Art trojakim sposobem; **-fach**, *a. num.* potrójny; —, *ad.* w trójnasób; **-fädig**, *a.* trójniciowy; **-fa'ltig**, **-fä'ltig**, *a. num.* potrójny; der dreifaltige Gott Bóg we trzech osobach; **Dreifa'ltigkeit**, *f.* trójca (święta); **Drei'farbig**, *a.* trójkolorowy; **-fe'lder-**, **-fe'ldig**, *a.* trzechpolowy; **-fuß**, *m.* trójnóg; trójnożek; **-füßig**, *a.* trójnożny, trzynożny; trzy stopy (długości) mający; **-gesang**, *m. Tk.* trójśpiew, tercet, śpiew na trzy głosy; **-gesta'ltig**, *a.* trójkształtny; **-gestri'chen**, *a. Tk.* trzyrazy wiązany ob. przekreślony; **-glie'derig**, *a.* z trzech członków złożony; **-herr**, *m. Stw. Alt.* trjumwir; **-herrschaft**, *f. Stw. Alt.* trjumwirat; **-hörnig**, *a.* trzyrogi; **-hu'ndert**, *a. num.* trzysta; **-ndertmal**, *ad. num.* trzysta razy; po trzysta kroć; **-ndertmalig**, *a. num.* trzysta krotny; **-ndertster**, *a. num.* trzechsetny; **-jährig**, *a.* trzechletny; trzecioletni; trzyletni; **-klang**, *m. Spl.* tryton; potrójny dźwięk; **-kö'nigsfe'st**, *n. Kg.* święto trzech króli; **-kö'nigstag**, *m.* dzień trzech króli; am — na trzy króle; **-köpfig**, *a.* trzygłowy, trójgłowy, o trzech głowach; **Drei'laut**, **-lauter**, *m. Spl.* trzyzgłosek; **-leibig**, *a.* trzy ciała mający; **-löthig**, *a.* trzyłótowy; **-mal**, *ad. num.* trzy razy; **-malig**, *a.* trzykrotny; **-männer**, *m. pl. Stw. Alt.* trzéj mężowie; trjumwirowie; **-nerherrschaft**, s. Drei'herrschaft; **-nerwein**, *m. Wb. iron.* bardzo liche wino; **-mastig**, *a. Sw.* trzymasztowy, trzechmasztowy; **-monatlich**, *a.* trzechmiesięczny.

Drein, *ad.* wewnątrz, do środka.

Drei'pfündig, *a.* trzechfuntowy; **-ruderig**, *a. Sw.* trzechstrunny; **Drei'schlitz**, *m. Bk.* tryglif; **-schneidig**, *a.* o trzech ostrzach; **-seitig**, *a.* o trzech stronach; trójboczny; **-silbig**, **-sylbig**, *a. Spl.* trzechzgłoskowy; **-sitzig**, *a.* trzy siedzenia mający; potrójny; **-spaltig**, *a. Bchdr. Litt.* trzykopytkowy; **-spännig**, *a.* trzykonny; **-spitzig**, *a.* trójkończaty.

Drei'ßig, *a. num.* trzydzieści; **-ßiger**, *m.* trzydziestoletni, trzydzieści lat mający; **-ßigerlei'**, *a. num.* trzydziestoraki; **-ßigfach**, **-ßigfältig**, *a. num.* trzydzieściorny; z trzydziestu złożony; **-ßigjährig**, *a.* trzydziestoletni, trzydzieści lat trwający; **-ßigmal**, *ad. num.* trzydzieści razy; **-ßigmalig**, *a. num.* trzydziestokrotny; **-ßigstehalb**, *ad. num.* półtrzydziesta; **-ßigstel**, **-ßigstheil**, *n. Rk.* trzydziesta część; **-ßigstens**, *ad. num.* po trzydziestu; **-ßigster**, *a. num.* trzydziesty; **-ßigstündig**, *a.* trzydziestogodzinny; **-ßigtägig**, *a.* trzydziestodniowy; **-ßigtausend**, *a. num.* trzydzieści tysięcy; **-ßigwöchig**, *a.* trzydziestotygodniowy; **-ßigzöllig**, *a.* trzydziestocalowy.

Dreist, *a.* śmiały; odważny, nie lękliwy; (werden) ośmielić się; **Drei'stigkeit**, *f.* śmiałość.

Drei'stimmig, *a. Tk.* trzygłosowy, na trzy głosy; **-stöckig**, *a.* trzypiątrowy; **-strängig**, *a.* trzysznurkowy; **-stündig**, *a.* trzygodzinny; -sylbig, s. Drei'silbig; **-tägig**, *a.* trzechdniowy; **-tagsfieber**, *n. Hlk.* trzeciaczka (febra); **-tau'send**, *a. num.* trzy tysiące; **-sendmal**, *ad. num.* 3000 razy; **-sendster**, *a. num.* trzechtysięczny; **-theilig**, *a.* trzechczęściowy; **-vie'rtel**, *n. num.* trzy czwarte; **-vie'rteltact**, *m. Tk.* takt trzechćwierciowy; **-winkelig**, *a. Gl.* trójkątny; **-wöchentlich**, *a.* co trzy tygodnie; **-wöchig**, *a.* trzechtygodniowy; **-zack**, *m.* trójząb; **-zackig**, *a.* trójzębny; trójkończaty.

Drei'zehn, *a. num.* trzynaści; **-zehner**, *m. Rk.* trzynastka; **-zehnjährig**, *a. num.* trzynastoletni; **-nmal**, *ad.num.* trzynaście razy; po trzynaście razy; **-nstündig**, *a.* trzynastogodzinny; **-ntägig**, *a.* trzynastodniowy; **Drei'zehntel**, *n. Rk.* trzynasta część; zwei — dwie trzynaste; **-zehntens**, *ad. num.* po trzynaste; zum -nten Mal po trzynasty raz; **-zehnter**, *a. num.* trzynasty.

Drei'zeilig, *a.* trzechwierszowy; (Getreide) trzechrzędowy (o zbożu); **-zinkig**, *a.* trójzębny, trójwidlasty; **-zipfelig**, *a.* trójkończaty; **-zöllig**, *a.* trzechcalowy; **-züngig**, *a.* trójjęzyczny.

Drell, s. Dri'llich.

Dre'schdiele, s. Dre'schtenne; **Dre'schen**, *va. irr. Ldw.* młócić; Jmdn. —, *młócić (bić) kogo; —, *n. Ldw.* młócenie; młócba; **Dre'scher**, *m. Ldw.* młócek; młockarz; **Dre'scher-**, *a.* młockowy; **-rlohn**, *m.* zapłata za młóćbę; **-flegel**, *m. Ldw.* cepy; **-schmaschine**, *f. Ldw.* młockarnia; **-schmühle**, *f.* młyn do młócenia zboża; **-schtenne**, *f.* klepisko, boisko; **-schzehnte**, *m. Ldw.* dziesięcina od młócby; dziesiąta miarka wymłóconego zboża; **-schzeit**, *f. Ldw.* czas młócby.

Dre'sden, *n. Geog.* Drezdno, Drezna, Drezno; **Dre'sdener**, *a.* Drezdeński, Drezdecki; —, *m.* Drezdeńczyk, Dreznanin; **-nerin**, *f.* Drezdenka.

Dressi'ren, *va.* tresować; **Dressi'rung**, **Dressu'r**, s. A'brichtung ꝛc.

Dri'llbohrer, *m. Zm.* drylownik; **Dri'llen**, *va.* obracać w około; drylować; *męczyć kogo, dokuczać mu; **Dri'ller**, *m.* męczyciel.

Dri'llich, *m. W.* drelich; **Dri'llich-**, *a.* drelichowy.

Dri'lling, *m.* (in der Mühle) cewa; (Kind) trojak, jeden z trojga bliźniąt; **Dri'llingsgebu'rt**, *f.* płód potrójny; **-gskind**, s. Dri'lling.

Dri'ngen, *vn. irr.* (s.) pchać się, cisnąć się, tłoczyć się; er drang mitten unter die Feinde rzucił się wśród nieprzyjaciół; das Wasser dringt bis in das Zimmer woda dostaje się, wchodzi, wdziera się aż do pokoju; seine Worte drangen tief in das Herz jego słowa głęboko wcisnęły się do serca; —, *va.*, s. Drä'ngen; naglić, zmuszać, zniewalać kogo do czego; dringende Umstände okoliczności naglące; dringende Ausgaben konieczne wydatki; dringendes Geschäft pilny interes; im dringenden Falle w nagłym przypadku; dringende Bitten usilne prośby.

Dri'nnen, **Dari'nnen**, *ad.* wewnątrz; co w nim jest.

Dri'ttehalb, *a.* u. *ad. num.* półtrzecia; półtrzeciéj; **Dri'ttel**, *n. Rk.* trzecia część; (zwei) dwie trzecie; **Dri'ttens**, *ad. num.* po trzecie; **Dri'tter**, *a. num.* inny, trzeci; ich habe es aus der dritten Hand mam to z trzeciéj ręki; **Dri'ttheil**, s. Dri'ttel; **Dri'ttletzter**, *a.* trzeci od końca.

Drob, s. Daro'b, Darü'ber.

Dro'ben, *ad.* tam w górze.

Dro'gman, *m.* tłumacz u Porty.

Droguerie'n, *f. pl.*, **Dro'guenhandel**, *m.* handel korzeni, farb, ziół; skład towarów aptekarskich i farb; **-gui'st**, *m.* kupiec trzymający materjały lekarskie.

Droh'brief, *m.* groźny list; **Dro'hen**, *vn.* (h.) grozić; (Jemandem mit einer Strafe) grozić komu karą; drohende Gefahr grożące niebezpieczeństwo; s. a. Bedro'hen; das Haus droht den Einsturz dom grozi upadkiem; **Dro'hen**, *n.* grożenie; **drohend** groźliwy, grożący, groźny.

Droh'ne, *f. Ng.* trąd.

Dröh'nen, *vn.* (h.) drzący głos oder ton, huk wydawać; der Donner dröhnt fürchterlich piorun przeraźliwie huczy; — drżeć, trząść się.

Droh'rede, s. Droh'wort; **Dro'hung**, *f.* Drohungen ausstoßen odgrażać komu; **Droh'wort**, *n.* groźne słowo.

Dro'llig, *a.* żartobliwy, ucieszny, śmieszny; dziwny; **-lligkeit**, *f.* śmieszność, zabawność, dziwaczność.

Dromeda'r, *m. Ng.* dromedar; drobarz.

Dromme'te, s. Trompe'te; **Dromme'ten**, *vn.* (h.) trąbić.

Dro'nte, *m. Ng.* dronte (ptak).

Dro'schke, *f.* dorószka; dorożka; **Dro'schkenführer**, **-kenfuhrmann**, **-kenkutscher**, *m.* doroszkarz, dorożkarz.

Dro'ssel, *f. Zk.* grdyka; grdycze; gardło; krtan; drozd (ptak); **Dro'ssel-**, **Dro'sselartig**, *a. Ng.* drozdowy.

Drost, *m. Stw.* komisarz obwodowy oder cyrkułowy; **Drostei'**, *f.*, **-stenamt**, *n.*, **-stenwürde**, *f.* urząd, godność, dystrykt landrata lub starosty.

Drü'ben, *ad.* na tamtéj oder drugiéj stronie; z tamtéj strony rzéki; za górą; w drugiém mieszkaniu.

Drü'ber, s. Darü'ber.

Druck, *m.* ciśnienie; mit der Hand) naciskanie ręką; unter dem Drucke leben żyć

w ucisku; unter dem Drucke schwerer Abgaben seufzen jęczéć pod ciężarem uciążliwych opłat; *Bchdr.* druk; eine Schrift in den — geben pismo jakie dać do druku, wydać (na widok publiczny); im — sein być w druku; Dru'cke, *pl.* (gedruckte Bücher) druki; Druck-, *a.* drukarski; -ckbewi'lligung, *f.* pozwolenie drukowania (jakiego pisma); Dru'ckbogen, *m. Bchdr.* arkusz drukowany; arkusz druku; -cken, *va.* drukować (książkę, gazetę, płótno).
Drü'cken, *va.* cisnąć, gnieść; es drückt mich im Magen ciśnie mnie w żołądku; przyciskać do czego; (an seine Brust) przyciskać do serca; (den Thon in die Form) przyciskać glinę w formę; (Jmdm. etw. in die Hand) wcisnąć, wgnieść komu co do ręki; (Siegel auf eine Urkunde) wcisnąć pieczęć na dokumencie; (wund) odcisnąć, cisnieniem ranę zrobić; die Stiefel — bóty cisną; Jeder weiß am besten, wo ihn der Schuh drückt, *każdy wie najlepiéj, gdzie mu dolega, co go boli; die Schulden drücken ihn długi dokuczają mu; Drü'ckend, *a.* uciążliwy; dolegliwy.
Dru'cker, *m. Bchdr.* drukarz; Dru'cker-, *a.* drukarski. [przyciskania.
Drü'cker, *m. Mech.* klamka u drzwi do
Dru'ckerba'llen, *m. Bchdr.* piłka drukarska; Druckerei', *f.* drukarstwo; drukarnia; -ckerfarbe, *f.* farba drukarska; -ckerlohn, *m.* zapłata drukarzowi; -ckerpresse 2c., s. Bu'chdruckerpresse 2c.; -ckfehler, *m.* omyłka drukarska; -ckfertig, *a. Bchdr.* gotowy do druku; etwas — halten mieć co gotowym do druku; (machen) wygotować do druku; -ckfirniß, *m.* pokost do drukowania kobierców płóciennych; -ckform, *f.* forma drukarska; -ckfreiheit, *f.* wolność druku; -ckjahr, *n. Litt.* rok wydania, w którym dzieło było drukowane; -ckkosten, *pl. Bchdr. Bchh.* koszta druku; -ckkraft, *f.* siła ciążąca; -cklegung, *f.* (eines Werkes) oddanie, położenie dzieła w druk; -ckort, *m. Litt.* miejsce druku; -ckpapier, *n.* papier wodny, drukowy; -ckprobe, *f. Bchdr.* próba druku; -ckpumpe, *f.*, -ckständer, *m. Mech.* pompa tłocząca; -ckschrift, *f. Litt. Bchh.* pismo drukowane; druk; -ckschwärze, *f.* czernidło drukarskie; -ckstempel, *m.* tłok, stempel cisnący; -ckverbe'sserung, *f. Bchdr.* poprawa druku, korekta; -ckwerk, *n. Mech.* pompa cinąca.
Dru'de, Drui'de, *m. Gsch.* druid, druida (kapłan celtycki); Drui'den-, *a.* druidyczny; do druidow należący; Druidi'smus, *m.* druidyzm.
Drum, s. Daru'm. ‖ Dru'nter, s. Daru'nter.
Dru'se, *f. Ng. Bw.* skorupka kryształowa (na powierzchni); *Hlk.* zołzy (choroba końska); von der — befallen werden, *Hlk.* zołzów dostać.
Drü'se, *f.* gruczoł.
Drü'sena'nschwellung, *f. Hlk.* skrofuły.
Dru'senasche, *f.* popiół winnodrożdżowy.
Drü'senentzü'ndung, *f. Hlk.* zapalenie gruczołów; -sengeschwu'lst, *f.* nabiegnienie gruczołów; -senma'gen, *m. Zk.* odwilżacz; -senverhärtung, *f.* stwardnienie gruczołów; Drü'sicht, *a.* gruczołowaty; Drü'sig, *Hlk.* zołzowaty (koń); *Zk.* gruczoły mający.
Du, *pron.* ty.
Duali'sm, Duali'smus, *m.* dualizm; dwoistość; Duali'stisch, *a.* dualistyczny; dwoisty.
Dublo'ne, *f. Mzw.* dublon.
Duca'ten, *m. Mzw.* dukat; czerwony złoty; Duca'ten-, *a.* dukatowy; -tengo'ld, *n.* dukatowe złoto.
Du'cken (sich) *vr.* (h.) schylić się, zgarbić się; głowę zwiesić; Du'ckmäuser, *m. iron.* ponurek; zgłupiafrant; -serig, *a.* skryty, podstępny.
Dudelei', *f. iron.* piszczenie, złe granie na dętym instrumencie; Du'deln, *vn.* (h.) na kozie grać; piszczéć, mizernie grać na flecie itd.; mizernie śpiewać; —, *va.* grać na kozie, i piszczéć co; Du'delsack, *m. Tk.* dudy, koza, kobza (do grania); -lsackpfeifer, *m.* dudziacz, dudzista, dudka; gajda, dudarz; -lsackpfeifer-, *a.* gajdowski.
Due'll, *n.* pojedynek; Jemanden zum — herausfordern wyzwać kogo na pojedynek; Due'll-, Due'lls-, *a.* pojedynkowy; Duella'nt, *m.* pojedyniec; Duelli'ren (sich), *vr.* (h.) pojedynkować się (z kim).
Due'tt, *n. Tk.* duet.
Duft, *m.* para; (Wohlgeruch) woń, zapach; Dü'ftchen, *n. dim.* zapaszek; Du'ften, *vn.* (h.) wonieć; pachnąć; Du'ftend, *ppr.*, Du'ftig, *a.* wonny, woniejący; pachnący.
Duka'ten 2c., s. Duca'ten 2c.
Du'ldbar, *a.* mogący być cierpianym, zniesionym; Du'lden, *vn.* (h.) u. *va.* cierpiéć; znosić; Du'lder, *m.* cierpiciel; biedak; -lderin, *f.* cierpiąca; biedaczka; -ldsam, *a.* cierpliwy, cierpliwie znoszący; (in Glaubenssachen 2c.) tolerant; -ldsamkeit, *f.* cierpliwość; tolerancja; -ldung, *f.* cierpliwe znoszenie, tolerowanie; -ldgeist, *m.* duch tolerancji.
Dumm, *a.* głupi; —, *ad.* głupio; -mer Kopf durna głowa; sich — zu etwas anstellen głupio się wziąć do czego; -mes Zeug, *głupstwa; banialuki; Du'mmbart 2c., s. Du'mmkopf 2c.; -mmdreist, *a.* niedyskretny; impertynent; natręt; -mmdreistigkeit, *f.* niedyskretność, impertynencja; natręctwo; Dü'mmer, *a. compar.*, Dümmst, *a. superlat.* v. Dumm, s. d.; Du'mmerjan, Du'mmrian, *m* głuptas, ciura; Du'mmheit, *f.* głupstwo; eine — begehen głupstwo zrobić; -mmkopf, *m.* głupiec, głupia od. durna głowa; -mmköpfig, *a.* głupi; Dü'mmling, *m*

Du'mmtrotzig, *a.* zaślepieniec; głupio zuchwały.
Dumpf, *a.* cichy; ponury; głuchy, stłumiony; —, *ad.* ponuro, głucho; dumpfer Schmerz ból głuchy, nieznaczny, niedokuczliwy; —, *słaby na umyśle; niespełna rozumu mający.
Dü'mpfel, *m.* kałuża, kotlina w rzece.
Du'mpfheit, *f.* ponurość; głuchość (głosu); *słabość umysłu; **Du'mpfig**, *a.* stęchły; -pfiger Geruch, Geschmack stęchlizna; das Haus ist — ten dom jest wilgotny; **-pfsinn**, *m.*, **-pfsinnigkeit**, *f.* słabość umysłu.
Dü'ne, *f. Geog.* duna; **Dü'nen-**, *a.* do dun należący; piaszczysty.
Du'nen, *f. pl.* puchy; in den — liegen w puchach leżeć; **-nenbe'tt**, *f.* pościel puchem natkana.
Dü'nensand, *m.* piasek dun.
Dung, *m.* pognój; **Dü'ngemittel**, *m. Ldw.* środek nawozowy; kompost; **Dü'ngen**, *va. Ldw.* gnoić, mierzwić, nawozić (grunt); **-nger**, *m. Ldw.* gnój, mierzwa, nawóz; **-ngere'rde**, *f. Ldw.* ziemia nawozowa; **-ngerhaufen**, *m.*, **-ngerstätte**, *f. Ldw.* gnojowisko; **-ngung**, *f. Ldw.* gnojenie, nawożenie, mierzwienie.
Du'nkel, *a.* ciemny; es wird schon — ciemno się robi; (Tag, Wetter) posępny (dzień, pogoda); ein Mensch von dunkler Herkunft, *człowiek nieznanego (pospolitego) rodu; —, *n.* ciemność, ciemne; das Uebel schleicht im Dunkeln zło szérzy się potajemnie, pokryjomu.
Dü'nkel, *m.* zarozumienie; zarozumiałość; er besitzt viel, er hat viel — ma wiele zarozumienia; voller — zarozumiały.
Du'nkelblau, *a.* ciemnoniebieski, modry; **-nkelbraun**, *a.* ciemnobrunatny; **-nkelfarbig**, *a.* ciemnobarwy; **-nkelfuchs**, *m.* gniady koń; **-nkelgelb**, *a.* ciemnożółty; **-nkelgrau**, *a.* ciemnoszarowy; **-nkelgrün**, *a.* ciemnozielony; **-nkelhaarig**, *a.* ciemnowłosy, brunet.
Dü'nkelhaft, *a.* zarozumiały; **-haftigkeit**, *f.* zarozumiałość.
Du'nkelheit, *f.* ciemność; in — geboren sein, *z niskiego rodu pochodzić; **-nkelli'cht**, s. Dä'mmerung; **-nkelmann**, *m. iron.* obskurant, człowiek który stara się przyćmić światło, prawdę; **-nkeln**, *vn. impers.* (h.): es dunkelt ciemno się robi; **Du'nkelroth**, *a.* ciemnoczerwony; buraczkowy.
Dü'nkelvoll, *a.* pełen zarozumiałości.
Dü'nken, *vn.* (h.) mniemać co, zdawać się; es dünkt mich, mich dünkt zdaje mi się; sich —, *vr.* (h.): er dünkt sich klüger (zu sein) als er ist ma się za mędrszego (mędrszym się być sądzi), niż jest; —, *n.* mniemanie, zdanie; meines Dünkens podług mego zdania; **Dü'nkling**, *m.* zarozumialec.
Dünn, *a.* cienki; rzadki; dünnes Haar rzadkie włosy; dünne Milch rzadkie mleko; das Getreide steht sehr — zboże bardzo rzadko stoi; (werden) zcienieć, wycieńczeć, rozrzedzić; durch dick u. —, *przez błota, bagna i rzeki; **Dü'nnbeinig**, **-nnfüßig**, *a.* cienkonogi, laskonogi; **-nnblätterig**, *a.* cienkoliści, cienkie liście mający; **Dü'nne**, **-nnheit**, *f.* cienkość; rzadkość; (Weiche), *Zk.* pachwiny; **Dü'nnen**, *va.* cieńszym zrobić; — (verdünnen) rozrzedzić; przerzedzić; **-nnfüßig**, *a.*, s. Dü'nnbeinig; **-nnhaarig**, *a.* rzadkie włosy mający; **-nnhalsig**, *a.* cienką szyję mający; **-nnhäutig**, *a.* cienką skórę mający; **-nnheit**, *f.* cienkość, subtelność, rzadkość; **-nnleibig**, *a.* chuderlawy, cienki; **-nnschalig**, **-nnschälig**, *a.* cienką skorupę oder łubinę mający; **Dü'nnschenkelig**, *a.* cienkie uda mający; **-nnung**, *f.* słabizna.
Dunst, *m. Ntl.* para; Jmdm. einen blauen — vormachen, *tumanić kogo; **Dünste**, *pl.* wyziewy; **Dunst-**, **Dampf-**, *a.* parowy; **Du'nstbad**, *n.* łaźnia, kąpiel parowa; **Du'nsten**, *vn.* (h.) parę z siebie wydawać; parować, w kształcie pary wznosić się; pocić się.
Dü'nsten, *va. Kk.*, s. Dä'mpfen; **Dü'nstig**, *a.* pełen pary; parny, wyziewny.
Du'nstkreis, *m. Ntl.* atmosfera, powietrznia.
Duode'z, *n. Bchdr. Bchh.* dwunastówka; dwunastka: (Buch in) książka w dwunastce; **Duode'zfürst**, *m.* **książątko, xiążątko; **-de'zmännchen**, *n. dim.* człowiek małuśki, w małym formacie; **-de'zstaat**, *m. iron.* mały kraj książątka.
Du'pfen, *va.* wymaczywać, płatkiem oder skubanką osuszać.
Dupli'k, *f.* duplika, odpowiedź na odpowiedź, powtórna obrona.
Duplika't, s. Double'tte.
Dur, *n. Tk.*, s. Du'rton rc.
Durch, *præp.* przez; die ganze Nacht — przez całą noc; Sie beschämen mich — Ihre Güte zawstydzasz mnie Pan swoją dobrocią; Alles — einander mengen pomieszać wszystko bez różnicy od. jedno z drugiem; meine Schuhe sind schon längst — (gelaufen, gerissen) trzewiki już dawno podarte; ich bin nun mit dem Buche — (gekommen) otóż już skończyłem książkę; — u. — wskróś; całkiem; zupełnie; na wylot; ich schwitze — u. — cały jestem w potach; ich kenne ihn — u. — znam go na wylot; **Du'rchackern**, *va.* przeorać, zorać; **-arbeiten**, *va.* przerobić, starannie wyrobić; sich — przebyć co z trudnością i pracą; ich habe mich schon durch die größten Schwierigkeiten durchgearbeitet jużem przebył, przezwyciężył największe trudności; **-arbeiten**, *n.*, **-arbeitung**, *f* przerobienie, przerabienie; **-a'thmen**, *vn.* (h.) tchem od. wonią swoją napełniać.

Durchau's, *ad.* koniecznie; er will es — nicht gestehen wcale nie chce tego wyznać; es scheint — nicht zweifelhaft zu sein, daß 2c. zdaje się bynajmniéj nie być rzeczą wątpliwą, że itd.; -backen, *vn.* (s.) wypieć się; -be'ben, *va.* wskróś przejąć; Freude durchbebt mir die Brust radość mi serce przenika; **Du'rchbeißen**, *va. irr.* przegryźć; (sich) przegryźć się; kąsając oder odgryzając się drogę sobie robić; -bei'ßen, *va. irr.*: das Brod ist nicht zu — chleba nie można ugryźć; -beizen, *va.* przebejcować, przegryźć; przemacerować (jak sól szynkę itd.); -bei'zen, *vn.* wybejcować się; wymacerować się; -beizung, *f.* przebejcowanie; przemacerowanie, wybejcowanie; -bekommen, *va. irr.* przesunąć, przewlec, przepchnąć; -beten, *va.* odmówić (odbyć modląc się); den Rosenkranz — odmówić różaniec; -be'ten, *va.* (die ganze Nacht) na modlitwie od. na modleniu się przepędzić całą noc; -be'tteln, *va.*: das ganze Dorf — żebrząc przebyć całą wieś; **Du'rchbetteln** (sich), *vr.* (h.) z żebrania żyć; o żebranym chlebie pędzić życie; -beuteln, *va.* przepytlować, przez pytel przepuścić (mąkę); -blasen, *va. irr.* przedmuchnąć przez co; wskróś przewiać, wydmuchać; Stück — przegrać cały kawałek; **Durchbla'sen**, s. a. Durchwe'hen; -blä'ttern, *va.* przerzucać karty w książce itd., książkę przeglądać; wartować w książce; **Du'rchblicken**, *vn.* (h.) przeglądać, dać się widzieć; etwas — lassen okazać co, dać poznać, nie módz utaić; -bli'cken, *va.* przeglądać, przepatrywać, przezierać; (Jmdn.) przeniknąć kogo; *odgadnąć jego sposób myślenia; -blinken, *vn.* (h.) błyszczéć przez co; -bli'tzen, *va.* w kształcie błyskawicy co przeszyć, przebiedz.

Du'rchblöken, *va.* beczącym głosem co odśpiewać; -blö'ken, *va.* bekiem napełnić miejsce jakie; **Du'rchbohren**, *va.* przewiercić; wywiercić na wylot; (sich) przebić się przez co; -boh'ren, *va.* przedziurawić; przeszyć; sein Jammer durchbohrt mir das Herz jego jęki serce mi przeszywają; **Durchboh'rung**, *f.* przewiercenie; **Du'rchbraten**, *vn. irr. Kk.* dobrze się wypiec (o pieczenie); -brau'sen, *va.* przeszumiéć, przechodzić od. przebiegać szumem; **Du'rchbrausen**, *vn.* (h.) szumiéć przez jakie miejsce; -brechen, *va. irr.* przełamać; wyłamać; (sich) wyłamać się zkąd; -brechen, *vn. irr.* (h.) przedrzéć się przez co (złamawszy zawady); die Sonne bricht durch (die Wolken) słońce przedziera się przez chmury; die Zähne brechen durch zęby się wyrzynają; -bre'chen, *va. irr.* (h.) przełamać; przerwać; durchbrochene Arbeit robota dziurkowana; -bre'cher, *m.* przełamywacz; **Du'rchbrechung**, *f.* przełamanie; -bre'chung, *f.* przełamywanie; -bre'nnen, *va. irr.* przepalić, dobrze wypalić; **Du'rchbrennen**, *vn. irr.* (h.) przeżegać, przepalić się przez co; wypalić dziurę i dostać się na drugą stronę; es hat durchgebrannt ogień przeszedł na drugą stronę; —, s. Entflie'hen, Entwei'chen; -bringen, *va. irr.* (h.) przeprowadzić (przez jakie miejsce); przesunąć, przesadzić, przewlec itd. przez co; (überwintern) przezimować; (verschwenden), *przemarnować, przeputać, przehulać; (verbringen, hinbringen) dokonać, doprowadzić do końca rozpoczętą robotę; sich — mit etw. utrzymywać się z czego; -bringen, *n.*, -bringung, *f.* przeniesienie; -bringer, *m.* (Verschwender) marnotrawca, utratnik; -bro'chen, *pp.* przebity-kratkowany; przełamywany; przejrzystą robotą; -bruch, *m.* przełamanie, przerwanie (grobli, tamy); przedarcie się (nieprzyjaciela.

Du'rchbrüllen, *va.* ryczącym głosem odśpiewać; -brü'llen, *va.* rykiem napełnić; der Löwe durchbrüllt den Wald lew ryczy po lesie; -bürsten, *va.* szczótką wychędożyć; przechędożyć.

Durchda'cht, *pp.* rozmyślny; —, *ad.* z uwagą; tief -tes Werk głęboko pomyślane dzieło.

Du'rchdampfen, *va.* napełnić parą, dymem, od. w kształcie pary.

Du'rchdenken, *va. irr.* (h.) koleją przemyśliwać, zastanawiać się nad czém; -de'nken, *va. irr.* (h.) należycie rzecz rozważyć, gruntownie się nad nią namyślić; durchdachter Plan plan należycie rozważony; -do'lchen, *va.* sztyletem przebić; -do'nnern, *va.* grzmiącym hukiem napełnić; diese Nachricht durchdonnerte ihn, *ta wiadomość przeszyła go jak piorun;

Du'rchdrängen, *va.* przecisnąć; -dringen, *vn. irr.* (s.) przecisnąć się; przedrzéć się, przebić się przez co; das Wasser dringt schon durch woda już przechodzi, sączy się; die Luft dringt durch powietrze uchodzi; die Nässe dringt durch wilgoć przechodzi; durchdringender Verstand rozum przenikliwy; er ist mit seinem Vorschlage nicht durchgedrungen nie utrzymał się ze swoim wnioskiem; -dri'ngen, *va. irr.* (h.) przenikać, przejmować; -gender Schmerz przenikający ból; -gende Kälte przenikające zimno; -gende Stimme donośny głos; -dri'nglich, *a.* przenikliwy, który się daje przeniknąc; -dri'nglichkeit, *f.* przenikliwość, przenikłość.

Du'rchdrücken, *va.* przecisnąć, przetłoczyć przez co; przepchnąć; (sich), *biednie życie pędzić; **Durchdü'nsten**, *va.* przechodzić parą; **Du'rcheilen**, *vn.* (h.) śpiesznie przebiedz, przejechać, przelecieć; **Durcheina'nder**, *ad.*, s. u. Durch; —, *n.* gma-

twanina; =ndermengen, *va.* pogmatwać; =ndermengung, *f.* pogmatwanie; durcheinandergemengt pogmatwany.

Du'rchfädeln, *va.* (Faden) przeciągnąć nitkę; przewlec; =fahren, *vn.* u. *va. irr.* (s.) przejechać (przez jakie miejsce); (Weg) wyjeżdzić, rozjeździć drogę; er will überall mit dem Kopfe —, *zawsze chce na swojém postawić; =fah'ren, *va. irr.* (h.) przewieźć przez jakie miejsce; jeździć, pływać po jakiem miejscu; die Schiffe — das Meer okręty pływają po morzu; **Du'rchfahrt**, *f.* przejzad; przewóz; =chfahrtszoll, *m. Stw.* opłata od przewozu, przewozowe.

Du'rchfall, *m. Hlk.* biegunka, mocne rozwolnienie żołądka; den — haben mieć biegunkę.

Du'rchfallen, *vn. irr.* (s.) przepadać, paść i przelecieć przez jakie miejsce; (etwas nicht erlangen) nieutrzymać się; (im Examen), *nie ostać się w eksaminie; ich bin in der Lotterie —, *na loterji nic nie wygrałem; =fällig, *a.* (sein), *Hlk.* mieć biegunkę; =faulen, *vn.* (s.) przegnić; =fechten, *va. irr.* bronią dokazać czego; (seine Meinung), *utrzymać się przy swojem zdaniu; (sich) z bronią w ręku (u)torować sobie drogę; *utrzymać się przy swojém; =fegen, *va.* pozamiatać; **Du'rchfeilen**, *va.* przepiłować (pilnikiem); =fei'len, *va.* *okrzesać, ogładzić (pismo, dzieło); **Du'rchfeuchten**, *vn.* (h.) przewilgotnieć; **Durchfeu'chten**, *va.* zwilżyć; **Du'rchfeuern**, *va.* rozpalić dobrze zapalić w piecu; (durchschießen) strzelić przez co; =finden (sich), *vr. irr.* przechodząc przez jakie miejsce znaleźć drogę do wyjścia; =fischen, *va.*: den ganzen Teich — po całym stawie ryby łowić; **Du'rchflammen**, *vn.* (h.) jak płomień przelecić przez co; =fla'mmen, *va.* ogniem przejąć; =fla'ttern, *va.* szybko przelecieć (trzepiocąc się); przelatywać, przelecieć z trzepotaniem; =fle'chten, *va. irr.* (h.) przeplatać, przepleść; **Du'rchfliegen**, *vn. irr.* (s.) przelecieć; =flie'gen, *va. irr.* (h.) przelatywać, przelecieć; der Vogel durchfliegt die Luft ptak przelatuje przez powietrze; (ein Buch), *przebiedz książkę, szybko przeczytać książkę; **Du'rchfließen**, *vn. irr.* (s.) przepływać; **Du'rchflößen**, *va.* przepławiać; =flö'ten, *va.* graniem na flecie napełnić miejsce jakie.

Du'rchflug, *m.* przelot; =fluß, *m.* przepływ, przeciek; przechód; =fluten, *vn.* u. *va.* (h.) płynąć burzliwie przez jakie miejsce; **Du'rchforschen**, =fo'rschen, *va.* badać, śledzić, poszukiwać, starać się zgłębić; zgłębiać, przenikać, przetrząsnąć; =fragen, *va.* kolejno się pytać; do końca wypytać; =fra'gen, *va.* wszędzie się pytać; (sich) pytając się ciągle o drogę dojść do celu; **Du'rchfressen**, *va. irr.* (h.) przeżreć, przegryźć; (sich) przegryźć się (jak mysz) przez co; *paść się cudzą strawą; =fre'ssen, *va. irr.* (h.): der Eiter hat das Fleisch durchfressen ropa przeżarła ciało; durchfressen przegryziony.

Du'rchfrieren, *vn. irr.* (h.) przemarznąć (wskróś); =frie'ren, *vn. irr.* (h.) przemarzać; durchfroren przemarzły; **Du'rchfuchteln**, *va.* (Jmdn.) wybić kijem, skórę komu wytrzepać.

Du'rchfühlen, *va.* poczuć przez co; er hat diese Anspielung durchgefühlt, *zmiarkował tę aluzją; **Du'rchfuhr**=, *a.* przewozowy; =fuhre, *f.* przewiezienie, przeprawa przez jakie miejsce; **Dur'chführen**, *va.* przeprowadzić przez jakie miejsce; (Rechtstreit) przeprowadzić proces; (etwas) doprowadzić do końca; =fuhrhandel, *m. H.* handel przewozowy; =führung, *f.* prowadzenie do końca, przeprowadzenie do końca, przeprowadzenie; **Du'rchfuhrzo'll**, =gangszo'll, *m. Stw. H.* cło przewozowe, tranzytowe.

Du'rchfunkeln, *vn.* (h.) błyszczeć, iskrzyć się przez co; =fu'nkeln, *va.* swym blaskiem, światłem napełniać, oświecać.

Durchfu'rchen, *va.* (etwas) brózdy przez co proprowadzić; durchfurchte Stirn poorane czoło.

Durchfü'ttern, *va.* całkiem podszyć (podszewką); **Du'rchfüttern**, *va. Ldw.* przeżywić przez zimę (bydło); wyżywić przez czas niejaki.

Du'rchgähren, *vn. irr.* (s.) przefermentować, dobrze wyrobić.

Du'rchgang, *m.* przejście, przechód; — des Mercur durch die (Bahn der) Sonne, *Stk.* przechód Merkurjusza przez słońce; =gangbar, *a.* przechodni; przejście mający; =gängig, *a.* u. *ad.* zwykły, pospolity, powszechny; zwykle; pospolicie, powszechnie; bez różnicy, bez wyjątku; =gangs=, *a.* przechodowy, tranzytowy; =gsgere'chtigkeit, *f.*, =gsre'cht, *n.* prawo przechodzenia (przez cudzy grunt, dom); =gshandel, *m. H.* przechodowy od. tranzytowy; =gszo'll, *m. Stw. H.* cło przechodowe od. tranzytowe; =gäten, *va. Gtn. Ldw.* wyplewić, oplić po kolei; wypleć wszystko; =gebrauchen, *va.* kolejno używać; =gehen, *vn. irr.* (s.) przejść przez jakie miejsce; (davon laufen) rozbiegać się (o koniach); — przechodzić od spodu do wierzchu; (gerade) nie mieć na nic względu; wszystkich mieć zarówno; —, *va. irr.* (h.) przechodzić co, chodzic od końca do końca; ich habe das Buch, die Rechnungen durchgegangen przeszedłem książkę, rachunki; =gehends, *ad.* bez różnicy, bez wyjątku; całkiem; =geißeln, *va.* wyćwiczyć; =gerben, *va.* wygarbować; (Jmdn.), *wygarbować komu skórę;

-gießen, *va. irr.* (h.) przelać, przelewać przez co; -girren, *va.* gruchając przelatywać itd. przez jakie miejsce.
Du'rchglänzen, *vn.* (h.) błyszczéć przez co; Du'rchgleiten, *vn. irr.* (f.), Durchglei'ten, *va. irr.* (h.) prześliznąć się przez jakie miejsce.
Durchglü'hen, *va.* rozpalić do czerwoności (żelazo); zapalić; zapałem przejąć; -glü'hung, *f.* rozpalenie.
Du'rchgraben, -gra'ben, *va. irr.* (h.) przekopać; (sich) przekopać się; -greifen, *vn. irr.* (h.) rękę przez co przetknąć i uchwycić; uchwycić co przetknąwszy rękę; * szczérze od. z energią się wziąć do rzeczy; durchgreifend, * radykalny; dzielny; energiczny; Durchgrei'fen, *va. irr.* (h.) częstém braniem do ręki lub dotykaniem się przedziurawić; -grü'beln, *va.* szperać, wyszperać na czém; -gru'nzen, *va.* krząkać, rechtać po jakiem miejscu.
Du'rchgucken, *vn.* (h.) patrzéć, wyglądać przez co; -gu'cken, *va.* przeglądać jakie miejsce; (alle Winkel) przeglądać wszystkie kąty.
Du'rchguß, *m.* przelewanie; wylew; *Kk.* cedzidło, naczynie dziurkowate do cedzenia; -haben, *va. irr.* (h.) skończyć co, odbyć się z czém.
Du'rchhacken, *va.* przerąbać; przekopać, skopać (motyką); -hallen, *vn.* (h.) przechodzić, przebijać się przez co; -ha'llen, *va.* rozlegać się po jakiem miejscu; Du'rchhalten, *va. irr.* (h.) koleją trzymać wszystko; Du'rchhämmern, *va.* młotkiem przebić dziurę; wykuć dobrze; -harken, -ha'rken, *va. Gln. Ldw.* przegrabić, zgrabić (ziemię); -hä'rmt, *pp.* na zgryzocie przepędzone (noc, dzień, życie); -ha'rren, *va.* przeczekać, na czekaniu strawić; Du'rchhärten, *va.* wychartować (stal).
Du'rchhauchen, *vn.* (h.) przechuchnąć przez co; -hau'chen, *va.* tchem napełnić; -hauen, *va. irr.* (h.) przeciąć; przerąbać (drzewo); (Jmdn.) wywalić kogo, wytatarować mu skórę; (sich durch die Feinde) przebić się przez nieprzyjaciół.
Du'rchhecheln, *va.* wyczesać (len, konopie); (Jemanden), * wyszydzić, wydrwić kogo, nicować; -heizen, *va.* (Ofen, Stube) dobrze napalić w piecu, w izbie, dobrze je wygrzać; -helfen, *vn. irr.* (h.) wyratować kogo; dopomódz komu; (einem Kranken), *Hlk.* chorego uratować, uzdrowić; (sich) ratować się, radzić sobie; -he'llen, *va.* oświecać, widnym czynić.
Du'rchhetzen, *va.* psami kogo szczując przepędzić przez jakie miejsce; -heulen, *va.* wyć po jakiem miejscu.
Du'rchhieb, *m.* (im Walde) droga wycięta w lesie (dla urządzenia łowów).
Du'rchhin, f. Hindu'rch.
Durchhi'nken, *va.* kulejąc przejść jakie miejsce; -hi'tzen, *va.* rozgrzać, rozpalić; -höh'len, *va.* wydrążyć na wylot, wskróś; -ho'rchen, *va.* (alle Winkel) podsłuchiwać po wszystkich kątach.
Du'rchhören, *va.* przesłuchać od początku do końca; Du'rchhüpfen, *vn.* (f.) przeskoczyć; -hü'pfen, *va.* skakać po jakiem miejscu od końca do końca.
Durchi'rren, *va.* u. *vn.* (h.) błąkać się.
Du'rchjagen, *va.* przepędzić (szybko); -ja'gen, *va.* pędzić przez jakie miejsce, przebiedz, przejechać szybko; -ja'mmern, *va.* na lamentach i narzekaniach przepędzić; -jau'chzen, *va.* w głośnéj wesołości przepędzić; -ju'beln, *va.* wśród wesołych okrzyków przepędzić; -kä'lten, *va.* przeziębnąć.
Du'rchkämmen, *va.* przeczesać; -kämpfen, *va.*, f. Du'rchfechten.
Du'rchkauen, -kau'en, *va.* przeżuć; zżuć;
Du'rchkehren, *va.* przemiéść.
Du'rchkeltern, *va. Wb.* w prasie przecisnąć przez co; -klä'ren, *va.* przeklarować, przeczyścić (cedząc); -klemmen (sich), *vr.* (h.) przecisnąć się (przez ciasny otwór).
Du'rchklettern, *vn.* (f.) przeleźć, przegramolić się; -kle'ttern, *va.* (alle Berge) łazić, drapać się po wszystkich górach.
Du'rchklopfen, *va.* przetrzepać; * wychlastać; przebić przez co; przetłuc; -klo'pfen, *va.:* * Freude durchklopft meine Brust radość porusza mi serce.
Du'rchkneten, *va.* rozczynić, dobrze rozgnieść, dobrze wygnieść (ciasto); Du'rchkochen, *va. Kk.* koleją ugotować wszystko; *vn.* (h.) dobrze się ugotować, uwarzyć się; -ko'chen, *va.* dobrze uwarzyć (aby było kruche, miękie); das Blut durchkocht meine Adern, * krew mi wrze w żyłach.
Du'rchkollern, f. Du'rchrollen; -kommen, *vn. irr.* (f.) przejść, przepchać, przebrnąć przez co; dojść do końca z czém, ukończyć, skończyć co; -können, *vn. irr.* (h.): ich kann nicht durch nie mogę przejść, przejechać, przecisnąć się; -kosten, *va.* kosztować wszystko kolejno; -krä'chzen, *va.* skrzekiem swoim napełniać.
Du'rchkrämpeln, *va.* przegręplować, wygręplować; -kratzen, *va.* przeskrobać, przedrapać; (sich) zadrapnąć się; -kreu'zen, *va.* na krzyż, w zygzag przebiedz; die Linien — sich linie na krzyż się przecinają; die Nachrichten — sich doniesienia krzyżyją się; -kreu'zung, *f.* skrzyżowanie.
Du'rchkriechen, *vn. irr.* przeczołgnąć się; przesunąć się; przeleźć przez jaki otwór; -krie'chen, *va. irr.* (h.) łazić po jakiém miejscu; -kriegen, f. Du'rchbekommen; -kugeln, *va.* przetoczyć się (jak kula); -langen, *vn.* (h.) przechodzić aż na drugę stronę; -lä'rmen, *va.* halasować po ja-

kiém miejscu, **oder** przez pewien czas; (die ganze Nacht) wrzaski wyprawiać przez całą noc.

Du'rchlaß, *m.* przepust; arfa od. rafa do czyszczenia ziemi; **-lassen**, *va. irr.* (h.) przepuszczać; **-laßgraben**, *m. Bw.* fola; gracownia; **-lassung**, *f.* przepuszczanie.

Du'rchlaucht, *f. Stw.* książęca Mość; (Seine) Jego k. M.; (Eure, Ew.) Wasza k. M.; (Ihre) Jéj k. M.; Ihro Durchlauchten księstwo Jchmość; Seiner — dem Fürsten, Prinzen 2c. Jaśnie Oświeconemu księciu Jegomości; **-lau'chtig**, **-lau'chtigst**, *a.* Jaśnie Oświecony.

Du'rchlauf, *m.* przebieg; (Durchfall) biegunka; **-laufen**, *vn. irr.* (s.) przebiegać; przepływać; durchlaufend przechodny; -der Posten, *H.* pozycja pobieżna; **-lau'fen**, *va. irr.* (h.) przebiedz, szybko i niedokładnie przeczytać; przebiedz co; **-chläutern**, s. Du'rchklären; **-le'ben**, *va.* przeżyć (lata, różne zdarzenia); **-leiten**, *va.* przeprowadzić kogo przez jakie miejsce; **-lernen**, *va.* nauczyć się kolejno; **-lesen**, **-le'sen**, *va.* przeczytać (książkę, list); **-le'sung**, *f.* przeczytanie; **-leuchten**, *vn.* (h.) świecić się, błyszczéć przez co; przebijać; **-leu'chten**, *va.* całkiem oświecić; wszędzie świécić.

Du'rchliegen (sich), *vr.* (h.) odleżéć się, odleżéć sobie ciało; **-lö'chern**, *va.* po wszystkich dziurach szperać czego; przedziurawić; **-lü'ften**, *va.* przewietrzyć; **-lügen** (sich), *va. irr.* (h.) wyłgać się; wykręcić się.

Du'rchmachen, *va.* odbyć koleją; dokonać; ukończyć; odbyć z kolei; przejść (stopniami); **-marsch**, *m.* przejście w marszu; marsz przez jakie miejsce; **-marschiren**, *vn.* (s.) przemaszerować; przechodzić (o wojsku); **-meißeln**, *va.* dłutem przedziurawić.

Du'rchmengen, *va.* przemięszać, pomięszać; **-me'ngen**, *va.* pomięszać przeplatając jedno drugiem; **-messen**, *va. irr.* (h.) przemierzyć; **-me'ssen**, *va. imp.:* ich habe den Weg schon öfters — jużem tę drogę nieraz zmierzył, przebył; **Du'rchmesser**, *m. Gl.* średnica.

Durchmi'schen, s. Durchme'ngen.

Du'rchmüssen, *vn. irr.* (h.) musiéć przejść przez co; **-mustern**, *va.* (Alles genau) wszystko badać ściśle (przeglądając); krytykować; **-nageln**, *va.* gwóździem na wylot przebić; **Du'rchnagen**, *va.* przegryźć (jak myszy skórę); **-na'gen**, *va.:* *der Gram durchnagt mein Herz zgryzota mi serce trawi.

Du'rchnähen, *va.* szyciem pokaleczyć; **-nä'hen**, *va.* przeszywać.

Durchna'rbt, *a.* bliznami okryty.

Du'rchnässen, *vn.* (h.) przemoczyć; **-nä'ssen**, *va.* przemoczyć; **Du'rchnehmen**, *va. irr.* (h.) przechodzić co; kolejno brać pod rozwagę; wir wollen diese Stelle noch einmal — przejdziemy to miejsce raz jeszcze; (Jmdn.), *krytykować, ganić kogo; **-chne'tzen** 2c., s. Durchnä'ssen.

Du'rchpaß, *m.* wąwóz, ciasne przejście; **-passiren**, *vn.* (s.) przejść, przejechać przez jakie miejsce; **-pauken**, *va.* wywalić kogo, wytłuc; **-peitschen**, *va.* wybiczować kogo.

Du'rchpfeifen, *vn. irr.* (h.) gwizdać, świstać przez co; hier pfeift der Wind durch tędy wiatr świszcze; **-pfei'fen**, *va. irr.* przegwizdywać sobie co; przegrywać na fujarce; der Wind durchpfeift die Luft wiatr świszcze po powietrzu.

Du'rchpflügen, *va. Ldw.* przeorać; pługiem przerznąć, przeciąć; **-pflü'gen**, *va.* zorać; die Schiffe — das Meer, *okręty krają morze; **-picken**, *va.* przedzióbać, dzióbem przekłuc; **Du'rchpilgern**, *vn.* przechodzić przez jakie miejsce jako pielgrzym; **-pi'lgern**, *va.* pielgrzymować po jakiém miejscu; **-plau'dern**, *va.* na gadaninie przepędzić, przebzdurzyć; **Durchplü'ndern**, *va.* przepłądrować, splądrować; **-pochen**, *va.* wytrzepać kogo; **-po'ltern**, *va.* z trzaskiem i hałasem przebywać jakie miejsce; **Durchpra'ssen**, *va.* (sein ganzes Vermögen) przehulać cały majątek; (die ganze Nacht) na hulance przepędzić całą noc.

Du'rchpressen, *va.* przecisnąć, przeprasować; przetłoczyć; przecedzić; **Du'rchproben**, **-pro'ben**, *va.* kolejno wyprobować.

Du'rchprügeln, *va.* (Jmdn.) wytrzepać, wybić kogo; w skórę mu dać; **-qua'lmen**, *va.* swędem napełniać; **Du'rchquellen**, *vn.* (s.) wytryskać przez co, przeciekać; **-ra'nken**, *va.* piąć się pomiędzy czém (jak bluszcz, winna latorośl); **Du'rchrasseln**, *vn.* (h.) z turkotem przejechać (o powozach); **-ra'sseln**, *a.* turkotać przez co, po czém.

Du'rchrauchen, *vn.* (h.): der Ofen raucht durch piec dymi, dym przepuszcza; **-rau'chen**, *va.* dymem napełniać; **-räu'chern**, *va.* wonią kadzideł napełnić; **-rau'schen**, *va.* szelestem napełnić; **Du'rchrauschen**, *vn.* (s.) z szelestem przelecieć; **Du'rchrechen**, **-re'chen**, *va. Ldw.* przegrabić, zgrabić; **Du'rchrechnen**, *va.* przerachować, przeliczyć; **-re'chnen**, *va.* obliczyć; **Du'rchrechnung**, *f.* przerachowanie; **-re'chnung**, *f.* obliczenie.

Du'rchregnen, *vn.* (h.) dészcz przepuszczać; hier regnet es durch tędy zacieka; **-re'gnen**, *va.* wskróś zmoczyć.

Du'rchreiben, *va. irr.* (h.) przetrzéć, trąc przedziurawić lub ranę zrobić; **-reichen**, *va.* podać komu co przez jaki otwór; —, *vn.* (h.) wystarczyć przez co; **Du'rchreise**, *f.* przejazd; **-reisen**, *vn.* (s.) przejeżdżać; **-rei'sen**, *va.* przejechać; **-reisen-**

der, *m.* przejeżdżający; podróżny, przejezdny.

Du'rchreißen, *va. irr.* (h.) przedrzéć, rozdrzéć; **-rei'ßen**, *va.* u. *vn. irr.* (h.) rozedrzéć się; rozerwać się.

Du'rchreiten, *vn. irr.* (s.) przejechać przez jakie miejsce konno; **-rei'ten**, *va. irr.* (h.) konno przejechać; przejechać oder objechać jakie miejsce.

Du'rchrennen, *vn. irr.* (s.) szybko przebiedz; przejechać, przeleciéć przez jakie miejsce (konno); **-re'nnen**, *va. irr.* (h.) przeleciéć, obleciéć; (Jemanden) przebić kogo, przeszyć (szpadą itd.).

Du'rchriechen, *vn. irr.* (h.) pachnąć przez co; dać się czuć (zapachem); **-rie'seln**, *vn.* (s.) u. *va.* (h.) przepływać z mrukiem od. z szelestem; łagodnie mrucząc przepływać; kalter Schauer durchrieselt meine Gebeine, *zimny dreszcz po kościach mi przechodzi.

Du'rchringen, *va. irr.* (h.) na zapasach przepędzić; **-rinnen**, *vn. irr.* (s.) przeciekać; lać się przez co, szybko płynąć przez co.

Du'rchriß, *m.* przedarcie przez środek.

Du'rchritt, *m.* przejazd, przejechanie przez jakie miejsce konno.

Du'rchritzen, *va.* przedrasnąć; (sich) zadrasnąć się.

Du'rchrollen, *va.* przetoczyć przez jakie miejsce; (Wäsche) przemaglować bieliznę; —, *vn.* (s.) przetoczyć się; przejechać (o powozie); **-ro'llen**, *va.*: der Donner durchrollt die Lüfte piorun z trzaskiem przebiega powietrze.

Du'rchrosten, **-ro'sten**, *vn.* (s.) zardzewiéć, zedrzewiéć (wskróś); **-ru'dern**, *vn.* (s.) przepłynąć przez jakie miejsce za pomocą wioseł; **Du'rchrühren**, *va.* wymięszać, przemięszać; *Kk.* mięszając cedzić; **-rutschen**, *vn.* (s.) przesunąć się, prześliznąć się; **-rütteln**, **-rü'tteln**, *va.* (Jemanden) wytrząść dobrze kogo.

Durch's = Durch das; s. Durch.

Du'rchsäbeln, *va.* szablą przeciąć; **-säen**, *va. Ldw.* przesiać, przesiewać.

Du'rchsägen, **-sä'gen**, *va.* piłą przerznąć; **-sä'gung**, *f.* przepiłowanie, przetarcie.

Du'rchsalzen, **-sa'lzen**, *va. Kk.* dobrze nasolić, w soli wymacerować; **Du'rchsäuern**, *vn.* (h.) dobrze ukisnąć, ukwasić się; **-säu'ern**, *va.* dobrze ukwasić; **-säu'seln**, *vn.* (h.) łagodnie szeleszcząc przewiewać przez co; **-sau'sen**, *va.* z szumem przewiewać przez co; **Du'rchschaben**, **-scha'ben**, *va.* przeskrobać co, skrobiąc dziurę zrobić.

Du'rchschallen, *vn. irr.* (h.) brzmiéć przez co, i brzmiéć głośniéj niż inny instrument; **-scha'llen**, *va. irr.* swém brzmieniem napełnić jakie miejsce.

Du'rchschauen, *vn.*, s. Du'rchsehen; **-chschau'en**, *va.* (Jmdn.), *przeniknąć kogo; *wyśledzić jego myśli, zamiary; **-schau'ern**, **-schau'dern**, *va.* przechodzić kogo sprawując wstrząśnienie; **Du'rchschaufeln**, *va.* szuflą oder łopatą przekopać; **-schau'feln**, *va.* przeszuflować, szuflą przerzucić; **Du'rchscheinen**, *vn. irr.* (h.) świecić przez co; **-sche'rzen**, *va.* na żartach przepędzić.

Du'rchscheuern, *va.* przeszórować, przeszurować co; (die Aermel) dziury powycierać w rękawach; **-schicken**, *va.* posłać przez jakie miejsce; **-schi'cken**, *va.* obesłać jakie miejsce.

Du'rchschieben, *va. irr.* przesunąć przez co.

Du'rchschießen, *vn. irr.* (h.) strzelić przez co; —, *vn. irr.* (s.) szybko przepłynąć; —, *va. irr.* (h.) (Geld) pieniądze rzutami liczyć; **-schie'ßen**, *va. irr.* (h.) przestrzelić; (Buch), *Bchb.* karty w książce białym papierem przegradzać; (Zeilen, Wörter), *Bchdr.* wiersze rozspacjować.

Du'rchschiffen, *vn.* (s.) *Sw.* przepłynąć przez jakie miejsce na okręcie; **-schiffen**, *va. Sw.* przepłynąć jakie miejsce; er durchschifft alle Meere pływa po wszystkich morzach; **-schi'ffung**, *f.* przepłynienie.

Du'rchschimmern, *vn.* (h.) przebłyskiwać przez co; **-schla'fen**, *va. irr.* (h.) przespać (dzień i noc).

Du'rchschlag, *m.* otwór w czém przebity; durszlak; cedzidło blaszane; **-schlagei'sen**, *n. Mech.* żelazo do wybijania dziur; durszlak; **-schlagen**, *va. irr.* (h.) przebić, otwór wybić; wbić na wylot; (Speisen), *Kk.* przez durszlak przepuszczać, cedzić; (prügeln) zbić kogo, zranić go; —, *vn. irr.* (h.): der Regen schlägt durch deszcz przecieka; das Papier schlägt durch papier przebija; (wirksam werden) skutkować, rozwolnienie sprawiać (o lekarstwie); (sich) przebić się, przerznać się (przez wojsko nieprzyjacielskie); *z sici się wyrwać; **-schlagtuch**, *n.* płatek do cedzenia; **-schlä'ngeln**, *va.* wężykowato przebiegać; **Du'rchschlängeln** (sich), *vr.* (h.) wić się, iść w krętym kierunku.

Du'rchschleichen, *vn. irr.* (h.), sich —, *vr. irr.* (h.) przemknąć się; prześlizgnąć się; przekraść się; **-schlei'chen**, *va. irr.* (h.) ukradkiem chodzić po jakiém miejscu.

Du'rchschleifen, *va. irr.* prześlufować, ślufując przedziurawić; **-schleppen**, *va.* przewlec, przeciągnąć; przewieźć, przeprowadzić; (Jmdn.), *z biedy od. z niebezpieczeństwa kogo wyrwać, wybawić, wyratować; **Du'rchschleudern**, *va.* przerzucić; **-schlingen**, *va. irr.* (h.) przełknąć; przewiązać; durchschlungen przeplatany, przewiązany.

Durchschli'tzen, *va.* przerznąć, rozpor w czém zrobić, rozciąć; **-schlu'chzen**, *va.* na łkaniu przepędzić.

Du'rchschlüpfen, *vn.* (s.) przemknąć się;

przesmyknąć się; -schmeißen, *va. irr.* (h.) przerzucić.

Durchschme'ttern, *va.* strzaskać co; z trzaskiem złamać; mocnym a drżącym oder chrapliwym dźwiękiem napełnić; -schmie'den, *va.* dobrze młotem wyklepać, wykuć.

Du'rchschmiegen (sich), *vr.* (h.) nadskakiwaniem i uleganiem los zrobić.

Du'rchschneiden, *va. irr.* (h.) przerznąć, przerzynać, przecinać; -schnei'den, *va. irr.* (h.) przerzynać, przerznąć, przekrajać; durchschnittenes Blatt Papier kartka przecięta; **Du'rchschneien**, *vn.* (h.): es schneit durch śnieg przelatuje, śnieg pada przez co.

Du'rchschnitt, *m.* przerznięcie, przecięcie, przekrój; profil; (-schnittspreis), *m. H.* średnia cena; średnia proporcja; (im —) biorąc środek; średnią cenę; -schnittlich, -schnitts-, *a.* djametralny; do punktu przecięcia należący; -liches Einkommen średni dochód; -schnitts-Bere'chnung, *f.* średnie obliczenie; obliczenie w średniéj mierze; -schnitts-Ertra'g, *m.* dochód średni; -schnitts-Preis, *m.* średnia cena; -schnittsa'nsicht, *f.* widok w przekroju, w przecięciu; -schnittspunkt, *m.* punkt przecięcia; -ttssumme, -ttszahl, *f.* suma, liczba średnia, z przecięcia wynikająca.

Durchschnü'ffeln, -schnu'ppern, *va.* kolejno wąchać; * śledzić, badać, dochodzić; -chscho'ssen, *pp.* (mit Papier), *Bchb.* przekładany papierem; -schrei'en, *va. irr.* (h.) (das ganze Haus) wrzeszczéć, krzyczéć po całym domu; -schrei'ten, *va. irr.* (h.) przechodzić krok za krokiem; krokami mierzyć.

Du'rchschub, *m. Gymn.* przesuw; -schuß, *m.* przestrzełenie, przestrzał; *Bchdr.* spacjum, spacja.

Du'rchschütteln, *va.* trzęsąc przesypać przez co; wytrząść przez jaki otwór; -schü'tteln, *va.* przetrząść, wstrząsnąć.

Du'rchschütten, *va.* przesypać, przelać przez co; -schwä'rmen, *va.* hulać przez jaki czas; -schwe'ben, *va.* bujać po czém; -schwe'feln, *va.* dobrze wysiarkować; -schwei'fen, *va.* chodzić, jeździć po jakiém miejscu; -schwe'lgen, *va.* na hulance przepędzić.

Du'rchschwimmen, *vn. irr.* (s.) przepłynąć gdzie; -schwi'mmen, *va. irr.* (h.) (einen Fluß) przepłynąć rzekę.

Durchschwi'ngen, *va.* machając przerzucić przez otwór jaki; sich durch die Luft schwingen bujając latać po powietrzu.

Du'rchschwitzen, *vn.* (s.) przepotniéć; spotniéć; -schwi'tzen, *va.* przepocić.

Du'rchsegeln, *vn.* (s.), -se'geln, *va. Sw.* na okręcie z żaglami przepłynąć; der Vogel durchsegelt die Lüfte ptak podróżuje po powietrzu; -schwung, *m. Gymn.* przezmyk.

Du'rchsehen, *vn. irr.* (h.) patrzéć przez co; —, *va.* przeglądać co; -seihen, *va.* przecedzić; -seihung, *f.* przecedzenie.

Du'rchsein, *vn. irr.* (s.) przejść; ukończyć; er ist schon durch (gereis't) już przejechał; er ist glücklich durch (gekommen) szczęśliwie przebył (miejsce jakie, chorobę itd.).

Du'rchsenden, s. Du'rchschicken; -se'nken, *n. Bw.*, s. Durchsi'nken.

Du'rchsetzen, *vn.* (s.) przeskoczyć, przesadzić; *va.* dokazać, dopiąć czego; (Vorschlag) dokazać iżby projekt przyjętym został; -setzung, *f.* dokazanie; -seu'fzen, *va.* na wzdychaniu przepędzić.

Du'rchsicht, *f.* widok przez co; *Bchdr.* rewizja; -sichtig, *a.* przezroczysty; das Durchsichtige przezrocze; -sichtigkeit, *f.* przezroczystość; -sichts-, *a.* rewizijny; -sichtsbogen, *m. Bchdr.* arkusz rewizyjny; -sickern, *vn.* (s.) przeciekać; -sieben, *va.* przesiać; -si'ngen, *va. irr.* (h.) śpiewaniem miejsce jakie napełnić; (den Wald) śpiewać po lesie.

Du'rchsinken, *va. irr.* (s.) padać, upadać, wpadać przez co; -si'nken, *va. irr.*, -se'nken, *va. Bw.* (Schacht) szychtę w głąb' kopać; -si'nnen, *va. irr.* myślą przebiegać co.

Du'rchsintern, s. Du'rchsickern.

Du'rchsitzen, *va. irr.* (h.) przesiedziéć, siedzeniem przedziurawić; -si'tzen, *va. irr.* (h.) na siedzeniu przepędzić; er durchsitzt ganze Nächte beim Spiel po całych nocach przesiaduje przy grze.

Durchspä'hen, *va.* śpiegować, szpérać po jakiém miejscu.

Du'rchspalten, *va.* przełupać, rozłupać; -spa'lten, *vn.* (s.) rozłupać się, połupać się; połupać się, popękać się.

Du'rchspazieren, *vn.* (s.) spacerować przez co.

Durchspi'cken, *va. Kk.* naśpikować.

Du'rchspielen, *va.* przegrać co (na instrumencie); -spießen, -spie'ßen, *va.* piką przebić, przekłuć, przeszyć.

Du'rchsprengen, *vn.* (s.) pędem oder w cwał przejechać, przelecieć; —, *va.* pędem przegnać lub do przeskoczenia zmusić; (Felsen mit Pulver) rozsadzić prochem skałę; -spre'ngen, *va.* galopem przebiegać.

Du'rchsprießen, *vn. irr.* (s.): die jungen Keime sprießen schon durch młode odrostki już wyrastają się już przez korę; **Du'rchspringen**, *vn. irr.* (s.) przeskoczyć przez jaki otwór lub miejsce; -spritzen, *vn.* (h.) u. *va.* szprycowac przez co; -sprossen, s. Du'rchsprießen; -spu'ken, *va.* straszyć po jakiém miejscu; -spü'ren, *va.* śledzić ściśle, szukać, szpérać po jakiem miejscu; -spü'rung, *f.* przeszukanie, prześledzenie; -stä'nkern, *va.* przeglądać, przepatrywać, dochodzić, szpérać (aż do znudzenia); (Winkel, Bücher) szpérać po wszystkich kątach, książkach; zasmrodzić; (Stube) zasmrodzić całą izbę.

Du'rchstauben, *vn.* (h.) przesiewać się jak kurz; przelatywać, przechodzić jak kurz; prószyć, pylić; **-stäuben**, *va.* *hal.* przekurzać, przepruszać, przeciérać, przeciskać węgiel tłuczony, krédę skrobaną.
Du'rchstäupen, *va.* rozgami wyćwiczyć od. przepędzić; **-stechen**, **-ste'chen**, *va. irr.* (h.) (Jmdn. mit dem Degen) przebić kogo szpadą; (Mauer, Damm) przebić mur, groblą, mur przekuć, groblą przekopać; **-stecher**, *m.* przetyczka; **-stecherei'**, *f.* * tajemne zmowy, knowania.
Du'rchstecken, *va.* przesadzić przez co, przez otwór jaki; przetknąć; **-stehlen** (sich), *vr. irr.* (h.) przekraśdź się; ukradkiem przemknąć się; **-steigen**, *vn. irr.* (s.) przejść przez jakie miejsce, na które wstępować trzeba; **-stei'gen**, *va. irr.* (h.) przejść jakie wzniosłe miejsce; **-ste'ppen**, *va.* przestebnować.
Du'rchstich, *m.* przekłucie, przebicie; przekopanie; (des Getreides), *Ldw.* przerabanie; **-sticken**, *va.* powyszywać (haftem).
Du'rchstimmen, *va.* *Tk.* wystroić, powystrajać; (Pianoforte) wystroić całkiem fortepian.
Du'rchstinken, *vn. irr.* (h.) śmiérdzić przez co; **-sti'nken**, *va. irr.* (h.) śmierdzióć po jakiem miejscu; **-stö'bern**, s. Durchstä'nkern; Du'rchstochern, **-sto'chern**, *va.* dłubaczką przetkać; * gmérać w czém, bezpotrzebnie szpérać, badać; **-stöh'nen**, *va.* przestękać, przejęczéć.
Du'rchstopfen, *va.* przetknąć przez co, przetykać, przepchnąć; **-stoßen**, *va. irr.* (h.) przepchać przez jaki otwór; przebić, stłuc, wybić; **-sto'ßen**, *va. irr.* (h.) przebić, przeszyć; (Jmdm. die Brust mit dem Degen) przebić komu piersi szpadą; **Du'rchstoßung**, *f.* przepchanie; **-sto'ßung**, *f.* przebijanie.
Du'rchstrahlen, *vn.* (h.) promienie swoje rzucać przez co; **-strah'len**, *va.* promieniami swemi oświécać co.
Du'rchstreichen, *va. irr.* (h.) przekréślić (literę, wyraz); przemazać; durchgestrichen przekréślony; **-strei'chen**, *va. irr.* (h.) przebiedz, na prędce przejechać, zwiedzić; —, *vn. irr.* (h.) przewiewać (o wietrze); przelatywać (o ptastwie); **Du'rchstreichung**, *f.* przekréślenie; **-strei'chung**, *f.* przewiewanie; przelatywanie.
Durchstrei'fen, *va.* przebiegać jakie miejsce w różynch kierunkach.
Du'rchstreiten, s. Du'rchfechten, **-kämpfen**.
Du'rchstrich, *m.* przekréślenie; przelot (ptastwa), ciąg (ptaków), ciągnienie (ptaków); **-strömen**, *vn.* (s.), **-strö'men**, *va.* potokiem płynąć, przepływać przez jakie miejsce; * tłumnie przechodzić przez jakie miejsce; von seliger Empfindung durchströmt, * błogiém uczuciem przejęty; **-strö'mung**, *f.* przepływanie.
Du'rchstudiren, *va.* obeznać się czém; nauczyć się czego dokładnie.
Du'rchstürmen, *vn.* (h.), **-stü'rmen**, *va.* z natarczywością przebywać jakie miejsce; **Du'rchstürzen**, *vn.* (h.) raptem wpaść, zapaść, runąć przez co.
Durchsu'chen, *va.* przetrząsać; **-su'chung**, *f.* podszukiwanie, śledztwo, przeszukanie, poszukiwanie; badanie; **-su'mmen**, **su'mmen**, *va.* brzęczéć po jakiém miejscu; **-sü'ßen**, *va.* osłodzić, wskróś osłodzić; **-tä'ndeln**, *va.* na zabawie, na igraszce od. na igraszkach przepędzić (czas).
Du'rchtanzen, *va.* przetańcować (tańca); (entzwei) tańcowaniem przedrzéć (trzewiki); **-ta'nzen**, *va.* przetańcować jakie miejsce od. jaki czas; **-ta'sten**, *va.* obmacać; **-tau'meln**, *va.* taczając się przebyć jakie miejsce.
Du'rchthauen, *vn.* (h.) całkiem odtajéć, roztajéć, rozpuścić.
Durchto'ben, *va.*: der Sturm durchtobt den Wald wicher gwałtownie po lesie szumi.
Du'rchtönen, *vn.* (h.) brzmiéć, ton wydawać przez co; **-tö'nen**, *va.* brzmiéć po jakiém miejscu; **-to'sen**, *va.* szumiéć po jakiém miejscu.
Du'rchtraben, *vn.* (s.) cwałem przejechać; **-tra'ben**, *va.* w cwał przebyć jakie miejsce.
Du'rchtragen, *va. irr.* (h.) przenieść przez co.
Durchtrau'ern, *va.* na żałobie przepędzić.
Du'rchträufeln, **-traufen**, *vn.* (h.) kapać przez co; przeciekać. [(noc, życie).
Durchträu'men, *va.* przemarzyć, prześnić
Du'rchtreiben, *va. irr.* (h.) przepędzić przez jakie miejsce; przecedzić; dokazać czego; **-treten**, *va. irr.* (h.) przedeptać, stąpieniem przełamać; wydeptać; —, *vn.* (s.) przejść przez co; przedeptać przez co.
Du'rchtrieb, *m.* przepęd bydła przez jakie miejsce; prawo do tego; **-trie'ben**, *pp.* * przebiegły, obrotny, szczwany; **-trie'benheit**, *f.* * przebiegłość, obrotność; frantostwo.
Du'rchtriefen, *vn. irr.* (s.) kapać przez co.
Durchtri'nken, *va. irr.* (h.) na piciu przepędzać; pić po nocach.
Du'rchtrocknen, *vn.* (s.) dobrze wyschnąć; **-tro'cknen**, *va.* dobrze wysuszyć.
Du'rchtröpfeln *rc.*, s. Du'rchträufeln.
Durch und Durch, s. Durch.
Du'rchwachen, **-wa'chen**, *va.* na czuwaniu od. bezsennie przepędzić.
Du'rchwachs, *m.* *Ng.* (Pflanze) zajęcze uszko; przestrzelon; przerwipęp; **-wachsen**, *vn. irr.* (s.) rość przez co; przez środek czego; **-wa'chsen**, *va. irr.* (s.) przerastać co (jak żyły lub tłuszcz mięso); durchwachsenes Fleisch, *Kk.* mięso przerastałe; **-wa'chen**, *va.* niespiąc, czuwając, bezsennie przepędzać; **-wa'cht**, *a.* niespany, bezsenny (noc).
Du'rchwackeln, *vn.* (s.) kiwając się oder

chwiejącym krokiem przejść; -wagen (sich), *vr.* (h.) odważyć się przejść, przejechać przez jakie miejsce; -walken, *va.* wywałkować, wyfolować; (Jmdn.), *wywalić kogo; -wallen, *vn.* (s.) przechodzić przez jakie miejsce; -wa'llen, *va.* przejść, schodzić jakie miejsce; Du'rchwallfahrten, *vn.* (s.) pielgrzymką przejść przez jakie miejsce; -walzen, -wa'lzen, *va.* przewalcować, walca przetańcować.
Durchwä'lzen, *va.* przetoczyć; -wamsen, s. Du'rchprügeln; -wandeln, wa'ndeln, s. Durchwa'llen; Du'rchwandern, *vn* (s.) wędrować przez jakie miejsce; -wa'ndern, *va.* jako wędrownik zwiedzić, przejść jakie miejsce; -nderung, *f.* przewędrowanie; Du'rchwanken, s. Du'rchwackeln; -wä'rmen, *va.* wygrzać; (sich) wygrzać się.
Du'rchwaschen, *va. irr.* piorąc ob. myjąc przedziurawić co; -wässern, -wä'ssern, *va.* przemoczyć, zmoczyć.
Du'rchwatbar, *a.* brodzisty; -waten, *vn.* (s.) w bród przejść; -wa'ten, *va.* (einen Fluß) przejść rzekę.
Du'rchwatscheln, *vn.* (s.) kaczym krokiém przetoczyć się; -we'ben, *va. irr. W.* przetkać, przeszyć czém.
Du'rchweg, *m.* droga przez środek czego idąca; przejście.
Durchwe'g, *ad.* bez wyjątku; w ogólności; zawsze, powszechnie; w każdym przypadku; wszędzie.
Du'rchwehen, *vn.* (h.), -we'hen, *va.* przewiewać; —, *n.* przewiew.
Du'rchweichen, *vn.* (s.) zmięknąć, przemoknąć; -wei'chen, *va.* zmięczyć, miękim uczynić, nawilgocić; —, *n.* zmięknienie, zmiękczenie; (des Erdbodens vom Regen) rozmoczki; -wei'den, *va.* (Wald) paść po całym lesie; -wei'nen, *va.* na płaczu przepędzić, przepłakać.
Du'rchwerfen, *va. irr.* (h.) przerzucać, przerzucić; -wetzen, *va.* wecowaniem przedziurawić; -wichsen, *va.* wywoskować; s. a. Du'rchprügeln; -wi'mmern, *va.* przejęczéć; Du'rchwinden, *va. irr.* (h.) przewindować; (sich) kręcąc się przeleźć, przesunąć się; *Gymn.* przewinąć się; man muß sich so —, *tak się człowiek musi kręcić, aby daléj; -wi'nden, *va. irr.* (h.) przewijać, przeplatać czém; -wi'nseln, *va.* przeskwirczéć, przeskomléć.
Du'rchwintern, *va.* przezimować co; -nterung, *f.* przezimowanie.
Du'rchwirbeln, *vn.* (s.), -wi'rbeln, *va.* w krętym kierunku przesuwać się, przelatywać itd. przez jakie miejsce; die Lerche durchwirbelt die Luft skowronek kręto po powietrzu lata.
Du'rchwirken, *va.* dobrze wygnieść (ciasto); -wi'rken, *va.* przerabiać, tkać czém przez środek; Du'rchwischen, s. Du'rchkommen.
Durchwi'ttert, *a.* wskróś pomieszany z czém; -wö'lben, *va.* wysklepić.
Du'rchwollen, *vn. irr.* (h.) chcieć przejść, przejechać, przelecieć.
Du'rchwühlen, -wüh'len, *va.* przenurtować, ryjąc przekopać, zryć, przeryć, poryć; (sich) ryjąc przekopać się; (Jmdm. seine Papiere) gmérać komu w papierach; -wühlung, *f.* przenurtowanie, rozkopanie, rozkopywanie.
Du'rchwurf, *m.* *Bw.* przerzut, przerzucenie; (Kornsege), *Ldw.* arfa, przetak.
Du'rchwürgen, *va.* gwałtem przetknąć; -wu'rzeln, *va.* korzenie rozpuszczać po jakiem miejscu; -wü'rzen, *va.* nakorzenić, zaprawić korzeniami, korzeniami przyprawić; -wü'rzung, *f.* nakorzenienie, zaprawienie korzeniami; -wü'then, *va.* z wściekłością przebywać miejsce jakie; Zorn u. Rache durchwüthen sein Inneres, *wściekły gniew i zemsta sercem jego miotą.
Du'rchzählen, -zäh'len, *va.* przeliczyć, przerachować; -zäh'lung, *f.* przeliczenie; -ze'chen, *va.* na pijatyce przepędzić.
Du'rchzeichnen, *va.* przerysowywać, przerysować; kalkować; -zeichnung, *f.* przerysowanie, kalkowanie; -zeichner, *m.* kalkancista.
Du'rchziehen, *va. irr.* (h.) przeciągać przez co; (Jmdn.), *drwić, szydzić z kogo; —, *vn. irr.* (s.) przechodzić, maszerować, przelatywać; -zie'hen, *va. irr.* (h.) chodzić, jeździć, latać po jakiem miejscu w różnych kierunkach; rozlewać się po czém i wsiąkać; -zi'ttern, *va.* drzenie sprawiać przechodząc przez co; -zu'cken, *va.* wstrząsnąć przebiegając; drganie sprawić przechodząc.
Du'rchzug, *m.* przechód, przechodzenie, marsz (przez jakie miejsce); przejście; *Kw.* s. Du'rchmarsch; *Gymn.* przewlek; -zugsgu't, *n.* *Stw. H.* towar przewozowy.
Du'rchzwängen, *va.* przecisnąć, przeforsować; przemusić na drugą stronę; przebić; (sich), s. Du'rchdrängen; -zwi'tschern, *va.* świergotać po jakiém miejscu.
Dü'rfen, *vn. irr.* (h.) módz; ich darf wolno mi co zrobić; godzi mi się; darf ich? czy mogę? czy wolno mi? ich darf nicht nie mogę, nie powinienem; du darfst dich nicht darüber beklagen nie masz się o co na to skarżyć; etwas nicht thun — nie potrzebować czego uczynić; du darfst es nur sagen, befehlen powiedz tylko; tylko rozkaż; das dürfte sich thun lassen możeby się to i dało zrobić.
Dü'rftig, *a.* biedny, niedostatek cierpiący; *mizerny; —, *ad.* biednie; mizernie; -tigkeit, *f.* bieda, niedostatek; *mizerność.
Dürr, *a.* suchy; mit dürren Worten sagen, *podwiedzieć komu co prosto i otwarcie;
Dü'rrbeinig, *a.* suche (chude) nogi ma-

jący; laskonogi; **Dü'rre**, *f.* susza, posucha; **Dü'rrerz**, *n. Htk.* ruda sucha; **Dü'rrleibig**, *a.* suchy, wyschły, jasnokościsty; **Dü'rrsucht**, *f. Hlk.* suchoty, schnięcie ciała; **Dü'rrsüchtig**, *a. Hlk.* suchoty majacy; któremu ciało schnie.
Durst, *m.* pragnienie; (haben, leiden) pragnienie mieć, czuć; (löschen, stillen) pragnienie ugasić, zaspokoić; vor — verschmachten schnąć z pragnienia; **Du'rsten**, **Dü'rsten**, *vn.* (h.): ich durste, mich durstet, es dürstet mich pić mi się chce; (nach Blut, nach Ruhm) pragnąć krwi, sławy; **Du'rstig**, *a.* pragnący; (wonach) pragnąć czego; (Durst leidend) pragnienie wzbudzający.
Du'rton, *m.*, **Dur**, *n. Tk.* ton wyższy, ton major; Sonate aus *C-dur*, sonata *C-dur;* **Du'rtonart**, *f.* rodzaj tonu *dur;* **Du'rtonleiter**, *f.* gamma tonów *dur.*
Du'sel, *m.*, **Duselei'**, **Dusselei'**, *f.* rozmarzenie, stan rozmarzonego (snem oder trunkiem); *brak przytomności; **Du'selig**, **Du'sselig**, *a.* odurzony, rozmarzony i bezprzytomny; — machen rozmarzyć, głowę zawrócić.
Dü'ster, *a.* ciemny, ponury, posępny; -**sterheit**, *f.* ciemność, posępność, ponurość; **Dü'stern**, *va.* zasępiać; -**sterniß**, *f.* ciemność, ponura.
Dü'tchen, *n. dim.*, **Dü'te**, *f.* tytka, papierek w trąbkę zwinięty; eine Düte machen, drehen tytkę zrobić, skręcić; -**chendreher**, -**chenkrämer**, *m. iron.* kramarz tytki sprzedający; **Dü'tchenweise**, *ad.* tytkami, na tytki (handlować, kupować). [zen.
Du'tzbruder, **Du'tzen**, s. Du'zbruder, Du'zen
Du'tzend, *n.* tuzin; Preis eines Dutzends, *H.* cena tuzina; **Du'tzend**-, *a.* tuzinkowy; -**ndfach**, -**ndmal**, -**ndweise**, *ad.* tuzinami; na tuziny.
Du'zbruder, *m.* kolega, przyjaciel, z którym się jest ty a ty; pan brat; **Du'zen**, *va.* tykać kogo, ty do niego mówić; sich mit Jmdm. — tykać się z kim; **Du'zschwester**, *f.* przyjaciołka poufała, z którą się jest ty a ty; kamratka.
Dynami't, *m. Schdk.* dynamita.
Dyna'st, *m. Stw.* dynasta, rządzca; **Dynastie'**, *f.* dynastja; familia panująca; **Dyna'stisch**, *a. Stw.* dynastyjny, od dynastyji, dynastyczny.

E.

E'bbe, *f. Ntl.* opadanie morza, morski odwrót, odlew, odpływ; — und Fluth wzbieranie i opadanie morza; **E'bben**, *vn.* (h.): es ebbt morze opada.
E'ben, *a.* równy, gładki; *akuratny, skrupulatny, punktualny; — machen równać.
E'ben, *ad.* właśnie; dopiero; so — dopiero co, tylko co; — jetzt właśnie teraz; — damals właśnie wtenczas; er ist — gekommen, abgereist dopiero co przyszedł, właśnie odjechał; — dort właśnie tam; — so tak samo; także tak; równie; er ist — so groß als ich równie wielki jest jak ja; — so viel także tyle; — darum! darum —! dla tego też to! dla tego też właśnie! [banowe.
E'benbaum, *m. Ng.* heban, drzewo he-
E'benbild, *n.* obraz, wizerunek; -**nbürtig**, *a.* równorodny, równego rodu, równy rodem; -**ndahe'r**, *ad.* ztamtądże; -**nda'mals**, *ad.* właśnie tedy, tegoż samego czasu; -**ndase'lbst**, *ad.* właśnie tam; -**nderse'lbe**, *a. pron.* tenże, tenże sam, właśnie ten; -**ndiese'lbe**, *a. pron.* taże, taże sama, właśnie ta; -**ndasse'lbe**, *a. pron.* toże, toże samo, właśnie to; -**ndrähtig**, *a.* równy, równoniciasty.
E'bene, *f. Geog.* równina, równia; płaszczyzna; **E'benen**, s. E'bnen.
E'benfalls, *ad.* także; też, takoż.
E'benholz, *n. Ng.* hebanowe drzewo;
Ebeni'st, *m.* stolarz, co hebanowe sztuki wyrabia; hebanista.
E'benmaaß, *n.* proporcja, symetrja; współmierność; -**nmäßig**, *a.* proporcjonalny, stósowny, odpowiedni (co do stosunku); —, *ad.* (ebenfalls) również, podobnież; **E'benweit**, -**nweitig**, *a.* równo odległy; -**nzeitig**, s. Glei'chzeitig.
E'ber, *m. Ng.* dzik; kiernoz, kierda; **E'ber**-, *a.* kiernozi.
E'bere'sche, *f. Ng.* jarząb; jarzębina.
E'berrau'te, *f. Ng.* boże drzewko.
E'berschwei'n, s. E'ber.
E'berwu'rz, *f. Ng.* dziewięćsił.
E'bnen, **E'benen**, *va.* równać, wyrównać, urównać; —, *n.* plantowanie, wyrównanie.
Ebrä'er, **Ebrä'isch**, s. He'bräer zc.
E'cho, *n. Ntl.* echo, odgłos.
Echt, *a.* prawdziwy; niesfałszowany; istotny; czysty; **E'chtheit**, *f.* prawdziwość; (der Farben) trwałość kolorów; — einer Urkunde, *Rw.* prawdziwość dokumentu.
Eck-, *a.* narożny; **E'ckband**, *m.* klamra u krawędzi (kufra, itd.); **E'ckchen**, *n. dim.* kancik; **E'cke**, *f.* kąt, kant, krawędź; róg (domu, ulicy, itd.); in eine — kriechen wleźć w kąt; um die — gehen, ginąć; **E'ckensteher**, *m.* narożnik, człowiek najemny; tragarz.

E'cker, s. Ei'chel.
E'ckfeile, f. *Mech.* pilnik graniasty, oder kanciasty; E'ckfenster, n. okno narożne; -haus, n. dom narożny; kamienica narożna; E'ckig, a. graniasty; kanciasty; rogaty (kapelusz); —, *ad.* graniasto, kanciasto, rogato; eckiger Mensch, *człowiek niezgrabny, niezgrabiasz; E'ckigkeit, f. graniastość, kanciastość.
E'ckkachel, f. narożny kafel, narożnik; E'ckklammer, s. E'ckband; E'ckloch, n. dziura narożna (w bilarze); einen Ball in's — spielen grać bilę jaką do ostatniéj; E'ckpfeiler, m., E'cksäule, f. *Bk.* słup oder filar narożny; E'ckplatz, m. miejsce na rogu; E'ckschild, n. wielkorak; E'ckschrank, m. serwantka; E'ckstein, m. kamień narożny, węgielny; narożnik; E'ckstube, f. pokój narożny; E'ckstück, n. narożnik; E'cktisch, m. stół narożny; E'ckzahn, m. *Zk.* kieł (ząb).
Eclata'nt, a. uderzający, bijący w oczy.
E'del, a. ślachecki; ślachetny; von edler Geburt ślachetnego rodu; edle Metalle, *Httk.* ślachetne kruszce; edles Ansehen ślachetna postawa oder mina; —, *ślachetnéj rasy (koń); ślachetny (pod względem moralnym); edlen Geschlechts ślachetnego rodu; —, *ad.* ślachetnie; E'deldame, f. dama ślachetnego rodu; -ldenkend, -lgesinnt, -lherzig, a. ślachetnego serca, sposobu myślenia, ślachetnie myślący; E'delfrau, f. ślachcianka (pani); -lfräulein, n. (panna) ślachcianka; -lgeboren, a. ślachetnego rodu; -lho'f, m. ślachecki dwór; dwór; E'delling, m. ślachetka, ślachciura; E'delknabe, m. paż; -lknecht, m. giermek; -lleute, pl. ślachta; -lmann, m. ślachcic, szlachcic; -lmännisch, a. ślachecki, szlachecki; —, *ad.* po ślachecku; -lmuth, m. wspaniałomyślność, umysł wspaniały, ślachetny; -lmüthig, a. ślachetny; wspaniały; wspaniałomyślny; -lsinn, m. wspaniały sposób myślenia; E'delsinnig, a. wspaniałomyślny; E'delstein, m. *Ng. Bw.* drogi kamień; -lsteinhandel, m. handel drogiemi kamieniami; -lsteinhändler, m. handlujący drogiemi kamienami; -lstolz, a. (adelstolz) ślachetnie dumny.
Edi'ct, n. edykt; ukaz; obwieszczenie; Edicta'l-Citatio'n, f. *Rw.* pozew publiczny, cytacja przez pisma publiczne; -cta'liter, *ad.*, Edi'ctmäßig, a. stósowny do edyktu; podług edyktu; edyktalny.
Edi'ren, *va. Litt. Bchh.*, s. Herau'sgeben, Au'sgabe 2c.
Effe'ct, m. efekt, skutek; (Eindruck) wrażenie; Effe'cten, n. pl. efekta, ruchomości, sprzęty.
Effecti'v, a. rzeczywisty; istotny. [wać.
Effectui'ren, *va. Rw.* wykonać, egzekwo-
Ega'l, a. (gleich) równy, jednaki; das ist mir — to dla mnie wszystko jedno;
Egalitä't, f. równość.
E'gel, *Ng.*, s. Blu'tigel; E'gelkraut, n. *Ng.* bażanowiec, pieniążnik; E'gelwurm, m. *Ng.* motylica.
E'gerbrunnen, m., E'gerwasser, n. *Geog. Hlk.* egierska woda; E'gersalz, n. sól egierska.
E'gge, f. *Ldw.* brona; E'gge-, E'ggen-, a. *Ldw.* bronny; E'ggen, *va.* bronować, włóczyć; —, n. włóczka, bronowanie; E'gger, m. *Ldw.* bronujący; E'ggezahn, m. *Ldw.* ząb u brony od. od brony.
Egoi'smus, m. *Philos.* egoizm, samolubstwo; Egoi'st, m. egoista, samolub; -i'stisch, a. egoistyczny, samolubny.
E'he, Eh', *ad.* nim, wprzód niż; E'her, *ad. compar.* (früher) wprzód, wcześniéj, prędzéj; (lieber) raczéj; (ehedem) dawniéj; je —, je (desto) lieber, oder je —, desto besser im prędzéj, tém lepiéj; am ehesten, auf's eheste, ehestens, *ad. superlat.* jak najprędzéj; auf's Eheste, mit dem Ehesten przy pierwszéj sposobności.
E'he, f. małżeństwo; ein Frauenzimmer zur — nehmen, haben wziąć, mieć kobietę za żonę; Jmdm. seine Tochter zur — geben dać komu córkę za żonę; in der — leben być żonatym oder zamężną; in die — treten zabierać się do małżeńskiego stanu; gemischte —, *Kg.* małżeństwo mięszane; E'he-, a. małżeński; E'heband, n. związek małżeński; węzeł małżeński; E'hebere'dung, f. intercyza ślubna; E'hebett, n. łoże małżeńskie; E'hebrechen, *vn. irr.* (h.) cudzołożyć, cudzołoztwo popełnić; -brecher, m. cudzołożnik; -brecherin, f. cudzołożnica; -bre'cherisch, a. cudzołożny, cudzołozki; cudzołożący; E'hebruch, m. cudzołoztwo; E'hebund, m. związek małżeński, przymierze małżeńskie. [wniéj, przedtém.
E'hedem, E'hedessen, *ad.* niegdyś, da-
E'hefähig, a. zdatny, zdatna do małżeństwa; E'hefeind, m. człowiek nienawidzący małżeństwa; -frau, f. małżonka; -friede, m. pokój małżeński; -gatte, m. małżonek; -gattin, f. małżonka; -geld, n. posag; -gemahl, s. E'hegatte; -gesetz, n. ustawa względem małżenstwa; ustawa małżeńska. [Vo'rgestrig.
E'hegestern, E'hegestrig, s. Vo'rgestern,
E'hegott, m. *Myth.* bożek małżeństwa; -hälfte, f. połowica (żona); -herr, m. małżonek; Pan mąż; -jahr, n. rok małżeństwa, rok w małżeństwie przeżyty; -joch, n. jarzmo małżeńskie; -kind, n. dziecko prawego łoża; -kreuz, n. krzyż małżeński; -leiblich, a. prawy, z prawego małżeństwa zrodzony; -leute, pl. małżonkowie, małżeństwo, mąż i żona; E'helichen, s. Hei'rathen; E'heliebste, f. małżonka, żonka; -liebster, m. małżonek.

mąż; E'helos, *a.* bezżenny; -losigkeit, *f.* bezżeństwo.
E'hemalig, *a.* dawny, były; E'hemals, *ad.* dawniéj, niegdyś.
E'hemann, *m.* małżonek; E'heordnung, s. E'hegese'tz; -paar, *n.* małżonkowie; para małżeńska; -pflicht, *f.* powinność małżeńska.
E'her, s. E'he, *ad.*
E'herecht, *n.* *Kg.* *Rw.* prawo małżeńskie.
E'hern, *a.* śpiżowy; miedziany; eherne Stirn, *miedziane czoło; wytarte czoło; metalowy, z kruszcu.
E'hesache, *f.* *Rw.* sprawa małżenstwa się dotycząca; -schatz, *m.* posag; —, *kochany mężulko; -scheidung, *f.* rozwód; -scheidungsklage, *f.* skarga rozwodowa; -scheu', *f.* wstręt od małżenstwa; -segen, *m.* błogosławieństwo małżonkom dane; dzieci; -stand, *m.* stan małżeński; małżeństwo.
E'hestens, s. E'he, *ad.*
E'hesteuer, *f.* posąg, wiano; -stifter, *m.* swat; -stifterin, *f.* swatka; -stiftung, *f.* swatanie, swatostwo; -streit, *m.*, s. E'hezwist; -teufel, *m.* *asmodeusz; -trennung, *f.* rozwód; -verlöbniß, *n.* zaręczyny; -vermächtniß, *n.* testament na przeżycie między małżonkami zawarty; -vertra'g, *m.* kontrakt małżeński; intercyza; -weib, *n.* żona; -zwist, *m.* zatargi między mężem i żoną.
Eh'rbar, *a.* szanowny, uczciwy; sławetny (jako tytuł); Eh'rbegierde, *f.* żądza zaszczytów; -rbegierig, *a.* chciwy zaszczytów; -rdurst, *m.* pragnienie zaszczytów; -rdurstig, *a.* pragnący, chciwy zaszczytów.
Eh're, *f.* honor, zaszczyt, cześć, uczciwość, dobre imię; godność, znaczenie; ich halte es für eine große — uważam to za wielki zaszczyt; ich mache mir eine — daraus, czynię sobie chlubę z tego; Ehre, dem — gebührt, *oddajmy cześć komu należy; (jungfräuliche) cnota panieńska; uczciwość; bei meiner —! na uczciwość! jakem uczciwy! nach — streben ubiegać się za godnościami, za znaczeniem; ein Mann von — człowiek honorowy; Jmdm. die letzte — erweisen ostatnią komu cześć oddać; auf — halten pilnować honoru; in Ehren halten mieć w uczciwości; — im Leibe haben, *mieć punkt honoru; mit Ehren zu melden mówiąc z respektem; za pozwoleniem; Ihr Wort in Ehren! bez ubliżenia słowom Pańskim! — einlegen zjednać sobie zaszczyt; Eh'ren-, *a.* honorowy; zaszczytny; Eh'ren, *va.* szanować, uszanowanie okazywać; czcić; Eh'renacce'pt, *n.*, -nannahme, *f.* *H.* przyjęcie wyręczne; -namt, *n.* urząd wysoki, znakomity; *dostojność; zaszczyt; -na'ngelegenheit, *f.* sprawa honoru; -nbahn, *f.* zawód honorowy, droga honoru; -nbelohnung, *f.* nagroda honorowa oder zaszczytna; Eh'renbett, *n.* *pole sławy; -nbezeigung, *f.* oznaka uszanowania; -nbogen, *m.* brama trjumfalna; -nbürger, *m.* obywatel honorowy; -ndame, *f.* dama honorowa; Eh'rendenkmal, *n.* pomnik; -ndieb, *m.* potwarca, krzywdziciel honoru; -ndienst, *m.* służba honorowa; -nerklärung, *f.* przywrócenie do czci; -nfall, *m.* sprawa dotycząca honoru; -nfest, *a.* sławetny; -ngarde, *f.* garda honorowa; -ngedä'chtniß, *n.*, s. Eh'rendenkmal; -ngedi'cht, *n.* wiersz na cześć czyją napisany; -ngericht, *n.* sąd honorowy; -ngeschenk, *n.* dar dla uczczenia; -nhaft, *a.* zaszczyt przynoszący; -nhandel, *m.* sprawa honorowa; -nkränkung, *f.* obraza honoru; -nkranz, *m.*, -nkrone, *f.* wieniec chwały; -nlegio'n, *f.* *Kw.* legia honorowa; -nlohn, *m.* nagroda zaszczytna; -nmahl, *n.* bankiet dany na uczczenie kogo; -nmann, *m.* człowiek zacny; *iron.* ślachcic; -nmitglied, *n.* członek honorowy; -nmitgliedschaft, *f.* członkostwo honorowe; -nname, *n.* tytuł, nazwisko zaszczytne; -npforte, *f.* brama trjumfalna; -npreis, *m.*, s. Eh'renlohn; (Pflanze) przetacznik; -npunkt, *m.* punkt dotyczący honoru; -nräuber, s. Eh'rendieb; -nreich, *a.* obfitujący w honory; wielce szanowny; (jako tytuł) sławetny; -nretter, *m.* obrońca honoru; -nrettung, *f.* ocalenie honoru; apologja; -nrichter, *m.* sędzia w sprawach honoru; -nrührig, *a.* obelżywy, uwłaczczający; tykający honoru; krzywdzący honor; —, *ad.* w sposób uwłaczający obelżywie; -nsache, *f.* sprawa honoru; Eh'rensäule, *f.* posąg, pomnik na cześć czyją wystawiony; -nschänder, *m.* potwarca; łżyciel; (eines Frauenzimmers) gwałciciel niewinności; -nschänderisch, *a.* hańbiący honor; -nschändung, *f.* shańbienie honoru; zgwałcenie niewinności panieńskiéj; -nschmuck, *m.* strój uroczysty; Eh'renschuß, *m.* *Kw.* wystrzał na czyją cześć; -nsitz, *m.* siedzenie (miejsce) honorowe; -nsold, s. Eh'rengehalt, Eh'renlohn; -nspiegel, *m.* *zwierciadło (wzór) cnoty; -nstand, *m.* stan honorowy od. zaszczytny; -nstelle, *f.* dostojeństwo; godność, urząd zaszczytny; -nstrafe, *f.* kara na honorze; -nstreit, *m.* spór o pierwszeństwo co do godności; -nstufe, *f.* stopień godności od. zaszczytów; -ntag, *m.* dzień uroczysty; -nthalben, *ad.* dla honoru; dla czci; -nthat, *f.* czyn zaszczytny, zaszczyt przynoszący; -ntitel, *m.* tytuł honorowy; -ntod, *m.* zaszczytna śmierć; -ntrunk, *m.* toast na cześć czyją wniesiony od. wypity; -nverletzung, *f.* obraza honoru; -nvoll, *a.* zaszczytny, chwalebny, chlubny; Eh'renwache, *f.* straż honorowa; -nwe'g, *m.* droga honoru, sławy; -nwerth, *a.* szanowny; -nwort, *n.* słowo honoru; Eh'ren-

zeichen, *n.* ozdoba honorowa (order); —, *pl.* oznaki godności; **Eh'rerbietig**, *a.* uniżony, potulny, pokorny; —, *ad.* z uszanowaniem; **-bietigkeit**, **-bietung**, *f.* uniżoność, uszanowanie, pokora; **Eh'rfurcht**, *f.* uszanowanie; **-fürchtig**, *a.* pokorny; uniżony; **-furchtsvoll**, *a.* przejęty pokorą; uszanowaniem; **-gefühl**, *n.* uczucie honoru; **-geiz**, *m.* duma, chciwość zaszczytów; żądza znaczenia; **-geizig**, *a.* ambitny, chciwy zaszczytów; **-gier**, **-gierig**, s. Eh'rbegierde, Eh'rbegierig.

Eh'rlich, *a.* uczciwy; poczciwy, rzetelny; ehrliche Frau poczciwa żona; ehrliches Gesicht poczciwa twarz; — bezahlen rzetelnie zapłacić; -liches Haus, -liche Haut, * poczciwy człowiek; es wird etwas Ehrliches kosten, * będzie to kosztować znaczną sumę; **-lichkeit**, *f.* poczciwość, rzetelność; er ist die — selbst, * to człowiek z gruntu poczciwy; **Eh'rliebe**, *f.* dbałość o dobre imię; **-liebend**, *a.* kochający honor; **-los**, *a.* bez czci; bez honoru; nieuczciwy; —, *ad.* nikczemnie, nieuczciwie; **-losigkeit**, *f.* brak honoru, nikczemność; **-sam**, *a.* uczciwy; **-samkeit**, *f.* uczciwość; **-sucht**, *f.* ubieganie się za zaszczytami; **-süchtig**, *a.* ubiegający się za zaszczytami; **Eh'rvergessen**, *a.* niepamiętny na honor; **-widrig**, *a.* przeciwny honorowi; nieuczciwy; **-widrigkeit**, *f.* nieuczciwość; **-würde**, *f.:* Ew. Ehrwürden! wielebny Ojciec Xiądz! **-würdig**, *a.* szanowny, czcigodny; **-würdigkeit**, *f.* szanowność, czcigodność.

Ei! *int.* ej! ejże! i! a! ei, das ist herrlich! a to wybornie! ei! laß doch sein! ale dajże pokój! ei, seht doch den klugen Herrn! co co, patrzcie jaki mądry! ei daß dich! a bogdaj cię! ei, warum nicht gar! a gdzie tam! ale do czego gadasz!

Ei, *n. Ng. Zk.* jaje; faules — zapartek, jaje zalęgłe; weichgekochte Eier, *pl. Kk.* jaja miętko warzone; Eier legen jaja znosić; (bebrüten) na jajach siedzić; (ausbrüten) wysiedzićć (kurczęta); wie aus dem Ei geschält, * jak gdyby go z jaja wyjął; das Ei will klüger sein als die Henne, * jaje (chce być) mędrsze niż kura.

Ei'a! *int.* eja! (wyraz radości).

Ei'be, *f.*, **Ei'benbaum**, *m. Ng.* cis.

Ei'bisch, *m. Ng.* ślaz wysoki, pospolity; zygmarek lekarski; **-schbaum**, s. E'beresche; **-schwurz**, *f. Ng.* ślazowy korzeń.

Ei'chamt, **Ei'chen** 2c., s. Ai'chamt 2c.

Ei'chapfel, *n. Ng.* galas, dębowa gałka; **Ei'che**, *f.* dąb; **Ei'chel**, *f. Ng.* żołądź; Eicheln ist Trumpf, * żołądź jest kozérą od. święci; **Ei'chel-**, **Ei'chen-**, *a.* żołędny; **Ei'chela'cht**, *f.* żołędna ósemka; **-ldau's**, *n.* tuz żołędny; **-lförmig**, *a.* zołędziowaty; w kształcie żołędzi; **-lhacker**, **-lhäher**, s. Ei'chenhäher; **-lkaffee'**, *m.* żołędna kawa; **-lkönig**, *m.* żołędny król; **-lmast**, *f. Ldw.* pasza żołędziowa; **-lneun**, *f.* żołędna dziewiątka; **-lo'ber**, *m.* żołędny wyżnik; **-lsieben**, **-lspitze**, *f.* żołędna siódemka; **-lunter**, *m.* żołędny niżnik; **-lzeh'n**, *f.* żołędna dziesiątka; **Ei'chen**, *a.* (aus Eichenholz) dębowy.

Ei'chen, **Ei'lein**, *n. dim.* jajuszka, jajeczka.

Ei'chenblatt, *n. Ng.* liść dębowy (jeden); **-nfarrn**, s. Bau'mfarrn; **-nhäher**, *m.* dębowe drzewo, dębina; **-nkranz**, *m.* wieniec dębowy, z dębowego liścia; **-nlaub**, liście dębowe; **-nmoos**, *n. Ng.* mech dębowy, na dębach rosnący; **-nrinde**, *f.* kora dębowe; **-nschwamm**, *f. Ng.* dębnik, dębówka; **-nstamm**, *n.* pień dębowy; **-nwald**, s. Ei'chwald; **Ei'chgrund**, **-chengrund**, *m.* dębisko, parowa dębiną zarosła; **Ei'chholz**, **Ei'chenholz**, **Ei'chengehölz**, *n.* dębina; miejsce dębami zarosłe; (Stämme, Bretter 2c.) dębowe drzewo; **Ei'chhorn**, **Ei'chhörnchen**, *n. Ng.* wiewiórka; **Ei'chmast**, s. Ei'chelmast; **Ei'chpilz**, **Ei'chschwamm**, *m. Ng.* dębniak; pieczarka na pniu dębów rosnąca; **Ei'chwald**, *m.* dębina; dębowy las; dąbrowa.

Eid, *m.* przysięga; Jmdm. einen — auflegen, *Rw.* przysięgę komu wyznaczyć; einen — halten, brechen dotrzymać, złamać przysięgę; durch einen — gebunden, gefesselt sein być związanym, skrępowanym przysięgą; an Eides Statt w miejscu od. zamiast przysięgi.

Ei'dam, *m.* zięć.

Ei'dbruch, *m.* złamanie przysięgi; **Ei'dbrüchig**, *a.* wiarołomny.

Ei'dechse, *f. Ng.* jaszczurka.

Ei'der, **Ei'dergans**, *f. Ng.* gęś puchowa od. islandska; **-rdaunen**, **-dunen**, *f. pl.* puch z gęsi islandskiéj.

Ei'desa'blegung, *f. Rw.* wykonanie, złożenie przysięgi; **-desablehnung**, *f. Rw.* odmówienie oder nieprzyjęcie przysięgi; **-desbruch**, *m.* złamanie, naruszenie przysięgi; **-desformel**, *f.* formuła przysięgi; **-desleistung**, *f.* złożenie przysięgi; **-desstatt**, *f.:* an — zamiast przysięgi; **-deszu'schiebung**, *f.* deferowanie przysięgi; **Ei'dgenoß**, *m.* (człowiek) należący do przymierza oder związku stwierdzonego przysięgą; * Szwajcar; **-dgenossenschaft**, *f.* związek szwajcarski; **Ei'dgenossen-**, **-dgenössisch**, *a.* związkowy, do związku należący; na sposób związkowy urządzony; * Szwajcarski; **Ei'dlich**, *a.* pod przysięgą; -ches Versprechen przyrzeczenie pod przysięgą; etwas — erhärten stwierdzić co przysięgą.

Ei'dotter, *n.* żółtko.

Ei'dschwur, *m.* przysięga.

Ei'er-, *a.* jajeczny; **Ei'erblume**, *f.* brodawnik, nicennica; **-rbrod**, *n.* jajecznik (ciasto); **Ei'erfladen**, **-rkuchen**, *m. Kk.*

grzybek (z jaj); Ei'ergelb, s. Ei'dotter; -rgerste, *f. Kk.* zupa z siekanemi drobno żółtkami; -rgerührtes, *n. Kk.* jajecznica; -rgrütze, *f.* kasza jajeczna; -rlegen, *n.* noszenie jaj; -rlegend, *a.* znoszący jaja; jajonośny; -rmarkt, *m.* targ na jaja; -rnäpfchen, *n.* czarko do jaj; -rpfanne, *f. Kk.* patelnia; -rpflaume, *f. Ng. Gtn.* kobyłocha, tarnośliwka; Ei'erschale, *f.* skorupa od jaja; -rstock, *m. Zk.* jajecznik, jajnik (u kobiet); -rsuppe, *f. Kk.* zupa z jaj oder z jajmi; Ei'ertanz, *m.* taniec między jajami.

Ei'fer, *m.* gorliwość; etw. mit — betreiben gorliw iecżém się zajmować; — żarliwość; zapał; (Zorn) gniew; uniesienie się; Ei'ferer, *m.* człowiek gorliwość, żarliwość, zapał okazujący; (blinder) zapaleniec, żarliwiec; Ei'fern, *vn.* mówić żarliwie, z zapałem; unosić się; (für etw.) z zapałem powstawać na co, gromić co; -fersucht, *f.* zazdrość; zawiść; (aus) z zazdrości; zawistna bojaźń; -fersüchtig, *a.* zazdrosny; — sein auf Jmdn. zazdrościć komu; —, *ad.* zazdrośnie.

Ei'form, *f.* kształt jaja; Ei'förmig, *a.* jajkowaty.

Ei'gen, *a.* własny; er besitzt nichts Eigenes nie ma nic własnego; sein eigener Herr sein nie mieć nad sobą pana; samemu sobie być panem; er hat seine eigene Art sich auszudrücken on ma swój właściwy sposób wyrażania się; (seltsam, wunderlich) dziwny, osobliwy, szczególny; das ist ein -ner Mensch to dziwny człowiek; das ist —! a to rzecz szczególna! es ist so eine -ne Sache, sich in so etwas zu mischen nie koniecznie to jest rzecz dobra, mieszać się w takie rzeczy; sich etw. zu — machen przyswoić sobie co; oswoić się z czém; -ndünkel, *m.* zarozumiałość; -dünkler, *m.* człowiek zarozumiały; -ngehörig, *a.* należący do kogo jako własność; -ngewicht, *a.* gatunkowa ciężkość; -nhändig, *a.* własnoręczny; -nhändigkeit, *f.* własnoręczność (podpisu, itd.); -nheit, *f.* własność, właściwość, osobliwość, szczególność; (Seltsamkeit, Sonderbarkeit) dziwactwo; -nliebe, *f.* miłość własna; samolubstwo; -nliebig, *a.* posiadający miłość własną; samolubny; -nlob, *n.* samochwalstwo; — stinkt, *kto się chwali ten się gani; -nmacht, *f.* samowolność; -nmächtig, *a.* samowolny; —, *ad.* samowolnie; -nname, *m.* imię własne; -nnutz, *m.* chciwość (zysku); interes, prywata; der — ist mit im Spiele widać w tém chęć zysku; -nnützig, *a.* interesowny, zysku patrzący; -nnützigkeit, *f.* interesowność; -nrache, *f.* prywatna pomsta; -nruhm, s. Ei'genlo'b; Ei'gens, *ad.* osobno; umyślnie; -nschaft, *f.* przymiot, własność; -nschaftlich, *a.* przymiotowy; -nschaftswort, *n. Spl.* przymiotnik; -nsinn, *m.* upor; -nsinnig, *a.* uparty; dziwaczny; —, *ad.* uparcie, dziwacznie; -nsucht, *f.* samolubstwo; -nsüchtig, *a.* samolubny; -nthum, *n.* własność; -nthümer, *m.* właściciel; -nthümerin, *f.* właścicielka; -nthümlich, *a.* właściwy; osobliwy; -nthümlichkeit, *f.* właściwość; -nthumsrecht, *n.* prawo własności.

Ei'gentlich, *a.* właściwy; istotny, prawdziwy; przenośny; das eigentliche Polen Polska właściwa; ich kann es so — nicht sagen ja tego tak istotnie (właściwie, z pewnością) powiedzieć nie mogę; -nwille, *m.* upor; -nwillig, *a.* dziwaczny, samowolny, dobrowolny; swawolny, krnąbrny.

Ei'gesta'lt, *f.* kształt jaja.

Ei'gnen (sich), *vr.* (h.): sich wozu — sposobnym oder zdatnym być do czego oder na co; Ei'gner, *m.* właściciel; Ei'gnerin, *f.* właścicielka.

Eil-, *a.* pośpieszny.

Ei'land 2c., s. J'nsel 2c.

Ei'lbote, *m.* goniec, kurjer; Ei'le, *f.* pośpiech; (mit) z pośpiechem; (in der) na prędce; das hat keine — nie ma w tém nic pilnego; — hat Weile, *zbytni pośpiech opóźnia; co nagle to po diable; Ei'len, *vn.* (h.) śpieszyć, kwapić się; eile nicht so sehr! nie śpiesz się tak! mit etw. — śpieszyć się z czém; —, *vn.* (s.) śpiesznie dążyć; (zu Jmdm.) śpieszyć do kogo; die Sache eilt rzecz wymaga pośpiechu; Ei'lend, Ei'lends, *ad.* śpiesznie; z pośpiechem; Ei'lfertig, *a.* śpieszący się; śpieszny; śpiechem zrobiony; —, *ad.* z pośpiechem; śpiesznie; zu — sprechen za prędko mówić; -lfertigkeit, *f.* pośpiech; -lgut, *n. H.* przesyłka pośpieszna; Ei'lig, *a.* śpieszny; Ei'ligst, *ad. superlat.* jak najśpieszniéj; czém prędzéj; Ei'lmarsch, *m. Kw.* marsz przyśpieszony, forsowny; -lpost, *f.* diliżans, szybka poczta; -lschritt, *m.* krok przyśpieszony; -lwagen, *m.*, s. Ei'lpost; -lzug, *m.* (auf der Eisenbahn) pociąg pośpieszny.

Ei'mer, *m.* wiadro; węborek; ceber; Ei'merig, *a.* wiadro w sobie mieszczący; -rweise, *ad.* wiadrami; na wiadra.

Ein, eine, ein, *art.*; Einer, eine, eines; der, die, das eine, *a. num.* jeden, jedna, jedno; Einer (Jemand): es könnte vielleicht — sagen mógłby kto powiedzieć; powiedziałby może kto; der Eine — der Andere jeden — drugi; zu einer (zu derselben) Zeit w jednym czasie; das ist Alles eins to wszystko jedno.

Ein, *ad.* w, do, do środka; Jahr aus, Jahr — od roku do roku; rok w rok; przez cały rok; quer Feld — poprzek przez pole.

Ei'nackern, *va.* worać (w-orać); (Mist,

Dünger), *Ldw.* gnój, nawóz, worać, zaorać, przyorać.

Eina'nder, *a. indec.* wzajemnie; nawzajem; jeden drugiego od. drugiemu; jedni drugich; ihr habt — nichts vorzuwerfen nie macie sobie co do zarzucenia; sie saßen neben — siedzieli przy sobie; sie sind — gleich są sobie równi; alle mit — wszyscy razem; sie gingen hinter — szli jeden za drugim; an —, mit —, neben — razem, w kupie, do kupy; z sobą; an — hängen trzymać się do kupy.

Ei'narbeiten, *va.* pracą swoją zysk pewien komu przynieść; (sich) wpracować się w co; wdrożyć się; **-ärnten**, **-ernten**, *va. Ldw.* oprzątać, -tnąć zboże itd. z pola; **-äschern**, *va.* w popiół oder w perzynę zamienić; spopielić; **-äscherung**, *f.* spalenie, w popiół obrócenie; **-athmen**, *va.* wdychać w siebie; **-athmung**, *f.* wdychanie w siebie; **-ätzen**, *va.* za pomocą gryzącéj cieczy wyryć na czém; **-äugig**, *a.* jednooki; **-ballen**, **-balli'ren**, **Emballi'ren**, *va. H.* zapakować, obwinąć, obszyć (balę); **-balsami'ren**, *va.* nabalsamować; **-mi'rung**, *f.* nabalsamowanie; **Ei'nband**, *m. Bchb.* oprawa (książki); **-bansen**, *va. Ldw.* w sąsieki pokłaść; zwieźć do stodoły (zboże); **-bauen**, *va.* wbudować w co.

Ei'nbeere, *f. Ng.* parys; jedna jagoda.

Ei'nbefehlen, *va. irr.* (h.) rozkazem wpoić co w kogo; **-begreifen**, *va. irr.* (h.) włączyć w co, umieścić w czém; einbegriffen włączony; razem umieszczony; —, *ad.* włączenie, włączywszy; **-behalten**, *va. irr.* (h.) zatrzymać u siebie, nie wydać; **-beißen**, *vn. irr.* (h.) ukąsić w co, zęby w co wrazić; (in einen Apfel) ukąsić w jabłko; *wezrzéć się w co (o cieczach gryzących itd.); **-beizen**, *va.* zamarynować (w occie, soli itd.); włożyć w ocet, w sól itd.; (Buchstaben in die Haut) wpalić litery na skórze; **-bekennen**, *va. irr.*, s. Ei'ngestehen; **-bekommen**, *va. irr.* dostać (w posiadanie); (sein Geld) dostać należące pieniądze.

Ei'nberufen, *va. irr.* wezwać, powołać, zwoływać; **Ei'nberufer**, *m.* zwoływacz; **-betteln**, *va.* użebrać co; (sich) wżebrać się na co dokąd; **-biegen**, *va. irr.* (h.) wgiąć; **-bilden**, *va.* wmówić w kogo co; (sich etw.) wystawić od. wyobrazić sobie co; bilde dir so etwas nicht ein! niech ci się takie rzeczy nie roją po głowie! eingebildetes Glück szczęście urojone; sich viel — wielkie mieć o sobie rozumienie; eingebildeter Mensch człowiek zarozumiały; **-bildung**, *f.* wyobrażenie od. wystawienie sobie czego w myśli; przywidzenie; urojenie; in der — krank sein chorować z przywidzenia; voller — sein być zarozumiałym; **-bildungskraft**, *f.* wyobraźnia, fantazja; (Spiel der) gra wyobraźni; **-bildungskrank**, *a.* chory na imaginację.

Ei'nbinden, *va. irr.* (h.) zawiązać w co; obwiązać czém; *Bchb.* oprawić (książkę); **-blasen**, *va. irr.* (h.) wdąć, wdmuchać w co; (Jmdn. etwas) szeptać komu co do ucha; nabechtać komu co; *Tk.* graniem na flecie itd. uśpić. [jednolistny.

Ei'nblatt, *n. Ng.* jednolist; **-blätterig**, *a.*

Ei'nbläuen, *va.* ukrochmalić; namodrzyć; —, *wbić komu co w głowę; biciem, od. częstem gadaniem zmusić go do pamiętania; **-blicken**, *vn.* (h.) (in etw.) okiem rzucić w co; **-bohren**, *va.* wwiercić; (sich) wwiercić się; **-braten**, *vn. irr.* (s.) piecząc się zmniejszyć swoję objętość; **-brechen**, *va. irr.* (h.) zburzyć, zwalić, rozebrać; —, *vn. irr.* (s.) załamać się (lód, most); za pomocą wyłamania drzwi itd. wkraść się dokąd; die Nacht bricht ein noc nadchodzi, zbliża się, zapada; **-brennen**, *vn. irr.* wpalić się, wpalić otwór i dostać się tam; —, *va. irr.* (h.) wypalić na czém; ein Faß — wypalić beczkę (siarką); (Mehl), *Kk.* mąkę zasmarzyć; der Kaffee brennt sich ein kawy ubywa przez palenie; **-bringen**, *va. irr.* (h.) wprowadzić, wnieść, wwieźć; eingebrachtes Gut, Eingebrachtes wniosek (żonin); (wieder ersetzen) nagrodzić, powetować; **-bringlich**, *a.* uiszczalny; wypłacalny; pewny; **-brocken**, *va.* wdrobić; (Semmeln in die Milch) wdrobić bułki do mléka; etw. einzubrocken haben, *mieć z czego żyć; sich etw. —, *piwa sobie nawarzyć; **Ei'ngebrocktes**, *n.* drobianka.

Ei'nbruch, *m.* załamanie się (lodu, mostu); wkradnięcie się gwałtowne, w skutek wyłamania drzwi, kraty, itd.; wtargnięcie gdzie; (der Dämmerung, der Nacht) nadejście zmierzchu, nocy; zapadnięcie nocy; **-brühen**, *va.* zaparzyć (chusty itd.); **-bündeln**, *va.* zawiązać w co; **-bürgern**, *va.* zrobić kogo obywatelem w miejscu jakiem; policzyć w liczbę obywateli; (sich) przyjąć gdzie obywatelstwo; eingebürgertes Wort, *Spl.* słowo przyswojone; **-bürgerung**, *f. Stw.* nadanie obywatelstwa; inkolat; **-bürsten**, *va.* szczotką wetrzéć.

Ei'nbuße, *f.* strata, szkoda; **-büßen**, *va.* zgubić, stracić, utracić, postradać; **-cassi'ren**, *va.* ściągnąć do kasy; **-cassi'rung**, ściągnięcie do kasy; **-dämmen**, *va.* groblą opatrzyć; tamę położyć; **-dampfen**, *vn.* (h.) jako para, dym itd. wchodzić w co; **-decken**, *va. Bk.* (ein Dach) dachówkę wapnem pospajać; (Weinstock), *Wb.* wino (w winicy) ziemią przysypać; **-deichen**, s. Ei'ndämmen; **-deutig**, *a. Spl.* jednoznaczny; **-dicken**, *va.* do gęstości wygotować; **-dienen** (sich), *vr.* (h.) wprawić się w służbę; **-dorren**, *vn.* (s.) w skutek schnięcia zmniejszyć swoję objętość; **-dörren**, *va.* nasuszyć do przyszłego uży-

cia; -drängen, va. wpakować, wcisnąć; (sich) wcisnąć się; wdzierać się; -drängung, f. wpakowanie, wciśnięcie; Ei'ndrehen, va. wkręcić; -dringen, vn. irr. (s.) wtłoczyć się, wpakować się, wcisnąć się; der Feind ist in die Stadt eingedrungen nieprzyjaciel wpadł, wpakował się, wdarł się do miasta; —, n. wciskanie się, wciśnienie się; -dringlich, a. przenikliwy (rozum); dobitny, wskróś przejmujący; ostry; przekonywający; wielkie wrażenie czyniący; —, ad. przenikliwie, dobitnie; -dringling, m. intrus; wdzierca; wtręt.

Ei'ndruck, m. wciśnięcie; wyciśnięcie w czém; wrażenie; -drucken, va. wdrukować; podrukować; -drücken, va. wcisnąć; wtłoczyć; ein Ei, einem Vogel den Kopf — zgnieść jaje, ptakowi głowę; wycisnąć na czém; —, n. wciśnienie, wtłoczenie; wbicie; wrażenie.

Ei'ne, s. Ein, eine, ein; —, a. num. jedna.

Ei'neggen, va. Ldw. wbronować, broną worać.

Ei'nen (sich), vr. (h.) złączyć się w jedno.

Ei'nengen, va. ścieśnić, zmniejszyć co do przestrzeni.

Ei'ner, m. jednostka; Ei'ner, eine, eines, s. Eins; Ei'nerlei', a. u. ad. jednaki, jednako; jednakowy, jednakowo; das ist (mir) —, * to (dla mnie) wszystko jedno; das ewige — wiecznie to samo; wiecznie jedno i jedno; -lei'heit, f. jednakowość.

Ei'nernten, vn. (h.) u. va. Ldw. zebrać z pola, z ogrodu; sprzątnąć, zwieść; Lob, Ruhm, Ehre —, *pozyskać chwałę, sławę, cześć.

Eins, a. num. u. n. jedna rzecz; — von beiden jedno z dwóch, jedno z obojga; Ei'nestheils, ad. poczęści, z jednéj strony; — anderntheils z jednéj strony — z drugiéj strony.

Ei'nexerci'ren, s. Ei'nüben.

Ei'nfach, a. pojedyńczy, poszczegolny; -che Zahl liczba pojedyńcza; nie składany; prosty, pospolity; *skromny, niewykwintny; -facher Mensch człowiek prosty, otwarty, szczéry; das Einfache pojedyńcza ilość; — gekleidet skromnie ubrany; ad., s. Nur, Bloß, Le'diglich; Ei'nfachheit, f. pojedyńczość; prostota.

Ei'nfädeln, va. nawlec (nitkę); etw. fein — mądrze co ułożyć, przebiegle ukartować; -fädelung, f. (einer Sache) napinanie; -fahren, va. irr. (h.) wwieźć; zwieźć wewnątrz jakiego miejsca; (Getreide) zwozić zboże (do stodoły); Paar gut eingefahrener Pferde para koni dobrze wycwiczonych (do pociągu); (umfahren) zawadzić wozem i przewrócić; —, vn. (s.) wjechać dokąd; Bw. (in den Schacht steigen) spuścić się, wejść do kopalni; Sw. zawinąć do portu; -fahrt, f. wjazd.

Ei'nfall, m. wpadnięcie, wpadanie; einen — thun, machen wtargnąć gdzie; — (Einsturz) eines Hauses zapadnięcie się domu; (Gedanke) pomysł; myśl; koncept; -fallen, vn. irr. (s.) wpadać; hier fällt die Orgel ein, Tk. Kg. tu organy wpadają, odzywają się; eingefallene Backen, Augen zapadłe (zaklęsłe) policzki, oczy; die Nacht fällt ein noc zapada; (in die Gedanken kommen) wpaść na myśl; przyjść do głowy; laß dir so was nicht —! niech ci się też takie rzeczy nie roją po głowie! (in die Rede fallen) przerwać komu mowę; -fallspunkt, m. Optik. punkt wpadnięcia (wpadającego) promienia światła; -fallswinkel, m. kąt wpadania.

Ei'nfalt, f. prostota, niewymuszoność; (Dummheit) brak rozsądku; głupota; er hat es bloß aus — gethan zrobił to jedynie z braku rozsądku.

Ei'nfalten, va. zfaldować.

Ei'nfältig, a. prosty, niesztuczny; otwarty, szczéry; durnowaty, głupowaty; -faltspinsel, m. iron. człowiek durny; prostoduszny głuptasek; półgłówek.

Ei'nfalzen, va. Bchb. Zm. falcować, wfugować; Ei'nfangen, va. irr. (h.) złapać i zamknąć gdzię; (umzäunen) ogrodzić.

Ei'nfarbig, a. jednokolorowy, jednobarwny, jednego koloru.

Ei'nfassen, va. wsypać w co (zboże w worki); zlać w co (piwo w beczki); oprawić; (Bild in Rahmen) oprawić obraz w ramy; (Stein in Gold) oprawić kamień w złoto; (Kleid mit Band) obszyć suknię wstążką; obsadzić; -fassung, f. oprawianie, lamowanie; oprawa, lamówka, obszywka; -faulen, vn. (s.) wgnić, gnić od wierzchu ku środkowi; -feilen, va. pilnikiem wypiłować na czém; -fenzen, va. (einzäunen) ociernić; Ei'nfenzung, f. ociernienie; -fetten, va. tłustością napuścić; -fettung, f. tłustością napuszczenie; -feuchten, va. zwilżyć; -feuern, vn. (h.) napalić; -finden (sich), vn. irr. (h.) przyjść, przybyć, stawić się; przystąpić; -flechten, va. irr. (h.) wpleść w co; (in seine Rede) zdarzenie jakie (zręcznie) umieścić w swéj mowie; -flechten, n., -flechtung, f. wplecenie, wplatanie; -fleischen, va. wcielić; eingefleischter Teufel, *wcielony djabeł, istny djabeł; -flicken, va. włatać, wszyć itd. jako łatę; -fliegen, vn. irr. (s.) wlecieć dokąd (o ptastwie); -fließen, vn. irr. (s.) wpływać, wpadać; *wpływać na kogo, na co; auch Bemerkungen über etw. — lassen porobić tu i owdzie uwagi o co; -flößen, va. sprawiać, iżby co wpływało; (einem Kinde Milch) dziecku wlewać mléko do ust; (Jmdm. Muth, Liebe, Hoffnung), *natchnąć kogo odwagą, miłością, nadzieją; (Jmdm. eine Lehre) obznajmić kogo z jaką nauką; -flößen, n., -flößung, f. wlewanie, wlanie, wpajanie.

Ei'nflug, *m.* wlecenie; wlot; **=flügelig**, *a.* o jedném skrzydle; **=flugloch**, *n.* dziura do wlatywania; **=fluß**, *m.* wpływ; (aus= üben) wpływ wywierać na co; **=flußrei'ch**, *a.* wielki wpływ mający; poważany.

Ei'nflüstern, *va.* podszepnać komu co; **=flüsterung**, *f.* szeptanie do ucha; podszepty; **=fodern**, **=fordern**, *va.* odbierać; wybierać; (Abgaben) ściągać podatki; zbierać; **=forderung**, *f.* pobieranie, pobór; **=förmig**, *a.* jednakowy, jednokształtny; jednostajny; (eintönig) jednogłośny; **=migkeit**, *f.* jednostajność; jednokształtność; **Ei'nfreien** (sich), *vr.* (h.) wejść przez małżeństwo w jaką rodzinę; **=fressen**, *va. irr.* (h.) (viel Staub), § nałykać się wiele kurzu; (sich) wezrzéć się w co; —, *vn. irr.* (h.) wezrzéć się, wgryźć się; **=friedigen**, *va.* ogrodzić; **=friedigung**, *f.* (Umzäunung) ogrodzenie; **Ei'nfrieren**, *vn. irr.* (s.) zamarznąć (staw, rzeka, płyn jaki); **=fuchteln**, *va.* częstém płazowaniem wpoić co w kogo, nauczyć go czego; **=fugen**, *va.* *Zm.* wyfugować; zaczopować; **=fügen**, *va.* wprawić, wstawić; **Ei'nfuhr**, **=fuhre**, *f.* wwóz, wwożenie, zwożenie (zboża); wprowadzanie (towarów); **Ei'nfuhr=**, *a.* wprowadzony; wwozowy; **=führen**, *va.* wprowadzać; (Sitten, Gebräuche) zaprowadzić zwyczaj; (Jemanden), *wystawić kogo; **=führer**, *m.* wprowadziciel; **=führung**, *f.* wprowadzenie; **=fuhrverbo't**, *n. Siw.* zakaz przywozu; **=fuhrwaa're**, *f.* towar wprowadzony, zagraniczny; **=fuhrzoll**, *m. Siw.* cło wwozowe; **=füllen**, *va.* w naczynia pozlewać (wino, piwo, itd.); **=füllung**, *f.* wlanie, napełnianie.

Ein für alle Mal, *ad.* raz na zawsze.

Ei'nfurchen, *va.* pobróździć, brózdy w czém parobić; (Stirn), *zorać, poorać czoło.

Ei'nfüßig, *a.* jednonogi; o jednéj nodze.

Ei'ngabe, *f.* podanie; prośba; memorjał.

Ei'ngang, *m.* wchód, wejście, wchodzenie; — bei Jmdm. przystęp do kogo; (einer Rede, eines Schauspiels) wstęp do mowy, do sztuki; jéj początek, rozpoczęcie; —, s. Ei'ngehen, Au'fhören (einer Zeitschrift ꝛc.); **Ei'ngangs**, *ad.* na wstępie; — erwähnt na wstępie wyrażony; **=gangsgeld**, *n.* opłata od wejścia; **=gangspfo'rte**, **=gangsthü'r**, *f.*, **=gangstho'r**, *n.* furtka, drzwi, brama do wejścia, do wchodu **=gangszo'll**, *m. Stw. H.* cło wchodowe.

Ei'ngeben, *va. irr.* (h.) (Jmdm. etw.) dać komu co, aby zażył; (Arznei) dać komu lekarstwo; (einen Gedanken) poddać komu myśl; natchnąć mu ją; (Bittschrift ꝛc.) suplikę itd. podać.

Ei'ngebildet, *pp.* u. *a.* urojony; przywidziany; malowany; =gebildete Schrecken, *malowane strachy; =gebildete Kranken u. Grillen choroby wymysłów i dziwactw.

Ei'ngebinde, *n.* podarunek chrzestny, przy chrzcie dany (przez ojca chrzestnego i matkę); kolęda; **=gebo'gen**, *pp.:* eingebogene Nase nos zadarty, płaskonosy; **=gebo'ren**, *a.* jednorodzony; eingeborner Sohn seines Vaters, *Bibl. Kg.* jednorodzony syn ojca swego; — w kraju jakim urodzony; die =nen krajowcy; rodacy; **=gebrachtes**, s. u. Ei'nbringen; **=gebunden**, *pp.* (v. Ei'nbinden): oprawny.

Ei'ngebung, *f.* poddawanie, natchnienie; *namowa; pociąg.

Ei'ngebürgert, *pp.* inkolat; przyswojony, naturalizowany; **=gebu'rt**, *f.* rodowitość; indygenat; **=gede'nk**, *a.:* — sein einer Sache pamiętnym być na co; sei meiner —! pamiętaj na mnie! **=gedi'ckt**, *pp.:* =gedickter Saft sok zagęszczony; **=gefleischt**, *a.* wcielony; er ist ein =gefleischter Teufel, *wierutny djabeł z niego; to czart na skórze; **Ei'ngehen**, *vn. irr.* (s.) wchodzić, wejść; bei Jmdm. aus= und — często u kogo bywać; eingehende Waaren towary wchodzące; die Briefe sind noch nicht eingegangen listy jeszcze nie przyszły; (aufhören) przestać exystować (ogród, drzewo, las); zwalić się (dom, miasto); ustać (szkoła, obrządek jaki, lekcje); (aussterben) wymrzéć (familia); (einkommen) wchodzić, wpływać; (verstanden werden) wchodzić do głowy (o tém czego się kto uczy); (einschrumpfen) skurczyć się, zanikać; (sich in etw. vertiefen) zapuszczać się w co; zgłębiać, badać; auf etwas — zgodzić się na co; —, *va. irr.* (s.): etwas — zgodzić się na co; przyjąć co; przystać na co; (Vertrag) zawrzéć umowę; (Bündniß) zawrzéć przymierze; **=gehung**, *f.* wejście.

Ei'ngekau'ft, *a.* zakupny; **=geke'rbt**, *pp.* przewięzisty, przewięzły, przekarbowany; **=gele'gt**, *pp.* wykładany; =gelegte Arbeit, *Zm.* wykładana robota; włożony, zaprawny; *Kk.* smażony w czém; **=gema'cht**, *pp. Kk.* smażony, przeprawiany, zaprawiany; **=gemachtes**, *n. Kk.* marynaty; **=genommen**, *pp.* uprzedzony; für Jmdn., für etwas — uprzedzony o kim, o czém; (gegen Jmdn.) uprzedzony przeciw komu; er ist von sich sehr — bardzo jest uprzedzony o sobie; **=menheit**, *f.* uprzedzenie; przesąd; *prewencja, zarozumiałość; **=geprä'gt**, *pp.:* — sein tkwić; **=gepfa'rrt**, *a.* parafijanski; wcielony do parafji; **=gerichte**, *n.* (im Schloß) rejestr (w zamku); **=gero'stet**, *pp.* zardzewiały; **=geschaltet**, *pp.* dodany, włożony pomiędzy co; wsunięty, wścibiony; **=geschlafen**, *pp.* zasypiający; ten co usnął, zasnął; **=geschli'chen**, *pp.* wkradający się; *przemycony; **=geschlo'ssen**, *pp.* zamknięty, zamkniony; zawarty; **=ssenheit**, *f.* zamknięcie; więzienie; ostęp; **=geschni'ttenes**, *n. Kk.* bi-

gosik (z krajanego mięsa); -geschoben, *pp.* podrzucony, wsunięty; -geschränkt, *pp.* ograniczony; -kheit, *f.* ograniczoność (osobliwie w umysłowym względzie); -geschrieben, *pp.* zapisany; zarejestrowany; -bener Brief (Post) list zarejestrowany; -gesessen, *a.* zamieszkały; osiadły; -geständniß, *n.* wyznanie, przyznanie się; -gestehen, *vn. irr.* u. *va. irr.* (h.) wyznać co, przynać się; -getragen, s. Ei'ngeschrieben; -geü'bt, *pp.*: gut — mustrowny.
Ei'ngeweide, *n. Zk.* wnętrzności; trzewy; wnętrza; -geweidewurm, *m. Ng.* rup'; trzewiak; -geweiheter, *m.* poświęcony, inicjowany; adept; -gewohnt, *pp.* wzwyczajony, przywykły (do miejsca, itd.); -gewöhnen, *va.* wzwyczaić; (sich) wzwyczaić się; -gewurzelt, *pp.* wkorzeniony; -gezogen, *pp.* zabrany; (alleinlebend) osobny, samotny, odludny, oddalony od świata; skromny; -gezogenes Leben życie skromne, ciche, odludne; — leben żyć skromnie, cicho, w oddaleniu od świata; (Zeitschriften, Aemter ꝛc.) skonfiskowany; -gezogenheit, *f.* skromność; oddalenie od świata; życie skromne, ciche.
Ei'ngießen, *va. irr.* (h). nalać; Wein — (einschenken) nalać komu wina; (in's Glas) nalać do szklanki; (einflößen) wlać komu w głowę; -gießung, *f.* nalanie; wlanie; -gleiten, *vn. irr.* (s.) wśliznąć się gdzie; -graben, *va. irr.* zakopać; wkopać; (sich) wkopać się; oszańcować się; wyryć na czém; -grabung, *f.* zakopanie, wkopanie; wkopanie się; okopanie się, oszańcowanie się; -greifen, *vn. irr.* (h.) zaczepiać; -nde Maßregeln, *środki silne, dzielne; (Jmdm. in sein Amt), *wtrącać się do czyjego urzędu; (in Jmds. Rechte), *naruszać czyje prawa; -nde Maßregel środek dzielny (od. silny); -grenzen, -gränzen, *va.* ograniczyć, granicami opatrzyć.
Ei'ngriff, *m.* zachodzenie (kołek); chwytanie; (in Jmds. Eigenthum, Recht) naruszenie czyjéj własności, czyjego prawa; krzywdzenie.
Ei'nguß, *m.* nalewanie, wlewanie; *Schdk. Hlk.* nalew, płyn na zioła nalany; s. a. Au'fguß; forma, w któréj się odlewa; -gußthie'rchen, *n. pl. Ng.* wymoczki (robaki); -hacken, *vn.* (h.) rąbnąć w co; —, *va.* nasiekać do czego; -hageln, *vn.* (h.); es hagelt ein grad pada wewnątrz czego; -hägen, *va.* ogrodzić płotem naturalnym, żywym; -häkeln, *va.* zahaczyć; zapinać; (sich) zahaczyć się; -haken, *va.* zahaczyć; na hak założyć; hak w co wbić.
Ei'nhalt, *m.* zatrzymanie, zatamowanie; wstrzymanie; tamę położyć; pohamować; -halten, *va. irr.* (h.) wstrzymać; (etw.), s. Ei'nhalt thun; —, *vn. irr.* (h.) wstrzymać się, zatrzymać się; halt ein! stój! wstrzymaj się! — odłożyć; ociągać się z czém; zwlóczyć co; (Termin) dopilnować terminu; (mit der Bezahlung) uiścić się na terminie; -halten, *n.*, -haltung *f.* wstrzymywanie; wstrzymanie.
Ei'nhandeln, *va.* zakupić co; w handlu nabyć; -handeln, *n.* zakupienie.
Ei'nhändig, *a.* jednoręki; o jednéj ręce; kikut; -händigen, *va.* wręczyć komu co. -händiger, *m.* (mit nur Einer Hand) kikut; (Ueberreichender, Geber) wręczyciel. -händigung, *f.* wręczenie, doręczenie. -händigungs-Schein, *m.* dowód doręczenia; -hängen, *va. irr.* (h.) zawiesić w czém; (Hemmkette) hamulec podłożyć; -harken, *va. Ldw.* grabiami przykrywać; -haschen, *va.* schwytać; -hauchen, *va.* wetchnąć, wzionąć, wchuchać w co; -haucher, *m.* wziewnik; oddychadło; -hauchung, *f.* wdmuchnienie; natchnienie; -hauen, *va. irr.* (h.) wyrąbać na czém; wyrąbać (drzwi, bramę, lód); —, *vn. irr.* (h.) ciąć, rąbać, siekać (pałaszem); in den Feind) w prawo i w lewo uderzyć na nieprzyjaciela; —, *iron.* **zajadać smacznie, chciwie jeść; -hauig, *a. Ldw.* co się raz siecze (łąka); -häusig, -häusig, *a.* oddzielnopłciwy; -heften, *va.* wszyć, -hegen, -Ei'nhägen, Ei'nfriedigen.
Ei'nheimisch, *a.* swojski (nie zagraniczny); krajowy; domowy; ich bin hier — ja jestem tutejszy; das Wort ist — geworden słowo się stało swojskiém; der Einheimische krajowiec; tubylec; -heimsen, *va. Ldw.* (einernten) zwieźć do domu (zboże), do stodoły; **Ei'nheimsung**, *f.* sprzęt; -heirathen, *vn.* (h.) (in eine Familie) przez związek małżeński stać się członkiem jakiéj familji; dostać się do niéj.
Ei'nheit, *f.* jedność; (der Handlung, des Ortes, der Zeit) jedność akcji, czasu, miejsca; *Spl.* liczba pojedyńcza; -heitlich, *a.* jednolity.
Ei'nheizen, *vn.* (h.) u. *va.* zapalić (w piecu); (Jmdm.), *dogrzać komu, dopiec mu, nalać mu ukropu; -heizer, *m.* palacz; kalfaktor; -heizung, *f.* palenie, zapalenie w piecu; -helfen, *vn. irr.* pomagać komu; naprowadzać go; -helfen, *n.* dopomaganie, dopomożenie; -helfer, *m.* dopomagacz; -hellig, *a.* zgodny; zgadzający się; jednomyślny; -helligkeit, *f.* zgoda; zgodność; jednomyślność; **Ei'nhemmen**, *va.* (Rad, Wagen) zahamować koło, wóz; -henkelig, *a.* o jedném uchu, z jedném uchem; -henken, s. Ei'nhängen.
Einhe'r, *ad.* wewnątrz; (fahren, gehen) jechać w powozie, iść; (schreiten) sunąć się poważnym krokiem; (stolziren) z poważną dumą iść; przechodzić. [(psa).
Ei'nhetzen, *va.* zaprawić do polowania
Ei'nhöfner, *m. Ldw.* jednodworzec.
Ei'nholbar, *a.* dopędny; **Ei'nholen**, *va.* wyjść, wyjechać naprzeciw komu; wy-

równać komu w czym; (Versäumtes) powetować to co się zaniedbało; zasiągnąć; (Kunde) zasiągnąć od kogo wiadomości o czém; (Gutachten, Rath, Meinung) zasiągnąć czyjego zdania, opinji; -holung, *f.* wyjechanie; wyjście na przeciwko; dogonienie.

Ei'nhorn, *n. Ng.* jednorożec; **-hörnig**, **-hornig**, *a.* jednorogi; **-hufig**, *a.* całokopytowy; kopyciasty.

Ei'nhüllen, *va.* owinąć, osłonieć; **-hüllung**, *f.* obwinięcie, powleczenie; okrycie, otulenie; **-jagen**, *va.* wpędzić, zapędzić dokąd (wewnątrz); (Furcht, Schrecken) strachu komu napędzić; **-jährig**, *a.* jednoroczny; (Vieh) roczniak.

Ei'njährig-Frei'williger, *m. Kw.* jednoroczny żołnierz (ochotnik); wołuntarjusz.

Ei'nig, *a.* (alleinig) jedyny, nie mający sobie podobnego; wir sind darüber miteinander — zgadzamy się w tém z sobą; mit Jmdm. — werden pojednąć się, pogodzić się z kim.

Ei'niger, einige, einiges, *a.* kilka, kilku; einige Zeit nachher (darauf) niedługo po tém; nieco późniéj; einige Gefangene kilku jeńców; einige behaupten, daß &c. niektórzy utrzymują, że itd.; einige — andere &c. jedni — drudzy oder inni; **einigemal**, einige Mal kilka razy.

Ei'nigen, *vr.*, s. Verei'nigen; (sich), *vr.* (h.) Ei'nig werden (unter Ei'nig).

Ei'nigerma'ßen, *ad.* poniękąd.

Ei'nigkeit, *f.* jedność; jako własność; **Ei'nigwerden**, *n.* zgodzenie się.

Ei'nimpfen, *va. Hlk.* *zaszczepić; **Ei'nimpfung**, *f.* szczepienie; **Ei'nimpfungs-Institu't**, *n.* instytut szczepienia.

Ei'njochen, *va.* zaprządz w jarzmo; ujarzmić; **-kacheln**, *vn.* (h.) tęgo napalić w piecu; **-kalken**, *va.* wapnować; **-kämmen**, *va.* wczesać; **-kassi'ren** &c., s. Ei'ncassiren &c.; **-kauen**, **-käuen**, *va.* pożuty pokarm kłaść do gęby (dziecięciu); (Jmdm. etw.), *kłaść, wbijać, wlewać komu co do głowy.

Ei'nkauf, *m.* kupowanie; zakupywanie; nakupienie; **-kaufen**, *va.* nakupić, wkupić; **-käufer**, *m. H.* ten, który zakupuje; **-käuferin**, *f.* ta, która zakupuje; **-kaufsbuch**, *n.* księga zakupywanych towarów; **-kaufsgeld**, *n.* wkupne; **-kaufspreis**, *m.* kupna cena.

Ei'nkehr, *f.* wstęp, wjazd, zajazd; (innerliche), *wejście w siebie; rekolekcja; **-kehren**, *vn.* (s.) zajechać dokąd (na popas lub nocleg; (in sich selbst), *wejść w siebie samego; **-kehrhaus**, *n.* dom zajezdny; gospoda.

Ei'nkeilen, *va.* klinami przytwierdzić, zabić, umocnić; **-kellern**, *va.* spuścić do piwnicy; **-kerben**, *va.* karby powyrzynać w czém; (Schuld), *nakarbować dług; **-kerbung**, *f.* nakarbowanie; **-kerkern**, *va.* uwięzić, do więzienia wsadzić; **-kerkerung**, *f.* osadzenie w turmie.

Ei'nkindschaft, *f. Rw.* adopcja, przysposobienie za syna lub córkę.

Ei'nkitten, *va.* na kit wlepić; **-klagen**, *va.* (Schuld) sądownie dochodzić zapłacenia długu; **-klammern**, *va.* zaklamrować.

Ei'nklang, *m.* zgodność dźwięku; dźwięk zgodny; harmonja; im -ge zgodnie.

Ei'nklassig, *a.* jednoklasowy.

Ei'nklauig, *Ng.*, s. Ei'nhufig.

Ei'nkleben, *va.* wlepić, wkleić; **-klebung**, *f.* wklejenie; **-kleiden**, *va.* ubrać, suknie wdziać; (Nonne) oblec zakonnicę; **-kleidung**, *f.* ubranie (kogo); obłóczyny (zakonnicy); **-kleistern**, *va.* klajstrem wlepić co; **-klemmen**, *va.* przyskrzypnąć; eingeklemmter Leistenbruch, *Hlk.* uwięziona kiła pachwinowa; **Ei'nklinken**, *va.* zamknąć na klamkę (drzwi); —, *vn.* (h.) zamknąć się na klamkę; **-klopfen**, *va.* wbić; pukając w co rozbić; **-kneifen**, *va.* zagiąć; **-kneten**, *va.* zagnieść, ugnieść; (Teig) zagnieść ciasto; **-knicken**, *va.* zginając nałamać, złamać; **-knöchelig**, *a. Zk.* jednokościowy; **-knöpfen**, *va.* wpiąć w dziurkę od guzika; **-knotig**, *a. Ng.* jednokolankowaty; **-knüpfen**, *va.* zawiązać w co (w węzełek); **-kobern**, *va.* do kosza włożyć.

Ei'nkochen, *va.* gotować co tak iżby swoję obiętość zmniejszyło; —, *vn.* (s.) wygotować się, w gotowaniu zmniejszyć swoję objętość; (bis zur Hälfte) wygotować się aż do połowy; (lassen) wygotować; —, *n.*, **-kochung**, *f.* wgotowanie; **-kommen**, *vn. irr.* (s.) wchodzić dokąd; wpływać; aus den Bergwerken kommt viel Geld ein z kopalni wiele pieniędzy wpływa; (bei dem Gerichte), *Rw.* podanie wnieść do sądu; —, *n.* podanie (prośby, skargi); (Einnahme) dochód; **-kommensteuer**, *f. Stw.* podatek dochodowy; **-kramen**, *va.* pochować (do skrzyń); towary sprzątać. **-kratzen**, *va.* wydrapać, wyskrobać w czém; **-kreisen**, *va.* otoczyć w koło; obstąpić w koło; **Ei'nkriechen**, *vn. irr.* (s.) wczołgnąć się do jakiego miejsca; skurczyć się; **-kriegen**, *va.* § dostać (do siebie); (sein Geld) dostać pieniądze; **Ei'nkritzeln**, *va.* nabazgrać w czém; **-krümeln**, *va.* wdrobić do czego; (Brod in Milch) wdrobić chleba do mléka; **-krümmen**, *va.* zakrzywić ku środkowi; **-kugeln** (sich), *vr.* (h.) skurczyć się jak kula.

Ei'nkunft, *f.* dochód; **Ei'nkünfte**, *f. pl.* dochody.

Ei'nladen, *va. irr.* (h.) władować; (Waaren in ein Schiff &c.) towary wnieść, naładować na okręt itd.; (Jmdn. zu einem Gastmahle) zaprosić kogo na biesiadę; **Ei'nladend**, *ppr.* powabny, zachęcający; uj-

mujący, wabiący, łudzący; * przyjemny; -lader, m. zapraszający; -ladung, f. ładowanie, naładowanie; * zaprosiny; zapraszanie; eine — annehmen przyjąć zaprosiny; auf Jemandes — na czyje wezwanie; -ngsbille't, n. bilet zapraszający; -ngsschrei'ben, n. pismo zapraszające; -ladungsschrift, f. pismo z zaprosinami; program.

Ei'nlage, f. włożenie w co; to co wewnątrz czego jest włożone; list załączony; wnętrzna część; to co się w co wkłada.

Ei'nlager, m. zajazd.

Ei'nlagern, va. wkwaterować; (sich bei Jmdm.) wprowadzić się; -lagerrecht, n. Rw. prawo osadzenia dłużnika w wolnym areszcie.

Ei'nlappig, a. Ng. jednolistniowy.

Ei'nlaß, m. wpust, wpuszczanie dokąd; wchód; hier ist der — tędy wpuszczają; -lassen, va. irr. (h.) wpuścić; (sich in etw.), *wdać się w co; (sich mit Jmdm.) wdawać się z kim; (sich auf etw.), *przystać na co; ich lasse mich auf so etw. nicht ein nie wdaję się w takie rzeczy; -laßge'ld, n. opłata od wejścia (za wpuszczenie); -laßka'rte, f. bilet do wniścia; -lassung, f. wpuszczanie, wdawanie się w rzecz.

Ei'nlauf, m. wbieżenie, wbieg; (eines Schiffes in den Hafen), Sw. przypłynienie, zawinięcie okręty (do portu); -laufen, vn. irr. (s.) wbiedz; es sind Briefe, Nachrichten eingelaufen przyszły listy, nadeszły wieści; (Leinwand, Tuch ꝛc.) ściągnąć się, skurczyć się (po praniu, stępowaniu); (Eingelaufenes) lane kluseczki.

Ei'nlaugen, va. naługować co, w ługu namoczyć.

Ei'nlaut, m. Spl. zgodne brzmienie.

Ei'nläuten, va. dzwonić na co; man hat schon eingeläutet, Kg. już dzwonili.

Ei'nlege-, a. składany; Ei'nlegega'bel, f. składany widelec; -legeme'sser, n. składany nóż; -legen, va. włożyć w co; (Holz) włożyć drzewa (do pieca); (Geld) włożyć pieniędzy (do puszki); (Brief) włożyć list (w drugi list, w kopertę); (Häringe) śledzie nasolić, namarynować; (Gurken ꝛc.) ogórki itd. zakisić; (Waaren), H. towary pochować; (Soldaten) żołnierzy umieścić, wprowadzić gdzie (na załogę); (Lanze) lancę złożyć, do boku ją przyłożyć (chcąc na kogo uderzyć); eingelegte Arbeit robota wykładana; (Ehre, Ruhm), * zjednać sobie zaszczyt, sławę; (Schande), *wstydu sobie narobić przez co; (Fürbitte, gutes Wort) wstawić się za kim do kogo, powiedzieć za nim dobre słowo; (sich) położyć się (w łóżko w skutek choroby); -leger, m. Gtn. szczep w ziemię wsadzony; -legung, f. włożenie; wkładanie.

Ei'nleimen, va. wkleić; -leiten, va. wprowadzić; rozpocząć; (Proceß), Rw. wprowadzić proces; -leitung, f. wprowadzenie, przygotowanie, ułożenie; wstęp (do dzieła); introdukcja; -lenken, vn. (h.) wkierować w miejsce należne; (mit den Pferden) konie skierować na drogę; (links, rechts) skierować na lewo, na prawo; um wieder einzulenken aby znowu do przedmiotu wrócić (od któregom zboczył); wieder — (sich bessern), *nawrócić się; poprawić życie, *wrócić na dobrą drogę; Ei'nlenken, n., -lenkung, f. zwrócenie; *nawrócenie się.

Ei'nlernen, va. nauczyć się na pamięć (kazania, roli); -leuchten, vn. (h.) jasnym być, do pojęcia łatwym być; jetzt leuchtet mir ein, warum ꝛc. teraz pojmuję, widzę, przekonywam się dla czego itd.; es leuchtet ein to jasna; -nder Beweis dowód jasny, dowód przekonywający; -leuchtend, ppr. oczywisty, jasny, przekonywający; -liefern, va. dostawić do pewnego miejsca; (Geld) pieniądze wnieść do kasy; (Verbrecher) zbrodniarza wydać w ręce czyje; -lieferung, f. przystawienie, przesłanie, oddanie; -liegen, vn. irr. (s.) najmem, komornem mieszkać; mieszkać gdzie; -liegend, ppr. (inliegend) załączony, przyłączony. [liegerin, f. komornica.

Ei'nlieger, m. komornik (na wsi); Ei'n-

Ei'nlochen, va. otwór, dziurę zrobić; przedziurawić; -logi'ren, va. wkwaterować kogo gdzie; (sich) wprowadzić się na mieszkanie; -gi'rung, f. umieszczenie; -lösen, va. wykupić (zastaw); (Versprechen), *dotrzymać słowa; nicht eingelöst werden, H. w obiegu zostawać; -lösung, f. wykup, wykupienie, odkup; (des Papiergeldes) wymiana pieniędzy papierowych; Ei'nlösungs-, a. wykupniczy; -ngsschein, m. bilet wykupny. [wlutowanie.

Ei'nlöthen, va. wlutować; -löthung, f.

Ei'nlullen, va. uśpić (dziecko śpiewając mu lu, lu, lu itd.); * uśpić.

Ei'nmaaß, s. Ei'nmaß.

Ei'nmachen, va. wsadzić, włożyć, zawiązać, zawinąć w co; (Teig) zarobić ciasto; (Kalk), Bk. rozrobić wapno; Kk. zamarynować; zakisić; (in Zucker), Kk. w cukrze usmarzyć.

Ei'ngemachtes, n. konfitury; -machen, n. zaprawianie; -machung, f. Kk. zaprawa; -mahlen, va. zemleć na zapas; -mahnen, va. upominać się; (Schuld) upominać się o dług; -mahnung, f. upominanie się.

Ei'nmaischen ꝛc., s. Ei'nmeischen ꝛc.

Ei'nmal, ad. raz; — eins ist eins, Rk. raz jeden jest jeden; ein Mal ist kein Mal, *raz a nic to jedno; ein für alle Mal, *raz na zawsze; nicht einmal ani; auf — jedną razą; nagle, niespodzianie; Einma'l, ad. kiedyś, niegdyś; kiedy; kommst du endlich — ? przecieżeś przyszedł? stellen Sie sich — vor! wystaw sobie Pan! hören Sie — ! słuchaj no Wac Pan Dobrodziej!

Ei'nmalei'ns, *n. Rk.* tabliczka rachownicza; tablica mnożenia; wieloraz; **Ei'nmalig**, *a* jednokrotny.
Ei'nmännig, -**männerig**, *a. Ng.* (Pflanzen) jednopręcikowy.
Ei'nmarsch, *m. Kw.* wejście (maszerujących); -**rschi'ren**, *vn.* (s.) wmaszerować, wejść.
Ei'nmaß, **Ei'nmaaß**, *n. Ldw.* ubytek zboża (przez wyschnięcie itd.); zmniejszenie się.
Ei'nmaster, *m. Sw.* jednomasztowy okręt; -**mastig**, *a.* jednomasztowy; -ges Schiff jednomasztowy okręt.
Ei'nmauern, *va.* wmurować; zamurować (w miejscu jakiém); -**meischen**, *va.* (Malz) słód zarobić, zacierać słód; -**meißeln**, *va.* dłutem wybić na czém; -**mengen**, s. Ei'nmischen; **Ei'nmengsel**, *n.* przymieszka; -**mengung**, *f.* przymieszanie; -**messen**, *va. irr.* (h.) odmierzyć; wmierzyć, wsypać; (sich) w mierzeniu, przez mierzenie ubyć; wyschnąć; -**miethen**, *va.* (Jmdn.) nająć dla kogo pomieszkanie, stancja; -**mischen**, *va.* wymieszać z czém; (einmengen) przymieszać do czego; wmieszać, przymieszać do czego; (sich in etw.) wmieszać się do czego; **Ei'nmischung**, *f.* wmieszanie się; interwencja; -**mummeln**, -**mummen**, *va.* (Jmdn., sich) zapapużyć kogo, się; (sich in etw.) oburdać się w co; zasłonić się czém; zapapużyć się; -**münden**, *vn.* (h.) *Geog.* wpadać, wlewać się (rzeka); -**mündung**, *f.* ujście rzeki.
Ei'nmüthig, *a.* jednomyślny; zgodny; —, *ad.* zgodnie; -**müthigkeit**, *f.* jednomyślność, zgodność.
Ei'nnähen, *va.* wszyć; wyszyć.
Ei'nnahme, *f.* wzięcie, dobycie; die Ausgaben dürfen die -men nicht übersteigen wydatki nie powinny być większe jak dochód; -**mebu'ch**, *n.* księga dochodów, przychodów; -**mepo'sten**, *m. H.* suma przychodu; -**nehmbar**, *a. Kw.* co można opanować, zdobyć; -**nehmen**, *va. irr.* (h.) wziąć do siebie od. w siebie; (Mittagsmahl, Frühstück) jeść obiad, śniadanie; (Arznei) zażyć lekarstwo; —, *Kw.* wziąć, zająć, zdobyć, opanować; nehmen Sie inzwischen meinen Platz ein! zajmij Pan tymczasem moje miejsce! (Jmdn. für sich) ująć kogo sobie; von Vorurtheilen eingenommen pełen przesądów; przesądami napojony; einnehmend zajmujący; ujmujący; pociągający; powabny; (Geld, Steuern 2c.) pobierać; brać do kasy, odbierać; mieć dochód; -**nehmer**, *m.* poborca; akcyznik.
Ei'nnicken, *vn.* (s.) kiwając głową zadrzymać; zdrzémnać; -**nieten**, *va.* wnitować; zanitować, wklepać; -**nisten** (sich), *vr.* (h.) wgnieździć się gdzie, gniazdo od. gniazda założyć; (sich bei Jmdm.), *zagnieździć się u kogo; *rozgościć się.
Ei'nöde, *f.* pustynia.
Ei'nöhrig, *a.* jednouchy.
Ei'nölen, *va.* olejem napuścić; nasmarować oliwą; **Ei'nölung**, *f.* nasmarowanie olejem od. oliwą; -**packen**, *va.* wpakować; (Waaren) zapakować towary; *zmilczéć, nie odpowiedziéć na co; **Ei'npacken**, *n.*, -**packung**, *f.* zapakowanie; -**pappen**, *va.* wlepić, wkleić; -**paschen**, *va.* przemycić (towar dokąd); -**passen**, *va.* wpasować; wprawić szczelnie; —, *vn.* (h.) pasować w co, stósować się; -**passiren**, *vn.* (s.) wejść, wjechać, być wprowadzonym; **Ei'npauken**, *va.* (Jmdm. etw.), *pałką komu co wbić w głowę, bijąc go zmusić do pamiętania; -**peitschen**, *va.* (Jmdm. etw.), *biczem, batem zniewolić od. wzwyczaić kogo do czego, nauczyć go czego.
Ei'npersönlich, *a.* jednoosobowy.
Ei'npfählen, *va. Gtn.* palami ogrodzić, opasać; -**pfarren**, *va.* do parafji wcielić, przyłączyć; -**gepfarrter**, *m.* do parafji należący; parafjanin; -**pferchen**, *va.* napakować; ogacić; -**pflanzen**, *va.* zaszczepić; (dem Geiste, Herzen) *zaszczepić w umyśle, w sercu; eingepflanzt wrodzony, wkorzeniony; -**pflanzen**, *n.*, -**pflanzung**, *f.* zasadzenie, zaszczepienie; -**pflügen**, *va. Ldw.* worać; —, *n.* woranie; -**pfropfen**, *va. Gtn.* zaszczepić, wszczepić; (Zweig in wilden Stamm) wszczepić gałązkę w dziki pień; (Jmdm. etw.), *wpoić w kogo co; nakłaść mu w głowę; eingepfropft, *wrodzony; z natury zaszczepiony; -**pfündig**, *a.* jednofuntowy; -**pichen**, *va.* smołą od. na smołę wlepić; -**pinseln**, *vn.* (s.) pędzlem wsmarować w co; **Ei'nplumpen**, -**plumpsen**, *vn.* (s.) niezgrabnie wpaść w co; klapsnąć; -**pökeln**, *va.* nasolić, w sól położyć, zamarynować (mięso); -**prägen**, *va.* wycisnąć co na czém; wybić; (Jmdm. etw.), *wbić komu co w pamięć, wpoić w niego; (sich dem Gedächtnisse) utkwić w pamięci; -**prägen**, *n.*, -**prägung**, *f.* wpojenie, wrażenie; **Ei'npredigen**, *va.* (Jmdm. etwas), *wmówić co w kogo; **Ei'npressen**, *va.* wprasować; wtłoczyć; wcisnąć, ścisnąć; -**pressung**, *f.* wprasowanie, wtłoczenie; -**proben**, **probi'ren**, *va.* próbować czy wlezie w co; -**prügeln**, s. Ei'npauken; -**pudern**, *va.* upudrować, wypudrować; -**pumpen**, *va.* wpompować, napompować (do czego); -**puppen**, s. Verpu'ppen; -**pusten**, *va.* dmuchnięciem obalić; -**quarti'ren**, *va. Kw.* wkwaterować; rozlokować w kwatery; stawiać po kwaterach; -**rti'rung**, *f.* kwaterunek, rozlokowanie, wkwaterowanie; -**rti'rungs-**, *a.* kwaterunkony; kwaterniczy; -**quarti'rungsbille't**, *n.* bilet na kwaterę; -**quellen**, *va.* namoczyć aby napęczniało (nasienie, groch do sadzenia itd.); **Ei'nquetschen**, *va.* wtłoczyć, wgnieść, wcisnąć

w co od. w jakie miejsce; -quetschung, *f.* wgniecenie, wtłoczenie, wdławienie; -quirlen, *va. Kk.* wsypać, włożyć, wlać w co i razem zamącić; -raffen, *va.* wsypać, włożyć w co; -rahmen, *va.* w ramy od. w ramki oprawić, wprawić; Ei'nrammeln, -rammen, *va.* kafarem od. babą wbić w ziemię; -rangi'ren, *va.* wcielić, włączyć, przyłączyć; -gi'rung, *f.* wcielenie do półku; Ei'nrathen, *va. irr.* (h.) (Jmdm. etw.) doradzić komu co; auf — des Ministeriums, *Stw.* po słuchaniu rady ministrów; -rauchen, *vn.* (h.): es raucht ein dym w co wchodzi; -räuchern, *va.* zakadzić co; wykadzić (pokój, skrzynię); -räumen, *va.* umieścić gdzie; (Jmdm. etw.) ustąpić komu jakiego miejsca; dać mu pomieszczenie; du räumst ihm zu viel ein, *za wiele mu pozwalasz; ich räume dir diesen Satz ein, *na to zdanie ci pozwalam; Ei'nräumung, *f.* umieszczenie, ustąpienie; (Gestattung), *pozwolenie; -raunen, *va.* (Jmdm. etw.) nabechtać komu co; -rechen, *va. Ldw.* wgrabić co; -rechnen, *va. Rk.* wrachować, wliczyć; -rechnung, *f.* wrachowanie, porachowanie; potrącanie

Ei'nrede, *f.* przeciwienie się; zarzut; kontradykcja; (Einspruch) ekscepcja; odpór; Ei'nreden, *va.* wmówić w kogo co; (Jmdm. Muth) wmówić w kogo odwagę; —, *vn.* (h.) przerywać komu (mówiącemu); — przeciwić się komu.

Ei'nreffen, *va.* (Segel), *Sw.* żagle podwinąć, skrócić, podciągnąć; Ei'nregistri'ren, *va.* zapisać w rejestr, wciągnąć w rejestr; einregistrirt rejestrowy; -registri'rung, *f.* oblata; zapis; -regnen, *vn.*: es regnet ein deszcz zacieka gdzie; —, *n.* zacieki deszczów; Ei'nreiben, *va. irr.* (h.) natrzéć, wetrzéć w co; (womit) natrzéć czém; nasmarować czém; (mit Oel) oliwą nasmarować; -reiber, *m.* pomazownik; -reibung, *f.* nacieranie, natarcie, wcieranie; Ei'nreibungsmi'ttel, *n.* wcierki; -reichen, *va.* podać; (Klage) podać skargę; -reichung, *f.* oddanie, wręczenie; -reichungszeit, *f.* czas na podanie przeznaczony.

Ei'nreihen, *va.* umieścić w rzędzie; nawlec, umieścić w szeregu; — w fałdy ułożyć i nitką przeciągnąć; -reihig, *a.* jednorzędowy; -reißen, *va irr.* (h.) nadedrzéć, od wierzchu rozedrzéć; wrysować w co; zwalić; —, *vn.* (s.) nadedrzéć się (o materji jakiéj); nałupać się (jak deska); die Krankheit reißt immer mehr ein choroba coraz się bardziéj zagęszcza; -reiten, *vn. irr.* (s.) wjechać gdzie konno; —, *va. irr.* (h.) jadąc konno obalić co (zawadziwszy); (Pferd) ujeżdżać konia; —, *n.* zajazd; -renken, *va. Hlk.* (Glied) członek (wywinięty) wprawić, naciągnąć, wstawić; -renkung, *f.* wstawienie, wprawienie; Ei'nrennen, *vn. irr.* (s.) szybko wbiedz gdzie; —, *va. irr.* (h.) wywalić, wysadzić, wybić, wyłamać; -richten, *va.* urządzić co; (Hauswesen) urządzić gospodarstwo; (sich) urządzić się; (Glied), *Hlk.*, s. Ei'nrenken; -richtung, *f.* urządzenie; -richtungsfähig, *a.* dający się urządzić; -riegeln, *vn.* (h.) rygiel zasunąć; zaryglować; —, *va.* na rygiel zamknąć, zaryglować; (Jmdn. sich) na rygiel zamknąć kogo od. się; -riegelung, *f.* zaryglowanie; -rinnen, *vn. irr.* wpływać gdzie.

Ei'nritt, *m.* wjazd na koniu.

Ei'nritzen, *va.* draśnięciem otwór w czém zrobić. [rury złożony.

Ei'nröhrig, *a.* o jednéj rurze; z jednéj

Ei'nrollen, *va.* wwinąć w co zwijając w trąbkę; zapisać do kontroli; zapisać do rekrutów; -rosten, *vn.* (s.) zardzewiéć; (in etwas) werdzewiéć w co; -rückegebühr, *f.* zapłata od. należytość za umieszczenie (w piśmie publiczném); -rücken, *vn.* (s.) wkroczyć, wejść; sunąć się na miejsce czyje; —, *va.* wsunąć gdzie; umieścić w czém; Ei'nrückung, *f.* zamieszczenie (w piśmie); umieszczenie; (der Truppen) wkroczenie wojska.

Ei'nruderig, *a. Sw.* o jednym rzędzie wioseł; -rudern, *vn.* (s.) wpłynąć gdzie za pomocą wioseł (do portu).

Ei'nrufen, *va. irr.* (h.) wzywać do oddania lub ukazania czego; kazać się stawić; -rühren, *va.* wsypać od. wlać do czego i wymieszać; wmieszać; zarabiać.

Eins, *a. num.* jedno; —, *f.* jednostka, jedynka; jedno; — fehlt mir noch jednego (jednéj rzeczy) mi jeszcze brakuje; — für das andere jedno za drugie; — in's andere gerechnet jedno w drugie biorąc; mir ist Alles —, *to dla mnie wszystko jedno; — (einig), *a.* zgodny, jednomyślny, jednéj myśli.

Ei'nsaat, *f. Ldw.* zasiew.

Ei'nsäckeln, *va.* włożyć do worka; -sacken, *va.* wsypać do wora; -säen, *va.* wsiać; -sagen, *va.* (Jmdn.) powiadać; poddawać komu; dyktować; -sägen, *va.* piłą narznąć, wpiłować, zapiłować, nadpiłować; -salben, *va.* namaścić; nabalsamować; -salbung, *f.* namaszczenie; -salzen, *va.* nasolić, solić, osolić; -salzung, *f.* nasolenie, posolenie.

Ei'nsam, *a.* samotny; -mer Mensch samotnik; -samkeit, *f.* samotność; (häusliche) domowa zacisza.

Ei'nsammeln, *va.* zbierać (do kupy, do jakiego miejsca); (Steuern, Beiträge) podatki wybierać, składki zbierać; (Kenntnisse) gromadzić wiadomości; -sammler, *m.* zbieracz, kolektor; kwestarz; -sammlung, *f.* zbieranie; zbiór; kwesta; Ei'nsargen, *va.* w trumnę włożyć; -sargung, *f.* w trumnie złożenie

Ei'nſattelung, *f. Geog.* przełącz, łęk górski.

Ei'nſatz, *m.* stawka (w grze, na loterji); garnitur rzeczy jedna w drugą wkładanych od. wsadzanych; **Ei'nſatz=**, *a.* do wkładania, do wsadzenia; wkładny; **=ſatz=rohr**, *n. Mech.* nadstawka; **=ſatztiegel**, *m.* tygiel wkładny; **=ſäuern**, *va.* zakwasić, zakwaszać, zakisić; **=ſaugen**, *va.* wsać w siebie, ssąc wciągnąć; (ſich) wssać się, wpić się; **=ſaugen**, *n.*, **=ſaugung**, *f.* nabranie w siebie, wpijanie się; **=gungs=mittel**, *n.* wciągaczka; **Ei'nſäumen**, *va.* oblamować, obrobić; **=ſchaben**, *va.* wskrobać, naskrobać do czego; **=ſchachern**, *va.* wyszachrować co; **=ſchachteln**, *va.* do pudełka włożyć, zapakować.

Ei'nſchalig, *a. Ng.* jednoskorupowy, pojedyńczy (muszla).

Ei'nſchalten, *va.* wtrącić, wsadzić, w środku umieścić, włożyć pomiędzy co; eingeſchalteter Satz, *Spl.* zdanie wtrącone; **=ſchaltung**, *f.* umieszczenie, wtrącenie, zamieszczenie, włożenie; *Spl.* parenteza, nawias; dodatek; *epizoda, insercja; **=ſchärfen**, *va.* obostrzyć, zalecić, nakazać; **=ſchärfung**, *f.* obostrzenie, przypominanie, pilne zalecenie; **=ſcharren**, *va.* zagrzebać, zakopać; **Ei'nſchattig**, *a. Geog.* jednocienny; =tige Völker mieszkańcy umiarkowanych pasów nieba, jedni względem drugich; **=ſchaukeln**, *va.* ukołysać, uśpić kołysząc; **=ſchenken**, *va.* nalać komu; (Jmdm. klaren Wein), *szczérą prawdę komu powiedzieć; —, *n.* nalanie, nalewanie; **=ſcheuern**, *va. Ldw.* zwieźć, zwozić do stodoły (zboże); **=ſchicken**, *va.* posłać, przesłać dokąd; (Vollmacht) nadesłać plenipotencją; **=ſchickung**, *f.* posłanie, nadesłanie, przesłanie; **=ſchieben**, *va. irr.* (h.) wsunąć szufladę, sakiewkę do kieszeni itd.; (Brod) wsadzić do pieca; (Jmdn.) wściubić, wkręcić kogo; (ſich) wprawić się w grę kręglową (przez częste rzucanie kuli); eingeſchobene Speiſe, *Kk.* przystawka; **=ſchiebling**, *m.* intruz, człowiek na urząd jaki wkręcowy; **=ſchiebſel**, *n.* rzecz między inne wsunięta, wsadzona, umieszczona; **=ſchiebung**, *f.* dodatnia; **=ſchiebzei'chen**, *n.* nawias, klamry.

Ei'nſchießen, *va. irr.* (h.) strzałami rozwalić, zburzyć, zwalić; (Gewehr) wypróbować strzelbę (strzelaniem); (ſich) w strzelanie się wprawić; (Brod) chléb wsadzić do pieca; —, *n. Bw.* (des Flötzes) zapuszczenie warstwy.

Ei'nſchiffen, *vn.* (h.) wpłynąć do jakiego miejsca; —, *va.* na okręt włożyć; (ſich) wsieść, wsiąść na okręt; **=ſchiffung**, *f.* wpłynięcie do jakiego miejsca; włożenie na okręt; **=ſchiffungs=**, *a.* należący do włożenia oder do wsadzenia na okręt; **=ſchilfen**, *n.* wtykanie; **Ei'nſchirren**, *va.* przybrać w szory; **=ſchlachten**, *va.* nabić, narznąć na zapas; **=ſchlächtig**, *a.* jednéj maści; **=ſchlafen**, *vn. irr.* (ſ.) usunąć; *usunąć, umrzéć spokojnie; (erfrieren) uwisnąć, zwisnąć, czucie i ruch utracić (jak noga, palec); die Sache ſchläft ein, *rzecz zasypia, śpi, idzie w odwłokę, w zapomnienie; —, *n.* zaśnienie; **Ei'n=ſchläferig**, *a.* do spania dla jednéj osoby (łóżko); **=ſchläfern**, *va.* uśpić; *zrobić niedbałym, opieszałym, nie widzącym niebezpieczeństwa itd.; =fernd usypiający; **=ſchläferung**, *f.* uspienie; **=ſchläferungs=mittel**, *n. Hlk.* lekarstwo na sen.

Ei'nſchlag, *m.* uderzenie w co; uderzenie w rękę od. w dłoń (przy robieniu zgody); (an Kleidern ꝛc.) zakładka; *W.* przyprawa; **=ſchlagen**, *va. irr.* (h.) wbić; (Nagel mit Hammer) wbić gwóźdź młotkiem; die Thür — wybić drzwi; den Weg nach N. — udać się drogą jaką ku N.; den Weg Rechtens — pójść drogą prawa, wdać się w proces; (etw. in ein Tuch) zawinąć co w chustkę; (Waaren in Papier) zawinąć towary w papier; (Getreide) zboże (odmierzone) w wory sypać; (Eier in die Suppe) wbić jaja do rosołu; (Bienenſchwarm) rój pszczół wpędzić do kosza; (Leinwand beim Nähen) płótno założyć (w szyciu); —, *vn. irr.* (h.) uderzyć w rękę (na zgodę); ſchlag ein! uderz! das ſchlägt nicht in mein Fach ein to nie należy do mego fachu, do zakresu moich czynności; es ſchlägt ein piorun uderza; **=ſchlägig**, *a.* styczność lub związek mający; die =gen Behörden właściwe władze; die =gen Vorſchriften przepisy odnośne (odpowiedne); **=ſchlags=ſeide**, *f.* gruby jedwab' używany na osnowę; **=ſchlagung**, *f.* wbicie; uderzenie.

Ei'nſchlämmen, *va.* zamulać.

Ei'nſchleichen (ſich), *vr. irr.* (h.) wsunąć się, wemknąć się dokąd; wkraść się (o złodzieju), zakraść się; **Ei'nſchleiern**, *va.* zakwefić; (Nonne), *Kg.* welon włożyć zakonnicy; **=ſchleifen**, *va. irr.* (h.) wyszlifować na czém, szlufirskim kamieniem wyrznąć; (Waaren), *H.* towary przemycić dokąd; **=ſchleppen**, *va.* wewlec dokąd; przemycić; wprowadzić; **=ſchließen**, *vn. irr.* (h.) zamykać się (o zamku); —, *va. irr.* (h.) zamknąć co od. kogo w miejscu jakiem; (Brief) list włożyć w kopertę albo w inny list, pakiet itd.; (umſchließen) otoczyć czém; ogrodzić; (in ſich) zamykać, zawiérać w sobie co; **=ſchließlich**, *a.* włącznie; **=ſchließung**, *f.* zamknienie, zamknięcie; opasanie; obtoczenie; **=ſchließungszeichen**, *n. Spl.* nawias, klamry; **=ſchlingen**, *va. irr.* (h.) połykać, połknąć; *z chciwością pochłonąć, brać w siebie; **=ſchlitzen**, *va.* nacinać, nadpruć; **=ſchlucken**, *va.* połknąć pigułkę; połknąć, strawić co; **=ſchlummern**, *vr.* (ſ.) usnąć; *łagodnie umrzéć; **=ſchlüpfen**, *vn.* (ſ.)

wsunąć się, wśliznąć się dokąd; ·schlür·fen, va. wcmokać co, wcmoknąć.
Ei'nschluß, m. włączenie; (Brief) list w inny list włożony; ·schlußweise, ad. załącznie; Ei'nschmalzen, s. Ei'nfetten; ·schmeicheln, va. (Jmdm. etw.) pochlebnemi słowy wmówić w kogo co; (sich) pochlebstwem utorować sobie drogę dokąd; *wcisnąć się gdzie; wkraść się do kogo; ·schmeichelung, f. przypochlebianie się; ·schmeißen, va. irr. (h.) potłuc, obalić, zgruchotać co rzuceniem; (Jmdm. die Fenster) okna komu powybijać; Ei'n·schmelzen, va. irr. (h.) przetopić, przetapiać, stopić na metal; ·schmelzung, f. przetopienie; ·schmieden, va. okuć w kajdany; ·schmieren, va. nasmarować, wysmarować; etw. in ein Buch —, iron. bazgrząc zapisać co w książce; —, n. nasmarowanie; ·schmuggeln, va. przemycywać, przemycać; przekradać.
Ei'nschmutzen, ·schmuzen, va. zbrudzić, zesmolić (co, się); ·schnallen, va. wpiąć (sprzączkę); opasać rzemieniem i spiąć sprzączką; ·schnappen, vn. (s.) (Schloß) zapaść, zamknąć się; ·schnarchen, vn. (s.) chrapiąc usnąć; ·schneiden, va. irr. (h.) naciąć, narznąć co; (Brod in Suppe) nakrajać chleba do zupy; —, vn. irr. (h.) werznąć się w co (jak szkło w nogę, podwiązka w ciało itd.); wpić się; zakroić nożem; —, n. narznięcie; wkrajanie; ·schneidig, a. jedno ostrze mający; o jednem ostrzu.
Ei'nschneien, vn. (h.): es schneit wo ein śnieg wpada dokąd.
Ei'nschnitt, m. nacięcie; rowek; narznięcie; karb; ·tte machen rówki wyrzynać; Dtk. (Cäsur) średniówka, cezura; ·schnittig, a. jednostrzyżna (wełna); (mit Einschnitten versehen) przewięzisty; ·schnitts·ziegel, m. Bk. strzępia.
Ei'nschnitzeln, ·schnitzen, va. wystrugać w czém oder na czém; ·schnupfen, va. wniuchać, wciągnąć w nos (tabakę); ·schnüren, va. sznurkiem obwiązać; (sich) zasznurować się; sznurówkę włożyć; ·schnurren, vn. (s.) kurczyć się; ·schöpfen, va. naczerpać; nabrać; ·schränken, va. ograniczyć, ogrodzić, otoczyć czém dla granicy; eingeschränkt ograniczony; *nie wielki; eingeschränkte Lebensweise życie w ograniczeniu; eingeschränkt leben żyć skromnie; (sich) ograniczyć się; ·schrän·kung, f. ograniczenie; otoczenie; (ohne) bez ograniczenia; mit dieser einzigen — z tém jedném ograniczeniem; ·schrauben, va. wśrubować; przyśrubować; —, n. wśrubowanie, wszrubowanie; ·schreibe·ge'ld, n., ·schreibegebühren, f. pl. wpisowe; opłata od wpisu; zapisne; ·schrei·ben, va. irr. (h.) wpisać, zapisać; (in ein Buch) zapisać co do książki; (in eine Liste) wpisać kogo na listę; (sich) zapisać się; (Stammbuch) zapisać się do imiennika;
Ei'nschreibung, f. wpisanie, zapisanie, wpiska, wpis; zapis; ·schreiten, vn. irr. (s.) wejść dokąd poważnym krokiem; —, n. najście; wtrącanie; amtlich — działać z urzędu; bittweise — wnieść prośbę; ·schroten, va. spuścić, włożyć do piwnicy; ·schrumpfen, vn. (s.) skurczyć się; der Beutel ist eingeschrumpft, *w worku chudo; worek wysechł; ·schrum·pfung, f. zanik. [cenie.
Ei'nschub, m. wsunięcie, wsuwanie; wtrą-
Ei'nschüchtern, va. nastraszyć, zatrwożyć, trwożliwym kogo uczynić; sich nicht — lassen nie dać się zatrwożyć oder zbić z terminu; ·schüchterung, f. nastraszenie, zatrwożenie; ·schürig, a. jednostrzyżna (owca, wełna); jednostrzyżka (owca); ·ge Wolle wełna jednostrzyżna; ·schuß, m. (in der Mühle) woda na koło płynąca; W. wątek; ·schustern, va. stracić, zmarnować; stracić majątek; ·schütteln, va. wtrząsnąć w co; ·schütten, va. wsypać; ·schwärzen, va. poczernić; (einschmuggeln) przemycić dokąd; przekraść towary zakazane; ·schwärzen, n., ·schwärzung, f. zbrudzenie, poczernienie; (Waaren) przemycenie; ·schwatzen, va. (Jmdm. etwas) wmówić w kogo co; napleść komu; —, n. nabechtanie, nabajanie, podszepty, namówienie; ·schwefeln, va. wysiarkować; ·schwemmen, va. spławić do jakiego miejsca; ·schwenken, vn. (s.) zachodzić w środek (o wojsku); ·schwitzen, va. spoić, zespoić co; ·segeln, vn. (s.) wżeglować, zawinąć okrętem do portu; ·segnen, va. pobłogosławić małżeństwo (przy ślubie); (Geistlichen) wyświęcać na kapłana (u Ewanjelików: ordynować); (Sterbenden) umierającemu dać ostatnie błogosławieństwo; (Kinder) (u Ewan.) dzieci konfirmować; ·segnung, f. poświecenie, pobłogosławienie; konfirmacja, pożegnanie; ·sehen, vn. irr. (h.) patrzeć, zaglądać w co; —, va. irr. (h.) przeglądać co; poznawać; przekonać się, pojmować; —, n. wejrzenie; przezorność; wzgląd, przenikliwość, upamiętanie się, wyrozumienie; ein — in etw. haben mieć wzgląd na co; ukarać co; ·sehend, ppr. roztropny, rozumny, wyrozumiewający, rozsądny; ·seifen, va. namydlić (brodę, chusty); ·seitig, a. jednostronny; jednoboczny; z jednéj strony; — einen Vertrag schließen zawrzyć umowę jednostronnie; ·seitigkeit, f. jednostronność; ·sen·den, va. irr. (h.) posłać, przesłać, nadesłać (pieniądze, towary, listy, doniesienia); eingesandt nadesłany; ·sender, m. ten który co nadsyła, przysyła; ·sendung, f. nadesłanie, podanie; ·senken, va. spuścić do grobu (trumnę, umarłego); wsadzić w

ziemię (gałązkę, roślinę); (Schraube) śrubę wpuścić, zapuścić; -senkung, *f.* spuszczenie; pochowanie; wsadzenie w ziemię.

Ei'nser, *m. Rk.* jedynka.

Ei'nsetzen, *va.* wsadzić; (Fische) wsadzić ryby (do stawu); (Bäume, Blumen), *Gtn.* zasadzić drzewa, kwiaty; — wstawić; (Scheibe) wprawić szybę; (Zahn), *Hlk.* wprawić komu ząb; (im Spiel) stawiać, postawić; (in ein Amt) ustanowić; (zum Erben) dziedzicem postanowić, dziedzicem kogo naznaczyć; (wieder) przywrócić kogo do dawnéj godności; (Waaren bei Jmdm.) towary u kogo złożyć (na skład); (zum Pfande) w zastaw co dać; (sich in den Wagen) wsiąść (do powozu); wsięść do pojazdu, wsiadać do wóz; -setzung, *f.* wzadzenie; włożenie; -setzungsworte, *n. pl. Kg.* słowa ustawy sakramentalnéj;

Ei'nsicht, *f.* wejrzenie, zajrzenie; w co; przejrzenie; meiner — nach o ile ja to pojmuję; *według mego pojęcia, rozumienia; Mann von tiefen -ten człowiek głębokiego rozumu; aus Mangel an — dla niedostatku oświecenia; -sichtsvo'll, *a.* pełen wiadomości; światły; umiejętny; rozumny, roztropny; rozsądny; -sickern, *vn.* ciec w co; wciekać, wsączyć; -sieben, *va.* siać w co (sitem); -siedelei', *f.* odosobnienie; oddalenie; mieszkanie na osobności; chatka pustelnika; -sieden, s. Ei'nkochen; -siedler, *m.* pustelnik; -lerhäu'schen, *n. dim.* pustka; -lerisch, *a.* pustelniczy; pustelnicki; -lerle'ben, *n.* żywot pustelniczy, życie pustelnicze; -siegeln, *va.* zapieczętować w co; -siegeln, *n.*, -siegelung, *f.* zapieczętowanie.

Ei'nsilbig, -sylbig, *a.* jednozgłoskowy; małomowny; zbyt krótki; -silbigkeit, *f.* jednozgłoskowość; *małomowność.

Ei'nsingen, *va. irr.* (h.) śpiewaniem uśpić; -sinken, *vn. irr.* (s.) zapadać się; in den Morast — uwięznąć; -sintern, s. Ei'nsickern; -sitzen, *vn. irr.* (h.) siedzieć w jakiém miejscu; wsiąść; Ei'nsitzig, *a.* jedno siedzenie mający; jednosobny.

Ei'nsmals, s. Ei'nstmals.

Ei'nsohlig, *a.* z jedną podeszwą; jednopodeszwowy; -spannen, *va.* wprządz, zaprządz (konia do woza); -spänner, *m.* pojazd jednokonny; -spännig, *a.* jednokonny; -spannung, *f.* rozpięcie, wprzęganie; -speichern, *va.* do śpiklerza (składu) złozyć, zamknąć; -sperren, *va.* zamknąć kogo (osobliwie za karę); (sich) zamknąć się w miejscu jakiém; -sperrung, *f.* zamknięcie; -spielen, *va.* graniem uśpić kogo; (sich) wprawić się w granie (na instrumencie lub w grę jaką); wdrożyć się do czego; -spinnen, *va. irr.* (h.) wprząść w co; (sich) oprząść się, osnuć się (jak gąsienica); -sprechen, *va. irr.* (h.) mówieniem wzbudzić co w kim; (Muth) dodać komu odwagi; (Trost) pocieszyć kogo; —, *vn. irr.* (h.) (Jmdm.) przeciwić się komu; oponować się; opierać się; (Einspruch thun) przeszkodzić; sprzeciwić się; (bei Jmdm.) wstąpić do kogo, odwiedzić go; przyjść do niego; -sprechen, *n.* (bei Jmdm.) wstąpienie do kogo; -sprechend, *ppr.* (widersprechend) oponujący się; Ei'nsprengen, *va.*, s. Bespre'ngen; —, *vn.* wpaść z natarczywością; -springen, *vn. irr.* (s.) wskoczyć w co; wpadać, wciskać się, wmykać się; -gender Winkel kąt wskakujący; —, *va.* skoczyć na co i wepchnąć lub złamać (dno od beczki itd.); -spritzen, *va.* wsikiwać, wszprycować; wstrzykiwać; -spritzung, *f.* wstrzykanie; -spritzungsappara't, *m.*, -ngsgerä'th, *n. Hlk.* strzykawka podskórna; wstrzykawka. [(thun) protestacją założyć.

Ei'nspruch, *m.* opozycja; protestacja;

Ei'nsprung, *m.* wskok.

Ei'nspünden, *va.* szpontem zatkać.

Einst, *ad.* niegdyś; kiedyś; kiedy.

Ei'nstallen, *va.* do stajni wpędzić, zamknąć. [pienny.

Ei'nstämmig, *a.* jednopniowy, jedno-

Ei'nstampfen, *va.* wtłoczyć, włożyć, wsypać itd. w co i ubić (ziemię w dół, kapustę do beczki); -stampfen, *n.*, -stampfung, *f.* wbijanie, wtłuczenie.

Ei'nstand, *m.* wstęp na urząd oder do służby; *Rw.* prawo odkupu, odkupienia tego co inny kupił; Ei'nstandsge'ld, *n.* opłata wstępna, patentowa; -standsre'cht, *n. Rw.* prawo wstępu w kupno; prawo pierwszeństwa w kupieniu.

Ei'nstänkern, *va.* zasmrodzić; -stäuben, *va.* zakurzyć; Ei'nstechbogen, *m. Bchdr.* wzór formatu; -stechen, *a. irr.* (h.) wykłuć w czém; *Ktsp.* przebić kozérą.

Ei'nsteckbar, *a.* wtykalny; -stecken, *va.* wetknąć w co, wściubić, wsadzić; (Degen) szpadę schować do pochwy; (Geld) pieniądze schować, włożyć do kieszeni; (gefangen setzen) wsadzić kogo do aresztu (do kozy, do ciupy); (Schläge, Beschimpfungen), *plagi, obelgi połknąć; schować, znieść cierpliwie; (Vorwürfe), *połknąć, znieść krzywdę; -steckung, *f.* wetknienie, wetknięcie.

Ei'nstehen, *vn. irr.* (s.) stawić się, przyjść do służby; rozpocząć urzędowanie; —, *vn.* (h.) (für etw.) ręczyć za co; ich stehe für die Folgen nicht ein nie ręczę za skutki; -stehlen (sich), *vr. irr.* (h.) zakraść się, wkraść się; -steigen, *vn. irr.* (s.) wleźć, wlasić dokąd; wstąpić, wsiąść, wejść; —, *n.* wejście, wstąpienie, wsiadanie do powozu; -stellen, *va.* wstawić do jakiego miejsca; (Pferde) konie postawić na stajni; (Gänse, Enten zur Mast) gęsi, kaczki osadzić w kojcu (na tuczenie); (aufhören) wstrzymać co, odłożyć, zawiesić; (Zah-

lungen) wypłaty wstrzymać; (abſchaffen, abſtellen) znieść; (ſich) stawić się; stanąć; **-ſtellung**, *f.* wstawienie dokąd; wstrzymanie; zawieszenie, odłożenie; zniesienie.

Ei'nſtens, ſ. Einſt. [czém.

Ei'nſticken, *va.* wyszyć, wyhaftować na

Ei'nſtig, *a.* przyszły.

Ei'nſtimmen, *vn.* (h.) *Tk.* zgadzać się; **-ſtimmig**, *a.* jednogłośny, na jeden głos; zgodny; *jednomyślny; **-ſtimmigkeit**, *f.* zgodność(tonów); *jednomyślność; **-ſtimmung**, *f.* zgoda na co; zgodne zezwolenie.

Ei'nſtmalig, **-mals**, ſ. Ei'nſtig, Einſt.

Ei'nſtöckig, *a.* jednopiątrowy.

Ei'nſtopfen, *va.* napakować; *napakować się, najeść się; **-ſtopfung**, *f.* napchanie, nadziewanie, natkanie; **-ſtoßen**, *va. irr.* (h.) wepchnąć w co; (Splitter) drzazgę sobie wbić; dem Faſſe den Boden —, *wybić dno u beczki; **-ſtreichen**, *va. irr.* (h.) wmazać w co; zgarnąć do czego; (Geld) zgarnąć pieniądze do kieszeni; —, *n.* wkładanie; zagarnienie; **-ſtreiten**, *va. irr.* (h.) póty się z kim sprzeczać aż uwierzy; das laſſe ich mir nicht — tego nie dam w siebie wmówić; (Jmdm. etw.) wyperswadować co komu; **-ſtreuen**, *va.* wprószyć do czego; (Pferden, Kühen), *Ldw.* koniom, krowom podesłać(słomy); *przymieszać do czego; (Bemerkungen), *posiać uwagi.

Ei'nſtrich, *m.* poprzeczka.

Ei'nſtricken, *va.* wróbić (na drutach); **-ſtrömen**, *vn.* (ſ.) (Gas, Luft, Waſſer) tłumnie wchodzić, cisnąć się, pakować się do jakiego miejsca; **-ſtücken**, *va.* kawałkami powstawiać, powszywać; **Ei'nſtudi'ren**, *va.* nauczyć się na pamięć; (Rolle) nauczyć się roli; przygotować się na to co i jak się ma mówić i działać; **-ſtürmen**, *va.* z łoskotem co zwalić, rozwalić; —, *vn.* (ſ.) rzucić się na co, na kogo; napadać; Alles ſtürmt auf mich ein wszystko się na mnie wali.

Ei'nſturz, *m.* zawalenie się, zapadnięcie się; ruina; **-ſtürzen**, *vn.* (ſ.) zawalić się, zapaść się; —, *va.* zawalić, zwalić co.

Ei'nſtweilen, *ad.* tymczasem; tymczasowo; **-wei'lig**, *a.* tymczasowy.

Ei'nſudeln, *va.* pobrudzić; **-ſüßen**, *va.* osłodzić; w słodycz włożyć.

Ei'nſylbig, *a. Spl.* jednozgłoskowy; monosylabny.

Ei'ntägig, *a.* jednodzienny; **Ei'ntags=**, *a.* jeden dzień trwający, żyjący; **-tagsfliege**, *f. Ng.* mucha jednodzienna; **-tagsthierchen**, *n. Ng.* zwierzątko jednodzienne.

Ei'ntanzen (ſich), *vr.* (h.) wprawić się w tańcowanie.

Ei'ntauchen, *va.* zanurzyć; (in's Waſſer) zanurzyć co w wodzie; (Feder) umaczać pióro; —, *n.* omoczenie, wmoczenie, zanurzenie.

Ei'ntauſchen, *va.* nabyć co w skutek zamiany; pomieniać się na co; —, *n.* mienianie się na co; **-teigen**, *va.* (Mehl) zarobić mąkę; **-theilen**, *va.* podzielić; er muß ſein Geld —, *musi dobrze gospodarować z pieniędzmi; **-theilig**, *a.* jednoczęściowy; **-theilung**, *f.* podział; **-theeren**, *va.* mazią wysmarować; **-thun**, *va. irr.* (h.) włożyć, wstawić, wsadzić w co; **-thüren**, *va.* (Flügel der Windmühle) skrzydła (śmigi) u wiatraka pozasuwać (deskami).

Ei'ntönig, *a.* jednotonny, monotoniczny; równogłośny, jednobrzmiący; **-tönigkeit**, *f.* monotonia; równogłośność; jednobrzmienność.

Ei'ntonnen, *va.* do beczki zlać.

Ei'ntracht, *f.* zgoda, jedność, pokój; jednomyślność; **-trächtig**, *a.* zgodny; jednomyślny; **-trächtigkeit**, *f.* zgodność.

Ei'ntrag, *m.* uszczerbek, szkoda; Jmdm. — thun o szkodę kogo przyprawić; — przeszkoda; **-tragen**, *va. irr.* (h.) wnieść, nanosić do jakiego miejsca; wpisać; (Schuldpoſten in's Schuldenbuch) wciągnąć dług do księgi; **-träglich**, *a.* zyskowny, intratny; dochodny; korzystny; **Ei'ntragung**, *f.* przypisanie, wciągnienie do księgi; **-tränken**, *va.* w płyn jaki włożyć; (Jmdm. etw.), *odpłacić komu za co; oddać za swoje; **-träufeln**, *va.* nakapać w co, kroplami napuścić; **-treffen**, *vn. irr.* (ſ.) przybyć gdzie; stanąć gdzie; (erfüllt werden) sprawdzić się, ziścić się; (zutreffen) zgadzać się; **-treiben**, *va. irr.* (h.) wpędzić do jakiego miejsca; (einſchlagen) wbić; (einfordern u. einnehmen) domagać się wypłaty, zapłaty, oddania; (Abgaben) ściągać podatki, eksekwować je; (Schulden) długi wypowiadać i odbierać; **-treibung**, *f.* wpędzanie, spędzanie, zegnanie; **-treten**, *vn. irr.* (ſ.) wejść do jakiego miejsca; wstąpić gdzie; (in ein Amt) rozpocząć urzędowanie; (in's Leben) przyjść na świat; heute tritt Vollmond ein dzisiaj przypada pełnia; wenn der Fall — ſollte, daß ꝛc. gdyby się miało wydarzyć, żeby itd.; (dafür ſtehen) obstawać; —, *vn. irr.* (h.) wdeptać; wbić; (Schuhe) trzewiki przydeptać; —, *n.* wstąpienie; *obstawanie; wdeptanie; **-trichtern**, *va.* wlać przez lejek od. za pomocą lejka; *wlać komu co do głowy.

Ei'ntritt, *m.* wstęp, wstąpienie od. wejście dokąd; (in das Amt) wstęp na urząd; rozpoczęcie urzędowania; (in's Leben) przyjście na świat; (in die Welt) wystąpienie na świat; **-trittsfä'hig**, *a.* zdolny do wstąpienia (do towarzystwa jakiego); **-trittsge'ld**, *n.* wstępne; opłata za wstęp; **-trittskarte**, *f.* bilet do wniścia; **-trittsſchei'n**, *m.* świadectwo wolnego wstępu (do jakiego towarzystwa); **-trittszimmer**, *n.* wstępny pokój; **Ein'trocknen**, *vn.* (ſ.)

weschnąć w co; zeschnąć się, wyschnąć i przez to zmniejszyć objętość; **-trocknen**, *n.* weschnięcie; **-tröpfeln**, **-tropfen**, s. Ei'nträufeln; **-tunken**, *va.* umaczać w czém; zamoczyć; **-üben**, *vn.* (Jemanden) wprawić kogo; wéwiczyć; (sich) wprawić się; **-übung**, *f.* ćwiczenie; **-verleiben**, wcielić, włączyć do czego; **-verleibung**, *f.* wcielenie; **-vernehmen**, *n.* zgoda, zgodność; **-verstanden**, **-verständlich**, *a.* zgodny; **-verständig**, *a.* w porozumieniu będący z kim; **-verständigen** (sich), *vr.* porozumiéć kogo lub się z kim; **-verständniß**, *n.* zgoda; mit Jmds. — etw. thun zrobić co za porozumieniem się z kim; **-verstehen** (sich), *vr. irr.* (s.) (mit Jmdm.) żyć z kim w zmowie; **-wachsen**, *vn. irr.* (s.) wrość w co; wkorzenić się.

Ei'nwage, *f.* ubytek przez (kilkokrotne) ważenie; **-wägen**, *va.* odważyć do czego; **-walken**, *va.* wwałkować w co; **-walzen**, *va.* walcem wcisnąć w co; (beim Tanzen) przerywając kolej walcować.

Ei'nwand, *m.* zarzut, odezwa, wybieg, przeciwne zdanie.

Ei'nwanderer, *m.* wchodca; przybysz; **-wandern**, *vn.* (s.) przywędrować do jakiego miejsca; **-wandern**, *n.*, **-nderung**, *f.* przywędrowanie.

Ei'nwärts, *ad.* ku wewnętrnéj stronie; wewnątrz; etwas — biegen nagiąć co ku środkowi; (gehen) idąc nogi ku sobie wykrzywiać; (gebogen) wgięty.

Ei'nwässern, *va.* namoczyć (w wodzie); **-wässerung**, *f.* moczenie, wmoczenie, namoczenie; **-weben**, *va. W.* wetkać w co, wytkać na czém; *umiescić; —, *n.* wetkanie, umieszczenie; **-wechseln**, *va.* przez zamianę nabyć (jaki gatunek pieniędzy); **-wechselung**, *f.* zmienienie, zmiana, wymiana, wymienienie; **Ei'nwehen**, *vn.* (s.) wiać w jakie miejsce; —, *va.* gwałtowném wianiem wywrócić (namiot, budę); **-weichen**, *va.* namoczyć co aby zmiękło; —, *n.* namoczenie; **-weihen**, *va.* poświęcić, (in ein Geheimniß) przypuścić kogo do tajemnicy; (in Kunst, Wissenschaft) zapoznać kogo z sztuką, umiejętnością jaką; (Sache) rzeczy jakiéj pierwszy raz zacząć używać; **-weihung**, *f.* poświęcenie, święcenie; **-weihungsfeier**, *f.*, **-sfest**, *n.* uroczystość poświęcenia; **-slied**, *n.* pieśń na uroczystość poświęcenia; **-spredigt**, **-srede**, *f.* kazanie, mowa przy poświęcaniu czego; **-stag**, *m.* dzień poświęcenia; **-weisen**, *va. irr.* (h. pokazać komu drogę do wniścia; (in ein Amt) wprowadzić kogo na urząd; **Ei'nweisung**, *f.* wprowadzenie; **-weisungsbrie'f**, *m.* list uwiązczy; **-wenden**, *va. reg.* u. *irr.* (h.) powiedziéć co przeciw czemu; zarzut czynić; es läßt sich dagegen nichts — nie ma co na to powiedziéć; haben Sie dagegen etwas einzuwenden? masz Pan co przeciw temu (powiedziéć)? **-wendung**, *f.* zarzut; **-wendungen machen** zarzuty czynić; **-werfen**, *va. irr.* wrzucić dokąd od. w co; s. a. Ei'nwenden; **-werfung**, *f.* wrzucénie, obalenie, powrzucanie, wybicie; **-wickeln**, *va.* zawinąć; **, s. Gefa'ngen setzen; **-wickelung**, *f.* odwinięcie, zawinięcie; zawikłanie; **-wiegen**, *va. irr.*, s. Ei'nwägen; (ein Kind) ukołysać, kołysząc uśpić (dziecko); *s. a. Ei'nschläfern; —, *n.* ukołysanie; **-willigen**, *vn.* (h.) zezwolić, przyzwolić; (in etw.) przystać na co; **-willigung**, *f.* zezwolenie; seine — verweigern odmówić zezwolenia; **-windeln**, *va.* powić (dziecko w pieluchy); **-wintern**, *va.* do zimy dotrzymać, dochować; —, *vn.* (s.) na zimę gdzie zostać (kiedy zima zaskoczy); es wintert ein zima nadchodzi, nastaje; **-wirken**, *va.*, s. Ei'nweben; —, *vn.* (h.) działać na co; wpływać, miéć wpływ na kogo od. na co; uczynić, zrobić skutek na kim; **-wirkung**, *f.* wpływ; działanie; operacja; **-wirren**, *va.* pomotać (nici itd.); (sich), *wmieszać się, wtrącić się do czego; **Ei'nwirthschaften**, (sich), *vr.* zagospodarować się; uporządzić się; **-wischen**, *va.* uchwycić, złapać co.

Ei'nwöchig, *a.* jednotygodniowy.

Ei'nwohnen, *vn.* (s.) mieszkać, zamieszkać gdzie; **-wohner**, *m.* mieszkaniec, obywatel (kraju, miasta, wsi); **-wohnerin**, *f.* mieszkanka; obywatelka; **-nerschaft**, *f.* mieszkańcy; **-wölben**, *va. Bk.* wsklepić.

Ei'nwollen, *vn.* (h.) chciéć wejść itd. dokąd; das will mir nicht ein (einleuchten) nie chce mi to wleźć do głowy, pomieścić się w głowie; **-wühlen**, *va.* wryć w co; wyryć w czém (dziurę); nurtować; (sich) wryć się w co, wkopać się.

Ei'nwurf, *m.* zarzut (przeciw jakiemu zdaniu).

Ei'nwürgen, *va.* przez gwałt połknąć; (gierig essen) w gardło pchać, chciwie łykać; **-wurzeln**, *vn.* (s.) wkorzenić się; zakorzenić się; eingewurzeltes Uebel, *złe wkorzenione; wie eingewurzelt da stehen stać jak wryty.

Ei'nzahl, *f. Spl.* liczba pojedyncza; **-zählen**, *va.* liczyć w co, liczyć i wkładać; **-zählen**, **-lung**, *f.* wliczenie; **-zahnen**, *va. Mech.* ząbkowato wycinać, nakarbować; **-zapfen**, *va.* zaczopować, na czop osadzić; **-zäunen**, *va.* ogrodzić płotem; **-zäunung**, *f.* ogrodzenie płotem; **-zehren** (sich), *vr.* (h.) ubywać przez wytrawianie się; **-zeichnen**, *va.* wrysować; (einschreiben) wpisać; **-chnung**, *f.* wpisanie.

Ei'nzelding, *n. Philos.* jednostka, indywiduum; **-zelhaft**, *f. Rw.* areszt osobny lub odosobniony; **-lheit**, *f.* pojedynczość; **-lgeri'cht**, *n.* sąd jednostkowy; **Ei'nzeln**, *a.* pojedynczy; osobny; sam jeden; —,

ad. pojedyńczo; z osobna; po jednemu; — leben żyć osobno oder na osobności; —, *rzadki; -zelne, *n.*, f. Ei'nzelheit; -lrichter, *m.* sędzia samoistny; -lwesen, *n.* *Philos.* indywiduum; jedna istota oder osoba.

Ei'nziehebä'nd, *n.* nawłoka; -ziehen, *va. irr.* (h.) wciągać w siebie; ściągać; (Segel) ściągać żagle; (ausstehende Forderungen) ściągać wypożyczone sumy; (Bauch, Hals) wciągnąć brzuch, skurczyć szyję; (Krallen) schować pazury, szpony; (Balken) zaciągać belki; znieść, skasować (jaki urząd, płacę); (verhaften) wziąć pod areszt; osadzić w areszcie; (Erkundigungen über etw.) zasięgać wiadomości względem czego; —, *vn. irr.* (f.) wchodzić (wojsko); wjeżdżać (monarcha); (in eine Wohnung) wprowadzać się do mieszkania; wsiąkać (deszcz w zimię, inkaust w bibułę); (sich) jak sukno po stąpieniu); **Ei'nziehen**, *n.*, -ziehung, *f.* wciągnienie, wciąganie; wpijanie, branie w siebie; pobieranie; (einer Forderung) ściągnięcie należystości.

Ei'nzig, *a.* jedyny; er ist — in seiner Art jest jedyny w swym rodzaju; —, *ad.* jedynie; (ausgezeichnet) wybornie, prześlicznie, cudnie.

Ei'nzöllig, *a.* jednocalowy.

Ei'nzuckern, *va.* w cukier włożyć; nacukrzyć.

Ei'nzug, *m.* wniście, wchód (wojska); wjazd; (in ein Haus) wprowadzanie się do domu jakiego itd.; Ei'nzugs-, *a.* wchodowy, wchodny; -gskosten, *f. pl.* koszta na wjazd lub wprowadzenie się; -gsschmaus, *n.* (halten), *polewać ognisko; -zwingen, *va. irr.* (h.) wymusić od kogo co.

Ei'rund, *a.* jajowaty; —, *n.* owalność.

Eis, *n.* w lód się zamienić: zmarznać; es friert — taki mróz bierze, że woda zamarza; das — zergeht, zerschmilzt lód puszcza, taje, topnieje; mit — belegt, bedeckt werden ściąć lodem; das — brechen pierwsze lody złamać; *utorować drogę, usunąć zawady; Jmdn. auf's — führen, wystawić kogo na niebezpieczeństwo; (vom Zuckerbäcker) lody (do jedzenia); **Ei'sbad**, *n.* kąpiel lodowa; Ei'sbahn, *f.* ślizgawka; -sbär, *m.* niedźwiedź północny, biały, lodowaty; Ei'sbedeckt, *a.* lodem okryty; -sberg, *m.* góra lodowata; -sblende, *f.* płoń; -sbock, -brecher, *m.* izbica; -sbruch, *m.* załamanie się, pęknięcie lodu; -sdecke, *f.* powłoka, skorupa z lodu; Ei'sen, *vn.* (h.) lód, lody rąbać; lód przecinać.

Ei'sen, *n.* *Ng. Httk.* żelazo; (rohes) surowieć; (gediegenes) żelazo rodzime; Noth bricht —, *potrzeba prawo łamie, nie zna prawa; (Bügeleisen) żelazko do prasowania; (Brenneisen) żelazko do zapiekania włosów; (Hecke, Dolch 2c.) sztylet, szpada; (Fesseln, Ketten) kajdany; (Hufeisen) podkowa; Ei'sen-, *a.* żelazny; -nader, *f.* *Bw.* żyła żelaza; -narbeit, *f.* wyrabianie z żelaza; -narbeiter, *m.* fabrykant wyrobów z żelaza; wyrabiający z żelazna sztuczne roboty; -nartig, *a.* *Ng.* żelazowaty; żelazisty; -narznei, *f.* *Hlk.* lekarstwo przyprawione żelazem; -nasbe'st, *a.* *Bw.* amiant wielkopiecowy; -nauflösung, *f* *Schdk.* solucja od. rozczyn żelaza.

Ei'senbahn, *f.* żelazna kolej; żelazna droga; Ei'senbahn-, *a.* do żelaznéj kolei należący; -senbahna'mt, *n.* urząd na żelaznéj kolei; -senbahna'rbeiter, *m.* robotnik na żelaznéj kolei; Ei'senbahnbea'mter, *m.* urzędnik na żelaznéj kolei; -senbahnbefö'rderung, *f.* przesłanie, odesłanie, expedycja żelazną koleją; -senbahnbrücke, *f.* wiadukt; -senbahnfahrt, *f.* jazda na żelaznéj kolei oder drodze; -senbahnho'f 2c., s. Bah'nhof; -senbahnperfona'l, *a.* całkowitość od. poczet urzędników służących na żelaznéj kolei; -senbahnunterneh'mung, *f.* przedsiębiorstwo dla wystawienia kolei żelaznéj; -nbahnwagen, *m.* wóz żelaznéj kolei; wagon; -senbahnzug, *m.* pociąg; (Personenzug) pociąg osobowy; (Güterzug) pociąg towarowy; (Postzug) pociąg pocztowy na żelaznéj kolei.

Ei'senbaum, *m.* drąg żelazem obity; -nbergwerk, *n.* kopalnia żelaza; -nbekleidung, *f.* ostawy; -nbeschla'g, *m.* okucie z żelaza; -nblau', *n.* *Httk.* wiwianit; -nblech, *n.* blacha czarna (oder żelazna); -ndraht, *m.* drut żelazny; -nerde, *f.* *Bw.* ziemia żelazo w sobie mieszcząca; blaue —, żelezianka niebieska; -ne'rz, *n.* *Ng. Bw.* ruda żelazna; żeleziak; (schlammiges) rudawizna; -nerzbe'rgmann, *m.* *Bw.* rudnik; -nfabri'k, *f.* fabryka żelaza; -nfabrika'nt, *m.* fabrykant wyrobów z żelaza; -nfarbe, *f.* kolor żelazny; żelaznego koloru; -nfeilicht, *n.*, -nfeilspähne, *m. pl.* opiłki żelaza; -nfe'st, *a.* mocny, trwały jak żelazo; *stały jak mur; -nfi'rniß, *m.* pokost na żelazo; -nfleck, *m.* szwędra, plama ode rdzy; -nfresser, *m.* junak; fanfaron; śmiałek; brawura; -nfunken, *m.* zędra, iskra odpadająca od rozpalonego żelaza; -ngans, *f.* *Httk.* gęś, kawał żelaza pewnéj wielkości; -ngeha'lt, *m.* *Bw. Httk.* ilość żelaza w jakiém ciele się znajdująca; -ngerä'th, *n.*, -ngerä'thschaft, *f.* sprzęty, naczynia żelazne; -ngießer, *m.* żeleźnik; giser w hucie żelaznéj; -ngießerei', *f.* topiarnia żelazna; fabryka lanych robot z żelaza; -ngitter, *n.* żelazna krata; -ngla'nz, -nglimmer, *m.* *Ng. Bw.* błyskawa (gatunek rudy); -ngrau', *a.* siwy jak żelazo; -ngrube, *f.* *Bw.* kopalnia żelaza; -nha'ltig, *a.* części żelaza

w sobie zawierający; żelazisty; -nhammer, *m.* młot do kucia żelaza; hamernia; -handel, *m.*, -nhandlung, *f.* handel żelazny; -händler, *m. H.* kupiec handlujący żelaznemi rzeczami; **Ei'ſenhart**, *a.* twardy jak żelazo; -nhärte, *f.* twardość żelaza; -nhauer, *m.* żeleźnik; -nhut, *m. Ng.* tojad; mordownik; tojeść; czernobyl; lisia róża; -nhütlein, *n. Ng.* salomonek; -nhütte, *f.* huta żelazna; -nhütten-, *a.* do huty żelaznéj należący; -nhydra't, *m. Schdk.* wodnian żelaza; -nindustrie', *f.* przemysł wyrobów z żelaza; -nkitt, *m.* kit do spajania żelaza; -nklumpen, *n.* grąp'; -nknecht, *m. Httk.* beczkowy; -nkohle, *f. Bw.* ołowik; -nkram, *m.* żelazny kram; -nkrämer, *m.* kramarz żelazem handlujący; -nkraut, *n. Ng.* żeleźnik; -nkuchen, *m. Kk.* andrut; androt; -nkunſt, *f.* sztuka przyprawiania żelaza; -nlack, *m.* pokost do powłóczenia żelaza; -nmoo'rbäder, *m. pl. Hlk.* borowina żelazista; -nofen, *m.* piec do topiena żelaza; -noxy'd, *m. Schdk.* wodan żelaza; -nplatte, *f.* blacha żelazna; -nro'ſt, *m.* rdza żelazna; -nſalz, *m. Schdk.* solan żelaza; -nſau, *f. Httk.* zamróz w wielkim piecu; -nſäu'erling, *m. Hlk.* szczawik żelazisty; -nſchimmel, *m.* koń białosiwy; -nſchlacke, *f.* zędra; żużle żelazne; -nſchwärze, *f.* czernidło z żelaza zrobione; -nſchwe'felkies, *m. Bw.* iskrzyk; -nſpähne, *m. pl.* opiłki żelazne; -nſpalterei', *f.* przecinalnia; -nſpath, *m. Bw.* węglan żelaza; -nſta'b, *m.* sztaba żelaza; -nſtäbchen, *n. dim.* pręt żelazny; -nſtein, *m. Ng. Bw.* żelazny kamień; kamień żelazo zawierający; ruda żelazna.

Ei'sente, *f. Ng.* nurek nadreński.

Ei'ſentheilchen, *n. pl. Ng.* cząstki żelaza; -ntho'n, *m. Ng. Bw.* glina żelazo w sobie mieszcząca; -nthor, *f.*, -nthurm, *m.*, -nthür, *f.* żelazna brama, wieża, żelazne drzwi; -nvitrio'l, *m. Ng. Schdk.* siarkan żelaza; koperwas; -nwaare, *f. H.* towar żelazny; żelaztwo; -nwaſſer, *n. Schdk.* żelazna woda; -nwerk, *n. Httk.* fabryka żelaza ob. wyrobów żelaznych; hamernia; żelaztwo; -nwurz, *f. Ng.* chaber żelaźnisty; -nzeug, *n.* żelaziwo; narzędzia żelazne; **Ei'ſern**, *a.* żelazny; z żelaza; -ner Muth, * odwaga niezłomna; ich müßte — ſein, wenn ꝛc. musiałbym być z żelaza, gdybym itd.; -ne Zeit, * żelazny czas; -ner Fonds żelazny fundusz; -ner Brief, * list żelazny; **Ei'ſernvieh'**, *n. Ldw.* inwentarz żelazny żywy.

Ei'sfahrt, *f.* jeżdzenie po lodzie; **Ei'sfeld**, *n.* przestrzeń lodu; **Ei'sgang**, *m.* płynienie kry, ruszenie lodów, puszczanie lodu; **Ei'sgebirge**, *n.* góry lodowe; pasmo gór ladowych; -sgrau, *a.* siwy jak lód, jak szron; -er Kopf głowa okryta siwizną; siwiuchna; -sgrube, *f.* lodownia; doł na chowanie lodu w czasie lata; **Ei'ſig**, *a.* lodowy; **Ei'skalt**, *a.* zimny jak lód; -skälte, *f.* lodowe zimno; -skeller, *m.* lodownia (piwnica); -skluft, *f.* rozpadlina drzewa od mrozu; -sklüftig, *a.* popękany od mrozu (drzewo); -skruſte, *f.* Ei'srinde; -slauf, *m.* bieganie po lodzie; -smaſſe, *f.* lodowata massa; **Ei'smauer**, *f.* mur z lodu; **Ei'smeer**, *n. Geog.* Morze lodowate; -spfahl, -spfeiler, *m.* izbica; -spol, *m. Ntl. Geog.* biegun lodowaty; -spunkt, *m. Ntl.* punkt marznięcia (w termometrze); -srinde, *f.* skorupa z lodu; -sſcholle, *f.* bryła lodu; -sſchuh, *m.* łyżwa, łyża; -sſpitze, *f.*, -sſporn, *m.* ostroga do chodzenia po lodzie; -sſtauung, *f.* zatór; **Ei'sſtein**, *m.* łatwostopek; -svogel, *m. Ng.* zimorodek; -swuhne, *f.* przerębla; płoń; płonia; -szacken, -szapfen, *m.* sopel, sąpel (lodu); -szucker, *m.* cukier lodowaty.

Ei'tel, *a.* próżny; czczy; marny; nikczemny; znikomy; błahy; płochy; eitles Brod, eitles Fleiſch eſſen jeść suchy chléb, samo mięso; (nichtig) próżny, daremny; nach eitlen Dingen trachten ubiegać się za prożnościami; eitler Menſch próżny człowiek; -lkeit, *f.* próżność; marność; znikomość; nietrwałość.

Ei'ter, *m. Hlk.* ropa; die Wunde ſetzt viel — ab, *Hlk.* rana wydziela wiele ropy; (anſteckender) ropa zaraźliwa; -(blutiger) krowica; **Ei'terbeule**, *f. Hlk.* malża; otok; **Ei'terblaſe**, -terblatter, *f. Hlk.* wrzedziennica; **E'iterfraß**, *m. Hlk.* pruchnienie ropne; -terſack, *m. Hlk.* wrzedzienica; **Ei'tericht**, *a.* ropiasty, do ropy podobny; **Ei'terig**, *a.* ropny; **Ei'tern**, *vn. Hlk.* ropić się, ropiéć; — machen pc jątrzyć; eiternde Blaſe oder Blatter, *f.* wrzecionka; -terſto'ck, *m. Hlk.* rdzeń ropienia; -terung, *f.* ropienie; eine Wunde in der — erhalten utrzymać ranę w gnojeniu; -terungsfieber, *n. Hlk.* gorączka ropna; -terziehend, *a. Hlk.* ropiący.

Ei'weiß, *n. Zk.* białek; białko (z jaja); **Ei'weiß-**, -weißa'rtig, *a.* białkowaty; -weißgeha'lt, *m.* białkowatość; -weißpilz, *m. Ng.* płonogrzyb.

E'kel, *m.* ckliwość, nudność; Jmdm. — verurſachen, erwecken ckliwość sprawiać, nudzić; * znudzenie, sprzykrzenie, wstręt, odraza; obrzydzenie; bis zum — aż do znudzenia; den — benehmen, vertreiben uśmierzyć nudności; odjąć odrazę, wstręt od czego; er iſt mir zum — geworden zbrzydził mi się; **E'kel**, *a.* obrzydliwy; wybredny; przebierny; er iſt in der Wahl ſeiner Freunde ſehr — bardzo jest wybredny w doborze przyjaciół; — thun ckliwość okazywać; brzydzić się (przy jedzeniu); wybrzedzać, przebierać; —, *deli-

batny; **-lhaft**, *a.* nudny, nudności sprawujący; przykry (smak); brzydki (napój); odrażający, przebrzydły (widok); (Person) nudny, nieznośny, obmierzły; **-lhaftigkeit**, *f.* obrzydliwość, obmierzłość, nudność; **E'kelig**, **E'klig**, s. E'kelhaft; **E'keln**, *vn.* (h.): es ekelt mir vor dieser Speise brzydzi mi się, zbrzydziło mi się, obmierzła mi ta potrawa; es ekelt mich etw. przykrzy mi się; sich — vor Jmdm., vor etw. brzydzić się kim od. czém; mieć obrzydzenie do czego; **-lname**, *m.* nazwisko uszczypliwe, hańbiące, na pośmiewisko dane; * przydomek.

Ekli'ptik, *f.* *Stk.* ekliptika; **-ptisch**, *a.* *Stk.* eklyptyczny.

Eksta'se, *f.* zachwycenie, zachwyt; **Eksta'tisch**, *a.* u. *ad.* w zachwyceniu; w extazie.

Elasticitä't, *f.* *Ntl.* elastyczność; sprężystość; **Ela'stisch**, *a.* elastyczny.

Elateri't, *m.* *Ng.* bitum sprężysty.

Elb-, *a.* *Geog.* Polabski; **E'lbanwohner**, *m.* Polabianin; **E'lbe**, *f.* *Geog.* Laba, Elba (rzéka); an der — gelegenes Land Polabie.

E'lbing, *n.* *Geog.* Elbląg, Elbiąg (miasto).

E'lbkahn, *m.* *Sw.* bat płaski, jakiego używają na Elbie.

E'lbogen, *m.* łokieć (u ręki); sich auf den — stützen podeprzéć się na łokciu; głowę oprzéć na łokciu; **E'lbogen-**, *a.* łokciowy; **E'lbogenbein**, *n.* *Zk.* kość łokciowa.

Elch, *m.* *Ng.* łoś.

Ele'c—, s. Ele'k—.

Elega'nt, *a.* u. *ad.* elegancki; po elegancku (ubrany); strojny, strojnie; wykwintny; **Elega'nt**, *m.* elegant, modniś, strojniś; **-ga'nz**, *f.* elegancja, wykwintność, strojność, przepych. [*a.* celankowy.

Elegie', *f.* *Dtk.* sielanka; tren; **Ele'gisch**,

Elektricitä't, *f.* *Ntl.* elektryczność; **-tä'tsleiter**, *m.* *Ntl.* przewodnik gromu; **-tä'tsmesser**, *m.*, **-tä'tswaage**, *f.* *Ntl.* elektrometr, elektromiar; **Ele'ktrisch**, *a.* elektryczny; **-trisi'ren**, *va.* elektryzować; **-trisi'rmaschine**, *f.* *Ntl.* machina elektryczna; **-tromagneti'smus**, *m.* elektromagnetyzm; **-tromagne'tisch**, *a.* elektromagnetyczny; **-tronegati'v**, *a.* *Ntl.* elektroujemny; **-tropho'r**, *m.* *Ntl.* elektrofor; **-troposti'v**, *a.* elektrododatni; **Ele'ktrum**, *n.* *Ng.* złotek srebra.

Eleme'nt, *n.* element, żywioł; **Eleme'nte**, *pl.* elementa, pierwsze początki (jakiéj nauki); **-ta'r-**, **-ta'risch**, *a.* elementarny, początkowy; **Elementa'rbuch**, *n.* książka elementarna; elementarz; **-ta'risch**, *a.* elementarny; początkującym właściwy; **-ta'rkenntnisse**, *f. pl.* nauki elementarne; **-ta'rklasse**, *f.* klasa początkowa; **-ta'r-lehrer**, *m.* nauczyciel elementarny; **-ta'rschule**, *f.* szkoła początkowa od. elementarna; **-ta'rschüler**, *m.* uczeń elementarny; **-ta'runterricht**, *m.* instrukcja początkowa; **-ta'rwerk**, *n.* *Litt.* dzieło elementarne.

E'lend 2c., *Ng.*, s. E'lenn 2c.

E'lend, *n.* wygnanie; Jemanden in's — schicken, verweisen wysłać kogo na wygnanie; im — leben na wygnaniu żyć; (Noth, Unglück, Jammer) bieda; nędza; in's — gerathen przyjść do biedy, do nędzy; **E'lend**, *a.* u. *ad.* biedny, nędzny; **-nder** Mensch nędzny człowiek (biedny i niegodziwy); du Elender! ty nędzniku! (aussehen) biednie wyglądać; (leben), nędznie żyć; **E'lendig**, **E'lendiglich**, s. E'lend, *a.*

E'lenn (**Elch**), *n.* *Ng.* łoś; **E'lends-**, **E'lenns-**, *a.* *Ng.* łosi, łosiowy; **E'lennsfe'tt**, **E'lennflei'sch**, *n.* łosina; **E'lennhau't**, *f.* łosica; *Grb.* łosia skóra; **E'lennsthier**, *f.* *Jäg.* (Weibchen) łoszyca.

Elepha'nt, *m.* *Ng.* słoń; (im Schachspiel) wieża; **Elepha'nten-**, *a.* słonca; słoniowy; **Elepha'ntenführer**, *m.* rządzca słonia; **-pha'ntenlaus**, *f.* *Ng.* (Pflanzenfrucht) słoniowa wesz; **-pha'ntenorden**, *m.* *Stw.* order słonia (duński); **-pha'ntenrüssel**, *m.* *Zk.* trąba słoniowa; **-pha'ntenweibchen**, s. Elepha'ntin; **-pha'ntenzahn**, *m.* ząb słonia; ząb słoniowy; **-pha'ntin**, *f.* słonica.

Elf, *a. num.* jedenaście; **Elf**, *f.* jedenastka; **E'lfeck**, *n.* *Gl.* jedenastokąt; **E'lfeckig**, *a.* jedenastokątny; **E'lfer**, *m.* jedenastka (liczba, karta, wino z jedenastego roku, z 1811); **E'lferlei**, *a.* u. *ad. indec.* jedenastoraki; jedennastorako; **E'lffach**, *a.* jedenaście razy wzięty; jedenastokrotny, jedenaścioraki; pojedenastny; —, *ad.* w jedenaścioro; **E'lfjährig**, *a.* jedenastoletni; **E'lfmonatlich**, *a.* jedenastomiesięczny; **E'lftägig**, *a.* jedenastodniowy; **E'lfwöchig**, *a.* jedenastotygodniowy; **E'lfmal**, *ad. num.* jedenaście razy; **E'lftehalb**, *a.* u. *ad.* półjedenasta; **E'lftel**, *n.* jedenasta część; **E'lftens**, *ad. num.* po jedenaste; **E'lfter**, *a. num.* jedenasty.

E'lfe, *f.* *Myth.* duch opiekuńczy; sylf, geniusz powietrzny męzki; weiblicher —, **E'lfin**, *f.* (Sylphide) sylfida, geniusz powietrzny żeński; **-nhaft**, **-nartig**, *a.* jako duchy opiekuńcze; jako czarodziejki, jako sylfy; **-nkönig**, *m.*, **-nkönigin**, *f.*, **-nreich**, *n.* król, królowa, królestwo duchów; **-nta'nz**, *m.* taniec duchów opiekuńczych albo gieniuszów powietrzynch.

E'lfenbein, *n.* kość słoniowa; **E'lfenbeindrechsler**, **-nbeindreher**, *m.* tokarz, co słoniową kość wyrabia; **-nbeinen**, **-nbeinern**, *a.* z kości słoniowéj; **E'lfenbeinschnitzerei'**, *f.* karbowanie, wyrabianie dłótkiem z kości słoniowéj; **E'lfenbeinschwamm**, *m.* *Ng.* bedła słoniokostna;

-nbeinschwarz, n. kość słoniowa upalona i utarta na proch; -beinspähne, m. pl. oskrobiny z kości słoniowéj.
Eli'as, m. npr. Eliasz.
Elidi'ren, va. Spl. elidować, opuścić w czytaniu (samogłoskę jako).
Eli'sabeth, Eli'se, m. npr. Elżbieta.
Elisä'isch, Elysä'isch, a. Alt. Elizejski; die -en Felder in Paris, Geog. Elizejskie pola w Paryżu.
Elisio'n, f. Spl. elizja.
Eli'te, f. wybor; Eli'te-, Eli'ten-, a. wyborny; -tencompagnie', f. Kw. kompania wyborcza.
Elixi'r, n. Hlk. elixyr, odwar; krople.
Ell'bogen, s. Elbogen; E'lle, f. łokieć (miara); mit der — messen łokciem mierzyć; nach der — verkaufen na łokcie sprzedawać; E'llen-, a. łokciowy; E'llenbogen, s. Elbogen; E'llenbreit, -ngroß, -nlang, a. łokieć szerokości, wielkości, długości mający; strasznie széroki, długi; sążnisty; -nmaa'ß, n. miara łokciowa; -nwaare, f. H. towar łokciowy, na łokcie się sprzedający; -nwaarenhandlung, f. H. handel towarów łokciowych; -nweise, ad. na łokcie, łokciami.
E'ller, s. E'rle.
E'llig, a. łokciowy.
Elli'pse, f. Spl. wyrzutnia; Gl. elipsa; -ptisch, a. eliptyczny; Ellipsoi'd, n. Gl. elipsoida.
E'lmsfeuer, s. Hele'nenfeuer.
Elo'ge, f. pochwała, komplement (pochwalny).
E'lritze, f. Ng. olszanka (drzewo); sardela (ryba).
E'lsaß, n. Geog. Alzacja, Elzacja; E'lsässer, E'lsassisch, a. Elzacki; E'lsässer, m. Elzaczyk.
E'lse, f. Ng. olsza (drzewo); koza (ryba); -senbeere, s. Ah'lkirsche.
E'lster, f. Ng. sroka; -sterbaum, s. E'rle; -sternest, n. gniazdo sroki; -sterspe'cht, m. Ng. dzięcioł białogrzbietny; E'lsternwürger, m. Ng. wdzięczki.
E'ltermutter, f. prababka; E'ltern, f. pl. rodzice; E'ltern-, E'lterlich, a. rodzicielski; -rnfreude, f. radość rodzicielska; -rnhaus, n. dom rodziców, dom rodzicielski; -rnliebe, f. miłość rodzicielska; -rnlos, a. bez rodziców (będący); nie mający rodziców; -rnmord, m. rodzicobójstwo; -rnmordend, -rnmörderisch, a. rodzicobójny; -rnmörder, m. zabójca rodziców; -rnmörderin, f. rodzicobójczyni; -rnvater, m. prapradziad.
Elysä'isch, s. Elisä'isch; Elysä'um, n. Eliz, Elizeum.
Ema'il, m. (Schmelz) emalia, szmelcowana robota; Ema'il-, a. szmelcowany; Ema'ilarbeit, f. robota szmelcowana; oszklenie; Emailli'ren, va. emaliować, szmelcować, oszklić.
Emancipatio'n, f. emancypacja; *uwolnienie z poddaństwa; Emancipa'tor, m usamowolniciel; -ncipi'ren, va. emancypować, usamowolnić z poddaństwa; -ncipi'rte, f. emancypantka.
Emballa'ge, f. H. ambalaża; -lli'ren, va. ambalować, zapakować; -lli'rung, f. zapakowanie.
Emba'rgo, n. H. Sw. ambargo, areszt; — legen auf ein Schiff ambargo położyć na okręt; (aufheben) ambargo znieść, zdiąć.
E'mbryo, m. Zk. embrjo, zarodek; płód; E'mbryo-, -bryonen-, a. Zk. zarodkowy.
Emeri't, Eme'ritus, m. emeryt; wysłużony; -ritu'r, f. emerytura; -riti'ren, va. wysłużyć.
Emeu'te, f. rozruch; s. a. Meuterei'.
Emigra'nt, Emigri'rter, m. emigrant, wychodziec; Emigratio'n, f. emigracja; wychodzenie; -gri'ren, vn. (s.) emigrować.
Emi'lie, f. npr. Emilia.
Emine'nt, a. wyborny; ogromny; Emine'nz, f. eminencja; Ew. — Eminencja Wasza.
E'mir, m. Emir.
Emissä'r, m. emisarjusz; wysłaniec; Emissio'n, f. puszczenie w obieg; H. Sw. wydanie.
Emolume'nte, pl., s. Ne'beneinkünfte.
Empfa'hen, s. Empfa'ngen.
Empfa'ng, m. odebranie (czego dawanego); przyjęcie; otrzymanie; in — nehmen odebrać, przyjąć; (Jmds.) przyjęcie; -pfa'ngen, va. irr. (h.) odebrać, dostać, otrzymać; (Jmdn. höflich) przyjąć kogo grzecznie; (Kind) zajść w ciążą z dzieckiem; -pfä'nger, m., -pfä'ngerin, f. ten który, ta która co odbiera, otrzymuje; -pfä'nglich, a. zdolny do przyjęcia czego; -nglichkeit, f. zdolność do przyjęcia; (Fähigkeit) bierność; -ngnahme, f.: — der Waare, H. wzięcie towaru; -ngniß, f. poczęcie (kobiet); zajście w ciążą; (der Jungfrau Maria), Kg. niepokalane poczęcie Najświętszéj Panny; Empfa'ngs-, a. odbiorczy; -pfa'ngsbeschei'nigung, f., -ngsschein, m. recepisa, poświadczenie odebrania; kwit odbiorczy.
Empfeh'l, s. Empfeh'lung; Empfe'hlen, va. irr. (h.) polecić, zalecić komu co; kłaniać się od kogo; (sich) polecać się; er empfiehlt sich selbst sam się zaleca; (beim Fortgehen) pożegnać się; ich empfehle mich Ihnen, *upadam do nóg; (sich Jemandem) kłaniać się komu; pozdrawiać go; -pfeh'lend, ppr. zalecający, pociągający, ujmujący; przyjemny, miły; -pfeh'lenswerth, a. zaletny, godzien zalety; zasługujący na zaletę; -pfeh'ler, m. rekomendujący; -pfeh'lung, f. zalecenie, polecenie; rekomendacja; Jmdm. eine — an einen Andern mitgeben dać komu rekomendacją do kogo; zalecić mu go; zur — gereichen służyć za zaletę; (Gruß, Compliment) ukłon, uszanowanie, uniżo-

ność; **Empfeh'lungs-**, *a.* zalecający, rekomendacyjny; **-ngsbrief**, *m.*, **-ngsschreiben**, *n.* list zalecający, rekomendacyjny.

Empfi'ndbar, *a.* dający się czuć; przystępny dla czucia; Jmdm. etw. — machen dać komu co uczuć; zdolny czuć, mający czucie; **-pfi'ndbarkeit**, *f.* czułość, tkliwość; własność iż kto czuć może; **-pfindelei'**, *f. iron.* przesadzona czułość; pieszczotliwa tkliwość; **-ndeln**, *vn.* (h.) przesadzać w czułości; pieścić się z tkliwością; **-nden**, *va. irr.* (h.) czuć, uczuć, poczuć co; ich will es ihn schon — lassen! poczuje on to! dam ja mu za to; er hat es übel empfunden za zło to wziął; **Empfi'ndlich**, *a.* dokuczliwy, przenikliwy; Jmdn. — beleidigen obrazić kogo dotkliwie; — czuły, czucie mający; czujący; (leicht verdrießlich) drażliwy, obrażliwy; gniewliwy; -dlicher Nachtheil szkoda dotkliwa; **-pfi'ndlichkeit**, *f.* dokuczliwość; czułość; (Aergerlichkeit) obrażliwość; gniewliwość; **-pfi'ndsam**, *a.* czuły, tkliwy, zdolny do uczuć delikatnych; *zdolny do wzbudzenia takowych uczuć; **-ndsamkeit**, *f.* czułość, tkliwość; czujliwość; gniewliwość, urażliwość; **-ndung**, *f.* czucie, uczucie; er hat die — verloren stracił czucie; **-ndungskraft**, *f.*, **-ndungsvermögen**, *n.* władza czucia; **-ndungslaut**, *m.* (Interjection) wykrzyknik; **-ndungsleer**, **-pfi'ndungslos**, *a.* niecierpliwy; bezczuły; nieczuły; **-ndungslosigkeit**, *f.* bezczułość, nieczułość; brak czucia; **-ndungsvermö'gen**, s. Empfi'ndungskra'ft; **-ndungsvoll**, *a.* pełen uczucia; **-ndungstödtend**, *a.* zabijający, niszczący czucie.

Empfoh'len, *pp.* u. *a.* polecony, zalecony, poruczony.

Empha'se, *f.* (Redenachdruck) emfaza; moc; dosadność (w mówieniu); **Empha'tisch**, *a.* emfatyczny, mocny, dosadny.

Empirie', *f. Philos.* doświadczenie; **Empi'riker**, *m.* empiryk; *iron.* szarlatan; **Empi'risch**, *a.* empiryczny; **Empiri's-mus**, *m.* empiryzm.

Empo'r, *ad.* ku górze, do góry, w górę; wysoko; na wierzch; **-po'rarbeiten**, *va.* wywindować, wciągnąć itd. do góry; wznieść do góry; (sich) wznieść się; *przyjść do znaczenia; **-po'rbäumen**, s. Empo'rthürmen; **-po'rblicken**, *vn.* (h.) spojrzeć do góry; **-rbringen**, *va. irr.* (h.) wznieść do góry; podnieść; dźwignąć; (Jmdn.) wznieść kogo, postawić go na nogi; do majątku, do znaczenia przyprowadzić; **-rdringen**, *vn. irr.* (s.) cisnąć się ku górze, w górę.

Empo're, s. Empo'rkirche.

Empö'ren, *va.* wznieść do góry; *do buntu podżegać, zbuntować, podburzyć, do powstania nakłaniać od. skłonić; (äußerst unwillig machen) oburzać kogo, oburzenie w nim wzbudzić (jak czyn jaki niegodny); das ist empörend! to zgroza! **Empö'rend**, *ppr.* oburzający, poruszający; **-pö'rer**, *m.* burzyciel, wichrzyciel, sprawca buntu; buntownik, rokoszanin, śpiskowy; **Empö'rerisch**, *a.* buntowliwy, buntliwy, buntowny.

Empo'rflammen, *vn.* (s.) płomieniem w górę buchać; **Empo'rfliegen**, *vn. irr.* (s.) wzlecieć; **-rgeschossen**, *a.* podrosły; **-rheben**, *va. irr.* (h.) wygórować, podnieść do góry; *wznieść; (sich) podnieść się; **-rhelfen**, *va. irr.* (h.) dopomódz, dopomagać, ratować; **-rkirche**, *f.* chór; wyższe siedzenia w kościele przy ścianie; **-rkommen**, *vn. irr.* (s.) wyjść, wydobyć się zkąd; *wydobyć się z przykrego położenia; przyjść do czego; polepszyć swój los; przyjść do majątku; (blühen, gedeihen) zakwitnąć, dźwignąć się (handel, nauki); **-rkömmling**, *m.* pan z chłopa; przybysz; **-rquellen**, *vn. irr.* (s.) wytryskać; **-rragen**, *vn.* (h.) sterczeć do góry; **-rranken** (sich), *vr.* (h.) czepiając się czego piąć się do góry; **-rrichten**, *va.* podnieść do góry; (sich) wyprostować się; podnieść się; **-rscheune**, *f.* strzecha w stodole; poddasze; **-rschmeicheln** (sich), *vr.* (h.) pochlebstwem wznieść się, przyjść do znaczenia; **-rschossen**, *vn.* (s.) wystrzelić w górę (o roślinach); **-rschweben**, *vn.* (s.) wzlecieć; wzbić się do góry; **-rschwingen** (sich), *vr. irr.* (h.) wzbić się na skrzydłach, do góry podlecieć; *wykierować się, awansować; **-rspringen**, *vn. irr.* (s.) podskoczyć; **-rsteigen**, *vn. irr.* (s.) wznosić się, wzbijać się; *przychodzić do znaczenia, do godności; **-rsträuben**, *va.* jeżyć, najeżać; **-rstreben**, *va.* (h.) usiłować się wznieść; **-rstrecken**, *va.* wznieść, podnieść do góry; **-rthürmen**, *va.* nakształt wieży wznosić do góry; **-rtreiben**, *va. irr* (h.) sublimować.

Empö'rung, *f.* bunt, zaburzenie, rozruch, rebelia; rokosz; **Empö'rungsgeist**, *m.* duch buntowniczy.

Empo'rwachsen, *vn. irr.* (s.) rość w górę; **-rwollen**, *vn.* (h.) chcieć się dorobić.

E'msig, *a.* pilny (w pracy); zardny; zabiegły; staranny; **E'msigkeit**, *f.* pilność, zaciekłość; staranność; **E'msiglich**, *ad.* skrzętnie, ustawicznie, pilnie.

Encyklopädie', *f. Litt.* encyklopedja; **-klopä'disch**, *a.* encyklopedyczny.

End-, *a.* końcowy; **E'ndabsicht**, *f.* zamiar; główny cel; **-ndbeschluß**, *m.* ostateczna uchwała; decyzja; **-dbuchstabe**, *m. Spl.* końcowa głoska; **E'ndchen**, *n. dim.* koniuszczek; kawałek; **E'nde**, *n.* koniec; zu diesem — na ten koniec, tym końcem; zu welchem —? na jaki koniec? von einem — bis zum andern od końca

do końca; etw. zu — bringen doprowadzić co do końca, dokonać; ein — nehmen koniec wziąć (o rzeczy); koniec mieć (o osobie); ich kann mit ihm nicht zu — kommen, *nie mogę z nim przyjść do końca; am —, *nareszcie, wreszcie.

Ende'misch, *a.* *Hlk.* endemiczny.

E'nden, *va.* zakończyć, skończyć co; —, *vn.* (h.), (sich), *vr.* (h.) skończyć się, zakończyć się; **E'nder**, *m.* *Jäg.* jeleń z rogami o kilku końcach; **Endesgefe'rtigter**, **-sunterschriebener**, **-sunterzeichneter**, *m.* niżéj podpisany; **E'ndfall**, *m.* *Spl.* przypadek, spadek; **-dgiltig**, **-dgültig**, *a.* stanowczy; **E'ndigen**, *va.* u. *vn.* (h.), s. E'nden; (sich) kończyć się; sich auf *a* endigen kończyć się na *a*; **E'ndigung**, *f.* zakończenie, skończenie; dokończenie.

Endi'vie, *f.* *Ng.* endywia (sałata); szczerbak ogrodny wielki.

E'ndlich, *a.* ograniczony co do trwania; którego byt jest doczesny, uległy skończeniu; doczesny; seine -che Zurückkunft jego powrót, który przecie nastąpił; —, *ad.* nakoniec; naostatek; nareszcie; — kommt er przecie idzie; nun —! a przecie! (zuletzt) ostatecznie; **-lichkeit**, *f.* ograniczoność co do bytu; skończoność; **E'ndlos**, *a.* nie mający końca; trwający bez końca; nieskończony; **-losigkeit**, *f.* nieskończoność.

Endossi'ren, *va.* *H.* indosować, zapisać przekaz na odwrotniéj stronie wekslu.

E'ndpunkt, *m.* punkt ostateczny; **E'ndreim**, *m.* końcowka, kadencja; **-dschaft**, *f.* koniec, ukończenie, skończenie się; **-dseiten**, *f. pl.* pokrajki; **-dsilbe**, **-dsylbe**, *f.* *Spl.* sylaba oder zgłoska końcowa; końcówka; **E'ndung**, *f.* ukończenie, dokończenie; (eines Wortes) zakończenie wyrazu; *Spl.* (Beugefall, Casus) przypadek; **-dursache**, *f.* ostateczna przyczyna; **-durtheil**, *n.* *Rw.* ostatni wyrok; wyrok ostateczny; **-dzeile**, *f.* wiersz końcowy; **-dziel**, *n.*, **-dzweck**, *m.* cel, kres, zamiar, koniec; zamiar końcowy.

Energie', *f.* energia; moc; dobitność (w mówieniu); sprężystość (w działaniu); **-gie'los**, *a.* niedołężny, niedołężliwy; **-gie'losigkeit**, *f.* niedołężność; **Ene'rgisch**, *a.* energiczny, sprężysty, dzielny.

Eng, s. E'nge; **E'ngbeinig**, *a.* nogi skupione mający; **-ngbrüstig**, *a.* *Hlk.* dychawiczny, krótki i ciężki oddech mający; **-ngbrüstigkeit**, *f.* dychawica, dychawiczność, ciężki oddech; **E'nge**, **Eng**, *a.* u. *ad.* ciasny; ciasno; etw. enger machen ścieśnić co; — wązki, wązko; (dicht, klein geschrieben, gedruckt) ścisły; im engsten Sinne des Wortes, *w najściślejszém znaczeniu wyrazu; der engere Ausschuß komitet mniejszy, wyborowy; **E'nge**, *f.* ciasność, wąskość; Jmdn. in die — treiben, bringen, *w ciasny kąt się dostać.

E'ngel, *m.* anioł; **E'ngel-**, **E'ngels-**, *a.* anielski; **E'ngelblume**, *f.* *Ng.* pełnik; **-gelchen**, *n.* *dim.* aniołek; **-gelfi'sch**, *m.* *Ng.* anioł; **-gelgesta'lt**, *f.*, **-ngelsbi'ld**, *n.* postać anielska; **-gelkrau't**, *n.* *Ng.* pomornik górny; **-gelrein**, *a.* czysty jak anioł; **-gelsburg**, *f.* *Geog.* zamek Świętego Piotra (w Rzymie); **-lschaar**, *f.* *Kg.* chór aniołów; **-gelschaft**, *f.* anielstwo; (Gesammtheit der Engel) aniołowie; **E'ngelspeise**, *n.* pokarm oder chléb anielski; manna; **-gelsü'ß**, *n.* *Ng.* słodzinsko; **-gelwu'rz**, *f.* *Ng.* dzięgiel; lubszcza.

E'ngen, *va.* ścieśniać, zwężać.

E'ngerling, *m.* *Ng.* pędrak (robak).

E'ngern, *va.* zwężać, ścieśniać; **-ghalsig**, *a.* ciasną od. wązką szyję mający; **E'ngherzig**, *a.* ciasnego serca; nieczuły, nieludzki; **-gherzigkeit**, *f.* ciasność serca, brak czułości oder ludzkości.

E'ngland, *n.* *Geog.* Anglia; **E'ngländer**, *m.* Anglik; Angielczyk; — koń angielski; **-länderin**, *f.* Angielka; **E'nglisch**, *a.* *Geog.* angielski; —, *ad.* po angielsku.

E'nglisch, *a.* (die Engel betreffend) anielski; —, *ad.* po anielsku.

E'nglischbitter, *n.* gorzkówka.

Englisi'ren, *a.* anglizować. [wąwóz.

E'ngpaß, *m.* *Geog.* cieśnia; przesmyk;

Enkau'stik, *f.* enkaustyka; **-kau'stisch**, *a.* enkaustyczny.

E'nkel, *m.* wnuk; **-kelchen**, *n.* *dim.* wnuczek; **-kelin**, *f.* wnuczka; **-kelkind**, *n.* wnuczątko; **-sohn**, *m.* prawnuk; **-tochter**, *f.* prawnuczka; **-welt**, **-zeit**, *f.* potomne wieki, czasy.

Eno'rm, *a.* ogromny; niezmierny.

Enrolli'ren, *va.* do kontroli zapisać, zaciągnąć; **-rolli'rt**, *pp.* nowozaciężny.

Enta'deln, *va.* odjąć komu szlachectwo; *upodlić, hańbić; **Enta'rten** &c., s. Au's-arten &c.; **Entäu'ßern** (sich), *vr.* (h.) (sich einer Sache) pozbyć się czego; wyzuć się z czego; **-ßerung**, *f.* pozbycie się czego; **-tbeh'ren**, *va.* u. *vn.* (h.) obejść się, obchodzić się bez czego; **-tbeh'rlich**, *a.* bez którego można się obejść; zbyteczny, niekoniecznie potrzebny; bezużyteczny; **-lichkeit**, *f.* zbyteczność; niepotrzebność; **-tbeh'rung**, *f.* obywanie się bez czego; niedostatek czego; niedostatek; **-tbieten**, *va. irr.* (h.) przyzwać; (zu sich) przyzwać do siebie; wezwać; (Jmdm. seinen Gruß) ukłon oder pozdrowienie komu zasyłać; **-tbie'tung**, *f.* oznajmienie, wskazanie; **-tbinden**, *va. irr.* (h.) rozwiązić, uwolnić; (Jmdn.) rozwiązać kogo; (Jmdn. von etw.) uwolnić kogo od czego; (des Eides) od przysięga; (eine Frau), *Hlk.* kobietę rozwiązać, dziecko jéj odbierać, służyć przy połogu; **-tbi'ndung**, *f.* rozwiazanie, od-

wiązanie, uwolnienie od czego; (von einem Kinde) odbieranie dziecka; połóg, porodzenie, odbywanie połogu; -bi'ndungs-, a. położniczy; -ngsanstalt, f., -ngsinstitu't, n. zakład położniczy; -ngskunst, -ngswissenschaft, f. sztuka, umiejętność położnicza; -ngsstuhl, m. Hlk. stolec od. krzesło do połogu; -ngswerkzeuge, n. pl. Hlk. narzędzia położnicze; -blättern, va. poobrywać z liści.

Entblö'den (sich), vr. (h.) ośmielić się; nabrać śmiałości; śmiéć; -blößen, va. obnażyć; (sich) obnażyć się; odkryć głowę, ciało; (Degen) dobyć szpady; (Jmdn. vom Gelde) ogołocić kogo z pieniędzy; -blö'ßt, a. goły, nagi, ogołocony; -blö'ßung, f. odkrycie, obnażenie, ogołocenie.

Entbre'chen (sich), vr. irr. (h.) wyłamać się, wyłamywać się; wyłamać się z pod posłuszeństwa; (sich enthalten) wstrzymać się, powściągnąć się; -bre'nnen, vn. (s.) zapalić się; wspłonąć się; (vor Liebe) zapalić się miłością; (vor Zorn) wspłonąć się gniewem; —, n. zapalenie się.

E'ntchen, n. dim. Ldw. kaczę, kaczątko; kaczeczka.

Entde'cken, va. odkryć, odkrywać; (Insel) odkryć (nową) wyspę; (Geheimniß) wyjawić tajemnicę; (sich Jmdm.) odkryć się komu, wyjawić mu swoje tajemnice; -de'cker, m. odkryciel, wyśledziciel; wykryciel; odkrywca, odkrywacz; wynalazca; -de'ckung, f. odkrycie; objawienie, wyjawienie; -ckungsreise, f. podróż od. wyprawa w celu robienia odkryć; -ckungsreisender, m. odkrywacz nowych krajów.

E'nte, f. Ng. kaczka.

Enteh'ren, va. shańbić, znieważać; zniesławić; (Jungfer) honor odebrać pannie; zgwałcić pannę; (sich durch etw.) shańbić się czém; entehrend hańbiący; entehrende Handlung czyn hańbiący; Enteh'rer, m. hańbiciel, lżyciel; sromotnik; gwałciciel (panny); -eh'rerin, f. hańbicielka; -rung, f. łżenie, zelżenie, zniewaga, shańbienie; niesława; (einer Jungfer) zgwałcenie panny; Entei'gnen, va. (einer Sache) wyzuć kogo z własności czego; wywłaszczyć go; (sich) zrzec się własności czego; -ei'len, vn. (s.) szybko uleciéć, ubiedz; (der Gefahr) uniknąć niebezpieczeństwa (szybkiem oddaleniem się); (Zeit) prędko przemijać, uciekać (o czasie).

E'n'ten-, a. Ng. kaczy; -tenartig, a. kaczkowaty; -tenbraten, m. Kk. kacze pieczenie; -tendunst, m. Jäg. kaczy śrót, śrót na kaczki; E'ntenei', n. kacze jaje; -tenfeder, f. kacze pióro; -tengeschnatter, n. świegotanie oder klekotanie kaczek; -tenja'gd, f. polowanie na kaczki; -tenschnabel, m. Hlk. kaczy dziób.

E'nterbei'l, n. Sw. siekiera do chwytania okrętów itd.

Ente'rben, va. wydziedziczyć; enterbt wydziedziczony; Ente'rbung, f. wydziedziczenie.

E'nterhaken, m. Sw. bosak; osęka.

E'nterich, m. Ng. kaczor.

E'ntern, va. Sw. (okręt) zahaczyć, zarzuconym hakiem zatrzymać; E'ntern, n., -terung, f. zahaczenie.

Entfah'ren, vn. irr. (s.) wyślizną́ć się od. ześliznąć się, wymknąć się, zemknąć się; -fa'llen, vn. irr. (s.) wypaść; (aus dem Gedächtniß) wypaść z pamięci; es ist mir entfallen wyszło mi z pamięci; -fa'lten, va. rozfałdować, fałdy rozciągnąć, wyrównać; (Flügel) rozciągnąć skrzydła; (Knospen u. Blätter) rozciągnąć pączki i liście (róża); (Blick) otworzyć oczy; (Anlagen), *rozwinąć swoje zdolności, talenta; (sich) rozfałdować się, rozwinąć się; -fa'ltung, f. rozfałdowanie, rozwinięcie, rozwinienie; -fä'rben, va. pozbawić koloru; (sich) tracić kolory (na twarzy); zmienić kolor; zbladnąć; -fä'rbung, f. dekoloryzacja; -fe'rnen, va. oddalać; (sich) oddalić się, odejść; (sich zu weit vom Thema) za bardzo odejść od założenia; Entfe'rnt, pp. u. a. oddalony, daleki; odległy; —, ad. odlegle; opodal; daleko; weit —, daß er das thun sollte, glaube ich vielmehr, daß rc. nie tylko tego nie zrobi, ale nawet sądzę, że itd.; -fe'rnung, f. oddalenie; (der Sonne von der Erde) oddalenie, odległość słońca od ziemi; -nungspunkt, m. odstęp, punkt odległości; -fe'sseln, va. rozpętać, zdjąć kajdany, łańcuchy z kogo; *uwolnić od czego, pozbyć się czego; -fe'sselung, f. rozpętanie, uwolnienie z więzów; -fetten, va. otłuszczać, otłuścić; Entfie'dern, va. z piór obrać, oskubać; -fie'derung, f. z piór obranie; -fla'mmen, va. zapalić; rozognić, rozżarzyć; (Begierden, Muth) rozognić czyje chuci, w kim męztwo; —, vn. (s.) zapalić się (gniew, odwaga); entflammt sein pałać; być rozgorzałym; -flammung, f. rozpalenie; rozżarzenie; -fla'ttern, vn. (s.) trzepocąc skrzydłami uleciéć, wyleciéć (ptak, motyl).

Entflei'schen, va. obrać z mięsa, mięso wyjąć z czego; entfleischt, *chudy, opadły z ciała; Entflie'gen, vn. irr. (s.) uleciéć, wyleciéć (na skrzydłach); -flie'hen, vn. irr. (s.) uciec, ujść; (der Gefahr) ucieczką uniknąć niebezpieczeństwa; die Zeit entflieht czas ubiega, uchodzi; —, n. ucieczka, ucieczenie; ujście; Entflo'hen, pp. uciekły, zbiegły, uszły; Entflie'ßen, vn. irr. (s.) wypływać, płynąć z czego; —, n. upłynienie, wypływanie; -flo'hen, pp. v. Entflie'hen; -fre'mden, va. odstręczyć; -füh'ren, va. uprowadzić; uwieść, unieść, porwać, zmykać; (Mädchen) pannę wykraść, uwieść; -füh'rer, m. uwodziciel;

wykradca; imacz gwałtowny; pannokrądzca; -füh'rte, *f.* wykradziona, uwieziona kobieta; -füh'rung, *f.* uwiedzenie, porwanie, wykradnienie.

Entga'ng, *m.:* — eines Gewinnes ubytek, utrata zysku; **Entga'ngen**, *pp.* (v. Entge'hen) uszły, uroniony.

Entge'gen, *ad.* naprzeciw, przeciw, na przeciwko; przeciwnie; —, *a.* przeciwny; -narbeiten, *vn.* (h.): (Jmdm.) usiłowaniom czyim opierać się, zapobiegać, przeciwić mu się; -nbauen, *va.* budować przeciw jakiéj rzeczy; -nbellen, *vn.* szczekać naprzeciw komu, na czyje przyjęcie; -nbewegen, *va.* (etwas, sich) poruszać co oder się naprzeciw komu lub czemu; -nblasen, *vn. irr.* (h.) dmuchać, wiać na kogo, naprzeciw komu, komu w oczy; -nblicken, *vn.* (Jmdm.) spojrzéć ku komu; -nblöken, *vn.* (h.) beczéć naprzeciw komu; beczeniem przyjmować go; -nblühen, *vn.* (h.) kwitnąc zbliżać się ku czemu; -nbringen, *va. irr.* (h.) wyjść z czém naprzeciw komu; zajść komu drogę niosąc mu co; -nbrüllen, *vn.* (h.) ryczéć na przeciw komu; -ndrängen (sich), *vr.* (h.) pchać się, tłoczyć się naprzeciw komu od. czemu; -nduften, *vn.* (h.) wonićć naprzeciw komu; -neilen, *vn.* (h.) śpieszyć na czyje przyjęcie, spotkanie; śpiesznie biedz naprzeciw niemu; -nfahren, *vn. irr.* (s.) wyjechać naprzeciw komu, na spotkanie od. przyjęcie go; -nfliegen, *vn. irr.* (s.) naprzeciw komu lecićć (jak ptak); -genfließen, *vn. irr.* (s.) płynąć ku czemu, naprzeciw czemu; -nführen, *va.* poprowadzić naprzeciw komu, na spotkanie się z kim; -ngehen, *vn. irr.* (s.) iść, wyjść, pojść naprzeciw komu oder na spotkanie czyje; zajść komu drogę.

Entge'gengese'tzt, *pp.* przeciwny; -nglänzen, *vn.* (h.) jaśnićć naprzeciw komu, na czyje przybycie, przyjęcie; -nglühen, *vn.* (h.) żarzyć się naprzeciw komu; -ngraben, *vn. irr.* (h.) kopać naprzeciw czemu; -ngrunzen, *va.* u. *vn.* (h.) chrząkać na przeciw komu; -nhalten, *va. irr.* (h.) trzymać co naprzeciw komu; porównywać; -nhandeln, *vn.* (h.) postępować (działać) przeciw czemu; -nharren, *vn.* (h.) niecierpliwie oczekiwać od. wyglądać kogo od. czego; -nhinken, *vn.* (h.) kulejąc iść naprzeciw komu; -nhüpfen, *vn.* (h.) skacząc biedz naprzeciw komu; —, *vn.* (h.) pędem jechać; -njauchzen, *va.* u. *vn.* (h.) (Jmdm.) z oznakami od. okrzykami radości kogo przyjmować; -nkämpfen, *vn.* (h.) walczyć naprzeciw komu od. czemu; opierać się, przeciwić się; -nkommen, *vn. irr.* (s.) (Jmdm.) przyjść, wyjść naprzeciw komu; spotkać się z kim; zapobiedz czemu; -nkriechen, *vn. irr.* (s.) czołgając się przyjmować idącego; -nlächen, *va.* u. *vn.* (h.) śmiać się, uśmiechać się do kogo (przybywającego); -nlaufen, *vn. irr.* (s.) biedz naprzeciw komu; s. Zuwi'derlaufen; -nleuchten, *vn.* (h.) świecić komu przybywającemu; świecić naprzeciw komu od. czemu; -nliegend, *a.* naprzeciwległy; -nmarschi'ren, *vn.* (s.) wymaszerować naprzeciw komu oder na przyjęcie kogo; -nnehmen, *va. irr.* (h.) przyjąć co (wyciągając ręce po to); -nrauschen, *vn.* (s.) szeleścić, ze szmerem płynąć naprzeciw komu od. czemu; -nreden, *va.* u. *vn.* (h.) mówić przeciwko; -nreifen, *vn.* (h.): das Getreide reift schon der Ernte entgegen zboże już dojrzewa na przyszłe żniwo; -nreisen, *vn.* (s.) jechać (w daleką drogę) naprzeciw komu, na jego spotkanie; -nreiten, *vn. irr.* (s.) wyjechać konno naprzeciw komu; -nrennen, s. Entge'geneilen; -nrollen, *vn.* (s.) toczyć się ku komu; -nrufen, *va.* u. *vn. irr.* (h.) wołać ku zbliżającemu się; -nschallen, *vn. irr.* (s.) brzmićć, brzęczéć, rozlegać się z przeciwnéj strony ku komu; -genschicken, *va.* wysłać naprzeciw komu; -nschiffen, *vn.* (h.) płynąć (okrętem) naprzeciw komu od. czemu; -nschleudern, *va.* gwałtownie wyrzucić ku komu oder czemu; -nschwimmen, *vn. irr.* (s.) płynąć (rękoma) naprzeciw komu oder czemu; (dem Strom) płynąć przeciw wodzie; -nsegeln, *vn.* (s.) płynąć, wyruszyć (okrętem, z flotą) naprzeciw komu od. czemu; -nsehen, *vn. irr.* (h.) wygladać kogo od. czego; -nsehnen (sich), *vr.* (Jmdm.) tęsknić do kogo (mającego przybyć); -nsei'n, *vn. irr.* (s.) być przeciwnym komu (o osobie i rzeczy); (Jmdm.) przeciwić się komu; przeszkadzać; -nsenden, s. Entge'genschicken; -nsetzen, *va.* wystawić, postawić naprzeciw czemu; (sich), s. Wi'dersetzen (sich); -nseufzen, *vn.* wzdychać do czego; -nspringen, *vn. irr.* (s.) wyskoczyć naprzeciw komu, na przyjęcie kogo; -genstehen, *vn. irr.* (h.) na przeszkodzie, na zawadzie; -nstellen, *va.* stawić naprzeciw komu od. czemu; (sich) stawić się przeciw komu; -nstemmen (sich), *vr.* (h.) opierać się, przeciwić się; -nsteuern, *vn* (h.) zapobiegać; -nströmen, *vn.* (s.) potokiem płynąć ze strony przeciwnéj; -ntragen, *va. irr.* (h.) nieść na przeciwko; -ntreiben, *va. irr.* (h.) pędzić naprzeciw komu od. czemu; -nwehen, *va.* u. *vn.* (h.) wiać przeciw komu od. z przeciwnéj strony, w oczy (wietrze); -nwerfen, *va. irr* (h.) rzucić naprzeciw komu od. czemu; zastąpić komu; -nwirken, *va* zapobiegać czemu; przeszkadzać czemu; -nziehen, *vn. irr.* (s.) wyruszyć naprzeciw komu.

Entge'gnen, s. Erwi'dern 2c.

Entge'hen, *vn. irr.* (s.) uchodzić; uciec, ujść; (der Gefahr) ujść, uniknąć niebez-

pieczeństwa; (der Strafe, dem Tode) uniknąć kary, śmierci; das wird dir nicht — to cię nie minie; dostaniesz to; -tge'hen, n. chronienie się, unikanie, uniknienie; -tgei'stern, va. pozbawić ducha, życia lub czucia.

Entge'lt, m. zapłata; (ohne) bezpłatnie; bez wynagrodzenia; darmo; -tge'lten, va. irr. (h.) zapłacić, wynagrodzić, przypłacić co; *karę ponieść za co; das soll er mir —! zapłaci on mi za to! -tge'ltlich, ad. odpłatnie; za wynagrodzeniem; -tglei'ten, vn. irr. (s.) wymknąć się, wyśliznąć się (i wypaść); -tgli'mmen, vn. irr. (s.) zatlić się; zwolna się zapalić (jak gniew); rozżarzyć się; -tglühen, vn. (s.) rozżarzyć się; (von Zorn, von Liebe) zapalić się gniewem, miłością; -tgö'ttern, va. czci boskiéj pozbawić; -tgü'rteln, -tgü'rten, va. odpasać kogo; (sich) odpasać sobie pas; -thaa'ren, va. pozbawić włosów; -tha'lten, va. irr. (h.) mieścić w sobie; zawierać; — sein mieścić się, zawierać się, być zawartém w czém; (sich) wstrzymywać się od czego; sich des Umganges mit bösen Menschen — unikać obcowania ze złymi ludźmi; -tha'ltsam, a. wstrzemięźliwy; -ltsamkeit, f. wstrzemięźliwość; -ltsamkeitsverein, m. (Mäßigkeitsverein) towarzystwo wstremięźliwości; -tha'ltung, f. powściąganie, wstrzymanie; zajęcie, objęcie; -thau'pten, va. ściąć kogo; enthauptet ścięty; -thau'ptung, f. ścięcie; -the'ben, va. irr. (h.) uwolnić kogo od czego, oszczędzić komu co; (des Amtes) oddalić od urzędu; -the'bung, f. uwolnienie; (von einem Posten) dymisja; s. a. Entla'ssung; -thei'ligen, va. jakiéj rzeczy świętéj odmawiać czci należnéj; (Feiertag) gwałcić dzień święty; nie szanować święta; (Kirche) profanować kościół; -thei'liger, m. znieważca, skaziciel; gwałciciel, profanujący; -thei'ligung, f. zgwałcenie, znieważenie; skażenie; Entho'lzen ꝛc., s. A'bholzen ꝛc.; -thü'llen, va. odkryć; odsłonić; (Laster) występek wystawić w jego nagości; -thüllung, f. odkrycie, odsłonienie; -thü'lsen, s. Au's-hülsen; -thü'pfen, vn. wyskoczyć i ujść.

Enthusiasmi'ren ꝛc., s. Begei'stern ꝛc.

Entju'ngfern, va. pozbawić panieństwa; odebrać je; -tju'ngferung, f. odjęcie panieństwa; rozprawiczenie; -tklei'den, va. s. Au'skleiden; *obnażyć; entkleidet rozebrany; -tklei'dung, f. rozebranie (z sukień); zewleczanie; -tkommen, vn. irr. (s.) ujść; uciec; -tkö'rpern, va. wyzuć z ciała; bezcielny; -rperung, f. osamotnienie; -tkrä'ften, va. osłabić, pozbawić sił; (sich) osłabić się; wycieńczyć (swoje) siły; wyczerpnąć, stracić siły; entkräftet zesłabiały, wysiłony, osłabiony, wycieńczony; z sił obrany; der Verdachtsgrund ist — worden, Rw. poszlak zwątlony został lub upadł; -tkrä'ftung, f. osłabienie, wysilenie, wycieńczenie; an völliger — sterben umrzéć z osłabienia, z utraty sił; -tkrie'chen, vn. irr. czołgając się ujść; -tla'den, va. irr. (h.) wyładować, rozjuczyć, ciężar precz wziąć; wypakować; -dung, f. wyładowanie, wypakowanie.

Entla'ng, ad. wzdłuż; wdłuż czego; den Weg, des Weges — wdłuż drogi.

Entla'rven, va. demaskować kogo; maskę mu zedrzéć (auch *); -tla'ssen, va. irr. (h.) puścić na wolność; wypuścić z aresztu, z więzienia; odprawić; ein Kind der väterlichen Gewalt —, Rw. usamowolnić; rozpuścić (wojsko, zgromadzenie); (Schüler aus der Schule) wypuścić uczniów ze szkoły; (Jmdn. des Dienstes, des Amtes) odprawić kogo z służby; oddalić, uwolnić od urzędu; entlassener Beamte spadły z etatu; -tla'ssung, f. wypuszczenie na wolność, rozpuszczenie; uwolnienie (od urzędu, z służby); odprawa; seine — einreichen podać się do dymisji z urzędu; Entla'ssungs-Schein, -Zeugniß, n. Kw. etc. świadectwo uwolnienia; (Reifezeugniß) świadectwo dojrzałości; -tla'sten, va. zdjąć ciężar, uwolnić od ciężaru; zdjąć; ein Conto —, H. odpisać z rachunku; -tla'stung, f. uwolnienie z ciężarów; Rw. oczyszczenie z zarzutu; -ngszeuge, m. Rw. świadek za obwinionym; świadek uniewinniający; -tlau'ben, va. oberwać liście, poobrywać; entlaubt bez liścia; *okwitły; -tlau'fen, vn. irr. (s.) uciec, zbiedz, ujść; (einer Gefahr) ujść niebezpieczeństwa; —, n. ucieczka, uciekanie; odbieżenie, zbieżenie; -tle'digen, va. uwolnić od czego; (sich seiner Verbindlichkeiten, Pflicht, seines Auftrages, Versprechens) dopełnić zobowiązania się, powinności, zlecenia, przyrzeczenia; Entle'digung, f. uwolnienie, uprzątnienie, załatwienie; -tlee'ren, va. wypróżniać; sich — kał odbywać; -tlee'rung, f. wydaliny; -tle'gen, a. odległy; daleki; -gener Winkel usuniony zakąt; Entle'genheit, f. odległość, dalekość; -tleh'nen, va. pożyczyć, pożyczać; wyjąć, wziąć zkąd; diese Stelle habe ich von Schiller entlehnt to miejsce wypisałem z Szylera; -tleh'ner, m. zapożyczający się; zaciągający pożyczkę; -leh'nung, f. pożyczenie, pożyczanie od kogo; pożyczka; -tlei'ben, va. zabić, życia pozbawić; (sich selbst) życie odebrać sam sobie; -lei'bter, m. zabity; -lei'bung, f. zabójstwo, zabicie; -tlei'hen ꝛc., s. Entleh'nen ꝛc.; -tlo'cken, va. wywabić, wyłudzić; odwabić; (Thränen) wycisnąć łzy; -tlo'cken, n., -tlo'ckung, f., wywabienie; -tloh'nen, s. A'blohnen; Entloh'nter, m. spłacony, odprawiony; -tma'nnen, va. otrzebić, wymniszyć; wymęszczyźnić, wyrzezać; entmannt pozba-

wiony męstwa od. mężnéj siły; -tma'n-nung, *f.* pozbawienie męstwa; wymniszenie; kastracja; -ma'nnter, *m.* rzezaniec, trzebieniec; -tma'sten, *va.* (Schiff), *Sw.* okręt pozbawić masztu, maszt zbić.

Entme'nschen, *va.* człowieczeństwa lub wszelkiéj ludzkości pozbawić; rozbestwić; entmenscht wyzuty z wszelkiéj ludzkości; -tmu'thigen, *va.* pozbawić odwagi, odebrać ochotę; zrazić; zniechęcić; entmuthigt werden stracić ochotę; -igung, *f.* odebranie odwagi od. ochoty; zniechęcenie; -tnationalisi'ren, *va.* wynaradawiać, wynarodowić; -tne'beln, *va.* od mgły uwolnić; mgłę rozpędzić; -tneh'men, *va. irr.* (h.) (Stelle aus einem Buche) wyjąć, wypisać miejsce jakie z któréj książki; (verstehen, ersehen) dorozumiéć się, pojąć, wymiarkować; daraus kannst du —, wie etc. z tego możesz wnosić, jak itd.; -tne'r-ven, *va.* zdenerwować, osłabić, pozbawić sił; -rvung, *f.* wyniszczenie sił; -tpe'chen, *va.* (Kohlen) smołę odciągnąć z węgli; -pfro'pfen, *va.* odkorkować, odetkać (butelkę); -tpu'rpern, *va.* pozbawić purpury (korony, panowania); -tque'llen, *vn. irr.* (s.) tryskać; -trathen, *va.* u. *vn. irr.* (h.) nie miéć, obejść się; **Enträ'thseln**, *va.* odgadnąć, zgadnąć, rozwiązać.

Entree', *n.* wejście; s. a. Ei'ntritt, Ei'n-trittsge'ld; **Entree'bille't**, *n.* bilet wniścia, bilet na wejście.

Entrei'ßen, *va. irr.* (h.) wyorzéć, wyrwać; (Jmdn. der Gefahr, dem Tode) uratować go z niebezpieczeństwa, z śmierci; **Entrei'ßen**, *n.*, -trei'ßung, *f.* wydarcie, wyrwanie; -tri'chten, *va.* wypłacić, zapłacić (podatek); złożyć; (Schulgeld) złożyć opłatę szkolną; -chtung, *f.* zapłata; opłata; płacenie; -tri'ngen, s. Entwi'nden; -tri'n-nen, *vn. irr.* (s.) ujść; uciec; (Jmdm.) zbiedz, wybiegać się komu; (der Gefahr) ujść niebezpieczeństwa; die Zeit entrinnt czas ucieka, szybko ubiega; -tro'nnen, *pp.* ten który uszedł; zbiegły, uszły; -tro'llen, *vn.* (s.) toczyć się z czego; kroplami wypadać; -trü'cken, *va.* (Jmdm. etw.) usunąć co z przed kogo; porwać, zwędzić, usunąć; -trü'ckung, *f.* porwanie, usunięcie; -tru'nzeln, *va.* rozmarszczyć czoło, wypogodzić; wygładzić fałdy, rozfałdować; -trü'sten, *va.* obruszyć, rozgniewać, rozzłościć; (sich) rozzłościć się; rozgniewać się; (über Jmdn.) powstać przeciw komu w gniewie; entrüstet rozgniewany, wzruszony, markotny; -stung, *f.* obruszenie się; gniew; *zapał; -tsa'-gen, *vn.* (h.) odmówić, wyrzec się; zrzec się; (seinem Rechte) zrzec się swego prawa; (der Krone) wyrzec się korony; (dem Laster) wyrzec się występku; -gung, *f.* odmówienie, zrzeczenie się; odrzeczenie się.

Entsa'tz, *m.* *Kw.* odsiecz; zum — eilen, kommen na odsiecz pośpieszyć, przybyć; -tsa'tz-, *a.* odsieczny; -tsäu'ern, *va.* odkwasić; -schä'digen, *va.* wynagrodzić, nagrodzić, indemnizować; (sich) nagrodzić sobie; -digung, *f.* wynagrodzenie szkody, straty; -digungs-, *a.* wynagradzalny; -digungssu'mme, *f.* suma wynagradzalna; -tscha'rren, *va.* odgrzebać; -tschei'd, s. Entschei'dung; **Entschei'den**, *va. irr.* (h.) rodsądzić; rozstrzygnąć, zadecydować, rozwiązać; stanowić, wyrokować; die Sache ist noch nicht entschieden rzecz jeszcze nie zadecydowana; (sich) zdecydować się; rozstrzygnąć się; -tschei'dend, *ppr.* stanowczy, decydujący; -tschei'dung, *f.* rozsądzenie, rozstrzygnienie, decyzja; sąd, wyrok; -dungs-, *a.* decydujący, stanowczy; **Entschei'dungsgru'nd**, *m.* powód decydujący, stanowczy; -dungspu'nkt, *m.* chwila stanowcza; **Entschie'den**, *pp.* rozsądzony, rozstrzygniony; zdecydowany, pewny, wyraźny, niewątpliwy; -ne Streitsache, *Rw.* sprawa osądzona; -denheit, *f.* pewność; energia; -tschla'-fen, *vn. irr.* (s.) usnąć; *(sterben) umrzéć; der Entschlafene, *zmarły, umarły; **Entschlag'en** (sich), *va. irr.* (h.) (sich einer Sache) pozbyć się czego; uwolnić się od czego; oderwać się od czego, od kogo; -tschla'gung, *f.* unikanie; -tschlei'chen, *vn. irr.* (s.) wymknąć się, wynieść się ukradkiem, umknąć; **Entschlei'ern**, *va.* odsłonić (twarz), kwef podnieść; *wyjaśnić; -tschlie'ßen (sich), *vr. irr.* (h.) (sich zu etwas) zdecydować się na co; ich bin entschlossen jestem zdecydowany oder gotów; -tschlie'ßung, *f.* namyślenie się, namysł, uradzenie, postanowienie; rezolucja, zdecydowanie się; allerhöchste —, *Stw.* najwyższe postanowienie; -tschli'n-gen, *va. irr.* (h.) oddziergnąć; -tschlo'ssen, *pp.* determinowany, rezolutny; nie lubiący się długo namyślać; śmiały, odważny; er ist — zdecydował się; **Entschlo'ssenheit**, *f.* determinacja, zdecydowanie się; odwaga; śmiałość; -tschlu'm-mern, s. Entschla'fen; -tschlü'pfen, *vn.* (s.) wyśliznąć się.

Entschlu'ß, *m.* postanowienie, przedsięwzięcie; myśl (powzięta od. powziąć się mająca); seinen — ändern zmienić postanowienie; einen — fassen powziąć myśl.

Entschu'ldbar, *a.* dający się uniewinnić; -tschu'ldigen, *va.* uniewinniać, tłumaczyć; (sich) tłumaczyć się; uniewinniać się; sich — lassen kazać przeprosić, kazać się wymówić za nieprzyjście; -digung, *f.* uniewinnienie (się); tłumaczenie (się); wymówka; ekskuza; eine — vorbringen dać jaką wymówkę; (leere) próżna ekskuza; -digungsgru'nd, *m.* powód uniewinniający; słuszna wymówka; -tschwe'ben, *vn.* (s.) ulecieć (unosząc się w powietrzu),

ulatywać; **Entſchwi'mmen**, *vn. irr.* (ſ.) pływaniem (płynąc) ujść czego, uratować się od czego; **-ſchwi'nden**, *vn. irr.* (ſ.) ujść, zniknąć; (den Augen) ujść, zniknąć z oczu; (aus dem Gedächtniſſe) wyjść z pamięci; **-ſchwi'ngen** (ſich), *vr. irr.* (h.) wzlecieć; **-ſee'len**, *va.* duszy (życia) pozbawić; entſeelt bez duszy; bezduszny, nieżywy, martwy; **Entſe'geln**, *vn.* (ſ.) odpłynąć, upłynąć, ujść na okręcie (z żaglami); **-ſe'nden**, *va. irr.* (h.) wysłać; rzucić; **-ſe'tzen**, *va.* odstawić; (Jmdn. des Thrones, ſeines Amtes) złożyć, zrzucić kogo z tronu, z urzędu; (Stadt) odsiecz dać miastu, od oblężenia je uwolnić od. oswobodzić; ſich — vor, über etw. wzdrygać się na co; **-ſe'tzen**, *n.* strach, zdumienie, trwoga, zgroza; oburzenie; **-ſe'tzlich**, *a.* okropny, straszliwy; straszny; —, *ad.* okropnie, strasznie; *bardzo wielki; **Entſe'tzlichkeit**, *f.* okropność; **Entſe'tzt**, *pp.*, ſ. Erſchre'ckt, Erſchro'cken; **-ſe'tzung**, *f.* (vom Amte ꝛc.) złożenie z urzędu, oddalenie z urzędu; —, ſ. Entſa'tz; **-ſe'tzungs-**, *a. Kw.* odsieczny; **-ſie'geln**, *va.* odpieczętować, rozpieczętować; **-ſie'gelung**, *f.* odpieczętowanie, rozpieczętowanie; **Entſi'nken**, *vn. irr.* (ſ.) wypaść, wypadać, opaść, spaść; da entſank ihm der Muth, *wtenczas go odwaga odstąpiła; **-ſi'nnen** (ſich), *vr. irr.* (h.) (ſich einer Sache) przypomnieć sobie co; **Entſi'ttlichen**, *va.* zepsuć, zdemoralizować; **Entſpi'nnen**, *va. irr.* (h.) wyprząść; wzniecić, zgotować, uknować; (ſich) wysnuć się; **-ſpre'chen**, *vn. irr.* (ſ.) odpowiadać (w przenośném znaczeniu); einem Anſuchen — zadosyć uczynić żądaniu; entſprechend stósowny, odpowiedni; zgodny; **-ſprie'ßen**, *vn. irr.* (ſ.) wyrastać (o latoroślach itd.); *pochodzić, wychodzić, wynikać; *wypływać; **Entſpri'ngen**, *vn. irr.* (ſ.) wyskoczyć zkąd, ujść; uciec; (Quelle) wytryskać (o źródle); (Fluß) wypływać (co rzece); **-ſpro'ſſen**, *pp.* wynikły, pochodzący od czego, od kogo; *spłodzony, zrodzony; **-ſpru'deln**, *vn.* (ſ.) wytryskać; **-ſprungen**, *pp. irr.* wynikły, wyszły, powstały; **-ſta'mmen**, ſ. A'bſtammen; **-ſta'nden**, *pp.* wynikły, wyszły, powstały; **-ſte'hen**, *vn. irr.* (ſ.) powstać; tworzyć się; daraus kann ein Unglück — z tego może powstać jakie nieszczęście; (mangeln, fehlen) braknąć; **-ſte'hen**, *n.*, **-ſte'hung**, *f.* istnienie, powstanie, wszczęcie się; zjawienie się; **Entſte'hungsart**, *f.* zaród, sposób, jakim co powstało; **-ſte'hungsgrund**, *m.* przyczyna początku; **-ſtei'gen**, *vn. irr.* (ſ.) wydobywać się z czego i wznosić się; **-ſte'llen**, *va.* odmienić (na szpetne), przeinaczyć; defigurować, zeszpecić; entſtellt zmieniony, zepsuty, szpetny, oszpecony, marny;

-ſte'lltheit, *f.* narowistość; **-ſte'llung**, *f.* oszpecenie, przeinaczenie, defigurowanie; **-ſtrö'men**, *vn.* (ſ.) strumieniem płynąć oder wylać się zkąd, z czego; *obficie, tłumnie wychodzić, wydobywać się z czego; **-ſtü'rzen**, *vn.* (ſ.) runąć, z gwałtownością wypaść, spaść, lunąć; **-ſü'ndigen**, *va.* (Jmdn.) rozgrzeszyć kogo, zgładzić jego grzech, uwolnić go od grzechu; **-digung**, *f.* rozgrzeszenie, oczyszczenie; *Bibl.* oczyścienie; **-täu'ſchen**, *va.* uwolnić od omamienia; wyprowadzić z omamienia, z złudzenia; (Jmdn.), *zdjąć komu zasłonę z oczu; odjąć mu urok; **-täu'ſchung**, *f.* uwolnienie od omamienia; wyprowadzenie z złudzenia; **-thro'nen**, *va.* zrzucić, zepchnąć z tronu; detronizować, detronować; **-thro'nung**, *f.* detronizacja.

E'ntvogel, ſ. E'nterich.

Entvö'lkern, *va.* wyludnić, wyplenić z ludzi; ogołocić z ludności; **-vö'lkerung**, *f.* wyludnienie; **-wa'chſen**, *vn. irr.* (ſ.) wyrość z czego; (den Kleidern) wyrość z sukien; (der Ruthe) wyjść z pod rózgi; (der Schule), *wyjść z lat szkolnych; **-wa'ffnen**, *va.* rozzbroić; (Jmds. Zorn), *rozzbroić czyj gniew; **-wa'ffneter**, *m.* rozbrojony; bezbronny; **-wa'ffnung**, *f.* rozbrojenie, wyzucie z broi; **-wä'ſſern**, *va.* ogołocić z wody; (Wieſe) osuszyć łąkę; uwolnić od części wodnych; **-wä'ſſerung**, *f.* osuszenie; **Entwä'ſſerungs-A'nlagen**, *f. pl.* zakłady osuszenia.

Entwe'der, *conj.*: — du od. ich albo ty, albo ja; er muß — leſen, oder ſchreiben musi albo czytać, albo pisać; — auf dieſe oder auf jene Art albo tym albo owym sposobem.

Entwe'hen, *va.* (ſ.) ulecieć jak wiatr; —, *va.* (h.) wiejąc unieść w powietrze; **-wei'chen**, *vn. irr.* (ſ.) zemknąć, umknąć, drapnąć (uciec); uniknąć; (einer Gefahr) uniknąć niebezpieczeństwa; znikać; **Entwei'chung**, *f.* ucieczka; **Entwei'chungs-Verſu'ch**, *m.* usiłowanie ucieczki; **Entwei'hen**, *va.* poświęcenie zdjąć z kogo od. czego; profanować, bezcześcić (jakie miejsce święte lub poświęcane); **Entwei'hung**, *f.* splugawienie, sprofanowanie, znieważenie; **-we'nden**, *va.*, ſ. Entzie'hen; (ſtehlen) ukraść, zemknąć co; **-we'ndung**, *f.* kradzież, odjęcie, zemknienie; **-we'rfen**, *va. irr.* (h.) koncypować, wymyślić; zrobić abrys; (Gemälde) skréślić obraz; przedstawić w opisie; ułożyć; (Rede) ułożyć, koncypować mowę; **Entwe'rfung**, *f.* projekt, koncept, zarys; **-we'rthen**, *va.* odjąć wartość; ubezcenić, zbezcenić; zum Theil — zmniejszyć wartość; **-thung**, *f.* spadnienie (ceny czego); upodlenie; spodlenie się; **-we'rthungs-Stempel**, *m. Stw. Rw.* stępel zatarcia; **-wi'ckeln**, *va.* rozwikłać co; rozwinąć;

(einen Gedanken) rozwinąć myśl jaką, obszernie ją wyłuszczyć; (seinen Plan) rozwinąć swój plan; (Anlagen), *rozwinąć swoje talenta; (sich) rozwijać się (róża, siły w człowieku, zdolności); -twi'cklung, f. rozwikłanie; -twi'ldern, va. z dzikości wyprowadzić; -twi'ndeln, va. rozpowić, z pieluch wyjąć; -twi'nden, va. irr. (h.) wykręcić komu co; (Jmdm. etwas aus den Händen) wydrzeć komu co z rąk; (sich) wykręcić się; **Entwi'rren**, s. Au's-wirren; -twi'schen, vn. (s.) zemknąć, umknąć; uciec; drapnąć; s. a. Entko'mmen; **Entwö'h'nen**, vn. odzwyczaić, oduczyć; (Kind) dziecko odkarmić, odsadzić, odstawić (od piersi); entwöhnt odzwyczajony; entwöhntes Kind odkarmione od. odstawione dziecię; -twö'h'nung, f. odzwyczajenie, oduczenie; (eines Kindes) odkarmienie dziecka; -twö'lken, va. rozchmurzyć (niebo); rozpędzić chmury; wypogodzić; (Stirne), *wypogodzić czoło; (sich) wypogadzać się; -twü'rdigen, va. znieważyć, spodlić, shańbić; (sich) spodlić się, upodlić się; -twü'rdigung, f. znieważenie, spodlenie, shańbienie; (seiner selbst) upodlenie się.

Entwu'rf, m. abrys czego; plan; (wozu) plan, projekt do czego; (eines Vertrages) plan do kontraktu, traktatu; -twu'rzeln, va. wykorzenić; z korzeniem wyrwać; -twu'rzelung, f. wykorzenienie; -zau'bern, va. odczarować; odczynić; -zau'berung, f. odczarowanie; odczynienie; -zie'hen, va. irr. (h.) powściągnąć, odciągnąć; odjąć, odebrać komu co; nie dać, odmówić, nie użyczyć mu; (seinen Beistand) odmówić pomocy; (sich etw.) ogołacać się z czego, sobie odejmować, odmawiać; (der Gefahr) wyrwać z niebezpieczeństwa; (sich) odwrócić się od czego; ujść czego, uwolnić się od czego; **Entzie'hung**, f. powściągnienie, wstrzymanie, odjęcie, wyciągnienie; zabranie; **Entzi'fferer**, m. odcyfrujący; -zi'ffern, va. decyfrować, odcyfrować; -zi'fferung, f. odcyfrowanie; -ngskü'nst, f. sztuka decyfrowania; -zü'cken, va. zachwycić, w zachwycenie od. w uniesienie wprawić; entzückend zachwycający; -schön prześliczny; entzückt zachwycony; uniesiony; -zü'ckung, f. uniesienie, zachwycenie; in — gerathen wpaść w zachwycenie; in — versetzen wprawić w zachwycenie; **Entzü'geln**, va. rozkiełznąć; *rozpuścić wodze; entzügelt rozkiełzany, wyuzdany; -gelung, f. rozkiełznięcie; *rozpuszczenie wodzy; **Entzü'ndbar**, a. zapalny; -zü'ndbarkeit, f. zapalność; zapalistość; -zü'nden, va. zapalić; (Wunde) zaognić ranę, zapalenie w niéj wzniecić; (sich) zapalić się; zaognić się (o ranie); -zü'ndlich, -zü'ndlichkeit, s. Entzü'ndbar, Entzü'ndbarkeit; -zü'ndung, f. zapalenie; (der Augen), Hlk. zapalenie oczu, zaognienie; -zü'ndungsfieber, n. Hlk. gorączka zapalna.

Entzwei', a. u. ad. na pół, na dwie połowy, na dwie części; die Tasse ging — filiżanka się rozbiła; das Bein ist — noga złamana; -zwei'bersten, vn. irr. (s.) rozpęknąć się na dwoje; -zwei'brechen, va. irr. (h.) rozłamać na poły, stłuć, rozbić; —, vn. irr. (s.) rozłamać się na poły, rozbić się; -zwei'en, va. rozdwoić; (Gemüther) rozdwoić umysły; poróżnić; (sich mit Jmdm.) poróżnić, pokłócić się z kim; **Entzwei'gehen**, vn. irr. (s.) złamać się, rozłamać się; -rei'ßen, va. irr. (h.) porozdzierać, rozerwać w poły; —, vn. irr. (s.) rozerwać się w poły; -schnei'den, va. irr. (h.) rozerznąć, rozkroić na poły; -spa'lten, va. rozłupać, rozszczepać na poły; —, vn. (s.) (sich), vr. rozłupać się, rozszczepać się na poły; -schlagen, va. irr. przetrącić; -springen, vn. irr. (s.) prysnąć, rozpęknąć się na poły; entzweigesprungen rozpękły, rozpęknięty; **Entzwei'ung**, f. niezgoda, poróżnienie, rozdwojenie.

E'nzian, m. Ng. goryczka (ziele).

Epaule'tte, f. Kw. szlifa, epolet, naramiennik oficerski.

Ephemeri'den, f. pl. Litt. efemerydy, dzienniki; pamiętniki codzienne; **Epheme'risch**, **Epheme'r**, a. dzienny, jednodzienny; *krotkotrwały; chwilowy.

E'pheu, m. Ng. bluszcz; **E'pheu-**, a. bluszczowy, z bluszczu; **E'pheukra'nz**, m. wieniec bluszczowy.

Ephora'l-, a. Kg. eforski; **Ephora't**, n. Kg. Eforat (kościelny, szkolny); **E'phorus**, m. Efor; Członek Dozoru (takowego); (Stadtvorsteher) eforz.

Epidemie', f. epidemia, zaraza; -de'misch, a. epidemiczny; zaraźliwy.

Epigra'mm, n. Dtk. epigram, epigrama; **Epigrammatisch**, a. epigramatyczny; -grammati'st, m. pisarz epigramatów.

Epikurä'er, m. Epikurejczyk; *człowiek za rozkoszami się ubiegający; pasibrzuch; rozkosznis; -rä'isch, a. epikurejski; po epikurejsku.

Epilepsie', f. Hlk. epilepsja, wielka choroba; padaczka; -le'ptisch, a. Hlk. epileptyczny.

Epilo'g, m. Litt. epilog, dodatkowa mowa.

E'pisch, a. Dtk. eposowy; *heroiczny; *bohatyrski. [przydatkowa.

Episo'de, f. Litt. epizod, ustęp; opowieść

Epi'stel, f. list (w nowym testamencie); Jmdm. die — lesen, *wytrzeć komu kapitułę, dać mu reprymendę; **Epistola'r**, a. (Brief-) listowy.

Epo'che, f. epoka; okres; oddział (w historji); (machen), *epokę stanowić; *nad-

zwyczaj być sławnym lub ważnym w dziejach.

E'ppich, m. Ng. opich (ziele); pietruszka.

Equipa'ge, f. ekwipaż; powóz; pojazd, zaprząg, cug, cugi; (eines Schiffes), Sw. służba okrętowa i żołnierze; Equipi'ren, va. ekwipować; umundurować żołnierza, wystawić; (sich) ekwipować się; umundurować się; equipirt umundurowany; -pi'rung, f. oporządzenie.

Equivale'nt, n. równa wartość; rzecz równocenna.

Er, Sie, Es, pron. person. on, ona, ono; ich habe ihn gesehen widziałem go; ich habe von ihr etwas gehört słyszałem coś o niéj; weißt du es schon? czy już wiesz o tém? nicht er, sondern sie hat mir das gesagt nie on mi to powiedział, lecz ona.

Era'chten, va. poczytać, uważać, sądzić; dorozumiewać się; —, n. zdanie, sąd, dorozumiewanie się; widzimisię; meines -tens, nach meinem — podług mego zdania; jak ja uważam.

Era'ngeln, va. złowić na wędkę; ułowić; *dochrapać się czego, złapać co.

Era'rbeiten, va. (sich etw.) dorobić się czego; wyrobić sobie co.

Era'smus, m. npr. Erazm, Niemierza; Era'smisch, a. npr. należący do Erazma, do Niemierzy.

Erb-, E'rblich, a. dziedziczny; E'rbacker, m. grunt dziedziczny, rola dziedziczna; E'rbadel, m. ślachectwo dziedziczne; -rbamt, n. urząd dziedziczny; -rbanfall, m. otwarcie spadku; E'rbantheil, n. część; scheda dziedziczna.

Erba'rmen (sich), vr. (h.) zmiłować się, litować się; (sich Jmds.) zlitować się, zmiłować się nad kim; daß sich Gott erbarme! Panie zmiłuj się! —, va. do litości pobudzać kogo, litość w nim wzbudzać; —, n. litość; politowanie; miłosierdzie; (ohne) bez miłoserdzia; -swe'rth, -swü'rdig, a. godny politowania; -ba'rmer, m. najmiłosierniejszy; *dobrodziej, łaskawca.

Erbä'rmlich, a. nędzny, mizerny, biedny; lichy; -ches Gedicht mizerne, biedne poema; (aussehen) nędznie wyglądać; -ba'rmungslos, a. nielitościwy; -mungslosigkeit, f. nielitościwość; -mungsvo'll, a. litościwy; -mungswürdig, a. politowania godny.

Erbau'en, va. wybudować; *zbudować; wystawić; Ldw. w skutek uprawy zyskać; Erbau'er, m. ten, który co wybudował, wystawił; założyciel; -rbau'erin, f. założycielka; -rbau'lich, a. budujący, moralne oder religijne myśli wzbudzający, do cnoty zachęcający; *przykładny; zbawienny (przykład, nauka); -rbau'lichkeit, f. zbawienność, przykładność; -rbau'ung, f. wybudowanie, wystawienie, założenie; zur —, *dla zbudowania, dla wzniesienia umysłu; -rbau'ungs-, a. dla zbudowania umysłu; -ungsbu'ch, n. Kg. Litt. książka religijna, moralna; książka dla zbudowania umysłu; -ungsmi'ttel, n. Kg. środek do zbudowania służący; -ungsstunde, f. godzina na pobożne rozmyślania przeznaczona; godzina nabożeństwa.

E'rbbegräbniß, n. grób dziedziczny, od. familijny; -bbere'chtigter, m. uprawniony do spadku.

E'rbe, m. dziedzic; sukcesor; (im Testamente zum Erben einsetzen) dziedzicem swoim kogo postanowić w testamencie; (lachende Erben), *sukcesorowie bez żałoby (nie krewni zmarłego); —, n. dziedzictwo; majętność odziedziczona oder dziedziczna; (väterliches, mütterliches) spuścizna po ojcu, po matce.

Erbe'ben, vn. (s.) zatrząść się (ziemia); zadrżeć (o osobie); Erbe'ben, n., -be'bung, f. zatrzęsienie się, zadrżenie.

E'rb-E'delmann, m. ślachcic dziedziczny, z ojca, z przodków; E'rb-eigen, a. dziedziczny, spadkowy, własny dziedzicznie; -rbeigenthum, n. własność dziedziczna; -rbeigenthümer, m. właściciel dziedziczny; -rbeinigung, f. związek dziedziczny, wieczysty; -rbeinsetzung, f. mianowanie od. postanowienie dziedzica od. kogo dziedzicem; -rbei'nsetzungsrecht, n. Rw. prawo stanowienia dziedzica od. zapisania komu majątku.

Erbei'ßen, va. irr. (h.) zagryźć; rozgryźć, zgryźć, ugryźć.

E'rben, va. dziedziczyć co, odziedziczyć; er hat viel geerbt dużo odziedziczył; duży spadek dostał; —, vn. (h.) dziedzictwem od. spadkiem przechodzić.

Erbe'ten, va. wymodlić, uprosić, wyprosić; (sich etw.) wymodlić sobie co; Erbe'tteln, va. wyżebrać co; -be'ttelung, f. wyżebranie.

Erbeu'ten, va. zdobyć, jako łup nabyć, dostać jako zdobycz; -beu'ten, n., -beu'tung, f. zdobycie.

E'rbfähig, a. mogący dziedziczyć, zdolny do przyjęcia spadku; E'rbfähigkeit, f. możność dziedziczenia; zdolność do objęcia sukcesji; E'rbfall, m. sukcesja, spadek; -bfehler, m. wada dziedziczna, od rodziców nabyta; -bfeind, m. nieprzyjaciel po przodkach nieprzyjaźń dziedziczący; nieprzyjaciel krzyża świętego; -bfolge, f. następstwo; sukcesja; -bfolgekrie'g, m. wojna sukcesyjna, o następstwo na tron; wojna o sukcesją; -bfolgeo'rdnung, f. porządek następstwa; -bfolger, m. następca; sukcesor; -bfolgere'cht, n. prawo następstwa; E'rbfrau, f. (pani) dziedziczka; -bfürst, m. książę dziedziczny; -bfürstenthum, n. księstwo dziedziczne; -bgeld, n. pieniądze spadkiem

nabyte; E'rbgenoß, *m.* spółdziedzic; do spadku należący; udział w sukcesji mający; -bgere'chtigkeit, *f. Rw.* prawo do sukcesji; -bgeri'cht, *n.*, -bgeri'chte, *n. pl. Rw.* sąd miejscowy; -bgeri'chtsbarkeit, *f.* sądownictwo dziedziczne; -bgraf, *m.* hrabia dziedziczny; -bgrafschaft, *f.* hrabstwo dziedziczne; -bgrind, *m. Hlk.* strupień zjadliwy; -bgruft, s. E'rbbegräbniß; -bgrundstück, *n.* grunt dziedziczny; -bgut, *n.* majątek dziedziczny; majętność dziedziczna; -bgüter, *n. pl.* dobra dziedziczne; E'rbherr, *m.* pan dziedziczny; -bherrschaft, *f.* panowanie dziedziczne; państwo dziedziczne; majętność dziedziczna.

Erbie'ten, *va. irr.* (h.): (sich wozu) ofiarować się do czego; oświadczyć gotowość do jakiéj usługi.

E'rbin, *f.* dziedziczka, sukcesorka.

Erbi'tten, *va. irr.* (h.) (etw. von Jmdm.) prosić kogo o co; uprosić od. wyprosić sobie co od kogo; (Jmdn.) uprosić kogo.

Erbi'ttern, *va.* rozgniewać, rozjątrzyć, do gniewu pobudzić; -tterung, *f.* rozjątrzenie; gniew; zawziętość; -bi'ttlich, *a.* dający się uprosić.

E'rbkämmerer, *m.* omornik dziedziczny; -bkönig, *m. Stw.* król dziedziczny; E'rbkönigreich, *n.* dziedziczne królestwo; -bkrankheit, *f. Hlk.* choroba dziedziczna od. familijna; choroba spadkowa; -bland, *n.* dziedziczny kraj.

Erbla'sen, *va. irr.* (h.) wydmuchać sobie co, dmuchając na flecie, trąbie itd. zarobić sobie.

Erbla'ssen, *vn.* (s.) zblednąć; *umrzéć.

E'rb-lasser, *m. Rw.* spadkodawca; testator; E'rb-lasserin, *f.* dawczyni; testatorka; E'rb-lassungsrecht, *n.* prawo rozrządzania majątkiem na przypadek śmierci. [koloru.

Erblau'en, *vn.* (s.) nabierać niebieskiego

E'rb-lehen, E'rb-lehengut, *n. Rw.* lenność dziedziczna; -benshe'rr, *m.* lennodawca dziedziczny; -benst räger, *m.* lenownik dziedziczny.

Erblei'chen, *vn. irr.* (s.) zbladnąć, zblednieć; *umrzéć.

E'rblich, *a.* dziedziczny; -che Krankheit spadkowa choroba; -blichkeit, *f.* dziedziczność.

Erbli'cken, *va.* ujrzéć, zobaczyć kogo, co; -bli'ckung, *f.* ujrzenie; -bli'nden, *vn.* (s.) oślepnąć; ociemniéć; olśnąć; -bli'ndung, *f.* olśnienie, oślepnienie, ślepota; ociemnienie.

Erblö'den (sich), *vr.* (h.) wstydzić się.

E'rblos, *a.* wydziedziczony; pozbawiony sukcesji; (machen) pozbawić sukcesji; wydziedziczyć; -blosigkeit, *f.* bezpotomność; E'rblosma'chung, *f.* wydziedziczenie.

Erblü'hen, *vn.* (s.) zakwitnąć; zakwitać.

E'rbmangel, s. E'rbfehler; E'rbmasse, *f.* masa spadkowa; -bnachfolge, *f.* następstwo; -bnachfolgere'cht, *n. Rw.* następne prawo; -bnehmer, *m.* spadkobiorca; E'rbordnung, *f. Rw.* porządek dziedziczenia.

Erbo'rgen, *va.* pożyczyć od kogo.

Erbo'ßen, *va.* rozzłościć; (sich) rozzłościć się; -bo'ßt, *pp.* rozzłoszczony.

Erbö'tig, *a.* gotowy na jaką usługę.

E'rbpacht, *m.* erpacht, wieczysta dzierżawa; ein Gut in — nehmen wieś wziąć w wieczystą dzierżawę; E'rbpächter, -bpächter, *m.* emfiteuta, dzierżawca dziedziczny; -bpachtherr, *m.* wydzierżawca wieczysty; -bpachtlich, *a.* dziedziczno-dzierżawny, erpachtowy; E'rbpflicht, *f.* powinność poddaństwa, powinność względem dziedzica; -bprinz, *m.* królewicz od. książę dziedziczny; E'rbprinze'ssin, *f.* księżna dziedziczna, dziedziczka państwa.

Erbrau'sen, *vn.* (s.) z szumem się wzburzyć (o morzu); z szumem się zerwać (jak wicher); -bre'chen, *va. irr.* (h.) wyłamać (drzwi itd.); (Brief) list rozpieczętować; (sich) zwomitować się, wymiotów dostać; —, *n.* (des Magens) chełbanie się żołądka, zbieranie się na wymiot. [do sukcesji.

E'rbrecht, *n.* prawo dziedzictwa, prawo

E'rbreich, *n. Stw.* państwo dziedziczne od. sukcesyjne; tron następny; -brente, *f.* dożywocie wieczyste, dziedziczne; -brichter, *m.* sędzia grodzki, dziedziczny sędzia.

Erbrü'llen, *vn.* (s.) zaryczéć.

E'rbsaß, -bsasse, *m.* posiadacz dziedziczny; E'rbschacht, *m. Bw.* szychta najgłębsza; -bschaden, *m.* wada dziedziczna (fizyczna, moralna); -bschaft, *f.* sukcesja, spadek, dziedzictwo; eine — antreten, ablehnen spadek objąć; nie przyjąć od. zrzec się go; -bschaftlich, -bschafts-, *a.* spadkowy, dziedziczny; -bschaftsma'sse, *f.* masa spadkowa; -bschaftssache, *f.* spór o spadek, sprawa sukcesyjna, spadkowa; -bschaftstheilung, -bschichtung, -bschicht, *f.* działy, dzielenie spadku od. sukcesji; -bschleicher, *m.* spadkokradca, wyłudziciel sukcesji; -bschleicherei', *f.* zabiegi o sukcesją; dybanie na nią; -cherin, *f.* wyłudzicielka sukcesji; E'rbschoß, *m.* czynsz gruntowy (dla dziedzica); -bschuld, *f.* dług sukcesyjny; wyderkaf, wyderek.

E'rbse, *f. Ng.* groch, ziarnko grochu; E'rbsen, *f. pl.* groch (zbiorowo) od. okrągły; E'rbsen-, *a.* grochowy; -nbau'm, *m.* groch sybirski; -nbrei', *m. Kk.* grochówka; -nblüthe, *f.* kwiat grochowy; -nbrod, *n.* chléb z grochowéj mąki; -nfeld, *n. Ldw.* grochowisko; -nkette, *f* łańcuszek z ogniw w kształcie grochu;

-**nmehl**, *n.* grochowa mąka; -**nstroh**, *n.* grochowiny; -**nsuppe**, *f Kk.* zupa z grochu na gęsto.

E'rbsetzer, *m. Rw.* testator; -**bstaat**, *m. Stw.* państwo dziedziczne; -**bstand**, *m.* opłata za prawo dziedziczne; -**bstatthalter**, *m.* sztatuder, wielkorządzca dziedziczny; -**bsteuer**, *f. Stw.* podatek spadkowy; -**bstollen**, *m. Bw.* sztolnia ściekowa; -**bstreit**, *m. Rw.* spór o puściznę; -**bstück**, *n.* rzecz do sukcesji należąca; -**bsucht**, *f.* chciwość sukcesji; -**bsüchtig**, *a.* chciwy sukcesji; -**bsünde**, *f.* grzech pierworodny; **E'rbswurst**, *f. Kk.* kiełbasa grochowa; -**btheil**, *n.* scheda, dziedzina, część sukcesji (na kogo przypadająca); -**btheilbestimmung**, *f.* sched stanowienie; -**btheilung**, s. E'rbschaftstheilung; -**btochter**, *f.* (córka) dziedziczka; **E'rbübel**, *n.* wada, ułomność dziedziczna.

Erbuh'len, *va.* zalotami, umizgami, miłostkami co zyskać, zebrać; uskarbić sobie przez nadskakiwanie.

E'rbunterthan, *m.* poddany dziedziczny; -**bunterthänig**, *a.* dziedzicznie poddany; -**bverbrüderung**, *f.* związek wzajemnéj sukcesji (w braku dziedzica); -**bvereinigung**, *f.* ugoda zapewniająca wzajemne wsparcie i przyjaźń; -**bvergleich**, -**bvertrag**, *m. Rw.* umowa, układ w rzeczy oder sprawie spadkowéj; **E'rbzins**, *m.* czynsz wieczysty; -**bzinsgut**, *n.* wieś na czynsz wieczysty puszczona; -**bzinsherr**, *m.* pan któremu się czynsz wieczysty opłaca; **E'rbzinsmann**, *m.* emfiteuta; okupnik.

Erd-, *a.* ziemny; -**dachse**, *f. Stk. Geog.* oś ziemi; -**dapfel**, *m.* kartofel; ziemniak; -**darbeit**, *f.* robota przy okopach; okopy.

Erda'rben, *va.* (sich etw.) oszczędzić sobie co odejmując od gęby.

E'rdart, *f. Ng. Bw.* gatunek ziemi; **E'rdartig**, *a.* ziemisty, ziemi własności mający; ziemny; -**daufwurf**, *m. Kw.* nasep; wysypka; -**dbahn**, *f. Stk.* droga, którą ziemia przebiega; -**dball**, *m. Stk. Geog.* kula ziemska; -**dbeben**, *n. Ntl.* trzęsienie ziemi.

E'rdbeer-, *a. Ng.* poziomkowy; -**dbeerbaum**, *m. Ng.* jeżówka włoska; -**dbeere**, *f. Ng.* poziomka; truskawka; **E'rdbeerfru'cht**, *f.* poziemczak; -**dbeersa'ft**, *m.* sok poziomkowy; -**dbehe'rrscher**, *m.* ziemiowładca; -**dbehe'rrschend**, *a.* ziemiowładny; **E'rdbeschreibend**, *a.* opisujący ziemię; jeograficzny; -**dbeschreiber**, *m.* ziemiopisarz; -**dbeschreibung**, *f.* opisanie ziemi, jeografja, ziemiopistwo; -**dbewohner**, *m.* ziemianin; mieszkaniec ziemi; -**dbiene**, *f. Ng.* pszczoła ziemna; -**dbirne**, *f.*, s. E'rdapfel; -**dboden**, *m.* powierzchnia ziemi; grunt; -**dbrand**, *m.* pożar w ziemi (kiedy się ziemia pali); **E'rde**, *f.* ziemia; auf die — fallen na ziemię upaść; von der — aufheben podjąć co z ziemi; auf Erden leben żyć na ziemi; der — gleich machen zrównać z ziemią, całkiem zburzyć; — kauen müssen ziemię gryźć (musieć), leżeć w grobie, życie postradać.

E'rdeichel, *f. Ng.* parzydło, zwiesionek (roślina); -**denfreude**, *f.* roskosz ziemska (tego świata); -**denge**, *f. Geog.* cieśnina, przesmyk; -**denglü'ck**, *n.* szczęście ziemskie; -**dengu't**, *n.* dobro ziemskie (tego świata).

Erde'nkbar, s. Erde'nklich; -**de'nken**, *va. irr.* (h.) wymyślić, zmyślić; (sich eine Sache) przypominać sobie co; -**de'nklich**, *a.* mogący być wymyślonym.

E'rdenklo'ß, *m.* skiba od. bryła ziemi; -**denla'st**, *f.* *ciężar téj ziemi, tego świata; próżny ciężar ziemi; -**denle'ben**, *n.* życie ziemskie; -**denru'nd**, s. E'rdrund; -**densohn**, *m.* człowiek z ziemi powstały; -**denwaller**, *m.* mieszkaniec téj ziemi; -**depheu**, *m. Ng.* bluszcz ziemny; -**derschü'tterung**, s. E'rdbeben; -**derzeu'gnisse**, *n. pl.* płody ziemne; -**dfahl**, *a.* blady, żółty jak sucha ziemia; -**dfall**, *m.* zapadnięcie się ziemi; -**dfarbe**, *f.* kolor ziemi; -**dfarben**, -**dfarbig**, *a.* koloru ziemi; **E'rdferne**, *f. Stk.* dal ziemi, jéj największe oddalenie od słońca lub księżyca; -**dfest**, *a.*: erd-, niet- u. nagelfest, *Rw.* trwale osadzony; -**dfeuer**, *n. Ntl.* ogień podziemny; -**dfläche**, *f.* płaszczyzna ziemi; poziom; -**dgegend**, *f.* strona ziemi; -**dgeruch**, -**dgeschmack**, *m.* zapach, smak ziemny oder ziemi; -**dgeschoß**, *n.* dół, dolna część domu; -**dgewächs**, *n. Ng.* roślina ziemna; -**dgürtel**, *m. Geog.* strefa ziemi; **E'rdhalbgleicher**, s. Aequa'tor; -**dhaltig**, *a.* ziemię w sobie zawierający; -**dharz**, *n. Ng.* żywica ziemna; -**dhaufen**, *m.* kupa ziemi; -**dhöhle**, *f.* pieczara podziemna; -**dhügel**, *m.* pagórek ziemny; mogiła; -**dicht**, *a.* ziemisty.

Erdi'chten, *va.* wymyślić sobie co nieprawdziwego; **Erdi'chter**, *m.* zmyślacz; **Erdi'chtet**, *pp.* zmyślony; *fałszywy; **Erdi'chtung**, *f.* zmyślenie, wymyślenie, fikcja; -**di'chtungsgabe**, *f.* wymyślność.

E'rdig, *a.* ziemię w sobie mający; z ziemią zmieszany; -**dkasta'nie**, *f. Ng.* pączyna; -**dkiefer**, *f.* wrzosowiec (roślina); -**dkluft**, *f.* rozpadlina (w ziemi); -**dkohle**, *f. Bw.* węgiel ziemny; **E'rdkörper**, *m.* ziemia (jako ciało niebieskie uważana); **E'rdkreis**, *m.* okrąg ziemi od. ziemski; -**dkugel**, *f.* kula ziemska; **E'rdkunde**, *f.* jeografja (jako umiejętność); *Bw.* jeologja, ziemioznawstwo; **E'rdkundig**, *a.* znający jeografją od. jeologją; -**dlage**, *f.*, -**dlager**, *n. Bw.* pokład ziemi; -**dmännchen**, *n. dim. Myth.* krasnyludek; **E'rdmasse**, *f.* calizna ziemista; -**dmaus**, *f. Ng.* (pol-

nische) piesek ziemny; -dmesser, s. Feldmesser; -dmittelpunkts-, a. Stk. spólśrodkowy z ziemią; -dnähe, f. Stk. pobliż ziemi; -dnebel, m. Ntl. mgła nad ziemią wznosząca się; -dnuß, f. Ng. orzech ziemny; groszek główkowy; gałucha; E'rdoberfläche, f. powierzchnia ziemi; -döl, n. Ng. Bw. olej ziemny; kipiączka; Erdo'lchen, va. sztyletem przebić; -dpapagei', m. Ng. pieszka; E'rdpech, n. Ng. smoła ziemna.

Erdre'hen, va.: ich kann die Kurbel nicht — nie mogę korby obrócić, nie mogę korbą zakręcić.

E'rdreich, n. państwo tego świata, tej ziemi, ziemskie; Gtn. rola, grunt, ziemia pod względem uprawy; (fettes) grunt tłusty. [odważyć się.

Erdrei'sten (sich), vr. (h.) ośmielić się;

Erdre'schen, va. irr. Ldw. (sich etw.) młóceniem sobie zarobić.

E'rdriß, m. rozpadlina w ziemi.

Erdröh'nen, vn. (h.) zadrżeć, zatrząść się (ziemia, kiedy na nią ciężar jaki padnie).

Erdro'sseln, va. udusić (przez ściśnienie gardła); -sselung, f. uduszenie.

Erdrü'cken, va. mocno przycisnąć, przygnieść; zgnieść, zagnieść.

E'rdrücken, m. Geog. grzbiet ziemi.

Erdrü'ckt, pp. zadławiony, uduszony, przygnieciony; -drü'ckung, f. zadławienie, uduszenie.

E'rdrund, a. okrągły jak ziemia; -dsack, m. Kw. wór ziemią napełniony; -dsalz, n. sól ziemna; -dsäure, f. Schdk. kwas ziemny; -dschanze, f. Kw. szaniec z ziemi usypany; E'rdscheibe, f. Stk. okrąg ziemi; -dschicht, f. Bw. warstwa ziemi; E'rdschildkröte, f. Ng. żółw ziemny; -dscholle, f. bryła ziemi; gruzła; E'rdschwamm, m. Ng. grzyb; -dspitze, f. Geog. przylądek; język ziemi; -dstoß, m. Ntl. wstrząśnienie ziemi, uderzenie; -dstrich, m. Geog. strefa ziemi; -dtheil, m. Geog. część ziemi.

Erdu'lden, va. cierpić, znosić; wycierpieć, wytrzymać, znieść; -du'ldung, f. ucierpienie, zniesienie.

E'rdumschi'ffer, -dumse'gler, m. Sw. żeglarz na około ziemi; E'rdumschi'ffung, -rdumse'glung, f. żegluga na około ziemi; -dwall, m. wał z ziemi usypany; -dwinkel, m. kącik na ziemi (miejsce nieznane); -dzunge, f. Geog. cypel, klin lądu w morze itd. wchodzący.

Erei'fern (sich), vr. (h.) unosić się, wpadać w gniew; — Sie sich nicht so sehr niech się Pan tak nie unosi; (sich über Jmdn., über etw.) zgniewać się na kogo, na co.

Erei'gnen (sich), vr. (h.) wydarzyć się, zdarzyć się; Erei'gniß, n. wydarzenie, zdarzenie; przypadek.

Erei'len, va. dogonić, dognać, doścignąć; dopędzić. [pustelnia.

Eremi't, m. pustelnik; Eremita'ge, f.

Ere'rben, va. odziedziczyć co; w spadku dostać; Ere'rbung, f. odziedziczenie; -fa'beln, va. zmyślić (co bajecznego); -fah'ren, va. irr. (h.): zwei Pferde werden die Last nicht — dwa konie nie uwiozą takiego ciężaru; (benachrichtigt werden) dowiedzieć się; doświadczyć, doznać (o przykrych rzeczach); wir haben viel Unglück, Noth, Kummer) — doznaliśmy wiele nieszczęścia, biedy, zmartwienia; —, pp. doświadczony, wprawny, bywały, wbiegły; erfahrener Lehrer doświadczony nauczyciel; in den Gesetzen erfahrener Mann człowiek znający się na prawach; -fah'renheit, f. biegłość; -fah'rung, f. doświadczenie; etwas aus — wissen, lernen z doświadczenia co wiedzieć, czego się nauczyć; die — lehrt, daß 2c. doświadczenie uczy, że itd.; etw. in — bringen dowiedzieć się o czém; ich habe in — gebracht dowiedziałem się; -fah'rungs-, a. doświadczalny; -rungsmäßig, a. stósowny do doświadczenia; na doświadczeniu oparty; empiryczny; —, ad. podług doświadczenia; -rungssa'tz, m. Philos. maksyma praktyczna; -rungswi'ssenschaften, f. pl. empiryzm; umiejętności doświadczalne.

Erfa'ßbar, a. pojęciowy; Erfa'ssen, va ująć, uchwycić; (mit dem Geiste) pojąć, pojmować; -fa'ssung, f. (geistige) pojęcie.

Erfe'chten, va. irr. (h.) dobić się czego; (Sieg über Jmdn.) odnieść od. wywalczyć nad kim zwycięstwo; —, s. Erbe'tteln.

Erfi'nden, va. irr. (h.) wynaleźć, znaleźć co; wynaleźć (to czego jeszcze nie było); odkryć; Erfi'nder, m. wynalazca; -fi'nderisch, -fi'ndsam, a. zdolny do robienia wynalazków; płodny w wynalazki; przemyślny; -pfi'ndsamkeit, f. przemyślność; -fi'ndung, f. wynalezienie czego; wynalazek; -fi'ndungsga'be, f., -ngsgei'st, m. dar wynalazczy; przemyślność.

Erfi'schen, va. *złowić co.

Erfla'mmen, vn. (s.) płomieniem się zapalić; *rozpłomienić się.

Erfle'hen, va. wybłagać, uprosić.

Erflie'gen, va. irr. (h.) w locie dogonić.

Erflie'ßen, vn. irr.: ein Urtheil ist erflossen, Rw. zapadł wyrok; eine Verordnung ist erflossen, Sw. rozporządzenie wydane zostało (wyszło).

Erflu'nkern, s. Erlü'gen.

Erfo'dern 2c., s. Erfo'rdern 2c.

Erfo'lg, m. skutek, wypadek, powodzenie; der — wird es zeigen wypadek to pokaże; der — entspricht den Erwartungen nicht skutek nie odpowiada oczekiwaniom;

Erfo'lgen, vn. (s.) nastąpić, pójść za czém; wypadać z czego; daraus erfolgt, daß 2c

ztąd wypada, że itd.; -fo'lglos, *a.* bezskuteczny; -losigkeit, *f.* bezskuteczność; -lgreich, *a.* obfity w skutki; skuteczny, pomyślny.
Erfo'rderlich, *a.* potrzebny, stósowny; którego potrzeba wymaga; die -chen Maßregeln treffen stósowne kroki przedsięwziąć; im -chen Falle w razie potrzeby; -fo'rdern, *va.* wymagać, potrzebować; -fo'rderniß, *n.* potrzeba, to co jest do czego potrzebne; nach — podług potrzeby; nach — der Umstände jak okoliczności wymagają; wymagalność; -fo'rderung, *f.* wymaganie, żądanie, potrzebowanie.
Erfo'rschen, *va.* wybadać, wyśledzić; badać, śledzić co, dochodzić czego; -rscher, *m.* badacz, szpieg, śpieg; -rschung, *f.* wybadanie, wyszperanie, szukanie, badanie; -fra'gen, *va.* dopytać się czego; dowiedzieć się pytając; -fre'chen (sich), *vr.* (h.) ośmielić się; niewstydzić się.
Erfreu'en (sich), *vr.* (h.) ucieszyć, uradować; (Jmdn. womit) ukontentować kogo czém; (sich an etw.) radować się z czego; erfreut wesoły; uradowany; über etwas — ucieszony, uradowany czém; -freu'lich, *a.* radosny, radość sprawujący; *miły, przyjemny; -freu'lichkeit, *f.* radość, wesołość; Erfreu'ung, *f.* rozweselenie, uweselenie; -frie'ren, *vn. irr.* (s.) umarznąć; zmarznąć; przeziębnąć; alle Bäume sind — wszystkie drzewa wymarzły; zmarznąć, mocno zziębnąć; ich bin ganz erfroren zmarzłem wskróś; całkiem przeziąbłem; Erfri'schen, *va.* odświeżyć, ochłodzić, orzeźwić, posilić; -fri'schung, odświeżenie, odżywienie, otrzeźwienie; -fri'schungen, *pl.* chłodniki, chłodzące napoje itd.; -fro'ren, *pp.*, s. Erfrie'ren; -fü'llen, *va.* napełnić; wypełnić, nabawić czém; (Jemanden mit Muth, Hoffnung, Furcht) wzbudzić, wzniecić w kim odwagę, nadzieję, obawę; (seine Pflicht) dopełnić powinności; (sein Versprechen) dopełnić przyrzeczenia, objetnicy; (Jmds. Wunsch) dopełnić czyje życzenie; (Befehl) wykonać rozkaz; (Jmds. Bitte) uskutecznić czyją prośbę; erfüllt werden spełnić się (jak przepowiedzenie); sprawdzić się (jak sen, przepowiednia); -fü'llung, *f.* dopełnienie (powinności); spełnienie (życzenia); sprawdzenie się; in — gehen spełnić się, sprawdzić się.
Ergä'nzen, *va.* uzupełnić; naprawić, połatać; ergänzt dopełniony; -gä'nzung, *f.* dodatek; uzupełnienie; dopełnienie (dzieła jakiego); Ergä'nzungs-, *a.* dodatkowy, uzupełniający; -ngsba'nd, *m. Litt.* tom dodatkowy, uzupełniający (dzieło); -ngsblatt, *n.* dodatek (do gazety, pisma perjodycznego); -ngsma'nnschaft, -ngstruppen, *f. pl. Kw.* wojsko do kompletu przeznaczone; -ngswahl, *f.* wybór dodatkowy lub uzupełniający; Erga'ttern, *va.* wyłudzić co od kogo; złapać; wyszpérać; złowić.
Erge'ben, *va. irr.* (h.) poddać; (sich) poddać się (wojsko, twierdza); (sich auf Gnade und Ungnade) poddać się, oddać się, zdać się na łaskę od. na dyskrecją; (sich in das Schicksal) poddać się losowi; zdać się na los; (zeigen) okazać, dowieść; hieraus ergiebt sich, daß 2c. z tego się pokazuje, ztąd wynika, że itd.; (sich Jemandem) oddać się komu, całkiem być po jego woli; (sich dem Trunke) oddać się pijaństwu; —, *pp.* (Jemandem, einer Sache) być przywiązanym do kogo; być całkiem czemu oddanym; ich bin Ihr -er Diener jestem uniżonym sługą Wacpana; ich danke -nst dziękuję jak najuniżeniéj; Ihr Ergebener (in Briefen) Wielmożnego Wacpana Dobrodzieja uniżonym sługa; Uniżony sługa; -ge'benheit, *f.* przywiązanie, przychylność, uległość; -ge'benst, *a. superlat.* uniżony; —, *ad.* uniżenie; (bitten) uniżenie prosić; -ge'bniß, *n.* rezultat, skutek; das ist das — meiner Bemühungen to jest skutek moich usiłowań; wypadek, produkt; -ge'bung, *f* poddanie, poddanie się; uległość, poddanność.
Erge'hen, *va. irr.* (h.) chodzeniem zarobić od. zyskać co; (sich) rozchodzić się; pokrzepić się chodzeniem; —, *vn.* wejść, być wydanym, ogłoszonym (jak rozkaz, wezwanie, wyrok); das Urtheil ist schon ergangen już wyszedł wyrok; eine Vorladung an Jmdn. — lassen posłać komu cytacją; wydać mu pozew; es ergeht ihm wohl, übel dobrze, źle mu idzie; mir ist es auch so ergangen i mnie tak poszło, powiodło się; etwas über sich — lassen cierpliwie co znosić.
Ergei'gen, *va.* (sich etw.) wygrać sobie co, graniem na skrzypcach co zyskać, zarobić; -gei'zen, *va.* (sich etw.) skąpstwem zebrać sobie; -ge'tzen, -gö'tzen, *va.* bawić, roskosz sprawiać; delektować, kontentować, pieścić; (sich an etwas) bawić się, delektować się czém; -ge'tzlich, -gö'tzlich, *a.* roskoszny, ucieszny; Erge'tzlichkeit, -gö'tzlichkeit, *f.* rozweselenie; rozkoszność, -ge'tzung, -gö'tzung, *f.* bawienie (oczu); delektowanie; zabawa (dla zmysłów); rozkosz (dla oczu itd.).
Ergie'big, *a.* obfity; wydatny; płodny, żyzny; plenny; -ger Boden ziemia płodna od. żyzna; -bigkeit, *f.* obfitość, płodność; plenność.
Ergie'ßen, *va. irr.* (h.) wylewać w co; wylać się w co; (sich in's Meer) wpadać do morza (rzéka); (sich über etw.) rozlać się po czém; wylać na co, zalać co; (sich in Lobeserhebungen über Jmdn.) rozwodzić się nad czyjemi pochwałami; -gie'-

ßung, *f.* wylanie się; rozlanie się; wynurzenie, zapęd; =glä'nzen, *vn.* (h.) zajaśnieć; zabłysnąć; =gli'mmen, *vn. irr.* rozżarzyć się; (von Liebe, Zorn, Eifer) zapalić się miłością, gniewem; =glü'hen, *vn.* (s.) rozpalić się; s. a. Ergli'mmen; **Ergö'tzen** *rc.*, s. Erge'tzen *rc.*; =gra'ben, *va. irr.* (h.) (sich etw.) dokopać się czego, kopaniem dorobić się; =grau'en, *vn.* (h.) osiwieć; ergraut osiwiały; =grau'tsein, *n.* osiwiałość; **Ergrau'ung**, *f.* osiwienie; **Ergrei'fbar**, *a.* pochwytny; uchwytny; =grei'fen, *va. irr.* (h.) uchwycić; (Jmdn. auf der Flucht, auf frischer That) schwytać kogo w ucieczce, na gorącym uczynku; (ein Handwerk) wziąć się oder garnąć się do (jakiego) rzemiosła; (Waffen) porwać się do broni; (Feder) wziąć się do pióra (do pisania); (Flucht) wziąć się do ucieczki (ucieczką się ratować); chwycić się czego; (ein Mittel) jąć się jakiego środka; den Recurs —, *Rw.* założyć rekurs; das Wort — zabrać głos; (Vorschlag) jąć się jakiego projektu; (Gelegenheit) jąć się sposobności; (Vorwand) wziąć sobie co za pozór dla zrobienia czego; (erfassen, verstehen) pojąć co; =grei'fend, *ppr.* czuły, wzruszający (serce), poruszający, do serc przemawiający; =grei'fer, *m.* chwytacz; imacz; =grei'fung, *f.* pochwyt; uchwyt; uchwycenie czego; chwycenie się czego; wzjęcie się do czego; (der Waffen) porwanie się; rzucenie się do broni; (des Besitzes) zajęcie, objęcie posesji; =gri'ffen, *pp.* schwycony, uchwycony, złapany, zachwycony, pochwycony; =gri'mmen, *vn.* (s.) (über Jmdn.) rozzłościć się na kogo; —, *va.* (grimmig machen) rozzłościć kogo; rozjuszyć; ergrimmt rozzłoszczony, rozjuszony; zażarty; gniewem uniesiony; =grü'beln, *va.* wyszpérać co, wybadać; =grü'belung, *f.* wyszperanie, wybadanie; =grü'nden, *va.* zgruntować co, dochodzić głębiéj, dojść głębiéj czego; dosięgnąć dna; dokładnie od. zgruntu co poznać; *gruntownie zbadać, wyśledzić, poznać; ergründet docieczony, zgłębiony, szlakowany, zgruntowany, doścignony; =grü'ndlich, *a.* dościgły; zgłębiony; =grü'ndung, *f.* docieczenie, zgłębienie; zgruntowanie; =grü'nen, *vn.* (s.) zazielenić się.

Ergu'ß, *m.* wylew czego, wylewanie się zkąd; (der Quelle) wytryskanie źródła; (der Galle), *Hlk.* rozlanie się żółci; (der Empfindung), * wylanie uczucia.

Erha'ben, *a.* wypukły, wyniosły, wzniosły; =ne Arbeit, *Bildh.* wypukłorzeźba; =ner Hügel wzniosły pagórek; —, *wzniosły (sposób myślenia); * górny (styl); wspaniały (uczucie); (über alles Lob) niewysławiony; =ha'benheit, *f.* wzniosłość, wypukłość; * górność, szczytność.

Erha'lten, *va. irr.* (h.) dotrzymać, trzymać a nie upuścić; utrzymać, wstrzymać, trzymając przeszkodzić dalszemu pędowi; (Unterhalt geben) utrzymywać, na koszcie swoim mieć, wydatki łożyć; er erhält sich blos durch den Credit, *H.* kredytem tylko stoi; das Gerücht erhält sich wieść się utrzymuje; (Belohnung) otrzymać nagrodę; (Erlaubniß) otrzymać pozwolenie; (Amt) otrzymać, dostać urząd; (Nachricht) otrzymać, odebrać wiadomość; (Antwort) odebrać odpowiedź; (Brief) otrzymać list; (Geld) dostać od kogo pieniędzy; **Erha'lter**, *m.* zachowawca; ocaliciel; opatrzyciel; dzierżyciel; zbawiciel; ten który co otrzymuje itd.; =ha'lterin, *f.* ocalicielka, opatrzycielka, dzierżycielka, zbawicielka; =ha'ltung, *f.* zachowanie, zachowywanie, chowanie, utrzymanie; utrwalenie; =ngskosten, *pl.* koszta utrzymania; =ngsmittel, *n.* sposób zachowania; środek zachowawczy.

Erha'ndeln, *va.* wyhandlować, wytargować co od kogo; nabyć, kupić; erhandelt kupiony, utargowany; =hä'ngen, *va. reg.* u. *irr.* (h.) obwiesić, powiesić (złodzieja, się); (sich) obwiesić się; **Erhä'ngen**, *n.* powieszenie; =hä'ngter, *m.* powieszony, obwieszony; **Erha'rren**, s. Erwa'rten; =ha'rten, *vn.* (s.) stwardnieć; =hä'rten, *va.* twardém co zrobić, * stwierdzić, udowodnić co; =hä'rtung, *f.* * utwierdzenie, udowodnienie; — seines Rechtsanspruches *Rw.* impetycja; =ha'schen, *va.* schwytać złapać; uchwycić; =schung, *f.* pochwycenie, uchwycenie; =he'ben, *va. irr.* (h.) podnieść; (Hände gen Himmel) podnieść, wznieść ręce do nieba; (Stimme) podnieść głos, podwyższyć go, i zacząć mówić, odezwać się; (Geschrei) krzyk zrobić, narobić krzyku; (zu hohen Würden) wynieść kogo do wysokich godności; (Steuern, Zoll), *Stw.* pobierać podatki, odbierać cło; (Summe) podnieść sumę (z depozytu itd.); (Erbschaft) odbierać spadek; (sich) podnieść się, powstać; der Wind erhob sich wiatr powstał; (sich überheben) wynosić się, dumę okazywać; (sich emporschwingen) wzbijać się; **Erhe'blich**, *a.* ważny; na uwagę zasługujący; znaczny; =he'blichkeit, *f.* ważność; (der Gründe), *Rw* stanowczość dowodów; =he'bung, *f.* podniesienie, wzniesienie, wyniesienie; (der Abgaben) pobieranie podatku; (zu Gott) *Kg.* westchnienie do Boga; =bungsli'nie, linja podniesień; =bungssyste'm, *n.* (der Berge), *Ntl.* następstwo podniesień; =hei'rathen, *va.* przez ożenienie się (z żoną w posagu) nabyć, zyskać; dostać co; =hei'schen, s. Erfo'rdern; =hei'tern, *va.* wypogodzić, wyjaśnić, rozpogodzić; erheiternd wypogodzający, rozweselający; wyjaśniający; =hei'terung, *f.* wypogodzenie, wyjaśnienie; uweselenie; **Erhei'zbar**, *a*

dający się opalić, rozgrzać; **-hei'zen**, *va.* opalić, ogrzać; **-zung**, *f.* ogrzanie, dostateczne ogrzanie; **-hel'len**, *va.* rozjaśnić co, wyjaśnić; s. a. Au'fhellen; —, *vn.* (h.) jasnym się stawać; daraus erhellt z tego się jasno pokazuje; **-hel'lung**, *f.* oświecenie; rozjaśnienie; wyjaśnienie; **-hen'ken**, *va.* obwiesić, powiesic; (sich) obwiesić się, powiesic się; **Erhe'tzen**, *va.* uszczwać (zająca itd.); **Erheu'cheln**, *va.* obłudnie co udawać; (Frömmigkeit) obłudnie udawać pobożność; erheuchelt udany (obłudnie); -heu'chelung, *f.* udawanie, zmyślanie; **-hi'tzen**, *va.* rozpalić; rozgrzać (do gorącości); auf etw. erhitzt sein, *palić się do czego; erhitzende Getränke trunki rozpalające, gorące; erhitzte Einbildungskraft wyobraźnia rozogniona; (sich) zapalić się; wpaść w zapał; erhitzt rozpalony, zagorzały, rozżarzony.

Erho'ben, *pp.* von **Erhe'ben**: wypukły, wyniosły; wywyższony.

Erhö'hen, *va.* podwyższyć; (Muth) podnieść, powiększyć odwagę; **-hö'hung**, *f.* podwyższenie; miejsce wzniosłe; **-ho'len** (sich), *vr.* (h.) powrócić do dawnego stanu po doznaniu jakiéj niedogodności itd.; (sich von einem Verlust) powetować stratę, szkodę: sich an einer Person od. Sache —, *Rw. H.* powetować stratę na kim, na co; (nach der Arbeit) wypoczywać, wypocząć sobie po pracy; (sich an etw.) czém sobie wynagrodzić stratę; (sich an Jmdm.) na kim powetować szkodę; (sich Raths bei Jmdm.) rady czyjéj zasięgać; -ho'lung, *f.* wypoczynek; wytchnienie; rozrywka (po pracy); zur — dla rozrywki.

Erhö'rbar, *a.* wysłuchalny.

Erho'rchen, *va.* wysłuchać co (podsłuchując); **Erhö'ren**, *va.* dosłyszéć, módz usłyszéć; (Jmds. Bitte) wysłuchać czyjéj prosby; **-hö'rung**, *f.* wysłuchanie; -hun'gern, *vn.* (s.) z głodu umrzéć; (sich) zagłodzić się; **-ja'gen**, *va.* upolować; *dochrapać się czego; -ja'gung, *f.* ułowienie, złapanie; -i'nnerer, *m.* napominacz; przypominacz; -i'nnerlich, *a.* na pamięć przychodzący; dający się przypomniéć; (sein) w pamięci być; **-i'nnern**, *va.* napominać, przypominać, wspomniéć o czém; przestrzedz; (Jmdn. an etwas) przypominać komu co; (Schuldner) upominać się u dłużnika oder o dług; (sich) przypominać sobie co, o czém; ich weiß mich noch zu — jeszcze sobie przypominam o tém; -i'nnern, *n.*: seines Wissens u. Erinnerns, *Rw.* według wiedzy i pamięci; **Eri'nnerung**, *f.* przypominanie; przypominanie sobie; pamięć, wspomnienie; Jmdm. etw. in — bringen przypomniéć komu co; przywieść mu na pamięć; -i'nnerungs-, *a.* napominalny, pamięciowy; przypominający; **-ngsbu'ch**, *n.* książka pamięciowa, do zapisywania dla pamięci; **-ngskraft**, *f.* władza przypominania; **-ngsschreiben**, *n.* list przypominający; list napominalny; **-ngsvermögen**, *n.*, s. Eri'nnerungskraft; **-ngszeichen**, *n.* znak przypomnienia, dla pamięci.

Erka'lten, *vn.* (s.) oziębnąć, ostygnąć; erkaltet oziębły; ostygły; **Erka'ltung**, *f.* oziebnienie; -kä'lten, *va.* oziębić, ostudzić; (sich) oziębić się; **-tung**, *f.* zaziębienie; przesiębienie; sich eine — zuziehen, *Hk.* zaziębienie dostać.

Erkä'mpfen, *va.* wywalczyć co; dobić się czego; -pfung, *f.* wywalczenie.

Erka'nnt, *pp. irr.* poznany, zawyrokowany.

Erka'rgen, s. Ergei'zen; **-kau'fen**, *va.* odkupić, wykupić; (bestechen) przekupić, zapłacić, nająć kogo; dokupić się czego; **-kau'flich**, *a.* dający się kupić; przedajny; **-kau'fung**, *f.* kupienie; nabycie.

Erke'nnbar, *a.* łatwy do poznania; znaczny; wyraźny; **Erke'nnen**, *va. irr.* (h.) poznać, poznawać; przyznać, rozpoznać; (wofür) uznać; (beiwohnen) miéć do czynienia z kobietą; (Urtheil sprechen) wyrokiem nakazać, postanowić; **-ke'nntlich**, *a.*, s. Erke'nnbar; (dankbar) wdzięczny, dziękczynny; **-lichkeit**, *f.* wdzięczność, odwdzięk, dziękczynność; **-ke'nntniß**, *f.* poznanie czego; *Rw.* dekret, wyrok; **-tnißgru'nd**, *m. Philos.* powód od. zasada rozpoznania; -tnißkraft, *f.*, **-tnißvermögen**, *n.* władza poznawania, pojmowania; -tnißri'chter, *m. Rw.* sędzia wyrokujący; -ke'nnung, *f.* poznanie.

E'rker, *m. Bk.* ganek (przed domem); wystawa; wypust; **-rzimmer**, *n.* pokój nad wystawą.

Erkie'sen, *va.* wybrać, obrać; **-sung**, *f.* wybranie, wybór; **Erklä'rbar**, *a.* dający się wytłumaczyć, wyjaśnić, pojąć; (nicht) zawiły, trudny do zrozumienia; **-klä'ren**, *va.* wytłumaczyć, objaśnić, wyjaśnić komu co; (Krieg) wypowiedziéć wojnę; (für schuldig) uznać winnym; (in die Acht) na wygnanie kogo wskazać; (sich) deklarować się, oświadczyć się; sich gegen Jemanden, gegen etwas — oświadczyć się przeciw komu, przeciw czemu; erklärt wykładany, wyłożony, objaśniony, jawny; deklarowany; wyraźny; **Erklä'rer**, *m.* objaśniacz; wykładacz; **Erklä'rung**, *f.* objaśnienie, wyjaśnienie, wytłumaczenie; — des letzten Willens, *Rw.* rozporządzenie ostatniéj woli; -kle'cklich, *a.* dostateczny; znaczny.

Erkle'ttern, *va.* doleźć, dostąpić, dochrapać się; wdrapać się na wierzch czego; (Baum) wdrapać się na drzewo; **-tterung**, *f.* wdrapanie się, dostąpienie; -kli'mmen, *va. irr.* (h.), s. Erkle'ttern; **-kli'ngen**, *vn. irr.* (s.) zabrzmiéć; brzmiéć; die Gläser erklangen zadzwoniły kieliszki; die Stimme

erklingt głos rozlega się; **Erklo'pfen**, *va.* przez uderzanie od. przez bicie w co roztrącić; =**klü'geln**, *va.* wykwintnie co wykoncypować.
Erkna'cken, *va.* (Nuß) zgnieść orzech; =**knau'sern**, =**kni'ckern**, s. Ergei'zen; **Erko'ren**, *pp. irr.* wybrany.
Erkra'chen, *vn.* (h.) trasnąć (o piorunie); =**kra'nken**, *vn.* (s.) zachorować; =**nkung**, *f.* zachorowanie; **Erkrie'chen**, *va. irr.* wczołgać się, wgramolić się; Jemandes Gunst —, *wyczołgać sobie czyjéj łaski; (ein Amt), *czołgiem się wdrapać na urząd.
Erkru'mmen, *vn.* (s.) skrzywić co; —, *vn.* (h.) krzywiéć, krzywym się stać; =**küh'len**, *va.* ochłodzić, wychłodzić co; —, *vn.* (s.) ochłodnąć; =**küh'nen** (sich), *vr.* (h.) ośmielić się, odważyć się; =**ku'nden**, *va.* (erforschen) dowiedzieć się, wywiedzieć się o czém; **Erku'ndigen** (sich), *vr.* (h.): sich nach etw., nach Jmdm. — wywiadywać się; dowiadywać się o czém, o kim; =**ndigung**, *f.* dowiadywanie się, wywiadywanie się; =ngen einziehen über etw. wiadomości zasiągać o czém; =**ku'ndschaften**, s. Au'skundschaften; =**kü'nsteln**, *va.* wymajstrować, sztuczenie co wymyślić, wykoncypować, wyrobić; sztucznie udawać co; erkünstelt udany; misterny; =**stelung**, *f.* wymajstrowanie, sztuczne wymyślenie od. wykoncypowanie czego; =**la'ben** (sich), *vr.* (h.) pokrzepić się; posilić się; =**bung**, *f.* posilenie; **Erla'g**, *m.:* der Caution, *Rw.* złożenie kaucji lub zaręki; =**gsgebüh'r**, *f. Rw.* składowe; depozytowe; =**lah'men**, *vn.* (s.) okulawiéć; okuléć; ochromiéć; =**lah'mung**, *f.* ochromienie; **Erla'ngbar**, *a.* nabywczy; nabywalny; do nabycia; **Erla'ngen**, *va.* dosięgnąć, dostać czego oder do czego; (bekommen) osiągnąć co; otrzymać co; przyjść do czego; =**la'ngung**, *f.* nabycie, otrzymanie, dostąpienie; (durch Bitten) uproszenie, doproszenie.
Erla'ß, *m.* uwolnienie od czego; (Befehl) wydany rozkaz; ogłoszenie; =**la'ssen**, *va. irr.* (h.) (Befehl) wydać rozkaz; (Aufruf) ogłosić odezwy; (Jmdm. eine Schuld, Abgaben) darować komu dług, podatki; **Erla'ßjahr**, *n. Kg.* lato miłościwe, rok święty, jubileusz; =**lä'ßlich**, *a.* mogący być odpuszczonym; darowny; =**la'ssung**, *f.* wydanie, odpuszczenie, darowanie; =**lau'ben**, *va.* pozwolić; (sich) pozwalać sobie; erlaubt dozwolany, pozwolony; das ist — to wolno; das ist nicht — tego nie wolno; ist es — hineinzugehen? czy wolno wejść? =**lau'bniß**, *f.* pozwolenie; pozwoleństwo; konsens; Jmdm. die — zu etwas geben dać komu pozwolenie od. konsens na co; mit Jmds. — za czyjém pozwoleniem; mit — zu sagen, *za pozwoleniem; =**bnißschein**, *m.* pozwolenie, świadectwo na piśmie, że kto ma pozwolenie na co.
Erlau'cht, *a.* dostojny, przesławny, przezacny (o osobach wysokiego rodu); —, tytuł Hrabiów wyższego rzędu); Jaśnie Wielmożny; der erlauchte Graf, Seine gräfliche Erlaucht Jaśnie Wielmożny Hrabia; (ebenso als Titel der Fürsten): Jaśnie Oświecony.
Erlau'ern, *va.* uczatować, udybać; upatrzyć; (Gelegenheit) patrzyć sposobności.
Erlau'fen, *va. irr.* (h.) dopędzić, dobiedz, dogonić kogo od. co; otrzymać bieganiem od. zabiegami; (sich etw.) wybiegać sobie co; **Erlau'schen**, *va.* uczatować; złapać podsłuchaniem; (Geheimniß) podsłuchując wysłuchać tajemnice; =**läu'tern**, *va.* wyjaśnić co, objaśnić; wyświecić; =**läu'terung**, *f.* wyświecienie, objaśnienie.
E'rle, *f.*, **E'rlenbaum**, *m. Ng.* olsza; **E'rlen**, *a.* olszowy; =**nhain**, *m.* olszyna; olszowy gaik; =**nho'lz**, *n.* olszyna (drzewo); =**nwa'ld**, *m.* olszyna (las).
Erle'ben, *va.* dożyć czego oder do jakiego czasu; Freude an seinen Kindern — doczekać się pociechy po dzieciach oder z dziatek; welche traurige Zeiten haben wir erlebt! jakiechżeśmy się to smutnych czasów doczekali! =**le'bniß**, *n.* przypadek życia; =**le'digen**, *va.* uwolnić od czego; — ogołocić z posiadacza; erledigt próżny; wakujący; **Erle'digung**, *f.* uwolnienie; wybawienie; ulga; wyzwolenie; wakans; =**le'gen**, *va.* położyć, ubić (zwierza), zabić (przeciwnika w bitwie, w pojedynku); — złożyć, zapłacić (należytość); =**gung**, *f.* (Tödtung) ubicie; (Bezahlung) złożenie zapłaty, zapłacenie; =**lei'chtern**, *va.* lżejszym uczynić; (sein Gewissen), *Kg.* ulżyć sobie na sumieniu; er erleichtert mein Herz vom Grame, *uwalnia me serce od zmartwienia; (sich) pójść na swoję potrzebę, wypróżniać się; =**terung**, *f.* ulżenie (ciężaru); ułatwienie (ucieczki itd.); ulga; das gewährt, verschafft — im Kummer, *to ulgę przynosi w zmartwieniu; zur — dienen ułatwienie sprawiać; =**terungsmi'ttel**, *n. Hlk.* środek ułatwiający; =**lei'den**, *va. irr.* (h.) doznać (co przykrego, cierpienie sprawującego); (großen Schaden, große Niederlage) ponieść wielką szkodę, kleskę.
E'rlen= 2c., s. E'rle 2c.
Erle'rnbar, *a.* czego się nauczyć można; **Erle'rnen**, *va.* nauczyć się czego; wyuczyć się czego; (Sprache) nauczyć się języka; (Handwerk) nauczyć się rzemiosła jakiego; —, *n.* nauczenie się, pojęcie, pojmowanie; **Erle'sen**, *va. irr.* (h.) obierać, wybierać, wybrać; (durch Lesen erlangen) czytaniem (osobliwie prelekcjami) zarobić, zebrać sobie: =**le'tzen** (sich), s. Erla'ben (sich); =**leu'chten**, *va.* oświecić; (den

Verstand) oświecić rozum; — objaśnić, rozjaśnić, iluminować; -chtung, f. oświecenie (domu, miasta), iluminacja, oświetlenie; Erlie'gen, vn. irr. (s.) uledz; (einer Last) uledz pod ciężarem; upadać pod ciężarem; Urkunden — beim Gerichte, Rw. dokumenty znajdują się w sądzie; -li'sten, va. podstępnie co wyłudzić, dostać, osiągnąć; -lo'gen, pp. irr. skłamany, zmyślony, fałszywy, kłamliwy.

Erlö's, m. H. kwota ze sprzedaży otrzymań, dochoda.

Erlö'schen, va. reg. zgasić, ugasić; —, vn. irr. (s.) zgasnąć, wygasnąć; dieses Geschlecht ist erloschen, *ten ród już wygasł; der Tag erlischt dzień gaśnie, niknie, kończy się; diese Rechte werden nicht erlöschen, *te prawa nieupadną; Erlö'schung, f. zgaśnienie; expiracja; (Verfallzeit) wygaszenie; -lö'sen, va. wykupić (zastaw, jeńca); odkupić; -lö'ser, m. odkupiciel; zbawiciel, zbawca, wybawca; -lö'seter, m. odkupiony, wybawiony; -lö'sung, f. odkupienie, wybawienie; -ngsstunde, f. godzina wybawienia, zbawienia; -ngswerk, n. Kg. dzieło zbawienia, sprawa odkupienia; -lu'chsen, s. Erli'sten; -lü'gen, va. irr. (h.) skłamać, zmyślić co; erlogen zmyślony, udany; -lu'stigen, va. rozweselić; zabawić; wesoło zabawić; -lu'stigung, f. rozweselanie, zabawienie; Erma'chen, va. zrobić, dokazać; -mä'chtigen, va. upełnomocnić, upoważnić, umocować kogo do czego; -chtigung, f. upoważnienie, pełnomocnictwo; Ermah'nen, va. napominać kogo; (zu etw.) zachęcać do czego; -ner, m. napominacz; -nung, f. napominanie, zachęcanie; napomnienie; Jmdes. -ngen folgen słuchać czyich napomnień; -nungs-, a. napominalny; -nungsschreiben, n. napominalny list; -ma'ngeln, vn. (h.) niemiéć, niedostawać, schodzić, zbywać; ich werde nicht — mich einzufinden nie omieszkam stawić się; -ngelung, f. brak; niedostatek; ich nahm ihn an in — eines bessern przyjąłem go (na służbę) w braku lepszego; Erma'nnen, va. dodać komu serca, odwagi; (sich) serca, otuchy nabrać, pokrzepić się, posilić się; -ma'nnen, n., -ma'nnung, f. pokrzepienie umysłu; Ermä'ßigen, va. zmoderować; zmniejszyć; -mä'ßigung, f. zmniejszenie; -ma'tten, vn. (s.) osłabnąć (ze zmordowania, upału); zmordować się, zmęczyć się (idąc w czasie upału); sfatygować się, osłabiéć; —, va. zmordować, osłabiać, zmęczyć; osłabić; Erma'ttung, f. utrudzenie; zmęczenie.

E'rmeland, n. Geog. Warmia, Warmija; von, aus —, E'rmeländisch, a. warmieński; warmiński; -nder, m. Warmińczyk; Warmijak; -nderin, f. Warminka.

Erme'ssen, va. irr. (h.) wymierzyć; wnosić z czego, wyrozumiéć, miarkować; daraus ist leicht zu —, wie ꝛc. z tego łatwo wyrozumiéć jak itd.; ich kann nicht —, wie dies zugeht, *nie mogę pomiarkować (pojąć), jak się to dzieje; (überlegen) sądzić, mniemać, uważać; —, n. zdanie; sąd; uwaga; domysł; uwidzenie; nach meinem — podług mego zdania; -me'ß-lich, a. dający się zmierzyć; łatwy do zmiarkowania; -meu'cheln, va. z zasadzki kogo zabić, zabić jak skrytójca; -mi't-teln, va. wykryć, wynaleźć, wyśledzić; -ttelung, f. wypośrodkowanie, wykrycie, wyśledzenie; -mo'rden, va. zamordować, zabić; ermordet zabity, zamordowany; -mo'rdung, f. zabójstwo, zabicie; zabój; -mü'den, va. zmęczyć kogo; zmordować; znużyć, utrudzać; -nde Arbeit robota męcząca, trudząca; (sich) zmęczyć się; um die Leser nicht zu —, *nie chcąc czytelników trudzić; ermüdet znużony (pracą itd.); zemdlały, strudzony, sfatygowany; zmęczony; —, vn. (s.) sfatygować się, zmordować się; znużyć się; -dung, f. fatyga, zmordowanie, strudzenie; zmęczenie; Ermu'ntern, va. obudzić, ocucić; orzeźwić; -terung, f. obudzenie, ocudzenie, trzeźwienie; -mu'nterungs-, a. zachęcający; -terungsmittel, n. sposób zachęcania, zachęta; -mu'thigen, va. (Jmdn.) zagrzewać, tuszyć komu; (sich) otuchy oder serca nabrać; mu'thigung, f. dodawanie serca, zachęcenie, zagrzewanie umysłu; -näh'ren, va. żywić; wyżywić; karmić; -näh'rer, m. żywiciel, karmiciel; -näh'-rerin, f. żywicielka, karmicielka; -näh'-rung, f. wyżywienie, żywienie, karmienie; -nennen, va. irr. (h.) wymienić, nominować, naznaczyć; (zu etw.) mianować kogo czém; -nnung, f. mianowanie, nominacja, naznaczenie; -nnungs-, a. nominacyjny; -nnungs-Decre't, n. nominacja; Erne'nnungsu'rkunde, f. patent nomiacyjny; -neu'en, -neu'ern, va. odnowić, wyrestaurować; (Angriff) ponowić natarcie, na nowo natrzéć; (sich) odnowić się; ponowić się; odświeżyć się (ból, pamięć czego); -rung, f. odnowienie, ponowienie, odnowa; -rungswahlen, f. pl. Stw. etc. nowe wybory; -nie'drigen, va. zniżyć, niższym zrobić; poniżać; (sich) poniżać się; uniżać się, uniżyć się; upadlać; erniedrigend upokorzony; -dri-gung, f. zniżenie; *poniżenie (się), upodlenie (się).

Ernst, m. npr. Ernest.

Ernst, m. powaga; poważność; ist das dein —? szczérze (serjo) to mówisz? im Ernste, *szczérze mówię; do prawdy; bez żartu; aus Scherz wurde —, *z żartu przyszło do prawdy; ich nehme es für — ja to biorę za prawdę; er macht — daraus

uważa to za prawdę; *(Strenge) ostrość, surowość; powaga; **Ernst, E'rnsthaft**, a. poważny; ostry, surowy, prawdziwy; żarliwy; einen =en Ton anschlagen ton żarliwy zachować; ein ernstes, ernsthaftes Gesicht machen poważnie twarz ułożyć; ernstes Wesen surowa poważność; ernster Charakter charakter surowo poważny; —, *ad.* poważnie; ostro; szczérze; etwas — betreiben szczérze czém się zajmować; **=sthaftigkeit**, *f.* poważność; surowość, powaga; =stlich, *a.* to co jest serjo, nie żartem; ostry, surowy; seine =che Meinung sagen powiedzieć swoje prawdziwe zdanie; ich meine es — damit szczérze to mówię; *nie żartuję.

E'rnte, *f.* żniwo; (halten) żniwo mieć, odbywać; **E'rnte=**, *a. Ldw.* żniwiarski; **=ntea'rbeit**, *f.* robota żniwiarska; **=ntebie'r**, *n.* piwo dla żniwiarzy; **=ntefe'ld**, *n.* pole żniwne, żniwa zdatne; **=ntefe'rien**, *f. pl.* wakacje letnie; **=ntefe'st**, *n.* okrężne; wyżynek; *wieniec; **=ntegerä'thschaft**, *f.* sprzęt żniwiarski; **=ntekra'nz**, *m.* wieniec z kłosów; (uwity na okrężne); **=ntelie'd**, *n.* pieśń żniwiarzy; pieśń żniwiarska; **=ntemahl**, *n.* biesiada na okrężne; **=ntemo'nat**, *m.* Sierpień (miesiąc); **E'rnten**, *va.* zbierać, żniwo odprawiać; (Lob), *odnieść pochwałę; (Ehre), *pozyskać zaszczyt; **=ntepre'digt**, *f.* kazanie żniwa; **=nterei'f**, *a.* dojrzały, doszły, zdatny do żęcia; **=ntesch mau's**, *f.* E'rntemahl; **=nteta'g**, *m.* dzień żniwny; **=ntewagen**, *m.* wóz do żniwa, do zwożenia snopów z pola; **=ntewetter**, *n.* pogoda żniwom dogodna; **=ntezei't**, *f.* czas żniwa.

Ero'berer, *m.* zdobywca; zabórca; wojownik; **=o'bern**, *va.* zdobyć co; podbić; erobernd podbójczy; erobert dobyty; **=berung**, *f.* zdobywanie, podbijanie; podbój; zdobycie; eine — machen zdobycie zrobić; **Ero'berungs=**, *a.* zdobywczy; zaborczy; **=berungsbegie'rde**, *f.* chciwość podbojów; żądza zaborów; **=berungskrie'g**, *m.* wojna dla zaborów, podbojów; wojna zdobywcza; **=berungssü'chtig**, *a.* chciwy podbojów.

Erö'ffnen, *va.* otworzyć; (Sitzung) otworzyć, zagaić posiedzenie; (Jmdm. sein Herz) wynurzyć komu swoje serce; (Schule) otworzyć szkołę; (sich) otwierać się, otworzyć; (entdecken, offen darlegen) oznajmić, ogłosić, wyjawić; eröffnend rozwalniający; *Hlk.* przeczyszczający (lekarstwo); **=ö'ffnung**, *f.* otwarcie; vor — des neuen Schulcursus przed otwarciem nowego kursu; **=nungsre'de**, *f.* zagajenie, mowa przy rozpoczęciu się obrad sesji; **Erö'rtern**, *va.* roztrząsać, rozbierać co; rozstrzygnąć, rozsądzić; (Frage) roztrząsać pytanie jakie; (Zweifel) rozsądzić wątpliwość; wyłożyć, wyjaśnić co (w szczegółach), wytłumaczyć.

Erö'rterung, *f.* wyjaśnienie, objaśnienie.

Ero'tisch, *a.* (Liebes=) erotyczny, miłosny.

Erpa'chten, *va.* zadzierżawić, wziąć w dzierżawę.

E'rpel, *m. Ng.* (Enterich) kaczor, kaczór

Erpi'cht, *a.* (sein auf etw.) chciwie czego pragnąć; auf das Spiel — sein niezmiernie grę lubić; **=pi'chtsein**, *n.*, **=pi'chtheit**, *f.* zwziętość, zawzięcie się na co; zaciekłość; **=pre'ssen**, *va.* (von Jmdm. etwas) wycisnać co od kogo, wymódz na nim; (Geständniß) wycisnąć zeznanie, przyznanie się; erpreßt wyciśniony; **=pre'sser**, *m.* wydzieracz; wydzierca; **=pre'ssung**, *f.* wymuszanie czego na kim; **=pre'ssungen**, *f. pl.* zdzierstwo; **=ngsversu'ch**, *m. Rw.* usiłowanie wymuszenia lub zdzierstwa; **=pro'ben**, *va.* wypróbować, doświadczyć, przekonać się; erprobt doświadczony; **Erpro'bung**, *f.* wypróbowanie, doświadczenie; **=processi'ren**, *va.* wypieniać; wyprawować; **=qui'cken**, *va.* pokrzepić; posilić, ożywić, orzeźwić; (mit Speise, mit Trank) pokrzepić głodnego, pragnącego pokarmem, napojem; (sich) pokrzepić się; erquickend pokrzepiający, posilający, posilny; **=qui'cklich**, *a.* krzepiący; **=qui'ckung**, *f.* posilenie, posiłek, ochłoda.

Erra'then, *va. irr.* (h. zgadnąć, odgadnąć; zgadywać; (Jmds. Gedanken) zgadnąć czyje myśli; den Sinn einer Stelle — domyślać się, dociekać myśli jakiego miejsca (autora); —, *n.* zgadywanie, zgadnienie, rozwiązanie.

Erre'gbar, *a.* dający się poruszyć, w poruszenie ob. w ruch wprawić, wzniecić; **=barkeit**, *f.* drażliwość; **=re'gen**, *va.* poruszyć; wzniecić; (ermuntern, erwecken) wzbudzić; (Streit, Zank) wszcząć spór, kłótnią; **=re'ger**, *m.* sprawca, podburzyciel; erregt rozruszony, wzniecony, wezbrany; **=re'gung**, *f.* wzruszenie, wzniecenie, pobudzenie, wzbudzenie; **=re'gungstheore'tiker**, *m.* pobudliwiec.

Errei'chbar, *a.* mogący być dosięgniętym, osiągniętym, dopiętym; **=barkeit**, *f.* dościgłość, możność osiągnienia (celu itd.); **=rei'chen**, *va.* dosięgnąć; dostać się dokąd, zajść, zajechać, zapłynąć; dojść, dojechać, dopłynąć; (Ort) zajść, zajechać gdzie; (Ziel) osiągnąć cel swój; (Absicht) dopiąć celu; (hohes Alter) dojść do późnéj starości; (etw.) pojąć co; **=rei'chung**, *f.* dosięgnienie, doścignienie, dopięcie; **=rei'ten**, *va. irr.* (h.) dogonić kogo konno za nim śpiesząc; jeżdżeniem konno sobie zarobić co; zajeździć (konia); **=re'nnen**, *va. irr.* (h.) dognać; **=re'ttbar**, *a.* mogący być uratowanym, ocalonym; **=re'tten**, *va.* wyratować; (aus der Gefahr) wyratować z niebezpieczeństwa; ocalić; (vom Tode) ocalić od śmierci; errettet werden ocaléć; **Erre'tter**, *m.* zbawca; ocaliciel; **=re't=**

teter, *m.* wybawiony, zachowany, uwolniony; **Erre'ttung**, *f.* wyratowanie, wybawienie, wyrwanie, uratowanie; **Erri'chten**, *va.* założyć; wystawić; zawrzéć; (Denkmal) wystawić pomnik; (Kasse), *H.* utworzyć kasę; (Contor), *H.* utworzyć kantor; **-ri'chtung**, *f.* postanowienie, ustanowienie, ustawa, złożenie, utworzenie; **-ri'ngen**, *va. irr.* (h.) dopiąć, zdobić, dorobić się czego przez wielką pracą; (Sieg) odnieść zwycięztwo; zwyciężyć; (Ruhm, Beifall) pozyskać sławę; **-ri'ngung**, *f.* osiągnienie, dorobienie się czego przez wielką pracą; **-ru'ngenes**, *n.*, **-ru'ngenscha'ft**, *f.* nabycie, nabytek; majątek dorobkowy; **-rö'then**, *vn.* (s.) nabierać koloru, czerwienić się (jak jabłko dojrzewające); *zaczerwienić się; zarumienić się; zawstydzić się; —, *n.* zarumienienie się; **-ru'fen**, *va. irr.* (h). dowołać się kogo; ich habe ihn kaum — können ledwom się go dowołał; głosem dosięgnąć; **Ersä'ttigen**, *va.* nasycić; **-sä'ttigung**, *f.* nasycenie.

Ersa'tz, *m.* wynagrodzenie; nagroda; Jmdm. — geben, leisten wynagrodzenie komu dać; **-sa'tzmann**, *m.* zastępca; **-sa'tzmannschaft**, *f. Kw.* wojsko nowozaciężne; **-sa'tzrecht**, *n.* prawo do nawygrodzenia; **-sa'tzreserve**, *f. Kw.* rezerwa dopełniająca; **Ersau'fen**, *vn. irr.* (s.) utonąć, zatonąć; (durch Ueberschwemmung) wymoknąć; das Wasserrad ist ersoffen koło zatonęło; **-sau'fen**, *n.* utonienie; zalanie się w wodzie; **-säufen**, *va.* utopić (kogo, się); **-säu'fung**, *f.* zatopienie; **Ersch'a'chern**, *va.* wykpić, wyszachrować co; **-chern**, *n.*, **-cherung**, *f.* wyszachrowanie.

Erscha'ffbar, *n.* stworzysty; **-barkeit**, *f.* *f.* stworzystość; **-scha'ffen**, *va. irr.* (h.) stworzyć; (Welt) stworzyć świat; **-scha'ffener**, *m.* stworzony; **-scha'ffer**, s. Schö'pfer; **-ffung**, *f.* stworzenie; seit — der Welt od stworzenia świata; **-scha'llen**, *vn. irr.* (s.) zabrzmiéć (głos, muzyka); seine Stimme — lassen wznieść głos; es erscholl ein Gerücht gruchnęła wieść; —, *n.* rozleganie się, brzmienie, gruchnienie; **-scha'rren**, *va.* zgarnąć, zebrać (wiele pieniędzy, itd.); **Erschau'dern**, *vn.* (s.) (vor etw.) zadrzéć na co; **Erschau'en**, s. Erbli'cken, Erse'hen; **-schei'nen**, *vn. irr.* (s.) ukazać się, pokazać się; (vor Jmdm.) ukazać, pokazać, pokazywać się komu, przyjść przed niego; (in einer Versammlung) pokazać się na zgromadzeniu; (vor Gericht) stawić się w sądzie oder przed sądem; (auftreten) zjawić się; wyjść na widok; das Werk wird bald im Drucke —, *Bchh.* dzieło wkrótce z druku wyjdzie; die zweite Auflage ist schon erschienen, *Bchh.* drugie wydanie już wyszło; wie erscheint dir das? jak ci się to, zdaje od. wydaje? —, *n.*: vor Gericht, *Rw.* stawiennictwo; **-nung**, *f.* ukazanie się, pokazanie się, zjawienie się, wyjścia na widok, stawienie się; zjawisko; vorüber gehende -gen pojawa; pojaw; erschiene[ne] widziany, zjawiony; **-schie'ßen**, *va. irr* (h.) zastrzelić (kogo, się); rozstrzelać (z karę); **-schi'mmern**, *vn.* (s.) zabłyszczéć; **Erschi'nden**, *va. irr.* (h.): sich etwas — zdzierstwem zebrać; wygrabić, złupić; **-schla'fen**, *vn. irr.* (h.) przez sen od. we śnie co osiągnąć, otrzymać; **-schla'ffen**, *vn.* (s.) zwolniéć, zwątléć, osłabnąć, stępiéć; stracić moc, dzielność, energią; gnuśniéć; sein Eifer ist erschlafft jego zapał ustał, zwątlał; —, *va.* osłabić; pozbawić sił, mocy; erschlafft rozwolniony; **-ffung**, *f.* zwątlenie (sił, nerwów, ciała); otrętwienie (umysłu); bezsilność, niemoc; **-schla'gen**, *va. irr.* (h.) zabić, ubić; życia pozbawić; ubity, zabity; (vom Blitz) od pioruna uderzony, rażony piorunem; **-schlei'chen**, *va. irr.* (h.) zdybać, zejść, uczatować, skręcić co, ciechopękiem, schwytać, złapać; chytrze podejść; (Jemanden) znienacka przydybać kogo; (etwas) podstępnie co wyłudzić, pozyskać, dostać (urząd, spadek po kim); eine Erbschaft — wyludzić spadek; **-chung**, *f.* podejście, zdybanie; erschlichen dopięty, pozyskany, osiągniony podłością.

Erschle'ppen, *va.* uwlec, uciągnąć; udzwignąć; er kann sich kaum — ledwo łazi, ledwo nogi włoczy.

Erschlie'ßen, *va. irr.* roztwierać; s. Au'fschließen; —, *vr.* (sich) rozchylać, roztwierać się; **-schmei'cheln**, *va.* wyłudzić, pochlebstwem nabyć; **-schmei'ßen**, *va. irr.* (h.) rzucić czém i zabić; **-schna'ppen**, *va* złapić co gębą od. pyskiem; (Amt), *złowić urząd; (Neuigkeit, Wort), *złapać jaką nowinę, jakie słówko; **-schnü'ffeln**, *va.* wywąchać co; **-schö'pfen**, *va.* wyczerpnąć, wyczerpać; die Kasse ist erschöpft, *kasa już wypróżniona, ogołocona z pieniędzy; meine Kräfte sind erschöpft siły moje już wycieńczone; er erschöpft meine Geduld, *już mi się cierpliwość z nim przebiera; ich bin ganz erschöpft niezmiernie jestem zmęczony, znużony; (sich) wyczerpnąć się (wszystko powiedziéć od. wypisać co się wie); wysilić się (drzewo, osoba); siły stracić; erschöpfend wszechstronny; najdokładniejszy; **-schö'pflichkeit**, *f.* znużenie, zmęczenie; brak sił, osłabienie (przez zbytnią pracę itd.); erschöpft wyczerpniony, wyczerpany, wiecieńczony; **-pfung**, *f.* wyczerpnienie, wyczerpanie, wycieńczenie, przebranie; **-schre'cken**, *va.* przestraszyć, zastraszyć kogo; zastraszyć go; —, *vn. irr.* (s.) przestraszczyć się czém, przelęka się, zląc się; vor, über etw. — przestraszyć się czego; —, *n.* przestra-

szenie, zastraszenie, przelęknienie, zlęknienie; strach, trwoga; =schre'cklich, s. Schre'cklich; Erschre'ckniß, s. Schre'ckniß; =schre'ckt, pp. przestraszony, zastraszony, przelękniony; Erschrei'ben, va. irr. (h.) pisaniem, autorstwem zarobić, dopisać się czego; =schrei'en, va. irr. (h.) (Jmdn.) dokrzyczéć się kogo, krzycząc dowołać się; =schro'cken, pp. irr. przelękniony, przestraszony; strachem przejęty; Erschro'ckenheit, f. trwoga, strach, przelęknienie, przestrach; =schro'ten, va. Bw. (eine Grube) kopiąc dół natrafić na wodę; =schü'rfen, va. Bw. odkryć (zrąb, szybę); Erschü'ttern, va. trząść, zatrząść czém, wstrząsnąć co; (Jmds. Treue, Muth), *wstrząsnąć czyję wierność, odwagę; —, vn. (s.) zatrząść się; Erschü'tterung, f. wstrząśnienie; =schwe'ren, va. utrudniać (co, komu); cięższym zrobić, trudniejszym czynić; trudzić; =schwe'rung, =rniß, f. utrudnienie, utrudzienie; =schwi'ngen, va. irr. (h.) lotem dościagnąć czego, dostać się dokąd; *przez wielkie usiłowania dokazać czego; =schwi'nglich, a. dający się osiągnąć, zyskać; Erse'hen, va. irr. (h.) dopatrzéć się kogo, czego; ich kann ihn nicht — nie mogę się go dopatrzéć; dojrzéć, doścignąć wzrokiem; upatrzéć; sich ein Mädchen zur Gattin — upatrzéć sobie pannę na żonę; (Gelegenheit) upatrzéć sposobność; daraus ersehe ich, daß ꝛc. z tego widzę, że itd.; daraus ersieht man ztąd widać; ztąd pokazuje się; (Jmdn. zu etw. bestimmen) wybrać, przeznaczyć kogo do czego; Erseh'nen, va. bardzo tęsknić do kogo, do czego; ersehnt upragniony; =se'tzbar, a. dający się wynagrodzić; odwetowany, powetowany; =se'tzen, va. wynagrodzić, wrócić (koszta, stratę, wydatki); (Jmdn.) zastąpić kogo, jego miejsce; =se'tzlich, a. nagrodzony, wynagrodzony; powetowany; =se'tzung, f. wynagrodzenie, dopełnienie; zastąpienie, zwrócenie; =seu'fzen, va. wzdychaniem co uzyskać, dostać; =si'chtlich, a. widoczny; widzialny; — machen uwidocznić; unaocznić; hieraus ist — ztąd widać, ztąd widno; =si'chtlichkeit, f. widzialność; Ersi'ngen, va. irr. (h.) (sich etw.) dośpiewać się czego, śpiewaniem zyskać; =si'nnen, va. irr. (h.) wydumać, wynaleźć, domyślić się czego; wymyślić; zmyślić; ersonnen zmyślony; =si'nnlich, s. Erde'nklich; =si'nnung, f. wymyślenie, wydumanie; =si'tzen, va. irr. (h.) nabyć czego dawnością, zostać właścicielem prawem zadawnienia; =so'nnen, pp. irr. wymyślony; =spä'hen, va. oszczędzić; oszczędzać, zebrać, uciułać; =spa'rniß, f. oszczędzone; grosz uciułany; Erspa'rung, f. oszczędzenie, oszczędność, uciułanie; Erspi'nnen, va. irr. (h.) (sich etw.) przędzeniem zarobić, zebrać; =sprie'ßen, vn irr. (s.) wyrastać w górę (o latoroślach); *być komu pożytecznym, przydać się, na dobre wyjść; =sprie'ßlich, a. użyteczny; zbawienny, pożyteczny, dobry; =sprie'ßlichkeit, f. pożytek, korzyść, zbawienność; =spri'ngen, va. irr. (h.) doskoczyć do czego.

Erst, ad. dopiero; — jetzt dopiero teraz; — dann wtenczas; — über's Jahr za rok; ich soll es — bekommen dopiero mam dostać; wenn ich — bei euch sein werde jak będę u was; (zuerst) wprzód; das muß — bewiesen werden wprzód trzeba tego dowieść; alsdann — wtedy dopiero; Ersta'nden, pp. v. Erste'hen, s. d.; =sta'rken, vn. (s.) stać się mocnym; nabrać siły; wzmocniéć, zmocniéć; Ersta'rkung, f. wzmocnienie, zmocnienie; =sta'rren, vn. (s.) zdrętwiéć; (vor Kälte) zdrętwiéć od zimna; (vor Schrecken) zdrętwiéć ze strachu; zgrabiéć (o rękach); —, va.: erstarrende Kälte mróz ciało otrętwiający; erstarrt zdrętwiały, martwy; zlodowaciały; Ersta'rrung, f. zdrętwienie, osłupienie, otrętwienie; =sta'tten, va. oddać, nadgrodzić, wrócić komu co; (Bericht) wiadomość podać, zdać sprawę; donieść; Ersta'ttung, f. zwrót; gegen — der Kosten za zwrotem kosztów; (eines Berichtes) doniesienie, relacja, raport; =stau'nen, vn. (s.) (über etw.) zadziwić się, zdumiéć się nad czém; osłupiéć; —, n. podziwienie, zadumienie, zdumienie, zdumiewanie, osłupienie; Jmdn. in — setzen wprawić kogo w podziwienie; das ist zum — to podziwienie sprawia, wzbudza; Erstau'nenswerth, a. godzien podziwienia; =stau'nlich, a. podziwienie sprawujący; w podziwienie wprawiający; nadzwyczajny; — viel nadzwyczajnie (niezmiernie, okropnie) wiele; erstaunt zdumiały, zadumiony, osłupiały.

E'rste (der, die, das), a. num. pierwszy; für's —, für das —, am ersten, zum Ersten najprzód; am ersten najłatwiéj.

Erste'chen, va. irr. (h.) przekłuć; przebić; =ste'chung, f. przebicie, zakłócie, ukłócie; =ste'hen, vn. irr. (s.) powstawać; Christus ist erstanden, Bibl. Chrystus Pan zmartwychwstał; —, va. irr. kupić (na licytacji jako najwięcéj dający); =ste'her, m. nabywca na licytacji; =ste'hung, f. powstanie; dostąpienie; (Kauf) kupienie, nabycie na licytacji; kupno; =ngspreis, m. cena wylicytowana; cena nabycia na licytacji; =stei'gen, va. irr. (h.) wleźć na wierzch czego, dostać się tam; =stei'gung, f. wlezienie, wdrapanie się, wstąpienie.

E'rstens, ad. po pierwsze; najprzód.

E'rster, a. num. pierwszy, najpierwszy; s. a. E'rste (der, die, das).

Erste'rben, vn. irr. (s.) obumrzéć, obu-

mierać, umrzéć; zmartwiéć; wymrzéć (jak ród jaki); umrzéć; skonać; das Wort erstarb ihm auf der Zunge, *słowo skonało mu w ustach; das Glied ist erstorben członek obumarł, zmartwiał, utracił całkiem czucie; —, *n.* obumarcie.

E'rstere (der, die, das), **E'rsterer**, **E'rstere**, **E'rsteres**, *a. num.* pierwszy (z wymienionych dwóch); —, letzterer pierwszy —, ostatni.

E'rstgeboren, *a.* pierworodny (syn, córka); **-stgebu'rt**, *f.* pierworodność, pierworodztwo; **-stgeburtsre'cht**, *n. Rw.* prawo pierworództwa; **E'rsterwä'hnt**, *a.* wyżéj wspomniony.

Ersti'cken, *vn.* (s.) udusić się w dymie, w duszącym powietrzu, w wodzie; (in seinem Blute) zalać się krwią; (vor oder vom Fett) zatyć; —, *va.* udusić, zadusić; die Stimme — przytłumić głos; (Aufruhr) przytłumić powstanie; das Unkraut hat die ganze Saat erstickt chwasty zagłuszyły (stłumiły) cały zasiew; erstickend duszący, duszny; **-sti'ckter**, *m.* zaduszony; **-sti'ckung**, *f.* zaduszenie.

E'rstlich, *ad.* wprzód; po pierwsze, najprzód; **E'rstling**, *m.* pierwszy płód; pierwszy owoc; die Erstlinge pierwiastki, pierwsze zbiory; nowalia, nowalie; **E'rstlings-**, *a.* pierwszy, pierwiastkowy; **-stmalig**, *a.*: -ge Handlung piérwszyna.

Erstoh'len, *a.* ukradziony.

Ersto'ppeln, *va.* (sich etw.) z kłosów uzbierać sobie co.

Ersto'rben, *a.* obumarły.

Ersto'ßen, *va. irr.* (h.) uderzeniem zabić kogo; (mit den Hörnern) zabość rogami; **-stre'ben**, *va.* przez usilne staranie osiągnąć oder pozyskać co; dojść do czego, dokazać czego; **-stre'cken**, *va* rozciągnąć do pewnego kresu; (sich) rozciągać się, ciągnąć się; meine Macht erstreckt sich nicht so weit, *moja władza tak daleko nie sięga; **-strei'ten**, *va. irr.* (h.) przez spór dostąpić; odebrać co zbrojną ręką; (durch Processiren) wyprawować; **Erstu'mpfen**, *vn.* (s.) tępiéć, stępiéć; **Erstu'nken**, *a.*: es ist — u. erlogen, *wierutne to kłamstwo; **-stü'rmen**, *va.* szturmem zdobyć, wziąć; **-stü'rmung**, *f.* zdobycie szturmem; **-su'chen**, *va.* prosić, upraszać kogo o co; —, *n.* prośba; upraszanie; **-ta'nzen**, *va.* dotańcować się czego; **Erta'ppen**, *va.* zdybać, przydybać; złapać (z nienacka); ertappt złapany, zdybany; **Erta'stbar**, *a.* domacalny; **Erta'sten**, *va.* domacać się czego; **-tau'schen**, *va.* nabyć wymianą; **-thei'len**, *va.* udzielać komu czego; użyczyć, powierzyć, zwierzyć; (Befehl) wydać rozkaz; (Unterricht) udzielać nauki, dawać lekcje; (Rath) udzielić rady; **Erthei'lung**, *f.* danie, dawanie, udzielenie; **Ertö'dten**, *va.* zabić, życia pozbawić; (Lüste), *przytłumić, wykorzenić chuci; (Gefühl), *wyniszczyć, przytłumić w kim czucie; (Fleisch), *wyzuć się z cielesności; **-tö'dtung**, *f.* umartwienie; wytępienie; **-tö'nen**, *vn.* (s.) zabrzmiéć (głos, muzyka); odezwać się (muzyka, dzwony, działa); seine Stimme — lassen odezwać się, zaśpiewać.

Ertra'g, *m.* plon; zbiór; sprzęt; dochód, prowent; (eines Gutes) dochód ze wsi; (eines Jahres) dochód jednego roku; (Reinertrag), *H. etc.* dochód czysty (po odtrąceniu kosztów); **Ertra'gen**, *va. irr.* (h.) unieść co, módz nieść; znosić; (Kälte, Hitze, Hunger, Durst) znosić zimno, upały, głód, pragnienie; etwas — können być wytrzymałym na co; das ist nicht zu — to nie do zniesienia; (erdulden), *wycierpiéć; **Erträ'glich**, *a.* znośny; —, *ad.* znośnie; do zniesienia; **-trä'glichkeit**, *f.* znośność; **-tra'gsfähig**, *a.* wydobywczy; **Ertra'gszweig**, *m.* dział przychodu; **-trä'gniß**, *n.* przychód; intrata; plon.

Erträ'nken, *va.* zatopić, utopić; **-nkung**, *f.* utopienie, zatopienie.

Erträu'men, *va.* wymarzyć sobie co, uroić sobie; erträumt urojony.

Ertre'ten, *va. irr.* (h.) zadeptać, rozdeptać; **-tri'nken**, *vn. irr.* (s.) utonąć; zalać się; zatonąć, wymoknąć; **Ertrö'deln**, *va.* handlem tandetnym darobić się czego; **-tro'tzen**, *va.* uporem co wymódz; wymusić, wyfukać; **-tru'nkener**, *m.* utopiony, utonięty; topielec; **-ü'brigen**, *va.* oszczędzić co, odłożyć, nie wypotrzebować; —, *vn.* (h.), s. Ue'brig (bleiben); **-ü'brigung**, *f.* oszczędzenie, uciułanie.

E'rve, *f. Ng.* gęsia wyka.

Erwa'chen, *vn.* (s.) obudzić się; ocknąć się; (vom Schlafe) obudzić się ze snu; (wieder zum Leben) odżyć; —, *n.* ocknienie, obudzenie się; erwacht ockniony, obudzony.

Erwa'chsen, *vn. irr.* (s.) urość, dorość (do pewnéj wysokości); -sener Jüngling dorosły młodzieniec; -senes Mädchen panna na wydaniu; *wzrosnąć; *urość, powstać, wyniknąć; daraus erwächst der Uebelstand ztąd ta wynika niedogodność; **-wa'chsener**, *m.* dorosły, wyrosły; **Erwä'gen**, *va. irr.* (h.) rozważać, roztrząsać; (etw. reiflich) rozważać co gruntownie; (bei sich) rozważać z sobą; **-wä'gung**, *f.* rozważanie, roztrząsanie; rozwaga; etw. in — ziehen, *pod rozwagę co poddać, wziąć; in — dessen z uwagi na to; zważywszy, że itd.; **-wäh'len**, *va.* wybrać, obrać kogo lub co; **-wäh'ler**, *m.* obierca; **Erwäh'lung**, *f.* obiór, elekcja, obranie, wybranie; **-wäh'nen**, *va.* (etw.) wspomniéć co od. o czém; wzmiankować; erwähnt wzmiankowany, pomieniony, wspomniony; **-wäh'nung**, *f.* namienienie,

wzmianka; wspominka; =wä'rmbar, *a.* ogrzewalny; Erwä'rmbarkeit, *f.* ogrzewalność; =wa'rmen, *vn.* (s.) rozgrzać się; zagrzać się; =wä'rmen, *va.* rozgrzać, zagrzać; (sich) rozgrzać się; erwärmend ogrzewny; Erwa'rten, *va.* doczekać się kogo lub czego; oczekiwać; =wa'rtung, *f.* oczekiwanie, spodziewanie (się); *nadzieja, ciekawość; niepewność; wider Aller — nad spodziewanie się wszystkich; in — oczekując, spodziewając się; =tungsvo'll, *a.* pełny oczekiwania, pełny spodziewania się; pełny nadziei; =we'cken, *va.* obudzić (ze snu); (Haß, Liebe) wzbudzić (nienawiść, miłość); (zu etw.) pobudzić do czego; vom Tode erweckt z martwych wskrzeszony; Erwe'cklich, *a.* (erbaulich) wzbudzający, rozczulający; =we'ckung, *f.* wzbudzenie, obudzenie, pobudzenie, wzniecenie; (von den Todten) wskrzeszenie umarłych; Erweh'ren, *va.* opędzić; (sich einer Sache) opędzić się, ognać się od czego od. czemu, obronić się; =weh'rung, *f.* opędzanie się; =wei'chen, *va.* zmiękczyć; odmiękczyć; rozmiękczyć, miększym zrobić; erweichend zmiękczający; =nde Mittel środki rozmiękczające; erweicht zmiękczony; Erwei'chung, *f.* zmiękczenie; =wei'chungsu'mschlag, *m.* *Hlk.* kataplazm; okładanka; przymoczka.

Erwei's, *m.* dowód, wywód; Erwei'sen, *va. irr.* (h.) wyświadczyć; (Jmdm. eine Wohlthat, viel Gutes) wyświadczyć komu dobrodziejstwo, wiele dobrego; das ist erwiesen to jest rzecz udowodniona; (sich) okazać się; pokazać się; (sich dankbar, gütig, hart) okazać się wdzięcznym, łaskawym, ostrym; Erwei'slich, *a.* dowodny, dowodliwy; dający się dowieść; —, *ad.* dowodnie; =wei'sung, *f.* dowodzenie, okazanie, okazywanie, wyświadczenie; Erwei'tern, *va.* rozprzestrzenić; powiększyć; (Begriff) wyobrażeniu nadać obszerniejsze znaczenie; (Kenntnisse) rozprzestrzenić, rozszerzyć zakres wiadomości swoich; die Stiefel werden sich im Tragen — bóty rozprzestrzenią się w chodzeniu; mein Blick erweitert sich immer mehr, *wzrok mój coraz dalej sięga; erweiternder Muskel, *Zk.* rozszérzacz; rozprzestrzeniacz; =wei'terung, *f.* rozstrzeń; rozszerzenie; (des Herzens), *Hlk.* rozszerzenie serca.

Erwe'rb, *m.* zarobek, nabytek, darobek, nabycie, wyrobek, urobek; Erwe'rben, *va. irr.* (h.) nabyć, nabywać czego; zarabiać; (Jmdes. Liebe, Gunst) zarabiać sobie na czyję miłość, łaskę; (viel Kenntnisse) nabyć wiele wiadomości; (sich ein Recht worauf) nabyć prawa do czego; pozyskać; erworbenes Vermögen majątek dorobkowy; Erwe'rber, *m.* nabywca; Erwe'rbfleiß, *m.* przemysł; zabiegłość; =we'rblich, *a.* nabywalny; =we'rblos, *a.* nie mający, nie podający sposobności do zarobku; =we'rbs=, *a.* dorobkowy, dorobny; =we'rbsam, *a.* pilny, pracowity; =we'rbsamkeit, *f.* przemyślność; pracowitość; =we'rbsfähig, *a.* zdolny do nabywania; =we'rbsfähigkeit, *f.* zdolność nabywania; =we'rbsmittel, *n.* środek do zarobku; =we'rbsquelle, *f.* źródło do zarobku, do zarobkowania; =we'rbstand, *m.* stan zarobkowy, zarobkujący, zarobkiem się trudniący; =we'rbszweig, *m.* odnoga zarobkowa, *środek do zarobienia; =we'rbung, *f.* zarobienie, nabycie; =we'rfen, *va. irr.* (h.) dorzucić dokąd; (mit einem Steine) rzuceniem, kamieniem obalić czego; (Jmdn.) powalić kogo rzuceniem czego; Erwi'dern ꝛc., s. Entge'gnen ꝛc.; =wie'dern, *vn.* u. *va.* wywzajemnić się; (Jmds. Liebe mit Liebe) odwzajemniać miłość; być wzajemnym w miłości; (Höflichkeit) oddać grzeczność za grzeczność; (Gruß) wzajemnie powitać; —, *vn.* (h.) auf etw. odpowiedzieć na co; =wie'derung, *f.* wzajemność, oddanie, nagrodzenie; =wi'derung, *f.* (Entgegnung) odpowiedź, odpowiadanie; (schriftliche) odpis; =wi'rken, *va.* wyjednać, doknać; =wi'schen, *va.* złapać, schwytać; erwischt schywcony; —, *n.* schwycenie; =wu'chern, *va.* lichwą nabyć, zebrać; Erwü'nschen, *va.* życzyć komu czego; (sich bessere Gesundheit) życzyć sobie lepszego zdrowia; erwünscht pożądany, życzeniu odpowiadający; podług życzenia; pomyślny, oczekiwany, przyjemny; du kommst erwünscht właśnie w porę przybywasz; =wü'rfeln, *va.* wygrać od. zebrać (grą) w kostki; =wü'rgen, *va.* udusić kogo lub się (przez ściśnienie gardła); *Jäg.* (tödten) zamordować; =wü'rgung, *f.* udławienie, uduszenie; zamordowanie.

Erz, *n. Bw.* ruda; kruszec (nieczyszczony); spiż; Erz=, *a.* spiżowy, kruszcowy; Erz=, *a.* (recht sehr, äußerst) arcy-; E'rzader, *f. Bw.* żyła kruszcowa.

Erza'gen, s. Verza'gen; =zäh'len, *va.* opowiadać (ustnie lub na piśmie); =zäh'lenswerth, *a.* godzien opowiedzenia; =zäh'ler, *m.* opowiadacz; =zäh'lung, *f.* opowiadanie; powieść, opowieść; Erza'nken, *va.* (sich etw.) wykłócić sobie co, przez kłótnie dostać.

E'rzarbeit, *f.* robota ze spiżu; E'rzart, *f. Bw.* gatunek rudy od. kruszcu; =zartig, *a.* na kształt kruszcu.

E'rzbetrü'ger, *m.* okropny oszukaniec; =zbettler, *m.* żebrak nad wszystkie żebraki; E'rzbischof, *m. Kg.* Arcybiskup; =zbischöflich, *a.* arcybiskupi; =zbisthum, *n.* arcybiskupstwo.

E'rzböse, *a.* nadzwyczajnie zły; =zbösewicht, *m.* łotr koronny; nad wszystkie

łotry; =zdieb, *m.* złodziéj koronny; złodziéj nad wszystkie złodzieje; =zdumm, *a.* nadzwyczajnie oder okropnie głupi; =zdummheit, *f.* nadzwyczajne głupstwo; =zdummkopf, *m.* straszny głupiec.

Erzei'gen, =zei'gung, s. Erwei'sen ꝛc.

E'rzeinfältig, *a.* strasznie durny.

E'rzen, s. E'hern; E'rzengel, *m.* *Kg.* archanioł.

Erzeu'gen, *va.* spłodzić; von ihm erzeugt z niego zpłodzony, zrodzony; — urodzić, zrodzić; von ihr erzeugt z niéj zrodzony; (Vergnügen, Ekel) rodzić (sprawiać) roskosz, nudotę; erzeugend rodny; =zeu'ger, *m.* rodziciel; rodzic; ojciec; =zeu'gerin, *f.* rodzicielka; =zeu'gniß, *n.* płód, produkt; =nisse des Bodens (der Erde) ziemiopłody; =nisse der Natur, der Kunst płody ziemi, przyrody, sztuki; =zeu'gung, *f.* spłodzenie. [rudawy, bronzowy.

E'rzfarben, =zfarbig, *a.* koloru śpiżowego;

E'rzfaul, *a.* strasznie leniwy; arcyleniwy; =zfaullenzer, *m.* próżniak ostatni; nad wszystkie próżniaki; =zfeind, *m.* najgłówniejszy; najzaciętszy nieprzyjaciel; arcynieprzyjaciel.

E'rzflötz, *n.* *Bw.* płaskur; =zgang, *m.* *Bw.* żyła kruszcowa; chodnik kruszcowy.

E'rzgauner, *m.* filut wierutny.

E'rzgebi'rge, *Geog.* góry kruszcowe, rudne góry; =zgebi'rger, *m.* góral; mieszkaniec rudnych gór; =zgebi'rgerin, *f.* góralka; mieszkanka rudnych gór; =zgebi'rgisch, *a.* *Geog.* należący do rudnych gór; góralski.

E'rzgeizhals, *m.* skąpiec koronny.

E'rzgepa'nzert, =zgerü'stet, *a.* w żelaznym pancerzu; w żelaznéj zbroi.

E'rzgrob, *a.* arcygruby; arcygrubijański; =zgrobheit, *f.* arcygrubość, arcygrubijaństwo; =zgrobia'n, *m.* arcygrubian, arcygrubijanin.

E'rzgrube, *f.* *Bw.* kopalnia kruszcu; E'rzhaltig, E'rzhaltend, *a.* kruszec w sobie mieszczący.

E'rzherzog, *m.* *Stw.* arcyksiążę; =zogin, *f.* arcyksiężna; =zoglich, *a.* arcyksięski; —, *ad.* po arcyksięsku; E'rzherzogthum, *n.* arcyksięstwo.

E'rzheuchler, *m.* arcyobłudnik.

Erzie'hen, *va. irr.* (h.) uciągnąć, ciągnąc poruszyć z miejsca; wychować kogo (fizycznie i moralnie); Erzie'her, *m.* wychowawca; wychowywacz; (Jmds.) trudniący się czyim wychowaniem; który kogo wychował; =zie'herin, *f.* wychowawczyni; wychowanica; guwernantka; =zie'herisch, *a.* do wychowania należący; wychowawczy; =zie'hung, *f.* wychowanie, edukacja; (Mensch ohne) człowiek bez edukacji; =zie'hungs=, *a.* edukacyjny; =ngsanstalt, *f.* instytut edukacyjny od. wychowania; pensja; =ngsa'rt, =ngswe'ise, *f.* sposób wychowania oder kształcenia; =ngsfehler, *m.* wada wychowania, wada przez wychowanie nabyta; =ngshau's, *n.* dom kształcenia, wychowywania młodzieży; =ngskunde, =ngskunst, =ngslehre, *f.* umiejętność, sztuka, nauka wychowania; pedagogika; =ngsschrift, *f.* *Litt.* pismo o wychowaniu; =ngswi'ssenschaft, *f.* nauka o wychowaniu.

Erzie'len, *va.* zmierzać do czego, i osiągnąć co zamierzonego; das hat er eben damit — wollen właśnie też mu o to szło; — dopiąć; otrzymać; Erzie'lung, *f.* dopięcie; otrzymanie; Erzi'ttern, *vn.* (s.) zadrżéć, nagle zacząć drżéć.

E'rzjude, *m.* *iron.* żyd nad wszystkie żydy; * lichwiarz okropny; =zkämmerer, *m.* wielki podkomorzy; =zkanzler, *m.* *Stw.* arcykanclerz; wielki kanclerz; =zketzer, *m.* arcykacerz; E'rzknauser, =zknicker, s. E'rzgeizhals.

E'rzkunde, *f.* *Bw.* nauka o kruszcach, metalurgja; die — betreffend metalurgiczny; =zlager, *n.* *Bw.* pokład kruszcowy.

E'rzliederlich, *a.* w najwyższym stopniu nieporządny, rozpustny, rozwiązły; E'rzlügner, *m.* wielki kłamca, arcykłamca; mistrz kłamstwa; E'rzlümmel, *m.* arcyniezgrabnik; arcyprostak; arcygrubijanin; =zmarschall, *m.* arcymarszałek.

E'rzmühle, *f.* *Httk.* młyn kruszcowy; rudomłyn.

E'rznarr, *m.* arcybłazen.

Erzo'gen, *pp. irr.* wychowany.

E'rzpinsel, s. Erzdu'mmkopf; =zprahler, *m.* niezrównany fanfaron.

E'rzpriester, *m.* *Kg.* arcykapłan; =sterlich, *a.* arcykapłański; —, *ad.* po arcykapłańsku; =sterthum, *n.* arcykapłaństwo.

E'rzprobe, *f.* *Httk.* próba kruszcu.

E'rzräuber, *m.* (Haupträuber) arcyrozbojnik; łotr największy; wisielec.

E'rzreich, *a.* obfity w kruszec, w rudę.

E'rzsäufer, *m.* pijak koronny; =zschalk, *m.* frant nad franty.

E'rzschatzmeister, *m.* *Stw.* arcypodskarbi.

E'rzscheider, *m.* *Httk.* przebieracz.

E'rzschelm, s. E'rzschalk.

E'rzschenk, *m.* *Stw.* arcypodczaszy.

E'rzschicht, *f.* *Bw.* szychta kruszcu.

E'rzschmeichler, *m.* straszny pochlebca; =zschurke, =zspitzbube, *m.* straszny łotr; =zschwätzer, *m.* straszny gaduła, arcygadacz; =zspieler, *m.* straszny gracz.

E'rzstaatskanzler, *m.* *Stw.* arcykanclerz państwa; =lerwürde, *f.* arcykanclerstwo państwa.

E'rzstaub, *m.* *Bw.* okruchy rudy.

E'rzstift, *n.* *Kg.* kolegiata arcybiskupia.

E'rzstoßer, *m.* *Httk.* tłucarz; =zstufe, *f.* *Bw.* żyła kruszcu.

E'rztaugenichts, *m.* straszny nicpoń; =zteufel, *m.* lucyper.

E'rztrog, *m. Bw.* płóczka.
E'rztruchse'ß, *m. Stw.* podstoli wielki koronny.
E'rztugend, *f.* kardynalna cnota.
E'rzumpa'nzert, *a.* w miedziany ob. żelazny pancerz przybrany.
Erzü'rnen, *va.* rozgniewać (kogo); (sich über etw.) rozgniewać się na co; erzürnt rozgniewany; zły.
E'rzvater, *m.* patrjarcha; **=zväterlich**, *a.* patrjarchalny.
E'rzwäsche, *f. Httk.* płóka, płóczka; płókanie rudy; **=zwäscher**, *m.* płoczek; płókarz; płóczkarz.
E'rzwindbeutel, *m.* wietrznik niesłychany.
Erzwi'ngen, *va. irr.* (h.) wymusić; wystraszyć; **Erzwi'ngung**, *f.* mymuszenie, wystraszenie.
E'rzwucherer, *m.* straszny lichwiarz.
Erzwu'ngen, *pp. irr.* v. Erzwi'ngen, s. d.
Es, *pron.* to; ono; — wird geklopft ktoś puka; — wurde geläutet dzwoniono; — ist kalt geworden zimno się zrobiło.
Es, *n. Tk.* ton o połowę niższy od E.
Esca'dre, *f. Sw.* eskadra (mała flota); s. a. Geschwa'der.
Escadro'n, *f. Kw.* szwadron; **=n=Chef**, *m.* szef szwadronu, rotmistrz.
E'schblau, *a.* błękitny, jasno niebieski.
E'sche, *f.*, **E'schenbaum**, *m. Ng.* jasion; jesion; **E'schen**, *a.* jesionowy; **E'schen=**, *a.* jesionowy; **=nblatt**, **=nlaub**, *n.* jesionowy liść; **=nholz**, *n.* jesionowe drzewo; **=nrinde**, *f. Grb.* jesionowa kora; **=nwald**, *m.* jesionowy las.
Esco'rte, *f. Kw.* eskorta, straż przydana; **=rti'ren**, *va.* eskortować.
E'sel, *m. Ng.* osioł, osieł; du Esel! ty ośle (głupcze)! einen — bohren, *kpinki sobie z kogo robić; kpić sobie jak z durnia; vom Pferde sich auf den — setzen, *wleźć z deszczu pod rynnę; **E'selartig**, **=lähnlich**, *a. Ng.* osłowaty;- **E'selchen**, **E'selein**, *n. dim.* osiołek; oślę; **Eselei'**, *f.* osielstwo, osłostwo, osłowstwo; głupstwo; **=lfüllen**, *n.* oślę; **=lhaft**, *a.* osłowaty; **E'selhüter**, **=ltreiber**, *m.* osłopas, oślarz; **=lhüters=**, **=ltreibers=**, *a.* oślarski; **E'selin**, *f.* oślica; **E'seln**, *vn.* (h.) udawać osła; po osłowsku postępować; *zrobić głupstwo na jakie się tylko osieł zdobyć może; **E'sels=**, **E'sel=**, *a. Ng.* osłowy; osłowaty; **=lsarbeit**, *f.* praca ośla, *praca mozolna, ale nie wymagająca natężenia umysłu; **=lsbrücke**, *f. iron.* *ośli most; **=lsgeschrei'**, *n.* bek ośli; **=lsgurke**, *f. Ng.* tryskacz, sprężak; **E'selshau't**, *f.* ośla skóra; *pergamin; **=lsko'pf**, *m.* ośli łeb; ośla głowa; *iron.* *głupia, tępa głowa; **=lsmi'lch**, *f.* ośle (oślicze) mléko; **=lsohr**, *n.* ośle ucho; **=lsohren**, *pl.* długie uszy, oznaczające nieuka, głupca; **=lsrü'cken**, *vn. Bk.* dwulucznie sklepiene; **=lsta'll**, *m.* oślarnia; *uszy, zachylone karty w książce (jako nieprzyzwoite zaznaczenie); **=ltreiber**, *m.* oślarz.
Esparse'tte, **Esparze'tte**, *f. Ng.* kokosza (pastewna) wika; złote główki.
E'spe, *f. Ng.* osika, osina; **E'spen**, **E'spen=**, *a.* osinowy; osikowy; **=nbaum**, *m.* osinowe drzewo; **=nblatt**, *n. Ng.* listek osikowy; er zittert wie ein —, *drzy jak listek na drzewie (jak ryba); **=nholz**, *n.* osiczyna; **=nlaub**, *n. Ng.* liście osikowe.
Eß, s. Aß.
E'ßbar, *a.* jedny, jadalny, do jedzenia służący, dający się jeść; **E'ßbarkeit**, *f.* jadalność; **=ßbegierde**, **=ßlust**, *f.* łaknienie, chciwość jadła; **=ßbegie'rig**, **=ßlustig**, *a.* chciwy jadła.
E'sse, *f. Bk.* kuźnia; komin.
E'ssen, *va. irr.* (h.) jeść; jadać, zajadać; (zu Mittag) obiadować; (zu Abend) wieczerzać; (sich satt) najeść się, podjeść; (Jmds. Brod) jeść (czyj chléb); *mieć u niego pożywienie; haben Sie schon gegessen? czyś Pan już po obiedzie? es ist Zeit zu — czas do obiadu; czas jeść, do stołu; —, *n.* obiad, wieczerza; das — ist schon aufgetragen już dano na stół; vor dem — przed obiadem; nach dem — po obiedzie; **E'ssen=**, **E'ssens=**, *a.* obiadowy; **E'ssend**, *ppr.* jedzący.
E'ssendeckel, *m. Bk.* kaptur; **=nkehrer**, *m.* kominiarz; **=nklappe**, *f.* szyber; **=nmantel**, *m. Bk.* kaptur; **=nwechsel**, *m. Bk.* oko stropowe.
E'ssensze'it, *f.* czas obiadowy.
Esse'nz, *f. Schdk.* esencja.
E'sser, *m.* jedzący; (starker) dobry zmiatacz; (schwacher) mało jedzący.
E'ßgeschi'rr, *n.* naczynie do jadła; **E'ßgier**, **=ßgierig**, s. E'ßbegie'rde, E'ßbegie'rig.
E'ssig, *m.* ocet; zu — werden zamienić się na ocet; es ist — geworden ocet się z czego zrobił; mit — versetzt, vermischt, angemacht octowany; **E'ssig=**, *a.* octowy; occiany; jak ocet; na ocet; **=gä'lchen**, *n. pl. Ng.* octowki; **=gä'ther**, *m. Schdk.* eter (wyskok) octowy; **=gbrauer**, *m.* fabrykant octu, ocetnik; octarz, octownik; **=gbrauerei'**, *f.* fabryka octu; octarnia, octownia; **E'ssigfa'ß**, *n.* beczka na ocet; **=gflä'schchen**, *n. dim.* karafinka do octu; ocetniczka; **=gfla'sche**, *f.* octowa flaszka; **=ggu'rke**, *f.* ogórek kwaszony; **=ghändler**, *m.* ocetnik; **E'ssigma'den**, s. E'ssigälchen; **E'ssigsauer**, *a.* kwaśny jak ocet; *Schdk.* octan; **=gsäure**, *f.* kwas octowy; *Schdk.* octan; **=gschwamm**, *m.* gąbka octowy; **=gspi'ritus**, **=gspri't**, *m.* spirytus octowy; **=gwürmer**, s. E'ssigä'lchen.
E'ßkorb, *m.* koszyk do noszenia jadła; **E'ßlöffel**, *m.* łyżka stołowa; **E'ßlust**, *f.* apetyt; **E'ßlustig**, *a.* łaknący; apetyt mający; **E'ßsaal**, *m.* jadalny pokój; **E'ßti'sch**, *m.* stół do jedzenia; **E'ßwaare**, *f.*

towar do jedzenia służący; **E'ßwaaren**, *f. pl.* żywność, artykuły żywności; **E'ß-zeit**, *f.* czas na jadło przeznaczony; **E'ß-zimmer**, *n.* pokój jadalny.

Estafe'tte, *f.* sztafeta.

E'sthen, **Eh'sten**, *m. Geog.* Czuchońcy, Estonowie; **E'stland**, **Eh'stland**, *n.* Estonia; **E'sthnisch**, **Eh'stnisch**, *a.* Estoński.

Estrago'n, *m. Ng.* (Pflanze) estragon; **Estrago'n-**, *a.* estragonowy; **-essig**, *m.* ocet estragonowy.

E'strich, *n. Bk.* bruk; posadzka kamienna; tło; (schlagen) ubić tło.

Etabli'ren, *va.* etablować, utworzyć; założyć; (sich) etablować się, osiąść gdzie; **Etablisseme'nt**, *n.* zakład, posada.

Eta'ge, *f. Bk.* etaż, piętro.

Eta'pe, **Eta'ppe**, *f. Kw.* etap; etapa; **Eta'ppen-**, *a.* etapowy.

Ethnogra'ph, *m.* etnograf; **-graphie'**, *f.* etnografja, opisanie ludów; **-graphisch**, *a.* etnograficzny; **Ethnolo'g**, *m.* etnolog; **-logie'**, *f.* etnologja; **-lo'gisch**, *a.* etnologiczny.

Etike'tte, **Etique'tte**, *f.* etykieta, sposób zachowania się; etykietka; **Etike'tten-**, *a.* etykietalny.

E'tliche, *a. pl.* kilku, kilka, kilkoro; es waren deren — da było ich kilka; — zehn kilkanaście; — und zwanzig dwadzieścia kilka; — zwanzig (bis hundert) kilkadziesiąt; etliche — etliche kilku — kilku; jedni — drudzy; etliche Male, etlichemal kilkarazy, kilkakroć.

Etsch, *f. Geog.* Adiga (rzéka).

Etui', *n.* sztuciec, schowek.

E'twa, *ad.* może; wenn du ihn — wo findest jeżeli go przypadkiem gdzie znajdziesz; wenn — Jemand käme jeżeliby przypadkiem oder czasem kto przyszedł; ist er — schon gestorben? może już umarł? du bist doch nicht — böse? czy się czasem nie gniewasz? — eine Stunde z godzinę; — drei Wochen ze trzy tygodnie; **Etwa'ig**, *a.*: der -ge Ueberschuß przewyższka, jeżeliby się jaka okazała.

E'twas, *a., n., ad.* co, coś; ich habe dir — zu sagen mam ci coś powiedzieć; ich habe — davon gehört słyszałem coś o tém; es steckt — dahinter coś tu w tém jest; er hat in seinem ganzen Wesen ein gewisses Etwas, das mir nicht gefällt ma w sobie coś takiego, co mi się nie podoba; hast du — davon gehört? czy słyszałeś co o tém? wenn du — davon weißt jeżeli wiesz co o tém; er hat — gelernt nabył coś nauki; etwas (ein wenig) nieco; trochę; cokolwiek; ich habe — Geld mam nieco pieniędzy; es geht ihm (in) — besser idzie mu trochę (nieco) lepiéj.

Etwe'lcher, **-we'lche**, **-we'lches**, *a. pron.*, s. Ei'nig, E'tlich.

Etymolo'g, *m. Spl.* etymolog; **-logie'**, *f.* etymologja; źrzódłosłów; **-lo'gisch**, *a.* etymologiczny. [was.

Euch, *pron.* (*Dativ* u. *Accusativ pl.*) wam;

Eu'er, **Eu're**, **Eu'res**, **Eu'er**, *a. pron.* wasz, wasza, wasze; **Eu'er**, (*Genit. pl.*) was.

Eu'erthalben, **Eu'ertwegen**, **Eu'ertwillen**, **Eu'rethalben**, *ad.* dla was, z waszéj przyczyny, dla waszego dobra; euer selbst wegen od. willen dla was samych.

Eu'lchen, *n. dim. Ng.* sowka; soweczka; **Eu'le**, *f. Ng.* sowa; **Eu'len-**, *a.* sowi; **-ngesi'cht**, *n.* sowia twarz; *szeptna, zasępiona; **-nho'rst**, *m.*, **-nne'st**, *n.* sowie gniazdo; **-nspiegel**, *m.* *awanturnik; człowiek durny; głuptas; sowiździrzał.

Eunu'ch, *m.* rzezaniec.

Eu're (der, die, das), **Eu'rer**, **Eu're**, **Eu'res**, *a. pron.* wasz, wasza, wasze; **Eu'rerseits**, *ad.* z waszéj strony; co się was dotyczy; **Eu'retha'lben**, **-retwegen**, **-retwi'llen**, s. Eue'rthalben ꝛc.; **Eu'rig**, **Eu'rige** (der, die, das), *a. pron.* wasz, wasza, wasze.

Euro'pa, *n. Geog.* Europa; **Europä'er**, *m.* Europejczyk; **-pä'erin**, *f.* Europejka; **-pä'isch**, *a.* europejski; —, *ad.* po europejsku. [wymienisty (-sta).

Eu'ter, *n. Zk.* wymię; mit großen Eutern

E'va, *f. npr.* Ewa, Jewa.

Evange'lisch, *a.* ewanjeliczny, podług ewanjelji; **-ngeli'st**, *m. Bibl. Kg.* ewanjelista, ewangielista; **Evange'lium**, *n.* ewanjelja; das — predigen opowiadać ewanjelja od. słowo boże.

E'venskind, *n.*, **E'venssohn**, *m.* syn Ewy; **-stochter**, *f.* córka Ewy; *kobieta światowa, ułomna, płocha.

Eventualitä't, *f.* przypadek; ewentualność; **Eventue'll**, *a.* ewentualny.

E'wig, *a.* wieczny, wiecznie albo bez końca lub do śmierci trwać mający; —, *ad.* wiecznie; auf ewig na wieki; na zawsze; auf ewige Zeiten na wieczne czasy; der Ewige Przedwieczny; Wiekuisty, Jestestwo odwieczne (Bóg); es ist ewig Schade, daß ꝛc. wieczna szkoda, że itd.; — leben wiekować; **E'wigkeit**, *f.* wieczność; von — her od wieków; in — na wieki; von — zu — od wieków i na wieki; in die — gehen, *przenieść się do wieczności; umrzéć; für alle — wieczysty; das dauert eine — końca temu nie ma; **E'wiglich**, *a.* u. *ad.* wieczny; na wieki wieków; od wieków do wieków; **E'wigwäh'rend**, *a.* odwieczny, wiecznotrwały.

Ex-, *a.* ex-, były; **E'xjesui't**, *m.* exjezuita; **E'xmini'ster**, *m.* były minister; **E'xprofe'ssor**, *m.* były profesor.

Exa'ct, *a.* dokładny, ścisły.

Exa'men, *n.* eksamen, egzamin; popis szkolny, próba nauki; ein — machen zdać,

złożyć, składać egzamin; **Examina'nd**, *m.* składający egzamin; **Examinatio'ns-**, *a.* egzamenacyjny; **-mina'tor**, *m.* egzaminator, słuchający egzaminu; **-mini'ren**, *va.* egzaminować, wyegzaminować, słuchać egzaminu.

Excelle'nz, *f.* excelencja; Ew. Excellenz, Excelencja Wasza; Jaśnie Wielmożny; **-celli'ren**, *vn.* (h.) celować (w czém).

Exce'ntrisch, *a.* ekscentryczny, mimośrodkowy; **-tricitä't**, *f.* mimośród, ekscentryczność.

Exce'rpt, *n.* wypis.

Exce'ß, *m.* eksces, wybryk, zbytek; *nieprzyzwoitość, rozpusta, przestępstwo; Excesse begehen dopuszczać się zbytków; broić.

Excommunicatio'n, *f.* ekskomunika, wyklęcie; **-nici'ren**, *va.* ekskomunikować, wykląć.

Excursio'n, *f.* wyjaźdżka, wycieczka.

Executio'n, *f.* eksekucja, wykonanie; **-cutio'ns-**, *a.* eksekucyjny; **-sgebüh'ren**, *f. pl.* eksekutne; **-cuti'ren**, *va.* eksekwować co, wypełnić, wykonać; **Executi'v**, *a.* wykonawczy (władza, moc); **-cuti've**, **-cuti'v-Gewalt**, *f. Stw.* władza wykonawcza; **-cuti'visch**, *a.:* -scher Proceß proces eksekucyjny; **Execu'tor**, *m.* eksekutor (wyroku, testamentu), wykonawca.

Exe'mpel, *n.* przykład; ein — statuiren ukarać dla przykładu; **Exempla'r**, *n.* egzemplarz, okaz; **-mpla'risch**, *a.* wzorowy; przykładny.

Exe'mt, **Exemptio'n**, s. Befrei't, Befrei'ung.

Exe'quien, *f. pl. Kg.* eksekwie; pogrzebowa uroczystość.

Exequi'ren, *va.* eksekwować, wykonać; *Rw.* odbierać sądowo.

Exerci'ren, *va. Kw.* ćwiczyć, mustrować; ćwiczyć się w robieniu bronią; —, *n.* ćwiczenie się w obrotach wojennych; **-ci'rhaus**, *n.* dom mustry oder ćwiczeń wojskowych; **-ci'rmeister**, *m.* instruktor wojskowy; **-ci'rplatz**, *m.* miejsce, plac ekserceruaku; plac mustry; **-ci'tium**, *n.* ekscercycjum, cwiczenie; Aufgabe) zadanie; **-ci'tien**, *n. pl.* ćwiczenia; ekserocytacje; (Aufgaben) zadania.

Exi'l, *n.* wygnanie, wywołanie z kraju; **Exili'ren**, *va.* wygnać, wywołać z kraju; **Exili'rter**, *m.* wygnaniec.

Existe'nz, *f.* egzystencja, bytność, byt, utrzymanie; **-zbere'chtigung**, *f.* uprawnienie lub prawo do bytności; **-sti'ren**, *vn.* (h.) egzystować, być, utrzymać się.

Expansio'n, *f. Nll.* rozprężanie (się); **Expansi'v**, *a.* rozprężliwy.

Expedie'nt, *m.* expedjent; **-pedi'ren**, *va.* expedjować, wyprawiać; **Expeditio'n**, *f.* wyexpedjowanie; expedytura; —, *Kw.* wyprawa (wojenna).

Experime'nt, *n.* eksperyment, doświadczenie; **Experi'mental-**, *a.* eksperymentalny, doświadczalny; **-menti'ren**, *va.* doświadczać.

Expe'rt, *m.* znawca; świadomca; biegły.

Explodi'ren, *vn.* (s.) *Schdk.* wystrzelić, wypalić (o broni palnéj itd.); **-plosio'n**, *f.* explozja, pęknienie, rozpuk, wybuch; wystrzał.

Expone'nt, *m. Gl.* wykładnik; **-poni'ren**, *va.* exponować; wystawiać kogo, się na co.

Expo'rt, *m.*, **-portatio'n**, *f.* wywiezienie wywóz (kogo lub czego z kraju); **-porti'ren**, *va.* wywozić.

Expre'ß, *ad.* wyraźnie; koniecznie; —, *m.* (Dienstmann) posługacz; **Expre'ß-Brief**, *m.* list przez umyślnego; **-pre'sser**, *m.* umyślny posłaniec.

Expropriatio'n, *f.* ekspropriacja, wywłaszczenie.

Exsta'se, *f.* ekstaza, zachwyt; in — gerathen ekstazjować się.

Ex-te'mpore, *ad.* u. *n.* naprędce; bez przygotowania; **-tempori'ren**, *vn.* (h.) ekstemporować, bez przygotowania mówić (z głowy), śpiewać, grać.

Extensi'v, *a.* rozciągły.

E'xtra, *ad.* osobno; **E'xtra-Blatt**, *n. Litt.* osobny dodatek.

Extra'ct, *m.* ekstrakt, wyciąg (z czego).

E'xtrafei'n, *a.* *wyborny; bardzo cieńki, bardzo subtelny; **Extrahi'ren**, *va.* wyciągać, wyciąg zrobić; **-trapo'st**, *f.* ekstrapoczta; es geht mit — idzie ekstrapocztą; *idzie niezmiernie szybko.

Extre'm, *n.* ostateczność; -me lieben lubić ostateczności; aus einem — in's andere verfallen z jednéj ostateczności wpadać w drugą. *brak miary.

Extremitä'ten, *f. pl.* koniuszki, kraniec;

Ey, **Ey—** rc., s. Ei, Ei— rc.

Ey'lau, **Ei'lau**, *n. Geog.* Iława; **Ey'lauer**, *m. Geog.* Iławczyk; **Ey'lauer**, **Ey'lauisch**, *a.* Iławski.

F.

Fa'bel, *f.* bajka; baśń; powiastka; **-belbuch**, *n.* bajki; książka bajki zawierająca; **Fa'belchen**, *n. dim.* bajeczka; **-beldichter**, *m.* bajkopis; **-belei'**, *f.* baśnie; brednie; **-belhaft**, *a.* bajeczny; **Fa'belhaftigkeit**, *f.* bajeczność; **-belha'ns**, *m. iron.* bajarz; bajczarz; pleciuga; **-llehre**, *f.* mitologja; **-llese**, *f.* zbiór; wybór bajek; **Fa'beln**, *vn.* (h.) zmyślać; bajać; pleść; bzdurzyć; **-lrei'ch**, *n.* kraj bajek.

—, a. obfity w bajki; -lsa'mmlung, f. zbiór bajek; -belwe'rk, n. dzieło bajek; bajka; *rzecz zmyślona; Fa'bler, m. bajarz, bajduła.
Fabrica't, n. fabrykat, wyrób; wyrobki; -catio'n, f. fabrykacja; -ci'ren, va. fabrykować, wyrabiać; —, iron. podrobić, fałszować.
Fabri'k, f. fabryka; rękodzielnia; Fabri'k-, Fabri'ks-, a. fabryczny; -ka'nt, m. fabrykant; -ka'nten, a. fabrykancki; rękodzielnik; -karbeiter, m. wyrobnik fabryczny; -kbücher, n. pl. księgi fabryczne.
Fabula'nt, s. Fa'belhans; Fabuli'st, s. Fa'beldichter.
Faça'de, f. Bk. fasada, facjata; wystawa.
Fach, n. przegroda, półka, połica (w szafie); przedział, przegroda (w skrzynce itd.); sztuka, umiejętność, którą się kto trudni; *rzemiosło, proceder; das schlägt nicht in mein —, *to nie należy do mego powołania; Dach u. —, *dach i to, co się pod nim znajduje; ein Mann von —, *znawca; in allen Fächern brauchbar sein we wszystkich poszczególnych umiejętnościach być biegłym lub zdatnym.
Fa'chbogen, m. (beim Hutmacher) łuk do roztrzepywania; obłąk.
Fä'cheln, va. wachlarzem kogo powiewać, wachlować; (sich) wachlować się.
Fa'chen, va. przegrody, półki w czém porobić, poprzedzielać.
Fä'cher, m. wachlarz; Fä'cherchen, n. dim. wachlarzyk; -ermacher, m. fabrykant wachlarzów; Fä'chern, va. wachlować.
Fa'chlehrer, m. nauczyciel pewnego przedmiotu; Fa'chmann, m. *znawca.
Fä'chser, m. Ng. szczep.
Fa'chweise, ad. podług oddziałów; wydziałowo; Fa'chwerk, n. Bk. szachulec, ryglówka; pruska ściana.
Fa'cit, n. suma ogólna; produkt; -citbu'ch, n. Rk. książka sum ogólnych.
Fa'ckel, f. pochodnia; wachla; Fa'ckel-, a. pochodniowy; -laufzug, m. parada z pochodniami; -ljagd, f. Jäg. polowanie przy pochodniach; Fa'ckeln, va. (h.) migać się; (zaudern), *wahać się; nie módz się zdecydować; nicht lange —, *nie długo się namyślać, żartować; Fa'ckelta'nz, m. taniec z pochodniami; -lträ'ger, m. pochodnik, pochodniarz; -lzu'g, m. szereg idących z pochodniami; korowód.
Faço'n, f. fason, kształt, układ.
Facsi'mile, n. faksymile, podobizna; -mili'ren, va. zdejmować, zdjąć podobiznę (z czego).
Fa'cta, n. pl. fakta, czyny, zdarzenia.
Factio'n, f. fakcja, stronnictwo, partja.
Fa'ctisch, a. (thatsächlich) rzeczywisty; istotny; faktyczny.
Fa'ctor, m. Rk. mnożnik (multiplicator); H. stręczyciel (subjektów lub uczniów kupcom); ajent; Bchdr. faktor drukarski; —, *(Macher) pośrednik; Factorei', f. H. zawiadowstwo; komisanctwo; stręczycielstwo; faktoryja, osada kupiecka.
Facto'tum, n. totumfacki.
Fa'ctum, n. faktum; czyn.
Factu'r, f. H. factura; rachunek przesłanych towarów; -renbu'ch, n. H. księga faktur (lub rachunków przesyłkowych).
Facultä't, f. zdolność; dar natury; (auf Universitäten) falkultet, wydział; -cultä'ts-, a. widziałowy; -cultä'tswissenschaft, f. umiejętność wydziałowa; -cultati'v, a. upoważniający; Faculti'st, m członek wydziału.
Fä'dchen, n. dim. niteczka.
Fa'de, a. jałowy, bez smaku, bez gustu; -er Gedanke miałka myśl.
Fä'deln, va. nawłóczyć (igłę); Fa'den, m. nić, nitka; (seidener, wollener) nić jedwabna, wełniana; (gezwirnter) kręcona nić; etw. zu — schlagen fastrygować co; (des Lebens), *pasmo życia; (einer Rede) ciąg rzeczy opowiadanéj; den — verlieren, *stracić ciąg od. koléj (w opowiadaniu); wyjść z ciągu; (Klaftermaaß) sążeń; siąga.
Fa'denbruch, m. przerwana nitka (w materji, w płótnie); -nförmig, a. nitkowaty, niciowaty, kształt nici mający; -ngera'de, ad. prosto podług nici, za nitką; -ngo'ld, n. złoto na nici skręcone; Fa'denna'ckt, -nna'ckend, a. nagutenki; nagi jak gc Pan Bóg stworzył; bez koszuli; -nna'ß, a. do nitki przemókł; -nnudeln, f. pl. makarony, włoskie nitkowate; -nre'cht, s. Fa'dengera'de; -nschei'nig, -nsi'chtig, a. tak nie mający barwy oder wytarty, że nici widać; Fa'denschla'g, m. fastryga; -nschleife, f. niciennica; -nsilber, n. srebro na nici kręcone; -nweise, ad. nitkami, na nitki; -nwu'rm, m. Ng. włośnik, smoczek (robak).
Fa'dheit, f. płaskość, miałkość.
Fä'dig, a. niciasty.
Fago't, n. Tk. fagot; Fagotti'st, m. fagocista.
Fa'hen, s. Fa'ngen.
Fä'hig, a. zdatny; pojętny, zdolny, sposobny; fähiger Mensch, Kopf zdatny człowiek, zdatna głowa; (zu etwas) zdatny, zdolny, sposobny, usposobiony do czego; (zu Allem) gotów do wszystkiego; Fä'higkeit, f. zdatność, zdolność; pojętność, możność, gotowość; talenta, skłonność; von geringer — nieudolny.
Fahl, a. płowy; (o koniu) bułany; (werden) płowiéć, wypłowiéć; Fa'hlerz, n. Bw. płowokrusz; szaromiedniak; -lheit, f. płowość; bułana maść; -lgrau, a. płowoszary; -lleder, n. skóra przyszwowa, falleder; -lroth, a. płowoczerwony.
Fä'hnchen, n. dim. chorągiewka; Fä'hnrich, s. Fä'hnrich; Fa'hne, f. chorągiew; die — aushängen wywiesić chorągiew;

die ≈nen schwingen chorągwiami wywijać; die ≈nen senken, *Kw.* chorągwie schylać (salutując); zur — schwören, *Kw* złożyć przysięgę wojskową; ≈nenei'd, *m. Kw.* przysięga do chorągwi; ≈nenfeder, *f.* (im Vogelschwanze), *Ng.* chorągiewka; ≈nenjunker, *m.* podchorąży; ≈nenma'rsch, *m.* marsz, który grają przy wynoszeniu lub odnoszeniu chorągwi; ≈nschmie'd, *m.* konował, kowal przy konnicy; ≈nschuh', *m.* pochewka do chorągwi; Fah'nenstange, *f.*, ≈nstock, *m.* dzida, drąg do od. u chorągwi; ≈nträger, *m.* podchorąży; noszący oder niosący chorągiew; ≈nwache, *f.* straż przy chorągwi; ≈nweihe, *f.* poświęciny chorągwi.

Fäh'nrich, *m. Kw.* chorąży; podchorąży; ≈richsra'ng, *m.*, ≈richsste'lle, *f.* chorążostwo.

Fah'rbar, *a.* dający się przewozić; ≈bare Güter majątek ruchomy; ≈rer Weg droga utorowana, ujeżdżona; Fah'rdamm, *m.* grobla do jeżdżenia (po niéj).

Fäh're, *f. Sw.* pram (do przewozu); przewóz, miejsce gdzie przewożą.

Fah'ren, *vn. irr.* (s.) jechać (na wozie, okręcie); płynąć; (auf Wagen, Schlitten, Schiffen) jechać powozem, sankami; płynąć okrętem od. na okręcie; (zu Kahne) płynąć łódką; spazieren — na wozie jechać na spacer; auf den Schlittschuhen — ślizgać się na łyżwach; fahre langsam! jedź (płyń) powoli! fahre wohl! jedź zdrowo, szczęśliwie, z Bogiem! (in etwas) wjechać w co; fahrende Habe majątek ruchomy; der Blitz fuhr in den Baum piorun wpadł w drzewo; (in die Grube), *pójść do grobu; umrzéć; bei etwas gut, schlecht —, *dobrze, źle wyjść na czém; (aus der Haut), *wyskoczyć ze skóry; etw. — lassen wypuścić, porzucić co, zaniechać, poprzestać czego; (herumziehen) włóczyć się; chodzić z miejsca na miejsce; —, *va. irr.* (h.) wieźć, wozić kogo lub co; es ist mir in den Fuß gefahren weszło mi w nogę; —, *n.* jechanie, jeżdżenie; ≈rend, *ppr.* jadący, wożący się; wozowy; ruchomy; die ≈rende Post poczta wozowa; ≈rende Habe ruchomość; Fäh'rgeld, *n.* taksa od jazdy; jezdne; przewozowe; opłata od przewozu; Fah'rgelei'se, *n.* koléj; Fäh'rgere'chtigkeit, *f.* prawo przewozu; wolność przeprawy; Fah'rgut, *n.* majątek ruchomy; Fah'rkahn, *m. Sw.* łódź do przewozu; Fah'rlässig, *a.* niedbały; *ad.* niedbale; Fah'rlässigkeit, *f.* niedbałość; niedbalstwo, gnuśność, opieszałość.

Fah'rleder, *m. Bw.* natylnik.

Fäh'rleute, *m. pl.* ludzie na pramie usługujący; przewoźnicy.

Fäh'rlichkeit, *f.* niebezpieczeństwo, szwank.

Fah'rloch, *n. Bw.* otwór człowieczy.

Fah'rlos, s. Gefah'rlos.

Fäh'rlohn, s. Fäh'rgeld; ≈rmann, *m.* przewoźnik.

Fah'rniß, *f.* majątek ruchomy; sprzęty domowe.

Fah'rordnung, *f.* urządzenia (dotyczące się) przewozu; Fäh'rpacht, *m.* dzierżawa przewozu; Fah'rplan, *m.* (der Eisenbahn 2c.) plan jazdy; ≈rpreis, *m.* cena jazdy; ≈rpost, *f.* poczta wozowa; ≈rsessel, ≈rstuhl, *m.* krzesło, stołek z kołkami; ≈rstraße, *f.*, ≈rweg, *m.* gościniec, droga do jeżdżenia; Fahrt, *f.* jazda, jechanie (na wozie); (auf dem Meere) pływanie na morzu.

Fäh'rte, *f. Jäg.* trop; die — suchen tropić; zławiać, tropu szukać; die — entdecken, auf die — kommen zwąchać, znaleźć trop, napaśdź nań.

Fah'rwasser, *n. Sw.* woda, po któréj statkami pływać można; Fah'rweg, *m.* gościniec; droga do jazdy; ≈rzeug, *n. Sw.* statek (do pływania); ≈rzeugs≈, *a.* pojazdowy; Fäh'rzoll, *m.* cło przewozowe (na rzece).

Faje'nce, Faya'nce, Faye'nce, *f.* fajans, półporcelana; Faye'nce≈, *a.* fajansowy.

Falb, Fahl, *a.* białożółty, żółtobiały; płowy, bułany; Fa'lbe, *m.* u. *f.* bułanek (koń).

Fa'lbel, *f.* falbana, falbanka; Fa'lbicht, *a.* płowiasty, bułanowaty.

Fa'lke, *m. Ng.* sokoł; Fa'lken≈, *a. Ng.* sokoli; ≈nauge, *n.* sokole oko; ≈nbeize, s. Fa'lkenja'gd; Fa'lkenbli'ck, *m.* *sokoli wzrok, bystry, przenikliwy; ≈nflu'g, *m.* lot sokoła; Fa'lkenhaube, s. Fa'lkentasche; ≈nho'f, *m.*, s. Falknerei'; ≈nie'r, *m. Jäg.* sokolnik (co sokołami poluje); ≈nhaube, *f.* sokoli szyszak; ≈njagd, *f. Jäg.* polowanie sokołami; ≈njäger, Fa'lkner, s. Falkenie'r; ≈knerei', *f.* sokolarnia; tresowanie sokołów; Fa'lknerku'nst, *f. Jäg.* sztuka tresowania sokołów.

Fall, *m.* upadek; upadnięcie; einen — thun upaść; (Sturz, Bankerott, Ruin), *upadek; Hochmuth kommt vor dem —, *zwykle pycha upadek poprzedza; zu Falle kommen, *upaść, zgrzeszyć; stracić niewinność (o pannie); ein Mädchen zu Falle bringen, *niewinność pannie odebrać; uwieść ją; (Einfall, Einsturz) zapadnięcie się; (des Barometers) opadanie, spadnięcie barometru; das Wasser hat hier vielen — woda tu ma dobry spadek; (Beugefall), *Spl.* przypadek; (Ereigniß, Vorfall) raz; zdarzenie; wypadek; auf jeden —, in jedem Falle w każdym razie; w każdym przypadku; ich bin auf alle Fälle gefaßt jestem przygotowany na wszelki wypadek; im entgegengesetzten Falle, widrigen Falls w przeciwnym razie; ich habe auch den — gehabt i mnie się to wydarzyło; der — tritt oft ein to się często wydarza; sollte der — eintre≈

ten, daß 2c. gdyby się miało wydarzyć, że itd.; im Falle daß 2c. w razie, gdyby itd.; im Falle, oder falls er sterben sollte gdyby umarł; den — setzen, daß 2c. przypuścić że itd.; gesetzt den —, daß 2c. przypuściwszy, że itd.; Knall u. —, *nagle; raptownie; im schlimmsten Falle w najgorszym razie; im Falle, im Falle der Noth w przygodzie.

Fa'llbaum, *m.* balka spustna, zapora do spuszczania (w bramie); =llbeil, *n.* gilotyna; =llblock, *m.* baba (u kafaru); =llbrücke, *f.* most spuszczany od. zwodzony.

Fa'lle, *f.* łapka, pułapka; sidła; eine — stellen, legen łapkę zastawić; sidła zastawić; *sidła, zasadzka; in die — gerathen wpaść w sidła; klapka.

Fa'llen, *vn. irr.* (s.) paść, upaść; (aus etw.) wypaść; (von etw.) spaść z czego; (vom Pferde) spaść z konia; (in etwas) wpadać do czego, w co; (in Ohnmacht) zemdléć; (auf etw.) paść, upaść, wpaść na co; (auf die Nase, auf den Kopf) upaść na nos, na głowę; (niedersinken) opadać (jak woda, mgła, barometr); (billiger werden) spadać (jak cena zboża); (bankerott werden), *H.* upaść; zbankrutować; (sündigen), *zgrzeszyć; (stattfinden) przypadać; (auf die Kniee) paść na kolana; tausend Mann fielen in diesem Treffen tysiąc żołnierzów padło, zginęło w téj potyczce; für's Vaterland fallen zginąć za ojczyznę; das fällt mir schwer, *to mi trudno przychodzi; Jemandem lästig, beschwerlich —, *robić komu subiekcją; — lassen upuścić; zaniechać czego; etw. vom Preise — lassen ustąpić co od ceny; taniéj spuścić; Jmdn. — lassen dać komu upaść; *nie ratować go od upadku, bankructwa itd.; ein Wort — lassen wyrzec słówko; odezwać się, dać się słyszéć; napomknąć o czém; —, *vr. irr.* (h.): sich todt, wund — upaść i zabić się, zranić się; es fällt ein starker Regen, Hagel, Thau mocny grad, deszcz pada; gruba mgła spada; Fa'llen, *n.* upadnienie, spadnienie, opadanie, spuszczenie.

Fä'llen, *va.* ściąć (toporem); rąbać (drzewo); (Urtheil) wyrok wydać, postanowić; (tödten) ubić, zastrzelić, zabić, porazić; (Bajonet) bagnet, broń spuścić, nadstawić; Fä'llen, *n.* (eines Baumes) ścinanie drzewa, spuszczanie drzewa.

Fa'llend, *ppr.* upadający; =nde Sucht, *Hlk.* wielka choroba, epilepsja, padaczka.

Fa'llendung, *f. Spl.* zakończenie przypadku; =llfenster, *n.* spustne okno; Fa'llgatter, *n.* krata do spuszczania; =llholz, *n.* kołek, podstawek u łapki (za którego poruszeniem zapada); =llhut, *m.* czapka wytkana; Fä'llig, *a. H.* wypłatny; wypłaconym być winny; der Wechsel ist noch nicht —, *H.* termin wypłaty wekslu jeszcze nie przyszedł; Fä'lligkeit, *f.* wypłatność.

Fallime'nt, Fallisseme'nt, *n. H. Rw.* upadłość, bankructwo; Falli'ren, *vn.* (s.) upaść, zbankrutować; Falli't, *m.* bankrut, bankrutnik, upadły.

Fa'llnetz, *n. Jäg.* sić spadająca; =llriegel, *m.* rygiel który się sam zamyka.

Falls, *ad.* (im Falle): jeżeli; kiedy; — es nöthig wäre w razie gdyby tego była potrzeba.

Fa'llschirm, *m.* (der Luftschiffer) spadochron, paraszut; Fa'llstrick, *m.* sidło (z powroza zrobione); =llsucht, *f. Hlk.* wielka choroba, choroba Świętego Walentego; padaczka, rzucawka; =llsüchtig, *a.* cierpiący taką chorobę, nią nawiedzony; =llthür, *f.* drzwi spuszczane; =llwild, *n. Jäg.* zdechłe zwierze.

Falsch, *a.* fałszywy; falsche Perlen dętki, perły z masy; =er Spieler gracz oszukujący; =er Satz, Schluß fałszywy wniosek; fałszywe założenie; =e Farbe kolor nietrwały, nieprawdziwy, blaknący; =er Stoß, Hieb fałszywe pchnięcie, cięcie; — (böse, erzürnt) werden rozgniewać się, urazić się; Jmdn. — machen, *rozgniewać, urazić kogo; —, *ad.* fałszywie.

Falsch, *n.* fałsz; obłuda; ein Mann ohne — człowiek szczéry, otwarty, bez obłudy; es ist an dem Kleide kein — nie ma w téj sukni żadnéj wady; Fä'lschen, Fä'lscher, s. Verfä'lschen, Verfä'lscher; Fa'lschheit, *f.* fałszywość; obłuda; Fä'lschlich, *a.* fałszywy, klamliwy, udany; podstępny, obłudny; etwas — vorgeben fałszywie co udawać; Fa'lschmünzer, *m.* fałszerz monety; =nzerei', *f.* fałszowanie monet; Fä'lschung, *f.* fałszowanie, zfałszowanie; Fa'lschwerber, *n.* podmawiający żołnierzy do zbiegostwa.

False't, *n.*, Faltse'tstimme, *f. Tk.* falset, fistuła (w śpiewaniu).

Falsifica't, *n.* rzecz sfałszowana.

Fä'ltchen, *n. dim.* fałdeczka, fałdzik; Fa'lte, *f.* fałda, fałd; etwas in =en legen ułożyć co w fałdy; — zmarszczka (na skórze, sukni); die Stirn in =en legen zmarczczyć czoło; Fa'lten, *va.* fałdować, w fałdy układać; zmarszczyć; (fälteln) w drobne fałdziki ułożyć; (Stirn) zmarszczyć czoło; (Hände) ręce złożyć; mit gefalteten od. gefaltenen Händen ze złożonemi rękoma; Fa'lten, *n.*, Fa'ltung, *f.* fałdowanie, złożenie, zmarszczenie; =tenlo's, *a.* bez fałdów; =tenma'gen, *m. Zk.* księgi, trzeci żołądek zwierząt odżuwających; =tenpi'lz, *m. Ng.* pieprznik; =tenrei'ch, *a.* fałdzisty; =tenrei'chthum, *m.* fałdzistość; =tenschla'g, *m.* draperja, układ fałdów (w posągu, obrazie); =tenwu'rf, *m.* drapowanie, rzut fałdów.

Fa'lter, *m. Ng.* (Schmetterling) motyl.

Fa'ltig, *a.* faldzisty; zmarszczony, pomarszczony.

Falz, *f.* (Balz), *Jäg.* parzenie się dużych ptaków.

Falz, *m.*, **Fa'lze**, *f.* zagięcie, złożenie (arkusza); fałda; zakładka; falc; rowek, karb, rynienka, żłobek; (in einem Brette ꝛc.), *Zm.* fuga, wyżłobienie w desce, w które się druga deska wpaja; **Fa'lzbein**, *n.* gładyszka, nóż z kości (do gładzenia złożonego papieru); **-zbrett**, *a. Bchb.* deska, na której introligatorowie falcują arkusze; **-zeiſen**, ſ. Fa'lzmeſſer; **Fa'lzen**, *va. Bchb.* falcować; (Bogen) arkusze składać i zgięte miejsca gładzić; (Brief) list złożyć i kością wygładzić; żłobkować; laskować; fugi wyrzynać (dla spajania); Haut) skórę skrobać; **Fa'lzer**, *m. Bchb.* ten co falcuje; **-zhobel**, *m. Zm.* hybel do falcowania, do żłobkowania; robienia fug itd.; **Fa'lzicht**, *a.* rynienkowaty; **Fa'lzig**, *a.* wygięty, wyginany; **-zmeſſer**, *n. Grb.* skrobaczka, żelazko do skrobania skór; **-zziegel**, *m. Bk.* dachówka żłobawata.

Familiä'r, *a.* familjarny, poufały; —, *ad.* poufale; **-liaritä't**, *f.* familjarność, poufałość; **Fami'lie**, *f.* familja, ród, rodzeństwo, rodzina, potomstwo; keine — haben nie mieć potomstwa; **Fami'lien-**, *a.* familijny; **-liena'ngelegenheit**, *f.* interes familijny; **-lienbegrä'bniß**, *n.* grób familijny; **-lienfe'ſt**, *n.* uroczystość familijna; **-liengru'ft**, ſ. Fami'lienbegrä'bniß; **-liengu't**, *n.* (Fideicommi'ß) dobra familijne; dowiernoręctwo; **-lienhau'pt**, *n.* ojciec familji od. rodziny; naczelnik rodu; **Fami'lienkrei'ſ**, *n.* grono familji; **-lienra'th**, *m.* rada familijna; **-lienſtü'ck**, *n. Mal.* sprzęt familijny; obraz familijny; **-lienva'ter**, *m.* ojciec familji; **-lienvermö'gen**, *n.* majątek rodowy; **-lienwa'ppen**, *n.* herb rodzinny; **-lienzwi'ſt**, *m.* spór familijny.

Famo'ſ, ſ. Berü'chtigt, Au'sgezei'chnet, Vortre'ſſlich.

Fa'mulus, *m.* famulus, pomocnik lekarza itd.; sługa, fagas.

Fana'tiker, *m.* fanatyk, zapaleniec; **-na'tiſch**, *a.* fanatyczny; **-natiſi'ren**, *va.* zapalać, w zagorzałość wprawiać; **-nati'ſmus**, *m.* fanatyzm, zagorzalstwo.

Fand, ſ. Fi'nden.

Fanfaro'n, *m.* fanfaron, wietrznik, samóchwałca, junak; **-rona'de**, *f.* fanfaronada, przechwałki.

Fang, *m.* łapanie, łowienie; połów; obłów; auf den — ausgehen iść na połów; **Fä'nge**, kły dzika; szpony drapieżynch ptaków; **Fa'ngball**, *m.* piłka (do grania); — des Glücks, *dziecko szczęścia; **Fa'ngege'ld**, **Fa'nggeld**, *n.* zapłata za złapanie kogo lub złowienie zwierzyny; **-ngeiſen**, *n.* łapka żelazna na zwierzęta; rohatyna (gatunek dzidy myśliwskiéj); **Fa'ngen**, *va. irr.* (h.) łapać, złapać co; schwytać; er hat ſich mit ſeinen eigenen Worten gefangen, *sam się złapał własnemi słowami; (Rauch, Wind) dym, wiatr zamknąć w czém; (ſich) złapać się; (Feuer) zająć się, zapalić się; (Grillen), *mózg sobie suszyć; gefangen nehmen pojmać, wziąć w pojmanie; wziąć, zabrać w niewolę; ſich — laſſen dać się złapać od. schwytać; **Fä'nger**, *m.* łapacz, chwytacz; **Fa'ngeſtri'ck**, *m.* powróz do łapania; **-ngeta'g**, *m.* dzień, w którym się co złapie, złowi; **-ngmeſſer**, *n. Jäg.* kordelas (myśliwski i leśniczy); **Fa'ngzahn**, *m.* kieł (u zwierząt jako służący do chwytania zdobyczy).

Fant, *m.*, **Fä'ntchen**, *n. dim.* mały człowieczek; mała figurka; młodzik, młokos, smerda.

Fantaſie', *f.* fantazja; **-taſi'ren**, *vn.* (h.) fantazjować, majaczyć, mieć przywidzenia; od rzeczy mówić; er fantaſirt roi się komu po głowie; *Tk.* grać z głowy bez przygotowania; **Fanta'ſt**, *m.* dziwak; cudak, człowiek pełen urojeń; **-taſterei'**, *f.* dziwactwo; **-ta'ſtiſch**, *a.* fantastyczny, cudaczny, dziwaczny; **Fanto'm**, *n.* fantom, widmo, straszydło; urojenie.

Fa'rbe, *f.* farba; (reiben), *Mal.* farbę trzéć; etw. mit — überſtreichen farbą co powléć; kolor; die — geht aus kolor puszcza; die — halten trzymać kolor; *nie zmieniać się (w sposobie myślenia); die — verändern zmienić się (na twarzy, kolory stracić); (verlieren) stracić kolory (zblędnąć, wyblędnąć); eine — ausſpielen zadać jaki kolor, jaką maść; (bekennen) dodawać do maści; **Fä'rbebrü'he**, *f.* rozczyn farbierski, farba rozpuszczona w płynie jakim; **-begerä'th**, *n.* sprzęty farbierskie; **-begi'nſter**, *m. Ng.* janowiec farbierski; **Fä'rbehau'ſ**, ſ. Färberei'; **-beho'lz**, *n. Ng.* drzewo farbierskie; **-beke'ſſel**, *m.* kocioł farbierski; **Fä'rbekrau't**, *n. Ng.* ziele farbierskie; **Fä'rbeku'fe**, *f.* kadź farbierska; **Fä'rbeku'nſt**, *f.* sztuka farbierska; **Fa'rblos**, *a.* bez koloru, żadnego koloru nie mający; **Fa'rben-**, **Fa'rbig**, *a.* kolorowy; **Fä'rben**, *va.* farbować (sukno, wełnę, skórę, szkło itd.); (ſich) koloru dostawać; ukolorować; **Fä'rben**, *n.*, **Fä'rbung**, *f.* farbowanie; **Fa'rbenbre'tt**, *n. Mal.* paleta, piłatyk; **-nge'bung**, *f. Mal.* dawanie koloru; **-nka'ſten**, *m. Mal.* pudełko z farbami, do farb, na farby; **-nkle'ckſer**, *m. iron.* bohomaźnik, bazgracz; **-nmi'ſchung**, *f. Mal.* mieszanie farb oder kolorów; koloryt; **-nmu'ſchel**, *f. Ng. Mal.* muszla malarska; **-nrei'ber**, *m.* ten co trze farby; **-nſpie'l**, *n.* rozmaitość kolorów; **-nſtein**, *m. Mal.* kamień do tarcia farb; **-nſti'ft**, *m.* pastel; pastela, sucha farba; **Fä'rber**, *m.* farbierz, falbierz; **Fa'rb-E'rde**, farba ziemna, glinka; **Färberei'**, *f.* farbierstwo;

Fä'rbergese'll, m. czeladnik farbierski; -berha'ndwerk, n., -berku'nst, f. farbierstwo, farbierskie rzemiosło; Fä'rberrö'the, f. Ng. marzana farbierska; -berwaid, m. urzet, siniło; farbownik farbierski; Fä'rbestio'ff, f. Schdk. farbnik; -bezeu'g, n. naczynia, sprzęty, materjały farbierskie; Fa'rbig, a. kolorowy; rumiany (o twardzy itd.); Fa'rblos, a. bez koloru; Fä'rbung, a. farbowanie, kolorowanie. [drama smieszne).

Fa'rce, f. Sb. farsa, poema (osobliwie

Fari'n, Fari'nzucker, m. faryna, brudny cukier w kształcie mąki.

Farn, m., Fa'rrnkraut, n. Ng. paproć; -nkraut-, a. paprociany; -nkrautste'ngel, -nkrau'tstiel, m. paprocina.

Fa'rre, m. byk, wół.

Fä'rse, f. Ldw. jałowica, jałówka; -senka'lb, n. jałowiczka (cielę).

Fa'rzen, vn. (h.) wiatr puścić z sobie; wiatry puszczać, kurzyć; Fa'rzen, n. pierdzenie; -zer, m. pierdziwilk, pierdzioch, pierdziel; -zerei', f. Fa'rzen.

Fasa'n, m. Ng. bażant; Fasa'n-, Fasa'nen-, a. bażantowy; Fasa'nartig, -sa'nähnlich, a. bażantowy; Fasa'nenbeize, -nenja'gd, f. Jäg. polowanie na bażanty; -nengarten, m., -nengehe'ge, n., -nenho'f, m., f. Fasanerie'; -nenhah'n, m. bażant samiec; -nenhau's, n. izba dla bażantów; bażantarnia; -nenhe'nne, f., -nenhuh'n, n. bażancica; Fasa'nenwä'rter, m. bażantarnik; Fasanerie', f. bażantarnia.

Fä'schen, n. dim. nitka.

Faschi'ne, f. Kw., -nenko'rb, m. faszyna, gać, chróst; -nenme'sser, n. Kw. gnip, gnyp do robienia faszyn; -nenwe'rk, n. wiązanka z chrostu, faszyny.

Fa'sching, m. zapust, zapusty, karnawał; *bachusny; den — feiern karnawałować; Fa'schings-, a. karnawałowy.

Fasci'kel, n. fascykuł; zeszyt, poszyt.

Faselei', f. warjactwo; niedorzeczność; bajanie; trzpiotostwo; Fa'seler, Fa'selgö'rge, Fa'selha'ns, m. iron. człowiek bez zastanowienia; pół warjata; trzpiot, gap; Fa'selhaft, Fa'selig, a. trzpiotowaty; Fa'seln, vn. (h.) oprosić się; ocielić się; ożrebić się; mówić od rzeczy; bzdurzyć; banialuki prawić.

Fä'seln, va. nici wyciągać z materji jakiéj; (sich) strzępić się.

Fa'selna'ckt, a. nagi jak palec; koszuli na grzbiecie nie mający; Fa'selvieh', n. Ldw. bydło na przychowek.

Fa'sen, m. (Faden) nić; włokienko; nitka, niteczka; (an Pflanzen) włókno (w roślinach); Fa'sen, Fa'sern, va. strzępić; —, vn. (h.) strzępić się.

Fa'ser, f. włókno, żyłka; Fä'serchen, n. dim. włókienko; żyłka, włosek (u roślin); (der Wurzeln) kosmaciny, włochaciny u korzeni; Fa'sergewä'chs, n. włoknieñ; włokniawiec; Fa'sericht, a. włoknowaty, do włókien podobny; Fa'serischt, a. włóknisty; z włókien złożony; włochatny, kosmaty; Fä'sern, va. włókna z czego wyciągać; (sich) na włókna się rozsypywać; Fa'serna'ckt, f. Fa'selna'ckt; Fa'sig, a. (o materjach) taki że w nim nici znać; rzadki; żylasty (o mięsie).

Faso'le, f. Ng. Gtn. groch szablasty; szable.

Faß, n. beczka (na wino, piwo itd.); faska (na masło itd.); drei — Wein trzy beczki wina; er hat noch etw. bei mir im Fasse, *ma jeszcze ze mną na pieńku; Faß-, a. beczkowy; -ßband, n. obręcz na beczkę; -ßbier, n. piwo beczkowe; -ßbinder, m. bednarz; -bera'rbeit, f. robota bednarska; bednarstwo; -ßboden, m. dno od beczki ob. do beczki; -ßbohrer, m. świder do wiercenia dziur w beczkach; Fä'ßchen, n. dim. faska, beczułka; baryłka; antałek; sądek; Fa'ßdaube, f. klepka do beczki.

Fa'ssen, a. uchwycić, ująć kogo lub co; (Jmdn. bei der Hand) wziąć kogo za rękę; (bei den Haaren) wziąć kogo za włosy; (mit den Zähnen) uchwycić co zębami; (in die Augen), *wzrok zwrócić na co, na kogo; (zu Herzen), *wziąć co do serca; (einfassen) oprawić; gefaßte Steine kamienie oprawiane; dieses Gefäß faßt zehn Quart to naczynie mieści 10 kwart; (begreifen, verstehen) pojmować; (kurz) wyrazić co krótko, zamknąć w niewielu słowach; (Gedanken) powziąć myśl; (Entschluß, Vorsatz) powziąć zamiar; (Muth, Herz), *nabrać serca; nabrać dobréj myśli; (sich) uchwycić się czego; (zu sich kommen) przyjść do siebie; uspokoić się; (sich kurz) krótko mówić, pisać, wyrażać się; sich gefaßt machen, *przygotować się na co, ob. do czego.

Fä'sserweise, ad. beczkami ob. na beczki; Fa'ßfaul, a. beczką trącący, śmierdzący; -ßhahn, m. kurek; -ßholz, n. drzewo beczkowe, zdatne na beczki; -ßhefen, f. pl. drożdże beczkowe.

Fa'ßlich, a. łatwy do pojęcia; jasny, *zrozumiały; Jmdm. etwas — machen ułatwić komu zrozumienie czego, wyjaśnić mu co; Fa'ßlichkeit, f. pojętność, łatwość, jasność, zrozumiałość.

Fa'ßreif, Fa'ßreifen, m. obręcz; Fa'ßschraube, f. zaczepnik; mutrownik; -ßspund, m. szpunt.

Fa'ssung, f. osadzenie, oprawa, osada (drogiego kamienia); eines Entschlusses) powzięcie zamiaru; (Gemüthsruhe, Kaltblütigkeit) przytomność umysłu; zimna krew; determinacja; außer — kommen, die — verlieren stracić przytomność umysłu, zimną krew; -ngsga'be, -ngskra'ft, f., -ngsvermö'gen, n. pojętność; pojętliwość; władza oder zdolność, dar

pojmowania; **Fa'ssungslo's**, *a.* bez przytomności; zmięszany.
Fa'ßwaare, *f.* towar w beczkach przychodzący; **-ßweise**, s. Fä'sserweise.
Fast, *ad.* prawie, niemal, bez mała; omal, o mało; nieledwie; ledwie nie.
Fasta'ge, *f. H.* parylka.
Fa'sten, **Fa'ste**, *f.* post, poszczenie; czas poszczenia; wielki post; mitten in den — wśród postu; **Fa'sten**, *vn.* (h.) pościć, jeść z postem; nie jeść wcale; **Fa'sten**, *m.* poszczenie; **Fa'stena'bend**, *m. Kg.* ostatki (zapust); ostatni wtorek; **-stenbä'cker**, *m.* piekarz razowy chléb przedający; **-ngebe't**, *n.* modlitwa w czasie postu; **-nmä'ßig**, *a.* postny; **-npre'digt**, *f.* kazanie postne; **-npre'diger**, *m.* kaznodzieja w czasie postu każący; **-stenso'nntag**, *m.* niedziela postna od. postu; **-nspeise**, *f.* postna potrawa; **-nzei't**, *f.* czas postu; **Fa'ster**, *m.* poszczący; zachowujący post; **Fa'stnacht**, *f.* ostatni wtorek zapustny; ostatki; **-nachtsbrüder**, *m. pl.* *bachusowi bracia; **-nachtslu'stbarkeit**, *f.* zabawa, hulanka, maszkarada zapustna; kulig; **-tsna'rr**, *m.* maszkaradnik zapustny; arlekin, kuglarz; **-tsschmau's**, *m.* bankiet zapustny; **-tsschwärmer**, *m.* mięsopustnik; zapustnik; **-merin**, *f.* zapustnica; **Fa'sttag**, *m.* post, dzień w którym się je z postem.
Fa'ta-morga'na, *f. Ntl.* widmo powietrzne.
Fata'l, *a.* fatalny; nieprzyjemny, niegodziwy; **-li'smus**, *m.* fatalizm; **-tali'st**, *m.* fatalista; **-talitä't**, *f.* fatalność, niemiłe, przykre zdarzenie.
Fau'chen, *vn.* (h.) parchać, pluć, sykać (o kocie, kiedy psa obaczy).
Faul, *a.* zgniły (drzewo, jabłko, itd.); spruchniały, zbutwiały (drzewo, ząb); śmierdzący (mięso, woda); (schmecken, riechen) zgnilizną trącić; faules Geschwätz, *gadania niedorzeczna; androny; (träge, unthätig) leniwy; — sein zu etwas lenić się do czego; der Faule leniwiec; **Fau'laffe**, *m. Ng.* chudonóg; **Fau'lbar**, *a.* gniły; **-rkeit**, *f.* gniłość; **-lbaum**, *m. Ng.* szakłak kruszyna; **-lbett**, *n.* sofa do leżenia; **Fäu'le**, s. Fäu'lniß; **Fau'len**, *vn.* (h.) gnić; **Fau'lenzen**, *vn.* (h.) zgnilizną trącić (w smaku lub zapachu); — próżnować; **Fau'lenzer**, *m.* próżniak; **-lenzerei'**, *f.* próżniactwo; **-lfieber**, *n.* gorączka zgniła, gnijna; **-lflecken**, *m.* plama wygniła od wygnica; **-lfleckig**, *a.* nagniły; plamy mający; **-lheit**, *f.* lenistwo; gnuśność, zgnilstwo; **Fau'licht**, *a.* trochę nagniły; (schmecken, riechen) zgnilizną trącić; **Fau'lig**, *a.* nagniły; **Fau'lkrankheit**, *f. Hlk.* choroba gnijna; **choroba proźniacka; **Fäu'lniß**, *f.* zgnilizna; in — gerathen zacząć gnić; **Fau'lthier**, *n. Ng.* leniwiec zwierz.

Faum, **Fäu'men**, s. Schaum, Schäu'men.
Faun, *m. Myth.* (Waldgott) Faun; bożek rzymski leśny; **Fau'na**, *f. Ng.* fauna; spis, wykaz zwierząt w jakim poszczególnym kraju; **Fau'nisch**, **Fau'nen-**, **Fau'nenartig**, **Fau'nenhaft**, *a.* jako Faun; *, s. Gro'bsinnlich, Geil, U'nzüchtig.
Faust, *f.* pięść; kułak; eine — machen pięść zrobić; in die — (in's Fäustchen) lachen, *śmiać się ukradkiem; tajemnie się radować; **Faust-**, *a.* ręczny; **Fäu'stchen**, *n. dim.* piąstka, mała pięść; **Fau'stdegen**, *m.* sztylet; **Fau'stdick**, *a.* gruby jak pięść.
Fäu'stel, *m. Bw.* żelazny młotek; **Fau'sthammer**, *m.* młotek ręczny; **Fau'sthandschuh**, *m.* rękawica bez palców; **-stkampf**, *m.* bitwa na kułaki; **-stkämpfer**, *m.* boxer, kułacznik, pięściarz.
Fäu'stling, *m.* kij; kijek; **-stpfand**, *n.* zastaw ruchomy; zastaw fantu; **Fau'stpinsel**, *m.* pędzel mularski; **-strecht**, *n. Gsch.* *prawo mocniejszego; **Fau'stsäge**, *f. Zm.* piła ręczna; **Fau'stschlag**, *m.* kułak, pięść (uderzenie kułakiem); **-ststange**, *f.* kij ręczny.
Favori't, *m.* faworyt, ulubieniec; **-ri't-**, **Favori'ten-**, *a.* faworytalny, faworytny; **-ri'tin**, *f.* faworyta, faworytka; ulubiona.
Fa'xen, *f. pl.* figiel, figly, fochy, ceregiele; (machen) głupstwa robić; **-nmacher**, figlarz, figlarzyk; **-nmachers-**, *a.* figlarny, figlarski; **-nmacherei'**, *f.* figlarstwo.
Februa'r, *m.* Luty; **Februa'r-**, **Februa'rs-**, *a.* lutniowy, lutowy.
Fecht-, *a.* szermierski; fechtarski; **Fe'chtboden**, *m.* szermiernia, sala fechtarska od. do szermowania; **-tdegen**, *m.* szpada do fechtowania; **-teisen**, *n.* rapir; **Fe'chten**, *vn. irr.* (h.) fechtować się; (kämpfen) walczyć, bić się; (mit den Händen) machać, rzucać rękami; (betteln) żebrać; **Fe'chter**, *m.* fechtarz, szermierz; **Fe'chter-**, *a.* szermierski; **Fe'chterstreich**, *m.* wybieg od. obrot szermierski, filuterny, podstępny; fortel fechtarski; **Fe'chthandschuh**, *m.* rękawica szermierska; **-thaus**, *n.* szermiernia; **-tkunst**, *f.* sztuka szermierska, fechtarska; **-tmeister**, *m.* fechtmistrz; **-tschule**, *f.* szkoła szermierska, fechtarska, fechtowania; **Fe'chtstunde**, *f.* lekjca fechtowania; **-tübung**, *f.* ćwiczenie się w fechtowaniu.
Fe'der, *f.* pióro; (Styl) styl, pisanie, pismo; die Federn pióra; pierze; skrzydła; einem Vogel die Federn ausrupfen ptakowi pierze wyskubać; eine — schneiden pióro zatemperować; sich mit der — seinen Unterhalt verdienen z pióra się utrzymywać; Jmdm. etwas in die — sagen poddawać komu pod pióro, dyktować; ich habe noch ein Werk unter der —, *mam jeszcze jedno dzieło (pismo) w robocie;

ein Mann von der —, *człowiek naukowy; *literat; **Fe'dern**, *pl.* (Gefieder; Betten) pierze; pościel, bety; Jmdn. aus den — jagen, *wygnać kogo z betów; sprężyna (w zegarku, zamku itd.); resor; **Fe'deralau'n**, *m. Ng.* ałun pierzasty, rodzimy; **=ra'rtig**, *a.* do pióra podobny; piórowaty; **=rba'll**, *m.* piłka pierzem wypchana; wolant (do grania); **=rbesen**, *m.* miotełka z piór; **=rbe'tt**, *n.* pościel z pierza; **=rbla'tt**, *n.* blaszka na któréj sprężyna w zamku osadzona; **=rblume**, *f.* kwiat z piór oder z pierza zrobiony; **=rbüchse**, *f.* piórnik (na pióra do pisania); **=rbu'sch**, *m.* czub (na głowie ptaka); pęczek z piór; kita, kitka, pióropusz; **Fe'derchen**, *n. dim.* piórko; **Fe'der-Erz**, *n.* pióropusz; **=rfe'chter**, *m.* szermierz na pióro; **=rfüßig**, *a.* mający nogi pierzem obrosłe; **=rhaken**, *m. Mech.* haczyk do sprężyny (w zamku u strzelby); **=rhandel**, *m.* handel pierzem lub piórami (do pisania); **Fe'derhändler**, *m.* handlujący piórami lub pierzem; **=rha'rt**, *a.* sprężysty; elastyczny; **=rha'rz**, *n. Ng.* żywica sprężysta; **=rhu't**, *m.* kapelusz z piórem; **Fe'dericht**, *a.* pierzasty; **=derig**, *a.* spierzony, opierzony; **=rkie'l**, *m.* dudka, pipka, pieniek u pióra; **=rki'ssen**, *n.* poduszka pierzem wypchana; **=rkra'ft**, *f.* sprężystość; **=rkräftig**, *a.* sprzężysty, elastyczny; **=rkrie'g**, *m.* *wojna piśmienna od. na pióra; **=rlei'cht**, *a.* lekki jak piórko; **=rle'sen**, *n.* zbieranie piórek oder pierza; *korowody, ceremonie; kein Federlesens machen, *nie robić korowodów; **=rmesser**, *n.* scezoryk; **Fe'dern**, *vn.* (h.) pierzyć, pierze z siebie puszczać; (sich) pierzyć się (o ptakach); s. a. Thee'ren; **Fe'dernelke**, *f. Ng.* gwoździk pierzasty; **=derpo'se**, s. Fe'derkie'l; **=rschleißer**, *m.*, **=rschleißerin**, ten który, ta która pierze drze; **=rspie'l**, *n.* gra w kardynały; **=rspule**, s. Fe'derkiel; **=rstri'ch**, s. Fe'derzu'g; **=rvieh**, *n.* drob' (kury, kaczki itd.); **=rwaage**, *f.* przemiar ze sprężyną; **=rwi'ldpret**, *n. Jäg. Kk.* dzikie ptastwo; **=rzeichnung**, *f.* rysunek piórem zrobiony; **=rzu'g**, *m.* pociąg pióra.

Fee, *f. Myth.* czarnoksiężnica, czarodziejka, wiedźma; **Feen=**, *a.* *czarnoksięski, czarodziejski; dziwny; **Fee'nhaft**, *a.* dziwny jakby z czarodziejskich czasów; **=nkönigin**, *f. Myth.* królowa czarnoksiężnic oder czarodziejek; **=nmährchen**, *n.* powieść czarnoksięska; powiastka o wieszczkach; **Fee'nreich**, *n.* kraj czarnoksięski; **=nwelt**, *f.* *świat czarnoksięski; **Feerei'** *f.* czarnoksięstwo.

Fe'ge, *f.* czyszczenie, wymiatanie; **Fe'gefeuer**, *n. Kg.* czyściec; **Fe'gefeuers=**, *a.* czyścowy, czyszczowy; **Fe'gehader**, **=gelappen**, *m.* ścierka; **Fe'gen**, *va.* czyścić, zamiatać (pokój), wymiatać (komin), obmiatać; (Getreide) czyścić zboże, młynkować zboże; **Fe'ger**, *m.* czyściciel; wymiatacz; zamiatacz; **Fe'gsel**, *n.* wymiotki; śmiecie; **Fe'gung**, *f.* czyszczenie; zamiatanie; wymiatanie.

Feh'de, *f.* (jawna) nieprzyjaźń; poróżnienie; mit Jmdm. in — leben żyć z kim w nieprzyjaźni; Jmdm. — bieten zerwać z kim przyjaźń; **Feh'de=**, *a.* wypowiedny, wypowiedzialny; **=debrie'f**, *m.* list wypowiadający przyjaźń; zapowiadający wojnę; **=deha'ndschuh**, *m.* rękawiczka wyzywająca do walki; *wyzwanie do sporu.

Fe'he, *f.* popielica, wiewiórka sybiryjska; skórka z niéj.

Fehl, *m.* (Mangel) wada; ustérk, postérk; niedostatek, błąd; —, *ad.* omylnie, daremnie; źle; fałszywie, błędliwie; na próżno; (gebären) niewcześnie porodzić; (gehen, reiten, fahren) mylną od. fałszywą drogą iść, jechać; (schlagen) źle uderzyć; *nie udać się, nie pójść po myśli; Alles schlägt — nic mi się nie udaje; (treffen) źle trafić, chybić (strzelając, rzucając do czego); (treten) źle stąpić, potknąć się; **Feh'lbar**, *a.* mogący zbłądzić; omylny, chybny; **=lbarkeit**, *f.* omylność, chybność; **=lbitte**, *f.* prośba bezskuteczna; eine — thun daremnie prosić; nie otrzymać prośby; **Feh'len**, *vn.* (h.) chybić, nie trafić do celu (strzelając, rzucając); chybić w czém, zbłądzić, błąd zrobić; ich habe darin gefehlt, daß ich &c. w tem uchybiłem, zbłądziłem, żem itd.; (gegen Jmdn.) uchybić komu; (gegen etwas) uchybić przeciw czemu; (sündigen) zgrzeszyć; des Weges — chybić drogi; (ermangeln) brakować, niedostawać; was fehlt dir? co ci brakuje? es fehlt mir nichts nic mi nie brakuje; *jestem zdrów; es kann ihm nicht — to musi go spotkać; an mir soll es nicht — na mnie nie będzie zbywać; es fehlte wenig, so wäre er gefallen nie wiele brakowało, a byłby upadł; kein Haar fehlte, daß er fiel o włos że nie upadł; weit gefehlt! bardzo się mylisz! bynajmniéj; es kann nicht — nie chybi to, co musi nastąpić; —, *va.* (den Hasen), *Jäg.* chybić zająca, nie trafić go; **Feh'ler**, *m.* błąd; uchybienie w czém; Jmdm. einen — verzeihen błąd komu wybaczyć; (im Auge) wada w oku; er hat viele — an sich ma wiele wad w sobie; — in einer Rechnung błąd w liczbie; omyłka rachunkowa; (beim Billardspiel) feler (w grze bilardu); **=rfrei'**, *a.* wolny od błędów; bez wady (człowiek, pismo); bezbłędny; poprawny (druk); (ganz) bez żadnéj wady; **=lerha'ft**, *a.* błędny, błędy w sobie mający; pełen wad; —, *ad.* fałszywie; mylnie; błędnie; **=lerha'ftigkeit**, *f.* błędność; wadliwość;

zdrożność; -lervo'll, a. pełen błędów;
Feh'lfahren, vn. u. va. irr. (h.) zbłądzić jadąc; -lführen, va. źle prowadzić; -lgebä'ren, s. Fehl; -lgebu'rt, f. poronienie; -lgehen, vn. irr. (s.) zbłądzić, zejść z drogi; -lgreifen, vn. irr. (h.) źle imać, źle chwytać, zbłądzić chwytając; *omylić; -lgriff, m. omyłka, zawód, błąd, uchybienie; -ljahr, n. rok nieurodzajny; -lreiten, vn. irr. (s.) mylną drogą jechać; -lschießen, s. Feh'ltreffen; -lschlagen, vn. irr. (s.) źle uderzyć, nie udać się, nie pojść po myśli; Feh'lschlagen, n. chybienie, omylenie; -lschießen, vn. irr. (h.) źle wnioskować; Feh'lschluß, m. Philos. wniosek błędny, chybny; -lschnitt, m. zacięcie chybione; -lschritt, m. fałszywy krok; Feh'lschuß, m. wystrzał chybiony; -lstelle, f. golizna; -lstoß, m. chybione pchnięcie od. uderzenie; -ltritt, m. potknięcie się; uchybienie, ustąpienie z drogi; ustérk; błąd; -lwerfen, vn. u. va. irr. (h.) źle rzucić; rzucić na próżno; -lwurf, m. rzucenie na próżno.

Feh'me, f., Feh'mgericht, n. Gsch. sąd od. trybunał tajemny (w sprawach gardłowych); Feh'mrecht, n. prawo sądu tajemnego; Feh'mrichter, m. członek sądu tajemnego.

Feh'rücken, m. grzbiet popielicy; Feh'wamme, f. brzuch popielicy; podbrzuszna skórka popielicy.

Fei, s. Fee; Fei'en, s. Beschü'tzen.

Fei'er, f. zawieszenie czynności; uroczystość (religijna lub domowa, familijna); Fei'era'bend, m. fajerabend; spoczynek wieczorny; (machen) wypoczywać po całodziennéj pracy; przestać robić; -abend-a'rbeit, f. robota wieczorna po odbyciu obowiązkowéj; Fei'erglocke, f. dzwonienie na koniec pracy; -erklei'd, n. suknia świąteczna; strój uroczysty; Fei'erlich, a. uroczysty; solenny; —, ad. uroczysto, uroczyście; -erlichkeit, f. uroczystość; uroczysty obrzęd, ceremonja; (einer Handlung) uroczyste odbywanie się czynności jakiéj; Fei'ern, vn. (h.) świętować; odpoczywać; (wegen Mangel an Arbeit) nic nie robić dla braku roboty; das Capital feiert, *H. kapitał próżnuje, leży bez użytku; —, va. obchodzić (z uroczystością); (Geburtstag) obchodzić z uroczystością urodziny; chwalić, cześć oddawać; -schmuck, m. strój na dni uroczyste; -rstunde, f. godzina wolna od pracy; -rta'g, m. święto; dzień świąteczny; -rtä'glich, a. świąteczny; -rta'gs-, -tä'gig, a. odświętny; -rtagsklei'd, n. suknia świąteczna, oder od święta; -erung, n. obchodzenie, święcenie, świętowanie.

Fei'fel, m. Hlk. gruczoły szkapie (choroba); myszy, myszki końskie.

Feig, Fei'ge, a. płochy, gnuśny; tchórzliwy; pierzchliwy; bojaźliwy; feige Memme, iron. nikczemny tchórz; feiges Herz serce lękliwe; Fei'ger, m. tchórz, lękliwiec. [czysty.

Fei'gbohne, f. Ng. łubin; słonecznik strą-

Fei'ge, f. Ng. figa; pięść; Fei'gen-, a. Ng. figowy; -nbaum, m. Ng. figowe drzewo; figa; -nblatt, n. liść figowy; -ndrossel, f., -nfresser, m. Ng. figojadka (ptak); -nho'lz, n. figowina, drzewo figowe (jako materjał); -nwald, m. las figowy.

Fei'gheit, f. tchórzostwo; Fei'gherzig, a. tchórzliwy; -gherzigkeit, f. tchórzostwo; -gling, m. tchórz; tchórzyna; tchórzysko.

Fei'gwarze, f. Hlk. szyszka, kłykcina.

Feil, a. przedajny, będący na przedaż; feile Waare towar przedajny; etwas feil haben oder halten mieć co na sprzedaż; (sein) być na sprzedaż; (bieten) dać oder wystawić na sprzedaż; chcieć sprzedać; feiler Mensch, iron. człowiek przedajny; feile Dirne kobieta podła, publiczna; nierządnica; Fei'lbieten, n., -lbietung, f. wystawienie czego na sprzedaż; Fei'lbietungs-Edi'ct, n. Słw. Rw obwieszczenie licytacyjne.

Fei'le, f. pilnik; die letzte — an eine Schrift anlegen, *zająć się ostatecznem wykończeniem pisma; Fei'len, va. piłować (pilnikiem); *wygładzić, gładzić; (Rede), *mowę obrabiac, kształcić, wykończać, okrzesywać; -lena'rtig, a. piłeczkowaty; -lena'rbeiter, -lenhauer, m.

Fei'lheit, f. przedajność. [pilnikarz.

Fei'licht, n. opiłki; z żelaza itd. ocierki.

Fei'lschen, va. H. mieć lub wystawiać co na sprzedaż; targować co, targować się o co. [Fei'licht.

Fei'lspähne, m. pl., Fei'lstaub, m., s.

Feim, m. Ldw. kupa siana, słomy, zboża;

Fei'mengerü'st, n. Ldw. kiwiorek.

Fein, a. cienki; (zart) delikatny; (schlau, listig) subtelny; — unterscheiden, *subtelnie rozróżniać; (nicht grob) drobny; czysty (złoto, srebro); wyborny, przedni, w dobrym od. najlepszym gatunku (cukier, towar); feine Welt, *świat wyższy; wyższa klasa ludzi; (schön, hübsch) ładny (dziewczyna, postać); sich — tragen ładnie się nosić, stroić się; —, ad. cienko, subtelnie; delikatnie; pięknie, ładnie; (artig) gracko, grzecznie; Fei'nbrennheerd, m. Httk. rafinowe ognisko; Fei'neisenwa'lzwerk, n. Httk. drobne walce.

Feind, a. nieprzyjazny; Jmdm. — werden, sein znienawidzić kogo; Feind, m. nieprzyjaciel; der böse — zły duch; czart; Fei'ndesla'nd, n. kraj nieprzyjacielski; -ndin, f. nieprzyjaciółka; -ndlich, -ndselig, a. nieprzyjacielski, nieprzyjazny; nienawidzący kogo; Fei'ndschaft, f. nieprzyjaźń; nienawiść; in — mit Jmdm. leben w nieprzyjaźni żyć z kim; -ndselig,

s. Fei'ndlich; -ndseligkeit, f. nieprzyjaźń; -ligkeiten, pl. nieprzyjacielskie kroki; nieprzyjaźnie.

Fei'ne, f. Fei'nheit; -nfädig, a. z cienkich nici (zrobiony); -ngeha'lt, m. ilość czystego złota lub srebra; -ngold, n. Httk. czyste złoto; -nheit, f. cienkość (nitki, płótna itd.); drobność (piasku); czystość (złota, srebra); *delikatność (smaku, zapachu, czucia); *wytworność, wykwintność (życia, obyczajów); * subtelność (rozumowania, podziału); obraz subtelny (w poemacie itd.); (des Benehmens) manierność, ugrzecznienie; Fei'nkörnig, a. drobny; drobnosypki; Fei'nschmecker, m. delikacik; smakosz; gastronom; -nschmeckerei', f. gastronomja; -nsilber, n. Httk. czyste srebro; -nsinn, m. czucie subtelne; gust delikatny; -nsinnig, a. gust delikatny mający; czule grzeczny; Fei'nwollig, a. delikatną wełnę mający; -nzucker, m. H. przedni cukier.

Feist, a. tłusty, mięsisty, jędrny; spasły, wypasły, otyły; Feist, n. Jäg. skrom na cąbrach jelenia itd.; Fei'ste, -stigkeit, f. tłustość, mięsistość (osoby, wołu).

Fei'xen, vn. (h.) śmiać się na cały głos.

Fe'lbel, m. (Velpel), W. felpa; Fe'lbel-, a. z felpy zrobiony.

Feld, n. pole; auf freiem Felde na wolném polu; im -de w polu; na polu; im offenem -de w przestronnym polu; freies — przestrzeń; otwarte pole; in's — gehen iść na pole; das ist, das steht noch in weitem -de, * to jeszcze dalekie rzeczy; —, Kw. pole, na którém się wojsko znajduje; zu oder im -de liegen stać w polu; in's — rücken, ziehen wyruszyć w pole (o wojsku lub wodzu z wojskiem); gegen etwas zu -de ziehen, * wystąpić przeciw czemu z oporem; das — räumen ustąpić, uchodzić z placu; das — behaupten, behalten zwyciężyć; die Felder, pl. pola, kwadraty (na szachownicy); (Fach, Geschäft, Beruf) zawód, przedmiot, którym się kto zajmuje; Feld-, a. polowy; polny; rolowy; Kw. obozowy; -dabtheiler, m. Ldw. wydzielnik ziemi; -dalta'r, m. ołtarz obozowy, wojskowy; Fe'ldameise, f. Ng. mrówka polna; -dandorn, f. Ng. czyściec polny; -dapothe'ke, f. Kw. apteka obozowa; -darbeit, f. robota w polu, praca polowa; -darbeiter, m. Ldw. robotnik polny, w polu pracujący; -dartillerie', f. Kw. artylerja polowa oder obozowa; -darzt, m. Kw. lekarz wojskowy; -daufsicht, f. dozór polowy; -dbäcker, m. Kw. piekarz wojskowy; Fe'ldbäckerei', f. piekarnia wojskowa; -ldbau, s. A'ckerbau; -dbauer, m. rolnik; -dbaum, m. drzewo polne; -dbett, n. łożko obozowe (składane); -dbiene, f. pszczoła leśna; -dbinde, f. szarfa; opaska wojskowa; -dblume, f. kwiat polny; -dbohne, f. Ng. wika bób; groch polny; -dbrustwehr, f. Kw. stok; esplanada; -dcasse, f. Kw. kasa wojskowa; Fe'ldcypre'sse, f. Ng. żywiczka mniejsza; -ddecke, f. kołdra żołnierska, obozowa; -ddegen, m. szpada żołnierska; -ddieb, m. złodziej, który z pól kradnie; -ddienst, m. Ldw. pańszczyzna na roli; Kw. służba polowa.

Feldei'n, ad. ku polu, na pole idąc; Fe'ldequipa'ge, f. Kw. sprzęt, porządek wojenny; -derde'cke, f. Bk. sufit od. pułap na kwadraty podzielony; -derzeu'gniß, n. płód polny, który pola wydają; Fe'ldflasche, f. blaszanka; manierka; flaszka obozowa; -dflüchtig, a. Kw. zbiegły z obozu; -dflur, f. łan; niwa; -dfrevel, m. szkoda w polu zrządzona; -dfrevler, m. szkodnik polny; Fe'ldfrüchte, f. pl. owoce, płody polne; zbiór z pól; -dgeflü'gel, n. Jäg. ptastwo polne; Fe'ldgemei'nschaft, f. Ldw. wspólna rola; wspólnota roli; -dgepä'ck, n. juki obozowe; -dgerä'th, n., -dgerä'thschaft, f., -dgeschi'rr, n. sprzęty rolnicze; narzędzia potrzebne do roli; artylerja; -dgeschrei', n. Kw. okrzyk wojenny; hasło obozowe; -dgewä'chs, n. roślina polna; -dgottesdienst, n. Kw. nabożeństwo w obozie, nabożeństwo wojskowe; -dgottheit, f. Myth. bostwo wiejskie; Fe'ldgraben, m. przekop; -dgras, n. trawa polna; Fe'ldgrenze, f. granica pola; -dgut, n. majętność rolna; grunta; rola; -dhase, m. Jäg. zając polowy; -dhauptmann, -dherr, m. Kw. hetman; naczelny wódz; naczelnik; -dherrnsta'b, m. buława (hetmańska); Fe'ldherrnstelle, -dherrnwürde, f. Kw. hetmaństwo; naczelne dowództwo; Fe'ldhirse, m. f. Ng. wróble proso; nawrót polny; -dhirt, -dhüter, m. stróż polowy; -dhospita'l, s. Fel'dlazare'th; -dhuhn, n. Ng. Jäg. kuropatwa; -dhüter, s. Fe'ldhirt; -dhütte, f. szałas; budka na polu; -djäger, m. strzelec od. myśliwiec polowy (co tylko ptastwo po polach strzela); Kw. jegier, feldjegier, kurjer; posłannik obozowy; -dkanzlei', f. Kw. kancelarja wojskowa; -dkoch, m. Kw. kucharz obozowy; -dkohl, n., s. A'ckerkohl; -dküche, f. Kw. kuchnia obozowa; -dkümmel, m. Ng. kminek polny; karolek; -dkürbiß, m. Ng. dynia polna; Fe'ldlager, n. obóz na polu; -dlazare'th, n. Kw. lazaret obozowy; -dlerche, f. Ng. skowronek polny; Fe'ldlilie, f. Ng. lilja polna; zawojek; -dmarder, m. Ng. kuna leśna; -dmarke, f. granica pola; Fe'ldmarschall, m. Kw. feldmarszałek, hetman polny; -dmaaß, n. miara do mierzenia pól, gruntów; -dmaus, f. Ng. mysz polna; -dmessen, n. mierzenie pola; miernictwo; Fe'ldmesser, m. miernik (co grunta mierzy); -dmeßku'nst,

f. miernictwo wiejskie; =dmohn, *m. Ng.* mak polny; Fe'ldmusi'k, *f. Kw.* muzyka wojskowa, obozowa; =dnachbar, *m.* sąsiad polowy, którego pole z drugiém graniczy; =dpost, *f.*, =dpostamt, *n. Kw.* poczta obozowa; Fe'ldpostmeister, *m. Kw.* pocztmistrz obozowy; =dprediger, *m.* kapelan wojskowy; =dpredigt, *f.* kazanie dla wojska; =dquartie'rmeister, *m. Kw.* oboźny; =dratte, *f. Ng.* szczur polny; =drichter, *m.* audytor wojskowy; =drute, *f.* laska miernicza; pręt mierniczy; =dsala't, *m. Ng.* kozlek jarzynny; =dschaden, *m.* szkoda w polu poniesiona oder zrządzona; =dscherer, *m. Kw.* felczer, chirurg wojskowy; =dscheuche, *f. Ldw.* straszydło polne; =dschlacht, *f.* bitwa na otwartém polu; Fe'ldschlange, *f. Ng.* śmigownica; Fe'ldschmied, *m. Kw.* kowal wojskowy; =dschmiede, *f.* kuźnia obozowa; =dschnepfe, *f. Ng.* baranek; koziołek; =dschuppen, *m.* szopa na polu (na zboże); Fe'ldsiech, *a.* trędowaty; Fe'ldsenf, *m. Ng.* świrzepa; Fe'ldsolda't, *m. Kw.* żołnierz obozowy; żołnierz w polu, w obozie; =dspath, *m. Ng.* spat polny; =dsperling, *m. Ng.* mazurek; =dstrecke, *f. Bw.* chodnik kierunkowy; =dstück, *n.* działo polowe, armata polowa; =dstuhl, *m.* krzesło składane, obozowe; =dtaube, *f.* gołąb polny, dziki; =dteich, *m.* jezioro polne; =dthymia'n, *m. Ng.* macierzączka; =dtrespe, *f. Ng.* stokłosa polna; =dtrompe'te, *f. Kw.* trąba obozowa; =dvogel, *m.* ptak polny; =dvogt, *m. Ldw.* polowy; =dwache, =dwacht, *f.* straż obozowa; =dwachtmeister, *m. Kw.* major kawalerji; =dwärts, *ad.* ku polu; =dwasser, *n.* woda na polu zebrana; potok; =dwebel, *m. Kw.* felfebel, felfeber, sierzant; =dweg, *m.* droga na pole oder przez pola; dróżka; Fe'ldweide, *f. Ng.* wierzba rokicina; =dwicke, *f. Ng.* wyka polna; Fe'ldwiese, *f. Ldw.* łąka polna; =dwinde, *f. Ng.* powój polny; =dwirthschaft, *f. Ldw.* gospodarstwo wiejskie, rolnicze, polowe; =dwundarzt, *m.* chirurg wojskowy; =dzeichen, *n. Kw.* znak obozowy; felcech (u szpady itd.); =dzeugmeister, *m. Kw.* jenerał artylerji; =dzug, *m.* wyprawa wojenna; einen — machen być na wyprawie.

Fe'lge, *f.* dzwono, § falga (u koła); *Gymn.* (Leibaufschwung am Reck) kołowrot; =genau'fschwung, *m.* wymyk przodem; Fe'lgen, *va.* (Rad) dzwona dawać do koła (u wozu); (Acker) rolą odwracać; Fe'lgenhauer, *m.* (Stellmacher) robiący dzwona; kołodziej.

Fell, *n. Zk.* skóra; (im Auge), *Hlk.* błonka, błona w oku; Jmdm. das — gerben, *skórę komu wygarbować, wytrzepać; Jmdm. das — über die Ohren ziehen, *zedrzéć komu od. skórę z kogo (sprzedając mu co itd.); =lleisen, *n.* felajza; torba skórzana; tłomoczek skórzany; mantelzak; Fe'llhändler, *m.* handlarz skór surowych; Fe'llwerk, *n.* naczynie skórzane; futro, futra.

Felonie', *f. Stw.* felonja, wiarołomstwo.

Fels, Fe'lsen, *m.* opoka, skała, kamienna góra; Fe'lsab, *ad.* ze skały na dół; =sabhang, *m.* urwisko, skała; Fe'lsacha't, =salau'n, *m.* agat, ałun skalny; =sbewohner, *m.* mieszkaniec skał; Fe'lsen, *m.*, s. Fels; =lsenader, *f.* żyła skalista; =lsenartig, *a.* skalisty; =lsenbe'rg, *m.* góra ze skały; =lsenbru'st, *f.* piersi mocne jak ze skały; =lsenfe'st, *a.* mocny jak skała; niewzruszony jak skała; =lsengewö'lbe, *n.* sklepienie ze skały utworzone; =lsengru'ft, *f.* grób w skale zrobiony; =lsenha'rt, *a.* twardy jak skała; niewzruszony, nieubłagany; =lsenhe'rz, *n.* *serce jak ze skały, twarde jak opoka; =lsenhö'he, *f.* wysokość skały; szczyt skały; =lsenhöhle, *f.* pieczara w skale; =lsenkeller, *m.* piwnica w skale wykuta; =lsenkette, *f.* pasmo skał od. gór skalistych; =lsenklu'ft, *f.* rozpadlina w skale; =lsenne'st, *n.* gniazdo na skale; *stare mieszkanie, stary zamek na skale; =lsenri'ff, *n.* pasmo skał w morzu ukrytych; =lsenri'tz, *m.* otwór w skale; =lsenrücken, *m.* grzbiet skały; =lsenschlu'nd, *m.* przepaść między skałami; =lsenschwe'r, *a.* ciężki jak skała; =lsensta'rr, *a.* otrętwiały jak opoka; jak skamieniały; =lsenstü'ck, *n.* kawał skały; urwa; sztuka ze skały; Fe'lsenwa'nd, *f.* spadzisty bok ściany.

Fe'lsgang, *m.* droga między skałami; Fe'lsgebo'ren, *a.* *urodzony w skałach; =sgeklü'ft, *n.* rozpadliny w skale od. w skałach; =sgewi'nde, *n.* kręte wśród dolin skały; =sgewö'lbt, *a.* *skałami sklepiony; Fe'lsicht, *a.* skalisty; Fe'lsig, *a.* skalisty, skały w sobie mający; Fe'lsklippe, *f.* skała; wysoka skała.

Felu'cke, *f. Sw.* statek mały z wiosłami.

Fe'nchel, *m. Ng.* kopr włoski; Fe'nchel=, *a.* koprowy; =lbra'nntwein, *m.* koprowa wódka; =lö'l, *n. Schdk.* olejek koprowy; =lsaame, *m.* nasienie koprowe; =lthee', *m.* herbata z kopru; =lwasser, *n. Hlk.* woda koprowa.

Fe'nster, *n.* okno; zum — hinaussehen z okna wyglądać; die — einwerfen wybić okna; das Geld zum — hinauswerfen, *wyrzucać pieniądze; marnować; viele — habend oknisty; ein — schließen od zumachen zamknąć okno; ein — öffnen otworzyć okno; Fe'nster=, *a.* do okna, do okien należący; oknowy; =sterba'nk, *f.* deska od. murek pod oknem; =sterbeschla'g, *m.* okucie u okna; =sterblei', *n.* ołów u okien, z okien, do okien; =sterchen

n. dim. okienko; -sterflü'gel, *m.* skrzydło okna; -sterfutter, *n.* futryna u okna; -stergardi'ne, *f.* firanka do okna; -stergi'tter, *n.* krata u okna oder do okna; -sterglas's, *n.* szkło na szyby do okien; -sterki'ssen, *n.* poduszka do okna; -sterkreu'z, *n.* krzyż w oknie; -sterla'den, *m.* okiennica; **Fe'nstern**, *va.* oknami opatrzyć; (auszanken), *burę dać komu, zburczéć kogo; -sterpfei'ler, *m. Bk.* międzydrzwie; -sterri'nne, *f.* łzawnik; -sterpolster, s. Fe'nsterki'ssen; -sterrah'men, *n. Bk. Zm.* ramy do od. od okna; -sterschei'be, *f.* szyba z okna od. do okna; -stervo'rhang, *m.* firanka.

Fe'rien, *f. pl.*, -rienzei't, *f.*, -rienta'ge, *m. pl.* ferje, wakacje; wakacje szkolne, zawieszenie lekcji.

Fe'rkel, *n.* prosię; **Fe'rkelchen**, *n. dim.* prosiątko; -rkelflei'sch, *n. Kk.* prosięcina; **Fe'rkeln**, *vn.* (h.) oprosić się, prosięta porodzić.

Ferm, *a.* stały; *ad.* stale.

Ferme'nt, *n.* ferment; kisiel; drożdżeń; -mentatio'n, *f.* fermentacja, drożdżenie; robienie (wina); -menti'ren, *vn.* (h.) fermentować; robić; drożdżéć.

Fern, **Fe'rne**, *a.* u. *ad.* daleki; daleko; (von) zdaleka; das sei fern! broń Boże! niech Pan Bóg broni! es sei —, daß 2c. broń mnie Boże, abym itd.; das sei — von mir! niech mnie Bóg zachowa (od tego)! in wie —, in so — o ile.

Fernambu'kholz, *n. Ng H.* brazylia.

Fe'rnberüh'mt, *a* daleko sławny; **Fe'rnbleiben**, *vn.* (s.) wstrzymywać się; **Fe'rne**, *f.* oddalenie, odległość; dal; (in der) w oddaleniu; w dali; daleko; (aus der) z odległości; z dali; z dalekich stron; (in die) na dal; daleko; w dalekie strony; in die — sehen oglądac się na przyszłość; **Fe'rnen**, *va.*, s. Entfe'rnen; —, *vn.* (h.) wydawać się zdaleka; **Fe'rner**, *a.* u. *ad. compar.* dalszy; dal'éj; — muß ich bemerken dal'éj (prócz tego) muszę nadmienić; und so — i tam dal'éj (itd.); -nerhi'n, -nerwei't, *ad.* na potém; na przyszłość; na dal; potém; -nglas, -nrohr, *n.* perspektywa, loryneta; teleskop; dalekowidz; -nschein, *m. Mal.* perspektywa; -nscheinig, *a.* w perspektywie oddany; -nschön, *a.* ładny zdaleka; -nschönheit, *f.* piękność zdaleka; -nschreiber, *m.* telegraf; -nschreibeku'nst, *f.* telegrafika; -nschreibemaschi'ne, *f.* telegraf; -nsichtig, *a.* zdaleka widzący; dalekowidz; -nsichtigkeit, *f.* dalekowidztwo; -nspiegel, *m. Optik. Stk.* teleskop; -nzeichnung, *f.* rysunek w perspektywie.

Fe'rse, *f. Zk.* pięta; Jmdm. auf den -en sein, *tuż być za kim (ścigając), ostro nacierać; **Fe'rsen-**, *a. Zk.* piętowy; -senbei'n, *n.* kość piętowa, ostrogowa; -sengeld, *n.*: — geben, *drapnąć, zemknąć; dać drapaka; **Fe'rsenle'der**, -senstü'ck, *n.* napiętek.

Fe'rtig, *a.* gotowy, gotów; ochoczy; das Kleid ist noch nicht — suknia jeszcze nie skończona, nie zrobiona; sich zu etw. — machen gotować się na co od. do czego; sich — machen zur Abreise gotować się do odjazdu; etw. — machen skończyć co; mit etw. — werden odbyć się z czém; mit ihm werde ich schon — werden, *z nim sobie dam radę; er ist mit seinem Vermögen —, *już stracił majątek; macht euch fertig! *Kw.* ton, tuj! (geschickt, gewandt, geübt) zręczny, wprawny; er singt, liest — wprawnie, gładko, z łatwością śpiewa, czyta; **Fe'rtigen**, *va.* robić co (aby było gotowe); kończyć; gotować; -tigkeit, *f.* wprawa, wprawność, łatwość, zręczność; -tigung, *f.* robienie; kończenie; gotowanie.

Fesch, *a.* fertyczny; raźny.

Fe'ssel, *f.*, **Fe'sseln**, *f. pl.* kajdany; więzy; pęta; okowy; in — liegen być (jęczéć) w kajdanach; pęcina (u nogi konia); **Fe'sseln**, *vv.* spętać (konia itd.); więzy włożyć na kogo; (durch Reize), *zniewolić wdziękami; -sselung, *f.* spętanie (koni); krępowanie, ujęcie; zniewolenie.

Fest, *a.* u. *ad.* twardy (kamień, drzewo, grunt, ziemia); stały; -er Entschluß stałe przedsięwzięcie; -er Preis stała cena; sich an einem Orte — setzen, *obrać gdzie stałe siedlisko, osiąść tam; ich bin fest der Meinung, daß 2c. mam to stałe, niezachwiane przekonanie, że itd.; feste Plätze, *Kw.* miejsca obronne, warowne; der Nagel steckt — gwóźdź mocne siedzi; Jmdn. — binden, halten mocno kogo związać, trzymać; etw. — im Auge behalten, *nie spuścić z czego oczu; etw. steif u. — behaupten, *uparcie od. stale co utrzymywać; etw. — halten uparcie czego się trzymać; Jmdn. — nehmen, *Rw.* wziąć kogo do aresztu; in etw. — sein dobrze od gruntownie być z czém obeznanym; umiéć co gruntownie; die Zeit, den Tag zu etw. — setzen wyznaczyć dzień, czas na co; (stehen) stać mocno; das steht — to jest pewne, niewzruszone; to się zaprzeczyć, obalić nie da; — überzeugt sein, daß 2c. z pewnością być przekonanym, że itd.; (versprechen) przyrzec z największą pewnością.

Fest, *n* święto, uroczystość; **Fest-**, *a.* odświętny, świąteczny; **Fe'stabend**, *m.* wilia do jakiego święta; **Fe'staltar**, *m.* oltarz świąteczny, przystrojony na święto; **Fe'stbinden**, *va. irr.* umocować; mocno związać.

Fe'ste, *f.* miejsce obronne, warowne; twierdza; (Himmelsfeste) rozpostarcie nieba, firmament; **Fe'sten**, -stigen, *va.*: (flüssige Körper) ciało płynne zamienić na stałe.

Fe'ſtgabe, *f.* podarunek ofiarowany na itd.; **-ſtgeläu'te**, *n. Kg.* dzwonienie na uroczystość; **-ſtgela'ge**, *n.* bankiet; uczta; **-ſtgeſa'ng**, *m.* śpiew na obchód czego.

Fe'ſtigkeit, *f.* twardość, stałość, moc; trwałość.

Fe'ſtkleid, *n.* suknia świąteczna, od święta, od parady; **Fe'ſtlich**, *a.* uroczysty, świąteczny; solenny; —, *ad.* uroczyście; świątecznie, paradnie; einen Tag — begehen uroczyście obchodzić dzień jaki; **Fe'ſtlichkeit**, *f.* uroczystość; solenność; **-ſtlied**, *n.* pieśń uroczysta; pieśń na dzień świąteczny; **-ſtmahl**, *n.* bankiet świąteczny.

Feſto'n, *m. Mal.* girlanda z kwiatów.

Fe'ſtordner, *m.* rządziciel uroczyśtoci jakiéj; **Fe'ſtordnung**, *f.* rząd uroczyśtości jakiéj; **-ſtpredigt**, *f.* kazanie świąteczne; **Fe'ſtſchmaus**, *m.* bankiet na uroczystość jaką wyprawiony.

Fe'ſtſchnüren, *va.* wysznurować; **-ſtſetzen**, ſ. Feſt; **-ſtſtampfen**, *va.* ubić; **-ſtſtehen**, *n.*, **-ſtſetzung**, *f.* ustanowienie, stałe postanowienie; (eines Preiſes) ustanowienie ceny.

Fe'ſttag, **-ſttäglich**, ſ. Fei'ertag, Fei'ertäglich; **-ſttagsklei'd**, **-ſtagspre'digt**, ſ. Fe'ſtkleid, Fe'ſtpredigt ꝛc.; **-ſttagsme'nſch**, *m.* człowiek osobliwszy, nadzwyczajny.

Fe'ſtung, *f.* twierdza, warownia; forteca; **Fe'ſtungs-**, *a.* forteczny; **-ſtungsbau'**, *m. Kw.* zakładanie twierdzy; wystawianie fortecy; **-ſtungsbau'kunſt**, *f.* fortyfikacja; budownictwo fortyfikacyjne; **Fe'ſtungsgefa'ngener**, *m. Kw.* jeniec od. więzień forteczny; **-ſtungsvie'reck**, *n. Kw.* czworokąt forteczny; **-ſtungswe'rk**, *n.* warownia, fortyfikacja.

Fe'ſtwein, *m.* wino swiąteczne.

Fe'tiſch, *m.* fetysz, bałwan; **-ſcha'nbeter**, *m.* ten co bałwanom boską cześć oddaje; **-ſchi'smus**, *m.* fetyszyzm, cześć bałwanów, bałwochwalstwo.

Fett, *a.* tłusty; etwas — machen krasić, maścić; tłuścić; — werden tyć (o bydle); utuczyć się, upaść się; —, *n.* tłustość, tłuszcz, sadło; das — abſchöpfen zbierać tłustość (z wierzchu jakiego płynu); — anſetzen sadła dostawać, tuczyć się; **Fe'ttader**, *f. Zk.* żyła tłuszczowa; **-ttammer**, *f. Ng.* ortolan; **Fe'ttauge**, *f.* wyjście oka z jamy ocznéj; *Kk.* (auf der Fleiſchbrühe) wyjście oka z rosołu; **Fe'ttbauch**, *m.* kałdun; **Fe'ttbäuchig**, *a.* brzuchaty; **-ttbruch**, *m. Hlk.* przepuklina tłuszczowa; **-ttdarm**, *m. Zk.* flaki; **-ttehe'nne**, *f. Ng.* wronie masło; bobownik.

Fe'tte, ſ. Fe'ttigkeit; **Fe'tten**, *va.* (fettmäſten) krasić; omaścić; tuczyć (wieprza itd.); **-ttfedern**, *f. pl.* orle piórka, piórka pod skrzydłami (gęsi, które się wyskubują dla lepszego tuczenia); **-ttfell**, *n. Hlk.* guzik tłuszczowy twardówki; **-ttfleck**, **-ttflecken**, *m.* plama tłusta (na sukni itd.); **-ttgans**, *f. Ng.* gęś tuczna; **-ttgar**, *a. Grb.*: -res Leder skóra przed wałkowaniem tłustością napuszczana; **-ttgemä'ſtet**, *pp.* wypasły; **Fe'ttgeſchwulſt**, *f. Hlk.* tłuszcz; roztyłość; **-ttglanz**, *m.* lśnienie się jak tłustości; **Fe'tthaut**, *f.* kożuch (na mléku); *Hlk.* błona tłuszczowa; **Fe'ttіcht**, *a.* tłustawy; jakby z tłuszczem zmieszany; **Fe'ttig**, *a.* potłuszczony; ſich — machen potłuścić się; **-ttigkeit**, *f.* tłustość; opasłość, otyłość.

Fe'ttmagen, *m. Zk.* ślazek; trawieniec; **Fe'ttmaſſe**, *f. iron.* tłustoch; *człowiek nadzwyczajnie tłusty; **-ttſauer**, *a.*: -res Salz, *Schdk.* tłuścian soli; łojan; **-ttſäure**, *f.* kwas tłusty; **-ttſchwanz**, *m. Zk.* ogon tłuszczowy (u owiec Arabskich); **Fe'ttſchwänzig**, *a.*: -ges Schaf, *Ng.* owca Arabska z ogonem tłuszczonym; **-ttſucht**, *f. Hlk.* otyłość chorobowa; skłonność nienaturalna do otyłości; **-ttwaaren**, *f. pl. H.* tłuszcze (tako towary); **-rengeſchä'ft**, *n.*, **-renha'ndel**, *m H.* kram, handel, sprzedaż omasty od. tłuszczu; **-ttwampe**, *f.*, **Fe'ttwanſt**, *m.* tłusty kałdun; *iron.* *człowiek z tłustym brzuchem; **-ttwolle**, *f. Grb.* wełna surowa (z właściwą tłustością).

Fe'tzen, *m.* drobny kawałek; strzępek; okruch; odrobina; etwas in — ſchneiden, reißen podrzéć co na drobne kawałki; —, *va.* krajać, drzéć, ciąć na kawałki.

Feucht, *a.* wilgotny; (machen) zwilżyć; **Feu'chte**, *f.* wilgoć; **Feu'chten**, *va.* zwilżyć; **-chtigkeit**, *f.* wilgotność; humor, ciecz; wilgoć; **-chtigkeitsme'ſſer**, *m. Ntl.* wilgociomierz, hygrometr.

Feuda'l, *a.*, **Feuda'l-**, *a.* feodalny; feudalny; lenny; **-dali'smus**, ſ. Feuda'lſyſte'm; **-da'lrecht**, *n.* prawo feodalne; **-da'lſyſte'm**, *pl.*, **-dali'smus**, *m.*, **-da'lweſen**, *n.* system feodalny, lenny, feodalizm, feodalność.

Feu'er, *n. Ntl.* ogień; (anſchlagen, anmachen) ognia skrzesać, zrobić; ogień rozpalić, rozdmuchać; (auslöſchen) wygasić ogień; (anlegen) podłożyć ogień; das — geht aus ogień gaśnie; (bricht aus) ogień (pożar) wybucha; Feuer! Feuer! pali się! gore! ogień! (geben) dać ognia; in's — gehen, *iść w ogień; (dichteriſches), *ogień (szał) poetycki; (der Liebe), *ogień miłości; in's — kommen, *gniewem się zapalić; — u. Flamme ſprudeln, ſpeien, *pienić się od złości; Oel in's — gießen, *olejem gasić ogień; zwiſchen zwei — gerathen, *dostać się we dwa ognie; (heilige) gorączka zapalna (u owiec); im — lebend ogniożywy; das — fürchtend ogniobojny; dem — widerſtehend ognioboronny; **Feu'er-**, **Feu'ers-**, *a.* ogniowy;

ognisty; Feu'eramt, *n.* urząd ogniowy; -era'nbeter, *m. Kg.* ogniomodlca; -era'n-betung, *f.* czczenia ognia (za bóstwo); cześć oddawana ogniowi; -era'nleger, *m.* podpalacz; połognik; -era'rbeit, *f.* robota z ogniem, za pomocą ognia; -era'r-beiter, *m.* robotnik przy ogniu pracujący; Feu'era'rtig, *a.* ogniowy; -era'th-mend, *a.* ogniomiotny; Feu'erau'ge, *n.* *ogniste oko (wzrok); -eräu'gig, *a.* ognistooki; -erba'ch, *m.* ognisty strumień; -erba'd, *n.* *ognista kąpiel; nadzwyczajne gorąco; Feuerba'ke, *f. Sw.* ogień nadmorski; -erba'll, *m.* kula ognista; -erbau', *m. Htk.* budowa ogniska fryszerskiego; -rble'nde, *f.*, s. Feu'erda'mm; -erbe'cken, *n.* fajerka; -erbe'rg, *m.* góra wulkaniczna; -rbeschau', -rbesi'chtigung, *f.* oględziny pogorzeli; -erbestä'ndig, *a.* ogniotrwały; Feu'erbli'ck, *m.* *ognisty wzrok; -erbli'tzend, *a.* ogniorojny; -er-bo'ck, *m. Kk.* wilk (żelazny w kuchni); -erbra'nd, *m.* głownia (paląca się); -er-bre'nnend, *a.* ogniogorý; -erbrü'cke, *f.* ogniomost; -erbu'sch, *m. Bibl.* krzak gorejący; Feu'erchen, *n. dim.* ogienek; mały ogień; -ercommissa'r, *m.* komisarz, urzędnik ogniowy; -erda'mm, *m. Bw.* opona w kopalni; -erda'mpfend, *a.* ogniowary; -erdie'ner, -erdie'nst, *m.*, s. Feu'eranbeter 2c.; -erei'fer, *m.* *ognisty zapał; -erei'mer, *n.* wiadro od. wiaderko do gaszenia ognia; -ererzeu'gend, *a.* ogniorodny, ogniorody; -ere'sse, *f. Bk.* komin (którym dym wychodzi); kuźnia; -erfa'ngend, *a.* zapalający się; -erfah'ne, *f.* chorągiewka (na wieży dająca znać o pożarze); -erfa'rbe, *f.* ognisty kolor; -er-fa'rben, -erfa'rbig, *a.* ognistego koloru; -erfä'cher, *m.* poddymka; -erfe'st, -er-si'cher, *a.* bezpieczny od ognia; -erfunke, *f.* iskra ognista; -erga'bel, *f.* pogrzebacz; osęk; -erga'rbe, *f.* snop ognisty (w sztucznych ogniach); -erge'bend, *a.* ogniodajny; -ergefäh'rlich, *a.* grożący pożarem; -ergerä'th, *n.* sprzęty ogniowe; -erge-schrei', *n.*, -erru'f, *m.* krzyk oznajmujący że gore; -ergewa'ltig, *a.* ogniomożny; -ergeweh'r, *n.* strzelba; broń palna; -ergla'nz, *m.* blask ognisty; -erglo'cke, *f.* dzwon oznajmujący pożar od. do oznajmowania pożaru; -ergra'dmesser, *m. Ntl.* ogniomierz; -erha'ken, *m.* osęk do ognia; -erhe'll, *a.* jasny jak ogień; -erhee'rd, *m.* ognisko; -erhi'mmel, *m.* niebo ogniem płonące; -erho'lz, *n.* drzewo do palenia; Feu'erig, s. Feu'rig; Feu'erka'sse, *f. Sw.* kasa ogniowa; -erka'sten, *m.* skrzynia ogniowa; -erke'ssel, *m.* kotlina; -erkie'ke, *f.* fajerka; -erkne'cht, *m.* posługacz ogniowy (który podczas pożaru broni); -er-ko'pf, *m.* *gorliwiec; zapaleniec; -er-krö'te, *f. Ng.* ropucha płomienista; ogniczek; -erkrü'cke, *f.* ożóg; -erku'gel, *f. Ntl.* kula ognista; -erku'nst, -erkü'nstler, s. Ku'nstfeuerwerk 2c.; -erlä'rm, *m.* alarm w czasie pożaru; (machen) bębnić od. bić we dzwony na pożar; -erlei'ter, *f.* drabina do ognia; -erlö'schanstalt, *f.* rozporządki do gaszenia pożaru; Feu'er-maa'l, *n.* znamię od ognia; pryszcz; oparzelizna; plama płomienista; przymiot ognisty; Feu'ermalerei', *f.* malowanie rzeczy mających się wypalać w ogniu; -erma'nn, *m.* strażak, palacz; s. a. Ei'n-heizer; -ermau'er, *f. Bk.* fajermur; komin nad dach wychodzący; -ermee'r, *n.* *morze ogniste; -ermö'rser, *m. Kw.* moździerz do strzelania; Feu'ern, *va.* u. *vn.* (h.) palić co od. czém (na ognisku lub w piecu); das Gesicht feuert mir, *twarz mi pali; (auf Jmdn.) strzelać, dać ognia na kogo; -ero'fen, *m.* piec do opału; *piekło; -er-o'rdnung, *f.* ustawa ogniowa; urządzenia ogniowe; -erpfa'nne, *f.* fajerka; -er-pfei'l, *n.* strzała z ogniem; -erpfuh'l, *m* *jezioro ogniste; -erpolizei', *f. Sw.* policja ogniowa; -erpro'be, *f.* próba przez ogień; -erpu'stel, *f. Hlk.* płomyk wąskoliści; -erquelle, *f.* *ogniotrysk; -erra'd, *n.* młynek ognisty; -erau'm, *m.* palenisko; palisko; -erre'gen, *m.* *ognisty deszcz; -erroh'r, *n.* strzelba, broń palna; -erro'st, *m.* krata ogniowa; roszt; -erro'th, *a.* czerwony jak ogień; —, *n.* ogniowy kolor; -ersäu'le, *f.* słup ognisty; słup ognia; -ersbru'nst, *f.* pożar; -ersch'a'den, *m.* szkoda od ognia poniesiona; -erschau'fel, *f.* łopatka do ognia; -erschei'n, *m.* blask ognia; łuna od ognia; -erscheu', *a.* bojący się ognia; ogniobojny; *nie lubiący wąchać prochu; —, *f.* wstręt od ognia; -erschi'ff, *n.*, s. Bra'nder; -erschi'rm, *m.* ekran, zasłona od ognia; zastawa do kominka; -erschlu'nd, *m.* ogniomiast; -er-schnau'bend, *a.* *parskający ogniem; Feu'erschü'tzend, *a.* ogniobronny; -er-schwa'mm, *m. Ng.* hupka, hubka; -er-se'gen, *m.* zażegnanie ognia; -ersgefah'r, *f.* niebezpieczeństwo od ognia; -ersi'cher, *a.* bezpieczny od ognia; -ersno'th, *f.* pogorzenie; pogorzelstwo; -erspei'end, *a.* ogień wyrzucający od. buchający, miotający; -der Berg, *Ntl.* ognista góra; -er-spri'tze, *f.* sikawka do ognia od. do gaszenia ognia; -erspru'hend, *a.* ogniorojny; -ersta'hl, *m.* krzesiwo od. krzesiwko ze stali; stal do krzesania ognia; ogniwko; -erstä'tte, *f.*, s. Bra'ndstätte; dym, dom z kominem; -erstei'n, *m.* krzemień (o ile się go używa do krzesania ognia); -er-steinar'tig, *a. Ng.* ognioskładny; -erste'lle, *f.* podymie; *dom z dymnikiem; dym; -erste'rn, *m.* gaształd; gasztwa; płomieńczyk; firletka; -ersto'ff, *m.* materja ognista; -erstra'fe, *f. Rw.* kara spalenia;

-erstro'm, *m.* potok ognisty; *ogień strumieniem się rozlewający; -ertau'fe, *f.* chrzest ognisty, udzielenie darów ducha świętego; -erto'd, *m.* śmierć przez ogień; -erto'nne, *f.* ognista baryła; beczka na wodę do gaszenia pożaru; -ertö'pf, *m.* gara na węgle oder z węglami (do ogrzewania się).
Feu'erung, *f.* palenie; zur — dienen służyć do palenia; materjał palny od. opałowy; -ervergo'ldung, *f.* pozłacanie w ogniu; -erversi'cherung, *f.* asekuracja ogniowa; ubezpieczenie od pożarów; -rungs-Age'nt, *m.* agient asekuracji ogniowéj; -rungsa'nstalt, *f.* zakład asekuracyjny, zabezpieczający od szkód pożarem zrządzonych; -rungsgese'llschaft, *f.* towarzystwo ogniowe; -rungswe'sen, *n.* urządzenia dotyczące się zabezpieczenia od szkód przez pożar poniesionych; -erwa'che, *f.* straż ogniowa; -erwä'chter, *m.* stróż ogniowy; -erwa'gen, *m.* ognisty wóz; **Feu'erweh'r**, *f.* straż ogniowa od. ogniobronna; -erwehrdie'nst, *m.* służba w straży ogniowéj od. ogniobronnéj; -erwehrma'nn, *m.* strażak pożarowy; -erwe'rk, *n.* fajerwerk; ognie sztuczne, puszkarskie, ochotne; ein — abbrennen fajerwerk puścić; -erwe'rker, *m.* rakietnik; ogniomistrz; -erwerkerei', -erwerkerku'nst, *f.* puszkarstwo, rakietnictwo; -erwu'rm, *m.* *Ng.* ogniczek (robak); -erza'nge, *f.* szczypce do ognia; -erzei'chen, *n.* znak ogniem dany; -erzeu'g, *n.* krzesiwko; ogniwo, ogniwko; -erzu'nge, *f.* ognisty język; **Feu'rig**, **Feu'erig**, *a.* u. *ad* ognisty, ogniście.
Fi'aker, *m.* fiakier; doroszkarz, dryndulka, fiakr; (Wagen) doroszka, dorożka, fiakr.
Fi'bel, *f.* abecadło; elementarz; **Fi'bel-**, *a.* elementarny. [sie); nitka, łyczko.
Fi'ber, *f.* *Zk.* *Ng.* włókno (w ciele, mię-
Fi'chte, *f.* *Ng.* sosna; jodła; (gemeine) sosna pospolita; (junge) chojna.
Fi'chtelbe'rg, *m.* *Geog.* Jodłogóra, Jodła Góra; -lgebi'rge, *n.* *Geog.* Lasy Smereczane.
Fi'chten, *a.* sosnowy; -na'pfel, *m.* *Ng.* szyszka; -nhai'n, *m.* sosnowy gaik; -nharz, *n.* żywica z sosny; -nholz, *n.* sosnina; sosnowe drzewo; -nna'del, *f.* *Ng.* igła sosnowa; -nna'del-Ae'ther, *m.* *Hlk.* eter igieł sosnowych; -nö'l, *n.* sosnowy olejek; -nrei'ßig, *n.* chojna; -nschwärmer, *m.* *Ng.* zmierzchnica; żałobnik; siwiotek; -nspinner, *m.* *Ng.* oprzędnik świerkowy; -nwald, *m.* sosnowy las; bór; -nzerstö'rer, *m.* *Ng.* butwik.
Fi'cke, *f.* kieszeń; **Fi'ckchen**, *n.* *dim.* kieszonka.
Fi'cken ꝛc., §, s. Bei'schlaf, Beschla'fen.
Fi'ckfacken, *vn.* fertać się; kręcić się, bez celu tam i sam biegać; wykręty robić; bałamucić; -ckfacker, *m.* krętacz, matacz, **Fi'ckfackerei'**, *f.* krętactwo, matactwo; wykręty; **Fi'ckmühle**, s. Zwi'ckmühle.
Fide'icommi'ß, *n.* *Rw.* fideikomis; dowiernoręctwo; powiernictwo.
Fide'l, *a.* u. *ad.* wierny; *wesoły, wesoło; -delitä't, *f.* *wesołość. [lania fajki.
Fi'dibus, *m.* fidybus, papierek do zapa-
Fie'ber, *n.* *Hlk.* gorączka; (anhaltendes) gorączka ciągła; (kaltes) febra; zimnica; (auszehrendes) gorączka trawiąca; (alltägliches) gorączka codzienna; (dreitägiges) gorączka trzeciaczka; (bekommen, haben) dostać gorączki; mićć gorączki; (vertreiben) gorączkę zgubić; (verursachen) sprawić, sprowadzić gorączkę; nabawić jéj kogo; **Fie'ber-**, *a.* gorączkowy; -ra'nfall, *m.* *Hlk.* paroksyzm gorączki; atak oder napad febry; -ra'ngst, *f.* niespokojność w gorączce; *okropny strach; -ra'rtig, *a.* gorączkowy; na kształt gorączki; -rfrei', *a.* wolny od gorączki; -rfro'st, *m.* zimno w febrze; dreszcz gorączkowy; -rha'ft, *a.* febryczny, gorączkowy; -rhi'tze, *f.* gorączka; **Fie'berig**, *a.* u. *ad.* gorączkowy, gorączkowo; **Fie'berkä'lte**, s. Fie'berfro'st; -rklee', *f.* bobrek trójlistny; -rkra'nk, *a.* chory na gorączkę od. gorączkowy; (sein) chorować na febrę; -rkra'nkheit, *f.* choroba gorączkowa; -rkrau't, *n.* *Ng.* zimnicznik; zimniczne ziele; -rleh're, *f.* *Hlk.* nauka o gorączkach; -rlo's, *a.* bez febry, bez gorączki, bezgorączkowy; -rlo'sigkeit, *f.* stan bezgorączkowy; przerwa gorączki; -rmi'ttel, *n.* *Hlk.* lekarstwo na febrę; **Fie'bern**, *vn.* (h.) mićć febrę od. gorączkę oder paroksyzm; -rri'nde, *f.* *Ng.* china; -rrö'the, *f.* *Hlk.* rumieniec gorączkowy; **Fie'berschau'er**, *m.* ograżka; -rschlu'mmer, *m.* *Hlk.* sen gorączkowy; *niespokojny, z marzeniami; -rsto'ff, *m* *Hlk.* materja gorączkowa; **Fie'berta'g**, *m.* dzień gorączkowy; **Fie'bertra'nk**, *m.* *Hlk.* trunek na febrą; -rtrau'm, *m.* marzenie gorączkowe.
Fie'del, *f.* *iron.* skrzypki; skrzypce; bandura; -lbogen, *m.* smyczek; **Fiedelei'**, *f.* *iron.* rzępolenie; **Fie'deln**, *vn.* (h.) rzępolić; skrzypić czém (suwając jak smyczek). [trzyć; gefiedert pierzasty.
Fie'dern, *va.* pierzem od. piórkami opa-
Fie'dler, *m.* *iron.* skrzypiciel; rzępola; rzępolista.
Fie'melholz, *n.* (Fummelholz) fumel (u szewców, do gładzenia podeszew).
Fie'men, **Fei'men**, *m.* *Ldw.* kupa; stós
Fiera'nt, *m.* *H.* jarmarcznik; handlarz jarmarczny.
Figu'r, *f.* figura; kształt, postać; (kleine) figurka; **Figura'l-Gesa'ng**, *m.* figurał, śpiew figuralny; -gura'nt, *m.* *Sb.* figurant; -gu'rantin, *f.* figurantka; -guri'ren,

vn. (h.) figurować, być figurantem; odznaczać się; *celować; -gü'rlich, *a.* figuryczny, przenośny.
Filet, *n.* siatka; siatkowa robota; (stricken) robić siatkę pończoszkową robotą; *Kk.* (Lendenstück) polędwica.
Filia'l-, *a.* filialny; *Kg.* podparafialny; **Filia'l,** *n.*, -lkirche, *f.* kościół filialny; -lpfarre, *f.* parafia filialna.
Fi'lpen, *vn.* (h.) (in der Orgel) syczéć (o piszczałce).
Filtri'ren, *va.* filtrować; cedzić; -tri'rsack, *m.* cedzidło, worek do cedzenia; -tri'rstein, *m.* cedzeniec (kamień); -tri'rtuch, *n.* sukno, szmata do cedzenia; -tri'rung, *f.* cedzenie.
Filz, *m.* pilśń; sierć cielęca od. zajęcza; wełna zbita; *W.* tkanka z sierci i wełny; (Geizhals) sknéra; kutwa; smażywiecheć; liczykrupa; **Filz-,** *a.* filcowy, pilśniany; pilśniowy; -lzdecke, *f.* dera (która się koniowi pod siodło kładzie); **Fi'lzen,** *va.* filcować, pilśnić, zbijać na pilśń (sierć, wełnę); **Fi'lzhut,** *m.* kapelusz filcowy, pilśniany; **Fi'lzig,** *a.* strasznie skąpy; * brudny; -lzigkeit, *f.* sknerstwo, kutwiarstwo; skąpstwo; -lzlaus, *f.* *Ng.* medoweszka; -lzmacher, *m.* pilśniarz; **Fi'lzmantel,** *m.* płaszcz filcowy od. pilśniany; -lzmütze, *f.* magierka; -lzrock, *m.* pilśnianka; -lzschuhe, *m. pl.* berlacze pilśniane; -lzsohle, *f.* podeszwa, pilśniana od. kapeluszowa; -lzstiefel, *m. pl.* bóty kapeluszowe, pilśniane, filcowe; -lztuch, *n.* wojłak; sukno filcowe.
Fi'mel, Fi'mmel, *m.* *Ng.* płoskunki, suszki, konop' nienasienna; **Fi'melhopfen, Fi'mmelhopfen,** *m.* *Ng.* chmiel zwyczajny, chmiel samiec.
Fina'le, *n.* *Tk.* finał, zakończenie; **Fina'liter,** *ad.* finalnie, ostatecznie.
Financie'r, *m.* finansista; **Fina'nz-,** *a.* finansowy, skarbowy; -nzbehö'rde, *f.* *Stw.* władza skarbowa; **Fina'nzcolle'gium,** *n.* *Stw.* kolegium skarbowe; **Fina'nzen,** *f. pl.* finanse, dochody (publiczne lub prywatne); skarbowość; -nzfach, f. Fina'nzwesen; -nzie'll, *a.* finansowy, skarbowy; -nzkammer, *f.* *Stw.* Izba skarbowa; -nzmini'ster, *m.* *Stw.* Minister skarbu, M. skarbowy; M. finansów; -nzrath, *m.* radzca skarbowy; -nzwache, *f.* *Kw.* straż skarbowa; -nzwesen, *n.* administracja skarbowa; -nzwissenschaft, *f.* nauka o finansach; umiejętność skarbowa.
Fi'ndege'ld, *n.* znaleźne; **Fi'ndelhau's,** *n.* dom podrzutków; -delki'nd, *n.* podrzutek; -delmu'tter, *f.* przybrana matka, podrzutka; -deloh'n, f. Fi'ndege'ld; -delpfle'ger, -delva'ter, *m.* opiekun podrzutków.
Fi'nden, *va. irr.* (h.) znaleźć; znajdować; ich finde es so besser sądzę, że tak będzie lepiéj; (sich durch etwas beleidigt, geehrt, geschmeichelt), *uważać się za obrażonego, za uczczonego przez co; *uważać co za rzecz dla siebie pochlebną; mając dane dwie liczby wynaleźć trzecią; er fand, daß rc. widział, przekonał się, uważał, że itd.); (sich) znaleźć się; er wird sich schon — znajdzie on się; sich in etw. — können módz sobie dać z czém radę; potrafić sobie z czém poradzić; oswoić się z czém; sich in etwas zu — wissen umiéć sobie z czém poradzić; (sich) pokazać się; **Fi'nden,** *n.* znalezienie; **Fi'nder,** *m.* znalazca; znaleziciel; **Fi'nderin,** *f.* znalezicielka; -nderloh'n, *m.* znaleźne; -nderre'cht, *n.* prawo znalazcy; -ndling, *m.* podrzutek; -ndung, *f.* znalezienie; -ngsre'cht, *n.* *Rw.* prawo znaleźne (do znalezionéj rzeczy).
Fine'sse, *f.* fines, wybieg, podstęp; fortel.
Fi'nger, *m.* *Zk.* palec (u ręki, u nogi); einen —, eines -rs breit szeroki na palec; mit -rn auf Jmdn. zeigen palcami kogo wytykać; Jmdm. auf die — sehen, *na ręce komu patrzéć (aby czego nie zemknął); lange — machen, *miéć długie ręce; Jmdm. durch die — sehen, *przez szpary komu na co od. na wszystko patrzéć; sich die — verbrennen, *sparzyć się na czém; szkodę ponieść, oszukać się; Gottes —, *palec boski, zrządzenie boskie; **Fi'nger-,** *a.* palcowy; -ra'rbeit, *f.* robota palcowa; -rbrei't, *a.* u. *ad.* szeroki; szeroko na palec; -rchen, *n. dim.* paluszek; -rdi'ck, *a.* gruby na palec; **Fi'ngerfö'rmig,** *a.* palczasty, palcowaty; -rga'ng, *m.* *Tk.* układ palców (przy graniu, aplikatura); **Fi'ngerhu't,** *m.* naparstek; -rhü'tlein, *n.* bylica Turecka; tojad; -rkraut, *n.* *Ng.* pięciornik; -rku'ppe, *f.* *Zk.* koniec palca; -rling, *m.* paluch, futerał skurzany itd. na bolący palec; **Fi'ngern,** *vn.* (h.) palcami przebierać (grając itd.); -rrei'f, -rri'ng, *m.* pierścień, pierścionek (do noszenia na palcu); -rsa'tz, *m.* stawianie palców grając; -rschla'g, *m.* uderzenie palcem; **Fi'ngerse'tzung,** f. Fi'ngersa'tz; -rho'ch, **Fi'ngerla'ng,** *a.* wysoki, długi na palec; -rspie'l, *n.* ruszanie palcami; -rspitze, *f.* koniec palca; -rsprache, *f.* mowa palcowa, przez znaki palcami dawane; -rwu'rm, *m.* *Hk.* zanokcica; zastrzał; -rzei'g, *m.* znak palcem dany; skazówka; Jmdm. einen — geben, *dać komu znak; wskazać mu co.
Fingi'ren, *va.*, f. Erdi'chten.
Fink, Fi'nke, *m.* *Ng.* ziemba, zięba; **Fink-, Fi'nken-,** *a.* zięby; -kenbau'er, *n.* klatka na nierządnice; -kenfa'ng, *m.* połów ziębów; -kenfänger, *m.* ziębołowiec; ptasznik; -kenne'tz, *n.* *Jäg.* siatka do łapania drobnego ptastwa; -kenschla'g, *m.* śpiew zięby.
Fi'nland, *n.* *Geog.* Finlandja; **Fi'nne,**

Fi'nländer, *m.* Finlandczyk; **Fi'nnisch**, **Fi'nländisch**, *a.* Finlandzki; Fiński; **Fi'nnischer Mee'rbusen**, *Geog.* zatoka Fińska.

Fi'nne, *f. Hlk.* trędy (na twarzy); węgry (na mięsie wieprzów); *Zk.* pletwa (dużych ryb); — cienki koniec u młotka; **Fi'nnig**, *a.* trędowaty; węgrowaty.

Fi'nster, *a.* ciemny; —, *ad.* ciemno; im =rn sitzen po ciemku siedzieć; — aussehen posępnie wyglądać; =res Wesen posępność; ponurość; **=sterka'sten**, *m. Optik.* ciemnica; **=sterling**, *m.* człowiek ciemny; obskurant; nieprzyjaciel światła; **=sterniß**, *f.* ciemność; ciemnota; pomroka.

Fi'nte, *f. Ftk.* finta, podstęp, figiel, sztuka, fortel; =en machen fortelu zażyć; oszukiwać kogo; **Fi'ntenma'cher**, *m.* figlarz, wykrętarz.

Fi'ppern, *vn.* (h.) kiwać się.

Fipps, s. Na'senstü'ber.

Fi'rlefa'nz, *m.*, **=lefanzerei'**, *f.* bzdura; bzdurstwo; dziecińство; trzpiotostwo; warjactwo; figlarstwo; **Fi'rlefa'nzer**, *m.* trzpiot; bałamut; wietrznik.

Fi'rma, *f. H.* firma, handlowa firma.

Firmame'nt, *n. Stk.* firmament, niebo; widnokrąg, niebokrąg.

Fi'rmeln, *va. Kg.* bierzmować; **=melung**, *f.* bierzmowanie.

Firn, *a.* przeszłoroczny; firner Wein, **Fi'rnewei'n**, *m.* wino przeszłoroczne.

Firn, **Fi'rne**, *f.*, **Fi'rner**, *m.* (Eisberg) cypel lodowaty góry.

Fi'rniß, *m. Mal.* pokost; **Fi'rniß=**, *a.* pokostowy; **Fi'rnissen**, *va. Mal.* pokostować; pokostem pomalować; (überziehen) pokościć; gefirnißt pokostowany; **=ßfa'rbe**, *f. Mal.* farba pokostowa; **=ßfla'sche**, *f.* flasza pokostowa; **=ßma'cher**, **=ßsie'der**, *m.* pokostnik; **Fi'rnißü'berzug**, *m.* pokoszczenie.

First, *m.*, **Fi'rste**, *f. Bk.* szczyt; wierzcholek; **Fi'rstbalken**, *m. Bk.* podłóżka grzbietowa; szlemię; **Fi'rstenbau'**, *m. Bw.* wznosząc całokształt odbudowy kopalni; **=stenka'ppe**, *f.* stropowa oprawa; **=stenzie'gel**, *m.* gąsior (w dachówce).

Fisca'l, *m. Stw.* fiskal; fiskus; **Fisca'l=**, *a.* ꝛc., s. Fina'nz=, ꝛc.

Fisch, *m. Ng.* ryba; (fliegender), *Ng.* ryba latająca; ptaszoryba; stumm sein wie ein —, *tak cichy jak gdyby był niemy; das sind faule Fische, *to tylko wykręty; *to próżne wybiegi; **Fisch=**, *a. Ng. Kk.* rybi, rybny; **Fi'schaar**, **Fi'schadler**, *m. Ng.* ostrzyż; rybitwa; orzeł morski; **=schangel**, *f.* wędka na ryby; **=schartig**, *a.* do ryby podobny; **Fi'schbank**, *f.* jatki rybne; **=schbehälter**, *m.* sadz na ryby; **=schbein**, *n.* fiszbin; róg wielorybi; **=schbeinern**, *a.* fiszbinowy; **=schblase**, *f.* pęcherz rybi; **Fi'schblütig**, s. Ka'ltblütig; **=schbrühe**, *f. Kk.* rybna zupa; sos do ryb; **=schbrut**, *f.* narybek; **Fi'schchen**, *n. dim.* rybka; **=schdieb**, *m.* rybokradzca; **=berei'**, *f.* kradzież ryb; **Fi'schei**, *n.* rybie jaje; **=eidechse**, *f. Ng.* rybojaszczur; **Fi'schen**, *vn.* (h.) u. *va.* ryby łowić od. łapać; im Trüben —, *w odmęcie oder w mętnej wodzie ryby łowić; *z cudzego kłopotu korzystać; er denkt hier etw. zu —, *spodziewa się tu co obłowić; —, *n.* łowienie ryb; **Fische'nzen**, *vn.* (h.) rybą lub rybami trącić (pachnąć lub smakować); **Fi'scher**, *m.* rybak, rybołowca; rybitw; **Fi'scher=**, *a.* rybacki; **=erboo't**, *n.* czołno rybackie; **Fischerei'**, *f.* rybołowstwo; (treiben) rybołowstwem się bawić; **=ergabel**, *f.* ość; oścień; **=erga'rn**, *n.* sieć na ryby; niewód; **=ergerä'th**, *n.* sprzęty rybackie; **=ergewe'rbe**, **=erei'gewe'rbe**, *n.* rybackie rzemiosło; **=erhü'tte**, *f.* chata rybacka; **Fi'scherin**, *f.* rybaczka; **=erinnung**, *f.* cech, rybacki; **=erkah'n**, *m.* łódka rybacka, czołno rybackie; **=erne'tz**, s. Fi'schgarn; **=erri'ng**, *m.* pierścień papiezki; **=erru'the**, *f.* wędka; pręt u wędki; **=erste'chen**, *n.* igrzysko rybackie; zabawa rybacka na wodzie (udana bitwa); **=schesser**, *m.* rybojad; lubiący ryby jeść; **=schfang**, *m.* rybołostwo; łowienie ryb; **Fi'schgabel**, *f.* widły do łowienia ryb; **=schgalle**, *f. Zk.* żółć rybia; **=schgeru'ch**, *m.* zapach rybny; **=schgrä'te**, *f. Zk.* ość rybia; **Fi'schhandel**, *m.* handel rybami; **=schhändler**, *m.* handlarz ryb; **=schhaut**, *f.* rybia skóra; **Fi'schicht**, *a.* rybny; **=schkasten**, *m.* skrzynia na ryby; sadz; **=schkessel**, *m.* kociołek do warzenia ryb; **=schkiefer**, *m.*, **=schkieme**, *f. Zk.* dychawka (u ryb); skrzele; **=schköder**, *m.* nęta na ryby; **=schkopf**, *m.* głowa rybia; **=schkorb**, *m.* kosz na ryby; **Fi'schkram**, **=schlaich**, *m. Ng.* rybia ikra od. nasienie; **=schlake**, *f. Kk.* rosół z ryb; **Fi'schlein**, **Fi'schchen**, *n. dim.* rybka, rybeczka; **=schmilch**, *f.* mlecz ryby; **=schordnung**, *f.* urządzenia dotyczące rybołowstwa; **Fi'schotter**, *f. Ng.* wydra; **=schotter=**, *a.* wydrowy; **=schreich**, *a.* obfity w ryby; **=schreiher**, *m. Ng.* czapla rybna; **=schreihera'rtig**, **=äh'nlich**, *a. Ng.* czaplowaty; **Fi'schreuse**, *f.* wiersza, więcierz; **=schrogen**, *m. Zk.* ikra; **=schsatz**, *m.* sadz rybny; **=schschuppe**, *f.* łuska, łuszczka, szczeżuła; **=schschwanz**, *m.* ogon ryby; **=schspeise**, *f. Kk.* potrawa rybna od. z ryby, z ryb; **=schtag**, *m.* dzień przeznaczony na łowienie ryb; *Kg.* dzień suchy od. postny; **Fi'schteich**, *m.* staw na ryby; sadzawka; **=schthran**, *m.* tran rybi; **=schwate**, *f.* niewód; **=schweib**, *n. Myth.* (Fischhändlerin) rybaczka; s. a. Sire'ne, See'jungfer; **=schwehr**, *n.* krata do zatrzymania ryb; **=schweiher**, s. Fi'schteich; **=schzug**, *m.* **połów, obłów ryb.**

Fi'spern, s. **Flü'stern**.
Fi'stel, *f*. *Tk*. fistuła (w śpiewaniu); durch die — singen fistułą śpiewać; *Hlk*. fistuła, wrzód cewkowaty; **-lartig**, *a*. fistułowaty (rana).
Fist, **Fi'sten** xc., s. Furz, Fa'rzen xc.
Fistuli'ren, *vn*. (h.) (durch die Fistel singen) pyszczałkować; **Fistulö's**, *a*. *Hlk*. nurtowaty. [czém tam i sam.
Fi'tscheln, *va*. § prędko poprowadzać na
Fi'ttig, **Fi'ttich**, *m*. skrzydło (u ptaka).
Fi'tze, *f*. pasmo (jako część motka); **Fi'tzband**, *n*. nić, którą pasmo jest związane; **Fi'tzen**, *va*. wiązać w pasma; zmarszczyć.
Fix, *a*. stały; fixes Gehalt stała płaca; fixe Luft powietrze uwięzione; fixe Idee monomania; (schnell, hurtig) szybki; szybko; skory, skoro; er schreibt — szybko pisze; — und fertig gotowy zupełnie; **Fi'xfingerig**, *a*. szybkie palce mający; **Fi'xgeschäft**, *n*. *H*. interes z terminem nieprzekraczalnym; **Fixi'ren**, *va*. (Jmdn.) wyznaczyć komu stały dochód; umieścić go na etacie; (etw.) ustalić co; **-xi'rung**, *f*. (Jmds.) wyznaczanie komu stały dochód; umieszczenie go na etacie; (mit den Augen) utopienie wzroku w kim.
Fi'xstern, *m*. *Stk*. gwiazda stała, gwiazda nieruchoma.
Fi'xum, *n*. stała pensja.
Flach, *a*. płaski; równy; -cher Degen płaz, blat (u szpady); -che Hand dłoń; -cher Winkel kąt rozwarty; -cher Kopf, -cher Mensch, *głowa płytka; *głowa słaba, niepojętna; — urtheilen, *płytko sądzić; **Flä'che**, *f*. równina; powierzchnia; płaska strona; **Flä'chen**, *va*. zrównać, spłaszczyć, na równinę lub płaszczyznę zamienić; **Flä'chengrö'ße**, *f*., **-cheni'nhalt**, *m*. objętość, rozległość, ogół powierzchni; **-chenfu'ß**, **-chenschuh'**, *m*. *Gl*. stopa kwadratowa; **-chenma'ß**, *n*. miara (do mierzenia) powierzchni; miara kwadratowa; **-chenmei'le**, *f*. mila kwadratowa; **-chenrau'm**, *m*. płaszczyzna; **-chenru'the**, *f*. pręt kwadratowy; **-chenzah'l**, *f*. liczba kwadratowa; **-chenzo'll**, *m*. *Gl*. cal kwadratowy; **Fla'chfeld**, *n*. płaszczyzna; równina; **-chfüßig**, *a*. płaskonogi; **-chheit**, *f*. płaskość, równość, płytkość; **-chkopf**, *m*. *głowa słaba, płytka, mierna, mizerna; **-chnäsig**, *a*. płaskonosy.
Flachs, *m*. *Ng*. len; **Flachs-**, *a*. lniany; **-chsartig**, *a*. do lnu podobny; **-chsbart**, *m*. mech na brodzie; **-chsbau**, *m*. uprawa lnu; **-chsberei'tung**, *f*. przyprawianie lnu; **-chsblüthenfa'rbig**, *a*. gryglinowy; **-chsbreche**, *f*. cierlica (do lnu); **-chsbündel**, *n*. kita lnu.
Fla'chschnabel, *m*. *Ng*. klinodziób.
Fla'chsdarre, *f*. suszarnia lnu; **-chsdotter**, *m*. Matki Bożéj len; Panny Marji len.
Fla'chseitig, *a*. płaskoboki.
Fla'chsen, *a*. *Ng*. lniany; ze lnu (zrobiony); **Fla'chsfarbig**, *a*. lnianego koloru; **-chsfink**, *m*. *Ng*. czeczotka; **-chsgelb**, *a*. żółty jak len; **-chshaar**, *n*. włosy jak len; **-chshandel**, *n*. *H*. handel lnem; **Fla'chshändler**, *m*. handlarz lnu; **-chshechel**, *f*. ochlica; szczotka do (czesania) lnu; **-chshechelei'**, *f*. czesalnia; **Fla'chshechler**, *m*. ochlicz; **-chskopf**, *m*. ten co ma włosy jak len; blondyn; **-chsköpfig**, *a*. mający włosy jak len; **-chsmarkt**, *m*. targ na len.
Fla'chspiegel, *m*. *Optik*. zwierciadło płaskie.
Fla'chsraufe, **-chsriffel**, *f*. dzierzgadło, dzierzglica (do lnu); **Fla'chsrifflerin**, *f*. międlarka; **-chsröste**, *f*. moczenie od. roszenie lnu; **-chssaamen**, *m*. siemię lniane; **Fla'chsschaben**, *f*. *pl*. paździerze; **-chsschwinge**, *f*. klepadło do lnu; **-chsseide**, *f*. *Ng*. kanianka; jedwab' polny; **-chsspinnen**, *n*. przędzenie lnu; **-spinnerei'**, **-spinnfabri'k**, *f*. fabryka do przędzenia lnu; **-spinnerei'-Maschi'ne**, *f*. lnowalnia; **-chsstengel**, *m*. *Ng*. łodyga lnu; kistra; len nietarty, lniany badylek; **-chswerg**, *n*. pakuły ze lnu.
Fla'chteller, *m*. talerz płytki; **-chziegel**, *m*. dachówka płaska; karpiówka.
Fla'ckern, *vn*. (h.) migać się, buzować się, migając się palić; **Fla'ckerig**, *a*. migający (o ogniu).
Fla'den, *m*. *Kk*. (Kuchen) placek; kołacz; wychopień; **-denbro'd**, *n*. chléb płaski, plackowaty.
Fla'der, *f*. flader, słój (w drzewie); **Fla'derig**, *a*. fladrowaty, słojowaty (drzewo); żyłkowaty (kamień).
Flageole't, *n*. *Tk*. flażolet, flaszolet.
Fla'gge, *f*. *Sw*. flaga, bandera; (aufziehen) banderę zatknąć, wywiesić; (wehen, fliegen lassen) banderę rozpuścić; (streichen), *Sw*. banderę spuścić; **Fla'ggen**, *vn*. (h.) powiewać banderą (o okręcie); **Fla'ggen-**, *a*. banderowy; **Flaggenschi'ff**, *n*. okręt z banderą; okręt admiralski; **-ggensta'nge**, *f*. drąg od od. do bandery; **-ggensto'ck**, *m*. drąg banderowy; **-ggentu'ch**, *n*. flagtuch.
Flama'nt, **Flami'ngo**, *m*. *Ng*. czerwonak, czerwonóg.
Flä'misch, **Fla'mländisch**, *a*. *Geog*. flamanski; flamski; **Fla'mland**, *n*. *Geog*. Flandrja.
Flä'misch, *a*., s. Mü'rrisch, Verdrie'ßlich.
Flä'mmchen, *n*. *dim*. płomyk; **Fla'mme**, *f*. płomień; in -en ausbrechen, gerathen płomieniem się zapalić; in -en stehen być w ogniu; stać w płomieniu, palić się; **Fla'mmen-**, *a*. płomieniowy; **Fla'mmen**, *vn*. (h.) płomieniem się palić; płomienić się; *pałać; flammende Augen oczy płomieniem pałające; —, *va*. *Kk*. opalać, osmalać (nad płomieniem obracając, gęś oskubaną); **-menau'ge**, *n*. *ogniste oko, ognisty wzrok; **-menbli'ck**, s. Feu'erbli'ck;

-mend, *ppr.* płomienisty, buzujący się; **-menglu'th**, **-menhi'tze**, *f.* żar, upał ognisty; żar, upał płomieni; **-menmee'r**, s. Feu'ermee'r; **-menschri'ft**, *f.* *pismo ogniste, płomieniste; **-menwi'rbel**, *m.* kłęby ognistę; **-menzu'g**, *m.* linia ognista, płomienna; rys ognisty; **Fla'mmicht**, *a.* płomienisty; do płomienia podobny; **Fla'mmig**, *a.* płomienny; **Fla'mmofen**, *m.* płomieniak; płomienny piec.

Flane'll, *m.* flanela; von, aus —, **Flane'llen**, *a.* *W.* flanelowy.

Flaneu'r, *m.* brukowiec; **Flani'ren**, *vn.* (h.) bruki zbijać; włóczyć się; hultaić, lampartować.

Fla'nke, *f.* bok; **Flanki'ren**, *vn.* (h.) *Kw.* flankierować; z boku zachodzić (nieprzyjacielowi); herum —, *latać, biegać tam i sam, flankierować.

Flanki'rer, *m.* (Flanqueur), *Kw.* flankier.

Flä'schchen, **Flä'schel**, **Flä'schlein**, *n. dim.* flaszeczka; buteleczka; **Fla'sche**, *f.* flasza; flaszka; butelka; auf -en füllen butelkować, na butelki zlać; **Fla'schen-**, *a.* butelkowy; **-schenbau'm**, *m.* flaszowiec; **-schenbie'r**, *n.* piwo butelkowe; **-schenbü'rste**, *f.* szczoteczka do chędożenia flasz; **-schenfö'rmig**, *a.* butelkowaty; **-schenfu'tter**, *n.* puzdro do butelki; **-schenge'ld**, *n.* butelkowe; **Fla'schenhals**, *m.* szyjka flaszy; **-schenke'ssel**, *m.* naczynie u góry węższe, jak u dołu, do warzenia wody; flaszka balwierska; **-schenko'rb**, *m.* kosz na butelki; **-schenkü'rbis**, *m.* *Ng.* bania, bania tykwa; **-schenzu'g**, *m.* machina do windowania; wieluklub.

Fla'schner rc., s. Kle'mpner rc.

Fla'tsche, *f.*, **Fla'tschen**, *m.* kupka.

Fla'tterer, *m.* trzpiot; roztrzepaniec; **-ttergeist**, *m.* umysł roztrzepany; trzpiot; sowizdrzał; **-tterha'ft**, *a.* roztrzepany, trzpiotliwy, wietrzny; płochy; **-tterhaftigkeit**, *f.* roztrzepanie; trzpiotostwo, płochość; **Fla'tterig**, s. Fla'tterhaft; **-ttermarki**, *m.* *Ng.* lotokot; **-mi'ne**, *f.* *Kw.* fimfa, finfa, kamuflet; **Fla'ttern**, *vn.* (h.) trzepotać się, przelatywać oder bujać po powietrzu, motylkować (jak ptak, motyl); migać się (jak płomień na wietrze); trzpiotać się (przebiegiwać bez celu z miejsca na miejsce); —, *vn.* (s.) po trzpiotosku do kogo lub do czego dażyć; **-tterru'ß**, *m.* sadze pyłowe, latające, perzynowe; **Fla'tterrü'ster**, *f.* *Ng.* gab; gabina; opaczyna; **-tterschö'nheit**, *f.* piękność znikoma; **-ttersi'nn**, *m.* trzpiotowska płochość.

Flau, *a.* słaby, pozbawiony mocy, siły; ckliwy, nudny; oziębły, leniwy; es wird mir — słabo (ckliwo) mi się robi; mir wird ganz — zu Muthe nie do śmiechu mi teraz; flaue Waare towar nie odchodzący, niepokupny; **Flau**, *ad.* licho, mizernie, kiepsko, chudo.

Flau'en, s. Schwei'fen (die Wäsche).

Flau'heit, *f.* mdłość; brak ruchu lub zarobku.

Flaum, *m.*, **Flau'mfedern**, *f. pl.* puch; kwap'; *pościel puchowa; mech na brodzie; **Flau'mbart**, *m.* broda sypiąca się; **Flau'mtaucher**, *m.* *Ng.* gęstopiór; **Flau'micht**, *a.* puchowaty; **-mig**, *a.* puchowy.

Flaus, **Flausch**, *m.* kosmyk oder pęczek wełny; sukno kosmate z grubéj wełny; **Flau'srock**, *m.* suknia z takiego sukna zrobiona.

Flau'se, *f.* wybieg, wykręt, figiel, bałamuctwo; **-senmacher**, *m.* bałamut; figlarz; **-senmacherei'**, *f.* bałamuctwo.

Fläz, *m.* prostak, grubianin, grondal; gbur.

Fle'chse, *f.* *Zk.* ścięgno; cięciwa; sucha żyła; **Fle'chsen-**, *a.* ścięgnisty; **-nhaube**, *f.* czapka ścięgnista; ogłowie; **-nhaut**, *f.* *Zk.* rozcięgna; **Fle'chsig**, *a.* żyłasty.

Fle'chte, *f.* splot, warkocz; plecionka; *Hlk.* liszaj; (fressende) liszaj zrzący; wilk; —, *f.* *Ng.* (Art Moos) porost, porostnica; **Fle'chten-**, *a.* *Ng.* porostowy.

Fle'chten, *va. irr.* (h.) pleść; (in etwas) wplatać w co; (Kranz) wieniec wić; (sich um etw.) wić się koło czego; **-chtena'rtig**, *a.* *Hlk.* liszajowy; -artige Krankheit choroba liszajowa; **-chtkorb**, *m.* koszyk pleciony; **-chtweide**, *f.* witwa; witwina; **-chtwerk**, *n.* plecionka; robota pleciona; co plecionego; **-chtzaun**, *m.* płot z chrustu.

Fleck, *m.* kawałek czego; (Stelle) miejsce; nicht vom -cke kommen, *nie módz ruszyć z miejsca; *nie postępować w czém, nie robić postępów; auf den rechten — treffen, *dobrze utrafić; den Kopf auf dem rechten -cke haben, *mieć głowę na swojém miejscu; (Flicklappen) łata, łatka; einen — ein-, auf-, untersetzen łatę wstawić; (auf die Stiefel) podpiętąk, napiętek; **Flecke**, *pl.* flaki (do jedzenia); (Flecken) plama; **Fle'ckchen**, *n. dim.* von Fleck, s. d.; das rechte — treffen, *trafic komu w sedno; uchwycić go za słabą stronę; tknąć kogo do żywego.

Fle'cken, *m.* (Ortschaft) miasteczko; (Schmutz rc.) plama; skaza; einen — in etw. bringen plamę na czém zrobić; einen — aus etwas ausmachen, weg-, herausbringen plamę z czego wywabić; sein Leben ist ohne —, *życie jego jest bez skazy; **Fle'cken**, *va.* (beschmutzen) plamić co; —, *vn.* (h.) plamić się; (leicht) być plamistym, łatwo się plamić; leicht fleckend plamisty; **-ckenau'smacher**, *m.* plamiarz; **-ckenlo's**, *a.* bez plamy; bez zmazy.

Fle'ckfieber, *n.* *Hlk.* dur wysypkowy; przystudzenie gorączkowe; **Fle'ckicht**, *a.* do plamy podobny; **Fle'ckig**, *a.* poplamiony, srokaty; morągowaty; (machen) splamić, poplamić, nakrapiać; **-ckkugel**, **-ckseife**, *f.* kula mydlana do wywabiania plam.

Fle'ckſucht, *f. Hlk.* pstrociny; pstrocizny.
Flectio'n, *f. Spl.* odmienianie (deklinacja od. przypadkowanie; czasowanie); **Flecti'ren**, *va.* odmieniać (deklinować, konjugować).
Fle'dermau's, *f. Ng.* nietoperz, niedoperz; **-dermau's-**, *n. Ng.* nietoperzowy, mętopyrzowy; **Fle'derwi'ſch**, *m.* skrzydło (do zmiatania kurzu lub poddymania ognia).
Fle'gel, *m. Ldw.* (zum Dreſchen) cepy; *iron.* (Grobian) drąg, drągal, grondal, prostak; **Flegelei'**, *f.* prostactwo, drągalstwo; grubiaństwo; **-lha'ft**, *a.* prostacki; grubiański; —, *ad.* po grubiańsku; **-lha'ftigkeit**, *n.* gburowatość; **-ljah're**, *n. pl.* *leniwe], wołowe lata; **Fle'geln**, *vn.* (h.) po prostacku się zachowywać; prostactwa popełniać.
Fle'hen, *va.* u. *vn.* (h.) błagać; (zu Gott) błagać Boga; (um Hülfe) błagać o pomoc; (um Gnade) błagać łaski; **Fle'hen**, *n.* błaganie; prośba gorliwa; **Fle'hentlich**, *a.* błagalny.
Fleiſch, *n.* mięso; (geräuchertes) wędlina; (wildes) dzikie mięso (na ranie); — ciało; mein — und Blut, *moje ciało i moja krew; dzieci; dem -ſche leben, *ubiegać się za cielesną rozkosza; **Fleiſch-**, *a.* mięsny; **-ſchauswuchs**, *m. Hlk.* narośl mięsna; **Flei'ſchbank**, *f.* jatki rzeźnicze, mięsne; **-ſchbeſchau'**, *f. Stw.* oględziny lub rewizyja (rewizja) mięsa; **Flei'ſchbeſchau'er**, *m.* widz mięsa (względem włośników); **-ſchbeil**, *n.* topór do rąbania mięsa; **-ſchbruch**, *m. Hlk.* mięsny rozrost; **-ſchbrühe**, *f. Kk.* rosół; **-ſcheiſen**, *n. Grb.* żelazo, na którém skóry z mięsa oskrobują; **Flei'ſcher**, *m.* rzeźnik; **Flei'ſcher-**, *a.* rzeźnicki; rzeźniczy; **-ſchergeſe'll**, *m.* czeladnik rzeźnicki; **-ſcherha'ndwerk**, *n.* rzeźnictwo; rzeźnicze rzemiosło; **-rhu'nd**, *m.* pies rzeźniczy; **-ſcherin**, *f.* rzeźniczka; **-ſcheri'nnung**, *f.* cech rzeźniczy; **Flei'ſchern**, *a.* mięsny, z mięsa; **-ſcheſſer**, *m.* mięsojad; **-ſcheslust**, *f.* chuci cielesne; **-ſchfarbe**, *f.* kolor cielisty; **-ſchfarben**, **-ſchfarbig**, *a.* cielisty, cielistego koloru; **-ſchfaß**, *n.* beczka na mięso; **-ſchfreſſend**, *a. Ng.* mięsożerny; **-ſchfreſſer**, *m.* mięsożer; **-ſchgabel**, *f.* widelec, widełki do mięsa; **-ſchga'llerte**, *f. Kk.* galareta mięsa; **-ſchgewä'chs**, *n. Hlk.* polip, narośl mięsna; **-ſchhacker**, **-ſchhauer**, f. Flei'ſcher; **-ſchhaken**, *m.* hak na którym się mięso zawiesza (w jatkach); **Flei'ſchicht**, *a.* mięsisty, do mięsa podobny; **Flei'ſchig**, *a.* *a.* mięsny, z mięsa będący; miękki i soczysty jak mięso; — z ciała złożony; cielny; **Flei'ſchkammer**, *f.* mięśnica; schowanie na mięsiwo; **-ſchkloß**, *m. Kk.* pulpet; piróg; *tłusta łania, zbyt tłusta dziewczyna; **Flei'ſchklumpen**, *m.* kawał mięsa; **-ſchkorb**, *m.* kosz od. koszyk do mięsa; **-ſchkoſt**, *f.* strawa mięsna; jadło mięsne; **Flei'ſchlich**, *a.* cielesny, chuci; ſich — vermiſchen cieleśnie obcować z sobą; -cher Umgang obcowanie; **-ſchlichkeit**, *f.* cielesność; **-ſchmachend**, *a.* tuczący; **-ſchmade**, *f. Ng.* pądr.
Flei'ſchmangel, *m.* niedostatek mięsa; **-ſchmarkt**, *m.* targ mięsny; **-ſchmaſſe**, *f.* masa mięsa od. ciała; **-ſchpaſte'te**, *f. Kk.* pasztet mięsny; **-ſchroth**, f. Flei'ſchfarben; **-ſchſchnitte**, *f.*, **-ſchſchnitzel**, *n. Kk.* zrazek; zraz mięsa; zrazik; **-ſchſeite**, *f.* (des Leders), *Grb.* miazdra; **-ſchſpeiſe**, *f.* potrawa mięsna; **-ſchſteuer**, *f.* podatek od mięsa; **-ſchſtoff**, *m. Schdk.* mięśnik; **-ſchtag**, *m.* dzień mięsny, w którym się mięso je; **-ſchtaxe**, *f. Stw.* taksa mięsa; **-ſchtopf**, *m.* garnek do mięsa od. z mięsem; **-ſchwaare**, *f.* towar mięsny; **-ſchwage**, *f.* waga do mięsa; **-ſchwaſſer**, *n.* opłóczyny pomięsne; **-ſchwunde**, *f.* rana cielesna, w ciele; rana na ciele; **-ſchwurſt**, *f. Kk.* kiełbasa; **-ſchzehnt**, *m.* dziesięcina dawana od bydła.
Fleiß, *m.* pilność; (anwenden) użyć pilności; (mit) z pilnością, pilnie; (abſichtlich, vorſätzlich) umyślnie, z umysłu; **Flei'ßig**, *a.* pilny, okazujący pilność; ſich — Bewegung machen częstéj agitacji używać.
Fle'nnen, *vn.* (h.) płakać, mazać się.
Fle'nnen, *n.* płakanie, mazanie się.
Fle'nſen, **Fle'nzen**, *va.* rozcinać słoninę.
Fle'tſchen, *va.* (Zähne) wyszczérzyć zęby.
Fli'ckarbeit, *f.* łatanina; **Fli'cken**, *va.* łatać (suknią, dach, kocioł itd.); —, *vn.* (h.) (woran) łatać co; *usiłować przyprowadzić do lepszego stanu; **Fli'cker**, *m.* łatacz; **Fli'ckerin**, *f.* kobieta łataniem się trudniąca; **-ckerei'**, *f.* łatanie; łatanina; **-rloh'n**, *m.* zapłata za łatanie; **-cklappen**, *m.* płatek na łatę; **-cknaht**, *f.* cyra; **-ckwerk**, *n.* łatania; *iron.* zbieranina; **Fli'ckwort**, *n. Spl.* wyraz wściubiony, zbyteczny.
Flie'boot, *n. Sw.* okręt dwumasztowy [szybki.
Flie'der, **Flie'derbaum**, *m. Ng.* bez (drzewko); **Flie'der-**, *a.* bzowy; **-derbeere**, *f.* bzionka; bzowa jagoda; **Flie'derblüte**, *f.* bzowy kwiat; bzowe kwiatki; **-dermu's**, *n. Kk.* bzowe powidła; **Flie'derſa'ft**, *m.* bzowy sok; **Flie'derthee'**, *m. Hlk.* bzowy kwiat (na ziółka).
Flie'ge, *f. Ng.* mucha; -en fangen muchy bić; (ſpaniſche), *H.* mucha hiszpańska; kantaryda; (liederliche), *hultaj; *latawiec; rozpustnik; **Flie'gen-**, *a.* muszny.
Flie'gen, *vn. irr.* (ſ.) lecieć, latać, wzlecieć, polecieć, przylecieć; geflogen kommen przylecieć, lecieć w tę stronę; die Haare, die Fahne — laſſen rozpuścić włosy, chorągiew; -de Worte, *słowa szybko z ust płynące; -des Lager, -des Krankenhaus, *Kw.* ruchomy obóz, lazaret; -de Brücke

most ruchomy, latający, most na czajkach; -de Hitze, *Hlk.* gorąco, przelótne, chwilowe, przemijające (w ciele ludzkiém); -des Blatt pismo ulotne, gazeta codzienna; *kurjer.

Flie'genblume, *f. Ng.* lisie jajka; -ndiſtel, *f. Ng.* muchołówka; -nfalle, *f.* łapka na muchy; -nfänger, ſ. Flie'genſchnäpper; -ngi'ft, *n.* trucizna na muchy; -ngla's, *n.* mucharka; -nklappe, -nklatſche, *f.* klapka, placka do zabijania much; -nkrau't, *n. Ng.* bieluń dziędzierzawa; -nne'tz, *n.* siatka na konie; -npulver, *n.* proszek na muchy; -nſchimmel, *m.* koń biało nakrapiany; -nſchnäpper, *m. Ng.* muchołówka (ptak); -nſchwamm, *m. Ng. Bw.* muchomor; muchar; muszarka; -nſchwa'rm, *m.* rój much; rój muszy; -nſtei'n, *m. Ng. Bw.* arszenik; -nwedel, *m.* oganka (do oganiania much).

Flie'hen, *vn. irr.* (ſ.) uciekać; (vor Jmdm.) przed kim; (vor etw.) uciekać od czego; (zu Jmdm.) uciec do kogo; die Zeit flieht, czas umyka; —, *va. irr.* (h.) (Jmdn.) uciekać od kogo, unikać go; (etw.) unikać czego; wystrzegać się; **Flieh'kraft**, *f. Ntl.* siła odśrodkowa, odśrodpędna.

Flie'ſe, *f.* fliza; **Flie'ſen**, *pl.* posadzka.

Fließ, *n.* runo (skóra z wełną); (goldenes), *Myth. Alt.* złote runo; (Orden vom goldenen), *Stw.* order złotego runa.

Flie'ßen, *vn. irr.* (ſ.) płynąć, ciec, lać się; die Augen — ihm über ciecze mu z oczu; das Licht fließt świéca się leje; fließendes Waſſer woda płynąca; das Papier fließt litery rozlewają się po papierze; fließend reden, ſchreiben, *płynnie mówić, pisać; —, *vn. irr.* (ſ.): die Weichſel fließt aus Schleſien durch Polen nach Norden in die Oſtſee *Wisla* płynie z Śląska przez Polskę ku północy; er fließt vom Schweiße cały jest w potach; die Augen — von Thränen oczy we łzach toną; fließend płynący; płynny, gładki; **Flie'ßpapie'r**, *n.* bibuła; -ßwaſſer, *n.* woda płynąca.

Fli'mmen, ſ. Fli'mmern; -mer, *m.* blask, błysk, błyszczenie; błyskotka; -mern, *vn.* (h.) błyszczeć; -mern, *n.* błyszczenie.

Flink, *a.* żwawy; rączy; ruchawy; -kes Weſen, **Fli'nkheit**, *f.* zwinność, rączość.

Fli'nkern, ſ. Fli'mmern.

Fli'nte, *f.* flinta, strzelba, karabin; brón ręczna; **Fli'nten-**, *a.* karabinowy; -tenko'lben, *m.* kolba u strzelby; -tenkugel, kula karabinowa; -tenlau'f, *m.* lufa u strzelby; -tenrie'men, *m.* rzemię u flinty; -tenſcha'ft, *m.* łoże u oder do strzelby; nasada u strzelby; -tenſchlo'ß, *n.* zamek u od. do strzelby; -tenſchu'ß, *m.* strzał z broni ręcznéj; -tenſtei'n, *m.* skałka; -tenträ'ger, *m.* piechur.

Fli'ntglas, *n. Htk.* flintglas; szkło czyste kryształowe.

Fli'rren, *vn.* h.) migać się z blaskiem.

Fli'ſſe, *m. Sw.* (Flußſchiffer) flis, oreł.

Fli'tter, *m.* blaszka metalowa cieniutka okrągła z dziurką w środku; flaterka; błyskotka; -tergeleh'rſamkeit, *f. iron.* uczoność pozorna, błyskotna; -tergo'ld, *n.* nędza złota; szych; blaszki mosiężne cienkie jak papier; pozorny blask; *błyskotki; -tergra's, *a.* drzączka; -terjah'r, *n.* pierwszy rok cukrowy (w małżeństwie); -terkra'm, *m.* handel błyskotek; *iron.* błyskotne rzeczy; -termo'nat, *m.* *cukrowy miesiąc; **Fli'ttern**, *vn.* (h.) migać się; razić oczy blaskiem; -terſchei'n, -terſchi'mmer, *m.* próżny blask; pozorna świetność; -terſchlä'ger, *m.* błyskotnik; -terſi'lber, *n.* nędza srebrna; srebrny szych; **Fli'tterſtaa't**, *m.* strój na pozór świetny; strój błyskotliwy; *iron.* błyskotki; -terwe'rk, *n.* rzecz strójnie zrobiona dla oka; błyskotka; -terwo'che, *f.* cukrowy tydzień.

Flo'ckaſche, *f.* perzyna; **Flö'ckchen**, *n. dim.* kosmyczek; płateczek; **Flo'cke**, *f.*, -cken, *m.* kosmyk, osmyk (wełny); płatek (śniegu); kłaczek (lnu); in Flocken, flockenweiſe płatkami; **Flo'cken**, *vn.* (h.) układać się w kosmyki lub płatki (o śniegu); es flockt (es ſchneit) śnieg pada; —, *va.* zbijać (wełnę, pilśń); kędzierzawić; -ckenblume, *f. Ng.* chaber; bławatek, modrak; -ckente'ppich, *m.* dywan z okrajków sukna urobiony; **Flo'ckentu'ch**, *n.* grube sukno z osmyków wełny; **Flo'ckigt**, *a.* kosmykowaty; **Flo'ckig**, *a.* kosmykowy, płatkowy; -ckſeide, *f. W.* pela; jedwab bękarci, oder kłakowaty; **Flo'ckwolle**, *f.* wyczoski wełniane.

Floh, *m. Ng.* pchła; Jmdm. einen — in's Ohr ſetzen, *narobić komu skrupułu, kłopotu; **Floh'biß**, **Floh'ſtich**, *m.* ukąszenie pchły; **Flö'hen**, *va.* (Jmdn., ſich) pchły komu, od. sobie wyszukliwać; **Flö'hig**, *a.* zaplony; pchlisty; **Flöh'kraut**, *n. Ng.* rdest pchlany.

Flor, *m.* flora, krepa, gaza; Künſte und Wiſſenſchaften ſind jetzt im ſchönſten —, *nauki i sztuki są teraz w najpiękniejszém zakwitnieniu; **Flo'rbinde**, *f.* przepaska od. opaska z krepy, krepa na ręku.

Florenti'ner, *m. Geog.* Florentyńczyk; -ti'nerin, *f.* Florentynka; -ti'niſch, *a. Geog.* florencki; **Flore'nz**, *m. npr. Geog* Florencja.

Flore'tband, *n. W.* tasiemka z peli; -re'tſeide, ſ. Flo'ckſeide.

Flore'tt, *n. Ftk.* floret; -re'ttfechten, *n.* fechtowanie na floret.

Flo'rfliege, *f. Ng.* złootok; -rhaube, *f.* czepek ślarkowy, krepowy; -rhut, *m.* kapelusz z krepą.

Flori'n, ſ. Gu'lden.

Flori'ren, ſ. Blü'hen.

Flori'ſt, ſ. Blu'menfreu'nd.

Flo'rkette, *f.* osnowa kutnerowa; **=rkleid**, *n.* suknia krepowa; **=rleinwand**, *f. W.* rąbek; **=rweber**, *m. W.* tkacz gazy lub krepy. [(stylu).
Flo'skeln, *f. pl.* * kwiatki; próżne ozdoby
Floß, *n. Sw.* woda płynąca; rzéka; *Sw.* tratwa; mostek pływający; **Flo'ßbar**, *a. Sw.* spławny; **=ßbrücke**, *f.* most pływający; most na czajkach.
Flo'sse, *f.* pletwa (u ryby).
Flö'ße, *f. Sw.* spław, spławianie czyli spuszczanie (drzewa); flisówka; flis; spław; tratwa, płyt; mostek pływający; **Flö'ßen**, *va.* wpuszczać, wlewać płyn jaki; pławić, spławiać, spuszczać (drzewo); (Wäsche) bieliznę płukać (z mydła); **=ßgebüh'r**, *f.* spławne.
Flo'ssenfäu'gethiere, *n. pl. Ng.* płazy; **=ssentaucher**, *m. Ng.* bezlotek; pletwonur; **=ssenthiere**, *n. pl. Ng.* pletwonogi; **Flo'ß=feder**, s. Flo'sse.
Flo'ßgerec'chtigkeit, *f.* prawo oder przywiléj spławiania drzewa; **Flö'ßhandel**, *m. H.* handel spławem prowadzony; **=ßholz**, *n.* drzewo spławiane oder wodą spuszczane; flisówka; **Flo'ßknecht**, *m. Sw.* flisak; **Flö'ßkosten**, *n. pl.* koszta spławowe; **Flo'ßmeister**, **Flö'ßmeister**, *m.* przełożony nad spławem; **Flo'ßplatz**, *m.* plac, gdzie spławione drzewo się składa na sprzedaż; **=ßschreiber**, *m.* pisarz przy spławie; **Flö'ßungskosten**, *n. pl.* koszta orylki; **Flo'ßwasser**, **Flö'ßwasser**, *n.* rzéka, na któréj się drzewo spławia; woda spławna; **Flo'ßwesen**, *n.* spławnictwo; **Flö'ßzeit**, *f.* czas spławu.
Flö'te, *f. Tk.* flet; piszczałka; flotrowers; die —, auf der — spielen, blasen grać na flecie; **Flö'ten=**, *a.* fletowy; fleticzny.
Flö'ten, *vn.* (h.) grać na flecie; —, *va.* grać co na flecie; * dźwięcznie śpiewać jak gdyby grał na flecie; — gehen, * zginąć; * przepaść; pójść do djabła; **=tenbla'ser**, *m. Tk.* fletnista; **=tenfu'tter**, *n.* futerał na flet; **=tenma'cher**, *m.* ten co flety robi; **=tenpfei'fe**, *f.* flet (w organach); piszczałka; **=tenregi'ster**, *n. Tk.* fletnia; **Flö'tenspie'ler**, s. Flö'tenbla'ser; **=tenstimme**, *f. Tk.* głos na flet (w partyturze); głos fletowy; **=tenstü'ck**, *n.* kawałek na flet (do graniu); część fletu; **=tenu'hr**, *f.* zegar na piszczałkach grający; **=tenwe'rk**, *n. Tk.* fletnia; fletrowers; **Flö'tenzu'g**, *m. Tk.* odmiana fletowa (w organach); flet.
Flott, *a.* pływający; ein Schiff — machen okręt zepchnąć na wodę; (werden), *Sw.* znowu płynąć; znowu się dostać na wodę; — leben, * żyć szumno; hulać; * putać; flotter Bursche, * hulaka; es ging — zu, * szło hucznie, wesoło.
Flo'tte, *f. Sw.* flota; **Flo'tten=**, *a.* do floty należący; **Flo'ttencapitai'n**, *m.* kapitan floty; **=ttenfüh'rer**, *m.* dowódzca floty; **Flo'ttholz**, *n.* drzazgownica (u sieci rybackiéj); **Flotti'lle**, *f. Sw.* flotyla; mała flota; eskadra; **Flo'ttmachen**, *n.* (eines Flußschiffes) wesele (okrętu); zepchnięcie z mielizny.
Flötz, *n. Bw.* warstwa, pokład; **=tzgebi'rge**, *n. Bw.* góry warstwiane, pokładowe; **=tzlage**, **=tzschicht**, *f. Bw.* pokład poziomy; **=tzweise**, *ad. Bw.* pokładami; warstwami; pokładowo; **=tzzug**, *m. Bw.* ciąg warstw.
Fluch, *m.* przekleństwo; klątwa; **=chbela'den**, *a.* obarczony przekleństwem; w klątwie będący; **Flu'chen**, *vn.* (h.) kląć; (Jmdm.) kląć komu oder kogo; —, *va.* (Jmdm. etw. an den Hals) przekleństwem swojém sprowadzić co na kogo; **Flu'chen**, *n.* złorzeczeństwo, klęcie; **=chenswe'rth**, *a.* godzien przekleństwa; **=chentla'sset**, *a.* uwolniony od przekleństwa od. od klątwy; **Flu'cher**, *m.* ten co klnie; przeklinacz; bluźnierca.
Flucht, *f.* ucieczka; sich durch die — retten ucieczką się ratować; (nehmen, ergreifen) do ucieczki się wziąć, udać; in die — schlagen zmusić do ucieczki; die Thür hat zu viel —, * drzwi za wielką mają szparę; nie dobrze dochodzą.
Flü'chten, *vn.* (s.) do ucieczki się wziąć; —, *va.* uciekając unieść oder schronić co dokąd; (sich) ucieczką się ratować; (zu Jmdm.) uciec do kogo; **Flü'chtig**, *a.* zbiegły, ten co uciekł; (werden) zbiedz; uciec; szybki, rączy (w biegu); śpieszny, pośpieszny, z pośpiechem wykonany; etw. — durchsehen, durchlesen przerzucić co, na prędce przejrzéć, przeczytać; einen =en Pinsel haben mieć lekki pędzel; =es Salz lotna sól; **=chtigkeit**, *f.* ulotność (czasu); nietrwałość, niestałość (szczęścia); szybkość, rączość (konia); pośpiech (w robocie itd.); lekkość (pędzla).
Flü'chtling, *m.* zbieg; trzpiot; wychodziec, wychodzień, uchodzień, emigrant; emigrancik; **Flü'chtlings=**, *a.* do zbiega, do trzpiota, wychodźca, emigranta należący.
Flu'chtlinie, *f.* linja regulacyjna.
Flu'chwürdig, *a.* godzien przekleństwa.
Flück, §, s. Flü'gge.
Flug, *m.* lot; im =ge, auf dem =ge, * na prędce; jakby w przelocie; — der Einbildungskraft, * bujanie wyobraźni; jéj polot; roj (pszczół); * gromada razem latająca; **Flu'gbeutler**, *m. Ng.* workolot; **=gblatt**, *n. Litt.* pismo ulotne, broszura.
Flü'gel, *m.* skrzydło; lotka; die — ausbreiten, hängen lassen, schwingen skrzydła rozpostrzéć, zwiesić, w lot puścić; Jmdn beim — nehmen, * wziąć kogo za ramię, za rękę; *Bk.* pawilon, przybudowanie (przy budynku); podwój; połowa drzwi; *Tk.* fortepian; den —, auf dem — spielen grać na fortepianie; (eines Gebäudes) pacha;

(eines Fensters) kwatera; (einer Windmühle) śmiga; mit -geln versehen skrzydlaty, skrzydlasty; Flü'gel-, a. skrzydłowy; -ladjuta'nt, m. Kw. fligieladjutant; -ldecke, f. Ng. nadlotka (u owadów latających); -lfe'der, f. pióro ze skrzydła; -lfisch, m. Ng. skrzydłoryb; -lflosser, m. Ng. skrzydlica; -lfö'rmig, a. skrzydłowaty; skrzydlasty; -lhau'be, f., -lhu't, m. czepek, kapelusz skrzydlaty; -gelig, a. skrzydlaty; -lkno'chen, m. Zk. lotka; kość skrzydłowa; -lma'cher, m. budowca fortepianów; -lma'nn, m. Kw. (żołnierz) skrzydłowy, fligielman; Flü'geln, va. opatrzyć skrzydłami; geflügelt opatrzony skrzydłami; -lne'st, n. skrzydlak; -lpaa'r, n. para skrzydeł; -lpfei'l, m. strzała skrzydlata (szybka); -lpfe'rd, n. Myth. pegaz; lotny rumak; -lschla'g, m. uderzenie skrzydłami; wzbicie skrzydeł; -lschne'll, a. nadzwyczajnie szybki, ulotny; -lschne'lle, f. nadzwyczajna szybkość; -lthie'r, n. zwierz skrzydlaty; -ltho'r, n. brama podwójna, z dwóch połów złożona; -lthü'r, f. drzwi podwójne; -lwe'rk, n. ptastwo; drob'; Flu'gfertig, a. gotowy do lotu.

Flü'gge, a. zdatny do lotu; mogący już latać (o ptastwie).

Flu'ghafer, m. Ng. owies głuchy; owsik; -gloch, m. dziura, otwór do wylotu (dla pszczół); -gmehl, n. pył mączny; miał, stochmal. [runem.

Flugs, ad. prędko, wskok; lotem; *pio-

Flu'gsand, m. piasek lotny, ulotny, powiewny; -gschießen, n. strzelanie w lot od. w powietrzu; -gschiff, n. Sw. okręt lotny, szybki; -gschrift, s. Flu'gblatt; -gschütze, m. strzelec w lot strzelający.

Flu'idum, n. płyn.

Flu'nder, Flü'nder, m. Ng. flądra (ryba).

Flunkerei', s. Aufschneiderei', Prahlerei'; -nkern, vn. (h.), s. Au'fschneiden, Prah'len.

Flu'r, f. niwa, pole, grunta; (weite) obszar; —, m. Bk. (Hausflur) sień, dziedziniec (przed domem); -rbuch, n. Stw. kataster; spis podatków gruntowych; -rgang, m. obchodzenie granic pól; -rhüter, -rschütz, m. polowy; -rstein, m. kamień graniczny (na polu).

Fluß, m. rzéka; płynienie; (weißer) białopływ (u kobiet); białe upławy; (der Rede, der Töne), *łagodne płynienie mowy; Hlk. reumatyzm; fluksja; gościec; (im Beine) reumatyzm w nodze; (Schnupfen) katar; —, Schdk. flus; top; topnik; topniwo; Htk. szkło farbowane (jako imitacja drogiego kamienia); Fluß-, a. rzeczny; -ßaar, -ßadler, m. rybitwa.

Flu'ßartig, m. reumatyczny, kataralny; -ßbad, n. kąpiel rzeczna; -ßbett, n. łożysko rzeki; -ßbörs, n. okoń rzeczny; Flü'ßchen, n. dim. rzeczułka; Flu'ßerde, f. ziemia topna; -ßfahrzeug, n. statek rzeczny; -ßfall, m. spadek rzeki; -ßfieber, n. febra katarowa; -ßfisch, m. ryba rzeczna; Flu'ßgalle, f. Hlk. opoje (choroba końska); -ßgott, m. Myth. bożek rzeczny; -ßgottheit, f. bóstwo rzeczne.

Flü'ssig, a. płynny, ciekły (woda); rozpuszczony (sól); roztopiony (kruszec); -ge Buchstaben, Spl. głoski płynne (l, m, n, r); flüssige Körper, Ntl. ciała płynne; -ssigkeit, f. płynność; płyn, ciało płynne; -ssigkeitswa'ge, f. Ntl. płynomiar.

Flu'ßinsel, f. Geog. kępa; -ßkarpfen, m. Ng. karp' rzeczny; -ßkrebs, m. rak rzeczny; -ßmuschel, f. Ng. skojka; -ßochs, m., -ßpferd, n. Ng. koń rzeczny od. nilowy, hipopotam; -ßpulver, n. Hlk. proszek od reumatyzmu; -ßsand, m. piasek rzeczny; -ßschiff, n., s. Flu'ßfahrzeug; -ßschifffahrt, f. podróż na rzece; pływanie statkiem na rzece; -ßschildkröte, f. Ng. żółw' rzeczny; -ßschlamm, m. mada; -ßseite, f. strona ku rzecze obrócona; -ßspath, m. Ng. Bw. topnik, fluszpat, szpat topnisty; fluspat; -ßspath-, a. Ng Bw. do fluspatu należący; Flu'ßufer, n brzeg rzeczny; (linkes) bakord; -ßwasser, n. woda rzeczna. [szeptanie.

Flü'stern, vn. (h.) u. va. szeptać; —, n.

Flut, Fluth, f. wezbranie wody (rzeki, morza); wylew; potop; -thbett, n. ponurt; Flu'then, pl. bałwany, wały (morskie); eine Fluth von Thränen, *potoki łez; Flu'ten, Flu'then, vn. (h.) wbierać (o morzu); -thgraben, m. rów do odpływu wezbranéj wody; Flu'ththor, n. upust; -thzeit, f. Ntl. czas wezbrania morza.

Fo'ckmast, m. Sw. przedni maszt (na trzechmasztowym okręcie); -cksegel, n. spodni żagiel (u przedniego masztu).

Fo'cus, m. Optik. ognisko.

Fo'dern, s. Fo'rdern ꝛc.

Foh'len, n. źrzebię; —, vn. (h.) oźrzebić się; -lenstu'te, f. klaczę.

Föh're, s. Kie'fer; Föh'ren, a., s. Kie'fern.

Fo'lge, f. koléj; następstwo; (nach der) po kolei; (in einer) ciągle; kolejno; jednym ciągiem; Folgen, pl. skutki; —, *następny czas; przyszłość; (in der) na przyszłość; die — wird es lehren pokaże się to na przyszłość; das ist nicht die — davon to z tego nie wypada; (Gehorsam) posłuszeństwo; uległość; demzufolge w skutek tego; stósownie do tego; według tego; następnie; Fo'lge-, Fo'lgen-, a. następny; -geleistung, f. zastósowanie się do czego; przestrzeganie (rozkazu); Fo'lgen, vn. (s.) nastąpić po; am -den Tage następującego dnia; -derma'ßen, -dergesta'lt, ad. w następujący sposób; jak następuje; (nachfolgen) iść za kim od. za czém; (Jmds. Beispiele) iść za czyim przykładem, naśladować go; (aus etw.) wy-

nikać, wypływać z czego; wypadać od. być wnioskiem; -gend, -gender, -gende, -gendes, *a.* następujący, następny, nadchodzący, -a, -e; -lgends, *ad.* następnie, potém; na potém; daléj; (folglich) a zatém; a tak; tak więc; -genlo's, *a.* u. *ad.* bez skutków; bez następności; -genmacher, *m.* wnioskarz; konsekwencista; -genmacherei', *f.* wnioskarstwo; -genrei'ch, *a.* obfity w skutki; -gere'cht, -geri'chtig, *a. Philos.* konsekwentny; konsekwentnie wyprowadzony; loiczny; awożny; -gerei'he, *f. Philos.* następowanie; (in einer) następnie; -geri'chtigkeit, *f.* konsekwentność; awożność; Fo'lgern, *va.* wnioskować, wnosić, wniosek od. wnioski wyprowadzać; (aus etw.) wyprowadzać z czego; dorozumiewać się; Fo'lgerung, *f.* wnioskowanie; wniosek; dorozumiewanie się; -gerungsfu'cht, f. Fo'lgenmacherei'; -gesa'tz, *m. Philos. Spl.* następnik; wniosek, zdanie wynikające z drugiego; Fo'lgewi'drig, *a. Philos.* niekonsekwentny, nieloiczny; -gewi'drigkeit, *f. Philos.* niekonsekwentność, nieloiczność; -gezei't, *f.* przyszłość, przyszłe czasy; potomne wieki; (in der) w postępie lat; Fo'lglich, *a.* następny, przyszły; —, *ad.* a zatém; w więc; przeto; przeto też; następnie; Fo'lgsam, *a.* powolny; posłuszny; słuchający; usłuchany; dający sobą powodować; -lgsamkeit, *f.* powolność; posłuszeństwo, skłonność do posłuszeństwa.

Folia'nt, *m. Bchh.* foliał; foliant.

Fo'lie, *f.* folia, folga, podlewa motalowa; (beim Spiegel) zwierciadło z podlewą.

Folii'ren, *va. H.* foliować.

Fo'lio, f. Folia'nt.

Fo'lter, *f. Rw.* tortury; katownie; pytki; *męczarnie katowskie; Jmdn. auf die — spannen wziąć kogo na katownie; Fo'lter-, *a.* katowski; -terba'nk, *f.* ława katowska, na którą kładziono obwionego dla męczenia go; katusza; katownia; -terer, *m.* kat; katownik; męczyciel; *inkwizytor; -tergerä'th, *n.* narzędzia do tortury; -terka'mmer, *f.* katownia, miejsce, gdzie katują obwinionego; -tern, *va.* męczyć (na torturach); katować; *dręczyć; -terpei'n, -terqua'l, *f.* dręczenie na torturach; *męczarnia; -terung, *f.* męczenie na torturach; katowanie; -terwe'rkzeuge, -terzeu'g, f. Fo'ltergerä'th.

Fond, *m.* fundusz; zasób; Fonds, *m. pl. H.* fundusze; Fonds-, *a. H.* funduszowy; -dsbörse, *f. H.* giełda funduszowa; -dsgut, *n. Stw.* dobro funduszowe; -dsobligatio'n, *f. Stw.* obligacyja (-cja) funduszowa. [apertura.

Fontane'll, *n. Hlk.* jątrznik; źródełko;

Fo'ppen, *va.* żartować sobie z kogo; (Jemanden) kpić z kogo, drwić z kogo, szydzić z kogo; -pperei', *f.* żarty; drwiny

Fo'rce, *f.* forsa, moc, siła; -ci'ren, *va.* forsować, silić; forcirte Märsche, *Kw.* marsze forsowne, przyśpieszone, śpieszne.

Fö'rderabthei'lung, *f.* przedział dobywalny. [czenie pozwu.

Fo'rdergebü'hr, *f. Rw.* należytość za wrę-

Fö'rderer, -rdermann, *m. Bw.* wywoziciel; -rdergeste'll, *n. Bw.* kletka.

Fö'rderlich, *a.* pomocny do czego, sprzyjający czemu; pożyteczny, użyteczny, przydatny.

Fo'rdern, Fo'dern, *va.* (von Jmdm.) żądać, domagać się, dopominać się czego od kogo; (Rechenschaft) domagać się zdania sprawy oder odpowiedzialności; (Jmdn. vor Gericht) kazać mu się stawić w sądzie; (zum Zweikampf) wyzwać kogo, pozew mu wydać.

Fö'rdern, *va.* pośpieszać z czém; przykładać się do czego; (Jmdn.) promowować kogo; (Erz) rudę wywozić; —, *vn.* (h.) iść komu od ręki (jak robota); -dersam, f. Fö'rderlich; -derscha'cht, *m. Bw.* szyb dobytkowy lub wydobywczy.

Fo'rderung, *f.* żądanie, domaganie się czego; pretensja; -gen an Jmdn. haben mieć do kogo pretensje; (unbillige) roszczenie niesłuszne; należytość, to co się komu należy; —, f. Herau'sforderung.

Fö'rderung, *f.* popieranie, przyśpieszenie; *Bw.* dobywanie kruszców; -rungsstre'cke, *f. Bw.* chodnik przewozowy.

Fore'lle, *f. Ng.* pstrąg; Fore'llen-, *a.* do pstrągów należący.

Fo'rke, *f.* (Gabel) † widły.

Form, *f.* postać; forma, kształt czego; forma do odlewania; sposób przepisany lub przyjęty; *Spl.* forma czynna, bierna; pierwsza (deklinacji); Forma'lien, -malitä'ten, *f. pl.* formalności; Forma't, *n.* utwór; kształt i wielkość (książki, ryciny, itd.); -matio'n, *f.* formacja, kształcenie się; -mbrett, *n.* forma (z deski wyrznięta); -mdrä'hte, *m. pl.* nitki mosiężne na formie papieru; Fo'rmel, *f.* formuła, wzór podług którego należy układać co; -melbu'ch, *n.* księga zawierająca formuły; formularz; -meln, *va.* u. *vn.* (h.) (etwas) kształtować co, chcieć rzeczy jakiéj nadać kształt oder formę; Fo'rmen, *vn.* formować, uformować, urabiać; kształcić co tworzyć w pewnym kształcie; -menschnei'der, -menste'cher, *m.* formierz, formiarz; -mer, *m.* kształtownik, kształciciel; -merde, *f.* ziemia od. glina (zdatna) na formy; -mfehler, *m.*, -mgebre'chen, *n. Rw.* wada lub brak formalności; Formi'ren, *va.* formować co; kształcić; kształtować, wyobrazić, tworzyć; (sich) szykować się; -mi'rung, *f.* formowanie, kształcenie; -mkopf, *m.* głowa drewniana jako forma na peruki; Fö'rmlich, *a.* formalny; —, *ad.* for-

malnie, wedle przepisanych oder przyjętych form; -mlichkeit, *f.* formalność; **Fo'rmlos**, *a.* bezkształtny; -**mlosigkeit**, *f.* bezkształtność. [jaszczur.
Formosa'nisch, *a.* *Ntl.*: -sches Teufelchen
Fo'rmrahmen, *m.* *Bchdr.* ramy drukarskie; -**msand**, *m.* *Httk.* piasek miałki, którego na formy używają; -**mscheibe**, *f.* okrągły stół garcarski, na którym naczynia formują; -**mstege**, *m.* *Bchdr.* obstawki, deszczułki, któremi ułożone stronnice obstawiają i oddzielają; -**mstein**, *m.* formak; -**mstempel**, *m.*, s. Stanze; **Formula'r**, *n.* formularz, arynga.
Fo'rschbegierde, *f.* żądza badania, dociekania; -**schbegie'rig**, *a.* chciwy badania; **Fo'rschen**, *vn.* (h.) (nach etw.) dochodzić, poszykiwać czego; śledzić (troskliwie), szukać czego; (in etw.) szpérać w czém; forschend badawczy, badający, śledzący; -**schender**, -**scher**, *m.* badacz; -**scherbli'ck**, *m.* wzrok badawczy, badający; śledzący; -**schergeist**, -**schgeist**, *m.* duch badawczy; -**schung**, *f.* badanie, wywiadywanie się, śledzenie; -**schungskra'ft**, *f.* badająca siła.
Forst, *m.* las; bór; **Forst-**, *a.* leśny; -**stamt**, *n.* urząd leśny; -**staufseher**, *m.* dozórca leśny; -**stbann**, *m.* znak bronny; -**stbea'mter**, *m.* urzędnik leśny; -**stbezi'rk**, *m.* obwód lasu; -**stdiebstahl**, *m.* kradzież leśna; -**stdienst**, *m.* urząd leśny, służba leśna; **Fö'rster**, *m.* leśniczy; **Försterei'**, *f.*, **Fo'rsthaus**, *n.* leśniczego urząd lub mieszkanie; leśnictwo; **Fö'rsterin**, *f.* leśniczyna; żona leśniczego; -**sterlo'sung**, *f.* pomian; **Fo'rstfrevel**, *m.* występek leśny; -**stfrohne**, *f.* pańszczyzna leśna; -**stgarten**, *m.* ogród leśny; -**stgefä'lle**, *n.* *pl.* dochody z lasów; -**stgere'chtigkeit**, *f.* prawo do lasu; własność lasu; prawo używania lasu; -**stgeri'cht**, *n.* sąd leśny; -**stgese'tz**, *n.* ustawa leśna; -**stholz**, *n.* forst, forszt; -**sthut**, *f.* dozór nad lasem; -**sthüter**, *m.* dozórca oder stróż leśny; -**stinspe'ktor**, *m.* nadzórca leśny; -**stkarte**, *f.* mapa leśna; -**stknecht**, -**stläufer**, *m.* gajowy; **Fo'rstlich**, *a.* leśniczy; w sposobie leśniczym; -**stmeister**, *m.* nadleśniczy; -**stnutzung**, *f.* dochód z lasu; -**stordnung**, *f.* urządzenia leśne; -**strath**, *m.* radca leśny; -**strega'l**, *n.* regale leśne; **Fo'rstrevie'r**, *n.* pewien zakres w lesie; -**strichter**, *m.* sędzia leśny; -**stschule**, *f.* szkoła leśna; **Fo'rstverbre'chen**, *n.* *Rw.* zbrodnia leśna; -**stverwa'lter**, *m.* rządca leśny; -**stwesen**, *n.* leśnictwo; -**stwirthschaft**, *f.* gospodarstwo leśne; -**stwissenschaft**, *f.* nauka leśna; **Fo'rstzeichen**, *n.* cecha; nacięcie; das — schlagen cechować.
Fort, *n.* *Kw.* forteczka; mała twierdza.
Fort, *ad.* daléj naprzód; (hinweg) precz; er ist — poszedł; nie ma go; geh' fort! idź precz! — mit dir! precz ztąd! won! poszedł! (weiter) und so — i tam daléj; immer — ciągle; in Einem — bez przerwy; bez przestanku; — und — raz w raz; **Forta'n**, *ad.* nadal; napotém; odtąd; na przyszłość; (nicht mehr) już więcéj nie; już daléj nie; -**tarbeiten**, *va.* u. *vn.* (h.) ciągle pracować; daléj wciąż pracować; nieustawać; -**tbauen**, *va.* u. *vn.* (h.) daléj budować; -**tbewe'gen**, *va.* daléj posuwać, posunąć; (sich) postąpić, postępować; **Fo'rtbewe'gung**, *f.* daléj posuwanie, daléj posunięcie; -**tbringen**, *va. irr.* (h.) wynieść; wyprowadzić; wyprosić; wychodować co, utrzymać, uchować; (sich) zarabiać sobie na utrzymanie; utrzymywać się; -**tbringung**, *f.* przeniesienie, uniesienie; **Fo'rtdauern**, *vn.* (h.) ciągle trwać; fortdauernd trwały; ciągły; nieustanny; -**tdü'rfen**, *vn. irr.* (h.) mieć wolność odejścia; wolno komu odejść; **Fo'rtei'len**, *vn.* (s.) śpiesznie odejść.
Fortepia'no, *n.* *Tk.* fortepian; fortepiano; auf dem — spielen grać na fortepianie; -**ni'st**, *m.* fortepianista.
Fo'rterben (sich), *vr.* (h.) w dziedzictwie przechodzić na potomstwo; -**tessen**, *va.* u. *vn. irr.* (h.) ciągle od. precz jeść; -**tfahren**, *vn. irr.* (s.) odjechać; kontynuować, nie przestawać, daléj rzecz prowadzić; er fuhr also fort tak daléj rzecz prowadził; (mit etw.) daléj co robić; —, *va. irr.* (h.) powieźć, uwieźć, wywieźć co (precz); wieźć daléj od. ciągle; -**tfliegen**, *vn.* (s.) odlatywać, odlecieć; -**tfließen**, *vn. irr.* (s.) ciągle płynąć; -**tfragen**, *vn.* (h.) ciągle się pytać; **Fo'rtführen**, *va.* wyprowadzić (precz); (Jmdn.) uwodzić kogo na stronę; daléj prowadzić (wojnę, rozmowę); unieść z sobą (jak woda, wiatr); -**tgang**, *m.* odejście (precz); iście daléj; postępowanie; powodzenie; die Sache hat keinen —, *rzecz się nie wiedzie, nie dobrze idzie; — postęp; -**tgehen**, *vn. irr.* (s.) odchodzić (precz); nun geht es fort teraz już odjeżdżamy; -**tgehen**, *n.* odejście; fortgehend postępujący, postępny; **Fo'rtgraben**, *vn. irr.* (h.) daléj od. ciągle kopać; -**thelfen**, *vn. irr.* (h.) dopomódz komu do wyjścia zkąd, do ujścia, do ucieczki; (sich) radzić sobie; -**thelfung**, -**thilfe**, *f.* pomoc; wsparcie.
Fo'rthin, *ad.* na potém; na przyszłość; na dal.
Fo'rthüpfen, *vn.* (h.) hasając oddalić się.
Fortificatio'n, *f.* *Kw.* fortyfikacja; -**tifici'ren**, *va.* *Kw.* fortyfikować; obwarować.
Fo'rtjagen, *va.* wypędzić; odpędzić; wygnać, wygonić, odegnać; -**tkommen**, *vn. irr.* (s.) ujść; uciec; gnarować, chować się, utrzymywać się (o roślinach i zwierzętach); —, *n.* powodzenie; utrzymanie; (sein — haben) mieć utrzymanie oder z czego żyć; -**tkönnen**, *vn. irr.* (h.) módz

ruszyć się z miejsca, iść albo jechać daléj, wyjść albo odejść, oddalić się; (nicht) niewskórać, podupaść na siłach; niemódz, niezdołać się ruszyć z miejsca; -lassen, va. irr. (h.) puścić, wypuścić kogo; pozwolić mu odejść lub wyjść; -lassung, f. puszczenie, wypuszczenie; -laufen, vn. irr. (s.) uciec; umknąć; ciągnąć się (co do przestrzeni); fortlaufend ciągły; kolejno po sobie idący; -leben, vn. (h.) ciągle żyć; daléj żyć; -leben, n. życie ciągle od. dalsze; -lehren, va. u. vn. (h.) daléj nauczyć; ciągle nauczyć; -lesen, va. u. vn. irr. (h.) daléj czytać; ciągle czytać; -machen, va. daléj oder ciągle co robić; —, vn. pośpieszać z czém; śpiesznie robić; (sich) zemknąć; wymknąć się; drapnąć; Fo'rtmarschi'ren, vn. (h.) odmaszerować, wyruszyć; -mauern, va. Bk. daléj murować; ciągle murować; -mögen, vn. irr. (h.) mieć chęć od. ochotę odejść, oddalić się; -müssen, vn. irr. (h.) musieć się zkąd oddalić, odejść, odjechać itd.); -nehmen, va. irr. (h.) wziąść co precz; -packen (sich), vr. (h.) pójść precz usunąć się; -pflanzen, va. przesadzić; rozkrzewić; rozpłodzić (rośliny); (sich) rozrodzić się; rozmieścić się; (Krankheit) rozmnożyć chorobę; -pflanzer, m. rozkrzewiciel; -pflanzung, f. rozkrzewianie, rozmnażanie; rozrodzenie; -plaudern, vn. (h.) ciągle rozmawiać; -predigen, va. u. vn. (h.) daléj ciągnąć kazanie; -prügeln, va. u. vn. (h.) daléj bić; ciągle bić; -rasseln, vn. (h.) ciągle turkotać (jak powóz jadący); —, (s.) z turkotem się oddalić, odjechać; -reden, va. u. vn. (h.) ciągle mówić; rozmawiać dłużéj; daléj prowadzić rozmowę; -reisen, vn. (s.) daléj jechać; odjechać precz; -reißen, va. irr. (h.) porwać z sobą i unieść; er reißt durch seine Beredtsamkeit die Gemüther der Zuhörer fort, *wymową swoją porywa umysły słuchaczów; -reißung, f. porwanie, porywanie z sobą; uniesienie, unoszenie; -reiten, vn. irr. (s.) odjechać, pojechać (precz) konno; ciągle jechać; Fo'rtrollen, va. u. vn. (h.) daléj toczyć; daléj się toczyć; -rücken, va. posunąć daléj, pomykać co daléj; ruszyć z miejsca; —, vn. (h.) posunąć się; -rudern, va. (h.) u. vn. (s.) odpłynać.

Fo'rtsatz, m. Zk. nadrostek; część wystawająca.

Fo'rtschaffen, va. wynieść, wywieźć, wyrzucić, wyprowadzić; oddalić, odpędzić; -schaffung, f. uprzątnienie, pozbycie się czego; -scheuchen, va. wypłoszyć (precz); -chung, f. wypłoszenie (precz); -schicken, va. wysłać, wyprawić, odesłać (precz); -schickung, f. odprawienie, wyprawienie; -schieben, va. irr. (h.) odsunąć (precz); —, vn. (h.) ciągle grać w kręgle; nieznacznie się wysunąć, odejść, oddalić się; -schiffen, vn. (s.) odpłynąć (precz) na okręcie; Fo'rtschleichen, vn. irr., sich —, vr. irr. (h.) wymknąć się nieznacznie; -schleichen, n., -schleichung, f. usunięcie się; Fo'rtschleifen, va. włóczyć daléj (po ziemi) za sobą; na saniach odwozić; -schleppen, va. wlec co (daléj), z trudnością ciągnąć (po ziemi); porwać, oderwać, zabrać; (sich) wlec się; -schlüpfen, vn. (s.) wymknąć się, oddalić się szybko; Fo'rtschreiben, vn. irr. (h.) ciągle pisać; -schreiten, vn. irr. (s.) postępować naprzód lub ciągle; (in etw.) postępować w czém, postępy robić; fortschreitend postępujący; -schreiten, n., -schreitung, f. postąpienie, postępowanie, postępek; -schritt, m. postęp; -schwemmen, va. ponieść, porwać (o urodzie); oderwać podmywaniem; -schwimmen, vn. irr. (s.) odpłynąć, popłynąć; -segeln, s. Fo'rtschiffen; -sein, vn. irr. (s.): er ist schon fort nie ma go już; Fo'rtsenden, s. Fo'rtschicken; -setzen, va. odstawić co (precz); przesadzić (roślinę itd.); (Gespräch) kontynuować, daléj prowadzić rozmowę; (Krieg) daléj prowadzić wojnę; (Marsch) daléj maszerować; (Reise) ciągle lub daléj jechać; (Besuche) nie ustawać w odwiedzinach; -setzer, m. kontynuator, wydawca dalszego ciągu jakiego pisma; ten, który dzieło jakie daléj prowadzi; Fo'rtsetzung, f. dalsze prowadzenie (wojny, rozmowy, opowiadania); dalszy ciąg (pisma, artykułu); -singen, va. u. vn. irr. (h.) daléj, ciągle śpiewać; -sollen, vn. (h.): ich soll fort mam od. powinienem odejść; -spielen, va. u. vn. (h.) daléj, ciągle grać; -spinnen, vn. irr. (h.) daléj od. ciągle prząść; —, va. daléj co prząść; (Gedanken), *myśl daléj rozwijać; -springen, vn. irr. (s.) w skok uciec; skokiem ustąpić (i uchronić się przez to); daléj skakać, hasać; -stellen, va. odstawić co (precz); Fo'rtstellung, s. A'bstellung; -stoßen, va. irr. (h.) odepchnąć (precz); Fo'rtströmen, s. Fo'rtschwemmen; -studi'ren, va. u. vn. (h.) daléj, ciągle uczyć się; Fo'rtstürmen, s. Fo'rteilen, Fo'rtrennen; -tragen, va. irr. (h.) wynieść co precz; -treiben, va. irr. (h.) daléj pędzić od. popędzić; daléj od. ciągle prowadzić; (dasselbe Geschäft) daléj oder ciągle prowadzić ten sam proceder, handel; -treibung, f. odpędzenie, wygnanie; -trollen (sich), vr. (h.) usunąć się, wynieść się precz.

Fortu'na, f. Myth. Fortuna, bogini szczęścia.

Fo'rtwähren, vn. (h.) ciągle trwać, nieprzestawać być; ciągnąć się; fortwährend ciągły, ciągle trwający; nieustanny; nieodstępny; -wälzen, va. odtoczyć precz; -wälzung, f. odtoczenie precz; -wan-

dern, vn wywędrować; powędrować (precz); =wanderung, f. wywędrowanie; =wehen, vn. (h.) ciągłe wiać; —, va. zwiać co; =werfen, va. irr. (h.) wyrzucić (precz); =wirken, vn. (h.) ciągle skutkować (jak lekarstwo); *ciągle być czynnym; =wirkung, f. ciągłe skutkowanie; ciągłe działanie; =wischen, vn. (h.) (entwischen) zemknąć; =wollen, vn. irr. (h.) chcieć odejść, odjechać; =wünschen, va. (Jmdn.) życzyć sobie, aby kogo nie było (gdzie), aby odszedł, odjechał; =wurzeln, vn. (h.) coraz daléj zapuszczać korzenie; krzewić się; =zaubern, va. czarami oddalić kogo lub co; =ziehen, va. irr. (h.) ciągnąć daléj; odciągnąć (precz na bok); —, vn. irr. (s.) oddalić się (precz); ich ziehe fort von hier oddalam się ztąd; =ziehen, n., =zug, m. oddalenie się, odlatywanie; wyprowadzanie się zkąd.

Fossi'l, a. Ng. kopalny; Fossi'l, n. Ng. ciało kopalne; kruszec; Fossi'lien, pl. rzeczy kopalne; =lienkunde, f. kamienioznawstwo.

Fö'tus, n. Zk. zaląg; zalążek; zawiązek; płód.

Foura'ge, f. Kw. furaż; żywność dla koni; Fourageu'r, m. Kw. furażer, picownik; Fouragi'ren, va. (h.) furażować; zbierać furaż ob. żywność dla koni.

Fourie'r, m. Kw. furjer.

Fournie'r, n. Zm. fornir; Fournie'r=, a. fornirowy; =nie'ranstalt, f. zakład fornirowy; Fourni'ren, va. Zm. fornirować, wykładać (drzewem jakiem); =nie'rholz, n. Zm. obłóg; deszczułka.

Fracht, f. fracht, ładunek (jaki się bierze na wóz, galar, okręt); (Frachtgeld) frachtowe; Fracht=, a. frachtowy; =chtbrief, m. H. frachtbryf, list przesyłkowy ob. towarny; Fra'chten, va. frachtować, jako ładunek kupiecki przewozić lub przesyłać; =chtenkarte, f. wykaz przesyłek; =chtenfüh'rer, Fra'chter, m. fraktarz, frachtarz; =tfuhrmann, m. woźnica trudniący się przewozem towarów; =tgeld, n., s. Fracht; =thandel, m. H. handel frachtowy, h. towarów przewozowych; =tlohn, n. H. Sw. frachtowe; opłata za fracht; =tmäkler, m. stręczyciel przewozowy; =tpferde, n. pl. konie powozowe; =chtschein, m. list frachtowy; =tschiff, n. okręt kupiecki, do przewozenia towarów, z towarami; =tstück, n. sztuka frachtowa; =twagen, m. bryka; wóz furmański; wóz ładowny; Fra'chtzeit, f. H. Sw. termin przewozu; =tzettel, s. Fra'chtbrief.

Frack, m. frak; fraczek; einen — anziehen (sich befracken) fraczyć się, frakować się; im Frack (befrackt) frakowany; Frack=, a. fraczkowy.

Fractio'n, f. Rk. frakcja; ułamek; Hlk. złamanie (kości); politische —, Stw. frakcyja (-cja) lub odłamek stronnictwa politycznego.

Fractu'r, f. fraktura, złamanie; Bchdr. pismo łamane; (Fracturschrift) druk niemiecki.

Fra'ge, f. pytanie, zapytanie; kwestja; Jmdm. eine — vorlegen zadać komu pytanie (do rozwiązania); eine — aufwerfen zrobić zapytanie; es ist eine große —, ob 2c. wielkie jest pytanie czy itd.; es ist keine — nie ma żadnéj kwestji oder wątpliwości; (peinliche) pytka, tortury, katownie; es entsteht die — pytanie wychodzi; Fra'gen, va. u. vn. (h.) pytać; pytać się; (Jmdn. um etw.) pytać kogo o co; (nach Jmdm., nach etwas) pytać się o co; (nach dem Preise) pytać się o cenę; eins muß ich dich noch — jeszcze o jedno muszę się zapytać; ich frage nichts danach, *ja się o to nie pytam; es fragt sich, ob 2c. to pytanie, czy itd.; to rzecz niepewna; =gepu'nkt, m. przedmiot pytania; rzecz, o którą się pytamy; Fra'ger, m. pytacz; ten co się pyta; =gestü'cke, n. pl. pytania; punkta pytania ob. pytań; =geweise, ad. w ob. na sposób pytający; pytaniem; w pytaniach; =gewo'rt, n. Spl. wyraz pytający; =gezei'chen, n. Spl. znak pytania; Fra'glich, a. o który jest pytanie; =glichkeit, f. problematyczność.

Fragme'nt, n. fragment, ułomek (dzieła jakiego); =nta'risch, a. fragmentaryczny; ułomkowy.

Fra'gparti'kel, m. Spl. partykuła pytania ob. pytająca; Fra'gselig, a. lubiący się pytać; nudny, wypytywacz; =gstellung, f. zapytywanie; zadawanie pytań.

Fra'nco, n. u. ad. franko, opłata od listu; (auf Briefen) opłacono.

Frank, a. u. ad. wolny; otwarcie; etwas — u. frei verkünden otwarcie co oświadczyć.

Frank (Franc), m. Mzw. frank.

Fra'nke, m. Geog. Frank; die Franken Frankowie; Fra'nke = Franzo'se; Fra'nkenland = *Fra'nkreich; Frä'nkisch = *Franzö'sisch; (u narodów muzułmańskich jest Fra'nke, m. chrześcianin).

Fra'nken, n. Geog. Frankonia.

Franki'ren, va. frankować (list, pakiet), opłacić porto od niego; =ki'rungszwa'ng, m. przymus frankowania lub opłaty listów.

Frä'nkisch, a. frankoński.

Fra'nkreich, n. Geog. Francja; (von, aus) francuski; (Karte von) mapa Francji.

Fra'nse, f. frędzla; frandzla; Fra'nsen, va. frandzlami obszyć; =senmacher, m szmuklerz; Fra'nsig, a. frendzlowaty.

Franz, m. npr. Franciszek.

Fra'nzband, m. Bchb. oprawa (książki) francuska (w skorkę); (halber) oprawa w półskórek; =nzbäume, m. Gtn. (Zwergbäume) karły; =nzbranntwein, m. wódka

francuska; =nzbrod, n. francuski chléb; **Fra'nze**, =nzmann, m. iron. Francuzik; **Franzisi'ren**, s. Franzö'seln; **Franzo'se**, m. Geog. Francuz; **Französelei'**, f. naśladowanie od. małpowanie francuzczyzny; =nzö'seln, vn. (h.) francuzczyznę naśladować; za nią się ubiegać; jéj się chwytać; Francusów małpować; **Franzo'sen**, m. pl. Hlk. (Lustseuche) (u ludzi) france; wenera; (u bydła) węgry; =nzo'senho'lz, n. Ng. gwajak; drzewo święte; =nzobst, m. Gtn. owoce francuskie; =nzö'sin, f. Francuska; =nzö'sisch, a. francuski; —, ad. po francusku; (sprechen) mówić po francusku; **Fra'nzperle**, f. dętka; perła z masy; perła fałszywa oder imitowana; =nzwein, m. W. wino francuskie.

Fraß, m. żarcie; żér; żerność; (eines Knochens) pruchnienie kości; wyżéranie (ciała); **Frä'ßig**, a. żérny.

Fraternisi'ren, vn. (h.): mit Jmdm. — bratać się, kumać się z kim.

Fratz, m. iron. dziecko niegrzeczne; du —! ty bębnie! **Fra'tze**, f., =tzengesi'cht, n. twarz dziwnie pokrzywiona; =en machen, schneiden twarz wykrzywiać; — pysk (twarz; karykatura); =tzenbi'ld, n., =tzengesta'lt, f. karykatura; bohomaz; dziwoląg; dziwaczny obraz; =tzenmaler, m. iron. bohomaźnik; malarz dziwolągi malujący; =tzenvo'gel, m. Ng. żłóbkodziób.

Frau, f. kobieta; niewiasta; pani (ze względu na służących); sie ist hier — im Hause, *ona jest panią domu; (Gattin, Gemahlin) żona; małżonka; eine — nehmen ożenić się, pobrać żonę; — werden, *żoną zostać, pójść za mąż; — N. pani N.; gnädige — (als Anrede) pani dobrodziejka; **Frau'chen**, n. dim. kobietka; żonka; żoneczka, kobiecina; liebes —! moja kobiecino! **Frau'en**=, a. kobiecy; białogłowski; damski; Kg. panieński; niewieści; niewieski; =ena'der, f. Zk. żyła kostkowa większa; =enba'lsam, m. Ng. balsamina; =enbi'ld, n. obraz kobiety; =enbruder, m. brat żony; szwagier; =englа's, n. szkło panieńskie, kamienne; =engu't, n. majątek żony; =enha'lbstiefel, m. bócik; =enhaa'r, n. Ng. wielowłos; =enha'ndschuh, m. kobieca oder damska rękawiczka; =enhe'md, n. koszula kobieca; =enklei'd, n. kobieca od. damska suknia; **Frauenklo'ster**, n. Kg. klasztor panieński od. zakonnic; =enkne'cht, m. iron. służka kobiecy; kobietom nadskakujący; =enkrie'g, m. wojna kobiet od. kobieca; =enliebe, f. miłość niewieścia, miłość kobietek; =enli'st, f. chytrość kobieca; =enlo'b, n. pochwała kobiet oder kobieca, pochwała którą kobiety dają; =enma'ntel, m. płaszcz kobiecy; =enmi'lch, f. mléko kobiece; =enpu'tz, s. Frau'ensta'at; =enschnei'der, m. krawiec białogłowski; =enschuh', m. trzewik damski, kobiecy; =enschwe'ster, f. szwagrowa; **Frau'enschuhmacher**, m. szewc białogłowski od. damski; =ensleu'te, f. pl. kobiety (z poniżeniem mówiąc); =ensperso'n, f. kobieta; białogłowa, niewiasta; =enso'mmer, m. Ntl. Ng. (Altweibersommer) panieńskie lato (na końcu jesieni); =enspiegel, m. Ng. kozia rutka; kokosze główki; =ensta'at, m. strój panieński; **Frau'ensta'nd**, m. stan białogłowski oder panieński; =ensti'mme, f. głos kobiecy; =enta'g, m. Kg. święto najświętszéj Panny; =entra'cht, f. ubiór kobiecy; =entu'ch, n. chustka kobieca; damska; =enzi'mmer, n. pokój dla kobiet; frauncymer, damy, dworskie (osobliwie do służby należące); =enzo'pf, m. warkocz kobiecy.

Fräu'lein, n. panna; (als Anrede) Pani; =leinschaft, f. panieństwo; =leinsti'ft, n. instytut dla panien. [Wschowa.

Frau'stadt, f. Geog. (Stadt in Posen)

Frech, a. niewstydliwy, bezczelny, zuchwały; *dziki, sprosny; =cher Mensch zuchwalca; człowiek niewstydliwéj twarzy; —, ad. zuchwale; =che Stirn, *wytarte czoło; **Fre'chheit**, f. zuchwałość; zuchwalstwo; bezczelność.

Frega'tte, f. Sw. fregata; =ga'tten=, a. do fregaty należący; =ga'ttenvo'gel, m. Ng. (Albatroß) fregata.

Frei, a. wolny; (von etw.) wolny od czego; =e Luft wolne powietrze; in's Freie gehen wyjść na wolne powietrze; Jmdn. — machen od. — lassen uwolnić kogo, wypuścić na wolność; Lehrling — sprechen terminatora wyzwolić na czeladnika; — machen uwolnić się; Jmdm. etw. — stellen dać komu co na wolą; =e Uebersetzung, Nachahmung wolne tłumaczenie, naśladowanie; =e Künste sztuki wyzwolone; von, aus =en Stücken, *z dobréj, z własnéj woli; — wolny, nieobiecany, nie zamówiony; ist der Platz —? czy to miejsce wolne? das Mädchen ist nicht mehr — ta panna już nie jest wolna; das Haus steht — dom wolno stoi; bei Jmdm. =en Tisch u. =e Wohnung haben miéć u kogo wolny stół i wolne mieszkanie; Jmdn. — halten fundować komu; częstować go; płacić za niego; ich werde so — sein, *będę tak śmiały; ośmielę się na to; auf =em Felde na otwartém polu; die Waaren — machen towary opłacić (aby je módz wolno prowadzić); ein Gut — machen wieś spłacić (od długów uwolnić); freie Kunst sztuka wolna; **Frei'acker**, m. rola wolna; =ball, m. bal wolny, bezpłatny; =bataillo'n, n. Kw. batalion ochotników; **Frei'bauer**, m. okupnik; =corps, n. Kw. korpus ochotników; =beuter, m. Sw. korsarz, rozbójnik morski; =beuterei', f. Sw. korsarstwo; **Frei'beuterisch**, ad. po korsarsku·

=bille't, *n.* bilet bezpłatny; **=blatt**, s. Frei'=karte; **=brief**, *m.* świadectwo, dokument nadanéj wolności; przywiléj; list żelazny; **=couve'rt**, *n.* koperta marką pocztową opatrzona; **=denker**, *m.* człowiek wolnomyślny; **=denkerei'**, *f.* wolny sposób myślenia; wolnomyślność.

Frei'e, *f.* u. *n.* wolne powietrze; in's — gehen wyjść na pole, wyjść za miasto.

Freiei'gen, *a.* własnodziedziczny.

Frei'en, *va.* (h.) starać się o co; ożenić się; (um ein Mädchen) starać się o pannę; prosić pannę o rękę; **Frei'er**, *m.* zalotnik, konkurent; kawaler (starający się o pannę itd.); auf =rs Füßen gehen, =rs Gedanken haben, *o ożenieniu się myśléć; starać się o żonę; **=erdi'ngs**, *ad.* własnéj woli; dobrowolnie; **=erei'**, *f.* swaty; zalecanie się pannie; staranie się o nią, konkury; zaloty; zalecanki.

Frei'erklä'rung, *f.* *Bw.* odebranie upoważnienia górniczego; **Frei'fahren**, *n.* *Bw.* oględziny górnicze.

Frei'frau, *f.* baronowa; **Frei'fräulein**, *n.* baronówna (panna).

Frei'gebung, *f.* uwolnienie od czego; **=gebig**, *a.* hojny; szczodry; mit etw. — sein nie żałować czego, hojnie szafować; **=gebigkeit**, *f.* hojność, szczodrość, szczodrobliwość; **=gebo'ren**, *a.* wolno urodzony; **Frei'geha'lten**, *a.* cudzym kosztem (wiktem) trzymany, żywiony, karmiony; **=geist**, *m.* libertyn; niedowiarek; **Frei'=geisterei'**, *f.* libertyństwo, libertynostwo; niedowiarstwo; **=geisterisch**, *a.* libertyński; wolnomyślny; **Frei'gela'ssen**, *pp.* uwolniony; wyzwolony; **Frei'gela'ssener**, *m.* wyzwoleniec, wolnością udarowany; emancypowany; **Frei'geri'cht**, *n.* *Rw.* sąd kryminalny; **Frei'gesi'nnt**, *a.* duchem wolności tchnący; **=graf**, *m.* *Gsch.* sędzia kapturowy; **=grund**, *m.* wola; **=gut**, *n.* majętność wolnodziedziczna; **=hafen**, *m.* port wolny; **=halten**, *va. irr.* (h.) częstować, utrzymywać darmo, bezpłatnie, na swoim koszcie; **Frei'handel**, *m.* *Stw. H.* wolność handlu; **=händler**, *m.* zwolennik wolności handlu; **=heit**, *f.* wolność (über=haupt); Jmdn. in — setzen uwolnić kogo; sich in — setzen uwolnić się (z niewoli, więzienia); sich die — nehmen etwas zu thun pozwolić sobie co zrobić; **=heiten**, *f. pl.* swobody, wolności, przywileje; — śmiałość; mit vieler, großer — reden mówić z wielką śmiałością; **=heita'thmend**, *a.* *wolnością tchnący, oddychający; **Frei'heitsbau'm**, *m.* *drzewo wolności; **Frei'heitsbrie'f**, s. Frei'brief; **=heitsdu'rst**, *m.* *pragnienie oder łaknienie wolności; **=heitsfie'ber**, s. Frei'heitsschwi'ndel; **=heits=freu'nd**, *m.* przyjaciel wolności; **=heits=gefüh'l**, *n.* uczucie wolności; **=heitsgei'st**, *m.* duch wolności; **=heitsgesa'ng**, s. Frei'=heitssa'ng; **Frei'heitsgö'ttin**, *f.* *bogini wolności; **=heitskrie'g**, *m.* wojna o wolność, o zachowanie lub odzyskanie wolności; **=heitslie'be**, *f.* miłość wolności; **=heitslie'd**, s. Freiheitssa'ng; **=heitsmo'rd**, *m.* *zabójstwo wolności; **=heitsmö'rder**, *m.* zabójca wolności; **Frei'heitsmütze**, *f.* czapka wolności; **=heitssa'ng**, *m.* śpiew, pieśń o wolności; **=heitsschwä'rmer**, *m.* zapaleniec wolnością tchnący; **Frei'heits=schwi'ndel**, *m.* szał wolności, niewczesny do niéj zapał; **=heitsstrafe**, *f.* *Rw.* kara więzienna; **=heitste'mpel**, *m.* świątynia wolności; **=heitsu'rkunde**, s. Frei'brief.

Frei'herau's, *ad.* otwarcie; rzetelnie; swobodnie; bez ogródki; (reden) jawnie mówić; wręcz powiedzieć.

Frei'herr, *m.* baron; **=herrin**, **Frei'in**, *f.* baronowa (żona); der Freiherr u. die Frei=herrin Państwo Baronowstwo; **=herrlich**, *a.* baronowski; **Frei'herrschaft**, *f.* baronowstwo; **Frei'ho'f**, *m.* folwark wolny (od pańszczyzny itd.); **=hufe**, *f.* *Ldw.* wolna włoka; **=jahr**, *n.* rok wolności; **=karte**, *f.* *Ksp.* karta wolna; **=knecht**, s. A'bdecker; **=kugel**, *f.* kula niechybna, zaczarowana; **=lager**, *n.* *Kw.* biwuak; **=lassen**, *va. irr.* (h.) uwolnić, dać wolność; wypuścić na wolność; (Sklaven) wyzwolić niewolnika; **=lassung**, *f.* puszczenie na wolność; uwolnienie; **=lehen**, *n.* lenno wolne (od obowiązków); starostwo.

Frei'lich, *ad.* owszem; i owszem; a naturalnie; to się rozumie; a jużci.

Frei'loos, *n.* los wolny, bezpłatny (na loterją); **=loosen** (sich), *vr.* (h.) wolno się losować; **=machen**, *va.* oswobodzić, uwolnić, wyswobodzić; (Brief) frankować list; **=machung**, *f.* uwolnienie od czego.

Frei'markt, *m.* *H.* wolny targ; **=maurer**, *m.* wolny mularz; mason; **Frei'maurer=**, **=rerisch**, *a.* wolnomularski; **=rerei'**, *f.* masoństwo; wolne mularstwo; **=rerge=se'llschaft**, *f.* towarzystwo wolnych mularzy; **=rerha'lle**, **=rerlo'ge**, *f.* loża masońska oder wolnomularska; **=rero'rden**, *m.*, **=rerthu'm**, *n.* zakon wolnomularski; **=rerwe'sen**, *n.* wolnomularstwo.

Frei'muth, *m.*, s. Frei'müthigkeit; **=müthig**, *a.* otwarty; rzetelny; szczéry; prostoduszny; **=thigkeit**, *f.* otwartość, prostoduszność; **Frei'paß**, *m.* wolny paszport; **=saß**, *m.* wolanin, ziemianin wolny; posiadacz wolnego gruntu; **=schein**, *m.* karta wolności, wolny list; **=schießen**, *n.* wolne strzelanie; **=schule**, *f.* szkoła bezpłatna, wolna; **=schüler**, *m.* uczeń wolny od opłaty szkolnéj; **=schurf**, *m.* *Bw.* wyłaczność poszukiwania górniczego; **=schuß**, *m.* wolny strzał; strzał niechybny, kulą zaczarowaną; **=schütz**, *m.* strzelec łuczny; strzelec kurkowy; kulami zaczarowanemi strzelający, które nie chybiają; **=sinn**, *m.*,

-sinnigkeit, *f.* wolnomyślność, liberalność; liberalizm; **-sinnig,** *a.* wolno myślący; **-sinniger,** *m.* liberalista; die Freisinnigen, Partei der — liberaliścy; **-sinnigkeit,** s. Frei'sinn; **-sprechen,** *va. irr.* (h.) (Jmdn.) uniewinnić kogo; niewinnym kogo w sądzie uznać od. ogłosić; niewinność przyznać, wyłączyć; (Lehrling), s. Frei'geben; **Frei'gespro'chener,** *m.* uniewinniony; *Kg.* rozgrzeszony; (Lehrling) wyzwolony; **-sprechend,** *ppr.* uniewinniący; wyłączający; **-sprechung,** *f.* nadanie wolności (niewolnikowi); uznanie za niewinnego (przez sąd); (eines Lehrlings) wyzwolenie (terminatora).

Frei'staat, *m. Stw.* wolny kraj; wolne państwo; rzecz pospolita, republika; **-staatlich, -staats-,** *a.* wolnokrajowy, republikański, republikancki; **Frei'stadt,** *f.* wolne miasto; **-städtisch,** *a.* do wolnego miasta należący; wolnomiejski.

Frei'stadt, *n. Geog.* (Stadt in Ostpreußen) Kisielice; **-stätte,** *f.* miejsce przytułku oder schronienia, ucieczki; bezpieczne schronienie, przytułek; **-stehen,** *vn. irr.* (h.) stać, leżéć, być osobno, oddzielnie; Jmdm. — wolno być komu; es steht Ihnen frei, zu reden wolno Panu mówić; **Frei'stehend,** *a.* u. *ad.* niczyj; **-stelle,** *f.* miejsce wolne; grunt wolny, pole wolne; **-stellen,** *va.* dać na wolą, zostawić co do woli czyjéj; **-stellung,** *f.* zdanie czego na czyję wolą; **-stunde,** *f.* godzina wolna; **-tag,** *m.* piątek; (stiller) wielki piątek; alle Freitage w piątki; **Frei'tags-,** *a.* piątkowy; **Frei'tisch,** *m.* stół wolny, jadło bezpłatne; **Frei'tischgänger,** *m.* stółownik bezpłatny; **-übungen,** *f. pl. Gymn.* ćwiczenia proste (bez przyrządów).

Frei'ung, s. Freierei', Frei'en; **-vere'rblich,** *a.* wolnodziedziczny; **-werber,** *m.* swat; dziewosłąb; **-werberin,** *f.* swata; **-werberei',** *f.* swatanie; **-willig,** *a.* dobrowolny; **-williger,** *m. Kw.* ochotnik; woluntarjusz; **-willigkeit,** *f.* dobrowolność; dobra wola; ochota; **-zettel,** *m.* świadectwo uwolnienia od czego; karta wolności od czego; **-zügig,** *a.* wolnoprzesiedlony; **-zügigkeit,** *f. Stw.* prawo wolnego przesiedlenia się.

Fremd, *a.* obcy; cudzoziemski; -de Thiere zamorskie zwierzęta; -de Sitten cudzoziemczyzna; -des Gut cudza własność; Fremder cudzoziemiec; wir haben heute Fremde, *mamy dziś gości; einen -den Hut tragen nosić cudzy kapelusz; sich in -de Angelegenheiten mischen mieszać się do cudzych interesów; (in etw.) obcy w czém; nieobeznany z czém; sich — stellen udawać jakby się czego nie znało, nie wiedziało, o tém nie słyszało; nieznany; dziwny, uderzający; das kommt mir — vor dziwnie mi się to wydaje; **Fre'mdartig,** *a.* obcy (co do gatunku, własności); das -tige in Sprache u. Sitte obczyzna; **-mdartigkeit,** *f.* różnorodność; równorodność; niezwykłość; obcorodność; obcość, obca własność; **Fre'mde,** *f.* zagranica; cudzy kraj; in die — gehen iść na wędrówkę; in der — sein być na wędrówce; aus der — kommen wracać z wędrówki; **Fre'mder,** s. Fremd; **-mdenbu'ch,** *n.* księga zamiejscowych; **-mdenfüh'rer,** *m.* przewodnik; **-mdenlegio'n,** *f. Kw.* legia zagraniczna; **-mdenpolizei',** *f. Stw.* policyja (-cja) nad obcymi; **-mdling,** *m.* obcy, cudzoziemiec; **-mdlingsre'cht,** *n.* prawo kadukowe względem cudzoziemców; **-mdnamig,** *a.* cudzoziemskie nazwisko mający; **-mdwort,** *n.* wyraz obcy, cudzoziemski; **-mdwörterbuch,** *n. Litt.* słownik wyrazów cudzoziemskich.

Freque'nt, *a.* częsty; licznie odwiedzany (miejsce); (volkreich) ludny; **-ntatio'n,** *f.* uczęszczanie; **-nti'ren,** *va.* uczęszczać gdzie albo na co; **Freque'nz,** *f.* liczność; liczne zgromadzenie.

Fre'sko, *ad. Mal.: al fresco* malen malować na świeżym murze kolorami rozpuszczonemi w wapiennéj wodzie; **-coma'ler,** *m.* malujący na świeżym murze; **-comalerei',** *f.* malowanie na świeżém, na mokrém; **Fre'ske,** *f.* freska, obraz malowany na świeżém, na mokrém.

Fre'ßbauch, *m.* **żarłok; nienasycony kałdon; **-ßbegie'rde,** *f.* apetyt do żarcia; **-ßbegie'rig,** *a.* chciwy żarcia; **Fre'ssen,** *va.* u. *vn. irr.* (h.) zrzéć; jeść; pozrzéć, zezrzéć co; etw. in sich hinein —, *pochłonąć co; z chciwością pozrzéć; der Rost frißt das Eisen rdza je, zrze, trawi żelazo; der Neid frißt ihn, *zazdrość go dręczy; der Krebs frißt um sich rak się szérzy, rozpościera, zrze ciało coraz daléj; friß Vogel od. stirb, *ptaku leź do klatki, lub pójdziesz do jatki; **Fre'ssen,** *n.* żér; jadło; żarcie; das ist ihm ein gefundenes —, *to dla niego gratka od. bal, bankiet; **-ssend,** *ppr.* ostry, gryzący; *szerzący się; -der Rost rdza pożercza; **Fre'sser,** *m.* żarłok; obżartuch; pasibrzuch; **-sserei',** *f.* żarcie; żarłoctwo; **Fre'ßfieber,** *n. Hlk.* gorączka żarłocza; wilczy apetyt; **-ßgier, -ßgierigkeit,** *f.* apetyt zbytni; głód srogi; wilczy głód; obżarstwo, obżartość; **Fre'ssig,** *a.* obżarty, obżarliwy; **Fre'ßlust** 2c., s. Fre'ßbegierde, Fre'ßgier 2c.); **-ßtrog,** *m. Ldw.* żłób, koryto; **-ßwanst,** *iron.*, s. Fre'ßbauch.

Frett, Frett'chen, -tt'wiesel, *n. Ng. Jäg.* łasica leśna.

Freu'de, *f.* radość; ukontentowanie; *słodycz; łaskość; Jmdm. — machen radość komu zrobić, sprawić, przynieść; (vor) z radości; Freud' u. Leid, *roskosz i utrapienie; (Vergnügen, Lustbarkeit) roskosz, uciecha; **Freu'den-,** *a.* radośny; wesoły; **-denbe'cher,** *m.* kielich rozkoszy; **-den-**

bezei'gung, *f.* oznaka radości; **=denbo'te**, *m.* posłaniec radość zwiastujący; **=denbri'nger**, *m.* sprawca radości; **=denfe'st**, *n.* uroczystość radości poświęcona; **=denfeu'er**, *n.* ogień radośny; **=dengenu'ß**, *m.* kosztowanie roskoszy; doznawanie radości; **=dengeſa'ng**, *m.* śpiew radośny; **=dengeſchrei'**, *n.* krzyk, okrzyk radośny; **=denha'ſſer**, *m.* nieprzyjaciel roskoszy, zabaw, uciech, wesołości; **=denhau's**, *n.* dom rozpusty; bordel; **=denhi'mmel**, *m.* niebo roskoszy; **=denklei'd**, *n.* suknia na dni od. uroczystości radośne; **=denkra'nz**, *m.* wieniec z uciech spleciony; **=denle'ben**, *n.* życie pełne uciech, rozkoszne; **=denlee'r**, **=denlo's**, *a.* próżen uciech; bez uciech; **=denlie'd**, *n.* pieśń wesoła; radośna; **=denmä'dchen**, *n.* dziewczyna wolnego od. rozpustnego życia; **=denmahl**, *n.* wesoły bankiet; uczta dla uciechy; **=denna'chricht**, **=denpo'ſt**, *f.* wieść radośna; **=denrei'ch**, *a.* obfity w uciechy, roskosze; **Freu'denru'f**, *m.* wykrzyk radośny; **=denſchie'ßen**, *n.* strzelanie na wiwat od. na okazanie radości; **=denſchu'ß**, *m.* wystrzał na wiwat; **=denſpie'l**, *n.* zabawa wesoła, ucieszna; **=denſpru'ng**, *m.* wyskok z radości; einen — thun, machen wyskoczyć z radości; **=denſtö'rer**, *m.*, **=denſtö'rerin**, *f.* niszczycielka wesela, radości; **=denſtö'rung**, *f.* burzenie wesela, radości; **=denta'g**, *m.* dzień radości, wesela, uciechy; **=denta'nz**, *m.* wesoły taniec; **=dentau'mel**, *m.* upojenie radością; szał radości; **=denthrä'ne**, *f.* łza radości; **=dentru'nk**, *m.* radośny napój; **=denvo'll**, *a.* pełen radości; **=detrunken**, *a.* upojony radością; **Freu'dig**, *a.* wesoły; radośny; **=digkeit**, *f.* wesołość; ochoczość; ochota; (mit) ochoczo.

Freu'en, *va.* cieszyć, ukontentowanie sprawiać; (ſich) cieszyć się; (ſich über etwas) cieszyć się z czego; ich freue mich, Sie hier, Sie wohl zu ſehen cieszę się, że Pana tu, od. zdrowo widzę; (ſich auf etw.) cieszyć się z czego przyszłego; es freut uns bardzo nas to cieszy; (ſich des Lebens) używać życia.

Freund, *m.* krewny; przyjaciel; die Nacht iſt Niemandes —, * noc nikomu nie świéci; (von etw.) przyjaciel czego, lubiący to; mein alter —! mój szanowny przyjacielu! **=ndchen**, *n. dim.* przyjaciel; **Freu'ndin**, *f.* przyjaciółka; krewna; **=ndlich**, *a.* uprzejmy, —, *ad.* uprzejmie; (lieb, angenehm) miły, przyjemny; (fröhlich) wesoły; **=ndlichkeit**, *f.* uprzejmość; przyjemność; wesołość; **=ndlos**, *a.* u. *ad.* bez przyjaciela; **=ndſchaft**, *f.* pokrewieństwo; przyjaźń; (ſtiften) skojarzyć przyjaźń; (in) w przyjaźni; (aus) z przyjaźni; **=ndſchaftlich**, *a.* przyjacielski; —, *ad.* po przyjacielsku; **=ndſchaftlichkeit**, *f.* przyjacielskość; **=ndſchafts=**, *a.* przyjacielski; **=ndſchaftsba'nd**, *n.* * węzeł przyjaźni; **=ndſchaftsbezei'gung**, *f.* oznaka przyjaźni; **=ndſchaftsbu'nd**, *m.*, **=ndſchaftsbü'ndniß**, *n.* związek przyjaźni; **=ndſchaftsdie'nſt**, *m.* usługa przyjacielska; **=ndſchaftsku'ß**, *m.* pocałowanie przyjacielskie; **=ndſchaftsſtü'ck**, *n.*, **=ndſchaftsſtü'ckchen**, *n. dim.* usługa przyjacielska; **=ndſchaftsverſi'cherung**, *f.* zapewnienie przyjaźni.

Fre'vel, *m.* czyn bezczelny; występek; zbrodnia; zuchwalstwo; einen — begehen, verüben dopuścić się zuchwalstwa; (Muthwillen) czyn lekkomyślny; **=lha'ft**, *a.* złośliwy, bezczelny; zbrodniczy; niecny; zuchwały; szkaradny; **=lha'ndlung**, **=ltha't**, *f.* czyn zuchwały, szkaradny, bezczelny, zbrodniczy; **Fre'veln**, *vn.* (h.) działać od. postępować zuchwale, bezczelnie, zbrodniczo; (mit etw.) zuchwale, bezczelnie, szkaradnie sobie z czém postępować; **Fre'velthat**, f. Fre'vel; **=lmu'th**, *m.* złośliwość; **Fre'ventlich**, **Fre'velhaft**, **Fre'vler**, *m.* zuchwalec, bezczelnik, zbrodniarz; rozpustnik; płochy.

Fricaſſé, *n. Kk.* frykas, potrawka; **=caſſi'ren**, *va.* frykasować; Jmdn. —, ** na sztuki kogo zrąbać, porąbać.

Frie'de, **Frie'den**, *m.* pokój; (ſchließen, machen, ſtiften) zawrzéć, zrobić spokój; (vermitteln) być pośrednikiem pokoju; den — unterzeichnen podpisać pokój, traktat pokoju; (halten) dotrzymać pokoju; pokój, spokojność, zgoda; Jmdn. in — laſſen dać komu pokój; ziehe in —! idź z Bogiem! den — im Hauſe ſtören zakłócić pokój domowy; (halten) zachować pokój; zachować się spokojnie; **=debre'chend**, *a.* pokojołomny; **Frie'dens=**, *a.* pokojowy; **=sabſchluß**, *m.* zawarcie pokoju; **=sa'ntrag**, *m.* projekt do (zawarcia) pokoju; **=sarti'kel**, *m.*, **=sbedi'ngung**, *f. Kw. Stw* warunek pokoju; **=sbote**, *m.* posłannik pokoju, pokój zwiastujący; **=sbo'tſchaft**, *f.* poselstwo pokoju; **=sbre'cher**, *m.* gwałciciel pokoju; pokojołomca; **=sbru'ch**, *m.* zerwanie pokoju; **=sbu'nd**, *m.*, **=sbü'ndniß**, *n.* przymierze pokoju; **=scongre'ß**, *m.* kongres od. zjazd w celu ustalenia pokoju; **=sengel**, *m.* anioł pokoju; **=sfahne**, *f.* chorągiew pokoju i zgody; **=sfe'ſt**, *n.* uroczysty obchód pokoju; **=sfü'rſt**, *m.* książę pokoju; pokój sprawujący monarcha; **=sfu'ß**, *m.* stopa pokojowa od. pokoju; **=sgeri'cht**, *n. Stw. Rw.* sąd pokoju; **=sgeda'nken**, *m. pl.*, **=sgeſi'nnungen**, *f. pl.* umysł pokojem tchnący, pokój lubiący, do pokoju skłonny; **=sgeſchä'ft**, *n.* zajmowanie się układami o pokój; **=sgo'tt**, *m.*, **=sgö'ttin**, *f. Myth.* bóg, bogini pokoju; **=sku'ß**, *m.* pocałowanie braterskie, pojednawcze, na znak miłości braterskiéj; **=smü'nze**, *f. Msw.* numismat wybity na

pamiątkę zawartego pokoju; -**Sna'chricht**, -**Spo'st**, *f.* doniesienie o zawartym pokoju; -**Spräliminaʼrien**, *f. pl. Kw. Stw.* kroki pojednawcze przed sądem pokoju; -**Spre'digt**, *f.* kazanie pokój doradzające; -**Srichter**, *m. Stw.* sędzia pokoju; -**Sschlu'ß**, *m.* zawarcie pokoju; traktat pokoju; -**Ssti'fter**, *m.* sprawca, dawca, nadawca, jednacz, pośrednik pokoju; -**Ssti'fterin**, *f.* sprawczyni pokoju; -**Ssti'ftung**, *f.* pacyfikacja, godzenie; -**Sstö'rer**, *m.* buntownik, wichrzyciel pokoju, spokojności; pokojołomca; -**Sstö'rung**, *f.* buntowanie; **Frie'densta'g**, *m.* dzień zawarcia pokoju; -**Stracta't**, *m.*, -**Sunterha'ndlung**, *f.* układy o pokój; -**Su'nterhändler**, *m. Kw. Stw.* układający się o pokój; -**Svermi'ttler**, *m.* pośrednik pokoju; -**Svermi'ttlung**, *f.* pośrednictwo pokoju; -**Svo'rschlag**, *m.* projekt, propozycja do (zawarcia) pokoju; -**Szeit**, *f.* czas pokoju.

Frie'dfertig, *a.* lubiący pokój, zgodę, spokojność; łagodny; (sein) lubić pokój, lubić spokojność; -**dfertigkeit**, *f.* prędkość od. chęć do pokoju, do zgody; łagodność; -**dhof**, *m.* cmętarz, smętarz, pogrzebisko; okopisko (w żydów); -**dlich**, *a.* spokojny, spokojność lubiący; (gesinnt) będący za pokojem; spokojności od. zgody pragnący; es ging alles — zu wszystko szło spokojnie, bez zwady, kłótni; sich — verhalten być spokojnym, nie wdawać się w spory, kłótnie; -**dlichkeit**, *f.* zamiłowanie pokoju, zgody; -**dliebend**, *a.* lubiący zgodę, jedność; -**dliebender**, *m.* pokojolubnik.

Frie'drich, *m. npr.* Fryderyk; -**drichsdo'r**, *m. Mzw.* frydrychsdor; -**drichsfe'ld**, *n. Geog.* (Dorf in Preußisch-Polen) Rozogi.

Friedri'ke, *f. npr.* Frydryka.

Frie'dsam, s. Frie'dlich; -**dselig**, *a.* niezmiernie pokój oder spokojność lubiący; dla którego spokojność jest wszystkiém.

Frie'ren, *vn. irr.* (h.) ziębnąć, zziębnąć; marznąć, zmarznąć; —, *vn. irr.* (s.) zmarznąć; zamienić się na lód; (Gefrorenes) lody do jedzenia; (steif) skostniéć, zmarznąć jak kość; es friert marznie, mróz bierze; es hat Eis gefroren taki mróz, że woda zmarzła; mich friert zimno mi, ziębnę.

Fries, *m.* kuczbaja (materja wełniana); fryza. [**Frie'sin**, *f.* Fryzka.

Frie'se, *m. Geog.* Fryz, mieszkaniec Fryzji;

Frie'sel, *n. Hlk.* prosówka; (rothes) zarnice; krostki czerwone; odra; s. a. Ma'sern.

Frie'sisch, *a. Geog.* Fryzki; **Frie'sland**, *n.* Fryzja (kraj); -**sländer** ꝛc., s. Frie'se ꝛc.

Frisch, *a.* świeży; -es Faß anzapfen napocząć świeżą beczkę; in die -e Luft gehen wyjść na świeże powietrze; żywy, rzeski, dziarski, żwawy; — weg schreiben, lesen żwawo pisać, czytać; — zu! — auf! nur —! immer —! daléj żywo! — darauf los! daléj, żywo się do tego bierzmy!

Fri'schbacken, *a.* świeży, świeżo upieczony.

Fri'sche, *f.* świeżość.

Fri'scheisen, *n. Httk.* żelazo fryszowane (oczyszczone); **Fri'schen**, *va.* odświeżać; (Eisen), *Httk.* żelazo fryszować; —, *vn.* (h.) oprosić się (o dzikich świniach); **Fri'scher**, *m. Httk.* fryszerz; fryszownik; fryszer. [Morza Bałtyckiego.

Fri'sches Haff, *n. Geog.* Fryszhaff; odnoga

Fri'schesse, s. Fri'schofen; **Fri'schheit**, *f.* świeżość; -**schheerd**, s. Fri'schofen; -**schling**, *m. Jäg.* warchlak; -**schmeister**, *m. Httk.* majster kuźniacki; -**schmilchen**, *a.*: -ne Kuh krowa świeżo po ocieleniu, niedawno dojna; -**schofen**, *m. Httk.* fryszerka, piec fryszerski; -**schpfanne**, *f. Httk.* kocieł żelazny do topienia miedzi; -**schung**, *f.* odświeżanie; —, *Jäg.* woda (którą psy gaszą pragnienie).

Friseu'r, *m.* fryzer, fryzjer; perukarz; **Friseu'r-**, **Friseu'rs-**, *a.* fryzerski; -**si'rbohrer**, *m. Zm. Mech.* świderek do fryzowanéj roboty; -**si'ren**, *va.* fryzować; (Jmdn.) włosy komu trefić; -**si'rkamm**, *m.* grzebień do fryzowania, grzebień fryzerski; -**si'rmantel**, *m.* podwłośnie.

Frist, *f.* termin, krés; czas na co wyznaczony; Jmdm. eine — zu etwas ansetzen termin komu wyznaczyć do czego; in -sten bezahlen płacić ratami; binnen dieser — w tym przeciągu czasu; zu jeder — w każdym czasie; w każdéj porze; -**stbrief**, *m. Rw. H.* list żelazny, zabezpieczający, od pojmania aż do pewnego czasu; moratorjum; **Fri'sten**, *va.* dozwolić odwłoki; (Jmdm. das Leben) przedłużyć komu życie; (sein Leben) utrzymać się przy życiu; -**stenzah'lung**, *f.* wypłata ratami lub w terminach; spłacanie częściowe; **Fri'sterstre'ckung**, *f. Rw.* przedłużenie terminu; odnowienie; -**stgesu'ch**, *m. Rw.* żądanie przedłużenia terminu (o pomknienie roku); prośba o dylacją; **Fri'sttag**, *m. Rw.* dzień przedłużonego terminu, dzień do terminu, dzień do terminu przydany; *H.* przydać komu trzy dni do terminiu (wypłaty wekslu itd.); **Fri'stung**, *f.* odwleczenie; przedłużenie; **Fri'stweise**, -**stenweise**, *a. u. ad.* w terminach, ratami [(płacić).

Friß! *imperat.* żrzyj!

Frisu'r, *f.* fryzura.

Fri'ttbohrer, *m. Zm.* świderek bednarski.

Fri'tte, *f. Httk.* fryta, zacier na szkło od. na flus szklany.

Fritz, *m. npr.* Fryc; Frydryś; **Fri'tzchen**, *n. npr. dim.* Fryderyczek; Frydrysia.

Frivo'l, *a.* lekkomyślny; płochy; zuchwały; -**litä't**, *f.* lekkomyślność; płochość; zuchwałość; **Frivolitä'ten**, *pl.* *bagatele, bzdury; fatałaszki.

Froh, *a.* wesoły; -e Nachricht, Botschaft radosna wieść; *kontent; er ist — darüber on temu rad, on kontent z tego;

(sein) być dobréj myśli; uradować się, uweselić się.

Froh'gefüh'l, *n.* uczucie radośne; **Fröh'lich**, *a.* wesoły; radośny; **-h'lichkeit**, *f.* wesołość; wesoły humor; **Frohlo'cken**, *vn.* (h.) radować się; skakać, wyskakiwać, wykrzykiwać z radości.

Frohn, *m. Rw.* woźny (sądowy); sługa miejski; **-nacker**, *m.* rola, za którą się odrabia pańszczyzna; **-nalta'r**, *m. Kg.* wielki ołtarz; **-narbeit**, *f.* robota pańszczyzniana; **-nbar**, *a.* obowiązany do pańszczyzny (poddany, grunt); **-nbarkeit**, *f.* poddaństwo; **-nbauer**, *m.* chłop do pańszczyzny obowiązany; **-nbote**, *m.* podwodnik; **-ndienst**, *m.* pańszczyzna; **Froh'ne**, *f.*, **-ndienst**, *m.* pańszczyzna; **Fröh'nen**, *vn.* (h.) pańszczyznę robić; (dem Bauche), *brzuchowi służyć; (den Lüsten), *chuciom dogadzać; **Fröh'ner**, s. Froh'nbauer; **Fröhnerei'**, **Froh'nfeste**, *f. Rw.* więzienie; kryminał; **-nfasten**, *f. Kg.* suche dni; **-nfrei**, *a.* wolny od pańszczyzny; **-nfuhre**, *f.* podwoda; fura szarwarkowa; **-ngeld**, *n.* opłata pańszczyzny; **-ngut**, *n.* wieś z pańszczyzną; **-nhäusler**, *m.* chałupnik pańszczyznę robiący; **-nherr**, *m.* pan, któremu robią pańszczyznę; **-nherrschaft**, *f.* majętność mająca pańszczyznę; **-nlei'chnam**, *m. Kg.* ciało chrystusowe; Boże ciało; **-namsfe'st**, *n.*, **-namsta'g**, *m. Kg.* święto, dzień Bożego ciała; **-npflichtig**, *a.* obowiązany do pańszczyzny; podległy pańszczyznie; **Froh'nregi'ster**, *n.* księga pańszczyznowa; **-ntag**, *m.* dzień zaciężny; **-nvogt**, *m. Rw.* podstarości; **-nweise**, *a.* u. *ad.* jakby za pańskie od. za pańszczyznę.

Froh'sinn, *m.* umysł wesoły; swobodny; wesołość; dobry humor; **Froh'sinnig**, *a.* wesołego umysłu.

Fromm, *a.* pobożny; potulny (dziecko, itd.); spokojny; -mes Pferd spokojny koń.

Frömmelei', *f.* udawanie pobożności; mistycyzm, mistyczność; świętoszeństwo; bigoterja; **Frö'mmeln**, *vn.* (h.) udawać nabożnego, świętego; **Fro'mmen**, *vn.* (h.) być dla kogo z pożytkiem; das frommt mir nicht to mi się na nic nie przyda; das ist zu deinem — to jest na twój pożytek; **-mmherzig**, *a.* pobożnego serca; **Frö'mmigkeit**, *f.* pobożność; skromność; niewinność; **Frö'mmler**, **-ling**, *m. iron.* świętoszek; mistyk, nabożniś; pobożniś; **-lerin**, *f. iron.* dewotka; bigotka; pietystka; nabożnisia.

Front, **Fro'nte**, *f. Bk.* front, facjata; wysada; przód, przednia strona; *Kw.* czoło wojska; die — ändern, *Kw.* zmienić front; — machen gegen den Feind, *Kw.* frontem stanąć do nieprzyjaciela; **Front-**, **-ten-**, *a. Bk.* czołowy.

Frosch, *m. Ng.* żaba; (Wasserfrosch) ropucha; (Garten-, Laubfrosch) żabka; (Krankheit) żaba, żabka (pod językiem, narośl); **Frosch-**, *a.* żabi; **-schadern**, *f. pl. Zk.* naczynia nadjęzykowe oder żabie; **-schbiß**, *m. Ng.* (Pflanze) żabiściek; **Frö'schchen**, *n. dim.* żabka; **-scheidechse**, *f. Ng.* żabojaszczur; **-scheppich**, *m. Ng.* marek oder potocznik wązkoliści; **-schkeule**, *f. Kk.* pośladek żabi; **Fro'schkopf**, *m.* żabogłów; **Fro'schkraut**, *n.* żabieniec; babka wodna (ziele); **-schlaich**, *m. Ng.* żabi krzek, mlécz; żabie jaja; **-schlache**, **-schpfütze**, *f.* żabiniec; **-schlattich**, *m.* rdest; **Frö'schlein**, *n. dim.* żabka; **Fro'schlöffel**, *m. Ng.* (Pflanze) żabieniec; **-schsprung**, *m. Gymn.* skok żabi; **Fro'schwurm**, *m. Ng.* (Kaulquappe) kijanka.

Frost, *m. Ntl.* mróz; mocne zimno; es hat diese Nacht — gethan zmarzło téj nocy; der — nimmt zu mróz się sili; der — nimmt ab mróz upuszcza, spuszcza; — ergreift mich zimno mnie przechodzi, przejmuje; (Krankheit) odmrożenie (jakiego członka); **Fro'stbeule**, *f. Hlk.* odmrozina; odzięblina; odzięblizna; **Frö'steln**, *vn.* (h.) trochę zimna czuć; mich fröstelt trochę mnie zimno przejmuje; —, *n.* ziąb; **Fro'stfieber**, *n. Hlk.* zimnica; mroźnica; febra trzęsąca; **Fro'stig**, *a.* zimny, zimno sprawujący; -ges Wetter mroźny, ziębły; (empfindlich gegen den Frost) zimna się bojący, piecuchowaty; -ger Scherz, Witz, Empfang, *żart, dowcip zimny (jałowy); przyjęcie zimne (obojętne, niechętne); **Frö'stler**, **-stling**, *m.* zimoląg; zmarzlak; zmarzluch; **Fro'stmonat**, *m.* (December) Grudzień; **-stpflaster**, *n. Hlk.* plaster na odmrożenie; **-stschauer**, *m.* zimny dreszcz; ziębiączka; **-stwetter**, *n.* mroźny czas.

Frotti'ren, *va.* szczotkami trzéć, wycierać, nacierać; **-tti'rer**, *m.* froter; wycieracz posadzek zaprawianych.

Frucht, *f.* owoc; płód; Früchte tragen owoce rodzić, wydawać; **Frucht-**, *a.* owocny, owocowy; (Getreide) zbożowy; **-tabtreibung**, *f. Rw.* spędzenie płodu; **-tacker**, *m. Ldw.* rola zbożowa, owocna; **-tansetzen**, *n. Ng.* zabieranie się owocu; **Fru'chtast**, *m.* gałąź z owocem; **-tauge**, *n. Ng.* oczko, pączek; zawiązek owocu; **-tbalg**, *m. Ng.* torebka nasienna; **-tband**, s. Fru'chtgehä'nge; **-tbar**, *a.* płodny (überhaupt); urodzajny; -res Wetter pogoda urodzajom sprzyjająca; — machen użyźniać; **-tbarkeit**, *f.* płodność (überhaupt); urodzajność; **-tbaum**, *m. Gtn.* drzewo owocowe; **-tbehä'ltniß**, s. Fru'chtgehäu'se; **-tboden**, *m. Ng.* podpórka; osadniczek; dno kwiatowe; **-tbranntwein**, *m.* wódka z owoców; **-tbringend**, *a.* przynoszący owoc, korzyść, zysk; **Frü'chtchen**, *n. dim.* owocek; ein schönes —! *iron.* to mi kawaler! *to młodzieniaszek jak rzadko!

(a to nicpoń)! **Fru'chten**, *vn.* (h.) skutkować; przydać się na co; przynieść pożytek, korzyść; **=tessig**, *m.* ocet z owoców; **=tfeld**, *n.* pole zbożem okryte; pole na zboże; **=tgehänge**, *n. Bk. Mal.* feston, girlanda z liści i owoców; **=tgehäu'se**, *n. Ng.* okrywa oder torebka nasienna; **=tgenu'ß**, *m.* użytkowanie, używanie przychodów; **Fru'chtgenu'ßrecht**, *n.* prawo użytkowania; **Fru'chtgott**, *m.*, **=tgöttin**, *f. Myth.* bożek, bogini owoców; **=thandel**, *m.* handel owocami; **=thändler**, *m.*, **Fru'chthändlerin**, *f.* handlujący, handlująca owocami; **=thorn**, s. Fü'llhorn; **=thülle**, s. Fru'chtgehäu'se; **=thülse**, *f. Ng.* plewka; łuska; **=tkapsel**, *f. Ng.* gałuszka; **=chtkeim**, *m. Ng.* zaród, zarodek owocu; **=tknospe**, *f.* pączek owocowy; **=tknoten**, *m.* guzik owocowy; **=tkorb**, *m.*, **=tkörbchen**, *n. dim.* koszyk na owoce od. do owoców; **=tlese**, *f.* zbiór od. zbieranie owoców; **=tlos**, *a.* owoców na sobie nie mający; bez owoców; * bezowocny, bezskuteczny, próżny; daremny; **=tlosigkeit**, *f.* bezowocność; daremność; **=tmangel**, *m.* nieurodzaj; niedostatek zboża; **=tmarkt**, s. Getrei'demarkt; **=tnießer**, *m. Rw.* użytkownik; użytkujący z dochodów; **=tnießer**, *m.* użytkowca lub użytkujujący przychodów; **=tnießung**, **=tnutzung**, s. Nie'ßbrauch; **=treich**, *a.* obfity w owoce; **=tschale**, *f.* salaterka do owoców; **=tscheibe**, **=tbodenschei'de**, *f.* tło; **=ttragend**, *a.* wydający, rodzący owoce; **=twechselwi'rthschaft**, *f. Ldw.* płodozmienne gospodarstwo; **=twein**, s. O'bstwein; **=twolle**, *f.* puch; **=tzins**, *m.* czynsz oder danina w zbożu.

Fructifici'ren, *va.* (zinsentragend anlegen) umieścić, ulokować korzystnie kapitał.

Fruga'l, *a.* skromny, skromnie żyjący; —, *ad.* skromnie; **=galitä't**, *f.* skromność (w jadle i piciu).

Früh, *a.* wczesny; früher als nöthig ist wcześniéj (prędzéj, wprzód) niż trzeba; drei Jahre früher na trzy lata wprzód; — Morgens wcześnie zrana; am =en Morgen zaraz zrana; die Uhr geht zu — zegarek wcześnie idzie, za prędko, śpieszy się; (frühzeitig) sterben zawcześnie umrzéć; —, *ad.* rano; morgen — jutro rano; **Frü'her**, *compar. a.* u. *ad.* dawniejszy; dawniéj; — war es anders dawniéj inaczéj bywało; **Früh'=**, *a.* (zeitig blühend od. reifend) wczesny; **=h'apfel**, *m. Gtn.* wczesne jabłko; **Früh'arbeit**, *f.* robota ranna; robota poranna; **=h'auf**, *m.* ranny wstawacz, człowiek, co lubi rano wstawać; ranny ptaszek; potomek zawcześnie na świat przybyły; **=h'beet**, *n. Gtn.* inspekt (na którym się wcześniéj rodzi); **=h'birne**, *f.* wczesna gruszka; **=h'blume**, *f.* wczesny kwiatek; **Frü'he**, *f.* ranna pora; in der — zrana; rano; in aller — zaraz zrana; raniuteńko; jak najraniéj; **=h'erbse**, *f. Gtn. Ldw.* groch rychły skołożrzy; wczesny groch; **Frü'hestens**, *ad.* jak najraniéj; **=h'lachs**, *m. Ng.* praglec; **=h'frucht**, *f.* rychlik; **=h'gebe't**, s. Mo'rgengebe't; **=h'gebu'rt**, *f.* poród przed wczesny; **=h'gerste**, *f. Ldw.* wczesna tatarka; **=h'jahr** ꝛc., s. Früh'ling ꝛc.; **=h'jährig**, *a.* jarki; **=h'kartoffel**, *f.* wczesny ziemniak; **=h'kirsche**, *f.* wczesna wiśnia; **=h'klug**, *a.* zawcześnie zmądrzały; **=h'kohl**, *m.* wczesna kapusta.

Früh'ling, *m.* wiosna; sie ist fünfzehn Frühlinge alt, * piętnastą wiosnę przeżyła; **=h'lings=**, *a.* wiosenny; wiesienny, wiosienny, wieśniany, wiosnowy; **=ngsarbeit**, *f.* robota oder praca wiosenna; **Früh'lingsblu'me**, *f.* kwiatek wiosenny; **=lingsfei'er**, *f.* obchód wiosny; uroczystość wiosenna; majówka; **=lingsku'r**, *f. Hlk.* kuracja wiosenna; **=lingslu'ft**, *f.* powietrze wiosenne; **=lingsmo'rgen**, *m.* poranek wiosenny; **=lingsna'cht**, *f.* noc wiosenna; **=lingsna'chtgleiche**, *f. Ntl. Stk.* porównanie dnia z nocą wiosenne; **=lingspu'nkt**, *m. Ntl. Stk.* punkt równonocny wiosnowy; **=lingsre'gen**, *m.* wiosenny deszcz; **=lingssaat**, *f.* siew wiosenny; **=lingsso'nne**, *f.* słońce wiosenne; **=lingswe'tter**, *n.* pogoda oder pora wiosenna; **=lingswi'nd**, *m.* wiosenny wiatr; **=lingszei't**, *f.* czas wiosenny.

Früh'mahl, s. Früh'stück; **=messe**, **=mette**, *f. Kg.* prymarja; pierwsza msza; ranna msza; **=morgens**, *ad.* rano, zrana, z poranku; o rychłym poranku; raniuteńko; rańkiem; **=obst**, *n. Gtn.* owoc wczesny, wcześnéj niż inne dojrzewający; **=prediger**, *m. Kg.* kaznodzieja ranne nabożeństwo odprawiający; **=predigt**, *f. Kg.* kazanie poranne; jutrzenne kazanie; jutrznia; **=regen**, *m.* ranny deszcz; Früh= u. Spätregen deszcz ranny i poźny; **Früh'reif**, *a.* za wcześnie dojrzały; skorożrzy; **=roth**, s. Mo'rgenroth; **=saat**, *f. Ldw.* wczesny siew oder zasiew; zasiew na wiosną; **Früh'ständchen**, *n. dim.* ranna serenada; **=stück**, *n.* śniadanie; das — einnehmen jeść śniadanie; das ist ihm ein —, * to dla niego jak chléb z masłem; **=stücken**, *vn.* (h.) śniadać; jeść śniadanie; ich habe schon gefrühstückt jużem po śniadaniu; —, *va.* jeść od. pić co na śniadanie; **=stunde**, *f.* ranna godzina; **=zeitig**, *a.* wczesny; zawczesny; zu — przedwczesny; **=zug**, *m.* (auf Eisenbahnen) pociąg ranny.

Fuchs, *m. Ng.* lis; (Pferd) koń lisowaty, kasztan; (Fuchsfell, Fuchspelz) lisy, futro z lisiéj skóry; ** (junger Student, ꝛc.) nowicjusz; fryc; (beim Billardspiel) świnia, bila bez zamiaru zrobiona; **Fuchs=**, *a. Ng.* lisi, lisia, lisie; **=sbalg**, *m.* lisia skóra (bez włosów); **=sbau**, *m.* lisia nora

od. jama; **Fü'chschen**, *n. dim.* lisek; lisiętko; **Fu'chseisen**, *n.* łapka na lisy; **Fü'chseln, Fu'chsen**, *vn.* (h.) lisem trącić; —, *va.* ** s. Ae'rgern, Verdrie'ßen; —, *a.* lisi; **Fu'chsfell**, *n.* lisia skóra; **-sgrube**, *f.*, s. Fu'chsbau; *Jäg.* dołek na złapanie lisa; **-shaar**, *n.* lisia sierć; *rude włosy; **-shöhle**, s. Fu'chsbau; **-sjagd**, *f.* polowanie na lisy; **Fu'chsicht**, *a.* lisowaty; lisawy, rusy; rudy; **Fu'chsig**, *a.* *, s. Ae'rgerlich, Au'fgebra'cht; **Fü'chsin**, *f. Ng.* liszka; **Fu'chskopf**, *m. Ng.* lisia głowa; *szafraniec, człowiek mający głowę czerwoną; *głowa przebiegła; **-slistig**, *a.* przebiegły, chytry jak lis; **Fu'chsloch**, s. Fu'chsbau; **-smütze**, *f.* lisia czapka; **-spelz**, *m.* lisy, lisie futro; **-sräude**, *f.* pleszowatość (choroba); **-sroth**, *a.* czerwony jak lis; **-sschrot**, *n.* śrut lisi, do strzelania lisów; **-sschwanz**, *m.* lisi ogon; *Ng.* (Pflanze) wyczyniec; einen — abgeben, *obłudnikiem się okazywać; **-sschwänzen**, *vn.* (h.) pochlebiać; lizać się; nadskakiwać; **-sschwänzer**, *m.* *lizuś, pochlebniś; **-sschwänzerei'**, *f.* nadskakiwanie; lizanie się; pochlebianie; **Fu'chsschweif**, *m.* ogon lisi; **-staufe**, *f.* **frycówka (na uniwersitetach niemieckich).

Fu'chtel, *f. iron.* szpada z szeroką głownią; płaz pałasza lub szpady; fukiel, bat; Jmdn. mit der — hauen płazować kogo, bić płazem; Jmdn. unter die — nehmen, *wziąć kogo w karby; die — bekommen płazem dostać; **Fu'chteln**, *va.* płazować, bić płazem; płazą bić.

Fu'der, *n.* fura; zwei — Getreide dwie fury zboża; fuderweise na fury; furami.

Fug, *m.* słuszność; upoważnienie; racja; — u. Recht zu etw. haben mieć do czego niezaprzeczone, zupełne prawo.

Fu'ge, *f.* fuga, miejsce spojenia (dwóch desek), spój, spójka; *Tk.* gonienie się głosów, fuga; aus den -en kommen, gerathen wyjść z fugi.

Fü'gebank, *f.*, **-gehobel**, *m Zm.* duży hebel do fugowania.

Fu'gen, Fü'gen, *va.* fugować, spajać; (veranlassen, anordnen) zrządzić, sprawić; sich — (schicken) stać się, zdarzyć się; sich in etw. — wydarżyć się w pewien sposób; es hat sich so gefügt tak wypadło.

Fü'glich, *a.* u. *ad.* stósowny do okoliczności, do potrzeby; bez wielkich korowodów; das kann ich — entbehren bez tego się łatwo obejdę; das kann man — verlangen snadnie tego można żądać; **-lichkeit**, *f.* snadność, łatwość, zdatność, dogodność, przydanie się do czego; składność; **Fü'gsam**, *a.* powolny; ulegający; posłuszny; potulny; **-mkeit**, *f.* powolność; potulność; uleganie; **-gung**, *f.* spajanie; składanie (wyrazów); (Gottes) zrządzenie boskie.

Füh'lbar, *a.* dający się czuć; Jemandem etw. — machen, *dać komu co uczuć: Jmdn. — bestrafen ukarać kogo dotkliwie, tak aby czuł; **-lbarkeit**, *f.* czujność, przymiot, iż się co daje czuć; czułość, namacalność; **Füh'len**, *vn.* (h.) u. *va.* czuć, mieć władzę czucia; czuć co; er soll es —! poczuje on to! (sich) czuć się; ich fühle mich getroffen czuję się dotkniętym; (sich), *znać się, wiedzieć co kto wart; einem Kranken an den Puls — macać chorego za puls; wer nicht hört, muß —, *kto się nie porusza słowy, ten niech czuje kij dębowy; **Füh'len**, *n.*, **-lung**, *f.* czucie, macanie, dotykanie; **Füh'ler**, *m.* macanie; —, *pl.* (Fühlhörner), *głaszczki; macki; **-lfaden**, *m.*, **-lhorn**, *n. Ng.* różek (nitkowy); macadełko, macek (u owadów); **-lkraft**, *f.* moc czucia; **Füh'llos**, *a.* nie mający czucia; bez czucia; nieczuły; **-llosigkeit**, *f.* nieczułość; brak czucia; trętwica; **-lung**, *f.*, s. Gefüh'l, Fühl'en; *Kw.* czucie.

Fuh're, *f.* jazda, jechanie (wozem); wożenie, wózka; fura; eine — Heu fura siana.

Füh'ren, *va.* prowadzić; (Jmdn. auf den rechten Weg) naprowadzić kogo na (dobrą) drogę; (Graben) poprowadzić (wykopać) rów; (Damm, Wall) usypać groblą, wał; (Krieg, Proceß) prowadzić wojnę, proces; für Jmdn. das Wort — mówić za kim; einen Beweis —, *Rw. etc.* dowodzić; (Rechnung) prowadzić (utrzymywać) rachunki; (Heer) prowadzić wojsko; (Geld bei, mit sich) nosić (mieć) z sobą od. przy sobie pieniądze; (Namen, Titel) nosić imię, tytuł; tytułować się; (die Feder) pióro trzymać; *pisać; die Bücher —, *H.* utrzymywać księgi; den Degen geschickt zu — wissen zręcznie oder dobrze szablą robić oder wywijać; Klage über etwas — żalić się na co; żałobę czynić; etw. im Schilde —, *knować co; hinter das Licht —, *zawód komu uczynić; **Füh'rer**, *m.* prowadziciel, wodziciel; prowadca; przewodnik; **-rerin**, *f.* prowadzicielka, przewodniczka, prowadnica; **-rerstab**, *m.* buława hetmańska.

Fuh'rfrohne, *f.* pańszczyzna z zaprzęgiem; **-rknecht**, *m.* parobek furmański; parobek do pańszczyzny konnéj; **-rlohn**, *n.* zapłata za odwiezienie, przywiezienie; **-rmann**, *m.* furman; woźnica; **-rmanns-**, *a.* furmański; **-speitsche**, *f.* bicz furmański; **-spfe'rd**, *n.* koń furmański; **-swagen**, *m.* furmański wóz; furmanka, bryka.

Füh'rung, *f.* prowadzenie; wodzenie, przewodnictwo, dowództwo; (Aufführung) prowadzenie się, zachowanie się.

Fuh'rweg, *m.* droga jezdna, trakt; **-rwerk**, fura (bez koni); wóz; powóz, pojazd; **-rwerks-**, *a.* pojazdowy; **-rwesen**, *n.* furmanka; furmaństwo; wożba.

Fü'llbier, *n.* piwo na dolewkę; **Fü'lle**, *f.* pełność; (Reichthum, Ueberfluß) obfitość; etw. in — haben mieć czego podostatkiem; die Hülle u. die — haben mieć wszystkiego podostatkiem (po uszy); obfitować we wszystko; (Füllsel) nadzienie; **Fü'llen**, *va.* napełniać; (den Bauch) napchać brzuch; najeść się do sytu; in ein anderes Gefäß — przelać do innego naczynia; Bier auf Flaschen — piwo ściągać na butelki; (Bier) piwo (z kadzi) zlewać do beczek; gefüllte Nelken, Rosen gwoździki, róże pełne; —, *n.*, f. Fü'llung.

Fü'llen, *n. Ng.* źrebię.

Fü'llerde, *f.* ziemia folarska, do zasypywania; **-llfaß**, *n.* konewka do nabierania; **-llhaare**, *n. pl.* włosy ob. sierść do wypychania; **-llhorn**, *n.* róg obfitości; **-llkanne**, *f.* dzban do nalewania, konewka; **-llort**, *m. Bw.* podszybie; komora; **-llsel**, *n.* nadzienie; nadziewka; nadziewanie; **-llung**, *f.* napełnienie; **-llwein**, *m.* wino do nalewania; **-llwort**, *n. Spl.* (Flickwort) wyraz dla pełności w zdaniu użyty.

Fulmina'nt, *a.*, f. Bli'tzend.

Fu'mmelho'lz, *n.* galant; **Fu'mmeln**, *va.* gładzić skórę galantem (przy wyrabianiu safjanów, itd.).

Functio'n, *f.* funcja, urząd; **-ctionär**, *m.* urzędnik; czynnik; **-ctioni'ren**, *vn.* (h.) odbywać działania, funcje; być w ruchu; **-ctio'nszulage**, *f. Rw. Stw.* dodatek z tytułu urzędowania.

Fund, *m.* znalezienie; wynalazek (przypadkowy); odkrycie (niespodziane); **-dgeld**, f. Fi'ndege'ld; **-dgrube**, *f.* kopalnia (w której znaleziono szukaną rudę); —, * skarb; **-ndi'ren**, *va.* fundować, założyć; **-drecht**, *n. Rw.* prawo znaleźne; **-dschein**, *m.* świadectwo z obejrzanéj rzeczy.

Fünf, *a. num.* pięć (rzeczy); pięciu (ludzi, synów); pięciora (dzieci, cieląt); je — po pięciu; von -fen kam einer zurück z pięciu jeden powrócił; es ist — (Uhr) jest piąta (godzina); — gerade sein lassen, * wcale nie zważać na co; die — auf dem Würfel cynek; **Fü'nfarmig**, *a.* pięcioramienny, pięć odnóg mający; **-fbeinig**, *a.* pięcionożny; **-fblatt**, f. Fü'nffingerkrau't; **-fblätterig**, *a.* pięciolistny; **-feck**, *n. Gl.* pięciokąt, pięciogran; **-feckig**, *a.* pięciokątny; pięćkrotny; **-fer**, *m. Rk.* piątka; *Ktsp.* karta, pięć punktów na kostce itd.; figura mająca pięć boków; **Fü'nferlei'**, *a.* pięcioraki, pięciorako; **-ffach**, *a.* pięciokrotny; pięćkrotny; w pięciornasób i w pięcioro; **-ffältig**, f. Fü'nffach; **-ffarbig**, *a.* pięciobarwy, pięciobarwisty; **-ffingerig**, *a.* pięciopalczysty; pięciopalcowy; **-fflach**, *n. Gl.* pięciościan; **-ffüßig**, *a.* pięcionożny; pięciostopowy; o pięciu stopach; z pięciu stóp złożony; **Fü'nfgestri'chen**, *a. Tk.* pięćrazywiązany (nóty); **-fgliederig**, *a.* z pięciu członków, części, oddziałów złożony; **-fherr**, *m. Alt. Stw.* pięcionaczelnictwo; jeden z pięciu (rządców); **-fherrschaft**, *f.* rząd pięciu; kwinkwewirat; **-fhundert**, *a. num.* pięćset; **-fhundertstel**, *n.* pięćsetna część; **-fhundertster**, *a.* u. *m.* pięćsetny; **-fjährig**, *a.* pięcioletni; pięć lat mający, trwający; **-fjährlich**, *a.* co pięć lat przypadający; —, *ad.* co 5 lat; **Fü'nfkantig**, *a.* pięciokancisty.

Fü'nfkirchen, *n. Geog.* Pięćkościelne Miasto.

Fü'nfklappig, *a.* o pięciu klapkach; **-fmal**, *ad.* pięćkroć, pięć razy; — so groß pięć razy większy; **-fmalig**, *a.* pięćkrotny, pięć razy powtórzony; **-fmännerig**, *a. Ng.* (Blüthenkelche) pięciopłciowy; pięciopręcikowy; **-fmonatig**, *a.* pięciomiesięczny; **-fmonatlich**, *a.* pięciomiesięczny; **-fpfünder**, *m. Kw.* działo pięciofuntowe; **-fpfündig**, *a.* pięciofuntowy; **-freihig**, *a.* pięciorzędowy; **-fsaitig**, *a. Tk.* o pięciu stronach (instrument do grania); **-fsäulig**, *a.* pięciosłupowy; o pięciu słupach; **-fseitig**, *a.* pięciostronny; pięciostrunowy; pięcioboczny; **-fsilbig**, **-fsylbig**, *a. Spl.* pięciozgłoskowy; **-fstimmig**, *a. Tk.* pięciogłosowy; **Fü'nfstündig**, *a.* pięciogodzinny; **-fstündlich**, *a.* co pięć godzin przypadający; **-ftägig**, *a.* pięciodniowy; **-ftäglich**, *a.* co pięć dni przypadający; **-ftausend**, *a. num.* pięć tysięcy; **-ftausendster**, *a. num.* pięciotysiączny, pięciotysięczny; **-ftehalb**, *a.* u. *ad. num.* półpięta; cztery i pół; **-ftel**, *n. Rk.* piąta część; piąta; drei — trzy piąte; **-ftens**, *ad.* po piąte; **-fter**, *a. num.* piąty; selbfünfter samopiąt; **-ftheilig**, *a.* z pięciu części złożony; **-fwöchentlich**, *a.* co pięć tygodni przypadający; **-fwöchig**, *a.* pięciotygodniowy; **-fzackig**, *a.* pięciokończysty.

Fu'nfzehn, **Fü'nfzehn**, *a. num.* piętnaście; piętnastu; piętnaścioro; je — po piętnaście; **-fzehne'ck**, *n.* piętnastokąt; **-fzehne'ckig**, *a.* piętnastokątny; **-fzehner**, *m.* piętnastka (liczba); **-fzehnerlei'**, *a.* piętnastoraki; **-nhu'ndert**, *a. num.* tysiąc pięć set; **-njäh'rig**, *a.* piętnastoletni; **-nsaitig**, *a. Tk.* o piętnastu stronach; **-ntau'send**, *a. num.* piętnaście tysięcy; **-fzehntel**, *n. Rk.* piętnasta część; **-fzehntens**, *ad. num.* po piętnaste; **-fzehnwö'chentlich**, *a.* co piętnaście tygodni przypadający; **-nwö'chig**, *a.* piętnastotygodniowy; **Fü'nfzig**, **Fu'nfzig**, *a. num.* pięćdziesiąt (książek); pięćdziesięciu (żołnierzy); pięćdziesięcioro (dzieci); er ist in den Funfzigen, * ma koło pięćdziesięciu lat; **-fzige'ck**, *n. Gl.* pięćdziesięciokąt; **-fziger**, *m. Rk.* pięćdziesiątka (liczba); pięćdziesiątletni; * człowiek pięćdziesiąt lat mający; **-fzigerlei'**, *a.* pięćdziesięcio-

raki; **-fzigjährig**, *a.* pięćdziesięcioletni; **-fzigma'l**, *ad.* pięćdziesiąt razy; **-fzigstel**, *n. Rk.* część pięćdziesiąta; **-fzigstens**, *ad.* po pięćdziesiąte; **-fzigster**, *a.* pięćdziesiąty; **-fzigtägig**, *a.* pięćdziesięciodniowy; **-fzigtäglich**, *a.* co 50 dni przypadający.

Fün'kchen, *n. dim.* iskierka; **Fu'nke, -n-ken**, *m.* iskra; skra; -n fangen zatlić się od iskry; -ken von sich geben iskry dawać (jak kamień stalą' uderzony).

Fu'nkeln, *vn.* (h.) iskrzyć się; błyszczéć jak ogień; -kelnde Augen, *iskrzące się oczy; *jaskrawe bystre oczy; **Fu'nkelnagelneu'**, **Fu'nkelneu'**, *a.* nowiuteńki; dopiero co z igły; **Fu'nken**, s. Fu'nke; **-nkensprü'hend**, **-nstäu'bend**, *a.* iskry sypiący (z siebie); *iskrzący się.

Für, *ad.:* für u. für, *ciągle; bezustannie.

Für, *præp.* (mit *Accusat.*) zamiast; für Jemanden bezahlen zapłacić za kogo; — Jmdn. sprechen mówić za kogo (w miejscu jego); Jmdm. ein X für ein U vormachen, *zrobić komu z kozła barana; etwas — Scherz annehmen wziąć co za żart; etw. — baares Geld kaufen kupić co za gotowe pieniądze; was — ein? co za? was ist das — ein Mensch? co to za człowiek? zu was — einem Zwecke? na jaki koniec? was — einer? jaki? ein — alle Mal, *raz na zawsze; — dla, ku, do; ich habe das bloß — dich gethan zrobiłem to tylko dla ciebie; aus Liebe — ihn z miłości ku niemu; Neigung — (zu) etw. haben mieć skłonność do czego; ich — meinen Theil ja z mojéj strony; — sich leben żyć dla siebie; — sich reden mówić dla siebie, do siebie, z sobą; — die Zukunft na przyszłość; — heute, — morgen na dzisiaj, na jutro; — jetzt na teraz; das ist nicht — mich to nie jest dla mnie; für's Erste, für's Zweite, für's Dritte naprzód, powtóro, po trzecie; da sei Gott —! a niechże Bóg broni! Tag — Tag dzień w dzień; co dzień; Jahr — Jahr rok w rok; Schritt — Schritt krok za krokiem; Haus — Haus od domu do domu; Mann — Mann chłop za chłopa.

Fü'rbaß, *ad.* (weiter fort) daléj; potém.

Fü'rbitte, *f.* wstawienie się za kim; proszenie od. prośba za kim; **Fü'rbitter**, *m.* przyczyńca; **-rbitterin**, *f.* orędowniczka; wstawicielka.

Fu'rche, *f. Ldw.* brózda; eine — ziehen brózdę poprowadzić; (im Gesicht) zmarszczka; rówek; -chen auf der Stirn haben, *mieć poorane czoło; **Fu'rchen**, *va.* brozdować co; brózdy robić; (sich) marszczyć się; gefurcht bróździsty; **-chenstri'ch**, *m. Ldw.* przegon.

Furcht, *f.* bojaźń; strach; Jmdm. — einjagen napędzić komu strachu; in — gerathen strach kogo bierze, przejmuje; (vor Jmdn.) bojaźń kogo, obawa kogo; (vor Gott) bojaźń Boga; (vor etw.) obawa czego; in — sein mieć obawę; **-tbar**, *a.* straszny; straszliwy; okropny; (drohend) groźny; (gewaltig, mächtig) gwałtowny; **-tbarkeit**, *f.* okropność; straszliwość; srogość; **Fü'rchten**, *va.* u. *vr.* (h.): Jmdn. —, sich vor etwas — bać się o kogo, czego; (Gott) Boga się bać; —, *vn.* (h.) bać się; (für Jmdn.) bać się o kogo; es steht zu — obawiać sie należy; **Fü'rchterlich**, *a.* straszny, straszliwy; **-rlichkeit**, *f.* okrutność; straszliwość.

Fu'rchtlos, *a.* bez bojaźni, bez obawy; nieustraszony; odważny; **-tlosigkeit**, *f.* nietrwożliwość; bezbojaźliwość; **-tsam**, *a.* bojaźliwy, trwożliwy, strachliwy; (werden) bojaźliwym się stawać; **-tsamkeit**, *f.* bojaźliwość; trwożliwość; strachliwość; lękanie się.

Fü'rder, *ad.* (fernerhin) daléj, nadal.

Fu'rie, *f. Myth.* furja; jędza, złośnica; *złość; *gwałtowny gniew; **Fu'rien-**, *a.* do złośnic należący, do nich szczególny;

Furiö's, *a.* gwałtowny, porywczy.

Fürlie'b, *ad.:* mit etwas — nehmen nie gardzić czém; nie odrzucić; przyjąć co jak jest; być kontent z czego.

Fü'rsehen rc., s. Vo'rsehen rc.; **Fü'rsichtig**, *a.* †(vorsichtig) ostróżny; **-rsorge**, *f.* piecza; pieczoło witość; **Fü'rsprache** rc., s. Fü'rbitte rc.

Fürst, *m. Stw.* monarcha panujący; książę; xiążę; (regierender) książę; xiążę udzielny; **Fü'rstabt**, *m. Kg.* książę opat; **-stbischof**, *m.* książę biskup; **Fü'rsten**, *va.* książęcy tytuł komu nadać; gefürsteter Graf hrabia z tytułem książęcia; **Fü'rsten-**, *a.* książęcy; **-stenbrau't**, *f.* narzeczona książęca; **-stenbu'nd**, *m.* związek oder przymierze monarchów; **-stenkne'cht**, *m. iron.* parobek książęcy; **-stenkro'ne**, *f.* korona książęca; **Fü'rstenma'ntel**, *m.* płaszcz książęcy; **-stenpaa'r**, *n.* księstwo, książę z żoną; **-stenre'cht**, *n.* prawo książąt; **-stensaal**, *m.* sala książęca, dla książąt; **-stenschu'le**, *f.* szkoła książęca; uczelnia krajowa (w Saksonji); **-stensi'tz**, **-stenstuh'l**, *m.* krzesło książęce; **-stenspie'gel**, *m.* *zwierciadło cnoty monarszéj (pismo); wzór dobrego monarchy; **-stensta'nd**, *m.* godność książęca; Jmdn. in den — erheben wynieść kogo do godności książęcéj; **-stenta'g**, *m. Stw.* dzień posiedzenia książąt; **-stenthro'n**, *m.* tron książęcy; **-stenthu'm**, *n.* księstwo; **-stenti'tel**, *m.* tytuł książęcy; **-stenwo'rt**, *n.* słowo książęce; **Fü'rstin**, *f.* księżna, xiężna; **Fü'rstlein**, *n. iron.* książątko; **-stlich**, *a* książęcy; —, *ad.* po książęcu.

Furt, *f.* mielizna; bród; przebród; **Fu'rtbar**, *a.* dający się przebyć w bród.

Fürtre'fflich, s. Vortre'fflich; **Fürwah'r**, *ad.* zaiste; zaprawdę; w istocie; zapewne.

Fü'rwort, *n.* *Spl.* zaimek; **-wörtlich**, *a.* (befürwortend) przychylnie.

Furz, *m.* bździna; piard; **Fu'rzen, Fa'rzen**, *vn.* (h.) bździć, pierdzieć.

Fu'sel, *m.* berbelucha; śmierdziucha; prostucha; **-selschna'ps**, *m.* gorzałczysko.

Füsilie'r, *m.* *Kw.* fizylier, fizylier; **Füsili'ren**, *va.* *Kw.* rozstrzelać.

Fusio'n, *f.* *Stw. etc.* zlanie; zjednoczenie.

Fuß, *m.* noga; zu — gehen iść piechoto, pieszo; zu — dienen, *Kw.* służyć w piechocie; Soldat zu — żołnierz piechotny; gut zu — sein mieć dobre nogi; Jmdm. zu Füßen fallen, sich legen, sich werfen upaść, rzucić się komu do nóg; festen — fassen stale się gdzie usadowić; sich auf die Füße machen wziąć nogi za pas; puścić się w drogę; Jmdn. auf freien — stellen wypuścić kogo na wolną nogę (z aresztu); auf schwachen Füßen stehen, *na słabych nogach stać; być bliskiem bankructwa, upadku itd.; mit Jmdm. auf gespanntem Fuße stehen, *być z kim na bakier od. w niedobrém porozumieniu; die Sache steht auf gutem Fuße, *rzecz stoi na dobrych nogach; stoi dobrze; — spód, spodnia część jakiéj rzeczy, na któréj stoi; am Fuße des Berges u spodu góry; pod górą; — stopa (jako miara); zehn — hoch, fünf — breit dziesięć stóp wysoki, pięć szeroki; eine Sache wieder auf den alten — bringen, *rzecz przyprowadzić znowu do dawnego stanu; keinen — breit weichen, *nie ustąpić ani na stopę nogi; **Fuß-**, *a.* nożny; —, *Kw.* pieszy; **-ßangel**, *f.* angliczka, kotwiczka żelazna; **-ßbad**, *n.* moczenie nóg; kąpiel nóg; **-ßballen**, *m.* *Zk.* brzusiec u nogi; **-ßbank**, *f.* ławeczka pod nogi; **-ßbecken**, *n.* miednica do mycia nóg; wanienka do nóg; **Fu'ßbede'ckung, -ßbeklei'dung**, *f.* obuwie; **-ßbiege**, *f.* *Zk.* część nogi przy goleni; **Fu'ßblatt**, *n.* podeszwa u nogi; osobliwie część od palców do pięty; **Fu'ßboden**, *m.* podłoga; posadzka; auf dem — sitzen siedzieć na gołéj ziemi; **-ßboden-**, *a.* posadzkowy; **Fu'ßbreit**, *a.* szeroki na jednę stopę; **Fu'ßbreite**, *f.* szerokość na jednę stopę; **Fü'ßchen**, *n.* *dim.* nóżka; **Fu'ßdecke**, *f.* dera pod nogi; **-ßdienst**, *m.* *Kw.* służba piesza; **-ßeisen**, *n.* kajdany na nogi; dyby żelazne; okowy; **Fu'ßen**, *vn.* (h.) (auf etw.) nogę na czém postawić; stąpić na co; polegać na czém; **Fu'ßfall**, *m.* upadnięcie do nóg; einen — thun upaść komu du nóg; **-ßfällig**, *a.* pokorny; uniżony, człobitny; **-ßgänger**, *m.* pieszy, pieszo idący; żołnierz piechotny; **Fu'ßgarde**, *f.* *Kw.* gwardja piesza; **-ßgesi'ms**, *n.* *Bk.* podsłupie; **Fu'ßgeste'll**, *n.* postument; podstawa; podnoże; **-ßgicht**, *f.* *Hlk.* podagra; **Fu'ßgichtig**, *a.* podagryczny; **-ßgichtisch**, *a.* podagryczny, do podagry podobny; **-ßhammer**, *m.* stopka; **-ßkehle**, *f.* *Zk.* podbicie; **-ßhang**, *m.* *Gymn.* zawieszenie na zgięciu skokowem; **-ßkissen**, *n.* poduszka pod nogi; **-ßknecht**, *m.* piechur; **-ßkrampf**, *m.* *Hlk.* wytecz; **-ßkuß**, pocałowanie w nogę; **-ßlappen, -ßhader**, *m.* onuczka; **-ßlos**, *a.* beznogi; **-ßmaaß**, *m.* miara na stopy; **-ßpfad**, *m.* ścieżka (dla pieszych); **Fu'ßpunkt**, *m.* *Stk. Geog.* nadyr; **-ßreise**, *f.* podróż piesza; **-ßreisen**, *n.* podróżowanie pieszo; **-ßrücken**, *m.* *Zk.* wierzch oder grzbiet nogi; **-ßsack**, *m.* worek futrzany na nogi; **-ßschemel**, *m.* stołeczek pod nogi; podnóżek; **Fu'ßschellen**, *f. pl.* kajdany na nogi; **-ßsocke**, *f.* skarpetka; **-ßsohle**, *f.* *Zk.* podeszwa u nogi; von der — an od stópy nóg; **Fu'ßsolda't**, *m.* piechotnik; żołnierz piechotny; **-ßspur-, -ßstapfe**, *f.*, **-ßstapfen**, *m.* trop, ślad nogi (wygnieciony stąpieniem); in Jmds. Fußstapfen treten, *wstępować w czyje ślady; *naśladować go; **-ßsteig**, *m.* ścieżka; **Fu'ßstock**, *m.* dyba; **-ßstoß**, *m.* pchnięcie od. uderzenie nogą; **-ßtaste**, *f.* *Tk.* pedał; **Fu'ßteppich**, *m.* dywan, kobierzec (pod nogi); **Fu'ßthier**, *n.* *Ng.* rękacz; **-ßtour**, *f.*, s. Fu'ßwanderung; **Fu'ßtritt**, *m.* stąpienie nogą; ślad nogi; potrącenie nogą.

Fu'ßübel, *n.* *Hlk.* nożna choroba; **-ßvolk**, *n.* piechota; wojsko piesze; **-ßwandern**, *vn.* (s. u. h.) wędrować pieszo; **-ßwanderung**, *f.* piesza wędrówka; **-ßwärmer**, *m.* nagrzewałnik, bańka na ogrzewania nóg; **-ßwaschen**, *n.* mycie nóg; **Fu'ßweg**, *m.* droga dla pieszych; **-ßwerk**, *n.* obuwie; nogi; stępory; **-ßwurzel**, *f.* *Zk.* korzeń nogi; przyszwa; nart; **-ßzehe**, *f.* *Zk.* palec u nogi.

Fu'tter, *n.* (der Kleider) podszewka; futerał; (Nahrung) karm, pasza; strawa (dla bydła); obrok (dla koni); popas; — suchen żerować.

Futtera'l, *n.* futerał, puzdro, pokrowiec, pokrowczyk; **-tera'l-, -tera'ls-**, *a.* pokrowcowy.

Fu'tteratlaß, *m.* *W.* atłas na podszewkę; **-rba'nk**, *m.* *Ldw.* sieczkarnia; **-rboden**, *m.* *Ldw.* strych na chowanie paszy, obroku; owsa, siana itd.; **-rge'ld**, *n.* zapłata za paszę, za obrok itd.; **-rho'len**, zbieranie, zwożenie paszy; furażowanie; **-rkarto'ffeln**, *f. pl.* *Ldw.* ziemniaki dla bydła; **-rkasten**, *m.* skrzynia na obrok oder od obroku; **-rklinge**, *f.* główmia u rzezaka (sieczki); **-rkne'cht**, *m.* parobek do dawania obroku; **-rko'rb**, *m.* kosz na obrok; opałka; **-rkrau't**, *n.* *Ldw.* zielsko na paszę; zioło paszne, pasożytne; **Fu'tterkräu'ter**, *n. pl.* zioła paszne; rośliny pasożytne; **-rlei'nwand**, *f.* *W.* płótno na podszewkę.

Fu'ttern, Fü'ttern, *va.* paść, popaść (ko-

nie); (ernähren) karmić, nakarmić; (etw.) paść co, dawać za karm; —, *vn.* (h.) być paszą; służyć za karm; Klee füttert gut, *Ldw.* koniczyna dobrą jest paszą; —, *va.* podszyć, podbić (suknią); wewnątrz opatrzyć; (Schiff) okręt deskami wybić; (Kugel) owinąć kulę (w papier, nim się ją nabije).

Fu'tterpla'tz, *m.* żerowisko; **-rraufe**, *f.* *Ldw.* drabina (nad żłobem w stajni, gdzie się siano zakłada); **-rrü'be**, *f.* *Ng.* *Ldw.* rzepa do pasienia bydła; brukiew; **-rsa'ck**, *m.* *Kw.* worek na obrok; **-rschneider**, *m.* *Ldw.* ten co sieczkę rznie; **-rschreiber**, *m.* *Kw.* pisarz stajenny; **-rschwi'nge**, *f.* *Ldw.* opałka (do obroku); **-rstroh'**, *n.* słoma na paszę.

Fü'tterung, *f.* popas, paszenie, dawanie paszy; (der Kleider) podszycie, wybicie; wyfutrowanie; **-ngsge'ld**, *n.* spasne.

Fu'tterwi'cke, *f.* *Ng.* *Ldw.* wyka siewna; wyka leśna.

Fu'tterzeu'ch, *m.* *W.* materja na podszewkę.

G.

Ga'be, *f.* dar; podarek; datek; podarunek; (des Geistes) *dary ducha świętego; *zdolności umysłu.

Ga'bel, *f.* widły; widelec (o dwu końcach); grabki (o trzech lub czterech końcach); **Ga'bel-**, *a.* widelkowy; **-lästig**, *a.* *Ng.* rozsochaty; **-lbo'ck**, *m.* *Jäg.* rogacz; **-lgriff**, *m.* *Gymn.* chwyt widelkowy; **Ga'beln**, *f. pl.* wąsiki u winorośli; widły; widełki; **Ga'bel-**, *a.* widelcowy; widelny; **Gä'belchen**, *n. dim.* widełki; widelczyk; —, *pl.* wąsiki u winorośli; **Ga'beldei'chsel**, *f.* hołoble; **-lförmig**, **Ga'belig**, *a.* widlasty; widłowaty; rozsochaty; **-lfö'rmigkeit**, *f.* widłatość; **-lfrüh'stück**, *n.* *małe śniadanie; **-lho'lz**, *n.* drzewo rozochate; socha; **-lschwa'nz**, *m.* *Ng.* ogon widłowaty; **-lwa'gen**, *m.* wóz o dwuch dyszlach; **-lzi'nke**, *f.* surma oder ząb u widelca lub wideł.

Ga'bensa'mmler, *m.* ten co dary zbiera; **-nsa'mmlerin**, *f.* ta co dary zbiera; **-nsa'mmlung**, *f.* zbieranie darów.

Ga'ckelha'ns, *m. iron.* terkota; **-ckellie'se**, *f. iron.* terkotka; **Ga'ckeln**, **Ga'ckern**, *vn.* (h.) gdakać (o kurze); gęgać (o gęsi); kwakać (o kaczce).

Ga'ffel, *f.* *Sw.* reja widłami do masztu przytwierdzona.

Ga'ffen, *vn.* (h.) gapować, gawronić; gawronieć; gapiowato patrzéć; **Ga'ffender**, **-ffer**, *m.* gapujący; gawron; gap'; **Gafferei'**, *f.* gapowanie; gawronienie.

Ga'ge, *f.* (Gehalt) zasługa, pensja, gaża, płaca.

Gaga't, *m.* *Ng.* (Pechkohle) gagas, gagatek.

Gäh'nen, *vn.* (h.) ziewać; —, *n.* ziewanie, poziewanie; **-nsucht**, *f.* ziewaczka.

Gäh'rbottich, *m.* kadź, w któréj się piwo wyrabia; **Gah're**, **Gäh're**, *f.* robienie, fermentacja, drożdżenie; das Bier steht in der — piwo jest w robocie; ferment; kwas; **Gäh'ren**, *vn.* (h.) robić, fermentować, drożdżéć; ruszać się; kisnąć; kisnąć; **-rmittel**, *n.*, **-rstoff**, *n.* *Schdk.* ferment; drożdżeń; kisiel; **Gäh'rung**, *f.* fermentacja, robienie (piwa); drożdżenie; kiśnienie; ruszanie się (ciasta); *zaburzenie; burzliwe poruszenie; **-ngsmi'ttel**, **-ngsstoff**, s. Gäh'rmittel 2c.

Gaks, *m.*: er weiß weder Giks noch — davon, §nie wie nic o tém.

Ga'ksen, s. Ga'ckern.

Ga'la, *f.* gala, uroczystość dworska; strój uroczysty; in — w gali, w galowym stroju; **Ga'la-**, *a.* galowy; **-lakleid**, *n.* suknia galowa.

Gala'n, *m.* (Liebhaber) zalotnik, umizgus; miłośnik; konkurent, kawaler; **Gala'nt**, *a.* galant, grzeczny; -nte Welt, *piękny świat; **-terie'**, *f.* galanterja, grzeczność; układność; strojność; miłostki, zaloty; **-terie'waaren**, *f. pl.* rzeczy do gustownego stroju należące; **-terie'degen**, *m.* szpada od parady, szpada do ozdoby; **-terie'handlung**, *f.* *H.* handel galanterji; **-terie'händler**, *m.* galanternik; kupiec galanteryjny.

Ga'lata'g, *m.* dzień galowy.

Galba'n, s. Galba'num; **Galba'n-**, *a.* *Ng.* galbanowy; **-ba'neppich**, *m.*, **Galba'num**, *n.* *Ng.* galban.

Galee're, *f.* *Sw.* galera (statek wiosłowy o dwu masztach); **Galee'ren-**, *a.* galerowy; **-rensklave**, *m.* galernik; **-renvo'gt**, *m.* dozórca galérników.

Galga'nt, *m.* *Ng.* gałgan; gałganek; marzyca.

Ga'lgen, *m.* szubienica; an den — kommen dostać się na szubienicę; er wird es bis zum — bringen, *doczeka się stryczka (szubienicy); an den — henken, *Rw.* obwiesić na szubienicy; **Ga'lgen-**, *a.* szubieniczny; **Ga'lgenbra'ten**, **-gendie'b**, **-gensche'lm**, **-genschwengel**, **-genstri'ck**, **-genvogel**, *m.* szubienicznik; obwieś; wisielec; gałężnik; urwaniec; **-genfri'st**, *f.* krótka odwłoka szubienicznéj kary; **-gengesi'cht**, **-genmie'ne**, *f.* mina zbojecka, jabky od szubienicy się urwał; **-genho'lz**,

n. drzewo szubieniczne; -genschelm, *f.* Galgenbraten; -genstrafe, *f. Rw.* kara szubienicy; Galgenstrick, -genvogel, *f.* Galgenbraten.

Gallicien, *n. Geog.* (in Spanien) Gallicja.

Galiläa, *n. Geog. Bibl.* Galilea; **Galiläer**, *m.* Galilejczyk; -läerin, *f.* Galilejka; -läisch, *a. Geog.* Galilejski.

Galimathias, *m. iron.* galimatyjas, galimacja; gadanina bez sensu; koszałki opałki.

Gälisch, **Galizisch**, *a. Geog.* Galiczny.

Galizien, *n. Geog.* Galicja (kraj do Cesarstwa Austrjackiego należący); **Galizier**, *m.* Galicjanin; -lizierin, *f.* Galicjanka; -lizisch, *a.* Galicyjski; —, *ad.* po Galicyjsku.

Gall-, *a. Zk. Hlk.* żółciowy.

Galla, *f.* Gala.

Gallapfel, *m.* dębianka; galas; **Gallapfel**-, *a.* galasowy; -ltinte, *f.* inkaust galasowy; -lwespe, *n. Ng.* galasownik; -lwespen-, *a.* galasowski.

Galle, *f. Zk.* żółć; die — läuft ihm über, *żółć mu się porusza; **Gallen**-, *a. Zk.* żółciowy; żółciany; **Gällen**, *f.* Vergällen; **Gallenartig**, *a.* żółcianéj natury; -nbitter, *a.* gorzki jak żółć; -nblase, *f. Zk.* żółciowy pęcherz; -nfieber, *n. Hlk.* gorączka żółciowa; febra żółciowa; -ngang, *m. Zk.* przechód żółciowy; -nstein, *m. Zk. Hlk.* żółciowy kamień, kamyk żółciowy; -nstoff, *m. Zk. Hlk.* żółciowa materja; żółtnik; -nsucht, *n Hlk.* cholera, żółci rozlanie; żółtaczka; -nsüchtig, *a.* choleryczny; *gniewliwy, popędliwy; -ntrank, *m.* żółciowy napój.

Gallerie, *f.* galerja; ganek okryty, krużganek; -lerie-, *a.* do galerji należący.

Gallertartig, *a.* galaretowaty; **Gallerte**, *f.* galareta; -tpilz, *m. Ng.* możdżek.

Gallicanisch, *a. Kg.* galikański; **Gallicismus**, *m. Spl.* galicyzm.

Gallicht, *a.* żółciowy; do żółci podobny;

Gallig, *a.* żółciowy, pełen żółci; -liger Mensch, * człowiek pełen żółci; do gniewu skłonny; -liges Fieber, *Hlk.* żółciowa gorączka; -lige Bemerkung, * złośliwa uwaga.

Gallinsekt, *n. Ng.* galasownik (owad).

Gallisch, *f.* Fränkisch, Welsch, Französisch.

Gallsucht, *f. Hlk.* żółciowa choroba; żółtaczka; -llsüchtig, *a.* do żółtaczki skłonny.

Gallon, *m.*, **Galone**, *f.* (Borde) galon; -niren, *va.* galonować; -nirt, *a.* ugalonowany; galonami obszyty.

Gallmei, *m. Ng.* galmaja, galman, galmaj.

Gallone, *f.* galon.

Galloschen, *f. pl.* trepki, trzewiki drewniane.

Gallus, *m. npr.* Gaweł; *Ng.*, *f.* Gallapfel; -säure, *f. Schdk.* kwas galosowy.

Galmei, *m. Bw.* galman; **Galmei**-, *a.* galmanowy; -lmeigrubenklein, *n.* galmanowy miał; -lmeiröstofen, *m. Httk.* galmaniak.

Galopp, *m.* galop; (im) w galopie; **Galoppade**, *f.* galopada; -ppiren, *vn.* (h.) galopować; galoppirend galopujący; galoppirende Schwindsucht, *Hlk.* konsumpcja galopująca; -pplauf, *m. Gymn.* cwał.

Galstern, *vn.* (f.) stęchlizną trącić; —, (h.) napierać się; **Galstrig**, *a.* stęchły.

Galvanismus, *m. Ntl.* galwanizm; -vanisch, *a.* galwaniczny; -vanisiren, *va.* galwanizować.

Gamander, *m. Ng.* czosnak.

Gamaschen, *f. pl.* kamasze; skórnie.

Gambe, *f. Tk.* baseta; **Gambist**, *m. Tk.* bazetista.

Gang, *m.* chód, sposób chodzenia; ich habe noch einen — zu machen, zu thun mam jeszcze iść w jedno miejsce; taube Gänge, *pl. Bw.* ziemie płonne; —, *m. Bw.* chodnik; zrób; zrobisko; (in der Mühle) obrot; (Bewegung) ruch, poruszanie się; — der Industrie ruch (obrót) przemysłu; — des Processes, *Rw.* bieg (tok) procesu; — miejsce, dokąd się idzie; (beim Fechten) kolėj; kolejne cięcia lub pchnięcia; (beim Speisen) obchodzenie od. obnoszenie potrawy u stołu; potrawa; półmisek; (Platz, Gallerie zum Begehen) ganek; die Sache ist im -ge, *rzecz jest w ruchu, postępuje, idzie coraz dalėj; im -ge sein (Mode sein) panować; grasować; er geht immer seinen eigenen —, *on zawsze idzie swoim torem.

Gang, **Gäng**, *ad.*: das ist gäng u. gebe, *to jest zwyczajne oder w zwyczaju.

Gangart, *f.* żyłnik; pławnica; wypławek; -gbar, *a.* zdatny do chodu, po którym można chodzić; -re Straße ulica ludna; kursujący; kurs mający, będący w kursie (moneta, pieniądze, towar); -gbarkeit, *f.* (des Geldes) kurs.

Gäng, *f.* Gang, Gäng.

Gängelband, *n.* pasek do wodzenia dzieci; Jmdn. am — führen, *wodzić kogo na sznurku od. za nos; **Gängeln**, *va.* uczyć chodzić, wodzić na pasku, prowadzić (dziecko); -gelwagen, *m.* wozek okrągły, w którym się dzieci uczą chodzić.

Ganggebirge, *n. Bw.* góry chodnikowe, zrobiste; -ggebühr, *f.* milowe (opłata woźnego); -ggewicht, *n.* (an Uhren) waga pendułowa.

Ganglien, *n. pl.* (Nervenknoten) zwoje, węzły; **Ganglien**-, *a. Zk.* węzłowy.

Gangräne, *Hlk.*, *f.* Brand.

Gans, *f. Ng.* gęś; (dumme) cielę; (von Eisen) gęś; masa żelaza; **Gans**-, **Gänse**-, *a. Ng. Kk. etc.* gęsi; **Gänschen**, *n. dim.* gąska; gąsię; **Gänsebauch**, *m.* brzuch gęsi; *iron.* *brzuch wklęsły; -seblume, *f. Ng* króliki; -sebraten, *m. Kk.* gęsia pieczeń; -sebrust, *f. Kk.* piersi od gęsi; półgęsek; **Gänsedistel**, *f. Ng.* łoczyga; mlécz; -sedreck, *m.* łajno gęsie; Jmdn.

auf den — führen, *§ w pole kogo wywieść; =sefe'der, f. gęsie pióro; =sefe'tt, n. gęsie sadło; tłustość gęsia; =seflei'sch, n. Kk. gęsie mięso; gęsina; =seflü'gel, m. gęsie skrzydło; =sefu'ß, m. gęsia noga; gęsia stopa; mączyniec; =sefü'ßchen, n. pl. cudzysłów; („—", „—"); =sega'ng, =sema'rsch, m. Gymn. gęsi chód; iron. chód kiedy się idzie po jednemu, jeden za drugim; Gä'nsegekrö'se, n. Kk. gęsie kruszki; dróbka; =segeschna'tter, m. gęganie, skrzek gęsi; Gä'nsehau't, f. gęsia skóra; *sierotki; =sehi'rt, m. gęsiarz; gęsiopas; pastuch gesi; Gä'nsehi'rtin, f. gęsiarka; =sekie'l, m. dutka od gęsiego pióra; gęsie pióro; Gä'nseklei'n, n. Kk. dróbka od gęsi; =seko'pf, m. głowa od gęsi; iron. *durna głowa; =sele'ber, f. Kk. wątroba z gęsi; =senu'del, f. Ldw. kluski do tuczenia gęsi; =sepfe'ffer, m. s. Gä'nseschwa'rz; Gä'nserich, Gä'nsert, m. gąsior (gęś samiec); =seschma'lz, n. gęsi smalec; =seschwa'rz, n. Kk. czernina; =sespie'l, n. gra w gąskę (kostkami na malowanéj tablicy); =sesta'll, m. gąsieniec; gęsi chlew; =setrei'ber, m., =setrei'berin, f. poganiacz, poganiaczka gęsi; =sewei'n, m. **gęsie wino (woda); iron. takie wino, co niém gęsi nogi myją.

Gant, f. aukcja; przedaż publiczna; licytacja.

Ga'nter, m. kętnar.

Ga'ntnern, va. (auf das Kellerlager bringen) kętnarować.

Ganz, a. cały; całkowity; zupełny, dokładny; in — Deutschland w całych Niemczech; die =ze liebe Nacht całuteńką noc; von =zem Herzen z całego serca; das =ze Volk wszystek lud; die =ze Zahl, Rk. całkowita; —, ad. całkiem; zupełnie; cale; wcale; er hat sich — verändert zupełnie się odmienił; er spielt — gut wcale dobrze gra; — u. gar w cale; zupełnie; ich bin — Ohr, *słucham jak gdybym cały był uchem; — der Ihrige Twój; WWCPana D. życzliwy sługa; — wohl, — recht bardzo dobrze.

Ga'nzbauer, m. Ldw. kmieć; cały kmieć.

Ga'nzes, m. całość; całę; im =zen handeln ryczałtem handlować; etw. im =zen kaufen kupić co w ogóle, ryczałtem; im =zen betrachtet uważając, biorąc w ogóle; **Ga'nzheit**, f. całość (jako przymiot); =zholz, n. Zm. kloc; kłoda; =zhüfner, m. Ldw. kmieć; =zlöhner, m. Bw. całkowy; =zjährig, a. całoroczny.

Gä'nzlich, a. zupełny; całkowity; =liche Reform doszczętna reforma; —, ad. zupełnie; całkowicie; całkiem.

Ganz und gar, ad. cale; wcale; do czysta; ze wszystkiem; zupełnie, całkiem; =zzeug, n. (in der Papiermühle) zupełna materja.

Gar, a. dobrze ugotowany, upieczony (mięso, chléb); gares Eisen, Httk. żelazo dobrze wytopione; gares Leder dobrze wyprawna skóra; —, ad. wcale; całkiem; zupełnie; ich kenne ihn — nicht wcale go nie znam; er weiß — nichts całkiem nic nie umie; es geschieht ihm — recht bardzo mu dobrze; — sehr nadzwyczajnie; — früh bardzo rano; — oft częstokroć; — nicht wcale nie; bynajmniéj; żadną miarą nie; — bald wnet; wrychle; — wohl bardzo dobrze; i owszem; — zu nadto; er ist vielleicht krank, oder — gestorben może jest chory, albo nawet i umarł; ich dächte —! ale do czego! at gadasz! baj bardzo! ei warum nicht —! patrzcieno go! iron. może! zapewne!

Gara'nt, m. gwarant; =ra'ntin, f. gwarantka; =rantie', f. gwarancja; =ranti'ren, va. gwarantować, ubezpieczyć.

Garau's, n. u. m. koniec; *zguba, zginienie, ruina; einer Sache den — machen rzecz zupełnie ukończyć, dokończyć.

Ga'rbe, f. Ldw. snopek, snop; =n binden snopi wiązać; złocień; zeniszech; kichawiec; krwawień; Ga'rben=, a. snopowy; =nba'nd, n. Ldw. powrósło; =nbi'nder, m., =nbi'nderin, f. ten, ta co snopy wiąże; =nfe'ld, n. pole snopami okryte; =nze'hent, m. dziesięcina snopowa, oder w snopach.

Ga'rbrühe, f. Grb. kwas garbarski.

Ga'rde, f. Kw. garda; gwardja; bei der — dienen służyć w gwardji.

Gardero'be, f. garderoba, szatnica; =ro'ben=, a. garderobny; =robie'r, m. dozórca nad garderobę, szatny; =ro'benjungfer, garderobianka.

Gardi'ne, f. zasłona; firanka; Gardi'nen=, a. do firanki, do firanek należący; =nenpre'digt, f. *nagana; bura; =nensta'nge, f. pręt od zasłony.

Gardi'st, m. Kw. gwardzista; gwardjak.

Ga're, f. ostatnia przyprawa; doprawa; das Leder hat die — noch nicht, Grb. skóra jeszcze nie doprawna.

Ga'reisen, n. Httk. żelazo czyste, wykończone; Ga'rerz, n. Httk. ruda wywarzona od. czysta.

Ga'rkoch, m. traktjer; garkuchniarz; Ga'rkochen, va. dogotować; uwarzyć; =rküche, f. garkuchnia, traktjernia.

Ga'rkupfer, n. Httk. miedź czysta i ciągła; =rleder, n. Grb. skóra wyprawiana biała.

Ga'rmachen, va. Grb. ostatnie wyprawienie skóry; oczyszczenie kruszców; —, n. Grb. ostatnia wyprawa skóry; Httk. pławienie kruszców; =rmacher, m. Bw. Httk. ten, co kruszce pławi; ten co cukier oczyszcza (w rafinerji).

Garn, n. przędza; (Netz) sieć; Jmdn. in's — locken, ziehen, *w sidła kogo wabić; chcieć go usidlić; Jmdn. im =ne haben, *mieć kogo w worku oder w kieszeni; Jmdn. aus dem =ne lassen, *z rąk kogo

wypuścić; *Zk.* (Mütze) drugi żołądek u zwierząt odżuwających; **Ga'rnartig**, *a.* przędziwkowaty; **-nbleiche**, *f.* bielnik; blech do bielenia przędzy.

Garne'le, Garnee'le, *f. Ng.* raczek malluchny morski bez nożyc; **-lenkre'bs**, *m. Ng.* obcęgnik; trójnica.

Ga'rnfärber, *m.* falbierz przędzy; **Ga'rnhändler**, *m.* kupiec przędzą handlujący; niciarz; **Ga'rnhaspel**, *f.* motowidło do przędzy.

Garniso'n, *f. Kw.* garnizon, osada; in — stehen garnizonować; stać załogą; **-so'n-**, **-so'ns-**, *a. Kw.* garnizonowy.

Garnitu'r, *f.* garnitur, przybór, ozdoby, obszycie, przystrojenie (sukni itd.); dobór.

Ga'rnknaul, -nknäuel, *m.* kłębek przędy; **-nreuse**, *f.* sieć w kształcie więcierża; **-nsack**, *m.* matnia; **-nspinner**, *m.*, **-nnerin**, *f.* ten, ta, co przędzę robi; **-nspinnerei'**, *f.* robienie przędzy; **-nweber**, *m. W.* tkacz co z przędzy wyrabia; **-nwinde**, *s.* Ga'rnhaspel.

Ga'rofen, *m. Httk.* piec do czyszczenia kruszców; **-rsalz**, *n.* sól czysta, do czystości wywarzona; **-rschlacke**, *f. Httk.* szwal; zamróz.

Ga'rstig, *a.* brzydki; powalany, brudny; śmierdzący; (Wetter) niepogodny; (Geschmack) smak nieprzyjemny od. odrażający; -ges Bild obraz niemoralny; -ge Worte słowa nieobyczajne; -ger Mensch brzydal; —, *ad.* brzydko; tęgo, djable, haniebnie; **-rstigkeit**, *f.* brzydkość, plugastwo, szkaradność; brzydota.

Gä'rtchen, *n. dim.* ogródek; **Ga'rten**, *m.* ogród; **Ga'rten-**, *a.* ogrodowy; ogrodniczy; **-na'nlage, -na'nlegung**, *f.* założenie ogrodu; ogród założony; **-na'pfel**, *m.* jabłko ogrodowe; **-narbeit**, *f.* robota ogrodowa, w ogrodzie; **-nau'fseher**, *m.* dozórca ogrodu; ogrodniczy; **-nbau'**, *m.* uprawianie ogrodu oder ogrodów; ogrodnictwo; **-nbee't**, *n.* grzęda (w ogrodzie); **-nblume**, *f.* kwiatek ogrodowy; **-nboh'ne**, *f.* fasola; groch niemiecki; **-ne'rdbeere**, *f. Ng.* truskawka; **-nerde**, *f. Ng.* ziemia ogrodowa; ziemia czarna; **-nfru'cht**, *f.* owoc ogrodowy; **-nga'ng**, *m.* chodnik w ogrodzie; **-ngelä'nder**, *n. Gtn.* szpaler; **Ga'rtengerä'th**, *n.* sprzęt ogrodowy; **-ngewä'chs**, *n.* ogrodowizna; warzywo; jarzyna; **-nhau's**, *n.* domek w ogrodzie; altana; **-nhüter**, *m.* stróż ogrodowy; **-nkresse**, *f. Ng.* rzerzucha ogrodowa; pieprzyca rzerzucha; **-nku'nst**, *f.* ogrodnictwo; sztuka ogrodnicza; **-nla'nd**, *n. Gtn.* grunt ogrodowy; **-nlaube**, *f.* altana w ogrodzie; **-nma'lve**, *f. Ng.* ślaz ogrodny; **-nme'lde**, *f. Ng.* łoboda ogrodowa; **-nmau'er**, *f.* mur koło ogrodu; **-nmesser**, nóż ogrodniczy; **-npflanze**, *f.* roślina ogrodowa; **-nsala't**, *m.* sałata ogrodowa; **-nschee're**, nożyce ogrodnicze (do obcinania drzew); **-nschnecke**, *f. Ng.* ślimak ogrodowy; **-nspargel**, *m. Ng.* szparagi ogrodowe; **-nterra'sse**, *f.* nadziomek; **-ntho'r**, *n.*, **-nthü'r**, *f.* brama, drzwi ogrodu; **-nwi'nde**, *f. Ng.* wilec ogrodowy; **-nzau'n**, *m.* płot koło ogrodu.

Gä'rtner, *m.* ogródnik; ogrodowy; **Gä'rtner-**, **Gä'rtners-**, *a.* ogrodowy, ogrodniczy; **-nerbu'rsche**, *m.* ogrodniczek; **-nerin**, *f.* ogrodniczka; **-nerei'**, *f.* ogrodnictwo; **-nerju'nge**, *m.* ogrodniczek; **-nerisch**, *a.* ogrodniczy; **-nerku'nst**, *s.* Ga'rtenku'nst; **Gä'rtnern**, *vn.* (h.) ogrodnictwem się bawić.

Gas, *n. Ntl. Schdk.* gaz; rozpar; **Gas-**, *a.* gazowy; **-sbeleu'chtung**, *f.* oświecenie, oświetlenie gazem; **-sbeleu'chtungs-a'nstalt**, *f.* zakład gazowy; **-sbrenner**, *m.* dziób gazowy; **-sdouche**, *f. Hlk.* nadmuch; **-sfänger**, *m. Schdk.* chwytanie gazów; **Ga'sgenera'tor**, *m.* gazotwór; **-shaltig**, *a.* gaz zawierający w sobie; **-slampe**, *f.* lampa gazowa; **-slicht**, *s.* Ga'sbeleu'chtung; **Gasome'ter**, *m.*, **Ga'sreservoi'r**, *n.* podsytnik; gazomiar; **-suhr**, *f.* zegar gazowy.

Gä'schen, Gä'schten, *vn.* (h.) burzyć się; pienić się; musować (o piwie); **Gäscht**, *m.* piana; burzyny; drożdże wierzchnie.

Gä'ßchen, *n. dim.* uliczka; **Ga'sse**, *f* in, auf, einer — wohnen mieszkać na ulicy jakiéj; auf der — herumlaufen biegać po ulicy; Gassen (Spießruthen) laufen przez rózgi biegać; **Ga'ssen-**, *a.* uliczny; **Ga'ssenbettel**, *m.* żebranie po ulicach; **-nbettler**, *m.* żebrak uliczny; **Ga'ssenbettlerin**, *f.* żebraczka uliczna; **-nbube**, *m.* ulicznik; lampart; włóka uliczny; biegus; **-ngeschrei'**, *n.* wrzask na ulicy; hałas, krzyk na ulicy; **Ga'ssenhauer**, *s.* Ga'ssenlie'd; **-njunge**, *s.* Ga'ssenbube; **-nkehrer, -nfeger**, *m.* zamiatacz ulic; **-nko'th**, *m.* błoto uliczne; **-nlaterne**, *f.* latarnia uliczna; **-nlaufen**, *n. Kw.* bieganie przez rózgi; **-nlie'd**, *n.* pieśń uliczna, karczemna; **-nme'nsch**, *n. iron.* wszetecznica uliczna; **-npö'bel**, *m.* gmin uliczny; **-nrinne**, *f.* rynsztok; **-nrinnen-**, *a.* rynsztokowy; **-nsänger**, *m.* śpiewak uliczny; **-ntro'ß**, *m.* włóczęgi uliczne; **-nwi'tz**, *m.* dowcip karczemny; **-nzo'te**, *s.* Ga'ssenlied.

Gast, *m.* gość; Jmdn. zu -e bitten zaprosić kogo na obiad, na wieczerzą itd.; bei Jmdm. zu -e sein być u kogo na obiedzie; **Ga'st-**, *a.* gościnny; **-stbecher**, *m.* puhar kolejny; **-stbett**, *n.* łożko dla gościa od. dla gości; **-stbitter**, *m.* zaprosiciel, ten co gości sprasza; **-stgewe'rbe**, *n.* utrzymywanie gospody; **Gasti'ren**, *vn.* (h.) gościć gdzie; w gościnie być; być gościem; **-sterei'**, *f.* biesiada; uczta;

-stfrei, a. gościnny, lubiący przyjmować gości; Ga'stfreiheit, f. gościnność; -stfreund, m. gościnny przyjaciel; -stfreundlich, a. gościnny; Ga'stfreundlichkeit, f. gościnność; -stfreundschaft, f. przyjaźń gościnna; -stgeber, s. Ga'stwirth; -stgebo't, s. Gasterei'; -stgeld, n. zapłata za obiad; -stgema'ch, s. Ga'stzimmer; -stgesche'nk, n. podarek gościnny; -sthalter, s. Ga'stwirth; Ga'sthaus, n., -sthof, m. oberża; dom zajezdny, gościnny; -stherr, m., s. Ga'stwirth; ten co ucztę wyprawia; -sti'ren, vn. (h.) bankiet wyprawiać; bankietować; zajezdny dom utrzymywać; pogościć; -stkleid, n. suknia biesiadna; Ga'stlich, s. Ga'stfreundlich; -stmahl, s. Gasterei'; -stmahlen, s. Gasti'ren; -stordnung, f. urządzenie domów zajezdnych; -stpredigt, f. kazanie gościnne; -strecht, n. prawo gościnności.

Ga'strisch, a. *Hlk.* gastryczny; -sches Fieber gorączka gastryczna.

Ga'strolle, f. *Sb.* rola gościnna.

Gastrono'm, -no'misch, s. Fei'nschmecker ꝛc.

Ga'ststube, s. Ga'stzimmer; -sttafel, f., -sttisch, m. stół gościnny; -stwirth, m. oberżysta; austernik; traktjer; karczmarz; gospodarz w domu zajezdnym; -stwirthin, f. oberżystka; gospodyni; traktjerka; -stzimmer, n. pokój gościnny; izba dla gości; gościnna izba.

Gä'ten, Jä'ten, va. *Gtn. Ldw.* pleć.

Gä'tlich, a. § wygodny; mierny; jaki taki.

Ga'tte, m. małżonek; mąż; Ga'tten-, a. małżonkowy; Ga'tten, va. gatunkować; (sich) łączyć się (węzłem małżeńskim); parzyć się (o zwierzętach); spółkować, stanowić się; -ttenlo's, a. bez małżonka, niemająca go; -ttenmo'rd, m. małżonkobójstwo.

Ga'tter, n. krata.

Ga'ttern, vn. (h.): (worauf) niecierpliwie czego oczekiwać, pragnąć; drzéć za czém.

Ga'tterthor ꝛc., s. Gi'tterthor ꝛc.

Ga'ttin, f. małżonka; żona, żonka.

Gatti'ren, n. *Bw.* (der Erze) dobór.

Ga'ttung, f. gatunek; Ga'ttungs-, a. gatunkowy; *Spl.* plenny; -ngsname, m. *Spl.* imię gatunkowe.

Gau, m. powiat; okrąg; kanton; klucz; województwo; prowincja; Gau-, a. powiatowy, powiatny.

Gauch, m. młokos; półgłówek; duch, strach, straszydło; kantaryda; Gau'chheil, n. *Ng.* kurzyślep; muchotrzew.

Gau'dieb, m. złodziej przebiegły, podstępny; łotr; opryszek; Gau'geno'sse, m. opolczyk; powietnik; -geno'ssenschaft, f. opole; -graf, m. *Gsch.* starosta; sędzia wojewódzki.

Gau'kelbi'ld, n. mamidło; -lbude, f. buda kuglarska; Gaukelei', f. kuglarstwo; figle; mamidło; (treiben) kuglarstwa wyprawiać; figle stroić; dziwaczne robić giesta; -kelha'ft, a. kuglarski; złudny; -lku'nst, f. kuglarska sztuka; -lli'cht, n. migawka; kaganek; świeczka ciemno świecąca; -lmännchen, n. dim. figurka kuglarska; pajaco z drewna; Gau'keln, vn. (h.) kuglować; figle spłatać, bałamucić, mamić; -lspiel, -lerei', s. Gaukelei'; Gau'kler, m. kuglarz; komedjant; arlekin; Gau'klerin, f. kuglarka; -klerisch, s. Gau'kelhaft.

Gaul, m. szkapa; człapak; konisko.

Gau'men, m. *Zk.* podniebienie; Gau'men-, a. podniebieniowy; podniebienny; -menbei'n, n. *Zk.* podniebieniowa kość; -menbo'gen, m. *Zk.* łuk podniebieniowy; -menbu'chstabe, m. *Spl.* litera od. głoska podniebienna; -mendrü'sen, f. pl. *Zk.* gruczołki podniebienne.

Gau'ner, m. oszust; filut; łotr; *cygan; -nerei', f. filutostwo, filuterstwo; filuterja; -nergesi'ndel, n. złodziejski motłoch; -nerin, f. filutka; -nerisch, a. złodziejski; filuterski, filuterny; -nermäßig, s. Gau'nerisch; Gau'nern, vn. (h.) (beim Spiel) oszukać, skręcać; -nersprache, f. język łotrowski; *Rw.* gwara złoczyńców.

Gau'tschbrett, n. deska na której świeżo zrobione arkusze papieru rozkładane bywają; -tschen, va. papier z formy zdjęty kłaść na właściwą do tego deskę dla wyciśnięcia zeń wody; Gau'tscher, m. wykładacz.

Ga'ze, f. *W.* gaza; Ga'ze-, a. gazowy.

Gaze'lle, f. *Ng.* antylopa; koza egipska; gazela.

Geä'chteter, m. wywołaniec; wygnaniec.

Geä'chze, n. skrzek; skrzeczenie.

Geä'der, n. skład od. zbiór żył (w ciele); słojowatość; Geä'dert, a. żyłowaty, słojów pełen.

Gea'rtet, a. (gut) dobrze urodzony, usposobiony; (übel) źle urodzony, źle udany, źle myślący.

Geä'ß, Geä'z, n. *Jäg.* żér, pasza (dla dziczyzny); morda (u sarny).

Gebä'ck, n. pieczywo; pieczwo; -ba'ckenes, n. ciasto (pieczone).

Geba'hnt, a.: -ter Weg ubita droga; utarta droga.

Geba'hren, n. silenie się, kłopotliwość w minach; pokaźna zabiegłość; s. a. Beneh'men, Verha'lten.

Gebä'lg, n. miechy.

Gebä'lk, n. *Bk.* belkowanie; skład belek.

Gebä'ren, va. irr. (h.) rodzić; urodzić; parodzić; zrodzić; geboren werden rodzić się; geborner Pole rodzony Polak; -bä'ranstalt, f. zakład położniczy; Gebä'ren, n. porodzenie, urodzenie; porod; -rerin, f. rodzicielka, rodząca; -rhaus, n. dom położniczy; -bä'rmutter, s. Bä'rmutter; -rstuhl, m. krzesło położnicze.

Gebäu'dchen, n. dim. budyneczek; Gebäu'de, Gebäu', n. budynek; budowla;

skład części w jednę całość; **Gebäu'de-**, *a.* budynkowy; **-bau'e**, *n.* ciągłe budowanie; **-bau'er**, *n.* klatka.
Ge'be, s. Gang, Gäng.
Ge'befa'll, *m.* *Spl.* datyw; celownik od. przypadek trzeci.
Gebei'n, *n.*, **Gebei'ne**, *n.pl.* kości; gnaty; zwłoki; hier ruhen seine Gebeine tu jego kości spoczywają; **-nhaus**, *n.* kostnica.
Gebei'ße, s. Bei'ßen ꝛc.
Gebe'll, **Gebe'lle**, **Gebe'lfer**, *n.* ciągłe szczekanie, ciągły szczek.
Ge'ben, *va. irr.* (h.) dać; was hast du für das Buch gegeben? ileś dał za tę książkę? Gott gebe es! daj Panie Boże! dałby Pan Bóg! niech Pan Bóg da! gegeben zu Krakau, den 3. August ꝛc. dan od. dano w *Krakowie* dnia 3-go Sierpnia itd.; ich werde mir die Ehre — Sie zu besuchen będę miał zaszczyt Pana odwiedzić; er gab keinen Laut von sich nie odezwał się wcale; das läßt sich auf deutsch nicht — to nie da się oddać (wyrazić) po niemiecku; er giebt viel auf ihn bardzo go uważa (szanuje); ein Wort giebt das andere za jedném słowem idzie drugie; er wird sich schon — będzie on powolnym; er giebt sich schon już się poddaje, spuszcza z tonu; das wird sich mit der Zeit schon — będzie to z czasem inaczéj; ich gebe mich zufrieden przestaję na tém; kontent jestem; es giebt jest; es giebt nicht nie ma; was giebt's? cóż tam? was giebt's Neues? cóż tam nowego? sich Mühe — przyłożyć, przykładać się, zadać sobie pracy; **Ge'ben**, *n.* danie, dawanie.
Gebenedei't, *a.* błogosławiony.
Ge'ber, *m.*, **-berin**, *f.* dawca; dawczyni.
Gebe'rde, *f.* mina, poruszenie ciała; twarzy; giest; ułożenie; układ; (freundliche) miluchna twarz; (demüthige) pokorne ułożenie; **Gebe'rden-**, *a.* giestowy; **-be'rden** (sich), *vr.* (h.) miny od. giesta robić; **-denku'nst**, *f.* mimika; **-denspie'l**, *n.* giestykulacja; **-densprache**, *f.* mowa giestowa, pantomima; mowa na migi.
Gebe't, *n.* modlitwa; (des Herrn) modlitwa Pańska (Ojczenasz); ein — hersagen modlitwę odmawiać; **Gebe't-**, *a.* modlitewny; **-be'tbuch**, *n* książka do nabożeństwa; **Gebe'tchen**, *n. dim.* modlitewka; **Gebe'te**, *n.* ciągłe modlenie się; **-be't-formel**, *f.* wzór modlitwy; **-be'tglocke**, *f. Kg.* dzwon wzywający do modlitwy; **-be'tläuten**, *n.* dzwonienie na pacierze.
Gebe'tt, *n.* posłanie; pościel; vier — Betten pościel na cztery posłania.
Gebe'ttel, *n.* (Bettelei) ciągła żebranina.
Gebe'tzeit, *f. Kg.* czas modlitwy.
Gebie't, *n.* obwód, okrąg; obrąb; zakres; zawód; das weite — der Dichtkunst, *obszerna przestrzeń, obszerne pole, obszerny zakres poezji; **Gebie't**, **Gebie'ts-**, *a.* do obwodu, do okręgu, do zakresu należący;
Gebie'ten, *vn. irr.* (h.) rozkazywać, dać rozkaz, przykazywać; (über Jmdn., über etw.) władać kim, czém; rozrządzać kim, czém; panować; mieć co w swojéj mocy; —, *va. irr.* (h.) nakazać co; (Stillschweigen) nakazać milczenie; die Umstände gebieten es, *okoliczności tego wymagają; gebietend rozkazujący, władający; **-bie'ter**, *m.* pan; **-terin**, *f.* pani; **-terisch**, *a.* lubiący rozkazywać; dumny; rozkazujący, nakazujący; die -erische Nothwendigkeit nieodparta konieczność.
Gebi'lde, *n.* utwór; kształcenie; wyobrażenie; **-bi'ldet**, *pp.* ukształcony, uformowany, utworzony; *światły, oświecony.
Gebi'nde, *n.* wiązka; pasmo (nici itd.).
Gebi'rge, *n.* góry (pasmem się ciągnące); das karpathische —, *Geog.* Góry Karpackie;
Gebi'rgler, *m.* góral; **-rglerin**, *f.* góralka; **Gebi'rgig**, *a.* górzysty; **-rgisch**, *a.* górny, nagórny, w górach lub na górach znajdujący się; z gór pochodzący; **-rgsart**, *f.* gatunek skały; **-rgsbeschrei'bung**, *f.* orografja; **-rgsbewoh'ner**, *m.* góral; mieszkaniec gór; **-nerin**, *f.* góralka; **-rgsdorf**, *n.* wieś w górach; **-rgsformatio'n**, *f.* utwór; **-rgsgegend**, *f.* okolica w górach; **-rgskamm**, **-rgsrücken**, *m.* grzbiet gór; **-rgskenner**, *m.* góroznawca; orolog; **-rgskette**, *f.* pasmogór; **-rgskunde**, *f.* góroznawstwo; orologja; **-rgslehre**, *f.* nauka o górach; **-rgsort**, *m.* miejsce w górach leżące; **-rgsplatte**, *f.* płaskoszczyt; **-rgsreihe**, s. Gebi'rgskette;
Gebi'rgsstadt, *f.* miasto w górach; **-rgsstädter**, *m.* mieszkaniec miasta leżącego w górach; **-rgswald**, *m.* las górzysty; góry lasem okryte; puszcza; **-rgsweg**, *m.* droga przez górę od. przez góry; **-rgszug**, s. Gebi'rgskette.
Gebi'ß, *n. Zk.* zęby (u zwierząt); (bei Pferden ꝛc.) wędzidło; dem Pferde das — anlegen koniowi wędzidło założyć; gebissen ukąszony, kąsany.
Gebla'se, *n.* ciągłe dmuchanie; granie (na dętym instrumencie).
Geblä'se, *n. Httk.* miechy; das — anlassen miechy puścić (w ruch); das — steht still miechy milczą; **Geblä'seraum**, *m. Httk.* miechownia; **-blä'sewa'sserrad**, *n.* miechowe koło.
Geblö'k, *n.* ciągłe beczenie, ciągły bek.
Geblü'mt, *a.* kwiecisty; -ter Stoff oder Zeuch, *W. H.* materja w kwiaty.
Geblü't, *n.* krew (masa krwi w ciele krążąca); *ród; aus königlichem -te herstammen pochodzić z krwi królewskiéj; (Prinzen vom) książęta krwi królewskiéj.
Gebo'gen, *pp. irr.* zgięty, zginany, gięty, skrzywiony.
Gebo'ren, *pp.* rodzony, urodzony; narodzony; rodowity; geborner Deutscher ro-

dowity Niemiec; — werden urodzić się, narodzić się. [ocalony; *ukryty.
Gebo'rgen, *pp.* schowany, zachowany,
Gebo'rgt, *pp.* pożyczony.
Gebo'rsten, *pp. irr.* rozpadły, rozpękły.
Gebo't, *n.* nakaz; przykazanie; rozkaz; Jmdm. zu -te stehen być na czyje rozkazy, usługi; sich aller zu -te stehenden Mittel bedienen użyć wszelkich środków będących w mocy; Noth kennt kein —, *potrzeba nie zna prawa od. prawo łamie; ein — thun podać co; ein höheres — thun więcéj podać; — auf eine Waare ꝛc. thun podawać cenę na jaki towar; **Gebo'ten**, *pp. irr.* rozkazany, przykazany.
Gebrä'me, *n.* bramowanie.
Gebra'nnt, *pp.* palony, upalony, spalony, wypalony.
Gebra'tenes, *n. Kk.* pieczyste; pieczenia.
Gebräu', s. Gebräu'de.
Gebrau'ch, *m.* użycie; używanie; użytek; außer —, aus dem — kommen wyjść z użycia; davon kann ich keinen — machen z tego nie mogę zrobić żadnego użytku; (Sitte, Gewohnheit) zwyczaj; das bringt der — so mit sich taki jest zwyczaj; **Gebräu'che**, *pl.* obrządki; die kirchlichen —, *Kg.* obrządki kościelne; **-brau'chen**, *va.* używać czego lub kogo; ich muß Ernst — muszę zacząć serjo od. ostro; **-bräu'chlich**, *a.* używany, używalny, zwyczajny; **-chlichkeit**, *f.* używanie; używalność; **Gebrau'chsrecht**, *n. Rw.* prawo używania; **-chsvorschrift**, *f.* przepis używania, jak używać; **-chswerth**, *m.* użyteczność; wartość użyteczności.
Gebräu'de, *n.* warka; war.
Gebrau's, **-brau'se**, *n.* ciągłe szumienie, huczenie (morza); szum.
Gebre'che, *n. Jäg.* (Rüffel) gwizd.
Gebre'chen, *vn. irr.* (h.) niedostawać, brakować, schodzić na czém; es gebrach brakowało.
Gebre'chen, *n.* ułomność, wada (fizyczna, moralna); **-chlich**, *a.* ułowny; niedołężny, kaleka; **-bre'chlichkeit**, *f.* ułomność (jako przymiot). [złamany.
Gebro'chen, *pp. irr.* łamany, nałamany,
Gebrö'ckel, *n.* kruszyny; okruch.
Gebro'del, *n.* burzenie się, wrzenie (wody).
Gebrü'der, *m. pl.* bracia.
Gebrü'll, *n.* ciągłe ryczenie; ryk.
Gebru'mm, **-bru'mme**, *n.* ciągłe mruczenie; pomruk; mamrotanie.
Gebrü'te, *n.* wyląg, tyle (kurcząt), ile się na raz wylęgnie.
Gebü'ckt, *pp.* schylony, nachylony; (gehen) chyłkiem chodzić, pochyło chodzić.
Gebüh'r, *f.* powinność; należytość; Jmdn. nach Standes — empfangen przyjąć kogo w sposób odpowiedni jego stanowi; über die — trinken pić więcéj niż należy, nad miarę przyzwoitą; **Gebüh'ren**, *vn.* (h.) należéć (się); przynależéć (się); gebührend należny; es gebührt Jmdm. przystoi na kogo; es gebührt sich należy się; so gebührt es sich (od. so gebührt sich's) tak się należy; **-rena'nsatz**, *m. Rw.* obliczenie lub oznaczenie opłaty; **-renfrei'heit**, *f. Rw.* wolność od opłaty; **-renna'chlaß**, *m. Rw.* opuszczenie lub darowanie opłaty; **-büh'rlich**, *a.* u. *ad.* należny, należnie; należyty, należycie; jak należy; sich — betragen przyzwoicie się sprawować, zachować.
Gebu'nd, *n.* wiązka; **Gebu'nden**, *ppr.* związany, wiązany, obowiązany; skrępowany.
Gebu'rt, *f.* poród, rodzenie; połóg; *płód, to co przychodzi na świat; (frühzeitige) płód zawczesny; die — abtreiben płód zniszczyć; nach Christi — po narodzeniu Chrystusa; von — an od urodzenia; — ród, urodzenie; von — ein Grieche rodem Grek; **-bü'rtig**, *a.* urodzony; zrodzony; —, *ad.* rodem; (aus einem Orte) rodem z jakiego miejsca; **-bu'rtsadel**, *m.* ślachectwo z urodzenia, dziedziczne; **-tsdorf**, *n.* wieś w któréj się kto rodził; wieś rodzinna; **-tsfeier**, *f.*, **-tsfest**, *n.* urodziny; uroczystość od. obchód urodzin; **-tsfehler**, *m.* wada przyrodzona; **-tsglied**, *n. Zk.* członek wstydliwy; **-tshaut**, *f. Zk.* czepiec (w którym płód jest umieszczony); **-tshelfer**, *m.* akuszer; lekarz położny; **-tshülfe**, *f.* pomoc położnicza; **-tsjahr**, *n.* rok urodzenia; **-tsland**, *n.* kraj rodzinny; **-tsliste**, *f.* spis urodzonych; **-tsort**, *m.* miejsce urodzenia; **-tsregi'ster**, *n. Kg. Stw.* rodopis; rodowód; wywód rodu; **-tsschein**, *m.* rodny list; **-tsschmerz**, *m.* ból w czasie porodu; ból porodowy; **-tsstadt**, *f.* miasto, gdzie się kto urodził; **-tsstätte**, s. Gebu'rtsort; **-tsstuhl**, *m. Hlk.* krzesło dla rodzącéj; **-tsstu'nde**, *f.* godzina urodzenia; **-tstag**, *m.* dzień urodzenia; **-tstagsfeier**, s. Gebu'rtsfeier; **-tstagsfe'st** ꝛc., **-tstagsgedi'cht**, *n.* wiersz naurodziny; **-tstagsgesche'nk**, *n.* wiązanie, podarek na urodziny; **-tswehen**, *n. pl.* bóle przy rodzeniu; **-tszange**, *f. Hlk.* kleszcze akuszerskie; **-tszeit**, *f.* czas porodu.
Gebü'sch, *n.* krzaki; zarośle; krzewina; **-bü'schelt**, *a.* kiściasty.
Geck, *m.* gap'; rura; cymbal; gamoń; wietrznik, wiercipięta, trzpiot; **-ckenhaft**, *a.* gapiowaty; -tes Wesen, **-haftigkeit**, *f.* gapiowatość.
Geda'cht, *pp. irr.* wspomniony, wzmiankowany, rzeczony; **-dä'chtniß**, *n.* pamięć; Jmdm. etwas in's — zurückrufen przywieść komu co na pamięć, przypomniéć mu; aus dem -tnisse z pamięci; (Andenken, Erinnerung) pamięć; pamiątka; **-nißbuch**, *n.* książeczka do zapisywania rzeczy dla pamięci; **-nißfehler**, *m.* błąd pamięciowy;

-nißfeier, *f.*, **-nißfe'st**, *n.* pamiątka, uroczystość na pamiątkę czego; **-nißku'nst**, *f.* sztuka pamiętania od. pamięci; **-niß-mah'l**, *n.* uczta na pamiątkę itd. wyprawiona; *Kg.* wieczerza Pańska; **-nißpre'-digt**, **-nißre'de**, *f.* kazanie, mowa na pamiątkę czyję od. czego miana; **-nißta'g**, *m.* rocznica; dzień, w którym się obchodzi pamiątka czego.

Geda'nke, *m.* myśl; Jmdn. auf einen -en bringen naprowadzić kogo na jaką myśl; in -en sein być zamyślonym; (an etw.) myśl o czém; myślenie o czém; sich -en über etw. machen kłopotać się czém; turbować się o co; tief in -en versunken głęboko w myślach zatopiony; **-kenbi'ld**, *n.* obraz utworzony w myśli, idealny; **-ken-erzeu'gend**, *a.* myślotwory; **-kenflu'g**, *m.* polot myśli; **-kenfo'lge**, *f.* następstwo myśli; pasmo myśli; **-kenfre'iheit**, s. De'nkfreiheit; **-kenfülle**, *f.* obfitość myśli; **-kenga'ng**, s. Geda'nkenfo'lge; **-kenlee'r**, *a.* próżny co do myśli; bez myśli; **-kenlee're**, **-kenlee'rheit**, *f.* próżnia co do myśli; zupełny brak od. niedostatek myśli; **-ken-lo's**, *a.* u. *ad.* bezmyślny; nie myślący (o niczém); nierozważny, bez zastanowienia; bez myślenia, bez myśli; **-ken-lo'sigkeit**, *f.* bezmyślność; zupełne niemyślenie; brak myśli; **-kenqua'l**, *f.*, **-ken-wi'derstreit**, *m.* *Philos.* bicie się z myślami; **-kenrau'b**, *m.* *księgokradstwo; **-kenrei'ch**, *a.* obfity, bogaty w myśli; obfitujący w myśli; **-kenrei'chthum**, *m.* bogactwo myśli; **-kenrei'he**, *f.* rząd oder kolej myśli; **-kenschwe'r**, *a.* obfitujący w ważne myśli; **-kenspa'n**, *m.* *myślątko, drobna myśl przypadkowa; **-ken-stri'ch**, *m.* *Spl.* pauza, domyślnik, kréska poprzeczna (—); **-kensü'nde**, *f.* *Kg.* grzech myślą popełniony; **-kenvo'll**, *a.* pełen myśli; zamyślony; obfitujący w myśli; **-kenwe'chsel**, **-kenau'stausch**, *m.* wymiana myśli. [trzewa.

Gedä'rm, **Gedä'rme**, *n.* kiszki; jelita;

Gede'ck, *n.* nakrycie; Tafel von zehn -cken stół na dziesięć osób.

Gedei'hen, *vn. irr.* (s.) tyć, nabierać ciała; iść po myśli; udawać się; Fleischspeisen — mir nicht mięsne potrawy nie służą mi; die Sache ist auf's Aeußerste gediehen rzecz już doszła do ostateczności; —, *n.* wzrost; powodzenie, pomyślność; Jmdm. alles — wünschen życzyć komu wszelkich pomyślności; Gott gebe sein —! niech Pan Bóg szczęści (od. błogosławi)! **Ge-deih'lich**, *a.* zdrowy, do zdrowia służący; pomyślny.

Gede'nkbar, *a.* do pomyślenia; łacny do myślenia; **-de'nkbuch**, s. A'lbum; **-de'n-ken**, *vn. irr.* (h.) ich werde zeitlebens daran — póki życia będę o tém pamiętał; wspominać; Jmds. in Ehren — mówić, nadmienić o kim zaszczytnie; ich gedenke (hoffe) dies zu erleben myślę że tego doczekam; — zamyślać, zamierzać; wo gedenkst du morgen hin (zu gehen, zu reisen rc.)? dokąd jutro zamyślasz (iść, jechać itd.)? **Gede'nken**, *n.* pamiętanie; seit Menschen — jak tylko ludzie zapamiętać mogą; **-de'nkmünze**, *f.* medal pamiątkowy; **-de'nkopfer**, *n.* ofiara pamiątki.

Gedi'cht, *n.* poema; wiersz; *fikcja, *zmyślenie; rzecz zmyślona; **-chtchen**, *n. dim.* małe poema; wierszyk.

Gedie'gen, *a. Bw.* rodzimy, samorodny; -gener Kopf, *głowa dobra, gruntownie wykształcona; -gene Kenntnisse, *wiadomości piękne, gruntowne; **-die'genheit**, *f.*: der Grundsätze czystość, gruntowność zasad.

Gedi'ngarbeit, *f. Bw.* robota na ugodę; **-di'nge**, *n.* targowanie się; targ; godzenie się; ugoda; er erhält das Arbeitslohn im — od roboty zgodzony jest w ogóle; — to, do czego się kto zgodził.

Gedo'nner, *n.* ciągłe grzmoty.

Gedo'ppelt, s. Do'ppelt.

Gedra'ng, *m.*, **-drä'nge**, *n.* tłok; ciżba; in's — kommen, gerathen dostać się w ciżbę; kłopotu się nabawić; Jmdn. in's — bringen kłopotu kogo nabawić; — w ciżbie; **-drä'ngt**, **-dru'ngen**, *pp.* ciśniony, przyciśniony; gęsty, tłumny; *ścisły, zwięzły; zwięźle; **-drä'ngtheit**, **-dru'n-genheit**, *f.* ścisłość, zwięzłość (stylu).

Gedräu', s. Gedro'he, Dro'hung.

Gedre'he, *n.* ciągłe kręcenie.

Gedre'sche, *n. Ldw.* ciągłe młócenie.

Gedri'tt, *a. Stk.* potrójny; der -e Schein aspekt trójkątny. [trzęsienie się.

Gedröh'n, *n.* ciągłe jęczenie, huczenie,

Gedru'ngen rc., s. Gedrä'ngt rc.

Gedu'ckt, *pp.* pochylony, nachylony; —, *ad.* chyłkiem.

Gedu'del, *n. iron.* ciągłe dudlenie.

Gedu'ld, *f.* cierpliwość; sich mit — darein finden poddać się losowi; in — cierpliwie; die — verlieren cierpliwość stracić; mit Jmdm. — haben mieć z kim cierpliwość, czekać mu zapłaty, znosić jego grymasy; einen Augenblick —! tylko moment cierpliwości! der Baum steht in der — (im Schutz, in der Ruhe) drzewo stoi w zaciszu; **-du'lden** (sich), *vr.* (h.) być cierpliwym, cierpliwie; **-du'ldig**, *a.* cierpliwy, znośny, potulny; —, *ad.* cierpliwie, znośnie, potulnie.

Gedu'ngen, *pp.*: -ner Mord, *Rw.* morderstwo nasadniczne. [zaszczycony.

Geeh'rt, *pp.* uczczony, zacny, szanowny,

Geei'gnet, *a.* (zu etw.) usposobiony, zdolny, zdatny do czego; sposobny, stósowny, właściwy, kwalifikujący się do czego; (nicht) niepotemu; **-netheit**, *f.* zdatność.

Gefä'chel, *n.* ciągłe wianie wachlarzem itd.

Gefah'r, *f.* niebezpieczeństwo; sich in die — begeben wystawić się na niebezpieczeństwo; in — gerathen wpaść w niebezpieczeństwo; außer — sein nie być w niebezpieczeństwie; auf deine — na twoje ryzyko; es war — był strach; für eigene Rechnung u. —, auf eigene — u. Kosten biorąc na siebie samego wszelkie niebezpieczeństwo, wszelki przypadek szkody.

Gefäh'rde, *f.*, s. Gefah'r; podstęp; **Gefäh'rden**, *va.* na niebezpieczeństwo wystawić, narazić. [ciągłe wożenie.

Gefah're, *n.* ciągłe jeżdżenie (wozem);

Gefäh'rlich, *a.* niebezpieczny; -**lichkeit**, *f.* niebezpieczność; -**fah'rlos**, *a.* nie niebezpieczny; nie połączony z żadném niebezpieczeństwem; -**losigkeit**, *f.* pewność, bezpieczeństwo.

Gefäh'rt, *n.* wóz; pojazd; trop.

Gefäh'rte, *m.* (Genoß, Kamerad) towarzysz; kompan; kolega; -**fäh'rtin**, *f.* towarzyszka.

Gefah'rumri'ngt, *a.* * otoczony niebezpieczeństwy; **Gefah'rvoll**, *a.* pełen niebezpieczeństwa.

Gefä'lle, *n.* spadek (wody); niższość miejsca względem drugiego; ein gutes — haben, * mieć dobre gardło (do picia); (Steuern, Abgaben) przychody; danina; podatki; opłaty; -**fä'lls-Amt**, *n.* *Stw.* urząd dochodów niestałych, urząd konsumpcyjny.

Gefa'llen, *vn. irr.* (h.) podobać się; sich etw. — lassen znosić co; nie przeciwić się czemu; er ließ es sich — on to przyjął, zniósł cierpliwie; er läßt sich Alles — cierpliwy jest na wszystko; —, *m.* upodobanie; thue nach deinem — zrób podług upodobania; dir zu — habe ich es gethan dla ciebiem to zrobił; Jmdm. zu — sein, leben, * wszystko czynić dla przypodobania się komu; nadskakiwać mu; —, *pp.* upadły; -nes Mädchen, * panna zaszła w ciążę.

Gefä'llig, *a.* usłużny; uczynny; uprzejmy; (gegen Jmdn.) uczynny dla kogo; — miły, przyjemny; ujmujący; podobający się; sich Jmdm. — machen przymilać się komu; (sein) podobać się; ist es Ihnen — mit mir zu gehen? podoba się Panu iść ze mną? gefälligst łaskawie; wollen Sie — näher kommen? niech się Pan zechce łaskawie przybliżyć? —, * s. a. Fä'llig, Zah'lbar; -**lligkeit**, *f.* uczynność; usłużność; uprzejmość; przyjemność; usługa; przysługa; grzeczność; dogodność; er hat mir dadurch eine große — erwiesen wielką mi przez to zrobił dogodność; -**fa'llsucht**, *f.* chęć ob. żądza podobania się; -**llsüchtig**, *a.* pragnący się podobać.

Gefa'lten, -**fa'ltet**, *pp.* złożony, zfałdowany; gefaltete Hände złożone ręce; mit -ten Händen złożywszy ręce.

Gefa'ngen, *pp.* pojmany; do niewoli wzięty; uwięziony; Jmdn. — nehmen do niewoli kogo dostać, wziąć; (setzen) uwięzić, do więzienia wsadzić; sich — geben poddać się do niewoli; -**fa'ngen-au'fseher**, *m.* dozórca więzień; -**fa'ngene**, *f.* branka; -**fa'ngenen-**, *a.* jeński; **Gefa'ngener**, *m.* jeniec; pojmaniec; niewolnik, więzień; -**nnehmung**, *f.* zabranie w niewolą; wzięcie do niewoli; uwięzienie; -**ngenschaft**, *f.* niewola; pojmanie, niewolnictwo; in — gerathen dostać się do niewoli; Jmdn. aus der — befreien oswobodzić, wybawić, wypuścić kogo z niewoli; -**ngenwärter**, *m.* dozórca więzienia; -**fä'nglich**, *a.* więzienny; -che Haft więzienny areszt; -**fä'ngniß**, *n.* więzienie (miejsce i kara); in's — setzen, werfen do więzienia wsadzić, wrzucić; -**niß-**, *a.* więzienny; -**niß-Bea'mter**, *m.* urzędnik więzienny; -**nißstrafe**, *f.* kara więzienia; -**nißwe'sen**, *n.* przedmiot dotyczący więzień, lub o więźniach; rzecz więzienna.

Gefä'ß, *n.* (Griff am Säbel) rękojeść; gifes; (Faß) naczynie; -**ßlehre**, *f.* nauka o naczyniach; angiologja; -**ßchen**, *n. dim.* naczyńko; -**ßhaut**, *f.* (des Auges), *Zk.* naczyniówka; **Gefä'ßsaamig**, *a. Ng.* okrytoziarnowy.

Gefa'ßt, *pp.* ujęty, pojęty, wzięty; przygotowany; sich — halten, — sein mieć się na pogotowiu, być na pogotowiu; auf etw. — sein oczekiwać czego (wiedząc że nastąpi); ich bin auf Alles —, * na wszystko jestem przygotowany; (voll Fassung) ze spokojnym umysłem, pokonywający trwogę lub boleści serca.

Gefe'cht, *n.* potyczka; (Schlacht) bitwa; walka; -**fe'cht-**, -**fe'chts-**, *a.* potyczkowy.

Gefe'ge, *n.* ciągłe bezprzestanne umiatanie; *Jäg.* skórka, którą jeleń z nowych rogów znowu zrzuca.

Gefei'lt, s. Fei'len.

Gefe'sselter, *m.* okowaniec.

Gefie'del, *n. iron.* ciągłe rzępolenie.

Gefie'der, *n.* pierze; -**fie'dert**, *a.* pierzysty, pierzasty, opierzony, spierzony; pierzem okryty.

Gefi'lde, *n.* pola, obszary; niwa; niwy.

Gefla'mmt, *pp.* płomienisty; *W.* (Zeuche, Stoffe) moręgowaty. [dłami.

Gefla'tter, *n.* trzepotanie, bicie skrzy-

Gefle'cht, *n.* plecionka; sploty, warkocze; liszaj. [kowany.

Gefle'ckt, *a.* plamisty; pstrokaty, krop-

Gefli'ck, -**fli'cke**, *n.* łatanina.

Gefli'mmer, *n.* iskrzenie się; migotanie światła.

Gefli'ssen etc., s. Befli'ssen etc.; -**ntlich**, *a.* umyślny, z zamiarem co czyniący, lub uczyniony; -**tliche** Lüge umyślne kłamstwo; —, *ad.* umyślnie.

Geflo'chten, *pp.* pleciony.
Geflu'che, *n.* klątwa, przeklinanie.
Geflü'gel, *n.* skrzydła; (Vögel) ptastwo; **Geflü'gelt**, *a.* skrzydlasty, skrzydlaty; uskrzydlony.
Geflü'ster, *n.* ciągłe szeptanie; szepty.
Gefo'lge, *n.*, =**lgschaft**, *f.* świta; orszak (towarzyszących); —, *iron.* czereda.
Gefra'ge, *n.* dopytywanie się.
Gefra'nst, =**fra'nzt**, *a.* frędzlowaty.
Gefrä'ß, *s.* Fraß, Fre'sse; **Gefrä'ßig**, *a.* żarłoczny, obżarty; objeśny; pożerny, żarty; =**ßigkeit**, *f.* żarłoczność, obżarstwo, obżarcie.
Gefrei'ter, *m. Kw.* gifrajter. [żer.
Gefre'sse, *n.* ciągłe żarcie; częste żarcie,
Gefrie'ren, *vn. irr.* (s.) zmarznąć (woda itd.); =**frie'rpunkt**, *m. Ntl.* punkt zmarznięcia (w termometrze); gefroren zmarzły, zmarznięty; **Gefro'renes**, *n.* lody (do jedzenia).
Gefü'ge, *n.* spojność, skład, składność; złożenie; **Gefü'gig**, *a.* giętki, dający się giąć; spojny, stósowny, składliwy; *uległy, powolny; =**fü'gigkeit**, *f.* giętkość; spojność, stósowność; uległość, powolność.
Gefüh'l, *n.* dotykanie; dotknięcie; — czucie; uczucie; (sittliches) moralne uczucie; czém podług własnego czucia; (Mann von) człowiek z czuciem; mit — sprechen, singen, spielen z czuciem mówić, śpiewać, grać; **Gefüh'lig**, *a.* czuły; =**füh'llos**, *a.* nieczuły; bez czucia (człowiek); =**losigkeit**, *f.* nieczułość; zatwardziałość; =**lsschwindel**, *m.*, =**lsschwindelei'**, *f. iron.* mistycyzm; mistykowanie; =**lsschwindler**, *m.* mistyk; =**lsinn**, *m.* zmysł dotykania od. czucia; =**lvoll**, *a.* pełen czucia; czuły.
Gefü'llt, *pp.* pełny, napełniony; =te Börse sakiewka dobrze nabita; =**fü'lltes**, *n. Kk.* nadziewka, potrawa z nadzieniem.
Gefü'nft, *a.* pięciorny; popiątny; z pięciu złożony.
Gefu'rcht, *pp.* brózdzisty.
Gefü'rstet, *pp.* uksiążęcony. [podbity.
Gefü'ttert, *pp.* (Thier) opasły; (Kleid)
Gega'cker, *n.* ciągłe gdakanie.
Gegei'ge, *n. iron.* ciągłe rzępolenie.
Ge'gen, *præp.* (mit *Accusat.*) ku; przeciw; przeciwko; na przeciw; koło, około; — Abend ku zachodowi; — Abend, — Westen pod wieczór; — Osten na wschód, ku wschodowi; ku wieczorowi; ich will — den Herbst verreisen koło jesieni chciałbym wyjechać; — das Ende ku końcowi; Liebe — die Eltern miłość ku rodzicom; Liebe, Achtung — Jmdn. empfinden czuć miłość dla kogo; Pflichten — die Eltern obowiązki względem rodziców, przeciw rodzicom; er ist — Alles gleichgültig obojętny jest na wszystko; — den Wind wzwiatr, pod wiatr; — mich bist du noch glücklich zu nennen w porównaniu zemną możesz się jeszcze nazwać szczęśliwym; jetzt — sonst (ehemals) teraźniejszość w porównaniu z przeszłością; er ist — fünfzig Jahre alt ma około 50 lat; — fünf Uhr około piątéj (godziny); — baare Bezahlung za gotówkę; ich wette Hundert — Eins, daß ꝛc. stawiam w zakład 100 za jeden, że itd.; eine Sache — eine andere halten porównywać rzecz jednę z drugą; =**na'bdruck**, *m.* przedruk; =**na'bsicht**, *f.* przeciwny zamiar; przeciwny widok; =**na'nklage**, *f.* skarga wzajemna, odwrotna; =**na'nmerkung**, *f.* przypisek zbijający inny przypisek; =**na'nstalt**, *f.* przygotowanie przeciwne; =**na'ntrag**, *m.* projekt wzajemny; =**na'ntwort**, *f.* replika; odpowiedź na odpowiedź; =**na'nzeige**, *f.* wzajemne doniesienie; =**narznei'**, *f.* lekarstwo moc innego niszczące; antydot; =**nau'fforderung**, *f.* wezwanie wzajemne; =**nau'sführung**, *f. Rw.* wywód strony przeciwnéj; =**nau'ssage**, *f.* zeznanie drugiéj strony; =**näu'ßerung**, *f.* oświadczenie strony przeciwnéj; =**nbedi'ngung**, *f.* warunek wzajemny; =**nbefeh'l**, *m.* rozkaz przeciwny; *Kw.* kontraordynans; =**nbeme'rkung**, *f.* wzajemna uwaga; =**nberi'cht**, *m.* doniesienie przeciwne; =**nbeschei'nigung**, *f.* wzajemne oświadczenie; =**nbeschu'ldigung**, *f.* obwinienie wzajemne; =**nbesu'ch**, *m.* wzajemne odwiedziny; rewizyta; =**nbewei's**, *m.* dowód prceciwny; =**nbi'ld**, *n.* przeciwność; =**nbö'schung**, *f.* kontreskarpa, skos; =**nbü'ndniß**, *n.* związek od. traktat przeciwny; =**nbü'rge**, *m.* ręczyciel wzajemny.
Ge'gend, *f.* okolica; aus welcher — kommt der Wind? z któréj strony wiatr wieje? (umliegende) okolice.
Ge'gendienst, *m.* usługa oder grzeczność wzajemna; =**gendru'ck**, *m.* ciśnienie odporne; oddziaływanie; =**neina'nder**, *ad.* naprzeciw sobie, jeden przeciw drugiemu; (halten) porównywać z sobą, stósować co do czego; die Zeugen wurden — gestellt, *Rw.* świadków stawiono naprzeciw sobie, konfrontowano; wir haben Verpflichtungen — mamy obowiązki względem siebie; =**derha'ltung**, *f.* porównywanie; =**derste'llung**, *f.* stawienie do oka; =**neri'nnerung**, *s.* Ge'genbeme'rkung; =**nerke'nntlichkeit**, *f* wzajemna wdzięczność; =**nerklä'rung**, *f.* oświadczenie przeciwne, wzajemne; =**nfa'll**, *m.* przeciwny raz; =**nfen'ster**, *n.* okno podwójne; **Ge'genfluth**, *f.* bałwan (morski) z przeciwnéj strony idący; =**nfo'rderung**, *f.* wzajemna pretensja; =**nfra'ge**, *f.* przeciwne pytanie; wzajemne pytanie; =**nfü'ßler**, *m. Geog.* antypoda, przeciwnożnik; =**nfü'ßlerisch**, *a. Geog.* przeciwstopny; =**nga'be**, *f.*, =**ngesche'nk**, *n.* wzajemny dar, podarek; =**ngefä'lligkeit**, *f.* wzajemna grzeczność; =**ngesa'ng**,

m. Tk. antyfon; -ngewa'lt, *f.* wzajemny gwałt; -ngewi'cht, *n.* ciężar równowagę czyniący; -ngi'ft, *n.* lekarstwo na truciznę; antydot na truciznę; -ngru'nd, *m.* powód przeciwny; argument przeciwny od. zbijający; -ngru'ß, *m.* wzajemne pozdrowienie; -nha'lt, *m.* to, co wstrzymuje rzecz jaką, opiera jéj się; -nhie'b, *m. Flk.* odbicie, cięcie przeciwne; -nhö'flichkeit, *f.* wzajemna grzeczność; -nkaiſer, *m.* cesarz przez partją przeciwną obrany; -nklage, ſ. Ge'gena'nklage; -nkläger, *m.* oskarzyciel wzajemny; -nkö'nig, *m.* król przez partją przeciwną obrany; -nkri'tik, *f.* krytyka krytyki; antykrytyka; -n-lei'ſtung, *f.* wzajemne świadczenie; -nli'cht, *n. Mal.* światło przeciwne, z przeciwnéj strony bijące; -nlie'be, *f.* miłość wzajemna; wzajemność; -nli'ſt, *f.* podstęp wzajemny; -nma'nn, *m.* przeciwnik; -nma rſch, *m. Kw.* kontramarsz, marsz odwrotny|; -nmau'er, *f.* przymurek; -nmei'nung, *f.* przeciwne zdanie; -nmi'ne, *f.* podkop przeciwny; -nmini'ren, *va. Bw. Kw.* podkopywać z przeciwnéj strony; -nmit'gift, *f.* zapis męża za posag oprawa; -nmittel, *n.* środek zaradzający; -npa'pſt, *m. Kg. Gsch.* antypapa; -npa'rt, *m.* przeciwnik; -npartei', *f.* stronnictwo przeciwne; -npfa'nd, *n.* wzajemny zastaw; -npfeiler, *m.* zastrzał; sprys; -nprobe, *f.* sprawdzenie próby (drugą próbą); -nqui't-tung, *f.* kontrakwit, kwit wzajemny; -nre'chnung, *f.* rachunek wzajemny; -nre'cht, *n.* wzajemne prawo; -nre'de, *f.* mowa odpowiadająca, zbijająca; wymawianie się; opieranie się; (ohne) bez oporu; bez wątpienia; -nrei'z, *m. Hlk.* draźnienie przeciwne; -nrevolutio'n, *f. Stw.* kontrarewolucja; -nrü'ſtung, *f.* wzajemne uzbrajanie się; -nſa'tz, *m.* antyteza; zdanie przeciwne; przeciwstawienie; kontrast; -nſchei'n, *m. Slk.* blask odbity; światło odbite; łuna od czego; *Rw. H.* kontrakwit; przeciwkwit; kwit wzajemny; -nſchenkung, *f.* donacja wzajemna; Ge'genſchreiber, *m.* kontrolor; -nſchri'ft, *f. Litt.* odpowiedź na pismo jakie; -nſchu'ß, *m.* odstrzał; odpowiedź na strzał; -nſeite, *f.* strona preciwna; druga strona; strona odwrotna; -nſei'tig, *a.* wzajemny; —, *ad.* wzajemnie; -nſei'-tigkeit, *f.* wzajemność; -nſei'ts, ſ. Ge'genſei'tig, *ad.*; -nſie'gel, *n.* druga pieczęć; -nſpie'l, *n.* gra przeciwna, karty, które grę robiącemu są na przeszkodzie.

Ge'genſtand, *m.* przedmiot; obmiot; -n-ſtä'ndlich, -nſtands-, *a.* przedmiotowy; -nſtändlichkeit, *f.* przedmiotowość; -n-ſta'ndslos, *a.* bez przedmiotu, nie mający przedmiotu; -nſtellung, *f. Rw.* stawienie do oka; -nſti'ch, *m.* pchnięcie przeciwne; -nſto'ß, *m.* szturchnięcie, pchnięcie przeciwne oder wzajemne; -nſtri'ch, *m.* pociąg pod włos (u sukna); -nſtro'm, *m.* strumień z przeciwnéj strony płynący; -nſtrö'mung, *f.* strumień preciwny; -n-ſtü'ck, *n.* przeciwność; pobocznica; -n-thei'l, *m.* strona przeciwna; przeciwnik; —, *n.* przeciwne; przeciw; rzecz przeciwna; er behauptet, er thut das — on utrzymuje, działa przeciwnie; im — przeciwnie; -nthei'ls, *ad.* przeciwnie; -n-ü'ber, *ad.* naprzeciwko; —, *præp.* (mit *Dativ*): naprzeciwko kogo, czego; — liegend przeciwległy; — ſtehend na przeciw stojący.

Ge'genverbi'ndung, *f.* związek przeciwny; -nverhei'ßung, ſ. Ge'genverſpre'chen; -n-vermä'chtniß, *n.* wzajemny legat, zapis; -nvero'rdnung, *f.* przeciwne rozporządzenie (rozkaz); -nverpfli'chtung, *f.* wzajemne zobowiązanie się; -nverſchrei'bung, *f.* wzajemny zapis; -nverſi'cherung, *f.* zaręczenie wzajemne; -nverſpre'chen, *n.* wzajemne przyrzeczenie; -nverwei's, *m. Rw.* wzajemne połajanie; -nvo'rſtellung, *f.* przedstawienie przeciwko czemu zrobione; -nvo'rwurf, *m.* zarzut wzajemny; -nwa'rt, *f.* obecność, czas obecny; Ge'genwä'rtig, *a.* obecny, przybytny; przytomny; die Sache iſt mir noch jetzt —, *ta rzecz jeszcze mi teraz jest obecna (w pamięci); im -tigen Falle w razie obecnym; —, *ad.* obecnie; teraz; w tym momencie; Ge'genwä'rtigkeit, *f.* teraźniejszość; obecność; -nweh'r, *f.* opór; bronienie się, obrona; ſich zur — ſtellen wziąć się do obrony; -wi'nd, *m.* wiatr przeciwny; -nwi'rkung, *f.* reakcja; oddziaływanie; -nwohner, *m.* naprzeciw mieszkający; -nwu'rf, *m.* przedmiot; podrzut; -nzeichnung, *f.* kontrasygnowanie; -nzeuge, *m.* świadek strony przeciwnéj.

Gegi'tter, *n.* krata, szranki; -gi'ttert, *a.* kratami ogrodzony, przegrodzony, kraciasty.

Geglie'dert, *a.* członkowaty, kolankowaty.

Ge'gner, *m.* przeciwnik; adwersarz; -nerin, *f.* przeciwniczka; -nerſchaft, *f.* przeciwnictwo, przeciwieństwo.

Gego'ſſen, *pp. irr.* lany, odlewany, lity.

Gegrü'ndet, *pp.* dobrze założony, ugruntowany, gruntowny.

Geha'ben (ſich), *vr.* (h.) mieć się; gehab' dich wohl! bywaj zdrów! miej się dobrze! bądź zdrów! gehabt euch wohl! bądźcie zdrowi!

Gehä'ge, ſ. Gehe'ge.

Geha'lt, *m.* treść czego; rzeczy najważniejsze w skład czego wchodzące; dieſe Münze iſt von gutem — ta moneta jest dobréj próby; Faß von fünfzig Liter — beczka mieszcząca w sobie 50 litrów; —, *m.* u. *n.* (*pl.* Gehälter) płaca; pensja; Jmdm. den od. das — beſtimmen, erhöhen pensję komu wyznaczyć, podwyższyć.

Geha'lten, *pp.* obowiązany do czego; **-lt·leer**, **-ltlos**, *a.* bez treści; nie mający w sobie żadnéj treści; nie wiele wart; **-ltreich**, **-ltvoll**, *v.* treściwy; w treść bogaty; pełen treści; zwięzły, zwięźliwy; **-ltsabzug**, *m.* potrącenie z płacy; **-ltsperre**, *f.* zawieszenie od. zatrzymanie (komu wypłaty) pensji; **-ltsstufe**, *f.* stopień płacy; **-ltszu·lage**, *f.* dodatek do pensji; podwyższenie płacy rocznéj. [gehänge) kólczyki.
Gehä'nge, *n.* wisidła; wisidełka; (Ohr-
Geha'rnischt, *a.* przybrany w pancerz; pancerzem okryty.
Gehä'ssig, *a.* nienawistny; obmierzły; ohydny; -ger Charakter ohydny charakter; auf -ge Weise ohydnie; ohydnym sposobem; er ist mir — nienawistnym mi jest; nienawidzi mnie; **-hä'ssigkeit**, *f.* nienawistność, ohyda.
Gehau', *n.* wyrąb, część lasu, z któréj się drzewo wyrębuje; **-hau'en**, *pp.* ciesany, cięty; weder — noch gestochen, *tere bzdere; *ciele piele; *ni to ni owo, niewidzieć co.
Gehäu'fe, *n.* sypanie, składanie na kupę od. na kupy; zbiór (wielu rzeczy razem); **-häu'ft**, *a.* napełniony aż do wierzchu; kopiasty; -te Geschäfte, *nawał interesów.
Gehäu'se, *n.* skorupa (ślimaka); koperta (zegarka); futerał (igły magnesowéj); torebka (w któréj ziarnka owocu są zawarte); (einer Uhr) koperta zegarowa.
Gehe'ck, *n. Ng.* gniazdo; młody od. nowy płód.
Gehe'ge, *n.* ogrodzenie; knieja; Jmdm. in's — kommen, *w cudzéj kniei polować; mięszać się do cudzych rzeczy.
Gehei'm, *a.* tajemny; potajemny; skryty; —, *ad.* tajemnie, potajemnie; -me Unterhandlungen mit Jmdm. pflegen tajemnie się z kim porozumiewać; etw. — halten taić co; trzymać w sekrecie; im -men potajemnie; insgeheim skrycie, sekretnie; w sekrecie; **Gehei'mbund**, *m.* spisek; **-mbündler**, *m.* spiskowy; Geheimer Rath Tajny Radca; —, *Stw.* Tajna Rada; **-mhaltung**, *f.* sekret, tajenie; **-mmittel**, *n.* środek tajemniczy; **-mniß**, *n.* tajemnica; sekret; *tajnik; ich mache kein — mehr daraus nie robię już z tego żadnéj tajemnicy; ohne ein — daraus zu machen bez pokrywki; ein — verrathen wydać sekret; **-mnißkrämer**, *m.* tajemniczy; **-mniß·krämerei'**, **-mnißthuerei'**, *f.* krycie się byle z czém; tajemniczość; konszachty, szepty; **-mnißthu'erisch**, *a.* kryjący się, tający się z czém; **-mnißvo'll**, *a.* tajemniczy; tajemny; **-mrath**, *m. Stw.* Radzca Tajny; **-mschreibeku'nst**, *f.* sztuka tajemniczego pisania; **-mschreiber**, *m.* sekretarz prywatny; **-mschrift**, *f.* pismo tajemnicze; **-msprache**, *f.* mowa tajemnicza
Gehei'ß, *n.* rozkaz; (ohne) bez rozkazu; **-hei'ßen**, *pp.* rozkazowany.
Ge'hen, *vn. irr.* (s.) iść; chodzić; pójść; er geht in die Kirche idzie do kościoła; (in eine Versammlung) iść na zgromadzenie; (betteln) iść żebrać; (zu Grabe) iść do grobu; *umrzéć; (nach Brod) iść za chlebem od. za kawałkiem chleba; welchen Weg soll ich —? którą drogą mam iść? den Weg alles Fleisches — pójść tam, gdzie wszyscy śmiertelni idą; *umrzéć; morgen soll die Flotte unter Segel — jutro ma flota wypłynąć; (ins Bad) iść do kąpieli od. kąpać się; baden — jechać do wód; die Thür geht schwer in den Angeln drzwi ciężko się obracają na zawiasach; die Uhr geht richtig zegarek dobrze idzie; meine Meinung geht dahin, daß &c. moje zdanie do tego zmierza, że itd.; wenn Noth an Mann geht, *kiedy potrzeba wymaga; die Sache geht vor sich, *rzecz ta odbywa się, jest w biegu; darüber geht nichts nic nad to; Gewalt geht über (vor) Recht, *gdzie przemoc mówi, tam prawo milczy; (vorsichtig, behutsam) ostrożnie postępować; das geht mir durch die Seele, *to mi duszę od. serce przeszywa; (schwer an etw.) z trudnością iść do czego; (in sich), *wejść w siebie; das geht auf mich (betrifft mich), *to na mnię wymierzone; do mnie zastósowane; sich — lassen, *dogadzać swoim kaprysom; o — Sie! at idź! daj pokój! to być nie może! geht doch, geht mit eurem Geschwätz! przestańcie téj gadaniny! wie geht es Ihnen? jak się Pan ma? jak Panu idzie, powodzi się? es geht mir wohl, übel, nicht sonderlich dobrze mi się powodzi, źle, nie osobliwie; es geht drunter und drüber, *wielkie jest zamieszanie; *rzeczy idą bez żadnego porządku; es geht die Rede, das Gerücht, daß &c., *chodzi wieść, pogłoska, że itd.; es geht auf zehn Uhr już na dziesiątą; in etwas zu weit — (übertreiben) zbyt daleko zapędzić się w czém; an die Arbeit — zabierać się do roboty; vor sich — (anfangen) odbyć się, dziać się; (zu Herzen), *obchodzić bardzo; (müßig) próżnować; geh' mir aus den Augen! ustąp mi z oczu! (verloren) zginąć; **Ge'hen**, *n.* iście; chodzenie; im —, während des Gehens idąc.
Gehe'nk, *n.*, f. Gehä'nge; (am Degen) pendent; **Gehe'nkelt**, *a.* uchaty; uszaty; z uchami; **-he'nkter**, *m.* wisielec, obwies, obwieszony, powieszony. [cznie.
Geheu'er, *a.* u. *ad.* bezpieczny, bezpie-
Geheu'l, *n.* wycie (von Thieren); jęczenie, jęki (von Menschen).
Gehi'lfe, *m.* pomocnik.
Gehi'nke, *n.* ciągłe chromanie.
Gehi'rn, *n. Zk.* mózg; ein leeres — haben, *mieć pusty mózg, pusto w głowie; (als

Speise), *Kk.* móżdżek; możdżki; **Gehi'rn=**, *a.* mózgowy, muzgowy; **=hi'rnerwei'chung**, *f. Hlk.* zmięknienie, rozmiękczenie mózgu; **=hi'rnhäutchen**, *n. dim. Zk.* błonka mózgowa; **=hi'rnkammern**, *f. pl.* komorki mózgowe; **=hi'rnkasten**, *m. Zk.* mózgownica; **=hi'rnschlag**, *m.* udar mózgowy; **=hi'rnwassersucht**, *f. Hlk.* zalew mózgowy.

Gehö'ft, *n.* zabudowania do gospodarstwa chłopskiego należące; podwórze; obora.

Gehöh'ne, *n.* szyderstwo, naśmiewanie się.

Gehö'lz, *n.* lasek; gaik.

Gehö'r, *n.* słuch (jako zmysł); Jmdm. — verschaffen posłuchanie komu wyjednać; Jmdm. — geben słuchać kogo; słuchy (uszy); das — verlieren ogłuchnąć; **Gehö'r=**, *a.* słuchowy.

Geho'rche, *n.* ciągłe podsłuchiwanie.

Geho'rchen, *vn.* (h.) słuchać, posłusznym być; (Jmdm.) słuchać kogo, być mu posłusznym.

Gehö'ren, *vn.* (h.) (Jmdm.) należeć do kogo; być czyją własnością; dieses Buch gehört mir ta książka do mnie należy; (zu etw.) należeć do czego; es gehört viel Arbeit dazu to wymaga wiele pracy; es gehört nicht viel dazu, ꝛc. nie wiele do tego potrzeba, itd.; wie sich's gehört und gebührt jak należy i przystoi; so etwas gehört nicht für dich to na ciebie nie przystoi; **Gehö'rfehler**, *m. Hlk.* wada słuchu; **=hö'rgang**, *m. Zk.* przewód słuchowy, kanał słuchowy.

Gehö'rig, *a.* należyty; należący się; przystojny; przyzwoity; przynależny; (Jemandem) należący do kogo (jako własność); (zu etw.) należący do czego (jako część); sich zur =en Zeit einfinden przybyć w przyzwoitym czasie; Jmdn. — ausschelten należycie kogo wyłajać.

Gehö'rlehre, *f. Hlk.* nauka o słuchu; **=hö'rlos**, *a.* (taub) głuchy; **=hö'rlosigkeit**, *f.* głuchota.

Gehö'rn, s. Geweih'.

Gehö'rnerv, *m. Zk.* nerw słuchowy.

Gehö'rnt, *a.* rogaty; rogami opatrzony.

Geho'rsam, *a.* posłuszny; ich bitte =samst najuniżeniéj proszę; **=ho'rsam**, *m.* posłuszeństwo; Jmdm. — leisten posłuszeństwo komu okazywać; być mu posłusznym; Jmdm. den — aufsagen wypowiedzieć komu posłuszeństwa; zum — zurückbringen do posłuszeństwa przywrócić; **=ho'rsamen**, *vn.* (h.) posłusznym być; **=ho'rsamst**, *a.*, s. Geho'rsam; —, *ad.* najuniżeniéj, pokornie.

Gehö'rsinn, *m.* słuch; zmysł słuchu; **=rtrichter**, *m. Hlk.* lejek uszny; **=rtrommel**, *f. Zk.* bębenek w uchu.

Geh're, *f.* woszczyny; kończastość; kliniastość; (am Kleide) klin, cwykiel.

Gehü'lfe, *m.* pomocnik; **=hü'lfin**, *f.* pomocnica, pomocniczka.

Gehü'pfe, *n.* skakanie; dryganie.

Gehu'ste, **Gehü'stel**, *m.* pokaszalanie.

Geh'werk, *n.* (in der Uhr) skład kółek poruszający zegar, że idzie.

Geja'mmer, *n.* żale; jęki.

Gejau'chze, *n.* ciągłe skakanie, wykrzykiwanie z radością.

Gei'en, *va. Sw.* holować.

Gei'er, *m. Ng.* sęp; zum —! tam do licha! was zum — soll das bedeuten? cóż u licha to ma znaczyć? daß dich der —! hol' dich der —! niech ci licho weźmie!

Gei'er=, **Gei'ers=**, *a. Ng.* sępi; sępowy; **=radler**, *n.* sęporzeł; **=rfa'lk**, s. Ge'rfalk; **=rkönig**, *m. Ng.* królosęp.

Gei'fer, *m.* ślina (z ust płynąca); **Gei'fericht**, *a.* śliniasty; **Gei'ferig**, *a.*ośliniony; **=rläppchen**, **=rlätzchen**, **=rtu'ch**, *n.* podbródek; **Gei'fern**, *vn.* (h.) ślinić się; geifernd rozjuszając się, zajuszając się.

Gei'ge, *f. Tk.* skrzypce; die —, auf der — spielen grać na skrzypcach; die erste, zweite — spielen grać pierwsze, drugie skrzypce; der Himmel hängt ihm voller Geigen, *cały świat się uśmiecha do niego; (Fiedel), *iron.* gąsior; **Gei'gen=**, *a. Tk.* skrzypcowy, skrzypczny; **Gei'gen**, *vn.* u. *va. Tk.* grać na skrzypcach; Jmdm. etwas —, *na przekor komu co zrobić; **=na'rtig**, *a.* skrzypcowaty; **=nbla'tt**, *n. Tk.* gryf u skrzypców; **=nbo'gen**, *m.* smyczek do skrzypców; **=nha'ls**, *m.* szyjka od od. u skrzypców; **=nha'rz**, *n. Tk.* kalafonia, kolofonia; **=nmacher**, *m.* skrzypecznik, skrzypkarz; **=nsai'te**, *f* strona skrzypcowa; **=nsa'ttel**, **=nste'g**, *m. Tk.* podstawek u oder do skrzypców; **=nspieler**, s. Gei'ger; **=nto'n**, *m.* ton skrzypcowy; **Gei'ger**, **=genspie'ler**, *m. Tk.* skrzypek, skrzypiciel.

Geil, *a.* zbyt tłusty, łojowaty; die Saat wächst zu —, *Ldw.* zboże za nadto wybujało, za nadto gęsto rośnie i idzie w górę; (wollüstig) jurny, lubieżny; **Gei'le**, **Gei'lung**, *f.* zbytnia tłustość, bujność; jurność; **Gei'len**, *f. pl. Zk.* jądra (u ludzi i zwierząt); **=lheit**, *f.* jurność, lubieżność, bujność.

Geiß, *f. Ng.* koza; łania; **Geiß=**, **Gei'ßen=**, *a.* kozi; **=ßbart**, *m.* kozia broda; ilmiczka; **=ßblatt**, *n. Ng.* powój wonny; przewiercień; **=ßbock**, *m.* kozioł.

Gei'ßel, *m.* zakładnik; Jmdn. als — behalten zatrzymać kogo jako zakładnika od. w zakład; —, *f.* dyscyplina (do bicia); bicz; kańczug; chłosta, biczowanie; die — über Jemanden schwingen chłostać kogo; **Gei'ßelbruder**, **=ßeler**, **=ßler**, *m.* dyscyplinant, biczownik; **Gei'ßeln**, *va.* chłostać; **=ßelung**, *f.* biczowanie; chłosta.

Gei'ßfuß, *m. Ng.* snitka pospolita; kozia stopa; podagrycznik; **Gei'ßklee**, *m. Ng.* szczodrzeniec.

Gei'ßler, s. Gei'ßelbruder.
Gei'ßleder 2c., s. Zie'genleder 2c.; -**ßme'lker**, *m. Ng.* (Nachtrabe) kozodój.
Geist, *m.* duch, dusza, zjawisko bezcielne; den — aufgeben, aushauchen Bogu ducha oddać; wyzionąć ducha; (heiliger) duch święty; ich sehe ihn im Geiste, *w duszy go widzę; seinen — ausbilden wykształcić umysł; die Gegenwart des Geistes przytomność umysłu; ein Mann von großem Geiste człowiek wielkiego umysłu; —, *jeniusz; dowcip; talent; er besitzt viel — ma wiele dowcipu, talentu; schöner —, *belletrysta; nadobny duch; **Gei'starm**, *a.* ubogi w ducha; -**stbega'bt**, *a.* obdarzony duchem; **Gei'ster**-, *a.* do duchów należący; — duchów; -**sterba'nn**, *m.* wyganianie duchów; -**sterba'nner**, *m.* wyganiacz duchów; *Kg.* ekzorcysta; **Gei'sterbannerei'**, *f.* wyganianie duchów; ekzorcyzmowanie; -**sterbeschwö'rer**, *m.* zaklinacz duchów; -**sterbeschwö'rung**, *f.* zaklinanie duchów; -**sterbi'ld**, *n.* widmo, poczwara, upiór; -**sterbla'ß**, *a.*, -**sterblei'ch**, *a.* *blady jak umarły; **Gei'stererschei'nung**, *f.* ukazywanie się duchów; -**sterfü'rst**, *f.*, s. Gei'sterkö'nig; -**sterhaft**, nadnaturalny, nadprzyrodzony; -**sterka'mpf**, *m.*, -**sterschla'cht**, *f.* *bitwa, walka duchów; -**sterkö'nig**, *m.* *król duchów; **Gei'sterleh're**, *f.* pneumatologja; nauka o duchach; -**sterse'her**, *m.* duchowidz; przywidzeń; -**sterseherei'**, *f.* duchowidztwo, przywidzenia; -**sterstu'nde**, *f.* godzina, czas dusz zmarłych, godzina północy; -**sterwah'n**, *m.* marzenia o duchach, wierzenie w duchy; -**sterwe'lt**, *f.* świat duchów; **Gei'stes**-, *a.* duchowny; duchowy; od ducha, nie materjalny.
Gei'stesa'nlagen, *f. pl.* zdolności umysłu; -**stesa'nstrengung**, *f.* natężenie umysłu; -**sa'rbeit**, *f.* praca umysłowa; -**sa'rm**, *a.* ubogi w duchu; ubogiego ducha; -**sa'rmuth**, *f.* ubogość ducha; -**sbescha'ffenheit**, *f.* usposobienie umysłowe; -**sbi'ldung**, *f.* ukształcenie umysłu; -**sentwi'ckelung**, *f.* rozwijanie się władz umysłowych; -**serha'benheit**, *f.* wzniosłość umysłu; -**sga'ben**, *f. pl.* zdolność umysłu; talent; -**sgebre'chen**, *n.* wady umysłowe (lub) umysłu; -**sge'genwart**, *f.* przytomność umysłu; -**sgrö'ße**, *f.* wielkość umysłu; -**skra'ft**, *f.* siła umysłu; władza umysłowa; -**skra'nk**, *a. Hlk.* choroby na umyśle; -**skrankheit**, *f. Hlk.* choroba umysłowa; -**snahrung**, *f.* obrok duchowny; -**sruhe**, *f.* spokojność umysłu; -**sschwa'ch**, *a.* słaby na umyśle; niedołężny; -**sschwä'che**, *f.* słabość umysłu; niedołężność; -**sschwu'ng**, *m.* wzniesienie się jeniuszu; -**sstä'rke**, *f.* moc umysłu; -**sthä'tigkeit**, *f.* czynność umysłu; dążność umysłu; -**sverwi'rrung**, *f.* pomieszanie zmysłów; zwichnięcie umysłu; -**swe'rk**, *n.* dzieło jeniuszu, talentu; -**szerrü'ttung**, *f.* obłąkanie umysłu.
Gei'stig, *a.* spirytus w sobie mający; -ge Getränke napoje gorące; — umysłowy; -ges Eigenthum, *n. Litt.* własność literacka; -**stigkeit**, *f.* umysłowość, duchowość, duchowność.
Gei'stlich, *a.* duchowny; — werden księdzem zostać, do klasztoru wstąpić; -cher Herr! ojcze duchowny! Mości księże!
Gei'stlicher, *m. Kg.* ksiądz; duchowny; -che Gaben dary ducha; -ches Wohl duszne zbawienie; -**lichkeit**, *f.* duchowność; *Kg.* duchowieństwo.
Gei'stlos, *a.* bez duszy, bez życia; *mdły, słaby; bez talentu; -**stlosigkeit**, *f.* ograniczoność; tępa głowa; -**streich**, *a.* wiele esencji oder spirytusu w sobie mający; mocny, esencjonalny; *pełen talentu; jenialny; -**streichheit**, *f.* jenialność.
Gejn'bel, *n.* radość; oklaski.
Geiz, *m.* chciwość; łakomstwo; skąpstwo; (schmutziger) brudne łakomstwo; (Räuber) zbyteczne wyrostki u roślin; **Gei'zen**, *vn.* (h.) (nach etw.) być chciwym czego; -**zhals**, *m.* skąpiec; chciwiec; **Gei'zig**, *a.* skąpy; chciwy.
Gekei'fe, *n.* wrzask.
Geke'lcht, *a. Ng.* (Pflanzen) kieliszkowaty
Geke'rbt, *pp.* karbowany, nakarbowany; przewięzisty.
Geki'cher, *n.* chych; chychot.
Geki'tzel, *n.* łechtanie; łaskotanie.
Geklä'ff, -**klä'ffe**, *n.* ciągłe kłapanie, kołatanie (we młynie itd.).
Gekla'gter, *m. Rw.* pozwany; odpieracz.
Gekla'pper, *n.* ciągłe kłapanie, kołatanie (we młynie itd.).
Gekla'tsch, -**kla'tsche**, *n.* ciągłe klaskanie (rękoma); ciągłe trzaskanie (biczem); *plotki; brednie; wieści.
Gekli'mper, *n.* ciągłe brzdąkanie.
Gekli'ngel, *n.* ciągłe dzwonienie; brząkanie czém. [chrzęst.
Gekli'rr, *n.* ciągłe szczękanie; szczęk;
Geklo'pfe, *n.* ciągłe pukanie, stukanie; kołatanie, kołat.
Geklö'ppelt, *a.*: geklöppelte Arbeit węzełki.
Geklü'ft, *n.* pasmo rozpadlin.
Gekna'cke, *n.* ciągłe od. długo trwające, częste trzęszczenie.
Gekna'll, -**kna'lle**, *n.* ciągłe, długo trwające huczenie oder strzelanie.
Gekna'rr, **Gekna'rre**, *n.* ciągłe, długo trwające skrzypienie. [itd.).
Gekna'ster, *n.* ciągłe trzaskanie (ognia
Gekna'tter, *m.* trzeszczenie; pukanina;
Gekni'e't, *pp.* kręty. [wystrzały.
Gekni'rsch, *n.* zgrzytanie.
Gekni'ster, s. Gekna'ster.
Geko'cht, *pp.*: -chtes Fleisch, *Kk.* warzyste.
Geko'ller, *n.* bełkotanie.

Gekö'pert, *a. W.* krzyżyki od. w prążki tkany; kiprowany.
Gekra'ch, *n.* trzask, łomot, łoskot.
Gekrä'chz, **Gekrä'chze**, *n.* krakanie (kruków); *skrzeczenie.
Gekrä'he, *n.* pianie (kogutów).
Gekrä'tz, *n.* odpadki kruszcowe; **=krä'tz=ofen**, *m.* piec, w którym się takie kawałki topią.
Gekräu'sel, *n.* kędzierzawienie; kędziory; kręcące się na wodzie bałwany; **=kräu'=selt**, *pp.* kędzierzawy, fryzowany.
Gekrei'sch, *n.* skrzek; skrzeczenie; krzyk, zgiełk.
Gekri'tzel, *n.* bazgranie; bezgranina.
Gekrö's, **Gekrö'se**, *n. Zk.* kryzki; błona kiszkowa; **Gekrö's=**, *a.* kryzkowy; **=krö's=artig**, *a.* kryzkowaty; **=krö'sblutader**, *f. Zk.* żyła kryzkowa, śródjelitna; **=krö's=drüse**, *f. Zk.* zawałki książkowe; **=krö'se=da'rrsucht**, *f. Hlk.* owszyca; **=krö'sestei'n**, *m.* trzewiowy kamień; bezwodyn.
Gekrü'mmt, *pp.* skrzywiony, kręty, zakrzywiony.
Gekü'nstelt, *pp.* wykwintny, wytworny, wyszukany; =tes Wesen wykwintność.
Gela'che, *n.* ciągłe śmiechy; chychotanie.
Gelä'chter, *n.* śmiech, pośmiech; chychotki; ein — erheben parsknąć ze śmiechu; w głos się rozśmiać; in ein — ausbrechen rozśmiać się; (höhnisches) szyderski uśmiech.
Gela'g, *n.* biesiada; uczta; hulanka; ochota; pijatyka; in's — hinein reden, *pleść co komu przyjdzie na język; *pleść trzy po trzy.
Gelä'hmt, *pp.* skulawiony, ochromiony, skaleczały na nogi; der Gelähmte paralityk.
Gelab'rt etc., s. Geleh'rt etc.
Gelä'nder, *n.* poręcz (u schodów, mostu); kobylica (u mostu); (Spalier) pal, tyka, drąg (do którego przywięzują młode drzewo, aby prosto rosło); **=lä'nderdo'cke**, *f.* słupki, na których poręcz oder kobylica spoczywa; **=lä'nderfe'nster**, *n.* okno z gankiem; okno z występem.
Gela'ngen, *vn.* (s.) (bis zu einem Orte) dojść dokąd; dostać się do jakiego miejsca; — lassen sprawić, aby się co dostało dokąd; przesłać; (zu etwas) dojść do czego, osiągnąć; (zu seinem Ziele) osiągnąć cel; (zu Reichthum) przyjść do majątku; (zur Reife) przyjść do dojrzałości; dojrzéć.
Gelä'pp, *n. Jäg.* zwieszone uszy u psów.
Gela'ß, *n.* miejsce, gdzie się co na schowanie składa; skład; schowanie.
Gela'ssen, *a.* u. *ad.* spokojny; spokojnie; z zimną krwią, bez wzruszenia, bez uniesiena się; cierpliwie; łagodny, łagodnie; **=la'ssenheit**, *f.* spokojność; powolność; flegma; łagodność.
Gelau'fe, *n.* bieganie (tam i sam); zbieganie się.
Gelä'ufig, *a.* biegły; wprawny, z łatwością robiący; łatwy, z łatwością przychodzący; zwyczajny; —, mit =ger Zunge sprechen mówić z łatwością, płynnie; sich etw. — machen nabyć w czém łatwości; **=läu'figkeit**, *f.* biegłość, wprawność; łatwość; swiadomość; płynność; Uebung bringt —, *wprawa daje łatwość.
Gelau'nt, *a.* w humorze będący; (gut, übel) w dobrym, złym humorze będący.
Gelä'ut, **Gelä'ute**, *n.* dzwonienie; podzwonne; beim — der Glocken przy odgłosie dzwonów; w środ bicia w dzwony.
Geläu'tert, *pp.* wyklarowany, czysty, wystały, ustały; geläuterter Geschmack, wytrawny gust.
Gelb, *a.* u. *ad.* żółty, żółto; etwas — färben na żółto co ufarbować; das Gelb, das Gelbe żółtość; das Gelbe vom Ei żółtko z jaja; es wird mir grün und — vor den Augen, *mieni mi się w oczach; — machen żółcić; — werden żółknąć, zżółknąć; **Ge'lbblätterig**, *a.* żółtoliści; **=bbleierz**, *m. Bw.* żółcień; **=bblü'mig**, *a.* żółtokwiecisty; **=bbraun**, *a.* żółtobrunatny; **=bbunt**, *n.* żółtopstry; **Ge'lbe**, *f.*, **Ge'lbes**, *n.*: das — vom Ei (Eigelb) żółtko; **Ge'lben**, *va.* żółcić; —, *vn.* (h.) żółcieć; żółtości nabierać; w żółte wpadać; (sich) żółtego koloru nabierać; **=berde**, *f. Bw.* żółcianka; żółtnica; **=bfarbig**, *a.* żółtego koloru; **=bgeblü'mt**, *a.* żółtokwiecisty; **=bgelo'ckt**, *a.* żółtoloki; **=bgestrei'ft**, *a.* w żółte pasy malowany, wyrabiany; **=bgie'ßer**, *m.* mosiężnik; **=bgießerei'**, *f.* mosiężnictwo; **=bgrün**, *a.* żółtozielony; **=b=grünlich**, *a.* żółtozielonawy; **=bhaarig**, *a.* żółtowłosy; **=bholz**, *n. Ng.* chróścina; drzewko farbierskie; **Ge'lblich**, *a.* u. *ad.* żółtawy; żółtawo; **=bmähnig**, *a.* żółtogrzywy; **=bmöhre**, *f.* marchew ogrodowa; **=breif**, *a.* żółty z dojrzałości; **=broth**, **=bröthlich**, *a.* żółtoczerwony, żółtoczerwonawy; **=bschecke**, *f.* koń żółtopleśniwy; biały z żółtemi płatami; **=bschnabel**, *m.* (młody) ptak z żółtym dzióbem; *młokos, młodzik, smarkacz; **=bsucht**, *m. Hlk.* żółtaczka; **=bsüchtig**, *a. Hlk.* żółtaczkę mający; do niéj skłonny; **=bwurz**, *f. Ng.* małeszka; lilia zawojek; żółcień.
Geld, *n.* pieniądze; (baares) gotowe pieniądze; gotowizna; gotówka; (kleines) drobne (pieniądze); — münzen, schlagen, prägen bić pieniądze; — auf Zins austhun, anlegen wypożyczyć pieniądze; etwas zu =de machen, in's — umsetzen, *spieniężyć co; na pieniądze zamienić; sprzedać za gotowiznę; **Geld=**, **Ge'ldes=**, *a.* pieniężny; **=dadel**, *m.* ślachectwo majątkowe; **=dangele'genheit**, *f.* interes pieniężny; **=darm**, *a.* ubogi w pieniądze; **=darmuth**, *f.* ubóstwo pieniężne; **=dauflage**, *f.* podatek nałożony w pieniądzach; **=daus=gabe**, **=dauslage**, *f.* wydatek pieniężny;

-daufwand, *m.* wydawanie pieniędzy; -dbeda'rf, *m.* potrzeba pieniędzy; -dbedü'rftig, *a.* potrzebujący pieniędzy; -dbeitrag, *m.* składka pieniężna; to co kto w pieniądzach składa; -dbelo'hnung, *f.* nagroda pieniężna; -dbeutel, *m.* worek oder woreczek na pieniądze oder od pieniędzy; -dbüchse, *f.* karbonka do pieniędzy; -dbuße, *f.* kara pieniężna; -dcours, *m. H.* kurs lub wartość pieniędzy w obiegu; -ddarlehen, *m.* pożyczka pieniężna; -ddiebstahl, *m.* kradzież pieniędzy; -ddurst, *m.* nieograniczona żądza pieniędzy; -ddurstig, -dhungerig, *a.* chciwy pieniędzy; -deinnahme, *f.* dochód pieniężny; intrata pieniężna; pobór w pieniądzach; -deswe'rth, *a.* co warto pieniędzy, co płaci jak pieniądze; -dfaß, *n.* beczułka z pieniędzmi od. na pieniądze; -dforderung, *f.* należytość od. pretensja pieniężna; -dfressend, *a.* *pieniądze jedzący; wielkich wydatków od. nakładów wymagający; Ge'ldgefä'lle, *n. pl.* opłaty pieniężne; -dgeiz, *m.*, -dgier, *f.* chciwość pieniędzy; -dgeizig, -dgierig, *a.* łakomy na pieniądze; chciwy pieniędzy; -dgeschä'ft, *n.* interes pieniężny; -dgürtel, *m.* trzos; -dhandel, *m. H.* kupczenie pieniądzmi; bankierstwo; -dhaufen, *m.* kupa pieniędzy; -dhülfe, *f.* pomoc pieniężna; -dhunger, -dhungerig, f. Ge'lddurst, -ddurstig; -djude, *m. iron.* lichwiarz; -dkasten, *m.*, -dkiste, -dlade, *f.* skrzynia na pieniądze, z pieniędzmi; Ge'ldkatze, *f.* trzos; -dleistung, *f.* danina pieniężna; Ge'ldmäkler, *m. H.* wekslarz; bankier; -dmangel, *m.* brak od. niedostatek pieniędzy; -dmarkt, *m. H.* targ pieniężny; -dnoth, *f.* wielki niedostatek pieniędzy; -dpost, *f.*, -dposten, *m.* pewna suma od. kwota pieniędzy; -dpreis, *m. H.* kurs pieniędzy (jak stoją); -dquelle, *f.* *źródło pieniędzy; -dreich, *a.* bogaty w pieniądze; -dreichthum, *m.* bogactwo pieniężne; Ge'ldrente, *f.* dochód pieniężny oder w pieniądzach; -dsache, *f.* rzecz pieniędzy się dotycząca; -dschachtel, *f.* pudełko na pieniądze oder z pieniędzmi, od pieniędzy; -dschrank, *m.* szafa do chowania pieniędzy; feuerfester — ogniotrwała szafa do chowania pieniędzy; -dschuld, *f.* dług pieniężny; -dsendung, *f.* nadsyłka oder posyłka pieniężna; -dsorge, *f.* kłopot z pieniędzmi; -dsorte, *f.* *Mzw. H.* gatunek pieniędzy; -dstock, *m.* karbona (do muru przybita); (Grundkapital) kapitał pieniężny; Ge'ldstolz, *m.* duma z posiadania wiele pieniędzy; —, *a.* dumny z posiadania wiele pieniędzy; -dstrafe, f. Ge'ldbuße; -dstück, *n.* pieniądz (jedna sztuka); -dsucht, f. Ge'ldgier; -dsumme, *f.* suma pieniędzy; -dtag, *m.* dzień wypłaty; -dtasche, *f.* kieszeń oder kieszonka do pieniędzy; woreczek na pieniądze (z zameczkiem); -dtisch, *m. H.* stół do rachowania pieniędzy; -dumlauf, *m. H.* obieg lub kurs pieniędzy; -dverle'genheit, *f.* niedostatek pieniędzy; trudność nabycia pieniędzy; -dverlu'st, *m.* strata pieniężna; -dverschwe'nder, *m.* utracjusz; rozrzutnik; lubiący tracić pieniądze; -verschwe'ndung, *f.* rozrzutność pieniędzy; -dvortheil, *m.* korzyść pieniężna; -dwechsler, *m.* wekslarz; -dwucher, *m.* lichwa pieniężna; -dwucherei', *f.* lichwienie pieniędzmi; -dwucherer, *m.* lichwiarz; pieniędzmi lichwiący; Ge'ldwurm, *m. iron.* pieniężny muł; *chciwiec nienasycony; -dzahlung, *f.* wypłata; Ge'ldzeichen, *m.* znak pieniężny; -dzulage, *f.* dodatek do płacy w pieniądzach.

Gele'cke, *n.* lizanie; *iron.* *bezustanne całowanie.

Gelee', *n. Kk.* galareta (jako potrawa).

Gele'gen, *a.* u. *ad.* położony; dobre położenie mający; sposobny, wolny; wygodny; na podorędziu; leżący (o położeniu miejsca); (bequem) dogodny, dogodnie (o miejscu i czasie); zur -nen Zeit kommen przyjść w dogodnym czasie; du kommst mir eben —, *właśnie mi w porę przychodzisz; es ist mir jetzt nicht —, *teraz mi to nie na rękę; es ist mir daran —, *zależy mi na tém; es ist nichts daran —, *nic na tém nie zależy; to nie ma żadnego znaczenia; -le'genheit, *f.* okazja; zręczność; łatwość; sposobny czas; położenie miejscowe; mit — abreisen odjechać okazją; mit, durch — etw. schicken przesłać co (przez) okazją; etw. bei einer passenden — thun zrobić co przy podanéj okazji; es zeigt sich eine —, eine — bietet sich dar podaje się sposobność; — zu etw. geben podać sposobność do czego; bei der ersten (besten) — by mu (jéj) się pokazała pogoda; Gele'genheits-, *a.* okazjonalny; z okazji; -heitsgedi'cht, *n.* poema okazjonalne; -heitsdi'chter, *m.* poeta piszący z okoliczności; -heitsrede, *f.* mowa z okoliczności miana; -heitsschri'ft, *f. Litt.* pismo wydane z powodu jakiéj okoliczności; -heitsma'cher, *m.* rajfur; rufian; stręczyciel rozpusty; -heitsma'cherin, *f.* rajfurka, zwodnica, rufianka, *kuplerka; -gentlich, *a.* u. *ad.* okazjonalny; okazjonalnie; za powodem; -tliche Erinnerung przypomnienie przy podanéj sposobności.

Geleh'rig, *a.* nauczliwy, uczny, pojętny; (zu etw.) zdatny, zdolny do pojęcia czego; -rigkeit, *f.* pojętność, nauczliwość; -leh'rsamkeit, *f.* uczoność; nauka (którą się posiada); erudycja; eine tiefe — besitzen posiadać głęboką naukę; Geleh'rt, *pp.* uczony; naukowy; -te Arbeit naukowa praca; -leh'rte, *f.* uczona; -tengeschi'chte,

f. historja uczonych; -**tengesel'lschaft**, *f. Litt.* towarzystwo uczonych; uczone, naukowe; -**tenle'ben**, *n.* życie naukowe, uczone; -**tenle'xikon**, *n. Litt.* dykcjonarz uczonych; -**tenthu'm**, -**tenverei'n**, s. Geleh'rtengesel'lschaft; -**leh'rter**, *m.* uczony; die Gelehrten, *pl.* uczeni; -**leh'rtheit**, *f.* uczoność. [pozytywie, itd.

Gelei'er, *n. iron.* ciągle dudlenie na lirze,

Gelei's, *n.* kolej; eine Sache wieder in's — bringen, *rzecz jaką naprawić; do szyku, do ladu co przywieść.

Gelei't, *n.* straż; eskorta; nehmen Sie das — (die Begleitung) mit! *proszę darować, że nie odprowadzam! Jmdm. das — geben prowadzić kogo; odprowadzać go; — swita, orszak towarzyszących; -**lei'ten**, *va.* (Jmdn.) towarzyszyć komu, odprowadzać go; eskortować kogo; Gott geleite euch! jedźcież i prowadź was Boże! geleitet powodowany; -**lei'tsamt**, *n. Stw.* Urząd glejtowy; -**tsbrief**, *m.* glejt, list bezpieczeństwa; list ochronny, obronny; -**lei't-schaft**, s. Gelei't; -**lei'tschein**, *m.* karta lub list bezpieczeństwa; -**lei'tschiff**, *n. Sw.* okręt eskortujący oder konwojowy, do eskorty służący; -**lei'tsgeld**, *n.* opłata za bezpieczeństwo w podróży; glejtowe; -**ts-mann**, *m.* towarzyszący w podróży; spółidący, przewodnik; towarzysz; -**tsschein**, -**tszettel**, *m.* karta bezpieczeństwa (dla podróżujących); -**tstafel**, *f.* taryfa opłat glejtowych; -**tszoll**, *m.* biletowe.

Gele'nk, *a.*, s. Gele'nkig; —, *n. Zk.* staw; zstaw; przegub; **Gele'nk**-, *a.* stawowy; -**nkbeine**, *n. pl. Zk.* trzeszczki; -**nkgrube**, -**nkpfanne**, *f. Zk.* dołek stawowy; solniczka, staw; -**nkig**, -**nksam**, *a.* gibki, giętki, łatwo się zginający; ruchawy, powolny, obrotny; *giętki, umiejący się nagiąć, zręcznie zastósować do okoliczności; -**nkigkeit**, -**nksamkeit**, *f.* gibkość; giętkość.

Gele'rne, *n.* ciągle uczenie się.

Gele'se, *n.* czytania; -**le'sen**, *pp.* czytany.

Geli'chter, *n.* gatunek (o ludziach mówiąc z pogardą); sie sind beide Eines Gelichters obydwa jednéj rasy, z jednego gniazda; to wór to torba; Leute dieses Gelichters ludzie takiéj rasy; von gleichem — jedna to bursa; z jednéj kuźni.

Gelie'bt, *pp.* umiłowany; kochany, ukochany; -**lie'bte**, *f.* kochanka; -**lie'bter**, *m.* kochanek.

Gelie'hen, *pp. irr.* pożyczony.

Geli'nd, **Geli'nde**, *a.* gładki; miękki; łagodny; -der Winter zima łagodna; -des Wetter łagodne powietrze; einen Buchstaben — aussprechen głoskę łagodnie wymówić; -dere Mittel anwenden użyć łagodniejszych środków; -**li'ndigkeit**, *f.* gładkość; miękkość; łagodność; przyjemność.

Geli'ngen, *vn. irr.* (s.) udać się; powieść się, pojść po myśli; es gelang mir, ihn zu überzeugen udało mi się przekonać go; gelungen udatny; -**li'ngen**, *n.* udanie się; powiedzenie się; powodzenie, zdarzenie.

Geli'spel, *n.* szelest, szmer; szeptanie; szeleszczenie (wiatru).

Geli'tten, *pp.* znoszony, cierpiany.

Ge'llen, *vn.* (h.) brzmieć mocno; gellende Stimme głos przeraźliwy, krzykliwy, skrzekliwy; die Ohren — mir w uszach mi szumi, bębni; **Ge'llend**, *a.* przeraźliwy; piskliwy; **Ge'llen**, *n.* brzmienie; szum w uszach.

Gelo'be, *n.* bezustanne chwalenie.

Gelo'ben, *va.* (versprechen) ślubować co, przyrzec, przyobiecać; (Jmdm. Treue) ślubować komu wierność; gelobt (versprochen) ślubiony, poślubiony; das gelobte Land kraj obiecany; ziemia obiecana; **Gelö'bniß**, *n.* ślub uczyniony; przyrzeczenie; -**lo'bung**, *f.* ślubowanie, poślubienie.

Gelo'ck, *n.* wabienie; wab'; wabik.

Gelo'ckt, *a.* kędzierzawy.

Gelt? *int.* nietakże? albożnie prawda? dalipan? o co idzie? —, *a.* u. *ad.* jałowa (krowa), nie cielna; -te Kuh jałówka.

Ge'lte, *f. Ldw.* faska, wiaderko z uchem; koneweczka.

Ge'lten, *vn. irr.* (h.) mieć jaką cenę, wartość, ważność lub znaczenie; ważnym być, znaczyć; kosztować; wartować; dieses Geld gilt hier nicht te pieniądze tutaj nie idą (nie mają ceny); mir gilt der Eine so viel als der Andere u mnie jeden tyle znaczy co i drugi; das gilt nichts to za nic nie stoi; (für etw.) uchodzić za co, być uważanym; dieser Verweis gilt dir ta nagana sciąga się do ciebie; es gilt sein Leben, seine Gesundheit idzie to o jego życie, o zdrowie; was gilt die Wette? was gilt's? o co idzie (zakład)? hier gilt's zu handeln tutaj działać trzeba; — lassen pozwolić na co; hier gilt's, jetzt gilt's teraz idzie o rzecz; teraz się rozstrzygnie; was gilt's, du weißt es nicht? co płaci nie wiesz?

Ge'lte, *f. Ldw.* cebrzyk; szaflik; skopek

Ge'ltend, *ppr.* (machen) nadać czemu ważność, moc, znaczenie; seine Ansprüche auf etwas — machen dochodzić swego prawa do czego.

Ge'ltkuh, *f. Ldw.* jałowica; -**ltschwein**, *n. Ldw.* świnia nieprośna.

Ge'ltung, *f.* ważność, wartość, znaczenie.

Gelü'bde, *n.* ślub (który się czyni); ein — erfüllen dopełnić ślubu; ein — ablegen ślubować, ślub złożyć od. uczynić.

Gelü'st, *n.* zachcenie; chuć; -**lü'sten**, *vn.* (h.) żądzę mieć, chętkę mieć, podobać się; sich etw. (od. nach etw.) — lassen połakomić się na co, łaknąć czego; -**lü'sten**, *n.*

chętka, pożądanie, chcącka, żądza, żądanie, pożądliwość.
Gema'ch, *ad.* wygodnie; nur gemach! tylko zwolna! nie tak porywczo!
Gema'ch, *n.* łożnica, komnata; pokój; izba; (heimliches) prewet; przechód; wychodek; **-mä'chlich**, *a.* (bequem) powolny, wygodny; pieszczony; —, *ad.* po woli; po maluczku; po mału; po maleńku; **-lichkeit**, *f.* wygoda; dogodność; (Ruhe) powolność, opieszałość; wczas; mienie dobre; snadność.
Gemä'chte, *n.* *Zk.* członek (męski).
Gemah'l, **-mah'lin**, s. Ga'tte, Ga'ttin.
Gemah'len, *pp.* zmielony, zmełty.
Gemah'nen, *va.* przypomnieć; (Jmdn. an etw.) przypominać komu co; es gemahnt mich zdaje mi się.
Gemä'lde, *n.* malowidło; malowanie, obraz; **-mä'lde-**, *a.* obrazowy; — obrazów; **-ldeau'sstellung**, *f.* wystawa obrazów; **-ldegalerie'**, *f.* galerja od. zbiór obrazów; **-ldehandel**, *m.* handel obrazów; **-ldehändler**, *m.* handlujący obrazami; **-ldesammler**, *m.* zbieracz obrazów; **-ldesammlung**, *f.* zbiór (kolekcja) obrazów.
Gema'lt, *pp.* malowany.
Gema'lzt, *a.* słodny.
Gema'ngelt, *pp.* maglowny.
Gema'ngfutter, *n.* *Ldw.* pasza mięszana; **-ngkorn**, *n.* zboże mięszane.
Gema'rk, *n.* *Htk.* stempel, cecha (na srebrze itd.). [zakres.
Gema'rkung, *f.* *Geog.* granice; obręb;
Gema'rter, *n.* ciągłe męczenie.
Gemä'ß, *a.* u. *ad.* stósowny, stósownie do czego; zgodny, zgodnie z czém; podług czego; przystojny; der Natur, seinem Stande — leben żyć podług natury, odpowiednio swemu stanowi.
Gemä'ß, *n.* (Maaß) miara, mierzydło; dem Gesetze — podług (według) ustawy; der Wahrheit — zgodnie z prawdą; **-mä'ßheit**, *f.* stósowność, zgodność, przyzwoitość; in — stósownie do; **-mä'ßigt**, *pp.* umiarkowany, mierny, łagodny; **-tes** System systemat łagodny. [karmny, tuczny.
Gemä'stet, *pp.* wypaszony, spasły, tłusty,
Gemäu'er, *n.* mury; (altes) stary mur.
Gemei'n, *a.* pospolity, powszechny; etw. — machen upowszechnić, rozpowszechnić co; sich — machen pospolitować się, wdawać się z lada kim; — werden spowszednieć; pospolitować się; er hat mit seinem Bruder nichts — nie ma nic z bratem wspólnego; **-ner** Menschenverstand prosty rozum; (grob, plump, ungebildet) prosty, prostacki, nieobyczajny; podły, nikczemny; **-er** Mensch człowiek podły; **-er** Soldat, **Gemei'ner**, *m.* *Kw.* szeregowiec; prosty żołnierz; giemejna; das **-ne** Volk, der **-ne** Haufe gmin; lud prosty; das Haus der **-nen** Izba niższa
Gemei'nde, **Gemei'ne**, *f.* gmina; lud; (der Stadt) lud miejski; (des Dorfes) gromada (na wsi); (christliche) towarzystwo chrześcian; (evangelische) zbiór ewanielicki; **Gemei'nde-**, *a.* municipalny; wspólny; — gminy; **-nde-Abgaben**, *f. pl.* *Stw.* podatki gminne; **-nde-A'ltester**, *m.* *Stw.* starszyzna gminy; **-nde-A'ngehöriger**, *m.* należący (prynależny) do gminy; **-mei'ndeanger**, **Gemei'nanger**, *m.* wspólne pastwisko; **-ndegese'tz**, *n.* *Stw.* ustawa gminna; **-ndeglied**, *m.* członek gminy; **-ndegu't**, *n.* dobro pospolite, dobro gromady; **-ndehau's**, *n.* ratusz, miejsce obrad gminy; **-ndehau'shalt**, *m.* gospodarstwo gminne; **-ndehi'rt**, *m.* *Ldw.* pasterz gromadzki; pastuch; **-ndehi'rten-Lohn**, *n.* pastuchowszczyna; **-ndera'th**, *m.* rada municypalna (w mieście), gromadzka (na wsi); **-ndeschule**, *f.* szkoła municypalna; **-ndesiegel**, *n.* pieczęć mynicypalna; **-ndeversa'mmlung**, *f.* zgromadzenie gminy; gromada (wiejska); **Gemei'ndeta'g**, *m.* sejmik, zebranie się publiczne; z ujazd; **-ndetri'ft**, *f.* *Ldw.* wspólne pastwisko gromadzkie; **-ndevo'rsteher**, *m.* prezes municypalności; przełożony nad gromadą, wójt (na wsi); **Gemei'nfaßlich**, *a.* łatwy do pojęcia każdego; —, *ad.* w sposób łatwy do pojęcia każdego; **-ngeist**, *m.* duch wspólny, powszechny; duch publiczny; **-ngläu'biger**, *m.* *Rw.* wierzyciel upadłości; **-ngültig**, *a.* powszechnie ważny od. ważność mający; **-ngut**, *n.* własność powszechna, wspólna; **-nheit**, *f.* wspólność (wszystkich); (Grobheit) prostactwo, gburowatość; **-nheerde**, *f.* *Ldw.* trzoda gromadzka; **-mei'nherrschaft**, *f.* wspólne panowanie; **-nhirt**, *m.* pasterz gromadzki; **Gemei'niglich**, *a.* pospolicie, zwykle; **-nmachung**, *f.* rozpowszechnianie czego; **-nnützig** *a.* powszechnie użyteczny; dobru pospolitemu służący; **-nnützigkeit**, *f.* pożyteczność ogólna, powszechna, p. dla ogółu; użytek publiczny.
Gemei'nochs, **-ndeo'chs**, *m.* *Ldw.* wspólny byk; byk gromadzki, statnik; **-nplatz**, *m.* * ogólnik, komunał, prawda powszechna; miejsce oder źródło powszechne; **-ndepla'tz**, *m.* skład wspólny od. pospolity; **-mei'nsam**, *a.* wspólny; lubiący się udzielać, pospolitować, poufalić; — powszechny; dla każdego służący; **-nsamkeit**, *f.* wspólność; powszechność; **-nschaft**, *f.* wspólność; (der Güter) wspólność majątku; etwas mit Jmdm. in — haben, besitzen wspólnie co z kim posiadać; — związek, styczność; mit Jmdm. — haben obcować z kim, żyć, wdawać się z nim; in — mit etw. wspólnie; wespół z czém; **-nschaftlich**, *a.* wspólny; —, *ad.* wspólnie, wespół; **-nschatz**, *m.* skarb wspólny dla wszystkich; **-nschuldner**, *m.* *Rw.* upadły;

dłużnik upadłości; -nsinnig, *a.* po obywatelsku myślący; dobrem powszechném zajęty; -nspruch, s. Sprü'chwort.
Gemei'nt, *pp.:* — sein etw. zu thun mieć zamiar, być zdecydowanym co czynić.
Gemei'nverstä'ndlich, s. Gemei'nfaßlich; -nwesen, -ndewesen, *n. Stw.* rzecz pospolita; ogół; społeczeństwo; -nwohl, *n.* dobro pospolite; potrzeba pospolita.
Geme'lke, *n. Ldw.* dój; wydój; -me'nge, -me'ngsel, *n.* mięszanka, mięszanina; im —, *jedno na drugie; *bez braku, bez wyboru.
Geme'ssen, *pp.* zmierzony; umiarkowany; dokładny, wyraźny; —, *ad.* wyraźnie.
Geme'tzel, *n.* rzeź, rąbanie, morderstwo.
Gemi'sch, *n.* mięszanina. [rznięty.
Ge'mme, *f. Alt.* giema, kamień (drogi)
Gemo'delt, *pp.* wyrobiony, formowany.
Gemo'rde, s. Geme'tzel.
Ge'msbart, *m.* broda giemzowa; -msbock, *m. Ng. Jäg.* kozioł dziki; koza dzika samiec; **Ge'mse**, *f. Ng.* koza dzika; giemza; **Ge'msen-**, **Gems-**, *a.* giemzowy; do kozy dzikiéj należący; — kozy dzikiéj; -msenfe'll, *n.* skóra dzikiéj kozy; -msenfu'ß, *m.* noga kozy dzikiéj; -msenja'gd, *f.* polowanie na kozy dzikie; -msenjäger, *m.* polujący na kozy; **Ge'msenkrau't**, *n.*, **Ge'mswurz**, *f. Ng.* kozi korzeń; -msenkugel, *f.*, -msenballen, *m. Ng.* bezoar; -msenle'der, *n.* skórka giemzowa; zamsz; -msenle'dern, *a.* zameszny; -mshaar, *n.* sierść giemzowa, sierść kozy dzikiéj; -mshorn, *n.* róg giemzowy; -msziege, *f.* koza dzika samica. [śmietnik.
Gemü'll, *n.* wymiot; -mü'llgrube, *f. Ldw.*
Gemu'rmel, **Gemu'rre**, *n.* mruczenie; mruk, gwar.
Gemü'se, *n.* jarzyna; legumina, warzywo, ogrodowizna; -segarten, *m.* ogród jarzynny; warzywny ogród; -segärtner, *m.* warzywnik.
Gemü'ßigt, *a.* zniewolony, przymuszony.
Gemu'stert, *pp.* wzorzysty.
Gemü'th, *n.* umysł; serce; sich etw. zu -the ziehen brać sobie co do serca, martwić się tém; -mü'thlich, *a.* u. *ad.* przyjemny; miły; przyjemnie; miło; -cher Dichter czuły poeta; -ches Gedicht czułe poema; -thlichkeit, *f.* przyjemność; czułość; -thlos, *a.* nieczuły; -thsart, -thsbescha'ffenheit, *f.* usposobienie umysłu; umysł; -thsbe'sserung, *f.* poprawienie umysłu; -thsbewe'gung, *f.* wzruszenie umysłu; -thsfassung, *f.* stałość umysłu od. duszy; -thsfreund, *m.* przyjaciel podobieństwem charakteru zjednany; -thsfreundschaft, *f.* przyjaźń podobieństwem charakterów skojarzona; -thskraft, *f.* siła od. moc umysłu; -thskrank, *a.* chory na umyśle; -thskrankheit, *f.* choroba umysłu; -thsneigung, *f.* skłonność umysłu; -thsregung, *f.* wzruszenie umysłu; -thsruhe, *f.* spokojność umysłu; -thsschwäche, *f.* słabość umysłu; -thsstärke, *f.* moc od. dzielność umysłu; -thsstimmung, *f.* usposobienie od. stan umysłu; -thsunruhe, *f.* niespokojność umysłu; -thsverfa'ssung, -thszustand, s. Gemü'thsstimmung; -thvoll, *a.* pełen moralnego uczucia.
Gen, *præp.* (mit *Accusat.*) do, ku; — Himmel ku niebu; wgórę do nieba; — Norden ku północy; — Osten ku wschodu.
Genä'he, *n.* ciągłe lub ladajakie szycie.
Gena'nnt, *pp. irr.* rzeczony, nazwany, wzmiankowany.
Gena'rbt, *a.* ziarnisty; -tes Leder skóra ziarnista; -na'rbtheit, *f.* ziarnistość.
Genä'schig ꝛc., s. Na'schhaft ꝛc.
Genau', *a.* u. *ad.* dobrze przystający do czego; dokładny, dokładnie; ścisły, ściśle; ein -es Verzeichniß machen dokładny zrobić spis; etwas — beschreiben, berechnen dokładnie co opisać, obliczyć; -e Erforschung gruntowne wyśledzenie; Jmdn. — kennen dokładnie od. z gruntu kogo znać; seien Sie nicht so —, *nie bądź tak skrupulatny; *nie bierz rzeczy tak ściśle; — genommen hat er kein Recht dazu ściśle biorąc nie ma do tego prawa; sie ist eine -e Wirthin jest gospodyni oszczędna; er lebt sehr — bardzo oszczędnie (skąpo) żyje; der -este Preis najniższa od. ostatnia cena (od któréj już nic odstąpić nie można);
Genau'igkeit, *f.* dokładność; ścisłość; skrupulatność; (Sparsamkeit) skąpstwo, skępstwo.
Genealo'g, *m.* jenealog, rodopis; -nealogie', *f.* jenealogja; -lo'gisch, *a.* jenealogiczny; rodosłowny; rodopisarski.
Geneh'm, *a.* przyjemny, taki co się go chętnie przyjmuje; wenn es Ihnen — ist jeżeli się to Panu podoba; jeżeli Pan na to przystajesz; etw. — halten (genehmigen) przyjąć co, zezwolić na to; -mhalten, *n.*, -mhaltung, *f.* przyzwolenie; approbacja; pochwalenie; mit seiner — z jego przyzwoleniem; -neh'migen, *va.* przyjąć co, przystać, przyzwolić na co; (Vorschlag) przyzwolić na projekt; -neh'migung, *f.* zezwolenie, zatwierdzenie.
Genei'gt, *pp.* przychylny, skłonny, ochotny; podległy; (zu etw.) skłonny do czego; (Jmdm.) przychylny komu; (zum Zorn) porywczy, pochopny do gniewu; -gtheit, *f.* skłonność do czego; przychylność ku osobie jakiéj.
Genera'l, *m. Kw.* jenerał; **Genera'l-**, *a.* (allgemein) jeneralny; ogólny; powszechny; *Kw.* główny; jeneralski; -nera'ladjuta'nt, *m.* jeneraładjutant; -lbaß, *m. Tk.* jenerałbas; -lcomma'ndo, *n. Kw.* główne dowództwo; -lchiru'rgus, *m.* chirurg naczelny; -nera'le, *n. Kg.* edykt, ukaz

powszechny; -lfe'ldmarschall, *m.* jenerał-feldmarszałek; -lfe'ldzeugmeister, *m.* jenerał artylerji; -nera'lien, *n. pl.* rzeczy ogólne; -ra'lin, *f.* jenerałowa; -li'ssimus, *m. Kw.* naczelny wódz; -litä't, *f.* jenerałycja; -ralkarte, *f.* mapa jeneralna; -llieu'tena'nt, *m.* jenerałporucznik; -ra'l-majo'r, *m.* jenerałmajor; -lmarsch, *m. Kw.* znak do marszu całego wojska; jenerałmarsz; -lpächter, *m. Stw.* dzierżawca rozległych dóbr rządowych; -lpardo'n, *m. Kw.* powszechne przebaczanie; jeneralny pardon; -ra'ls-, *n. Kw.* jeneralski; -ra'lsalve, *f. Kw.* powitanie wystrzałami ze wszystkich armat oder ze wszystkich karabinów; eine — geben, *Kw.* powitać kogo wystrzałami itd.; -lstaaten, *m. pl. Stw.* stany Holenderskie; -lstab, *m. Kw.* sztab główny; -lsunifo'rm, *f.* uniform jenerała, mundur jeneralski; -ls-würde, *f. Kw.* jeneralstwo; godność jeneralska.

Generatio'n, *f.* jeneracja; pokolenie; plemię; **Gene'risch**, *a. u. ad. Ng.* rodzajowy; rodzajowo.

Gene'sen, *vn. irr.* (s.) wyzdrowieć; przyjść do zdrowia; (eines Kindes) odbyć poród; -ne'sene, *f.* ozdrowiała, zachowana, ocalona; -ne'sener, *m.* ozdrowiały, zachowany, ocalony; -ne'sung, *f.* wyzdrowienie; przyjście do zdrowia.

Genf, *n. Geog.* Genewa; **Ge'nfer-**, *a.* Genewski; **Ge'nfer**, *m.* Genewczyk; -ferin, *f.* Genewka. [jenialność.

Genia'l, -nia'lisch, *a.* jenialny; -litä't, *f.*

Geni'ck, *n. Zk.* kark; Jmdm. das — brechen kark komu złamać; -ni'ckfänger, *m. Jäg.* nóż myśliwski; kordelas.

Genie', *n.* jeniusz; talent; (poetisches) jeniusz poetycki; — usposobienie od natury; temperament; -nie'corps, *n. Kw.* korpus inżynierów, korpus inżynierski; -nie'streich, *m.* czyn jenialny; *iron.* *czyn nierozmyślny, nierozsądny, bez zastanowienia das war ein —! a to się popisał! a to się wyrwał!

Ge'nien, *f. pl. Myth.* *duchy opiekuńcze; gienie; jeniusze.

Genie'se, *n.* kichaczka; ciągłe kichanie.

Genie'ßbar, *a.* dający się jeść lub pić; -ßbarkeit, *f.* własność, iż co można z apetytem jeść lub pić; -ßbrauch, *m.* dożywocie, użytkowanie; -nie'ßen, *va. irr.* (h.) pożywać, jeść; kosztować czego; haben Sie schon etwas genossen? czy jadłeś od. piłeś Pan już co? das heilige Abendmahl —, *Kg.* brać oder przyjmować komunią świętą; Wohlthaten von Jmdm. —, *doznać od kogo wiele dobrodziejstw; Unterricht bei Jmdm. —, *pobierać u kogo oder od kogo naukę; (etwas) doznawać, używać, kosztować czego; Jmdm. etw. für genossen hingehen lassen, *puścić komu co bezkarnie; -nie'ßer, *m.* ten, który co pożywa, doznaje czego, cieszy się z czego.

Genie'wesen, *n. Kw.* inżenieryja (-rja).

Geni'ren, *va.* żenować; subjekcją robić; zawadzać; (sich) żenować się, subjekcją sobie robić; sich nach Jmdm. — subjekcją sobie robić dla kogo; genirtes Wesen, *nieswojski (w postępowaniu).

Geni'st, *n.* źdźbła i okruszyny słomy; otrząsiny z barłogu; *śmiecie.

Geni'ste, *f. Ng.* janowiec. [padek.

Geniti'v, *m. Spl.* genityw, drugi przy-

Ge'nius, *m.* jeniusz (jako bóstwo); (Geist, geistige Beschaffenheit) duch.

Geno'ß, *m.* towarzysz; wspólnik; kolega; kamrat; -no'ssin, *f.* wspólniczka; towarzyszka; -no'ssenschaft, *f.* wspólnictwo; towarzystwo; udział w czém; kompania; bractwo; -ssenschaftlich, -ssenschafts-, *a.* towarzyski.

Ge'nre, *n.* rodzaj; ród; **Ge'nrebi'ld**, *n.* obraz niewchodzący do rzędu ani historji ani krajobrazów jakoto; **Ge'nrema'ler**, *m.* malarz (takich obrazów).

Gensd'a'rmes, *m. Kw.* żandarm; żandarmy; **Gensd'a'rmen-**, *a.* żandarmski; -sd'armerie', *f.* żandarmerja.

Gent, *n. Geog.* Gandawa (miasto).

Ge'nua, *n. Geog.* Genua (miasto); (von, aus) Genueński; **Genue'ser**, *m.* Genueńczyk; -nue'serin, *f.* Genueńka; -nue'sisch, *a.* Genueński; po Genueńsku.

Genu'g, *ad.* dosyć; zadosyć; dość; dostatecznie; do sytu; laß dir das — sein! przestań na tém! ich habe — zu thun mam dosyć do czynienia.

Genü'ge, *f.* sytość; dostatek; dostateczność; ich habe zur — gegessen, getrunken najadłem się, napiłem się do sytu; zur —, volle — haben mieć podostatkiem; Jmdm. — thun uczynić komu zadosyć; dogodzić mu; -geleistung, *f.* uczynienie zadosyć; -nü'gen, *vn.* (h.) być dostatecznym; das genügt mir noch nicht to mnie jeszcze nie zaspokaja; sich mit etwas — lassen prestać na czém; -nü'gend, *ppr.* dostateczny; zaspokajający; *skromny (pod względem zaspokojenia potrzeb, wymagań); -nü'glich, *a.* dostateczny; przyjemny; -nu'gsam ꝛc., s. Hi'nlänglich ꝛc.; -nü'gsam, *a.* kontent, dowolen, dowolny, ukontentowany; **Genü'gsamkeit**, *f.* umiarkowanie, zadowolnienie; skromność; przestawanie na małém.

Genu'gthuend, *ppr.* zadowolniający, zadosyć czyniający; -nu'gthun, *va. irr.* (h.) (Jmdm.) zadosyć uczynić komu, satysfakcja mu dać; -nu'gthuung, *f.* zadosyć uczynienie; satysfakcja; zadowolenie; — verlangen, — fordern żądać satysfakcji; Jmdm. — geben, leisten dać komu satysfakcją, wynagrodzić szkodę, krzywdę.

Ge'nus &c., *n.*, f. Geschle'cht &c.
Genu'ß, *m.* pożywanie, jedzenie; picie; (der Speisen u. Getränke) używanie jadła i napojów; (Nießbrauch) użytkowanie; (Angenehmes) uciecha; przyjemność; rozkosz; **Genu'ßreich**, *a.* obfity w przyjemności; przyjemny; miły; =**nu'ßsucht**, *f.* ubieganie się za uciechami; =**nu'ßsüchtig**, *a.* ubiegający się za uciechami; rozkoszy od. zabaw szukający.
Geognosie', *f.* jeognozja, ziemioznawstwo; **Geogno'st**, *m.* jeognosta; ziemioznawca; =**stisch**, *a.* jeognostyczny.
Geogra'ph, *m.* jeograf; ziemiopis; **Geographie'**, *f.* jeografja, ziemiopisarstwo; =**gra'phisch**, *a.* jeograficzny, ziemiopiski.
Geolo'g, *m.* jeolog; =**logie'**, *f.* jeologja; =**lo'gisch**, *a.* jeologiczny.
Geome'ter, *m.* jeometra; miernik; =**trie'**, *f.* jeometrja; miernictwo; ziemiomierstwo; =**trisch**, *a.* jeometryczny, ziemiomierniczy.
Geo'rg, *m. npr.* Jerzy.
Gepä'ck, *n.* pakunek; rzeczy zapakowane; obłogi; bagaże; (zur Reise) podróżne potrzeby; =**pä'ckschein**, *m.* rewers rzeczy; dowód na pakunek; =**pä'cks=Expeditio'n**, *f.* expedycja rzeczy.
Gepei'tsche, *n.* ciągłe chłostanie od. smaganie biczem od. batem.
Gepfä'ndet, *a.* ciążebny.
Gepfro'pft, *a.* szczepny. [pieprzność.
Gepfe'ffert, *a.* pieprzny; das Gepfefferte
Gepfei'fe, *n.* świst, świstanie; granie, grywanie na piszczałce.
Gepflo'genheit, *f.* zwyczaj; praktyka.
Gepie'pe, *n.* piszczenie (ptaków).
Gepla'pper, *n.* ciągłe paplanie; płotki.
Geplä'nkel, *n. Kw.* harce; ucieranie się; szarpanina. [tartas; płakanie.
Geplä'rr, *n.* ciągłe beczenie, wycie, hałas,
Geplau'der, *n.* szwargot; bełkot; paplanina.
Gepo'che, *n.* ciągłe pukanie, stukanie.
Gepo'lter, *n.* ciągłe łomotanie; ciągły szelest, łomot, stuk.
Geprä'ge, *n.* stempel, stępel, bicie, odbicie (na pieniądzach); odcisk; *cecha; piętno. [wystawność.
Geprä'nge, *n.* parada; pompa; okazałość;
Gepra'ssel, *n.* chrobot; trzask; *chełpliwość, f. a. Prahlerei'.
Gepu'tzt, *pp.* wystrojony, strojny, wystrychniony, ozdobiony; ochędożny.
Gepri'ckel, *n.* szczypanie (po ciele).
Gequa'k, **Gequa'ke**, *n.* skrzek, skrzeczenie, rzekot, rzekotanie (żab, itd.).
Gequi'ke, *n.* kwik; ciągłe kwiczenie.
Ger, *m. Gymn.* oszczep.
Gera'de, *a.* u. *ad.* prosty; prosto; wprost; der Weg geht in =der Richtung durch das Dorf droga idzie w prostym kierunku przez wieś; in =der Linie von Jmdm. abstammen w prostéj linii od kogo pochodzić; ich gehe geraden Weges zu ihm idę prosto do niego; etw. — machen prostować co; — prosty, otwarty, szczéry; po prostu, szczérze, otwarcie; równy; — parzysty (liczba); —, *ad.* właśnie; er war — dort właśnie tam był; es wiegt — drei Pfund waży spełna trzy funty; — (ohne Umschweife) heraus, *prosto; *wręcz; *bez ogródki; **Gera'de**, *f.* prostość; etw. in die — bringen wyprostować co; **Gera'dea'n**, *ad.* prosto pod górę; =**ra'deau'f**, *ad.* prosto na górę; w górę; =**deau's**, *ad.* prosto (naprzód); =**dehi'n**, *ad.* prosto naprzód); po prostu; otwarcie; bez ceremonji; =**ra'deswe'gs**, *ad.* prostą drogą; wprost; =**dezu'**, *ad.* prosto, bez zboczenia; — gehen prostą drogą iść, postępować (bez wybiegów); er ist zu sehr —, *za nadto jest otwarty (prostak); nazbyt poufały; =**dheit**, *f.* prostość, prostota (serca), otwartość, szczérość; =**dhorn**, *n.* prostoróg; =**dlauf**, *m.* bieg w prostym kierunku; =**dlinig**, *a.* prostoliniowy; =**dschnabel**, *m. Ng.* (Art Kolibri) fruczek; =**dschnäbler**, *m. Ng.* prostodziubek; =**dsinnig**, *m.* sposób myślenia prosty, szczéry; =**dsinnig**, *a.* prosłomyślny; =**dwinkelig**, *a. Gl.* prostokątny.
Gera'nium, *m. Ng.* gierania (roślina).
Gera'ssel, *n.* turkot (powozów); szczęk (kajdan); łomot; trzask; szelest.
Gerä'th, *n.* sprzęt; sprzęty.
Gera'then, *vn. irr.* (s.) dostać się (przypadkowo); (in Gefangenschaft) dostać się do niewoli; (auf eine Sandbank) dostać się na mieliznę; (in fremde, unrechte Hände) dostać się w cudze od. obce ręce; (auf falschen Weg) dostać się na złą oder fałszywą drogę); (in Vergessenheit) pójść w zapomnienie; (auf einen Gedanken) wpaść na myśl; (in Verwirrung) zmięszać się; (in Verlegenheit) zakłopotać się; sie geriethen aneinander uderzyli na siebie; porwali się na siebie; das Getreide, der Wein ist in diesem Jahre nicht, ist schlecht — zboże, wino nie obrodziło się w tym roku; =**ra'then**, *a.*: gut — zdarny; nicht gut — nieudatny; niezdarny; es wäre ihm gerathener, wenn er es unterließe, *lepiéjby było dla niego, gdyby temu dał pokój; **Gera'thewohl'**, *n.*: auf —, auf's — *na los szczęścia; *jak się uda; nachybitraf; etwas auf's — thun zrobić co na los szczęścia; es auf's — ankommen lassen spuścić się na los.
Gerä'thkammer, *f.* komórka na sprzęty; =**thschaft**, *f.*, =**thschaften**, *f. pl.* sprzęty; =**thübungen**, *f. pl. Gymn.* ćwiczenia na przyrządach.
Geräu'chert, *pp.* wędzony.
Gerau'm, *a.* obszerny, przestworny; wygodny; —, *ad.* wygodnie; geraume Zeit długi przeciąg casu; seit =mer Zeit od

dawna; **Geräu'mlich**, *a.*, s. **Gerau'm**; -**räu'migkeit**, *f.* obszerność.

Geräu'sch, *n.* szelest; szmér; rumor; hałas; szczęk; wrzawa; ein — machen robić szelest od. szmer, hałas; -**räu'schlos**, *a.* u. *ad.* wolny oder wolno od szelestu; hałasu; spokojny, cichy; -**schlosigkeit**, *f.* cichość, spokojność; -**schvoll**, *a.* huczny; pełen wrzawy; szumiący.

Ge'rbeba'nk, *f.* *Grb.* ławica garbarska; -**rbebau'm**, *m.* drąg garbarski; **Ge'rben**, *va.* garbować (skórę); Jmdm. das Fell, die Haut —, *skórę komu garbować, bić go; **Ge'rber**, *m.* garbarz; **Ge'rber-**, -**rbers-**, *a.* garbarski; -**rberbau'm**, *m.* *Grb.* perucznik; -**rberei'**, *f.* garbarstwo; garbarnia; **Ge'rbergese'll**, *m.* czeladnik garbarski; -**rbha'ndwerk**, *n.* garbarstwo; rzomiosło garbarskie; -**rlehrling**, *m.* garbarczyk; -**rlohe**, *f.* garbnik; -**rmeister**, *m.* garbarz; -**rmesser**, *n.* *Grb.* nóż garbarski (do skrobania skór); -**rmy'rthe**, *f.*, -**rstrau'ch**, *m.* *Ng.* garbownik skąpia.

Ge'rbstoff, *m.* *Schdk.* tannina.

Gere'cht, *a.* stósowny do czego; in allen Sätteln — sein, *umiéć się do wszystkiego stósować, każdemu przypodobać; die Gerechten sprawiedliwi; słuszni; -**chtigkeit**, *f.* sprawiedliwość; Jmdm. — widerfahren lassen sprawiedliwość komu wymierzyć, rozsądzić na jego stronę; (üben) sprawiedliwość pełnić; (Gericht, Strafgericht) sprawiedliwość; (Vorrecht, Gerechtsame) przywiléj; swoboda; -**chtigkeitsliebe**, *f.* miłość sprawiedliwości; -**chtsame**, *f.* prawo komu służące; należystość, przywiléj.

Gere'de, *n.* gadanina; gadanie; (leeres) próżna gadanina; pogłoska; es geht das —, daß ꝛc. gadają ludzie, że itd.; Jmdn. in's — bringen, *wystawić kogo na ludzkie języki; in's Gerede kommen, *wystawić się na ludzkie języki.

Gerei'chen, *vn.* (h.) (zum Nutzen, zum Troste, zum Schaden) przynieść komu pożytek, pociechę, szkodę itd.; (zum Wohle) wyjść na dobre; -**rei'cht**, *pp.* dany, ofiarowany, podany.

Gerei'me, -**rei'msel**, *n.* *iron.* wierszydło; rymy ladajakie.

Gerei'ße, *n.* wydzieranie się z ręki, darcie się o co; um diese Waare ist viel — o ten towar bardzo się drą.

Gerei'te, *n.* ciągłe jeżdżenie konno.

Gere'nne, *n.* ciągle bieganie (szybkie).

Gereu'en, *vn.* (h.) żałować czego; es gereut mich dieser That żałuję tego uczynku.

Gereu't, *n.* (Ausgerodetes) karczowina, nowina.

Ge'rfalk, *m.* *Ng.* białozor.

Ge'rgel, *m.* *Zm.* fuga w wątorach do dna beczki itd.; **Ge'rgeln**, *va.* (Fässer, beczki) wrzynać fugi.

Geri'cht, *n.* potrawa; danie.

Geri'cht, *n.* *Stw.* *Rw.* sąd; (halten) odbywać sąd; zu — sitzen odbywać sądy; eine Sache vor — bringen rzecz wytoczyć do sądu; Jmdn. vor —, beim — verklagen zaskarzyć kogo w sądzie oder do sądu; vor — erscheinen stanąć, stawić się w sądzie; das jüngste — sąd ostateczny; -**ri'chtet**, *ppr.* sądzony; (geordnet) wystósowany; -**ri'chtlich**, *a.* sądowy; prawny, sądowny; urzędowy; —, *ad.* sądownie; Jmdn. — belangen sądownie z kim się rozprawić; -**ri'chts-**, *a.* sądowy; -**ri'chtsamt**, *n.* urząd sądowy; -**ri'chtsarznei'kunde**, *f.* medycyna sądowa; -**ri'chtsauscultа'tor**, *m.* aplikant; **Geri'chtsausnahme**, *f.* uchrona prawna; **Geri'chtsbarkeit**, *f.* jurysdykcja; sądownictwo; władza sądowa; -**ri'chtsbea'mter**, *n.* urzędnik sądowy; -**ri'chtsbehö'rde**, *f.* władza sądowa; **Geri'chtsbei'sitzer**, *m.* asesor sadowy; ławnik; -**ri'chtsbote**, *m.* woźny sądowy; -**ri'chtsbuch**, *n.* protokoł, akta; księga praw; rejestr sądowy; -**ri'chts-Compete'nz**, *f.* właściwość sądu; podsądność; -**ri'chtsdiener**, *m.* sługa sądowy; pachołek; -**ri'chtsdire'ctor**, *m.* dyrektor sądu; -**ri'chtsdorf**, *n.* wieś mający własny sąd; -**ri'chtseid**, *m.* przysięga sądowa, w sądzie złożona; -**ri'chtsgebüh'r**, *f.*, -**tsgebüh'ren**, *f. pl.* *Rw.* opłata sądowa; -**ri'chtsgefä'lle**, *n. pl.* dochody z jurysdykcji; -**ri'chtshalter**, *m.* justycjarjusz; sędzia dominialny; -**ri'chtshalterei'**, *f.* justycjarjuszostwo; urząd sędziego dominialnego; -**ri'chtshandel**, *m.* proces; spór sądowy; -**ri'chtshaus**, *n.* sądownica; -**ri'chtsherr**, *m.* właściciel wsi lub dóbrz własną jurysdykcją; -**ri'chtsherrschaft**, *f.* majętność z jurysdykcją; -**ri'chtshof**, *m.* *Rw* sąd; trybunał; -**ri'chtskanzlei'**, *f.* kancelarja sądowa; -**ri'chtskosten**, *f. pl.* koszta sądowe; -**ri'chtsordnung**, *f.* postępowanie sądowe; procedura; -**ri'chtsperso'n**, *f.* osoba sądowa; -**ri'chtsperso-na'l**, *n.* sądownictwo; -**ri'chtsrath**, *m.* radca sądowy; sędzia; rada sądowa; -**ri'chtssaal**, *m.* sala sądowa; -**ri'chtssache**, *f.* sprawa sądowa; -**ri'chtsschöppe**, *m.* ławnik; -**ri'chtsschreiber**, *m.* pisarz sądowy; aktuarjusz; -**ri'chtsschultheiß**, **Geri'chtsschulze**, *m.* sołtys sądowniczą władzę mający; -**ri'chtssiegel**, *n.* pieczęć sądowa; **Geri'chtssitzung**, *f.* posiedzenie sądu; -**richtssporteln**, *f. pl.* opłaty sądowe; -**ri'chtssprache**, *f.* język sądowy; -**ri'chtssprengel**, *m.* zakres sądowy, obwód do sądu jakiego należący; -**ri'chtsstand**, *m.* stawanie w sądzie; — sąd; instancja; (erster, höchster) pierwsza, najwyższa instancja; **Geri'chtsstatt**, -**ri'chtsstätte**, s. **Geri'chtsplatz**; -**ri'chtsstelle**, *f.* urząd; -**chtssti'llstand**, *m.* *Rw.* limita; limitacja lub zawieszenie sądów; -**ri'chtsstube**, *f.* *Rw.*

izba sądowa; -ri'chtsstunde, *f.* godzina sądowa, w któréj się sądy odbywają; -ri'chtsstyl, *m.* styl sądowy; -ri'chtstag, *m.* dzień przeznaczony na sądy; termin; am -tage erscheinen stanąć na terminie; -ri'chtstaxe, *f.* taksa sądowa; -ri'chtstermi'n, *m.* termin sądowy; -ri'chtsverfah'ren, f. Geri'chtsverha'ndlung; -ri'chtsverfa'ssung, *f. Stw. Rw.* urządzenie sądownictwa; Geri'chtsverha'ndlung, *f.* rozprawa sądowa; einer — beiwohnen być obecnym na sprawie, kiedy się sprawa toczy w sądzie; -ri'chtsvollzie'her, *m.* wykonawca sądowy; komornik sądowy; -ri'chtswesen, *n.* sądownictwo; -ri'chtszwang, *m.* obowiązek rozprawiania się w pewnym sądzie.

Gerie'ben, *pp. irr.* tarty, starty; (verschmitzt) kuty na wszystkie cztéry, ćwik; *nie w ciemię bity; -benheit, *f.* *chytrość; przybiegłość; szybalstwo.

Geri'ng, Geri'nge, *a.* cienki; mały; nieznaczny; szczupły; lichy; nikczemny; skromny; błahy, mniéj zaczący; keine -ge Meinung von Jmdm. haben nie w pospolite mieć o kim mniemanie; von -gem Werthe sein nie wiele popłacać; etw. — schätzen nie bardzo cenić; lekce ważyć co; etwas -ger achten, als ꝛc. niżéj co kłaść, niż itd.; ich habe nicht das -gste davon gehört nie słyszałem o tém bynajmniéj; das ist meine -gste Sorge o to jak najmniéj dbam oder bynajmniéj nie dbam; Mensch von -ger Herkunft człowiek niskiego rodu; — pospolity; prosty; nie wielkiéj wartości; geringer (der Art, der Würde nach) pośledni, podlejszy; — machen upodlić, zniżyć, umniejszyć; — werden podlejszym być; Geri'ngachtung, *f.* lekce ważenie; zniewaga, pogarda, nieuszanowanie.

Geri'ngelt, *a.* pierścienisty.

Geri'nger, *a. comparat.* v. Geri'ng, f. d.; -ngfügig, *a.* nieznaczący; mało znaczący; bagatelny; -ngfügigkeit, *f.* małoważność; nikczemność; bagatelność; -ghaltig, *a.* mało w sobie mający; mało zawierający; -nghaltung, f. Geri'ngschätzung; Geri'ngschätzig, *a.* mało znaczący, mniéj ważny; nie wiele wart; nie wielkiéj wartości; —, *ad.* z poniżeniem, z ubliżeniem, z lekceważeniem; Geri'ngschätzigkeit, -ngschätzung, *f.* lekceważenie; -ri'ngst, *a. superlat.* (v. Geri'ng): najmniejszy; nicht im Geringsten wcale nie; bynajmniéj; ani myśli.

Geri'nnbar, *a.* zgęstliwy, mogący zgęstnąć; Geri'nnbarkeit, *f.* zgęstliwość; -ri'nne, *n.* stek; ściek; ryna, rynna; żłob, koryto, rynsztok; kanał; rowek; -ri'nnen, *vn. irr.* (f.) zgęstnąć się (krew, oliwa); zsiąść się (mléko itd.); krzepnąć (tłustości); -ri'nnen, *n.* skrzepnienie.

Geri'ppe, *n.* szkielet; kościotrup.

Geri'ppt, *a.* żłobkowany.

Geri'ren, *va.* działać, czynności odbywać; (sich als etw.) działać w charakterze jakim.

Germ, f. He'fen.

Germa'ne, *m. Geog. Gsch.* Gierman; Niemiec; Germa'nien, *n. Geog.* Giermania; Niemcy; -ma'nisch, *a.* giermański; po giermańsku; -manisi'ren, *va.* zniemczyć; -mani'smus, *m.* giermanizm; -mani'st, *m.* giermanista.

Ge'rmen, f. Gäh'ren; Ge'rmen, *m. Ng.* zarodek; Ge'rmig, f. He'fig.

Gern, Ge'rne, *ad.* chętnie; z chęcią; es ist nicht — geschehen stało się to pomimo woli, bez chęci; so — (auch) pomimo szczeréj oder największéj chęci; ich sehe ihn — bei mir rad go widzę u siebie; — reden lubić gadać; er ißt — Schinken u. trinkt — Wein lubi szynkę (jeść) i wino (pić); das Pferd läßt nicht — aufsitzen ten koń nie rad daje (nie łatwo pozwala) na siebie wsiadać; Ge'rngeleh'rt, *a.* pragnący uchodzić za uczonego; -rngro'ß, -rnegroß, *m.* *na pana chory; chcący uchodzić za wielkiego człowieka; -rnklug, *a.* pragnący uchodzić za mądrego.

Gerö'chel, *n.* rzężenie. [trzcinisko.

Geröh'rich, Geröh'richt, *n. Ng.* trzcina;

Gero'll, *n.* ciągłe toczenie się z szelestem (kuli, powozu); (des Donners) huk pioruna.

Gero'nnen, *a.* okrzepły; skrzepły; -ne Flüssigkeit skrzep; -ro'nnenheit, *f.* skrzepłość.

Ge'rste, *f.* jęczmień; Ge'rste-, Ge'rsten-, *a.* jęczmienny; -stena'cker, *m. Ldw.* pole jęczmienne, pod jęczmień; -stenbie'r, *n.* piwo jęczmienne, z jęczmienia; -stenbro'd, *n.* chléb jęczmienny; -stenfe'ld, *n. Ldw.* pole jęczmieniem zasiane; -stengrau'pe, *f.* krupy jęczmienne; Ge'rstengrü'tze, *f.* kasza jęczmienna; -stenklei'e, *f.* otręby jęczmienne; -stenko'rn, *n.* ziarnko jęczmienia; *Hlk.* jęczmyk na oku; -stenku'chen, *m.* placek jęczmienny; Ge'rstenma'lz, *n.* jęczmienny słód; -stenmehl, *n.* jęczmienna mąka; -stensaa't, *f.* siew jęczmienia; -stensa'ft, f. Ge'rstenbie'r; -stenschlei'm, *m.* kleik jęczmienny; -stenschro't, *m.* jęczmień prześrutowany; -stenstroh', *n.* słoma jęczmienna; jęczmionka; Ge'rstentra'nk, *m.*, -stenwa'sser, *n. Hlk.* tyzanna; ptyzanna; -stenzu'cker, *m.* jęczmienny cukier.

Ge'rtchen, *n. dim.* pręcik; rózeczka; Ge'rte, *f.* pręt; rószczka; witka.

Ge'rtraud, Gertru'de, *f. npr.* Giertruda.

Geru'ch, *m.* (Sinn) węch; powonienie; (Duft) zapach; (übler) cuch; er hat hier keinen guten — zurückgelassen, *nie najlepszą tu po sobie zostawił pamiątkę, sławę; -ru'chlos, *a.* nie mający powo-

nienia; -ru'chlosigkeit, *f.* brak powonienia od. zapachu; -ru'chs-, *a. Zk.* węchowy; **Geru'chsnerv**, *m.* nerw węchowy; -ru'chssinn, *m.* zmysł powonienia; **Geru'chswerkzeuge**, *n. pl. Zk.* narzędzia węchowe.

Gerü'cht, *n.* wieść; pogłoska; es geht ein — wieść chodzi; jest pogłoska; ein — ausstreuen, verbreiten rozpuścić wieść; das — sagt wieść niesie.

Geru'chvoll, *a.* mocny zapach mający.

Geru'hen, *vn.* (h.) raczyć.

Geru'hig, -ruh'sam, *a.*, s. Ru'hig; -same Nacht, spokojnéj nocy, smacznego snu (życzę).

Gerüh'rt, *pp.* wzruszony, rozczulony; wyjęty; czuły; (lebhaft) żywo przejęty; — werden rozczulać się; gerührte Eier jajecznica.

Gerü'll, -rü'lle, *n.* stare graty; okrawki; obrzezki; opiłki.

Geru'mpel, *n.* brzęk, hałas, trzęsienie.

Gerü'mpel, *n.* graty; rupiecie; s. a. Gerü'll rc.; -pelkammer, *f.* izba na graty; -pelkasten, *m.* skrzynia na graty; -pelma'rkt, *n.* tandeta; plac, gdzie stare rzeczy sprzedają.

Geru'ndet, -rü'ndet, *a.* kolisty; krągły.

Gerü'st, *n.* rusztowanie; ein — aufrichten wystawić rusztowanie; wzniesienie z desek; balkon, piątro na wolném miejscu wystawione; -stbalken, *m. pl. Bk.* wysuwki; -stständer, *m.* sztandar.

Gerü'stet, *pp.* uzbrojony, obronny, zbrojny; w oręż opatrzony.

Gerü'ttel, *n.* kłócenie (czego rzadkiego); trzęsienie (czego suchego).

Gesa'ge, s. Gerü'cht.

Gesalba'der, *n.* bzdurzenie; gadanina niedorzeczna od. pusta.

Gesa'lbter, *m.* pomazaniec; Namaszczeniec Pański.

Gesä'me, *n.* nasienie.

Gesa'mmt, *a.* cały, całkowity; razem wzięty od. zebrany; —, *ad.* pospołu; razem (wszyscy); -te Macht całkowita potęga; -tbetra'g, *m.* ogólna od. całkowita suma, ilość; -teindruck, *m.* wrażenie całe; -teinnahme, *f.* dochód cały oder ogólny; -tgut, *n.* majętność wspólna (wielu); -theit, *f.* całość; ogół (rzeczy razem wziętych); -thypothe'k, *f.* hipoteka zbiorowa lub łączna; -tkauf, *m.* wspólne kupno; -tlehen, *n.* wspólna lenność; -tmonarchie', *f. Stw.* cała monarchja; -tname, *m.* nazwa spólna lub zbiorowa; -tregie'rung, *f.* wspólne panowanie; -tschaft, *f.* ogół; wszystko razem wzięte; -tschuldner, *m. Rw.* upadłości dłużnik (kilku wierzyciel); -tstimme, *f.* wspólny głos; -tverbü'rgung, *f.* wspólne od. wzajemne oder solidarne poręczenie; -tzahl, *f.* ogólna suma.

Gesa'ndter, *m. Stw.* poseł, ambasador, posłaniec, posłannik; (päpstlicher), *Kg.* nuncjusz; **Gesa'ndten-**, *a.* poselski, ambasadorski; posłańczy; -sa'ndtin, *f.* posłowa; -dtschaft, *f.* poselstwo, ambasada, legacja; eine — bekleiden poselstwo sprawować; eine — wohin schicken poselstwo dokąd wprawić; -dtschafts-, -dtschaftlich, *a.* poselski; legacyjny; -dtschaftspo'sten, *m. Stw.* urząd poselski; urząd posła; poselstwo; einen — bekleiden sprawować poselstwo oder urząd poselski; -dtschaftsra'th, *m.* radca legacji; -dtschaftssecretä'r, *m.* sekretarz legacji.

Gesa'ng, *m.* śpiew (ludzi i ptaków); (Lied) pieśń; śpiew; -sa'ngbuch, *n.* śpiewnik; kancjonał; zbiór pieśni; -sa'nglich, *a. Tk.* do śpiewu należący; -sa'nglos, *a.* nieśpiewny, nie znający się na śpiewie; -sa'ngreich, *a.* wiele śpiewów umiejący; śpiewny; -sa'ngweise, *ad.* sposobem śpiewu; -sa'ngsweise, *f.*, s. S'ingweise.

Gesä'ß, *n.* siedzenie; *Zk.* zadek, pośladek, tył (u człowieka); podstawa oder spód kamieni granicznego; -sä'ß-, *a. Zk.* pośladkowy; -sä'ßbein, *n. Zk.* kość pośladkowa; -sä'ßmuskel, *m. Zk.* muszkuł zadni.

Gesäu'mt, *a.* obrębowany.

Gesau'se, -säu'sel, *n.* ciągły świst (wiatru); ciągłe szeleszczenie.

Geschaa'rt, *a.* gromadny.

Geschä'ft, *n.* zatrudnienie; interes; czynność; sprawunek; seine -te besorgen chodzić za interesami; ein — übernehmen podjąć się sprawunku; sich ein — aus etw. machen pilnie się czém zajmować; interes z czego robić, korzyści z czego szukać.

Geschä'ftel, *n. dim.* facjenda; — machen facjendować; -telma'cher, *m.* facjendarz.

Geschä'ftet, *pp.* oprawny.

Geschä'ftig, *a.* skrzętny, sprawny, pracowity; zatrudnienia mający; -ges Leben życie pełne zatrudnień; -schä'ftigkeit, *f.* skrzętność, nawał zatrudnień; bieganie za interesami; -schä'ftlich, *a. H.* handlowy; **Geschä'fts-**, *a.* — interesów; — czynności; urzędowy; -tsau'sweis, *m. H.* wykaz spraw lub czynności; -schä'ftsfreund, *m. H.* zostający w stosunkach handlowych; korrespondent; -tsführer, *m.* zawiadowca interesów; -tsführung, *f.* zawiadywanie interesami; -tslos, *a.* wolny od zatrudnień; -tslosigkeit, *f.* wolność od zatrudnień; -tsgang, *m.* bieg, tok, tryb interesów; sposób odbywania się czynności; -tskreis, *m.* zakres interesów oder czynności; -tskundig, *a. H.* znający się na kupiectwie, interesach; biegły w prowadzeniu interesów kupieckich; -tsleben, *n.* życie zatrudnieniom oddane, czynne; **Geschä'ftsleitung**, *f.* kierownictwo interesów; -tsmann, *m.* negocjant; człowiek oddany popieraniu

interesów; =tsordnung, *f.* porządek czynności; regulamin; =tssache, *f.* rzecz urzędowa, do urzędu czyjego należąca; =tsstockung, *f.* zastój w interesach, w handlu; =tsstunde, s. Geschä'ftszeit; =tsstyl, *m.* styl przyjęty w czynnościach prywatnych lub urzędowych; =tstag, *m.* dzień sprawowaniu interesów poświęcony; =tsträger, *m.* sprawujący interesa; =tsverbi'ndung, *f. H.* stosunek, związek handlowy; =tsverha'ndlung, *f.* układy w interesie jakim czynione; =tsverkeh'r, *m. H.* stosunki kupieckie; *Stw.* stosunki dyplomatyczne; =tsverwa'lter, =tsverwe'ser, *m.* sprawujący czyje interesa; =tsverwa'ltung, =tsverwe'sung, *f.* sprawowanie czyich interesów; =tsvoll, *a.* pełen interesów; =tszeit, *f. H.* pora czynności handlowych; =tszweig, *m.* wyłączny przedmiot.

Geschä'ndet, *pp.* zhańbiony, zgwałcony, posromocony, zelżony. [szacowny.

Geschä'tzt, *pp.* szacowany, oszacowany;

Geschau'kel, *n.* gibanie; chybotanie, kołysanie się.

Gesche'ckt, *a.* pstry, pstrokaty.

Gesche'hen, *vn. irr.* (s.) stać się; dziać się; wydarzyć się; przytrafić się; es ist ein Unglück — wydarzyło się nieszczęście; es ist ihm recht — dobrze mu się stało; dobrze mu tak; ich muß es — lassen muszę na to przystać, pozwolić; — zu N. den &c. działo się w N. dnia itd.; es ist um ihn — już po nim; — lassen (zulassen) przypuścić, przypuszczać, pozwolić na co.

Geschei'dt, Geschei't, *a.* rostropny, rozsądny; rozumny, mądry; bist du —? masz ty rozum? du bist wohl nicht recht —? tobie widzę źle w głowie? ich kann nicht — daraus werden, *nie mogę być mądrym z tego; —, *ad.* rostropnie; rozsądnie; rozumnie; =dtheit, =digkeit, *f.* rostropność; rozsądek.

Geschei'de, *n. Zk.* (Eingeweide) kiszki, trzewa; wnętrza.

Gesche'nk, *n.* dar, podarunek, podarek; upominek; Jmdm. ein — geben od. machen podarunek komu zrobić, dać w podarunku; zum — bekommen dostać w darze, w upomniku; **Gesche'nk=**, *a.* podarkowy; =nklitteratu'r, *f. Bchh.* podarkowa (beletrystyczna) literatura; =nkchen, *n. dim.* podaruneczek; =nkgeber, *m.* dawca upominku; =nkgeberin, *f.* dawczyni upominku; =nknehmer, *m.* otrzymujący upominek; =nknehmerin, *f.* otrzymująca upominek; **Gesche'nkt**, *pp.* darowany, podarowany.

Geschi'chtbuch, =tsbuch, *n.* księga historyczna; =schi'chtchen, *n. dim.* historyjka; powiastka; =schi'chte, *f.* historja; dzieje, nauka dziejów, opowieść, zdarzenie; (alte, mittlere, neue) historja starożytna, średnia oder średnich wieków, nowożytna; das ist eine schöne —! *iron.* a to piękna historja! ich will von der ganzen — nichts wissen, *nie chcę nic o tém wiedzieć; =schi'chten=, *a.*, s. Geschi'chts=; =schi'chtenbu'ch, *n.* zbiór powieści; =schi'chtlich, *a.* historyczny; =schi'chts=, *a.* historyczny; =tsbuch, s. Geschi'chtbuch; =tschreiber, *m.* dziejopis; =tsschreibers=, *a.* dziejopisarki; =tschreibung, *f.* dziejopistwo; dziejopisarstwo; =tserzäh'lung, *f.* historyczna powieść; =tsforscher, *m.* badacz dziejów; =tsforschung, *f.* badanie dziejów; =tsgelehrter, =tskenner, =tskundiger, =tslehrer, *m.* historyk; znawca dziejów; obeznany z historją; =tsmaler, *m. Mal.* malarz historyczny, który zdarzenia historyczne przedstawia; =tsphilosoph, *m.* historjozof; =tswissenschaft, *f.* umiejętność historji, nauka historji.

Geschi'ck, *n.* (Fertigkeit) zdatność do czego; *zgrabność; szykowność; das Kleid hat kein — suknia niezgrabna, niezgrabnie leży; etwas in's — bringen przyprowadzić co do ładu; er hat — und Gelenk, *zgrabny i szykowny człowiek; (Loos, Bestimmung, Schicksal) zrządzenie, przeznaczenie; trauriges —, *dola.

Geschi'cke, *n.* ciągłe wysyłanie, posyłanie; posyłki.

Geschi'cklich, s. Geschi'ckt; =schi'cklichkeit, *f.* zręczność; zgrabność; spryt; sprytność; =schi'ckt, *a.* zręczny; zgrabny; sprytny; (zu etwas) rzęczny, zdatny, sposobny, zdolny do czego; (zu einem Amte) zręczny, zdatny do urzędu; (machen) sposobić, przysposobić, wyćwiczyć, ukształcić, przyprawić; —, *ad.* zręcznie; zgrabnie.

Geschie'be, *n. Bw.* kawałek skały wodą wyrwany i uniesiony; kamienie stoczone; ściśnięcie pokładu.

Geschie'den, *pp. irr.* rozłączony, rozdzielony; =ne Frau rozwódka; =ner Mann rozwodnik.

Geschi'mpfe, *n.* ciągłe besztanie.

Geschi'rr, *n.* statki rzemieślnicze (do ich wyrobów potrzebne); naczynie; (der Pferde) szory na konie; — zaprząg, wóz z końmi; *Ldw.* sprzęt gospodarski; statki (kuchenne); naczynie; =rrholz, *f.* drzewo zdatne na statki, naczynia; =rrkammer, *f.* komórka do chowania siodeł i szorów.

Geschla'gen, *pp. irr.* zbity; =ner Mensch, *zbity (nieszczęśliwy) człowiek.

Geschlä'ngelt, *pp.* kręcisty, wężowaty.

Geschle'cht, *n.* rodzaj; ród; rodzina; plemię; *krew; rodzeństwo; (männliches) płeć męska; (weibliches) płeć żeńska; (der Wörter) rodzaj męski; rodzaj żeński; (der Thiere, Pflanzen), *Ng.* rodzaj zwierząt,

roślin; das — (die Familie) betreffend pokolenny; ród; — gieneracja, pokolenie; das schöne —, *płeć piękna; **Geschle'chtlich, -schle'chts-**, *a.* u. *ad.* rodzajowy; rodowy; plemienny; płciowy; **Geschle'chts-**, *a.* plemienny; rodzajowy; **-chtsalter**, *n.* wiek rodu jakiego; **-chts-art**, *f.* gatunek do rodzaju jakiego należący; **-chtsbaum**, *m.* *Wpk.* drzewo jenealogiczne; **-chtsendung**, *f.*, **-chtsfall**, *m.* *Spl.* (Genitiv) drugi przypadek; **-chtsfolge**, *f.* następstwo rodowe; **-chtsglied**, *n.* członek wstydliwy; **-chtsgut**, *n.* majętność rodowa, do całego rodu należąca; **-chts-kunde**, *f.* *Wpk.* jenealogja (jako umiejętność); **-chtslos**, *a.* *Ng.* bezpłciowy; bezpłodny; —, *Spl.* nijakiego rodzaju; nijaki; **-chtsname**, *m.* imię rodzajowe; **-chtsregi'ster**, *n.* *Wpk.* rejestr rodowy, spis członków rodu jakiego; **-chtstafel**, *f.* tablica jenealogiczna; rodowód; **-chts-theile**, *m. pl.* *Zk.* *Ng.* części płciowe od. rodzinne (u mężczyzn płodne, u kobiet rodne); **-chtstitel**, *m.* tytuł rodowy; przydomek; **-chtstrieb**, *m.* popęd płciowy; pociąg do lubieżności; **-chtsvormund**, *m.* asystant płci; **-tswappen**, *n.* herb rodowy; **-chtswort**, *n.* *Spl.* artykuł, przedimek.

Geschle'pp, *n.* orszak; pakunek; czereda.

Geschli'ffen, *pp. irr.* szlifowany; *okrzesany, polerowny, uobyczajony; okazujący polor od. uobyczajenie; **-ffenheit**, *f.* okrzesaność, polor, polerowność.

Geschli'nge, *n.* *Zk.* *Jäg.* letkie, płuca z wątrobą i sercem.

Geschlo'ssen, *pp. irr.* zwarty, darty; geschlossene Federn darte pióra.

Geschma'ck, *m.* smak; gust; (geläuterter) wytrawny gust; der — ist verschieden, *smaki są różne; *ile ludzi, tyle gustów; das ist nicht nach meinem — to nie w móim guście; (ein Mann von) człowiek z gustem; (woran finden) zasmakować w czém; (Mann von), *człowiek z gustem; **-schma'cklich**, *a.* smaczny; gustowny; **-schma'cklos**, *a.* nie mający smaku; bez smaku; nie mający gustu; bez gustu; **-schma'cklosigkeit**, *f.* niesmaczność (potrawy itd.); brak smaku; *brak gustu; bezgustowność; **-schma'cks-**, *a.* do smaku; do gustu należący; **-schma'ckslehre**, *f.* estetyka; die — betreffend estetyczny; **-schma'ckslehrer**, *m.* estetyk; **-schma'ck-voll**, *a.* dobry smak mający (w jedzeniu i piciu); *z gustem; gustowny; pełen gustu; **-schma'ckswidrig**, *a.* przeciwny dobremu gustowi.

Geschma'dder, *m.* bazgranina; gryzmoły.

Geschma'lzen, *pp.*: u. gesalzen, *krasno i solono.

Geschmau'se, *n.* ciągłe biesiadowanie.

Geschmei'de, *n.* towary kowane; wszystko co się kuciem wyrabia; klejnoty; das — anlegen klejnoty włożyć na siebie; **-dekä'stchen**, *n.* szkatułka od. skrzynecka, toaletka na klejnoty lub z klejnotami.

Geschmei'dig, *a.* ciągły, dający się pod młotem rozciągać; -ger Leib ciało giętkie, dające się z łatwością przeginać w różne strony; —, *giętki, powolny, układny, dający sobą powodować, umiejący się stósować do woli każdego; -diger Charakter, *giętki charakter; **-digkeit**, *f.* ciągłość (kruszcu); giętkość; gibkość; układność, smagłość.

Geschmei'ß, *n.* wymioty dolne, gnój, wyrzutek, ekskrementa; *Jäg.* łajno ptactwa dzikiego; —, *Ng.* jaja owadu (much, motyłów); *sam młody owad; czerw; gad; (schlechtes, liederliches Gesindel), *tałałajstwo; szubrastwo; motłoch; podła tłuszcza.

Geschme'tter, *n.* ciągły trzask, ryk (piorunów); ryk (dział, trąb).

Geschmie'r, -schmie're, *n.* smarowanie; *iron.* bazgranina, brzydkie pismo.

Geschmi'nkt, *pp.* farbowany, umalowany, uróżowany.

Geschna'rche, *n.* chrapanina.

Geschna'tter, *n.* ciągłe gęganie, świegotanie, klekotanie, gadanina.

Geschnau'be, -schnau'fe, *n.* ciągłe mocne sapanie.

Geschnei'de, *n.* krajanina.

Geschni'tzel, *n.* struganina.

Geschnu'rr, *n.* ciągłe mruczenie oder miauczenie.

Geschö'pf, *n.* stworzenie; (armes) biedne stworzenie; *utwór; (der Einbildungs-kraft), *wyobraźni; —, *iron.* kreatura; (armes), *chudziątko.

Gescho'ß, *n.* strzała; pocisk; (tödtliches) kula śmiertelna; (an Pflanzen) wyrostek, wypustek; latorośl; —, *Stw.* (Grund-, Bodensteuer) podatek gruntowy.

Gescho'ssen, *pp. irr.* postrzelony, trafiony.

Geschrä'nkt, *a.*: -te Zähne (der Säge) pilki.

Geschrei', *n.* krzyk; hałas; wrzask; wrzawa; ein — erheben wszcząć krzyk; zacząć krzyczéć; Jmdn. in's — bringen, *podać kogo na ludzkie języki od. obmowy; in's — kommen, *wystawić się od. dostać się na ludzkie języki; viel — und wenig Wolle, od. viel — und nichts dahinter, *więcéj krzyku niż hałasu; *z wielkiéj chmury mały deszcz.

Geschrei'be, *n.* częste lub ciągłe pisanie; wozu so viel —? po co tyle pisania? **-schrei'bsel**, *n.* *iron.* piśmidło.

Geschro'ten, *a.* razowy.

Geschü'he, *n.* obuwie; **-schuh't**, *a.* obuty w trzewiki.

Geschü'tt, Geschü'tte, *n.* kupa usypana (zboża, itd.); zboże itd. na kupę zsypane; nasyp.

Geschü'tz, *n.* *Kw.* działa; artylerja (działa);

(grobes, leichtes) działa ciężkie, lekkie; (fliegendes), *Kw.* działa latające; artylerja konna; das — aufpflanzen, aufführen, *Kw.* działa wystawić; **Geschü'tz-**, *a.* artyleryczny; do dział należący; **-tzkunst**, *f.* nauka armat, artylerji; sztuka artyleryczna, artylerja; sztuka artyleryczna.
Geschwä'cht, *pp.* osłabiały, osłabiony; -chtes Frauenzimmer, *pozbawiona jagody panieńskiéj.
Geschwa'der, *n. Sw.* eskadra, część floty z kilku okrętów złożona.
Geschwä'tz, *n.* gadanina, gawędka; (leeres) próżna gadanina; viel — machen wiele gadać; — pogadanka; gawędka; das — der Elster, *skrzek sroki; (des Baches), szmér strumyka; (leeres, dummes), *tere bzdere; **Geschwä'tzig**, *a.* gadatliwy; szczebiotliwy; (sein) świegotać; **Geschwä'tzigkeit**, *f.* gadatliwość; szczebiotliwość; paplactwo; świegotliwość.
Geschwei'ge, *ad.* nie dopieroż; a cóż dopiero; **Geschwei'gen**, *va.* (h.) zamilczać co; nie wspominać; dessen zu —, *nie mowiąc; nie wspominając.
Geschwe'lge, *n.* ciągłe hulanie, deboszowanie, birbantowanie.
Geschwi'nd, *a.* rączy prędki; śpieszny, skory; *ad.* prędko; śpieszno, chyżo, szybko, rychło; co tchu; am -desten co najrychléj; **-ndigkeit**, *f.* prędkość, szybkość; (in der) na prędce, przez prędkość; **-ndigkeitsme'sser**, *m. Ntl.* rachubnik; **-ndschießend**, *a.* skorostrzelny; **-ndschreiber**, *m.* skoropis; **-ndschritt**, *m.* krok podwójny; **-ndschuß**, *m.* szybki strzał.
Geschwi'rr, **-schwi'rre**, *n.* ciągłe świerczenie.
Geschwi'ster, *n. pl.* dzieci jednych rodziców; rodzeni bracia; siostry rodzone; brat i siostra; **-schwi'ster-**, *a.* stryjeczny; (weiblich) cioteczny; krewieński; **-sterki'nd**, *n.* siostrzeniec; brat stryjeczny od. cioteczny oder wujeczny; siostra stryjeczna od. cioteczna od. wujeczna; **-sterki'nder**, *n. pl.* cioteczne lub stryjeczne dzieci; **-sterlich**, *a.* krewieński; braterski; siostrzeński; —, *ad.* po krewieńsku; jak brat z siostrą; **-sterliebe**, *f.* miłość krewieńska.
Geschwo'llen, *pp. irr.* napuchły; opuchły, nadęty, nabiegły, nabrzmiały; *iron.* s. Ho'chmüthig.
Geschwo'renen-, **Geschwo'rnen-**, *a. Rw.* przysięŀżniczy; **-schwo'renengeri'cht**, *n. Rw.* sąd przysięgłych; sąd przysięŀżniczy; **-schwo'rener**, *m. Rw.* przysięŀżny; przysięgły.
Geschwu'lst, *f.* puchlina; obrzmienie; die — setzt sich puchlina tęchnie; **-lstig**, *a.* zapuchły; opuchły; obrzękły; nabrzękły.
Geschwü'r, *n. Hlk.* wrzód; mit -ren behaftet owrzodowaciały; (aufstechen, schneiden, öffnen, zertheilen) wrzód przekłuć, przerznąć, otwórzyć, rozpędzić; **-schwü'rchen**, *n. dim. Hlk.* wrzodek; **-schwü'rig**, *a.* wrzodowaty; owrzodowaciały.
Gese'chst, *a.* po sześciorgu; z sześciu części złożony; poszóstny; —, *n.* szósty sekwens (w grze kart).
Gese'gnen, s. Se'gnen; *va.* błogosławić; pobłogosławić; (die Welt), *pożegnać się ze światem, opuścić świat.
Gese'gnet, *pp.:* -segneter des Herrn, *Bibl.* błogosławiony od Pana, błogosławiony Pański.
Gese'll, **-se'lle**, *m.* towarzysz; kompan; czeładnik (u rzemieślników); (werden) czeladnikiem zostać; -llen halten czeladź trzymać; **-se'llen**, *va.* przyłączyć kogo do itd.; złączyć z itd.; (sich zu, mit Jmdm.) przyłączyć się do kogo; złączyć się z kim; przystać do niego; gleich u. gleich gesellt sich gern, *równy z równym najprędzéj (oder najłatwiéj) się zejdzie oder zgodzi; **Gese'llig**, *a.* towarzyski, lubiący żyć w towarzystwie, lubiący obcować z ludźmi; -selliges Leben życie towarzyskie; -sellige Tugenden cnoty towarzyskie; **-se'lligkeit**, *f.* towarzyskość; **-se'lligkeitstrie'b**, *m.* skłonność do towarzyskości; **Gese'llin**, *f.* towarzyszka; **Gese'llschaft**, *f.* towarzystwo (überhaupt); Jemanden in eine — aufnehmen do towarzystwa kogo przyjąć; Jmdn. aus einer — ausstoßen z towarzystwa kogo oddalić oder wykluczyć; (lieben) lubić towarzystwo; Jmds — suchen starać się o czyje towarzystwo; (gemischte) towarzystwo mieszane; Jmdm. — leisten towarzyszyć komu; *H.* spółka; mit Jmdm. in — treten wejść z kim w spółkę; spółkę z nim zawrzéć od. zawiązać; **-se'llschafter**, *m.* towarzysz; spólnik; uczestnik spółki; **-se'llschafterin**, **-se'llschaftsda'me**, *f.* towarzyszka; panna respektowa; **-se'llschaftlich**, *a.* towarzyski; społeczeński; (im Handel) spólny; —, *ad* po towarzysku; **Gese'llschafts-**, *a.* towarzyski; **-schaftsbüh'ne**, *f. Sw.* teatr towarzyski (prywatny, dyletancki); **-tsdame**, *f.* dama za towarzyszkę przybrana; **-tsei'genthum**, *n.* własność spółki; **-tsglie'd**, *n.* członek towarzystwa jakiego; **-tshandel**, *m.*, **-tshandlung**, *f. H.* handel spólny, w spółce; spółka; **-tshaus**, *n.* dom, w którym się towarzystwo zbiera dla zabawy; **-tskrei's**, *m.* grono towarzyskie; **-tslie'd**, *n.* pieśń towarzyska, do śpiewania w towarzystwie; **-tsrechnung**, *f. Rk.* reguła spółki; **-tsschmau's**, *m.* biesiada składkowa; **-tsspie'l**, *n.* gra towarzyska; **-tssprache**, *f.* mowa używana w towarzystwach; **-tston**, *m.* ton towarzyski; **-tsvertra'g**, *n. H. etc.* kontrakt spółki; **-tszimmer** *n.* bawialny pokój.

Gese'nk, *n.* latorośl do rozmnożenia.
Gese'tz, *n.* prawo; sich etw. zum — machen wziąć sobie co za prawidło; (Richtschnur, Vorschrift) prawo, ustawa; ein — geben ustawę podać; das — halten, befolgen, beobachten zachowywać prawo, pilnować go; ein — übertreten przestąpić prawo; **Gese'tz=**, **=se'tzes=**, *a.* prawny; do prawa, do ustawy należący; **=tzausleger**, *m.* wykładacz, tłumacz praw; **=tzauslegung**, *f.* tłumaczenie praw; **=tzbuch**, *n.* księga praw; **=tzentwu'rf**, *m.* projekt do prawa; **=tzerklä'rer** rc., s. Gese'tzausleger rc.; **=tzeskra'ft**, *f. Rw.* prawomocność; **=tzesstre'nge**, *f.* surowość prawa; **=tzesu'nkenntniß**, *f.* niewiadomość ustaw; **=tzesvo'rschlag**, *m. Stw.* projekt do prawa; **=tzeswi'derspruch**, **=tzeswi'derstreit**, *m.* sprzeczność praw; **=tzfälscher**, *m.* fałszerz ustaw; **Gese'tzfrei**, *a.* wolny od prawa; nie podległy prawu; **=tzgebend**, *a. Stw.* prawodawczy; **=tzgeber**, *m.* prawodawca; ustawodawca; **=tzgebung**, *f.* prawodawstwo; ustawodawstwo; **=tzgebungs=**, *a.* prawodawczy; **=tzkunde**, *f.* znajomość praw; prawoznawstwo; **=tzkundig**, *a.* znający prawa; **=tzlich**, *a.* prawny, prawem przepisany; —, *ad.* prawnie, podług prawa; **=tzlos**, *a.* bezprawy; *anarchiczny, bezrządny; **=tzlosigkeit**, *f.* bezprawość; bezrząd; *anarchia; **=tzmäßig**, *a.* prawny, stósowny do prawa; —, *ad.* prawie, prawnie; podług prawa; **=tzmäßigkeit**, *f.* prawość; prawność; **=tzprediger**, *n.* *kaznodzieja; ostro zalecający pełnienie powinności; **=tzpredigt**, *f.* *kazanie ostro zalecające pełnienie powinności; **=tzstörer**, *m.* bezprawnik.
Gese'tzt, *pp.* ułożony, ustawiony, układny; stateczny, poważny; (ruhig, gemessen, bescheiden) powolny, spokojny; —, es sei also, *daj to, *dajmy na to, niech tak będzie; —, daß rc. przypuściwszy, że itd.; gesetztes Wesen, s. Gese'tztheit.
Gese'tztafel, *f.* tablica praw.
Gese'tztheit, *f.* (Bescheidenheit) stateczność, poważność, powaga; spokojność.
Gese'tzvollstre'cker, **=tzvollzie'her**, *m. Rw.* wykonawca praw; **=tzvollstre'ckung**, **=tzvollzie'hung**, *f. Rw.* wykonanie praw; **=tzwidrig**, *a.* przeciwny prawu; —, *ad.* przeciw prawu; **=tzwidrigkeit**, *f.* przeciwienie się prawu.
Geseu'fze, *n.* ciągłe wzdychanie.
Gesi'chert, *a.* bezpieczny; **=si'chertheit**, *f.* zabezpiecznie.
Gesi'cht, *n.* wzrok; oczy; ein scharfes, schwaches — haben mieć bystry, słaby wzrok; das — verlieren, um das — kommen wzrok stracić; — (*pl.* Gesichter): twarz; oczy; (hübsches, häßliches) ładna, szpetna twarz; Jmdm. in's — sehen w oczy komu patrzeć; —, *mina; =sichter machen od. schneiden, *dziwne miny robić; —, (*pl.* Gesichte): widmo; Gesichte sehen widma widzieć; (Visir) wizyr (u strzelby); **=si'chtchen**, *n. dim.* (*pl.* Gesi'chterchen, *n.*): twarzyczka; **=si'chts=**, *a.* twarzny; obliczny; do twarzy należący; (die Augen betreffend) wzrokowy; **=tsausdruck**, *m.* wyraz twarzy; **=tsbildung**, *f.* skład twarzy; **=tsdeuter**, *m.* fizjonomista, umiejący z twarzy odgadywać myśli; **=tsdeutung**, *f.* fizjonomika; **=tsfalte**, *f.* zmarszczka na twarzy; **=tsfarbe**, *f.* kolor twarzy; cera; **=tsfehler**, *m.* wada wzroku; **=tskreis**, *Nll. Geog.* widnokrąg; widzokrąg; horyzont; *widok, przestrzeń, którę widzieć można; **=tslinie**, *f.* rys twarzy; **=tsnerv**, *m. Zk.* nerw optyczny; nerw widzenia; **=tspunkt**, *m.* punkt od. stanowisko widzenia; wzgląd; widok; **=tsquarte**, *f. Flk.* kwarta obliczna; rana obliczna); **=tsröthe**, *f.* rumieniec; **=tsschwäche**, *f.* słabość wzroku; **=tsseite**, *f.* strona przednia; facjata; **=tstäuschung**, *f.* omamienie wzroku; **=tsverdu'nkelung**, *f.* omrok; **=tswunde**, *f. Hlk.* obliczna rana; **=tszug**, *m.* rys twarzy.
Gesie'bent, *a.* z siedmiu złożony; siedmiorny.
Gesi'ms, *n. Bk.* gzyms; wieniec; **=si'ms=**, *a. Bk.* gzymsowy; **=shobel**, *m. Zm.* kątnik; **=skachel**, *f.* gzymsówka; **=skranz**, *m.* kornesy.
Gesi'nde, *n.* czeladź, słudzy, ludzie (służący); **Gesi'nde=**, *a.* czeladny, czeladni; czeladzy; **=debro'd**, *n.* chléb czeladni, dla ludzi; **=deko'st**, *f.* jadło dla ludzi.
Gesi'ndel, *n. iron.* chałastra; motłoch; chołota; podła zgraja od. tłuszcza.
Gesi'ndelo'hn, *n.* myto; zasługi; zapłata czeladzi; **=deo'rdnung**, *f. Rw.* urządzenie służących; ustawa urządzająca służących; **=destu'be**, *f.* czeladnica; izba czeladnia, dla czeladzi, dla służących; **=deti'sch**, *m.* stół czeladni.
Gesi'nnt, *a.* (sein) myślącym być jak; być jakiego umysłu; mieć jaki myślenia sposób; wir sind alle gleich — wszyscy jedno myślemy; bürgerlich — sein myśléć po obywatelsku; **Gesi'nnung**, *f.* sposób myślenia, myśli; to co kto myśli; — uczucia, sentymenta; umysł; serce; — myśl, zdanie, mniemanie; zamiar; das war gar nicht meine — to wcale nie było moją myślą; **=si'nnungslo's**, **=si'nnungslo'sigkeit**, s. Chara'kterlo's, Chara'kterlo'sigkeit; **=si'nnungstü'chtig**, *a.* mocnego (stałego) charakteru; **=si'nnungstü'chtigkeit**, *f.* czystość, gruntowność charakteru lub zasad.
Gesi'ppschaft, *f.* powinowactwo z małżeństwa.
Gesi'ttet, *a.* uobyczajony, ucywilizowany; schlecht, übel =ter Mensch człowiek złych obyczajów; **=si'ttetheit**, *f.* uobyczajenie; ugrzecznienie; dobre ułożenie; (machen) obyczaić.

Geso'nnen, *a.* determinowany do czego; myślący; mający zamiar; (sein) zamyślać, mieć zamiar, myśléć.
Geso'tten, *pp. irr.* warzony, gotowany, zwarzony, zgotowany; **-so'ttenes**, *n. Kk.* gotowane.
Gespa'nn, *m.* (w Węgrzech) wojewoda, gubernator; (College, Genosse, Mitarbeiter), *kolega, społecznik; kompan; —, (Pferde &c. u. Wagen) zaprząg; **-spa'nnschaft**, *f.* (w Węgrzech) województwo; gubernia; hrabstwo; *koleżeństwo; towarzystwo, spólnictwo.
Gespa'nnt, *pp.* naciągniony, natężony; -ter Bogen napięty łuk; *w nieporozumieniu, w nieprzyjaźni itd. z kim; mit Jmdm. über den Fuß — (auf gespanntem Fuße) sein, *nienawidzić się z kim; nabakier być z kim.
Gespa'rr, *n. Bk.* krokiew; kozioł.
Gespei'e, *n.* plwanie, plucie, zwrócenie; (Gespieenes) plwociny.
Gespe'nst, *n.* strach; straszydło; wie ein — aussehen wyglądać jak straszydło; sich vor -stern fürchten bać się strachów; an -ster glauben wierzyć w strachy; **-stergeschi'chte**, *f.* powieść o strachach; **-stergläu'big**, *a.* wierzący w strachy; **-sterstu'nde**, *f.* godzina północy (kiedy strachy chodzą); **-spe'nstig**, **-spe'nstisch**, *a.* jak straszydło. [spód okrętu utrzymuje.
Gespe'rrbaum, *m.* wręga, drzewo, które
Gespe'rre, *n.* to, co służy do zamykania; *Bk.* krokwy dachu, wiązarek; szpągi, zwory.
Gespie'le, *m.* rówiennik; kompan; towarzysz od. spólnik zabaw; **-spie'lin**, *f.* rówiennica, kompanka, towarzyszka zabaw. [*pp. irr.* prędziony.
Gespi'nnst, *n. W.* przędziwo; **-spo'nnen**,
Gespo'ns, *m.* †, s. Bräu'tigam.
Gespo'rnt, *pp.* ostrogi mający, ostrogami opatrzony.
Gespö'tt, **-spö'tte**, *n.* szyderstwo; urągowisko; pośmiewisko; drwiny, drwinki; Jmdn. od. sich zum — machen na pośmiewisko kogo oder się wystawić; zum — werden pośmiewiskiem się stać; **-spö'tte**, **-spö'ttel**, *n.* ciągłe szydzenie.
Gesprä'ch, *n.* rozmowa; sich mit Jmdm. in ein — einlassen wdać się z kim w rozmowę; es geht das allgemeine — chodzi wieść; (trauliches) pogadanka; **-sprä'chbuch**, *n. Litt.* książka rozmów; **-sprä'chig**, *a.* rozmowny; **-chigkeit**, *f.* rozmowność; **-chsform**, *f.* kształt rozmowny; etw. in — abfassen ułożyć co w kształcie rozmowy; **-chston**, *m.* ton w rozmowach używany; **-chsweise**, *ad.* rozmawiając, w rozmowie.
Gespre'nge, *n. Bw.* wysadzanie prochem.
Gespre'nkelt, *pp.* nakrapiany; pstrokaty; (grau) szpakowaty

Gespri'tze, *n.* ciągłe pryskanie, sikanie; pryskanie. [wytrysk.
Gespru'del, *n.* ciągłe wytryskiwanie;
Gespü'le, *n.* pomyje; opłukowiny.
Gesta'de, *n. Geog.* brzeg (morza lub dużéj rzeki); pobrzeże, nadbrzeże.
Gesta'lt, *f.* postać, postawa, kształt; (menschliche) postać człowieka; die Sache gewinnt eine andere — rzecz przybiera inną postać; — sposób; solcher — takim sposobem; gleicher — równym sposobem; nach — der Sachen, der Dinge, *stósownie do położenia rzeczy, do okoliczności; **Gesta'lten**, *va.* ukształtować co, kształt pewien nadać; gestaltet pewien kształt mający; bei so gestalteten Sachen kiedy się rzeczy tak mają; (sich) przybierać pewien kształt od. postać; **Gesta'ltlos**, *a.* bezkształtny; **-sta'ltlosigkeit**, *f.* bezkształtność; **-sta'ltung**, *f.* kształtowanie czego; kształt.
Gesta'mmel, *n.* ciągłe szczebiotanie, zająkiwanie się; bełkotanie.
Gesta'mpfe, *n.* ciągłe tupanie, tłuczenie.
Geständ'ndig, *a.* (sein) wyznać co; przyznać się do czego; **-stä'ndniß**, *n.* wyznanie; zeznanie; przyznanie się; Jmdn. zum — bringen wymódz na kim zeznanie.
Gestä'nge, *n.* dyszle pociągowe; śliz; smyk.
Gesta'nk, *m.* smród; (verursachen) smrodu narobić; (hinter sich lassen), *złą opinią po sobie zostawić.
Gestä'rkt, *a.* pokrzepiony; (Wäsche &c.) krochmalny; mączkowny; — werden krzepczéć.
Gesta'tten, *va.* dozwolić, zezwolić na co, dopuścić, dopuszczać; **-ttung**, *f.* dozwolenie, zezwolenie, dopuszczenie.
Gestäu'de, *n. Ng.* krzewina; krzewy.
Geste'che, *n.* kłócie.
Geste'ck, *n.* stuciec
Geste'hen, *vn. irr.* osiadać krzepnąć, tężéć; —, *va. irr.* wyznać; przyznać; er hat schon gestanden już się przyznał.
Gestei'n, *n.* kamienie; skały; głaz.
Geste'll, *n.* wszystko, na czém co stoi lub stawia się; podnoże, podstawek; kozły, nogi, kobylice; postument; (eines Wagens) spód woza; nasad wozowy; (einer Säge) osada oder oprawa piły; **Geste'llen**, s. Ste'llen; **-ste'llig**, *a.*: Jmdn. — machen, *Rw.* dostawić kogo; **Geste'llmacher**, *m.* stelmach.
Ge'stern, *ad.* wczoraj; ich bin doch nicht von — her? *przecieżem nie wczorajszy od. dziesiejszy?
Gesti'chel, *n.* przytyki; przekąsy; przymówki; wyszydzanie.
Gesti'cke, *n.* hafty; wyszywania.
Gesticulatio'n, *f.* giestykulacja; migownictwo; **-culi'ren**, *vn.* (h.) giestykulować; giesta robić.

Gestie'felt, *a.* w bótach; obóty.
Gestie'lt, *a.* z trzonkiem.
Gesti'ft, *n.* zakład; założenie.
Gesti'mmt, *a.* strojny.
Gesti'rn, *n. Stk.* gwiazdy; gromada gwiazd; konstelacja; **-sti'rnstand**, *m.* konstelacja; **-sti'rnt**, *a.* gwiazdami okryty, zasiany; gwieździsty; der -te Himmel niebo gwiazdami obsiane.
Gestö'ber, *n. Ntl.* kurzawa; zawierucha.
Gesto'chen, *pp. irr.* kłóty, ukolony, kolniony.
Gestoh'len, *pp. irr.* ukradziony, kradziony.
Gesto'ppel, *n.* zbieranina; *iron.* *zbier, łatanina (o piśmie). [plenica; tafla.
Gestö'rr, **Gestöh'r**, *n. Sw.* (am Flosse)
Gestö'rt, *pp.* kłócony, przeszkodzony; Mensch, dessen Geist — ist człowiek pomieszanych zmysłów; warjat.
Gesto'tter, *n.* jąkanie się ciągłe.
Gestra'mpel, *n.* drepcenie.
Gesträu'ch, *n.* krzaki; chróst, chróścina.
Gestre'ckt, *pp.* ścielący się.
Gestrei'ft, *pp.* w paski; pręgowaty.
Gestrei'te, *n.* sprzéczka.
Gestre'ng, *a.* surowy, ostry; -ger Herr! dostojny, przezacny Panie! -ge Frau! dostojna, czcigodna Pani!
Gestreu', *n.* usłanie z kwiatów; posypka.
Gestri'chen, *pp.* (von) strychowany.
Gestri'cke, *n.* pończoszkowa robota.
Ge'strig, *a.* wczorajszy.
Gestru'nkt, *a. Ng.* głąbikowaty.
Gestrü'pp, *n.* gęstezarośle; chróścina.
Gestü'be, *n.* opona; proch węglarski; zalepa.
Gestü'mper, *n. iron.* partolenie, partanina.
Gestu'nden, *va.* (etw.) pozwolić na odwłokę; (Zahlung) pozwolić wypłaty na odwłokę.
Gestü't, **Gestü'te**, *n.* stadnina; zakład stada; **-tmeister**, **-tverwa'lter**, *m.* dozórca stadniny; **-tpferd**, *n.* koń ze stadniny.
Gestu'tzt, *a.* kusy.
Gesu'ch, *n.* żądanie w sposobie prośby; prośba; suplika; mit einem -e einkommen podać prośbę, suplikę; Jmdm. sein — bewilligen, abschlagen pozwolić na czyje żądanie; odmówić mu prośby
Gesu'che, *n.* szukanie.
Gesu'cht, *a.* *wykwintny; wyszukany.
Gesu'del, *n.* babranina. [bęk.
Gesu'mme, **-su'mse**, *n.* ciągłe brzęczenie;
Gesu'nd, *a.* zdrów, zdrowy (überhaupt); Jmdn. — machen uzdrowić, wyzdrowić kogo; (werden) ozdrowiéć; —, *ad.* zdrowo; das ist dir recht —! to ci bardzo zdrowo! *dobrze ci tak! **Gesu'ndbad**, *n.* kąpiele mineralne; **-ndbrunnen**, *m.* wody mineralne (naturalne); źródło mineralne; wody leczące; **-nden**, *vn.* (s.) wyzdrowiéć; **-ndheit**, *f.* zdrowie; bei guter — sein być przy ob. w dobrém zdrowiu; auf Jmds. — trinken pić (za) czyje zdrowie; Jmds. — ausbringen wnieść czyje zdrowie; wnieść toast za jego zdrowie; zur —! na zdrowie! (kiedy kto kichnie); Boże daj zdrowie! *zdrowość (powietrza, mieszkania itd.); **-ndheitsba'd**, **-ndheitsbru'nnen**, s. Gesu'ndbad 2c.; **-su'ndheitsleh're**, *f. Hlk.* nauka zdrowia; djetetyka; **-ndheitspa'ß**, *m. Stw.* paszport zdrowia, świadectwo, że podróżny jest zdrów; **-ndheitspfle'ge**, *f.* ochrona zdrowia; **-ndheitsra'th**, *m.* rada zdrowia; kolegium medyczne; (ärztlicher berathender Beamter) radca kolegium medycznego; **-ndheitsre'gel**, *f.* przepis djetetyczny; **-ndheitsrü'cksichten**, *f. pl.* wzgląd na stan zdrowia; **-ndheitsstö'rung**, *f.* uszczerbek zdrowia; naruszenie zdrowia; **-ndheitszu'stand**, *m.* stan zdrowia; zdrowość; **-ndheittri'nken**, *n.* toasty zdrowia; picie za zdrowie; **-ndsein**, *n.* bycie zdrowym.
Gesu'nken, *a.* podupadły; **-nkenheit**, *f.* podupadłość.
Getä'fel, *n.* boazerja; taflowanie; wykładanie ścian taflami; **-tä'felt**, *pp.* futrowany, listowany.
Geta'nze, *n.* tańcowanie ciągłe.
Getau'ft, *pp. Kg.* chrzczony, ochrzczony; -ter Jude, *mircha; *iron.* ochrzta; przechrzta.
Getha'n, *pp. irr.* czyniony, uczyniony
Getthie'r, *n.* zwierzęta; gady.
Geti'gert, *a.* tarantowaty (koń).
Getö'ne, *n.* ciągłe brzmienie; brzęk, dźwięk, dzwonienie.
Getö's, **-tö'se**, *n.* szelest; hałas; ein — machen szelest robić.
Getra'mpel, *n.* tentent; tent; tupanie.
Geträ'nk, *n.* napój; hitzige -ke gorące napoje; (starkes) mocny trunek; **-trä'nke-He'bezug**, *m.* branie napojów; **-trä'nkesteuer**, *f. Stw.* czopowe; kapszczyzna; **-trä'nke-Verfä'lschung**, *f.* fałszowanie napojów.
Getrau'en (sich), *vr.* (h.): (etw. zu thun) śmiéć; ośmielić się; ufać sobie; odważyć się na co; ich getraue mich nicht dahin od. dorthin nie śmiem tam iść.
Geträu'fel, *n.* ciągłe kapanie; kapanina.
Getrau'ter, *m.* wzięty ślub.
Getrei'be, *n.* postępowanie.
Getrei'de, *n. Ng.* zboże; **-trei'de-**, *a. Ng. Ldw.* zbożowy; **-dea'bgabe**, *f.* zsypka; **-dea'rt**, *f.* rodzaj zboża; **-debau'**, *m.* uprawa zboża; **-debo'den**, *m.* grunt zbożowy; **-debra'nd**, *m. Ntl.* śniat; śnieć; **-defe'ld**, *n.* pole zbożowe; **-defuh're**, *f.* fura ze zbożem; wożenie zboża; **-deha'fer**, *m.* owies wąsatek; **-deha'ndel**, *m.* handel zbożowy; **-dehä'ndler**, *m.* kupiec zbożowy; **-dema'ngel**, *m.* brak zboża; niedostatek zboża; **-dema'rkt**, *m.* targ na zboże; targ zbożowy; **-demüh'le**, *f.* młyn na

zboże; młyn zbożowy; -despe'rre, *f. Stw.* zakaz wywozu zboża; -deze'hent, *m.* dziesięcina.

Getreu', *a.* wierny; meine lieben Getreuen moi mili wierni (poddanie); -treu'lich, *ad.* wiernie; szczérze.

Getrie'be, *n.* obrotnik, koło służące do obracania drugiego lub drugich kół; — maszyna za pomocą kół się poruszająca; heimliches —, *tajemne sprężyny; -trie'-ben, *pp. irr.*: -ne Arbeit ryta robota; wypukła robota.

Getro'ffen, *pp irr.* ugodzony, trafiony.

Getro'st, *a.* ufny; pełen otuchy; -ster Muth ufność; otucha; -sten Muth haben, -sten Muthes sein być dobréj myśli; miéć otuchę; sei —! bądź dobréj myśli! nur —! tylko śmiało!

Getrö'sten (sich), *vr.* (h.): (sich einer Sache) miéć nadzieję czego; spodziewać się czego; polegać na czém.

Getrü'mmer, *n.* ruiny; zwaliska.

Getü'mmel, *n.* rozruch; wrzawa; zgiełk.

Getü'pfelt, *pp.* nakrapiany, kropkowany.

Geü'bt, *pp.* zręczny; wprawny, biegły, wyćwiczony; — sein in, auf etw. biegłym być w czém, do czego; -ü'btheit, *f.* biegłość; wprawność.

Geva'tter, *m.* kum; Jmdn. zu — bitten prosić kogo w kumy; w kmotry prosić; (stehen) trzymać do chrztu; -tterbrie'f, *m.* list zapraszający w kumy; -tterchen, *n. dim.* kmosia; kmoszka; -tterin, *f.* kuma; -ttersch'a'ft, *f.* kumostwo; ich habe heute eine — mam dzisiaj trzymać do chrztu; -tterschmau's, *m.* uczta z powodu chrzcin; uczta na chrzcinach; -ttersleu'te, *mf. pl.* kumowie i kumy; kumy; krewniaki.

Gevie'r, *n. Bw.* wieniec w szybie.

Gevie'rt, *a.* na cztery części podzielony; poczwórny; czworograniasty, czworogranny; der -te Schein aspekt poczworny; kwadratowy; **Gevie'rt**, **Gevie'rtes**, *n.* czworogran, czworobok, kwadrat; etwas in's — bringen zamienić co na kwadrat; ein Fuß in's — stopa kwadratowa; in's — w czworogran; czworograniasto; -t-maaß, *n.* miara kwadratowa; -tmeile, s. Quadra'tmeile.

Gevö'gel, *n.* ptastwo.

Gewä'chs, *n.* roślina; (Wuchs) wzrost; (Wachsthum) rośnięcie; urodzaj.

Gewa'chsen, *pp.* wyrosły, urosły, rosły; (fähig, tüchtig, geschickt) zdolny, sposobny do czego, mający siły po temu; równy; (sein) znać co; umiéć; posiadać; potrafić; podołać czemu.

Gewä'chserde, *f. Gtn.* ziemia roślinna; -shaus, *n.* rośliniarnia; oranżerja; -s-kunde, *f.* botanika; -skundiger, *m.* botanik, umiejący botanikę; -slehre, *f.* botanika; **Gewä'chsreich**, s. Pfla'nzenrei'ch; -ssammler, *m.* zbieracz roślin; -ssammlung, *f.* zbiór roślin.

Gewa'ff, *n.* broń zwierząt.

Gewäh'lt, *pp.* dobrany; *wymyślny, wybrydny; przebierny; -wäh'ltheit, *f.* wymyślność; wybrydność; -wäh'lter, *m.* wybraniec.

Gewah'r, *ad.* (werden) spostrzedz kogo lub co; poczuć, poznać.

Gewäh'r, *f.* zaręczenie; — leisten (wofür bürgen) warować, zaręczyć, gwarantować; zabezpieczenie; (angeloben), *Rw.* zastrzedz dalsze popieranie skargi; -h'rbrief, *m. Rw.* mandat przyznający posesją; intromisja (na piśmie).

Gewah'ren, s. Gewah'r werden.

Gewäh'ren, *va.* ręczyć za co; (Jmdm. eine Bitte, einen Wunsch) przychylić się do czyjéj prośby, do życzenia; uczynić, o co prosi, czego żąda; (dafürstehen) zaręczyć, zapewnić, przyrzec co (uroczyście); — sprawiać, przynosić (co pożądanego); — być czém, służyć za co; — wprowadzić kogo w posesją, oddać mu posesją czego; —, *vn.* (h.): für etw. — ręczyć za co; Jmdn. — lassen pozwolić komu robić co chce; -rleister, *m.* gwarant; zabezpieczający co; -rleistung, *f.* danie zaręczenia, zabezpieczenia; *Rw.* ewikcja; gwarancja.

Gewah'rsam, *m.* straż, dozór, skład; etw. in — nehmen wziąć co do schowania; (sicherer Ort) bezpieczne miejsce, zamknięcie, więzienie.

Gewäh'rschaft, s. Gewäh'r; -rsmann, *m.* zaręczyciel; warownik; gwarant; -rung, *f.* uiszczenie, dopełnienie.

Gewa'lt, *f.* moc; siła; Jmdm. etw. mit — entreißen siłą, przemocą komu co wydrzéć; — geht vor Recht, *mocniejsza siła niż prawo; mit — vertreiben przemoc przemocą odpierać; — moc; władza; in seiner — haben miéć w swojéj mocy; das steht nicht in meiner — to nie jest w mojéj mocy; die höchste — anvertrauen dać komu władzę nad kim, władzę nieograniczoną; eine Sprache in seiner — haben, *władać językiem, *umiéć go; *znać go dobrze; er hat die polnische Sprache ganz in seiner —, *gruntownie zna język polski; eine Thür mit — öffnen drzwi siłą otworzyć, wybić, wyłamać; Jmdm. — anthun gwałt komu czynić; einem Mädchen — anthun zgwałcić pannę; mit aller — gwałtem; koniecznie; -ltanmaßung, *f.* przywłaszczenie władzy; uzurpacja; -ltan-thuer, *m.* usilca; **Gewa'ltbrief**, *m.* umocowanie; **Gewa'ltgeber**, *m.* mocodawca; władzodawca; -wa'lthaber, *m.* władca;

Gewa'lthandlung, *f.* czyn gwałtowny; -ltherrschaft, *f.* despotyzm; rząd despotyczny; -ltherrscher, *m.* despota; **Gewa'ltig**, *a.* ogromny; nadzwyczaj silny; olbrzymich sił; — gwałtowny (wicher, burza); okropny, straszny (mróz, upał,

hałas); —, *ad.* okropnie, strasznie; **Gewa'ltiger**, *m.* możny, potężny; die Gewaltigen możni panowie; der Gewaltige (Scharfrichter); **Gewä'ltigen**, *n.*: — der Grubenwässer, *Bw.* pokonywanie, ściąganie, odprowadzanie wody z kopalni; **Gewa'ltiglich**, s. Gewa'ltig; **-ltlüstern**, *a.* łaknący władzy; **-ltsam**, *a.* gwałtowny; eines gewaltsamen Todes sterben gwałtowną śmiercią zginąć; —, *ad.* gwałtownie; z gwałtem; **-ltsamkeit**, *f.* gwałtowność; gwałtowny czyn; gwałt; **-ltschritt**, *m.* gwałtowny krok; **-ltstreich**, *m.*, **-ltthat**, *f.* czyn, postępek gwałtowny; gwałt; przemoc, gwałtowność; **-ltthäter**, *m.* człowiek dopuszczający się gwałtu od. gwałtów; **-ltthätig**, *a.* gwałtowny; gwałtownie działający; **-ltthätigkeit**, *f.* gwałt, gwałtowny czyn.

Gewa'nd, *n.* osłona; odzież; odzienie; szata; *draperja (osób); in ein neues — kleiden, *w nową szatę przybrać.

Gewä'nde, *n.* węgarki.

Gewa'ndhaus, *n.* dom, gdzie sprzedają płótna i wełniane materje.

Gewa'ndt, *a.* obrotny; sprawny; zręczny; sprytny; **-ndtheit**, *f.* obrotność; sprawność; zręczność (w działaniu).

Gewä'rmt, *pp.* grzany.

Gewa'rten, **-wä'rtigen**, *va.* spodziewać się.

Gewä'rtig, *a.*: Jmds., einer Sache — sein oczekiwać, wyglądać kogo, czego; ich bin es von ihm — oczekuję tego od niego; Jmdm. (im Gedächtniß) sein być gotowym na czyje usługi.

Gewä'sch, *n. iron.* gadanina; bzdurzenie; paplanie; (albernes) duby; gadanina bez ładu. [wylanie wód.

Gewä'sser, *n.* wody morza, rzeki itd.;

Gewe'be, *n.* tkanie; tkanina; tkanka (co utkanego); — von Lügen, *pasmo kłamstw; **Gewe'be-**, *a.* webowy; **-bebaum**, *m. W.* nawój; **-belei'nwand**, *f. W.* płótno webowe.

Gewe'hr, *n.* broń; die Soldaten in's, unter das — treten lassen żołnierzom kazać stanąć pod bronią; unter dem — stehen, *Kw.* stanąć pod bronią; **-weh'rfabrik**, *f.* fabryka broni; **-weh'rgere'cht**, *a.* umiejący się obchodzić ze strzelbą; **-weh'rhändler**, *m.* kupiec handlujący bronią; **Geweh'r-kammer**, *f. Kw.* izba do chowania broni; **-weh'rriemen**, *m.* pas od. rzemień u karabina; **-weh'rschaft**, *m.* nasada strzelby.

Geweih', *n.* rogi (jelenia, itd.); poroże.

Gewei'ne, *n.* ciągłe płakanie; ciągły płacz.

Gewe'rb-, *a.*, s. Gewe'rbe-; **-we'rbe**, *n.* zarobek, to, czém kto zarabia na utrzymanie; rzemiosło; proceder; przemysł; ein anderes — ergreifen chwycić się innego zarobku; sich ein — aus etw. machen, *zarobkować czém; *trudnić się czém jakby rzemiosłem; **Gewe'rbe**, **-we'rbe-**, *a.* procederowy; przemysłowy; **-bebefu'gniß**, **-bebere'chtigung**, *f. Stw.* karta przemysłowa; **-befrei'heit**, *f.* wolność zarobkowania; **-besachen**, *f. pl.* rzecz przemysłowa; sprawa przemysłu dotycząca; **-beverei'n**, *m.* towarzystwo przemysłowców; **-rbfleiß**, *m.* przemysł, industrja; **-rbfleißig**, *a.* przemyślny; **-rblos**, *a.* nie mający żadnego źródła zarobkowania; **-rbrecht**, *n. Stw. Bw.* prawo zarobkowania; **-rbsam**, *a.* przemyślny, umiejący zarobkować; **-rbsamkeit**, *f.*, **-rbsfleiß**, *m.* przemyślność; przemysł; **-rbschein**, *m.* patent dozwalający trudnić się jakim przemysłem, rzemiosłem, zarobkiem; **-rbschule**, *f.* szkoła przemysłowa; **-rbsmann**, *m.* człowiek trudniący się przemysłem, zarobkowaniem; **-rbstadt**, *f.* miasto przemysłowe; **-rbstand**, *m.* stan przemysłowy; **-rbsteuer**, *f.* podatek przemysłowy; **-rbtreibend**, *a.* przemysłem się trudniący; przemysłowy.

Gewe'rk, *n.* cech; konfraternia; **-we'rke**, *n. Bw.* (Bergwerks-Eigenthümer) gwarek; gwarectwo; spółka gornicza; **-rkschaft**, f. Gewe'rk.

Gewi'cht, *n.* waga, ciężkość zmierzona; nach dem — kaufen kupować na wagę; das — halten trzymać wagę, ważyć tyle co należy; — waga; ciężar; das — auf die Wagschale legen ciężar położyć na wagę; über das — (reichlich) geben nadważyć; -te an einer Wanduhr wagi u zegaru ściennego; — ciężkość (naturalna ciała jakiego); *waga, ważność; kein — auf etw. legen, *nie przywięzywać do czego ważności; Mann von —, *człowiek ze znaczeniem; **-wi'chtchen**, *n. dim.* ciężarek (do ważenia); **Gewi'chtig**, s. Wi'chtig; **-wi'chtlos**, *a.* bez wagi; żadnéj ciężkości nie mający. [biegły w czém.

Gewie'gt, *pp.* (in etw.), *wprawny w co;

Gewie'her, *n.* rżenie.

Gewi'llt, *a.* (sein) mieć wolą, chęć, ochotę; chcieć; **-wi'llig**, *a.* chętliwy, usłużny.

Gewi'mmel, *n.* rój, roisko; *zgiełk; tłum pomięszany.

Gewi'mmer, *n.* ciągłe skwirczenie, piszczenie, kwilenie się; ślochanie, narzekanie.

Gewi'mpert, *a.* rzęsowaty.

Gewi'ndbohrer, *m. Mech.* gwintownik; mutrownik.

Gewi'nde, *f.* zwijanie; motek na kłębek zwinięty; zwój; gwinty (u śruby); skręty (u sprężyny); (von Blumen) girlanda; kwiaty w festony powiązane; **Gewi'nde**, *n. Mech.* gwint.

Gewi'nn, **-wi'nnst**, *m.* zysk; korzyść; nach — trachten zysku szukać; (einer Schlacht) wygrana bitwy; (des großen Looses) wygrana wielkiego losu (na loterji); (im Kartenspiel) wygrana w karty;

Gewi'nn=, *a.* do zysku należący; co do zysku; zyskowny; **Gewi'nnantheil**, *m.* część zysku; część od zysku; **Gewi'nn=bringend**, *a.* zysk przynoszący; **=wi'nnen**, *va.* u. *vn. irr.* (h.) zyskać; was hast du dadurch gewonnen? coześ przez to zyskał, skorzystał? (Schlacht) wygrać bitwę; (Partie im Spiel) wygrać partją; (in der Lotterie) wygrać w loterji; (Oberhand), *wygrać; *zwyciężyć; Jmdm. gewonnen Spiel geben, *dać komu za wygraną; (erlangen) pozyskać, zjednać sobie pieniędzmi; Jmdn., etw. lieb — polubić kogo, co; (Geschmack an etw.) zasmakować w czém; **Gewi'nner**, *m.* wygrywający; ten co wygrywa; (Gewinnloos) wygrywający los; **=wi'nnsüchtig**, *a.* zysku chciwy; **=tiger** Mensch zyskownik; **=wi'nn=sucht**, *f.* chciwość zysku lub wygranéj; zyskowność; zysk; **=wi'nnst**, *m.* zysk (czysty); wygrana (w karty); nagroda (za najlepszy strzał).

Gewi'nsel, *n.* skowyczenie, skomlenie (psa); skwierczenie; piszczenie.

Gewi'nnsucht, *f.* chciwość zysku; **=nn=süchtig**, *a.* chciwy zysku; **=wi'nn= und Verlu'st=Conto**, *n. H.* rachunek lub konto zysku i ustraty; **=wi'nnung**, *f. Bw.* wydobywanie; otrzymanie.

Gewi'rk, *n.* tkanina; tkanka; dzianka.

Gewi'rr, **=wi'rre**, *n.* motanina; *gmatwanina; mieszanina; (Eingerichte), *Mech.* ingrycht; rozgródki.

Gewi'ß, *a.* u. *ad.* pewny; pewno; eine =sse Hand haben mieć pewną rękę (do strzelania itd.); ich habe es von gewissen Leuten gehört słyszałem to od ludzi pewnych (którym można zawierzyć); es ist vollkommen —, es ist mehr als zu —, daß 2c. jest to rzecz niezawodna, jest więcéj niż pewna, że itd.; der =ssen Hoffnung leben, daß 2c. mieć pewną nadzieję, że itd.; ich bin meiner Sache —, *pewien jestem swego; an =ssen Tagen pflegt es hier zu regnen w niektórych dniach lubi tu deszcz padać; —, *ad.* zapewne; er weiß es — nicht zapewne nie wie.

Gewi'ssen, *n.* sumienie; etw. um des =ssens willen thun przez sumienie co zrobić; nach seinem —, wider sein — handeln podług sumienia, przeciw sumieniu działać, postąpić; wider besseres Wissen u. —, *przeciw przekonaniu; das — einschläfern, *uśpić sumienie; ein weites — haben, *mieć szerokie sumienie; ein enges, zartes — haben, *mieć ciasne, delikatne sumienie; (Bedenken) skrupuł; ich mache mir ein — daraus, *mam w tém skrupuł; **=ssenhaft**, *a.* sumienny; **=nhaftigkeit**, *f.* sumienność; **=nlo's**, *a.* bezsumienny: bez sumienia; **=nlo'sigkeit**, *f.* bezsumienność; **=nsa'ngst**, *f.* zgryzoty od. niespokojność sumienia; **=nsbi'ß**, *m.* zgryzota sumienia; **=nse'he**, *f.* małżeństwo według sumienia; **=nsfa'll**, *m.* przypadek sumienia dotyczący, od sumienia zależący; **=nsfra'ge**, *f.* pytanie wymagające sumiennéj odpowiedzi; **=nsfrei'heit**, *f.* wolność sumienia; **=nshalber**, *ad.* dla sumienia; z powodu sumienia; **=nspfli'cht**, *f.* obowiązek sumienia; **=nsruhe**, *f.* spokojność sumienia; **=nssache**, *f.* rzecz, sprawa sumienia się dotycząca; **=nsscrupel**, *m.* skrupuł sumienia; **=nszwa'ng**, *m.* gwałt sumieniu zadany; **=nszwei'fel**, *m.* wątpliwość na sumieniu.

Gewissermaßen, *ad.* poniekąd; w pewnym względzie; po części; **=wi'ßheit**, *f.* pewność; (mit) z pewnością; ich habe volle —, daß 2c. mam zupełną pewność, że itd.; **=wi'ßlich**, *ad.* pewnie; zapewne.

Gewi'tter, *n. Ntl.* burza; es zieht sich ein — zusammen burza się gotuje, grozi; — piorun; grom; das — hat eingeschlagen piorun uderzył; vom — erschlagen werden zginąć od pioruna; **=wi'tterhaft**, *a.* burzliwy, grzmotliwy; es ist — zabiera się na burzą z grzmotami; **=wi'tterre'gen**, *m.* deszcz z grzmotami; **=wi'ttersch'aden**, *m.* szkoda, którą burza z grzmotami zrządziła; **=wi'tterschwüle**, *f. Ntl.* par zapowiadający burzą z grzmotami; **=wi'tterstu'rm**, *m. Ntl.* wicher zapowiadający burzą z grzmotami; **=wi'tterwi'nd**, *m.* wiatr sprowadzający lub zwiastujący burzą z grzmotami; **=wi'tterwo'lke**, *f.* chmura gromowa, piorunowa.

Gewi'tzel, *n.* dowcipkowanie; **=wi'tzigt**, *a.* nauczony rozumu; wyuczony; doświadczony; *olej w głowie mający.

Gewo'gen, *a.* (Jemandem) przychylny, życzliwy, sprzyjający komu; łaskaw na kogo; Jmdm. — sein sprzyjać komu; **=genheit**, *f.* przychylność; życzliwość; sprzyjanie; łaska; haben Sie die —! bądź Pan łaskaw!

Gewo'gen, *pp.* ważony.

Gewo'hnen, *vn.* (s.) u. *va.* przyzwyczaić się; przywyknąć do czego; (eine Lebensart) przyzwyknąć do jakiego sposobu życia; dessen bin ich schon gewohnt jużem się do tego przyzwyczaił; jużem tego zwyczajny; gewohnt sein być przyzwyczajonym; mieć zwiczaj; ich bin das so — takem się wezwyczaił; taki mam zwyczaj; — werden przyzwyczaić się; du wirst es schon — werden przyzwyczaisz się.

Gewöh'nen, *va.:* (Jmdn. od. sich an, zu etw.) przyzwyczajać kogo od. do czego.

Gewoh'nheit, *f.* zwyczaj; nawyknienie, nałóg; es ist bei den Polen —, daß sie 2c. mają Polacy ten zwyczaj, że itd.; etw. in der — haben mieć co we zwyczaju; er hat an sich diese üble — ma w sobie ten brzydki nałóg; ein Trinker aus — pijak nałogowy; **=woh'nheits=**, *a.* zwy-

czajowy; nałogowy; -heitsdie'b, m. złodziej nałogowy; -heitsme'nsch, m. zwyczajowiec; -heitsfehler, m. wada nałogowa; -heitsre'cht, n. Rw. prawo zwyczajowe; -heitssünde, f. grzech nałogowy; -wöh'nlich, a. zwyczajny, zwykły; so geschieht es — tak zwykle bywa; wie — jak zwykle; jak za zwyczaj; — pospolity; —, ad. pospolicie; zwyczajnie; zazwyczaj; zwykle; das Gewöhnliche zwyczajne, pospolite; sich über das — erheben wznieść się nad pospolitość; -nlichkeit, f. zwyczajność.

Gewoh'nt, pp. przywykły, przyzwyczajony; -wöh'nung, f. przyzwyczajenie.

Gewö'lbe, n. Bk. sklepienie; sklep, miejsce sklepione, piwnica, skład, schowanie; H. izba gdzie kupcy, księgarze itd. sprzedają towary; Gewö'lb-, Gewö'lbe-, a. sklepowy; -wö'lbebo'ck, m. Bk. obłąk, na którym sklepienie budują; -lbebo'gen, m. Bk. łuk sklepienia; arkada, framuga, podsklepienie; -lberü'cken, m. Bk. grzbiet; -lbeschra'nk, m., -lbestei'n, m. zwornik w sklepieniu; Gewö'lbt, pp. sklepiony, zasklepiony, sklepisty; -es Dach sklepnik; dach sklepiony.

Gewö'lk, n. Ntl. obłok; chmury.

Gewo'nnen, pp. irr. wygrany, dobyty, nabyty, zarobiony. [zaciągniony.

Gewo'rben, pp. irr. werbowany, najęty,

Gewo'rfen, pp. irr. rzucony, ciśniony, ciskany, miotany.

Gewüh'l, n. ciągłe rycie; tłumna gromada; wrzawliwy zgiełk; im — der Geschäfte wśród nawału zatrudnień.

Gewu'nden, pp. kręt, kręcony.

Gewü'nsche, n. ciagłe winszowania.

Gewü'rfelt, a. (materja) w kratki, w kostki; *s. Gerie'ben, Schlau.

Gewü'rge, n. rzeź.

Gewü'rm, n. robactwo; płaz ziemski; gad.

Gewü'rz, n. przyprawa; korzenie (do przyprawy służące); mit — anmachen korzeniem przyprawić; -wü'rz-, a. korzenny; -rzessig, m. ocet czterech złodziejów; -rzhaft, a. korzenny; -rzhaftigkeit, f. korzenność; -rzhandel, m., -rzhandlung, f. handel korzenny; -rzhändler, m. kupiec korzenny; -rzinseln, f. pl. Geog. wyspy korzenne (na oceanie indyjskim); -rzkram, m. kram korzenny; -rzkrämer, m. kramarz korzenny; -rzladen, m. sklep korzenny; -rzlilie, f. Ng. ormusz; -rznäglein, n., -rznelke, f. Ng. gwoździki (do przypraw); -rznägelbaum, n. Ng. gwoździkowiec; -rzreich, a. obfity w korzenie (do przypraw); -rzrinde, f. Ng. zacierp; -rzschachtel, f. korzenniczka, pudełko na korzenie; -rzstoff, m. Schdk. aromat; -rzstrauch, m. Ng. kielichowe drzewo; Gewü'rzt, pp. zaprawny; -rzwaaren, f. pl. H. towary korzenne.

Gezäh'mt, pp. oswojony, obłaskawiony, chowany.

Gezäh'nt, -zah'nt, pp. Ng. Mech. zębaty, ząbkowany; wycętkowany.

Gezä'nk, -zä'nke, -za'nke, n. ciągłe kłótnie; kłótnia; swar; zwada, spór.

Gezau'der, n. ciągłe zwłóczenie; guzdranina; bałamuctwo; zwłoka.

Geze'che, n. pijatyka.

Geze'lt, n. namiot; przybytek.

Gezeh'nt, a. dziesiętny.

Geze'rre, n. szarpanina.

Gezie'fer, n. owad.

Gezie'men, vn. (h.) godzić się; przystać; es geziemt sich przystoi; godzi się; wypada; -zie'mend, ppr. przyzwoity, przystojny; —, ad. przystojnie, przyzwoicie; es ist — przystoi.

Gezie'r, -zie're, n. przesada; afektacja; wykwinty; wykwintność; Gezie'rt, pp. przyozdobiony, ozdobny, przystrojony; udany, wykwintny, wytworny.

Gezi'mmer, n. ciesielska robota.

Gezi'sch, Gezi'sche, n. sykanie; syk; świst; ksyk.

Gezi'schel, n. szepty.

Gezo'gen, pp. irr. ciągniony; -es Flintenrohr ciągniona lufa, gwintówka; -ene Kanone ciągnione działo. [złe plemię.

Gezü'cht, n. iron. płód, ród, rasa; gadzina;

Gezwei't, a. podwójny. [itd.).

Gezwi'rnt, a. kręcony (na nitki, jedwab',

Gezwi'tscher, n. świegot; świegotanie.

Gezwu'ngen, pp. irr. przymuszony, zniewolony; wymuszony, naciągany; —, ad. poniewolnie; z musu; z przymuszenia, -zwu'ngenheit, f. przymus; przynuka.

Gicht, f. Hlk. podagra; artryza; suche bóle; Gicht-, a. Hlk. gośćcowy; podagryczny; artrytyczny; Gi'chtanfall, m. napad podagryczny od. artrytyczny; -tartig, a. Hlk. artrytyczny; podagryczny; -tbeere, f. Ng. pożyczka smrodynia; -tbrüchig, a. paraliżem rażony; Gi'chtig, a. Hlk. artryzę, podagrę mający; -tisch, -tkrank, a. artrytyczny, podagryczny; -tkranker, m. artrytyk; podagryk; -chtmittel, n. Hlk. lekarstwo, środek leczący przeciw reumatyzmie; Gi'chtpflaster, -tpulver, n., -tpille, f. plaster, proszek, pigułka na podagrę; -tschmerz, n. ból artrytyczny, podagryczny, dnawy; -tstoff, m. materja artrytyczna od. podagryczna; -twasser, s. Gi'chtmittel ꝛc.; -twatte, f. Hlk. wata gościowa, od. wata na gościec.

Gie'bel, m. Bk. szczyt, ostre zakończenie dachu lub facjaty; -belda'ch, n. dach ze szczytem, dach kąciasty, kończasty; -belfe'ld, n. pole pod szczytem dachu; -belfe'nster, n. Bk. okno pod szczytem dachu; -belhau's, n. dom, którego front wychodzi na główną ulicę; -belmauer, f. mur w górze ostro zakończony; -belseite, f

fasada; przednia strona budynku; =bel=spitze, *f. Bk.* koniec szczytu.
Gie'bigkeit, *f. Rw.* danina. [ziejsty.
Gie'nmuschel, *f. Ng.* ziejeć; ziejka; małż
Gie'pfen, *vn.* (h.) dychać; byćzadyszanym.
Gier, *f.* chciwość; łakomstwo; chuć; chciwość; mit großer — na umor; Gie'=ren, *vn.* (h.): (nach etw.) chciwie czego pragnąć; oczyma co pożórać; Gie'rig, *a.* chciwy; łakomy; nienasycony; skwapliwy; —, *ad.* chciwie, łakomo; =rigkeit, *f.* chciwość; łakomstwo.
Gie'rtau, *n. Sw.* garuga; garlina.
Gie'ßbach, *m.* potok; =ßbad, *n.* kąpiel polewna, polewanie od. zlewanie wodą; =ßbecken, *n.* nalewka; miednica; =ßbecken=, *a.* nalewkowy; =ßbeckenfö'rmig, *a.* nalewkowaty; =ßbecken=Mu'skel, *m. Zk.* nalewkowy muszkuł; Gie'ßen, *va. irr.* (h.) lać; (begießen) polewać; (Blumen) polewać kwiaty; — lać od. wlewać w formę, *obficie używać, dawać, sypać; es gießt (regnet heftig) deszcz leje; Gie'ßen, *n.* lanie; =ßer, *m.* giser; odlewacz; polewacz; kruszcolej; =ßerei', *f.* gisernia; fabryka odlewów z kruszcu; ludwisarnia; =ßerlohn, *m.* zapłata za odlanie; Gie'ß=Erz, *n.* bronz; =ßform, *f.* forma do odlewania z kruszcu; =ßhaus, *n.* zlewarnia; =ßkanne, *f.* konewka do polewania; =ß=loch, *n. Httk.* lej; =ßlöffel, *m.* łyżka do topienia kruszcu i wlewania w formę; =ßkunst, *f.* sztuka odlewania (z kruszcu); =ßofen, *m. Bchdr.* topiarnia kruszcu na odlewy; Gie'ßröhre, *f.* rynienka, przez którą płynie, rurka, przez którą się wlewa płynny metal do formy; =ßstein, *m.* rzadki granit; =ßstube, *f.* zalewna izba; =ßwerk, *n.* robota odlewana; dzieło odlewane; lane żelazo; =ßzapfen, *m.* nadlewek.
Gift, *n.* trucizna: (mischen, bereiten) zgotować truciznę; Jmdm. — beibringen truciznę komu zadać; (trinken, nehmen) truciznę wypić, zażyć; an — sterben umrzéć z otrucia; — u. Galle speien, *strasznie się złościć, rzucać; (thierisches) jad; =ft=arznei', *f.* lekarstwo z trucizną, zatrute; lekarstwo na truciznę; =ftbaum, s. Gi'ft=sumach; =ftbecher, *m.* czara z trucizną; trucizna; =ftbissen, *m.* trucizna w czém podrzucoma; =ftblase, *f. Ng. Zk.* pęcherzyk truciznę w sobie mieszczący (w pysku węża); =fteidechse, *f. Ng.* jaszczurka jadowita; =ftessig, *m.* ocet na zarazę; =ft=fisch, *m.* ryba szkodliwa zdrowiu; =ftge=fä'ß, *n.* naczynie zatrute; =ftheil, *n. Ng.* (Pflanze) lisia róża; morzymord; =fthütte, *f.* huta, gdzie mąka arszenikowa na czysty arszenik się zamienia; Gi'ftig, *a.* zatruty; truciznę oder jad w sobie mieszczący; jadowity (wąż, roślina); *złośliwy; *rozzłoszczony; rozzarty; — wer=den (ärgerlich, boshaft), *rozzłościć się; *rozezrzéć się; =ftkraut, *n. Ng.* tojad (ziele); =ftkugel, *f.* kulka z ciasta zatruta; =ftkunde, *f.* znajomość trucizny; =ft=kundig, *a.* znający się na truciznach; =ftlehre, *f.* nauka o truciznach; farmakologja; =ftlos, *a.* nie zjadliwy; nie jadowity; =ftmehl, *n.* mąka arszenikowa (która przy wypalaniu rudy w piecu osiada); arszenik biały; =ftmischer, *m.* truciciel; truciźnik; =ftmischerei', *f.* trucicielstwo; przyprawianie trucizny; =ft=mischerin, *f.* trucicielka; =ftmittel, s. Gi'ftarznei; =ftmord, *m.* otrucie; morderstwo przez otrucie; =ftpfeil, *m.* strzała zatruta; =ftpflanze, *f.* roślina jadowita; Gi'ftpilz, *m. Ng.* grzyb jadowity; =ft=schlange, *f.* wąż jadowity; =ftstein, *m.* kamień arszenikowy; =ftsumach, *m.* sumak jadowity (roślina); =fttrank, *m.* napój zatruty; =ftwort, *n.* *słowo zjadliwe, słowo jadem zaprawne; =ftwurzel, *f.* odtrucień; =ftzahn, *m. Zk.* ząb zatruty od. jadowity.
Giga'nt ꝛc., s. Rie'se ꝛc.
Gilb—, s. Gelb—; Gi'lbicht, *a.* żółtawy.
Gi'lde, *f.* gilda; konfraternia; kongregacja (kupiecka); cech (rzemieślników); Gi'lden=, *a.* do bractwa dotyczący.
Gi'lkenblume, s. Ri'ngelblume.
Gi'mpel, *m.* gil; (einfältiger Mensch), *gap'; głuptas; wiła; =pelhaft, =pel=mäßig, *a.* gapiowaty.
Gi'ngang, *m. W.* gingas (materja półwełniana); (von, aus) gingasowy.
Gi'nster, *n. Ng.* krzęcinka; janowiec.
Gi'pfel, *m.* wierzchołek; *najwyższy stopień; szczyt; das Unglück hat den höchsten — erreicht, *pasmo nieszczęścia się wysiliło; =pfelho'lz, *n.* wierzchowina; wierzchowie; Gi'pfelig, *a.* wierzchołkowaty, wierzchołek mający; =pfeln, *va.* wierzchołek dawać; —, *vn.* (h.) być na najwyższym szczycie; =pfelstä'ndig, *a. Ng.* wierzchołkowy, z samego końca wyrastający.
Gips, Gyps, *m. Ng.* gips; (aus, von) z gipsu; gipsowy; aus, in — formen z gipsu wyrabiać; Gips=, *a. Ng.* gipsowy; =s=abdruck, *m.* odcisk, odlew gipsowy; =s=arbeit, *f.* robota z gipsu; wyrób gipsowy; stukaterja; gipsatura; =sarbeiter, *m.* ten co z gipsu wyrabia; gipsownik; Gi'psartig, *a.* gipsowaty; =sbild, *n.* wyobrażenie z gipsu; osoba z gipsu ulepiona; =sbrei, *m.* gips rozrobiony; masa gipsowa (do ulepiana); =sbrenner, *m.* ten co gips wypala; =sbrennerei', *f.* piec do wypalania gipsu; =sbruch, *m. Bw.* kopalnia gipsu; =sdecke, *f.* sufit gipsowy; Gi'pfen, Gi'psern, *a.* gipsowy; Gi'psen, *va.* gipsować, gipsem powlekać, obrzucać; Gi'pser, *m.* gipsownik; gipsiarz; gipsujący; Gi'psfigu'r, s. Gi'psbild; =skalk,

m. *Bk.* wapno gipsowe; **-smehl**, *n.* proszek gipsowy; gips tłuczony na mąkę; **-smörtel**, *m.* tynk z gipsem; **-sofen**, *m.* piec na palenie gipsu; **-sstein**, *m.* kamień gipsowy.

Gira'nt, *m. H.* (eines Wechsels) odstępca (wekslu); **Gira't**, *m.* (eines Wechsels) nabywca (wekslu); **-ri'ren**, *va. H.* żyrować (weksel); —, *n. H.* żyrowanie; **Gi'ro**, *n.* żyro; **-roba'nk**, *n. H.* bank żyro.

Gi'rren, *vn.* (h.) gruchać (o gołębiu); jęczéć; * czułe żale rozwodzić (o kochanku); **Gi'rrtaube**, *f.* gruchacz.

Gi'schen, *vn.* (h.) szumieć (jak piana).

Gischt, *m.* piana.

Gi'tter, *n.* krata; **-tterbe'tt**, *n.* łóżko kratą obwiedzione; łóżko z drabinką; **-rbrü'cke**, *f. Bk.* most z wiązaniem kratowém; **-r-e'rker**, *m. Bk.* ganek przed domem z żelaznéj kraty; **-rfe'nster**, *n.* okno z kratą; **-tterförmig**, *a.* kraciasty; kratkowaty; **-rkasten**, *m.* lesica; **Gi'ttern**, *va.* kracić; kratkować; **-rschra'nk**, *m.* szafa mająca drzwiczki z kratą; **-rthü'r**, *f.* drzwi z kratą; **-rwe'rk** *n.* robota w kraty; dzieło kraciaste.

Glacé-Handschuhe, *m. pl.* glansowne rękawiczki. [trzna stoczystość wału.

Glaci's, *n. Kw.* zewnętrzny stok, zewnę-

Gladia'tor, *m. Alt.* szermierz; **-to'risch**, *a.* szermierski; po szermiersku.

Glanz, *m.* blask; połysk, glanc; einen — von sich geben blask rzucać; błyszczéć; * ozdoba; **Glanz-**, *a.* * świetny; **-zbürste**, *f.* szczotka do glancowania (od. glansowania); **Glä'nzen**, *va.* glancować, glansować; —, *vn.* (h.) błyszczéć; lśnić, świecić się; jaśniéć; **-nzend**, *ppr.* błyszczący, świetny; jaśniejący, świecący; etw. -nd machen uświetnić co; Jmdn. — empfangen, * świetnie kogo przyjąć; auf's Glänzendste jak najświetniéj; -des Elend, * świetne ubóstwo; * na pozór państwo, a wistocie bieda; -nde Talente, * najznamienitsze talenta; -nder Ball, * bal świetny; **Gla'nzerz**, *n. Bw.* błyskokrusz; **-zgras**, *n. Ng.* kanarkowa trawa; ostrzyca; **-z-hammer**, *m. Mech.* gładziwo; **-zleder**, *n.* skóra glancowna, glancowana; **-zleinwand**, *f. W.* płótno glancowne od. glancowane; **-zperio'de**, *f. Gsch.* * świetna perjoda; **-zruß**, *m.* sadze lśniące połyskliwie (co u spodu osiadają); **-zseite**, *f.* lice, prawa od. dobra strona (sukna, tak zwana dla połysku); **-zsucht**, *f.* żądza błyszczenia (na świecie); **-zsüchtig**, *a.* chciwy blasku; pragnący błyszczéć (na świecie); **-ztaffet**, *m. W. H.* kitajka glancowna, woskowana, gumowana; **-zvogel**, *m. Ng.* złotka (lat. galbula; **-zzeit**, *f.* * świetny czas.

Glas, *n.* szkło, śkło; (machen, blasen, schleifen) szkło robić, dąć, ślufować oder ślifować; auf — malen, *Mal.* na szkle malować; (zum Trinken) szklanka; kieliszek; zu tief in's — gucken, ** szkłem się przerwać; * podochocić sobie; przyrznąć; (zum schärferen Sehen) szkło do patrzenia; (Brennglas), *Optik.* szkło do zapalania; **Glas-**, *a.* szklany, śklany, szklanny; **-sarbeit**, *f.* wyrób szklany; robota ze szkła; **-sarbeiter**, *m.* ten co robi wyroby szklane; **-sartig**, *a.* szkłowaty; do szkła podobny; **-sasche**, *f.* solanka, potaż z solnika do robienia szkła; **-sauge**, *n.* oko szklane, ze szkła; **-säugig**, *a.* szklane oko mający; **-sblase**, *f.* (Blase im Glase) cholewa; **-sblasen**, *n.* dęcie szkła; **-sbläser**, *m.* ten co szkło dmie; **-sbürste**, *f.* szczotka do czyszczenia szklanych naczyń; **Glä'schen**, *n. dim.* szklaneczka; kieliszeczek; **Gla'sdeckel**, *m.* wieko od. przykrywka u szklanki, do szklanki; **-sdemant**, **-sedelstein**, *m.* djament, kamień drogi ze szkła rzniętego; czeski kamień; **Gla'ser**, *m.* szklarz; **Gla'ser-**, **Gla'sers-**, *a.* szklarski; **-serblei'**, *n.* ołów do spajania szyb; **-sergese'll**, *m.* czeladnik szklarski; **-serha'ndwerk**, *n.* szklarstwo; szklarskie rzemiosło; **-serleh'rling**, *m.* szklarczyk; **Glä'serkla'ng**, *m.* dźwięk szklanek, kieliszków (uderzonych o siebie); **-sermeister**, s. Gla'ser; **Glä'sern**, *a.* szklany; seine Augen sehen — aus, * oczy jego wyglądają jak ze szkła; **Gla'serz**, *n. Bw.* ruda srebra śklista; **-sfabri'k**, *f.* szklarnia; **-sfaden**, *m.* nitka szklana; **-sfarbe**, *f.* kolor szkła; **-sfarben**, **-farbig**, *a.* koloru szkła; **-sfenster**, *n.* okno szklanne; **-sflasche**, *f.* flaszka, butelka szklanna; **-sfluß**, *m.* flus szklanny; **-sfritte**, *f.* fryta, zacier szklanny; **-sgalle**, *f.* glasgal, szumowiny z masy szklanéj; **-sgerä'thschaft**, *f.* sprzęty od. narzędzia ze szkła; **-sgeschi'rr**, *n.* sprzęty szklanne; **-sglocke**, *f.* dzwon szklanny; **-sgrün**, *a.* zielony jak szkło; —, *n. Mal.* kolor zielony jak szkło; **-shammer**, *m.* młotek szklarski; **-shandel**, *m.* handel towarów szklannych; **-shändler**, *m.* kupiec handlujący towarami szklannemi; **-shaus**, *n. Gtn.* szklarnia; oranżerja; cieplarnia; **-s-haut**, *f.* (des Auges), *Zk.* błona szklanna; **-shütte**, *f.* huta szklanna; **Gla'sicht**, *a.* szklasty; szkłowaty; **-si'ren**, s. Glasu'ren; **Gla'skasten**, *m.* skrzynia szklanna od. na szkło; **-skirsche**, *f. Gtn.* wiśnia biała od. łutowa; **-skitt**, *m.* kit do zlepiania szkła; **-skora'lle**, *f.* koral szklany; paciorek; **-skraut**, *n.* szklenicznik; pomurne ziele; **-skugel**, *f.* kula szklanna; **-slate'rne**, *f.* latarnia szklanna; **-smaler**, *m. Mal.* malarz na szkle malujący; **-smalerei'**, *f.* malowanie na szkle; **-smasse**, *f.* masa na szkło; **-sofen**, *m. Httk.* topiarnia szkła.

Gla'spaste, *f.* kawałek farbowanego szkła;

Gla'sperle, *f.* perła ze szkła; dętka; **Gla'sschere**, *f.* nożyce do szkła; **Gla's-scheibe**, *f.* tafla od. szyba szklanna (okrągła lub czworograniasta); -**sscherbe**, *f.* skorupa szklanna; -**sschleifen**, *n.* ślufowanie oder ślifowanie szkła; -**sschleifer**, *m.* ślufirz szkło ślufujący; -**sschleiferei'**, *f.* ślufirnia, gdzie szkło ślufują; **Gla's-schmelzer**, *m.* szkło topiący; szmelcerz szkła od. skieł; -**sschrank**, *m.* szafa ze szklanemi drzwiami; szafa do szkła, do chowania szklanych naczyń; kredens na szkła; -**sstein**, *m.* kamień przezroczysty; -**stafel**, *f.* tafla szklanna (czworograniasta); -**sthräne**, *f.* szklanna łza, bąbel szklany z ogonkiem, który po ułamaniu ogonka na proch się rozsypuje; -**sthür**, *f.* drzwi szklane; **Glasu'r**, *f.* powłoka szklanna; glazura; polewa; -**su'ren**, *va.* glazurować co; polewać; polewę dawać; -**su'rerde**, *f.* ziemia od. piasek używany do glazurowania; **Gla'swaare**, *f.* towar szklany; -**renhandlung**, *f.* handel towarów szklanych; -**swerk**, *n.* dzieło ze szkła wyrobione; -**szucker**, *m.* *H.* cukier kandyzowany.

Glatt, *a.* gładki; —, *ad.* gładko; es geht etw. — ein, *gładko co wchodzi, bez oporu, bez zacinania się; Jmdm. -e Worte geben, *jedwabnemi słówkami do kogo przemawiać; — śliski (lód, podłoga, ryba); es ist — draußen ślisko na dworze; **Glä'tte**, *f.* gładkość; (Bleiglätte) glejta (olowiana); **Gla'tteis**, *n.* gołoledź; ślizgawica (ze zmarzniętéj mgły lub deszczu); Jmdn. auf's — führen, *wystawić kogo na niebezpieczeństwo; -**tteisen**, *vn.* (h.): es glatteiset ślizgawica się robi; es hat geglatteiset oślizło.

Glä'tteisen, *n.* gładyszka, żelazo do gładzenia; **Glä'tten**, *va.* wygładzić, polerować; —, *n.* wygładzenie, gładzenie, polerowanie; -**ttfeile**, *f.* pilnik do wygładzania.

Gla'ttgescho'rener, *m.* strzyżeniec; -**tthai**, *m.* *Ng.* brak; drapieżca.

Gla'ttheit, *f.* gładkość; (der Zunge, der Worte), *gładkość języka, słów.

Glä'tthobel, *m.* *Zm.* hebel do gładzenia.

Gla'tthobeln, *va.* *Zm.* szlichtować.

Glä'ttholz, *n.* gładyszka; drewienko do gładzenia; -**ttkugel**, *f.* kula do gładzenia; -**ttstein**, *m.* kamień do gładzenia; -**ttzahn**, *m.* ząb do gładzenia.

Gla'ttzüngig, *a.* *gładkomówny; *układnomówny; *zdradliwy; -**züngigkeit**, *f.* gładkomówność.

Gla'tze, *f.* łysina; **Gla'tzig**, *a.* łysy; pleszowaty; -**tzkopf**, *m.* łysa głowa; *łysoń; łysak; -**tzköpfig**, *a.* łysą głowę mający; -**tzpfaffe**, *m.* *iron.* mnich z ogoloną głową.

Glau'be, Glau'ben, *m.* wiara, wierzenie; (an Gott) wiara w Boga; (an Gespenster) wierzenie w strachy; Jmdm., einer Sache — schenken, geben, beimessen wiarę komu od. czemu dawać; den — verlieren stracić wiarę; das übersteigt allen —, *to wiarę przechodzi; seinen — verleugnen, abschwören zaprzéć się, wyprzysiądz się swojéj wiary; Treu' u. —, *wiara; *rzetelność; auf Treu' u. —, *na słowo; *na rzetelność; **Glau'ben**, *va.* u. *vn.* (h.) wierzyć; (an einen Gott) wierzyć w jednego Boga; (an Gespenster) wierzyć w strachy; ich glaube ihm nicht nie wierzę mu, nie dowierzam, nie ufam; (Jmdm. auf's Wort) wierzyć komu na słowo; — rozumiéć, mniemać; sądzić; er glaubt sich sicher sądzi się być bezpiecznym; wer hätte das geglaubt? ktoby był myślał? ktoby się był tego spodziewał? **Glau'bens-**, *a.* — wiary; -**sa'bfall**, *m.* *Kg.* odstąpienie wiary; -**sa'btrünniger**, *m.* odstępca wiary; -**sä'nderung**, *f.* zmiana wiary; -**sarti'kel**, *m.* *Kg.* artykuł wiary; -**sbeke'nntniß**, *n.* *Kg.* wyznanie wiary; -**sbruder**, s. Glau'bensgeno'ß; -**sei'd**, *m.* przysięga na artykuły wiary; -**sfei'nd**, *m.* nieprzyjaciel wiary; -**sfe'st**, *a.* stały, utwierdzony, niewzruszony w wierze; -**sfo'rmel**, *f.* *Kg.* formuła wiary; -**sfrei'heit**, *f.* wolność wyznań; -**sgeno'ß**, *m.* jednowierca; współwierca; téj saméj wiary; -**sgeno'ssenschaft**, *f.* jednowierstwo; -**sgeri'cht**, *n.* sąd w rzeczach wiary; -**sgese'llschaft**, *f.* towarzystwo osób jednego wyznania; -**s-he'ld**, *m.* bohatér wiary; -**ska'mpf**, *m.* walka dla wiary, za wiarę, o wiarę; -**s-kä'mpfer**, *m.* walczący za wiarę, w obronie wiary; -**slehre**, *f.* dogmatyka; nauka wiary; -**sneu'erer**, *m.* nowator w rzeczach wiary; -**serneu'erung**, *f.* nowość wprowadzona do wiary; -**spartei'**, *f.* *Kg.* sekta (pod względem wiary); -**spfli'cht**, *f.* powinność religijna; -**spu'nkt**, *m.* punkt wiary; -**srichter**, *m.* sędzia w rzeczach wiary; -**ssache**, *f.* rzecz wiary się tycząca; -**ssa'tz**, *m.*, -**ssa'tzung**, *f.* *Kg.* dogma; (betreffend) dogmatyczny; -**sschwärmer**, *m.* fanatyk; zagorzalec w wierze; -**sschwärmerei'**, *f.* fanatyzm; zagorzałość w wierze; -**sschwester**, *f.* współwyznawczyni; wyznająca tę samą wiarę; -**sstrei't**, *m.* sprzeczka o wiarę; -**sstreiter**, *m.* wiodący spór o wiarę; -**sverleu'gner**, *m.* zaprzaniec wiary, ten co sie wypiera swéj wiary; -**gnung**, *f.* wyparcie się wiary; -**sverschie'denheit**, *f.* różnowierstwo; -**sverthei'diger**, *m.* obrońca wiary; -**digung**, *f.* obrona wiary; -**sverwa'ndte**, s. Glau'bensschwe'ster; -**sverwa'ndter**, s. Glau'bensgeno'ß; -**svoll**, *a.* pełen wiary; -**s-zä'nk**, -**szwi'st**, *m.*, -**szwi'stigkeit**, *f.* kłótnia o wiarę; -**szwa'ng**, *m.* nietolerancja; ścieśnienie wyznań.

Glau'bersa'lz, *n.* *Schdk.* sól Glaubera; sól Glauberska; sól gorzka.

Glau'bhaft, **-haftigkeit**, s. Glau'blich, Glau'bwürdig. [Gläubigen wierni.

Gläu'big, *a*. wierny; prawowierny; die **Gläu'biger**, *m*. wierzyciel; **-bigerin**, *f*. wierzycielka.

Glau'blich, *a*. zasługujący na wiarę; es ist kaum —, daß 2c. ledwo wierzyć można, ażeby itd.; etw. — machen sprawić, aby czemu wierzono; udowodnić, wykazać co; **Glau'blichkeit**, *f*. podobieństwo; **-bwürdig**, *a*. wiarogodny, godzien oder godny wiary; **-bwürdigkeit**, *f*. wiarogodność; einer Sache — beimessen uważać co za godne wiary.

Glauch, *a*. *Bw*. (weiß-blau) bladoniebieski.

Gleich, *a*. u. *ad*. równy (co do gładkości); etw. — machen zrównać, wyrównać co; — równy (co do wymiaru); etwas dem Boden — machen z ziemią co zrównać; seines -chen, *równy sobie; -ches mit -chem vergelten, *wet za wet oddać, odwetować; ich befinde mich in -cher Lage w tém od. takiém samém jestem położeniu; gleicher Weise, gleicherweise równym sposobem; — sein być podobnym; —, *ad*. równo; (vertheilen) równo podzielić; ihm ist Alles —, *jemu wszystko zarówno; — groß, lang równie wielki, długi; ich werde — kommen zaraz przyjdę; das habe ich mir — gedacht, *zarazem sobie tak myślał; er wohnt — daneben, drüben mieszka zaraz wpodle, zaraz z naprzeciwka; wenn er — noch jung ist, so weiß er doch 2c. jakkolwiek młody, wie jednak itd.

Gleicha'bständig, **-cha'bstehend**, *a*. równoległy; **Glei'chachten**, *va*. uważać za równego od. za równych, za jedno; równo cenić; **-chalterig**, *a*. w równym wieku (z kim); **Glei'charmig**, *a*. *Gymn*. oburamienie; -chartig, *a*. jednego oder tego samego rodzaju, gatunku; jednorodny; jednogatunkowy; jednostajny; -chartigkeit, *f*. jednogatunkowość; -chbedeu'tend, *a*. równoznaczny; jednego oder równego znaczenia; **-chbeinig**, *a*. *Gymn*. obunożnie; **-chberechtigt**, *a*. równy; równorzędny; **-chberechtigung**, *f*. równouprawnienie; **-chbleiben** (sich), *vr*. *irr*. (s.) zawsze zostać jednakim od. równym sobie; **-chbürtig**, *a*. równorodny; **Glei'che**, *f*. równość; gładkość; **Glei'chen**, *va*. *irr*. (h.) równać, równym czynić; mit Jmdm. — (vergleichen) porównać z kim; przyrównać do kogo; —, *vn*. *irr*. (h.) być równym, równać się komu lub czemu; być podobnym; **Glei'cher**, *m*. równacz, ten co równa: *Geog*. równik; średnik; ekwator; **Glei'chergesta'lt**, **-cherma'ßen**, **-cherwei'se**, *ad*. tak samo; równie; podobnie; **-chewig**, *a*. równowieczny, równowiekuisty; **-chfalls**, *ad*. wzajemnie; podobnie; ich werde es — thun i ja podobnie zrobię; —! wzajemnie! -chfarbig, *a*. maścisty; -chförmig, *a*. równokształtny; jednostajny; stósowny do czego; **-chfö'rmigkeit**, *f*. równokształtność; jednakowy kształt; jednostajność; **-chfühlend**, *a*. współczujący; sympatyzujący; **-chgefüh'l**, *n*. współczucie; sympatja; **-chgebau't**, *a*. równowarstwowy; **-chgelten**, *vn*. *irr*. (h.) być równéj ceny (jak pieniądze), równego znaczenia (o wyrazach, osobach); das gilt mir gleich, *to dla mnie wszystko jedno; **-chgeltend**, *a*. u. *ad*. równéj wartości; **-chgesi'nnt**, *a*. równomyślny; jednomyślny; zgodny; **-chgethei'lt**, *a*. jednoskładny; **-chgewi'cht**, *n*. równowaga; im — sein być w równowadze; das — halten, verlieren równowagę zachowywać, stracić; um das — zu erhalten dla zyskania równowagi; sich nicht aus seinem — bringen lassen, *nie dać się odwieść od swego jednostajnego sposobu od. postępowania życia; -chgewichtsle'hre, *f*. statyka, nauka o równowadze ciał; -chgewi'chtsstange, *f*. przeźmianek; **-chgiltig** 2c., s. Glei'chgültig; **-chgradig**, *a*. równostopniowy; -chgültig, *a*. równéj ceny (pieniądze); równego znaczenia (wyrazy); obojętny (o osobie i rzeczy); *ad*. obojętnie; sich — gegen Jmdn., gegen etw. zeigen obojętnym się okazywać dla kogo, na co; das ist mir — to dla mnie rzecz obojętna; **-chgültigkeit**, *f*. równa wartość, równa cena; równe znaczenie (wyrazów); obojętność; mit — z obojętnością; *obojętnie; zimno; (Unbedeutendheit, Geringfügigkeit) bagatelność; mała wartość; **-chhalten**, *va*. *irr*. (h.) trzymać co równo; w równéj mieć cenie; uważać za równo; **Glei'chhaltung**, *f*. równe cenienie oder ważenie; **Glei'chheit**, *f*. równość; podobieństwo, podobność, jednakowość; **-chheitsfreu'nd**, *m*. przyjaciel równości; **-chhändig**, *a*. *Gymn*. oburącz; **-chjährig**, *a*. równoletni, rówiennik; **-chklang**, *m*. równobrzmienność; zgodność brzmień od. tonów; *Tk*. harmonja; **Glei'chklingend**, *a*. równobrzmienny; równobrzmiący; **-chkommen**, *vn*. *irr*. (h.) (Jmdm.) wyrownać, zrównać komu (w odwadze); **-chkörnig**, *a*. równoziarnisty; **-chlauf**, *m*. bieg równoległy; **-chlaufend**, *a*. równo idący; równoległy; -chläufig, *a*. równo odległy; **-chlaut**, *m*. *Spl*. równe brzmienie; **Glei'chlautend**, *a*. *a*. równobrzmiący; jednobrzmiący; (übereinstimmend), *zgodny; **-chlinie**, s. Glei'cher; **-chmaaß**, *n*., s. Glei'chmaß; **-chmachen**, *va*. równać; zrównać co z czém; etw. dem Boden — z ziemią co równać; -chmachung, *f*. zrównanie; **-chmaß**, *n*. proporcja (w częściach względem całości); symetrja; **-chmäßig**, *a*. proporcjonalny; równy; stósowny; etwas — vertheilen rozdzielić co proporcjonalnie, równo, stósownie; (gehen) iść równo, stósownie;

(gehen) iść równo, jednostajnie, jednostajnym krokiem; -chmäßigkeit, *f.* proporcjonalność; równość; stósowność; jednostajność; -chmesser, *m.* równik; -chmuth, *m.* umysł stateczny, stały, niezmienny, jednostajny; etwas mit — ertragen znieść co stale; **Glei'chmüthig**, *a.* statecznego, stałego, niezmiennego, jednostajnego umysłu; bezróżny; -chmüthigkeit, *f.* stateczność, niezmienność, jednostajność umysłu; -chnamig, *a.* jednoimienny; równoimienny; tego samego imienia oder nazwiska; -chniß, *a.* podobieństwo, porównanie czyli parobola, przypowieść; -chnißgedi'cht, *a.* *Dtk.* apolog; -chnißre'de, *f.* przypowieść; parabola; -chnißweise, *ad.* pod podobieństwem; przez podobieństwo; przez przyrównanie; -chnißwo'rt, *n.* wyraz porównawczy; porównanie od. podobieństwo wykazujący; **Glei'chrichten**, -chstellen, *va.* postawić w równi; równać, porównywać; sprostować; zrównać; -chrichtung, *f.* porównywanie.

Glei'chsam, *ad.* niejako; jakoby; niby; — als wenn, — als ob tak jak gdyby.

Glei'chschätzen, *va.* równie cenić; równo szacować; -chschätzung, *f.* uważanie w równéj cenie; -chschenkelig, *a.* *Gl.* równoramienny (trójkąt); -chseitig, *a.* równoboczny (trójkąt); -seitige Figur równobok; -ch'schulterig, *a.* *Gymn.* obu barkami; -chstellen, *va.* równo ustawić; -chstellung, *f.* parównanie; -chstimmig, *a.* równogłośny; równobrzmiący; zgodnie brzmiący; -chstimmigkeit, *f.* zgodność głosów; -chtheilig, *a.* równodzielny, dający się na równe części podzielić; -chthun, *vn. irr.* (h.) (es Jmdm. in od. mit etw.) wyrównać komu w czém; **Glei'chung**, *f.* równanie, wyrównywanie; *H.* równanie, zrównanie; -chverhä'ltniß, *n.* stósunek równości.

Glei'chviel, *ad.* równie tyle; równie tyleż; jednoż; zarówno; es muß gethan werden, — von wem musi być zrobione, mniejsza o to przez kogo; -chweit, *a.* u. *ad.* równo oddległy, równo daleki; rówmie daleko; -chwichtig, *a.* równéj wagi; równo-ważny; równo-ważący; -chwie', *ad.* równo jak; podobno; tak jak; -chwinkelig, *a.* *Gl.* równokątny; -chwohl, *ad.* u. *conj.* jednak; przecie; -chzeitig, *a.* równoczesny, spółczesny; —, *ad.* równocześnie, spółcześnie; w równym oder w tym samym czasie; -chzeitigkeit, *f.* równoczesność; jednoczesność, równoczasowość; jednoczasowość.

Gleis, *n.* koléj (u wozu, i kolami wyryta); das — halten, im Gleise bleiben trzymać się kolei; aus dem Gleise kommen wyjść z kolei; wieder in's — kommen znowu wjechać w koléj, dostać się do kolei od. na koléj.

Glei'sen, *vn.* (h.) iść koleją, koléj trzymać.

Glei'ßen, *vn.* (h.) słabo błyszczéć; niejasno świecić; *mamić pozorem; -ßner, *m.* obłudnik; hipokryta; **Gleißnerei'**, *f.* obłuda; obłudność; hipokryzja; obłudne udawanie; -ßnerin, *f.* obłudniczka; obłudna kobieta; hipokrytka.

Glei'tbahn, *f.* ślizgawka; **Glei'ten**, *vn. irr.* (s.) z łatwością się suwać, posuwać, ślizgać po czém.

Gle'tscher, *m.* *Ntl.* góry wiecznym śniegiem okryte; lodnik; lodowiec; **Gle'tscher-**, *a.* należący do lodników; do lodowców; **Gle'tscherweide**, *f.* *Ng.* wierzba zielna.

Glied, *n.* członek (ciała ludzkiego i innych rzeczy); alle Glieder thun mir weh wszystkie członki mnie bolą; ich zittre an allen -dern wszystkie członki drzą we mnie; das männliche —, *Zk.* członek męski; korzeń; (Gelenk) staw; — część odrębna w skład jakiéj całości wchodząca; aus dem -de treten, wystąpić z szeregu, rozszykować; in Reih' u. — aufstellen w szeregi uszykować; w szeregach ustawić; -derbau', *m.* skład oder budowa członków; -derdeh'nen, *n.* ciągoty; -dergi'cht, *f.* *Hlk.* łamanie członków, szarpanie członków; -derhülse, *f.* przewięzniak (lat. lomentum); **Glie'derig**, *a.* członkowaty; z członków złożony; (Pflanzen) kolankowaty; -derkra'mpf, *m.* *Hlk.* konwulsja; -derkra'nk, *a.* mający boleści w członkach; -derkra'nkheit, *f.* choroba w członkach; łamanie w stawach; -derlah'm, *a.* mający pokurczone członki; -derläh'mung, *f.* pokurczenie członków; **Glie'dern**, *va.* ułożyć, układać; podzielić na właściwe części; -derpu'ppe, *f.* marjonetka; łaleczka; -derrei'ßen, *n.* *Hlk.* rwanie w stawach; -derrheumati'smus, *m.* *Hlk.* gościec stawowy; -derschme'rz, *m.*, -derweh', *n.* *Hlk.* ból w stawach; -derstre'cken, *n.* ciągawka; -derthie'r, *a.* *Ng.* wielostaw; **Glie'derung**, *f.* *Zk. etc.* członkowanie; -derweise, *a.* na sztuki; szeregami; na członki; członkami; **Glie'dmaß**, *n.* członek; -dmaßen, *pl.* członki (ciała); -dschwamm, *m.* *Hlk.* grzybień stawów (gatunek miękiéj puchliny w stawach); -dwasser, *n.* sok stawowy; -dwassersucht, *f.* *Hlk.* puchlina w stawach; -dweise, *a.* częściami; szeregami; szereg po szeregu; (marschiren) w szeregach maszerować.

Gli'mmen, *vn. reg.* u. *irr.* (h.) tlić się; słabo błyszczéć (jak ogień); glimmender Docht knot tlejący.

Gli'mmer, *m.* *Ng.* *Bw.* mika; błyszcz; łyszczak; **Gli'mmer-**, *a.* *Ng.* łyszczykowy; -rschiefer, *m.* *Bw.* łupek łyszczykowy; **Gli'mmern**, *vn.* (h.) błyszczéć się drżącym blaskiem; lśnić.

Glimpf, *m.* łagodność; delikatność (w obchodzeniu się z drugimi); (mit) z niejakim względem; łagodnie; **-mpflich**, *a.* łagodny; delikatny; —, *ad.* łagodnie; delikatnie; powolnie.

Glitsch, *int.*: —! da lag er szust! i leżał na ziemi (upadł); **-tschbahn**, *f.* ślizgawka; **Gli'tsche**, s. Glei'tbahn; **-tschen**, *vn.* (h.) ślizgać się (na ślizgawce); —, *vn.* (s.) (hinsgleiten) pośliznąć się; **Gli'tscherig**, **-tschig**, *a.* u. *ad.* śliski; ślisko.

Gli'tzern, s. Schi'mmern, Gli'mmern.

Glo'bus, *m.* *Geog.* glob.

Glö'ckchen, **Glö'cklein**, *n. dim.* dzwonek; dzwonyszek; **Glo'cke**, *f.* dzwon; dzwonek; mit den Glocken anschlagen (läuten) uderzyć we dzwony; bić we dzwony; dzwonić; —, zegar; was ist die —? która godzina (na zegarze)? **Glo'cken-**, *a.* dzwonny, dzwonowy; **Glo'ckena'rtig**, *a.* dzwonkowaty; **-nba'lken**, *m.* belka, na której dzwon wisi; **-nblume**, *f.* *Ng.* dzwonek; dzwonki; **-nförmig**, *a.* dzwonkowaty, kształt dzwonka mający; **-ngelä'ute**, **-ngetö'n**, *n.* bicie we dzwony; **-nge'ld**, *n.* dzwonne; podzwonne; **-ngie-ßer**, *m.* dzwonoléj; dzwonarz; odlewacz dzwonów; **-ngießerei'**, *f.* fabryka, gdzie dzwony leją; **-ngu't**, s. Glo'ckenspei'se; **-nhammer**, *m.* młot do uderzania w dzwon; **-nhau's**, *n.* dzwonnica (osobno stojąca); **-nkla'ng**, *m.* dźwięk dzwonu; **-nklöppel**, s. Glo'ckenschwengel; **-nläuter**, *m.* dzwonnik; **-nri'ng**, *m.* kolce na którym serce u dzwona wisi; **-nschla'g**, *m.* uderzenie w dzwon; uderzenie godziny; mit dem —, auf den — jak godzina wybije; z uderzeniem godziny; **-nschwengel**, *m.* serce u dzwonu; **-nsei'l**, *n.* powróz u dzwonu; **-nspeise**, *f.* śpiż na dzwony; kruszec dzwonowy; **-nspie'l**, *n.* cymbały u zegaru, muzyka z dzwonków itd.; **-n-stra'ng**, s. Glo'ckenseil; **Glo'ckenstube**, *f.* dzwonnica (na wieży); **-nstuh'l**, *m.* zrąb, w którym dzwon wisi lub ma wisieć; **-ntaufe**, *f.* poświęcenie dzwonu; **-n-thu'rm**, *m.* dzwonnica; **-nto'n**, *m.* głos dzwonu (pod względem tonu); **-ntreter**, *m.* dzwonnik (nogami sznury dzwonu poruszający); **Glö'cklein**, *n.* dzwoneczek; **Glö'ckner**, *m.* dzwonnik; dzwoniarz.

Glo'rie, *f.* sława; blask; świetność; chwała; **Glo'rreich**, *a.* sławny; głośny; przesławny; **-reichen** Andenkens wiekopomnéj sławy; **Glo'rwürdig**, *a.* chwalebny; —, *ad.* chwalebnie, pochwalnie.

Glo'sse, *f.* glosa, przypis objaśniający; objaśnienie; **-ssen** über Jmdn., über etw. machen krytykować kogo, co; **Glo'ssen-macher**, *m.* krytyk; *szyderca; *satyryk.

Glo'tzauge, *n.* oko bystre, bystro patrzące; **-tzäugig**, *a.* bystrooki; **Glo'tzen**, *vn* (h.) wytryszczać oczy.

Glo'xi'nie, *f.* *Ng.* niemodźwiękła.

Glu! **Gluck!** *int.* ko, ko, ko! glu, glu, glu!

Glu'chzen, *vn.* (h.) gdakać, kwokać (jak kura na kurczęta).

Glück, *n.* szczęście; viel — haben mieć wiele szczęścia; zum —, zu meinem, deinem — na szczęście, na moje, twoje szczęście; sein — machen szczęścia (los) zrobić; sein — blüht, *szczęście mu kwitnie; Jmdm. — wünschen szczęście komu życzyć; sich — wünschen, *winszować sobie; — zu! — auf! szczęść Boże! niech Bóg szczęści! auf gut —! na los szczęścia! **-ckbega'bt**, *a.* szczęściem obdarzony; **-ckgekrö'nt**, *a.* szczęściem uwieńczony.

Glu'cke, s. Glu'ckhenne; **Glu'cken**, s. Glu'chzen; **Glu'cken**, *n.* kwok; kwokanie; gdakanie.

Glü'cken, *vn.* (s. u. h.) szczęścić się; powodzić się, udawać się; Alles glückt ihm wszystko mu się szczęści; es glückte mir, ihn zu treffen udało mi się zastać go w domu.

Glu'ckhenne, *f.* *Ldw.* kwoka (kura); *Stk.* (Sternbild) siedm gwiazd; baby.

Glü'cklich, *a.* szczęśliwy; ich schätze mich — mam się za szczęśliwego; ich wünsche Ihnen **-che** Reise życzę Panu szczęśliwéj podróży; —, *ad.* szczęśliwie; **-cksball**, *m.* *kula oder piłka, którą los ciska; igrzysko losu; **-cksbau**, *m.* *Jäg.* chodnik poszukiwalny; **Glü'cksbote**, *m.* posłaniec szczęścia; pomyślną wiadomość przynoszący; **-cksbude**, *f.* buda fortuny; **-cks-büdner**, *m.* właściciel budy szczęścia; farynarz; **-ckselig**, *a.* szczęśliwy, czujący roskosz duszy; nieposiadający się z radości; **-ckseligkeit**, *f.* szczęśliwość.

Glu'cksen, s. Glu'chzen.

Glü'cksfall, *m.* szczęśliwy przypadek, traf; **-cksgöttin**, *f.* *Myth.* bogini szczęścia; **-cksgüter**, *n. pl.* dobra losu; dary fortuny; **-cksjäger**, s. Glü'cksritter; **-cks-kind**, *n.* *dziecko szczęścia; er ist ein —, *w czepku się urodził; **-ckspilz**, *m.* *iron.* *człowiek, któremu szczęście samo w ręce lizie; **-cksprinz**, s. Glü'ckskind; **-cks-rad**, *n.* *fortuny koło; **-cksritter**, *m.* kawaler fortuny; *awanturnik szczęścia szukający; **-cksruthe**, s. Wü'nschelruthe; **-ckssonne**, s. Glü'cksstern; **-cksspiel**, *n.* gra hazardowna, losowa, od ślepego szczęścia zawisła; loterja; **-cksspieler**, *m.* gracz hazardowny; **-cksstand**, *m.* stan pomyślny, szczęśliwy; **Glü'cksstern**, *m.* szczęśliwa oder pomyślna gwiazda; **-cks-stunde**, *f.* godzina szczęścia oder szczęśliwa; **-ckstag**, *m.* szczęśliwy dzień; **-cks-topf**, *m.* urna szczęścia; **-cksumstände**, *m. pl.* los; fortuna; okoliczności fortuny się dotyczące; **-cksvertra'g**, *m.* kontrakt losowy; **-ckswechsel**, *m.* zmiana szczęścia, podwodzenia; **-ckswurf**, *m.* rzut

szczęśliwy, wygrywający; -ckwunsch, *m.*, -ckwünschen, *n.*, -ckwünschung, *f.* powinszowanie; Jmdm. seinen — abstatten składać komu powinszowanie, życzenia; -ckwünscher, -ckwünschender, *m.* składający powinszowanie; **Glü'ckwünschungsschrei'ben**, *n.* list z powinszowaniem.

Glü'hen, *vn.* (h.) żarzyć się (jak węgle, żelazo); -nde Kohlen żarzące węgle; -ndes Eisen rozpalone żelazo (do czerwoności); -nde Kohlen auf Jmds. Haupt sammeln, *zawstydzić kogo swoją niezasłużoną dobrocią; (vor Liebe), *pałać miłością; (vor Begierde), *pałać żądzą; -nder Eifer für die Wissenschaften żarliwy zapał do nauk; -nde Einbildungskraft rozżarzona wyobraźnia; —, *va.* rozpalać co do czerwoności (żelazo); glijować, wypalać w ogniu; **Glü'hend**, *a.* żarzysty; **Glüh'feuer**, *n.* ogień żarzący się; -ofen, *m.* piec do rozpalania; **Glüh'wachs**, *n.* wosk złotniczy; -wein, *m.* wino gorące, grzane.

Glut, Gluth, *f.* żarzenie się; in — bringen rozżarzyć co; in — gerathen rożzarzyć się; — żar, ogień z żarzących się węgli; (der Liebe, des Zornes), *żar od. gwałtowny zapał miłości; -tgier, *f.* gwałtowna żądza; -tkessel, *m.*, -tpfanne, *f.* fajerka na węgle.

Gly'ptik, *f.* gliptyka, sztuka wyrabiania rylcem; **Glyptothe'k**, *f.* gliptoteka.

Gna'de, *f.* łaska; Jmdm. eine — erweisen łaskę komu wyświadczyć; sich eine — ausbitten, um eine — bitten prosić o jaką łaskę; von Jmds. — leben żyć z czyjéj łaski; sich auf — u. Ungnade ergeben poddać się na łaskę; die — haben raczyć, być łaskawym co uczynić; durch Gottes — z łaski Pana Boga; um — bitten prosić o łaskę, o przebaczenie; — für Recht ergehen lassen łaskawie z kim postąpić; Jmdn. zu Gnaden annehmen przywrócić kogo do łaski; przebaczyć mu; Euer (Ew.) Gnaden (Anrede) Jaśnie Wielmożny Pan Dobrodziej; **Gna'den**, *vn.* (h.): gnade uns Gott! niech nam Bóg poszczęścić raczy (swoją świętą łaską); da gnade euch Gott! niech was Bóg ratuję! biada wam! -denbeloh'nung, *f.* nagroda z łaski dana; -denberu'f, *m.*, -denberu'fung, *f.* wezwanie do łaski, do nawrócenia się; -denbezei'gung, *f.* okazanie, wyświadczenie łaski; dowód łaski; -denbi'ld, *n. Kg.* obraz cudowny; cudami słynący (Najświętszéj Panny); -denbli'ck, *m.* łaskawe spojrzenie; -denbrie'f, *m.* list ułaskawiający; patent; -denbro'd, *n.* łaskawy chléb; vom — leben żyć na łaskawym chlebie; -denerthei'lung, *f.* użyczanie oder szafunek łask; -denfri'st, s. Gna'denzei't; -dengabe, *f.* łaskawizna; datek, dar z łaski; -ngeha'lt, -denge'ld, *n.* pensja łaskawa, z łaski wyznaczona; -dengeschenk, s. Gna'dengabe; -denjah'r, *n.* rok dobrodziejstwa; rok pośmiertny; -denke'tte, *f.* łańcuch dany w nagrodę; -denkra'ft, *f. Kg.* siła od. moc od Boga dana; -denkrau't, *f. Ng.* konitrud; -denli'cht, *n.* światło łaski boskiéj, z nieba zesłane, od Boga dane; -denloh'n, s. Gna'denbeloh'nung; **Gna'deno'rt**, *m. Kg.* miejsce cudowne, cudami słynące; -denque'll, *m.* źródło łaski; -denrei'ch, *n.* królestwo łaski; —, *a.* bogaty od. obfitujący w łaski; -densa'che, *f.* rzecz łaski; interes od łaski zależący; -denso'ld, *m.* żołd z łaski wyznaczony; -denso'nne, *f.* łaska w kształcie słońca wyobrażona; -densta'nd, *m.* stan człowieka będącego w łasce u Boga; -densto'ß, *m.* dobicie; cios śmiertelny na skrócenie męczarni zadany; den — geben, versetzen, *dobić; -denstuh'l, *m.* ubłagalnia, błagalnia; -denta'fel, *f.*, -denti'sch, *m. Kg.* stół łaski pańskiéj; stół pański; -denthro'n, *m.* tron łaski; *łaska boska; -denvo'll, *a.* pełen łaski; -denwah'l, *f. Kg.* wybór do zbawienia; predestynacja; -denwe'rk, *n.* dzieło łaski; -denwi'rkung, *f.* działanie od. skutkowanie łaski Pana Boga; -denzei'chen, *n.* łaska; -denzei't, *f.* czas łaski.

Gnä'dig, *a.* łaskawy; —, *ad.* łaskawie; seien Sie so —! bądź Pan tak łaskaw! Gott gebe es —! oby nas Pan Bóg zachował od nieszczęścia jakiego! gnädiger Herr! Jaśnie Wielmożny Pan! gnädige Frau jéjmość, pani dobrodziejka; gnädiger Herr jegomość; gnädiges Fräulein imościanka.

Gnom, *m. Myth.* gnom; krasnoludek; (weiblicher), *Myth.* gnomida.

Gno'me, *f.*, s. De'nkspruch; **Gno'misch**, *a. Dtk.* gnomiczny.

Gnug, Gnü'ge, s. Genu'g, Genü'ge.

Gobeli'ns, *m. pl.* gobeliny; gobelinowe materje. [domowy.

Go'ckelhah'n, Gö'ckelhah'n, *m.* kogut

Gold, *n. Ng. Bw.* złoto, złoty kruszec; złote pieniądze; in — einfassen w złoto oprawić; in — arbeiten ze złota wyrabiać; mit — bezahlen złotem płacić; es ist nicht mit — zu bezahlen, *to droższe nad złoto; to jest nieocenione od. nie do ocenienia; (falsches) szych; (lauteres) szczére złoto; **Gold-**, *a.* złoty; złotowy; -dader, *f. Bw.* złota żyła; -dadler, *m. Ng.* orzeł złoty, złocisty, złotopióry; -dammer, *m. Ng.* trznadel; -damsel, *f. Ng.* wilga; wywielga; kos złocisty; -dapfel, *m. Gtn.* złote jabłko; złota reneta; jabłko miłosne (gatunek psianki, któréj owoc we Włoszech jedzą jak ogórki); -darbeit, wyrob ze złota; -darbeiter, *m.* złotnik; fabrykant wyrobów ze złota; -dauflösung, *f. Schdk.* rozczyn złota; -dbach, *m.* strumyk złoty; -dbarre, s. Go'ldstange;

Go'ldbarsch, f. Go'ldbörs; **-dbehä'ngt**, *a.* poobwieszany złotem, złotemi strojami, świecidłami ze złota; **-dberg**, *m.* złota góra; **-dbergwerk**, *n.* kopalnia złota; **-dblatt**, *n.*, **-dblättchen**, *n. dim.* listek oder płatek złota; **-dblech**, *n.* blacha z złota; **-dblume**, *f.* złoty kwiat; *Ng.* złotokwiat; jaskier żółty; **Go'ldblumig**, *a.* wyszywany w złote kwiaty; **-dbörs**, *m. Ng.* jazgarz; **-dbörse**, *f.* sakiewka ze złotem; **-dbrassen**, *m. Ng.* leszczak; złotobrew; **-dbraun**, *a.* złotobrunatny; złotokasztanowaty (koń); **-ddraht**, *m.* drut złoty; **-ddurchwi'rkt**, *a.* złotem przerabiany; **-ddurst**, *m.* łaknienie złota; złotogórz; **Go'lden**, *a.* złoty; ze złota; goldenes Zeitalter, *wiek złoty (dla nauk itd.); Jmdm. -dene Worte geben, *bardzo pochlebnie kogo o co prosić; sich an die -dene Mittelstraße halten, *trzymać się złotéj mierności; -dene Zahl, *Stk.* liczba złota (w kalendarzu); **Go'lderz**, *n. Bw.* ruda złota; **-deule**, *f. Ng.* sówka złota, litera; **-dfaden**, *m.* nitka złota; **-dfadig**, *a.* złotonitny; **-dfalke**, *m. Ng.* birkut; **-dfarbe**, *f.* kolor złoty; aurypigment; złotokost; **-dfarben**, **-dfarbig**, *a.* złotego koloru; **-dfasa'n**, *m. Ng.* bażant złocisty, **-dfinger**, *m. Zk.* palec serdeczny, ten co jest przy małym; **-dfink**, *m. Ng.* gil, wywielga, wywilga; **-dfirniß**, *m.* pokost do powleczenia pozłotą; **-dfisch**, *m. Ng.* karpik Chiński; **-dfliege**, *f. Ng.* złotnik; **-dflitter**, **-dflimmer**, *f.* płatki, blaszki złote (do stroju); **-dfluß**, *m.* rzéka złoto w sobie mająca; **-dfore'lle**, *f. Ng.* złotopstrąg; złotobrew; **-dfuchs**, *m.* jasnokasztanowaty (koń); **-dgefie'dert**, **-dgeflü'gelt**, *a.* złotopióry; **-dgelb**, *a.* złotożółty; **Go'ldgelo'ckt**, *a.* złotoloki; złotokędzierzawy; **-dgeschi'rr**, *n.* naczynie złote; **-dgesti'ckt**, *a.* złotem haftowany; **-dgewi'cht**, *n.* ciężarek oder ciężarki do ważenia złota; **Go'ldgewi'rkt**, *a.* złotem tkany; **-dglanz**, *m.* blask złota; **-dglänzend**, *a.* błyszczący od złota od. jak złoto; **-dglimmer**, *m. Ng. Bw.* złotopiasek; **-dglimmerstein**, *m. Bw.* złotopiasek; **-dgrube**, *f.* kopalnia złota; *skarb niewyczerpany; **-dgrund**, *m.* złoty grunt; **-dgulden**, *m. Mzw.* złoty czerwony; **-dhaar**, *n.* złote włosy; **-dhaarig**, *a.* złotowłosy; **-dhafer**, *m. Ng. Lnw.* owies złoty, żółtawy; **-dhähnchen**, *n. dim. Ng.* złotnik; stryż; **-dhaltig**, *a.* złocisty; złoto w sobie zawierający; **-dhaufen**, *m.* kupa złota; **Go'ldig**, *a.* złocisty; **-dkäfer**, *m. Ng.* złotawiec; biedrunka; złota krówka; **-dkalk**, *m.* wapnian złota; **-dkarpfen**, *m.* karpik Chiński, złoty; **-dkies**, *m. Bw.* iskrzyk złocisty; **Go'ldkind**, *n.* *złote dziecko, ukochane, miłe, drogie; **-dklumpen**, *m.* bryła złota; **-dkönig**, *m. Schdk.* złoto lite; **-dkorn**, *n.*, **-dkörnchen**, **-dkörnlein**, *n. dim. Bw.* ziarnko złota; **-dküste**, *f. Geog.* wybrzeże złotne (przy Afryce i Indjach); **-dlack**, *m.* złoty lakier; lewkonia żółta; **Go'ldlahn**, *m.* złoto lite; pozłotko; **-dland**, *n.* kraj obfitujący w złoto; **-dleder**, *n.* skóra wyzłacana; **-dleim**, *m.* boraks; błękit górny; złotoklej; **-dlockig**, f. Go'ldgelo'ckt; **-dmacher**, *m.* złotodziej; alchimista; adept; **Go'ldmacherei'**, *f.* alchimja; **Go'ldmann**, *m.*, **-dmännchen**, *n. dim.* *złote, kochane, lube człowieczysko, mężysko; **-dmine**, *f. Bw.* mina złota; **-dmünze**, *f. Mzk.* złota moneta; złoty pieniądz; **-dnessel**, *f. Ng.* kocipysk żółty; bezząb żółty; **-dpapie'r**, *n.* papier złoty, złotą farbą malowany; **-dplatte**, *f.* blacha złota; **-dprobe**, *f.* próba złota; **-dpulver**, *n.* proszek złoty; **-dpuppe**, *f.*, **-dpüppchen**, *n. dim.* *złote cacko; dziecko miłe, ukochane; **-dregen**, *m.* *złoty deszcz; **-dreich**, *a.* bogaty, obfitujący w złoto; *Bw.* (Gestein) złocisty; **-dreichthum**, *m.* złocistość; **-dring**, *m* pierścień złoty; **-dsand**, *m. Ng. Bw.* złoty piasek; **-dschatz**, *m.* skarb złota; **Go'ldschaum**, *m.* złoto malarskie; **-dscheider**, *m. Schdk.* złotopławnik; oddzielacz złota; **-dschlacke**, *f.* odchód od złota; żużle złote; **-dschläger**, *m.* goldszleger; złotarz; **-d-dschlägerhäu'tchen**, *n.* cienki pargamin do robienia złota płatkowego potrzebny; **-dschleie**, *f. Ng.* złotawiec; **-dschmelzer**, *m.* wytapiacz złota; **-dschmied**, *m.* złotnik; **Go'ldschmiedea'rbeit**, **-deku'nst**, *f.* złotnictwo; robota złotnicza; **-dschmieds-**, *a.* złotniczy; **Go'ldseife**, **-dwäsche**, *f. Bw* płóczkarnia, płókalnia; **-dsöhnchen**, *n. dim.* *syneczek ukochany, ulubiony; **-dspath**, *m. Ng. Bw.* złotokléj; **-dspinner**, *m.* przędzący złoto; **Go'ldstange**, *f. pl.* sztaba litego złota; **Go'ldstaub**, *m.* pył ze złota; kurz złoty; **-dstein**, *m.* chryzolit; złotokamień; kamień probierski do złota; **-dsticker**, *m.* haftarz złotem wyszywający; **-dstickerei'**, *f.* hafciarstwo złote; wyszywanie złotem; **-dstoff**, *m.* złotogłów; materja złota; **-dstoffen**, *a.* złotogłowy; ze złotéj materji; **-dstück**, *m. Mzk.* złoty pieniądz; sztuka złota; **-dstufe**, *f. Bw.* mina złota; **-dtinktu'r**, *f.* chlorek od. solan złota; **-dtochter**, *f.*, **-dtöchterchen**, *n. dim.* *córeczka droga, kochana; **-dtonne**, *f.* beczka złota, pełna złota; **-dtresse**, *f.* galon złoty; **-dtroddel**, *f.* bulion złoty; **-dveilchen**, *n. Ng.* śledziennica przeciwkoliściowa; **-dwaare**, *f.* towar złoty; **Go'ldwage**, *f.* (Goldgewicht) ważki do ważenia złota; jedes Wort auf die — legen, *słówka od. każde słówko ważyć jak złoto; **-dwäsche**, *f. Bw.* wypłókanie złota; **-dwäscher**, *m. Bw.* złotopłók; **-dwasser**, *n. Schdk.* goldwaser;

wódka ze złotem; złotówka; -dweide, *f.* *Ng.* złotocha; złotowierzb; -dwirker, *m.* *W.* tkacz złotogłowów; złotogłownik; -dwurz, *f.* *Ng.* złotnik większy.

Golf, *m.* zatoka; odnoga morska; oblewisko.

Go'ndel, *f.* *Sw.* gondola; wielka łódź Wenecka; -delfah'rer, -delie'r, *m.* *Sw.* gondolny, gondolnik, wioślarz gondolą pływający; łódnik Wenecki; -delfah'rt, *f.* *pl.* pływanie na gondole.

Gö'nnen, *va.* życzyć komu czego; (nicht) pozazdrościć; ich gönne es ihm życzę mu tego; — użyczyć komu czego; — Sie mir die Ehre Ihres Besuches! chciéj mnie Pan uraczyć zaszczytem swoich odwiedzin! **Gö'nner**, *m.* fautor czyj; patron; dobrodziéj; **Gö'nnerin**, *f.* fautorka, dobrodziejka czyja; **Gö'nnerschaft**, *f.* protektorstwo; patronostwo.

Gö'pel, *m.* *Bw.* winda górnicza (do wyciągania kruszców z kopalni); -lkette, *f.* łańcuch u windy; -lpfe'rd, *n.* koń windę obracający; **Gö'pelsei'l**, *n.* lina u windy; -lwe'lle, *f.* *Mech.* rozpędowe koło.

Go'rdisch, *a.* *Geog.* *Gsch.* Gordyjski; der gordische Knoten Gordyjski węzeł; *rzecz trudna do wykonania, rozwiązania.

Gö'rge, *m.* *npr.* Jerzy.

Gö'rlitz, *n.* *Geog.* Gorlice.

Go'sse, *f.* wylew; rynsztok; ściek; **Go'ssen-**, *a.* rynsztokowy; **Go'ssenei'sen**, *n.* *Httk.* łopata spustowa.

Go'ßstein, *m.* ściek kamienny, rynsztok.

Go'the, *m.* *Gsch.* Got; **Go'thisch**, *a.* Gocki; das Gothische gotycyzm.

Gott, *m.* Bóg; soll ich schon gehen? in Gottes Namen! czy mam już iść? — z Panem Bogiem! ohne Gottes Willen bez woli boskiéj; will's —; wenn — will, *przy pomocy boskiéj; wollte —, es wäre nicht wahr! dałby Pan Bóg, ażeby to nie była prawda! so wahr mir — helfe! dalibóg; jak Boga kocham! bodajem tak zdrów był! so wahr — lebt! jak Bóg w niebie! — Lob! — sei Dank! chwała Bogu! dzięki Bogu! — sei's geklagt! biedaż to, bieda! — weiß es, — ist mein Zeuge, daß ꝛc. Bóg widzi, Bóg świadkiem moim, że itd.; o —! gerechter —! allmächtiger —! hilf, ewiger —! przebóg! przez Boga żywego (przez Bóg żywy)! gerechter —, was sehe ich da? przebóg, cóż ja to widzę? um Gottes Willen! dla Boga! helf' —, — helf'! na zdrowie! (kiedy kto kicha); — befohlen! idź oder jedź z Bogiem! mein Vater, — hab' ihn selig! nieboszczyk mój ojciec, niech mu tam Bóg da niebo!

Go'ttähnlich, *a.* Bogu podobny.

Go'ttbegei'stert, *a.* natchniony od Boga; **Gö'tter-**, *a.* boski; — bogów; **Gö'tterbote**, *m.* *Myth.* posłaniec bogów; **Gö'tterbro'd**, *n.* *Myth.* ambrozja; pokarm bogów; *delicje; -tterdu'ft, *m.* *boża woń; -tterfunken, *m.* *iskra boskiéj natury; -ttergeschi'chte, *f.* historja bogów; mitologja; -ttergeschle'cht, *n.* *Myth.* ród bogów, boski; -ttergle'ich, *a.* równy bogom; -tterkrei's, *m.* towarzystwo bogów; -tterleh're, *f.* mitologja; -ttermacht, *m.* władza, moc, potęga bogów; -ttermah'l, *n.* *uczta bogów; **Gö'ttermalve**, *f.* *Ng.* topolipka; -ttermährchen, *n.* *dim.* powiastka mitologji; -tterra'th, *m.* rada bogów; -tterrei'ch, *n.* *Myth.* królestwo bogów; -ttersoh'n, *m.* *potomek bogów; syn boga; -tterspei'se, s. Gö'tterbro'd; -tterspru'ch, *m.* wyrocznia bogów; -ttersti'mme, *f.* głos bogów, boski; -tterthum, *n.* boskość; -ttertra'nk, *m.* *Myth.* nektar; napój boski; **Go'ttes-**, *a.* boży; — Boga; -ttesacker, *m.* cmentarz; grobowisko; -ttesdie'nst, *m.* służba boża; nabożeństwo; den — abwarten, halten, verrichten odprawiać służbę bożą; odbywać nabożeństwo; -ttesdie'nstlich, *a.* służby bożéj się dotyczący; do nabożeństwa; -ttesfrie'de, *m.* nienaruszoność osób i rzeczy do służby bożéj należących; -ttesfu'rcht, *f.* bojaźń Boga; bogobojność; -ttesfü'rchtig, *a.* bogobojny; -ttesga'be, *f.* dar boży; -ttesgebä'rerin, *f.* *Kg.* boża rodzicielka; Bogarodzica; -ttesgelah'rtheit, *f.* teologja; nauka o Bogu; -ttesgeleh'rter, *m.* teolog; -ttesgeri'cht, *n.* sąd boski; ordalia; -ttesgna'de, *f.* łaska boska; -tteshau'ch, *m.* tchnienie boskie; -tteshau's, *n.* dom boży; kościół; **Go'tteshülfe**, *f* boska pomoc; -tteskasten, *m.* skrzynka kościelna (na pieniądze, z pieniędzmi); puszka do jałmużny; **Go'tteskne'cht**, *m.* parobek boży; -ttesla'mm, *n.* baranek boży; -ttesllä'sterer, *m.* bluźnierz; -ttesllä'sterin, *f.* bluźnierka; -ttesllä'sterlich, *a.* bluźnierczy; -ttesllä'sterung, *f.* bluźnierstwo; -ttesläu'gner ꝛc., s. Go'ttesleu'gner ꝛc.; **Go'tteslehre**, *f.* *Philos.* *Kg.* nauka boska; -ttesleu'gner, *m.* bezbożnik, ateusz; bezbożny; -ttesleu'gnung, *f.* bezbożność; ateuszostwo; ateizm; -tteslohn, *m.* nagroda od Boga; -ttesma'cht, *f.* Boska moc; -ttesma'nn, *m.* człowiek bogobojny; kapłan; -ttessoh'n, *m.* *Kg.* syn boży; -ttesti'sch, *m.* *ołtarz, przy którym się bierze komunją; -ttesu'rtheil, s. Go'ttesgeri'cht; **Go'ttesverä'chter**, *m.* wzgardziciel Boga; -ttesvera'chtung, *f.* pogarda Boga; -ttesvereh'rer, *m.* bogochwalca, wielbiciel Boga; **Go'ttesvereh'rung**, *f.* czczenie Boga; cześć Bogu oddawana; -tteswe'lt, *f.* świat boży; -tteswo'rt, *m.* *Kg.* słowo boże.

Go'ttfried, *m.* *npr.* Gotfried; Bogumir.

Go'ttgefä'llig, *a.* miły Bogu; Bogu upodobany; Bogu przyjemny; -ges Wesen świętobliwość; -ttgesa'ndt, -ttgese'ndet,

a. posłany od Boga; **Go'ttgetreu'**, *a.* wierny Bogu.
Go'tthard, *m. npr.* Gothard.
Go'ttheit, *f.* bóstwo; **Gö'ttin**, *f.* bogini.
Gö'ttingen, *n. Geog.* Getynga; **Gö'ttingisch**, *a.* Getyngi; Getyngski.
Gö'ttlich, *a.* boski; boży; *boski; —, *ad.* bosko; **=ttlichkeit**, *f.* boskość.
Go'ttlieb, *m. npr.* Bogumił; Teofil; **Go'ttliebchen**, *n. dim.* Teoś; **=ttliebe**, *f. npr.* Bogumiła; Teofila.
Go'ttlob, *m. npr.* Boguchwal; Bogusław; **Go'ttlob!** (Gott sei Lob!) *int.* chwała Bogu! **Go'ttlos**, *a.* bezbożny; —, *ad.* bezbożnie; niegodziwy; gottloser Mensch bezbożnik; =ses Frauenzimmer bezbożnica; **=ttlosigkeit**, *f.* bezbożność; **=ttmensch**, *m. Bibl. Kg.* Bóg człowiek (Jezus); bogoczłowiek; **Gott=sei=bei=uns**, *m.* *zły duch; *czart; **=ttselig**, *a.* bogomyślny; świętobliwy; pobożny; **Go'ttseligkeit**, *f.* bogomyślność; świętobliwość; **Go'ttverge'ssen**, *a.* niepamiętny na Boga; zapominający o Bogu; zapamiętały; **=ttverge'ssenheit**, *f.* niepamięć na Boga; zapamiętałość; **=ttverha'ßt**, *a.* znienawidzony Bogu; **=ttverla'ssen**, *a.* opuszczony od Boga; **=ttverwo'rfen**, *a.* odrzucony od Bogu.
Gö'tze, *m.* bożek; bożyszcze; bałwan; den =en dienen chwalić bałwany; **Gö'tzen=**, *a.* bałwański; **=tzenbi'ld**, *n.* bożyszcze; bałwan (urobiony z czego); **=tzendie'ner**, *m.* bałwochwalca; **Gö'tzendie'nerisch**, *a.* bałwochwalski; **=tzendie'nst**, *m.* bałwochwalstwo; **=tzeno'pfer**, *n.* ofiara pogańska; **=tzenprie'ster**, *m.* kapłan pogański; **=tzentempel**, *m.* bałwochwalnica.
Gourma'nd ꝛc., f. Fei'nschmecker, Le'cker=[maul ꝛc.
Gouverna'nte, *f.* guwernantka; **=verneme'nt**, *n. Stw.* rząd; gubernja; gubernjum (jako część kraju); **=verneme'nts=**, *a.*, f. Regie'rungs=; **=verneu'r**, *m. Stw.* gubernator; rządca prowincji jakiéj; (Hauslehrer) guwerner, nauczyciel i dozórca dzieci; Stand, Stellung eines =rs guwernerka, guwernerstwo; **=verni'ren**, *va.* zarzadząć czém; (Hauslehrer sein) guwernerować.
Grab, *n.* grób; ein — graben grób kopać; iść za umarłym; zu =be bestatten złożyć do grobu; in's — legen, senken złożyć, spuścić do grobu; am Rande des =bes stehen, *stać nad grobem; bis zum =be, *aż do grobu, aż do grobowéj deski; aż do śmierci.
Gra'bbeln ꝛc., f. Kra'bbeln ꝛc.
Gra'beisen, *n.* rydel; (Grabstichel) dłóto, rylec; **=beke'lle**, *f.* kielnia ogrodnicza (do wykopywania roślin).
Gra'ben, *m.* rów; przekop; einen — machen, aufwerfen rów zrobić, wykopać; von Gräben durchschnitten przekopisty; **Gra'ben=**, *a.* rowowy; **Gra'ben**, *va.* u. *vn. irr.* (h.) kopać co, kopiąc robić; Jmdm. eine Grube —, *dółki pod kim kopać; (in Metall stechen) rytować; rylcem wyrabiać; wyryć; **Gra'ben**, *n.*, **Gra'bung**, *f.* kopanie; **=benmau'er**, *f.* mur nad fosą.
Grä'ber, *m.* kopacz, ten co kopie, kopaniem się trudni.
Gra'bes=, **Grab=**, *a.* grobowy; **=bdu'mpf**, **=bdu'mpfig**, *a.* grobowy; **=blu'ft**, *f.* grobowe powietrze; **=bna'cht**, *f.* grobowa noc; **=bra'nd**, *m.* brzeg grobu; am =de stehen stać nad grobem, być bliskim śmierci; **=bschlummer**, *m.* grobowy sen; **=bstille**, *f.* grobowa cichość; grobowe milczenie; cichość jak w grobie; **Gra'bflieger**, *m. Ng.* (Fledermaus) gacek; **=bgeda'nken**, *m. pl.* grobowe myśli, *myśli o śmierci; **=bgelder**, *n. pl.* pokładne; **=bgesa'ng**, *m.* pieśń pogrzebowa; śpiew pogrzebowa; **=bgesta'lt**, *f.* postać grobowa, trupia; **=bgewö'lbe**, *n.* sklep na chowanie umarłych; groby; **Gra'bhügel**, *m.* mogiła; grobowiec; **=blegung**, *f.* złożenie do grobu; **=blied**, *n.* pieśn pogrzebowa; **=bmal**, *n.* nagrobek (nagrobek) wystawiony; **=bmeißel**, f. Gra'bstichel; **=bscheit**, *n.* rydel; **=bschrift**, *f.* nadgrobek, napis nad grobem itd.; **=bstätte**, **=bstelle**, *f.* miejsce pogrzebu; grób; miejsce, gdzie kto pochowany; **Gra'bstein**, *m.* grobowy kamień; głaz nagrobny; **=bstichel**, *m.* rylec (do rytowania); dłótko; **=btuch**, *n.* całun; kir; sukno pogrzebne.
Graciö's, f. A'nmuthig.
Grad, *m.* stopień; das Thermometer zeigt heute drei — Wärme termometr pokazuje dziś trzy stopnie ciepła; im höchsten — unglücklich w najwyższym stopniu nieszczęśliwy; in gleichem Grade równie jak; in dem =de w miarę (jak); —, *Spl.*, f. Stu'fe; **=dabtheilung**, **=deintheilung**, *f.* podział na stopnie.
Gra'dbogen, *m. Gl.* kwadrant.
Gradi'ren, *va. Bw. Schdk.* tężyć; gradyrować, stopniować, przez warzenie itd. czystszym i lepszym czynić; **=di'rer**, *m. Bw.* tężnik; **=di'rhaus**, *n.* tężnia; gradjernia; **=di'rpfanne**, *f.* przewarznia; **=di'rung**, *f.* tężenie solanki; stopniowanie; **=di'rwand**, *f.* ściany, tężnie cierniowe; **=di'rwerk**, *n.* zakład do gradyrowania soli.
Gra'dleiter, *f.* podziałka; skala; **=dmesser**, *m. Ntl.* stopniomierz; **=dtheiler**, *m.* drobnomiar.
Gradui'rt, *a.* stopniowany; *Litt.* mający stopień uniwersytecki.
Gra'dwage, *f.* waga z półkołem stopniami oznaczoném; **Gra'dweise**, *ad.* stopniowo; stopniami.

Graf, *m.* Hrabia; Graf; **Gra'fen-**, *a.* hrabiowski; hrabski; hrabioski; **-fen-krone**, *f. Wpk.* korona hrabiowska (w herbie); **-fensoh'n**, *m.* hrabicz; **-fensta'nd**, *m.* hrabiowstwo; godność hrabiowska; in den — erhoben werden uzyskać hrabiostwo, hrabią zostać; **-fentitel**, *m.* tytuł hrabiego; **-fentochter**, *f.* hrabianka; **-fenwürde**, *f.* godność hrabioska; **Grä'fin**, *f.* hrabina; grafina; **Grä'flein**, *n. dim.* hrabiątko; hrabisko; **Grä'flich**, *a.* hrabiowski; hrabi; hrabioski; —, *ad.* po hrabiosku; po hrabiowsku; gräfliche Herrschaft hrabiostwo; **Gra'fschaft**, *f.* hrabstwo.

Gram, *a.* rozzłoszczony, urażony na kogo; Jmdm. — sein złym być na kogo; mieć do niego urazę; **Gram**, *m.* zgryzota; zmartwienie; strapienie; Jmdm. — verursachen zmartwienia kogo nabawić; in — versunken sein ciągle mieć zgryzoty; (über etw.) zmartwienie z powodu czego; trapienie się czém; **Grä'meln**, *vn.* (h.) markotnym być; (über etw.) martwić się czém; **Grä'men**, *va.* martwić; gryźć; trapić; es grämt mich, daß ꝛc. trapi mnie to, że itd.; (sich) trapić się; martwić się, gryźć się; **-mler**, *m.* poczwara; **-mlich**, *a.* markotliwy; **-mlichkeit**, *f.* zrzędność; *kwasność; **-mling**, *m* zrzęda, zrzędzioch; zgaga.

Gramma'tik, *f.* gramatyka; **-ma'tiker**, *m.* gramatik; **-ma'tisch**, *a.* gramatyczny.

Gra'mvoll, *a.* pełen zgryzot.

Gran, *n.* gran, sześćdziesiąta część kwintla; **Grän**, *n.* granik.

Grana'lien, *n. pl. Bw.* ziarna kruszcowe.

Grana't, *m.*, **Grana'te**, *f.*, **-na'tstein**, *m.* granat (kamień); **Grana't-**, *a.* granatowy; **-na'tapfel**, *m. Ng.* granat, granata; **-na'tapfelblüthe**, *f.* granatowy kwiat; **-na'tbaum**, *m. Ng.* granatowe od. granatne drzewo; **-na'te**, *f. Kw.* granat (puszkarski); **-naten** werfen granaty puszczać; —, *Ng.* granat (kamień); **-na'-ten-**, **-na't-**, *a.* granaty; **-na'tperle**, *f.* granatka; **-na'tpflaume**, *f. Gtn.* płużyn; **-na'tschnur**, *f.* sznurka granatów; **-na't-stein**, *m. Ng.* kamień granatowy.

Grand, *m. Ng.* zwir; grubozwir; *Stw.* grand, magnat (w Hiszpanji); **Gran-de'zza**, *f.* grandostwo; magnacki strój, magnackie miny itd.

Gra'ndig, *a. Ng.* (wie grober Kiessand) zwirowy.

Grani't, *m. Ng.* granit; granitowy kamień; **-Grani't-**, **Grani'ten**, *a. Ng.* granitowy. [kolce.

Gra'nne, *f. Ng.* ość (u kłosa); wąsy;

Granuli'ren, *va.* ziarkować; szrotować; **-nuli'rung**, *f. Httk.* drobienie kruszców.

Gränz-, **Grä'nze**, s. Gre'nze ꝛc.; **-zberi'chtigung**, *f. Stw.* sprostowanie granic; **-z-bezi'rk**, *m.* obwód graniczny; **Grä'nz-verrü'ckung**, *f.* naruszenie granic; **-zzoll-amt**, *n. Stw.* urząd cłowy pograniczny.

Gra'phik, *f.* sztuka pisania, rysowania itd.

Gra'pse, *f.* grypsanie, chciwe chwytanie ręką; etwas in die — geben dać co na rozdrapanie; **-psen**, *va.* u. *vn.* (h.) grypsać; drapać, chciwie chwytać; **-pserei'**, *f.* chapanina.

Gras, *n. Ng.* trawa; sich in's — legen w trawie się położyć; in's — beißen, *ziemię gryźć, leżeć w ziemie, nie żyć; **Gras-**, *a.* trawny; **-sameise**, *f. Ng.* darnowiec; **-sanger**, *m.* błonie; **-sartig**, *a.* trawiasty; do trawy podobny; **-sbank**, *f.* trawnik, ławka z ziemi trawą porosła; **-sboden**, *m.* trawnik, miejsce trawą zarosłe; **-sbutter**, *f. Ldw.* masło z trawnéj paszy; **Grä's-chen**, *n. dim.* trawka; **Gra'sen**, *vn.* (h.) trawę żąć; paść się trawą; być na pastwisku; trawę jeść; **Grä'ser**, *n. pl. Ng.* zioła; **-serei'**, *f.* żęcie, zbieranie trawy; koszenie trawy; **-sfarbe**, *f.* kolor trawny; **-sfleck**, *m.* kawał trawnika; plama od trawy; **-sfressend**, *a.* trawożerny; **-sfrosch**, *m. Ng.* żabka łączna, zielona; **-sfutter**, *n.* pasza trawna; **-sfütterung**, *f.* paszenie trawą; **-sgarten**, *m. Ldw.* ogród pełen ziół; **-sgefi'lde**, *n.* łąka; błonie; **-s-grün**, *a.* zielony jak trawa; trawnego koloru; **-shalm**, *m.* źdźbło od. prątek u trawy; **-shecht**, *m. Ng.* (kleiner Hecht) trawnik; **-shüpfer**, *m. Ng.* skoczek; konik polny; **Gra'sicht**, *a.* trawiasty; **-sig**, *a.* trawą zarosły; trawisty; **-sland**, *n.* grunt trawą zarosły, trawny; **-smähen**, *n. Ldw.* koszenie trawy; kośba; **-smäher**, *m.* kosiarz; **-smücke**, *f. Ng.* piegża (ptak); **Gra'spferd**, s. Gra'shüpfer; **-splatz**, *m.* miejsce trawą zarosłe; trawnik; pastwisko; **-sreich**, *a.* obfity w trawę; **-ssense**, *f. Ldw.* kosa do trawy koszenia; **-ssichel**, *f.* sierp do żęcia trawy.

Graß, s. Grä'ßlich; **Grassi'ren**, *vn.* (h.) grasować (o zarazach itd.); **Grä'ßlich**, *a.* szpetny; szkaradny; obrzydliwy; odrażający; okropny; straszny; **-ßlichkeit**, *f.* szkaradność; okropność.

Gra'stuch, *n.* płachta do noszenia trawy; **Gra'sung**, *f.* zbieranie trawy, paszy; **-swuchs**, *m.* rośnienie trawy; **-swurzel**, *f. Ng.* pszenica perz.

Grä'te, *f. Ng.* ość (w rybie); drut na ostrzu (noża); wilk; tępizna; bródka; chropawość; ostry kant; *Zk.* wyrostek tarnisty; oścień.

Gra'thobel, *m. Zm.* zasmonik; **-tsäge**, *f.* nacięciowa piła; zasmonica; **-tsparren**, *m. Bk.* narożna krokiew; narożnica; **-t-stich**, *m.* narożny grzbiet. [dzenie.

Gratificatio'n, *f.* gratyfikacja, wynagro-

Grä'tig, *a. Zk.* ościsty (o rybie); *marudny; *przykry; *opryskliwy.

Grätsch-, *a. Gymn.* w rozkroczu; **-tsche**,

f., **-tschsprung**, *m. Gymn.* skok rozkraczony; stan rozkraczony; położenie rozkraczone; **-tscheln**, **-tschen**, *vn.* (h.) rozkraczać się od. nogi; *Gymn.* rozkraczyć; **Grä'tschig**, *a.* rozkraczony.
Gratulatio'n, *f.* winszowanie, powinszowanie; **-nsschreiben**, *n.* list z powinszowaniem; **-tuli'ren**, *vn.* (h.) winszować, powinszować (komu).
Grau, *a.* szary; bury; siwy; -e Haare siwizna; (werden) osiwiéć; *zestarzéć się; die graue Vorzeit, *odległa starożytność; przeszłość; **Grau**, *n.* szarość; szary kolor; **-äugig**, *a.* siwooki; **-bart**, *m.* siwa broda; *człowiek z siwą brodą; **-bärtig**, *a.* siwobrody; **-blau**, *a.* siwoniebieski; **-braun**, *a.* siwobrunatny.
Graubrau'nsteinerz, *n. Bw.* manganit.
Graubü'ndten, **Graubü'nden**, *n. Geog.* Gryzony.
Grau'denz, *n. Geog.* Grudziądz; **-de'nzer**, **-de'nzisch**, *a. Geog.* Grudziądzki, Grudziącki; **-nzer**, *m.* Grudziądzanin; **-nzerin**, *f.* Grudziądzanka.
Grau'eisenkie's, *m. Bw.* szarawy iskrzyk.
Gräu'el, *m.* obrzydliwość; odraza; zgroza; **-elhaft**, s. Gräu'lich.
Grau'eln, **Grau'len**, **Gräu'eln**, *vn.* (h.) miéć wstręt do czego, obrzydliwość do czego. [okropności.
Gräu'elthat, s. Gräu'el; **-elvo'll**, *a.* pełen
Grau'en, *vn.* (h.) siwiéć; der Tag graut, *szaro się robi; zmierzcha się.
Grau'en, *vn.* (h.) bać się, strachać się, lękać się, ulęknąć się, trwożyć sobą; —, *n.* strach, trwoga, lękanie się, zgroza; ein — kommt mir an, *strach mnie napada, przejmuje; dreszcz mnie przechodzi; **-enhaft**, s. Gräu'lich.
Grau'erz, *n. Bw.* kobalt.
Grau'gelb, *a.* szarożółty; **-grün**, *a.* szarozielony; **-haarig**, *a.* siwe włosy mający; siwizną okryty; osiwiały; **-kehlchen**, *n. Ng.* płochacz, pokrzywnik; **-kopf**, *m.* siwa głowa; *człowiek siwą głowę mający; *starzec; **-köpfig**, s. Grau'haarig.
Grau'lich, *a.* siwawy, trochę siwy; burawy; (furchterregend) strachliwy.
Gräu'lich, *a.* okropny; straszny, obrzydliwy; —, *ad.* okropnie.
Grau'mantel, *m. Ng.* rutka mniejsza; **-meise**, *f. Ng.* sikora błotna; **-meli'rt**, *a. W.* szaraczkowy; -tes Tuch szaraczek; **-nicht**, *m. Httk.* gronista dymna żużel.
Grau'pe, *f.* krupa; **Grau'pen**, *f. pl.* krupy; pęcak; *krupy, krupiasty śnieg; *Httk.* kruszec drobno utłuczony; **Grau'peln**, *vn.* (h.): es graupelt krupy padaja, drobny grad, śnieg krupiasty; **-penga'ng**, *m.* (in der Mühle) krupnica, ta część młyna, gdzie się zboże miele na krupy; **-pelwe'tter**, *n. Ntl.* padanie gradziku; **-penfö'rmig**, *a.* krupiasty; **-penha'gel**, *m.* krupy; **Gräu'pner**, *m.* krupnik; krupiarz; **-pnerei'**, *f.* sklep wiktuałów.
Grau'rock, *m.* szarek.
Graus, *m.* dreszcz; przerażenie, strach, trwoga, zgroza; gruz.
Graus, *a.* okropny; strachem przenikający, przejmujący.
Grau'sam, *a.* okrutny; *straszny, okropny; der, die Grausame, *m.* u. *f.* okrutnik, okrutnica; **-samkeit**, *f.* okrutność; okrucieństwo; tyraństwo.
Grau'schimmel, *m.* koń szarosiwy.
Grau'sen, *vn.* (h.): die Haut grauset mir dreszcz mi przechodzi po skórze; **-senhaft**, **Grau'sig**, **Grau'slich**, *a.* straszny okropny.
Grau'stein, *m. Bw.* szaroskał; **-thier**, *n.* **szaruch (osieł); **-wacke**, *f. Bw.* szarogłaz; **-werk**, *n. Jäg.* popielice (futro).
Graveu'r, **-vi'rer**, *m.* rytownik; **-vi'ren**, *va.* rytować; *s. Bela'sten, Compromitti'ren; **-vi'rkunst**, *f.* rytownictwo.
Gravitä't, *f.* powaga; poważność; **-vitä'tisch**, *a.* poważny. [(ciał).
Gravitatio'n, *f. Ntl.* grawitacja; ciążenie
Gravitä'tisch, *a.* poważnie, uroczysty; —, *ad.* poważnie; z powagą.
Gra'zie, *f. Myth.* Gracja (bogini); —, *gracja, wdzięk; mit — z gracją.
Grego'r, **Grego'rius**, *m. npr.* Grzegorz.
Greif, *m. Myth.* gryf (bajeczny ptak czworonogi); *Ng.*, s. Ko'ndor, Grei'fgeier; **-fbar**, *a.* namacalny; **Grei'fen**, *va.* u. *vn. irr.* imać się czego; dotykać; uchwycić; ująć; brać się do czego; (zu den Waffen) wziąć się, porwać się do broni; (an den Puls) wziąć za puls; (Jmdm. unter die Arme), *używać, ujmować ciężaru, *dopomódz komu; (um sich) macać koło siebie; szérzyć się; die Säge, die Feile greift gut piła dobrze rznie, pilnik dobrze piłuje; (in die Saiten), *Tk.* przebierać po stronach; (falsch) fałszywie wziąć ton jaki; (etwas aus der Luft), *wymyślić co, z palca wyssać; Platz — miéć miejsce, być zastosowanym; **-fgeier**, *m. Ng.* sępogryf; **-flich**, *a.* dający się ująć; **-fmuschel**, *f. Ng.* zagłoba; **-fspinne**, *f. Ng.* knap; **-fzange**, *f. Hlk.* lewarek (do wyrywania zębów).
Grei'nen, *vn.* (h.) płakać; kwilić się; **Grei'ner**, *m.* płaczek; bekas; **-nerin**, *f.* płaczennica; płaczka.
Greis, *a.* siwy (o włosach); podeszły, zgrzybiały; —, *m.* starzec; (alter) zgrzybiały starzec; **Grei'sen**, *vn.* (h.) starzéć się; do zgrzybiałości się zbliżać; **-senä'hnlich**, **-sena'rtig**, **-senhaft**, *a.* podstarzały; **-sena'lter**, *n.* wiek podeszły, zgrzybiały; starość; **Grei'sig**, *a.* zgrzybiały; **Grei'sin**, *f.* staruszka.
Grei'ßler, *m.* (Victualienhändler) mącznik; krupnik, ten co mąkę i krupy przedaje.
Grell, *a.* jaskrawy; zbyt jasny, rażący

swym światłem; za ostry, zbyt ostry (i przez to rażący); das Grelle jaskrawość; ostrość; -lläugig, *a.* bystrooki; -llheit, *f.* jaskrawość (koloru); ostrość (dźwięku, tonu).

Gre'mium, *n.* zgromadzenie; kongregacja; — der Großhändler, *H.* zgromadzenie hurtowników.

Grenadie'r, *m.* *Kw.* grenadjer; -die'rregime'nt, *n.* półk grenadjerów; -die'runiform, *f.* mundur grenadjerski.

Grenz-, **Gränz-**, *a.* pograniczny; graniczny; -zacker, *m.* rola graniczna; Gre'nzarmee', *f.* *Kw.* armia graniczna, na granicy stojąca; -zaufse'her, *m.* *Stw.* strażnik pograniczny; -zbach, *m.* strumyk graniczny; -zbaum, *m.* drzewo stanowiące granicę; -zbefe'stigung, *f.* utwierdzenie, obwarowanie granic; -zberei'ter, *m.* *Kw.* ten co objeżdża granice; -zbesi'chtigung, *f.* rewizja granic; -zbewoh'ner, *m.* pogranicznik; -zdorf, *n.* wieś graniczna oder pograniczna; Gre'nze, *f.* granica; -zen ziehen, bestimmen, festsetzen granice założyć, oznaczyć; an der — von Deutschland na granicy, na pograniczu Niemiec; die -zen der Vollmacht überschreiten przekroczyć granice pełnomocnictwa; zwischen zwei Theilen eine — ziehen rozgraniczyć; (an der) na pograniczu; -nzen, *vn.* (h.) graniczyć; (an etw.) graniczyć z czém; grenzend graniczący; pograniczny; -zenlo's, *a.* nieograniczony; bez granic; —, *ad.* nieograniczenie; -zenlo'sigkeit, *f.* nieograniczoność; -nzer, s. Gre'nzsolda't; -nzfestung, *f.* twierdza pograniczna; -zfluß, *m.* rzeka na pograniczu płynąca, stanowiąca granicę; -nzgott, *m.* *Myth.* bożek graniczny, granic strzegający; -zgraben, *m.* rów graniczny, za granicę służący; -zhügel, *m.* kopiec graniczny; -zjäger, *m.* *Stw.* strzelec graniczny, pilnujący granicy; -zkette, *f.* *Kw.* kordon; -zland, *n.* *Geog.* kraj pograniczny; pogranicze; -zlinie, *f.* linia graniczna; *Geog.* granica; -zmauer, *f.* ściana graniczna; mur graniczny; -znachbar, *m.* sąsiad graniczny; Gre'nzort, -zplatz, *m.* miejsce pograniczne; -zpfahl, *m.*, -zsäule, *f.* pal, słup graniczny; -zprovi'nz, *f.* *Geog.* *Stw.* pogranicze; -zscheide, *f.* miedza, rozstajnie; pogranicze; -zscheider, *m.* miernik graniczny; jeometra do oznaczania granic; -zscheidung, *f.* graniczenie; rozgraniczenie; granic prowadzenie; granicodukt; -zsolda't, *m.* żołnierz graniczny, na granicy stojący; -zsperre, *f.* *Stw.* *Kw.* zamknięcie granic; -zstadt, *f.* miasto pograniczne; miasto na granicy; -zstein, *m.* kamień graniczny; -zstrecke, *f* pogranicze; -zstreit, *m.* kłótnia, sprzeczka o granicę; -zstrich, *m.* pogranicze; nadgranica; -zverglei'ch, -zvertra'g, *m.* układ, ugoda względem granic; -zwache, *f.* straż graniczna; -zwall, *m.* wał graniczny; -zzaun, *m.* płot graniczny; -zzeichen, *n.* znak graniczny, granicę okazujący.

Gre'te, *f.* *npr.* Małgorzata; **Gre'tchen**, **Gre'tel**, *n.* *npr.* *dim.* Małgosia.

Greu'el ꝛc., s. Gräu'el ꝛc.

Grie'be, *f.* *Kk.* skwarek (z wysmażonéj słoniny lub sadła).

Griebs, *m.* *Ng.* (Kerngehäuse der Aepfel, Birnen ꝛc.) ogryzek, środek; kamorka, torebka nasienna.

Grie'che, *m.* *Geog.* Grek; Greczyn; *do Greckiéj literatury się przykładający; greczyznę znający; -chenla'nd, *n.* *Geog.* Grecja; -chin, *f.* Greczynka; -chisch, *a.* Grecki; po grecku; -sches Feuer, *Schdk.* grecki ogień, w wodzie się palący; das Griechische, -chenthum, *n.* greczyzna.

Gries, *m.* żwir, gruby piasek; drobne kamyki; (Speise), *Kk.* drobna kasza; *Hlk.* dziarstwo; piasek moczowy, drobniutkie kamyki w nerkach lub pęcherzu; -sartig, *a.* żwirowaty; do drobnéj kaszy podobny; -sboden, -sstand, *m.* szczérk; -sbrei, *m.* *Kk.* drobna kaszka (gotowana).

Grie'seln, s. Gru'seln.

Grie'sgram, *m.* ponurość; tetryczność; humor posępny, melancholiczny, kwaśny; *iron.* posępnik; -sgramen, *vn.* (h.) ponuro patrzéć, zżymać się; krzywić się; gdérać; -sgrämig, *a.* tetryczny; ponury.

Grie'sicht, s. Grie'sartig; **Grie'sig**, *a.* żwir w sobie mający.

Grie'skoch, -skuchen, *m.* *Kk.* legumina z kaszki; -skrankheit, *f.* *Hlk.* kamnica; -smehl, *n.* mąka razowa od. gryzowa; gryzówka; -swurzel, *f.* *Ng.* wzdrzanka; kruszota.

Griff, *m.* ujęcie, uchwycenie czego; *Gymn.* chwyt; *Tk.* uderzenie (na fortepianie); etw. am -ffe haben, *mieć wielką łatwość w czém; — garść, tyle ile można wziąć w rękę; — wszystko, za co się ręką chwyta; rękojeść (u szpady itd.); trzonek (u noża, młotka); ujęcie (u karabina); (an der Thür ꝛc.) antaba; gryf (u skrzypców, gitary itd.); -ffbrett, *n.* gryf (u skrzypców, gitary); klawiatura (u fortepianu).

Gri'ffel, *m.* sztylet, rylec; -ffelförmig, *a.* gryflowaty, rylcowaty; -ffelsäule, *f.* szyjkonitka; -ffloch, *n.* *Tk.* dziurka w instrumencie dętym (która się palcem przytyka); -ffwechsel, *m.* *Gymn.* zmiana chwytu.

Gri'lle, *f.* *Ng.* świercz; świerczyk; —, *chimera; grymas; kaprys; **Gri'llen**, *pl.* *urojone troski; *martwienie się bez potrzeby; *bezzasadne kłopoty; -en fangen, sich -en machen, *troszczyć się, kłopotać się, martwić się bez przyczyny; -llenfä'nger, *m.* *dziwak; chymeryk; kapry-

śnik; maruda; tetryk; -llenfängerei', f. *dziwaczność; zrzędność; chymerictwo, kapryśnictwo; -nfängerin, f. chimeryczka; kapryśnica; grymaśnica; -nfä'nge-risch, -nhaft, Gri'llig, a. dziwny, dziwaczny, chimeryczny; -nkra'nk, a. hipokondryk; -nkra'nkheit, f. hipokondrja; -nwe'rk, n. śmieszności.

Grima'sse, f. dziwaczne miny; -en machen, -massi'ren, vn. (h.) dziwaczne miny robić; wykrzywiać gębę; **Grima'ssenmacher**, -mmassie'r, m. mazgaj; beka; płaksa.

Grimm, m. furja; złość; gniew zapalczywy; in — gerathen wpaść w pasją; —, a., s. Gri'mmig; -mmdarm, m. Zk. jątrznica; okrążnica; kiszka okrążna; -mm-darm-Gekrö'se, m. Zk. śródjelicie przyokrężne.

Gri'mmen, vn. (h.) zżymać się; es grimmt mich im Bauche rznie mnie, morzy mnie po brzuchu; —, n. Hlk. (im Leibe) kolka, kolki, rznięcie, rzniączka w brzuchu.

Gri'mmig, a. zły, rozzłoszczony, rozjuszczony, rozjuszny, srogi, rozjadły; zżymający się, złoszczący się; (sein) zżymać się; złościć się; rzucać się ze złości (i zębami zgrzytać).

Grind, m. Hlk. skorupa na wrzodzie; strup, strupień; zlanie głowy u dzieci; parch; **Gri'ndig**, a. Hlk. strupiasty; strupy mający; strupami oblany; parszywy; -dkopf, m. Hlk. głowa strupami oblana.

Gri'nsen, vn. (h.) wyszczerzać zęby i twarz krzywić; twarz wykrzywiać jak małpa; s. a. Grei'nen, Wei'nen; —, n. twarzy wykrzywianie szyderczym uśmiechem.

Gri'ppe, f. Hlk. grypa; katar panujący, epidemiczny; influenca.

Grob, a. gruby; -e Arbeit gruba robota; -es Geschütz, Kw. ciężkie działa; -es Vergehen, *ciężkie przewinienie; (unhöflich) grubiański, prostacki; (er war) po grubiańsku się stawiał; sei nicht so —! nur nicht so —! tylko proszę grzeczniéj! es zu — machen, *za wiele sobie pozwalać; za daleko się posuwać; (nicht fein, nicht zartfühlend oder empfindend) tępy; -b-drähtig, -bfädig, a. z grubych nici zrobiony, utkany; -beisen-Wa'lzwerk, n. Httk. sztabikowa walcownia; -bfaserig, a. grubowłóknisty; -bhaarig, a. grube włosy mający; -bhäutig, a. grubą skórę mający; -bheit, f. grubość (überhaupt); (der Sitten) grubość obyczajów; (des Gefühls), *tępość czucia; (grobes Benehmen) grubiaństwo; prostactwo; **Gro'bian**, m. grubian, grubianin; prostak; -bkörnig, a. gruboziarniasty; **Grö'blich**, a. grubawy; przygrubszy; nieco gruby; sich — vergehen, *grube przestępstwo popełnić; (irren) grubo się omylić.

Gröbs, s. Griebs.

Gro'bschmied, m. kowal do grubéj roboty.

Gro'bsinnlich, a. za prostemi, zmysłowemi, podłemi uciechami się ubiegający.

Gröh'len, **Grö'len**, vn. (h.) skrzeczéć, przeraźliwie krzyczéć, wrzeszczéć.

Groll, m. zawziętość; tajemna nienawiść, zawiść, złość; chrap, chrapka; **Gro'llen**, vn. (h.): (mit Jmdm.) złościć się na kogo; miéć urazę od. złość do niego; zawziętym być na niego.

Grö'nland, n. Geog. Grenlandja; -nländer, m., -nderin, f. Grenlandczyk, Grenlandka; -ndisch, a. Grenlandzki; po grenlandzku.

Gro'schen, m. Msk. czeski; (guter) dobry grosz; —, *grosz; pieniądze; **Gro'schen-**, a. czeskowy; -schenbro'd, n. chléb czeskowy, za czeski; -schenstü'ck, n. Msk. czeskówka.

Groß, a. wielki; -e Zehe wielki palec (u nogi); -e Augen machen, *wytrzyszczyć oczy; zdziwić się; etw. Großes unternehmen wielką rzecz przedsięwziąć; im Großen handeln prowadzić wielki handel; das ist ein -es Wort, *to wielkie (ważne) słowo; — werden rosnąć; urość; die Kinder — ziehen wychować dzieci (fizycznie, co do wzrostu); (thun) udawać coś wielkiego; (denken) wzniośle, wspaniale, ślachetnie myśléć; Karl der Große Karol Wielki; die Großen (Vornehmen) wielcy; magnaci; sie sind beide gleich — równi sobie są co do wielkości; sich nicht — (sehr) um etwas bekümmern nie bardzo dbać o co.

Groß, **Gross**, n. H. wielkie sto (t. j. 120) to z okładem; —, H. dwanaście tuzinów (144).

Gro'ßadmira'l, m. Sw. wielki Admirał; najwyższy Admirał; -ßältermutter, f. prababka; -ßältern, mf. pl. naddziady; -ßälterva'ter, m. pradziad; -ßartig, a. wzniosły; wspaniały; w wyższym guście; -ßartigkeit, f. wspaniałość; -ßäugig, a. wielkooki; okal; -ßbase, f. siostra dziadka lub babki; -ßbauer, m. kmieć; -ß-blätterig, a. wielkoliści; -ßbotschafter, m. Stw. ambasador.

Gro'ßbritannien, n. Geog. Wielka Brytania; -ta'nnisch, a. Wielko-Brytański.

Gro'ßdenkend, a. wielkomyślny; **Gro'ß-dutzend**, n. H. dwanaście tuzinów.

Grö'ße, f. wielkość; ilość; sich in seiner ganzen — zeigen, *okazać się w całéj swojéj wielkości.

Gro'ßeltern, s. Gro'ßältern; -ßenkel, m. prawnuk; **Gro'ßenkelin**, f. prawnuczka; -ßenkel, mf. pl. prawnuczęta.

Grö'ßenlehre, f. matematyka; die — betreffend matematyczny; **Gro'ßentheils**, ad. w znacznéj części; powiększéj części; **Grö'ßtentheils**, ad. po największéj części; **Gro'ßer**, m. (Vornehmer) Wielki Pan; Magnat; **Grö'ßesu'cht**, f. ubieganie

się za wielkością; **Gro'ßfähnrich**, *m. Stw. Kw.* Wielki Chorąży (koronny, litewski); **-ßfeldherr**, *m. Stw. Kw.* Wielki Hetman; **-ßfeldherrnstelle**, *f.* Wielkie hetmaństwo; wielka buława; **-ßfürst**, *m.* Wielki Książę; Wielki Kniaź; **-ßfürstenthum**, *n.* Wielkie Księstwo; **-ßfürstin**, *f.* Wielka Księżna; **-ßfürstlich**, *a.* wielkoksiążęcy; — Wielkiego Księcia.

Gro'ßfußhuhn, *n. Ng.* szkrzydłoszpon.

Gro'ßgefüh'l, *n.* uczucie wspaniałe; **-ßgesi'nnt**, *a.* wielkomyślny; wspaniałomyślny; **-ßgliederig**, *a.* wielkie członki mający; dużoczłonkowaty.

Gro'ßgriechenland, *n. Geog.* Wielka Grecja; **-ßgriechisch**, *a. Geog. Alt.* do Wielkiéj Grecji należący, dotyczący się.

Gro'ßgünstig, *a.* wielce łaskawy; wielce życzliwy; **-ßhandel**, *m.*, **-ßhandlung**, *f. H.* handel wielki, hurtowy, ryczałtowy; **-ßhändler**, *m. H.* kupiec hurtowy, ryczałtowy; **-ßheit**, *f.* wielkość; **-ßherr**, *m. Stw.* Sułtan; **-ßherrlich**, **-ßherrn-**, *a.* Sułtański, Sułtanowski; **Gro'ßherzig**, *a.* (człowiek) wielkiego, wspaniałego serca; (czyn) wspaniały; **-ßherzigkeit**, *f.* wielkość, wspaniałość serca, umysłu; **-ßherzog**, *m. Stw.* Wielki Książę (udzielny); **-ßherzogin**, *f.* Wielka Księżna; **-ßherzogthum**, *n.* Wielkie Księstwo; **-ßherzoglich**, *a.* wielkoksiążęcy; **-ßhörnig**, *a.* wielkorogi; **-ßhüfner**, *m. Ldw.* kmieć; **Gro'ßhüfner-**, *a.* kmiecy; **-ßhundert**, *n.* stodwadzieścia.

Grossi'rer, **Grossi'st**, f. Gro'ßhändler.

Gro'ßjährig 2c., f. Vo'lljährig 2c.; **-ßkämmerer**, **-ßkammerherr**, *m. Stw.* Wielki Podkomorzy; **-ßkanzler**, *m. Stw.* Wielki Kanclerz; **-ßknecht**, *m. Ldw.* pierwszy ob. starszy parobek; **-ßkomthu'r**, *m.* Wielki Komandor; **Gro'ßkopf**, *m. Ng.* (Harpyie, Fledermaus) opona; **-ßköpfig**, *a.* wielką głowę mający; **-ßkörnig**, *a.* dużoziarnisty; **-ßkreuz**, *n.* wielki krzyż (jako order); **-ßküchenmeister**, *m. Stw.* Wielki Kuchmistrz (koronny, litewski); **-ßmächtig**, *a.* wielce potężny; wielowładny; najpotężniejszy; allerdurchlauchtigster, -chtigster König! Najjaśniejszy, Najpotężniejszy Krolu! eine -tige Nase, *potężny, ogromny nos; **-ßmagd**, *f. Ldw.* starza dziéwka; **-ßmama'**, *f.* babunia; **-ßmarschall**, *m. Kw.* Wielki Marszalek; **-ßmaul**, *n. iron.* gębal; gębacz; samochwał; —, *Ng.* (Fisch) rurkopysk; **Gro'ßmäulig**, *a.* wielkousty; **Gro'ßmeister**, *m.* Wielki Mistrz jakiego orderu, zakonu; **-ßmeisterthum**, *n.* wielkie mistrzowstwo; **-ßmundschenk**, *m. Stw.* Cześnik (koronny, litewski); **-ßmuth**, *f.* wspaniałomyślność; **-ßmüthig**, *a.* wspaniałomyślny; **-ßmutter**, *f.* babka; **Gro'ßmütterchen**, *n. dim.* babula; babunia; babusia; babuleńka; **Gro'ßmütterlich**, *a.* babczyn; **-ßnasig**, *a.* wielkonosy; **-ßoheim**, *m.* prastryj; prawuj; **-ßohr**, *n.* wielkouch; **Gro'ßöhrig**, *a.* wielkouchy; **-ßpapa'**, *m.* dziaduś; dziadunio; **-ßprahler**, *m.* wielki samochwał, chełpliwiec; **-ßprahlerei'**, *f.* samochwalstwo, junakierja, chełpliwość; **-ßprahlerin**, *f.* kobieta lubiąca się strasznie chwalić; **-ßprahlerisch**, *a.* samochwalny; bardzo chełpliwy; nadzwyczaj chełpliwy; **-ßseitig**, *a.* boczasty; **-ßsiegelbewah'rer**, *m. Stw.* Wielki Pieczętarz; Wielki Kanclerz; **-ßsprecher** 2c., f. Gro'ßprahler 2c.; **-ßstädter**, *m.* mieszkaniec ob. obywatel wielkiego miasta; **-ßstädtisch**, *a.* wielkomiejski; **Gro'ßstallmeister**, *m.* Wielki Koniuszy; **-ßstirnig**, *a.* czolisty, czołowaty; **-ßsulta'n**, *m. Stw.* Sułtan; **-ßtante**, *f.* siostra babki.

Grö'ßtentheils, f. Gro'ßentheils; **Größt**, **Grö'ßter**, *a. num.* największy; **Gro'ßthuer**, *m.* ten, co udaje wielkiego człowieka; **-thuerei'**, *f.*, **-ßthun**, *n.* udawanie czegoś wielkiego; —, *va. irr.* (h.) panoszyć się, junaczyć; **-ßthuerisch**, *a.* chełpliwy; szumny; **Gro'ßtruchseß**, *m.* Strukczaszy; Stolnik; **-ßuhrmacher**, *m.* zeg[illegible]istrz robiący wielkie zegary.

Gro[illegible]ula'r, *m. Ng.* (grüner Achat) agrestnik.

Gro'ßurenkel, *m.* praprawnuk; **-ßurenkelin**, *f.* prawnuczka; **-ßvater**, *m.* dziad; dziadek, ojciec ojca lub matki; **-ßväterchen**, *n. dim.* dziaduś; dziadunio; **-ßväterlich**, *a.* dziadzin; **-ßvaterstuh'l**, *m.* krzesło wielkie, wyściełane, wygodne; **-ßvatertanz**, *m.* ostatni taniec; obertas na pożegnanie; **-ßvezie'r**, *m. Stw.* Wielki Wezyr; **-ßvogel**, *m. Jäg.* wielki ptak.

Gro'ßziehen, *va. irr.* (Kinder) wychować dzieci; f. a. Groß; —, *n.* odchów.

Grote'sk, *a.* dziwny; dziki; przesadny.

Gro'tte, *f.* grota; pieczara, jaskinia.

Grü'bchen, *n. dim.* dołek; dołyszek.

Gru'be, *f.* dół; dołek (w twarzy); grób; loch; wądoł; (Bergwerk) kopalnia; wer Anderen eine — gräbt, fällt selbst hinein, *kto pod kim dołki kopie, sam w nie wpada.

Grübelei', *f.* szpéranie; szpéranina; **-lha'ft**, *a.* wiele szpéraniny wymagający, **-lko'pf**, *m.* człowiek zatopiony w szpéraniu, lubiący szpéraniny; **Grü'beln**, *vn.* szpérać, biedzić się myślami.

Gru'benantheil, *m. Bw.* kuks; **-na'rbeit**, *f.*, **-nbau'**, *m. Bw.* robota ob. roboty w kopalniach; **-na'rbeiter**, *m.* górnik; **-nau'fseher**, *m.* nadstawnik; **-nau'sbau**, *m* odbudowa; oprawa; **-nbau'**, *m.* wyrób; —, *n. Bw.* kopalnictwo; **-nbefö'rderung**, *f.* przewózka; **-nblende**, *f. Bw.* latarnia górnicza; **-ne'rz**, *n.* ruda z kopalni wydobyta; **-nfahren**, *n.* zejście do ko[illegible]lni; **-nfe'ld**, *n. Bw* pole kopalniane; **-[illegible]ga's**,

n. *Nll.* węglowodór; -ngehü'lfe, m. starszy; -ngu't, n. kopalina; -njunge, m. *Bw.* chłopak górniczy; praktykant górniczy; -nkittel, m., -nklei'd, n. ubiór górniczy; -nli'cht, n. lampka górnika; -nluft, f. puchy; -nmaaß, n. miara górnicza; -nwasser, n. woda w dołach kopalni się gromadząca; **Gru'big**, a. dołowaty; dołkowaty.

Grü'bler, m. szpéracz.

Gruft, f. dół; pieczara; otwór podziemny; einen Sarg in die — senken trumnę spuścić do grobu; **Gruf'tgewö'lbe**, n. sklepy (piwnica) na groby służąca.

Gru'mmet, -mmetheu', n. *Ldw.* potraw.

Grün, a. zielony; niedojrzały; -e Fische świeże ryby, niemarynowane; -er Käse świeży sér, nie suszony; -es Fleisch świeże mięso; —, *sprzyjający; przychylny; Jmdm. nicht — sein nie lubić kogo; der Grüne Donnerstag, *Kg.* wielki czwartek; **Grün**, n. zielone; im -nen sitzen siedzieć na zielonéj murawie od. wśród drzew zielonych; (Wald, Feld, Wiesen 2c.) zieloność; (im Kartenspiel) wino.

Grund, m. (Boden) dno, spód; ich kann den — nicht finden nie mogę dna dostać, znaleźć; (suchen) gruntować, dna szukać; auf den — stoßen dostać się na dno; zu -de gehen zatonąć; zu -de gehen zniszczéć, upaść; zu -de richten zniszczyć kogo lub co; (Ursache) grunt, fundament; das legte den — zu seiner Krankheit, *to było pierwszą przyczyną jego choroby; (fetter, schwerer, sandiger) grunt tłusty, ciężki, piaszczysty; eine Sprache aus dem -de verstehen znać język gruntownie, fundamentalnie; die ersten Gründe der Wissenschaft pierwsze zasady umiejętności; einer Sache auf den — kommen rzecz zgruntować; — nizina; auf — dieser Aussage na zasadzie tego zeznania; (Ursache) powód; aus diesem -de z tego powodu; (Ursprung) źródło; pierwsza przyczyna, z któréj co wynika; **Grund-**, a. (Boden-) gruntowy; (Grundlage-) zasadowy; -ndarti'kel, m. artykuł zasadniczy; -ndbalken, m. *Bk. Zm.* tram; podwalina; -ndbau, m. fundamenta; -ndbedi'ngung, f. warunek za podstawę służący; -ndbegri'ff, m. *Philos.* wyobrażenie pierwotne; -ndbesi'tz, m. posiadłość gruntowa; -ndbesi'tzer, m. posiadacz gruntowy; -ndbesta'ndtheil, m. część zasadowa, w skład czego wchodząca; -ndbirne, f. *Ng.* ziemniak; -ndblei, n. *Sw.* ołowianka żeglarska (do mierzenia dna); -ndbohrer, m. świder do wiercenia ziemi; -ndböse, a. z gruntu zły; **Gru'ndbosheit**, f. złość wkorzeniona; -ndbrief, m. zapis gruntowy; -ndbuch, m. gruntowa księga; -ndbuchge'ld, n. *Rw.* hipoteka; -ndehrlich, a. z gruntu poczciwy; -ndeigenschaft, f. własność pierwotna; przymiot zasadowy; -ndeigenthum, n. własność gruntowa; -ndeigenthümer, m. właściciel gruntowy; -ndeigenthumsre'cht, n. prawo własności gruntowéj od. gruntowe; -ndeis, n. kra; śreż; śrzeż; der Fluß geht, treibt mit — śreż idzie.

Gru'ndel, f. *Ng.* (Fisch) śliz.

Grü'nden, va. gruntować; gruntu czyli dna szukać; (Leinwand), *Mal.* płótno gruntować; *gruntować, zasadzać; gegründet (sicher) uzasadniony, pewny, niezawodny; zakładać, założyć, ufundować, utworzyć; **Gru'ndentla'stung**, f. *Stw.* wyswobodzenie gruntu; **Grü'nder**, m. założyciel; twórca; fundator; **Grü'nder-**, a. założycielski; -derperio'de, -derzei't, f. *Gsch.* perjoda założycielska; **Gründerei'**, f. *iron.* założycielstwo; **Grü'nderin**, f. założycielska; fundatorka.

Gru'nderke'nntniß, f. poznanie pierwotne; -ndfalsch, a. z gruntu przewrotny; -ndfarbe, f. kolor stanowiący grunt od. dno czego; najgłowniejsza farba; -ndfaul, a. leniwy w najwyższym stopniu; -ndfest, a. na mocnych fundamentach stojący, na mocnych zasadach oparty; **Gru'ndfeste**, f. fundament; podwalina; *zasada; -ndfläche, f. podstawa, płaszczyzna za podstawę służąca; -ndform, f. kształt pierwiastkowy, zasadowy; -ndgeleh'rt, a. grantownie lub nadzwyczajnie uczony; -ndgere'chtigkeit, f. *Stw. Rw.* własność gruntu; miejscowe od. gruntowe sądownictwo; **Gru'ndgeri'cht**, n. sąd miejscowy, gruntowy; -ndgeri'chtsbarkeit, f. *Rw.* gruntowe sądownictwo; -ndgese'tz, n. *Stw.* prawo kardynalne, zasadnicze; -ndgräber, m. grundal; -ndgut, a. z gruntu dobry; -ndhase, m. *Jäg.* zając w nizinach żyjący, gnieżdżący się; -ndherr, m. pan włości; dziedzic; właściciel wsi; -ndherrschaft, f. własność wsi, własność gruntowa, dziedzictwo; -ndhobel, m. *Zm.* hebel do laskowania; wyżłabiacz; -ndidee', f. myśl zasadnicza; tło; **Gru'ndig**, a. mętny na spodzie; **Grü'ndigkeit**, f. (Dichtheit) miąższość; **Grundi'ren**, *Mal.*, s. Grü'nden; -ndirrthum, m. błąd główny, pierwszych zasad się dotyczący; -ndkarpfen, m. *Ng.* karp' na dnie rzeki żyjący; -ndkenntniß, f. umiejętność zasadnicza; -ndkraft, f. siła pierwotna; -ndlage, f. podwalina; posada; fundament; podstawa; -ndlast, f. *Stw.* ciężar gruntowy; -ndlaut, -ndlauter, m. *Spl.* samogłoska; -ndlegung, f. zakładanie fundamentu od. fundamentów; *założenie podstawy; -ndlehre, f. nauka zasadowa, za zasadę od. podstawę innym służąca; **Grü'ndlich**, a. gruntowny; —, *ad.* gruntownie; -ndlichkeit, f. gruntowność; (mit) z gruntownością; gruntownie.

Grü'ndling, m. *Ng.* (Fisch) kielb'.

Gru'ndlinie, *f.* podstawa; -ndlinien, *pl.* pierwsze zarysy; -ndlos, *a.* bezdenny, niezgłębiony, niezgruntowany; * bezzasadny, nie mający gruntowności, błahy; -ndlosigkeit, *f.* bezdenność; bezzasadność, błahość, niegruntowność; -ndmauer, *f. Bk.* fundament; -ndneigung, *f.* skłonność wrodzona; -ndobrigkeit, *f.* zwierzchność gruntowa.

Gründo'nnersta'g, *m. Kg.* wielki Czwartek; -ersta'gs-, *a.* wielkoczwartkowy.

Gru'ndobrigkeit, *f. Stw.* zwierzchność gruntowa lub ziemska; -ndpfeiler, *m. Bk.* podstawa; podwalina; filar; główna podpora; -ndquelle, *f.* pierwsze źródło; -ndrechnungsarten, *f. pl. Rk.* cztery pierwsze działania; -ndrecht, *n. Stw.* prawo gruntowe; -ndregel, *f.* prawidło zasadnicze; pierwsza reguła; -ndriß, *m.* główne rysy; abrys czego; rysunek konturowy; den — von einer Wissenschaft geben, * podać rys jakiéj umiejętności; -ndsatz, *m.* zasada; -ndsätzlich, *a.* zasadowy; z pewnéj zasady lub z zasad wypływający; —, *ad.* podług zasad; Gru'ndsicher, *a.* bespieczny ze względu na fundamenta; mocne fundamenta mający; -ndsohle, *f.* gruntownica; *Bw.* próg; -ndsprache, *f.* język pierwiastkowy oder oryginalny; -ndstein, *m. Bk.* kamień na fundament; węgielny kamień; -ndsteuer, *f. Stw.* podatek gruntowy; -ndstoff, *m.* pierwiastek; materja pierwotna; pierwsze elementa (w skład czego wchodzące); -ndstrecker, *f. Bw.* chodnik główny; -ndstrich, *m.* główna laska w literze; -ndstück, *n.* grunt; majętność gruntowa; posesja; -ndstütze, *f. Bk.* podstawa; główna podpora; -ndsuppe, *f.* * stek; ściek nieczystości na spodzie; -ndtext, *m. Litt.* tekst oryginalny; pierwowzór (dzieła); -ndtheilung, *f.* podział gruntów od. majętności nieruchomych; Gru'ndton, *m. Tk.* (in der Orgel) pryncypał; głos pryncypalny; ton główny; Grü'ndung, *f.* założenie, fundowanie; -ndunterschied, *m.* różnica główna oder zasadnicza; -ndursache, *f.* przyczyna pierwotna, główna, najważniejsza; -ndverfa'ssung, *f.* organizacja pierwotna; urządzenie pierwotne; -ndvermö'gen, *n.* majątek nieruchomy, gruntowy; kapitał; -ndwage, *f. Bk.* gruntwaga, narzędzie do równoważenia czyli niwelowania gruntów; -ndwahrheit, *f.* prawda kardynalna, główna, zasadnicza; -ndwasser, *n. Ntl.* woda zaskórna; *Ntl.* denna woda; -ndwesen, *n.* pierwsza istota; istota będąca zródłem wszystkiego innego; -ndwidrig, *a.* przeciwny zasadzie albo dowodowi; -ndwissenschaft, *f.* umiejętność zasadnicza; -ndwort, *n. Spl.* wyraz będący zasadą całéj myśli; wyraz pierwotny; -ndzahl, *f. Spl.* liczba pierwotna, kardynalna; -ndzahlwort, *n.* wyraz liczbę pierwotną oznaczający; -ndzehnt, *m.* dziesięcina gruntowa, z gruntu; -ndzins, *m.* czynsz gruntowy; z gruntu; -ndzug, *m.* pierwszy rys, zarys, pierwsze pociągnięcie piórem, kredą, pędzlem itd.

Grü'ne, *f.* zieloność; zielona pasza; Grü'nen, *vn.* (h.) zielenićć; zieloności nabierać; zielenić się; być zielonym; — und blühen być w kwitnącym stanie; grünend zielony; zieleniący się; zieleniający; -nerde, *f. Bw.* zielonka; -nfink, *m. Ng.* dzwoniec; bogumiła; -ngelb, *a.* zielonkowaty; zielonożółty; żółty w zielone wpadający; -ngestrei'ft, *a.* zielone paski oder pręgi mający; w zielone pasy; -nhändler, *m.* jarzynnik, jarzyny od. ogrodowizny sprzedający; -nhändlerin, *f.* jarzyny od. ogrodowizny sprzedająca; -nhänfling, *m.*, -nkehlchen, *n.* zielonogardliczka; -nkohl, *m. Ng.* kapusta zielona; Grü'nkraut, *n.* zieleniny; warzywa; -nlaubig, *a.* zielonoliści; Grü'nlich, *a.* zielonawy; zielonkowaty; Grü'nlich-, *a.* zielonawo-, zielonkowato-; -nlich-blau', *a.* zielonawo-niebieski; -nlich-E'rz, *n. Bw.* zielonawokrusz; -nlich-gelb, *a.* zielonawo-żółty.

Grü'nling, *m.*, s. Grü'nfink; *Gtn.* kapuśnica (gruszka); -nrock, *m. Ng.* ** żaba; * człowiek w zielonym stroju od. mundurze; -nschnabel, *m. Ng.* ptak z zielonym dzióbem; *iron.* s. Ge'lbschnabel; -nspan, *m. Ng.* grynszpan, rdza miedziana; węglan, octan, lub niedokwas miedzi; -nspecht, *m. Ng.* żołna zielona; -nstein, *m. Ng.* djoryt; zieleniec; -nstreifig, s. Grü'ngestrei'ft.

Gru'nzen, *va.* u. *vn.* (h.) krząkać; pągać; rechać; rechtać (o świni); * skrzeczéć; * przeraźliwym tonem śpiewać.

Grü'nzeug, *n. Gtn.* ogrodowizna; zielenina; warzywa; jarzyny zielone; -nzeugverkäu'ferin, *f.* zieleniarka.

Gru'ppe, *f.* grupa; uszykowana, ustawiona, ułożona; in -en zusammenstellen, Gruppi'ren, *va.* w grupy ustawiać; -ppi'rung, *f.* grupowanie.

Grus, s. Graus, *m.*; Gru'seln, s. Grau'sen.

Gruß, *m.* pozdrowienie; ukłon; seinen — vermelden zasyłać komu ukłon; er hat mir einen — an dich mitgegeben przesyła ci ukłon przezemnie; Gott zum —! pięknie witam! Panu Bogu cię oddaję! Grü'ßen, *va.* pozdrowić kogo; pokłonić się, ukłonić się komu; Jmdn. — lassen kazać się komu kłaniać; sei gegrüßt! Gott grüße dich! kłaniam! witam! jak się masz? dzień dobry! bitte zu —! *iron.* upadam do nóg! Gru'ßerwie'derung, *f.* odkłon.

Grü'tze, *f. Kk.* krupy; kasza; — im Kopfe haben, * mieć olej w głowie; -tzhandel, *m.* handel krupami; -tzhändler, *m.* krupnik; krupiarz; -tzkopf, *m.* * *iron.* durna

głowa; -zmacher, m. krupiarz, co krupy robi; -zmühle, f. młyn do robienie krup; -zsuppe, f. Kk. krupnik; kleik do picia; -zwurst, f. kiszka kaszką nadziana.

Guardia'n, m. Kg. gwardjan.

Gu'cken, vn. (h.) ciekawie patrzéć; wyglądać; Gu'cker, m. szkiełko do patrzenia; lorynetka; -ckfenster, n. okienko do wyglądania; -ckkasten, m. skrzynka optyczna; -ckkästner, m. człowiek z skrzynką optyczną; -ckloch, n. otwór do patrzenia.

Guerri'llakrie'g, m. Kw. wojna partyzancka; Guerri'llas, m. pl. gierylasy; ruchawka; wojsko partyzanckie.

Gu'gel, f. kaptur. [robota.

Guhr, f. Schdk. fermentacja, robienie;

Guillotine, f. gilotyna; -lotini'ren, va. gilotynować.

Guinee', f. Mzk. gwinea.

Gui'ngang, m. W. H. (baumwollener Zeuch) gingas (materja).

Guirla'nde, f. gierlanda.

Guita'rre, f. Tk. gitara; bandurka; (spielen) grać na gitarze; -rrenspie'ler, -rri'st, m. Tk. gitarzista; grający na gitarze; -lerin, f. grająca na gitarze.

Gu'lden, m. Mzk. złoty; -nschei'n, m. Mzk. złoty groszy 18.

Gü'lden, s. Gu'lden; —, a., s. Go'lden; -denkrau't, n. Ng. wietrznica.

Gü'ltig, a. mający wartość; kurs mający, kursujący; — ważny; etwas — machen ważność czemu nadać; -ltigkeit, f. ważność; -ltigma'chung, f. nadanie czemu ważności.

Gu'mmi, n. Ng. guma; Gu'mmi-, a. gumowy; -miela'sticum, n. gumilastyka; gumma sprężysta; -migu'tt, n. gumiguta; -miha'rz, n. gumowa żywica; -mi'ren, va. używicić; klejem drzewnym zaprawić; gumować; gummirt używicony, gumowany; -mirung, f. używicenie, gumowanie; -miwasser, n. woda gumowa; -miwaa'ren, f. pl. towary gumowane.

Gu'ndermann, m. Ng. (Pflanze) konrad; bluszczyk, brzesztan.

Gü'nsel, m. Ng. gądziel; iwa.

Gunst, f. sprzyjanie; łaska; fawor; względy; bei Jmdm. in — stehen być w łaskach u kogo; sich um Jmds. — bemühen, bewerben starać się o czyje względy; etw. zu Jmds. -en thun zrobić co z grzeczności dla kogo; mit — zu melden, *za łaską mówiąc; -stbewe'rbung, f. ubieganie się o czyje względy; -stbezei'gung, f. okazywanie komu względów; oświadczanie łaski; okazany dowód łaski; -stbuhlerei', f. iron. nadskakiwanie komu; Gü'nstig, a. przychylny, życzliwy, przyjazny; pomyślny; -nstling, m. faworyt, ulubieniec czyj; -nstlings-, a. faworyta; — faworytów; faworytny; faworytalny.

Gu'rgel, f. Zk. gardło; gardziel; Jmdn. bei der — fassen wziąć od. porwać, uchwycić kogo za gardło; etw. durch die — jagen *przehulać co, przejeść, przepić; Gu'rgeln (sich), vr. (h.) płukanie robić; gardło płukać; —, va. (den Hals) gardło płukać; —, n. płukanie; -gelwa'sser, n. płukanie, płyn do płukania gardła.

Gü'rkchen, n. dim. Słw. ogórczak; Gu'rke, f. Ng. ogórek; ogurek; -en einmachen ogórki zakisić, zamarynować; sich eine — zu viel herausnehmen, *za wiele sobie pozwalać; Gu'rken-, a. Ng. ogórczany; ogórkowy; -kenäh'nlich, -kena'rtig, a. ogórczasty; -kenbee't, n. Gtn. ogórkowy ogrodek; ogórnik; -kenfä'ßchen, n. dim. baryłka na ogórki; -kenfö'rmig, a. ogórkowaty; -kenke'rn, -kensa'me, m. Ng. jądro, nasienie z ogórków; -kensala't, m. Kk. sałata z ogórkow; mizerja (z ogórków).

Gurt, m. gurt; pas rzemienny; popręg (u konia); -tbett, n. łóżko na pasach; Gü'rtel, m. pas; den — tragen pas nosić; den — lösen popuścić pasa; zdjąć pas; odpasać go; -telbah'n, f. kolej obwodowa; -telei'dechse, f. Ng. łuszczatka; -telschla'nge, f. Ng. igłonos; Gü'rteln (sich), vr. (h.) opasać się; -telri'ng, m., -telschna'lle, f. kółko, sprzączka u pasa; -telthie'r, n. Ng. żółwiec; Gü'rten, va. opasać (pasem); (an etw.) przypasać; (sich) opasać się; (sich mit einem Schwerte) przypasać miecz; Gü'rtler, m. pasamonik; -lerha'ndwerk, n. pasamonictwo.

Gu'rtriemen, -tring', m., -tschnalle, f. rzemień, kółko, sprzączka u pasa albo gurta; -twerk, n. kostkowica.

Guß, m. odlewanie czego; odlew, rzecz odlana; der — ist wohlgerathen odlewanie się udało; — wylew; lunięcie; gwałtowne wylanie się; Gu'ßeisen, n. Httk. żelazo lane; -ßform, f. forma do odlewania; -ßnaht, f. szew w odlewie; -ßregen, m. Ntl. nawalny deszcz; -ßrohr, n. odpływek; -ßröhre, f. wylewka; -ßstein, m. rynsztok do wylewu pomyj; -ßwaare, f. towar odlewany.

Gu'stav, m. npr. Gustaw; Gu'stel, m. u. f. dim. npr. Guścio; Guścia.

Gut, a. dobry; von guter Geburt sein być dobrego urodzenia, dobrych rodziców; *cały, niepodarty; guter Wind wiatr pomyślny, przyjazny; gute Ernte dobre (obfite) żniwa; — zu etw. dobry do czego, zdatny, mogący być użytym; — wider etw. dobry na co; Jmdm. — dobry dla kogo, służący mu; Jmdm. — sein dobrym być na kogo; lubić go; wieder — werden udobruchać się; etw. — sein lassen, *pozwolić na co; przystać; lassen Sie es nur — sein! dajno Pan pokój! etw. — heißen, *zezwolić na co; przyjąć co; für Jmdn. — sagen ręczyć za kogo; odpowiadać za kogo; für etw. — sein od. stehen ręczyć

za co; — sein, *H.* mieć kredyt; das Gute, *n.* dobre; Jmdm. alles — wünschen życzyć komu wszystkiego dobrego; -tes mit Bösem vergelten za dobre złém się odpłacić; —, *ad.* dobrze; sich — befinden dobrze mieć się; so — als tak dobrze jak; — łatwo; diese Straße ist — u. gern tausend Schritte lang ta ulica łatwo może mieć 1000 kroków długości; schon —! dobrze, dobrze! es ist —, *już dosyć; kurz u. — krótko i dobrze; kurz u. —, ich will es so! tak chcę, i koniec! **Gut**, *n.* dobro; (Besitzthum) majątek; (Landgut) wieś; Güter, *pl.* dobra; (Waare) towar; **Gu'tachten**, *n.* opinja; zdanie; sein — über etw. abgeben opinją o czém dać; zdanie swoje powiedzieć; Jmds. — einholen zapytać kogo o opinją; wezwać go do dania opinji; -chtlich, *a.* u. *ad.* opinując; jakoby dając opinją; w sposobie opinji; -tartig, *a.* u. *ad.* dobréj natury; -tartigkeit, *f.* dobroć serca; dobry myślenia sposób; -tbefi'nden, *n.* upodobanie; aprobacja; **Gü'tchen**, *n. dim.* wioska; wioseczka; majętnostka; -tdenkend, *a.* dobrze myślący; -tdünken, *n.* mniemanie; widzimisię; (nach) podług widzimisię.

Gü'te, *f.* dobroć; in —, in der —, *w dobry sposób; *zgodnym sposobem; der — pflegen iść drogą zgody; haben Sie die —, mir zu sagen, ob 2c. bądz Pan łaskaw powiedzieć mi, czy itd.

Gu'tedel, *m. Wb.* jakiś gatunek winogron.

Gü'tera'nschlag, *m.* oszacowanie, szacunek dóbr; -terbeschau'er, *m. Stw.* wizytator; rewizor towarów; -terbesi'tzer, *m.* posiadacz dóbr; -terbestä'ter, -terbestä'tiger, *m. H.* ajent frachtowy; liwerant; -tercomple'x, *m.* klucz lub obszar dóbr (ziemskich); -tergemei'nschaft, *f.* wspólność majątku (i dorobku); -terha'ndel, *m.* handlowanie od. kupczenie dobrami; -terkau'f, *m.* kupowanie, kupienie dóbr; -terverträ'g, *m.* dochody z dóbr; -terversi'cherung, *f.* asekuracja towarów.

Gu'tgelau'nt, *a.* w dobrym humorze (będący); -tgesi'nnt, *a.* dobrze myślący; -tgewi'cht, *n. H.* waga dobra; -thaben, *n.* należytość kredytowa; -theißung, *f.* zezwolenie, przystanie na co; aprobacja; -theit, *f.* dobroć; -therzig, *a.* dobrotliwy; -therzigkeit, *f.* dobrotliwość.

Gü'tig, *a.* dobrotliwy; dobry; łaskawy; seien Sie so —! bądź Pan tak łaskaw! Sie sind gar zu —! za nadtoś Pan łaskaw!

Gü'tigkeit, *f.* dobrotliwość.

Gu'tlaunig, *a.* dobrego humoru; dobry humor mający; **Gü'tlich**, *a.* dobrowolny; przyjacielski; auf -chem Wege w sposobie pojednawczym; po przyjacielsku; sich — thun, *uczynić sobie wygódkę od. ukontentowanie; dogadzać sobie; -lichthu'n, *n.* uraczenie się; **Gu'tmeinend**, *a.* w dobréj myśli uczyniony; -tmüthig, *a.* doboduszny; łagodnego umysłu; uprzejmy; -tmüthigkeit, *f.* dobroduszność; -trechnen, *va.* policzyć na czyję korzyść; **Gu't-sagen**, *n.*, -tsagung, *f.* ręczenie za kogo.

Gu'tsbesi'tzer, *m.* właściciel wioski; ślachcic; -tsbesi'tzerin, *f.* obywatelka; dziedziczka; -tsherr, *m.* pan wioski; -tsherrschaft, *f.* państwo, do których wieś należy; dominium; -tsherrschaftlich, *a.* dominialny. [perozowiec.

Guttape'rcha, *f.*, -pe'rchabaum, *m. Ng.*

Gu'tthat, *f.* dobrodziejstwo; -tthäter, *m.* dobrodziéj; dobroczyńca; -tthäterin, *f.* dobrodziejka; -tthätig, *a.* dobroczynny; -tthätigkeit, *f.* dobroczynność.

Guttura'l-, *a. Spl.* gardlowy.

Gu'twillig, *a.* ochoczy (do usług); chętliwy; dobrowolny; —, *ad.* z dobréj woli; podług woli; -twilligkeit, *f.* chętliwość; dobrowolność.

Gymnasia'l-, *a.* gimnazjalny; -nasia'st, *m.* gimnazjasta; -na'sium, *n.* gimnazjum.

Gymna'st, *m.* gimnastyk; -na'stik, *f.* gimnastyka; -na'stisch, *a.* gimnastyczny; -scher Ausdruck wyraz gimnastyczny.

Gyps 2c., s. Gips 2c.; **Gyps-**, *a.*, s. Gyps-.

H.

Ha! *int.* ha! oha! ha, ha, ha! ha, ha, ha!

Haar, *n.* włos; —, **Haare**, *pl.* włosy; Jmdm. in die -re fahren, *porwać kogo za włosy (za łeb); die -re stehen mir zu Berge, *włosy mi stają na głowie; etw. bei den -ren herbeiziehen, *gwałtem co naciągać, nakręcać; es ist kein gutes — an ihm, *nie ma poczciwego włosa na głowie; nicht ein — breit weichen, *nie ustąpić na krok; auf ein —, auf's —, *na włos; bei einem —, um ein —, *o włos; ein — in etw. finden, *znaleźć w czém przeszkodę, trudność, zawadę, odstręczenie; **Haar-**, *a.* włosiany; **Haa'raffe**, *f. Ng.* kudłacz; **Haa'raufsatz**, *m.* tur z włosów; peruczka; szenion; **Haa'raufwi'ckeln**, *n.* zwijanie włosów; **Haa'rband**, *n.* tasiemka, wstążeczka, sznurek z włosów; -rbeschnei'dung, *f.* postrzyżyny; -rbesen, *m.* miotełka z włosów; **Haa'rbeutel**, *m.* harbajtel; woreczek na włosy od. warkocz; sich einen — trinken,

•przypruszyć; przyciąć; podpić sobie; -**rblume**, *f.* kwiat włosiany; -**rbürste**, *f.* szczotka do czesania włosów; -**rbusch**, *m.*, -**rbüschel**, *n.* pęk, pęczek włosów; kosmyk; osmyk włosów; -**rdecke**, *f.* kołdra z włosów; koc; dera włosiana; -**rdick**, *a.* gruby jak włos; grubości włosa; -**rdünn**, *a.* cienki jak włos; **Haa'ren**, **Hä'ren** (sich), *vr.* (h.) linieć; linić się, włosy dawne tracić a nowe dostawać; (bei Thieren) sierść uronić, sierść odmieniać; **Haa'ren**, **Hä'ren**, *a.* włosiany; härenes Büßergewand włosienica, włosiana suknia pokutna.

Haa'rfein, *a.* cienki jak włos; -ner Unterschied, * różnica bardzo subtelna; -**rflechte**, *f.* warkocz; splot włosów; -**rförmig**, *a.* włoskowaty; -**rgewe'be**, *f.* włosienica; włósnia; -**rgefä'ß**, *n.* *Zk.* naczynie włosowate; -**rgras**, *n.* *Ng.* żytna trawa; -**rhandel**, *m.* handel włosami; -**rhändler**, *m.* handlujący włosami; -**rhemd**, *n.* *Kg.* włosiennica; **Haa'richt**, *a.* włosowaty; **Haa'rig**, *a.* włosami obrosły; włosisty; włochaty; kosmaty; -**rkamm**, *m.* grzebień do włosów; -**rklauber**, s. Haa'rspalter; -**rklein**, *a.* malutki jak włosek; —, *ad.* w najdrobniejszych szczegółach; jak najsubtelniéj; **Haa'rkogel**, *f.* peruka; **Haa'rkopfwu'rm**, *m.* *Ng.* włosogówka; -**rkräusler**, *m.* fryzer, zapiekacz od. treficiel włosów; -**rkraut**, *n.* *Ng.* skalna zanogcica; -**rlocke**, *f.* pukiel włosów; osmyk; -**rlos**, *a.* bezwłosy; bez włosów; niemający włosów; -**rmantel**, *m.* podwłośnik; -**rmilbe**, s. Haa'rwurm, Trichi'ne; -**rmütze**, *f.* peruka; -**rnadel**, *f.* śpilka od. szpilka podwójna do włosów; -**rnest**, *n.*, -**rnestel**, *f.* gniazdko na głowie; grubka z warkoczów na wierzchu głowy; **Haa'rnetz**, *n.* siatka z włosów; -**rpinsel**, *m.* pędzel włosiany od. z włosów; -**rpuder**, -**rstaub**, *m.*, -**rmehl**, *n.* puder do włosów; -**rputz**, *m.* strój na głowę oder do wpięcia we włosy; utrefienie włosów; -**rring**, *m.* pierścionek z włosów; -**rröhre**, *f.*, -**rröhrchen**, *n.* *dim.* rórka włoskowata; -**rsalbe**, *f.* maść (olejek) do włosów; **Haa'rsalz**, *n.* *Bw.* ałun pierzasty, włosisty; **Haa'rscharf**, *a.* tak ostry, że włos na powietrzu przetnie; *ostry jak brzytwa; bardzo ścisły; -**rscheitel**, *m.* przedział na głowie między włosami; przeborek; -**rschlächtig**, *a.* (o koniach:) dychawiczny; **Haa'rschleife**, *f.* kokarda z włosów oder do przystrojenia włosów; -**rschnepfe**, *f.* *Ng.* bekas-myszka; -**rschnur**, *f.* sznurek z włosów; -**rschopf**, *m.* pukiel włosów; -**rschwamm**, *m.* bisior; -**rschwärze**, *f.* czernidło do włosów; -**rseil**, *n.* *Hlk.* włosień; zawłoka; -**rsieb**, *n.* sito z końskiego włosia; -**rsilber**, *n.* *Ng.* *Bw.* srebro rodzime włosiaste (kształtu włosów); -**rsohle**, *f.* podeszwa włosiana (do wkładania w bót); -**rspalten**, *n.* łupanie włosów; * nazbyt subtelne i drobiazgowe rozbieranie rzeczy; krytyk; -**rspitze**, *f.* koniec włosa; -**rstern**, *m.* *Stk.* kometa; -**rträger**, *m.* *Ng.* (Vogel) grzywiak; -**rtuch**, *n.* *W.* etamin; włosiennica; -**rumwa'chsen**, *a.* włosami obrosły; włóchaty; włosisty; -**rwachs**, *n.* pomada; -**rwickel**, *m.* papilot; papilota; -**rwuchs**, *m.* rośnienie włosów; -**rwulst**, *m.* u. *f.* burlet z włosów; poduszka włosiana; -**rwurm**, *m.* *Ng.* *Hlk.* włośnik; -**rwurzel**, *f.* *Ng.* korzonek włoknisty; taczyk; -**rzange**, *f.* obcęźki do wyrywania włosów; -**rzopf**, *m.* harcap, warkocz; -**rzotten**, *f.* *pl.* kudły.

Ha'be, *f.* to co kto ma, posiada; majątek, dobytek; Hab' und Gut verlieren stracić cały dobytek.

Ha'ben, *va.* u. *vn.* *irr.* (h.) mieć; zu morgen sollst du dein Geld — jutro będziesz miał pieniądze; dieses Buch ist hier nicht zu — téj książki tu nie można dostać, nie dostanie; danach hat sich jeder zu richten do tego ma się każdy stósować; das hat er zu beweisen do niego należy to dowieść; er wird es mit mir zu thun — zemną będzie miał do czynienia; ich will es so — ja tak chcę; ja tak żądam; etw. an sich — mieć co do siebie; es hat seine Richtigkeit damit, * rzecz ma się tak w istocie; ja, es hat sich wohl! *iron.* a zapewne! a naturalnie! ba i bardzo! zu — pflegen miewać; **Ha'ben**, *n.* *H.* mienie, należytość; **Ha'beni'chts**, *m.* *iron.* hołysz; golec; ein Herr von —, *pan herbu hołysz.

Ha'ber ꝛc., s. Ha'fer ꝛc.

Ha'bere'cht ꝛc., s. Re'chthaber ꝛc.

Ha'bgier ꝛc., s. Ha'bsucht ꝛc.

Ha'bhaft, *a.* (werden) dostać kogo lub co w swoję moc.

Ha'bicht, *m.* *Ng.* jastrząb; **Ha'bichts-**, *a.* jastrzębi; -**tskrau't**, *n.* *Ng.* jastrzębiec; -**tsnase**, *f.* * nos orli (jastrzębi).

Hä'big, *a.* łapczywy.

Habilitatio'n, *f.* habilitacja; składanie dowodów uzdatnienia; -**liti'ren** (sich), *vr.* (h.) habilitować się, składać dowody uzdatnienia.

Ha'bseligkeit, s. Ha'be; **Ha'bsucht**, *f.* chciwość; łakomstwo; **Ha'bsüchtig**, *a.* chciwy; łakomy.

Hack, *m.* uderzenie siekierą od. toporem; rąbnięcie; cięcie; einen — thun uderzyć, ciąć (raz) siekierą; — und Pack, — und Mack, * cała chałastra; wszystkie graty, rupiecie; **Ha'ckbank**, *f.* *Kk.* stolnica; siekanica; -**ckbeil**, *n.* siekiera oder topor do rąbania mięsa; -**ckblock**, *m.* pień; -**ckbrett**, *n.* stolnica oder deska do siekania (na niéj); *Tk.* cymbały, przekadło.

Ha'cke, *f.* motyka; *Zk.* (Ferse) pięta.

Ha'cken, *va.* rąbać; siekać (mięso); **ge·**hacktes Fleisch, Geha'cktes, *Kk.* siekanka; (mit der Hacke od. Haue bearbeiten), *Ldw.* skopywać, obkopywać, przekopywać (motyką); — dzióbać; **-ckenla'chs**, *m. Ng.* klepień; **-ckenle'der**, *n.* napiętek (u bóta); **-ckensch'ar**, *f. Ng.* mączyniec strzałkowy; **-ckenstü'ck**, *n.* pięta u pończochy.

Hä'ckerling, *m. Ldw.* (Häcksel) sieczka; **-lingsba'nk**, *f. Ldw.* lada do rznięcia sieczki; **-lingsmüh'le**, *f.* sieczkarnia; **-lingsschnei'der**, *m.* sieczkarz.

Ha'ckerloh'n, *m.* zapłata za rąbanie.

Ha'ckklotz, **-ckstock**, s. Ha'ckblock; **-ckmesser**, *n.* tasak; nóż duży do siekania.

Hacksch, *m. Ng. Ldw.* kiernosz, wieprz nieczyszczony.

Hä'cksel, s. Hä'ckerling; **Hä'ckselba'nk**, s. Hä'ckerlingsba'nk; **-cksella'de**, *f.* sieczkarnia; lada do sieczki.

Ha'der, *m.* gałgan; **-rn** sammeln gałgany zbierać; (Zank, Streit) kłótnia; swar; spór zacięty; **Ha'derer**, *m.* (Streitender) kłótnik; **-dergei'st**, *m.* skłonność do swarów; człowiek kłótliwy; **-derkatze**, *f.* człowiek zajadły, złośliwie kłótliwy; **-derlu'mp**, *m.* stary gałgan; —, *iron.* oberwaniec; obszarpaniec; **-dern**, *vn.* (h.) swarzyć się; **-dersa'mmler**, *m.* gałganiarz; **Ha'dersu'cht**, *f.* (Zanksucht) swarliwość; **-dersü'chtig**, *a.* swarliwy; kłótliwy.

Ha'fen, *m.* (Topf) garnek.

Ha'fen, *m. Sw.* port; in den — einlaufen zawinąć do portu; aus dem — auslaufen wypłynąć z portu; **Ha'fen-**, *a. Sw.* portowy; **-na'mt**, *n. Sw.* urząd portowy; **-nda'mm**, *m.* grobla port zabezpieczająca; **-ngeld**, *n. Sw.* portowe; **-nkette**, *f. Sw.* łańcuch do zamykania portu; **-nmeister**, *m.* dozórca portowy; pisarz portowy; **-no'rdnung**, *f.* porządek portowy; **-nsta'dt**, *f.* miasto portowe; **Ha'fenzo'll**, s. Ha'fenge'ld.

Ha'fer, *m. Ng.* owies; (tauber, wilder) owies głuchy, dziki; der — sticht ihn, chléb go bodzie; **Ha'fer-**, *a. Ng.* owsiany; **-fera'cker**, *m. Ldw.* rola owsem zasiana; owsiany grunt; **Ha'ferbie'r**, *n.* owsiane piwo; **-ferbrei'**, *m. Kk.* owsiana kaszka; owsiany kleik; **Ha'ferbro'd**, *n.* owsiany chléb; **-fere'rnte**, *f. Ldw.* zbiór owsa; żniwa na owies; **-ferfe'ld**, s. Ha'fera'cker; **-fergrie's**, *m. Kk.* owsiane krupki; **-fergrütze**, *f.* owsiana kasza; **-ferko'rn**, *n.* ziarnko owsa; **Ha'fermeh'l**, *n.* owsiana mąka; **-ferpflaume**, *f.* lubaszka (śliwka); **-fersa'ck**, *m.* worek na owies od. z owsem; **-ferschle'he**, s. Ha'ferpflau'me; **-ferschlei'm**, *m. Kk.* kleik owsiany; **Ha'ferstroh'**, *n.* owsianka, słoma owsiana.

Haff, *n. Geog.* zatoka na bałtyku; **kurisches** —, *Sw.* zatoka Kurońska.

Ha'fner, s. Tö'pfer

Haft, *f.* areszt; Jmdn. zur — bringen wziąć kogo pod areszt, do aresztu wsadzić; aus der — entlassen wypuścić z aresztu.

Haft, *m.*, **Hä'ftchen**, *n. dim.* haftka; *Ng.* motylek; jętka; dziennik.

Ha'ftbefeh'l, *m. Rw.* rozkaz aresztowania od. uwięzienia; **Ha'ftbrief**, *m. Rw.* list gończy; **Ha'ften**, *vn.* trzymać się, nie odpadać, jak co przylepionego; (für Jemanden, für etw.) ręczyć, być odpowiedzialnym za kogo, za co.

Hä'ftling, *m. Rw.* więzień; aresztant.

Ha'ftung, *f.*: persönliche — odpowiedzialność osobista; wechselrechtliche —, *H.* odpowiedzialność wekslowa.

Hag, *m.* (Hecke) płot; zarośle; **Ha'gapfel**, *m. Ng.* dzikie, leśne jabłko; **Ha'gebu'che**, *f. Ng.* grab; grabina; **-bu'chen**, *a.* grabowy; **-bu'tte**, *f. Ng.* głóg; **-buttenro'se**, *f. Ng.* dzika róża; **-buttenstrau'ch**, *m. Ng.* róża polna; róża psia; **-do'rn**, *m. Ng.* niesplik; mesplik.

Ha'gel, *m. Ntl.* grad; daß dich der —! żeby cię zły duch wziął! Blitz und —! do stu piorunów! Jan Hagel, * motłoch; gmin; **Ha'gel-**, *a. Ntl.* gradowy; **Ha'geldi'cht**, *a.* rzęsisty; **-gelkugel**, *f. Kw.* kula kartaczami napełniona; **Ha'geln**, *vn.* (h.) *Ntl.*: es hagelt grad pada; es hagelte Prügel, * trzepanka była nie lada; **-gelscha'den**, *m.* szkoda gradobiciem zrządzona; **-gelschla'g**, *m.* gradobicie; **-gelschro't**, *m. Jäg.* siekańce; lotki (do strzelania kaczek); **-gelstu'rm**, *m. Ntl.* burza za gradem; **-gelversi'cherung**, *f. Ldw.* zabezpieczenie od gradobicia; **-gelwetter**, *m. Ntl.* grzmoty z gradem; **-gelwolke**, *f.* chmura gradowa.

Hä'gen, **He'gen**, *va.* cieszyć, ukontentowanie sprawiać; (sich) cieszyć się.

Ha'ger, *a.* chudy; chuderlawy, suchy, niemięsisty; **-rkeit**, *f.* chudość; **Ha'gern**, *vn.* (h.) chudnąć.

Ha'gero'se, *f. Ng.* dzika róża.

Ha'gestolz, *m.* bezżeniec; stary kawaler.

Hä'gung, *f.* (Einzäunung) ogrodzenie; * cierpienie; trzymanie; *Jäg.* żywienie; ochranianie; pilnowanie.

Hä'her, *m. Ng.* kawka.

Hahn, *m. Ng.* samiec (u ptastwa); kogut; kokot; pietuch; danach wird kein Hahn krähen, * nikt się o to nie spyta; — im Korbe sein, * być faworytem, ulubieńcem, w szczególnych łaskach; rother —, * pożar; ogień; (Geräth zum Abziehen) kurek; den — aufdrehen, zudrehen kurek odkręcić, zakręcić; den — spannen, aufziehen kurek naciągnąć; (Wetterfahne, Wetterhahn) kogutek, kogut, chorągiewka na domu.

Hah'nbuche, **-nbüchen**, s. Ha'gebuche ꝛc.; hahnbüchener Mensch, * grondal; prostak; drągal; **-nbutte**, s. Ha'gebutte.

Häh'nchen, *n. dim.* kogutek.
Hah'nenbalken, *m. Bk.* szlemień; **-nenfu'ß**, *m. Ng.* jaskier; łabinek; **-nengefe'cht**, *n.* bitwa kogutów; **-nengeschrei'**, *n.* pianie kogutów; kury; **-nenka'mm**, *m.* grzebień koguta; **Hah'nenschri'tt**, *m.* kurza stopa; **-nenspo'rn**, *m.* ostroga u nogi koguta; —, *Ng.* kokorycz głókowy; **-nentri'tt**, *m. Zk.* blizenka (w jaju kurzém zapłodnionem).
Hah'nrei, *m.* rogacz; kornut; rogal; Jemanden zum — machen, *rogi komu przyprawić (o żonie i jéj gachu); zum — werden rogów dostać, na rogala się zamienić; **-reischa'ft**, *f.* rogaczostwo; stan korniferowski.
Hai, **Hai'fisch**, *m. Ng.* kaja; ludojad; żarłok; wilk od. pies morski.
Hai'de, **Haide-** ꝛc., s. Hei'de, Hei'de- ꝛc.
Hai'delerche, *f. Ng.* skowronek leśny.
Hain, *m.* gaj; gaik; Freund —, *kostusia; śmierć; **Hai'n-**, *a.* gajny; gajony; gajowy; **Hai'nbuche**, *f.* grab; **Hai'ngesa'ng**, *m.* śpiew w gaju.
Hä'kchen, *n. dim.* haczyk; szydełko do haftowania (sama igła); **Hä'kchen-**, *a.* szydełkowy; **-nsticferei'**, *f.* szydełkowa robota; haftowanie szydełkiem.
Hä'kel, *n* igła do dzierganie; **-larbeit**, *f.* robota dziergana; **Hä'kelig**, *a.* haczykowaty; *zbyt skrupulatny, akuratny; **-ge** Sache, *rzecz wiele mająca trudności; *delikatna materja; **Hä'keln**, *va.* uchwycić co hakiem oder jakby hakiem; szydełkiem wyszywać od. dziergać; **-lna'del**, *f.* szydełko.
Ha'ken, *m.* hak; Jmdn. in die — (in's Gefängniß) werfen, *na haki kogo wrzucić; das Ding hat einen —, *jest w tém sęk (trudność, przeszkoda); **Ha'ken**, *va.* hak w co wbić; hakiem ciągnąć, wlec, przyciągnąć; —, *Ldw.* sochą orać, uprawiać; (sich) zahaczyć się; zaczepić się; **-kenbei'n**, *n. Zk.* kość haczykowata, toporkowata, klinowata; **-kenfö'rmig**, *a.* hakowaty, haczykowaty; haczysty; **-kenke'rnbeißer**, **-kenkreu'zschnabel**, *m. Ng.* łuszczak; **-kenkreu'z**, *n. Wpk.* krzyż haczysty; **-kenla'chs**, *m. Ng.* łosoś samiec; **-kenpflu'g**, *m. Ldw.* socha; **-kenpflü'gen**, *n.* oranie sochą; **-kenschlü'ssel**, *m.* hak od. haczyk do otwierania zamków; wytrych; **-kenspie'ß**, *m.* harpuna; **-kensto'ck**, *m.* kij z hakiem na końcu; kulas; czekan; **-kenthie'r**, *n. Ng.* torébnik; **-kenzah'n**, *m. Zk.* kieł (ząb u konia); **Ha'kicht**, s. Ha'kenfö'rmig; **Ha'kig**, *a.* mający hak od. haki; z hakiem oder haczykiem.
Halb, *a.* u. *ad.* pół; połowa; polowiczny; na pół; halbe Meile pół mili; in einem halben Jahre za pół roku; um — elf o pół do jedenastéj (godzinie); es ist — Eins jest pół do piérwszéj; er versteht's nur —, *na pół tylko to rozumie; — u. —, *jako tako; połatawszy; nie zupełnie; **Halba'bendbro'd**, *n.*, **-lba'bendko'st**, *f.* podwieczorek; podpołudzień; (essen) podwieczorkować; **-lbärmel**, *m.* półrękaw; półrękawek; **Halba'tlaß**, *m. W.* półatłas; **-lbbauer**, *m.* półkmieć; **-lbbede'ckt**, *a.* półkryty; **-lbbewa'ffnet**, *a.* półzbrojny; na pół uzbrojony; **-lbbier**, *n.* podpiwek; **-lbbier-**, *a.* podpiwkowy; **-lbbruder**, *m.* brat przyrodny; **-lbbürtig**, *a.* przyrodni (brat, siostra); **-lbdunkel**, *n.* na pół ciemny oder ciemno; mroczek; **-lbdu'rchsichtig**, *a.* półprzezroczysty; **Ha'lbe**, *f.* połowa oder pół czego; **-lbe'delstein**, *m. Ng.* kamień półdrogi.
Ha'lben, **Ha'lber**, *præp.* (mit *Genitiv*): dla; der Freundschaft halber dla przyjaźni.
Halbentsee'lt, s. Halbto'dt.
Ha'lber, s. Ha'lben.
Ha'lberha'ben, *a.* płaskowypukły; **-bene** Bildhauerarbeit niskorzeźba; płaskorzeźba; **Ha'lberst'o'rben**, *a.* przymartwiały; **-lbfenster**, *n.* półokienko; **-lbfra'nzband**, *m. Bchb.* oprawa w półskórek; **-lbgeleh'rsamkeit**, *f.* półuczoność; **-lbgeleh'rt**, *a.* niedouczony; niedowarzony; **-lbgescho'ß**, *n. Bk.* półpiętrze; międzypiętrze; **-lbgeschwi'ster**, *n.* rodzeństwo przyrodnie; **-lbgeschwi'sterkinder**, *n. pl.* dzieci przyrodnie; **-lbgott**, *m. Myth.* półbożek; **-lbgottheit**, *f.* półbóstwo; **-lbgöttin**, *f.* półbogini; **-lbhemd**, *n.* półkoszulek; **-lbinsel**, *Geog.* półwysep; niby wyspa.
Halbi'ren, *va.* rozpołowić; podzielić, przeciąć na dwie (równe) części.
Ha'lbjahr, *n.* półrocze; pół roku; **-lbjäh'rig**, *a.* półroczny; **-bkreis**, *m.* półkolę; **-bkreis-**, **-bkreisfö'rmig**, *a.* półkolisty; półkolny; **-bkugel**, *f.* półkuli; **-bkugelförmig**, **-bkugelig**, **-bkugelru'nd**, *a.* półkulisty; **-bkutsche**, *f.* kocz (bez pokrycia z przodu); **-blaut**, *a.* u. *ad.* półgłośny, półgębkiem oder z cicha wymówiony; —, *ad.* z cicha na pół głośno; *cichy; **Ha'lblaut**, **-blauter**, *m. Spl.* spółgłoska płynna (*l, m, n, r*); **-bleinwand**, *f. W.* płótno mieszane, na pół z bawełną; **-blinnen**, *a. W.* półlankowy; **-bmensch**, *m.* półczłowiek; **Ha'lbmeta'll**, *n.* półmetal; półkruszec; **Ha'lbmond**, *m.* półksiężyc; państwo Tureckie; **-bmond-**, **-bmondförmig**, *a.* półksiężycowy; kształt półksiężyca mający; **-bna'ckend**, **-bna'ckt**, *a.* półnagi; **Ha'lboffen**, *a.* na pół otwarty; —, *ad.* półotworem; **Ha'lbpächter**, *m.* dzierżawca na połowę zysku; **-bpart**, s. Ha'lbscheid; **-bpfu'nd**, *n.* półfuncie; półfunta; **-bpfünder**, *m.* działo półfuntowe; **-bpfündig**, *a.* półfuntowy; **-brund**, *a.* pólokrągły; **-bsauer**, *a.* niedokwaszony; niedokiszony; na półkwaśny; **-bschatten**, *m.* przycień; **Ha'lbscheibe**, *f.* półtarcza;

·bscheid, *f.* połowa; połowina; do połowy; ·bschlummer, *m.* na pół czuwanie; na pół drzymanie; ·bschürig, *a.*: ·bschürige Wolle wełna po drugi raz do roku strzyżona od. niedorosła; ·bschwester, *f.* siostra przyrodnia; ·bsehen, *vn. Hlk.* widzenie połowiczne; ·bseide, *f.* półjedwab'; ·bseiden, *a.* półjedwabny; ·bstiefel, *m.* półbót; półbócik; ·bstudi'rt, *a.* półuczony, niedouczony; *niedowarzony; ·bstündig, *a.* półgodzinny; ·bstündlich, *a.* co pół godzinny przypadający, powtarzany; ·btägig, *a.* półdniowy; ·bteufel, *m.* półdjable; ·bto'dt, *a.* na pół umarły; ·bton, *m.* półtonu; półton; ·btrauer, *f.* cienka żałoba; ·btriller, *m.* tryl pojedynczy (w muzyce); ·btuch, *n.* pćłsukno; półsukienko; ·bverde'ck, *n.* półmost na okręcie; **Ha'lbwagen**, *m.* wózek o dwóch kołach; biéda; ·bweg, ·bwege, ·bwegs, *ad.* od biedy; jako tako; ·bwild, *a.* na pół dziki; ·bwisser, *m.* niedokładnie co znający, umiejący, wiedzący; półmędrek; udający znawcę; **Ha'lbwisserei'**, *f.* półmędrkostwo; ·bwüchsig, *a.* do połowy wyrosły; ·bzirkel &c., s. Ha'lbkreis &c.

Ha'lde, *f.* kupa gruzów; kopiec; górka.

Hä'lfte, *f.* połowa; pół; (um die) o połowę; (andere) drugie tyle.

Ha'lfter, *f.* uździenica; ·terge'ld, *n.* porękawiczne; litkup; **Ha'lftern**, *va.* (ein Pferd) uzdać konia, uździenicę kłaść na niego, kantarek oder uździenicę włożyć; ·terriemen, *m.* cugiel u uzdzienicy oder kantarka.

Hall, *m.* dźwięk; głos.

Ha'lle, *n. Bk.* kruchta (przed kościołem); babiniec; przysionek; krużganek; sala.

Ha'lle, *n. Geog.* Hala; **Halle'nser**, *a.* Halski; po Halsku; —, *m. Geog.* Halczyk.

Hallelu'ja, *int.* chwalcie Pana!

Ha'llen, *vn.* (h.) brzmiéć; dźwięczyć.

Ha'lljahr, *n. Bibl.* rok jubileuszowy; jubileusz (u żydów).

Halloh'! *int.* daléj! żwawo!

Hallo're, *m. Bw.* halor, hutnik solny; solowar; robotnik przy warzeniu soli

Hallu'nke, s. Halu'nke.

Halm, *m. Ng.* źdźbło; słomka, łodyżka; auf dem Halme stehend na pniu stojąc; **Hä'lmchen**, ·mlein, *n. dim.* ździebełko.

Ha'lmen, *vn.* (h.) źdźbeł dostawać; w słomę iść (o zbożu); ·mknoten, *m.* kolanko w źdźble.

Hals, *m.* szyja; am Halse na szyj; sich ein Tuch um den — binden chustkę sobie zawiązać na szyję; Jmdm. um den — fallen rzucić się komu na szyję; einen langen — machen, *wyciągnąć szyję; über — und Kopf, *na łeb na szyję; z pośpiechem; —, *Zk.* gardło; einen bösen — haben mieć ból gardła; gardło boli; aus vollem Halse schreien, lachen krzyczéć z całego gardła, z całéj siły; śmiać się na cały głos, do rozpuku; den — brechen kark złamać; sich Jmdn. od. etwas vom Halse schaffen pozbyć się kogo, czego z karku; geh' mir vom Halse! idź mi z karku! **Hals·**, *a. Zk.* szyjny; gardłowy, karkowy; ·sader, *f. Zk.* żyła szyjna; ·sarbeit, *f.* nagła robota; ·sband, *n.* wstęga na szyję; naszyjnik; noszenie na szyję; ·sbändchen, *n. dim.* naszyjnik; koloretka; ·sbinde, *f.* opaska na szyję; krawatka; ·sbräune, *f. Hlk.* dławica; ślinogorz; ·sbreche, *f.* rzecz zgubna, niebezpieczna; ·sbrechen, *n.* złamanie szyji; zum — na złamanie szyji; ·sbrechend, *a.* niebezpieczny; ażardowny; mogący życia pozbawić, o zgubę przyprawić; ·sbruch, *m.* złamanie karku; ·sbürge, *m. Rw.* ręczyciel w gardłowéj sprawie, ten co życiem za kogo ręczy; **Ha'lsbürgschaft**, *f.* ręczenie życiem; **Hä'lschen**, *n. dim.* szyjka; **Ha'lsdrüse**, *f. Zk.* gruczoł szyjny; ·seisen, *n.* kuna; gąsior; żelazo na szyję; **Ha'lsen** (sich) *vr.* (h.) ściskać się za szyję; ·sentzü'ndung, *f. Hlk.* zapalenie gardła; ·sfistel, *f. Hlk.* fistuła gardłowa; ·sflosser, *m. Ng.* gardłopletwy; ·sgehä'nge, *n.* naszyjnik; noszenie na szyję; amulet; ·sgeri'cht, *n. Rw.* sąd gardłowy, kryminalny; ·sgeschmeide, *n.* naszyjnik djamentowy; noszenie na szyję z drogich kamieni; ·sgeschwu'lst, *f. Hlk.* puchlina gardłowa, szyjna; ·sgeschwü'r, *n.* wrzód w gardle; ·sgicht, *f. Hlk.* artrytyczny ból gardła; ·skappe, *f.* kapuza, kapiszon, kaptur; **Ha'lskette**, *f.* łańcuch na szyję; ·skieme, *f. Zk.* podwojnica; ·skragen, *m.* półkoszulek; **Ha'lskrankheit**, *f.* choroba gardłowa od. szyjna; ·skrause, *f.* kołnierzyk z krezami; ·smandel, *f. Zk.* gruczołek szyjny; ·smuskel, ·snerv, *m. Zk.* muszkuł, nerw szyjny; ·sofen, *m. Httk.* pieczara; ·spulsader, *f. Zk.* karotyda; ·srecht, *n.* prawo życia i śmierci; ·ssache, *f.* sprawa gardłowa; ·sschleife, *f.* kokarda do noszenia na szyj; paciorki; ·sschmuck, *m.* ozdoba oder strój na szyję; ·sschnur, *f.* sznurek do noszenia na szyj; ·sschwindsucht, *f. Hlk.* suchoty gardłowe; ·sseil, *n.* naszyjnik, naszelnik (koński); ·sstarre, *f.* kurcz szczęk; ·sstarrig, *a.* uparty, uporny, uporczywy; ·sstarrigkeit, *f.* upór, uporczywość; uporność; ·sstrafe, *f.* kara śmierci; ·sstück, *n.* część mięsa od szyj; **Ha'lstuch**, *n.* chustka na szyję; **Ha'lsung**, *f. Jäg.* smycz ogara; ·sverbre'chen, *n. Rw.* zbrodnia gardłowa, zasługująca na karę śmierci; ·sweh, *n.* ból gardła; ·swirbel, *m. Zk.* kręg szyjny; ·swunde, *f.* rana w szyję; rana szyjna.

Halt! *int.* stój! stójcie! halt (laß ab)! przestań! dosyć! dosyć tego! —, *ad.*: er ist — ein braver Mann godny zaiste z niego człowiek.

Halt, *m.* trzymanie się; (machen) stanąć; zatrzymać się; (Dauer, Dauerhaftigkeit) trwałość; moc; **Ha'ltbar**, *a.* dający się utrzymać; mocny, obronny, warowny; **-ltbarkeit**, *f.* moc; trwałość; **Ha'lten**, *va. irr.* (h.) trzymać; (Jmdn. bei der Hand) trzymać kogo za rękę; (in gutem Zustande) utrzymywać w dobrym stanie; (Wort) dotrzymać słowa; (Gericht) odbywać sądy; (Sitzung, Versammlung) odbywać posiedzenie, zgromadzenie; (Musterung), *Kw.* odbywać rewią; (Wache) odbywać straż, być na warcie; (Nachfrage) wypytywania czynić; (Messe), *Kg.* odprawiać mszą; (Predigt) mieć kazanie; (etw.) zatrzymać co w sobie lub u siebie; (den Athem an sich) zatrzymać, wstrzymać w sobie oddech; (abschätzen) cenić; (für etwas) mieć, uważać za co; (enthalten) mieścić w sobie; —, *vn. irr.* (h.) stanąć; zatrzymać się; inne — im Lesen, Singen stanąć w czytaniu, śpiewaniu; der Wagen hält schon lange vor dem Thore powóz już dawno stoi przed bramą; (still) stać cicho; nie ruszać się; (nicht abgehen) nie załamywać się; (auf Ordnung, Reinlichkeit) pilnować porządku; przestrzegać ochędóstwa; (auf Ehre) dbałym być o honor; (große Stücke) wielką mieć o kim opinją; bardzo go sobie ważyć; es mit Jmdm. — trzymać z kim; trzymać się kogo; (an sich), *taić się; nie wyjawiać się; ukrywać się z myślami; was halten Sie von ihm, davon? co Pan o nim, o tém sądzisz? (sich gerade) trzymać się prosto, nie garbić się, nie zginać ciała; (sich an ein Pfand) trzymać się zastawu; (sich), *konserwować się; nie psuć się; nie drzeć się; es hält schwer, oder hart trudno idzie; wielka jest trudność; es läßt sich —, *to ujdzie; to jeszcze jako tako.

Ha'lter, *m.* trzymacz; *Tk.* ferma.

Ha'ltig, *a. Bw.* mający w sobie kruszec.

Ha'ltkette, *f.* łańcuch u dyszla; napiersień; **-tpunkt**, *m.* punkt oparcia się.

Ha'ltung, *f.* trzymanie, utrzymywanie czego; trzymanie się; podpora, oparcie; **-tungslo's**, *a.* chwiejący się, niepewny, nie mający się na czém oprzéć; **-tungslo'sigkeit**, *f.* brak stałéj zasady.

Halu'nk, **-lu'nke**, *m.* hultaj; łajdak.

Halurgie', *f. Bw.* solnictwo; **Halu'rgisch** 2c., s. Sa'lzbergwerks- 2c.

Ha'mburg, *n. Geog.* Hamburg; **-burgisch**, *a.* Hamburski; —, *ad.* po Hambursku; **-mburger**, *m.* Hamburczyk; **-mburgerin**, *f.* Hamburka.

Ha'men, *m.* kaszerz, więcierz (Kätscher) [(do łowienia ryb).

Hä'misch, *a.* skrycie złośliwy; zradliwy; podstępny; urągliwy; hämisches Wesen skryta złośliwość.

Ha'mmel, *m. Ng. Ldw.* skop; baran (mnizony); **Ha'mmel-**, *a.* skopowy; barani; **-lbraten**, *m. Kk.* skopowa oder barania pieczeń; **-lfe'll**, *n.* barania skóra; skóra barana; **-lflei'sch**, *n.* skopowina; baranina; **-lkeule**, *f.*, **-lschlägel**, *m. Kk.* skopowa łopatka; **Ha'mmeln**, *va.* skopić, umniszyć, wyrzynać, czyścić (barana).

Ha'mmer, *m.* młot; młotek; **Ha'mmer-**, *a.* młotny, młotowy; **-mera'xt**, *f.*, **-merbei'l**, *n. Zm.* topor z młotem; **-merbahn**, *f.* banna młotowa; **-merba'r**, *a. Mech.* rozpuszczalny, dający się rozpłaszczać młotem; **-merbarkeit**, *f.* rozpłaszczalność; kowalność; **Hä'mmerchen**, *n. dim.* młoteczek; **Ha'mmerfi'sch**, *m. Ng.* młotek; **-merhe'lm**, s. Ha'mmerstie'l; **-merkopf**, *m.* brzuszec u młota; **-merinspe'ctor**, *m Httk.* dozórca hamerni.

Hä'mmerling, *m. Ng.* (Vogel) żółtaczek.

Ha'mmermeister, *m. Httk.* hamernik;

Hä'mmern, *va.* młotem co obrabiać, kuć;

Ha'mmerpi'nne, *f.* ostry koniec u młotka; **-merschla'g**, *m.* uderzenie młotem lub młotkiem; żużle, które odpadają przy kowaniu żelaza rozpalonego, zędra; **-merschmie'd**, *m.* kowal młotowy; **-merstie'l**, *m.* trzonek u młotka; trzonek młota; **-merstrau'ch**, *m. Ng.* młotowiec; mrzechlina;

Ha'mmerwe'lle, *f. Mech.* wał młota fryszerskiego; **-merwe'rk**, *n.* hamernia.

Hä'mmling, *m.* kastrat.

Hämorrhoi'den, *f. pl. Hlk.* krwawnice; hemoroidy; **-rhoida'lisch**, *a.* hemoroidalny; **-da'lknoten**, *m. Hlk.* nabrzmiałe naczynie krwawnicowe.

Ha'mpelma'nn, *m.* skoczek w butelce; *iron.* wróbel; co skacze jak wróbel na nitce.

Ha'mster, *m. Ng.* skrzeczek; chomik; amstra; **Ha'mster-**, *a.* od skrzeczka; do skrzeczka należący; **Ha'msterfe'll**, *n. H.* skórka z amstry.

Hand, *f. Zk.* ręka (dłoń z palcami; (rechte, linke) prawa, lewa ręka; prawica; lewica; (flache, hohle) dłoń; eine — voll garść; — in — gehen iść z kim trzymając się za ręce; (rechter) na prawo; wprawo; po prawéj ręce; die Hände falten złożyć ręce; (an etwas legen), *wziąć się do czego; die letzte — an etw. legen, *wykończać co; Jmdm. freie — geben, *dać komu wolność działania jak chce; Jmdm. hülfreiche — leisten, *dać komu porękę; die — mit im Spiele haben, *należéć do czego; miéć w czém udział; von — zu —, *z ręki do ręki, od jednego do drugiego; zur, bei der — sein, *być pod ręką, na doręczu; zur — haben, *miéć pod ręką; zu eigenen Händen zustellen, *saméj osobie doręczyć; do własnych rąk oddać; unter der —, *skrycie; potajemnie; die Sache hat weder — noch Fuß, *nie ma w tém ni ładu ni składu; eine — wäscht die andere, *ręka rękę myje; sich um Jmds. — bewerben, *sta-

rać się o czyję rękę; das ist seine — (Handschrift), *to jego ręka; zur — gelegen (befindlich) naręczny; Hand-, a. (zum Handgebrauch) doręczny, podręczny; -damboß, m. *Mech.* nastrążnica; -darbeit, f. robota ręczna; praca rąk; -darbeiter, m. robotnik ręczny; wyrobnik; -darbeiterin, f. wyrobnica; -dausgabe, f. wydanie podręczne, doręczne; -dballen, m. *Zk.* pięść; brzusiec u ręki; dłoń; -dbecken, n. miednica do umywania rąk; Ha'ndbeil, n. toporek; topór z krótkim trzonkiem; -dbewe'gung, f. poruszenie ręki od. rąk; -dbibel, f. *Litt.* biblia doręczna; -dbibliothe'k, f. biblioteka do podręcznego użucia; -dblatt, n. mankiet do od. u koszuli wyglądający z pod rękawa; -dbohrer, m. świder ręczny; świderek; -dbreit, a. szeroki na dłoń, na rękę; -dbriefchen, n. liścik; bilecik; -dbuch, n. książka doręczna; manuał; -dbüchse, f. krócica; Hä'ndchen, -dlein, n. *dim.* rączka; Ha'nddienst, m. usługa ręczna; -ddruck, Hä'ndedru'ck, m. uściśnienie ręki; Ha'ndeisen, n. pęta, żelaza, kajdany na ręce; Hä'ndeklatschen, n. klaskanie w ręce, klaskanie rękoma.

Ha'ndel, m. czyn; sprawa; interes; (schlimmer) to czyn oder postępek niedobry; sich in fremde Händel mischen mieszać się do spraw cudzych; (Streit) kłopot; (Unterhandlung) układ; ugoda; umowa; targ; (treiben) handel prowadzić; den — lernen uczyć się handlu; (activer), *H.* handel czynny; (passiver) handel bierny; Ha'ndel-, a. handlowy; Hä'ndel, pl. zwada; spór; sprzeczka; (anfangen) wszczynać zwady; -lmacher, m. (Händelsucher) zawadyjak; burda; szaławiła.

Ha'ndeln, vn. (h.) działać; (von etwas) rozprawiać o czém; traktować; (mit Jemandem wegen etw.) układać się, umawiać się, traktować z kim o co; (feilschen) targować się; —, handlować, handel prowadzić; es handelt sich um etwas idzie o co; Ha'ndeln, vn. *Gymn.* rączkować w podporzę; Ha'ndels-, a. handlowy; -lsage'nt, m. ajent handlowy; -lsangele'genheit, f. interes handlowy; -lsbefu'gniß, f. *Stw.* zezwolenie lub konsens do handlu; -lsberechtigung, f. *Stw.* prawo handlowania; -lsbetrie'b, m. wykonywanie przedsiębiorstwa handlowego; -lsbrau'ch, m. *H.* zwyczaj handlowy; -lsbu'ch, n. księga handlowa; -lsbündniß, n. związek handlowy, przymierze handlowe; Ha'ndelschaft, f. kupiectwo, handlarstwo; kupczenie; -lscompagnie', -lsgese'llschaft, f. kompania handlowa; towarzystwo handlowe; spółka handlowa; -lsdiener, m. *H.* czeladnik oder subjekt handlowy; -lsflagge, f. *Sw. H.* bandera kupiecka; -lsfrau', f. *H.* handlująca, handlem trudniąjąca się (kobieta); przekupka; -lsfrei'heit, f. wolność handlu; -lsgei'st, m. duch kupiecki; -lsgeno'ß, m. kompanista, spólnik handlowy; -lsgeri'cht, n. sąd handlowy; -lsgeschä'ft, n. interes handlowy; -lsgese'llschafter, s. Ha'ndelsgeno'ß; -lsgese'tz, n. ustawa handlowa; -lsgese'tzgebung, f. *Stw.* ustawodawstwo od. prawodawstwo handlowe; -lshaus, n. dom handlowy; -lshe'rr, m. pan handlujący; kupiec, negocjant; -lslehrling, m. kupczyk; praktykant handlowy; -lsleute, pl. handlujący; -lsmä'kler, m. stręczyciel handlowy; -lsma'nn, m. handlerz; kupiec; -lsna'me, m. *H.* firma handlowa; -lsnie'derlassung, f. *H.* zakład handlowy; -lso'rt, -lspla'tz, m. miejsce handlowe; -lsre'cht, n. prawo handlowe; -lsregi'ster, m. *Rw.* rejestr handlowy; -lsrei'sender, m. *H.* podróżnik handlowy; -lssache, f. rzecz handlowa; -lsschi'ff, n. okręt handlowy od. kupiecki; -lssta'dt, f. miasto handlowe; -lssta'nd, m. stan kupiecki; -lstracta't, s. Ha'ndelsvertra'g.

Hä'ndelsu'cht, f. zawadyjactwo, kłotliwość; Hä'ndelsü'chtig, a. zawadyjacki, swarliwy.

Ha'ndelsverbi'ndung, f. związek handlowy; -lsverkeh'r, m. stósunki od. związki handlowe; prowadzenie handlu; -lsvertra'g, -lstracta't, m. traktat handlowy; -lszeichen, n. *H.* znak handlowy; -lszu'g, m. karawana kupiecka; -lszwei'g, m. gałąź handlu; -lswe'sen, n. rzeczy handlu się dotyczące; sprawy handlowe; -ltreibend, a. handlowy.

Ha'ndfaß, m. miednica; -fäustel, m. *Bw.* perlik; -dfessel, s. Ha'ndeisen; -dfest, a. silny, mocny, krzepki, tęgi; ważny; niewzruszony; Jmdn. — machen osadzić kogo w areszcie; aresztować go; -dfeuerspri'tze, f. sikawka ręczna do ognia; -dförmig, a. kształt ręki mający; -dgebrau'ch, m. użycie podręczne; -dgeld, n. zadatek; -dgele'nk, n. staw ręki; -dgelö'bniß, -dgelü'bde, n. ślubowanie czego daniem ręki; zaręczny; -dgemei'n, a. (werden) pobić się; spotkać się, zetrzéć się z sobą; uderzyć na siebie; -dgeme'nge, n. zabijatyka; załebki; tuzy; (es kam zum) przyszło do bitwy, do tuzów; -dgeschmeide, n. bransoletka; -dgicht, f. *Hlk.* chiragra; -dgichtisch, a. chiragryczny; -dgrana'te, f. *Kw.* granat ręczny.

Ha'ndgreiflich, a. dotykalny; *jasny, widoczny do namacania; handgreifliche Lüge, *kłamstwo wierutne, do namacania; -licher Beweis, *dowód oczywisty, bijący w oczy; -dgreiflichkeit, f. oczywistość; -dgriff, m. ujęcie czego ręką; *Kw.* (mit dem Gewehr) sposób brania od. chwytania za broń; obchodzenia się z

bronią; *sposób brania się do czego; fortel; manewr; =dhabe, f. antaba; ucho (u kotła, kosza); =dhaben, va. ręką co traktować, poruszać, używać czego za pomocą ręki lub rąk; zachowywać co; pilnować, przestrzegać czego; (ausüben) przestrzegać; =dhabung, f. manipulacja; sprawowanie; (der Gesetze) pilnowanie ustaw; wykonywanie ich; =dhammer, m. młotek; młot (ręczny); =dhaspel, f. W. motaczka, ściennik; =dhoch, a. wysoki na dłoń; =dkäse, m. Ldw. gomułka; sér w ręku wyciskany; =dkauf, m. kupno z ręki oder z wolnéj ręki; H. (Kleinverkauf) kramarstwo; handel drobiazgowy; =dklapper, f. kastaniety; =dkorb, m., =dkörbchen, n. dim. kosz, koszyk ręczny; =dkorb, *krata u rękojeścia pałasza; =dkrause, f. mankiet z kryzą; =dkuß, m. pocałowanie w rękę od. ręki; =dlang, a. długości ręki; długi jak ręka; =dlangen, =dlangern, vn. (h.) podawać do ręki; *dopomagać komu; *być mu pomocnikiem; =dlanger, m. pomocnik; =dlanger=a'rbeit, f. praca pomocnicza; =dlate'rne, f. latarnia ręczna; =dleder, n. skóra naręczna; Ha'ndleistung, f. ręczna pomoc; ręczna służba; Ha'ndleiter, f. drabinka; —, m. przewodnik prowadzący za rękę; *doradca; =dleitung, f. rękowodztwo, wodzenie za rękę.

Hä'ndler, m. handlerz; =rin, f. kupcowa.

Ha'ndleuchter, m. lichtarzyk; lichtarz niski z rączką; Ha'ndlich, a. do ręki; podręczny; łatwy; Ha'ndlohn, m. zapłata za robotę ręczną; zaciąg pieszy, ręczny; =dlos, a. bez ręki, bez rąk.

Ha'ndlung, f. działanie; czyn, postępek; Sb. akcja; H. handel; eine — anlegen, H. handel założyć; die — treiben handel prowadzić; Ha'ndlungs=, a. handlowy; kupiecki; =dlungs=Acti'ven, n. pl. Rw. H. wierzytelności handlowe; =dlungs=bu'ch, n. księga kupiecka; =dlungsdie'=ner, s. Ha'ndelsdie'ner; =dlungsdispo=ne'nt, m. H. rządca domu handlowego; =dlungshau's, n. dom kupiecki, dom handlowy; =dlungs=Passi'ven, n. pl. Rw. H. długi handlowe; =dlungsverhä'ltnisse, n. pl. stosunki komercjalne od. handlowe; =dlungswei'se, f. sposób działania od. postępowania.

Ha'ndmörser, m. moździerz ręczny; =d=mühle, f. młynek ręczny; żarna (do zboża); Ha'ndorgel, f. Tk. pozytywek; =dpfand, n. zastaw ręczny; =dpferd, n. koń powodny, naręczny; =dpumpe, f. pompa ręczna; =dquehle, s. Ha'ndtuch; =dramme, f. baba ręczna; =dreichung, f. podanie ręki; *pomoc; =drolle, f. maglownica (ręczna); walcownica; =drücken, m. wierzch ręki; =dsäge, f. piłka; piła ręczna (do rznięcia); =dschelle, s. Ha'nd=eisen; =dschlag, m. uderzenie ręką lub w rękę, w dłoń; =dschraube, f. Mech. śruba ręczna; =dschreiben, n. list z własnoręcznym podpisem; =dschrift, f. pismo (czyjéj ręki); charakter; rękopism; rękopis; rewers własnoręczny (na dług); =dschriftlich, a. rękopismowy; własnoręczny; —, ad. na piśmie.

Ha'ndschuh, m. rękawiczka; =dschuhleder, n. skóra na rękawiczki; =dschuhmacher, m. rękawicznik; =macherei', f., =macher=ha'ndwerk, n. rękawicznictwo; =macher=gese'll, m. rękawiczniczek.

Ha'ndseife, f. mydło do mycia rąk; =d=siegel, n. pieczęć od. pieczątka przywatna (monarchy); =dspiel, n. giest oder poruszenia rąk; klawiatura (fortepianu); =d=spieß, m. rożen do obracania ręką; =d=spritze, f. sikawka ręczna; =dstachel, m. sztychulec; =dstehen, n. Gymn. stanie na rękach; =dstreich, m. uderzenie ręką; *zamach; =dteller, m. Zk. wklęsłość dłoni; =dtrommel, f. Tk. tamboryno; bębenek ręczny; =ndtuch, n. ręcznik; =dvoll, f. garść; — Leute, iron. garstka ludzi; =dwahrsager, m. chiromancista; =dwahr=sagerei', f. chiromancja; wróżenie z rąk.

Ha'ndwasser, m. woda do mycia rąk; =dweiser, m. ręka skazująca drogę; drogoskaz; =dwerk, n. dzieło rąk; rzemiosło; profesja; ein — lernen, verstehen, treiben uczyć się rzemiosła; umieć, znać rzemiosło jakie; trudnić się rzemiosłem; Jmdm. in's — greifen, pfuschen, *mieszać, wtrącać się do czyjego rzemiosła; er ist vom —, *jest znawca; *zna się na tém; =dwerker, m. rzemieślnik; profesjonista; =dwerkerei', f. rzemieślnictwo; =dwerker=Verei'n, m. stowarzyszenie rzemieślników; Ha'ndwerks=, a. rzemieślniczy; =dwerksä'ltester, m. cechmistrz; =dwerksa'rbeit, f. robota rzemieślnicza; =dwerksbursche, m. rzemieślniczek; =dwerksfrau, f. rzemieślniczka; =dwerksgeno'ß, m. trudniący się tem samem rzemiosłem; =dwerkshe'rr, m. deputowany od rządu na posiedzenia rzemieślnicze; =dwerksju'nge, =dwerksleh'r=ling, m. rzemieślniczek; chłopak terminujący u rzemieślnika; =dwerkskundig, a. znający jakie rzemiosło; =dwerksla'de, f. skrzynka cechowa; =dwerksleute, pl. rzemieślnicy; =dwerksma'nn, s. Ha'nd=werker; =dwerksmä'ßig, a. rzemieślniczy (auch *); =dwerksmä'ßigkeit, f. *mechaniczność; rzemiosłowość; Ha'ndwerks=meister, m. majstr jakiego rzemiosła; =dwerksnei'd, s. Bro'dneid; =dwerkssie'=gel, n. pieczęć cechowa; =dwerkswe'sen, n. rzemieślnictwo; Ha'ndwerkszeu'g, n. narzędzia rzemieślnicze; narząd rzemieślniczy; =dwerkszu'nft, f. cech rzemieślniczy.

Ha'ndwörterbu'ch, *n. Litt.* słownik podręczny.

Ha'ndwurzel, *f. Zk.* korzeń ręki; przydłoniek; **-dzeichen**, *n.* znak ręki; podpis; **-dzeichnung**, *f.* rysunek od ręki; **-dzug**, *m.*, s. Ha'ndzeichen.

Hanf, *m. Ng.* konopie; **Hanf-**, *a. Ng. W.* konopny; **-nfacker**, *m. Ldw.* rola na konopie; konopisko; **-nfbau**, *m.* uprawa lnu; **-nfberei'ter**, *m.* wybijający konopie; **-nfbreche**, *f.* międlica, cierlica do konopi; **Hä'nfen**, *a.* konopny, konopiany; **Ha'nf-Erz**, *n. Ng.* amiant; **-nfhahn**, *m. Ng.* płaskonka; suszka; **-nfhechel**, *f.* chochlica; czesadło do konopi; **-nfhenne**, *f. Ng.* głowacz; maciorka; **-fhülsen**, *f. pl.* paklepie; otłoczyny. [dzwoniec.

Hä'nfling, *m. Ng.* konopka; konopnik; **Ha'nfnessel**, *f. Ng.* badył konopny; **-nföl**, *n.* olej konopny; **-nfsame**, *m. Ng.* siemię konopne; **-nfschwinge**, *f. Ldw.* opałka do przewiewania konopi; **-nfseil**, *n.* powróz konopny; **-nfstengel**, *m. Ng.* pręt konopny; **-nfstrick**, *m.* konopnik.

Hang, *m.* pochyłość; (Neigung) pociąg, skłonność do czego; (leidenschaftlicher) pasja do czego; **Hä'ngebank**, *f.* ławka do ściany na zawiasach przybita do podnoszenia; **-ngebau'ch**, *m.* brzuch zwieszony; **-ngebe'tt**, *n.* łóżko wiszące; **-ngebi'rke**, *f. Ng.* (Trauerbirke) brzoza płacząca; **-ngebrü'cke**, *f.* wiszący most; most zwiesisty; most haczony; **-nge-Ei'sen**, *n.* obechwyt; **-ngeklu'ft**, *f.* urwisko; **-ngela'mpe**, *f.* lampa wisząca; **-ngeleu'chter**, *m.* świecznik wiszący; lichtarz ścienny; pająk; **-ngema'tte**, *f. Sw.* rozpięta mata; wisząca mata; mata do zawieszenia.

Ha'ngen, **Hä'ngen**, *vn.* (h.) wisieć, być zawieszonym; wisiéć; być zwieszonym; die Haare — ihm über die Schultern włosy wiszą mu na barkach; den Kopf, die Flügel — lassen, *zwiesić głowę; stracić otuchę; an Jmdm., an etwas —, być przywiązanym do kogo, do czego.

Hä'ngen, *va.* wieszać, powiesić, zawiesić; (Dieb) złodzieja wieszać, powieszać; was — soll, ersäuft nicht, *co ma wisiéć, nie utonie; sich an einen Baum — powieszać się na drzewie; (sich an etw.) przyczepiać się do czego; das Maul —, *nos spuścić na kwintę; —, *n.* wieszanie, pochyłość; **Hä'ngend**, *ppr.* wiszący; pochyły; zwisły; **-gen'swe'rth**, *a.* wart szubienicy; **-gesäu'le**, *f.*, **-gestä'nder**, *m.* trzpień wiszący; **-geschlo'ß**, *n.* kłódka; **-gesei'l**, *n.* smycz; **-gesta'nge**, *f.* polednia; poleń; **-gewa'ge**, *f.* (mit Gradbogen) półkole zawieszalne; zawieśnik; **-gewe'rk**, *n.* budowa wisząca; **-gewerksbrü'cke**, *f.* wiązanie rozpierająco wiszące; **Hä'ngezeu'g**, s. Hä'ngewa'ge.

Ha'ngriemen, *m.* pas pod pojazdem.

Ha'ngübungen, *f. pl. Gymn.* ćwiczenia w zawieszenia.

Ha'nnchen, *n. npr. dim.* Joasia, Hanka, Anusia, Aneczka, Anulka.

Hanno'ver, *n. Geog.* Hanower; **-ra'ner**, *m.* Hanoweranin; **-nerin**, *f.* Hanoweranka; **-nö'verisch**, *a.* Hanowerski.

Hans, *m. npr.* Jan; Janek; **Hä'nschen**, **Hä'nsel**, *n. npr. dim.* Jaś; Jasio; — in allen Gassen, *motłoch; *gmin uliczny; *Wszędobylski; *Wściubski.

Ha'nsa, **Ha'nse**, *f. H. Gsch.* anza; hanza, związek anzeatycki; **Ha'nsa-**, **Ha'nse-**, **Hansea'tisch**, *a. H. Gsch.* anzeatycki; związkowy.

Hä'nseln, *va.* zabawę sobie z kogo robić; psoty mu wyrządzać dla zabawy.

Ha'nsesta'dt, *f. H. Gsch. Geog.* miasto anzeatyckie.

Ha'nsnarr, **-swurst**, *m.* arlekin; błazen; głupiec; **-swurst-**, **-swurstmäßig**, *a.* błazeński; kuglarski, arlekiński; **-swurststrei'ch**, *m.* błazeński figiel, postępek; arlekinada; kuglarstwo.

Ha'nteln, *f. pl. Gymn.* ciążki; ciężarki; —, *vn. Gymn.* wywijać ciążkami.

Hanthie'ren, **Hantie'ren**, s. Ha'ndhaben, Verri'chten; —, *vn.* (h.) proceder prowadzić; rzemiosłem się trudnić; (mit etw.) handlować czém, kupczyć; trudnić się czém dla zarobku; **-thie'rung**, *f.* trudnienie się czém; zarobkowanie; proceder; rzemiosło.

Ha'perig, *a.* u. *ad.* niegładki; zająkliwy; niegładko, zająkliwie; **Ha'pern**, *vn.* (h.) (stocken) iść oporem, zawadzać się o co; hier hapert's, *tu sęk; *na tém się zahacza.

Happ, *m.* § hap, otworzenie gęby i nagle zamknięcie, przy czém się daje słyszéć *hap;* einen — thun hapnąć gębą; **Ha'ppen**, s. Schna'ppen; **Ha'ppig**, *a.* łapczywy; chciwy. [uroczyście przemawiać.

Harangui'ren, *va.* przemówić; —, *vn.* (h.)

Hä'rchen, *n. dim.* włosek.

Ha'rem, *m.* harem, mieszkanie kobiet, żon muzułmańskich; **Ha'rems-**, *a.* do haremu należący; — haremu.

Hä'ren, *a.* włosiany.

Hä'ren (sich), *vr.* (h.): (Haare verlieren) leniéć; łysiéć; **-renhe'md**, *n. Kg.* włosienica; włosiana koszula.

Häre'tiker, *m. Kg.* heretyk; odszczepieniec; **Häre'tisch**, *a.* heretycki.

Ha'rfe, *f. Tk.* arfa; harfa; die —, auf der — spielen, die — schlagen grać na arfie; **Ha'rfen**, **Ha'rfnen**, *vn.* (h.) *Tk.* na arfie grać; **Ha'rfner**, **-rfeni'st**, **-rfenschläger**, **-rfenspieler**, *m. Tk.* arfista, arfenista; **-nerin**, **-nschlä'gerin**, **-nspie'lerin**, *f. Tk.* arfiarka; arfenistka; **-nmädchen**, *n.* dziewczyna grająca na arfie; **-nsaite**, *f. Tk.* strona na arfę; **-nschule**, *f.* szkoła na

arfe (ułożona); -nstü'ck, *n. Tk.* kawałek do grania na arfie.

Hä'ring, *m. Ng.* śledź; **Hä'rings-,** *a.* śledziowy; **-ngsbrühe,** *f.* śledziowa zupa; śledziowy sos, lagier; **-ngsbude,** *f.* śledziowa budka (gdzie śledzie sprzedają); **-ngsfa'ng,** *m.* połów śledzi; **-ngsfäßchen,** *n.* baryłka do śledzi, ze śledzi, na śledzie; śledziówka; **-ngsfischerei',** *f.* łowienie śledzi; **-ngsko'pf,** *m.* śledziowa główka; **-ngskrämer,** *m.* śledziarz; przekupień śledziowy; **-ngskrä'merin,** *f.* śledziarka; **Hä'ringslake,** s. Hä'ringsbrühe; **-ngsmi'lch,** *f. Zk. Kk.* mlecz ze śledzia; **-ngssala't,** *m. Kk.* sałata ze śledziem; **-ngsseele,** *f.* **iron.* tchórz; bojaźliwy; **-ngstonne,** s. Hä'ringsfäßchen; **-ngszei't,** *f. Sw. H.* czas połowu śledzi.

Ha'rke, *f.* (Rechen) grabie; **Ha'rken,** *va. Ldw. Gtn.* (rechen) grabić; **-rkenstiel,** *m.* grabisko.

Harleki'n ꝛc., s. Ha'nswurst ꝛc.

Harm, *m.* zgryzoty; zmartwienia.

Hä'rmen (sich), *vr.* (h.) gryźć się, frasować się.

Ha'rmlos, *a.* u. *ad.* bez troski; bez zgryzoty, fransunku; błogi; **-mlosigkeit,** *f.* niewinność; błogość.

Harmonie', *f.* harmonja; **-mo'nika,** *f. Tk.* harmonika; **-moni'ren,** *vn.* (h.) harmonizować; zgodnie żyć; **-mo'nisch,** *a.* harmonijny; zgodnie lub miło brzmiący.

Ha'rmvoll, *a.* pełen zgryzot.

Harn, *m.* mocz; uryna; (lassen) urynować; **Harn-,** *a.* moczowy; **-nartig,** *a.* urynowaty; do moczu podobny; **-nblase,** *f. Zk.* pęcherz moczowy; **-nbrennen,** *n. Hlk.* rzeżączka; **Ha'rnen,** *vn.* (h.) mocz od. urynę oddawać; siusiać; (Blut) krew oddawać z uryną; **-nfluß,** *m.* cieczenie moczu; **-ngang,** *m.* kanał moczowy; **-nglas,** *n.* szklanka od moczu; **-ngucker,** *m.* **iron.* doktor moczowy (co z moczu poznaje choroby); **Ha'rnicht,** *a.* do moczu, do uryny podobny.

Ha'rnisch, *m.* pancerz; in — gerathen, *rozzłościć się; w pasję wpaść; **Ha'rnisch-,** *a.* pancerzowy; **-schfi'sch,** *m. Ng.* tarczołusk; **-schmacher,** *m.* płatnerz, pancernik.

Ha'rnröhre, *f. Zk.* cewka moczowa; **-nruhr,** *f.* moczotok; **-nsand,** *m.* piasek moczowy; **-nstein,** *m. Ng.* ambra; **-nsteinbi'ldung,** *f.* kamica moczowa; **-nstrenge,** *f. Hlk.* trudne moczenie; **Ha'rntreibend,** *a. Hlk.* moczopędny; **-nverha'ltung,** *f.* zatrzymanie uryny; **-nversto'pfung,** *f.* zatkanie się uryny; **-nzwang,** s. Ha'rnstrenge.

Harpu'ne, *f. Sw.* harpuna; **-puni'ren,** *vn.* harpunować; **-puni'rer,** *m.* harpuniarz.

Harpy'e, Harpy'ie, *f. Myth.* harpia; drapieżnica.

Ha'rren, *vn.* (h.) czekać (cierpliwie) na kogo, na co; (auf Jmdn.) czekać na kogo; hoffen u. — macht Manchen zum Narren, *nadzieja radość głupiemu.

Harsch, *a.* zeskorupiały.

Ha'rschen, *vn.* (h.) skorupieć, zajść skorupką; zasklepić się skóreczką.

Hart, *a.* twardy; (werden) twardnieć; -tes Schicksal, *przykry los; -ter Fall ciężki upadek; -te Arbeit, Sclaverei, Krankheit ciężka praca, niewola, choroba; sich zu -ter Ausdrücke bedienen używać za ostrych wyrazów.

Ha'rtblei, *n. Httk.* herta ołowiana.

Hä'rte, *f.* twardość; ostrość, surowość; (mit) ostro; surowo; (des Leibes) zatwardzenie; —, *to co niemiło jest dla ucha, oka itd.; **Hä'rten,** *va.* twardym zrobić, hartować; (Eisen) kwasić żelazo.

Ha'rtfloß, *n. Httk.* surowizna twarda, śklniąca; **Ha'rtgras,** *n. Ng.* kostrzewa owcza; **-rthäutig,** *a.* twardą skórę mający; **Ha'rtherzig,** *a.* twardy; nieczuły; nieużyty; **-rtherzigkeit,** *f.* nieczułość; nieużytość; zakamieniałość serca; **Ha'rthörig,** *a.* tępy słuch mający; (sein) niedosłyszeć; **-rthörigkeit,** *f.* tępy słuch; **-rthufig,** *a.* twarde kopyta mający; **-rtkopf,** *m.* twarda głowa; człowiek uparty; **-rtköpfig,** *a.* uparty; **-rtköpfigkeit,** *f.* upartość; **-rtleibig,** *a.* zatwardzenie mający od. cierpiący; *iron.* s. Gei'zig, Karg, Fi'lzig; **-rtleibigkeit,** *f.* zatwardzenie; obstrukcja; *iron.* s. Geiz, Fi'lzigkeit.

Hä'rtlich, *a.* twardawy; przytwardy; **-rtmäulig,** *a.* twardego pyska (koń); twardousty; **-rtnäckig,** *a.* uparty; **-rtnäckigkeit,** *f.* upór; upartość; **Ha'rtrindig,** *a.* twardą korę mający; **-rtriegel,** *m. Ng* ligustr; ptasiżób; rother — dereń; świd; **-rtriegelsto'ck,** *m.* świdłak; **-rtrüsselkäfer,** *m. Ng.* wołek; **-rtschälig,** *a.* grubą skorupę mający; **-rtsinn,** *m.* upór; **-rtsinnig,** *a.* uporny.

Hä'rtung, *f.* hartowanie; hart. [laza.

Hä'rtwasser, *n.* ciecz do hartowania że-

Harz, *n. Ng.* żywica; **Harz, -rzwald,** *m. Geog.* Hercyńskie lasy; Hercyńska puszcza; **Harz-,** *a. Ng.* żywiczny; Hercyński; **-rzartig,** *a.* żywicowaty, żywiczasty; **-rzbaum,** *m. Ng.* drzewo żywiczne; jodła pospolita; **-rzbeule,** *f.* gruczołek żywiczny; **-rzbewohner,** *m. Geog.* mieszkaniec gór Hercyńskich; **-rzdrüse,** *f.* mucha; gruczołek żywiczny; **Ha'rzen,** *vn.* napuszczać, napuścić żywicą; —, *va.* (h.) zbierać żywicę; **Ha'rzer, Hä'rzer,** *m.* zbieracz żywicy; **-rzfett,** *n.* smolność; **Ha'rzgalle,** *f. Ng.* miejsca żywiczne w drzewie; **-rzgebi'rge,** *n. Geog.* góry Hercyńskie; **Ha'rzicht,** *a.* żywicowaty; żywiczasty; do żywicy podobny; **Ha'rzig,** *a.* żywiczny; pełen żywicy; **-rzöl,** *n.* olej

żywiczny; -rzscharrer, s. Ha'rzer; -rz-tanne, f. *Ng.* jodła sosna.

Hasardi'ren, *va.* stawić na los; **Hasa'rd-spiel**, *n.* gra hazardowna.

Ha'schen, *va.* u. *vn.* (h.) łapać, chwytać; (sich) gonić się; łapać się.

Hä'schen, *n. dim. Ng.* zajączek; kocie.

Hä'scher, *m.* ceklarz; siepacz; zbir.

Ha'schespiel, *n.* gra gonionego, łapanego; gra w łapanego.

Ha'se, *m.* zając; *(Feigling) tchórz; da liegt der — im Pfeffer, *to jest przyczyną żalów, skarg, nieukontentowania itd.

Ha'sel, *f. Ng.* leszczyna; **Ha'sel-**, *a.* leszczynowy; -lbu'sch, *m.* krzew leszczynowy; -lgerte, *f.*, s. Ha'selruthe; -lhenne, s. Ha'selhuhn; -lho'lz, *n.* drzewo leszczynowe; leszczyna; -lhuh'n, *n. Ng.* jarząbek.

Haseli'ren, *vn.* (h.) figle stroić oder wyprawiać; żarcikować sobie; —, *va.* żartować sobie z kogo; figle z nim robić.

Ha'selkrau't, s. Ha'selwu'rz; -lmau's, *f. Ng.* mysz laskowa; (große) koszatka jałowa; (kleine) koszatka orzechowa.

Ha'seln, Hä'seln, *a.* (von, aus Haselholz) laskowy; leszczynowy; **Ha'selnu'ß**, *f. Ng.* laskowy orzech; -lnußkä'tzchen, *n. Ng.* birka; -lnußstrau'ch, s. Ha'sel; -lru'the, *f.* pręt leszczynowy; -lstau'de, -lstrau'ch, s. Ha'sel; -lstock, Ha'slinger, *m.* laseczka; -lwu'rz, *f. Ng.* kopytnik.

Ha'sen-, *a. Ng. Jäg. Kk.* zajęczy; -nau'ge, *n. Ng.* wytrzeszczak; -näu'gigkeit, *f.* niedopowiek; -nba'lg, *m.* zajęcza skórka; -nbra'ten, *m. Kk.* pieczeń z zająca; -nbro'd, *n. Ng.* kosmatka; laniczka; -nfährte, s. Ha'senspru'ng; -nfe'tt, *n. Kk.* zajęczy skrom; zajęcze sadło; -nflei'sch, *n. Kk.* zajęcze mięso; -nfu'ß, *m.* zajęcza noga; zajęczy skok; *(Feigling) tchórz; fircyk; -nfutter, *n.* podszewka z zajęczego futra; -nga'rn, *n. Jäg.* sidła na zające; -nga'rten, *m. Jäg.* (Hasenwäldchen) zajęcznik; -ngei'er, *m. Ng.* zajęczy sęp; król sępów; -nhaa'r, *n.* sierść zajęcza; **Ha'senha'rke**, *f. Jäg.* zajęczy skok; sarnia kość; -nhaft, *a.* *tchórzowaty; -nhai'de, *f.* żarnowiec miotłowy; -nhe'rz, *n.* *zajęcze (lękliwe) serce; ein — haben, *tchorzem być; -nhu'nd, *m. Jäg.* chart na zające; -nja'gd, *f.* polowanie na zające; -nklei'n, *n. Kk.* dróbka zajęcza; -nla'ger, *n.* zajęcze gniazdo; -nmau's, *f. Ng.* szczekuszka; **Ha'senöh'rlein**, *n. Ng.* (Pflanze) przerwipęp; -npanie'r, *n.* drapak; das — ergreifen, *wziąć nogi za pas i dać drapaka; *uciec ze strachu; -npfö't-chen, *n. dim. Ng.* owieczki; -nscha'rte, *f.* zajęcza warga, przepęknięta wierzchnia warga; -nschla'f, *m.* zajęczy sen; *lekki sen; -nschne'cke, *f. Ng.* ożada; -nschro't, *n.* zajęczy śrót; -nspru'ng, *m.* skok zająca; tylne skoki (nogi) zająca; trop zająca; -nschwa'nz, *m.* osmyk; -nstrauch, *m.* zajęczy chłodek; **Hä'sin**, *f. Ng.* zajęczyca; zając samica; *Jäg.* kotka.

Ha'spe, Hä'spe, Ha'spel, *f. m.* (Thürhaken) hak oder czop, w którym się zawiasa obraca; skobel; **Ha'spel**, *f.* u. *m.* motowidło; winda; machina do windowania; -speler, *m.* ciągacz; -spelke'ttel, *f.* motowąz; **Ha'speln**, *va.* u. *vn.* (h.) motać, zwijać na motowidle; windować; -spelsto'ck, *m.* motaczka.

Ha'spen, s. Ha'spe.

Haß, *m.* nienawiść; (gegen Jmdn. empfinden) mieć nienawiść do kogo; **Ha'ssen**, *va.* nienawidzić; nienawiść mieć do kogo, do czego; (einander) w nienawiści żyć z kim; -ssensswe'rth, *a.* nienawiści godzien; **Ha'sser**, *m.* nienawidziciel, nienawidzący kogo, czego; **Ha'sserin**, *f.* nienawidząca kogo, czego.

Hä'ßlich, *a.* szpetny, brzydki, szkaradny; nieczysty, brudny; **Hä'ßlichkeit**, *f.* brzydkość; szkaradność; nieczystość.

Hä'ßling, *m. Ng.* (Art Weißfisch) jelec.

Hast, *f.* pośpiech, śpieszenie się; (in aller) z największym pośpiechem; w pośpiechu; (ohne) z nienagła; **Ha'sten**, s. Ei'len; **Ha'stig**, *a.* u. *ad.* szybki; śpieszny; skwapliwy; szybko, śpiesznie; prędki; porywczy; gorący; porywczo; **Ha'stigkeit**, *f.* prędkość, porywczość.

Hätschelei', *f.* głaskanie, pieszczenie; **Hä'tscheln**, *va.* pieścić się z kim; głaskać, pieścić.

Hatschie'r, *m. Kw.* konny gwardzista cesarski.

Ha'tze, Hatz, *f. Jäg.* szczwanie, szczwalnia; -tzfertig, *a.* (sein) być gotów do szczwania; -tzhund, *m. Jäg.* pies gończy; -tzmann, *m. Jäg.* prowadzący psa gończego.

Hau', *m.*, s. Hieb; (Ort, wo Holz geschlagen wird) porąb; **Hau'bar**, *a.* rąbny, rębny; ciosalny; -barkeit, *f.* rąbność.

Häu'bchen, Häu'blein, *n. dim.* czepeczek; czubek; **Hau'be**, *f.* czepiec; czepek; eine — stecken czepiec upinać; unter die — kommen, *żoną zostać; *pójść za mąż; *Ng.* (Kopfschmuck der Vögel) czub, czubek; — okrągły dach na kopule, wiatraku, itd.; pokrywa, hełm, głowa; (Mütze) czapka; (des Rindes), *Zk.* czepiec, drugi żołądek zwierząt odżuwających; **Hau'ben, Häu'beln**, *va.* czepek włożyć na głowę komu lub sobie; (Falken) sokołowi czepiec włożyć; -benband, *n.* wstążka od czepka od. do czepka; -bene'nte, *f. Ng.* kaczka czubata; -benfa'lke, *m. Jäg.* sokoł czubaty; -benfasa'n, *m.* bażant czubaty, z czubem; -benflo'r, *m. W.* krepa, gaza-cienka do czepków; -benko'pf, *m.* głowa (drewniana) do upinania czepków; -benle'rche, *f. Ng.* dzierlatka; drzewczyk, śmieciucha; -benmeise, *f. Ng.* czubatka; -benschachtel, *f.* pudło na czepki; -ben-

-ste'ckerin, f. ta co czepki upina; -ben-sto'ck, m., s. Hau'benkopf; -bentaube, f. Ng. gołąb' czubaty; czuwacz.

Haubi'tze, f., -bi'tzenmö'rser, m. Kw. haubica; granatnik; -bi'tzen-, a. granatowy.

Hau'block, Hau'klotz, Hau'stock, s. Ha'ckblock ꝛc.

Hauch, m. dech; chuch; tchnienie; powiew (wiatru); przewiew (powietrza); dmuchnięcie; podmuch; (beim Sprechen), Spl. przydech, aspiracja; der — Gottes, *tchnienie boskiéj potęgi; -chbuchstabe, m. Spl. głoska przydechowa; Hau'chen, vn. (h.) chuchać; —, *wiać, powiewać, przewiewać (o wietrzyku); —, va. z przydechem wymówić (głoskę); —, n. (zum Erwärmen) chuchanie; — (zum Kälten) dmuchanie; -chzeichen, n. Spl. znak przydechowy.

Hau'degen, m. kord do rąbania; rąbacz; zdatny do korda; alter —, *stary wojak.

Hau'derer, s. Loh'nkutscher.

Hau'e, f. Ldw. (Hacke) motyka; Hau'en, va. u. vn. irr. (h.) bić, ciąć, rąbać, walić, siec; (Fleisch, Holz) rąbać mięso, drzewo; (Gras) siec trawę; (in Stücke, zu Stücken) porąbać kogo oder co na kawałki; (sich mit Jmdm.) rąbać się z kim; (in die Pfanne), *posiekać na bigos od. na kawałki; (über die Schnur), *przebrać miarę; —, Jäg. kluć uderzając (dzik zębem); Hau'en, n. sieczba; Hau'er, m. ten co bije, tnie, rąbie, siecze; (des Holzes) rębacz; (des Grases ꝛc.) kosiarz; (des Wildschweins) odyniec; dzik; (Zahn des Wildschweins) kieł (u dzika); Hau'erloh'n, m. porębne.

Häu'fchen, n. dim. kupka; czub (przy mierzeniu); Hau'fe, Hau'fen, m. kupa; *ludzi, mnóstwo; zu — bringen, tragen na kupy gromadzić, znosić; auf einen -fen werfen rzucać na kupę; etwas über den -fen werfen, stoßen zwalić co na kupę; *obalić co; über den -fen fallen zapaść się; *obalić się, upaść; *zniszczyć; znieść; — gromada, tłum (ludzi, wojska); der große, gemeine, *gmin; *pospólstwo.

Häu'feln, va. w kupki układać, sypać; (Erde um Bäume, Kartoffeln ꝛc.), Gtn. Ldw. drzewa, ziemniaki obkopywać; -felpflu'g, m. Ldw. oborywacz.

Häu'fen, va. gromadzić na kupę od. kupami; (seine Sünden), *przepełniać miarę grzechów; (Schulden), *coraz bardziéj w długi brnąć; (sich) mnożyć się; gehäuft messen mierzyć z czubem; gehäuftes Maaß miara z czubem.

Hau'fenverkoh'lung, f. zwęglanie byków; -fenwei'se, ad. gromadnie; tłumnie; kupami; -fenwo'lken, f. pl. Ntl. chmury kłębowe.

Häu'fig, a. u. ad. częsty; często; einen Ort — besuchen uczęszczać gdzie; (zahlreich) liczny, gromadny; -figkeit, f. częstość; Häu'flein, n. dim. kupka; gromadka; -fung, f. gromadzenie; gromadzenie się. [wilczyna; lubezna.

Hau'hechel, f. Ng. (Faul-, Spillbaum)

Haupt, n. głowa; główka; (der Familie) głowa familji; (Anführer) naczelnik;

Haupt-, a. główny; -tabschnitt, m. rozdział główny; -tabsicht, f. główny zamiar; -talta'r, m. Kg. wielki ołtarz; -tangele'genheit, f. główny interes; -tanker, m. Sw. największa kotwica; -tarmee', f. Kw. główne wojsko, główny korpus; -tarti'kel, m. główny artykuł; -taugenme'rk, n. pierwszy zamiar; -tbedi'ngung, f. warunek podstawny od. główny; -tbewei's, m. dowód główny; -tbinde, f. diadem; Hau'ptbuch, n. H. główna księga; wielka księga; -tcasse, f. kasa główna; -teid, m. przysięga stanowcza; -teigenschaft, f. główna własność; naczelny przymiot.

Häu'pteln (sich), vr. (h.) Ldw. (Pflanzen) związywać się w główki.

zu Häu'pten, ad. w głowach; zu — u. zu Füßen w głowach i w nogach; zu — sitzen w głowach siedzieć.

Hau'ptentschei'dung, f. Rw. orzeczenie główne; -terbe, m. Rw. główny dziedzic; -tetablisseme'nt, n. główniejsza osiadłość; -tgebäu'de, n. główny budynek; -tgeda'nke, m. główna myśl; -tgegenstand, m. walny przedmiot; -tgeschä'ft, n. główny interes; -tgesi'ms, n. Bk. główny gzyms; -tgewi'nn, m. główna wygrana; -thaar, n. (Kopfhaar) włosy na głowie; -tinhalt, m. główna treść; -tkirche, f. katedralny kościół; -tlager, n. H. skład główny; -tlehre, f. nauka fundamentalna.

Häu'ptling, m. herszt; naczelnik, dowódzca.

Hau'ptmängel, m. pl. wady istotne; -tmann, m. Kw. kapitan; Hau'ptmanns-, a. kapitański; -tmannschaft, f. Kw. kapitaństwo; -tmast, m. Sw. maszt pryncypalny od. główny; Hau'ptort, m. główne miejsce; -tperso'n, f. osoba główna; najprzedniejsza osoba; -tpulsader, f. Zk. początnica; -tpunkt, m. treść rzeczy; najważniejszy punkt; -tquartie'r, n. Kw. główna kwatera; -tregel, f. główna reguła; -treparatu'r, f. główna naprawa; -tsache, f. główna rzecz; sama sprawa; zur — schreiten, *do istoty dążyć; -tsächlich, a. najgłówniejszy, najcelniejszy, najwalniejszy; kardynalny; —, ad. najpierwéj; najbardziéj; głównie; -tsatz, m. Spl. Philos. aksjoma; główník; -tschlacht, f. Kw. bitwa walna; -tschlüssel, m. wytrych; klucz generalny; -tschuld, f. główna wina; -tschuldiger, m. Rw. winowajca główny; -tschwein, n. Jäg. kiernoz pięcioletni; -tsorge, f. wszystka myśl; naj-

większe staranie; =tsprache, f. język główny; =tstadt, f. stolica; stołeczne miasto; =tstädtisch, a. stołeczny; =tstärke, f. siły celne oder celniejsze; =tstraße, f. główna ulica; wielki gościniec, trakt; =tstrom, m., =tströmung, f. (eines Flusses) nurt główny rzéki; =tstück, n. główna część; najprzedniejsza część; =tstuhl, m. H. kapitał; =tsumme, f. suma ogólna; ogół; suma główna; =tthür, f. drzwi główne; =ttugend, f. główna cnota; =tursache, f. główna przyczyna; =tverä'nderung, f. walna odmiana; =tverbre'chen, n. występek główny, zbrodnia główna; =tverbre'cher, m. herszt; głównik; =tverha'ndlung, f. Rw. rozprawa ostateczna; =tversa'mmlung, f. walne zgromadzenie; =twache, f. Kw. główna warta; główny odwach; =twelle, f. Mech. wał główny machiny; =twissenschaft, f. nauka naczelna; =twort, n. Spl. (Substantiv) główne słowo; rzeczownik; =twurzel, f. macica; =tzahl, f. liczba kardynalna; liczba pierwotna; =tzollamt, n. główna komora (celna); tzug, m. główny rys.

Haus, n. dom; aus dem =se gehen wychodzić z domu; nach =se gehen iść do domu; zu =se sein być w domu, w mieszkaniu; in einer Sache, Wissenschaft zu =se sein, *mieć dokładną znajomość rzeczy, umiejętności jakiéj; — vor —, von — zu —, *od domu do domu; von — aus, *z domu; *urodzony; *z samego początku; ehrliches —, *poczciwy człowiek; — halten gospodarstwo prowadzić; sein — bestellen, *urządzić gospodarstwo domowe; *zabierać się na tamten świat; Haus=, a. domowy; =salta'r, m. domowy ołtarz; =sandacht, f. domowe nabożeństwo; =sapothe'ke, f. domowa apteczka; =sarbeit, f. domowa robota; =sarm, a. ubogi z domu, z rodziców; =sarmer, m. stały żebrak; =sarre'st, m. domowy areszt; =sarzt, m. domowy lekarz; =sarznei', f. dowowe lekarstwo; =sbacken, a. domowy, w domu pieczony (chléb); domowego pieczenia; *s. Ei'nfach, Gera'dezu; =sbackenbro'd, n. chléb domowy; chléb w domu pieczony; =sbau, m. budowanie, stawianie domu; =sbea'mter, m. urzędnik domowy; =sbeda'rf, m. potrzeba domowa; zum — na potrzeby domowe; =sbedie'nter, m. sługa domowy; =sbesi'tzer, m. właściciel domu; =sbewoh'ner, m. domownik; =sbier, n. piwo domowe; =sbrauch, m. zwyczaj od. obyczaj domowy; =sbrod, n. chléb domowy; =sbursche, m. chłopak do posług domowych; =scape'lle, f. kaplica domowa.

Häu'schen, n. dim. domek; domostwo.

Hau'sdieb, m. złodziéj domowy; =sdiebstahl, m. kradzież domowa; =sdienerschaft, f. służba domowa; sługi; =sdurchsu'chung, f. Rw. przeszukanie domu; =sehre, f. honor domowy; *Pani domu, małżonka, perła domu (żona).

Hau'sen, vn. (h.) mieszkać gdzie; (wirthschaften) gospodarować; być na gospodarstwie; Hau'sen, =senfi'sch, m. Ng. wyz; wyzina; Hau'sen=, a. wyzowy; =senbla'se, f. pęcherz z wyza; karuk (z niego zrobiony).

Hau'sente, f. kaczka domowa, swojska.

Häu'serrei'he, f. połać.

Hau'serzie'hung, f. wychowanie domowe; =sflur, f. u. m. sień; =sfrau, f. pani domu; gospodyni; =sfreund, m. przyjaciel domu; =sfrieden, m. pokój domowy; =sgeist, m. *gospodarczyk; matołka; =sgeno'ß, m. domownik; spółmieszkaniec; =sgeno'ssenschaft, f. domownictwo; domownicy (razem); =sgerä'th, n., =sgerä'thschaften, f. pl. sprzęty domowe; =sgese'tz, n. ustawa domowa; =sgesi'nde, n. czeladź domowa; Hau'sgiebel, m. Bk. szczyt domu; =shahn, m. kogut domowy; =shalt, m. gospodarka; =shalter, m., =shälterin, f. gospodarz, gospodyni w domu jakim; =shälterisch, a. gospodarny; oszczędny; =shaltung, =shaltungsku'nst, f. gospodarstwo; gospodarowanie; gospodarność; =gsbu'ch, n. księga gospodarska; =gsmäßig, a. gospodarski; —, ad. po gospodarsku; Hau'sherr, m. pan domu; =sherrin, f., s. Hau'sfrau; =sherrschaft, f. państwo, pan i pani domu; =shoch, a. wysoki jak dom; =shofmeister, m. rządca domu; domowy dozorca; marszałek; =shund, m. pies domowy.

Hausi'ren, vn. (h.) obnosić po domach; =si'rer, m. obnośca; =si'rhandel, m. drobny handel, chodzenie po domach z towarami.

Hau'sjungfer, f. panna zawiadująca gospodarstwem; =skale'nder, m. kalendarz domowy od. gospodarski; =skasse, f. kasa domowa; =skauf, m. kupno domu; =skleid, n. suknia do chodzenia po domu; =skleidung, f. ubiór domowy; =sknecht, m. parobek do utrzymywania porządku w domu; =skost, s. Hau'smannsko'st; =skreuz, n. krzyż domowy, domowy ciężar; *cierpienia, zmartwienia; Hau'skrieg, m. wojna domowa; =skrone, f. korona domowa od. familijna; =slaub, n., =slauch, m. Ng. skoczek pospolity; =slehrer, m. nauczyciel domowy; =slehrerste'lle, f. miejsce nauczyciela domowego; =slei'nwand, f. W. płótno domowe, domowéj roboty; Häu'sler, m. komornik; chałupnik, budnik; =slerin, f. komornica.

Hau'sleute, pl. ludzie domowi; komornicy, co komorném siedzą.

Häu'slich, a. domowy; prywatny; oszczędny, gospodarny, skromny; sich wo — niederlassen osiąść gdzie na mieszkanie;

sich — einrichten zagospodarować się; (erzogen) po domowemu wychowany; -slichkeit, *f.* gospodarność; skromność.

Hau'slustbarkeit, *f.* rozrywka domowa; -smädchen, *n.*, -smagd, *f.* dziewczyna, dziewka do posług domowych; -smann, *m.* domownik czyj; komornik, mieszkaniec jego domu; spółmieszkaniec: **Hau'smannsko'st**, *f.* stół gospodarski (skromny, niewykwintny); -smarder, *m. Ng.* popielica; -smarscha'll, *m. Stw.* murgrabia; -smiethe, s. Hau'szins; -smittel, *n. Hlk.* środek domowy, lekarstwo domowe; -smutter, *f.* matka familji; **Hau'smütterlich**, *a.* matki matczyn się dotyczący; -snummer, *f.* numer domu; er wohnt — zehn mieszka pod numerem dziesiątym; **Hau'sordnung**, *f.* ład domowy; -sorgel, *f.* organki pokojowe; -splage, *f.* kłopot domowy; kłopoty domowe; -spoliti'k, *f. Stw.* polityka domowa; -sposti'lle, *f.* postyla domowa; **Hau'srath**, s. Hau'sgerä'th; -srecht, *n.* prawo domowe; prawo gospodarza (w swoim domu); -sregime'nt, *n.* rząd domowy; -sschatz, *m.* skarb domowy; -sschlachten, *n.* bicie bydła na domową potrzebę; -sschlächter, *m.* rzeźnik po domach bijący; -sschlüssel, *m.* klucz od domu; -sschneider, *m.* krawiec domowy; -sschuhmacher, *m.* szewc domowy; -sschule, *f.* szkoła domowa; -sschwalbe, *f. Ng.* jaskółka domowa; -sschwamm, *m. Ng. Bk.* błonogrzyb; drzewna pleśń; -sschwelle, *f. Bk.* próg domu; -ssorge, *f.* kłopot domowy.

Hau'ßen, § s. Drau'ßen, Au'ßerhalb.

Hau'sstaat, *m.* państwo domowe; -sstand, *m.* stan domowy; gospodarstwo; -ssteuer, *f.* podatek od domu; -ssuchung, *f. Rw.* rewizja domowa, przetrząsanie domu.

Hau'stafel, *f.* nauka o obowiązkach domowych; -staube, *f. Ldw.* gołąb' domowy od. swojski.

Hau'stenne, s. Hau'sflur; -steufel, *m.* *jędza domowa; -stheater, *n.* teatr domowy; -sthier, *n.* zwierzę domowe; -sthor, *n.* brama, którą się wjeżdża do domu; -sthür, *f.* drzwi domu; główny wchód do domu; -sthürenklo'pfer, *m.* stukadło.

Hau'stock, s. Ha'ckblock.

Hau'strauer, *f.* żałoba domowa, familijna; -strauung, *f. Kg.* ślub domowy; -struppen, *f. pl. Kw.* wojsko prywatnym kosztem monarchy utrzymywane; -suhr, *f.* zegar domowy; -sunke, *f. Ng.* ropucha; *(Stubenhocker) piecuch; **Hau'svater**, *m.* ojciec familji; -sversta'nd, *m.* prosty, naturalny rozum; -sverwa'lter, *m.* rządca domu; -sverwa'ltung, *f.* zarząd domu; -swesen, *n.* gospodarstwo; das — führen, dem — vorstehen gospodarstwem zawiadywać; **Hau'swirth**, *m.* gospodarz (domu); -swirthin, *f.* gospodyni domu; -swirthschaft, *f.* gospodarstwo domowe; -szins, *m.* komorne; czynsz z mieszkania; -szucht, *f.* karność domowa.

Haut, *f.* skóra, skórka (na ciele ludzkiém oder zwierzęcém); (bei Pflanzen) łupina; sich seiner — wehren bronić się (do ostatka); *nie dać się; mit ganzer (heiler) — davon kommen, *wyjść bez szkody, bez szwanku, cały; seine — zu Markte tragen, *życie nieść na szaniec; **Haut-**, *a.* skórny; -tausschlag, *m. Hlk.* wysypka; -tblase, *f.* bąbel. [boi'st, *m. Tk.* oboista.

Hautboi's, *n. Tk.* obój (do grania); **Haut-**

Häu'tchen, *n. dim.* skórka; **Häu'ten**, *va.* skórę ściągać; (sich) linić się; skórę zmieniać; -tfalte, *f.* zatkanka; -tfarbe, *f.* kolor skóry; **Hau'tfinne**, *f. Hlk.* trądzik; -tflügler, *m. Ng.* pszczołowaty; -tfrucht, *f. Ng.* błonkowiec; -tgeflü'gelt, *a. Ng.* błoniastoskrzydły; **Häu'ticht**, *a.* skórkowaty; do skórki podobny; **Häu'tig**, *a.* skórą, skórką oder łuskiną powleczony; **Häu'tung**, *f.* złażenie skóry; -tkrankheit, *f. Hlk.* choroba skórna; **Hau'tpflege**, *f.* chodowanie skóry (na ciele).

Hautrelie'f, *n.* wypukła rzeźba.

Hau'twassersucht, *f. Hlk.* puchlina wodna, zaskórna; -twurm, *m. Ng.* włosnik; smoczek, robak zaskórny. [kły.

Hau'zahn, *m. Zk.* kieł; **Hau'zähne**, *pl.*

Havarie', *f. Sw. H.* awarja; szkoda mor-[ska.

Hay, **Hay'fisch**, s. Hai ꝛc.

Haza'rd, s. Hasa'rd ꝛc.

He, **he?** *int.* he, he?

He'bamme, *f.* akuszerka, baba; -bammen-, *a.* babienny; -mendie'nst, *m.* służba babienna; -meninstitu't, *n.* instytut położniczy; dom połogowy; -menku'nst, *f.* akuszerja; sztuka babienia; położnictwo; -menloh'n, *m.* zapłata akuszerki; -menschu'le, *f.* szkoła położnicza od. akuszerek.

He'barzt, s. Gebu'rtshelfer.

He'bebalken, *m.* belka podnosząca, dźwigająca; -bebau'm, **He'bel**, *m.* dźwignia; **He'begerü'st**, *n. Bk. etc.* rusztowanie do podnoszenia ciężarów; **He'beeisen**, *n.* drąg żelazny do dźwigania; -bela'de, -belei'ter, *f.* drągi, po których się ciężary na wóz wtaczają od. wsuwają; lada; **He'ben**, *va. irr.* (h.) podnieść; podnosić; podźwignąć; Jmdn. —, *wznieść kogo; *podnieść go; (erheben, herausnehmen) wydobyć skąd; (vernichten, beseitigen) usunąć co, zniszczyć; (Kind aus der Taufe), *Kg.* dziecię do chrztu trzymać; -beo'pfer, *n. Kg.* ofiara podnoszenia; -bepu'nkt, *m. Mech.* podpora drąga; punkt podparcia; **He'ber**, *m.* ten, który co podnosi; lewar (do ciągnienia z beczki wina itd.); -besta'nge, *f.* dźwignia; -beregi'ster, *n. Stw.* pobierczy spis od. rejestr; -bewi'nde, *f.* lewar furmański; -bezeu'g, *n.* maszyna do podnoszenia ciężarów.

Hebrä'er, *m. Gsch. Geog.* hebrajczyk; hebraista; **Hebrä'isch**, *a.* hebrajski; das Hebräische hebrajszczyzna; **Hebrai'smus**, *m.* hebraizm.
He'bung, *f.* podniesienie; podźwignienie; (Beseitigung 2c.) usunięcie.
He'chel, *f.* grzebień żelazny; szczotka (z żelaznemi kolcami); durch die — ziehen (den Flachs 2c.) przez szczotkę przeciągać, czesać (len, konopie); Jmdn. durch die — ziehen, *nicować kogo; *szydzić; *żartować z niego; **-lba'nk**, *f.* ławka do czesania lnu, konopi; **-lfla'chs**, *m.* wyczosany len; wyczosek; **He'cheln**, *va.* czesać; przez szczotkę przeciągać; s. a. He'chel; —, *n.* czesanie; *nicowanie; *krytykowanie; *censurowanie.
Hecht, *m. Ng.* szczupak; **Hecht-**, *a. Ng. Kk.* szczupakowy, szczuczy, szczupaczy; **-t-angel**, *f.* puszczanka; **He'chtchen**, *n. dim.* szczuciałka; szczublica; szczublę; szczupaczek; **-tgrau**, *a.* siny; niebieskopopielaty.
Heck, *n.* ogrodzenie sztachetowe; —, *Sw.* wrota; **Heck-**, s. He'cke-; **He'ckdorn**, s. Ha'gedorn.
He'cke, *f.* lężenie się ptaków; młodzizna ptasza; *gromadka drobnych dzieci; (Zaungestrüpp) chrościna; ciernisto zarośle; *Gtn.* chodnik zasadzony; **He'cke-**, **Heck-**, *a.* (Vermehrungs-) przypłodkowy; **He'ckegro'schen**, *m.* *grosz przypłodkowy; **He'cken**, *va.* płodzić; **-ckenfeu'er**, *n. Kw.* pojedyńcze strzelanie; **-ckenro'se**, *f. Ng.* róża dzika, polna; **-ckenwi'nde**, *f. Ng.* powój płotowy; **-ckenzaun**, *m.* żywy płot.
He'ckmutter, *f.* **kobieta nadzwyczaj płodna; płemiennica; **-ckzeit**, *f. Ng.* czas parzenia się. [otwórz tam kto!
He'da! *int.* hej! heda! aufgemacht! hej,
He'de, **Hee'de**, *f.* pakuły; **He'den**, **He'de-**, *a.* z pakułów zrobiony.
He'derich, *m. Ng.* gorycznik.
He'dwig, *f. npr.* Jadwiga.
Heer, *n.* wojsko; *tłum; *kupa; *gromada; *chmara; **Heer-**, **Hee'res-**, *a. Kw.* wojskowy; **Hee'rbann**, *m.* pospolite ruszenie; **-rbanni'st**, *m.* pospolitak.
Heerd, **Herd**, *m.* ognisko.
Hee'resa'btheilung, *f. Kw.* oddział wojska; **-resma'cht**, *f.* potęga wojskowa; **-rflucht**, *f. Kw.* ucieczka wojska; **Hee'rflüchtig**, *a.* zbiegły od wojska; (werden) zbiegać, zbiedz od wojska; **Hee'rflüchtiger**, *m.* zbieg od wojska; dezerter; **-rführer**, *m.* wojewoda; wódz wojska; **-rgerä'th**, *n.* sprzęt wojskowy; **-rhaufen**, *m.* oddział wojska; **-rlager**, *n.* obóz wojskowy; **-r-meister**, *m.* mistrz jakiego wojskowego zakonu; dowódzca części armji; **-rpauke**, *f. Tk. Kw.* kocioł do bębnienia; taraban; kotły wojskowe; **Hee'rrauch**, *m. Ntl.*, s. So'nnenrau'ch; **-rsäule**, *f.* *kolumna wojska; **-rschaar**, *f.* gromada wojska; hufiec; oddział wojska; **-rschaaren**, *pl.* hufce; zastępy; tłumy wojska; **-rschau**, *f. Kw.* przegląd wojska; rewia; (halten), *Kw.* odbywać przegląd wojska; **-rschnepfe**, *f. Ng.* słomka; **-rspitze**, *f.* czoło wojska; pierwszy szyk; **-rstraße**, *f.*, **-rweg**, *m. Kw.* trakt od. gościniec wielki, wojskowy; **-rzug**, *m. Kw.* marsz od. ciągnienie; pochód.
He'fe, *f.* drożdże; lagier; fusy; etw. bis auf die -en austrinken, *wypić co do szczętu, co do kropli; auf die -en kommen, *przyjść do ostatniej biedy, *do ostateczności; (des Volkes), *motłoch ludu; **He'fen-**, *a.* drożdżowy; **-fena'lge**, *f. Ng.* drożdżownik; **He'ficht**, *a.* drożdżysty; **He'fig**, *a.* drożdżowy; mętny, drożdżysty.
Heft, *m.* rękojeść (u szpady itd.); trzonek (u noża, dłuta); spinka; haftka; **He'ftchen**, **He'ftlein**, **He'ftel**, *n. dim.* spineczka, haftka; *Litt. etc.* zeszyt, poszyt (jakiego pisma, rysunków, map).
He'ftel, s. Heft.
He'ften, *va.* przyczepić do czego; przypiąć; przybić lekko; (Buch) poszywać książkę; (Schneider) fastrygować; —, *n.* zszywanie; fastrygowanie; **-tfaden**, *m.* fastryga.
He'ftig, *a.* gwałtowny; porywczy; (kämpfen) żwawo się bić; uparcie walczyć; Jmdn. — lieben strasznie kogo kochać; (reden) mówić z zapałem, z uniesieniem; (werden) zapalić się; wpaść w zapał; **He'ftigkeit**, *f.* gwałtowność; natarczywość; popędliwość, porywczość; zaciętość; zawziętość.
He'ftlade, *f. Bchb.* lada introligatorska; **-tnadel**, *f.* igła do zszywania; **-tpflaster**, *n. Hlk.* plaster lepki, do ściągania ran; **-tschnur**, *f. Bchb.* szpagat, do którego się arkusze przyszywają; **He'ftweise**, *a. Bchh. Bchb.* poszytami.
He'ftzeher, *m. pl. Ng.* ptaki zrosłopalczaste.
He'gen, *va.* ogrodzić; płotem otoczyć; *(beschützen) ochraniać; (Zweifel, Verdacht), *mieć wątpliwość, podejrzenie; (Vorurtheile), *mieć przesądy.
He'gereiter, *m.* leśny; borowy; **He'ge-säule**, *f.* granicznik.
He'gezei't, *f. Jäg.* czas parzenia się; **He'-gungszeichen**, *n.* znak bronny.
Hehl, *m.* tajemnica; (ohne) bez ogródki, otwarcie, szczerze; ich habe es keinen — nie taję się z tém; **Heh'len**, *va.* taić, ukrywać; przechowywać co; **Heh'ler**, *m.* ukrywacz, przechowywacz; **Hehlerei'**, *f.* przechowywanie; ukrywanie; **-lerin**, *f.* ta co tai, przechowywa; **-lerei'**, **Heh'len**, *n.* tajenie, ukrywanie, przechowywanie.
Hehr, *a.* wzniosły; uszanowanie wzbudzający, przejmujący świętą trwogą; — u. heilig straszny i święty.

Hei'de, *m.* poganin; —, **Ha'ide**, *f.* bór; las; gaj; puszcza; step; **Hei'defe'ld**, *n.* wrzosowisko; **Hei'degrü'tze**, *f.* kasza hreczana; **-deko'rn**, *n. Ng.* tatarka; gryka; **-dekorn-**, *a.* tatarczany; **-dekornku'chen**, *m. Kk.* tatarczuk; **Hei'dekrau't**, *n. Ng.* wrzos; wrzosownia; **-dekrauta'rtig**, *a.* wrzosowaty; **Hei'dekrautwa'nd**, *f.* wrzosianka; **-dela'nd**, *n.* pole nieurodzajne, nieuprawiane, zaniedbane; **-deläufer**, *m.* gajowik; leśnik, leśny.

Hei'delbee're, *f. Ng.* czernica; borówka, czarna jagoda; **-delbee'r-**, **-delbee'ren-**, *a. Ng.* borówkowy, czernicowy; **-delbeerstau'de**, *f.*, **-delbeerstrau'ch**, *m. Ng.* krzak borówkowy, czernicowy; **-dele'rche**, *f. Ng.* skowronek leśny.

Hei'demy'rthe, *f. Ng.* filika wrzosoliścia.

Hei'den-, *a.* pogański; **-denbekeh'rer**, *m.* misjonarz nawracający pogan; **-rers-**, *a.* mysionarski; **-rung**, *f.* nawracanie pogan; **-denge'ld**, *m.*: das kostet mich ein —, *to mi kosztuje bardzo wiele; **Hei'denglaube**, *m.* pogańska wiara; **-denleben**, *n.* życie pogańskie; **-denmäßig**, *a.* u. *ad.* pogański; *bardzo wiele; *za wiele; **-denrei'ch**, *n.* państwo pogańskie; **-denschaft**, *f.* pogaństwo; **-dentempel**, *m.* kościół pogański; **-denthum**, *n.* pogaństwo; pogańska wiara; poganie; **-denwetter**, *n.* * bardzo brzydka pogoda; **-denzei't**, *f.* czas pogański.

Hei'dereiter, *m.* leśniczy; gajowy.

Hei'descha'f, *n.*, **-deschnu'cke**, *f. Ng.* owca w pustych zaroślach chowana.

Heidi', *int.* hej ha! es ist —! *zginęło! er ist —! *zniknął!

Hei'din, *f.* poganka; **-dnisch**, *a.* pogański; *ad.* po pogańsku.

Heidu'ck, *m.* hajduk; **Heidu'cken-**, *a.* hajducki, hajduczy; **-du'ckenle'ben**, *n.* hajductwo.

Heil, *a.* zdrowy; zagojony; nieuszkodzony; (werden) goić się, zagoić (o ranie itd.); wyzdrowieć; —, *n.* całość; szczęście; ocalenie; zbawienie; — dir! szczęśliwyś ty! błogo tobie! — dem Lande, das 2c. szczęśliwy ten kraj, który itd.

Hei'land, *m. Kg.* zbawiciel, wybawiciel; zbawca; **Hei'lands-**, *a.* zbawicielowy, zbawicielski.

Hei'lanstalt, *f.* instytut leczenia; **-lart**, *f. Hlk.* sposób leczenia; **-lbad**, *n.* kąpiele oder wody pomocne na choroby, uzdrawiające; **-lbar**, *a.* mogący być uleczonym; **-lbarkeit**, *f.* uleczność; **-lbringend**, *a.* przynoszący szczęście, zbawienie; **-lbrunnen**, *m.* krynica wody leczącéj od. zdrowéj; źródło uzdrawiające.

Heilbu'tte, *f. Ng.* (Fisch) kulbaka.

Hei'ldiener, *m. Hlk.* cyrulik.

Hei'ldistel, *f. Ng.* bernardynek; tojad.

Hei'len, *va.* leczyć, wyleczyć, uleczyć; (Jmdn. von einer Krankheit) wyleczyć kogo na chorobę jaką; —, *vn.* (s.) zgoić się.

Hei'lig, *a.* święty; etw. — halten, *święcie czego dotrzymać; szanować co jak święto; **Hei'liger**, *m. Kg.* Święty; (wunderlicher), *człowiek dziwnego nabożeństwa; **Hei'lige**, *f.* Święta; Jmdn. heilig sprechen, **Kg.* kanonizować kogo; umieścić w liczbie świętych; **-ges Abendmahl**, *Kg.* komunia święta; **-ger Abend** wilia (do jakiego święta); **Hei'ligen**, *va.* święcić; geheiliget werde dein Name! święć się imię twoje! — uświęcać; (weihen, widmen) czcić; (Ort) czcić miejsce jakie; **-ligenbei'n**, *n. Zk.*, s. Kreu'zbein; **-ligenschei'n**, *m.* aureola; **-ligkeit**, *f.* świętość; (Seine) Jego Świętość; (Eure), *Kg.* Wasza Świętość; **-ligmachend**, *a.* uświęcający; świętym czyniący; poświęcający; **-ligma'cher**, *m.* poświęciciel; **-ligma'chung**, *f.* uświęcenie; wzbudzenie świątobliwości; **-ligsprechen**, *va. Kg.* kanonizować; pomieścić w rzędzie świętych; **-gsprechung**, *f. Kg.* kanonizacja; uznanie za świętego; **Hei'ligthum**, *n.* świątnica; świątynia; *rzecz święta; **-ligung**, *f.* poświęcenie; **-lkraft**, *f.* moc uzdrawiająca od. lecząca; **-lkräftig**, *a.* mający siłę leczącą w sobie; **-lkraut**, *n. Ng.* zioło lekarskie; **-lkunde**, *f.* znajomość sztuki lekarskiéj; **-lkundiger**, *m.*, s. Arzt; **-lkunst**, *f* sztuka lekarska; terapeutyka; **-llos**, *a.* zgubny; zupełnie zepsuty (człowiek, życie); bez nadziei poprawy; *straszny, okropny; (gottlos, bös) bezbożny; **Hei'llosigkeit**, *f.* nikczemność; bezbożność.

Hei'lmittel, *n. Hlk.* środek uzdrawiający; lekarstwo; leki; **-lpflaster**, *n.* plaster gojący; **Hei'lquelle**, *f.* źródło skuteczne w chorobach; *wody; **-lsam**, *a.* służący ku zdrowiu; uzdrawiający; zbawienny; **-lsamkeit**, *f.* własność uzdrawiająca; zbawienność; **-lsmittel**, *n.* środek do zbawienia prowadzący; **-lsordnung**, *f. Kw.* porządek zbawienia; **-ltrank**, *m.* leczący trunek; sok zbawczy; **Hei'lung**, *f.* uzdrawianie, leczenie; wyleczenie, uleczenie; **-lungsa'rt**, **-lungsmetho'de**, *f.* sposób, metoda leczenia; **-lverkü'ndend**, *a.* błogosławny; **Hei'lwurz**, *f.* tojad; ślaz lekarski.

Heim, *ad.* do domu (iść, wieść, wracać, posłać, prowadzić); (zu Hause) w domu, u siebie; **Hei'math**, *f.* dom, mieszkanie, miejsce rodzinne; ziemia rodzinna; ojczyzna; **Hei'math-**, **-maths-**, *a.*, **-mathlich**, *a.* domowy, rodzinny; ojczysty; **-mathlo's**, *a.* tułaczy, nie mający stałego mieszkania; bez stałego mieszkania; **-mathsBehö'rde**, *f. Stw.* zwierchność miejsca urodzenia; **-mathsre'cht**, *n. Stw.* indygenat; prawo swojszczyzny; **-thsschei'n**, *m. Stw.* świadectwo swojszczyzny.

Hei'mbringen, va. irr. (h.) do domu przynieść.

Hei'mbürgin, f. (Leichenfrau, Leichenwäscherin) kobieta, co trupów myje i ubiera.

Hei'mchen, n., Hei'me, f. Ng. (Hausgrille) świercz, świerszcz, świerszczek.

Hei'meln, vn. (h.) tęsknić do domu.

Hei'mfahren, vn. irr. (s.) do domu jechać; -mfahrt, f. powrót, jechanie od. podróż do domu; przenosiny; -mfall, m. spadek; sukcesja; -mfallen, vn. irr. (s.) spadać, spaść, trafić się; przypaść, dostać się; -mfällig, a. dostający się komu w spadku; -mfälligkeit, f. Stw. bezdziedziczność; -mfallsre'cht, n. prawo kaduku lub puścizny; -mführen, va. do domu prowadzić; odprowadzić; -mführung, f. prowadzenie do domu; (der Neuvermählten), *przenosiny; -mgang, m. chód do domu; powrót; *zejście; śmierć; -mgehen, vn. irr. (s.) do domu iść, do domu powracać; *zejść; umierać, umrzéć; -mholen, va. brać, wziąć do domu; -mholung, f. odprowadzenie do domu, przenosiny; Hei'misch, a. krajowy; swojski; domowy; -es Gefühl, *uczucie jakiego się doznaje będąc w domu; w ojczyznie, między swoimi, w rodzinném miejscu; -mkehr, f. powrót do domu; -mkommen, vn. irr. (s.) powrócić, przyjść, przyjechać do domu; -mkunft, f. przybycie do domu.

Hei'mleuchten, va. poświecić komu; *s. A'bfertigen; Zure'chtweisen.

Hei'mlich, a. skryty; ukryty; tajemny, potajemny; -ches Gemach, *sekretne miejsce; prewet; -mlichhalten, va. taić, ukrywać; -mlichhaltung, f. tajenie, ukrywanie; -mlichkeit, f. tajemność, skrytość.

Hei'mreise, f. podróż do domu; -mreisen, vn. (s.) jechać, pojechać, odjechać, powrócić do domu; -mschicken, -msenden, va. odesłać, odsyłać do domu; -msehnen (sich), vr. (h.) zatęsknić do domu; Hei'msuchen, va. nawiedzić; -msuchung, f. nawiedzenie; dopuszczenie kogo; (Mariä), Bibl. Kg. nawidzenie Najświętszéj Panny Marji; Hei'mtücke, f. ukryta złość; podstępność, złośliwość; chęć szkodzenia skrycie; psota, szkoda, złość skrycie wyrządzona; -mtückisch, a. skrycie zły od. złośliwy; podstępny.

Hei'mwärts, ad. ku domowi; ku stronie rodzinnéj; ku mieszkaniu; -mweg, m. droga do domu; -mweh, n. tęsknota do domu, do ojczyzny, do swoich; -mwesen, n. rzeczy domowe; -mziehen, vn. irr. (s.) do domu się wprowadzić oder ciągnąć; -mzug, m. podróż do domu.

Hei'nrich, Heinz, m. npr. Henryk.

Hei'rath, f. małżeństwo; żenienie się (vom Manne); zamęście, iście za mąż (vom Weibe); eine — schließen) zawrzéć małżeństwo; auf die — ausgehen upatrywać żony od. męża; Hei'rathen, vn. (h.) ożenić się (vom Manne); iść, pójść za mąż (vom Weibe); —, va. zaślubić kogo; ożenić się z jaką; pójść za kogo; (ein Mädchen) ożenić się z panną; (sich) żenić się z sobą; iść za siebie; -rathsa'ntrag, m. ofiarowanie małżeństwa; Hei'rathserlau'bniß, f. pozwolenie żenienia się; -rathsfä'hig, a. zdatny do małżeństwa; -rathsgeda'nken, m. pl. zamiar żenienia się; -rathsgu't, n. posag; wiano; -rathslu'stig, a. mający ochotę do małżeństwa; -rathsstі'fter rc., s. Ehesti'fter; -raths-Vertra'g, m. umowa przedślubna; intercyza.

Hei'sa! Hei'ßa! int. hej ha! — lustig ohne Sorgen! hulaj dusza bez kontusza!

Hei'schen, va. (verlangen) żądać; wymagać; -schesa'tz, m. Philos. postulat; pewnik.

Hei'ser, a. chrapliwy (głos); ochrypły; (werden) ochrypnąć; ochrzypiéć; (sich — reden, schreien) chrypki dostać z mówienia, krzyczenia; -serkeit, f. chrypka.

Heiß, a. gorący; mir wird — gorąco mi się robi; (heißer Kampf) bitwa zacięta; Jmdm. die Hölle — machen, *dopiekać komu; *okropnie mu dokuczać; es wird Nichts so — gegessen, als es gekocht wird, *nie bywa tak gorąco jedzone jak nagotowano; drückend — przyskwarny.

Hei'ßblütig, a. popędliwy; -ßblütiger, m. krewnik; pasjonat; Hei'ßblütigkeit, f. popędliwość; -ßdurst, m. straszne pragnienie.

Hei'ßen, va. irr. (h.) nazywać; Johann — nazywać się Janem; (Jmdn. willkommen) uprzejmie kogo przywitać; (gut) pochwalić co; przystać, zgodzić się na co; Jmdn. kurz u. lang —, *ostatniemi słowami kogo przezywać, zwymyślać, wywoływać na niego; (anbefehlen) kazać; (bedeuten) znaczyć; was soll das —? cóż to ma znaczyć? das heißt (d. h.) to jest; —, vn. irr. (h.) (Namen, Benennung haben) nazywać się; zwać się; ich heiße Johann nazywam się Jan; es heißt, daß rc. mówią, że itd.; so hat's geheißen, aber rc. tak mówiono, ale itd.

Hei'ßersеh'nt, a. z niecierpliwością oczekiwany lub wyglądany; Hei'ßgelie'bt, a. *gorąco kochany; najukochańszy; -ßgelie'bte, f. *kochanka serdeczna.

Hei'ßhunger, m. okropny głód; wilczy apetyt; mit — über etwas herfallen, *z największą chciwością chwycić się czego; -ngerig, a. okrutnie głodny.

Hei'ter, a. pogodny; wypogodzony, wesoły; heitere Gesellschaft wesołe towarzystwo; -terkeit, f. pogodność; pogoda; *wesołość.

Hei'zbar, a. w którym można palić; który można ogrzać; Hei'zen, vn. (h.) palić w

pieca; —, *va.* zapalić (dla ogrzania); (Stube) ogrzewać pokój, palić w pokoju; **Hei'zer**, *m.* palacz; **-zerin**, *f.* kobieta do palenia w piecu; **Hei'zung**, *f.* zapalenie w piecu; ogrzanie pokoju.

Hekta're, *f. Gl.* hektar.

He'ktik, *f. Hlk.* hektyka, suchoty; **He'ktiker**, *m.* hektyk, suchotnik; **He'ktisch**, *a.* hektyczny, suchotliwy.

Hektoli'ter, *m. Gl.* hektolitr; **Hektome'ter**, *m.* hektometr.

Held, *m.* bohater; mocarz; rycerz; **Hel-den-**, *a.* bohaterski; **-dena'lter**, *n.* wiek bohaterski; **-dena'rm**, *m.* ramię bohaterskie; **He'ldendi'chter**, *m. Litt.* poeta eposowy, opiewający dzieła bohaterów; **-dengedi'cht**, *n. Litt.* poema bohaterskie oder eposowe; **-dengei'st**, *m.* duch bohaterski; **-dengesa'ng**, *m. Litt.* pieśń bohaterska; **-dengeschi'chte**, *f.* dzieje bohaterów; **He'ldengeschle'cht**, *n.* rodzaj, ród bohaterów; **-dengesta'lt**, *f.* postać bohaterska; **-dengrö'ße**, *f.* wielkość bohaterska; **-denha'ft**, *a.* bohaterski; **-denhe'rz**, *n.* serce bohaterskie; **-denju'ngfrau**, *f.*, **-denjü'ngling**, *m.* niewiasta, młodzieniec bohaterskiego serca od. umysłu, ducha; **-denkra'ft**, *f.* siła bohaterska; **-denkü'hnheit**, *f.* bohaterska śmiałość; **-denle'ben**, *n.* życie bohaterskie; **-denlie'd**, *n. Litt.* piosnka oder pieśń bohaterska; **-denmä'ßig**, *a.* bohaterski, bohaterowi przystojący; **-denmu'th**, *m.* odwaga bohaterska; bohaterskie serce; **-denmü'thig**, *a.* bohaterskiego umysłu; **He'ldenruh'm**, *m.* sława bohaterska; **-densi'nn**, *m.* umysł bohaterski; **-dentha't**, *f.* bohaterstwo, dzieło bohaterskie; czyn bohaterski; **-dento'd**, *m.* śmierć bohaterska; **-dentu'gend**, *f.* cnota bohaterska; **-denvo'lk**, *n.* bohaterski lud oder naród; **-denzei't**, *f.* czasy bohaterskie; **He'ldin**, *f.* bohaterka; rycerka; meżyca.

He'lena (Sanct), *n. Geog.* wyspa Świętéj Heleny.

Hele'ne, *f. npr.* Helena; Halka.

Hele'nenfeuer, s. He'lmsfeuer.

He'lfen, *vn. irr.* (h.) dopomagać; dopomódz; (Jmdm. bei der Arbeit, in der Noth) pomagać komu co do roboty, w biedzie; ihm hilft nichts jemu nic nie pomoże; (nützen, dienlich sein) być pomocnym na co; das hilft gegen (wider) das Fieber to jest pomocne od. dobre na febrę; sich zu — wissen dać sobie radę; hilft's nichts, so schadet's auch nichts, *nie pomoże nie zawadzi; was hilft das? cóż potém?

He'lfer, *m.* pomagacz; pomocnik; **-ferin**, *n.* pomocnica; pomocniczka; **-fershe'lfer**, *m.* pomocnik; spólnik; **-fershe'lferin**, *f.* pomocniczka.

Hell, *a.* jasny; etw. — machen rozjaśnić co; (werden) rozjaśniać się; wyjaśniać się; rozwidniać się; heller Kopf, *głowa bystra, pojętna; (rein, klar) czysty; **Hell**, *n.* jasność; **-lläugig**, *a.* jasnooki; **-llblau**, *a.* jasnomodry, jasnobłękitny, jasnoniebieski; **-lldenkend**, *a.* jasno myślący; **-lldunkel**, *a.* jasnawy; ciemne przechodzący; —, *n. Mal.* jasnocień; cienie; **He'lle**, *f.* jasność; (des Verstandes), *bystrość rozumu; **He'lle**, *n.* jasność; światło.

Helleba'rde, *f. Kw.* alabarda, halabarda, berdysz; **-bardie'r**, **-bardi'rer**, *m. Kw.* alabardzista.

He'llen, *va.* rozświecić, rozjaśniać; (sich) rozjaśniać się.

Helle'ne, *m. Alt. Gsch.* Helenin, Hellenin; **Helle'nen**, *m. pl.* Hellenowie; dawni Grecy; **Helle'nisch**, *a.* helleński, heleński, grecki, starogrecki; **Helleni'smus**, *m.* hellenizm; **Helleni'st**, *m. Litt.* hellenista; grecki żyd; **Helleni'stisch**, *a.* starogrecki; —, *ad.* po starogrecku.

He'ller, *m. Mzk.* halerz; szeląg; bei — u. Pfennig (oder) bis auf den letzten — bezahlen, *zapłacić co do szeląga.

He'llfarbig, *a.* jasnego koloru; jasnobarwy; **-llgelb**, *a.* jasnożółty; **-llglänzend**, *a.* jasnoświecący; **-llgrau**, *a.* jasnoszary; **He'llgrün**, *a.* jasnozielony; **-llhaarig**, *a.* jasnowłosy; **-lligkeit**, **He'lle**, *f.* jasność, świetność, światło; dźwięk; **-llroth**, *a.* jasnoczerwony; **-llseher**, *m.*, **-llseherin**, *f.* jasnowidzący, jasnowidząca; **He'llsichtig**, *a.* jasnowidzący; *bystry; **-llsichtigkeit**, *f.* jasne widzenie; jasnowidstwo; **-llweiß**, *a.* jasno biały.

Helm, *m.* misiurka; hełm; szyszak; przyłbica; **He'lmähnlich**, **He'lmartig**, s. Helmförmig; **He'lmbinde**, *f.* pasek u szyszaka; **He'lmblech**, *n.* skówka, obręcz ramiennikowa; **-mbusch**, *m.*, **-mfeder**, *f.* kita, pióro na szyszaku, u przyłbicy; **-mdach**, *n.* kopuła, dach szyszakowaty; **-mgitter**, *n.* przyłbica; **-mkraut**, *n. Ng.* tarczyca; **-mschmied**, *m.* fabrykant szyszaków; **-msfeuer**, *n. Ntl.* ogień eliaszowy od. Świętéj Heleny; **-mspitze**, *f.* koniec u przyłbicy; **-mstangen**, *f. pl.* igły wieżowe; **-mstock**, *m.* (am Steuerruder) drąg stéru; **-mstutz**, *m.*, **-mvisi'r**, *n.* przyłbica; kitka; **-mzeichen**, *n.* znak oder ozdoba szyszaku.

Hemd, *n.* koszula; Alles bis auf das —, *do koszuli; **Hemd-**, **He'mden-**, *a.* koszulny; **-därmel**, **-denknopf**, *m.* rękaw, guzik do oder u oder od koszuli; **-dchen**, *a. dim.* koszulka; **-denma'cherin**, **-denverfe'rtigerin**, *f.* koszulniczka; **-denknöpfchen**, *n.* spinka; guziczek do spinania koszuli; **-dkra'gen**, **-denkra'gen**, *m.* kołnierz u koszuli; **-dkrause**, *f.* żaboty u koszuli; **-dnadel**, *f.* szpilka do koszuli (dla ozdoby na piersiach).

He'mmbar, *a.* pohamowny; **He'mme**, *f.*

stawidło; **He'mmen**, *va.* hamować; tamować; wstrzymać; zatrzymać, zatamować; (Wagen) zahamować wóz; (Thränen), *utulić łzy; -**mkette**, *f.* łańcuch do hamowania wozu; -**mschuh**, *m.* hamulec; **He'mmung**, *f.* hamowanie, hamunek; -**mungsfegme'nt**, *n.* ściąg.

Hengst, *m. Ng.* ogier; drygant; stadnik; **Hengst**-, *a.* ogierowy; **He'ngstfüllen**, *n.* *n.* młody ogier; źrubak, źrzebieć.

He'nkel, *m.* ucho (u kosza, dzbanka, garnka, filiżanki itd.); uszko (u medalu, dukata); **He'nkel**-, *a.* z uchem; -**lduca'**-**ten**, *m.* dukat z uszkiem; -**lko'rb**, *m.* kosz z uszami; -**lkru'g**, *m.* dzban uszaty oder uchaty; -**lnapf**, *m.* czara uchata; -**lto'pf**, *m.* garnek uszaty oder uchaty; **He'nkeln**, *va.* opatrzyć w ucho oder w ucha; gehenkelt z uchem, z uszami.

He'nken, *va.* (hängen) powiesić, wieszać; **He'nken**, *n.* wieszanie; -**kenswe'rth**, *a.* godzien strzyczka od. szubienicy.

He'nker, *m.* kat; oprawca; hycel; małodobry; zum — auch! do kata! do licha! geh' zum —! idź do choroby! plagt ihn denn der —? czy choroba nadała tego człowieka? den — weißt du! kata ty wiesz! das geht dich den — 'was an! a kat tobie potym! daß dich doch gleich der — holte! porwanyś już katu! **He'nker**-, **He'nkers**-, *a.* katowski; **He'nkerbei'l**, *n.* katowski miecz (topór); -**kersfri'st**, *f.* Ga'lgenfri'st; -**kersha'nd**, *f.* katowska ręka; mistrzowskie ręce; -**kersknе'cht**, *m.* hycel; katowczyk; -**kerslu'st**, *f.* uciecha katowska; -**kersmah'l**, *n.*, -**kersmah'l**-**zeit**, *f.* biesiada przedśmiertna, ostatnia przed śmiercią; -**kersmä'ßig**, *a.* katowski, katowi właściwy; -**kersschwe'rt**, *n.* miecz katowski.

He'nne, *f. Ng.* kura, kokosz, kura samica; **He'nnen**-, *a.* kokoszowy; kokoszy.

He'nnegau, *m. Geog.* (belgische Provinz) Henegawia, Hennegawia.

Henrie'tte, *f. npr.* Henrjeta.

Hepta'ndrisch, *a. Ng.* siedmiopręciwy; **Heptagy'nisch**, *a. Ng.* siedmiosłupkowy.

Her, *ad.* tu; sam; okkąd; wo kommst du —? zkąd idziesz? von oben — z góry; von dort — ztamtąd; von Anfang — od początku, zaraz z początku; von unten — z dołu; von hinten — z tyłu; von außen — ze zewnątrz; von alten Zeiten — od dawnych czasów; nur — damit! daj tylko! immer —! pójdź tylko! hin u. — tam i sam; man rieth hin u. —, *radzono tak i owak; na tę i na ową stronę; Geld hin, Geld —, Tugend ist die Hauptsache, *co tam pieniądze, trzeba być cnotliwym.

Hera'b, *ad.* z góry; na dół; ku nam; vom Himmel — z nieba na dół; ku nam; sie schiffen den Strom — płyną rzeką na dół (z wodą); er kommt den Berg — schodzi z góry; **Hera'bbege'ben** (sich), *vn. irr.* (h.) zejść na dół; -**bbeglei'ten**, *va.* towarzyszyć komu (schodzącemu) na dół; -**bbeko'mmen**, *va. irr.* (h. dostać co na dół, stoczyć, ściągnąć, sprowadzić; -**bbe**-**mü'hen** (sich), *vr.* (h.) pofatygować się na dół; -**bbeugen**, *va. irr.* (h.) nagiąć ku dołowi; przygiąć; -**bbewe'gen** (sich), *vr.* (h.) poruszać się ku dołowi; -**bblasen**, *va. irr.* (h.) zdmuchnąć (na dół); *Tk.* trąbić co z góry; -**bblicken**, *vn.* (h.) patrzéć, spoglądać na dół; -**bbrausen**, *vn.* (s.) z szumem spadać na dół; -**bbrechen**, *va. irr.* (h.) ułamać co i spuścić na dół; —, *vn. irr.* (s.) ułamać się i spaść na dół; -**bbrin**-**gen**, *va. irr.* (h.) przynieść co na dół; -**bbücken** (sich), *vr.* (h.) schylić się (na dół); -**bdrängen**, *va.* zepchać na dół; -**bdrücken**, *va.* cisnąć co na dół; -**beilen**, *vn.* (s.) śpiesznie iść, biedz, lecióć na dół; -**bfahren**, *va. irr.* (h.) zwozić kogo na dół; —, *vn.* (s.) zjechać na dół; zsunąć się; ześliznąć się; spaść; spuścić się; -**bfallen**, *vn. irr.* (s.) spaść na dół; -**bflie**-**gen**, *vn. irr.* (s.) zlatywać (na dół); -**b**-**fließen**, *vn. irr.* (s.) spływać na dół; -**bfluthen**, *vn.* (s.) bałwanami spływać na dół; -**bführen**, *va.* sprowadzić na dół; **Hera'bgehen**, *vn. irr.* (s.) schodzić; zejść; -**bgießen**, *va. irr.* (h.) zlewać z góry na dół; -**bgleiten**, *vn. irr.* (s.) ześliznąć się (na dół); **Hera'bhageln**, s. Hera'bregnen; -**bhangen**, *vn. irr.* (h.) zwieszonym być na dół; -**bhängen**, *va.* zwiesić na dół; herabhängend obwisły; zawiesisty; -**b**-**hauen**, *va. reg.* u. *irr.* (h.) uciąć co (tak iżby spadło na dół); -**bhelfen**, *vn. irr.* (h.) (Jmdm.) dopomódz komu zejść na dół; -**bholen**, *va.* (etwas) pójść po co i przynieść na dół; -**bjagen**, s. Hera'btreiben; -**bkämmen**, *va.* zczesać na dół; -**bklet**-**tern**, *vn.* (s.) zsunąć się; -**bkommen**, *vn. irr.* (s.) zejść na dół; *spaszować, schudnać, zmizernieć; podupaść (na majątku); -**bkönnen**, *vn. irr.* (h.) módz zejść, dostać się na dół; -**bkriechen**, *vn. irr.* (s.) zczołgnąć się na dół; -**bkunft**, *f.* zejście na dół; -**blangen**, *vn.* (h.) starczyć aż do dołu; —, *va.* podawać co aż na dół; -**blassen**, *va. irr.* (h.) spuszczać na dół; (sich) spuszczać się na dół; *zniżać się; herablassend, *a.* *uprzejmy, grzeczny; -**blassung**, *f.* spuszczenie; *uprzejmość; grzeczność; -**blaufen**, *vn. irr.* (s.) zbiegać na dół; -**blenken**, *va.* skierować, nakierować ku dołowi; -**blocken**, *va.* zwabić kogo na dół; -**bmüssen**, *vn. irr.* (h.) musiéć zejść na dół; -**bnehmen**, *va. irr.* (h.) zdejmować; zdjąć co z góry na dół; -**breichen**, *va.* podać komu co na dół; -**breißen**, *va. irr.* (h.) rwać, zedrzéć co na dół; -**brei**-**ten**, *vn. irr.* (s.) zjechać na dół; -**brie**-

seln, *vn.* (s.) zwolna spływać na dół; -bringeln (sich), *vr.* (h.) kędzierzawo spadąć, zwieszać się (o włosach); -brinnen, *vn. irr.* (s.) szybko spływać na dół; -b-rollen, *va.* staczać co na dół; —, *vn.* (s.) stoczyć się na dół; -brücken, *va.* zsunąć na dół; -brufen, *vn. irr.* (h.) wołać na dół (ku nam); —, *va. irr.* (h.) wołać kogo na dół; -brutschen, *vn.* (h.) zsunąć się na dół; -bsäuseln, *vn.* (s.) szeleszcząc spuszczać się na dół; -bschallen, *vn.* (h.) dźwięk wydawać na dół; -bschauen, s. Hera'bsehen, Hera'bblicken; -bschicken, *va.* zesłać, posłać na dół; -bschießen, *va. irr.* (h.) zestrzelić i przez to sprawić spadnięcie na dół; —, *vn. irr.* (s.) z wielkiem pędem spaść; zlecieć, dostać się na dół; -bschlagen, *va. irr.* (h.) strącać z wierzchu (aby spadało na dół); —, *vn. irr.* (s.), s. Hera'bfallen; -bschleichen, *vn. irr.* (s.) ukradkiem zejść, dosiąć się na dół; -bschleppen, *va.* zewlec, zwłóczyć z góry na dół; -bschleudern, *va.*, -bschmeißen, *va. irr.* (h.) rzucać, ciskać z góry na dół; -bschmettern, *va.* zrzuzić co na dół i potrzaskać; -bschneiden, *va. irr.* (h.) urznąć co i zdjąć na dół; -bschreien, *va. irr.* (h.), s. Hera'brufen; —, *vn. irr.* (h.) krzyczéć, wrzeszczéć z góry na dół; -bschreiten, *vn. irr.* (s.) zstępować na dół; -bschütteln, *va.* strząsnąć co; -bschütten, *va.* zsypywać; zsypać; -bschweben, *vn.* (s.) unosząc się (jakby) na skrzydłach spuścić się na dół; -bschwemmen, *va.* spławiać na dół; -bschwimmen, *vn. irr.* (s.) płynąć, płynąc dostać się na dół; -bsehen, *vn. irr.* (h.) patrzéć na dół; auf Jmdn., auf etw.), *z góry; z pogardą patrzéć na kogo, na co; Hera'bsehnen (sich), *vr.* (h.) tęsknić na dół, bardzo pragnąć zejść na dół; -bsenden, *va. irr.* (h.) zesłać na dół; -bsenken, *va.* spuścić na dół; zniżyć; nachylić (ku ziemi); (sich) zniżać się; -b-setzen, *va.* zestawić co (na dół); (erniedrigen), *zdegradować; zniżyć; (Preis einer Waare), *H.* zniżyć cenę towaru; Jmdn. —, *poniżać kogo; (sich), poniżąć się; -bsetzung, *f.* zestawienie, zsadzenie czego (na dół); zdegradowanie (kogo); *H.* zniżenie; -bsinken, *vn. irr.* (s.) spaść na dół; *zniżyć się; *upodlić się; -b-sollen, *vn.* (h.) powieniem oder muszę zejść; -bsprengen, *va.* strącić na dół; —, *vn.* (s.) pędem zjechać na dół (konno); -bspringen, *vn. irr.* (s.) zeskoczyć na dół; -bspritzen, *vn.* (h.) sikać na dół; —, *va.* sikać co; -bsteigen, *vn. irr.* (s.) schodzić na dół, zstępować z czego; -bstellen, *va.* zestawić co na dół; -bstimmen, *va. Tk.* zniżyć co do stroju, spuścić na stronę, gitarę; (die Saiten), *Tk.* spuścić z tonu; *spuścić z kwinty; -bstoßen, *va. irr.* (h.) zepchnąć, strącić na dół; -bstrahlen, *vn.* (h.) blask promienisty rzucać na dół; błyszczéć, świecić się z góry; -bstreichen, *va. irr.* (h.) zgłaskać na dół; -bströmen, *vn.* (s.) gwałtownie spadać z góry, spływać na dół; —, *va.* w szybkim pędzie unosić z sobą na dół; -bstürmen, *vn.* (s.) z hukiem, hałasem, trzaskiem schodzić na dół; -bsturz, *m.* gwałtowne spadnięcie oder runięcie na dół; -bstürzen, *va.* gwałtownie zrzucić, strącić, zepchnąć; (sich) zrzucić się; —, *vn.* (s.) gwałtownie spaść, runąć na dół; -bthun, *va. irr.* (h.) zdjąć co (w górze będącego); -bträufeln, -bträufen, *va.* kapać czém z góry, kroplami spuszczać co na dół; —, *vn.* (s.) kapać z góry; -träufen, *vn.* (s.) kapać na dół, kroplami spadać; -btreiben, *va. irr.* (h.) spędzić (na dół); -btrippeln, *vn.* (s.) drepcąc nogami zbiedz na dół; Hera'b-tröpfeln, s. Herab'träufeln; Hera'bwagen (sich), *vr.* (h.) odważyć się na dół zejść; -bwälzen, *va.* stoczyć na dół; -bwärts, *ad.* na dół; -bwehen, *va.* zwiać; zdmuchnąć co na dół (o wietrze); —, *vn.* (h.) wiać z góry; -bweisen, *va. irr.* (h.) zejść na dół; -bwerfen, *va. irr.* (h.) zrzucić (z góry na dół); -bwinden, *va. irr.* (h.) windować na dół; -bwinken, *vn.* (h.) migać na dół; —, *va.* migać na kogo, aby zeszedł; migiem zwabić kogo na dół; -bwirbeln, *va.* kręcąc w koło zruzić, ściągnąć, zerwać na dół; -bwollen, *vn.* (h.) chciéć zejść od. dostać się na dół; -bwürdigen, *va.* poniżać kogo oder co; (sich) poniżać się; -bwürdigung, *f.* poniżenie; spodlenie; upodlenie; -bziehen, *va. irr.* (h.) ściągnąć (zkąd); —, *vn. irr.* (s.) schodzić na dół; -bzwängen, *va.* gwałtem dostać co na dół; -bzwingen, *va. irr.* (h.) zmusić kogo zejść na dół.

Hera'ldik, *f.* heraldyka; -diker, *m.* heraldyk; -disch, *a.* heraldyczny.

Hera'n, *ad.* sam tu; owdzie blisko; do, aż pod; tu; tuż przy czém; tuż do czego; —! bliżéj! dalejże! nur —! immer —! pójdź tylko! przybliż się tylko! Hera'n-arbeiten (sich), *vr.* (h.) dostać się, wdrapać się dokąd, do czego; -nblasen, *va. irr.* (h.) przywiać, przydmuchać co dokąd; -nbrausen, *vn.* (s.) z szumnym łoskotem zbliżać się do czego; -nbrechen, s. A'nbrechen; -nbringen, *va. irr.* (h.) przynieść co blisko do czego; -ndrängen (sich), *vr.* (h.) cisnąć się do kogo, dokąd; pchać się; -neilen, *vn.* (s.) śpiesznie przybyć od. dążyć dokąd; -nfließen, *vn. irr.* (s.) podpływać pod co; -nführen, *va.* przyprowadzić dokąd; -ngehen, *vn. irr.* (s.) przybliżyć się do kogo, do czego; -njagen, *vn.* (s.) przylecićć (konno); —, *va.*, s. Hera'ntreiben; -nkommen, *vn. irr.* (s.) przybyć; przyjść; nadejść; -nkriegen, *va.* § dostać kogo oder w swoje ręce;

-nlassen, *va. irr.* (h.) przypuścić kogo (do siebie, do czego); **-nlocken,** *va.* przywabiać; wabić do siebie oder do czego, dokąd; **Hera'nnahen,** *va.* (s.) zbliżać się; **-nreifen,** *vn.* (s.) dojrzewać, dorastać.

Hera'nreiten, *vn. irr.* (s.) podjechać pod co; **Hera'nrücken,** *va.* przysunąć co do czego; —, *vn.* (s.) zbliżać się, zbliżyć się; **Hera'nschiffen,** *vn.* (s.) *Sw.* podpływać dokąd, dopływać, zbliżać się (na okrętach); **Hera'nschleichen,** *vn. irr.* (s.) ukradkiem się przysunąć, przybliżyć do kogo; **-nschwimmen,** *vn. irr.* (s.) przypłynąć dokąd (pływając); **-nsprengen,** *vn.* (s.) w szybkim pędzie dokąd się zbliżać, przylecieć; **-nspringen,** *vn. irr.* (s.) przyskoczyć; **-nströmen,** *vn.* (s.) potokami oder potokiem płynąć dokąd; *tłumami się zbliżać, sypać się, cisnąć się; **-nstürmen,** *vn.* (s.) z łoskotem, szelestem przybliżyć się, przystąpić do kogo, dokąd; **-nstürzen,** *vn.* (s.) gwałtownie przybiedz do kogo, dokąd; **-nwachsen,** *vn. irr.* (s.) dorastać; urość; podrastać.

Herau'f, *ad.* wysoko do góry; podgórę; wzwyż; **-farbeiten,** *va.* z natężeniem sił dostać co na górę; wprowadzić, wciągnąć na górę; (sich) wgramolić się, dostać się na górę, na wierzch; **-fbringen,** *va. irr.* (h.) wznieść, podnieść, donieść na górę; **-ffahren,** *vn. irr.* (s.) wystąpić, wyjechać, dojechać na górę; —, *va. irr.* (h.) dowozić na górę od. pod górę; **-ffliegen,** *vn. irr.* (s.) wgórę podlecieć, wzlecieć; **-fführen,** *va.* przyprowadzić na górę; do góry sunąć oder pchać; **-fgehen,** *vn. irr.* (s.) wleźć, wchodzić, wniść do góry; pójść na górę; **-fholen,** *va.* sprowadzić na górę; przenieść do góry; **-fkommen,** *vn. irr.* (s.) wyjść, wychodzić na górę od. wzwyz; **-fkönnen,** *vn. irr.* (h.) módz wejść itd. na górę; **-fkriechen,** *vn. irr.* (s.) wleźć, wdrapać się, doleźć; **Herau'fleuchten,** *vn.* (Jmdm.) poświecić komu (idącemu) na górę; **-frufen,** *va. irr.* (h.) wołać ku górze; **-fschicken,** *va.* posłać kogo na górę; **-fsteigen,** *vn. irr.* (s.) wstąpić na górę, wystąpić; **-ftreten,** *vn. irr.* (s.) stąpić, wstąpić na co; **-fwälzen,** *va.* wywalać od. wytoczyć co na co; wkulać co wgórę; **-fwärts,** *ad.* do góry, na górę; **-fwerfen,** *va. irr.* (h.) rzucić na górę, na wierzch; **-fziehen,** *va. irr.* (h.) wciągać na górę; —, *vn.* (h.) wchodzić na górę.

Herau's, *ad.* wy—; z za; ze środka; z środką; z wewnątrz; za drzwi; z pomiędzy; —! wychodź! wychodźcie! na dwór! precz ztąd! z owąd! — mit der Sprache! gadaj co masz na myśli! — damit! dawaj! i gadaj! heraus! *Sb.* fora! es muß —, *trzeba powiedzieć, wyznać, oświadczyć; er wohnt vorn —, hinten — mieszka od przodu, od tyłu; **-sackern,** s. Au'sackern; **-sarbeiten,** *va.* wydobyć co na wierzch; (sich) wygramolić się, wygrzebać się, wydobyć się; **-sbasteln,** *va.* wyklecić; **-sbeißen,** *va. irr.* (h.) wygryźć się; **-sbeko'mmen,** *va. irr.* (h.) dostać reszty; wydobyć co; wydobyć co z kogo od. zkąd; ich werde es schon — (erfahren), *wywiem ja się o tém; *dojdę ja tego; **-sbemü'hen** (sich), *vr.* (h.) chcieć wychodzić; **-sbetteln,** *va.* wyżebrać co; **-sbeugen,** *va.* wypuczać, wypuczyć; **-sbiegen,** *va.* wyginać; wygiąć; **Herau'sbilden,** *va.* ukształcić, urobić, wyrobić co z czego; **-sblasen,** *va. irr.* (h.) wydąć, wydmuchnąć, wyzionąć, wypuścić; **-sbrausen,** *vn.* (s.) z szumem i łoskotem wydobyć się zkąd; —, *va.* z szumem i łoskotem co wydobyć; **-sbrechen,** *va. irr.* (h.) wyłamać; wybuchnąć; **-sbrennen,** *vn. irr.* (h.) paląc się wybuchać, zewnątrz; —, *vn.* (s.) wypalić się; —, *va.* wypalić co; **-sbringen,** *va. irr.* (h.) przynieść co; wydobyć co; (Fleck) wywabić plamę; (Summe) zebrać sumę z czego; **-sbrüllen,** *va.* wyryczéć co, ryczącym głosem powiedziéć; **-sdrängen,** *va.* wypierać, wyprzéć; **-sdrechseln, -sdrehen,** *va.* wytoczyć, wyślimaczyć; z ślimaka wykręcić; **-sdringen,** *vn. irr.* (s.) wycisnąć się; wyprnąć; **-sdrücken,** *va.* wycisnąć, cisnąc wyprzéć; cisnąc wypchnąć; **-seilen,** *vn.* (s.) śpiesznie wyjść, wybiedz; **-seitern,** *vn.* (s.) *Hlk.* wyropić się; **-sfahren,** *va. irr.* (h.) wywozić, wywieźć; —, *vn. irr.* (s.) wyjeżdżać; wyjechać; **-sfallen,** *vn. irr.* (s.) wypaść; wypadać; **-sfinden,** *va. irr.* (h.) wynaleźć; znaleźć; (sich) znaleźć drogę do wyjścia; **-sfischen,** *va.* wyłowić; **-sfliegen,** s. Au'sfliegen; **Herau'sfliehen,** *vn. irr.* (s.) uciec skąd; **-sfließen,** *vn.* (s.) wypływać; wyciekać; lać się; **-sfordern,** *va.* żądać wydania sobie; herausfordernd wyzywalny; Jmdn. zum Zweikampfe — wyzywać kogo na pojedynek lub na rękę; **-sforderung,** *f.* wyzywanie; wyzwanie; **-sfühlen,** *va.* wymacać; **-sführen,** *va.* wywozić, wywieźć; wywodzić, wyprowadzić; **-sgabe,** *f.* wydanie; **-sgeben,** *va. irr.* (h.) wydawać; **-sgeber,** *m.* wydawca; wydawacz; **-sgeberin,** *f.* wydawczyni; **-sgehen,** *vn. irr.* (s.) wychodzić, wyjść; der Flecken geht heraus plama wychodzi, daje się wywabić; **-sgraben,** *va. irr.* (h.) wykopać; **-shalten,** *va. irr.* (h.) trzymać co tak iżby widać było zewnątrz; **-shängen,** *va. irr.* wywiesić; **-sheben,** *va. irr.* wydobywać, wydobyć; **-shelfen,** *vn. irr.* (h.) dopomódz komu do wyjścia oder wydobycia się zkąd; **-sholen,** *va.* przynieść; wynieść; wydobyć zkąd; wyjąć; **-sjagen,** *va.* wypędzić; wygonić; wygnać; **-skehren,** s. Au'skehren; U'mwenden; **-sklau-**

ben, *va.* wydłubać, wydobyć, wygmerać; **-sklopfen**, *va.* wybić, wytrzepać; **-sklügeln**, *va. iron.* wymędrkować co; **-skochen**, *va.* wygotować (co z czego); **-skommen**, *vn. irr.* (s.) wyjść; wydać się; wyjść na jaw; wyjść (o skutku); das kommt auf Eins heraus, *to na jedno wyjdzie; was kommt dabei heraus? cóż za zysk z tego? **-skönnen**, *vn. irr.* (h.) módz wyjść, wystąpić; **-skratzen**, *va.* wydrapać, wyskrobać; **-skriechen**, *vn. irr.* (s.) wyleźć, wylazić; **-skriegen**, s. Herau'sbeko'mmen; **-slangen**, *va.* wydobywać, podawać (dobywając z czego); **-slassen**, *va. irr.* (h.) wypuścić kogo, pozwolić mu wyjść; **-slaufen**, *vn. irr.* (s.) wybiedz, wybieżéć; **-slegen**, *va.* wyłożyć co zewnątrz; (zum Verkauf, *H.* wyłożyć na przedaż; **-slehnen**, *va.* wychylić co na zewnątrz i oprzéć; **-slesen**, *va. irr.* (h.) wyczytać, wyczytywać z pisma; (auswählen) wybrakować; **-slocken**, *va.* wywabić; **-slügen** (sich), *vr.* (h.) wyłgać się; kłamstwem wywinąć się oder wykręcić się z czego; **Herau'smachen**, *va.* wydalić co z czego; (Flecken) wywabić plamę; (sich) wyjść na ulicę; **-smüssen**, *vn. irr.* (h.) przymuszonym być do wyjścia; musiéć wyjść; musiéć wyjść na jaw; **-snehmen**, *va. irr.* (h.) wybierać zkąd; wyjmować (pieniądze z kieszeni, itd.); (sich etwas), *pozwolić sobie co; (sich zu viel), *za wiele sobie pozwałać; **-sneigen**, *va.* wychylić co; **-snöthigen**, *va.* wyprosić, zniewolić do wyjścia; **-splatzen**, *vn.* (s.) wybuchnąć z łoskotem; (mit etwas), *wystrzelić, wybuchnąć, wyrwać się czém; **-spoltern**, *va.* pukaniem, hałasowaniem wystrzaszyć co oder kogo; **-spressen**, *va.* wytłoczyć, wycisnąć; **-sprophezei'en**, *va.* wywróżyć; **-sprügeln**, *va.* biciem wygnać kogo; **-sputzen**, *va.* wystroić (strojnie przybrać) kogo od. się; **-squellen**, *vn. irr.* (s.) wytryskać, wynikać, sączyć się; **-srecken**, *va.* wyciągnąć; **-sreden**, *va.* wypowiedzić co; (sich) wytłómaczyć się; *wykręcić się; ekskusować się; **-sreiben**, *va. irr.* (h.) wytrzéć, wykruszyć; **-sreichen**, *va.* podawać co na zewnątrz; **-sreißen**, *va. irr.* (h.) wyrwać; wybawić; (Jmdn. aus der Noth), *wyrwać kogo z biedy; **-sriechen**, *va. irr.* wywąchać; **-srinnen**, *vn. irr.* (s.) wykapać, wyciekać, wyciec; **-srücken**, *va.* wyciągać, wysuwać, wymusić; (mit der Sprache), *odezwać się; *dać się słyszéć; (mit Geld) *dobyć od. ruszyć worka; **-srufen**, *va. irr.* (h.) przywołać; zawołać na dwór; **-srufen**, *n.*, **-sruf**, *m.* (eines Schauspielers) przywołanie aktora; **-ssagen**, *va.* powiedzić, wynurzyć, oświadczyć; (Alles) wypowiedzić wszystko; **-sschaffen**, *va.* wyprowadzić; **-sschallen**, *vn.* (h.) brzmiéć zkąd; **Herau'sscharren**, *va.* wygrzebać; **-sschauen**, s. Herau'ssehen; **-sscheinen**, *vn. irr.* (h.) świecić się zkąd; błyszczéć zkąd; **-sschicken**, *va.* wysłać kogo; kazać komu wyjść; **-sschieben**, *va. irr.* wysuwać, wysunąć; **-sschießen**, *va.* u. *vn. irr.* (s.) wystrzelić zkąd; * szybko się wydobyć; **-sschlagen**, *va. irr.* (h.) wybić; —, *vn.* (s.) wybuchnąć, wybuchać; **-sschleichen**, *vn.* (s.) (sich) wymknąć się zkąd; **-sschleppen**, *va.* wywlec; wywłóczyć; **-sschleudern**, *va.* wyrzucić; **-sschneiden**,' *va. irr.* (h.) wyrznąć, wypróć; (durch Kaiserschnitt herausgeschnittenes Kind) wyprótek; wyporek; **-sschnuppern**, *va.* wywąchać; **-sschöpfen**, *va.* wyczerpać; **-sschreiben**, *va. irr.* (h.) wypisać z czego; **-sschütteln**, *va.* wytrząść co z czego; **-sschütten**, *va.* wysypać od. wylać co z czego; **-sschwären**, s. Herau'seitern; **-sschwa'tzen**, *va.* wybredzić, wybajać, wygadać; **-sschwimmen**, *vn. irr.* (s.) wypłynąć; **-sschwindeln**, *va.* wydrwić; **-ssegeln**, *vn.* (s.) wypłynąć na morze; **-ssehen**, *vn. irr.* (h.) patrzéć na zewnątrz; **-ssehnen** (sich), *vr.* (h.) tęsknić za wyjściem zkąd.

Herau'ssein, *vn. irr.* (s.) być po za granicą jakiéj rzeczy; er ist heraus (herausgegangen) wyszedł (z pokoju); es ist heraus, *wydało się; *wyszło na jaw.

Herau'ssenden, *va. irr.* (h.) wysłać, wyprawić kogo zkąd; **-ssetzen**, *va.* wysadzić, wystawić, wyparować (na zewnątrz); **-ssprengen**, s. Hervo'rsprengen; **-sspringen**, *vn. irr.* (s.) wyskoczyć zkąd; **-sspritzen**, **-ssprossen**, **-ssprudeln**, s. Au'sspritzen ꝛc.; **-sstammeln**, *va.* wyszeplenić, wyjąkać co; **-sstecken**, *va.* wytknąć, wyściubić; **-sstehen**, *vn. irr.* (h.) wystawać, sterczéć; **-sstehlen**, *va. irr.* (h.) wykraść zkąd; (sich) wykraść się; wymknąć się; **-ssteigen**, *vn. irr.* (s.) wyjść, wysiąść (z powozu, z okrętu); wychodzać z czego; **-sstellen**, *va.* wystawić (zkąd od. na zewnątrz); **-sstoßen**, *va. irr.* (h.) wypchnąć, wypychać; **-sstottern**, *va.* wybełkotać, z zająkaniem co powiadać; **-sstrecken**, *va.* wyszczerać, wywalić, wyciągnąć; **Herau'sstreichen**, *va. irr.* (h.) wystrychnąć; (loben, rühmen), *zalecić, zachwalić; **-sströmen**, s. Au'sströmen; **-sstürzen**, *vn.* (s.) wypaść, wypadać, wyrzucić się; —, *va.*, s. Herau'swerfen; **-ssuchen**, *va.* wyszukać, dobierać; **-sthun**, *va. irr.* (h.) wyjąć co z czego; wyściubić; wynieść co; **-stragen**, *va. irr.* (h.) wynieść, wynosić, powynosić; **-streiben**, *va. irr.* (h.) pędzić, wygonić, wygonać; **-streten**, *vn. irr.* (s.) wystąpić; **-strommeln**, *va.* bębnić na wywołanie kogo zkąd, na znak wyjścia; **-swachsen**, *vn. irr.* (s.) wyrość z czego; wyrosnąć, wyrastać z czego; **-swagen** (sich), *vr.* (h.)

ośmielić się wyjść na dwór; =swärts, *ad.* na zewnątrz; =swaschen, *va. irr.* (h.) wymyć, wyprać; =sweisen, *va. irr.* (h.) wyprosić kogo (za drzwi); kazać mu wyjść; pokazać komu drogę do wyjścia; =swerfen, *va. irr.* (h.) wyrzucić; =swickeln, *va.* wywikłać co, odwikłać i wyjąć; (sich), *wykręcić się; wywikłać się; =swollen, *vn.* (h.) chcieć wyjść; chcieć na dwór; =swühlen, *va.* wyryć; (sich) wyryć się; =szahlen, *va.* wypłacić, wydać, wyliczyć; =szausen, *va.* wyszarpać; =sziehen, *va. irr.* (h.) wyciągnąć z czego; wyprowadzić; wydobyć; =szupfen, *va.* wyskubać; =szwängen, *va. reg.*, =szwingen, *va. irr.* (h.) wymusić co.

Herb, He'rbe, *a.* cierpki; ostry, przykry (smak); wytrawny.

Herba'rium, *n.* herbarz; zielnik.

He'rbe, *n.* u. *f.* cierpkość.

He'rbege'ben (sich), *vr. irr.* (h.) udać się tutaj; przybyć.

Herbei', *ad.* (wyraża zbliżenie w to miejsce, w którém sobie wyobrażamy mówiącego): herbei! pójdź! pójdźcie tu! zbliżcie się do mnie! do nas!

He'rbeichten, *va.* spowiadać się czego.

Herbei'bringen, *va. irr.* (h.) przynieść; przywieźć; przyprowadzić; =bei'drängen (sich), *vr.* (h.) cisnąć się do czego, dokąd, do kogo; =bei'eilen, *vn.* (h.) śpieszyć dokąd, śpiesznie przybyć; =bei'fahren, *va. irr.* (h.) przywozić; —, *vn.* (s.) przyjeżdżać; =bei'fliegen, *vn. irr.* (s.) przylatywać dokąd, do czego; =bei'führen, *va.* przyprowadzić dokąd, do czego; (veranlassen), *sprowadzić, przynieść, spowodować co; =bei'führung, *f.* przyprowadzenie; =bei'gekrochen kommen, *vn. irr.* (s.) przyczołgać się; =bei'gewandert kommen, *vn.* (s.) przywędrować; =bei'holen, *va.* sprowadzić kogo do czego; *zawołać, przywołać; =bei'kommen, *vn. irr.* (h.) przyjść, przybyć do czego; nadejść; przystąpić; =bei'kriechen, s. He'rkriechen; =bei'lassen (sich), *vr. irr.* (wozu) skłonić się do czego; zezwolić na co; =bei'laufen, *vn. irr.* (s.) przylecieć, przybiegać, przybiedz do czego; =bei'locken, *va.* przywabić do czego; =bei'reiten, *vn. irr.* (h.) jechać do czego od. na co (konno); =bei'rennen, *vn. irr.* (s.) przybiec; =bei'rufen, *va. irr.* (h.) przywołać; przyzwać; =bei'schaffen, *va.* sprawić, ażeby co było gdzie; sprowadzić, przynieść, przywieźć; =bei'schleichen, s. Hera'nschleichen; =bei'springen, *vn. irr.* (s.) nadskoczyć, nadskakiwać, przyskoczyć; =bei'stellen, *va.* stawić kogo; =bei'strömen, *vn.* (s.) sypać się; =bei'tragen, *va. irr.* (h.) przynosić, donosić; przynieść; =bei'treiben, *va. irr.* (h.) napędzać, naganiać, przypędzić; =bei'treten, s. Hera'ntreten; =bei'wagen (sich), *vr.* (h.) odważyć się, przybliżyć się oder przystąpić do kogo, do czego; =bei'wälzen, *va.* przytoczyć co do czego; =bei'winken, *va.* daniem znaku od. skinieniem przywabić; =bei'ziehen, *va. irr.* (h.) przyciągnąć; przywabić; (etw. an den Haaren), *gwałtem co naciągać; =bei'zwingen, *va. irr.* (h.) zmusić kogo przybyć dokąd.

He'rbekommen, s. He'rkriegen.

He'rberge, *f.* gospoda; dom zajezdny; austerja; ich suche — szukam, gdzieby zajechać; **He'rbergen**, *va.* w gospodę przyjąć; —, *vn.* noclegować; gospodą stanąć; =rberger, *m.* noclegarz; =rbergs=, *a.* noclężny; =rbergsmu'tter, *f.* oberżystka; =gsva'ter, *m.* oberżysta, traktjer.

He'rbeste'llen, *va.* obstalować sam; **He'rbeten**, *va.* odmawiać, zmówiać (pacierze, modlitwy); *mówić co bez czucia, bez uwagi; =rbewe'gen (sich), *vr.* (h.) poruszać się ku téj stronie.

He'rbheit, He'rbigkeit, *f.* cierpkość.

He'rbitten, *va. irr.* (h.) zaprosić do siebie; =rblasen, *va. irr.* (h.) przydmuchnąć co (tutaj); *Tk.* trąbieniem zwabić, przywołać kogo; —, *vn. irr.* (h.) wiać zkąd.

He'rblich, *a.* (etwas herb) cierpkawy.

He'rblicken, *vn.* (h.) spojrzéć w tę stronę; =rbringen, *va. irr.* (h.) przynieść (tutaj).

Herbst, *m.* jesień; **Herbst=, He'rbstlich**, *a.* jesienny; =bstbirne, *f. Gtn.* gruszka jesienna; =bstblume, *f.* rozsiad; **He'rbstlich**, s. Herbst=; =bstling, *m. Gtn. Ldw.* jesienny płód; wrześniak; =bstmäßig, s. Herbst=; =bstmonat, *m.* miesiąc jesienny, Wrzesień; =bstpunkt, *m. Stk. Geog.* punkt jesiennego porównania dnia z nocą; =bsttag, *m.* dzień jesienny; =bstwetter, *n.* jesienna pogoda od. pora; **He'rbstzeit**, *f.* czas jesienny.

Herd, *m.* ognisko; **He'rdchen**, *n. dim.* szczupłe ognisko; (kleine Heerde) trzodka; **He'rde, Hee'rde**, *f.* trzoda; stado (gęsi, kaczek); =rdenrei'ch, *a.* bogaty w trzody; =rdenwei'se, *ad.* trzodami; tłumami; =rdochs, *m. Ldw.* buhaj; stadnik.

He'rdonnern, *va.* grzmiącym oder piorunującym głosem co mówić, powiedziéć.

He'rdplatte, *f.* tło.

He'rdrängen (sich), *vr.* (h.) pchać, cisnąć się (tutaj). [domu.

He'rdrecht, *n.* prawo mienia własnego

He'rdrehen, *va.* nakręcać w tę stronę; =rdringen, *vn. irr.* (s.) cisnąć się, nacierać, pchać się w tę stronę; =rdürfen, *vn. irr.* (h.) miéć wolność prsyjść oder przychodzić tutaj.

He'rdvogel, *m. Ng.* ptak do wabienia w sidła drugich.

He'reilen, *vn.* (s.) śpieszyć tu.

Herei'n, *ad.* do środka; w; we; do; wewnątrz jakiego miejsca; =nbeko'mmen, *va. irr.* (h.) dostać co wewnątrz jakiego

miejsca; =nbemü'hen (sich), vr. pofatygować się oder trudzić dokąd; Herei'nbitten, va. irr. (h.) prosić kogo; =nblicken, vn. (h.) zajrzéć wewnątrz czego; =nbringen, va. irr. (h.) wnieść (przynieść); =ndringen, s. Ei'ndringen; =ndrücken, va. wcisnąć w co; =nfahren, va. wwieźć dokąd; wjechać; Herei'nfallen, vn. irr. (s.) wpaść dokąd od. w co; =nfliegen, vn. irr. (s.) wlecieć; =nfliehen, vn. irr. (s.) uciec (wewnątrz) do jakiego miejsca; =nfließen, vn. irr. (s.) wpłynąć w co; =nflüchten (sich), vr. uciec się dokąd; =rführen, va. wprowadzić kogo dokąd; =ngeben, vn. irr. (s.) wnieść, wchodzić; =ngießen, va. irr. (h.) wlać w co; =ngreifen, vn. irr. (h.) włożyć w co rękę i uchwycić; =ngucken, s. Herei'nblicken; =nhängen, vn. irr. (h.) powiesić co wewnątrz; =nhüpfen, vn. (s.) wskoczyć; =nklettern, vn., =nklimmen, vn. irr. (s). wdrapać się dokąd (wewnątrz); =nkommen, vn. irr. (s.) wejść dokąd (wewnątrz); wchodzić; wniść; =nkönnen, vn. irr. (h.) módz wejść, dostać się dokąd; Herei'nkriechen, vn. irr. (s.) wczołgać od. wczołgnąć się dokąd; * ukradkiem dostać się; =nkriegen, †, s. Herei'nbekommen; =nlassen, va. irr. (h.) wpuścić do pokoju itd.; =nlaufen, vn. irr. (s.) wbiedz; =nlocken, va. wwabić dokąd; =nmögen, vn. irr. (h.) chcieć wejść; =nmüssen, vn. irr. (h.) musieć wejść; =nnehmen, vn. irr. (h.) wziąść co (do pokoju, itd.); =nnöthigen, va. zniewolić kogo wejść; =nregnen, vn. (h.): es regnet herein deszcz pada wewnątrz; =nreiten, s. Ei'nreiten; Herei'nrest, m. zwrot (przez składającego rachunek); =nrollen, va. wtoczyć dokąd; —, vn. (s.) wtoczyć się; =nrücken, s. Ei'nrücken; =nrufen, va. irr. (h.) zawołać kogo (aby wszedł); =nscheinen, va. irr. (h.) przedzierać się; zaglądzać; =nschicken, va. posłać kogo wewnątrz jakiego miejsca; =nschleichen rc., s. Ei'nschleichen rc.; =nschmeißen, va. irr. (h.) wrzucić co wewnątrz jakiego miejsca; =nsehen, vn. irr. (h.) zaglądać do czego; patrzéć wewnątrz jakiego miejsca; =nsollen, vn. (h.) mieć wejść; =nsprechen, va. u. vn. irr. (h.) mówić wewnątrz jakiego miejsca; =nspringen, vn. irr. (s.) wskoczyć; =nspritzen, vn. (h.) sikać wewnątrz; —, va. wsikać co; =nstecken, va. wtykać, wetknąć w co; =nstellen, va. wstawić co wewnątrz jakiego miejsca; =nstoßen, va. irr. (h.) wepchnąć; =nströmen, vn. (s.) strumieniami wpływać; =nstürmen, vn. (s.) z łoskotem wejść dokąd; =ntanzen, vn. (s.) tańcująć dostać się do jakiego miejsca; =ntaumeln, =torkeln, vn. (s.) wtoczyć się dokąd, taczając się wejść; =nthun, vn. irr. (h.) włożyć, wsypać do czego; =ntragen, va. irr. (h.) wnieść dokąd; =ntreiben, va. irr. (h.) wpędzić dokąd; =ntreten, vn. irr. (s.) wejść dokąd; =ntrippeln, vn. (s.) drepcąc nogami wejść dokąd; =nwagen (sich), vr. (h.) odważyć się wejść, wjechać do jakiego miejsca; =nwälzen, va. wtoczyć; =nwärts, ad. ku wewnętrznéj stronie; =nwehen, va. wwiać co dokąd (o wietrze); —, vn. (h.) wiać dokąd wewnątrz; =nwerfen, va. irr. (h.) wrzucić; =nwinden, va. irr. (h.) wewindować wewnątrz jakiego miejsca; =nwinken, va. dać komu znak, skinąć na kogo, aby wszedł; =nwirbeln, vn. (s.) kręcąc się w koło dostać się dokąd; =nwollen, vn. irr. (h.) chcieć wejść itd. dokąd; =nziehen, vn. irr. (h.) wciągnąć co oder kogo; =nzwängen, va. gwałtem wcisnąć; =nzwingen, va. irr. (h.) (Jmdn.) przymusić kogo wejść dokąd.

He'rerzäh'len, va. opowiadać co (porządkiem, koleją); He'rfabeln, va. bajać co (opowiadając); =rfahren, vn. irr. (s.) jechać, płynąć (w tę stronę, ku nam); =rfallen, vn. irr. (s.) spaść, upaść (tutaj); (über etw.) porwać się na co; rzucić się na co; =rfliegen, vn. irr. (s.) przylatywać; lecieć w tę stronę; =rfließen, vn. irr. (s.) płynąć w tę stronę; * wpływać, wynikać z czego; =rfragen (sich), vr. (h.) pytając się o drogę dostać się tutaj; =rführen, va. przyprowadzić tutaj.

He'rgang, m. iście w tę stronę; sposób, jakim się co działo.

He'rgeben, va. irr. (h.) (die Kosten zu etw.) łożyć na co; dawać na co pieniądze; (sich wozu) dać się użyć do czego.

He'rgebra'cht, pp. irr. dawny; od dawna przyjęty; He'rgebrachterma'ßen, ad. po zwyczaju.

He'rgehen, vn. irr. (s.) iść tutaj od. w tę stronę, ku nam; (über etw.) wziąć się do czego; es soll bald darüber —, * zaraz się weźmiemy do tego; He'rhaben, va. mieć zkąd; =rhalten, va. irr. (h.) trzymać co komu tak, aby mógł wziąć do ręki, dotknąć się tego; —, vn. irr. (h.) znosić, cierpić co; er muß immer —, * zawsze mu dokuczają, obmawiają go, itd.; He'rheulen, va. odwyć co; * iron. wyjącym głosem odmówić, odśpiewać; =rholen, va. pójść po co (i przynieść tutaj); pójść po kogo (i przyprowadzić go); das ist weit hergeholt, * to naciągane, wyszukane; =rjagen, va. u. vn. (s.) pędzić (na koniu) w tę stronę; He'rkommen, vn. irr. (s.) przyjść od. pójść tutaj; komm her! pójdź tutaj! wo kommst du her? zkąd idziesz? zkądeś jest? der Wind kommt von Norden her wiatr wieje od północy; das kommt davon her, daß rc. to zkąd pochodzi, że itd.; —, n. przyjście; przybycie; pochodzenie; (Brauch, Sitte) zwyczaj; s. a. He'rkunft; He'rkömmlich, a. zwyczajny; od dawna przyjęty; stary; wie es — ist po-

dług dawnego zwyczaju; **-rkömmling**, *m.* przybłęda.
He'rkönnen, *vn. irr.* (h.) módz przyjść tutaj; **-rkrächzen**, **-rkrähen**, *va.* skrzeczącym głosem opowiedzieć, wypowiedzieć co; **He'rkramen**, f. Au'skramen; **-rkriechen**, *vn. irr.* (s.) przyczołgnąć się dokąd; **-rkriegen**, *va.* dostać kogo od. co tutaj; **-rkritzeln**, *va.* nabazgrać co.
He'rkules, *m. npr. Myth.* Herkules; * nadzwyczajnie silny człowiek; **-kuleskeu'le**, *f.* pałka Herkulesa; **-ku'lisch**, *a.* herkulesowy, nadzwyczajnie silny.
He'rkunft, *f.* przybycie (tutaj); pochodzenie; * rod; * familja; **He'rlallen**, *va.* (Jmdm. etw.) szczebiotać komu co; **He'rlangen**, *vn.* (h.) sięgać aż dotąd; —, *va.* (Jmdm. etw.) podać komu co (tutaj); **-rlassen**, *va. irr.* (h.) puścić kogo tutaj; **-rlaufen**, *vn. irr.* (s.) biedz tutaj; **-rlegen**, *va.* położyć co tutaj; **-rleiern**, *va. iron.* odegrać co na pozytywku; * wyrecytować co tonem jednostajnym; —, *vn.* (s.) przywlec się tutaj (piechotą od. jadąc); **He'rleihen**, *va. irr.* (h.) pożyczyć komu; **-rleiten**, *va.* przyprowadzić tutaj; * dedukować, wywodzić, derywować, wyprowadzić z czego; **-rleitung**, *f.* * wywód, wywnioskowanie; **-rlesen**, *va. irr.* (h.) odczytać, odczytywać (w głos).
He'rling, *m. Ng.* winogrono niedojrzałe.
He'rlispeln, *va.* wyszczebiotać co; **He'rlocken**, *va.* przywabić kogo (tutaj); **He'rlockung**, *f.* przywabienie; **-rlügen**, *va. irr.* (h.): (Jmdm. etw.) skłamać co przed kim; **-rmachen** (sich), *vr.* (h.): (sich über etw.) wziąć się do czego; rzucić się na co.
He'rmann, *m. npr.* Herman.
Hermaphrodi't, *m. Zk.* hermafrodyt, obojniak.
He'rmarsch, *m. Kw.* marsz tutaj, marsz w tę stronę; **He'rmarschi'ren**, *vn.* (s.) marszerować tutaj.
Hermeli'n, *m. Ng.* gronostaj; gronostaje (futro z gronostaja); **Hermeli'nkragen**, **-li'nmantel**, *m.* kołnierz gronostajowy; płaszcz gronostajami podszyty.
He'rmelrau'te, *f. Ng.* hojnorosłka.
He'rmensäu'le, *f. Alt.* miedźnik; słup posążny (Merkurjusza).
Herme'tisch, *a. Ntl.* szczelny.
He'rmurmeln, *va.* mruczyć co; **-rmüssen**, *vn. irr.* (h.) musieć przyjść tutaj.
Herna'ch, *a.* potém; bald —, kurze Zeit — krótko potém; einen Tag — dzień potém; zuerst du, — er wprzód ty, potém on; doch davon — ale o tém potém.
He'rnehmen, *va. irr.* (h.) wziąć zkąd; (wo) wziąć zkąd.
He'rnennen, *va. irr.* (h.) wymieniać; **Hernie'der**, *ad.* tu nadół; — kommen zejść; (lassen) spuścić; **-rnöthigen**, *va.* zniewolić kogo do przyjścia tutaj.
Hero'des, *m. npr.* Heród; das danke dir — ! * zły duch niech ci za to dziękuje!
Hero'en, *m. pl.* bohaterowie; **Heroi'ne**, *f.* heroina, bohaterka; **-ro'isch**, *a.* heroiczny; bohaterski; **-roi'smus**, *m.* heroizm, bohaterstwo.
He'rold, *m.* herold, posłannik; rozjemca; woźny; * głosiciel, ogłosiciel; *Wpk.* rozpoznawca herbów ślachectwa; **Heroldie'**, *f.* heroldja; **He'rolds-**, *a.* heroldzki; poselski; rozjemski; **-dsa'mt**, *n.* urząd herolda; **-dssta'b**, *m.* laska heroldzka, poselska, roziemska.
He'rplappern, *va.* paplać komu co; **He'rplaudern**, *va.* gwarzyć co.
Herr, *m.* pan; (über etw. — sein) być panem czego; wie der —, so der Knecht, * jaki pan taki kram; den großen Herrn spielen po pańsku żyć; na pana chorować; (junger) panicz; ich habe an Herrn W. geschrieben pisałem do Pana W.; Ihr Herr Vater Pan ojciec Wacpana.
He'rrauschen, *vn.* (s.) z szelestem; szmerem płynąć tutaj.
He'rrchen, *n. dim.* panicz; paniczyk; panię; (süßes), *iron.* słodki kawaler.
He'rrechnen, *va.* wyliczać; **-rreden**, *va.* gadać komu co; **-rreichen**, *va.* podawać co tutaj; —, *vn.* (h.) sięgać, starczyć aż dokąd.
He'rreise, *f.* podróż w tę stronę od. tutaj; **-rreisen**, *vn.* (s.) jechać tu (w podróży); **-rreißen**, *va. irr.* (h.) porywać, ciągnąć tutaj; **-rreiten**, *vn.* (s.) jechać tu (konno).
He'rren-, *a.* pański; **-narbeit**, *f.* robota dla pana od. pańskie; pańszczyzna; **-nbro'd**, *n.* chléb pański; (essen) pański chléb jeść; * służyć; być w służbie; **-ndie'nst**, *m.* służba, posługa panu czyniona; (Frohndienst) pańszczyzna; **-ngebo't**, *n.* rozkaz, nakaz pański; **-ngu'nst**, *f.* łaska pańska; **-nhau's**, *n.* dom pański; pałac; **-nho'f**, *m.* dwór pański; **He'rrenhuter**, **He'rrnhuter**, *m. Kg.* brat Morawczyk; Herenhutczyk, Herenhuta, Brat Czeski, Braciszek Czeski; **-nhuter**, *m. pl.* Bracia Morawczyki; **-nhuter-**, *a.* należący do Braci Morawczyków.
He'rrenleben, *n.* życie pańskie; * dobry byt; **-nlos**, *a.* nie mający pana; łóżny.
He'rrennen, *vn. irr.* (s.) biedz, pędzić tutaj.
He'rrenre'cht, *n.* prawo pana do swojéj własności; **-nsi'tz**, *m.* mieszkanie pana; dwór; **-nso'nntag**, *m.* ostatnia niedziela przed postem; **-nspeise**, *f.* potrawa pańska; **-nsta'nd**, *m.* stan pański od. panów; **-nta'fel**, *f.*, **-nti'sch**, *m.* stół pański; **He'rrenwe'g**, *m.* droga pańska; **-nwei'n**, *m.* pańskie wino.
He'rrgewo'rden, *a.* spanoszony; ten co panem został.
He'rrgott, *m.* Pan Bóg.
He'rriechen, *va. irr.* (h.) powąchać co; er

hat kaum hergerochen und will schon urtheilen, *iron*. *ledwo liznął a już chce o tém sądzić; He'rrieseln, *vn*. (s.) płynąć, sączyć się w tę stronę.
He'rrin, *f*. pani; He'rrisch, *a*. pański; nakaźny, panoszący się; —, *ad*. po pańsku; z pańska. [dem =e jadąc tutaj.
He'rritt, *m*. jechanie konno tutaj; auf
He'rrlich, *a*. zacny, szanowny; wyborny, paradny, pyszny; świetny; (leben) pysznie, wybornie, po pańsku żyć; =lichkeit, *f*. świetność, blask, wspaniałość; die — Gottes, *Kg*. chwała Pańska; (Titel) Waszmość; Wielmożność Wasza; Miłość Wasza; Jaśnie Wielmożny Pan; nun hat die — ihr Ende, *na tém się kończy cała parada.
He'rrollen, *vn*. (s.) toczyć się ku téj stronie.
He'rrschaft, *f*. panowanie; najwyższa władza; die — haben, führen mieć, sprawować najwyższą władzę; — moc, władza nad kim oder nad czém; państwo, dobra z licznych włości, miasteczek itd. składające się; (Gebieter) państwo; pan z żoną; =schaftlich, =schafts=, *a*. pański; dworski; =schbegie'rde, *f*. żądza panowania; =schbegie'rig, *a*. panowania chciwy; He'rrschen, *vn*. (h.) panować; utrzymywać się, mieć wziętość (jak system jaki, nauka, zasady); He'rrscher, *m*. panujący; (der Welt) pan świata; władca ziemi; =scherbli'ck, *m*. spojrzenie, wzrok władcy, panującego; =scherfami'lie, *f*. ród panujący; dynastja; dzielnica; =schergei'st, *m*. duch, umysł władczy, władzy chciwy; =scherha'nd, *f*. *mocarska ręka; =scherhaus, *n*. *Stw*. dom panujący; =scherin, *f*. panująca; władczyni; =scherma'cht, =schergewa'lt, *f*. władza panującego; =schermie'ne, *f*. mina władcza; mina panującego; =schertale'nt, *n*. talent panowania, rządzenia krajem; =rrscherwü'rde, *f*. godność panującego; *berło; =schsüchtig, s. He'rrschbegie'rde, He'rrschbegie'rig 2c.
He'rrücken, *va*. posunąć co tutaj; —, *vn*. posunąć się w tę stronę; =rrufen, *va*. *irr*. (s.) przywołać tutaj; zawołać; =rrühren, *vn*. (h.) pochodzić; =rsagen, *va*. recytować; mówić co z pamięci; odpowiadać (lekcją); =rschaffen, *va*. (Jmdn.) sprowadzić, stawić kogo tutaj; =rschallen, *vn*. *reg*. u. *irr*. (s.) brzmieć w tę stronę; =rschauen, s. He'rsehen; He'rschicken, *va*. przysłać tutaj; =rschieben, *va*. *irr*. (h.) przysunąć tutaj; posunąć w tę stronę; =rschielen, *vn*. (h.) w tę stronę nieznacznie spoglądać; =rschießen, *vn*. *irr*. (h.) strzelać w tę stronę; (herbeieilen) przypaść; —, *va*. *irr*. (h.) wystrzelić co w tę stronę; (Geld zu etw.) pieniędzy dostarczyć, dać na co; =schiffen, *vn*. (s.) płynąć tutaj, w tę stronę (na okręcie od. statku); He'rschlagen, *vn*. *irr*. (s.) uderzyć w tę stronę; —, *va*. *irr*. (h.) uderzyć co w tę stronę; =rschleichen, *vn*. *irr*. (s.), (sich), *vr*. *irr*. (h.): hergeschlichen kommen ukradkiem oder nieznacznie przysuwać się, przymykać się; skradać się tutaj; He'rschleppen, *va*. przywlec tutaj; =rschleudern, *va*. (gwałtownie) ciskać, rzucić w tę stronę; =rschreiben, *va*. *irr*. (h.) pisać tutaj; (sich) pisać się zkąd, pochodzić z czego; =rschütten, *va*. wyspać, nasypać tutaj; =rschwatzen, *va*. bajać co komu; popleść; He'rsegeln, *vn*. (s.) płynąć tu; =rsehen, *vn*. *irr*. (h.) patrzéć tutaj, w tę stronę; =rsehnen (sich), *vr*. (h.) tęsknić tutaj; pragnąć się tu dostać.
He'rsein, *vn*. *irr*. (s.) być zkąd; wo bist du her? zkąd jesteś? zkądeś rodem? zkąd przychodzisz? über etw. — zajmować się czém; hinter etw. — ubiegać się za czém; He'rsenden, *va*. *irr*. (h.) przysłać tutaj; =rsenken, *va*. chylić na tę stronę; =setzen, *va*. posadzić, postawić tutaj; (sich) usiąść, usieść tu; =rsingen, *va*. *irr*. (h.) odśpiewywać co (przed kim); =rsollen, *vn*. (h.) mieć obowiązek lub rozkaz przybyć tutaj; =rspringen, *vn*. *irr*. (s.) przyskoczyć tutaj; =rspritzen, *va*. sikać, siknąć tu czém; =rsprudeln, *va*. tryskać co w tę stronę; =rstammen, *vn*. (h.) pochodzić od kogo, zkąd, od czego; =rstammung, *f*. pochodzenie; =rstehlen (sich), *vr*. *irr*. (h.) skradać się tutaj; przekraść się tutaj; He'rsteigen, *vn*. *irr*. (s.) wstąpić albo ustąpić tutaj; =rstellen, *va*. tutaj postawić co; zrobić, zdziałać, wygotować; (sich) stanąć tutaj; =rstellung, *f*. przywrócenie; (Anfertigung) zrobienie, zdziałanie, wygotowanie; =rstoßen, *va*. *irr*. (h.) popchnąć tutaj; =rströmen, *vn*. (s.) strumieniem oder strumieniami płynąć w tę stronę; *tłumnie chodzić się tu; He'rtaumeln, =torkeln, *vn*. (s.) przytoczyć się tu, tacząjąc się przyjść; =rthun, *va*. *irr*. (h.) tutaj postawić, położyć, przysunąć; He'rtraben, *vn*. (s.) przyczwałować tutaj; =rtragen, *va*. *irr*. (h.) nieść tutaj; =rtreiben, *va*. *irr*. (h.) pędzić co w tę stronę; He'rtreten, *vn*. *irr*. (s.) przystąpić tu.
Herü'ber, *ad*. z tamtéj na tę stronę; tu na tę stronę; tu nad; tu ponad; nur —! daléj tylko! przejdź na tę stronę! =berbringen, *va*. *irr*. (h.) przenieść, pyzenosić, przeprawić na tę stronę, tu; =berfahren, *va*. *irr*. (h.) przeprawić, przewieźć, przewozić na tę stronę; =berge'hen, *vn*. *irr*. (s.) przejść na tę stronę.
Heru'm, *ad*. na około; w koło; er wohnt da — mieszka tu gdzieś; um die Stadt — na około miasta; er reiset im Lande — podróżuje po kraju; =mbalgen (sich), *vr*. (h.): (sich mit Jmdm.) szamotać się z kim; =mbeißen (sich), *vr*. *irr*. (h.) kąsać się, gryźć się (włócząc się po różnych

miejscach, jak psy, itd.); =mbeugen, va., =mbiegen, va. irr. (h.) obginać; naginać, zginać, zakrzywiać na około; =mbewe'gen, vn. poruszać co na około czego; obracać; kręcić; =mbieten, va. irr. (h.) na około obnosić, podawać; =mbitten, va. irr. (h.) prosić wszystkich na około, kolejno; =mblättern, vn. (h.) przerzucać karty (w książce); =mblicken, vn. (h.) spoglądać na około; =mbringen, va. irr. (h.) obnieść, oprowadzić, obwieść na około; (Jmdn.), *obnosić kogo, obgadywać; *odwieść od zdania; nawrócić; =mdrängen (sich), vr. (h.): (sich um Jmdn., um etw.) cisnąć się koło kogo, czego; =mdrehen, va. obracać, kręcić w około czego; obrócić w tył; =mfahren, va. irr. (h.) obwozić kogo lub co na około; —, vn. irr. (s.) jechać na około; jezdzić po jakiém miejscu; nawrócić, jechać nazad; =mflattern, vn. (s.) latać, biegać, bujać na około, lub tam i sam; =mfliegen, vn. irr. (s.) latać na około, albo tam i sam; =mfließen, vn. irr. (s.) płynąć na około czego; =mfragen, va. u. vn. (h.) pytać w około; wypytywać się; =mführen, va. prowadzić na około; (in einer Stadt) oprowadzać kogo po mieście; (an der Nase), *wodzić kogo za nos; =mführer, m. oprowadziciel; =mgaffen, vn. (h.) wytrzyszczać oczy po wszystkich stronach; =mgeben, va. irr. (h.) dawać na około; =mgehen, vn. irr. (s.) iść lub chodzić w koło czego; obchodzić co; (um etw.), *chodzić koło czego, a nie śmiéć ob. nie wiedzieć jak się chwycić; — chodzić tam i sam; es geht Alles mit mir herum, *wszystko się ze mną obraca, kołowroci mi się w głowie; =mgießen, va. irr. (h.) oblać na około; =mgreifen, vn. irr. (h.) na około, albo tu i owdzie rękami chwytać; =mgucken, s. Heru'msehen; =mhängen, va. irr. (h.) poobwieszać na około; porozwieszać (po różnych miejscach); =mhauen, vn. irr. (h.) ciąć, rąbać, siec na wszystkie strony; (sich mit Jmdm.) rąbać się z kim; —, va. irr. (h.) obcinać, obsiec; =mhetzen, va. szczuć w około; —, vn. (s.) skakać w koło; wyskakiwać tam i sam; =mhorchen, vn. (h.) podsłuchiwać chodząc koleją od jednego do drugiego; =mhüpfen, vn. (h.) skakać na około (podrygując); =mjagen, va. pędzić na około; (Jmdn.) przepędzić kogo; —, vn. (h.) pędzić na około; —, Jäg. polować we wszystkich miejscach; =mirren, vn. (h.) błąkać się; =mkehren, va. wywrócić, przewrócić, obrocić na drugą stronę; =mklettern, vn. (s.) drapać się; =mknixen, vn. (h.) dygać na około przed wszystkimi; =mkommen, vn. irr. (s.) obejść na około i wrócić; =mkosten, va. kosztować co kolejno; =mkreuzen, vn. (h.) krążyć w różnych kierunkach; =mkriechen, vn. irr. (s.) czołgać się tam i sam; łazić po różnych miejscach, kątach; =mlagern (sich), vr. (h.) rozłożyć się (obozem) na około; =mlangen, va. objąć w około; —, vn. (h.) wystarczyć na około, =mlärmen, vn. (h.) hałasować po różnych miejscach; =mlaufen, vn. irr. (s.) biegać tam i sam; *włóczyć się, latać; biegać na około czego; obiegać, obracać się, szybko się poruszać koło czego; =mläufer, m. biegus; biegun; latawiec; włuka; włóczęga; =mlegen, va. pokłaść na około czego; =mliegen, vn. irr. (h. u. s.) leżéć na około czego; leżéć po różnych miejscach; herumliegende Ortschaften okoliczne miejsca; =mnarren (sich), vr. (h.): (mit Jmdm.) błaznować z kim; =mnehmen, va. irr. (h.) wziąć co na siebie; wziąć co do siebie; =mpflanzen, va. pozasadzać na około czego; =mpoltern, vn. (s.) hałasy, krzyki, stuki wyprawiać; =mprocessi'ren (sich), vr. (h.) wodzić się po sądach; =mprügeln (sich), vr. bić się, tłuc się, szamotać się z kim, albo to z tym, to z owym; =mreichen, va. podawać co kolejno; (Kaffee, Thee) obnosić kawę, herbatę; =mreisen, vn. (s.) podróżować (po różnych miejscach); =mreißen, va. irr. (h.) drzéć co na około; szarpać co tu i owdzie; =mreiten, vn. irr. (s.) jeździć lub jechać (konno) na około czego; =mrennen, vn. irr. (s.) biegać pędem tam i sam; =mrollen, va. toczyć, taczać co na około czego; taczać tam i sam; —, vn. (s.) taczać się, toczyć się na około; =mrücken, va. posunąć na około; =mrutschen, vn. (s.) suwać się, posunąć się na około; =msagen, va. powiedziéć wszystkim po kolei; =msausen, vn. (s.) szeleścić na około; =mschauen, vn. (h.) oglądać się; =mschicken, va. posłać kogo na około; słać, odesłać po różnych miejscach; =mschieben, va. irr. (h.) suwać, posunąć na około; =mschielen, vn. (h.) z ukosa patrzéć oder spojrzéć na bok albo za siebie; =mschiffen, =msegeln, vn. (s.) płynąć (okrętem, flotą) na około; =mschlagen, va. irr. (h.) bić na około, jednego po drugim; —, vn. irr. (h.) bić wszystkie godziny na około; =mschleichen, vn. irr. (s.) wałęsać się, cichopękiem przechodzić się; =mschlendern, vn. (s.) łazić po jakiém miejscu; włóczyć się; =mschleppen, va. włóczyć kogo lub co na około, albo tam i sam; =mschlingen, va. irr. (h.) opasać co koło czego; (sich) owijać się koło czego; =mschnüffeln, vn. (h.) wąchać; *śpiegować po różnych miejscach; =mschreiten, vn. irr. (s.) kroczyć, stąpać, powolnie chodzić po jakiém miejscu; =mschwärmen, vn. (s.) włóczyć się; hulać po jakiém miejscu; =mschweifen, vn. (s.) włóczyć się, bujać po jakiém miejscu; =mschwenken, va. obrócić w prze-

eiwną stronę; (sich) obrócić się; =mschwimmen, *vn. irr.* (s.) pływać tam i sam; =msehen, *vn. irr.* (h.) patrzéć w około.

Heru'msein, *vn. irr.* (s.) (um Jmdn.) być zawsze koło kogo; =msenden, s. Heru'mschicken; =msetzen, *va.* stawiać na około; =msingen, *vn. irr.* (h.) śpiewać po różnych miejscach; =msitzen, *vn. irr.* (h.) siedzieć na około czego; siedzieć po różnych miejscach; =mspähen, *vn.* (h.) śpiegować po różnych miejscach; =mspazie'ren, *vn.* (h.) spacerować po różnych miejscach; =mspannen, *va.* opiąć; =msprengen, *va.* kropić czém na około; (Jmdn.) śpiesznie kogo posyłać to tu to owdzie; —, *vn.* (s.) szybko na koniu latać na około czego; Heru'mspringen, *vn. irr.* (s.) skakać w około, rozlecieć po jakiém miejscu tam i sam; (übel mit Jmdm.), *źle się z kim obchodzić; źle trafić z kim do końcu; =mspritzen, *vn.* (s.) sikać, lać się po jakiém miejscu; —, *va.* sikać co po jakiém miejscu; =mstecken, *vn.* wtykać na około; sadzić co na około; —, *vn.* (h.) tkwić tu i owdzie; ukrywać się po różnych miejscach.

Heru'mstehen, *vn. irr.* (h. u. s.) stać w około, na okół; =mstellen, *va.* stawiać na około (czego); porozstawiać (tu i owdzie); =mstoßen, *va. irr.* (h.) popychać na około czego; popchnięciem obrocić co na drugą stronę; =mstreichen, *va. irr.* (h.), =mstreifen, *vn.* (s.) obsmarować; natrzéć w około; —, *vn. irr.* (s.) włóczyć się po jakiém miejscu; =mstreicher, =mstreifer, *m.* włóczęga; =mstreiten (sich), *vr. irr.* (h.): (sich mit Jmdm. um etw.) sprzeczać się z kim to o to, to o owo; =mstreuen, *va.* posypać co na około albo w różnych miejscach; =msuchen, *vn.* (h.) szukać po czém; poprzetrząsać.

Heru'mtanzen, *vn.* (h.) tańcować na około, oder koło czego; =mta'ppen, *vn.*, Heru'mtasten, *vn.* (h.) macać po różnych miejscach; =mtragbar, *a.* roznośny; =mtragen, *va. irr.* (h.) nosić, nieść, zanieść na około; obnosić; (ausplaudern), *obnosić, roznosić, rozgadywać; =mträger, *m.* roznosiciel; =mträgerin, *f.* roznosicielka; =mtreiben, *va. irr.* (h.) pędzić na około (czego); (sich) włóczyć się, latać; biegać; —, *vn. irr.* (h.) *Sw.:* das Schiff treibt herum okręt falami miotany płynie od. pływa w niepewnym kierunku; =mtreiber, *m.*, =mtreiberin, *f.* włóka; latawiec; włóczęga; =mtrinken, *vn. irr.* (h.) pić do koła; =mtummeln, *va.* obracać, wykręcać, w koło pędzić; (sich) kręcić się; wiercić się; =mwälzen, *va.* toczyć, taczać co koło czego, albo tam i sam; (sich) przewracać się; =mwandern, *vn.* (s.) wędrować po różnych miejscach; =mwenden, *va. reg.* u. *irr.* (h.) obrócić na drugą stronę; =mwerfen, *va. irr.* (h.) rzucać na około; (Pferd) konia raptem obrócić; =mwickeln, *va.* owinąć na około; (sich) owijać się koło czego; =mwinden, *va. irr.* (h.) okręcać koło czego; =mwirthschaften, *vn.* (h.) dokazywać, bobrować; =mwischen, *vn.* (h.) szarzać; wyszarzać; =mwühlen, *vn.* (h.) ryć na około; =mzanken (sich), *vr.* (h.) kłócić się z kim to o to to o owo, albo to z tym to z owym; =mzausen, *va.* za włosy kogo włóczyć; =mzerren, *va.* szarpać co tam i sam; =mziehen, *va. irr.* (h.) ciągnąć co na około; poprowadzić około czego; —, *vn. irr.* (s.) włóczyć się; przechodzić, przenosić się, przeprowadzać się; =ndes Volk lud koczujący; =nde Lebensweise włóczęgostwo; poniewierka.

Heru'nter, *ad.* na dół; z góry na dół; den Hut —! zdejm kapelusz! =terbringen, *va. irr.* (h.) przynieść, sprowadzić na dół; *zubożyć, do ubóstwa przywieść, zniszczyć; =terdrä'ngen, *va.* zeprzéć; =terfahren, *vn. irr.* (s.) spaść, zjechać; =terfallen, *vn. irr.* (s.) spadać, spaść; =terfliegen, *vn.* (s.) zlatywać, zlecieć; =terführen, *va.* sprowadzić na dół; =tergehen, *vn. irr.* (s.) na dół znieść, zleść, schodzić; (Preise), *H.* do niskich nakłaniać się (o cenach); =terjagen, *va.* spędzić, zgonić od. zegnać na dół; =terklettern, =terkriechen, *vn.* (s.) złazić, zleźć; =terkollern, *vn.* (s.) staczać, stoczyć się; =terkommen, *vn. irr.* (s.) przyjść na dół; *podupaść, podpadać; =terlassen, *va. irr.* spuszczać, spuścić; =terlaufen, *vn. irr.* (s.) bieżéć na dół, spadać na dół, ściekać (ku nam); =termachen, *va.* (ausschelten), *złajać kogo jak psa starego; =termüssen, *vn. irr.* (h.) musiéć zejść, musiéć być strąconym; =terreißen, *va. irr.* (h.) oderwać, odrywać (na dół), zedrzéć, zdzierać; *wyłajać, zbesztać; =terrücken, *va.* zsunąć, zsuwać, pomknąć; —, *vn.* (s.) posunąć się na dół, umknać, umykać; =terrufen, *va. irr.* (h.) zawołać kogo na dół; =tersetzen, *va.* zsadzić na dół; (Preis), *H.* zniżyć cenę; poniżyć; =nterspringen, *vn. irr.* ściągać, ściągnąć; =tersteigen, *vn. irr.* (s.) zstąpić, zejść, zleźć; (vom Pferde) zsiadać, zsieść; =terstoßen, *va. irr* (h.) zepchnąć (na dół), zbić, spychać; =terstürzen, *vn.* (s.) strącić, zepchnąć, spychać; =terwärts, *ad.* na dół; zgóry ku dolnéj stronie, ku dołowi; =terwerfen, *va. irr.* (h.) zrzucić, zrzucać; =terziehen, *va. irr.* (h.) ściągnąć, ściągać.

Hervo'r, *ad.*. z; ze; wy—; zwy—; z wewnątrz na wierzch; na dwór; zewnątrz; =vo'rarbeiten, *va.* wydobyć co na widok; (sich) wydobyć się z ukrycia; *przyjść do znaczenia; =rblicken, *vn.* (h.) wyglądać zkąd; =rblinken, *vn.* (h.) błyszczéć przez co lub z za czego; =rblitzen, *vn.* (h.): die Augen blitzten aus der Maske hervor, *oczy świeciły się z maski jak błyska-

wice; -rbrechen, *vn. irr.* (f.) nagle wypaść zkąd; wytrysnąć; wybuchnąć; die Sonne bricht hervor słońce wydobywa się (z za chmury); -rbringen, *va. irr.* (h.) wynieść, wyprowadzić co na widok; *utworzyć, stworzyć co; wydawać, wydać, rodzić; — odkryć, wyjawić co; wymyślić; -rbringung, *f.* wyniesienie; wypuszczenie; rodzenie; Hervo'rdrängen, *va.* (Jmdn., sich) cisnąć, pchać kogo albo się naprzód; -rdringen, *vn. irr.* (f.) wydobywać się gwałtem; wybiedz zkąd; -rfahren, *vn. irr.* (f.) wyjechać (na widok); -rfliegen, *vn. irr.* (f.) wylecieć (na widok); -rgehen, *vn. irr.* (f.) wyjść na widok; okazywać się; daraus geht hervor, daß ꝛc. z tego się okazuje, ztąd wypływa, że itd.

Hervo'rheben, *va. irr.* (h.) podnieść co i okazać; *wywyższać, wywyższyć, wynosić; -rhebung, *f.* *wywyższanie, wywyższenie; -rholen, *va.* wynieść, wyprowadzić kogo lub co na widok; -rkeimen, *vn.* (f.) wypuścić kieł; -rkommen, *vn. irr.* (f.) ukazać się; -rkriechen, *vn. irr.* (f.) wyczołgnąć się (na widok); wyleźć zkąd; -rlangen, *va.* sięgnąć i dobyć; -rlassen, *va. irr.* (h.) wypuścić kogo na widok; -rlaufen, *vn. irr.* (f.) wybiedz (na widok, na przód); -rleuchten, *vn.* (h.) błyszczeć, świecić przez co; blask wydawać; *jaśnieć; -rlocken, *va.* wywabić kogo (na przód, zkąd); -rquellen, *vn. irr.* (f.) wypływać zkąd; -rragen, *vn.* (h.) sterczeć; wystawać; celować; -rragend, *ppr.* u. *a.* wystający; sterczący; wypukły; znamienity; -rragendheit, *f.* wypukłość, sterczenie, wystawanie; *wyższość nad innych.

Hervo'rrauschen, *vn.* (f.) z szelestem, ze szmerem wydobywać się zkąd; -rreichen, *va.* podawać co (na przód); -rreißen, *va. irr.* (h.) wydrzeć, wyrwać, porwać co z ukrycia; -rreiten, *vn. irr.* (f.) wyjechać na przód (konno); -rrennen, *vn. irr.* (f.) szybko wybiedz zkąd (na widok, na przód); -rrieseln, *vn.* (f.) szczérkotać, wyszérkać; -rrollen, *va.* wytoczyć co (na widok); —, *vn.* (f.) wytoczyć się; -rrücken, *va.* wysunąć co na przód; —, *vn.* (f.) wysunąć się; wyruszyć na przód; (mit etw.) odezwać się z czém; oświadczyć się; wyrwać się z czém; -rrufen, *va. irr.* (h.) wywołać (na wydok); kazać wystąpić; (Streit), *wywołać spór, stać się do niego powodem; -rscharren, *va.* wygrzebywać, wygrzebać; -rschauen, f. Hervo'rsehen; -rschäumen, *vn.* (f.) pieniąc się wypływać zkąd; -rschieben, *va. irr.* wysuwać, wysunać z za, z pod czego; -rschießen, *vn. irr.* (f.) wystrzelić; nagle się ukazać; wypuszczać, pukać się; -rschiffen, *vn.* (f.) wypłynąć (na morze z portu); -rschimmern, f. Hervo'rblinken; -rschlüpfen, *vn.* (f.) wyskoczyć, wysunąć się; -rschwimmen, *vn. irr.* (f.) spłynąć, wypłynąć na widok; -rsegeln, f. Hervo'rschiffen; -rsehen, *vn. irr.* (h.) patrzéć, wyjrzéć na przód (wystawiwszy głowę); *wyglądać z za czego lub z pomiędzy czego.

Hervo'rsein, *vn. irr.* (f.): die Sonne ist noch nicht hinter dem Berge hervor słońce nie wyszło jeszcze z za góry; -rsprengen, *vn.* (f.) wyskoczyć na przód; -rsprießen, *vn. irr.*, -rsprossen, *vn.* (f.) pąkowie puszczać, wyrastać zkąd (jak latorośle, krzewy); *pochodzić, wypływać, rodzić się; -rspringen, *vn. irr.* (f.) wyskoczyć na widok lub na przód; *wystawać; sterczéć; -rspritzen, *vn.* (f.) wypryskać; -rsprossen, f. Hervo'rsprießen; -rsprudeln, *vn.* (f.) wytryskać, wytrysnąć; błuszczéć; -rstammeln, -rstottern, *va.* wyjąkać, wyjęknąć; wybełkotać; -rstechen, *vn. irr.* (h.) wystawać; sterczéć; *odznaczać się; celować; przewyższać innych; hervorstechend wydatny; celujący; -rstehen, *vn. irr.* (h.) wystawać na przód; -rstrahlen, *vn.* (h.) z blaskiem się ukazywać; -rstrecken, *va.* wyściubić (na widok); wystawić, wysunąć z pod czego; -rströmen, *vn.* (f.) strumieniem lub strumieniami zkąd płynąć, wypływać; -rstürmen, *vn.* (f.) wypływać strumieniem zkąd; wybuchać; -rstürzen, *vn.* (f.) gwałtownie albo z łoskotem wypaść, wybiedz zkąd; -rsuchen, *va.* wyszukać; wyszukiwać; (wieder) odszukać co; znowu wydobyć; -rtauchen, *vn.* (f.) wynurzyć się, wypłynąć na wierzch; -rthun, *va. irr.* (h.) wydobyć co, wynieść, wyprowadzić na widok; (sich) wyjść na widok, ukazać się; *odznaczyć się; -rtreiben, *va. irr.* (h.) wypędzić co (na widok); -rtreten, *vn. irr.* (f.) wystąpić na przód; *odznaczać się; -rwachsen, *vn. irr.* (f.) wyrość zkąd; wyrosnąć, wyrastać na wierzch; -rzaubern, *va.* wyczarować; -rziehen, *va. irr.* (h.) wywlec, wywłoczyć, wyciągnąć na widok.

He'rwagen (sich), *vr.* (h.) odważyć się przyjść tutaj; -rwälzen, *va.* przytoczyć tu; toczyć w tę stronę; -rwärts, *ad.* ku téj stronie; -rwatscheln, *vn.* (f.) chwiejąc się na tę i na ową stronę iść tutaj; -rweg, *m.* przyjście, droga tutaj; dotąd, w tę stronę; -rweisen, *va. irr.* (h.) pokazać co (tutaj); kazać komu tutaj iść, przyjść; -rwenden, *va. irr.* (h.) obrócić w tę stronę (co, się); -rwerfen, *va. irr.* (h.) rzucić tutaj; -rwinken, *va.* kiwać od. skinąć na kogo, aby tu przyszedł; He'rwollen, *vn. irr.* (h.) chcieć tutaj przyjść; przybyć, przyjechać; He'rwünschen, *va.* (Jmdn., etw.) życzyć sobie, aby co się tu dostało.

Herz, *n. Zk.* serce; das — schlägt serce bije; das — pocht, klopft serce mocno bije,

dygoce; Jmdm. das — schwer machen, *trapić kogo, dręczyć; ich rede, wie es mir um's — ist, *jak czuję, tak mówię; es wird mir leichter um's —, *ulżyło mi się na sercu; ein — zu Jmdm. fassen, *powziąć serce do kogo; sie sind ein — u. eine Seele, *jedno myślą, jedno czują; zum =en sprechen, *mówić do serca; von ganzem =en, von =en gern, *z całego serca; von =en, *serdecznie, *niezmiernie; etw. auf dem =en haben, *mieć co na sercu (na myśli); schäme dich in dein — hinein! wstydź się sam siebie! ich kann es nicht über's — bringen, *nie mogę tego przenieść na sobie; sich ein — fassen, *nabrać serca; (Inneres von etwas) wnętrze jakiéj rzeczy; mein —! moje serce! **Herz, He'rzen**, *Ktsp.* czerwień; **He'rz-König**, *Ktsp.* król czerwienny; Herz ist Trumpf czerwień święci od. kozera; **Herz=**, *a.* serdeczny; *Zk.* sercowy.

He'rzählen, *va.* wyliczyć, odliczyć; **He'rzaubern**, *va.* mocą czarodziejskiéj sztuki sprowadzić.

He'rzallerliebst, *a.*, s. He'rzliebst; **=zangreifend**, *a.* przenikający, przerażający serce; **=zarznei'**, *f.* lekarstwo na serce; **=zausdehnend**, *a.* rozprężający serce; **=zbalsam**, *m.* *balsam na ból serca; **=zbeklemmung**, *f.* ściśnienie serca; **=zbeklo'mmen**, *a.* *ściśnione serce mający; **=zbeschwerung**, *f.* obciążenie serca; ciężkość na sercu; **=zbetrü'bt**, *a.* zasmuconego serca; zasmucony w sercu; **=zbeutel**, *m. Zk.* worek sercowy; osierdzie; **=zbewe'gend**, *a.* *poruszający, tkliwy, czuły; **=zbeweglich**, *a.*: =liche Worte serca chwytające od. tykające słowa; **=zblatt**, **=zblättchen**, *n. dim.* kość mostkowa; karta czerwienna; **serduszko; **He'rzbrechend**, *a.* serce rozdzierający; wzruszający.

He'rzchen, *n. dim.* serduszko; **He'rzdurchboh'rend**, **=zdurchschneidend**, *a.*, *s. He'rzbrechend.

He'rzeichnen, *va.* narysować, odrysować co; **=rzeigen**, *va.* pokazać co (komu lub przed kim).

He'rzelei'd, *n.* ból serca; dolegliwość serca; **He'rzen**, *va.* ściskać kogo, całować; sich —, einander — cackać się z kim; **=rzens=**, *a.* serdeczny; — serca; **=nsangst**, *f.* tęsknota; niespokojność serca; **=nsbruder**, *m.*, **=nsbrü'derchen**, *n. dim.* **braciszek serdeczny, od serca; **=nsdie'b**, *m.* *ten co komu serce ukradł; **=nsfrau'**, *f.* serdeczna kobieta; luba i poczciwa kobieta; **=nsfreude**, *f.* roskosz serca; **=nsfreu'nd**, *m.* przyjaciel od serca; **=nsfreu'ndin**, *f.* przyjaciołka od serca; **=nsfroh'**, *a.* serdecznie kontent, wesoły; rozradowany; **=nsgru'nd**, *m.* grunt serca; **=nsgu't**, *a.* nadzwyczajnie dobry; jak najlepszego serca; **=nsgüte**, *f.* dobroć serca; **=nski'nd**, *n.* *ukochane dziecko; **=nskö'nigin**, *f.* *królowa oder pani czyjego serca; **=nskummer**, *m.* strapienie oder utrapienie serca; **=nskü'ndiger**, *m.* posiadający znajomość serca ludzkiego; **=nslu'st**, *f.* serdeczna uciecha; roskosz serca; upodobanie serca; *do sytu (oder do syta); *podług upodobania; **=nsmädchen**, *n.* lube, kochane dziewczę; **=nsmeinung**, *f.* zdanie szczere, prawdziwe, z serca pochodzące; **=nsmutter**, *f.* ukochana matka; **=nsno'th**, *f.* ostatnia bieda; **=nspei'n**, **=nsqua'l**, *f.* udręczenie serca; **He'rzensschwe'ster**, *f.* ukochana siostrunia; **=nssoh'n**, *m.*, **=nssöh'nchen**, *n. dim.* *ulubiony synek; *gagatek; **=nstochter**, *f.*, **=nstö'chterchen**, *n. dim.* **ukochana córeczka; faworytka; **=nssprache**, *f.* *mowa serca; **=nstro'st**, *m.* pocieszenie serca; **He'rzensva'ter**, *m.* ukochany ojciec; **=nswu'nsch**, *m.* życzenie serca; upodobanie.

He'rzerbi'ttert, *a.* gniew w sercu mający; **=rzerfreu'end**, *a.* rozweselający, pocieszający serca; **=rzergrei'fend**, *a.* przenikający serce; *czuły, wzruszający; **=rzerhe'bend**, *a.* wznoszący od. budujący serce; **=rzerqui'ckend**, *a.* pokrzepiający serce, umysł; **=rzerschü'tternd**, *a.* wstrząsający serce; przerażający; boleść sprawujący; **He'rzerwä'rmend**, *a.* *miły dla serca; serce ogrzewający; **=rzfell**, *Zk.*, s. He'rzbeutel; **He'rzfinger**, *m.* palec serdeczny; **=rzförmig**, *a.* sercowaty; serduszkowaty; **He'rzfressend**, *a.* trawiący serce; **=rzgespa'nn**, **He'rzgespe'rr**, *n. Hlk.* kordjaka, strzykawka; odęcie żołądka; **=rzgrube**, *f. Zk.* dołek serca; dołek sercowy; **He'rzhaft**, *a.* śmiały; odważny; (kräftig, stärkend), *posilny, tęgi; **=rzhaftigkeit**, *f* śmiałość; odwaga; *serce.

He'rziehen, *va. irr.* (h.) ciągnąć kogo lub co tutaj, w tę stronę; —, *vn. irr.* (s.) przybywać, przylatywać, przenosić się. **He'rzig**, *a.* serdeczny, miły, ukochany; **Herzi'nnig**, **=rzi'nniglich**, *a.* serdeczny, szczery; —, *ad.* serdecznie, całém sercem; **He'rzkammer**, *f. Zk.* komórka sercowa; **=rzkirsche**, *f. Ng.* wiśnia podługowata; **=rzkirschbaum**, *m. Gtn.* wiśniowe drzewo wydające łotówki; **=rzklopfen**, *n.* bicie serca; **=rzkohl**, *m. Gtn.* kapusta, któréj główki w kształcie serca się zwijają; **=rzkränkend**, *a.* przykry, niemiły dla serca.

He'rzlich, *a.* serdeczny; ich lasse ihn — grüßen pozdrów go serdecznie; wir haben — gelacht śmialiśmy się do rozpuku; (gern), *z duszy i serca; es ist — schlecht gemacht, *okropnie źle od. porządnie źle zrobione; **=rzlichkeit**, *f.* serdeczność; **=rzlie'bst**, *a. superlat.* najukochańszy; z serca ukochany; **He'rzliebchen**, *n.* serduszko; luba; rybka; **=rzlos**, *a.* *bez serca, bez czucia, bez litości, bez odwagi; **=rzlosigkeit**, *f.*

nieczułość; brak serca oder odwagi; **-rzmuschel**, *f. Ng.* sercak; sercówka; **He'rznagend**, *a.* gryzący serce, wielkie zgryzoty sprawujący; **-rzöffnend**, *a.* *otwierający serce.

He'rzog, *m.* Książę, Wódz, Wojewoda, Wojski; *Stw.* Książę panujący; **-rzogin**, *f.* Księżna; **-rzoglich**, *a.* Książęcy; **-rzogthum**, *n.* księstwo.

He'rzohr, **-rzöhrlein**, *n. Zk.* uszko sercowe; **-rzpochen**, s. He'rzklopfen; **-rzpolyp**, *m. Hlk.* polip sercowy; **-rzrührend**, *a.* wzruszający serce; **-rzschlächtig**, *a. Hlk.* dychawiczny; **-rzschlächtigkeit**, *f.* dychawiczność, duszność końska; **He'rzstärkend**, *a.* wzmocniający serce; **-rzstärkung**, *f.* wzmocnienie serca; kordjał; **-rzstein**, *m. Ng.* (Edelstein) serdecznik; **-rzstoß**, *m.* uderzenie kołem na piersi.

Herzu', *ad.* tu; tu bliżéj; tu tuż; do —; przy —; do tego miejsca; dotąd; s. a. Herbei'. [tutaj.

He'rzug, *m.* dążenie, iście, maszerowanie

Herzvo'rhof, *m. Zk.* (Herzohr) uszko sercowe.

He'rzwasser, *n.* woda z serca; serdeczna woda czyli pachnąca; **-rzwassersucht**, *f. Hlk.* puchlina sercowa; **-rzweh**, *n.* ból serca; ból na sercu.

He'rzwingen, *va. irr.* (h.) przymusić kogo przyjść tutaj.

He'rzwunde, *f.* rana w sercu; *rana sercu zadana; **-rzwurm**, *m.* krwawa skrzeplina w sercu; *robak sercowy; **-rzwurzel**, *f. Ng.* korzeń serdeczny; **He'rzzerrei'ßend**, **He'rzzerdrü'ckend**, **-rzzerschnei'dend**, *a.* *serce rozdzierający.

He'sse, *m. Geog.* Hass; **He'ssen**, *n.* Hassja; **He'ssisch**, *a.* Haski.

Hessi't, *m. Ng.* telurek srebra.

He'tman, *m. Kw.* ataman.

He'tze, *f.* szczwanie (psami); szczwalnia; —, *Jäg.* heca, igrzysko zwierząt psami szczwanych; — Hunde, *Jäg.* łaja; *zgraja, kupa, gromada; **He'tzen**, *va.* szczuć, szczwać; **He'tzer**, *m. Jäg.* myśliwczyk konny, co psy prowadzi; szczwacz (auch *); **He'tzhund**, *m.* pies do szczwania; ogar; pies gończy; **-tzjagd**, *f.* polowanie z ogary, z gończémi; **-tzpeitsche**, *f.* harap; harapnik.

Heu, *n. Ldw.* siano; (mähen) siano siec; (machen), *Ldw.* trawę siec na siano; **Heu-**, *a.* sienny; **-baum**, *m. Ldw.* powąz; **-boden**, *m. Ldw.* siennica; **-bund**, **-bündel**, *n.* wiązka, wiązeczka siana.

Heu'chelchri'st, *m.* człowiek chrześcianina udający; **-chelei'**, *f.* obłuda; hipokryzja; **-chelglau'be**, *m.* wiara udana, obłudna; **Heu'cheln**, *vn.* (h.) u. *va.* udawać (obłudnie); udawać co; —, *n.*, s. Heuchelei'; **-lre'de**, *f.* obłudna, udana mowa; **-chler**, *m.* obłudnik, hipokryt; (frommer) świętoszek; **-chlerin**, *f.* obłudnica; hipokrytka; **-chlerisch**, *a.* obłudny.

Heu'er, *f.* (Miethe) najem, aręda.

Heu'er, *ad.* tego roku; latoś; **Heu'erig** **Heu'rig**, *a.* tegoroczny; latosi.

Heu'ergeschä'ft, *n. H. Sw.* interes promesowy. [latorośl.

Heu'erling, *m.* tegoroczniak; komornik,

Heu'ernte, *f. Ldw.* zbiór siana; sianobranie; **-feimen**, *m. Ldw.* stog siana; **-futter**, *n. Ldw.* pasza sienna; **Heu'gabel**, *f.* widły do siana; **-haufen**, *m.* kopa siana; **Heu'kalb**, *n. Ldw.* cielec.

Heu'len, *vn.* (h.) wyć; skowyczéć; *iron.* *przeraźliwie śpiewać, płakać, deklamować; — und schreien ryczéć, narzekać i płakać; *lamentować; —, *n.* ryczenie, wycie, bek wyjący, narzekający; **Heu'lmeier**, **-lmaier**, *m.* ***iron.* narzekalnik, narzekacz.

Heu'machen, *n. Ldw.* robienie siana; **Heu'mäher**, *m.* sianożęć, kosiarz; **-markt**, *m.* rynek, targ na siano; **-monat**, **-mond**, *m.* (Juli) Lipiec; **-ochs**, *m.* wół co sianem się pasie; **Heu'pferd**, *n. Ng.* konik; skoczek; konik polny; kobyłka; **-raufe**, *f. Ldw.* drabina w stajni, za którą siano bydłu zakładają.

Heuri'stik, *f. Philos.* nauka, sztuka odkrywania lub wynajdywania; **-ri'stisch**, *a.* heurystyczny; tyczący się sztuki wynajdymania.

Heu'saame, **-samen**, *m. Ng.* sienne nasienie; **Heu'scheuer**, **-scheune**, *f.* stodoła na siano; **-schlag**, *m.* sianożęć; zbiór siana; **-schober**, s. Heu'feimen; **-schrecke**, *f. Ng.* szarańcza; **-schreckenbau'm**, *m. Ng.* akacja biała; **-schreckenbru't**, *f. Ng.* szarańczyk; **Heu'schreckengri'lle**, *f. Ng.* konik polny; **-schreckenkre'bs**, *m. Ng.* langusta; skulisz; **-schuppen**, *m.* szopa na siano.

Heu'te, **Heut**, *ad.* dziś; dzisiaj; — früh dziś rano; — Vormittag dziś przed południem; auf — na dziś; bis auf — aż do dziś; von — an od dziś; heut' zu Tage, *teraz; *w tym czasie; **Heu'tig**, *a.* dzisiejszy; heutiges, heutigen Tages dzisiejszego dnia; bis auf den -gen Tag po dziś dzień, podziśdzień.

Heu'vogel, *m. Ng.* żołna (ptak); **-wage**, *f. Ldw.* waga do siana; **-wagen**, *m.* wóz do siana; wóz z sianem; **-wender**, *m. Ldw.* przewracacz siana; **-wiese**, *f.* łąka sienna, na siano; **-zeit**, *f.* czas, w którym siano sieką; czas kośby. [wiersz.

Hexa'meter, *m. Dtk.* sześciomiarowy

He'xe, *f.* czarownica; **He'xen**, *vn.* (h.) czarować; **He'xen-**, *a.* czarowniczy; **He'xenbru't**, *f.* płód czarowniczy; plemię czarownicze; **He'xenfah'rt**, *f.* podróż czarownicy (na Łysą Górę); **-xenfa'll**, *m. Rw. Gsch.* proces z czarownicą; **-xengeschi'chte**, *f.* powieść o czarownicach; **-xenmei'ster**,

m. czarownik; czarodziej; =xenschu'ß, *m. Hlk.* ból, reumatyzm w krzyżu; =xense'gen, He'xenspru'ch, *m.* formuła czarodziejska; He'xenstich, *m.* szew stebnowany bardzo drobny; He'xer, *m.*, s. He'xenmeister; Hexerei', *f.* czary; das ist keine —, *nie jest to czarnoksięstwo.

Hi, hi, hi! *int.* hi, hi, hi!

Hie, *ad.* tu; tutaj; owdzie; s. a. Hier.

Hieb, *m.* cięcie (pałaszem, siekierą itd.); auf den — fechten, *Ftk.* bić się na cięcie; składać się ciętą sztuką; =be austheilen ciąć na wszystkie strony; — uderzenie czém; hier setzt es Hiebe, *tu można co oberwać; Jmdm. einen — versetzen, *przyciąć komu; er hat einen — im Gesicht ma ciętą ranę na twarzy; einen — haben, *mieć w głowie.

Hie'bei, Hie'rbei, *ad.* przy tém.

Hie'ber, *m. Ftk.* szpada (używana u Niemieckich akademików).

Hie'big, *a.* zdatny do ścięcia (drzewo), do wyrębu (część lasu); =bwunde, *f.* rana cięta, cięciem zadana.

Hie'durch, Hie'rdurch, *ad.* przez to; tędy.

Hief, *m. Jäg.* ton, który róg myśliwski wydaje; =fhorn, =fthorn, *n. Jäg.* róg myśliwski; =friemen, *m.* rzemień na którym trąbka myśliwska wisi; =fstoß, *m.* trąbienie w róg, głos rogowy.

Hie'für, Hie'rfür, *ad.* za to; s. a. Da'für; Hie'gegen, s. Da'gegen; Hie'her, Hie'hin, s. Hie'rher *x*c.; Hie'herwärts, *ad.* dotąd; ku téj stronie; na tę stronę.

Hie'ländisch, Hie'rländisch, *a.* tutejszo-krajowy.

Hie'mit, *ad.* z tém; nieniéjszem.

Hie'nach, s. Da'nach, Hie'rnach.

Hie'nächst, s. De'mnächst, Hie'rnächst.

Hienie'den, *ad.* nisko, na dole; *tu na téj ziemi; w tém życiu.

Hier, *ad.* tutaj; tu; von — ztąd; nicht weit von — nie daleko ztąd; von — aus ztąd; — zu Lande tu w kraju, w naszym kraju; — u. da tu i owdzie; gdzie niegdzie; er ist bald —, bald da raz tu jest, to znowu gdzie indziéj od. tam; — u. dort, *na tym i na tamtym świecie.

Hie'ran, *ad.* tu pod górę.

Hiera'tisch, *a. Alt.* hieratyczny, święty.

Hie'rauf, *ad.* tu na to; tu na tém; was sagte er —? cóż on na to powiedział?

Hie'raus, *ad.* ztąd tu; z tego; von — z tego miejsca; hieraus ist zu schließen ztąd można wnosić; Hie'rbei, *ad.* przy tym; przy tém; Hie'rdurch, *ad.* tędy; tém tu; przez to; =rein, *ad.* tutaj w to; =rfür, *ad.* za to; Hie'rgegen, =rge'gen, *ad.* przeciw temu; =rher, *ad.* tu na to miejsce; w to miejsce; w tém miejscu; tu do tego; bis — aż dotąd; das gehört nicht — to tutaj nie należy; =rherwärts, *ad.* ku téj stronie; =rhin, *ad.* tu w tę stronę; ku temu miejscu; owdzie; tu; sam; Hie'rin, *ad.* tutaj; w tém tu (miejscu); (in dieser Sache) w téj rzeczy; — hast du Recht w téj rzeczy masz racją; =rländisch, s. Hie'ländisch; Hie'rmit, *ad.* tém tu; z tém tu; =rnach, *ad.* po tém tu; do tego tu; podług tego tu; =rnächst, *ad.* przy tém; tudzież; oprócz tego; następnie; =rneben, *ad.* tu podle; tu w pobliżu; przy tém; Hie'rob, *ad.* o to; o tém.

Hierogly'phe, *f. Alt.* hieroglif, świętopiśnia; =gly'phen, *pl.* hieroglify (egipskie); =gly'phisch, *a.* hieroglificzny.

Hiero'nymus, *m. npr.* Hieronim.

Hie'rortig, *a.* tutejszomiejscowy.

Hie'rsein, *n.* bycie tu; pobyt na tém miejscu; =rselbst, *ad.* tu; w miejscu; =rüber, *ad.* nad to; nad tém; tu na tę stronę; — geht nichts, *nie masz nic nad to; Hie'rum, *ad.* tu na około; tu koło tego; =runter, *a.* tu pod to; tu pod tém; =rvon, *ad.* o tém (ci) tu; od tegoć tu; z tego; Hie'rwider, *ad.* przeciw temu tu; =rzu, *ad.* do tegoć; do tego tu; na to tu; =rzwischen, *ad.* tu między tém od. to.

Hie'selbst, =rselbst, *ad.* tutaj; tu w miejscu; Herrn N. — (auf Briefen) do Pana N w miejscu.

Hie'sig, *a.* tutejszy; der Hiesige tutejszy.

Hie'von, =rvon, *ad.* do tego; o tém.

Hie'zu, *ad.* do tego.

Hift, Hi'fthorn *x*c., s. Hief *x*c.

Hi'lfe *x*c., s. Hü'lfe *x*c.

Hi'mbeere, *f. Ng.* malina; Hi'mbeer=, *a.* malinowy; =rei's, *n.* malinowe lody; =re'ssig, *m.* malinowy ocet; =rme'th, =rwei'n, *m.* maliniak; =rsa'ft, *m.* malinowy sok; =rstau'de, *f.*, =rstrau'ch, *m.* malinowy krzak; =rwa'sser, *n.* malinowa woda.

Hi'mmel, *m.* niebo; (unter freiem) pod gołém niebem; der — ist heiter, klar, trübe, wolkig niebo jest pogodne, jasne, posępne, pochmurne; der — umwölkt sich niebo się zachmurza; der — klärt, hellt sich auf niebo się wypogodza; in den — kommen, *Kg.* pójść do nieba; dem — sei Dank! dzięki Niebu! dzięki Bogu! um des =ls willen! o nieba! dla Boga! przez Bóg żywy! Hi'mmela'n, *ad.* ku niebu, pod niebiosa; — steigen wznosić się; =mel=auge, *n.* niebieskie, modre oko; =mel=äugig, *a.* modrooki; =melbe'tt, *n.* łóżko z kotarą od góry oder pod pawilonem; =melblau', *a.* niebieski; błękitny; modry; =melbläu'e, *f.* błękit niebieski; =mel=fahrt, *f. Kg.* wzniesienie się ku niebu; wstąpienie na niebiosa; (des Heilandes) Wniebowstąpienie Pańskie; =melfahrts=fe'st, *n.*, =melfahrtsta'g, *m.* dzień, w którym przypada święto Wniebostąpienia Pańskiego; =melfroh', *a.* niezmiernie uradowany; =melgesa'ndt, *a.* z nieba ze-

słany; -melho'ch, *a.* u. *ad.* wysoki, wysoko aż do nieba; niebotyczny; — bitten, *dla Boga prosić; Hi'mmeln, *vn.* (h.) błyskać się; zabierać sie na tamten świat; —, § s. Ste'rben, Verre'cken; -melnah', *a.* u. *ad.* bliski, blisko nieba; -melrei'ch, *n.* *Kg.* królestwo niebieskie; in's — kommen pójść, dostać się do nieba; -melrei'n, *a.* czysty jak pogodne niebo.

Hi'mmels-, *a.* niebieski; od nieba; -ls-a'chse, *f.* *Stk.* oś nieba; -lsbeschrei'bung, *f.* *Stk.* opisanie nieba; -lsbewohner, -ls-bürger, *m.* *Kg.* obywatel nieba; niebianin; -lsbote, *m.* posłaniec niebieski; -ls-brau't, *f.* *oblubienica niebieska; *Kg.* Najświętsza Panna; -lsbro'd, *n.* chléb niebieski; *Bibl.* manna; -lsbürger, s. Hi'mmelsbewohner; -lschauer, *m.* *Ng.* (Fisch) gwiazdozór, gwiazdożrał; -lschrei'-end, *a.* o pomstę do nieba wołający; himmelschreiende Sünde, *grzech okropny od. niebotyczny; -lse'gen, *m.* błogosławieństwo niebieskie; -lsfa'rbe, *f.* kolor niebieski; -lsfe'rne, *f.* oddalenie nieba od ziemi; -lsfeuer, *n.*, -lsflamme, *f.* niebieski ogień, płomień; *błyskawica; -lsfreude, *f.* roskosz niebieska; rajskie pociechy; nadzwyczajna radość; -lsfunke, *m.* iskra niebieska; *myśl z nieba zesłana; -lsgabe, *f.* dar nieba; dar boski; -lsge'gend, *f.* *Stk.* *Geog.* strona świata; okolica nieba; -lsgesta'lt, *f.* postać niebieska; -lsgewö'lbe, *n.* *Stk.* sklepienie niebios; -lsgla'nz, *m.* blask niebieski; -lshöhe, *f.* wysokość nieba; -lskarte, *f.* *Stk* mapa nieba; -lskö'nigin, *f.* *Kg.* królowa nieba; Najświętsza Panna; -lskörper, *m.* *Stk.* ciało niebieskie; -lskrei's, *m.* sfera niebieska; -lskugel, *f.* *Stk.* *Geog.* kula niebieska, glob niebieski; -lsleiter, *f.* *Bibl.* drabina niebieska, z nieba spuszczona; -lsli'cht, *n.* światło niebieskie; -lslu'ft, *f.* *Ntl.* powietrze podniebne, eteryczne; eter; -lslu'st, s. Hi'mmelsfreude; -lsma'cht, *f.* potęga niebieska; die -ls-mächte władze niebieske; -lspforte, *f.* *brama niebieska; -lsrau'm, *m.* *Stk.* przestrzeń nieba; -lsschlüssel, *m.*, -ls-schlü'sselchen, *n.* *dim.* *Ng.* pierwiosnka; kluczyki; kluczyk; -lsstri'ch, *m.* *Geog.* klimat; sfera; -melsstürmer, *m.* *Myth.* szturmujący do nieba; dobywający nieba; -lsthau', *m.* *Ntl.* rosa niebieska; *Bibl.* manna; -lstra'nk, *m.* *Myth.* napój niebieski; nektar; -lswagen, *m.* *Stk.* *Bibl.* wóz na niebieski; *Stk.* niedźwiedzica; -lswe'g, *m.* droga niebieska; -lswonne, *f.* radość niebieska; -lszei'chen, *n.* *Stk.* znak zodjaku; -lsziege, *f.* *Stk.* baranek; koziołek; -ltragend, *a.* niebo na sobie dźwigający; -lträger, *m.* ten co baldakin nosi (na procesji); -lwä'rts, *ad.* ku niebu; ku stronie nieba; -lwei't, *a.* *niezmiernie daleki; bardzo daleki; -ter Unterschied bardzo wielka różnica; -mlisch, *a.* niebieski, z nieba pochodzący; *boski; *nadzwyczajny; *zachwycający; — schön nadzwyczajnie piękny.

Hin, *ad.* tam; tam na świat; wciąż; ciągle; wzdluż; indziéj; powciąż; po— (nur in Verbindung mit Zeitwörtern): do, owąd; owdzie, gdzieindziéj; mit dem Zeitwort „sein" bezeichnet es den Verlust einer Sache: es ist — (verloren gegangen), *zginęło; der Tag ist — dzień minął; die Zeit ist —, wo *rc.* już ten czas minął, kiedy itd.; — u. her tam i sam; gdzie niegdzie; — und her sinnen przemyśliwać; — u. her überlegen rozważać co na wszystkie strony; immer —! choćby i tak! i owszem! daléj! — u. her gehen tam i sam schodzić, tułać się, przechadzać się; — u. wieder gdzie niegdzie, tam i owdzie, kiedy niekiedy; — und wieder gehen przechodzić a wracać się; man hört — u. wieder rozlega się głos.

Hina'b, *ad.* na dół; ku dołowi; z góry na dół; Hina'bbringen, *va.* *irr.* (h.) znieść, znosić (tam gdzie indziéj); -bfahren, *vn.* *irr.* (s.) zjechać na dół; -bfallen, *vn.* *irr.* (s.) spadać, zleciéć (tam gdzie indziéj) z góry; -bfließen, *vn.* *irr.* (s.) spływać, ściekać z góry; -bführen, *va.* u. *vn.* (h.) sprowadzić na dół (tam gdzie indziéj); -bgehen, *vn.* *irr.* (s.) schodzić, zstępować (ztąd, tam, dokąd, indziéj) z góry; -bkommen, *vn.* *irr.* (s.) znieść, schodzić; -blassen, *va.* *irr.* (h.) spuścić na dół; -bringen, *vn.* *irr.* (s.) ściekać, kapać z góry; -bschlucken, *va.* połykać, połknąć; -bsehen, *vn.* *irr.* (h.) patrzéć, spoglądać na dół (z góry); -bspringen, *vn.* *irr.* (s.) zeskoczyć z góry od. na dół; -bsteigen, *vn.* *irr.* (s.) zstąpić na dół (z góry); -bstoßen, *va.* *irr.* (h.) strącić, zepchnąć na dół (z góry); -bstürzen, *va.* zrzucić, strącić na dół (z góry); —, *vn.* (s.) spaść; -btreiben, *va.* *irr.* (h.) spędzić, zganiać na dół (z góry); -bwärts, *ad.* na dół (z góry); ku dołowi; -bwerfen, *va.* *irr.* (h.) zwalić od. zrzucić na dół (z góry); -bziehen, *va.* *irr.* (h.) ściągnąć na dół.

Hina'n, *ad.* tuż; tam do; do owąd; owdzie, przy—; na, pod górę; -nbauen, *va.* przybudować tam (tuż); -nfahren, *vn.* (s.) podjeżdżać, podjechać; -nführen, *va.* dowodzić tam (tuż), prowadzić pod górę; -ngehen, *vn.* *irr.* (s.) podejść, podchodzić do czego; (Berg) wejść na górę, iść pod górę; -nkriechen, *vn.* (s.) podłazić, podleźć; -nreichen, *vn.* (h.) dosięgnąć tam; -nrücken, *va.* u. *vn.* (h.) przymknąć tam, zbliżać się tam; -nschiffen, *vn.*, -nschwimmen, *vn.* *irr.* podpływać, podpłynąć; -nschleichen, *vn.* *irr.* (s.) przyłasić się (tam), skradać się pod co (tam).

Hi'narbeiten, *vn.* (h.) (auf etw.) pracować nad czém; (sich) pracować nad tém, aby się gdzie dostać.

Hinau'f, *ad.* tam na wierzch; tam na górę; tam w górę; —! —! na górę! na górę! **-farbeiten** (sich), *vr.* (h.) wdrapać się na górę, dostać się na wierzch; **-fbinden**, *va. irr.* (h.) podwiązać tam, przywiązać na go; **-fbringen**, *va. irr.* (h.) wnieść tam, na górę oder na wierzch; **-ffahren**, *vn. irr.* (s.) wjechać tam na górę od. na wierzch; wjeżdżać; **-ffliegen**, *vn. irr.* (s.) wlecieć tam, podlecieć tam, podlatywać; **-fführen**, *va.* tam pod górę wieźć od. wieść od. prowadzić; **-fgehen**, *vn. irr.* (s.) wnieść, wchodzić tam na górę od. na wierzch; **-fheben**, *va. irr.* (h.) wyżéj podnieść; **-fholen**, *va.* tam wziąść, sprowadzić tam na górę; **-fkämmen**, *va.* podczesywać; **-fklettern**, *vn.* (s.) doleźć tam na wierzch, wdrapąć się tam pod górę, tam na górę; **-fklimmen**, *vn.* (s.) piąć, wdzierać, wygramolić się; **-fkommen**, *vn. irr.* (s.) wéjść tam na górę, na sam wierzch, dostąpić tam; **-fkriechen**, *vn. irr.* (s.) wleźć, wleść na co oder na wierzch jakiéj rzeczy; **-flangen**, *va.* u. *vn.* (h.) podać tam do góry; **-flaufen**, *vn.* (s.) wbiedz; **-freichen**, *va.* u. *vn.* (h.) podawać (tam) wgórę od. na górę; **-frollen**, *va.* wtoczyć; **-frücken**, *va.* tam daléj od. tam wyżéj się pomknąć od. posunąć; **-fschwingen** (sich), *vr. irr.* (h.) wzbić się (tam) wgórę; wskoczyć; **-fspringen**, *vn. irr.* (s.) wskoczyć (tam) na go; **-fsteigen**, *vn. irr.* (s.) wstąpić, wleźć tam na górę, na co; (auf Pferd, auf Wagen) (tam) wsiadać na konia, do pojazdu; **-ftragen**, *va. irr.* (h.) tam wnieść, wnosić, pownosić na górę; **-fwälzen**, *va.* wtoczyć tam na górę; **Herau'fwärts**, *ad.* tam na górę, wgórę, wzwyż; **-fwerfen**, *va. irr.* wrzucać, wrzucić na; **-fwinden**, *va. irr.* (h.) windować do góry; **-fziehen**, *va. irr.* (h.) wciągnąć, wciągać do góry.

Hinau's, *ad.* na dwór; wy; ztąd precz; gdzie indziéj; — mit dir! za drzwi! **-sbauen**, *va.* wybudować w tamtę stronę; budować na przód, na ulicę, na dwór; **-sbege'ben** (sich), *vr. irr.* (s.) wynieść (ztąd precz); wyjść, wynieść się; **-sbeißen**, *va. irr.* (h.) wygryźć (ztąd); **-sbringen**, *va. irr.* (h.) wynieść (ztąd precz); **-sdenken**, *va. irr.* (h.) na przyszłość pamiętać; wo denkst du hinaus? o czém ty zamyślasz? gdzież to się zapędzasz (myślą)? **-sfahren**, *vn. irr.* (s.) wyjechać (ztąd gdzie indziéj); **-sfallen**, *vn. irr.* (s.) wypadać (tam gdzie indziéj); **-sfliegen**, *vn. irr.* (s.) polecieć za—; (lassen) wypuścić (dokąd indziéj); **-sführen**, *va.* wywieść, wyprowadzić (gdzieindziéj); **-sgehen**, *vn. irr.* (s.) wyjść, wychodzić po za co; **-shaben**, *va. irr.* (h.): ich habe das Buch schon hinaus (=gelesen) jużem skończył, przeczytał książkę; **-sjagen**, *va.* wypędzić, wygnać, wygonić (ztąd precz); **-skommen**, *vn. irr.* (s.) wyjść na dwór, wychodzić (precz, gdzie indziéj); zajść po za co; **-slangen**, *va.* podawać na dwór; **-slassen**, *va. irr.* (h.) wypuścić (ztąd precz); **-slaufen**, *vn. irr.* (s.) wybiedz (ztąd precz), wybiedz, wybiegać; das läuft auf Eins hinaus, *to na jedno wychodzi; **-slegen**, *va.* wykładać (gdzie indziéj); **-smachen** (sich), *vr.* (h.) wyjść, wychodzić dokąd; **-smüssen**, *vn. irr.* (h.) musieć na dwór, musieć wyjść; **-speitschen**, **-sprügeln**, *va.* biczem wypędzić, kijem wypędzić; **Hinau'srücken**, *va.* wysunąć, wymknąć (indziéj); **-sschaffen**, *va.* uprzątnąć, wyprowadzić; **Hinau'sschauen**, s. Hinau'ssehen; **-sschicken**, *va.* wysłać, wysyłać (gdzieindziéj, tam); **-sschieben**, *va. irr.* (h.) wysunąć, wysuwać (dokąd indziéj); *odkładać co na inszy czas, zwłaczać, przeciągnąć co, zawiesić; **-sschießen**, *va. irr.* (h.) wystrzelić (tam gdzieindziéj); —, *vn.* (s.) raptem wypaść, wybiedz; **-sschleichen** (sich), *vr.* (h.) wysunąć się; **-sschleifen**, *va. irr.* wywlec (za miasto) tam gdzieindziéj; **-sschütten**, *va.* wysypać (indziéj); **-sschwimmen**, *vn. irr.* (s.) wypłynąć (tam gdzie indziéj), daléj na wodę; **-ssehen**, *vn. irr.* (h.) wyglądać, wyjrzéć, wyzierać (tam gdzieindziéj); **-ssein**, *vn. irr.* (s.): er ist schon darüber hinaus już to odbył, odcierpiał, ukończył, przebył; *nie zważa na takie rzeczy; **-ssetzen**, **-sstellen**, *va.* wystawić; odkładać na inszy czas; puścić co w daleki odkład; **-sstecken**, *va.* wychylić; **-sstoßen**, *va. irr.* (h.) wypchnąć (precz zkąd); **-sthun**, *va. irr.* (h.) wynieść, wyrzucić, uprzątnąć (ztąd precz indziéj); **-stragen**, *va. irr.* (h.) wynosić, wynieść na dwór (tam gdzieindziéj); **-streiben**, *va. irr.* (h.) wypędzić (dokąd indziéj); **-streten**, *vn. irr.* (s.) wystąpić (dokąd indziéj); **-swärts**, *ad.* na dwór; w pole; na ulicę; na zewnątrz; **-swerfen**, *va. irr.* (h.) wyrzucić (dokąd indziéj); zum Fenster — z okna wyrzucić; **-swollen**, *vn. irr.* (h.) chcieć ztąd precz gdzie indziéj; chcieć na dwór; wo will das endlich hinaus? co z tego będzie? do czego to zamierza? (hoch), *wysokich rzeczy oder wysoko sięgać; *piąć się do góry; **-sziehen**, *va. irr.* (h.) wywłóczyć, wyrwać (ztąd dokąd indziéj).

Hi'nbege'ben (sich), *vr. irr.* (h.) udać się dokąd; **Hi'nblasen**, *vn. irr.* nadmuchać, nadmuchnąć; **-nblicken**, *vn.* (h.) rzucić okiem na co, spojrzéć; **-nbringen**, *va. irr.* (h.) zanieść (tam, dokąd indziéj); przenieść; przyprowadzić; (zubringen), *prze-

pędzić, strawić; =nbrüten, *vn.* (h.) ślęczéć, zadumać się; =nbrüten, *n.* dumanie; im — sein konać; **Hi'ndenken**, *vn. irr.* (h.) myślą zasięgać; zapamiętać; wo denkst du hin? dokąd zamyślasz?

Hi'nderer, *m.* przeszkodnik; **Hi'nderlich**, przeszkadzający; przeszkodę robiący; Jmdm. — sein być komu na szkodzie, przeszkadzać mu; **Hi'ndern**, *va.* (Jmdn. in, an, bei etwas) przeszkadzać, przeszkodzić komu w czém, do czego (do szczęścia), przy czém (przy robocie); =ndernisz, *n.* przeszkoda; zawada; *tama, zapora; die =ndernisse heben usunać przeszkody; **Hi'nderung**, *f.* przeszkadzanie; przeszkodzenie; przeszkoda.

Hi'ndeuten, *vn.* (h.) (auf Jemanden, auf etwas) na kogo, na co wskazywać, pokazywać; —, s. A'nspielen; =ndeutung, *f.* wskazywanie na co, na kogo.

Hi'ndin, *f. Ng. Jäg.* łania, łani.

Hi'ndrängen, *va.* pchać, pchnąć, tłoczyć, cisnąć tam, do czego, na co.

Hindu'rch, *ad.* przez; wskroś; na wylot; tędy; die ganze Zeit — przez cały czas; =rchbrechen, *vn. irr.* (s.) przełamać (kędy); =rchbringen, *va. irr.* (h.) przeprowadzić; =rchdringen, *vn. irr.* (s.) przenikać, przecisnąć się, przedrzéć się; =rchfahren, *vn. irr.* (s.) przejechać; —, *va. irr.* (h.) przewieźć; =rchführen, *va.* przeprowadzić (którędy); =rchgehen, *vn. irr.* (s.) przejść, przechodzić, przebrnąć (którędy); =rchkommen, *vn. irr.* (s.) przechodzić; =rchlassen, *va. irr.* (h.) przepuszczać, pozwolić przejścia; =rchziehen, *va.* u. *vn. irr.* (h. u. s.) przeciągnąć.

Hinei'n, *ad.* do środka; tam wewnątrz; tam do; tam we; w; tam weń; tam do środka; in den Tag — leben, *żyć bez upamiętania; =nackern, *va. Ldw.* worać; =narbeiten (sich), *vr.* (h.) przez prace oswoić od. obeznać się z czém; =nbauen, *va.* zabudować, wbudować (tam) w co (wciąż); =nbege'ben (sich), *vr. irr.* (h.) udać się do środka; wniść; wejść; =nbiegen, *vn. irr.* (s.) zakręcić w co; =nbitten, *va. irr.* (h.) prosić w dom (do środka); prosić wnieść; prosić do siebie, wprosić; =nblasen, *va. irr.* (h.) wdmuchnąć; nadymać (wziąż); **Hinei'nbringen**, *va. irr.* (h.) wnieść (tam); wprowadzić w co; =ndenken (sich), *vr. irr.* (h.) myślą, zapuścić się w co, wniknąć, wnikać w co; (sich in Jmds. Lage) zaciekać się w czyje położenie; =ndrängen, *va.* wtłoczyć, wtłaczać, wcisnąć; =ndringen, *vn. irr.* (s.) wcisnąć się; =ndrücken, *va.* wcisnąć, wtłoczyć, wdłabić, przycisnąć czém na co; =ndürfen, *vn. irr.* (h.) śmiéć, ośmieléć się wnieść. mieć pozwolenie do wniścia; =neilen, *vn.* (s.) śpieszyć się z wniściem, śpiesznie wchodzić; =nessen, *va. irr.* (h.) zjadać, obdykać się; =nfahren, *vn. irr.* (h.) wjechać, wjeżdżać; =nfallen, *vn. irr.* (s.) wpadać, wpaść; =nfegen, *va.* namiatać; namieść; **Hinei'nflechten**, *va. irr.* (h.) pleść, wpletać; *wplątać, wmięszać kogo w co; =nfliegen, *vn. irr.* (s.) wlecićć, wlatywać; =nfliehen, *vn. irr.* (s.) uciekać tam, od. dokąd, od. w co; =nfressen, *va. irr.* (h.) do wnętrzności dostać; wgryźć się w co, przeźrzéć; (in sich), *zgryźć, strawić, połknąć co; =nführen, *va.* wprowadzić, zaprowadzić; =ngehen, *vn. irr.* (s.) wejść, wchodzić; =ngera'then, *vn. irr.* (s.) dostać się gdzie, brnąć, zabrnąć; =ngießen, *va. irr.* (h.) wlewać, nalewać, wlać; **Hinei'ngreifen**, *vn. irr.* (h.) sięgać w co; =ngucken, *vn.* (h.) wglądać w co, zaglądać, naglądać; =nhelfen, *vn. irr.* (h.) dopomódz komu wsiąść do karety; =njagen, wpędzić, wegnać, zagnać; =nkehren, *va.* wmiatać, wmieść; nagarniać, nagarnieść; =nkommen, *vn. irr.* (s.) wchodzić, wejść; =nkriechen, *vn. irr.* (s.) włazić, wczołgać się, wleźć, wkradać się; =nlassen, *va. irr.* (h.) wpuścić, wpuszczać, dopuścić wnieść, =nlaufen, *vn. irr.* (s.) wbiegać, wbieżéć; wbiedz; =nlegen, *va.* wkładać, włożyć; =nleiten, *va.* wprowadzić; =nlesen (sich), *vr. irr.* (h.) wczytać się w co; =nlocken, *va.* wwabić; wnęcać, wnęcić; =nmischen, *va.* wmięszać; =nmüssen, *vn. irr.* (h.) musiéć wniść, być przymuszonym do wniścia; =nnähen, *va.* wszyć, wszywać; =nnöthigen, *va.* (Jemanden) raczyć kogo do wniścia; **Hinei'npfropfen**, *va.* powtykać, wszczepić; =nreden, *vn.* (h.) wmięszać się; in den Tag —, *pleść troje niewidy oder koszałki opałki; =nregnen, *vn.* (h.) naciec; =nreiben, *va. irr.* (h.) nacierać, wkruszyć; =nrufen, *va. irr.* (h.) zawołać do domu; =nschaffen, *va.* wprowadzić; =nschieben, *va. irr.* (h.) wsuwać, wpychać, wtrącać; =nschicken, *va.* posyłać w dom; =nschlagen, *va. irr.* (h.) wbić, wbijać; =nschleichen (sich), *vr.* (h.) wemknać się, wkraść, wkradać się; =nschlucken, *va.* połykać co w siebie; =nschlüpfen, *vn.* (s.) wśliznąć się; =nschütten, *va.* wsypać (tam) w co; =nschwimmen, *vn. irr.* (s.) wpływać (tam) w co; =nsehen, *vn. irr.* (h.) patrzéć (tam) w co, zaglądać, zajrzéć; =nsetzen, *va.* wsadzić, wprawić, wstawić (tam w co); (sich) wsiadać; =nsickern, *vn.* (s.) wsiąknąć; =nsinken, *vn. irr.* (s.) zapaść, wpaść w co, pogrążyć się, ugrzęznąć; =nspringen, *vn. irr.* (s.) wskoczyć (tam) w co; **Hinei'nspritzen**, *va.* wsikać, wstrzykać, wstrzyknąć; =nstechen, *vn. irr.* (h.) zakłóć w co; =nstecken, *va.* (tam) wetknąć, wetkać, wścibić, utkwić, wprowadzić; =nsteigen, *vn. irr.* (s.) tam wstąpić, wleźć, spuścić się dokąd; (in den Wagen) wsiąść do pojazdu oder na wóz,

wsiadać; -nstellen, *va.* wstawić, wstawiać; -nstopfen, *va.* wpakować w co, napchać do czego; -nstoßen, *va. irr.* (h.) wepchnąć, wpychać; -nstürzen, *vn.* (s.) wpaść; (sich), *vr.* (h.) wrzucić się; —, *va.* wepchnąć, wtrącić; -nthun, *va. irr.* (h.) włożyć, wkładać, wmieścić, składać (tam) w co; -ntragen, *va. irr.* (h.) wnosić (tam) w co, wnieść; -ntreiben, *va. irr.* (h.) wganiać, wpędzać, zapędzać (tam) w co; -ntreten, *vn. irr.* (s.) wstąpić, wnińć, wchodzić; -ntrinken, *va. irr.* (h.) napijać się, wypić; -ntunken, *va.* (tam) zanurzać, zatapiać, wmoczyć, omoczyć w czém oder w co; -nwachsen, *vn. irr.* (s.) (tam) wrastać w co, zrastać się z czém; -nwagen (sich), *vr.* (h.) odważyć się wniść tam.

Hinei'nwärts, *ad.* tam wewnątrz; w głąb' czego; ku środkowi; ku sobie obróciwszy; —! *int.* kso! (Zuruf auf die pflügenden Stiere).

Hinei'nwerfen, *va. irr.* (h.) wrzucić (tam), wrzucać; -nwollen, *vn. irr.* (h.) chcieć (tam) wniść; -nwühlen (sich), *vr.* (h.) wryć się w co; -nziehen, *va. irr.* (h.) wciągnąć (tam); *wplatać, wmięszać, wtrącić; -nzwängen, *va.*, -nzwingen, *va. irr.* wmuszać, wmusić.

Hi'nfahren, *va. irr.* (h.) wieźć, zawieźć tam; —, *vn. irr.* (s.) pojechać (tam) dokąd; **Hi'nfahrt**, -nfährte, *f.* pojechanie, odjazd dokąd; (auf der) tam jadąc; (Tod, Sterben) śmierć, ostatnia żywota chwila; **Hi'nfallen**, *vn. irr.* (s.) upaść, upadać (wzdłuż); gruchnąć, brnąć; —, *n.* upadnienie, upadek; **Hi'nfällig**, *a.* bliski upadku; podupadły, znikomy, ułomny, nietrwały, wątły, słaby, podcięty, nadwerężony, słabowity; **Hi'nfälligkeit**, *f.* wątłość, ułomność; podupadłość; słabość; **Hi'nfliegen**, *vn. irr.* (s.) polecieć dokąd, ulecieć; **Hi'nfliehen**, *vn. irr.* (s.) uciec, uciekać (się) dokąd; -nfließen, *vn. irr.* (s.) popłynąć; -nflug, *m.* dolot.

Hinfo'rt, *ad* na potém, na dal, na dalszy czas, odtąd.

Hi'nfristen, *va.* (das Leben womit) życie czém utrzymywać.

Hi'nführen, *va.* zaprowadzić, zawieźć.

Hinfü'ro, † s. Hinfo'rt.

Hi'ngang, *m.* pójście tam, odejście; auf dem — idąc tam; -ngeben, *va. irr.* (h.) podać, oddać, puścić, ustąpić; (sich) poświęcić się, oddać się; -ngebung, *f.* poświęcenie, wylanie się dla kogo.

Hinge'gen, *conj.* przeciwnie; zaś; a; z przeciwnéj strony.

Hi'ngehen, *vn. irr.* (s.) pójść; ujść, schodzić, upłynąć; *płazem pójść; Jmdm. etw. — lassen przepuścić oder pofolgować komu; -ngehö'ren, *vn.* (h.) należéć tam, do tego; -ngehö'rig, *a.* należący do tego; -ngelangen, *vn.* (s.) przybyć, dojść, zajść; -ngerathen, *vn irr.* (s.) dostać się gdzie, zakołatać się gdzie; -ngerissen, *pp. irr.* uniesiony; -ngestreckt, *pp.* u. *a.* na pował leżąc; (da liegen) leżéć rozwalonym; na pował leżéć; —, *ad.* pokotem; -ngießen, *va. irr.* (h.) polać, wylać, rozlać, plusnąć; -ngleiten, *vn. irr.* posuwać, posunąć się; hingleitend posuwisty; -nhalten, *va. irr.* (h.) potrzymać, ofiarować, podawać, prezentować; (mit leeren Verheißungen), *za nos kogo wodzić; -nhängen, *va. irr.* (h.) zawiesić, powiesić (tam); -nhauen, *vn. irr.* (h.) (mit Säbel od. Stock) machnąć, uderzyć pałaszem, kijem w tamtę stronę; -nhelfen, *va. irr.* (h.) dopomódz, dopomagać dokąd; -nhocken (sich), *vr.* kucznąć; -nholen, *va.* sprowadzić tam; -nhorchen, *vn.* (h.) podsłuchać, podsłuchiwać (nadstawiwszy tam uszy); -njagen, *va.* tam na świat pędzić; -nkehren, *va.* obracać się dokąd.

Hi'nken, *vn.* (h.) chromać, chromieć, kuléć; das Gleichniß hinkt, *mowa niezgrabnie idzie; **Hi'nken**, *n.* chromota; chromość; kulanka; **Hi'nkend**, *ppr.* chromy; kulawy; der -nde Bote, *smutna wieść, co powoli nadchodząc mięsza radość; **Hi'nkkampf**, *m. Gymn.* walka w kulaniu; -ksprung, *m. Gymn.* skok w kulaniu.

Hi'nknien, *vn.* (h.) ulkękać, uklęknąć; -nkommen, *vn. irr.* (s.) zajść, przyjść; (nicht) nie postać gdzie; wo ist das hingekommen? gdzie się to podziało? -nkönnen, *vn. irr.* (h.) módz przyjść tam; **Hi'nlangen**, *va.* podawać; dosięgać; —, *vn.* (h.) dostawać, dostatecznym być; **Hi'nlänglich**, *a.* dostateczny, dokładny; wystarczający; —, *ad.* dosyć, dostatecznie, podostatkiem; -lichkeit, *f.* dostateczność; -nlassen, *va. irr.* (h.) dopuszczać; zostawić; -nlaufen, *vn. irr.* (h.) biegać tam, pobiedz; -nleben, *vn.* (h.) pędzić życie; er lebt so hin tak żyje aby żył oder byle żył; -nlegen, *va.* kłaść, położyć; (sich) położyć się, układać się; -nlehnen, *va.* oprzéć o co; -nleiten, *va.* poprowadzić; -nlenken, *va.* nakłaniać tam, skierować; -nlenkung, *f.* nakłonienie (w tamtę stronę); -nmalen, *va.* namalować na czém; -nmarsch, *m.* marsz tam oder w tamtę stronę; -nmarschi'ren, *vn.* (s.) marszerować tam; -nmorden, *va.* zamordować, wymordować, wyrznąć, zabić; -nmögen, *vn. irr.* (h.), s. Hi'nwollen; -nmurmeln, *va.* przebąkiwać, przebąknąć; -nmüssen, *vn. irr.* (h.) musieć gdzie pójść.

Hi'nnahme, *f.* wzięcie kogo oder czego tam; -nnehmen, *va. irr.* (h.) zabrać, wziąść tam; *znieść, nie urazić się czém; **Hi'nneigen**, *va.* nachylić, nachylać (tam); (sich wozu) nakłonić się do czego, przychylić się; -nneigung, *f.* przychylność, skłonność; pociąg.

Hi'nnen, *ad.*: von — ztąd precz.

Hi'nopfern, *va.* na ofiarę oddać od. zabić; hingeopfert werden paść ofiarą; **-npassen**, *vn.* (s.) przypodobać się; przypadać do gustu; **-npflanzen**, *va.* zasadzić gdzie; **-nplappern**, **-nplaudern**, *vn.* (h.) gwarzyć; paplać; gadać; pleść; **-npurzeln**, *vn.* (s.) przewrócić się; **-nraffen**, *va.* zabierać, zabrać; **-nrauschen**, *vn.* (s.) z szelestem płynąć (jak strumyk); **-nreichen**, *va.* podawać, sięgać; —, *vn.* (h.) ciągnąć się, rozciągać się aż do jakiego miejsca; starczyć, wystarczyć; hinreichend wystarczający, dostateczny.

Hi'nreise, *f.* podróż tam (od. to); ojazd; zjazd tam i na powrót; **-nreisen**, *vn.* (s.) pojechać tam; dojechać; odjechać; **Hi'nreißen**, *va. irr.* (h.) porwać kogo lub co dokąd; hinreißend porywający; **-nde** Beredtsamkeit, *wymowa porywająca; hingerissen werden unosić się; posuwać się; **-nreiten**, *vn. irr.* (s.) pojechać tam (konno); **-nrichten**, *va.* (hinlenken) skierować w tamtę stronę; (Jmdn.) wyrok śmierci na kim wykonywać; (mit dem Schwerte) ściąć kogo; (verderben) zgubić; zniszczyć; **-nrichtung**, *f.* nakierowanie w tamtę stronę; (Verderbniß) zgubienie, zniszczenie; (gerichtliche Tödtung) stracenie; **-nriechen**, *vn. irr.* (h.) powąchać gdzie; **-nrieseln**, *vn.* (s.) płynąć, sączyć się tam; **-nrücken**, *va.* pomknąć, posunąć tam; —, *vn.* (s.) ustąpić.

Hi'nschaffen, *va.* przeprowadzić, przenieść tam; **-nscharren**, *va.* podgarniać; **-nschauen**, *vn.* (h.) spoglądać, patrzéć tam; **-nscheiden**, *vn. irr.* (s.) przenieść się na tamten świat; *umrzéć; **-nscheiden**, *n.* zejście; **-nschicken**, *va.* posłać, posyłać; **-nschieben**, *va. irr.* (h.) popchnąć; pomknąć, posunąć; **-nschielen**, *vn.* (h.) świdrować oczyma; nazierać; —, *n.* nazierek; **-nschießen**, *va.* u. *vn. irr.* (h.) strzelić gdzie; —, *vn.* (h.) puścić się; **-nschiffen**, **-nsegeln**, *vn.* (h.) popłynąć, zapłynąć tam (na okręcie); **Hi'nschlachten**, *va.* zarznąć, zarzezać; *zamordować; **-nschlagen**, *vn. irr.* (s.) uderzyć gdzie; uderzyć o ziemię; klapsnąć; **-nschleichen**, *vn. irr.* (s.) sunąć się; (sich) skradać się tam; **Hi'nschleppen**, *va.* wlec, powlec, zawlec kogo lub co (tam); (sein Leben), *nędznie prowadzić życie; **-nschleudern**, *va.* **-nschmeißen**, *va. irr.* (h.) porzucić, rzucić o ziemię; **-nschmachten**, *vn.* (s.) słabnąć, słabiéć, opadać na siłach; *niknąć, marniéć; **-nschneien**, *vn.* (h.): es schneit hin śnieg tam pada, w tamtę stronę; **-nschreiben**, *va. irr.* (h.) pisać gdzie; **-nschreien**, *va.* u. *vn. irr.* (h.) wołać, krzyczéć (w tamtę stronę); **-nschreiten**, *vn. irr.* (s.) pokroczyć, postępować, iść tam; **-nschütten**, *va.* wsypać, nasypać tam; **-nschwinden**, *vn. irr.* (s.) ubiegać, ubiedz; **-nsehen**, *vn. irr.* (h.) patrzéć tam; (unverwandt) wpatrywać się; **-nsehnen** (sich), *vr.* (h.) tęsknić do jakiego miejsca; pragnąć tam być.

Hi'nsein, *vn. irr.* (s.): er ist hin już poszedł, pojechał tam; *umarł; die Zeit ist hin, *czas minął, przeszedł.

Hi'nsenden, s. Hi'nschicken; **-nsetzen**, *va.* posadzić; umieścić, postawić; sich bequem — rozsiadać się; **-nsetzung**, *f.* posadzenie.

Hi'nsicht, *f.* wzgląd; in — auf etwas ze względu na co; in mancher — z kąd inąd; **-nsichtlich**, *ad.*: — des &c. przez wzgląd na itd.; względem na itd.

Hi'nsinken, *vn. irr.* (s.) upaść, upadać; **-nstellen**, *va.* przystawić; **-nsterben**, *vn. irr.* (s.) poumierać; umierać; **-nstrecken**, *va.* rozciągnąć; słać o ziemię, powalić, ubić; (sich) rozwalić się, rozwalać się; **-nstreckung**, *f.* rozciągnienie, powalenie; rozwalenie się; **-nstreichen**, *vn. irr.* (s.) odlecieć, odlatywać; **-nstreuen**, *va.* słać; usypać, posypać, rozsypać; **-nströmen**, *vn.* (s.) hurmem oder obławą iść, garnąć się, walić się tam; **Hi'nstürzen**, *vn.* (s.) runąć, upaść na ziemię; **Hi'nsudeln**, *va.* nabazgrać, nagryzmolić.

Hinta'n, *ad.* w tył; w tyle; z tyłu; na zad; na wstecz; na ostatek; **-ngeben**, *va. irr.*: ein Anlehen —, *Stw. H.* zaofiarować, pożyczkę; eine Sache — pozbyć się rzeczy; **-nsetzen**, **-nstellen**, *va.* kłaść w tyle po czém; **-nsetzung**, *f.* upośledzenie; *pogarda, zaniedbanie.

Hi'nten, *ad.* w tyle, z tyłu; na tyle; nach — ku tyłowi; von — z tyłu, od tyłu; von — her kommen od tyłu iść; **Hi'ntena'n**, *ad.* na końcu; na ostatku; na ostatek.

Hi'nter, *præp.* (mit *Dativ*): za; po za; w tyle; er stand — der Thür stał za drzwiami; — dem Bruder za bratem; — her tuż tuż; **Hi'nter**, *præp.* (mit *Accusat.*): etwas — den Ofen werfen rzucić co za piec; — einer Sache her sein, *pilnie się czém zajmować; sich — Jmdn. stecken, *zasłaniać się, zastawiać się; **Hi'nter**, **-e**, **es**, **Hi'nter-**, *a.* tylny; zadni, poślední; das Hinterste zuvorderst, das Vorderste zuhinterst kehren, *przewrócić co go góry nogami; der Hintere tył; pośladek; zadek; **-tera'chse**, *f.* tylna oś; **-terbacke**, *f. Zk.* pośladek; zadek; **-rbein**, *n. Zk.* tylna noga, poślednia noga; **-terblei'ben**, *vn. irr.* (s.) pozostać (po kim umarłym); pozostać się; der Hinterbliebene pozostały, odumarły; die Hinterbliebenen, *pl.* pozostali; **Hi'nterbringen**, *va. irr.* (s.) zanieść co w tył; **-rbri'ngen**, *va. irr.* donieść komu co; **-rbri'nger**, *m.* donosiciel; **-rbri'ngerin**, *f.* donosicielka; **-rbri'ngung**, *f.* doniesienie; **-terbu'g**, *m.* przegub w tylnéj nodze; **-tereina'nder**, *ad.* jeden za dru-

gim, od. po drugim; jednego po drugim; po kolei; po sobie; drei Tage — trzy dni po sobie (idące).

Hi'nterer, s. Hi'nter.

Hi'ntere'ssen, *va. irr.* (h.) zajadać, pakować; **-rfessel**, *f. Zk.* nadpjęcie; **-rfle'ck**, *m.* napiętek (u bóta); **-rflü'gel**, *m.* tylne skrzydło (u owadu); **-rführen**, s. Hi'ntergehen; **-rfu'ß**, *m.* tylna część nogi; tylna od. zadnia noga; **-rga'ng**, *m.* *podejście; dobrowolna ugoda; kompromis; **-tergebäu'de**, *n.* tylna część budynku; tył domu; **-rgebi'rge**, *n.* zagórze; gorzystość tylna.

Hi'ntergehen, *vn. irr.* (s.) pójść w tył, na tył; **Hinterge'hen**, *va. irr.* (h.) podejść kogo, oszukać go; **-rge'hung**, *f.* podejście; **-rgru'nd**, *m.* głąb'; tył; głębia; vor etw. in den — treten, *być odbitym, wypartym; *pójść w kąt; **-rhaa'r**, *n.* włosy z tyłu głowy; **-rhaben**, *va. irr.* (h.) ich habe es schon hinter jużem połknął; **-rha'lb**, *præp.* (mit *Genit.*): po za czém; w tyle za czém; w tylnéj stronie czego; **-rha'lt**, *m.* zasadzka; sich in — legen im Walde zasadzić się w lesie; aus dem — hervorspringen wypaść z zasadzki; **-rhalten**, *va. irr.* (h.) trzymać co z tyłu; **-rha'lten** rc., s. Zurü'ckhalten, Vo'renthalten; **-rhand**, *f.* tylna część ręki; *Ksp.* zaręka w grze; **-rhau'pt**, *n. Zk.* tylna część głowy; **-rhaus**, *n.* tylna część domu; tył; im — wohnen mieszkać na tyle; **-rhe'r**, *ad.* potém; zaczém; w tyle za kim oder za czém; hinter Jmdm. her sein, *ciągle za kim chodzić, pilnować go, nie odstępować; hinter etwas her sein ciągle się czém zajmować; pilnie się czém trudnić; **-rho'f**, *m.* tylny dziedziniec; **-rkammer**, *f.* komora, izba w tyle; **-rkeule**, *f. Kk.* pośladek; **-rko'pf**, *m.* tył głowy; **-rla'der**, *m. Kw.* broń odtylcowa; odtylcówka; **-rlage**, *f.* (von Geldern rc.) deposyt.

Hinterla'ssen, *va. irr.* (h.) zostawić co po sobie, pozostawić; -ne Werke, *Litt.* pozostałe dzieła; der Hinterlassene pośmiertny, odumarły; die -nen, *pl.* pozostali po kim; pozostawieni; sukcesorowie; **-terla'ssenschaft**, *f.* pozostałość po kim; **-rlau'f**, *m. Jäg.* tylna noga (zwierzęcia); *pl.* zadnie skoki; **-rleder**, *n.* napiętek (u obuwia); **-rle'gen**, *va.* złożyć na depozyt; składać, złożyć (co u kogo); **-rleger**, *m. Rw.* deponent; depozytarjusz; skład czyniący; składca; **Hi'nterli'st**, *f.* podstęp; chytry podstęp; zdrada; **-rli'stig**, *a.* zdradliwy; podstępny; chytry.

Hi'nter'm = Hinter dem.

Hi'nterma'nn, *m. Kw. H.* zasobnik; zapiecznik; w tyle kogo będący; **-rma'rkt**, *m.* zarynek; **-rma'st**, *m. Sw.* tylny maszt.

Hi'nter'n = Hinter den.

Hi'nternah't, *f.* tylny szew; **-rpfe'rd**, *n.* koń od dyszla; **-rpforte**, *f.* tylna furtka; *otwór w zadku.

Hi'nterpommern, *n. Geog.* Tylna Pomerania.

Hi'nterra'd, *n.* tylne od. zadnie koło; **-rrü'cks**, *ad.* (gehen) tyłem iść; (von hinten) z tyłu; Jmdn. von — anfallen z tyłu napaść kogo.

Hi'nter's = Hinter das.

Hi'ntersa'ß, *m.* półkmieć; komornik; lennik; **-rsa'tz**, *m. Spl.* wniosek; konkluzja; **-rschanze**, *f.* tylny szaniec; **-rschenkel**, *m.* tylne udo; **-rschlingen**, *va. irr.* (h.), **-rschlucken**, *va.* połknąć, przełknąć co; **-rsegel**, *n. Sw.* tylny żagiel; **-rseite**, *f.* tylna strona; **-rsi'tz**, *m.* siedzenie z tyłu; **-rsprünge**, *m. pl. Gymn.* skoki od tyłu.

Hi'nterst, **-nterster**, *a. superl.* v. Hi'nter: tylny, ostatni.

Hi'nterstreichen, *va. irr.* (h.) w tył głaskać; **-rstube**, *f.* tylny pokój; tylna izba; **-rstü'ck**, *n.* tylny kawałek; kawał od tyłu; tylna sztuka; **-tertheil**, *m.* u. *n.* tylna część; **-rtho'r**, *n.* tylna brama; **-rthü'r**, *f.* tylne drzwi; **-rtre'ffen**, *n. Kw.* tylny szyk od. straż (wojska); korpus na posiłkowanie wysadzony; in's — gerathen od. kommen, *szkodę ponieść; **-rtreiben**, *va. irr.* (h.) zapędzić w tył, na tył; **-rtrei'ben**, *va. irr.* (h.) przeszkodzić, zapobiedz czemu; **-rtrei'bung**, *f.* przeszkodzenie; niedopuszczenie; **-rtrinken**, *va. irr.* (h.) wypić co; **-rverde'ck**, *n. Sw.* tylny pokład (na okręcie); **-terviertel**, *n. Kk.* tylna ćwiartko (zabitego bydlęcia); **-rwa'ld**, *m.* zalesie; **-rwä'rts**, *a.* ku tyłowi; z tyłu; w tył; potajemnie; po za oczy; **-rziehen**, *va. irr.* (h.) w tył co ciągnąć; —, *vn. irr.* (s.) przeprowadzić się, wyprowadzić się na tył, do tylnéj części domu; **-rzie'hen**, *va.*, s. Hintertrei'ben; **-rzi'mmer**, *n.* tylny pokój.

Hi'nthauen, *vn.* (s.) tajéć.

Hi'nthun, *va. irr.* (h.) położyć, postawić gdzie; podziać gdzie; wo hast du das Buch hingethan? gdzieś podział książkę? **Hi'ntragen**, *va. irr.* (h.) zanieść tam; **Hi'ntrauern**, *va.* na żałobie oder w smutku pędzić; **-nträumen**, *va.* przespać, przemarzyć; **-ntreffen**, *vn. irr.* (h.) trafić do celu; **-ntreiben**, *va. irr.* (h.) pędzić (tam, w tamtę stronę, przed sobą, naprzód); **-ntreten**, *vn. irr.* (s.) stanąć gdzie, przy czém, postąpić gdzie; **-ntritt**, *m.* postąpienie gdzie; *zgon.

Hinü'ber, *ad.* na tamtę stronę; precz; ponad—, poza—; **-rbiegen** (sich), *vr.* (h.) przeginać, przegiąć się; **-rbringen**, *va. irr.* (h.) przenieść, przenosić tam; przeprawić; **-reilen**, *vn.* (s.) pośpieszyć na drugą stronę; **-rfahren**, *vn. irr.* (s.) przejechać, przeprawić się na tamtę stronę; —, *va. irr.* (h.) przewieźć, przewozić na —, za —; **-rfliegen**, *vn. irr.* (s.) przelecieć,

przelatywać (tam); =rfliehen, vn. irr. (s.) uciec na tamtę stronę; =rführen, va. przewieźć, przewozić, przeprowadzić na tamtę stronę; =rgehen, vn. irr. (s.) przejść, przechodzić (tam); =rgeleiten, va. przeprowadzić tam; =rhelfen, vn. irr. (h.) dopomódz komu przeprawy oder przejścia; =rkommen, vn. irr. (s.) przejść (tam); =rlassen, va. irr. (h.) przepuścić; =rlaufen, vn. irr. (s.) przebiegać (tam), na tamtę stronę; =rlocken, va. przewabiać, przewabić się; =rreichen, va. u. vn. (h.) podawać od. sięgać na tamtę stronę; =rschaffen, va. przenosić, przenieść się; =rschicken, va. przesyłać (tam); =rschiffen, vn. (s.) przepływać, przepłynąć; =rschleppen, va. przewlec; =rschwimmen, vn. irr. (s.) przepłynąć (tam); =rsetzen, va. przesadzić oder przeprawić na tamtę stronę; =rspringen, vn. irr. (s.) przeskoczyć (tam); =rsteigen, vn. irr. (s.) przeleźć, przebyć (tam); =rtragen, va. irr. przenieść, przenosić (tam); =rwälzen, va. przewalać; =rwerfen, va. irr. (h.) przerzucić, przeciskiwać (tam), przeciskać; =rwollen, vn. irr. (h.) chcieć się przeprawić na tamtę stronę; =rze'rren, va. przetargać; =rziehen, vn. irr. (h.) przeprowadzić się, przeciągnąć, przeprawić się, przenieść się (tam).

Hinu'm, ad. tam na około; Hinu'mgehen, vn. irr. (s.) obejść tam; s. a. Heru'mgehen.

Hin= und he'rschicken, va. rozsyłać, rozesłać; —, n. roszyłka.

Hinu'nter, ad. tam na dół; ku dołowi; tam pod; s. a. Hina'b; =terbringen, va. irr. (h.) (tam) na dół znieść; =rfahren, vn. irr. (s.) jechać (tam) na dół; spuszczać się (tam) na dół; =rfallen, vn. irr. (s.) spaść (tam na dół) sprowadzić; =rgehen, vn. irr. (s.) zniść (tam na dół); zejść; schodzić; =rgleiten, vn. irr. (s.) zepsnąć; =rlassen, va. irr. (h.) spuścić (tam na dół); (sich) spuszczać się; =rlegen, va. położyć (tam na dół); podłożyć, podkładać; =rschlucken, va. połknąć, połykać; =rspringen, vn. irr. (s.) zeskoczyć (tam na dół); =rsteigen, vn. irr. (s.) zejść, zstąpić (tam na dół); =rstoßen, va. irr. (h.) strącić —, zepchnąć (tam w dół); =rziehen, va. irr. (h.) ściągnąć (tam na dół); =rwä'rts, ad. tam na dół, tam ku dołu.

Hi'nwagen (sich), vr. (h.) odważyć się iść itd. tam; =nwandern, vn. (s.) wędrować tam; Hi'nwärts, ad. tam; do owąd; owdzie; ku tamtéj stronie; =nwatscheln, vn. (s.) chwiejąc się iść tam; Hi'nweg, m. droga tam (przedsięwzięta); podróż, pojazd.

Hinwe'g, ad. precz; na stronę; z drogi; =gbege'ben (sich), vr. irr. (h.) ustąpić precz, odejść, pójść; =geilen, vn. (s.) śpieszno precz odejść; =gfahren, va. irr. (h.) odjechać precz; —, vn. irr. (s.) odwieźć, odwozić; =gführen, va. uprowadzić, uwieźć precz; =ggehen, vn. irr. (s.) precz odejść, odchodzić; =gnehmen, va. irr. (h.) precz wziąść; wziąść na stronę; =graffen, va. porwać precz; =gräumen, va. uprzątnąć precz; =grücken, va. precz odsunąć, precz umknąć, precz porwać; =gschlüpfen, vn. (s.): (über etw.) puścić co mimo siebie, nawiasem co dotknąć; zaledwie tknąwszy się czego przejść; =gsetzen (sich), vr. (s.): (sich über etw.) niezastanawiać się; niedbać o co; =gsein, vn. irr. (s.) niebyć, niebyć przytomnym, być nieobecnym, precz być; (über etw.) mniéj dbać, niestać o co; nie frasować się; =gthun, va. irr. odjąć precz; =gtragen, va. irr. (h.) unieść, wynieść co precz; =gweisen, s. Fo'rtweisen; =gziehen, va. irr. (h.) wyprowadzić się precz.

Hi'nwehen, va. zawiać na tam; —, vn. (h.) wiać na tamtę stronę.

Hi'nweisen, vn. irr. (h.) wskazać od. odesłać do kogo, czego; pokazać komu drogę tam; =des Fürwort zaimek skazujący; =nweisung, f. odsyłanie, odesłanie; odsyłka; =gszeichen, n. Spl. etc. odsyłacz.

Hi'nwelken, vn. (s.) więdnąć, nędznieć; =nwenden, va. reg. u. irr. (h.) zwrócić tam; =nwerfen, va. irr. (h.) porzucić (tam), rzucić na oder o ziemię; (sich) rzucić się na ziemię.

Hinwie'der, =wie'derum, ad. nazad; na powrót; na nowo; znowu.

Hi'nwinken, vn. (h.) tam skinąć; —, va. skinąć na kogo, aby tam poszedł; Hi'nwollen, vn. irr. (h.) chcieć tam iść, jechać, dostać się; wo willst Du hin? dokąd? dokąd idziesz? =nwünschen, va. życzyć sobie, aby się kto dostał tam, aby się co tam dostało; (sich) pragnąć się tam dostać.

Hinz, m. npr. dim. § Henryś (Henryk); s. a. Heinz; —, **kot.

Hi'nzahlen, va. wypłacić, zapłacić co; wyliczyć zapłatę; =nzählen, va. wyliczać; =nzeichnen, va. odrysować co; =nzeigen, va. pokazać komu co od. na co; =nziehen, va. irr. (h.) pociągnąć kogo lub co tam; *naciągać co do czego; —, vn. (s.) tam się udawać, przeprowadzać, iść, jechać, maszerować, przenosić; =nzielen, vn. (h.) celować dokąd, na co, na kogo (mierzyć).

Hinzu', ad. do czego; przy—; nad—; =nzu'arbeiten, va. przyrobić (z pracą) do czego; =nzu'bauen, va. przybudować (więcéj); =nzu'bekommen, va. irr. (h.) dostać więcéj do tego; =nzu'denken (sich), vr. (h.): (sich etw.) domyślać się czego przy czém; =nzu'dichten, va. zmyślić do czego; =nzu'dringen, vn. irr. (s.) cisnąć się do czego; =nzu'eilen, vn. (s.) pokwapić się dokąd; =nzu'erzeugen, va. przypłodzić; =nzu'fließen, vn. irr. (s.) przypłynąć; dopłynąć; =nzu'fügen, va. dodać; dołączyć; =nzu'=

fügung, *f.* dodatek; dołączenie; przydanie; =**nzu'führen**, *va.* przyprowadzić.

Hi'nzug, *m.* pochód, iście (w tamtę stronę); udanie się tam.

Hinzu'geben, *vn. irr.* (s.) przystąpić; =**nzu'gesellen**, *va.* przydawać, przydać; przyłączyć; (sich) przystąpić (do kogo); złączyć (się z kim); =**nzu'gießen**, *va. irr.* (h.) przylać; =**nzu'kaufen**, *va.* przykupować, przykupić; **Hinzu'kommen**, *vn. irr.* (s.) przyjść, przybyć do czego; przystać; =**nzu'lassen**, *va. irr.* (h.) przypuścić do czego; **Hinzu'laufen**, *vn. irr.* (s.) przybiedz do czego; =**nzu'legen**, *va.* przyłożyć, przyczyniać, dołożyć; **Hinzu'leihen**, *va. irr.* przypożyczać; =**nzu'locken**, *va.* przywabić dokąd, do czego; =**nzu'machen**, *va.* nadrobić; **Hinzu'messen**, *va. irr.* nadmierzać; =**nzu'mischen**, *va.* doplątać, przymieszać; =**nzu'rechnen**, *va.* doliczyć do czego; policzyć do czego; =**nzu'säen**, *va. Ldw.* przysiać; =**nzu'schicken**, *va.* dosyłać, dosłać; =**nzu'schreiben**, *va. irr.* dopisywać, dopisać; =**nzu'schütten**, *va.* dosypać, przysypać (więcéj do czego); =**nzu'setzen**, *va.* przydać, dodać, dodawać, przyłączyć do czego; =**nzu'springen**, *vn. irr.* (s.) przyskoczyć; poskoczyć do; =**nzu'thun**, *va. irr.* (h.) dodać, przydać; =**nzu'tragen**, *va. irr.* (h.) przynosić, donosić; =**nzu'treten**, *vn. irr.* (s.) przystępywać, przystąpić; =**nzu'werfen**, *va. irr.* przyrzucać, przyrzucić; =**nzu'zahlen**, *va.* dopłacić (do tego, co już jest zapłacone oder wypłacone); **Hinzu'zählen**, *va.* doliczyć, policzyć do czego; =**nzu'ziehen**, *va. irr.* (h.) przyciągnąć do czego; *przybrać, wezwać do czego.

Hi'ob, *m. npr.* Job; =**bspo'st**, *f.* *smutne doniesienie; smutna wiadomość; wiadomość niepomyślna.

Hi'ppe, *f. Ldw.* kosa; sierp; —, *Gtn.* nóż ogrodniczy; siekaczka; gnyp, gnip; —, **Hi'ppel**, *Kk.* (Waffelkuchen) andrut; **Hi'ppenbä'cker**, *m.* cukiernik, co ulipki robi; =**penei'sen**, *n. Kk.* andrutnik.

Hi'ppokras, *m.* hipokras, wino przyprawne korzeniami i cukrem.

Hippopo'tamus, *m. Ng.* (Flußpferd) koń rzeczny, koń Nilowy, hipopotam.

Hirn, *n. Zk.* mózg; **Hirn**=, *a. Zk.* mózgowy; =**nbohrer**, *m. Hlk.* trepan; =**nbruch**, *m. Hlk.* przepuklina mózgowa; =**nentzündung**, *f. Hlk.* zapalenie mózgu; =**nerschü'tterung**, *f. Hlk.* wstrząśnienie mózgu; =**ngebu'rt**, *f.*, =**ngewe'be**, =**ngespi'nst**, *n.* *urojenie; *przywidzenie; dziwoląg; dziwaczna myśl; =**ngespi'nstisch**, *a.* *dziwaczny; dziwnie urojony; *z przywidzenia pochodzący; =**nhaut**, *f. Zk.* błona mózgowa; =**nhöhle**, *f. Zk.* komórka mózgowa; =**nholz**, *n. Zm.* storcowe drzewo; =**nkasten**, *m. Zk.* mozgownica; =**nkrank**, *a.* chory na mózg; =**nkrankheit**, *f.* choroba mózgowa; =**nlos**, *a.* bez mózgu; nie mający mózgu; *bezrozumny; *szalony; =**nlosigkeit**, *f.* *brak rozumu; szaleństwo; =**nmark**, *n. Zk.* mlecz mózgowy; rdzeń mózgowy; =**nschädel**, *m.*, =**nschale**, *f.* czaszka; =**nschalenhaut**, *f. Zk.* przyczaszna; =**ntoll**, *a.* *szalony; =**ntollheit**, *f.* *szaleństwo; **Hi'rnwurst**, *f. Kk.* kiszka mózgiem nadziana; **Hi'rnwuth**, *f. Hlk.* szaleństwo; mózgu zapalenie; =**nwüthig**, f. **Hi'rntoll**; =ger Mensch, *mózgowiec, szalony.

Hirsch, *m. Ng.* jeleń; **Hirsch**=, *a.* jeleni; =**schbock**, *m.* jeleń samiec; rogacz; =**schbraten**, *m. Kk.* jelenia pieczeń; **Hi'rschbrunst**, *f. Jäg.* bekanie się jeleni; =**scheber**, *m. Ng.* babirusa; =**schfänger**, *m. Jäg.* kordelas; =**schfarben**, =**schfarbig**, *a.* jeleniego koloru; =**schfleisch**, *n.* jelenina; =**schgarten**, *m. Jäg.* jeleniec; =**schgere'cht**, *a. Jäg.* umiejący polować na jelenie; =**schgeweih'**, *n.* jelenie rogi; =**schhals**, *m.* przesiąkły koń; =**schhaut**, *f.* jelenia skóra (niewyprawna); =**schhorn**, *n.* jeleni róg; =**schhorngei'st**, *m. Hlk.* olejek z jeleniego rogu; =**schhornsa'lz**, *n. Schdk.* węglan amonji; **Hi'rschhund**, *m. Jäg.* pies do szczwania jeleni; =**schjagd**, *f.* polowanie na jeleni; **Hi'rschkäfer**, *m. Ng.* jelonek; =**schkalb**, *n. Ng.* jelonek; jelenię; =**schkeule**, *f.* pośladek z jelenia; =**schkuh**, *f Ng.* jelenica; łania; =**schleder**, *n.* jelenia skóra wyprawna; =**schledern**, *a.* z jeleniéj skóry; **Hi'rschling**, =**schschwamm**, *m. Ng.* jeleniak; trzebucha; =**schpaste'te**, *f. Kk.* pasztet z jeleniny; =**schruf**, *m. Jäg.* wabik na jelenia; =**schtrüffel**, *f. Ng.* jelenica; =**schwildpret**, *n. Kk.* jeleń z jelenicą; jelenina, jelenie mięso; =**schziege**, *f. Ng.* antylopa; =**schziemer**, *f. Kk.* cąbr jelenia; =**schzunge**, *f. Ng.* (Pflanze) śledzionka lekarska; stonogowiec.

Hi'rse, *f.*, **Hi'rse**, *m. Ng.* proso; proso zwyczajne; jagły; **Hi'rse**=, *a.* prosowy, prosiany; jaglany; =**sebrei'**, *m. Kk.* jaglany krupek; =**sefö'rmig**, *a.* jaglasty; =**rsegra's**, *n. Ng.* prosownica; =**segrü'tze**, *f.* jagły; **Hi'rseko'rn**, *n.* ziarnko prosa; jagło; *Hlk.* ziarnko (tłuszczowe w kącikach oczynch); =**sestroh'**, *n.* prośnianka.

Hirt, *m.* pasterz; pastuch; **Hi'rten**=, *a.* pasterski; =**nbrie'f**, *m. Kg.* list pasterski (biskupa do duchowieństwa itd.); =**nfe'st**, *n.* uroczystość pasterska; =**nflöte**, *f.* fujarka; flet pasterski; =**ngedi'cht**, *n. Dtk.* sielanka; skotopaska; idyla; =**ngo'tt**, *m. Myth.* bożek pasterzy; =**nhau's**, *n.* pasternia; =**nhu'nd**, *m.* pies pasterski; kondel; =**nhü'tte**, *f.* buda pasterska; szałas; szałasz; =**njunge**, =**nknabe**, *m.* pastuszek; =**nleben**, *n.* życie pasterskie; =**nlie'd**, *n.* pieśń pasterska; =**nmädchen**, *n.* pastérka; =**nmäßig**, *a.* pasterski; =**nsta'b**, *m.* kij

pasterski; kosztur; —, *Kg.* pastorał (biskupi); =nsta'nd, *m.* stan pastuszy; =nta'nz, *m.* taniec pasterski; =ntasche, *f.* torba pasterska; =nvo'gel, *m.* *Ng.* pastuszka; =nvo'lk, *n.* lud pasterski; **Hi'rtin**, *f.* pasterka.

Hiß, hiß! *int.* hużia! (szczując psa).

Hi'ssen, *va.* *Sw.* (die Segel) hysować, do góry hysować (zaciągać) żagle; **Hi'ßtau**, *n.* *Sw.* lina wielka; cuma; kiersztak.

Histo'rie, f. Geschi'chte; **Histö'rchen**, *n.* historyjka; powiastka; **Histo'rien**=, =sto'risch, *a.* historyczny; =sto'riker, *m.* historyk; =sto'risch, *a.* historyczny.

Hi'tzblase, =tzblatter, *f.* *Hlk.* krosta z gorąca; =tzblätterchen, *n.* potówka; =tzblütig, *a.* gorącą krew mający; =tigkeit, *f.* gorącość krwi; **Hi'tze**, *f.* gorącość; gorąco; upał; was das für eine — ist! cóż to za upał! (brennende) par; żar; *zapał; in — gerathen, *wpaść w zapał; unieść się; seine — ist schuld daran, *jego porywczość temu winna; **Hi'tzen**, *vn.* (h.) palić; rozpalać; **Hi'tzig**, *a.* gorący; (Fieber) gorączka; =ge Krankheit choroba gorączkowa; (werden), *zapalić się, wpaść w zapał od. w gniew; =ges Wesen, *opryskliwość; **Hi'tzkopf**, *m.* zapaleniec, człowiek gorący, prędki, porywczy, gorąco kąpany.

Ho'bel, *m.* *Zm.* hebel; hybel; =lba'nk, *f.* *Zm.* ławka do heblowania; =leisen, *n.* *Zm.* żelazo do hebla, u hebla; =lkasten, *m.* *Zm.* oprawa, drzewiec hebla; =lli'cht, *n.* oko hebla; **Ho'beln**, *va.* heblować; =belspa'n, *m.* wiór od hebla; =lspä'ne, *pl.* heblowiny; strużyny.

Ho'boe, *f.* *Tk.* oboj; oboja.

Hoch, *a.* (der, die, das **ho'he**; **hö'her**, *a.* u. *ad. comp.* **höchst**, *a. superlat.*): wysoki; einen hohen Preis haben mieć wysoką od. wielką cenę, być drogim; hohes Fest wielkie święto; hoher Geist umysł wzniosły; das hohe Lied wielka pieśń (Salomona); hohe Jagd polowanie na grubego zwierza; hohe Schule akademija; uniwersytet; hoher Adel wyższa ślachta; hohe Geistlichkeit wyższe duchowieństwo; mit hoher Erlaubniß za wysokiém pozwoleniem; —, *ad.* wysoko; das ist mir zu —, *to jest nad moje pojęcie; Jmdm. etw. — anrechnen, *uważać komu co za wielką rzecz, zasługę; etw. — halten wysoko co trzymać (auch *); — hinaus wollen, *wysoko sięgać; es zu — anfangen, *za wysoko zacząć (śpiewając); es ist hohe Zeit już wielki czas; Jmdn. — leben lassen, *życzyć komu długiego życia; er lebe —! wiwat! niech żyje! =chachtbar, *a.* wielce szanowny; =chachten, *va.* wielce poważać, wysoko cenić; =chachtung, *f.* poważanie; szacunek; poszanowanie; =tungsvo'll, *a.* z szacunkiem; =chadelig, *a.* wielce ślachetny; =chalta'r, *m.* wielki ołtarz; =chamt, *n.* *Kg.* wielka msza; suma; das — halten sumę odprawiać; =chansehnlich, *a.* wielce okazały; świetny; znaczny; wielkie znaczenie mający; =chaufhäufen, *va.* wzmożyć; =chbaß, *m.* *Tk.* baryton; =chbaßsänger, *m.* barytonista; =chbauten, *f. pl.* *Bk.* budowa naziemna; =chbega'bt, *a.*: — mit Verstand wielkiem rozumem obdarzony.

Ho'chbeglü'ckt, *a.* wielce uszczęśliwiony; =chbeinig, *a.* wysokie od. długie nogi mający; laskonogi; =chberüh'mt, *a.* przesławny; arcysławny; =chbeschla'gen, *a.* *Ldw.* wielce cielna, pobiegła (krowa), wielce źrebna (klacz); wielce kotna (maciorka, kotka); wielce prośna (świnia); wielce szczenna (suka, liszka, itd.); =chbeta'gt, *a.* bardzo stary; bardzo podeszły w latach; =chbetrü'bt, *a.* bardzo zmartwiony; — sein gorzki smutek mieć; =chblatt, *n.* (Nebenblatt, Deckblatt) przysadka; =chblau, *a.* jasnoniebieski; =chbootsmann, *m.* *Sw.* starszy sternik; =chbrüstig, *a.* wysoko piersisty.

Ho'chburg, *n.* *Geog.* Wyszogrod; **Ho'chdeutsch**, *a.* (oberdeutsch) górno-niemiecki; —, *n.* wysoka oder górna niemczyzna; =chdeutschmeister, *m.* *Gsch.* Wielki Mistrz Kawalerów niemieckich; **Ho'chdiesse'lben**, =chde'ro, *a.* (Titel) Jaśnie Wielmożny Pan (Dobrodziéj); =chebene, *f.* *Geog.* wysoczyzna; =chedel, *a.* szlachetny; ślachetny; =chedelgebo'ren, *a.* wielce ślachetny; ślachetnie urodzony; (in Briefen) Jaśnie Wielmożny; **Ho'chehrwürdig**, *a.* wielce szanowny; =chehrwürden, *f.* Wielmożny Jegomość Ksiądz; (im Text) Wielmożny Wacpan Dobrodziéj; =cherfreu't, *a.* wielce ucieszony; wielce uradowany; =cherha'ben, *a.* wzniosły; wspaniały; =cherho'ben, *a.* wypukły; =chfahrend, *a.* *wyniosły; dumny; pyszny; —, *ad.* dumnie; **Ho'chfläche**, *f.* *Geog.* płaskowzgórze; =chfliegend, *a.* górnolotny; wysokolotny; =chfürstlich, *a.* Jaśnieoświecony; książęcy; =chgarn, *m.* *Jäg.* sieć wysoko zawieszona (na bekasy i kury polne); =chgeachtet, *a.* bardzo zacny; powszechnie szanowany; =chgebietend, *a.* wielką władzę mający; =chgebi'rge, *n.* *Geog.* płaskoszczyt; =chgebo'ren, *a.* (Titel des hohen Adels) Jaśnie Wielmożny; =chgeeh'rt, *a.* wielce szanowny; =chgefüh'l, *n.* wzniosłe uczucie; =chgelah'rt, =chgeleh'rt, *a.* wysoce oder wielce uczony; =chgelb, *a.* jasnożółty; =chgelo'bt, *a.* uwielbiony; =chgenei'gt, *a.* wielce łaskawy; najłaskawszy; =chgenu'ß, *m.* rozkosz niewypowiedziana; **Ho'chgeprie'sen**, *a.* wysławiony; =chgeri'cht, *n.* szafot; szubienica (Galgen); =chgerüh'mt, *a.* wielce sławiony; wysławiony; =chgeschä'tzt, *a.* wielce szacowny; =chgeschma'ck, *m.* gust delikatny; =chgesi'nnt, *a.* (czło-

wiek) wielkiego umysłu; **-chgespa'nnt**, *a.* w wielkiém oczekiwaniu będący; **-chgestí'rnt**, *a.* wysokie czoło mający; **-chgethü'rmt**, *a.* wysokie wieże mający; wysokowieżysty; * wysoko się wznoszący; **-chgräflich**, *a.* hrabiowski; (in Briefen 2c.) Jaśnie Wielmożny Hrabia; **-chgrün**, *a.* jasno zielony; **-chhalsig**, *a.* wysoką szyję mający; **-chhalten**, *va. irr.* (h.) * wielce poważać; **Ho'chheilig**, *a.* wielce święty; **-chherzig**, *a.* wspaniałego serca, wielkoduszny; **-chherzigkeit**, *f.* wielkoduszność; wspaniałość serca; wielkoduszność; **-chklingend**, *a.* cienko brzmiący; **-chland**, *n. Geog.* wzgórze; kraj wyniosły; kraina górzysta od. na wzgórzu leżąca; **-chländer**, *m. Geog.* góral; **-chlehrer**, *m.* profesor (Uniwersytetu).

Hö'chlich, *ad.* wielce; nader; nadzwyczajnie; usilnie; bardzo.

Ho'chlöblich, *a.* (Anrede in Briefen) Świetny, Prześwietny; **-chmahl**, *n. Kg.* świetna uczta; **-chmeister**, *m. Gsch.* Wielki Mistrz; **Ho'chmeisterthum**, *n.* godność Wielkiego Mistrza; **-chmesse**, s. Ho'chamt; **-chmögend**, *a.* (Titel) wielmożny; wysokowładny; prześwietny; **Ho'chmuth**, *m.* pycha; dama; wyniosłość; **-chmüthig**, *a.* dumny; wyniosły; pyszny; **-chnäsig**, *a.*: — sein, * zadzierać nosa do góry; **Ho'chnothpeinlich**, *a. Rw.* kryminalny; gardłowy (sąd); **-chofen**, *m. Htlk.* wielki piec; **-chofenmei'ster**, *m.* majster wielkopiecowy; **-chparte'rre**, *n. Bk.* międzypiętrze; półpiętrze; **-chpreislich**, *a.* Wysoki, Prześwietny; **-chpreisen**, *va. irr.* (h.) wielbić; **-chpriesterlich**, *a.* arcykapłański; **-chrosenro'th**, *a.* jasnoróżowy; **-chroth**, *a.* jasno czerwony; ponsowy; **-chrücken**, *m. Ng.* garboryb (Fisch, lat. curtus); **Ho'chrühmlich**, *a.* arcysławny; **-chschätzbar**, *a.* arcyszacowny; **-chschätzen**, *va.* wysoko cenić; wysoce poważać; **-chschätzung**, *f.* wysokie poważanie; wielki szacunek; **-chschule**, *f.* główna uczelnia oder szkoła; Uniwersytet; **-chschüler**, *m.* uczeń Uniwersytetu od. szkoły głównéj; **-chschulterig**, *a.* wysokobarczysty; **-chschwanger**, *a.* daleko w ciąży będąca; bliska połogu; **-chselig**, *a.* świętéj pamięcy, nieboszczyk; **-chsinn**, *m.* umysł wzniosły; **-chsinnig**, *a.* wzniosłego umysłu; **-chsprecher**, *m.* człowiek górno mówiący; **Ho'chsprung**, *m. Gymn.* skok na wysokość.

Ho'chstapler, *m.* wydrwigrosz.

Höchst, *ad. superlat.* (von Hoch): bardzo; nader; arcy; nadzwyczajnie; **Höchst (-ster, -ste, -stes)**, *a. superlat.* (v. Hoch): najwyższy, —sza, —sze; das höchste Gut najwyższe dobro; **Hö'chstens**, *ad.* najwięcéj, najwyższéj; najdłużéj; nie więcéj jak; **Hö'chster**, *a. superlat.*, s. Höchst.

Ho'chstehend, *a.* dostojny.

Ho'chstift, *n.* katedra, katedralna kapituła; **-chthronend**, *a.* wysoko na tronie siedzący; **-chtönend**, *a.* górnobrzmiący; * wiele obiecujący; **-chtrabend**, *a.* szumny, nadęty, napuszony; **-chtraber**, *m.* kłusak; **Ho'chträchtig**, *a.*, s. Ho'chbeschla'gen; **-chuferig**, *a. Geog.* brzeżysty; **-chverdie'nt**, *a.* wielce zasłużony; **-chverrat'h**, *m. Rw. Stw.* zbrodnia stanu; zbrodnia obrażonego majestatu; zdrada główna; **-chverrä'ther**, *m.* zdrajca; **-chverstä'ndig**, *a.* wysoce rozumny; **-chwald**, *m.* wysopienny las; starodrzew; **-chwaldbetrie'b**, *m.* wysokopienne gospodarstwo leśne; rębowe gospodarstwo; **-chwasser**, *n. Bw.* zwodek, **Ho'chweise**, *a.* wielce mądry, przemądry; (Titel) prześwietny; **-chwichtig**, *a.* arcyważny; **-chwild**, *n. Jäg.* gruba dziczyzna; **Ho'chwippen**, *vn.* (h.) *Gymn.* wywijać wysoko; **-chwohlgebo'ren**, *a.* (Titel) Wielmożny; **-chwürdig**, *a.* (Titel) Wielebny; Przewielebny; Ew. Hochwürden Jaśnie Wielmożny; Wielebnosc; das Hochwürdige, *Kg.* przewielebny od. chwalebny sakrament; **-chwürdigst**, *a. Kg.* przenajwielebniejszy, najprzewielebniejszy.

Ho'chzeit, *f.* wesele; swadzba; (feiern) wesele obchodzić; zur — bitten prosić na wesele; **Ho'chzeit-**, **-chzeits-**, *a.* weselny; **-chzeitbitter**, *m.* drużba; marszałek weselny; **-chzeiter**, *m.* pan młody; **-chzeitfackel**, *f.* pochodnia weselna; **-chzeitfei'er**, *f.*, **-chzeitfe'st**, *n.* uroczystość weselna; gody weselne; **-chzeitga'st**, *m.* gość weselny, gość na wesele zaproszony; **-chzeitgedi'cht**, *n.* wiersz weselny; **-chzeitgesche'nk**, *n.* podarunek od. dar weselny; **Ho'chzeitgo'tt**, *m. Myth.* bożek weselny; **-chzeitklei'd**, *n.* suknia weselna, godowa; strój od. ubiór godowy; **-chzeitku'chen**, *m.* weselny placek; **-chzeitleu'te**, *mf. pl.* goście wesela; **-chzeitlich**, *a.* weselny; —, *ad.* weselnie, po weselnemu (ubrany); **-chzeitmah'l**, *n.* uczta weselna; **-chzeitmäßig**, *a.* w weselu przyzwoity; —, *ad.* po godowemu; **-chzeitpaa'r**, s. Brau'tpaar; **-chzeitre'de**, *f.* mowa weselna, na weselu; **-chzeitschmau's**, *m.* uczta weselna; **-chzeitschmu'ck**, *m.* strój weselny; ozdoby godowe; **-chzeitta'g**, *m.* dzień weselny, godowy; **-chzeitva'ter**, *m.* starosta weselny.

Ho'chzueh'rend, **-chzuvereh'render**, *a.* u. *m.* (in Briefen) wielce szanowny; czcigodny.

Ho'cke, *f. Ldw.* (Haufen, Garben) kupa snopów na polu ustawiona; mendel; die Garben in -en setzen snopki w mendle, w kuczki ustawiać; (Rücken): Jmdm. die — voll schlagen grzbiet komu wytrzepać; Jmdn. auf die — nehmen wziąć kogo na plecy (na barana); *Gymn.* kuczka; **Ho'cken**,

va. (Jmdn.) na barana (na plecach) kogo nosić; —, *vn.* (h.) w kuczki usiąść, kucznąć; auf Jmdn. hocken uwiesić się komu na plecach; hinter dem Ofen — za piecem siedzieć.

Hö'cker, *m.* (Buckel) garb; wyrost na grzbiecie; garbacizna; =**ckericht**, *a.* garbowaty; =**ckerig**, *a.* garbaty; (holperig) nierówny, chropowaty; **Hö'ckern**, *vn.* (s.) (auf etw.) łazić po czém i siadać; **Hö'ckero'chs**, *m.* *Ng.* żubr.

Ho'de, *f.* *Zk.* jądro; mudo; podołek; **Ho'den**, *f. pl.* *Zk.* jądra; stroje; **Ho'den**=, *a.* jądrowy; **Ho'denbru'ch**, *m.* *Hlk.* ruptura lonowa; przepuklina worka jądrowego; =**ngeschwu'lst**, *f.* *Hlk.* klin; =**nleiter**, *m.* *Zk.* jądrowód; mądowód; =**nsa'ck**, *m.* *Zk.* jadrownik; worek jądrowy; moszna; moszny worek.

Hof, *m.* dwór; bei Hofe (im Palaste) u dworu; einer Dame den — machen, *zalecać się do pani, umizgać się; (um den Mond), *Ntl.* obłoczek od. tęcza koło księżyca; (Bauerngut) dwór; **Hof**=, *a.* dworski; *Stw.* nadworny; =**facker**, *m.* grunt dworski; dworska rola; =**fadvoca't**, *m.* *Rw.* adwokat nadworny; =**fage'nt**, *m.* agient dworski, nadworny; **Ho'famt**, *n.* urząd nadworny; =**farbeit**, *f.* robota dworska; =**fart**, *f.* sposób dworski, na dworach używany; dworactwo; dworność; **Ho'fartigkeit**, *f.* grzeczność dworska; =**farzt**, *m.* lekarz nadworny; =**fausseher**, *m.* *Ldw.* dwornik; =**fbäcker**, *m.* piekarz nadworny; =**fbauer**, *m.* chłop dworski, do dworu należący; =**fbea'mter**, *m.* urzędnik nadworny, dworski; urzędnik dworu; =**fbedie'nter**, *m.* sługa dworski; **Ho'fbedie'nung**, *f.* służba u dworu; **Ho'fbrauch**, *m.* zwyczaj dworski; =**fburg**, *f.* pałac, zamek (gdzie dwór mieszka); =**fcaba'le**, *f.* kabała dworska; =**fcapla'n**, *m.* *Kg.* kapelan nadworny; **Ho'fcapelle**, *f.* kaplica dworska; *Tk.*, s. Ho'fmusi'k; =**fcavalie'r**, *m.* kawaler u dworu, ze dworu; =**fceremonie'll**, *n.* ceremonie dworskie; **Ho'fcharge**, s. Ho'famt; **Hö'fchen**, *n.* *dim.* podwórko, dwórko; **Ho'fchirurgus**, *m.* chirurg nadworny; =**fdame**, *f.* dama nadworna; **Ho'fdienst**, =**fedienst**, *m.* pańszczyzna (dla dworu); =**fetique'tte**, =**fetike'tte**, s. Ho'fsitte; =**ffähig**, *a.* zdolny do bywania u dworu; =**ffähigkeit**, *a.* zdolność do bywania u dworu.

Ho'ffart, *f.* (Hochfahrt) pycha; duma; wyniosłość; der — ergeben sein wynosić się; **Ho'ffärtig**, *a.* dumny; wyniosły, hardy, butny.

Ho'ffen, *vn.* u. *va.* spodziewać się; mieć nadzieję; es ist, es steht zu —, daß ꝛc. spodziewać się należy, że itd.; =**fentlich**, *a.* jak się spodziewam; tak się spodziewam od. należy spodziewać.

Ho'ffest, *n.* zabawa od. uroczystość dworska.

Ho'ffnung, *f.* nadzieja; otucha; sich in seiner — getäuscht sehen widzieć się omylonym w swojéj nadziei; =**nungslo's**, *a.* bez nadziei; nie mający nadziei; =**nungslo'sigkeit**, *f.* zupełne zwątpienie; zupełny brak nadziei; **Ho'ffnungsschla'g**, *m.* *Bw.* piece w kopalni; =**nungsvo'll**, *a.* pełen nadziei, otuchy.

Ho'ffräulein, *n.* panna nadworna; dworzanka; **Ho'ffreundschaft**, *f.* *przyjaźń udana; **Ho'fgarten**, *m.* ogród dworski; =**fgärtner**, *m.* ogrodnik nadworny; =**fgebrau'ch**, *m.* etykieta, dworskość, dworakierja; =**fgeri'cht**, *n.* sąd najwyższy; =**fgesi'nde**, *n.* czeladź od. służba dworska; =**fgunst**, *f.* łaska od. sprzyjanie dworu; =**fgut**, *n.* majętność dworu; =**fhaltung**, *f.* utrzymywanie dworu; *Ldw.* utrzymywanie gospodarstwa; =**fhörig**, *a.* do dworu należący; =**fhund**, *m.* pies trzymany w podworzu; **Hö'fisch**, **Hof**=, *a.* dwórny; =scher Ton, dgl. Wesen dworność; =**fjäger**, *m.* strzelec nadworny; =**fjägermei'ster**, *m.* łowczy nadworny; =**fintri'gue**, *f.* intryga dworska.

Hofi'ren, *vn.* (h.), nadskakiwać (komu); —, *va.* odbywać naturalną potrzebę; (gehen) iść na przechód, na potrzebę.

Hö'fisch, *a.* dworski; po dworsku.

Ho'fjude, *m.* żyd, faktor nadworny; **Ho'fjungfer**, *f.* panna przy dworze; =**fjunker**, *m.* dworzanin; paź; =**fkammer**, *f.* *Stw.* kamera nadworna; **Ho'fkanzlei'**, *f.* *Stw.* kancelarja nadworna; **Ho'fkanzler**, *m.* kanclerz nadworny; =**fkeller**, *m.* piwnica dworska; =**fkirche**, *f.* kościół dworski; =**fkoch**, *m.* kucharz dworski od. nadworny; **Ho'fküchenmei'ster**, *m.* kuchmistrz nadworny; =**flager**, *n.* rezydencja; =**flakei'**, *m.* lokaj nadworny; **Ho'fleben**, *n.* życie dworskie; =**fleute**, *mf. pl.* ludzie dworscy; *iron.* dworacy.

Hö'flich, *a.* grzeczny; ich danke höflichst dziękuję jak najuniżeniéj; außerordentlich — sein politykować; =**lichkeit**, *f.* grzeczność; =**lichkeitsbezei'gung**, *f.* wyświadczenie grzeczności; =**lichkeitsbrie'f**, *m.* list z grzeczności napisany.

Hö'fling, *m.* dworzanin; *iron.* dworak; dworaczek.

Ho'fluft, *f.* powietrze dworskie; *sprzyjanie dworu; **Ho'fmanie'r**, s. Ho'fart; =**fmann**, *m.* dworzanin; s. a. Hö'fling; =**fmännisch**, *a.* dworacki; *ad.* po dworacku.

Ho'fmann's Tropfen, *m. pl.* *Hlk.* anodyny; eter siarkowy.

Ho'fmarscha'll, *m.* marszałek nadworny; =**fmäßig**, *a.* dworski; dworacki, zwyczajowi dworu odpowiadający; —, *ad.* po dworsku; =**fmeister**, *f.* *Ldw.* rządca majętności; (Hauslehrer) guwerner, nauczyciel domowy; =**fmeisterin**, *f.* *Ldw.* gospo-

dyni; (Hauslehrerin) guwernantka; **Ho'f·meisterisch**, **·fmeisterlich**, *a.* guwernerski; ochmistrzowski; * surowy, imponujący, karcący, cenzorski; **·fmeistern**, *vn.* (h.) guwernerką się trudnić; —, *va.* karcić, strofować, cenzorować kogo; **Ho'f·meisterste'lle**, *f.* miejsce nauczyciela domowego; **·fmu'sicus**, *m.* muzykant nadworny; **·fmusi'k**, *f.* nadworna muzyka; **·fnarr**, *m.* błazen nadworny; **·fplatz**, *m.* podwórze; **·fpoe't**, *m.* poeta nadworny; **·fpostamt**, *n.* nadworny pocztamt; **Ho'f·prediger**, *m.* kaznodzieja nadworny; **·f·ränke**, *m. pl.* podstępy dworskie; **·frath**, *m.* konsiliarz od. radca nadworny; **Ho'f·raum**, *m.* dziedzieniec; **Ho'frichter**, *m.* sędzia nadworny; **Ho'fschranz**, *m. iron.* dworak, dworaczek; **·fsitte**, *f.* obyczaj dworski; etykieta; dworszczyzna; **Ho'f·sprache**, *f.* *język dworski; **·fstaat**, *m.* *dwór; (Personen) dworzaństwo; dwór wielki.

Ho'ftag, *m.* dzień pański, pańszczyznowy; **·fthor**, *n.* brama na dziedziniec; wrota od podwórza; **·fthür**, *f.* drzwi, fórtka od podwórza; **·ftrauer**, *f.* żałoba dworska; **·fwehr**, *f.* załoga; zapomoga; **·fwelt**, *f.* dworski świat, mieszkańcy dworu; **Ho'f·wesen**, *n.* dworszczyzna; **·fwirthschaft**, *f.* gospodarstwo dworskie (na wsi); **Ho'f·zeitung**, *f.* gazeta nadworna; **·fzirkel**, *m.* kompania na dworze; **·fzwang**, *m.* przymus do robot dworskich; etykieta.

Hö'he, *f.* wysokość; odległość od poziomu; (in die) wzwyż, wzgórę; góra; miejsce wysokie oder wyższe; in die — steigen wznosić się do góry; von der — herab·fallen z góry spaść; sich in die — richten podnieść się do góry.

Hoh'heit, *f.* wysokość; * wielkość; wyższość; mość; Ew. — (Titel) Wysokość Wasza, Wasza Książęca; Königl. — Królewiczowska Mość; **Hoh'heitsre'cht**, *n.* *Stw.* prawo majestatu; prawo najwyższe; przywiléj panującego.

Ho'helie'd, *n.* *Bibl.* pieśń nad pieśniami; wielka pieśń *Salomona*.

Hö'hen, *va.* do góry wznosić; **·nme'sser**, *m.* *Ntl.* wysokomiar.

Hö'henrü'cken, **·nzu'g**, *m.* *Geog.* wzgórze.

Ho'heprie'ster, *m.* *Bibl.* Wielki kapłan; Książę kapłański; **Ho'heprie'sterlich**, *a.*: ·liches Amt, *Bibl.* najwyższe kapłaństwo.

Hö'her, *a.* u. *ad.* *compar.* (v. Hoch): wyższy; wyżéj; przełożony.

Hohl, *a.* wewnątrz próżny; hohle Kugel kula wydrążona; ·ler Zahn ząb wypruchniały od. dziurawy; ·ler Kopf, * głowa pusta, próżna; ·le Augen, ·le Wangen oczy zapadłe; policzki zaklęsłe; **Hoh'l·ader**, *f.* *Zk.* wena; dęta żyła; **·larbeit**, *f.* dęta robota; **·läugig**, *a.* wklęsłooki; **·laxt**, *f.* *Zm.* przysiek; **·lbäckig**, *a.* zapadłe policzki mający; **Hoh'lbau**, *m.* *Bk.* budowanie pod ziemią; **·lbeil**, *m.* *Zm.* topór zakrzywiony; **·lbohrer**, *m.* *Zm.* dęczak; **·ldaube**, *f.* (am Fasse) dziupnik.

Höh'le, *f.* jaskinia; pieczara jama; nora (zwierząt dzikich); **Höh'len**, *va.* wydrążać; **·lenbewoh'ner**, *m.* mieszkaniec jaskini; **·lenreich**, *a.* jamisty; **·lenreich·thum**, *m.* jamistość.

Ho'hlerha'ben, *a.* wklęsłowypukły.

Hoh'lfeile, *f.* *Zm.* pilnik do wydrążania; **·lflacheisen**, *n.* *Mech.* półpiesznia; **·lge·schli'ffen**, *a.* *Optik.* wklęsło oder żłobkowato od. wpukło szlifowany; **·lgeschwü'r**, *n.* *Hlk.* wrzód zatokowy; **Hoh'lglas**, *n.* szkło wklęsłe; **·lheit**, *f.* wydrążoność; * próżność, czczość; **·lkehle**, *f.* *Zm.* *Bk.* żłobkowanie wklęsłe, okrągłe; **·lkehlen·ho'bel**, *m.* *Zm.* żłobkowiec; hebel do takiego żłobkowania służący; **·lklinge**, *f.* głownia żłobkowata; dłuto heblowe; **·l·kopf**, *m.* próżna, pusta głowa; * pustogłów; **·lkugel**, *f.* kula wydrążona; *Kw.* bomba; **·lleisten**, *f. pl.* żyłki żłobkowania; **·lmeißel**, *m.* *Zm.* skublica; pieszznia; **·lrund**, *a.* okrągło oder kulisto wklęsły; obłączysty; **·lrundung**, *f.* obłączystość; **·lsäule**, *f.* słup wydrążony; **·lspath**, *m.* *Bw.* krzyżoplam; **·lspiegel**, *m.* zwierciadło wklęsłe.

Höh'lung, *f.* wydrążenie; lochowatość.

Hoh'lwaaren, *f. pl.* towary z próżnią; **·lweg**, *m.* wąwóz; parów; **·lweide**, *f.* *Ng.* wierzba iwa; iwowa palma; **·lziegel**, *m.* dachówka żłobkowata; **·lzirkel**, *m.* cyrkiel kabłąkowaty.

Hohn, *m.* hańba; szyderstwo; urąganie; Jemandem — sprechen szydzić z kogo; urągać się komu; **Hoh'nnecken**, *va.* wyszczerzać się z kim; **·nneckerei'**, *f.* wyszczerzanie z kim; **Höh'nen**, *va.* szydzić z kogo; **Höhnerei'**, *f.* szyderstwo; urąganie; **Hoh'ngelä'chter**, *n.* urągowisko; szydercze pośmiewisko; **·ngezi'sch**, *n.* sykanie urągające się; **Höh'nisch**, *a.* szyderczy; *ad.* szyderczo, z szyderstwem; **·nlächeln**, *vn.* (h.) (über etwas) z szyderstwem uśmiechać się na co; **·nlachen**, *vn.* (h.) (über etwas) z szyderstwem się śmiać z czego; **·nsprecher**, *m.* szyderca; **·nsprecherin**, *f.* szydercza niewiasta.

Hö'ke, s. Hö'ker; **Hö'ken**, *vn.* (h.) przekupniczy handel prowadzić; (mit etwas) sprzedawać co; **Hö'ker**, **Hö'ke**, *m.* przekupień; przekupniarz; **Hökerei'**, *f.* przekupnictwo; **·kerin**, **·kin**, **·kenfrau'**, *f.*, **·kerwei'b**, *n.* przekupka; przekupnica; **·kerisch**, **·kermä'ßig**, *a.* przekupniczy; —, *ad.* po przekupniczu; **·kerkra'm**, *m.* kram przekupniczy.

Ho'kus·Po'kus, *m.* ** kuglarstwo; (machen) kuglarstwo robić; **·smacher**, s. Gau'kler; **·smacherei'**, s. Gaukelei'.

Ho'ld, *a.* przychylny; sprzyjający; Jemandem — sein być łaskawym, sprzyjać komu; miły, przyjemny; **die Holde** luba; miła komu osoba.
Ho'lder, s. Hollu'nder.
Ho'ldselig, *a.* wdzięczny, miły, przyjemny, łagodny; **-dseligkeit**, *f.* wdzięczność, przyjemność.
Ho'len, *va.* iść po co, przynieść co, wziąść co; (Jmdn.) sprowadzić kogo; (etwas) pojść po co i przynieść; **hol' dich der Kuckuk!** niech cię zły duch weźmie! (Athem) oddychać.
Ho'lfter, *f.* olstro.
Ho'lla! *int.* hola! héj! stój! kwita! **und damit —!** i kwita!
Ho'lland, *n. Geog.* Holandja; **Ho'lländer**, *m.* Holender; **Ho'lländer**, *m.* (in der Papiermühle) skrzynia walcowa; **-nderei'**, *f. Ldw.* Holendrja; Olendry; **-nderin**, *f. Geog.* Holenderka; **Ho'lländisch**, *a.* holenderski; —, *ad.* po holendersku.
Hö'lle, *f.* piekło; in die — kommen, *pójść do piekła; **Hö'llen-**, *a.* piekielny; **-na'ngst**, *f.* piekielny strach; **-nbra'nd**, *n.* głownia piekielna; *szatan nie człowiek; **-nbraten**, *m.* piekielnik; **-nbru't**, *f.* płod piekła; **-nfah'rt**, *f. Bibl. Myth.* zstąpienie do piekła; podróż piekielna; **-nfeuer**, *n.*, **-nflamme**, *f.* ogień, płomień piekielny; **-nfü'rst**, *m.* książę piekielny; **-ngei'st**, *m.* *duch piekielny; **-ngesa'ng**, *m.* *śpiew piekielny; **-ngesta'lt**, *f.* *piekielna postać; **-ngesta'nk**, *m.* piekielny, djabelski smród; **-ngott**, *m.*, **-ngöttin**, **-ngottheit**, *f.* bóg, boginia, bóstwo piekła; **-nhee'r**, *n.* wojska piekielne; **-nhei'ß**, *a.* gorący jak ogień piekielny; djabelnie gorący; **-nhu'nd**, *m. Myth.* pies piekła strzegący; **-nki'nd**, *n.* *dziecko piekła; **-nma'cht**, *f.* potęga piekielna; **-nmarter**, **-npei'n**, **Hö'llenqua'l**, *f.* *męczarnia piekielna; **-npfuh'l**, *m. Myth.* przepaść piekielna; jezioro piekielne; **-nrau'm**, *m.* przestrzeń piekła; **-nrei'ch**, *n.* królestwo piekła; **-nri'chter**, *m. Myth.* sędzia piekielny; **-nschlu'nd**, *m.* otchłań piekła oder piekielna; **-nstei'n**, *m. Hlk.* kamień piekielny, saletran srebra (do wypalania ran); **-ntho'r**, *n. Myth.* brama piekła, piekielna; **-nwä'chter**, *m.* stróż piekła; **-nwei'b**, *n.* *piekielnica; jędza; **-nwu'th**, *f.* wściekłość, złość piekielna oder djabelska; **Hö'llisch**, *a.* *piekielny; *okropny, okrutny; — heiß, *okropnie gorący od. gorąco.
Hollu'nder, *m. Ng.* bez (drzewo i kwiat); **Hollu'nder-**, *a. Ng.* bzowy; **-derbeere**, *f.* jagoda; *pl.* bzionki; **-derblüte**, *f.* bzowy kwiat; **-derbu'sch**, *m.* kierz bzowy; **-dermu's**, *n. Kk.* bzowe powidła; **-dersa'ft**, *m.* bzowy sok; **-derstrau'ch**, *m.* krzak bzu; **-derthee'**, *m.* ziółka z bzowego kwiatu.

Holm, *m.* ostrowa; kępa; *Zm.* drzewo poprzeczne, które dwa inne spaja; *Gymn.* poręcz; półdrabek.
Ho'lper, *m.* gruda; **-pericht**, *a.* grudzisty; **-perig**, *a.* grudzisty; grułasty; pełen (pełna, pełne) grudy; *nierówny.
Ho'lstein, *n. Geog.* Holsztyn; **-lsteiner**, **-lsteinisch**, *a.* Holsztyński.
Ho'lterpo'lter, *int.* u. *ad.* hukupuku.
Holz, *n.* drzewo; von — bauen z drzewa stawiać; in — arbeiten z drzewa wyrabiać; mit — Holz heizen drzewem palić (w piecu); (Wald, Gehölz) las; miejsce drzewami zarośle; zarośle; **Holz-**, *a.* drzewny; (Wald-) leśny; **Ho'lzabfall**, *m.* odpadek; **Ho'lzamt**, *n.* urząd leśny; **-zapfel**, *m. Ng.* jabłko leśne; **-zarbeiter**, *m.* od drzewa rzemieślnik; **Ho'lzarm**, *a.* *a.* ubogi w drzewo; **-zart**, *f.* gatunek drzewa; **Ho'lzartig**, **-zähnlich**, *a.* drzewniasty; drzewiasty; **-zasche**, *f.* popiół z drzewa; **-zaufseher**, *m.* drzewniczy; dozórca drzewa; **-zaxt**, *f.* siekiera do rąbania drzewa; **Ho'lzbau**, *m.* chodowanie lasów; *Bk.* budowanie z drzewa; **-zbauer**, *m.* chłop trudniący się wożeniem z lasu drzewa na targ; **Ho'lzbesta'nd**, *m.* drzewostan; **Ho'lzbetrie'b**, *m.* gospodarstwo leśne; **-zbiene**, *f.* pszczoła leśna; **-zbirne**, *f. Ng.* gruszka leśna; **-zbock**, *m.* sztalugi do rznięcia drzewa; *Ng.* (Käfer) cieśla; kózka; **-zboden**, *m.* poddasze na drzewo; (Grund) grunt zdatny na zagajenie; **-zbohrer**, *m.* świder (do drzewa); *Ng.* (Holzwurm) drzewojad; **-zbündel**, *n.* wiązka drzewa; **Hö'lzchen**, *n. dim.* drewienko; lasek; **Ho'lzdieb**, *m.* złodziéj leśny (co drzewo kradnie); **-zdiebstahl**, *m.* kradzież leśna; **-zdrechsler**, *m.* tokarz co z drzewa toczy; **Ho'lzen**, *vn.* (h.) drzewo brać z lasu, albo wyrębywać; *iron.* kijem oder kijami bić; **-zerde**, *f.* ziemia ze zgniłego drzewa; drzewianka; **-zerei'**, *f.* §bijatyka; **Hö'lzern**, *a.* drewniany; *bez dźwięku; das klingt —, *to tak brzmi jak gdyby kto pukał w drzewo; hölzerner Mensch, *człowiek bez duszy; **Ho'lzersparniß**, *f.* oszczędność drzewa; **-zessig**, s. Ho'lzsäure; **-zfahrt**, *f.*, **-zfahren**, *n.* wożenie drzewa; **-zfällen**, *n.* ścinanie drzewa; **-zfäller**, *m.* rąbacz; **-zfällerloh'n**, *n.* rąbalne; **-zfarbe**, *f. Mal.* kolor drzewa; farba z drzewa; drzewniana; **Ho'lzfäule**, **-zfäulniß**, *f.* spruchniałość w drzewie; rdza; **Ho'lzfeile**, *Zm.* pilnik do drzewa; **-zfeuer**, *n.* ogień z drzewa; **-zflöße**, *f* tratwa; **-zflößen**, *n.*, **-zflößerei'**, *f.* spław drzewa; **Ho'lzflößer**, *m. Sw.* spławiacz drzewa; tratwiarz; **-zfrevel**, *m. Rw.* zbrodnia popełniona na dzewie w lesie; **-zfuhre**, *f.* fura do drzewa; fura drzewa; **-zgefä'lle**, *n. pl. Stw.* dochody z lasów; **-zgeld**, *n.* pieniądze na drzewo oder za

drzewo; -zgerä'th, n. drzewiane od. drewniane naczynie; -zgrund, s. Ho'lzboden; -zhacker, m. rębacz; Ng. (Vogel) dzięcioł; Ho'lzhackerloh'n, n. zapłata rębaczowi; -zhandel, m. handel drzewem; -zhändler, m. drwal; handlarz drzewa; -zhau, m. wyrąb drzewa; -zhauer, s. Ho'lzhacker; -zhaufen, m. kupa drzewa; -zheher, m. Ng. sójka; -zhenne, f., -zhuhn, n. Ng. pardwa; -zhof, -zplatz, m. skład drzewa; naton; natonie.

Ho'lzicht, a. drzewiasty; twardy jak drzewo; *łykowaty (rzepa), sparciały; Ho'lzig, n. drzewisty, z drzewnych części złożony; Ho'lzkammer, f. drewutnia; drwalnia; skład od. komora na drzewo; -zkauf, m. kupno drzewa; -zkirschbaum, m. trześnia; czereśnia; -zkohle, f. węgiel drewniany; drzewiak; -zkörper, f. strzała drzewa; -zlager, n. skład drzewa budowlanego; -zleger, -zmesser, m. miernik drew; -zlese, f. zbieranie drzewa w lesie; -zlos, a. bezdrzewny; -zmalerei', f. malowanie na drzewie; -zmangel, m. niedostatek drzewa; bezdrzewność; -zmarkt, m. targ na drzewo; miejsce i czas sprzedawania; Ho'lzmaaß, n. miara drzewa; -zmast, -zmastung, f. Lśw. pasza leśna (żołędzią itd.); Ho'lzmehl, n. drzewo na mąkę zgryzione przez robaki; -zmessen, n. mierzenie drew; -zmesser, n. miernik do drzewa; -znutzung, f. używanie lasu; Ho'lzpanto'ffel, m. pantofel drewniany; -zplatz, m. plac na drzewo; -zpreis, m. cena drzewa; -zpuppe, f. lalka z drzewa; -zreich, a. bogaty, obfitujący w drzewo; -zrüsselkäfer, m. Ng. trzeń; -zrutsche, f. dylowa ścieżka; -zsaft, m. drzewny sok; -zsäge, f. piła do drzewa; -zsame, m. nasienie drzewne; Ho'lzsäure, f. Schdk. kwas drzewny; ocet drzewny; drewniak; Ho'lzscheit, n. polano drzewa; szczapa; drewno; -zschlag, m. ścinanie i rąbanie drzewa w lesie; -zschlägel, m. szlaga; Ho'lzschläger, m. rąbalnik; wyrębywacz leśny; Ho'lzschneidea'nstalt, f. drzeworytnia; piłarnia; -zschneideku'nst, f. snycerstwo; drzeworytnictwo; -zschneider, m. snycerz; drzeworytnik; -zschnitt, m. drzeworyt; Ho'lzschnitzer, m. sztycharz; drzewo; rytnik; -zschragen, m szychta; -zschreiber, m. Stw. pisarz drzewny; -zschuh, m. trzewik drewniany; trepka; -zschuppen, m. szopa na drzewo; -zspahn, m. wiór; -zspinner, m. Ng. korzyśniat; -zsplint, m. Ng. obłoń; obłona; -zsplitter, m. drzazga; drewienko; -zstall, m. drewutnia; drwalnia; -zstoff, m. Nl. drzewnik; -zstoß, m. stós drzewa, kupa ułożonego drzewa; -zstumpf, m. pień (pozostały) ściętego drzewa; -ztag, m. dzień gajowy; dzień zborny; -ztaube, f. Ng. turkawka; grzywacz; Ho'ltaxe, f. taksa drzewa; -ztrage, f. nosidła do noszenia drzewa; -ztrank, m. Hk. tyzanna wiorowa; Ho'lztrift, f. pasza leśna.

Ho'lzung, f. zbieranie drzewa w lesie; gaj; zagajenie; (Waldung) las, miejsce zagajone; zagajnik; -zungsgebüh'r, f. wyrębne; -zungsgere'chtigkeit, f. ugaj; -zungsre'cht, n. prawo wolnego wyrębu; drewno; chróstowe; -zverkau'f, m. sprzedaż drzewa; -zverwa'lter, m. drewniczy; Ho'lzverwa'ltung, f. zarząd drzewa na sprzedaż przeznaczonego; -zvorrath, m. zapas drzewa; Ho'lzwagen, m. wóz do drzewa; fura drzewa; -zwand, f. Bk. ściana z desek; -zwaare, f. H. towar leśny od. drzewny; -zweg, m. droga w lesie do wywożenia drzewa; auf dem -ge sein, *mylić się, źle trafić, chybić; -zwerk, n. wyrob z drzewa; rzecz z drzewa wyrobiona; -zwesen, n. lasowość; urządzenia leśne; zawiadywanie drzewem; -zwespe, f. Ng. trzpiennik; bucz wielki; -zwurm, m. drzewniak; kałatek; świdryk; czerw drzewny; -zzähne, m. pl. palce. [jednorodość.

Homoge'n, a. jednorodny; -genitä't, f.

Homony'm, n. Spl. imiennik; wyraz podobnie brzmiączy; -ny'misch, a. jednakowo brzmiący; Homonymie', f. jednobrzmienność.

Homöopa'th, m. Hlk. homeopata; -pathie', f. homeopatja; -pa'thisch, homeopatyczny. [zwoity.

Hone'tt, a. uczciwy, przystojny, przy-

Ho'nicht, a. miodowaty; słodki jak miód; Ho'nig, m. miód (praśny); (ausschneiden) podbierać miód (pszczoły); (bauen) pszczelnictwem się trudnić; Ho'nig-, a. miodowy; -gapfel, m. Gtn. miodówka (jabłko słodkie jak miód); -gartig, -gähnlich, a. miodowaty; Ho'nigbär, m. Ng. bartnik; -gbau', m. pszczelnictwo; bartnictwo; -gbauer, m. bartnik; -gbau'm, m. drzewo wypróchniałe, gdzie się pszczoły zagnieździły; -gbiene, s. A'rbeitsbiene; -gbirne, f. Gtn. miodówka (gruszka); -gbla'tt, n. Ng. miodownik; -gblume, f. Ng. miodosok; -gdie'b, m. pszczołołupca; -ge'ssig, m. miodowy ocet; -gfarbe, f. Mal. miodowy (piernikowy) kolor; -gfließend, a. miodopłynny; Ho'niggarten, m. pasieka, pszczelnik; -ggeschwu'lst, f. Hlk. guz miodowy; praśniak; Ho'niggra's, n. Ng. trawa miodowa; -gke'lch, m. Ng. naczynie do miodu praśnego; -gkuchen, m. plaster miodu; placek z miodem; Ho'nigku'ckuk, m. Ng. miodowód; -glippen, f. pl., -gmu'nd, m. *usta miodowe oder miodopłynne; -gmeh'l, n. Ng. miodoskaz; -gmo'nat, -gmo'nd, m. *miesiąc miodowy (po weselu); -grei'ch, a. miodny; obfitujący w miód; -gsa'ft, m., -gsäure, f. Schdk. oksymel; miodek apte-

karski; **Ho'nigscheibe**, *f.* plastr miodu; **-gschnitte**, *f.* kawałek chleba z miodem; **-gsei'm**, *m.* patoka; **-gstei'n**, *m. Ng.* miednik; **-gsü'ß**, *a.* słodki jak miód; miodowy; słodziuchny; **-gtäubling**, *m. Ng.* surojeżka; **-gtei'g**, *m.* ciasto z miodem; **-gthau'**, *m. Ntl.* miodowa rosa; miodunka; rdza miodowa; **-gtra'nk**, *m.* napój miodowy, z miodem; syta; **-gwabe**, *f.* plastr miodu; **-gwasser**, *n.* woda z miodem przegotowana; **-gwei'n**, *n.* miód (do picia); **-gzelle**, *f.* komórka (w plastrze miodu); **-gzins**, *m.* kunne; kunica.

Honora'r, *n.* honorarjum; wynagrodzenie; opłata; **-ratio'ren**, *m. pl.* osoby godniejsze, dystyngwowane, zacne; **-ri'ren**, *va.* (Jmdn.) uszanowanie komu okazywać; wynagrodzić kogo (za podjętą pracę); (Wechsel), *H.* wypłacić weksel.

Hop! *int.* hop!

Ho'pfen, *m. Ng.* chmiel; es ist — u. Malz an ihm verloren, *nie ma z nim co robić; **Ho'pfen**, *va.* chmielić, chmielem przyprawiać; **Ho'pfen-**, *a.* chmielowy; **-nacker**, *m.* pole na chmiel; **-nbau'**, *m.* uprawa chmielu; kultura chmielu; **-ndarre**, *f.* suszarnia chmielu; **-nfeld**, *n.*, **-ngarten**, *m.* chmielnik; chmielisko; **-nfechser**, *m.* latorośl chmielu; **-nkei'm**, *m. Ng. Kk.* kieł chmielowy; **-nkei'mchen**, *n. dim. Ng. Kk.* wyrostek chmielu; **-nklee'**, *m. Ng.* koniczyna żółta; **-nranke**, *f.* chmieliny, łęciny chmielowe; **-nrebe**, *f. Ng.* łodyga; **-nsack**, *m.* wańtuch; **-nsammler**, *m.* chmielarz; **-nstange**, *f.* tyczka do chmielu; tyka do chmielu; tycz chmielowy.

Hopp, Hopp! *int.* hop, hop! **Ho'psa!** *int.* hopsa! [kicać.

Ho'ppeln, *vn.* (s.) *Jäg.* (Hase, Kaninchen)

Hops, *m.* hops, podskok; **Hops! Ho'psa!** *int.* hopsa! **Ho'psasa**, *m.* podskok; wyskok; **Ho'psen**, *vn.* (h.) hopsać, skakać, podskakiwać; **Ho'pstanz**, *m.* podskoczny taniec.

Hö'rbar, *a.* słyszalny; **-rbarkeit**, *f.* słyszalność; **-rbegie'rig**, *a.* chciwy słuchania.

Ho'rche, *f.*, **Ho'rchen**, *n.* podsłuchiwanie; podsłuchy; **Ho'rchen**, *vn.* (h.) z uwagą słuchać, aby co usłyszeć; (an der Thür) podsłuchiwać pode drzwiami; (lauschen) przysłuchiwać się; **Ho'rcher**, *m.* podsłuchiwacz; **-cherin**, *f.* podsłuchiwaczka; **-chwinkel**, *m.* kąt do podsłuchiwania.

Ho'rde, *f.* (Flechtwerk) płot; horda; *iron.* banda; plecionka.

Ho'ren, *f. pl. Myth.* boginie czasu; *Kg.* hory, godziny do śpiewania itd.

Hö'ren, *vn.* (h.) u. *va.* słyszeć; (anhören) słuchać, słyszeć (co kto mówi, śpiewa itd.); (von etw.) słyszeć o czém; (Jmdn.) wysłuchać kogo; (gehorchen) słuchać, być posłusznym; etw. — lassen dać się słyszeć; das läßt sich — to zasługuje na uwagę; was hört man Neues? cóż tam nowego słychać? man hört, daß rc. słychać, że itd.; **Hö'rensa'gen**, *vn.* wieść; posłuch; słyszenie; ich weiß das bloß vom — wiem to tylko ze słyszenia; **Hö'rer**, *m.* słuchacz; słuchający; **Hö'riger, Hö'rige**, *m.* poddany, klient; **Hö'rigkeit**, *f.* przytwierdzenie.

Horizo'nt, *m.* horyzont; widokres; widokrąg; das geht über meinen —, *to jest dla mnie rzecz niepojęta; **Horizo'nt-**, *a.* poziomy; **Horizonta'l**, *a.* horyzontalny, poziomy; **-ta'llinie**, *f.* linja pozioma.

Hö'rkunde, *f. Ntl.* akustyka; die — betreffend akustyczny.

Hö'rmittel, *n. Hlk* środek do wzmocnienia słuchu.

Horn, *n.* róg; die Hörner abwerfen zrzucić rogi; mit den Hörnern stoßen rogami bość; in — arbeiten (Drechsler) wyrabiać z rogu (różne przedmioty); (aus) rogowy; das — blasen, *Tk.* grać na rogu; in das — stoßen zatrąbić na rogu; etw. auf seine Hörner nehmen, *wziąć co na swój kark, na siebie; sich die — ablaufen, *rogi sobie przystrzéć, *rogi uronić; mit Jmdm. in Ein — blasen, *być z kim w zmowie; **Horn-**, *a.* rogowy; **-namboß**, *m. Mech.* kowadło rogate; **-narbeit**, *f.* wyrób z rogu; **-narbeiter**, *m.* rogownik; **-nartig**, *a.* rogowaty; **-nbläser**, *m. Tk.* ten co gra na rogu; **-nblatt**, *n.* rogatek podwodny; **-nblende**, *f. Ng.* blenda rogowa; hornblenda; **Ho'rnbock**, *m.* cap; **Hö'rnchen**, *n. dim.* rożek; rogal; **Ho'rndrechsler**, **-ndreher**, *m.* tokarz wyrabiający z rogu; **Hö'rnen**, *va.* opatrzyć w rogi; (gehörnt) rogaty; **Hö'rnern**, *a.* rogowy, z rogu zrobiony; **Hö'rnerträger**, *m. iron.* *rogal; rogaty; rogacz; **Ho'rnerz**, *n. Bw.* rogokrusz; **-neule**, *f. Ng.* sowa puhacz; **-nfisch**, *m. Ng.* iglica; **-nfleck**, *m. Ng.* omrok; **Ho'rnförmig**, *a.* kształt rogu mający; **-nhart**, *a.* twardy jak róg; **-nhaspel**, *f.* winda zwyczajna; **-nhaut**, *f. Zk.* (des Auges) błona rogowa; **-nhäutigkeit**, *f.* modzelowatość; **Ho'rnicht**, *a.* rogowaty; **Ho'rnig, Hörnig**, *a.* rogowy, z rogu się składający.

Ho'rnisse, *f. Ng.* szerszeń, sierszeń; **Ho'rnissen-**, *a.* sierszeniowy.

Horni'st, *m. Tk.* hornista, kornetysta, kornecista.

Ho'rnkamm, *m.* grzebień rogowy; **-nklee**, *m. Ng.* koniczyna rogowa; komonica pospolita; **-nkluft**, s. Ho'rnspalte; **-nknopf**, *m.* guzik rogowy; **-notter**, *m. Ng.* barz; **-nschlange**, *f. Ng.* wąż rogaty; barasza; rogacz; wąż królik; **-nquecksilber**, *n. Bw.* kalomel; chłorek merkurjuszu; **Ho'rnschlundmu'skel**, *m. Zk.* rogokrusz połyskowy; **-nsilber**, *n. Bw.* chłorek srebra;

-nspäne, *m. pl.* obrzynki, ostrużyny rogowe; **-nspalte**, *f.* przepuklina w kopycie końskiém; **-nspitze**, *f.* koniec rogu (u zwierzęcia); treska cebucha rogowa; **-nstein**, *m. Ng. Bw.* rogowiec; **-nträger**, *m. Ng.* skrzydłoryb

Ho'rnung, *m.* Luty (miesiąc).

Ho'rnvieh, *n.* rogacizna, bydło rogate; **-nviehsteu'er**, *f. Stw.* powołowe; powołowszczyzna; **-nvogel**, *m. Ng.* dzióborożec; **-nwerk**, *n.* szaniec rogaty (przy fortecy); **-nzungenmu'skel**, *m. Zk.* rogojęzykowy mięsień.

Hö'rrohr, *n.* trąba słuchowa, uszna; **-r-saal**, *m.* słuchalnia; audytorjum.

Horst, *f.* gęstwina; gęstwa; kupka; (Nestbau) gniazdo dzikiego ptaka; **Ho'rsten**, *vn.* (h.) gniezdzić się, siedziéć.

Hort, *m.* skała wysoka; (Zuflucht) ucieczka; *obrona.

Hö'rtrichter, *m.* lejek do słuchu; **Hö'r-weite**, *f.* odległość, w któréj można co słyszéć; **-rwerkzeuge**, *n. pl. Zk.* narzędzia słuchowe.

Hö'schen, *n. dim.* porteczki; spodenki; **Ho'se**, *f.* (Buttergefäß) faska; (Beinkleid) nogawica u spodni; **Ho'sen**, *pl.* spodnie; **-nband**, *n.* tasiemka u spodni oder od spodni; podwiązka; **Ho'senband-O'rden**, *m. Stw.* order podzwiązki; **-nbutter**, *f. Ldw. H.* faskowe masło; **-nflicker**, *m. Jäg.* krawczyk (czteroletni dzik); **-ngu'rt**, *m.* pas u spodni; **-nla'tz**, *m.* fartuszek u spodni; **-nkno'pf**, *m.* guzik u spodni; **-nschli'tz**, *m.* rozpór u spodni; **-nschna'lle**, *f.* sprzączka do spodni oder u spodni; **-nta'sche**, *f.* kieszonka u spodni; **-nträ'-ger**, *m.* szelki (do spodni).

Hospita'l, *n.* szpital, śpital; lazaret; **Hospita'l-**, *a.* szpitalny, śpitalny; lazaretowy; **-larzt**, *m.* lekarz lazaretowy od. szpitalny; **-laufseher**, *m.* dozórca lazaretowy oder szpitalny; **-lbewohner**, *m.* szpitalnik, śpitalnik; **-lvorsteher**, *m.* szpitalny, śpitalny.

Hospiti'ren, *vn.* (h.) hospitować.

Hospoda'r, *m. Stw. Gsch.* Hospodar (Wołoski); **-da'rschaft**, **-da'rwürde**, *f.* hospodarstwo.

Ho'stie, *f. Kg.* hostja; **-stienscha'chtel**, *f.* skatułka do hostji; pacyfikał.

Hote'l, *n.* hotel; dom zajezdny; pałac; **Hote'l-**, **Hote'ls-**, *a.* należący do hotelu; **Hotelie'r**, **Hote'lbesitzer**, *m.* oberżysta.

Hott! Ho'tto! *int.* hetta! odsieb! w prawo! der Eine will hott, der Andere wist, *jeden chce w lewo, drugi w prawo; jeden tak, drugi siak.

Hottento'tt, *m. Geog.* Hotentot; *dziki, nieoświecony; **-to'ttenle'ben**, *n.* *życie hotentockie.

Hub, *m.* podniesienie (czego do góry); *wybór, najlepsi, najcelniejsi.

Hü'bel, *m.* górka; **Hü'belchen**, *n. dim.* górka; garb; guz.

Hü'ben, *ad.* z téj strony.

Hübsch, *a.* u. *ad.* ładny; ładnie; pięknie; — werden wyładniéć; jetzt werden wir — nach Hause gehen, *teraz sobie pójdziemy pięknie do domu; **-bschheit**, *f.* ładność; **-bschwangig**, *a.* gładkolicy.

Hu'cke, s. Ho'cke; **-ckepa'ck**, *ad.*: Jmdn. — tragen na barana kogo nosić.

Hu'del, *m.* szmata; gałgan; gałgaństwo, rzecz niewarta; **Hudelei'**, *f.* partolenie, robienie po partacku; mitręga; **Hu'deler**, *m.* partacz; (Stümper, Pfuscher) draźniciel; napastnik; **Hu'deln**, *va.* (oberflächlich od. schlecht verrichten) partolić co; po partacku robić; (Jmdn.) napastować kogo; nagabać; czas komu mitrężyć; męczyć.

Huf, *m. Zk.* kopyto. [(30. morgów).

Hu'fe, *f. Ldw.* huba; łan (roli); włoka

Hu'feisen, *n.* podkowa (końska).

Hu'fengeld, *n.* łanowe.

Hu'fförmig, *a.* kopyciasty.

Hu'flattich, *m. Ng.* podbiał; **-fnagel**, *m.* gwóźdź podkowy, do podkowy; hufnal.

Hü'fner, *m. Ldw.* chłop posiadający łan roli; półrolnik; łannik; włocznik).

Hu'fschlag, *m.* podkowanie (konia); uderzenie kopytem; **Hu'fschmied**, *m.* podkowacz; kowal; podkownik.

Hü'ftader, *f. Zk.* żyła biodrowa; **-ftbein**, *n. Zk.* kość biodrowa; kirść; kulsze; **Hü'fte**, *f. Zk.* biodro; **Hü'ften-**, *a. Zk.* biodrowy; biedrzny; **-ftenge'gend**, *f. Zk.* podpas; **-ftenlah'm**, *a.* słabe lędzwie od. krzywe biodra mający; **-ftmuskel**, *m Zk.* muszkuł biodrowy; **-ftverre'nkung**, *f. Hlk.* wywichnienie biodra; **-ftweh**, *n Hlk.* scyatyka, ból biodrowy.

Hu'fzwang, *m. Hlk.* wykopycenie (choroba końska).

Hü'gel, *m.* pagórek; wzgórek; **-gelchen**, *n. dim.* garbek, pagóreczek; **-gelicht**, *a.* pagórkowaty; **Hü'gelig**, *a.* wzgórzysty; pagórzysty; pagórczysty. [gonot.

Hugeno't, *m. Kg. Gsch.* kalwin od. hu-

Huhn, *n. Ng.* kura; (junges) kurczę.

Hüh'nchen, *n. dim.* kurczątko; wir haben mit einander ein — zu pflücken, *mamy z sobą na pieńku; **Hüh'ner-**, *a. Ng.* kurzy; **-neräh'nlich**, **-nera'rtig**, *a.* kurczątkowaty; **-nerau'ge**, *n. Hlk.* nagniotek; odcisk; **-nerbi'ß**, *m. Ng.* ptasia mięta; **-ner-bra'ten**, *m. Kk.* kurczęta na pieczyste; **-nerbrühe**, *f. Kk.* rosół z kurcząt, z drobiu; **-nerdie'b**, *m.* łapikura; dławikura; **-ner-Ei'**, *n.* kurze jaje; **-nerflei'sch**, *n.* kurzyna; **-nerfrau'**, *f.* kurniczka; **-nerga'rn**, *n.* sić na kuropatwy; **-nergei'er**, *m. Ng.* kania; **-nerhä'ndler**, *m.* kurnik; **-ner-hä'ndlerin**, *f.* kurniczka; **-nerhau's**, *n.* kurnik, stajnia na kury; **-nerho'f**, *m. Ldw.* podwórze, dziedziniec dla kur; **-ner-**

hu'nd, *m.* *Jäg.* legawiec, legawy pies; -nerko'rb, *m.* kosz na kury; -nerma'rkt, *m.* kurniczy targ; -nerne'st, *n.* kurze gniazdo; -nerschrot, *n.* *Jäg.* śrót kuropatwy; -nerstall, s. Hü'hnerhau's; -nerstange, *f.* *Ldw.* grzęda (dla kur); -nerstei'ge, *f.* kojec (na kury); -nersuppe, s. Hüh'nerbrühe; -nerta'g, *m.* (Nachhochzeit) poprawiny; -nervieh', *n.* *Ldw.* drób; -nerweih', s. Hüh'nergei'er; -nerzu'cht, *f.* *Ldw.* chodowanie kur, drobiu.

Hu'hu, s. U'hu. [oka mgnieniu.

Hui! *int.* hi! fiu! pfu! in einem —, *w

Huld, *f.* łaska; względy; Hu'ldgöttin, *f.* *Myth.* *gracja; wdzięcznica; bogini wdzięków; Hu'ldigen, *vn.* (h.) hołdować; przysięgać na wierność; sich — lassen hołd odbierać; (Jmdm.) hołdować komu; *być całkiem komu oddanym, uległym; Hu'ldigung, *f.* hołd, hołdowanie; die — leisten, *Stw.* hołd, hołdowanie składać; -ngsei'd, *m.* *Stw.* przysięga homagialna od. na hołd; -ngsfei'er, -ngsfei'erlichkeit, *f.*, -ngsfe'st, *n.* uroczystość składania hołdu; -ngsmü'nze, *f.* *Mzk.* medal bity na uroczystość hołdu; -ngsta'g, *m.* dzień składania hołdu; -ldreich, *a.* pełen łaski od. łask; obfitujący w łaski; *miłośny, przyjemny; -ldvoll, *a.* łaskawy; miłościwy.

Hü'lfe, *f.* pomoc; posiłek; Jmdm. — leisten przynieść oder dać komu pomoc; zu — kommen przyjść na pomoc od. w posiłek; -lferu'f, *m.*, -lfrufen, *n.* wołanie o pomoc; wzywanie pomocy; -lfleistung, *f.* pomoc dana; pomaganie; -lflos, *a.* bez pomocy, pozbawiony pomocy, ratunku; -lflosigkeit, *f.* brak pomocy, wsparcia, ratunku; niedostatek pomocy; -lfreich, *a.* pomocny; pomocniczy; poręczny; Hülfs-, Hilfs-, *a.* pomocniczy, posiłkowy; -lfsamt, *n.* urząd pomocniczy; adjunktostwo; -lfsbedü'rftig, *a.* potrzebujący pomocy; -ftigkeit, *f.* potrzeba; -lfsbischof, *m.* *Kg.* koadjutor biskupi; Hi'lfsbuch, *n.* *Litt.* poradnik domowy; -lfsdienst, *m.* tłoka; -lfsgebo't, *n.* mandat eksekucyjny; -lfsgebü'hren, *f. pl.* *Rw.* eksekutne; -lfsgeld, *n.*, -lfsgelder, *n. pl.* sumy subsydjalne, pomocnicze, posiłkowe; —, *Rw.* koszta eksekucji; -lfsgese'llschaft, *f.* towarzystwo pomocnicze; -lfsheer, *n.* *Kw.* wojsko posiłkowe; Hü'lfslehrer, *m.* nauczyciel młodszy; Hü'lfsleistung, s. Hü'lfleistung; Hü'lfsmacht, *f.* potencja posiłkująca oder związkowa; -lfsmittel, *n.* środek zaradczy, pomocny; zasiłek; —, *pl.* pomoce, sposoby, środki; zasoby; mit allen -ln ausgerüstet ꝛc. zaopatrzywszy się we wszelkie zasoby, itd.; -lfsprediger, *m.* *Kg.* kaznodzieja drugiemu do pomocy dodany; -lfsquelle, *f.* *zasiłek; ucieczka; -lfssteuer, *f.* *Stw.* podatek subsydjalny; danina (na potrzeby kraju); -lfsstimme, *f.* *Tk.* głos pomocniczy; -lfstruppen, *f. pl.* wojska posiłkowe; -lfsvertra'g, *m.* traktat wzajemnego posiłkowania; Hü'lfsvölker, s. Hü'lfstruppen; -lfswissenschaft, *f.* umiejętność pomocnicza; -lfswissenschaften, *f. pl.* nauki pomocnicze; -lfswort, *n.* *Spl.* wyraz użyty z potrzeby; -lfszeitwort, *n.* słowo posiłkowe; -lfszwang, *m.* eksekucja sądowa.

Hü'lle, *f.* powłoka; pokrycie; okrycie; (sterbliche), *zwłoki; etw. in — u. Fülle (die — u. Fülle) haben, *obfitować we wszystko; Hü'llen, *va.* osłonić; (sich in etw.) osłonić od. owinąć się czém; Hü'llmoos, *n.* zdrojek.

Hü'lse, *f.* *Ng.* łuska, łupina; torebka (nasienna); Hü'lsen-, *a.* strąkowy; Hü'lsen, *va.* łuskać (groch), z łupiny wydobywać; -lsena'rtig, *a.* łupinowaty; -lsenfru'cht, *f.* owoc strączkowy, łupinowy; -lsengewä'chs, *n.* roślina strączkowa od. łupinowa; Hü'lsicht, *a.* łupiniasty, straczkowy; Hü'lsig, *a.* łupinowy; strączkowy; [łupiniasty.

Hum! *int.* hum! hem!

Huma'n, *a.* ludzki; —, *ad.* po ludzku; -manisi'ren, *va.* ludzkim uczynić; -manisi'rung, *f.* zrobienie ludzkim od. uczynienie; -mani'st, *m.* humanista; nauczyciel i uczeń języków starożytnych; -manitä't, *f.* ludzkość; -nitä'tszweck, *m.* cel dobroczynny lub humanitarny.

Hu'mmel, *f.* trąd; trzmiel; truteń; bąk; Hu'mmen, *vn.* (h.) bączéć.

Hu'mmer, *m.* *Ng.* rak wielki morski.

Humo'r, *m.* humor; skłonność, sposób myślenia; -mori'st, *m.* humorysta; *Litt.* humorystyczny pisarz; -ri'stik, *f.* humorystyczność; -ri'stisch, *a.* humorystyczny; zabawny; dowcipny.

Hu'mpeln, *vn.* (h.) chromać; krzywo chodzić; nieco kuléć.

Hu'mpen, *m.* kufel; puhar.

Hu'mus, *m.* *Ntl.* próchnica; -sreich, *a.* obfitujący w próchnicę.

Hund, *m.* *Ng.* pies; (junger) szczeniak; —, Hunde, *pl.* *Bw.* wózki; wagony; auf den — kommen, *wyjść na psa; ein blöder — wird selten fett, *kot nie łowny, zawsze głodny; Hü'ndchen, *n. dim.* piesek; psię; Hu'nde-, *a.* psi, psia, psie; -ndearbei't, *f.* psia robota od. praca, uciążliwa, przykra; -ndeblu'me, *f.* *Ng.* kaczyniec; -ndebro'd, *n.* psi chléb, dla psów lub taki jak dla psów; -ndefe'll, *n.* psia skóra; -ndefe'tt, *n.* psie sadło; tłuszcz psi; -ndeflei'sch, *n.* psie mięso; -ndefu'tter, *n.* ospa; tłucz; tłuczka; -ndegebe'll, *n.* psie szczekanie; -ndege'ld, *n.* *psie pieniądze, ilość niezmiernie mała; bezcen; -ndegeschle'cht, *n.* rodzaj psów; -ndehaa'r, *n.* psi włos; -ndehaa're, *pl.*

psia sierć; -ndehau's, *n.*, -ndehütte, *f.* psiarnia; -ndeju'nge, *m.* psiarczyk, chłopak do psów; -ndeke'rl, *m.* *psubrat; psia noga; -ndelie'bhaber, *m.* psiarz; -ndelo'ch, *n.* psia dziura; psi kąt; *licho kącisko; *nędzne pomieszkanie; -ndepei'tsche, *f.* bat na psów.

Hu'ndert, *a. num.* sto; das Hundert sto; secina; zu -rten verkaufen na sta sprzedawać; zu, bei -rten stami; -rtarmig, *a.* sturęki; -rtäugig, *a.* stuoki; -rtblätterig, *a. Ng.* stuliści; -rtel, -rtstel, *n.* jedna setna; -rterlei', *a.* storaki; auf — Art storakim sposobem; sto różnych; -rtfach, *a.* storaki; -rtfältig, *a.* stokrotny; -rtfüßig, *a.* stunogi; -rtgradig, *a.* stastopniowy; -rthändig, *a. Myth.* sturęki; -rthäuptig, -rtköpfig, *a. Myth.* stugłowy; -rtjährig, *a.* stoletny, stuletni; -rtmal, *ad. num.* sto razy; -rtmalig, *a.* stokrotny, sto razy powtórzony; -rtnamig, *a.* stuimienny; -rtpfündig, *a.* stofuntowy; -rtster, *a.* setny; zum -rtsten Mal po setny raz; aus dem -rtsten in's Tausendste, *piąte w dziewiąte; wszystko jak w kotle; -rtstens, *ad.* po setne; -rtsti'mmig, *a.* stugłosy; -rttausend, *a. num.* sto tysięcy; -rttausende, *n. pl.* krocie; -rtweise, *a.* stami; na sta; setkami; po sto; -rtzüngig, *a.* stujęzyczny.

Hu'ndescheu', *a.* bojący się psów; —, *f.* wstręt od psów; -ndesta'll, *m.* psiarnia; -ndesteu'er, *f. Stw.* podatek od. opłata od psów; -ndewärter, *m.* psiarz; -ndezeichen, *n.* znaczek, który psom hycel zawiesza.

Hü'ndin, *f.* suka; sobaka; **Hü'ndisch**, *a.* psi, psia, psie; —, *ad.* jak pies; jak psy; **Hu'ndläufer**, *m. Bw.* wywoziciel; **Hü'ndlein**, *n. dim.* szczenię; piesek; **Hunds-**, **Hunde-**, *a.* psi, psia, psie; -ndsaffe, *m. Ng.* małpozwierz; małpa z psim łbem; -ndsauge, *n.* psie oko; —, *Ng.* (Pflanze) rumian polny; -ndsbeere, *f. Ng.* dereń świdwa; ligustrowe jagody; -ndsblume, *f. Ng.* papawa; **Hu'ndsfott**, *m.* *kiep; huncfot; łajdak; ich bin ein —, wenn 2c. kpem będę, jeżeli itd.; -ndsfötterei', *f.* huncfoctwo; łajdactwo; -ndsföttisch, *a.* huncfocki; —, *ad.* po huncfocku; -ndshai, *m. Ng.* lampartoryb; -ndshunger, *m.* psi głód (okropny, doskwierny); -ndskami'lle, *f. Ng.* rumianek psi; -ndsklette, *f. Ng.* psi języczek; -ndskopf, *m.* psia głowa; —, *Ng.*, s. Hu'ndsaffe; -ndslaus, *f. Ng.* kleszcz; -ndsruthe, *f. Zk.* pąkiew; -ndsstern, *m. Stk.* psia gwiazda; kanikuła; -ndstage, *m. pl.* dni kanikularne; kanikuła; -ndstagsfe'rien, *f. pl.* ferje w czasie kanikuły; **Hu'ndswürger**, *m. Ng.* (Pflanze) tojeść; obojnik; -ndswuth, *f. Hlk.* wścieklizna; -ndszahn, *m. Zk.* psi ząb; kieł; -ndszecke, *f. Ng.* kleszcz pstry; -ndszwinger, *m. Jäg.* psiarnia.

Hü'ne, *m. Myth.* olbrzym.

Hu'nger, *m.* głód; ich habe od. empfinde — jeść mi się chce; czuję głód; den — stillen głód zaspokoić; (leiden) głód cierpieć; vor — fast umkommen prawie umierać z głodu; — nach etw., *żądza czego; -ngerblume, *f. Ng.* głodek; -ngerblümchen, *n. dim. Ng.* wiośniówka; **Hu'ngerig**, *a.* głodny; -ngerku'r, *f.* kuracja głodowa; -ngerleider, *m.* co głód go mrze; mrzygłód; **Hu'ngern**, *vn.* (h.) głód cierpieć; głodzić się; nic nie jeść; Jmdn. — lassen nie dać komu jeść; głodem go morzyć; (nach etw.), *łaknąć czego; —, *va.* (aushungern) głodzić kogo; -ngerpfote, *f.*: an den -ten saugen, *łapę lizać; *być w ostatniéj biedzie; -ngersno'th, *f.* głód (powszechny, panujący); -ngerstrafe, *f.* kara głodu; -ngerthu'rm, *m.* wieża, do któréj wsadzają skazanych na zamorzenie głodem; **Hu'ngerto'd**, *m.* śmierć głodem zadana; umór; zamorzenie się; -ngerty'phus, *m. Hlk.* głodowa niemoc.

Hü'pfen, *vn.* (h.) skakać, wyskakiwać; podrygiwać; **Hü'pfend**, *a.* poskoczny; **Hü'pfer**, *m.* długonóg.

Hü'rde, *f.* (h.) *Ldw.* plecionka z drutu (krata) lub z rózg (do suszenia na niéj owoców (lasy); płot z chrustu; koszar; zapłot; **Hü'rden**, *va. Ldw.* hurtować; **Hü'rdung**, *f.* płot pleciony.

Hu're, *f.* kurwa, nierządnica; **Hu'ren**, *vn.* (h.) nierządne życie prowadzić, wszeteczeństwu się oddawać; **Hu'ren-**, *a.* kurwi; wszeteczny; -nba'lg, *m.* kurwisko, dziewucha, kurwiszcze; -nhau's, *n.* bórdeł; kurewski dom; -ngesi'ndel, s. Hu'renpa'ck; -nhen'gst, -njä'ger, *m.* *kurewnik, wszetecznik, kurwiarz; -nki'nd, -rkind, *n.* kurewskie dziecię, bękart, z kurwy syn; (auch einzelne Zeile am Anfange einer Buchseite); -nle'ben, *n.* życie kurewskie; -nlie'd, *n.* pionska nierządnicza; -nloh'n, *m.* zysk nierządniczy, zapłata nierządnicy; -npa'ck, *n.* kupa kurewska, zgraja kurewska; -nwi'nkel, *m.* pokątne wszeteczeństwo, kąt nierządny; bórdeł; -nwi'rth, *m.* rufijan, kurwigospodarz; -nwi'rthin, *f.* maciora (burdelowa); -renwi'rthschaft, *f.* rufiaństwo; kurwiarstwo; **Hu'rer**, *m.* kurewnik, kurwiarz wszetecznik, nierządnik; -rerei', *f.* kurestwo; kurwiarstwo; **Hu'rerisch**, *a.* wszeteczny, bezwstydny; -rkind, *n.* bękart.

Hurrah'! *int.* wiwat!

Hu'rtig, *a.* szybki; prędki; -rtigkeit, *f.* szybkość; prędkość.

Husa'r, *m. Kw.* husar, huzar; **Husa'ren-**, *a.* huzarski; husarski; -nmäßig, *ad.* po huzarsku; -nmü'tze, *f. Kw.* kołpak; -no'berst, *m.* pułkownik od huzarów; -nreiterei', *f. Kw.* husarja.

Husch! *int.* hop! hops! fyr! ps! hyć!

smycz! przch! hyc! (in einem) w momencie, w okamgnieniu; **Hu'schen**, *vn.* (s.) smyknąć; przelecieć, pierzchnąć.

Hussi't, *m. Kg. Gsch.* Husyta; **Hussi'ten**, *m. pl.* Husyci; **Hussi'ten-**, *a.* do Husytów należący.

Hüstelei', *f.*, **Hü'steln**, *n.* pokaszliwanie; —, *vn.* (h.) pokaszliwać, trochę kaszlać; **-stelnd**, *ppr.* pokaszlujący; **Hu'sten**, *vn.* (h.) kaszlać; —, *va.* (etw.) kaszlać czém, kaszląc oddawać co; (Blut) krwią kaszlać; —, *m.* kaszel; (trockener) suchy kaszel; **-nfieber**, *n. Hlk.* gorączka z kaszlem połączona.

Hut, *m.* kapelusz; kołpak; den — vor Jmdm. abnehmen zdjąć kapelusz przed kim; den — aufsetzen wdziać kapelusz; Jmdn. den — antreiben natulić (natulać) komu kapelusz na oczy (oder na uszy); — ab! zdjąć kapelusz! pozdejmować kapelusze! *Ng.* kołpak, kapelusz (u grzyba); (Zucker) głowa cukru.

Hut, *f.* pasza, paszenie; pastwisko; stado, tyle, ile się razem wygania na paszę; (Schutz) dozór; strzeżenie; straż; etw. in seine — nehmen wziąć od. wziąć co pod dozór; auf seiner — sein mieć się na ostrożności; **Hut-**, *a.* kapeluszowy; do kapelusza; u kapelusza; **Hu'tband**, *n.* wstążka do od. u kapelusza; **-tbesa'tz**, *m.* obszycie u kapelusza; **-tbürste**, *f.* szczotka do kapelusza; **Hü'tchen**, *n. dim.* kapelusik; kapeluszyk.

Hü'ten, *va.* paść (na pastwisku); strzedz, pilnować kogo, czego; das Haus, die Stube —, * nie wychodzić z domu, z izby; das Bett —, * leżeć w łożku (dla choroby), sich — vor Jmdm. strzedz się, wystrzegać się kogo; stróż; **Hü'ter**, *m.* ten, **-terin**, *f.* ta co strzeże.

Hu'ter, f. Hu'tmacher.

Hü'terge'ld, *n.*, **-terloh'n**, *m.* zapłata pasterzowi od. pastuchowi od paszenia.

Hu'tfeder, *f.* pióro do oder u kapelusza; **Hu'tform**, *f.* forma kapelusza; forma na kapelusz; **-tfutter**, *n.* podszewka do kapelusza; **-tfuttera'l**, *n.* pudełko do kapelusza.

Hutgere'chtigkeit, *f. Ldw. Bw.* wolność od. prawo paszenia swego bydła na pewném pastwisku.

Hu'thaus, *n. Bw.* jata.

Hu'tknopf, *m.* guzik do od. u kapelusza; **-tkopf**, *m.* głowa u kapelusza; **-tkrämpe**, *f.* skrzydła u kapelusza; **Hu'tleder**, *n.* skórka do od. u kapelusza; **-tmacher**, *m.* kapelusznik; **-tmacherei'**, *f.*, **-tmacherha'ndwerk**, *n.* kapelusznictwo.

Hu'tmeister, *m. Bw.* hutnista.

Hu'tschachtel, *f.* pudełko na kapelusz, do kapelusza.

Hu'tpilz, *m. Ng.* białak.

Hu'trecht, *n. Ldw.* paśne.

Hü'tsche, *f.* (Fußbänkchen) podnożek; ławeczka albo kanapka pod nogi.

Hu'tschleife, **-tschnalle**, **-tschnur**, *f.* kokarda, sprzączka, sznurek do od. u kapelusza; **-tstaffi'rer**, **-tstepper**, *m.* wystrajacz kapeluszów.

Hü'tte, *f.* chata; hatka; *Httk.* (Eisen-, Schmelzhütte) huta; **Hü'tten-**, *a. Httk.* hutniczy; **-na'mt**, *a.* urząd hutniczy; **-narbeit**, *f.* robota w hucie; **-narbeiter**, *m.* robotnik pracujący w hucie; **-nbea'mter**, *m.* urzędnik hutniczy; **-nbewoh'ner**, *m.* mieszkaniec chaty; *pl.* ludzie w chatach mieszkający; **-nkunde**, *f.* hutnictwo; **-nma'nn**, *m.* hutman; **-nmeister**, *m.* hutniczy; **-nni'cht**, *m.* żużelica dymna; żużel dymny; **-nrauch**, *m.* dym z chaty wychodzący; sadza kruszcowa; (Giftmehl) arszenik biały; **-nwe'rk**, *n. Httk.* huta; **-nwesen**, *n.* hutnictwo.

Hü'ttlein, *n. dim.* chatka.

Hu'ttresse, *f.* galon do od. u kapelusza; **-tüberzug**, *m.* pokrowiec na kapelusz.

Hu'tung, *f. Ldw.* paszenie (bydła); pastwisko; wypas; **-ngsre'cht**, *n. Ldw.* prawo posyłania bydła na wygon.

Hu'tzucker, *m. H.* cukier w głowach.

Hu'zel, *f.* suszony owoc; szwaczki.

Hyazi'nth, *m. Ng.* (Edelstein) hjacynt; —, *npr.* Hjacynt, Jacynt; **-zi'nthe**, *f. Ng.* (Blume) hjacynt, jacynt (kwiat marcowy).

Hyä'ne, *f. Ng.* hjena.

Hydrau'lik, *f.* hidraulika; **-liker**, *m.* hidraulik; **-drau'lisch**, *a.* hidrauliczny.

Hydrome'ter, *m. Ntl.* wilgociomierz.

Hydrosta'tik, *f. Ntl.* wodoważnia.

Hy'men, *m. Myth.* himen, bożek małżeństwa; (Jungfernhäutchen), *Zk.* błona panieństwa.

Hy'mne, *f.*, **Hy'mnus**, *m. Dtk. Tk.* himn, pieśń wielbienia; pieśń pochwalna.

Hype'rbel, *f. Spl.* hiperbola; **-perbo'lisch**, *n.* hiperboliczny.

Hyperborä'er, *m. Alt. Geog.* hiperborejczyk; **-borä'isch**, *a.* zabiegunowy.

Hypochondrie', *f.* hypokondrja; tetryczność; **-cho'nder**, **-chondri'st**, *m.* hypokondryk; tetryk; **-cho'ndrisch**, *a.* hipokondryczny; tetryczny.

Hypotenu'se, *f. Gl.* hipotenuza; przeciwprostokątna; **-pothe'se**, *f.* hipoteza, przypuszczenie; **-pothe'tisch**, *a.* hipotetyczny; przypuszczony; *ad.* przez przypuszczenie.

Hypothe'k, *f.* hipoteka; **-potheci'ren**, *va. Rw.* zahipotekować; **-theka'risch**, *a.* hipoteczny; — sich erstellen, *Rw.* zahipotekować; **-the'kenbu'ch**, *n.* księga hipoteczna; **-the'kenschei'n**, *m. Rw.* wykaz hipoteczny.

Hysterie', *f. Hlk.* macinnica; macinnictwo; **-ste'risch**, *a.* histeryczny; -sches Frauenzimmer, *Hlk.* macinniczna (niewiasta).

I (Samogłoska).

I, *int.* no! i, wir wollen gehen! no, idźmy! i, so antworte doch! no, odpowiedz przecie!
Ibe'rien, *n. Alt. Geog.* (Spanien) Iberja; **Ibe'risch,** *a.* Iberyjski.
I'bis, *m. Ng.* ibis; łukodziób.
Ich, *pron.* ja; war ich's? czy ja to byłem? mein anderes — drugie ja; **Ich,** *n.: er ist mein zweites* — to drugie *Ja;* **Ich,** *Philos.* Jaźń; **I'chheit,** *f. Philos.* Jaźń.
I'chneumon, *m.* u. *n. Ng.* ichneumon.
Ich-weiß-nicht-was, *n.* coś, ale sam nie wiem co; coś jakieś.
Idea'l, *n.* ideał; **Idea'l, -lisch,** *a.* idealny, urojony, wymyślony, wyobrażalny; w myśli utworzony; *iron.* (überschwenglich), *mózgowczy; **-lisi'ren,** *va.* idealizować; wyidealizować; **-lisi'rung,** *f.* wyidealizowanie; **-li'smus,** *m.*, **-litä't,** *f. Philos.* idealizm; **-li'st,** *m.* idealista; marzyciel; *umniś.
Idee', *f. Philos.* idea; wyobrażenie; pojęcie; **Idee'ngang,** *m. Philos.* pasmo wyobrażeń; ciąg myśli; **Idee'nreich, -nreichthum,** s. Geda'nkenreich &c.
Identifici'ren, *va.* zlać z czém, ściśle połączyć, utożsamocić; **-ntisch,** *a.* jednakowy; tenżesam; identyczny; tosamy; jednorodny; **-ntität,** *f.* tożsamość, jednakowość; identyczność.
Idio'm, *n.* narzecze; mowla; gwara; **Idioma'tisch,** *a. Spl.* idjomatyczny.
Idiosynkrasie', *f.* idjozynkrazja, przyrodzona odraza.
Idio't, *m.* idjota, nieuk, prostak, głupiec.
Idio'tikon, *n.* słownik wyrazów w pewnym zawodzie używanych; **Idioti'smus,** *m. Spl.* (Spracheigenheit) idjotyzm; *Dummheit) głupowatość.
Ido'l, *n.* bóstwo; bożek; bałwan.
Idy'lle, *f. Dtk. Litt.* idyla; sielanka; **-ndichter,** *m.* pisarz sielanek; **Idy'llisch,** *a.* idyliczny, sielankowy, wiejski, pasterski.
I'gel, *m. Ng.* jóż; **I'gel-,** *a.* jeży, jeżowy; **-läh'nlich, -la'rtig,** *a.* jeżowaty; **-fi'sch,** *m. Ng.* jeżówka; rybojéż; **I'gelicht,** *a.* jeżowaty. [*Ng.* żegocina.
Igna'z, *m. npr.* Ignacy; **Igna'zbohne,** *f.*
Ignora'nt, *m.* nieuk; człowiek który nic nie umie; **-nora'nz,** *f.* nieuctwo; niewiadomość; **-ri'ren,** *va.* nie znać albo nie wiedziéć czego.
Ihm, *pron.* (*Dativ.* v. Er): jemu; mu.
Ihn, *pron.* (*Accusat.* v. Er): jego; go.
Ih'nen, *pron.* (*Dativ. pl.* v. Er): im; Ihnen (höfliche Anrede im *Dativ* an Eine Person): Panu; Pani; von ihnen od nich.
Ihr, *pron.* (*Dativ.* v. Sie): jéj; **Ihr** (*pl.* v. Du): wy; **ihr,** *pron. possess. f.* jéj; *f. pl.* ich; swój.
Ih'rer, *pron.* (*Genit. pl.* v. sie, Sie): ich; Pana; Pani; er bedarf ihrer nicht nie potrzebuje ich; wir bedürfen Ihrer potrzebujemy Pana.
Ih'rer, Ih're, Ih'res, *pron. possess.*, s. der Ihrige; dieser Stock ist nicht mein, sondern Ihrer (der Ihrige) to nie moja laska, ale Pańska.
Ih'rethalben, -twegen, -twillen, *ad.* dla was; dla Pana; dla Pani.
Ih'rige (der, die, das), *pron. possess.* jéj, ich; (in höflicher Anrede) Pański, Panin; (mit Bezug auf das Subject) swój; das Ihrige to, co do Pana od. do Pani należy; ich habe das Meinige gethan, thun Sie das — ja zrobiłem moje, zrób Pan (Pani) swoje; ganz der — (in Briefen) przyjaciel i sługa.
Ih'ro (Ihre) *pron. possess. f.:* Königliche Majestät Wasza Królewska Mość.
Ih'rzen, *va.:* Jmdn. — waszeciać kogo, mówić do niego Wy, Wasze.
Illuminatio'n, *f.* iluminacja; oświetlenie; kolorowanie; **-mini'ren,** *va.* iluminować, oświecić; kolorami odmalować.
Illusio'n, *f.* iluzja, złudzenie; **-so'risch,** *a.* iluzoryjny; łudzący; złudzenie sprawujący; czczy.
I'lme, *f.*, **I'lmenbau'm,** *m. Ng.* wiąz.
I'ltis, I'ltiß, *m. Ng.* tchurz, tchórz; **I'ltis-,** *a.* tchórzowy; tchórzy; tchórzowski; **-tisfe'll,** *n.* tchórz.
Im = in dem: w, we.
I'mbiß, *m.* przekąska; przegryzka; posiłek; śniadańko; einen — zu sich nehmen przekąsić, przegryźć co.
Imglei'chen, *ad.* tudzież; daléj.
I'mker, *m.* pszczelnik.
Immatriculatio'n, *f.* immatrykulacja; zapisanie na listę; **-triculi'ren,** *va.* immatrykulować, wpisać na listę.
I'mme, *f. Ng.* (Biene) pszczoła.
Immedia't, s. U'nmittelba'r; **-teingabe,** *f.* prośba wprost do Króla itd. zanoszona; **-dia'tstadt,** *f. Stw.* miasto mające własną jurysdykcją.
Immenwo'lf, *m. Ng.* przczołojed; żołna.
I'mmer, *ad.* zawsze; zawdy; zawzdy; auf —, für — na zawsze; nieraz; — besser coraz lepiéj; er wird — hübscher coraz się robi ładniejszym; wer — es auch sein mag ktokolwiek bądź; wann — er auch kommen mag kiedykolwiek przyjdzie;
I'mmerfo'rt, *ad.* ciągle; bez przestanku, **-rgrü'n,** *n. Ng.* barwinek (zwyczajny); rojnik; **I'mmerhi'n,** *ad.* ciągle; niechże; **-rmeh'r,** *ad.* coraz; **-rsa'tt,** *a.* zawsze syty; **-rschö'n,** *n. Ng.* wrzos; **-rwäh'rend,** *a.* ciągły; nieustanny; nieustający; ciągle

trwały; ustawiczny; —, *ad.* ciągle; -zu', *ad.* ciągle; bez przestanku; —! *int.* dalej! bierz się do tego! nie przestawaj!
Immobi'l, *a.* nieruchomy; nieuzbrojony; **-mobilia'r**, *a.* nieruchomy; **-mobi'lien**, *pl.* nieruchomości.
Immunitä't, *f. Stw.* wolność od opłat, od ponoszenia ciężarów; wyłamanie się z pod prawa powszechnie obowiązującego.
Imperati'v, *m. Spl.* tryb rozkazujący.
Imperfe'ctum, *n. Spl.* czas przeszły niedokonany.
Imperia'l, *m. Mzk.* imperjał (pieniądz złoty wartości 75 złotych).
Impertine'nt, *a.* impertynencki, grubiański; —, *ad.* po impertinencku; **-ne'nz**, *f.* impertinencja; grubiaństwo.
I'mpfanstalt, *f. Hlk.* instytut szczepienia ospy; **-pfarzt**, *m.* lekarz zajmujący się szczepieniem ospy; **I'mpfen**, *va.* szczepić (drzewa i ospę); **-pfling**, *m.* dziecię, któremu ospę zaszczepili; **I'mpfstoff**, *m Hlk.* krowianka; **-pfung**, *f.* szczepienie.
Imponi'ren, *vn.* (h.) imponować; **-poni'rend**, *ppr.* imponujący.
Impo'rt 2c., f. Ei'nfuhr 2c.
Impo'st 2c., f. Steu'er 2c.
Impote'nt, *a.* kaleka; -ter Mensch kaleka; **-pote'nz**, *f.* impotencja, niemożność płodzenia od. spółkowania.
Improvisa'tor, *m.* improwizator; **-provisi'ren**, *vn.* (h.) u. *va.* improwizować.
In, *præp.* (mit *Dativ* u. *Accusativ*); es entspricht mit *w*, *we* dem poln. *Localis* (statt des deutschen *Dativ*) auf die Frage: wo? — Dagegen muß wie im Deutschen der *Accusativ* mit *w* auf die Frage: wohin? stehen; statt des *Accusat.* mit *w* steht auch oft der *Genit.* mit *do*, oder der *Accusativ* mit *na*; z. B.: im Graben liegen leżeć w rowie; in den Graben werfen wrzucić w rów; in eine Sitzung 2c. gehen iść na sesją, itd.; seinen Sohn zu Jmdm. in die Kost geben syna oddać do kogo na stół (wikt); in Gold, in Silber, in Holz arbeiten wyrabiać ze złota, ze srebra, ze drzewa; in Kupfer stechen ryć na miedzi; im Scherz w żarcie; im Ernst w szczerze, serjo; im Ganzen całkiem; w całości; całkowitości; in wie fern (inwiefern) do jakiego stopnia; o ile; in etwas (einigermaßen) nieco, cokolwiek, trochę, troszkę.
Inaugura'l-, *a.* inauguralny; instalacyjny; **-ratio'n**, *f.* inauguracja; instalacja; **-guri'ren**, *va.* inaugurować.
I'nbegri'ff, *m.* ogół; ogólny zbiór; ogólny rys; włączenie; wliczenie; mit — włącznie.
I'nbrunst, *f.* wewnętrzny zapał, ogień; **-brünstig**, *a.* *gorący; (beten) gorąco się modlić; (lieben) serdecznie kochać.
Incapacitä't, *f.* nieudolność; niezdatność.
Incarna't, *n. Mal.* inkarnat.
Inca'sso, *n. H.* przyjęcie do kasy; odbiór (sumy).
Ince'st 2c., f. Blu'tschande 2c.
Inclusi've, *ad.* włącznie.
Inco'gnito, *ad.* inkognito, pod obcym nazwiskiem; —, *n.* inkognito; tajenie nazwiska i znaczenia.
Incommodi'ren, *va.* trudzić kogo; (sich) subjekcją sobie robić.
Incompete'nt, f. U'nbefu'gt; **-compete'nz**, *f. Rw.* niewłaściwość (sądu).
Inconseque'nt, *a.* niekonsekwentny; **-seque'nz**, *f.* niekonsekwencja.
Incorre'ct, *a.* niepoprawny, błędy w sobie mający; **-re'ctheit**, *f.* niepoprawa; niepoprawność.
Incrustatio'n, *f. Ntl.* naskorupienie.
Inculpa'nt, *m. Rw.* oskarzyciel; **-culpa't**, *m.* oskarzony; **-culpi'ren**, *va. Rw.* obwiniać kogo.
I'ndelt, **I'ntelt**, **I'ntlet**, *n.* poszwa.
Inde'm, *ad.* gdy; podczas gdy; kiedy; (weil, da) ponieważ; albowiem; gdyż.
Inde'ssen, **-de'ß**, *ad.* tymczasem; —, *ad.* (gleichwohl) jednakże; z tém wszystkiém; —, *conj.* podczas gdy.
India'ner, *m. Geog.* Indjan, Indyjczyk, Indyk, Indjanin; **-dia'nerin**, *f.* Indjanka; **-dia'nisch**, *a.*, f. I'ndisch.
Indicati'v, *m. Spl.* tryb oznajmujący.
Indi'cien, *n. pl.* poślaka; ślad.
I'ndien, *n. Geog.* Indje; **I'ndisch**, *a.* Indyjski.
Indie'nne, *f. W.* cyc (materja bawełniana).
Indiffere'nt, *a.* indyferent, obojętny; zobojętniały; **-nti'smus**, *m.* indyferentyzm, obojętność; **-nti'st**, *m.* indyferentysta, obojętnik; **-differe'nz**, *f.* obojętność, oziębłość. [indygo.
I'ndig, **I'ndigo**, *m.* indygowiec, indycht,
Indigena't, *n. Stw.* indygenat; das — erhalten otrzymać indygenat.
Indigestio'n, *f. Hlk.* niestrawność.
Indignatio'n, *f.* indygnacja, gniew, oburzenie; **-gni'ren**, *va.* oburzać.
I'ndigo, f. I'ndig; **I'ndigo-**, *a. Ng. Mal.* indychtowy, indygowy; **-gofabri'k**, *f.* preparacja indychtu, fabryka indychtu; **-gofärberei'**, *f.* farbierstwo, farbiernia z indychtem.
Indire'ct, *a.* u. *ad.* uboczny; ubocznie; nie wprost; pośrednio.
I'ndisch, *a. Geog.* Indyjski.
Indiscre't, *a.* niedyskretny; **-cretio'n**, *f.* niedyskrecja.
Individualisi'ren, *va.* własności kogo od. czego osobno od. wyłącznie uważać; **-vidualis'mus**, *m. Philos.* indywidualizm; **-litä't**, *f.* indywidualność; wyłączny sposób myślenia; osobowość; **-vidue'll**, *a.* indywidualny, osobniczy; jednostkowy; **-vi'duum**, *n* osoba (odrębnie uważana); jednostka.

Indole'nt, *a.* nieczuły; ospały; obojętny; **-dole'nz**, *f.* nieczułość; ospałość; obojętność.

Indossame'nt, *n. H.* indos; **Indossa'nt**, *m.* indosant, przekaziciel; **-dossa't**, *m.* indosat; okaziciel; **Indossi'ren**, *va. H.* indosować; żyrować.

Indu'ct, *m.* wprowadzenie; **-ductio'ns-appara't**, *f. Ntl. Hlk.* zastawa wypustowa.

Indulge'nz, *f.* pobłażanie; (Ablaß), *Kg.* odpust (udzielony).

Indu'lt, *m.* indult, moratorjum; dyspensa kościelna.

Industrie', *f.* industrja, przemysł; **Industrie'-**, *a.* przemysłowy; **-dustrie'ausstellung**, *f.* wystawa przemysłowa, expozycja przemysłowa; **-dustrie'ausstellungs-**, *a.* do wystawy przemysłowéj należący oder tyczący się; **Industrie'-Betrie'b**, *m. Stw.* przemysłowość; ruch przemysłowy; **-strie'conto'r**, *n.* kantor przemysłowy; **-strie'll**, *n.* przemyślny; kunsztowy; **-strie'ller**, *m.* przemysłowiec; **-strie'schule**, *f.* szkoła przemysłowa; **-dustriö's**, *a.* zręczny, sposobny.

I'neina'nder, *a.* jeden w drugiego; jedno w drugie; jedno w drugiem; sie sind — verliebt pokochali się w sobie.

Infalli'bel ꝛc., s. U'nfehlbar ꝛc.

Infa'm, *a.* odsądzony ode czci; bezczeszny; bez czci; **-fa'mer**, *m.* infamiś, bezecnik; **-famie'**, *f.* infamia, bezcześć, bezeceństwo; **-fami'ren**, *va.* odsądzić od czci, bezcześcić go.

Infa'nt, *m. Stw.* Infant.

Infanterie', *f. Kw.* infanterja; wojsko piesze; **-terie'-Regime'nt**, *n. Kw.* pułk pieszy; **-teri'st**, *m.* infanterzysta; piechotnik.

Infa'ntin, *f. Stw.* Infantka.

I'nfel, **I'nful**, *f. Kg.* infuła; czapka Biskupia; **I'nfeln**, **I'nfuln**, *va. Kg.* infułą obdarzyć; geinfelter Abt opat infulat.

Infici'ren, *va. Hlk.* zarazić; inficirt zarażony.

Infinitesima'l, *a.* infinitezymal; **-ma'l-Re'chnung**, *f. Rk. Gl.* rachunek infinitezymalny od. nieskończoności.

Infiniti'v, *m. Spl.* tryb bezokoliczny.

Influe'nza, s. Gri'ppe.

Informatio'n, *f.* informacja; **-ma'tor**, *m.* informator; (Hauslehrer) nauczyciel domowy.

Infusio'n, s. Au'fguß; **-fusio'nsthierchen**, *n. dim. Ng.* infuz; wymoczek.

I'ngber, s. I'ngwer.

Ingehei'm, **Insgehei'm**, *ad.* skrycie; tajemnie; potajemnie.

Ingenieu'r, *m.* inżynier; inżenjer; **-nieu'r-Corps**, *n.* korpus inżynjerów; **-rkunst**, **-rwesen**, *n.*, **-rwissenschaft**, *f.* inżynjerja.

Inglei'chen, *ad.* podobnie; równie.

Ingredie'nz, *f.* ingredjencja; wkładka.

I'ngrimm, *m.* złość ukryta; zawziętość; **-grimmig**, *a.* zawzięty; zażarty; zacięty.

I'ngwer, *m. Ng* imbir; imbier; **-gwer-**, *a.* imbierowy.

I'nnehaben, *va. irr.* (h.) mieć co w swojéj mocy od. posiadłości; **I'nhaber**, *m.* dzierzyciel; posiadacz; (eines Wechsels), *H. Rw.* ukaziciel, własciciel wekslu; **I'nhaberin**, *f.* posiadaczka; **-haberpapie're**, *n. pl. H.* obligi na okaziciela.

Inhafti'ren, *va. Rw.* uwięzić, pod straż wziąść; aresztować; **-fti'rung**, *f.* uwięzienie, wzięcie pod straż; aresztowanie.

Inhalatio'nskur, *f. Hlk.* wziewne lekowanie; **-latio'nsha'lle**, *f. Hlk.* wziewnia; **-latio'nsmittel**, *n. Hlk.* wziewiny; wziewadło; **Inhali'ren**, *va. Hlk.* oddychając w siebie wciągać.

I'nhalt, *m.* to co się w czém zawiera, mieści; (Gehalt), *treść; osnowa; myśl; **-ltrei'ch**, *a.* treściwy; **-ltsa'ngabe**, **-ltsa'nzeige**, *f.* podanie, wykaz treści (jakiego dzieła); **-ltreich**, *a.* treściwy; **-ltschwe'r**, *a.* ważny co do treści; **-ltsverzei'chniß**, *n. Litt.* rejestr; alfabetisches — skorowidz.

Inhibi'ren, *va. Rw.* wstrzymać, wzbronić co; **-bitio'n**, *f.* inhibicja, wstrzymanie; **-bitio'nsschreiben**, *n. Rw.*, **-bito'rien**, *n. pl.* listy zapowiedne; inhibicja.

Inhuma'n, *a.* nieludzki; **-nitä't**, *f.* nieludzkość.

Initia'lbuchstabe, *m. Bchdr.* głoska początkowa; **-tiati've**, *f.* inicjatywa, wniesienie, proponowanie czego.

Injuria'nt, *m.* injurjant, obelżyciel; **Inju'rie**, *f.* injurja; obraza; obelga; **-ju'rien-**, *a. Rw.* obelżywy; **-rienklage**, *f. Rw.* skarga o obelgę; **-rien-Proce'ß**, *m. Rw.* proces injuryjny; proces o obelgę; **-riensa'che**, *f. Rw.* sprawa pyckowa.

I'nlage, *f.* załączona rzecz.

I'nland, *n.* ten kraj (w którym jesteśmy); **-länder**, *m.* krajowiec; mieszkaniec od. obywatel tego kraju; **-nderin**, *f.* tutejsza (obywatelka); tu urodzona, zamieszkała; **-ndisch**, *a.* krajowy; ojczysty.

I'nlet, s. I'ndelt ꝛc.

I'nliegen, *vn. irr.* (h.) leżéć, znajdować się wewnątrz czego; inliegend załączony; zawarty.

Inmi'ttelst, s. Inzwi'schen.

I'nne, *ad.* (mitten) w środku; wewnątrz; Jmdm. etw. — behalten zatrzymać kogo od. co wewnątrz; — haben mieć kogo od. co u siebie, w domu itd.; **-nebeha'lten**, *va. irr.* (h.) trzymać wewnątrz, nie wypuszczać; zatrzymać się, stanąć; etw. — werden spostrzedz co, pomiarkować; przekonać się o czém; **I'nneha'ben**, *va. irr.* mieć w swéj mocy; **-neha'lten**, *va. irr.* wstrzymać; mit der Execution —, *Rw.* wstrzymać egzekucją.

I'nnen, *ad.* wewnątrz; von — her, von — heraus z wewnątrz; nach — zu na wewnątrz; ku wewnętrznéj stronie; von — u. außen z wewnątrz i zewnątrz; **-nen-we'lt** *f.* *świat wewnętrzny.

I'nner-, **I'nnere** (der, die, das), *a.* wewnętrzny; będący wewnątrz oder w środku; środkowy; -rer Werth wewnętrzna wartość; **I'nneres**, *n.* wnętrze; wnętrzności; głąb'; in's -re Jmds. sehen, *przez skórę od. na wylot znać kogo; **-nerhalb**, *ad.* wewnątrz; w pośrodku; pomiędzy; — des Hauses wewnątrz domu; w przeciągu; **-nerlich**, *a.* wewnętrzny; —, *ad.* wewnętrznie; w środku; diese Arznei ist — zu gebrauchen to lekarstwo ma się używać wewnętrznie; **I'nnerster**, **I'nnerste** (der, die, das), *a. superlat.* wewnętrzny.

I'nnig, *a.* wewnętrzny; wnętrzny; w samém wnętrzu będący; *ścisły; —, *ad.* serdecznie (kochać); ściśle; **-nigkeit**, *f.* serdeczność (przyjaźni); ścisłość (związku); **I'nniglich**, *a.* u. *ad.* (innigst) wylany, szczelny; wewnętrznie, serdecznie, uprzejmie; **I'nnigst**, **auf das Innigste**, *ad.* jak najściślėj; najserdeczniéj.

Innoce'nz, **-ce'ntius**, *m. npr.* Innocenty.

I'nnung, *f.* cech (rzemieślników); konfraternia (kuksów itd.); korporacja, towarzystwo, bractwo (strzeleckie, muzyczne); **-nungs-**, *a.* cechowy.

Inoculi'ren ꝛc., s. Ei'nimpfen.

Inquire'nt, *m. Rw.* sędzia sledczy; **-quiri'ren**, *va.* inkwirować; **-quisi't**, *m.* inkwizyt, badany, ten, którego inkwirują; **-quisitio'n**, *f.* sledztwo; **Inquisitio'ns-**, *a.* inkwisycyjny; **-sitio'nsproce'ß**, *m.* proces inkwizycyjny; **-si'tor**, *m.* inkwizytor; **-sitoria'l-Geri'cht**, **-sitoria't**, *n.* inkwizytorjat; sąd inkwizytorjalny oder badawczy. [aktów.

Inrotuli'rung, *f. Rw.* spis złożonych

Ins, **In's** = in das, s. unter In.

I'nsaß, **I'nsasse**, *m.* mieszkaniec osiadły.

Insbeso'ndere, *ad.* w szczególności; szczególniéj; osobliwie.

I'nschrift, *f.* napis na czém; **-ftenkunde**, *f.* umiejętność czytania napisów.

Inse'ct, **Inse'kt**, *n. Ng.* insekt; owad; przewiąz; **Inse'cten-**, *a. Ng.* owadzi; **-n-bru't**, *f. Ng.* zaczérw'; **-nfressend**, *a.* insektologja, entomologja; der Insectenkundige entomolog, nauka o owadach.

I'nsel, *f. Geog.* wyspa; **I'nsel-**, *a.* wyspowy; **-lbewoh'ner**, *m.* wyśpiarz, mieszkaniec wyspy; **-lbewoh'nerin**, *f.* wyśpiarka; **I'nselchen**, *n. dim.* wysepka; **-lgruppe**, *f.* grupa wyspowa; **-lla'nd**, *n.* wyspowy kraj, na wyśpie leżący; **-lmee'r**, *n. Geog.* archipelag; **-lrei'ch**, *n.* państwo z wysp się składające; —, *a.* obfitujący w wyspy; wyspiasty.

I'nselt, *n. Zk. etc.* łój.

I'nselvo'lk, *n.* naród wyśpiarski.

Insera't, *n. Litt.* ogłoszenie; **-seri'ren**, *va.* umieszczać, umieścić; **-rtio'nsgebühren**, **-rtio'nskosten**, *f. pl.* należytość za umieszczenie artykułu (w gazecie).

Insgehei'm, *ad.* potajemnie; skrycie; po kryjomu; **Insgemei'n**, *ad.* pospolicie; zwyczajnie; **-sgesa'mmt**, *a.* u. *ad.* wobec wszystkich; ogółem; alle — wszyscy razem (bez wyjątku).

I'nsiegel, *n.* pieczęć (na czém wyciśnięta).

Insi'gnien, *n. pl.* insygnia, oznaki godności od. dostojeństwa.

Insinuatio'n, *f. Rw.* insynuacja, wręczenie; *podanie jakiéj myśli; **-nui'ren**, *va.* insynuować. [— als o tyle, o ile.

Inso'fern, *ad.* o ile; w miarę tego jak;

Insole'nt, *a.* grubiański; niegrzeczny; **-sole'nz**, *f.* zuchwalstwo; impertynencja.

Insolve'nt, *a. Rw.* nie mogący zapłacić, zaspokoić długów; **-lve'nz**, *f.* niemożność zaspokojenia długów; niewypłatność.

Inso'nderheit, **-so'nders**, *ad.* osobliwie; szczególnie; zwłaszcza.

Inspectio'n, *f.* inspekcja, dozór, przejrzenie; **-spe'ctor**, *m.* inspektor; **-spectora't**, *n.*, **-spectu'r**, *f.* inspektorat; inspektorstwo; **-spici'ren**, *va.* dozorować; doglądać; obejrzéć, przejrzéć co.

Inspiratio'n, *f.* inspiracja; natchnienie; **-spiri'ren**, *va.* inspirować, natchnąć kogo; poruszać; wzbierać (na co); **-spici'rung**, *f.* oglądanie; przegląd.

Installatio'n, **-stalli'rung**, *f.* instalacja, wprowadzenie (na urząd itd.); **-stalli'ren**, *va.* wprowadzać, wprowadzić.

Insta'ndhaltung, *f.* utrzymanie w całości lub w dobrym stanie.

I'nständig, *a.* usilny; —, *ad.* usilnie; **-digst**, auf das **-digste** jak najusilniéj; z największą usilnością.

Insta'ndsetzung, *f.* przyprowadzenie do dobrego stanu, do porządku.

Insta'nz, *f. Rw.* instancja; **-zenzu'g**, *m. Rw.* tok instancyj.

I'nster, *n. Zk. Kk.*, s. Gekrö'se.

I'nsterburg, *n. Geog.* Instruć, Instrucja.

Insti'nct, **-sti'nkt**, *m.* instynkt, zachętka wewnętrzna; **-nctartig**, **-nctmäßig**, *a.* instynktowy.

Institu't, *n.* instytut; zakład; instytucja; **-tutio'n**, *f.* instytucja; **-tutio'nen**, *f. pl.* instytucje, dzieło wykładające ogólne zasady jakiéj nauki.

Instructio'n, *f.* instrukcja; polecenie; przepisy postępowania komu dane; **-s-richter**, *m. Rw.* podsędek; **-cti'v**, *a.* naukowy; nauczający; naukę w sobie mieszczący; **-ctor**, *m.* instruktor; nauczyciel; **-strui'ren**, *va.* uczyć, nauczać; *Rw.* instruować (sprawę).

Instrume'nt, *n.* instrument, narzędzie; (Tonwerkzeug) instrument do grania; —,

Rw. dokument, pismo na dowód załączone; **Instrumenta'l-**, a. narzędziowy; instrumentalny; **-ta'l-Beglei'tung**, f. Tk. wtórowanie od. towarzyszenie instrumentalne; **-ta'l-Musi'k**, f. Tk. muzyka instrumentalna; **-ntatio'n**, f. Tk. instrumentacja; urządzenie gry instrumentalnéj; **-ntenma'cher**, m. fabrykant instrumentów; **-ntensti'mmer**, m. stroiciel instrumentów; instrumentnik.

Insubordinatio'n, f. insubordynacja, niekarność.

Insula'ner, s. I'nselbewoh'ner; **-sula'ner-**, a. mieszkający na wyspie.

Insultatio'n, **-sulti'ren**, s. Beschi'mpfen ꝛc.

Insurge'nt, m. powstaniec; **-ge'nten-**, a. powstańczy; powstański; **-ge'ntenkrie'g**, m. wojna powstańców od. z powstańcami; **-surgi'ren**, va. u. vn. (s.) powstać, powstanie zrobić, rokosz podnieść; **-surrectio'n**, f. insurekcja; powstanie; **-rectio'ns-**, a. insurekcyjny; z powstania; **-rectio'ns-krie'g**, m. wojna insurekcyjna oder powstańców.

Integra'lrechnung, f. Gl. rachunek integralny; **-gri'ren**, va. Gl. integrować, całkować (ilość) na całkę zamienić; **-gri'rend**, ppr.: -nder Bestandtheil część istotna całości; **-grità't**, f. całość, nienaruszoność (granic, kraju).

Intellectue'll, a. intelektualny; umysłowy; **-llige'nz**, f. intelligencja, przenikliwość; rozum; oświata; **-llige'nz-**, a. inteligencyjny; **-nzbla'tt**, n. Litt. dziennik; oznajmiciel; —, a. przegląd pism itd.; **-nzconto'r**, n. biuro stręczeń.

Intenda'nt, m. intendent, nadzorca; zawiadowca; **-ndantu'r**, f. intendentura; nadzorstwo; nadzór.

Intensi'v, a. natężny; silony; —, ad. z wytężeniem.

Interdi'ct, n. interdykt; zakaz, wzbronienie.

Interessa'nt, a. interesowny, ciekawy; zajmujący; **-tere'sse**, n. interes; korzyść; ich habe kein — dabei nie mam w tém żadnego interesu; — für Jmdn., für etw. zeigen zainteresować się kim, czém; **-tere'ssen**, n.pl. procent; procenta; prowizja; Geld auf -en ausleihen pieniądze dać na procent; **-teresse'nt**, m. interesent, interesant; mający w czém udział lub interes; **-teressi'ren**, va. interesować kogo; (sich für Jmdn., für etw.) interesować się za kim, za czém; **-tere'ssen-Vertre'tung**, f. obrona spraw.

Interi'm, n. tymczasowość; **Interi'ms-**, a. tymczasowy; **Interi'ms-Quittung**, f. kwit interymalny, tymczasowy; **-rimi'sticum**, n. urządzenie tymczasowe; **-mi'stisch**, a. tymczasowy, interymistyczny.

Interjectio'n, f. Spl. interjekcja, wykrzyknik; **-linea'r-**, a. Spl. interlinearny; międzyliniowy; **-nea'r-Metho'de**, f. metoda międzyliniowa; **-nea'r-Ueberse'tzung**, f. Spl. międzyliniowe tłumaczenie; **Interme'zzo**, n. intermedjum; zabawa dla odmiany; **-rmitti'rend**, a. Hlk. folgujący (o chorobach); przerywany.

Inte'rn, a. wewnętrzny; der Interne uczeń mieszkający w pensji.

Interpelli'ren, va. interpelować, wezwać do dania odpowiedzi, żądać wytłómaczenia się; **-rnationa'l**, a. Stw. międzynarodowy; -naler Congreß międzynarodowy kongres; **-rni'rung**, f. Stw. ograniczenie pobytu do pewnego miejsca; **-rpolatio'n**, f. Litt. interpolacja; **-rpoli'ren**, va. Litt. interpolować; **-terpre't**, m. wykładacz; tłumacz; **-pretatio'n**, f. interpretacja, wykład; wyjaśnienie; tłumaczenie; **-preti'ren**, va. wykładać; tłumaczyć; **Interpunctio'n**, f. Spl. interpunkcja, kładzenie znaków pisarskich; **-punkti'ren**, va. rozpunktować, punktami rozdzielić.

Interre'gnum, n. Stw. bezkrólewie.

Interva'll, n. przedział, przestrzeń.

Intervenie'nt, m. Rw. H. interwenient; pośrednik; H. wyręczyciel; **-veni'ren**, vn. (h.) interweniować; pośredniczyć w wypłacie wekslu; **-ventio'n**, f. interwencja; wdanie się.

Intesta't, m. zmarły bez testamentu; **-testa'terbe**, m. Rw. dziedzic beztestamentowego spadku; **-sta'terbfolge**, f. sukcesja beztestamentowa.

Inti'm, a. poufały, ścisły, serdeczny; intymowany.

Intolera'nt, a. nietolerancki; **-ra'nter**, m. nietolerant; **-lera'nz**, f. nietolerancja; intolerancja.

Intonatio'n, f. Tk. intonacja, wskazanie tonu; **-natio'ns-**, a. intonacyjny; **-ni'ren**, va. Tk. intonować; zaintonować.

Intransiti'v, a. Spl. nieprzechodny; **-nsiti'visch**, ad. nieprzechodnie.

Intrica't, a. zawiły.

Intriga'nt, **-trigua'nt**, m. intrygant; intrygancik; **-trigua'ntin**, f. intrygantka; **-tri'gue**, f. chytrość (fortelna), intryga; podstęp; dołek; **-trigui'ren**, vn. (h.) intrygować; podstępnie działać; osnować węzeł sztuki.

Introduci'ren, va. wprowadzić; **-ductio'n**, f. introdukcja, wprowadzenie; Litt. Tk. wstęp (do dzieła, uwertury).

Invali'd, a. inwalid; **-vali'de**, m. inwalid; **-vali'den-**, a. inwalidny; — inwalidów; **-li'denco'rps**, n. Kw. korpus inwalidów.

Invecti've, f. obelga.

Inventa'r, **-nta'rium**, n. inwentarz; spis ruchomości, pozostałości itd.; ein — aufsetzen inwentarz spisać, zrobić, ułożyć; **-venta'r-**, **-ventari'ums-**, a. inwentarski; **-venti'ren**, va. inwentarz czego spisywać;

-ventu'r, *f. H.* inwentura; inwentaryzacja; (machen), *H.* inwentować, do inwentarza wpisywać.

Inversio'n, *f. Spl.* inwersja; przekładnia.

Investi'ren, *va.* (ein Amt übertragen) inwestjować, nadać władzę itd. nad krajem w lenność danym itd.; -vestitu'r, *f.* inwestytura; nadanie władzy.

Involvi'ren, *va.* mieścić w sobie; zawierać.

I'nwärts, *ad.* wewnatrz, we środku.

I'nwendig, *a.* u. *ad.* wewnętrzny; wewnętrznie; das -ge wnętrze; to, co jest wewnątrz.

Inwiefe'rn, -wiewei't, *ad.* jak daleko; —? jakże?

I'nwohnend, *a.* przemieszkujący, znajdujący się w czém; -hner, *m.* mieszkaniec; lokator; -hnerin, *f.* mieszkanka.

Inzi'cht, *f. Rw.* poszlak i skazówka.

Inzwi'schen, *ad.* tymczasem; podczas tego; jednakże; pomimo tego; ziemny.

Ipecacua'nha, *f. Ng. Hlk.* wymiotnica.

I'rden, *a.* gliniany; -rdisch, *a.* ziemski, tego świata, doczesny; poziomy; -sches Wesen, * ziemskość.

I'rgend, *ad.* cokolwiek; snadź; wenn — möglich jeżeli tylko można; -dei'ner, *pron.* ktoś, którykolwiek, jakikolwiek; — etw. coś; cośkolwiek; -deinma'l, *ad.* któregoś dnia; -dje'mand, *pron.* ktoś, ktosiś; -dwe'r, *pron.* ktokolwiek; ktoś; -dwie', *ad.* jakimkolwiek sposobem; -dwo', *ad.* gdziekolwiek, gdzieś; w któremś miejscu; -dwohe'r, *ad.* skądsiś; skądkolwiek; -dwohi'n, *ad.* dokądkolwiek.

I'ris, *f. Ntl.* tęcza (na niebie); koło źrenicy, błonka tęczowa (na oku); (Gestirn) Iris, Iryda; —, *Ng.* (Pflanze) kosaciec; I'ris-, *a.* tęczowy; tęczysty; -satio'n, -si'rung, *f.*, -si'ren, *n.* tęczowanie, iryzacja; I'rishaut, *f. Zk.* tęczówka; Irisi'rt, *a.* u. *ad.* w tęczę; w kolory tęczy.

I'risch, *a. Geog.*, s. I'rländisch; I'rland, *n.* Irlandja; -länder, *m. Geog.* Irlandczyk; -länderin, *f.* Irlandka; -ländisch, I'risch, *a.* Irlandski.

Ironie', *f.* ironja; -nisch, *a.* ironiczny; -es Wesen, -er Ton ironiczność.

I'rre, *a.* błędny; bałamutny; — gehen, fahren, Jmdn. — führen źle iść, jechać, prowadzić kogo; * w błąd kogo wprowadzić; Jmdn. — machen pobałamucić kogo; (werdend) pobłądzić w czém; zbałamucić się; (sein) być w błędzie; być zabałamuconym; (geisteskrank) obłąkany; (werden) obłąkania dostać; (reden) od rzeczy gadać; (im Fieber) majaczyć.

I'rre, *f.* błądzenie; miejsce, gdzie zbłądzić można; s. a. Wah'nsinnige.

Irregulä'r ꝛc., s. U'nregelmäßig ꝛc.

Irreligiö's, *a.* niereligijność; brak religji.

I'rren, *vn.* (h.) błądzić; błąkać się; — ist menschlich, * każdemu się zdarzy zbłądzić; (sich) omylić się; zbłądzić; —, *va.* (irre machen) w błąd wprowadzić; zbałamucić; I'rrender, *m.* błądzący, obłędliwy; obłąkaniec; -renhau's, *n.* dom obłąkanych; -renhäusler, s. To'llhäusler; I'rrere'den, *vn.* (h.) u. *va.* majaczyć; I'rrfahrt, *f.* błędna jazda; błądzenie (jadącego); (des Lebens), * błądzenie po świecie; -gang, *m.* błądzenie (idącego); błędna droga; labirynt; -garten, *m.* ogród z chodnikami krętemi, w których łatwo zbłądzić można; *Alt.* * labirynt; -geist, *m.* duch błędny oder błądzący; * umysł niestały; -gewi'nde, *n.* labirynt; -glaube, *m.* błędna wiara; -gläubig, *a.* błędny; obłędnik; fałszywą wiarę mający, błędną wiarę wyznawający; I'rrig, I'rrthümlich, *a.* błędny; mylny; (sein) mylić się; być w błędzie; I'rrlauf, *m.* bieg obłędny, niepewny; -lehre, *f.* błędna, mylna, fałszywa nauka; -lehrer, *m.* nauczyciel błędną rozsiewający naukę; -licht, *n. Ntl.* błędne światło; ogień skoczny; * mylne światło; I'rrpfad, *m.* ścieszka błędna; I'rrsal, *n.* labirynt; I'rrsein, *n.*, -sinn, *m.* obłąkanie; -sinnig, *a.*, s. Wah'nsinnig; -sinnige, *f.*, -sinniger, *m.*, s. Wah'nsinniger ꝛc.; I'rrstern, *m. Stk.* gwiazda błądząca, błąkająca się, błędny bieg mająca; -thum, *m.* błąd; einen — begehen błąd popełnić; in einen — gerathen, verfallen w błąd popaść; in einem — befangen sein, sich in einem — befinden być, zostawać w błędzie; seinen — einsehen poznać, uznać błąd; (Fehler, Versehen) omyłka; -thümlich, s. I'rrig; I'rrung, *f.* zbłądzenie; pobłądzenie; błąd; nieporozumienie się; -wahn, *m.* obłąd; pomysł niedorzeczny; dziwotwór; -weg, *m.* błędna, mylna droga; rozdroże; bezdroże; -wisch, *m. Ntl.*, s. I'rrlicht; —, * (unstäte Person) wiercipięta.

I'saak, *m. npr.* Izak; I'saaks-, *a.* Izakowy.

Isabe'lle, *f. npr.* Izabella; -be'llfarbe, *f.* kolor izabelowy (brunatnożółty); -be'llfarben, *a.* izabelowego koloru; izabelowy, masłowaty; bułany.

I'segrimm, *m.* * wilk; buras; *iron.* zrzęda; mrukliwy człowiek.

I'sland, *n. Geog.* Islandja; -länder, *m.* Islandczyk; I'sländerin, *f.* Islandka; -ländisch, *a.* Islandzki; isländisches Moos, *Ng.* porost Islandzki; mech Islandzki.

Isola'tor, *m. Ntl.* odłącznik; Isoli'r-Appara't, *m. Ntl.* odosabniacz; -soli'ren, *va.* odosobnić; isolirt odosobniony; odrębny; -li'rtheit, *f.* odosobnienie; odrębność; -li'rung, *f.* odcinanie; odosobnienie; izolowanie; odrębność; odłączenie.

I'sop, *m. Ng.* izop; józefek ogrodowy; I'sop-, I'sops-, I'spen, *a.* izopowy.

Isothe'risch, *a. Ntl. Geog.* równociepły.

Isothe'rme, *f. Ntl. Geog.* izoterma; -ther-

ma'l, -the'rmisch, -the'rmen-, a. Nll. Geog. izotermalny, izotermiczny.
Israeli't, m. Geog. Gsch. Izraelita; Izraelczyk; -li'tisch, a. Izraelski.
I'sthmus, m. Geog. istm; międzymorze.
Ißt, I'sset, s. Essen.
Italien, n. Geog. Italia, Włochy; Ita'ler, Ita'lier, Italie'ner, m. Italczyk, Włoch; -nerin, f. Italka; Włoszka; Ita'lisch, -lie'nisch, a. Italski, Włoski; po włosku.
Itzt, Itzo, Itzu'nder, † s. Jetzt.

J, j (Mitlaut, Spółgłoska).

Ja, ad. tak; tak jest; — freilich, — wohl a jużci; a naturalnie; oczywiście; — doch! ba prawie; er hat es mit einem lauten „Ja" beantwortet odpowiedział na to głośném: *Tak;* glaube es — nicht! tylko temu nie wierz! du weißt es — przecie to wiesz; ja so tak, tak; tak a nie inaczéj; a, tak! aha, to tak jest? —, — tak, tak; oj tak! cóż robiś! taka to bieda! wenn du ihn — sehen solltest gdybyś go przypadkiem zobaczył; —, was ich noch sagen wollte etc. ale, ale itd.; —, was wollte ich noch sagen? cóżem to jeszcze miał powiedzieć? zu Allem „Ja" sagen wszystkiemu potakiwać.
Jach, Jäh, Jäh'lings, *ad.* porywczo; nagle. [szybkopłynny.
Jacht, Ja'chtschiff, *n. Sw.* statek szybki,
Jä'ckchen, *n. dim.* kurteczka; kaftanik.
Ja'cke, *f.* kurtka; kaftanik; Jmdm. etw. auf die — geben, *dać komu po plecach; wytrzepać go; Jmdm. die — voll lügen, **nakłamać przed kim.
Ja'cob, Jacobi'ner etc., s. Ja'kob etc.
Jagd, *f.* polowanie; łowy; auf die — gehen iść na polowanie; (machen auf etc.) polować na itd.; ubiegać się o ∞; (Schwarm, Rotte) zgraja; krzyk; wrzawa; swar; *Jäg.* myśliwstwo; Jagd-, *a.* łowiecki, myśliwski; Ja'gdamt, *n.* urząd łowiecki; Ja'gdbar, *a.* zdatny do polowania; -gdbeute, *f.* połów z łowów; -gdbezi'rk, *m.* obwód, w którym polować wolno; -gdequipa'ge, *f. Jäg.* przybór myśliwski; -gdflinte, *f.* strzelba myśliwska; -gdflur, *f.* pole do polowania; Ja'gdfrevel, *m.* przestępstwo myśliwskie; -gdfrohne, *f.* pańszczyzna myśliwska; -gdgarn, *n. Jäg.* trokołuka; -gdgefo'lge, *n.* orszak myśliwski; -gdgeld, *n.* strzelne; -gdgerä'th, *n.* sprzęt myśliwski; -gdgere'cht, *a.* biegły w sztuce myśliwskiéj; -gdgere'chtigkeit, *f.* przywiléj na polowanie; -gdgeschrei', *n.* krzyk, wrzask, hałas polujących; huczek; -gdgöttin, *f. Myth.* bogini polowania; Ja'gdhorn, *n.* róg myśliwski; -gdhund, *m.* pies myśliwski; -gdkleid, *n.* ubiór myśliwski; Ja'gdleine, *f. Jäg.* lejc, lejce; -gdliebhaber, *m.* miłośnik polowania; -gdlied, *n.* pieśń myśliwska; -gdlust, *f.* chętka oder ochota do polowania; -gdlustig, *a.* mający ochotę do polowania; -gdmäßig, *a.* po myśliwsku; -gdmesser, *n. Jäg.* nóż myśliwski; Ja'gdnetz, *n. Jäg.* sieć myśliwska; Ja'gdordnung, *f.* urządzenia łowieckie; Ja'gdpage, *m.* paź do usług myśliwskich; Ja'gdpartie', *f.* założenie; -gdpferd, *n.* myśliwski koń; -gdrecht, *n.* prawo polowania; -gdrega'l, *n.* prawo monarsze do połowań; -gdrevie'r, *n.* łowisko, knieja, zakres polowania; Ja'gdrock, *m.* myśliczek; -gdsachen, *f. pl.* potrzeby myśliwskie, obierze; -gdschiff, *n. Sw.* jacht; -gdschirm, *m.* miejsce oparkanione, zkąd przypatrywać się można polowaniu; -gdspiel, *n.* gra w polowanie; zabawa łowy naśladująca; -gdspieß, *m. Jäg.* oszczep myśliwski; -gdtasche, *f.* torba myśliwska; Ja'gdvergnü'gen, *n.* zabawa myśliwska; -gdwesen, *n.* łowiectwo; -gdwildniß, *f.* łowisko; łowiczcze, knieja; -gdzeit, *f.* czas polowania, do polowania stósowny; -gdzeug, s. Ja'gdgerä'th.
Ja'gen, *vn.* (h.) polować; (sehr schnell machen) pędzić; *bardzo prędko czytać, mówić, śpiewać itd.; (nach etwas) gonić za czém; *ubiegać się; —, *va.* pędzić; Jemandem eine Kugel durch den Kopf — (schießen) wystrzelić, wypalić komu w łeb; (Hirsch, Hasen) polować na jelenia, zająca; uganiać się za nim; Ja'gen, *n.* gonienie, pędzenie; polowanie.
Jä'ger, *m.* strzelec; myśliwiec; berittene Jäger, *Kw.* strzelcy konni; Jä'ger-, *a.* myśliwski; -gerbursche, *m.* myśliwczyk; Jägerei', *f.* myśliwstwo; Jä'gerga'rn, s. Ja'gdnetz; Jä'gerhau's, *n.* mieszkanie strzelca oder strzelców; Jä'gerho'f, *m.* pomieszkanie myśliwstwa nadwornego; łowczarnia; Jä'gerho'rn, s. Ja'gdhorn; -gerku'nst, s. Jägerei'; -germei'ster, *m.* łowczy, nad łowami przełożony.
Jä'gerndo'rf, *n. Geog.* Karniów.
Jä'gerre'cht, *n. Jäg.* szarpanina; Jä'gerspie'ß, *m.* oszczep łowczy; rohatyna; -gersprache, *f.* język łowiecki oder myśliwski.
Jäh, Jä'he, *a.* prędki, śpieszny, nagły, raptowny; popędliwy; gwałtowny; spadzisty; Jä'he, *f.* spadzistość (skały, góry); nagłość, raptowność (wyjazdu

itd.); popędliwość, prędkość, gwałtowność.

Ja'herr, m. iron. potakiwacz.

Jäh'lings, ad. spadzisto; stromo; śpiesznie; nagle; raptownie.

Jahr, n. rok; Jah're, pl. lata; vor einem Jahre przed rokiem; (über's) za rok; (künftiges) na przyszły rok; — aus, — ein, von — zu —, — für — rok w rok; co rok; od roku do roku; — und Tag całkowity; Jahr-, a. roczny; -rbuch, n. rocznik; kronika; Ja'hresberi'cht, m. raport roczny; zdanie sprawy roczne; -sfei'er, f. obchód roczny; rocznica; -sfe'st, n. święto roczne; rocznica święta; -sfo'lge, f. następstwo lat; -sfri'st, f. termin roczny; binnen — w terminie rocznym; -slau'f, m. bieg roku; -sri'ng, m. Ng. lato w drzewie, koła od środka do kory idące; -sta'g, m. rocznica urodzin; anniwersarz; -swechsel, m. zmiana roku; nastanie nowego roku; -szei't, f. pora roku; czas roczny.

Jah'rgang, m. rocznik; bieg roku; bieg roczny; rok; -rgedä'chtniß, n. roczny obchód pamiątki jakiéj; rocznica; -rgeha'lt, -rgeld, n. roczna płaca, pensja; -rhundert, n. setnica; stólecie; wiek.

Jäh'rig, a. roczny, rok mający; jednoroczny; -riges Kalb, Füllen 2c., Ldw. roczniak; es ist nun —, daß 2c. już rok temu, jak itd.

Jäh'rlich, a. roczny, co rok się powtarzający; -ches Einkommen roczny dochód; Jäh'rling, m. Ldw. roczniak; łończak; Jäh'rlings-, a. roczni; -rlingsla'mm, n. Ldw. jarlaczka, jarlak.

Jah'rlohn, n. zapłata za rok; zasługi roczne; -rmarkt, m. jarmark; (Geschenk) podarunek na jarmarku kupiony; jarmarkowe; auf einem — kaufen oder verkaufen jarmarczyć; -rmarkt-, -rmarkts-, a. jarmarczny, jarmarkowy; Jah'rmarkt-leute, pl. kiermaszujący; Jah'rpacht, m. dzierżawa roczna; Jah'rpächter, m. dzierżawca roczny; -rrechnung, f. rachunek roczny; Jah'rrente, f. dochód roczny; -rtausend, n. tysiąc lat; tysiąclecie; Jah'rviertel, n. kwartał; ćwierćrocze; -rweise, ad. rocznie; latami; -rwoche, f. tydzień siedmioletni; -rwuchs, m. Ng. to co (tyle ile) urosło w jednym roku; roczny urodzaj; -rzahl, f. data roku; rok; lata; liczba lat; -rzehnt, n. dziesiątek lat.

Jäh'zorn, m. popędliwość; zapalczywość; Jäh'zornig, a. popędliwy; zapalczywy; gniewliwy.

Ja'kob, m. npr. Jakób, Jakub; Kuba; Jakö'bchen, n. npr. dim. Kubcio; Jakóbek; Jakobi'ner, m. Jakobin; —, pl. Jakobini; -biner-, a. Jakobiński; -bini's-mus, m., -bi'nerthum, n. Jakobinizm; Jakobi't, m. (in England) Jokóbita; Ja'kobs-, a. npr. Jakóbowy; -bsbirne, f. Ng. jakobówka; -bsleiter, f., -bsstab, m. Bibl. Stk. drabina Jakóbowa; laska Jakóbowa; gwiazda Świętego Jakóba.

Jala'ppe, Jala'ppewurzel, f. Ng. Hlk. jalapa, dziwaczek.

Jalousie', f. Ei'fersu'cht; Jalousie'laden, m. (Fensterladen) żalużja; story; żasłona; żalużje.

Ja'mmer, m. ubolewanie; utyskiwanie; boleść serca; (Elend, Noth) nędza, bieda; es ist — und Schade, *wielka, nieodżałowana szkoda; das ist ein —! a to bieda! -mera'nblick, m. widok litość wzbudzający; -merbi'ld, n. obraz litość wzbudzający; Ja'mmergesa'ng, m. iron. nędzny śpiew; -mergeschrei', n. krzyk bolesny, żałosny; Ja'mmergesi'cht, n. twarz wynędzniała; -mergesta'lt, f. postać nędzna; -mergestöh'n, -mergewi'nsel, n. jęk, pisk przeraźliwy; -merle'ben, n. życie nędzne; Jä'mmerlich, a. żałosny; mizerny; nędzny; -cher Mensch nędznik; nikczemnik; —, ad. nędznie, mizernie; nikczemnie sobie; -merlichkeit, f. nędzota; nędzność; Ja'mmerlie'd, n. pieśń żałosna; -merme'nsch, m. iron. człowiek nędzny; Ja'mmern, vn. (h.) lamentować; narzekać; żale rozwodzić; żalić się; —, va.: es jammert mich Jemand bardzo mi kogo żal; -merna'cht, f. noc na narzekaniach spędzona, pełna jęków i płaczu; -mersch a'de, m., s. Ja'mmer; —! int. pożał się Boże! szkoda! -mersti'mme, f. głos płaczliwy, jękliwy, żałobliwy; -merta'g, m. dzień pełen płaczu i narzekania; dzień nędzy; -mertha'l, n. *padoł płaczu; -merto'n, m. odgłos płaczliwy; Ja'mmervo'll, a. nędzny; pełen strapienia; -merzei't, f. opłakany czas.

Jan Ha'gel, m. (Pöbelrotte) motłoch.

Ja-Nein, n. tak i nie; Jmdm. durch ein „Ja Nein" antworten odpowiedzieć komu tak i nie; *ni tak ni siak.

Janitscha'r, m. Kw. jańczar; -tscha'ren-, a. jańczarski; -tscha'renmusi'k, f. Tk. muzyka jańczarska; -tscha'renpauke, f tołumbas.

Jä'nner, Janua'r, m. Styczeń; Jä'nner-, Janua'r-, Janua'rs-, a. styczniowy.

Ja'pan, n. Geog. Japonia; Japa'ner, Japane'se, m. Japończyk; -pa'nerin, -pane'sin, f. Japonka; -pa'nisch, -pane'sisch, a. Japoński; po Japońsku.

Ja'ppen, vn. (h.) dychać; dyszéć; (nach etwas) dyszéć za czém.

Jasmi'n, m. Ng. jaśmin; jaźmin; Jasmi'n-, a. jaźminowy.

Ja'spis, m. Ng. jaspis (kamień); Ja'spis-, a. jaspisowy; -sacha't, m. agat jaspisowy.

Jä'ten, vn. (h.) u. va. Gtn. Ldw. pleć, pielić; Jä'ten, Gä'ten, n. pełcie; plewidło;

Jä'temaschi'ne, *f. Gtn.* wypielacz; **Jä'ter**, *m.* plewiarz; plewiacz; **Jä'thacke**, **Jä'thaue**, *f.* graca; rydlik.
Jau'che, *f. Ldw.* jucha, męty. [staje.
Jau'chert, *n.*, **Ju'chert**, *m. Ldw.* morg;
Jau'chzen, *vn.* (h.) wykrzykiwać z radości; trjumfować; jauchzet dem Herrn! radujcie się Panu! —, *n.* wykrzykiwanie, pochutniwanie, wesołe wykrzyki.
Ja'wort, *n.* przyzwolenie; przyjęcie oświadczenia; sie hat ihm schon ihr — gegeben już mu dała słowo.
Je, *ad.* im; zawsze; es findet sich — einer schlechter als der andere zawsze się znajdzie jeden gorszy niż drugi; nach — zehn Tagen zawsze po 10 dniach, po każdych 10 dniach; je und je zawsze a zawsze; von je her od dawna; je nachdem podług tego; jak; stósownie do tego; jak; je — je, je — desto im — tém; je mehr, je besser, od. desto besser im więcéj, tém lepiéj; je nun he dobrze, nu tedy; **Je!** *int.* aj! Herr Je! a Jezus! aj, aj!
Je'denfalls, *ad.* w każdym razie.
Jede'nnoch, †, s. De'nnoch.
Je'der, **Je'de**, **Je'des**, *pron.* każdy, każda, każde; jeden Tag każdego dnia; codzień; dzień w dzień; zu jeder Zeit każdego czasu; **Je'derlei**, s. A'llerlei; **-rmann**, *pron.* u. *m.* każdy (człowiek, ktokolwiek bądź); **-rmä'nniglich**, *pron.* wszem w obec; **Je'dermannsfreu'nd**, *m.* każdego przyjaciel; **-rmannshu're**, *f. iron.* wszetecznica publiczna; **-rzei't**, *ad.* każdego czasu; zawsze; **Je'desmal**, *ad.* każdą razą; **-smali'g**, *a.* każdorazowy; tymczasowy; każdy raz.
Jedo'ch, *ad.* jednak; jednakże; wszelako; jednakowy. [każdy.
Jedwe'der, **Je'glicher**, *pron.* każden;
Jelä'ngerjelie'ber, *n. Ng.* żywiczka; kozłeniec; wiciokrzew; przewiercień.
Je'mals, *ad.* kiedy; kiedyś, kiedykolwiek.
Je'mand, *Genit.* Jemandes, *Dativ* Jemandem, *Accusat.* Jemanden), *pron.* u. *m.* ktoś; kto; es ist — da jest tam ktoś; es muß — da sein musi tam kto być; — Anderes (anderer) kto inszy.
o **Je'mine!** Je'mini! *int.* o Jezu! aj, aj!
Je'ner, **je'ne**, **je'nes**, *pron.* ów, owa, owo; on, ona, ono; tamten, tamta, tamto; daß dich dieser und jener! *int.* bogdaj cię zły duch wziął! żebyś pękł!
Je'nerlei, *pron.* u. *a.* owego od. tamtego gatunku od. rodzaju.
Je'nner, s. Jä'nner, Janua'r.
Je'nseit, s. Je'nseits; **-nseitig**, *a.* z tamtéj strony leżący od. znajdujący się; tamten; tamtostronny; **-nseits**, *ad.* u. *præp.* (mit *Genit.*) z tamtéj strony; — der Weichsel z tamtéj strony Wisły; za Wisłą; — des Grabes po śmierci; na tamtym świecie.
Jeremia'de, *f.* *jeremiada, żal; żale; uskarżanie się; **Jeremi'as**, *m. npr.* Jeremiasz.
Je'richo, *n. Geog. Bibl.* Jerycho; (von, aus) Jerychoński; Rose von —, **J'richo-Ro'se**, *f. Ng.* róża Jerychońska.
o **Je'rum!** *int.* aj, aj! dla Boga! **Jezus** Marja!
Jeru'salem, *n.* Jeruzalem; Jerozolima; Hierozolima; von, aus —, **Jerusale'mer-**, *a.* Jerozolimitański; **-lemsblume**, *f. Ng.* płomieńczyk.
Jesui't, *m. Kg.* Jezuita; **Jesui'ten-**, **Jesui'ter-**, *a.* jezuicki; **-tenkloster**, *n. Kg.* klasztor jezuicki; **-teno'rden**, *m.* zakon jezuicki od. Jezuitów; **-tin**, *f.* Jezuitka; **-tisch**, *a.* jezuicki; Jezuitom właściwy; —, *ad.* po jezuicku; **Jesuiti'smus**, *m.* jezuityzm.
Je'sus (*Genit.* u. *Dativ* Jesu; *Accusat.* Jesum; *Vocat.* Jesu!), *m. npr.* **Jezus**; o Jesu! o Jezusie! o Jezu!
Je'tzig, **je'tzige**, **je'tziges**, *a.* teraźniejszy; niniejszy.
Jetzt (**jetzo**, **jetzu'nd**, **jetzu'nder** †), *ad.* teraz; (bis) dotąd; do teraźniejszego czasu; von — an odtąd; od tego czasu; **Je'tztmalig**, *a.*, s. Je'tzig; **Je'tztmals**, *ad.*, s. Jetzt.
Jewei'lig, *ad.* czasem się wydarzający.
Joch, *n.* jarzmo; Ochsen in das — spannen, *Ldw.* woły zaprządz do jarzma; ein Volk unter das — bringen, *lud ujarzmić; — Ochsen para wołów do jarzma; staje (roli); **Joch-**, *a.* jarzmowy; **Jo'chacker**, *m. Ldw.* pług ziemi; staje; **-chartig**, *a.* jarzmowaty; **-chbein**, *n. Zk.* kość jarzmowa; **-chbogen**, *m.* łęk od. mostek jarzmowy; **-chbrücke**, *f. Bk.* most jarzmowy, na jarzmach; **Jo'chen**, *va. Ldw.* do jarzma wprządz, zaprządz; **Jo'chgeste'll**, *n.* łoże jarzmowe; **-chochs**, *m.* wół jarzmowy; **-chriemen**, *m.* rzemień jarzmowy; **-chseil**, *n.* powróz od jarzma; **-chträger**, *m.* belka poprzeczna u jarzma mostowego.
Jod, *m.* u. *n. Ng. Schdk.* joda; jod; —, **Jodi'ne**, *f.* jodyna; **Joda't**, *n. Schdk.* jodan; **Jod-**, **Jo'dig**, *a.* jodny; do jodu, do jody należący; od jodu, od jodyny wychodzący. [Tyrolczyków.
Jo'deln, *vn.* (h.) u. *va.* śpiewać na sposób
Jo'dhaltig, *a.*: -tige Mineralien jodaki;
Jodi'de, s. Jodü're; **Jodi'd**, **Jodu'r**, *n. Schdk.* jodek, jodnik; **Jodi'smus**, *m.* jodzica; **Jo'dpräpara'te**, *n. pl.* jodziny.
Jo'dler, *m. Tk.* śpiewanie Tyrolki oder Tyrolek; człowiek śpiewający Tyrolki.
Jo'dsäure, *f.* jodokwas; **Jodü're**, **Jodi'de**, *n. pl. Schdk.* jodnik; **Jo'dwasserstoff-verbi'ndung**, *f. Schdk.* jodowodor.
Jo'hann, **Joha'nn**, *m. npr.* Jan; **Joha'nna**, *f. npr.* Joanna; **Joha'nnes**, *m. npr.* Jan; **Joha'nnis**, *Genit.* Świętego Jana (dzień); **auf** Johanni **na Święty**

Jan; zu Johanni na Święty Jan; -nnisbee're, f. Ng. porzeczka; świętojanka; -rstrau'ch, m. krzak porzeczkowy; -nnisbro'd, n. chléb Świętego Jana; słodkie strącze; -dbaum, m. Ng. świętojanek; -nnisfe'st, n. (święto) Świętego Jana; -nnisfeuer, n. sobotki (które palą w dzień Świętego Jana); -nnista'g, m. dzień Świętego Jana; -nniswu'rm, n., -nniswü'rmchen, n. dim., -nniskä'fer, m. Ng. świetlik; robaczek świętojański.

Johanni'ter, Johanni'ter-Ri'tter, m. Joannita; kawaler maltański; -nni'ter-o'rden, m. zakon maltański, Świętego Jana.

Jo'nas, m. npr. Jonasz; Jo'nasfi'sch, -nashai', m. Ng. rekin; żarłok.

Jongleu'r, m. kuglarz; Jonglerie', f. kuglarstwo.

Jo'nien, n. Geog. Alt. Ionia; Jo'nisch, a. Ioński; po Iońsku. [statek).

Jo'nke, Ju'nke, f. Sw. jonka (chiński

Jonqui'lle, f. Ng. żonkila, żonkwila; żółty narcys. [set.

Jo'pe, Ju'pe, f. jupa, jupka, gorset, kor-

Jo'ppe, f. jopa (Tyrolska jupka).

Jo'seph, m. npr. Józef; Jose'phe, Josephi'ne, f. npr. Józefa; Józefina.

Jot, Jo'ta, n. iota (greckie ι); es fehlt kein —, *ani ioty nie brakuje.

Jour, f. Kw. dyżur, służba dzienna (oficera itd.); die — haben mieć dyżur, być tego dnia na służbie.

Journa'l, n. Litt. H. żurnal; dziennik; Journa'l-, a. dzienikarski; -listi'ren, va. H. zaciągnąć, wpisać do dziennika; -li'st, m. żurnalista; dziennikarz; -nali'stik, f. dziennikarstwo; -li'stisch, a. dziennikarski.

Jovia'l, Jovia'lisch, a. jowialny; wesoło żartobliwy; —, ad. jowialnie; jovialer Mensch wesołek; jowialista; -litä't, f. jowialność.

Ju'bel, m. radość (okrzykami objawiona); (Jubelrufen) okrzyki radośne; Ju'bel-, a. jubileuszowy; jubilejowy; -lbraut, f. oblubienica jubileuszowa od. jubilejowy; -lbräu'tigam, m. oblubieniec jubileusz obchodzący; -ldo'ctor, m. doktor jubilat; Jubelei', f. wykrzykiwanie z radości; -lfei'er, -lfei'erlichkeit, f., -lfe'st, n. jubileusz; święto jubileuszowe; (goldene Hochzeit) złote wesele; (Dienstjubiläum) 50-letni obchód urzędowania, kapłaństwa, nauczycielstwa itd.; -lfreude, f. radość z okrzykami połączona; -lgesa'ng, m. śpiew radośny; pieśń wesoła; -lgeschrei', krzyk radośny; pochutniwanie; -lgrei's, m. jubilat; starzec jubileusz obchodzący; -lho'chzeit, f. złote wesele; jubileuszowe wesele; -ljah'r, n. rok jubileuszowy; miłościwe lato; -llie'd, n. pieśn jubileuszowa; pieśn radośna; -lmünze, f. numizmat bity na jubileusz, na pomiątkę jubileuszu; Ju'beln, vn. (h.) wykrzykiwać z radości; trjumfować; -lpaa'r, n. złotoweselna para; -lpriester, m. Kg. ksiądz obchodzący swój jubileusz, lub który go odbył; jubilat; -lstimme, f. głos radośny; -lta'g, m. dzień jubileuszowy; -ltrunken, a. *upojony nadzwyczajną radością; -lvo'll, a. pełen radości; Jubila'r, Jubila't, m. jubilat; -bila'temesse, f. H. jarmark wielkanocny; Jubilä'um, n. jubileusz; sein — feiern obchodzić jubileusz; Jubili'ren, vn. (h.) wesoło wykrzykiwać, wyśpiewywać, pochutniwać sobie; (Jmdn.) jubilatem od. emerytem kogo zrobić.

Juch! Ju'chhei! Ju'chheisa! int. he, ha! hej.da, da, da! dzium! dzium! hejsa!

Ju'chart, Ju'chert, s. Jau'chert.

Ju'chten, Ju'ften, Ju'chtenle'der, n. jucht; juchta; Ju'chten-, a. juchtowy; z juchty; od juchty; -nleder zubereiten juchtować.

Ju'cken, va. świerzbić, swędzić; mich juckt, es juckt mich swędzi oder świędzi mnie; —, vn. (h.) (Jmdm.) drapać kogo; (sich) drapać się; der Buckel juckt ihm, *grzbiet oder skóra go świerzbi; Ju'cken, n. świędzenie; świerzbienie.

Jucks, Juks, Jux, m. plugastwo; nieczystość; brud; (Schmutz, Unrath) gnój, błoto, śmiecie; (Scherz, Spaß) nieprawy zysk; żarciki; zabawka; figle.

Judaisi'ren, vn. (h.), s. Jü'deln; —, va. zżydzić kogo, żydem zrobić; -dai'smus, m. judaizm; żydowszczyzna.

Ju'das, m. npr. Judasz; *człowiek obłudny, chytry; -sgru'ß, -sku'ß, m. *pozdrowienie, pocałowanie judaszowe; zdradzieckie.

Ju'de, m. Geog. Gsch. żyd; (gelehrter) żydowin; (getaufter) przechrzta; wychrzta; (armer) żydzisko; zum -den werden zżydzieć, spożydzieć; żydem się stać; Jüdelei', f. żydoszczyzna, żydowski sposób myślenia, postępowania, mówienia itd.; Jü'deln, vn. (h.) na żyda zakrawać; z żydowska mówić; Ju'den-, a. żydowski; -dengasse, f. Geog. żydowska ulica; -dengemei'nde, f. kahał; eine — betreffend kahalny; Vorsteher einer — kahalny; -dengeno'ß, m. zwolennik wiary żydowskiéj; -dengesi'cht, n. żydowska twarz; Ju'denjunge, -denbengel, m. żydziak; bachur; bachór; Ju'denka'ppe, f., -denkä'ppchen, n. dim. krymka żydowska; -denki'nd, n. żydzię; żydziątko; -denkirsche, f. psia wiśnia; Ju'denko'pf, m. głowa żydowska; -denpe'ch, n. Ng. żydowska smoła; asfalt; -denrichter, m. sędzia do spraw żydowskich; -denschaft, f. żydowstwo; *żydzi; kahał żydowski; -denschule, f. szkoła żydowska; synagoga; bożnica; -densta'dt, f. żydowskie miasto; -densteuer, f. Stw. podatek ży-

dowski; -dentempel, *m.* bożnica; -denthum, *n.* żydowstwo, żydowska wiara; -denvie'rtel, -denwi'nkel, s. Ju'densta'dt; Jude'nzen, *vn.* (h.) żydem pachnąć oder śmierdzieć; mieć nieco od. wiele żydoszczyzny w sobie; Ju'denzi'ns, *m. Stw.* czynsz żydowski, podatek przez żydów spłacany; Jü'din, *f.* żydówka; Jü'disch, *a.* żydowski, po żydowsku.

Ju'gend, *f.* młodość; młodzież; młodź; von — auf od młodości; Ju'gend-, *a.* młodzieński, młodzieńczy; -nda'lter, *n.* wiek młodzieńczy; -ndblüthe, *f.* kwiat młodości; kwiat wieku; -ndfehler, s. Ju'gendsünde; -ndfeuer, *n.*, -ndhitze, *f.* *młodzieńcza porywczość; młodzieńczy zapał; -ndfreuden, *f. pl.* uciechy młodości, rozkosze w młodości; -ndfreund, *m.* przyjaciel młodzieży; -ndfrische, *f.* świeżość młodzieńcza; -ndfülle, *f.* siła młodzieńczego wieku; -ndgefäh'rte, -ndgeno'sse, *m.* towarzysz młodości; -ndgla'nz, *m.* blask młodzieńczego wieku; -ndgöttin, *f. Myth.* bogini młodości; -ndhitze, s. Ju'gendfeuer; -ndjahre, *n. pl.* młode lata; młodość; -ndkra'ft, *f.* siła młodzieńcza; -ndla'nd, *n.* kraj, w którym się kto urodził (od.) młodość przepędził; -ndlich, *a.* młodzieńczy; —, *ad.* młodzieńczo; -ndlu'st, s. Ju'gendfreu'den; -ndschönheit, *f.* piękność młodzieńcza; -ndschri'ft, *f. Litt.* pismo przeznaczone dla wieku młodocianego; -ndschriftsteller, *m.*, -rin, *f.* piszący, pisząca dla wieku młodocianego; -ndspiegel, *m.* *zwierciadło dla młodzieży; przykłady zachęcające młodzież do cnoty; -ndstrei'ch, *m.* wybryk młodzieńczy od. młodości; -ndsünde, *f.* grzech oder błąd młodości; -ndtrau'm, *f.* *marzenie młodzieńcze; -ndu'nterricht, *m.* nauka młodzieńcza; -ndwe'lt, *f.* świat dawnowieczny; -ndzei't, *f.* czas młodości.

Juks, s. Jucks, Jux.

Ju'lchen, *m. npr. dim.* Julka, Julusia, Julisia; Julcia.

Ju'lep, *m. Hlk.* ulep.

Ju'li, s. Ju'lius; Ju'li-, *a.* lipcowy.

Julia'nisch, *a. Gsch.* Juliański; Juliuszowy; -scher Kalender kalendarz Juliański od. Juliuszowy.

Ju'limonat, s. Ju'li; -lirevolutio'n, *f. Gsch.* rewolucja lipcowa; Ju'lisäu'le, *f. Geog.* (in Paris) posąg pamiątkowy rewolucji lipcowéj (w *Paryżu*).

Ju'lius, *m. npr.* Juliusz; —, Ju'li, *m.* (Monat) Lipiec; -Käfer, *m. Ng.* lipczyk.

Jung, *a.* młody; młodociany; *ad.* młodo; -ger Herr panicz; die Jungen u. die Alten, Alt u. Jung, *młodzi i starzy; wszelkiego wieku ludzie; — gewohnt, alt gethan, *czego się kto za młodu nauczy, na starość jak znalazł; — werden urodzić się; -ger Mensch młody człowiek, młodzik; -ges Bürschchen młodzieniaszek; Ju'ngbesta'nd, *m. Ldw.* młodzież; Ju'nge, *m.* chłopiec; chłopczyk; pacholę; chłopak, chłopczyna; młodzieniaszek, wyrostek; (Diener) chłopak do posługi; Ju'nge, Ju'nges, *n.* młode; — werfen (Hündinnen, Wölfinnen) oszczenić się; (Katzen, Häsinnen, Mutterschafe) okocić się; -ngema'gd, *f.* młodsza; izdebna; pokojówka; Ju'ngenhaft, *a.* chłopcowy; chłopięcy; sich — betragen sprawować się jak smarkacz, jak proste chłopie; po żakowsku; -ngenjahre, *n. pl.* chłopięce lata; -ngenstrei'ch, *m.* figiel od. kawałek chłopięcy; psota, swawola, rozpusta; Jü'nger, *a. comparat.* (v. Jung): młodszy; Jü'nger, *m.* uczeń czyj; zwolennik (jakiéj nauki, sekty); Jü'ngerin, *f.* uczennica; zwolenniczka; -ngerschaft, *f.* uczennictwo; zwolennictwo.

Ju'ngfer, Ju'ngfrau, *f.* panna; (reine) prawiczka; sie ist eine alte — geworden, *stała się starą panną; Ju'ngfer-, Ju'ngfern-, Ju'ngfrau-, Ju'ngfrauen-, *a.* panieński; dziewiczy; -ngfernbie'ne, *f. Ng.* pszczoła z pierwszego roju; Jü'ngferchen, *n. dim.* (auch *iron.*) panienka; panieneczka; Jü'ngferlich, s. Ju'ngfräulich; Ju'ngfernhäu'tchen, *n. Zk.* błona dziewicza od. panieńska; -ngfernho'nig, *m.* (praśny) miód biały, lipiec; -ngfernki'nd, *n.* dziecko przedślubne; -ngfernklo'ster, *n.* klasztor panieński; -ngfernkne'cht, *m.* babiarz; kobieciarz; dziewczarz; -ngfernkora'lle, *f. Ng.* oczkowiec dziewiczy; Ju'ngfernkra'nkheit, *f. Hlk.* białopławy panieńskie; -ngfernkra'nz, *m.*, -ngfernkrä'nzchen, *n. dim.* wieniec oder wianek panieński; wianek; Ju'ngfernö'l, *n. H.* najczystsza oliwa; -ngfernpergame'nt, *n.* pergamin najcieńszy; -ngfernrau'b, *m.* wykradzenie oder porwanie panny; -ngfernräu'ber, *m.* wykradacz panien od. panny; Ju'ngfernschaft, *f.* panieństwo; dziewictwo; -ngfernsta'nd, *n.* panieński stan; panieństwo; Ju'ngfernwa'chs, *n.* wosk jarzący; -ngfrau, *f.* panna; dziewica; die heil. — Maria Najświętsza Panna; Ju'ngfrauen-, *a.*, s. Ju'ngfer-, Ju'ngfern-; -ngfräulich, *a.* panieński; dziewieczy; Ju'ngfräulichkeit, -ngfrauschaft, *f.* dziewiczość; Ju'nggese'll, *m.* młodzian; kawaler, młodzieniec nieżonaty; -nggese'llen-, *a.* kawalerski; -nggese'llenschaft, Jun'ggese'llenstand, *m.* kawalerstwo, bezżenny stan; czystość młodzieńcza; Jü'ngling, *m.* młodzieniec; młodzieniaszek; -nglings-, *a.* młodzieńczy; -nglingsa'lter, *n.* wiek młodzieńczy; -nglingsjah're, *n. pl.* młodzieńcze lata; -nglingstrau'm, *m.* *marzenie młodzieńcze; Ju'ngmeister, *m.* najmłodszy majster; młodszy w cechu.

Jüngst, -ngstens, *ad.* niedawno; **-ngster,** *a. superlat.* (von Jung): najmłodszy; der -gste Tag sądny dzień, dzień ostateczny.
Jü'ngsthin, s. Jüngst, Jü'ngstens.
Ju'ni, Ju'nius, *m.* Czerwiec; **Juni-,** *a.* czerwcowy.
Ju'nior, *a.* u. *m.* młodszy.
Ju'nius, s. Ju'ni.
Ju'nker, *m.* panicz; paniątko; *młodzik, młokos; **Ju'nkerchen, -nkerlein,** *n. dim.* paniątko; **Ju'nkerfisch,** *m. Ng.* tęczak; **Jun'kerhaft, -nkerisch, -nkerlich, -nkermäßig,** *a.* panięcy; paniczowski; po paniczowsku.
Ju'nta, *f. Stw.* junta, Rada państwa w Hiszpanji; Rada kupiecka.
Ju'pe, *f.*, **Jü'pchen,** *n. dim* jupka (gatunek salopki).
Ju'piter, *m. npr. Myth. Stk.* Jupiter; Jowisz (bożek i gwiazda); **Ju'piter-, Ju'piters-,** *a.* Jowiszowy.
Ju'ra, *n. pl.* prawo (jako nauka); (studiren) prawa się uczyć; chodzić na prawo.
Jura'ssisch, *a. Geog. Bw.* jurajski; -ssische Formation, *Bw.* gromada jurajska.
Jü'rgen, *m. npr.* Grześ; Grzech; Grzela.
Juri'disch, *a.* jurydyczny, prawny; **-risdictio'n,** s. Geri'chtsbarkeit; **-risprude'nz,** *f.* nauka prawa; **Juri'st,** *m.* prawnik; jurysta; **Juri'stenfacultä't,** *f.* fakultet prawny; **Juristerei',** *f.* prawnictwo; **Juri'stisch,** *a.* prawny.

Ju'ry, *f. pl.* (die Geschwornen) sąd przysięgłych.
Just, *ad.* dokładnie; tak jak potrzeba; es ist — voll jest zupełnie pełno; (so eben, eben jetzt) właśnie (o czasie).
Justinia'nisch, *a. Gsch. Rw.* Justynjański.
Justi'ren, *va.* justować, przyrządzać podług miary, wagi, formy itd.; **Justi'rwage,** *f. Mech.* justernia; **Justi'rung,** *n.* justerowanie; **-sti'rwerk,** *n.* heblownica.
Justi'z, *f.* sprawiedliwość (überhaupt); Minister der — Minister sprawiedliwości; **-zbea'mter,** *m.* urzędnik sądowy; **-zcommissa'rius,** *m.* komisarz sprawiedliwości; **Justizia'r,** *m.* justycjarjusz; **-stiziaria't,** *n.* urząd justycjarjusza; justycjarjuszostwo; **-zmini'ster,** *m. Stw.* Minister sprawiedliwości; **-zmord,** *m.* *morderstwo przez sąd popełnione; **-zpflege,** *f.* zarząd sprawiedliwości; **-zrefo'rm,** *f.* reforma sądownictwa; **-zwesen,** *n.* sądownictwo; urządzenie sądów itd.
Juwe'l, *n.* klejnot; drogi kamień; **-lenhandel,** *m.* handel drogiemi kamieniami; **-lenhändler,** *m.* handlujący drogiemi kamieniami; jubiler; **Juwe'lenkästchen,** *n. dim.* pudełko na kleijnoty; **-welie'r,** *m.* jubiler; klejnotnik; **-welie'rkunst,** *f.* jubilerstwo.
Jux, Juchs, *m.* (Schmutz, Unflath) plugastwo; nieczystość; —, * figiel, psikus, żarty.

K.

Wyrazów nie znajdujących się, pod K, szukać należy pod C.

K. = **Königlich** (Królewski); **K. K.** = **Kaiserlich Königlich** (Cesarski Królewski); **K. M.** = **Königliche Majestät** (Królewska Mość).
Ka'bbeln, *vn.* (h.) *Sw.* z dwóch przeciwnych stron się burzyć (o morzu); —, *kłócić się.
Ka'bel, Ka'beltau', *n* kiersztak; lina kotwiczna.
Ka'beljau, *m. Ng.* kablion, kablon, sztokfisz.
Ka'beln, *vn.* (h.) losować o co; —, *va.* losem dzielić; **-lung,** *f.* losowanie o co; losem dzielenie.
Ka'chel, *f.* kafel; kachel; eine alte —, *iron.* *stary babsztyl; grat; **-lo'fen,** *m.* piec kaflowy od. kaflany od. z kafli.
Ka'cke, *f.* §łajno; **Ka'cken,** *vn.* (h.) kakać, srać, fejdać; na potrzebę chodzić.
Kä'fer, *m. Ng.* chrabąszcz; chrząszcz; **Kä'fer-, Kä'ferartig,** *a. Ng.* chrząszczowaty; **-ferwi'lde,** *f. Ng.* dręcz łuczny; **-fermuschel,** *f. Ng.* przegubiatek; **-ferschne'cke,** *f. Ng.* łąkotka.

Kaffee', *m. Ng. Kk.* kawa; guter — kawka; (brennen, mahlen, kochen, trinken) kawę palić, mléć, gotować, pić; **Kaffee'-,** *a.* kawowy, kafowy; **-ffee'aufsatz,** *m.* serwis do kawy; **-ffee'baum,** *m.* drzewo kawowe; **-ffee'besu'ch,** *m.* odwiedziny na kawę; **-ffee'bohne,** *f.* ziarnko kawy; **-ffee'braun,** *a.* kafowy, kafowego koloru; **-ffee'brett,** *n.* taca do kawy; **-ffee'bruder,** *m.* *kawiarz, lubiący kawę; **-ffee'farbe,** *f.* kolor kawowy oder kafowy; **-ffee'geschi'rr,** *n.* naczynie do kawy; **-ffee'gese'llschaft,** *f.* towarzystwo przybyłe na kawę; **-ffee'haus,** *n.* kawiarnia; **-ffee'kanne,** *f.* imbryk od. dzbanek do kawy od. z kawą; **-ffee'klatsch,** *f.* ** pogadanka przy kawie; **-ffee'löffel,** *m.* łyżeczka do kawy; **-ffee'maschi'ne,** *f.* maszynka do gotowania kawy; **-ffee'mühle,** *f.* młynek do (mielenia) kawy; **Kaffee'satz,** *m. Kk.* fusy; **-ffee'schale,** *f.* filiżanka (do kawy); **-ffee'schenk,** *m.* szynkujący kawę; **-ffee'schenke,** *f.* szynk kawy; **-ffee'schwester,** *f.* przy-

jaciółka kawy; kaweczka; -ffee'servi'ce, serwis do kawy; -ffee'servie'tte, f. serweta do kawy; -ffee'schank, -ffee'sieder, m. kawiarz, kawiarnik; **Kaffee'topf**, m. garczek do gotowania kawy; -ffee'trichter, m. lejek do cedzenia kawy; -ffee'trommel, f. *Kk.* piecyk do palenia kawy; **Kaffee'wirth**, m. gospodarz szynkujący kawę; **Kaffee'wirthschaft**, f. kawiarnia; -ffee'zeug, s. Kaffee'aufsatz.

Kä'fig, m. klatka.

Kafi'ller, m. odrzyskóra.

Kafta'n, m. kaftan.

Kahl, a. łysy; (werden) wyłysieć; (nackt, haarlos) goły, bez włosów, bez pierza, bez wełny, bez liścia (jak drzewo), bez trawy (łąka); *próżny; -lheit, f. łysość; gołość; -lkopf, m. łysa głowa; łysoń; łysek; -lköpfig, a. łysą głowę mający; łysy pleszowaty; bez włosów na głowie; -lköpfigkeit, s. Kahl'heit.

Kahm, m. pleśń, kożuch (na trunkach); -men, vn. (h.) pleśnieć; kożucha dostawać; -mig, a. opleśniały; pleśń mający.

Kahn, m. *Sw.* czołn; czółno; łódka; **Kahn-**, a. czołny; -nbein, n. *Zk.* kość łódkowata; **Käh'nchen**, n. *dim.* czółenko, czołnko, czołneczko; **Kah'nfahrt**, -npartie', n. *Sw.* jazda w czółnie (po wodzie); -nführer, -nlenker, s. Steu'ermann.

Kai, m. *Sw.* grobla nad rzeką murowana; bulwark; **Kai-**, a. grobelny; -geld, n. *Sw.* grobelne od wyładowanych towarów.

Kai'ser, m. Cesarz; der — u. die Kaiserin Cesarstwo Ichmość; **Kai'ser-**, a. cesarski; -serhaus, n. *Stw.* Dom Cesarski; Rodzina Cesarska; **Kai'serin**, f. Cesarzowa; -serkrone, f. korona cesarska; -serlich, a. cesarski; imperatorski; —, *ad.* po cesarsku; die Kaiserlichen cesarscy (żołnierze; cesarskie wojsko); — gesinnt, gut —, *Cesarzowi przychylny; -che Majestät Cesarska Mość; -che Hoheit Cesarzowiczowska Mość; -serschni'tt, m. *Hlk.* rozcięcie macicy; **Kai'serstaa't**, m., -serrei'ch, n. *Stw.* państwo cesarskie; -serthee', m. *H.* herbata cesarska; -serthro'n, m. tron cesarski; -serthum, n. cesarstwo; -serwah'l, f. *Stw.* obior Cesarza; -serwo'rt, n. słowo cesarskie; -serwü'rde, f. godność cesarska.

Kajü'te, f. *Sw.* kajuta na okręcie; izdebka; **Kajü'ten-**, a. do kajuty należący.

Ka'kerlak, m. kakerlak; albinos; bielec.

Kalb, n. cielę; cielak; Imdm. das — in die Augen schlagen, *wielkie komu grubiaństwo powiedzieć; **Kä'lbchen**, n. *dim.* cielątko; **Ka'lbe**, f. *Ldw.* jałowica; jałówka; **Ka'lben**, vn. cielić się, ocielić się; gekalbt habende Kuh, *Ldw.* ocielona krowa; **Kä'lber-**, a., s. Kalbs-; -berblu't, n. krew cielęca; -bergekrö'se, **Ka'lbsgekrö'se**, n. *Kk.* kryzki cielęce; -berhaft, a. cielęci, cielątkowaty, cielakowaty; -berkro'pf, m. *Ng.* czechrzyca; -bermagen, s. Ka'lbslab; -bermilch, s. Ka'lbsbröschen; -bern, a. cielęcy; -bernes, *Kk.* cielęcina; cielęca pieczeń, potrawka itd.; -bern, vn. (h.), s. Ka'lben; (sich erbrechen) womitować; (alberne Possen treiben) błazeństwa wyrabiać, figlować, figle stroić; -bersta'll, m. *Ldw.* cielęciniec; cielętnik; -berstö'ß, s. Ka'lbskeule; **Ka'lbfell**, n. cieleca skóra (niewyprawna); *Kw.* *bęben; dem Kalbfelle folgen, *psiéj skóry słuchać; *służyć w piechocie; -bfleisch, n. cielęcina; -bfleischklö'ßchen, n. *dim. Kk.* kluseczki z siekanki cielęcéj; -bleder, n. cielęca skóra (wyprawna); -bledern, a. o cielęcéj skórze; **Kalbs-**, **Kä'lber-**, **Kä'lbern**, a. cielęcy; **Ka'lbsaugen**, n. *pl.* *oczy wypukłe jak u cielęcia; -bsbraten, m. *Kk.* cielęca pieczeń; **Ka'lbsbröschen**, n., -bsdrüse, f. *Zk.* mleczko cielęce; -bsbrühe, f. *Kk.* rosół cielęcy; -bsbrust, f. *Kk.* mostek cielęcy; -bsfuß, m. cielęca noga, nóżka; -bsgekrö'se, n. *Zk. Kk.* kruszka od. krézki (kryzki) cielęce; -bsgeschlinge, n. *Zk. Kk.* letkie węście z cielęcia (płuca, serce, wątroba i śledziona); drobki cielęce; -bskeule, f. ćwiartka cielęciny; **Ka'lbskopf**, m. głowa cielęcia; *cielęca głowa (durna, tępa); -bslab, n. podpuszczka; -bsleber, n; *Kk.* wątroba cielęca; -bslunge, f. *Kk.* płuca cielęce; -bsmilch, f. *Kk.* mleczko cielęce; -bsschlägel, m. pośladek cielęcy.

Kaldau'nen, f. *pl. Zk. Kk.* bebechy; flaki (do jedzenia).

Kaleidosko'p, n. *Optik.* kalejdoskop; obrazownik; -sko'pisch, a. u. *ad.* jak kalejdoskop.

Kaleku'tischer Hahn, m. *Ng.* indyk.

Kale'nder, m. kalendarz; (machen), *astrologować; *różne myśli przypuszczać do głowy; **Kale'nder-**, a. kalendarski; -dermacher, m. układacz kalendarzy; -derzeichen, n. kalendarski znak.

Kale'sche, f. kolaska.

Kalfa'terer, m. *Sw.* utykacz; zatykacz; naprawiać okręt; zatykać; zabijać i nasmalać, dychtować.

Ka'li, **Ka'lium**, n. *Ng. Schdk.* kali; (übersäuertes), *Schdk.* przesolan potażu; potas, potaż.

Kali'ber, n. kaliber, wagomiar; *gatunek; rozmiar; kształt; **Kali'ber-**, a. kalibrowy; **Kalibri'ren**, va. *Kw.* kalibrować, wagomierzyć.

Kali'f, m. *Stw.* kalif; **Kalifa't**, n. kalifat, państwo lub panowanie kalifów.

Ka'likrau't, n. *Ng.* solanka pacierzyczka.

Kalk, m. *Ng.* wapno; (brennen) wapno palić, gasić; **Kalk-**, a. wapienny; **Ka'lkanwurf**, -kbewu'rf, m. *Bk.* tynk; **Ka'lkartig**, a. wapnisty; -kbrennen, n. pale-

nie od. wypalanie wapna; -kbrenner, m. wapiennik; -kbrennerei', f. wapiennia; -kbruch, m. kopalnia wapiennych kamieni; -kbrühe, f. wapno rozpuszczone w wodzie; Ka'lken, va. wapnić, w wapnie macerować; -kerde, f. ziemia wapienna od. wapnista; -kessigsa'lz, n. Schdk. octan wapna; -kfaß, n. beczka na wapno; -kflecken, m. plama od wapna; Ka'lkgebi'rge, n. góry wapienne; -kgrube, f. dół na wapno; Bw. kopalnia wapna; -kguß, m. polanie wapnem; Ka'lkhaltig, a. wapienny; -khütte, f. huta wapienna; Ka'lkicht, a. wapnisty; Ka'lkig, a. wapienny; wapnem pomazany od. powalany; Ka'lkkora'lle, f. Ng. kamecznia; -kkübel, m. skopek do wapna; -klauge, f. ług wapienny; -klöscher, m. Bk. ten co wapno gasi; -kmalerei', f. Mal. malowanie na świeżém wapnie; -kmehl, n. wapno w kształcie mąki; -kmergel, m. Ng. Bw. margiel wapienny; -kmilch, f. śmietana goralska; -kmörtel, m. Bk. zaprawa mularska; Ka'lkofen, m. piec do wypalania wapna; -ksalz, n. Schdk. solan wapna; -ksinter, m. Ng. naciek wapnisty; Ka'lkspath, m. Ng. Bw. wapienny od. wapnisty szpat; Ka'lkstaub, m. wapienny miał; -kstein, m. Ng. Bw. wapień; -ksteinla'ger, m. Bw. pokład kamieni wapiennych; -ktheil, m., -ktheile, m. pl. cząstki wapienne (w skład czego wchodzące); -ktuff, m. Ng. martwica; -kumrührer, m. Bk. gracownik; -kwasser, n. wapnista woda; wapienna woda; -kwurf, m. Bk. tynk: otynkowanie muru.

Kalligra'ph, s. Schö'nschreiber; Kalligra'phisch, a. kaligraficzny.

Kalma'nk, m. W. kalamajka (materja strefista wełniana).

Ka'lmäuser, m. domator, odludek (przemyśliwający); dziwak; fantastyk; -serei', f. domatorstwo; -sern, vn. kawęczéć, dukwić nad czém, ślęczéć, kuczyć w kącie; stronić od ludzi.

Ka'lmen, vn. (h.) Sw. być spokojnym.

Kalmü'ck, m. Geog. Kałmuk, Kałmyk; Kalmu'ck, s. Calmu'ck; Kalmü'ckisch, a. Kałmucki, Kałmycki.

Ka'lmus rc., s. Ca'lmus; Ka'lmusstengel, m. łabuzie.

Kalt, a. zimny; ad. zimno; (werden) ostygnąć; wystygnąć; wyziębnąć; oziębić się (powietrze); (sterben), — werden, *umrzéć; — werden lassen ostudzić; wystudzić; es wird — zimno się robi; -tes Fieber zimnica; zimna febra; -ter Winter tęga zima; kaltes Blut, *zimnia krew; kalt, kaltblütig oziębły; ozięble; kalte Berechnung, *skrzepła rachuba; -ter Brand, Hlk. gangrena; es ist, es wird — mróz bierze; zimno się robi; Ka'ltblütig, a. zimną krew mający (ryby, żaby); *zimnéj krwi; *oziębły; —, ad. z zimną krwią; etwas — ansehen oziębłe oder obojętnie patrzéć na co; Ka'ltblütigkeit, f. zimna krew; oziębłość; -tbruch, m. Httk. żelazo łomkie; krusz; -tbrüchig, a. zimnokruchy (o żelezie); Kä'lte, f. ziąb, zimność; zimno; die — ertragen können być wytrzymałym na zimno; vor — erstarren drętwiéć od zimna; die — nimmt zu mróz się wzmaga; die — nimmt ab zimno wolnieje; (Kaltblütigkeit) oziębłość; (mit) oziębło; Kä'lten, va. (kalt machen) ziębić; oziębić, chłodzić, studzić; Ka'ltherzig, a. oziębły; bez czucia; -zigkeit, f. oziębłość; nieczułość; Kä'ltlich, a. zimnawy; Kaltscha'le, Kaltescha'le, f. Kk. kaliszan; Ka'ltschmied, m. mosiężnik, który z mosiądzu kuje wyroby na zimno; -tsinn, m. oziębłość; -tsinnig, a. oziębły; -tsinnigkeit, f. oziębłość.

Kama'sche, f. kamasza, zakolanka.

Kamee'l, n. Ng. wielbląd; wielbłąd; (einhöckeriges) wielbłąd drabarz; (zweihöckeriges) dwugarbowy wielbłąd; Kamee'l-, Kamee'ls-, a. Ng. wielbłądowy, wielbłądzi; (starkes Seil), Bibl. lina gruba; -lführer, m. wielbłądziarz; -lgarn, n. kamelor; (von, aus) kamelorowy; -lhaar, n. sierć wielbląda i wielbłądziéj kozy; -lhaar-, -lhären, a. kamelorowy; -lhändler, m. wielbłądokupiec; -lheu, n. Ng. kostrzeba wysoka; -lkuh, f. wielbłądzica; -lleopa'rd, -lpa'rder, m. Ng. wielbłądoryś; -mee'lschaf, n. Ng. wielbłądowca, wielbłądoowca; -lsdorn, m. Ng. akacja ciernista; -lshaut, f. skóra wielbłądza; -lstute, f., s. Kamee'lkuh; -ltreiber, -lwärter, s. Kamee'lführer; -lziege, f. Ng. koza wielbłądzia od. amerykańska; wielbłądokoza.

Kamelo't, m. W. kamlot; Kamelo't-, a. (von, aus Kamelot bestehend) kamlotowy.

Ka'merad, m. kamrat, towarzysz (broni = Waffengefährte); kolega; przyjaciel; Ka'meradin, f. kamratka, towarzyszka, wspólniczka; przyjaciółka; -radschaft, f. kamractwo, towarzystwo; -radschaftlich, a. jak kamraci; jak towarzysze; przyjacielski.

Kami'lle, f. Ng. rumian; rumianek; -llenthee', m. Hlk. rumianek (do picia).

Kami'n, m. komin, kominek; Kami'n-, a. kominny, kominowy; -nfeger, m. kominiarz; kominnik; -nfeuer, n. ogień kominkowy; ogień na kominie; -nkehrers-, a. kominiarski; -nmantel, m. Bk. kaptur kominowy; -nröhre, f. rura kominowa; -nschirm, m. ekran, zasłona od ognia.

Kamm, m. grzebień; (dichter) grzebień gęsty; (weiter) grzebień rzadki; der — schwillt ihm, *żyły mu nabiegają od złości; —, Mech. zęby u klucza; Zk. wachlarzyk

(w oku); krawędź (kości krokowéj); -m-blatt, n. W. rotki; rytki; -mbraten, m. Kk. schab pieczony; -mbürste, f. szczotka do czyszczenia grzebieni; Kä'mmchen, n. dim. grzebyk; grzebyczek; Kä'mmen, va. czesać (włosy, głowę, kogo, się); (nach hinten) zaczesać włosy.

Ka'mmer, f. komora; otwór; próżnia; Stw. sąd fiskalny; (der Landtagsabgeordneten &c.) Izba; die beiden Kammern, Stw. obie Izby; Ka'mmer-, a. komorny; -r-be'cken, n. urynał; -rbedie'nte, m. pokojowiec; -rbote, m. Stw. Rw. woźny od kamery; posłaniec oder pachołek od kamery; -merkasse, f. Stw. kasa fiskalna; Kä'mmerchen, n. dim. komórka; Ka'm-mercolle'gium, n. Stw. rada administracyjna; -rdiener, m. pokojowiec, sługa pokojowy; Kämmerei', f. Stw. (Casse) kasa kameralna; Kä'mmerer, m. kasjer, podskarbi.

Ka'mmerfrau', f. pokojowa (służąca); garderobiana; -rfräulein, n. Stw. panna nadworna, pokojowa, na respekcie; -rge-ri'cht, n. Stw. sąd najwyższy; -tspräsi-de'nt, m. prezes sądu najwyższego; -ts-rath, m. sędzia sądu najwyższego; -r-gu't, n. Stw. dobra kameralne; królewszczyzna; -rhe'rr, m. Stw. szambelan; -rherrnschlü'ssel, m. Stw. klucz szambelański; -rherrnwü'rde, f. szambelania; szambelaństwo; -rju'ngfer, f. (panna) pokojowa; -rju'nker, m. kamerjunkier; paź; pokojowiec (na dworze monarchy); dworzanin; -rkä'tzchen, -rmä'dchen, n. pokojówka.

Kä'mmerlein, n. dim. komóreczka; -mer-ling, m. kamelarz; -rmusi'k, f. Tk. muzyka nadworna monarchy; -rra'th, m. Stw. Radca skarbowy; -rsä'nger, m. Tk. śpiewak dworski od. nadworny; -rstü'ck, n. Kw. (am Geschütz) działo komorowe; -rtu'ch, n. W. batyst (materja); -rzofe, f. subretka.

Ka'mmförmig, a. grzebieniasty; -mfutter, n. grzebiennik; puzderko na grzebienie; -mgriff, m. Gymn. chwyt chrzebieniowy; chwyt dłoniowy; Ka'mmhaar, s. Mäh'ne; -mhöhe, f. uskok.

Kä'mmling, m., -mlinge, m. pl. W. wyczoski.

Ka'mmmacher, m. grzebieniarz, grzebiennik; -mmacher-, -mmachers-, a. grzebieniarski; Ka'mmmacherha'ndwerk, n. grzebieniarstwo; -mmuschel, f. Ng. grzebielinka; -mrad, n. Mech. koło palczaste (w młynie); -mwolle, f. W. wełna gręplowana; -mzahn, m. ząb w grzebieniu.

Kä'mpe, s. Kä'mpfer, Strei'ter, Krie'ger.

Ka'mpeln (sich), vr. (h.) *kłócić się, wadzić się.

Kampf, m. walka; (auf Leben und Tod) walka o życie; einen — liefern walkę stoczyć; Kampf-, a. — walki; bojowy; -pfbegie'rde, f. chciwość walki; -pfbe-gie'rig, a. chciwy walki; Kä'mpfen, vn. (h.) walczyć; (mit dem Tode), *pasować się ze śmiercią; (mit Worten) słowami się rozprawiać; —, va. (einen Kampf) stoczyć walkę.

Ka'mpfer, m. Ng. kamfora; Ka'mpfer-, a. kamforowy; -pferbau'm, m. Ng. drzewo kamforowe; -pfergei'st, -pferspi'ri-tus, m. Schdk. Hlk. spirytus kamforowy; -pferö'l, n. olejek kamforowy.

Kä'mpfer, m. wojownik; bojownik; zapaśnik; Bk. (am Nebenpfeiler) kosz kroksztyny.

Ka'mpferkrau't, n. Ng. jedlinkastrójnit; -pferlo'rbeerbaum, m. Ng. smaczliwka.

Ka'mpferru'ngen, a. w boju nabyty; -pf-erschla'gen, a. w boju zabity; Ka'mpfes-, Kampf-, a. — walcznie; -pfgefährte, -pf-geno'ß, -pfgese'll, m. towarzysz boju; -pfgerü'stet, a. uzbrojony, przygotowany do boju, do walki; Ka'mpfgetü'mmel, n. wrzawa bitwy; zgiełk w czasie walki; -pfgewoh'nt, a. przywykły do walki; -pfgewüh'l, s. Ka'mpfgetü'mmel; -pfhahn, m. Ng. ptak bitny; (Vogel) kogut zaprawny do bitwy; *kogut; *człowiek swarliwy; -pflust, f. ochota do walki; -pflustig, a. chęć do walczenia mający; chciwy boju; bitny, waleczny; -pfplatz, m. plac boju; pole bitwy; plac dla zapaśników; -pfpreis, m. nagroda walki; -pfrichter, m. sędzia walki (na igrzyskach, itd.); -pfruf, m. wezwanie do walki; -pfscheu, f. wstręt do bitwy; —, a. mający wstręt od bitwy, unikający jéj; -pfspiel, n. igrzysko; widowisko walki; -pfsüchtig, a. chciwy walki (o kogucie); kłótliwy.

Kana'rien-, a. Geog. Kanaryjski; pochodzący z wysp Kanaryjskich; -riengra's, n. Ng. trawa kanarkowa; -rienvo'gel, m. Ng. kanarek; -rienvogelhe'cke, f. kanarnia; -rienvo'gels-, a. kanarkowy; -nwei'n, -nzu'cker, m. kanar; popielnik.

Ka'ndelzucker, Ka'ndiszucker, m. kandelcukier.

Kani'nchen, n. Ng. królik; Kani'nchen-, Kani'n-, a. króliczy; -chenbau', m. jama królika oder królicza; -chenfe'll, n. H. skórka z królika; -chenga'rten, m., -chen-gehe'ge, n. Jäg. królikarnia; króliczyniec; -chenja'gd, f. polowanie na króliki; -chen-wä'rter, m. królikarz.

Ka'nker, s. Spi'nne.

Kä'nnchen, n. dim. dzbanuszek; konewka; Ka'nne, f. dzban; dzbanek; (hölzerne) konew; kufel; (Maaß) pólkwarcie; pół kwarty; -negie'ßer, m. iron. *polityk; człowiek lubiący o polityce rozprawiać; -gießerei', f. *iron. rozprawianie o polityce; -gie'ßern, vn. (h.) iron. politykować; o polityce rozprawiać; -nenkrau't,

n. Ng. przęsłka; skrzyb; -nenträger, m. Ng. (Baum) dzbanecznik; -nenweise, ad. zdbanami; kuflami.

Kanona'de, f. Kw. kanonada; działobicie; -no'ne, f. Kw. działo; armata; eine — laden nabić działo; (losbrennen) wystrzelić, wypalić z armaty; -no'nen, f. pl. * kanony, bóty z grubéj skóry po za kolana zachodzące; Kano'nen-, a. Kw. działowy; armatni; -nenbohrer, m. wielosiek; -nenboo't, n. łódź z działami; -nenbürste, f. kiść puszkarska; -nendonner, m. huk dział; -nenfeuer, n. ogień działowy, armatni; -nenfieber, n. iron. armatnia gorączka; -nenfu'tter, n. * niby bydło-na rzeź; -nengefe'cht, n., -nenka'mpf, m. Kw. bój działowy; bitwa na armaty; -nengie'ßer, m. działolej; ludwisarz; -nengießerei', f. działolejnia; ludwisarnia; -nenku'gel, f. kula armatna od. armatnia, od. działowa; -nenpu'lver, n. proch armatni; -nenschla'g, m. raca; petarda; -nenschu'ß, m. wystrzał armatni oder z armaty od. z działa; -nenwei'te, f. odległość na strzał armatni; -nonie'r, m. Kw. kanonjer; puszkarz; -noni'ren, vn. (h.) strzelać z dział; —, n. kanonada.

Ka'nte, f. kant; ostry brzeg; Ka'nte, f. pl. (Spitzen) koronki; —, va. kantować, kancisto przycinać, przyciesywać, piłować, przyrzynać. [browiny.

Ka'nthaken, m. hak do windowania ce-

Kantha're, Kanda're, f. kantar.

Kanthari'de, f. Ng. kantaryda, hiszpańska mucha; -ri'den-, a. Ng. Hlk. kantarydowy; -ri'dena'rtig, a. kantarydowaty.

Ka'ntig, a. kancisty.

Ka'ntschu, m. kańczug.

Ka'nzel, f. Kg. ambona; kazalnica; die — besteigen wejść na ambonę; * kaznodzieją zostać; (Lehrkanzel) katedra (profesorska); Ka'nzel-, a. kaznodziejski; -lberedtsamkeit, f. wymowa kaznodziejska; Kanzelei', f. kancelarja; -lei-', a. kancelaryjny; -lei'bote, m. woźny kancelaryjny; -lei'buchstaben, s. Kanzelei'schrift; -lei'diener, m. sługa kancelaryjny; -lei'dire'ctor, m. dyrektor kancelarji; -lei'gebüh'ren, f. pl. koszta kancelarji; -lei'papie'r, n. papier kancelaryjny; -lei'schrift, f. pismo kancelaryjne; -lei'siegel, n. pieczęć kancelaryjna; -lei'sprache, f. język kancelaryjny; -lei'styl, m. styl kancelaryjny.

Ka'nzellie'd, n. Kg. pieśń, którą śpiewają po wstępie do kazania.

Kanzelli'st, m. kancelista.

Ka'nzelre'de, f. mowa kaznodziejska; -lredner, m. kaznodzieja; -lto'n, m. ton kaznodziejski; -lvo'rtrag, m. wykład kaznodziejski.

Kanzlei' ꝛc., s. Kanzelei' ꝛc.; Ka'nzler, m. kanclerz; Ka'nzler-, Ka'nzlers-, a. kanclerski; -lera'mt, n., -lerwürde, f. kanclerstwo.

Kapau'n, m. kapłon, kapłun; Kapau'n-, -pau'nen-, a. kapłoni, kapłuni; -pau'nen, Kapau'nern, va. wykapłonić, kapłunić (koguta); -nenbra'ten, m. Kk. pieczeń kapłona. [ꝛc.

Kapella'n, Kape'lle, s. Capella'n, Cape'lle

Ka'per, f. Ng. Kk. kapar; kaparek; Ka'per-, -pern-, a. kaparowy; -nbrühe, f. Kk. sos z kaparków od. z kaparkami; -nstaude, f., -nstrau'ch, m. Ng. drzewko kaparowe; kaparek.

Ka'per, m. korsarz, frejbiter, rozbójnik morski; Ka'per-, a. korsarski; -perei', f., -pern, n. korsarstwo, frejbiterstwo; —, va. u. vn. (h.) w okręcie wojennym biegać po morzu dla chwytania okrętów; (erhaschen), * chwytać, łapać, zacapić; -perschi'ff, n. okręt korsarski.

Kapita'l, Kapi'tel ꝛc., s. Capita'l ꝛc.

Kä'ppchen, n. dim. krymka; czapeczka.

Ka'ppe, f. kapa; kapica; kaptur; kapuza; gązwy (u cepów); łata (skórzana) na łokciu, kolanie itd.; (Mütze, Haube) czapka; krymka; czepek; es wird -en setzen, * będziesz miał co słuchać itd.; gleiche Brüder, gleiche -en, * dobrali się do siebie.

Ka'ppen, va. Sw. (abhauen) urznąć, uciąć (linę); ściąć (maszt); obciąć (z wierzchu drzewo); (entmannen) wykapłonić (koguta); -nförmig, a. Ng. baldaszkowaty; -ppengewö'lbe, f. Bk. koszowe sklepienie; -ppenkrau't, n. Ng. kaptur; -ppenvo'gel, n. Ng. kapturnik.

Ka'ppfenster, n. dymnik; okno w dachu.

Ka'pphahn, s. Kapau'n; Ka'pphuhn, n. Ldw. pularda.

Ka'pphut, m. kapelusz w kształcie czapki; furażerka kapeluszowa; -pplaken, n. Sw. H. podarunek dla szypra oprócz frachtu lub ordynaryjnéj płacy; kontentacja; Ka'pploch, n. dymnik; otwór w dachu; -ppmantel, m. opończa; -ppzaum, m. uździenica.

Ka'psel, f. puszka; pudełko; puzderko; kapsulka; torebka; -lband, n. Zk. więzadło torebkowe, okołowe. [karat.

Kara't, n. H. (Gold- u. Edelsteingewicht)

Karau'sche, f. Ng. (Fisch) karaś; karasek.

Karawa'ne, f. H. karawana; -wa'nen-, a. do karawany należący; -nenfüh'rer, m. karawaniarz; -wanserai', n. karawanseraj.

Karba'tsche, f. korbacz, kańczug; nahaj, bicz; -ba'tschen, va. kańczugować.

Ka'rde, f. Ng. (Feldkümmel) karolek; kminek; Ka'rdebra'nntwein, m. karolkówka.

Kardä'tsche, f. szczotka (do koni i wełny); gręplia; zgrzebło; -tschen, Ka'rden, va. szczotką chędożyć (konia); czochrać oder czesać (wełnę).

Ka'rde, Ka'rdendi'stel, *f. Ng.* oset; szczeć większa.
Karfio'l, *m. Ng.* karafioł; kalafior.
Karfrei'tag, s. Charfrei'tag.
Karfu'nkel, *m. Ng.* iskrzyk, karbunkuł (gatunek rubina); *Hk.* wąglik, karbunkuł (wrzód).
Karg, *a.* skąpy; -er Filz, *skąpiec, skąpca; **Ka'rgen**, *vn.* (h.) skąpić; **-gheit**, *f.* skąpstwo; **Kä'rglich**, *a.* skąpy, skąpiuchny; —, *ad.* skąpo; **-glichkeit**, *f.* skąpość.
Karl, *m. npr.* Karol; **Ka'rlchen**, *n. npr. dim.* Karolek; **Ka'rlsbad**, *n. npr. Geog.* Karłowe wary.
Karni'ckel, s. Kani'nchen.
Karnie's, *n. Bk.* karnis; kornes; **-shobel**, *m. Zm.* hebel esowaty.
Karo'tte, *f. Ng.* marchew ogrodowa; (Tabaksrolle) karota; tytuń w karotach.
Kä'rpfchen, *n. dim.* karpię; karpik; mały karp'; **Ka'rpfen**, *m. Ng.* karp'; **-rpfen-**, *a.* karpi; karpiowy; **-näh'nlich**, **-na'rtig**, *a. Ng.* karpiowaty; karpowaty; karpiówkowy; **-nbru't**, *f.* narybek karpiów; **-nhä'ring**, *m. Ng.* nitkopletw; **-ntei'ch**, *m.* staw na karpie, z karpiami.
Ka'rre, *f.*, **Ka'rren**, *m.* taczki; taradajka, karra; **Ka'rren**, *va.* (h.) taczkami wozić co; —, *m.* bieda, wóz na dwóch kołach i dla jednego konia; **-ngau'l**, *m.* szkapa; koń do wożenia karówki; **-nfüh'rer**, **-nschie'ber**, *m.* taczkarz; **-ngefa'ngener**, *m.* delikwent skazany do taczek; **-nlaufer**, *m. Bw.*, **-nwagen**, *m.* wóz z desek jednokonny do wożenia śmieci itd.; **Kä'rrner**, *m.* karownik; taczkarz.
Karst, *m.* motyka; **Ka'rsten**, *va.* motyką obrabiać, kopać.
Kartä'tsche, *f. Kw.* kartacz; mit -en schießen, *Kw.* kartaczować; **-tschen-**, *a.* kartaczowy; **-nbü'chse**, *f.* puszka kartaczowa; **-nfeu'er**, *n.* ogień kartaczowy; **-nkugel**, *f.* kula kartaczowa; **-ntasche**, *f.* torba na kartacze.
Kartau'ne, *f. Kw.* działo 48-miofuntowe.
Ka'rte, *f.* bilet; karta (wizytowa); karta (mapa); karta (do grania); (Kartenspiel) karty; -en spielen grać w karty; Jmdm. in die — sehen w karty komu patrzéć; *zgadywać czyje plany; **Ka'rten**, *vn.* (h.) w karty grać; *va.* kartować co; **Ka'rten-**, *a.* kartowy; karciany; **-nbi'ld**, *n.* figura na karcie; **-nbla'tt**, *n.* karta (do grania); **-ndi'stel**, s. Ka'rde; **-nge'ld**, *n.* stawka (w grze kart); zapłata od kart; pieniądze na karty (na grę) przeznaczone; **-nhau's**, *n.* domek oder chalupka z kart; *bańka na wodzie; *rzecz niestała; **-nkü'nste**, *f. pl.* sztuki kartami od. z kart; **-nkü'nstler**, *m.* umiejący sztuki pokazywać z kart; **-nle'ger**, *m.* kabalarz; **-nle'gerin**, *f.* kabalarka; **-nlegerei'**, *f.* kabalarstwo; **-nmacher**, *m.* fabrykant kart; kartownik; karciarz; **-nmaler**, *m.* malarz karty malujący; malownik kart; **-nmalerei'**, *f.* malowanie kart; **-npapie'r**, *n.* papier na karty; papier kartowy; **-nsammlung**, *f.* zbiór map; **-nschla'gen**, *n.* układanie kabały, wróżenie z kart; **-nspie'l**, *n.* gra w karty; **-nspie'ler**, *m.* karciarz; gracz karciany; **-nspielerei'**, *f.* karciarstwo; **-nspie'lerin**, *f.* karciarka; **-nstempel**, *m. Stw.* stempel na kartach.
Karthau'ne, s. Kartau'ne.
Karto'ffel, *f. Ng.* kartofel; ziemniak; **Karto'ffel-**, *a.* ziemniaczany; kartoflany; **-la'cker**, *m. Ldw.* rola ziemniaczana; **-lbau'**, *m.* uprawa ziemniaków; **-lbo'den**, *m. Ldw.* grunt ziemniaczany; **-lbra'nntwein**, *m.* wódka ziemniaczana; **-lbrei'**, *m. Kk.* zupa z ziemniaków; ziemniaki tarte, tłuczone; **-le'rnte**, *f. Ldw.* zbiór ziemniaków; **-lfäu'le**, *f.* zgorzelizna ziemniaków; **-lgrabemaschi'ne**, *f. Ldw.* kartoflarka; **-lgrube**, *f.* dół na ziemniaki (gdzie bywają zimowane); **-lhacke**, **-lhaue**, *f. Ldw.* kopaczka; **-lknollen-Pilz**, *m. Ng.* korzeniak ziemniakowy; **-lle'ger**, *m. Ldw.* sadzownik do ziemniaków; **-lklo'ß**, *m.* klusek z ziemniaczanéj mąki; **-lkrau't**, *n.* nać ziemniaczana; **-lmeh'l**, *n.* mąka ziemniaczana; **-lsala't**, *m. Kk.* sałata z ziemniaków; **-lspi'ritus**, *m.* spirytus ziemniaczany.
Ka'rwoche ꝛc., s. Cha'rwoche ꝛc.
Kä'schen, *n. dim.* sérek.
Ka'schemir, **-schmir**, *n. Geog.* Kaszemir; —, *m. W. H.* kaszemir; szal kaszemirowy; **Ka'schmir-**, *a.* kaszemirowy.
Kä'scher, *m.* kaszérz; kłonia.
Kaschu'be, *m. Geog.* Kaszub; **-benla'nd**, *n.* Kaszuby (kraj); **-bisch**, *a.* Kaszubski; —, *ad.* po Kaszubsku.
Kä'se, *m.* sér; (machen, formen) séry robić; — von süßer Milch maldrzych; **Kä'se-**, *a.* sérowy; **-sea'rtig**, *a.* sérowaty; **-sebutter**, *f.* sér tarty z masłem albo że śmietaną; bryndza; **-sefabri'k**, *f.* sérowarnia; **-sefo'rm**, *f.* kształt séra; forma na robienie sérów; **-seha'ndel**, **-sekra'm**, *m.* handel sérami; **-sekrämer**, *m.* przekupień sérami handlujący; **-sehorde**, s. Kä'sehürde; **-sehau's**, **-sekammer**, s. Kä'sehürde; **-sekuchen**, *m. Kk.* placek z sérem; **-sela'b**, *n.* podpuszczek; szérzysko; **-semilbe**, **-semade**, *f Ng.* sérotoczek; sérowiec; **-sema'rkt**, *m.* targ sérowy, gdzie séry sprzedają; **Kä'sen**, *vn.* (s.): sich —, *vr.* (h.) zsiadać się na sér (o mleku); —, *va.*, s. Kä'semachen ꝛc. (unter Kä'se); **-sena'pf**, *m. Ldw.* forma na séry, w któréj séry wyciskają; **-sepappel**, *f. Ng.* ślazik leśny; **-sepre'sse**, *f. Ldw.* sérnik; **-sesto'ff**, *m. Schdk.* sérowiec; sérzeń; **Kä'sicht**, *a.* sérowaty; **Kä'sig**, *a.* serzysty; sérowy.

Ka'sperletheater, **=rtheater**, *n.* kasperlada; figlarność.

Ka'spisch, *a. Geog.* Kaspijski; **=sches Meer**, *n.*, **Ka'spis=See**, *m.* morze Kaspijskie.

Ka'sse ꝛc., s. **Ca'sse** ꝛc.

Ka'ssie, *f. Ng.* kasja.

Kasta'nie, *f. Ng.* kasztan (owoc i drzewo); **=sta'nien=**, *a.* kasztanowy; **=nienbau'm**, *m.* kasztanowe drzewo; **=sta'nienbrau'n**, **=nienfa'rben**, **=nienfa'rbig**, *a.* kasztanowaty; gniady (o koniu).

Kä'stchen, *n. dim.* skrzyneczka.

Ka'ste, *f.* kasta; plemię.

Kastei'en, *va.* trapić, dręczyć, martwić (ciało, się); **Kastei'ung**, *f.* umartwienie ciała; utrapienie.

Ka'sten, *m.* skrzynia; (Geldkasten) skrzynka na pieniądze od. z pieniędzmi; kasa; **=ngeist**, **=nwesen**, *n.* separatyzm kastowy; **=nda'mm**, *m. Bk.* grodza skrzyniowa; **=ngeblä'se**, *n. Htk.* skrzynkowy miech.

Ka'stengei'st, *m.* *kastowość.

Ka'stenka'rre, *f.* okara; **=nmau'er**, *f. Bk.* mur odlewany; **=nra'd**, *n.* koło korcowkowe; **=nsta'nge**, *f.* okraj; **=nzimmerung**, *f. Bk.* kaszt; kasztowanie.

Kä'stlein, *n. dim.* skrzyneczka.

Katafa'lk, s. **Trau'ergerü'st**.

Katalo'g, *m. Litt.* katalog; **=lo'g=**, **=lo'gs=**, *a.* katalogowy; **=logisi'ren**, *va.* katalog zrobić, rejestr książek itd. zrobić.

Kataplа'sma, *n. Hlk.* kataplazm; okładanka; **=plasmi'ren**, *va. Hlk.* kataplasmować.

Kata'rrh, *m. Hlk.* katar; **=rrha'lisch**, *a.* katarowy, kataralny; **=rrha'lfieber**, *n. Hlk.* gorączka katarowa.

Kata'ster, *n. Stw.* kataster; **=stri'ren**, *va.* katastrować co, do księgi podatków zapisać.

Katastro'phe, *f.* katastrofa, nagła zmiana.

Kateche't, *m.* katecheta, nauczyciel religji; **=che'tik**, *f.* katechetyka, nauczanie religji; **=che'tisch**, *a.* katechizmowy; **=chisi'ren**, *vn.* (h.) katechizować, katechizmować; **=chisatio'n**, *f.* katechizacja; **=chi'smus**, *m.* katechizm; **=chi'smus=**, *a.* katechizmowy; **=chume'n**, *m.* katechumen.

Kategorie', *f.* kategorja; **=go'risch**, *a.* kategoryczny; bezwarunkowy.

Ka'ter, *m. Ng.* kot; kocior.

Kathari'ne, *f. npr.* Katarzyna; **=ri'nenbi'rne**, *f. Gtn.* katarzynka (gruszka); **=ri'nenpflaume**, *f.*, s. **Brune'lle**.

Kä'thchen, *n. npr.* Kasia; Kaśka, Kasiula.

Kathe'der, *m.* katedra; **Kathe'der=**, *a.* — katedry.

Kathedra'l=, *a.* katedralny; **Kathedra'le**, **=dra'lkirche**, *f.* katedra; kościół katedralny.

Kathe'ter, *m. Hlk.* moczociąg, narzędzie do wyprowadzania moczu.

Kä'thner, *m.* budnik; chałupnik.

Katholici'smus, *m. Kg.* katolicyzm; katolictwo; **Katholi'k**, *m.* katolik; **=li'kin**, *f.* katoliczka; **Katho'lisch**, *a.* katolicki; —, *ad.* po katolicku; (sein) być katolikiém, katolickiéj wiary; (werden) zostać katolikiém; przejść na katolicką wiarę; katoliczść.

Kattu'n, *m. W.* katun; kartun; (gedruckter) perkalik; **Kattu'n=**, *a.*, s. **Kattu'nen**; **Kattu'ndrucker**, *m.* drukarz katunów; **=ndruckerei'**, *f.* drukarnia katunów; **=ttu'nen**, **Kattu'n=**, *a. W. H.* katunowy; perkalikowy; kartunowy; **=nweber**, *m.* tkacz katunów; **=nweberei'**, *f.* tkalnia katunów.

Ka'tzbalgen (sich), *vr.* (h.) szamotać się z kim; bić się; **=tzbalgerei'**, *f.* szamotanie się z kim; bijatyka.

Kä'tzchen, *n. dim.* kotka; kotek; koteczek; (junge Katze) kocię; wilde —, *Ng.* dziki kot, s. a. **Wi'ldkatze**; (Fruchträupchen an Bäumen u. Sträuchern) kotki u roślin;

Ka'tze, *f. Ng.* kot; kotka; (wilde), *Ng.* kot leśny; żbik; die — im Sacke kaufen, *kupować kota w worku; (Geldkatze) trzos; **Ka'tzen=**, **=nähnlich**, **=na'rtig**, *a. Ng.* koci; **=nauge**, *n.* kocie oko; **=nba'lg**, *m.* kocia skórka; **=nfe'll**, *n.* skórka z kota; **=ngeschrei'**, *n.* skrzek kotów; **=ngesi'cht**, *n.* kocia twarz, do kociéj podobna; **=ngo'ld**, *n. Ng.* kocie złoto, mika żółta; **=ngrau'**, *a.* szary od. bury jak kot; **=njammer**, *m.* *niedomaganie po nocnéj pijatyce; nudy; **=nklau'e**, *f.* koci puzur; **=nko'pf**, *m.* kocia głowa; *iron.*, s. **Oh'rfeige**; **=nlo'ch**, *n.* kocia dziura; *Geog.* (Meerenge zwischen Schweden u. Jütland) Kategat, Kattegat; **=nmusi'k**, *f.* *kocia muzyka; skrzek; wrzask kotów; *szarywary; **=npfötchen**, *n. dim.* kocia łapka; kocanki; **=npfote**, *f.* kocia łapa; **=nschlau'**, *a.* przebiegły jak kot; **=nsilber**, *n. Ng.* kocie srebro, mika biała; **=nschwa'nz**, *m.* koci ogon; **=nspru'ng**, *m. Gymn.* skok koci od. kota; *mała odległość; **=nstei'n**, *m. Ng.* wilczook (kamień); **=nti'sch**, *m.* koci stół.

Kä'tzin, *f. Jäg.* kotka dzika.

Kau'dern, *vn.*, s. **Kau'derwälschen**; **=wä'lsch**, *a.* niezrozumiały, dziki, pogmatwany, dziwaczny; (reden), *bzdurzyć; *gadać w sposób niezrozumiały; **=wälschen**, *vn.* (h.) mówić językiem niezrozumiałym, *z chińska po tatarsku.

Kau'en, **Kä'u'en**, *va.* u. *vn.* (h.) żuwać; żuć; (an den Nägeln), *gryźć paznokcie; (Erde), *nie żyć; er wird daran lange zu — haben, *długo mu to kością w gardle stać będzie. [Kowieński.

Kau'en, *n. Geog.* Kowno; von, aus —

Kau'ern, *vn.* (h. u. s.): (auf den Fersen hocken) w kuczki siedzieć, kuczyć.

Kauf, *m.* kupno; (Verkauf) sprzedaż; zu — haben, stellen mieć, wystawić na sprzedaż; wir haben einen — geschlossen za-

warliśmy ugodę; leichten ≈kes weggekommen, *nie wielką ponieść stratę; *z małą szkodą ujść; ≈anschlag, m. oszacowanie rzeczy na sprzedaż wystawionych; cena dla chęć kupna mających; ≈brief, ≈contra'ct, m. kontrakt kupna; ≈buch, n. H. księga kupiecka; **Kau'fen**, va. kupić; (Karten) zbierać karty, dokupić kart; **Käu'fer**, m. kupiec; kupujący; nabywca; ochotnik; ≈erin, f. kupująca; nabywczyni; **Kau'f≈fahrer**, m. Sw. H. kupiecki okręt; kapitan dowodzący okrętem kupieckim; **Kauf≈fahrtei'**, f. Sw. żegluga kupiecka; ≈tei'≈flotte, f. flota kupiecka; ≈tei'schiff, n. okręt kupiecki; **Kauf≈ u. Ha'ndelsfrau'**, f. H. kupcowa; ≈geld, n. cena kupna; ≈handel, m. handel za gotowe pieniądze; ≈gut, n. towary na sprzedaż; ≈haus, n. dom kupiecki; ≈herr, m. kupiec; ≈laden, m. kram od. sklep kupiecki; ≈leute, pl. kupcy; kupiectwo.

Käu'flich, a. kupny; mogący być kupionym; —, ad. przez kupno, sposobem kupna, drogą kupna; etw. — besitzen posiadać co jako kupione; **Käu'flichkeit**, f. przedajność.

Kau'floos, n. (Lotterie) los kupny; ≈lust, f. chęć kupna; ochota do kupowania; ≈lustig, a. lubiący kupować; chęć kupna mający; ≈mann, **Kau'f≈ u. Ha'ndels≈ma'nn**, m. kupiec; ≈männisch, a. kupiecki; —, ad. po kupiecku; ≈mannschaft, f. kupiectwo; kupcy; ≈manns≈ä'ltester, m. H. starszy w kongregacji kupieckiéj; ≈sbrie'f, m. list kupiecki; ≈sdie'ner, m. H. kupczyk; subjekt u kupca; ≈sfrau', f. kupcowa; żona kupca; ≈sgei'st, m. duch, talent kupiecki; ≈s≈geschä'ft, **Kau'fgeschä'ft**, n. interes kupcowy, czynność kupiecka; ≈sgese'llschaft, f. towarzystwo kupieckie; ≈sgewö'lbe, n., ≈sla'den, m. sklep kupcowy oder kupiecki; ≈sgi'lde, f. giełda kupiecka oder kupców; ≈sgu't, n. towar (kupiecki); ≈s≈leh'rling, m. chłopiec u kupca terminujący; kupczyk; ≈ssta'nd, m. stan kupiecki; ≈ssty'l, m. styl kupiecki; ≈swaare, f. towar kupiecki; **Kau'fplatz**, m. targowisko; miejsce sprzedaży; ≈preis, m. cena kupna; szacunek; ≈schilling, m. pieniądze za kupno; zadatek na kupno; **Kau'fstadt**, **Kau'f≈ u. Ha'ndelsstadt**, f. miasto kupieckie oder handlowe; ≈vertra'g, m. kontrakt kupna (i przedaży).

Kau'lbarsch, **Kau'lbörs**, m. Ng. jazgarz; bodjan.

Kau'le, f. kula.

Kau'lfrosch, m. Ng. kijanka, młoda żabka z ogonkiem.

Kau'licht, **Kau'lig**, a. kulisty; pełen dołów; **Kau'lkopf**, ≈lisch, m., ≈quappe, f. Ng. kołperz (ryba); ≈padde, s. Kaul≈frosch.

Kaum, ad. ledwo; ledwie (że); zaledwo.

Kau'mittel, n. Hlk. środek do żucia dopomagający.

Kau'scher, s. Ko'scher.

Kau'tschuk, m. Ng. (Federharz) kauczuk, guma sprzężysta.

Kauz, m. Ng. puszczyk; puhacz sowa; närrischer, wunderlicher, lustiger —, *śmieszna figura; *dziwne stworzenie; (reicher), *bogacz całą gębą; **Käu'zchen**, ≈lein, n. dim. Ng. sówka.

Ka'viar, m. kawior, kawiar.

Kazi'ke, m. Gsch. kacyk.

Ke'bsdirne, f. nałożnica; **Ke'bsehe**, f. małżeństwo nieślubne; nałożnictwo; konkubinat; ≈sfrau, f., ≈sweib, n. nałożnica; ≈skind, n. dziecko z nałożnicy, z nieprawego łoża; **Ke'bsmann**, m. nałożnik; ≈sfohn, m., ≈stochter, f. syn, córka z nałożnicy.

Keck, a. śmiały, na nic nie zważający; na wszystko odważyć się gotowy; ≈heit, f. śmiałość; zuchwałość; **Ke'cklich**, ad. śmiele; śmiało, zuchwale.

Ke'gel, m. kręgiel; (schieben) grać w kręgle; —, Gl. ostrokrąg; (abgestutzter, abgeschnittener), Gl. ostrokrąg ścięty; (schiefer) ostrokrąg pochyły; Kind u. —, *cały dom; wszyscy co do familji należą; **Ke'gel≈**, a. koniczny; Gl. ostrokręgowy; stożkowy; ≈lachse, f. Gl. oś ostrokręgu; ≈lau'ffetzer, m. chłopak, co kręgle ustawia; ≈lbah'n, f. kręgielnia; ≈lfläche, f. stóżkowatość; ≈lförmig, a. stożkowy; kształt stożka od. kręgla mający; ≈lge'ld, n. pieniądze na grę kręgli przeznaczone od. w kręgle wygrane; ≈lgesta'lt, f. kształt kręgla; ≈ljunge, s. Ke'gelau'ffetzer; ≈lkugel, f. kula do kręgli; ≈lli'nie, f. Gl. parabola; ≈geln, vn. (h.) w kręgle grać; ≈lra'd, n. ukośne koło zębate; kątowe koło zębate; ≈lschieben, n. granie w kręgle; ≈lschni'tt, m. Gl. przecięcie ostrokręgowe; ≈lschu'b, m., ≈lspie'l, n. gra w kręgle.

Kehl≈, a. Zk. gardłowy; gardlany; gardzielowy; żłobkowaty; **Keh'lader**, f. Zk. żyła gardłowa; ≈lbalken, m. Bk. podnosza; rozpora; ≈lbohrer, m. Zm. świdereczek do subtelnéj i łupistéj rzeczy; ≈lbraten, m. podgardło; **Keh'lbuchstabe**, m. Spl. litera gardłowa; **Keh'ldeckel**, m. Zk. nakrywka krtaniowa; **Keh'le**, f. Zk. gardło; Jmdm. das Messer an die — setzen, *zarznąć kogo; (unrechte) krtan; **Keh'len**, va. żłobkować; laskować; żłobkowato wydrążać; ≈lhammer, m. młotek żłobkowaty; ≈lhobel, m. Zm. hebel do laskowania od. żłobkowania; ≈lknoten, m. Zk. krtaniokrywka; ≈lkopf, m. Zk. krtań; grdyka; ≈lkopfs≈, a. krtaniowy; ≈lkopf≈Pyrami'denmuskel, m. Zk. palewko-nakrywkowy muszkuł; ≈llaut, s. Keh'lbuchstabe; ≈lriemen, m. rzemień podgardłowy; ≈lrinne, f. Bk. łotok daszny; ≈lsparren, m. Bk. żłobiasta

krokiew; -lstoß, *m. Bw.* otoczyna; -lsucht, *f. Hlk.* zapalenie gardła; zołzy (u koni); Keh'lung, *f.* krajnik; -lziegel, *m.* gąsior (w dachówkowym dachu).

Keh'raus, *m.* ostatni taniec na pożegnanie; -rbesen, *m.* miotła do zamiatania; -rbürste, *f.* miotełka; Keh're, *f. Gymn.* przewrotka; Keh'ren, *vn.* (s.) obrócić się; (nach Hause) wracać do domu; iść na powrot do domu; —, *va.* (richten) obrócić, zwrócić; (Jmdm. den Rücken) obrócić się tylem do kogo; (Alles zum Besten), *wszystko na dobre tłumaczyć; (sich an nichts) nie zważać na co; (reinigen) zamiatać; wymiatać; ein Jeder kehre vor seiner Thür, *niech każdy swego (nosa) patrzy od. pilnuje; Keh'rer, *m.* zamiatacz; -rfrau, *f.* zamiataczka; -rheerd, *m.* pławnisko zamiatalne; Keh'richt, *m.* śmiecie; -chthau'fen, *m.* śmiecisko; -to'rt, -twi'nkel, *m.* pomietlisko; -rwende, *f. Gymn.* przewroto-zawrotka.

Keh'rrad, *n.* kierat; kołowrót konny; -rseite, *f. Msw.* odwrotna strona; nica; -rstaub, *m.* omieciny; -rwisch, *m.* pomiotło.

Kei'chen ꝛc., s. Keu'chen ꝛc.

Kei'fen, *vn. irr.* (h.) szczekać (o małych psach); zrzędzić; hałasować.

Keil, *m.* klin; (eintreiben, einschlagen) klin wbić; ein — treibt den andern, *klin wbija klina; Kei'lbein, *n. Zk.* kość klinowata; Kei'lchen, *n. dim.* klinik; kliniczek; -ldamm, *m. Bw.* zawarcie oklinione; Kei'len, *va.* klinić, zakliniać co, kliniami wzmacniać; *łykać, chciwie i gwałtownie jeść; (prügeln, schlagen) walić kogo, okładać go kijem; Kei'ler, *m. Jäg.* odyniec; -lförmig, *a.* kliniasty; klinowaty; -lgevie'r, *n. Bw.* wieniec okliniony; -lhaken, *m.* dubelt; -lhaue, *f. Bw.* kilof; śpiczak; -lpflock, *m.* kliniec; -lschrift, *f. Alt. Litt.* pismo kliniaste, lub klinowate; -lstück, *n.* kawał klinowaty; działo odtylcowe; -lziegel, *m. Bk.* klinówka.

Keim, *m.* kieł; *zaród, zarodek, zawiązek; Kei'men, *vn.* (h.) kieł puszczać, wypuszczać; (sich entwickeln), *odzywać; -mfähig, *a. Ntl.* mogący kiełkować; -mhaut, *f.* błona; -mhülle, *f.* nasiennia; powłoka nasienna; -mknoten, *m.* zarodnik; -mlappen, *m.* grudki, listki zarodkowe; -mling, *m.* zarodek; -mloch, *n.* rajotworek; -mpflanze, *f.* zarodzina; -mpulver, *n.* przypłodeczek; wypustek; -mwarze, *f.* przypępie; -mzelle, *f.* zawiązkowa komórka.

Kein, keine, kein, Kei'ner, keine, keines, *a.* żaden, żadna, żadne; — von ihnen żaden z nich; -nerlei', *a.* żadnoraki, ani taki, ani owaki; żaden; auf — Weise ani tym, ani tamtym; -nerseits, *ad.* żadną miarą; z żadnéj strony; -neswe'gs, *ad.* żadną miarą; żadnym sposobem; bynajmniéj; -nmal, *ad.* ani razu; nigdy; żadną razą; nie razu.

Kelch, *m.* kielich; Kelch-, -chartig, -chförmig, *a.* kieliszkowaty; -chblatt, *n* obwijka kielichowa; -chblühend, *a. Ng* z kielicha kwitnący; -chblume, *f. Ng* kwiat kieliszkowaty; Ke'lchdeckel, *m* nakrywka u kielicha; -chglas, *n.* kieliszek; -chlos, *a. Ng.* (Pflanzen) bezkielichowy.

Ke'lle, *f. Bk.* kielnia (mularska); *Kk.* warzecha; łyżka do nabierania.

Ke'ller, *m.* piwnica; Ke'ller-, *a.* piwniczny; -ra'ssel, *f. Ng.* wilgotnik; stonoga; Kellerei', *f.* piwnice; piwiczne składy; piwniczki; (Amt) urząd piwnicznego; -rfenster, *n.* okno do piwnicy; -rgescho'ß, *n.* mieszkania oder izby piwniczne; suterény; -rha'ls, *m.* szyja piwnicy; *Ng.* s. Ke'llerkrau't; -rhals-Alkaloi'd, *n. Schdk.* wawrzynin; -rhöhle, *f.* pieczara piwniczna; -rkne'cht, *m.* parobek do usług piwnicznych; -rkrau't, *n.* przeslągwa; wilcze łyko; -rlo'ch, *n.* luft (otwór) w piwnicy; -rma'gd, *f.* dziewka do usług piwnicznych; -rmeister, *m.* piwniczny; -rstera'mt, *n.* urząd piwniczego; Ke'llern, *va.* spuszczać do piwnicy; -rrau'm, *m.* przestrzeń piwnicy; -rschlüssel, *m.* klucz od od. do piwnicy; -rthü'r, *f.* drzwi u od. od piwnicy; -rtreppe, *f.* schody do piwnicy; -rwi'rth, *m.* gospodarz w szynku piwniczym; -rwu'rm, s. Ke'llera'ssel.

Ke'llner, *m.* piwniczny; kelner; -nerin, *f.* piwniczna; kelnerowa.

Ke'lter, *f. Wb.* prasa; tłocznia; Ke'lterer, *m.* wyciskacz wina; -lterhau's, *n. Wb.* deptalnia; Ke'lterer, *m.* tłokarz; -ltern, *va. Wb.* wytłaczać.

Kemna'te, *f. Ldw.* komnata.

Ke'nnbar, *a.* znany; dający się poznać; Ke'nnen, *va irr.* (h.) znać kogo od. co; (lernen) poznać; (sich) znać się; (erkennen, begreifen) poznać; -nenswe'rth, *a.* godzien, godny poznania; Ke'nner, *m.* znawca czego; znający co; znający się na czém; Ke'nner-, *a.* — znawcy; -rau'ge, *n.*, -rbli'ck, *m.* oko, wzrok znawcy; -rin, *f.* znawczyni; -rmiene, *f.* mina znawcy; -rscha'ft, *f.* znawstwo; -ntlich, *a.* znaczny; -ntniß, *f.* znajomość czego; wiadomość o czém; etw. zur — bringen wyjawić co; podać o czém wiadomość; -nißa'rm, *a.* ubogi w wiadomości, w naukę; -nißrei'ch, *a.* obfitujący, bogaty w naukę; Ke'nnung, *f.* rejestr na zębach końskich; -nzeichen, *n.* cecha; znak; znamię.

Ke'rbe, *f.* karb; rowek; -beisen, *n.* karbowanka, karbownica.

Ke'rbel, *m. Ng.* trybula; trybulka; -belsuppe, *f. Kk.* zupa z trzebulką.

Ke'rben, *va.* karbować; narzynać; karby

w czém robić; -bholz, *n.*, -bstock, *m.* kij karbowy; karbowa laska. [dzik.

Ke'rfe, *f. Ng.* owad; -fmilbe, *f. Ng.* świę-

Ke'rker, *m.* więzienie; taras; ciemnica; **Ke'rker-**, *a.* co do więzienia; -rho'f, *m.* sień więzienia; -rmeister, *m.* dozórca więzienia lub więzień; -rstrafe, *f.* kara więzienia; -rthu'rm, *m.* więzienie na wieży.

Kerl, *m.* mężczyzna; chłop; du —! ty nicponiu, łajdaku! tüchtiger — chwat; **Ke'rlchen**, *n. dim.* chłopaczek; *iron.* człowieczek.

Ke'rmes, *m. Ng.* czerwiec (robaczek); -s-bau'm, *m.*, -seiche, *f.* kiermesowe drzewo.

Kern, *m.* jądro; pestka; rdzeń (drzewa); *wewnętrzna część jakiéj rzeczy stanowiąca niejako jéj treść; najprzedniejsza część czego; -nbeißer, *m. Ng.* (Vogel) grubodziób; ziarnojad; -nchen, *n. dim.* jąderko; **Ke'rner**, *m. Mech.* młotek śpiczasty do wybijania dziur w żelazie; -n-faser, *f.* włokno jądrowe; -nfett, *n. Jäg.* żerny; -nfaul, *a.* w rdzeniu spruchniały; -nfleisch, *n. Zk. Kk.* mięso najlepsze, najjędrniejsze; -nfresser, *m.*, s. Ke'rnbeißer; **Ke'rnfrucht**, *f.* owoc jądrowy, ziarnowy, pestkowy; -ngehäuse, *n.* torebka jądrowa (w owocach); -ngesu'nd, *a.* zdrowiuteńki; -ngut, *a.* z gruntu dobry; dobry z kościami; -nhaft, *a.* jędrny; *treściwy, dosadny, dobitny; -nholz, *n.* drzewo od rdzenia; **Ke'rnicht**, *a.* ziarnowaty; jądrowaty; pestkowaty; **Ke'rnig**, *a.* ziarnisty; jądro od. pestki w sobie mający; *jędrny; -nkäfer, *m. Ng.* zatkalik; -nkapsel, *f.* ziarnczak; -nmasse, *f.* wnasiennia; -n-mehl, *n.* przednia mąka; -nobst, *n. Ng. Gtn.* owoc z pestkami; **Ke'rnreißig**, *n.* rdzennie popękany; -nscha'ft, *m.* futrówka; koszula; -nschuß, *m.* strzał dobrze wymierzony; -nspruch, *m.* *zdanie jędrne, treściwe; -ntruppen, *f. pl. Kw.* wojsko celne, wyborowe; -nwolle, *f.* wełna wyborowa; -nwurf, *m. Gymn.* rzut środkowy.

Ke'rze, *f.* świeca woskowa oder łojowa; (geweihte), *Kg.* święcona gromnica; -zen-gera'de, *a.* prosty jak świeca; -ngießer, *m.* ten co świece odlewa; -nkrau't, *n. Ng.* knotnica; -nträger, *m.* świecarz, co ze świecą chodzi (na procesje).

Ke'ssel, *m.* kocioł; (Einsenkung) kotlina; **Ke'ssel-**, *a.* kotłowy; -la'bgabe, -lsteuer, *f. Stw.* kotłowe; -lbogen, *m.* linja koszykowa; **Ke'sselchen**, *n. dim.* kotlik, kotliczek; kociołek; -lflicker, *m.* naprawiacz kotłów; -lgewölbe, *n.* sklepienie okrągłe (w kształcie kotła); -lhaken, *m.* hak do zawieszenia kotła; -ljagen, -ltreiben, *n. Jäg.* polowanie, na którém dziki wyganiają z kotlin do zagrody.

Ke'sseln, *vn.* (h.) *Jäg.*: die Sau kesselt (wühlt) maciora wyrzuca ziemię, aby sobie usłać legowisko, lub ze wściekłości.

Ke'sselpauken, *f. pl. Tk.* kotły; die — schlagen bić w kotły.

Ke'sselschläger, -lschmied, **Ke'ßler**, *m.* kotlarz; -lschmiede, *f.* kotlarnia; wygniatarnia; -lstube, *f.* kotłownia; -lwind, *m. Ntl.* wiatr niestały.

Ke'ttchen, *n. dim.* łańcuszek; **Ke'tte**, *f* łańcuch; **Ketten**, *pl.* łańcuchy; *kajdany; więzy; (Reihe) pasmo; **Ke'ttel**, *f.* łańcuszek; -lmasche, *f.* prążka (w pończosze); **Ke'tten**, *va.* łańcuchem przytwierdzić; **Ke'tten-**, *a.* łańcuchowy; -nbrücke, *f.* most łańcuchowy; -nförmig, *a.* łańcuchowaty; łańcuszkowaty; -nglie'd, *n.* ogniwo; -nhu'nd, *m.* pies łańcuchowy; pies na łańcuchu; -nkla'ng, *m.* szczęk kajdan; -nkora'lle, *f. Ng.* łańczusznica; **Ke'ttenkugel**, *f.* kula łańcuchowa; -n-linie, *f.* linia łańcuchowa; -nnah't, *f.* szew łańcuszkowy; -nre'chnung, -nre'gel, *f. Rk.* rachunek łańcuchowy; reguła łańcuchowa; -nri'ng, *m.* ogniwo łańcucha; kolce; -nschlu'ß, *m. Philos.* wniosek łańcuchowy; sorytes; -nsti'ch, s. Ke'ttennah't; -nstrafe, *f.* kara kajdan; -ntau', *n. Sw.* lina łańcuchowa; -nwe'rk, *n.* robota łańcuchowa; -nzu'g, *m.* plecianka; plecieniec; **Ke'ttler**, *m.* łańcusznik.

Ke'tzer, *m. Kg.* kacerz; heretyk; różnowierca; **Ketzerei'**, *f.* kacerstwo; herezja; -rgeri'cht, *n.* sąd na kacerzy; -tzerin, *f.* kacerka; -tzerisch, **Ke'tzer-**, *a.* heretycki; kacerski; **Ke'tzern**, *vn.* (h.) po kacersku myśléć, wyrażać się; -tzerri'chter, *m. Kg.* sędzia zasiadający w inkwizycji świętéj.

Keu'chen, *vn.* (h.) dychać, z trudnością oddychać; —, *n.* dyszenie; dychawica; **Keu'chend**, *a.* zadyszany; **Keu'chhusten**, *m. Hlk.* koklusz; krztusiec; kaszel kurczowy.

Keu'lchen, *n. dim.* pałeczka, mała pałka; **Keu'le**, *f.* pałka; maczuga; kij gruby; *Kk.* udo, udko (od gęsi, kapłona itd.); pośladek, ćwiartka (cielęciny, skopowiny itd.); -nartig, -nähnlich, -nförmig, *a.* pałczysty; pałkowaty; maczugowaty; -n-bewa'ffnet, *a.* maczużny; -nschwa'mm, *m. Ng.* goździanka; -nträger, *m.* pałkonosz, maczugonosz.

Keusch, *a.* czysty, powściągliwy, nieskalany; -e Liebe czysta miłość; (leben) żyć wstydliwie; **Keu'schbaum**, *m. Ng.* wierzba włoska; -schheit, *f.* czystość, niewinność; niepokalaność; -schlamm, *n. Ng.* niepokalanek; s. a. Keu'schbaum.

Ki'bitz, *m. Ng.* czajka; **Ki'bitz-**, *a. Ng.* czajczy; -tzei', *n.* czajcze jaje; -tzblume, *f. Ng.* korona szachownica.

Ki'cher, -chere'rbse, *f. Ng.* ciecierzyca; groch włoski.

Ki'chern, *vn.* (h.) chychotać się.

Kicks, *m.* kiks (w grze bilarowéj); **Ki'cksen**, *vn.* (h.) kiksa dać, mylić, chybić.

Kie'fe, s. Ki'nnbacken; Kie'me; **-fenbricke**, *f. Ng.* strumieniowy minog, chrąstkowiec.

Kie'fer, *f. Ng.* sosna; chojna; s. a. Ki'nnbacken; **-rdeckel**, s. Kie'mendeckel; **Kie'fern**, *a. Ng.* sosnowy; **-nblattwe'spe**, *f. Ng.* grzebienica; borecznik; **-nbo'rkenkäfer**, *f. Ng.* sosnowiec; **-ngehö'lz**, *n.* chojniak; **-nho'lz**, *n.* sosnowe drzewo; **-nho'lzharz**, *n. Ng.* smoła; **-nna'del**, *f.* igliwie sosnowe; **-nspa'nner**, *m. Ng.* miesnica-sosnówka; **-nwa'ld**, *m.* sosnowy las.

Kie'ke, *f.* fajerka.

Kiel, *m. Zk.* szypułka od pióra; *Sw.* (eines Schiffes) tram; stępka; *okręt; — uręga; wręga; **Kie'len**, *vn.* (h.) pierze dostawać (o ptakach); —, *va. Sw.* (okręt) kilować, tramem go opatrzyć; **Kie'lholen**, *va. Sw.* (Schiff) okręt na bok przechylić; (Jmdn.) pod okrętem kogo przeciągać na linie (za karę); **-lfrosch**, *m. Ng.* głowaczka; kijanka; **-lschwein**, *n.*, **-lschwinne**, *f. Sw.* stępka, belka wewnątrz okrętu na której maszt stoi; **-lwasser**, *n.* ślad okrętowy.

Kie'me, *f. Zk.* dychawka (u ryby); **-ndeckel**, *m. Zk.* skrzele.

Kien, *m. Ng.* szczypa; łuczywo; **Kien-**, *a.* smolny; **-napfel**, *m. Ng.* szyszka; szyszak; **-nartig**, *a.* łuczywiasty; **-nbaum**, *m. Ng.* sosna; chojna; **Kie'nbrand**, *m.* smolna głownia; smolnia; **-nfackel**, *f.* pochodnia z łuczywa; **-nharz**, *n.* żywica sosnowa; **Kie'nholz**, *n.* smolne drzewo; drzazga; łuczywo; **Kie'nig**, *a.* smolny; **Kie'nöl**, *n.* smołowiec; **-nrauch**, **-nruß**, *m.* sadze z sosnowego drzewa.

Kie'pe, *f.* (Korb) kosz plecny.

Kies, *m.* gruby piasek; drobne kamyczki; żwir; **Kies-**, *a.* żwirowy; **Kie'sel**, *m.* krzemień; **Kie'sel-**, *a.* krzemienny; **-selartig**, *a.* głazowaty; **-le'rde**, *f.* krzemionka (ziemia); **-lha'rt**, *a.* twardy jak krzemień; **-lsa'nd**, *m.* piasek gruby krzemienisty; **Kie'selsi'nter**, *m. Ng.* naciek; **-lstei'n**, *m.* krzemień; **-lstei'nchen**, *n. dim.* krzemyk. [wybór czynić.

Kie'sen, *va.* (erwählen) wybierać; obierać;

Kie'sgang, *m.* chodnik żwirem wysypany; **-sgrube**, *f.* dół, gdzie kopią żwir od. gruby piasek; **Kie'sicht**, *a.* żwirowaty; **Kie'sig**, *a.* żwirowy.

Kie'tze, **Kie'ze**, *f.* kotka; kicia; koszyk w kształcie półmiska z łyka upleciony.

Ki'kelka'kel, *n. iron.* paplotanie; gdakanie; szczebiotanie; terefere; —, —! bała bała bała! tra ra ra! **Ki'kelka'keln**, *vn.* (h.) *iron.* paplotać; pleść trzy po trzy; gdakać.

Ki'mme, *f.* ostry brzeg (u beczki); wątor (u beczki); żłobek; **Ki'mmen**, *va.* żłobkować; (Faß) wątor wyrzynąć w beczce (na dno); **-mhobel**, *m.* hebel do wyrzynięcia wątoru w beczce (na dno).

Kind, *n.* dziecko; dziecię; ein — zeugen dziecko spłodzić; ein — gebären dziecko porodzić; leibliche Kinder rodzone dzieci; sei kein —! nie bądź dzieckiem (dziecinnym)! mein —! moje dziecko! Kinder, *pl. Bibl.* *synowie; *potomkowie; —, *pl.* dzieci; dziatwa; **Ki'nderchen**, *n. pl. dim.* dziatki; Kind-, s. Ki'nder-, Ki'ndes-, Kinds-; **Ki'ndbett**, *n.* łoże dla położnicy; połóg; in das — kommen położyć się na połóg; **-dbetterin**, *f.* położnica; **-dbettfie'ber**, *n. Hlk.* gorączka połogowa; **Ki'ndelbie'r**, *n.*, **-dtaufsschmau's**, *m.* częstowanie piwem na chrzcinach; **Ki'nder-**, *a.* — dzieci; dziecinny; s. a. Ki'ndes-, Kinds-; **Ki'nderarzt**, *m.* lekarz do dzieci; **-derba'll**, *m.* bal dziecienny; **-derbewah'ranstalt**, *f.* ochronka dla dzieci; **-derbla'ttern**, *f. pl. Hlk.* ospa; **-derbrei'**, *m.* papka; **-derei'**, *f.* dzieciństwo; -reien treiben dzieciństwa robić; **-dererzie'hung**, *f.* wychowanie oder edukacja dzieci; **-derfei'nd**, *m.* nieprzyjaciel dzieci; **Ki'nderfe'st**, *n.* uroczystość dla dzieci; **Ki'nderfrau'**, *f.* piastunka; **-derfre'sser**, *m.* dzieciojad; dzieciożerca; **-derfreu'nd**, *m.* przyjaciel dzieci; **-derga'rten**, *m.*, s. Ki'nderbewah'r-anstalt; **Ki'ndergeschi'chte**, *f.* powieść dla dzieci; powiastka dziecienna; **Ki'ndergeschrei'**, *n.* krzyk dzieci; **-derglaube**, *m.* dziecinna wiara, nierozsądna; **-rhaft**, *a.* dziecinny; **-derhaube**, *f.* czepeczek dziecinny; czapeczka dziecinna; **-derhe'md**, *n.* koszulka; **-derjahre**, *n. pl.* lata dziecienne; wiek dziecinny oder dziecięcy; **-derkla'pper**, *f.* grzechotka dla dzieci; **-derkra'nkheit**, *f.* choroba dzieci od. dziecinna; **-derkrei's**, *m.* grono dzieci otaczających; **-derlehre**, *f.* nauka dla dzieci oder dziecinna; **-derlehrer**, *m.* nauczyciel dzieci; **-derlei'cht**, *a.* tak łatwy, że każde dziecko pojmie od. zrozumie; **-derlie'be**, *f.* miłość dzieci (ku dzieciom); **-derlo's**, *a.* bezdzietny; **-derlo'sigkeit**, *f.* bezdzietność; **-dermädchen**, *n.* dziewczyna do dzieci; **-dermo'rd**, *m.* dzieciobójstwo; **-dermörder**, *m.* dzieciobójca.

Ki'ndern, *vn.* (h.) (tändeln) dzieciństwa robić, brać się po dziecinnemu.

Ki'nderna'rr, *m.* *człowiek z zaślepieniem przywiązany do dzieci; **-derpo'cken**, *f. pl. Hlk.* ospa; **-derpo'ssen**, *f. pl.* głupstwa dziecinne; **Ki'nderrau'b**, *m.* porwanie dziecka oder dzieci; **-derräu'ber**, *m.* złoczyńca rabujący dzieci; **-derrei'ch**, *a.* bogaty w dzieci, dużo dzieci mający; **-derschuh'**, *m.* trzewik dziecinny; -rschuhe ablegen, ausziehen, austreten, *wyjść z lat dziecinnych; *podrość; **Ki'nderschule**, *f.* szkoła dla dzieci; **-derspie'l**, *n.* gra dziecinna; *zabawka; **-derspie'lzeug**, *n.* zabawki oder bawidełka dla dzieci; cacko, cacka; **-derspo'tt**, *m.* pośmiewisko dzieci; **-dersprache**, *f.* mowa dziecinna; **-der-**

stu'be, *f.* dzieciarnia; ·derstuh'l, *m.*, ·der·stühlchen, *n. dim.* stołeczek dziecinny (z poręczami); ·dertaufe, *f. Kg.* chrzest dzieci; ·dertrau'm, *f.* dziecinny sen; *marzenie o latach dzieciństwa; ·der·wä'rterin, *f.* niańka; piastunka; ·der·wä'sche, *f.* bielizna dziecinna; ·derwe'lt, *f.* dziecinny świat; ·derwiege, *f.* kolebka dziecinna; ·derzei't, *f.* czas dzieciństwa; ·derzeu'g, *n.* rzeczy dziecinne, dla dzieci; ·derzu'cht, *f.* wychowanie dzieci; karność dziecinna; Ki'ndes·, Kinds·, Ki'nder·, *a.* dziecinny; dziecięcy; ·sa'lter, *n.* wiek dziecinny; ·sgefüh'l, *n.* uczucie dziecka; ·ski'nd, *n.* dziecko (czyjego) dziecka, wnuk, wnuczka; syny z synów; dzieci z dzieci; *potomek, potomki, potomstwo; ·ski'ndeski'nd, *n.* praprawnuk, praprawnuczka; ·sko'pf, *m.* głowa dziecięcia; ·sliebe, *f.* miłość dziecka ku rodzicom; ·snöthe, *f. pl.* poród, rodzenie; in ·en sein, liegen poród odbywać; rodzić; ·s·pfli'cht, *f.* powinność dziecka (względem rodziców); ·sta'tt, *f.*: an — annehmen za dziecię przysposobić od. przyjąć; ·s·thei'l, *m. Rw.* część na (każde) dziecko przypadająca (ze spadku); scheda; ·su'n·schuld, *f.* niewinność dziecinna; ·sunter·schie'bung, *f. Rw.* podrzucenie dziecka; ·swe'glegung (=Aussetzung), *f. Rw.* porzucenie dziecka; Ki'ndheit, *f.* dzieciństwo; wiek dziecinny; (erste) niemowlęctwo; wiek niemowlęcy; von — an od dzieciństwa; ·ndheitsta'ge, *m. pl.*, ·ndheits·zei't, *f.* dni dzieciństwa; Ki'ndisch, *a.* dziecinny; —, *ad.* dziecinnie; (werden) zdziecinnieć, dziecinnieć; ·ndlein, *n. dim.* dzieciątko, dzieciąteczko; Ki'ndlich, *a.* dziecięcy; synowski; *naiwny; —, *ad.* po dziecięcu; jak dziecko; ·liches Alter dziecięcy wiek; ·ndlichkeit, *f.* dziecięcość; *naiwność; ·ndschaft, *f.* dziectwo; przybranie za swoje dziecko; adopcja; ·ndtaufe, *f. Kg.* chrzest dziecka; chrzciny; ·fsfe'st, ·fsmah'l, *n.*, ·fsschmau's, *m.* chrzciny; ·fsmutter, *f.* matka dziecku odbywająca chrzciny; ·fsvater, *m.* ojciec dziecku wyprawiający chrzciny.

Kinn, *n. Zk.* podbródek; broda; Kinn·, *a.* podbrodny; Ki'nnbacken, *m.*, Ki'nn·lade, *f. Zk.* szczęka; czeluść; żuchwa; (oberer), *Zk.* czeluść wyższa; (unterer) czeluść niższa; Ki'nnbacken·, *a.* szczękowy; Ki'nnbart, *m.* bródka rojalka; Ki'nnkette, *f.* łańczuszek od. podbródek u uzdeczki, u munsztuku; Ki'nnlade, s. Kie'fer, Ki'nnbacken.

Ki'pfel, *n. Kk.* rogal, rogalik.

Ki'ppe, *f.* brzeg; krawędź, miejsce, z którego co łatwo zesunąć się i spaść może; auf der — stehen stać na samym brzegu; *być bliskim upadku; Ki'ppeisen, *n.* nożyk; Ki'ppen, *vn.* (h.) przeważyć się, przechylić się; gibać się; —, *va.* postawić co na sztoro; Ki'pper und Wipper, *m. Mzk.* obrzynacz, fałszerz pieniędzy; Kipperei', *f.* fałszowanie pieniędzy; ·pp·säge, *f.* piłka fornerowa.

Kirch·, *a.*, s. Ki'rchen·; Ki'rchbau, *m.* budowanie kościoła; ·chdorf, *n.* wieś kościelna; Ki'rche, *f.* kościół; (griechische) cerkiew; (evangelische) kościół ewanielicki; (jüdische), *Kg.* bożnica; in die —, zur — läuten dzwonić do kościoła, na mszą, na nabożeństwo; die — ist aus już po kościele, po nabożeństwa; Ki'rchen·, Kirch·, *a.* kościelny; ·nage'nde, *f. Kg.* kościelna; ·nä'ltester, *m.* starszy kościelny; ·na'mt, *n.* urząd kościelny; ·nära'r, *n.* Skarb kościelny; ·nba'nn, *m.* klątwa kościelna; ·nbea'mter, *m.* urzędnik kościelny; ·nbesu'ch, *m.* uczęszczanie, chodzenie do kościoła; ·nbrau'ch, s. Ki'rchen·gebrau'ch; ·nbu'ch, *n.* metryka kościelna; ·nbüchse, *f.* karbona kościelna; ·nbuße, *f.* pokuta kościelna; ·ndeparteme'nt, *n. Stw.* wydział spraw kościelnych; ·ndie'b, *m.* złodziej kościelny; ·ndie'bstahl, *m.* kradzież kościelna; ·ndie'ner, *m. Kg.* sługa kościelny; ·ndie'nst, *m.* służba kościelna; ·nfah'ne, *f.* chorągiewka na kościele; ·nfe'st, *n.* święto kościelne; ·ngebe't, *n.* modlitwa kościelna; ·ngebo't, *n.* przykazanie kościelne; ·ngebrau'ch, *m.* zwyczaj oder obrządek kościelny; ·n·gehen, *n.* chodzenie do kościoła; ·nge·mei'nde, *f.* gmina kościelna; ·ngerä'th, *n.* sprzęty kościelne; ·ngesa'ng, *m.* śpiew kościelny; ·ngeschi'chte, *f.* dzieje kościoła; ·ngese'llschaft, *f.* zgromadzenie kościelne; ·ngese'tz, *n.* ustawa kościelna, kanon; ·ngu't, *n.* poświętne; nadanie kościelne; ·ngü'ter, *n. pl.* dobrakościelne; Ki'rchen·inspectio'n, *f. Kg.* dozór nad kościołem; ·ninspe'ctor, *m.* dozórca kościoła; ·n·jah'r, *n.* rok kościelny; ·nleh're, *f. Kg.* nauka kościoła; ·nleh'rer, *m.* nauczyciel kościelny; ·nli'cht, *n.* świeca kościelna; ·nlie'd, *n.* pieśń kościelna; ·nmau's, *f.* mysz kościelna; arm wie eine —, *goły jak Turecki święty; ·nmelodie', *f. Tk.* melodja kościelna; ·nmusi'k, *f. Kg. Tk.* muzyka kościelna; ·no'rdnung, *f. Kg.* liturgja; rytuał; obrządkowość; ·npatro'n, *m.* kolator; ·npfleger, *m.* starszy kościelny; ·nra'th, *m.* rada kościelna; konsystorz; (Person) Radca duchowny oder konsystorski; ·nrau'b, *m.* świętokradztwo; ·nräuber, *m.* świętokradca; ·nräu'be·risch, *a.* świętokradzki; ·nre'chnung, *f.* obrachunek kościelny; ·nre'cht, *n. Kg. Rw.* prawo kanoniczne oder kościelne; ·nrechtlehrer, *m.* kanonista; ·nre'cht·lich, *a.* kanoniczny; podług prawa kościelnego; ·nschmu'ck, *m.* ozdoby kościoła; aparaty do przystrojenia kościóła; ·n

schri'ft, f. Litt. pismo rzeczy kościelnych się dotyczące; -nschri'ftsteller, m. pisarz kościelny, o kościele piszący; -nsiegel, n. pieczęć kościelna; -nsi'tz, s. Ki'rchensta'nd; Ki'rchenspa'ltung, f. schizma; -nspra'che, f. język kościelny; -nsta'nd, m. miejsce, gdzie kto stać oder siedzieć zwykł w kościele; -nsto'ck, m. skarbonka; -nstrafe, f. kara kościelna od. kanoniczna; -nstü'ck, n. kawałek do grania w kościele; -nsty'l, m. Litt. styl pisarzy kościelnych, w pismach kościelnych używany; -nvater, m. ojciec oder doktor kościoła; -nverbe'sserung, f. reformacja; -nversa'mmlung, f. koncylium; synod; zbór; sobór; -nvisitatio'n, f. wizyta kościoła; -nvo'rstand, m. Kg. dozór kościelny; -nvo'rsteher, m. starszy kościelny; Ki'rchenwächter, m. stróż kościelny; świątnik; -nwesen, n. kościelność; -nzie'rath, m. ozdoba kościelna; -nzu'cht, f. Kg. karność kościelna; Ki'rchfahrt, f. jechanie do kościoła; Kg. procesja do kościoła; s. a. Ki'rchspiel; -rchgang, m. (einer Sechswöchnerin) iście do kościoła; -rchhof, m. cmętarz, cmentarz; -rchhofs-, a. cmentarzowy; -rchhofsstille, f. cichość jak na cmentarzu; -rchleute, pl. ludzie do kościoła oder z kościoła idący; -rchlein, f. dim. kościołek; Ki'rchlich, a. kościelny; -lich gesinnt klerykalny; -rchlichkeit, f. klerykalność; gorliwość kościelna; -rchmesse (Kirmes), f. kiermasz; odpust; -rchmeß-, Ki'rmes-, a. kiermaszowy; Ki'rchmeßkuchen, m. placek na kiermasz od. z kiermaszu; Ki'rchner, m. Kg. kościelny (sługa); zakrystjan; -rchspiel, n., -rchsprengel, m. Kg. djecezja; parafia; Ki'rchspiels-, -rchsprengels, a. djecezalny; Ki'rchtag, m. dzień, w którym się nabożenstwo odbywa w kościele; -chthurm, m. wieża kościelna; Ki'rchthurms-Politi'k, f. ** parafiańszczyzna; partykularny interes; -rchweg, m. droga do kościoła (prowadząca); -rchweihe, f. poświęcenie kościoła; Ki'rchweihfe'st, n. uroczystość poświęcenia kościoła.

Ki'rmes, Ki'rmse, s. Ki'rchmesse, -rchweih.

Kirr, Ki'rre, a. łaskawy (o zwierzętach); obłaskawiony, ugłaskany, oswojony, niedziki; *grzeczny; *pokorny; (machen) upokorzyć; Ki'rren, va. obłaskawić, ugłaskać, oswoić; *ułagodzić kogo; Ki'rrung, f. przynęta; -rrungszeit, f. Jäg. parzenie się lisów.

Kirsch-, a. Ng. wiśniowy; -schbaum, m. wiśnia; wiśniowe drzewo; -mho'lz, n. wiśniowe drzewo; Ki'rschbeißer, m. Ng. grubodziób (gatunek zięby); -rschbranntwein, m. wódka wiśniowa; ratafia; -rschbraun, a. ciemno wiśniowy; Ki'rsche, f. Ng. (saure) wiśnia; (süße) czereśnia; trześnia; Ki'rschen-, a. wiśniowy; -rschfarbig, a. wiśniowy; Ki'rschholz, n. wiśnina; -schkern, m. pestka z wiśni; -rschkuchen, m. placek z wiśniami; Ki'rschlorbeerbau'm, m. wawrzynowiśnia; -rschsaft, m. wiśniowy sok; Ki'rschstein, s. Ki'rschkern; -rschwasser, n. ratafia; -rschwein, m. wiśniak.

Ki'rsel, m. W. gatunek płótna grubego.

Ki'ßchen, n. poduszeczka; Ki'ssen, n. poduszka; Ki'ssenzieche, f. poszewka; powłoczka poduszki.

Ki'stchen, n. dim. skrzyneczka; mała paka; Ki'ste, f. skrzynia; paka (z desek); -nbre'tt, n. Zm. podsufitka; -nmacher, m. stolarz skrzynie robiący.

Kitt, m. kit; spoiwo; lep, lepiszcze.

Ki'ttel, m. kitel, parciak (suknia).

Ki'tten, va. kitować; spoić; spajać.

Ki'tzel, m. łechtanie; łaskotanie; *chuć lubieżna; pożądliwość; der — sticht ihn, *chuć lubieżna go napada oder napadła; er empfindet darüber einen heimlichen —, *tajemną czuje z tego rozkosz; Ki'tzeln, va. łechtać (überhaupt); sich — łechtać się; (sich), *serdecznie się cieszyć (po kryjomu); Ki'tzler, m. Zk. łechtaczka (u kobiet); Ki'tzlich, Ki'tzelig, a. łechtliwy; łechczywy; *drażliwy; das ist eine -che Sache, *to drażliwa, delikatna materja; Ki'tzlichkeit, -tzeligkeit, f. łechczywość; łaskotliwość; *drażliwość.

Kla'dde, f. H. notularz, raptularz, brulion.

Kla'ffen, vn. (h.) nie dobrze przystawać (drzwi itd.); odstawać.

Klä'ffen, vn. (h.) szczekać (jak małe pieski); Klä'ffer, m. szczekacz.

Kla'ffmuschel, f. Ng. małgiew; śmiednik; -ffschnabel, f. Ng. wzniosłopysk, kleszczek.

Kla'fter, f. sążeń; siąga; Kla'fter-, a. sążniowy; -rge'ld, n. sążniowe; -rho'lz, n. drzewo sążniowe, siągowe; -rla'ng, a. sążeń długości mający; -rmaa'ß, n. sążniowa miara; Kla'ftern, va. w sążnie układać; -rschei't, n. polano długości siągowego drzewa; -rschla'gen, n. sążniarstwo; -rschlä'ger, m. sążniarz; -rwei't, a., s. Kla'fterla'ng.

Kla'ganstellung, f. Rw. wyniesienie lub podanie skargi; Kla'gbar, a. o co skarżyć można; die Sache ist —, Rw. już skarga o to wniesiona; (werden wegen etwas) skargę wnieść o co; Kla'ge, f. skarzenie się, żalenie się; eine — über etw. erheben, führen żalić się na co; s. a. Trau'er, Trau'erkleid; -gebrie'f, m. list z żaleniem, z żalami, żalący się; -gefrau, s. Kla'geweib; -gedi'cht, n. tren; elegia; wiersz żałobny; -geschrei', n. krzyk płaczliwy; płacz; krzyk żałosny; -gelau't, m. głos żałobliwy, żałosny; -gelie'd, n. pieśń żałosna; Kla'gen, vn. (h.) skarżyć się, żalić się, narzekać, uty-

skiwać; *Rw.* skarżyć; (wegen einer Forderung) skarżyć w sądzie o należytość; (auf Scheidung), *Rw.* zaskarżyć w sądzie rozwód; (auf Schadenersatz) skarżyć o wynagrodzenie szkody; —, *va.* (Jmdm. etw.) skarżyć się, żalić się przed kim na co; **Kla'gender**, *m.* skarżący, żalący; powodowa strona.
Kla'genfu'rt, *n. Geog.* Celowice.
Kla'gena'nhäufung, *f. Rw.* łączenie skarg; **-gepu'nkt**, *m.* punkt skargi; **Klä'ger**, *m.* skarżący; *Rw.* powód; skarzyciel; wo kein — ist, da ist kein Richter, *gdzie nie ma skargi, tam nie ma sądu; **-gerin**, *f.* skarżąca; *Rw.* powódka; skarzycielka; **Kla'geru'f**, *m.*, **-gegeschrei'**, *n.* wykrzyk, krzyk żałosny; **-gesache**, *f. Rw.* skarga, sprawa; **-gestimme**, *f.* głos żałośny; **-geto'n**, *m.* ton żałośny; **-gewei'b**, *n.* płaczka; **-gführer**, *m.* skarżący (w swojém od. cudzém imieniu); **-ggrund**, *m.* zasada skargi; **Klä'glich**, *a.* u. *ad.* żałośny; żałośnie; biedny, nędzny; biednie; nędznie; (thun) udawać biednego; dziadować, żalić się na biedę; **Kla'glos**, *ad.*: stellen, *Rw.* zaspokoić powoda; **-gverjäh'rung**, *f.* przedawnienie powództwa lub skargi.
Klamm, *a.* (beengt) ciasny; *rzadki; es ist mir — um das Herz, *ciśnie mnie na sercu; das Geld ist hier—, *tu trudny pieniądz; die Hände sind mir — geworden, ręce mi zgrubiały; —, *m. Hlk* (Krampf) kurcz chwilowy, ściśnienie.
Kla'mmer, *f.* klamra; (in der Schrift [—]) nawias; **Kla'mmern**, *va.* klamrować; klamrami wiązać; *Spl.* (Worte einschließen) w nawiasie umieścić (wyrazy).
Kla'mpe, *f. Zm.* wiązadło.
Klang, *m.* brzmienie; dźwięk; głos; einen — von sich geben dźwięk wydawać; mit Sang und —, *muzyką i śpiewaniem; **Kla'ngfülle**, *f.* obfitość, pełność dźwięku; **-glehre**, *f.* akustyka; nauka o głosie; **-glos**, *a.* bez dźwięku; bezdźwięczny; **-gvoll**, *a.* pełen dźwięku; **-gwort**, *n.* wyraz głos od. dźwięk naśladujący.
Klapp! *int.* klap! klap! klask! plask! —, *m.*, s. Klapps.
Kla'ppe, *f.* klapa; klapka (do zabijania much); **Kla'ppen**, *vn.* (h.) kłapać, kłapnąć; s. a. Kla'ppern; das klappt nicht, *nie klei sie; nie idzie tak jak trzeba; wenn es zum — kommt, *kiedy przyjdzie do trzepanki, do bitwy; —, *va.* uderzać co tak iżby kłapało; (Jmdn.) klepać kogo; klapsy mu dawać; **-nfeder'**, *f. Tk.* (in der Orgel rc.) sprzężyna u klapy; **-nfö'rmig**, *a.* klapkowaty.
Kla'pper, *f.* grzechotka; terkotka; klekotka; gruchotka; **-rdü'rr**, *a.* suchy jak szczépa; **-rja'gd**, *f. Jäg.* polowanie, gdzie zwierzynę terkotkami straszą; **-rmüh'le**, *f.* młyn kołatający; **Kla'ppern**, *vn.* (h.) klekotać (jak młyn); grzechotać, gruchotać (grzechotką); kłapać (zębami); (mit den Zähnen) zębami dzwonić; —, *n.* klekotanie; — gehört zum Handwerk, *miną nadrabiać nie zawadzi; **-rnu'ß**, *f. Ng.* pistacja; kłokocina; **-rschlange**, *f. Ng.* grzechotnik (wąż); **-rschote**, *f.* klekotnica.
Kla'pphandschuh, *m.* rękawiczka klapiasta; **-pphäutchen**, *n.* zastawki; **-pphengst**, *m.* (schlecht verschnittener Hengst) wnętr; **-ppholz**, *n.* brusy; klekpa; **-ppholzmacher**, *m.* klepczarz; **-pphut**, *m.* kapelusz z daszkiem składanym; **Kla'ppmuschel**, *f. Ng.* pielgrzymek; **-ppnase**, *f.* halabartnik; **-ppohr**, *n.* kłapouchy koń.
Klapps! *int.* klaps! —, *m.* klaps, uderzenie ręką; Jmdm. einen — geben klapsa komu dać; Klappse bekommen, *dostać po skórze; **Kla'psen**, *va.* klapsnąć, uderzyć ręką.
Kla'pptisch, *m.* stół z klapami; stół składany.
Klar, *a.* czysty; -re Stimme czysty głos; (hell) jasny; ich sehe es —, daß rc. jasno to widzę, że itd.; das ist —, *to rzecz jasna (widoczna); Jmdm. etw. — machen, wyjaśnić komu co; mit etwas in's Klare kommen, *jasno co wyrozumiéć, pojąć; ich bin schon —, *jużem gotów.
Klä'ren, *va.* klarować; czyścić od mętów; (sich) czyścić się; klarować się; wypogodzać się (o niebie); **Kla'rheit**, *f.* czystość (powietrza, wody, wina); jasność.
Klä'rkessel, *m.* panew, w ktorą przeczyszczony cukier cedzą; **Klä'rlich**, *ad.* jaśnie, jasno, wyraźnie.
Kla'rmachen, *va.* likwidować; **Kla'rmachung**, *f.* likwidacja.
Kla'sse rc., s. Cla'sse rc.
Klatsch, *int.* klask! pac! ciach! klitsch, klatsch! klitsch, klatsch! ciach, ciach! pac, pac! —, s. Klapps; klask; trzask; puk; s. a. Gekla'tsch; **-tschbüchse**, *f.* pukawka.
Kla'tsche, *f.* plotka; klapka, placko (do zabijania much); mit einer — zwei Fliegen todtschlagen, *przy jednym ogniu upiec dwie pieczenie; —, s. Klä'tscher, -tscherin; **Kla'tschen**, *vn.* (h.) klaskać; (in die Hände) klaskać rękoma, w ręce; (mit der Peitsche) trzaskać biczem; (anschlagen) pluskać (jak deszcz nawalny); *iron.* pleść, paplotać; plotki robić; —, *va.* (Jemandem Beifall) brawo komu dawać; (Jmdn.) bić kogo ręką; sie klatscht Alles, *ona wszystko wygada; **Klä'tscher**, *m.* paplot; gaduła; pleciuch; **-tscherin**, *f.* pleciucha; plotka; **-tscherei'**, *f.* plotka; **Kla'tschgese'llschaft**, *f.* towarzystwo plotkarskie; **-tschhaft**, **-tschig**, *a.* gadatliwy; lubiący wiele gadać; lubiący plotki roznosić; **-tschhaftigkeit**, *f.* gadatliwość; plotkarstwo; **-tschmohn**, *m.*, **-tschrose**, *f. Ng.* mak dziki.

Klau'b=Arbeit, *f. Bw.* oczyszczanie rud błotnistych, przebiórka rud.

Klau'ben, *va.* palcami obdłubywać co; (Fleisch vom Knochen) ogryzać mięso z kości; (zusammensuchen) obrywać; (an, über etw.), *dłubać nad czém; (aussuchen) przebierać; sortować; **Klau'ber**, *m.* dłubacz; gmeracz; szperacz; **=berei'**, *f.* dłubanie; gmeranie; mitręga; **=berig**, *a.* trudny do obrania; zmudny.

Klau'e, *f.* racica, kopyto rozdwojone; szpon, pazur (drapieżnego zwierza); część nogi od kopyta; *narzędzie służące do wyciągania; **Klau'en=**, *a.* kopytny; **=en=artig**, *a.* kopytowaty; **=enfe'tt**, *n.* tłuszcz z wygotowanych racic bydlęcych.

Klau'se, *f.* cela mnichowska; klauzura; ciupa.

Klau'sner, s. Ei'nsiedler.

Klavie'r, *n. Tk.* klawikord; fortepian; **Klavie'r=**, *a.* fortepianowy; **=rma'cher**, *m.* fabrykant fortepianów; **=rnote**, *f. Tk.* nóta fortepianowa, na fortepian; **=rsaite**, *f. Tk.* stróna na fortepian; **=rspieler**, *m.* fortepianista; **=rspielerin**, *f.* fortepianistka; **=rstück**, *n.* kawałek na fortepian (ułożony).

Kle'bekrau't, *n. Ng.* lepczyca, przytulia.

Kle'ben, *va.* przylepić; nasmarować; —, *vn.* (h.) lgnąć, przylepiać się do czego; czepiać się czego; etwas an den Fingern — lassen, *zwędzić, zemknąć co; (an einer Gewohnheit), *ściśle się trzymać jakiego zwyczaju; (bleiben) przylepić się, przylgnąć, przyczepić się; **Kle'ben**, *n.* lepienie; lgnienie; **Kle'ber**, *m. Schdk.* klej; —, *Bk.* lepiarz, kleparz; *Ng.* bargiel, bargiest (Spechtmeise, Blauspecht); **Kle'=bericht**, *a.* lipkawy; **Kle'berig**, **=brig**, *a.* lipki; =rige Hände ręce lipkie, lipką masą namazane; **Kle'berstoff**, *m. Schdk.* klej; **Kle'berwe'rk**, *n.* lepianka, ściana itd. z gliny ze słomą; *iron.* licha robota; **Kle'b=garn**, **Kle'bnetz**, *n. Jäg.* lep'; sieć myśliwska zawieszona na żerdzi do łowienia skowronków itd.; **Kle'bkraut**, *n. Ng.* lepczyca; ostrzyca; **Kle'brigkeit**, *f.* lipkość; klejstość; **Kle'bschiefer**, *m. Bw.* cymolit; łupek lgnący.

Kleck, **Klecks**, *m.* kleks; żyd; *kawka, wrona w piśmie; makuła; Jmdm. einen — anhängen, *przypiąć komu łatkę; **Kle'ckbuch**, *n. H.* raptularz; s. a. Kla'dde; **Kle'cken**, **Kle'cksen**, *vn.* (h.) kroplami co zapuszczać; (mit Feder, mit Tinte) plamy, plamę zrobić piórem, atramentem; die Feder kleckt oder kleckst z pióra kapie; —, *va.* krople czego puszczać na co; —, *vn. iron.* bazgrać (pisząc lub malując); es kleckt, *idzie powoli; idzie co raz lepiéj; **Kleckerei'**, *f.* bazgranina; gryzmoły; **Klecks**, s. Kleck; **Kle'cksen**, s. Kle'cken; **Kle'cksig**, *a.* poplamiony; pobabrany; (schreiben) pisać nieczysto.

Klee, *m. Ng.* koniczyna; roślkoń; **Klee=**, *a.* koniczowy, koniczynny; **Klee'bau**, *m. Ldw.* uprawa koniczynny; **Klee'baum**, *m. Ng.* skorodrzew; **Klee'blatt**, *n.* listek koniczyny; *dobrani; *trzéj nierodzielni towarzysze; **Klee'blattzeu'g**, *m. Mal.* łękotki; **Klee'feld**, *n. Ldw.* koniczysko; **Klee'salz**, *n. Schdk.* sól szczawikowa; **Klee'wiese**, *f. Ldw.* łąka koniczyną zasiana.

Klei, *m.* ił, lipki grunt; glina biała; **Klei'acker**, *m. Ldw.* grunt iłowaty.

Klei'ben, *va.* bazgrać; s. a. Kle'ben; **Klei'=ber**, *m.* bazgracz; **=berleh'm**, *m.* klej; polepa; oblepka.

Klei'boden, *m. Ldw.* ił.

Kleid, *n.* suknia; szata; odzienie; =der anziehen suknie wdziać, odziać; oblec (się w) szaty; (ausziehen) suknie zdjąć; **Klei'dchen**, *n. dim.* sukienka; **Klei'den**, *va.* ubierać kogo; (sich) ubierać się; Jmdn. kleiden, — lassen ubrać kogo; (zieren) być dla niego stósownym, przyzwoitym; **Kleid=**, **Klei'der=**, *a.* szatny; **=rau'fseher**, *m.* sztatniczy; **=rbe'sen**, *m.* miotełka do sukien; **=rbürste**, *f.* szczotka do sukien; **=derhandel**, *m.* handel sukniami; skład ubiorów; **=derhändler**, *m.* kupiec sukniami handlujący; **=derkammer**, *f.* szatnia; szatnica; **=rka'sten**, s. Klei'der=schra'nk; **=derlau's**, *f.* wesz w sukniach; **=rlo's**, *a.* nie mający sukien; bez sukien; **=rmacher**, *m.* krawiec; **=rma'rkt**, *m.* rynek, gdzie suknie sprzedają; **=rmode**, *f.* moda (noszenia) sukien; **=rmotte**, *f. Ng.* mul w sukniach się gnieżdżący; **=rna'rr**, *m. iron.* strojniś, człowiek lubiący się stroić; **=rnärrin**, *f.* strojnisia; elegantka; **=ro'rdnung**, *f. Stw.* ustawa ograniczająca zbytek w strojach; **=derpra'cht**, *f.* przepych w strojach; **=rre'chen**, *m.* deszczułka z kołkami lub haczykami do zawieszania sukien; **=rschrank**, *m.* szafa na suknie; **=rtra'cht**, *f.* ubiór; noszenie się; moda (co do sukien); **=rvo'rrath**, *m.* zapas sukien; *garderoba; **=rwärter**, *m.* szatniczy; **Klei'dung**, *f.* ubiór; odzież; odzienie; **=dungs=**, *a.* szatny; **=Stü'ck**, *n.* część do ubioru należąca; suknia, ubiór.

Klei'e, *f.* otręby; otrąbki; **Klei'en=**, *a.* otrębiany; **=nbro'd**, *n.* chléb z otrąb od. z otrębami; otrębowy; **Klei'erde**, *f. Ng.* ziemia iłowa; **Klei'icht**, *a.* otrębiasty; otrębisty, jak otręby wyglądający; **Klei'ig**, *a.* otrębiany; otrębiasty.

Klein, *a.* mały; ein — wenig, *nieco; trochę; cokolwiek; die Kleinen und die Großen mali i wielcy; =nes Geld drobne pieniądze; in =ne Stücke schneiden, brechen, stoßen drobno oder na drobne kawałki co pokrajać, połamać, potłuc; im Kleinen malen, *Mal.* odmalować co na drobną skalę; mein Kleiner mój mały

(synek); deine Kleine twoja mała (córeczka); meine Kleinen moje malutkie (małe dzieci, dziatki); im Kleinen verkaufen, *H.* cząstkowo sprzedawać; im Kleinen handeln cząstkowy handel prowadzić; über ein Kleines, *wkrótce; niezadługo; *za chwilę; (unbedeutend) nikczemny, podły; (denken) podło, nikczemnie myśléć; (machen) podrobić; na drobne kawałki potłuc, porąbać, pokrajać; **-naderig**, *a.* małe od. drobne żyłki mający.

Klei'nasien, *n. Geog.* Azja mniejsza; Natolia; **-nasia'tisch**, *a.* do Azji mniejszéj należący.

Klei'näugig, *a.* małooki; **-nbärtig**, *a.* małą bródkę mający; **-nbauer**, *m.* półkmieć; **-nbeerig**, *a.* drobne jagody mający od. rodzący; **-nblätterig**, *a. Ng.* małoliści; **-ndenkend**, *a.* podłomyślny.

Klei'ne, *m.* malec; malczyk; **-nfüßig**, *a.* małonogi; **-ngeist**, *m.* człowiek miałkiego rozumu, błahego umysłu; **-ngeisterei'**, *f.* nikczemny sposób myślenia; **-ngeistig**, błahomyślny; **-ngeld**, *n.* zdawkowa moneta; **-ngemä'lde**, *n.* miniatura; obraz w miniaturze; **-ngeschei'de**, *n. Jäg.* jelita zwierzyny; **-ngewehr'feuer**, *n.* ogień z ręcznéj broni; **-ngläubig**, *a.* niedowierzający; nieufający; *bojaźliwy; **-ngläubigkeit**, *f.* niedowierzanie; nieufność; bojaźliwość; **Klei'nhandel**, *m. H.* handel cząstkowy; **-nhändler**, *m.* kupiec prowadzący handel cząstkowy; **-nhauer**, *m. Bw.* kruszacz; **-nheit**, *f.* małość; drobność; maleńkość; **-nherzig**, *a.* słabego serca; nie mający serca; trwożliwy; **-nherzigkeit**, *f.* brak serca, odwagi, trwożliwość; **-nholz**, *n.* zbiórka; **-nigkeit**, *f.* drobnostka; bagatelka; **-nigkeitsgeist**, *m.* ubieganie się za drobnostkami; **-nigkeitskrä'mer**, *m. iron.* człowiek lubiący się zajmować fraszkami; **-nigkeitskrämerei'**, *f.* upobobanie w fraszkach, drobnostkach; **-nknecht**, *m. Ldw.* parobczak; **-nkohle**, *f.* miał węglowy; **-nkopf**, *m. Ng.* (Art Viper) trójrząd (lat. trimeresurus); **-nkörnig**, *a.* drobnoziarnisty; **-nlaut**, *a.* tchórzliwy; cichuteńki, ucichły; (werden), maléć, *spuścić z tonu, znótować; **Klei'nlich**, *a.* malutki; *drobiazgowy, drobnostkowy; nikczemny, niegodny, niegodziwy; **-nlichkeit**, *f.* drobiazgowość, nikczemność; **-nmaler**, *m. Mal.* malarz do miniatur; miniaturzysta; **-nmeister**, *m.* panicz w drobnostkach się kochający, lubiący błyskotki, świecidełka; **-nmeisterei'**, *f. iron.* fanfaronada; **-nmuth**, *m.*, **-nmüthigkeit**, *f.* zwątpiałość; zwątpienie; brak śmiałości oder odwagi; **-nmüthig**, *a.* zwątpiały; upadły na sercu.

Klei'nod, *n.* klejnot; **Kleino'de**, **-no'dien**, *n. pl.* drobka.

Klei'nstädter, *m.* mieszczanin z małego miasteczka; *iron.* mieszczuch; parafianin; **-nstädterei'**, *f. iron.* parafiańszczyzna; **-nstädterin**, *f.* mieszczka, parafianka; **-nstädtisch**, *a. iron.* parafiański; -sches Wesen parafiańszczyzna; —, *ad.* po parafiańsku; **-nvieh**, *n. Ldw.* drobię.

Klei'ster, *m.* klajster; **-sterig**, *a.* klajstrowaty; **-sterma'de**, *f. Ng.* klajstrówka; **-stern**, *a.* klajstrować.

Kleitho'n, *m. Ng.* czepiak.

Kle'mme, *f.* kluba; kleszcze; ściskadło; miejsce ciasne; *wielki kłopot; przykre, trudne, kłopotliwe położenie; Jmdn. in die — bringen, *nabawić kogo wielkiego kłopotu; in die — kommen od. gerathen, *biedy sobie narobić; kłopotu się nabawić; **Kle'mmen**, *va.* cisnąć, przéć, gnieść; (Jmdn. an die Wand) przyprzéć, przycisnąć kogo do ściany; —, *vn.* (h.) (beengen, drücken) cisnąć, być ciasnym (jak bót, kapelusz).

Kle'mmer, *m. Optik.* lornetka.

Kle'mmera'ffe, *m. Ng.* czepiak.

Kle'mmhaken, *m. Zm.* klamra.

Kle'mpern, *vn.* (h.) blachę kuć na kowadle; **Kle'mpner**, *m.* blacharz; **Kle'mpner-**, *a.* blacharski; **-ra'rbeit**, *f.* blacharska robota; blacharszczyzna; **-rei'**, **-rha'ndwerk**, *n.* blacharstwo; blacharskie rzemiosło; **-rwaare**, *f.* towar blacharski.

Kle'pper, *m. iron.* czlapak (koń wierzchowy).

Kle'tte, *f. Ng.* łopian; łopion; **Kle'tten-**, **Kle'ttenartig**, *a.* łopianowy; **-ttenwu'rz**, *f. Ng.* łopian.

Kle'tterer, *m. Ng.* ten co łazi od. drapie się po skałach, drzewach itd.; **-tterfi'sch**, *m. Ng.* drzewołaz; **-ttergerü'st**, *n. Gymn.* przyrząd do wspinania; **-tterma'st**, *m. Gymn.* słup do wspinania; **Kle'ttern**, *vn* (s.) leźć, łazić (w górę); wdrapać się, wleźć, włazić, drapać się; **-tterschwa'nz**, *m. Ng.* tęgoster; **-tterstrau'ch**, *m. Ng.* winiślad; **-tterstа'nge**, *f.* drąg, słup do łażenia po nim na wierzch; **-ttertau'**, *m. Gymn.* lina; **-ttervo'gel**, *m. Ng.* przybysz; **-ttervögel**, *m. pl.* łażące ptaki.

Kli'ma, *m. Ntl.* klima; klimat; strefa; **-ma'tisch**, *a.* do klimatu należący; **-matologie'**, *f.* klimatologja.

Kli'mmen, *vn. irr.* (s.) wdrapać się, piąć się; drapać się na coś; **Kli'mmend**, *a.* wspinający się.

Kli'mper, *f.* brzdąkadło; **Klimperei'**, *f. iron.* brzdąkanie (na fortepianie, gitarze); **-mperer**, *m. iron.* brzdąkacz; brzdąkała; **-mpern**, *vn.* (h.) *iron.* brzdąkać (na fortepianie); —, *va. iron.* brzdąkać co (na fortepianie, na gitarze).

Kling kling! *int.* dyn dyn! dzin dzin!

Kli'nge, *f.* przeszczot, głownia, żeleźć (u pałasza, noża itd.); Jmdn. vor die — fordern, *wyzwać kogo na pałasze oder na

szpady, na pojedynek; Alles über die — springen lassen, *wszystkich w pien wyciąć.
Kli'ngel, *f.* dzwonek; die — geht ktoś dzwoni; **Kli'ngelbeu'tel**, *m.* dzwonek kościelny; **Kli'ngeln**, *vn.* (h.) dzwonić; (Jmdm.) dzwonić na kogo; —, *n.* dzwonienie; **Kli'ngelschli'tten**, *m.* sanki z dzwonkami; **Kli'ngen**, *vn. irr.* (h.) dzwonić; (mit den Gläsern) szklankami, kieliszkami dzwonić, brzdąkać, uderzać o siebie; die Ohren — mir dzwoni mi w uszach; die Glocken — schon już słychać głos (dźwiek) dzwonów; -nde Münze, *H.* brzęcząca moneta; mit -ndem Spiel ausziehen, *Kw.* z muzyką, przy odgłosie muzyki wymaszerować; das klingt schön to jest przyjemne do słuchania; das klingt anders to co innego; *to znowu inna rzecz; -ngenschmie'd, *m.* miecznik, co klingi robi; -ngensta'b, -ngensto'ck, *m.* laska ze sztyletem.
Kli'ngklang, *m.* brzęk, szczęk (rozmaitych tonów); próżny dźwięk; *gadanina bez sensu.
Kli'ngstein, *m.* *Ng.* dźwiękowiec.
Kli'nik, *f.* *Hlk.* klinika; **Kli'nisch**, *a.* kliniczny.
Kli'nke, *f.* klamka (u zamku do przyciskania ręką); -nken, *vn.* (h.) w klamkę uderzyć oder bić; -nkhaken, *m.* kluczka (u zamku, w którą klamka zapada); skobel; -nkschloß, *n.* zamek, którego klamka kluczem się podnosi.
Kli'nse, *f.* szpara; rozpadlina.
Kli'ppdachs, *m.* *Ng.* drzewołaz; **Kli'ppe**, *f.* ostra skała (stercząca z morza lub z gór), *szkopul; **Kli'ppen**, *vn.* (h.) dźwięczyć wydając ton naśladujący klip; -ppenbo'ck, *m.* *Ng.* kozioł wieszający się po skałach; -ppenvo'll, *a.* pełen skał; skalisty (morze, góry); -ppfisch, *m.* *Ng.* *Kk.* stokfisz na skałach suszony; szczotkoząb; -ppenhab'n, *m.*, -ppenhuh'n, *n.* *Ng.* skałokur; **Kli'ppig**, *a.* skalisty; ostre skały w sobie zawierający; **Kli'ppschliefer**, *Ng.*, s. Kli'ppdachs.
Klirr! *int.* dziń! szczęk! **Kli'rren**, *vn.* (h.) szczękać; dźwięczéć, brzęczéć; (mit den Gläsern) brzękać szklankami; (mit den Waffen) szczękać zbroją, bronią; **Kli'rren**, *n.* szczęk; brzęk; szczękanie; brzękanie; -rrend, *ppr.* brzęczący; brzęczny.
Kli'tsch, *m.* klask; chlast; Jmdm. einen — geben klasnąć, chlasnąć, klapnąć kogo; **Kli'tschen**, *vn.* (h.) klaskać; klasnąć; **Kli'tschig**, *a.* niewypieczony; kleisty; ciastowaty, klóskowaty; -ges Brod chléb klóskowaty.
Klo'ben, *m.* *Ldw.* (Haufen geschnittenes Getreide) pęk; kukła, snopek (lnu); pęk zboża; kleszcze, szczypce; *Mech.* kluba, kleszcze ze śrubą; kluba u wagi z szalkami; -benfei'l, *n.* powróz oder lina w krążku windy.
Klo'pfarbeit, *f.* *Bw.* leżąca robota; **Klo'pfe**, *f.* wpychadło, deszczułka z żłobkami do wypychania igieł w papier; *bicie, okładanie kogo razami.
Klö'pfel, *m.* serce u dzwonu; klepadło, narzędie do klepania; —, *pl.* pałki do bębnienia.
Klo'pfen, *vn.* (h.) pukać, stukać, kołatać; (an die Thür) pukać, stukać do drzwi; das Herz klopft mir, *serce w mnie puka, bije mocno; (auf den Busch), *ciągnąć kogo za język; —, *va.* tłuc co; (Jmdn.), tłuc kogo; (aus etw.) wytrzepać z czego; **Klo'pfen**, *n.* stuk, pukanie; **Klo'pfer**, *m.* pukacz, stukacz; tłuczek, młotek (u drzwi); **Klo'pffechter**, *m.* szermierz, zapastnik; zapaśnik; kułacznik; *człowiek zwadliwy; *kłótnik; **Klopffechterei'**, *f.* szermierstwo; -pffleisch, *n.* *Kk.* zrazy; -pfhengst, *m.* wnęter, wnętr, walach, ogier kleśniony; -pfholz, *n.* klepacz; klepaczka; tłuczek; -pfjagen, *n.* *Jäg.* polowanie przez wystraszanie zwierzyny z krzaków; -pfkeule, *f.* pobijadło; -pfstange, *f.* pobijak.
Klö'ppel, *m.* młotek, serce (u dzwona); klocek do robienia koronek, sznurków, itd.; -ppela'rbeit, *f.* dziergana robota na węzełki od. kluczki pleciona; węzełek; -ppelei', *f.* koronkarstwo; -ppelki'ssen, *n.*, -ppelsa'ck, *m.* poduszka do robienia koronek; -ppeln, *va.* (Spitzen) koronki robić na klocach; -ppler, *m.* koronkarz; -pplerin, *f.* koronkarka.
Klopps, *m.* *Kk.* zrazy (siekane oder nadziekiwane); -ppsfleisch, *n.* zrazówka.
Kloß, *m.* bryła (ziemi, gliny, śniegu, soli); kawał (w kształcie bryły); *Kk.* kluska (do jedzenia); pirog, pulpet; **Klö'ßchen**, *n.* *dim.* kluseczek; **Klo'ßig**, *a.* kluskowaty, klejowaty, klajstrowaty (niewypieczowany); brylasty.
Klo'ster, *n.* *Kg.* klasztor; in's — gehen, sich in ein — begeben pójść, wstąpić do klasztoru, do zakonu; **Klo'ster-**, *a.* klasztorny; -rbewoh'ner, *m.* mieszkaniec klasztorny (mnich); -rbrau'ch, *m.* zwyczaj klasztorny; -rbruder, *m.* braciszek, laik w klasztorze; -rfrau', *f.* zakonnica; mniszka; -rga'ng, *m.* korytarz w klasztorze; -rgarten, *m.* ogród klasztorny; -rgebäu'de, *n.* budynek klasztorny; -rgei'stlicher, *m.* zakonnik; -rgelü'bde, *n.* ślub zakonny; -rgu't, *n.* majątek klasztorny; -rho'f, *m.* dziedziniec klasztorny; -rki'rche, *f.* kościół klasztorny; -rleben, *n.* życie zakonne oder klasztorne; **Klö'sterlich**, *a.* klasztorny; zakonniczy; **Klo'stermauer**, *f.* mur koło klasztoru; -rordnung, s. Klo'sterzucht; -rpforte, *f.* furta do kościoła; -rschule, *f.* szkoła

klasztorna; -rschwester, *f. Kg.* siostra w klasztorze; zakonnica; -rsta'nd, *m.* stan zakonny; -rstrafe, *f. Kg.* kara zakonna; -rvo'gt, *m.* syndyk klasztorny; -rwesen, *n.* klasztorność; zakonność; -rzu'cht, *f. Kg.* karność klasztorna oder zakonna; -rzwang, *m.* klauzura.

Klotz, *m.* kloc; pniak; kłoda; *kloc, drąg; bałwan; gap'; *człowiek niezgrabny; **Klo'tzbeute**, *f.* barć w pniu wyrąbana; ul z pniaka; **Klö'tzchen**, *n. dim.* klocek; **Klo'tzig**, *a.* *niezgrabny, grubijański.

Klubb, *m.* klub; schadzka; -bbgast, *m.* gość do klubu wprowadzony; -bbglied, -bbmitglied, *n.* członek klubu.

Kluft, *f.* rozpadlina; przestwór (między skałami); **Klü'ftig**, *a.* rozpadlisty; przerwisty; popękany.

Klug, *a.* mądry; roztropny, rostropny; rozsądny; —, *ad.* mądrze; (handeln) mądrze postępować; du bist nicht —! nie jesteś roztropny! nie mądrze robisz!

Klügelei', *f.* mędrkowanie, rozumkowanie, szperanie; **Klü'geln**, *vn.* (h.) u. *va.* mędrkować; rozumkować; *iron.* subtelnie rozbierać, dociekać; **Klu'gheit**, *f.* rozsądek; roztropność; -gheitslehre, *f.* nauka roztropności; **Klü'gler**, *m.* człowiek lubiący mędrkować; **Klü'glich**, *a.* roztropnie; **Klü'gling**, s. Klü'gler.

Klump, **Klu'mpen**, *m.* bryła (ziemi, gliny, śniegu); gruzeł, gruzioł; kawał; klomb (drzewek, kwiatów); kupa (bez porządku); **Klü'mpchen**, *n. dim.* bryłka; zacierka; -mperig, *a.* brylasty, zbity w bryły; gruzłowaty; -mpern (sich), *vr.* (h.) rozpadać się w bryłki.

Klu'mpfisch, *m. Ng.* płaskocz; -mpfuß, *m.* noga nie kształtna; noga skrzywiona; -mpig, *a.* brylasty; bryłkowaty; -mpweise, -mpenweise, *a.* u. *ad.* bryłami, kawałami.

Klu'nker, *f.* susfał; łachman; susfałek; -nkerig, *a.* obszarpany; zaszarpany, zbłocony; —, *ad.* obszarpano, obłocono; -nkermu's, *n. Kk.* lemieszka z wątrobką i z jabłkami; zacierki.

Klu'ppe, *f.* leszczotka; **Klu'ppen**, *va.* kleśnić, kleszczyć.

Klü'se, *f. Sw.* kluza; dziury po burtach doliny kotwicznéj; **Klü'sen**, *vn.* (h.): es klüset woda kluzami przechodzi; **Klü'sesack**, *m.* worek z pakułami do zatykania kluz.

Klü'ver, *n. Sw.* przedni maszt trójkątny.

Klystie'r, *n. Hlk.* enema; lawatywa; Jemandem ein — geben enemę komu dać; -stie'ren, *va.* enemę oder enemy komu dawać; -stie'rspritze, *f. Hlk.* seręga (do enem); spryca do enemy.

Knä'bchen, **Knä'blein**, *n. dim.* chłopczyk; chłopaczek; **Kna'be**, *m.* chłopiec (co do płci i wieku); chłopię; malec; pacholę; guter — chłopczyna; **Kna'ben-**, *a.* chłopięcy, pacholęcy; dziecięcy; -nalter, *n.* wiek chłopięcy, pacholęcy, dziecięcy; -na'rt, *f.* sposób chłopięcy od. dziecięcy; -nha'ft, *a.* dziecinny; *ad.* po dziedzinnemu; -nkrau't, *n. Ng.* storczyk samicowy; -nmäßig, *a.* chłopięcy, dziecinny; -nschänder, *m.* pederasta; samcołożnik; -nschänderei', -nschä'ndung, *f.* pederastja; samcołostwo; -nschule, *f.* szkoła dla chłopców; -nstimme, *f.* głos chłopięcy; -nstrei'ch, *m.* postępek dziecinny; -nzei't, *f.* czas chłopięcego wieku.

Knack! Knacks! *int.* knak! trarara! tyr! dyr! trzask! knick! knack! trzask prask! trzask klask! **Knack**, **Knacks**, *m.* trzask; trzaśnięcie; pęknięcie z trzaskiem; Jemandem einen — geben, *nabawić kogo defektu; *zdrowiu jego szwank zadać; einen — bekommen, *szwank ponieść na zdrowiu; **Kna'cken**, *vn.* (h.) trzeszczéć; trzasnąć; pęknąć z trzaskiem; trzaskać; —, *va.* zgryźć, zgnieść, stłuc co z trzaskiem (orzech, pestkę); **Kna'ckerig**, *a.* trzeszczący; **Kna'ckern**, *vn.* (h.) trzeszczéć; -ckmandel, *f.* migdał w skorupie; **Knacks**, **Kna'cksen**, s. Knack, Kna'cken; **Kna'ckwurst**, *f. Kk.* kiełbaska sucha, wędzona; sardelka.

Kna'gge, *f.* przypuśnica.

Knall, *m.* huk (strzału); einen — von sich geben huk wydać, huknąć; — u. Fall, *na łeb na szyję; szybko; -llbüchse, *f.* pukawka (z bzu); -lleffe'ct, *m.* *teatralność; **Kna'llen**, *vn.* (h.) hukać, huknąć (jak strzał); trzasnąć, trzaskać; —, *n.* hukanie; trzaskanie; -llgold, *n. Schdk.* złoto piorunujące, strzelające, trzeszczące; -llkugel, *f.*, -llkügelchen, *n. dim.* kulka (szklana na ogniu) trzaskająca; -llpulver, *n.* proszek hukujący; -llsilber, *n. Schdk.* srebro piorunujące, trzeszczące.

Knapp, *a.* ciasny (suknia, trzewiki); szczupły; skąpy (miara); -e Zeiten, *czasy ciężkie, uciążliwe; mit -er Noth, *z wielką biedą; das Kleid liegt — an suknia ciasno leży; (zumessen) skąpo mierzyć; es geht — her, *biednie żyjemy; skąpe mamy życie.

Kna'ppe, *m.* giermek; chłopak (u młynarza, sukiennika, w górnictwie); -ppendie'nst, *m.* giermkowstwo.

Kna'ppern, *vn.* (h.) u. *va.* chrupać.

Kna'ppheit, *f.* ciasność; szczupłość; -sack, *m.* torba.

Kna'ppschaft, *f. Bw.* górnicy.

Kna'rre, *f.* terkotka; grzechotka; -rren, *vn.* (h.) skrzypiéć (jak drzwi, koło u wozu); terkotać (jak stróż nocny); —, *n.* skrzyp, skrzypienie, skrzypanie; -rrend, *ppr.* skrzypiący; skrzypliwy; -rricht, *a.* skrzypliwy; -rrig, *a.* skrzypiący.

Knast, *m.* sęk.

Kna'ster, *m.* knaster (tytuń); alter —, =**sterba'rt**, *m.* stary brzęczymucha, zrzęda, gdéra; =**stern**, *vn.* (h.) chrobotać, gruchotać; * knaster palić.

Kna'ttern, s. Kna'stern.

Knau'el, Knäu'el, *m.* czerwiec (roślina); kłębek (przędzy, nici itd.); **Knäu'lchen**, *n. dim.* kłębeczek; =**lförmig**, *a.* kłębowaty.

Knauf, *m.* guz, guzik; gałka, główka; kapitel, pokrywa u słupa.

Knau'peln, *vn.* (h.) chrupać, obłupywać; (an etw.) ogryzać co, obdłubywać; *dłubać, mozolić się nad czém.

Knau'ser, *m.* sknera; kutwa; żminda; liczykrupa; **Knauserei'**, *f.* sknerstwo; kutwiarstwo; żmindactwo; =**serig**, *a.* skąpy; brudny; sknérowaty; —, *ad.* skąpo, brudno; =**serin**, *f.* skąpica, kutwiarka; =**sern**, *vn.* (h.) skąpić; kutwić; s. a. Gei'zen.

Kne'bel, *m.* knebel; krępulec (do wiązania snoków); =**lba'rt**, *m.* wąsy; wąsisko; =**beln**, *va.* kneblować, skrępować; krępować; krępulcem ściągać.

Knecht, *m.* parobek; sługa; pachołek; giermek; (Sklave) niewolnik; służalec; **Kne'chten**, *va.* ujarzmić, gnębić; =**chtisch**, *a.* niewolniczy; **Knechts**=, *a.* parobczy; służalczy; =**sarbeit**, *f.* parobcza praca; =**chtschaft**, *f.* niewola; =**sdienst**, *m.* służba parobcza; usługa służebna, posługa; =**s**=**gesta'lt**, *f.* (annehmen), *Bibl.* kształt służebniczy na się przyjąć.

Kneif, *m.* gnyp, gnip; **Knei'fen**, *va. irr.* (h.) szczypać; uszczypnąć; **Knei'fer**, *m.*, s. **Kle'mmer**.

Knei'pe, *f.* kleszczyki; obcężki; szynkownia; karczma; **Knei'pen**, *va. irr.* (h.) szczypać; cisnąć; es kneipt mich im Leibe szczypie mnie w żołądku; —, *n.* (im Leibe), *Hlk.* rznięcie w żołądku, w ciele; **s. Ze'chen, Zecherei'; **Knei'per**, *m.* szczypiący; **s. Ze'cher, Ze'chgast; =**pschenke**, *f.* karczmisko; szynkownia; =**pzange**, *f.* kleszcze; kleszczyki.

Kne'ller, *m. iron.* lichy tytuń.

Kne'ten, *va.* gnieść, wygniatać (ciasto); miesić (glinę); miętosić (co w palcach lub w ręku); —, *n.* gniecenie, ugniecenie, mięsienie; **Kne'tmaschi'ne**, *f.* ugniatacz; =**ttrog**, *m.* dzierza, dzieża, koryto do wygniatania ciasta.

Knick, s. Knack; **Knick**, *n.* płot z chrustu; **Kni'cken**, *vn.* (h.) pęknąć z trzaskiem (jak szklanka); zginać kolana od. nogi; —, *va.* stłuc co; nałamać co; **Kni'cker**, s. Knau'ser, Knicks; **Knickerei'** rc., s. Knauserei' rc.; **Kni'ckern**, s. Knau'sern.

Knicks, *m.* pęknięcie (z trzaskiem); dyg; dygnięcie; einen — machen zrobić dyg; dygnąć; =**cksen**, *vn.* (h.) dygać; dygnąć.

Knie, *n. Zk.* kolano; sich auf die Kniee niederlassen uklęknąć; vor Jmdm. auf die Kniee fallen paść, rzucić się przed kim na kolana; **Knie**=, *a.* goleniowy; kolanowy; =**band**, *n.* podwiązka (podkolenna); =**bank**, *f.* klęczalnik; =**beuge**, *f.* podkolanek; dołek pod kolanem; =**beugend**, *a.* zginający kolano; =**beugung**, *f.* zginanie oder zgięcie kolan; czołobitność; uklęknienie; =**bügel**, *m.* nakolanek; =**fall**, *m.* padnięcie na kolana; =**förmig**, *a.* kolankowaty; =**geige**, *f. Tk.* basetla; =**gele'nk**, *n. Zk.* staw goleniowy; =**gicht**, *f. Hlk.* gonagra; rwanie w kolanach; =**hang**, *m. Gymn.* wiszenie za kolana; =**hoch**, *a.* wysoki (wysoko) do kolan; =**holz**, *n. Ng.*, =**holz**=**kie'fer**, *f.* kozodrzewina; drzewo kolankowato rosnące; =**kehle**, s. Knie'beuge; =**kissen**, *n.* poduszka pod kolana; **Knie'en**, *vn.* (h.) klękać, klęczéć, klęknąć; knieend na klęczkach; —, *vn.* (h. u. s.) klęczéć; klęknąć; uklęknąć; (auf die Erde) klęczéć na ziemi; =**hang**, *m. Gymn.* wieszanie w kolanach; **Knie'los**, *a.* bezkolankowy; =**polster**, s. Knie'kissen; =**riemen**, *m.* pocięgiel (u szewców); =**röhre**, *f.* rurka zgiętą; =**scheibe**, *f. Zk.* goleń; nadkolanek; =**schnalle**, *f.* sprzączka do spodni pod kolana; =**sprung**, *m. Gymn.* klęczka; skok kolankowy; =**stück**, *n.* kawałek od kolana; kolano; —, *Mal.* portret albo biust zrobiony do kolan; =**tief**, *a.* głęboki, *ad.* głęboko po kolana; =**welle**, *f. Gymn.* kołowrot kolankowy.

Kniff, *m.* uszczypnięcie; einen — spielen, * figla wypłatać; Kniffe u. Pfiffe im Kopfe haben, * mieć pełno wykrętów w głowie; **Kni'ffig**, *a.* przebiegły, wykrętny, podstępny; **Kni'ffigkeit**, *f.* przebiegłość, wykrętność.

Knipp, Knipps, *m.*, **Kni'ppchen**, =**schen**, *n. dim.* prztyk; prztyczek; prztyknięcie.

Kni'ppen, Kni'ppsen, *va.* bić kogo po palcach.

Knirps, *m.* malec; kuc; pędraczek; niziołek, bębenek; =**sartig**, =**rpsig**, *a.* niziuchny, niziuteńki, niziuczki, niziutki.

Kni'rschen, *vn.* (h.) skrzypiéć (jak śnieg); trzeszczéć (jak piasek lub siemię gniecione albo gryzione); (mit den Zähnen) zgrzytać zębami; —, *va.* gnieść co trzeszczącego.

Kni'stergo'ld, s. Rau'schgold, Fli'ttergold; **Kni'stern**, *vn.* (h.) trzeszczéć (jak sól w ogniu); trzaskać (jak ogień, drzewo palące się); —, *vn.* u. *va.* chrupać (gryząc co); chrupać co; =**sternd**, *a.* skrzypliwy; =**stersa'lz**, *n. Bw.* trzeszcząca sól.

Kni'tter, *m.* fałda ze zmięcia; (in Kleider, in Papier bringen) zmiąć suknią, papier; **Kni'ttern**, *vn.* (h.) trzeszczéć, z trzaskiem szeleścić; miąć się (jak papier, suknia); —, *va.* miąć, miętosić, gnieść co (tak iż niepotrzebnych fałd dostanie); =**tterig**, *a.* pomięty; zmięty.

Knix, Kni'xen f. Knicks, Kni'cksen.
Kno'blauch, *m. Ng.* czosnek; nach — riechen czosnkiem czuć; =blauch=, =blauchs=, *a.* czosnkowy; =chähnlich, =chartig, *a.* czosnkowany, czoskowaty; =chskrau't, *n.* gorczycznik, czosnaczek (ziele); =chzehe, *f. Ng. Gtn.* członek z główki czosnku; czosnkowa głowa.
Knö'chel, *m. Zk.* kostka (u nogi); kłykieć (u ręki; także do grania); wstaw; =chel= chen, *n. dim.* kosteczka; =cheln, *vn.* (h.) w kostki grać; **Kno'chen**, *m. Zk.* kość; *iron.* gnat; **Kno'chen**=, *a.* kostny; =chen= a'rtig, *a.* kościowaty; kościsty; kostny, do kości podobny; =chena'sche, *f.* kości palone; =chenau'swuchs, *m. Zk. Hlk.* narośl kostna; =chenbau', *m.* budowa kostna; kościoskład; =chenbi'ldung, *f.* kośnienie; =chenbru'ch, *m.* złamanie kości; kościołom; **Kno'chenfo'rtsatz**, *m. Zk.* podsadka; wyrostek; =chenfra'ß, *m. Hlk.* pruchnienie kości; =chenfü'gung, *f. Zk.* członkowatość; **Kno'chengeri'ppe**, *n.* kościotrup; =chengeschwu'lst, *f. Hlk.* ustrzał; =chen= hau's, *n.* kośnica; kostnica; =chenhau't, *f. Zk.* przykostnia; przykoście; =chen= höh'le, *f.* kośćnicowa jaskinia; =chenleh're, *f. Hlk.* nauka o kościach; osteologja; =chenlo's, *a.* bezkostny; bez kości; =chen= ma'nn, *m.* *kostusia; *śmierć; =chen= ma'rk, *n.* śpik w kościach; tuk; =chen= mehl, *n.* mąka kościana; =chensplitter, *m.* trzaska od kości; **Knö'chern**, *a.* kościany, gnaciany; **Kno'chig**, *a.* kościsty.
Knö'del, *m. Kk.* pulpet; piróg; =delchen, *n. dim.* pulpecik; pirożek.
Knö'llchen, *n. dim.* guziczek.
Kno'llen, *m.* guz (naturalny lub jako narośl); gruczoł twardy; guz; kolanko (u roślin); główka; =llengewä'chs, *n.* roślina główkowata; =llenschwa'mm, *m. Ng.* bedłka sromotnikowata; **Kno'llig**, *a.* główkowy, główkowaty, cebulkowaty (roślina, korzeń); *grubiański; po grubiańsku; =llsucht, *f. Hlk.* słoniowacina.
Knopf, *m.* guzik (u surduta, spodni, kamizelki itd.); gałka; **Knopf**=, *a.* guzikowy; **Kno'pfbinse**, *f. Ng.* sit skupiony; **Knö'pfchen**, *n. dim.* guziczek; **Knö'pfen**, *va.* zapiąć na guziki; =pfform, *f.* forma na guziki; =pfha'mmer, *m.* młotek kulisty; =pfloch, *n.* dziurka na guzik oder od guzika, do guzika; **Kno'pfmacher**, *m.* guzikarz; szmuklerz, co guziki robi; =pf= macher=, =pfmachers=, *n.* guzikarski; =pfmachera'rbeit, =rwaa're, *f.* guziki; towar guzikarski.
Kno'ppern, *f. pl. Ng.* żołędzianki.
Kno'rpel, *m. Zk.* chrzęść; chrząstka; =pel= artig, =pelicht, *a.* chrząstkowaty; =pelig, *a.* chrząstkowy; =pelfa'rrn, *m. Ng.* skrzynecznik; =pelhau't, *f. Zk.* ochrząstna; =pelki'rsche, *f. Gtn.* czereśnia; **Kno'rpeln**, *vn.* (h.) chrostać, chrusnąć; chrupać; =pel= sala't, *m. Ng.* (Pflanze) nawrót; powłoka wysmukła.
Kno'rren, *m. Zk.* kostka (u nogi); chrząstka (u palców); guz; guzioł; *Ng.* sęk (wypukły w drzewie); kolanko (u roślin); =rrenstü'ck, *n.* (eines Baumes) wierzchołek; wierzchowina; =rricht, *a.* sękowaty; guziasty; =rrig, *a.* sękaty; guzowaty.
Knö'spchen, *n. dim.* pączek; piórko; pępek; **Kno'spe**, *f. Ng.* pączek (u roślin); =spen, *pl.* pąkowie; =en bekommen, ansetzen, treiben pączki wypuszczać; *młoda latorośl (dziecko); —, *vn.* (h.) pukać, pączki wypuszczać (jak róża); **Kno'spig**, *a.* pączki na sobie mający.
Knö'tchen, *n. dim.* węzełek; kolanko (w dźble roślin, itd.); **Knö'teln**, *va.* szyjąc węzełki robić; pleść na węzełki, dziergać; **Kno'ten**, *m.* sęk (w drzwie); kolanko (w dźble itd.); oczko, pączek (u roślin); guz; *Zk.* guzioł (w ciele ludzkiém); gruzeł; węzeł; den — lösen węzeł rozwiązać; da steckt der —, *na tém się zahacza; =ten=, *a.* knotowy; gełnotet z węzłami; węzły mający; =tenfö'rmig, *a.*, =tenlo's, *a.* bez węzłów albo sęków; =tenlösung, *f.* rozwiązanie węzła (w dramacie itd.); =ten= perü'cke, *f.* peruka węzłowata; =tenschü'r= zung, *f.* *zawiązanie węzła (intrygi w dramacie, itd.); =tensei'l, =tentau', *n. Gymn.* lina z węzłami; =tensto'ck, *m.* sękatka; kij sękaty; =tenwu'chs, *m.* kolankowatość.
Knö'terich, *m. Ng.* rdest.
Kno'tig, *a.* sękaty; kolankowaty, węźlisty (o roślinach); **Knö'tlein**, *n. dim. Ng.* kolanko.
Knuff, *m.* kułak, uderzenie pięścią; **Knu'f= fen**, *va.* kułakami kogo okładać; kułakować go.
Knü'lle rc., s. Kni'tter rc.
Knü'pfen, *va.* węzełek zrobić u czego; (Eins an das Andere) połączyć jedno z drugiém; jedno do drugiego przyłączyć; mit Jmdm. Freundschaft —, *wejść z kim w związek przyjaźni.
Knü'ppel, *m.* kij; kijek; drąg; drążek; =ppelbrü'cke, *f.* most z drągów zrobiony; =ppelho'lz, *n.* browarka; okrąglak.
Knu'rren, *vn.* (h.) warczéć (jak pies); *gdyrać; mruczéć; es knurrt mir im Leibe, *kruczy mi w brzuchu; —, *n.* warczenie; kruczenie; =rrisch, =rrhahn, *m. Ng.* mruczek.
Knu'te, *f.* knut; **Knu'ten**, *va.* knutować.
Knü'ttel, *m.* kij; drąg; pałka; =lbrü'cke, *f.* most z drągów składany; =lho'lz, *n.* drzewo gałązkowe; **Knü'tteln**, *va.* kijem okładać kogo; =lrei'm, =lve'rs, *m. Dtk.* wiersz sklecony, wiersz niezgrabny.
Koa'k, Koa'ks, *m. Httk.* koks, koak, kok; **Koakserei'**, *f.* piec gdzie przepalają kamienne (ziemne) węgle do koksu.

Ko'ax! *int.* kwak! (żab); **Ko'axen,** *vn.* (h.) kwakać; skrzeczéć.
Ko'balt, *m. Ng.* kobalt, kobolt (kruszec); galman; **Ko'balt-,** *a.* galmanowy; **-lt-blume, -ltblüthe,** *f. Bw.* wywietrzalec; **-lte'rz,** *n. Bw.* ruda kobalt w sobie mieszcząca; **-ltgla'nz,** *m.* kobaltokrusz; **-lt-haltig,** *a. Bw.* kobalt w sobie mieszczący.
Ko'ben, *m. Ldw.* chléw; **-benpla'tz,** *m.* chlewarnia; **-benwä'rter,** *m.* chlewarz; **-terin,** *f.* chlewarka.
Ko'ber, *m.* kobiałka; kobiel.
Ko'bold, *m. Myth.* poczwara; djabełek; duch; gospodarczyk; kołbuk; lachen wie ein —, * śmiać się do rozpuku.
Koch, *m.* kucharz; den — machen kucharzyć, kucharzować; **Koch-,** *a.* kucharski; kucharzowy; **-chbar,** *a.* zdatny do gotowania; **-chbuch,** *n.* książka kucharska; **Ko'chen,** *va.* gotować, warzyć; —, *vn.* (h.) gotować się jak woda; das Meer kocht, * wrą, kipią morskie bałwany; —, *n.* gotowanie, warzenie, wrzenie; **Ko'cher,** *m.* ten co gotuje, warzy; *Kk.*, s. Ko'chtopf.
Kö'cher, *m.* sajdak; kołczan.
Kocherei', *f. iron.* gotowanina; **-chfeuer,** *n.* ogień do gotowania (przy nim); **-ch-gefä'ß,** *n.* naczynie kuchenne; **-chgerä'the,** *n. pl.* sprzęty kuchenne; **Ko'chholz,** *n.* drzewo do gotowania, do kuchni; **Kö'chin,** *f.* kucharka; **Kö'chinnen-,** *a.* kucharski; **Ko'chkunst,** *f.* sztuka kucharska; **Ko'ch-löffel,** *m.* warzochew; warzęcha; **Ko'ch-maschi'ne,** *f.* maszynka do gotowania; **-chofen,** *m.* piec do gotowania (w nim urządzony); **-chsalz,** *n. Ng. Schdk.* warzonka; sól warzona od. kuchenna; **-ch-stück,** *n.* kawałek (mięsa) do gotowania przeznaczony; **Ko'chtopf,** *m.* garnek kuchenny, do gotowania; warznik; **-chwein,** *m. Kk.* wino do potraw.
Ko'ckelli'cht, *n* świeczka do kuchni; smarkatka; świeca z żółtego łoju; **Ko'ckeln,** *vn.* (h.) smarkatką, świecą z żółtego łoju gotować, warzyć od. robić co.
Kö'der, *m.* nęta; ponęta; przynęta; **-dern,** *va.* nęcić, żerem przywabiać; nętę przyczepić do czego.
Ko'fent, *m.* podpiwek.
Ko'ffer, *m.* kufer; **-fferchen,** *n. dim.* kuferek; kufereczek; **-ffermacher,** *m.* kufernik.
Ko'gel, *m. Geog.* wierzch góry; (Frauen-kopfputz) kołpaczek.
Kohl, *m. Ng.* jarmuż; kapusta; **Kohl-,** *a. Ng.* kapustny.
Koh'le, *f.* węgiel; (glühende) węgiel rozpalony, żarzący; -n brennen, Holz zu -n brennen węgle palić; **Koh'len,** *vn.* (h.) zamienić się w węgiel; ** pleść koszałki opałki; **Koh'len-,** *a.* węglowy; węglany; **-nartig,** *a.* weglisty; węglowy; **-na'sche,** *f.* koksik; **-nbe'cken,** *n.* fajerka; **-nbe'rg-werk,** *n. Bw.* kopalnia węgli; **-nble'nde,** *f. Bw.* węglowiec; **Koh'lenbrenner,** *m* węglarz; **-nbrennerei',** *f.* węglarnia; **-n-da'mpf,** *m.* swąd z węgli; **-nfeuer,** *n.* węgle rozżarzone; **-nflö'tz,** *m.* pokład węgli; **-nglu'th,** *f.* żarzewie, żar węgli; **-n-handel,** *m.* handel węglami; **-nhändler,** *m.* handlarz węgli; węglami handlujący; **-nhau'er,** *m. Bw.* kopacz węglowy; **-n-kammer,** *f.* komórka na węgle; **-nmaa'ß,** *n.* miara do węgli; **-nmei'ler,** *m.* mieścisko; **-nmesser,** *m.* ten co węgle mierzy; **-nmulde,** *f. Bw.* pokład węgli; **-noxy'd,** *n. Schdk.* modrak; tlenek węgla; **-npul-ver,** *n.* proszek z węgli; **-nsa'ck,** *m.* worek do węgli; **-nsauer,** *a. Schdk.* z kwasem węglowym połączony; -res Gas węglik; -res Salz węglan; **-nsäure,** *f. Ng. Schdk.* kwas węglowy; kwas węglisty; **-nschaufel,** *f.* szufla do węgli; **-nschi'ff,** *n. Sw.* galar, statek do węgli; statek węglami ładowny; **-nschuppen,** *m.* węgielnia; **-nschü'tter,** *m.* kositarz; zalewacz; **-nschwelerei',** *f.* kurzawka; **-nstä'tte,** *f.* kotlina; **-nschwa'rz,** *a.* czarny jak węgiel; **-nschwä'rze,** *f.* kolor węglowy; **-nstau'b,** *m.* proch z węgli; **-nsto'ff,** *m. Ng. Schdk.* węglik; **-nstoffmeta'll,** *n. Ng.* węglek, węglanek; **-nto'pf,** *m.* gar, garnek z węglami, nad którym się grzeją; fajerka; **-nwa'gen,** *m.* węglarka; **-nzange,** *f.* obcęgi do ognia.
Köh'ler, *m.* węglarz; **Köh'ler-, -lers-,** *a.* węglarski; **-rglaube,** *m.* ślepa wiara; **-r-hütte,** *f.* chata węglarska.
Koh'lgarten, *m.* ogród warzywny, jarzynny; **-lgärtner,** *m.* ogrodnik warzywny, warzywa chodujący; **-lkopf,** *m.* główka kapusty; **-lkraut,** *n.* biała kapusta; **-l-markt,** *m.* jarzynny targ od. rynek; **-l-meise,** *f. Ng.* sikora; **-lpechschwa'rz,** *a.* czarny jak węgiel lub smoła; **-lpfanne,** *f.* fajerka; **-lpflanze,** *f.* rozsada; **-lra'bi,** *m.*, **-lrübe** *f. Ng.* kalarepa; **-lraupe,** *f. Ng.* liszka oder gąsienica kapustna; **-l-schmetterling,** *m.* kapuścianek; **Kohl-schwarz,** *a.* czarniuteńki; **-lspross,** *m.*, **-lsprosse,** *f.* podczos; **-lstrunk,** *m.* głąbik; **-lweißling,** *m. Ng.* kapuścianek.
Ko'je, *f. Sw.* budka.
Koke'tt ꝛc., s. Coque't ꝛc.
Ko'kkel, *m. Ng.* rybitrutka; **-kelskörner-strau'ch,** *m. Ng.* jadowica prawa.
Ko'kes, Coa'kes, *m. pl.* koks; **Koks-, Ko'kes-, Koaks-,** *a.* koksowy; **-sbrenner,** *m.* koksarz; **-sofen,** *m.* koksowy piec.
Ko'lbe, *f.*, **Ko'lben,** *m.* gruby koniec, głowa (u pałki); kolba (u strzelby); *Ng.* główka u rośliny; bania u retorty; retorta; *Mech.* piston.
Ko'lbenba'cke, *f.* przykład (u kolby strzelby); **-nble'ch,** *n.* okucie kolby (u strzelby); **-nbohrer,** *m.* świder graniasty, krzyżowy; **-nflie'ge,** *f. Ng.* kolbeczka; ty-

motrica; -nhals, *m.* szyja od. ujęcie u kolby (karabinowéj itd.); -nhi'rsch, *m.* jeleń bez rogów; -nhi'rse, *f. Ng.* ber; -nmoo's, *n. Ng.* łapa niedźwiedzia; widłaczek; -nre'cht, *n.* *prawo przemocy, prawo mocniejszego; -nroh'r, *n. Mech.* rura tłokowa; -nschei'be, *f.* krąg tłoku; -nstange, *f. Mech.* drąg u pompy; -nventi'l, *n. Tk.* (am Hautbois) piston; -nwei'zen, *m. Ldw.* gółka; -nzeit, *f. Jäg.* czas od Marca do Lipca, kiedy rogi jelenie jeszcze nie odrosły, lecz jeszcze odrastają; **Ko'lbicht**, *a.* kolbiasty; pałkowaty; na końcu gruby jak pałka; wrzecionowaty; **Ko'lbig**, *a.* sękowaty.

Koli'bri, *m. Ng.* koliber; kolibryk.

Koli'k, *f. Hlk.* kolika, morzysko, parcie od. kłócie w brzuchu; kolki; **Koli'k-**, *a. Hlk.* koliczny; kolikowy.

Ko'ller, *m.* kolnierz (który się osobno wdziewa); kołnierzyk; półkoszulek; *Hlk.* cholera końska; -llerig, *a.* choleryczny (koń); **Ko'llern**, *vn.* (h.) toczyć się z łoskotem (jak kula po stole); kulać się; miéć zawrot od. zapalenie mózgu (o koniu); es kollert im Leibe kruczy w brzuchu; —, *va.* toczyć co, kulać (kulę itd.).

Köln, *n. Geog.* Kolonja; **Kö'lnisch**, *a.* Koloński; -es Wasser woda Kolońska.

Ko'lon, *n. Spl.* dwukropek (:).

Koloqui'nthe, *f. Ng.* dynia zamorska; kolokwinta.

Kolo'ß, *m. Alt.* kolos; słup nadzwyczajnéj wysokości; -lossa'l, -lo'ssisch, -lossa'lisch, *a.* kolosalny, olbrzymi; das Kolossale, Kolossalische kolosalność; ogrom.

Kome't, *m. Stk.* kometa; miotła niebieska; **Kome'ten-**, *a.* do komet należący od. dotyczący.

Komi'k, *f.* komika; **Ko'miker**, *m.* komik (poeta, aktor); -misch, *a.* komiczny; —, *ad.* komicznie; das Komische komiczność; -e Oper, *Sb. Tk.* komedjo-opera. [(,).

Ko'mma, *n. Spl.* koma, kréska, przecinek

Kommandi'ren &c., s. Commandi'ren &c.

Ko'mmen, *vn. irr.* (s.) przyjść, przybyć; iść, pójść (ztamtąd tutaj); komm' zu mir! przyjdź do mnie! pójdź do mnie! in's Gefängniß — dostać się do więzienia; in den Himmel — dostać się (pójść) do nieba; in ein Amt — dostać się na urząd; zu Jmdm. oft, manchmal, niemals — bywać u kogo często, rzadko, nie bywać wcale; unter die Leute —, *wyjść na świat, między ludzi; (zur Welt) przyjść na świat, narodzić się; sie kamen hart an einander, *ostro się starli z sobą; Jmdm. in den Weg, in den Wurf —, *wejść komu w drogę; przeszkadzać mu; um auf etwas Anderes zu —, *aby zacząć o czém inném; ich kann jetzt nicht darauf, auf seinen Namen —, *nie mogę sobie teraz przypomnieć tego, jego imienia; (zu etw.) dorobić się czego, nabyć; auf seine Kosten —, *dojść do swojego kosztu; nabyć na swoje koszta; (um etw.) stracić, postradać co; kommst du mir so, so komm' ich dir so, *jak ty mnie (okazujesz się), tak ja tobie; jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie; außer sich — vor Wuth, *odejść od siebie ze złości; (dazwischen) nadarzyć się, przypaść; (in Schweiß) pocić się, potnieć, zapocić się; etwas an sich — lassen, *nie śpieszyć się z czém; *powoli się brać do czego; es wird dahin —, daß &c. przyjdzie na to, że itd.; zu stehen — (kosten) kosztować; vor Gericht — iść w prawo; — lassen kazać przyjść, sprowadzić; (zu Schaden) ponieść szkodę; przyjść do szkody; (aus der Mode) z mody wyjść; (an's Licht, an den Tag —, *wyjść na jaw, wydać się; es kommt (geschieht) manchmal, daß &c., *zdarza się czasem, że itd.; —, *n.* przyjście, przybycie, przyjazd; -mend, *ppr.* idąc; (künftig) przyszły; -de Woche w przyszłym tygodniu.

Komödia'nt, *m. Sb.* komedjant; -nten-, -ntenha'ft, -ntenmäßig, -ntisch, *a.* u. *ad.* komedjancki; po komedjancku; -ntin, *f.* komedjantka; **Komö'die**, *f. Litt.* komedja; -diendi'chter, -dienschrei'ber, *m.* pisarz komedji; -dienhau's, *n. Sb.* komedjalnia; -dienze'ttel, *m.* afisz na komedją.

Komst, *m.* zsiadłe od. kwaśne mleko; -stkohl, *m.*, -stkraut, *n. Kk.* kapusta kiszona w główkach na czworo krajanych; -stsuppe, *f. Kk.* kapuśniak, zupa z kiszonéj kapusty.

Kö'nig, *m.* król; **Kö'nigin**, *f.* królowa; -niglich, *a.* królewski; —, *ad.* po królewsku; sich — freuen, *nadzwyczajnie się cieszyć; -cher Prinz królewicz; -che Prinzessin królewna; -che Hoheit Jego od. Jéj Królewiczowska Mość; -nigreich, *n.* królestwo; **Kö'nigs-**, *a.* królewski; -gsba'nn, *m. Stw.* władza królewska; -gsbekassi'ne, *f. Jäg.* król bekasów.

Kö'nigsberg, *n. Geog.* Królewiec (miasto); -gsbe'rger, *m. Geog.* Królewieczanin; -gerin, *f.* Królewieczanka; -gisch, *a.* Królewiecki.

Kö'nigsbinde, *f.* djadem; opaska królewskiéj głowy; -gsfarbe, *f.* kolor niebieskoszkarłatny; -gsfreu'nd, *m.* przyjaciel króla; *Stw.* stronnik królewski; -gskerze, *f. Ng.* dziewanna; -gskrone, *f.* korona królewska; -gsku'pfer, *n. Ng.* złotnik samiec; -gsmantel, *m.* płaszcz królewski; -gsmo'rd, *m.* królobójstwo; -gsmörder, *m.* królobójca; -gsmö'rderin, *f.* królobójczyni; -gsmö'rderisch, *a.* królobójski; -gspapie'r, *n.* papier królewski od. regalowy; -gspu'rpur, *m.* purpura królewska; -gsschießen, *n.* (Schützenspiel) strzelanie na króla; -gsschlange, *f. Ng.* pużan; -gsschu'ß, *m.* (beim Schützenspiel)

strzał królewski; **-gssoh'n**, *m.* królewicz; **-gsspie'l**, *n.* gra o króla (taka, przy której kto królem zostaje); **-gssta'b**, *m.* berło; **-gssta'dt**, *f.* miasto królewskie; **-gsstern**, *m. Ng.* (Gänseblümchen) królik; **-gsstraße**, *f.* królewska ulica; **-gsti'tel**, *m.* tytuł królewski; **-gsto'chter**, *f.* królewna; córka królewska; **-gswasser**, *n. Schdk.* woda królewska; kwas saletrowy; **-gswo'rt**, *n.* słowo królewskie; **-gswü'rde**, *f.* godność królewska; **Kö'nigthum**, *n.* królestwo, godność króla.

Ko'nisch, *a.* koniczny, ostrokręgowy, stożkowy.

Kö'nnen, *vn. irr.* (h.) módz; man kann można; es kann sein może to być; (verstehen, wissen) umiéć; (lesen) umiéć czytać; —, *va. irr.* (h.) umiéć co; (Sprache) umiéć język jaki; — Sie Französisch? umiesz Pan po Francusku?

Konstantino'pel, *n. Geog.* Konstantynopol; Carogrod; Meerenge von — (Bosporus) cieśnina Carogrodzka; **-polita'ner**, *m.* Konstantynopolitanin, Carogrodzanin; **-ta'nisch**, *a* Konstantynopolitański, Carogrodzki.

Kopa'l, *m. Ng. Mal.* kopal (gatunek gumy); **-lbau'm**, *m. Ng.* komiężnik.

Kope'ke, *f. Mek.* kopijka.

Kö'per, *m. W.* krzyżówka; **Kö'pern**, *va. W.* kiprować.

Kopf, *m.* głowa; główka (u śpilki, gwoździa, kości); es fehlt ihm nicht an —, *głowy (zdatności) mu nie braknie; er hat es im Kopfe, *ma to w głowie, pojął, pomiarkował; den — voll haben, *pełno miéć w głowie (myśli); das will mir nicht in den —, *to mi nie chce wleźć do głowy, pojąć tego nie mogę; den — verlieren, *głowę stracić (życie albo przytomność); den — hängen lassen, *głowę zwiesić, *spuścić nos na kwintę; auf seinem Kopfe bestehen, *obstawać, upierać się przy swojém; seinen — aufsetzen, *usadzić się na co; wziąć na kieł; er ist nicht auf den — gefallen, *nie w ciemię go bito; mit dem -e arbeiten, *głową robić; *umysłowo pracować; Jmdn. beim -e nehmen uściskać kogo, wsadzić go do kozy; Jmdm. den — waschen, *utrzéć komu nosa; wytrzéć mu kapitułę; Jmdm. den — zurecht setzen, *nauczyć kogo rozumu; **Kopf-**, *a.* głowny; — głowy; **-pfader**, *f. Zk.* żyła głowna; **-pfarbeit**, *f.* *robota umysłowa; **-pfbede'ckung**, *f.* okrycie głowy, na głowę (czapka, kapelusz); **-pfbinde**, *f.* opaska na głowę; zawój; **-pfbrechen** (Kopfzerbrechen), *n.* łamanie (sobie) głowy; das macht, kostet —, *to wymaga łamania głowy; **-pfbrechend** (kopfzerbrechend), *a.* *niebezpieczny; **-pfbürste**, *f.* szczotka do czesania głowy; **Kö'pfchen**, *n. dim.* główka; główeczka; łepek; **Kö'pfen**, *va.* głowę sciąć; (Jmdn.) bańki komu stawiać; **-pfflechte**, *f. Hlk.* chrobotek; **-pfgeld**, *n. Stw.* podatek od głowy; **-pfförmig**, *a.* główkowaty; **-pfgeschwu'lst**, *f. Hlk.* spuchnienie głowy; **-pfgicht**, *f. Hlk.* migrena; **-pfgrind**, *m. Hlk.* strupień na głowie; **-pfgrindig**, *a. Hlk.* strupienowaty; **Ko'pfhänger**, *m.* skromniś; *iron.* świętoszek; **-pfhängerei'**, *f. iron.* zwieszanie głowy przez udaną skromność lub pobożność; **-pfholz**, *n.* czapka milerza; **Kö'pfig**, *a.* głowiasty; **-pfkissen**, *n.* poduszka, podgłowek; wezgłowie; **-pfkohl**, *m. Ng. Gtn.* kapusta głowiasta; **-pfkrankheit**, *f.* choroba głowy; **-pfkrätze**, *f. Hlk.* woszczynowaty strupień; **-pflaus**, *f. Ng.* wesz na głowie od. z głowy; **-pfleer**, *a.* pustogłowy; **-pflos**, *a.* nie mający głowy; *bez głowy; *bez mózgu; **-pflosigkeit**, *f.* bezrozum, bezrozumność; **-pfnadel**, *f.* śpilka do włosów; **-pfnagel**, *m.* głowacz; **-pfnaht**, *f.* szew czaszki; **-pfnicken**, *n.* kiwanie, kiwnięcie głowa; **-pfnuß**, *f.* guz na głowie (z uderzenia); uderzenie w głowę; *Ng.* gnida, weszka na głowie; **-pfputz**, *m.* strój na głowę; **-pfsala't**, *m. Kk.* sałata głowiasta; **-pfsalbe**, *f.* maść od. smarowidło na głowę; **-pfscheu**, *a.* nie dający dotknąć się głowy (koń); *mądry po szkodzie; **-pfschmerz**, *m.* ból głowy; **-pfschur**, *f.* ostrzyżny; tonsura, ostrzyżenie główy; **-pfstehen**, *n. Gymn.* stanie na głowie; **-pfstellung**, *f. Mal.* postawa głowy (w portrecie itd.); **-pfsteuer**, *f.*, **-pfgeld**, *n.* podatek pogłówny; **-pfsteuer**, *f. Stw.* pogłówne; poduszne; **-pfstück**, *n.* kawałek od głowy; *Kk.* głowa; *uderzenie w głowę; **-pftuch**, *n.* chustka na głowę; **-pfüber**, *ad.* głową do góry; **-pfunter**, *ad.* głową na dół; do góry nogami; (in's Wasser springen) na głowę skoczyć do wody; **-pfwassersucht**, *f. Hlk.* puchlina w głowie; puchlina wodna w głowie; **-pfweh**, *n.* ból głowy; **-pfwunde**, *f. Hlk.* rana w głowie; **-pfzeug**, s. Ko'pfputz; **-pfziegel**, *m. Bk.* wozem; **-pfzierath**, *m.* ozdoba na głowę; strój głowy.

Ko'ppe, *f.* wierzchołek.

Ko'ppel, *f.* pendent (u szpady); smycz, zwora, sfora (na której psy prowadzą); ilość psów na smyczy; miejsce ogrodzone; **-lfischerei'**, *f.* rybołowstwo wspólne; **-lgere'chtigkeit**, *f.* przywiléj wspólny z kim do czego; **-lhu'nd**, *m. Jäg.* pies ze smyczy; **-lhu't**, **-ltri'ft**, **-lwei'de**, *f. Ldw.* wspólne pastwisko; **-lja'gd**, *f.* wspólne polowanie; **Ko'ppeln**, *va.* zesforować (psy); sprządz razem (konie); **-lpferde**, *n. pl.* cug koni; **-lriemen**, *m.* sfora rzemienna; rzemień za sforę służący; **-lwi'rthschaft**, *f. Ldw.* gospodarstwo wielopolowe.

Ko'ppen, *va.* (Bäume) wierzchołki u drzew obcinać.

Kora'lle, *f. Ng.* koral; polipień; **-ra'llen**,

pl. korali, paciorki; **Koral'len=**, *a. Ng.* koralowy; **=nar'beit**, *f.* robota koralowa; **=nbau'm**, *m. Ng.* drzewo koralowe; **=n=drechsler**, *m.* tokarz korale toczący; **=n=fi'schen**, *n.*, **=nfischerei'**, *f.* połów korali; **=nfänger**, **=nfischer**, *m.* trudniący się łowieniem od. zbieraniem korali; **=nfarbe**, *f.* kolor koralowy; **=nfarbig**, *a.* koralowy, koralowego koloru; **=nflechte**, *f. Ng.* koralka; **=nki'rsche**, *f. Gtn.* psianka; **=n=lippen**, *f. pl.*, **=nmu'nd**, *m.* * usta koralowe, jak korale; **=npflanze**, *f. Ng.* koralina; **=nrinde**, *f.* skóra koralowa; **=n=ro'th**, *a.* czerwony jak koral; koralowego koloru; —, *n.* koralowy kolor; **=nschnu'r**, *f.* sznurek od. sznurka korali; **=nthie'r=chen**, *n. dim. Ng.* robaczek w koralu się gnieżdżący.

Kora'n, *m. Litt.* koran; alkoran; księga religijna Muzułmanów; **Kora'n=**, *a.* koranowy.

Kora'nzen, **Kura'nzen**, *va.* chłostać, trzepać kogo.

Korb, *m.* kosz; * odmówienie czego; odmowna odpowiedź; odprawa; einen — bekommen, *odprawę dostać; nie być przyjętym (do towarzystwa, do cechu); **Korb=**, *a.* koszowy; **=barbeit**, *f.* robota koszykowa; **Kö'rbchen**, *n. dim.* koszyk; koszyczek; **=rbchen=**, *a.* koszykowy.

Kö'rbel ꝛc., s. Ke'rbel ꝛc.

Ko'rbfeige, *f.*, **=bfeigen**, *pl. H.* figi, które w koszykach przesyłają; **=bflechter**, **=b=macher**, *m.* koszykarz, koszownik; **=b=macherei'**, *f.*, **=bmacherha'ndwerk**, *n.* koszykarstwo; **=bmachers=**, *a.* koszowniczy; **=bschlitten**, *m.* sanki plecione; **=b=träger**, *m.* koszonosz; **=bwagen**, *m.* wóz z półkoszkami pleciony; wasąg; **=bweide**, *f. Ng.* witwa (gatunek wierzby); **=bweise**, *ad.* koszykami, na koszyki.

Kordua'n, *m.*, **Kordua'nleder**, *n. Grb.* kordwan; kurdwan, kordyban; **=nmacher**, *m.* kurdwanista, kordybanista.

Koria'nder, *m. Ng.* kolender.

Kori'nth, *n. Geog.* Korynt; **=ri'nthe**, *f. Ng. H.* rozynek drobny; **=ther**, *m. Geog.* Koryntczyk; Koryntjanin; *pl.* Koryncі; **=nthisch**, *a. Bk.* Koryncki; —, *ad.* po Koryncku.

Kork, *m.* kora z korkowego drzewa; **Kork=**, *a.* korkowy; **=kbaum**, *m.*, **=keiche**, *f. Ng.* korkowe drzewo; korkodąb; **=kpfropf**, **=kstöpsel**, *m.* korek (do zatykania); **=k=sohle**, *f.* podeszew korkowa; **=kstoff**, *m. Schdk.* korkownik; **=kstöpsel=**, *a.* korkowy; **=kulme**, **=krüster**, *f. Ng.* ilm wodny; **=kzieher**, *m.* grajcarek do wyciągania korków; wyrwicz.

Korn, *n. Ng.* ziarno, ziarnko; (am Gewehr) cel, celownik; Jmdn. auf's — nehmen, * wziąść kogo na cel; * szczególną uwagę na kogo lub na co zwrócić; zboże, żyto; —, *Mzw.* liga monety; Mann von altem Schrot u. —, * człowiek starej od. dawnej daty, jakich dziś mało; **Korn=**, *a. Ng. Ldw.* żytny, żytni; (Getreide=) zbożowy; **=n=acker**, *m.* rola orna; pole żytne; **=nähre**, *f.* kłos żytny; **=nartig**, *a.* ziarnkowaty; **=nblume**, *f. Ng.* bławatek; modrak; modrzeniec; chaberek; **=nblüte**, *f.* kwiecie żyta; **=nboden**, *m.* zsypka; poddasze na skład zboża; żytni grunt.

Ko'rnbohrer, *m. Mech.* świder tępy.

Ko'rnbrand, *m.* śniedź w zbożu; **=nbrannt=wein**, *m.* żytniówka, wódka z żyta pędzona; prostucha.

Korne'le, *f.*, **=ne'lbaum**, *m. Ng.* dereń; dereniowe drzewo; **=ne'lkirsche**, *f. Ng.* dereń (owoc).

Kö'rneln, *va.* (etw.) ziarnka z czego robić; na ziarnka zamieniać; ziarnić co; ziarnkować; **Kö'rnen**, *va.*, s. Kö'rneln; —, *vn.* (h.) ziarn dostawać (o zbożu); ziarnić się, w ziarna się zamieniać; **=ner=a'bgabe**, *f. Stw.* danina w ziarnie; **=r=erträ'gniß**, *n. Ldw.* plon w ziarnie; **=r=fre'ssend**, *a.* ziarnożerny; **=rfu'tter**, *n.* osypka; **=rho'nig**, *m.* ziarnina; **Ko'rn=ernte**, *f. Ldw.* żniwo na żyto; zbiór żyta; czas kiedy żyto żną; **Kö'rnerrei'ch**, *a.* obfity w ziarna; ziarnisty; **=nersa'lz**, *n. Bw.* sól krupiasta; **=nerze'hent**, *m. Stw.* dziesięcina w ziarnie; **Ko'rnfege**, *f. Ldw.* arfa do czyszczenia zbożą; czyścidło zbożowe; **=nfeld**, *n.* pole zbożowe; żytnisko; **=nhandel**, *m. H.* handel zbożem od. zbożowy; **=nhändler**, *m.* kupiec handlujący zbożem; **=nhaufen**, *m. Ldw.* kupa, sterta zboża; **=nhaus**, *n. Ldw.* śpichlérz; **=njahr**, *n. Ldw.* rok zbożowy, w zboże obfity, urodzajny.

Kö'rnicht, *a.* ziarnowaty; **Kö'rnig**, *a.* ziarnisty; * jędrny, zwięzły.

Ko'rnjahr, *m. Ldw.*: gutes — rok omłotny; (schlechtes) rok niemłotny; **=njude**, *m. iron.* żyd zbożem handlujący z lichwą; **=nkammer**, *f.* zboże; * śpiklérz, kraj obfitujący w zboże; **=nland**, *n. Ldw.*, s. Ko'rn=acker; **=nmagazi'n**, *n.* magazyn zbożowy; **=nmangel**, *m.* niedostatek zboża; **Ko'rn=markt**, *m.* zbożowy targ; zbożowe targowisko; **=nmaaß**, *n.* miara do zboża; **=n=mehl**, *n.* żytnia mąka; **Ko'rnmesser**, *m.* miernik zbożowy; **=nmutter**, *f. Ng.* mącznica; **=npulver**, *n. Jäg.* proch ziarnisty (do strzelania); **=nrade**, *m. Ng.* kąkolnica pospolita; **=nreich**, *a.* bogaty w zboże; **=nschaufel**, *f. Ldw.* szufla do zboża; **=n=schüttung**, *f. Ldw.* osep; **=nspeicher**, *m. Ldw.* śpiklérz na zboże; żytnica.

Ko'rnstatter, *m. Bw.* ciągarz.

Kö'rnung, *f.* ziarnowanie; granulacja; *Jäg.* (Lockspeise) nęta.

Ko'rnwage, *f.* waga do ważenia zboża; waga na zboże; **=nwicke**, *f. Ng.* wika w zbożu, rodzaj dzikiego grochu; **=nwucher**,

m. lichwa na zboża; lichwiarski handel zbożowy; **-wucherer**, *m.* lichwiarz zbożowy; zdzierca na handlu zbożowym; **Ko'rnwurm**, *m. Ng.* wołek; czerw żytny; robak zbożowy; **-nzehent**, *m.* dziesięcina w ziarnie; **Ko'rnzins**, *m.* czynsz w zbożu.

Kö'rper, *m.* ciało; (Rumpf) korpus; kadłub; tułow; (todter) trup; ciało umarłego; **Kö'rper-**, *a.* cielny, ciałowy; **Kö'rpera'll**, *n. Philos.* ogól rzeczy stworzonych; **-rbau'**, *m.* budowa ciała; ciałoskład; **-rbescha'ffenheit**, *f.* jakość ob. konstytucja ciała; **-rbi'ldung**, *f.* kształt ciała; wykształcenie ciała; **Kö'rperchen**, *n. dim.* ciałko; ciałeczko; **-rha'ltung**, *f.* postawa ciała; **-rkra'ft**, *f.* siła ciała; **-rleh're**, *f.* nauka o ciałach albo o ciele ludzkiém; **Kö'rperlich**, *a.* cielesny; ciałowny, ciałowy, cialny; —, *ad.* cieleśnie; materjalnie; **-rlichkeit**, *f.* cielesność; materjalność; **-rlo's**, *a.* bezcielny; bezcielesny; bez ciała; **-rlo'sigkeit**, *f.* bezcielność; **-rmaaß**, *n.* miara bryłowatości; **-rmessung**, *f. Gl.* wymiar ciał; solidometrja; **-rschaft**, korporacja; konfraternia; cech; **-rschaftlich**, *a.* konfraterski; cechowy; **Kö'rperschwa'ch**, *a.* słaby na ciele, co do ciała; słabego ciała; **-rschwäche**, *f.* niemoc ciała; **-rsto'ff**, *m.* materja, z którój się ciało składa; **Kö'rperübung**, *f.* ćwiczenie ciała; ciałoruch; (Turnkunst) gimnastyka; **-gen**, *pl.* ćwiczenia ciała; **-rwe'lt**, *f.* świat cielesny, materjalny, fizyczny, widzialny, rzeczywisty.

Kosa'k, *m. Geog. Kw.* kozak; Kosaken, *pl.* kozaczy; kozactwo; **Kosa'ken-**, *a. Geog. Kw.* kozaczy, kozacki; **-kenho'rde**, *f.* kozactwo; **-kenlau'te**, *f. Tk.* bandura; **-kenlautenspie'ler**, *m.* bandurzysta; **-kenle'ben**, *n.* kozactwo; **-kenmä'dchen**, *n.* kozaczka; **-kenmä'ßig**, **Kosa'kisch**, *a.* u. *ad.* kozacki; po kozacku; **-kenmütze**, *f.* kozacka czapka; **-kenpfe'rd**, *n.* koń kozacki; **-kenplü'nderung**, *f.* kozaczyzna; **-kenregime'nt**, *n.* kozacki pułk; **-kenta'nz**, *m.* kozaczek; **-kenwei'b**, *n.* kozaczka; **Kosa'kin**, kozaczka; **Kosa'kisch**, *a.* kozacki; —, *ad.* z kozacka.

Ko'scher, *a.* koszerny; *czysty, nie trefny, nie splugawiony; **-rfleisch**, *n.* mięso nie splugawione; **Ko'schern**, *va.* koszerować; *czyścić; (sich), *vr.* koszerować się; *myć się, czyścić się.

Ko'sen, *vn.* (h.): mit Jmdm. — gwarzyć z kim; —, *va.* (Jmdn.) przymilać się komu; głaskać go, klepać po ramieniu; **Ko'sewo'rt**, *n.* wyraz przymilenia.

Kosmogra'ph, *m.* światopis; **-graphie'**, światopismo; **-gra'phisch**, *a.* kosmograficzny; **Kosmologie'**, *f.* nauka o prawach świata fizycznego; **Kosmopoli't**, *m.* obywatel świata; **-mopoliti'smus**, *m.* obywatelstwo świata.

Kost, *f.* jadło; żywność; strawa; *stół; sich zu Jmdm. in die — verdingen stół sobie u kogo najać.

Ko'stbar, *a.* kosztowny; *szacowny, drogi; **-stbarkeit**, *f.* kosztowność; *szacowność; **Ko'sten**, *f. pl.* koszta; die — bestreiten, tragen koszta ponosić; sich auf — Anderer bereichern bogacić się kosztem drugich; sich in unnöthige — setzen daremną podejmować pracę; **Ko'sten**, *vn.* (h.) (zu stehen kommen) kosztować; **Ko'sten**, *va.* kosztować, skosztować czego; **Ko'stena'nschlag**, *m.* kosztorys; **-nau'fwand**, *m.* nałożenie na co; **-nbere'chnung**, **-nre'chnung**, *f.* obliczenie kosztów; **-stenersa'tz**, *m.* zwrot kosztów; **Kostenfrei'**, *a.* wolny od kosztów; bezpłatny; **-nre'chnung**, s. Ko'stenbere'chnung; **-nsatz**, *m. Rw.* pozycja kosztów; **-nverzei'chniß**, *n.* spis lub wykaz kosztów.

Ko'stfrau, *f.* kobieta utrzymująca stołowników; **Ko'stfrei**, *a.* mający wolny stół (jadło u kogo); **-stgänger**, *m.* stołownik czyj; obrocznik; **-stgängerin**, *f.* stołowniczka; obroczniczka; pensjonarka; **-stgeber**, *m.* utrzymający stołowników; **-stgeberei'**, *f.* strawunek; **Ko'stgeld**, *n.* strawne; stołowe; **-sthalter**, s. Ko'stherr; **-sthaus**, *n.* pensja; **-stherr**, *m.* ten co stołowników trzyma.

Kö'stlich, *a.* kosztowny; wyborny, paradny; (Geschmack) smaczny; das ist —! a to wybornie! **-chkeit**, *f.* kosztowność; wyborność.

Ko'stschule, *f.* pensja; alumnat; **-stschüler**, *m.* pensjonarz; alumn; **-stschülerin**, *f.* pensjonarka.

Ko'stspielig, *a.* kosztowny; **Ko'stspieligkeit**, *f.* kosztowność.

Ko'stverä'chter, *m.* przebieracz; wybredniś; er ist kein —, *on nieprzebierający; on nieprzebierny; **Ko'stverä'chterisch**, *a.* wybredny; wymyślny.

Ko'stwurz, *f. Ng.* kostowiec.

Kö'ter, *m.* kondel (pies).

Koth, *m.* błoto; (Mist, Dünger) łajno (ludzkie i bydlęce); *gnój; gałgaństwo; plugastwo; **Ko'thbürste**, *f.* skrzybaczka.

Kö'the, *f. Zk.* (u konia) kut; kot; kutek; sich die — verstauchen nogę sobie wybić ze stawu.

Kö'thener, *m.* chałupnik (chłop).

Ko'thig, *n.* błotnisty; zbłocony, obłocony; (machen) błotem powalać (kogo, się, suknią); (Koth verursachend) błotnisty, plugawy; zabłocić (pokój itd.); es ist — draußen błoto jest na dworze; **-ges Wetter** plusk; szaruga; **Ko'thkäfer**, *m. Ng.* krówka; **-thklumpen**, *m.* bryła błota; **-thlache**, *f.* kaługa, kałuża błotnista; dół błotnisty; **-thmeise**, *f. Ng.* błotniczka; **-thschaufel**, *f.* kurzawa; **-thschleuße**, *f.* kloaka.

Köthnerei', *f. Ldw.* gospodarstwo chałupnicze.
Kö'thung, *f.* wykopycenie.
Ko'tzel, *f.* koc; dera włochata.
Ko'tzen, *vn.* (h.) (sich erbrechen) rzygać; bluć, womitować; ciągle kaszlać; **Ko'tzern**, *vn.*: es kotzert mich, es ist mir kotzerlich na womity mi się zbiera.
Kra'bbe, *f. Ng.* krabe; mały rak morski bez nożyc; —, **(kleines Kind) kurdupel, niziołek, małe dziecię, malczyk, żaba; bęben.
Kra'bbeln, *vn.* (s.) raczkiem łazić, czołgać się, suwać się; (in die Höhe) drapać się do góry; —, *va.* gramolić, końcami palców poruszać, dłubać, gmerać, czmerać.
Kra'bbenspinne, *f. Ng.* biegnik.
Krach, *m.*, **Kra'chen**, *n.* trzask, trzeszczenie, trzaśnięcie; **Krach!** *int.* trzask!
Kra'chen, *vn.* (h.) trzeszczéć; trzaskać, łoskotać; **Kra'chen**, *n.* łoskot; trzeszczenie; trzask, trzaskawica; **Kra'chend**, *ppr.* trzeszczący, trzaskający, łoskotny, łoskotliwy; **Kra'chmandel**, *f.* migdał w skorupie.
Krä'chzen, *vn.* (h.) krakać (jak kruk); skrzeczéć (jak sroka); krächzend skrzeczący, skrzekliwy; **Krä'chzen**, *n.* krakanie; jęk.
Kra'cke, *f. iron.* szkapina, szkapa, szkapsko, żmudziak, marcha; łajdaczyna.
Kraft, *f.* siła, moc (fizyczna i moralna); aus allen Kräften z całéj siły, co sił stanie; z całéj mocy; ein Gesetz in — treten lassen ustawie nadać moc obowiązującą; **Kraft**, *præp.* (mit *Genit.*): — meines Amtes na mocy mego urzędu; **Kra'ftaufwand**, *m.* natężenie sił; usilność; -**ftausdruck**, *m.* wyraz mocny, dosadny. dzielny; **Kra'ftäußerung**, *f.* okazywanie, objawianie (się) siły; -**ftbalsam**, *m.* balsam wzmacniający; **Kra'ftbega'bt**, *a.* obdarzony siłą; -**ftberau'bt**, *a.* pozbawiony siły; -**ftbrühe**, -**ftsuppe**, *f. Kk. Hlk.* zupa posilna, mocna; **Kra'fteme'sser**, *m.* siłomiar; -**ftfülle**, *f.* pełność ob. zupełność, obfitość sił; -**ftgefüh'l**, *n.* czucie sił swoich; czucie na siłach; -**ftgenie'**, *f.* ** głowa tęga, duch wielki; **Krä'ftig**, *a.* silny; mocny, posilny, posilający; (reden) mówić z mocą, dosadnie; **Krä'ftigen**, *va.* sił komu dodać; -**ftigkeit**, *f.* silność; moc; **Kra'ftlehre**, *f. Ntl.* dynamika; nauka o siłach; -**ftlos**, *a.* bezsilny; *słaby, bez mocy; -**ftlosigkeit**, *f.* bezsilność; brak mocy; niedomoga; **Kra'ftmann**, -**ftmensch**, *m.* człowiek nadzwyczaj silny; *człowiek wielkich talentów, bardzo utalentowany; -**ftmehl**, *n.* krochmal; mączka; -**ftmesser**, *m. Gymn.* siłomierz; -**ftsuppe**, *f. Kk.* rosoł posilający; -**ftvoll**, *a.* pełen siły; silny; mocny; tęgi; -**ftwasser**, *n.* kordjal; esencja; -**ftwort**, *n.* słowo mocne, dobitne, dosadne.

Krä'gelchen, *n. dim.* kołnierzyk; **Kra'gen**, *m.* kołnierz; **Kra'gstein**, *m. Bk.* kroksztyn; występ, konsola.
Krä'he, *f. Ng.* wrona.
Krä'hen, *vn.* (h.) piać (o kogucie); *iron.* piejącym tonem mówić, śmiać się krzykliwie; —, *n.* pianie; **Krä'hen**-, *a. Ng.* wroni; -**nauge**, *n. Ng.* wronie oko; kilczybor; -**nbee're**, *f. Ng.* borówka; -**nfu'ß**, *m.* wronia noga; -**nfüße machen**, *iron.* pisać jak gdyby kura nogą grzebała; *kulasy stawiać; **Krä'henwürger**, *m. Ng.* (paradiesvogelähnlicher Würger) dzierzbonos.
Krahn, *m.* żuraw'; kran; -**nbalken**, *m.* belka u windy okrętowéj; **Krah'nrad**, *n.* kierat; -**nständer**, *m.* pal u windy, na którym się cała opiera.
Kra'kau, *n. Geog.* Kraków; **Kra'kauer**, *a.* Krakowski; —, *m.* Krakowiak; **Kra'kauerin**, *f.* Krakowianka; **Kra'kauisch**, *n.* Krakowski; —, *ad.* po krakowsku.
Krakeh'l, *m.*, **Krakehlerei'**, *f.* swar; wrzaskliwa kłótnia; **Krakeh'len**, *vn.* (h.) gdérać; zrzędzić, skrzeczéć; **Krakeh'ler**, *m.* zrzęda; gdéracz.
Kra'ken, *m.* krak (potwór morski).
Krall, *m.* draśnięcie pazurem; **Krä'llchen**, *n. dim.* pazurek; szponik; **Kra'lle**, *f.* szpon (u lwa itd.); pazur (u ptaków drapieżynch); **Kra'llen**, *va.* pazurami drapać; **Kra'llig**, *a.* szponisty.
Kram, *m.* kram; sklepik (w którym się jakie towary sprzedają); einen — anfangen kram, sklepik założyć; seinen — auspacken, *wypakować kram; wydobyć z niego towary; was soll mir der unnütze —? co mi po tym gracie oder po tych gratach? das verdirbt mir den ganzen —, *to mi psuje wszystkie moje plany; **Kram**-, *a.* kramny.
Kramba'mbuli, *m.* ** wódka mocna.
Kra'mbude, *f.* kram; sklep kramarski; **Kra'men**, *vn.* (h.) przerzucać z miejsca na miejsce; unter Jmds. Papieren — przerzucać czyje papiery; gmérać w nich; **Krä'mer**, *m.* kramarz; jeder — lobt seine Waare, *każdy kupiec swój towar chwali; -**rbude**, *f.* kram; buda kramarska; -**rei'**, *f.* kramarstwo; -**rgei'st**, *m.* duch kupiecki; żyłka kramarska; -**rgewi'cht**, *n.* waga kramarska; -**ri'nnung**, s. Krä'merzu'nft; -**rpfu'nd**, *n. H.* funt kramarski; -**rta'nd**, *m.*, -**rwaa're**, *f.* kramarszczyzna; -**rwage**, *f.* waga kramarska; -**rzu'nft**, *f* cech kramarski; konfraternia kramarzów; -**mladen**, *m.* sklepik kramarski.
Kra'mmetsbau'm 2c., s. Wachho'lder 2c.; -**metsvogel**, *m. Ng.* kwiczoł.
Kra'mpe, *f. Mech.* krampa; skobel; -**pen** an den Büchern klauzury u księgi.
Krä'mpe, *f.* brzeg, skrzydła u kapelusza.
Krä'mpel, *f.* gręplą, szczotka druciana

do czesania wełny; **Krä'mpeln**, *va.* gręplować (wełnę).
Krä'mpen, *va.* zaginać do góry; (Hut) zaginać do góry kapelusz.
Krampf, *m.* kurcz; spazm; an Krämpfen leidend, mit =en behaftet sein kurcze miewać; mieć kurcze; **Krampf=**, *a.* kurczowy; =mpfader, *f. Zk. Hlk.* cięciwna żyła; =mpfaderbr'uch, *m. Hlk.* ruptura cięciwnéj żyły; żylaki moszenne; =mpfartig, *a.* spazmatyczny; **Kra'mpfen**, *va.* spazmatycznie ściągać; kurcz sprawiać; (sich) spazmatycznie się kurczyć; =mpffisch, *m.* drętwik; drętwa; =mpfhaft, *a.* spazmatyczny; kurczowy; konwulsijny; =mpfhusten, *m. Hlk.* kaszel kurczowy; =mpfig, **Krä'mpfig**, *a.* kurczący, kurczowy; kurczom uległy; kurcze cierpiący; =mpfmittel, *m. Hlk.* lekarstwo na kurcze; =mpfstillend, *a.* antispazmatyczny; uśmierzający kurcze.
Krä'mpler, *m.* gręplarz, gręplownik; =mplerin, *f.* gręplarka.
Kra'mwaare, s. u. Krä'mer.
Kra'nich, *m. Ng.* żoraw'; **Kra'nich=**, *a. Ng.* żorawi; =chbeere, *f. Ng.* żorawina; =chschnabel, *m. Hlk.* bodziszek, strojna; żorawie kleszczyki.
Krank, *a.* chory; (am Fieber) chory na gorączkę oder na febrę; (an Seele, Gemüth) chory na duszy, na umyśle; (werden) zachorować; (sein) chorować; chorym być; sich — lachen śmiać się do upadłego; der Kranke chory; die Kranke chora; **Krä'nkeln**, *vn.* (h.) kwękać; cherlać; ciągle być chorym; chorowitym być; kränkelnder Mensch cherlak.
Krä'nken, *va.* martwić, trapić, gryźć kogo; dies kränkt mich to mnie martwi; (sich) grzyźć się, martwić się; (Jmdn.) krzywdzić kogo; ich wollte Sie damit nicht —, *nie chciałem Panu przez to ubliżyć.
Kra'nkenberi'cht, *m.* doniesienie oder raport o chorym albo chorych; =nbesu'ch, *m.* odwiedzenie, nawiedzenie chorego; =nbe'tt, *n.* łóżko chorego; auf das — kommen zachorować.
Krä'nkend, *ppr.* krzywdzący; obraźliwy.
Kra'nkengesi'cht, *n.* twarz schorzałego, chorzała, chorobę okazująca; =nhau's, *n.* szpitał chorych; lazaret; =nhaus=, *a.* lazaretowy; =nko'st, *f.* jedzenie dla chorych; =nlager, *n.* łoże chorego; choroba w łóżku odbyta; =npflege, *f.* opatrowanie chorych; zajmowanie się chorymi; =nsaa'l, *m.*, =nstube, *f.* sala, izba, pokój dla chorych; =nstuh'l, *m.* krzesło dla chorego; =nwärter, *m.* chorych pilnujący, doglądający, dozorujący; =nwä'rterin, *f.* dozorczyni chorych; =nze'ttel, *m.* kartka poświadczająca chorobę; =nzimmer, *n.* pokój dla chorych; =nkhaft, *a.* chorobliwy; =nkhaftigkeit, *f* chorobliwość; =nkheit, *f.* choroba; von einer — befallen werden zachorować; dostać jakiéj choroby; von einer — angesteckt werden zarazić się jaką chorobą; **Kra'nkheitsgeschichte**, *f.* historja choroby; =tslehre, *f. Hlk.* patologja; =tssto'ff, *m.* materja chorowita; pierwiastek choroby; =tswechsel, *m.* silenie się choroby; =tszu'stand, *m.* stan choroby; **Krä'nklich**, *a.* trochę chory; (aussehen) wyglądać choro; schorzało; chorowity; =nklichkeit, *f.* choroba (lekka); chorowitość.
Krä'nkung, *f.* martwienie; trapienie; etw. für eine — ansehen wziąć sobie co za urazę; Jmdm. eine — zufügen zniewagę komu wyrządzić.
Kranz, *m.* wieniec; wianek; (aus Blumen) wieniec z kwiatów; (flechten, winden) wieniec, wianek upleść; **Kranz=**, *a.* wieńcowy; wieńczysty; =nzartig, *a.* wieńczysty; =nzbeere, *f. Ng.* klukwa; żórowina; =nzbinderin, *f.* wieńczarka; =zblume, *f.* wianecznik; **Krä'nzchen**, *n. dim.* wianuszek; wianeczek; das — (der Jungfrauschaft) verlieren, *stracić wianeczek; (Gesellschaft) *kolejny balik; **Krä'nzel**, *n.* kółko; =lflechter, *m.* wianecznik; **Krä'nzen**, *va.* wieńczyć; uwieńczyć; =nzetra'gend, *a.* wieńconośny; **Kra'nzförmig**, *a.* wieńcowaty; w kształcie wieńca; =nzjungfer, *f.* panna młoda (w ślubnym wieńcu); druchna; =nzleiste, *f. Bk.* obdaszek; =nzlos, *a.* bez wieńca; =nznaht, *f. Zk.* szew wieńcowy (w czaszce); **Kra'nztragen**, *n.* wieńconoszenie; =nzträgerin, *f.* wieńconośna.
Kra'pfen, **Krä'pfel**, **Kra'pfkuchen**, *m.*, **Krä'pfchen**, *n. dim. Kk.* pączek; krepel.
Krapp, *m. Ng.* kropa, reta; marzana; **Krapp=**, =ppähnlich, =ppartig, *a. Ng.* marzanowy, marzanowaty.
Kra'ter, *m. Ntl.* krater, otwór wulkanicznéj góry.
Krä'tscham, *m.* § karczma; =tschmer, *m.* karczmarz; =tschmerin, *f.* karczmarka.
Kratz, *m.* (dickstes Rückenleder vom Ochsen) słupiec; *Hlk.* rana od draśnięcia.
Krä'tzblei, =tzkupfer, *n. Httk.* wyskrobki
Kra'tzbeere, *f. Ng.* jeżyna; =tzbürste, *f.* szczotka z drutu; ** *iron.* niziołek opryskliwy; **Kratze**, *f* skrobaczka; graca (ogrodnicza itd.).
Krä'tze, *f.* odchód kruszcu przy wyrabianiu; *Hlk.* świerzb.
Kra'tzeisen, *n.* żelazko do skrobania.
Kra'tzen, *vn.* (h.) u. *va.* drapać, (sich im Kopfe) drapać się po głowie; (Wolle) gręblować, strychować; der Wein kratzt, *wino drapie (w gardle); die Feder kratzt, *pióro drapie (papier, po papierze); (mit den Füßen) suwać nogami; (auf der Geige), *iron.* rzempolić, drzéć się na skrzypcach; **Krä'tzer**, *m. iron.* liche wino; wińsko;

lura; **Kra'tzfuß**, *m.* ukłon zrobiony nogą; niski pokon; einen — machen nogą się ukłonić; **Kra'tzfüßler**, *m.* **kłaniacz; grzeczniś.

Krä'tzig, *a. Hlk.* świerzbowaty; parszywy; świerzb mający; -tzmilbe, *f. Ng.* wróblowiec; -tzsalbe, *f. Hlk.* maść na świerzb.

Kra'tzwolle, *f. W.* wyczoski z wełny.

Krau'en, s. Kra'bbeln.

Kraus, *a.* kędzierzawy; krause Locken kędziory; (machen) pokędzierzawić; w kędziory pozwijać, ułożyć; es geht bunt u. — her, *idzie wszystko bez żadnego porządku; **Krau'sbart**, *m.* kędzierzawa broda; *człowiek taką brodę mający; -sblätterig, *a.* mający liście kędzierzawe.

Krau'se, *f.* kreza (u koszuli itd.); słój, słoik (szklany lub gliniany).

Kräu'seleisen, *n.* żelazko do zwijania włosów od. loków; *Mnw.* żelazo do karbowania brzegów u pieniędzy; **Kräu'selig**, *a.* kędzierzawy; **Kräu'seln**, *va.* kędzierzawić, zwijać w loki (włosy); *Msk.* narzynać, nacinać, karbować (pieniądze, brzegi na około); (sich) kręcić się.

Krau'semünze, *f. Ng.* męta kędzierzawa; miętkiew.

Krau'sen (sich), *vr.* zmarszczyć się.

Krau'shaar, *n.* włos kędzierzawy; kędzierze; -shaarig, *a.* kędzierzawy, kędzierzawe włosy mający; -skohl, *m. Gtn.* kapusta kędzierzawa, strzępiasta; jarmuż; -skopf, *m.* głowa kędzierzawa; -sköpfig, *a.* mający kędzierzawą głowę; -slocke, *f.* pukiel włosów zwinięty; kędzior; -slockig, *a.* mający kędziory; **Kräu'sler**, *m.* kędziornik.

Kraut, *n. Ng.* ziele; zioło (apteczne, lekarskie); **Kräu'ter**, *pl.* ziółka, napój z ziół warzonych; (Sauerkraut) kapusta; wie — u. Rüben, *jak groch z kapustą; *groch w kotle; —, *Ng.* nać, natka (u marchwi, rzepy); (Schießpulver) proch (do strzelania); **Kraut-**, *a. Ng. Ldw. Kk.* naciowaty; kapustny; -tacker, *m. Ldw.* rola pod kapustę; **Krau'tartig**, *a.* naciowaty; **Krau'tblatt**, *n.* liść od. listek kapusty; **Kräu'tchen**, *n. dim.* roślinka, ziółko; **Krau'teisen**, *n. Kk.* nóż do szatkowania kapusty; **Krau'ten**, *va.* oczyszczać z zielska od. z chwastu.

Kräu'tera'bsud, *m. Hlk.* ziółka, dekokt, odwar z ziół; -terarznei', *f.* lekarstwo z ziół; -terau'szug, *m. Hlk.* extrakt z ziół; -terba'd, *n.* kąpiel z ziół; -terbie'r, *n.* piwo ziołami zyprawne; -terbu'ch, *n.* zielnik; herbarz; **Kräu'terich**, *n. Ng.* zieła; ziolsko; chwast; -terig, *a.* pełen ziół; obfitujący w zioła; zielnisty; -terkäse, *m.* sér z ziołami; -terke'nner, *m.* znający się na ziołach; -terki'ssen, *n.*, -terki'ßchen, *n. dim.* poduszeczka ziołami napełniona (do okładania); -terkunde, *f.* znajomość ziół; -terku'r, *f.* leczenie za pomocą ziół; -terlikö'r, *m.* kwiatówka; **Krau'terernte**, *f.* zbiór kapusty; **Kräu'tersäckchen**, s. Kräu'terkissen; -tersa'ft, *m.* sok z ziół; -tersala't, *m. Kk.* sałata z ziół; -tersa'mmlung, *f.* zbieranie ziół; zbiór ziół; herbarz, zielnik; -tersuppe, *f. Kk.* polewka z ziół; -terthee', *m.* herbata z różnych ziół; -tertra'nk, *m. Hlk.* napój z ziół; -teru'mschlag, *m.* okładanie z ziół; -terwei'n, *m.* wino ziołami przyprawne.

Krau'tfaß, *n.* beczka na kapustę; -tfeld, *n.* rola pod kapustę; pole kapustą zasadzone; -tgarten, *m. Ldw.* ogród warzywny; -thobel, *m.* szatkownik; -thonig, *m.* miód (praśny) z ziół zbierany; -tjunker, *m. iron.* *hreczkosiéj; -tkopf, *Ldw.* główka kapusty; *kapuściana głowa (durna); -tland, s. Krau'tacker; -tmotte, -traupe, *f. Ng.* mszyca; kapustnik; -tsala't, *m. Kk.* sałata z kapusty; -tsprosse, *f.* odrośl, wypustek u kapusty; -tsprossen, *pl.* podczos; -tstampfe, *f.*, -tstößer, *m.* tłuk do tłuczenia kapusty dla bydła; -tstrunk, *m.* głąb kapusty.

Krawa'll, *m.* (auf der Straße) burda uliczna; zgiełk.

Krebs, *m. Stw.* rak; die Sonne tritt in den — słońce przechodzi w raka; den — bekommen, *Hlk.* raka dostać; **Krebs-**, *a. Ng. Kk.* raczy; rakowy; -sartig, *a.* rakowaty; -sauge, *n.*, -sstein, *m.* racze oko; -sbach, *m.* strumień, w którym się raki gnieżdżą; -sblume, *f. Ng.* słonecznik peruwiański; -sbrühe, *f. Kk.* rakowa zupa; -sbutter, *f. Kk.* rakowe masło; **Kre'bsen**, *vn.* (h.) raki łowić; **Kre'bser**, *m.* ten co raki łowi; rakownik; -sfang, *m.* połów raków; -sfänger, *m.* rakarz; -sgang, *m.* raczy chód; *wsteczny chód; den — gehen, *cofać się zamiast iść naprzód; -sgängig, *a.* wsteczny; — werden, *wstecz się cofnąć; -sgeschwü'r, *n. Hlk.* rak; wrzód rakowaty; -sgeschwü'rartig, *a. Hlk.* rakowaty; -shändler, *m.* rakarz; -shändlerin, *f.* rakarka; **Kre'bsicht**, -sig, -sartig, *a. Hlk.* rakowaty, kancerowaty; kankrowaty; -skrank, *a. Hlk.* chory na raka, wrzód rakowaty; -snase, -sschale, *f. Kk.* skorupka raka; skorupa od raka; -sschaden, *m.* rak; -sscheere, *f. Zk.* nożyce u raka; -sstein, *m.* racze oczy (kamyk); -ssuppe, *f. Kk.* zupa rakowa z szyjkami.

Kreen, *m. Ng.* (Meerrettig) chrzan; **Kreen-**, *a.* (Meerrettig-) chrzanowy.

Krei'de, *f.* kreda, kreta (biała, czarna, czerwona); kredka; mit doppelter — schreiben, *podwójną kredką pisać; bei Jmdm. in die — gerathen, *zadłużyć się komu; **Krei'de-**, **Krei'den-**, *a.* kredowy; -deformatio'n, *f. Nü.* utwór kredowy; -de-

mergel, *m. Ng.* opoka; =demergelerde, *f. Bw.* rędzina; Krei'den, *va.* kredować; kredą nacierać, namazywać, nasmarować, powlec; =na'rtig, *a.* kredowaty; =den=e'rde, *f.* ziemia kredowa; =dewei'ß, *a.* bladziuchny; Krei'dicht, *a.* kredowaty; kredziasty; Krei'dig, *a.* kredowy.

Kreis, *m.* koło, obwód, okrąg; einen — um Jmdn. schließen otoczyć kogo w koło; stanąć na około kogo; im Kreise laufen w koło biegać; (Umfang, Ausdehnung) obręb; *Stw.* obwód; powiat; zakres; (Verwaltungsbezirk) obwód, cyrkuł, powiat; (der Welt) okrąg świata; (Gesellschaft) grono (przyjaciół, dzieci, itd.); Kreis=, *a.* kolisty; okolny; *Stw.* obwodowy; powiatowy; cyrkułowy, cyrkularny; =samt, *n.* urząd powiadowy od. cyrkularny; =samtmann, *m.* intendent powiatowy oder cyrkularny; =sbahn, *f.* droga kolista; =sbea'mter, *m.* urzędnik powiatowy od. cyrkularny; =sbehö'rde, *f. Stw.* władza obwodowa; =sbewe'gung, *f.* poruszenie koliste; obrot wirowy; krążenie; =sbote, *m.* posłaniec, pachołek, woźny powiatowy.

Krei'schen, *vn.* (h.) skrzeczeć; skwarzyć; zakrzyknąć, krzyczeć; =schende Stimme skrzekliwy głos; —, *va.* skwarzyć co; —, *n.* skwarzenie; skrzek.

Krei's=Commissa'r, *m. Stw.* komisarz powiatowy; =seinnehmer, *m. Stw.* pobórca powiatowy.

Krei'sel, *m.* fryga; cyga; kręglica; wartołka; Krei'seln, *vn.* (h.) (sich) kręcić się jak fryga; =selra'd, *n.* wirówka.

Krei'sen, *vn.* (h.) obracać się w koło; (um etw.) obracać się koło czego; die Tage — dni wracają znowu po pewnym czasie; kreisend kolejny.

Krei'sförmig, *a.* kolisty; okrągły; =s=fuge, *f. Tk.* fuga kolejna; kanon; =sgang, *m.* chód od. iście na około; =sgeri'cht, *n.* sąd powiatowy; =sgesa'ng, *m. Tk.* śpiew kolejny; =shauptmann, *m. Stw.* starosta cyrkularny; naczelnik powiatu; =sgemei'nde, *f. Stw.* gmina obwodowa; =s=hauptmann, *m. Stw.* starosta; naczelnik obwodowy; =shauptmannschaft, *f.* starostwo; =skanzlei', *f. Stw.* kancelarja powiatowa, obwodowa; =skasse, *f. Stw.* kasa powiatowa; =slauf, *m.* bieg kołowy; krążenie w koło; (der Zeit) perjodyczny obieg czasów; =slinie, *f. Gl.* linja kolista; =soberster, s. Krei'shauptmann; =sphy'=sicus, *m. Hlk. Stw.* fizyk wydziałowy; =srichter, *m.* sędzia powiatowy; Krei's=schattig, *a. Geog.* kolocienny, w około siebie cień mający; =sschule, *f.* szkoła powiatowa, obwodowa, cyrkularna; =s=secretä'r, *m. Stw.* sekretarz powiatowy, obwodowy, cyrkularny.

Krei'ßen, *vn.* (h.) połóg odbywać; rodzić; im — liegen połogiem leżeć; =ßende, *f.* położnica.

Krei'sstadt, *f. Geog. Stw.* miasto powiatowe, obwodowe, cyrkularne; =sstände, *m. pl.* stany powiatowe; =stag, *m.* sejmik (powiatowy); =stanz, *m.* obertas; taniec w koło; Krei'sverfa'ssung, *f. Stw.* urządzenie powiatowe; =sversa'mmlung, *f. Stw.* zgromadzenie powiatowe, obwodowe; cyrkularne; =svierung, *f.* kwadratura koła; =svorsteher, *m.* komisarz powiatowy. [Kremlin, Kreml.

Kre'mel, Kreml, *m. Geog.* (in Moskau)

Kren, s. Kreen, Mee'rrettig.

Krepi'ren, *vn.* (s.) zdechnąć; zdychać; krepirt zdechły; krepirtes (verrecktes) Vieh zdechlina, zdechlizna.

Krepp, Kre'ppflor, *m. W.* krepa; Krepp=, Kre'ppflor=, *a.* krepowy. [się.

Kre'ppisch, *a.* § opierający się, broniący

Kre'sse, *f. Ng.* rzeżucha; (Fisch) kiełb; kiełbik; Kre'ssen=, *a. Ng.* (die Blume betreffend) rzeżuszany; =ssensala't, Kre'ß=sala't, *m. Kk.* sałata z rzeżuchy; =ssen=wei'ßling (Schmetterling), *m. Ng.* rzeżuchowiec.

Kreuz, *n.* krzyż; — (am Schwingel), *Gymn.* tył; das heil. —, *Kg.* krucyfiks; — bekommen krzyż dostać; das — machen, ein — schlagen, *Kg.* krzyż zrobić oder w powietrzu przeżegnać się; zu =ze kriechen, *udać się w pokorę; in's — und in die Quere, od. die — und Quer, die — und die Quere, *tam i sam; w różnych kierunkach; in's oder über's — legen, *na krzyż co położyć; krzyże, część ciała nad kuprem; das — predigen, *Gsch.* krucjatę opowiadać; *(Beschwerde, Last, Schmerz, Pein) krzyż; viel — haben, *mieć wiele strapienia, cierpień; sein — auf sich nehmen, *cierpliwie krzyż nosić; Kreuz=, Kreuzes=, *a.* krzyżowny; =zabnehmung, =zesa'bnahme, *f.* zdjęcie z krzyża; =zband, *n. Zm.* krzyżownica, tramy na krzyż ukosny związane; =zband=Se'ndung, *f. Bchh. Bchdr. H.* przesyłka pod opaską; — krzyżowa opaska (listów, itd.); =z=baum, *m.* krzyżowe drzewo; *Ng.* kleszczowina; =zbeere, *f. Ng.* szakłak; =z=bein, *n. Zk.* kość krzyżowa, kuprowa, świątnicza; =zblume, *f. Ng.* krzyżownica; =zbrav, *a.* *dzielny; nadzwyczaj odważny; =zbruder, *m. Gsch.* (Kreuzfahrer) krzyżak, krzyżownik; s. a. Pa'cktträger; Kreu'zchen, *n. dim.* krzyżyk; =zdorn, *m. Ng.* szakłak; krzyżyna; Kreu'zen, *va.* żegnać; (sich) żegnać się; —, *vn.* (h.) krążyć po morzu (jak okręt, żeglarz); auf dem ganzen Meere —, *Sw.* krążyć po całém morzu; (sich) (Wege) krzyżować się; pokrzyżować się; ihre Pläne kreuzten sich, *ich plany krzyżowały się z sobą; Kreu'zer, =zerschi'ff, *m. Sw. Kw.* okręt krążący; *Mzk.* grajcar;

Kreu'zeserfi'ndung, *f. Kg.* znalezienie krzyża świętego; **-serhö'hung**, *f.* podwyższenie krzyża świętego; **-sta'mm**, *m.* drzewo krzyża świetęgo; drzewo krzyżowe; **-sto'd**, *m.* śmierć na krzyżu; **-fahrer**, *m. Gsch.* krzyżownik, krzyżak; -fahrt, s. Kreu'zzug; **-förmig**, *a.* krzyżowaty; kształt krzyża mający; **-fuchs**, *m. Jäg.* krzyżak; **-gang**, *m.* procesja z krzyżem; *Bk.* korytarz na krzyż idący (w klasztorach); **-gasse**, *f.* przecznica; ulica poprzecznica (która druga przecina); **-gewö'lbe**, *n. Bk.* sklepienie krzyżowe; **-heer**, *n. Gsch.* wojsko krzyżowe; **-herr**, *m.* (Kreuzritter) krzyżak; rycerz krzyżowy; **-hieb**, *m. Flk.* cięcie na krzyż; krzyżowa sztuka; **-holz**, *n.* krzyżownica.

Kreu'zigen, *va.* krzyżować; **Kreu'ziger**, *m.* krzyżownik; **Kreu'zigung**, *f.* ukrzyżowanie; **-zkirche**, *f. Bk.* kościół wystawiony w kształcie krzyża; **-zlahm**, *a.* chromy na krzyże; słaby w krzyżach; chromający z powodu słabości krzyżów; **-zmeißel**, *m.* ostrystal; **-znaht**, *f.* szew krzyżowym ściegiem; **-zorden**, *m. Gsch. Kg.* (Orden der Kreuzritter) zakon krzyżacki; **-zpredigt**, *f. Gsch. Kg.* kazanie zachęcające do krucjaty, wzywające na wojnę krzyżową; **-zpunkt**, *m.* punkt, w którym się dwie linie na krzyż przecinają; **-zriemen**, *m.* rzemień krzyżowy; krzyżownik; **Kreu'zritter**, s. Kreu'zherr; **-zritter-**, **-zritterlich**, **-zritterschaftlich**, *a. Gsch.* pokrzyżacki; **-zritterorden**, s. Kreu'zorden; **-zschmerz**, *m.* ból w krzyżach; krzyżów boleści; wąsat.

Kreu'zschnabel, *m. Ng.* krzywonos; **-zschnitt**, *m.* przecięcie na krzyż; **-zschraffie'rung**, *f. Mal.* szrafirowanie (kreskowanie) na krzyż; **-zspinne**, *f. Ng.* pająk krzyżak; **-zsprung**, *m. Gymn.* skok krzyżowy; **-zstange**, *f.* maszt tylny; **-zsteg**, *m. Bchdr.* prożek poprzeczny; deszczułka w poprzek idąca; **-zstein**, *m.* krzyżowiec; **-zstich**, *m.* pchnięcie na krzyż; (beim Nähen) ścieg krzyżowy; **-zstraße**, *f.* krzyżowa ulica; **-ztragend**, *a.* krzyżonośny; krzyż na sobie noszący; **-zträger**, *m.* nosiciel krzyża; **Kreu'zverba'nd**, *m. Hlk.* spojenie krzyżowe; **-zverhö'r**, *n. Rw.* badanie krzyżowe; **-zweg**, *m.* krzyżowa droga; drogi krzyżujące się; **-zweise**, *ad.* na krzyż; die Arme — über einander legen założyć ręce; **-zwoche**, *f. Kg.* tydzień, w którym przypadają krzyżowe dni; **-zzeichen**, *m.* znak krzyża; podpis krzyżykami; **-zzug**, *m.* procesja z krzyżem; krucjata; wyprawa na wojnę krzyżową; *Sw.* krążenie po morzu; **-zzügel**, *m.* (am Pferdegeschirr) cugle krzyżowe.

Kri'bbelko'pf, *m. iron.* człowiek urażliwy, łatwy do rozgniewania; **-bbelkra'nkheit**, **-lsu'cht**, *f. Hlk.* rojnica; **Kri'bbeln**, *vn.* (h.) rojami się wić (o robakach itd.); —, *va.* swędzenie sprawiać; swędzić; (krabbeln, krauen) końcami palców łagodnie łechtać, drapać.

Kri'bskra'bs! *int.* łap cap!

Kri'ckel, *f. pl. Jäg.* rogi dzikiéj kozy.

Kri'ckeln, *vn.* (h.) dziwaczyć; zrzędzić; wszystko ganić; **Kri'ckler**, *m.* dziwak; zrzęda; **-cklich**, *a.* zrzędny; *krytyczny, przykry (o rzeczy).

Kri'da (Cri'da), *f. Rw.* upadłość.

Krie'belkrankheit, *f.* rójnica; świerzbiączka; **Krie'beln**, s. Kri'bbeln; —, *n.* czmér.

Krie'chen, *vn. irr.* (s.) czołgać się, pełzać się; suwać się po ziemi; (auf dem Bauche) czołgać się na brzuchu; (vor Jemandem) czołgać się oder płaszczyć się przed kim; *podle się uniżać; in allen Winkeln — łazić po wszystkich kątach; er kriecht hinter den Ofen lezie za piec (auch *iron.*); **Krie'chen**, *n.* czołganie się; pełzanie się; **-chend**, *n.* podły; czołobitny, poddańczy; —, *ad.* podle; czołgiem; das -nde Wesen czołobitność; podłość.

Krie'chente, *f. Ng.* cyranka; **Krie'cher**, *m.* czołgacz; *iron.* podły pochlebca, nikczemny nadskakiwacz; **-cherei'**, *f.* nikczémne czołganie się, płaszczenie się (przed kim); lizanie się; **Krie'chthier**, *n. Ng.* gadzina.

Krieg, *m.* wojna; (führen) wojnę prowadzić, wieść; Jmdm. den — ankündigen, erklären wojnę komu wydać, wypowiedzieć; in den — gehen, ziehen iść na wojnę; **Krie'gen**, *vn.* (h.) wojować; wojnę prowadzić; bój wieść.

Krie'gen, *va.* (erlangen, erwischen) uchwycić ręką; złapać, dosiąć, dosięgnać; otrzymać, wziąć; Luft — oddech odzyskać, przyjść do siebie; mieć wytchnienie; sich bei den Köpfen — (sich zanken u. prügeln) wziąć się za łby; za łby chodzić.

Krie'ger, *m.* wojownik; **-gerin**, *f.* wojowniczka; **Krie'gerisch**, *a.* wojenny; wojowniczy; **-rsta'nd**, *m.* stan wojskowy; **-gführend**, *a.* prowadzący wojnę; **-gführung**, *f.* wojny od. wojnę prowadzenie; **-ggerü'stet**, *a.* przygotowany do wojny; **-ggeü'bt**, *a.* wprawny w sztukę wojenną; **-ggewoh'nt**, *a.* przywykły do wojny; **Kriegs-**, *a.* wojenny; wojskowy; **-gsanstalten**, *f. pl.* przygotowanie wojenne; przysposobienia do wojny; **-gsarti'kel**, *m. Kw.* artykuł wojenny od. wojskowy; **-gsbaukunst**, *f.* architektura wojenna; fortyfikacja; **-gsbaumeister**, *m.* inżynier; **-gsbeda'rf**, *m.* potrzeby wojenne; **-gsbege'benheit**, *f.* zdarzenie wojenne; wypadek wojenny; **-gsbrauch**, s. Krie'gsgebrau'ch; **-gscasse**, *f.* kasa wojenna od. wojskowa; **-gscomma'ndo**, *m.* komenda wojenna oder wojskowa; **-gscommissio'n**, *f.* komisja wojenna; **Krie'gsdienst**, *m.*

służba wojenna, wojskowa; **Kriegsdienste nehmen** zaciągnać się do wojska; (thun) służyć w wojsku; **=gsdrangsal**, *n.* ucisk wojny; **=gsdrommete**, s. Kriegstrompete; **=gserfah'ren**, *a.* doświadczony w wojnie; **=gserfah'renheit**, *f.* biegłość w rzeczach wojskowych; **=gserklä'rung**, *f.* wypowiedzenie wojny; **=gsfach**, *f.* zawód, fach wojenny, wojskowy; **=gsfackel**, *f.* pochodnia wojny; die — anzünden, *zapalić pochodnią wojny, wojnę wzniecić; **=gsfall**, *m.* przypadek wojny; wypadek wojenny; **=gsfeuer**, *n.*, **=gsflamme**, *f.* *pożar wojny; **=gsflotte**, *f. Kw. Sw.* flota wojenna; **Krie'gsfuhre**, *f.* wóz wojenny, wojskowy; furgon; **=gsfuß**, *m. Kw.* stopa wojenna; ein Heer auf den — setzen wojsko urządzić na stopę wojną; auf dem =ße stehen być na stopie wojennéj; **=gsgebrau'ch**, *m.* zwyczaj wojenny; **=gsgefah'r**, *f.* niebezpieczeństwo wojny, na wojnie; **=gsgefäh'rte**, *m.* towarzysz wojenny oder wojny; **Krie'gsgefa'ngen**, *a.* pojmany w wojnie; sich — geben, *Kw.* poddać się jako jeniec wojenny; **=gsgefa'ngener**, *m.* jeniec wojenny; **=genschaft**, *f.* niewola wojenna, jeństwo; **=gsgeist**, *m.* *duch wojenny; **=gsgelei't**, *n.* konwój wojskowy dla bezpieczeństwa w czasie wojny; **=gsgepä'ck**, *n.* juki, obłogi wojenne; **=gsgerä'th**, *n.* sprzęt wojenny; sprzęty wojenne; **=gsgeri'cht**, *n.* sąd wojenny; **=gsgeri'chtlich**, *a.* tyczący się sądu wojennego; **Krie'gsgerü'cht**, *n.* pogłoska wojenna; wieść o wojnie; **=gsgesa'ng**, *m.* pieśń wojenna; **=gsgeschi'chte**, *f.* dzieje wojenne; powieść o wojnie; **=gsgescho'ß**, *n.* pocisk wojenny; strzała wojenna; **=gsgeschrei'**, *n.* krzyk wojenny; **=gsgeschwa'der**, *n. Kw.* szwadron konnicy; *Sw.* eskadra wojskowa od. wojenna; **=gsgeschü'tz**, *n.* działo wojenne; **=gsgese'll**, *m.* wiarus; **=gsgese'tz**, *n.* prawo wojenne; ustawa wojskowa; **=gsgetö'se**, **=gsgetü'mmel**, *n.* wrzawa wojenna; **=gsgewa'lt**, *f.* władza wojskowa; **Krie'gsgewüh'l**, *n.* wrzawa wojenna; **=gsglück**, *n.* szczęście wojenne; powodzenie w wojnie; **=gsgott**, *m.*, **=gsgöttin**, *f.* bożek, bogini wojny; **=gshändel**, *m. pl.* zatargi wojenne; **=gshaufen**, *m.* oddział wojska; **=gsheer**, *n.* wojsko; armja; **Krie'gsheld**, *m.* bohater (sławny wojennemi czyny); **=gsherold**, *m.* głosiciel wojny; wypowiadacz wojny; **=gshülfe**, *f.* pomoc wojenna; posiłki na wojnę; **=gsjahr**, *n.* rok wojenny; **=gskanzlei'**, *f. Sw.* kancelarja wojskowa; **=gsknecht**, *m. Kw.* żołdak; **=gsknechte**, *pl.* żołdactwo; **=gskosten**, *f. pl.* koszta wojenne; **Krie'gskunde**, *f.* znajomość sztuki wojskowéj; **=gskundig**, *a.* znający się na wojskowości; **=gskunst**, *f.* sztuka wojenna; **=gslast**, *f.* ciężar wojny; **=gsleben**, *n.* życie wojenne; **=gsleute**, *m. pl.* ludzie wojskowi; wojacy; **=gslied**, *n.* pieśń wojenna; **=gslist**, *f.* wojenny podstęp, wybieg, fortel; podejście wojenne; **=gsliste**, *f. Kw.* lista wojenna; rejestr wojska; **=gsmacht**, *f.* potęga wojenna; siła zbrojna; **=gsmann**, *m.* wojownik; wojak; człowiek wojenny; **=smannschaft**, *f.* siła zbrojna; *wojsko; **=gsmini'ster**, *m. Sw.* Minister wojny; **=gsministe'rium**, *n.* Ministerstwo wojny; **=gsmunitio'n**, *f.* amunicja wojenna; **=gsnoth**, *f.* ucisk wojny; niedostatek w czasie wojny; **=gso'berster**, *m.* naczelnik wojenny; **=gsordnung**, *f.* porządek wojskowy, wojenny; **=gspflicht**, *f.* powinność wojskowa; **=gspflichtig**, *a.* obowiązany do służby wojskowéj; **=gspfli'chtigkeit**, *f.* obowiązek służenia w wojsku; **=gsplan**, *m.* plan wojny, wojenny; **=gsplatz**, *m.* miejsce przeznaczone na skład sprzętów wojennych; **=gsrath**, *m.* rada wojenna; (Titel) Radca wojenny; **=gsrecht**, *n.* prawo wojenne, wojskowe; kodeks wojskowy; **=gsrechtlich**, *a.* u. *ad. Sw.*: Jmdn. — behandeln postępować z kim według prawa wojennego; **=gsregel**, *f.* prawidło wojskowe; **=gsrese'rve**, *f. Kw.* wojsko odwodowe od. posiłkowe; rezerwa; **=gsrichter**, *m.* wojskowy sędzia, audytor przy wojsku; **=gsrichtera'mt**, *m.*, **=rste'lle**, *f.* audytorstwo; **=gsroß**, *n.* koń wojskowy; **=gsruf**, *m.* wezwanie do wojny; **=gsruhm**, sława wojenna; **=gsrüstung**, *f.* wyprawa wojenna, przygotowanie oder uzbrajanie się do wojny; **=gssänger**, *m.* śpiewca wojenny; śpiewak głoszący czyny wojenne; **=gsschaar**, *f.* oddział wojska; pułk; **=gsschauplatz**, *m.* teatr wojny; **=gsschiff**, *n.* okręt wojenny; **=gsschuld**, *f. Sw.* dług wojenny; **=gsschule**, *f.* szkoła wojskowa; **=gsschüler**, *m.* uczeń szkoły wojskowéj; **=gsspiel**, *n.* igraszka wojenna; zabawa wojskowa; **=gssprache**, *f.* mowa wojskowa; **=gssteuer**, *f. Sw.* podatek na wojnę; kontrybucja wojenna; **=gstanz**, *m.* taniec wojenny; **=gstapferkeit**, *f.* odwaga wojenna; **=gsthat**, *f.* dzieło wojenne; czyn wojenny; **=gstheater**, s. Krie'gsschauplatz; **Krie'gstrompe'te**, *f.* trąba wojenna; **=gstumu'lt**, s. Krie'gsgetöse; **=gsverhee'rung**, *f.* spustoszenie wojenne, w czasie wojny; **=gsvolk**, *n.* wojsko; siła zbrojna; **=gsvorrath**, *m.* zapasy wojenne lub wojskowe; **=gswaffe**, *f.* broń wojskowa; **=gswagen**, *m. Kw. Alt.* wóz wojenny (z kosami); **=gswehr**, *f. Sw.* wojenny oręż; **=gswesen**, *n.* wojskowość; rzecz wojenna; **=gswissenschaft**, *f.* nauka wojenna oder wojskowa; **=gswuth**, *f.* zaciętość w prowadzeniu wojny; **=gszahlamt**, *n. Sw.* kasa wojskowa oder wojenna; urząd płatniczy wojskowy; **=gszahlmeister**, *m.*

płatnik wojskowy; -gszeit, *f.* czas wojenny; -gszelt, *n.* *Kw.* namiot wojskowy; -gszucht, *f.* karność wojskowa; -gszug, *m.* wyprawa wojenna, na wojnę; pochód wojska; snująca się gromada wojska; -gszwang, *m.* egzekucja wojskowa.

Krim, *f.* *Geog.* Krym (kraj tatarski); Tauryka; **Krimm-**, **Kri'mmer-**, *a.* Krymski.

Kri'mmstecher, *m.* *Optik.* lornetka; perspektyw.

Kri'mpe, *f.* *W.* zstępowanie sukna; **Kri'mpen**, *va.* (krampen, krumpfen) zstępować (sukno); —, *vn.* (s.) zstępować się (o suknie); gekrimptes (gekrumpfenes) Tuch sukno zstępowane.

Kri'ngel, *m.* *Kk.* (Art Gebäck) obwarzanek.

Kri'nne, *f.* karb; szczerb; szczérba; rysa.

Kri'ppchen, **Kri'pplein**, *m.* *dim.* żłobek; **Kri'ppe**, *f.* żłób; **Kri'ppen-**, *a.* żłobny, żłobowy; -nähnlich, -nartig, *a.* żłobczasty, żłobiasty, żłobkowaty; -nbei'ßen, *n.* (der Pferde) łykawość; -nbei'ßer, *m.* gryzun; koń łykawy (co żłób gryzie); alter —, *iron.* stary pryk; -nreiter, *m.* *iron.* biedny ślachetka, co się z koniem żywi po obcych dworach; -nsetzer, s. Kri'ppenbeißer.

Kri'se, **Kri'sis**, *f.* kryza; przesilenie (choroby); *chwila stanowcza; die — ist vorüber, *już nie bezpieczeństwo minęło.

Kri'speln, *va.* (Leder) skórę krysplować, centki lub gzyzakowe linie na niéj wyciskać; -lholz, *n.* deszczułka do krysplowania skóry.

Krista'll, **Krysta'll**, *m.* kryształ; szkło najczystsze; Krista'll-, Krysta'll-, *a.* kryształowy; *czysty, przezroczysty; -llglas, *n.* szkło kryształowe; -llhell, *a.* czysty jak kryształ; -llisch, -lli'nisch, *a.* kryształowaty; -llisatio'n, *f.* krystalizacja; krystalizowanie; -llisi'ren, *va.* krystalizować; (sich) krystalizować się, osiadać w kształcie kryształów; -llkugel, *f.* kula kryształowa; -lli'nse, *f.* *Optik.* soczewka kryształowa; *Zk.* soczewka w oku; -llrein, s. Krista'llhell; -llspiegel, *m.* zwierciadło kryształowe; -llwaaren, *f. pl.* *H.* towary kryształowe.

Krite'rium, *n.* kryterjum, oznaka, według któréj można sądzić o czém; **Kriti'k**, **Kri'tik**, *f.* krytyka; — üben, sich mit der — beschäftigen krytyką się zajmować; das ist unter aller —, *to nie warto krytyki; Kritika'ster, *iron.*, s. Kri'ttler; Kri'tiker, *m.* krytyk; Kri'tisch, *a.* krytyczny; —, *ad.* krytycznie; es sieht — mit der Sache aus, *rzecz niebezpiecznie wygląda; Kritisi'ren, *va.* krytykować.

Krittelei', *f.* krytyka złośliwa, drobiazgowa, uwłaczająca; **Kri'tteln**, *vn.* (h.) krytykować kogo lub co złośliwie oder w sposób uwłaczający dla nagany; **Kri'ttler**, *m.* *iron.* krytyk złośliwy, uwłaczający; **Kri'ttlich**, *a.* zrzędny; przecherny.

Kritzelei', *f.* bazgrania; gryzmoły; -tzelig, *a.* drapiący; skrobiący; -ge Feder pióro skrzypiące, przyskające; -ge Schrift pismo gryzmolne; **Kri'tzeln**, *vn.* (h.) gryzmolić; bazgrać, pisać niezgrabnie; —, *va.* nabazgrać co, nagryzmolić; **Kri'tzeln**, *n.* bazgranina.

Kroa't, *m.* *Geog.* Kroat; **Kroa'ten-**, *a.* Kroacki; **Kroa'tien**, *n.* Kroacja; **Kroa'tisch**, *a.* Kroacki; —, *ad.* po kroacku.

Kröbs, s. Griebs.

Krokodi'l, *n.* *Ng.* krokodyl; **Krokodi'ls-**, *a.* *Ng.* krokodylowy; -llsthrä'nen, *f. pl.* *łzy krokodylowe (fałszywe, zdradliwe); (weinen), *udawać płacz dla złudzenia.

Kro'llig, *a.* (kratzend) drapiący (w gardle).

Kron-, *a.* koronny; **Kro'namt**, *n.* *Stw.* urząd koronny; -nanwalt, *m.* *Rw.* adwokat koronny; **Kro'nbea'mter**, *m.* *Stw.* urzędnik koronny; -nbewe'rber, *m.* *Stw.* ubiegający się o koronę; -nblatt, *n.* *Ng.* liść w koronie (kwiatu); **Krö'nchen**, *n.* *dim.* koronka, mała korona; **Kro'ne**, *f.* korona (monarsza); *godność monarsza; Jmdm. die — aufsetzen koronę komu włożyć na głowę; die — Preußen, *Korona Pruska (państwo, królestwo Pruskie); *Bk.* korona u słupa (wieniec, obwódka okrągła u góry); (bei Befestigungen), *Kw.* kor; szaniec; (Kranz) wieniec; korona; *Zk.* (am Pferdehufe) nadkopycie; *Mzk.* korona (deutsche Goldmünze von 10 Mark); es steigt ihm in die —, *idzie mu do głowy; er hat etwas in der —, *ma trochę w głowie (podpił sobie); **Kron-**, *a.* koronny; **Kro'neinkünfte**, *f. pl.* *Stw.* dochody koronne; **Krö'nen**, *va.* koronować; gekrönte Häupter, *koronowane głowy (monarchowie); gekrönter Ehemann, *iron.* *mąż, któremu żona głowę przystroiła (w rogi); — wieńczyć; das Glück krönte sein Unternehmen mit gewünschtem Erfolge, *szczęście uwieńczyło jego przedsięwzięcie pomyślnym skutkiem; -nenartig, *a.* wieńcowaty; kształt korony mający; -nena'ster, *f.* *Ng.* gwiaździara; -nengewei'h', *m.* *Jäg.* korona; -nengo'ld, *n.* złoto koronne; -nenrau'b, *m.* wydarcie korony; -nenräuber, *m.* wydzierca korony; -nenthaler, *m.* *Mzk.* talar koronat; -nenträger, *m.* koronat; noszący koronę; ukoronowany; **Kro'nerbe**, *m.* *Stw.* dziedzic korony; następca tronu; -nfähig, *a.* zdolny do noszenia korony; -nfeldherr, *m.* *Stw.* *Kw.* Hetman koronny; -ngehö'rn, *n.* *Jäg.* rogi wieńcowate od. koroniaste (u jelenia); -ngut, *n.* *Stw.* królewszczyzna; Krongü'ter, *pl.* dobra koronne; -nkanzler, *m.* *Stw.* Kanclerz koronny; -nland, *n.* *Stw.* kraj koronny; -nleuchter, *m.* żyrandol, pająk; świecznik wieńcowy; -nmarschall, *m.* Marszałek koronny; -nnaht, *f.* spojenie koronalne;

=nprätende'nt, *m.* pretendent do korony; **Kro'nprinz**, *m.* następca korony; =**nprinze'ssin**, *f.* następczyni tronu; =**nprinzlich**, *a.* należący do następcy tronu; =**nrad**, *Mech.* koło palczaste; =**nrath**, *m. Stw.* Rada Korony (lub Koronna); =**nsteuer**, *f. Stw.* podatek koronacyjny, na koszta koronacji złożony oder nałożony; =**nthaler**, *m.* talar z koroną.

Krö'nung, *f.* koronacja; **Krö'nungs=**, *a.* koronacyjny; =**sfeier**, =**sfeierlichkeit**, *f.* uroczystość koronacyjna; =**sfest**, *n.* obchód od. rocznica koronacji; =**smünze**, *f. Mzk.* numizmat koronacyjny, bity na koronację; =**sta'g**, *m.* dzień koronacji; =**szu'g**, *m.* grono udających się na koronację.

Kro'nvogel, *m. Ng.* koronczyk; =**nwerk**, *m. Kw.* (bei Verschanzungen) szaniec na wzór korony.

Kropf, *m. Zk.* wole, podgardlica (u ptaków); charłactwo; wola; wól (u ludzi); gruczoł od. guz na szyj; zgięcie; **Krö'pfchen**, *n. dim.* małe wole; guziołek na szyj; **Kro'pfen**, **Krö'pfen**, *va.* zaginać pod kątem prostym; (Gänse) gęsiom gałki pchać w gardziel; —, *vn. Jäg.* (Raubvögel) żrzeć; **Krö'pfer**, s. Kro'pftaube; **Kro'pfgans**, *f. Ng.* pelikan; baba; **Kro'pfig**, **Krö'pfig**, *a.* wolowaty; wole mający; **Kro'pfleisten**, *m. Bk.* kapitel; =**pfstein**, *m.* komorecznia; =**pfstück**, *n.* skręt; =**pftaube**, *f. Ng.* gardłacz (gołąb'); =**pftaucher**, *n. Ng.* burzyk; **Krö'pfung**, *f. Bw.* skok. [mienić; s. kwarzyć.

Krö'schen (Kreischen), *va. Kk.* przyru-

Krö'sus, *m. npr.* Krezus; *bogacz.

Krö'te, *f. Ng.* ropucha; du —! ty żabo! *Hlk.* (Geschwulst beim Vieh) żaba, żabka; **Krö'ten=**, *a.* żabi, ropuszy; =**tenfisch**, *m. Ng.* dziwotwór; =**tengi'ft**, *n.* żabi jad; =**tenstei'n**, *m. Ng.* żabi kamień (gatunek skamieniałości).

Krü'cke, *f.* żłób w kole ślufirskiem lub w kołowrotku, gdzie rzemień lub powróz leży; kołek u skrzypców; auf, an =cken gehen na kulach chodzić; **Krü'cken**, *va.* ożogiem wygrzebywać.

Krug, *m.* dzban; dzbanek; kufel; (Wirthshaus) szynk, szynkownia, karczma; **Krü'gel**, =**gelchen**, =**glein**, *n. dim.* dzbaneczek; dzbanuszek; kufelek; kufeleczek; **Krü'ger**, *m.* karczmarz; =**gerin**, *f.* karczmarka; **Kru'gförmig**, *a.* dzbankowaty; do dzbanka podobny; =**gwirthschaft**, *f.* karczmarstwo.

Krü'mchen, *n. dim.* okruszyna, kruszyna; *grupka, mały kawałek; **Kru'me**, *f.* ośrodek (chleba itd.); okruch; **Krü'melig**, *a.* kruchy; **Krü'meln**, *va.* krzyć, kruszyć; **Kru'men**, *va.* kruszyć, krzyć, drobić.

Krumm, *a.* krzywy; *ad.* krzywo; etwas — biegen skrzywić co; Jmdn. — und lahm schlagen, ***zbić kogo na** kwaśne jabłko; (liegen), *być w biedzie, w przykrém położeniu; =me Wege gehen, *krzywemi, krętemi drogami chodzić; krumme Finger machen, *zwędzić, zemknąć co; — gerade sein lassen, przekręcać rzeczy; *z kozła robić barana; =**mbein**, *n.* noga krzywa; =ger Mensch kuternoga; =**mbeinig**, *a.* krzywonogi; =**mbuckel**, *m.* krzywy kark; den — machen, *kark przed kim zginać; płaszczyć się, czołgać się; =**mdarm**, *m. Zk.* kiszka kręta; **Krü'mme**, *f.* krzywość; krzywizna; **Krü'mmen**, *va.* krzywić, skrzywić, zakrzywić co; zgiąć; sich vor Jmdm. —, *płaszczyć się przed kim; (das Recht), *nakręcać prawo; (sich) krzywić się (jak droga, rzeka); **Kru'mmfüßig**, *a.* krzywonogi; =**mgehö'rnt**, *a.* krzyworogi; =**mgeschnä'belt**, *a.* z zakrzywionym dzióbem; =**mhals**, *m.* krzywa szyja; =**mhalsig**, *a.* krzywą szyję mający; z krzywą szyją; =**mheit**, *f.* krzywość; =**mholz**, *n.* krzywulec, drzewo krzywo rosnące; =**mholzbaum**, *m.*, =**mholzkiefer**, *f. Ng.* sosna górna; =**mhorn**, *n.* krzywy róg; zwierz z krzywemi rogami; krzywuła; =**mhörnig**, *a.* krzywe rogi mający; z krzywemi rogami; =**mlinig**, *a.* z krzywych linii złożony; =**mnase**, *f* krzywy nos; krzywonos; =**mnasig**, *a.* krzywy nos mający; =**mschenkelig**, *a.* krzywe uda mający; =**mschließen**, *va. irr. Rw.* krótko okuć; =**mschnabel**, *m. Ng.* krzywy dziób; ptak z krzywym dziobem; =**mschnäbelig**, *a.* krzywy dziób mający; z krzywym dzióbem; =**mspitz**, *f.* gracka; =**mstab**, *m. Kg.* pastorał (biskupi); =**mstroh**, *n. Ldw.* barłóg; słoma targana; **Krü'mmung**, *f.* krzywość; krzywizna; zakrzywienie; zakręt; łomistość zagięcie (rzeki); załam (drogi); =gen, *pl.* kręty (rzęki); voller =gen pokrzywiony; poginany; kręty (droga, rzéka); **Kru'mmzeichen**, *n.* łamany wał; korba łamana.

Krü'ppel, *m.* kaleka; człowiek ułomny; zum — werden kaleką zostać; =**ppelei'**, *f.* dłubanina; mitrężna robota; =**lhaft**, **Krü'ppelig**, *a.* ułomny; kaleka; skaleczały; **Krü'ppler**, *m.* łazęga.

Kru'spig, **Krü'spig**, s. Kraus.

Kru'ste, *f.* skórka (na chlebie); skorupa (auf Wunden, leichtes Eis ꝛc.); strup (na wrzodzie); **Kru'stenartig**, *a. Ng.* skorupiasty; =**stenwu'rm**, *m. Ng.* skorupiak; **Kru'stig**, *a.* skorupowaty; skorupiasty.

Kryptoga'misch, *a. Ng.* skrytopłciowy.

Krysta'll ꝛc., s. Krista'll ꝛc.

Kü'bel, *m.* szafel, szaflik (do różnego użycia); skopiec; szkopek.

Kubi'k ꝛc., s. Cubi'k ꝛc.

Kü'che, *f.* kuchnia; die — verstehen, *znać się na kuchni, umieść gotować; in des Teufels — kommen, ***do djabła** się dostać

na obiad; biedy się nabawić; (Essen, Speisen, Nahrung) potrawy; jedzenie; jadło; sie besorgt die —, *jedzenie gotuje; heute haben wir kalte — dziś mamy zimne potrawy, jemy na zimno.
Kü'chelchen, Kü'chlein, n. placuszek; (junges Huhn rc.) kurczę, kurczątko.
Ku'chen, m. placek; —, pl. ciasto, ciasta; (backen) piec ciasta; — krąg (wosku, ołowiu itd.).
Kü'chen-, a. kuchenny; -na'mt, n. urząd kuchenny; -na'rbeit, f. robota kuchenna.
Ku'chenbä'cker, m. piekarz do ciast; cukiernik, ciastecznik; -nbäckerei', f. pieczenie ciast.
Kü'chenbedie'nter, m. sługa kuchenny.
Ku'chenbre'tt, n. deska do placków; -nfo'rm, f. forma na ciasta; -nförmig, a. plackowaty.
Kü'chengarten, m. Gtn. ogród kuchenny, warzywny, jarzynny; Kü'chengerä'th, n. sprzęty kuchenne; -ngeschi'rr, n. naczynie kuchenne; -ngewä'chs, n. warzywo; -nhee'rd, m. ognisko kuchenne; -njunge, m. kuchta; kuchcik; -nlatei'n, n. iron. łacina kuchenna (mizerna); -nmädchen, n. dziewczyna do kuchennéj posługi; -nma'gd, f. dziewka kuchenna, do posług kuchennych; pomywaczka; -nmä'ßig, a. kuchenny; -nmeister, m. kuchmistrz; -nmesser, n. nóż kuchenny; -nofen, m. piec kuchenny; -nsa'lz, n. sól kuchenna; -nscha'be, f. Ng. karakon; karakul; -nsche'lle, f. Ng. ziele czarne; orlik zawilec; niestrętek; -nscho'lle, f. Ng. zawilec; czarne ziele.
Ku'chenschie'ber, m. łopata do (wsadzania) placków od. ciast.
Kü'chenschra'nk, m. szafa kuchenna; spiżarnia; -nschü'rze, f. fartuch kuchenny; -nstu'be, f. pokoik przy kuchni.
Ku'chentei'g, m. ciasto na placki.
Kü'chenti'sch, m. stół kuchenny; -nzettel, m. spis potraw; den — machen wypisać potrawy, które mają być gotowane; -nzeu'g, n. ścierki kuchenne.
Kü'chlein, a.dim. pisklę; pisklątko; kurczę.
Ku'ckuk, m. Ng. kukawka; kukułka; (rufen, schreien) kukać, kuknąć; hol' dich der —! geh' zum —! daß dich der —! niech cię licho weźmie! idz do licha! ei, den —! tam do licha! Ku'ckuks-, a. kukułczy; -sblume, f. Ng. smolanka; -sne'st, n. kukułcze gniazdo; -sru'f, -sschrei', m. kukanie.
Ku'fe, f. (am Schlitten) sanice; płozy, spód sanek; (Gefäß) kufa; kadź; duża beczka z szerokiém dnem; Kü'fer, m. (im Weinkeller) kiper.
Ku'gel, f. glob; kula (do strzelania, do kręgli, bilarowa itd.); mit -ln schießen kulami strzelać; mit Jmdm. -ln wechseln, *strzelać się z kim, pojedynkować się na pistolety; Jmdn. auf -ln fordern, *na pistolety kogo wyzwać; sich die — ausfallen, Hlk. upaść i ramię albo udo sobie wybić ze stawu; Ku'gel-, a. (sphärisch) kulny; kulowy; -lbüchse, f. strzelba do kul; Kü'gelchen, n. dim. kulka; Ku'gelfe'st, a. tak mocny, że kula nie przejdzie; -lfläche, f. płaszczyzna kulista; -lflasche, f. butelka pękata; -lfo'rm, -lgesta'lt, f. kształt kuli; kulistość; forma do odlewania kul; -lförmig, a. kulisty; -lgewö'lbe, n. Bk. sklepienie kuliste, półkolne, pełne; -lgießer, m. kulolej; -licht, a. do kuli podobny; -gelig, a. kulisty; -lkasten, m. skrzynia na kule; -lleh'r, n. narzędzie z blachy do mierzenia wielkości kul; Ku'geln, vn. (s.) toczyć się (jak kula); —, va. kulać co, toczyć od. taczać (jak kulę); kule z czego robić; (sich) kulać się; -lprobe, s. Ku'gelleh'r; -lre'gen, m., -lsaa't, f. *grad kul; -lru'nd, a. kulisty; -lschni'tt, m. przecięcie kuli; -lschwa'mm, m. Ng. kurzawka; bzducha; -lseife, f. mydło gałkowe; -lstei'n, m. Ng. (Sphäroid) gałkowiec; -gelung, f. (Abstimmung) głosowanie kulami, balotowanie; -lspri'tze, f. Kw. kartaczówka; Ku'gelza'nge, f., -lzie'her, m. grajcar do wyciągania kul z strzelby.
Kuh, f. Ng. krowa; blinde Kuh spielen, *grać w ciuciubabkę; Kuh-, a. krowi; Kuh'blatter, s. Kuh'pocke; -h'butter, f. Ldw. krowie masło; Küh'chen, n. dim. krówka; Kuh'euter, n. wymię u krowy; -hfladen, m. krowieniec; krowiełajno; -hfleisch, n. krowie mięso; -hfuß, m. krowia noga; żelazko do wyłamywania; *puszka; -hglocke, f. dzwonek krowi; -hhaare, n. pl. krowia sierć; -hhaut, f. krowia skóra; -hhirt, Küh'hirt, m. Ldw. krowiarz; pastuch do krów; -hhirtin, f. krowiarka; pasterka od krów; -hhorn, n. krowi róg; -hkalb, n. jałowiczka; -hkäse, m. krowi sér.
Kühl, a. chłodny; es ist — geworden chłodno się zrobiło; ochłodziło się; etwas — werden lassen ostudzić co; das -e chłód; im -en sitzen w chłodzie siedzieć; Küh'le, f. chłód, chłodność.
Kuh'leder, n. krowia skóra (wyprawna).
Küh'leimer, s. Küh'lfaß; Küh'len, va. chłodzić; -de Getränke chłodzące napoje; sich — chłodzić się; (Zorn, Grimm an Jmdm.), *złość swoję wywrzéć na kogo; —, vn. (h.) chłodnąć; (sich) chłodnąć się (powietrze); kühlend chłodzący; -lfaß, n. kilfas, chłodnik, chłodnica; Küh'lig, a. chłodnawy; -lofen, m. piec chłodzący, do chłodzenia szkła; -lpfanne, f. patelnia do chłodzenia; -lpflaster, n. plaster chłodzący; -lsalbe, f. Hlk. maść chłodząca; -ltrank, m. napój chłodzący, chłodny; -ltrog, m. szaflik z wodą do chłodzenia

Eisens; **Küh'lung**, *f.* schłodzenie; ochłoda; chłód.

Kuh'magd, *f. Ldw.* krowiarka; **-hmilch**, *f.* krowie mléko; **-hmist**, *m.* krowi gnój; **-hmolken**, *f. pl. Ldw. Hlk.* krowia serwatka.

Kühn, *a.* śmiały, odważny lub dowodzący odwagi; kühner Mensch, *zuch; —, *ad.* śmiało; **Küh'nheit**, *f.* śmiałość; **Küh'nlich**, *ad.* śmiało.

Kuh'pilz, *m. Ng.* wołak; maśluk; **-h'pocke**, *f. Hlk.* (Kuhblatter) krowia ospa; **Kuh'pockengi'ft**, *n. Hlk.* krowianka; **-h'pockenimpfung**, *f. Hlk.* szczepienie ospy; **-h'reigen**, *m. Ldw. Tk.* taniec pasterzy alpejskich; **-h'schelle**, *f. Ldw.* dzwonek krowi; **-h'schwanz**, *m.* krowi ogon; **-h'stall**, *m.* obora; krowiarnia; **-h'weide**, *f. Ldw.* pastwisko krowie.

Kulm, *n. npr. Geog.* Chełmno; **Ku'lmisch**, *a.* Chełmiński; **-lmsee**, *m. Geog.* Chełmza.

Ku'lpig, *a.* § chocholasty.

Ku'mme, *f.* § głęboka miska.

Kü'mmel, *m. Ng.* kmin; kminek; (Branntwein) kminkówka, kminkowa wódka; **Kü'mmel-**, *a.* kminkowy; **-lbra'nntwein**, *m.* kminkowa wódka; kminówka; **-lbro'd**, *n.* chléb z kminkiem; **-lbrühe**, *f.* zupa kminkowa; **-lkäse**, *m.* sér z kminkiem; **Kü'mmeln**, *vn.* (h.) pić kminkową wódkę; **-lö'l**, *n.* kminkowy olejek; **-lweizen**, *m. Ng.* omar.

Ku'mmer, *m.* troski; frasunek; kłopot; zmartwienie; in Sorge u. — leben żyć w troskach i kłopotach; **vor** — sterben umrzéć ze zmartwienia.

Kü'mmerer, *m. Jäg.* ranny jeleń.

Ku'mmerfrei', *a.* wolny od trosk; **-merhaft**, *a.* frasobliwy; **-merkra'nk**, *a.* chory ze zmartwienia; **Kü'mmerlich**, *a.* biedny, nędzny, mizerny; —, *ad.* biednie, mizernie; sich — behelfen biedę klepać; **Ku'mmerlo's**, *a.* bez kłopotów; spokojny; **-merlo'sigkeit**, *f.* swobodność umysłu; **-mermie'ne**, *f.* mina człowieka zmartwionego, skłopotanego; **Kü'mmern**, *vn.* (h.) kłopotu narobić; (sich) troskać się, troszczyć się, frasować się; das kümmert mich nicht ja o to nie dbam; was kümmert mich das? co cię to obchodzi? (sich über etw.) kłopotać się o co; **-merni'ß**, s. **Kummer**; **Ku'mmerschwe'r**, *a.* wielce zmartwiony; **-mervo'll**, *a.* pełen trosk.

Ku'mmet, *n. Ldw.* chomąto (na konia); **Ku'mmet-**, *a.* chomątny, chomątowy; **-thörner**, *n. pl.* drewna albo rogi u chomąt; **-tkette**, *f.* naszelnik, łańcuch albo rzemień szeroki u chomąt; **-tkissen**, *n.* poduszka chomątna; **-tmacher**, *m.* chomątnik; **-tpfe'rd**, *n.* koń do chomąta.

Kumpa'n, *m.* kompan.

Kumpf, **Ku'mpfen**, *m.* (Eichenholzklotz der Tuchwalker) cówkował.

Kund, *a.* jawny, wiadomy; die Sache ist — geworden rzecz wyszła na jaw; — u zu wissen sei hiemit wszem w obec i każdemu z osobna, komu o tém wiedziéć należy, wiadomo czynimy itd.; **-ndbar**, *n.* wiadomy, głośny, jawny, nietajny; **-ndbarkeit**, *f.* jawność rzeczy; wiadomość; **Ku'nde**, *f.* wiadomość, wiedzenie czego; doniesienie; — von etw. haben wiedziéć o czém; umiéć *od.* znać co.

Ku'nde, *m.* gość; stale kupujący; robotę biorący; przyjaciel handlowy; **Ku'nden**, *pl.*, s. Ku'ndleute.

Ku'nden, **Kü'nden**, *va.* ogłaszać co; obiawiać; **-ndgebung**, *f.* demonstracja; **-ndig**, *a.* świadomy czego; wiedzący lub znający albo umiejący co; biegły w czém; der polnischen Sprache — posiadający język polski.

Kü'ndigen, *va.* wypowiedziéć komu co; (Jmdm.) wypowiedziéć komu mieszkanie lub służbę; **-ndigung**, *f.* wypowiedzenie; **-gsfrist**, *f.* termin wypowiedzenia.

Ku'ndleute, *pl.* ludzie trzymający się kogo; kupcy, pokupujący; s. a. Ku'ndschaft; **-ndmacher**, *m.* orędownik; **-ndmachung**, *f.* obwieszczenie, uwiadomienie; — eines Urtheils, *Rw.* ogłoszenie wyroku.

Ku'ndmann, s. Ku'nde, *m.*; **-ndschaft**, *f.* wiadomość (o czém); Jmdn. auf — ausschicken wysłać kogo na zwiady; — znajomość; er hat hier große — ma tu wielu kupców, kupujących od niego; (bei den Handwerkern) kunszaft, konszaft; list świadeczny; **K'undschaften**, *vn.* (h.) na zwiadach być; po zwiadach chodzić; — gehen iść na zwiady; **-ndschafter**, *m.* zwiadowca; wywiadowca; *Kw.* śpieg; **-ndschaftsposten**, *m. Kw.* podsłuchy; **-ndwerden**, *vn. irr.* stać się wiadomém, wyjść na jaw.

Kü'nftig, *a.* przyszły; auf -e Woche na przyszły (*od.* drugi) tydzień; -e Geschlechter następne po nas pokolenia; —, in's Künftige, **Kü'nftighi'n**, *ad.* na przyszłość; w przyszłym czasie; w przyszłości.

Ku'nkel, *f.* kądziel; **-la'del**, *m.* szlachectwo po kądzieli.

Kunst, *f.* sztuka; die **Künste**, *pl.* kunszta; durch — przez sztukę; mit — ze sztuką; kunszt; die freien Künste (u. Wissenschaften) nauki i umiejętności wyzwolone; **Kunst-**, *a.* sztuczny; kunsztowny; **-stanlage**, *f.* sztuczny zakład; **-nstanstalt**, *f.* zakład sztuk pięknych; **-starbeit**, *f.* sztuczna, kunsztowna robota; **-stausdruck**, *m.* wyraz techniczny; **-stausstellung**, *f.* wystawa dzieł od. płodów sztuki; **-stbau**, *m* sztuczna budowa; **-stbefli'ssen**, *a.* przykładający się do jakiego kunsztu; **-stbefli'ssenheit**, *f.* przykładanie się do jakiego kunsztu; **-stbegei'sterung**, *f.* zapał do jakiéj sztuki lub do sztuk, kunsztów; **-st-**

betrie'bsam, *a.* przemyślny; -stbetrie'bsamkeit, *f.* przemysł; -stcabine't, s. Ku'nstkammer; -stdrechsler, -stdreher, *m.* tokarz misterne wyrabiający przedmioty; -steifer, *m.* zapał do jakiéj sztuki, do kunsztu; **Künstelei'**, *f.* sztuczność; przesadna wytworność; zbyt sztuczna robota; **Kü'nsteln**, *va.* pokunsztować, sztucznie co robić od. wyrobić; —, *vn.* (h.): an etwas — sztucznie nad czém pracować; majstrować nad czém; **Ku'nsterfah'ren**, *a.* doświadczony w jakiéj sztuce lub w sztukach pięknych; -renheit, -sterfahrung, *f.* doświadczoność w jakiéj sztuce itd.; **Ku'nsterzeu'gniß**, *n.* płód, wyrób sztuki; -stfalle, *f. Bw.* dzwon; zaczepnik; -stfärber, *m.* farbierz uczony; -stfertig, *a.* biegły, doświadczony w jakiéj sztuce; -stfertigkeit, *f.* biegłość w jakiéj sztuce; -stfeuer, *n.* sztuczny ogień; -stfleiß, *m.* przemysł; -stfreund, *m.* przyjaciel sztuki; -stgärtner, *m.* ogrodnik uczony; ogrodnik naukowo wykształcony; -tnerei', *f.* sztuka ogrodnicza; -stgebi'lde, *n.* obraz kunsztowny; utwór sztuki; -stgefüh'l, *n.* gust do sztuk pięknych od. w sądzeniu o sztukach pięknych; -stgemä'lde, *n.* malowidło ze sztuką wykonane; -stgemä'ß, *a.* u. *ad.* podług prawideł sztuki; -stgeno'ß, *m.* tą samą sztuką (co i kto inny) się zajmujący; tego samego rzemiosła pilnujący; -ssenschaft, *f.* spólność sztuki lub rzemiosła; -stgere'cht, *a.* techniczny; stósowny do prawideł (sztuki, nauki); -stgeschi'chte, *f.* historja sztuk pięknych; -stgeschi'cklichkeit, *f.* zręczność do kunsztów od. sztuk pięknych; -stgestä'nge, *n. Bw.* zjeżdżalnia; -stgetrie'be, *n.* maszynerja; -stgewe'be, *n.* *W.* sztuczna tkanina; *rzecz sztucznie ułożona; -stgewe'rbe, *n.* sztuczne rzemiosło; -stgewe'rk, *n.* rękodzielnia; -stgraben, *m.* sztuczny rów, kanał; -stgriff, *m.* fortel; zręczny obrot; podstęp; sich eines -es bedienen, *użyć fortelu, obrotu, podstępu; -sthalle, *f.* sala, w któréj dzieła sztuki są umieszczone; muzeum; -sthandel, *m.* handel rzeczy kunsztownych; -sthändler, *m.* kupiec handlujący utworami sztuki; kunsztownik; -stkammer, *f.* gabinet osobliwości od. rzeczy kunsztownych, ciekawych; -stkenner, *m.* znawca sztuk pięknych.

Kü'nstler, *m.* kunsztmistrz; artysta; -stler-, *a.* sztukmistrzowski, artystowski; -stlerei', *f. iron.* sztuczny wybieg; -rgrille, *f.* chimera artystowska; -rha'nd, *f.* *ręka kunsztmistrza albo artysty; -stlerin, *f.* artystka; -stlerisch, *a.* sztukmistrzowski, artystowski; -rle'ben, *n.* życie kunsztmistrza oder sztukmistrzowskie od. artystowskie; -rnei'd, *m.* zazdrość między kunsztmistrzami albo artystami; -rsto'lz, *m.* chluba, zaszczyt kunsztmistrzów albo artystów; -rverei'n, *m.* towarzystwo od. związek artystów.

Kü'nstlich, *a.* sztuczny; wymyślny, kunsztowny; wytworny; misterny; -stlichkeit, *f.* sztuczność; **Ku'nstliebend**, *a.* lubiący piękne sztuki; -bhaber, *m.* miłośnik sztuk pięknych; -bhaberei', *f.* miłośnictwo od. zamiłowanie sztuk pięknych; -stlos, *a.* zrobiony bez sztuki; *prosty, naturalny, niewymuszony, niewykwintny; -stmachwerk, *n. iron.* sztuczno-partackie dzieło; -stmäßig, *a.* stósowny do prawideł sztuki oder kunsztu; kunsztowny; -stmeister, *m.* rurmistrz; -strad, *n.* koło rurmusowe; -stredner, *m.* krasomowca; -strednerisch, *a.* krasomowczy; -stregel, *f.* prawidło sztuki; -stregelleh're, *f.* technika; **Ku'nstreich**, *a.* kunsztowny; sztukę swoję gruntownie znający; -streise, *f.* podróż w celu artystycznym; -streiter, *m.* sztuczny jeździec, uczony; -rgese'llschaft, *f.* towarzystwo sztucznych jeźdzców; -strichter, *m.* krytyk, sędzia, znawca sztuk pięknych; -strichterlich, *a.* -ches Urtheil sąd znawcy; **Ku'nstsache**, *f.* przedmiot sztuki; rzecz sztuczna; **Ku'nstsammlung**, *f.* zbiór osobliwości (sztuki); -stschacht, *m. Bw.* szyb, z którego machiną wodę wyprowadzają; -stschatz, *m.* skarbiec rzeczy kunsztownych, osobliwości; -stschule, *f.* szkoła sztuk pięknych, dla artystów; -stsinn, *m.* upodobanie w sztukach pięknych; -stsprache, *f.* język techniczny; słowa wyborowe; -stspringer, *m.* sztuczny skakacz, skoczek; -ststraße, *f.* droga sztuczna; droga zwirowana; -ststück, *n.* sztuka; dzieło kunsztowne; -sttischler, *m.* stolarz uczony, sztuczne roboty robiący; hebanista; **Ku'nstverei'n**, *m.* słowarzyszenie lubowników sztuki; -stverstä'ndig, *a.* znający się na sztuce; **Ku'nstverwa'ndter** *rc.*, s. Ku'nstgenoß *rc.*; -stwelt, *f.* *świat artystów; -stwerk, *n.* dzieło sztuki; -stwidrig, *a* przeciwny prawidłom sztuki; niezgodny z przepisami sztuki; -stwort, *n.* wyraz techniczny; wyraz techniczy wyboryczny; -stzeug, *n. Bw.* kolankowy drążek.

Kunz, *m. npr.* Konrad; es sei (er heiße) Hinz od. —, *czy Piotr czy Paweł (to mi wszystko jedno).

Kü'pe, s. Ku'fe.

Kupelli'ren, *n.* kupelacja; **Ku'pelo'fen**, *m.* kupelowy piec; -lungschei'be, *f.* wychwyt; -lungsza'pfen, *m. pl.* wrzeciona kółek zębatych.

Kü'per, *m.* kiper (do wina); sprawca sklepu winnego.

Kü'pfel, *n.* rogal; s. a. Ki'pfel.

Ku'pfer, *n.* *Ng.* *Bw.* miedź (kruszec); in — stechen ryć na miedzi; rycina miedziana; ryta na miedzi; kopersztych; miedzioryt; — auf der Nase *rc.* piega (na

twarzy); **Ku'pfer-**, *a.* *Bw.* miedziany; **-ra'der**, *f.* miedziana żyła; **-ra'rbeit**, *f.* robota od. wyrób z miedzi; **-raſche**, *f.*, **-rbraun**, *n.* miedziana mąka; **-rbe'rgwerk**, *n.* kopalnia miedzi; **-rbla'tt**, *n.* kartka z ryciną; **-rblau'**, *n.* błękitnokrusz; **-rble'ch**, *n.* blacha miedziana; **-rblei'glanz**, *m.* miedziano-ołowiany błyszcz; **-rble'nde**, *f.* *Bw.* tennantyt; **-rblu'men**, *f. pl.*, **-rblüte**, *f.* *Bw.* kwiat miedzi; **-rbrau'n**, *n.* miedziana mąka; **-rdrah't**, *m.* drót miedziany; **Ku'pferdru'ck**, *m.* drukarstwo kopersztychów lub rycin miedzianych; **-rdru'cker**, *m.* drukarz kopersztychowy; miedziorytnik; **-rdruckerei'**, *f.* drukarnia kopersztychowa; miedziorytnia; **-pferei'dechſe**, *f.* *Ng.* lipczak; **-re'rz**, *n.* *Bw.* ruda miedziana; **-rfah'lerz**, *n.* *Bw.* szaromiedniak; **-rfarbe**, *f.* miedziany kolor; **-rfarben**, **-rfarbig**, *a.* miedzianego koloru; **-rge'ld**, *n.* pieniądze miedziane; miedziaki; kuprowina; **-rgeſchi'rr**, *n.* naczynia miedziane; **-rgeſi'cht**, *n.* *twarz miedziana; *trędowacina; **-rgla'nz**, *m.* *Bw.* błyszcz miedzi; **-rgrü'n**, *n.* grynszpan; *Bw.* zielonokrusz; —, *a.* miedziozielony; **-rha'ltig**, *a.* miedzisty; miedziorodny; miedź w sobie zawierający; **-rha'mmer**, *m.* młot do kowania miedzi; *Httk.* hamernia miedziana; **-rhandel**, *m.*, **-rhandlung**, *f.* handel miedziany; handel kopersztychowy, rycinowy; **-rhütte**, ſ. Ku'pferhammer; **Ku'pfericht**, **-pferig**, *a.* miedziowaty; do miedzi podobny; (im Geſicht) trędowaty; **-rkie's**, *m.* *Ng.* żółtokrusz; **-rkönig**, *m.* *Schdk.* czysta miedź; **-rlazu'r**, *n.* błękit miedzi; **-rmünze**, *f.* *Msk.* pieniądz miedziany; **Ku'pfern**, *a.* miedziany; —, *va.* okuć blachami miedzianemi; **-rnaſe**, *f.* *iron.* miedziany nos; **-rni'ckel**, *m.* *Bw.* miedziokrusz; nikielun; —, *m.* *Ng.* miedziokrusz; **Ku'pferplatte**, *f.* blacha miedziana; **-rpreſſe**, *f.* prasa do wyciskania rycin miedzianych; **-rrei'ch**, *a.* *Bw.* miedźny; obfitujący w miedź; **Ku'pferro'ſt**, *m.* śniedź; **-rro'th**, *a.* czerwony jak miedź; —, *n.*, **-rröt'he**, *f.* kolor miedziany; czerwoność miedziana; **-rſa'lz**, *n.* solan miedzi; **-rſammler**, *m.* zbieracz rycin; **-rſammlung**, *f.* zbiór rycin; **-rſchiefer**, *m.* miedź łupna; **-rſchlacke**, *f.* *Httk.* zendra od miedzi; **-rſchla'g**, *m.* otłuczyny z miedzi; okruchy miedziane z pod młota; **-rſchmie'd**, *m.* kotlarz; **-rſchmied-**, **-rſchmieds-**, *a.* kotlarski; **-rſchmiedeha'ndwerk**, *n.* kotlarstwo; kotlarka; **-rſchwärze**, *f.* czernidło sztycharskie, farba sztycharska; **-rſte'chen**, *n.* rytowanie na miedzi; sztychowanie; **-rſte'cher**, *m.* sztycharz; **-rſte'cher-**, **-rſte'chers-**, *a.* miedziosztycharski; **-rſtecherei'**, **-rſtecherku'nſt**, *f.* sztycharstwo; rytownictwo; **-rſtei'n**, *m.* *Ng.* *Bw.* ruda miedziana; surowiec; **-rſti'ch**, *m.* kopersztych; rycina miedziana; miedzioryt; **-rvitrio'l**, *m.* *Ng.* *Bw.* *Schdk.* siarkan miedzi; **-rwaare**, *f.* koprowina; **-rwaſſer**, *n.* koperwas; **-rwe'rk**, *n.* *Litt.* dzieło z rycinami; dzieło z rycin złożone; *Httk.*, ſ. Ku'pferha'mmer.

Ku'ppe, *f.* okrągły wierzchołek, szczyt, czub (góry, itd.); główka (u gwoździa dużego); brzuszec (u palca).

Ku'ppel, *f.* kopuła; sfora; smycz; **-lda'ch**, *n.* *Bk.* dach kopułowaty.

Kuppelei', *f.* kojarzenie, rajenie, rajfurstwo; **Ku'ppeln**, *va.* łączyć z sobą; gekuppelte Säulen, *Bk.* słupy stykające się (swemi najszerszemi częściami); (Hunde) zesforować z sobą (psy); *iron.* poswatać; —, *n.*, ſ. Kuppelei'; **-lpe'lz**, *m.* swatne, nagroda za wyswatanie lub nastręczenie żony; kuban za swaty.

Ku'ppen, *va.* obcinać, obrzynać z wierzchu.

Ku'ppler, *m.* stręczyciel (do nierządu); *iron.* rajfur; kuplerz; den — machen kuplerować; **Ku'ppler-**, *a.* kuplerski; rajfurski; **-rha'ndwerk**, *n.* kuplerskie rzemiosło; **-lerin**, *f.* streczycielka, rajfurka; kuplerka; **-leriſch**, *a.* kuplerski; rajfurski; —, *ad.* po rajfursku; po kuplersku.

Ku'ppnagel, *m.* gwóźdź z główką.

Kura'nzen, *va.* okładać kogo kijem itd., skórę mu trzepać.

Kü'raß, *m.* kirys; pancerz z blachy; **-raſſie'r**, *m.* *Kw.* kiryśnik, kirysjer, kirasjer; **Küraſſie'r-**, *a.* *Kw.* kirysjerski, kiryśniczy; **-rregime'nt**, *n.* półk kirysjerów.

Ku'rbe, **Ku'rbel**, *f.* *Mech.* korba (do obracania); **-lbohrer**, *m.* wiertak; **-lwe'lle**, *f.* wał korby.

Kü'rbis, *m.* *Ng.* korbal; dynia; bania; korbas; **Kü'rbis-**, *a.* korbasowy; korbowy, korbsowy; **-säh'nlich**, **-sa'rtig**, *a.* korbasowaty; korbasowy; **-sbrei'**, *m.* *Kk.* zupa z dyni od. z bani; **-sfla'ſche**, *f.* bania; tykwa; **-sfö'rmig**, *a.* pękaty jak bania; **-sfru'cht**, *f.* dyniak; **-ske'rn**, *m.* jąderko z dyni.

Kü'ren, *va.* (wählen) obierać; wybierać.

Ku'rfürſt, *m.* Książę Elektor; Kurfirszt; **-rfürſtenthum**, *n.* Elektorstwo; Elektorat; **-rfürſtenwü'rde**, *f.* godność elektorska; **-rfürſtin**, *f.* Elektorowa; **-rfürſtlich**, *a.* Elektorski.

Ku'rmark, *f.* *Geog.* Marchia Elektoralna Brandeburska; **Ku'rmärker**, *m.* *Geog.* Brandeburczyk; **-kerin**, *f.* Brandeburka; **-rkiſch**, *a.* Brandeburski.

Ku'rprinz, *m.* Elektorowicz.

Ku'rrig, *a.* ugłaskliwy; łaskliwy.

Ku'rſachſe, *m.* *Gsch.* Sas z Elektoratu; **-rſachſen**, *n.* Elektorat Saski; Saksonia Elektoralna; **-rſächſiſch**, *a.* Saskoelektorski.

Ku'rschmied, *m.* konował; **-rschmieds-**, *a.* konowalski.

Kü'rschner, *m.* kuśnierz; **Kü'rschner-**, **-rschners-**, *a.* kuśnierski; **-ra'rbeit**, *f.* kuśnierska robota; **-rgese'll**, *m.* czeladnik kuśnierski; **Kü'rschnerha'ndwerk**, *n.* kuśnierstwo.

Ku'rstaat, *m. Gsch.* państwo elektorskie od. elektoralne; **-rwürde**, *f. Stw. Gsch.* godność elektorska; elektorstwo.

Kurz, *a.* krótki; *ad.* krótko; vor Kurzem, vor kurzer Zeit przed niedawnym czasem; — nachher, — darauf niedługo potém; in Kurzem w krótce; über kurz od. lang prędzéj czy późniéj; — angebunden, *gorąco kąpany; *prędki; den Kürzern ziehen, *ulédz, ustąpić, poddać się, nic nie wskórać; zu — kommen, *źle wyjść, ponieść stratę, być pokrzywdzonym; sich — fassen wyrażać się krótko; *mówić lub pisać zwięźle; um mich — zu fassen, kurz, *krótko mówiąc; Jmdn. — oder lang heißen, nennen, *besztać kogo; przezywać go; — u. gut, *krótko a dobrze; -e Sylbe sylaba krótka; -e Waaren, Kurzwaaren, *f. pl. H.* drobne towary żelazne;

Ku'rzangebunden, *a.* prędki; porywczy; krótko się sprawiający; **-rzarmig**, *a.* krótkie ręce mający; **-rzathmig**, *a.* krótki oddech mający; **-rzathmigkeit**, *f.* dychawiczność; **-rzbeinig**, *a.* krótkonogi.

Kü'rze, *f.* krótkość; sich der — befleißigen ubiegać się za krótkością; starać się być krótkim; in der —, *w krótce, w krótkim czasie; w krótkości.

Ku'rzeit, *f. Hlk.* sezon, czas kąpielowy.

Kü'rzen, *va.* skrócić, ukrócić; skracać; (sich) skracać się, kurczyć się (jak co po praniu).

Ku'rzflügelig, *a. Ng.* krótkoszkrzydły; **-rzfüßig**, s. Ku'rzbeinig; **-rzgefa'ßt**, *a.* zwięzły; —, *ad.* krótko a węzłowato; **-rzgeschwä'nzt**, *a. Ng.* krótkogonowy; **-rzgeweh'r**, *n. Kw.* krótki pałasz piechoty; **Ku'rzhaarig**, *a.* krótkowłosy; **-rzköpfig**, *a.* porywczy; **-rzhals**, *m.* człowiek z krótką szyją; **Ku'rzhalsig**, *a.* z krótką szyją; krótkoszyj.

Kü'rzlich, *ad.* niedawno; niedawno temu; wkrótce; krótko.

Ku'rznasig, **-rznäsig**, *a.* krótkonosy; **-rzrock**, *m.* *człowiek w krótkiéj sukni; krótko ubrany; **Ku'rzschattig**, s. La'ngschattig; **-rzschwänzig**, *a.* z krótkim ogonem; **-rzsichtig**, *a.* krótko widzący; krótkooki; **-rzsichtigkeit**, *f.* krótkowidztwo; krótkie widzenie; * nieprzewidywanie skutków; **-rzstämmig**, *a.* niskopienny, krępy; niewyrosły; **Ku'rzstängelig**, **-rzstengelig**, *a. Ng.* niskopienny; **Ku'rzstielig**, *a.* na krótkiéj szypułce; **-rzu'm**, **-rzwe'g**, s. Kurz; **-rzwaare**, *f. H.* drobny towar, drobiazgowy; **-rzwaarenhä'ndler**, *m.* kupiec drobiazgowy; handlarz drobnych towarów; **-nhandlung**, *f. H.* handel drobiazgu; **-rzwährend**, *a.* krótkotrwały, przemijający; **-rzweil**, **-rzweile**, *f.* krotochwila; krotofila; zabawka; rozrywka; (aus) dla zabawki; dla rozrywki; z pustoty; **Ku'rzweilen**, *vn.* (h.) żarciki wyprawiać, bawić się; żartować; **Ku'rzweilig**, *a.* krotofilny; trefny; żartobliwy; **-rzweiligkeit**, *f.* krótkochwilność; zabawność.

Ku'rzwildpret, *n. Kk.* jądra jeleni i dzika.

Ku'schen, *vn.* (h.) leżéć (na brzuchu [o psie]); położyć się; *być cicho; kusch' dich! cicho!

Kuß, *m.* pocałowanie; całus; pocałunek; (empfangen) dostać pocałowania, całusa; (geben) dać komu pocałowanie, pocałować go; einen — (Kußhand) zuwerfen całusa komu posłać; **Kü'ßchen**, *n. dim.* całusek; gąbka; buzia; pocałunek; pocałus; **Kü'ssen**, *va.* całować; die Erde — całować ziemię; **Ku'ßhand**, *f.* pocałowanie ręką okazane; eine — zuwerfen pocałować rękę; **Ku'ßlich**, **Kü'ßlich**, *a.* do całowania wabiący, nęcący; **Ku'ßmaal**, *n.* plamka czerwona na ciele od pocałowania.

Kü'ste, *f. Geog.* nadbrzeże; pobrzeże; nadmorze; brzeg (nadmorski zamieszkany); **Kü'sten-**, *a.* pobrzeżny, nadmorski; **-nbewahrer**, *m. Sw.* straż ponadbrzegiem morskim; **-nbewoh'ner**, *m.* mieszkaniec nadmorski; **-nfah'rer**, *m. Sw.* okręt pobrzeżny; **-nfah'rt**, *f.* żegluga nadbrzeżna; **-nha'ndel**, *m. Sw. H.* handel nadmorski; **-nla'nd**, *n. Geog.* kraj nadmorski, nadbrzeżny, pobrzeżny; pobrzeże; pomorszczyzna; **-nschi'ffahrt**, *f. Sw.* żegluga nadbrzeżna; **-nwache**, *f. Kw.* straż nadbrzeżna; **Kü'stenwi'nd**, *m. Ntl.* pomorszczyzna.

Kü'ster, *m. Kg.* zakrystjan; kościelny; sługa kościelny; **Kü'ster-**, **Kü'sters-**, *a.* zakrystjański; **-ra'mt**, *n.*, **-rei'**, *f.* zakrystjaństwo; zakrystjanka; **-rwohnung**, *f.* zakrystjania.

Ku'tschbaum, *m.* drąg u powozu; **Ku'tsch-**, **Ku'tschen-**, *a.* koczy; powzowy; **-tschbeschla'g**, *m.* okucie powozu; **-tschbock**, *m.* kozioł u powozu; **Ku'tschboden**, *m.* spód w powozie; **Ku'tsche**, *f.* powóz; kocz; kareta; **Ku'tschen-**, **Kutsch-**, *a.* koczy; **Ku'tschenbo'ck**, *m.* kozioł (u powozu); **-tschenfe'nster**, *n.* okno (u powozu); **-tschengeste'll**, *n.* spód karety; zrąb karety; **-tschenschla'g**, *m.*, **-nthü're**, *f.* drzwi u powozu; **-tschentri'tt**, *m.* stopień u karety; **Ku'tscher**, *m.* stangret; powoźnik; woźnica; foryś; **Ku'tscher-**, **-tschers-**, *a.* — woźnicza, — woźnicy; **-tschersi'tz**, *m.* siedzenie dla woźnicy (w powozie); **-tschfenster**, *n.* okno u karety; **-tschgeste'll**, *n.* spód powozu; **-tschhimmel**, *m.* wierzch powozu; **-tschi'ren**, *vn.* (h.)

powozić; =tschpferd, *n.* koń do karety, kareciany, powozowy; =tschrad, *n.* koło powozowe; =tschriemen, *m.* pas pod pojazdem.
Ku'tte, *f.* kuta, habit; die — anlegen przywdziać habit, mnichem zostać.
Ku'ttel, *f.* jelita; flaki; =lba'nk, s. Flei'sch-bank, Frei'bank; =lflecke, *m. pl.* flaki (do jedzenia); **Ku'ttelho'f**, *m.* rzeźniczy plac; **Ku'ttler**, *m.* flakarz (co flaki sprzedaje); =lerin, *f.* flaczarka.
Kux, *m. Bw.* kuks, część pewna kopalni; =xkränzler, *m. pl. Bw.* przysięgli przedawający kuksy.

L.

Lab, *n. Zk.* ślaz; szlaz; szląz; *Ldw.* podpuszczka, serzysko.
La'bbern, *vn.*, s. Pla'ppern.
La'bebe'cher, *m.* *puhar posilający.
La'ben, *va.* (Milch) mleko podpuszczać; (sich) ziadać się; *posilić; pokrzepić; rozweselić, ucieszyć; posilać się; zasilać się; **La'bend**, *a.* posilający, posilny, smaczny. [kablon.
La'berdan, *H. Kk.* laberdan, solona ryba
Labe't, *ad.* (werden), *Ktsp.* wpaść; Jmdn. — machen wpędzić kogo (w płatkę).
La'betra'nk, =betru'nk, *m.* napój krzepiący, posilający.
Labia'l=, *a. Spl.* wargowy; =lbuchstabe, *m.* litera, głoska wargowa.
La'bkraut, *n. Ng.* przytulia; marzanka; =bmagen, *m. Zk.* żołądek (bydlęcy), w którym się zwarzone mleko znajduje.
Labora'nt, *m. Schdk.* chemik; =borato'rium, *n. Schdk.* pracownia (chemiczna, aptekarska); =bori'ren, *va.* robić, preparować; —, *vn.* (h.) być chorym; (an etw.) cierpieć na co.
La'bsal, *n.* pokrzepienie, orzeźwienie (ciała, sił, umysłu); =bung, *f.* pokrzepienie; orzeźwienie.
Labyri'nth, *n. Alt.* błądnik, błędokręt, błędny ogród; labirynt; =ri'nthisch, *a.* jako labirynt; jako błędokręg; =ri'nthkora'lle, *f. Ng.* krętopornia; =byri'nthspinne, *f. Ng.* nakrzewnik.
La'chbaum, *m.* drzewo graniczne.
La'chbruder, *m.* śmieszek; chichot.
La'che, *f.* (von Wasser ꝛc.) kałuża; (Gelächter) rozśmianie się (w głos); śmiech; eine — aufschlagen w głos się rozśmiać; pękać ze śmiechu; (im Walde) cecha na drzewie granicznem; (Pfütze) błocisko; kałuża; **Lä'cheln**, *vn.* (h.) uśmiechać się; —, *n.* uśmiech; uśmiechanie się; =chelnd, *ad.* uśmiechliwie; **La'chen**, *vn.* (h.) śmiać się; (über Jmdn., über etw.) z kogo, z czego; in's Fäustchen —, s. Faust; Jmdn. — machen rozśmieszyć kogo, do śmiechu go pobudzić, śmiech w nim wzbudzić; lachende Miene śmiejąca się mina; —, *va.* (Bäume) nacinać drzewo; **La'chen**, *n.* śmiech; śmianie się; rozśmianie się; (verstecktes) chichotanie; — erregen rozśmieszyć; **La'chend**, *ppr. a.* śmiejący się, uśmiechający się; *wesoły; **La'cher**, *m.* śmieszek; śmiejający się; **La'cherig**, **La'chig**, *a.* śmiechliwy; **Lä'cherlich**, *a.* śmieszny; sich — machen na śmiech się wystawiać; =lichkeit, *f.* śmieszność; **La'chgans**, *f. Ng.* gęś polska, północna; **La'chig**, s. La'cherig; —, *a.* (große Pfützen habend, sumpfig) kałużysty; =chkrampf, *m.* śmiech kurczowy; **Lä'chler**, *m.* śmieszek; =chlerin, *f.* śmieszka; =chlust, *f.* chętka do śmiania się; =chlustig, *a.* mający ochotę do śmiania się.
Lachs, *m. Ng.* łosoś; **Lachs**=, *a.* łososiowy; =sfang, *m.*, =sfischerei', *f.* połów łososiów; łososiarnia, skrzynia kraciasta na rzece, gdzie się łososie łowią; =sfleisch, *n. Kk.* łososina; =sfore'lle, *f. Ng.* łososiopstrąg; =skarpfen, *m. Ng.* łososiokarp'; =skasten, *m.* łososiarnia; =slaus, *f. Ng.* łososień; =smilchner, *m. Ng.* mleczak; kruk; =srogner, *m. Ng.* białka; ikrzak.
La'chtaube, *f. Ng.* gruchacz; sinogarlica; gruchawka (gołąb').
La'chter, *f.* sążeń; =terke'tte, *f. Gl. Bw.* łańcuch mierniczy z mosiądzu mający 5 do 6 sążni; =terschnu'r, *f.* sznur mierniczy od 5 do 10 sążni mający; **La'chtloch**, *n. Bw.* lochor.
Lack, *m.* lak (do pieczętowania); opłatki (okrągłe) do pieczętowania; *Ng.* (Blume) lak; fijołek żółty; *Mal.* lakier, pokost do lakierowania; =ckfirniß, *m. Mal.* pokost;
Lacki'ren, *va.* lakierować; lakierem powłóczyć; **Lacki'rer**, *m.* lakiernik; pokostnik; =rung, *f.* pokostowanie; lakier
La'ckmus, *n. Ng.* lakmus (roślina; farba z niéj zrobiona).
La'ckstock, *m. Gtn.* fijałek żółty.
Lä'dchen, *n. dim.* (kleiner Laden) sklepik; (kleiner Koffer ꝛc.) skrzyneczka; **La'de**, *f.* skrzynia; skrzynka.
La'debrie'f, *m. Rw.* pozew; cytacja.
La'den, *m.* (Fensterladen) okiennica; sklep (do sprzedawania towarów); einen — anlegen sklep założyć.
La'den, *va.* ładować; Jmds. Feindschaft auf sich —, *nieprzyjaźń czyję ściągnąć na siebie; (Schießgewehr) nabijać (pistolet, karabin, działo); (einladen) prosić,

zapraszać; (vor Gericht) cytować kogo przed sąd.
La'den=, *a. H.* sklepowy; **=ndiener**, *m. H.* kupczyk; subjekt; **=nflügel**, *m.* skrzydło okiennicy; **=nhüter**, *m. iron.* towar niepokupny, ciągle w sklepie leżący; **=njungfer**, *f.*, **=nmädchen**, *n. H.* sklepowa; **=npreis**, *m. Bchh.* cena sklepowa.
La'deschein, *m. Sw. H.* cedula ładunkowa.
La'destock, *m.* stempel; (eiserner) pobojczyk; **La'destockfeder**, *f. Mech.* bączek; **=detasche**, *f.* ładownica; **La'dezeug**, *n.* sprzęty do nabijania działa; **=dung**, *f.*, **La'den**, *n.* ładowanie; (des Gewehres) nabój; nabijanie; (Einladung) zapraszanie; (vor Gericht) pozew; wezwanie; cytowanie; **La'den**, *n.* ładunek (towarów, i do strzelby); nabój; die — in das Gewehr thun ładunek włożyć do strzelby; eine — Pulver nabój prochu; er hat seine volle —, *iron.* ma już porcją w głowie (pijany); cytacja; pozew; **=gsschein**, *m. H. Sw.* kwit, list frachtowy; *Bw.* pozew, relacja pozwu.
La'ffe, *m.* cymbał, dudek, gap'; chłystek; smarkacz; młokos, nosek; śmierdziuch; **La'ffen=**, **=nmäßig**, f. La'ffisch.
Laffe'te, *f. Kw.* laweta, łoże (do działa); **=ten=**, *a.* do lawety należący; **=ti'ren**, *va. Kw.* łożować.
La'ffisch, *a.* błazeński; błazniący; durny.
La'ge, *f.* leżenie; położenie; seine — hat sich etwas gebessert, *położenie (los, stan) jego nieco się polepszyło; bei dieser — der Dinge, *w takiém położeniu od. stanie rzeczy; (Papier), *Bchdr.* laga, oddział pięcio- lub sześcioarkuszowy dzieła w arkuszach; dem feindlichen Schiffe die ganze — geben ze wszystkich dział na pokładzie strzelić do nieprzyjacielskiego okrętu.
Lä'gel, *n.* łagiew, beczka bardziéj szeroka niż wysoka; łagiewka; **=gelmacher**, *m.* łagiewnik.
La'genweise, *ad.* warstwami.
La'ger, *n.* leże; legowisko; łoże; łóżko; (des Wildes) stado; (für Wein, Bier ꝛc.) legary, kentnary (do beczek); Wein auf dem — haben mieć wino w beczkach leżące; Bier auf das — brauen piwo warzyć na leżenie; (für Waaren), *H.* skład; assortirtes — von Eisenwaaren skład dobranych towarów żelaznych; ein — abstecken, *Kw.* wytknąć obóz; ein — aufschlagen obóz założyć; das — abbrechen zwinąć obóz; **La'ger=**, *a. H.* składowy; *Kw.* obozowy; **=rba'lken**, *m.* dłużnica; **=rbara'cke**, f. La'gerhü'tte; **=rbau'm**, *m.* legar; kętnar; **=rbesi'tzer**, *m.* składnik; **=rbesta'nd**, *m. H.* ilość towarów leżących w składzie; **La'gerbie'r**, *n.* piwo stałe; **=rbu'ch**, *n. H.* księga składowa; inwentarz składowy; (für Steuern) księga gruntowa; kadaster;
La'gerfa'ß, *n.* wielka beczka, któréj nie zdejmują z kentnarów; **=rfie'ber**, *n. Hlk.* gorączka obozowa; **=rfu'ge**, *f. Bw.* stosuga pozioma; **=rga'lmei**, *m. Bw.* drobny galman; **=rga'ng**, *m. Bw.* żyłowarstwo; **=rge'ld**, *n.* składowe; **=rhau's**, *n.* skład, dom za skład służący (na towary); **=rho'lz**, *n.* poobalane drzewa w lesie (od wiatru); leżałe drzewo; **=rhü'tte**, *f. Kw.* szałas obozowy; **=rkra'nkheit**, *f. Hlk. Kw.* obegnańczy wieniec; choroba obozowa; **=rkrone**, *f. Alt.* wieniec obozowy; **=gern**, *vn.* (h.) obozować, stać obozem; *leżeć; —, *va. H.* obozem rozłożyć, w obozie umieścić; (sich) obozem gdzie stanąć oder rozłożyć się; usadowić się oder rozłożyć się gdzie; (Getreide) pokładać się; **La'gern**, *n.*, f. La'gerung; **=ro'bst**, *n. Gtn.* owoc zimowy, dający się przechować, mogący długo leżéć; **=rpla'tz**, *m.* obozowisko; **=rschei'n**, *m. H.* dowód składowy; **=rstätte**, *f.* leże; łoże; legowisko (zwierząt); **=rung**, *f. Bw.* pokład; **=rwache**, *f.* straż obozowa; **=rwei'n**, *m. Wb.* wino do konserwy; **=rzi'ns**, f. La'gerge'ld.
Lahm, *a.* kulawy; chromy; an allen Gliedern — chromy na wszystkich członkach; — gehen kulawo chodzić; =er Beweis, *dowód słaby, nie przekonywający; der Lahme kulas; **Lah'men**, *vn.* (s.) kuléć; chromać; **Läh'men**, *va.* okulawić; ochromić; an allen Gliedern gelähmt ochromiony na wszystkich członkach; (Jmds Thätigkeit, Kräfte, Muth), *osłabić czyję czynność, siły, odwagę; **Lah'mheit**, *f.* kulawość; chromota; **Läh'mung**, *f.* okulawienie, ochromienie kogo; *osłabienie; sparaliżowanie.
Lahn, *m.* lama, drut spłaszczony; blaszka z drutu zrobiona; **Lahn=**, *a.* lamowy; **Lah'nmacher**, *m.* rzemieślnik, robiący blaszkowe, ciągnione złoto.
Laib, *m.* bochenek; (Brod) bochenek chleba.
Laich, *m. Ng.* ikra; **Lai'chen**, *vn.* (h.) trzéć się co rybach i żabach); ikrzyć się (o rybach); **Lai'chzeit**, **Lai'che**, *f.* mżost, tarlisko, tarcie, tarło ryb.
Lai'e, *m.* laik (u księży); świecki człowiek (nie ksiądz); (in einer Wissenschaft), *profan w umiejętności jakiéj; **Lai'en=**, *a* świecki (nie duchowny); **=nbruder**, *m Kg.* laik (u księży); **=nschwester**, **Lai'in**, *f.* nowicjuszka (u zakonnic); laiczka; siostra świecka.
Lakai', *m.* lokaj; **Lakai'en=**, **=nha'ft**, *a.* lokajowy, lokajowski.
La'ke, *f.* słona woda z wymoczonych ryb.
La'ken, *n.* (Betttuch) chusta; płat.
Lako'nisch, *a.* *lakoniczny; —, *ad.* lakonicznie, zwięźle; krótko; **Lakoni'smus**, *m.* *krótkomówność; zwięzłość.
Lakri'tze, *f. Ng.* lukrecja; **Lakri'tzen=**, *a* lukrecjowy; **=zenho'lz**, *n. Ng.* drzewo

lukrecja; **-zensa'ft**, *m.* sok lukrecjowy; lukrecja smarzona.

La'llen, *vn.* (h.) u. *va.* bełkotać; szczebiotać; zająkać się, bełkotać; *paplać (bzdurne rzeczy gadać); —, *n.* szczebiotanie, szczebiotliwa mowa; zająkanie się; bełkotanie.

La'ma, *n. Ng.* lama, llama (zwierz z *Peru*); **La'ma-**, *a.* do lamy należący.

La'mbertsnu'ß, *f. Ng.* lombardzki orzech.

Lamentatio'n, *f.* lament; lamentacja; **-nti'ren**, *vn.* (h.) lamentować; **Lame'nto**, *n.* żałosne pienie; ein — erheben żale rozwodzić.

Lamm, *n.* jagnię; baranek; kotka (na wierzbie, leszczynie itd.); **Lamm-**, **Lamms-**, *a.* jagnięcy; barani; **Lä'mmchen**, *n. dim.* jagniątko; baranek; **La'mmen**, *vn.* (h.) okocić się (o owcach); jagnić się.

Lä'mmergei'er, *m. Ng.* sęp rdzawy; birkot; sęp alpejski; **-rhi'rt**, *m.* pasterz jagnięcy; **Lä'mmernes**, *n. Kk.* jagnięca pieczeń; **-rwö'lkchen**, *n. pl. Ntl.* chmury wełniane; **-rwolle**, *f. Ldw.* wełna jagnięca; **La'mmfell**, *n.* skórka jagnięca; smużyk; smuszek; **-mfleisch**, *n.* jagnięcina; jagnięce mięso; **-msbraten**, *m.* pieczeń jagnięca; **-mzeit**, *f. Ldw.* czas kocenia się owiec.

Lä'mpchen, *n. dim.* lampeczka, lamka; **La'mpe**, *f.* lampa; bei der — arbeiten przy lampie pracować; ewige —, *wieczna lampa; —, ***Jäg.* zając; korpał; **La'mpen-**, *a.* lampny, lampowy; **-ndille**, *f.* lampowy nosek; **-ndo'cht**, *m.* lampowy knot; **-nflimmer**, *m.*, **-nli'cht**, *n.*, **-nschei'n**, **-nschimmer**, *m.* światło oder blask lampy; **-nma'cher**, *m.* lampiarz; **-nma'nn**, **-nputzer**, *m.* lampiarz; **-no'fen**, *m. Schdk.* piecyk z lampy, lampa o kilku knotach; **-nru'ß**, *m.*, **-nschwa'rz**, *n.* sadze od. kopeć z lampy; **-nsto'ck**, *m.* trzonek lampowy.

Lampre'te, *f. Ng.* lampetra, lampreda, lampreta, pijawka morska, minóg morski; *delikatne jadło; **-pre'tenfisch**, *m. Ng.* żyworód.

Lancie'rs, *m. pl. Kw.* ułani, pikiniery.

Land, *n.* (*pl.* Lande u. Länder) ląd; (festes) ląd stały; zu Wasser u. zu -de na morzu i na lądzie; zu -de reisen lądem podróżować; an das — fahren, steigen płynąć do lądu, na ląd wysiąść; (Landaufenthalt) wieś; auf das —, auf's — gehen na wieś iść (jechać); (Grund, Boden, Acker) grunt; das — bauen grunt uprawiać; (Wohnsitz eines Volkes) kraj; im -de herumreisen jeździć po kraju; hier zu -de, *tu w kraju; w tym kraju; das gelobte — kraj obiecany; **Land-**, *a.* (Boden-) ziemski; (Dorf-) wiejski; ziemiański; **La'ndacci'se**, *f. Stw.* akcyza wiejska; opłata od produktów wiejskich; **-dadel**, *m.* ślachta ziemiańska, ziemska od. wiejska; **-dammann**, *m. Stw.* (w Szwajcarji) Gubernator; Najwyższy Rządca; **-damt**, *n. Stw.* urząd wiejski; **-danbauer**, *m. Ldw.* rolnik; **-darbeit**, *f. Ldw.* zatrudnienie wiejskie; robota, praca wiejska; **-darmee'**, s. La'ndheer; **-darzt**, *m.* lekarz wiejski; **-daufenthalt**, *m.* bytność, przemieszkiwanie we wsi; **-dausschuß**, *m.* milicja krajowa.

La'ndbar, *a.* gdzie na ląd wysiąść można; **-dbau**, *m. Ldw.* rolnictwo; ziemiaństwo; **-dbauer**, *m.* wieśniak; rolnik; ziemianin; **-dbaumeister**, *m.* budowniczy wiejski; budowniczy okręgowy; **-dbeschreibung**, *f.* topografia; opisanie kraju jakiego; **-dbewohner**, *m.* mieszkaniec wiejski; **-dbote**, *m. Stw.* poseł ziemski; deputowany (na sejm); **La'ndbotenkammer**, *f. Stw.* Izba poselska.

Lä'ndchen, *n. dim.* kraik; kawałek gruntu; **La'nddame**, *f.* dama wiejska; **-ddienst**, *m. Kw.* służba lądowa; służba na lądzie; **-ddrost** ꝛc., s. La'ndrath ꝛc.

Lä'nde, *f. Sw.* przystań, miejsce do wylądowania zdatne.

La'ndedelmann, *m.* ślachcic wiejski; szlachcic ze wsi; **-deigenthum**, *n.* własność ziemska; **-deigenthümer**, *m.* właściciel od. posiadacz ziemski; **La'ndeinwärts**, *ad.* w głąb' kraju; ku środkowi kraju (leżeć); wewnątrz (jechać).

La'nden, *vn.* (s.) wylądować; —, *va.* wysadzić na ląd (wojsko); —, *n.*, s. La'ndung; **-denge**, *f. Geog.* między-morze; **Länderei'**, *f.* grunta; włości; role; **-derkunde**, *f.* krajoznawstwo; **-derrau'b**, *m.* zabór krajów nieprawy; **-derräuber**, *m.* zaborca krajów nieprawy; **-dersu'cht**, *f.* chciwość zaborów; chuć zaborcza, podbijanie krajów; **-dertau'sch**, *m.* zamiana krajów; **-dertheilung**, *f.* podział krajów; **La'ndes-**, *a.* krajowy; **-sa'bwesend**, *a.* nieobecny w kraju; **-sä'ltester**, *m. Stw.* najdawniejszy, najcelniejszy ze ślachty krajowéj; **-sa'ngelegenheit**, *f. Stw.* sprawa krajowa; **-sarchi'v**, *n. Stw.* archiwum państwa; metryka koronna; **-sa'rt**, *f.* zwyczaj krajowy; (nach) po obywatelsku; **-sau'sschuß**, *m. Stw.* wydział krajowy; **-sbürger**, *m.* obywatel kraju; **-sei'genthümlichkeit**, *f.* krajowość; **-sei'nkünfte**, *f. pl.* dochody krajowe; **-serzeu'gnisse**, *n. pl.* płody krajowe; **-sfe'st**, *n.* święto narodowe; **-sfü'rst**, *m.* monarcha jakiego kraju; **-sgebrau'ch**, *m.* zwyczaj krajowy, narodowy; **-sgese'tz**, *n.* ustawa krajowa; **-sgrä'nze**, *f.* granica państwa; **-she'rr**, *m. Stw.* monarcha; panujący; **-she'rrlich**, **-sherrn-**, *a.* do panującego należący; jego się tyczący; **-sho'heit**, *f.* najwyższa władza w kraju; **-sho'heitsrecht**, *n. Stw.* prawo oder prerogatywa do najwyższéj władzy przywiązana; **-ski'nd**, *n.* krajowiec; swojak; rodak; **-smutter**, *f.* ma-

tka ojczyzny od. narodu; **=sO'brigkeit**, *f.* zwierzchność krajowa; **=spolizei'**, *f.* policja krajowa; **=sregie'rung**, *f.* rząd krajowy; **=sreligio'n**, *f.* religia narodowa; **=sschu'ld**, *f.* *Stw.* dług krajowy od. narodowy; **=ssitte**, *f.* zwyczaj krajowy; **=s=sprache**, *f.* język krajowy; **=stra'cht**, *f.* ubiór krajowy; **=sü'blich**, *a.* zwyczajny w kraju jakim; **=sva'ter**, *m.* ojciec narodu; monarcha; **=svä'terlich**, *a.* właściwy ojcu narodu; **=sverfa'ssung**, *f.* *Ldw.* forma oder kształt rządu krajowego; **=s=verra'th**, *m.* *Stw.* *Rw.* zdrada kraju, ojczyzny; **=sverrä'ther**, *m.* zdrajca kraju; **=sverrä'therisch**, *a.* zdrady kraju się tyczący; **=sversa'mmlung**, **=svertre'tung**, *f.* *Stw.* zgromadzenie narodowe; **=sver=wa'ltung**, *f.* zarząd krajowy; administracja krajowa; **=sverwei'sung**, *f.* *Rw.* banicja; wygnanie oder wywołanie z kraju; **=sverwe'ser**, *m.* namiestnik króla (królewski, książęcy, monarszy); **=sver=wie'sen**, *a.* wygnany z kraju; wygnaniec; **=szeitung**, *f.* *Litt.* gazeta krajowa; **La'nd=festung**, *f.* *Kw.* forteca lądowa; **=dfieber**, *n.* febra po wsiach grasująca; **=dfluch**, *m.* nieszczęście jakby z przekleństwa na kraj spływające; **=dflüchtig**, *a.* zbiegły z kraju; **=dfracht**, *f.* *H.* fracht lądowy; **=dfrau**, *f.* kobieta wiejska; włościanka; **=dfräu=lein**, *n.* ziemianka; **=dfrieden**, *m.* pokój w całym kraju; dem — nicht trauen, *nie dowierzać, nie ufać czyim słowom; **=d=frosch**, *m.* *Ng.* żaba ziemna; **=dfuhre**, *f.* wóz wiejski; podwoda (za pańszczyznę); **=dgeistlicher**, *m.* *Kg.* ksiądz ze wsi; kapłan wiejski; **=dgeistlichkeit**, *f.* *Kg.* duchowieństwo wiejskie; **=dgemei'nde**, *f.* *Stw.* gromada; **=dgeri'cht**, *n.* *Stw.* *Rw.* sąd ziemski od. ziemiański; sąd najwyższy; **=dgeri'chtlich**, *a.* do takiego sądu należący, jego się tyczący; **=dgestü'te**, *n.* stadnina rządowa; **=dgewä'chs**, *n.* *Ng.* roślina lądowa; **=dgraben**, *m.* rów graniczny; **=dgraf**, *m.* Landgraf; sędzia ziemski; **=dgräfin**, *f.* Landgrafowa, Landgrafina; **=dgräflich**, *a.* Landgrafski, Landgrafowski; **=dgrafschaft**, *f.* *Stw.* Landgrafowstwo; **=dgut**, *n.* posiadłość lub majętność ziemska; wieś; **=dgütchen**, *n.* *dim.* wioska; **=dgüter**, *n.* *pl.* dobra; **=dguts=besi'tzer**, *m.* posiadacz ziemski; **=dhandel**, *m.* *H.* handel lądowy; **=dhaus**, *n.* dom wiejski; **=dhäuschen**, *n.* *dim.* dworek; **=dheer**, *n.* wojsko lądowe; armia od. siła lądowa; **=dhure**, *f.* wszetecznica po kraju się włócząca; **=djunker**, *m.* syn wiejskiego ślachcica; *iron.* ślachetka; hreczkosiéj; **=dkarte**, *f.* *Geog.* mapa; karta jeograficzna; krajorys; **=dkirche**, *f.* kościół wiejski; **=dkrabbe**, *f.* *Ng.* leż; **=dkrämer**, *m.* kramarz wiejski; **=dkrankheit**, *f.* *Hlk.* choroba krajowa, endemiczna; **=dkrebs**, *m.* rak ziemny od. lądowy; **=dkrieg**, *m.* wojna lądowa; **=dkundig**, *a.* po całym kraju wiadomy; znający kraj jaki; **=d=kutsche**, *f.* landara; kareta podróżna furmańska; **=dkutscher**, *m.* landkuczer; **=d=läufig**, *a.* mający kurs w kraju; *powszechnie znany; wszem wiadomy; **=d=leben**, *n.* życie wiejskie, na wsi; sielskość; ziemiaństwo; **=dleute**, *pl.* wieśniacy; włościanie.

Lä'ndlich, *a.* krajowy, krajowi jakiemu właściwy; —, sittlich, *co kraj, to obyczaj; *każdy kraj ma swój obyczaj; (dörf=lich) wiejski; sielski; —, *ad.* po wiejsku; **=dlichkeit**, *f.* wiejskość.

La'ndluft, *f.* powietrze lądowe; powietrze wiejskie; **=dlust**, *f.* rozkosz wiejska; **=d=macht**, *f.* potencja, potęga lądowa; siły lądowe; *Kw.* wojsko lądowe; **=dmädchen**, *n.* dziewczyna wiejska; **La'ndmann**, *m.* włościanin; wieśniak; **=dmännisch**, **=d=manns=**, *a.* włościański; wieśniaczy; **=d=messer**, *m.* miernik; **=dmeßkunst**, *f.* ziemiomiernictwo, krajomierstwo; **La'nd=mili'z**, *f.* *Stw.* *Kw.* milicja krajowa; **=d=münze**, *f.* *Stw.* *Mzw.* moneta krajowa; **=dpartie'**, *f.* wycieczka na wieś; **=dpfarre**, *f.* probostwo na wsi; **=dpfarrer**, *m.* pleban wiejski; **=dpfleger**, s. Sta'tthalter; **=dphysicus**, *m.* *Hlk.* fizyk powiatowy; **=dplage**, *f.* klęska cały kraj dotykająca; **=dprediger**, s. La'ndpfarrer; **=drath**, *m.* *Stw.* Landrat, Radca ziemski oder ziemiański (w Prusach); Sędzia ziemski; **=dräthlich**, **=draths=**, *a.* landracki; **=d=recht**, *n.* *Stw.* prawo krajowe; kodeks prawny; **=drechtlich**, *a.* kodeksu prawnego dotyczący się; **=dregen**, *m.* deszcz powszechny (w całym kraju); **=dreise**, *f.* podróż lądowa, lądem; **=dreiter**, *m.* żandarm konny; **=drichter**, *m.* *Stw.* *Rw.* sędzia ziemski; **=dsaß**, *m.* mieszkaniec osiadły (w kraju jakim); krajowiec; **=d=sässig**, *a.* ziemiański; **=dschaft**, *f.* część kraju, prowincja, województwo, gubernia; (Landstände) stany prowincjalne; (Ge=mälde), *Mal.* landszaft, krajobraz; **La'nd=schaftlich**, *a.* prowincjalny; ziemski; **=d=schaftsmaler**, *m.* malarz landszaftowy lub krajobrazów; **=dschaftsmalerei'**, *f.* malarstwo landszaftowe, pejzażowe, krajobrazów; **=dscheide**, *f.* *Stw.* miedza graniczna; **=dschildkröte**, *f.* *Ng.* żółw lądowy, ziemny; **=dschlacht**, *f.* *Kw.* bitwa lądowa; **=dschule**, *f.* szkoła wiejska; **=dschullehrer**, **=lmeister**, *m.* nauczyciel wiejski; **=dsee**, *m.* *Geog.* jezioro śródziemne; **=dsee=A'b=lagerungen**, *f.* *pl.* *Geog.* pokłady jeziorne; **=dseite**, *f.* strona lądowa; **=dseuche**, *f.* *Hlk.* zaraza powszechna; epidemia; **=dsitz**, *m.* wiejskie mieszkanie; domek wiejski; wioska; **La'ndskind**, **=deski'nd**, *n.* *Stw.* dziecko krajowe; krajowiec; **=dsknecht**,

m. Kw. żołnierz pieszy; piechur; djabołek (gra w karty); =dsmann, m. ziomek czyj; wir ſind =dsleute jesteśmy rodacy, z jednego kraju; =dsmännin, f. rodaczka; ziomka; =dsmänniſch, a. rodacki; =dsmannſchaft, f. rodactwo; ziomkostwo; (auf Univerſitäten) związek między rodakami, ziomkami; =dſoldat, m. Kw. żołnierz lądowy; =dſpitze, f. Geog. klin ziemi w morze wchodzący; przylądek; cypel; =dſtadt, f. miasto lądowe; miasteczko; przygrodek; =dſtände, m. pl. Stw. stany państwa; stany ziemskie; =dſtändiſch, a. do stanów ziemskich należący; =dſtelle, f. miejsce na wsi, urząd; =dſteuer, f. Stw. podatek wiejski; podatek gruntowy; =d=ſtraße, f. gościniec; trakt bity; an der — liegen, *leżeć przy gościńcu, przy trakcie; =dſtreicher, m. włóczęga; łazęga; wszędobylec; =dſtreicherei', =dſtreiferei', f. bieganie, przebiegiwanie; włóczęgostwo po kraju; **La'ndſtreicheriſch**, a., ſ. Vagabundi'rend; =dſtrich, m. kawał kraju; **La'ndſtube**, f. Izba do obrad Stanów ziemskich; =dſturm, m. Ntl. burza na lądzie; Kw. pospolite ruszenie; ruchawka; =dtag, m. Stw. sejm; einen — ausſchreiben wydać uniwersały na sejm; =dtagen, vn. (h.) sejmować; =dtags=, a. Stw. sejmowy; =dtagsa'bſchied, m. uchwała sejmowa; **La'ndtagsverha'ndlungen**, f. pl. czynności, akta sejmowe; obrady sejmowe; =dthier, n. Ng. zwierz ziemny, lądowy; =dtrauer, f. żałoba powszechna.

La'ndung, f. Sw. wyjście na ląd; wysadzenie na ląd; =dungspla'tz, m. miejsce wylądowania; przystań; =dverde'rblich, a. niszczący kraj; =dvogt, m. Stw. starosta; gubernator (prowincji); =dvolk, n. wieśniactwo; chłopstwo; wieśniacy; lud wiejski; =dwärts, ad. ku lądowi; ku stronie lądu; =dwehr, f. Stw. Kw. obrony graniczne; obrona, milicja krajowa; landwera; =dwehrmann, m. Kw. żołnierz z obrony krajowéj; landwerzysta; =dwehr=regime'nt, n. pólk obrony krajowéj oder landwery; =dwein, m. Wb. wino krajowe; =dwind, m. Ntl. wiatr od strony lądu; =dwirth, m., =dwirthin, f. gospodarz wiejski, gospodyni wiejska, gospodarujący; karczmarz, karczmarka (na wsi); =dwirthſchaft, f. gospodarstwo wiejskie; =dwirthſchaftlich, a. rolniczy; =er Verein towarzystwo rolnicze; =dzunge, f. Geog. cypel.

Lang, a. długi; =ge Zeit długi czas; =ger Menſch wysoki człowiek; vor nicht gar =ger Zeit przed nie bardzo dawnym czasem; vor =gen (vielen) Jahren przed wielu laty; ein =ges u. Breites, *długa gadanina; —, ad. długo; der Krieg hat ſieben Jahre — gedauert wojna trwała 7 lat; eine Sylbe — ausſprechen, Spl. zgłoskę długo wymówić; =garmig, a. długie ręce (ramiona) mający; =gathmig, a. długi oddech mający; =gbart, m. długowąs; =gbärtig, a. brodaty, długobrody (człowiek, zwierz); =g=baum, m. drąg u wozu (który tylną cześć z przednią łączy); rozwoza; =gbein, n. osoba lub ptak z długiemi nogami; długonóg; **La'nge**, ad. długo; wie —? jak długo? auf wie —? na jak długo? zu — za długo; ſo — als tak długo jak; jak długo; ſo — bis tak długo aż; dopóki nie; — nachher długo potém; nicht — darauf niedługo potém; er iſt ſchon — todt już dawno umarł; nicht — nie dawno; es iſt ſchon — her już temu dawno; ſeit =ger Zeit dawno, od dawna; länger als więcéj niż; es iſt länger als ein Monat już więcéj niż miesiąc; er iſt noch — nicht geſund jeszcze wcale nie zdrów; ſo — dopóki; — noch, *pewno; z pewnością; was beſinnſt du dich —? cóż się tak namyślasz?

Lä'nge, f. długość; dłuż; in die —, nach der —, der — nach w dłuż; etw. in die — ziehen wyciągnąć co w dłuż; *zwłóczyć co; ſich in die — ziehen, *przewłóczyć się; in die —, *w dłuższym czasie; der — lang, der — nach hinfallen upaść jak długi.

La'ngen, vn. (h.) dosięgnąć czego od. do czego; (ſich erſtrecken) dosięgać czego, rozciągać się tak daleko; nach etwas — sięgać czego oder po co (ręką); in die Schüſſel — sięgać do miski (po jadło); das Tuch langt noch (reicht) zu einem Kleide sukno wystarczy jeszcze na jednę suknią; —, va. sięgać po co i dostać.

Lä'ngen, va. (verlängern) przedłużać co.

Lä'ngenmaa'ß, n. miara długości; Gl. dłużmiernica; **Lä'ngenme'ßkunſt**, f. Gl. dłużmiernictwo; =genme'ſſung, f. mierzenie długości; =gentha'l, n. Geog. dolina podłużna.

Lä'nger, a. u. ad. (comparat. von Lang): dłuższy; dłużéj; je —, je (deſto) lieber, im dłużéj, tém lepiéj.

La'ngeweile, ſ. La'ngweile.

La'ngfadig, =gfädig, a. długoniciasty; =gfaſerig, a. długie włókna mający; z długich włókien złożony; =gfinger, m. *złodziej; =gfingerig, a. długopalczysty; z długiemi palcami; *ſ. Die'biſch; **La'ng=füßig**, a. długonogi; z długiemi nogami; =ggeſchwä'nzt, a. długi ogon mający; ogoniasty; =ghaarig, a. długowłosy; długie włosy mający; =ghals, m. długoszyj; =ghalſig, a. z długą szyją; =ghändig, a. długoręki; długie ręce mający; =gjährig, a. długoletni.

Lä'nglich, a. podługowaty; obdłużny; podłużny; **Lä'nglichkeit**, f. obdłużność; =glichrund, a. podługowatookrągły; jajowaty; owalny.

La'ngmuth, **-gmüthigkeit**, *f.* łagodność; **-gmüthig**, *a.* łagodny; **-gnäsig**, *a.* długonosy; **-gohr**, *n.* długouche stworzenie; długouch; zwierz lub człowiek z długiemi uszami; **osioł; **-gohrig**, *a.* długouchy; z długiemi uszami; **-gort**, *m. Bw.* zdłużnia.

Längs, **Lä'ngshin**, *ad.* (mit *Dativ*): w podłuż; wdłuż; wzdłuż; (dem Flusse) wzdluż rzeki; ponad.

La'ngsam, *a.* powolny; nierychły, oporny; niespory; **La'ngsamkeit**, *f.* powolność; nierychłość.

La'ngschattig, *a.* długocienny; **-gschläfer**, *m.* śpioch; ospalec; **-gschläferei'**, *f.* ospalstwo; śpiochostwo; **-gschläferin**, *f.* śpiocha; **-gschnabel**, *m.* długodziób; *Ng.* (Fisch) ryjkoryb; **-gschwanz**, *m.* długi ogon; **-gschwänzig**, *a.* z długim ogonem; **-gsichtig**, *a.* mający wzrok daleki; co z bliska nie dowidzi; -gsichtiger Wechsel, *H.* wexel z długim czasem wypłaty.

Längst, *ad.* dawno; od dawna; **Längst**, **Lä'ngster**, **-e**, **-es**, *a.* (*superlat.* v. Lang): najdłuższy; **Lä'ngstens**, *ad.* najdaléj, najdłużéj; najpóźniéj; **-gstvergangen**, *a. Spl.* (Zeitformen) zaprzeszły (czas); **-genheit**, *f. Spl.* zaprzeszłość.

La'ngstielig, *a.* rozwlekły.

La'ngstroh, *n. Ldw.* słoma długa i prosta.

La'ngsylbig, *a.* długozgłoskowy; **-gtönig**, *a.* długobrzmiący.

La'ngeweile, *f.* nudy; aus — z nudów; (haben) nudzić się; **-gweilen**, *va.* (Jmdn.) nudzić kogo; (sich) nudzić się; ich langweile mich przykrzy mi się; **-gweilig**, *a.* nudny; —, *ad.* nudno; langweiliger Mensch maruda; **-gweiligkeit**, *f.* nudność; nudy; nudota; **-gwierig**, *a.* długotrwały; *a.* uparty (choroba, wojna); **-gwierigkeit**, *f.* długie trwanie; długotrwałość; upartość; nudność.

La'nze, *f.* lanca; dzida; pika; włócznia; kopia; **-nzenbeschla'g**, *m.* taleja; **-nzenfarr'n**, *m. Ng.* włócznia; **-nzenbre'chen**, *n.* kruszenie włóczeń w gonitwie, w turnieje; **-nzenfö'rmig**, *a.* lancowaty, do lancy podobny; **-nzengeü'bt**, **-nzenku'ndig**, *a.* umiejący robić lancą; **-nzenkne'cht**, *m. Kw.* włócznik; staroniemiecki pieszy żołnierz; **La'nzenrei'ter**, *m. Kw.* ulan; **-nzenscha'ft**, *m.* drzewiec u lancy; **-nzenschuh'**, *m.* tok do kopji; **-nzenspie'l**, **-nzenste'chen**, *n.* turnieje; **La'nzensti'ch**, **-nzensto'ß**, *m.* ukłucie lancą; raz lancą zadany; **La'nzenthie'r**, *n. Ng.* kolczak; **-nzenträ'ger**, *m. Kw.* kopijnik; oszczepnik; **-nzenwu'rf**, *m.* rzut lancą.

Lanze'tte, *f. Hlk.* lancet (chirurgiczny); **Lanze'ttenförmig**, *a.* lancetowy; **-ze'ttschwanz**, *m. Ng.* (Fisch) brodowąs.

Lapida'r, *a.* lapidarny; **-da'rschrift**, *f.* słupopis; **-da'rstyl**, *m.* styl lapidarny.

Lapp, **La'ppe**, s. Schlapp, Schlaff.

Lappa'lien, s. Lappereien.

Lä'ppchen, *n. dim.* gałganek; płatek; płateczek; płatuszek.

La'ppe, *m. Geog.*, s. La'ppländer; —, **La'ppen**, *m.* gałgan; szmata; chusta; płat, kawał sukna, płótna; etwas mit einem — abwischen szmatą co otrzéć; —, *m.* wszystko co obwisło wisi; durch die — gehen, *zemknąć; wymknąć się; *drapnąć; — łata, kawałek sukna, skóry itd. —, s. Fli'cken; Lö'ffeln, Lä'ppern; **La'ppenvogel**, *m. Ng.* kurobród.

Lapperei', *f.* łatanina; gałgaństwo, bzdurstwo; bagatela; **-perei'en**, *pl.* fraszki; bagatele.

Lä'ppern, *va.*, s. Ni'ppen; ciułać; zbierać po trosze; **-rschu'ld**, *n.* *dług drobny; mały; kapanina; **-rweise**, *ad.* małemi ratami; po trochę; kapaniną.

La'ppich, *a.* gałganowaty; strzępiasty; miękki i obwisły; **La'ppig**, *a.* gałganiasty.

Lä'ppisch, *a.* niedorzeczny; dziecinny; -pisches Zeug głupstwo; niedorzeczność; dzieciń,stwo.

La'ppland, *n. Geog.* Laponia; **La'ppländer**, *m.* Lapończyk; **-nderin**, *f.* Laponka; **-ndisch**, *a.* Lapoński.

Lä'rche, **Lä'rchenbaum**, *m. Ng.* modrzeń; modrzew'; s. a. Le'rche rc.; **Lä'rchenbo'rkenkäfer**, *m. Ng.* modrzejowiec; **-rchenschwa'mm**, *m. Ng.* modrzewiowa gąbka; hubka lekarska.

La'ri-fa'ri, *n.* u. *int.* bajanie trzy po trzy; bajdurzenie.

Lärm, **Lä'rmen**, *m.* hałas; wrzawa; harmider; wrzask; der — legt sich wrzawa ustaje; viel — um nichts, *wiele wrzawy a nie ma o co; zgiełk; rozruch; tumult; alarm; (blasen) na gwałt, na trwogę trąbić; (schlagen) na gwałt, na trwogę bić we dzwony, bębnić; (blinder), *fałszywy alarm; trwoga bezzasadna; **Lärm-**, *a.* alarmowy; **Lä'rmbläser**, *m.* alarmista, siejący trwożące wieść; **Lä'rmen**, *vn.* (h.) hałasować; (über etw.) hałasować o co; **Lä'rmen**, *m.*, s. Lärm; **Lä'rmend**, *a.* wrzaskliwy; **Lä'rmer**, **Lä'rmmacher**, *m.* hałaśnik; wrzaskun; **-rmglocke**, s. Stu'rmglocke; **Lä'rmkano'ne**, *f. Kw.* działo na gwałt, na trwogę; **Lä'rmschuß**, *m. Kw.* strzał alarmowy; **-rmtrommel**, *f. Kw.* bęben, bębnienie na gwałt, na trwogę.

Lä'rvchen, *n. dim.* maseczka; **La'rve**, *f.* maska; maszka; die — wegthun, ablegen, abnehmen zdjąć maskę; unter der — der Freundschaft, *pod płaszczykiem (pozorem) przyjaźni; (Puppe), *Ng.* poczwarka, pupka, poczwara (owadu); **La'rven-**, *a.* maskowy, maszkowy, maszkarny, maszkarski; **-nähnlich**, **-na'rtig**, *a.* poczwarkowaty; **-nba'll**, **-nta'nz**, s. Ma'skenball rc.; **-ngesi'cht**, *n.* maszkara.

La'sche, *f.* klin wszyty lub wstawiony; klapa u kieszeni; cwikiel u koszuli (pod

rękawem); (an Schuhen) sztylpka, klapa u bóta; **La'schen**, *va.* rozcinać; klapami opatrzyć; klapy do czego przyszyć.

La'se, *f.* (Krug) dzban z rurką od. cewką do nalewania; dzbanek.

La'serkrau't, *n. Ng.* okrzyn; zebrzyca; bucień; lazurek.

Laß, *a.* (träge, kraftlos) mdły; omdlały; zmęczony; zmordowany; strudzony, sfatygowany; opadły na siłach; opieszały; nieskory (do roboty); ospały; leniwy; nicht — werden nieustawać, niespuszczać rąk. [przebijak.

La'ßeisen, *n. Hlk.* puszczadło; lanceta;

La'ssen, *va. irr.* puszczać, puścić (w jakim bądź kierunku); dać komu pokój, nie nagabywać go; (etw.) dać czemu pokój, nie zajmować się tém więcéj; (etw. aus der Hand) wypuścić co z ręki; — spuścić; (sein Wasser) puścić wodę, odlewać wodę; (Jmdn. vor sich) dopuścić kogo do siebie, pozwolić mu przyjść; (Jmdm. Zeit) zostawić komu czas, dać mu czas do czego; ein Fenster offen, zu — zostawić okno otwarte, zamknięte; (abgeben) spuścić (za pewną cenę); so wohlfeil kann ich es nicht —, *H.* tak tanio spuścić tego nie mogę; (meiden) zaniechać czego; ich weiß, was ich thun u. was ich — soll wiem, co mam czynić, a czego nie czynić; sein ganzes Thun u. Lassen wszystko co robi i czego nie robi; (im Stiche) opuścić, odstąpić kogo; (übertreffen) wyprzedzić kogo, przewyższyć, prześcignąć; —, *vn.* (h.) wydawać się jako; dieser Anzug läßt (steht, paßt) dir am besten w tym ubiorze ci najlepiéj; (gestatten) dozwolić; — Sie sich die Geschichte erzählen pozwól Pan, żeby opowiedziéć tę historją; er läßt sich nichts sagen nie da sobie nic powiedziéć; sich auf der Violine hören —, *Tk.* dać się słyszéć na skrzypcach; diese Gründe — sich hören, *te powody mają coś za sobą, zdają się być słuszne; Jmdn. etw. wissen — dać komu co wiedziéć, donieść mu o tém; sich etw. vorlesen — kazać sobie co przeczytać; sich ein Kleid machen — kazać sobie suknią zrobić; etw. sein — (es unterlassen) dać czemu pokój, nie wdawać się w co; lassen Sie es nur gut sein ꝛc. dajno Pan pokój, itd.; etw. liegen — zostawić co (leżącego), nie ruszać, nie brać; zaniedbać; etw. bleiben — dać czemu pokój, nie robić tego; etwas stehen — zostawić co (stojącego); nie zmazywać; Jmdn. gehen — pozwolić lub kazać komu iść od. odejść; oddalić (służącego itd.); sich etwas sagen — dać lub kazać sobie co powiedziéć; von sich das Beste hoffen, *najlepsze o sobie rokować; etw. Statt finden — pozwolić na co; przyjąć co; — wir's so sein, *przypuśćmy, że tak jest; — Sie es gut sein, *niech sobie tak będzie; — Sie mich nur machen, *puśćcie to na mię; moje to staranie; laßt uns beten! pomódlmy się! laß dir dies zur Lehre dienen! niech ci to będzie nauką! — Sie es sich schmecken! niech Panu smakuje! er läßt sich nichts verdrießen, *nic mu się nie przykrzy! **La'ssen**, *n.* puszczenie; Thun u. — czynienie i zaniechanie.

La'ßgut, *n.* wolny grunt; majętność wolno puszczona pod uprawę.

La'ßheit, *f.* utrudzenie, strudzenie, zmordowanie; ciężkość; opieszałość.

La'ßholz, *n.* zapust; drzewo zostawione do wyrostu. [łość, gnuśność.

Lä'ssig, *a.* opieszały; **-ssigkeit**, *f.* opiesza-

Last, *f.* brzemię; ciężar; Jmdm. eine — auflegen ciężar na kogo włożyć, nałożyć; sich eine — vom Halse schaffen pozbyć się jakiego ciężaru; Jmdm. zur — fallen być komu ciężarem; *subjekcją mu robić; — Getreide, *H. Sw.* łaszt zboża; ładunek [okrętu.

Lastadie', *f. Sw.* ładownia.

La'stbar, *a.* juczny; jarzmowy (koń itd.); ciężarny (okręt); obowiązany do ponoszenia ciężarów; **La'sten**, *vn.* (h.) ciężyć; być ciężkim; (auf Jmdm.) ciążyć na kim; —, *va.* obciążać; ciężar wkładać na kogo; *ciążyć komu od. na kim; s. a. Bela'sten.

La'ster, *n.* występek; niecnota; nieprawość; zło; zły nałóg; das — fliehen unikać występku, złego; dem — ergeben sein służyć niecnocie, nieprawości; Schande u. — plugastwo i zmaza; **Lä'sterer**, *m.* szkalownik; potwarca; oszczerca; bluźnierca; lżyciel; **La'sterfrei'**, *a.* wolny od występków, nieskażony (żadną niecnotą), żadną nieprawością niezmazany; **-rhaft**, *a.* występny, nieprawy, niecnotliwy; ein -tes Leben führen życie występne od. życie niecnotliwe prowadzić; **-rha'ftigkeit**, *f.* występność; **-rknecht**, *m.* niewolnik nieprawności; **La'sterle'ben**, *n.* życie występne od. nieprawe; **Lä'sterlich**, *a.* niegodziwy; bluźnierczy; haniebny; szkaradny; -che Reden potwarz, zelżywe mowy; obelżywy, zelżywy (mowy, słowa); bluźnierczy; **-rmau'l**, *n.* oszczorca; potwarca; potwarczy język; **Lä'stern**, *va.* szkalować kogo; lżyć; bluźnić przeciw komu; —, *vn.* (h.) (über, auf Jmdn.) spotwarzać; obmawiać kogo; **-sterre'de**, *f* potwarz; oszczerstwo; potwarcza mowa; bluźnierstwo; **-sterschri'ft**, *f.* paszkwil; pismo osławiające; **La'stersklave**, s. La'sterkne'cht.

Lä'stersu'cht, *f.* żyłka potwarcza; skłonność do potwarzania, obmawiania; złorzeczliwość; **-stersü'chtig**, *a.* lubiący obmawiać od. potwarzać.

La'sterthat, *f.* czyn występny.

Lä'sterung, *f.* szkalowanie; lżenie; potwarzanie; obmowa; bluźnierstwo.

La'stervo'll, *a.* pełen występków; pogrążony w niecnotach.
Lä'sterwei'b, *n.* bluźnierka; -**rwo'rt**, *n.* wyraz obelżywy, szkalujący, krzywdzący; **Lä'sterzu'nge**, *f.* język potwarczy obcr bluźnierczy.
La'stfuhre, *f.* wóz do ciężarów; **La'stig**, *a. Sw.* przewoźny; przewozowy.
Lä'stig, *a.* uciążliwy, przykry (urząd, interes); naprzykrzony, natrętny (człowiek); Jmdm. — sein naprzykrzać się komu; być mu natrętnym; -**stigkeit**, *f.* uciążliwość.
La'stpferd, *n.* koń juczny; **La'stschiff**, *n.* okręt ciężarowy ob. kupiecki; ładowny okręt; -**stthier**, *n.* bydlę juczne, do noszenia ciężarów; -**stträger**, *m.* drągarz; tragarz; -**stvieh**, *n.* bydlęta juczne; -**stwagen**, *m.* bryka; wóz do ciężarów, -**stzug**, *m.* (auf Eisenbahnen) pociąg towarowy.
Lasu'r, *m. Ng.* lazur; **Lasu'r-**, -**su'rblau**, *a.* lazurowy; **Lasu'rerz**, *n. Ng.* lazurokrusz; -**rfarbe**, *f.* lazurowy kolor; -**r-farben**, -**rfarbig**, *a.* błękitny; lazurowego koloru; -**rfisch**, *m. Ng.* modrzyca; -**rstein**, *m. Ng.* lazurowy kamień.
Latei'n, *n.* łacina; in's — übersetzen na łaciną przetłumaczyć; **Latei'ner**, *m.* łacinik; *Geog. Gsch.* mieszkaniec Lacjum; -**tei'nerin**, *f.* łacinniczka; -**tei'nisch**, *a.* łaciński.
Late'rnchen, *n. dim.* latarka; **Late'rne**, *f.* latarnia; etw. in der — haben, *iron.* mieć w głowie (o pijanym); **Late'rnen-**, *a.* latarniowy; -**na'nzünder**, *m.* zapalacz lamp, latarni lub latarń; -**nfabrika'nt**, *m.* latarniarz; -**npfah'l**, *m.* słup latarniowy; -**nputzer**, -**nwärter**, *m.* ten co czyści latarnie; -**nträger**, *m.* latarnik (co świeci latarnią); (Schmetterling) latarnik, nocoświec Surynamski.
Latinisi'ren, *vn.* (h.) z łacińska mówić, pisać; zatrącać łaciną; -**tini'st**, *m.* łacinik, literaturą łacińską się zajmujący; -**tinitä't**, *f.* łacina.
Latsch, *m.*, **La'tsche**, *f.* § pantofel; trzewiki przydeptane; pantoflisko; łapcie; **La'tschen**, *vn.* (s.) rozlazło chodzić; *iron.* s. Schwa'tzen; -**tschfuß**, *m.* noga po ziemi suwająca się w chodzeniu; człowiek taki chód mający; -**tschfüßig**, *a.* takie nogi mający; **La'tschig**, *a.* nieporządny; nieskory; rozlazły (człowiek, chód); rozlazło (chodzić); das Fleisch schmeckt —, *mięso jałowy ma smak; niegładki, obwisły (strój); -**tschtaube**, *f. Ng.* gołąb' z włochatemi nogami.
La'tte, *f.* łata; deska wąska a długa; **La'tten**, *va. Zm.* łatać, łaty przybijać na czém; **La'tten-**, *a.* łatny; -**nbauer**, -**n-reißer**, *m. Zm.* ten co drzewa rżnie na łaty; -**nnagel**, *m.* gwóźdź do przybijania łat; -**nwe'rk**, *n.* wszystko co jest z łat drewnianych robione; -**nzau'n**, *m. Gtn.* płot z łat zrobiony.
La'ttich, *m. Ng.* sałata (ogrodowa).
La'tus, *m.* (Rechnungsbetrag) stronnica.
Latwe'rge, *f. Hlk.* powidełka.
Latz, *m.* kaftanik; gorset; gorsecik; fartuszek (u spodni); półkoszulek (męski); fałdowany; -**tzhemd**, *n.* koszula z fałdami na piersiach.
Lau, *a.* letni; nie bardzo ciepły; ciepławy, ciepłowolny, wolnociepły; —, *ad.* zimno, oziębłe (kogo przyjąć); **Lau'heit**, **Lau'igkeit**, *f.* ciepławość, wolnaciepłość; letniość; *oziębłość, obojętność.
Laub, *n.* liście (na drzewie); **Laub-**, *a.* liściowy; -**bdach**, *n.* dach z liści.
Lau'be, *f.* altana (w ogrodzie); **Lau'ben**, s. A'blauben; —, *vn.* (h.) liści dostawać (o drzewie); -**benda'ch**, *n.* dach w altanie; -**benga'ng**, *m.* chodnik liściem pokryty; **Lau'berde**, *f. Gtn.* ziemia liściowa; -**berhütte**, -**bhütte**, *f. Bibl.* kuczka, namiot z gałęzi; -**berhütten**, -**bhütten-fe'st**, *n.* kuczki (święto żydowskie); die -en halten, das — feiern kuczki odprawiać, odbywać, obchodzić; -**bfall**, *m.* opadanie liści; -**bförmig**, *a.* kształt liścia mający; -**bfrosch**, *m. Ng.* drzewianka; żabka zielona; -**bfutter**, *n. Ldw.* pasza liściowa; liście za paszę służące; -**bgang**, s. Lau'benga'ng; -**bgehä'nge**, -**bgewi'nde**, *n.* girlandy, wieńce z liści; -**bgesäu'sel**, *n.* szeleszczenie liścia; szmer liści; -**bge-wö'lbe**, *n.* sklepienie z liści; -**bgipfel**, *m.* wierzchołek drzewa gęsty liść mający; -**bholz**, *n.* drzewo liściowe; -**bhütte**, s. Lau'berhütte; **Lau'bicht**, *a.* liściowaty; liścisty, do liści podobny; do altany podobny; **Lau'big**, *a.* liściem obrosły, okryty; **Lau'bknospe**, *f.* oczko liściowe (z którego liść wyrasta); **Lau'bkranz**, *m.* wieniec z liści, winiec liściowy; -**blos**, s. Blä'tterlo's; **Lau'bmoos**, *n. Ng.* mech liściowaty; -**breich**, *a.* bogaty ob. obfity w liście; liściem gęsto porosły; -**bschnur**, s. Lau'bgehä'nge; **Lau'bstreu**, *f. Ldw.* podściołka z liści (dla bydła); -**bthaler**, *m. Mzk.* talar francuski (z liliami), sześciofrankowy (zł. 9, gr. 18); -**bwald**, *m.* las drzewami liściowemi zarosły; dąbrowa; -**bwerk**, *n.* liście; liścianka; *Mal.* ozdoby liściowe; *Bk.* ozdoby wyrzynane w kształcie liści; festony.
Lauch, *m. Ng.* łuczek; czosnek; **Läu'chel**, *n. Ng.* czosnaczek; **Lau'chfarbe**, *f.* kolor ciemnozielony w żółte wpadający; -**ch-farbig**, -**chgrün**, *a.* żółtozielony ciemny; **Lau'chschwamm**, *m. Ng.* bedłka czosnoczkowa.
Laude'nium, *n.* (Lehngebühr) posadne.
Lau'er, *f.* czaty; czatowanie, pilnowanie (na kogo); zasadzka; auf der — sein,

stehen czatować; stać na czatach; **Lau'erer**, **Lau'rer**, *m.* czatnik, czatownik; **Lau'ern**, *vn.* (h.) (auf Jmdn., auf etw.) czatować, pilnować na kogo, na co; (auf eine Gelegenheit) niecierpliwie czekać sposobności; (auf günstigen Wind), *Stw.* niecierpliwie oczekiwać pomyślnego wiatru; (Jmdm. auf den Dienst), *spiegować kogo w urzędzie.

Lauf, *m.* bieg; (schneller) pęd; (voller) największy pęd; im -fe dieses Jahres w ciągu tego roku; den — der Rede unterbrechen, *przerwać ciąg mowy; einer Sache freien — lassen, *pozwolić, aby rzecz szła swoim biegiem; der Gerechtigkeit ihren — lassen nie tamować sprawiedliwości biegu; (am Schießgewehr) lufa, rura u strzelby; (in der Mühle) wierzchni kamień, jego drewniana oprawa; *Jäg.* skok, noga zająca; der Fluß hat seinen — geändert rzéka zmieniła koryto; **-fbahn**, *f.* plac gonitwy; miejsce gonitwy; zawód; *zawód; seine irdische — beschließen, enden, *skończyć zawód ziemskiego żywota; umrzéć; die wissenschaftliche — betreten, *puścić się w zawód literacki; **-fbank**, *f.* chodułka; **Lau'fbohne**, *f.* *Gtn.* groch tyczkowy, turecki; **-fbrett**, *n.* biegun (u prasy drukarskiéj); *Bw. etc.* pokładka; tratwak; **-fbrücke**, *f.* kładka; mostek (po którym taczki prowadzą się); **-fbursche**, *m.* chłopak do posyłki; **Lau'fen**, *vn. irr.* (s.) biegać, biedz; (auf die Straße) biedz na ulicę; zu Jmdm.) biegać do kogo; (nach etw.) biedz po co oder za czém; in das Haus, aus dem Hause — wbiedz do domu, wybiedz z domu; laß ihn —! puść go! daj mu pokój! hin u. her — biegać tam i sam; es läuft ein Gerücht wieść biega, krąży, rozchodzi się; laufend bieżący; Jmdn. auf dem Laufenden erhalten, *obeznawać (kogoś) z tém, co się dzieje; das -nde Jahr, der -nde Monat bieżący rok, miesiąc; die -nde Nummer numer ciągły; (in den Hafen) do portu wpłynąć (zawinąc); das Gebirge läuft (erstreckt sich) nach Osten zu, *Geog.* góry ciągną się ku wschodowi; (Gefahr), *być narażonym na co; (Sturm) przypuszczać szturm; das läuft wider den Anstand, wider die Ehre, *to jest przeciwne przyzwoitości, nie zgadza się z honorem; auf etw. hinaus — skończyć się na czém; —, *vn.* (h.) biegać (bez pewnego kierunku); gonić się (o psach itd.); ciec (jak beczka dziurawa, świeca topiąca się itd.); die Augen — ihm ciecze mu z oczu; —, *va.:* Spießruthen, Gassen — przez rózgi, *przez suchy las bieżéć; (sich müde) zbiegać się, zmęczyć się bieganiem; (sich wund) ran dostać od biegania; (sich außer Athem) tak się zbiegać, że aż tchu niestaje; (um die Wette) pójść na wyścigi (pod zakładem); **Lau'fen**, *n.* bieganie; gonienie się; bieg; **Läu'fer**, **Lau'fer**, *m.* biegacz; (Lakai, Bedienter) laufer, biegun, chłopak do biegania; (in der Mühle) biegacz, biegun, wierzchni kamień; (beim Gesange), *Tk.* biegun, przebieganie kolejne kilkunastu tonów; *Mal.* (Reibestein) kurant; **-ferei'**, *f.* biegania, krętanina; **-ffeuer**, *n.* ogień ciągły, nieustający; ogień szybki, szybko się posuwający; **-fgraben**, *m.* przykop, aprosza; **-fgräben**, *pl.* przykopy; **Lau'fbahn**, *m.* *Ng.* przepiórzyk; **-fhuhn**, *n.* *Ng.* dróp; **-fhund**, *m.* *Jäg.* pies gończy; **Läu'fig**, **Läu'fisch**, *a.* jurny; bestliwy; (sein) grzać się (o wilkach, lisach, jeleniach); kiernosić się, hukać się, łechać się, krzekać (o świniach itd.); bekać się (o jeleniach itd.); gonić się (o psach, kotach); ciekać się (o wilkach i psach); chcieć do suki, krowy itd.); **-fjunge**, *m.* chłopak do posyłki; **-fkäfer**, *m.* *Ng.* poziomek (gatunek chrząszcza); **Lau'fmädchen**, *n.* dziewka, dziewczyna do posyłki; **-fpaß**, *m.* wypędzenie; Jmdm. den — geben, *dać komu odprawę; **-fschicht**, *f.* *Bw.* wozówkowa warstwa; **-fseil**, *n.* szelki; **-fspinne**, *f.* *Ng.* śpiesznik; kłębosz.

Läu'fte, *m. pl.* *Jäg.* skoki.

Lau'fzeit, *f.* czas, w którym się zwierzęta gonią (parzą); **-fzettel**, *m.* list okólny; okólnik; (in Postsachen) pocztowy list gończy; (Verabschiedung) odprawa, abszyt, wypuszczenie ze służby; **-fziel**, *n.* meta dla biegnących, goniących się, odprawiających gonitwy.

Lau'ge, *f.* ług; Jmdn. mit scharfer — waschen, *ostro komu wytrzéć kapitułę; **Lau'gen**, *va.* ługować co; —, *vn.* (h.): ługiem trącić; —, *n.* ługowanie; **Lau'gen-**, *a.* ługowy; **-na'rtig**, *a.* ługowaty; **-nasche**, *f.* popiół wyługowany; ługowy popiół; zoła; **-nfa'ß**, *n.* beczka do ługu albo do ługowania; ługownik; **-nko'rb**, *m.* łużnik; **-nmacher**, *m.* łużnik; **-nsa'ck**, *m.* worek do robienia ługu; **-nsa'lz**, *n.* *Schdk.* sól ługowa, sól alkaliczna, sól z ługu; **-ntu'ch**, *n.* płat do cedzenia ługu; łużnik; **Lau'genwasser**, *n.* woda ługowa; **Lau'gicht**, *a.* ługowaty; **Lau'gig**, *a.* ługowy; **Lau'gwerk**, *n.* ługownia.

Läu'gnen *rc.*, s. Leu'gnen *rc.*

Lau'heit, **Lau'igkeit**, s. unter **Lau**.

Laui'ne *rc.*, s. Lauwi'ne *rc.*

Lau'lich, *a.* trochę letni; letniawy.

Lau'ne, *f.* humor, usposobienie; bei guter, übler — sein, *być w dobrym, w złym humorze; nicht bei — sein, *nie być w humorze; (mit) humorystycznie; er hat Launen, *ma swoje grymasy; **Lau'nenhaft**, *a.* grymaśny, chimeryczny, gniewliwy (człowiek); dziwaczny pomysł); **Lau'nig**, *a.* wesołego humoru (człowiek), humorystyczny; (werden) dostać humo-

ru; wpaść w humor; **Lau'nisch**, s. Lau'nenhaft.

Laure'ntius, *m. npr.* Wawrzyniec.

Lau'rer, *m.* czatownik; ten co czatuje na co; **=rerin**, *f.* czatowniczka; ta co czatuje na co.

Laus, *f. Ng.* wesz; Läuse abkämmen wszy wyczesać; sich eine — in den Pelz setzen, *nie miała baba kłopotu, kupiła sobie prosię; die — läuft ihm über die Leber, über den Grind, *żółć się w nim gotuje (o lada co się złości); **Laus=**, **Läu'se=**, *a. Ng.* wszawy; wszy.

Lau'sche, *f.*, s. Lau'er; **Lau'sche=**, *a.* (Horch=) podsłuchowy; **Lau'schen**, *vn.* (h.) czatować na co; uważnie przyłuchiwać się czemu; *Jäg.* słuchy lisa; spokojnie drzymać (w łóżku); **Lau'scher**, *m.* czatownik; podsłuchowy; **=scherin**, *f.* czatownica; podsłuchaczka, podsłuchiwaczka.

Läu'sefre'sser, *m.* wszojed; **Lau'sege'ld**, s. Lu'mpenge'ld; **=seka'mm**, *m.* grzebień gęsty do iskania; **=seke'rl**, *m.* wszarz, człowiek pełen wszy; **Läu'sekra'nkheit**, *f. Hlk.* wszączka; wszawa choroba; **=sekrau't**, *n. Ng.* gnidosz; wszawiec; **Lau'sen**, *va.* iskać; —, *vn.* (h.) (zaudern, zögern) rozlazłym być; ociągać się; guzdrać się; **Läu'sepulver**, *n. Hlk.* proszek na wszy; **Lau'ser**, *m.* ten co iska; **=serei'**, *f.* bzdura; bzdurstwo; fraszka; guzdranina; **=sesalbe**, *f.* szara maść; maść na wszy.

Läu'sesu'cht, *f.* wszączka.

Lau'sewe'nzel, *m. iron.* tytuń prosty od. śmierdzący; **Lau'sig**, *a.* wszawy; zawszony; nikczemny, gałgański, podły; (karg, filzig, geizig) brudny, nikczemnie skąpy.

Lau'sinn, *m.* oziębłość.

Lau'sitz, *f. Geog.* Luzacja; **die Lausitzen**, *pl.* Łużyce; **Ober=Lausitz**, Luzacja górna; **Nieder=Lausitz**, Luzacja dolna; **Lau'sitzer**, *m.* Luzaczyk; **=tzerin**, *f.* Luzaczka; **Lau'sitzisch**, **Lau'sitzer**, *a.* Luzacki.

Laut, *a.* u. *ad.* głośny; głośno; =te Stimme głos mocny, donośny; (werden) odezwać się; rozgłosić się; etw. — werden lassen dać się w czém słyszéć; odezwać się z czém; —, *m.* dźwięk, brzmienie; głos; einen — von sich geben wydać głos; *Spl.* głoska.

Laut, *præp.* (mit *Genit.* od. *Dativ*) wedle brzmienia; według; podług; stósownie do.

Lau'tbar, *a.* dający się słyszéć; etw. — werden lassen napomknąć o czém; rozgłosić co.

Lau'te, *f. Tk.* lutnia; die — spielen grać na lutni.

Lau'ten, *vn.* (h.) dźwięczéć; dźwięk wydawać; brzmiéć; die Worte des Briefes — anders wyrazy listu brzmią inaczéj; das lautet nicht fein, *to się nie ładnie wydaje; —, **Läu'ten**, *va.* u. *vn.* (h.) dzwonić; (die Glocken) bić w dzwony; (Jmdm. zu Grabe) dzwonić komu podczas exportacji, na exportacją; (Feuer, Sturm) bić we dzwony na pożar, na gwałt; —, *n.* (Geläute) dzwonienie.

Lau'ten=, *a. Tk.* lutniowy; **=teni'st**, **=tenspieler**, **=tenschläger**, *m.* lutnista; **=tenha'ls**, *m. Tk.* szyja lutni; **=tenstück**, *n.* kawałek ułożony na lutnią; **=tento'n**, *m. Tk.* ton lutni; **=tenwi'rbel**, *m. Tk.* kołki, bunty, pachołki u lutni; **=tenzu'g**, *m. Tk.* mutacja lutniowa (w fortepianie).

Lau'ter, *a.* czysty; =res Gold szczere złoto; der =re Sinn dieser Worte czyste (prawdziwe, istotne) znaczenie tych wyrazów; —, *ad.* samo; tylko; das sind — Lügen to samo (czyste, wierutne) kłamstwa; es waren — junge Leute da sami młodzi tam byli.

Lau'ter, *m. Spl.* (Buchstabe) litera, głoska.

Lau'ter, *a.* u. *ad. comparat.* (v. Laut): głośniejszy; głośniéj.

Läu'terer, *m.* czyściciel; **Lau'terkeit**, *f.* czystość; **Läu'tern**, *va.* czyścić, oczyszczać; klarować, lutrować; oczyszczać, prostować; **=terung**, *f.* czyszczenie; oczyszczanie; rafinacja; * wydoskonalenie.

Lau'tballend, *a.* głośno brzmiący; **=tlos**, *a.* bez głosu; **=tlosigkeit**, *f.* niemowność.

Lau'warm, *a.* letni; letniociepły.

Lauwi'ne, **Lawi'ne**, *f. Ntl.* zamieć śniegów, lodozwał, śnieżyca, lawina, zaspa śniegu; **=wi'nen=**, *a.* — lawiny, — lodozwału.

La'va, *f. Ntl.* lawa, żużel, masa ognista z wulkanów płynąca; **La'va=**, *a.* — lawny; **=vastro'm**, *m. Ntl.* strumień lawy.

Lave'ndel, *m. Ng.* lawenda; **=ve'ndel=**, *a.* lawendowy; **=lgei'st**, *m.* spirytus lawendowy; **=delgra's**, *n. Ng.* trawa wonna prawdziwa; tomka wonna; **=lö'l**, *n.* olejek lawendowy; **=lwasser**, *n.* woda lawendowa.

Lavi'ren, *vn.* (h.) *Sw.* lawirować, z okrętem w różnych kierunkach kołować dla wiatru; *kręcić się na różne strony; *mieć się na ostrożności; *Mal.* rozmywać farbę.

Lawi'ne rc., s. Lauwi'ne rc.

Lax, *a.* obszerny; szeroki; *nie bardzo skrupulatny od. sumienny; *niepewny, nieoznaczony.

Laxa'nz, *f.*, **Laxati'v**, *n. Hlk.* lekarstwo na rozwolnienie; **Laxi'ren**, *vn.* (h.) laksować, mieć płynny stolec; **=rfisch**, *m. Ng.* smugówka; **Laxi'rmittel**, s. Laxa'nz rc.; **Laxi'rung**, *f. Hlk.* laksowanie, laksa; biegunka.

Lazare'th, *n.* lazaret; **Lazare'th=**, *a.* lazaretowy; **=re'tharzt**, *m.* lazaretowy lekarz; **=re'thfieber**, *n.* lazaretowa gorączka od. choroba; **La'zarusklappe**, *f. Ng.* (versteinertes Schalthier) kłopotek.

Le'beho'ch, *n.*, **Le'beho'chruf**, *m.* wiwat; niech żyje! Jmdm. ein — bringen wiwat

komu wykrzyknąć; -bema'nn, -me'nsch, *m.* człowiek lubiący dobrze żyć, używać, rozkoszować; **Le'ben**, *vn.* (h.) żyć; er lebt noch żyje jeszcze; er lebt nicht mehr już nie żyje; nach der Gesundheit — żyć dla zdrowia; der Hoffnung, in guter Hoffnung leben, *żyć w nadziei; lebe wohl! bądź zdrów! żegnam się! unser Freund N. N. soll —! zdrowie naszego przyjaciela N.N.! er soll —! er lebe hoch! niech żyje! wiwat! unser König lebe hoch! nasz król niech żyje! wiwat nasz król! (auf dem Lande), *mieszkać na wsi; (in den Tag hinein), *żyć nie myśląc o jutrze od. nadal; man muß — u. — lassen, *trzeba i drugim życzyć; so wahr ich lebe! jakem żywy! jak żyć pragnę! so wahr Gott lebt! jak Bóg żywy! dalibóg! ich will nicht — (wenn das nicht wahr ist)! bogdajem tak zdrów był (jak to prawda)! lebende Sprache język żyjący; (ewig) wiekować; **Le'ben**, *n.* życie; das — verlieren, um's — kommen stracić, postradać życie; Jmdm. das — nehmen, rauben życie komu odebrać, wydrzeć; sich das — nehmen życie sobie odebrać; Jmdn. am — strafen śmiercią od. gardłem kogo ukarać; noch am — sein, bleiben jeszcze być, zostać przy życiu; bei meinem —, so lange ich das — habe, *póki żyję; (im gemeinen), *w życiu pospolitém; (nach dem), *po śmierci; neues — bekommen, *odżyć, znowu przyjść do życia; Gewalt über — u. Tod haben mieć władzę życia i śmierci; Kampf auf — u. Tod walka o życie od. na zabój; etwas für sein — gern sehen, hören, essen, *nadzwyczajnie lubić na co patrzeć, czego słuchać, co jeść; *lubić co nad życie; du, mein —! *ty, moje życie! —, *to, co żyje; (Lebensbeschreibung) żywot, życie od urodzenia aż do śmierci; **Le'benbeschrei'bend**, *a.* życiopiski, życiopisarski; **Lebe'ndig, Le'bend**, *a.* żyjący, życiem obdarzony; -ndiges Geschöpf żyjąca istota; wieder — werden ożyć; -ndiges Wasser, *żywa woda, zdolna obracać koła od spodu; -ndige Einbildungskraft, Darstellung, *żywa wyobraźnia; żywe przedstawienie rzeczy; -ndigkeit, *f.* żywość; -ndigmachung, *f.* ożywianie; nadawanie życia; -ndu'ftend, *a.* życiem woniejący; zionący życie; -nge'bend, *a.* życiodawczy, życiodajny; -nla'ng, *n.* u. *ad.* ciąg życia; długość, trwanie życia; mein ganzes — lang przez całe życie; przez cały ciąg mego życia; póki życia; (auf) na całe życie; (dein), *po wszystkie dni żywota twego; **Le'bens-**, *a.* — życia; -sa'bend, *m.* *chyłek życia; -sa'lter, *n.* wiek życia; -sa'rt, *f.* sposób życia; tryb, tok życia; in der — w pożyciu; *polor; etykieta; keine — besitzen, *nie mieć poloru; -sba'lsam, *m.* balżam życia: -s-bau'm, *m.* drzewo życia; -sbe'cher, *m.* *puhar od. kielich życia; -sbedi'ngung, *f.* warunek do życia; -sbedü'rfnisse, *n. pl.* tór życia; zawód życia; -sbeschrei'ber, *m.* biograf; życiopis; -sbeschrei'bung, *f.* opis życia; biografia; -sblüthe, *f.* *kwiat życia; -sdau'er, *f.* ciąg życia; -sdo'rnen, *m. pl.* *ciernie życia, przykrości, dolegliwości; -sdra'ng, -sdu'rst, *m.* *niezmierne przywiązanie do życia; -sdu'rstig, *a.* *chciwy życia, pragnący żyć; -se'kel, *m.* *obrzydzenie od. sprzykrzenie sobie życia; -se'nde, *n.* koniec życia; -se'ngel, *m.* anioł życia; -sfaden, *m.* *nić życia; *pasmo życia; den — zerreißen, zerschneiden, *zerwać, przeciąć nić czyjego życia; -sfah'rt, s. Le'bensrei'se; -nsfeu'er, *n.*, -sfla'mme, *f.* *ogień życia; -sfähig, *a* żywotliwy; zdolny do życia; -sfähigkeit, *f.* żywotliwość; zdolność do życia; -s-fri'sch, *a.* pragnący żyć; -sfri'sche, *f.* świeżość życia; -sfri'st, *f.* czas komu do życia przeznaczony; -sfristung, *f.* przedłużenie życia; przedłużony czas życia; -sfroh', *a.* pragnący żyć; -sfülle, *f.* pełność życia; kwiat życia; -sgefah'r, *f.* niebezpieczeństwo życia; sich in — begeben wystawić się na niebezpieczeństwo życia; -sgefäh'rlich, *a.* z niebezpieczeństwem połączony; życiu zagrażający; -s-gefäh'rte, *m.*, -sgefäh'rtin, *f.* towarzysz, towarzyszka życia (mąż, żona); -sgei'st, *m.* duch życia; -sgeister, *pl.* duchy żywotne; -sgenu'ß, *m.* rozkosz życia; wygoda życia; -sgeschi'chte, *f.* historja od. opis życia; żywot; -sglü'ck, *n.* szczęście życia, w życiu doznane; -sgluth, s. Le'bensfeu'er; -sgro'ß, *a.* w naturalnéj wielkości zrobiony; naturalnie wielko; -s-größe, *f.* wielkość naturalna; -sha'ß, *m.* nienawiść życia; znienawidzenie życia; -shau'ch, *m.* dech życia; -sjah'r, *n.* rok życia; -sklu'g, *a.* mądry w życiu praktyczném; -sklu'gheit, *f.* mądrość do życia potrzebna; filozofia życia; -skra'ft, *f.* siła żywotna; -sku'nst, *f.* sztuka życia; -s-kürze, *f.* krótkość życia; -sla'ng, *a.* tak długi jak życie; —, *ad.*, s. Le'benla'ng; -slä'nge, *f.* długość życia; -slä'nglich, *a.* dożywotni; żywotny, wieczysty; —, *ad.* dożywotnie; póki życia; aż do śmierci; -slau'f, *m.* bieg życia od. żywota; -sli'cht, *n.* światło życia; -sli'nie, *f.* linia żywotna; -slu'ft, *f.* powietrze żywotne; -slu'st, *f.* rozkosz, którą życie sprawia; chęć życia; -slu'stig, *a.* pragnący żyć; -smittel, *n.* środek do utrzymania życia; —, *pl.* żywność; -smorgen, *m.* *poranek życia; -smüde, *a.* (człowiek) któremu się życie sprzykrzyło; znudzony życiem; —, -smü'digkeit, *f.* sprzykrzenie życia; -smu'th ꝛc., s. Le'benslu'st ꝛc.; -s- -so'rdnung, *f.* porządek życia; *Hlk.* djeta;

=S=pfa'd, *m.* ścieszka od. droga życia; **=S=pfli'cht**, *f.* powinność życia (się dotycząca); **=S=pla'n**, *m.* plan życia; **=S=princi'p**, *n.* źródło życia; podstawa żywotna; **=S=pu'nkt**, *m.* chwila od. cząstka życia; **=S=que'll**, *m.*, **=S=que'lle**, *f.* *źródło życia; **=S=regel**, *f.* prawidło życia (według którego żyć należy); **=S=reise**, *f.* podróż życia, życie za podróż uważane; **=S=rei'z**, *m.* powab życia; **=S=ruhe**, *f.* spokojność życia; **=S=sa'ft**, *m.* sok żywotny; **=S=sa'tt**, *a.* syt życia; już nasycony życiem; **=S=sonne**, *f.* *słońce (czyjego) żywota; **=S=sto'ff**, *m.* materja żywota; zasada życia; **=S=strafe**, *f.* kara śmierci; **=S=ta'g**, *m.* dzień życia; **=S=tage**, *pl.* dni życia, ciąg żywota; **=S=thä'tigkeit**, *f.* czynność życia; **=S=trau'm**, *m.* marzenie życia; **=S=ü'berdru'ß**, *m.* uprzykrzenie, sprzykrzenie sobie życia; obmierznienie życia; **=S=u'mstand**, *m.* okoliczność życia oder z życia czyjego; **=S=u'nterhalt**, *m.* wyżywienie; to co do utrzymania życia jest potrzebne; **=S=verhä'ltnisse**, *n. pl.* stosunki życia; **=S=verlä'ngerungsku'nst**, *f. Hlk.* sztuka przedłużania życia; makrobiotyka; **=S=versi'cherung**, *f.* ubezpieczenie życia; **=ngs=gese'llschaft**, *f.* towarzystwo ubezpieczenia życia; **=S=vo'll**, *a.* pełen życia; **=S=wa'ndel**, *m.* sposób życia oder postępowania w życiu; życie; **=S=wa'nderung**, *f.* *wędrówka życia; **=S=wä'rme**, *f. Ntl.* ciepło przyrodzone, ciepło żywotne; **=S=wasser**, *n.* *wódka; woda żywotna; okowita; **=S=we'g**, *m.* droga życia; **=S=weise**, *f.* tryb, tór życia; pożycie; **=S=wei'sheit**, *f.* mądrość oder filozofja życia; **=S=welle**, *f.* *trunek pokrzepiający; **=S=zeichen**, *n.* znak życia; **=S=zei't**, *f.* czas życia; czas do życia; **=S=zeugniß**, *n. Rw.* poświadczenie życia; **Le'bensziel**, *n.* kres życia; sein — erreichen dojść do kresu życia; *umrzéć; am — stehen być u kresu życia; być bliskim śmierci.

Le'ber, *f. Zk.* wątroba; von der — weg sprechen, reden, *mówić bez ogródki; **Le'ber=**, *a. Zk.* wątrobiany; wątrobowy; wątrobny; **Le'bera'rtig**, *a.* wątrobiany; **=rblume**, *f. Ng.* dziewięciornik; **=rbra'nd**, *m.* zapalenie wątroby (u owiec); **=rbrau'n**, **=rfa'rben**, **=rfa'rbig**, *a.* wątrobianego koloru; **=rentzü'ndung**, *f. Hlk.* zapalenie wątroby; **=re'rz**, *n. Bw.* wątrobnica; **=rfa'rbig**, *a.* wątrobiasty, wątrobiany, wątrobkowy; cisawy; koloru wątrobianego; **Le'berfi'sch**, *m. Ng.* wątróbka; **=rfle'ck**, **=rfle'cken**, *m.* plama wątrobna (na twarzy itd.); —, *pl.* osutka; **=rfle'ckig**, *a.* mający plamy wątrobne; osuty; **=rfu'chs**, *m.* jasnogniady koń; **Le'berga'ng**, *m. Zk.* przechód wątrobny; **=rklo'ß**, **=rknö'del**, *m. Kk.* kluska wątrobiana; kluska z wątroby robiona; **=rkra'nkheit**, *f.* choroba wątrobna; **=rkrau't**, *n. Ng.* wątrobnik; wątrobne ziele; **=rkuchen**, *m. Zk.* wątrobianka; **=rmittel**, *n. Hlk.* lekarstwo na wątrobę; **=rrei'm**, *m. Dlk.* rym częstochowski; **=rschme'rz**, *m.* ból wątroby; **=rstei'n**, *m. Hlk.* wątrobnik; wątrobiany kamień; **=rsu'cht**, *f. Zk.* choroba wątrobna; **=rsü'chtig**, *a.* na wątrobę chorujący; **=rverhä'rtung**, **Le'berversto'pfung**, *f. Hlk.* zatwardzenie, zatkanie wątroby; **=rwu'rm**, *m. Ng.* motylica; **=rwu'rst**, *f. Kk.* kiszka wątrobiana.

Le'betag, s. Le'btag; **Le'bewoh'l**, *n.* pożegnanie; —! *int.* bywaj zdrów! Jmdm. — sagen żegnać kogo; pożegnać go; pożegnać się z kim; **Le'bhaft**, *a.* u. *ad.* żywy; żywo, żwawo, rzesko; (sprechen) mówić żywo, z zapałem, dobitnie; sich etw. — vorstellen, *żywo sobie co przedstawić (w umyśle); =ter Handel handel ożywiony, żwawy; **=tigkeit**, *f.* żywość, żwawość.

Le'bkuchen, *m.* piernik, miodownik, placek słodyczami zaprawiony; **Le'bkuchen=**, *a.* piernikowy; **Le'bküchler**, **=bküchner**, *m.* piernikarz; **Le'bküchler=**, **=bküchlers=**, *a.* piernikarski; **=bküchlerei'**, *f.*, **=bküchlergeschä'ft**, *n.* piernikarstwo.

Le'blos, *a.* nieżywy, nie żyjący, martwy; bezduszny, nieczuły; —, *ad.* bez życia; **=losigkeit**, *f.* martwość, nieżywość.

Le'btag, *m.* dzień życia; ich habe ihn mein =e (all mein =e) nicht gesehen, *nie widziałem go jak żyję od. nigdy w życiu; **=btagsre'cht**, *n.* dożywocie; **Le'bzeit**, *f.* czas życia; bei meinen, seinen Lebzeiten, *za mego, jego życia; *póki ja żyję; póki on żyje.

Lecca'ge, s. Lecka'ge.

Le'chzen, *vn.* (h.) pękać od gorąca (jak ziemia); die Erde lechzt ziemia jest niezmiernie spragniona; — mieć wielkie pragnienie; nach etw. —, *łaknąć czego; **Le'chzend**, *ppr.* pragnący; spragniony.

Leck, *a.* dziurawy, pęknięty, rozeschnięty; (sein) wodę wpuszczać, dziurę mieć, zatapiać się, tonąć; — gewordenes Fahrzeug, Schiff statek tonący; —, *m. Sw.* szpara, otwór, dziura.

Lecka'ge, *f. H.* wyciek; wysączenie.

Le'cken, *va.* lizać co; —, *vn.* (h.): (an etw.) oblizywać co; die Sonne leckt den Schnee, *słońce śnieg zlizuje; die Finger, alle zehn Finger nach etw. —, *palce sobie oblizywać na co; wielki mieć na co apetyt; sie ist wie geleckt, *wymuskana i wylizana (wystrojona gładko i czysto); —, *vn.* (s.) ciec, *topić się; sączyć wodę (jak okręt dziurawy).

Le'cken, **Lö'ken**, **Lö'cken**, *vn.* (h.) (springen) wyskakiwać, skakać; wider den Stachel —, *przeciw ościeniowi wierzgać.

Le'cker, *a.* delikatny, bardzo smaczny o)

potrawie); *łakotliwy, przysmaczki lubiący; er hat ein leckeres Maul, *skoma mu; **Le'cker**, *m.* lizun; lizus; lubiący całować, cmokać; *delikacik, łakotwiś, lubiący jadać tylko przysmaczki; **=rbi'ssen**, *m.*, **=rbi'ßchen**, *n. dim.* łakoć; łakotka; przymaczek; smaczny kąsek; —, *pl.* delicje; **Leckerei'**, *f.* lizanie; *iron.* częste całowanie; gust do delikatnego jadła; łakotka; **=re'ssen**, *n.* jadło delikatne od. łakotliwe; **=rgeri'cht**, *n.* łakotna potrawa; **=rha'ft**, **=rig**, *a.* łakotliwy; łakotny; łakocie lubiący; **=rha'ftigkeit**, *f.* łakotliwość; **=rmau'l**, *n.*, **=rmäu'lchen**, *n. dim.* delikatna gąbka; gębusia lubiąca smaczne kaski; delikacik; łakotniś; **=r=mäu'lig**, *a.* przebierny, przebierający, wybredny; **Le'ckern**, *vn.* (h.) mieć wielki apetyt na co; ich leckere, es leckert mich nach etw. bardzo mi się czego zachciewa; **=rspeise**, *f.* łakotna potrawa; łakotka; **=rwe'rk**, s. Leckerei'; **=rzah'n**, *m.* *ząb łakotliwy; **Le'ckfäßchen**, *n. dim.* cebrzyk; szaflik; **=ckhonig**, *m.* patoka; **=cksaft**, *m.* *Hlk.* lambitywum; **=ckwein**, *m.* samotok; samociek; maślacz.

Lectio'n, *f.* lekcja; — halten mieć lekcją; die =nen fleißig besuchen pilnie uczeszczać na lekcje; Jmdm. eine (tüchtige, derbe) — geben, *(tęgo) wytrzéć komu kapitułę; **=nskatalo'g**, *m.*, **=nsverzei'chniß**, *n.* katalog, spis, wykaz lekcji; **Le'ctor**, *m.* lektor; nauczyciel; **Lectü're**, *f.* lektura; czytanie; czytelnictwo; *książki.

Le'der, *n.* skóra (wyprawna); (bereiten, verarbeiten) skórę wyprawiać; Jmdm. über das — kommen, das — durchgerben, *skórę komu wytrzepać, wygarbować; vom — ziehen, *pałasza dobyć z pochwy; **Le'der=**, *a.* skórzany; **=ra'rbeit**, *f.* robota skórzana; **=ra'rbeiter**, *m.* rzemieślnik robiący skórzane wyroby; skórnik; **=ra'r=tig**, *a.* skórzasty; skórowaty; do skóry podobny; **=rba'nd**, *n.* rzemień; pas ze skóry; —, *m.* oprawa skórzana oder w skórę; **=rberei'ter**, *m.* wyprawiacz skór; garbarz; **=rberei'tung**, *f.* wyprawianie od. wyprawa skór; **=rbrau'n**, *a.* szary jak skóra; **Le'derer**, *m.* skórnik; wyprawiacz skór; **=rfa'rbe**, *f.* skórzany kolor; **=rfär=ber**, *m.* farbierz skór; **=rfle'chte**, *f. Ng.* skórnica jadalna; **=rgare**, *f. Grb.* wyprawa skór; **=rhandel**, *m.*, **=rhandlung**, *f.* handel skór, skórzany; handel skórami; **=rhändler**, *m. H.* handlerz skór; handlujący skórami; **=rha'ndschuh**, *m.* rękawiczka skórzana; **=rha'rt**, *a.* twardy jak skóra, jak podeszew; **=rhau't**, *f. Zk.* skorówka; **=rho'sen**, *f. pl.* skórzane portki; **Le'dern**, *a.* skórzany; skórkowy; *iron.* nierozgarniony, rozlazły; =ner Witz, *dowcip płaski od. niezgrabny; —, *va.* (etw.) skórą co wykładać, obijać, wylepiać; Jmdn. —, **skórę komu wytrzepać; **=r=pa'lme**, *f. Ng.* sowicha; **=rschi'ldkröte**, *f. Ng.* żółwiak; **=rwaa're**, *f.* wyroby skórzane; *H.* skóry na sprzedaż; **=rwei'ch**, *a.* miękki jak skórka; **=rwe'rk**, **=rzeu'g**, *n.* sprzęty od. potrzeby rzemienne, skórzane.

Le'dig, *a.* (leer) próżny; =ges Amt próżny (wakujący) urząd; (unverheirathet) bezżenny, nieżonaty, niezamężna; =ger Stand stan wolny, bezżeństwo, niezamężność; (frei) wolny od zatrudnień; frei u. —, los u. — von aller Schuld od wszelkiéj winy wolny; **Le'digkeit**, *f.* próżność; bezżeństwo.

Le'diglich, *ad.* jedynie, tylko.

Lee, *n. Sw.* strona odwrócona od wiatru.

Leer, *a.* próżny; die Felder sind nun — pola już próżne, puste (bez zboża); Jmdm. die Taschen —= machen wypróżnić komu kieszenie; eine Stelle — lassen zostawić miejsce próżne; **Lee'rdarm**, *m. Zk.* kiszka próżna; kiszka wietrzna; **Lee're**, *n.* (das Leere) próżnia, próżne miejsce; —, *f.* próżnia; **Lee'ren**, *va.* wypróżniać; **=rheit**, *f.* próżność; czczość. [zasłonionéj.

Lee'wärts, *ad. Sw.* ku stronie od wiatru

Le'fze, *f. Zk.* (Lippe) warga; große =n habend wargaty; **Le'fzen=**, *a.* wargowy; **=fzena'rtig**, *a.* wargowaty; **=fzenthie'r**, *n. Ng.* wargowiec.

Lega'l, *a.* legalny, prawny; prawy; **=li=si'ren**, *va.* legalizować; uprawniać; **=li=tä't**, *f.* legalność; prawność.

Lega't, *m. Slw.* legat, poseł papieski; —, *n. Rw.* (Vermächtniß) legat, zapis (testamentowy); **=gata'r**, *m. Rw.* legatarjusz; zapisobierca; **=gatio'n**, *f.* legacja; **=ga=tio'ns=**, *a.* legacyjny; **=srath**, *m.* radca poselski; **=ssecretai'r**, *m.* sekretarz posła.

Le'gehe'nne, *f. Ldw.* nośna od. nieśna kura; **Le'gen**, *va.* kłaść, położyć; (Pflaster auf die Wunde), *Hlk.* plaster przyłożyć do rany, położyć na ranę; (den Grund zu einem Hause) założyć fundament na dom; Fallen, Schlingen — zastawić łapki, sidła; (Besatzung in eine Stadt), *Kw.* załogę wprowadzić do miasta; (ein Schiff vor Anker), *Sw.* okręt usadowić, postawić na kotwicy; (Hund an die Kette) psa uwiązać na łańcuchu; (Jmdm. etw. in den Weg), *przeszkodę komu w czém czynić; (Hand an etwas), *wziąć się do czego; zacząć robić; (Hand an Jmdn.), *targnąć się na kogo; (in Asche) włożyć co w popiół; w perzynę obrócić; (bei Seite) odłożyć, odkładać; (Bohnen) sadzić groch; (Eier) znosić jaja; (sich) kłaść się, położyć się na co; (sich in's Bett) położyć się, udać się do spoczynku, położyć się spać; (sich auf etw.), *oddać się od. oddawać się czému; (sich darein, sich in's Mittel), *wdać się w co; *pośrednictwo w czém wziąć na siebie; —, *vn.* (h.) płynąć w

jakim kierunku; Le'gen, n., Legung, f. kładzenie, układanie.

Lege'nde, f. Kg. Litt. legienda, żywot Świętego; podanie; *poetycka powieść z cudownością połączona; Lege'nden-, a. legiendowy; -ndenschreiber, m. pisarz legiend.

Le'gezei't, f. czas, w którym ptastwo jaja znosi; Le'ghenne, f. kura nośna.

Legio'n, f. legion; legja; Legio'n-, Legio'ns-, a. legionowy; z legji; Legionä'r, m. Kw. żołnierz legji; członek legji honorowéj; legionista.

Legi'ren, va. Rw. legować (komu co), zapisać testamentem; Schdk. przymieszać kruszcu podlejszego; Legi'rung, f. Schdk. alliaż, mieszanina, przymieszka kruszcu podlejszego. [wodawstwo.

Legislatu'r, f. Stw. prawodawstwo; usta-

Legiti'm, a. prawy; prawowity; -matio'n, f. legitymacja, uprawnienie; -mi'ren, va. legitymować, uprawniać (dzieci); (sich) wykazać swoje prawo; -mi'rt, -mi'rend (sich), a. wylegitymowany; -mi'st, m. Stw. legitymista (we Francji); -mi'stisch, a. dotyczący do Legitymistów (we Francji); -mitä't, f. Rw. pracowitość.

Leh'de, f. pustkowie, grunt pusty, nieu-

Le'hen ꝛc., s. Lehn ꝛc. [prawny.

Lehm, m. Ng. glina; glinka; Lehm-, a. gliniany; -mboden, m. grunt gliniasty; ligawica; Leh'mern, a. gliniany, z gliny ulepiony; Leh'mgrube, f. dół, w którym glinę kopią; glinki; -mhütte, f. lepianka (z gliny); -micht, a. gliniasty, do gliny podobny; -mig, a. gliniany; gliniasty; -mpatzen, m. glinoplastr; -mpfropf, m. zalepa; -mwand, f. ściana gliną wylepiona; -mwerk, n. robota z gliny.

Lehn, Le'hen, n. lenno, dobra w lenność dane; infeudacja; ein — übertragen lenno komu nadać; ein — von Jmdm. haben, tragen lenno mieć sobie od kogo nadane; ein — einziehen odebrać komu lenno; —, f. lenność, lennictwo; inwestytura (uroczyste nadanie lenna); um die — ansuchen prosić, starać się o sowiązanie; die — empfangen inwestyturę otrzymać; Lehn-, Le'hen-, a. lenny, lenniczy, lenski; Le'hnacker, m. grunt lenny od. lenniczy; -nbank (Leihbank), f. bank pożyczkowy; -nbar, a. lenniczy, lenski; -nbarkeit, f. lenniczość; lenstwo; -nbrief, m. patent na lenno; -ndienst, m. służba od. posługa lennicza.

Leh'ne, f. luśnia u wozu; poręcz (do opierania się osobliwie plecami) pochyłość.

Leh'nen, vn. (h.) pochyło stać, leżéć; (an etw.) być opartym o co; —, va. (etw.) oprzéć co o co; (sich auf etw.) oprzéć się na czém.

Leh'nen, va., s. Lei'hen; —, vn. (h.): (Jmdm.) zależéć od kogo jako lenno.

Leh'nerbe, m. dziedzic lenna; —, n. lenno dziedziczne; -nfähig, a. zdolny do posiadania lenna; -ngeld, n. opłata lennicza; danina hołdownicza; -ngeri'cht, n. sąd lenny; -ngut, n. majętność lenna; -ngüter, pl. dobra lenne, lenskie; -nherr, -nsherr, m. lennodawca; nadawca lenna; -nherrschaft, f. zwierzchność lenna; lennodawstwo; -ftlich, a. lennodawcy się tyczący; do niego należący; -smann, m. hołdownik; wazał; lennik; -nrecht, n. prawo lenne; Le'hnrichter, m. sędzia w sprawach lennych; -nseid, m. przysięga hołdownicza; -nsempfänger, m. ten co lenno otrzymuje; -nsfolge, f. następstwo lenne od. lennicze; -nsfolger, m. następca lenniczy; -nsgebühren, f. pl. opłata od lenna od. od inwestytury; -nshuldigung, f. składanie lenniczego hołdu; -nspflicht, f. powinność lennicza lub hołdownicza; -nsschuld, f. dług na lennie ciążący.

Leh'nsessel, m. krzesło z poręczami do oparcia się; fotel.

Leh'nsträger, s. Leh'nmann; -streue, f. wierność lennicza. [parcia się; fotel.

Leh'nstuhl, m. stołek z poręczami do o-

Leh'nswesen, -nwesen, n. lennictwo.

Lehr-, Leh'rer-, a. nauczycielski; -ramt, n. urząd nauczycielski; nauczycielstwo; Leh'ramts-, a. do urzędu nauczycielskiego; Leh'ramts-Candida't, m. sposobiący się do nauczycielstwa oder zawodu nauczycielskiego; Leh'ranstalt, f. zakład od. instytut naukowy; szkoła; Leh'ranweisung, f. metodologja; Leh'rart, f. sposób uczenia; sposób nauki; metoda; -rbar, a. czego nauczyć można; -rbegie'rig, a. chciwy nauki; pałający żądzą nauczania; pragnący nauczać; -rbegri'ff, m. układ oder system jakiéj nauki; -rbrief, m. zaświadczenie odbytego terminu; list wyzwalający; Leh'rbuch, n. Litt. książka naukowa; kompendjum, krótki wykład nauki; Leh'rbursche, m. uczeń; chłopiec terminujący; Leh'rcontra'ct, m. kontrakt o termin, o naukę; Leh're, f. nauka; laß dir das zur — dienen! niech ci to służy za naukę (przestrogę)! sich etw. zur — nehmen, *wziąć sobie co za naukę (przestrogę, przykład); seinen Sohn (bei) Jmdm., zu Jmdm. in die — geben oddać syna do kogo na naukę; Lehren, pl. uwagi, przestrogi nauczyciela; Leh'reifer, m. zapał nauczycielski; gorliwość nauczycielska; Leh'ren, va. uczyć; (Musik, Philosophie) uczyć muzyki, filozofji; (öffentlich) publicznie nauczać; (kennen) dać poznać; —, n. uczenie, nauczanie; Leh'rer, m. nauczyciel; mistrz; Leh'rer-, Leh'rers-, a. nauczycielski; — nauczyciela; -rerin, f. nauczycielka; mistrzyni; -rfabel, f. apolog; -rfach, n. zawód nauczycielski; -rfähig, a. zdolny do nau-

czania; zdatny od. usposobiony na nauczyciela; **Leh'rfähigkeit**, *f.* zdolność do nauczania; -**rfreiheit**, *f.* wolność uczenia; -**rgabe**, *f.* dar nauczania; -**rgang**, *m.* bieg nauk; porządek w nauczaniu od. wykładzie jakiéj nauki; -**rgebäude**, *n.* układ jakiéj nauki; -**rgedi'cht**, *n.* *Dik.* wiersze dydaktyczne; poemat dydaktyczny; -**rgegenstand**, *m.* przedmiot naukowy; -**rgehülfe**, *m.* pomocnik w uczeniu; -**rgeld**, *n.* zapłata za naukę; (geben, bezahlen müssen), *dać frycówkę; frycowe zapłacić; -**rgeschi'cklichkeit**, *f.* zdatność do nauczania od. w uczeniu; **Leh'rhaft**, s. Leh'rfähig, Leh'rreich; -**rherr**, *m.* (der Handwerker) majster; *H.* pryncypał; -**rjahr**, *n.* rok nauki; rok terminu; -**rjahre**, *pl.* lata nauki, terminu; die — beendigen wyterminować; **Leh'rjunge**, s. Leh'rling; -**rkanzel**, s. Leh'rstuhl; -**rkörper**, *m.* *Stw.* zgromadzenie, grono nauczycielskie; -**rkreis**, *m.* zakres, w którym kto naucza; obręb czyjéj nauczycielskiéj działalności; -**rkunst**, *f.* sztuka nauczania; dydaktyka; **Leh'rling**, *m.* uczeń, chłopak na nauce będący; -**rlings-**, *a.* tyczący się ucznia; -**rlingschaft**, *f.* uczennictwo; -**rlingszei't**, *f.* czas, w którym kto jest od. był uczniem; -**rlohn**, *m.* zapłata za naukę; -**rlust**, *f.* ochota do uczenia; -**rmädchen**, *n.* dziewczyna dana na naukę; terminatorka; -**rmeister**, -**rmeisterin**, s. Leh'rer, Leh'rerin; -**rmetho'de**, *f.* metoda uczenia; -**rordnung**, *f.* porządek nauk; -**rpersona'l**, *n.* *Stw.* poczet nauczycieli; -**rplan**, *m.* plan nauk; -**rprincipal**, s. Leh'rherr; -**rprobe**, *f.* próba uczenia od. nauczycielska; -**rpunkt**, *m.* dogma; zasada główna jakiéj nauki; -**rreich**, *a.* pełen nauki; wielce nauczający; -**rsaal**, *m.* sala nauczycielska, do wykładów naukowych; -**rsam**, *a.* lubiący uczyć; -**rsatz**, *m.*, -**rsatzung**, *f.* twierdzenie naukowe; prawidło, zasada, ustawa jakiéj nauki; -**rschrift**, *f.* pismo naukowe; -**rspruch**, *m.* zdanie uczone; aforyzm; wyrok; -**rstand**, *m.* stan nauczycielski; -**rstelle**, *f.* urząd nauczycielski; -**rstoff**, *m.* materja do nauczania; -**rstube**, s. Leh'rsaal; -**rstuhl**, *m.* katedra, uczelnia; **Leh'rstunde**, *f.* lekcja; -**rton**, *m.* ton nauczycielski; -**rvortrag**, *m.* wykład naukowy, sposób wykładania (nauki); -**rweg**, *m.* sposób uczenia; droga, którą kto w uczeniu postępuje; -**rweise**, *f.* metoda; -**rwesen**, *n.* nauczycielstwo; -**rwidrig**, *a.* przeciwny nauce; -**rwürde**, *f.* godność nauczycielska; stopień naukowy; -**rzeit**, *f.* czas nauki; termin.

Leib, *m.* ciało; nichts auf dem — haben nie mieć koszuli na grzbiecie; vom -e fallen, *spadać z ciała; *chudnąć; Ehre im -e haben, *mieć punkt honoru; bei -es Leben, *za życia; seines -es pflegen dogadzać sobie; wygódki sobie robić; Jmdm. nahe auf den — treten od. rücken blisko do kogo przystąpić; Jmdm. zu Leibe gehen, *za skórę komu wleźć; dokuczać mu; geh' mir vom -e! idź sobie odemnie! bei -e nicht! broń Boże! — u. Leben für Jmdn. lassen, *życie oddać za kogo; Jmdn. auf — u. Leben anklagen gardłową sprawę wytoczyć przeciw komu; um den — fassen w poły uchwycić; (Rumpf) tułów; żywot; (Bauch) brzuch; Schmerzen im -e haben mieć boleści w brzuchu; gut bei -e dobréj tuszy, tłusty na ciele; gesegneten -es sein, *brzemienną, w ciąży, przy nadziei być; (offener, harter), *Hlk.* wolny, twardy stolec; (Körperumfang) stan, stanik; (Rock, Oberkleid) kaftanik; **Leib-**, **Lei'bes-**, *a.* — ciała; cielesny; przyboczny; *ulubiony; *najbardziéj do smaku przypadający; -**barzt**, *m.* lekarz przyboczny; lejbmedyk; doktor nadworny; -**bbäcker**, *m.* piekarz wybrany; -**bbinde**, *f.* obwiniątko, szarfa; pas; przepaska; **Lei'bchen**, *n.* *dim.* ciałko; (am Kleid) stanik; **Lei'bcompagnie'**, *f.* *Kw.* kompania przyboczna; -**bei'gen**, *a.* poddany niewolny, osobowłasny, przywiązany do miejsca, będący własnością pana; -**bei'gene**, *f.* poddana; niewolnica; -**bei'gener**, *m.* poddany; poddaniec; niewolnik; -**bei'genschaft**, *f.* poddaństwo niewolne od. osobowłasne; -**bei'genthum**, *n.* własność poddańska.

Lei'ben, *vn.* (h.): Jmdn. malen, darstellen, wie er leibt u. lebt, *odmalować kogo, wystawić go, jak jest w istocie, jak gdyby kto na niego żywego patrzał.

Lei'besa'rbeit, *f.* praca cielesna; -**sa'rzt**, *m.* lekarz przyboczny; -**sbescha'ffenheit**, *f.* ustrój; kompleksja (ciała); -**sbewe'gung**, *f.* agitacja, ćwiczenie ciała; ruch od. poruszenie ciała; -**sbildung**, *f.* układ od. kształt ciała; -**sbürde**, *f.* ciężar w żywocie; *płód; -**se'rbe**, *m.* dziedzic z spadkobierca przyrodzony (swój); -**sfehler**, *m.* wada od. ułomność ciała; -**sfru'cht**, *f.* owoc oder płód żywota; -**sgaben**, *f. pl.* *przymioty ciała; -**sgebre'chen**, s. Lei'besfehler; -**sgefah'r**, *f.* niebezpieczeństwo ciała; -**sgesta'lt**, *f.* postać ciała; -**sgröße**, *f.* wielkość przyrodzona; wzrost przyrodzony; uroda; -**skraft**, *f.* siła ciała; aus -eskräften, *z całéj siły; -**slä'nge**, *f.* wysokość ciała; -**sle'ben**, *n.* życie; żywot; bei —, *w życiu; thue es bei — nicht! niech cię Bóg broni, abyś to miał zrobić! -**sma'cht**, *f.* siły ciała; mit aller —, *z natężeniem sił wszelkich; -**spflege**, *f.* pielęgnowanie ciała; -**sschaden**, *m.* defekt, wada ciała, ułomność; -**sschme'rz**, *m.* ból od. boleść ciała; ból w brzuchu; **Lei'besschwäche**, *f.* słabość od. osłabienie ciała.

Lei'bessen, *n.* *ulubiona potrawa; *naj-

ulubieńsza potrawa; Lei'bessorge, *f.* troskliwość o ciało; -sstärke, *f.* moc ciała; grubość ciała; sstrafe, *f.* *Rw.* kara cielesna; -sübung, *f.* ćwiczenie ciała; obroty ciała; -ngen, *f. pl.* (Turnkunst) gimnastyka; die -ngen betreffend gymnastyczny; -bfarbe, *f.* kolor cielisty; *kolor najmilszy, najupodobańszy, ulubiony; -bfrohne, *f.* pańszczyzna osobista, ręczna; -bgarde, *f.* *Kw.* gwardja przyboczna; -bgedi'nge, *f.* dożywocie; -bgeld, *n.* opłata osobowa; -bgeri'cht, *n.* *ulubiona potrawa; -bgeträ'nk, *n.* *ulubiony czyj napój; Lei'bgürtel, *m.* pas koło ciała; o paska ciała; -bgut, *n.* wieś danaw dożywocie; Lei'bgüter, *pl.* dobra w dożywocie dane; -bhaft, -bhaftig, *a.* cielesny, ciało mający; istny; er ist es —, *to on w własnéj osobie; *to on sam; -binstrume'nt, *n.* *ulubiony instrument; -bjäger, *m.* strzelec pański; -bkoch, *m.* kucharz przyboczny; kucharz nadworny; -bkutscher, *m.* woźnica nadworny; -blakai', *m.* lokaj samego pana, na jego wyłączne usługi.

Lei'blich, *a.* cielesny; -che Eigenschaften, Gebrechen przymioty, wady ciała; -cher Tod śmierć ciała, zejście z tego świata; -cher Eid osobista przysięga; der -che Bruder rodzony brat; die -chen Kinder rodzone dzieci; -blichkeit, *f.* cielesność; rodzoność; -blied, *n.* *ulubiona pieśń; -blos, *a.*, s. Kö'rperlo's; -brecht, *n.* prawo do osoby czyjéj (poddanego); -bregime'nt, *n.* lejbregiment, pułk przyboczny; -brente, *f.* pensja dożywotnia; dochód dożywotni; -brentner, *m.* mający pensją dożywotnią; Lei'brock, *m.* frak; kaftan; kurtka; szpencer; -bschmerz, s. Lei'besschme'rz; -bschneiden, *n.* *Hlk.* rznięcie w brzuchu; -bschneider, *m.* krawiec przyboczny od. nadworny; -bschnitt, *m.* stan (u sukni); -bschuhmacher, *m.* szewc przyboczny od. nadworny; -bspeise, s. Lei'bessen; -bspruch, *m.* przypowieść osobista; -bstück, *n.* pas; stan; gorset; (im Theater, in der Musik) sztuka faworytna; -bstückchen, *n. dim.* *ulubiona arja; ulubiona piosnka; Lei'bstuhl, *m.* stolec; naczynie potrzebne; -bwache, *f.* *Kw.* straż przyboczna; -bwächter, *m.* drabant; -bwäsche, *f.* bielizna do noszenia na sobie; -bweh, *n.* ból brzucha; Lei'bzucht, *f.* opatrzenie ciała, dochód na wyżywienie.

Lei'chdorn, *m.* *Hlk.* nagniotek, odgniotek.

Lei'che, *f.* trup; umarły; zwłoki; ciało; die — wurde bestattet in ꝛc. zwłoki pochowano w itd.; die — besorgen zajmować się pogrzebem; *Bchdr.* miejsce opuszczone, nie odciśnięte; Lei'chen-, *a.* pogrzebowy; trupi; -nartig, *a.* trupowaty; -nbegä'ngniß, *n.* obchód pogrzebowy; pogrzeb; Lei'chenbeglei'ter, *m.* towarzyszący zwłokom; -nbeglei'tung, *f.* towarzyszenie zwłokom; ci co im towarzyszą, orszak żałobny; -nbesi'chtigung, *f.* *Rw.* rewizja trupa; -nbesta'ttung, *f.* pochowanie zwłok; -nbe'tt, *n.* łoże, na którém zleżą włoki zmarłego; -nbi'tter, *m.* płaczek, żałobnik; -nbla'ß, *a.* blady jak trup; -nblässe, *f.* bladość trupia; -nbu'ch, *n.* *Kg.* metryka zmarłych, księga sepultury; Lei'chenceremo'nien, *f. pl.* *Kg.* obrządki pogrzebne; -ncondu'ct, *m.* wyprowadzanie zwłok; Lei'chendu'ft, Lei'chendu'nst, s. Lei'chengeru'ch; -nessen, s. Lei'chenmah'l; Lei'chenfah'l, -nfa'rben, -nfa'rbig, *a.*, s. Lei'chenbla'ß; -nfei'er, *f.* obrządek pogrzebny; eksekwie; -nfe'ld, *n.* pole trupami zasłane; -nfrau', *f.* kobieta, co trupów myje i ubiera; -ngebüh'ren, *f. pl.* koszta pogrzebu; należytość za pogrzeb; -ngefo'lge, *n.* orszak pogrzebowy oder żałobny; -ngeläu'te, *n.* *Kg.* dzwonienie pogrzebowe; -ngeprä'nge, *n.* parada pogrzebowa; -ngeru'ch, *m.* trupi zapach; -ngerü'st, *n.* katafalk; -ngesa'ng, *m.* śpiewanie pogrzebne; -ngeschrei', *n.* krzyki pogrzebne; wrzask puszczyka zwiastującego śmierć; Lei'chengewa'nd, s. Trau'ergewa'nd; -ngewö'lbe, *n.*, -ngru'ft, *f.* katakomba, sklep od. piwnica na składanie nieboszczyków; -nglo'cke, *f.* dzwon pogrzebny; -nhaft, *a.* trupiasty; —, *ad.* trupiasto; jak trup; -nhalle, *f.* sala od. izba (przy kościele), gdzie trupy składają; -nhaufen, *m.* kupa z trupów usypana; -nhü'gel, *m.* mogiła; -nkammer, *f.* komórka na trupy; -nkerze, *f.* świeca pogrzebowa od. do trumny; -nklei'd, *n* suknia pogrzebowa; -nkosten, *pl.* koszta pogrzebu; -nmah'l, *n.* chléb żałobny, biesiada pogrzebowa; stypa; bankiet pogrzebowy; -nmusi'k, *f.* *Kg. Tk.* muzyka pogrzebowa; -nöffnung, *f.* *Hlk. Rw.* sekcja; otwarcie trupa lub zwłok; -npre'digt, *f.* *Kg.* kazanie pogrzebowe; -nre'de, *f.* mowa pogrzebowa; -nschau', s. Lei'chenbesi'chtigung; -nstarre, *f.* *Ntl. Hlk.* stężenie pośmiertne; -nstei'n, *m.* grobowiec; -nträ'ger, *m.* wynoszący zmarłych; -ntu'ch, *n.* całun; kir; kir pogrzebny; -nuntersu'chung, *f.* *Hlk. Rw.* obdukcja; badanie zwłok; -nwagen, *m.* karawan; wóz do wywożenia trupów; -nwei'ß ꝛc., s. Lei'chenbla'ß ꝛc.; -nzu'g, *m.* pochód pogrzebowy; orszak towarzyszący zwłokom; o. żałobny.

Lei'chnam, *m.* trup; ciało zmarłego; seinen — pflegen, *iron.* ciało paść; ciału dogadzać; -chnams-, *a.* trupi.

Leicht, *a.* lekki; -tes Blut, *lekka krew, rzadka (i dla tego szybko obiegająca); Lei'chter, *a.* u. *ad. comp.* lekciéjszy; lżejszy; łatwiejszy; —, *ad.* lżéj; lekciéj; łatwiéj; sich etw. — machen ulżyć sobie czo-

go; ułatwić sobie co; Jmdm. etw. — machen ulżyć komu czego; **Leicht**, *ad.* lekko; *snadnie; —, *ad.* lżéj; es ist mir -ter um's Herz geworden, *lżéj mi się zrobiło na sercu; er nimmt Alles zu —, *wszystko za lekko bierze; — (nicht schwer zu erlernen, zu begreifen) łatwy; — zu verdauen łatwy do strawienia; es war ihm ein Leichtes, dies zu beweisen, *łatwą było dla niego rzeczą tego dowieść; **Leicht**, *s. Lei'chtsinnig, *a.*; **Lei'chtbeflü'gelt**, **-tbeschwi'ngt**, *a.* lekkoskrzydły; **-tbewa'ffnet**, *a.* lekkozbrojny; **Lei'chtblütig**, *a.* lekką (rzadką) krew mający; **Lei'chter**, *a.* u. *ad. comparat.*, s. Leicht; **-terdi'ngs**, *ad.* z łatwością; **-tfertig**, *a.* lekkomyślny, płochy, roztrzepany, swawolny; er arbeitet zu —, *za mało sobie zadaje pracy; **-tfertigkeit**, *f.* lekkomyślność; *płochość; lekkość; **-tflüssig**, *a.* łatwotopny; **-tflüssigkeit**, *f.* topność; **-tfuß**, *m.* trzpiot; wiercipięta; roztrzepaniec; **-tfüßig**, *a.* lekkonogi; *roztrzepany; **-tgläubig**, *a.* łatwowierny; **-tgläubigkeit**, *f.* łatwowierność; **-tigkeit**, *f.* lekkość; *łatwość; **Lei'chtlich**, *ad.* łatwo; **-tsinn**, *m.* lekkomyślność (okazana w czynie jakim); **-tsinnig**, *a.* lekkomyślny; **-tsinnigkeit**, *f.* lekkomyślność.

Leid, *ad.* boleśnie; sich etw. — thun lassen żałować czego; es thut mir leid żal mi; przykro mi; żałuję, boleję nad tém; —, *n.* przykrość; krzywda; Jmdm. etw. zu -e thun krzywdę komu zrobić; (Trauer, Betrübniß) smutek; dolegliwość; zmartwienie; Jmdm. sein — klagen wynurzać komu swoją dolegliwość; um Jmdn. — tragen żałować kogo; **Lei'den**, *vn. irr.* (h.) u. *va. irr.* (h.) cierpiéć; znosić ból lub dolegliwość jaką; -der Theil część ciała cierpiąca; strona pokrzywdzona; (Schiffbruch) rozbicie na morzu ponieść; (erdulden) cierpiéć, przykrości znosić; etw. nicht — können, *nieprzyjacielem być czego; ich kann ihn nicht —, *nie mogę go cierpiéć; das macht bei Jedermann gelitten, *tém się można każdemu przypodobać; die Sache leidet keinen Aufschub, *rzecz nie cierpi zwłoki; Niemandem zu Liebe u. Niemandem zu Leide, *nie powodować się ani przyjaźnią ani nieprzyjaźnią; **Lei'den**, *n.* cierpienie; den — unterliegen uledz cierpieniom; **Lei'dend**, *ppr.* cierpiący; dolegliwy; zapadły; *Spl.* bierny; der -de Theil dolegliwe miejsce; *dolegliwa osoba; **-denlo's**, *a.* wolny od cierpień; **-sbecher**, *m.* puhar goryczy; **-sbruder**, s. Lei'densgefäh'rte; **-nschaft**, *f.* namiętność (okazana w działaniu); pasja; in — gerathen wpaść w pasją; (mit) z namiejętnością; namiętnie; **-nschaftlich**, *a.* u. *ad.* namiętny; namiętnie; -licher Mensch pasjonat; **-lichkeit**, *f.* namiętność; **-nschaftslo's**, *a.* wolny od namiętności; bez namiętności; **-sfä'hig**, *a.* cierpiętliwy; **-sgefäh'rte**, **-sgeno'sse**, *m.* towarzysz cierpienia; **-no'ssenschaft**, *f.* spólność cierpienia; **-sgeschi'chte**, *f. Bibl. Kg.* historja męki Chrystusowéj; **-ske'lch**, *m.* kielich goryczy; **-stunde**, *f.* godzina męki; **-stage**, *pl.* dni utrapienia; **-swo'che**, *f. Kg.* wielki tydzień.

Lei'der, *ad.* u. *int.* na nieszczęście; es ist — wahr na nieszczęście to prawda.

Lei'dig, *a.* cierpiący; cierpienia lub smutku doznający; *przykry, chybny, nieszczęsny, fatalny; smutny; der -ge Geiz brzydkie od. nieszczęsne skąpstwo; das ist ein -ger Trost, *smutna to pociecha.

Lei'dlich, *a.* (mittelmäßig) znośny (ból, upał, mróz, głos itd.); sich — befinden miéć się jako tako; *dosyć dobry (mowca, głos, postęp w naukach); -cher Preis cena umiarkowana, cena mierna; —, *ad.* jako tako; dosyć dobrze; **-dlichkeit**, *f.* znośność.

Lei'dtag, *m.* żałobny dzień; **-dtra'gende**, *f.* żałobę nosząca; **-dtra'gender**, *m.* żałobę noszący po zmarłym; żałobnik; **-dwesen**, *n.* zmartwienie; żałość, żal; zu meinem großen — na wielkie moje zmartwienie.

Lei'er, *f. Tk.* lira; *lutnia; es ist immer dieselbe, die alte —, es bleibt bei der alten —, *iron.* zawsze jedno i to samo; das geht so in einer — fort, *tak jednakim trybem zawsze idzie; **Lei'erfö'rmig**, *a.* lirowaty; **-rka'sten**, *m.* katrynka; **-rma'nn**, *m.* lyrista; katrynkarz; **-rmu'schel**, *f. Ng.* kozlęka; **Lei'ern**, *vn.* (h.) u. *va.* grać na lirze; Jmdm. die Ohren voll —, *skrzeczéć od. piszczéć komu do uszu; prawić mu androny, albo grać lub śpiewać ladajako; **-rschwa'nz**, *m. Ng.* dziwogon.

Leih'anstalt, *f.* zakład pożyczkowy; **Leih'bank**, *f.* bank pożyczkowy, pożyczki; **-biblioth'k**, *f.* czytelnia; **-buch**, *n.* książka do pożyczania; **Leih'casse**, *f.* kasa pożyczki; **Lei'hen**, *va. irr.* (h.) pożyczać, pożyczyć; (Jmdm. etw.) pożyczać komu czego; (Geld) pożyczać pieniędzy; (von Jmdm. etw.) pożyczać od kogo czego; Geld auf Pfänder (gegen Pfandgabe) —, gegen Zinsen — pożyczać pieniędzy na zastaw lombardować, na procent; **Lei'her**, *m.* pożyczalnik; pożycznik; **Leih'haus**, *n.* dom pożyczki; lombard; **Leih'institu't**, *n.* wypożyczalnia; bank; **-kauf**, *m.* zadatek; litkup; den — geben dać litkup; den — trinken pić litkup; **-vertra'g**, *m.* umowa wygodzenia; **-weise**, *ad.* na borg; na kredyt.

Leim, *m.* kléj; lep; **Leim-**, *a.* klejowy; **Lei'men**, *va.* kleić, klejem spajać; (an etw.) przykleić do czego; (beim Buchbinder) klejem pociągnąć oder posmarować; (Papier) w wodzie klejem napojonéj ma-

czać; —, *n.* klejenie; smarowanie klejem; (beim Buchbinder) maczanie w klejowéj wodzie; **=mfarbe**, *f.* farba klejowa oder wodna; **=mfarben**, **=mfarbig**, *a.* klejowego koloru; **Lei'micht**, *a.* klejowaty, klejny; lepnisty; **Lei'mig**, *a.* klejowy; **=mleder**, *n.* obrzynki skórzane na kléj; **=mruthe**, **=mspindel**, *f.* *Jäg.* różczka lepem namazana od. nasmarowana; **=mschnepfe**, *f.* *Jäg.* gatunek bekasów; **=msieder**, *m.* klejarz; ten co kléj warzy; **, s. Zau'derer; **Lei'mstange**, *f.* żérdka lepem pomazana; **=mtiegel**, *m.* rądelek do kleju od. z klejem; **=mwasser**, *n.* woda klejowa; **=mzwinge**, *f.* *Zm.* deski do ściskania śrubami rzeczy sklejonych.

Lein, *m.* *Ng.* len; lniane siemię; **aus** — Oel schlagen oléj bić z lnianego siemienia; **Lein=**, *a.* (Flachs=) lniany; **=acker**, *m.* pole pod len; lniany grunt; **=nbau**, *m.* uprawa lnu; **=nblüthe**, *f.* *Ng.* lniany kwiat; **=nblüthenfa'rbe**, *f.* kolor (niebieski) lnianego kwiatu; **=ndama'st**, *m.* adamaszek niciany; **=ndotter**, *m.* *Ng.* lnica; lnianka.

Lei'ne, *f.* lina.

Lei'nen, *ad.* (flachsen, flächsern) lniany; **Lei'nen**, *n.* (Linnen=) lniana przędza; lniana materja; lniane płótno; **Lei'nenwaa're**, *f.* *W. H.* wyroby lniane; **Lei'nfeld**, *n.* *Ldw.* pole lnem zasiane; **=nfink**, *m.* *Ng.* konopnik; **=nkuchen**, *m.* makuch; **Lei'nöl**, *n.* oléj lniany; **=npfad**, s. Lei'nstraße; **Lei'nsaame**, *m.* lniane nasienie; siemię lniane; **=nseide**, *f.* *W.* kanianka nalenna; **=ntuch**, *n.* chustka płócienna; *W.* materja płócienna; płótno; **=nwand**, *f.* płótno; aus — (gemacht), **Lei'nwand=**, **=nwanden**, *a.* płócienny; **=nwandha'ndel**, *m. H.* handel płócienny; **=nwandhä'ndler**, *m.* kupiec handlujący płótnem; **=nwandki'ttel**, *m.* parcianka; **=nwandkra'm**, *m.* kram płócienny; **Lei'nwandkrä'mer**, *m.* kramarz płótno przedający; **=nweber**, *m.* płóciennik; tkacz; **=nweber=**, *a.* tkacki, płócienniczy; **=ra'rbeit**, *f.* tkacka robota; **=nweberei'**, *f.* płociennictwo; **=nweberin**, *f.* płócienniczka; **=rstuh'l**, *m.* warsztat tkacki; krosna płóciennicze; **=nzeug**, *n.* sprzęty płócienne; bielizna.

Lei'pzig, *n.* *Geog.* Lipsk; **Lei'pziger**, *a.* Lipski; —, *m.* Lipszczanin; **=gerin**, *f.* Lipszczanka.

Lei'se, *a.* cichy; — Stimme słaby głos, cichy głos; —, *ad.* cicho, z cicha, po cichu; (geräuschlos, unhörbar) powolny (chód, krok, stąpanie); **Lei'sere'den**, *n.* ciche mówienie; **Lei'setre'ter**, *m.* (Spion, Aufpasser, Späher, Laurer) szpieg; *iron.* ostrożniś.

Lei'stchen, *n.* *dim.* listewka; **Lei'ste**, *f.* listwa, lisztwa; **Lei'sten**, *pl.* *Zk.* pachwiny, dymiona, słabizny (w ciele ludzkiém); (Borde) plisa (listwa), obszywka u sukni; — krajka (u sukna itd.); żłobkowanie w nagłówku słupa.

Lei'sten, *m.* kopyto; einen Schuh über den — schlagen trzewik wbić na kopyto; Alle über Einen — schlagen, *wszystkich za równo uważać; Schuster, bleib' bei deinem —! nie wdawaj się w to, czego nie znasz! *jeśliś szewc, patrz swego kopyta!

Lei'sten, *va.* świadczyć, pokazać (czynem), czynić, wykonać; uskuteczniać co; (Versprochenes) zrobić, dać, co się przyrzekło; (Jmdm. Sicherheit) pewność (zaręczenie) komu dać; (Eid) przysięgę składać; (Widerstand) dać, stawić odpór; (Hülfe) dodać pomocy, pomódz, przybyć na pomoc; posiłkować, ratować, pomagać; (Gesellschaft) towarzyszyć; (Dienst) służyć komu.

Lei'sten=, *a.* *Zk.* pachwinowy; **=nbeule**, *f.* *Hlk.* dymienica; **=nbru'ch**, *m.* *Hlk.* przepuklina pachwinowa; **=nbru'chband**, *n.* *Hlk.* pasek pachwinowy; **=nbrü'chig**, *a.* kiławy; **=ngraben**, *m.* kopyto; **=ngra'bung**, *f.* *Bw.* rzeczka; **=ndrü'se**, *f.* *Zk.* gruczoł pachwinowy; **=ngeschwu'lst**, *f.* *Hlk.* napuchnięcie pachwiny; **=nho'bel**, *m.* *Zm.* hebel do wyrzynania listew; **=nhode**, *f.* *Zk.* skrytość jąder; **=nle'der**, *n.* haska; **=nnagel**, *m.* *Zm.* gwóźdź do przybijania listew; **=nschneider**, *m.* kopyciarz; strugarz kopyt szewckich.

Lei'stung, *f.* czyn; uskutecznienie, dokazanie, wykonanie czego itd.; **=ngsfä'hig**, *a.* zdolny; **=ngsfä'higkeit**, *f.* zdolność; działalność.

Lei'tband, s. Gä'ngelba'nd.

Lei'ten, *va.* prowadzić (przewodnicząc); (Untersuchung) prowadzić inkwizycyą, kierować nią; sich von Jmdm. — lassen dać się komu powodować; **Lei'ter**, *m.* wódz, kierownik przewodnik; (der Elektricität), *Ntl.* przewodnik elektryczności; **Lei'tend**, *ppr.* przewodniczący; der =nde Staatsmann, *głowa rządu; mąż Stanu wszystkiem kierujący; der =nde Gedanke przewodnia myśl.

Lei'ter, *f.* drabina (do łażenia i u wozu); eine — hinaufsteigen leźć na drabinę; große — drab'; drabie; kleine — drabinka; **Lei'ter=**, *a.* drabny; drabiniasty; **=rbau'm**, *m.*, **=rsta'nge**, *f.* drąg u drabiny; posmyk; **=rspro'sse**, *f.* szczebel u drabiny; **=rwa'gen**, *m.* wóz drabiniasty.

Lei'tfaden, *m.* nić przewodnicza; skazówka; *przewodnik; **=tgraben**, *m.* rów do przeprowadzania wody; **=thammel**, *m.* *Ldw.* skop dowodzący trzodą; powodyr; **Lei'thund**, *m.* *Jäg.* pies postrzemienny; ogar na smyczy; **Lei'triemen**, *m.* smycz (z rzemienia); **Lei'tseil**, *n.* lejc; lejce; Jmdn. am — haben, führen, *mieć kogo jak na smyczy; całkiem w swojéj mocy; **=tstern**, *m.* *Sw.* gwiazda przewodnicząca; luminarz; **=tung**, *f.* prowadzenie; prze-

wodniczenie; zarząd; przewód; unter seiner — pod jego przewodem; — des Unterrichtes stér wykładu nauk; -tungsdraht, *m.* prądowód; łącznik prądowy.
Lektio'n ꝛc., s. Lectio'n ꝛc.
Le'mberg, *n.* *Geog.* Lwów; -mberger, *a.* Lwowski; —, *m.* Lwowczyk, Lwowianin; Le'mbergerin, *f.* Lwowianka; -gisch, *a.* Lwowski; —, *ad.* po lwowsku.
Le'nde, *f.* *Zk.* lędźw; trzosła (*pl.*); biodro; Le'nden, *pl.* lędźwie; Le'nden-, *a.* biodrowy; -nbraten, *m.* *Kk.* polędwica; krzyżówka (z wołu); -nkra'nk, *a.* chory na lędźwie; -nkra'nkheit, *f.* *Hlk.* choroba lędźwi; -nlah'm, *a.* mający zwichnięte biodra; krzywy w krzyżach; -nläh'mung, *f.* *Hlk.* wąsat; -nschme'rz, *m.*, -nweh', *n.* ból w lędźwiach; rwa lędźwiowa.
Le'nkbar, *a.* dający się kierować; *dający sobą powodować; Le'nken, *va.* kierować; (Jmdn.) kierować kim, powodować; (Schiff) okręt zwracać od. stérować; Menschen — władać umysłami; Le'nker, *m.* przewodnik, władca; -kriemen, *m.* lejc (rzemienny); -ksam, *a.* powodliwy, powolny; gibki; -ksamkeit, *f.* powolność; gibkość; posłuszność; -kscheit, *n.* skręt; -kschemel, *m.* obartel; -kseil, *n.* lejc (z powrozu); Le'nkung, *f.* nakłonienie, kierowanie; -kzaum, *m.* uzda do kierowania konia. [Marzec.
Lenz ꝛc., s. Früh'ling; Le'nzmonat, *m.*
Leopa'rd, *m.* *Ng.* lampart; Leopa'rden-, *a.* lamparci; Leopa'rdenfe'll, *n.*, -nhau't, *f.* lamparcia skóra; Leopa'rdin, *f.* lamparcica.
Le'rche, *f.* *Ng.* skowronek; —, Lä'rche, *f.*, Le'rchenbau'm (Lä'rchenbau'm), *m.* *Ng.* modrzew; Le'rchen- (Lä'rchen-), *a.* modrzewowy; Le'rchen, *a.* *Ng.* skowrończy; -nfa'lk, *m.* kobus; -nfa'ng, *m.* *Jäg.* łowienie skowronków; -nga'rn, *n.* sie na skowronki; -ngesa'ng, *m.* śpiew skowronków; -nho'lz, *n.* drzewo modrzewiowe; -nju'nges, *n.* skowrończę; -nne'tz, s. Le'rchenga'rn; -nstrei'chen, *n.* *Jäg.* łowienie skowronków w sieci.
Le'rnbegierde, *f.* ciekawość, chęć do nauk; chciwość nauki; -nbegie'rig, *a.* ciekawy, nauki chciwy; do nauk ochoczy; -neifer, *m.* zapał do nauk; Le'rnen, *vn.* (h.) u. *va.* nauczyć się; (Wörter auswendig) nauczyć się słów na pamięć; eine Sprache von Jmdm., von selbst — nauczyć się języka jakiego od kogo, sam; lesen u. schreiben — nauczyć się czytać i pisać; er hat nichts gelernt nie ma żadnéj nauki; Jmdn. kennen — poznać kogo, zabrać znajomość z kim; —, *n.* uczenie się; Le'rnlust, *f.* ochota do nauki; -nlustig, *a.* ochoczy do nauki; -nzeit, *f.* czas uczenia się.
Le'sart, *f.* sposób czytania; lekcja, czytanie (w dziele starożytnego autora); warjant; Le'sbar, *a.* czytelny; dający się czytać.
Le'sbisch, *a.*: -sche Liebe samkołóztwo; nierząd między kobietami.
Le'se, *f.* wybor; najlepsze wybrane; *Ktsp.* leza; większa połowa bitek; *Wb.* zbiór (wina, owoców).
Le'sebegie'rde, *f.*, -sedu'rst, *m.*, -segie'r, *f.* chciwość czytania; Le'sebegie'rig, *a.* chciwy czytania; -sebibliothe'k, *f.* czytelnia, biblioteka; -sebu'ch, *n.*, -sebü'chlein, *n.* *dim.* książka, książeczka do czytania; Le'secabine't, *n.* czytelnia; -sefreu'nd, *m.* lubiący czytać; lubownik czytania; -sefru'cht, *f.* *pożytek, korzyść z czytania; -segese'llschaft, s. Le'sezi'rkel; -sekrei's, s. Le'sezi'rkel; -seku'nst, *f.* sztuka czytania; -seleh're, *f.* nauka czytania; -selu'st, *f.* ochota czytania; -selu'stig, *a.* mający ochotę do czytania; -semeister, *m.* mistrz w czytaniu; Le'sen, *va.* u. *vn.* *irr.* (h.) zbierać; Aehren auf dem Felde — (sammeln) zbierać kłosy po polu; (Geschriebenes, Gedrucktes) czytać; (über etw.) czytać co, wykładać; heute wird nicht gelesen dziś nie ma wykładów; (Messe), *Kg.* czytać mszą, mieć, odprawiać mszą czytaną; (Jmdm. das Capitel, den Text, die Leviten), *dać komu łacinę; natrzéć mu uszy; —, *n.* czytanie; im — unterrichten uczyć czytania oder czytać; (Sammeln) zbieranie (kłosów, kamieni itd.); -senswe'rth, -swü'rdig, *a.* wart oder godny czytania; -sepöbel, *m.* *iron.* gmin czytający; -seprobe, *f.* *Sb.* próba czytania; -sepu'blicum, *n.* publiczność czytająca; -sepu'lt, *n.* pulpit do czytania; Le'ser, *m.* czytelnik; czytający; -serei', *f.* czytanina; -serin, *f.* czytelniczka; -serlich, *a.* czytelny; -serlichkeit, *f.* czytelność; Le'sesaa'l, *m.* sala do czytania (przeznaczona); Le'seschule, *f.* szkoła czytania; -seschüler, *m.* (chłopak) uczący się czytać; -sesto'ff, *m.* materjały do czytania; -sestunde, *f.* lekcja czytania; -sesu'cht, *f.* chciwość czytania; -seü'bung, *f.* ćwiczenie czytania oder w czytaniu; Le'sewe'lt, *f.* świat czytający; -sewu'th, *f* szalony zapał do czytania; -sezei'chen, *n.* znak pisarski od. ortograficzny; -seze'it, *f.* czas do czytania przeznaczony od. w którym się czyta; *Wb.* czas zbioru (winogron); czas winobrania; -sezi'mmer, *n.* czytelnia; Le'sezi'rkel, *m.* grono od. towarzystwo czytających (pisma jakie); Le'sung, *f.* czytanie; (Einsammlung) zbieranie. [*a.* letargiczny.
Letha'rg, *m.* niemoc, letarg; -tha'rgisch,
Le'tte, *m.* *Geog.* Łotysz; Łotwin.
Le'tten, *m.* *Ng.* ił; glina garncarska; -nbeste'g, *m.* *Bw.* łupina; -nbo'den, *m.* grunt ilasty; -nda'mm, *m.* iłowanie; -ngru'be, *f.* dół, gdzie ił kopią.

Le'ttengebie't, -nla'nd, *n. Geog.* **Łotwa;** **Le'ttin,** *f.* Łotewka; **Le'ttisch,** *a.* **Łotewski.**

Le'tter, *f. Bchdr.* (Buchstabe) litera, czcionka, głoska, typ; **Le'ttern,** *pl.* czcionki, pismo drukarskie; typy.

Le'tticht, *a. Ng.* gliniasty; **Le'ttig,** *a.* ilasty; iłowaty; iłki; gliniany; **Le'ttigkeit,** *f.* (des Bodens) iłowatość; ilastość.

Le'tzen, *va.* cieszyć; radość sprawiać; weselić; (sich) cieszyć się, weselić się.

Letzt, Le'tzter (der, die, das letzte), *a.* ostatni; *najgorszy; der -e Wille ostatnia wola, testament; die Ersten u. die Letzten pierwsi i ostatni; das Letzte ostatek; **Letzt, Le'tzte,** *f.* ostatek; zu guter —, *na dobitkę; na ostatek; auf die Letzt od. Letzte, *na samym końcu, nareście; **Letzt, Le'tzthin, Le'tztlich, Le'tztens,** *ad.* niedawno, przed parą lub kilku dniami; **Le'tztens,** *ad.* na ostatku; ostatnią razą; po ostatnie; na koniec (wyliczając), **Le'tzterer** (der, die, das letztere), *a.* ostatni; **Le'tzthin,** s. Letzt, *ad.*; **-tjährig,** *a.* ostatnioroczny, z ostatniego roku; przeszłoroczny; **Le'tztlich,** s. Letzt, *ad.*; **-verga'ngen, -verflo'ssen,** *a.* zeszły, ubiegły, ostatni.

Leu, Leu'e, s. Lö'we; **Leu'en-,** s. Lö'wen-.

Leu'chte, *f.* pochodnia; die — des Tages dzienna pochodnia, *słońce; die — der Nacht pochodnia nocna; *księżyc; **Leu'chten,** *vn.* (h.) świecić, przyświecac (słońce, księżyć, gwiazdy); błyszczéć (o gwiazdach); (Jmdm.) poświecić komu; (Jmdm. die Treppe hinunter) świecić komu ze schodów; das Wetter leuchtet błyska się; —, *n.* świecenie; **Leu'chter,** *m.* lichtarz; świecznik; **-rfu'ß,** *m.* noga (spód lichtarza); **-rstuh'l, -rti'sch,** *m.* podstawa pod lichtarz; podstawka lichtarza; **-tfeuer,** *n.* ogień do oświecenia służący; **-tgas,** *n. Ntl.* dwuwę-glowodor; **-tjunge,** *m. Bw.* świecarz; **-tkugel,** *f.* kula do oświecenia służąca; **-tthurm,** *m.* far; wieża z latarnią morską.

Leuci't, *m. Ng.* amfigen.

Leu'e, s. Lö'we.

Leu'gnen, *va.* przeczyć czemu; zaprzeczać co; zapierać; nie przyznawać się do czego; (Gott) nie przyznawać bytności Boga, przeczyć jéj; —, *vn.* (h.) przeczyć, zapierać się; **-gner,** *m.* przeczyciel; zapieracz; **-gnerin,** *f.* przeczycielka; **Leu'gnung,** *f.* przeczenie; negacja.

Leu'mund, *m.* opinia; sława; in einem guten, üblen — sein, *mieć dobre imię, złą opinią; bösen — machen, *obgadywać kogo, obmawiać; **-ndszeu'gniß,** *n. Rw.* świadectwo sprawowania się.

Leu'tchen, *pl.:* he, gute —, sagt mir doch rc. moi dobrzy ludzie, powiedzcie mi też itd.

Leu'te, *m. pl.* ludzie; świat; die — sagen es, *tak ludzie mówią; das sind meine —, *takich lubię; *z takimi lubię mieć do czynienia.

Leu'tebetrü'ger, -teschee'rer, *m.* oszust, oszukaniec, trapiciel, gnębiciel ludzi; odrwiciel, odrwisz, odrwiświat; **-trügerei',** *f.*, **-trü'gen,** *n.* odrwienie, odrwiwanie; **-tescheu',** *a.* odludek, stroniący od ludzi, unikający ludzi; *dziki; *pokątnik; nieludzki; **-teschi'nder,** s. Leu'teschee'rer.

Leutna'nt, Leutna'nts-, s. Lieutena'nt rc.

Leu'tselig, *a.* ludzki, łagodny, uprzejmy; przystępny; —, *ad.* po ludzku, łagodnie; **Leu'tseligkeit,** *f.* ludzkość; łagodność; uprzejmość. [**va'ntisch,** *a.* Lewancki.

Leva'nte, *f. Geog.* Lewanta; Lewant; **Le-**

Levia'than, *m. Bibl.* lewiatan, ryba bajeczna a wielka.

Levi't, *m. Bibl.* Lewita; die -ten Lewici; Jmdm. den od. die -ten lesen, *wytrzéć komu kapitułę; **-vi'tisch,** *a.* lewitycki.

Levko'je, *f. Ng.* lewkonia.

Lexika'lisch, *a.* słownikowy; **-xikogra'ph,** *m.* słownikarz; **-graphie',** *f.* słownikarstwo; **-gra'phisch,** *a.* leksykograficzny; słownikarski; **Le'xikon,** *n.* (Lexika, *pl.*) [słownik.

Li'banon, *m. Geog.* Liban.

Libe'll, *n. Litt.* paszkwil.

Libe'lle, *f. Ng.* babka; libella; równia; poziomnica; jętka.

Libera'l, *a.* liberalny; wolnomyślny; **Libera'ler,** *m. Stw.* postępowy, postępowieć; rozwojec; **-ralitä't,** *f.* liberalność; **-rali'smus,** *m.* liberalizm.

Lice'nz, *f.* licencja, pozwolenie.

Licht, *n.* światło; etw. gegen das — halten trzymać co do światła; bei -e besehen, *oglądać przy świetle; etw. in ein günstiges — stellen, *wystawić co w korzystném świetle; das — der Welt erblicken, *ujrzéć światło życia; an's — kommen, etwas an's — bringen, ziehen, *na jaw wyjść, co wyprowadzić; Jmdn. hinter das — führen, *objechać kogo; wywieść kogo w pole; das neue, zunehmende, volle, abnehmende —, *Stk.* nów, pierwsza kwadra, pełnia, ostatnia kwadra; — (Kerze) świeca; der Teufel soll dir das — halten! niech ci djabeł niesie pochodnią! **Licht,** *a.* jasny; bei -tem Tage, *wśród białego dnia; bis an den -ten Morgen aż do białego poranku; -te Farbe światły kolor; —, *ad.* jasno; widno; es wird —, *wyjaśnia się; **-tausfluß,** *m.* wypływ światła z ciał świecących; **Li'chtbahn,** *f.* droga światła; **Li'chtbild,** *n.* fotografja; -lder machen fotografować; s. a. Photographie'; **Li'chtblau,** *a.* błękitny; **-tbote,** *m. Myth.* posłaniec światła; **Li'chtbraun,** *a.* jasno brunatny; **Li'chtchen,** *n. dim.* światełko; świeczka; **Li'chte, Li'chter,** *n.pl.* świece; **Li'chten,** *va.* robić widnym, jasnym; (Wald) las rozjaśnić; (Schiff) okręt wyładować; (Anker) kotwicę wyjąć, wy-

ciągnąć; **Li'chtendchen**, *n. dim.* ogarek.
Li'chtengel, *m.* anioł światła.
Li'chter, *m. Sw.* lichter; lichtuga; lichtan.
Li'chterloh', *ad.* (brennen) palić się jasnym płomieniem; **=terscheinung**, *f.* zjawisko świetlne; **=rschi'ff**, f. Li'chter; **=rta'nz**, *m.* świeczkowy taniec; **=tfabri'k**, *f.* świecarnia; **=tfarben**, *a.* jasnego koloru; **=t=feind**, *m.* * nieprzyjaciel światła; **=tfeind=lich**, *a.* światłu przeciwny, oświatę hamujący; **=tform**, *f.* forma od. rurka do (odlewania) świec; **=tfrei**, *a.* wolny od światła; mający wolne światło; **=tfreund**, *m.* * przyjaciel światła; **=tfuchs**, *m.* koń jasnogniady; jasnokasztanowaty koń; **=t=gefi'lde**, *n. pl.* * mieszkanie błogosławionych, gdzie światłość wiecznie panuje; **Li'chtgelb**, *a.* jasno żółty; **=tgewa'nd**, *n.* odzież ze światła, światłem błyszcząca; **Li'chtgießer**, *m.* świecarz; ten, co świece odlewa; **=tgießerei'**, *f.* wyrobnia świec lanych; **=tglanz**, *m.* blask światła; **Li'cht=glänzend**, *a.* światłem błyszczący; **=tgrau**, *a.* jasnoszary; szarawy; szaraczkowy; **=tgrün**, *a.* jasnozielony; **=tkerze**, *f.* gromnica; **=tknecht**, *m.* profitka; **=tkreis**, *m.* koło oder krąg światła (jakie ciało otaczający); **=tkunde**, *f. Ntl.* optyka; **=tkun=diger**, *m.* optyk; **=tleer**, *a.* nie mający światła; bez światła będący; **=tlehre**, *f.* nauka o świetle; **=tleiter**, *m. Ntl.* przewodnik światła; **Li'chtloch**, *n.* świetlnik; **Li'chtlos**, *a.* ciemny; **=tmasse**, *f.* masa światła; **=tmeer**, *n.* * morze światła; **=t=messe**, *f. Kg.* święto najświętszéj Panny gromnicznéj; Gromnica; **=tmesser**, *m. Ntl.* fotometr; światłomierz; **=tnelke**, *f. Ng.* firletka; aksamitka; **=tpfad**, *m.* ścieszka do światła; **=tpunkt**, *m.* punkt świetny; **=tputze**, f. Li'chtscheere 2c.; **=tputzer**, *m.* objaśniacz świec; **Li'chtquell**, *m.* źródło światła; **=treich**, *a.* bogaty (obfitujący) w światło; **=trose**, *f.*, **=tröschen**, *n. dim.* płomieńczyk; grzybek na knocie u lampy i świecy; **Li'chtroth**, *a.* jasno czerwony; **=tschacht**, *m. Bw.* szyb, którym światło wchodzi do kopalni; **=tschatten**, *m. Ntl.* pościan; **=tschein**, *m.* łuna; **=tscheere**, *f.* szczypce; **=tscheu**, *a.* mający wstręt od światła; —, *f.* wstręt od światła; światłowstręt; **=tschirm**, *m.* ciennik, umbrelka; **=tschnuppe**, *f.* spalony knot od świecy; **Li'chtseite**, *f.* bok obrócony do światła; strona od światła; * strona korzystna, zaletna; **=tstock**, *m.* lichtarz drewniany; kij za lichtarz służący; **=tstoff**, *m. Ntl.* materja światła; świetlik; **=tstrahl**, *m.* promień światła; **=tstrom**, *m.* * strumień światła; **=tstumpf**, *m.* ogarek; niedopalona świeca; **Li'chtträger**, *m.* świeconośca; **Li'chtung**, *f.* lichtuga; karczunek; **=tvoll**, *a.* pełen światła; * jasny; **=tweg**, *m. Ntl.* droga do światła; **Li'chtweiß**, *a.* jasno biały; **=twolke**, *f.* łuna; jasny obłok; **=twurm**, *m. Ntl.* świetluszka; błyszczak; **=tzieher**, *m.* świecarz.
Licita'nt, *m.* licytant; licytujący; **Lici=tatio'n**, *f.* przetargi; licytacja; **Liciti'=ren**, *va. u. vn.* (h.) licytować.
Lieb, *a.* luby, miły; przyjemny; Jmdn., etw. — haben lubić kogo, co; (gewinnen) polubić; (geliebt) kochany; ulubiony; der liebe Gott, * łaskawy Bóg; die liebe Gottes=welt, * Boży świat; mein Lieber! mój kochany! meine Liebe! moja kochana! —, *ad.* miło; es ist mir —, daß 2c. miło mi jest, że itd.; **Lie'ber**, *comparat.*, am **Lie'b=sten**, *superlat.*: ich esse — Fische, als Mehl=speisen, aber am =sten Fleisch wolę (jeść) ryby, niż leguminy; ale najbardziéj mięso; ich thäte dies — selbst wolałbym to sam zrobić; je eher, je lieber, * im prędzéj, tém lepiéj.
Liebäugelei', *f.*, **Lie'bäugeln**, *n.* miłosne rzucanie wzrokiem; zalotne spojrzenia; **=geln**, *vn.* (h.) zalotne od. miłosne rzucać spojrzenia; zalotnie oczyma strzelać; (mit Jmdm.) zalotnie spoglądać na siebie (wzajemnie); **Lie'bchen**, *n. dim.* kochanka; kochaneczka; serduszko; kochanek; **Lie'bden**, *n.*: Euer — Wasza Miłość; **Lie'be**, *f.* miłość; kochanie; in Jmds. Herzen — erwecken, erregen miłość wzbudzić w czyjém sercu; — gegen Jmdn. empfinden, hegen czuć miłość dla kogo; (zu den Wissenschaften) przywiązanie do nauk; **=bea'thmend**, *a.* miłością oddychający; **=beba'ng**, *a.* tęskliwy z miłością; **=bebegei'stert**, *a.* natchniony miłości; **=bebli'nd**, *a.* zaślepiony miłością; **=be=diener**, *m.* człowiek za miłostkami się ubiegający; **=nerei'**, *iron.*, f. Speichel=leckerei'; **=begi'rrend**, *a.* * miłośnie gruchający (gołąb'); **=beglühend**, *a.* * żarem miłości przejęty; **=beskra'nk**, *a.* chory z miłości; **=nkheit**, *f.* miłosna choroba; **Liebelei'**, *f.* miłostka; miłostki; zaloty; amory umizgi; przymilanie się; **Lie'beln**, *vn.* (h.) romansować; umizgać się; przymilać się; **Lie'ben**, *vn.* (h.) kochać; kochać się; —, *va.* kochać (drugiego); (gern haben) miłować, lubić; **Lie'bend**, *ppr.* kochający; **=nswe'rth**, **=nswü'rdig**, *a.* godzień kochania; luby, miły, przyjemny; **=nswü'rdigkeit**, *f.* lubość; uprzejmość, przyjemność; **Lie'ber**, *a. comparat.* (v. Lieb); milszy; —, *ad.* raczéj, lepiéj; f. a. Lieb; **Lie'bes=**, *a.* miłosny; **=sa'ben=teuer**, *n.* awantura miłosna; **=sa'ngele=genheit**, *f.* interes miłosny; miłostka; **=sa'ntrag**, f. Lie'beserklä'rung; **=sa'pfel**, *m. Ng.* pomidor; **=sba'nd**, *n.* węzeł miłości; **=sbedü'rfniß**, *n.* potrzeba miłosna; **=sbeschwe'rde**, *f.* trudy miłości; **=sbe=zei'gung**, *f.* okazywanie miłości; **=sbli'ck**, *m.* miłosne spojrzenie; **=sbote**, *m.* * po-

słaniec miłości; -sbo'tin, *f.* posłanka miłości; sbrie'f, *m.*, -sbrie'fchen, *n. dim.* list od. liścik miłosny; -sbru'nst, *f.* pałanie w miłości, ogień miłości; -sbu'nd, *m.*, -sbü'ndniß, *n.* związek miłości; -sdi'chter, -besä'nger, *m.* śpiewak miłosny, poeta miłosny od. erotyczny; -sdie'nst, *m.* przysługa z przywiązania wyświadczona; -serklä'rung, *f.* oświadczenie miłości; -sfa'ckel, *f.*, -sfeu'er, *n.* *pochodnia miłości, gwałtowny ogień miłości; -sfie'ber, *n.* *gorączka miłosna; blednica gorączkowa; -sfla'mme, *f.* *płomień miłości; -sgeda'nken, *m. pl.* romansowe myśli; -sgedi'cht, *n.* poema erotyczne; wiersz miłosny; -sgenu'ß, *m.* kosztowanie rozkoszy miłości; -sgesche'nk, *n.* podarek miłosny; -sgeschi'chte, *f.* powieść romansowa; -sgesprä'ch, *n.* miłosna od. romansowa rozmowa; rozmowa o miłości; -sgestä'ndniß, *n.* wyznanie miłości; -sgi'ft, *n.* *jad miłości; -sglu't, *f.* żar miłości; -sgo'tt, *m.* bożek miłości; -sgö'ttin, *f.* bogini miłości; -sgri'llen, *f. pl.* kaprysy oder grymasy miłosne; -shandel, *m.* romans, stósunek miłosny, miłostki; -ska'mpf, *m.* walka miłości; -skla'ge, *f.* skarga miłości; -sku'nst, *f.* sztuka miłosna; -sku'ß, *m.* pocałowanie miłosne; miłosny pocałunek; -leute, s. Lie'bespaa'r; -slie'd, *n.*, -slie'dchen, *n. dim.* pieśń, piosneczka miłosna; padwan, padwanek; -slu'st, *f.* roskosz miłosna; -sma'cht, *f.* potęga miłości; -smah'l, *n.* uczta miłości; *Kg.* wieczerza Pańska; -smittel, *n.* lekarstwo na miłość; -sna'rr, *m. iron.* człowiek szalejący z miłości; -sne'tz, *n.* miłosne sidła; -sno'th, s. Lie'bespei'n; -so'pfer, *n.* ofiara miłosna od. miłości; -spaa'r, *n.*, -spä'rchen, *n. dim.* para kochanków; -spei'n, *f.* udręczenie miłosne; -spfa'nd, *n.* zakład miłości; -spfei'l, *m.* strzała miłosna; pocisk miłosny; -spfli'cht, *f.* powinność miłości od. przywiązania; -squa'l, s. Lie'bespei'n; -sraserei', s. Lie'beswu'th; -srau'sch, *m.* upojenie miłosne; szał z upojenia miłością pochodzący; -sritter, *m.* kawaler miłości; paladyn; -sschwärmerei', *f.* zagorzałość miłosna; -sschwu'r, *m.* poprzysiężenie miłości; przysięga miłosna; -sseu'fzer, *m.* westchnienie miłosne; -ssprache, *f.* *język miłosny; -ständelei', *f.* zabawki miłosne; -bestrah'l, *m.* *promień miłości; -stra'nk, *m.* trunek oder napój miłosny; nasięźrza; czary; -bestrau'm, *m.* marzenie miłosne; sen rozkochanego; Lie'beswe'rk, *n.* dzieło miłości; Lie'beswo'nne, *f.* miłosna rozkosz; -swo'rt, *n.* wyraz miłosny; -swunde, *f.* rana miłosna; -swu'th, *f.* miłość szalona, zapamiętała, do szaleństwa posunięta; -szei'chen, *n.* znak miłości; -betru'nken, *a.* upojony miłością; -bevo'll, *a.* pełen miłości od. przychylności; pełen życzliwości; -bewa'rm, *a.* miłością zagrzany; Lie'bezi'tternd, *a.* *miłosném drzeniem przejęty; -bgewinnen, -bhaben, s. u. Lieb; -bhaber, *m.* lubownik; amator, miłośnik; (Geliebter) kochanek; der erste — sein, *Sb.* być pierwszym kochankiem; -bhaber-, *a.* amatorski; -bhaberconce'rt, *n.* koncert amatorski; -bhaberei', *f.* amatorstwo; miłośnictwo; -bhaberin, *f.* amatorka; lubowniczka, miłośniczka; -bhaberro'lle, *f. Sb.* rola kochanka; -bhaberthea'ter, *n.* teatr amatorski; -bkosen, *va.* karesować kogo; pieścić się (cackać się) z kim; -bkosung, *f.* karesa; pieszczota; cacanka; przywdzięk; pieszczenie się z kim; -bkosungswo'rt, *n.* wyraz pieszczotliwy od. pieszczący.

Lie'blich, *a.* łagodny, miły, przyjemny; Lie'blichkeit, *f.* łagodność; przyjemność; -bling, *m.* ulubieniec, upodobaniec, faworyt czyj; -blings-, *a.* ulubiony, faworytalny, faworytny; -blingsfa'rbe, *f.* kolor ulubiony; -ngsplä'tzchen, *n. dim.* miejsce ulubione; miejsce lube; -ngsschri'ftsteller, *m.* autor ulubiony od. faworytny; -ngsträumerei', *f.* upodobane przywidzenie.

Lie'blos, *a.* próżen miłości; (gegen Jmdn.) niemający przywiązania do kogo; -ses Urtheil posądzanie; -sigkeit, *f.* brak przywiązania; nieczułość; oziębłość; surowość; Lie'breich, *a.* uprzejmy, łagodny, słodki; Lie'breiz, *m.* wdzięk; powabność (pociągająca do kochania); -breizend, *a.* powabny; wabiący do kochania; -bschaft, *f.* romans; eine — mit Jmdm. haben romans z kim zawiązać, prowadzić.

Lie'bste, *f.* najukochańsza; die Frau — żonka, małżonka; meine — moja kochanka; moja ukochana żona; Lie'bster, *m.* najukochańszy; mein — mój kochanek; mój kochany małżonek; der Herr — małżonek.

Lie'bstock, *m.*, -bstöckel, *n. dim. Ng.* lubczyk; lubszczyk; -bwerth, *a.* kochany, luby, miły.

Lied, *n.* śpiew; pieśń; geistliche, weltliche -er pieśni duchowne, świeckie; das ist das Ende vom Liede, *na tém się kończy cała rzecz od. historja; das alte —, *piosneczka; Lie'dchen, *n. dim.* piosneczka; Lie'der-, *a.* pieśniowy; -rbu'ch, *n.* zbiór pieśni; kancjonał; kantyczki; -rdi'chter, *m.* pieśniopisarz; piosenkarz; -rdi'chterin, *f.* pieśniopisarka; -rdi'chtkunst, *f.* pieśniopisarstwo; -rdi'chtung, *f.* pieśniarstwo, piosenkarstwo; -rhe'ft, *n.* piosennik, pieśnik, pieśnioksiąg.

Lie'derlich, *a.* ladajaki, lichy, niedbały; łajdacki, rozpustny, rozwiozły, nierządny; -cher Mensch birbant; hultaj; łajdak; -ches

Weib łajdaczka; nierządnica; -ches Geſindel podła tłuszcza; gmin podły; gałgany; -rlichkeit, *f.* niedbałość; hultajstwo; nierząd; birbanterja.

Lie'derreich, *a.* obfity w pieśni; -rſa'mmlung, *f. Litt.* zbiór pieśni; -rſä'nger, *m.* śpiewak pieśni; minstrel; wajdelota.

Lie'dlohe, *n. Ldw.* płaca, zasługi (czeladzi).

Liefera'nt, *m.* liwerant; dostawca; dostarczyciel; **Lie'fern**, *va.* wydać, wir ſind geliefert, *zginęliśmy; już po nas; (Schlacht), *Kw.* wydać bitwę; dieſe Zeitſchrift wird in monatlichen Heften geliefert pismo wydawane będzie w poszytach miesięcznych; **Lie'ferer**, *m.* dostawca; **Lie'ferung**, *f.* wydanie czego; oddanie (dziesięciny, roboty ukończonéj); dostawienie, odstawienie; die erſte — iſt ſchon verbraucht pierwsza dostawa już spotrzebowana; es wurden -gen an Getreide ausgeſchrieben, *Kw.* rozpisano liwerunki w zbożu; —, *Litt. Bchh.* (eines Werkes) poszyt, zeszyt; **Lie'ferungsfri'ſt**, ſ. Lie'ferungszei't ꝛc.; -skauf, *m. H.* kupno dostawne; kupno z dostawą; -sſchei'n, *m.* kwit z liwerunku; -stermi'n, *m.*, -szei't, *f.* czas dostawy.

Lie'gege'ld, *n. H. Sw.* czekanne; -gehäu's, *n.* dom, w którym się kwarantana odbywa.

Lie'gen, *vn. irr.* (h., ſ.) leżeć; zu Bett — leżeć w łóżku; być chorym; (in den letzten Zügen) konać; (in den Wochen) leżeć połogiem; (im Felde), *Kw.* stać w polu; (vor Anker), *Sw.* na kotwicach stać; der Handel — handel leży, upadł; etwas — laſſen zostawić co (leżącego), nie ruszać, nie brać; etw. — haben mieć co leżącego; (bleiben) pozostać w stanie leżenia; unterwegs — bleiben zatrzymać się w drodze; das liegt mir noch immer im Sinne, *to mi ciągle jeszcze stoi na myśli, tkwi w głowie; einander in den Haaren —, *koty drzeć z sobą; es liegt am Tage, daß ꝛc. rzecz jest jawna że itd.; es liegt nicht an mir, *to nie zależy odemnie; *to nie w mojéj mocy; an ihm iſt mir nichts gelegen, *nic mi na nim nie zależy; hier liegt begraben N. N. tu leży (pochowany) N. N.; **Lie'gen**, *n.* leżenie; **Lie'gend**, *ppr.* leżący; -de Gründe nieruchomości; **Lie'genſchaft**, *f.* nieruchomość; **Lie'ger**, *m.* leżyciel; **Lie'geta'g**, *m. H. Sw.* dzień wypoczynku w drodze; -gezei't, *f.* czas leżenia; kwarantana.

Lien, *f. Sw.* linka; **Lie'nbaum**, *m.* klon pospolity.

Lie'schen, *n. npr. dim.* Elżbietka; **Lie'ſe**, *f. npr.* Elżbieta; Halina, Halka; (dumme), *durna dziewczyna.

Lie'ſchgras, *n. Ng.* tymotka. [wy.

Lie'spfund, *n. H.* ciężar piętnastofunto-

Lieutena'nt, *m. Kw.* porucznik; -na'nts-, *a. Kw.* poruczniczy, porucznikowski; -sgrang, *m.*, -sſtelle, *f.* porucznikostwo.

Li'ga, Li'ge, *f. Stw.* liga, związek; **Ligi'ſt, Ligui'ſt**, *m.* związkowy, do ligi należący (monarcha itd.).

Li'la, *a. Mal.* lilowy; **Li'la**, *n. Ng.* bez hiszpański; —, *n.*, **Li'lafa'rbe**, *f. Mal.* lilowy kolor.

Li'lie, *f. Ng.* lilia; **Li'lien-**, *a.* liliowy; biały jak lilia; -na'rtig, *a. Ng.* liliowaty; -nbuſen, *m.* *pierś biała jak lilia; -nfa'rben, *n.* lilijowy; -nthie'r, *n. Ng.* pokwit; -nwei'ß, *a.* biały jak lilia.

Li'liput, *n.* *Liliput; -ta'ner, *m.* Liliput.

Limiti'ren, *va.* ograniczyć; ścieśnić; *H.* limitować; **Li'mitum**, *n. H.* limitum.

Limona'de, *f.* limonada; limoniada; **Limo'ne**, *f.* cytryna; -mo'nen-, *a.* cytrynowy; -mo'nenſa'ft, *m.* sok limonowy; -mo'nienbau'm, *m. Ng.* drzewo cytrynowe.

Lind, Li'nde, *a.* trochę wilgotny.

Li'nde, *f. Ng.* lipa; **Li'nden-**, *a.* lipowy; -nallee', *f.* ulica lipowa; -nba'ſt, *m.* łyko (z lipy); -nbau'm, *m.* lipa; -nblü'the, *f.* kwiat lipowy; -nha'rz, *n.* liposok; -nri'nde, *f.* łub; -nſpi'nner, *m. Ng.* miernik; karaczonowiec; -nho'lz, -ngehö'lz, *n.* drzewo lipowe; lipina; -nwa'ld, *m.* lipowy las.

Li'nderer, *m.* łagodziciel; **Li'ndern**, *va.* złagodzić; (ſich) łagodnieć; der Schmerz lindert ſich ból się uśmierza; -rung, *f.* łagodzenie (kary); ulga; ich empfinde — czuję ulgę; -rungs-, *a.* łagodzący, ulżywający, ulgę sprawujący, ulżenie przynoszący; -rungsmi'ttel, *n.* środek łagodzący; **Li'ndigkeit**, *f.* wilgotność, łagodność; *skromność.

Li'ndwurm, *m. Myth.* smok skrzydlaty.

Linea'l, *n.* linia (do liniowania); **Lineame'nte**, *n. pl.* rysy (twarzy, na ręce); **Linea'r**, *a.* linearny.

Lingui'ſt, *m.* lingwista, znawca języków; -gui'ſtik, *f.* lingwistyka; językoznawstwo; -gui'ſtiſch, *a.* lingwistyczny.

Li'nie, *f.* linia; eine — ziehen linią poprowadzić; -n ziehen linie robić; **Li'nien-**, *a.* liniowy; -nbla'tt, *n.* transparent; -ndie'nſt, *m. Kw.* służba w wojsku liniowém; -nfe'der, *f.* pióro do liniowania; -nfö'rmig, *a.* liniowaty, w kształcie linii; -nho'lz, *n.* linia drewniana; (do liniowania); -npapie'r, *n.* papier liniowany (na rubryki); -nſchi'ff, *n.* okręt liniowy (wojenny); -ntru'ppen, *m. pl.* wojsko liniowe; wojska liniowe; -nzie'her, *m.* linijnik; **Linii'ren**, *va.* liniować.

Link, *a.* lewy; die -e Hand ręka lewa; lewica; -er Hand, zur -en Hand wenden obrócić się w lewo, na lewą stronę; ſich eine Frau zur -en, an die -e Hand trauen laſſen ożenić się z kim na lewą rękę; Ehe

zur ·en Hand małżeństwo na lewą rękę; **Li'nkhändig**, *a.* mańkut; majkut; wardawy; **Li'nkisch**, *a.* niezgrabny; —, *ad.* niezgrabnie; sich — benehmen, *niezgrabnie się brać; **Links**, *ad.* na lewo, na lewą stronę od. w lewo; na lewéj stronie; — aufmarschiren lewo zachodzić; **·nksab**, *ad.* z lewéj strony na dół; **·nksan**, *ad.* lewo pod górę; **·nksher**, *ad.* od lewéj strony; **Li'nkshin**, *ad.* ku lewéj stronie; **Li'nksum**, *ad.* od lewéj strony na około.

Li'nnen, *a.* lniany; płócienny; **·nzeu'g**, *n.* chusty, bielizna; lnianka; płótna.

Li'nse, *f. Ng.* soczewica; **Li'nsen·**, *a.* soczewicowy; **·nsefe'ld**, *n. Ldw.* soczewisko, pole pod soczewicę; **·nsö'rmig**, *a.* soczewkowaty; **·ngeri'cht**, *n. Kk.* potrawa z soczewicy; **·ngla's**, *n.* soczewka; szkło soczewkowate; **·nsu'ppe**, *f. Kk.* zupa z soczewicy.

Li'ppchen, *n. dim. Zk.* mała warga; **Li'ppe**, *f.* warga; *usta, język; es schwebt mir auf den ·n, *siedzi mi na języku; **Li'ppen**, *pl. Zk.* wargi od. skrzydła łonowe; **Li'ppen·**, *a.* wargowy; **·nbä'r**, *m. Ng.* wargowiec; **·nba'rt**, *m.* wąs; **·nbu'chstabe**, **·nlau't**, *m. Spl.* głoska od. litera wargowa; **·nfi'sch**, *m. Ng.* wargacz; **·nflie'ge**, *f. Ng.* niezmiarka.

Liqueu'r, *m.* likier; **·rfabri'k**, *f.* fabryka likierów.

Liqui'd, *a.* wylikwidowany; *jasny, widoczny, niewątpliwy; **·datio'n**, *f.* likwidacja; obliczanie; obrachunek; **·datio'ns·**, *a.* likwidacyjny; **·da'tor**, *m.* likwidator, **·di'ren**, *va.* likwidować, obliczać, wyrachowywać; **·di'rung**, *f.* likwidacja; **Li'quidum**, *n.* należytość wylikwidowana.

Li'quor, *m.* likwor; likier.

Li'spel, *m.* łagodny szelest, szmér; szept; **·speler**, **·spler**, *m.* szeptacz; szepluń; szepiotka; **Li'speln**, *va.* u. *vn.* (h.) szeleścić (jak wietrzyk, strumyk); szeplenić; szeptać; **·spelnd**, *a.* szepietliwy; **·spelto'n**, *m.* ton szepleniący; **·spelwo'rt**, *n.* wyraz szeplennie wymówiony, szepleniennie naśladujący; **·spler**, s. Li'speler.

Li'ssa, *n. Geog.* Leśno, Leszno (w Poznaniu); (von, aus) Lesnyński.

Li'ssabon, *n. Geog.* Lizbona; **Li'ssaboner**, *a. Geog.* z Lizbony; Lizboński.

List, *f.* chytrość, podstęp; (durch) podstępem.

Li'ste, *f.* lista; spis; wykaz, rejestr.

Li'stig, *a.* podstępny; chytry; **·stigkeit**, s. List; **·stkrabbe**, *f. Ng.* skrytosz.

Litanei', *f. Kg.* litania.

Litera'l, **Littera'l**, *a.* literowy, literalny; **Litera'risch**, **·rä'risch**, *a.* literacki; naukowy; **·rgeschi'chte**, *f.* historja literatury; dzieje pismiennictwa; **Litera't**, *m.* literat; człowiek naukowy; **·ra'tenmäßig**, *a.* u. *ad.* po literacku; **·ratu'r**, *f.* literatura; pismiennictwo; **·ratu'rblatt**, *n.* pismo literackie od. naukowe.

Li'thiongli'mmer, *m. Ng.* łuszczkowiec.

Lithogra'ph, *m.* litograf; **·graphie'**, *f.* litografia; **·gra'phisch**, *a.* litograficzny; **·graphi'ren**, *va.* litografować.

Litora'le, *n. Geog.* pobrzeże; pomorze

Li'tthauen, *n. Geog.* Litwa; (Herzogthum) Księstwo Litewskie; (von, aus) Litewski; **·tthauer**, *m.* Litwin; **·tthauerin**, *f.* Litewka; **·tthauisch**, *a.* Litewski.

Liturgie', *f. Kg.* liturgja; **·gisch**, *a.* liturgiczny; **·gi'st**, *m.* liturgista.

Li'tze, *f.* cienki sznurek (do obszywania); wstęga, obszycie dziurki u sukni.

Livree', *f.* liberja; (tragen) w liberji chodzić; **·bedie'nter**, *m.* sługa w liberji chodzący, lokaj.

Lob, *n.* chwała, pochwała; zaszczyt, zaleta; allgemeines — erlangen, erhalten powszechną zyskać pochwałę; Jmdm. — ertheilen pochwałę komu dać; Jmdm. etw. zum Lobe anrechnen za zaletę komu co poczytać; eigen oder eigenes — stinkt, *chwała z własnych ust śmiedzi, z cudzych pachnie; Gott —! chwała Bogu! dzięki Bogu! Gott sei — u. Dank! chwała Ci Boże i dzięki! Jmdm. — u. Dank wissen, *wielką mieć komu wdzięczność za co; **Lob·**, **Lo'bes·**, *a.* pochwalny.

Lö'bau, *n. Geog.* Lubawa.

Lo'bbegie'rde, *f.* chciwość chwały; **·gie'rig**, *a.* chwały pragnący, chwały chciwy; **·bebrie'f**, *m.* list pochwalny; list zaletny.

Lobe'lie, *f. Ng.* stroiczka.

Lo'ben, *va.* chwalić; ich lobe mir etwas, *chwalę sobie co; **·bwe'rth**, **·bwü'rdig**, *a.* chwalebny; godzien pochwały; Lo'bes·, *a.* pochwalny; Lo'besam, Lo'besan, † s. Lo'benswe'rth; **Lö'blich**, **Lo'beserhe'bung**, *f.* wysławianie; wychwalanie; pochwała; **Lo'betha'l**, *n. Bibl.* dolina błogosławieństwa; **·bgedi'cht**, *n. Dtk.* wiersz pochwalny; **·bgesa'ng**, *m.* śpiew na cześć czyję; pienie pochwalne; himn; **·bgier**, **·bgierig**, s. Lo'bbegie'rde; **·bhudelei'**, *f. iron.* panegiryk; pochwała niezgrabna i przesadzona; zbytnie wielbienie; **·bhudeln**, *va. iron.* pochwałami jałowemi obsypać; **·bhudler**, *m. iron.* wychwałacz jałowy, niesumienny; panegirysta.

Lö'blich, *a.* chwalebny; sławetny; godny; (bei Titeln): szanowny; **Lö'blichkeit**, *f.* chwalebność; **Lo'blied**, *n.* pieśń pochwalna; **Lo'bpreisen**, *va. Bibl.* wielbić, sławić, wychwalać, wywielbiać, uwielbiać; **·bpreiser**, *m.* wielbiciel; sławiciel; **·sung**, *f.* wychwalanie, wysławianie, uwielbianie; **·brede**, *f.* mowa pochwalna; panegiryk; **·bredner**, *m.* chwalca; mowca pochwalny; panegirysta; **·brednerisch**, *a.* panegiryczny; **·bsänger**, *m.* śpiewak pochwalny; **·bschrift**, *f.* pismo pochwalne;

pochwała (pismem wyrażona); -bſingen, vn. irr. (h.) śpiewać na pochwałę; (Jmdm.) śpiewać czyję chwałę; chwalić, sławić kogo (śpiewem); -bſpruch, m. pochwała (słowami wyrażona).

Loca'l, Loca'l-, a. miejscowy; Loca'l, n., -litä't, f. miejscowość; miejsce; -lumſtand, m. okoliczność miejscowa.

Loch, n. dziura; in's — kriechen, *pójść do lochu (do więzienia, do kozy); ein — verſtopfen zatkać dziurę; *dług zapłacić; er mag zuſehen, wo der Zimmermann das — gelaſſen hat, *niech patrzy, gdzie drzwi; auf, aus dem letzten -e pfeifen, *resztą gonić; *być na chyłku; *ostatkami gonić; ein — machen (Billard) zrobić dziurę, nie trafić żadnego kręgla.

Lo'cheiſen, n. Zm. probój.

Lö'chelchen, n. dim. dziurka; dziureczka; otwór maleńki; Lö'cheln, va. dziurki w czém robić; Lo'chen, va. dziurawić, dziurę lub dziury w czém robić; Lö'cherícht, a. dziurowaty; -cherig, a. dziurawy; -rigkeit, f. dziurawość; -rpi'lz, -rſchwa'mm, m. Ng. dziurawiec; pępek.

Lö'chern, vn. (h.) po (wszystkich) dziurach szperać, szukać.

Lo'chmaſchi'ne, f. Mech. dziurownica; wybijalnia; -chſäge, f. Zm. piłka do wyrzynania dziur.

Lö'ckchen, n. dim. loczek; Lo'cke, f. lok; das Haar in -n legen włosy trefić, w pukle ułożyć, robić, zawijać; die Locken, pl. zwoje; Lö'ckeln, Lo'cken, va. kędzierzawić.

Lo'cken, va. wabić; (Jmdn. aus einem Orte) wywabić kogo zkąd; —, n. wabienie; nęcenie.

Lo'ckenbau', m. ustawianie, układanie, piętrowanie loków; -nko'pf, m. głowa z lokami; głowa w loki strojna.

Lo'ck-Ente, f. Jäg. kaczka do wabienia.

Lo'cker, a. pulchny; sypki; miałki; miętki; letki; kruchy, rzadki; das Gewebe iſt — tkanka jest rzadka; das Brod iſt — chléb jest lekki, nie urobiony; -res Erdreich grunt lekki, rzadki, pulchny; -rer Menſch, *człowiek wolnego życia; -rer Burſche, Zeiſig, *hulak; pustak; chłopak rozwiązły; lekkomyślny ptaszek.

Lo'cker, Lo'ckender, m. wabiciel.

Lo'ckerheit, f. lekkość (gruntu); rzadkość (utkanéj materji); *rozwiązłość (życia); Lo'ckern, va. zpulchnić, zrzedzić (co brylastego); (Verband) zlóznić; (Erde), Ldw. ziemię rozkopać, iżby się stała sypką.

Lo'ckflöte, f. Jäg. wabik, flecik albo piszczałka do wabienia; -ckheerd, m. Jäg. wabidło, miejsce gdzie ptaki wabią.

Lo'ckicht, a. lokowaty; kędziorowaty; Lo'ckig, a. kędzierzawy (włosy, głowa); kędziorowaty.

Lo'ckkäfig, m. spar; sparek; -ckmittel, n. wabidło; -ckpfeife, f. Jäg. wab'; wabik; kuwiek; -ckſpeiſe, f. nęta; ponęta; żer wabiący; *przyłuda; -ckſpio'n, m. znęcacz; znęciciel; -ckſtimme, f. głos wabiący; Lo'ckung, f. wabienie; nęcenie; *powab, ponęta; -ckvogel, m. wab' (ptak co wabi); Lo'ckwort, n. wyraz wabiący od. nętliwy.

Locomobi'le, f. Mech. lokomobila, machina poruszająca; -moti've, f. Mech. parówka; rusznia; -moti'ven-, a. do lokomotywy oder ruszni należący; -moti'venführer, m. wódz lokomotywy (na drogach żelaznych); maszynista.

Lo'de, f., Lo'den, m. strzęp (wiszący u czego, u sukni); — włosy wiszące ugłowy.

Lo'der, n. mydliny; -raſche, f. perzyna; popioł z ogniem; Lo'dern, vn. (h.) palić się; buchać, płonąć.

Lö'ffel, m. łyżka; Lö'ffel-, a. łyżkowy, łyszczany; Lö'ffela'rtig, a. łyżkowaty; -lboh'rer, m. Mech. łopień; Lö'ffelchen, n. dim. łyżeczka; Löffelei', ſ. Lö'ffeln; -le'nte, f. Ng. płaskonos; -lfö'rmig, a. łyżkowaty; -lga'ns, f. Ng. gęsica; warzęcha; -lkrau't, n. warzęcha; Lö'ffeln, vn. (h.) u. va. łyżką jeść; er löffelt gern, *lubi rzadkie potrawy, zupy; —, *kobietki kosztować; —, n. łyżką oder łyżkami jedzenie; *kobietek kosztowanie;

Lö'ffelrei'her, ſ. Lö'ffelga'ns; -lſchale, f. czaszka u łyżki; -lſpei'ſe, f. potrawa, co się łyżką jada; -lſtie'l, m. trzonek u łyżki; -lſtö'r, m. Ng. kopyść; -lvo'll, m. łyżka czego, czém napełniona; -lweiſe, ad. łyżkami; po łyżce; Lö'ffler, m. ten co lubi jeść rzadkie potrawy; zajadacz, lubiący zmiatać z półmisków; *lubieżnik; kobieciarz.

Logari'thmus, m. Gl. logarytm; -men-, a. logarytmowy; -menta'fel, f. tablica logarytmowa; -miſch, a. logarytmiczny.

Lo'gbuch, n. Sw. dziennik okrętowy.

Lo'ge, f. loża; loża masońska; Lo'gen-, a. do loży, do lóż należący; -nbru'der, m. członek loży masońskiéj; -nhau's, n. dom zgromadzeń masońskich; -nmei'ſter, -nſchlie'ßer, m. ten co lóż teatralnych pilnuje; przełożony loży masońskiéj.

Lo'gik, f. Philos. loika; -giker, m. loik; Lo'giſch, a. loiczny.

Logi'ren, vn. (h.) mieszkać; stać na kwaterze; —, va. mieszkanie komu dawać; Logi's, n. mieszkanie; Logi's-, a. mieszkalny.

Loh, a. jasno się palący; Loh'bad, n. Grb. miejsce, gdzie przygotowują korę do garbowania skór; -h'beet, n. Grb. garbówka; -h'boden, m. łęg; -h'beize, f. macerowanie (skór) w dębniku; ſ. a. Loh'grube; Loh'brühe, f. rozczyn do macerowania skór; dębnik; garbnik; Lo'he, f. dębnica garbarska; dębnik; płomień (chwiejący się, przezroczysty).

Lo'hen, *va.* dębić, dębem przesypywać (skóry); farbować, ciału jakiemu swéj farby udzielać; —, *vn.*, s. Lo'dern.

Loh'erde, *f. Grb.* ziemia korą garbarską uprawiona; **=h'farben**, **=h'farbig**, *a.* dębiany; dębiasty; **=h'gar**, *a. Grb.* wydębiony (skóra); **Loh'gerber**, *m.* garbarz (zwyczajny); **=h'gerberei'**, *f.* garbarstwo; **=h'grube**, *f.* dół do dębienia skór; **Loh'=kasten**, *m.* garbowinowe łoże; **=h'kuchen**, *m.* wiązka dębowin (do palenia); **Loh'=mühle**, *f.* stępa do tłuczenia kory; młyn garbarski.

Lohn, *m.* u. *n.* zapłata; płaca; myto; **=n=arbeit**, *f.* robota za najem, najemna, najemnicza; **=narbeiter**, *m.* najemnik; **=n=arbeiterin**, *f.* najemnica; **=nbauer**, *m.* najemnik; **=nbedie'nter**, **=ndiener**, *m.* sługa najęty (tymczasowo); **=ndienst**, *m.* posługa najemna; **Loh'nen**, *va.* zapłacić komu; nagrodzić komu co od. za co; —, *vn.* (h.) (Jmdm.) nagrodzić komu; es lohnt der Mühe nicht, *nieopłaci się praca; **=ngetrei'de**, *f. Ldw.* kopczyzna; **=nkutsche**, *f.* powóz najęty od. najemny, do najęcia; **=nkutscher**, *m.* powoźnik najemny; **=n=kutscherei'**, *f.* powoźnicto najemne; **=n=lakei'**, *m.* lokaj najemny; **Loh'nsatz**, *m.* stopa zarobkowa; **=nstreitigkeit**, *f.* spór o najemne.

Löh'nnagel, *m.* lon.

Löh'nung, *f.* żołd; **=gsta'g**, *m.* dzień, w którym żołd wypłacają; **Loh'nvertra'g**, *m.* umowa, kontrakt najmu lub usług; **=nzettel**, *m.* kartka, na któréj się zapisuje zapłata wybrana.

Loh'roth, *a.* płomienistoczerwony.

Lo'ko=, s. Lo'co=.

Lolch, *m. Ng.* kąkol.

Lomba'rd, *m. H.* lombard; bank pobożny, zastawniczy; **=ba'rd=**, *a. H.* lombardski.

Lomba'rd, **=mba'rde**, *m. Geog.* Lombard, Longobard, Lombardczyk; **=mbardei'**, *f.* Lombardja; **=ba'rdisch**, *a.* Lombardijski.

Lo'mbrespie'l, **L'ho'mbre=Spie'l**, *n.* gra lomber.

Lo'ndon, *n. Geog.* Londyn; **Lo'ndoner**, *a.* Londyński; —, *m.* Londyńczyk; **Lo'n=donerin**, *f.* Londynka.

Loos, *n.* los, udział; **Loo'sen**, *vn.* (h.) rzucać losy; losować; losy puszczać.

Loo'sholz, *n.* poprzeczna sztuka.

Lo'sung, *f.* losowanie; (Erkennungszeichen) znak, hasło, godło.

Loo'tse, *m. Sw.* rotman, locman, wartman; **Loo'tsen**, *va.* zkazywać okrętowi drogę.

Lo'rbeer, *m. Ng.*, s. Lo'rbeerbau'm; *wawrzyn, wieniec wawrzynowy od. laurowy; mit — bekränzt wawrzynem uwieńczony; auf seinen =n ausruhen, *na laurach od. wawrzynach spoczywać; **Lo'r=beer=**, *a. Ng.* laurowy; **Lo'rbeer**, **=rbau'm**, *m.* wawrzyn; **=rbla'tt**, *n.* liść laurowy, bobkowy; **=rbeere**, *f. Ng.* bobek, jagoda wawrzynu; **=rhai'n**, *m.* laurowy gaik; **=rki'rschbaum**, s. Ki'rschlorbeerbau'm; **=r=kra'nz**, *m.*, **=rkro'ne**, *f.* wieniec laurowy; **=rö'l**, s. Lo'röl; **=rro'se**, *f. Ng.* (Oleander) róża sybirska; **=rwa'ld**, *m.* las laurowy; **=rwei'de**, *f. Ng.* łozina; **=rzwei'g**, *m.* gałązka laurowa od. wawrzynu.

Lord, *m.* Lord (w Anglji); Haus der Lords, *Stw.* Izba Lordów.

Lo'renz, *m. npr.* Wawrzyniec; **=zbirne**, *f. Ng.* wawrzynówka (gruszka); **=zkrau't**, *n. Ng.* tojeść pospolita.

Lorgne'tte, *f.*, **Lorgno'n**, *n.* lorneta, lornetka; **=netti'ren**, *vn.* (h.) u. *va.* lornetować, przez lornetkę patrzéć.

Lo'röl, **Lo'rbeerö'l**, *n.* olejek laurowy.

Los, s. Loos.

Los, **Lo'se**, *a.* u. *ad.* luźny; słabo umocowany od. spojony; lose Blätter kartki osobne, nie pozszywane, nie pozlepiane; loser Vogel, *ptaszek nielada; immer darauf los! frisch darauf los! daléj śmiało! **=sackern**, *va. Ldw.* odorać co; **=sarbeiten**, *va.* uwolnić; —, *vn.* (h.): (auf etwas) zmierzać do czego; usiłować czém zostać; (sich) oderwać się od czego; odwiązać się, odwikłać się; wydobyć się zkąd; **Lo's=beißen**, *va. irr.* (h.) odgryźć co; (sich) przegryźć powróz itd.; *uwolnić się; **=s=beko'mmen**, *va. irr.* (h.) (w skutek ciągłego usiłowania) rzecz jaką od innéj odłączyć; oderwać, oderznąć, odwikłać, odpętlać itd. od czego; **=sbersten**, *vn. irr.* (s.) pęknąć i oderwać się; **=sbinden**, *va. irr.* (h.) odwiązać (co było przywiązane do czego); **=sbitten**, *va. irr.* (h.) (Jmdn.) wyprosić kogo; **=sblättern** (sich), *vr.* (h.) listkami odpadać; łupać się w listki i odpadać; **=sbrechen**, *va. irr.* (h.) odłamać co; —, *vn.* (s.) odłamać się; wybuchnąć; **=sbrennen**, *va. irr.* (h.): (Kanone) wystrzelić, wypalić z armaty; (Feuerwerk) fajerwerk zapalić, puścić; —, *vn. irr.* (s.) wystrzelić (jak armata); **Lo'sbringen**, s. Lo'sbeko'mmen; **=sbruch**, *m.* odłamanie (się); **=sbrüllen**, *vn.* (h.) zaryczéć; **=s=donnern**, *vn.* (h.) grzmiącym głosem odezwać się; (auf Jmdn.), *piorunującym tonem powstać na kogo; **=sdreschen**, *vn. irr.* (h.): (auf Jmdn.) uderzyć na kogo i kijem itd. go okładać; **=sdrücken**, *va.* spuścić (kurek) i wystrzelić; drücke los! strzelaj! **=sdürfen**, *vn. irr.* (h.): er darf nicht los nie może wyjść wolno; **=seisen**, *va.* uwolnić od lodu; **=sfahren**, *va. irr.* (h.): (etw.) jadąc oderwać co od czego; —, *vn. irr.* (s.) nagle się oderwać od czego; (auf etw.) pędem jechać na co; **=sfeilen**, *va.* odpiłować co; **=sfesseln**, *va.* odpętać; **=sfeuern**, s. Lo'sbrennen; **=sgeben**, *va. irr.* (h.) wolne puścić; wyzwolić kogo; **Lo's=gebung**, *f.* wypuszczenie, puszczenie na wolność, uwolnienie; **=sgehen**, *vn. irr.* (s.)

zaczynać się; **es wird bald** — zaraz się zacznie; (auf Jmdn.) iść przeciw komu; uderzyć, napaść na kogo; **-shaben**, *va. irr.* (h.) umiéć co; wiedziéć co; er hat etw. los, *nie jest bez nauki; **-shaken**, *va.* odhaczyć; odpiąć; **-shauen**, *va. irr.* (h.) odciąć; —, *vn.* (h.): (auf Jmdn.) uderzyć na kogo rąbiąc; **-sheſteln**, *va.* rozpiąć co (na haftki zapiętego); **-shelfen**, *vn. irr.* (h.): (Jmdm.) dopomódz komu do wydobycia się zkąd; **-sheulen**, *vn.* (h.) zawyć; **-shuſten**, *va.* wykaszlać co; **-skaufen**, *va.* wykupić; **-skauf**, *m.*, **-skaufung**, *f.* wykupienie, okup; **-sketten**, *va.* spuścić z łańcucha; *uwolnić kogo jakby ze smyczy; (ſich) zdjąć się od. urwać się z łańcucha (o psie); *uwolnić się od czego (uciążliwego); **-sklopfen**, *va.* odtłuc; **-sknüpfen**, *va.* rozpętlać; rozdzierzgnąć; **-skommen**, *vn. irr.* (ſ.) dostać się na wolność; (von etwas) uwolnić się od czego; **-skönnen**, *vn. irr.* (h.) módz się uwolnić; **-skoppeln**, *va.* wysworować; —, *n.*, **-skoppelung**, *f.* wyswór; **-skriegen**, ſ. Lo'sbeko'mmen; **-slaſſen**, *va. irr.* (h.) wypuścić z rąk (kogo, co); puścić kogo wolno; puścić, pozwolić biedz; **-slaſſung**, *f.* wypuszczenie; **-slegen**, *va.* odjąć oder wyjąć co i położyć osobno; —, *vn.* (h.) puścić się; zacząć co robić; **-slügen**, *va.* (Jmdn., ſich) wyłgać kogo, się; **-smachen**, *va.* odjąć co od czego; odwiązać, odlepić, oderwać; (ſich von den Geſchäften) uwolnić się od zatrudnień; **-smeißeln**, *va.* dłutem co oderwać, oddzielić; **-smögen**, *vn. irr.* (h.) nie miéć chęci wyjść na wolność; **-smüſſen**, *vn. irr.* (h.) musiéć być wolno puszczonym; **-splatzen**, *vn.* (ſ.) pęknąć i oderwać się od czego; *wyrwać się z czém; **-sraſſeln**, *vn.* (h.) zaturkotać; **Lo'sräuspern**, *va.* charczając oderwać i wypluć; **-reißen**, *va. irr.* (h.) odrywać, oderwać co; (ſich) oderwać się; **-reißung**, *f.* oderwanie; **-sreiten**, *vn. irr.* (ſ.) (konno) puścić się; (auf, na); **-sſäbeln**, *va.* szablą co odciąć; **-sſagen**, *va.* wyzwolić kogo; (ſich) zrzec się; wyprzéć się; **-sſägen**, *va.* piłą oderznąć; **-sſchießen**, *va. irr.* (h.) wystrzelić; (losrennen) rzucić się do kogo; **-sſchein**, *m.* terminatka; **-sſchlagen**, *va. irr.* (h.) odbić, uderzeniem odtrącić tak iżby odpadło; *H.* sprzedać; —, *vn. irr.* (h.) uderzyć, zacząć bić (jak zegar, lub kto kogo); ſchlage los! wal! pal! bij! **Lo'sſchließen**, *va. irr.* (h.) odemknąć i wypuścić (kogo); **-sſchmieden**, *va.* odkować, odkuć; **-sſchnallen** 2c., ſ. A'bſchnallen 2c.; **Lo'sſchreien**, *vn. irr.* (h.) zakrzyknąć; wrzasnąć; **-sſchwören**, *va. irr.* (h.) przysięgą uwolnić od czego (kogo lub się).

Lo'sſein, *vn. irr.* (ſ.) być wolno puszczonym; dostać się na wolność; der Teufel iſt los, *djabeł wojuje, dokazuje; (losgegangen ſein) dziać się; odbywać się; być zaczętym; was iſt hier los? cóż tu się dzieje? ich bin froh, daß ich ſeiner, ihn los bin, *kontent jestem, żem się go pozbył; **-sſprechen**, *va. irr.* (h.) swojém oświadczeniem uznać kogo wolnym od czego; (Lehrling) wyzwolić terminatora, ucznia; (Angeklagten) obwinionego uznać niewinnym; **-chung**, *f.* wyzwolenie, rozgrzeszenie, absolucja, dyspensa; **Lo'sſprengen** 2c., ſ. A'bſpringen 2c.; **-sſpruch**, *m.* wyrok uwalniający; **-sſtürmen**, **Lo'sſtürzen**, *vn.* (ſ.): (auf Jmdn.) gwałtownie uderzyć na kogo; *atakować kogo; **-strennen**, *va.* odpruć od czego; odłączyć, oddalić, odosobnić; **-strennung**, *f.* odłączenie się; oddalenie się; **Lo'swackeln**, *va.* obruszać co i odjąć; **-sweichen**, *va.* rozmiękczyć co tak aby odpadło; **-swerden**, *va.* u. *vn. irr.* (ſ.) pozbyć się kogo lub czego; **-swickeln**, *va.* odwinąć, odpętlać, odwikłać co; (ſich) wywinąć się; (ſich von den Geſchäften) uwolnić się od kłopotliwych zatrudnień; **Lo'swinden**, *va. irr.* odkręcić od czego; (ſich) wykręcić się; **-swollen**, *vn. irr.* (h.) chciéć się dostać na wolność, być wypuszczonym; **-swünſchen**, *va.* życzyć sobie uwolnienia kogo; **-szählen**, *va.* wolnym uznać od czego; **-sziehen**, *vn. irr.* (h.) (mit Schmähreden) beštać, szkalować kogo; **Lo'sziſchen**, *vn.* (ſ.) sycząc zapalić się.

Lö'ſchanſtalten, *f. pl.* urządzenia ogniowe (do gaszenia pożarów); **Lö'ſchblatt**, *n.* ćwiartka bibuły; bibuła; **-ſchbrand**, *m.* głownia wygasła; **Lö'ſche**, *f.* gista; miał; **Lö'ſchen**, *vn. reg.* u. *irr.* (h.) gasnąć; —, *va. irr.* (h.) gasić; (Schuld) dług wymazać, extabulować; (Eiſen) gasić rozpalone) żelazo, zanurzać w wodę; —, *Sw.*, ſ. Au'sladen; —, *n.* gaszenie; **Lö'ſcher**, *m.* ten co gasi; gasiciel; (Werkzeug) gasidło, rożek, kapturek do gaszenia świec; **-ſchgerä'th**, *n.*, **-gerä'thſchaft**, *f.* narzędzia ogniowe; **-ſchhaken**, *m.* osęk do gaszenia ognia; **-ſchhorn**, ſ. Lö'ſcher; **-ſchkübel**, *m.* skopek z wodą do ochładzania gorących narzędzi żelaznych; **-ſchmann**, *m.* gasiciel; strażnik; **-ſchmannſchaft**, *f.* straż ogniowa; **Lö'ſchpapie'r**, *n.* bibuła; **-ſchwaſſer**, *n.* woda do gaszenia ognia; (bei Feuerarbeitern) woda do studzenia żelaza.

Lo'sdonnern 2c., ſ. unter Los.

Lo'ſe, *a.*, ſ. Los, *a.*; -r Menſch, -r Vogel, *figlarz; swawolnik; -s Kind, -s Mädchen, *swawolne dziecko; *figlarna dziewczyna; -r Streich, *figiel; -s Geſindel, *włócząca się tłuszcza; *urwisze; loſe Worte, *słowa niegrzeczne, nieobyczajne; ein -s Maul haben, *miéć wyparzoną, wyszczekaną, wyuzdaną gębę; gadać bez ogródki

Lö'segeld, *n.* okup; okupne; okupiny; wykupno; (als) za okup.

Lo'sen, Loo'sen, *va.* (um etw.) losować o co.

Lö'sen, *va.* rozwiązać; *zawiłość jaką wyjaśnić; (Aufgabe) rozwiązać zadanie; (Jmdm. die Zunge) podciąć język (dziecku) od. języczek; *rozwiązać komu język od. usta; (Kanonen) strzelać z armat; (auslösen) wykupić; (einnehmen), *H.* targować (za towar).

Lö'serdürre, *f. Hlk.* księgosusz.

Lo'sung, *f.* losowanie; hasło; den Soldaten die — geben, *Kw.* żołnierzom dać hasło.

Lö'sung, *f.* rozwiązanie; wykupienie (fantu); (eines Geschützes), *Kw.* wystrzelenie z armaty; —, *H.* utargowanie.

Lo'sungsliste, *f. Kw.* spis losujących; **-ngspflichtiger**, *m. Kw.* obowiązany stawićć się do losowania; **-ngswo'rt**, *n.* hasło; s. a. Lo'sung; **-ngszettel**, *m.* los; karta losowa.

Loth, *n.* łót; (Löthmasse) lut, materjał do lutowania; **Lo'then**, *vn.* (h.) mieć wagę kilkułótową; —, *Bk. Zm.* ołowianką doświadczać, czy prosto osadzona cegła, itd.

Lö'then, *va.* lutować; **Lö'ther**, *m.* ten co lutuje; **Lö'thig**, *a.* łótowy; łót ważący; czysty; -es Gold, Silber złoto, srebro czyste (16-to-łótowe); **Lö'thkolben**, *m.* młotek do lutowania; lutownik; **Lö'thmasse**, *f.* (der Klempner ꝛc.) lut; kit; materja do lutowania; **-thofen**, *m.* piecyk do lutowania.

Lo'threcht, *a.* prostopadły.

Lo'thringen, *n. Geog.* Lotaryngia; von, aus —, **-nger**, **-ngisch**, *a.* Lotaryński; **-nger**, *m.* Lotaryńczyk; **-ngerin**, *f.* Lotarynka. [chawka.

Lö'throhr, *n.* rurka do lutowania; dmu-

Lo'thschmiege, *f.* ucios pionowy; **-thwage**, *f.* węgielnica drewniana. [wania.

Lö'thung, *f.* lutowanie; materja do luto-

Lo'tte, *f.*, **Lo'ttchen**, *n. npr. dim.* Karolcja.

Lo'tterbu'be, *m. iron.* łotr; **-terbü'bisch**, **-terbu'ben-**, *a.* urwiszowski, łotrowski; **-rgesi'ndel**, *n.* zgraja łotrów.

Lotterie', *f.* loterja; in der — spielen grać w loterją; in die — setzen stawić na loterją; **Lotterie'**, *a.* loteryjny; **Lotterie'direktio'n**, *f.* dyrekcja loterji; **-rie'director**, *m.* dyrektor loterji; **-rie'liste**, *f.* lista loteryjna; **-rie'loos**, *n.* los na loterją; **-rie'plan**, *m.* plan loterji.

Lo'tto, Lo'ttospie'l, s. Lotterie'.

Lo'tus-, *a. Ng.* lotusowy; **-sbau'm**, *m.* lotusowe drzewo; **-sbla'tt**, *n.* liść lotusowy; **-sblu'me**, *f. Ng.* kwiat lotusowy.

Louisd'o'r, *m. Mzk.* luidor.

Lou'pe, *f. Optik.* lupa; szkło powiększajace.

Lö'we, *m. Ng.* lew; (Stutzer, Held), *lew, elegant, modniś, gładysz; **Lö'wen-**, *a.* lwi, lwia, lwie; **-ngeschle'cht**, *n.* lwi ród; **-ngesta'lt**, *f.* lwia postać; **-ngru'be**, *f.* lwia jama; **-nhau't**, *f.* lwia skóra; **-nhe'rz**, *n.* lwie serce; **-nju'nges**, *n.* szczenię lwie; lwię; lwiątko; **-nklau'e**, *f.* lwi szpon; **-nmä'ßig**, *a.* lwi; lwowy; jak lew; **-nmau'l**, *n. Ng.* (Pflanze) wyżlin; **-nmu'th**, *m.* lwia odwaga; **-nschwa'nz**, *m.* lwi ogon; **-nsti'mme**, *f.* głos od. ryk lwa; **Löw'entä'tze**, *f.* lwia łapa; **-nto'd**, *m. Ng.* (Pflanze) lwitrut; **-nwä'rter**, *m.* dozórca lwów; **Lö'wenzah'n**, *m. Zk.* lwi ząb; *Ng.* (Pflanze) brodawnik mléczowy; **Lö'win**, *f. Ng.* lwica; (Modedame, Stutzerin, Heldin), *lwica, elegantka, modnisia, gładyszka; **Lö'winnen-**, *a.* do lwicy należący.

Loya'l, *a.* prawy; wierny; **-le** Gesinnung, **Loyalitä't**, *f.* prawy sposób myślenia.

Lü'beck, *n. Geog.* Lubeka; **Lü'becker**, *m.* Lubeczanin; **-beckerin**, *f.* Lubeczanka; **-beckisch**, **-becker**, *a.* Lubecki.

Lubli'n, *n. Geog.* Lublin; **Lubli'ner**, *a.* Lubelski; —, *m.* Lublinianin, Lubelczyk; **-nerin**, *f.* Lubelka; **-nisch**, *a.* Lubelski.

Lu'cas, Lu'kas, *m. npr.* Łukasz.

Luce'rne, *f. Ng. Ldw.* lucerna, trawa Szwajcarska.

Luchs, *m. Ng.* bystrowidz; ostrowidz; ryś; **Luchs-**, *a.* ostrowidzowy, ostrowidzy; rysi, rysiowy; **-sauge**, *n.* oko bystrowidza; *oko bystro widzące; **-säugig**, *a.* *bystrocki; **-sjunges**, *n.* rysię; **-skatze**, *f.* ryś; **Lu'chspelz**, *m.* rysiowe futro; skóra rysia.

Lu'cifer, *m. Stk.* lucyfer, gwiazda poranna i wieczorna; *Myth.* (Teufel) lucyper, czart.

Lü'cke, *f.* otwór; szpara; dziura; luka, próżnia, przedział; um diese — auszufüllen ꝛc. dla zapełnienia téj próżni itd.; eine — lassen zostawić próżne miejsce; **-nbü'ßer**, *m.* *ogólny oder powszechny zastępca; **-nha'ft**, *a.* pełen dziur, szpar, otworów; *nie cały; **-nha'ftigkeit**, *f.* dziurawość; *niezupełność; **Lü'ckig**, *a.* szczerbaty.

Lucrati'v, *a.* zyskowny. [szczerbaty.

Lu'der, *n.* ścierwo; bestja; das Pferd setzt — an koń nabiera ścierwa (tucznieje); die Hunde mit — füttern, *Jäg.* psy ścierwem paść; —, *życie plugawe, wszeteczne; *Jäg.* nęta; ponęta; witerunek; **-rle'ben**, *n. iron.* życie wszeteczne.

Lü'derlich ꝛc., s. Lie'derlich ꝛc.; **Lu'dern**, *va.* ścierwem nęcić; —, *vn.* (h.) ścierwo zrzéć; —, *żyć wszetecznie.

Lu'dwig, *m. npr.* Ludwik.

Luft, *f. Ntl.* (*pl.* Lüfte) powietrze; (schöpfen) oddychać powietrzem; frische — schöpfen odetchnąć świeżém powietrzem; an die — gehen wyjść na powietrze; in die — fliegen wzlecieć na oder w powietrze; in der — schweben unosić się w powietrzu; von der — leben żyć samém powietrzem; nach — schnappen chwytać wiatr oder powietrze; ziajać; (holen, einathmen) brać w siebie powietrze; (machen) poruszać powietrze

dla chłodu; dać przystęp powietrzu; ułatwić; zrobić otwór (krwi, wodzie do odpływu itd.); in der — befindlich napowietrzny; seinem Herzen — machen, *ulżyć swemu sercu, wynurzyć co je uciskało; (bekommen) dostać powietrza; * odetchnąć sobie; Schlösser in die — bauen, *zamki na lodzie stawiać; aus der — greifen, *uprząść sobie co; *z palca wyssać; (Wind) wiatr, wietrzyk, powiew powietrza; die Pfeife hat keine — fajka nie ma przeciągu, jest zatkana; **Luft=**, *a.* powietrzny; **=tart**, *f. Ntl.* rodzaj powietrza; **=tbad**, *n.* kąpiel powietrzna; **=tballo'n**, *m. Ntl.* balon; **=tbeschaffenheit**, *f. Ntl.* własność powietrza; klima; **=tbewoh'ner**, *m.*, *mieszkaniec powietrzny (ptak); **=tbild**, *n.* marzenie od. złudzenie wyobraźni; mamidło; **=tblase**, *f.*, **=tbläschen**, *n. dim.* bańka na wodzie; bąbel; **Lü'ftchen**, *n. dim.* wietrzyk; **Lu'ftdicht**, *a.* nie przepuszczający powietrza; szczelny; **=tdicksmesser**, *m. Ntl.* rzadkomierz; **Lü'ften**, *va.* przewietrzać; (Stein) kamień przewietrzać; (Hut) uchylić kapelusza; (Schleier, Decke) cokolwiek podnieść kwefa, kołdry; **Lu'fterschei'nung**, *f. Ntl.* zjawisko napowietrzne; meteor; **=tfahrer**, *m.* podróżnik napowietrzny; **=tfahrt**, *f.* podróż napowietrzna; **=tfang**, *m.* wentylator; rura do przewiewu, do przeciągu powietrza; **=tfarbe**, *f.* kolor powietrza (niebieski); **=tfenster**, *n.* okno dla przewiewu powietrzu; **Lu'ftflug**, *m.* lot powietrzny; **=tgebäu'de**, s. Hi'rngespi'nnst; **=tgebi'lde**, s. Lu'ftbild; **=tgegend**, *f.* strona od. okolica powietrzna; **=tgeschwu'lst**, *f. Hlk.* wzdęcie od. obrzmienie od wiatru; **=tgewi'chtlehre**, *f. Ntl.* aerostatyka; **=thahn**, *m.* kurek do wpuszczania lub wypuszczania powietrza; **=thauch**, *m.* wietrzyk; letki powiew; **=thimmel**, *m.* powietrzokrąg; powietrznia; **Lu'ftig**, *a.* powietrzny, z powietrza złożony; w powietrzu znajdujący się; świeże powietrze mający (mieszkanie); =ge Kleidung letka odzież; luftiger Mensch, *wietrznik; **=tklappe**, *f.* klapka; zaporka; **=tkreis**, *m. Ntl.* powietrzokrąg; atmosfera; **=tleer**, *a.* próżny; **=tloch**, *n.* otwór oddechowy; otwór dla powietrza; **=tmalz**, *n.* słód wietrzny, na powietrzu suszony; **=tmasse**, *f. Ntl.* masa powietrza; **=tmaschi'ne**, *f. Ntl.* wywiana; **=tmeer**, *n.* morze powietrza; atmosfera; **Lu'ftmesser**, *m. Ntl.* powietrzomierz; **=tpumpe**, *f. Ntl.* pompa powietrzna; powietrzociąg; **Lu'ftraum**, *m.* przestrzeń powietrza; **=treich**, *n.* państwo powietrzne; **=treise**, *f.* podróż napowietrzna; **=tröhre**, *f.*, **=tröhrchen**, *n. dim.* rurka powietrzna, do wpuszczania powietrza; kanał oddechowy; tchawica; **Lu'ftröhren=**, *a. Zk.* tchawicowy; tchawiczny; **Lu'ftröhrenä'ste**, *m. pl. Zk.* oskrzele; **=tröhrendeckel**, *m. Zk.* wieczko; nadgłośnia; **=tröhrenentzü'ndung**, *f. Hlk.* zapalenie oskrzeli; **=tröhrenko'pf**, *m. Zk.* krtaniokrywka; **=tsalz**, *n.* sól łotna, części solne w powietrzu się znajdujące; **=tsäule**, *f. Ntl.* słup powietrzny; **=tsäure**, *f.* gaz węglikowy; kwasoród; **=tscheu**, *a.* mający wstręt od powietrza; —, *f.* wstręt od powietrza; **=tschicht**, *f. Ntl.* szychta od. kolumna powietrza; **=tschiff**, *n.* balon z łódką i łódka u balonu; okręt powietrzny; **Lu'ftschiffer**, *m.* żeglarz napowietrzny; **=tschifferku'nst**, *f.* aeronautyka; **=tschifffah'rt**, *f.* żegluga powietrzna (balonem); **=tschloß**, *n.* *zamek na lodzie; **=tschwebend**, *a.* w powietrzu się unoszący; **=tschwere**, *f.* ciężkość powietrza; **=tseite**, *f.* strona na wiatr wystawiona; **=tspiegelung**, *f. Ntl.* widmo powietrzne; mamidło egipskie; **=tspringer**, *m.* skoczek powietrzny, który skoki wyprawia w powietrzu; **=tsprung**, *m.* skok w powietrzu; **Lu'ftstein**, *m. Ntl.* aerolit; meteorolit; **=tstreich**, *m.* cięcie w powietrze; zamach próżny; =che führen szablą itd. machać po powietrzu; rąbać powietrze; **=tströmung**, *f. Ntl.* prąd powietrzny; **=ttheilchen**, *n. dim.* cząsteczka powietrza; **=twägekunst**, *f.* aerometrja; **=tweg**, s. Lu'ftröhre; **Lu'ftwelle**, *f. Ntl.* fala powietrza; **Lu'ftwurzel**, *f. Ng.* korzeń powietrzny; (Pflanze) dzięgielnica; **=tzieher**, *m.* otwór do przeciągu powietrza; **=tzug**, *m.* przeciąg powietrza; narzędzie do przeciągania powietrza; dem — ausgesetzte Stelle wybuch.

Lug, *m.*: — u. Trug kłamstwo i zdrada; auf — u. Trug ausgehen kłamstwo i zdradę knować.

Lug, *m. Jäg.* (Bärenlager) dom.

Lü'ge, *f.* kłamstwo; łgarstwo; Jmdn. =n strafen kłamstwo komu zadawać, zadać;

Lü'gen, *vn.* (h.) kłamać, łgać, zełgać, skłamać; sich auf das — legen, *kłamstwa się chwycić; —, *va.* udawać, zmyślać co.

Lu'gen, *vn.* (h.) czatować; czychać na co.

Lü'gen=, *a.* kłamliwy; fałszywy; **=ngei'st**, *m.* duch kłamstwa; **=nhaft**, *a.* kłamliwy; **=tigkeit**, *f.* kłamliwość; **Lü'genmau'l**, *n.* kłamliwa gęba; kłamca wierutny; łgarz; **=nprophe't**, *m.* kłamliwy oder fałszywy prorok; **=nsa'ck**, s. Lü'genmau'l.

Lü'genschmie'd, *m.* *wymyślacz kłamstwa.

Lu'ggesta'lt, *f.* postać kłamliwa od. mamiąca.

Lü'gner, *m.* kłamca; łgarz; Jmdn. zum — machen łgarzem kogo zrobić, zadawać mu kłamstwo; **=nerin**, *f.* łgarka; kłamczyni; **=nerisch**, s. Lü'genhaft.

Lui'se, Loui'se, *f. npr.* Ludwika, Ludwisia.

Lu'ke, *f. Bk.* luka; szpara.

Lu'llen, *vn.* (h.) śpiewać dziecku (*lu, lu, lu*)

dla uśpienia go; —, *va.* usypiać dziecko śpiewaniem lub piersią.

Lu'nme, *f. Ng.* nużyk.

Lü'mmel, *m.* basałyk; byk; drągal; grubijanin; chłystek; mazgaj; drąg; (grober) prostaczysko; **Lümmelei'**, *f.* grubijaństwo, niezgrabność; prostactwo; gburostwo; -**lha'ft**, *a.* niezgrabny, grubijański, prosty, podły; -**ljah're**, *n. pl.* *wołowe lata.

Lump, *m.*, ſ. Lu'mpen, La'ppen; *gałgan.

Lü'mpchen, *n. dim.* gałganek; **Lu'mpen**, *m.* gałgan; łachman; —, *iron.*, ſ. Lump; **Lu'mpen-**, *a.* gałgański; — gałganów; -**ndi'ng**, *n.* gałgaństwo; *rzecz bez żadnéj wartości; -**nfrau'**, *f.* gałganiarka, kobieta gałgany zbierająca; -**nge'ld**, *n.* *bagatela; fraszka; marne pieniądze; -**ngeſi'ndel**, -**npa'ck**, -**nvo'lk**, -**nzeu'g**, *n. iron.* chałastra; gałganterja; banda gałganów; obszarpańcy; -**nha'ndel**, *m.* handel gałganami; -**nhä'ndler**, *m.* ten co gałganami handluje (dla papierników); -**nhu'nd**, ſ. Lump; -**nke'rl**, ſ. Lump; -**nkö'nig**, *m. iron.* król gałgański; -**nma'nn**, ſ. Lu'mpenſa'mmler; -**npa'ck**, ſ. Lu'mpengeſi'ndel; -**npapie'r**, *n.* papier z gałganów; szmaciany papiér; -**nſa'mmler**, *m.* gałganiarz; -**nſo'ld**, *m. iron.* gałgańska płaca lub pensja; -**nſu'cher**, ſ. Lu'mpenſa'mmler; -**penvo'lk**, ſ. Lu'mpengeſi'ndel; -**nzu'cker** (Lo'mpenzucker), *m. H.* cukier ordynaryjny; **Lumperei'**, *f.* gałgaństwo; **Lu'mpicht**, **Lu'mpig**, *a.* gałgański; bzdurny; *lichy; [nikczemny.

Lune'tte, *f. Bk.* luneta.

Lu'nge, *f. Zk.* płuca; mit -n athmend płucowaty; eine gute — haben, *mieć dobre, mocne piersi, mocny organ (do mówienia); mieć mocne płuca; **Lu'ngen-**, *a.* płucny, płucowy; -**na'der**, *f.* żyła płucna od. płucowa; -**nblu'tfluß**, *m. Hlk.* plucie krwią, pneumonorragja; -**nbra'ten**, *m. Kk.* pieczeń z polędwicy; -**nentzü'ndung**, *f.* zapalenie płuc; -**nfeh'ler**, *m.* wada płuc; -**ngeſchwü'r**, *n. Hlk.* wrzód na płucach; -**nhie'b**, *m. Flk.* cięcie w płuca; -**nkra'nkheit**, *f.* choroba płuc; -**nmi'ttel**, *n. Hlk.* lekarstwo na płuca; -**nmoo's**, *n. Ng.* łatnica płucowa; -**nmu's**, *n. Kk.* płucka cielęce siekane; -**nprobe**, *f.* próba płucowa; -**nſu'cht**, *f. Hlk.* suchoty płucne; -**nſü'chtig**, *a.* suchotny, suchotliwy, dychawiczny; na płuca cierpiący; der Lungenſüchtige suchotnik; die -ge suchotniczka; -**nty'phus**, *m. Hlk.* pneumotyfus; dur płucny.

Lu'ngerer (**Lau'erer**), *m.* próżnujący; **Lu'ngern**, *vn.* (h.) próżnować; włóczyć się.

Lü'nſe, *f.* lon w osi.

Lu'nte, *f.* lunt; lont, knot (do zapalania armaty; (riechen), *miarkować coś; dorozumiewać się; -**nſto'ck**, *m. Kw.* lontownik.

Lü'pfen, ſ. Lü'ften.

Lu'pe (**Lou'pe**), *f. Optik.* szkiełko; soczewka powiększająca.

Lupi'ne, *f. Ng.* wilczyn; łubin.

Lu'ppe, *f. Httk.* opławek; **Lu'ppen**, *m. Httk.* lupa; szerbel; -**nfeu'er**, *n.* dymarka; -**nfri'ſcharbeit**, *f.* dymarstwo; -**nmachen**, *n.* targanie; -**nmühle**, *f. Httk.* gniecalnia obrotowa; -**nſchmelzer**, *m.* dymarz; -**nwa'lzwerk**, *n.* pudlarskie walce.

Lu'rche, *m. pl. Ng.* gady; płazy.

Luſt, *f.* ochota, chęć do czego; (zur Arbeit) chęć, ochota do roboty; ich habe große — am Tanzen, *wielkie mam upodobanie w tańcu; ich habe zu Nichts —, *nie chce mi się niczego; nie żądno mi; das war eine —! to była rozkosz! (nach etwas) żądza czego; ochota na co; ſeine — büßen chuć zaspokoić; **Lu'ſtbad**, *n.* kąpiel dla rozrywki; -**ſtbarkeit**, *f.* rozrywka; zabawa; uciecha; **Lü'ſtchen**, *n. dim.* chętka, ochotka; ich habe ein — nach etw., *chętka mnie bierze na co; **Lu'ſtdirne**, *f.* dziewucha, miłośnica, wszetecznica; **Lü'ſten**, **Lü'ſteln**, **Lü'ſtern**, *vn.* (h.) chcieć się czego; chęć mieć; **Lü'ſtern**, *a.* pożądliwy, pochutliwy; nach etw. — ſein pożądać, chciwie pragnąć, łaknąć czego; -**ſternheit**, *f.* pożądliwość; **Lu'ſtfahrt**, *f.* przejazdka; -**ſtfeuer**, *n.* ogień ochotny; fajerwerk; -**ſtgarten**, *m.* ogród do zabawy, do przechadzek; -**ſtgeſi'lde**, *n.* błonia do przechadzki; -**ſtgela'g**, *n.* schadzka dla rozrywki; **Lu'ſtgeſta'lt**, *f.* rozkoszna postać; -**ſthalber**, *ad.* dla uciechy; -**ſthaus**, *n.*, -**ſthäuschen**, *n. dim.* dom oder domek dla rozrywki; altanka; (Hurenhaus) samtuz; **Lu'ſtig**, *a.* wesoły, lubiący wesołość; —, *ad.* wesoło; es geht hier — zu tu wesoło idzie; —! immer —! bawcie się wesoło! heiſa — ohne Sorgen! hulaj dusza bez kontusza! — werden, ſich — machen rozweselić się; rozhulać się (przy piciu itd.); ſich über Jmdn., über etwas — machen, *żartować sobie, żarty sobie robić z kogo, z czego; Bruder Luſtig człowiek wesoły; hulak; das iſt —, *a to komedja; *a to pocieszna historja; **Lu'ſtigkeit**, *f.* wesołość, zabawność, roskoszność; **Lu'ſtigma'cher**, *m.* trefniś; krotofilnik; -**ſtlager**, *n.* obóz dla rozrywki założony; **Lü'ſtling**, *m.* rozkoszniś; rozpustnik; **Lu'ſtort**, -**ſtplatz**, *m.* miejsce do zabawy od. rozrywki przeznaczone; -**ſtpartie'**, *f.* przechadzka, -**ſtreiſe**, *f.* podróż dla rozrywki; -**ſtſchloß**, *n.* zamek; -**ſtſeuche**, *f.* choroba weneryczna; franca; -**ſtſpiel**, *n. Sb.* komedja; -**ſtſpieldi'chter**, *m.* poeta komiczny; -**ſttrunken**, *a.* upojony roskoszą; -**ſtwald**, *m.*, -**ſtwäldchen**, *n.* park; -**ſtwandeln**, *vn.* (h. u. ſ.) spacerować, przechadzać się, przechadzki używać.

Luthera'ner, *m. Kg.* Luter; Luteranin;

-ra'nerin, *f.* luteranka; **Luthe'risch**, *a.* Luterski; **-rthu'm**, *n.*, **-rani'smus**, *m.* *Kg.* Luteranizm; Luterstwo.
Lu'tschbeutel, **Lu'tscher**, *m.* papka; smoczek; **Lu'tschen**, s. Sau'gen.
Lü'ttich, *n.* *Geog.* Leodjum; (von, aus) Leodyjski; **Lü'tticher**, *m.* Leodyjczyk.
Luxuriö's, *a.* wykwintny; zbytkowny;
Lu'xus, *m.* przepych; zbytek; wykwint;
Lu'xus-, *a.* zbytkowny; **-sarti'kel**, *m.* artykuł zbytkowy, wykwintny, do przepychu należący; **-sgese'tz**, *n.* *Stw.* ustawy przeciw zbytkowi; **-ssteu'er**, *f.* *Stw.* podatek od zbytku; podatek zbytkowy; **-swaa're**, *f.* towar przepychowy od. zbytkowy.
Luze'rne, *Ng.*, s. Luce'rne.
Lyce'um, *n.* Liceum; szkoła przygłówna.
Lyck, *n.* *Geog.* Hełk; Ełk.
Ly'mphe, *f.* *Zk.* *Hlk.* limfa; **-mpha'tisch**, *a.* *Zk.* lipkowodny, limfatyczny.
Ly'nch-Justi'z, *f.* sprawiedliwość doraźna lub ludowa; Richter **Ly'nch**, ***Ly'nch**, sędzia.
Ly'risch, *a.* *Litt.* liryczny; **Ly'riker**, *m.* liryk; liryczny poeta.

M.

Maal, *n.* znak, znamię; **-lbaum**, *m.* przegroda granica; słup graniczny; **-lhaufen**, *m.* kopiec; **-lplatz**, *m.* kopa.
Mäa'ndrisch, *a.* *Alt.* *kręty jak Meander (rzéka w Azji).
Maas, *f.* *Geog.* Moza, Maza.
Maaß, **Maß**, *n.* miara.
Macedo'nien, *n.* *Geog.* Macedonja; **-do'nier**, *m.* Macedończyk; **-do'nierin**, *f.* Macedonka; **-do'nisch**, *a.* Macedoński.
Mäce'n, *m.* *mecenas; mąż wśpierający nauki, opiekujacy się uczonymi itd.; **-na'tenthum**, *n.* *opiekuństwo.
Macha'lles, *m.* Totumfacki.
Macha'ndel, **-ndelbaum**, **-ndelbu'sch**, **-ndelstrau'ch**, *m.* (Wachholder) jałowiec.
Ma'che, *f.* robienie; robata; etw. in die — nehmen wziąć co do roboty; Jmdn. in der — haben, *mieć kogo w obrotach; okładać go kijem, skórę mu garbować; **Ma'chen**, *va.* robić; zrobić; (lassen) dać co robić; kazać zrobić; was soll ich mit ihm machen? cóż mam z nim robić? viel aus Jmdm. machen, *wielce kogo poważać, wysoko cenić; (sich einen Begriff von etwas) powziąć wyobrażenie; (etwas aus sich), *mieć się za coś (wielkiego); oczy ludzkie zwracać na siebie; (Geld), *robić pieniądze, majątek zbierać; (sein Glück) szczęście zrobić; (sich einen Namen) zjednać sobie imię; es ist etwas zu —, *tu można co zrobić (zyskać, skorzystać); (Hochzeit) wesele wyprawiać; mit Jmdm. gemeinschaftliche Sache —, *mieć z kim wspólny interes; was macht Ihr (Dein) Vater? co robi, co porabia twój ojciec? jak się ma ojciec? — (betragen): was macht meine Schuld? ile mój dług czyni, ile wynosi? (Jmdn. gesund, taub, blind, reich, arm, vergnügt, traurig, frei — uzdrowić, ogłuszyć, oślepić, zbogacić, zubożyć, rozweselić, zasmucić, uwolnić kogo; etwas besser, schlechter — poprawić, pogorszyć co; (Jmdn. krank) choroby kogo nabawić; (sich verhaßt) nienawiść ściągnąć na siebie; einen Ball — (Billard) zrobić bilę; —, *vn.* (h.) sprawiać co, być powodem do czego; laß ihn nur —! nie przeszkadzaj mu! niech robi! daj mu pokój! mache, daß du bald fertig wirst! kończ jeno! mache, daß wir fortkommen! no, idźmy! daléj, rusz się i idźmy! mache u. geh'! a idźże! mache nicht lange! nie baw się! śpiesz się! zwei u. vier macht sechs 2 a 4 czyni (jest) 6; das macht zusammen zehn Mark to razem wynosi 10 marek; er wird es nicht mehr lange —, *nie długo już pociągnie; (sich) robić się; es macht sich, *ujdzie; nie źle; nie zgorsza; sich auf den Weg — puścić się w drogę; sich an Jmdn. — udać się do kogo (w jakim interesie); sich an, über etw. — wziąć się do czego; zająć się czém; — udawać; **Ma'chen**, *n.* czynienie, działanie, robienie, sprawowanie, udziałanie; **Ma'cher**, *m.* działacz; ten, **-cherin**, *f.* ta co robi rzecz jaką; **Macherei'**, *f.* *iron.* robienie; robota; **-rloh'n**, *n.* zapłata za robotę od. od roboty.
Machinatio'n, *f.* *knowanie.
Macht, *f.* moc, siła; alle seine — anstrengen natężyć wszystkie siły; über — essen, trinken jeść, pić nad siły, więcéj niż można; Jmdm. — geben, zu thun was er will dać komu moc czynienia, co chce; (gesetzgebende), *Stw.* władza prawodawcza; eine große — auf den Beinen haben, *Kw.* mieć wielkie siły w gotowości; die europäischen Mächte mocarstwa europejskie; **-tbrief**, *m.* pełnomocnictwo; upoważnienie na piśmie; **-tgeber**, *m.* ten co daje upoważnienie, władzę, moc do czego; *władzodawca, władzodawczyni; **-thaber**, *m.* władzca; mocarz; *potentat; panujący; **-thaberste'lle**, *f.* naczelnictwo;
Mä'chtig, *a.* potężny, ogromny; możny; einer Sache — sein mieć co w swojéj mocy, być panem czego; seiner — sein być panem siebie; mieć moc nad sobą; einer Sprache — sein posiadać (gruntownie)

jaki język; —, *ad.* strasznie, potężnie, ogromnie; **Mä'chtigkeit**, *f. Bw.* grubość; — eines Ganges, *Bw.* szerokość żyły; **Mä'chtiglich**, *ad.* gwałtownie, potężnie, mocno; z potęgą; **Ma'chtlos**, *a.* bezsilny; bez władzy (będący); -tlosigkeit, *f.* bezsilność; -tsprecher, *m.* człowiek lubiący po dyktatorsku wszystko rozstrzygać; -tspruch, *m.* wyrok władcy; ukaz najwyższy; **Ma'chtvergrö'ßerung**, *f.* przypotężnienie; -tvollko'mmenheit, *f.* zupełność władzy; najwyższość władzy; -twort, *n.* wyraz przez władcę wyrzeczony.

Ma'chwerk, *n. iron.* utwór (ladajaki); robota mechaniczna (byle zbyć); (elendes) nędzna ramota; das ist sein —, *iron.* to jego gmatwanina.

Maculatu'r, *f.* makulatura; papier gruby, odrzutny.

Mada'm, **Mada'me**, *f.* pani (jako tytuł); (Anrede) jejmość; Imość Pani.

Mä'dchen, *n.* dziewczyna; panna; (Tochter) córka; von einem — entbunden werden powić córkę; kleines — dziewczyneczka; (Geliebte) kochanka; **Mä'dchen-**, *a.* panieński; dziewczęcy; -nalter, *n.* wiek panieński oder dziewczęcy; -nanstalt, *f.* instytut dla panien; -nfä'nger, *m.* ten co dziewczyny łowi, na nie poluje; -nha'ft, *a.* panieński; dziewczęcy; —, *ad.* dziewiczo; -nja'gd, *f.* polowanie na dziewczyny; -njä'ger, s. Mä'dchenfä'nger; -nleh'rer, *m.* nauczyciel panien; -nrau'b, *m.* porwanie panien od. panny; -nräu'ber, *m.* ten co porywa panny; -nscha'ft, *f.* panieństwo; -nschä'ndung, *f.*, s. u. Le'sbisch; -nschu'le, *f.* szkoła panien, dla dziewczyn, panieńska; -nsti'mme, *f.* głos panieński; -ntreu'e, *f.* wierność panieńska; -nverfüh'rer, *m.* zwodziciel panien; zwodzidziewka; -nvo'lk, *n.* dziewczyska; zgraja dziewczyn.

Ma'de, *f. Ng.* robak; czerw; mól.

Mä'del, s. Mä'dchen.

Ma'denfä'nger, *m. Ng.* (Schneidervogel) kleszczojad; -nha'cker, *m. Ng.* bąkojad; -nsa'ck, *m.* żér dla robaków; *grzeszne cielsko; -nwu'rm, *m.* glistnica; rop'; **Ma'dig**, *a.* robaczywy, robaczny.

Mado'nna, *f.* Najświętsza Panna; -nabi'ld, -nenbi'ld, *n.* obraz Najświętszéj Panny; -nengesi'cht, *n.* twarz Najświętszéj Panny.

Madriga'l, *n. Dik.* madrygał (wiersze).

Magazi'n, *n.* magazyn; -gazi'n-, *a.* magazynowy; -zi'nier, -zi'nverwa'lter, *m.* magazynjer; dozórca składu.

Magd, *f.* dziewka; służebna; służebnica; -gddienst, *m.* służba dziewki; **Mä'gdemu'tter**, *f.* stręczycielka służebnic, dziewek służebnych; **Mä'gdlein**, *n.* dziewoja; **Ma'gdlohn**, *n.* zapłata służebnéj dziewce.

Ma'gen, *m. Zk.* żołądek; einen guten — haben mieć dobry od. strawny żołądek; **Ma'gen-**, *a. Zk. Hlk.* żołądkowy; -narznei', *f.* lekarstwo na żołądek; -nbalsam, *m. Hlk.* balsam żołądkowy, balsam na żołądek; -nbeschwe'rung, *f.* ból w żołądku; -nbre'nnen, *n. Hlk.* palenie w żołądku; -nbru'ch, *m.* przepuklina żołądkowa; -nbü'rste, *f.* szczoteczka żołądkowa (do czyszczenia żołądka); -gendrü'cken, *n.* gniecienie oder ciśnienie w żołądku; **Ma'gendrü'se**, *f. Zk.* gruczoł żołądkowy; -nelixi'r, *n.*, -nesse'nz, *f. Hlk.* krople żołądkowe; -nentzü'ndung, *f.* zapalenie żołądka; -nerwei'chung, *f. Hlk.* rozcięczenie żołądka; -nfie'ber, *n.* gorączka zamulna; febra gastryczna; -ngeschwu'lst, *f. Hlk.* wzdęcie żołądka; -nhautschlei'mstoff, *m. Zk.* trawiennik; -nhu'sten, *m.* kaszel żołądkowy; **Ma'genkra'mpf**, *m. Hlk.* kurcz żołądka; -nkra'nkheit, *f.* choroba żołądkowa; -nmi'ttel, s. Ma'genarznei'; -nmixtu'r, *f.* mieszanka żołądkowa; -nmu'nd, *m. Zk.* ujście żołądka; -npfla'ster, *n.* plaster na żołądek; *duży kawał chleba z masłem; -npfö'rtner, *m. Zk.* odźwiernik; -nruh'r, *f. Hlk.* śliziennica; -nsa'ft, *m. Zk.* sok żołądkowy; -nsäu're, *f.* kwas żołądkowy; -nschme'rz, *m.* boleści w żołądku; -nstä'rkend, *a.* wzmacniający żołądek; -nstä'rkung, *f.* wzmocnienie żołądka; -nstei'n, *m.* strutka; -ntropfen, *m. pl. Hlk.* krople żołądkowe; -nweh', *n.* ból żołądka; -nwu'rst, *f. Kk.* maciek; -nwu'rz, *f. Ng.* ajer pospolity; -nwurzbra'nntwein, *m.* ajerówka; -nzi'pfel, *m. Zk.* czop.

Ma'ger, *a.* chudy; chuderlawy; jałowy; (machen) zachudzić; (werden) zachudnieć; z ciała opadać; wychudnąć, schudnąć; -res Land ziemia chuda oder niepłodna; -rkeit, *f.* chudość, jałowość; **Ma'gern**, *vn.* (h.) chudnąć; chudnieć; —, *va.* chudzić.

Magie', *f.* magia; kunszt czarnoksięski; **Ma'giker**, *m.* mag; magik; **Magier**, *pl.* magowie; **Ma'gisch**, *a.* magiczny.

Magi'ster, *m.* magister, doktor filozofji; **Magi'ster-**, *a.* mistrzowski; mistrzowny; -rwü'rde, *f.* mistrzowstwo.

Magistra't, *m. Stw.* magistrat; zwierzchność; urząd; -stra'ts-, *a.* magistratowy; urzędowy, rządowy; magistratualny; -stra'tsbefeh'l, *m.* nakaz magistracki; -tsperso'n, *f.* członek magistratu; -stratu'r, *f. Stw.* magistratura.

Magna't, *m.* magnat; -na'ten, *pl.* magnaci; -na'ten-, *a.* do magnatów należący; -nthu'm, *n.* magnaterja

Magne'sia, *f. Ng.* magnezja (ziemia); (weiße od. kohlensaure) węglan magnezji; **Magnesi't**, *m. Ng.* lemnik.

Magne't, *m. Ng. Ntl.* magnes; *pociąg, powab; **Magne't-**, *a.* magnesowy; -teisenstein, *m. Ng. Bw.* kamień żelazo magnesowe zawierający; -gne'tisch, *a.*

magnetyczny; -tiseu'r, *m.* magnetizor; magnetyzer; -tisi'ren, *va. Nll.* magnesować, magnetyzować; -ti'smus, *m.* magnetyzm; -nadel, *f. Nll.* igła od. strzałka magnesowa.

Magnifice'nz, *f.* magnificencja; magnifika; (Titel) Jaśnie Wielmożny; Przewielebny; -gnifi'k, *a.* wspaniały, przepyszny.

Magno'lie, *f. Ng.* bobrowe drzewo.

Ma'gyar, *m. Geog.* Magier; Madjar; **Magya'risch** (ungarisch), *a.* Magierski; -sches Wesen (Sprache, Kleidung, Sitte 2c.) magierszczyzna.

Mahago'ny, *m.* mahoń; -go'ny-, *a.* mahoniowy; -nyho'lz, *n.* mahoniowe drzewo; -ny-Ti'sch, *m.* mahoniowy stół.

Mahd, *f. Ldw.* kośba, sieczenie trawy; pokos; **Mä'hemaschi'ne**, *f. Ldw.* kosiarka; **Mä'hen**, *va. Ldw.* kosić, siec (łąkę, trawę, siano, owies); * sprzątać kosą (jak śmierć ludzi); **Mä'her**, *m.* kosiarz.

Mahl, *n.*, s. Maal; (Speise und Trank) jadło; obiad; wieczerza; uczta.

Mah'len, *va. irr.* (h.) mleć (zboże, mąkę, kawę); * wer eher kommt, der mahlt zuerst kto piérwéj do młyna przyjedzie, zmiele od. piérwéj zmiele; kto piérwszy, to lepszy; **Mah'lgang**, *m.* mącznica; koło młyńskie; -lgast, *m.* dający gdzie mléć; **Mah'lgeld**, *n.* zapłata młynarska od. od mlewa; -lgere'chtigkeit, *f.* przywiléj mlewa; -lgerí'nne, *n.* łotok; łotoczek; -lgroschen, s. Mah'lgeld; pytlówka, mlecone, opłata od mlewa; **Mah'lmetze**, *f.* miarka młynarza; -lmühle, *f.* młyn (do mielenia); **Mah'lmüller**, *m.* młynarz; -lschatz, *m.* upominek, który pan młody daje swojéj narzeczonéj i od niéj odbiera; -lsteuer, *f.* podatek od mlewa; -lvorschri'ften, *f. pl. Stw.* przepisy o mlewie.

Mah'lzahn, *m. Zk.* ząb trzonowy.

Mah'lzeit, *f.* obiad; wieczerza (Abendmahlzeit); jadło; * bankiet.

Mah'lzettel, *m.* kartka z mlewa służąca za świadectwo, ile zboża zmielono.

Mahn-, *a.* napominalny; -nbrief, *m.*, -nschreiben, *n.* list przypomniczy, napominający, upominający.

Mäh'ne, *f. Ng.* grzywa.

Mah'nen, *va.* napominać kogo; przypominać się komu; (Jmdn. um, an etw.) przypominać komu co, o co; **Mah'nen**, *n.*, s. Gemah'nen; (erinnern) podbudzać; podżegać.

Mäh'nena'rtig, s. Mäh'nig.

Mah'ner, *m.* napominacz; upominacz.

Mäh'nig, *a. Ng.* grzywiasty.

Mah'nschreiben, *n. H. Rw.* pismo napomnicze, przypominające; **Mah'nung**, *f.* napominanie; przypominanie; upominanie się; **Mah'nzettel**, *m.* kartka z upomnieniem.

Ma'homet 2c., s. Mu'hamed 2c.

Mahr, *m.* (Alpdrücken) mora, zmora.

Mäh'rchen, s. Mäh're; **Mäh'rchen-**, -nha'ft, *a.* bajeczny; do bajki podobny; -nerzäh'ler, *m.* bajarz; roznosiciel baśni.

Mäh're, *f.*, **Mäh'rchen**, *n. dim.* bajeczka; bajka; baśń; powieść od. powiastka zmyślona; * doniesienie; wiadomość.

Mäh're, **Mäh'rer**, *m. Geog.* Morawczyk; **Mäh'ren**, *n. Geog.* Morawja; **Mäh'risch**, *a.* Morawski.

Mäh'rlein, **Mäh'rchen**, *n.* bajeczka.

Mai, **Mai'monat**, *m.* Maj (miesiąc); **Mai**, *m.*, **Mai'e**, *f.* maj, świeże gałązki do prystrajania; **Mai-**, **Mai'en-**, *a.* majowy; -blume, *f.*, -blümchen, *n. dim.* lanuszka; konwalia; -butter, *f.* majowe masło.

Maid, *f.* dziewczyna; dziewoja.

Mai'e, *f.* brzoza; —, *pl.* brzozowe gałązki do majenia; **Mai'en-**, *a.* majowy; -nlu'ft, -luft, *f.* majowe powietrze; -fahrt, *f.* majówka; **Mai'fisch**, s. Alo'se; -frost, *m.* przymrozok majowy; -käfer, *m.* maik; majówka; majowy chrząszcz; -katze, *f.*, -kätzchen, *n. dim.* majczak, w Maju ulęgły; -kirsche, *f. Gtn.* wiśnia majowa.

Mai'land, *n. Geog.* Medjolan, Milan; -länder, *m.* Medjolańczyk; -ländisch, *a.* Medjolański.

Mai'luft, *f.* majowe powietrze; -lustbarkeit, *f.* majówka; rozrywka majowa.

Mai're, *m.* (in Frankreich), *Stw.* wójt, sołtys; **Mairie'**, *f.* wójtostwo; sołtystwo.

Mai'rose, *f. Gtn.* róża majowa, wiosenna od. cukrowa.

Mais, *m. Ng.* kukurudza.

Maisch, *m.*, **Mai'sche**, *f.* zacier, robota (do pędzenia wódki); **Mai'schbottich**, *m.*, **Mai'schfaß**, *n.*, -schkufe, *f.* beczka, kufa, kadź do robienia zacieru na piwo, na wódkę. [*m.* przyciér.

Mai'schen, *va.* zacierać (słód); -schtrog,

Mai'sstengel, *m.* kaczan.

Mai'thau, *m. Nll.* majowa rosa; -trank, *m.* napój majowy.

Maitre'sse, *f.* metresa, miłośnica, kochanka; * *iron.* kurtyzana; -tre'ssen-, *a.* do metresy należący; — metresy.

Mai'wurm, *m. Ng.* maik.

Majestä't, *f.* majestat (boski, królewski); die — beleidigen obrazić majestat; majestatyczność; Seine — der König Jego KrólewskaMość; NajjaśniejszyKról; Seine Kaiserliche — Jego Cesarska Mość; Najjaśniejszy Cesarz; Ihre — Najjaśniejsza Pani; Ihre Königliche — Najjaśniejsza Królowa; Jéj Królewska Mość; Eure — Wasza Cesarska oder Królewska Mość; Ihre Majestäten Najjaśniejsi Państwo (Cesarstwo, Królestwo); **Majestä'tisch**, *a.* majestatyczny; -tsbelei'digung, *f. Rw.* obraza majestatu; -tsbrief, *m. Stw.* list

żelazny; **-tsrecht**, *n.* prawo majestatu; **-tsverbre'chen**, *n.* *Stw.* *Rw.* zbrodnia obrażonego majestatu; obraza majestatu; **-tsverbre'cher**, *m.* obraziciel majestatu.

Majo'r, *m.* *Kw.* Major.

Majora'n, *m.* *Ng.* *Kk.* majeran, majeranek.

Majora't, *n.* majorat; ordynacja; **Majora'ts-**, *a.* majoracki; **-ra'tsgüter**, *n. pl.* *Rw.* majorackie dobra; **-ra'tsherr**, *m.* majorat, posiadacz majorackiego majątku.

Majore'nn, *a.* *Rw.* doletni; pełnoletni; er ist noch nicht — jeszcze nie ma lat; noch nicht — nieletni; **-jorennerklä'rung**, *f.* uznanie za pełnoletniego; przyznanie komu pełnoletniości; **-rennitä't**, *f.* pełnoletniość; doletniość.

Majo'rin, *f.* Majorowa.

Majoritä't, *f.* większość; er hat die — für sich większość ma za sobą, większą liczbę; **-ritä'ts-**, *a.* — co do większości.

Makaro'ne, **Maccaro'ne**, *f.* (*pl.* Makaroni): *Kk.* makaron włoski; *Kk.* makaronik, ciasteczko cukrowe; **-ro'nen-**, *a.* *Kk.* makoronowy; **-ro'nenmehl**, *n.* mąka makaronowa.

Makaro'nisch, *a.* *Dtk.* makaroniczny; **-sche** Verse wiersze makaroniczne.

Ma'kel, *m.* plama; skaza; zmaza; (ohne) bez zmazy (człowiek, życie).

Mäkelei', *f.* *H.* meklerstwo; *przyganianie czemu; **Ma'kelge'ld**, *n.* *H.* faktorne; zapłata za faktorstwo, meklerstwo, strzęczycielstwo.

Ma'kello's, *a.* bez zmazy.

Mä'keln, *va.* przyganiać czemu; cenzorować co; ganić; wybredzać, wydziwiać nad czém; wzorki brać z czego; —, *vn.* (h.) *H.* faktorować, meklerstwem się bawić; **Mä'kler**, *m.* *H.* meklerz; faktor; strzęczyciel kupiecki; (Tadler) krytyk; przechera; przyganiacz; **Mä'kler-**, *a.* *H.* meklerski; **-rgebüh'r**, *f.*, **-rloh'n**, *m.*, s. Ma'kelge'ld; **-rgeschä'ft**, *n.* *H.* interes meklerski; meklerstwo.

Makre'le, *f.* *Ng.* makrela (ryba); **-lenhe'cht**, *m.* *Ng.* licznopletw.

Makro'ne ꝛc., s. Makaro'ne.

Mal, *n.* raz (w liczeniu); drei —, dreimal trzy razy; das dritte — trzeci raz; zum dritten — po trzeci raz; ein anderes — inną razą; ein — so, ein ander — anders, *raz tak, drugi raz inaczéj; —, *ad.* *Rk.* kroć.

Mala'kka-Nuß, *f.* *Ng.* nasierdź.

Malachi't, *m.* *Ng.* zielenica.

Ma'laga, **-gawei'n**, *m.* *Wb.* Malag (wino).

Ma'len, *va.* malować, umalować co; (auf Papier, Holz, Glas) malować na papierze, drzewie, szkle; (in Wasser, in Oel) malować wodno, olejno; (sich) malować się; **Ma'ler**, *m.* malarz; **Ma'ler-**, *a.* malarski; **-rakademie'**, *f.* akademja malarska; malarnia; **-rbu'rsche**, *m.* malarczyk; **-rei'**, *f.* malarstwo; malowanie, malowidło; **-rfa'rbe**, *f.* farba malarska; **-rgo'ld**, *n.* malarskie złoto; **-rin**, *f.* malarka; **-risch**, *a.* malowniczy, malujący, malowny; **-rku'nst**, *f.* sztuka malarska; **-rla'ck**, *m.* lak malarski; **-rpi'nsel**, *m.* pędzel malarski; **-rsaa'l**, *m.*, **-rstu'be**, *f.* (Atelier) malarnia; **-rspa'tel**, *m.* szpachla; spachlówka.

Mali'ce, *f.* złość; co złośliwie zrobionego; **Maliciö's**, s. Bo'shaft. [ćwiercień.

Ma'lter, *n.* od. *m.* *Ldw.* małdr; ćwiertnia;

Malthe'se, *m.* *Geog.* *Gsch.* Maltańczyk; **-lthe'ser-**, **-lthe'sisch**, *a.* Maltański; **-rorden**, *m.* zakon maltański; order maltański; **-rri'tter**, *m.* kawaler maltański.

Malva'sier, **-va'sierwei'n**, *m.* *Wb.* malmazja, wino malmazyjskie (z Morei); **Mal'vasier-**, *a.* *Wb.* malmazyjski.

Ma'lve, *f.* *Ng.* ślaz ogrodowy; **Ma'lven-**, *a.* ślazowy; **-na'rtig**, *a.* ślazowaty.

Malz, *n.* słód; **Malz-**, *a.* słodowy; **-zabgang**, *m.* słodowiny; **-zboden**, *m.* strych na słód; **-zdarre**, **-zdörre**, *f.* suszarnia słodowa; **Ma'lzen**, *vn.* (h.) słód robić; —, *va.* przyrządzać (zboże) na słód; **Ma'lzer**, **Mälzerei'**, **Mä'lzer**, *m.* słodownik; mielcarz; **-zhaus**, *n.* słodownia; **Ma'lzmühle**, *f.* młyn do mełcia słodu; **-zmüller**, *m.* młynarz, co zboże na słód miele; **-zsteuer**, *f.* *Stw.* podatek od słodu.

Mama', *f.* matka, mama; Mama'n, „Mama" rufen mamać; **Mama'chen**, *n.* *dim.* mamunia; mateczka.

Mammelu'ck, *m.* mameluk (z dawniéj milicji Egipskiéj); **-lu'cken-**, *a.* do mameluka, do mameluków należący.

Ma'mmon, *m.* *mamona, doczesne dobra; **-nsdie'ner**, **-nskne'cht**, *m.* *człowiek mamonie oddany od. służący.

Man, *ad.* (nur) tylko; jeno.

Man, *pron.* (używa się do oznaczenia wyrażeń nieosobistych): — kann można; — konnte można było; — muß trzeba; — mußte trzeba było; — sagt mówią; — sagte mówiono; — hört, sieht słychać, widać; hier geht — am besten tędy się idzie najlepiéj; so geht es, wenn — nicht hören will tak to bywa, kiedy kto nie chce słuchać; — höre! słuchajcie! — gebe mir! niech mi kto da! — störe mich nicht! niech mi nikt nie przeszkadza!

Manaki'n, *m.* *Ng.* górzyk; krótkodziób.

Manch ein ꝛc., **Ma'ncher**, **Ma'nche**, **Ma'nches**, *ad.* niektóry; nie jeden; -cher unserer Freunde niektórzy nasi przyjaciele (z naszych przyjaciół); -ches Mal nie raz; nie jeden raz; wie Mancher (np. glaubt) iluż to (sądzi); iluż to jest takich, co (np. sądzą); zu -chen Zeiten czasami; niekiedy; **-cherlei'**, *a.* różny; rozmaity; kilka odmiennego gatunku; — Gaben różne dary; — fragen pytać się różnych rze-

...ery; pytać się tego i owego; in — Hinsicht skądinąd; ich habe Ihnen — zu berichten mam Panu różne rzeczy donieść.

Ma'nchester, *m.* *W.* manszester, półaksamit; von, aus —; **Ma'nchester-**, *a.* *W.* półaksamitny.

Ma'nchmal, *ad.* czasem; kilka razy; nie raz; częstokroć; niekiedy. [koniszał.

Mancine'llenbau'm, *m.* *Ng.* jabłusznik;

Manda't, *n.* *Rw.* mandat, nakaz (urzędowy); zlecenie; **Mandata'r**, *m.* mandatarjusz; pełnomocnik.

Ma'ndel, *f.* u. *n.* *Rk.* mendel, ćwierć kopy; —, *f.* *Ng.* migdał; s. a. Ma'nge; **Ma'ndel-**, *a.* migdałowy; -lbau'm, *m.* migdał; drzewo migdałowe; -lbro'd, *n.* makaronik; biszkokt migdałowy; Ma'ndeldrü'se, *f.* *Zk.* migdał, gruczoł; -ldrü'sen-, *a.* migdałowy, gruczołkowy; -delfö'rmig, *a.* migdałowaty; -delho'lz, *n.* drzewo migdałowe (jako materjał); s. a. Ma'ngelho'lz; -lke'rn, *m.* migdał wyłuskany; -lklei'e, *f.* otrąbki migdałowe; -lkrä'he, *f.* kraska; -lku'chen, *m.* placek migdałowy; -lmi'lch, *f.* mleko migdałowe; orżada; lmi'lchstoff, *m.* *Schdk.* mlécznik.

Ma'ndeln, *va.* układać, ustawiać w mendele, ćwierciokopy; s. a. Ma'ngen; —, *vn.* (h.): das Getreide mandelt gut, *Ldw.* zboże daje mendeli dużo.

Ma'ndelnu'ß, *f.* *Ng.* orzech migdałowy, do migdała podobny; -lö'l, *n.* migdałowy olejek; -lsei'fe, *f.* mydło migdałowe; -lstei'n, *m.* *Ng.* migdałowiec (kamień); -lsto'ff, *m.* *Schdk.* migdałnik; -ltei'g, *m.* *Kk.* migdałowe ciasto; -lto'rte, *f.* *Kk.* tort migdałowy; -lweise, *ad.* *Rk.* mendelami, na cwierikopy (sprzedawać, układać).

Ma'nen, *m.* *pl.* cienie, dusza (zmarłego).

Mang, *ad.* § s. Zwi'schen, Dazwi'schen, Daru'nter.

Manga'n, *m.* *Bw.* brunatnik.

Ma'nge, *f* (Mandel, Mangel, Glättrolle) magiel; -gebre'tt, *n.* maglownica; -geho'lz, *n.* wałek do maglowania.

Ma'ngel, *m.* niedostatek (überhaupt); einem — abhelfen zapobiedz niedostatkowi; in — gerathen przyjść do niedostatku, do biedy; in — leben żyć w niedostatku, w biedzie; (an etwas) brak czego; (Fehler) wada. [s. Ma'ngebre'tt ꝛc.

Ma'ngel, *f.*, s. Ma'nge; -lbre'tt, -lho'lz,

Ma'ngelha'ft, *a.* niezupełny, niecały; niedostateczny; -lha'ftigkeit, *f.* niezupełność; wadliwość.

Ma'ngelho'lz, *n.* wałek.

Ma'ngeln, *va.*, s. Ma'ngen; —, *vn.* (h.): einer Sache — mieć niedostatek czego; es mangelt an etw. brak jest czego.

Ma'ngelstu'be, *f.* maglownia; -geltu'ch, *n.* magielnik; maglownik; **Ma'ngen**, **Ma'ngeln**, *va.* (Wäsche) maglować.

Ma'ngen, *va.* (Wäsche) maglować chusty; *Ldw.* snopy ustawiać w mędle.

Ma'ngfutter, *n.* *Ldw.* pasza mieszana.

Ma'ngold, *m.* *Ng.* burak, ćwikła, boćwina.

Ma'ngkorn, -ngsprache ꝛc., s. Me'ngeko'rn ꝛc.

Manichä'er, *m.* manichejczyk; *iron.* manicheusz, wierzyciel naprzykrzony; -ismu's… **-rthu'm**, *n.* *Gsch.* manicheizm, nauka Manesa i jego sekciarzów.

Manie', *f.* mania; szaleństwo.

Manie'r, *f.* maniera, sposób; obyczaj; auf eine andere — na inny sposób; was ist denn das für eine —? cóż to za maniera? **Manieri'rt**, *a.* wyszukany; wykwintny; -nie'rlich, *a.* dobrze ułożony; grzeczny; -rlichkeit, *f.* dobre ułożenie; ugrzecznienie.

Manife'st, *n.* *Stw.* *Kw.* manifest; oświadczenie; ein — erlassen manifest wydać; -statio'n, *f.* manifestacja; objawienie; rozgłoszenie; -festi'ren, *va.* *Rw.* manifestować, ogłaszać, zeznawać.

Manipulatio'n, *f.* (Verfahren) manipulacja; -puli'ren, *vn.* (h.) kierować czém zręcznie.

Mann, *m.* człowiek; dem gemeinen — glauben machen, daß ꝛc., *wmówić w ludzi prostych, że itd.; ich kenne meinen —, *znam, z kim mam do czynienia; er hat seinen — gefunden, *znalazł sobie równego; etw. an den — bringen, *pozbyć się czego, sprzedać itd.; — für —, — gegen — fechten walczyć pojedynczo, jeden z jednym, sam na sam; mit — u. Maus, *ze szczętem; seinen — stellen od. stehen, *dać czemu radę; ganzer (tüchtiger, rechtschaffener, geschickter) —, *czysty mąż; bin ich nicht Mannes genug? a jaż to nie dam rady? nie podołam? ein Wort ein —, ein — ein Wort, *kto dał słowo, dotrzymać go winien; — mąż; sei ein —! okaż się mężem! (Gatte, Ehemann) mąż, małżonek; einen — bekommen, haben, nehmen dostać, mieć męża; iść za mąż; (Geschlecht) mężczyzna; ist das ein — od. eine Frau? czy to mężczyzna czy kobieta? —, *Kw.* człowiek; (*pl.* Leute): ludzie; er schickte zehn — wysłał dziesięciu swoich ludzi; — u. Roß jeździec i koń; (Soldat, Krieger) wojownik; der alte —, *Bw.* stary chodnik (na nowo odkopany).

Ma'nna, *n.* *Ng.* *Bibl.* manna; *żywność; **Ma'nna-**, *a.* *Ng.* manniany, mannowy.

Ma'nnbar, *a.* dorosły, dojrzały; zdatny do ożenienia, lub panna zdatna do pojścia za mąż; -res Alter wiek dojrzały; -barkeit, *f.* dorosłość; dojrzałość; wiek dojrzały od. męski; męskość; **Mä'nnchen**, *n.* *Ng.* samiec; *iron.* mężulko; ein sauberes —, *iron.* poczesna figurka; ein sonderbares —, *iron.* osobliwsza figura.

Mä'nnen, *m. pl.* wojownicy; *wojsko.
Mä'nner, *pl.* v. Mann, s. d.; **Mä'nner-**, **Ma'nnes-**, *a.* męski, mężki; **-reh're**, *f.* honor mężczyzn od. mężów; **-rmo'rd**, *m.* mężobójstwo; **-rmö'rderin**, *f.* mężobójczyni; **-rtreu'e**, *f.* wierność mężów oder mężczyzn; **-rvo'lk**, *n.* lud z mężów złożony; czereda mężczyzn; **-rwe'rth**, *m.* wartość mężów od. mężczyzn; **-rwi'lle**, *m.* męska wola; **-rwü'rde**, *f.* godność mężczyzn oder mężów; **Ma'nnesa'lter**, *n.* wiek męski; **Ma'nnsbild**, *n.* obraz mężczyzny; **-nesbru'der**, *m.* brat męża; **-s-gefüh'l**, *n.* uczucie męża; **-nesher'z**, *n.* *serce męskie; **-smö'rderin**, *f.* mężobójczyni; **-smu'th**, *m.* odwaga męska; **-s-sta'mm**, s. Ma'nnsstamm; **-swo'rt**, *n.* słowo człowieka honorowego; **-swü'rde**, *f.* godność mężczyzny od. męża; **Ma'nn-fest**, *a.* stały jak na męża przystoi; męskiéj stałości (człowiek); (tapfer) dzielny; **-nhaft**, *a.* mężny; —, *ad.* mężnie; **-n-haftigkeit**, *f.* męstwo; **-nheit**, *f.* męskość; męstwo; (Tapferkeit) męstwo, odwaga, waleczność.
Ma'nnichfach, **-nnigf...**, **-nnichfalt**, **-ch-fa'ltig**, **-nnigfa'ltig**, *a.* wieloraki; rozmaity; **-chfachheit**, **-chfa'ltigkeit**, *f.* rozmaitość; **-chfa'rbig**, *a.* różnobarwy.
Mä'nniglich, *pron.* każdy (każdego, każdemu) z osobna; **Mä'nnin**, *f.* mężyca; mężatka; **Ma'nnlehen**, *n.* lenno męskie; **Mä'nnlein**, *n. dim.* (auch *iron.*) mężyk; mężulek, człowieczek; s. a. Mä'nnchen; **Mä'nnlich**, *a.* męski; —, *ad.* po męsku; **-lichkeit**, *f.* męskość.
Ma'nnloch, *n. Mech.* (an Kesseln 2c.) otwór człowieczy.
Ma'nnlosigkeit, *f.* okrota.
Ma'nnsalter, *n.* wiek męski; **-nesa'rt**, *f.* zwyczaj mężczyzn; **-nsbild**, *n.* męska figura; mężczyzna; **-nesblut**, *n. Ng.* (Konradskraut) pochybek.
Ma'nnschaft, *f.*, s. Ma'nnheit; — osadnik męski; ludzie; die junge — młodzież; młodzi; auserlesene — dobrany lud; chłop w chłopa; **-nnschaftsbu'ch**, *n. Bw.* rodowód górniczy; **Ma'nnscheu**, *a.* mająca wstręt od mężczyzn; **Ma'nnsdick**, *a.* grubości mężczyzny; **-serbe**, *m.* dziedzic płci męskiéj; **-sgesi'cht**, *n.* męska twarz; **-s-gesta'lt**, *f.* męska postać; **-sgewa'nd**, *n.* męska suknia; **-shand**, *f.* męska ręka; **-shandschuh**, *m.* męska rękawiczka; **-s-hemd**, *n.* męska koszula; **-shoch**, *a.* wysokości mężczyzny; **-shöhe**, *f.* wysokość mężczyzny; **-shut**, *m.* męski kapelusz; **-skleid**, *n.* męska suknia; **-skleidung**, *f.* męski ubiór; **-slang**, *a.* u. *ad.* długości rosłego mężczyzny; **-slänge**, *f.* wzrost mężczyzny; **-sleute**, *pl.* mężczyzni; **-s-mütze**, *f.* czapka męska; **-sname**, *m.* imię męskie; **-sperso'n**, *f.* mężczyzna; **Ma'nnsrock**, *m.* surdut; suknia męska; **-sschneider**, *m.* męski krawiec; **-sschuh'** *m.* męski trzewik; **-sstamm**, *m.* szczep męski; linja męska; **-sstimme**, *f.* męski głos; **-stief**, *a.* na sążeń głęboki; **-stracht**, *f.* męski ubiór; **-streue**, *f.* wierność męża; *Ng.* (Pflanze) mikołaik; **Ma'nnsucht**, *f.* szał lubieżny (u kobiet); **-nsüchtig**, **-nstoll**, *a.* lubieżna; **-svolk**, *n.* mężczyzni; chłopy; **-szucht**, *f. Kw.* karność (wojskowa); **-nnweib**, *n.* hermafrodyt; mężyca; *męska kobieta; **kobieta jak dragon.
Manö'ver, **-noeu'vre**, *n. Kw.* manewr; cwiczenia, obroty wojenne; rewia; **-vri'-ren**, *vn.* (h.) manewrować; **-vri'rfähig-keit**, *f. Kw. Sw.* zdolność od. sposobność wojska itd. w manewrach od. w obrotach wojennych.
Ma'nschen, *vn.* (h.) pepłać w czém (płyn jaki mięszać i mącić); **-nscherei'**, *f.* pepłanie; *pepłanina.
Ma'nschester, *m. W.* (Baumwollensammet) manszestr; **-nschester-**, **-nschestern**, *a. W.* manszestrowy; s. a. Ma'nchester.
Mansche'tte, *f.* mankiet; -en bekommen, *zestrachać się; *strach kogo bierze; **-n-fie'ber**, *n. iron.* gorączka ze strachu od. tchórzówka; **-nmacherin**, *f.* mankietnica; **-nknopf**, *m.*, **-nknöpfchen**, *n. dim.* gałeczka, guziczek u mankietu.
Ma'ntel, *m.* płaszcz (wszelkiego rodzaju); den — umnehmen, umwerfen płaszcz na siebie wziąść, zarzucić; etw. mit dem — der Freundschaft bedecken, *pokryć co płaszczykiem przyjaźni; den — auf beiden Schultern tragen, *na dwu stołkach siedzieć; dwom panom służyć; **Ma'ntel-**, *a.* płaszczowy; **Mä'ntelchen**, *n. dim.* płaszczyk; einer Sache ein — umhängen, *okryć co płaszczykiem; dać temu pozór; (Mantille) mantilka (strój kobiecy); **-l-kra'gen**, *m.* kołnierz od od. u płaszcza; **-lsa'ck**, *m.* mantelzak, tłomoczek.
Manua'l, *n.* manuał, rejestr tymczasowy; książka (książka) doręczna.
Manufactu'r, **-nufaktu'r**, *f.* rękodzielnia; **-factu'r-**, *a.* manufakturny, rękodzielniczy; **-rarbeit**, *f.* robota rękodzielnicza; **-ri'st**, *m.* manufakturzysta, rękodzielnik; **-rwaare**, *f. H.* towar fabryczny.
Manuscri'pt, *n.* manuskrypt, rękopism; **-scri'pt-**, *a.* rękopisny, rękopisany, rękopismowy; rękopisowy, rękopiśmienny.
Ma'ppe, *f.* teka (na papiery).
Ma'rbel, s. Ma'rmor. [Markus.
Ma'rcus, **Ma'rkus**, *m. npr.* Marek,
Ma'rder, *m. Ng.* kuna; **Ma'rder-**, *a.* kuni; **-rei'sen**, *n.*, **-rfa'lle**, *f. Jäg.* żelazo na kuny; połapka na kuny; **-rfe'll**, *n.* skórka z kuny; **-rpe'lz**, *m.* kunia skóra.
Margare'the, *f. npr.* Małgorzata; **-then-bi'rne**, *f. Gtn.* małgorzatka.

Ma'rgel, Mä'rgel (Me'rgel), *m. Ng.* skorupisz. [zapiski marginesowe.
Margina'lien, *f. pl. Bchdr. Litt.* przypiski marginesowe.
Mari'a, Marie', *f. npr.* Marya, Marja; *Kg.* Panna Marja; Najświętsza Panna; **Mari'ä Empfä'ngniß**, *Kg.* niepokalane poczęcie Najświętszéj Panny Marji; gegrüßet seiest du, Maria! zdrowaś Marja, łaski-ś pełna, Pan z tobą! **Marie'chen**, *n. npr. dim.* Marysia; Marynia; Mania; Marisieńka; **Mari'en-**, *a. npr. Kg.* Panny Marji; Najświętszéj Panny; **-ri'enba'd**, *n. Schdk.* kąpiel Marji; **-nbi'ld**, *n.* obraz Panny Marji.
Mari'enbu'rg, *n. Geog.* Malborg (miasto); von, aus — Malborski; **-nbu'rger**, *m.* Malborczyk; —, *a.u.m.* Malborski; **-nbu'rgisch**, *a.* Malborski; **-ndi'stel**, *f. Ng.* osét miętki; ostropest; **-nfa'den**, s. So'mmer (fliegender); **-nfe'st**, *n.*, **-nta'g**, *m. Kg.* uroczystość od. święto Panny Marji; **-ngla's**, *n. Ng.* szkło kamienne; **-nkä'fer**, *m. Ng.* biedrunka, biedrónka; **-nmü'nze**, *f. Ng.* marzymiętka. [sto).
Mari'enwe'rder, *n. Geog.* Kwidzyn (mia-
Marina'de, *f. Kk.* marynata.
Mari'ne, *f.* marynarka; **Mari'ne-**, *a.* marynarski; **-nedie'nst**, *m.* służba morska; **-negeri'chtsbarkeit**, *f. Stw.* sądownictwo marynarskie; **-ne-O'bercomma'ndo**, *Stw.* naczelna komenda morska.
Marini'ren, *va. Kk.* marynować; **-nirte** Fische marynaty.
Marione'tte, *f.* marjonetka; **-ttenspie'l**, *n.* komedja marjonetek; **-ttenthea'ter**, *n.* teatr marjonetek; **-thea'ter-Besi'tzer**, *m.* łątkarz.
Mark, *n.* śpik (w kościach); tuk; rdzeń (w drzewach, łodygach itd.); (Bestes einer Sache), *treść, istota czegokolwiek; jądro; kwiat czego; —, *f. Mzk.* marka; graniczny znak; granica, dukt, kopiec; (Gold-, Silbergewicht) grzywna; (feine), *Mzw.* czysta grzywna; *Mzk.* marka; (rauhe) nieczysta grzywna; deutsche Reichs-Mark (100 Pfennige) marka; **Mark-**, *a. Mzk.* markowy; **-rkrechnung**, *f.*, **-rksyste'm**, *n. Mzk.* markowy rachunek.
Mark, *f. Geog.* Marchja; die — Brandenburg, *Geog.* Marchja Brandeburska; **Ma'rkbaum**, *m.* drzewo graniczne; **Ma'rke**, *f.* marka, znak przy grze; blaszka itd. zastępująca pieniądze; **Ma'rkebrie'f**, *m. Sw. Kw.* patent korsarski; **Ma'rken-**, *a.* markowy; **-nschu'tz**, *m.*, **-nschu'tzgese'tz**, *n. Stw. H.* ustawa ku obronie od. ochronie cech fabrycznych.
Mä'rker, *m. Geog.* Markczanin; mieszkaniec Marchji (Brandeburskiéj); **-rkerin**, *f.* obywatelka z Marchji.
Markete'nder, *m. Kw.* markitan; bazarnik; **-derei'**, *f.* markitaństwo; **-derin**, *f.* markitanka; **-dern**, *vn.* (h.) markitaństwem się bawić od. trudnić; **-derwe'sen**, *n.* markietaństwo.
Ma'rkgeno'sse, *m. Bw.* opolczyk; kopnik; **-rkgeno'ssenschaft**, *f. Bw.* opole.
Ma'rkgraf, *m.* Margrabia; **-fenthu'm**, s. Ma'rkgrafschaft; **-rkgräfin**, *f.* Margrabina; **-rkgräfler**, *a.*, s. Ma'rkgräflich; —, *m. Wb.* wino z margrabstwa (Badeńskiego); **-rkgräflich**, *a.* Margrabski; **-rkgrafschaft**, *f.* Margrabstwo.
Ma'rkicht, *a.* śpikowaty; rdzeniowaty; **Ma'rkig**, *a.* śpikowy, pełen śpiku; mający w sobie śpik oder tuk; rdzenny (drzewo, łodyga, liść); **-kige Rede**, *mowa jędrna. [czyć (przy grze itd.).
Marki'ren, *vn.* (h.) u. *va.* markować, zna-
Marki'se, Marki'sin, *f.* margrabina; **Marki's**, *m.* margrabia; **Marki'se**, *f.*, s. So'nnendach, Schi'rmdach.
Ma'rkknochen, -rksknochen, *m.* rura ze śpikiem; kość z tukiem.
Ma'rklinie, s. Gre'nzlinie.
Ma'rkpfahl, -rkscheide, s. Gre'nzpfahl 2c.; **-rksbein**, *n.*, **-rksknochen**, *m.* rura śpikowa; **-rkscheideku'nst**, *f. Bw.* miernictwo górnicze; **-rkscheider**, *m.* miernik górniczy; rozmiernik; **-rkschwamm**, *m. Ng.* rdzeniak; **-rkstein**, s. Gre'nzstein.
Markt, *m. H.* targ; zu -e gehen iść na targ; die wöchentlichen Märkte besuchen bywać na tygodniowych targach; heute wird — gehalten dzisiaj jest (odbywa się) targ; Jmdm. den — verderben targ komu popsuć; — jarmark; seine Haut zu -e tragen, *przedsiębrać rzecz niebezpieczną; *dobrowolnie się narażać; (Marktplatz) targ, targowisko, rynek; (kleiner Ort) miasteczko targowe od. jarmarczne; **Markt-**, *a.* targowy; jarmarkowy; rynkowy; **-ktaufseher**, *m. Stw.* dozórca targowy; **-ktbesu'ch**, *m.* uczęszczanie na targi; **Ma'rkten**, *vn.* (h.) być na targu; targować się; —, *va.* jarmarczyć, kupczyć, sprzedawać; **-ktflecken**, *m. Geog.* miasteczko targowe od. jarmarczne; **-ktfrau**, *f.* kobieta targowa; **-ktfreiheit**, *f. H.* przywiléj odbywania targów; **-ktgast**, *m. H.* gość jarmarczny; **-ktgeld**, *n.* pieniądze targowe; pieniądze dane na jarmark; **-ktgere'chtigkeit**, s. Ma'rktfreiheit; **-ktgut**, *n. H.* towar jarmarczny; **-kthelfer**, *m.* pomocnik jarmarczny; **-ktherr**, *m.* komisarz targowy; **-ktkorb**, *m.* kosz targowy; **-ktleute**, *pl.* targowi ludzie; **-ktmeister**, *m.* dozórca targowy; **-ktordnung**, *f. Stw.* urządzenia targowe; porządek targowy; **-ktplatz**, *m.* targowisko; plac targowy; **-ktpolizei'**, *f. Stw.* policja (policyja) targowa; **-ktpreis**, *m.* cena targowa; **-ktrecht**, s. Ma'rktfreiheit; **-ktscheffel**, *m.* korzec targowy; **-ktschreier**, *m. iron.* krzykacz; **-ktschreierei'**, *f.* szarlataństwo; szalbierstwo; **-ktschreie-**

risch, *a. iron.* szarlatański, szalbierski; -ktstand, *m.* stanowisko na targu; -kttag, *m.* dzień targowy; -ktwe'sen, *n.*: Regulirung des -s, *Stw.* urządzenie targów; -ktzoll, *m. Stw.* cło jarmarczne.

Ma'rkzeichen, *n.* znaczenie granic; granicznik.

Ma'rkweich, *a.* miękki jak śpik.

Marmela'de, *f.* marmulada, marmelada.

Ma'rmeln, s. Marmorir'en; Ma'rmor, *m. Ng.* marmur; aus, von — z marmuru; marmurowy; in — arbeiten z marmuru wyrabiać; Ma'rmor-, -morn, *a.* marmurowy; -ra'rbeit, *f.* robota od. wyrób z marmuru; -ra'rbeiter, *m.* marmurnik; -ra'rt, *f.* rodzaj marmuru; -ra'rtig, *a.* marmurowaty; marmurkowy; do marmuru podobny; -rbi'ld, *n.* posąg od. popiersie z marmuru; -rblo'ck, *m.* bałwan marmuru; -rbru'ch, *m.*, -rgru'be, *f. Bw.* marmurnia; -rei'dechse, *f. Ng.* marmurka; -rfu'chs, *m.* (Pferd) marmurek; -rfe'lsen, *m.* skała marmurowa; -rha'rt, *a.* twardy jak marmur; -rhe'rz, *n.* serce twarde jak kamień; -ri'ren, *va.* marmurować; -tes Papier papier marmurkowy; Ma'rmorn, *a.* marmurowy; -rpala'st, *m.* pałac marmurowy; -rpla'tte, *f.* tafla marmurowa; -rsaa'l, *m.* sala marmurowa; -rsa'rg, *m.* trumna marmurowa; -rsäu'le, *f. Bk.* słup marmurowy; -rschlei'fer, *m.* ten co marmury szlifuje; -rschleiferei', *f.* szlifirnia marmurów; -rta'fel, *f.* tablica marmurowa; -rte'mpel, *m.* kościół marmurowy; -rti'sch, *m.* stół marmurowy.

Maro'de, *a.* zmęczony; znużony; sfatygowany; -rodeu'r, *m. Kw.* maroder; -rodi'ren, *vn.* (h.) *Kw.* maroderować; wałęsać się i rabować.

Maro'ne, *f. Ng.* (eßbare Kastanie) kasztan.

Maroni't, *m. Geog.* Maronita.

Maroqui'n, *m. Bchb.* marokin; papiér safianowy; -roqui'n-, *a.* safianowy; -nband, *m.* oprawa safianowa; -npapie'r, *n.* papier safianowy.

Maro'tte, s. Gri'lle.

Marqueu'r, *m.* markier (do bilaru i do posługi w oberzy itd.).

Marqui's, *m.* Margrabia; markiz; -quisa't, *n.* markizostwo; -qui'se, -qui'sin, *f.* Margrabina; markiza.

Mars, *m. Myth. Stk.* Mars; *Sw.* (Mastkorb) *Sw.* gniazdo bocianie na maszcie okrętowym; kosz majtkowski; -ssegel, *n.* żagiel do masztu zwierzchniego, co do spodniego przyprawiony bywa.

Marsch, *m. Kw.* marsz, pochód; sich in — setzen udać się od. puścić się w pochód; einen — spielen, *Tk.* marsza grać; — znak do marszu; den — blasen trąbić do marszu; marsch! *int.* marsz!

Marsch, *f. Geog.* grunt tłusty łęgowaty; Marsch-, *a. Kw.* marszowy.

Ma'rschall, *m.* marszałek (überhaupt); Ma'rschall-, -schalls-, *a.* marszałkowski; -schalla'mt, *n.* urząd marszałkowski; -schallssta'b, *m.* buława marszałkowska.

Ma'rschbefeh'l, *m.*, -schordre, *f.* rozkaz marszowy; -schfertig, *a.* gotowy do marszu; sich — machen, halten gotować się do marszu; -schi'ren, *vn.* (s. u. h.) maszerować; pomaszerować; marschire! maszeruj! idź precz!

Ma'rschland, *n. Geog.* żuława; łęgowisko; łągowisko; żuławy; -schländer, *m.* mieszkaniec na łęgowisku osadzony; żuławianin; -schländerin, *f.* żuławianka.

Ma'rschmusi'k, *f. Tk. Kw.* muzyka do marszu; -schordnung, *f.* porządek marszu; -schordre, s. Ma'rschbefeh'l; -schroute, *f.* marszruta; kierunek marszu.

Ma'rschweide, *f. Ng.* pasza na gruncie wilgotnym.

Marsei'lle, *n. Geog.* Marsylia (miasto); von, aus —, -rsei'ller, *a.* Marsylijski.

Ma'rsfeld, *n. Kw.* *plac broni.

Ma'rssegel, *n.* (des Schiffes) żagiel do masztu zwierzchniego przyprawiony.

Ma'rstall, *m.* stajnia na konie (przy wielkich dworach); masztalnia.

Ma'rter, *f.* męczarnia; katusza; Martern, *pl.* męki; -rba'nk, *f.* męczarnia; katownia; Mä'rtererbu'ch, Ma'rtyrerbu'ch, *n.* martyrologja; Mä'rterer, -tyrer, *m.* męczennik; Mä'rtererin, Ma'rtyrerin, *f.* męczenniczka; -rgeschi'chte, *f.* historja męczeństwa; -rho'lz, *n.* drzewo do męczenia używane; *męczennik; -r-i'nstrument, *n.* narzędzie do męczenia; -rka'mmer, *f.* męczarnia; Mä'rterkro'ne, Ma'rtyrkro'ne, *f.* korona męczeńska; *męczeńska palma; Ma'rtern, *va.* męczyć (überhaupt); (Jmdn. zu Tode) zamęczyć kogo; -rstra'fe, *f.* kara z męczarniami połączona; Mä'rterthu'm, Ma'rtyrthu'm, *n.* męczeństwo; Mä'rterto'd, *m.* śmierć męczeńska; Ma'rtervo'll, *a.* pełen męczarni oder utrapień, udręczeń; -rwo'che, *f. Kg.* wielki tydzień; -rzei't, *f.* czas męczeństwa.

Martia'lisch, *a.* marsowy; marsowaty; marcjalny; —, *ad.* marsowo.

Ma'rtin, *m. npr.* Marcin; Ma'rtins-, Marti'ni-, *a. Kg.* świętomarciński; -s-fe'st, *n. Kg.* (święto) Świętego Marcina; dzień Marcina; -sga'ns, -ti'niga'ns, *f.* gęś świętomarcińska (którą jedzą na Ś. Marcin); -sho'rn, *n.* rogal świętomarciński; -sta'g, *m.* (dzień) Świętego Marcina.

Mä'rtyrer 2c., s. Mä'rterer 2c.

Maru'nke, *f. Gtn.* marela (gatunek dużych śliwek).

März, *m.* Marzec (miesiąc); März-, *a.* marcowy; -zbier, *n.* piwo marcowe; -zente, *f. Ldw.* marcówka, kaczka w Marcu wylężona; -zhenne, *f. Ldw.* marcówka, kura w Marcu wylężona.

Marzipa'n, *m.* marcypan; **-pa'nbäcker**, *m.* marcypannik.
Mä'rznebel, *m. Ntl.* mgła marcowa; **-z-schaf**, s. Me'rzschaf; **-zveilchen**, *n.*, **-z-vio'le**, *f. Ng.* fiołek marcowy; fiołek pachnący; **-zwetter**, *n.* powietrze marcowe.
Mä'schchen, *n. dim.* oczko; **Ma'sche**, *f.* oko (w pończosze, siatce itd.); eine — fallen lassen oko spuścić; eine — aufnehmen oko podnieść; **Mä'schig**, *a.* z ók złożony; oczkowaty.
Maschi'ne, *f. Mech.* maszyna; machina; zur — werden, *na maszynę się zamienić; **-schi'nen-**, *a.* maszynowy; **-na'rtig**, **-nmä'ßig**, *a.* mechaniczny, machinalny; **-nmei'ster**, *m.* maszynista; mechanik; **-nerie'**, *f.* maszynerja; **-ni'st**, *m.* maszynista.
Ma'ser, *m. Ng. Zm.* flader, słój; —, *f. Hlk.* plama (na ciele i na drzewie); flader; **Ma'sern**, *pl. Hlk.* odra; **-rbi'ldung**, *f.* wyboczenie słojów; **-rho'lz**, *n. Zm.* drzewo słojowate oder fladrowate; **Ma'sericht**, **-serig**, *a.* (gemasert) słojowaty, fladrowaty, żyłowaty; **Ma'serig**, *a. Hlk.* opryszczony, okrostowiały; **Ma'sern**, *va.* fladrować co, flader naśladować na tém.
Masho'lder, **-sho'lderbau'm**, *m.* jawór; **-sho'lder-**, *a. Ng.* jaworowy; **-ra'horn**, *m. Ng.* klon; **-rho'lz**, *n.* klenina.
Ma'ske, *f.* maska; osoba maskowana; **Ma'sken-**, *a.* maskowy; **-nba'll**, *m.* bal maskowy; **-nfe'st**, *n.*, **-skera'de**, *f.* maskierada, maszkarada; **Maskera'den-**, *a.* maskaradowy; **-nta'nz**, *m.* taniec w maskach; **-nzu'g**, *m.* maskaradowy pochód; **-ski'ren**, *va.* maskować; (sich) maskować się; **-ski'rung**, s. Ma'skenfe'st.
Maskopei', *f. H.* spółka; **-kopei'-**, *a. H.* połowiczny; **-kopei'handel**, *m. H.* połowiczny handel.
Maslie'be, *f. Ng.* okroć trwała; stokrótka.
Maso'vien, **-so'wien**, *n. Geog.* Mazowsze; **-so'vier**, **-so'wier**, *m.* Mazowszanin, Mazur.; **-wierin**, *f.* Mazowszanka, Mazurka; **-so'wisch**, *a. Geog.* Mazowiecki.
Maß, **Maaß**, *n.* miara; das — einer Sache suchen, finden, bestimmen miary czego szukać, znaleźć, oznaczyć czego miarę; das — zu einem Kleide nehmen brać miarę na suknią; (halten, beobachten) zachować miarę; das rechte — treffen utrafić miarę; nach dem -e w miarę; in dem -e, als 2c. w miarę, jak itd.; in vollem -e, *obficie; hojnie; (ohne) bez miary.
Massa'cre, s. Blu'tbad; **-ssacri'ren**, *va.* zmasakrować, zniszczyć, wyrznąć, wyciąć.
Massa'ge, *f. Hlk.* smarowanie, miesienie lub wycieranie ciała.
Mä'ßchen, *n. dim.* (von Maß, Maaß): miarka; miareczka; **Ma'ße**, **Maa'ße**, *f.* miara; über die -n nad miarę; nadzwyczajnie; über alle -n nadzwyczajnie; (Art, Weise) sposób; solcher -n, folgender -n, dieser -n w taki sposób, w następujący sposób; w ten sposób.
Ma'sse, *f.* masa; chmara; mnóstwo; (in) w masie; eine große — Geld ogromna ilość pieniędzy; **-nweise**, **-nha'ft**, *a. u. ad.* masami; w massach; **-nhaftigkeit**, *f.* ogrom.
Ma'ssenverwa'lter, *m. Rw.* zarządca upadłości. [szość.
Ma'ssig, *a.* miąższy; **-ssigkeit**, *f.* miąż-
Maa'ßflasche, *f.* miarkówka; **Ma'ßgabe**, *f.*: nach — w miarę, stósownie do, podług; **Maa'ßgebend**, *a.* stanowiący; wysoki; właściwy.
Mä'ßig, *a. u. ad.* mierny; miernie; (bescheiden) skromny; skromnie; **-ßigen**, *va.* miarkować; hamować, powściągać; gemäßigt umiarkowany; (sich) miarkować się, powściągać się; **-ßigkeit**, *f.* mierność (ceny, gorąca); skromność; **-keitsverei'n**, *m.* towarzystwo wstrzemięźliwości; **-ßigung**, *f.* umiarkowanie; powściągliwość; pomiarkowanie.
Massi'v, *a.* szczery, bryłowaty; masywny; -e Mauer mur kamienny; -es Haus kamienica, dom cały od. wskroś murowany; (fest, gediegen, nicht hohl) cały, niedęty, lity, lany, niedrążony; pełny, dychtowny; trwały; -er Mensch, *człowiek prosty, nieokrzesany; grondal.
Ma'ßkanne, *f.* półkwartówka; **Ma'ßlade**, **Maa'ßlade**, s. Me'ßlade.
Maßlie'be, s. Gä'nseblü'mchen.
Ma'ßlos, **Maa'ßlos**, *a.* bezmierny; —, *ad.* bezmiernie; **-ßlosigkeit**, *f.* bezmiar; bezmierze.
Ma'ßnehmung, *f.* branie miary; —, **-ß-nahme**, *f.* chwycenie się jakiego środka; **Ma'ßregel**, **Maa'ßregel**, *f.* środek użyty do czego; eine — ergreifen użyć środka; sposobu; chwycić się środka; *kroki czynić; halbe —, *półśrodki.
Ma'ßregeln, *va.* *nauczyć kogo, przyprowadzić do porządku lub posłuszeństwa.
Ma'ßstab, *m.* skala oder podziałka (do mierzenia); (verjüngter) podziałka zmniejszona; zum — dienen służyć za zasadę.
Maß- und Gewi'chts-Ordnung, *f. Siw.* porządek miar i wag.
Mast, *f.* pasza, karma (dla bydła); (Mastung) paszenie, karmienie, tuczenie.
Mast, **Ma'stbaum**, *m. Bk. Sw.* maszt; (aufrichten) maszt postawić, ustawić.
Mast-, *a. Ldw.* karmny, tuczny; (gemästet) wypasiony.
Mast-, **Ma'sten-**, *a. Bk. Sw.* masztowy; **-nwald**, *m.* las masztów.
Ma'stdarm, *m. Zk.* kiszka odchodowa; **-stdarmgekrö'se**, *n. Zk.* śródjelicie; przyodchodna.
Mä'sten, *vn.* (h.) tuczyć; tuczyć się; **Mä'sten**, *va.* paść, tuczyć, karmić; (sich)

tuczyć się; **Ma'stfutter**, *n. Ldw.* karma zdatna do tuczenia; karmia; -**stgans**, *f.* gęś karmna, tuczna; -**stgeflü'gel**, *n. Ldw. Kk.* drób karmny, drób na karmie będący; -**sthuhn**, *n.* kurczę wypasione; **Ma'stig**, *a.* tuczny; opasły; tłusty.

Ma'stix, *m. Ng.* mastyk; mastyks; żywica lentyszkowa; **Ma'stix-**, *a.* mastykowy; -**xbau'm**, *m.* lentyszek, mastykowe drzewo; -**xkrau't**, *n.* storzyszek; -**xö'l**, *n.* olejek mastykowy od. lentyszkowy.

Ma'stkalb, *n. Ldw.* cielę tuczne.

Ma'stkorb, *m. Sw.* kosz masztowy.

Ma'stkuh, *f.* krowa tuczna, spaśna, karmna

Ma'stlos, *a. Sw.* bezmasztowy, bez masztu (okręt).

Ma'stochs, *m.* wół tuczny, karmny, spaśny; *iron.* człowiek tłusty jak wieprz; **Ma'stsau**, *f.*, -**stschwein**, *n.* wieprz tuczny, karmny od. spaśny; świnia karmna.

Ma'stseil, *n. Sw.* lina masztowa; karnat.

Ma'ststall, *m. Ldw.* karmnik (dla bydła); **Ma'ststück**, *n.* bydlę tuczne.

Ma'sttau, *n. Sw.* karnat; obceje.

Ma'stung, s. Mast. [będące.

Ma'stvieh, *n.* bydło tuczące się, na karmie

Ma'stwerk, *n. Sw.* maszty.

Masu'r, *m. Geog.* Mazur, Mazurek; -**su'ren**, *n.* Mazowsze; -**su'rin**, *f.* Mazurka; -**su'risch**, *a.* Mazowiecki. [zuch, ćwik.

Matado'r, *m.* (Stierkämpfer) matador;

Materia'l, *n.* (*pl.* -lien): materjał; -**ria'l-**, *a.* materjalny; -**riali'st**, *m.* materjalista, kupiec materjalnemi towarami handlujący; *Philos.* filozof materjalizm przypuszczający; -**riali'smus**, *m. Philos.* materjalizm; dogadzanie ciału z zaniedbaniem umysłu; -**riali'stisch**, *a.* materjalny; -**rialitä't**, *f. Philos.* materjalność; -**ria'lwaaren**, *f. pl. H.* towary materjalne; -**nhä'ndler**, s. Materiali'st; -**nha'ndlung**, *f. H.* handel materjalny.

Mate'rie, *f.* materja, istota materjalna; *Hlk.* ropa ciekąca z rany; s. a. Ei'ter; -**terie'll**, *a.* materjalny.

Mathema'tik, *f.* matematyka; -**tiker**, *m.* matematyk; -**ma'tisch**, *a.* matematyczny.

Matra'tze, *f.* materac; (kleine) materacyk; -**tzenma'cher**, *m.* materacnik; tapicer.

Matri'kel, *f.* matrykuła; spis; metryka.

Matri'ze, *f. Bchdr.* matryca, forma do odlewania typów; macica, wykrój.

Matro'ne, *f.* matrona; poważna oder starsza pani; -**tro'nen-**, -**nenha'ft**, -**nenmä'ßig**, *a.* u. *ad.* jak matrona.

Matro'se, *m. Sw.* majtek; żeglarz; -**sen-**, *a.* majtkowski; -**sendie'nst**, *m. Sw.* służba na okręcie za majtka; -**senhu't**, *m.* kapelusz majtkowski; -**senklei'd**, *n.* suknia majtkowska; -**senmü'tze**, *f.* furażerka majtkowska; -**senvo'lk**, *n. Sw.* majtkostwo.

Matsch, *a.* u. *ad.* wyraz używany w grach kart i bilaru; (werden) zupełnie przegrać; Jmdn. — machen wpędzić kogo w dużą płatkę (w grze kart); **Matsch**, *m.* zupełna przegrana; lgniączka; **Ma'tschen**, **Ma'ntschen**, *vn.* (h.) pęskłać, peplać; im Wasser herum — pęskłać w wodzie; **Ma'tschig**, *a.* rozmiękły, rozmokły (grunt); miazgowaty, pognieciony (Obst rc.); -**ges Wetter** plusk; szaruga.

Matt, *a.* mdły, słaby, mało siły mający; omdlały (od głodu, pragnienia, gorąca); mattes Gedicht, *poema mdłe, bez mocy; (werden) osłabnąć; omdleć; (nicht hell, nicht klar) — matowy, nie polerowany; nie przezroczysty (jak szkło); mattgeschliffen matowy, matowany; (im Schachspiel) mat; Jmdn. — machen zamatować kogo.

Ma'tte, *f.* rogóż, rogóżka; mata (np. ze słomy, łyka); **Ma'tten-**, *a.* matowy; -**nfle'chter**, *m.* rogożnik; ten co maty robi; maciarz. [matowe.

Ma'ttglas, **Ma'ttgold**, *n.* szkło, złoto

Matthä'us, *m. npr.* Mateusz.

Ma'ttheit, **Ma'ttigkeit**, *f.* omdlałość; słabość; znużenie.

Matthi'as, *m. npr.* Matys; Maciej.

Ma'ttigkeit, *f.* mdłość; osłabienie; ociężałość; **Ma'ttvergo'ldung**, *f.* matowa pozłota.

Maturitä'ts-Exa'men, *n.*, -**ts-Prü'fung**, *f.* popis dojrzałości; -**ts-Zeu'gniß**, *n.* świadectwo dojrzałości.

Matz, *m. iron.* prostak; grondal; (Käsequark), *Ldw.* twaróg; (von, aus) twarogowy, twarożny. [dowska).

Ma'tze, *f.*, **Ma'tzengebä'ck**, *n.* maca (ży-

Mau'en, *vn.* (h.) miauczeć.

Mau'er, *f. Bk.* mur; eine — aufführen, mur wystawić; die -n der Stadt mury miasta; innerhalb der Mauern w murze; **Mauer-**, *a. Bk.* murowy; -**ra'nschlag**, *m.* obwieszenie; plakat; -**rassel**, s. Ke'llerwur'm; -**rbeschla'g**, s. Mau'erschwei'ß; -**rbie'ne**, *f. Ng.* pszczoła murowa; -**rble'nde**, *f. Bk.* framuga w murze; -**rbre'chend**, *a.* murołomny; -**rbre'cher**, *m. Kw.* taran (do rozbijania murów); murołom; -**rbru'ch**, *m.* wyłom w murze; **Mäu'erchen**, *n. dim.* murek; -**re'pheu**, -**re'ppich**, *m. Ng.* bluszcz murowy; -**rfa'lk**, *m. Ng.* pustołka; -**rfe'st**, *a.* murem obwarowany oder warowny; *mocny jak mur; -**rgrü'n**, *n.* bluszcz; -**rha'bichtskrau't**, *n. Ng.* jastrzębiec murowy; -**rha'ken**, *m.* hak murowy; -**rha'mmer**, *m. Bk.* młotek mularski; siekierka młotkowata; -**rka'lk**, *m. Bk.* wapno mularskie; -**rke'lle**, *f. Bk.* kielnia mularska; -**rki'tt**, *m.* kit mularski; -**rkra'nz**, *m. Bk* wieniec wieżowy; -**rkrau't**, *n. Ng.* bez; hebt; pomurne ziele; -**rla'tte**, *f.* murłat; płatwa; -**rläufer**, *m. Ng.* (rothflügeliger) pomurnik; mentel; -**rläu'fer**, s. Mau'erspe'cht; -**rmei'ster**, *m.* majster mularski; -**rma'ntel**, *m. Bk.* cembrowenie, odzież

muru; **Mau'ern**, *va.* u. *vn.* (h.) murować; gemauert murowany; =**rsa'lz**, *n.* saletra; =**rschwa'lbe**, *f. Ng.* jerzyk; jaskółka murowa; =**rspe'cht**, *m. Ng.* kowalik murowy; =**rstei'n**, *m. Bk.* kamień murowy; cegła; murówka; =**rverba'nd**, *m. Bk.* przybory; =**rverklei'dung**, *f. Bk.* opierzanie; =**rwe'rk**, *n.* robota murowana, z cegieł; mularszczyzna; =**rwu'rm**, *m. Ng.* stonóg; =**rzie'gel**, *m. Bk.* cegła murówka.

Mau'ke, *f. Hlk.* parch koński w pęcinach.

Maul, *n. Zk.* pysk (u zwierząt); *iron.* gęba, pysk; Jmdn. auf das — schlagen w gębę kogo uderzyć; das — aufsperren, rozdziawić gębę, hapę otworzyć; ein schiefes — machen, *skrzywić gębę; Jmdm. das — stopfen, *gębę komu zatkać; das — hangen lassen, hängen, *§spuścić nos na kwintę; ein loses, ungewaschenes, leicht=fertiges — haben, *iron.* mieć wyparzoną gębę; sich das — verbrennen, *język sobie sparzyć; *nierozważném gadaniem sobie zaszkodzić; ein großes — haben, *lubić dużo gadać; lubić się chwalić; das — halten, *milczéć; halt's (halte das)! *stul gębę (pysk)! milcz! in der Leute Mäuler kommen, *na ludzkie języki dostać się; wystawić kogo oder się; ein loses — haben gębować; **Maul=**, **Mund=**, *a.* gębny; =**laffe**, *m.* gap'; gawron; =n feil haben, *gawrony sprzedawać; =**lbeere**, *f.*, =**lbeerbau'm**, *m. Ng.* morwa; =**lbeerbau'm=**, =**lbeerbau'ms=**, *a.* morwowy; =**lbeerfei'ge**, *f. Ng.* figa egipska, indyjska; figomorwa; =**lbeerpfla'nzung**, *f.* plantacja morwowa; =**lbeersa'ft**, *m.* sok morwowy.

Mäu'lchen, *n. dim.* gąbka; gębusia; gębunia; buzia; buzieczka; buziaczek; *całus; Jmdm. ein — geben dać komu buzi.

Mau'lchrist, *m. iron.* chrześcianin gębą nie uczynkiem; =**ldrescher**, *m.* terkot; gaduła; gadatywus; kłapacz; =**ldrescherei'**, *f.* kłapanina; gębactwo. [*n.* dąsy.

Mau'len, *vn.* (h.) dąsać się; **Mau'len**, **Mau'lesel**, *m. Ng.* muł; **Mau'lesel=**, *a.* muli; =**leselin**, *f.* mulica; =**leseltrei'ber**, *m.* mułarz; pastuch mułów.

Mau'lfaul, =**lfaulheit**, s. Wo'rtkarg, Wo'rt=kargheit; =**lfreund**, *m.* przyjaciel gębą (nie sercem); =**lfromm**, *a.* skromny od. pobożny gębą (nie sercem); *pobożność w gębie mający; =**lfüßler**, *m. Ng.* straszek; =**lheld**, *m. iron.* bohater gębą; junak; =**lhelden=**, *a.* junacki; =**lheldenthu'm**, s. Gro'ßsprecherei'; =**lkorb**, siehe Bei'ßkorb; =**lschelle**, =**lschellen**, =**lschelli'ren**, s. Oh'r=feige, Oh'rfeigen; **Mau'lsperre**, s. Mu'nd=klemme; =**ltasche**, *f.* s. Oh'rfeige; — gęba jak cholewa; piróg; **Maulthier**, *n.* muł; =**lthier=**, *a.* muli; =**ltrommel**, *f. Tk.* dremla, dromla, drumla; =**lwerk**, *n.* gęba (pod względem gadania); =**lwurf**, *m. Ng.* kret; =**lwurfs=**, *a.* kreci; =**lwurfsfalle**, *f.* łapka od. połapka na krety; =**lwurfsgri'lle**, *f Ng.* świérczokret; niedźwiadek; =**lwurfs=hau'fen**, =**lwurfshü'gel**, *m.* kretowisko; [krecia mogiła.

Mau'nzen, s. Miau'zen.

Mau're, *m. Geog.* Maur.

Mau'rer, *m. Bk.* mularz; murarz; s. Frei'=maurer; **Mau'rer=**, *a.* mularski; s. a. Frei'maurer= 2c.; =**rgese'll**, *m.* czeladnik mularski; =**rha'ndwerk**, =**rgewer'k**, *n.* mularstwo; murarstwo; =**rleh'rling**, *m.* mularczyk; =**rmeister**, *m.* majster mularski; =**ro'rden**, =**rgese'llschaft**, s. Frei'maurer=o'rden 2c.

Maus, *f. Ng.* mysz; (männliche) myszur; (junge) myszę, myszątko; **Maus=**, **Mau'=se=**, **Mäu'se=**, *a.* mysi, myszy.

Mau'sche, =**schel**, *m. iron.* szachraj, żydzisko.

Mäu'schen, **Mäu'slein**, *n. dim.* myszka; wie ein —, myszą; mein —! moja rybko! =**chenstill**, s. Mau'sestill.

Mau'se, *f. Ng.* linienie się (np. kotów); pierzenie się (ptastwa); in der — sein, liegen linić się; pierżyć się.

Mäu'se=, **Mau'se=**, **Maus=**, *a. Ng.* myszy; mysi; =**sea'de**, s. Mäu'sekrie'g; **Mäu'se=da'rm**, *m. Ng.* (Pflanze) kurzyślep; =**se=do'rn**, *m.* ruszczek; mysza wiecha; =**se=dre'ck**, *m.* mysze łajno; =**sefah'l**, *a.* płowy jak mysz; myszaty; =**sefa'lk**, *m. Ng.* myszołów (sokół); =**sefa'lle**, *f.* łapka na myszy; =**sefa'ngend**, *a.* myszołówny; =**sefa'rbe**, *f.* myszaty kolor; =**sefe'der**, *f. Ng.* piórko podczas pierzenia się wypadłe; **Mäu'se=fra'ß**, *m.* dziura przez myszy wygryziona; szkoda przez myszy zrządzona; =**sege=dä'rm**, *n. Ng.* (Pflanze) myszy ser; myszy ber; =**segei'er**, s. Mäu'sefa'lk; =**segi'ft**, *n.* trucizna na myszy; **Mau'seka'tze**, *f.* kot do łowienia myszy; **Mäu'seko'th**, s. Mäu'sedre'ck; =**sekrie'g**, *m.*, **Mausea'de**, *f. Litt.* **Myszeis, Myszeida; =**selo'ch**, *n.* mysza dziura od. jama; =**sen**, *vn.* (h.) myszy łowić; die Katze läßt das — nicht, *nie oduczysz kota, aby za myszami nie gonił; —, *va.* zemknąć co; sprzątnąć; zwędzić; (sich), *Ng.* pierzyć się (o ptakach); linić się; zrzucać skórę lub skorupę (jak węże, rakli); **Mäu'sene'st**, *n.* mysze gniazdo; =**seoh'r**, *n.*, =**seöh'rchen**, =**seöh'rlein**, *n. Ng.* jarzębiec kosmaczek.

Mau'ser, *m.* zmykacz; rzezimieszek, chytry złodziéj; —, *f.* s. Mau'se; **Mauserei'**, *f.* zmykanie, kradzież; **Mau'sern** (sich), s. Mau'sen (sich); **Mäu'seschwa'nz**, *m.* myszy ogon; **Mau'sesti'll**, **Mäu'schen=sti'll**, *a.* cichuteńki; —, *ad.* cichuteńko; cicho jak mak zasiał; **Mau'seto'dt**, *a.* *na śmierć zabity; nieżywiuteńki; **Mäu'=sezäh'ne**, *m. pl.* mysze zęby; **Mau'sezei't**, =**serzei't**, *f. Ng.* czas pierzenia się, linienia się, zmieniania skóry; **Mau'sfahl**, **Mau's=falle** 2c., s. Mäu'sefah'l 2c.; **Mau'sig**, *a.*

n. *ad.* hardy, zuchwały; sich — machen, *zuchwale się stawić, zuchwale się nadymać.
Mauth, *f. Stw.* myto; cło; opłata; **Mauth-**, *a.* mytny; **-thbefrei'ung**, *f.*, **-thfreiheit**, *f.* uwolnienie od myta; **-thgebüh'r**, *f. Stw.* myto; **-thgefä'lle**, *m. Stw.* dochód z myta; prawo poboru myta; **-thner**, **-thbea'mter**, *m.* pobórca myta od. cła; celnik; **-thpächter**, *m.* dzierżawca myta; **-thzettel**, *m.* kartka z opłaty myta.
Mau'zen, s. Miau'zen.
Maxi'me, *f.* maksyma; prawidło postępowania; sich etwas zur — machen wziąć sobie co za zabadę. [szość (ceny).
Ma'ximum, *n.* największość; najwyż-
Mazu'rka, *f.* (Tanz) Mazur, Mazurek (taniec).
Mecha'nik, *f.* mechanika; **-niker**, **-nikus**, *m.* mechanik; **-nisch**, *a.* mechaniczny; **-ni'smus**, *m.* mechanizm.
Me'ckern, *vn.* (h.) beczéć (o kozie); *mówić od. śpiewać jak kiedy koza beczy.
Meda'ille, *f.*, **Medaillo'n**, *n.* medal; medalion; **-dailleu'r**, *m.* medalnik; stycharz medalów.
Media'n, *a. Bchdr. Bchh.* średniéj wielkości; **Media'n-Fo'lio**, *n. Bchdr.* wielkie folio; **Media'n-Octa'v**, *n.* wielka ósemka; **Media'n-Papier**, *n.* duży arkusz papiéru.
Mediatisi'ren, *va. Stw.* medjatyzować.
Medica'ster, *m. iron.* lekarz nieupoważniony; partacz lekarski; **Medicina'l-Behö'rde**, *f. Stw.* władza lekarska; **Medici'n**, **-dizi'n**, *f.* medycyna; (einnehmen) *Hlk.* brać lekarstwo; **-ner**, *n.* medyk, medycyną się trudniący; **-ni'ren**, *vn.* (h.) *Hlk.* lekarstwo brać, zażywać; **-nisch**, *a.* medyczny; lekarski.
Medu'se, *f. Myth.* Meduza; **-senhau'pt**, *n.*, **-senko'pf**, *m.* głowa Meduzy.
Meer, *n.* morze; (von Freude), *natłok radości; **Meer-**, *a.* morski; **Mee'raal**, *m.* węgorz morski; **-rabgrund**, *m.* otchłań morska; **-rampfer**, *m.* szczaw wąskoliści; **-räsche**, *f. Ng.* topogłów; **-rbeherrschend**, *a.* *morzowładny; **-rbeherrscher**, *m.* *morzowładca; **-rbezwi'nger**, *m.* zwycięzca mórz; **-rbrachsen**, *m. Ng.* przeżuwacz; **-rbrachsen**, *m. Ng.* leszczak; **-rbucht**, *f. Geog.* zatoka morska; **-rbusen**, *m. Geog.* odnoga morska; **-rdrache**, *m.* smok morski; **-reinhorn**, *n. Ng.* jednorożec morski; **-renge**, *f. Geog.* cieśnina morska; **-rengel**, *m. Ng.* (Fisch) anioł; raszpla; **-rerzeu'gniß**, *n.* morszczyzna; płód morski; **-resbo'den**, *m.* dno morza od. morskie; **-resfläche**, *f.* powierzchnia morza; **-resflu't**, *f.* wały morskie; wezbranie morza; **-sgrund**, s. Mee'resbo'den; **-resküste**, *f. Geog.* wybrzeże morskie; **-resstille**, *f.* spokojność oder cisza na morzu; **-resstro'm**, *m.* rzéka w morzu płynąca; **-reswelle**, **-reswo'ge**, *f.* bałwan morski; **-rfahrt**, *f.* jazda morska; **Mee'rfarben**, *a.* koloru wody morskiéj; **Mee'rfenchel**, *m. Ng.* kopr morski; **-rfisch**, *m.* ryba morska; **-rfräulein**, *n. Myth.* morska panna; Syrena; **-rgabel**, *f. Ng.* kurkoryb; **-rgefah'r**, *f.* niebezpieczeństwo morskie; **-rgeschö'pf**, *n.* morskie stworzenie; **-rgewä'chs**, *n.* roślina morska; **-rgott**, *m. Myth.* bożek morski; **-rgottheit**, *f. Myth.* bóstwo morskie; **-rgras**, *n. Ng.* trawa morska; szuwar; **-rgrau**, *a.* ciemny jak morska woda; **-rgrün**, *a.* zielony jak morska woda; seledynowy; **-rgrundel**, *f. Ng.* kiełbiówka; **-rhase**, *m. Ng.* ożada; **-rhahn**, *m. Ng.* (Fisch) korpal; **-rhecht**, *m. Ng.* szczupak morski; wątłusz pospolity; **-ri'gel**, *m. Ng.* jeż morski; **-rjungfer**, s. Mee'rfräulein; **-rkatze**, *f. Ng.* koczkodan; kot morski; **-rkrebs**, *m. Ng.* rak morski; **-rlinse**, *f. Ng.* dzierzęga od. rzęsa wodna; **Mee'rlinsen**, *pl.* żób' żabia; rzęsa; **-rmuschel**, *f.* koncha morska; **-rnadel**, *f. Ng.* (Fisch) iglica; **-rrettig**, *m. Ng.* chrzan; **-rrettig-**, *a.* chrzanowy; **-rsalz**, *n.* sól morska; **-rsand**, *m.* morski piasek; **-rschaum**, *m.* morska piana; **-rschaum-**, *a.* piankowy; **Meerschaumpfei'fe**, *f.*, **-rschaumpfei'fenkopf**, *m.* piankowa fajka; **-rschildkröte**, *f.* morski żółw; **-rschwalbe**, *f. Ng.* piaskowiec; **-rschwamm**, *m. Ng.* gąbka morska; **-rschwein**, *n. Ng.* świnka morska; delfin; **-rspinne**, *f. Ng.* raczek morski; (Seefisch) czernica; kałamarz; sepia; **-rstrand**, *m.* brzeg morski; **-rstrom**, *m.* prąd morza; **-rstrudel**, *m.* wir na morzu; wir morski; **-rwasser**, *n.* woda morska; **Mee'rweib**, **-rweibchen**, s. Mee'rfrau; **-rwels**, *m. Ng.* łosiososum; **-rwelt**, *f.* *morszczyzna; **-rwind**, *m.* wiatr morski, od morza wiejący; **-rwirbel**, *m.* wir morski; **-rwolf**, *m. Ng.* wilk morski; okoń oder okuń morski; **-rwunder**, *n.* potwór morski; dziwowisko morskie; dziwotwór; **Mee'rzwiebel**, *f. Ng.* morska cebula; ostrawka pomorska. [jędza; zła kobieta.
Megä're, *f. Myth.* Megara, Megera; furja;
Mehl, *n.* mąka; **Mehl-**, *a.* mączny; **-lbeere**, *f.*, **-lbeerbaum**, *m. Ng.* hordowina; **-lbeutel**, *m.* pytel (w młynie); **-lbirne**, *f. Gtn.* mącznica; **-lbrei**, *m. Kk.* zaciérka; lemieszka na rzadko; **-lfaß**, *n.* beczka na mąkę; **-lfäßchen**, *n. dim.* faska na mąkę; *Ng.* mordowina; **Meh'lgeha'lt**, *m.* mączność; **-lhandel**, *m.* handel mąką; **-lhändler**, *m.* mącznik; **Meh'licht**, *a.* mączysty; **-lig**, *a.* mączny; sich — machen zmączyć się; pomączyć się; **-lkäfer**, *m. Ng.* mącznik; **Meh'lkasten**, *m.* szafarnia; skrzynia na mąkę; **-lkleister**, *m.* klajster z mąki; **-lkloß**, *m. Kk.* klusek z mąki; **-lmühle**, *f.* młyn do mąki; **-lmus**, *n.*,

-pappe, *f.* lemieszka; -sack, *m.* wor, worek na mąkę; plump wie ein —, *iron.* niezgrabny jak rura do barszczu; -sieb, *n.* sito do mąki; -speise, *f. Kk.* legumina; potrawa z mąki; mączna potrawa; -staub, *n.* pył mączny; -steuer, *f. Stw.* opłata od mąki; -suppe, *f. Kk.* zupa z mąki; polewka mączna; -teig, *m.* ciasto z mąki; -thau, *m. Ntl.* mączna rosa (która na liściach osiada); -weiß, *a.* biały jak mąka; Mehl'wurm, *m. Ng.* mącznik; -zucker, *m. H.* faryna.

Mehr, *ad.* więcéj; bardziéj; ein wenig — trochę więcéj; viel —, weit — daleko więcéj; er sagte kein Wort — ani słowa więcéj nie powiedział; seit — als drei Jahren od przeszło trzech lat; nach — als zehn Tagen po przeszło dziesięciu dniach; — als zu aż nadto; Jmdn. — lieben als ꝛc. bardziéj kogo kochać, niż itd.; desto —, um so (viel) —, als ꝛc. a to tém bardziéj, ile że itd.; es fragt Niemand — darnach już nikt o to nie pyta; niemals — już nigdy; **Mehr**, *n.* co jest więcéj; przewyższka; das — gehört mir co jest więcéj, to do mnie należy; (Mehrheit) większość; **Mehr**, **Meh're**, **Meh'rere**, *a.:* es waren heute mehr Menschen da, als gestern więcéj było ludzi niż wczoraj; (einige, etliche) kilka, kilku; **Meh'rästig**, *a.* kilkugałęzisty; -rausgabe, *f.* naddatek; -rbetra'g, *m.* zwyżka; -rbieter, *m.* podkupujący, podkupnik; -rblumig, *a.* kilkukwiatowy; -rdeutig, *a.* kilka znaczeń mający; -reinnahme, *f.* nadbór; **Meh'ren**, *va.* powiększać; mnożyć, pomnażać; -nthei'ls, *ad.* powiększéj części; zwykle; często; **Meh'rer**, *m.* powiększyciel; pomnożyciel; allezeit — des Reiches, *Stw.* Pomnożyciel Państwa ustawiczny; -rfach, *a.* kilkokrotny; wielokrotny; -rgebo't, *n. H.* podkupne; -rhaberei', *f.* nienasycona chciwość, chęć mienia coraz więcéj; -rheit, *f.* większość (co do ilości); *Spl.* liczba mnoga; -rjährig, *a.* kilkoletni; wieloletni; -rmalig, *a.* kilkakrotny; kilka razy powtórzony; -rmals, *ad.* kilkakrotnie; często; nie raz; -rseitig, *a.* kilkostronny; wielostronny; różnostronny; -rstündig, *a.* kilkogodzinny; -rsylbig, *a. Spl.* kilkozgłoskowy; wielkozgłoskowy; -rtägig, *a.* kilkodniowy; -rtheil, *n.* większa część; -rtheilig, *a.* kilkuczęściowy; -rung, *f.* pomnożenie; mnożenie; -rwerth, *m.* przewyżka ceny; -rzahl, *f. Spl.* liczba mnoga; -rzahlung, *f.* nadpłata.

Mei'den, *va. irr.* (h.) unikać kogo oder czego; -dung, *f.* uniknięcie, uniknienie.

Mei'er, *m. Ldw.* wójt (na wsi), przełożony nad chłopami; pachtarz, włódarz; dwórnik, zagrodnik; **Mei'er-**, *a. Ldw.* wójtowski; **Meierei'**, *f.*, -rho'f, *m.*, -rgu't, *n. Ldw.* wójtostwo; **Mei'erin**, *f. Ldw.* dwórka; włódarka; folwark; folwarczek; -rzi'ns, *m.* czynsz folwarczny.

Mei'le, *f.* mila; es ist eine — Weges jest mila drogi; **Mei'len-**, *a.* milowy; -nbrei't, -nla'ng, *a.* milowy, (na) milę szeroki, długi, milę szerokości, długości mający; -ngeld, *n.* milowe; -nmaa'ß, *n.* miara milowa; -nsäu'le, *f.*, -nstei'n, *m.* słup, kamień milowy; -ntau'send, *n.* tysiąc mil; -nwei'ser, -nzei'ger, *m.* miloskaz; -nwei't, *a.* na milę odległy; —, *ad.* w odległości mili; *niezmiernie daleko; -nwei'te, *f.* odległość milowa.

Mei'ler, *m.* mielerz, stos drzewa, które na węgle palą; -rdecke, *f.* opona; -rsta'tt, -rstä'tte, *f.* miejsce, gdzie węgle palą.

Mein, *a. pron.* mój, moja, moje; dieser Hut ist — to mój kapelusz; ich -es Theils ja z mojéj strony.

Mei'neid, *m. Rw.* krzywoprzysięstwo; einen — schwören krzywoprzysięstwo popełnić; fałszywie przysiądz; -neidig, *a.* krzywoprzysiężny; (werden) przysięgę złamać; -diger, *m.* krzywoprzysiężca.

Mei'nen, *vn.* (h.) u. *va.* mniemać; sądzić; myśléć; rozumiéć; ich habe es nur so gemeint ja tylko sobie tak myślałem; meinst du? tak rozumiesz? meinst du mich? czy o mnie mówisz? der Ofen meint es gut, *piec daje przyjemne ciepło.

Mei'ner, s. Mei'nige (der, die, das); -nerseit's, *ad.* z mojéj strony; co się mnie tyczy; -nesglei'chen, *a.* u. *m.* moji równi; mój rowiennik; -nethalben, -netwegen, um -netwillen, *ad.* dla mnie; z mojéj przyczyny; ze względu na mnie; **Mei'nige** (der, die, das), *a. pron.* mój, moja, moje; die -gen, *pl.* moi; moja rodzina; moja swojszczyzna.

Mei'nung, *f.* mniemanie; myśl; opinia; zdanie; seine — sagen, ändern zdanie powiedziéć, zmienić; -ngsgeno'ß, *m.* będący z kim jednego zdania; -ngsglau'be, *m.* wiara na mniemaniu oparta; -ngskrie'g, *m.* wojna o opinie.

Mei'se, *f. Ng.* sikora (ptak); -nka'sten, *m. Jäg.* potrzask na sikory.

Mei'ßel, *m. Zm. Bldhr.* dłuto; **Mei'ßeln**, *va.* dłutem obrabiać od. wyrabiać.

Mei'ßen, *n. Geog.* Miśnia; **Mei'ßner**, *m.* Miśnieńczyk; **Mei'ßnerin**, *f.* Miśnianka; -ßnisch, -ßner, *a.* Miśnijski; od Miśni.

Meist, *a. superlat.* (v. Viel): najwięcéj; największy; das Meiste najwięcéj; największa część; **Meist**, *ad.* prawie; niemal; am -en najwięcéj; najczęściéj; -stanbot, *n.* najwyżéj podana cena; -stbietend, *a.* najwięcéj dający od. ofiarujący; -stbietender, *m.* plus licytant; najwięcéj dający; **Mei'stens**, -nthei'ls, **Meist**, *ad.* po największéj części; najwięcéj, najczęściéj.

Mei'ster, *m.* majster; (werden) majstrem

zostać; — mistrz, nauczyciel; seinen — finden, *znaleźć wyższego nad siebie; kein — wird geboren, od. fällt vom Himmel, *nikt się nie rodzi doskonałym; einer Sache — werden, *dostać co w moc swoję; seiner selbst nicht — sein nie być panem samego siebie; Mei'ster-, a. mistrzowski; (von Handwerkern) majstrowski; -ra'r-beit, f. robota mistrzowska; -rbrief, m. list mistrzowstwa lub patent na majstra; -rfra'ge, f. pytanie mistrzowskie, dla mistrza; -rgesa'ng, m. śpiew mistrzowski; śpiew Majsterzengerów; -rgra'd, m. stopień mistrza; -rha'ft, a. mistrzowski; -rha'nd, f. ręka mistrzowska od. mistrza; Mei'sterin, f. (bei Handwerkern) majstrowa; mistrzyni; -rla'de, f. skrzynka cechowa; -rlich, s. Mei'sterha'ft; Mei'stern, va. u. vn. (h.) (etw., an etw.) majstrować nad czém, robić co kunsztownie; (beurtheilen) krytykować, cenzurować; trzymać w swojéj mocy; -rpi'nsel, m. mistrzowski pędzel; -rre'cht, n. prawo majstrowstwa; *prawo mistrzowskie; -rsä'nger, m. Gsch. śpiewak cechowy; wierszopis z cechu Majsterzengerów; -rscha'ft, f. (bei Handwerkern) majstrostwo; mistrzostwo; -rschu'ß, m. mistrzowski strzał; -rsi'nger, s. Mei'stersä'nger; -rsohn, m. masłek, syn majstra; -rspie'l, n. *mistrzowska gra, doskonała gra; -rstrei'ch, m. *sztuka; *sztuczny figiel; -rstü'ck, n. (bei Handwerkern) majstersztyk; robota majstrowska; arcydzieło (czyje, natury); -rstu'hl, m. krzesło dla mistrza od. majstra; -rzei'chnung, f. Mal. rysunek wyborny od. mistrzowski; -rzu'g, m. *pociągniecie mistrzowskie.

Melancholie', f. melancholia; niepocieszoność; -cho'lisch, a. melancholiczny; posępny; smutny; (werden) melancholikiem się zrobić; -cho'liker, m. melancholik.

Mela'sse, f. H. melas.

Me'lde, f. Ng. łoboda; (stinkende) psia łoboda; Me'lde-, a. łobodny.

Me'ldebrie'f, m. list donoszący o czém; Me'lden, va. (Jmdn.) zameldować kogo; (Jmdm. etw.) donieść komu co; zawiadomić go o czém; mit Ehren zu —, *z respektem mówiąc; (sich) zameldować się; zgłosić się; (sich zu einer Stelle) zgłaszać się o miejsce, posadę, urząd; -swe'rth, a. godzien od. godny doniesienia; -lder, m. donosiciel; -ldeze'ttel, m. karta meldunkowa; -ldung, f. meldunek; zameldowanie; (Anzeige) doniesienie.

Meli'ren, va. mieszać; -rter Zeuch materja różnokolorowa, nakrapiana, mieniona.

Me'lis, m. H. Kk. melis (cukier).

Meli'sse, f. Ng. melisa; rojownik; Meli'ssen-, a. melisowy; -nbla'tt, n. miodownik; -nthee', m. melisa (za herbatę zgotowana).

Me'lkeimer, m. Ldw. wiadro do dojenia; Me'lken, va. Ldw. doić (krowy, itd.); Me'lker, m. Ldw. ten, co doi; -lkerei', f. dojenie; dojnia; -lkerin, f. dojka, ta co doi; -lkfaß, n. faska do dojenia; -lkgefä'ß, n. Ldw. naczynie do dojenia; -lkgelte, f., -lkkübel, m. Ldw. skopek do dojenia; Me'lkkuh, f., -lkschaf, n. Ldw. krowa, owca dojna; dojka; Me'lkzeit, f. czas doju.

Melodie', f. Tk. melodja, śpiewność; nóta; geben Sie uns die — an podaj nam Pan nótę; -lodi'en-, a. melodyjny; -lo'disch, a. melodyjny, melodyczny; das Melodische, Tk. melodyczność; -lodra'm, -lodra'ma, n. Dtk. Tk. Sb. melodrama; melodramat.

Melo'ne, f. Ng. melon; -nen-, a. melonowy; -nenbee't, n. inspekt na melony; -nenke'rn, m. jądro z melona; -nenkü'rbis, m. dynia; -nenqua'lle, f. Ng. dręcz; -nensa'ft, m. sok melonowy.

Me'mel, n. Geog. Memel, Kłajpeda; (Fluß) Niemen.

Me'mme, f. mamunia; (alte) baba; (feige) tchurz, tchórz; -menha'ft, a. mamunin, -na, -ne; tchórzowski, tchórzowaty.

Memoi're, n. pamiętnik (do historji); -moi'ren, pl. pamiętniki; -mori'ren, va. u. vn. (h.) na pamięć się uczyć.

Mena'ken-Ei'senstein, m. Bw. tytanian żelaza.

Me'nge, f. mnóstwo; etwas in — haben mieć czego obficie; eine schwere —, *ogromne mnóstwo; (großer Haufe) gmin; pospólstwo.

Me'ngefu'tter, Me'ngfu'tter, n. Ldw. pasza mięszana; trzęsionka; -geko'rn, n. zboże mięszane; Me'ngeln, -ngeli'ren, Me'ngen, va. mięszać; das Hundertste unter das Tausendste —, *pomięszak (jak) groch z kapustą; (sich unter die Zuschauer) wmięszać się między widzów; er mengt sich in Alles, *wszędzie nos wściubi; -ngerei', f. mięszanina, mięszanie; -ngsel, n. mięszanina.

Me'nnig, m., -nnige, f. Mal. minia, minium; Me'nnig-, a. miniowy; -gro'th, a. miniowego koloru.

Mennoni'st, -nnoni't, m. Kg. Menonista, Menonita; -ten-, a. należący do sekty religijnéj Menonitów.

Mensch, m. człowiek; der äußere —, *zewnętrzność człowieka; Mensch, n. (Genit. Mensches, pl. Menscher): dziewka; prosta kobieta; -nschchen, n. człowieczek; Me'nschen-, a. człowieczy; — ludzi; ludzki; -näh'nlich, a. podobny do człowieka; -na'lter, n. wiek; wiek ludzki; -na'rt, f. rodzaj ludzi; -nbeo'bachter, m. człowiek uważający od. obserwujący ludzi; -chtung, f. uważanie oder obserwowanie ludzi; -nbeschrei'bung, f. opisanie

ludzi; =nbi'ld, n. obraz człowieka; =nbi'ldung, f. tworzenie ludzi; kształcenie ludzi; wykształcenie człowieka (jakie kto posiada); =nblu't, n. krew ludzka; =nbru'st, f. piers człowieka od. ludzka; =ndie'bstahl, m. ludokradztwo; =nerzie'her, m. kształciciel ludzi; =nerzie'hung, f. kształcenie ludzi; =nfami'lie, f. familia rodu ludzkiego; =nfei'nd, m., =nfei'ndin, f. nieprzyjaciel, nieprzyjaciołka ludzi od. ludzkości; =nfei'ndlich, a. nieprzyjazny ludziom; (gesinnt) nieprzyjaźnią ku ludziom tchnący; =ndlichkeit, =nfei'ndschaft, f. nieprzyjaźń ku ludziom; =nflei'sch, n. ludzkie mięso; =nfo'rm, f. kształt ludzki; =nfre'sser=, a. ludożerczy; =nfresserei', f. ludożerstwo; =nfre'sserisch, a. ludożerczy; =nfreu'nd, m. przyjaciel ludzi; Menschenfreu'ndin, f. przyjaciółka ludzkości; =nfreu'ndlich, a. ludzki; ludzkością tchnący; =dlichkeit, f. ludzkość; przywiązanie do ludzi; =nfru'cht, f. owoc ludzki (dziecko); =nfu'rcht, f. obawa ludzi; =nfu'ß, m. noga ludzka; =nga'ttung, f. rasa ludzka; plemię; =ngebei'n, n. kości ludzkie; * człowiek; =ngeblü't, n. krew ludzka; =ngebo't, n. ustawa ludzka; ludzki nakaz; =ngede'nken, n. pamięć ludzka od. ludzi; (seit) za pamięci ludzkiéj; jak ludzie zapamiętają oder zapamiętać mogą; =ngefä'llig, a. uprzejmy dla ludzi; =ngefä'lligkeit, f. uleganie ludziom; =ngefüh'l, n. uczucie ludzkości; =ngei'st, m. ludzki duch; =ngemü'th, n. ludzki umysł; =ngeschle'cht, n. ludzki ród; =ngese'tz, n. ludzka uwaga; =ngesi'cht, n. twarz ludzka; =ngesta'lt, f. postać ludzka; =ngewa'lt, f. potęga ludzka; =ngewüh'l, n. zgromadność; ścisk; =nglü'ck, n. szczęście ludzkie; =schengrö'ße, f. wysokość człowieka; wielkość ludzka; =ngu'nst, f. sprzyjanie ludzi od. gminu; =nhaa'r, n. włos ludzki; =nha'nd, f. ręka ludzka od. człowieka, ręka człowiecza; =nha'ndel, m. handel ludźmi; =nhä'ndler, m. człowiek ludźmi handlujący; =nha'ß, m. nienawiść ludzi; mizantropia; =nha'sser, m. nienawidzący, wróg ludzi, odludek; mizantrop; =nhau't, f. skóra ludzka.

Me'nschenhee'rde, f. trzoda ludzi; =nhei'l, n. zbawienie ludzkie; Me'nschenhe'rz, n. serce ludzkie; Me'nschenhü'lfe, f. ludzka pomoc; =nhü'lle, f. powłoka ludzka, * ciało, jako mieszkanie duszy; =njä'ger, m. ludołowiec; =nke'nner, m. znawca ludzi; =nke'nntniß, f. znajomość ludzi; =nki'nd, n. człowiek; * dusza; =nko'pf, m. ludzka głowa; =nko'th, m. ludzkie łajno; gówno; =nkra'ft, f. ludzka siła; =nku'nde, f. Me'nschenke'nntniß; =nku'ndig, a. znający się na ludziach; =nle'ben, n. życie ludzkie oder człowieka; =nlee'r, a. wypróżniony z ludzi; od ludzi opuszczony; pusty, odludny; =nleh're, f. nauka ludzka; nauka o człowieku, antropologja; =nlie'be, f. miłość ludzi od. ludzkości; miłość ku ludziom; =nli'st, f. chytrość ludzka; =nloo's, n. los człowieka; =nme'nge, f. mnóstwo od. tłum ludzi; =nmö'glich, a. będący w ludzkiéj mocy; =nmo'rd, m. zabicie człowieka; ludobójstwo, mężobójstwo; =nmö'rder, m. ludziobójca; =nmö'rderisch, a. ludziobójczy; ludobójczy; =nna'me, m. nazwisko człowieka; =nnatu'r, f. natura ludzka; =no'pfer, n. ofiara ludzka, z człowieka; =npfli'cht, f. powinność człowieka; obowiązek ludzkości; =nquä'ler, m. ciemiężca, dręczyciel, trapiciel, ciemiężyciel ludzi; =nrau'b, m. ludokradstwo; =nräu'ber, m. ludokradzca; =nre'cht, n. prawo człowieka od. ludzkości; prawo ludzkie; =nrei'ch, a. obfitujący w ludzi; ludny; =nsa'tzung, f. ustawa ludzka; przykazanie ludzkie; =nscheu', f. wstręt od ludzi; —, a. mający wstręt od ludzi; =nschi'nder, m. zdzierca ludzi; =nschlä'chter, m. rzeźnik ludzi; =nschla'g, m. rodzaj ludzi; =nsee'le, f. dusza ludzka; es war keine — da, * nie było żywéj duszy; =nsoh'n, m. syn człowieczy; =nsti'mme, f. głos ludzki; =nstro'm, m. * mnóstwo ludzi w jednę stronę idących; =nta'nd, m. ludzkie błyskotki; =nva'ter, m. ojciec ludzi oder rodu ludzkiego; =nverkäu'fer, m. ludokupiec; =nversta'nd, m. rozum ludzki; rozum; =nvieh', n. ludzie jak bydło; =nvo'lk, n. iron. lud; =nwei'sheit, f. mądrość ludzka; =nwe'lt, f. świat ludzki; =nwe'rk, n. dzieło ludzkie; =nwe'rth, m. wartość człowieka; =nwi'tz, m. dowcip ludzki; =nwoh'l, n. dobro ludzi; =nwü'rde, f. godność człowieka; Me'nschheit, f. człowieczeństwo; ludzka natura; ludzkość, ludzie razem wzięci; =nschlein, n. dim. człowieczek; =nschlich, a. ludzki; —, ad. po ludzku; ludzko; das =che ludzkie; wenn ihm etw. =ches begegnen sollte, * gdyby go co ludzkiego spotkało; =lichkeit, f. ludzkość; * słabość ludzka; * ułomność; =nschwerdung, f. Bibl. wcielenie Pańskie.

Menstruatio'n, f. menstrua, menstruacja, regularność miesięczna (u kobiet); =struatio'ns=, a. miesięczny; =strui'ren, vn. (h.) mieć regularność miesięczną.

Mensu'r, f. miara; mensura; auf die — gehen, * pojedynkować się. [doradca.

Me'ntor, m. * mentor; * przewodnik;

Menue't, f. Tzk. menuet, minuet, menwet.

Mercanti'l=Bei'sitzer, m. Rw. H. asesor handlowy; =ti'lsyste'm, n. H. system merkantylny lub handlowy.

Mercu'r, m. Myth. Merkurjusz, Merkury; Ng. merkurjusz, żywe srebro; Stk. Merkury (gwiazda); Mercu'r=, =curia'l=, a. Ng. merkurjalny, merkurjuszowy.

Me'rgel, *m. Ng.* margiel; mit — düngen, *Ldw.* marglować; **Me'rgel=**, *a.* marglowy; =**la'rtig**, *a.* marglowaty; =**le'rde**, *f. Ng.* marglowa ziemia; =**lgru'be**, *f. Bw.* kopalnia marglu; **Me'rgeln**, *va.* marglować, marglem mierzwić; —, *s. Zer=drü'cken, Zerknü'llen; =**lschie'fer**, *m. Ng.* łupek marglowy.

Meridia'n, *m. Stk. Geog.* (Mittagskreis) merydjan; południk; **Meridia'n=**, =**ns=**, *a.* południkowy.

Meri'no, *m. W. H.* merinos; =**nokleid**, *n.* suknia merynosowa; =**noscha'f**, *n. Ng. Ldw.* merynos, owca merynosowa; =**no=scha'f=**, *a.* merynosowy; =**nowo'lle**, *f.* wełna merynosowa.

Merito'risch, *a.*: =sche Entscheidung, *Rw.* rozstrzygnienie co do rzeczy; =sche Prü=fung, *Rw.* rozpoznanie saméj rzeczy.

Merk, *n.* znak; **Me'rkchen**, *n. dim.* znaczek; kawałeczek.

Me'rkbar, s. Me'rklich; **Me'rken**, *va.* u. *vn.* (h.) miarkować; poznawać; domyślać się; uważać; sich etwas — lassen dać co poznać po sobie; wydać się z czém; wohl zu —! wohl gemerkt! na co dobrze uważać należy! na co dobrze proszę uważać! (ein=prägen) pamiętać; baczyć; notować, zanotować; merke dir's! pamiętaj! (zeichnen) znaczyć, naznaczyć; =**nswe'rth**, *a.* godny od. godzień uwagi, pamięci; **Me'rklich**, *a.* znaczny; widoczny; dostrzegalny; =**k=mal**, *n.* znak; cecha; znamię; =**rksam**, s. Au'fmerksam; =**ksatz**, *m.* zdanie na uwagę zasługujące.

Merku'r, **Merkuria'l** 2c., s. Mercu'r 2c.

Me'rkwürdig, *a.* pamiętny, znakomity, godny pamięci oder uwagi; =**kwürdiges**, *n.*: es fiel nichts — vor nie wydarzyło się nic znakomitego; das =digste to, co jest najbardziéj godne uwagi i pamięci; =**kwürdigkeit**, *f.* osobliwość; rzecz godna uwagi; =**kzeichen**, *n.* znak dla pamięci.

Me'rlan, *m. Ng.* szczupak morski.

Me'rle, *f. Ng.* kos.

Me'rzschaf, *n. Ldw.* owca brakowa; brakówka; =**rzvieh**, *n.* brak; bydło wybrakowane.

Meß=, *a. Kg.* meszny, zameszny, mszalny; **Meß=**, *a. H.* jarmarczny, jarmarkowy; =**ßamt**, *n. Kg.* msza (odprawiana).

Me'ßbar, *a.* wymierny; dający się mierzyć; =**rkeit**, *f.* wymierność.

Me'ßbuch, *n. Kg.* mszał.

Me'ßkatalo'g, *m. H.* skorowidz jarmarczny; spis jarmarczny.

Me'sse, *f. Kg.* msza; (lesen, halten), *Kg.* mszą odprawiać, mieć; zur — läuten, *Kg.* dzwonić na mszą; in die — gehen iść na mszą; die — hören mszy słuchać; —, *H.* jarmark (wielki, zjazdowy); zur —, auf die — reisen na jarmark jechać; die =n beziehen, besuchen jeździć po jarmarkach; in od. auf der —, *H.* na jarmarku; pojarmarczne; (Meßgeschenk) rzecz na jarmarku kupiona.

Me'ssen, *va. irr.* (h.) mierzyć; wymierzyć; przemierzyć; —, *n.*, **Me'ssung**, *f.* mierzenie; **Me'sser**, *m.* miernik, mierca.

Me'sser, *n.* nóż; Jmdm. das — an die Kehle setzen, *gwałtem na kogo następować; **Me'sser=**, *a.* nożowy; =**rbeste'ck**, *n.* sztuciec; =**rchen**, *n. dim.* nożyk; =**rfi'sch**, *m. Ng.* ostrz, brzytwa; =**rhe'ft**, *n.* trzonek noża; =**rkli'nge**, *f.* głównia noża; głównia u noża; głównia nożowa. [nicze.

Me'sserlob'n, *m.* u. *n.* (Bezahlung) mier-

Me'sserrü'cken, *m.* tylec noża; =**rschale**, *f.* oprawa noża; okładka, okładziny noża; =**rscha'rf**, *a.* ostry jak nóż; =**rschei'de**, *f.* nożeńki, puzderko na noże; pochwa na nóż; =**rschmie'd**, *m.* nożownik; =**rschmie=dea'rbeit**, *f.* nożownictwo; =**rschnei'de**, *f.* ostrze; =**rspi'tze**, *f.* koniec noża; eine — voll na koniec noża (np. dać komu co).

Me'ßfahne, *f. Gl.* (beim Feldmessen) chorągiewka miernicza.

Me'ßfreiheit, *f. H.* przywiléj jarmarkowy; =**ßgast**, *m. H.* gość jarmarczny; =**ßgeld**, *n.* (pieniądze) jarmarczne; jarmarkowe.

Me'ßgerä'th, *n. Kg.* sprzęty mszalne.

Me'ßgeschenk, *n.* podarunek z jarmarku.

Me'ßgeschi'rr, *n. Kg.* naczynia mszalne, do mszy potrzebne, używane; =**ßgewa'nd**, *n. Kg.* ornat; strój mszalny; =**ßglocke**, *f.*, =**ßglöckchen**, *n. dim. Kg.* sygnaturka; =**ß=gut**, *n. H.* towar jarmarczny.

Me'ßhemd, *n. Kg.* alba, mszalna koszula.

Messia'nisch, *a. Bibl. Kg. Gsch.* do Messjasza należący; =**ni'smus**, *m.* messjanizm; **Messi'as**, *m. Bibl.* Mesyjasz; Messjasz; *Chrystus.

Me'ssing, *n. Htlk.* mosiądz; von, aus —, **Me'ssingen**, **Messing=**, *a.* z mosiądzu; mosiężny; mosiądzowy; =**gble'ch**, *n.* blacha mosiężna; =**gdrah't**, *m.* drót mosiądzowy od. mosiężny; =**ggeschi'rr**, *n.* sprzęta, naczynia mosiądzowe; =**nghammer**, *m. Htlk.* młotek do kucia mosiądzu; =**g=hä'ndler**, =**gschlä'ger**, *m.* mosiężnik; =**g=lö'thung**, *f. Mech.* lutowiny mosiężne; =**gwaa're**, *f.* towar mosiężny.

Me'ßkanne, *f.* konewka oder dzban do mierzenia; =**ßkette**, *f. Gl.* łancuch mierniczy; =**ßkunde**, =**ßkunst**, *f. Gl.* umiejętność oder sztuka miernicza; =**ßlade**, *f.* (des Schuhmachers) kompas, miara na obuwie; =**ßlehre**, *f. Gl.* nauka miernictwa.

Me'ßleute, *pl. H.* ludzie od. goście jarmarczni, na jarmark przybyli dla kupna lub przedaży; **Me'ßlieferung**, *f.* towary dowiezione na jarmark.

Me'ßner, *m. Kg.* zakrystjan; kościelny; **Me'ßner=**, *a.* zakrystjański; =**rgehü'lfe**, =**rjunge**, *m. Kg.* zakrystjańczyk; **Me'ß=opfer**, *n. Kg.* ofiara mszalna; msza święta*

Me'ßort, *m. H.* miejsce, gdzie się jarmarki odbywają.

Me'ßpriester, *m. Kg.* ksiądz mszalny.

Me'ßriemen, s. Me'ßkette; **-ßruthe**, **-ß-stange**, *f. Gl.* pręt mierniczy; laska miernicza; **-ßschnur**, *f.* sznur mierniczy; **-ß-stab**, **-ßstock**, *m.* laska miernicza; kij do mierzenia; **-ßtisch**, *m.*, **-ßtischchen**, *n. dim. Gl.* stolik mierniczy.

Me'ßtuch, *n. Kg.* korporał, chusta pod hostją (przy mszy).

Me'ßverzei'chniß, *n. H.* lista jarmarczna; **-ßwaare**, *f.* towar jarmarczny; **-ßwechsel**, *m.* weksel jarmarczny, wypłatny w czasie jarmarku.

Me'ßwein, *m. Kg.* wino do mszy.

Me'ßwoche, *f. H.* tydzień jarmarkowy; **-ßzeit**, *f.* czas jarmarkowy.

Me'ste, *f. Kk.* jaszczyk.

Mesti'ze, *m. Geog.* mieszaniec; **-sti'zen-**, *a.* do mieszanców należący; — mieszańca; **-sti'zin**, *f.* mieszanka.

Mestra'l, *m. Ntl. Geog.* Mestral, wiatr północno-zachodni.

Metalbumi'n, *n.* pobialnik.

Meta'll, *n.* metal; kruszec; **Meta'll-**, *a.* metalowy; metaliczny; kruszcowy; **-ll-arbeit**, *f.* wyrób metalowy; **-llarbeiter**, *m.* kunsztmistrz z kruszcu wyrabiający; **-llartig**, *a.* kruszcowaty, metaliczny; **-ll-asche**, *f.* kruszec na popiół spalony; **-ll-beschi'ckung**, *f. Httk.* aligacja; **Meta'llen**, *a.* metalowy; kruszcowy; **-llerz**, *n. Bw.* ruda metaliczna; **-llfutter**, *n.* złotnik; **-llglas**, *n.* kruszcowe od. metaliczne szkło, z metalicznych ciał otrzymane; **-llgold**, *n.* blaszki mosiężne świecące; **-llhaltig**, s. Meta'llig; **-llicht**, *a.* kruszcowaty; **-llig**, *a.* kruszcowy, metal w sobie zawierający; **-llisatio'n**, *f. Schdk.* metalizacja, redukcja; **Meta'llisch**, *a.* metaliczny; **-llisi'ren**, *va. Schdk.* metalizować, przywodzić co do stanu metalicznego; **-llisi'rung**, *f.* metalizacja; **-llkalk**, *m. Schdk.* (Oxyd) wapno metalowe; **-llkönig**, *m.* kruszec zupełnie czysty; **-llkunde**, **-lllehre**, s. Metallurgie'; **-llographie'**, *f.* metalografja; **-lloi'd**, *n. Bw.* pierwiastek chemiczny; **-llreich**, *a.* kruszczysty; **-llsilber**, *n.* cynowe blaszki błyszczące; **-llspiegel**, *m. Alt.* zwierciadło metalowe; **Metallu'rg**, *m. Httk.* metalurg, kruszcoznawca; **-llurgie'**, *f.* hutnik; metalurgja; **-rgisch**, *a.* metalurgiczny; **-llverbi'ndung**, *f.* spłyn; —, **-ll-vermi'schung**, *f.* aligacja.

Metamorpho'se, *f.* przemiana; przeistoczenie; **-phosi'ren**, *va.* przemieniać, przemienić; przeistaczać, przeistoczyć.

Meta'pher, *f. Spl.* metafora; przenośnia; **-pho'risch**, *a.* metaforyczny, przenośny.

Metaphy'sik, *f. Philos.* metafizyka; **-siker**, *m.* metafizyk; umysłowiec; **-sisch**, *a.* metafizyczny, nadzmysłowy; nadprzyrodzony.

Meteo'r, *n. Ntl.* meteor, zjawisko powietrzne; *chwilowe zjawisko; **-rolo'g**, *m.* meteorolog; **-rologie'**, *f.* meteorologja; **-rolo'gisch**, *a.* meteorologiczny; **-rstein**, *m. Ntl.* aerolit.

Me'ter, *m.* u. *n. Gl. H.* metr; **Me'ter-**, *a. Gl.*. metrowy; **-rsta'b**, *m. H.* pręt metrowy; **-trisch**, *a. Gl.* metrowy; *Spl. Dtk.* metryczny, miarowy.

Meth, *m.* miód, miodek (pity, do picia); (weißer) lipiec; (brauen, sieden) miód sycić; **Meth-**, *a.* miodowy.

Metho'de, *f.* metod; metoda; **Metho'dik**, *f.* metodyka; **-tho'disch**, *a.* metodyczny; pewnego porządku. [miodosytnia.

Me'thsieder, *m.* miodowar; **-thsiederei'**, *f.*

Metie'r, *n.* rzemiosło; zawód, powołanie.

Me'trik, *f. Dtk. Spl.* metryka; miarowość; **-trisch**, *a.* metryczny, miarowy (wiersz).

Metropo'le, *f.* metropolia; **-poli't**, *m. Kg.* arcybiskup najstarszy; metropolita; **-po-lita'n-**, *a.* metropolicki, metropolitalny, metropolitański.

Me'trum, *m. Spl. Dtk.* metr, miara wiersza.

Mett, *n. Kk.* mięso bez tłuszczu.

Me'tte, *f. Kg.* jutrznia; ranna msza; prymarja. [(niewędzona).

Me'ttwurst, *f. Kk.* kiełbasa wieprzowa

Me'tze, *f.* garniec; maca; garczyk (zboża); rzeźnicze jatki; (Hure) nierządnica.

Metzelei', *f.* rzeź; zabójstwo; **Me'tzeln**, *va.* rzezać, wycinać, zabijać; **-tzelsu'ppe**, *f. Kk.* rosół z kiełbas.

Me'tzen, *vn.* (h.) odciągać, potrącać sobie miarkę od mlewa; **-nge'ld**, *n.* mlewne, zapłata (młynarzowi od mlewa); **-nwei'se**, *a.* u. *ad.* garncami, na garnce.

Me'tzger 2c., s. Flei'scher 2c.

Meu'ble, *n.* mebl, sprzęt, mebel; **Meu'-bles**, **Meu'beln**, *n. pl.* meble; **-me'nt**, *n.* umeblowanie; **-bli'ren**, *va.* umeblować.

Meu'chel, s. Meu'chelmo'rd; **-chelei'**, *f.* zmowa tajemna na zamordowanie kogo; zdradziecki zamach na życie; **-chelmo'rd**, *m.* podstępne zabójstwo; **-chelmö'rder**, *m.* podstępny zbójca od. skryłobójca; **-rde-risch**, *a.* u. *ad.* bandycki; po bandycku; **-chlerisch**, **-chlings**, **-chlisch**, *a.* u. *ad.* zbojecki; podstępnie, cichaczem, ukradkiem; zdradą.

Meu'te, *f. Jäg.* sfora, trzoda psów; **Meu'te-**, *a.* trzodny.

Meuterei', *f.* bunt; spiknienie; fakcja, rozruch, bunt; **-terei'**, *m.* buntownik, spiskowy; **-terisch**, *a.* u. *ad.* buntowniczy; buntowniczo.

Mezzani'ne, *f. Bk.* (Halbgeschoß) półpiętrze.

Mia'sma, *n. Ntl. Hlk.* zaraza w powietrzu.

Miau'en, **Miau'zen**, *vn.* (h.) miauczeć.

Mich, *pron.* (*Accusativ* v. Ich): mię, mnie.

Mi'chael, *m. npr.* Michał; zu Michaeli na Święty Michał; **-lisme'sse**, *f.* jarmark od. targ Świętomichalski od. jesienny; **-lis-**

fest, n., =lstag, m. (święto oder dzień) Świętego Michała; Mi'chel, m. npr. Michałek; =chelchen, n. npr. dim. Michaś; grober Michel, *prostak; *gbur; *maciek; deutscher —, *iron. Niemiecki maciek.

Mie'der, n. kaftanik (kobiecy); gorset; stanik; Mie'der=, a. do kaftanika, do gorsetu należący.

Mie'ne, f. mina; gute — zum bösen Spiel machen, *miną nadrabiać; udaną miną pokryć co dolega; =nspie'l, n. mimika; układanie twarzy; robienie min; =nspiel=kunst, f. mimika, sztuka układania twarzy; =nspra'che, f. rozmawianie na migi.

Mie'smuschel, f. Ng. kosmatyk; małgiew; omułka.

Mie'te, f. Ng. (Käsemilbe) sérowiec.

Mieth=, a. najemny; =thacker, m. rola najemna; =thcontra'ct, s. Mie'thvertra'g; Mie'the, f. najem; zur — wohnen mieszkać w najmie; (Geld für Ermiethetes) komorne, czynsz z mieszkania; Mie'then, va. nająć; przyjąć (na służbę); Mie'ther, m. najemca; najmujący; lokator; =therin, f. lokatorka; =thfuhre, f. fura najęta; =thgeld, n. zapłata za najem (kogo lub czego); =thhaus, n. dom najemny; =th=herr, m. ten, który co wynamuje komu; wynajmujący (właściciel); =thjahr, n. rok najmu; =thkutsche, f. kareta, powóz do najęcia; Mie'thleute, pl. lokatorzy; komorniczy; =thling, m. najemnik; =thlohn, n. zapłata najemnikowi; Mie'thmann, s. Mie'ther; Mie'thpferd, n. koń najęty; Mieths=, a. najemny; zaciężny; =ssol=da't, m. zaciężnik; =thtruppen, pl. Kw. wojsko najemne lub zaciężne; =thver=tra'g, m. kontrakt najmu; =thwagen, m. wóz oder powóz najęty; =thweise, ad. najmem; najemnie; etwas — haben w najmie co mieć; =thzeit, f. czas najmu; =thzins, m. czynsz z najmu.

Mietz, f. kinia; Mie'ze, f., Mie'zchen, n. dim. kotka; kycia; kyzia; kocia.

Migrä'ne, f. Hlk. połowiczny ból głowy; migrena.

Mikrome'ter, m. drobnomiar; =krosko'p, m. mikroskop; drobnowid; =sko'pisch, a. mikroskopizny. [czarna.

Mila'n, m. Ng.: (schwarzbrauner) kania

Mi'lbe, f. Ng. mólik; kleszczyk; ćma; robaczek (mączny, serowy, zbożowy itd.); Mi'lbig, a. zamólony; mólisty; pełen moli.

Milch, f. mléko; erste — nach der Geburt siara; (geben) mléka dawać (o krowie); (Saft mancher Pflanzen) sok mléczny; (der Fische) mlécz; Milch=, a. mléczny; =chader, f. Zk. żyła mléczna; =chansamm=lung, =chstauung, f. zastój mléczny; =ch=anstalt, f. zakład mléczny; =chartig, a. mléczasty; =chasch, m. donica do mléka; =chbad, n. kąpiel z mléka; =chbart, m. *broda mechem obrosła; iron. młokos; młodzik; Mi'lchbärtig, a. mający brodę mchem obrosłą; =chbaum, m. Ng. mlékowiec; =chbräzel, =chbrezel, f. obwarzanek na mléku; =chbrei, m. Kk. papka z mléka; lemieszka na mléku; =chbrod, n. bułka na mléku; =chbruder, m. mléczny brat; =chbrüderschaft, f. braterstwo mléczne; =chbrust, f. pierś mlékiem pokarmowém napełniona; =chcur, f. Hlk. kuracja mléczna; Mi'lchdieb, m. ten, co mléko kradnie albo łasuje; =chdrüse, f. Zk. gruczoł mléczny oder pokarmowy; mléczko; Mi'lchen, a. dojny; =ner Hering, Mi'lcher, m. Ng. mléczak (śledź); =lchen, vn. (h.) mléko dawać; (gut) dużo mléko dawać; —, vn., s. Me'lken; =chergie'big=keit, f., =chreichthum, m. mlékodajność; mléczność; =chfarbe, f. kolor mléczny; =chfarben, =chfarbig, a. mlécznego koloru; =chfaß, n. Ldw. beczka na mléko; skopek; =chferkel, s. Spa'nferkel; =chfieber, n. Hlk. gorączka pokarmowa; =fluß, m. Zk. mlékotok; =chfrau, f. mléczarka; =chge=bend, a. mlékodajny; =gefä'ß, n. naczynie do mléka; naczynie mléczne; =chgeschi'rr, n. naczynie do mléka; =chgeschwu'lst, f. Hlk. nabrzmienie mléczne; przechowywanie mléka; Mi'lchglas, n. szklanka do mléka; Httk. szkło mlécznego koloru; =chhaar, n. mech (na brodzie), pierwsze włoski; meszek; =chharnen, n. Hlk. mlékomocz; =chhaut, f. kożuch na mléku; Mi'lchicht, a. mlékowaty; mléczasty; =chig, a. mléczny, mléczne części w sobie mający; =chkalb, n. Ldw. cielę od cycka; =chkammer, f. izba na chowanie mléka; mléczarnia; =chkäse, m. sér ze śmietany; =chkost, f. mléczne jadło; =ch=krug, m. dzbanek na mléko; =chkuh, f. Ldw. krowa dojna; dójka; =chmädchen, n. mléczarka (dziewczyna); =chmagd, f. dziewka od mléka od. od doju; Mi'lch=mährte, f. Kk. chléb z mlékiem; =chmann, m. mléczarz; =chmarkt, m. mléczny targ; =chmaaß, n. miara do mléka; =chmesser, m. mlékomierz; =chnapf, m. doniczka od. wazka na mléko; =chner, m. Ng. mléczak; =chpocke, s. Kuh'pocke; =chrahm, m. śmietana; śmietanka; =chreich, a. obfity w mléko; mléczny; =chreis, m. Kk. ryż na mléku; =chruhr, f. Hlk. białunka, biała biegunka (dzieci); =chsaft, m. Hlk. mlécz; sok pokarmowy; Zk. (Chylus) sok mléczkowy; =chsäure, f. Schdk. kwas mléczny; =chschaf, n. owca dojna; =chschauer, m. ogrążka mléczna (u położnic lub kobiet ciężarnych); Mi'lchschorf, m. Hlk. ogniopiór; słodki strup; =chschüssel, f. miska od mléka; =chschwamm, m. Ng. mléczaj; =chschwester, f. mléczna siostra; =rschaft, f. siostrzeństwo mléczne; =ch=

speise, *f.* *Kk.* mléczna potrawa, mléczywo, nabiał; -chstein, *m.* *Ng.* mléczak; -chstraße, *f.* *Stk.* mléczna droga (na niebie); -chstraßenste'rn, *m.* *Stk.* mgławidła; -chsuppe, *f.* *Kk.* polewka z mléka; -chtuch, *n.* *Ldw.* cedzidło; -chverhä'rtung, *f.* *Hlk.* zaprażenie mléka; -chverkau'f, *m.* sprzedaż mléka; -chverni'chtend, *a.* mlékotratny; -chwarm, *a.* ciepławy, letni jak świeżo udojone mléka; -chweiß, *a.* biały jak mléko; -chwirthschaft, *f.* *Ldw.* gospodarstwo nabiałowe; -chzahn, *m.* *Zk.* mléczny ząb; -chzucker, *m.* *Schdk.* cukier mléczny.

Mild, Mi'lde, *a.* miękki; łagodny; -e Hand, *chojna dłoń; łaskawa, dobrotliwa ręka; — werden łagodniéć; — machen złagodzić; -e Gabe dar dobroczynny; -e Stiftung dobroczynny zakład; Mi'lde, *f.* łagodność; czułość; uczynność; -ldern, *va.* złagodzić; ułagodzić, miękczyć; (Strafe) złagodzić karę, ulżyć karę; mildernd łagodzący, uśmierzający, miękczący; -rung, *f.* złagodzenie; ułagodzenie; uśmierzenie; -rungsau'sdruck, *m.*, -ngswo'rt, *n.* wyraz łagodzący; -rungsmi'ttel, *n.* sposób uśmierzający; -dherzig, *a.* miłosierny; (człowiek) łagodnego serca; -digkeit, s. Mi'lde; Mi'ldiglich, s. Mild; -dreich, *a.* szczodrobliwy; Mi'ldthätig, *a.* dobroczynny.

Militai'r, Militä'r, *n.* wojsko; zum — gehen pójść do wojska, żołnierzem zostać; —, *m.* żołnierz; er ist — geworden został żołnierzem; Militai'r-, -litä'r-, *a.* wojskowy; -rdienst, *m.* służba wojskowa; -risch, *a.* militarny; żołnierski; wojskowy; —, *ad.* po żołniersku; po wojskowemu; -rpflicht, *f.* zobowiązanie do służby wojskowéj; -rpflichtig, *a.* popisowy od. obowiązany do służby wojskowéj.

Mili'z, *f.* *Kw.* milicja; Mili'z-, *a.* do milicji należący; -zsolda't, *m.* milicjant.

Millia'rde, *f.* *Rk.* miliard; tysiąc milionów. [*n.* milimetr.

Milligra'mm, *n.* miligram; -llime'ter,

Millio'n, *f.* *Rk.* milion; -llio'n-, -llio'nen-, *a.* milionowy; -nai'r, *m.* milioner, bogacz milionowy; milionowy pan; -nenma'l, *ad.* milion razy; -llio'nenwei'se, *ad.* milionami; na miliony.

Milz, *f.* *Zk.* śledziona; Milz-, *a.* *Zk.* *Hlk.* śledzionowy; -zader, *f.* żyła śledzionowa; -zbrand, *m.*, -zentzü'ndung, *f.* zapalenie śledziony; -zbeschwe'rung, *f.* śledzienna słabość; hipokondrja; -zkrank, *a.* chory na śledzionę; -zkrankheit, *f.* choroba śledzienna, zatkanie śledziony; -zstechen, *n.* kłócie śledziony; -zsucht, *f.* *Hlk.* śledziennica; splen; choroba śledzienna; hipokondrja; -zsüchtig, *a.* śledziennik; hypokondryczny; hipokondryk; chory na śledzionę.

Mi'me, *m.* *Sb.* mimik; Mi'mik, *f.* mimika; Mi'miker, *m.* mimik; Mi'misch, *a.* mimiczny.

Mi'nder, *a. compar.* mniejszy; młodszy; der mindeste najmłodszy; ich weiß nicht das -deste bynajmniéj nie wiem; —, *ad.* mniéj; nicht im -desten bynajmniéj; wcale nie; -rheit, *f.* mniejszość (co do wielkości lub ilości); -rjäh'rig, *a.* małoletni; nieletni; *Rw.* lat prawnych nie doszły; -rjäh'rigkeit, *f.* małoletniość, niedoletność; Mi'ndern, *va.* zmniejszać; umniejszać; (sich) zmniejszać się; ubywać się; -derung, *f.* umniejszenie; zmniejszanie; -rzah'l, *f.* mniejsza liczba; -destens, *ad.* najmniéj, przynajmniéj; -destfo'rdernd, *a.* najmniéj żądający.

Mi'ne, *f.* *Bw.* mina; podkop; eine — anlegen minę założyć; eine — graben, ziehen, führen, *Kw.* podkop zrobić; minę poprowadzić; eine — springen lassen minę wysadzić; Mi'nen-, *a.* podkopny; -nga'ng, *m.* chodnik prowadzący do podkopu; -nengrä'ber, *m.* minier, podkopnik; -ngrä'ber-, *a.* podkopniczy.

Minera'l, *n.* *Ng.* minerał; kopalina; -nera'l-, *a.* mineralny; -lbad, *n.* kąpiel mineralna; -liencabine't, *n.* gabinet mineralogiczny; -liensa'mmlung, *f.* zbiór minerałów; Minera'lisch, *a.* mineralny; -ralo'g, *m.* mineralog; -ralogie', *f.* mineralogja, kopalnopismo; -ralo'gisch, *a.* mineralogiczny; -lquelle, *f.* źródło mineralne; -lreich, *n.* królestwo kruszców; zdrojowisko; —, *a.* obfitujący w minerały, kopaliny; -lreichthum, *n.* obfitość rzeczy kopalnych; -ra'lstaub, *m.* miał; -lwasser, *n.* woda mineralna; -lwassera'nstalt, *f.* zakład wód leczniczych.

Mineu'r, s. Mi'nengrä'ber.

Miniatu'r, *f.* miniatura; -rgemä'lde, *n.* *Mal.* obraz w miniaturze; -rmaler, *m.* miniaturzysta; -rmalerei', *f.* malowanie miniatur; -nimum, *n.* najmniejszość.

Mini'ren, *va.* minować; miny kopać, podkopać, podkopywać; Mini'rer, *m.* podkopnik; -ni'rspinne, *f.* *Ng.* ptasznik.

Mini'ster, *m.* *Stw.* Minister; (des Innern) Minister spraw wewnętrzych; (des Aeußern) Minister spraw zagranicznych; (der Justiz) Minister sprawiedliwości; (des Cultus oder des öffentlichen Unterrichts) Minister oświecenia publicznego; (des Krieges) Minister wojny; (des Seewesens) Minister marynarki od. potęgi marynarskiéj; ohne Portefeuille, *Stw.* Minister bez teki; bevollmächtigter —, *Stw.* Minister pełnomocny; Mini'ster-, *a.* ministrowski; -steria'l-, *a.* ministerjalny; -ste'rium, *n.* ministerjum; ministerstwo; -rra'th, *m.* *Stw.* rada ministrów; -rresi'de'nt, *m.* Minister resydent; -rste'lle *f.* ministrostwo; urząd ministra

Ministra'nt, *m. Kg.* ministrant; **-stri'ren**, *vn.* (h.) ministrować, do mszy służyć.
Mi'nne, *f.* (Liebe) miłość; miłostki; **-nne-**, **-nnen-**, *a.* miłosny; **-nnelo'hn**, s. Mi'nnesol'd; **-nnepreis**, *m.* nagroda miłosna; **-nnesä'nger**, *m.* minenzengier, wierszośpiewak; wierzopis miłosnych śpiewów; śpiewak miłosny; **-nnesol'd**, *n.* nagroda za miłość; **-nniglich**, s. Lie'benswü'rdig.
Minora't, *n. Rw.* minorat (fideikomis na korzyść najmłodszego syna); **-nore'nn** etc., s. Mi'nderjäh'rig etc.; **Minori't**, *m. Kg.* Minoryta; Franciszkan; **-ri'ten-**, *a.* do zakonu Minorytów należący.
Minu'te, *f.* minuta; es ist zehn Minuten auf acht Uhr jest 10 minut na ósmą; — (mała) chwilka; *moment; jede Minute, *co chwilka; **-nu'ten-**, *a.* minutowy; **-nwei'ser**, **-nzei'ger**, *m.* minutnik, skazówka minutowa (na zegarze); **Minu't-lich**, *a. u. ad.* co minuta; co moment; co chwila.
Mir, *pron.* (*Dativ* v. Ich): mnie; mi.
Mira'kel, *n.* cudowisko; cud.
Mi'rrhe, **My'rrhe**, *f. Ng.* mira; **Mi'rrhen-**, **My'rrhen-**, *a.* mirowy; **-ndu'ft**, *m.* zapach mirowy; **-nö'l**, *n.* olejek mirowy.
Mi'rte, **My'rthe**, *f. Ng.* mirta; **Mi'rten-**, **My'rthen-**, *a.* mirtowy; **-nartig**, *a.* mirciasty; **-nbau'm**, *m.* mirtowe drzewo; **-nbee're**, *f.* mirtowa jagoda; **-nhai'n**, *m.* mirtowy gaik; **-nkra'nz**, *m.*, **-nkro'ne**, *f.* mirtowy wieniec; **-nstrau'ch**, *m.* mirtowy krzak; **-nzwei'g**, *m.* mirtowa gałązka.
Misanthro'p etc., s. Me'nschenfei'nd etc.; **-thro'pisch**, *a.* mizantropiczny, okazujący nienawiść ludzi; odludny.
Misce'llen, **-scellane'en**, *f. pl. Litt.* rozmaitości.
Mi'schbar, *a.* mięszalny, dający się mięszać; **-rkeit**, *f.* mięszalność; **-schbesta'nd**, *m.* drzewostan mieszany; **Mi'schen**, *va.* mieszać, mięszać; przymieszać; pomięszać; (Karten) karty mięszać, tasować; das Hundertste in's Tausendste —, * wszystko jak w browarze pomięszać; Alles untereinander — zmięszać wszystko do kupy; wmięszać; (sich unter die Zuschauer) wmięszać się między widzów; (sich in etw.) wmięszać się do czego; gemischt mięszany; gemischte Ehe małżeństwo mięszane; Gemischtes mięszanina; mieszaniny; rozmaitości; **Mi'scher**, *m.*, **-scherin**, *f.* ten, ta, co mięsza; **-schfarbe**, *f.* kolor mieszany; **-schfarbig**, *a.* mieszanego koloru; **-schfutter**, *n.* pasza mieszana; **-schling**, *m.* mieszaniec, zwierz lub człowiek różnéj rasy; (Hund) złajnik; **-schmasch**, *m.* mieszanina; rzeczy bez porządku pomieszane; **-schmaschen**, *va. u. vn.* (h.) pomieszać (jak) groch z kapustą; **-schmascherei'**, *f.* mieszanie różnych rzeczy bez porządku; **-schtrank**, *m.* napój mieszany; **-schung**, *f.* mieszanie; mięszanina; **-schwort**, *n. Spr.* mieszany wyraz (z dwóch lub więcéj języków).
Misera'bel, s. Erbä'rmlich, E'lend, *a.*; **Misere're**, *n.* miserere; *Hlk.* gwałtowne zatwardzenie, w którem łajno często przez usta idzie.
Mi'spel, *f.*, **-spelbaum**, *m. Ng.* mesplik; niesplik; nieszpułka.
Miß-, *ad.* przeciwnie; źle; wspak; nie; na opak; **Mi'ßachten**, *va.* nie poważać, znieważać; **Mi'ßachtung**, *f.* znieważenie, brak uszanowania; poniewierka.
Missa'lien, *n. pl. Kg.* meszne.
Mi'ßarten, s. Au'sarten; **-ßbegri'ff**, *m.* fałszywe, błędne wyobrażenie; **-behagen**, *vn.* (h.): etw. mißbehagt mir jest mi co niemiłe; nudzi mnie; nie lubię tego; —, *n.* niesmak; nieukontentowanie; niemiłe uczucie; **-ßbieten**, *vn. irr.* (h.) za mało podać; za mało ofiarować; **-ßbilden**, *va.* w fałszywym kształcie przedstawić; **-ßbildung**, *f.* fałszywe ukształcenie; ułomność; **-ßbilligen**, *va.* nie pochwalać czego; ganić co; **-ßbilligung**, *f.* nagana; zganienie; **-ßbrauch**, *m.* złe używanie; nadużycie; — der Amtsgewalt, *Rw.* nadużycie urzędu lub władzy urzędowéj; **Mi'ßbrauchen**, *va.* nadużywać; (Jmds. Güte) nadużywać czyjéj dobroci; ein Mädchen — uwieść dziewczynę; **-ßbraucher**, *m.* nadużyciel; **-ßbräuchlich**, *a.* źle użyty; z nadużycia pochodzący; nie przyzwoity; **-ßcredi't**, *m.* dyskredyt; zły kredyt; in — gerathen, in — kommen stracić wiarę; **-ßdeuten**, *va.* źle co rozumiéć od. tłumaczyć; inaczéj rozumiéć, niż było powiedziane; **-ßdeutung**, *f.* złe wyrozumienie; dwojaki wykład; złe tłumaczenie.
Mi'ssen, *va.* nie miéć czego; **Mi'ßerfo'lg**, *m.* skutek nie odpowiadający oczekiwaniu; **-ßernte**, *f.* nieurodzaj; żniwo nieodpowiednie; **Mi'ssetha't**, *f.* nieprawość; zbrodnia; złoczyństwo; **-thä'ter**, *m.* złoczyńca; zbrodniarz; **-thä'terin**, *f.* zbrodniarka.
Mi'ßfall, *n. Hlk.* poronienie.
Mi'ßfallen, *vn. irr.* (h.) nie podobać się; nieukontentowanie sprawiać; —, *n.* nieukontentowanie; (erregen) nieukontentowanie wzbudzić; zu meinem großen — z wielkiém nieukontentowaniem mojém; **-ßfällig**, *a.* przykry; niemiły; niepodobający się; sich — über etwas äußern oświadczyć się względem czego nieprzychylnie; **-ßfälligkeit**, s. Mi'ßfallen, *n.*; **-ßfarbe**, *f.* niemiły, przykry, niestósowny kolor; **-ßformen**, *va.* źle ukształtować; **-ßförmig**, *a.* źle ukształcony; złego kształtu; **-ßgebä'ren**, *vn.* (h.) poronić; potwór urodzić; **-ßgebe'rden** (sich), *vr.* (h.) nieprzyjemne giesta robić; **-ßgebi'ldet**, *a.* niekształtny; **-ßgebo't**, *n.* zbyt niskie podanie; **-ßgebu'rt**, *f.* poronienie; potwór;

dziwoląg; niewczesny płód; =ßgeschi'ck, n. los przeciwny, zawistny; niedola; zawistne losy; =ßgeschö'pf, n. potwór; =ßgesta'lt, f. potworny kształt; szpetność; dziwoląg; Mi'ßgesta'ltet, a. potworny kształt mający; potworny; brzydkokształtny; =ßgesti'mmt, a. w złym humorze; =ßgetö'n, n. fałszywy, niemiły, przykry dźwięk; =ßgewä'chs, n. potworna roślina; =ßglücken, vn. (s.) nie poszczęścić się; nie powieść się; =ßgönnen, va. (Jmdm. etwas) zajrzeć, nie życzyć komu czego; =ßgreifen, vn. irr. (h.) fałszywie uderzyć (w klawisze); fałszywie wziąć (tony np. na skrzypcach); *źle uchwycić (ręką, palcami itd.) =ßgriff, m. uchybienie; pomyłka; Mi'ßgunst, f. nieżyczliwość; zazdrość; =ßgünstig, a. nieżyczliwy; zazdrośny; =ßhandeln, vn. (h.) przewrotnie działać; źle postępować; —, va. shańbić kogo; zelżyć go; z poniżeniem traktować; skrzywdzić go; =ßhandlung, f. zły czyn od. postępek; zelżenie; shańbienie; obelżywe lub srogie obchodzenie się; =ßheirath, f. małżeństwo nierówne; niedobrane małżeństwo; =ßhellig, a. niestósowny; nieproporcjonalny; =ßhelligkeit, f. poróżnienie; zwaśnienie; niezgoda; niesnaska; =ßjahr, n. rok nieurodzajny.

Missio'n, f. misja; =ssionä'r, m. misjonarz; =ssio'ns=, a. misyjny; misjonarski; =sanstalt, f. instytut misyjny oder misjonarski.

Missi've, f. list wierzytelny.

Mi'ßkauf, m. złe kupno; =ßkennen, va. irr. (h.) źle znać kogo lub co, fałszywie o nim sądzić; =ßkenntniß, f. zła znajomość kogo, czego; =ßklang, m. dyssonancja; fałszywy dźwięk; =ßklingen, vn. irr. (h.) fałszywie, źle, nieprzyjemnie brzmieć; =ßlaune, f. niedobry humor; =ßlaunig, a. w niedobrym humorze będący; =ßlaunigkeit, f. niedobry (kwaśny) humor; =ßlaunisch, a. skłonny do złego humoru; =ßlaut, s. Mi'ßklang; =ßlauten, s. Mi'ßklingen; =ßlautend, a. dizharmonijny; =ßleiten, va. źle kogo prowadzić, fałszywą drogą; *w błąd wprowadzić; Mi'ßlich, a. wątpliwy, niepewny, śliski; przykry, krytyczny, niebezpieczny; sich in einer =en Lage befinden w przykrém itd. być położeniu; Mi'ßliebig, a. u. ad., s. Mi'ßfällig; Mi'ßlichkeit, f. niebezpieczność, krytyczność; =ßlingen, vn. irr. (h.) nie udać się; nie powieść się; —, n. nieudanie się; =ßmuth, m. umysł ponury i nieukontentowany; nieukontentowanie; =ßmuthig, a. tetryczny; niekontent; ponury; =ßrathen, va. irr. (h.) źle radzić; nie zgadnąć; —, vn. irr. (s.) nie udać się; źle się udać; chybić; =ßstimmen, va. źle nastroić; (Jmdn.) humor komu popsuć; —, vn. (s.) niezgodnie być wystrojonym (o instrumencie); =ßton, m. ton fałszywy od. niezgodny; Mi'ßtönen, vn. (h.) fałszywie, niezgodnie brzmieć; =ßtönig, a. niezgodnie, fałszywie brzmiący; =ßtrauen, vn. (h.) nie ufać, nie dowierzać (komu, siłom); —, n. nieufność; niedowierzenie; (äußern) nieufność okazać; (hegen) niedowierzać; =ßtrauisch, a. niedowierzający; nieufny; =ßvergnü'gen, n. nieukontentowanie; zu meinem großen — na wielki moje strapienie; =ßvergnü'gt, a. nieukontentowany; niechętny; =ßverhä'ltniß, n. dysproporcja; nierówny stósunek; im — zu Jmdm. stehen nierównym być komu; =ßversta'nd, m. fałszywe od. mylne rozumienie (myśli, wyrazu); omyłka; aus — przez omyłkę; Mi'ßverstä'ndlich, a. fałszywemu, mylnemu rozumieniu podpadający; mylny, niejasny; =ßverstä'ndniß, n. nieporozumienie; (aus) z nieporozumienia; =ßverste'hen, va. irr. (h.) źle zrozumieć kogo oder co; Mi'ßwachs, m. niezgrabny wzrost; rzecz źle wyrosła.

Mist, m. Ldw. gnój; etw. auf den — werfen na gnój wyrzucić; Mist=, a. gnojowy; =stbeet, n. inspekt; grzęda wygnojona; =stbeet=, a. Gtn. inspektowy; =stfe'nster, n. okno do inspektu.

Mi'stel, f. Ng. jemioła (drzewo); Mi'stel=, a. jemiołowy; =lbee're, f. jemiołowa jagoda; =ldrossel, f., =lfi'nk, =lzie'mer, m. Ng. jemiołucha.

Mi'sten, vn. (h.) Ldw. gnoić, gnój oddawać, puszczać (z siebie); —, va. Ldw. gnoić, mierzwić, gnojem uprawiać (rolą); =stfink, m. Ng. zięba górna; *iron. gnojek; niechluj; flejtuch; =stfliege, f. Ng. nawozowiec; =stgabel, f. widły do gnoju; =stfuder, n., =stfuhre, f. fura gnoju; wóz gnojowy od. do gnoju; =stjauche, f. gnojówka, woda z gnoju; =stgrube, f. dół na gnój od. z gnojem; Mi'sthaufen, m. gnojowisko; kupa gnoju; =sthof, m. gnojowisko; Mi'stig, a. zagnojony; =stkäfer, m. Ng. żuk; krówka; śmierdziuch; =stkarre, f., =stkarren, m. taczki do gnoju; =stpfuhl, m., =stpfütze, f. kałuża z gnojówką; gnojnica; =stpilz, =stschwamm, m. Ng. bedłka gnojnik; czernidłak; =ststatt, =ststätte, f. gnojnik; =stwagen, m. wóz do gnoju; gnojnik.

Mit, praep. (mit Dativ): z; ze; Mit, ad. razem; także; das gehört — dazu to także do tego należy; ich habe es — angesehen patrzałem także na to; fahren Sie —? jedziesz Pan także? Mit= (in Zusammensetzungen) = współ—; razem; spólnie, spółnie; =tackern, vn. (h.) razem, spólnie z kim, od. także orać; Mi'tältester, m. spółstarszy; podstarszy; =ta'nstifter, m. spółpodżegacz; =tarbeiter, m. m. spółpracownik.

Mi'tau, *n. Geog.* Mitawa; Nitawa; von, aus — Nitawski, Mitawski; -tau'er, *m.* Nitawczyk; -rin, *f.* Nitawka; -tauer, -tauisch, *a.* Nitawski.

Mitau'fwachsen, *vn. irr.* (s.) razem wzrastać, razem się wychować; -tbea'mter, *m.* spółurzędnik; kolega; -tbeau'ftragter, *m.* też samo zleczenie mający; któremu to samo polecono; -tbedie'nter, *m.* spółsłużący; -tbedi'ngung, *f.* warunek spólny; -tbeglei'ter, *m.* spółtowarzyszący; -tbegrei'fen, *va. irr.* (h.) także mieścić oder pomieścić w czém; mitbegriffen objęty czém; należący do czego; włącznie; -tbegrü'nder, *m.* spółzałożyciel; -tbekla'gter, *m. Rw.* spółoskarżony; -tbeko'mmen, *va. irr.* (h.) razem dostać; -tbela'ngter, *m. Rw.* spółpozwany; -tbesi'tz, *m.* spólne posiadanie; spółposiadanie; -tbesi'tzer, -teigenthümer, *m.* spólny posiadacz; spółposiedziciel; spółposiadacz; -tbevo'llmächtigter, *m.* spólne pełnomocnictwo (z kim) mający; -tbewe'rben (sich), *vr. irr.* (h.) razem od. spólnie ubiegać się od. starać się z kim o co; -tbewe'rber, *m.* spółubiegacz; kompetytor; konkurent; **Mi'tbewe'rberin**, *f.* współzawodniczka; konkurentka; **Mi'tbewe'rbung**, *f.* spółubieganie się o co; kompetytura; -tbezah'len, *va.* zapłacić za siebie; -tbieten, *va. irr.* (h.) razem podawać cenę (na licytacji); -tbringen, *va. irr.* (h.) przynieść, przywieźć, przyprowadzić z sobą; -tbruder, *m.* spółbrat; pobratym; -tbürge, *m.* spółręczyciel; -tbürger, *m.* spółobywatel; -tchrist, *m.* spółchrześcianin; -tda'sein, *n.* spólny byt; -tdürfen, *vn. irr.* (h.) wolno komu iść, jechać, płynąć, lecieć razem; darf er mit? czy może iść z nami? -teigenthum, *n.* spółwłasność; -teigenthümer, *m.* spółwłaściciel; -tein-a'nder, *ad.* razem; z sobą; -tei'nfließen lassen, *va. irr.* wtrącać, wtrącić; -tei'nwohner, *m.* współmieszkaniec; -tempfi'nden, *va. irr.* współczucie okazywać, okazać; -tempfi'ndung, *f.* współczucie; -tentha'lten, *va.* u. *vn. irr.* wchodzić, wnijść; -terbe, *m.* spółdziedzic; -terbin, *f.* spółdziedziczka; -terbschaft, *f.* spółdziedzictwo; spólne dziedzictwo; -terben, *vn.* u. *va.* (h.) mieć udział w dziedzictwie; należéć do spadku; **Mi'tessen**, *vn. irr.* (h.) jeść razem z kim; -tesser, *s.* Ti'schgeno'ß; —, *Zk.* zaskórnik (robak zaskórny); -tfahren, *vn. irr.* (s.) jechać razem z kim; -tfangen, *va. irr.* (h.) złapać razem (z kim, z drugimi); -tfasten, *vn.* (h.) pościć także; -tfolgen, *vn.* (s.) iść za kim; -tfreuen (sich), *vr.* (h.) spólnie się cieszyć; dzielić radość (z kim); -tführen, *va.* wozić z sobą; wynieść z sobą co.

Mi'tgabe, *f.* posag; wiano; -tgast, *m.* gość przybrany; spółbiesiadnik; -tgeben, *va. irr.* (h.): (Jmdm. etwas) dać komu, kogo lub co; einer Tochter bei ihrer Verheirathung etwas — wyposażyć córkę; -tgefa'ngener, *m.* spółjeniec; współwięzień; -tgefüh'l, *n.* spółczucie; sympatja; wzajemne czucie; -tgehen, *vn. irr.* (s.) iść w kompanji, iść razem z kim; etwas — heißen, *zabrać co w drodze; -tgenie'ßen, *va. irr.* uczestniczyć; mieć udział w czém; używać czego wspólnie z drugimi; -tgeno'ß, *m.* spółuczestnik; -tgeno'ssenschaft, *f.* spółuczestnictwo; -tgeno'ssin, *f.* spólniczka; **Mi'tgenu'ß**, *m.* spólne użytkowanie; -tgeschö'pf, *n.* podobne stworzenie; -tgese'll, *m.* spólczeladnik; kolega; -tgeva'tter, *m.* spółkum; -tgi'ft, *f.* posag; wyprawa; -tglied, *n.* członek (towarzystwa jakiego); -tgliedschaft, *f.* członkostwo; -thaben, *va. irr.* (h.) mieć z sobą; -thalten, *va. irr.* (h.) trzymać razem z drugimi; (Jmds. Partei) także należéć do czyjéj partji; -thelfen, *vn. irr.* (h.) także od. razem z kim pomagać; -therau'sgeber, *m. Litt.* spółwydawca; -therrscher, *m. Stw.* spółrządca; spółpanujący. [zatém.

Mi'thin, *ad.* a tak; tak więc; przeto;

Mi'tkaiser, *m. Stw.* spółcesarz; **Mi'tkämpfen**, *vn.* (h.) walczyć także; bić się wraz z drugimi; -tkämpfer, *m.* towarzysz broni; -tkaufen, *va.* spólnie kupić z drugim; -tklagen, *vn.* (h.) skarżyć, uskarżać wraz z drugimi; -tkläger, *m. Rw.* spółoskarzyciel; spólnie skarżący; **Mi'tknecht**, *m.* spółsługa; spółsłużebnik; -tkommen, *vn. irr.* (s.) przyjść, pójść razem; kommen Sie mit! pójdź Pan ze mną od. z nami! -tkriegen, *va.* (h.), s. Mi'tbekommen; -tlachen, *va.* (h.) śmiać się wespół; -tlaufen, *vn. irr.* (s.) biegać wraz z drugimi; -tlaut, -tlauter, *m.* spółgłos; *Spl.* spółgłoska; -tleben, *vn.* (h.) spólnie oder razem (z kim) żyć; -tlebender, *m.* spółżyjący; -tleid, -tleiden, *n.* litość; (empfinden) litość czuć; -tleiden, *vn. irr.* (h.) spólnie od. razem (z kim) od. także cierpiéć; -tleidenheit, -nschaft, *f.* spółcierpienie; -tleidenswerth, -tleidswürdig, *a.* godny, godzien politowania; -tleidig, *a.* litościwy, litosny; -tleidigkeit, *f.* litościwość; **Mi'tleidsbezei'gung**, *f.* oświadczenie żalu; -tleidslo's, *a.* (człowiek) bez litości; -tleidsvo'll, *a.* pełen litości; -tlernen, *vn.* (h.) uczyć się razem (z kim); —, *va.* nauczyć się czego razem z czém inném; -tmachen, *va.* robić co z kim; robić to co i kto inny od. co drudzy robią; -tmacher, *m.* hulak; rozpustnik; -tmeister, *m.* spółmajster; **Mi'tmensch**, *m.* spółczłowiek; bliźni; -tmüssen, *vn.* (h.) zniewolonym być do . . .; musiéć iść, robić; -tname, *m.* nazwisko dodatkowe; -tnehmen, *va irr.* (h.) wziąć

z sobą (kogo, co); wziąć także; er ist deswegen hart mitgenommen worden, *za to mocno był nagabany.

Mitni'chten, *ad.* żadną miarą; nie.

Mitrailleu'se, *f. Kw.* kartaczówka; organki.

Mi'trechnen, *va.* porachować razem (z (czém); wrachować, przyrachować do czego; **-treden**, *va.* także od. razem mówić, powiedzieć; **Mi'trege'nt**, *m. Stw.* spółregient; spółrządza; **-trege'ntschaft**, *f.* spólne rządy; **-treisen**, *vn.* (s.) jechać razem; podróżować wspólnie; **-treisender**, *m.* towarzysz podróży; **-treiten**, *vn. irr.* (s.) razem z kim konno jechać; **-trennen**, *vn. irr.* (s.) razem z kim biedz; **-tschicken**, *va.* posłać z kim; posłać razem (z czém inném); **-tschmausender**, *m.* godownik; **-tschuld**, *f.* wspólnictwo zbrodni; **Mi't-schuldig**, *a.* spółwinny; **-tschuldiger**, *m.* spółwinowajca; **-tschuldner**, *m.* spółdłużnik; **-tschüler**, *m.* spółuczeń; **-tschülerin**, *f.* spółuczennica; **-tschwester**, *f.* spółsiostra; **-tsenden**, s. Mi'tschicken.

Mi'tsein, *vn. irr.* (s.) być razem (z kim); **-tsieger**, *m.* spółzwycięzca; **-tsingen**, *vn.* u. *va. irr.* (h.) razem (z kim) śpiewać; wspólnie śpiewać; **-tsollen**, *vn.* (h.) mieć jechać (z kim); **-tspeisen**, s. Mi'tessen; **-tsperre**, *f.* drugi klucz; zamknięcie na drugi klucz; **Mi'tspielen**, *vn.* (h.) u. *va.* grać razem (z kim); Jmdm. übel —, *zagrać komu na nosie; **-tspieler**, *m.* ten, co z kim gra; **-tstehen**, *vn. irr.* (h. u. s.) razem z drugimi; **Mi'tstimmen**, *vn.* (h.) głosować razem (z drugimi); —, *va. Tk.* stroić razem z kim (np. fortepian); **-t-streiter**, *m.* wspólbojownik; kolega w boju.

Mi'ttag, *m.* południe; es ist schon — już południe; zu — essen jeść w południe; Mittags w południe; (Mittagessen) obiad; — essen (zu Mittage essen) jeść obiad; **-t-tägig**, *a.* południowy; w południe się odbywający; **-ttäglich**, *a. Geog.* południowy, ku południowi leżący; **-ttags**, *ad.* w południe, w południowéj porze; **-ttags-**, *a. Stk. Geog.* południowy; —, *Kk.* obiedny, obiadowy; **-gsbro'd**, **-gsessen**, s. Mi'ttagsmah'l; **-gsga'st**, *m.* gość obiadowy, obiadownik; **-gsglu't**, **-gshi'tze**, *f. Ntl.* upał w czasie południa; **-gshö'he**, *f. Stk. Geog.* wysokość południowa; **-gsko'st**, *f.* jadło południowe; **-ttagskrei's**, *m.* południk; **-gsli'nie**, *f. Stk. Geog.* linja południowa; **-gsmah'l**, *n.*, **-gsmah'lzeit**, *f.* obiad; **-gspre'digt**, *f. Kg.* kazanie południowe; **-gsru'he**, *f.*, **-gsschla'f**, *m.*, **-gsschlä'fchen**, *n. dim.*, **-gsschlu'mmer**, *m.* przesypianie się po obiedzie; drzymka poobiednia; **-gsseite**, s. Sü'dseite; **-gs-so'nne**, *f.* słońce południowe; **-gsstu'nde**, *f.* godzina południowa; godzina obiadowa; **-gsti'sch**, *m.* obiad; obiady; **-gs-wi'nd**, *m. Geog.* wiatr południowy; **-gs-zei't**, *f.* czas południowy; południowa pora.

Mi'ttanzen, *vn.* (h.) tańcować także od. razem (z kim); —, *va.* tańcować także jaki taniec.

Mi'tte, *f.* środek; połowa; aus unserer — z pośród nas; — Juli w połwie Lipca; **Mi'ttel**, **Mi'ttle**, **Mi'ttles**, *a.* (*comparat.* **Mi'ttler**, **Mi'ttlere**, **Mi'ttleres**; *superlat.* **Mi'ttelster**, **Mi'ttelste**, **Mi'ttelstes**): średni; **Mi'ttel**, *ad.* śród; pośród; **Mi'ttel**, *n.* środek (co do miejsca); das — halten, *środka się trzymać; sich in's — schlagen, legen, pośrednikiem być w czém; *Hlk.* lekarstwo; (Vermögen) majątek; **Mi'ttel-**, *a.* średni; środkowy; pośrodkowy; **-l-a'lter**, *n.* wiek średni; średnie wieki; **-la'lterlich**, *a.* średniowieczny; das Mittel-alterliche średniowieczność; **-la'rt**, *f.* średni rodzaj od. gatunek; **-lba'r**, *a.* pośredni; —, *ad.* pośrednio; obłazem; **-lbarkeit**, *f.* pośredniość; **-lbegri'ff**, *m. Philos.* pojęcie pośrednie; **-lbehö'rde**, *f. Stw.* władza pośrednia; **Mi'tteldin**g, *n.* rzecz w środku (między innemi) znajdująca się; **-lfa'rbe**, *f.* kolor pośredni; **-lfi'nger**, *m. Zk.* palec średni od. serdeczny; **-lfo'rm**, *f.*, **Mi'ttel-forma't**, *n.* forma średnia, średniéj wielkości; **-lga'ng**, *m.* chód średni (nie prędki nie wolny); droga środkowa; przejście w środku będące; **-lga'ttung**, *f.* średni gatunek; **-lglie'd**, *n.* średni członek; średnia część; **-lgro'ß**, *a.* miernowielki; **-l-grö'ße**, *f.* mierna od. średnia wielkość; (einer Person) mierny wzrost; **-lgu't**, *n.* towar średniego gatunku; **-ttelha'nd**, *f.* śródręcze; **-ljah'r**, *n. Ldw. etc.* średni rok (pod względem urodzajności); średni rok (biorąc średnią miarę z lat kilku, np. co do urodzajów, dochodów itd.); **Mi'ttel-ka'rpfen**, *m.* skoczek; kroczek; **-lkne'cht**, *m. Ldw.* średniak; **-lkrei's**, *m.* równi; **-lla'nd**, **-llä'ndisch**, *a. Geog.* śródziemny; **-lländisches Meer**, Sródziemne Morze; **-llau't**, *m.* pośredni głos od. dźwięk; **-lli'nie**, s. Glei'cher; **-llo's**, *a.* niedostatni; **-llosigkeit**, *f.* niedostatek; ubóstwo; **-l-maa'ß**, *n.* średnia miara; **Mi'ttelmä'ßig**, *a.* mierny; sehr -ger Kopf, *głowa bardzo mierna; **-lmä'ßigkeit**, *f.* mierność; **-lma'st**, *m. Sw.* średni maszt; **-lmee'r**, *n. Geog.* Morze śródziemne; **Mi'ttelmeh'l**, *n.* mąka średnia, poślednia; **-lpartei'**, *f.* środek; strona trzecia; **-lpartei'mann**, *m.* środkowiec; **-lprei's**, *m.* średnia cena; **-l-pu'nkt**, *m.* środkowy punkt, sam środek; **Mi'ttel-Rhei'n**, *m. Geog.* śródkowy Ren; **-lri'ng**, *m.* środkowy pierścień; **-lsa'lz**, *n.* sól średnia; **-lsa'tz**, *m.* zdanie średnie; średni stósunek; średnia ilość.

Mi'ttelschi'ld, *m.* tarcza średnia; **Mi'ttel-schlä'chtig**, *a.* środkobierny; **-lschla'g**, *m.* średnia rasa; średni rodzaj; **-lschri'ft**,

f. średnie pismo; -lſchri'tt, *m.* średni krok; -lſchu'le, *f. Słw.* szkoła pośrednia; -lsma'nn, *m.* pośrednik; -lsperſo'n, *f.* osoba pośrednicząca; pośrednik; pośredniczka; **Mi'ttelſt**, *præp.* za pomocą (czego); — ſeiner Hülfe za jego pomocą; -lſta'nd, *m.* średni stan; -lſtatu'r, *f.* średni wzrost; **Mi'ttelſter**, *a. superlat.* (v. Mittler, Mittle, Mittles): średni środkowy; wsamym środku będący; **Mi'ttelſti'mme**, *f. Tk.* średni głos; -lſto'ck, *n.* międzypień; **Mi'ttelſtra'ße**, *f.* środkowa droga, ulica średnia droga; środek; die — befolgen, halten iść średnią drogą; środek od. miarę zachować; die goldene —, *złota mierność; -lſtrecke, *f. Bw.* chodnik pośredni; -lſtück, *n.* pośrednia część; *Bw.* przedłużnica; -ltie'fe, *f.* średnia głębokość; -lto'n, *m.* średni ton; -ltre'ffen, *n. Kw.* średni szyk; -ltu'ch, *n. W.* sukno średnie; -lwe'g, *m.* średnia droga; -lwo'rt, *n. Spl.* imiesłów; -lzah'l, *f. Rk.* średnia liczba; -lzah'n, *m.* średni ząb; -lzei't, *f.* pośredni czas; -lzei'tig, *a. Spl.* obojętny; -lzwe'ck, *m.* zamiar pośredni.

Mi'tten, *ad.*: — auf der Straße na środku ulicy; — in der Stadt w środku miasta; — entzweibrechen, auseinanderreißen w środku przełamać, rozedrzeć na dwie połowy; — durch den Fluß przez środek rzeki; — unter der Predigt, Vorleſung wśród kazania, lekcji.

Mi'tternа'cht, *f.* północ, środek nocy; (vor) przed północą; (nach) po północy; (um) o północy; (gegen) koło północy; *Geog.* północ, okolica nieba przeciwna południowéj stronie; -rna'cht-, *a.* północny; -rnä'chtig, -rnä'chtlich, *a.* północny; -rna'chts, *ad.* o północy; -rna'chtsſchmaus, *m.* podkurek; -rna'chts-, -rna'cht-, *a.* północny; -rna'chtsſtunde, *f.* północna godzina; -rna'chtsgegend, *f. Geog.* północna strona (na niebie); -rna'chtswärts, *ad.* ku północy.

Mi'ttfaſten, *f. Kg.* środopoście; -tthä'ter, *m.* spółdziałacz; -ttheilbar, *a.* dający się udzielić; udzielny; mogący być udzielonym; -ttheilbar, *a.* co można udzielić innym; łatwy do złączenia; -ttheilen, *va.* (Jmdm. etw.) udzielić komu czego; (ſich) komunikować się; mittheilend zwierzający się innym; przystępny.

Mi'tthäter, *m.* spółdziałacz; spólsprawca; -rſchaft, *f.* spólsprawstwo; -ttheilung, *f.* udzielanie komu czego.

Mi'ttle (der, die, das), *a.* średni, środkowy; **Mi'ttler**, *m.* pośrednik; pojednawca; -ler-, -lers-, *a.* pośredniczy, pojednawczy; -lera'mt, *n.* urząd pośredniczy, pojednawczy; pośrednictwo; **Mi'ttlerto'd**, *m.* śmierć pojednawcza; -lerwei'le, -lerzei't, *ad.* tymczasem.

Mi'ttragen, *va. irr* należéć do czego, być uczęstnikiem czego.

Mi'ttrinken, *vn. irr.* (h.) pić razem z kim albo z czém; -ttrinker, *m.* spółpijący.

Mi'ttwoch, *m.*, **Mi'ttwoche**, *f.* środa; -wochs, *ad.* we środę; co środa, w każdą środę. [pomiędzy.

Mitu'nter, *ad.* niekiedy; czasem; także;

Mi'tunterſchrift, *f.* kontrasygnacja.

Mi'turſache, *f.* spólna przyczyna; -tverba'nnter, *m.* spółwygnaniec; -tverbre'cher, *m.* spólnik zbrodni; -tverſchwo'rener, *m* spólnik spisku; -tverwe'ſer, *m.* spółzawiadowca; spółrządca; -tvormund, *m. Rw.* drugi opiekun; -twähler, *m.* spółobiorca; -tweinen, *vn.* (h.) płakać także; -twerben, -tbewe'rben (ſich), *vr. irr.* także starać się o co, ubiegać się wraz z innymi o co; **Mi'twelt**, *f.* świat obecny; -twi'rken, *vn.* (h.) spólnie działać; przykładać się, dopomagać do czego; -twirkender, *m.* spółdziałacz; **Mi'twirkung**, *f.* społdziałanie; pomoc; przyłożenie się do czego; -twi'ſſen, *va. irr.* (h.) także co od. o czém wiedzieć; ohne mein — bez mojéj wiadomości; -twi'ſſer, *m.* spółwiedzący; **Mi'twohnen**, *vn.* (h.) razem mieszkać (z kim); -tzäh'len, *va.* policzyć razem do czego; -tzei'tig, *a.* spółczesny; -tzeu'ge, *m.* spółświadek; -tzie'hen, *va. irr.* (h.) razem z kim ciągnąć; —, *vn.* (ſ.) razem z kim udać się w drogę.

Mixtu'r, *f.* mikstura, mieszanina.

Mnemo'nik, -mote'chnik ꝛc. ſ. Gedä'chtniß-kunſt ꝛc.

Mö'bel, **Möbli'ren** ꝛc. ſ. Meu'bel ꝛc.; **Mö'belha'ndlung**, *f.*, -lmagazi'n, *n.* skład mebli.

Mobi'l, *a.* ruchomy; ein Heer — machen, -biliſi'ren, *va. Kw.* mobilizować, uruchomić wojsko; przysposobić do marszu; **Mobilia'r**, -bilia'r-, *a.* ruchomy; -bilia'reffe'cten, *f. pl.* sprzęty ruchome; -bilia'rvermö'gen, *n.* majątek ruchomy; **Mobi'lien**, *n. pl.* ruchomości; (Hausgeräth) sprzęty domowe; **Mobiliſi'ren**, ſ. Mobi'l; -biliſi'rung, *f. Kw.* mobilizacja; przygotowywanie wojska do pochodu; -bilitä't, *f.* ruchomość; ruchliwość.

Modalitä't, *f.* sposób.

Mo'de, *f.* moda; eine — einführen, aufbringen modę wprowadzić; (werden, ſein) wejść w modę; być w modzie; **Mo'de-**, *a.* modny; w modzie będący; — mód; **Mo'deha'ndel**, *m. H.* handel mód; -dehä'ndlerin, *f.* modistka, modniarka; -dejourna'l, *n.* dziennik mód; -dekra'm, -dela'den, *m. H.* sklep, w którym modne rzeczy sprzedają.

Mo'del, **Mode'll**, *n.* model; wzór; -lli'ren, *va.* modelowac; **Modelli'rer**, *m.* modelownik; -lli'rthon, *m.* wyciskowa glina;

Mo'deln, *va.* modelować; kształtować;

(an etw.), *obrabiać co sztucznie; majstrować nad czém; -lsammlung, f. zbiór modelów; -ltuch, n. chusta ze wzorkami.
Modena'rr, m. modniś; -denä'rrin, -depu'ppe, f. iron. kobieta ślepo za modą się ubiegająca.
Mo'der, m. błoto; zbutwiałość; zu — werden zbutwieć; -rdu'ft, s. Mo'dergeru'ch; Mo'der-E'rde, f. próchnica; -rgeru'ch, m. zaduch ze zgnilizny; -rfle'cken, m. swędra; -richt, -rig, a. stęchły, zgniły (zapach, smak).
Moderi'ren, va. moderować; miarkować.
Mo'dern, vn. (h.) gnić; butwieć.
Mode'rn, a. modny; nowoczesny, nowszy; nowożytny; -rnisi'ren, va. modernizować, odnawiać, przekształcać na nowy wzór.
Mo'dersto'ff, m. Ntl. ulmin.
Mo'deschnei'der, m. krawiec podług mody robiący; -deschri'ft, f. dziennik mód; -ftsteller, m. modny pisarz; -desu'cht, f. ubieganie się za modą; -deta'nd, m., s. Mo'dekra'm; -detra'cht, f. modny strój.
Modificatio'n, f. modyfikacja; -fici'ren, va. modyfikować, umiarkować; (sich) zmieniać się.
Mo'disch, a. modny.
Modulatio'n, f. modulacja; -li'ren, va. u. vn. (h.) Tk. robić przejścia z tonów do tonów.
Mo'dus, m. (Ausdrucksweise) Spl. tryb.
Mö'gen, vn. irr. (h.) módz; nie mieć sobie czego wzbronioném; er mag sagen, was er will niech powie, czego chce; mag es doch sein, was kümmert's mich? niech i tak będzie (niechby i tak było), cóż mnie to obchodzi? wie spät mag es sein? która może być godzina? ich möchte wohl wissen, was ꝛc. chciałbym też wiedzieć (radbym wiedział), co itd.; ich mag nicht nie chce mi się; ich mag ihn wohl leiden dosyć go lubię.
Mö'glich, a. możny; możebny; możliwy; mogliwy; es ist —, daß er kommt może być, że przyjdzie; das ist nicht — to niepodobna; ist's —? czy to podobna? czy to być może? wohl — może; może być; wenn es irgend — sein wird jeżeli tylko jakim sposobem będzie można; es ist mir nicht — to jest dla mnie rzeczą niepodobną; so kurz als — jak najkrócéj; so schnell als — jak najprędzéj; das ist alles Mögliche! *to wszystko co może być!
Mö'glichenfa'lls, ad. w razie możności; -lichkeit, f. możność; podobieństwo; nach — według możności; ile być może; das ist die —! a to dziwna rzecz! a to osobliwsza! Mö'glichst, a. u. ad. superlat; jak można naj—.
Mohammeda'ner, ꝛc., s. Muhameda'ner ꝛc.
Mohn, m. Ng. mak; Mohn-, a. makowy; -nartig, a. makowaty; -nhaupt, n., -nkopf, m. Ng. makówka; główka maku; -nkuchen, m. makuch; -nöl, n. makowy olej; makuch; -nsaame, m. Ng. makowe nasienie; -nsaft, m. opium; makowy sok; -nsalz, n. Schdk. makowica; -nstoff, m. Schdk. narkotyna.
Mohr, m. Geog. (Neger) murzyn; einen -ren wäscht man nicht weiß, *nie pomoże krukowi mydło; Mohr (Moiré), m. W. mora (materja).
Möh're, f. Ng. marchew.
Moh'ren-, a. Geog. murzyński.
Möh'ren-, a. Ng. marchwiany; -renfe'ld, n. Ldw. marchwisko.
Moh'renko'pf, m. czarnogłów, czarnogłowy koń; koń kary; -nla'nd, n. Geog. Nigrycja; ziemia murzyńska; kraj murzyński; -rentro'mmel, s. Tamburi'n; Moh'rin, f. murzynka; Moh'risch, a. murzynowaty; murzyński.
Moh'rrübe, s. Möh're.
Molch, m. Ng. salamandra; krzeczek.
Mo'ldau, f. Geog. Mołdawia; Multany; (Fluß in Böhmen) Mołdawa; Mo'ldauer, m. Mołdawianin; -rin, f. Mołdawianka; -dauisch, a. Mołdawski.
Mo'len, m. pl. (Mo'lo, Damm, Wehr), Sw. groble portowe.
Mo'lken, m. pl. Ldw. serwatka; (Schafsmolken) żętyca; -kencu'r, f. Hlk. leczenie się serwatką od. żętycą; eine — gebrauchen, pić serwatkę itd.; -kicht, a. serwatkowaty; Mo'lkig, a. serwatczany; -kigkeit, f. serwatczaność.
Moll, Mo'lton, m. W. kręt multan (materja wełniana).
Moll, n., Mo'llton, m. Tk. ton mięki.
Mo'llig, a. bardzo przyjemny; rozkoszny.
Mollu'sken, f. pl. Ng. pławy.
Molybda'n, m. Bw. molibdan.
Mome'nt, s. Au'genbli'ck; -nta'l, a. momentalny; chwilowy.
Mona'de, f. Philos. jednostka; wszczątek.
Mona'rch, m. Stw. monarcha; samowładca; -rchie', f. monarchia; samowładztwo; -rchin, f. monarchini; samodzierżczyni; -rchisch, a. monarchiczny; samodzierżawczy; -rchi'st, m. monarchista.
Mo'nat, m. miesiąc; Mo'nat-, Mo'nats-, a. miesięczny; -natsberi'cht, m. sprawozdanie miesięczne; -natlich, a. miesięczny die -e Reinigung haben, *mieć swój czas, znaki na bieliźnie; -natsflu'ß, m. Zk. miesiączka; regularność (u kobiet); -tsfri'st, f. termin miesięczny; binnen — w przeciągu miesiąca.
Mo'natsge'ld, n. miesięczne; -tsro'se, f. Ng. róża miesięczna; -natsschri'ft, f. Litt. miesięcznik; -natsso'ld, m. żołd miesięczny; miesięczna płaca; -natsta'g, m. dzień miesiąca; Mo'natszei't, f. czas miesięczny; -natswei'se, ad. miesięcznie; na miesiące; co miesiąc.
Mönch, m. mnich; -cherei', f. mnichostwo; -chisch, a. mnichowski; Mö'nchlein, n. dim. mniszek; iron. mniszysko; Mönchs-

a. mniszy, zakonny; -nchsbogen, m. Bchdr. próżna strona w druku; Mönchs-kappe, f. kaptur; kapica; -nchskloster, n. klasztor mnichów; mniszy; klasztor; -nskutte, f. mnichowski, mniszy habit; kaptur, -chsleben, n. życie mnichowskie; -chsorden, m. Kg. zakon mnichów; -chs-rhaba'rber, m. Ng. kubiliścior; -chsschrift, f. Bchdr. charakter Gotycki; -chswesen, n. mnichowstwo, mnichostwo.

Mond, m. Stk. księżyc; miesiąc; der neue — nów księżyca; Mond-, Monds-, Mo'nden-, a. Stk. księżycowy; Mo'ndbe-schrei'bung, f. opis księżyca; -denhe'll, -dhell, a. widny od księżyca, jasny; -ndhelle, f. poświata; -denjah'r, n. Stk. rok księżycowy; -dfinsterniß, f. Stk. zaćmienie księżyca; -dförmig, a. księżycowaty; -dkalb, n. Zk. Hlk. zaśniad; -d-kugel, f. Stk. kula księżyca; -dlicht, n. światło księżyca; -dmilch, f. Ng. glinka tłusta; mléczko kamienne; -dscheibe, f. Stk. tarcza księżyca; -dschein, m. światło księżyca; **s. Gla'tze; -dschecke, f. Ng. szkarłat; -dsichel, f. Stk. półksiężyc; -dstahl, m. Zm. dłóto półksiężycowe; -dstein, m. Ng. selenit; kamień księżycowy; -dsucht, f. Hlk. lunatyzm; -dsüchtig, a. lunatyczny; -dsüchtiger, m. Hlk. lunatyk, chodzący we śnie po księżycu; -dsviertel, n. kwadra księżyca; -dum-krä'nzt, a. *światłem kiężyca jak wieńcem otoczony; -dumleu'chtet, a. *światłem księżyca; olśniony; -dwechsel, m. zmiana księżyca od. księżycowa; -dwende, f. Stk. miesięcznik.

Monoga'm, m. monogam; -gamie', f. jednożeństwo; -ga'misch, a. monogamiczny.

Monopo'l, n. monopolium; samokupstwo; -polisi'ren, va. Stw. H. dać komu monopol albo prawo na co czego, wyłącznego sprzedawania; -poli'st, m. monopolista; monopolizant; samokupiec; -poli'stisch, a. monopolistyczny; samokupczący.

Monothei'smus, m. Philos. monoteizm; -thei'st, m. monoteista; -thei'stisch, a. monoteistyczny.

Monstra'nz, f. Kg. monstrancja.

Monströ's, a. potwórny; Mo'nstrum, n. monstrum; potwór.

Mo'ntag, m. poniedziałek; der blaue —, *szewska niedziela; szewskie święto; den blauen — feiern poniedziakować; Mo'n-täglich, Mo'ntags-, a. poniedziałkowy.

Monta'n-Industrie', f. górnictwo.

Monteu'r, m. Mech. składacz, ustawiacz machin; Monti'ren, w. Kw. umondurować; Sw. okręt w ludzi opatrzyć; Mon-ti'rung, f. mondurowanie; monderunek; -ti'rungs-, a. ubiorczy; -ngsdepo't, n. -gska'mmer, f. komisja ubiorcza; Mon-tu'r, f. móndur.

Monume'nt, n. monument, moniment; -menta'l, a. monumentalny, pomnikowy.

Moor, n. u. m. Ntl. Geog. oparzysko; oparzelisko; (lgnące) błota; mokrzydło; Moor-, a. mułowy; bagnisty; błotny; -rbad, n. Hlk. kąpiel mułowa; kąpiel błotna; -rboden, m. Ldw. czarny bagnisty grunt; -rerde, f. czarna ziemia bagnista; -rgrund, m. rdzawka; Moo'rig, a. oparzysty; błotnisty; bagnisty; Moo'rlager, n. pokład mułowy; -rland, n. ligawica; lgniączka; trzęsawica; -rmeise, f. Ng. błotniczka; -rschnepfe, f. Ng. bekas funtowiec; Jäg. dubelt; -rwasser, n. błotna woda; -rweide, f. Ldw. pastwisko na błotach; Ng. brzoza błotna.

Moos, n. Ng. mech; Moos-, a. Ng. mchowy; mszysty; Moo'sartig, a. mchowaty; -sbank, f. ławka mchem obrosła; -sflechte, f. Ng. porost kamienny; Moo'-sicht, a. mszysty; mchem obrosły; Moo'-sig, a. omszały; mszysty; pełen mchu; -srose, f. Ng. róża mszysta.

Mops, m. Ng. mops; Mops-, a. mopsi; Mö'pschen, n. dim. mopsik; mopka; -psgesicht, n. iron. mopsia twarz; -ps-hündin, f. mopka; Mo'psig, a. mopsiasty; mopsi; mopsowaty; -psnase, f. nos zadarty.

Mora'l, f. nauka moralna; moralność; sens moralny; Mora'l-, -ra'lisch, a. moralny; -ralisi'ren, vn. (h.) moralizować; morały prawić; -li'st, m. moralista; -li'-stisch, a. moralistowski, moralistom właściwy; -litä't, f. moralność, obyczajność.

Morä'ne, f. Ng. sielawa; (auf Alpenge-birgen) lodowisko; łoże lodowca.

Mora'st, m. bagno; im — stecken bleiben utkwić w błocie; Mora'st-, Mora'stig, a. bagnisty; Mora'st-Eisenstein, m. Ng. żelaziak bagnisty.

Mo'rchel, f. Ng. smardz, smarz.

Mord, m. mord; morderstwo; zabójstwo (rozmyślne); Zeter u. — schreien, *wrzeszczéć jak gdyby (go) kto darł ze skóry; Mord-, a. zabójczy; zbójecki; morderczy; -danschlag, m. zamach (zmowa) na życie czyje; -dbegie'rig, a. chciwy zabójstwa; -dbeil, n. zabójczy topór; -d-blick, n. zbójeckie spojrzenie; -dbrand, m. podpalenie rozbójnicze od. z rozbojem połączone, w celu rozboju; -dbrenner, m. podpalacz rozbójniczy; -dbrennerei', f. podpalanie rozbojnicze, w celu rabunku i rozboju; -deisen, n. zabójcze żelazo; Mo'rden, va. zamordować; — n., s. Mord; Mö'rder, m. morderca; zbójca; zabójca; Mö'rder-, a. zbójecki; — zbójcy; -rge-si'cht, n. zbójecka twarz; -rgru'be, -r-höh'le, f. jaskinia łotrów, zbójców; -r-ha'nd, f. ręka zbójcy; -rin, f. zbójczyni; zabójczyni (czyja); -risch, a. zabójczy, zbójecki; morderczy; -rlich, a. okropny;

— essen, trinken, schreien, *okrutnie (strasznie) jeść, pić, krzyczeć, =dro'tte, *f.* banda rozbójników, zbójców; **Mo'rdfackel**, *f.* zbójecka pochodnia; =dfeig, *a.* nie mający odwagi do zabójstwa; =dgebrü'll, =dgeschrei', *n.* morderczy, okrutny wrzask od. krzyk; =dgeschi'chte, *f.* powieść o zabójstwie; =dgese'll, *m.* opryszek; =dgetü'mmel, *n.* mordercza wrzawa; =dgeweh'r, *n.* zabójcza broń; broń mordercza; =dgewoh'nt, *a.* przywykły do morderstwa.

Mo'rdio, *ad.*: Zeter — schreien, *okropnie; wrzeszéć, straszliwie krzyczéć; =dkeller, s. Casema'tte; =dkerl, *m.* gracz; zuch; =dknecht, *m.* rzeźnik (jako zelżywe nazwisko żołnierza); =dlust, *f.* żądza morderstwa; =dlustig, *a.* pałający żądzą morderstwa; chciwy mordów; =dmesser, s. Mo'rdbeil; =dscene, *f.* mordercza scena; =dschuld, *f. Rw.* wina zabójstwa; =dsinn, *m.* zmysł zbójecki; =dstahl, s. Mo'rdeisen; =dstich, =dstoß, *m.* raz zabójczy; morderczy; śmiertelny; **Mo'rdstreich**, *m.* cięcie zabójcze; *okropny figiel; =dsüchtig, s. Mo'rdlustig; =dthat, *f.* czyn zabójczy; =dwaffe, *f.* zabójcza broń; =dweg, *m.* niegodziwa (niegodziwie zła) droga; *okropna droga; =dwuth, *f.* szalona żądza mordów.

More'lle, *f. Ng.* morela; mierunka.

Mo'res, *f. pl.* (Sitten) obyczaje; Jmdn., Jmdm. — lehren, *nauczyć kogo mores od. rozumu od. po kościele gwizdać.

Morgana'tisch, *a.* morganatyczny, leworęczny.

Mo'rgen, *ad.* jutro; — früh jutro rano; — Abend jutro wieczorem; auf — na jutro; bis — do jutra; von — an od jutra; **Mo'rgen**, *n.*: was das — bringt, *co jutro przyniesie; —, *m.* rano; vom — bis zum Abend od rana do wieczora; (gegen) koło rana; (bis gegen) blisko do rana; (jeden) co rano; guten —! dzień dobry! Jmdm. guten — bieten, sagen, wünschen życzyć komu dobrego dnia; dzień dobry mu powiedziéć; (jeden) każdego ranka, co rano; der — des Lebens, *poranek życia; (Osten), *Geog.* wschód; der Wind kommt von, aus — wiatr wieje od wschodu; *Ldw.* morg, trzydziesta część włoki; **Mo'rgen=**, *a.* poranny, ranny, jutrzenny; *Geog.* wschodni; =na'ndacht, *f. Kg.* nabożeństwo poranne; =na'nzug, *m.* ranny strój; =na'rbeit, *f.* ranna robota od. praca; =nbesu'ch, *m.* odwiedziny ranne, zrana; =nbla'tt, *n. Litt.* dziennik poranny; **Mo'rgend**, *a.* jutrzejszy; =den Tages jutrzejszego dnia; =ndä'mmerung, *f.* świt; pierwszy brzask; die — bricht an świta; =ndlich, *a.* ranny; =ndu'ft, *m. Ntl.* woń ranna; =nfro'st, *m.* ranny przymrozek; =nga'be, *f.* podarunek za wieniec; =ngebe't, *n.* modlitwa poranna; =ngelä'ut, *n. Kg.* dzwonienie ranne od. poranne; =ngesa'ng, *m.* śpiew poranny; =nglo'cke, *f.* dzwon poranny; =ngru'ß, *m.* powitanie od. pozdrowienie poranne; =nla'nd, *n. Geog.* wschód, kraje na wschodzie leżące; =nlä'nder, *m.* mieszkaniec wschodni, wschodu, wschodniego kraju; =nlä'ndisch, *a. Geog.* wschodni; na wschodzie znajdujący się od. używany; =nli'cht, *n.* ranne od. poranne światło; =nlie'd, *n.* śpiew poranne; pieśń poranna; =nlu'ft, *f.* powietrze poranne; =nro'th, *n. Ntl.* różowość jutrzenki; kolor różowy jak wchodzącéj zorzy; =nrö'the, *f. Ntl.* jutrzenka, pierwsza zorza; =nru'he, *f.* spoczynek ranny; **Mo'rgens**, *ad.* rano; zrana; =nse'gen, s. Mo'rgengebe't; =nsei'te, *f. Bk.* strona wschodnia; =nso'nne, *f.* ranne słońce; =nstä'ndchen, *n. Tk.* serenada ranna; =nste'rn, *m. Stk.* jutrzenka, gwiazda poranna; =nstu'nde, *f.* ranna godzina; — hat Gold im Munde, *kto rychło wstaje, temu Pan Bóg daje; =nthau', *m. Ntl.* ranna rosa; =ntra'nk, *m.* ranny napój; =ntrau'm, *m.* sen nad rankiem, to co się śni; =nwä'rts, *ad.* ku wschodowi; na wschód; =nwi'nd, *m.* ranny wiatr; wiatr wschodni; =genzei't, *f.* poranek; **Mo'rgig**, *a.* jutrzejszy.

Mo'ritz, *m. npr.* Maurycy.

Morsch, *a.* spruchniały; nadbutwiały, wiotchy; — entzwei brechen przełamać jak spruchniałą gałąź; **Mo'rschwerden**, *vn.* wiotszéć; —, *n.* murz; wewnętrzne pruchnienie.

Morse'lle, *f. Ng.* morszela.

Mö'rser, *m.* moździerz (do tłuczenia i do strzelania); etwas im — stoßen w moździerzu co utłuc; einen — abfeuern, *Kw.* wystrzelić z moździerza; **Mö'rser=**, *a.* moździerzowy; =rchen, *n. dim.* moździerzyk; =rkeu'le, *f.*, =rstö'ßel, *m.* tłuczek do moździerza.

Mö'rtel, *m. Bk.* wapno (z piaskiem rozrobione); =la'rbeit, *f. Bk.* sztukaterja; =lhaue, =lha'cke, =lkrü'cke, *f.* motyka, warzęchéw do przyprawiania wapna; =lke'lle, *f.* kielnia do wapna; =lpfa'nne, *f. Bk.* skrzynia na (rozrobione) wapno; =lschau'fel, *f.* graca.

Moscova'de, *f. H.* moskowada, faryna, cukier mączka; (gelbe) cukier surowy.

Mosa'ik, *f.* mozajka; =sai'k=, *a.* mozajkowy; in — arbeiten robić mozajkowe sztuki; =sa'ik=, *a.* mozajkowy, mozaiczny.

Mosa'isch, *a. Bibl.* mojżeszowy.

Moschee', *f.* meczet, kościół Turecki.

Mo'schus ꝛc., s. Bi'sam ꝛc.

Mo'sel, *f. Geog.* Mosela.

Mo'skau, *n. Geog.* Moskwa; =skowi'ter, *m.* Moskwicin; =wi'tisch, *a.* Moskiewski.

Most, *m. Wb.* moszcz; muszcz, sok świeżo wyciśnięty z winogron, jabłek, gruszek itd.; **Mo'steln**, **Mo'sten**, *va. Wb.* moszcz robić, wino prasować; **Mo'stig**, *a. Wb.*

moszczowaty; moszczowy; -stpresse, *f.* tłocznia do wyciskania moszczu.
Mo'strich, Mö'strich, *m.* musztarda; s. a. Senf, Senf-. [brzeczka.
Mo'stsüß, *a. Wb.* słodki jak moszcz oder
Motio'n, *f.* mocja, ruch, poruszenie ciała; *Stw.* projekt, wniosek.
Moti'v, *n.* powód skłaniający do czego; -vi'ren, *va.* uzasadnić, udowodnić przytoczeniem powodów; -tivi'rung, *f.* uzasadnienie.
Mo'tor, *m. Mech.* ruchodawca.
Mo'tte, *f. Ng.* mól; czerw; voll -n, -ttig, **Mo'tten-**, *a.* molisty; -na'rtig, *a.* mołowaty; -nfra'ß, *m.* dziury od mólów; -nfrä'ßig, *a.* od mólów pocięty, pogryziony; -nkraut, *m. Ng.* mszyca; **Mo'ttig**, *a.* molisty. [zalectwo.
Mo'tto, *n. Litt.* moto; dewiza; godło;
Mousseli'n, *m. W.* muślin; -sseli'n-, *a.* muślinowy.
Moussi'ren, *vn.* (h.) musować.
Mö'we, *f. Ng.* kulik; wrona morska; weiße — piaskowiec; —, *Geog.* (Stadt) Gniew. **Mu'chlig**, *a.* stęchły.
Mu'cheln, *vn.* (h.) stęchlizną trącić; **Mu'chsen**, s. Mu'cksen.
Muck, Mucks, *m.* bąknienie; mruknienie; einen — thun bąknąć, mruknąć.
Mu'cke, *f.* zły humor; grymas; kaprys; -n haben mieć grymasy (muchy w nosie); die Sache hat ihre -n, *sprawa (rzecz) ta ma swoje trudności.
Mü'cke, *f. Ng.* komar; komor; życa, mucha.
Mu'cken, *vn.* (h.) bąkać; bąknąć, bąkliwym tonem odezwać się; ich darf nicht — mnie ani pisnąć; mucke nur! ani mi piśnij! muckst du noch? jeszcze mruczysz?
Mü'cken-, *a. Ng.* komarzy; komorowy, komarowy; -nfä'nger, *m.* łapacz komarów; -nflo'r, *n.*, -nga'rn, -nne'tz, *n.* siatka od komarów; -nsäu'ger, *m.* *skrupulat w małych rzeczach; -nse'hen, *n. Hlk.* muszki przed oczyma, latanie niby mrówek; -nsti'ch, *m.* ukąszenie komara.
Mu'cker, *m.* mruk; dąsacz; burczymucha; grymaśnik; *iron.* *mistyk, ścichapęk; nurek; **Mu'cker-**, -risch, *a. iron.* mistyczny; **Muckerei'**, *f.* skłonność do dąsania się; hipokryzja; mistyczność, mistykowanie; **Mu'ckern**, *vn.* (h.) bąkać (mówiąc); *być ścichapękiem, nurkiem; mistykować; **Mu'ckisch**, *a.* grymaśny; tetryczny; kwaśny.
Mu'cksen, s. Mu'cken.
Mü'de, *a.* zmęczony; strudzony; sfatygowany; (werden) zmęczyć się, strudzić się, sfatygować się czém; werde nicht —! nie przykrz sobie! -digkeit, *f.* strudzenie; znużenie.
Mudelei', *f.* (Herumwühlerei) gméranina; guzdranie; **Mu'deln**, *vn.* (h.) gmérać, guzdrać.
Muff, *m.* rękaw; rękawek (watowany do ogrzewania rąk); (dumpfer Geruch) stęchlizna.
Mu'ffel, *f. Schdk.* mufel; gliniany tygiel; -lgewö'lbe, *n. Bk.* kaplica; -lo'fen, *m.* muflowy piec; -lsche'rben, *m. pl.* okrzaski mufli.
Mu'ffeln, *vn.* (h.) powoli żuć; mruczéć.
Mü'ffeln, *vn.* (h.) sapać; sapiąc jeść.
Mu'ffen, *vn.* (h.) stęchlizną trącić; cuchnąć (o zwierzynie); *mieć zapach, pachnąć; **Mu'ffig, Mü'ffig**, *a.* cuchnący, stęchły. [kładacz koranu.
Mu'fti, *m. Kg.* Mufty, arcykapłan i wy-
Muhameda'ner, *m. Geog. Kg.* Mahometanin; -da'nerin, *f.* Mahometanka; -da'nisch, *a.* Mahometański; -dani'smus, *m. Kg.* mahometanizm.
Mü'he, *f.* fatyga; praca, trudy, kłopot, mozoł; sich die — nehmen mit etw. zadawać sobie pracę z czém; — fatygować się; es ist nicht der — werth, es lohnt sich nicht die —, **to nie warto (trudu); szkoda na to fatygi; -helo's, *a.* wolny od kłopotów, trudów; bez kłopotów; -helo'sigkeit, *f.* wolność od kłopotów.
Mu'hen, *vn.* (h.) ryczéć (o krowie).
Mü'hen, *va.* fatygować; trudzić; (sich) trudzić się; **Mü'hevoll**, *a.* pełen trudów, kłopotów; kłopotliwy; mozolny.
Mühl-, Müh'len-, *a.* młyński; -lbach, *m.* strumień obracający młyńskie koło; -lbursch, *m.* młynarczyk; -lbeutel, *m.* pytel; **Müh'le**, *f.* młyn; die — geht młyn miele, jest w ruchu; die — steht młyn stoi; das ist Wasser auf seine —, ** to woda na jego koło; to właśnie gratka dla niego; (Spiel) młynek; die — spielen w młynka grać; -leisen, *n.* paprzyca; biegun młyński; -lenbau', *m.* stawianie młynów; -lenbau'kunst, *f.* sztuka stawiania młynów; budownictwo młyńskie; -lenga'ng, *m.* ganek we młynie; -lenhau's, *n.* młynica; -leno'rdnung, *f.* rozporządzenia tyczące się młynów; -lenra'd, s. Müh'lrad; -lenspie'l, *n.* gra w młynka; -lesel, *m.* osieł młyński; -lgang, *m.* wewnętrzny skład młyna; -lgere'chtigkeit, *f.* przywiléj młynarski; -lgeri'nne, *n.* koryto, którém woda płynie na koło młyńskie; -lkasten, *m.* skrzynia; -lklapper, *f.* grzechotka; gruchotka; -lknappe, s. Müh'lbursch; -lrad, *n.* koło młyńskie; -lradge'ld, *n.* kołowe; -lstein, *m.* kamień młyński; -l- und Mah'lgerechtigkeit, *f. Stw.* prawo mlewa; -lwasser, *n.* woda młyńska; -lwehr, *n.* jaz młyński; **Müh'lwerk**, *n.* kołowrot młyński.
Muh'me, *f.* ciotka; **Müh'mchen**, *n. dim.* ciocunia; cioteczka; ciocia.
Muhr, *f.* (Hohlkehle) locha.
Müh'sal, s. Müh'seligkeit; -h'sam, *a.* mo-

zolny; usilny; kłopotliwy; -h'samkeit, *f.* mozolność; -h'selig, *a.* uciążliwy; biedny, nędzny; kłopotliwy; -h'seligkeit, *f.* biedota; utrapienie; kłopotliwość; dolegliwość; -h'waltung, *f.* fatyga; mozolne zatrudnienie.

Mula'tte, *m. Geog.* Mulat; **Mula'ttin**, *f.* Mulatka; -la'ttisch, -la'tten-, *a.* do Mulata, do Mulatki należący itd.

Mu'ldchen, *n. dim.* niecułka; **Mu'lde**, *f.* niecka; **Mu'ldenfö'rmig**, *a.* nieckowaty; -dengewö'lbe, *n. Bk.* sklepienie nieckowate; -denhauer, *m.* nieckarz; -denli'nie, *f.* linja zagłębień.

Mull, *m.* gruz z gipsu; kretowina.

Mü'ller, *m.* młynarz; **Mü'ller-**, *a.* młynarski; -rgese'll, *m.* młynarczyk; -rha'ndwerk, *n.* młynarstwo; -rin, *f.* młynarka; **Mü'llerisch**, *a.* młynarski; —, *ad.* po młynarsku; -rsto'chter, *f.* młynarczanka.

Mulm, *m.* ziemia prochowata, miałka jak popiół, próchniasta; -lmicht, *a.* próchnowaty; -lmig, *a.* miałki jak próchno.

Multiplica'nd, *m. Rk.* mnożna; -plicatio'n, *f.* mnożenie; -plica'tor, *m.* mnożnik; -plici'ren, *n.* (h.) u. *va.* mnożyć; pomnożyć.

Mu'mie, *f. Alt.* mumia.

Mu'mme, *f.* maska lub strój jaki; (in Braunschweig) gatunek mocnego piwa.

Mu'mmel, *m.* bobok; poczwara; **Mu'mmeln**, *vn.* (h.) bąkać, mruczéć (dając słyszéć *mum mum*); **Mu'mmen**, s. Vermu'mmen; -menscha'nz, *m.*, -nspie'l, *n.* maszkarada; -mmerei', *f.* zapapużenie; zakrycie od. przebranie dla niepoznaki; *podstępne udawanie.

Mü'nchen, *n. Geog.* Monachium; Munich; -nchner, -nchener, -nchnisch, *a.* Monachijski; —, *m.* Monachijczyk; -nchnerin, *f.* Monachijka.

Mund, *m. Zk.* usta; gęba; reinen — halten, *trzymać język za zębami; Jmdm. etw. in den — legen, *w usta komu co włożyć; poddać mu co ma mówić; **Mund-**, *a. Zk. etc.* gębny; -dart, *f.* djalekt; narzecze; -dbeda'rf, *m.* potrzeby gęby, potrzebna żywność; **Mü'ndchen**, *n. dim.* buzia; gąbka.

Mü'ndel, *m.* pupil; małoletni sierota; małoletnia sierota; **Mü'ndel-**, *a.* pupilarny; -lge'lder, *n. pl.* pieniądze należące małoletnim sierotom.

Mu'nden, *vn.* (h.) smakować (o napojach [itd.).

Mü'nden, *vn.* (h.) uchodzić, wpływać dokąd, wpadać (o rzece).

Mu'ndfäule, -dfäulniß, *f. Hlk.* dziegna, szkorbut; -dgeru'ch, *m.* cuchnienie ust; -dharmo'nika, *f. Tk.* harmonika ustna; -dhöhle, *f. Zk.* wklęśnienie.

Mü'ndig, *a.* doletni; pełnoletni; -diger, *m.* człowiek mający własne zdanie, mogący o rzeczach sądzić; -digkeit, *f.* pełnoletniość; -digspre'chung, *f. Rw.* przyznanie pełnoletniości.

Mundi'ren, *va.* mundować, na czysto prze- [pisywać.

Mu'ndklemme, *f. Hlk.* kurcz; szczęk; -dkoch, *m.* kucharz nadworny; -dkügelchen, *n. dim.* płacuszek; powałeczka; -dkuß, *m.* pocałowanie w usta; -dlack, *m.* opłatek do pieczętowania; -dleim, *m.* klej z karuku, który się śliną rozpuszcza.

Mü'ndlich, *a.* ustny; —, *ad.* ustnie; -dlichkeit, *f.* ustność; **Mu'ndloch**, *n.* otwór ustowy; każdy otwór z przodu; -dmehl, *n.* mąka najprzedniejsza; -döffnung, *f.* otworzenie ust; otwór ustowy; -dportio'n, *f. Kw.* kęs żywności; -draub, *m.* kradzież żywności lub napoju; -dsalbe, *f. Hlk.* maść do smarowania warg; -dschenk, *m.* podczaszy; -dschenkena'mt, *n.* cześnikowstwo; podczastwo; -dschließer, *m. Zk.* zwieracz; muskuł zwierający; -dschwämme, *m. pl. Hlk.* bedłki (w ustach u dzieci); -dsemmel, *f.* bułka z najprzedniejszéj mąki (marymoncka); -dsperre, *f. Hlk.* kurcz szczękowy; -dspiegel, *m. Hlk.* wziernik ustowy; -dstück, *n.* munsztuk (u uzdy, u trąby); przód działa; głowa; *iron.* s. Mu'ndwerk; **Mü'ndung**, *f.* otwór; ujście (rzeki); wstęp od. wylew, wpad; **Mu'ndvoll**, *n.* tyle ile na raz do gęby wziąć można; -dvorrath, *m.* żywność; zapas żywności; -dwerk, *n.* gęba, cała twarz i to czém się mówi.

Municipa'l-, *a.* municypalny; -palitä't, *f.* municypalność; -pa'lrecht, *n. Stw.* prawo miejskie.

Munifice'nz, *f.* szczodrość; hojność; [szczodrobliwość.

Munitio'n, *f. Kw. Jäg.* amunicja; -tio'ns-, *a. Kw.* amunicyjny; -skarren, -swagen, *m. Kw.* wóz amunicyjny; furgon.

Mu'nkeln, *vn.* (h.): es munkelt posępnie, mglisto, pochmurno na dworze; man munkelt szeptają; idzie pogłoska.

Mü'nster, *n.* katedra; kościół katedralny; -rthu'rm, *m.* wieża katedralna.

Mu'nter, *a.* czuwający; er ist schon — już nie śpi; (machen) obudzić; (werden) roztrzeźwić się (po śnie); (lustig, heiter) wesoły; immer —! daléj wesoło! hula babula! (lebendig, beweglich) żywy, ruchawy, raźny; -rkeit, *f.* czujność; wesołość; żywość; rześkość, ochoczość.

Münz-, *a.* menniczy; numizmatyczny; -zamt, *n.* urząd menniczy; -zanstalt, *f.* zakład menniczy; -zbea'mter, *m.* urzędnik menniczy; -zbeschrei'bung, *f.* opisanie monet; -zcabine't, *n.* gabinet numizmatyczny; **Mü'nze**, *f.* moneta, pieniądze z kruszcu; (Geld) pieniądz; klingende — moneta brzęcząca; Jmdn. mit gleicher — bezahlen, *oddać komu wet za wet; (Münzgebäude) mennica.

Mü'nze, *Ng.*, s. Mi'nze.

Mü'nzen, *vn.* (h.) u. *va.* bić monetę; pie-

niądze; das ist auf mich gemünzt, * to na mnie jest ułożone, wymierzone; -nke'nner, m. numizmatyk; -nku'nde, f. numizmatyka; -nsa'mmlung, f. zbiór numizmatów od. monet; Mü'nzer, m. mincarz; -zfälscher, m. fałszerz monety; -zfälschung, f. fałszerstwo monety; -zfreiheit, f. wolność bicia pieniędzy; -zgere'chtigkeit, f. Stw. przywiléj utrzymywania mennicy; -zfuß, m. stopa mennicza; -zmeister, m. przełożony nad mennicą; menniczy; -zordnung, f. Stw. urządzenia mennicze; -zprobe, f. próba mennicza; -zrecht, n. prawo bicia monety od. pieniędzy; -zsorte, f. gatunek monety; -zstadt, f. miasto, w którém moneta się wybija; -zstempel, m. stempel menniczy; -zstück, n. sztuka kruszcu na monetę wybitego; -zverbre'chen, n. Rw. przestępstwo monetarne; -zwardei'n, m. probierz monety; -zwesen, n. mincarstwo; mennictwo; -zzeichen, n. znak menniczy.

Murä'ne, f. Ng. węgornik.

Mü'rbe, a. kruchy (mięso, pieczeń, drzewo); miękki (jabłko, śliwka); (werden) skruszéć; zmięknąć; Jmdn. — machen, * przytrzéć komu rogów; (werden) spokornieć; Mü'rbe, -bigkeit, f. kruchość; miękość.

Murks, m. okruszyna; kordupel (o małym człowieku); zrzęda; mrukała; -rksen, vn. (h.) krząkać; krząknąć.

Mu'rmelba'ch, m. mruczący strumyk; -rmeler, -rmler, m. szemracz, szemrący; -rmelsi'sch, m. Ng. mruczek; mruk; -rmeln, vn. (h.) u. va. mruczéć, szeptać, szemrać; —, n. mruczenie; szeptanie, szemranie; (ohne) bez szemrania; -rmelthie'r, n. Ng. świszcz; niedźwiedziomysz; * ospalec. [sław.

Mu'rner, Murr, m. **(Katze) mruczy-

Mu'rren, vn. (h.) mruczéć; (über Jmdn., über etw.) mruczéć na kogo, na co; szemrać; Mu'rrer, m. markot, szemracz, szemrzący; -rrig, a. mrukliwy; Mü'rrisch, a. zrzędny; ponury; mrukliwy; kapryśny, kwaśny; -es Wesen zrzędność; ponurość; mrukliwość; Mu'rrkopf, m. zrzęda; gdyracz; -rrköpfig, a. zrzędny; [zrzędliwy.

Mus, Kk., s. Muß, n.

Musca'te, f. Ng. muszkat; muszkatela; -cate'ller, m. Wb. wino muszkatołowe; -te'llerbi'rn, f. muszkatołówka; -ca'ten-, a. Ng. muszkatołowy; -nbau'm, m. drzewo muszkatołowe; -nblüthe, -nblume, f. muszkatołowy kwiat; -nnu'ß, f. muszkatołowa gałka.

Mu'sche, f. muszka, czarny plasterek na twarzy przylepiony.

Mu'schel, f. Ng. muszla; koncha; małż; Mal. muszla, muszelka (do farb); Mu'schel-, a. muszlowy; -lba'nk, f. Ng. łożysko małżów; -lchen, n. dim. muszelka; małżyk; -lfö'rmig, a. muszlowaty; -lgehäu'se, n. Ng. skorupa małża; -lgeschie'be, n. Bw. zsypisko muszel, skorup; -lgo'ld, n. Mal. złoto malarskie w muszelkach rozrobione; -lka'lk, m. Ng. wapień muszlowy; -lli'nie, f. Gl. konchoida; -lkre'bs, m. Ng. muszlowy rak; -lsa'mmlung, f. zbiór konch; -lscha'le, f. skorupa; -lsi'lber, n. Mal. srebro malarskie w muszelkach rozrobione; -lthie'r, n. Ng. małż; -lwä'chter, m. Ng. (Art Krabbe) strzeżek; -lwe'rk, n. małżowiny.

Mu'se, f. Myth. Muza.

Mu'selma'nn, m. Geog. Kg. muzułman, muzułmanin; -lmä'nnin, f. Geog. Kg. muzułmanka; -lmä'nnisch, a. muzułmański.

Mu'sen-, a. Myth. — muz; -na'lmanach, m. Litt. kalendarzyk sztuk nadobnych; -nbe'rg, m. Myth. Parnas; -nbo'rn, m. Myth. źródło Kastalskie; -nfei'nd, m. nieprzyjaciel muz; -nfreu'nd, m. przyjaciel muz; -ngo'tt, m. Myth. bożek przewodniczący muzom; Apolo; -nquе'll, s. Mu'senbo'rn; -nsi'tz, m. Myth. siedlisko muz, * przybytek nauk; -nsoh'n, m. * syn muz; * wychowaniec Apolina (na uniwersytecie); * student; -nte'mpel, m. * świątynia muz.

Muse'um, n. muzeum.

Musici'ren, vn. (h.) muzyką się bawić; grać; Musi'k, f. muzyka; etwas in — setzen, Tk. muzykę ułożyć do czego; in der — unterrichten uczyć muzyki; -si'k-, a. muzyczny; -ka'lien, n. pl. sztuki od. papiery muzyczne; -ka'lisch, a. muzykalny; -ka'nt, m. muzykant; grajek; gracz; Mu'siker, m. muzyk; muzykus; znawca muzyki i trudniący się nią; -kdire'ctor, m. dyrektor muzyki; -kfreund, m. przyjaciel muzyki; -kkenner, m. znawca muzyki; -klehrer, m. nauczyciel od metr muzyki; -kmeister, m. Tk. kapelmistrz; -kschule, f. muzykalna szkoła; -kstunde, f. lekcja muzyki; -kunterricht, m. lekcje muzyki; nauka muzyki; den — ertheilen muzyki uczyć; Mu'sikus, s. Mu'siker sc.; -kverei'n, m. towarzystwo muzyczne; -kverstä'ndig, a. znający się na muzyce.

Musi'varbeit, f. robota mozaikowa; -si'visch, a. mozaikowy; -nmalerei', f. mozaikowanie; wyrabianie mozaiki.

Muska'te sc., s. Musca'te sc.

Mu'skel, m. Zk. muszkuł; Mu'skel-, a. Zk. Hlk. muszkułowy, muskułowy; -kelhau't, f. Zk. błona mięsna; -kelig, a. mający mocne muszkuły; -kelkra'ft, f. siła muszkułów od. w muszkułach; -kelleh're, f. nauka o muszkułach; -kelsta'rk sc., s. Mu'skelig sc.

Muske'te, f. kula karabinowa; -ten-, a. karabinowy; -nfeu'er, n. Kw. strzelanie z muskietów; -nkugel, f. kula karabinowa; Musketie'r, m. Kw. muszketjer.

Muskulö's, *a.* muszkularny; silnych muszkułów będący.

Muß, Mus, *n. Kk.* papka, zacierki; powidła; marmelada; owoce itd. gęste rozgotowane.

Muß, *m. indecl.* (Zwang) mus, konieczność; wymus, gwałt, konieczna potrzeba; muszenie; er muß musi; ma; s. a. Mü'ssen, *vn. irr.*

Mu'ße, *f.* czas (wolny od zatrudnień); mit — swobodnie.

Musseli'n (Mousseli'n), *m. W.* muślin; **Musseli'nen, Mousseli'n=**, *a. W.* muślinowy.

Mü'ssen, *vn. irr.* (h.) musieć; powinnym być; man muß potrzeba; das muß bald geschehen to się ma stać w rychle; wer muß (kann, wird) es wohl gewesen sein? któż też to mógł być? er müßte denn krank sein chyba żeby był chory; er muß Alles haben, *wszystko musi (chce, pragnie) mieć.

Mu'ßestu'nde, *f.* godzina wolna (od zatrudnień); =**ßezei't**, *f.* czas wolny.

Mü'ßig, *a.* wolny od zatrudnień; bezczynny; seine Zeit — hin=, zubringen bezczynnie czas przepędzać; (gehen) próżnować; próżniacki; —, *ad.* po próżniacku (żyć); (unnütz, nutzlos) próżny; daremny; bezkorzystny; (ungenutzt) liegen odłogiem leżeć; =**ßigen**, *va.* musić, zmusić do czego; zniewolić; =**ßiggang**, *m.* próżnowanie; próżniactwo; =**ggä'nger**, *m.* próżniak; =**ggä'ngerisch**, *a.* próżniacki; =**ggehen**, *n.* próżnowanie.

Mu'ster, *n.* wzór; Jmdn., etwas zum — nehmen brać wzór z kogo; wziąć sobie kogo lub co za wzór; — wzór, plan, model, odrysowanie lub wyrobiony wzór oder deseń na materjach, wstążkach; **Mu'ster=**, *a.* wzorowy; =**rbi'ld**, *n.* obraz wzorowy; =**rbu'ch**, *n.* książka wzorowa; =**rgü'ltig**, *a.* wzorowy; =**rgü'ltigkeit**, *f.* wzorowość; =**rha'ft**, *a.* wzorowy, przykładny; =**rha'ftigkeit**, *f.* wzorowość; =**rka'rte**, *f.* karta z próbkami; **Mu'stern**, *va.* wzorki od. desenie na czém robić; *Kw.* mustrować, sprawiać (wojsko); =**rpla'tz**, *m. Kw.* plac mustry; =**rpro'be**, *f.* próba wzorowa; =**rri'ß**, *m.* podoba; =**rro'lle**, *f.* zwitek z próbkami; spis od. rejestr żołnierzy; lista wojskowa; =**rschö'nheit**, *f.* wzorowa piękność; =**rschri'ft**, *f.* pismo wzorowe; =**rschri'ftsteller**, *m. Litt.* autor wzorowy oder klasyczny; =**rschu'le**, *f.* szkoła normalna, przygotowawcza; szkoła wzorowa; =**rschu'tz**, *m. H.* obrona wzorów przemysłowych; =**rschutz=Gese'tz**, *n.* ustawa ku obronie wzorów przemysłowych; =**rstü'ck**, *n.* wyjątek (z dzieła) wzorowy; =**rung**, *f. Kw.* mustra, mustrowanie; popis wojska; rewia; lustracja; =**rwi'rthschaft**, *f. Ldw.* wzorowe gospodarstwo; =**rzei'chner**, *m.* ten co wzory od. wzorki rysuje; =**rzei'chnung** *f.* karton; =**rze'ttel**, s. Mu'sterro'lle.

Muth, *m.* umysł; stan umysłu; wie ist dir zu Muthe? jak ci jest na sercu? es ist kein — u. kein Leben in ihm, *nie ma w nim ani ruchu ani życia; (fassen) nabrać odwagi; mit gutem Muthe z dobrą myślą od. otuchą; den — sinken lassen, *zwątpić o sobie, serce tracić, na umyśle upadać; truchleć; =**thanreizend**, *a.* wzbudzający odwagę; =**thbesee'lt**, *a.* ożywiony od. pałający; **Mü'thchen**, *n. dim.:* sein — kühlen zaspokoić gniew, zemstę.

Mu'then, *va.* starać się o co (według przepisanéj formy); der Gesell muthet das Meisterrecht czeladnik podaje się na majstra; =**thgeld**, *n.*, =**thgroschen**, *m.* opłata za przyznanie sobie prawa żądanego.

Mu'thig, *a.* odważny, śmiały; =**thigkeit**, *f.* odważność; dzielność; =**thlos**, *a.* nie mający odwagi, serca; (werden) stracić odwagę; =**thlo'sigkeit**, *f.* brak odwagi; zwątpiałość; =**thmaßen**, *vn.* (h.) u. *va.* domniemywać się, dorozumiewać się; =**thmaßlich**, *a.* domniemalny; =**ßlichkeit**, *f.* domniemanie; =**ßung**, *f.* domysł.

Mu'thung, *f.* staranie się o co.

Mu'thvoll, *a.* pełen odwagi; =**thwille**, =**thwillen**, *m.* płochość; rozpusta; pustota; swawola; =n treiben pustować; rozpustować; swawolić; seinen — an Jmdm. auslassen przebarszczać nad kim; =**thwillig**, *a.* płochy, swawolny, rozpustny; —, *ad.* płocho; swawolnie; rozpustnie; dobrowolnie; =**gkeit**, *f.* swawolność; rozpustność; pustota.

Mu'tter, *f.* matka; sie wird bald — werden urodzi dziecko; —, *Zk.* (Gebärmutter) mać; maciora (u zwierząt); macica (u kobiet, pereł); *Mech.* mutra, muterka (u śruby itd.); **Mu'tter=**, *a.* — matki; *Zk.* maciczny; macierzyński; =**ra'der**, *f. Zk.* żyła maciczna; =**rallei'n**, =**rsee'lenallei'n**, *a.* *samutenki; samutenenenki; samusienki; =**rau'ge**, *n.* oko macierzyńskie; =**rba'lsam**, *m. Hlk.* balsam na maciczne bóle; =**rba'nd**, *n. Hlk.* wiązadło maciczne; **Mu'tterbau'm**, *m.* drzewo nasienne; =**rbeschwe'rde**, =**rbeschwe'rung**, s. Mu'tterkra'nkheit; =**rbie'ne**, *f. Ng.* królowa, matka pszczół; królowa; =**rbru'ch**, *m. Zk.* przepuklina maciczna; =**rbru'der**, *m.* wuj; wujaszek; =**rbru'dersfrau'**, *f.* (Tante) wujenka; =**rbru'st**, *f.* pierś macierzyńska od. matki; =**rbu'sen**, *m.* łono macierzyńskie oder matki; **Mü'tterchen**, *n. dim.* mamunia; matunia; **Mu'tterdrü'se**, *f. Zk.* guz łożyskowy; łożyszcze; =**rfie'ber**, *n.* febra maciczna; =**rfle'cken**, s. Mu'ttermaa'l; =**rflu'ch**, *m.* przekleństwo matki; =**rfreu'de**, *f.* radość matki; uciecha macierzyńska; =**rfü'llen**, *n. Ldw.* kobyłka;

-rgefüh'l, n. uczucie macierzyńskie; -r-geist'n, n. Bw. matryca; -rgewä'chs, n. (Mondkalb) zaśniad; -rglü'ck, n. szczęście matki od. macierzyńskie; -rgo'ttesbild, n. Mal. etc. obraz Matki Boskiéj od. Najświętszéj Panny; -rgu't, n. majątek po matce, macierzyński; macierzysty; -r-ha'rz, n. galban; -rha'se, m. Jäg. zając samica; -rhau's, n. matecznik; -rhe'rz, n. serce macierzyńskie; -rka'lb, n. Ldw. jałówka (cielę); -rki'nd, n. boskie stworzenie; —, iron. dziecko ulubione mamuni; pieszczoszek; -rki'rche, f. Kg. kościół główny; -rklee', m. Ng. lucerna; -rko'rn, n. Ng. spór; sporysz; mącznica; śniedź w życie; -rkra'mpf, m. macinnik; spazm maciczny; -rkra'nkheit, f. Hlk. macinnica; choroba maciczna; -rkra'nz, m. Hlk. krążek od. podstawek maciczny; -rkrau't, n. Ng. maruna; rumianek; -r-kre'bs, m. Hlk. rak samicy; -rkü'chen, s. Na'chgebu'rt; -rla'mm, n. Ldw. owca; maciorka; -rla'nd, n. kraj macierzyński; -rlau'ge, f. melasa; ług oczyszczony z soli; -rlei'b, m. żywot matki od. macierzyński; łono matki; vom -e an od chwili jak wyszedł z łona matki; Mü'tterlich, a. matczyn; do matki należący; macierzyński; matce właściwy; -rlichkeit, f. macierzystość; Mu'tterlie'be, f. miłość macierzyńska; miłość ku matce; -rlo'ge, f. (der Freimaurer) macierzyńska loża; -rlo's, a. nie mający matki; -rlu'st, s. Mu'tterfreu'de; -rmaa'l, n. znamię przyrodzone, blizna z którą się kto urodził; -rmi'lch, f. mléko macierzyńskie oder matki; er hat es mit der — eingesogen, *wyssał to z mlékiem matki; -rmo'rd, m. matkobójstwo; -rmö'rder, m. matkobójca; -rmö'rderin, f. matkobójczyni; -rmu'nd, m. usta matki; —, Zk. ujście maciczne; -rna'me, m. imię macierzyńskie od. matki; -rpfe'nnig, m. *wsparcie pieniężne oder dar pieniężny od matki; -rpfe'rd, n. kobyła; klaczka; -rpfle'ge, f. opieka, staranność matki od. macierzyńska; -rpla'ge, f. Hlk. kłopot matki; -rre'cht, n. Rw. prawo macierzyńskie; -rsa'lbe, f. Hlk. maść maciczna; -rscha'f, n. maciora (owca); -rscha'ft, f. macierzyństwo; -rschei'de, f. Zk. pochwa maciczna; -rschme'rz, m. cierpienie od. dolegliwość matki; —, Hlk. ból maciczny; -rscho'ß, m. łono matki od. macierzyńskie; -rschwei'n, n. Ldw. maciora (świnia); -rschwe'ster, f. ciotka; -rsee'le, f. *żywa dusza; -lenallei'n, a., s. Mu'tterallei'n; -rse'gen, m. błogosławieństwo matki; -r-si'nn, m. umysł od. sposób myślenia macierzyński; -rsoh'n, m., -rsöh'nchen, n. dim. iron. benjaminek; synalek; pieszczoszek; -rsor'ge, f. kłopot matki; -rspra'che, f. język ojczysty; -rstaa't, m. Stw. Geog. kraj macierzysty; -rsta'dt, f. miasto macierzyste; -rste'lle, f. miejsce matki; — bei Jmdm. vertreten zastępować matkę, być komu matką; -rsti'mme, f. głos macierzyńskie od. matki; -rsto'ck, m. Gtn. główna od. maciczna latorośl (z któréj się wino rozmnożyło); maciczny od. główny ul (z którego inne powstały); -rthei'l, n. Rw. (Erbtheil) część macierzysta (t. j. po matce spadła); macierzyzna; -rthrä'ne, f. łza matki; -rti'tel, m. tytuł, nazwisko matki; -rtreu'e, f. wierność matki; -r-weh', n. Hlk. bóle maciczne; -rwi'tz, m. dowcip naturalny; -rwi'tzig, a. mający dowcip naturalny; -rwu'rzel, f. macica; -rwu'th, f. Hlk. mężodur; lubieżny szał (u kobiet); nimfomanja; -rzä'pfchen, n. Zk. czopek maciczny; -rzi'mmt, -zi'mmet, m. Ng. kasja drzewna.

Mutz, m. muc, koń itd. z kusym ogonem; *człowiek kuso ubrany; (dummer Kerl) głuptas.

Mü'tzchen, n. dim. czapeczka; Mü'tze, f. czapka; (aufsetzen) czapkę włożyć na głowę; (abnehmen) czapkę zdjąć od. zdejmować; —, Zk. czep, drugi żołądek odżuwających zwierząt; Mü'tzen-, a. czapkowy; -nba'nd, n. wstążeczka u czapki od. do czapki; -nma'cher, m. czapnik; -n-schi'rm, m. rydelek, daszek.

Myria'de, f. Rk. myriada, ilość 10 tysiączna; *krocie; tysiące; nieprzeliczony tłum.

My'rrhe, f. Ng. myrra; mira; -rrhen-, a. mirowy; -ndo'lde, f. Ng. przewłoka; gir; girz; -nsa'ft, m. myrra ciekąca; sok mirowy.

My'rthe, f., -nbau'm, m. myrt; mirt; -then-, a. mirtowy; myrtowy; -nkra'nz, m. wieniec myrtowy; -nwei'n, m. mirtynek; -nzwei'g, m. gałązka myrtowa; s. a. Mi'rthe ꝛc.

Myste'rien, n. pl. misterje, tajemnice religijne; tajemnicze obrządki; -sterið's, s. Gehei'mnißvo'll; -stifici'ren, va. mistyfikować kogo; oszukać, za dudka go mieć; łudzić go; -ficatio'n, f. mistyfikacja; łudzenie; mamienie; My'stik, f. mistyka; -stiker, m. mistyk; iron., s. Mu'cker ꝛc.; -stisch, a. mistyczny; mystische Persönlichkeit osoba zmyślona; -sti-ci'smus, m. mistycym; —, iron., s. Muckerei'.

My'the, f. mita; klechda; powieść bajeczna; -then-, -tisch, a. mityczny; bajeczny; -tholo'g, m. Litt. mitolog; -logie', f. mitologja; -lo'gisch, a. mitologiczny.

N.

N., NN., używa się jak w polskiém do oznaczenia osoby, któréj imienia wyrazić nie chcemy; Herr NN., Pan NN.

Na'be, *f.* piasta (u koła).

Na'bel, *m. Zk.* pępek; **Na'bel=**, *a.* pępkowy; **=lbi'nde**, *f. Hlk.* opaska pępkowa; **=lbru'ch**, *m. Hlk.* przepuklina pępkowa; **=lfö'rmig**, *a.* pępkowaty; **Na'beln**, *va.* (ein Kind) dziecku pępek podwiązać; **=l=schnu'r**, *f.*, **=lstra'ng**, *m. Zk.* sznurek od. powrózek pępkowy; pępowina; **=lwu'lst**, *f. Zk.* przypiępie.

Na'ben, *va.* (ein Rad) piastę dorobić do koła; **Na'ben=**, *a.* — piast; — na piasty; **=benri'ng**, *m.* obręcz w piaście albo na piaście. [niemiłosierny.

Na'bob, *m.* nabab, nabob; *iron.* *bogacz

Nach, *præp.* (mit *Dativ*): po; — Tische, — dem Essen po obiedzie; einer — dem andern jeden po drugim; — einander wszyscy po kolei; — na; do; — der Stadt gehen, fahren pojechać do miasta; (um, wegen) po; — Wasser gehen iść po wodę; — dem Arzte schicken posłać po lekarza; — (wegen, um — willen) za; — Jmdm. gehen iść za kim; — etwas greifen chwycić za co; — etwas fragen pytać się o co; — (gemäß, zufolge, entsprechend) według; podług; stósownie do; — meiner Meinung według mego zdania; — dem Gesetze stósownie do prawa; — der Natur malen malować podług natury; meiner Meinung — podług mego zdania; dem Anscheine — z pozoru od. na pozór; der Reihe — koleją; mir —! idź (idźcie) za mną! tylko za mną! immer —! daléj za mną! der Nase —! za nosem! przed siebie! jak nos prowadzi (iść)! — der Mode podług mody; — Belieben według upodobania; — und — powoli, zwolna; — gerade już prawie.

Na'chachten, *vn.* (h.): einer Sache — stósować się do czego; **=achtung**, *f.* zastósowanie się do czego; Jmdm. etw. zur — sagen powiedzieć komu co iżby miał na to uwagę od. aby się stósował do tego; **=ackern**, *vn.* (h.) *Ldw.* poprawiać oranie; **=äffen**, *vn.* (h.) u. *va.*: Jmdm. etw. — małpować kogo w czém; **=äffer**, *m.* naślednik, małpiarz; **=äffisch**, **=ffend**, *a.* małpiarski, lubiący małpować; **=äfferei'**, *f.* małpowanie; małpiarstwo; **=ahmen**, *vn.* (h.) u. *va.* naśladować kogo lub co; der Natur — naśladować naturę; nachahmend naśladujący; naśladowczy; **=ahmer**, *m.* naśladowca; naśladownik; **=ahmerei'**, *f.* ślepe naśladownictwo; **=ahmlich**, *a.* podobny do naśladowania; **=ahmung**, *f.* naśladowanie; **=ahmungsga'be**, *f.* dar naśladowania; **=ahmungssu'cht**, *f.* chęć, żądza naśladownicza od. naśladownictwa; **=ahmungssü'chtig**, *a.* naśladowniczy; **=ahmungstrie'b**, *m. Ng.* popęd do naśladowania; **=ahmungswe'rth**, *a.* godny naśladowania; **=arbeit**, *f.* robota późniejsza, dalsza (po innéj wykonana); robota powtórna w celu poprawienia; **=arbeiten**, *vn.* (h.) u. *va.* (Jmdm.) pracować od. robić co po kim; robić co na czyj wzór; w robocie komu wyrównać, dogonić go; **=arbeiter**, *m.* poprawiacz; **=arten**, *vn.* (s.) (Jmdm.) wrodzić się, wdać się, w kogo (jak dzieci w rodziców).

Na'chbar, *m.* sąsiad; **=rin**, *f.* sąsiadka; sąsiada; **=chbar=**, **=chbars=**, **=chbarlich**, *a.* sąsiedzki; **=rdie'nst**, *m.* usługa sąsiedzka; **=rla'nd**, *n.* kraj sąsiedzki; **=chbarre'cht**, *n. Rw.* prawo sąsiedztwa; **=rscha'ft**, *f.* sąsiedztwo; **=rsleu'te**, *pl.* sąsiedzi; **=rstaa't**, s. Na'chbarla'nd; **=rsta'dt**, *f.* miasto sąsiedzkie; **=rstu'be**, *f.*, **=rzi'mmer**, *n.* izba sąsiedzka; **=rwe'g**, *m.* droga sąsiedzka.

Na'chbauen, *vn.* (h.) u. *va.* później wybudować, dobudować, przybudować; **=ch=bede'nken**, *vn.* (h.) u *va. irr.* potém rozważyć, rozmyślić się, zastanowić się; **=chbekommen**, *va. irr.* (h.) potém oder później dostać; **=chbellen**, *vn.* (h.) (Jmdm.) szczekać za kim (idącym, o psie); **=ch=beru'fen**, *va. irr. Rw.* powołać po kim; =fener Erbe dziedzic podstawiony; **=ch=bessern**, *va.* poprawiać jeszcze; **=chbeten**, *vn.* (h.) u. *va.* (Jmdm.) modlić się oder pacierz mówić za kim; *pomawiać za kim; **=chbe'ter**, *m.* ślepy powtarzacz słów cudzych od. czyich; **=chbezah'len**, *va.* potém popłacić.

Na'chbier, *n.* podpiwek.

Na'chbilden, *va.* ukształcić co; odtwarzać; **=chbi'ldung**, *f.* naśladowanie; odwzorowanie; odtwarzania; **=chblättern**, *vn.* (h.) karty przerzucać (w książce) szukając czego; **=chblauen**, *vn.* (h. u. s.) później niebieszczéć oder nabierać niebieskiego koloru; **=chbleiben**, *vn. irr.* (s.) zostać w tyle; zostać na potém; **=chblicken**, *vn.* (h.) (Jmdm. einer Sache) patrzéć za kim, za czém; **=chblöken**, *vn.* później beczéć; **=chblühen**, *vn.* (h.) później kwitnąć; **=ch=bohren**, *va.* jeszcze lepiéj wywiercić; potém albo po kim wiercić; **=chbrausen**, *vn.* (h.) szumiéć potém albo za kim; **=ch=brechen**, *vn. irr.* (s.) daléj od. później się łamać; —, *vn. irr.* (h.) łamać co po kim; **=chbringen**, *vn. irr.* (h.) później co przynieść; (Jmdm.) przynieść co za kim; **=chbrummen**, *vn.* u. *va.* (h.) później mruczéć; **=chbrut**, *f.* późniejszy poród od. lag;

=chbrüten, vn. (h.) później wysiadywać od. wylęgać; =chbuchstabi'ren, va. (Jmdm. etw.) silabizować od. sylabizować co za kim. [gdy; kiedy.

Nachde'm, ad. potém; zatém; —, conj.

Na'chdenken, vn. irr. (h.): (einer Sache, über etw.) rozmyślać nad czém; rozważać co w myśli; myśléć od. zastanawiać się nad czém; Na'chdenken, n. rozmyślanie, myślenie, zastanawianie się nad czém; rozważanie czego; rozwaga; zastanowienie; nachdenkend zamyślony; =chdenklich, a. rozważny; baczny; zastanawiający się; godzien uwagi (rzecz); =chdichten, va. (Jmdm. etwas) poemat jaki ułożyć na wzór kogo; =chdichtung, f. naśladowanie; =chdonnern, vn. (h.) potém zagrzmiéć; va. (Jmdm. Flüche), *grzmiącym głosem przekleństwa słać za kim; *groźnemi przekleństwy go ścigać; =chdrängen (sich), vr. (h.) cisnąć za kim; =chdringen, vn. irr. (s.) gwałtownie dążyć za czém; (dem Feinde) natarczywie ścigać nieprzyjaciela.

Na'chdruck, m. Bchdr. Litt. przedruk (nieprawny); powtórne od. późniejsze ciśnienie od. tłoczenie (powietrza, stempla); *dobitność, dosadność; moc; siła; dzielność; energia; auf ein Wort — legen, Spl. dobitniejszym głosem oddać wyraz jaki; =chdrucken, va. Bchdr. Litt. przedrukować (dzieło cudzego nakładu); Na'chdrucker, m. przedrukowywacz, plagiator przedrukiwacz (cudzych dzieł); =chdrücklich, a. dobitny, dosadny; mocny, silny; ostry; kurz u. — krótko a węzłowato; =chdrucksvo'll, a. pełen dobitności od. mocy; =chdunkeln, vn. (s.) później ściemniéć; =cheifer, m. emulacja; ślachetna chęć wyrównania; gorliwość w dóscignieniu; =cheiferer, m. usiłujący wyrównać komu w czém; =cheifern, vn. (h.) emulować z kim; usiłować mu wyrównać; naśladować go w usilnéj chęci zrównania; =cheiferung, f. emulowanie; usiłowanie wyrównać; =cheilen, vn. (s.) (Jmdm.) śpiesznie gonić za kim; spieszyć za kim.

Na'cheina'nder, ad. koleją; po kolei; po sobie; jeden po drugim.

Na'chempfi'nden, va. irr. (h.) później od. potém co czuć (ból); (Jmdm. etw.) czuć co po kim, za jego przykładem; =chempfi'ndung, f. czucie później się odzywające.

Na'chen, m. Sw. łódka; czółno; Na'chen=, a. czółny; =nfö'rmig, a. łódkowaty.

Na'cherbe, m. Rw. dziedzic podstawiony, podrzędny, następny; =erben, vn. (h.) u. va. (Jmdm.) dziedziczyć po kim; =erbschaft, f. dziedzictwo podstawienne; =erha'lten, va. irr. (h.) później oder potém otrzymać; =ernte, f. Ldw. drugie żniwo; pożynki; =ernten, va. u. vn. (h.) pożynać; pożynki odprawiać; później zbierać; =ero'bern, va. później oder potém zdobyć; =erzäh'len, va. później co opowiedziéć; (Jmdm. etw.) opowiadać co za kim, po kim; =essen, vn. u. va. irr. (h.) potém jeść; (Jmdm.) jeść po kim; jeść za kim (naśladować jego sposób jedzenia); =essen, n. zakąska; =fahren, va. irr. (h.): (Jmdm. etw.) wieźć co za kim albo później; prowadzić za kim; —, vn. irr. (s.) jechać z tyłu albo potém; =fahrt, f. następstwo; =fallen, vn. irr. (s.) upaść oder spaść po kim lub po czém; potém spaść; =färben, vn. (h.) puszczać farbę po czém; —, va. jeszcze raz farbować; =feier, f. obchód późniejszy; =feiern, va. później obchodzić; =feilen, vn. u. va. (h.) pilnikiem poprawić; *poprawiać powtórnie; =feuern, s. Na'chschießen; Na'chflattern, vn. (s.) (Jmdm.) trzepiotać się za kim (lecieć trzepiocąc skrzydłami); =fliegen, vn. irr. (s.) lecieć, polecieć za kim lub za czém; =fließen, vn. irr. (s.) płynąć za kim lub za czém; =fluchen, vn. (h.) kląć za kim; =flüchten, vn. (s.) za kim uciekać (dla schronienia się); —, va. później od. potém unieść co (dla schronienia).

Na'chfolge, f. iście, postępowanie za kim; postępowanie po kim; die — Christi naśladowanie Chrystusa; =folgen, vn. (s.) potém od. później nastąpić; (Jmdm.) iść za kim, postępować za nim; (im Amte) naśladować kogo w urzędzie; nachfolgend następujący; następny; Na'chfolger, m. następca (überhaupt); naśladowca; zwolennik; =folgere'cht, n. prawo następstwa; =folgerin, f. następczyni; =formen, s. Na'chbilden; =forschen, vn. (h.) (Jmdm.) poszukiwać, śledzić kogo; (einer Sache, über etw.) badać, śledzić, dochodzić czego; =forscher, m. śledzca; badacz; =forschung, f. śledzenie; badanie; dochodzenie; =gen anstellen przedsięwziąć śledztwo, dochodzenia w jakiéj rzeczy; =frage, f. dopytywanie się o co; wypytywanie się; (halten nach etw.) wypytywać się o co; wybadywać co; es ist keine — nach Wolle wcale się nie pytają od. nikt się nie pyta o wełnę; =fragen, vn. (h.) (Jmdm.) pytać się za kim, jego pytanie powtarzać; =frageschrei'ben, n. Rw. poszukiwanie listu lub przesyłki; =frager, m. dopytywacz; =freuen (sich), vr. (h.) potém oder później się cieszyć; =frist, f. późniejszy termin; odłożenie terminu do późniejszego czasu; =frost, m., s. Spä'tfrost; =frühling, m. pora powiosenna; Na'chfühlen, s. Na'chempfi'nden; =führen, s. Na'chfahren; =füllen, va. dopełnić; dołożyć, aby było pełno; (Faß) dołożyć beczki; =füllungs=Vo'rrichtung, f. przyrząd pokarmowy; =gaffen, vn. (h.) (Jmdm.) oczy wytrzyszczać za kim; =gähnen, vn. (h.) (Jmdm.) ziewać za kim; =ge-

bä'ren, *va.* później urodzić; -geben, *va. irr.* (h.) później dać (jeszcze, dodać więcéj); —, *vn. irr.* (h.) ustępować jakiéj sile (fizycznie i moralnie); die Saite giebt nach strona się opuszcza, spuszcza; (Jmds. Bitten) przychylić się do czyjéj prośby; -gebo'ren, *pp.* później urodzony; urodzony po śmierci ojca; pogrobowiec; -renes Kind, *Rw.* pogrobiec; pogrobek; -gebo't, *n.* późniejsze podanie (licytującego, kupującego); Na'chgebrau'ch, *m.* używanie czego potém; -gebrau'chen, *va.* używać potém, później; -gebu'rt, *f. Zk.* łożysko; miejsce; czepiec (u położnic); -gefüh'l, s. Na'chempfi'ndung; -gehen, *vn. irr.* (s.) (Jmdm.) iść od. chodzić na kim; (Jmdm. auf dem Fuße) krok w krok chodzić za kim; (einer Sache) chodzić za czém; (seinen Geschäften) chodzić za interesami; -gehends, s. Na'chher; -gela'ssen, *pp.:* -ne Erben, *Rw.* pozostali dziedzice lub spadkobiercy; -gelo'ben, *va.* potém oder później ślubować co; -chgema'cht, *pp.* naśladowany; fałszowany; dorabiany; -ter Schlüssel wytrych; dorabiany od. fałszowany klucz; -gemä'lde, *n.* przemalowanie czego; kopja; -geri'cht, *n.* potrawa, która się później oder po innych daje; -geschma'ck, *m.* przysmak; übler — obrzazg; -giebig, *a.* powolny; zgodny; zgodliwy; nie sprzeczny; (sein) nie lubić się sprzeczać; chętnie ustępować; Na'chgiebigkeit, *f.* wolność; zgodliwość; -gießen, *va. irr.* (h.) potém lać; później odlać; odlewać co podług jakiego wzoru; (mehr hinzugießen) więcéj dolać; Na'chglätten, *va.* poprawiać; -glühen, *vn.* (h.) tlić się, żarzyć się potém oder później; -chgraben, *vn. irr.* (h.) kopać za czém; kopiąc szukać czego; kopać na nowo; -graben, *n.:* beim — stießen sie auf 2c. kopiąc napadli na itd.; -greifen, *vn. irr.* (h.) (einer Sache) chcieć co uchwycić; wyciągnąć rękę chcąc kogo lub co schwycić; die falsch gegriffenen Töne —, *Tk.* tony fałszywie wzięte wziąć powtórnie; -griff, *m. Gymn.* pochwyt; -grübeln, *vn.* (h.) (einer Sache) szperać czego; -grübler, *m.* szperacz; ślęczyciel; -gucken, s. Na'chsehen, *vn.;* -guß, *m.* kopia odlewu (np. z gipsu); -hall, *m.* odgłos; echo; -hallen, *vn.* (h.) odgłos dawać; odzywać się; brzmieć, dźwięczéć, od. głos, brzmienie, dźwięk wydawać jeszcze potém; —, *va.* powtarzać dźwięk jaki; -halten, *va. irr.* (h.) trzymać co potém; -haltig, *a.* trwały, jeszcze w późniejszym czasie zniszczeniu nie uległy; -hangen, -hängen, *vn.* (h.) oddawać się czemu jakoby lgnąć do tego; (dem Trunke) oddawać się pijaństwu; (einem Gedanken) ciągle się zajmować jaką myślą; -hauen, *vn. irr.* (h.) drugi raz ciąć (np. szablą); powtórzyć cięcie; — z tyłu ciąć, rąbać; —, *va. irr.* (h.) podług jakiego wzoru wyciesać co (np. posąg); -hau'sege'hen, *n.* iście do domu; -sehu'nft, *f.* przyjście do domu; -helfen, *vn. irr.* (h.) pomódz, pomagać komu; -helfer, *m.* pomocnik.

Na'chher, *ad.* potém; kurz, bald, ein Jahr — wkrótce, niedługo, w rok potém.

Na'chherbst, *m.* późna jesień; schyłek jesieni; -herbstlich, *a.* pojesienny; -chherig, *a.* późniejszy; -chhetzen, *va. Jäg.* zwierza uciekającego dościgać psami gończemi; -hieb, *m.* cięcie powtórne, późniejsze; -hilfe, s. Na'chhülfe; -hinken, *vn.* (s.) z tyłu się wlec kulawo; (Jmdm.) kulejąc iść za kim; kulawość czyję naśladować, udawać; kuléć tak jak on; -chhochzeit, *f.* poprawiny; powtórzyny; -chhöhnen, *vn.* (h.) (Jmdm.) szydzić za odchodzącym; -chholen, *va.* później sprowadzić; (etw.), *wetować, nagrodzić co zaniedbanego (lekcją itd.); -holung, *f.* — einer versäumten Handlung, *Rw.* podjęcie czynności zaniedbanéj; -chhülfe, *f.* pomoc; pomoc później dana; -chhut, *f. Ldw.* pastwisko poślednie; s. a. Na'chtrab; -chimpfen, *va. Hlk.* ponowić zaszczepienie ospy; -chjagen, *vn.* (s.) (Jmdm.) pędzić za kim; puścić się pędem od. w pogoń za kim; uganiać się za nim; (einer Sache) uganiać się za czém; —, *va.* pędzić kogo za kim; -jauchzen, -jubeln, *vn.* (h.) (Jmdm.) powtarzać czyje radosne okrzyki; -chkauen, *va.* przegryźć, przekąsić co po czém; -chkauf, *m.* późniejsze kupno; -chkaufen, *va.* potém jeszcze dokupić; -keltern, *va. Wb.* jeszcze później wyciskać jagody; jeszcze więcéj wycisnąć; -chklagen, *vn.* (h.) potém skarzyć; -chklang, *m.* podźwięk; odgłos, echo; -chklatschen, *vn.* (h.) (Jmdm.) klaskać za kim; —, *va.* (Jmdm. Beifall) oklaski słać za kim; oklaskami go ścigać; -klettern, -chklimmen, *vn. irr.* (s.) wleźć, wdrapać się za kim; -chklingen, *vn. irr.* (h.) jeszcze potém dźwięczéć; podźwięk wydawać; Na'chklügeln, *vn.* (h.) (Jmdm.) za czyim przewodem wykwintnie rozumować; -chkochen, *va.* później ugotować co; dogotować co; -kollern, *vn.* (s.) (Jmdm.) stoczyć się za kim; -chkomme, *m.* potomek; *następca; ohne Nachkommen bezpotomny; Na'chkommen, *vn. irr.* (s.) przyjść potém; er kommt uns nach idzie za nami; die Folgen kommen nach pokazują się (przychodzą) skutki; einem Befehle, seiner Pflicht — wypełnić rozkaz; dopełnić powinności; -chkommenschaft, *f.* potomstwo; potomność; -kömmling, *m.* potomek; Na'chkönnen, *vn. irr.* (h.) módz iść, jechać itd. za kim; -kosten, *va.* skosztować czego po kim od. potém; -kriechen, *vn. irr.* (s.) czołgać się z tyłu

albo za kim; -chkriegen, s. Na'chbekom-men; -chkunft, *f.* późniejsze przybycie; **Na'chkünsteln**, *va.* (Jmdm.) sztucznie co wyrobić na wzór czyj; **Na'chkur**, *f. Hlk.* doleczanie; -kutschiren, *vn.* (s.) (Jmdm.) jechać za kim w powozie; -lachen, *vn.* (h.) (Jmdm.) śmiać się za odchodzącym; **Na'chlallen**, *vn.* (h.) szczebiotać za kim; -lass, *m.* ustanek; przestanek; przerwa; (ohne) bez przerwy; bezustannie; bez ustanku; *H.* rabat, ustąpienie części należytości; **Na'chlassen**, *va. irr.* (h.) potém kogo puścić lub wpuścić; przypuścić (wody do wanny); dać (pozwolić) komu iść z tyłu od. za sobą; (hinterlassen) pozostawić po sobie (dzieci, dzieła, majątek dzieciom); Jmdm. etwas an der Strafe zwolnić komu nieco karę, część jéj darować; —, *vn. irr.* (h.) zwolnićć (jak np. mrzóz, upał, zapał, deszcz); — zmniejszyć się (pilność, gorliwość); (ganz) ustać zupełnie (deszcz, wiatr, pożar, kaszel, ból, gorączka, pilność); opuścić (o chorobie itd.); (in etw.) ustawać w czém (w pilności, gorliwości, zapale); er läßt nicht nach nie ustaje; nie przestaje; nie folguje; -lassenschaft, *f.* pozostałość czyja; puścizna; -lässig, *a.* niedbały; —, *ad.* niedbale; opieszale; nieostrożnie; -chlässigkeit, *f.* niedbałość; niedbalstwo; opieszałość; nieostrożność; -lassung, *f.* (der Strafe) zwolnienie, darowanie kary; **Na'chlauf**, *m.* biegnięcie za kim lub za czém (z tyłu); druga wódka; -laufen, *vn. irr.* (s.) (Jmdm., einer Sache) biedz od. biegać za kim, za czém; biegać, uganiać się; -läufer, *m.* ten, co za kim lub za czém biega, goni, ugania się; -chlaut, *m. Spl.* pogłos, brzmienie, które po inném słychać (np. dź w łódź); -chlauten, *vn.* (h.) potém od. później brzmieć; -chläuten, *vn.* (h.) potém dzwonić; przedzwaniać; -chleben, *vn.* (h.) żyć potém albo po kim; żyć podług czego; seinem Vater —, *ojca w życiu naśladować; —, *n.* życie późniejsze; ostatek życia; **Na'chlegen**, *va.* później przyłożyć czego; -chlehren, *va.* później nauczyć, douczyć czego; **Na'chleisten**, *va.* (einen Eid), *Rw.* potém złożyć przysięgę; -chlernen, *va.* potém się nauczyć; -lese, *f. Ldw.* zbiór późniejszy, pośledni; pokłosy, zbieranie reszty zboża; *Wb.* powinobranie, zbieranie reszty winogron; -chlesen, *va. irr.* (h.) resztę zbierać; (Geschriebenes, Gedrucktes) czytać za kim; przeczytać, odczytać co; -chliefern, *va.* później dostawić, dostarczyć co; -chlieferung, *f.* późniejsza dostawa; -chmachen, *va.* naśladować co, zrobić tak samo; udawać co; nachgemacht naśladowany, imitowany, nieprawdziwy; udany (podpis); podrobiony, sfałszowany (dokument itd.); do-robiony (klucz); -mähen, *vn.* (h.) u. *va.* później kosić; -chmalen, *va.* później co umalować; -chmalig, *a.* późniejszy; -chmals, *ad.* potém; później; -chmann, *m.* następca; *Gymn.* zaplecnik; -chmarschi'ren, *vn.* (s.) maszerować z tyłu oder za kim; -chmessen, *va. irr.* (h.) zmierzyć, wymierzyć, przemierzyć co; jeszcze raz mierzyć po kim; -chmittag, *m.* popołudnie; -chmittags, *ad.* popołudniu; -chmittä'gig, -mittags-, *a.* popołudniowy; przypołudni; -mittagszeit, *f.* przypołudnie; **Na'chmitternacht**, *f.* popółnoc; -chmodeln, *va.* modelować, wyrabiać co podług czego; -mustern, *va* później od. na nowo mustrować; powtarzać za kim mustrę; **Na'chnahme**, *f. H.* powziątek; gegen —, *H.* za powiątkiem; -nehmen, *va. irr.* (h.) później jeszcze wziąć; potém więcéj dobrać; -chpfeifen, *vn. irr.* (h.) jeszcze potém piszczéć; —, *va.* potém co gwizdać; naśladować co gwiżdżąc; -chpflanzen, *va.* później zasadzić; -chpfuschen, *va.* po partacku co naśladować; **Na'chplappern**, -plaudern, *va.* paplać, pleść, bzdurzyć co za kim; -chprägen, *va.* później odbijać (monetę itd.); odbić podług jakiego wzoru; fałszować; -chprüfen, *vn.* (h.) u. *va.* egzaminować ponownie; -prüfling, *m.* uczeń później składający albo poprawiający egzamen; -chprüfung, *f.* drugi (późniejszy) egzamen; -pumpen, *va.* później jeszcze pompować; -purzeln, *vn.* (s.) (Jmdm.) stoczyć się i koziołka przewrócić za kim; -chquellen, *vn. irr.* (s.) później (jeszcze) tryskać, płynąć, ciec, lać się; -chrasen, *vn.* (h.) później szaléć; (Jmdm.) szaléć za kim, jego szaleństwo naśladować; —, *vn.* (s.) jak szalony ścigać kogo, wrzeszczyć za nim itd.; **Na'chrasseln**, *vn.* (h.) potém zaszczęknąć oder szczękać; —, *vn.* (s.) z łoskotem dążyć z tyłu od. za kim, za czém; -chräumen, *vn.* (h.) poprawiać sprzątanie, drugi raz sprzątać; **Na'chrauschen**, *vn.* (h.) potém szeleścić; —, *vn.* (s.) z szelestem iść; -chrechnen, *vn.* (h.) u. *va.* potém rachować; porachować, przeliczyć (czy istotnie jest tyle); (Jmdm.) rachować po kim dla sprawdzenia; (etw.) rachować komu (dla wykazania mu); -chrechner, *m.* kalkulator; sprawdzacz rachunków; ten co po kim rachuje; -chrechnung, *f.* późniejsze obliczanie; **Na'chrecht**, *n.* prawo późniejsze; -chrede, *f.* domówienie; epilog; przymówienie się, odezwanie się po innych; *Litt.* odezwa do czytelnika na końcu dzieła; obmowa; (in üble — kommen) osławić się; dostać się na ludzkie obmowy; -chreden, *va.* mówić za kim, pomawiać, powtarzać za nim, po nim; (Jmdm. Böses) obmawiać, osławiać, potwarzać kogo; -chreder, *m.* obmowca; -chredner, *m.* do-

mowca; -chreifen, vn. (s.) później dojrzewać; -chreisen, vn. (s.) (Jmdm.) za kim jeździć (podróżując); -chreißen, va. irr. (h.) później bardziéj od. daléj rozedrzéć; porwać za sobą; -chreiten, vn. irr. (s.) z tyłu jechać; (Jmdm.) (konno) za kim jechać, pojechać oder puścić się (konno) za kim; -chreiter, m. masztalerz, konno za kim jadący lub jeżdzący; -chrennen, vn. irr. (s.) pędzić za kim; pędem się za nim puścić; -chreue, f. żal po niewczasie; -chricht, f. wiadomość; doniesienie; (Gerücht) wieść; Jmdm. eine — bringen wiadomość komu przynieść; -chrichten, va. (hinrichten) wykonać na kim karę; -chrichter, m. (Henker) kat; -chrichtlich, a. u. ad. dla wiadomości; -chringen, vn. irr. (h.) usilnie ubiegać się za czém; -chrollen, vn. (s.) toczyć się za czém; -chrücken, vn. (s.) (Jmdm.) ruszyć za kim; —, va. daléj posunąć co; -chrudern, vn. (s.) Sw. z tyłu od. za kim płynąć (za pomocą wioseł); Na'chruf, m. odezwa pośmiertna; ostatnie słowa pośmiertne; -chrufen, vn. irr. (h.) (Jmdm.) wołać za kim; —, va. wołać kogo za sobą (aby szedł z tyłu); -chruhen, vn. (h.) potém spocząć.

Nachruhm, m. sława po śmierci; -rühmen, va. (Jmdm. etw.) za czyim przykładem co chwalić; das kann man ihm — na pochwałę jego powiedzieć to można; -rutschen, vn. (s.) (Jmdm.) płozić się, suwać się za kim; -säen, va. dosiewać; -sagen, s. Na'chreden, Na'chrühmen; -salzen, va. dosolić; -sammeln, va. później zbierać oder zebrać; -satz, m. Spl. zdanie tylne, następne; następnik; -saufen, vn. irr. (h.) później złopać; -sausen, vn. (h.) szeleścić za kim; -schaffen, va. dostawić komu co później; później co sprawić(kupić, nabyć); -schallen, s. Na'chhallen; -schauen, vn. (h.) patrzéć za kim; poglądać za kim; -schenken, va. później co darować; -schicken, va. posłać za kim (rzeczy, posłańca); -schickung, f. posyłanie za kim; nadesłanie; późniejsza posyłka; -schieben, va. irr. (h.) suwać od. posuwać co daléj albo za czém, za kim; (seine Kugel) swoję kulę później rzucić; —, vn. irr. (h.) (Jmdm.) ko kim rzucać (w kręgle); —, (s.) szybko biedz za kim; -schielen, vn. (h.) (Jmdm.) zerknąć, z boku na kogo spoglądać; Na'chschießen, vn. irr. (h.) strzelać po kim (z kolei) albo potém; strzelać za czyim przykładem; —, (s.) szybko za czém wytryskać, płynąć; —, va. irr. (h.) wystrzelić co z tyłu; (Jmdm. eine Kugel) kulą strzelić za kim; (mehr bezahlen) potém dodać; -schimpfen, vn. (h.) łżyć odchodzącego; obelgi za nim rzucać; obelżywemi słowy go ścigać; -schlachten, vn. (s.), s. Na'charten; -schlag, m. późniejsze uderzenie; nóta przyczepna; ponóta; -schlagen, va. u. vn. irr. (h.) potém uderzyć; Mzk., s. a. Na'chprägen; (eine Stelle) wartować od. otworzyć jakie miejsce w książce; —, vn. (s.), s. Na'charten; -schlags-Regi'ster, n. skorowidz; -schlängeln, vn. (s.) u. vr. (sich) w wężykowatym kierunk udążyć, biedz, płynąć, snuć się za czém; -schleichen, vn. irr. (s.) (Jmdm.) cichaczem iść za kim; skradać się za nim; ukradkiem za nim łazić; -schlendern, vn. (s.) (Jmdm.) leźć, wlec się, toczyć się za kim; Na'chschleppen, va. włóczyć, wlec za sobą; (sich) wlec się za kim; —, vn. (s.) wlec od. włóczyć się za kim (jak suknia, ogon od sukni); -schleudern, va. (z impetem) za kim co rzucić; -schlucken, va. połknąć co po czém; -schlürfen, va. chlipnąć czego po czém.

Na'chschlüssel, m. wytrych; klucz dorabiany.

Na'chschmaus, m. poprawiny bankietu; uczta na poprawiny; -schmecken, vn. (h.) potém smak jaki mieć od. w ustach zostawiać; Na'chschmeißen, s. Na'chwerfen; -schmelzen, va. irr. (h.) później jeszcze topić; —, vn. (s.) później się topić; -schmerz, m. ból później się odzywający; -schmerzen, vn. (h.) później boléć; -schneiden, vn. u. va. irr. (h.) (Jmdm.) krajać za kim; (Brod) przykrajać chleba; -schnitzeln, va. wystrugać co podług czyjego wzoru; -schreiben, vn. u. va. irr. (h.) pisać podług jakiego wzoru; naśladować, pisać za kim; wypisywać, przepisywać, powtarzać kogo; potém co dopisać (u spodu listu); -schreiber, m. piszący podług jakiego wzoru; piszący za kim (to co on mówi); pówtarzający cudze pisma; -schreien, vn. u. va. irr. (h.) (Jmdm.) krzyczéć za kim (oddalającym się); -schrift, f. dopis; dopisek; -schub, m. (im Kegelspiel) późniejszy rzut; -schuß, m. późniejszy strzał; strzał jeszcze się komu należący (że go ominął; dopłata (do tego co już się złożyło); Na'chschütten, va. później więcéj dosypać, przylać; -schwarm, m. drugi (późniejszy) rój itd. pszczół; -schwärmen, vn. (h.) później się roić (o pszczołach); -schwatzen, s. Na'chplappern; -schweben, vn. (s.) (Jmdm.) unosząc się w powietrzu ścigać kogo, dążyć za nim; -schwellen, vn. irr. (s.) później napuchnąć, nabrzmiéć; poźniéj wezbrać (o rzece); -schwimmen, vn. irr. (s.) z tyłu płynąć; (Jmdm.) płynąć za kim; -schwören, vn. irr. (h.) przysiądz za kim, po kim, za czyim przykładem; -schwung, m. wzniesienie się szybkie za kim; -segeln, vn. (s.) Sw. z tyłu płynąć (okrętem żaglowym i o okręcie); (Jmdm.) płynąć za kim; *puścić się za kim na tamten świat itd.; -sehen, vn. irr. (h.) zobaczyć, spojrzéć,

zajrzéć; —, *va. irr.* (h.) obaczyć co (dla przekonania się); (eine Rechnung) zajrzéć w rachunki; przeglądać je, rewidować; (Jmdm. etw.) przepuścić, wybaczyć komu co; —, *n.* patrzanie na co; przeglądanie czego; ich habe das —, *wolno mi na co patrzéć, co obejrzéć; **Na'chsenden**, s. Na'chschicken; **=setzen**, *vn.* (h.) (Jmdm.) gonić, pędzić w pogon się puścić, pogonić za kim; —, *va.* kłaść co w tyle; (eine Zeile) późniéj dodać oder złożyć wiersz; (Jmdn.), *posponować kogo; *mniéj go cenić niż innych; **=setzung**, *f.* pogoń; gonienie za kim; (Geringachtung) posponowanie, lekceważenie; **=seufzen**, *vn.* (h.) (Jmdm.) wzdychać za kim.

Na'chsein, *vn. irr.* (s.): er ist ihm nach poszedł za nim.

Na'chsicht, *f.* zajrzenie do czego (do książki, dla przekonania się o czém); przeglądanie, rewidowanie (rachunków itd.); pobłażanie; — gegen Jmdn. beweisen, *względy komu okazywać; *pobłażać mu; ich bitte um gütige —, *proszę o łaskawe względy; **=sichtig**, *a.* pobłażający; (gegen Jmdm.) pobłażający dla kogo; względny; —, *ad.* z pobłażaniem; **=sichtsvo'll**, *a.* bardzo pobłażający; łaskawy, względny; **=sickern**, *vn.* (s.) późniéj ciec; **=silbe**, **=sylbe**, *f. Spl.* zgłoska w tyle stojąca; **=singen**, *vn.* u. *va. irr.* (h.) potém śpiewać; śpiewać sobie; (Jmdm.) śpiewać za kim; **=sinken**, *vn. irr.* (s.) potém upaść, opaść, zapaść się; **=sinnen**, *vn. irr.* (h.) rozmyślać nad czém; —, *n.* rozmyślanie; **=sintern**, s. Na'chsickern; **=sitzen**, *va. irr.* (h. u. s.) w tyle siedzićć; er sitzt mir nach (hinter, unter mir) siedzi po mnie, niżéj odemnie; —, *n.* areszt szkólny.

Na'chsommer, *m.* ostatnia pora lata; polecie; ostatek lata; schyłek lata; **=spähen**, *vn.* (h.) (Jmdm., einer Sache) śpiegować kogo, co; — śledzić, badać co; zaciekać się nad czém; **=spazie'ren**, *vn.* (s.) spacerować potém lub za kim; **=speien**, *vn. irr.* (h.) potém pluć albo womitować; —, *va.* potém co wyrzucić, wypluć albo co wywomitować, czém pluć albo womitować; **=speise**, s. Na'chgeri'cht; **=spenden**, *va.* późniéj (jeszcze) użyczyć, dać co; **=spiel**, *n.* to co się gra na zakończenie; **=spielen**, *vn.* (h.) grać za kim; **=spotten**, *vn.* (h.) (Jmdm.) powtarzać czyje drwinki; **=spötter**, *m.* podrzeźniacz, podrzyźniacz; **=spottung**, **=spötterei'**, **=spöttelung**, *f.* podrzeźnianie, podrzyźnianie; **=sprechen**, *vn.* u. *va. irr.* (h.) (Jmdm.) mówić za kim; **=sprecherei'**, *f.* nierozmyślne powtarzanie słów cudzych; **=sprengen**, *vn.* (s.) (Jmdm.) w czwał puścić się oder pędzić za kim; **=springen**, *vn. irr.* (s.) (Jmdm.) skoczyć za kim; **=sprung**, *m.* skok za kim; **=spülen**, *va.* popłukać; jeszcze raz wypłukać; **=spüren**, *vn.* (h.) (Jmdm.) tropić kogo; (einer Sache) szperać czego; poszukiwać, dochodzić; **=spürer**, *m.* poszukiwacz; śledziciel; **=spürung**, *f.* dochodzenie; śledztwo.

Nächst, *præp.* (mit *Dativ*) u. *ad.* najbliżéj; bardzo blisko; tuż przy; tuż podle; podle; po; za; —, *superlat.*, s. Nä'chster, *a.*; die — vergangene Woche w przeszłym właśnie tygodniu; der — folgende Monat miesiąc najbliższy.

Na'chstammeln, *vn.* u. *va.* (h.): (etwas) potém co wybąkać. [tudzież.

Nä'chstdem, **Nächst**, *ad.* zaraz potém;

Nä'chster, **Nä'chste**, **Nä'chstes**, *a. superl.* (v. Na'he): najbliższy; przyszły (podobnie o kolei); —, *ad.:* am nächsten najbliżéj; najbliższéj; mit Nächstem w tych dniach; der Nächste bliźni.

Na'chstechen, *va. irr.* (h.) *Mal.* rytować co podług jakiego wzoru; *Ktsp.* starszą zabić; **=stehen**, *vn. irr.* (h.) stać po czém od. niżéj; nachstehende Worte następujace wyrazy od. słowa; (Jmdm.), *ustępować komu lub czemu; nachstehend pośledni; następny; **=steigen**, *vn. irr.* (s.) (Jmdm.) leźć za kim po kim; **=stellen**, *va.* w tyle co postawić; potém postawić; —, *vn.* (h.) zasadzać się na kogo lub na co; (Jmdm.) dybać na kogo; **=stellung**, *f.* zasadzka; **=steller**, *m.* ten co się zasadza, dybie na kogo; **=stellend**, *a.* podstępny.

Nä'chstenlie'be, *f.* miłość ku bliźnim; ludzkość; **Nä'chstens**, *ad.* wkrótce, niedługo, w rychle; w lada dzień.

Na'chsterben, *vn. irr.* (s.) (Jmdm.) potém albo po kim umrzéć; **=steuer**, *f.* podatek późniéj rozpisany; **=steuern**, *vn.* (s.) *Sw.* stérować za kim; —, *va. Stw.* późniéj jeszcze złożyć podatek; dopłacać pobór.

Nä'chstfolgend, *a.* blisko następujący; nadchodzący.

Na'chstich, *m.* *kopja sztychu; rycina naśladowana od. kopiowana; *H.* pchnięcie ponowne; *Ftk.*, s. Na'chstoß, *m.*; **=sticken**, *va.* późniéj co wyszyć, wyhaftować; naśladować co wyszytego; **=stiefeln**, *vn.* (s.) *iron.* iść za kim; **=stimmen**, *va. Tk.* dostroić czego.

Nä'chstkünftig, s. Nä'chstens.

Na'chstolpern, *vn.* (s.) (Jmdm.) potykając się iść za kim; **=stoppeln**, *va.* resztki zbierać; —, *vn.* (h.) (Jmdm.) zbiór po kim dokończać; **Na'chstoß**, *m.* powtórne pchnięcie; —, *Ftk.* pchnięcie po odbiciu (sprawowaniu) razu przeciwnika; **=stoßen**, *va. irr.* (h.) jeszcze więcéj utłuc; powtórnie kogo pchnąć; **Na'chstottern**, *vn.* (h.) (Jmdm.) jąkać się za kim, naśladować jego jąkanie; **=streben**, *vn.* (h.) (einer Sache) ubiegać się, uganiać się za czém; **=streiten**, *vn. irr.* (h.) potém się sprze-

czać; -streuen, *va.* jeszcze więcéj nasypać lub rozesłać; -strömen, *vn.* (s.) strumieniem płynąć potém lub z tyłu; -stümpern, s. Na'chpfuschen; -stürmen, *vn.* (h.) potém się wzburzyć (o morzu); z gwałtownością się zerwać (o wietrze); -stürzen, *vn.* (s.) późniéj albo po czém się zwalić, zawalić, zapaść; (Jmdm.) z natarczywością puścić się za kim; —, *va.* po czém, po kim, lub potém zwalić, strącić; -suchen, *vn.* u. *va.* (h.) szukać, szperać; poszukiwać czego; (um etw.) podać o co; starać się; prosić (rządu o pozwolenie); -sucher, *m.* poszukiwacz; -suchung, *f.* poszukiwanie; -gen anstellen poszukiwania czynić.

Nacht, *f.* noc; gute —! dobra noc! *ciemnota; niewiadomość; pomroka; in seinem Kopfe ist es —, *w jego głowie jeszcze ciemno; zu — speisen, essen jadać wieczerzą; Nachts, des Nachts nocą; es wird — noc zapada; bis in die sinkende — głęboko w noc; über — bleiben przenocować; bei — w nocy; w noc; Nacht-, *a.* nocny.

Na'chtanzen, *vn.* (h.) dotańczyć; (Jmdm.) tańcować po kim; naśladować kogo w tańcu; -tänzer, *m.*, -tänzerin, *f.* ten, ta, co po kim tańcuje od. w tańcu następuje.

Na'chtarbeit, *f.* nocna praca; -tarbeiter, *m.* robotnik nocny.

Na'chtasten, *vn.* (h.) (einer Sache) macać za czém (dla domacania się); -taufen, *va.* potém albo powtórnie chrzcić; **wody dolewać (do wina, itd.); -taumeln, *vn.* (s.) (Jmdm.) taczać się za kim; potoczyć się za nim.

Na'chtbecken, s. Na'chttopf; -tbede'ckt, *a.* cieniami nocy okryty; osłoniony pomroką; -tbild, *n.* obraz noc przedstawiający; *okropny, przeraźliwy obraz; -tblau, *a.* ciemnoniebieski; ciemnogranatowy; -tblindheit, s. Dä'mmerungsbli'ndheit; -tblume, *f. Ng.* kwiat nocny, w nocy rozkwitający; -tdiebstahl, *m.* nocna kradzież; -tdunkel, *a.* ciemny jak noc; —, *ad.* ciemno jak w nocy; Nä'chtelang, *a.* u. *ad.* nocami; po całych nocach.

Na'chten, *vn.* (h.): es nachtet noc się robi; noc zapada; (übernachten) nocować; -terschei'nung, *f.* widmo nocne; -tessen, s. A'bendbro'd; -teule, *f. Ng.* sowa nocna; puszczyk; -tfalter, *m.* (Schmetterling) lelek; zanocnica; éma; -tfeier, -tfeierlichkeit, *f.* uroczystość nocna; -tfeuer, *n.* ogień nocny; -tflieger, *m. Ng.* dziwonos; -tfrost, *m. Ntl.* przymrozek; -tgarn, *n. Jäg.* sieć na skowronki; -tgebi'lde, *n.* mara nocna; -tgeda'nke, *m.* myśl ponura, okropna; -tgefe'cht, *n.* potyczka nocna; -tgeflü'gel, -tgefie'der, *n.* ptastwo nocne (co po nocy lata); -tgeist, *m.* duch nocny; -tgemä'lde, s. Na'chtbild; -tgesa'ng, *m.* śpiew nocny; -tgeschi'chte, *f.* *powieść mająca za przedmiot nocne zdarzenie; -tgeschi'rr, s. Na'chttopf; -tgesi'cht, -tgespe'nst, *n.* widmo; omacnica; straszydło nocne; -tgesti'rn, *n.* planeta nocna; -tgewa'nd, *n.* strój nocny oder ranny; negliż; -tgewö'lk, *n.* chmury nocne; chmury czarne jak noc; -tgleiche, *f. Ntl.* porównanie dnia z nocą; -thabi't, *n.*, -thaube, *f.* ubiór, czepek nocny.

Na'chthauen, *vn.* (h.) późniéj tajéć.

Na'chtheil, *m.* niekorzyść; uszczerbek; szkoda, strata; ich bin im — niekorzyść jest po mojéj stronie; -theilig, *a.* niekorzystny; szkodliwy.

Na'chthemd, *n.* koszula nocna; -therberge, *f.* gospoda nocna; zajazd na nocleg; — nocleg; -thimmel, *m. Stk.* niebo nocne.

Na'chthun, s. Na'chmachen.

Na'chthut, s. Na'chtwache.

Na'chtigall, *f. Ng.* słowik; -gall-, -gallen-, *a.* słowiczy; — słowików; -llengesa'ng, *m.* śpiew słowików; -gallento'n, *m.* słowiczy ton.

Nä'chtigen, *vn.* (h.) nocować; przenocować; noclegować.

Na'chtilgen, *va.* późniéj zniszczyć; zmazać (dług).

Na'chtimbiß, *m.* przekąska na wieczór.

Na'chtisch, *m.* wety; zum — wurde aufgetragen ꝛc. na wety dano itd.; -tischwein, *m.* wino na wety.

Na'chtjacke, *f.*, -tjäckchen, *n. dim.* kaftanik nocny; -tjagd, *f. Jäg.* polowanie nocne; -tkälte, *f. Ntl.* mróz nocny; -tkerze, *f.* nocna świeca; -tkleid, *n.* suknia nocna; -tlager, *n.* nocleg; koczowisko; Na'chtlager-Asy'l, *n.* noclegowy dom; -tlampe, *f.*, -tlämpchen, *n. dim.* lampa, lampka nocna; -tlänge, *f.* długość nocy; dłuż nocy; -tlärm, *m.* wrzawa nocna; -tleuchter, *m.* lichtarz nocny.

Nä'chtlich, *a.* nocny; -er Weile, -tlich, *ad.* w nocy; w nocnéj porze.

Na'chtlicht, *n.* światło nocne, świeca nocna; -tlichtchen, *n. dim.* świeczka nocna; -tlu'ft, *f.* nocne powietrze; -tlustbarkeit, *f.* zabawa, uciecha, rozrywka nocna; -tmahl, s. A'bendmah'l, -tmahr, -tmännchen, s. Alp; -tmantel, *m.* płaszcz nocny od. ranny; -tmarsch, *m. Kw.* marsz nocny; -tmette, *f.* nokturna; jutrznia; -tmotte, *f.* éma; -tmusi'k, *f.* serenada; -tmütze, *f.*, -tmützchen, *n. dim.* czapka, czapeczka nocna.

Na'chtönen, *vn.* (h.) późniéj jeszcze brzmiéć, ton wydawać, dźwięczéć.

Na'chtpelz, *m.* ślafrok nocny futrem podszyty; -tquartie'r, *n.* nocleg.

Na'chtrab, *m. Kw.* tylna straż (w wojsku); den — bilden, machen stanowić tylną straż.

Na'chtrabe, *m. Ng.* kozodój.

Na'chtraben, *vn.* (s.) kłusować z tyłu;

(Jmdm.) kłusować za kim; -**trachten**, s. Tra'chten; -**trag**, *m.* dodatek do dzieła lub rozprawy (zawierający to, co w dziele pominione było); -**tragen**, *va. irr.* (h.) nieść co z tyłu; (Jmdm. etw.) nieść co za kim; *zemścić się; (in einer Rechnung) późniéj umieścić w rachunku; -**träger**, *m.* ten co niesie co za kim; *człowiek lubiący się mścić za dawne urazy; -**träglich**, *a.* dodatkowy; -**trags-Credi't**, *m.* *Stw.* dotacja dodatkowa; **Na'chtrappeln**, -**trappen**, *vn.* (h.) rozlazłym krokiem iść z tyłu; -**trauern**, *vn.* (h.) późniéj odbywać żałobę; -**treiben**, *va. irr.* (h.) z tyłu pędzić co.

Na'chtreich, *n.* królestwo nocy; -**treiber**, s. Na'chtrabe; -**treise**, *f.* podróż nocna.

Na'chtreten, *vn. irr.* (s.) stąpać, iść z tyłu; (Jmdm.) postępować za kim; w ślady czyje wstępować; ustępować komu pierwszeństwa; -**treter**, *m.* ten, który za kim postępuje; *naśladowca wstępujący w ślady kogo.

Na'chtriegel, *m.* rygiel do zasuwania na [noc.

Na'chtrift, *Ldw.*, s. Na'chhut; -**trillern**, *va.* *Tk.* trelować po kim, za kim; naśladować kogo w trelach; -**trinken**, *vn. irr.* (h.) potém pić; —, *va. irr.* pić po czém; popijać; -**trippeln**, *vn.* (h.) dreptać oder drepcić nogami z tyłu; —, (s.) (Jmdm.) drepcić za kim.

Na'chtripper, *m.* *Hlk.* wiewiór przewlekły.

Na'chtritt, *m.* stąpanie z tyłu.

Na'chtritt, *m.* (nächtlicher Ritt) konna jazda wo nocy; -**trock**, *m.* szlafrok.

Na'chtrocknen, *vn.* (s.) potém wyschnąć; —, *va.* potém wysuszyć; -**tröpfeln**, s. Na'chtraufen.

Na'chtrotten, s. Na'chtraben.

Na'chtruhe, *f.* spoczynek nocny; -**trunde**, *f.* *Kw.* ront nocny; obchód od. objazdka w nocy.

Na'chtrunk, *m.* popicie; napój do popijania; -**trupp**, *m.*, s. Na'chtrab.

Nachts, *ad.* we nocy; nocą; -**tsänger**, *m.* śpiewak nocny; *Ng.* (Art Heuschrecke) konik polny; -**tschatten**, *m.* nocny cień; *Ng.* (Pflanze) nocny cień, psianka; -**tschicht**, *f.* *Bw.* robota nocna; -**tschichter**, *m.* *Bw.* nocny robotnik; -**tschmaus**, *m.* biesiada nocna; -**tschnecke**, *f.* *Ng.* ślinik; -**tschwalbe**, *f.* *Ng.* nocna jaskółka; -**tschwärmer**, *m.* hulak nocny; birbant hulający po nocach; -**tschwärmerei'**, *f.* hulanka od. hulatyka (birbantka) nocna; -**tschwarz**, *a.* czarny jak noc; -**tschweiß**, *m.* poty nocne; -**tsehen**, *n.* kurza slepota; -**tseher**, *m.* nocowidz; -**tsitzen**, *n.* siedzenie po nocach; -**tsitzer**, *m.* lubiący siadać po nocach; -**tständchen**, *n.* *Tk.* serenada nocna; -**tstück**, *n.* *Mal.* obraz przedstawiający noc; -**tstuhl**, *m.* stolec nocny; -**tstunde**, *f.* godzina nocna; -**ttopf**, *m.* urynał; nocnik; -**ttraum**, *m.* marzenie nocne; -**ttreffen**, *n.* *Kw.* potyczka nocna; -**ttrunk**, *m.* napój nocny; -**tuhr**, *f.* zegar nocny; -**tumflo'rt**, -**tumge'ben**, -**tumwö'lkt**, s. Na'chtbede'ckt.

Na'chtünchen, *va.* powtórnie tynkować; poprawiać tynkowanie; -**tuschen**, *va.* *Mal.* tuszem co naśladować.

Na'chtverhü'llt, *a.*, s. Na'chtbede'ckt; das -te Schicksal, *los w grubych nocy pogrążony cieniach; -**tvio'le**, *f.* *Ng.* miesiącznica; wieczornik; -**tvogel**, *m.* *Ng.* nocny ptak; -**twache**, *f.* straż nocna; -**twachen**, *n.* czuwanie w nocy; -**twächter**, *m.* stróż nocny; -**twächter-**, *a.* — nocnego stróża; -**terho'rn**, *n.* róg nocnego stróża; -**terlie'd**, *n.* pieśń nocnego stróża; -**tersti'mme**, *f.* głos nocnego stróża; -**twandeln**, *vn.* (s.) chodzić po nocy przez sen; lunatykiem być; —, *n.* chodzenie po nocy przez sen; somnambulizm; nocobłęd; -**twandler**, *m.* *Hlk.* somnambulista; lunatyk; -**rin**, *f.* lunatyczka; -**twerk**, *n.* dzieło nocne; -**twind**, *m.* *Ntl.* nocny wiatr; -**tzeit**, *f.* nocna pora; czas nocy; -**tzeug**, *n.* ubranie nocne.

Na'chübel, *n.* nieszczęście będące jeszcze dalszym skutkiem czego; -**wachsen**, *vn. irr.* (s.) powoli odrastać; na nowo urość; potém urość; -**wagen**, *va.* (Jmdm. etw.) odważyć się na co po kim; **Na'chwägen**, -**wiegen**, *va.* przeważyć; (Jmdm.) ważyć po kim; -**wahl**, *f.* (wybór uzupełniający; wybór ponowny; -**wählen**, *va.* potém wybrać (do tych, co już byli wybrani); wybrać na miejsce czyje; -**wälzen**, *va.* toczyć co z tyłu; -**wandeln**, *vn.* (s.) (Jmdm.) przechadzać się za kim; *krok w krok za kim postępować; -**wandern**, *vn.* (s.) powędrować za kim; -**waschen**, *vn.* u. *va. irr.* (h.) potém myć lub prać; (Jmdm.) myć, prać po kim; -**waten**, *vn.* (s.) (Jmdm.) brodzić za kim; -**watscheln**, *vn.* (s.) (Jmdm.) kiwając się jak kaczka iść za kim; -**weh**, *n.* ból późniéj się odzywający, jeszcze po chorobie trwający; -**we'hen**, *pl.* (einer Wöchnerin) bóle poporodowe, po porodzie czuć się dające; -**wehen**, *vn.* (h.) z tyłu wiać; —, *va.* wiać co za kim; **Na'chweiden**, *vn.* (h.) paść potém lub po kim; -**wein**, *m.* podwinek; -**chweinen**, *vn.* (h.) popłakać; (Jmdm.) płakać za kim oder po kim (który się oddalił); -**weis**, *m.* wykaz; wskazanie; -**weisebureau'**, *n.* kontor wywiadowczy; -**weisen**, *vn. irr.* (h.) palcem wskazywać za kim; —, *va.* wskazać kogo lub co; wykazać; (sein Recht) wykazać swoje prawo; -**weiser**, *m.* wskaziciel; wykaziciel; *spis wykazujący, gdzie się co w dziele znajduje; -**weisung**, *f.* wzkazanie; wykazanie; wykaz; -**weisungszei'chen**, *n.* *Spl.* odsyłacz; -**welken**, *vn.* (s.)

później zwiędnąć; -welt, *f.* potomność; -werben, *va. irr.* (h.) później zwerbować; dowerbować; **Na'chwerfen**, *va. irr.* (h.) (Jmdm. etw.) rzucać czém za kim; przyrzucić; więcéj wrzucić; -wiegen, s. Na'chwägen; -wiehern, *vn.* (h.) potém zarzyć; (Jmdm.) rzyć za kim; -wimmeln, *vn.* (s.) (Jmdm.) rojem od. rojami sypać się za kim; -wimmern, *vn.* (h.) skwierczéć za kim; -winden, *va. irr.* (h.) później wywindować (co do góry); -winken, *vn.* (h.) (Jmdm.) migać za kim; -winter, *m. Ntl.* pozimek; zimowa wiosna; -wirken, *vn.* (h.) później skutkować; -wogen, *vn.* (s.) bałwany toczyć z tyłu lub za czém; -wort, s. Na'chrede.

Na'chwuchs, *m.* odrostek; —, *przypłodek; *przybytek w ludziach; nowo dorosła młodzież; -wühlen, *vn.* (h.) (einer Sache) ryjąc ziemię szukać czego; -wünschen, *va.* później jeszcze życzyć czego; -zahlen, *va.* później dopłacić; -zählen, *vn.* u. *va.* (h.) liczyć, przeliczać, rachować; (an den Fingern) na palcach; (Jmdm.) liczyć po kim (dla sprawdzenia); -zahlung, *f.* dopłata; -zeichnen, *vn.* u. *va.* (h.) przekopiować; **Na'chzeichnung**, *f.* kopia rysunku; -zeit, *f.* późniejszy czas; -ziehen, *va. irr.* (h.) ciągnąć co z tyłu, za kim, lub za sobą; —, (s.) z tyłu ciągnąć, iść, postępować; -zischen, *vn.* (h.) (Jmdm.) sykać za kim; -zucht, *f.* późniejszy przychowek (owiec); pośledni rój (pszczół); -zug, *Kw.* odwód; -zügler, *m.* maroder; włóczęga wojskowy.

Na'cken, *m. Zk.* kark; Jmdm. auf dem — sitzen, liegen, *siedzieć komu na karku; *dokuczać mu, nie dać mu pokoju; **Na'cken-**, *a. Zk.* karkowy.

Na'ckend, **Nackt**, *a.* nagi; —, *ad.* nago; einen -en kleiden nagiego przyodziać; (einhergehen) nago chodzić; *niekraśny; -ckthals, *m. Ng.* (Elsterart) łysowron; -cktheit, *f.* nagość; gołość; -cktkopf, *m. Ng.* (Elsterart) łysak; **Na'cktsamig**, *a. Ng.* (Pflanzen) nagoziarnowy.

Na'del, *f.* igła; (zum Nähen) igła do szycia; wie auf -n sitzen, *jak na śpilkach, jak na brzytwach siedzieć; (zum Befestigen) śpilka (do przypinania); — śpilka na drzewie, liść śpilkowaty; **Na'del-**, *a.* — igły; śpilkowy, szpilkowy; igielny, iglany; -la'rbeit, *f.* robota igłą wykonana; -lbau'm, *m. Ng.* drzewo śpilkowate, iglaste; -lbla'tt, *n.* liść śpilkowaty od. iglasty; -lbrie'f, *m.* zwitek śpilek; -lbü'chse, *f.* igielnik; **Nä'delchen**, *n. dim.* igiełka; śpileczka.

Na'delfabri'k, *f.* fabryka igieł; -lfi'sch, *m. Ng.* iglica; **Na'delfö'rmig**, *a.* iglasty, kształt igły mający; -lge'ld, *n.* (pieniądze) na śpilki; -lho'lz, *n. Ng.* drzewo iglaste, śpilkowate; -lholzwa'ld, *m.*, -lholzwä'lder, *pl.* igiełkowate lasy; -lki'ssen, *n.* poduszeczka do śpiłek; jadwichna; -dello'ch, *n.* dziurka u igły; -löh'r, *n.* ucho oder uszko od oder u igły; -lscha'ft, *m.* iglec; igła prócz ucha i końca; -lspi'tze, *f.* koniec u igły; -lsti'ch, *m.* ukłucie igłą; rana igłą albo śpilką zadana; -lwa'ld, *m. Ng.* las iglasty.

Na'dir, *m. Stw.* nadyr, nadir, podstopnik; [półnieba.

Na'dler, *m.* iglarz; śpilkarz; **Na'dler-**, *a.* iglarski; śpilkarski; -rha'ndwerk, *n.* śpilkarstwo; iglarstwo; -rwaa're, *f.* towar iglarski.

Na'gebeu'tler, *m. Ng.* workoszczur.

Na'gel, *m.* paznokieć (u ludzi); pazur (u ludzi i zwierząt); die Nägel ab-, beschneiden paznokcie obcinać, obrzynać; —, *Mech.* gwoźdź (żelazny itd.); ćwiek (z żelaza lub drzewa); kołek; etw. an den — hängen zawiesić co na gwoździu; *na kołku co zawiesić; **Na'gel-**, *a. Zk.* paznokciowy; — gwoździa; — gwoździ; -lblü'te, *f. Zk.* kwitnienie paznokci.

Nä'gelchen, **Nä'glein**, *n. dim.* gwoździk (do wbijania i jako korzeń do potraw).

Na'gelei'sen, *n. Mech.* żelazna forma na robienie gwoździ; **Na'gelfe'st**, *a.* mocno gwoździem od. gwoździami przybity; niet- u. —, *nie dający się odłączyć; nieodłączny; -lfle'chte, *f. Ng.* strupnica; -gelflu'he, *f. Bw.* okruchowiec; -lfle'cken, s. Na'gelgeblü'te; **Na'gelfö'rmig**, *a.* kształt gwoździa mający; w kształcie gwoździa; -lgeschwü'r, *n. Hlk.* zanokcica; -lha'mmer, *m.* gwoździarnia; -lko'pf, *m.*, -lku'ppe, *f.* główka u od. od gwoździa; -lmaa'l, *n.* znak od gwoździa; -lmu'schel, *f. Ng.* błyszczan; **Na'geln**, *va.* gwoździami przybijać; **Na'gelneu'**, *a.* nowiuteńki dopiero z igły; dopiero z pod prasy (dzieło) itd.; **Na'gelpro'be**, *f.* próba na paznokciu; kiedy kto wypiwszy na paznokciu pokazuje, że ani kropli nie zostało; die — trinken, *wypić co do kropelki; -lschee're, *f.* nożyczki do paznokci; -lschmie'd, *m.* gwoździarz; -lschmie'd-, -lschmie'ds-, *a.* gwoździarski; -lschmie'de, *f.* kuźnia gwoździarska; -dewaa're, *f.* robota gwoździarska; gwoździarztwo; -lthie'r, *n. Ng.* bezogon; -lza'nge, *f. Mech.* obcęgi do wyciągania gwoździ; -lzwa'ng, *m. Hlk.* ból z zanokcicy.

Na'gen, *va.* u. *vn.* (h.) gryźć co; (am Hungertuche), *biednie się żywić; biedę klepać; Kummer nagt mir am Herzen, *zgryzoty trawią mi serce; -der Schmerz przenikliwy oder dokuczliwy ból; -ndes Gewissen, *ugryzki oder zgryzota sumnienia.

Na'ger, *m.*, **Na'gethie'r**, *n. Ng.* gryzoń; zwierzę gryzące lub chwytne.

Nä'glein, s. Nä'gelchen.

Na'gler rc., s. Na'gelschmie'd rc.

Nah, Na'he, *a.* bliski; —, *ad.* blisko; Jmdm. — stehen stać blisko kogo; *być mu bliskim; näher treten przybliżyć się, zbliżyć się; komm' mir nicht zu —! nie zbliżaj się bardzo do mnie! er ist — an sechzig (Jahre) ma blisko 60 lat; — am Ufer blisko brzegu; um der Sache näher zu kommen zbliżając się bardziéj do rzeczy; Jmdm. zu — treten, kommen, *narazić się komu; obrazić go; przykrość mu zrobić; das geht mir —, *to mnie dolega, przykrość mi sprawia; es war — daran, *nie wiele do tego brakowało; **Nä'he,** *f.* bliskość; pobliskość; in der — w pobliskości; blisko; niedaleko; z bliska; aus der — z bliska; **Na'hebabei', Na'hebi'n,** *ad.*, s. Beina'he; -**begele'gen,** *a.* pobliski.

Nä'hemä'dchen, *n.* szwaczka.

Na'hen, *vn.* (h.), **Na'hen (sich),** *vr.* (h.) zbliżać się.

Nä'hen, *vn.* (h.) u. *va.* szyć; uszyć co; das — verstehen umieć szyć; -**hepu'lt,** *n.* pultynek.

Nä'her, *a.* u. *ad. compar.* v. Na'he: bliżéj.

Nä'herin, f. Nä'therin; **Nä'hering,** *m.* (Fingerhut) naparstek.

Nä'herkau'f, *m.* pierwszeństwo do kupna; **Nä'hern,** *va.* zbliżyć, przybliżyć co; (sich) zbliżyć się do czego; (sich Jmdm.) zbliżać się do kogo (pod względem talentu, nauki, pilności itd.); **Nä'herre'cht,** *n.* bliskość; bliższe prawo do czego; ein — geltend machen, *Rw.* bliskować się; -**rung,** *f.* zbliżenie; przybliżenie.

Nä'hgarn, *n.* przędza do szycia; -**kasten,** *m.*, **Nä'hkästchen,** *n. dim.* skrzynka od. skrzyneczka zawierająca rzeczy do szycia potrzebne; -**kissen,** *n.* poduszka do szycia; -**korb,** *m.*, -**körbchen,** *n. dim.* kosz od. koszyk z potrzebami do szycia; **Näh'maschi'ne, Nä'hemaschi'ne,** *f.* maszynka do szycia; samoszywka; -**nadel,** *f.* igła (do szycia); -**rahmen,** *m.* krosna, krosienka.

Nä'hren, *vn.* (h.) pożywienie dawać, być pożywnym; —, *va.* żywić; (sich durch etw.) żywić się czém; sich von seiner Hände Arbeit — żyć z pracy rąk; (unterhalten), *podsycać; dodawać żywiołu; żywić (ogień miłości, szlachetny zapał); -**rend,** *ppr.* (nahrhaft) pożywny; *posilny; *korzystny, zyskowny; **Näh'rer,** *m.* żywiciel; -**rerin,** *f.* żywicielka; **Nah'rhaft,** *a.* pożywny; posilny, karmny; -**rhaftigkeit,** *f.* pożywność; **Näh'rkraft,** *f.* siła pożywna. {parstek.

Näh'ring, Nä'hering, *m.* (Fingerhut) na-

Nah'rlos, *a.* niepożywny; nieposilny (jadło); nie dający wyżywienia; -**rlosigkeit,** *f.* niepożywność; brak wyżywienia; **Näh'rmittel,** s. Nah'rungsmit'tel; -**rstand,** *m. Stw.* stan żywiący, pożywienia dostarczający; -**rstoff,** s. Nah'rungssto'ff;

Nah'rung, *f.* pożywienie; posiłek; pokarm; wikt; jadło; sich — zu verschaffen suchen starać się o wyżywienie; seiner — nachgehen szukać chleba; eine — (ein Geschäft) treiben trudnić się jakim zarobkiem; — für den Geist, *pokarm dla umysłu (duszy); **Nah'rungs-,** *a.* pokarmny, pokarmowy; pożywny; -**gserwe'rb,** *m.* sposób do życia; zarobek; -**gsflei'ß,** *m.* przemysł; -**gslo's,** s. Nah'rlos; -**gsma'ngel,** *m.* brak pożywienia; -**gsmi'ttel,** *n.* środek wyżywienia się; pożywienie; pokarm; wiktuał; -**gsque'lle,** *f.* źródło żywienia się, pożywienia, wyżywienia; -**gssa'ft,** *m. Zk.* sok pokarmowy; -**gsso'rge,** *f.* staranie o wyżywienie; troski o pożywienie; kłopoty o życie; -**gsso'rgenfrei',** *a.* wolny od starań o wyżywienie; -**gssta'nd,** s. Nah'rungserwe'rb; -**gssteuer,** *f.* podatek konsumpcyjny, spożywczy; -**gssto'ff,** *m.* materja żywiąca, pożywna, pożywienie dająca; -**gswaaren,** *pl.* żywność; -**gszwei'g,** *m.* gałęź zarobkowania.

Näh'schule, *f.* szkoła szycia; **Näh'seide,** *f.* jedwab do szycia; -**stube,** *f.* szwalnia; **Naht,** *f.* szycie; szew; die Nähte auftrennen szwy rozpróć; Jmdm. auf die Nähte fühlen, *ciągnąć kogo za język; macać próbować; **Nähterei',** *f.* szycie; -**terin,** *f.* szwaczka; -**tern,** *vn.* (h.) szyć, z szycia się utrzymywać; **Näh'tisch,** *m.* stolik do szycia; pulcik; **Näh'zeug,** *n.* sprzęt do szycia; futeralik zawierający rzeczy do szycia; -**h'zwirn,** *m.* nici do szycia.

Nai'v, *a.* naiwny; prostoduszny; —, *ad.* naiwnie; -**vetä't,** *f.* naiwność; szczerota; szczera prostota.

Naja'de, *f. Myth.* wodziana, rusałka.

Na'me, Na'men, *m.* imię; nazwisko; miano; Jmdn. bei seinem — nennen, rufen nazwać kogo, zawołać na niego po imieniu; Ihr werther —? godność pańska, pani? Jmds. — führen, annehmen mieć czyje imię; przybrać jego nazwisko; Jmdm. einen — beilegen nadać komu jakie imię oder nazwisko; dem — nach z nazwiska; in Jmds. — w czyjém imieniu; im — Gottes, des Herrn w imię boskie, pańskie; in Gottes — w imię boskie, z Panem Bogiem; **Na'men-,** *a.* tytularny; -**nbu'ch,** *n.* książka imion; rejestr nazwisk; imiennik; -**nfi'rma,** *f. H.* firma imienna; -**nli'ste,** *f.* spis nazwisk; lista imienna; -**nlo's,** *a.* bezimienny; nie mający nazwiska; bez podpisu; (unaussprechlich) nadzwyczajny, niewypowiedziany, niewysłowiony, nie do wyrażenia; -**nrä'thsel,** *n.* zagadka imienna; -**nregi'ster,** *n.* rejestr, spis imion; -**nru'f,** *m.* odczytanie nazwisk; wywoływanie po

imieniu; *Kw.* apel; — **wywołanie czyjego nazwiska;** -**nsbruder**, f. Na'mensve'tter; Na'mensfe'st, *n.* święto imienia; -**nsta'g**, *m.* imieniny; -**nsträ'ger**, *m.* imiennik; -**nsunterfertiger**, *m.* podpisu; -**nsverwa'ndte**, *f.* imienniczka; -**nsverwa'ndter**, -**nsve'tter**, *m.* imiennik; drużba; -**nszu'g**, *m.* cyfra; -**ntau'sch**, *m.* zamiana nazwisk lub imion; -**ntlich**, *ad.* mianowicie, *a.* imienny; —, *ad.* imiennie; po imieniu; — aufrufen wywołać ponazwisku; — abstimmen głosowanie mienne; -**nverwe'chselung**, *f.* przemiana imion, nazwisk; -**nverzei'chniß**, f. Na'menregi'ster; -**nzei'chen**, *n.* nazwisko skrócone, znakiem wyrażone; -**nszei'chnung**, -**nszu'g**, *m. f. H. etc.* podpis; cyfra.

Na'mhaft, *a.* po imieniu wyrażony; Jmdn. — machen wymienić kogo; (bedeutend) znaczny; (gewichtig, berühmt) znakomity; — (deutlich) wyraźny; -**ftmachung**, *f.*: des Vermögens, *Rw.* wyjawienie majątku.

Nä'mlich, *ad.* to jest; jako to; -**mliche** (der, die, das), *a.* ten sam, ta sama, to samo.

Na'nking, *m. W.* nankin; von, aus —, **Na'nking**-, *a.* nankinowy.

Napf, *m.* donica; czara głęboka; waza; **Nä'pfchen**, *n. dim.* doniczka; czarka.

Na'phtha, *n. Ng.* nafta, oléj skalny.

Nä'rbchen, *n. dim.* blizenka; mała blizna; **Na'rbe**, *f.* blizna; wszelka chropawość; plama (na jabłku itd.); **Na'rben**, *va. Grb.*, f. A'bhaaren; —, *vn.* (h.) zabliźniać się (o ranie); -**benseí'te**, *f. Grb.* prawa strona skóry, gdzie sierść jest; lice; liczko; **Na'rbig**, *a.* pełen blizn; -ges Gesicht twarz pełna szwów; plamisty, plamki mający.

Na'rde, *f. Ng.* nard; **Na'rden**-, *a.* nardowy; -**nkrau't**, *n. Ng.* narduszek; -**nö'l**, *n.* olejek nardowy; -**nsalbe**, *f.* nard; -**nwa'sser**, *n.* wódka nardowa.

Narko'tisch, *a. Hlk.* narkotyczny.

Narr, *m.* błazen; głupiec; dureń; kiep; den -en spielen, machen, vorstellen błazna udawać; sich zum -en gebrauchen lassen dać z siebie błazna robić; Jmdn. zum -en haben zakpić sobie z kogo; drwiny sobie z niego robić; das ist ein rechter — to głupiec wierutny, istny warjat; Ein — macht ihrer hundert, *jeden szalony stu szalonych zrobi; **Nä'rrchen**, *n. dim.* błazenek; głupaczek; **Na'rren**, *vn.* (h.) błaznować; (mit Jmdm.) błaznować z kim; żarty stroić; —, *va.* drwić z kogo; drwiny od. żarty z niego robić; **Nä'rren**, *va.* draźnić (psa, warcząc na niego); **Na'rren**-, *a.* błazeński; -**nfe'st**, *n.* święto błaznów; -**nfra'ge**, *f.* głupie pytanie; -**ngeschwä'ß**, *n.* głupia gadanina; -**ngese'llschaft**, *f.* towarzystwo głupców; -**nha'ft**, *a.* błazeński, śmieszny, durny; -**nhau's**, *n.* dom obłąkanych; szpitał obłąkanych; dom warjatów; -**nja'cke**, *f.* kurtka błazeńska; -**nka'ppe**, *f.* błazeńska czapka; -**nklei'd**, *n.* suknia od. ubiór błazna od. błazeński; -**nko'lben**, *m.* laska od. buława błazeńska; -**npo'ssen**, -**nspo'ssen**, *pl.* głupstwo; błażeństwo; (treiben) głupstwa robić; laß diese —! porzuć te błazeństwa!

Na'rrenre'de, *f.* głupia gadanina; -**nschu'le**, *f.* szkoła błaznów od. głupców; -**nsei'l**, *n.* powróz do wodzenia głupców; am -le ziehen, *błaznować; głupstwa robić; Jmdm. am — führen, *za nos kogo wodzić jak głupca; *drwiny z niego robić; -**nspie'l**, *n.* rozpustne figle; nieprzyzwoite żarty; — will Raum haben, *można figlować, ale trzeba wiedzieć gdzie i kiedy; -**nta'nz**, *m.* taniec błazeński; -**nthei'dung**, f. Na'rrenpo'sse; -**ntra'cht**, *f.* strój błazeński; **Na'rrenwe'rk**, *n.* dzieło głupca; **Na'rrheit**, f. Tho'rheit; **Nä'rrisch**, *a.* śmieszny; dziwny, dziwaczny, niedorzeczny; das ist doch —! a to śmieszna rzecz! — głupi; głupio; etw. Närrisches głupstwo; — obłąkany; man möchte — werden, *prawie (trzeba) zwarjować.

Na'rwal, *m. Ng.* jednorożec lub zęborożec morski.

Narzi'sse, *f. Ng.* narcys; **Narzi'ssen**-, *a.* narcysowy; -**nli'lie**, *f. Ng.* nadobnia.

Nasa'l-, *a. Zk. Spl.* nosowy; -**lbuchstabe**, -**llaut**, *m. Spl.* głoska nosowa.

Nä'schen, *n. dim.* nosek.

Na'schen, *vn.* u. *va.* (h.) łasować; (von etwas) złasować czego; smaczne kąski zjadać; łakotki lubić; **Nä'scher**, *m.* łasoch; łasoń; łakotniś; -**rei'**, *f.* łasowanie; -**rin**, *f.* łakotnisia; **Na'schhaft**, *a.* lubiący łasować; łasotliwy; łakotliwy; -**tigkeit**, *f.* skłonność od. nałóg do łasowania; **Nä'schig**, **Nä'schigkeit**, f. Na'schhaft 2c.: -**schluft**, *f.* chętka do łasowania; apetyt na łakotki; -**schmarkt**, *m.* rynek gdzie łakocie sprzedają; **Na'schwerk**, *n.* łakocie.

Na'se, *f. Zk.* nos; etwas vor, an die — halten przytknąć do nosa; die — rümpfen nos zmarszczyć, strzępić nos; die — wischen utrzéć nos, wysmarkać nos; durch die — reden przez zęby gadać; gęgać; Jmdm. eine — (Verweis) ertheilen, *dać komu po nosie; den Finger an die — legen na nosie palec położyć; *zamyślić się; stecke die — in's Buch! patrz ty swojéj książki! mit einer langen — abziehen, *z kwitkiem odejść; ze wstydem wrócić; eine feine — haben, *mieć delikatny od subtelny węch; zupfe dich bei deiner —! *weź się za nos! **Nä'seln**, *vn.* (h.) nos do czego przytykać i wąchać; przez nos gadać; näselnd gęgliwy; **Na'sen**-, *a.* nosowy; -**nba'nd**, *n. Zk.* naprysk; -**nbei'n**, *n. Zk.* kość lemieszowata (w nosie); -**n**-

blatt, n. Zk. list przyczołowy; -nblu'ten, n. płynienie od. cieczenie krwi z nosa; er hat — krew mu idzie z nosa; -n-bu'chstabe, m. Spl. głoska nosowa; -n-flü'gel, m. Zk. łapka; -senha'i, m. Ng. krawędnik; -ngeschwu'lst, f. Hlk. puchlina w nozdrzach; -ngeschwü'r, n. wrzód w nosie, w nozdrzach; -ngewä'chs, n. polip w nosie; -nhaa're, a. pl. Zk. włosy w nosie; -nhau't, f. Zk. skórka w nozdrzach i na nosie; -nhö'hle, f. jama nosowa; -nkno'rpel, m. Zk. chrzęść nosowa; -nku'ppe, f. wierzch nosa; -nlo'ch, n., -nö'ffnung, f. Zk. nozdrze; -npoly'p, s. Na'sengewä'chs; -nque'tsche, f. trumna z płaskiém wiekiem; Na'senquetscher, -nzwi'cker, m. Optik. nanośnik; -nrie'men, m. nanosek; -nri'ng, m. pierścionek od. kółko od. obrączka do przesadzenia przez nozdrze; -nrü'cken, m. wierzch nosa; -n-rü'mpfen, n. krzywienie nosa; -nschlei'm, m. śluz nosowy, smark; glut; -nspi'tze, f. koniec nosa; -nstü'ber, m. prztyczek; szczutek; Jmdm. einen — geben dać komu szczutka w nos; -nstü'bern, va. szczutkować, szczutki dawać; -nthie'r, n. Ng. ostronos; -nto'n, m. Spl. ton nosowy; -ntrie'fen, n. cieczenie z nosa; -nwa'nd, f. ścianka; -nwu'rzel, f. Zk. korzeń od. osada nosa; -sewei's, a. durny; zarozumiały; natrętny, niedyskretny, nazbyt śmiały; -sewei's, m. przechéra; wścibski; -seweisheit, f. zarozumiałość; mędrkostwo; nierozsądna od. niewczesna ciekawość; durnota; Na'sführen, va. za nos wodzić.

Na'shorn, n. Ng. nosorożec; -shorns-, a. Ng. nosorożcowy; -shornvo'gel, m. Ng. dzióborożec. [krzywić nos.

Na'srümpfen, vn. (h.) kręcić nosem;

Naß, a. mokry; nasses Wetter pora dżdżysta; słotna; słota; ein wenig — mokrawy; — machen zmoczyć; ganz — werden przemoknąć; das Naß wilgoć; płyn; ciało mokre; Nä'sse, f. mokrość; wilgoć; mokra; słoty, deszcze; Nä'ssen, va. nieco zmoczyć; —, vn. (h.) być trochę mokrym; nieco wilgoci z siebie wydawać, sączyć; -ßkalt, a., -ßwarm, a. wilgotny i ciepły; Nä'ßlich, a. mokrawy.

Nath, s. Naht.

Natio'n, f. naród; nacja; -tio'n-, -tio'ns-, -tiona'l, a. narodowy; nacjonalny; Nationa'lchara'kter, m. charakter nacjonalny od. narodowy; Nationa'le, n. Stw. Kw. rodowód; rodoskaz; -lehre, f. honor narodowy; -lgarde, f. Stw. Kw. gwardja narodowa; -lgeist, m, duch narodowy; -lgeschma'ck, m. gust narodowy; -lisi'ren, va. na narodowca zamienić; narodowym uczynić; (sich) stać się narodowcem; -li-tä't, f. narodowość; -na'l-Ökonomie', f. Stw. gospodarstwo narodowe; -lschuld, f. Stw. dług narodowy; -lstolz, m. duma narodowa; -lversa'mmlung, f. Stw. sejm narodowy; -tione'll, a. rodzimy; s. a. Nationa'l.

Nativitä't, f. horoskop; Jmdm. die — stellen horoskop komu ustawić; -tssteller, m. ustawiacz horoskopów; przepowiadacz losu z gwiazd; -tsstellung, f. ustawianie [horoskopów.

Na'trium, n. sod.

Na'tron, n.: schwefelsaures —, Schdk glauberska sol.

Na'tter, f. Ng. żmija; Na'tter-, a. — żmii, żmij; żmijowy; -rbi'ß, m. ukąszenie od żmii; -rsti'ch, s. Natterbiß; -r-zu'nge, f. język żmii; jaszczurczy język; Ng. nasięzrzał.

Natu'r, f. natura; przyrodzenie; przyroda; nach der — leben żyć podług natury; der — folgen iść za przewodnictwem natury; etw. nach der — malen, schildern odmalować, opisać co podług natury; wider die — przeciwko przyrodzeniu, przeciwko naturze; Natu'r-, a. naturalny; z natury; -ra'lien, n. pl. naturalia; płody natury; -lienkabine't, n. gabinet naturalny; -lien-Ei'nnahme, f deputat; -nsa'mmler, m. zbieracz płodów natury; -nsa'mmlung, f. zbiór rzeczy przyrodzonych, płodów natury; -lisatio'n, f. naturalizacja; -lisi'ren, va. naturalizować; (sich) naturalizować się, stać się krajowcem; -li'smus, m. Philos. naturalizm; -li'st, m. naturalista, zwolennik naturalizmu; -li'stisch, a. naturalistyczny; -ranlage, f. talent naturalny, wrodzony; -rbedü'rfniß, n. potrzeba przyrodzona; -rbege'benheit, f. wypadek od. zdarzenie, zjawisko w naturze, przyrodzenia; -rbe-o'bachter, m. dostrzegacz natury; -rbe-o'bachtung, f. uważanie, śledzenie przyrodzenia; -rbeschrei'ber, m. opisujący naturę; -rbeschrei'bung, f. opisanie natury; -rbetra'chter, m. rozważacz natury od. przyrodzenia; -ture'll, n. przyrodzoność; charakter; -rerei'gniß, s. Natu'r-bege'benheit; -rerschei'nung, f. zjawisko natury; fenomen; -rerzeu'gniß, n. płód natury; -rforscher, m. badacz natury; zdolność; -rforschung, f. badanie natury; przyrodnictwo; -rgabe, f. dar natury; przyrodnik; -rgemä'ß, a. stósowny do natury; zgodny z naturą; -rgemä'lde, n. obraz z natury wzięty; -rgeschi'chte, f historja naturalna; -rgese'tz, n. ustawa natury oder przyrodzona; -rgetreu', a. podobniuchny; -rkenner, m. znawca natury; -rkind, n. dziecko natury; -rkö'r-per, m. ciało naturalne; -rkraft, f. siła natury; -rkunde xc., s. Natu'rkenntniß xc.; -rlehre, f. fizyka; nauka o działaniach natury; Natü'rlich, a. naturalny (über-haupt); etwas — darstellen wystawić co naturalnie; -cher Weise! int. a naturalnie!

oczywiście! to się rozumie! -lichkeit, f. naturalność; -rmäßig, s. Natu'rgemä'ß; -rmensch, m. człowiek naturalny od. w stanie naturalnym; -roffenba'rung, f. objawienie naturalne; -tu'rordnung, f. porządek naturalny, w naturze, w przyrodzeniu; -rpflicht, f. obowiązek natury, przyrodzony; powinność naturalna; -r-philoso'ph, m. filozof zajmujący się naturą; naturalista; -rphilosophie', f. filozofja natury; -rrecht, n. Rw. prawo natury; -rreich, n. królestwo natury; -rreligio'n, f. Philos. religja naturalna; -r-schönheit, f. piękność natury, przyrodzenia; Natu'rspiel, n. igrzysko natury; -tu'rsprache, f. język, mowa naturalna, *prosta, niekunsztowna; -rtrieb, m. popęd natury; instynkt; -rverschie'den, a. różnorodny; -rverschie'denheit, f. różnorodność; -rverstä'ndiger, m. świadomy natury; -rvolk, n. lud w stanie natury żyjący; -rweiser, m. mędrzec podług natury; -rweisheit, f. mądrość naturalna; -rwesen, n. istota naturalna; -rwidrig, a. przeciwny naturze; -rwidrigkeit, f. sprzeczność z naturą; -rwirkung, f. działanie natury; -rwissenschaft, f. nauka przyrodzona; umiejętność natury; -tu'r-wunder, n. cud natury; -rzustand, m. stan natury; -rzweck, m. cel natury.

Nau'tik, f. nautyka; sztuka żeglarska; -tisch, a. nautyczny; żeglarski; Navigatio'n, f. nawigacja; -tio'ns-, a. nawigacyjny.

Na'zareth, n. Geog. Gsch. Nazaret; von, aus — Nazareński; Jesus von — Jezus Nazareński.

Nea'pel, n. Geog. Neapol; -polita'ner, m. Neapolitańczyk; -ta'nerin, f. Neapolitanka; -ta'nisch, a. Neapolitański.

Ne'bel, m. Ntl. mgła; Sw. mamka; der — fällt, steigt (hebt sich) mgła opada, idzie do góry; bei Nacht u. —, *wśród ciemnej nocy; Ne'bel-, a. Ntl. mglisty; -lbank, f. Sw. tuman mgły; -lbe'rg, m. góra ze mgły usnuta; mgła w kształcie góry się wznosząca; -lbo'gen, m. tęcza w mgle; -lfeu'cht, a. wilgotny od mgły; -lfle'ck, m. Stk. mglista plama; bliźniarka; -lgesta'lt, f. postać mglista; Ne'belicht, a. mgławy; Ne'belig, a. mglisty; -lkrä'he, f. Ng. wrona popielata; Ne'beln, vn. Ntl. mglić się; es nebelt mgli się; -lre'gen, m. pomorszczyzna; -lschlei'er, m. mglista [illegible]; -lstei'n, m. Ng. obłocznik; -lste'rn, m. Stk. gwiazda w mgle; -lta'g, m. dzień mglisty; -lumweh't, a. mgłą owiany; omglony.

Ne'ben, prep. (mit Dativ auf die Frage: wo? — mit Accusativ auf die Frage: wohin?): podle, przy; obok; nawiasem; ubocznie; dorywkiem; dopadkiem; ich ging — ihr her szedłem przy niéj; ich ging — sie poszedłem stanąć przy niéj; Ne'ben-, a. (Seiten-) poboczny; uboczny; dodatkowy; -na'bsicht, f. drugi jeszcze uboczny zamiar; -nallee', f. alea uboczna; chodnik poboczny; -nalta'r, m. Kg. ołtarz poboczny; -na'mt, n. urząd poboczny, dodatkowy, przydany; Ne'benan, ad. tuż obok, zaraz wpodle; -na'ngele'genheit, f. interes poboczny; -na'rbeit, f. uboczna robota; -narti'kel, m. artykuł uboczny, dodatkowy; -na'st, m. odnóżka; -nau'sgabe, f. wydanie uboczne, poboczne; wydatek uboczny, drobny; -nau's-gang, m. wyjście uboczne; -nbah'n, f. tór uboczny; -nbebegri'ff, m. znaczenie drugie; -nbedeu'tung, f. poboczne znaczenie; -nbedi'ngung, f. poboczny warunek; Ne'benbedü'rfniß, n. potrzeba poboczna.

Nebenbei', ad. tuż przy czém oder obok czego; obok czego (jako rzecz uboczna); er bemerkte — 2c. nawiasowo zrobił uwagę itd.; -nbeme'rkung, f. uwaga poboczna, nawiasowa, ubocznie rzucona; -n-beschä'ftigung, f. zatrudnienie uboczne; -nbetra'chtung, f. rozmyślanie, rozważanie uboczne; -nbewei's, m. dowód poboczny; Ne'benbla'tt, n. przysadka; -n-buh'ler, m. rywal, spółzalotnik; spółzawodnik; konkurent; -nbuh'ler-, a. rywalski, rywalowski; -nbuhlerei', -nbuh-lerscha'ft, f. spółzawodnictwo; -nbuh'-lerin, f. rywalka, spółzawodniczka; spółmiłośnica; -nbuh'lerisch, a. rywalski, rywalowski; spółzalotniczy, spółzawodniczy; -ndie'nst, m. usługa uboczna oder poboczna; -ndi'ng, n. rzecz uboczna, do głównego przedmiotu nienależąca.

Nebenei'n, ad. prócz tego; jeszcze; -n-eina'nder, ad. podle siebie; obok siebie, przy sobie, jeden (jedna, jedno) obok drugiego od. przy drugim; -neina'nderste'l-lung, f. porównywanie z sobą; -nei'n-kommen, n., -nei'nkünfte, f. pl., -nei'n-nahme, f. dochód poboczny; dochody poboczne; obrywki; -nfa'ch, n. przegroda poboczna; powołanie poboczne; -nfigu'r, f. figura podrzędna; -nforderung, f. przynależytość; -nfra'ge, f. pytanie uboczne, podrzędne; -nfrau', f. nałożnica (osoby żonatéj); -nga'sse, f. ulica poboczna; -n-gebäu'de, n. przybudowanie; przybudynek; -ngebüh'ren, f. pl. opłaty uboczne; -ngeda'nke, m. uboczna sala; poboczny pokój; -ngeschä'ft, n. zatrudnienie poboczne; -ngeschma'ck, m. smak przydatkowy, obcy, osobny; -ngewi'nnst, m. zysk poboczny; -ngra'ben, m. poboczny rów; -ngru'nd, m. powód poboczny, pomniejszy, podrzędny; -nhandlung, f. handel przydatkowy, podrzędny, pomniejszy; Sb. epizod: działanie poboczne, ustępowe, podrzędne; -nhau's, n. dom przyległy.

Ne'benhe'r, *ad.* obok; dopadkiem, dorywczo, nawiasem; -**nbo'de**, *f.* *Zk.* przyjądrek; przymadcok; -**nho'f**, *m.* podworzec poboczny; -**nkla'ge**, *f.* uboczna skarga; -**nko'sten**, *f. pl.* koszta uboczne; -**nkrei's**, *m.* koło poboczne; -**nla'nd**, *n.* *Geog.* kraj przyległy; -**nleh'rer**, *m.* nauczyciel pomocniczy; -**nlei'stung**, *f.* świadczenie przydatkowe; **Ne'benli'nie**, *f.* linja poboczna; -**nma'cht**, *f.* moc, władza, potęga, potencja podrzędna; -**nma'nn**, *m.* mąż poboczny, galant, gach; (Soldat) pobocznik; -**nmau'er**, *f.* nalepa, przymurek; -**nme'nsch**, s. Mi'tmensch; -**nmo'nd**, *m.* *Stk.* przyksiężyc; odblask księżyca; łuna księżycowa; księżyc poboczny; -**npfa'd**, *m.* ścieszka poboczna; -**npfei'ler**, *m.* *Bk.* przysłupie; -**npfli'cht**, *f.* powinność pomniejsza (obok głównéj); -**nplane't**, *m.* *Stk.* planeta poboczny, drugiemu towarzyszący; -**nprei's**, *m.* druga nagroda, mniejsza; *Litt.* akcesyt; -**npu'nkt**, *m.* punkt podrzędny; -**nre'chnung**, *f.* osobny rachunek; -**nre'gel**, *f.* prawidło podrzędne; -**nregent**, s. Mitrege'nt; -**nro'lle**, *f.* rola drugiego rzędu, niższa, podrzędna; -**nsaa'l**, *m.* sala poboczna; -**nsa'che**, *f.* rzecz uboczna, podrzędna, mniéj ważna, mniejszéj wagi; -**nsa'tz**, *m.* *Spl.* zdanie poboczne; zdanie podrzędne (głównemu); -**nscha'tten**, *m.* przycień; -**nschu'ld**, *f.* dług pomniejszy, drobniejszy; -**nso'nne**, *f.* *Stk.* przysłońce; odblask słońca; słońce poboczne; łuna słoneczna; -**nso'rge**, *f.* kłopot osobny, pomniejszy, drobniejszy; -**nspei'se**, *f.* potrawa przydatkowa; -**nspo'rteln**, *f. pl.* obwencja, obrywki, sikorki; -**nspro'sse**, *m.* wilk (na drzewie); -**nste'lle**, *f.* miejsce podrzędne; -**nste'rn**, *m.* gwiazda poboczna; -**nsteu'er**, *f.* osobny podatek pomniejszy; -**nstra'ße**, *f.* ulica poboczna; -**nstu'be**, *f.* izba poboczna; -**nstu'nde**, *f.* godzina wolna, od zatrudnień zbywająca; -**nu'mstand**, *m.* okoliczność uboczna, pomniejsza; -**nu'rsache**, *f.* przyczyna podrzędna; -**nverbi'ndlichkeit**, *f.* zobowiązanie przydatkowe; -**nverdie'nst**, *n.* zasługa osobna; -**nvertra'g**, *m.* umowa dodatkowa; -**nvo'rtheil**, *m.* zysk poboczny; -**nwe'g**, *m.* uboczna droga; **Ne'benwe'rk**, *n.* dzieło dorywkowe, podrzędne; -**nwi'nd**, *m.* wiatr poboczny; -**nwi'nkel**, *m.* kąt poboczny od. przyległy; -**nwo'rt**, *n.* wyraz poboczny; *Spl.* przysłówek; -**nwo'rtlich**, *a.* *Spl.* przysłówkowy, adwerbialny; -**nzi'mmer**, *n.* pokój poboczny, przyległy; -**nzo'llamt**, *n.* *Stw.* przykomorek; -**nzwe'ck**, *m.* cel oder zamiar osobny, podrzędny; -**nzwei'g**, *m.* gałązka poboczna.

Nebst, *præp.* (mit *Dativ*): wraz z kim; wraz z czém; z; oraz; wespół.

Ne'cken, *va.* drażnić kogo; zaczepiać kogo; nie dać mu pokoju; **Ne'cker**, *m.* drażniciel; -**rei'**, *f.* drażnienie się z kim; przekomarzanie się; zaczepka; **Ne'ckerin**, *f.* drażnicielka; -**ckhaft**, -**ckisch**, *a.* lubiący się drażnić; zabawny, śmieszny, żartobliwy.

Ne'ffe, *m.* siostrzeniec; bratanek, synowiec; **Ne'ffen-**, *a.* siostrzenny, siostrzenny, siostrzyński; -**ngu'nst**, s. Nepoti'smus; -**nscha'ft**, *f.* siostrzeństwo.

Negatio'n, *f.* przeczenie; -**gati'v**, *a.* przeczący, odmowny; -**gati've**, *f.* ujemnia; -**tivitä't**, *f.* ujemność.

Ne'ger, *m.* *Geog.* negr, negier; murzyn; **Ne'ger-**, *a.* murzyński, murzynowy, murzynów; -**rfreu'nd**, *m.* negrofil; -**rha'ndel**, *m.* handel murzynami; -**rin**, *f.* murzynka, negierka; -**rki'nd**, *n.* dziecko murzyńskie; -**rskla've**, *m.* niewolnik murzyński; -**rsklaverei'**, *f.* niewolnictwo murzyńskie oder negrów; -**rskla'vin**, *f.* niewolnica murzyńska.

Neh'rung, *f.* *Geog.* mierzeja.

Neh'men, *va. irr.* (h.) brać, wziąć; (zu sich) wziąść od. brać do siebie, do domu swego; (etwas auf, über sich) wziąć oder brać na siebie co; podejmować od. podjąć się czego; ich nehme Sie beim Wort, *ja się trzymam słowa Pańskiego; (eine Frau) żonę pojąć, ożenić się; (Speise zu sich) pokarm przyjmować, pokarmu zażyć; (mit sich) z sobą brać; (in Augenschein) oglądać co; (Schaden) szkodę ponieść; (eine glückliche Wendung) szczęśliwy zwrót mieć od. obrót wziąć; (sich in Acht) mieć się na baczności, na pieczy, strzedz się; (das Wort) zabrać głos; (auslegen) tłumaczyć; poczytać, brać; daraus kann ich mir nichts —, *ztąd dla siebie nic powziąć oder wyczerpnąć nie mogę; (etwas übel) za urazę, za złe wziąć, najgorzéj co przyjąć; **Neh'men**, *n.* branie, wzięcie; **Neh'mer**, *m.* biorący, ten co bierze; **Neh'mfall**, *m.* *Spl.* szósty przypadek (*Ablativus*).

Neh'rung, *f.* *Geog.* mierzeja; nizina nadmorska; **Frische — (bei Danzig)** Mierzeja.

Neid, *m.* zawiść; zazdrość; (aus) przez zazdrość; vor — bersten wollen pękać z zazdrości; **Nei'den**, s. Benei'den; -**dens-we'rth**, s. Benei'denswe'rth; **Nei'dentfla'mmt**, *a.* *zazdrością pałający; -**der**, *m.* zazdrośnik; zawistnik; zazdrościciel; zazdroszczący; **Nei'disch**, **Nei'dig**, *a.* zazdrosny; **Nei'dlos**, *a.* niezazdrosny; bez zazdrości; -**dnagel**, *m.* *Hlk.* zadziorek.

Nei'gbar, *a.* pochylisty; **Nei'ge**, *f.* to co w naczyniu na dnie zostaje z płynu; das Faß geht auf die — beczka już się kończy; już w niéj niewiele; es geht mit ihm auf die —, *już resztą goni.

Nei'gen, *va.* nachylić co; pochylić; (das Haupt) schylić (głowę); — przechylić

(beczkę dla wytoczenia reszty); (sich) schylić się; pochylić się (jak dom, ściana, drzewo); przechylić się; *skłaniać się, nakłaniać się; die Fläche neigt sich płaszczyzna się zwolna zniża, pochyla; (sich zu Ende) zbliżać się do końca; (sich zum Untergange) mieć się ku zachodowi (o słońcu, księżycu itd.); być bliskim upadku (kraj, wolność); **Nei'gung**, *f.* pochylenie; schylenie od. nachylenie się; (gegen Jmdn.) skłonność do kogo; (zu etwas) skłonność do czego; upodobanie; **-ngse'he**, *f.* małżeństwo ze skłonności (z inklinacji), z przywiązania.

Nein, *ad.* nie; nichts? nein nic? nie; der Eine sagt ja, der Andere — jeden twierdzi, drugi przeczy; zu etwas — sagen odpowiedzieć, że nie; **Nei'nwort**, *n.* wyraz Nie.

Nekrolo'g, *m.* nekrolog; pismo na pamiątkę zmarłego ułożone; **-lo'gisch**, *a.* nekrologiczny.

Ne'ktar, *m. Myth.* boski napój, nektar.

Ne'lke, *f. Ng.* gwoździk; goździk; **Ne'lken-**, *a.* gwoździkowy; **Ne'lkena'rtig**, *a.* gwoździkowaty; **-nblu'me**, *f.* gwoździk ogrodowy; **-nflo'r**, *m.* kwiat gwoździków; gwoździki kwitnące; **-nkora'lle**, *f. Ng.* pieczętnik; **-nö'l**, *n. Schdk.* olejek gwoździkowy; **-npfe'ffer**, *m.* pieprz Jamajski; **-nsto'ck**, *m.* krzak gwoździków; **-nstrau'ß**, *m. Gtn.* bukiet z gwoździków; **-nwu'rz**, *f. Ng.* kuklik gwoździkowy.

Ne'nnbar, *a.* mianowny, dający się nazwać; **-nbarkeit**, *f.* mianowność; **Ne'nnen**, *va. irr.* (h.) nazwać; zwać; wymienić nazwisko; genannt werden nazywać się; man nennt Jmdn. nazywają kogo; der oben Genannte wyżéj wymieniony, wyrażony; sich — nazywać się; zwać się; mieć jakie imię; mienić się być czém.

Ne'nnendung, *Spl.*, s. Ne'nnfall; **-nens-we'rth**, *n.*, s. Bedeu'tend, Wi'chtig.

Ne'nner, *m. Rk.* mianownik; **Ne'nnfall**, *m. Spl.* mianownik; **-nnung**, *f.* mianowanie, nazywanie, nazwanie; **-nnwerth**, *m.* wartość nominalna; **-nnwort**, *n. Spl.* Imię (rzeczowne lub przymiotne).

Neolo'g, *m.* neolog, neologista; nowiciel; trzymający się nowych zasad.

Neophy't, *m. Kg.* przechrzta; **-phy'tin**, *f.* przechrzcianka. [nie krewnych.

Nepoti'smus, *m.* nepotyzm, protegowa-

Neptu'n, *m. Myth.* Neptun, bożek morza; **-tu'nisch**, *a. Ng. Ntl. Bw.* neptuniczny; **-tuni'st**, *m.* neptunista; **-tuni'smus**, *m.* neptunizm.

Nerei'de, *f. Myth.* Nereida, Nerejda, nymfa Oceanu; **-den-**, *a.* — Nereid; do Nereid należący.

Nero'nisch, *a. Gsch.* neronowski; *okrutny, tyrański; —, *ad.* po nerońsku.

Nerv, *m. Zk.* nerw (w ciele zwierzęcém); **Ne'rven-**, *a.* nerwowy; **-nba'nd**, *n. Zk.* żyłospój; **-nfie'ber**, *n. Hlk.* nerwowa gorączka; dur; **-ngewe'be**, *n.* tkanka nerwowa; **Ne'rvenkno'ten**, *m. Zk.* kostka martwa; **-nkra'nkheit**, *f.* choroba nerwowa; **-nmi'ttel**, *n.* lekarstwo na nerwy; **-nrei'ch**, *a.* nerwisty; **-nröh're**, *f. Zk.* strzykawka; **-nschwa'ch**, *a.* (człowiek) słabych nerwów; **-nschwä'che**, *f.* słabość nerwów; **-nstä'rkend**, *a. Hlk.* wzmacniający nerwy; **-nstä'rkung**, *f.* wzmocnienie nerw; **-nsyste'm**, *n. Zk.* systema nerwowe; skład od. systemat nerwowy; **-nwä'rzchen**, *n. Zk.* brodawka nerwowa; **Ne'rvig**, **-rvö's**, *a.* nerwisty; mocne nerwy mający; **-vigkeit**, *f.* żyłowatość; *jędrny (styl).

Nerz, *m. Ng.* (Sumpfotter) wydra bagnista; **Nerz-**, *a.* z wydry bagnistéj; do wydry bagnistéj należący; **-zpelz**, *m.* szuba z futerek z wydr bagnistych zrobiona od. składana; **-zpelzwe'rk**, *n.* futra; futerka z wydr bagnistych.

Ne'spel, s. Mi'spel.

Ne'ssel, *f. Ng.* pokrzywa; **Ne'ssel-**, *a.* pokrzywiany, pokrzywny; **-la'rtig**, *a.* pokrzywowy, pokrzywowaty; **-lau'sschlag**, *m. Ng.* pokrzywka; **-lbau'm**, *m. Ng.* obrostnica; **-lbra'nd**, *m.* palenie od sparzenia się pokrzywą; **Ne'sselfie'ber**, *n.*, **-lkra'nkheit**, *f. Hlk.* gorączka pokrzywna; **-lfrie'sel**, *n. Hlk.* febra pokrzywowa; **-lga'rn**, *n.* pokrzywka, przędza z pokrzywianéj łodygi; **-lschme'tterling**, *m. Ng.* pokrzywnik; **-lsei'de**, *f.* pokrzywka; **-lsu'cht**, *f. Hlk.* pokrzywka; **-ltu'ch**, *n. W* pokrzymka; etamin.

Nest, *n.* gniazdo; sich ein — bauen gniazdo robić, lepić; **Nest-**, *a.* gniazdowy; gniezny; **-stchen**, *n. dim.* gniazdeczko; **Ne'stei**, *n.* jaje do pokładania, podłożone.

Ne'stel, *f.* rzemyk, sznurek do podwiązania, sznurowania lub ściągania czego; **Ne'steln**, *va.* sznurować, podwiązać; **-lna'del**, *f.* śpilka do przypinania kupki na głowie; **-lsti'ft**, *m.* okowek u sznurka.

Ne'stfeder, *f.*, **Ne'stfedern**, *f. pl.* piórka, które ptaszęta dostają w gnieździe; **-sthä'kchen**, *n. dim.*, s. Ne'stküchlein; **-stka'mmer**, *f.* jama od. nora, w któréj się amstra gnieździ; **Ne'stkü'chlein**, *n. dim.* kurczątko na ostatku wylęgłe; wyskrobek; *ostatnie od. najmłodsze dziecko; **-stler**, *m.* rzemykarz; kaletnik; miechownik; **-stling**, *m.* gniazdowiec; gniazdosz, gniazdowię.

Ne'stor, *m. Alt. Gsch.* Nestor; *poważny staruszek; mąż najzasłużeńszy; **-ria'ner**, *m. Kg. Gsch.* Nestorjanin; **-riani'smus**, *m.* Nestorjanizm. [tujące z gniazda.

Ne'sttaube, *f.* gołębię jeszcze nie wyla-

Ne'stwolf, *m. Jäg.* wilczę; wilczątko.

Nett, *a.* czysty; schludny; ładny, zgrabny, gracki; -er Ausdruck gładki wyraz;

-er Gewinn (Nettogewinn), *H.* czysty zysk; **Ne'ttheit**, **-ttigkeit**, *f.* czystość, schludność.

Ne'tto, *ad.* netto, po odciągnieniu kosztów, albo bez rabatu; das Buch kostet — 5 Mark książka kosztuje 5 marek bez rabatu; **Ne'ttogewi'nnst**, *m.* czysty zysk.

Netz, *n.* sieć; siatka; ein — stricken, verfertigen siatkę robić; das — auswerfen, ausstellen sieć zarzucić (na ryby); zastawić (na ptaki, zwierzynę); *Zk.* siatka brzuchowa; **Netz-**, *a.* siatkowy; sieciany; sieciowy; **-zbaum**, *m. Ng.* korczyn (lat. hymenodyctium); **Ne'tzbecher**, *m.*, **-zschü'sselchen**, *n.* rożek z wodą u kądzieli; **-zbruch**, *m. Hlk.* przepuklina kałdunowa; przerwanie siatki brzuchowéj.

Ne'tze, *f. Geog.* (Fluß) Noteć; die —, den Netze-Fluß betreffend Notecki; **Ne'tze-Gebiet**, *n.*, **Ne'tze-District**, *m.* powiat Notecki.

Ne'tzen, *va.* zwilżyć, skropić.

Ne'tzfenster, *n.* okno-siatkowe; **-zflü'gler**, *m. Ng.* siatkoskrzydły; **Ne'tzförmig**, *a.* siatkowaty; **-zhaube**, *f.* siatka (na głowę); **-zhaut**, *f. Zk.* (Ne'tina) błona siatkowa; siatkówa (w oku); **-zjagen**, *n.* polowanie z sieciami; **-zkora'lle**, *f. Ng.* siatecznica; **-zmagen**, *m.* (der wiederkäuenden Thiere) żołądek siatkowaty; czepiec; **-zmelo'ne**, *f. Gtn.* melon chropawy; **Netzsei'l**, *n.* nawłoka; **Netzsti'ch**, **-zstri'ch**, *m.* szew siatkowaty przerzucany; **-zstricker**, *m.* siatkarz; **-zwuhne**, *f.* zakładnik; **Ne'tzwurst**, *f. Kk.* cielęcina śpikowana i duszona.

Neu, *a.* nowy; die Sache ist mir noch — to jeszcze nowa rzecz dla mnie; weißt du was -es? wiesz co nowego? das ist mir nichts -es to nie nowina dla mnie; der neue Mond nów' księżyca; —, *ad.* nowo; (entdeckt) nowo odkryty; auf's Neue, von Neuem na nowo; znowu; (frisch) świeży; nowy, nowożytny (język, historja); **Neu'adelig**, *a.* nowy ślachcic; **-aufgelegt**, *a. Bchh.* na nowo wydana; **Neu'backen**, *a.* świeżo pieczony; —, *iron.* *nowo upieczony (ślachcic); **-begie'rde**, *f.* ciekawość, pragnienie dowiedzenia się czego nowego; **-gie'rig**, *a.* ciekawy; —, *ad.* ciekawie; **-gie'riger**, *m.* ciekawiec; **-bekehrte** (der, die), *m.* u. *f.* nowonawrócony, nowonawrócona; **-bruch**, *m.* nowina; **Neu'e**, *n.* (das Neue) nowość; nowa rzecz; **Neu'e**, s. Neu'heit; **Neu'ern**, *va.* odnawiać; na nowe przemieniać; **-rdi'ngs**, *ad.* świeżo; niedawno; **Neu'erer**, *m.* nowator; **-erfu'nden**, *a.* nowynaleziony; nowotny; **-rung**, *f.* odnowienie; nowość; -gen machen nowości wprowadzać, nowe zmiany czynić; **-gslu'st**, **-gssu'cht**, *f.* nowatorstwo; duch nowatorski; **-gssüchtig**, *a.* pragnący nowości.

Neu'franke, *m. Geog. Gsch.* Francuz z nowszych czasów; **Neu'franken**, *n.* Nowa Francja (po rewolucji); **-fränkisch**, *a.* Nowofrancuzki.

Neu'gebi'ldet, *a.* nowo utworzony; **Neu'bruch**, *m.*, s. Neu'land; **-gebo'ren**, *a.* nowonarodzony; neugeborenes Kind noworodek; **-geklei'det**, *a.* na nowo przyodziany; **Neu'gesta'ltung**, *f.* przekształcenie; przeobrażenie; **-gewo'rben**, *a.* nowozaciężny; **-gier**, **-gierig**, s. Neu'begie'rde *xc.*; **Neu'grieche**, *m. Geog.* Grek teraźniejszy; Nowogreczyn; **-griechin**, *f.* Greczynka teraźniejsza; **-griechenland**, *n. Geog.* Nowa Grecja; **-griechisch**, *a.* Nowogrecki; auf neu po nowogrecku.

Neu'heit, *f.* nowość; **Neu'igkeit**, *f.* nowość, nowa rzecz; (Nachricht) nowina; **-tskrä'mer**, *m. iron.* nowiniarz; **-tskrä'merin**, *f.* nowiniarka; **-tskrämerei'**, *f* nowiniarstwo.

Neu'jahr, *n.* nowy rok; auf — na nowy rok; vor — przed nowym rokiem; nach — po nowym roku; Jmdm. zum — Glück wünschen winszować komu nowego roku; **-jahrs-**, *a.* —nowego roku; na nowy rok; noworoczny; **-sfe'st**, *n.* uroczystość nowego roku; **-sge'ld**, **-sgesche'nk**, *n.* kolenda (podarunek, pieniądze) na nowy rok; noworocznik; -sgeschenke sammeln kolędować; **-slie'd**, *n.* kolenda (pieśń) na nowy rok; **-sme'sse**, *f.* msza na nowy rok; jarmark noworoczny; **-stag**, *m.* dzień nowego roku; **-swunsch**, *m.* powinszowanie nowego roku; Jmdm. seinen — abstatten złożyć komu powinszowanie nowego roku; — bilet od. kartka z powinszowaniem nowego roku; **-szeck**, *f.* [illegible] nowego roku; **Neu'land**, *n. Ldw.* nowina (grunt).

Neu'lich, *a.* u. *ad.* niedawny; niedawno; **Neu'lichst**, *ad.* niedawniuteńko; **-licht**, *n. Stk.* nów'; **-ling**, *m.* nowicjusz; fryc; **-mark**, *f. Geog.* Nowo Marchja; **-markt**, *m.* nowy targ; nowy rynek; **-modisch**, *a.* nowomodny; **Neu'mond**, *m. Stk.* nów' księżyca.

Neun, *a. num.* dziewięć; dziewięciu (ludzi, mężczyzn, żołnierzy); dziewięcioro (dzieci); — Uhr dziewiąta godzina; **Neun**, **Neu'ne**, *f.* dziewiątka; **-nauge**, *n. Ng.* minog, ninog; **-neck**, *n. Gl.* dziewięciokąt; **-neckig**, *a.* dziewięciokątny; **-ner**, *m.* dziewiątka; **-nerlei'**, *a.* u. *ad.* dziewięcioraki; auf — Art dziewięciorakim sposobem; dziewięciorako; na dziewięcioraki sposób; **-nfach**, **-nfältig**, *a. num.* dziewięciorny; dziewięcioraki, dziewięćkrotny, dziewięć razy taki od. tak wielki; **-nflach**, *n. Gl.* dziewięciościan; **-nhundert**, *a. num.* dziewięćset; **-nhundertel**, **Neu'nhundertstel**, *n. Rk.* dziewięćsetna część; **-nhundertster**, *a.* dziewięciosetni;

-njährlich, *a.* co dziewięć lat przypadający; -nmal, *ad.* dziewięćkroć; dziewięć razy; -nmalhunderttausend, *a. num.* dziewięćkroć sto tysięcy; -nmalig, *a.* dziewięćkrotny, dziewięć razy powtórzony; -npfündig, *a.* dziewięciofuntowy; -nseitig, *a.* dziewięciostronny; dziewięcioboczny; -stimmig, *a.* dziewięciogłosowy; na dziewięć głosów; -nstrahlig, *a.* dziewięciopromienny; -nstündig, *a.* dziewięciogodzinny; -nstündlich, *a.* co dziewięć godzin przypadający; -ntägig, *a.* dziewięciodniowy; -ntäglich, *a.* co dziewięć dni przypadający; -ntausend, *a. num.* dziewięciotysiączny; Neu'nter, *a. num.* dziewiąty; -nteha'lb, *ad. num.* półdziewięta; Neu'ntel, *n.* dziewiąta część; drei — trzy dziewiąte; -ntens, *ad.* po dziewiąte; Neu'ntheilig, *a.* dziewięcioczęściowy; z dziewięciu części złożony; -tödter, *m. Ng.* (Vogel) srokosz; dzierzba; serkosz; -nwöchentlich, *a.* co dziewięć tygodni przypadający; -nwöchig, *a.* dziewięciotygodniowy; -nzehn, *a. num.* dziewiętnaście; -nzehnerlei, *a. num.* dziewiętnastoraki; -nzehnjäh'rig, *a.* dziewiętnastoletni; -nzehnmal, *ad. num.* dziewiętnaście razy; -nzehntel, *n. Rk.* dziewiętnasta część; -nzehntens, *ad.* po dziewiętnaste; Neu'nzehnter, *a. num.* dziewiętnasty.

Neu'nzig, *a. num.* dziewięćdziesiąt; -nziger, *m.* z dziewięćdziesiątego roku; dziewięćdziesiątletni (starzec); -nzigjäh'rig, *a.* dziewięćdziesiątletni; -nzigstel, *n.* dziewięćdziesiąta część; -nzigstens, *ad.* po dziewięćdziesiąte; -nzigster, *a. num.* dziewięćdziesiąty.

Neu'silber, *n. Httk.* nowotne srebro, nejzylber, argentan, argientan.

Neu'stadt, *f.* nowe miasto; —, *n. Geog.* Nowemiasto; (bei Danzig) Wejherowo.

Neu'testame'ntlich, *a. Bibl. Kg.* nowozakonny; z nowego testamentu.

Neutra'l, *a.* neutralny; sich — verhalten neutralnie się zachować; -tralisi'ren, *va.* neutralnym uczynić; *Schdk.* zobojętnić, zneutralizować (sól kwasem); —, *vn.* (h.) neutralizować; nie przystępować do żadnéj strony; -lisi'rung, *f.* neutralizacja; zobojętnienie; -litä't, *f.* neutralność, obojętność; -lsalz, *n. Schdk.* sól zneutralizowana, zobojętniona.

Neu'trum, *n. Spl.* rodzaj nijaki; imię nijakiego rodzaju.

Neu'vermäh'lt, *a.* nowo zaślubiony; der Neuvermählte nowożeniec; die — nowozaślubiona; Neu'welt, *f.* nowy świat (nowo odkryty); -zeit, *f.* nowożytność.

Ni'belungen, *m. pl. Dtk. Gsch.* Nibelungen; -ngenlie'd, *n.* pieśń o Nibelungach.

Nicht, *ad.* nie; — hin — her ani tak ani owak; ani tak ani siak; — also nie tak; — anders nie inaczéj; — im Geringsten bynajmniéj; — mehr nie więcéj; warum —? czemu nie? gar nicht wcale nie; durchaus — na żaden sposób; żadną miarą; żadnym sposobem; wcale nie; — einmal Einer ani jeden; zu Nichte machen w niwecz obrócić, zniweczyć; ich sehe — nie widzę; ach, welche Marter habe ich — ausgestanden! ach, com ja wycierpiał za męczarnie! Nicht, *n.*: etw. zu Nichte (nichte) machen zniweczyć, zniszczyć co; zu Nichte (nichte) gemacht werden zniweczonym zostać, spełznąć na niczém (jak zamiar); mit Nichten (nichten) bynajmniéj; wcale nie; —, *m. Httk.* (Hüttennicht) urewiec; nic; dymne śuile z topiącego się cynku.

Ni'chtachtung, *f.* nieuszanowanie; nieuwaga; -tanerke'nnung, *f.* nieprzyznawanie; -tanwesend, *a.* odległy, nieprzytomny; nieobecny; -tanwesenheit, *f.* odległość; nieprzytomność, nieobecność; -tbea'chtung, -tbeo'bachtung, *f.* niezachowanie czego; -tdasein, *n.* nieexystowanie; nieexystencja.

Ni'chte, *f.* siostrzenica; synowica; -chtchen, *n. dim.* siostrzeniczka.

Ni'chterfo'lg, *m.* niepomyślny skutek; -terschei'nung, *f. Rw.* niestawienie się (w sądzie); niestawiennictwo; -tgangbar, *a. H.* niepopłatny; -tgeleh'rter, *m.* nieuczony; -thaltung, *f.* niedotrzymanie; Ni'chtig (Nicht-Ich), *n. Philos.* nie ja; niejaźń.

Ni'chtig, *a.* błahy, nie nieznaczący, bezzasadny; daremny; próżny; nieważny; etwas null u. — machen unieważnić co; całkiem skasować; -tigkeit, *f.* błahość, próżność; nieważność; marność; znikomość; nicość; -tigkeits-Beschwe'rde, *f. Rw.* zaskarzenie, zażalenie nieważność.

Ni'chtkenner, *m.* nieznawca; nieznający się; -tleiter, *m. Ntl.* zły przewodnik.

Nichts, *ad.* nic; — Großes nic wielkiego; gar — wcale nic; nic a nic; das hat — zu sagen to nic nie znaczy; etw. für — achten uważać co za nic; mit ihm ist — zu machen, — anzufangen nie ma z nim co robić; mir — dir —, *ni ztąd ni zowąd; jak gdyby nigdy nic; nie mając na nic względu; zu — werden w nic się obrócić; na nic się nie przydać; — desto weniger pomimo tego jednak; — weniger als &c. nie mniéj jak itd.; —, *n. indecl.* nic; aus dem — z niczego; das führt zu — to do niczego nie prowadzi; in das — zurücksinken wrócić się do nicości.

Ni'chtschuld, *f. Rw.* nienależność.

Ni'chtsbedeu'tend, *a.* nic nieznaczący.

Ni'chtsein, *n. Philos.* niebycie; niebyt; niebytność.

Ni'chtsnutz, -tsnutzig, -tsnützig, *a.* niewart; nic nie wart; do niczego; -ge Sache rzecz niewarta; -ger Mensch człowiek do

niczego; **-tsnutz**, *m.* nicpoń; **-tsthuer**, *m.* człowiek nic nie robiący; **-tsthuerei'**, *f.* prożnowanie, próżniactwo; **-tswerth**, *a.* nicwart, nie mający żadnéj wartości; **-tswissen**, *n.* niewiedzenie; **-tswisser**, *m.* nieuk; **-tswisserei'**, *f.* nieuctwo; **-tswürdig**, *a.* niegodziwy; niecny, nikczemny; **Ni'chtswürdigkeit**, *f.* niegodziwość; nikczemność.

Ni'chtübung, *f.* niećwiczenie się; zaniechanie wprawy; **-twählbarkeit**, *f.* nieobieralność; **-twissen**, *n.* niewiedzenie; **-twollen**, *n.* niechcenie; **-tzahlung**, *f.* niewypłata; niewypłacenie; niezapłacenie; im Falle der — w razie nie nastąpionéj wypłaty od. zapłaty.

Nick, *m.* kiwnięcie głową.

Ni'ckel, *m. npr.* Mikołaj, Mikołajek; —, *iron.* niechluj; flądra; niechlujna kobieta; niedbalica; wszetecznica.

Ni'ckel, *m. Ng. Bw.* nikiel; **Nickel-**, *a.* niklowy; **-lbeschla'g**, *m.*, **-lblüte**, *f.*, **-locher**, *m. Bw.* arsenian niklu; okra niklowa; **-lgla'nz**, *m. Bw.* błyszcz niklu; szary nikiel.

Ni'cken, *vn.* (h.) kiwać się, chwiać się; (mit dem Kopfe) kiwać od. kiwnąć głową; —, *va.*, s. Zu'nicken; **Ni'cker**, *m.* głową kiwający; kiwnięcie głową.

Ni'ckfang, *m. Jäg.:* den — geben myśliwskim nożem zabić (zwierzynę); **Ni'ckfänger**, *m.*, **-ckmesser**, *n.* myśliwski nóż.

Nicoti'n, *n. Schdk.* (Tabaksgift) nikotyna.

Nie, *ad.* nigdy.

Nie'den, *ad.* na dole; **Nie'der**, *a.* u. *ad.* niski; niższy; auf u. — gehen przechodzić się; auf u. — laufen biegać tam i na powrót; —! kładź się! kładźcie się! — mit ihm! *int.* zabić go! **-dere Jagd** łowiectwo niższe.

Nie'der-, *a.* niższy; **-rbege'ben** (sich), *vr. irr.* udać się na dół, na niższe miejsce; **-rbei'ßen**, *va. irr.* (h.) ugryźć co i ściągnąć oder zrzucić na dół; **-rbeu'gen**, *va.* nagiąć ku dołowi; (sich), s. Niederbie'gen (sich); — znękać; **-rbiegen**, *va. irr.* (h.) zgiąć na dół; (sich) zgiąć się ku ziemi; pochylić się ku ziemi; **-rbli'nken**, *vn.* (h.) błyszczéć z góry; **-rbla'sen**, *va. irr. Httk.* stanąć wielkim piecem; blask z góry rzucać (jak gwiazdy); **-rbre'chen**, *va.* u. *vn. irr.* (h.), s. Hera'bbrechen; **-rbrei'ten**, *va.* rozesłać, rozpostrzéć na ziemi; **-rbre'nnen**, *va. irr.* (h.) spalić do szczętu; —, *vn. irr.* (s.) spalić się do szczętu (jak wieś, miasto, stodoła); **-rbri'ngen**, *va. irr.* (h.) przynieść co na dół; na dół kogo sprowadzić; **-rbrü'llen**, *vn.* (h.) ryczéć z góry; —, *va.* rykiem swoim powalić na ziemię; **-rbü'cken**, *va.* schylić ku dołowi; (sich) schylić się; **-rdeu'tsch**, *a. Geog.* Niżnoniemiecki; im -en w niższéj niemczyźnie; **-rdeu'tscher**, *m. Geog.* dolny Niemiec; mieszkaniec niższych Niemiec; **-rdeu'tschland**, *n.* dolne Niemcy, niższe Niemcy; **-derdo'nnern**, *vn.* (h.) grzmiéć z góry; *grzmiącym głosem mówić do stojących na dole; —, *va.* gromem powalić na ziemię; piorunem rzuconym (piorunami) strącić z góry; **-rdrü'cken**, *va.* cisnąć, przycisnąć, nacisnąć co; **-rducken** (sich), *vr.* (h.) pochylić się ku ziemi; **-rfah'ren**, *vn. irr.* (s.) zjechać na dół; —, *va. irr.* (h.) wieść kogo na dół; **-rfah'rt**, *f.* zjazd na dół; **-rfallen**, *vn. irr.* (s.) upaść na ziemię (przypadkiem lub umyślnie); **-rfä'llen**, *va.* powalić na ziemię; **-rga'ng**, *m.* schodzenie na dół; (der Sonne) zachód słońca; **-rgebo'gen**, *pp.* gięty; **-rgedrü'ckt**, *pp.* znękany; **-cktheit**, *f.* znękanie; **-rge'hen**, *vn. irr.* (h.) zachodzić; —, *n. Bw.* wjazd; **-rgeri'cht**, *n. Rw.* sąd niższy; **-rgeschla'gen**, *a.* stroskany; skłopotany; **-rgeschla'genheit**, *f.* smutek; umysł skołatany, stroskany, znękany; **-rha'ben**, *va. irr.* (h.) dostać co na dół; (niedergeworfen haben) powalić na ziemię; **-rhalten**, *va. irr.* (h.) trzymać co spuszczone na dół; trzymać, utrzymywać co na dole; *hamować kogo; **-rha'ltig**, *a.* pochyły; coraz bardziéj się zniżający; **Nie'derhängen** 2c., s. Hera'bhangen 2c.; **-rha'ngend**, *ppr.* odgięty; **-rhau'en**, *va. irr.* (h.) ściąć (i powalić na ziemię); **-rho'cken**, *vn.* (s.) kucnąć; w kuczki usiąść; **-rhü'pfen**, *vn.* (s.) zeskoczyć na ziemię; **-rja'gd**, *f. Jäg.* polowanie mniejsze; **-rkä'mpfen**, *va.* zwalczyć; pokonać; **-rkartä'tschen**, *va.* kartaczami zwalić, powalić, strącić; **-rkau'ern**, s. Nie'derho'cken; **-rknie'en**, *vn.* (s.) uklęknąć; **-rko'mmen**, *vn. irr.* (s.) przyjść na dół; zlegnąć, porodzić dziecko; (mit einem Sohne) powić syna; **-rku'nft**, *f.* przyjście na dół; (in die Wochen) połog, poród; (vor der) przed połogiem; **-rla'ge**, *f.* depozyt; (Gewölbe) skład; eine große — unter den Feinden anrichten wielką klęskę nieprzyjacielowi zadać.

Nie'derla'nd, *n. Geog.* kraj w nizinach leżący; żuławy; **-derla'nde**, *n. pl. Geog.* Niderlandy; Königreich der — królestwo Holenderskie; **-rlä'nder**, *m. Geog.* Niderlandczyk; **-rlä'nderin**, *f.* Niderlandka; **-rlä'ndisch**, *a* niderlandzki.

Nie'derla'ngen, *vn.* (h.) starczyć aż do dołu; dosięgać na dół; **-rla'ssen**, *va. irr.* (h.) spuścić na dół; (den Vorhang) spuścić na dół zasłonę; (sich) usiąść, osiąść gdzie; **-rla'ssung**, *f.* spuszczanie na dół; osada; kolonja.

Nie'derlau'sitz, *f. Geog.* dolna od. niższa Luzacja; **-rlau'sitzer**, *m.* mieszkaniec niższéj Luzacji; **-rlau'sitzisch**, *a.* Niżnołużacki.

Nie'derle'gen, *va.* złożyć co; położyć; **-rle'gung**, *f.* składanie; złożenie; **-rliegen**,

vn. irr. (h.) leżéć na ziemi; być pochylonym na dół; leżéć w łóżku (o chorym); der Handel liegt nieder, *handel całkiem upadł; —, *va. irr.* (h.) leżąc zgnieść co; **-rma'chen**, *va.* spuścić co; s. a. **Nie'derhau'en**, **-rmä'hen**, *va. Ldw.* zsiec, skosić; **-rme'tzeln**, *va.* w pień wyciąć, wyrznąć; **-rme'tzelung**, *f.* wyrznięcie, rzeź, zgładzenie; **Nie'derpre'ssen**, s. Nie'derdrü'cken; **-re'gnen**, *vn.* (h.): es regnet Steine nieder kamienie z deszczem z góry spadają; —, *va.* powalić na ziemię lejąc (o deszczu); **-rreißen**, *va. irr.* (h.) urwać, zedrzéć, ułamać, ściągnąć na dół; — rozwalić, zburzyć co; **-rrei'ten**, *vn. irr.* (s.), s. Hera'breiten; —, *va. irr.* (h.) jadąc (konno) stratować kogo lub co; **-rre'nnen**, *vn. irr.* (h.), s. Hera'brennen; —, *va. irr.* (h.) w szybkim biegu potrącić i przewrócić.

Nie'derrhei'n, *m. Geog.* niższy Ren; **-rrhei'nisch**, *a.* Niżnoreński.

Nie'derrie'seln, **-rri'nnen** rc., s. Hera'brieseln rc.; **-rro'llen**, *vn.* (s.) stoczyć się na dół (jak kamień); der Vorhang rollt nieder zasłona spada; —, *va.*, s. Hera'brollen; **-rsä'beln**, *va.* ściąć szablą; zarąbać (pałaszem); porąbać (na śmierć); —, *va.* rozsiekać.

Nie'dersa'chse, *m. Geog.* dolny Sakończyk; niżny Sas; **-rsa'chsen**, *n.* dolna Saksonia; niżna Saksonia; **-rsä'chsisch**, *a. Geog.* Niżnosaksoński, Niżnosaski.

Nie'dersä'gen, *va.* piłą zerznąć i zwalić na ziemię; **-rsa'tz**, *m.* osad; co na spodzie osiada; **-rsau'fen**, *va. irr.* (h.) wychlać co; wlać w siebię; (Jmdn.) spoić kogo do upadłego, pijąc do niego tak go spoić, że się powali na ziemi; **-rschau'en**, *vn.* (h.) patrzéć, spoglądać na dół; **-derschei'nen**, *vn. irr.* (h.) świecić z góry (o słońcu, księżycu itd.); —, *va. irr.* (h.) świecąc z góry na co zniszczyć; **-derschie'ßen**, *va. irr.* (h.) strzałem lub strzałami powalić na ziemi; —, *vn. irr.* (h.) szybko jak strała spaść z góry; **-rschi'ffen**, *vn.* (s.) okrętem na dół płynąć; —, *va.* okrętem na dół sprowadzić; **-rschla'g**, *m. Schdk.* precypitat; osad; *Tk.* spadek; **-rschla'gen**, *vn. irr.* (s.) raptem upaść; —, *va. irr.* (h.) zwalić co na ziemię; spuścić; (Blick, Augen) wzrok, oczy spuścić ku ziemi; — zbić co (z góry) tak, aby się powaliło; *Rw.* znieść co, zniweczyć, skasować; (Anklage) skargę znieść, umorzyć, oddalić, wstrzymać; (Jmds. Muth, Hoffnung) zwątlić czyję odwagę, nadzieję; odjąć mu je; (Jmdn.), *swątpiałym kogo uczynić; zakłopotać go; znękać jego umysł; *Schdk.* (fällen) precypitować co, osadzać, strącać; Kupfer mit Eisen — osadzać miedź za pomocą żelaza; niederschla'gend zasmucający, smutny, zamartwiający; -des Pulver, *Hlk.* proszek uśmierzający; -de Mittel, *Hlk.* środki uśmierzające; **-rschla'gung**, *f.* (der Prozeßkosten, einer Schuld, einer Anklage), *Rw.* umorzenie kosztów procesowych, długu, skargi; (des Kupfers), *Schdk.* precypitowanie, osadzanie, strącanie miedzi; **-rschlä'ngeln**, *vn.* (s.) w wężykowatym kierunku spaść z góry; (sich) wężykowato snuć się oder spadać na dół (jak droga, strumyk); **-rschleu'dern**, *va.* gwałtownym rzutem powalić na ziemię; silnie cisnąć na ziemię; strzałem z procy powalić; **-rschli'ngen**, *va. irr.* (h.), **-rschlu'cken**, *va.* połknąć co (tak iżby zeszło na dół); **-rschlo'ßen**, s. Nie'derha'geln; **-rschme'ttern**, *va.* z trzaskiem powalić na ziemi; strzaskać co; **-rschrei'ben**, *va. irr.* (h.) spisać co; zapisać; spisywać; **-rschrei'bung**, **-rschri'ft**, *f.* zapis; **-rschrei'en** rc., s. Hera'bschrei'en rc.; **-rschwi'mmen**, s. Hera'bschwi'mmen; **-rschwi'ngen** (sich), s. Hera'bschweben; **-rse'geln**, *vn.* (s.) (żaglami) płynąć na dół; —, *va. Sw.* szybko płynąc uderzyć okrętem i zatopić (statek jaki); **-rse'hen**, **-rseh'nen**, **-rse'nden**, s. Hera'bsehen rc.; **-rse'nken**, *va.* pochylić lub spuścić na dół; (sich) pochylić się na dół; **-rse'tzen**, *va.* postawić co; posadzić kogo, na ziemi lub na niskiém miejscu; (sich) usiąść; **-rse'tzung**, *f.* posadzenie, zstawienie; (einer Commission) wyznaczenie od. złożenie komisji; **-rsi'cheln**, *va.* sierpem zżąć; **-rsi'nken**, *vn. irr.* (s.) spaść na dół, na ziemię; upaść na ziemię; pochylać się ku ziemi; **-rsi'tzen**, *vn. irr.* (s.) usiąść; —, *va.* usiedziéć co (poduszkę itd.); **-rspre'chen**, *vn. irr.* (h.) mówić do kogo z pogardą; **Nie'derspre'ngen**, **-rspri'ngen**, **-rspri'tzen** rc., s. Hera'bspre'ngen rc.; **-rspü'len**, *va.* spłukać co w ustach i połknąć; **-rsta'cheln**, *va.* żądłami albo kolcami zakłuć; **-dersta'dt**, *f.* niższa część miasta; **-rstä'mmig**, *a. Ng.* niskopienny (drzewo); niskiego pnia; **-rsta'mpfen**, *vn.* (h.): (mit dem Fuße) tupnąć o ziemię nogą; —, *va.* stratować co; **-rstä'ndig**, *a.* nisko stojący; **-rsta'rren**, *vn.* (h.) ponury wzrok wlepić w ziemię; **-rstau'chen**, *vn.* (s.) na łeb spaść na dół; **-rste'chen**, *va. irr.* (h.) strącić, zrzucić na ziemię kolnąwszy lancą, szpadą itd.; — przebić, przeszyć kogo (lancą, sztyletem, szpadą); powalić na ziemię; **-rstei'gen**, s. Hera'bstei'gen; -nde Linie linja zstępna; **-rste'llen**, *va.* zestawić co; postawić na ziemi; **-rsti'mmen**, s. Hera'bstimmen; **-rsto'lpern**, *vn.* (s.) potknąć się i spaść; **-rsto'ßen**, *va. irr.* (h.) zepchnąć na dół; popchnąć tak, iż spadnie na ziemię; **-rstre'cken**, *va.* powalić na ziemię; **-derstü'rzen**, *va.*, s. Hera'bstürzen; —, *vn.* (s.) zwalić się; runąć; paść trupem; (auf die Kniee) rzucić się na kolana; (vor Jmdm.) plackiem

paść przed kim; =rtau'chen, vn. (ſ.) zanurzyć się w wodzie; =rthun (ſich), vr. irr. kłaść się na łące (das Vieh); =rträ'chtig, a. nikczemny, podły; —, ad. nikczemnie, podle; =tigkeit, f. nikczemność; podłość; eine — begehen nikczemność popełnić; =rträu'feln, =rtrö'pfeln ꝛc., ſ. Hera'bträufeln ꝛc.; =rtrei'ben, va. irr. (h.) na dół spędzić; pędzić po czém; spędzić; =rtre'ten, va. irr. (h.) stratować, zdeptać, podeptać (zboże); — przydeptać, zdeptać (trzewik, bót); — udeptać, depcąc zrównać z ziemią; (Jmdn.), *zdeptać kogo, z błotem zmieszać; =rtrie'fen, ſ. Hera'btraufen; =rtri'nken, va. irr. (h.) spoić z nóg; =rtrö'pfeln, =rtro'pfen, ſ. Hera'btraufen ꝛc. [ławy.

Nie'derung, f. Geog. nizina; żuława, łu-

Nie'deru'ngar, m. Geog. mieszkaniec niżnych Węgier; (Wein) wino z niżnych Węgier; =ru'ngarn, n. Geog. dolne oder niżne Węgry.

Nie'derwa'ld, m. niskopienny las; =derwa'ldwirthſchaft, f. przemienne gospodarstwo.

Nie'derwä'lzen, va. (zwolna) stoczyć co na dół; =rwä'rts, ad. ku dołowi; ku ziemi; =rwe'hen, ſ. Hera'bwehen; =rwe'lt, f. *świat tu na dole; dolny świat; =rwe'rfen, va. irr. (h.) rzucić co na ziemię; rzucić kogo o ziemię; powalić na ziemię; (ſich) rzucić się na kolana od. na twarz; =rwi'nden ꝛc., ſ. Hera'bwinden ꝛc.; =rzie'hen, va. irr. (h.) ściągnąć, na dół ściągnąć.

Nie'dlich, a. ładny, ładniutki, śliczny, milutki; —, ad. ładnie, ładniutko, ślicznie, milutko; =chkeit, f. ładność; śliczność.

Nie'drig, a. niski; —, ad. nisko; niedriger ſtehen als Jemand niżéj stać od kogo; *nikczemny, podły; nikczemnie, podło; =drigkeit, f. niskość; *podłość, nikczemność.

Nie'mals, ad. nigdy; przenigdy.

Nie'mand, pron. u. m. nikt; — anders als ꝛc. nie kto inny jak itd.; das weiß — tego nikt niewie; — unter ihnen żaden z nich; — anders als er nie kto inszy jak on; =mandes, a. pron. niczyj, niczyja, niczyje; =dsfreu'nd, m. niczyj przyjaciel.

Nie're, f. Zk. nérka; cynadra; Nie'ren=, a. nérkowy; nérczany; =nbeſchwe'rde, ſ. Nie'renkra'nkheit; =nbeſchwe'rung, f. Hlk. nérek bolenie; nérkowy kamień; =nbra'ten, m. Kk. pieczeń z nérką; =ndrü'ſen, f. pl. Zk. przynérki; =nentzü'ndung, f zapalenie nérek; =n=Er'z, n. Bw. żyłopór; =nfe'tt, n. Zk. tłustość nérkowa; tłustość nérczana; =nfö'rmig, a. nérkowaty; nakształt nérek; =nkra'nk, a. Hlk. chory na nérki; =nkra'nkheit, f. choroba nérek;

Nie'renſa'nd, m. kamyki w nérkach; =nſchme'rz, m. ból w nérkach; =nſtei'n, m. kamień w nérkach; =nſtü'ck, n. kawałek pieczeni z nérką; =nta'lg, ſ. Nie'renfe'tt; =nweh', n. ból w nérkach; nérczane, nerkowe boleści.

Nie'ſekrau't, n. Ng. kichawiec

Nie'ſeln, vn. (h.): (näſeln) gęgać, gęglić, gąglić; (fein regnen), ſ. Nie'ſeln.

Nie'ſemi'ttel, n. Hlk. środek na kichanie, na wzbudzenie kichania; Nie'ſen, vn. (h.) kichać, kichnąć; (nach Schnupftabak) kichać po tabace; —, n. kichanie; (öfteres) kichawka; Nie'ſepu'lver, n. kichaczka; Nie'ſer, m. kichacz; =ſerlich, a. do kichania skłonny; Nie'ſewu'rz, f. Ng. ciemiernik, ciemierzyca.

Nie'ßbar, a. użytkowy, użytkowny; etw. — beſitzen użytkownie co posiadać; =ßbrauch, m. użytkowanie; den — von etw. haben użytkować z czego; =ßbraucher, ſ. Fru'chtnießer; =ßbrauchsbeſi'tz, m. posiadanie użytkowne; =ßbrauchsre'cht, n. Rw. prawo użytkowania.

Niet, m. nit; etw. mit einem — befeſtigen na nit co wziąć, znitować, przynitować; =blech, n. gat. [tka bez wygranéj.

Nie'te, f. nita, bilet przegrywający, kar-

Nie'ten, va. nitować (co); —, n. nitowanie; =feſt, a. mocno znitowany, zanitowany, przynitowany; niet= u. nagelfeſt mocno spojony i znitowany; =thammer, m. nitownik; =tmaſchi'ne, f. nitownica; =tnagel, m. nitownik; gwoźdź do nitowania. [npr. Mikołaj.

Ni'klas, m. npr. Mikołajek; =kolaus, m.

Nil, m. Geog. Nil; Nil=, a. Ng. — Nilu; Nilowy; =lkrokodi'l, n. krokodyl Nilowy; Ni'l=Lachs, m. pletwołusk; =lpferd, n. (Flußpferd) rzeczny koń; hipopotam; Nilome'ter, m. nilometr.

Ni'mbus, m. miesiączek; promienie.

Ni'mmer, ad. nigdy; =rfroh', a. u. m. nigdy nie kontent; =rgenu'g, a. u. m. nie mający nigdy dosyć; =rmeh'r, ad.: nun u. — nigdy a nigdy; nigdy przenigdy; =rnü'chtern, a. nigdy trzeźwy; =rſa'tt, a. u. m. nienasycony; nigdy nie syty; dziurawy worek; —, m. obżartuch; dławigad; =rta'g, =rmeh'rstag, m. *święty Nigdy.

Nipp, m. chlip, wzięcie do gęby tyle napoju, ile na jedno połknięcie potrzeba; einen — thun, Ni'ppen, vn. (h.) chlipnąć, troszkę się napić; usta zmaczać; pić po troszę, po kropli.

Ni'ppes, =ppſachen, =pptiſchſachen, f. pl. fraszki, cacka; *stroje kobiece; szuszfałki; =pptiſch, m. etażerka.

Nipps, ſ. Knirps.

Ni'rgend, =rgends, =rgendwo', ad. nigdzie; — anders nigdzie indziéj; =dswohi'n, ad. nigdzie.

Ni'sche, *f. Bk.* niża, framuga; macłoch w murze do wstawienia posąga.

Ni'sse, *f. Ng.* gnida; **Ni'ssig**, *a.* mający gnidy; zagnidzony.

Ni'sten, *vn.* (h.) gnieździć się; gniazdo słać.

Niveau', *n.* poziom; równowaga; **-velleme'nt**, *n.* niwelacja; niwelowanie; **-velli'ren**, *va.* niwelować, równoważyć; poziomować; **-lli'rer**, *m.* niwelujący.

Nix, *m. Myth.* niks, nix; **Ni'xe**, *f.* niksa, nixa; topielec; straszydło wodne; **Nix-**, **Ni'xen-**, *a. Myth.* — niksa, — niksy; — niksów, — niks; **-xblume**, *f.* grzybień żółty.

Nix = **Nichts**.

Noch, *ad.* jeszcze; er wird — kommen przyjdzie on jeszcze; — einmal jeszcze raz; — eins jeszcze jedno; — mehr jeszcze więcéj; **Noch**, *conj.* ani; weder Brod — Geld haben ani chleba ani pieniędzy nie mieć; wenn auch — choćby; **-malig**, *a.* jeszcze raz powtórzony; powtórny; **-mals**, *ad.* jeszcze raz.

Noga'isch, *a. Geog.* Nogajski; **-scher** Tatar Nohaj, Nohajca, Nogajski Tatar.

Noma'de, *m. Geog.* nomada, człowiek koczujący; **-ma'den-**, *a.* koczowniczy; koczujący; **-mvo'lk**, *n.* naród koczujący; **-disch**, *a.* koczujący; **-disi'ren**, *vn.* (h.) koczować.

No'men, *n. Spl.* imię; **-ncla'tor**, *m.* nomenklator; spis nazwisk; znający nazwiska; **-nclatu'r**, *f.* nomenklatura, nazwiska; **-mina'l-**, *a.* nominalny, imienny; **-mina'lwerth**, *m.* wartość nominalna od. imienna; **-minati'v**, s. **We'nnfall**.

No'ne, *f. Tk.* nona; **No'nen-**, *a.* nony.

No'nius, *m. Gl.* drobnomiar.

No'nne, *f. Kg.* zakonnica; mniszka; panna zakonna oder klasztorna; (griechische) czernica; (werden) zakonnicą zostać; **-nnen-**, *a.* zakonniczy; **-nklei'd**, *n.*, **-nklei'dung**, *f.* suknia zakonnicza; **-nklo'ster**, *n. Kg.* klasztor panieński; **-nle'ben**, *n.* życie zakonnicze; **-no'rden**, *m.* zakon panieński; **No'nnenschlei'er**, *m.* welon zakonniczy; den — nehmen, *Kg.* zakonnicą zostać; **No'nnentra'cht**, *f.* ubiór zakonniczy.

No'ppe, *f. W.* węzełek; pęczek; **-ppeisen**, *n. W.* żelazko do rozskubywania od. wyskubywania pęczków; **No'ppen**, *va. W.* wyskubywać pęczki (z sukna).

Nord, **No'rden**, *m. Geog.* północ; wiatr północny; **Nord-**, *a.* północny; **-dafrika**, *n.* północna Afryka; **-dafrika'ner**, *m.* Afrykanin północny; **-dafrika'nerin**, *f.* Afrykanka północna; **-dafrika'nisch**, *a.* północnoafrykański; **-dame'rika**, *n.* północna Ameryka; **-rika'nisch**, *a.* — północnéj Ameryki; północnoamerykański; **-dasia't**, *m.* północny Azjatyk; **-dasia'tin**, *f.* północna Azjanka; **-dasia'tisch**, *a.* północnoazjatcki, północnoazyjski; **-dasien**, *n.* Azja północna; **-dbär**, *m. Ng.* (Eisbär) niedźwiedź północny.

No'rddeutsch, *a. Geog.* północnoniemiecki; **-ddeutschland**, *n.* Niemcy północne.

No'rden, *m. Geog.* północ; der ganze — cała północ, wszystkie północne kraje, ludy; **No'rderbrei'te**, *f. Geog.* szerokość północna; **-deuro'pa**, *n.* Europa północna; **-deuropä'er**, *m.* północny Europejczyk; **-deuropä'erin**, *f.* północna Europejka od. Europianka; **-deuropä'isch**, *a.* północnoeuropéjski; **-dgegend**, *f.* okolica północna; **-dgrenze**, *f.* granica północna; **-disch**, *a.* północny, na północy znajdujący się lub wydarzający się, właściwy; **-dkaper**, *m. Ng.* (Fisch) beczka; **-dkreis**, *m.* zwrotnik północny; **-dland**, *n.* kraj północny; **-dländer**, *m.* mieszkaniec północy; **-dländisch**, **-dlands-**, *a.* północnokrajowy, północny; **Nö'rdlich**, *a.* północny; —, *ad.* ku od. od północy; **No'rdlicht**, *n.*, **-dluft**, *f.*, **-dmeer**, *n.* światło, powietrze, morze północne; **No'rdost**, *m.* północnowschód; strona północnowschodnia; —, **-dostwi'nd**, *m.* wiatr północnowschodni; **-döstlich**, *a.* północnowschodni; —, *ad.* ku północnowschodniéj stronie; od strony północnowschodniéj; **-dpol**, *m. Geog.* biegun północny; **No'rdpunkt**, *m.* punkt północny; **-dschein**, *m. Ntl.* zorza północna.

No'rdsee, *f. Geog.* Ocean północny; morze Niemieckie; **-dseite**, *f.* strona północna; **-dstern**, *m. Stk.* gwiazda północna, biegunowa; **-dsturm**, *m.* wicher północny; burza od północy; **-dwärts**, *ad.* ku północy; **-dwest**, *m.* strona północnozachodnia; —, **-dwe'stwind**, *m.* wiatr północnozachodni; **-dwest**, **-dwestlich**, *a.* północnozachodni; **-dwind**, *m.* wiatr północny.

Nörgelei', *f.* zrzędzenie; gdéranie; **Nö'rgeln**, *vn.* (h.) zrzędzić; gdérać.

Norm, *f.* norma; **-rma'l**, *a.* normalny, wzorowy, dokładny; **-rma'lgewi'cht**, *n. Stw.* autentyk wagi; **-ma'ljahr**, *m.* rok normalny lub zasadniczy; **-ma'lmaaß**, *n.* autentyk miary; **-ma'lmäßig**, *a.* według przepisów; **Norma'lschule**, *f.* szkoła normalna, przysposabiająca, przygotowawcza.

Normi'ren, *va.* urządzać; rozporządzać.

No'rmänner, **Norma'nnen**, *m. pl. Geog. Gsch.* Normani, dawni mieszkancy Norwegii, Szwecji i Danii.

No'rwegen, *n. Geog.* Norwegia; **-weger**, *m.* Norwegianin, Norwegczyk; **-gerin**, *f.* Norwegianka; **-gisch**, *a.* Norwegski.

Nö'ßel, *n.* pół kwarty; półkwarcie; **-lwei'se**, *ad.* półkwarciami.

Nota'beln, *m. pl. Stw.* magnaci.

Notabe'ne, *n.* znak dla pamięci; nota, przypisek.

Nota'r, Nota'rius, *m. Rw.* notarjusz; rejent; **Nota'r=**, *a.* notarjalny; notarjuszowski; rejentowski; **=taria't**, *n. Rw.* notarjat; rejentostwo; urząd notarjuszowski, rejentowski; **=tsinstrume'nt**, *n. Rw.* dokument notarjalny; **=tssiegel**, *n.* pieczęć notarjuszowska, notarjalna.

Nö'tchen, *n. dim. Tk.* notka: **No'te**, *f.* nota, przypisek; uwaga; *Tk.* nóta, znak muzyczny; nach =n spielen grać z nót; von den =n singen od razu z nót śpiewać; etw. in =n setzen nóty do czego dorobić; *Stw.* nota; pismo urzędowe; *H.* (Rechnung) rachunek (za należytość).

No'ten=, *a. Tk.* nótowy; **=nbla'tt**, *n. Tk.* kartka z nótami; **=nbu'ch**, *n.* książka z nótami; **=ndru'ck**, *m.* drukowanie nót; **=ndru'cker**, *m.* drukarz nót; **=ndruckerei'**, *f.* drukarnia nót; **=nfe'der**, *f.* pióro do pisania nót; **=nha'ndel**, *m.*, **=nha'ndlung**, *f.* handel nót; **=nko'pf**, *m. Tk.* główka nóty; **=nle'sen**, *n. Tk.* czytanie nót; **=nli'nie**, *f.* linja nótowa; **=npapie'r**, *n.* papier nótowy, na nóty; **=npu'lt**, *m.* pulpit do nót; **=nschrei'ber**, *m.* ten co nóty pisze, przepisywacz nót; **=nschwa'nz**, *m. Tk.* ogonek u nóty; **=nste'cher**, *m.* stycharz nót; **=nstecherei'**, *f.* sztycharstwo nót; **=nstü'ck**, *n.* kawałek do grania lub do śpiewania; **=nu'mlauf**, *m. Stw. H.* obieg banknotów; **=nzei'le**, *f. Tk.* wiersz nót.

Noth, *ad.* es thut —, es ist — potrzeba mi, brakuje mi; es thut, ist mir — chce mi się na przechód; mehr als — ist więcéj niż potrzeba; **Noth**, *f.* potrzeba; konieczność lub niedostatek; es hat keine — nie ma tego potrzeby; im Falle der — w razie potrzeby; in der — sein, in — kommen, gerathen popaść w biedę; er hat zur — zu leben, *ma z biedą od. od biedy z czego żyć; zur —, *od biedy; mit genauer —, *z biedą; **=thadressa't**, *m. H.:* — Mangels Annahme adresat na wypadek nieprzyjęcia; Mangels Zahlung na niewypłaty; **No'thadre'sse**, *f. H.* adres na wypadek; **=thanker**, *m. Sw.* kotwica na ostatnią potrzebę; **=tharbeit**, *f.* robota z potrzeby; **=thbau**, *m.* budowanie z potrzeby; budowla tymczasowa; *Jäg.* nora lisów i borsuków, gdzie stale nie przebywają; **=thbehe'lf**, *m.* rzecz od ostatniéj potrzeby; **=thbrücke**, *f.* most tymczasowy, tymczasowo na prędce wystawiony; **=thbrunnen**, **=thdamm**, **=thdeich**, *m.* studnia, grobla tymczasowa; **=thdienst**, *m.* usługa oder pańszczyzna z potrzeby; **=thdringend**, *a.* konieczny, pilny; **=thdurft**, *f.* potrzeba; es reicht zur — aus starczy na potrzebę; seine — haben mieć swoję potrzebę; seine — verrichten odbywać potrzebę (naturalną); bieda; (leiden) doznawać biedy; etw. zur — thun od biedy co robić (jako tako); **=thdürftig**, *a.* wystarczający od biedy; starczący na konieczne potrzeby; *biedny, mizerny; **=ftigkeit**, *f.* potrzebność; niedostatek; **=therbe**, *m.* dziedzic konieczny; dziedzic z potrzeby; **=rbschaft**, *f. Rw.* spadek konieczny; **=thfall**, *m.* potrzeba; im =e w razie potrzeby; **=thfeuer**, *n.* ogień, którym się daje znak potrzeby, pomocy; **=thfreund**, *m.* przyjaciel w potrzebie; **=thfrist**, *f.* termin konieczny, ostateczny, zawity; **=thgedrungen**, *a.* potrzebą oder koniecznością zmuszony; ich fühle mich — widzę się być zmuszonym; czuję konieczną potrzebę; **=thgeschrei'**, *n.* krzyk wzywający ratunku; wołanie gwałtu; **No'thgroschen**, *s.* **No'thpfennig**; **No'thhelfer**, *m.* pomocnik w potrzebie; **=thhülfe**, *f.* pomoc w potrzebie.

Nö'thig, *a.* potrzebny; etw. für — halten uznać potrzebę; es ist — potrzeba czego; etw. — haben potrzebować czego; ich habe — potrzeba mi czego; =gen Falls w razie potrzeby; das Nöthige co potrzeba; co potrzebnego; **=thigen**, *va.* przymuszać; sich — lassen dać się prosić od. przymuszać; (zwingen) zmusić; **=genfa'lls**, *ad.* według potrzeby; w razie potrzeby; **=thigung**, *f.* przymuszanie, niewolenie, raczenie, przymus.

No'thjahr, *n.* rok głodu, nieurodzajny; **=thklage**, *f.* skarga konieczna; skarga o gwałt od. zgwałcenia; **No'thleidend**, *a.* cierpiący biedę; będący w ucisku; strapiony; potrzebny; **=thleider**, *m.* biedak; **No'thlüge**, *f.* kłamstwo z potrzeby, do którego kto potrzebą jest zmuszony; **=thmittel**, *n.* środek konieczny, z potrzeby; **=thmast**, *m.* maszt od ostatniéj potrzeby; **=thnagel**, *m.* gwoździ wbity z potrzeby (dla braku innego lepszego); **=thpfennig**, *m.* *grosz odłożony na biedę, na potrzebę; **=threcht**, *n.* prawo konieczności; **=threif**, *a.* wymuszenie dojrzały; **=threife**, *f.* dojrzałość wymuszona; **=thsache**, *f.* rzecz konieczna; **=thstall**, *m.* klatka na konia; lisica; **=thstand**, *m.* nędza, niedostatek; ucisk.

No'thtaufe, *f. Kg.* chrzest z wody, na prędce, nagły, tymczasowy; **=thtaufen**, *va.* na prędce chrzcić z wody; **=thweg**, *m.* droga od przypadku, od potrzeby; **=thwehr**, *f.* obrona konieczna; bronienie się od napaści na życie; **=thwendig**, *a.* konieczny, nie mogący nie być; **No'thwendigkeit**, *f.* konieczność; konieczna potrzeba; **=thwerk**, *n.* dzieło konieczne; **=thzeichen**, *n.* znak donoszący o niebezpieczeństwie, o potrzebie pomocy; **=thzucht**, *f.* gwałt (uczyniony kobiecie); zgwałcenie (kobiety); **=thzüchtigen**, *va.* zgwałcić (kobietę); **=chtiger**, *m.* gwałciciel (kobiety); **=chtigung**, *f.* zgwałcenie (kobiety); **=thzwang**, *m.* przymus konieczny, z potrzeby

Notificatio'n, *f.* oznajmienie; **=tifici'ren**, *va.* oznajmiać, oznajmić.
Noti'rbuch, *n.* książka do notatek; **Noti'ren**, *va.* notować, zanotować co; **Noti'z**, *f.* wiadomość; von etw. — nehmen dowiadywać się o czém.
Notorietä'tsurkunde, *f. Rw.* akt znania; **Noto'risch**, *a.* (każdemu) znany; powszechnie wiadomy.
Nove'lle, *f.* nowina; *Litt.* nowela; **Nove'llen=**, *a.* powieściopisarski; **=nschrei'ber**, **=ve'llist**, *m.* nowiniarz; nowelista; pisarz powiastek; powieściarz.
Nove'mber, *m.* Listopad, Nowember; **=ber=**, *a.* listopadowy; — Nowembra.
Novitä't, *f.* nowość; nowina.
Novi'ze, *m. Kg.* nowicjusz; —, *f.* nowicja; —, *s. Neu'ling; **Novizia't**, *n.* nowicjat.
Nu, *n.* moment; in einem — w okamgnieniu; w momencie; w przyzwoleniach i pytaniach; —, *int.:* i —, er mag gehen! no, no, niech idzie! niech w reszcie idzie! —? na —? co? jak? a cóż? no, jakże?
Nua'nce, *f.* (delikatny, drobny) odcień; *przejście nieznaczne do coraz większego światła lub cienia; **Nuanci'ren**, *vn.* u. *va.* *odcieniować; **=nci'rung**, *f.* *odcieniowanie.
Nü'chtern, *a.* czczy (żołądek); —, *ad.* na czczo; ich bin noch — jestem jeszcze na czczo; *czczy, jałowy, niesmaczny; *skromny; **=rnheit**, *f.* czczość (żołądka); *jałowość; trzeźwość; *skromność (w jedzeniu i piciu).
Nu'del, *f.* gałka z ciasta (do jedzenia, osobliewie dla gęsi); *Kk.* ciasto wałkowane (jak kluski); **Nu'del=**, **=deln**, *pl.* makaron; makaran; **Nu'del=**, *a.* makaronowy; **=lfo'rm**, *f.* forma do makaronu; **=lho'lz**, *n.* wałek do makaronu; **=lma'cher**, *m.* ten co makaron robi; **Nu'deln**, *va.* gałkami karmić (gęsi); —, *vn. Kk.* makarony robić; **=lspei'se**, *f.* makaron jako potrawa; **=lsu'ppe**, *f. Kk.* rosół z makaronem; **=ltei'g**, *m.* ciasto na makaron.
Null, *ad.:* etw. — u. nichtig machen, für — u. nichtig erklären ustawę za niebyłą ogłosić, unieważyć; **Null**, *f. Rk.* nula; zero; — für — geht auf jedno z drugiém znosi się; eine — sein, *nic nie znaczyć.
Numeri'ren, *va.* liczbować; liczbami oznaczać; **=merho'lz**, *n.* drewienko numerowane; **=me'risch**, *a.* liczbowy; **=mmer**, *f.* numer; liczba (jako znak).
Numisma'tik, *f.* numizmatyka; **=ma'tiker**, *m.* numizmatik; **=ma'tisch**, *a.* numizmatyczny.
Nummuli'th, *m. Ng.* pieniążek.
Nun, *ad.* teraz; — u. nimmermehr nigdy a nigdy; von — an odtąd; —, *conj.:* wenn ich — Recht habe, so folge mir skoro więc mam słuszność, to mnie słuchaj; — gut no, dobrze; — sagen Sie doch! no, powiedzże Pan! —, —, übereile dich nicht! no, no, tylko nie tak prędko! —, vorwärts! no, daléj naprzód! —, was sagen Sie dazu? no, i cóż Pan na to? ich leide es — einmal nicht nie lubię tego, i dosyć; **Nu'nmehr**, *ad.* teraz, obecnie, ninie; dopiero; już.
Nur, *ad.* tylko; lass' ihn — kommen! niech tylko przyjdzie!
Nü'rnberg, *n. Geog.* Norymberga; **=rnberger**, *m.* Norymberczyk; —, *a.* Norymberski; =rnberger Waare norymberszczyzna.
Nuß, *f. Ng.* orzech; (wälsche) orzech włoski; Nüsse knacken orzechy gryźć; (taube) pusty orzech; świstak; (harte) twardy orzech; *trudna do wykonania rzecz; **=ßbaum**, *m.* orzechowe drzewo; orzech; **Nu'ßbaum=**, **=ßbau'men**, **=ßbäumen**, *a.* orzechowy; **=ßblatt**, *n.* liść orzechowy; **=ßbraun**, *a.* ciemnoorzechowy; **=ßfarbe**, *f.* orzechowy kolor; **=ßfarben**, **=ßfarbig**, *a.* orzechowy, koloru orzechowego; **=ßgarten**, *m.* ogród orzechami zasadzony; **=ßhacker**, **=ßhä'her**, *m. Ng.* sojka; **=ßholz**, *n.* drzewo orzechowe (jako materjał); **=ßkern**, *m.* jądro orzecha; **=ßknacker**, *m.* orzechołom; orzechołomiec; dziadek lub żelazko do (gniecienia), orzechowy olejek; **=ßschale**, *f.* łupina na orzechu; skórka orzechowa.
Nü'ster, *f. Zk.* dziurka w nosie; nozdrze.
Nuth, *f.* rowek wyrznięty w drzewie, w który co ma się wpasować; **=thhobel**, *m. Zm.* hebel do laskowania oder żłobienia.
Nutsch, *m.* papka do ssania dla dzieci; **Nu'tschen**, *vn.* (h.) u. *va.* (etw., an etw.) ssać co; wysysać; **=tschkännchen**, *n. dim.* smoczek.
Nutz, **Nütz**, **Nu'tze**, *a.:* das ist nichts — to nic nie warto; nic potém; **Nutz**, *m.:* sich etw. zu =e machen korzystać z czego; **=tzanwendung**, *f.* zastósowanie do użycia; eine — von etw. machen zastósować co do użycia; użycie z czego zrobić; **=tzbar**, *a.* będący do użycia; mogący być użytym; **=tzbarkeit**, *f.* użyteczność; **=tzbere'chnung**, *f.* obliczenie pożytku; **=tzeffe'ct**, *m.* siła skuteczna.
Nu'tzen, **Nü'tzen**, *vn.* (h.): (zu etw.) być użytecznym do czego lub na co; das kann mir nichts — to mi się na nic nie przyda; —, *va.*, s. Benu'tzen; **Nu'tzen**, *m.* korzyść; ist zu deinem — to jest dla ciebie z korzyścią; großen — aus etw. ziehen wielkie ciągnąć z czego korzyści; etwas mit — verkaufen sprzedać co z korzyścią, z zyskiem; (Vortheil) użytek; **=tzgarten**, *m.* ogród do użytku; **=tzholz**, *n.* drzewo użytkowe, budowle, na meble; **Nü'tzlich**, *a.* użyteczny, pożyteczny; —, *ad.* poży-

tecznie; z pożytkiem; **-zlichkeit**, *f.* użyteczność; pożyteczność; **Nu'zlos**, *a.* niekorzystny; bezkorzystny; **-zlosigkeit**, *f.* daremność; nieużyteczność; **-znießer**, *m.* *Rw.* używalnik; użytkujący; mający prawo używania czego cudzego; **-znießung**, *f.* używalność; używanie; prawo użytkwania; **-zreich**, *a.* wielce użyteczny; rozległego użycia; obfity w pożytki; **-zung**, *f.* używanie czego; ciągnienie z czego korzyści; dochody, korzyści z czego; **-zs-Ei'genthum**, *n.* własność użytku; **-zsre'cht**, *n.* prawo użytkowania.

Ny'mphe, *f. Myth.* Nimfa; *iron.* łajdaczka, rozpustnica; *Ng.* (Schmetterlingspuppe) poczwarka (u gąsienic); **-nhäu'tchen**, *n. Zk.* dziewnica; wylina; **-phenschaa'r**, *f. Myth.* grono nimf; **-phomanie'**, *f. Hk.* mężodur.

O.

O! *int.* o! aj! och! ach! o ich Unglücklicher! ach ja nieszczęśliwy! o weh! aj! aj!

Ob, *conj.* czy; — ich es weiß, fragst du? czy wiem, pytasz się? ob — ob, ob — oder czy — czy; czy — czy też; ob (obgleich) jakkolwiek; chociaż; (oben): der — gedachte wyżéj wymieniony.

O'bacht, *f.*, s. Acht, O'bhut; — geben uważać; pilnować, doglądać.

O'bdach, *n.* schronienie pod dachem; przytułek; Jmdm. — geben dać komu schronienie od. przytułek u siebie.

Obeli'sk, *m. Bk. Alt.* obelisk; **-li'sken-**, *a.* obeliskowy.

O'ben, *ad.* u góry; wyżéj, w górze; na górze; wysoko; dort —, *tam w górze (w niebie); von — z góry; od góry; von oben, *z nieba; od Boga; von — her z góry; von — herab z góry na dół; von — an z góry, od góry; nach — na górę; nach — zu w górę, ku górze; ganz — na samym wierzchu; po samym wierzchu; — (weiter hinauf) wyżéj, wzwyż; der — erwähnte wzwyż wzmiankowany; **Oben-a'n**, *ad.* u góry, na przodzie, na pierwszém miejscu; na czele; **-nau'f**, *ad.* na górę, na wierzch; od góry, z wierzchu; **-nau's**, **-nhinau's**, *ad.*: (sein) być płochym, nierozważnym, nierozmyślnym; (wollen) daleko sięgać; górno myśléć; wielkie plany sobie robić; **-ndrau'f**, s. O'benau'f; **-ndrei'n**, *ad.* to tego jeszcze; nad to; prócz tego; a do tego; er mußte — die Kosten bezahlen nad w to musiał jeszcze koszta zapłacić; **-nhi'n**, *ad.* ladajako; byle zbyć; niedbale; jak z niechcenia; etw. — berühren lekko czego dotknąć.

O'ber (der, die, das o'bere), *a.* wierzchni; odgórny; wyższy; der -re (Vorgesetzte) zwierzchnik; **der Oberste**, *a.* najwyższy; das — zu unterst kehren przewrócić wszystko do góry nogami; **-radmira'l**, *m. Sw.* admirał naczelny; **-rä'ltester**, *m.* najstarszy w cechu; **-ra'mt**, *n. Stw. Bw.* urząd wyższy, najwyższy (kameralny); starostwo; naddzierżawstwo; **-ra'mtmann**, *m. Stw. Rw.* najwyższy urzędnik kameralny; naddzierżawca, dzierżawca całego klucza; **-ra'mts-**, *a. Stw. Rw.* prowincjalny; oberamtowy; **-berapellatio'nsgeri'cht**, *n.* sąd najwyższy; trzecia instancja; **-geri'chtsrath**, *m.* sędzia najwyższéj instancji; **-rarchimandri't**, *m.* *Kg.* Archimandryta; protopop; **-ra'rm**, *m. Zk.* bark; **-ra'rzt**, *m.* nadlekarz; lekarz starszy, naczelny; **-rau'fseher**, *m.* nadzórca; **-rau'fsehera'mt**, *n.* nadzórstwo; urząd nadzorczy; **-rau'fsicht**, *f.* najwyższy, główny, naczelny, zwierzchni dozór; nadzór.

O'berbau', *m.* wierzchna część domu; górne piętro; **-rbau'amt**, *n.* naczelny urząd budownictwa; **-rbefeh'l**, *m.* naczelnictwo; naczelne dowództwo; **-lshaber**, *m.* naczelnik; naczelny dowódzca; **-lshaberstelle**, s. O'berbefeh'l; **-rbe'rgamt**, *n. Bw.* naczelny urząd górniczy; **-rbe'rghauptmann**, *m.* główny naczelnik górnictwa; **-rbe'rgmeister**, *m.* główny dozórca kopalni; **-rble'ch**, *n.* naośnica; blacha okrywająca oś; **-rbo'den**, *m.*, **-rbüh'ne**, *f.* *Bk. Sb.* poddasze; **-rceremo'nienmeister**, *m. Stw.* naczelny mistrz ceremonji; **-rcla'sse**, *f.* wyższa klasa; **O'bercommanda'nt** rc., s. O'berbefeh'lshaber rc.; **-rconsisto'rium**, *n. Kg.* naczelny konsystorz; **-storia'lrath**, *m.* Radca naczelnego konsystorza; naczelna rada konsystorska; **-storia'lpräside'nt**, *m. Kg.* Prezes naczelnego konsystorza.

O'berdeu'tsch, *a. Geog.* górnoniemiecki; das -tsche górna niemczyzna, w górnych Niemczech używana; **-rdeu'tschland**, *n.* *Geog.* górne od. wyższe Niemcy.

O'berdire'ctor, *m.* dyrektor naczelny.

O'bere (der, die, das), s. O'ber; **-rei'nnehmer**, *m. Stw.* główny poborca; nadpoborca; **-rfe'ldmarschall**, *m. Kw.* wielki marszałek polny; **-rfläche**, *f.* powierzchnia; **-rflä'chlich**, *a.* powierzchowny; na powierzchni będący; etw. — berühren, *lekko czego dotknąć; napomknąć jak z niechcenia; **-lichkeit**, *f.* powierzchowność; **-rfo'rstamt**, *n.* nadleśnictwo; **-rfö'rster**, *m.* nadleśniczy; **-rförsterei'**, *f.* nadleśnictwo; nadleśniczostwo; **O'berfo'rst-**

meister, *m.* naczelnik leśnictwa; -rgeri'cht, *n.* sąd wyższy, apelacyjny; -rgescho'ß, *n.* *Bk.* góra, wierzchnia część domu; piętro; -rgese'll, *m.* starszy czeladnik; O'bergespa'nn, *m.* *Stw.* naczelny żupan (w Węgrzech); -bergeste'll, *n.* *Bk.* słup wierzchni; -rgewa'lt, *f.* najwyższa władza; -rgewa'nd, *n.* wierzchnia odzież; -rgeweh'r, *n.* *Kw.* broń ramienna; karabin; -rgra'ben, *m.* kanał górny, przypływowy; -rgra'd, *m.* wyższy stopień; -rgu'rt, *m.* rzemień, którym się siodło z wierzchu przytwierdza; -rha'lb, *ad.* u. *præp.* (mit *Genitiv*) powyżéj; (des Flusses) powyżéj rzéki; -rhan'd, *f.* *Zk.* przedręka; wierzchnia część ręki; *pierwszeństwo; wyższość; die — erhalten, bekommen, gewinnen, *otrzymać, wziąć górę; -rhau'pt, *n.* głowa (naczelny zwierzchnik); zwierzchnik; najwyższy rządca; -rhau'ptmann, *m.* *Kw.* naczelny, wyższy kapitan; nadrotmistrz; -rhau's, *n.* *Bk.* wierzchnia część domu; *Stw.* izba wyższa (w Parlamencie Angielskim); -rhau't, *f.* wierzchnia skóra; przyskórnia; miazdra; -rhe'md, *n.* wierzchnia koszula; -rhe'rr, *m.* zwierzchnik, najwyższe zwierzchnictwo; O'berhe'rrschaftlich, *a.* najwyższéj władzy oder panowania dotyczący; -rhi'rt, *m.* *Kg.* arcypasterz; -rho'f, *m.* sąd wyższy; -rho'fgeri'cht, *n.* najwyższy sąd nadworny; -rho'fmarschall, *m.* *Stw.* wielki marszałek nadworny, -rho'fmeister, *m.* *Stw.* wielki ochmistrz nadworny; -rho'fprediger, *m.* *Kg.* naczelny od. główny kaznodzieja nadworny; -rho'frichter, *m.* najwyższy sędzia nadworny; -rho'lz, *n.* staro drzew w lesie; -rho'heit, *f.* *Stw.* zwierzchnictwo; -rjä'ger, *m.* *Jäg.* strzelec pierwszy; *Kw.* oberjegr; O'berjägermeister, wielki łowczy; -rke'llner, *m.* nadpiwniczny; -rkie'fer, *m.* *Zk.* -rki'nnlade, *f.* górna szczęka; -rki'rchenrath, *m.* najwyższa rada kościelna; członek takiéj rady; -rkla'sse, *f.* wyższa klasa; -rklei'd, *n.* wierzchnia suknia; -rla'nd, *n.* *Geog.* kraj górny; wyższa część kraju; -rlä'nder, *m.* *Geog.* górnokrajowiec; -rlä'ndisch, *a.* *Geog.* górnokrajowy; -la'ndgeri'cht, *n.* wyższy sąd ziemiański; -rlä'stig, *a.* *Sw.* (okręt) od góry przeładowany; -rlau'f, *m.* wierzchni pokład (okrętu); -rlau'sitz, *f.* Luzacja górna; -rle'der, *n.* skóra od wierzchu; -rle'fze, s. O'berli'ppe; -rlei'b, *m.* wierzchnia część ciała; -rli'ppe, *f.* *Zk.* górna od. wierzchnia warga; -rma'nn, *m.* wyżéj od. na górze znajdujący się; -rmei'ster, *m.* nadmajstrzy; *Httk.* nadmajster walcowni; -roffizie'r, *m.* oficer wyższéj rangi; -rpfa'rre, *f.* *Kg.* główne probostwo; -rpfa'rrkirche, *f.* główny parafialny kościół; -rpo'stamt, *n.* *Stw.* naczelny oder główny pocztamt; -rpo'stdirectio'n, *f.* główna od. naczelna dyrekcja poczt; -rpo'stdire'ctor, *m.* główny od. naczelny dyrektor poczt; -rpo'stmeister, *m.* nadpocztmistrz; -rpräside'nt, *m.* prezes naczelny; -rprie'ster, *m.* *Kg.* arcykapłan; -rprie'sterlich, *a.* arcykapłański; -rquartie'rmeister, *m.* *Kw.* oboźny; -rre'chnungska'mmer, *f.* *Stw.* główna izba obrachunkowa; -ngsra'th, *m.* nadradca izby obrachunkowéj; -rrhei'n, *m.* *Geog.* górny od. wyższy Ren; -rrhei'nisch, *a.* górnoreński; z nadgórnego Renu (wino); -rri'chter, *m.* sędzia wyższy od. najwyższy; -rri'chterlich, *a.* najwyższego sędziego; -rri'nde, *f.* wierzchnia kora; -rro'ck, *m.* surdut; kontusz.

O'bers, *n.* *indecl.* (Sahne, Rahm) śmietanka.

O'bersaa'l, *m.* sala górna oder na górze, na piętrze.

O'bersa'chsen, *m.* *Geog.* Saksonja górna.

O'bersa'tz, *m.* *Philos.* założenie główne; zdanie naczelne; pierwsza premisa; -rscha'cht, *m.* *Httk.* gichta wielkopiecowa; -rschale, s. O'berri'nde; -rsche'nkel, *m.* *Zk.* udziec; górna część uda; -rschlä'chtig, *a.* nadsiębierny.

O'bersChle'sien, *n.* *Geog.* górny Śląsk; -rschle'sisch, *a.* górnośląski.

O'berschme'lzer, *m.* *Httk.* nadmajstr cynkowni v. topiarni; -rschuh', *m.* kalosz; papuć; -rschu'le, *f.* szkoła wyższa; -rschwelle, *f.* *Bk.* wyższy próg; -rse'gel, *n.* najwyższy żagiel; O'bersei'te, *f.* górna strona.

O'berst, *a.* *superlat.* v. O'ber; —, *m.* *Kw.* półkownik.

O'berstaa'tsgewa'lt, *f.* najwyższa w kraju władza; O'bersta'dt, *f.* wyższa część miasta; O'berste, s. O'ber; -rsta'llmeister, *m.* *Stw.* Wielki Koniuszy; O'berste'lle, *f.* wyższe, znaczniejsze, znakomitsze miejsce.

O'berstei'ger, *m.* *Bw.* nadstygar.

O'berste'lle, *f.* najwyższe miejsce.

O'bersten-, *a.* *Kw.* półkownikowy, półkownikowski, półkowniczny.

Obersteu'era'mt, *n.* główny urząd poborowy.

Oberstlieu'tenant, *m.* *Kw.* podpółkownik.

O'bersto'ck, *m.*, O'bersto'ckwerk, *n.* *Bk.* wyższe piętro.

Oberstwa'chtmeister, *m.* *Kw.* major.

O'berta'sse, *f.* kubek; czarka; filiżanka.

O'berthei'l, *m.* część wierzchnia; -rthü'r, *f.* okap; nadedrzwi, nadproże, nadedrzwie; -rvo'rsteher, *m.* pierwszy przełożony; -rvo'rmundschaft, *f.* *Rw.* opieka zwierzchnicza.

O'berwäh'nt, O'benerwäh'nt, *a.* wyż wspomniony; -rwä'rts, *ad.* ku górze; -rwa'sser, *n.* górna od. wierzchnia woda; O'berwe'lt, *f.* górny świat; -rzah'n, *m.* górny ząb; -rzeu'g, *n.* wierzch.

O'bgeda'cht, s. O'berwäh'nt.

Obglei'ch, *a.* chociaż; jakkolwiek; acz-kolwiek.

O'bhut, *f.* opieka; piecza; dozór; Jmdn. der göttlichen — empfehlen polecić kogo boskiéj opiece.

O'bige (der, die, das), *a.* powyższy, wyżéj wzmiankowany, przytoczony.

Obje'ct, *n.* objekt; przedmiot; **-bjecti'v**, *a.* przedmiotowy; —, *n.*, s. Objecti'vglas; **-tivitä't**, *f.* przedmiotowość; **-ti'vglas**, *n.* *Optik.* (w perspektywie) szkło przedmiotowe.

Obla'te, *f.* opłatek; obłatek; hostja; andrut (do jedzenia); **-ten-**, *a.* opłatczany, opłatkowy; **-tenbä'cker**, *m.* andruciarz.

O'bliegen, *vn. irr.* (h.) (einer Sache) zajmować się czém; oddawać się czemu; **-genheit**, *f.* powinność; obowiązek.

Obligatio'n, *f.* obligacja; zobowiązanie się; rewers na dług; oblig; **O'bligo**, *n.* rękojmia; ohne mein —, *H.* (auf Wechseln) bez odpowiedzialności; bez rękojmi.

O'bmacht, *f.* władza nad czém; władza wyższa, zwierzchnia; **-bmann**, *m.* zwierzchnik; przewodniczący, starszy; *Rw.* rozjemca.

O'boë, s. Hautboi's.

O'brigkeit, *f.* zwierzchność; die -gkeiten (*pl.* auch:) urzędnicy; **-gkei'tlich**, *a.* urzędowy, rządowy; zwierzchniczy.

O'brist, s. O'berst.

Obscho'n, s. O'bgleich.

O'bschweben, *vn.* (h.), s. Bevo'rstehen.

Obscö'n, *a.* gorszący, bezecny; **-nitä't**, *f.* mowa lub rzecz gorsząca.

Obscura'nt, *m.* obskurant, zwolennik od. rozkrzewiciel ciemnoty; **-nti'smus**, *m.* obskurantyzm.

Observa'nz, *m.* obserwancja; zachowanie; zwyczaj, obyczaj; **-nzmäßig**, *a.* zwyczajowy; —, *ad.* podług zwyczaju; **-rvatio'n**, *n.* obserwacja; **-vatio'ns-**, *a.* obserwacyjny; **-vatio'nsarmee'**, *f.*, **-vatio'nscor'ps**, *n.* *Kw.* armia obserwacyjna; korpus obserwacyjny.

O'bsiegen, *vn.* (h.) zwyciężyć; pokonać; przemódz; tryumf odnieść nad kim, nad czém; **O'bsieger**, *m.* zwycięzca.

O'bsorge *rc.*, s. Fü'rsorge *rc.*

Obst, *n.* *Gtn.* *Kk.* owoc; owoce; **Obst-**, *a.* owocowy; **-stbäcker**, *m.* ten co suszy owoce; **-stbau**, *m.* chodowanie owoców; **-stbaum**, *m.* drzewo owocowe; **-mzucht**, *f.* chodowanie drzew owocowych; **O'bstblüte**, *f.* kwiat drzewa owocowego; **-stboden**, *m.* *Gtn.* strych na owoce; **-stbude**, *f.* kram owocowy; **-stdarre**, *f.* *Ldw.* suszarnia owoców; **-sternte**, *f.* *Gtn.* zbiór, zbieranie owoców; **-stesser**, *m.* lubiący jeść owoce; **-stessig**, *m.* ocet z owoców; **-stflecken**, *m.* plama z owocu; **-stfrau**, *f.* owocniczka; przekupka owoców; **O'bstfreund**, *m.* przyjaciel, lubownik owoców; **-stgarten**, *m.* ogród owocowy; **-stgärtner**, *m.* sadowy; sadownik; **-stgärtnerei'**, *f.* sadownictwo; **-stgöttin**, *f.* bogini owoców; **-sthain**, *m.*, **-stwäldchen**, *n.* lasek owocowemi drzewami zasadzony; **-sthandel**, *m.* handel owocami; **-sthändler**, *m.* owocnik; handlujący owocami; **-sthä'ndlerin**, *f.* owocniczka; handlarka owoców; **-sthandlung**, *f.* owocarnia; **O'bsthö'ke**, **-sthö'ker**, *m.* przekupień owoców; **O'bsthö'kin**, *f.* przekupka owoców; **-sthü'ter**, *m.* stróż pilnujący owoców; **-stkäfer**, *m.* *Ng.* owocowiec; **-stka'mmer**, *f.* owocnica; **O'bstkern**, *m.* jądro owocowe; **-stkernbra'nntwein**, *m.* pestkówka; **-stkorb**, *m.*, **-stkörbchen**, *n.* kosz, koszyk na owoce; **-stkuchen**, *m.* *Kk.* placek z owocem; **-stlese**, s. O'bsternte; **-stmarkt**, *m.* rynek owocowy; **-stmonat**, *m.* Wrzesień; **-stmost**, *m.* moszcz z owoców; **-stpflanzung**, *f.* miejsce owocowemi drzewami zasadzone; **-streich**, *a.* obfitujący w owoce; **-stschale**, *f.* skórka na owocu od. z owocu; **-ststiel**, *m.* stopka; szypułka; **-sttragend**, s. O'bstbringend; **-stwald**, *m.*, **-stwäldchen**, *n.* las owocowy, lasek z drzew owocowych; **-stwein**, *m.* wino z owoców; cyder; **-stzeit**, *f.* *Gtn.* czas, w którym owoce dojrzewają; **-stzucht**, s. O'bstbau.

O'bwalten, *vn.* (h.) mieć władzę nad kim; die -den Umstände, Ursachen zachodzące okoliczności, przyczyny.

Obwoh'l, *conj.*, s. Obglei'ch; **O'bzwar**, s. Obglei'ch.

Occide'nt, **Occidenta'l** *rc.*, s. A'bendla'nd, A'bendlä'ndisch *rc.*

Occupatio'n, *f.* okupacja; zatrudnienie; **-pi'ren**, *va.* zająć; zatrudnić.

Ocea'n, *m.* *Geog.* ocean; **-ni'de**, *f.* *Myth.* oceanida; **Ocea'nien**, *n.* *Geog.* Oceania; **Ocea'nisch**, **Ocea'ns-**, *a.* oceański.

O'cher, **O'cker**, *m.* *Ng.* ochra; okra; ugier; **O'cher-**, **O'cker-**, *a.* ugierowy.

Ochs, **O'chse**, *m.* *Ng.* wół; da stehen die -n am Berge, *otoż to od. tu sęk; z tém trudna rada; **Ochs-**, **O'chsen-**, *a.* wołowy; **O'chschen**, *n. dim.* wołek; ciołek; **O'chsen**, *vn.* (h.), *pracować; uczyć się; **O'chsen-**, *a.* wołowy; **-nau'ge**, *n.* wolowe od. wole oko; jastry; -n (Gericht) jajo na maśle sadzone; *Bk.* (rundes Fenster) dymnik okrągły z daszkiem; **-näu'gig**, *a.* wołooki, wysadzone oczy; **-nbau'er**, *m.* chłop robiący pańszczyznę wołami; **-ndu'mm**, *a.* głupi jak wół oder jak koń, jak cielę; **-nheit**, *f.* głupota wołowa; **-nflei'sch**, s. Ri'ndfleisch; **-nha'ft**, *a.* wołowaty, niezgrabny jak wół; —, *ad.* wołowato; **-nha'ndel**, *m.* handel wołami; **-nhä'ndler**, *m.* wolarz; wołownik; **-nhau't**, *f.* wołowa skóra; **-nhi'rt**, *m.* *Ldw.* wolarz, pastuch woły paszący; **-nho'rn**, *n.* wołowy róg; **-njo'ch**, *n.* wołowe jarzmo; **-nju'nge**, *m.* wolarczyk; pastuszek woły paszący; **-n-**

ka'lb, *n.* cielak; cielec; **=nklau'e**, *f.* kopyto racicowate u konia; **=nkne'cht**, *m.* parobek do wołów; **=nko'pf**, *m.* głowa wołowa; wołowy od. byczy łeb; *ośla głowa; **=nle'der**, *n.* wołowa skóra (wyprawna); wołowy rzemień; **=nmä'ßig**, **O'chsig**, *a.* *(grob, ungeschickt, tölpelhaft) wołowaty; na kształt wołu; niezgrabny, gburowaty grubijański; **=nmau'l**, *n.* wołowy pysk; morda wołowa; **=lsala't**, *m.* *Kk.* sałata witowa; **=npo'st**, *f.* wołowa poczta; *iron.* bardzo wolno jadąca; **=nrü'cken**, *m.* wołowy grzbiet; **=nschwa'nz**, *m.* ogon wołowy; **=nsta'll**, *m.* wołownia; wołowarnia; wolarnia; stajnia na woły; **=ntrei'ber**, *m.* *Ldw.* wolarz; *Slk.* poganiacz; **=nzie'mer**, *m.* *Zk.* bykowiec; **=nzu'nge**, *f.* *Zk.* wołowy ozór; **O'chsig**, s. O'chsenha'ft.

O'ckelei, *f.* *Ng.* sielawa (ryba).

O'cker &c., s. O'cher &c.

Octa'nt, s. A'chtelkreis.

Octa'v, *n.* *Bchh.* *Bchdr.* ósemka; **Octa'v=**, *a.* półćwiartkowy; **=vband**, *m.* tom półćwiartkowy; **=ta'vblatt**, *n.* półćwiartki; **Octa've**, *f.* *Tk.* oktawa; **=vforma't**, *n.* *Bchdr.* format półćwiartkowy; **=vseite**, *f.* stronnica półćwiartkowa.

Octo'ber, *m.* Październik; **Octo'ber=**, *a.* Październikowy.

Octroi', *f.* *Stw.* wyłączność handlu; akcyza; podatek gminny; **=troi'ren**, *va.* nadać komu wyłączne prawo, narzucić, zmusić.

Oculi'ren, *va.* *Gtn.* okulizować, oczkować; **=li'rmesser**, *n.* *Gtn.* nożyk do oczkowania; **=li'rung**, *f.* okulizowanie, oczkowanie; **=li'st**, s. Au'genа'rzt.

Od, *n.* *Ntl.* od; Od ausströmend, erzeugend ododajny; Od enthaltend, **O'disch**, *a.* *Ntl.* odyczny, odowy.

O'de, *f.* *Dtk.* oda; **O'den=**, *a.* —ód; **=n=di'chter**, *m.* pisarz ód.

Ö'de, *a.* pusty; nie zamieszkały; nieuprawny; niezabudowany; niezarosły drzewami; (machen) spustoszyć; (werden) spustoszeć; (liegen) leżeć odłogiem; —, *f.* pustość; step, pustynia.

O'dem &c., s. A'them &c.

Oden=, **=ndi'chter**, s. O'de &c.

O'der, *f.* *Geog.* Odra; an der — gelegen, an ihren Ufern wohnend nadodrzański; aus der — kommend, darin befindlich z *Odry;* **=rkah'n**, *m.* *Sw.* berlinka, statek na *Odrze* jeżdżący; **=rkah'nschiffer**, *m.* szyper berlinki; berlinkarz, berliniarz; **=rla'chs**, *m.* *Ng.* łosoś z *Odry.*

Ö'fchen, *n.* *dim.* piecyk.

O'fen, *n.* *Geog.* Buda v. Budzyn (miasto w Węgrzech).

O'fen, *m.* piec; den — heizen zapalić w piecu; der — raucht kurzy się z pieca, dymi się z pieca; Brod in den — schieben chleb do pieca wsadzać; hinter dem — sitzen, liegen, hocken, *za piecem siedzieć, na zapiecku; **O'fen=**, *a.* piecowy; **=n=ba'nk**, *f.* ławka przy piecu; auf der — liegen, *za piecem leżeć.

O'fenbru'ch, *m.* *Httk.* tucja; kruszec ołowia; siarczyk; **=nde'cke**, *f.* czeluść.

O'fener, *a.* u. *m.* *Geog.* Budyński.

O'fenga'bel, *f.* widełki do pieca; **=nge=si'ms**, *n.* gzyms nad piecem; gzyms piecowy; **=ngesta'nk**, *m.* swąd z pieca; **=n=hei'zer**, *m.* palacz, parobek do palenia w piecach; **=nhe'rd**, **=nhee'rd**, *m.* ognisko w piecu; **=nho'cker**, **=nhü'ter**, *m.* piecuch; zapiecnik; zapiecoleg; **=nka'chel**, *f.* kafel, kafel do pieca lub z pieca; kafel piecowy; **=nke'ssel**, *m.* kocioł wmurowany w piec; **=nklappe**, *f.* zasłonka, zasuwka piecowa; **=nkrü'cke**, *f.* ożóg do pieca; **=nlo'ch**, *n.* otwór w piecu; **=npla'tte**, *f.* blacha piecowa; **=nröh're**, *f.* rura do od. u pieca; **=nru'ß**, *m.* sadze z pieca; **=n=schau'fel**, *f.* łopatka do pieca; **=nschi'rm**, *m.* zasłona przed piecem; ekran; **=n=se'tzer**, *m.* zdun; **=nsi'tzer**, *m.* piecuch; ten co zawsze za piecem siedzi; **=nthü'r**, *f.* drzwiczki do od. u pieca; **=nto'pf**, *m* piecak; **=nwi'sch**, *m.* pomiotło.

O'ffen, *a.* otwarty; otworzony; =er Kopf, *otwarta głowa; *człowiek dowcipny; =er Laden, *H.* sklep otwarty; — stehen stać otworem; być otwartym; — stehen lassen zostawić otworem; =ner Leib wolny stolec; =ne Stelle otwarte, wakujące miejsce; urząd niezajęty; auf =ner Straße na publicznéj ulicy; —, *ad.* otwarcie.

O'ffenba'r, *a.* otwarty, ze wszech stron przystępny; widoczny, oczywisty, jawny; (werden) wyjść na jaw; etw. — machen wyjawić co; es ist —, daß &c. widoczna rzecz jest, że itd.; =re Lüge jawne oder wierutne kłamstwo; =bare See otwarte morze; **=nba'ren**, *va.* objawić, wyjawić; die geoffenbarte Religion religja objawiona; es wird sich bald — wie sich die Sache verhält niedługo wyjdzie na jaw (pokaże się), jak się rzecz ma; **=nbarkeit**, *f.* widoczność; oczywistość; **O'ffenba'rlich**, s. O'ffenba'r; **=nba'rung**, *f.* objawienie; wyjawienie czego; **=nba'rungs=Eid**, *m.* *Rw.* przysięga wyjawienia lub wyjawnicza; **=nba'rungsglau'be**, *m.* wiara objawiona; **=ngeschle'chtig**, *a.* *Ng.* (Pflanzen) jawnopłciowy; **O'ffenheit**, *f.* otwartość; mit — sprechen mówić z otwartością oder otwarcie; **=nhe'rzig**, *a.* otwartego serca; otwarty, szczery; —, *ad.* z otwartém sercem; otwarcie; szczerze; **=zigkeit**, *f.* otwartość serca; szczerość; **=nku'ndig**, *a.* powszechnie wiadomy.

Offensi'v, *a.* zaczepny; ein Offensiv= und Defensiv=Bündniß schließen, *Stw.* *Kw.* zawrzéć przymierze odporne i zaczepne (od.

obraźliwe i odporne); **-nsi've**, *f.*, **-nsi'v-kampf**, *m. Stw. Kw.* wstępny bój; napastnicza wojna.

O'ffentlich, *a.* publiczny; **-che Kosten** kosztem publicznym; —, *ad.* publicznie; **-ntlichkeit**, *f.* publiczność; jawność; die — scheuen unikać publiczności; bać się wyjść na widok publiczny; nie cierpieć jawności; nie lubić, aby się co publicznie działo v. odbywało.

Officia'l, **Offizia'l**, *m. Kg.* oficjał, zastępca biskupa w konsystorzu; **-lgeri'cht**, *n. Kg.* sąd oficjalski; **-fici'ant**, *m.* oficjalista; urzędnik (niższego rzędu).

Officie'll, *a.* urzędowy; auf -llem Wege na drodze urzędowéj; —, *ad.* urzędownie; **-ficie'r**, *m.* oficer; **-ficie'r-**, **-ficiers-**, *a.* oficerski; **-rcorps**, *n. Kw.* starszyzna; oficerowie; **-rmäßig**, *a.* oficerski, oficerowi właściwy; **-rrang**, *m.* stopień officierski, oficerstwo.

Offici'n, *f.* oficyna, warsztat, pracownia fabryki, kunsztu, albo sztuki; *aptéka; pracownia aptekarska; s. a. Buchdruckerei'; **-ficine'll**, *a.* aptéczny; należący do zapasów aptéki.

Officiö's, *a.* poufny; —, *ad.* poufnie; w drodze poufnéj lub pół w urzędowéj.

Ö'ffnen, *va.* otworzyć; Jmdm. sein Haus —, *pozwolić komu wstępu do domu; (den Leib) stolec sprowadzić; wolny stolec sprawić; (sich) otworzyć się; **-ffnung**, *f.* otwieranie; otwarcie; otwór; (offener Leib od. Stuhlgang) stolec (wolny).

Oft, **Ö'fter**, **Ö'ftest**, am **Ö'ftesten**, *ad.* często; wie oft? jak często; ile razy? so oft als ile razy; ilekroć; kiedy tylko; zu oft za nadto często; **Ö'fter**, *a.* częsty; kilkokrotny; —, *ad.* częściéj; **Ö'ftest**, *a.* najczęstszy; —, *ad.*: am -sten najczęściéj; **Ö'fter**, *ad. comparat.*, s. Oft; **Ö'fters**, *ad.* często, częstokroć; **O'ftmalig**, *a.* częstokrotny; częsty; kilkakrotny; **-tmals**, *ad.* kilka razy; często; nie raz.

Oh! *int.* oh!

O'heim, *m.* stryj, stryjaszek; wuj, wujaszek.

Öhl, **Oehl**, *n.*, s. Öl.

Ohm, s. O'heim.

Oh'nblatt, *n. Ng.* korzeniówka.

Oh'ne, *præp.* (mit *Accusat.*): bez; — Geld bez pieniędzy; — allen Zweifel bez wszelkiéj wątpliwości; — dies, ohnedies bez tego; oprócz tego; **Oh'ne**, *ad.*: es ist nicht —, *to jest rzecz nie podlegająca wątpliwości, to nie jest bez powodów.

Oh'nede'm, **Oh'nedie's**, *ad.* bez tego; i tak; er weiß es — on to i tak wie; **-nehau'pt**, *n.*, **-neko'pf**, *m.* bezgłowie; **-nera'chtet**, **-nfeh'lbar**, **-ngea'chtet**, *ad.*, s. U'ngea'chtet ꝛc.; **-nena'se**, *f.* beznos; **-nefo'rge**, *m.* Hans —, *iron.* człowiek nie mający żadnych kłopotów, o nic się nie kłopocący, żyjący bez trosków; **-nlängst**, s. U'nlängst; **Oh'nmaaßge'blich**, *ad.* nieprzesądzając; skromnie mówiąc; **-nmacht**, *f.* niemoc; mdłość; in — fallen zemdléć; in — liegen w mdłościach leżéć; **Oh'n-mächtig**, *a.* bezsilny; słaby; niedołężny; omdlały; — werden omdléć; zemdléć; **-mächtigwe'rden**, *n.* zemdlenie.

Ohr, *n. Zk.* ucho; (Henkel) ucho u naczynia; (Gehörsinn) słuch; ein feines, geübtes — haben miéć delikatne, wprawne ucho; palcem się skrobać w uszach; miéć świerzbiące uszy; *ze skóry kogo odrzéć; *łupić kogo; sich auf das — legen pójść spać; sich hinter den -en kratzen, *drapać się poza uchem, po głowie (będąc zakłopotanym); tauben -en predigen, *głuchemu prawić; na wiatr gadać; ich bin ganz — całém ciałem słucham; Jmdm. die -en voll schreien, wrzeszczéć komu, że aż go uszy bolą; Jmdm. etw. in's — sagen powiedziéć komu co do ucha; bis über die -en in den Schulden stecken po uszy tkwiéć w długach; zu Jmds. -en kommen zasłyszéć; dójść uszu czyich; (in einem Buche) ucho w książce.

Öhr, *n.* antaba; ucho od. uszko (u igły, medala, garnka, guzika).

Ohr-, **Oh'ren-**, *a.* uszny; nauszny; zauszny; **-rbeichten**, *va.* (Jmdm. etw.) do ucha komu wyspowiadac się z czego, w sekrecie mu to wyjawić; **-raffe**, *m. Ng.* długouszka; **Öh'rchen**, *n. dim.* uszko; małe ucho; **Oh'rdeckel**, *m.* pokrywka uszna; **Öh'ren**, *va.* uszy przyprawić; **Oh'ren-bei'chte**, *f. Kg.* spowiedź uszna; spowiadanie się do ucha; **-nbi'nde**, *f.* opaska uszna; **-nblä'ser**, *m. iron.* *zausznik; podszczuwacz; podszczuwaciel; podszeptywacz; **-nbläserei'**, *f.* zausznictwo, podszczuwanie; **-nbrau'sen**, *n.* szum w uszach; **-ndrü'se**, *f. Hlk.* gruczoł przyuszny; **-ngehe'nk**, *n.* zausznica; ozdoba uszna; **-ngeschwü'r**, *n. Hlk.* wrzód za uchem; **-nki'tzel**, *m.* łechtanie w uszach; *świeżbiączka w uszach; rzecz głaszcząca uszy; **Oh'renkli'ngen**, *n.* dzwonienie w uszach; **-nkno'rpel**, *m.* chrząstka w uchu; **-nkra'nkheit**, *f. Hlk.* choroba uszna; **-nro'bbe**, *m. Ng.* rybożér; **-nsau'sen**, s. Oh'renbrau'sen; **-nschma'lz**, *m. Zk.* tłuszcz uszny; woskówek; **-nschmau's**, *m.* *bankiet oder rozkosz dla uszu; to, co się z rozkoszą słucha; **-nschme'rz**, *m.* ból uszu; **Oh'renspa'nge**, *f.* obrączka uszna; **-ntäu'schung**, *f.* złudzenie słuchu; **-nweh'**, s. Oh'renschme'rz; **-nzeu'ge**, *m.* świadek uszny, nauszny; **Oh'renzwa'ng**, *m. Hlk.* spazmatyczny ból w uszach; **-neule**, *f. Ng.* sowa uszata; **Oh'rfeige**, *f.* policzek; Jmdm. eine — geben dać komu policzek;

policzkować **kogo**; **-rfinger**, *m. Zk.* mały palec (u ręki); **-rförmig**, *a.* uchowaty; uszaty; do ucha podobny; **-rhänger**, *m.* *ten co uszy od. nos zwiesza; **-rkissen**, *n.* wezgłowie; **-rkläppchen**, *n Zk.* uszko, spodni koniec ucha; **-rling**, *m. Ng.* uchotka; **-rloch**, *n.* otwór uszny; **-rlöffel**, *m.*, **-rlöffelchen**, *n. dim.* dłubinch; łyżeczka od. łopatka do uszu; **-rlos**, *a.* bezuszny; bez uszu; **-rmuschel**, *f. Zk.* zakręt uszny; **Oh'rring**, *m.* kólczyk; **-rschnecke**, *f. Zk.* uchowiec; **Oh'rtrichter**, *m.* lejek uszny; czółen od. zaklęśnina ucha; **-rtrommel**, *f. Zk.* bębenek w uchu; **Oh'rwurm**, *m.*, **Oh'rwürmchen**, *n. dim. Ng.* (Engerling) szczypawka; **-rzipfel**, s. Oh'rläppchen.

Öh'se, s. Öhr.

O'kelei, *f. Ng.* (Fisch) **sielawa.**

O'ker, s. O'cher.

Ökono'm, *m.* gospodarz wiejski; agronom; *człowiek gospodarny; **-nomie'**, *f.* ekonomja, gospodarstwo wiejskie; gospodarność; *rozkład całości na części; ekonomiczny; **-mie'-Rath**, *m. Stw.* radca ekonomiczny; **-no'misch**, *a.* ekonomiczny; gospodarny; oszczędny; **-nomisi'ren**, *vn.* (h.) ekonomizować, gospodarzyć; oszczędzać.

Okto'ber ꝛc., s. Octo'ber ꝛc.

Ökume'nisch, *a. Kg.* ogólny; powszechny.

Öl, *n.* (Baumöl) oliwa; oléj; (auspressen, schlagen) oliwę wyciskać; oléj bić oder wybijać; (in's Feuer gießen). *oleju przydać od. przylać do ognia; *olejem ogień gasić; ognia do ognia przydać; **Öl-**, **Oehl-**, *a.* olejowy; **Ö'lbaum**, *m. Ng.* drzewo olejowe od. oliwne; **Ö'lbaumen**, **-lbaums-**, *a.* z oliwnego drzewa (zrobiony); **-lbeere**, *f. Ng.* oliwka; **-lfa'rbe**, *f.* kolor oliwkowy; **-lfa'rben**, *a.* oliwkowy (co do koloru); **-lberg**, *m. Bibl.* góra oliwna; ogrojec; **Ö'lbild**, *n. Mal.* obraz olejny, olejnemi farbami malowany; **-lblatt**, *n.* liść z oliwnego drzewa.

Olea'nder, *m. Ng.* **oleander; Olea'nder-**, *a.* — oleandru.

Olea'ster, *m. Ng.* dzikie drzewo oliwne.

Ö'len, *va.* oliwą lub olejem co posmarować; napuścić; **Ö'lfabrik**, *f.* olejarnia; **-lfarbe**, *f.* olejna farba; **-rben**, **-rbig**, *a.* olejnego od. oliwnego koloru; **-lfaß**, *n.* beczka na oléj albo oliwę; beczka z oliwy lub z oleju; **-lflasche**, *f.*, **-lfläschchen**, *n. dim.* flaszka, flaszeczka na oliwę od. od oliwy; **-lflecken**, *m.* plama od oleju, od oliwy; **-lgarten**, *m.* ogród oliwny; **-lgefä'ß**, *n.* naczynie do oliwy lub oleju; **-lgemä'lde**, *n.* malowidło olejne; **-lgeru'ch**, **-lgeschma'ck**, *m.* zapach, smak oliwny od. olejny; **-lglas**, *n.* szklaneczka od oliwy; bańka oliwy; **-lgötze**, *m. iron.* człek głupi i gnuśny; piecuch; czop, bałwan; **-lhaltig**, *a.* oleastrowy; **-lhandel**, *m.* handel oliwą od. olejem; **-lhändler**, *m.* handlujący olejem; **Ö'lhefen**, s. Öldruse; **Ö'licht**, *a.* olejowaty; **Ö'lig**, *a.* olejny; olejowy.

Oli've, s. Ö'lbeere; **Oli'ven-**, *a.* **oliwny**; **-n-O'lfarbig**, *a.* oliwkowy.

Ö'lkeller, *m.* piwnica na oliwę lub oléj; **-lkrug**, *m.* dzbanek na oléj; **-lkrüglein**, *n. dim.* oliwniczka; olejowy dzbanek; **-lkuchen**, *m.* placek z olejem; **-lmaler**, *m.* malarz do robót olejnych; **-lerei'**, *f. Mal.* malowanie olejne; **-lmühle**, *f.* olejarnia; olejnia; młyn olejny; **-lmüller**, *m.* olejarz; młynarz olejowy.

O'lmütz, *n. Geog.* Ołomuniec; **-lmützer**, *m.* Ołomuńczanin, Ołomuńczyk; **-tzerin**, *f.* Ołomuńczanka; **-lmützisch**, *a.* **Ołomucki**, Ołomuniecki.

Ö'lnuß, *f. Ng.* orzech olejny (z którego można bić oléj); **-lpresse**, *f.* prasa do wyciskania oleju; tłocznia olejna; **-lpressen**, *n.* wytłaczanie oleju; **-lruß**, *m.* sadze z oleju.

Öls, *n. Geog.* (in Schlesien) Oleśnica.

Ö'lsaame, *m. Ng.* rzepak olejny; **-lschläger**, *m.* olejarz; **-ltonne**, *f.* beczka do oleju oder z oleju, z olejem; **Ö'lung**, *f.* namaszczenie olejem; namazanie, namaszczenie, napuszczenie; die letzte — empfangen, *Kg.* oléj święty przyjąć; **-lweide**, *f. Ng.* wierzba oliwna; **-lzweig**, *m.* gałązka od. ruszczka oliwna.

Oly'mp, *m. Myth. Geog.* Olimp; **-mpia'de**, *f. Alt. Gsch.* olimpiada, czteroletni czasu przeciąg; **-mpier**, *m. Myth.* olympiec; **-mpisch**, *a.* olimpijski, olimpicki.

O'men, *n.* (Vorbedeutung) przepowiedzenie; wróżba; znak; znamię; **-minö's**, *a.* złowróżby; złowieszczy.

Onanie', *f.* samogwałt; (treiben) onanizować się; **-ni'st**, *m.* onanista.

O'nkel, s. O'heim.

O'nyx, **O'nyxstein**, *m. Ng.* **oniks; onich; O'nyx-**, *a.* onichowy.

Opa'l, *m. Ng.* opal.

O'per, *f. Tk.* opera, sztuka teatralna śpiewana; **O'per-**, **O'pern-**, *a.* — opery; operowy; **Opere'tte**, *f.* operetka; **-rna'rie**, *f.* arya, śpiew z opery; **-rndi'chter**, *m.* pisarz opery; **-rnhau's**, *n.* dom opery; **-rnsä'nger**, *m. Sb.* operzysta; śpiewak operowy od. teatralny; **-rnsä'ngerin**, *f.* śpiewaczka opery oder teatralna; operzystka.

Operateu'r, *m. Hlk.* operator; **-ratio'n**, *f.* rękoczyn; operacja; **-tio'ns-**, *a.* operacyjny; **-nsplan**, *m. Kw.* plan operacyjny (wojennych działań); **-rire'n**, *vn.* (h.) operować, działać; —, *va. Hlk.* operować, operacją z nim odbywać; (Gmbm.

den Staar), *Hlk.* operować komu katarakt; zdjąć bielmo.
Operme'nt, *n.* aurypigment; złotołusk.
O'pern▪, *a. Tk.* — opery; ▪**rna'rie** ic., s. O'per.
O'pfer, *n.* ofiara; przynos; Jmdm. ein — bringen ofiarę komu składać; przynieść; Jmdm. etw. zum — bringen, *złożyć komu co w ofierze; **O'pfer**▪, *a.* ofiarny; ofiarniczy; ▪**ralta'r**, *m. Kg.* ołtarz ofiarny; ▪**rblu't**, *n.* krew z bydlęcia na ofiarę zabitego; **O'pferer**, *m.* ofiarnik; ten co ofiarę składa; ▪**rfreu'dig**, *a.* ofiarny; ▪**r**▪**freu'digkeit**, *f.* ofiarność; ▪**rgebe't**, *n.* modlitwa ofiarna; ▪**rgebo't**, *n.* ofertorjum; ▪**rgebrau'ch**, *m.* obrządek ofiarny; ▪**rge'ld**, *n.* ofiarne pieniądze; ▪**rgerä'th**, *n.* sprzęty ofiarnicze; ▪**rka'sten**, *m. Kg.* skrzynka, w którą się składają ofiarne pieniądze; ▪**rke'lch**, *m. Kg.* kielich ofiarny; ▪**rla'mm**, *n. Kg.* baranek dany od. zabity na ofiarę; *baranek boży, *Chrystus; ▪**rmah'l**, *n.* biesiada ofiarna; ▪**rme'sser**, *n* nóż ofiarniczy; **O'pfern**, *vn.* (h.) ofiarę składać, czynić; —, *va.* ofiarować, na ofiarę dać; zabić na ofiarę; ▪**rprie'ster**, *m. Kg.* ofiarnik; kapłan ofiarny; ▪**rscha'le**, *f.* czara ofiarnicza; ▪**rstä'tte**, *f.* miejsce ofiarne; ▪**rsto'ck**, s. O'pferka'sten; ▪**rstü'cke**, *n. pl.* cząstki ofiarne; ▪**rthie'r**, *n.* zwierzę lub bydlę ofiarne; ▪**rti'sch**, *m.* stół ofiarny; **O'pferto'd**, *m.* śmierć z poświęcenia się; **O'pferung**, *f.* ofiarowanie; czynienie ofiary; poświęcenie; ▪**rvieh'**, *n.* bydlęta ofiarnicze; ▪**rwei'n**, *m.* wino ofiarne; ▪**r**▪**wi'llig**, ▪**rwi'lligkeit**, s. O'pferfreu'digkeit; ▪**rwo'lke**, *f.* dym unoszący się z palonych ofiar; ▪**rzu'g**, *m.* pochód ofiarniczy; procesja ofiarna.
Opia't, *n.* opiat; powidło makowicze.
O'pium, *n. Schdk.* opium; **O'pium**▪, *a.* — opium; do opium należący; z opium robiony.
Opode'ldoc, *m. Hlk.* opodeldok.
Oppone'nt, *m.* oponent (przy dyspucie); ▪**ni'ren**, *vn.* (h.) oponować (przy dyspucie); —, *va.* oponować co; zarzut jaki zrobić; (sich) oponować się; nie zgadzać się; nie przystawać; **Oppositio'n**, *f.* opozycja; zarzut; przeciwienie się; *Stw.* *stronnictwo przeciwne ministrom (na obradach w Izbach itd.); zur — gehören, *należéć do opozycji; ▪**tio'ns**▪, *a.* opozycyjny; ▪**nsblatt**, *n. Litt.* dziennik opozycyjny; ▪**nsgeist**, *m.* duch opozycyjny; ▪**nsparteí'**, *f. Stw.* partja opozycyjna.
Optati'v, *m. Spl.* tryb życzący.
O'ptik, *f.* optyka; nauka o świetle; **O'p**▪**tiker**, *m.* optyk, znawca optyki.
Optimi'smus, *m. Philos.* optymizm; ▪**mi'st**, *m.* optymista; ▪**mi'stisch**, *a.* optymiczny.
Optio'n, *f. Stw. etc.* opcja (opcyja); prawo wyboru.
O'ptisch, *a.* optyczny; ▪**tische Täuschung** złudzenie, omamienie (wzroku).
Ora'kel, *n. Alt.* wyrocznia; **Ora'kel**▪, *a.* wyroczny; ▪**lmä'ßig**, *a.* u. *ad.* na sposób wyroczni, *ciemny, ciemno; ▪**lspru'ch**, *m.* wyrocznia, wyroczenie; einen — thun od. verkündigen wyroczyć, wyrokować.
Ora'nge, f. Pomera'nze ic.; ▪**gefa'rben**, ▪**gefa'rbig**, *a.* (goldbraun) oranżowy, pomarańczowy; **Ora'ngen**▪, *a.* pomarańczowy; ▪**nblü'the**, f. Pomera'nzenblü'the; ▪**ngerie'**, *f.* oranżerja; pomarańczarnia; cytryniarnia.
Orato'risch, *a.* retoryczny; ▪**to'rium**, *n. Kg.* oratorjum, modlitewnia; śpiew kościelny.
Orche'ster, *n. Tk.* orkiestra; ▪**rche'ster**▪, *a.* orkiestralny, orkiestrowy.
Orchide'e, **O'rchis**, *f. Ng.* storczyk; ▪**chi**▪**de'en**▪, *a.* storczykowy; ▪**chisartig**, ▪**chi**▪**de'enartig**, *a.* storczykowaty.
Orda'lien, *f. pl.* ordalie, sądy boże (w średnich wiekach).
O'rden, *m.* stan (zbiorowo jako zgromadzenie ludzi jednéj klasy); in den — der ic. aufgenommen werden wejść do stanu itd.; (kirchlich) zakon, bractwo; (Ehrenauszeichnung) order; stan kawalerów; **O'rdens**▪, *a.* orderowy; zakonny; ▪**sa'lter**, *n.* wiek zakonny (potrzebny do wstąpienia do jakiego zakonu); ▪**sba'nd**, *n.* wstęga orderowa; ▪**sbrau'ch**, *m.* zwyczaj orderowy; ▪**sbru'der**, *m.* członek bractwa; brat; braciszek (w klasztorze); ▪**sda'me**, *f.* dama orderowa, kawalerka; ▪**sdiscipli'n**, *f. Kg.* karność zakonna; ▪**s**▪**gei'stlicher**, *m. Kg.* zakonnik; ▪**sgei'stlich**▪**keit**, *f.* duchowieństwo zakonne; ▪**sge**▪**lü'bde**, *n.* ślub zakonny; ▪**sgenera'l**, *m.* jenerał zakonu; ▪**skapi'tel**, *m. Kg.* kapitula orderu od. zakonu; ▪**skleid**, *n.* suknia zakonna oder bracka; ▪**skreu'z**, *n.* krzyż zakonny albo orderowy; ▪**sleu'te**, *f. pl.* zakonnicy, zakonniki; ludzie orderowi; ▪**smei'ster**, *m.* mistrz zakonu od. starszy towarzystwa orderowego; ▪**smit**▪**glie'd**, *n.* członek zakonu; ▪**sritter**, *m.* kawaler orderu; ▪**sre'gel**, *f.* reguła zakonna od. towarzystwa orderowego; ▪**s**▪**schwe'ster**, *f.* siostra zakonna; ▪**sste'rn**, *m.* *gwiazda orderowa; ▪**szei'chen**, *n.* znak orderowy.
O'rdentlich, *a.* u. *ad.* porządny; porządnie; regularny; zwyczajny; należycie; jak należy; — wyraźny; wyraźnie; es wird — Winter wyraźnie zima się robi oder sciele; ▪**ntlichkeit**, *f.* porządność; zwyczajność.
O'rder, s. O'rdre.
Ordina'r, *a.* zwyczajny, pospolity, s. a. Schlecht; ▪**dina'rius**, *m.* profesor zwyczajny Uniwersytetu; gospodarz klasy, profesor lub nauczyciel dozór nad nią mający; ▪**natio'n**, *f. Kg.* ordynacja; ▪**di**▪

ni'ren, va. ordynować, przepisać, polecić; wyświęcać (na księdza).
O'rdnen, va. urządzić; **O'rdner**, m. urządzający; ten, co porządkuje; **-dnung**, f. porządkowanie; ład; szyk; porządek; auf — halten pilnować od. przestrzegać porządku; Jmdn. zur — anhalten przyzwyczajać kogo do ładu i składu; uczyć go porządku; etwas in — bringen przywieść co do porządku, uszykować uporządkować; (halten) zachowywać porządek; aus seiner — kommen wyjść z ładu; (Reihe, Klasse) rząd, klasa, stopień.
O'rdnungs-, a porządkowy; **-sgemä'ß**, a. u. ad. stósowny, stósownie do porządku; **-sliebe**, f. zamiłowanie porządku; **-slo's**, a. bez porządku; **-sstrafe**, f. kara porządkowa; **-swi'drig**, a. przeciwny porządkowi; **-szahl**, f. Spl. liczba porządkowa.
Ordonna'nz, f. Kw. ordynans, rozkaz, żołnierz i służba; **-donna'nz-**, a. Kw. ordynansowy, dyżurny.
O'rdre, f. rozkaz; polecenie; żądanie; auf, nach — des Herrn N. N., H. z polecenia, na rozkaz Pana N. N.
Orf, m., **O'rfe**, f. Ng. (Fisch) orfa, urfa.
Orga'n, n. organ, zbiór narzędzi do mówienia; narzędzie; **-nisatio'n**, f. organizacja, ustrój, urządzenie; (eines Staates) państwa; **Orga'nisch**, a. organiczny; **-ganisi'ren**, va. uorganizować; urządzić; **-gani'smus**, m. organizm, urządzenie, własciwości ciała.
Organi'st, m. Tk. organista; **O'rgel**, f. Tk. organy; **O'rgel-**, a. Tk. organowy; **O'rgelbä'lge**, m. pl. miechy; **-lba'nk**, f. ławka u od. do organów; **-lbau'**, m. stawianie od. budowanie organów; **-lbau'er**, s. O'rgelma'cher; **-lcho'r**, n. chór; **-lma'cher**, m. orgarmistrz; **-lma'chers-**, a. orgarmistrzowski; **O'rgeln**, vn. (h.) u. va. grać na organach; dudnieć; **-lpfei'fe**, f. Tk. piszczałka organkowa, piszczele w organach; **-lregi'ster**, n. rejestr w organach; **-lspie'ler**, s. O'rgeler; **-lspie'l**, n. Tk. granie na organach; muzyka w zegarku; **-lsti'mme**, f., **-lto'n**, m. głos, ton organkowy; **-ltre'ter**, m. kalkancista; **-lwe'rk**, n. werk w organach; **-lzu'g**, m., s. O'rgelregi'ster.
Orie'nt, m. Geog. wschód; orjent; **-nta'le**, s. Mo'rgenlä'nder; **-rienta'lisch**, a. Geog. orjentalny, wschodni; **-ntali'st**, m. orjentalista, znawca wschodnich języków i zajmujący się niemi.
Orienti'ren (sich), vr. (h.) rozpatrywać się, pomiarkować się; objaśniać.
O'rifla'mme, f. Kw. Gsch. chorągiew dawna francuska płomienistego koloru.
Origina'l, n. oryginał; pierwotwór; etw. in — haben mieć co w oryginale; (sonderbarer Mensch, närrischer Kauz) dziwak;

Origina'l-, a. rodzimy; oryginalny; **-lausgabe**, f. Bchh. wydanie pierwotne; **-lgenie'**, n. jeniusz oryginalny; **-lită't**, f. oryginalność; rodzimość; własnorodność.
Originä'r, a. piérwotny.
Origine'll, a. oryginalny; zabawny; (komisch, närrisch) dziwny; dziwaczny.
Ori'on, m. Stk. Orjon.
Orka'n, m. Ntl. orkan; gwałtowny wiatr; **-ka'nartig**, a. jakby orkan lub burza.
Orlea'ns, m. (Farbe) Orlean; **Orlea'nsbaum**, m. Ng. arnota.
O'rlog, m. wojna; **-gschi'ff**, n. Sw. wielki okręt wojenny.
Orna't, m. ornat (do mszy); *suknia; strój (ozdobny).
Ornitholo'g rc., s. Vö'gelku'ndiger rc.
Orsei'lle, f. Ng. orsel, mech skalny.
Ort, m. (plur.: Orte, Oerter): miejsce; hiesigen Ortes tu w miejscu; aller Orten po, na wszystkich miejscach; wszędzie; von allen Orten her zewsząd; ich meines Orts rc., *co do mnie ja itd.; (des Schuhmachers, des Sattlers rc.) szydło; ostry koniec; brzeg czego; krawędź; róg; (fester), Kw. miejsce obronne; (offener) miejsce otwarte; (heimlicher) skrytość; skryte od. tajemne miejsce; **Ort-, Orts-**, a. miejscowy; dotyczący miejsca; — miejsc.
O'rtband, n. Kw. skówka u pochwy szpady.
O'rtsbeda'rf, m. potrzeba miejscowa; **-tsbehö'rde**, f. Stw. władza miejscowa.
O'rtbeschrei'bend, a. Geog. miejscopiski, topograficzny; **-tbeschrei'ber**, m. miejscopis, topograf; **-tbeschrei'bung**, f. opisanie miejsc od. miejsca; topografja.
Ö'rtchen, n. dim. kącik; małe miejsce.
Ö'rterbau', m. Bw. chodnikowa odbudowa; **-tersä'ge**, f. krawężnica.
Ö'rtern, va. Zm. etc. krawędzie obrzynać (np. u deski).
O'rtfeder, f. Ng. pióro na końcu skrzydła.
Orthodo'x, a. prawowierny; zagorzały w wierze; **-doxie'**, f. prawowierność; **-graphie'**, f. Spl. ortografja; pisownia; **-gra'phisch**, a. ortograficzny.
Ö'rtlich, a. miejscowy; pewnego miejsca dotyczący; -ches Uebel ból miejscowy; -che Krankheit, Hlk. choroba miejscowa; das **Ö'rtliche**, n., **Ö'rtlichkeit**, f. miejscowość; **O'rtsangabe**, f. wskazanie od wyrażenie miejsca; **-tsangehö'rig**, a. miejscowy; **O'rtsbescha'ffenheit**, f. własność miejsca; **-tschaft**, f. miejsce; osada; miejscowość.
O'rtscheit, n. orczyk (u wozu).
O'rtstöße, m. pl. Bw. poboki przodka.
O'rtsgebrau'ch, m. zwyczaj miejscowy, **-tsgeistlicher**, m. Kg. ksiądz miejscowy; **-lichkeit**, f. Kg. duchowieństwo miejscowe; **-tsgemei'nde**, f. gmina miejscowa; **-tsgeri'cht**, n. sąd miejscowy; **-tsobrigkeit**,

f. Stw. władza miejscowa; -tspfarrer, *m. Kg.* proboszcz miejscowy; -tsprediger, *m. Kg.* kaznodzieja od. pastor miejscowy; O'rtsrichter, *m.* wójt; sołtys; -tsverä'nderung, *f.* zmiana pobytu; -tsverhä'ltnisse, *n. pl.* stósunki miejscowe.

O'rtziegel, *m.* gąsior, dachówka narożna.

Oscillatio'n, *f. Ntl.* oscylacja; wahanie się, poruszenie; -lli'ren, *vn.* (h.) oscylować; wahać się; poruszać się.

Ö'se, *f.* spód dachu; ściek; Ö'sen, *vn.* (h.) czerpać; nabierać.

Ost, O'sten, *m. Stk. Geog.* wschód; der Wind kommt aus — wiatr wieje od wschódu; dies Land liegt gegen — kraj ten leży na wschód; Ost, *m.* (Ostwind) wschodni wiatr; Ost-, *a.* wschodni; -stafrika, *n.* Afryka wschodnia; -stame'rika, *n.* Ameryka wschodnia.

Ostentatio'n ꝛc., s. Prahlerei' ꝛc.

O'ster-, *a. Kg.* wielkanocny; -ra'bend, *m.* wielka sobota; -rblu'me, *f. Ng.* czarne ziele; kozidrzyst; -rdie'nstag, *m.* trzecie święto wielkanocne; wtórek po wielkanocy; O'sterei', *n.* jaje wielkanocne; krasenka święcone jajko; -rfei'erta'g, *m.* święto wielkanocne; -rfe'rien, *f. pl.* ferye wielkanocne; O'sterfe'st, *n.* święto wielkanocne; O'sterfla'den, s. O'sterku'chen: O'sterfreu'de, *f.* radość wielkanocna; -rke'rze, *f.* świeca wielkanocna; -rku'chen, *m.* placek wielkanocny od. na wielkanoc (pieczony); -rla'mm, *n.* baranek wielkanocny; -rla'nd, s. O'stland; Ö'sterlich, *a.* wielkanocny; po wielkanocnemu; -rlie'd, *n.* pieśń wielkanocna; -rli'lie, *f.* narcys żółty; -rme'sse, *f. H.* jarmark wielkanocny; O'stermo'nat, *m.* Kwiecień; -rmo'ntag, *m.* poniedziałek wielkanocny; O'stern, *f. pl.* Wielkanoc; die — fallen heuer in den April Wielkanoc przypada w tym roku w Kwietniu; (vor) przed Wielkanocą; zu — na Wielkanoc; (gegen, um) koło Wielkanocy; (nach) po Wielkanocy; (vorige) przyszłéj Wielkanocy; (künftige) na przyszłą Wielkanoc; O'stern-, O'ster-, *a.* wielkanocny; -rna'cht, *f.* noc wielkosobotnia; -rpre'digt, *f. Kg.* kazanie wielkanocne.

Ö'sterrei'ch, *n. Geog.* Austrja; Rakusy; -rrei'cher, *m.* Austrjak; Rakuszanin; -rrei'cherin, *f.* Austrjaczka; Rakuszanka; -rrei'chisch, *a.* Austrjacki; Rakuski.

O'sterso'nntag, *m.* niedziela wielkanocna; -rspiel, *n. Kg. Sb.* djalog wielkopostny; dramatyczne przedstawienie męki chrystusowéj; -rta'g, *m.*, -rwo'che, -rzei't, *f.* dzień, tydzień, czas wielkanocny; -rvo'llmond, *m.* pełnia przedwielkanocna; -rwa'sser, *n.* woda wielkanocna; -rzei't, *f.* czas wielkanocny.

O'steuro'pa, *n. Geog.* wschodnia Europa; -steuropä'er, *m.* Europejczyk wschodni; mieszkaniec wschodniéj Europy; -steuropä'isch, *a.* wschodnioeuropejski; O'stgegend, -stgrenze, *f.* okolica oder strona, granica wschodnia; O'stindien, *n.* wschodnia Indja; Indje wschodnje; O'stindienfah'rer, *m. Sw. H.* żeglarz, statek uczęszczający do Indji wschodniéj; -ndier, *m Geog.* wschodni Indyjczyk; -ndierin, *f.* wschodnia Indyjka; -ndisch, *a.* Wschodnioindyjski.

Ostja'k, *m. Geog.* Osetyniec; Ostjak; -stja'ken-, -stja'kisch, *a.* Osetyński; Ostjacki.

O'stkante, *f. Sw.* wschodni brzegrzeki; -stland, *n. Geog.* kraj wschodni; -stländer, *m.* mieszkaniec wschodniego kraju; -stländisch, *a.* wschodniokrajowy; Ö'stlich, *a. Geog.* wschodni; O'stnordo'stwind, *m.* wiatr wschodniopółnocnowschodni.

Ostraci'smus, -straki'smus, *m. Alt.* skorupiany sąd.

O'stsee, *f. Geog.* Morze Baltyckie; Morze wschodnie; Bałtyk; -stseite, *f.* wschodnia strona; -stsüdwind, *m.* wiatr wschodniopołudniowy; -stwärts, *ad.* ku wschodowi; ku wschodniéj stronie; -stwind, *m.* wiatr wschodni od. wschodowy.

O'tter, *f. Ng.* (Reptil) żmija; (Fischotter) wydra; O'tter-, O'ttern-, *a.* (das Reptil betreffend) żmii, żmija, żmije; żmijowy; -rba'lg, *m.* skórka ze żmii; wydry; -rbi'ß, *m.* ukaszenie żmii; -rbru't, s. O'tterngezü'cht; -rgi'ft, *n.* jad żmii od. żmijowy; -rhu'nd, *m. Jäg.* pies do łowienia wydry; -rnbru't, *f.*, -rngezü'cht, *n.* żmijowy ród; ród jaszczurczy; -rzahn, *m.* ząb żmii.

Ottoma'ne, *m. Geog.* Otoman; Turczyn, Turek; —, *f.* sofa Turecka; -ma'nin, *f.* Otomanka, Turczynka; -ma'nisch, *a.* Otomański; -manische Pforte, *Stw.* Brama od. Porta Otomańska.

Otto'nisch, *a. npr. Gsch.* Ottoński.

Ouvertü're, *f. Tk.* uwertura.

Ova'l ꝛc., s. Ei'rund ꝛc.

O'xhoft, *n.* okseft; okset.

Oxy'd, *n. Ng. Schdk.* niedokwas; -datio'n, *f.* oksydacja, utlenienie ukwaszenie (kruszców); -di'ren, *va.* oksydować; ukwasić, zamienić na niedokwas; —, *vn.* (h.) oksydować się, przyciągać kwasoród (o kruszcach; Oxydu'l, *n. Schdk.* tlenek; -dulatio'n, *f.* zniedokwaszanie.; Oxyge'n, *n. Schdk.* gaz kwasorodny.

Ozo'n, *n. Ntl.* ozon; -nisi'ren, *va. Ntl.* obrócić, przemienić kwasoród w ozon.

P.

Paar, *a.* (gleich) parzysty; — **od. unpaar**, *cet czy licho; (einige, 2—8, od. 8—4) kilka.

Paar, *n.* para, stadło; ein **passendes** — dobrana para; vor ein — Tagen przed parą (dwoma lub trzema) dniami; in ein — Stunden za kilka godzin; auf ein — Worte na kilka słów; na słówko; in Paaren, zu, bei Paaren, — u. — parami, po dwoje itd.; ein — Schuhe para trzewików; zu Paaren treiben, *upokorzyć, poskromić kogo; dać mu się we znaki; **Paa'ren**, *va.* łączyć (dwie rzeczy z sobą); (sich) parzyć się, tokować (o gołębiach, kuropatwach itd.); **Paa'rtöpfe**, *m. pl.* dwojaki; **-weise**, *ad.* parami; **-zeit**, *f.* czas parzenia się.

Pacht, *m.* kontrakt; dzierżawa; ein Gut in — nehmen wieś w dzierżawę wziąć; in — geben w dzierżawę puścić od. oddać, wydzierżawić; **Pacht-**, *a.* dzierżawny; **-brief**, **-kontra'ct**, *m.* kontrakt dzierżawy; **Pa'chten**, *va.* zadzierżawić co, wziąć w dzierżawę; **Pa'chter**, **Pä'chter**, *m.* dzierżawca; pachciarz; arendarz; **Pa'chterin**, **Pä'chterin**, **Pa'chtfrau**, *f.* pachciarka; **-geld**, *n.* czynsz dzierżawny; **-gut**, *n.* wieś zadzierżawiona, w dzierżawie trzymana; **Pa'chtherr**, *m.* ten, który co wydzierżawił; wydzierżawca; właściciel dzierżawy; **-hof**, *m.* chałupa (z gruntem) zadzierżawiona; **-jahr**, *n.* rok dzierżawy; **-korn**, *n.* dzierżawne zboże; **-los**, *a.* nie wydzierżawiony; nie mający dzierżawy; **Pa'chtlust**, *f.* ochota zadzierżawienia czego; **-lustig**, *a.* chęć zadzierżawienia mający; **Pa'chtmühle**, *f.* młyn zadzierżawiony; **-müller**, *m.* młynarz dzierżawny; **Pa'chtung**, *f.* dzierżawa; arenda; **-vertra'g**, *m.* umowa dzierżawna; układ od. kontrakt dzierżawny; **-vieh**, *n.* bydło w pacht puszczone albo wzięte; **-zins**, *m.* czynsz dzierżawny.

Pack, *n.* paka; paczka; mit Sack u. —, *ze wszystkiemi ruchomościami, manatkami; *iron.* hołota; *hultajska zgraja; *łotry; łajdaki; **Pack-**, *a.* pakowny.

Pa'ckan, *m.* (nazwisko psa) łapaj; porwisz.

Pa'ckboden, *m.* strych do pakowania towarów; **-brett**, *n.* deska pakunkowa; **Pä'ckchen**, *n. dim.* paczka; **Pa'cken**, *m.*, s. Pack; —, *va.* schwycić, uchwycić, porwać; (Jmdn., sich beim Kopfe) schwycić kogo, się za głowę; pakować; (Koffer) pakować do kufra; (sich), *uchodzić, ustąpić, umknąć się, precz ztąd! won! **Pa'cker**, *m.* pakownik; pakowy; **Packerei'**, *f.* pakowanie; **Päckerei'**, *f.* (Gepäck) pakiety; pakunki; **Pä'ckerloh'n**, *m.* zapłata za pakowanie; **Pa'ckesel**, *m.* osieł do ciężarów.

Packe't, *n.* pakiet; (Papiere) plik (papiérów); **Pa'cketboot**, *n.* statek pocztowy; **Pa'ckchen**, *n. dim.* pakiecik; **Pa'ckhaken**, *m.* hak; **-haus**, *n.*, **-kammer**, *f.* składnia pakietów; **-knecht**, *m.* wyrobnik do pakowania, luzak; **Pä'cklein**, s. Pä'ckchen; **-leinwand**, *f. H.* pakłak; **Pa'ckmeister**, *m.* (bei Post, Eisenbahn) pakmajster, dozórca pak pocztowych itd.; **-nadel**, *f.* igła do (obszywania) pak; **-papie'r**, *n.* bibuła; **-pferd**, *n.* koń juczny; **-sattel**, *m.* juki; siodło juczne; **-stroh**, *n.* słoma do pakowania; **-träger**, *m.* nosza, tragarz; **Pa'cktuch**, *n.* pakłak; **-wagen**, *m.* wóz pakunkowy; *Kw.* wóz bagażowy; wóz pakowny; **-wesen**, *n.* pakownictwo; to, co do pakowania towarów należy.

Pact, **Pakt**, *m.* (Vertrag) umowa, kontrakt zgoda, ugoda.

Pädago'g, *m.* pedagog; **-go'gik**, *f.* pedagogika; nauka wychowania; **-go'gisch**, *a.* pedagogiczny; **-dago'gium**, *n.* zakład wychowawczy.

Paff! *int.* paf! puk! **Pa'ffen**, *vn.* (h.) kurzyć tytuń, pykać, pyknąć.

Pa'ge, *m.* paź; **Pa'gen-**, *a.* pazi, pazia, pazie; **-na'nstalt**, *f.*, **-ninstitu't**, **-nhau's**, *n.* instytut oder szkoła paziów; **-nho'fmeister**, *m.* przełożony nad paziami; **-ndie'nst**, *m.* służba pazia.

Pa'gina, *f.* (Buchseite) pagina, stronnica; **-ni'ren**, *va.* paginować (książkę) stronice (w niéj) pisać od. dawać.

Pago'de, *f.* pagoda, bożnica i bożyszcze chińskie; *figurka z ruchomą głową.

Pair, *m. Stw.* par (we Francji i Anglji); **-rskammer**, *f.* izba parów (t j. wyższa); panów; **-rschaft**, *f. Stw.* parostwo.

Paladi'n, *m.* paladyn; błędny rycerz; junak.

Palai's, *n.*, **Pala'st**, *m. Bk.* pałac; **Palai's-**, **-la'st-**, *a.* pałacowy; **-stauffseher**, *m.* pałacowy; murgrabia.

Palanki'n, *n.* lektyka używana w Indjach i w Chinach.

Palati'n, *m. Stw.* palatyn (Węgierski), Namiestnik Cesarski; wojewoda; **-lati'n-**, **-latina'l-**, *a.* palatyński; **-tina't**, *n. Stw.* palatynat; województwo.

Pale'tte, *f. Mal.* paleta, paletra.

Pa'llasch, *m. Kw.* (Reitersäbel) pałasz, szabla.

Palleto't, *m.* (Ueberrock) paleto, paltot, [paleton.

Palliati'v, **-ti'vmittel**, *n. Hk.* paliatywa.

Pallisa'de, *f. Kw.* palisada; ostrokół częstokół; **-en setzen** palisady robić; **-sa'den-**

kra'nz, *f.* *Kw.* wieniec ostrokólny; -sadi'ren, *va.* palisadować; palami otoczyć lub zasłonić.

Pa'llium, *n.* palium.

Pa'lmbaum, s. Pa'lme; -mblatt, *n.* liść palmowy; -mblüthe, *f.* kwiat palmowy; **Pa'lme**, *f.*, **Pa'lmbaum**, *m.* *Ng.* palma, palmowe drzewo; **Pa'lme**, *godło zwycięstwa; die — (des Sieges) erringen, *osięgnąć palmę (zwycięstwa); *Ng.* (Blüthenkätzchen mancher Pflanzen) kotki czyli pączki u winnéj latorośli, wierzby itd.; **Pa'lmen-**, *a.* palmowy; -menblü'the, *f.* palmowy ogród; -nhai'n, -nwa'ld, *m.* gaik od. las palmowy; -möl, *n.* palmowy olejek; **Pa'lmsonntag**, *m.* Niedziela Kwietnia; -menstengel, *m.* dłoniatka; -mweihe, *f.* poświęcanie palm; -mwein, *m.* palmowe wino; -mwoche, *f.* Wielki Tydzień; -mzweig, *m.* gałązka palmowa.

Pamphle't, s. Flu'g-, Schmäh'schrift: -mphle't-, *a.* —pamflet, paszkwil; -phleti'st, *m.* *Litt.* pisarz pamfletów.

Panacee'e, *f.* *Hlk.* panacea, powszechne lekarstwo (na wszystkie choroby).

Pa'naxkraut, *n.* *Ng.* stosił; wielosił; leczywrzód.

Pande'cten, *n. pl.* *Rw.* pandekta, zbiór prawodastwa (rzymskiego).

Pando'ren's Büchse, *f.* *Myth.* puszka Pandory; *źródło wszelakiego złego.

Panegy'riker 2c., s. Lo'bredner 2c.

Pane'le, *f.* *Zm.* obicie deskami ściany od spodu; futrowanie spodnie; tablatura.

Panie'r, *n.* *Kw.* główna od. wielka chorągiew; sztandar; *straż; *tarcza.

Pa'nischer Schrecken, *m.* *ślepy od. jałowy popłoch; strach bez przyczyny.

Pa'nner, s. Ba'nner.

Pa'npfeife, *f.* *Tk.* multanki; organki; dudki; piszczałki (multańskie).

Panslawi'smus, *m.* *Stw.* wszechslawizm, panslawizm; -wi'st, *m.* panslawista; -wi'stisch, *a.* panslawistyczny.

Pa'nster-, *a.* panstrowy; -rmüh'le, *f.*, -rmüh'lgänge, *m. pl.* dziady na trybach; -rra'd, *n.* panstra, koło panstrowe.

Panthei'smus, *m.* *Philos.* panteizm, uważanie świata za Boga; -nthei'st, *m.* panteista, panteusz; -nthei'stisch, *n.* panteistowski, panteuszowski, panteistyczny.

Pa'nther, *m.*, -therthie'r, *n.* *Ng.* pantera; pard; -therfe'll, *n.*, -therhau't, *f.* skóra pantery; -therka'tze, *f.* *Ng.* kotoryś.

Panto'ffel, *m.* pantofel; trzewik; unter dem — stehen, *iron.* spódnicę nosić; *w spódnicy chodzić; unter den — kommen, *dać się zawojować żonie; **Panto'ffel-**, *a.* pantoflowy; -lblume, *f.* *Ng.* trzewiczek; -tö'ffelchen, *n.* *dim.* pantofelek; pantofliczek; *Ng.* (Blume) cynowód; orlik pospolity; -to'ffelförmig, *a.* kształt pantofla mający; -lho'lz, *n.* drzewo korkowe, pantoflowe; -lma'cher, *m.* pantoflarz, szewc, co pantofle robi.

Pantogra'ph, *m.* pantograf; -graphie', *f.* pantografja.

Pantomi'me, *f.* pantomina; pantomima; -mi'mik, *f.* pantomimika; -mi'misch, *a.* pantomimiczny; -mimi'st, -mi'menspie'ler, *m.* pantomimik, umiejący minami się tłumaczyć.

Pa'nzer, *m.* pancerz; kiryś; zbroja; kurtka; **Pa'nzer-**, *a.* pancerzowy; -rfi'sch, *m.* *Ng.* kiryśnik; -rhandschuh, *m.* rękawica żelazna; -rhe'md, *n.* koszulka z drutu od. żelazna; pancerz w kształcie koszuli; -rma'cher, -rschmie'd, *m.* pancerzniak, pancernik; **Pa'nzern**, *va.*, s. Bepa'nzern; gepanzert pancerny; -rrei'ter, -rsolda't, *m.* *Kw.* pancerny; -rthie'r, *n.* *Ng.* pancernik, armadyl; -rträ'ger, *m.* pancernik.

Päo'nie, *f.* *Ng.* piwonia.

Pa'pa, *m.* papa, tata, tatunio, tatko; tatuś.

Papagei', *m.* *Ng.* papuga; schwatzen wie ein —, *gadać jak papuga; **Papagei'-**, -gei'en-, *a.* *Ng.* papugowy; papuży; -gei'artig, *a.* papugowaty; -gei'engrü'n, *a.* papuzi; -gei'enmä'ßig, *a.* papugowy; —, *ad.* jak papuga; -gei'entau'be, *f.* *Ng.* gołąb' papuziego od. papużego koloru; -gei'fisch, *m.* *Ng.* nagoząb; -gei'taucher, *m.* *Ng.* papuga morska; papugonur.

Pa'pelha'ns, **Pa'pperha'ns**, *m.* *iron.* papla; gaduła; -pellie'se, *f.* *iron.* paklotka; **Pa'peln**, **Pa'pern**, *vn.* (h.) u. *va.* paplać; paplotać; bredzić.

Papie'r, *n.* papier; (machen) papier robić; (geleimtes) papier klejowy; etw. zu -re bringen napisać, spisać co; **Papiere**, *pl.* papiery; *akta; *rachunki; *H.* weksle; **Papie'r-**, *a.* papierowy; -rabel, s. Brie'fadel; -rbaum, *m.* *Ng.* topola srebrna; -rblatt, *n.* kartka papieru: -rchen, *n.* *dim.* papierek; -rciga'rre, *f.* papiéros; -rciga'rrenkä'stchen, *n.* *dim.* papierośniczka; -rdrache, *m.* latawiec; -rdünn, *a.* cienki jak papier; -rdüte, *f.* tytka z papieru; -pie'ren, *a.* papierowy; papierny; -rfabri'k, *f.* fabryka papieru; -rfabrika'nt, *n.* papiernik; -katio'n, *f.* papiernictwo; -rfenster, *n.* okno z papierowemi szybami; -rfetzen, *m.* świstek; -rgeld, *n.* papierowe pieniądze, bilety bankowe; -rhandel, *m.* handel papieru; -rhändler, *m.* papiérnik; -rkohle, *f.* *Bw.* dyzodyl; węgiel-ziemny; -rladen, *m.* sklep z papierem; -rlate'rne, *f.* latarnia papierowa; -rlaus, *f.* *Ng.* mól książkowy, papierowy; -rmaché, *n.* masa papierowa; -rmacher, *m.* papiernik; -rmaaß, *n.* miara z papieru; -rmasse, *f.* masa na papier; masa papierowa; -rmühle, *f.* papiernia; -rmüller, s. Papie'rmacher; -rrolle, *f.* zwitek papieru, -rscheere, *f.* nożyczki do papieru; -rschnitzel, *n. pl.*,

-rſpäne, *m. pl.* obrzynki papieru; -rſtaude, *f. Ng.* roślina papierowa; —, *f. Ng.* drzewko papierowe; -rteig, ſ. Papie'rmaſſe.

Papillo'te, *f.* papilot; papilotek.

Papi'smus, ſ. Pa'pſtthum; **Papi'ſt**, *m.* papista, zwolennik papieża; -piſterei', *f.* papiestwo; **Papiſti'ſtiſch**, *a.* papistowski; papieski; **Pä'pſtling**, *m.*, ſ. Papi'ſt.

Papp-, **Pa'ppen-**, *a.* tekturowy, papowy; -pparbeit, *f.* robota oder wyrób z tektury; -ppband, *m. Bchb.*, ſ. Pa'ppendeckel; książka oprawna w tekturę; **Pa'ppe**, *f.* papka (dla dzieci); papu, jadło dziecinne; klajster; *Bchb.* tektura; ein Buch in — binden książkę w tekturę oprawić.

Pa'ppel, *f. Ng.* topola; kędzierzawiec; **Pa'ppel-**, *a.* topolowy; -la'rtig, *a.* topolowaty; -lbau'm, *m.* topola; topolowe drzewo; -lho'lz, *n.* topolina; topolowe drzewo; **Pa'ppeln**, *a. Ng.* topołowy, z topołowego drzewa; -lö'l, *n.* topolowy olejek; -lro'ſe, *f. Ng.* (Malve) ślazowa róża; -lwa'ld, *m.*, -lwä'ldchen, *n. dim.* topolowy las, lasek; -lwe'g, *m.* droga topolowa; -lwei'de, *f. Ng.* topola biała od. zwyczajna.

Pa'ppen, *a.* (von, aus Pappe) tekturowy; z tektury robiony.

Pa'ppen, *va.* § papką karmić; karmić (dziecię, papu mu dawać); *Bchb. etc.* klajstrem lepić; kleić; —, *vn.* (h.) papać (o dzieciach); -ppende'ckel, *m.* okładka w tekturę, tekturowa; -nma'cher, *m.* tekturnik; ten, co tekturę robi; -nſtie'l, *m.* rzecz bez żadnéj wartości; **Pa'ppentei'g**, ſ. Pa'ppenma'ſſe; **Pa'ppicht**, *a.* klajstrowaty; -ppkäſtchen, *n. dim.* skrzyneczka tekturowa; toaletka z tektury; **Pa'pp-ſchachtel**, *f.* karton.

Papſt, *m. Kg.* papież; **Pä'pſtiſch**, ſ. Papi'ſtiſch; -ſtkrone, *f. Kg.* tiara; korona papieska; **Pä'pſtlich**, *a.* papieski; -ſtlos, *a.* u. *ad.* bezpapieski; -ſtthum, *n.* papiestwo.

Paque't 2c., ſ. Packe't 2c.

Para'bel, *f. Gl.* parabola; *Litt.* przypowieść; -bo'liſch, *a.* paraboliczny; -boliſi'ren, *vn.* (h.) parabolizować; mówić parabolicznie czyli przez podobieństwa.

Para'de, *f. Kw.* parada (wojskowa); zur — gehen iść na paradę; bei der — erſcheinen na paradzie być, ukazać się; * parada, okazałość, przepych, strój, pompa; *Ftk.* zastawienie się; paradowanie; **Para'de-**, *a.* paradny, galowy; pokażny; -debe'tt, *n.* paradne łoże; -dede'gen, *m.* szpada galowa; -dekleid, *n.* suknia paradna, od parady; strój paradny; -deleu'chter, *m.* wielki świecznik z ramionami; -depfe'rd, *n.* koń od parady; -depla'tz, *m. Kw.* plac parady; -dewa'gen, *m.* powóz paradny, od parady; -dezi'mmer, *n.* paradny pokój.

Paradie's, *n.* raj; (irdiſches) rozkoszność; **Paradie's-**, -die'ſes-, *a.* rajski; -sapfel, *m. Ng.* jabłoń rajska; rajskie jabłko; -sbaum, *m.* dzikie drzewo oliwne; -sfeige, *f. Ng.* figa indyjska; -sholz, *n.* drzewo aloesowe; -die'ſiſch, *a.* rajski; —, *ad.* po rajsku; -skorn, *n. Ng.* amonek; rajskie ziarno; -svogel, *m. Ng.* rajski ptak; -szeit, *f.* czas życia rajskiego.

Paradi'ren, *vn.* (h.) paradować.

Parado'x, *a.* dziwaczny, osobliwszy, rozumowi przeciwny.

Paragra'ph, *m.* ustęp.

Para'll-Axe, *f. Gl.* dwugląd; -ralle'l, *a.* równoległy; ich ſtelle ſie — w równi ich stawiam; -lzirkel, *m. Gl.* równoleżnik; -lle'le, *f.* paralela, porównanie; -lleli's-mus, *m.* równoległość; -lle'lkreis, *m.* równoleżnik; -llogra'mm, *n. Gl.* równoległobok; -lſtelle, *f.* miejsce podobne; -lzirkel, *m.* równoleżnik; -llopi'pedum, *n.* równoległościon.

Paraly'tiſch, *a.* paralityczny.

Paralyſi'ren, *va.* paraliżować; porazić.

Paraphi'ren, *va.* (mit Namenszug bezeichnen) parafować (pismo itd. zaznaczyć).

Paraſo'lſchwamm, *m. Ng.* deszczochron.

Paraſi't, *m.* darmotrawca; darmojad; darmochlebca; -ſi'ten-, *a. Ng.* pasożytny.

Para't, *a.* gotowy.

Pä'rchen, *n. dim.* parka.

Pa'rchent 2c., ſ. Ba'rchent 2c.

Parce'lle, *f.* cząstka; **Parcelli'ren**, *va.* rozdrabniać, rozdrobnić; -celli'rung, *f.* rozdrobnienie.

Pa'rdel, **Pa'rder**, *m. Ng.* lampart.

Pardo'n, *m.* pardon, przebaczenie, ułaskawienie; -donni'ren, *va.* pardonować komu; ułaskawić go.

Parenthe'ſe, *f. Spl.* parenteza; nawias.

Pare're, *n.:* ärztliches —, *Hlk.* zdanie lekarskie; opinja lekarska.

Parfo'rce, *ad.* koniecznie; gwałtem; -rce-hund, *m. Jäg.* pies gończy do szczwania; chart; -rcejagd, *f.* polowanie z chartami; -rcejäger, *m.* szczwacz.

Parfü'm, *n.* perfumy; -fümeu'r, *m.* parfumownik; -fümi'ren, *va.* perfumować.

al **Pa'ri**, *a.* u. *ad. H.* równo.

Pari'ren, *vn.* (h.), ſ. Geho'rchen, Folge (leiſten); *Ftk.* parawać, odbić cięcie; zastawić się od razu; (wetten) pójść o zakład, założyć się.

Pari's, *n. Geog.* Paryż; **Pari'ſer**, *a.* Paryzki; —, *m.* Paryżanin; -ri'ſerin, *f.* Paryżanka.

Paritä't 2c., ſ. Glei'chheit, Gleich.

Paritä't, *f.* równouprawnienie; -tä'tiſch, *a.* równouprawniony.

Park, *m. Gtn.* park, gaj, gaik miejsce drzewami zarosłe do przechadzki; miejsce gdzie armaty stoją; **Pa'rkanlagen**, *f. pl.*, ſ. A'nlagen.

Parke't, Parque't, *n.* parkiet (w teatrze). miejsce zamknięte przed parterem; (getäfelter Fußboden) podłoga; **Parke't-, -rque't-, -rketi'rt**, *a. Bk.* podłogowy.
Parlame'nt, *n. Stw.* Parlament, Rada Państwa; sejm, stany państwa; **-me'nts-**, *a.* parlamentowy; **-ntsacte**, *f.* akt parlamentowy.
Parlamentä'r, *m. Kw.* parlamentarz; **-nta'risch**, *a.* parlamentarny; **-menti'ren**, *vn.* (h.) parlamentować; **-mentari'smus**, *m.* parlamentarność.
Parmesa'nisch, *a.* Parmezański; **-sa'nkä'se**, *m.* parmezan; sér parmezański.
Parna'ß, *m. Myth.* Parnas (góra); **-rna'ß-**, *a.* Parnaski; Parnasowy.
Parochia'l, *a. Kg.* parafjalny; **-rochia'lkirche**, s. Pfa'rrkirche; **Parochie'**, *f.* parochja; parafja; plebania.
Parodie', *f.* parodja; **Parodi'ren**, *va.* parodjować, przerobić co. [hasło.
Paro'le, *f.*, s. Ehrenwo'rt; *Kw.* parol;
Parque't ꝛc., s. Parke't ꝛc. [ka.
Parschkohl, *m.* kapusta włoska, kędzior-
Partei', *f.* oddział; partja; strona, stronnictwo; Jmds. — nehmen, ergreifen chwycić się czyjéj partji (do jego stronnictwa przystąpić; przyłączyc się do niéj); Jmds. — halten należéć do czyjéj partji; oświadczyć się za czyją partją; von Jmds. — sein być czyim stronnikiem; *Rw.* strona; die -en vorladen przyzwać strony (przed sąd); **Partei'führer**, *m.* naczelnik partji (t. j. stronnictwa); **-tei'gänger**, *m* partyzant, stronnik (czyj); partyzant (wojenny); **Partei'geist**, *m.* duch stronniczy; **-tei'geno'ß**, *m.* należący do jakiego stronnictwa; stronnik; **Partei'haupt**, *n.* głowa (naczelnik) stronnictwa; **Partei'isch**, *a.* do stronnictwa należący; parcjalny, stronny; **-tei'kampf**, *m.* walka partji ob. stronnictw (w państwie); **-tei'lich**, *a.* parcjalny; **-tei'lichkeit**, *f.* parcjalność; stronność; stronniczość; **Partei'los**, *a.* bezstronny; **-tei'losigkeit**, *f.* neutralność, bezstronność, bezparcyalność; **-tei'sucht**, *f.* partyzanctwo; upodobanie w stronnictwach; **-tei'süchtig**, *a.* chciwy stronnictw; za stronnictwami się ubiegający; **-tei'vertre'tung**, *f.* zastępstwo stron; stawanie za kogo; **-tei'wuth**, *f.* zawziętość stronnicza; zawzięta stronnictw walka; **-tei'zank**, s. Partei'kampf.
Parte'rre, *n. Sb.* parter; dół; dolne piętro; **-rte'rre-**, *a. Sb.* —parteru; *Bk.* dolne piętro; — wohnen mieszkać na dole.
Partia'l, -rzie'll, *a.* częściowy; cząstkowy; udziałowy; **-lobligatio'n**, *f. Rw. H.* obligacja udziałowa; **-lzahlung**, *f.* płacić częściowo; spłata cząstkowa.
Participia'l-, *a. Spl.* imiesłowy; **-l-Constructio'n**, *Spl.* konstrukcja imiesłowa; **-ci'pium**, *n. Spl.* (Mi'ttelwort) imiesłów.

Particulie'r, *m.* partykularz; człowiek przywatny; kapitalista.
Partie', *f.* partja; eine — Billard spielen grać partją w bilar; werden wir eine — Whist spielen? czy zrobimy (zagramy) partją wista? werden Sie von der — sein? będziesz Pan należał do naszéj kompanji wycieczkowej, przechadzkowéj itd.? eine gute — gemacht, *dobrą partją zrobił, dobrze się ożenił.
Parti'kel, *f.* cząstka; *Spl.* partykuła; **-kulä'r**, *a.* partykularny; szczególny; **-kula'rfriede**, *m.* poszczególny, osobny pokój; **-kulari'smus**, *m. Stw.* partykularyzm; szczegółowość; parafiańszczyzna.
Partirerei', s. Hehlerei'.
Partisa'n, *m.* partyzant, stronnik; **-nenkrie'g**, *m.* wojna partyzancka, podjazdowa, ochotnicza; **-sa'ne**, *f.* berdysz, dzida z toporem [tur, *f. Tk.* partytura.
Partiti'v, *n. Spl.* wyraz podziałowy; **-ti-**
Parvenu', s. Empo'rkömmling.
Pa'rze, *f. Myth.* Parka (bogini losu); **Pa'rzen-**, *a.* — Parki; — Park.
Parze'lle, Parce'lle, *f.* dział.
Pas, *m. indecl.* pa, krok (w tańcu).
Pasch, *m. Ktsp.* pasz; dublet; dwójka.
Pa'scha, *m.* basza (u Turków); **-schali'k**, *n.* baszostwo.
Pa'schen, *vn.* (h.) w kostki grać; pasz rzucić; —, *va.* ukradkiem wprowadzać (towary, itd.); przemycać; **Pa'scher**, *m.* kostera; ten co w kostki gra lub grywa; przemytnik; **Pascherei'**, *f.* granie w kostki; przemycanie.
Pasigraphie', *f.* pazygrafja, pismo powszechne; **-phisch**, *a.* pazygraficzny.
Pasqui'll, *n.* paszkwil; oczernienie, osławienie szyderskie; **-lla'nt**, *m.* paszkwilarz, paszkwilant; **-lla'nten-**, *a.* paszkwilancki.
Paß, *ad.* prawie, tak jak należy; die Schuhe sind zu — gemacht trzewiki zrobione są do nogi; daß kommt mir zu — to mi właśnie w porę przychodzi.
Paß, *m.* jednochód (jako chód konia); das Pferd geht einen — koń idzie jednochodem; —, *Geog.* przejście; przesmyk; *Kw.* przejście; droga; (Reiselegitimation), *Stw.* paszport. [(u żydów); pascha.
Pa'ssa, Pa'ssah, Pa'ssahfe'st, *n.* wielkanoc
Passa'bel, *a.* jaki taki; dość dobry; niezgorszy; niczego.
Passa'ge, *f.* przejście, przechód (przez jakie miejsce); droga; **-ssagie'r**, *m.* podróżnik, przechodzień; **-ssagie'rstube**, *f.* (auf Posten, Eisenbahnen ꝛc.) izba dla podróżujących.
Passa't-, *a. Geog.* passatny; **-twind**, *m.* wiatr zwyczajny, niezmienny; muson; wiatr passatny.
Pa'sse, *f. Kw.* pas; (Lauer) czaty; auf der — stehen stać na czatach.
Pa'ssen, *vn.* (h.) czekać, pasować, stósować

przydawać się; być jak należy; die Schuhe passen gut trzewiki pasują, są do nogi; das Kleid paßt nicht suknia się nie nadaje; das paßt nicht, *to nie wypada; nie przystoji, to nieuchodzi; (im Kartenspiel) pasować, nie grać; (auf Jmdn., auf etwas) czekać na kogo od. na co; wyglądać kogo, czego; czatować na co; das paßt mir to mi to raz; — wie die Faust aufs Auge jak pięść do nosa; Pa'ssend, a. dobrany; przygodny; stósowny; — zu einander parzysty.
Pa'ßgang, m. jednochód; -ßgänger, m. stępak, szłapak, jednochodnik (koń); -ß-glas, n. puhar, kielich kolejny.
Passio'n, f. *Bibl. Kg.* pasja, męka Pańska; pasya, cierpienie; (Leidenschaft) namiętność; -ssioni'rt, a. pasjonowany, namiętny; -sbetra'chtung, f. rozmyślanie męki pańskiéj; -sblume, f. *Ng.* męczennica; -slied, n. pieśń na wielki post; -spredigt, f. kazanie postne; -swoche, f. wielki tydzień; -szeit, f. czas wielkiego postu.
Passi'rbar, a. przeprawny; przebytny; -ssi'ren, va. przebyć co, przejść; (eine Stadt) przechodzić, przejeżdżać przez miasto; (vorübergehen), vn. (s.) przechodzić, przejeżdżać, przeprawiać się; Jmdm. — lassen pozwolić komu przejść; przepuścić go; passirt! możesz iść daléj! diesmal mag es —, * tą razą niech tak będzie, mniejsza o to; das passirt noch to jeszcze ujdzie; (für etw.) uchodzić za co; was ist denn da wieder Neues passirt? cóż tam znowu zaszło (wydarzyło, stało) się nowego? -ssi'rgewicht, n. lekki kamień (do ważenia); -rzettel, m. przepustka, kartka na wolne przejście lub przeprowadzenie czego; -rschein, m. *Stw.* przepustka.
Passi'v, a. u. ad. bierny; biernie; sich — verhalten biernie się miéć; der -e Handel handel bierny; Passi'va, s. Passi'vschulden; -visch, a. u. ad. *Spl.* bierny; biernie; -vitä't, f. bierność; -vschulden, f. pl. *Rw. H.* długi bezodsetkowe, należne; należytości bierne; -ssi'vum, n. *Spl.* słowo bierne; czasownik bierny.
Pa'ßkugel, f. kula podług lufy.
Pa'ßlich, s. Pa'ssend.
Pa'ßport, m. paszport; -ßschreiber, m. pisarz od paszportów. [pasty.
Pa'ste, f. pasta; Pa'sten, pl. wyciski;
Pa'stell, m. *Mal.* pastel; pastela; sucha farba; -llgemä'lde, -llmalerei', n. pastel.
Paste'tchen, n. dim. *Kk.* pasztecik; Paste'te, f. *Kk.* pasztet; Paste'ten-, a. pasztetowy; -nbä'cker, m. pasztetnik; -nbo'den, m. spód do oder od pasztetu (z ciasta); -nde'ckel, m. przykrywka do od. od pasztetu; -nflei'sch, n. *Kk.* mięso pasztetowe. [pasternak.
Pastina'k, m., -na'ke, -na'kwurzel, f. *Ng.*
Pasto'r, m. pastor; Pastora'l, a. pastoralny; -ra'lklugheit, f. mądrość pasterska; -ra'ltheologie', f. teologia pastoralna; -storin, f. pastorowa; Pa'stors-, Pasto'ren-, a. pasterski; pastoralny
Pate'ne, f. *Kg.* patyna (do mszy).
Pate'nt, n. patent, ukaz monarszy; przywiléj na co; Jmdm. ein — auf etw. ertheilen dać komu patent na co; Pate'nt, -te'nt-, a. patentowy; -tgebüh'r, f. patentowe; -trecht, n. prawo patentowe; -tenti'ren, va. patentować.
Pa'ter, m. *Kg.* pater, ksiądz, ojciec duchowny; -rno'ster, n. ojczenasz; większa kulka w różańcu; -rno'sterwe'rk, n. wodolewna machina z wiadrami.
Pa'thchen, n. dim. chrzestny (czyj); chrzestna, dziecko, które kto trzymał do chrztu; Pa'the, m. ojciec chrzestny; kum; Pa'the, Pa'thin, f. matka chrzestna; Pa'then-, a. chrzestny; -nbrief, m. list chrzestny; -ngesche'nk, -nge'ld, n. wiązanie chrzestne; -nze'ttel, m. kartka z chrzestném wiązaniem; zu Pathe stehen do chrztu trzymać.
Pathe'tisch, a. patetyczny; das -sche patetyczność; Patholo'g, m. patolog, znający się na chorobach; -logie', f. patologia; nauka o chorobach; -lo'gisch, a. patologiczny; Pa'thos, m. wyraz wzniosłego czucia.
Patie'nt, m. chory; -tie'nten-, a. dotyczący chorego; Patie'ntin, f. chora.
Patria'rch, m. patrjarcha; *osoba poważna wiekiem i znaczeniem; -rcha't, n. patrjarchat; patrjarchostwo; -triarchen, -rcha'lisch, a. patrjarchalny, patrjarszy, patrjarszeński.
Patrimonia'l-, a. patrjmonialny; -lgeri'cht, n. sąd dziedziczny; -mo'nium, n. majątek po ojcu odziedziczony.
Patrio't, m. patrjota, przywiązany do ojczyzny; -trio'tin, f. patrjotka; -tisch, a. patrjotyczny; (gesinnt sein) po patrjotycznemu myśléć; -ti'smus, m. patrjotyzm.
Patri'ze, f. *Bchdr.* patryca, stępel.
Patrizia't, n. *Stw.* patrycjat; patrycjuszowie; -zier, m. patrycjusz; -zisch, a patrycjuszowski.
Patro'n, m. patron, opiekujący się kim, jego dobrodziéj; *Kg.* święty, którego opiece co lub kto się powierza; kolator (probostwa); -tro'nin, f. patronka; kolatorka; -na'tsrecht, n. *Kg.* prawo prezentowania na probostwo; -na'tspfarre, f. probostwo kolacji prywatnéj (nie rządowéj).
Patro'ne, f. wzorek; wzór, podług którego wyrzynają formy lub tkacze wyrabiają desenie; (zum Schießen) ładunek; nabój; -nentasche, f. ładownica.
Patrou'ille, f. *Kw.* patrol; (reitende) rozjazd

Patsch, *m.* klaps, chlust; i; uderzenie ręką lub jakiém miękiém narzędziem; Jmdm. einen — geben dać komu klapsa; **Patsch!** *int.* baw! plask! prask! klaps! —! da lag er klaps! już leżał na ziemi! **Pa'tschchen**, *n.* *dim.* u. **Pa'tsche**, *f.* łapeczka, rączka; —, *błocko, szaruga; gąszcz; trudność; in die — kommen, *wleźć w biedę; **Pa'tschen**, *vn.* (s.) brnąć, chlapać się, chlastać się; es regnet, daß es patscht taki deszcz leje, że aż chlaszcze; —, *va.* chlastać, klapsnąć, pacnąć; **-tschfuß**, *m.* noga dłoniata; **-tschfüßig**, *a.* dłoniatonogi; **-tschhand**, **-tschhändchen**, s. Pa'tschchen.

Pa'tte, *f.* wyłóg (u rękawa); klapa (u surduta); klapka (u kieszeni).

Pa'tzig, *a.* zuchwały; zarozumiały; —, *ad.* zuchwale; sich — machen, geberden nadymać się pychą; **Pa'tzigkeit**, *f.* zuchwałość.

Pau'ke, *f.* *Tk.* kocioł (do bębnienia); kotły; die -n schlagen bić w kotły; der — ein Loch machen, *rzecz ostatecznie rozstrzygnąć, ukończyć; **Pau'ken**, *vn.* (h.) *Tk.* bić (walić) w kotły; —, *va.* walić kogo, bić, okładać; sich —, *vr.* pojedynkować, bić się na szpady lub pałasze; s. a. Fe'chten; **Pau'ken-**, *a.* *Tk.* kotłowy; — kotła; — kotłów; **-ngeste'll**, *n.* *Tk.* podstawa do kotłów; **-nkla'ng**, **-nscha'll**, *m.* *Tk.* dźwięk kotłów (do bębnienia); **-nschlä'gel**, *m.* pałka do kotłów; **-kenschlä'ger**, **Pau'ker**, *m.* *Tk.* dobosz; bębniarz; **-nstü'ck**, *n.* *Tk.* muzyka na kotły; **-nwi'rbel**, *m.* kołek u ob. do kotła (na którym się bębni).

Paukerei', *f.* pojedynek między burszami czyli akademikami.

Paul, **Pau'lus**, *m.* *npr.* Paweł; **-lchen**, *n.* *npr.* *dim.* Pawełek; **Pauli'ne**, *f.* *npr.* Paulina; **-li'ner**, **-lsmönch**, *m.* Paulin; **-nerki'rche**, *f.*, **-nerklo'ster**, *n.* kościół, klasztor Paulinów.

Pau'sback, *m.* oddma; nadmipysk; odmigęba; pysk nadęty; s. a. Bau'sback; **-sbäckig**, *a.* pucołowaty.

Pausch ꝛc., s. Bausch; **Pauschal-**, *a.* ryczałtowy; **-schale**, **-schqua'ntum**, **-schali'ren**, *va.* oznaczyć ryczałtem; -scha'lquantum, *n.* ugoda ryczałtowa; ryczałt ilość lub kwota ryczałtowa.

Pau'sche, *f.* *Gymn.* (am Schwingel) bradło.

Päu'schel, *m.* wielki młot górniczy.

Pau'schen ꝛc., s. Bau'schen ꝛc.

Pau'se, *f.* *Tk.* pauza (w muzyce); *przerwa; przestanek! **-si'ren**, *vn.* (h.) pauzować.

Pa'vian, *m.* *Ng.* pawjan; **Pavia'n-**, **-via'ns-**, *a.* — pawjana; — pawjanów.

Pavillo'n, *m.* *Bk.* pawilon, namiotek; altanka ogrodowa; kiosk.

Pech, *n.* smoła; pak; pakówka; pach; pachówka; (brennen) smołę palić; — haben, *iron.* nieszczęśliwym być; **Pech-**, *a.* smolny; **-chartig**, *a.* smołowaty; smolasty; **-chbaum**, *m.* *Ng.* drzewo dające smołę; sosna pospolita; **-chblende**, *f.* *Bw.* czarny urat; **-chblume**, *f.* *Ng.* smołka; kupkowa; **-chbrenner**, *m.* smolarz; **Pe'chbüchse**, *f.* smolnica; **-chdraht**, *m.* dratwa; **-cherz**, *n.* *Bw.* czarnokrusz; **-chfackel**, *f.* pochodnia, wachla; **-chfaden**, *m.* nitka smołą wysmarowana; **-chfinke**, **-chfriede**, ** s. Pe'chhengst; **-chhaube**, s. Pe'chkappe; **-chhengst**, *m.* *iron.* nieszczęśniś; **-chhütte**, *f.* smolarnia; **Pe'chicht**, *a.* smolasty; **Pe'chig**, *a.* smolny; smołą oblany, posmarowany; **Pe'chkappe**, *f.* czapeczka smołą oblana; **-chkessel**, s. Pe'chtopf; **-chkohle**, *f.* *Bw.* węgiel smolny; **-chkranz**, *m.* *Kw.* smolny wieniec; **-chnelke**, *f.* *Ng.* (firletka) smolka; **-chpflaster**, *n.* *Hlk.* bruk ze smołowca; **-chschwarz**, *a.* czarny jak smoła; **-chstein**, *m.* kamień smolny; **-chtonne**, *f.* beczka ze smołą; **-chtopf**, **-chkessel**, *m.* garnek, kocioł do rozpuszczania smoły; **-chvogel**, s. Pe'chhengst.

Pecunia'r, *a.* pieniężny; finansowy.

Peda'l, *n.* *Tk.* pedał; —, **nogi; **-da'lharfe**, *f.* *Tk.* arfa z pedałem.

Peda'nt, *m.* pedant; **-nterei'**, **-nterie'**, *f.*, **-nti'smus**, *m.* pedanterja; pedantyzm; **-ntin**, *f.* pedantka; szkolarka; **-ntisch**, *a.* pedantyczny; szkolarski.

Pede'll, *m.* pedel; bedel (przy Uniwersytecie).

Pe'gel, *m.* wodoskaz.

Pein, *f.* męka; męczarnia; **Pei'nigen**, *va.* męczyć, dręczyć kogo; peinigend przykry; dręczący; **-niger**, *m.*, **-nigerin**, *f.* dręczyciel, dręczycielka; **-nigung**, *f.* męczenie, trapienie, udręczenie; **-nlich**, *a.* kryminalny; es wurde — gegen ihn verfahren, *Rw.* kryminalnie był sądzony; **-nliche Frage**, *Rw.* inkwizycja, tortura; peinlich, *z mękami połączony, bardzo dolegliwy, nader bolesny; (ängstlich, gewissenhaft) skrupulatny aż do dziwactwa; akuratny aż do znudzenia; **-nlichkeit**, *f.* trwożliwość w działaniu; nudna akuratność; **-nvoll**, a. pełen udręczeń.

Pei'tzker, *m.* *Ng.* (Fisch) piskorz.

Pei'tsche, *f.* bicz; mit der — knallen, klatschen, hauen biczem trzaskać, okładać; **Pei'tschen**, *va.* biczem bić, chłostać; (reinigen) czyścić, klarować płyn jaki; —, *vn.* (h.) często uderzać; die Wellen — an das Ufer) raz po raz bałwany o brzeg biją, kołacą; **-nfö'rmig**, *a.* biczowaty; do bicza podobny; kształt bicza mający; **-ngekna'll**, *a.* trzaskanie biczem; **-nhieb**, *m.* uderzenie biczem albo batem; **-nknall**, *m.* trzask bicza; **-nsta'b**, **-nstie'l**, **-nsto'ck**, *m.* biczysko, trzonek od bicza; **-nstrei'ch**, s. Pei'tschenhie'b; **Pei'tscher**, *m.* biczownik; ten, co biczuje.

Pelerine, *f.* peleryna (u sukni).

Pelika'n, *m. Ng. Hlk.* pelikan.
Pe'lle, *f.* § skórka; łupina; **Pe'llen**, *va.* z łupiny obierać; **-llkarto'ffeln**, *f. pl. Kk.* ziemniaki w łupinach (w mundurze).
Peloto'n, *n. Kw.* pluton; **Peloto'n-**, *a.* plutonowy; **-nfeuer**, *n.* ogień plutonowy.
Pelz, *m.* futro; kożuch; ich trage keinen — nie noszę futra od. kożucha; Jmdm. den — ausklopfen, *iron.* skórę komu wytrzepać (wybić go); auf den — kriegen od. bekommen, *dostać po grzbiecie; w skórę wziąść; (Decke, Haut) kożuch, kożuszek (na śmietance, mleku); **Pelz-**, *a.* futrzany; **-zart**, *f.* gatunek futra od. kożucha; **Pe'lzen**, *va. Gtn.* kożuchować, szczepić między korą n drzewem; *iron.* kijem kogo okładać; —, *n.* kożuchowanie; **-zfutter**, *n.* podszewka futrzana; **-zhandel**, *m. H.* handel futrami; **-zhändler**, *m.* kupiec handlujący futrami; **-zhandschuh**, *m.* rękawiczka futrzana od. z futrem od. futrem podszyta; **-zhaut**, *f.* skóra futrem pokryta; **Pe'lzicht**, *a.* **-zig**, *a.* futrem pokryty; **Pe'lzjacke**, *f.* kurtka futrem podszyta; **-zkappe**, *f.* czapka z futrem; **-zkragen**, *m.* kołnierz futrzany; **-zmantel**, *m.* płaszcz futrem podszyty; **-zmotte**, *f. Ng.* kożuchowiec; **-zmütze**, s. Pe'lzkappe; **-zreis**, *n. Gtn.* szczep do kożuchowania; **-zrock**, *m.* surdut futrem podszyty; **-zsammet**, *m. W.* felpa; **-zschuh**, *m.* trzewik z futrem; **-zstiefel**, *m.* bót z futrem; **-zwaare**, *f.* towar futrzany; **-zwerk**, *n.* futro; **-zwolle**, *f.* wełna zlepiona. [domowe.
Pena'ten, *m. pl. Myth. Alt.* penaty, bogi
Pe'ndel, Pe'ndul, *n.* perpendykuli; wahadło (u zegara), **Pe'ndel-**, *a.* wahadłowy; **-luh'r**, *f.* zegar wahadłowy oder ścienny; zegar z pendułem. [spiarski.
Peninsula'r, *a. Geog.* *Iberyjski; i półwy-
Penna'l, *n.* piórnik; fryc w szkołach; nowo przybyły uczeń; **-nali'smus**, *m.* *penalizm.
Pensio'n, *f.* pensja, roczna płaca; (Ruhegehalt) pensja wysłużona; emerytura; eine — genießen emeryturę pobierać; (Erziehungs- und Verpflegungsanstalt) dom wychowawczy; **-nä'r**, *m.* pensjonowany; emeryturę pobierający; emeryt; (Kostschüler) pensjonarz; **-ni'ren**, *va.* pensjonować kogo, dać mu emeryturę; sich — lassen podać się do spoczynku wziąć emeryturę; **-nsanstalt**, *f.* zakład wychowawczy, naukowy; **-nskasse**, *f.* kasa emerytalna.
Pe'nsum, *n.* pensum; zadanie.
Pentago'n, *n. Gl.* pięciokąt; **-ta'meter**, *m. Dtk.* pentameter, wiersz pięciomiarowy; **Penta'rch**, *m. Stw.* pentarch; **-tarchie'**, *f. Stw.* pięciorządztwo; pentarchja.
Perce'nt, Perze'nt ꝛc., s. Proce'nt ꝛc.
Pe'reat, *int.* u. *n.* pereat, giń, niech zginie! Jmdm. ein — bringen wykrzyknąć komu: *pereat!*
Peremptoʼrisch, *a.* zawity; ostateczny.
Perfe'ctum, *n. Spl.* czas przeszły dokonany.
Perfi'd, złej wiary; nierzetelny.
Perforatio'n, *f. Hlk.* zgładzenie płodu przebiciem; wymóżdżenie (w położnictwie); **-ri'ren**, *va.*, s. Du'rchbohren.
Pergame'nt, *n.* pergamin; **-game'nt-**, *a.* pergaminowy; **-tartig**, *a.* pergaminowaty; **-tband**, *m.* oprawa pergaminowa; **-me'nten-**, *a.* pergaminowy; **-thaut**, *f.* skóra na pergamin; skórka jak pergamin; **-tmacher**, *m. Grb.* pergaminnik; fabrykant pergaminu.
Perhorresci'ren, *va. Rw.* odrzucić, nieprzyjąć sędziego lub świadka.
Perihelium, punkt przysłoneczny.
Perio'de, *f. Spl. Gsch.* perjod, okres; (der Frauen) miesiączka; **-denbau'**, *m. Spl.* budowa perjodów od. okresów (w mowie); **-dicitä't**, *f.* perjodyczność; **-disch**, *a.* perjodyczny; —, *ad.* perjodycznie.
Peripherie', *f. Gl.* obbieg, obieg, obwód; äußere — zakrajny otok; **-phe'risch**, *a.* obiegający. kołujący, kolący; **-phra'se**, *f.* opis, wyjaśnienie czego innemi słowami.
Pe'rlartig, *a.* perłowaty; **-lasche**, *f.* potaż najczystszy; **Pe'rlchen**, *n. dim.* perełka; **-ldruck**, *m. Bchdr.* druczek drobny; drobniuchny druk; **Pe'rle**, *f. Ng.* perła; -n fischen perły łowić; **Pe'rlen**, *vn.* (h.) perlić się, iskrzyć się, burzyć się, plenić się (o winie, piwie itd.); jak perła lub perły błyszczeć; **Pe'rlen-**, *a.* perłowy; **-nau'ster**, *f. Ng.* koncha od. muszla perłowa; **-nba'ch**, *m.* strumień perłowy; **-nba'nd**, *n.* wstążka perłami wyszywana; **-nba'nk**, *f.* łożysko perłowych muszli (w morzu); **-nbesa'tz**, *m.* obszycie z pereł; **-nbo'rte**, *f.* perlanka; **-nfa'rbe**, *f.* perłowa maść; **-nfi'scher**, *m.* perelnik; **-nfischerei'**, *f.* połów pereł; **-ngeschmei'de**, *n.* naszyjnik perłowy; noszenie z pereł; **-nha'ndel**, *m.* handel perłami; **-nhä'ndler**, *m.* perelnik; **-nkra'nz**, *m.* wieniec z pereł; **-nkro'ne**, *f.* korona z pereł od. perłami wysadzana; **-nmu'schel**, *f. Ng.* perłopław; perłowa muszla; **-nna'del**, *f.* igła do nawłóczenia pereł; śpilka z perłą (do stroju); **-npu'lver**, *n.* proszek z (tłuczonych) pereł; **-nrei'ch**, *a.* obfitujący w perły; suto perłami wysadzany od. wyszywany; **-nrei'he**, *f.* rząd pereł (nawlekanych); (der Zähne), *rząd zębów białych i równych jak perły; **-nschme'tterling**, *m.* perłowiec; **-nschmu'ck**, *m.* strój z pereł; **-nsei'de**, *f.* perski jedwab' (cieniutki); **-nsti'cker**, *m.*, **-nsti'ckerin**, *f.* ten, ta, co perłami wyszywa; **-nstickerei'**, *f.* wyszywanie perłami; **-lensu'cher** ꝛc., s.

Pe'rlenfi'scher; -**wei'ß**, *a.* biały jak perła; -**wei'ße**, *f.* perłowa białość; -**zah'n**, *m.* *perłowy ząb; **Pe'rleule**, *f. Ng.* sowa perlasta; -**lfarbe**, *f.* perłowy kolor; -**l-farben**, -**lfarbig**, *a.* perłowego koloru; **Pe'rlgeschmei'de**, *n.* noszenie z pereł; klamra perłami wysadzana; -**lgras**, *n. Ng.* konopka; -**lgraupe**, -**lgerste**, *f.* perłowe krupki; perłowa kasza; -**lgli'mmer**, *m. Bw* margaryt; -**lhuhn**, *n. Ng.* perlinka; perlica; **Pe'rlicht**, *a.* perlisty; perlasty; -**lmuschel**, *f. Ng.* muszla od. koncha perłowa; -**lmutter**, *f.* perłowa macica; -**l-muttera'rtig**, *a.* perłowaty; -**lmutter-fa'lter**, *m. Ng.* perłowiec; -**lmuttern**, *a.* z perłowéj macicy (zrobiony); -**lsalz**, *n.* jarka; **Pe'rlsand**, *m.* piasek perełkowy, piasecznikowy, zegarowy (do piaskowych zegarów); -**lschrift**, *f. Bchdr.* pismo (drukarskie) najdrobniejsze; -**lstein**, *m. Ng.* perłowiec; -**lvogel**, s. Pe'rlmutterfa'lter.

Permane'nt, *a.* ciągły, nieustający; -**ma-ne'nz**, *f.* ciągła trwałość.

Perori'ren, *va.* przemawiać, przemówić.

Perpendi'kel, *m.* perpendykuł; pion; linia prostopadła; -**dikulä'r**, *a.* prostopadły.

Perpetue'll, -**petui'rlich**, s. Immerwäh'rend; -**petui'ren**, *vn.* (h.) ciągle trwać; -**pe'tuum mo'bile**, *n. Mech.* wiecznoruch.

Perple'x, s. Bestü'rzt.

Perrü'cke, s. Perücke ꝛc.

Pe'rser, *m. Geog.* Pers; Persjanin; **Pe'r-serin**, *f.* Perska; Persjanka; **Pe'rsien**, *n.* Persja; Perska ziemia.

Persifla'ge, *f.* wyszydzanie; -**sifli'ren**, *va.* wyszydzać.

Pe'rsiko, *m.* pestkowa wódka.

Pe'rsisch, *a.* u. *ad. Geog.* Perski; po Persku.

Perso'n, *f.* osoba; Jmdn. von — kennen znać kogo z osoby, osobiście; für zehn Personen na 10 osób; er erschien in —, in eigener — przybył osobiście, w własnéj osobie; ich für meine — ja na moję osobę, ja dla mojéj osoby; ja z mojéj strony; ohne Ansehen der — bez względu na osobę; *osoba, jaką kto przedstawia; *Sb.* rola; klein von — małego, niskiego wzrostu; **Personna'ge**, *f.* osoba, figura; **Persona'l**, -**so'n**-, -**so'nen**-, *a.* osobowy; osobisty; -**na'larrest**, *m. Rw.* areszt od. przymus osobisty; **Persona'le**, *n.* osoby do swity należące; liczba, poczet osób (do składu wchodzących); -**na'lgläubi-ger**, *m.* wierzyciel osobisty; -**na'lhaf-tung**, *f. Rw.* rękojmia osobista; poręczenie osobiste; -**sona'lia**, -**na'lien**, *n. pl.* osobistości; rzeczy osoby się dotyczące; -**na'lstand**, *m. Stw. Rw.* skład osobowy; -**nenre'cht**, *n.* prawo osobowe; -**nenregi'-ster**, *n.* spis osób; -**nensteu'er**, *f.* podatek osobisty; -**nenzu'g**, *m.* (auf Eisenbahnen) pociąg osobowy; -**nificatio'n**, -**nifici'-rung**, *f.* personifikacja; uosobienie; przeobrażenie rzeczy w osobę; -**nifici'ren**, *va.* uosobić; wystawić co jako osobę od. pod postacią osoby; -**sö'nlich**, *a.* osobisty; die -**chen** Fürwörter, *Spl.* zaimki osobowe; —, *ad.* osobiście; -**sö'nlichkeit**, *f.* osobowość; postać; das sind -ten, die zur Sache nicht gehören to są wycieczki oder osobistości nie należące do rzeczy.

Perspecti'v, s. Fe'rnglas; -**cti've**, *f. Gl. Mal.* perspektywa; -**cti'visch**, *a.* scenograficzny, w perspektywie przedstawiony; -**cti'vmaler**, *m.* malarz scenograficzny; -**cti'vmalerei'**, *f.* malarstwo scenograficzne. [należytości; przyległości.

Pertine'nzien, *pl.* przynależności; przy-

Perua'nisch, *a. Geog.* Peruwiański.

Perü'cke, -**rü'cke**, *f.* peruka; **Perü'cken**-, *a.* perukowy; -**ckenäh'nlich**, -**na'rtig**, *a.* perukowaty; -**nko'pf**, *m.* głowa do peruk; — głowa do pozłoty; -**nma'cher**, *m.* perukarz; -**nma'cher**-, -**nma'chers**-, *a.* perukarski, perukarzowy; -**nmacherku'nst**, *f.* perukarstwo; -**nsto'ck**, *m.* kij do wieszania peruki; głowa od. lałka na perukę.

Peru'rinde, *f. Ng. Hlk.* kora peruwiańska.

Pe'st, *f. Hlk.* mór; morowe powietrze; morowa zaraza; pomór; die — bekommen zarazić się powietrzem; daß dich die —! żeby cię zły duch wziął! —! tam to djabła! bogdajto djabli wzięli! do stu piorunów! er ist die — der Gesellschaft, *to zarazek towarzystwa.

Pest, **Pesth**, *n. Geog.* Peszt.

Pest-, *a. Hlk.* pomorowy; zaraźliwy; -**st-artig**, *a.* zaraźliwy jak powietrze; -**starzt**, *m.* lekarz morowej zarazy; -**stbeule**, *f.* dymienica powietrzna; wrzód pomorowy; -**stblase**, -**stblatter**, *f.* morówka; wąglik pomorowy; -**stcordo'n**, *m. Stw.* kordon przeciw zarazie; -**stessig**, *m. Hlk.* ocet na zarazę; ocet korzenny na pomór; -**stge-ru'ch**, *m.* zapach pomorowy od. zaraźliwy; -**sthauch**, *m.* dech zaraźliwy; -**sthaus**, *n.* dom dla zapowietrzonych; **Pestile'nz**, s. Pest; -**nzia'lisch**, *a.* zaraźliwy; zapowietrzony; -**stkrank**, *a.* chory na morową zarazę; **Pe'stkranker**, *m.* zapowietrzony; -**stluft**, *f. Hlk.* morowe powietrze; -**st-mittel**, *n. Hlk.* lekarstwo morowe; -**st-vorschriften**, *f. pl. Stw. Hlk.* porządek pomorowy; przepisy pomorowe lub ochronne przeciw zarazie; **P'estwind**, *m.* wiat powietrze przynoszący, pomorowy, zaraźliwy; **Pe'stzeit**, *f.* czas pomoru od. powietrza.

Peta'rde, *f. Kw.* petarda; -**tardie'r**, *m.* petardnik; -**tardi'ren**, *va.* petardą wysadzić w powietrze.

Pete'nt, *m.* proszący; *Rw.* suplikant.

Pe'ter, *m. npr.* Piotr; der dumme —, *rura do barszczu; —männchen smocznik; -**rchen**, *n. npr. dim.* Piotruś.

Pe'tersbu'rg, *n. Geog.* Petersburg; -**rs**-

bu'rger, *a.* Petersburski; —, *m.* Petersburczyk; -rgerin, *f.* Petersburka; -rgisch, *a.* Petersburski; -rsgro'schen, *m. Kg.* świętopietrze.

Pe'tersilie, *f. Ng.* pietruszka; -silien-, *a.* pietruszkowy; -si'liena'rtig, *a.* pietruszczany; -silienwu'rzel, *f.* pietruszkowy korzeń; -rskrau't, *n.* dzień i noc; -rspfe'nnig, s. Pe'tersgro'schen; -rsschlü'ssel, *m. Kg. Gsch.* klucz świętego Piotra; -rssta'b, *m. Kg.* laska świętego Piotra; -rsta'g, *m.* dzień świętego Piotra i Pawła.

Peti't, Peti'tschrift, *f. Bchdr.* petyt, petit; Peti't-, *a.* petytowy, petitowy.

Petitio'n, -titioni'ren, s. Bi'ttschrift ꝛc.; Petitio'nsrecht, *n. Stw.* prawo prośby (petycyji).

Petrefa'cten ꝛc., s. Verstei'nerung ꝛc.

Petri'ner, *m. Kg.* mnich od. ksiądz świecki.

Petro'leum, *n. Ng. Bw.* olej skalny, ziemny; nafta.

Pe'tschaft, *n.* pieczęć, pieczątka; -stri'ng, *m.* sygnet; pierścień z pieczątką; -stste'cher, *m.* pieczętarz; -tschie'r, s. Pe'tschaft ꝛc.; Petschie'ren, *va.* pieczętować; -rstecher, *m.* pieczątkarz.

Pe'tto, *n.* u. *ad.* zamysł; etw. in — haben, *mieć co *in petto;* mieć co na piętego; zamyślać o czém.

Petz, *m.* *mysio, niedźwiedź; Pe'tze, s. Hü'ndin; *iron.*, s. Hu're.

Pfad, *m.* droga; ścieszka; tór, ślad; -dfinder, *m.* wynalazca od. śledziciel dróg; -dlos, *a.* bezdrożny.

Pfa'ffe, *m.* § ksiądz; pop; klecha; -ffen-, *a.* popi; księży; -nfei'nd, *m.* wróg księży; -nfei'ndschaft, *f.* nieprzyjaźń z księżmi; Pfa'ffenfreu'nd, *m.* przyjaciel księży; -nfreu'ndschaft, *f.* przyjaźń z księżmi; -nfü'rst, *m. iron.* księży monarcha; papież; -nfu'tter, *n.* księża strawa; -ngezü'cht, *n.* księże plemię; księży ród; -nhä'ndel, *m. pl.* kłótnie między księżmi; duchowne spory; -nhe'rrschaft, *f.* księże panowanie; hierarchja; popie panowanie; -nho'lz, -nhü'tchen, *n.* trzmielina gładka; -nki'nd, *n.* księże dziecko; -nma'gd, *f.* księża dziewka; -nmä'hrchen, *n.* powiastka pod księży ułożona, zmyślona; -nsi'nn, *m.* księży umysł; -nstrei'ch, *m.* księży figiel; księża sprawka; -nthu'm, *n.* popowstwo, popokracya; -nwe'rk, *n.* księże dzieło; księża robota, sprawka; -ffenwe'sen, *n.* księże stósunki, urządzenia; -nzu'cht, *f.* karność księża; Pfafferei', *f.* księżostwo; księże postępowanie; Pfä'ffisch, Pfä'fflich, *a.* księży, księżom właściwy.

Pfahl, *m.* pal; kół; drąg, drążek; einen — einschlagen pal wbić; — in's Fleisch bodziec ciału; in, zwischen meinen vier Pfählen, *u siebie; u mnie (być); am -e stehen, *stać pod słupem (pręgierzem);

Pfahl-, *a.* palowy; -lbau, *m.*, -lbauwerk, *n. Alt.* mostnica; palowanie; -lbauten, *pl.* osady nawodne, najeziorne; nawodzisko; Pfa'hlbaum, *m.* drzewo na pal zdatne; -lbrücke, *f. Bk.* most na palach; -lbürger, *m.* przedmieszczanin; podgrodzianin; Pfä'hlen, *va.* palami opatrzyć (winnicę, drzewa); (Jmdn.) na pal kogo wbić; -lgraben, *m. Kw.* rów palami zagrodzony; -lgrund, *m.* fundament z palów powbijanych; -lramme, *f. Bk.* izbica do wbijania palów; -lschlägel, *m.* tłuk do wbijania palów; -lweide, *f. Ng.* wierzba łoza; -lwerk, *n. Bk.* pale (gdzie powbijano); -lwurzel, *f. Ng.* korzeń roślin, macica, korzeń pionowy; -lzaun, *m.* płot z palów, palisadowy, sztachetowy.

Pfalz, *f. Stw. Gsch.* pałac rezydencjonalny (cesarza); Palatynat; falcgrafstwo; Pfälz-, Pfä'lzer, Pfä'lzisch, *a. Geog.* Palatyński; -zgeri'cht, *n.* sąd nadworny; -zgraf, *m. Gsch.* Falcgraf; Palatyn; -zgräfin, *f.* palatynowa; Pfa'lzgräflich, *a.* falcgrafski; palatyński; palatynacki; -zgrafschaft, *f.* falcgrafstwo; -zstadt, *f. Geog.* miasto rezydencjonalne (cesarza).

Pfand, *n.* fant; zastaw; Geld auf Pfänder leihen dawać pieniądze na zastawy; Jmdm. etwas zum -e, als — geben dać komu co w zastaw; etw. zum -e setzen stawić co na fant; Pfänder spielen grać w fanty; (Sicherheit) zakład; Pfand-, *a.* zastawny; zastawowy, zastawniczy; -ndbar, *a.* mogący być danym w zastaw od. służyć za fant; Pfä'ndbar, *a.* co można wziąć w zastaw; -dbrief, *m.* list zastawny; -dbuch, *n. Rw.* księga zastawowa; -dbuchhalter, *m. Rw.* ingrosator; -dbürge, *m.* zakładnik; -dbürgschaft, *f.* zakładnictwo; -dei'nsetzer, *m.* zastawca; Pfä'nden, *va.* wziąć w zastaw; fantować, grabić kogo; robić mu zajęcie; Pfä'nder, *m.* grabiciel; fantownik; ten, co zajmuje, grabi; -dere'cht, *n.* prawo fantowania, grabienia, zajmowania; -derspie'l, *n.* gra w fanty; -dgeber, s. Pfandei'nsetzer; -dgeld, s. Pfa'ndschilling; -ndgewä'hr, *f.* zabezpieczenie przez zastaw; -dgläubiger, *m.* wierzyciel hipoteczny; -dhaber, -dherr, -dinhaber, *m.* zastawnik, ten, co pożyczył na zastaw; -dhaus, *n.*, -dhof, *m.* fantownia; dom zastawowy; lombard; -dklage, *f. Rw.* skarga hipoteczna; Pfa'ndlich, *a.* zastawowy; -che Sicherheit zabezpieczenie zastawowe, zastawnicze; -dlösung, *f.* wykupienie zastawu; -dnehmer, *m.*, -dnehmerin, *f.* ten, ta, co bierze zastaw; -dpflichtig, *a.* danym zastawem zobowiązany; -drecht, *n.* prawo zastawowe; -dsache, *f. Rw.* rzecz zastawiona od. hipoteczna; -dschein, *m.* rewers na zastaw; -dschilling, *m.* suma zastawowa; okup

fantowy; -dsicherheit, f. Pfa'ndgewähr; **Pfä'ndung**, f. zajęcie; das Gericht hat auf — erkannt sąd zawyrokował zajęcie (ruchomości dłużnika); -dungs-Protoco'll, n. Rw. protokoł lub akt zajęcia; **Pfa'ndverlei'her** (Pfa'ndleiher), m. zastawnik, co pożycza (pieniędzy) na zastaw; -dverschrei'bung, f. Rw. zapis hipoteczny; -dvertra'g, m. kontrakt zastawny; -dweigerung, f. Rw. wzbronienie zajęcia; -dweise, a. u. ad. jako zastaw, tytułem zastawu; zastawem; hipotecznie (co do nieruchomosci).

Pfä'nnchen, n. dim. panewka; patelka; **Pfä'nnchen-**, a. panewkowy; **Pfa'nne**, f. panew; patelnia (do smarzenia); in die — hauen, *wyrznąć, wysiec; (am Schieß-gewehr) panewka (u strzelby); **Pfa'nnen-**, a. panewny; -nde'ckel, m. wieko, dekiel (u kurka strzelby); przykrywka na panewce; -nla'ger, n. walnica; -nmei'ster, m. panewnik (solny); -nschmie'd, m. panwiarz; patelniarz, ten co panwie i patelnie robi; -nstei'n, m. Mech. panwiowe przywary; Bw. wykowiny panwiowe; -nstie'l, m. rączka u patelni; -nzie'gel, m. Bk. dachowka wklęsła; **Pfä'nner**, m. właściciel huty solnéj; -nre'cht, n. prawo warzenia soli; -nerscha'ft, f. hutnictwo solne; hutnicy solni.

Pfa'nnfisch, m. Kk. ryba na patelni smarzona; -nnkuchen, m. pączek; krepel; -nnwerk, n. warzelnia soli.

Pfa'rr-, a. Kg. farny; plebański; proboszczowski; -rracker, m. plebańska od. proboszczowska rola; -rramt, n. urząd plebański; plebania; probostwo; -rrausseher, m. Kg. dziekan (mający kilka parafji pod sobą); -rrbese'tzungsre'cht, f. Patrona'tsrecht; -rrdienst, f. Pfa'rramt; -rrdorf, n. wieś parafjalna; **Pfa'rre**, **Pfarrei'**, f. probostwo; plebania; parafja; -rreinkünfte, f. pl. dochody parafialne, plebańskie; **Pfa'rren**, vn. (h.) należéć do jakiéj parafji; **Pfa'rrer**, m. Kg. proboszcz; pleban (na wsi); (u ewanielików) pastor; **Pfa'rrerin**, f. pastorowa; -rrerwah'l, f. wybór proboszcza od. plebana; -rrfrau, f. Pfa'rrerin; -rrfrohne, f. pańszczyzna plebańska; -rrgarten, m. ogród proboszczowski, plebański; -rrgebäu'de, n. pobudynki proboszczowskie; -rrgebüh'r, f. należytość plebańska; -rrgemei'nde, f. gmina parafjalna; -rrgeno'ß, f. Pfa'rrkind; -rrgere'chtsame, n. pl. Kg. prawa i przywileje proboszczowskie; -rrgut, n. majętność plebańska; -rrhaus, n. probostwo; plebania, dom proboszczowski; dwór proboszczowski; -rr'herr, f. Pfa'rrer; -rrhof, f. Pfa'rrhaus; -rrkauf, m. świętokupstwo; symonia; **Pfa'rrkind**, n. (u ewanielików) dziecko pastorskie; parafjanin (czyj), do parafji czyjéj należący; **Pfa'rrkirche**, f. kościół parafjalny; -rrleute, f. pl. parafjanie; ludzie do parafji jakiéj należący; **Pfa'rrsiegel**, n. pieczęć proboszczowska; -rrwohnung, f. mieszkanie proboszczowskie od. plebańskie; -rrzehent, n. dziesięcina (dla plebana); -rrzins, m. czynsz proboszczowski.

Pfau, m. Ng. paw'; **Pfau'hahn**, m. samiec; -henne, f. paw' od. pawica (samica); **Pfau-**, **Pfau'en-**, a. pawi; pawiowy; pawinin. **Pfau'chen**, f. Fau'chen.
Pfau'en-, f. Pfau-; **Pfau'enau'ge**, n. Ng. (Schmetterling) pawik zmierzchny; -nfe'der, f. pióro pawie; -fasan, m. Ng. pawiobażant; pawioczub; -huhn, n. pawica; -hennen-, a. pawini, pawinin; **Pfau'rad**, n. roztoczony ogon pawia; -schwanz, -enschwa'nz, m. pawi ogon; -taube, f. Ng. pawiówka, gołąb' z szerokim pawim ogonem.

Pfe'be, f. Ng. bania, dynia.

Pfe'ffer, m. Ng. pieprz; etw. mit — würzen, Kk. pieprzem co przyprawić; spanischer —, Ng. pieprznik; **Pfe'ffer-**, a. pieprzowy; -rbau'm, m. Ng. pieprzowe drzewo; -rbrü'he, f. Kk. zupa pieprzona; -rbü'chse, f. pieprzniczka; -rfa'rben, a. pieprzykowy; -rfra'ß, -rfre'sser, m. Ng. (Tuncan, Vogel) pieprzojad; -rgu'rke, f. Kk. korniszon; -rho'lz, n. Ng. pieprzowe drzewo (jako materjał); -rko'rn, n. ziarko pieprzu; -rkrau't, n. Ng. pieprzyca; -rku'chen, m. piernik; -rkuchenbä'cker, -rkü'chler, m. piernikarz; -rmi'nze, f. Ng. mięta pieprzowa; -rminzkü'chlein, n. dim. miętowy cukierek; -rminzö'l, n. miętowy olejek; -rminzwa'sser, n. miętowa woda; -rmüh'le, f. młynek do mielenia pieprzu; **Pfe'ffern**, va. pieprzyć (potrawę); —, vn. (h.) palić jak pieprz od. jak ogień (na języku); -rnu'ß, f., -rnü'ßchen, n. dim. pierniczek okrągły; piernikowy orzech; -rö'l, n. pieprzowy olejek; -rschwa'mm, m. Ng. pieprznik; kozak; -rstau'de, f., -rstrau'ch, m. Ng. pieprzowy krzak.

Pfei'fchen, n. dim. piszczałeczka; świstałka; gwizdałka; (zum Tabakrauchen) fajeczka; luleczka; **Pfei'fdrossel**, f. drozd gwizdek; **Pfei'fe**, f. piszczałka, fujarka; świstałka, gwizdałka; nach Jmds. — tanzen, *jak kto zagra, tak skakać; (zum Tabakrauchen) fajka; (thönerne) glinianka; stambułka; eine — stopfen fajkę nałożyć; eine — rauchen fajkę palić; **Pfei'fen**, vn. u. va. irr. (h.) świstać, gwizdać; piszczéć; (Jmdm.) gwizdać, świstać na kogo; -nder Athem oddech gwiżdżący; **Pfei'fen-**, a. piszczałkowy; (Röhren-) piszczelny, piszczelowy; (Tabaks-) cybuchowy; —fajek; —fajki; na fajki; do fajki; -na'bguß, m. odlewek; -nbeschla'g, m. okucie u fajki oder do fajki; -nboh'rer, m. świder do wiercenia cybuchów; **Pfei'fend**, ppr.

gwiżdżący; piskliwy; -nde'ckel, m. przykrywka do od. u fajki; -nfabri'k, f. fabryka fajek; -nfo'rm, f. forma na fajki; -nfutteral, n. futerał na fajkę; -nko'pf, m. główka do fajki; -nräu'mer, m. przetyczka, grajcar; -nroh'r, n. cybuch; -nspi'tze, f. treska do fajki; -nstie'l, m. trzonek od fajki; -nsto'pfer, m. upychaczka; -sente, f. Ng. kaczka piszczałka gwiżdżąca; -ntho'n, m. Ng. glina (zdatna) na fajki; -nwe'rk, n. Tk. piszczałki (w organach); -nzü'nder, m. (Fidibus) papierowa zapałka do fajki; Pfei'fer, m. gwizdacz; piszczek. [strzałę puścić.

Pfeil, m. strzała; einen — abschießen

Pfei'ler, m. Bk. słup, filar; Pfei'ler-, a. słupowy, filarowy; -rau'sbau, m. Bw. wybieranie węgla z filarów; -rbau', m. Bk. calizna; -rbo'gen, m. Bk. żyły podwoji; -rspie'gel, m. zwierciadło na słupkach (między oknami); tremo; zwierciadło filarowe.

Pfei'lförmig, a. strzałkowaty; -lgera'de, a. prosty jak strzała; -lgeschwi'nd, s. Pfei'lschnell; Pfei'lnaht, f. Zk. (der Hirnschale) szew strzalisty; strzałowe spojenie; -lregen, n. grad strzał; -lschlange, f. Ng. pstrożka; -lschnell, a. szybki jak strzała; —, ad. (szybko) jak strzała; z szybkością strzały; -lschnelle, f. szybkość strzały; -lschuß, m. puszczenie strzały; Pfei'lschütze, s. Bo'genschü'tze; -lspitze, f. ostry koniec strzały; -lwunde, f. Hlk. rana strzałą zadana; Pfei'lwurf, m. rzut strzały.

Pfe'nnig, m. Mzk. fenik; fennik; półgroszek; -gfuchser, m. *iron. sknéra; *kutwa; -ggewi'cht, n. czwarta część drachmy; -gkrau't, n. Ng. stowrzód; uśpiwrzód.

Pferch, m. Ldw. ogrodzenie; zagroda, koszary; (Dünger) gnój, mierzwa; (die Schafe) owce w hurtach zamykać na polu; —, vn. (h.) namierzwić, bobczyć (o owcach); -chlager, n. leże owiec w hurtach; -chrecht, n. prawo grodzenia.

Pferd, n. Ng. koń; (berittener Soldat), Kw. jeździec; zu -e konno; dem -e die Sporen geben dać koniowi ostrogi, spiąć konia ostrogami; Pferd-, -rde-, Pferds-, a. koński; -rdchen, n. dim. konik, mały koń; -rdea'pfel, s. Pfe'rdemi'st; -rdea'rbeit, f. końska praca; *niezmiernie trudząca; -rdearznei', f. Hlk. końskie lekarstwo; lekarstwo dla koni; -dearzneiku'nde, -neiku'nst, -neiwi'ssenschaft, f. konowalstwo; sztuka od. nauka leczenia koni; -rdea'rzt, m. konował; lekarz do koni; -rdebah'n, s. Pferde-Ei'senbah'n; -rdebä'ndiger, m. poskromiciel koni; -debau'er, m. Ldw. chłop utrzymujący konie do roli; -rdeberei'ter, m. objeżdnik; -rdebre'mse, f. Ng. bąk; ślep; ślepak; -debu'be, m. chłopak do koni; -decu'r, f. iron. końska kuracja; bardzo gwałtowna; -dede'cke, f. (gute) dera na konia; schlechte, gewöhnliche — koc; -dedie'b, m. złodziej na konie; -dedie'bstahl, m. kradzież końska; ukradzenie konia; -dedie'nst, m. pańszczyzna konna; Pfe'rdedü'nger, m. mierzwa końska; -de-Ei'senbah'n, f. kolejkonna; -deflei'sch, n. końskie mięso; -rdeflie'ge, f. Ng. końska mucha; -defü'llen, n. końskie źrebię; -defu'ß, m. końska noga; kopytonóg; *bies; *czart; -defu'tter, n. końska pasza; strawa dla koni; -degeschi'rr, n. szory na konia od. na konie; -deglü'ck, n. iron. bydlęce od. nadzwyczajne szczęście; -degö'pel, m. Mech. Ldw. młócarnia, młóckarnia; -degu'rt, m. popręg na konia; -dehaa'r, n. włos koński; włosie końskie; włosień; -deha'ndel, m. handel końmi; -dehä'ndler, m. koniarz; -dehau't, f. skóra końska; -dehi'rt, m. pastuch do koni; -dehu'f, m. kopyto końskie; -deju'nge, s. Pfe'rdebu'be; -deka'mm, m. grzebień do czesania koni, -deka'mpf, m. walka koni; -dekau'f, m. kupno koni; -dekäu'fer, m. kupujący konie; kupiec koni; -deke'nner, m. koniarz; znający się na koniach; Pfe'rdeknecht, m. parobek do koni; fornal; -deko'pf, m. końska głowa; -deko'ppel, f. sfora koni; -deku'nde, f. hippika; -delei'ne, f. obsztak, linka do konia; -dele'nker, m. powodziciel koni; -delie'b, §, -delie'bhaber, m. miłośnik koni; koniarz; -bhaberei', f. upodobanie w koniach; Pfe'rdeln, vn. (h.) koniem śmierdzieć; Pfe'rdemäh'ne, f. grzywa końska; -dema'ngel, m. niedostatek koni; -dema'rkt, m. koński targ; -demä'ßig, a. u. ad. po końsku; jak koń; -deme'nsch, m. Myth. (Centaur) pół konia a pół człeka; -demi'lch, f. końskie mleko; -dena'rr, m. iron. zaślepiony miłośnik koni; -dere'nnen, n. wyścigi od. gonitwy konne; -desa'ttel, m. końskie siodło; -deschau', f. przegląd koni; -deschi'nder, m. iron. niszczyciel koni; -deschri'tt, m. szłap; -deschmu'ck, m. strój koński; -deschwa'nz, -deschwei'f, m. koński ogon; -desta'll, m. stajnia dla koni; -destrie'gel, f. zgrzebło końskie; -deverlei'her, -devermie'ther, m. wynajmujący konie (do jazdy); -dewe'chsel, m. zmiana koni; -dezah'n, m. Zk. koński ząb; —, Ng. kukurydza amerykańska; -dezeu'g, n. sprzęt koński; -dezu'cht, f. chow koni. [konny.

Pfe'rdner, m. Ldw. odbywający zaciąg

Pfe'ttenda'ch, n. Bk. leżniowy dach.

Pfiff, m. świśnięcie; gwizdnięcie; einen — thun świsnąć; gwizdnąć; der Hund versteht den —, Jäg. pies się zna na gwizdaniu, rozumie, czego od niego chce gwizdający; (List, Ränke) fortel; sztuczny obrot; figiel.

Pfi'fferling, *m.* *Ng.*, s. Pfe'fferschwa'mm; ich gebe keinen — darum, *szelągabym złamanego za to nie dał.

Pfi'ffig, *a.* wykwintny, sprytny; obrotny; filuterny; — sein, *wykwintnym, wytwornym, chytrym być; -gkeit, *f.* filuterność; podstępność; obrotność; -fikus, *m.* frant; filut; przebiegłec.

Pfingst-, *a.* *Kg.* zielonoświąteczny; zielonoświątkowy; -gstabend, *m.* *Kg.* wilia zielonych świątek; -gstblume, *f.* *Ng.* piwonia; -gstdienstag, *m.* wtorek świątkowy (po zielonych świątkach); Pfi'ngsten, *n.* u. *f.* *pl.* zielone świątki; Tag der — dzień świątkowy; (zu) na zielone świątki; (um) około zielonych świąt; -gstfeiertag, *m.*, -gstfest, *n.* dzień od. święto zielonych świątek; -gstfeuer, *n.* sobótki; -gstfreude, *f.* uciecha podczas zielonych świątek; -gstlich, *a.* zielonoświąteczny; -gstmonat, *m.* miesiąc zielonych świątek; -gstmontag, *m.* poniedziałek świątkowy; -gstnacht, *f.* noc przed zielonemi świątkami; -gstochs, *m.* wół świąteczny; geputzt, aufgedonnert wie ein —, *ustrojony jak koczkodan; -gstpredigt, *f.* kazanie na zielone świątki; -gstrose, s. Pfi'ngstblume; -gstschießen, *n.* strzelanie do tarczy na zielone świątki; -gstsonntag, *m.* *Kg.* niedziela świąteczna; Pfi'ngsttag, s. Pfi'ngstfeiertag; -gstvogel, *m.* *Ng.* wywiołga; -gstwoche, *f.* tydzień świąteczny (zielonych świątek); -gstzeit, *f.* czas zielonych świątek.

Pfipps, *m.* pypeć.

Pfi'rsche, *f.*, s. Pfi'rsiche; Pfi'rschen-, Pfi'rsich, *a.* *Ng.* brzoskowiniowy, brzoskwinowy; -naprikо'se, *f.* morela brzoskwinowa; -sichbau'm, *m.* brzoskwinowe drzewo; -sichblatt, *n.* liść brzoskwinowy; -sichblü'the, *f.* brzoskwinowe kwiat; -sichbranntwein, *m.* brzoskwinowa wódka; Pfi'rsiche, *f.* *Ng.* brzoskwina; -sichkern, *m.* jądro brzoskwinowe; -sichstei'n, *m.* brzoskwinowa pestka.

Pfla'nzbeet, -zenbee't, *n.* przęda rozsadna, od. do rozsady; Pflä'nzchen, *n.* *dim.* roślinka; Pfla'nze, *f.* *Ng.* roślina; planta; flanca; rozsada; sadka; -n ziehen, setzen, versetzen rośliny chodować, sadzić, przesadzać; Pfla'nzen-, *a.* *Ng.* roślinny; Pfla'nzen, *va.* *Ldw.* *Gtn.* szczepić, sadzić; sadzić (kwiatki, sałatę; kapustę); (eine Fahne auf einen Thurm) zatknąć chorągiew na wieży; (Kanonen auf die Wälle) działa zatoczyć na wałach; (Gesinnungen in Jmds. Herz), *zaszczepić w czyjém sercu uczucia; -na'bdruck, *m.* odcisk rośliny; -na'sche, *f.* popiół roślinny; -nbee't, *n.* *Gtn.* grzęda na rośliny; -n-Ei'weißsto'ff, *m.* *Schdk.* szlejnik; -ne'rde, *f.* *Ng.* *Gtn.* ziemia roślinna; -nfa'rbe, *f.* farba roślinna; kolor roślinny; -nfa'ser, *f.* komorowość; -nfre'ssend, *a.* roślinożerny; -nke'nner, *m.* roślinoznawca; botanik; -nku'nde, *f.* roślinoznawstwo; botanika; -nkoh'le, *f.* *Ng.* węgiel roślinny; -nko'st, *f.* strawa roślinna; -nle'ben, *n.* roślinność; ein — führen, *wegietować; *żyć jak roślina; -nleh're, *f.* botanika (jako nauka); -nma'rkstoff, *m.* *Schdk.* rdzennik; -nmi'lch, *f.* *Ng.* mléko roślinne, biały sok niektórych roślin; -nrei'ch, *a.* obfity od. bogaty w rośliny; —, *n.* królestwo roślin; -nsa'ft, *m.* sok roślinny; -nsa'lz, *n.* *Schdk.* sól roślinna; alkali; -nsäu're, *f.* *Schdk.* kwas roślinny; -zenthie'r, *n.* zwierz roślinny, zwierzokrew (koral, polip); -nverstei'nerung, *f.* *Ng.* kamieniorość; -nwe'lt, *f.* roślinność.

Pfla'nzer, *m.* uprawca, osadnik, sadownik; założyciel plantacji oder osady trudniącéj się uprawą; osadnik, plantator; -zgarten, *m.* szczepnica; sadnik; szczepnik; -zholz, *n.* znacznik; Pflä'nzling, *m.* szczep; płonka; latorośl (czyja); Pfla'nzort, *m.* osada, miejsce, gdzie osadę zaprowadzono; -zschule, *f.*, s. Pfla'nzgarten; *seminarjum; instytut; -zstaat, *m.* *Stw.* kraj, z którego osada wysłana została; kolonja; -zstadt, *f.* miasto osadne, osadnicze; miasto, z którego osada wysłana została; -zung, *f.* szczepienie; zasadzenie; miejsce drzewami itd. zasadzone; osada, kolonja.

Pfla'ster, *n.* plaster; smarowidło; (schmieren), *Hlk.* plaster nasmarować; (auflegen) plaster przyłożyć; (von Steinen) bruk; (legen) bruk dawać; das — treten, *bruk zbijać; Pflä'sterchen, *n.* *dim.* plasterek; bruczek; Pfla'sterer, *m.* brukarz; -sterers-, *a.* brukarski; -rge'ld, *n.* zapłata od brukowania; (Steuer) brukowe; -rha'mmer, *m.* młotek brukarski; kilof; -rhau'e, *f.* motyka brukarska; -rka'sten, *m.* *Hlk.* skrzynka do chowania plastrów; *iron.* nędzny lekarz; -rmei'ster, *m.* dozórca bruków; Pfla'stern, *va.* plastrem obłożyć (ranę); (Straßen rc.) brukować; -rra'mme, *f.*, -rschlä'gel, -rstö'ßel, *m.* baba do brukowania, do ubijania bruku; szlaga; -rstei'n, *m.* kamień brukowy; kamień do bruku; -rstra'ße, *f.* ulica brukowana; -rtre'ter, *m.* *brukowiec; *junak uliczny; wiercipięta; Pfla'sterung, *f.* brukowanie; -rwe'g, *m.* droga brukowana.

Pflaum, s. Flaum; -mbaum, *m.* *Ng.* śliwa; śliwowe drzewo; Pflau'mbaums-, *a.* śliwkowy, ze śliwowego drzewa robiony; Pflau'me, *f.* *Ng.* śliwka; -men-, *a.* śliwowy; śliwkowy; -menbau'm, s. Pflau'mbaum; -nbra'nntwein, *m.* śliwowica; -nbrü'he, *f.* *Kk.* śliwczanka, zupa ze śliwek; -nga'rten, *m.* śliwnik; -nho'lz, *n.* śliwina; -nke'rn, *m.* jądro ze śliwki; -nku'chen, *m.* *Kk.* placek ze śliw-

kami; bliny; **-mus**, *n.* powidła ze śliwek; **-nstei'n**, *m.* pestka ze śliwki; **-nsu'ppe**, *f. Kk.* śliwczanka.

Pfle'gamt, *n.* urząd opiekuńczy; **-gbefoh'lene**, *f.* wychowanka, klientka; **-gbefoh'lener**, *m.* wychowaniec; pupil; klient; **Pfle'ge**, *f.* chodowanie od. pielęgnowanie czego; opiekowanie się oder zajmowanie się czém; **-gebedü'rftig**, *a.* potrzebujący opieki; **-gebefoh'len**, *a.* powierzony; **Pfle'geltern**, *pl.* żywiciele; wychowawcy; dobroczyńcy od. opiekunowie zastępujący miejsce rodziców; **-gkind**, *n.* dziecko na opiece u kogo będące; **-glos**, *a.* nie mający nad sobą opieki; o którego nikt nie dba; którego nikt nie pielęgnuje; **-gmu'tter**, *f.* żywicielka; matka przybrana; opiekunka zastępująca matkę; **-gso'hn**, *m.* wychowaniec; wychowanek; **-gto'chter**, *f.* wychowanica; wychowanka; **-gva'ter**, *m.* żywiciel; wychowawca; opiekun zastępujący ojca; **Pfle'gen**, *vn.* (h.) mieć zwyczaj; lubić; mein Vater pflegte zu sagen *sc.* mój ojciec mawiał; (zu kommen) bywać (u kogo); (zu gehen) chodzić; ich pflege zu sein bywam; —, *va.* mieć o czém staranie, pieczą, troskliwość o co; (sich) wygodę sobie robić; dogadzać sobie; (seines Amtes) pilnować urzędu; sprawować urząd; (der Ruhe) spokojności używać; wczasować się; wczasu używać; wypoczywać, przesypiać się itd.; (mit Jmdm. Umgang, Freundschaft) mieć z kim zażyłość; przyjaźnić się z nim; (Rath) narady odbywać; (der Güte), *Rw.* układać się w dobry sposób; **Pfle'ger**, *m.* żywiciel; wychowawca; **-gerin**, *f.* chodowniczna; żywicielka; piastunka, **Pfle'geso'hn**, **-geto'chter** *sc.*, s. Pfle'gsohn *sc.*; **-gschaft**, *f.* pielęgnowanie; staranie o kim od. o czém; **Pfle'gung**, *f.* opatrywanie.

Pfli'cht, *f.* powinność; seiner — nachkommen, Genüge leisten dopełnić powinności; wypełnić ją; przysięga; Jmdn. in Eid u. — nehmen odebrać od kogo przysięgę wierności; in — treten objąć urząd, wstąpić w obowiązki; Jmdm. eine — auflegen włożyć obowiązek na kogo; (Abgabe, Steuer) danina; **Pfli'chtanker**, *Sw.*, s. No'thanker; **-tbar**, *a.* obowiązany do pewnych posług, powinności; **-tbeitrag**, *m.* składka obowiązkowa; **-chtbruch**, *m.* wykroczenie przeciwko powinności; **-tbrüchig**, *a.* wykraczający; **-chigkeit**, *f.* wiarołomstwo; wykraczanie przeciwko powinności; **-tenstreit**, *m.* sprzeczność powinności między sobą; **-chterfü'llung**, s. Pfli'chtleistung; **-tgebo't**, *n.* nakaz powinności, to co powinność czynić każe; **-tgefühl**, *n.* poczuwanie się do powinności; **-tgemä'ß**, *a.* zgodny z powinnością; **Pfli'chtig**, s. Pfli'chtbar, Verbi'ndlich; **-tkorn**, *n.* zboże obowiązkowe; kolęda; **Pfli'chtexempla'r**, *m. Slw. Bchh.* egzemplarz lub okaz obowiązkowy; **-chtleistung**, *f.* dopełnienie powinności; **-tlich**, *a.* obowiązkowy; **-tschuldig**, *a.* powinnien; **-ttheil**, *m. Rw.* legityma; scheda obowiązkowa, konieczna; zachowek; **-ttreu**, *a.* wierny obowiązkowi; powinności swojéj wiernie dochowujący; **-chttreue**, *f.* wierność w pełnieniu powinności; **-tverge'ssen**, *a.* przeniewierczy; na powinność niepamiętny; **-tverge'ssenheit**, *f.* przeniewierstwo; wiarołomność; zapomnienie o powinności; **-tverle'tzung**, *f.* zgwałcenie powinności; **-twidrig**, *a.* przeciwny oder wbrew powinności; **-twidrigkeit**, *f.* sprzeczność z powinnością.

Pflock, *m.* koł; kołek; tyczka; einen — zurückstecken, *już nie być tak upartym; *odstąpić od pretensyi; **Pflö'cken**, *va.* kółkiem od. kołkami przytwierdzić, przybić; załyczyć; **Pflö'cker**, *m.* szpilarz.

Pflü'cken, *va.* skubać; zrywać (kwiatki, wiśnie).

Pflug, *m.* pług; płużyca; lemiesz; die Hand an den — legen przyłożyć rękę do pługa; pługowy; **Pflü'gbar**, *a.* orny; **-rer Acker** rola pod pługiem; **Pflu'gdienst**, *m.* pańszczyzna z pługiem; **-geisen**, *n.* krój (u pługa); **Pflü'geloh'n**, *n.* zapłata za orkę; **Pflü'gen**, *vn.* (h.) u. *va.* orać; (das Meer) morze krajać, przerzynać, pruć (okrętem); —, *n.* órka; oranina; **Pflü'ger**, *m. Ldw.* oracz; **Pflu'ggabel**, *f.*, **-ghaken**, *m.* socha (do orania); **-gholz**, *n.* odkładnica (u pługa); **Pflu'gland**, *n.* orny grunt; **-gmesser**, s. Pflu'geisen; **-gochs**, *m.*, **-gpferd**, *n. Ldw.* wół, koń do pługa; **-grad**, *n.* kółko u od. do pługa; **-grecht**, *n.* podział gruntów na trzy pola; podział trzechpolowy; **-greute**, *f. Ldw.* kozica; styk; **-gschar**, *f.* lemiesz (u pługa); radło; *Zk.* (Pflugscharbein im Ohre) kość lemieszowa, radłowa, międzynozdrzowa; **-gscharre**, **-gscharrer**, s. Pflu'greute: **-gschleife**, *f. Ldw.* włoki; **-gsech**, s. Pflu'geisen; **-gstecken**, *m.* klęk; kożica; rogacz; socha; nasad (u pługa); **Pflu'gstürze**, *f.* odkładnica u pługa); **-gvieh**, *n.* bydlęta pługowe; **-gwage**, *f.* orczyk; **-gwende**, *f.* zawrot; uwrot; odwrot; nawrot; uwroć; uwrocie.

Pfo'rtader, *f. Zk.* wrotnica; żyła bramna; **Pfö'rtchen**, *n. dim.* furtka; **Pfo'rte**, *f.* furta; brama; **Pforten-**, *a.* wrotny, bramowy; **Pfö'rtner**, *m.* furtjan; odźwierny; *Zk.* odźwiernik (żołądka); **Pfö'rtnerin**, *f.* furtjanka; odźwierna.

Pfo'ste, *f.* słupiec; słup; deska za podporę służąca; węgar (u drzwi); futryna (u okna); **Pfo'sten**, *pl.* podwoje; **-nbo'lz**, *n.* forst, forszt.

Pfö'tchen, *n. dim.* łapka; das — her! daj

łapkę! (mówiąc do psa); **Pfo'te**, *f.* łapa (u zwierząt); **Pfo'ten-**, *a.* łapkowy.

Pfriem, **Pfrie'men**, *m.*, **Pfrie'me**, *f.* szydło; -ngra's, f. Bo'rstengras; **-nkrau't**, *n. Ng.* szydło.

Propf, **Pfro'pfen**, *m.* zatyczka (korkowa); korek; przybitka; zatykadło (armaty); **Pfro'pfen**, *va.* gwałtem wtykać, pakować, wsadzać, wkręcać; (Flasche) zatkać korkiem butelkę; korek wetknąć, wsadzić; (Kleider in einen Mantelsack) suknie upakować w mantelzaku; der Saal war gepfropft voll sala była napchana; (Bäume) szczepić drzewa; —, *n.* szczepienie, zaszczepienie; **Pfro'pfenmaschi'ne**, *f.* korkownica; **-nzie'her**, *m.* grajcarek (do wyciągania korków); korkociąg; **Pfro'pfer**, *m.* szczepiciel; **-pfmeißel**, *m.* dłutko do szczepienia; **-pfmesser**, *n.* nóż do szczepienia; **-pfreis**, *n. Gtn.* zraz, szczep od. latorośl do szczepienia; **Pfro'pfschule**, *f.* szkółka drzewek; szczepnica.

Pfrü'nde, *f. Kg.* prebenda; probostwo, beneficjum, prestymonium, **Pfrü'nden**, *va.* opatrzyć kogo w prebendę; —, *vn.* (h.) czynić dochód (o prebendzie, probostwie, opactwie itd.); **-nertra'g**, *m.* dochód z prebendy; **-njä'ger**, **-nkau'f**, s. Pfa'rrkauf; **-nder**, **-ndner**, *m. Kg.* prebendarz; **-ndhaus**, *n.*, **-ndnerei'**, *f.* dom prebendarski; mieszkanie prebendarza.

Pfuhl, *m.* kałuża; ługowisko; bagnisko; (feuriger) dół ognisty; jezioro ogniste.

Pfühl, *n.* u. *m.* wezgłowie; wezgłowek; poduszka (pod głowy, pod nogi); posłanie, łóżko z posłaniem.

Pfuhl-, *a.* bagnisty; **-lfisch**, *m.* ryba w bagnach żyjąca; **-lschnepfe**, *f. Ng.* rycyk; **-lvogel**, *m. Ng.* długodziób.

Pfui! *int.* pfe! bla! —, schäme dich! pfe, wstydź się!

Pfund, *n.* funt; nach -en kaufen kupić na funty; *talent; *zdolności; **Pfund-**, *a.* funtowy; **-ndbirne**, *f.* gdula; **Pfü'ndchen**, *a. dim.* funcik; **Pfu'nden**, *vn.* (h.) ważyć funt od. kilka funtów; **-dgewi'cht**, *n.* waga funtowa; **Pfü'ndig**, *a.* funtowy; **-dleder**, *n.* funtowa skóra; **-dsohle**, *f.* funtowa podeszew; **-dstein**, *m.* kamień funtowy, funt ważący; **-dweise**, *a.* u. *ad.* na funty, funtami; **-dzinn**, *n.* cyna funtowa; **-dzoll**, *m.* cło opłacane na funty.

Pfusch, *m.* pufnięcie; syknięcie; **Pfu'schen**, *va.* u. *vn.* (h.) partaczyć, fuszerować; (etw.) partolić co byle zbyć; **-scher**, *m.* partacz; fuszer; **-scherin**, *f.* partaczka; fuszerka; **-scherei'**, *f.* partactwo; fuszerstwo; fuszerka; **-scherha'ft**, **-rmä'ßig**, *a.* partacki, fuszerski.

Pfü'tze, *f.* kałuża; **Pfü'tzig**, *a.* kałużysty, pełen kałuży; **Pfü'tznaß**, *a.* przemokły do nitki.

Pha'ëton, *m.* *lekki wózek; kabryolet.

Phala'nx, *f. Kw.* falanga (zwarty stróję-kątnie szereg).

Phänome'n, *n.* fenomen; zjawisko; osobliwsze widowisko; **-me'nartig**, *a.* u. *ad.* jak fenomen; fenomenalny.

Phantasie', *f.* fantazja; wyobraźnia; urojenie; przywidzenie; **-ntasie'reich**, *a.* bujny; **-ntasie'reichthum**, *m.* bujność; **-ntasie'ren**, *vn.* (h.) marzyć; majaczyć.

Phanta'st, *m.* marzyciel; dziwak; **-nta'stin**, *f.* marzycielka; dziwaczka; **-nta'stisch**, *a.* fantastyczny; **-nto'm**, *n.* przywidzenie; widmo; straszydło.

Phanto'm, s. Fanto'm.

Pha'raon, *m. Gsch.* Faraon (król); —, *n.*, **-raospie'l**, *n.* faraon, farao (gra); **-ons-**, *a.* faraonowy; **-onsmau's**, **-onsra'tte**, *f. Ng.* mysz faraonowa od. egipska.

Pharisä'er, *m. Bibl.* faryzeusz; *obłudnik; **-sai'smus**, *m.*, **-sä'erthu'm**, *n.* faryzeuszostwo; *obłuda; fałszywa nabożność; **-sä'isch**, *a.* faryzejski, faryzeuszowski; *obłudny; licemierczy.

Pharmaceu't, *m.* farmaceuta, aptekarz; **-ceu'tik**, *f.* farmaceutyka, nauka oder sztuka aptekarska; **-ceu'tisch**, *a.* farmaceutyczny, aptekarski; **-makoli'th**, *m. Bw.* arsenian wapna; **-makologie'**, *f.* farmakologja, nauka aptekarska; **-makopö'e**, *f.* farmakopea, ustawa zawierająca przepisy sporządzania lekarstw.

Pha'rus, s. Leu'chtthurm.

Phasa'n ꝛc., s. Fasa'n ꝛc.

Philantro'p, *m.* filantrop, przyjaciel ludzkości; **-thropie'**, *f.*, **-thropi'smus**, *m.* filantropja, filantropizm; **-thro'pisch**, *a.* filantropowy; **-lhelle'ne**, *m.* filhellen; **-ni'smus**, *m.* filhellenizm.

Phili'pp, *m. npr.* Filip; **-li'ppika**, *n. pl. Litt. Alt.* filipika; *mowa gwałtowna, uszczypliwa, satyryczna; **Phi'lippisch**, **-lippi'nisch**, *a. Geog.* Filipiński; die -en Inseln Filipińskie wyspy.

Phili'ster, *m. Bibl. Gsch.* Filistyńczyk; *iron.* filistyn, filister, mieszczuch; (Pferdephilister) ten co najmuje konie do wierzchowéj jazdy; (Philisterpferd) koń od takiego najęty; **-sterha'ft**, **-stermä'ßig**, *a.*, **-liströ's**, *iron.* filisterski; od filistera; należący do filistra.

Philolo'g, *m.* filolog; **-logie'**, *f.* filologja; **-gisch**, *a.* filologiczny.

Philoso'ph, *m.* filozof; **-sopha'ster**, *m. iron.* filozofek; mędrek; półmędrka; **-sophie'**, *f.* filozofja; **-sophi'ren**, *vn.* (h.) filozofować, po filozofsku rozumować; **-so'phisch**, *a.* filozoficzny, filozofski.

Phio'le, *f.* fiola; słoik; szkłanka aptekarska.

Phle'gma, *n.* flegma, lipka materja; wodnokrewność; powolność, obojętność; **-ma'tiker**, *m.* flegmatyk; **-ma'tisch**, *a.* flegmatyczny

Phlogi'stisch, *a. Schdk.* flogistyczny; **-gi'ston**, *n.* (Kohlenstoff) flogiston; żywioł palny. [wyczyniec; samolot.
Phö'nix, *m. Myth.* Feniks; *ogniwacz,
Pho'sphor, *m. Ng. Schdk.* fosfor; **Pho'sphor-**, *a.* fosforowy; **-phoreszé'nz**, *f. Ntl.* fosforescencja, błyszczenie jak fosfor; **-phorha'ltig**, *a.* fosforyczny; **-phormeta'lle**, *n. pl. Bw.* fosforiaki; **-phorsau'er**, *a.*: **-rer Kalk** fosforyt; fosforan wapna; **-res Salz** fosforan; **-phorsäu're**, *f.* kwas fosforowy; **-phorverbi'ndung**, *f. Schdk.* fosforek.
Photogra'ph, *m.* fotograf; **-graphie'**, *f.* fotografja; słońcopis; światłodruk; **-graphisch**, *a.* fotograficzny.
Phra'se, *f. Spl.* frazes; sposób mówienia; **-nma'nn**, *m. iron.* frazesista; frazeolog; **-seologie'**, *f.* frazeologja; **-seolo'gisch**, *a.* frazeologiczny.
Phy'sik, *f.* fizyka; **-ka'lisch**, *a.* fizyczny; **-ker**, *m.* fizyk; *lekarz do pewnego obwodu przeznaczony.
Physiogno'm, **-gno'miker**, *m.* fizjonom, fizjonomik; **-gnomie'**, *f.* fizjonomja (rysy twarzy); **-gno'mik**, *f.* fizjonomika.
Physiolo'g, *m.* fizjolog; **-logie'**, *f.* fizjologja; **-lo'gisch**, *a.* fizjologiczny.
Piani'st, *m.* pianista; **-ni'ssimo**, *n. u. ad.* pianissimo, bardzo cicho, bardzo powoli; **Pia'no**, *n. Tk.* fortepian, pianino, pianoforte; —, *ad.* piano, cicho, łagodnie.
Piarist, **Piari'stenmö'nch**, *m. Kg.* Pijar; **-ri'sten-**, **-ri'stisch**, *a.* pijarski.
Pia'ster, *m. Mzk.* piastr.
Pi'cheln, *vn.*, s. **O'chsen**, *vn.*
Pi'chen, *va.* smołą oblać, smarować; —, *vn.* (h.) *smolić, golić; łykać; *pić; **-chleinwand**, *f.* płótno smolne; **-chwachs**, [*n.* zasklep.
Pick, *m.* kolnięcie.
Pi'cke, *f.* kilof (brukarski); obciesak (młynarski).
Pi'ckelflö'te, *f. Tk.* flecik (piskliwy); **-lhä'ring**, *m. iron.* trefniś; bufon; śmieszek; komedjant; pajac; **Pi'cklhä'ringsstrei'ch**, *m.* pajacoski figiel; **-lhau'be**, *f.* szyszak. [kłuć.
Pi'cken, *va.* dzióbać; dzióbnąć; kłuć; u-
Picke't, s. **Pique't**.
Pi'cknick, *n.* piknik.
Pièce, *f.* sztuka.
Piedesta'l, *n.* piedestał; podsłupie.
Pie'ke, *f.* pika; dzida; włócznia; eine — auf Jmdn. haben, *mieć ansę (t. j. złość) na kogo, urazę do kogo.
Pie'kenfäh'nchen, *n.* chorągiewka u lancy; **Piekenie'r**, **-kenträ'ger**, *m.* pikinier.
Pie'pen, **Pie'psen**, *vn.* (h.) piszczéć; pisnąć.
Pie'pen rc., s. **Pipen** rc.
Pietä't, s. **Frö'mmigkeit**; **-ti'smus**, *m.*, **-tisterei'**, *f.* (Frömmelei) pietyzm, nabożnisiostwo; **Pieti'st**, *m.*, s. **Frömmler**; **-ti'stisch**, *a.* pietystyczny; nabożnisiowski.

Piff, *int.*, s. **Paff**.
Pi'ke rc., s. **Pie'ke** rc.; **Pikenie'r**, *m. Kw.* pikinier; pikownik.
Pikie'ren, *va.* dokuczać, dogryzać komu; obchodzić, przykrość sprawiać; pikirt sein być urażonym; (sich auf etwas) uwziąć się na co.
Pila'ster, *m. Bk.* pilaster; słup kanciasty.
Pila'tus, *m. npr.* Piłat; den — betreffend Piłatowski.
Pi'lger, **Pi'lgrim**, *m.* pielgrzym; pątnik; **Pi'lger-**, *a.* pielgrzymski; **-rfah'rt**, *f.*, **-rga'ng**, *m.* pielgrzymka; **Pi'lgerin**, *f.* pielgrzymka; pątnica; **Pi'lgern**, *vn.* (s.) pielgrzymować; pątnikować; **-rscha'ft**, **Pi'lgrimscha'ft**, *f.* pielgrzymstwo, pielgrzymka; **-rsta'b**, *m.* laska pielgrzymska.
Pi'lle, *f. Hlk.* pigułka; **-n einnehmen** pigułki zażywać; Jmdm. eine — zu verschlucken geben, *dać komu po nosie; powiedzieć mu rzecz przykrą; die — verschlucken, *cierpliwie znieść zarzut, wymówkę itd.; **Pi'llen-**, *a. Hlk.* — pigułki; **-ndre'her**, *m. iron.* Piguliński; Pigułka; **-nfo'rm**, *f. Hlk.* forma na pigułki; kształt pigułki; **-nfö'rmig**, *a.* kształt pigułki mający; **-nschä'chtelchen**, *n. dim.* pudełko z pigułkami od. na pigułki.
Pilo't, *m. Sw.* sternik; **-lo'ten-**, *a. Sw.* sterniczy.
Pilz, *m. Ng.* grzyb; in die -e gehen, *pojść na grzyby; zniknąć, drapnąć; **Pilz-**, *a.* grzybowy, grzybkowy; **-lzesu'chen**, *n.* grzybobranie; **-lzkora'lle**, *f. Ng.* grzybowieniec; **Pi'lzig**, *a.* grzybiasty; gąbczasty.
Pi'mpeln, *vn.* (h.) dzwonić małym dzwoneczkiem; dyn dyn dyn robić; *skolić; skomlić; piszczéć; skwierczéć.
Pimperne'lle, s. **Pimpine'lle**; **-rnu'ß**, *f. Ng.* kłokocinowy orzech; **-rnußbau'm**, **-pernußstrau'ch**, *m.* kłokocina (drzewo, krzak).
Pimpine'lle, *f. Ng.* biedrzeniec.
Pi'mpler, *m. iron.* piskla.
Pi'nangbau'm, *m. Ng.* żuwna cierpniana.
Pina'sse, *f. Sw.* pinas.
Pince'tte, *f.* obcęgki chirurgiczne itd.
Pi'nguin, s. **Fettgans**.
Pi'nie, *f. Ng.* pinela; limba; **Pi'nien-**, *a.* limbowy. [sząc ogień).
Pink, *m.* uderzenie stali o krzemień (krze-
Pi'nne, *f.* sztyft; skówka; ćwiek; gwóźdź; śpiczasta strona młotka; **Pi'nnensä'ge**, *f.* piłka do przyrzynania kołków.
Pi'nsel, *m.* pęzel, pędzel; den — gut zu führen wissen, *Mal.* umieć się z pędzlem ochodzić; być dobrym malarzem; —, *iron.* s. **Ei'nfaltspi'nsel**; **-selchen**, *n. dim.* pędzlik; pędzelek; **-selei'**, *f.* gwazdanina, mazanina; niezgrabne malowanie; **-seler**, *m.* gwazdacz, bazgrała; *iron.* nieumiejętny malarz; skwierczydło; **-selha'ft**, *a.*

głuptawy; głupowaty; **Pi'nseln**, *vn.* (h.) u. *va.* pędzlem smarować; *iron.* gwazdać; bazgrać; -**selstie'l**, *m.* trzonek u pędzla, pędzlisko; -**selstri'ch**, *m.* pociągnięcie pędzlem.
Pi'nte, *f.* półgarcówka; kwarta.
Pip, *m.* piśnięcie (kurczęcia).
Pionie'r, *m. Kw.* pionier; saper; kopacz.
Pi'pe, *f.* piszczałka; fujarka; fajka; pipa, beczka podługowata hiszpańska; dzban; **Pi'pen**, *vn.* (h.) piszczéć; -**pensta'b**, *m.* klepka od. pipówka do becki; -**perling**, **Pi'pser**, *m.* pisklę; taki, co beczustannie piszczy, skwierczy, płacze, żali się; *iron.* purchatka; papinkowate stworzenie; delikacik (któremu wszystko szkodzi, co je, pije itd.; **Pi'pig**, *a.* piskliwy.
Pipps, *m. Hlk.* pypeć (u kur); **den — reißen** pypeć zedrzéć.
Pi'quet, *n. Kw.* pikieta; **auf dem — stehen** stać na pikiecie; -**ts ausstellen, einziehen** pikiety rozstawiać, ściągać; *Ktsp.* pikiet; (**spielen**) grać w pikietę.
Piro'l, *m. Ng.* wilga.
Piroue'tte, *f.* piruet (w tańcu).
Pi'schten, *vn.* (h.) psykać; (**Jmdm.**) psyknąć na kogo.
Pi'spern, s. **Flü'stern**.
Pi'sse, *f.* szczyny; **Pi'ssen**, *vn.* (h.) szczać; siusiać; **Pi'sser**, *m.* szczoch; siksa; -**ß**-**pott**, -**ßtopf**, s. **Na'chttopf**; **Pissoi'r**, *n.*, -**ßwinkel**, *m.* mokrzyca; kącik do szczania.
Pista'zie, *f. Ng.* pistacja; pistakowiec; -**sta'zien**-, *a.* pistacjowy; -**zienbau'm**, *m.* pistacjowe drzewo; **Pista'ziengrü'n**, *a.* pistacjowego koloru.
Pi'sten, s. **Pi'schten**. [slin.
Pisti'll, *n.* słupek; organ samiczy u ro-
Pisto'l, *n.*, **Pisto'le**, *f.* pistolet; pistol, luidor; **Pisto'l**-, -**sto'len**-, *a.* pistoletowy; -**nha'lfter**, *m.* olstro na pistolet; -**nku'**-**gel**, *f.* kula pistoletowa; -**nschu'ß**, *m.* strzał z pistoletu.
Pi'tschaft, **Pitschie'r**, s. **Pe'tschaft**.
Pittore'sk, *a.* malowniczy.
Placa't, *n.* obwieszczenie na miejscach publicznych przybite od. przylepione.
Pla'che, *f.*, s. **E'bene**.
Pla'chmahl, *n. Httk.* blachmal; -**chmann**, *m.* solan srebra. [**rung**, *f.* lokacja.
Placi'ren, *va.* umieszczać; posadzać; -**ci'**-
Plack, *m.*, s. **Mü'he**, **Pla'ge**, **E'lend**; -**cken**, *vn.* (h.) nie równo od. nie razem strzelać (jak np. żołnierze uczący się); —, *va.* *dręczyć kogo; ciemiężyć go; dokuczać mu; **Pla'cker**, *m.* strzał nie w swoim czasie, zapóźny; *dręczyciel; -**ckerei'**, *f.* męczenie; dręczenie; ciemiężenie; ciemięstwo; zdzierstwo.
Pla'ddern, *vn.* (h.) płaszczyć; plaskać.
Plafo'nd, *n. Bk.* podsiębicie; powała; sufit.
Pla'ge, *f.* kłopot; **Jmdm. viel — machen** wiele kłopotu komu (na) sprawiać, kogo nabawić; (**Strafgericht Gottes**) skaranie Boskie; plaga, klęska; -**gegei'st**, *m.* utrapieniec (duch); dręczyciel; człowiek na czyje utrapienie od. udręczenie stworzony od. zesłany; (**Frau**) dręczycielka; trapicielka; sekutnica; **Pla'gen**, *va.* trapić, dręczyć kogo; dokuczać mu; męczyć go (prośbami, pytaniami); (**sich mit etw.**) kłopotać, mozolić, biedzić się czém; męczyć się nad czém; **Pla'ger**, *m.* dręczyciel; człowiek dokuczliwy; -**geteu'fel**, *m.* zły duch dręczyciel; djabeł trapiciel; utrapieniec.
Pla'gge, *f.* kawał (kwadratowy) darni; -**n machen, hauen, stechen** darń kawałami wycinać, wykopywać.
Plagia'rius, *m. Litt.* wykradacz, odpisywacz dzieł cudzych; -**gia't**, -**gium**, *n.* rabunek literacki; kradzież literacka; **ein — begehen** popełnić rabunek literacki; -**gia'tor**, s. **Plagia'rius**.
Pla'mpe, **Ple'mpe**, *f. iron.* rożenek.
Plan, *a.* u. *ad.* (**eben**) równy; (**faßlich**) pojętny, niewytworny; —, *m.* płaszczyzna; równia; równina; miejsce wolne, otwarte; *Kw.* plac bitwy; **etw. auf den — bringen**, *wystąpić z czém; wyjechać na plac, wspomniéć; plan, rysunek czego; *układ, rys rozkład; (**Entwurf, Absicht**) plan, układ, zamiar; **seinen — ausführen** wykonać swój plan; **Plä'nchen**, *n. dim.*
Pla'ne, *f.* płachta; krosna. [planik.
Pla'nen, *va.* równać; -**nentwe'rfend**, *a.* układający plany.
Plane't, *m. Stk.* planeta; -**neta'rium**, *n.* planetarjum, śpis planet i sztuczne ich przedstawienie; -**neten**-, *a.* planetowy; -**netenbah'n**, *f.* droga planety; -**tenjah'r**, *n.* rok planetowy; -**netenlau'f**, *m.* bieg planety od. planet; -**netensta'nd**, *m. Stk.* aspekt; -**netensyste'm**, *n. Stk.* system planetowy.
Planimetrie', *f. Gl.* planimetrja (nauka mierżenia płaszczyzny); -**metrisch**, *a.* planimetryczny; -**ni'ren**, *va.* plantować, równać; lentrykować, w klejowéj wodzie maczać (papier); -**rha'mmer**, *m.* młotek do klepania i równania blachy; -**rpre'sse**, *f. Bchb.* prasa do wyciskania zbytecznéj wody z klejonych arkuszy; -**rwa'sser**, *n. Bchb.* (**Leimwasser**) klejowa woda; woda do klejenia papieru. [kan z dylów.
Pla'nke, *f. Zm.* dyl; gruba deska; par-
Plänkelei', *f. Kw.* utarczka ze strzelaniem; **Plä'nkeln**, *vn.* (h.) ucierać się strzałami, harcować z nieprzyjacielem.
Pla'nken, *va. Zm.* dylami ogrodzić; parkan z dylów dać; -**kenzau'n**, *m.* parkan; palanka.
Plä'nkler, *m. Kw.* harcownik.
Pla'nlos, *a.* bez planu; -**nlo'sigkeit**, *f.* bez planu; -**nmacher**, *m.* planista; -**n**-**mäßig**, *a.* stósowny do planu; pewnego

planu trzymający się, pilnujący; **Pla'nmä'ßigkeit**, *f.* stósowność do planu.
Plansch! *int.* klaps! puc!
Pla'nschen, **-ntschen**, s. Pla'tschen.
Pla'nspiegel, *m. Optik.* zwierciadło płaskie.
Planta'ge, *f.* plantacja; zagajnik; gaj; **-ta'gen-**, *a.* do plantacji należący; **-genbesi'tzer**, *m.* plantator.
Pla'nvoll, *a.* pełen pomysłów, planów.
Plapperei', *f.* gadanina; paplanie; **-pperer**, *m.* papla, gaduła, szczebiot; pleciuch; świegot; kłapacz; terkot; **-rha'ft**, *a.* gadatliwy; świegotliwy; **-rha'ns**, **-rma'tz**, s. Pla'pperer; **-rkä'te**, **-rlie'se**, *f.* **świegotka; paplotka; kłapaczka; terkotka; papla; **-rmau'l**, *n.*, **-rta'sche**, *f.* **gęba jak kołowrot; gęba świegotliwa, gadatliwa; **Pla'ppern**, *vn.* (h.) paplać; bredzić; terkotać; świegotać; kłapać.
Plä'rre, *f.* (der Thiere) morda; pysk; **-rrauge**, *n.* wywinięcie powiek; **-rren**, *vn.* (h.) drzéć się, skrzeczéć; mruczéć; (Jmdm. die Ohren voll) skrzeczéć komu za uszami; —, *va.* (ein Lied) skrzekliwym głosem śpiewać piosnkę; beczéć, płakać głosem przeraźliwym.
Pla'stik, *f.* plastyka; formierstwo; **-stisch**, *a.* plastyczny.
Plastro'n, *n. Ftk.* blacha kirysu.
Plata'ne, *f.*, **-ta'nenbaum**, **Pla'tanus**, *m. Ng.* jawor; wodoklon; **-ta'nen-**, *a.* jaworowy. [soczyzna.
Plateau', *n. Geog.* płaskowzgórze; wy-
Platfo'nd, *m. Bk.* pułap wnękowy; posowa; sufit; *Mal.* malowanie na suficie.
Plati'na, *f. Ng. Bw.* platyna; (von, aus) platynowy; **-ti'naschwa'mm**, *m.* platynowa gąbka. [tirt platowany.
Plati'ren, *va.* platować, platerować; pla-
Plato'nisch, *a. Philos. Alt.* platoniczny; **-ni'smus**, *m.* platonizm, filozofja Platona.
Platsch! s. Plansch; —! *int.* plusk!
Pla'tschen, **-ntschen**, *vn.* (h.) pluskać; szeleścić; ze szmerem wytryskać ob. płynąć (jak źródło); (in's Wasser) ręką uderzyć w wodę tak iż zapluska; —, *vn.* (s.) plusnąć w co; —, *n.* plusk, pluskanie.
Plä'tschern, *vn.* (s.), s. Pla'tschen; kamykami lub skorupkami pluskać po wodzie; —, *va.* pluskać czém, lać co tak, iżby pluskało.
Platt, *a.* płaski; —, *ad.* płasko; etwas -es sagen, *odezwać się z czém prostém, gminném; etw. machen, drücken spłaszczyć co; — niski, nie górzysty, nie wypukły; das -e Land pola; równiny; niziny; — sprechen mówić dolną niemczyzną; —, *bez ceremonji; bez ogródki; **-ttboot**, *n. Sw.* statek z płaskiém dnem; **Plä'ttchen**, *n. dim.* blacik; deska; blaszka; **-ttdecke**, *f. Bk.* sufit płaski.
Pla'ttdeutsch, *a. Spl. Geog.* dolnoniemiecki (język); das Plattdeutsche niemczyzna dolnych niemiec; **Pla'tte**, *f.* blat; kawał z desek; płaski półmisek; tafla (do posadzki); blacha; (Glatze) łysina (na środku głowy); *Kg.* korona (wygolona u księży); **Pla'tte**, **Plä'tte**, *f.*, **Pla'tteisen**, **Plä'tteisen**, *n.* żelazko do prasowania.
Plattei'ße, *f.*, **Pla'ttfisch**, *m. Ng.* płaszcza; flądra.
Pla'tten, *vn.* (h.) płaszczyć się; na płaskie się zamieniać; —, *va.* płaszczyć, płaski kształt nadawać, płasko wyklepać; wyrównać, wygładzić; —, **Plä'tten**, *va.* (Wäsche) prasować bieliznę; **-nha'mmer**, *m.* młot do klepania blach.
Plä'tter, *m.* **-tterin**, *f.* prasownik; prasowniczka.
Pla'tterbse, *f. Ng.* groszek, cieciorka.
Platterdi'ngs, *ad.* bezwarunkowo; koniecznie; bezwzględnie; bez wszelkich względów; ich will es — nicht nie chcę tego pod żadnym warunkiem.
Pla'ttflügler, *m. Ng.* żyłkoskrzydły owad.
Pla'ttfuß, *m.* stopa, podeszwa (u nogi); **-ttfüßig**, *a.* płaskonogi; -er Mensch człowiek mający szeroką stopę; **-ttheit**, *f.* płaskość; *wyrażenie grube, gminne, prostackie; **-tthuf**, *m.* płaskie kopyto.
Platti'ren, *va.* blaszką wykładać, powłokę z srebrnéj blaszki dawać; plattirtes Silber srebro nakładane. [wania na niéj.
Plä'ttkissen, *n.* deska wysłana do praso-
Pla'tt'kopf *m.* płaska głowa; *głowa tępa, ograniczona; **-ttköpfig**, *a.* płaskogłowy; tępogłowy; **-ttmühle**, *f.* maszyna do płaszczenia drutu; **-ttnase**, *f.* płaski nos; **-ttnasig**, *a.* płaskonosy; **-ttreif**, *m.* szeroka żelazna obręcz; **-ttschnabel**, *m.* płaski dziób; **-ttspiegel**, *m.* zwierciadło płaskie; **-ttstein**, *m.* łupnik; **-ttsteine**, *pl.* chodnik; trotoar.
Plä'tttisch, *m.* stół do prasowania; **-tttuch**, *n.* płat do podkładania przy prasowaniu; **-ttwäsche**, *f.* bielizna do prasowania (która się zwykła prasować); **-ttwels**, *m. Ng.* kosmacz; **-ttwurm**, *m. Ng.* przysysek; wypławka; **-ttwürmer**, *m. pl. Ng.* płazińce.
Platz! *int.* pac! puc! klaps! pyk! —, *m.* pacnięcie, pucnięcie; klapsnięcie; pyknięcie; huk, łoskot, trzask; mit einem -e zerspringen z trzaskiem pęknąć.
Platz, *m.* (Stelle, Ort) plac, pewna przestrzeń; auf dem -e bleiben, *na placu zostać, *w bitwie poledz; den — behaupten plac otrzymać, zwyciężyć; *Kk.* (Kuchen) placek (z ciasta); (Ort) miejsce; (nehmen) usiąść; Jmdm. — machen miejsce komu zrobić; — gemacht! ustąpcie! rozstąpcie się! usuncie się! (greifen) mieć miejsce; **Platz-**, *a.* — placu; placowy; **-zadjuta'nt**, *m. Kw.* adjutant placu; **-zbüchse**, *f.* pukawka; **Plä'tzchen**, *n. dim.* placyk; **Pla'tzcommanda'nt**, *m. Kw.* komendant

placu od. miejscowy; Pla'tze, f. § pęknięcie; daß du doch gleich die — kriegtest! § bogdajeś pękł! Pla'tzen, vn. (h.) trzeszczeć; łoskot od. huk wydawać; es regnet, daß es platzt deszcz leje że aż huczy; —, vn. (s.) pękać, pęknąć, rozpęknąć się; vor Lachen — mögen pękać od śmiechu; —, n. pęknięcie; wystrzał.

Plä'tzen, va. z hukiem lub trzaskiem co rozsadzić, zgnieść, rozedrzeć (tak, aby pękło); klapsnąć, pacnąć, wytrzepać; — łatać; kawałki wstawiać.

Pla'tzhalter, s. Sta'tthalter, Ste'llvertre'ter; -tzmajo'r, m. Kw. placmajor; -tzregen, m. Ntl. deszcz ulewny, nawalny; nawalnica; -tzwache, f. Kw. placówka; -tzwechsel, m. H. weksel miejscowy; -tzwechsel, m. przesiadywanie; -tzweise, a. u. ad. placmi; placami.

Plauderei', f. gadanie; rozmawianie; gadanina; gawęda; -derer, m. świegot; gaduła; pleciuch, rozmawiający; gadający; -derha'ft, -derig, a. gadatliwy; świegotliwy; lubiący wiele gadać; -derhaftigkeit, f. gadatliwość; świegotliwość; -rmau'l, n. świegotliwa gęba; *gaduła; świegot; papla; Plau'dern, vn. (h.) gadać; rozmawiać; gawędzić; *gadać niepotrzebne rzeczy, —, n. gadanie, bajanie, świegotanie; pogadanka; -rsa'ck, m. iron. gaduła; papla; -rstu'nde, f., -rstü'ndchen, n. dim. godzinka na pogadankę przeznaczona; -rta'sche, f. iron. świegot; papla; [terkot.

Plautz! int. buch!

Plau'ze, Zk. płuca.

Plebe'jer, m. Stw. Alt. plebejusz; plebejczyk; pospolitak; *prostak; Plebe'jer-, -jisch, a. Stw. plebejski, plebejuszowski.

Pleja'den, f. pl. Stk. siedm gwiazd.

Plena'rsitzung, f. Stw. posiedzenie pełne lub walne; -na'rversa'mmlung, f. walne zgromadzenie. [a. pleonastyczny.

Pleona'smus, m. Spl. pleonazm; -na'stisch,

Pli'nse, Pli'nze, f., Pli'nsen-, m. Kk. naleśnik; naleznik; -senpfanne, f., -sentie'gel, m. Kk. patelnia do naleśników.

Pli'nte, f. Bk. podkładka (w słupie).

Plomba'ge, f. H. plombowanie (towarów); Plo'mbe, f. H., plomba, ołowiana pieczęć przy towarach; -bi'ren, va. H. Hlk. plombować (towary, zęby). [cica.

Plö'tze, f. Ng. płotka (ryba); płoć; pło-

Plö'tzlich, a. nagły; raptowny, niespodziany; —, ad. nagle; raptem.

Plu'derhosen, Plu'dderhosen, f. pl. pludry; -derhosenträ'ger, m. pludrak.

Plump! Plumps! int. klaps! puc!

Plump, a. niezgrabny; gruby.

Plu'mpe, s. Pu'mpe; Plu'mpen, vn. (h.) z szelestem wpaść w co lub upaść na co; s. a. Pu'mpen (Wasser).

Plu'mpheit, f. niezgrabność; -pkeule, f. drąg do naganiania ryb do sieci.

Plumps, int., s. Plump.

Plu'mpsack, m. pytka (ze skręconéj chustki); den — spielen grać w pytkę (w grę, do któréj się pytka używa).

Plu'mpsen, s. Plu'mpen.

Plu'mpstock, s. Plu'mpkeule.

Plu'nder, m. rupieć; grat; starzyzna; bagatela; drobnostka; -nder-, a. tandetny.

Plü'nderei', f. plądrowanie; łupienie; grabienie; grabież.

Plu'nderka'mmer, f. izba na stare graty; graciarnia; -derka'sten, m., -rki'ste, f. skrzynia na stare graty, na starzyznę; -rkra'm, m. sklep tandetny; starzyzna; -rma'rkt, m. tandeta, plac, gdzie starzyznę sprzedają.

Plü'ndern, vn. (h.) u. va. rabować; zrabować, złupić; (Jmdm. die Kasse) złupić komu kasę, zgrać go lub wydatkami wyniszczyć; (einen Schriftsteller), *zrabować autora, żywcem z niego powypisywać.

Plu'ndersa'ck, m. worek ze starzyzną.

Plü'nderung, f. rabunek; łupienie; łup; -ngssu'cht, f. chciwość rabunku, łupiestwo; -ngssü'chtig, a. chciwy rabunku, łupu. [f. większość.

Plura'l, m. Spl. liczba mnoga; -ralitä't,

Plus, s. Ue'berschu'ß.

Plüsch, m. W. plusz; plis; plisz; plisia, pliśnia; Plüsch-, Plü'schen, a. pluszowy.

Plu'smacher, m. powiększyciel dochodów; -cherei', f. zwiększanie dochodów.

Plu'squamperfe'ct, n. Spl. czas zaprzeszły od. dokonany.

Pö'bel, m. gmin; pospólstwo; Pö'bel-, a. — gminu; gminny; -lha'ft, a. gminny, prostacki, karczemny; podły; -lha'ftigkeit, f. gminność; prostactwo; -lhau'fe, m. gminna kupa, tłuszcza; tłum gminu; motłoch; -lhe'rrschaft, f. gminowładztwo; -lmä'ßig, s. Pö'belhaft.

Poca'l, Poka'l, m. puhar.

Poch, m. klaps.

Po'che, f. klepadło; kijanka (do chust); tłuczek (do tłuczenia kruszcu); —, s. a. Poch; Po'chen, vn. (h.) pukać; (an Fenster, Thür) pukać do okna, do drzwi; man pocht, es pocht, es wird gepocht puka ktoś; (auf etw.), *dufać w co (i dla tego być hardym); przechwalać się z czém; zuchwalić się z czego; —, va. (Erz) rudę tłuć; Po'chen, n. pukanie, kołatanie, stukanie; Bw. tłuczenie rud; *fukanie, *dąsanie; Po'cher, m. (trotziger Prahler) zuch, burczymucha, junak.

Po'cherz, n. Bw. Httk. ruda do tłuczenia; -chhammer, m. Bw., -chwerk, n. Httk. młot do tłuczenia rudy; tłuk; -chmehl, n rudna mączka; Po'chmühle, f. Httk. tłuczarnia kruszcowa; stępy do tłuczenia rudy; -chsteiger, m. Httk. stygar tłuczki.

Po'cke, f. Hlk. krosta; Po'cken, pl. krosty; ospa; die — bekommen ospy dostać;

Po'cken-, *a.* ospowy; **-nfie'ber**, *n. Hlk.* gorączka ospowa; **-ngi'ft**, *n.* jad ospowy; **-ckengru'be**, **-nna'rbe**, *f.* dołek ospowy; dziurka od ospy; **-ngrü'big**, **-nna'rbig**, *a.* ospowaty, dzióbaty; **-nhau's**, *n.* spital dla chorujących na krosty (zaraźliwe); **-ckholz**, s. Franzo'senho'lz; **-nkra'nk**, *a.* chory na ospę; **-nkra'nkheit**, *f.* ospa (jako choroba); **Po'ckig**, *a. Hlk.* ospę mający.
Poculi'ren, *vn.* (h.) puchary wysuszać.
Po'dagra, *n. Hlk.* podagra; **-da'grisch**, *a.* podagryczny; **-dagri'st**, *m.* podagryk.
Poesie', *f.* poezja; poema; wiersze; **Poe't**, *m.* poeta; wierszopis, rymotwórca; **Poeta'ster**, s. Di'chterling; **-terei'**, *f.* rymowanie; klecenie wierszy; **Poe'tik**, *f.* poetyka; nauka poezji; **-tisch**, *a.* poetycki; poetyczny; rymotworczy; rymopiski; **-tisi'ren**, *vn.* (h.) wiersze robić; poezją się trudnić.
Pointeu'r, *m.* poniter, gracz (w faraona); **-inti'ren**, *vn.* (h.) poniterować, stawiać na kartę.
Pö'kel, *m. Kk.* solona woda; rosół oder sos do marynaty; **Pö'kel-**, *a.* solony; marynowany; **-lflei'sch**, *n.* peklówka; solonka; solone od. marynowane mięso; **-lhä'ring**, *m.* śledź marynowany; **Pö'keln**, *va.* marynować, zasalać, peklować (mięso, wołowinę); —, *vn.* (h.) na rosół się zamieniać, topić się na mięsie (o soli).
Pol, *m. Stk. Gl. Geog.* biegun (świata).
Po'lak, *m.*, s. Po'le; (Pferd u. Schwein polnischer Race) polski koń; polski wieprz; — reszta niedopalonego tytuniu w fajce.
Pola'r, **-la'risch**, *Stk. Gl. Geog.* polarny, biegunowy; północny; **Polarisatio'n**, *f. Ntl.* polaryzacja; biegunowanie się (światła); **Polarisi'ren**, *va. Ntl.* polaryzować (światło); —, *vn.* (s.) ku biegunowi się nachylać; **-rkreis**, *m.* koło biegunowe; **-rland**, *n.* kraj biegunowy, pod biegunem leżący; **-rstern**, *m.* gwiazda biegunowa, polarna; **-rzi'rkel**, *m. Geog.* koło biegunowe, cyrkuł biegunowy; **Po'lbär**, **-la'rbär**, s. Ei'sbär.
Po'le, *m.* Polak; **Po'len**, *n.* Polska; **-nla'nd**, *n. Geog.* kraj Polski; Polska.
Po'lei, *m. Ng.* polej.
Pole'mik, *f.* polemika, spór literacki, gazeciarski, religijny (na piśmie); **-le'miker**, *m.* polemik; **-misch**, *a.* polemiczny (pismo, część dzieła).
Po'len, *n.*, s. Po'le; **-nfreu'nd**, *m.* Polak; **-nthu'm**, *n. Stw.* polskość; Polakierja; *naród Polski.
Pole'nta, *f. Kk.* kukurudziana lemieszka.
Po'lfuchs, *m. Ng.* lis z pod bieguna; **-lhöhe**, *f. Geog.* wysokość biegunowa.
Poli'ce, *f.* bilet asekuracyjny; karta asekuracyjna.
Polichine'll, *m. Sb.* pajac, poliszynela; **-ne'llthea'ter**, *n. Sb.* teatr poliszyneli
Po'lin, *f. Geog.* Polka.
Poli'ren, *va.* polerować, gładzić, czyścić, połysk dawać; **-li'r-**, *a.* do polerowania; **Poli'rerde**, *f.* ziemia do polerowania; **-rscheibe**, *f. Mech.* toczydło; **-rstein**, **-rzahn**, *m.* kość, kamień, ząb do polerowania; **-rschiefer**, *m.* polornik; **-rstahl**, *m.* polerownik; stalica; **Poli'rt**, *pp.* polerowany; polerowny; mający polituręe, ugrzeczniony. [obyczajenie.
Polite'sse, *f.* polityka, ugrzecznienie; u-
Politi'k, *f.* polityka; er hat es blos aus — gethan, *zrobił to z polityki od. przez politykę; —, *roztropność w postępowaniu; **-tiker**, **-ticus**, *m.* polityk; **-tisch**, *a.* polityczny; —, *ad.* politycznie; **-tisi'ren** *vn.* (h.) rozprawiać o polityce.
Politu'r, *f. Zm.* politura.
Polizei', *f. Stw.* policja; **Polizei'-**, *a.* — policji; policyjny; **-zei'amt**, *n.* urząd policyjny oder policji; policja; **Polizei'bea'mter**, *m.* policjant; **-zei'diener**, *m.* sługa policyjny; **-zei'dire'ctor**, *m.* naczelnik policji; **-zei'lich**, *a.* policyjny; policji; sich — vergehen popełnić przestępstwo policyjne; **-zei'mäßig**, *a.* stósowny do urządzeń policyjnych, do policyjnego porządku; —, *ad.* tak jak w policji; po policyjnemu; **-zei'ordnung**, *f.* ustawy i urządzenia policyjne; porządek policyjny; **-zei'präside'nt**, *m.* prezes policji; **-zei'we'sen**, *n.* policyjność; policja; policyjne sprawy; **-zei'widrig**, *a.* przeciwny ustawom policyjnym; — dumm, *iron.* *niemiłosiernie głupi; **-zei'widrigkeit**, *f.* przeciwność ustawom policyjnym.
Polk, *m.* dzik mniszony; drągal; niezgraba.
Po'lkreis, s. Pola'rkreis.
Po'lle, *f.* wierzchołek drzewa.
Pollutio'n, *f. Hlk.* polucja; **-nsmaschi'ne**, *f.*, **-nsperrer**, *m. Hlk.* odwzodnik.
Po'lmensch, *m. Geog.* człowiek podbiegunowy.
Po'lnisch, *a.* u. *ad. Geog.* Polski; po polsku; Polnisch, Polnische Sprache polszczyzna; polski język; polskie; das Polnische polszczyzna; in's -e übersetzen na polskie przetłumaczyć; spolszczyć; **Polonai'se**, *f. Tzk.* polones, polski (taniec); polonezka; **-nisi'ren**, *va.* polszczyć, na polaka lub na polskie zamienić; (sich) polszczyć się; **-ni'smus**, *m. Spl.* polonizm; polszczyzna.
Po'lstein *rc.*, s. Magne't *rc.*
Po'lster, *n.* poduszka; wezgłowie; **-rbe'tt**, *n.* sofa z poduszkami; **-rchen**, *n. dim.* poduszeczka; **-lstern**, *va.* wyściełać (kanapę, sofą, siedzenie w powozie); **-lsterse'ssel**, **-rsi'tz**, **-rstuh'l**, *m.* krzesło, siedzenie wyścielane; stolek wyścielany; stołek wysłany; **-rwo'lle**, *f.* barwiczka.
Po'ltera'bend, *m.* wieczór przedweselny; wilia wesela; **-ndsche'rz**, *m.* żart na wie-

czór przedweselny; -ndschmau's, m. uczta na wieczór przedweselny; Po'lterer, m. hałaśnik; wrzaskun; *złośnik (lubiący o lada co krzyczéć); pasjonat; paliwoda; hałaburda; -rgei'st, m. straszydło nocne rumorem i łoskotem się objawiające; hałaburda; *hałaśnik; -rka'mmer, f. Plu'nderkammer; Po'ltern, vn. (h.) łomotać; rumotać; łoskot robić; er poltert mit Jedermann im Hause, *z każdym w domu historje wyprawia; -lterst'nn, m. skłónność do hałasowania; hałasliwość.

Po'ltbier, n. Ng. zwierz podbiegunowy; -lvolk, n. Geog. naród podbiegunowy.

Poltro'n, m. tchórz, kuropłoch, człowiek bez odwagi; -nerie', f. tchórzostwo.

Poly—, f. Viel—.

Polyandrie', f. Vie'lmännerei'; -a'ndrisch, a. Ng. (Pflanzen) wielopręcikowy.

Polye'der, -lye'dron, n. Gl. wielościan; wielobok; -lye'drisch, a. Gl. wieloboczny; -lyga'm, a. u. m. wielożenny, nałożniczy; -lygamie', f. wielożeństwo; poligamja; -lyglo'tt, a. wielojęzykowy; -lyglo'tte, f. poliglotta; Biblia w kilku językach.

Poly'p, m. Ng. polip, rodzaj zwierzokrzewu; -pen-, -pena'rtig, a. polipowy; — natury polipu; narosta; -ngewä'chs, n. polipowa narośl; -sta'mm, m. Ng. polipień.

Polysylla'bisch, a. Spl. wielozgłoskowy.

Polyte'chnicum, n. szkoła politechniczna; -chnik, f. politechnika; -chniker, m. politechnik; -chnisch, a. politechniczny.

Polythei'smus, n. Philos. politeizm; wielobóstwo; -thei'st, m. politeista; bałwochwalca; -thei'stisch, a. politeistyczny; bałwochwalczy.

Po'lzirkel, f. Pola'rkreis.

Poma'de, f. pomada; —, a. iron. powolny; rozlazły; —, ad. powoli; lelum polelum; -di'ren, -disi'ren, va. natłuścić, pomadować (włosy, się).

Pomera'nze, f. Ng. pomarańcza; -nzen-, a. pomarańczowy; -nbau'm, m. drzewo pomarańczowe; -nbla'tt, n. liść pomerańczowy; -nblü'the, f. kwiat pomerańczowy; -ndu'ft, m. zapach pomerańczowy; -nbi'tter, n. pomarańczówka; -nfa'rbe, f., -nge'lb, n. kolor pomerańczowy; -nfa'rben, -nfa'rbig, a. pomerańczowy; -nö'l, n. olejek pomerańczowy; -nscha'le, f. skórka pomerańczowa.

Po'mmer, m. Geog. Pomorzanin; Pomerańczyk; -merin, f. Pomorzanka; -merisch, a. pomerański; pomorski; —, ad. po pomorsku; Po'mmern, n. Pomerania; Pomorze; (von, aus) a. Pomorski.

Pomp, m. pompa; przepych; -mphaft, a. pompatyczny; -mpö's, a. pyszny, nader świetny, wspaniały.

Ponceau', n. pons; ponsowy kolor; —, -nceau'farben, a. ponsowy.

Pönite'nz, f. kara; pokuta.

Pontifica'lien, n. pl. uroczysty strój kapłański (przy celebrze); -tifica't, n. Kg. godność papieska.

Ponto'n, n. Kw. ponton; czołno mostowe; mostołódź; -nie'r, m. pontonier, żołnierz do pontonów używany.

Po'panz, m. bobo; babok; straszydło (dla dzieci).

Po'pe, m. Kg. pop.

Pö'pel, -lmann, f. Po'panz; -lmütze, f. kapuca. [człowieka).

Po'po, m. § zadek; pośladek; tył (u

Populä'r, a. popularny; -laritä't, f. popularność; -larisi'ren, a. uspospolicić; popularyzować; (sich) stawać się popularnym; uspospolicić się; -larisi'rung, f. upospolicenie.

Po'ren, m. pl. Zk. pory (w ciele); Porö's, a. dziurkowaty; -rositä't, f. dziurkowatość. [firowy.

Porphy'r, m. Ng. porfir; (von, aus) por-

Poree', m., Porre'zwiebel, f. Ng. por; luczek.

Porsch, Porst, m. (Pflanze) bagno.

Port, f. Ha'fen.

Porta'l, n. Bk. głowne drzwi.

Portechai'se, f. lektyka.

Portefeui'lle, n. teka do noszenia papierów; portfel. [grosz.

Portemonnai'e, n. portemonetka; nosi-

Portepee', n. Kw. felcech (u szpady); -pee'-Fäh'nrich, m. podchorąży.

Po'rter, m., -terbie'r, n. porter.

Po'rticus, Bk., f. Säu'lenga'ng.

Portie'r, m. odźwierny; szwajcar; -tie'r-loge, f. odźwiernia.

Portio'n, f. porcja.

Po'rto, n. listowe; -tobetra'g, m. opłata pocztowa; -tofrei', a. wolny od opłaty; —, ad. bezpłatnie; -tofrei'heit, f. wolność od opłaty.

Portrai't, n. Mal. portret; wizerunek; podobizna; Portrai't-, a. Mal. portretowy; -tmaler, m. portrecista; malarz portretowy; -ti'ren, va. portretować kogo.

Po'rtugal, n. Geog. Portugalia; -gie'se, m. Portugalczyk; -gie'sin, f. Portugalka; -gie'sisch, a. portugalski.

Po'rtulak, m. Ng. Kk. portulaka; kurza noga ogrodowa.

Po'rtwein, m. Wb. wino portowe.

Porzela'n, n. porcelana; von, aus —; —, -zela'nen, a. — porcelany; porcelanowy; -nerde, f. ziemia od. glinka porcelanowa; porcelanówka; -nfarbe, f. Mal. farba do malowania porcelany; -ngefä'ß, n. naczynie porcelanowe; -nglätte, -nglasu'r, f. polewa porcelanowa; ńkliwo na porcelanie; -nhändler, m. kupiec handlujący porcelanem; -nniederlage, f. skład porcelany; -nofen, m. piec do wypalania porcelany; -nschnecke, f. Ng. porcelanka; zwiciec; -nvergo'ldung, f. po-

złota na porcelanie; -weiß, a. biały jak porcelana.

Posame'nt, n. posaman; burt; -mentie'r, -menti'rer, m. pasamonik; burtownik; szmuklérz; -mentie'r-, a. pasamoniczy; szmuklérski; -mentie'rarbeit, f. wyrob pasamoniczy; -mentiererei', f., -mentie'rhandwerk, n. szmuklerstwo.

Posau'ne, f. *Tk.* puzon; puzan; trąba; in die — blasen, stoßen trąbić; zatrąbić; Posau'nen, vn. (h.) u. va. *Tk.* trąbić; -nen-, a. *Tk.* puzonowy; -nenba'ß, m. bas puzonowy; -nenbläser, m. puzonista; puzanista; -saunenha'll, m. głos trąby; dźwięk trąby; -nenregi'ster, n. rejestr puzonowy; -nenru'f, m. wezwanie trąby; -nenscha'll, m. odgłos trąb od. puzonów.

Po'se, s. Fe'derkie'l.

Po'sen, n. *Geog.* Poznań; (von, aus) Poznański; Po'sener, m. Poznańczyk; —, a. Poznański; das Posensche Gebiet Poznańskie.

Positio'n, f. pozycja; stanowisko; Positio'ns-, a. pozycyjny; -tio'ns-Geschü'tz, n. *Kw.* działo pozycyjne.

Positi'v, n. *Tk.* pozytyw, pozytywek; organki (do grania); —, m. *Spl.* stopień równy, piérwszy; —, a. ustanowiony; -e Religion religja nadana, objawiona; -es Recht prawo nadane; prawo stanowione; (zuverlässig, sicher) pewny; —, *Ntl.* dodatni; dodajny; -tivitä't, f. dodatność.

Positu'r, f. postawa; in — sein być gotowym; sich in — setzen gotować się.

Po'sse, f. figiel; żart; bufonada; krotochwila; Possen treiben błaznować; bufonować; das sind —! to żarty, figle, głupstwa! laß die —! porzuć te żarty! *Sb.* farsa, komedyjka gminna; Po'ssen, m. psota; psikus; figiel; Jmdm. einen — thun, spielen figla komu wypłatać; (zum) na psotę; (wie zum) jak na złość; -nha'ft, a. śmieszny, krotofilny; -nha'ftigkeit, f. śmieszność; -nme'cher, -nrei'ßer, m. bufon; śmieszek; krotochwilnik; -nreiße-rei', f. błaznowanie; bufonada; -nspie'l, -nstü'ck, s. Po'sse.

Possessi'vum, n. *Spl.* zaimek dzierżawczy.

Posse'ssor, m. *Rw.* dzierżawca; -sso'rium, n. prawo własności.

Possie'rlich, a. pocieszny; ucieszny; zabawny; -sie'rlichkeit, f. pocieszność, zabawność.

Post, f. *Bk. H.* pozycja (w rachunku); suma, pewna ilość pieniędzy; (Postbeförderung) poczta; auf die — gehen najść, nachodzić, iść na pocztę; einen Brief durch die —, mit, auf der — schicken list pocztą posłać, odesłać; die — nehmen pocztę wziąć; (Nachricht) wiadomość; Post-, a. pocztowy; pocztarski; -stame'nt, n. *Bk.* postument; podsłupie; podstawa; -stamt, n. pocztamt; urząd pocztowy; -stbeamter, m. urzędnik przy poczcie; -stberi'cht, m. zdanie sprawy pocztowe; -stbote, m. posłaniec pocztowy; -stboten-, a. pocztarski; -stbuch, n. księga pocztowa; -stkale'nder, m. kalendarzyk pocztowy; -stchaise, f. wózek pocztowy (dla osób); Po'stchen, Pö'stchen, n. *dim.* sumka; -stcours, m. kurs pocztowy; -stdebi't, m. *Bchh. H.* debit pocztowy; -stdire'ctor, m. dyrektor poczty; -steinrichtung, f. urządzenie poczty.

Po'sten, m. stanowisko; seinen — verlassen opuścić stanowisko, zejść z niego; seinen — behaupten utrzymać się w stanowisku; — posterunek; — ausstellen porozstawiać posterunki; — miejsce, urząd, funkcja; -nlau'f, m. bieg pocztowy; kurs; -stfrei, a. wolny od pocztowego; -stfreiheit, f. wolność od pocztowego; -stfuhre, f. podwoda pocztowa; -stgeld, n. opłata pocztowa; pocztowe; Po'sthalter, m. pocztarz, utrzymujący pocztę w miejscu jakiém; -sthalterei', f. pocztarstwo; -sthaus, n. dom pocztowy; poczta; -sthorn, n., -sthörnchen, n. *dim.* trąbka pocztarska; -sthornschne'cke, f. *Ng.* skrętogrodek.

Po'sthuma, f. córka pogrobna; -sthumus, m. pogrobowiec; pogrobek.

Posti'lle, f. *Kg.* postyla; -llenreiter, m. *iron.* postylant, kaznodzieja żywiący się z postyli.

Postillo'n, m. postyljon, pocztyljon; pocztarek; -stillo'ns-, a. pocztarski; postyljoński.

Posti'ren, va. postawić na placówce, na stanowisku; (sich) stanąć na stanowisku; usadowić się; -sti'rungs-, a. posterunkowy.

Po'stkahn, m. łódka pocztowa; -stkale'sche, f. bryczka od. kołaska pocztowa; wozek pocztowy; -stkarte, f. mapa pocztowa; karta pocztowa; spis listów pocztą przesłanych; -stkasse, f. kasa pocztowa; -stknecht, m. parobek z poczty; -stkutsche, f. pocztowy wóz; deliżans; -stkutscher, m. woźnica pocztowy; -stmeile, f. mila pocztowa; -stmeister, m. poczmistrz; poczmajster; -stmeistera'mt, n., -stmeisterste'lle, f. poczmistrzostwo; -stnachricht, f. doniesienie pocztowe; wiadomość pocztą przesłana.

Postnumera'ndo, ad.: zahlen, -meri'ren, va. z dołu od. późniéj płacić, po otrzymaniu rzeczy od. po upływie czasu.

Po'sto, n. (fassen, nehmen) zająć gdzie stało miejsce od. stanowisko; usadowić się.

Po'stordnung, f. ustawa pocztowa; urządzenie pocztowe; Po'stort, m. miejsce, gdzie się poczta znajduje; przeprząg poczty; -stpacke'tboot, n. okręt pocztarski; -stpapie'r, n. papier pocztowy; -stpferd, n. pocztowy koń; -stporto, s. Po'rto; -strath, m. Radca pocztowy; -strecht, n.

prawo pocztowe; -ſtreiſe, *f.* podróż pocztą; -ſtreiter, *m.* pocztyljon konny; -ſt-ſäule, *f.* słup pocztowy; -ſtſchein, *m.* świadectwo z poczty; -ſtſchiff, *n.* statek pocztowy; okręt pocztarski; -ſtſchreiber, *m.* pisarz na poczcie od. z poczty.

Po'ſtſcriptum, *n.* dopisek, przypisek.

Poſtſecretä'r, *m.* sekretarz poczty; -ſt-ſtall, *m.* stajnia pocztowa; -ſtſtatio'n, *f.* stacja pocztowa; -ſtſtempel-Couve'rt, *n.* stęplowana koperta; -ſtſtraße, *f.* trakt pocztowy; droga pocztowa; -ſtſtück, *n.* pocztowa sztuka; -ſttag, *m.* dzień pocztowy; -ſttaube, ſ. Brie'ſtaube; -ſttax-ordnung, *f.* urządzenie taks pocztowych; -ſtwagen, *m.* wóz pocztowy; -ſtwechſel, *m.* przeprząg pocztowych koni; -ſtweſen, *n.* pocztowość; wydział pocztowy; pocztarstwo; -ſtzeichen, *n.* stempel od. znak pocztowy; -ſtzeitung, *f.* gazeta pocztowa; -ſtzug, *m.* (auf Eiſenbahnen) pociąg pocztowy (na żelaznéj kolei).

Potenta't, *m.* *Stw.* potentat, mocarz, potężny monarcha; Pote'nz, *f.* potencja, możność; *Rk.* potencja; potęga; eine Zahl zur dritten — erheben, *Rk.* wynieść liczbę do trzeciéj potęgi.

Potpourri', *n.* *Kk.* garnek z różną włoszczyzną w ziemi przechowany; *Tk.* popury.

Pott, *m.* garnek; -ttaſche, *f.* *Ng.* *Schdk.* potasz; potaż; potaż; potaś; -ttaſchen-, *a.* potasowy; -ttlu'ß, *m.* *Hük.* okrasa; surowiec; -ſchfaß, *n.* potaszówka; -ſch-ſiederei, *f.* potażarnia, potaźnia; -ſchen-ſiederei'-Au'fſeher, *m.* majdannik.

Po'ttfiſch, *m.* *Ng.* wieloryb głowacz; potfisz, kaszelot; dziwogłów; krytoząb.

Po'tthaken, *m.* hak, na którym kocioł nad ogniskiem zawiesza się.

Potz! *int.* he! daj go katu! — Henker! (Wetter! Tauſend!) mospanie! a to historja! dalipan! daj go katu! a to rzecz dziwna!

Poula'rde, *f.* *Ldw.* *Kk.* pularda.

Pouſſi'ren, *va.*, ſ. Boſſi'ren; (Jmdn.), *pusować kogo, pchać go; etw. —, *pusować co, chcieć jak najprędzéj do skutku przywieść. [rius, *m.* prebendarz.

Präbe'nde, *f.* (Pfründe) prebenda; -da'-

Pra'chern, *vn.* (h.) § żebrać; -cherwa'ck, *n.* żebractwo.

Pracht, *f.* świetność; wspaniałość; okazałość; przepych; (Gepränge, Pomp) wystawność; przepych; Pracht-, *a.* pyszny; przepyszny; paradny; *wystawny; -t-aufwand, *m.* wystawność; przepych; -t-aufzug, *m.* wspaniały pochód; parada; okazała procesja; -tausgabe, *f.* *Bchh.* *Litt.* wydanie ozdobne; wydanie pyszne, wspaniałe (dzieła jakiego); -tbau, *m.* *Bk.* pyszna budowla; -tgebäu'de, *n.* pyszny budynek; -tgeſchi'rr, *n.* pyszne sprzęty, naczynia; -tgeſcho'ß, *n.* pierwsze piętro (w domu); -tgewa'nd, *n.* strój paradny; -tgewö'lbe, *n.* pyszne sklepienie; -thim-mel, *m.* (Baldachin) baldakin; baldachin;

Prä'chtig, *a.* wyborny; paradny; wspaniały (widok itd.); świetny (bankiet, igrzyska); pyszny (pałac, obiad, widok); -tigkeit, *f.* wyborność; paradność; świetność; Pra'chtkäfer, *m.* *Ng.* paskudnik; -tkleid, *n.* suknia paradna, od parady; -tkutſche, *f.* paradny kocz od. powóz; -t-leben, *n.* życie wystawne; -tliebe, *f.* miłość przepychu; -tliebend, *a.* lubiący przepych oder wystawność; -tſeſſel, *m.* tron; krzesło paradne; -tſtadt, *f.* przepyszne miasto; -tſtück, ſ. Pra'chtwerk; -tſüchtig, *a.* ubiegający się za przepychem; -tthor, *n.* brama świetna, z przepychem ozdobiona; -ttitel, *m.* pyszny, wspaniały tytuł (wspaniale brzmiący); Pra'chtvoll, *a.* przepyszny; wystawny; -twagen, *m.* powóz paradny; pyszny powóz; -twerk, *n.* dzieło przepychu, z przepychem wykonane, świetne; wspaniałe wydanie dzieła; -tzelt, *n.* namiot świetny, pysznie przyozdobiony; -tzimmer, *n.* pokój paradny, wspaniale przystrojony.

Präci's, *a.* dosadny, dobitny (styl); krótki i zwięzły (sposób pisania od. tłumaczenia się); —, Präci'ſe, *ad.* dobitnie; zwięźle; punktualnie; — um fünf Uhr punkt o piątéj; -ciſio'n, -ci'rung, *f.* precyzja, dobitność, dosadność; (mit) z precyzją.

Präcluſi'vfriſt, *f.* *Rw.* termin zawity.

Practica'bel, ſ. Praktikabel ꝛc.

Prädica't, *n.* *Spl.* predykat, orzeczenie; tytuł (honorowy komu przyznany).

Präfe'ct, *m.* *Stw.* *etc.* Prefekt, przełożony na departamentem, nad szkołą, nad konwiktem itd.; -fectu'r, Prefektura; biuro Prefekta.

Prag, *n.* *Geog.* Praga; von, aus —, Pra'-ger, *a.* Praski; —, *m.* Prażanin; -gerin, *f.* Prażanka.

Prä'geln, (*vn.* (h.) *Kk.* skwierczéć, skwarlić; —, *va.* smarzyć, skwarzyć co.

Prä'gemaſchi'ne, *f.* *Msw.* wahadło w mennicy do wybijania stempla; Prä'gen, *va.* odbijać, wybijać, bić (pieniądze, medale, numizmata); Prä'ger, *m.* odbijacz monet; mincarz; -geſte'mpel, *m.* stempel do wybijania monet; Prä'geſto'ck, *m.* matryca; forma lub stempel do wybijania stempla na odwrotnéj stronie numizmatu; -ge-werk, *n.* tłocznia.

Pragma'tiſ.h, *a.* (gemeinnützig, lehrreich; geſchäftskundig) pragmatyczny (historja, sankcja); -gmatiſ'smus, *m.* pragmatyczność.

Prägna'nt, *a.* ciężarny; -gna'nz, *f.*

Prah'len, *vn.* (h.) chwalić się; (mit etw.) chełpić się z czego; chlubić się czém od.

z czego; *pysznie się wydawać; **Prah'ler**, *m.* chełpliwiec; chełpiciel; **-h'lerei'**, *f.* chełpliwość; przechwalanie się; **-rhaft**, **risch**, *a.* chełpliwy; —, *ad.* chełpliwie; (thun) przechwalać się; **-lerin**, *f.* chełpicielka; **Prah'lhans**, *m.* samochwał; chełpliwiec; **-lsucht**, *f.* chełpliwa żyłka; skłonność do chwalenia; **-h'lsüchtig**, *a.* chełpliwy; lubiący się chwalić. [wóz.

Prahm, *m.*, **Prah'me**, *f.* *Sw.* prom; prze-

Präjudicir'ren, *va.* u. *vn.* *Rw.* rozstrzygnąć poprzednio; (nachtheilig sein) szkodzić; präjudicirter Wechsel, *H.* weksel upadły.

Prakticir'ren, *vn.* (h. praktykować (jak lekarz, adwokat); —, *va.* praktycznie się czém zajmować; trudnić się czém; (etw. auf die Seite), *skręcić co, skraść; **Pra'k-tik**, f. Pra'xis; **-ktika'bel**, *a.* dający się użyć lub wykonać; **-ktika'nt**, *m.* praktykant, uczący się czego przez praktykę; aplikant (sądowy itd.); **Pra'ktiken**, *f. pl.* podstępy; wykręty; podstępne obroty; **-ktiker**, **-ktikus**, *m.* praktyk; (alter) stary praktyk; **-ktisch**, *a.* praktyczny; praktykujący.

Präla't, *m.* *Kg.* prałat; **-la'ten-**, *a.* prałacki; **-latu'r**, *f.* prałactwo; prałatura.

Prälimina'r, *a.* przedugodny; **-mina'rien**, *f. pl.* przedugoda; przedugodne warunki; wstępne układy.

Prall, *a.* wyprężony, wytężony, mocno naciągnięty; opięty; —, *ad.* opięto; (anliegen) opięto leżeć; —, *m.* buch; baws; odskok; rykoszet; **Pra'llen**, *vn.* (s.) odbijać się; obijać się (o co); —, *vn.* (h.) dźwięk wydawać taki jak co odbijającego się; warknąć; szczęknąć; **Pra'llheit**, *f.* sprzężystość, elastyczność; **-llkraft**, *f.* sprzężytość; **-llkräftig**, *a.* sprężysty; **-ll-schuß**, *m.* strzał na odbitkę, odbitny; **-ll-stein**, *m.* kamień przy domu lub drodze (o który się koło obija); **-lltriller**, *m.* tryl odbitkowy, krótki.

Präludi'ren, *vn.* (h.) *Tk.* przegrywać; grać od. robić preludjum; **-dium**, *n.* preludjum; przegrywka.

Prä'mie, *f.* nagroda; premjum; *H.* premja, zapłata za asekuracją albo za zawód; **Prä'mien-**, *a.* premjowy; **-ngeschä'ft**, *n.* *H.* interes premjowy; **-nha'ndel**, *m.* handel premjowy; **-nschei'n**, *m.* bilet premjowy; **-mii'ren**, *va.* *nagrodzić, nadgrodzić; nagrodę komu dać za co.

Prämi'sse, *f.* premisa.

Prämonstrate'nser, *a.* *Kg.* Premonstrateński, Norbertański; —, **-sermö'nch**, *m.* Norbertanin (zakonnik); —, *pl.* Premonstratenzi; Norbertanie; **-serin**, *f.* norbertanka; **-sero'rden**, *m.* zakon Norbertański od. Premonstrateński.

Pra'ngen, *vn.* (h.) błyszczéć, świetnym się wydawać, pysznie wyglądać; (in Gold) błyszczéć od złota; (in Purpur) błyszczéć w purpurze; **-nger**, *m.* pręgierz; Jmdn an den — stellen pod pręgierzem kogo wystawić; *osławić go.

Pra'nke, *f.* łapa niedźwiedzia.

Pränumera'ndo, *ad.* z góry; naprzód; (zahlen) z góry płacić, zapłacić; **-ra'nt**, *m.* prenumerant, prenumerator; przedpłaciciel; **-ra'ntenli'ste**, *f.* lista od. spis prenumeratorów; **-ratio'n**, *f.* prenumerata; przedpłata; ein Werk auf — herausgeben, *Bchh.* wydać dzieło na prenumeratę; **-ratio'ns-**, *a.* prenumeracyjny; **-spreis**, *m.* *Bchh.* cena prenumeracyjna; **-numeri'ren**, *vn.* (h.) (auf ein Buch) na książkę prenumerować.

Prä-para'nt, *m.* preparant; **-para't**, *n.* preparat (anatomiczny itd.); **-ratio'n**, *f.* przygotowywanie czego; gotowanie się (na co); **-pari'ren**, *va.* preparować co, robić preparat (anatomiczny etc.); s. a. Vo'rbereiten.

Präpositio'n, *f.* *Spl.* prepozycja; przyimek.

Präse'nt, *n.* prezent; podarunek; —, *a.*, s. Ge'genwä'rtig; **-ta'nt**, *m.* przedstawiciel, ten co kogo przedstawia na urząd itd.; *H.* ten co prezentuje weksel; **-ta-tio'n**, *f.* prezentowanie; podawanie; przedstawienie; **-tatio'nsfrist**, *f.* *Rw.* termin prezentacji; **-tatio'nsrecht**, *n.* *Kg.* prawo podawania plebana; kolatura; **-senti'ren**, *va.* prezentować, pokazywać; przedstawiać; (Gewehr), *Kw.* prezentować broń! präsentir' 's Gewehr! prezentuj broń! (sich) wydawać się, wyglądać (dobrze, źle); (einen Wechsel), *H.* weksel okazać; **-ti'r-teller**, *m.* tacka; taca.

Präse'nz, *f.* prezencja, obecność czyli znajdowanie się gdzie obecnie; **-zgelder**, *n. pl.* emolumenta od. korzyści prezencyjne; dochód z prezencji.

Pra'ser, *m.* *Ng.* (Edelstein) praser.

Präservati'v, *n.* *Hlk.* prezerwatywa.

Prä'ses, *m.* prezes; **-side'nt**, *m.* Prezydent; Prezes (senatu, sądu, rady Państwa, rady ministrów); **-ntschaft**, *f.*, **-si'dium**, *n.* prezesostwo; **-sidi'ren**, *vn.* (h.) prezydować, przewodziczyć, przewodzić.

Pra'sseln, *vn.* (h.) trzeszczéć; strzelać; —, (s.) z trzaskiem od. łoskotem upaść, lecićć itd.; —, *s. Prah'len.

Pra'ssen, *vn.* (h.) hulać; rozpustować, trwonić (pieniądze na hulanki, rozpusty); *zbytkować; zbytkownie od. rozrzutnie żyć; **Pra'sser**, *m.* hulacz; hulak; marnotrawca; **-sserei'**, *f.* hulanie, deboszowanie; hulanka.

Prästatio'n, *f.* dań; **-tio'nspflichtig**, *a.* daninny; **Prästi'ren**, *va.* dokazać czego; być zdatnym.

Präsumti'v, *a.* domyślny; przypuszczalny.

Prätende'nt, *m.* *Stw.* pretendent; ubiegający się o koronę; **-di'ren**, *va.* preten-

dować, żądać; domagać się; **-sio'n**, *f.* pretensja, żądanie, zarozumiałość.

Prä'tor, *m. Alt. Stw.* Pretor; **-toria'ner**, *m.* Pretorjanin; **-nerthu'm**, *n.* pretorjanie; **-ria'nisch**, *a.* Pretorjański; pretorowy; pretorjalny; **-to'risch**, *a.* Pretorski.

Prätu'r, *f. Alt. Stw.* pretura; pretorstwo.

Pra'tze, s. Pra'nke, Klau'e, Ta'tze.

Präveni're, *n.*: Jmdm. in oder bei etw. das — spielen uprzedzać kogo do czego.

Pra'xis, *f.* praktyka; eine starke — haben mieć wielką praktykę; eine — treiben trudnić się praktyką.

Pre'digen, *vn.* (h.) u. *va.* kazać; über, von etw. —, *Kg.* mieć kazanie o czém; — opowiadać co; gegen Jmdn. od. etw. — powstawać na kogo od. na co (w mowach swoich); **Pre'digen**, *n.*, s. Pre'digt; **Pre'diger**, *m.* kaznodzieja; **-diger-**, *a.* kaznodziejski; **-ra'mt**, *n.*, **-rstelle**, *f.* kaznodziejski urząd; kaznodziejstwo; **-r-o'rden**, *m. Kg.* zakon kaznodziejski od. Dominiański; **-gerto'n**, *m.* *ton kaznodziejski; **Pre'digt**, *f. Kg.* kazanie; eine — halten mieć kazanie; in die — gehen iść na kazanie; **-digtamts-Candida't**, *m.* kandydat kaznodziejstwa; **Pre'digtbu'ch**, *n.* zbiór kazań; **-digtstuh'l**, *m.* kazalnica, ambona; kazalnia, mównica; **-digtwe'sen**, *n.* kaznodziejstwo.

Pre'gel, *m. Geog.* (Fluß) Pregiel; (Wassermaaß) wodomiar; wodowzkaz.

Preis, *m.* cena; einen — festsetzen, machen, bestimmen cenę ustanowić, oznaczyć; um diesen — za tę cenę; um keinen — za żadną cenę; im -e sein być w cenie; popłacać; einen — aussetzen nagrodę wyznaczyć; (Ehre, Ruhm, Lob) cześć, chwała; uwielbienie; Jmdm. sein Vermögen — geben oddać komu na łup majątek; sich — geben oddać się, wystawić się, poświęcić się na co; **Preis-**, *a.* do ceny należący; nagrodny; **-saufgabe**, *f.* zadanie do nagrody; **-sausetzung**, *f.* wyznaczenie nagrody; **-sbewe'rber**, *m.* ubiegający się o nagrodę; **-sbewe'rbung**, *f.* ubieganie się o nagrodę; **-scoura'nt**, *m. H.* wykaz cen bieżących.

Prei'selbee're, **Prei'ßelsbee're**, *f. Ng.* brusznica, żórawinka, czerwona borówka.

Prei'sen, *va. irr.* (h.) wielbić; sławić, wysławiać, uwielbiać, wywielbiać; (Jmds. Namen) sławić czyje imię; (Jmdn. glücklich) szczęśliwym kogo głosić; **-sfrage**, *f.* pytanie do nagrody podane; pytanie, za którego rozwiązanie nagroda wyznaczona; **-sgesa'ng**, s. Lo'bgesa'ng; **Prei'slich**, *a.* chwalebny, chlubny, cenny; **-ssatz**, *m.* taksa; oznaczenie ceny; **-sschrift**, *f. Litt.* pismo do nagrody podane; pismo (nagrodą) uwienczone; **-ssteigerung**, *f. H.* podniesienie, podwyższanie ceny; **-sverzeichniß**, *n. H.* spis od. wykaz cen (towarów); **-swerth**, **-swürdig**, *a.* wart swojéj ceny; godzien uwielbienia (człowiek, czyn); **-swürdigkeit**, *f.* chwalebność; cenność.

Prell, *m.* płaszczyzna wyprężonéj rzeczy; **Pre'lle**, *f.* odbijanie od czego; **Pre'llen**, *va.* odbijać od czego; podbijać; (einen Fuchs), *Jäg.* lisa podrzucać; (Jmdn.) **odrwić, oszwabić, oszołomić kogo, **Pre'llbaum**, *m.* odbijak; **Pre'lle**, *f.*, **Pre'llen**, *n.* wyrzucanie kogo do góry z płachty rozciągnionéj; odbitka; **Pre'ller**, *m.* odbicie się; odskok; (Betrüger) odrzyskóra, odrwiwacz; oszukaniec; **-llerei'**, *f.* oszukaństwo, okpiwancja; **-llschlag**, *m.* uderzenie odbijające; **-llschuß**, s. Pra'llschuß; **-llsteine**, *m. pl.* stróże.

Premie'r, *a.* piérwszy; —, *m.*, s. Premie'rmini'ster; **-mie'rlieutena'nt**, *m. Kw.* piérwszy porucznik; **-rmini'ster**, *m. Stw.* piérwszy minister; Prezes Rady Ministrów.

Prese'nning, *f. Sw.* płótno żaglowe mazią wysmarowane.

Pressa'nt, s. Dri'ngend, Ei'lig.

Preß-, *a. Buchdr.* prasny; prasowy; **-ßbalken**, *m. Buchdr.* szpaga wierzchnia u prasy; **-ßbank**, *f.* prasa w kształcie ławki; *Buchdr.* ławka u prasy; **-ßbar**, *a.* ściśliwy; **-ßbaum**, *m.* drąg u prasy; **-ßbengel**, *m. Buchdr.* trzonek u prasy; **-ßbrett**, *n.* deska u prasy; **-ßdeckel**, *m.* przykrywadło pargaminowe w prasie drukarskiéj; **Pre'sse**, *f.* prasa; etw. in die — geben dać co do prasy (sukno itd.); dać co pod prasę, co du druku; unter der — sein, *Buchdr.* być pod prasą (w druku); die — verlassen, aus der — kommen, *Bchdr.* wyjść z pod prasy (z druku); dem Tuche die — geben, *W.* sukno wygładzić w prasie; in der — sein, *być w ucisku, *w kłopocie (w tarapacie); **Pre'ssen**, *va.* cisnąć, ściskać, gnieść; (Tuch) sukno w prasie gładzić; die Brust, das Herz ist gepreßt, *serce jest ściśnione; (Soldaten, Matrosen) gwałtem brać do wojska, na majtków; **Pre'sser**, *m.* preser; wyciskacz; wytłocznik; **-rloh'n**, *m.* zapłata za wyciskanie od. wytłaczanie; **-ßfreiheit**, *f.* wolność druku; **-ßgang**, *m. Sw.* wysyłka na poniewolne zbieranie majtków; **-ßgese'tz**, s. Pre'ßzwang; **-ßgewe'rbe**, *n. Buchdr.* przemysł drukarski; **-ßglanz**, *m.* glanc w prasie nabyty; **-ßhaft**, *a.* chorowity; cherlak.

Pressi'ren, *va.* naglić; nalegać; pressirt sein mieć wiele zatrudnień.

Pre'ßkopf, *m.* głowizna prasowana (wołowa lub wieprzowa); **-ßproce'ß**, *m. Rw.* proces drukowy lub prasowy; **-ßschraube**, *f.* śruba do ściskania prasy służąca; **-ßspahn**, *m.* gładka tektura do okładania sukna, kiedy się bierze do prasy; **-ßwurst**, *f. Kk.* salceson; **-ßzwang**, *m. Litt.*

Sw. ograniczenie wolności druku; niewola druku.

Preu'ße, *m. Geog.* Prusak; Preu'ßen, *n. Geog.* Prusy; (von, aus) Pruski; -ßenthu'm, *n.* prusactwo; pruskie zwyczaje; pruski sposób myślenia, działania itd.; Preu'ßin, *f.* Prusaczka; -ßisch, *a.* Pruski; —, *ad.* po Prusku.

Pri'cke, *Ng.*, f. Bri'cke.

Pri'ckeln, *va.* kłuć, kolcem jakim często go dotykać; es prickelt mich auf der Haut czuję mocne swędzenie i jakoby darcie na skórze.

Prie'ster, *m. Kg.* kapłan; ksiądz; ksiądz mszalny; -sterin, *f.* kapłanka; -ster-, -sterlich, *a.* kapłański; -ra'mt, *n.* urząd kapłański; -rkä'ppchen, *n. dim.* piuska, jarmułka; -rlich, f. Prie'ster-; -rro'ck, *m.* suknia kapłańska; rewerenda; sutanna; -rscha'ft, *f.* kapłaństwo; duchowieństwo; -rsta'nd, *m.* kapłaństwo; -rthu'm, *n.* kapłaństwo; -rwei'he, *f.* poświęcenie od. wyświęcenie na kapłaństwo.

Pri'ma, *f.* pryma, *piérwsza od. najwyższa klasa szkoły; -ma'ner, *m.* piérwszoklasista; -ma'rius, *m.* piérwszy (profesor, kapłan itd.); -mä'rschule, *f.* szkoła początkowa; -mä'runterricht, *m.* oświecenie początkowe.

Pri'mas, *m. Kg.* prymas, najpierwszy między biskupami; -ma't, *n.* prymasostwo; (des Papstes) wyższość papieża nad wszystkich biskupów.

Pri'mawe'chsel, *m. H.* piérwoweksel.

Pri'mel, *f. Ng.* piérwiosnka; niedźwiedzionka.

Primiti'v, f. U'rsprünglich.

Principa'l, *m.* pryncypał; —, *m. Tk.* pryncypał w organach; -pa'lin, *f.* pryncypałowa; -pa'l-, -pa'ls-, *a.* — pryncypału; pryncypalny, główny.

Prinz, *m.* książę; kaiserlicher — Cesarzewicz; königlicher — Królewicz; vom Geblüt książę ze krwi panującéj; (wie ein), *jak książę, po książęcu; Pri'nzen-, *a.* książęcy; — książęcia lub książąt; -nerzie'her, *m.* wychowawca książęcia lub książąt; -nze'ssin, *f.* księżna; księżniczka; kaiserliche — Cesarzówna; königliche — Królewna; -nze'ssinsteu'er, *f.* danina na wyprawę księżniczek; Pri'nzlich, *a.* książący; -zmeta'll, *n.* pryncmetal.

Pri'or, *m. Kg.* przeor; Prio'rin, *f.* przeorysza; -ra't, *n.* przeorstwo; przeorostwo; Priorita't, *f.* piérwszość, piérwszeństwo; -ritä'tisch, -ritä'ts-, *a.* piérwsze prawo mający.

Priscia'n, *m. npr.* Pryscjan; dem — eine Ohrfeige geben, *błąd gramatyczny zrobić w łacinie.

Pri'se, *f.* szczypta; niuch; eine — (Tabak) nehmen, Jmdm. geben zażyć tabaki; dać komu (zażyć) tabaki); (Beute) łup; zdobycz; *Sw.* okręt nieprzyjacielski schwytany; eine — machen, *Sw.* schwytać okręt; Pri'sengeri'cht, *n. Sw. Rw.* sąd do spraw zaborczych.

Pri'sma, *n. Gl.* pryzma; graniastosłup; -sma'tisch, *a. Gl.* pryzmatyczny; graniastosłupowy.

Pri'tsche, *f.* trzepaczka; leszczatka; tapczan; bat; die — bekommen trzepankę dostać; — ławeczka za saniami; — prycza, tarczan, tapczan (do leżenia); -tschen, *va.* trzepnąć od. trzepać kogo; *chłostać; *wygnąć, wyforować go (z domu, ze służby); —, *vn.* (h.) trzaskać od. trzasnąć drzwiami; przetwiérać się, ciągle wychodzić i przychodzić i drzwiami skrzypiéć lub trzaskać; -tschmeister, *m.* pajac, arlekin; błazen; rymokleta.

Priva't, Priva't-, *a.* prywatny, nie publiczny od. rządowy; domowy, sekretny; -tangele'genheit, *f.* prywatny interes; -taudie'nz, *f.* prywatna audjencja; -tbea'mter, *m.* oficjalista; -tfeindschaft, *f.* nieprzyjaźń prywatna; -thaß, *m.* nienawiść prywatna od. osobista; -va'tim, *ad.* prywatnie; -tintere'sse, *n.* prywata; -tisi'ren, *vn.* (h.) prywatyzować, prywatnie żyć (bez urzędu itd.); -tleben, *n.* życie prywatne od. domowe; -tmann, *m.* partykularz; -tnutzen, *m.* osobisty od. prywatny pożytek; -tperso'n, *f.* prywatna od. partykularna osoba; -trache, *f.* zemsta prywatna; -tstunde, *f.* lekcja prywatna.

Prive't, *n.* (Abtritt) prewet, wychodek.

Privilegi'ren, *va.* uprzywilejować; privilegirt uprzywilejowany; -vile'gium, *n.* przywiléj; ein — zu etw. haben mieć na co przywiléj.

Prö'bchen, *n. dim.* próbka; Pro'be, *f.* próba (überhaupt); Jmdn. auf die — nehmen, geben na próbę kogo wziąć, komu dać; eine — mit Jmdm. od. mit etwas machen, anstellen próbę z kim od. z czém robić, próbować; die — bestehen, aushalten wytrzymać próbę, *okazać się dobrym; (halten, machen) próbę odbywać, robić (o aktorach, muzykach itd.); nicht die —! *wcale nic! nic a nic! ani odrobiny! Pro'be-, *a.* (Prüfungs-) próbny; probierczy; Pro'bea'rbeit, *f.* robota na próbę oder na dowód zdatności; próba; -bebo'gen, *m. Bchdr.* arkusz na próbę odbity; -bedru'ck, *n. Bchdr.* druk na próbę; próba druku; -befah'rt, *f.* jazda na próbę; -bega'rn, *n.* próbka przędzy; -begesa'ng, *m.* śpiew na próbę; próba śpiewania; -begewi'cht, *n.* waga probiercza; -bego'ld, *n.* złoto podług próby; -beha'ltig, *a.* trzymający próbę (o złocie, srebrze itd.); -bejah'r, *n.* rok próby; *Kg.* nowicjat; -bemaa'ß, *n.* miara probiercza; -bemä'ßig, *a.* podług próby; -bemu'ster, *n.* wzór na próbę; Pro'ben, *va.* próbować; -bepre'digt, *f. Kg.* kazanie kon-

kursowe; Pro'ber, m. probierz; -be-schri'ft, f. pismo na próbę; -besi'lber, n. srebro podług próby; -bestei'n, m. probierski od. probierczy kamień; -beste'm-pel, m. stępel probierski; -bestü'ck, n. kawałek za próbkę służący; sztuka na próbę zrobiona; próba; -bevo'rlesung, f. wykład popisowy; -beweise, ad. na próbę; -bezei't, f. czas próby; -bi'r-Cylinder, m. próbierka; Probi'ren, vn. (h.) u. va. próbować, doświadczać; -bi'rer, -ber, m. probierz; -bi'rgewi'cht, s. Pro'begewi'cht; -rkunst, f. próbierstwo; -rstein, m. kamień próbierski lub próbierczy; głazik; -rstube, f. próbiernia; -rtiegel, m. Schdk. kupela.

Proble'm, n. problema; -ma'tisch, a. problematyczny, wątpliwy, niepewny.

Probst, m. Kg. proboszcz; Probstei', f. probostwo.

Procedu'r, f. procedura; postępowanie.

Proce'nt, n. procent; odsetka; stowed prowicja; fünf — Zinsen procent pięć o; sta; -ce'nt-, a. procentowy.

Proce'ß, m. proces, działanie w pewien sposób; (Gerichtsverfahren) proces, sprawa sądowa; einen — gegen Jmdn. erheben, anfangen proces komu wydać, przeciw komu wytoczyć; den — einleiten sprawę wprowadzić; einen — instruiren narządzić sprawę; kurzen — mit Jmdm., mit etw. machen, *krótko się z kim od. czém odbyć; Proce'ß-, a. procesowy; — procesu; -ßakten, f. pl. akta procesu; -ßführung, f. prowadzenie procesu.

Processio'n, f. procesja; pochód; eine — halten procesją odprawiać.

Processi'ren, vn. (h.) procesować się, prawować się; -ßkosten, f. pl. koszta sporu; -ßliste, f. rejestr procesów; wokanda; -ßordnung, f. ordynacja procesowa; postępowanie w sądzeniu; -ßsache, f. sprawa sądowa od. sporna; -cessua'lisch, a. procesowy; -ßsucht, f. pieniactwo; -ce'ß-süchtig, a. lubiący się pieniać.

Proclamatio'n, f. proklamacja; klamowanie, ogłoszenie; -ma'tor, m. ogłosiciel; woźny na licytacji ogłaszający ceny i podawania; -mi'ren, va. proklamować, ogłaszać co; (ein Brautpaar), Kg. ogłaszać z ambony zabierających się do stanu małżeńskiego; das Standrecht —, Kw. ogłosić prawo doraźne.

Procu'ra, f. H. prokura; -cura'tor, m. prokurator; -raträ'ger, -curi'st, m. H. prokurant; pełnomocnik; -curi'ren, va. zawiadować czém; sprokurować co, dostarczyć.

Producе'nt, m. producent; wyrabiający; -duci'ren, va. (vorzeigen) produkować, okazać; stawić, przyprowadzić (świadków); (hervorbringen) utworzyć (dzieło jakie sztuki); wyrabiać; -du'ct, n. produkt, utwór, wyrób; Rk. iloraz; trzepanka, bicie po tyłku; -ductio'n, f. produkcja; twórczość; -ductio'ns-, a. wytwórczy; -cti'v, a. twórczy; -ctivitä't, f. twórczość.

Profa'n, a. świecki; nieświęty; -e Schriftsteller pisarze świeccy (nie kościelni); — niepoświęcony; nie należący do tajemnic, do świętego związku; -natio'n, f profanacja, znieważenie, zhańbienie; -nge-schi'chte, f. historja świecka; -ni'ren, va. zprofanować, zhańbić.

Profe'ß, m. Kg. profesja, słub zakonny; -fessio'n, f. profesja; rzemiosło; -fessio-ni'st, m. profesjonista; rzemieślnik; -fes-sio'nsmäßig, -fessione'll, a. zawodowy, profesyjny.

Profe'ssor, m. profesor; -fe'ssor-, -fesso'-ren, -fe'ssors-, a. — profesora; profesorski; -fesso'rin, f. profesorka; -fe'ssor-ti'tel, m. tytuł profesora, tytuł profesorski; -fe'ssorwoh'nung, f. mieszkanie profesorskie; Professora't, n., -fessu'r, -fe'ssorwü'rde, f. profesorstwo.

Profi'l, n. Mal. profil, obraz z boku wystawiony; Bk. skrój; rozkrój; rozkraj; przecięcie.

Profi't, m. profit; zysk; -fita'bel, a. zyskowny, popłatny; Profi'tchen, n. dim. obrywka; obłów; -fiti'ren, vn. (h.) profitować; korzystać; zyskać.

Profo's, m. Kw. profos; stopka regimentowy; -fo'sen-, a. profosa.

Progno'se, f. Hlk. prognoza; -gno'sticon, n. prognostyk; przepowiednia; -gnosti-ci'ren, va. prognostykować, przepowiadać co od. czego; -gno'stisch, a. prognostyczny, przepowiedny.

Progra'mm, n. program; programat; programa; -mmen-, -mms-, a. programowy.

Progre'ß, m. progres; postęp; -gressio'n, f. progresja; postęp, powiększanie się; -gressi'v, a. progresyjny; postępujący w progresji.

Prohibi'ren, va., s. Verbie'ten; -biti'vzoll, m. Stw. H. cło zakazowe od. prohibicyjne.

Projectio'n, f. projekcja; rzut (w jeografji).

Proje'ct, n. projekt; zamiar; -enma'cher, m. projekcista; -ti'ren, va. projektować.

Prolo'g, m. Sb. prolog; Litt. przedmowa.

Prolongatio'n, f. H. prolongacja, przedłużenie; -longi'ren, va. prolongować, przedłużyć (termin, weksel itd.).

Promemo'ria, n. promemorja, promemorjał, zapiska.

Promena'de, f. promenada, spacer, przechadzka; miejsce do przechadzki; -ni'-ren, vn. (h.) przechadzać się.

Promotio'n, f. promocja; -mo'tor, m. promotor; -movi'ren, va. promowować; doktoryzować; —, vn. (h.) doktoryzować się.

Prompt, a. prędki; (antworten) prędko (niezwłocznie) odpowiedzieć; —, *aku-

ratny, punktualny; -mptheit, *f.* akuratność.

Prono'men, *n. Spl.* zaimek; -nomina'l, -nomine'll, *a. Spl.* zaimkowy.

Propädeu'tik, *f. Philos.* propedeutyka, nauka przygotowawcza; -pädeu'tisch, *a.* przygotowawczy.

Propaga'nda, *f.* propaganda; -gandi'st, *m.* propagandzista; -pagi'ren, *va.* propagować, rozkrzewiać co.

Pfro'pfen, *Gln.* szczep, szczepić szczepienie (drzewek i ospy).

Prophe't, *m. Bibl.* prorok; -phe'ten-, *a.* prorocki; -tenga'be, *f.* dar prorokowania; -tenscha'ft, *f.*, -tenthu'm, *n.* proroctwo; -phe'tin, *f.* prorokini; -tisch, *a.* prorocki; -phezei'en, *va.* prorokować, przepowiadać co; -zei'ung, *f.* prorokowanie; przepowiadanie; proroctwo.

Proportio'n, *f.* proporcja, stosunek części do całości; -portiona'l, *a.* stosunkowy; -tiona'lzahlen, *f. pl. Rk. Gl.* liczby stosunkowe; -tiona'lzirkel, *m. Gl.* cyrkiel z podziałką; -portioni'ren, *va.* proporcjonować co, nadać proporcją; -tio-ni'rlich, -tioni'rt, *a.* składny, miarkowany.

Proponi'ren, -positio'n, s. Vo'rschlagen ꝛc.

Pro'pre, *a.* czysty; chędogi; schludny.

Propst, **Probst**, *m. Kg.* proboszcz; Propst-, Probst-, *a.* proboszczowski; — probostwa; Propstei', *f.* probostwo.

Pro'sa, **Pro'se**, *f. Litt.* proza; -sa'isch, *a.* prozaiczny; -sai'st, -sa'iker, *m.* prozaik; autor prozą piszący.

Proskribi'ren, *va. Rw.* proskrybować, przeznaczyć na zabicie; -scriptio'n, *f.* proskrypcja.

Proselh't, *m.* prozelita; nowonawrócony; -nma'cher, *m.* nawracacz na swoję wiarę; twórca prozelitów; -nmacherei', *f.* robienie od. zwabianie prozelitów.

Pro'sit! *int.* na zdrowie! (kichającemu) dobre poobiedzie! niech Panu będzie na zdrowie! — die Mahlzeit! bądźże zdrów! kłaniam uniżenie! dobryś! —! dzień dobry! dobry wieczór!

Prosodie', *f. Spl.* prozodja; iloczas; -so'disch, *a.* iloczasowy.

Prospe'ct, -spe'ctus, *m.* prospekt.

Prosperi'ren, *vn.* (h.) utrzymywać się w dobrym stanie.

Prostitui'ren, *va.* na pohańbienie podać od. wystawić; zelżyć; znieważyć; spodlić; -stitutio'n, *f.* prostytucja; zelżenie; spodlenie; znieważenie; nierząd; -stitui'rte, *f.* kurwa; wszetecznica; nierządnica.

Protectio'n, *f.* protekcja; opieka, obrona; -te'ctor, *m.* protektor; -tegi'ren, *va.* protegować.

Prote'st, *m.* protestacja; (einlegen) protestacją założyć; einen Wechsel mit — zurückschicken spisać protestacją wekslową.

Protesta'nt, *m.* ewangelik, protestant; -testa'nten-, -ntisch, *a. Kg.* protestancki; -sta'ntin, *f. Kg.* protestantka; -stanti's-mus, *m.* protestantyzm; -statio'n, *f.* protestacja; eine — einlegen protestacją uczynić, sporządzić; -testi'ren, *vn.* (h.) u. *va.* protestować; (Wechsel) zaprotestować weksel.

Pro'teus, *m. Myth.* Proteusz; Pro'teus-, -säh'nlich, -sa'rtig, *a.* jak Proteusz zmieniający ustawicznie postać; Proteuszowski, Protejski.

Protoco'll, *n.* protokuł; wywód słowny; ein — über etwas aufnehmen protokuł z czego spisać; -toco'll-, *a.* protokularny; — protokułu; -colla'nt, -co'llführer, *m.* protocolista, protokulista; -co'llführung, *f.* prowadzenie pióra od. protokułu; -col-li'ren, *va.* zapisywać do protokułu; —, *vn.* (h.) protokuł utrzymywać; -co'll-mäßig, *a.* protokularny, stosowny do protokułu; etw. — verzeichnen protokularnie co spisać.

Pro'tz, *m.* (Ge'ldprotz, Ge'ldprotze) dumny z posiadania wiele pieniędzy; Pro'tzig, -tzenha'ft, -tzenmä'ßig, *a.* dumny z posiadania wiele pieniędzy.

Pro'tzen, *va. Kw.* dźwigać, podnosić, zaprzodkować; -tznagel, *m. Kw.* (an der Kanone) sworzeń powozu; -tzwagen, *m.* przódkara; prockara; laweta na dwóch kołach.

Prove'nce, *f. Geog.* Prowancja; -vença'-lisch, -venza'lisch, *a.* Prowancki; -ven-çalischer Dichter trubadur; -ve'nceröl, *n. H. Kk.* oliwa prowancka.

Provia'nt, *m.* prowiant, zasoby, żywność; -via'nt-, *a.* prowiantowy; -nthaus, *n.* magazyn wojskowy; -nti'ren, *vn.* (h.) prowiantować, żywność zbierać, zwozić, skupować dla wojska; -ntmeister, -nt-verwa'lter, *m. Kw.* prowiantmistrz, dostawca żywności dla wojska; -ntwagen, *m* wóz prowiantowy; -ntwe'sen, *n.* prowiantostwo; wszystko to, co do zaopatrywania wojsku wżywność należy.

Provi'nz, *f.* prowincja; -nzia'l, -nzie'll, *a.* prowincjalny; powiatowy, powiatny; -nzi'al, *m.* parafjanin, człowiek z prowincji; (im Kloster) prowincjał, naczelnik wszystkich klasztorów jednego zakonu w całym kraju; -zíala't, *n.* prowincjalstwo, urząd prowincjała; -zia'lausdruck, -zia-li'smus, *m.*, -zia'lsprache, *f.* powiatowość, prowincjalizm, powiatowszczyzna; -ziali'stisch, *a.* prowincjonalny; powiatowy; powiatny.

Provisio'n, *f.* żywność; zapas żywności; *H.* prowizja; zarobek.

Provi'sor, *m.* prowizor, zawiadowca (w aptece); -viso'risch, *a.* tymczasowy; -vi-so'rium, *n.* tymczasowość,

Provocatio'n, *f.* prowokacja, odwołanie

sich; -vocī'ren, vn. (h.) u. va. prowokować, odwołać się; wyzwać, wyzywać; pobudzać, obudzać. [ce'ß ꝛc.
Proze'nt, Proze'ß ꝛc., s. Proce'nt, Pro-
Pru'del, m. (Bru'del) para, wapor (z wrzącéj wody); wytrysk szepleniący; -deln, vn. (h.) parę z siebie wydawać; — bełkotać, szeplenić.
Prü'fen, va. próbować; doświadczać (przyjaciela, sił swoich, czyjéj poczciwości); roztrząsać (projekt, plan, zdanie itd.); (sich) roztrząsać siebie; rozpatrzyć się w sobie; Prü'fer, m. probierz; roztrząsacz; badacz; examinator; -fstein, s. Pro'bestei'n; -fung, f. próbowanie, doświadczanie, roztrząsanie, badanie kogo lub czego; eine — anstellen zająć się wybadaniem kogo lub czego; sich einer — unterwerfen, unterziehen poddać się examinowi; —, *próba; -fungs-, a. examinacyjny; -gsau'sschuß, m., -gscommissio'n, f. komisja examinacyjna; -gsstu'nde, f. godzina próby, doświadczania; -gsta'g, m. dzień examinu od. próby, doświadczenia; -gszei't, f. czas examinu, próby, doświadzenia.
Prü'gel, m. kij; —, pl. kije, plagi, bicie; — bekommen w skórę dostać; (austheilen) plagami częstować; skórę trzepać (jednemu po drugim); -gelei', f. bijatyka, bicie się z kim; Prü'geln, va. bić, trzepać, kijem itd. okładać kogo; (sich mit Jmdm.) bić się z kim; -gelstrafe, f. kara chłosty; -gelsu'ppe, f. **trzepanka.
Prunk, m. przepych; (zeigen) przepych okazywać; (eitler) marne błyskotki; czczy blask; Prunk-, a. świetny; paradny; -kaufzug, m. parada; -kdegen, m. (Gala-degen) szpada od parady; Pru'nken, vn. (h.) błyskotać, paradować, popisywać się, pysznić się, okazywać się; -kgema'ch, s. Pra'chtzimmer; -kliebend, a. lubiący przepych; -klos, a. u. ad. skromny, bez ozdób; bez wystawności; —, skromnie; -klosigkeit, f. skromność (stroju, życia); -krede, f. mowa błyskotna, strojna, wymuskana; -kredner, m. mowca szumny; -krednerei', f. szumna gadanina; szumnomowstwo; -krednerisch, a. deklamacyjny, szumny; -ksaal, m. sala pysznie przystrojona; -ksucht, s. Pra'chtliebe; -kvoll, a. pełen przepychu, blasku; -kwagen, s. Pra'chtwagen; -kwort, n. wyraz błyskotny, pozorny, pięknie brzmiący ale bez treści; -kzimmer, s. Pra'chtzimmer.
Pru'sten, vn. (h.) parskać; kichać z parskaniem; prustend parskający.
Psalm, m. Bibl. Dtk. psalm; Psalm-, Psa'lmen-, a. psalmowy; -mbuch, n. psałterz, książka psalmy zawierająca; -mdichter, -mendi'chter, -mi'st, m. psalmodziéj, psalmista; -mlied, n. psalmowa pieśń; -modi'ren vn. (h.) psalmy śpiewać; -msammlung, -mensa'mmlung, f. zbiór psalmów; -msänger, -mensä'nger, m. psalmośpiewca; Psa'lter, m. arfa o dziesięciu stronach, przy któréj dźwięku psalmy śpiewano; s. a. Psa'lmbuch; —, Zk. (Blättermagen) książki, księgi, trzeci żołądek odżuwających zwierząt; -teri'st, m. psałterzysta.
Pseu'do-, a. fałszywy, udany, zmyślony; -doapostel, m. samosłaniec; fałszywy apostoł; -po'steltbum, n. samosłaństwo; -dony'm, a. u. ad. ze zmyśloném (fałszywém) nazwiskiem występujący lub wydany (dzieło, księga); -donymitä't, f. zmyślony nawisk.
Psi'ttig, m. Ng. papuga; -ggrü'n, a. papuży; —, n. papuży kolor.
Pst! int. pst! psyt! Psten, Pi'sten, vn.(h.), s. Pi'schten.
Psycholo'g, m. psycholog; -logie', f. psychologja, nauka o duszy; -lo'gisch, a. psychologiczny. [ny.
Ptisa'ne, f. Hlk. ptyzana, kleik jęczmien-
Puberta't, f. wiek młodzieńczy.
Publi'c, Publi'k, a. publiczny; -catio'n, -ci'rung, f. publikacja; publikowanie, ogłoszenie; wystawienie na widok; -cī'ren, va. publikować; ogłaszać; rozgłaszać; -ci'st, m. publicysta, znawca prawa publicznego, niém się trudniący; Litt. gazeciarz; -ci'stisch, a. publicystyczny; dziennikarski; -citä't, s. Oe'ffentlichkeit; -blicum, -blikum, n. publiczność; publikum; powszechność.
Pud, n. H. pud, waga 40-funtowa rosyjska; Pud-, a. pudowy; -dgewi'cht, n. pudowy ciężarek.
Pu'ddel-, a. Httk. pudlingowy; -ddelei', -ddlerei', f. pudlingarnia; -ddelmei'ster, -ddler, m. pudlingarz; -ddeln, va. pudlingować; —, n. pudlingowanie; -ddelo'fen, m., -ddelwe'rk, n. Httk. pudlingowy piec; pudlingarnia.
Pu'dding, m. Kk. budyn, puding; -dding-, a. Kk. do budynu należący; -ngstei'n, m. Ng. rumolep.
Pu'del, m. Ng. pudel (pies); *zły rzut na takiéj kręgielny, kiedy kula spadnie z deski; einen — machen, schieben spudłować, źle rzucić; Pu'del-, a. — pudla; do pudla należący; -ldi'ck, a. (betrunken) pijany jak bela od. jak sztok; -lhu'nd, s. Pu'del; -lhü'ndin, f. pudlica; -lko'pf, m. głowa jak u pudla (kędzierzawa); -lmü'tze, f. czapka z baranków; Pu'deln, va. (Jmdn.) obchodzić się z kim jak z pudlem; (Fehler machen) spudłować; -lnä'rrisch, a. strasznie durny; bardzo śmieszny.
Pu'der, m. puder; Pu'der-, a. pudrowy; -rbeu'tel, m. torba od. worek na puder; Pu'derig, a. pudrem obielony, obsypany; -rka'sten, m. skrzynka na puder oder z

pudrem; -derma'ntel, *m.* pudermantel; podwłośnik; **Pu'dern**, *va.* pudrować (kogo, co, się), pudrem posypywać; -rqua'st, *m.* kutas do pudrowania; -rscha'chtel, *f.* pudełko na puder od. z pudrem.

Puff! *int.* puf! bęc! **Puff**, *m.* puf, strzał, głos do niego podobny; Püffe austheilen klapsać, kułakować (jednego po drugim); (am Kleide) bufa (u sukni); -ffärmel, *m.* rękaw z bufami; **Pu'ffbohne**, *f. Ng.* bób ogrodowy; **Pu'ffe**, *f.*, s. Puff; **Pu'ffen**, *vn.* (h.) pufać; pufnąć, łoskot wydawać naśladujący puf; odymać się (o sukni itd.); puffende (aufbauschende) Aermel bufiaste rękawy; das pufft, *to się nie źle wydaje; ma coś za sobą; —, *va.* klapsać, kułakować, szturchać kogo; (beim Schneider) bufę dawać; **Pu'ffer**, *m.* kruciczka; pistolecik; —, *Mech.* (an Eisenbahnwagen) pufer; -ffjacke, *f.* kurtka górnicza.

Puls, *m.* uderzenie sercem w dzwon; puls; Jmdn. an den — fühlen, greifen pomacać, wziąć kogo za puls; **Puls-**, *a. Zk.* pulsny, pulsowy; **Pu'lsader**, *f. Zk.* pulsna żyła; -lsatio'n, *f.* bicie pulsu; pulsacja; **Pu'lsen**, *vn.* (h.) bić (o sercu i pulsie); -lsi'ren, *n.*, s. Pu'lsschlag; —, *vn.* (h.): es pulsirt puls bije; -smesser, *m. Hlk.* pulsomiar; -sschlag, *m.* bicie od. uderzenie pulsu; **Pu'lsstillstand**, *m.*, -s-stockung, *f.* zastanowienie się pulsu.

Pult, *n.* pulpit; **Pult-**, *a.* pulpitowy; -t-dach, *n.* dach pulpitowy.

Pu'lver, *n.* proch; proszek (do zażywania, do czyszczenia zębów); keinen Schuß — werth sein, *iron.* nie być wart torby sieczki; der hat das — auch nicht erfunden, *iron.* ten herezji nie wymyślił; nie jest to żaden jeniusz; **Pu'lver-**, *a.* prochowy, prochny; -rbeu'tel, *m.* pulwersak, prochowniczka; -rbü'chse, *f.* puszka na proch od. z prochem; **Pü'lverchen**, *n. dim.* proszek; -rfa'ß, *n.* beczka na proch od. z prochem; -rfla'sche, *f.* butelka na proch; -rga'ng, *m.* mina; -rhau's, *n.* prochownia; -rho'rn, *n.* róg na proch; -richt, *a.* proszkowaty; do prochu podobny; -rig, *a.* prochowy, z prochu złożony; (zu Staub u. Pulver geworden) okurzony; zakurzony; -risi'ren, *va.* pulweryzować, proszkować; -risatio'n, *f.* pulweryzacja; proszkowanie; -risa'tor, *m.* rozpylacz; -r-ka'mmer, *f.* skład prochowy; -rka'rren, *m. Kw.* kara prochowa; -rmagazi'n, *n.* magazyn prochowy; prochownia; -ver-maa'ß, *n.* miarka do prochu; -rma'sse, *f.* mieszanina na proch; -rmeister, *m.* prochownik; -rmüh'le, *f.* prochowy młyn; -rmü'ller, *m.* prochownik.

Pü'lvern &c., s. Pulverisi'ren &c.; —, *vn.* (h.) proszki zażywać.

Pu'lverniederlage, *f.*, s. Pu'lvermagazi'n; -rpfa'nne, *f.* podsypka; -rpro'be, *f.* próba prochu; -rrau'ch, *m.* dym ze spalonego prochu; -rsa'ck, *m.* pulwersak; worek na proch od. z prochem; -rsa'tz, s. Pu'lverma'sse; -rscheu', *a. iron.* mający wstręt do prochu; -rschwa'mm, *m.* hupka prochem pocierana; -rspre'ngen, *n.* rozsadzanie od. wysadzanie za pomocą prochu; -rthu'rm, *m.* prochownia; prochowa wieża; -rto'nne, s. Pu'lverfa'ß; -r-verschwö'rung, *f.* spisek prochowy (w Anglii w r. 1605); -rwa'gen, *m.* wóz prochowy; jaszczyk; **Pu'lverwu'rst**, *f. Kw.* kiszka prochem nadziana (do podpalania min).

Pump, *m.* § borg; kredyt; auf — (Borg) nehmen na borg, na kredyt wziąć; -mpen, s. Bo'rgen, Lei'hen; **Pu'mpe**, *f.* pompa, wodociąg; -mpen, *vn.* u. *va.*, s. u. Pump; s. a. Plu'mpen; —, *va.* pompować, za pomocą pompy wyciągać; **Pu'mpen-**, *a.* pompowy; -nboh'rer, *m.* świder do wiercenia rur pompowych; -ncyli'nder, *m. Mech.* rura błonkowa; -nka'sten, *m.* skrzynia u od. do pompy; -nke'ssel, *m.* kociołek do pompy; -nkla'ppe, *f.* klapa do pompy; -nko'lben, *m.* stąpor u oder do pompy; -nma'cher, *m.* pompiarz; -nröh're, *f.* rura u od. do pompy; -nsau'ger, -n-schuh', *m.* stempel u od. do pompy; -n-schwe'ngel, *m.* machadło u pompy; -n-spie'l, *n. Mech.* poruszanie ztempla w pompie; -nsta'nge, *f.* drąg u pompy; -n-sto'ck, *m.* główna rura u pompy; -nwe'rk, *n.* maszyna do pompowania; **Pu'mper**, *m.* ten co pompuje (wodę); *iron.* ten, co pieniędzy pożycza.

Pu'mpern, *vn.* (h.) kołatać; łomotać; z szelestem od. łoskotem iść, jechać itd.

Pu'mperni'ckel, *m.* razowy chléb (Westfalski); piernik.

Pu'mphose, *f.* pludry.

Pumps! *int.* klaps! puc!

Punkt, *m.* punkt; kropka; einen — machen, setzen punkt zrobić; kropkę położyć; das trifft auf den — zu, *ani na włos nie chybia; zgadza zię co do joty; wir kamen um — zwölf Uhr przyślismy punkt o dwunastéj; (Hauptsache), *punkt; przedmiot; in diesem -e w tym punkcie; co się tego dotyczy; als ich auf dem -e stand abzureisen właśnie gdy iuż miałem odjechać; **Punkt-**, *a.* punktowy; -tacha't, *m. Ng.* agat kropkowany; -tatio'n, *f.* punktacja, śpisanie punktów czyli warunków (do kontraktu itd.); -taugen, *n. pl.* przyoczki; **Pü'nktchen**, *n. dim.* punkcik; -ti'ren, *va.* punktować co, kropkować; kropki na czém robić; (bei Wassersüchtigen), *Hlk.* punkcją robić (małe otwory w skórze robić dla wyprowadzenia wody), **Punkti'rer**, *m.* wieszczbiarz z punktów wróżacy; -kti'r-kunst, *f.* sztuka wieszczenia z punktów; kropkowieszczenie; -kti'rnadel, *f.* igiełka

sztycharska do punktowania; **-kti'rt**, *a.* kropkowaty; **-kkora'lle**, *f. Ng.* skłotwa; nakłutek; **Pü'nktlich**, *a.* punktualny; (eintreffen) przyjść oder przybyć na minutę; einen Vortrag — halten umowy dotrzymać we wszystkich punktach; **-kt-lichkeit**, *f.* punktualność; **Pu'nktlinie**, *f.* linia punktowa, linia punktami oznaczona; **-ktuatio'n**, *f.* punktuacja, punktowanie, kropkowanie; **-nktu'r**, *f. Bchdr.* punktura; **-ktweise**, *a.* u. *ad.* punktami, punkt za punktem.

Punsch, *m. Kk.* poncz; **Punsch-**, *a.* ponczowy, pączowy; **-nschen**, *vn.* ponczować; poncz zapijać; **-schesse'nz**, *f. Kk.* ponczowa esencja; **-schke'lle**, *f.*, **-schlö'ffel**, *m.* łyżka do nalewania ponczu; **-nschnapf**, **-nschterri'ne**, *f.* wasa do poncza lub z ponczem.

Pu'nze, *f.* (Stempel zu getriebener Arbeit) rylec złotnicy; *Msk.* stępel, piętno do znaczenia monety; cecha.

Punzi'ren, *Sw.* cechować, piętnować, wyciskoć cechę.

Pupi'll, *m.* (Mündel) pupil; **-pi'lle**, *f. Zk.* (im Auge) pupila, źrenica; (Mündel) sierota niedoletnia; **-pilla'r-**, **-pi'llen-**, *a. Rw.* pupilarny; **-lla'rgelder**, *n. pl. Stw.* fundusze sieroce lub sierocińskie; **-pilla'r-sicherheit**, *f. Rw.* bezpieczeństwo sieroce lub pupilarne.

Pü'ppchen, *n. dim.* laleczka; cacko.

Pu'ppe, *f.* lalka; *Ng.* (Insectenlarve) poczwarka; **Pu'ppen**, *vn.* (h.) lalką się bawić; (sich, *Ng.* (von Insecten) w poczwarkę się zamieniać; **Pu'ppen-**, *a.* — lalek; jak lalka; **-näh'nlich**, **-na'rtig**, *a.* lalkowaty; **-ngesi'cht**, *n.* twarz jak u lalki; lalkowata twarz; **-nkra'm**, *m.* kram, gdzie lalki oder zabawki dziecinne sprzedają; — zabawki dla dzieci; **-nkrä'mer**, *m.* kramarz handlujący lalkami od. zabawkami; **-nspie'l**, *n.* marjonetki; *zabawka dziecinna; **-nspie'ler**, *m.* kuglarz.

Pu'ppern, *vn.* (h.) kiwać się na tę i na owę stronę; drgać.

Pur, *a.* czysty; s. a. Rein.

Purga'nz, *f. Hlk.* purgans, purgancja, lekarstwo czyszczące; **Purgi'r-**, *a.* purgujący, laksujący, rozwalniający, czyszczący; **-rgi'ren**, *vn.* (h.) u. *va.* purgować, czyścić, laksować; **-rgi'rend**, *ppr.* laksujący; **-rgi'rflachs**, *m. Ng.* len przeczyszczający; **-rgi'rholz**, *n. Ng.* krocień; **-rgi'rkraut**, *n. Ng.* konitrud; **-rmittel**, *n. Hlk.* lekarstwo purgujące od. przeczyszczające; **-rgi'rpflaumen**, *f. pl. Hlk.* chebuły.

Purifici'ren *ꝛc.*, s. Rei'nigen ꝛc.

Puri'smus, *m. Spl.* puryzm; **Puri'st**, *m.* purysta.

Pu'rpur, **Pu'rper**, *m.* purpura: mit — färben ufarbować w purpurze, w purpurowej farbie; **Pur'pur-**, *a.* purpurowy; **-rfa'rbe**, *f.* purpurowy kolor; **-rfa'rben**, **-rfa'rbig**, *a.* purpurowy, purpurowego koloru; **-rfä'rber**, *m.* farbierz na purpurowo farbujący; **-rfla'mmig**, **-rfeu'rig**, *a.* purpurowo płomienisty; **-rgewa'nd**, *n.* purpurowe odzienie; **-rgla'nz**, *m.* blask purpurowy; **-rglä'nzend**, *a.* błyszczący w purpurze; **-rhe'll**, *a.* jasnopurpurowy; **-rhuh'n**, *n. Ng.* modrzyk; **-rhu't**, *m.* purpurowy kapelusz (kardynalski); **-rklei'd**, *n.* suknia purpurowa; **-rli'cht**, *n.* purpurowe światło; **-rli'ppe**, *f.* purpurowe wargi; **-rma'ntel**, *m.* płaszcz purpurowy; **-rmu'schel**, *f.* ślimak purpurowy; żółwik morski; **-rpurn**, **-rro'th**, *a.* porpurowy; **-rrö'the**, *f.* purpurowa czerwoność; **-r-schne'cke**, *f. Ng.* żółwik morski; rozpolec, szkarłatnik; **-rstrah'lend**, s. Pu'rpurglä'n-zend; **-rvo'gel**, *m. Ng.* modrzyk; **-r-wa'nge**, *f.* purpurowa jagoda; purpurowy policzek; **-rwei'de**, *f. Ng.* wiklina; wiklisko. [*va.* drażnić kogo.

Pu'rren, *vn.* (h.) mruczéć; warczéć; —,

Pü'rschen *ꝛc.*, s. Bü'rschen ꝛc.

Pü'rzel, *n. Jäg.* ogon maciory.

Pu'stel, *f. Hlk.* pęcherzyk (na ciele).

Pu'sten, *vn.* (h.) puchać, mocno oddychać przez usta; **Pu'stig**, *a.* nabrzmiały.

Pu'te, *f. Ng.* jędyczka; indyczka; **Pu'ten-**, *a.* jędyczy; z jędyka; **Pu'ter**, **-thahn**, **-terhah'n**, *m. Ng.* jędyk; indyk; **-tern**, *vn.* (h.) bełkotać. [Handstreich.

Putsch! *int.* huzia! —, *m.*, s. Streich,

Putt, **putt**, **putt!** *int.* tiu, tiu, tiu! (wabiąc kury lub kurczęta).

Putz, *m.* strój, strojenie się; to w co się stroimy; **Putz-**, *a.* strojowy; **-tzdocke**, *f. iron.* *strojniś; elegant; strojnisia; elegantka; **-tzeisen**, *n.* żelazko do chędożenia muru; **Pu'tzen**, *va.* chędożyć, czyścić; (Bäume) chędożyć drzewa, okrzesywać, obrzynać; (Mauer) chędożyć mur, obrzucać go; (Bart) brodę golić; (Licht) objaśnić świecę; (sich die Nase) utrzéć nos; (sich) stroić się; geputzt wystrojony; der Vogel putzt sich ptak muska się; **Pu'tz-gewa'nd**, *n.* odzież do stroju; **-tzhandel**, *m.*, **-tzhandlung**, *f. H.* handel w którym stroje sprzedają; handel galanteryjny; **-tzhandel-**, *a.* do handlu galanteryjnego należący; **-tzhändler**, *m.* galanternik; **-tz-händlerin**, *f.* modniarka; **Pu'tzholz**, *n.* drewienko do chędożenia; galant; **Pu'tzig**, *a.* (komisch) mały, drobny (co do wzrostu); **-tzjungfer**, *f.* (Stubenmädchen) panna do robienia strojów; strojnisia; **-tzkasten**, *m.* (Toilettenkä'stchen) skrzynia na stroje; **-tz-kopf**, *m.* głowa do strojów; **-tzkunst**, *f.* piększyctwo; **-tzladen**, *m.* sklep w którym stroje sprzedają; **Pu'tzmacherin**, *f.* modniarka (co modne stroje robi); **-tz-meißel**, *m.* dłutko do robienia dziurek

w sitku lub w durszlaku; -**tzmesser**, *n.* brzytwa; -**tznarr**, -**tznärrchen**, s. **Pu'tz-do'cke**; -**tzsache**, *f.* rzecz do stroju należąca; -**tzschachtel**, *f.* pudełko na stroje od. ze strojami; -**tzscheere**, *f.* szczypce (do świc objaśniania); **Pu'tzstube**, *f.*, -**tz-stübchen**, *n.* *dim.*, -**tzzimmer**, *n.* pokój gotowalniany; strójnica; pokój strojny, przybrany; **Pu'tzsucht**, *f.* upodobanie w strojach; -**tzsüchtig**, *a.* lubiący się stroić; -**tztisch**, *m.*, -**tztischchen**, *n.* *dim.* gotowalnia; toaleta; stół od. stolik do strojów; -**tzwaare**, *f.* towar strojowy.

Pyrami'de, *f.* *Bk.* *Alt.* *Gl.* piramida; -**mi'-den-**, -**da'l-**, -**da'lisch**, -**denförmig**, *a.* u. *ad.* piramidalny; piramidalnie; -**den-pa'ppel**, *f.* *Ng.* kowak.

Py'rmont, *n.* *Geog.* Pirmont; von, aus —, **Py'rmonter**, *a.* Pirmoncki; —, *m.* pirmoncka woda.

Pyrote'chnik, *f.* sztuka użycia ognia; sztuka robienia fajerwerków; -**chnisch**, *a.* tyczący się użycia ognia lub robienia fajerwerków.

Pythagorä'er, *m.* *Philos.* *Alt.* pitagorejczyk, zwolennik nauki *Pythagoresa*; -**go-rä'isch**, -**risch**, *a.* pitagorejski.

Py'thia, *f.* *npr.* *Alt.* Pythia, Pitja, kapłanka *Apollina* w *Delfach* wydająca wyrocznie z trójnoga; -**thisch**, *a.* *Geog.* *Alt.* Pythyjski.

Q.

Qua'bbe, s. **Wa'mme**; -**bbelig**, *a.* pulchny; tłuściuchny; trzęsący się od tłustości; -**bbeln**, *vn.* (h.) trząść się jak co tłustego, lub wilgotnego.

Quackelei', *f.* roztrzepanie; -**ckeln**, *vn.* (h.) *iron.* być roztrzepanym; -**ckler**, *m.* roztrzepaniec.

Qua'cksalber, *m.* *iron.* partacz lekarski; konował; szarlatan; -**salberei'**, *f.* *iron.* szarlataństwo; konowalstwo; -**salbern**, *vn.* (h.) u. *va.* *iron.* szarlatanować; partaczyć (w leczeniu); konowałować.

Qua'der, *f.*, -**rstei'n**, *m.* *Bk.* cios; ciosowy kamień.

Quadrangula'r, *a.* *Gl.* czworokątny; -**dra'nt**, *m.* *Stk.* kwadrans, ćwierćkoła; -**dra'nt-**, -**dra'nten-**, *a.* *Stk.* kwadransowy; -**dra't**, *n.* *Gl.* kwadrat; -**dra't-**, *a.* kwadratowy; -**telle**, *f.* łokieć kwadratowy; -**tfuß**, *m.* stopa kwadratowa; -**t-meile**, *f.* mila kwadratowa; -**truthe**, *f.* pręt kwadratowy; -**tu'mfang**, *m.* kwadratowość; -**dratu'r**, *f.* kwadratura (koła); czworograniastość; -**twurzel**, *f.* *Rk.* pierwiastek kwadratowy; pierwiastek liczby kwadratowéj; -**tre'chnung**, *f.* *Rk.* ścienny rachunek; -**dri'lle**, *f.* kadryl (taniec i gra karty); -**dri'ren**, *va.* skwadrować; czworogranić; -**dru'pel**, *a.* poczwórny; —, *f.* ilość poczworna; -**pel-allia'nz**, *f.* *Stw.* poczwórne przymierze; -**drupli'k**, *f.* *Rw.* kwadruplika; szóste pismo sporne.

Quadsch, **Quatsch**, *a.* u. *ad.* bez związku, bez sensu; -sches Zeug sprechen pleść trzy [potrzy.

Quai, s. **Kai**.

Quak! *int.* kwak! kwa!

Qua'keln, **Qua'ken**, *vn.* (h.) skrzeczéć (o żabach); kwakać (o kaczce), *kaczowatym głosem gadać, paplać, szczebiotać.

Quä'ken, *vn.* (h.) u. *va.* skrzeczéć; **Quä'-ker**, *m.* skrzek, skrzekun; skrzekała, skrzeczący człowiek; —, *Kg.* Kwakier; -**ker-**, -**kerisch**, *a.* *Kg.* kwakierski.

Qual, *f.* udręczenie; męka; męczarnia; (zu meiner) na moje udręczenie; ach, welche —! ach, co za męka! **Quä'len**, *va.* dręczyć, męczyć, trapić; (sich) trapić się, biedzić się, męczyć się; quäle dich nicht so! nie trap się tak; **Quä'len**, *n.* męczenie; **Qua'lengewi'mmer**, *n.* jęki, które udręczenia wyciskają; -**nvo'll**, *a.* pełen udręczeń; **Quä'ler**, *m.* dręczyciel; -**lerin**, *f.* dręczycielka; -**lerei'**, *f.* dręczenie; męczenie; **Quä'lgeist**, *m.* duch dokuczliwy; *szatan, *pokraka.

Qualificatio'n, *f.* kwalifikacja; zdatność, uzdatnienie (do czego); -**tio'ns-**, *a.* kwalifikacyjny; -**sschein**, *m.*, -**szeugniß**, *n.* świadectwo kwalifikacyjne; -**fici'ren**, *va.* ukwalifikować, uzdatnić co czego, lub uznać zdatnym; (sich) kwalifikować się; zdać się do czego; -**litä't**, *f.* gatunek; charakter; znaczenie; -**litati'v**, *a.* pod względem jakości uważany.

Quall, *m.* wypływ; wytrysk.

Qualm, *m.* zaduch, para dusząca; par; parny upał; omdlałość w skutek gorąca; -**mdampf**, *m.* para gruba jak dym; -**men**, *vn.* (h.) u. *va.* } od. dym z siebie wydawać; dymic, kopcić.

Qua'lster, *m.* flegma (w gardle); -**lstern**, *vn.* (h.) krztusić się, gęstą flegmę spluwać od. zrzucać.

Qua'lvoll, s. **Qua'lenvo'll**.

Quantitä't, *f.* ilość; (in großer) w wielkiéj ilości; *Spl.* (der Sylben) iloczas; -**ntitati'v**, *a.* ilościowy; pod względem ilości uważany; -**ntum**, *n.* ilość; kwota.

Qua'ppe, *f.* *Ng.* (Fisch) mientus; miętus; -**ppen-**, *a.* miętusowy.

Quarantä'ne, *f.* *Stw.* *Sw.* karantena, kwarantana; die — halten kwarantanę odbywać

Quark, *m.* twaróg; błocko, gęste błoto; rzecz niewarta lub niemiła; **Quark-**, *a.* twarogowy, twarożny; **-käse**, *m.* sér krowi od. z twarogu; **-kloß**, *m.* *Kk.* piróg leniwy od. z séra; **-sack**, *m.* worek, w którym séry ociekają; *iron.* człowiek ślamazarny; **-spitze**, *f.* tyle twarogu, ile na koniec noża wziąć można; *iron.* *tyle co nic.

Qua'rre, *f.* § terkotka; *skrzat, skrzek; zrzęda; mruczydło; die Pfarre mit der — bekommen, *dostać urząd z bręczydłem.

Quarré, **-rrébataillo'n**, *n.* *Kw.* czworobok; ein — bilden czworobok ustawić.

Qua'rren, *vn.* (h.) skrzeczéć; terkotać; Jmdm. die Ohren voll) terkotać komu za uszami.

Quart, *n.* czwarta część, ćwierć (czego); *Bchdr.* *Bchh.* ćwiartka (jako format książki); (in) w ćwiartce; w czwórze; in kwarto; **Qua'rt-**, *a.* kwartowy; **-rta'l**, *n.* kwartał; ćwierćroczne; — posiedzenie od. zgromadzenie kwartalne; **Quartal-**, *a.* kwartalny; **Quarta'liter**, **-ta'lweise**, *ad.* kwartalnie; **-ta'ner**, *m.* czwartoklasista; uczeń klasy czwartéj; **-ta'nfieber**, *n.* *Hlk.* czwartaczka, febra w czwarty dzień przypadająca; **-ta'nt**, **-tband**, *m.* *Bchh.* książka w czwórce oder in kwarto; **-tblatt**, *n.* ćwiartka (papieru); **Qua'rte**, *f.* *Tk.* *Flk.* kwarta; **-tero'n**, *m.*, **-tero'ne**, *f.* *Geog.* Kwarteron, Kwarterona; **-te'tt**, *n.*, **-ttgesa'ng**, *m.*, **-ttmusi'k**, *f.* kwartet; kwarteta; **-tflasche**, *f.* butelka kwartowa.

Quartie'r, *n.* kwarta (jako miara); cyrkuł, dzielnica (miasta); (Wohnung) stancja, mieszkanie; kwatera (wojskowa); bei Jmdm. — nehmen stanąć u kogo (na mieszkanie lub przenocowanie); *pardon, darowanie życia; um - bitten, *Kw.* o pardon prosić; (Hintertheil am Schuh) napiętek; (Achselstück des Hemdes) naramiączko; **-rbille't**, *n.* bilet kwaterniczy od. na kwaterę; część kwarty; **-tie'ren**, s. Ei'nquartie'ren; **-rfrei**, *a.* wolny od kwaterunku; **-tie'rgeld**, *n.* (zapłata) za mieszkanie; kwaterunkowe; **-rmacher**, *m.* *Kw.* kwaterniczy; **-tie'rmeister**, *m.* kwatermistrz, stanowniczy; **-rzettel**, *m.* *Kw.* palet kwaterunkowy.

Qua'rtmaaß, *n.* kwart; **-tmaaß-**, *a.* kwartowy; **-tseite**, *f.* strona ćwiartki, jedna strona ćwiartki papieru; **Qua'rtus**, *m.* czwarty nauczyciel szkoły.

Quarz, *m.* *Ng.* kwarc; kwarzec; **Quarz-**, *a.* kwarcowy; **-rzicht**, *a.* kwarcowaty; **-rzig**, *a.* kwarcowy.

Qua'si, *ad.* niby; prawie; niemal; **-sibesi'tz**, *m.* jakoposiadanie.

Qua'sseln, *vn.* (h.) § gadać ni to ni owo.

Qua'ssie, *f.* *Ng.* kwasja; kwassja; **-ssien-**, *a.* — kwassji; **-nextra'ct**, *m.* kwassyna; **-nho'lz**, *n.* kwassja.

Quast, *m.*, **Qua'ste**, *f.* kutas; kiść; pęzel; **Quä'stchen**, *n.* *dim.* kutasik; pęzlik.

Quate'mber, *m.* kwartał, pierwszy dzień kwartału; suchedni; **-te'mberge'ld**, *n* kwartalne, opłata kwartalna.

Quate'rne, *f.* kwaterno.

Quatsch! *int.* chlast! chlask! chlust! —, *m.* *skrzypnięcie; chlaśnięcie.

Qua'tschelig, *a.* trochę otyły; **-tscheln**, *vn.* (h.) chlaszczéć; chlęszczéć; chrząszczéć; **-tschen**, *vn.* (s.): (in den Koth) klapsnąć w błoto; *iron.*, s. Plau'dern, Fa'seln; **Qua'tschig**, *a.* błotnisty.

Que'cke, *f.*, **Que'ckengra's**, *n.* *Ng.* perz; **Que'cken**, *vn.* (h.) mnożyć się, krzewić się, rozradzać się (jak perz); **-cken-**, *a.* perzowy; **-ckena'rtig**, *a.* *Ng.* pérzowaty; **-ntra'nk**, *m.* napój oder ziółka z perzu; **-nwu'rzel**, *f.* korzeń perzowy; **Que'ckig**, *a.* pełen pérzu; pérzem zarosły.

Que'cksilber, *n.* *Ng.* *Hlk.* żywe srebro; merkurjusz; rtęć; trzęć; er hat viel —, er ist wie —, *to żywe srebro; niezmiernie żywy, ruchawy; **-cksilber-**, *a.* *Ng.* *Hlk.* merkurjalny; **-rau'flösung**, *f.* rozczyn merkurjuszu; **-re'rz**, s. Qui'ckerz; **-rhalbsäu're**, *f.* *Schdk.* podkwas merkurjuszu; **-rmi'ttel**, *n.* *Hlk.* lekarstwo merkurjalne; **-rpfla'ster**, *n.* *Hlk.* plaster merkurjalny; **-rsa'lbe**, *f.* maść merkurjalna; szara maść.

Queh'le, *f.* ręcznik, ściérka.

Quell, *m.*, **Que'lle**, *f.* źrzódło; an der — sein, sitzen, *mieć (wiedzieć) co z samego źródła; **Quell-**, **Que'llen-**, *a.* zdrojowy; zródlany; **-llader**, *f.*, **-llbruch**, *m.* źródlisko; **Que'llen**, *vn.* *irr.* (s.) pęcznieć (jak groch gotując się, lub drzewo na wilgoci będące); wytryskać; wypływać; —, *va.* dać czemu napęcznieć; namoczyć dla napęcznienia; **-llenhe'll**, *a.* jasny jak woda ze źródła; **-nmä'ßig**, *a.* jak źródło; **-nrei'ch**, *a.* obfity w źrzódła; źródlasty; **-llgrund**, *m.* grund zdroisty; **-nstu'dium**, *n.* *Philos.* badanie gruntowne, oparte na źródłach; **Que'llig**, *a.* zdroisty; **Que'llnymphe**, *f.* *Myth.* nimfa zdrojowa, źródłem jakiém opiekująca się; **-llsalz**, *n.* warzonka z źrzódlanéj wody; **-llwasser**, *n.* woda źrzódlana od. zdrojowa.

Que'ndel, *m.* *Ng.* macierzanka; (römischer) dzięcielina; **Que'ndelö'l**, *f.* olejek z macierzanki.

Quengelei', *f.* § bezustanne narzekanie, kwęczenie; **-ngeln**, *vn.* (h.) u. *va.* kwęczéć, bezustannie narzekać; **-ngler**, *n.* kwękała.

Quent, **-ntchen**, **-ntlein**, *n.* *dim.* kwintel; ćwierć łóta.

Quer, *a.* poprzeczny; —, *ad.* poprzecznie; w poprzek; — über den Weg, über das Feld gehen iść od. przechodzić przez drogę, przez pole; **-raxt**, *f.* *Zm.* siekiera ciesiclska dwusieczna z poprzeczném ostrzem; **-rbalken**, *m.* belka poprzeczna;

-rbau, *m.* przecznicowy całokształt; -r-damm, *m.* grobla poprzeczna; -rdurch-schnitt, *m.* krój poprzeczny; przecięcie poprzeczne; **Que'rre**, *f.* poprzek; poprzecze; szerz; in die —, nach der — w poprzek (położyć, przeciąć); Jmdm. in die — kommen, *wejść komu w drogę; es geht mir Alles der —, *wszystko mi na opak idzie; **Que'rren (sich)**, *vr.*: das kreuzt u. quert sich to się krzyżuje w dłuż i w szérz od. na wszystkie strony.

Que'rfeldei'n, *ad.* z boku; z nienacka; ni z tąd ni z owąd; niespodzianie; -r-flöte, *f. Tk.* fletrowers; -rfurche, *f. Ldw.* bruzda poprzeczna; -rgang, *m.* chodnik poprzeczny; -rgasse, *f.* ulica poprzeczna, przecznica; zaułek; -rgiebel, *m. Bk.* poprzeczny szczyt (domu); -rgraben, *m.* rów poprzeczny, w poprzek poprowadzony; -rholz, *n.* drewno od. drzewo w poprzek idące; -rkopf, *m.* głowa w poprzek stojąca; —, *iron.* sprzeka; człowiek lubiący wszystko brać na opak; -rköpfig, *a.* człowiek (sprzeczny, dziwaczny; człowiek krnąbrny, uparty, umporczywy.

Querl, Quirl, *m. Kk.* mątewka.

Que'rlage, *f.* poprzeczność.

Que'rlatte, *f. Zm.* łata poprzeczna; -r-leiste, *f. Zm.* szpąga

Que'rlen, Qui'rlen, *va.* mięszać od. mącić co (za pomocą mątewki); (Eier) rozbijać jaja; (Eier, Mehl in die Suppe) rosół podbić od. zabić jajami, mąką; (sich) kręcić zie; fertać się; **Que'rlförmig, Qui'rl-förmig**, *a.* mający kształt mątewki.

Que'rlinie, *f.* linja poprzeczna; *Gl.* przekątnia; -rnaht, *f.* szew poprzeczny; -r-pfeife, *f. Tk.* flet lub piszczałka; piszczałka wojskowa; -rpfeifer, *m.* fajfer; fletnista; -rsack, *m.* sakwy; biesagi; -rsattel, *m.* siodło poprzeczne; -rschlag, *m.* chodnik poprzeczny; -rschnitt, *m.* cięcie, przecięcie poprzeczne; -rsinn, *m. iron.* umysł dziwaczny; sposób myślenia sprzeczny; -rstange, *f.*, -rstock, *m.* drąg poprzeczny; -rstraße, s. Que'rgasse; -rstrich, *m.* linijka poprzeczna; Jmdm. einen — machen, *zniszczyć czyje plany; -rstück, *n.* kawałek poprzeczny; część poprzeczna; -r-thal, *n.* dolina poprzeczna; -rü'ber, *ad.* w poprzek.

Querula'nt, *m. Rw.* kwerulant; wieczny skarzyciel; pieniacz; -ruli'ren, *vn.* (h.) ciągle się skarzyć.

Que'rwall, *m.* wał poprzeczny; -rwand, *f.* ściana poprzeczna; -rweg, *m.* droga poprzeczna; **Que'rwind**, *m.* wiatr z boku wiejący.

Que'tsche, *f.* ściskadło; prasa do gniecienia; -tschen, *va.* gnieść, zgnieść co; wygniatać, wyciskać (sok z jagód, z cytryn); -tschung, *f.* gniecenie; zgniecenie; stłuczenie; kontuzja; -tschwerk, *n.* tłocznia zawiasowa; gniecalnia; -tschwunde, *f. Hlk.* rana ze stłuczenia.

Que'ue, *n.* kij bilarowy.

Quick, *a.* rzeski; świeży; **Qui'ckborn**, *m.* żywe źrzódło; zdrój żywéj wody; -ck-bornig, *a.* zdroisty.

Qui'cken, *va. Htk.* amalgamować.

Qui'ckbrei, *m.* amalgama.

Qui'ckerz, *n.* ruda merkurjuszowa; -ckgold, *n.* amalgamzłota; **Qui'ckwasser**, *n.* woda merkurjalna.

Quiek! Quietsch! *int.* kwi! kwi! (o świniach); **Quie'ken**, -ksen, -tschen, *vn.* (h.) kwiczeć; -kend, *a.* kwikliwy.

Quiesci'ren 2c., s. Pensioni'ren 2c.

Qui'nte, s. Quinte'rne; **Qui'nta**, *f.* piąta klasa; -nta'ner, *m.* piątoklasista; -nte, *f. Tk.* kwinta, ton w muzyce, strona na skrzypcach; **Quinte'rne**, *f.* kwinterno; -ntesse'nz, *f.* najdelikatniejsza esencja; samotreść; *sama najważniejsza treść;

Quinte'tt, *n. Tk.* kwintet.

Quirl, Qui'rlen, s. Querl, Que'rlen.

Quitt, *a.* u. *ad.* kwita; ich bin von der Schuld — jużem się skwitował z długu; aller Sorgen — sein być wolnym od kłopotów; wir sind — mit einander kwita z nami.

Qui'tte, *f. Ng.* pigwa; -tten-, *a.* pigwowy; -na'pfel, *m.* pigwowy owoc, pigwa; -nbau'm, *m.* pigwowe drzewo; -nge'lb, *a.* żółty jak pigwa; -ttenke'rn, *m.* jądro pigwowe; -nmu's, *n. Kk.* powidła z pigw; -npfi'rsche, *f. Ng.* pigwowa brzoskwina; -nsa'ft, *m.* pigwowy sok.

Quitti'ren, *vn.* (h.) u. *va.* złożyć urząd; wziąć dymisją; (Jmdm. etw.) skwitować kogo z czego; -ttung, *f.* kwit; eine — ausstellen kwit wystawić, dać komu kwit na co; -ttungs-, *a.* kwitowy; kwitacyjny; -gsbu'ch, *n.* książka kwitowa od. kwitacyjna.

Quo'dlibet, *n.* kwodlibet; *mieszanina.

Quo'te, *f.* kwota; ilość; suma; quoter Theil część ila.

Quotie'nt, *m.* kwocjent; iloraz; -ti'ren, *va.* liczbować, liczby kłaść na czém.

R.

Raa, *f. Sw.* reja; **Raa-, Raa'en-**, *a.* rejowy; -segel, *n.* żagiel rejowy; -stange, *f.* reja.

Raba'tt, *m. H.* rabat; spust z ceny; potrącenie; (geben) rabatować.

Raba'tte, *f.* rabat (u sukni); —, *Gtn.*

rabata, grządka bukszpanem itd. obsadzona.

Ra'bbi, -bbi'ne, -bbi'ner, *m. Kg.* rabin; -nisch, *a.* rabiński; -ni'smus, *m.* rabinizm.

Ra'be, *m. Ng.* kruk; ein weißer —, *raróg; coś niezmiernie rzadkiego; **Ra'ben-**, *a.* kruczy; -naa's, *n.* ścierwo dla kruków; -nbru'der, *m.* *pogański brat; -ne'ltern, *f. pl.* *tyrańscy, nieczuli rodzice; -nfe'der, *f.* krucze pióro; -nfi'ttig, *m.* skrzydło krucze; -ngekrä'chz, *n.* skrzek od. krakanie kruków; -nhaa'r, *n.* *krucze włosy, czarne jak kruk; -nkrä'he, *f. Ng.* gawron, kruczek, mała wrona całkiem czarna; -nmu'tter, *f.* *tyrańska matka; -nne'st, *n.* krucze gniazdo; -npa'ck, s. Ra'benvo'lk; -nschna'bel, *m.* kotewka; -nschwa'rz, *a.* czarny jak kruk; czarniuteńki; -nschwe'ster, *f.* *pogańska siostra; -nsoh'n, *m.* *pogański syn; -nstei'n, *m.* *szafot; -nsti'mme, *f.* *kruczy głos, skrzekliwy jak kruk; -nto'chter, *f.* *pogańska córka.

Rabia't, *a.* szalony.

Rabuli'st, *m.* rabulista, klapacz sądowy, lub krętacz; -listerei', *f.* rabulistostwo.

Raccomodi'ren, *va.* naprawić, zreparować.

Ra'ce, **Ra'sse**, *f.* rasa; Ra'ce-, Ra'cen-, Ra'ssen-, *a.* rasowy; -npfe'rd, -ssepfe'rd, *n.* koń rasowy.

Ra'che-, **Rach-**, *a.* mściwy; — zemsty; Ra'cheausruf, *m.* głos zemsty; wykrzyknienie zemstę okazujące; -chebrennend, *a.* zemstą pałający; -chedu'rst, *m.* pragnienie od. łaknienie zemsty; **Ra'che**, *f.* zemsta; aus — etw. thun z zemsty od. przez zemstę co robić; an Jmdm. — üben, nehmen wegen etwas mścić się na kim, za co; vor — glühen, flammen, *pałać zemstą; -chee'ngel, *m.* anioł mściciel; -chegei'st, *m.* duch zemsty; -cheglü'hend, *a.* pałający zemstą; -chego'tt, *m.*, -chegö'ttin, *f. Myth.* bożek i bogini zemsty.

Ra'chen, *m. Zk.* paszcza, paszczęka.

Rä'chen, *va.* zemścić się; (Jmdn.) zemścić się za kogo; (etwas) zemścić się za co; (sich) zemścić się; ich bin gerochen, gerächt zemszczony jestem.

Ra'chen-, *a. Zk.* paszczowy; -nfö'rmig, *a.* paszczowaty, kształt paszczy mający.

Rä'cher, *m.* mściciel; pomściciel; -cher-, *a.* mścicielski; Ra'cheerfü'llt, *a.* pełen zemsty; Rä'cherin, *f.* mścicielka; -risch, *a.* mściwy; Ra'cheschrei'end, *a.* o zemstę wołający; -cheschwe'rt, *n.* miecz zemsty; -chgier, *f.* chciwość zemsty; mściwość; -chgierig, *a.* chciwy zemsty; zemściwy; mściwy; -chgierigkeit, s. Ra'chsucht.

Rack, s. A'rack.

Ra'cker, *m.* rakarz; hycel.

Ra'ckern, s. A'bmühen, A'barbeiten.

Racke't, *n.* rakiet (do gry wolanta); **Racke'te**, *f.* rakieta; raca.

Rad, *n.* koło (u wozu); kółko (u zegarka); ein — schlagen, *Gymn.* kozłą od. koziołka przewrócić; das fünfte — am Wagen, *być jak piąte koło u wozu; Jmdn. auf das — flechten, *Rw.* w koło wpleść kogo; złoczyńców; **Rad-**, *a.* jak koło; kolisty; -dähnlich, *a.* do koła podobny; -dbahn, *f. Bw.* skok; -dbrechen, *va.* *kaleczyć język oder wyrazy; zepsuto wymawiać słowa; —, *n.* kaleczenie języka; *zepsute od. fałszywe wymawianie; -dbrecher, *m.* *kaleczyciel języka; Rä'dchen, *n. dim.* kółko; Ra'ddreher, *m.* obracający koło; -debe'rge, *f. Ldw.* taczki ze skrzynią; -defe'lge, -dfelge, *f.* dzwono u koła.

Ra'deha'cke, **Ra'dehau'e**, *f.* motyka do karczowania.

Rä'del, *n.* kółeczko; sito; -deln, *va.* przesiewać.

Rä'delsfüh'rer, *m.* herszt; naczelnik bandy.

Ra'dema'cher, *m.* kołodziej; -ma'chers-, *a.* kołodziejski; -macherha'ndwerk, *n.* kołodziejstwo.

Ra'den, *m. Ng.* kąkol; mietlica.

Rä'derfei'le, *f. Mech.* pilnik do kółek; -rgehäu'se, *n. Mech.* kratka druciana; -rma'cher, *m.* ten, co kółka robi; -dern, *va.* kołami jeździć po czém; — koła od. kółka dawać do czego; *Rw.* kołem łamać (zbrodniarza); ich bin wie gerädert, *jestem jak kołem zbity; gerädertes Deutsch, *niemczyzna łamana, pokaleczona, źle wymawiana; Rä'derwe'rk, *n.* kołoskład, kółka; koła (w maszynie); maszyna z kół od. kółek złożona.

Ra'dewe'lle, *f.* (Kastenkarre) taczka; taczki.

Ra'dfahrer, *m.* samojazd; welocypedysta; cyklista; -dfahr-, -dfahrer-, *a.* welocypedystyczny; samojazdowy.

Ra'dförmig, *a.* kolisty; kołowaty.

Ra'dhobel, *m.* żłobkowiec.

Radica'l, *a.* radykalny; —, *ad.* radykalnie, z gruntu; -ca'lcur, *f. Hlk.* radykalna kuracja, leczenie choroby gruntowne; -ca'ler, *m.* radykalista.

Radie's, *m.* rzodkiew; -schen, *n. dim.* rzadkiewka, rzodkiewka.

Radi'reisen, *n.* żelazko do skrobania; skrobniczka; -di'ren, *vn.* (h.) wyskrobać; (Kupferstich) sztychować za pomocą serwaseru igłą napuszczanego; -rkunst, *f.* sztychowanie; -rmesser, *n.* nożyk do wyskrobywania; -rnadel, *f.* igła od. grafka sztycharska.

Ra'dius, *m. Gl.* promień (koła).

Ra'dkrümme, *f.* okrąg od. obwód koła; -dlauf, *m.* bieg kolisty; -dlinie, *f. Gl.* linja kolista; -dmantel, *m.* hiszpański płaszcz kolisty; -dnabe, *f.* piasta; -dnagel, *m.* szynal (gwóźdź); -dschaufel, *f.* (am Dampfschiff ꝛc.) szufla w kole młyńskiem etc.); -dschiene, *f.* szyna koła; szyna kołowa; Ra'dschlagen, *n. Gymn*

kołem iść; =dspeiche, *f.* szprycha od od. do koła; =dspindeln, *f. pl. Mech.* wrzeciona kółek zębatych; =dspur, *f.* *kolėj; =dwelle, *f.* oś u koła; =dzapfen, *m.* czop u koła; =dzirkel, *m.* obod.
Ra'ffel, *f.* rafla; dzierglica (do lnu); **Ra'ffeln**, *va.* (Flachs) len drapać.
Ra'ffen, *va.* garnąć; (auf einen Haufen) zgarniać na kupę; – porywać; łapać, chwytać; =ffholz, *n.* patyki.
Raffina'de, *m. H.* (Zucker) rafinata; cukier rafinowany; =na'de, *f.* rafinowanie, oczyszczanie (cukru itd.); =ffinerie', *f.* rafinerja; fabryka czystego cukru; =ffineu'r, *m.* rafiner; =ffina'ge, *f.* *rafinowanie; *przebiegłe lub wykwintne przemyśliwanie; =ffini'ren, *va.* rafinować, oczyścić; *przebiegle od. wykwintnie przemyśliwać nad czém, obliczać co; =ffini'rt, *a.* *wyrafinowany.
Ra'ffzahn, *m.* kieł, ząb przedni u zwierząt.
Ra'gen, *vn.* (h.) stérczyć; wystawać w górę; wznosić się; er ragt über Alle wszystkich przewyższa.
Ragou't, *n. Kk.* potrawka; bigosik; *bigos, mięszanina bez ładu.
Rahm, *m.* śmietanka, śmietana; **Rahm=**, *a.* (zur Stickerei) krosnowy; —, *a.* (von der Milch) śmietankowy; =mapfel, *m. Ng.* urodlin; **Räh'mchen**, *n. dim.* ramki; rameczki; **Rah'men**, *m.* ramy; ramki; etw. in einen — fassen w ramy co oprawić; unter Glas u. — bringen w ramy za szkło oprawić; —, *va.* w ramy od. ramki oprawiać; (Milch) śmietankę zbierać z mléka; —, *vn.* (h.) podstawać się (o mléku); die Milch rahmt śmietanka wychodzi na wierzch; =mhobel, *m. Zm.* hybel do robienia ram, =mkanne, *f.* imbryczek do śmietanki; =mkäse, *m.* sér ze śmietany; =mkuchen, *m. Kk.* placek śmietaną smarowany; =mlöffel, *m. Ldw. Kk.* łyżka do śmietanki; =mnähterei', *f.* szycie krosnowe; =mspeise, *f.* legumina śmietankowa; krema; =mständer, *m.* stągiew na zlewanie śmietanki; =msuppe, *f.* zupa śmietankowa; =mtopf, *m.*, =mtöpfchen, *n. dim.* garczek od. garnuszek na śmietankę.
Rai'gras, *n. Ng.* rajgras, stokłos.
Rain, *m.* miedza; obmieszki; **Rain=**, *a.* (Feldrain=) — miedzy; **Rai'nbaum**, *m.* drzewo na miedzy stojące; =nblume, *f.*, =nblümchen, *n. dim.* stokroć; kocanki; **Rai'nen**, f. Gre'nzen; =nfarrn, *m. Ng.* wrotycz pospolity; =nstein, *m. Ldw.* słup graniczny; granicznik; =nweide, *f. Ng.* ligustr; ptasi żób'.
Raiso'n, *f.* (Ueberlegung) rozum; Jmdn. zur — bringen do rozumu przywieść kogo; — powód; przełożenie; uwaga; =nna'bel, *a.* rozsądny; (dienlich, passend) słuszny; *hojny; obfity; =nneme'nt, *n.* rozumowanie; rezonowanie; uwagi czynione; =nneu'r, *m.* rozprawiacz; *iron.* gadacz; Gadulski; =nni'ren, *vn.* (h.) rozumować; rezonować; —, *n.* rozumowanie; rozprawianie.
Rajo'len, *va. Gtn. Ldw.* skopywać, skopać.
Rake'te, *f.* rakieta; raca; **Rake'ten=**, *a.* — rakiet; =nko'pf, *m.* głowa u racy; =nsta'b, =nsto'ck, *m.* pręt, do którego się raca przywięzuje; =ketie'r, *m.* rakietnik.
Rall, *m.*, **Ra'lle**, *f. Ng.* (Vogel) derkacz; chruściel; wodnik; =llenrei'her, *m. Ng.* czapla modronos.
Ramm, *m.* samiec niektórych zwierząt; =mblock, *m.* baba u kafara; =mbock, *m.* tryk; cap; kozioł; **Ra'mme**, *f.* kloc do wbijania palów, ubijania bruku itd.; =mmel, *m.*, f. Ra'mmblock; =mmeln, *va.*, f. Ra'mmen; —, *vn.* (h.) *Jäg.* łomotać się; przewracać się z łomotem; parzyć sie (o zającach i baranach); =melzei't, *f. Jäg.* czas parzenia się.
Ra'mmen, *va.* uderzać czém ciężkiem; (Pfähle) pale wbijać w ziemię; die Erde fest — ubijać ziemię.
Ra'mmler, *m.* koczor (kot do parzenia się zdatny); tryk (baran dla owiec przeznaczony); *Jäg.* królik, zając (samiec).
Ra'mmschiff, *n. Sw. Kw.* okręt taranowy.
Ramsch, *m.* mnóstwo, kupa; im —, *ryczałtem; hurtem.
Rand, *m.* brzeg; am =e des Grabes, des Verderbens stehen, *nad grobem, nad przepaścią stać oder być; być bliskim śmierci, zguby; etw. zu =e bringen, *uskutecznić co; mit etw. zu =e kommen, *dojść z czém do końca; dać sobie radę, końca dojść; **Rand=**, *a.* pobrzeżny; nabrzeżny; marginesowy; =danmerker, =dbeme'rker, *m.* glosator; =danmerkung, =dbeme'rkung, *f.* uwaga marginesowa; przypis nabrzeżny; **Rä'ndeln**, **Rä'nden**, **Rä'ndern**, *va.* brzeg dawać; brzegiem opatrzyć co; =dfach, *n.* przegroda nabrzeżna; =dgelä'nder, *n.* poręcz nabrzeżna; =dglosse, f. Ra'ndanmerkung; **Ra'ndig**, *a.* brzeżysty; obraczkowy; =dmuster, *n.* pas u podeszwy; =dschrift, *f.* napis na brzegu; **Ra'ndstück**, *n.* kawałek od brzegu; brzeg (chleba, szklanki); skórka (chleba, placka). [(chleba).
Ranft, *m.* brzeg (chleba, szklanki); skórka
Rang, *m.* rząd; ranga; stopień; znaczenie; miejsce; godność; sich um einen höheren — bewerben starać się o wyższą rangę, o wyższy stopień; Mann von hohem =e człowiek wielkiego znaczenia, wysokiéj godności; (Mann von) człowiek ze znaczeniem; (erster) pierwsze miejsce; Jmdm. den — ablaufen, *ubiedz kogo; odebrać mu pierwszeństwo; **Ra'ngclasse**, *f. Stw.* klasa stopnia służbowego.
Ra'nge, *m.* niegodziwy chłopak; bęben; nicpoń; —, *f.* maciora (świnia).

Rangi'ren, *va.* ranżować, porządkować; układać według różnéj ważności od. wartości; (sich) porządkować swoje rzeczy; —, *vn.* (h.) mieć rangę.

Ra'nglos, *a.* nie mający żadnéj rangi od. znaczenia; **-gmäßig**, *a.* stósowny do rangi od. znaczenia; —, *ad.* podług rangi od. znaczenia; **-gordnung**, *f.* uporządkowanie według rangi; **-gstolz**, *m.* duma wynikająca ze znaczenia, jakie kto posiada; —, *a.* dumny na swoje znaczenie; **-gstreit**, *m.* kłótnia o przodek; **-gsucht**, *f.* chciwość znaczenia.

Rank, *a.* (enge, schmal) wązki; —, *m.* wybieg; podstęp; **Ränke**, *pl.* intrygi; wykręty; podstępy; — machen od. schmieden, * intrygi robić, knować.

Ra'nke, *f.*, **Ra'nken**, *m.* *Ng.* (an Gewächsen) łęty, wąsy.

Rä'nkegei'st, *m.* duch intrygancki, wykrętarski; **-kema'cher**, *m.* intrygant, matacz, wykrętarz; podstępnik.

Ranken, *vn.* (s.): sich —, *vr.* (h.) piąć się po czém; wić się koło czego; czepiać się czego; **-kengewä'chs**, *n.* roślina wąsata; **-nsta'b**, *m.* *Gtn.* tyczka okręcona liściem winnym.

Rä'nkeschmie'd, s. Rä'nkema'cher; **-kevo'll**, *a.* pełen intryg lub wykrętów.

Ra'nkig, *a.* wąsaty (o roślinach).

Ranu'nkel, *f.* *Ng.* ranunkuł, żabinek.

Rä'nzchen, **Rä'nzel**, *n. dim.* mały tłomoczek; **Ra'nzen**, *m.* tłomoczek (do noszenia na plecach); felajza; *iron.* kałdun, brzuch; —, *vn.* (h.) przewracać się i rzucać na różne strony z łoskotem; (o zwierzętach) grzać się; gonić się.

Ra'nzig, *a.* gorzki; zgorzkły; nadpsuty; stęchły (o oliwie, sadle, słoninie); *jurny; lubieżny.

Ra'nzzeit, s. Lau'fzeit.

Rapo'ntica, *f.* *Ng.* rapontyk; rapontyka.

Ra'ppe, *m.* koń kary; —, *f.* *Hlk.* puchlina końska (w nogach).

Ra'ppel, *m.* zawrot głowy; pomięszanie zymsłów; **-ppelig**, *a.* niespełna rozumu mający; raptusowy; narowisty; **-lko'pf**, głowa przewrócona, pomięszana, niespełna rozumu mająca; pół warjata; postrzeleniec; — uparciuch; dziwak; **-lkö'pfig**, **-lkö'pfisch**, s. Ra'ppelig; **Ra'ppeln**, *vn.* (h.): es rappelt bei ihm, es rappelt ihm im Kopfe, * przewróciło mu się w głowie; niespełna ma rozumu; warjuje; piątéj klepki mu brakuje.

Ra'ppen, *va.* chybotać, kiwać, machać czém.

Ra'ppen-, *a.* do konia karego należący, jemu właściwy.

Rappie'r, *n.* *Ftk.* rapir; floret; **-ppie'ren** (sich), *vr.* (h.) szermierzyć, bić się na rapiry.

Rappo'rt, *m.* raport; sprawozdanie; **-po'rt-**, *a.* raportowy; **-porteu'r**, *m.* doniesienie czyniący; składający raport; **-rti'ren**, *va.* zaraportować, donieść (co komu); **-rtzettel**, *m.* kartka raportowa (donosząca o czém).

Rapps, *m.* raptus, napad warjacji; wymiotki, mąka, która między kamieniami zostaje i wymiata się; (Pflanze) rzepak, rzepich; **Ra'ppsen**, *vn.* (h.) u. *va.* łapać, porywać, grabić, rwać, szarpać.

Ra'psame, **-ppsaame**, s. Rapps, *Ng.*

Rapu'nzel, *m.* *Ng.* rapunkuł dziki; zerwa.

Rar, *a.* rzadki, rzadko się wydarzający; etwas -res rzadka rzecz; rzadkość; osobliwość; * śliczny; nadzwyczaj piękny;

Raritä't, *f.* rzadkość.

Rasch, *m.* *W.* rasa; haras (materja wełniana); —, *a.* szybki, chyży, skory, szparki.

Räsch, *a.* *Kk.* (Braten) twardy, suchy, kruchy, chrzęszczący; (scharfen Geschmack habend) ostry, cierpki.

Ra'schheit, *f.* prędkość, skorość.

Ra'schmacher, *m.* *W.* rękodzielnik rasy, fabrykant rasy.

Ra'sen, *vn.* (h.) szaleć; majaczyć; er raset vor Zorn szaleje (wścieka się) ze złości; rasend szalony; das hat ihm -des Geld gekostet, * to go ogromną sumę kosztowało; -nd werden oszaleć; **Ra'sen**, *n.*, s. Raserei'.

Ra'sen, *m.* darń; darnina; murawa; mit — belegen wydarniować; darnią wyłożyć; **Ra'sen-**, *a.* darniowy; **-nba'nk**, *f.* ławka z darni; **-n-Ei'senerz**, *n.*, **-n-Ei'senstein**, *m.* *Bw.* ruda poddarniowa; żelaziak darniowy; **-nhü'gel**, *m.* pagórek darniasty od. darnisty; **-npla'tz**, *m.* miejsce darnią zarosłe; murawa; **-nsi'tz**, *m.* siedzenie z darni; **-nste'cher**, *m.* *Gtn.* rydelek do wybierania darni; **-nstü'ck**, *n.* kawałek darni; *Gtn.* kawał gruntu darnią zarosłego; **-nte'ppich**, *m.* murawa jak kobierzec rozesłana; **-nto'rf**, *m.* torf poddarniowy; **-nwe'g**, *m.* droga darnista.

Ra'ser, *m.*, **-sender**, szaleniec; w szaleństwie będący; **Raserei'**, *f.* szaleństwo; in — verfallen, gera'then wpaść w szaleństwo.

Rasseu'r, *m.*, s. Barbie'r.

Ra'sig, *a.* darnisty.

Rasi'ren, *va.* golić; ostrzydz; (eine Festung) zburzyć, zdemoliować twierdzę; **-rmesser**, *n.* brzytwa.

Ra'spel, *f.* raszpla; **Ra'spel-**, *a.* raszplowy; **-lhau's**, *n.* (Arbeitshaus) dom roboczy; **-lmei'ßel**, *m.* *Zm.* dłuto do robienia raszpli; **Ra'speln**, *vn.* (h.) u. *va.* raszplować, raszplą piłować; **-lspa'n**, *m.* trocina z pod raszpli; **-lspäne**, *pl.* raszplowiny; opiłki raszplowe.

Räß, **Räsch**, *a.* cierpki; drętki; gryzący w język; szczypiący.

Ra'ssel, *f.* grzechotka; **-sselmau's**, *f.* *Ng.* koszatka.

Ra'sseln, *vn.* (h.) turkotać; brząkać, szczękać; chrzęścić (jak materja tęga, dy-

chtowna albo blaszkami obłożona); gerasselt kommen z turkotem przybyć, zajechać; —, *n.* turkotanie; szczękanie; chrzęszczenie; rasselnd łoskotliwy, łoskotny.

Rast, *f.* spoczynek; wypoczynek; wytchnienie; **Ra'sten**, *vn.* (h.) wypoczywać; wczasować się; wypoczynku używać; **-stlos**, *a.* niespracowany, niezmordowany; — sein Ziel verfolgen ciągle zmierzać do celu; **-stlosigkeit**, *f.* niezmordowaność; niespracowaność.

Rastra'l, *n.* rastrum; **-stri'ren**, *vn.* (h.) rygować, linjować papier na nóty.

Ra'ststatt, **-ststätte**, *f.* miejsce wypoczynku (w podróży); **Ra'ststunde**, *f.* godzina wypoczynku; **Ra'sttag**, *m.* dzień wypoczynku.

Rasu'r, *f.* wyskrobanie, miejsce (w piśmie) wyskrobane; wyraz wyskrobany; — razura.

Ra'te, *f.* rata; **-nwei'se**, *a.* u. *ad.* ratami; **-nzahlung**, *f.* wypłata ratami.

Rath, *m.* rada; radzenie; porada; Jmdn. um — fragen pytać się o czyją radę; Jmds. — befolgen pójść za czyją radą; usłuchać jéj; (halten, pflegen) odbywać radę; naradzać się; (Rathsversammlung) rada, osoby radzące; dafür weiß ich keinen — mehr już nie wiem sobie radzić; (schaffen) poradzić czemu; ich will schon — schaffen, daß ꝛc. znajdę ja na to sposób, że itd.); (Rathsherr) radca, członek rady; konsyliarz; etwas zu -e halten, *oszczędzać od. ochraniać czego; oszczędnie się z czém obchodzić; **Rath-**, **Raths-**, *a.* radziecki; **Ra'then**, *vn.* u. *va. irr.* (h.) radzić, doradzać, radę dawać; (Jmdm. zu etw.) radzić komu co; (er weiß sich nicht zu) nie umie sobie radzić od. poradzić; — zgadywać; odgadnąć, zgadnąć; domyślać się; —, s. Rath; **Ra'ther**, *m.*, s. Ra'thgeber; (Erra'ther) zgadywacz; **-thfragen**, *va.* pytać o radę od. o zdanie; **-thgeber**, *m.* doradca; **-thgeberin**, *f.* doradczyni; **-thhaus**, *n.* ratusz; dom obrad (miejskich); dom radny; **Ra'thhaus-**, *a.* ratuszny; **-saal**, *m.* sala ratuszna; sala obradowa; **Rä'thin**, *f.* żona radczyni; **-thlich**, *a.* rady lub radców się tyczący; (empfehlenswerth; gut, nützlich) pożyteczny, co można komu radzić; (sparsam, haushälterisch) oszczędny; **-thlos**, *a.* pozbawiony rady; nie mogący sobie radzić; bez porady; bez pomocy; **-thlosigkeit**, *f.* bezradność; **-thmann**, *m.* racja, radny; **Raths-**, *a.* — Rady miejskiéj; radny; radziecki.

Ra'thsam, *a.*, s. Rä'thlich; Nützlich; Spa'rsam; **-thsbedü'rftig**, *a.* potrzebujący porady; **-thsbefeh'l**, *m.* nakaz Rady (miejskiéj); **-thsbeschlu'ß**, *m.* uchwała Rady (miejskiéj); **-thsbote**, *m.* woźny magistratualny; **-thschlag**, *m.* rada, którą się komu daje; rada, zamiar; **-thschlagen**, *vn.* (h.) naradzać się, radzić o czém; **-thschluß**, *m.* uchwała rady; wyrok; einen — fassen powziąć myśl; **-thscolle'gium**, *n.* kolegium radne; **-thsdiener**, *m.* sługa Rady miejskiéj; woźny magistracki.

Rä'thsel, *n.* zagadka; Jmdm. ein — aufgeben zadać komu zagadkę; in -ln sprechen w zagadkach mówić; **Rä'thsel-**, *a.* zagadkowy; **-lau'fgabe**, *f.* zagadki do odgadnienia; **-ldeu'ter**, *m.* odgadywacz zagadek; **-ldi'chter**, *m.* poeta zagadki piszący; **-lfra'ge**, *f.* pytanie zagadkowe; **-lha'ft**, *a.* zagadkowy; *trudny do pojęcia od. do rozwiązania; nieodgadniony, tajemniczy; —, *ad.* zagadkowo; tajemniczo; **-lha'ftigkeit**, *f.* zagadkowość; tajemniczość; **-lspru'ch**, *m.* wyrocznia zagadkowa; **-lwo'rt**, *n.* wyraz zagadkowy.

Ra'thsverho'lung, *f.* konsultacja; **-sfähig**, *a.* zdatny do Rady; mający kwalifikacją na członka Rady (miejskiéj); **-thsglied**, *n.* członek Rady; **-thsgut**, *n.* wieś miejska; **Ra'thshaupt**, *n.* głowa, naczelnik Rady; Prezydujący w Radzie; **-thshaus**, *n.* ratusz; **-thsherr**, *m.* Radca; Rajca; konsyliarz; senator; **-thsherrlich**, *a.* radziecki; senatorski; **-thsherrn-**, **-thsherren-**, *a.* konsyliarski; senatorski; **-rrnste'lle**, **-rrnwü'rde**, *f.* urząd, godność Radcy; urząd senatorski; godność senatorska; **-thskanzlei'**, *f.* kancelarja Rady miejskiéj oder magistratualna; **-thskanzli'st**, *m.* kancelista magistratualny oder Rady miejskiéj; **-thskeller**, *m.* piwnica ratuszowa; **Ra'thsmeister**, *m.* Naczelnik Rady miejskiéj; **-thsmitglied**, s. Ra'thsglied; **Ra'thsprotocoll**, *n.* *Stw.* protokół posiedzenia; **-thsschreiber**, *m.* pisarz radny od. radziecki; **-thssitzung**, *f.* posiedzenie Rady; **-thsstelle**, *f.* miejsce od. urząd Rady; **-thsstube**, *f.* Izba obrad (miejskich); **-thstag**, *m.* dzień obrad; **-thsversa'mmlung**, *f.* zebranie od. zgromadzenie od. posiedzenie Rady; **-thsverwandter**, s. Ra'thsglied; **-thswage**, *f.* (Stadtwage) waga miejska; **-thswahl**, *f.* obieranie Senatorów; **Ra'thswechsel**, *m.* zmiana Rady; **-thszimmer**, s. Ra'thsstube.

Ratificatio'n, *f.* ratyfikacja, zatwierdzenie (traktatu); **-catio'ns-**, *a.* ratyfikacyjny; **-fici'ren**, *va.* ratyfikować, zatwierdzić.

Ratio'n, *f.* racja, porcja żywności.

Rationa'l, **-tione'll**, *a.* racjonalny; rozumowy; dający się wyrachować; **-tionali'smus**, *m.* *Philos.* racjonalizm, wiara rozumowa oder na rozumie oparta; **-tionali'st**, *f.* racjonalista.

Ra'tsche, *f.* terkotka; grzechotka; klapaczka; klekotka; **Ra'tschen**, *vn.* (h.) skrzeczéć. [(pies).

Ra'tte, *f.* *Ng.* szczur; **Rä'tte**, *f.* kobel

Ra'tten=, **Ra'tzen=**, *a. Ng.* szczurzy; **=n=fa'lle**, *f.* łapka na szczury; **=nfa'ng**, *m.* łapanie szczurów; **=nfä'nger**, *m.* ten, co szczury łowi; **=ttengi'ft**, *n.* trucizna na szczury; **=npu'lver**, *n.* proszek na szczury; **=nschwa'nz**, *m.* szczurzy ogon.

Ra'ttern, *vn.* (h.) terkotać; grzechotać.

Ratz, *m.*, **Ra'tze**, *f. Ng.* szczur; popielica; wie ein — schlafen, *spać jak zabity od. jak zarznięty.

Raub, *m.* porywanie przemocą; auf den —, *na gwałt co robić; — rabunek; łupież; grabież; zdobycz; **Raub=**, *a.* grabieżny; łubieski; rabunkowy; drapieżny; **=badel**, *m. iron.* ślachta grabieżna, łupieska; ślachectwo rabunkowe; **=banfall**, *m.* napad rozbójniczy; **=bbegierde** rc., s. Rau'b=sucht rc.; **=bbiene**, *f. Ng.* truteń, trzmiel; **=ben**, *vn.* (h.) rabować; drapieżyć; łupić; —, *va.* porwać co (gwałtownie); wydrzéć; pozbawić; —, *n.*, s. Raub; **Räu'ber**, *m.* rabuś; łupieżca; rozbójnik; (am Lichte, am Baume) wilk (u świecy i u drzewa); **Räu'ber=**, *a.* łotrowski, rabusowski, rozbójniczy; **=rba'nde**, **Rau'bbaude**, *f.* banda, zgraja łotrów, rabusiów, rozbójników; **Räuberei'**, *f.* łupiestwo; rozbój; **=rba'nd**, *f.* łotrowska; rabusiowska, rozbójnicza ręka; **=rhau'ptmann**, *m.* herszt rozbójników; naczelnik bandy łotrów; **=rhöh'le**, *f.* jaskinia łotrów, rozbójników; zbojecka jama; **=rho'rde**, s. Räu'berba'nde; **=rin**, *f.* rozbójniczka; **=risch**, *a.* łotrowski; rabusiowski; zbojecki; **=rlo'ch**, *f.* jama; kryjówka zbojecka; **=rvo'lk**, *n.* zgraja łotrów; lud łupiestwem się trudniący; **Rau'bfisch**, *m. Ng.* ryba drapieżna; **=bgeflü'gel**, *n. Ng.* ptastwo drapieżne; **=bgeno'ß**, *m.* wspólnik grabieży oder łotrostwa, rozbojów; **=bge=schwa'der**, *n. Sw.* eskadra od. flota rozbójnicza; **=bgesi'ndel**, *n.* łotrowska zgraja; stek rabusiów; **=bgier**, **=bgierig**, s. Rau'b=sucht rc.; **=bmord**, *m.* zabójstwo rozbojnicze oder dla rabunku popełnione; **=b=mörder**, *m.* zbójca przy rabunku; **=b=möve**, *f. Ng.* wydrzyk; **=bnest**, *n.* gniazdo od. sieklisko rozbójnicze; **Rau'bschiff**, *n.* okręt rozbójniczy; **=bschiffer**, *m.* korsarz; **=bschloß**, *n.* zamek rozbójniczy; **=bschütz**, s. Wi'ldschütz; **=bstaat**, *m.* państwo rozbójnicze; **=bsucht**, *f.* chciwość łupiestwa oder rabunku; **=bsüchtig**, *a.* chciwy rabunku; **=bthat**, *f.* postępek drapieżny; łupiestwo; **=bthier**, *n.* zwierz drapieżny; *Kw.* wojsko rabunku się dopuszczające, na rabunek wysłane; **=bvogel**, *m.* ptak drapieżny; **=bwild**, *n.* dzikie drapieżne zwierzęta.

Rauch, *m.* dym; etw. in den — hängen w dymie co zawiesić; in — aufgehen z dymem pójść, spalić się; **Rauch=**, *a.* dymowy.

Rauch, *a.* kosmaty; włochaty; kudłaty; **=chaltar**, *m.* ołtarz do palenia kadzidła (ofiarny); **=chbad**, *n.* nakadzanie.

Rau'chbart, *m.* kosmata broda; **=chbeere**, *f. Ng.* kosmatka.

Rau'chen, *vn.* (h.) dymić się; der Ofen raucht dymi się, kurzy się z pieca; er arbeitet, daß ihm der Kopf raucht, *tak pracuje pilnie, że mu się aż z głowy kurzy; —, *va.* Tabak) tytuń palić, kurzyć; (ein Pfeifchen) fajeczkę palić; **Rau'cher**, *m.* tytuniarz; fajczarz; palacz; **Räu'cherer**, *m.* ten, co kadzi; **=cherig**, *a.* okopciały; przydymiony; **=cherigkeit**, *f.* okopciałość; **=cherka'mmer**, *f.* dymnik; wędzarnia; **=rke'rze**, *f.*, **=rke'rzchen**, *n. dim.* trociczka (do kadzenia); **=rla'mpe**, *f.* lampa do kadzenia; **Räu'chern**, *vn.* (h.) kadzić; kadzidło palić; —, *va.* kadzić; **=rpfa'nne**, *f.* fajerka do kadzenia; kadzielnica; **=r=pu'lver**, *n.* proszek do kadzenia; **=rwe'rk**, *n.* kadzidło; **Rau'chfang**, *m.* komin; **=ch=fang=**, **=chfangs=**, *a.* kominny, kominowy; **=chfangkeh'rer**, *m.* kominiarz; **=chfang=keh'rers=**, *a.* kominiarski; **=chfangsteu'er**, *f. Stw.* podymne; kominowe; dymowe; **=chfarbe**, *f.* kolor dymowy; **=chfarbig**, *a.* dymowego koloru; **=chfärber**, *m.* falbierz futer; **=chfaß**, *n.* kadzidlnica; kadzielnica; **=chfeuer**, *n.* ogień dymny; **=chfleisch**, *n. Kk.* mięso wędzone.

Rau'chfrost, s. Rau'hreif; **=chfüßig**, *a.* kudłatonogi; **=chfutter**, *n.* podszewka futrzana, kosmata; **=chgans**, *f. Kk.* gęś wędzona; **=chhonig**, *m.* biteń; **=chhaarig**, *a.* kudłate włosy mający; **=chhandel** rc., s. Pe'lzhandel rc.; **=chhäutig**, *a.* włochatą skórę mający.

Rau'chicht, *a.* dymem trącący; das Fleisch schmeckt — mięso dymem trąci; **=chig**, *a.* dymny; dymem napełniony; **=chkohle**, *f.* węgiel nie wypalony jeszcze.

Rau'chleder, *n.* skóra kosmata.

Rau'chloch, *n.* dymnik; otwór do odchodzenia dymu; czeluście (u pieca); **=ch=opfer**, *n.* ofjara kadzidłowa, z kadzidła się składająca; **Rau'chsäu'le**, *f.* dym w kształcie słupa się wznoszący; **=schwalbe**, *f. Ng.* jaskółka dymówka od. kominna; **=chschwarz**, *a.* czarny jak dym; dymem okopcony; **=chseide**, *f.* gatunek jedwabia grubego; **=chtabak**, *m.* tytuń; **=chumhü'llt**, *a.* otoczony dymem.

Rau'chwaare, s. Pe'lzwaare; **=chwaaren=hä'ndler**, s. Pe'lzhändler; **=chwacke**, *f. Bw.* waka dymna; **=chweizen**, *m. Ldw.* wąsatka, kosmatka; **=chwels**, *m. Ng.* kosmarz; **=chwerk**, *n.* kosmacina; **=chwolke**, *f.* obłok dymu; **Rau'chwölkchen**, *n. dim.* chmurka dymu.

Rau'de, **Räu'de**, *f.*, s. Schorf, Krä'tze; **Räu'dig**, *a.* parszywy; **=digkeit**, *f.* parszywość.

Rau'fbold, *m.* zawadjak; zaczepnik; =f=

bolds-, *a.* zawadjacki; jak junak; jak warchoł; **-degen**, *m.* szabla; kord; kordelas; szpada długa; **Rau'fe**, *f.* międlica dolna; skubanie (gęsi itd.); czuchranie za włosy; **Rau'fen**, *va.* wyrywać; wyskubywać co; (Gras) rwać, wyrywać trawę; (Gans) gęś skubać; (Jmdn. bei, an den Haaren) targać kogo za włosy; (Flachs) len obrywać, obtłukać, międlić; (sich mit Jmdm.) swarzyć się, bić się, szarpać się z kim; za łby się włóczyć; **Rau'fer**, *m.* bijak; zawadjak, lubiący się z każdym bić, swarzyć; **-ferei'**, *f.*, s. Schlägerei'; skubanina; **-fhandel**, *m.* sprzeczka z bijatyką; **-fsucht**, *f.* skłonność do bijatyki; **-fsüchtig**, *a.* skłonny do bijatyki; zawadjacki, swarliwy; **-fwolle**, *f.* skubanka; wełna skubana; wyczoski.

Rauh, *a.* chropowaty; chropawy, szorstki; chrapliwy, niegładki (ton, głos, dźwięk); nierówny, chropawy, grudzysty (droga, grunt); ich habe einen -en Hals sucho mi od. chropawo w gardle; -e Sitten, *obyczaje grube, nieokrzesane; **Rau'he**, *n.* **Rauh'heit**, *f.* chropowatość; chropawość; szorstkość; niegładkość (głosu itd.); grudzistość (gruntu itd.); ostrość (powietrza itd.); suchość w gardle); grubość (obyczajów).

Rau'hen, *va. W.* kosmacić, kutnerować, barwić (sukno); czesać; —, *vn.* (h.): sich —, *vr.* (h.) pierzyć się (o ptakach); **-h'frost**, s. Rauh'reif; **Rauh'werk**, *m. Jäg.* czworonożny drapieżnik i skóra jego.

Rauh'zeit (**Rau'rzeit**), *f. Jäg.* pierzenie się gęsi i kaczek.

Rau'ke, *f. Ng.* rukiew'.

Raum, *m.* przestrzeń (miejsca i czasu); miejsce; einer Bitte — geben, *dać miejsce prośbie, przychylić się do prośby; **Räu'men**, *va.* oddalać co z miejsca dla uprzątnienia; Jmdn. aus dem Wege —, *sprzątnąć kogo; zabić go tajemnie; *rzecz, miejsce jakie oczyścić oder wyprzątnąć z czego; (das Feld, das Land) ustępować z placu (bitwy), z kraju; **-meisen**, *n.* uciągaczka; **Räu'men**, *n.*, s. Räu'mung; **-mer**, *m.* czyściciel; uprzątający, wyprzątacz; czyścidło, wyprzątadło; **Rau'mersparniß**, *f.* oszczędność od. oszczędzenie miejsca (w druku itd.); **Räu'mlich**, *a.* dotyczący przestrzeni lub miejsca; zapełniający jaką przestrzeń; **-mlichkeit**, *f.* miejsce, lokal na skład jaki; **-mnadel**, *f.* igła od. drut do czyszczenia zapału u strzelby; **-mung**, *f.* uprzątanie, rumowanie; ustąpienie; **-mverschwe'ndung**, *f.* rozrzutność miejsca.

Rau'nen, *vn.* (h.) u. *va.* szeptać; man raunt sich hier in's Ohr 2c. w sekrecie tu sobie gadają, że itd.

Räu'pchen, *n. dim.* gąsieniczka; **Rau'pe**, *f. Ng.* gąsienica; (an den Epauletten) buliony (u szlif); **Rau'pen**, *va.* z gąsienic obierać; **Rau'pen-**, *a.* gąsieniczy; **-nei'**, *n.* jaje gąsienicze; **-nfra'ß**, *m.* obiedzenie (drzewa itd.) przez gąsienice; **-ngras**, *n.* myszy bor; **-njä'ger**, *m.* ten co na gąsienice poluje; **-nle'ben**, *n.* *życie gąsienicze; **-nne'st**, *n.* gniazdo gąsienic; **-nne'tz**, *n.* zasklep gąsiennic; **-nscheere**, *f.* nożyce do obcinania gniazd gąsienic; **-ntö'dter**, *m. Ng.* gąsienicznik.

Rausch, *m.* szum (z trunku); podchmielenie; opiłość; einen — haben mieć w głowie; sich einen — trinken podpić, podochocić, podchmielić sobie; den — ausschlafen wyszumieć się; wytrzeźwić się; wyspać się; im -e der Freude, *w upojeniu radości.

Rau'schacht, *m. Bw.* murowanie.

Rau'schbeere, *f.* bagnówka; **Räu'schchen**, *n. dim.* dymek; sich ein — antrinken podraczyć się; **Rau'schen**, *vn.* (h.) szeleścić; szumieć (wiatr, rzeka); chrząstać, chrząścić (suknia z tęgiéj materji); huczeć, brzmieć hucznie (muzyka); -nde Musik muzyka huczna; -ndes Vergnügen, *uciecha głośna; (vorbei) szumiąc przechodzić; —, *n.* szelest; szum; chrzęst; huk; turkot; szmér; **-schend**, *ppr.* szumny, szmer czyniący, mruczący, huczący; **-schgelb**, *n.* złotokost; **-schgold**, s. Fli'ttergo'ld; **Rau'schig**, *a.* szumiący; szeleszczący; **-schmittel**, *n.* środek upajający; lekarstwo odurzające; **-schpfeife**, *f. Tk.* kwintenet, kwinta z oktawą; kwinta, przy której się oktawa odzywa (rejestr w organach); **-schsilber**, s. Fli'ttersi'lber.

Räu'spern, *vn.* (h.) krząkać; (sich) charkać (dla wyrzucenia flegmy); chrachać; krztusić się; krząkać; kaszlać, pokaszliwać; **-spern**, *n.*, **-sperung**, *f.* charkanie, odkrząkanie.

Rau'te, *f. Ng.* ruta; *Gl.* figura czworokątna; czworobok w kartach (karo); kwadrat skręcony; **Rau'ten-**, *a. Ng.* ruciany; czworokątny; *Ktsp.* karowy; **-na'ß**, *n.* karowy tuz; **-nbal'sam**, *m.* balsam z ruty; **-nbla'tt**, *n.* karta karowa; **-nbu'be**, *m.* karowy niżnik; **-nda'me**, *f.* karowa dama; **-nessi'g**, *m.* ocet z rutą; **-nflä'che**, *f.* powierzchnia czworokątna; **-nfö'rmig**, *a.* czworokątny; **-nkö'nig**, *m. Ktsp.* karowy król; **-nstrau'ch**, *m. Ng.* krzak ruty; **-nvie'reck**, *n.* kwadrat skręcony; **-nwa'sser**, *n.* woda z wygotowanéj ruty.

Ray'gras, **Rai'gras**, *n. Ng.* rajgras, życica.

Reactio'n, *f.* reakcja, oddziaływanie; **-tionä'r**, *a.* wsteczny, reakcyjny; **-tio'ns-**, *a.* reakcyjny; **-gi'ren**, *vn.* (h.) oddziaływać.

Rea'l, *m. Mzk.* reał (pieniądz Hiszpański).

Rea'l, *a.* realny, rzeczywisty; rzeczowy; **-lcredi't**, *m. H.* kredyt rzeczowy; **-ldefinitio'n**, *f.* definicja rzeczowa; **-lencyklopädie'**, *f. Litt.* encyklopedja realna;

-**lexecutio'n**, *f. Rw.* egzekucja na majątek; e. majątkowa; **Rea'lien**, *n. pl.* realia; realność, przedmioty rzeczowe; -**l-injurie**, *f. Rw.* obelga; obraza czynna, uczynkowa; uraza czynna; -**linstitu't**, *n.* instytut realny; -**lisatio'n**, *f.* realizacja, urzeczywistnienie; spieniężenie od. zrealizowanie; -**lisi'ren**, *va.* zrealizować, urzeczywistnić; -**li'smus**, *m. Philos.* realizm; -**li'st**, *m.* realista; -**litä't**, *f.* rzeczywistość; realność; rzetelność; -**lkennt-niß**, *f.* umiejętność realna, rzeczowa; -**l-last**, *f. Stw.* ciężar gruntowy; -**llexikon**, *n.* słownik realny, rzeczowy; -**lschule**, *f.* szkoła realna; -**lschüler**, *m.* uczeń szkoły realnéj; -**lwerth**, *m.* wartość realna, rzeczywista.

Re'be, *f. Ng.* latorośl; szczep.

Rebe'll, *m.* buntownik; -**llio'n**, *f.* bunt; -**lli'ren**, *vn.* (h.) zbuntować się; -**llisch**, *a.* buntowniczy.

Re'ben-, *a. Ng. Wb.* winny; -**na'sche**, *f.* popiół ze spalonych winnych latorośli; -**nau'ge**, *n.* oczko winnéj macicy; -**n-bla'tt**, s. Wei'nblatt; -**nblu't**, *n.* winna posoka; *wino; -**nbendo'lde**, *f.* gałucha; przyjemka; -**ngelä'nder**, *n.* poręcze, do których wino się przywięzuje; -**ngese'nk**, *n.* płonka winna; -**nho'lz**, *n.* drzewo z winnéj macicy; -**nlau'b**, s. Wei'nlaub; -**nlau'be**, *f.* altanka winem obrosła; -**n-motte**, *f. Ng.* obcinacz; -**npfah'l**, *m. Wb.* pal do winnéj latorośli; pal winniczy; -**nrei'ch**, *a.* obfitujący w wino; -**nsa'ft**, *m.* sok winny; -**nschoß**, -**nschö'ßling**, -**n-spro'ß**, *m. Ng.* różczka winna, wyrostek winny; -**nschu'le**, *f. Wb.* szkólka na winne szczepy; -**nsto'ck**, s. Wei'nstock.

Re'bhuhn, *n. Ng. Jäg.* kuropatwa; -**h-huhn-**, -**ns-**, -**bhühner-**, *a.* kuropatwi; -**nerpaste'te**, *f. Kk.* pasztet z kuropatw; -**rvo'lk**, *n. Jäg.* stado kuropatw.

Re'bland, *n.*, s. Re'benacker; ziemia zdatna na winnicę; -**blaus**, *f. Ng.* filoktera (owad niszczący korzenie winorośli.

Recapituli'ren, *va.* rekapitulować; powtarzać w krótkości. [zowa.

Re'bus, *n.* (Bilderräthsel) zagadka obra-

Recense'nt, *m. Litt.* recenzent; -**censio'n**, *f.* recenzya; -**censi'ren**, *va.* recenzować (dzieło); recenzją od. krytykę zrobić od. napisać. [karski.

Rece'pt, *n.* recepta, przepis; przepis le-

Rece'ß, *m.* reces, układ, ugoda: transakcja; s. a. Rü'ckstand; im — sein być dłużnym.

Re'chen, *m.* (Harken) grabie; kłatka; wiszadło; —, *va.* (harken) grabić.

Re'chen-, **Re'chnen-**, *a.* rachunkowy; -**n-a'mt**, s. Re'chenka'mmer; **Re'chenbre'tt**, s. Re'chenta'fel; -**nbu'ch**, *n.* książka do rachunków; arytmetyka; -**nexe'mpel**, *n.* przykład do rachowania; -**nfeh'ler**, *m.* omyłka rachunkowa; błąd rachunkowy; -**nka'mmer**, *m. Stw.* izba obrachunkowa; kalkulatura; -**nkne'cht**, *m.* pomocnik rachunkowy; -**nku'nst**, *f.* arytmetyka (jako sztuka rachowania); -**chenkü'nstler**, *m.* arytmetyk; -**nku'nststück**, *n.* sztuka rachunkowa; figiel arytmetyczny; -**nma-schi'ne**, *f.* maszyna rachunkowa; -**nmei'-ster**, *m.* nauczyciel rachunków; rachmistrz; -**npfe'nnig**, *m.* liczman; liczbon; -**nscha'ft**, *f.* rachunek; (geben) rachunek składać; (ablegen über etw.) zdać sprawę od. sprawić się z czego; -**nschaftspfli'cht**, *f.* obowiązek zdania sprawy oder odpowiedzialności; -**ftspfli'chtig**, *a.* obowiązany do odpowiedzialności; -**nschu'le**, *f.* szkoła rachunków oder arytmetyki; -**n-schü'ler**, *m.* uczący się rachunków; -**n-stu'be**, *f.* pokój oder izba rachunków, kalkulatura; -**nstu'nde**, *f.* lekcja rachunków; -**nta'fel**, *f.* tablica arytmetyczna; tablica Pitagoresa; -**nti'sch**, *m.* stół do rachunków, **Re'chnen**, *vn.* liczyć, rachować; etw. nach Jahren, an den Fingern — liczyć, rachować co podlug lat, na palcach; —, *vn.* (h.) rachować; sich im — üben ćwiczyć się w rachunkach; auf etw. — rachować na co, spuszczać się; pokładać nadzieję; **Re'chnen**, *n.* rachowanie; **Re'chner**, *m.* rachownik; rachujący; liczebnik; -**nung**, *f.* rachowanie; rachunek; (halten, führen) rachunki utrzymywać, prowadzić; etw. in — bringen umieścić co w rachunku; zapisać do rachunku, w rachunek; ich habe es auf — gekauft kupiłem to na rachunek; (für, auf meine) na mój rachunek; die — ist richtig rachunek się zgadza; (nach meiner) podług mojéj rachuby; Jmdn. einen Strich durch die — machen, *popsuć komu rachuby od. szyki; *plany mu pomięszać; *zniweczyć jego zamiary; sich — auf etwas machen rachubę sobie robić na co; *robić sobie nadzieję otrzymania czego (urzędu itd.); -**chnungs-**, *a.* rachunkowy; arytmetyczny; -**ngsa'bnehmer**, *m.* słuchający rachunków; -**ngsa'bschluß**, *m.* zamknięcie rachunku; -**ngsart**, *f.* sposób liczenia; działanie arytmetycznie; -**ngsbea'mter**, *m.* urzędnik kalkulatury; -**ngsbei'spiel**, *n.* przykład rachunkowy, arytmetyczny; -**ngsbele'g**, *m.* alegat do rachunku; -**ngsbetra'g**, *m.* suma całkowita rachunku; -**ngsfeh'ler**, s. Re'chen-feh'ler; -**ngsfüh'rer**, *m.* rachmistrz; ten, co rachunki prowadzi; -**ngsge'ld**, *n.*, -**ngsmü'nze**, *f.* pieniądze imaginaryjne; -**ngswe'sen**, *n.* rachunkowość.

Recht, *a.* u. *ad.* prawy; -**ter Hand** na prawo; z prawéj strony; Jemandes -**te** Hand sein, *być czyją prawą ręką; die Rechte prawica; er saß mir zur Rechten siedział mi na prawicy; (gerade) prosty, -**ter Winkel**, *Gl.* kąt prosty; die Schuhe

find mir — trzewiki dobre mi są (na nogę); du thust — dobrze robisz; du kommst eben — właśnie dobrze przychodzisz, w sam czas; komme ich hier — bei Herrn N.? czym dobrze trafił tu do Pana N.? sehe ich —? czy dobrze ja widzę? höre ich —? czy dobrze ja słyszę? — so! tak dobrze! (wahrhaft) prawdziwy; istotny; die =te Höhe należyta wysokość; das =te Maß należyta miara; zur =ten Zeit w swoim (należytym) czasie; das Maul auf dem =ten Flecke haben, *mieć gębę wyprawną, wyparzoną; da hast du — gethan sprawiedliwieś postąpił; das ist — u. billig, *to słuszna i sprawiedliwa rzecz; das geschieht dir — sprawiedliwie ci tak; du bist ein =ter Dummkopf! porządny z ciebie głupiec! du bist mir auch der Rechte: *iron.* a toś mi też tęgi kawaler! ich bitte — sehr bardzo proszę; — gut dosyć dobry; mir ist es — jam z tego kontent; ja na tém przestaję; wenn es Ihnen — ist jeżeli się Panu zdaje ob. podoba; es ist ihm wieder nicht — znowu mu nie do gustu; wenn es mir — ist jeżeli się nie mylę; **Recht**, *n.* słuszność; du hast — masz słuszność, prawdę mówisz; dobrze mówisz; Jmdm. — geben, lassen przyznać komu słuszność; er will immer — haben, behalten, *zawsze chce mieć górę; ein — über Jmdn., über etwas haben mieć prawo nad kim, nad czém; (über Leben u. Tod) prawo życia i śmierci; auf sein — halten trzymać się swego prawa; sein — behaupten utrzymać się przy swojém prawie; co się należy; das — ist auf meiner Seite prawo mówi za mną; Jmdm. zu seinem =te verhelfen dopomódz komu do dojścia swego prawa; beider =te Doctor Doktor obojga praw; (sprechen) sprawiedliwość wymierzać; sądy odprawiać; sądzić sprawy; den Weg =tens ergreifen, einschlagen, *Rw.* do prawa się udać; proces rozpocząć; Jmdm. sein — widerfahren lassen oddać komu sprawiedliwość; =tbeto'nung, *f. Spl.* dobre wymawianie podług akcentu; **Re'chte**, *f.* (rechte Hand) prawica; **Re'chteck**, *n. Gl.* prostokąt; **Re'chteckig**, *a.* prostokątny; **Re'chten**, *vn.* (h.) (mit Jmdm.) prawować się z kim; (um etwas) spierać się, sprzeczać się, rozprawiać się, spór wieść z kim o co; **Re'chtens**, s. Recht; **Re'chtfertigen**, *va.* usprawiedliwiać; oczyścić; wytłumaczyć; (als schuldlos darstellen) uniewinnić; niewinnym uznać; =rtiger, *m.* usprawiedliwiciel; =rtigung, *f.* usprawiedliwienie; uniewinnienie; =rtigungsschrift, *f.* pisma usprawiedliwiające, na usprawiedliwienie wydane; obrona; =tgläubig, *a.* u. *n.* prawowierny; =tgläubigkeit, *f.* prawowierność; =thaber, *m.* sprzeka; =thaberei', *f.* upartość w zdaniu; =thaberisch, *a.* zrzędny, uparty w zdaniu; zarozumiałości dowodzący; =tläufig, *a.* porządnie bieg odbywający; =tlich, *a.* prawny; Jmdn. — belangen pozwać kogo do sądu; prawnie się z nim rozprawić; (rechtschaffen) prawy, uczciwy, poczciwy; —, *ad.* uczciwie; =tlichkeit, *f.* prawość; =tliebend, *a.* lubiący słuszność, prawość; =tlos, *a.* nieprawny; bezprawny; nieprawy; pozbawiony opieki prawa; wyjęty; z pod prawa; Jmdn. für — erklären wyjąć kogo z pod prawa; =tlosigkeit, *f.* bezprawność; nieprawość; bezprawie; wyjęcie z pod prawa; =tmäßig, *a.* prawy; prawny; sprawiedliwy; prawem dozwolony; *ad.* prawnie; =tmäßigkeit, *f.* prawość; prawność; sprawiedliwość.

Re'chts, *ad.* na prawo, na prawą stronę; wprawo; na prawéj stronie (siedzieć); — um prawo w tył; na około z prawéj strony; — her od prawéj strony; — hin w prawą stronę (udać się).

Re'chts=, *a.* prawny; =tsamt, *n.* urząd prawny; =tsanspruch, *m.* roszczenie prawne; =tsanwalt, *m.* rzecznik; =tsausspruch, s. Re'chtsspruch; =tsbeflí'ssen, *a.* przykładający się do (nauki) prawa; =tsbeflí'ssener, *m. Rw.* uczeń prawa; prawnik; =tsbeflí'ssenheit, *f.* przykładanie się do nauki prawa; =tsbeistand, *m. Rw.* patron; adwokat; =tsbestä'ndig, *a.* prawomocny; =tsbestä'ndigkeit, *f.* prawomocność; **Rechtsbewei's**, *m.* dedukcja prawna.

Re'chtschaffen, *a.* dobry, należyty, prawdziwy, prawy; (gut, ehrlich) poczciwy, uczciwy, prawy; (bleiben) uprzejmym być i szczérym; —, *ad.* (tüchtig, gehörig) prawie; dobrze; =tschaffenheit, *f.* poczciwość; godziwość, prawość; =tschreibung, *f.* ortografia; pisownia.

Re'chtsdreher, *m. iron.* krętacz prawny; =tsdreherei', *f. iron.* wykręt prawny

Re'chtseitig, *a.* prostoboczny.

Re'chtserfah'ren, *a.* biegły w prawie; =tserfah'renheit, *f.* biegłość w prawie; =tserklä'rung, *f.* wykład, wyjaśnienie, wytłumaczenie prawa; =tsfall, *m.* przypadek prawny; =tsformalitä't, *f.* terminalność; =tsfrage, *f.* prawne pytanie; =tsgang, *m.* bieg sprawy; tok procesu postępowanie sądowe; =tsgebäu'de, *f Bw. Slw.* system prawny; =tsgebie't, *n* dziedzina prawa; =tsgelah'rtheit, =tsgeleh'rsamkeit, *f.* umiejętność prawa; =tsgeleh'rt, *a.* posiadający naukę prawa; **Re'chtsgeleh'rter**, *m.* prawnik; jurysta; =tsgesu'ch, *n.* podanie o wyrok; =tsgleichheit, *f.* równość w obliczu prawa; =tsgrund, *m.* dowód prawny; =tsgültig, *a.* prawnie ważny; =tsgültigkeit, *f.* prawna ważność; prawność; =tshandel, *m.* spor

prawny, sprawa sądowa; proces; -ts-hülfe, *f.* pomoc prawna; -tskenner, -ts-ke'nntniß, s. Re'chtskunde ꝛc.; -tskniff, *m.* wykręt prawny; wybieg adwokacki; -tskraft, *f.* moc prawa; in — erwachsen, *Rw.* nabyć prawomocności; -tskräftig, *a. Rw.* prawomocny; prawodzielny; moc prawa mający; -tskräftigkeit, *f.* prawomocność; prawodzielność; -tskunde, *f.* znajomość prawa; -tskundig, *a.* znający prawo; -tskundiger, *m.* prawoznawca; -tslehre, *f.* nauka prawa; -tslehrer, *m.* nauczyciel prawa; -tslehrig, *a.* do nauki prawa należący; -tsmittel, *n. Rw.* środek prawny; -tspflege, *f.* zarząd sprawiedliwości; -tspolizei', *f. Stw.* sprawiedliwość zapobiegawcza; Re'chtsprechen, *n. Rw.* wymierzanie sprawiedliwości; -tsprechung, *f. Spl.* ortofonia; dokładne wymawianie; -tsregel, *f.* reguła prawa; prawidło prawne; -tssache, *f. Rw.* sprawa; proces; -tsschuldigkeit, *f.* powinność prawna; -tsschwindler, *m. iron.* krętacz prawny; -tssprache, *f.* język prawny; -tsspruch, *m.* wyrok sądowy; -tsstand, *m.*, -tsstatt, *f.* jurysdykcja, do któréj kto należy; -tsständig, *a.* do jakiéj jurysdykcji należący; -ts-stillstand, *m. Rw.* zawieszenie sądownictwa; -tsstreit, *m.* spór prawny; -tsstuhl, *m.* sąd wyższy; -tsurkunde, *f.* dokument prawny; -tsverbi'ndlich, *a.* prawnie obowiązujący; -tsverdre'her, -tsverkeh'rer, s. Re'chtsdreher; -tsver-dre'hung, *f.* nakręcanie prawa; -tsver-fah'ren, *n.* postępowanie sądowe; -ts-verfa'ssung, *f.* urządzenie sądowe; -ts-verhä'ltniß, *n.* stósunek prawny; -tsver-le'tzung, *f.* obraza prawa; -tsvorbeha'lt, *m. Rw.* zastrzeżenie prawne; -tsvormund, *m.* opiekun prawny; -tsweg, *m.* droga prawa; -tswissenschaft, *f.* umiejętność od. nauka prawa; prawnictwo; -tswissen-schaftlich, *a.* prawniczy; -tswohlthat, *f.* dobrodziejstwo prawa; Re'chtszwang, *m.* podległość pewnéj jurysdykcji.

Re'chtwinkelig, *a. Gl.* prostokątny; -tzei-tig, *a.* w swoim czasie odbywający się.

Recidi'v, s. Rü'ckfall.

Recipie'nt, *m. Schdk.* recypient; przyjemnik; Recipi'ren, s. Au'fnehmen.

Reciprocitä't, *f.* wzajemność; Recipro'k, *a.* wzajemny, obustronny, zobopólny; *Spl.* zaimkowy; zwracający.

Recitati'v, *n. Tk.* recytatywo, recytatyw; Reciti'ren, *va.* recytować; s. a. Wiederho'len.

Reck, *n. Gymn.* drążek (stały); Re'ck-übungen, *pl.* ćwiczenia na drążku.

Re'ckbank, *f.* (Folterbank) ławka u tortury. [olbrzym; bohatér.

Re'cke, *m.*, Re'cken, *m. pl.* gidja; bohatyr;

Re'cken, *va.* (ausstrecken, ausdehnen) wyciągać; rozciągać; (sich) ciągnąć się; rozciągać się; przeciągać się.

Re'ckenhaft *a.* olbrzymi; bohatyrski.

Re'ckeisen, *n. Httk.* fryzszowane żelazo.

Re'ckhammer, *m.* młot wodny toporniczy.

Re'ckschmied, *m. Httk.* fryszownik; brejtownik.

Reclamatio'n, *f.* reklamacja, żądanie zwrotu; -mi'ren, *va.* reklamować.

Recognitio'n, *f.* recognicja; -nosci'ren, *va.* uznać i poświadczyć prawdziwość czego; *Kw.* rekognoskować; -nosci'rung, *f.* rekognoskowanie; zwiady; rozpoznawanie; -nitio'ns-U'rkunde, *f.* akt przyznania.

Recommandi'ren ꝛc., s. Empfeh'len ꝛc.

Reconvalesce'nt, *m. Hlk.* rekonwalescent, przychodzący do zdrowia; -lesce'nz, *f.* zdrowienie, odzyskiwanie zdrowia; -les-ci'ren, *vn.* (s.) przychodzić do zdrowia.

Recru't, *m. Kw.* rekrut; Recru'ten-, *a.* rekrucki; -ti'ren, *vn.* (h.) rekrutować; brać do wojska; —, *va.* nowym poborem (rekrutów); uzupełniać; Recruti'rung, *f.* branka, branie do wojska; -ngs-Canto'n, *m.* kanton poborczy; obwód kantonowy.

Rectifici'ren, *va.* rektifikować, sprostować; *Schdk.* oczyszczać i przez to wzmacniać.

Re'ctor, *m.* Rektor; Re'ctor-, -rs-, *a.* rektorski; -ra't, *n.*, -rstelle, -rswürde, *f.* rektorstwo; urząd rektorski; -ra'ts-wechsel, *m.* zmiana Rektorów; instalacja nowego Rektora; -rwah'l, *f.* wybór Rektora.

Recu'rs, *m.* rekurs; regres; odwołanie się o wynagrodzenie straty; seinen — an Jmdm. nehmen rekurs wziąć do kogo; jego się trzymać.

Redacteu'r, *m.* redaktor (gazety, pisma); -teu'rs-, *a.* redaktorski; -tio'n, *f.* redakcja; redaktorstwo; Redigi'ren, *va.* redagować (gazetę).

Re'de, *f.* mowa, mówienie; davon ist die — nicht o tém nie ma mowy; es geht die —, daß ꝛc. mówią, że itd.; Jmdn. wegen etwas zur — stellen, setzen, *do odpowiedzialności kogo pociągnąć za co; Jemandem — stehen odpowiedzieć komu; sprawić mu się; (gebundene) mowa wiązana; (ungebundene) mowa wolna; Re'de-, *a.* — mowy; Re'dea'rt, *f. Spl.* sposób mówienia; djalekt; -debi'ld, *n.* przenośnia; -defe'rtigkeit, *f.* mowność; -de-figu'r, *f. Spl.* figura krasomowska; -de-flu'ß, *m.* *płynność w mówieniu; Re'de-fo'rm, *f.* tryb mówienia; -defrei'heit, *f.* wolnomowność; Re'degesta'lt, *f.* postać krasomowska; -deku'nst, *f.* sztuka mowienia; retoryka; die — betreffend retoryczny; -delu'stig, *a.* ochotę do mówienia mający; Re'den, *vn.* (h.) u. *va.* mówić; gadać; schlecht von Jmdm. —

fle o kim mówić; obgadywać go; viel -dens von etwas machen, *wiele o czém gadać; zur Sache —, *do rzeczy co powiedzieć; **Re'den**, *n.* mówienie, gadanie; gadanka, pogadanka; **-densa'rt**, *f.* sposób mówienia; fraza; frazes; **-depru'nk**, *m.* wykwintność od. przesada w mówieniu; **Rederei'**, *f. iron.* gadanina; **-desaa'l**, sala do mów; **-desa'tz**, *m. Spl.* zdanie w mowie; **-descheu'**, *a.* mający wstręt od mówienia; **-deschmu'ck**, *m.* ozdoba mowy; **-deschwu'lst**, *f.* nadętość w mowie; **-deschwu'ng**, *m.* *wzniosłość w mowieniu; **-dethei'l**, *m. Spl.* część mowy; **-deü'bung**, ćwiczenie się w mówieniu.

Redigi'ren, s. Redacteu'r.

Re'dlich, *a.* rzetelny; szczery; uczciwy; (rechtlich) prawy (posiadacz, dzierzyciel); **-chkeit**, *f.* rzetelność; szczerość.

Re'dner, *m.* mowca; krasomowca; **-r-büh'ne**, *f.* mownica; **-rga'be**, *f.* dar wymowy; talent do wymowy; **-nerisch**, *a.* krasnomowski; **-rku'nst**, *f.* sztuka krasnomowska; **-rsti'mme**, *f.* głos krasnomowski; głos mówcy; **-rstuh'l**, *m.* katedra dla mówcy.

Redou'te, *f.* reduta, bal maskowy; *Kw.* szaniec czworokątny.

Redressi'ren, *va.* zredresować, poprawić.

Re'dselig, *a.* gadatliwy; wielomowny; **-gkeit**, *f.* gadatliwość; wielomowność.

Reduci'ren, *va.* redukować co, zmniejszać do pewnéj ilości; **-duci'rung**, **-ductio'n**, *f.* redukcja (pieniędzy); **-stabe'lle**, *f.* tabela redukcji monet.

Ree'll, *a.* istotny; rzetelny; wierny; **-litä't**, *f.* rzetelność; porządek.

Reep, **Ree'pschläger** rc., s. Seil, Seiler rc.

Refa'ction, *f. H.* wynagrodzenie (za uszkodzone części towary.

Refera't, *n.* referat; **-renda'r**, *m. Rw.* referendarjusz; aplikant; **-re'nt**, *m.* referent; **-ri'ren**, *va.* referować; zdawać komu z czego sprawę (relacją) wywodnie; (den Eid) referować przysięgę; — meldować, donosić.

Reff, *n. Ldw.* prątek w grabiach u kosy; (Tragereff) jasła; (Beisegel) mały żagiel; żaglik; **Re'ffträger**, *m.* jasłarz.

Reflecti'ren, *vn.* (h.) odbijać się (jak promienie); (auf etw.) zastanawiać się nad czém; rozważać co; **Refle'ctor**, *m. Stk.* reflektor; **Reflexio'n**, *f.* odbijanie się promieni; refleksja, zastanowienie; rozwaga.

Refo'rm, *f.* reforma, zaprowadzenie zmiany w celu ulepszenia; **Reformatio'n**, *f.* reformacja; poprawa kościelna; **Reformatio'ns-**, *a.* reformacyjny; **-matio'nsgeschi'chte**, *f.* historja reformacji; **-matio'nswerk**, *n.* dzieło reformacji; **-ma'tor**, *m.* reformator; **-mato'ren**, **-ma'tors-**, reformatorski; **-mi'ren**, *va.* reformować, zaprowadzać zmiany w celu polepszenia; **-mi'rt**, *pp.* reformowany; **-mi'rten-**, *a.* kalwiński; **-mi'rtenki'rche**, *f.* kościół kalwiński; **-mi'rter**, *m.* Reformowany; Kalwin; **-mi'st**, *m. Stw.* reformista.

Refractio'n, *f. Stk.* refrakcja; łamanie promieni.

Rega'l, *a.* polica, półka na książki; pulpit z przegrodami; regał (w organach); druk królewski, duży (drugi z kolei); **Rega'l-**, *a.* regałowy.

Rega'le, *n.* przywiléj monarszy; prerogatywa monarsza; **Rega'lia**, *pl.* regalia.

Regali'ren, *va.* regalować, uraczyć, uczęstować (kogo czém).

Rega'lpapie'r, *n.* regałowy papier.

Re'ge, *a.* ruchawy; ruszający się; ruchliwy; żywy; (machen) poruszyć, w ruch wprawić; (werden) poruszyć się.

Re'gel, *f.* reguła, prawidło; sich etw. zur — machen wziąć sobie co za prawidło; etw. nach -ln erlernen nauczyć się czego z reguł oder podług prawideł; (Brauch, Sitte) zwyczaj; (in der) zwyczajnie; podług zwyczaju; (gegen die) przeciwko zwyczajowi; (Monatsfluß der Frauen) miesiączka (u kobiet); **Re'gel-**, *a.* prawidłowy; **Regel-de-tri'**, *f. Rk.* reguła trzech; reguła złota; (umgekehrte) obrócona liczba trzech; **-lgebäu'de**, *n.* systematyczny zbiór prawideł (nauki); **-llo's**, *a.* nieregularny; nieforemny; **-llo'sigkeit**, *f.* nieforemność, nieregularność; **Re'gelmä'ßig**, *a.* foremny; kształtny; regularny; **Re'gelmä'ßigkeit**, *f.* foremność; kształtność; **Re'geln**, *va.* podług pewnego prawidła urządzić; (sich) regułować się; geregelt zbyt regularny, wymuszony, wyrachowany; **-lprie'ster**, *m. Kg.* ksiądz do pewnéj reguły należący; **-lre'cht**, *a.* zastosowany do prawideł sztuki; **-lwi'drig**, *a.* przeciwny regule; **-lzwa'ng**, *m.* przymus, który wynika z prawidła; konieczność prawidłowa.

Re'gen, *va.* ruszać czém; (sich) ruszać się; rege dich doch! ruszże się! wstańże! idźże!

Re'gen, *m. Ntl.* deszcz; (im) na deszczu; (starker) deszcz nawalny; **Re'gen-**, *a.* deszczowy; dżdżysty; **-nba'ch**, *m.* potok (z deszczu); **-nba'd**, *n.* kąpiel kroplista; **-nbo'gen**, *m. Ntl.* tęcza; **-nbo'gen-**, *a.* tęczowy; **-nbogenfa'rbe**, *f.* kolor tęczowy; **-nbogenfa'rbig**, *a.* koloru tęczy od tęczowego; **-nbogenhau't**, *f.* błona tęczowa; **Re'genbogenkrei's**, *m.* łuk tęczy; **-nbogenspie'l**, *n. Ntl.* tęczowanie; **-nda'ch**, *n.* dach przed domem chroniący od deszczu; **-ndi'cht**, *a.* nie przepuszczający deszczu; **-nfeu'er**, *n.* ogień deszczowy (w kształcie deszczu spadający); **-nfrei'**, *a.* wolny od deszczu; **-nga'lle**, *f. Ntl.* kawałek tęczy; **-ngewi'tter**, *n. Ntl.* burza z deszczem; **Re'gengewö'lk**, *n.* chmury

dżdżyste; -ngu'ß, m. ulewa; ulewny deszcz; -nha'ft, s. Re'gnerisch; Re'genhu't, m. kapelusz od deszczu (chroniący); Re'genka'ppe, f. kapuza, czapka zasuwista od deszczu chroniąca; -nklei'd, n. suknia od deszczu; Re'genklei'dung, f. ubiór od deszczu; -nkrei's, m. dżdżyste chmury w koło rozpostarte; -nla'nd, n. dżdżysty kraj; -nläufer, m. Ng. siewka; deszczownik; lądowiec; Re'genlu'ft, f. powiétrze dżdżyste; Re'genma'ntel, m. płaszcz od deszczu, opończa; -nme'sser, m. deszczomiar; -nmona't, m. miesiąc w którym zwykle deszcz pada; Re'genna'cht, f. noc, w któréj deszcz padał; -nna'ß, a. mokry od deszczu; -npfeifer, s. Re'genläu'fer; -nri'nne, f. rynna do spływu deszczu; -nro'ck, m. surdut od deszczu; s. a. Re'genmantel.

Regenera'tor, m. odradzający; odnowiciel; -neri'ren, va. odrodzić, odnowić.

Re'gensbu'rg, n. Geog. Ratysbona; -nsbu'rger, a. Ratysboński; m. Ratysbończyk; -nsbu'rgisch, a. Ratysboński.

Re'genschau'er, m. deszczyk; drobny deszcz; -nschi'rm, m. parasol od deszczu; deszczochron; odsłotnik; -nschwe'r, a. pełen dżdżystych waporów (powietrze); Re'genstro'm, m. strumień z deszczu powstały.

Rege'nt, m. Stw. rejent; panujący; Rege'ntin, f. Stw. rejentka; rządzczyni; -ntschaft, f. rejencja; zarząd kraju.

Re'genta'g, m. dzień dżdżysty; -ntro'pfen, m. kropla deszczu; -ntu'ch, n. chusta do osłonienia się od deszczu; -nvo'gel, s. Regenläu'fer; -nwa'sser, n. deszczówka, deszczowa woda; -nwe'tter, n. dżdżysta pora; stürmisches — plusk; pluchota; -nwi'nd, m. dżdżysty wiatr; wiatr deszczowy; Re'genwo'lke, f. Ntl. dżdżysta chmura; -nwu'rm, m. Ng. dżdżownica; glista ziemna; -nzei'chen, n. znak deszczu; -nzei't, f. czas dżdżysty.

Regie', f. Sb. zarząd czego; Regie'-Aufwand, m., -gie'-Kosten, pl. nakład lub koszta zarządu.

Regie'ren, va. u. vn. (h.) kierować czém; (das Land) rządzić krajém, (sich) rządzić sobą; (herrschen) panować; Regie'rer, m. rządca; władca; -rung, f. kierowanie czém; rządzenie czém; panowanie; rządzy; unter der Regierung Heinrich's des Vierten pod panowaniem (za panowania) Henryka czwartego; die — antreten, übernehmen objąć rządy; die — niederlegen złożyć rządy; mit Genehmigung (Erlaubniß) der — za pozwoleniem rządowém od. zwierzchności; Regie'rungs-, a. — rządu; regiencyjny; rządowy; -ngsa'ntritt, m. objęcie rządów; rozpoczęcie panowania; wstąpienie na tron; -ngsa'rt, f. rodzaj rządu; -ngsbefeh'l, m. rozkaz regiencyjny od. rządowy; -ngsbo'te, m. woźny regiencyjny rządowy; Regie'rungsfo'rm, f. kształt od. forma rządu; -ngsgebäu'de, n. dom oder budynek rządowy; -ngsgehü'lfe, m. Stw. pomagający w sprawowaniu rządów; -ngskanzlei', f. kancelarja rządowa albo regiencyjna; -ngsku'nde, f. umiejętność rządzenia krajem; -ngsku'nst, f. sztuka rządzenia krajem; -ngslo's, a. bezrządny; -ngslo'sigkeit, f. bezrządność; -ngsna'chfolger, m. Stw. następca w rządach, w panowaniu; -ngsra'th, m. rada rządowa; rada regiencyjna; członek rady rządowéj; Radca regiencyjny; -ngssa'che, f. rzecz rządowa; sprawa rządu się tycząca; -ngsstrei't, m. spór o panowanie; -ngssü'chtig, a. chciwy panowania od. rządzenia; -ngssyste'm, n. system rządowy oder rządzenia; -ngswe'chsel, m. zmiana rządu, rządcy, panującego.

Regime'nt, n. Stw. rząd; zarząd; gospodarstwo; porządek; gutes — halten, *dobry porządek utrzymywać; (im Heere) półk; regiment; Regime'nts-, a. regimentowy; Kw. pułkowy, półkowy; -ts-a'rzt, m. lekarz półkowy; -tsfe'ldscheer, m. chirurg półkowy; -tsquartie'rmeister, m. kwatermistrz; -tstambou'r, m. dobosz półkowy; -ntsstamm, m. Kw. kadr.

Regio'n, f. okolica; dzielnica (miasta); — sfera.

Regisseu'r, m. Sb. reżyser.

Regi'ster, n. rejestr; spis; ein — machen, verfertigen, anfertigen rejestr, spis robić, układać; im schwarzen — stehen, *stać w czarnéj książce; er gehört ins alte —, *to człowiek dawnéj daty; —, Tk. rejestr (w organach); alle — ziehen, *wszelkich środków użyć; *dołożyć wszelkiego usiłowania; Regi'ster-, a. rejestrowy; -r-papie'r, n. papiér rejestrowy; -rschi'ff, n. Sw. okręt rejestrowy; -rsti'mme, f. Tk. głos rejestrowy (w organach); -rzu'g, m. Tk. rejestr (w organach); Registra'tor, m. rejestrator (w kancelarjach); -stratu'r, f. rejestratura; -stri'ren, va. rejestrować.

Regleme'nt, n. regulamin; przepis; -nti'ren, va. mnożyć do zbytku rozporządzenia; -nts-, a. tyczący się rozporządzeń, regulaminu; -ntsmäßig, a. s. Vo'rschrifts-mä'ßig.

Re'gnen, vn. (h.) padać; es regnet deszcz pada; es — Früchte von den Bäumen, *owoce jak grad lecą z drzewa; — lassen deszcz spuścić; Re'gnerisch, Re'gnerig, Re'gnicht, a. dżdżysty; es sieht — aus zdaje się, że deszcz będzie.

Regre'ß, m. regres; odzysk, zwrót.

Re'gsam, a. ruchawy, żywy; skłonny do wzruszeń; *czuły; -gsamkeit, f. żywość (ciała, umysłu).

Re'gula de Tri, *f.* *Rk.* reguła trzech; **Re'gula quinque**, *f.* reguła pięciu.
Regulä'r, s. Re'gelmä'ßig.
Regulati'v, *n.* regulamin; urządzenie; **-li'ren**, *va.* urządzać; uporządkować; regulirt regulowany; **-li'rung**, *f.* uregulowanie.
Re'gung, *f.* ruszanie się; ruszenie; poruszenie; **-ngslo's**, *a.* nieruchomy; ruchu pozbawiony; bez ruchu; **-ngslo'sigkeit**, *f.* nieruchomość.
Reh, *a.* *Hlk.* sztywny; rehes Pferd, *Hlk.* koń ze sztywnemi nogami, zochwacony.
Reh, *n.* *Ng.* sarna; **Reh-**, *a.* sarni; **Reh'bock**, *m.* *Ng.* rogacz, sarna samiec; **Reh'braten**, *m.* sarnia pieczeń; sarnina; **Reh'brunst**, *f.* *Jäg.* gonienie się sarn.
Reh'de, *f.* *Sw.* stanowisko dla okrętów.
Re'he, *f.* *Hlk.* ochwat; die — bekommen zochwacić się.
Reh'farbe, *f.* sarni kolor; **-farben**, **-farbig**, *a.* sarniego koloru; **-fell**, s. Reh'haut; **-fleisch**, *n.* sarnie mięso; **-fuß**, *m.*, **-füßchen**, *n.* *dim.* sarnia noga od. nóżka; **Reh'füßig**, *a.* sarnie nogi mający; —, *szybkonogi; **-geiß**, s. Reh'ziege; **-haar**, *n.* sarnia sierć; **-haut**, *f.* sarnia skóra (nieuwyprawna); **-kalb**, *n.*, **-kätzchen**, *n.* *dim.* sarnię, młoda sarna; **-kälbchen**, *n.* *dim.* *Jäg.* sarniątko; **-keule**, *f.* *Kk.* sarni pośladek, udziec, **-leder**, *n.* *Grb.* sarnia skóra (wyprawna); **Reh'ledern**, *a.* *Grb.* z sarniéj skóry (zrobiony); **-netz**, *n.* *Jäg.* sieć na sarny; **Reh'posten**, s. Reh'schrot; **-rücken**, *m.* *Kk.* grzbiet sarny; **-schlägel**, s. Reh'keule; **-schrot**, **-posten**, *m.* lotki; siekańce; śrót z siekanego ołowiu na sarny; **-spießer**, *m.* *Jäg.* sarna, któréj rogi wyrastają; **Reh'wildpret**, *n.* sarnia zwierzyna; **-ziege**, *f.* *Jäg.* sarna (samica); **-ziemer**, *m.* *Jäg.* *Kk.* cąbr z sarny.
Rei'bea'sch, *m.* *Kk.* donica do wiercenia; **-bebrett**, *n.*, **-bebrettchen**, *n.* *dim.* *Kk.* zacierka; tacka; **-bebü'rste**, *f.* szczotka do tarcia, wycierania, nacierania; **-befa'ß**, *n.* stągiew do szórowania naczynia; **Rei'beho'lz**, **-Rei'beisen**, *n.* skrobaczka; **-bela'ppen**, *m.* szmata do szórowania; **Rei'ben**, *va.* *irr.* (h.) trzéć; trzéć co o co; (sich die Hände, die Augen) zacierać ręce trzéć lub przecierać sobie oczy; (sich an der, an die Wand) trzéć się o ściance; (Jmdm. die Ohren), *natrzéć komu uszu; (sich an Jmdm.), *dokuczać komu; mścić się na kim; gerieben tarty; *chytry; **Rei'ben**, *n.* tarcie; **Rei'ber**, *m.* ten, co trze; rozciera, naciéra; **Rei'ber**, *Mal.* rozcieradło; wycieradło; żelazko w środku ramy, które się obraca i zamyka okno; **-besa'nd**, *m.* piasek do szórowania; **-bescha'le**, *f.* miseczka do rozcierania w niéj; **-bestei'n**, *m.* kamień do rozcierania; **-betu'ch**, *n.* płatek do szórowania; **-bewi'sch**, *m.* szmata lub wiecheć do szórowania; **-bezeu'g**, *n.* tarło, narzędzie do tarcia; (u machiny elektrycznéj) poduszka; **-bscheit**, *n.* (am Wagen) podejma; **-bung**, tarcie; frykcja, nacieranie; (Anlaß zu Zank, Streit), *niesnaska.
Reich, *a.* bogaty; -e Ernte bogate (obfite) żniwo; -er Ertrag bogaty (obfity) plon; -e Reime rymy obfite, zbytkujące; — an etw. bogaty w co; — werden zbogacić się; —, *ad.* bogato; obficie; der Reiche bogaty; bogacz.
Reich, *n.* panowanie; rządy; państwo; królestwo; in das — Gottes kommen, *Kg.* dostać się do królestwa niebieskiego; dein — komme! przyjdź królestwo Twoje! (w pacierzu); *Stw.* *rzesza Niemiecka; stany Państwa Niemieckiego.
Rei'chen, *va.* podawać; (Jmdm. die Hand, Brot) podawać komu rękę, chleba; (das Abendmahl), *Kg.* dawać komunią; (einem Armen Almosen) dawać ubogiemu jałmużnę; (dem Kinde die Brust) dawać dziecku piersi; —, *vn.* (h.) sięgać, dosięgać (do jakiéj wysokości, odległości); (zureichen, genug sein) starczyć; wystarczyć; (mit etw.) wystarczyć czém.
Rei'chhaltig, *a.* wiele w sobie zawierający; -ges Erz ruda wiele w sobie kruszcu mająca; (an etwas) obfity w co; **-chhaltigkeit**, *f.* obfitość, zasobność; **-chheit**, *f.* bogatość, stan człowieka bogatego; **-chlich**, *a.* obfity; hojny; suty; sowity; —, *ad.* obficie; hojnie; dostatnie, dostatecznie; **Rei'chlichkeit**, *f.* obfitość, hojność; sowitość.
Reichs-, *a.* *Stw.* — Państwa; **-chsabschied**, *m.* *Stw.* uchwała sejmu (Niemieckiego) od. Stanów rzeszy; **-sacht**, *f.* *Stw.* *Rw.* banicja, wywołanie, wygnanie z kraju; **Rei'chsadel**, *m.* szlachectwo rzeszy Niemieckiéj; **-sadler**, *m.* *Stw.* *Wpk.* orzeł Państwa (jako herb); **-samt**, *n.* urząd Państwa; **-sanlage**, *f.* podatek Cesarski od. Królewski; **-sapfel**, *m.* *Wpk.* jabłko jako znak godności monarszéj; **-sarchi'v**, *m.* archiwum Państwa; **-sarmee'**, *f.* armia rzeszy; wojsko Państwa Niemieckiego; **-sausschuß**, *m.* deputacja Państwa; **-sbea'mter**, *m.* urzędnik Państwa; **-scasse**, *f.* kasa Państwa; **-sdeputatio'n**, s. Rei'chsausschuß; **-serbe**, *m.* *Stw.* dziedzic korony; **-sfeind**, *m.* nieprzyjaciel kraju; **-sfestung**, *f.* forteca rzeszy Niemieckiéj; **-sfolge**, *f.* *Stw.* następstwo w Państwie; **-sfrei**, *a.* *Stw.* udzielny; **-sfreiherr**, *m.* baron w rzeszy Niemieckiéj; **-sfürst**, *m.* książę do rzeszy Niemieckiéj należący; **-chsfuß**, *m.* stopa mennicza w rzeszy Niemieckiéj; **-sgeno'ß**, *m.* uczestnik rządów Państwa; poddany Państwa; **-sgeri'cht**, *n.* *Stw.* najwyższy Sąd Państwa; Trybunał Państwa;

sąd rzeszy Niemieckiéj; =**sgeschi'chte**, *f.* dzieje rzeszy Niemieckiéj; =**sgese'tz**, *n.* *Stw.* ustawa Państwa; ustawa rzeszy Niemieckiéj; =**sgese'tzblatt**, *n.* *Stw.* dziennik ustaw Państwa; =**chsgraf**, *m.* hrabia w rzeszy Niemieckiéj; =**sgräflich**, *a.* hrabiego rzeszy Niemieckiéj; =**sgrafschaft**, *f.* hrabstwo do rzeszy Niemieckiego należące; =**sgru'ndgese'tze**, *n. pl.* *Stw.* prawa kardynalne; =**sgulden**, *m.* *Mzk.* złoty Niemiecki Reński; =**shaupt**, *n.* głowa Państwa (Niemieckiego); =**shaushalt**, *m.* *Stw.* gospodarstwo rządowe; skarbowość; =**sheer**, *n.* *Kw.* wojsko Państwa; =**shülfe**, *f.* posiłki stanów rzeszy Niemieckiéj; =**sinsi'gnien**, *f. pl.* insygnia oder oznaki Państwa (Niemieckiego); =**skanzler**, *m.* kanclerz Państwa oder rzeszy; **Rei'chskleinodien**, *n. pl.* klejnoty Niemieckiéj; =**skrieg**, *m.* wojna rzeszy Niemieckiéj; **Rei'chsland**, *n.* kraj rzeszy Niemieckiéj; **Rei'chsmacht**, *f.* potęga od. siła zbrojna rzeszy; **Rei'chsmarschall**, *m.* *Stw.* marszałek Państwa; hetman rzeszy Niemieckiéj; =**smatri'kel**, *f.* *Stw.* metryka koronna, Państwa; =**smonopo'l**, *n.* *Stw.* monopol skarbowy; =**smünze**, *f.* moneta rzeszy Niemieckiéj; =**snachfolger**, *m.* następca tronu; =**soberhaupt**, s. Rei'chshaupt; =**sordnung**, *f.* *Stw.* konstytucja rzeszy Niemieckiéj; =**spanie'r**, *n.* *Kw.* chorągiew rzeszy; =**spflege**, *f.* zawiadywanie sprawami Państwa; =**spost**, *f.* poczta rzeszy; =**spostamt**, *n.* pocztamt rzeszy; =**spostmeister**, *m.* pocztmistrz rzeszy; =**srath**, *m.* *Stw.* Rada Państwa; =**sraths=Mi'tglied**, *n.* szlonek Rady Państwa; =**ssache**, *f.* *Stw.* sprawa Państwa; =**sscepter**, *n.* berło monarsze; =**sschluß**, *m.* uchwała Stanów rzeszy Niemieckiéj; =**ssiegel**, *n.* *Stw.* pieczęć Państwa; pieczęć rzeszy Niemieckiéj; =**sstadt**, *f.* miasto Cesarstwa Niemieckiego; =**ssteuer**, *f.* *Stw.* podatek na całe Państwo (Niemieckie) nałożony; =**stag**, *m.* *Stw.* sejm (główny, walny); den — auflösen, *Stw.* sejm oderwać; =**sunmittelbar**, *a.* *Stw.*: =re Stadt miasto bezpośrednie; =**stags=A'bgeordneter**, *m.* *Stw.* poseł na Sejm; =**sverfa'ssung**, *f.* urządzenie Państwa; =**sversa'mmlung**, *f.* zgromadzenie Stanów Państwa; =**sverwa'lter**, =**sverwe'ser**, *m.* *Stw.* Rejent Państwa; =**swährung**, *f.* *Mzk.* cena monet rzeszy Niemieckiéj; =**swürde**, *f.* dostojeństwo; dygnitarstwo.

Rei'chthum, *m.* bogactwo.

Reif, *a.* dojrzały; rozkwitły do tały; (werden) dojrzewać; (zu etwas) dojrzały do czego.

Reif, *m.* *Ntl.* (gefrorener Thau) śron; szron; zmarznięta rosa; (Reifen) obręcz; — um ein Faß legen obręcze dać na beczkę; pobić ja obręczami; durch einen — springen przez obręcz skakać; (Ring) obrączka (do noszenia na palcu); *Mech.* wyrznięcie koliste albo wklęsła pręga w zębie klucza; **Rei'fchen**, *n.* *dim.* obrączka.

Rei'fe, *f.* dojrzałość; die — erhalten, erlangen przyjść do dojrzałości; etw. zur — bringen do dojrzałości doprowadzić; Zeugniß der —, *świadectwo dojrzałości.

Rei'feisen, *n.* *Mech.* żelazko obrączkowe.

Rei'fel, *n.* obrączka, wszystko co ma kształt okrągławy; =**lei'sen**, *n.* żelazko do wyciskania ozdób na skórze.

Rei'fen, *vn.* (s.) *Ntl.* dojrzewać; —, *va.* dojrzałym czynić; do dojrzałości doprowadzać; żłobkować; obręcze dawać na co.

Rei'fen, *vn.* (h.) *Ntl.*: es reift śron się robi; ziemia się śronem okrywa.

Rei'fezeu'gniß, *n.* świadectwo dojrzałości.

Rei'flich, *a.* dojrzały; *gruntowny, należyty, dostateczny; —, *ad.* dojrzale; =**f=lichkeit**, *f.* dostateczność.

Rei'fmonat, *m.* Listopad.

Rei'frock, *m.* rogówka; =**fspiel**, =**fenspie'l**, *n.* gra w obręcz; =**fstock**, =**fstecken**, *m.*, =**fstange**, *f.* kij na obręcze; =**ftanz**, =**fen=ta'nz**, *m.* taniec z obręczą; =**fzange**, =**f=ziege**, *f.* (beim Böttcher) obcęgi bednarskie; =**fzieher**, *m.* naciąg.

Rei'gen 2c., s. Rei'hen 2c.

Rei'he, *f.* rząd; szereg; in — und Glied aufstellen rzędem od. rzędami, w szeregu oder szeregami ustawić; in — u. Glied stehen stać w szeregu; — u. Glied halten trzymać się w szereg; die — schließen być ostatnim w szeregu w rzędzie; szyk; (bunte) przeplatany rząd od. szereg; mężczyzni i kobiety na przemian przy stole siedzący; nach der — koleją; po koléj; koléjno; jetzt ist die — an mir teraz koléj na mnie; außer der — nie z koléj; eine — Häuser połać; **Rei'he=**, **Rei'hen=**, *a.* kolejny; **Reihen**, *va.* szykować; stawiać przy sobie; rzędem sadzić (drzewa); (Perlen) nawlóczyć perły; (sich) szykować się, stawać w rzędzie; **Rei'hen**, **Rei'gen**, *m.* pieśń; taniec w koło; **Rei'henfo'lge**, *f.* następstwo kolejne; =**nfuh're**, *f.* kolejna podwoda; =**nfüh'rer**, *m.* przewodnik tańca oder śpiewu; =**nga'ng**, =**no'rdnung**, *f.* porządek kolejny; =**nsaa't**, *f.* *Ldw.* rzędowy siew; =**nta'nz**, s. Reih'en; =**nwei'se**, *a.* u. *ad.* rzędami.

Rei'her, *m.* *Ng.* czapla; **Rei'her=**, *a.* *Ng.* czapli; =**rbei'ze**, *f.* *Jäg.* łów na czaple; =**rbu'sch**, *m.* kitka czapla; =**rfe'der**, *f.* czaple pióro; =**rhü'tte**, *f.* *Jäg.* stanowisko, buda na czaple; =**rschna'bel**, *m.* *Ng.* iglica weszkowata; kosiczka; =**rstrau'ß**, =**rstu'tz**, *m.* kitka czapla, z czaplich piór.

Reih'nagel, *m.* sworzeń powozu.

Reih'schank, *m.* szynk kolejny.

Reih'zeit, *f.* *Jäg.* deptanie, parzenie się kaczek.

Reim, *m. Dtk.* rym; * wiersze; (gleichender) rym łokciowy; **Reim**=, *a.* rymowy; =**maufgabe**, *f.* zadanie rymowe; =**mbold**, *m. iron.* rymarz; **Rei'men**, *va. Dtk.* rymować, do rymu dobierać; pod względem rymu zgadzać; das kann ich nicht —, * tego nie mogę skleić od. pogodzić z sobą; (sich) rymować się, zgadzać się co do rymu; * zgadzać się, stósować się, kleić się; wie reimt sich das? jakże to z sobą pogodzić? gereimte Verse głoskowe wiersze; —, *n.* rymownictwo; rymowanie; **Rei'mer**, *m.* rymokleta; rymownik; =**rei'**, *f.* rymoklectwo; wierszydło; =**mfall**, *m. Dtk.* spadek od. kadencja w wierszu; =**mfrei**, *a.* nierymowy, nierymowany (wiersz); =**mgedi'cht**, *n.* poema wierszem rymowanym ułożone; =**mkunst**, *f.* sztuka rymowania; =**mkünstler**, *m.* sztukmistrz w robieniu rymów; =**mkünstlers**=, *a.* rymodajny; =**mregel**, *f.* prawidło rymowania; =**mschmied**, *m. iron.* fabrykant rymów; rymobaj; =**mschmieds**=, *a.* rymobajny; =**mspiel**, *n.* zabawa oder gra w rymy; =**mweise**, *a.* u. *ad.* w rymu; do rym; rymem; rymami; do składu.

Rein, *a.* czysty; —, *ad.* czysto; die Zähne, den Mund — halten zęby, usta czysto utrzymywać; =en Mund halten, * trzymać język za zębami; * nie wdawać się w plotki; etwas in's =e schreiben przepisać co na czysto; — Deutsch, =es Deutsch sprechen, *Spl.* mówić czysto po Niemiecku, czystą niemczyzną; das Haus — halten, * dom utrzymywać w czystości; sich — wissen czuć się niewinnym; etwas — aufessen, austrinken zjeść, wypić co do szczętu; das ist — unmöglich, * to być żadną miarą nie może; er ist — verrückt, * czysty (kompletny) warjat; **Rei'ne**, s. Rei'nheit.

Rei'neke, **Rei'necke**, *m. Jäg.* lis.

Rei'nertra'g, *m.* dochód czysty.

Rei'nglaube, *f.* czysta wiara.

Rei'nhard, *m. npr.* Rajnhart.

Rei'nheit, *f.* czystość; =**nigen**, *va.* oczyścić, wyczyścić; (von etwas) oczyścić z czego; obetrzéć, otrzepać; reinigend czyszczący; =**niger**, *m.* czyściciel; =**nigkeit**, s. Rei'nheit; =**nigung**, *f.* czyszczenie, oczyszczenie; monatliche — der Frauen miesiączka; Mariä —, *Kg.* gromnice; =**nigungs**=, *a.* oczyścialny; =**ngsei'd**, *m. Rw.* przysięga oczyszczająca; =**ngsmi'ttel**, *n. Hk.* lekarstwo czyszczące; =**ngso'rt**, *m.* oczyścialnia; **Rei'nlich**, *a.* ochędożny; czysty; chędogi, schludny; =**nlichkeit**, *f.* ochędóstwo; czystość; schludność; =**nschreiber**, *m.* przepisywacz na czysto; =**nschrift**, *f.* pismo na czysto przepisane; =**nwaschen**, *va.* umyć.

Reis, *m. Ng. Kk.* ryż; **Reis**=, *a.* ryżowy; =**sbau**, *m.* uprawa ryżu; =**sblume**, *f. Ng. H.* ryż najdelikatniejszy; =**sbranntwein**, *m.* wódka z ryżu; arak; =**sbrei**, *m. Kk.* ryż gotowany; =**sbrühe**, =**ssuppe**, *f. Kk.* zupa z ryżu; =**sernte**, *f.* zabiór ryżu; =**skorn**, *n.* ziarnko ryżu; =**skuchen**, *m.* ryżowy placek; =**smehl**, *n.* mąka ryżowa; =**smus**, s. Rei'sbrei; =**sspeise**, *f.* potrawa z ryżu; =**sstroh**, *n.* ryżowa słoma.

Rei'se, *f.* podróż; zu einer — sich rüsten gotować się do podróży; eine — antreten puścić się w podróż; podróż odprawiać; auf der — begriffen sein być w drodze; (in's Ausland) podróżować za granicę; wo geht die — hin? dokąd bogowie prowadzą? glückliche —! szczęśliwéj drogi (życzę)! jedź z Bogiem! niech Bóg prowadzi! **Rei'se**=, *a.* podróżny; drożny; =**sea'nzug**, *m.* strój od. ubiór podróżny; =**seapothe'ke**, *f.* apteczka podróżna oder drożna; =**sebeda'rf**, *m.* potrzeby podróżne; =**sebedü'rfniß**, *n.* rzecz do podróży potrzebna; =**sebeschrei'ber**, *m.* opisywacz podróży; autor podróże opisujący; =**sebeschrei'bung**, *f.* opis podróży; =**sebu'ch**, *n.* dziennik podróży; =**sebü'ndel**, *n.* tłomoczek podróżny; zawiniątko podróżne; =**sefe'rtig**, *a.* gotowy do podróży; sich — machen przygotować się do podróży; =**sefla'sche**, *f.* flaszka podróżna; oplatanka; =**segefäh'rte**, =**segeno'ß**, =**segese'llschafter**, *m.* towarzysz podróżny; =**sege'ld**, *n.* pieniądze na podróż, na drogę, na koszta podróży; mit — versehen sein mieć na podróż; =**segepä'ck**, *n.* bagaże podróżne; pakunek podróżny; rzeczy podróżne; =**segerä'th**, *n.*, =**thschaft**, *f.* sprzęty podróżne; =**segese'llschaft**, *f.* towarzystwo podróży; =**segese'llschafter**, *m.* towarzysz podróży; =**segewa'nd**, *n.* odzienie podróżne; =**seha'ndbuch**, s. Rei'sebu'ch; =**sehu't**, *m.* kapelusz od podróży; =**seka'rte**, *f.* mapa podróżna oder drożna (drogi wykazująca); =**sekleid**, *n.* suknia podróżna; =**seko'ffer**, *m.* kufer do drogi; **Rei'sekosten**, *f. pl.* podróżne; koszta podróży; =**seku'tsche**, *f.* kareta drożna; =**selie'd**, *n.* pieśń podróżna; =**selu'st**, *f.* ochota do podróży; chęć podróżowania; =**selu'stig**, *a.* mający chęć do podróży; lubiący podróżować; =**sema'ntel**, *m.* płaszcz drożny oder do podróży; =**semä'ßig**, *ad.* po podróżnemu; =**semü'de**, *a.* zmęczony podróżą; =**semü'tze**, *f.* czapka drożna; **Rei'sen**, *vn.* (s.) podróżować; zu Fuß, zu Pferde, zu Wagen, zu Wasser, zu Lande — podróżować (podróż od. podróże odprawiać) pieszo, konno, powozem, wodą, lądem; gereister Mann bywalec; =**nder**, *m.* podróżnik, podróżny; =**sepa'ß**, *m.* paszport podróżny; podróżne; =**sepfe'nnig**, *m.* * pieniądze na drogę; =**sero'ck**, *m.* surdut podróżny od. do drogi, do podróży; =**sesa'ck**, *m.* worek do podróży, mantelzaczek; =**seschub'**, =**sestie'fel**, =**sesto'ck**, *m.* trzewik, bót, kij do drogi, do

podróży; -süchtig, *a.* pragnący podróży; -tasche, *f.* mantelzak podróżny; torba do drogi; Rei'setrieb, *m.* pociąg do podróżowania; -sewagen, *m.* wóz, pojazd podróżny, drożny; -sezeit, *f.* czas podróży; czas do podróży (stósowny); -sezeug, *n.* rzeczy podróżne; -seziel, *n.* cel podróży; sein — verfolgen dążyć do celu swojéj podróży; -sezug, *m.* gromada od. towarzystwo podróżujących, karawana.

Rei'sig, Rei'ßig, Rei'ßholz, *n.* chrust; drzewo gałązkowe.

Rei'sig, *a.* jezdny (żołnierz); wierzchowy (koń); die Reisigen, *pl.* jazda.

Rei'sigho'lz, s. Rei'ßho'lz.

Rei'sstroh, *n.* ryżowa słoma.

Reiß, *n.* gałązka (odłamana, osobliwie bez liścia); chrust; latorośl; odrostek młody; szczep. [drapnąć, uciec.

Rei'ßaus, *n. indecl.* (nehmen) dać drapaka;

Rei'ßblei, *n.* ołówek do rysowania; -ßbrett, *n.* deska do rysunków; -ßbund, -ßbündel, *n. dim.* wiązka chrustu.

Rei'ßen, *vn. irr.* (s.) rwać się, urwać się, zerwać się; rozedrzéć się; pęknąć, pękać się (lód, mur, spiekla ziemia); (an etw.) drzéć, szarpać co; die Waare geht reißend ab towar szybko odchodzi; wenn alle Stricke —, *kiedy się wszystkie powrozy porwą; es reißt mich im Kopfe rwie mnie w głowie; Rei'ßen, *n.* (in den Gliedern) rwanie; darcie; rznięcie; —, *va. irr.* (h.) drzéć co; (etw. in Stücke) podrzéć co na kawałki; (Jmdm. den Hut vom Kopfe) zedrzéć komu kapelusz z głowy, suknie z ciała; (sich um etwas) drzéć się o co; wydziérać sobie co; (einen Faden) zerwać, urwać, przerwać nitkę; (sich die Haare aus dem Kopfe) włosy sobie rwać, wyrywać z głowy; (Jmdn. aus der Noth), *wyrwać kogo z biedy; (etw. in Stücke) porwać co na kawałki; poszarpać, rozszarpać (jak wilcy jagnię); (etwas an sich) porwać co; (einen Fisch) rozpłatać rybę; reißend: -nde Thiere zwierzęta drapieżne; die Waare geht — ab rozrywają towar; (eine Zeichnung machen) rysować; Rei'ßer, *m.* rysownik; -ßfeder, *f.* pióro mosiężne do rysowania; -ßkohle, *f.* węgiel do rysowania; Rei'ßstift, *m.* sztyft od. krédka do rysowania; -ßzeug, *n.* sprzęt rysowniczy; narzędzia do rysunków.

Rei'tbahn, *f.* ujeżdżelnia; -tbursche, *m.* masztalerz. [*pl.* helżowe słupy.

Rei'tel, *m.* drążek; odbijak; -lsäulen, *f.*

Rei'ten, *vn. irr.* (s.) u. *vn. irr.* (h.) jeździć, jechać wierzchem; (auf einander) jeździć na sobie, jeden na drugim; (Schritt, Galopp) jechać człapem, czwałem; der Teufel reitet ihn, *zły duch go kusi, nagaba, kieruje nim; geritten kommen przybyć, przyjechać konno; Rei'tend, *ppr.* jeżdżąc; wierzchem jadący; konno jadący; konno; Rei'ter, *m.* jeździec; jezdny; konny (żołnierz); Regiment —, *Kw.* półk jazdy; Rei'ter-, *a.* jezdny; jezdniczy; konny; konniczny; -rau'fzug, *m.* parada konna; -rdie'nst, *m.* służba konna; -rei', *f.* jazda; konnica; jeżdżenie konno; -rfah'ne, *f. Kw.* chorągiew konnicy; -rfäh'nchen, *n.* chorągiewka ułańska; -rfäh'nrich, *m. Kw.* podchorąży od jazdy; -rgefe'cht, *n. Kw.* potyczka konna oder między konnicą; -rha'ndschuh, *m.* rękawiczka (dla) konnego żołnierza; -rpfe'rd, *n.* koń żołnierski; wierzchowiec wojskowy; -rpfli'cht, *f.* powinność żołnierza konnego; -rregime'nt, *n. Kw.* półk jazdy; -rschla'cht, *f.* bitwa konna, bitwa wojsk konnych; -rstie'fel, *m.* bót kawaleryjski; -rwa'che, *f. Kw.* straż konna; -tgefä'hrte, *m.* towarzysz jazdy konnéj; -tgerte, *f.* trzcinka od. pręcik do konnéj jazdy; -tgurt, *m.* popręg; -thandschuh', *m.* rękawiczka do konnéj jazdy; -thaus, *n.* ujeżdżalnia pod nakryciem; -thengst, s. Spri'nghengst; -thosen, *f. pl.* rajtuzy; spodnie do konnéj jazdy; szarawary; -tjacke, *f.* kurtka do konnéj jazdy; -tkissen, *n.* poduszka do konnéj jazdy; -tknecht, *m.* masztalerz; -tkunst, *f.* sztuka jeżdżenia konno; Rei'tlings, Ri'ttlings, *ad.* w sposobie na koniu jadącego; -tnagel, *m. Bw.* punkt przesuwniczy; -tpferd, *n.* koń wierzchowy, do wierzchu; wierzchowiec; -tpost, *f.* poczta konna; -trock, *m.* surdut do konnéj jazdy; -tsattel, *m.* siodło na konia; -tschule, *f.* szkoła jeżdżenia konno; ujeżdżalnia; -tstall, *m.* stajnia na konie wierzchowe; -tstiefel, *m.* bót do konnéj jazdy; -tstock, *m.* pojeżdżacz; -twolf, *m. Hlk.* osednienie; -tzeug, *n.* rząd na konia; ubiór koński do wierzchowéj jazdy.

Reiz, *m.* draźnienie; powab; pociąg; -zbar, *a.* draźliwy; -zbarkeit, *f.* draźliwość; Rei'zen, *va.* draźnić; draźnić kogo, do gniewu pobudzać; pobudzać do czego; (Jmdn. zum Zorne) draźnić kogo do gniewu; (den Appetit) zaostrzać apetyt; -zend, *pp.* draźniący; pobudzający; (sehr schön, sehr anmuthig) powabny, miły; wdzięczny; (aussehen) powabnie wyglądać; -zlos, *a.* niepowabny; bez wdzięku; -zmittel, *n.* środek draźniący, pobudzający; *pobudka; bodziec; -zung, *f.* draźnienie; pobudzanie go czego; Rei'zvoll, *a.* pełen wdzięków, powabów.

Re'kel, *m.* grondal; gbur; grubianin; -kelei', *f.* gburstwo; -kelha'ft, *a.* grondalski; grubiański.

Relati'v, *a.* względny, odnośny; -lativitä't, *f. Philos.* względność.

Relegatio'n, *f.* relegacja; wydalenie; -legi'ren, *va.* relegować; wydalić; wypędzić.

Relie'f, *n.* rzeźba wypukła; robota wy-

datna; (większa) powaga, (większe) znaczenie.
Religio'n, *f.* religja; -ligio'ns-, *a.* religijny; -nsa'cte, *f.* akt wolność wyznania zabezpieczający; ustawa religijna; -nsa'ngele'genheit, *f.* interesu religji się dotyczący; -nsbedrü'ckung, *f.* ucisk religijny; -nsbuch, *n.* książka religijna; -nsedi'kt, *n.* edykt religijny; -nseid, *m.* przysięga religijna; -nseifer, *m.* religijny zapał; -nseiferer, *m.* gorliwy obrońca religji; -nsfreiheit, *f.* wolność religji od. religijna; -nsfriede, *m.* pokój religijny; -nsgeno'ß, *m.* spółwierca, wyznawca jednéj (téj saméj) religji; -nsgeschi'chte, *f.* historja religji; -nshaß, *m.* nienawiść religijna; -nskrieg, *m.* wojna religijna; -nslehre, *f.* nauka religji; -nslehrer, *m.* nauczyciel religji; -nspartei', *f.* partja religijna; -nssache, *f.* rzecz, sprawa religijna; -nsspaltung, *f. Kg.* schisma; odszczepieństwo; -nsspötter, *m.* oszczerca religji; szyderca religijny; -nsspötterei', *f.* szyderstwo z religji; -nsstifter, *m.* założyciel (nowéj) religji; -nsstiftung, *f.* założenie nowéj religji; -nsstörung, *f.* obraza religji; -nsstreit, *m.*, -nsstreitigkeit, *f.* spór religijny; -nsübung, *f.* wykonywanie religji; -nsunterricht, *m.* nauka religji; -nsverfo'lgung, *f.* prześladowanie religijne; -nswahrheit, *f.* prawda religijna; -nswechsel, *m.* zmiana religji; -nszwang, *m.* przymus religijny; **Religiö's**, *a.* religijny; bogobojny, pobożny; -giositä't, *f.* religijność.
Reli'quie, *f.* relikwia; -quienkä'stchen, *n. dim.* relikwiarzyk.
Remi'se, *f.* wozownia; szopa na powozy.
Remitte'nt, *m.* remitent, piérwszy właściciel wekslu; -mitti'ren, *s.* Zurü'ckschicken, Ei'nsenden. [stawić.
Remonstri'ren, *va.* remonstrować; przed-
Remo'nte, *f. Kw.* remonta; konie jako już niezdatne wyłączone ze służby; **Remo'nte-**, *a.* remontowy; -ntepfe'rd, *n.* koń remontowy; -nti'ren, *va. Kw.* dostawiać koni w miejsce wyłączonych.
Rempelei', *f.* obrażające potrącenie; -mpeln, *va.* (Jmdn.) potrącając kogo obrażać.
Remplaci'ren, *va.* (Jmdn.) miejsce czyje zająć.
Remuneri'ren, *va.* wynagrodzić; -neratio'n, *f.* remuneracja, wynagrodzenie.
Renco'ntre, *n.* spotkanie.
Renda'nt, *m.* rendant, kasjer; -dantu'r, *f.* rendantura, kasjerstwo.
Rendez-vou's, *n. indecl.* randewu; sich mit Jmdm. ein — geben dać sobie z kim spotkanie.
Renega't, *m.* renegat, perekińczyk; -ga'-tenthum, *n.* właściwość zaprzańców.
Rene'tte, *f.*, -n-Apfel, *m. Ng. Gtn.* renetka.
Renite'nz, *f.* opór; opieranie się.
Renn, *s.* Re'nnthier.
Re'nnarbeit, *f. Httk.* dymarka, wykuwanie bezpośrednie; dymarstwo; -nnarbeiter, *m.* dymarz.
Re'nnbahn, *f.* plac gonitwy; miejsce do wyścigów; *Gymn.* wyścigowisko.
Re'nnen, *vn. irr.* (s.) pędem biedz; pędzić; lecieć; gerannt kommen pędem przylecieć; mit dem Kopfe wider die Wand —, *chcieć mur głową przebić; chcieć dokazać niepodobnych rzeczy; (nach etwas) chciwie się za czém ubiegać; —, *va. irr.* (h.) (Jmdn. etw. über den Haufen, zu Boden) w szybkim biegu potrącić kogo, co i powalić na ziemię; **Re'nnen**, *n.* szybki bieg; pęd; lot; (im) w szybkim biegu; (nach etw.) chciwe ubieganie się za czém; **Re'nner**, *m.* biegacz; (o koniu) biegun.
Re'nnheerd, *m. Httk.* dymarka.
Re'nnhirsch, *s.* Re'nnthier; **Re'nnjagd**, *f.*, -nnjagen, *n.* polowanie konne; -nnpferd, *n.* koń do wyścigów; biegun; -nnschiff, *n.* szybkopęd; **Re'nnschlitten**, *m.* sanki lekkie do szybkiéj jazdy; -nnspiel, *n.* gonitwa; wyscigi (konne lub pieszo);
Re'nnthier, **Re'nthier**, **Ren**, *n. Ng.* ren; -nnthier-, -nnthiers-, *a.* renowy; -nnthierka'lb, *n.* renie; -nnvo'gel, *m. Ng.* ściga; -nnthierkuh', *f.* ren samica; -nnwagen, *m.* wóz do wyścigów; -nnziel, *n.* meta na placu gonitwy.
Renommee', *n.* renoma; sława, opinia; **Renommi'ren**, *vn.* (h.) junaczyć, junaka udawać; burdy wyprawiać; (mit etwas) chełpić się z czego; **Renommi'rt**, *a.* dobrze znany; -mmi'st, *m.* renomista; junak; bijak; -mmisterei', *f.* junakierja.
Re'nt-Amt, *n. Stw.* urząd poborczy; -tbea'mter, *m.* urzędnik poborczy; **Re'nte**, *f.* renta; dochód; intrata; procent; **Re'nten**, -nti'ren, *vn.* (h.) przynosić dochód; czynić intratę; **Re'ntenkauf**, *m. H. etc.* kupno renty lub dochodu; **Rentie'r**, **Re'ntner**, *m.* żyjący z procentów, z dochodów, z intrat; -nti'ren, *vn.* (h.) dochód czynić oder przynosić; **Rentiè're**, -ntnerin, *f.* żyjąca z procentów, z dochodów; -ntkammer, *s.* Re'nt-Amt; -ntmeister, *m.* rentmistrz; dozórca dochodów skarbowych; -ntmeisterei', *f.* rentmistrzostwo; dyrekcja kasy dochodów;
Re'ntner, *s.* Rentie'r; -ntnerei', *s.* Re'nt-Amt; -ntschreiber, *m.* pisarz poborowy;
Rentu'r, *f.* skarb; -ntverwa'lter, *m.* administrator dochodów.
Reorganisatio'n, *f.* reorganizacja, nowe urządzenie; -satio'ns-, *a.* reorganizacyjny; -nisi'ren, *va.* reorganizować; na nowo urządzać.
Reparatio'n, -ratu'r, *f.* reparacja; naprawa; -ri'ren, *va.* zreparować; naprawić.
Reparti'ren, *va.* rozdzielać; -rtitio'n, *f.* repartycja; rozdział od. podział.

Reperto'rium, *n.* spis; zapas; zasób; wykaz.

Repete'nt, *m.* repetent; **-peti'ren**, *va.* repetować; powtarzać; **-peti'ruhr**, *f.* zegarek z repetycjami; repetyer; **-petitio'n**, *f.* repetycja, repetowanie; powtarzanie; **-tito'rium**, *n.* lekcja powtarzalna.

Replici'ren, *vn.* (h.) replikować, odpowiedzieć (na zarzut); **Repli'k**, *f.* replika, odpowiedź.

Reposito'rium, *n.* szafa do książek, itd.

Repräsenta'nt, *m.* reprezentant; **-nta'n-ten-**, *a.* reprezentacyjny; — reprezentantów; **-nta'ntin**, *f.* przedstawicielka; reprezentacja; **-ntatio'n**, *f.* przedstawianie kogo lub czego; przedstawicielstwo; **-ntati'v**, *a.* reprezentacyjny; **-nti'ren**, *va.* reprezentować kogo lub co, przedstawiać, zastępować.

Repressa'lien, *f. pl.* represalja, gwałt za gwałt; odwet; prawo odwetu; (üben, ergreifen) używać prawa odwetu; oddawać wet za wet; krzywdę krzywdą odpłacić.

Repressi'v-Syste'm, *n. Rw.* poskramianie.

Reproduce'nt, *m.* reproducent; **-duci'ren**, *va.* reprodukować, na nowo utworzyć, wydać z siebie; okazywać (podanie jakie; zbijać co przeciwnemi dowodami; **-ductio'n**, *f.* reprodukcja; **-ductio'ns-**, *a.* reprodukcyjny; odradzający; **-nskraft**, *f.* siła reprodukcyjna; **-ducti'v**, *a.* reprodukujący; odradzający.

Repti'l, *n. Ng.* gad; **-pti'lien-**, *a.* gadowy.

Republi'k, *f. Stw.* rzeczpospolita (pod względem formy rządu); **-ka'ner**, *m.* republikanin; **-ka'nerin**, *f.* republikanka; **-ka'nisch**, *a.* republikański; **-kanisi'ren**, *va.* republikanizować; na rzeczpospolitą zamienić; **-kani'smus**, *m. Stw.* republikanizm. [jący dobre imię; wzięty.

Reputi'rlich, *a.* dobrze reputowany; ma-

Requiri'ren, *va.* rekwirować; wezwać do czego; żądać wydania; **-quisi't**, *n. Rw.* wymóg; **-quisitio'n**, *f.* rekwizycja, żądanie lub nakazanie czego; **-nsschreiben**, *n.* wezwanie pismienne zwierzchności

Rescri'pt, *n.* reskrypt, pismo przez rząd wydane.

Rese'da, Rese'de, *f. Ng.* rezeda; **-deblü'the**, *f.*, **-degeru'ch**, *m.*, **-desaame**, *m.* kwiat, nasienie, zapach rezedy.

Rese'rve, *f.* rezerwa; odwód; zapas; wojsko odwodowe; **-se'rve-**, *a.* rezerwowy; **-rve-Co'rps**, *n.*, **-vetru'ppen**, *f. pl. Kw.* korpus rezerwowy, odwodowy; **-vefo'nd**, *m.* fundusz zapasowy; odwodowy; **-rvi'ren**, *va.* rezerwować; zachować, schować, oszczędzić; zastrzédz sobie; **-rvi'st**, *m. Kw.* rezerwista; żołnierz od rezerwy.

Reservoi'r, *n.* wodozbiór.

Reside'nt, *m.* rezydent; **-side'nz**, *f.* rezydencja; stolica; **-de'nz-**, *a.* rezydencjonalny; stołeczny; **-zstadt**, *f.* miasto rezydencjonalne oder stołeczne; **-sidi'ren**, *vn.* (h.) rezydować, mieszkać.

Resignatio'n, *f.* rezygnacja, zaparcie się, zrzeczenie się urzędu; obojętność na los; **-gni'ren**, *va.* u. *vn.* (h.) rezygnować, zrzéć się; resignirt sein być rezygnowanym, obojętnym na to co się stanie.

Resolutio'n, *f.* rezolucja, uchwała, odpowiedź na podanie; determinacja, gotowość do przedsięwzięcia czego; **-solvi'ren**, *va. Schdk.* rezolwować, rozpuszczać; *rozwiązywać zapytanie, odpowiedzieć na podanie.

Resona'nz, *f. Tk.* brzmienie, oddźwięk, odbijanie się głosu; **-nzboden**, *m.* wierzchnia deka w instrumencie muzycznym.

Respe'ct, Respe'kt, *m.* respekt, uszanowanie; sich — verschaffen zjednać sobie respekt; mit — zu sagen, zu melden z respektem (mówiąc); uczciwszy uszy; **-cta'bel**, s. Achtungswe'rth; **-cti'ren**, *va.* respektować, poważać; szanować; mieć wzgląd na co; uważać na co; **-specti've**, *a.* szanowny; czcigodny; **-cttage**, *m. pl. H.* dni respektowe lub względności.

Respiratio'n, *f.* respiracja; oddychanie; **-ra'tor**, *m. Hlk.* oddychadło; wziewnik.

Ressou'rce, *f.* resurs, źródło; zasiłek; *towarzystwo celem rozrywki zawiązane; *miejsce schadzki takowego.

Rest, *m.* reszta; bei Jmdm. im — sein stać u kogo na rachunku; być mu dłużnym od. jego dłużnikiem; im — bleiben bei Jmdm. zostać komu dłużnym; Jmdm. den — geben, *dobić kogo; ich habe den —! *już po mnie! irdische Reste, *pl.* *zwłoki.

Resta'nt, *m.* restant; dłużnik zaległy.

Restaurateu'r, *m.* restaurator, traktjernik; **-rateu'rin**, *f.* restauratorka; **-ratio'n**, *f.* restauratornia; — przywrócenie do dawnego stanu; *Stw.* przywrócenie dawnego porządku rzeczy, dawnéj dynastji, dawnego rządu itd.; **-ra'tor**, *m.* przywróciciel dawnéj świetności, dawnego stanu rzeczy; odnowiciel; **-ri'ren**, *va.* restaurować, przywrócić do dawnego stanu, porządku; (sich) restaurować się, pokrzepić się, posilić się, przyjść do dawnego zdrowia, itd.

Re'stchen, *n. dim.* resztka, szczątek.

Resti'ren, *vn.* (h.) pozostawać (jako reszta); — zalegać (w osobie, być jeszcze dłużnym; o rzeczy, nie być jeszcze wypłaconym).

Restitui'ren, *va.* zwrócić komu co; **-tutio'n**, *f.* zwrót; **-tutio'ns-**, *a.* restytucyjny.

Resulta't, *n.* rezultat, wypadek; skutek; **-ta'tlos**, *a.* bez skutku; bezskuteczny; **-ta'tlosigkeit**, *f.* bezskuteczność; **-ti'ren**, *vn.* (s.) wypadać, wypytywać, wynikać z czego. [mania.

Retentio'nsrecht, *n. Rw.* prawo zatrzy-

Retira'de, *f.* retyrada; rejterada, cofanie się (wojska); s. A'btritt; -tiri'ren (sich), *vr.* rejterować się; cofać się.

Reto'rte, *f. Schdk.* retorta.

Retou'r, *f.* u. *ad.* powrót; (kommen) wracać; der Brief ist — gekommen list przyszedł na powrót; **Retou'r-**, *a.* powrotny; -rbrief, *m.* list na powrót odesłany; odpis na list; -rrechnung, *f. H.* rachunek zwrotnéj wymiany; -rrecipi'sse, *n.* recepisa odwrotna, powrotna; -tou'rwechsel, *m. H.* weksel zwrotny.

Re'tten, *va.* ratować, ocalić; wybawić; (sich) ratować się, ocalić się; **Re'tter**, *m.* wybawyciel; wybawca; ocaliciel; zbawca; -terin, wybawicielka; ocalicielka.

Re'ttig, *m. Ng.* rzodkiew; (schwarzer) murzynka; (wilder) rukiew; **Re'ttig-**, *a.* rzodkwiawy; -gverkäu'fer, *a.* rzodkwiarz; -gverkäu'ferin, *f.* rzodkwiarka.

Re'ttung, *f.* ratowanie; ratunek; ocalenie; es ist keine — mehr nie ma ratunku; **Re'ttungs-**, *n.* — ratowania, — ocalenia; -ngshau's, *n.* dom schronienia; -ngslo's, *a.* bez ratunku, zgubiony bez nadziei; -ngslo'sigkeit, *f.* stan zwątpienia; niemożność ratunku ob. ocalenia; -ngsmi'ttel, *n.* środek ocalenia; sposób ratowania; -ngsschaa'r, *f.* szereg do ocalenia; -ngsversu'ch, *m.* zabieg ratowania; usiłowanie do ocalenia dążące.

Reu'e, *f.* żal, żałowanie, że się co stało; (zeigen, bezeigen) żal okazywać; skruchę okazywać; (empfinden über etw.) żałować czego; **Reu'ege'ld**, s. Reu'kauf; **Reu'elo's**, *a.* bez skruchy; **Reu'en**, *vn.* (h.): es reut mich etwas żal mi czego (że się stało); (sich etwas — lassen) nie żałować czego; **Reu'evo'll**, *a.* pełen żalu ob. skruchy; skruszony; **Reu'kauf**, *m.*, **Reu'ege'ld**, *n.* wynagrodzenie za niedotrzymanie kupna; **Reu'müthig**, *a.* skruszony; skruszonego umysłu.

Reu'se, więcierz (do łowienia ryb i raków); wiarszka; wiersza.

Reu'ße, *m. Geog.* Rusin; Selbstbeherrscher aller Reußen, *Stw.* Samodzierzca wszech Rusi; **Reu'ßen**, *n.* Ruś; **Reu'ßisch**, *a.* Ruski.

Reüssi'ren, *vn.* (s.) udać się, udawać się; iść, pójść dobrze; ich reüssire mit etwas udaje mi się co.

Reu'ten, *va. Ldw. Gln.* wyrywać, wykopywać z korzeniem; karczować (pola itd.); -ter, *m.* karczownik; -thacke, -thaue, *f.* motyka lub toporek do wykopywania korzeni.

Reva'nche, *f.* rewanż, odwet; odwzajemnienia się; satysfakcja; **Revanchi'ren** (sich), *vr.* (h.) zrewanżować się, powetować stratę, itd.

Reve'ille, *f. Kw.* pobudka, ranne bębnienie lub trąbienie; (schlagen) pobudkę bić.

Revenü'en, *f. pl.* intrata; dochody.

Revere'nz, *f.* rewerencja, uszanowanie; ukłon.

Reve'rs, *m.* rewers; -rsi'ren, *va.* rewers dać na co, rewers dać komu od siebie.

Revidi'ren, *va.* rewidować; przeglądać.

Revie'r, *n.* rewir, pewien obwód; dzielnica, zakres; **Revie'r-**, *a.* obwodny, obwodowy; powiatowy; **Revie'ren**, *vn.* (h.) wietrzyć; die Hunde — weit (nehmen viel Feld), *Jäg.* psy daleko od myśliwego wietrzą.

Revindicatio'n, *f. Rw. H.* odzyskanie; pozyskiwanie; własności; -dici'ren, *va.* odzyskiwać; poszukiwać własności.

Revisio'n, *f.* rewizja, przegląd, przeglądanie; **Revisio'ns-**, *a.* rewyzyjny; -sio'nsbogen, *m. Bchdr.* arkusz rewizyjny oder ostatniego przeglądu; **Revi'sor**, *m.* rewizor; lustrator.

Revolutio'n, *f.* rewolucja, gwałtowna zmiana porządku rzeczy (w naturze); -tionä'r, *a.* rewolucyjny, do rewolucji zmierzający; —, *m.* rewolucjonista; -tioni'ren, *vn.* (h.) rewolucyjne zaburzenia wzniecać; —, *va.* do powstania podburzać; -tio'ns-, *a.* rewolucyjny.

Revüe', *f. Kw.* rewia; przegląd; popis wojska; die — passiren defilować, przechodzić w paradzie dla przeglądu.

Rhaba'rber, *f. Ng. Hlk.* rabarbar, rabarbarum; rumbarbarum rzewień; -ber-Extra'ct, *m. Schdk.* rabarbaryna.

Rhe'de, *f. Sw.* przystań; przystanie; **Rhe'der**, *m.* majster opatrujący okręt we wszystkie porządki; -derei', *f.* opatrzenie okrętu w żagle, liny i inne porządki.

Rhein, **Rhei'nstrom**, *m. Geog.* Ren (rzeka); **Rhein-**, *a.* Reński; **Rhei'nisch**, *a.* Reński; Ryński; -nwein, *m.* Reńskie wino.

Rhe'tor, -to'riker, *m.* retor; -to'rik, *f.* retoryka; -to'risch, *a.* retoryczny.

Rheu'ma, **Rhe'vma**, *n.*, **Rheumati'smus**, **Rhevmati'smus**, *m. Hlk.* reumatyzm, rumatyzm; dna; -ma'tisch, *a.* reumatyczny.

Rhino'ceros ꝛc., s. Na'shorn ꝛc.

Rhomboi'de, *f. Gl.* czworokąt skręcony; -mbus, *m.* kwadrat skręcony.

Rhy'tmisch, *a. Dtk.* rytmiczny; -thmus, *m.* rytm.

Ri'chtbeil, *n.* topór do ścinania głowy; topór katowski; **Ri'chtblei**, *n. Bk.* pion; -tbühne, *f.* szafot.

Ri'chte, *f.* prosty kierunek; etwas in die — bringen naprostować co; **Ri'chten**, *va.* przedmiotowi jakiemu nadać pewien kierunek; (den Kopf in die Höhe) głowę podnieść do góry; (etw. gerade) wyprostować co; (seine Gedanken auf etwas) myśli swoje zwrócić na co; (die Augen auf etw.) zwrocić oczy na co; (ein Haus) zrąb stawiać na dom, belki ustawiać i wiązać; (Schiff nach dem Winde) okręt

obrócić podług wiatru; (feine Uhr) zegarek regulować, nastawiać; (etwas in's Werk) uskutecznić co; (zu Grunde) do szczętu ruinować; zniszczyć; (sich nach dem Winde, nach dem Wetter, nach Jmds. Willen, nach den Umständen) stosować się do wiatru, do pogody, do czyjéj woli, okoliczności; (sich in die Höhe) podnieść się (do góry); (urtheilen) sądzić; —, *vn.* (h.): (über etw.) sądzić co; rozsądzać.

Ri'chter, *m.* kierownik; ustawiacz; sędzia; **Ri'chter-,** *a.* sędzi, sędzia, sędzie; sędziowski; **-ra'mt,** *n.* urząd sędziego od. sędziowski; sędziowstwo; sęstwo; **-rbli'ck,** *m.* sędzioskie oko; sędziowski wzrok; **-terin,** *f.* sędzina; (Frau des Richters) żona sędziego; **-terlich,** *a.* sędziowski; — sędziego; jak sędziego; **-terspru'ch,** *m.* wyrok sędziego; **-terstuh'l,** *m.* trybunał.

Ri'chteſſen, *n. Bk.* (Richtschmaus) traktament dany cieślom po ukończeniu roboty przy stawianiu domu itd.; **-tgewa'lt,** *f.* władza sądzenia; **-thaus,** *n.* dom sądowy; **-tholz,** *n. Bk.* drewienko do prostowania.

Ri'chtig, *a.* dokładny, stósowny, właściwy, trafny, należyty; —, *ad.* tak jak przynależy; er zahlt — płaci akuratnie; ich habe — gezählt dobrzem rachował; den -gen Weg suchen puścić się właściwą drogą; pójść właściwą drogą; du sprichst das Wort ganz — aus wymawiasz ten wyraz dokładnie od. właśnie tak jak należy; die Sache ist schon — rzecz już załatwiona, ułożona, skończona; er ist nicht — im Kopfe, *pomieszało mu się w głowie; ganz — tak jest; właśnie ten sam; etw. machen wyprostować co; **-chtigkeit,** *f.* dokładność; trafność; zupełność; stósowność; właściwość; zgodność; das Erstere hat seine — piérwsze jest prawdziwe; **-chtigstellung,** *f.* sprawdzenie; sprostowanie.

Ri'chtkegel, *m.* nadstawek; **-tkeil,** *m.* (am Geschütz) rychtownik; kierownik; **-tkorn,** *n.* cél u strzelby; **-tmahl,** s. Ri'chteſſen; **-tmaaß,** *n.* miara, podług któréj inne się regulują; **-tplatz,** *m.* plac od. miejsce eksekucji; **Ri'chtsaal,** *m.* sala sądowa; **Ri'chtschacht,** *m.* szyb prosto w ziemię idący; **-tscheit,** *m. Bk.* równia; równiczka; średziennik; **-tschmaus,** s. Ri'chteſſen; **-tschnur,** *f.* sznur ciesielski do pomiaru; *przewodnik; skazówka; prawidło; **-tschraube,** *f. Mech.* ustawiczne śruby; **-tschwert,** *n.* miecz katowski; **-tstange,** *f.* drąg do rychtowania; **-tstatt,** s. Ri'chtplatz; **-tstock,** *m.* działomiar; laska ciesielska do rozmiaru; **Ri'chtstroh,** *n.* rownianka; **-tung,** *f.* kierunek; **-tungslinie,** *f.* kierownica; **-twage,** *f.* środwaga; modła.

Ri'cinus, *m. Ng.* kleszczownica; **Ri'cinus-,** *a.* kleszczowiny; **-nußö'l,** *n.* kleszczowinny olej.

Ri'cke, *f.* sarna (sarnica).

Rie'chbar, *a.* powonny, dający się czuć węchem; **-chbarkeit,** *f.* powonność; **-chbüchse,** *f.* puszka z wonnościami; **Rie'chen,** *vn. irr.* (h.) pachnąć, zapach jaki wydawać oder mieć; (stinken) nieprzyjemnie pachnąć, cuchnąć; es riecht ihm aus dem Munde śmierdzi mu z gęby; (nach etwas) trącić czém; miéć zapach czego; (an etwas) wąchać co od. czego; der Hund riecht fein pies ma dobry oder delikatny węch; —, *va. irr.* (h.) wąchać co; powąchać co; czuć (za pomocą powonienia); czuć jaki zapach; riechst du nichts? *nie domyślasz się niczego? (wohl, gut, angenehm) dobrze pachnąć. wonieć; (übel) cuchnąć; **Riecherei',** *f.* wąchania; wietrzenie; **-chflasche,** *f.*, **-chfläschchen,** *n. dim.* wonionka; flaszeczka wonna; bańka z wodą pachnącą; flakonik; **-chpulver,** *n.* proszki woniejące; **-chsalz,** *n.* sól do wąchania; **-chstoff,** *m.* to co zapach sprawia; **Rie'chwaſſer,** *n.* pachnąca woda od. wódka.

Ried, *n. Ng.* sitowie; trzcina do pokrywania dachów; **Ried-,** *a. Ng.* łęgowy; bagnisty; **-dgras,** *n. Ng.* trawa łęgowa; sitowie; sit ostry; **-dhorn,** *n. Jäg.* róg myśliwski; **-dkamm,** *m.* retki; **-dschnepfe,** *f. Ng.* (Heerschnepfe) ksyk, kszyk.

Rie'fe, *f.* żłobek; laska; rynienka; rowek; **-feln,** *va.* drobno żłobkować, laskować; **Rie'fen,** *va.* żłobkować, laskować; [rowkować.

Rie'ge, *f. Gymn.* zastęp.

Rie'gel, *m.* zapora; rygiel; zasuwka (u drzwi); den — vorschieben rygiel zasunąć; Jmdm., einer Sache einen — vorschieben, *nie dopuścić komu zrobić czego; przeszkodzić czemu; **-gelba'nd,** *m.* wiązanie za pomocą poprzecznéj belki; **Rie'gelba'ken,** *m.* skobel; **-gelho'lz,** *n.* rygiel; sztycówka; półgrzędek; **Rie'geln,** *va.* na zasuwkę zamknąć; **-gelschlo'ß,** *n.* zamek z zasuwką; **-gelwa'nd,** *f.* przepierzenie przedsienne; **-gelwe'rk,** *n. Zm. Bk.* ryglówka.

Rie'ke, s. Ri'cke; —, *npr.* § s. Friederi'ke.

Rie'mchen, *n. dim.* rzemyk; rzemyczek; **Rie'men,** *m.* rzemień; **Rie'men-,** *a.* rzemienny; **-menwe'rk,** *n.* rzemienie; pasy; **-mer,** *m.* rymarz; **-mer-, -mers-,** *a.* rymarski; **-merha'ndwerk,** *n.* rymarskie rzemiosło; rymarstwo.

Rie'se, *m.* olbrzym; wielkolud.

Rie'seln, *vn.* (h.) mruczéć; szmér czynić; mrucząc płynąć; der Regen rieselt nur deszcz tylko mży; **Rie'seln,** *n.* mruczenie; szmér.

Rie'sen-, *a.* olbrzymi; bardzo wielki, ogromny; **-naufschwung,** *m. Gymn.* rzemyk olbrzymi; **-nbe'rg,** *m.* olbrzymia,

ogromna góra; -nbezwi'nger, m. pogromca olbrzymów; -nbu'rg, n. (Stadt in Ostpreußen) Prabuty; -ngebi'rge, n. Geog. góry olbrzymie (między Śląskiem i Czechami); -nfau'lthier, n. Ng. wielkozwierz; -nhaft, a. olbrzymiéj, ogromnéj wielkości; -njä'ger, m. Ng. owadościg; -nka'rren, f. Bw. ókara; -nmu'schel, f. Ng. olbrzymiec; -nschla'nge, f. Ng. kroworsys; Rie'senschri'tt, m. *krok olbrzymi, ogromny, nadzwyczaj széroki; -ntrü'ffel, f. Ng. olbrzymak; Rie'sicht, Rie'sig, a. sążnisty, olbrzymi; Rie'sin, f. olbrzymka.

Ries, n. ryza (papieru); Rie'ßweise, a. u. ad. ryzami, na ryzy.

Rieth ꝛc., s. Ried ꝛc.

Riff, n. Geog. rafa; rafina; skała podwodna.

Ri'ffel, f. dzierzglica (do lnu); Ri'ffeln, va. dzierzgać od. czochrać (len); (Jmdn.), *nauczyć kogo rozumu; dać mu po nosie; *wyłajać go.

Rigori'stisch, a. u. ad. zorstki; -ko; ostro; -ro'sum, n. ścisły examen.

Ri'lle, f. rówek (jako wydrążenie).

Rime'sse, f. H. remesa; odsyłka; zapłata za towar.

Rind, n. Ng. Ldw. bydlę (rogate); wołek, młody wół; Rind-, Rinds-, a. wołowy; Ri'ndchen, n. dim. Ldw. wołek; byczek.

Ri'nde, f. skorupa co pokrywająca; kora (na drzewie); skóra (na chlebie); Ri'nden-, a. Ng. korowy; -dena'rtig, a. korowaty; do kory podobny; -denhöckerchen, n. dim. słój korowy; -denma'rk, n., -denze'lle, f. miękisz korowy.

Ri'nder-, a. s. Rinds-; -rbra'ten, s. Ri'ndsbraten; -rgebrü'll, n. ryk wołów; -rhee'rde, f. trzoda wołów; -rhi'rt, m. wołopas; pastuch wołów; Ri'ndern, a. wołowy; —, vn. (h.) gonić się; ganiać się; latować; die Kuh rindert chce się krowie do byka; -rpe'st, f. Hlk. księgosusz; -rsta'll, m. stajnia na woły; -rta'lg, -ru'nschlitt, m. wołowy łój; -rzunge, s. Ri'ndszunge.

Ri'ndfällig, a. taki, z którego kora opada (o drzewie).

Ri'ndfleisch, n. Kk. wołowina; wołowe; -dfleischbrü'he, -dfleischsu'ppe, f. Kk. wołowy rosół.

Ri'ndig, a. korą lub skórką pokryty [(chléb).

Ri'ndpferd, m. Alt. zamar.

Ri'nds-, a. wołowy; -dsau'ge, n. wołowe oko; Ng. (Pflanze) kołotocznik; -sblut, n. wolowa krew; -sbraten, m. wołowa pieczeń; -skopf, m. wołowy leb; iron. durna głowa; -smark, n. wołowy szpik oder tuk; -dssuppe, s. Ri'ndfleischbrü'he; -stalg, m. Kk. łój wołowy; -szunge, f. wołowy ozór; -dvieh, n. bydło rogate; du —! §ty wole, ośle, głupcze!

Ring, m. pierścień; pierścionek; obrączka (do noszenia na palcu); einen — anstecken, abziehen pierścień wsadzić (na palec), zdjąć (z palca); die -e wechseln, zamienić pierścienie (na znak zaręczyn); blaue -e um die Augen haben mieć sine pierścienie oder podkowy koło oczu; (Marktplatz) rynek; Ring-, a. (Markt-) rynkowy; -gartig, a. pierścieniowaty; -gbürger, m. obywatel rynkowy, rynku mieszkający; -gdrossel, f. Ng. zawojec; obrożowy drózd.

Ri'ngeku'nst, f. zapaśnictwo; pasownictwo.

Ri'ngel, n. pierścionek; kółko; obrączka; -gelblu'me, f. Ng. nogietek; -gelchen, n. dim. pierścionek; Ri'ngelga'ns, f. Ng. gęś z obwódką na szyj; -gelgedi'cht, n. Dtk. rondo; Ri'ngelig, Ring-, a. pierścieniowy; -gelke'tte, f. łańcuszek z kółek; -gello'cke, f. lok w pierścenie zwinięty; -geln, va. pierścień od. kółko założyć do czego; (sich) wić się w pierścienie (włosy, wąsy, winnorośli); -gelpa'nzer, m. kołczuga; -lrau'pe, f. Ng. pierścinnik; -gelrei'm, m. Dtk. rym po każdéj zwrotce powtarzający się; -gelre'nnen, n. gonitwa oder ubieganie się do pierścienia; igrzysko do pierścienia; -gelschla'nge, f. Ng. zwitek; -gelspi'nner, m. Ng. pierściennik; -geltau'be, f. Ng. grzywacz; -gelthie'r, n. Ng. obręcznik; -gelwu'rm, m. Ng. pierściennica; -gelwü'rmer, pl. rosaki.

Ri'ngen, vn. irr. (h.) pasować się; (mit dem Tode), *pasować się z śmiercią; konać; (mit Mangel) walczyć z niedostatkiem; (nach etwas), *usilnie ubiegać się za czém; dążyć do czego; —, va. irr. (h.)(Wäsche) wykręcać chusty; (die Hände) załamywać ręce; Ri'ngen, n. pasowanie się; *usilne dążenie do czego; Gymn. pasować się; iść w zapasy; mocować się; —, m. pasowanie się; Ri'nger, m. zapaśnik; pasownik; -rku'nst, s. Ri'ngeku'nst; Ri'ngfertig, f. gotowy do zapasów.

Ri'ngfinger, m. palec serdeczny; -gförmig, a. pierścieniowaty; -gfutter, n. futerał na pierścień; Ri'nggeschü'tz, n. Kw. działo pierścieniowe; -gkampf, m. Gymn. pasowanie; zapasy; mocowanie się; -gkästchen, n. dim. pudełko na pierścionki; -gkragen, m. ryngraf; -gmauer, f. mur okolny; Ri'ngpanzer, s. Ri'ngelpa'nzer; -gplatz, m. Gymn. pasowalnia; mocowisko; Ri'ngschwebel, m. Gymn. kółka; kręki.

Rings, Ri'ngsher, -gsheru'm, -gsumhe'r, ad. wkoło; naokoło; (um etw.) naokoło czego; Ri'ngstein, m. kamień pierścienny; -gstorch, m. Ng. wgiętodziób; -guhr, f. zegarek w pierścionku.

Ri'nnäugig, a. ten, któremu ciecze z oczu;

Ri'nne, f. ryna; rynienka; żłobek (wyrznięty na czém); Ri'nnen, vn. irr. (h.)

ciec; lać się; płynąć; —, *n.* cieczenie; **-nnenfö'rmig**, *a.* rówkowaty; rynienkowaty; **Ri'nnleiste**, *f. Bk.* gruszec; **Ri'nnsel**, **-sal**, s. Flu'ßbett. [przewracać.
Rio'len, *va. Ldw. Gtn.* (ziemię) skopywać;
Ri'ppchen, *n. dim.* żeberko; **Ri'ppe**, *f. Zk.* żebro; (falsche, kurze) żebro szpądrowe.
Ri'ppeln (sich), *vr.* (h.) ruszać się; s. a. Mu'cksen.
Ri'ppen, *va.* żeberkować; gerippt żeberkowaty; **-nbra'ten**, *m.* pieczony schab; **-nbru'ch**, *m.* połamanie żeber; **-nka'rrn**, *m.* długosz szwedzki; **-nfe'll**, *n.* błona opłucna; **-nflei'sch**, *n.* schabowe mięso; mięso z żeber; **-ngeschi'rr**, *n.* rząd na konia żeberkowaty; **-nlo's**, *a.* nie mający żeber; **Ri'ppensto'ß**, *m.* kniak od. szturchanie w bok; **Ri'ppenstü'ck**, *n. Kk.* schab, mięso z żebrami; **-nweh'**, *n. Hlk.* ból żeber; **-nwe'ls**, *n. Ng.* żebrowień;
Ri'ppig, *a.* żebrzysty, żebra mający.
Ripps, Rapps! *int.* łap cap! łapu capu!
Rips, *m. W.* (geriefelter Baumwollzeuch) ryps; *a. W.* rypsowy; *Ng.*, s. Raps, Reps.
Risca'nt, *a.* ryzykowny; **Ri'sico**, *n.* ryzyko; **Riski'ren**, *va.* ryzykować co.
Ri'spe, *f. Ng.* wiecha; **-ngra's**, *n. Ng.* trawa wiechowa.
Riß, *m.* rozdarcie; miejsce, gdzie co jest rozdarte; szpara; rysa; vor dem Risse stehen, *stać przed otworem; być na celu; wystawić się na niebezpieczeństwo; *Bk.* rysunek od. abrys czego (domu) lub na co; **Ri'ssig**, *a.* porysowany, mający rysy, szpary.
Rist, *m. Zk.* kłąb (u konia); podbicie, przygubie (u nogi); kiść u ręki. [jazdka.
Ritt, *m.* jazda, jechanie (konno); prze-
Ri'tter, *m.* jeździec; rycerz; Jmdn. zum — schlagen, *pasować kogo na rycerza; (irrender) błędny rycerz, włóczący się awanturnik; (Edelmann) ślachcic; kawaler jakiego orderu; arme —, *Kk.* (Gebäck) grzanki z jajem osmarzane w maśle; arme — in Elendsfett backen, *iron.* biedę klepać; *żyć biednie, nędznie; **Ri'tter-**, *a.* rycerski; kawalerski; **Ri'ttera'del**, *m.* ślachectwo rycerskie; **-rgeschi'chte**, *f.* powieść o rycerzach; **-rgu't**, *n.* dobra ślacheckie; **-rkreu'z**, *n.* krzyż kawalerski; **-rlich**, **-rmä'ßig**, *a.* rycerski; **-rlichkeit**, *a.* rycerskość; **-ro'rden**, *m.* zakoń kawalerów; **-rscha'ft**, *f.* rycerska godność; kawalerskie znaczenie; **-rschla'g**, *m.* pasowanie na rycerza; **-rschu'le**, *f.* szkoła rycerska; **-rspie'l**, *n.* igra rycerska; **-rspo'rn**, *f. Ng.* (Pflanze) ostrożka; **-rsta'nd**, *m.* stan rycerski; **Ri'ttig**, *a.* zdatny do wiérzchu; utresowany (młody koń); **Ri'ttlings**, *ad.* okrakiem; **Ri'ttmei'ster**, *m. Kw.* rotmistrz; **-meister-**, **-meisterlich**, *a.* rotmistrzowski; **-meisterste'lle**, *f.* rotmistrzostwo; ranga rotmistrowska.

Ritua'l, *n. Kg.* rytuał; **Ri'tus**, *m. indecl.* obrządek.
Ritz, *m.*, **Ri'tze**, *f.* szpara; szczelina; draśnięcie, rana z zadraśnięcia; **Ri'tzchen**, *n. dim.* szparka; **Ri'tzen**, *va.* zadrasnąć.
Riva'l, *m.* współubiegacz; **Rivalisi'ren**, *vn.* (h.) iść z kim w zawody; ubiegać się z kim o co; **-valitä't**, *f.* współubieganie.
Roa'stbeef, s. Ro'stbeef.
Ro'bbe, *f.* u. *m. Ng.* (Seehund) foka; pies morski; **Ro'bben-**, *a.* — foki; **-nfe'll**, *n.* skóra z foki.
Ro'bber, *m.* robr (w grze wista).
Ro'be, *f.* roba, suknia damska z długim ogonem.
Robinsona'de, *f. Litt.* robinzonada; *powieść awanturnicza o podróżach.
Robo't, *f.* robota; pańszczyzna, robocizna; **-bo'ter**, *m.* pańszczarz; **-bo'tpfli'chtig**, *a.* pańszczyźniany.
Robu'st, *a.* tęgi; silny. [szachów).
Ro'che, *m. Ng.* roch, raja; wieża (w grze
Rö'cheln, *vn.* (h.) rzężeć; —. *n.* rzężenie; charczenie w gardle.
Ro'ck, *m.* suknia (wierzchnia męska i kobieca); **Rö'ckchen**, *n. dim.* sukienka; katanka.
Ro'cken, *m.* kądziel; einen — anlegen, abspinnen kądziel nawinąć, sprząść; **-nsto'ck**, **-nste'cken**, *m.* przęślica.
Ro'ckknopf, **Ro'ckschoß**, *m.*, **-cktasche**, *f.* guzik, poła, kieszeń u surduta.
Ro'de, *f.*, **-de'acker**, *m.*, **-dela'nd**, *n. Ldw.* karczowisko; **-den**, *va.* karczować; **-der**, *m.* karczownik.
Ro'gen, *m. Zk.* (Eier im weiblichen Fisch) ikro; ikra; **Ro'gener**, *m.* ikrzak.
Ro'ggen, *m. Ng.* żyto; **Ro'ggen-**, *a. Ng. Ldw.* żytni; rżany; **-nbrand**, *m. Ntl.* śmierć żytna; **-nbrei'**, *m. Kk.* papka żytnia; **-nbro'd**, *n.* chléb żytni od. rżany; **-nfe'ld**, *n.* pole na żyto; **-nmeh'l**, *n.* mąka żytnia; **Ro'ggensto'ppel**, *f.* rzysko; ściernisko; **-nstroh'**, *n.* rżanka; słoma rżana od. żytnia; żytnianka; **-ntre'spe**, *f. Ng.* kąkol żytni.
Ro'gner, s. Ro'gener.
Roh, *a.* surowy, niegotowany; *niewyrobiony; w naturalnym stanie; **Roh'einnahme**, *f. H.* przychód; **Roh'eisen**, *n. Httk.* surowiec, żelazo niewyrobione; **Roh'gewicht**, *n. H.* surowa waga; **Roh'heit**, *f.* surowość; **Roh'herzig**, *a.* (człowiek) surowego serca.
Rohr, *n.* trcina; (Röhre) rura; rurka (u sikawki itd.); etwas auf dem -re haben, *mieć co na celu, na myśli, w projekcie; (Tabakspfeife) cybuch; **Rohr-**, *a.* trzcinny; **-rammer**, s. Roh'rsperling; **-rartig**, *a.* trzcinowaty.
Röh'rbein, s. Röh'rknochen; **-rblatt**, *n.* trzcinka; **-rbrunnen**, *m.* studnia rurmusowa; fontana.

Roh'rbusch, *m. Ng.* trzcinnik.
Röh'rchen, *n. dim.* trzcinka; rurka; cewka.
Roh'rdach, *n.* dach trzciną pokryty; **-r-decke**, *f.* sufit ze trzciny; **Roh'rdickicht**, **-rdickig**, *n.* gęstwina trzciną zarosła; **-rdommel**, *f. Ng.* bąk w trzcinie się gnieżdżący). [rurka.
Röh're, *f.* rura; cewa; piszczel, rura,
Roh'ren, *a.* trzcinowy; ze trzciny; —, *va.* trzcinować, trzciną wykładać.
Röh'renkora'lle, *f. Ng.* organki; rurecznia; **-renpi'lz**, *m. Ng.* grzyb; **-renschwa'mm**, *m. Ng.* spręża; hubka; **-renwu'rm**, *m. Ng.* rurówka; **Röh'rfisch**, *m. Ng.* piszczałka; **-rgele'nk**, *n. Mech.* kłykieć; **-rhuhn**, *n. Ng.* kurka wodna.
Roh'rgebü'sch, *n.* trzcinne zarosie; miejsce trzciną zarosłe.
Röh'richt, *a.* rurkowaty; **Röh'richt**, **Röh'-rig**, f. Roh'rgebüsch; **Roh'rig**, *a.* trzciną zarosły; trzciniany, trzcinny, trzciniasty.
Röh'rig, *a.* z rur od. rurek złożony.
Röh'rkasten, *m.* deszczarnia.
Röh'rknochen, *m.* kość rurkowata, cewkowata. [na trzcinowa).
Roh'rkolbe, *f.*, **-rkolben**, *m.* pałka (rośli-
Röh'rmeister, *m.* rurmistrz.
Roh'rpfeife, *f.* piszczałka ze trzciny; **-r-schilf**, *n. Ng.* sitowie; **-rschmele**, *f. Ng.* mietelnica trzcinna; **-rsperling**, *m. Ng.* trzcinnik; potrest; potrzos; wróbel trcinny; schimpfen, räsonniren wie ein —, *kląć na funty; **-rstab**, **rstock**, *m.* trzcina (jako laska); **-rstuhl**, *m.* stołek trzciną wyplatany; **-rteich**, *m.* staw trzciną zarosły.
Röh'rwasser, *n.* woda rurami sprowadzana.
Roh'rwurz, f. Ruh'rwurz.
Roh'stahl, *m.*, **-stahlei'sen**, *n. Httk.* surowiec; surowe żelazo; **-h'stoff**, *m.* surowizna; **-zucker**, *m.* cukier surowy, czyszczony.
Ro'llbrett, *n.* deska do maglowania na niéj: **Ro'llbrücke**, *f.* most na walcach; **Rö'llchen**, *n. dim.* rolka; zwitek; **Ro'lle**, *f.* kołowrot; krąg; (Tabak) krąg tytuniu; einen Stein auf -en fortbewegen kamień na walcach posuwać; rola (teatralna); **Ro'llen**, *vn.* (f.) toczyć się; kulać się; obracać się; —, *va.* toczyć, taczać, kulać co; (heraus) wytoczyć; (hinein) wtoczyć; (herab) stoczyć; — wałkować, kształt walcowaty nadawać; (mangeln) maglować (bieliznę); (sich) zwijać się w trąbkę albo w kółka; **Ro'llen**, *n.* taczanie; kulanie; (Mangeln der Wäsche) maglowanie; **Rollenfö'rmig**, *a.* wałkowaty; **-nnei'd**, *m. Sb.* zazdrość o role (między aktorami); **-ntaba'k**, *m. H.* tytuń w rolach od. zwojach; tytuń kręcony; **Ro'l-ler**, *m. Mech.* toczek; toczarz; **-llholz**, *n.* wałek (do maglowanie, izba, gdzie magiel stoi; **Ro'llpferd**, *n.* konik na kółkach; **-llschwanz**, *m. Ng.* ogon chwytny; długi dający się w kółko zwinąć; **Ro'llsessel**, **-llstuhl**, *m.* krzesło, stołek na kołkach; **-lltabak**, f. Ro'llentaba'k; **-llvorhang**, *m.* rolos (do okien); **-llwagen**, *m.* wózek na kółkach od. wałeczkach; dryndułka; **-ll-wäsche**, *f.* bielizna do maglowania.
Ro'llzeit, *f. Jäg.* (des Wildes) czas grzania się, czas ciekania się.
Rom, *n. Geog.* Rzym; — ist auch nicht in Einem Tage erbaut worden, *nie od razu Rzym zbudowano.
Roma'n, *m. Litt.* romans; einen — spielen romans odegrać; **Roma'n-**, *a.* romansowy; **-ndichter**, *m. Litt.* poeta romanse piszący; **-nhaft**, *a.* romansowy; **-nleser**, *m.* czytelnik romansów; **-nlese-rei'**, **-nliebelei'**, *f.* namiętne czytanie romansów; **-nsammlung**, *f.* zbiór romansów; **Roma'nschrei'ber**, *m.* pisarz romansów; **-nstreich**, *m.* figiel romansowy; **-ntiker**, *m. Litt.* romantyk; **-ntisch**, *a.* romantyczny; **-ntisches Wesen**, **-nti'smus**, *m.* romantyczność; **Roma'nze**, *f. Litt. Tk.* romans, ballada; duma miłosna oder o miłości.
Rö'mer, *m.*, **-merchen**, *n. dim.* kieliszek zielony do Reńskiego wina; **Rö'mer**, *m. Geog. Gsch.* Rzymianin; **-merin**, *f.* Rzymianka; **Rö'mer-**, *a.* Rzymski; **-rsinn**, *m.* Rzymski sposób myślenia; **-rzi'ns-zahl**, *f.* indykcja, poczet rzymski; **Rö'-misch**, *a.* Rzymski; —, *ad.* po rzymsku; **-misch-katholi'sch**, *a.* Rzymskokatolicki; **-mling**, *m. iron.* niby Rzymianin.
Ro'nde, f. Ru'nde; **Ronde'l**, *n. Bk.* rotunda, budynek od. plac okrągły.
Ro'sa, f. Ro'senro'th; **-sa'lie**, f. Rose.
Rösch, *a.* mocno wypieczony, trzeszczący (chléb, bułka itd.); śpieczony, wyschły; **Rö'sche**, *f.* pochyłość, spadek; **-schheit**, *f.* suchosc z wypieczenia.
Rö'schen, *n. dim.* różyczka; —, *n. npr. dim.* Rózia, Rozieczka.
Ro'se, *f. npr.* Rózia, Rozalia; *Ng.* róża; die -n ihrer Wangen, *różaność, różowy kolor jéj policzków; (Rothlauf) róża; **Ro'sen-**, *a.* różany, różowy; **-na'lter**, *n.* *różany wiek; **-na'ngesicht**, **-na'ntlitz**, *n.* *różana oder różowa twarz; **-na'rtig**, *a.* do róży (choroby) podobny; **-senau'**, *f.* błonie różane, różami zarosłe; **-nau'szug**, *m. Schdk.* extrakt z róż; **-nbah'n**, *f.* *droga różami usłana; **-nba'lsam**, *m.* balsam różany; **-nba'nd**, *n.* *wstążka różowa; **-nbekrä'nzt**, *a.* uwieńczony różami; w różowym wieńcu; **-nbe'tt**, *n.* łoże różami usłane; **-nbla'tt**, *n.* liść róży; **-nblü'the**, *f.* kwiat róży; **-nbu'sch**, *m.* krzak róży miejsce różami zarosłe; **-ndo'rn**, *m.* psia róża; **-ndu'ft**, *m.* różana woń; **-ne'ssig**, *m.* ocet różany; **-nfa'rbe**, *f.* różawy kolor; **-nfarben**, **-nfarbig**, *a.* różowego koloru; **-nfe'st**, *n.* uroczystość różana; świę-

to Matki Boskjéj różańcowéj; =nfi'nger, m. * różowy palec; =nfi'ngerig, a. * różanopalczysta; =nga'rten, m. różany ogród; =ngebü'sch, s. Ro'senbu'sch; =ngewi'nde, n., =nguirla'nde, f. gierlanda z róż; =nhai'n, m. różany gaik; =nhe'cke, f. krzaki różowe; kierzki róż; =nho'lz, n. drzewo różowe; drzewo różanego zapachu; =n=ho'nig, m. różany miód; =nkno'spe, f. pączek róży; =nkohl, m. Gtn. kapusta różowa, wypustkowa; =nkra'nz, m. wieniec z róż; —, Kg. różaniec (do modlenia się); den — beten różaniec odmawiać; =n=kranzfö'rmig, a. paciórkowaty; =nlau'be, f. altana różami obrosła; =nli'cht, n. różowe światło; =nli'ppe, f., =nmu'nd, m. * różane wargi, usta; =nlo'rbeer, m., s. Olea'nder; =nma'lve, f. Ng. topolówka różowa; Ro'senö'l, n. różany olejek; =n=pa'ppel, f. ślaz zygmarek; =nro'th, a. różowy; różowoczerwony; —, n. kolor różowoczerwony; =nsa'ft, m. różany sok; =nschmu'ck, m. strój z róż; =nstei'n, m. rozetta; =nsto'ck, m. krzak róży; =nstrau'ß, m. bukiet z róż; =nsyru'p, m. syrop różany; =ntha'l, n. dolina różami zasadzona oder zarosła; =nwa'ld, m. las z róż; =nwa'nge, f. * różowy policzek; =wa'ngig, a. różolicy; =nwa'sser, n. różana woda; =nzeit, f. czas kwitnienia róż; * błogi czas; =nzu'cker, m. różany cukier.

Rose'tte, f. rozeta, rozetka; różyca; Ro'=sicht, a. w różowe wpadający; bladoróżowe; Ro'sig, a. różowy; strojny w róże; różami ozdobiony.

Rosi'ne, f. npr. Rozyna; Ng. rodzynek; rozenek; rozynek; =si'nen=, a. z rozenkami; z rozenków; =nfa'rben, =nfa'rbig, a. rozynkowego koloru.

Rosmari'n, m. Ng. rozmaryn; =ri'n=, a. rozmarynowy; =ri'nblätterig, a. Ng.: =ge Weide rokita; kałużnica; =ri'nstock, =n=zweig, m. krzak, gałązka rozmarynu.

Roß, n. koń; Roß=, a. koński; =ßampfer, m. Ng. szczaw wodny, głuchy; =ßarznei', f. lekarstwo końskie; =ßarzt, m. hippiatyk; lekarz koński; =ßhaar, n. włos koński; =ßhändler, s. Pfe'rdehä'ndler; =ß=käfer, m. krówka; =ßkasta'nie, s. Kasta'nie (wilde); =ßmarkt, m. targ na konie; =ß=mühle, f. młyn koński; =ßschwanz, =ß=schweif, m. koński ogon; Pascha von drei =sen basza o trzech buńczukach; Ro'ß=schweifträger, m. Kw. buńczuczny; =ß=wurzel, f. Ng. rzepka zajęcza.

Ro'ssen, vn. (h.) grzać się za ogierem (o klaczy); die Stute roßt klaczy się chce do ogiera; Ro'ssig, a. ogiera pragnąca; bestliwy.

Rost, m. rdza; * pył brudny na kwiatach; ruszt (z żelaza).

Ro'stbeef, n. Zk. rostbef, rostbif; pieczeń z rusztu; Ro'stbraten, m., =stbratel, m. rostbratel, wołowina od żeber; zraz z rusztu; =stbraun, a. rdzawego koloru.

Rö'ste, f. moczysko; moczuła; suszalnia (konopi, lnu).

Ro'sten, vn. (h. u. s.) rdzewieć.

Rö'sten, va. rosić co; rumienić (na ogniu lub przy ogniu); smarzyć, przysmarzać (ziemniaki, kiełbasę); geröstete Brodscheibe grzanka; (das Erz) rudę prażyć, na ogniu czyścić; —, n. roszenie; rumienienie; prażenie.

Ro'stfarbe, f. rdzawy kolor; =stfarben, =stfarbig, a. rdzawego koloru; =stflecken, m. plama od rdzy.

Rö'stfleisch, Ro'stfleisch, n. Kk. mięso na ruszcie pieczone. [wieć.

Ro'stig, a. zardzewiały; (werden) zardze-

Rö'stofen, m. Httk. piec do prażenia rudy.

Ro'stpapie'r, n. papier do czyszczenia ze rdzy. [grzanka.

Rö'stpfanne, f. patelnia; Rö'stscheibe, f

Rostra'l, n. rastrum.

Rotatio'n, f. rotacja; kręcenie naokoło.

Roth, a. czerwony; rumiany (na twarzy); (werden) zaczerwienić się; zarumienić się (ze wstydu); (aussehen) czerwono wyglądać; Jmdn. — machen zarumienić kogo; heute —, morgen todt, * dzisiaj rydz, jutro nić; —, n. (Röthe) czerwoność; czerwona farba, czerwony kolor; =thauge, f. Ng. (Fisch) płoć; płocica; płotka; =th=augig, a. czerwonooki; =thbäckchen, n. dim. czerwona gąbka; =thbäckig, a. czerwonolicy; =thbart, m. rudobrody; =th=bärtig, a. rudobrody; =thbraun, a. czerwonobrunatny; =thbrüchig, a. Bw. Httk. czerwonokruchy; =thbrust, f., =thbrüst=chen, n. Ng. ptak z czerwoną piersią; =thbrüstig, a. czerwonopiersi; =thbuche, f. (czerwony) buk; =thbuchen, a. bukowy; =thbuchenho'lz, n., =nwald, m. bukowina; =thdrossel, f. Ng. marczok.

Rö'the, f. czerwoność; rumieniec; Rö'thel, =lstei'n, =lsti'ft, m. rubryka; lubryka; kredka czerwona; Rö'theln, s. Ma'sern; Rö'then, va. czerwienić; rumienić; —, vn. (h.) rumienieć; czerwienieć; (sich) czerwienić się.

Ro'therle, f. Ng. olsza czerwona; =th=farben, =thfarbig, a. czerwonego koloru; =thfärber, m. falbierz na czerwone farbujący; =thfeder, f. Ng. (Fisch) wzdręka; =thfichte, f. Ng. jodła czerwona; =thfink, m. Ng. gil; popek; Ro'thfisch, m. Ng. pstrąg górny; =thfleckig, a. czerwonoplamisty; czerwono uakrapiany; =thflosse, f., =thflosser, m. Ng. ryba z czerwonemi skrzelami; =thforelle, s. Ro'thfisch; =th=fuchs, m. lis czerwony; koń rydzy (sierci żółtoczerwonéj); =thgefä'rbt, a. czerwono ufarbowany; =thgefie'dert, a. czerwonopióry; Ro'thgelb, a. czerwonożółty; =th=gerber, s. Loh'gerber; Ro'thgerberei', s.

Loh'gerberei'; **-thgießer**, *m.* mosiężnik; rotgiser, miedziowy odlewacz; **-thgießer-**, *a.*, **-thgießerei'**, *f.* mosiężniczy; mosiężnictwo; **Ro'thglühend**, *a.* rozpalony do czerwoności; *czerwony jak rozpalone żelazo; **-thglühhi'tze**, *f.* żar; **-thgü'ldenerz**, *n. Bw.* czerwonokrusz; **-thhaarig**, *a.* rudowłosy; **-thholz**, *n.* drzewo czerwone; krasnodrzewo; **-thkehlchen**, *n.* ludarka; raszka; pliszka czerwonogardła; **Ro'thkohle**, *f.* drzewo nadwęglone; **-thkopf**, *m.* szafraniec; rudą głowę mający; **-thköpfig**, *a.* rudogłowy; **-thkraut**, *n. Ng.* dobra myśl; **-lauf**, *m. Hlk.* róża (choroba); piekielny ogień; S. Antoniego niemoc; czerwonka; krwawa biegunka; **Rö'thlich**, *a.* czerwonawy; **-lichbraun**, *a.* czerwoniawobrunatny; **-ge'lb**, *a.* czerwonożółty.

Ro'thmantel, *m.* czerwony płaszcz; *człowiek w czerwonym płaszczu; **-thnase**, *f.* człowiek z czerwonym nosem; **-throck**, *m.* czerwona suknia, kurtka itd.; człowiek w takiéj; **-thrüster**, *f. Ng.* wiąz-brzost; **-thschimmel**, *m.* deresz; koń dereszowaty; **-thschwanz**, *m.*, **-thschwänzchen**, *n. dim. Ng.* czerwonoogon; **-thstein**, **-thstift**, s. Rö'thel; **-thtanne**, *f. Ng.* jodła czerwona; świerk; **-thtannen**, *a.* świerkowy; **-thwälsch**, *n.* cygańska mięszana mowa; język cygańsko-żydowski; **-thwangig**, *a.* czerwonolicy; **-thwild**, **-thwildpret**, *n. Jäg. Kk.* dziczyzna czerwona; **-thwurst**, s. Blu'twurst.

Ro'tte, *f.* gromada, kupa (ludzi lub zwierząt); zgraja; (Soldaten) rota; partja; związek; -n machen partje robić; **Ro'tten**, *va.* kupić, gromadzić w kupę; —, *vn.* (h.) gnić; psuć się; **-ngei'st**, *m.* duch partji; umysł buntowniczy; **-ttenma'cher**, **-nsti'fter**, *m.* knowacz spisków, buntowniczych związków; **-nweise**, *ad. Kw.* rotami; (aufmarschi'ren) rotami zachodzić; — kupami; **-tti'ren** (sich), *vr.* (h.) gromadzić się w kupy; zbierać się w gromady; **Rotti'rer**, s. Ro'ttenma'cher: **-ttmeister**, *m. Kw.* dowódca roty.

Rotulatio'n, *f.* rotulacja, wszywanie aktów urzędowych; **Rotuli'ren**, *va.* do aktów wszywać.

Rotz, *m.* śluz zgęstniały; wozgrza; smark; glut; *Hlk.* nosacizna (choroba końska); **Rotz-**, *a.* zasmarkany; **Ro'tzbube**, *m.* § smarkacz; **Ro'tzen**, *vn.* (h.) smarki z nosa puszczać; **Ro'tzig**, *a.* zasmarkany; nosacizne mający; **-tzlöffel**, *m.* § smarkacz; **-tznase**, *f. iron.* zasmarkany nos; dziecko itd. z takim nosem.

Roula'de, *f. Tk.* rulada.

Rouleau', s. Ro'llvorhang; **Rouli'ren**, **Rolli'ren**, *vn.* (h.) rulować, być w obiegu (o pieniądzach i wieściach).

Rou'te, *f.* droga; er nahm seine — über Dresden obrócił się na Drezno.

Routi'ne, *f.* rutyna; wprawa; wprawność; ich bin ganz aus der — gekommen wyszedłem z rutyny; **-tini'ren** (sich), *vr.* (h.) wprawiać się w czém; nabywać wprawy; -nirt sein in etw. być wprawnym w czém.

Royali'smus, *m. Stw.* rojalizm; **-li'st**, *m.* rojalista; zwolennik rojalizmu; **-li'stisch**, *a.* rojalistowski.

Rü'bchen, *n. dim.* rzepka; marchewka; buraczek; Jmdm. — schaben, *marchewkę komu pokazać; **Rü'be**, *f.* (weiße) rzepa; (gelbe) marchew; (rothe) burak.

Ru'bel, *m. Mzk.* rubel.

Rü'ben-, *a.* rzepny; rzepakowy; **-na'cker**, **-nbo'den**, *m.*, **-nfe'ld**, *n. Ldw.* rzepny grunt; **-nsamen**, *m.* nasienie rzepy.

Rü'bezahl, *m. Myth.* Rybecal.

Rubi'n, *m. Ng.* rubin; **Rubi'n-**, *a.* rubinowy; **-nbesä'et**, *a.* *rubinami obsiany; **-nblende**, *f. Bw.* srebrniak jasnoczerwony; **-nfarbe**, *f.* rubinowy kolor; **-nfa'rbig**, **-nfa'rben**, **-nroth**, *a.* rubinowego koloru; **-nlippe**, *f.* *warga rubinowa, czerwona jak rubin; **-nring**, *m.* pierścień z rubinem.

Rü'böl, *n.* oléj rzepakowy.

Rubrici'ren, *va.* rubrykować; **-bri'k**, *f.* rubryka.

Rü'bsamen, *m.*, **-bsensaa't**, *f. Ng. Ldw.* rzepak; **Rü'bsen**, *m. Ng.* rzepak; **-bsen-** *a.* rzepakowy.

Ru'chgras, *n.* trawa wonna.

Ru'chlos, *a.* niezbożny; bezbożny; niegodziwy; **-sigkeit**, *f.* niezbożność; bezbożność; niegodziwość; **-chtbar**, **-chbar**, *a.* rozgłoszony; osławiony; — werden rozejść się; **-chbarkeit**, *f.* rozgłos.

Ruck, *m.* pomknięcie; popchnięcie; auf Einen — od razu.

Rü'ckanfall, *m.* (einer Erbschaft, eines Vermächtnisses) an die Masse, *Rw.* powrót do masy; **-ckanspruch**, s. Regre'ß; **-ckbleibsel**, *n.* pozostałość; reszta; **-ckblick**, *m.* rzut oka w tył; obejrzenie się wstecz; **-ckbürge**, *m.* podręczyciel; **-ckbürgschaft**, *f.* rękojmia ręczycielowi dana; **-ckdeuten**, *vn.* (h.) wskazywać na co wstecz; -ndes Zeitwort, *Spl.* słowo gruczeć.

Ru'cken, *vn.* (h.) gruchać (o gołębiu).

Rü'cken, *vn.* (s.) posunąć się; pomknąć się; (weiter) posunąć się daléj; die Zeit rückt näher czas się przybliża; —, *va.* posunąć, pomknąć co; (an etw.) przysunąć do czego; (von etw.) odsunąc od czego.

Rü'cken, *m.* grzbiet; plecy; auf den — fallen upaść na plecy, na grzbiet (w tył); auf dem — liegen na plecach leżéć; den — wenden tyłem się obrócić; Jmdm. den — kehren tyłem się obrócić do kogo; den — decken, *Kw.* tył osłaniać, z tyłu bronić; być tylną strażą; **Rü'cken-**, *a. Zk.* grzbietny; grzbietowy; tylny, plecny; **-nda'rre**, *f. Hlk.* schnienie grzbietu; **-n-**

·drü'se, f. Zk. guz grzbietny; ·flo'sse, f. Zk. płetwa grzbietna (u ryb); ·nha'lt, m. *zabezpieczenie z tyłu; ·nma'rk, n. Zk. rdzeń pacierzowy; ·nmarks·Schwi'nd·sucht, f. Hk. wysychanie mlécza pacierzowego; ·ckenmu'skel, m. muszkuł grzbietowy; ·nne'rv, m. nerw pacierzowy; ·nrie'men, m. naplecznik; ·nschme'rz, m., ·nweh', n. ból w plecach; ·nstü'ck, n. kawał (mięsa) od grzbietu; krzyżówka; (an Kleidern) plecy; ·nwi'rbel, m. Zk. pacierze. [posuwka (w zegarku).

·rü'cker, m. (in der Uhr) ruker, posuwacz;

Rü'ckeri'nnern (sich), vr. (h.) wspomnieć sobie co przeszłego; ·nnerung, f. wspomnienie; przypomnienie; Rü'ckersa'tz, m. zwrot; Rü'ckfahrt, f. jazda z powrotem; powrót; ·ckfall, m. powrót; nowy napad choroby; recydywa; einen — bekommen recydywy dostać; na nowo zapaść; ·ck·fallen, s. Zurü'ckfallen; ·ckfällig, a. powrotny; ·ckforderungs·Recht, n. prawo żądania zwrotu; ·ckfracht, f. ładunek powrotny; ·ckgabe, f. powrót, oddanie czego na powrót; ·ckgang, m. wracanie; cofanie się; odwrót; ·ckgängig, a. wsteczny; etw. — machen cofnąć co; ·ckgewäh'r, f. zwrót oddanych komu przedmiotów; ·ck·grats, ·ckgrat, m. Zk. pacierz w grzbiecie; stos kręgowy od. pacierzowy, ·ck·grats·, a. Zk. pacierzowy; ·ckhallen, vn. (h.) odbijać się; odgłos wydawać; ·ckhalt, m. zatrzymanie czego w sobie; zamilczenie; poplecznik; ohne allen —, *nie tając się; nic nie tając; otwarcie; wyraźnie; ·ckhaltlo's, a. otwarty; —, ad. otwarcie; wyraźnie; ·ckkauf, m. odkupno; ·ckkäuflich, a. odkupny, mogący być odkupionym na powrót; ·ckkehr, f. powrót, wracanie się dokąd; ·ckkunft, f. powrót, przyjście z powrotem; ·ckladung, s. Rü'ck·fracht; ·cklauf, m. bieg wsteczny; ·ck·läufig, a. wsteczny; ·cklings, ad. tyłem; z tyłu; w znak od. na znak; ·ckmarsch, m. odwrót; marsz z powrotem; ·ckprall, m. odbicie się wstecz; ·ckreise, f. powrót, podróż z powrotem; ·ckruf, m. odwołanie, wezwanie do powrotu, nakazanie powrotu; Rü'ckschlag, m. uderzenie wsteczne od. odwrotne; Rü'ckschluß, m. wnioskowanie wsteczne; ·ckschreiben, n. odpis; odpowiedź listowna; ·ckschritt, m. krok wsteczny; cofnięcie się; er macht ·e im Lernen, *w naukach wsteczne robi postępy; Rü'ckschrittler, m. zacofaniec; wstecznik; ·ckseite, f. strona odwrotna; tylna strona; ·cksicht, f. patrzenie w tył; wzgląd; (nehmen auf Jmdn., auf etwas) mieć wzgląd na kogo, na co; zważać na kogo; mieć baczenie na czego; aus — gegen Jmdn. ze względu na kogo; — wzgląd; ·ckſichtlich, ad.: — einer Sache ze względu na co; względnie na co; mając wzgląd na co; ·cksichtnahme, f. względność; dyskretność; ·cksichtslos, a. bezwzględny; niewyrozumiały; —, ad. bez wszelkiego względu; ·slosigkeit, f. bezwzględność; niewyrozumienie; ·cksitz, m. siedzenie tyłem do koni; ·cksprache, f. rozmówienie się od. zniesienie się z kim (przed decyzją); ·ckstand, m. zaległość; pozostałość; im ·e sein być w zaległości; ·ckständig, a. zaległy, niezapłacony; ich bin noch — jeszcze zalegam; ·cktritt, m. cofnięcie się; ustąpienie; ·ckversi'chern, va. ubezpieczać podwójnie, a wyżéj; zabezpieczać zabezpieczenie; zwrotnie zabezpieczać; ·cherung, f. podwójne a wyższe ubezpieczenie; zwrotne zabezpieczenie; reasekuracja; ·ckwärts, ad. wstecz, w tył; ·ckwechsel, m. H. weksel zwrotny; ·ckweg, m. droga, którą kto wraca; auf dem ·e sein wracać. [stankami.

Ru'ckweise, a. u. ad. z przerwami, z prze-

Rü'ckwirken, vn. (h.) wstecz działać; oddziaływać; ·rkend, a. na wstecz działający; ·rkung, f. oddziaływanie; ·ckzah·lung, f. zwrot zapłaty; ·ckzug, m. powrót; wracanie; cofanie się (wojska); ruch oder pochód odwrotny; den — antreten zacząć odwrót.

Rü'de, m. Jäg. kondel (pies); samiec, lis, pies, wilk; Rü'de, a., s. Roh, Rauh.

Ru'del, n. kopyść (do mięszania w kotle); (Wild) rudel; grzęda; żerdź; gromada, kupa (jeleni, wieprzów itd.).

Ru'der, n. Sw. wiosło; stér (wiosło sterujący); das — führen być u stéru, kierować statkiem; am — sein, sitzen sprawować rządy; ·rba'nk, f. ława wioślarska; burta; burtnica; ·rer, m. wióślarz; ·rer·, ·rers·, a. wioślarski; ·rfö'rmig, a. wiosłaty; ·rha'ken, m. hak, na którym się wiosło zawiesza; ·rkah'n, m. czółno wiosłowe; ·rkne'cht, m. Sw. wioślarz; ·r·kra'bbe, f. Ng. zębowaniec; ·rmeister, m. Sw. wiosłowy; Ru'dern, vn. (h.) wiosłować; wiosłem oder wiosłami robić; *machać; —, va. za pomocą wiosła od. wioseł prowadzić (statek); —, n. wiosłowanie; ·rpi'nne, f. kołek w sterze; ·r·schi'ff, n. statek wiosłowy; ·rschla'g, m. uderzenie wiosła.

Rudime'nte 2c., s. Anfangsgrü'nde 2c.

Ruf, m. wołanie; zawołanie; wezwanie; einen — an Jmdn. ergehen lassen posłać komu wezwanie (na urząd jaki); (Gerücht) wieść; pogłoska; (guter, böser Leumund) reputacja; opinia (jaką kto ma u ludzi); imię; sława; Jmdn. in — bringen, *wsławić oder rozsławić kogo; in — kommen wsławić się; Ru'fen, vn. irr. (h.) wołać; zawołać; ich höre — słyszę wołanie od. że ktoś woła; (Feuer) wołać gore! (i'ns Gewehr) wołać do broni; (Jmdm., Jmdn.) wołać na kogo; zawołać kogo; (Jmdn.

beim Namen) zawołać **na** kogo po imieniu; wie gerufen kommen, *w porę przyjść; *jak na zawołanie; — wzywać; (Jmdn. bei Seite) zawołać, wezwać, wziąć kogo na bok; **-f=Endung**, *f.*, **-ffall**, *m.* *Spl.* wokatyw, wołacz; przypadek wołający od. wzywający.

Rü'ge, *f.* oskarzenie; przestępstwo; zbrodnia; badanie winowajcy; kara za występek; **-gebar**, *a.* zasługujący na naganę; **Rü'gegeri'cht**, *n.* sąd policji poprawczéj; **Rü'gen**, *va.* karcić (słowami); naganę dać; (etw.) naganić co; **-gesa'che**, *f. Rw.* sprawa do sądu należąca.

Ru'he, *f.* stan spoczynku; spoczynek, nieruszanie się; der Hahn ist in — kurek (u strzelby) jest nieodwiedziony; den Hahn in — setzen kurek (naciągnięty) wrócić na miejsce; zur — gehen, sich zur — begeben iść, udać się na spoczynek; zur — kommen, *dostać się na wieczny spoczynek; der — pflegen używać spoczynku, spoczywać; (Friede) pokój, spokojność; (mit) spokojnie; *bez namiętności; — spoczynek; wczas; **-eba'nk**, *f.* ława do wypoczynku; **-ebedü'rftig**, *a.* potrzebujący spoczynku; **-ebe'tt**, *n.* sofa; **-egeha'lt**, *m.* pensja kwiescentalna, wysłużona; emerytura; **-egenu'ß**, *m.* emerytura; **-eka'mmer**, *f.*, **-ekä'mmerchen**, **-ekä'mmerlein**, *n. dim.* komórka od. izdebka do wypoczynku od. do wczasowania się; *grób; **Ru'heki'ssen**, *n.* poduszka do wczasu; **-elo's**, *a.* niespokojny; **Ru'hen**, *vn.* (h.) spoczywać; nie być w ruchu albo w czynności; wypoczywać, odpoczywać; hier ruht seine Asche tu spoczywają jego popioły; das Dach ruht auf vier Säulen dach spoczywa na czterech słupach; ich wünsche Ihnen wohl zu — życzę Panu smacznego snu od. spoczynku; **-eo'rt**, *m.* miejsce spoczynku od. wypoczynku; **-epau'se**, *f.* przerwa wypoczynkowa; **-epu'nkt**, *m.* punkt spoczynku; **-ese'ssel**, *m.* krzesło do spoczynku; **-esta'b**, *m.* drążek, na którym malarz opiera rękę malując; **-esta'nd**, *m.* spoczynek; stan spoczynku; Jmdn. in — versetzen przenieść kogo w stan spoczynku; sich in den — begeben udać się na spoczynek; *złożyć urząd; **-esta'tt**, **-estä'tte**, *f.* miejsce spoczynku; *miejsce wiecznego spoczynku, grób; **-este'lle**, *f.* miejsce spoczynku oder przestanku; **-estö'rer**, *m.* burzyciel spokojności; **-estu'nde**, *f.* godzina wypoczynku; **-eta'g**, *m.* dzień wypoczynku; **-ezei'chen**, *n. Spl. Tk.* przestanek; znak spoczynku; **-ezei't**, *f.* czas spoczynku; **Ru'hig**, *a.* spokojny; (werden) uspokoić się; —! cicho! sza! spokojnie! seien Sie —! bądź Pan spokojny; —, *ad.* spokojnie.

Ruhm, *m.* chwała; sława; das gereicht ihm zum -e to mu sławę przynosi; ohne — zu melden nie chwaląc się; **-mbede'ckt**, *a.* okryty sławą, chwałą; **-mbegie'rde**, *f.* żądza chwały; **-rig**, *a.* chciwy chwały; **-mbekrä'nzt**, *a.* chwałą uwieńczony; **-mdurst**, *m.* pragnienie chwały; **-mdurstig**, *a.* pragnący chwały; **Rüh'men**, *va.* chwalić, sławić kogo lub co; (sehr) wychwalać; wysławiać; nicht genug — können nie módz się nachwalić; (sich) chwalić się, chełpić się z czego; —, *n.* chwalenie, chwalba; chełpliwość; viel -ns von etw. machen, *wychwalać, wysławiać co; **Rüh'mer**, *m.* chwalca; **Ruh'merko'ren**, *a.* wybrany od. przeznaczony do sławy; **-mgekrö'nt**, s. Ruh'mbekrä'nzt; **Rüh'mlich**, *a.* chwalebny; chlubny; zaszczytny; **-mlichkeit**, *f.* chwalebność; zaszczytność; **Ruh'mlos**, *a.* niesławny; bez sławy; nie mający żadnéj sławy; **-mredig**, *a.* chełpliwy; **-mredigkeit**, *f.* chełpliwość; **-mreich**, *a.* bogaty w chwałę; w sławę obfity; **-msucht**, *f.* ubieganie się za sławą; chciwość sławy; **Ruh'msüchtig**, *a.* chciwy sławy; **-mvoll**, *a.* pełen chwały; chwalebny, sławny (czyn); **-mwürdig**, *a.* godzien chwały; chlubny; **-mwürdigkeit**, *f.* chwalebność; chlubność.

Ruhr, *f. Hlk.* poruszanie, wzruszanie; biegunka; (weiße), *Hlk.* biegnnka biała, zwyczajna; (rothe) biegunka czerwona, krwana, czerwonka; **-rartig**, *a.* biegunkowaty, dysenteryczny.

Rüh'rbar, *a.* ruchliwy; dający się poruszać; *dający się wzruszyć; **Rüh'rei**, *n.*, **-reier**, *n. pl. Kk.* jajecznica; **-reisen**, *n.* żelazko, drążek żelazny do mieszania; **Rüh'ren**, *vn.* (h.) (in etw.) gmérać w czém; —, *va.* ruszać, poruszać kogo, co; mięszać; *poruszać, wzruszać (kogo, czyje serce); rührend czuły, wzruszający; —, *ad.* czule; (sich) ruszać się; (die Trommel) bębnić; bić w bęben; der Schlag hat ihn gerührt paraliż go ruszył; **Rüh'rfaß**, *n.* beczka, w któréj się co mięsza; **-rholz**, *n.* mięszadło, drewniany drążek lub kopyść do mięszania; **Rüh'rig**, *a.* ruchawy; **-rkelle**, *f.* warząchew, kopystka do mięszania; **-rkrücke**, *f.*, s. Rüh'rscheit; **-rlöffel**, *m.* warząchew; łyżka do mięszania; **Rühr=mich=nicht=an**, *n. Ng.* (Pflanze) niedotykalka (roślina noli me tangere); **-rsam**, *a.* ruchomy; **-rscheit**, *n.*, **-rstecken**, *m.* kopystka od. kijek do mieszania; **-rschnur**, *f.* sznurek, na którym ptak wabiący jest uwiązany; **-rung**, *f.* poruszanie; wzruszenie; **-rungslo's**, *a.* u. *ad.* bez wzruszenia; nieczuły.

Rui'n, *m.* ruina, upadek, zniszczenie; **Rui'ne**, *f.*, **Rui'nen**, *f. pl.* ruiny; zwaliska; gruzy; **-ni'ren**, *va.* zrujnować, zniszczyć; **-ni'rung**, *f.* rujnowanie.

Rülps, *m.* odrzygnięcie, odbicie się wiatru do gardła głośne; **Rü'lpsen**, *vn.* (h.) odrzygnąć; odrzygiwać.

Rum, m. rum; Rum-, a. z rumu zrobiony.
Rum, ad. (= herum) około.
Ru'mmel, m. hałas; tartas; zamięszanie; rejwach; hurt; (etw. im — (in Bausch u. Bogen) kaufen kupić co hurtem (bez wyboru, i lepsze i gorsze razem); (alte Geräthschaften rc.) graty; (im Kartefspiel Piquet) rumel; -mmeln, s. Ru'mpeln.
Rumo'r, -mor'en, s. Lä'rmen, To'ben.
Ru'mpelgei'st, m. hałaśnik; krzykacz, straszydło łoskot robiące; -lka'mmer, f. skład, izba, komora na stare graty od. rupiecie; -lka'sten, m. skrzynia do starych gratów; (Wagen) stare wozisko; (altes Pianoforte rc.) stare fortepiano;
Ru'mpeln, vn. (h.) hałasować; łoskot robić; rumotać się; burgotanie, hałasowanie.
Rumpf, m. kadłub; tułów; ciało bez głowy, rąk i nóg; tułub; stan; (eines Schiffes) kadłub okrętu; (in der Mühle) kosz od lej
Rü'mpfen, va. (Maul, Nase) gębę, nos skrzywić na co, na kogo.
Rund, a. okrągły; etwas — machen zaokrąglić co; (werden) zaokrąglać się; etw. mit -en Worten heraussagen, *powiedzieć co bez ogródki, po prostu, otwarcie; Jmdm. etwas — abschlagen, *po prostu komu co odmowić; — herum w koło; na okół; Rund, n. okrąg; -däugig, a. okrągłooki; Ru'ndbäckig, -dbrüstig, a. okrągłe policzki, okrągłe piersi mający; Ru'nde, -ndheit, -ndung, f. okrągłość, kolistość; in die — gehen, sich drehen iść na około; w koło się kręcić; in die — trinken pić w koło, koleją; Kw. ront, obchód od. objazdka żołnierzy nocna; die — machen rontem chodzić; Ru'nden (sich), vr. (h.) okrąglić się; zaokrąglać się; Rü'nden, va. zaokrąglić; Ru'nderha'ben, a. kulistowypukły; -derha'benheit, f. wypukłość; -dfläche, f. płaszczyzna kolista; -ndgebäu'de, n. Bk. budynek okrągły; rotunda; -dgemä'lde, n. malowidło na okrągłéj tabliczce; -dgesa'ng, m. Tk. śpiew kolejny; Ru'ndhohl, a. kulistowklęsły; -di'ren, va., s. Rü'nden; -dköpfig, a. okrągłogłowy; -dlauf, m. zakolenie; bieg w koło; Gymn. krążenie; -dlaufzeu'g, n. krążydło; -dlich, a. okrągławy; -dlichkeit, f. okrągławość; -ndreim, m. Dtk. rym kolejny; strofa kolejna, którą w koło śpiewają; -dsäge, f. piłka okrągła; -dsäule, -dscheibe, f., -dschild, n. okrągły słup; okrągła szyba; okrągła tarcza; -dschreiben, n. H. etc. okólnik; ein — erlassen obesłać okólnik; -dtempel, m. kościół okrągły; -dtrank, m. kolejka; -ndu'm, ad. naokoło; wkoło; -dung, f. zaokrąglenie; okrągłość; -dwache, f. Kw. ront; patrol; -dwurm, m. Ng. obleniec.
Ru'ne, f. runa; Alt. Litt. pogańskie znaki graficzne; lub litery runiczne; Ru'nen-, -nisch, a. runiczny; -nschri'ft, f. pismo runiczne.
Ru'nge, f. kłonica (u wozu); -ngenstö'ck, m. obartel; -ngenstü'tze, f. soszka.
Ru'nke, f., Ru'nken, m. sztuka od. party ka chleba. [rü'ben-, a. burakowy.
Ru'nkel, -lrü'be, f. burak; ćwikła; -l-
Ru'nken, Runks, m. § kawał (chleba itd.).
Runku'nkel, f. iron. stara sekutnica.
Ru'nse, f. pałka, linia wyrznięta na czém.
Ru'nzel, f. zmarszczka; marszczka; -zelig, a. pomarszczony; (werden) pomarszczyć się; -zeln, va. zmarszczyć; (sich), vr., —, vn. (h.) marszczyć się; -lschlange, f. Ng. nagoskór; -lsti'rnig, a. mający pomarszczone czoło.
Ru'pert, Ru'precht, m. npr. Rupert.
Rupf, m. skubnięcie; targnięcie; Ru'pfe, f. skubanie; jeden nawój oder jedna kądziel lnu itd.; Ru'pfen, va. skubać; (Jmdn.), *pieniądze z niego wywabiać; — rwać, wyrywać (skubiąc); —, n. skubanie.
Ru'ppig, a. obdarty; obszarpany; -ger Mensch, m. s. obszarpaniec; obdartus.
Ru'precht, s. Ru'pert; der Knecht —, Myth. boruta, bobok (którym dzieci straszą).
Rura'l, a. wiejski; sielski.
Ru'scheln, vn. (h.) szeleścić; chrzęścić; -schlig, a. roztrzepany.
Ru'sse, m. Geog. Rusin; Rosjanin; Rossjanin; Ru'ssin, f. Rusinka, Rosjanka; Ru'ssisch, a. Ruski; Rosyjski; —, ad. po Rusku; po Rosyjsku; -es Bad bania ruska; parowa łaźnia; Ru'ssisch-polnisch, a. Rusko-polski; Rosyjsko-polski.
Rü'ssel, m. Zk. ryj (u świni itd.); ryjek (u muchy, chrząszcza, itd.); trąba słonia; -lförmig, -licht, a. ryjowaty; -lfisch, m. Ng. ryjkoryb; -sselig, a. (zwierz) z ryjem od. ryjkiem; -lkä'fer, m. Ng. wygryzek; wołek; -lmaus, f. Ng. chochuł; -lthie'r, n. Ng. zwierzę z ryjem.
Russifici'ren, va. obrusieć; -fici'rung, f. obrusienie; Ru'ssin, Ru'ssisch rc., s. u. Ru'sse.
Ruß, m. sadze; śniedź w zbożu; -ßbutte, f. baryłka na sadze; Ru'ßen, va. sadzami czernić; -ßfarbig, a. koloru sadzy; -ßhammel, m. **kominiarz; kocmołuch; -ßhütte, f. huta do palenia sadzy; -ßicht, a. do sadzy podobny; Ru'ßig, a. sadzami powalany, oczerniony; sich — machen sadzami się powalać.
Ru'ßland, n. Geog. Rosja.
Ru'ßschwarz, a. czarny jak sadze.
Rü'stbaum, m. Bk. draby; tycze; sztendy; sztandary; -stbock, m. Bk. kozły, kobylice; -stbogen, m. Bk. bukszteł; krążyna;
Rü'ste, s. Ru'he. [kabłąk.
Rü'sten, va. przygotować (opatrując w rzeczy potrzebne); (sich) przygotować się;

uzbrajać; mit etw. gerüstet uzbrojony w co; —, vn. (h.) (beim Bauen) rusztowanie stawiać.
Rü'ster, f. Ng. wiąz (drzewo); -rho'lz, n. brzostowina; Rü'stern, a. wiązowy; z wiązowego drzewa.
Rü'stgabeln, f. pl. podporzyce.
Rü'sthaus, n. zbrojownia; arsenał.
Rü'stig, a. silny; tęgi; krzepki; żwawy; -stigkeit, f. silność; krzepkość; żwawość.
Rü'stkammer, f. zbrojownia; -stleiter, f. drabina u wozy; -stloch, n. maculnice.
Rü'sttag, m. dzień przygotowania.
Rü'stung, f. przygotowywanie; uzbrajanie; zbroja; (in voller) całkiem uzbrojony; -stwagen, m. furgon; -stzeug, n. to, co do uzbrojenia służy.
Rü'thchen, n. dim. rózeczko; Ru'the, f. rózga; róźczka; Jmdm. die — geben rózgi komu dać; er hat sich selbst die — gebunden, *sam na siebie bicz ukręcił; — pręt, pręcik; kij, drążek; Zk. (Zeugungsglied) członek męski (bez jąder); (Maaß) pręt mierniczy; Ru'thenschla'g, -nstrei'ch, m. uderzenie rózgą; -nstra'fe, f. chłosta; rózgi (jako kara); Jmdn. zu einer — verurtheilen na rózgi kogo wskazać; -nschlä'ger, m. róźczka poszukiwalna.
Ruti'l, m. Bw. (Titanschörl) rudzioniec.
Ru'tschen, vn. (s.) zemknąć się, ślizgać się; kicać; (auf den Knieen) suwać się na kolanach.
Rü'tteln, va. trząść; gerüttelt voll miara pełna utrzęsiona; (Jmdn. aus dem Schlafe) obudzić kogo ruszając od. trzęsąc; —, n. trząsanie, szamotanie; szarpanie, ruszanie.

S.

Sa, s. Hei'sa.
Saal, m. sala.
Saa'lkreis, m. Geog. okolica Salska.
Saa'lweide, s. Hoh'lweide.
Saa'me rc., s. Sa'me rc.; Saa'men-, a. nasieniowy, nasienny.
Saat, f. Ldw. siew; sianie od. siejba; to co zasiane; *zboże; zur — pflügen orać pod siew, na siejbę; -tfeld, n. pole siewne, do siewu, pod zboże; -tgerste, f., -thafer, m., -tkorn, n., -tweizen, m. tatarka, owies, żyto, pszenica do siewu; -tkrähe, f. gawron; -tland, s. Saa'tfeld; -tvogel, m. Ng. siewka; -tzeit, f. czas siewu.
Sa'bbath, m. szabas; -bbath-, -bbaths-, a. szabasowy; -thfei'er, f. Kg. uroczystość od. obchód szabasu; -thfei'erer, m. sobotnik; -thfei'ern, vn. (h.) szabasować; sobotować; -thjah'r, n. Kg. rok szabasowy; -thschä'nder, m. gwałciciel szabasu.
Sa'bbern, vn. (h.) ślinić się.
Sä'bel, m. szabla; pałasz; Sä'bel-, a. jak szabla; — szabli; — pałasza; pałaszowy; -lbei'n, n. iron. krzywa noga; wgięta albo wgięta jak szabla; -lbei'nig, a. krzywonogi; -lboh'ne, f. Ng. groch szablasty; piechota; fasola; -lfö'rmig, a. szablasty; -lhie'b, m. cięcie pałaszem; -lkli'nge, f. brzeszczot pałasza; Sä'beln, va. ciąć, rąbać pałaszem; szablować; -lta'sche, f. szabeltas (huzarski).
Sä'benbau'm, m. Ng. choinka klasztorna; sabina.
Sa'chbeme'rkung, f. uwaga dotycząca się rzeczy; -chbewei's, m. dowód rzeczywisty (przez czyn); -chdienlich, a. służący do rzeczy; Sa'che, f. rzecz; seine sieben — zusammenpacken, *pozbierać manatki; er versteht seine —, *zna się na swojéj rzeczy; seine — schlecht machen, *źle się popisać; eine — vor's Gericht bringen sprawę wytoczyć przed sąd; -chbesi'tz, m. Bw. posiadanie rzeczy; -chenre'cht, n. Bw. prawo rzeczowe; -cherklä'rung, f. objaśnienie rzeczy; -chfällig, a. upadający w sprawie; przegrywający proces; -chführer, m. ten, który czyję sprawę prowadzi, kieruje nią, broni jéj; -chgedä'chtniß, n. pamięć rzeczowa; -chgemä'ß, ad. stósownie do stanu rzeczy, do okoliczności; -chinhalt, m. treść rzeczy; -chkenner, m. znawca; -chkenntniß, -chkunde, f. znawstwo; znajomość rzeczy; -chkundig, a. znający się na rzeczy; -chlage, f. położenie od. postać rzeczy.
Sä'chlich, a. rzeczowy; nijaki (rodzaj rzeczownika); -chlichkeit, f. rzeczowość.
Sa'chrecht, n. prawo rzeczowe od. realne; -chregi'ster, n. Litt. spis rzeczy; -chreichthum, m. obfitowanie w rzeczy.
Sa'chse, m. Geog. Sas; Saksończyk; -chsen, n. Saksonja; (Königreich) królestwo Saskie; (König v.) Król Saski; Sa'chsin, f. Saska; Saksonka; Sä'chsisch, a. Saski; po Sasku.
Sacht, Sa'chte, a. wolny; powolny; —, ad. powoli, pomału; zwolna; po cichu.
Sa'chverstä'nd, m. znaczenie rzeczowe; -stä'ndig, a. rzecz rozumiejący; znający się (na rzeczy); -stä'ndiger, m. znawca, znający się na rzeczy; Sa'chwalter, m. rzecznik, patron, adwokat; -chwalter-, -walters-, a. rzecznikowy, rzecznicki; -ltersch a'ft, f. rzecznictwo; -chwort, n. Spl. rzeczownik; -chwörterbuch, n. słownik rzeczowy.
Sack, m. worek; wór; Jmdn. in den —

stecken, *być od kogo bez porównania wyższym w jakiéj nauce, sztuce, itd.; er hat ihn im Sacke, *całkiem w swojéj mocy; **Sack-**, *a.* — woru; worowy; -**ck-artig**, -**cкähnlich**, -**ckig**, *a.* miechasty; **Sä'ckchen**, *n. dim.*, **Sä'ckel**, *m.* woreczek; sakiewka; -**ckchenfö'rmig**, *a.* mieszkowaty; -**ckelmei'ster**, *m.* podskarbi.
Sa'cken, *va.* w worki sypać; (sich) odymać się jak worek (o sukni).
Sä'cken, *va.* w wór zaszyć i utopić kogo.
Sa'ckgarn, *n.* matnia; -**ckgasse**, *f.* ulica niecała; bez wyjazdu, bez wyjścia; -**ckleinwand**, *f. W.* płótno na worki; worowina; -**ckpfeife**, *f.*, -**ckpfeifer**, s. Du'delsack *x.*; -**ckpisto'le**, *f.* pistolet kieszonkowy; krócica; -**ckthier**, *n. Ng.* grzebinor; -**ckträger**, *m.* workonoś, ten co się najmuje do noszenia worków; -**ckuhr**, s. Ta'schenuh'r; -**ckwage**, *f.* ważka kieszonkowa.
Sacr—, s. Sakr—: **Säcul**—, s. Säkul—.
Sadducä'er, *m. Bibl.* Sadduceusz.
Sä'emann, *m.* siewca; -**maschi'ne**, *f. Ldw.* siewnik; **Sä'en**, *vn.* (h.) u. *va.* siać; -**epflu'g**, *m. Ldw.* pług siejący; -**esa'ck**, *m.* worek siewny; -**etu'ch**, *n.* płachta dosiewu; -**ezeu'g**, *n.* sprzęty do siewu potrzebne.
Saffia'n, *m.* safian; von, aus —, -**fia'nen**, -**fia'n-**, *a.* safijanowy; -**nmachen**, *n.* safianu wyprawianie; -**nmacher**, *m.* safiannik.
Sa'ffran, **Sa'fran**, *m. Ng.* szafran; -**nfa'rben**, -**nge'lb**, *a.* szafranowy; żółtoszafranny.
Sa'flor, **Sa'fflor**, *m. Ng.* krokosz; -**flor-**, -**fflor-**, *a.* krokosowy, krokoszowy.
Saft, *m.* sok; die Rede ist ohne Kraft u. — mowa nie ma żadnéj jędrności i mocy; -**ftauslauf**, *m.* płynienie soków; **Sä'ftchen**, -**ftlein**, *n. dim.* soczek; syrupek; ulepek; powidełka; **Sa'ftgefä'ß**, *n.* naczynie sok w sobie mieszczące; -**ftgrün**, *n. Mal.* sowgryn; zielony kolor roślinny; **Sa'ftig**, *a.* soczysty; brudny, nieobyczajny; -**ftigkeit**, *f.* soczystość; -**ftfluß**, *m.* (der Bäume) oskoła; -**ftlos**, *a.* bez soku; niesoczysty; -**ftmus**, *n. Rk. Hlk.* powidełka; marmelada; -**ftröhre**, *f. Ng.* (an Pflanzen) rurka soczna; -**ftvoll**, *a.* pełen soku; -**ftzeit**, *f.* czas, w którym rośliny soków dostają; -**ftzweig**, *m.* naciągacz soku.
Sa'gan, *n. Geog.* Zegan; (von, aus) Zegański.
Sa'gbar, *a.* mogący być powiedzianym;
Sa'ge, *f.* powieść; pogłoska; wieść; es geht die — wieść oder pogłoska się rozchodzi; mówią ludzie że itd.; der — nach, *jak ludzie mówią; jak wieść niesie.
Sa'ge (ich), *ad.* słownie; piszę.
Sä'ge, *f.* piła; -**gebla'tt**, *n.* blat u piły; **Sä'geblo'ck**, *m.* drzewo do porznięcia na deski; -**gebo'ck**, *m.* sztalugi od. kozioł do rznięcia drzewa; -**gefi'sch**, *m. Ng.* piła; miecznik; tracz; -**gefö'rmig**, *a.* kształt piły mający; -**gemeh'l**, *n.* trociny; -**gemüh'le**, s. Schnei'demüh'le.
Sa'gen, *vn.* (h.) u. *va.* mówić; powiedzieć; wie gesagt jak mówię; jakem powiedział; unter uns gesagt mówiąc między nami; wenn ich Ihnen sage, *jak Panu mówię; kiedy Panu powiadam; ich habe mir — lassen, daß *x.* mówiono mi, słyszałem, że itd.; was will das —? cóż to ma znaczyć? man sagt mówią; powiadają; man sagt es tak mówią.
Sä'gen, *va.* rznąć piłą; —, *n.* tarcie, piłowanie.
Sa'gengeschi'chte, *f.* dzieje z podań ustnych; historja podań.
Sä'genschmie'd, *m.* kowal piły wyrabiający.
Sa'genzei't, *f.* czasy znane jedynie z tradycji od. z podań ustnych.
Sä'ger, *m.* tracz; pilarz; -**gespäne**, *m. pl.* trociny, wiórki z rzniętego drzewa.
Sa'gewo'rt, s. Zei'twort.
Sä'gezah'n, *m.* ząb u od. od piły.
Sa'go, *m. Ng. Kk.* zago; **Sa'go-**, *a.* zagowy; -**gobau'm**, *m.* zagowe drzewo; -**gogrü'tze**, *f.* zagowa kasza.
Sah'lband, *n.*, -**lleiste**, *f.* krajka.
Sah'lbuch, *n. Stw.* księga kadastru.
Sah'lwei'de, *f. Ng.* koźlina; iwa.
Sahn-, *a.* śmietankowy; -**nbrezel**, *f.* obwarzanek śmietankowy; **Sah'ne**, *f.* śmietanka; -**nkäse**, *m.* sér śmietankowy; -**nkuchen**, *m.* placek śmietankowy.
Sai'gero'fen, *m. Htlk.* piec odtapialny; -**gerung**, *f.* odciąganie w ogniu; odtapianie.
Saiso'n, *f.* pora.
Sai'te, *f. Tk.* strona (do grania); -**n aufziehen** strony naciągnąć; die -**n spannen** strony wyprężyć; gelindere -**n aufziehen**, *spuścić z tonu; **Sai'ten-**, *a.* stronowy; -**nbezu'g**, *m.* ilość stron do naciągnienia na jaki instrument potrzebna; -**nbre'tt**, *n. Tk.* krawędź; -**nha'lter**, *m.* płużka (u skrzypców); -**ninstrume'nt**, *n. Tk.* instrument z stronami, stronowy; instrument rznięty; -**nkla'ng**, *m.* dźwięk stron; -**nma'cher**, *m.* fabrykant stron; -**nspie'l**, *n.* granie na instrumencie stronowym; -**nspie'ler**, *m.* muzyk grający na instrumencie stronowym.
Sa'kerfa'lk, *m. Ng.* sokół Podolski.
Sakrame'nt, *n. Kg.* sakrament; einen Kranken mit den heiligen -**ten** versehen opatrzyć chorego świętemi sakramentami; —, *int.*, s. Sapperme'nt; -**ntlich**, *a.* sakramentalny; -**ntschänder**, *m.* znieważyciel sakramentów.
Sakrista'n, *m.* zakrystjan; -**kristei'**, *f.* zakrystja.
Säkula'rfeier, *f.* obchód stuletny; -**larisatio'n**, *f.* sekularyzacja; -**larisi'ren**, *va.* sekularyzować.
Salama'nder, *m. Ng.* salamandra.
Salä'r, **Salai'r**, *n.* płaca; pensja; -**lari'ren**, *va.* płacić.

Sala't, *m.* sałata; -**tgabel**, *f.*, -**tlöffel**, *m.*, -**tschüssel**, *f.* widelec, łyżka, półmisek do sałaty; **Salatière**, *f.* salaterka.

Salba'der rc., s. Qua'cksalber rc.; **Sa'lbe**, *f.* maść; olejek.

Sa'lbei, *f.* szałwia; -**beie'ssig**, -**beiwei'n**, *m.* ocet, wino z szałwią; -**beistrau'ch**, *m. Ng.* krzak szałwii; -**beiwei'de**, *f. Ng.* wierzba uszkowata.

Sa'lben, *va.* maścić od. posmarować; namazać; (mit Oel) olejem namazać; (Jmdn. zum Priester, zum König) namazać kogo na kapłana, na króla; Gesalbter, gesalbtes Haupt, *pomazaniec boży; -**nberei'ter**, -**nma'cher**, *m.* ten co maści oder olejki przyprawia; -**nbü'chse**, *f.* puszka z maściami od. olejkami; **Sa'lber**, *m.* namaszczacz; -**berei'**, *f.* mazanina maściami; -**böl**, *n.* oléj do namaszczania; -**bung**, *f.* namaszczanie; namazanie; *wzruszenie, tkliwość; *czułość; *czucie; -**bungsrei'ch**, -**ngsvo'll**, *a.* wzruszający, czuły, tkliwy; —, *ad.* czule, tkliwie (mówić).

Sa'ldo, *m. H.* (Rechnungsrest) rachunkowe zamknięcie; zawarcie rachunku; -**dovo'r-trag**, *m. H.* reszta zawartego rachunku.

Sa'lep, s. Kna'benkrau't; -**lepwu'rzel**, *f. Ng.* korzeń storczykowy.

Sali'ne, *f.* salina; kopalnia soli; warzelnia; -**nen-**, *a.* — saliny; -**ninspe'ctor**, [*m.* dozórca saliny.

Salm, s. Lachs.

Sa'lmiak, *m. Schdk.* salmiak; sól amoniacka; solan amonii; -**miak-**, *a.* amoniakowy; -**kgei'st**, *m. Schdk.* spirytus amoniakowy; rozciek amonii zrącéj.

Sa'lomo, *m. npr.* Salomon; -**mo'nisch**, *a.* salomonowy.

Salo'n, *m.* salon; sala; **Salo'n-**, *a.* salonowy; -**nfähig**, *a.* salonowy; -**nton**, *m.* ton salonowy; salonowość.

Salo'ppe, *f.* salopa; płaszcz kobiecy.

Salpe'ter, *m. Ng.* salitra; -**lpe'ter-**, *a.* saletrzany; saletrowy; -**re'rde**, *f.* ziemia saletrzana; -**rgru'be**, *f. Bw.* doły saletrowe; saletarnia; -**rhü'tte**, *f. Httk.* huta saletrzana; -**richt**, *a.* saletrzany; saletrowaty; -**rig**, *a.* saletrę w sobie mieszczący; -**rlau'ge**, *f.* ług saletrowy; -**r-sau'er**, *a.* saletrosolny; -**sau'ersa'lz**, *n. Schdk.* podsaletran; -**rsäu're**, *f. Schdk.* kwas saletrosolny; -**rschau'm**, *m.* saletrowa piana; -**rsie'der**, *m.* saletrznik; ten co saletrę warzy; -**rsiederei'**, *f.* saletrarnia; warzelnia saletry; -**rsto'ff**, *m. Schdk.* saletroród; -**rwa'sser**, *n.* woda saletrzana.

Sa'lse, *f.* ostry sos, kwaśny lub słony.

Salutatio'n, *f.* pokłon; ukłon; -**luti'ren**, *vn.* (h.) u. *va.* salutować, powitać.

Sa'lve, *f. Kw.* salwa, wystrzał na znak powitania lub pożegnania; eine — geben dać salwę.

Salz, *n. Ng.* sól; etwas in — legen, mit — würzen przyprawić co solą; das ist mit einem Korne — zu verstehen, *nie trzeba sobie tego tłumaczyć tak po prostu; **Salz-**, *a.* solny; -**zader**, *f.* żyła solna; -**zadministratio'n**, *f.* administracja solna, żupna; -**zamt**, *n.* urząd solny; żupa; -**zartig**, *a.* solowaty; do soli podobny; -**zbea'mter**, *m.* żupnik; urzędnik solny; -**zberg**, *m.* góra solna; -**zblock**, *m.* bałwan soli; -**zbrühe**, *f.* solny rosoł; woda słona do przypraw; -**zbrunnen**, *m.* zdrój solny; **Sa'lzen**, *va.* solić; die Preise (der Waaren) sind sehr gesalzen, *bardzo tu słono (t. j. drogie ceny towarów itd.); —, *n.* solenie; **Sa'lzerde**, *f.* ziemia słona; -**z-factor**, *m.* żupnik; -**zfactorei'**, *f.* żupa; -**zfaß**, *n.*, -**zfäßchen**, *n. dim.* faska, faseczka na sól; solniczka; -**zfisch**, *m.* ryba solona; **Sa'lzfütterung**, *f.* pasza słona; -**zgehalt**, *m. Schdk.* ilość soli; stopień słoności; -**zgeld**, *n.* solowe; -**zglas**, *n.* solinowe szkło; -**zgräber**, *m.* solokop; solny górnik; -**zgraf**, *m.* żupnik; -**zgrube**, *f.* kopalnia soli; -**zgurke**, *f.* ogórek w soli marynowany; -**zhandel**, *m.* handel solą; -**zhändler**, *m.* solarz; solnik; kupiec solą handlujący; **Sa'lzicht**, *a.* słonawy; **Sa'lzig**, *a.* słony; solony, solny; etwas — słonawy; -**zigkeit**, *f.* słoność; -**zinspe'ctor**, s. Sa'lzfa'ctor; -**zkärrner**, *m.* ten co sól wozi na taczkach; -**zkasse**, kasa solna; -**zkasten**, *m.* skrzynia z solą od na sól; -**zklumpen**, *m.* bałwan soli; **Sa'lzkorb**, *m.* kosz na sól; -**zkorn**, *n.*, -**zkörnchen**, *n. dim.* ziarnko, okruszyna, krupeczka soli; -**zkothe**, *f.* warzelnia soli; -**zkrystall**, *m.* kryształ solny; -**zla'ke**, *f.* solanka; -**zlecken**, *n.* lizanie soli; -**zma-gazin**, *n.* magazyn solny; żupa; -**zmeer**, *n.* morze słone; -**zmeste**, *f.* solniczka; **Sa'lzquelle**, *f.* źródło słone; -**zrinde**, *f.* skorupa z soli; **Sa'lzsäule**, *f.* słup soli; -**zsäure**, *f. Schdk.* kwas solny; -**zschank**, *m.* sprzedaż soli cząstkowa; miejsce, gdzie sprzedają; -**zschreiber**, *m.* pisarz solny; -**zsee**, *m.* jezioro słone; —, *f.* morze słone; **Sa'lzsieder**, *m.* sołowar; -**zsiederei'**, *f.* warzelnia soli; -**zsohle**, -**zsoole**, *f. Bw.* surowica solna, słona woda z źródła wytryskująca; -**zspath**, *m. Bw.* szpat solny; -**zstein**, *m.* solny kamień; -**zsteuer**, *f. Stw* podatek od soli; -**zstock**, *m. Bw.* bałwan; **Sa'lzsumpf**, *m.* bagno solne; -**ztheil**, *m.*, -**ztheilchen**, *n. dim.* cząstka solna; -**z-tonne**, *f.* solówka; -**verkau'f**, *m.* sprzedaż soli; -**zverkäu'fer**, *m.* prasol; -**zver-wa'lter**, *m.* żupnik; -**zverwa'ltung**, *f.* żupnictwo; zarząd soli; -**zwasser**, *n.* woda słona; solna woda; -**zwasserkre'bs**, *m. Ng.* solowiec; -**zwerk**, *n.* zakład solny; kopalnia lub warzelnia soli; -**zwesen**, *n.* żupnictwo; -**zzoll**, *m. Stw.* cło od soli.

Sa'me, **Saa'me**, **Samen**, *m.* nasienie; den — der Zwietracht ausstreuen, *rzucić

nasienie od. ziarno niezgody; **Sa'men=**, **Saa'men=**, *a.* nasienny; nasieniowy; siemienny; **=nbau'm**, *m.* drzewo nasienne; nasiennik; **=nbee't**, *n.* nasiennik; **=nbe=hä'lter**, *m.* płodniczek; zawieradło; **=nbe=rei'tung**, *f.* wyrabianie nasienia (zwierzęcego); **=nblä'schen**, *n. dim. Zk.* pęcherzyk nasienny; **=ndo'lde**, *f.* główka; **=ndrü'se**, *f. Zk.* stark; sterk; stercz; **=nergie'ßung**, *f.* wypłynienie od. wylanie się nasienia; polucja; **=nfi'sch**, s. Sa'tzfisch; **=nflu'ß**, *m.* odpływ nasienne; **=ngefä'ß**, *n. pl.* naczynie nasienne, nasieniowe; **=ngehäu'se**, s. Saamenba'lg; **=ngetrei'de**, *n.* zboże do siewu; **=nko'rn**, *n.* żyto do siewu; **=n=weizen**, *m.* pszenica do siewu; **=ngu'rke**, *f. Gtn.* nasiennik (ogórek); **=nha'ndel**, *m.* handel nasienny; **=nhä'ndler**, *m.* kupiec nasionami handlujący; **=nka'rpfen**, s. Sa'tzkarpfen; **=nkei'm**, *m.* kieł nasienia; **=nke'lch**, *m.* kielich nasienowy oder nasienny; **=nko'pf**, *m. Ng.* główka nasienna; **=nko'rn**, *n. Ng.* ziarnko nasienia; s. a. Sa'mengetrei'de; **=nschule**, *f.* szkółka drzewek z nasienia wychodowanych; **=n=stä'ngel**, **Sa'menste'ngel**, *m.* szypułka nasienna; **=nstau'b**, *m.* pył nasienny; **=n=thie'rchen**, *n. dim. Zk. Ng.* żyjątko nasienne; **=ntra'gend**, *a.* wydający nasienie; **=nzwie'bel**, *f. Gtn.* cebula oder cebulka nasienna; **Sämerei'**, *f.* nasiona; **=rei'handel**, s. Sa'menha'ndel *rc.*

Sä'misch, *a. Grb.* zamszowy; na zamsz wyprawny (skóra); =misches Leder ircha; zamsz; **=schge'rber**, *m.* ircharz; zamszownik; **=schgerberei'**, *f.* ircharnia; zamszownia.

Sa'mmel=, *a.* zbiorowy; **=lei'**, *f.* zbiérania; **=lflei'ß**, *m.* pilność w zbiéraniu; **=lka'sten**, *m.* stok; skrzynia, do któréj się woda zbiéra; **Sa'mmeln**, *va.* zbiérać; gromadzić (wojsko, pieniądze, skarby, materjały); (sich) zbierać się; *przyjść do siebie, ochłonąć z przestrachu, podziwienia, itd.; **=lna'me**, *m.* imię zbiorowe; **=lpla'tz**, *m.* miejsce zebrania się, zgromadzenia; **=lsu'rium**, *n.* zbieranina; **=l=wo'rt**, *n.* wyraz zbiorowy.

Sa'mmet, *m. W.* aksamit; (von, aus) aksamitny; **=ta'rtig**, *a.* aksamitowy; do aksamitu podobny; **=tba'nd**, *n.* wstążka aksamitna; **=tbä'ndchen**, *n. dim.* aksamitka; **=tblu'me**, *f. Ng.* szarańcza aksamitek; **=tbü'rste**, *f.* szczotka do cyszczenia aksamitu; **=tde'cke**, *f.* koldra aksamitna; **Sa'mmeten**, *a.* aksamitny; **=t=fabri'k**, *f.* fabryka aksamitu; **=tho'se**, *f.* spodnie aksamitne; **=thu't**, *m.* aksamitny kapelusz; **=tklei'd**, *n.* ubiór aksamitny; **=tkra'gen**, *m.* kołnierz aksamitny; **=t=manche'ster**, *m.* półaksamit; **=tma'ntel**, *m.* płaszcz aksamitny; **=tmü'tze**, *f.* czapka aksamitna; **=tne'lke**, *f. Ng.* gwoździk aksamitny; **=tpe'lz**, *m.* futro aksamitne; **=tro'ck**, *m.* surdut aksamitny; **=tschuh'**, *m.* trzewik aksamitny; **=tschwa'rz**, *a.* czarny jak aksamit; **=twei'ch**, *a.* miękki jak aksamit; **=twe'ste**, *f.* kamizelka aksamitna.

Sa'mmler, *m.* zbieracz; zbierający składki; **Sa'mmler=**, *a.* do zbieracza należący; **=lung**, *f.* zbieranie; zbiór; kolekta.

Sammt, **Samt**, *ad.* razem; — u. sonders wszyscy razem i każdy z osobna.

Sammt *rc.*, s. Sammet *rc.*

Sä'mmtlich, *a.* wszyscy razem; die =chen Einwohner wszyscy mieszkańcy.

Samogi'tien, *n. Geog.* Żmudź; (von, aus) Żmudzki; **=gi'tier**, *m.* Żmudzin; **=gi'tie=rin**, *f.* Żmudzinka; **=gi'tisch**, *a.* Żmudzki.

Samoje'de, *m. Geog.* Samojeda; **=je'den=la'nd**, *n.* kraj Samojedów; **=je'disch**, *a.* Samojedzki; Samojedny.

Sa'mstag, *m.* (Sonnabend) sobota.

Sa'muel, *m. npr.* Samuel.

Sanatio'n, *f.* (Aufbesserung) uważnienie; naprawa.

Sanct, **Sanct**, *a.* święty; — Paulus Święty Paweł; Sancta Magdalena Święta Magdalena; St. Petersburg Petersburg.

Sand, *m. Ng.* piasek; Jmdn. — in die Augen streuen, *oczy komu zamydlić; otumanić go; **Sand=**, *a.* piaskowy; **=d=aa'l**, *m. Ng.* piasecznik; węgorzyca; tobijak.

Sanda'le, *f.* sandał; **=len**, *pl.* sandałki.

Sa'ndarach, s. Sa'ndrach.

Sa'ndart, s. Sa'nder.

Sa'ndbad, *n.* kąpiel piaskowa; **=dbank**, *f.* piaszczyzna; piaszczysty hak; **=dberg**, *m.* piaskowa góra; **Sa'ndboden**, *m.* piaszczysty grunt; piaszczyzna; **=dbüchse**, *f.* piaseczniczka; piasesniczka; *morze piaseczkowe (o okolicy piaszczystéj); **=d=düne**, *f.* zaspa piaszczysta.

Sa'ndel, **S'andelbau'm**, *m. Ng.* sandal (drzewo); **=lho'lz**, *n.* sandałowe drzewa (jako materjał); **=lro'th**, *a.* cyndalin.

Sa'nden, *va.* piaskiem posypować.

Sa'nder, *m. Ng.* (Fisch) sandacz (ryba).

Sa'ndfarbe, *f.* kolor piaskowy; **=dfaß**, *n.*, **=dfäßchen**, *n. dim.* beczułka na piasek; **=dfeld**, *n.* piaszczyste pole; **=dfläche**, *f.* płaszczyzna piaszczysta; **=dform**, *f.* forma z piasku (do odlewów); **=dfuhre**, *f.* wożenie piasku; fura piasku; **=dgang**, *m.* chodnik piaskiem wysypany; **=dgebi'rge**, *n.* góry piaskowe; **=dgegend**, *f.* okolica piaszyczysta; **=dgrube**, *f.* dół gdzie piasek kopią; piaskównia; **Sa'ndgrund**, *m.* grunt piaszczysty; **=dguß**, *m. Mech.* odlew w formie z piasku; **=dhafer**, *m. Ng.* owies wąsatek; **=dhase**, *m. Ng.* zając alpejski; (beim Kegelspiel) rzut piaseczny (kiedy kula z deski na piasek się stoczy); **=d=haufen**, *m.* kupa piasku; **=dhügel**, *m.* pagórek piaszczysty; **Sa'ndig**, *a.* pia-

szczysty; -dklos, m. zapalenie jader; -dkorn, n. ziarnko piasku; żyto z piaszczystego gruntu; Sa'ndland, n. grunt piaszczysty; -dmann, m. piasecznik; *Morfeusz.

Sa'ndrach, n. Ng. (Pflanze) sandaraka.

Sa'ndregen, m. piaskowy deszcz, piasek jak deszcz spadający; -dsack, m. worek piasku oder z piaskiem, na piasek; -dscholle, f. bryła piasku; płaszczyzna piaszczysta; -dstaub, m. kurz z piasku; -dstein, m. Ng. piaskowy kamień; piaskowiec; -dsteinbrech, m. Ng. rzęsa skalna; -dsteinbru'ch, m. kamieniołom; -dufer, n. piaszczysty brzeg; -duhr, f. zegar piaskowy; klepsydra; -dvoll, a. pełen piasku; -dwagen, m. wóz do piasku; -dweg, m. droga piaszczysta; -dwehe, f. przyspa; -dweide, f. Ng. rokita; -dwelle, f. piaszczn ica; Sa'ndwüste, f. step; pustynia piaszczysta.

Sanft, a. łagodny; (werden) złagodnieć; —, ad. łagodnie; *lekki; (liegen) mięko leżéć; Sä'nfte, f. lektyka; -ftenträ'ger, m. lektykarz; Sa'nftheit, f. łagodność; -ftherzig, a. łagodnego serca; Sä'nftigen, s. Besä'nftigen; Sä'nftlich, s. Sanft; Sa'nftmuth, f. łagodność umysłu; -ftmüthig, a. łagodnego umysłu.

Sang, m. mit — und Klang, *ze śpiewaniem i muzyką.

Sa'ngen, f. pl. (geröstete Aehren) świeże kłosy uprażone ogniem.

Sä'nger, m. śpiewak; piewca; *poeta; -gerin, f. śpiewaczka; Sa'ngesbru'der, m. towarzysz śpiewak; -sbrü'derschaft, f. towarzystwo śpiewaków; Sa'nglich, a. Tk. śpiewny; -ngstä'ndchen, n. dim. serenada z śpiewem.

Sangui'niker, m. krewnik; *człowiek letkokrwisty; -nisch, a. krwisty; *żywy, gorący, porywczy; letkokrwisty.

Sa'ngvogel, m. Ng. ptak śpiewający.

Sanhe'drin, m. najwyższy sąd; najwyższa rada w Jeruzalem.

Sani'kel, m. Ng. (Pflanze) zankiel; czarne [ziele.

Sani'ren, va. (aufbessern, besser herstellen) wyleczyć, uleczyć; Sani'rung, f., s. Sanatio'n.

Sanitä't, f. Stw. zdrowie (pospolite, powszechne); -täts-A'ngelegenheiten, f. pl. Stw. sprawy zdrowotne; -ts-Beschau', f. Bk. Stw. oględziny budynku (powzględem zdrowia); -ts-Compagnie', f. Kw. kompanja służby zdrowotnej; -ts-Cordo'n, m. Kw. kordon zdrowia; -täts-Persona'l, n. Kw. służba sanitarna; -tswesen, n. Stw. urządzenie policyji lekarskiéj.

Sansculo't, -lo'tte, m. Gsch. bezportkowiec; -lo'ttenthum, n., -lott'smus, m. stronnictwo bezportkowców.

Sa'phir, Sa'pphir, m. Ng. szafir (kamień drogi); -rblau, a. szafirowy; szafirowego koloru; -rrubi'n, m. szafirowy rubin.

Sa'ppe, s. Lau'fgraben.

Sa'ppen, s. Sappi'ren.

Sapperlo't! Sapperme'nt! int. daj go katu! mospanie! a to nie żart!

Sappeu'r, m. Kw. saper; Sappeu'r-, Sappeu'rs-, a. saperski.

Sa'pphisch, a. Dik. saficzny.

Sappi'ren, Sa'ppen, vn. (h.) Kw. podkopy robić; miny kopać.

Sarace'ne, m. Geog. Saracen; -ce'nin, a. Geog. Saracenka; -ce'nisch, a. Saraceński.

Sa'raß, Sa'rraß, m. szabla; pałasz.

Sarde'lle, f. Ng. sardela; śledzik; -llen-, a. sardelowy; -llensala't, m. sałata z sardelami; -llensau'ce, -llentu'nke, f. sos sardelowy.

Sa'rder, m. Ng. krwawnik (kamień).

Sardo'nisch, a. sardoniczny.

Sarg, m. truna; trumna; Sarg-, a. trumienny; trunny; -gdeckel, m. wieko od od. do trumny; -gmagazi'n, n. skład trumien; -gnagel, m. gwóźdz do od. od trumny; -gtuch, n. całun.

Sarka'smus, m. szyderstwo; -ka'stisch, a. [szyderski.

Sarma'te, m. Geog. Sarmata; -ma'tien, n. Sarmacja; Sarma'tin, f. Sarmatka; -ma'tisch, Sarmacki.

Sarsapari'lla, f. Ng. kolcowoj lekarski.

Sa'rsche, f. W. szarza; serża.

Sassafra'ß, m. Ng. sasafras; -fra'ß-, a. Ng. Hlk. sasafrasowy.

Sa'sse, m. s. Sa'chse; s. a. Ansässig (Bürger); Sa'ssisch, s. Sä'chsisch.

Sa'tan, m. szatan; Sa'tans-, -ta'nisch, a. szatański; -nse'ngel, m. anioł z rogami.

Sati'n, m. W. satyn; półjedwabna materja.

Sati're etc., s. Saty're etc.

Satra'p, m. satrapa; namiestnik; Satrapie', f. satrapja.

Satt, a. syty, syt; Jemanden — machen nasycić kogo; (werden) nasycić się; sich — essen najeść się (do sytu); sich — lachen, *naśmiać się; er kann sich nicht — spielen, *nie może się nagrać; ich kann mich an dem Buche nicht — lesen, *nie mogę się naczytać téj książki; etwas — haben od. einer Sache — sein, *już mi się co przykrzy od. sprzykrzyło.

Sa'ttel, m. siodło; ohne — reiten jechać oklep, bez siodła; sich in den — schwingen wskoczyć na siodło; *zręcznie się czego dorwać; fest im — sitzen mocno się trzymać na siodle; *być pewnym swego; Jmdn. aus dem — heben, z siodła kogo zrzucić; *wysadzić go; *wyrugować go z urzędu; in allen Sätteln gerecht sein, *umiéć jechać na każdym siodle; Sa'ttel-, a. siodłowy; -lbau'm, -lbo'gen, m. łęk (u siodła); -lbei'n, n. siodło; -lda'ch, n. dach dwupoły, dwuokapowy; -lde'cke, f. powłoka na siodło; -lfe'rtig, a. goto-

wy do wsiadania na koń; -lfe'st, a. mocno w siodle siedzący; -lfrei', a. wolny od pańszczyzny; -lgu'rt, m. popręg; -lki's-sen, n. poduszka u siodła; -lkne'cht, m. masztalerz; -lkno'pf, m. kula u siodła; **Sa'tteln**, va. osiodłać (konia); -lpfe'rd, n. koń siodłowy; -lta'sche, f. torba u siodła (na potrzeby podróżne); -lzeu'g, n. siodło ze wszystkiemi potrzebami.

Sa'ttheit, f. sytość; **Sä'ttigen**, va. sycić; nasycić; -tigend, ppr. sytny; -tigung, f. nasycenie.

Sa'ttler, m. siodlarz; **Sa'ttler-**, -ttlers-, a. siodlarski; -ra'rbeit, f. siodlarska robota; -rei', -rha'ndwerk, n. siodlarstwo; -rgese'll, m. siodlarczyk.

Sa'ttsam, a. dostateczny, wystarczający; —, ad. podostatkiem; dosyć; do sytu; -samkeit, f. dostateczność.

Saturei', f. Ng. cząbr.

Sa'tyr, m. Myth. satyr; **Sa'tyr-**, -tyrs-, a. satyrowy, satyrski; **Sa'tyre**, f. satyra; wiersz ganiący złe obyczaje; -ty'-riker, -ty'rendichter, -ty'renschreiber, m. satyrik, pisarz satyr; szydziciel; -tyri'a-sis, f. Hlk. satyryjska choroba; -ty'risch, a. satyryczny; -tyrisi'ren, va. (h.) satyrykować; szydzić, satyrować.

Satz, m. stawka; skok; sus; einen — thun skok zrobić; susa dać; Sätze machen, *wybiegi robić; Tk. *układ, kompozycja; H. *pozycja w rachunku; garnitur, pewna ilość jednakich rzeczy; zarybek, rybki na rozmnożenie do wody wsadzone.

Sa'tzband, n. Spl. (Copula) łącznik, spójnia; -zhase, m. Jäg. zając samica; -z-karpfen, m. karp do sadzu; karp na zarybienie; -zteich, m. sadz (na ryby); sadzawka. [ustawa wiary.

Sa'tzung, f. ustawa; uchwała; dogma,

Sa'tzweide, f. Ldw. wierzba do zasadzenia; -zzeit, f. Jäg. czas kocenia się zajęcy itd.

Sau, f. Ng. świnia; *żyd; *plama atramentem na papierze zrobiona; (unflätiger Mensch) plugawiec; (Frauenzimmer) plugawica; **Sau**, f. Geog. (Fluß) Sawa.

Sau'ber, a. u. ad. czysty, chędogi, schludny; czysto, chędogo, schludnie; porządny; porządnie; das ist ein -rer Vogel, Zeisig, Patron! iron. a to mi ptaszek!

Säu'berer, m. czyściciel; zmiatacz;

Sau'berkeit, f. czystość; chędogość; schludność; **Säu'berlich**, a. (vorsichtig) ostróżnie; łaskawie; pięknie; — mit Jemandem umgehen, *łaskawie się obchodzić z kim; **Säu'bern**, va. czyścić, chędożyć; (von etwas) oczyszczać z czego;

Säu'berung, f. chędożenie; oczyszczenie; ochędożenie.

Sau'bohne, f. Ng. wyka; bob; **Sau'brod**, n. gdula ziemna; bulwa.

Sau'ce, f. Kk. sos.

Sau'er, a. kwaśny; (werden) zkwaśnieć; -re Arbeit, *gorzka, mozolna praca; sich etwas — werden lassen, *ciężko się nad czém mozolić; Jmdm. das Leben — machen, *życie komu zatruć goryczą, zakwasić; ein -res Gesicht, *kwaśna twarz, *twarz ponura; -ra'mpfer, m. Ng. szczaw; szczaw kwaśny; -rbra'ten, m. Kk. pieczeń w occie moczona; -rbru'nnen, m. Hlk. kwaśny zdrój; szczawa; szczawnica.

Sauerei', f. świństwo; *niechlustwo; rzecz niechlujna.

Sau'erkirsche, f. Ng. wiśnia kwaśna; -r-klee', m. szczaw mniejszy, polny; -r-krau't, n. kapusta kwaśna ob. kiszona;

Säu'erlich, a. kwaskowaty; przykwaśny; -rlichkeit, f. kwaskowatość; -rling, f. Sau'erampfer; Sau'erbru'nnen; **Sau'ern**, vn. (h.) kwaśnieć; da lieg' und saure! *siedź grzybie, aż cię kto zdybie!

Säu'ern, va. kwasić; **Sau'ersa'lz**, n. sol kwaśna; podsolan; -rsa'lzstoff, m. kwasoczyn; kwasoród; podkwas; kwasotwor; -rsehend, a. kwaśną twarz mający; -rstoff, m. kwasoród; tlen; rstoff-, -rsto'ffartig, a. kwasoczynny, kwasorodny; -rstoffga's, m. gas kwasorodny; -rsü'ß, a. słodkokwaskowaty; eine -rsüße Miene, *mina pół słodka pół kwaśna; -rtei'g, m. kwas (piekarski); -rto'pf, m., -rmau'l, n. iron. tetryk; maruda; człowiek kwaśny; -rtöpfisch, a. *marudny, tetryczny; -rwa'sser, n. kwaśna woda.

Sau'essen, n. świńskie jadło (nieczyste, plugawe; iron. jakby dla świń zrobione).

Sau'-Fang, m. łowienie dzików.

Sau'faus, m. moczymorda; pijaczysko; suszykufel; **Sau'fbruder**, s. Säu'fer ꝛc.;

Sau'fen, n. u. va. irr. (h.) pić (o zwierzętach); żłopać; er trinkt nicht, sondern er säuft nie pije, ale żłopie; —, n. picie, złopanie; pijaństwo, opiłość; **Säu'fer**, m. pijak; -ferin, f. pijaczka; **Sauferei'**, f. pijaństwo; **Säu'ferwahnsinn**, m. Hlk. obłęd opilczy.

Sau'ffinne, f. krosta z pijaństwa; -fgela'g, n. schadzka pijacka; -fgese'llschaft, f. towarzystwo pijackie; -fgurgel, f., -fhals, m. iron. bibosz; pijak; -fhaus, n. dom pijacki; -fheld, m. bohatér do kieliszka.

Sau'finder, m. Jäg. brytan li do szukania, zaszczekiwania i ścigania dzików.

Sau'ffrank, a. chory od pijatyki.

Sau'-Fleisch, s. Schwei'nefleisch.

Sau'flied, n. piosnka pijacka; -flust, f. pociąg do pijatyki; -flustig, a. chęć do pijatyki mający.

Sau'fraß, **Sau'fressen**, s. Sau'essen.

Sau'fsack, m. iron. kałdon pijacki; -f-schuld, f. dług pijacki; -fschuld, f. dług pijacki; **Sau'fsucht**, f. namiętność do pijaństwa.

Sau'g-A'der, *f. Zk.* naczynie wysysające, chłonące, limfatyczne.

Säu'gamme, *f.* mamka (karmiąca piersiami).

Sau'-Garn, *n. Jäg.* sieć na dziki; **Sau'garten**, *m. Jäg.* ogrodzony las, gdzie dziki chowają się.

Sau'gfe'rkel, *n.* prosię u cycka, od cycka; **Sau'gefi'sch**, *m. Ng.* trzymonaw (ryba); **Sau'g-E'gel**, s. Blu'tegel; **Sau'gegla's**, **-gekä'nnchen**, *n. dim.* flaszeczka, konewczka od. smoczek do ssania; **-geho'rn**, *n.* rożek do ssania; **-geka'lb**, **-gela'mm**, *n.* cielę, jagnię od od. u cycka; **Sau'gen**, *vn.* u. *va. irr.* (h.) ssać! (aus etw.) wysysać z czego; (in sich) wsysać, wciągać w siebie; (etwas, an etwas) ssać co; (etw. aus den Nägeln), *z palca co wyssać; **Säu'gen**, *va.* karmić (piersią); piersi dawać; mamczyć; **Säu'gend**, *ppr.* karmiący; **Sau'gepu'mpe**, *f.* pompa ssąca (u pompy); **Sau'ger**, s. Pu'mpensau'ger; Sau'gefi'sch; **Sau'gerö'hre**, *f.* rura ssąca (u pompy); **-gerüssel**, *m.* ryjek (u owadu, którym się wpija); **Säu'gethie'r**, *n. Ng.* zwierzę ssące; **Sau'gewe'rk**, *n.* machina ssąca, wodociągowa; **-gezah'n**, *m.* jeden z pierwszych zębów u konia; **-gegefä'ß**, *n. Zk.* naczynie ssące, limfatyczne; **Säu'gling**, *m.* niemowlę przy piersi będące.

Sau'hatz, *f. Jäg.* połowanie na dziki; **Sau'hirt**, *m.* świniarz; pastuch od świn, świniarczyk; świniopas; **Sau'hund**, *m.* pies na dziki; **Sau'igel**, s. Sau'kerl; **Säu'isch**, *a.* świński; —, *ad.* po świńsku; nieochędożnie; **Sau'jagd**, **Sau'jagen**, s. Sau'hatz; **-kerl**, *m.* świntuch; niechluj.

Säu'le, *f.* słup; filar; słupiec; **Säu'lchen**, *n. dim.* słupek.

Sau'leben, *n. iron.* świńskie życie; **Sau'leder**, *n.* świńska skóra; *iron.* świnia; niechluja; plucha.

Säu'len-, *a.* słupowy; słupkowy; **-lena'rtig**, *a.* słupiasty; **-lencapitä'l**, *n. Bk.* s. Säu'lenknauf, **-lenkno'pf** *m.*; **-lenda'ch**, *n.* podsłupie; **-lendi'ck**, *a.* gruby jak słup; **-lenfö'rmig**, *a.* słupiasty; kształtu słupa; **-lenfu'ß**, *m.* podnoże od. podwalina słupa; **-lenga'ng**, *m. Bk.* portyk; krużganek; kolumnada; **-lenha'lle**, *f. Bk.* sala na filarach; **Säu'lenknau'f**, **-lenkno'pf**, *m.* nagłówka, nadgłówka; **-lenkra'nz**, *m.* słupowieniec; słupokraniec; **-leno'rdnung**, *f.* porządek architektoniczny; **-lenpla'tte**, *f.* podsadzka; **-lenrei'he**, *f.* rząd słupowy; **-lenscha'ft**, *m.* słupopień; **-lenste'her**, *m. Gsch.* stylita; **-lenstuh'l**, *m.* podsłupie; **-lentho'r**, *n.* brama ze słupów; **-lenwe'rk**, *n.* słupy; kolumnada.

Saum, *m.* brzég; kraj; lamowanie; obszywka; obwódka.

Sau'-Magen, *m.* świński żołądek.

Säu'men, *vn.* (h.) ociągać się; zwłóczyć; omieszkać; (ohne zu) bez zwłoki; —, *va.* obrąbiać, lamować co; obszywkę dawać; brzeg dać od. zrobić koło czego.

Sau'mensch, *n. iron.* plucha.

Säu'mer, *m.* opieszalec; lubiący zwłoczyć; s. a. Sau'mpferd; **Sau'm-E'sel**, *m.* osioł juczny.

Sau'mfarrn, *m. Ng.* paprotnik; nikłosowy.

Sau'mhaft, **Säu'mig**, *a.* opieszały.

Sau'milch, *f.* świńskie mléko.

Säu'mniß, *f.* mitręga; zwłoka.

Sau'm-Ochs, *m.* wół juczny; **-mpferd**, *n.* koń juczny; koń tłómokowy; ciężarowy; **-msattel**, *m.* kulbaka juczna; siodło juczne.

Sau'mse'lig, *a.* opieszały; **-mseligkeit**, *f.* [opieszałość.

Sau'mthier, *n.* bydło juczne.

Sau'mutter, *f.* maciora.

Sau'nest, *n. iron.* świńskie gniazdo; chléw; *mieszkanie plugawe.

Säu're, *f.* kwaśność; kwas; **-rebildend**, *a.* tworzący kwas; **-rebre'chend**, *a.* niszczący kwas.

Sau'rüssel, *m. Zk.* świński ryj.

Saus, *m.* hałas; wrzask; szum; in — u Braus leben, *szumnie żyć.

Sau'sack, *m.* świński żołądek nadziany (jak kiszka); maciek; **Sau'schwemme**, *f.* kałuża świn.

Säu'sel, *m.* szeleśnik, szmer (wiatru).

Sau'selau't, *m. Spl.* głoska sycząca.

Säu'seln, *vn.* (h.) łagodnie szeleścić (jak wietrzyk, drzewo, gaj); *szeplenić; —, *n.* szeleścik; szmer łagodny, **Sau'sen**, *vn.* (h.) szumieć (jak wicher, las); die Ohren — mir w uszach mi szumi; —, *n.* sum; szumienie; **Sau'sewi'nd**, *m.* wicher; wiatr szumiący.

Sau'spieß, *m. Jäg.* oszczep na dziki; **Sau'stall**, s. Schwei'nestall; **Sau'treiber**, s. Schwei'ntreiber; **Sau'trog**, *m.* szaflik dla świn; **Sau'wirthschaft**, *f. iron.* świńskie gospodarstwo (niechlujne).

Savo'yen, *n. Geog.* Sabaudja; (von, aus) Sabaudzki; **Savo'yer**, *m.* Sabaudczyk; **-rin**, *f.* Sabaudka; **-rkoh'l**, *m. Ng.* (Wirsing) kapusta Sabaudzka; ogrodnik; **Savo'yisch**, *a.* Sabaudzki.

Sbi'rre, *m.* zbir; ceklarz; s. a. Hä'scher.

Scabio'se, *f. Ng.* dryakiew; świerzbnica.

Sca'la, *f.* skala; s. a. Ma'ßstab.

Scanda'l *rc.*, s. Skanda'l *rc.*

Scandi'ren, *va. Dk.* skandować (wiersze).

Scapulie'r, *m. Kg.* skaplerz.

Scarte'ke, *f. Litt.* piśmidło; pisanina; bazgranina.

Sce'ne, *f. Sb.* scena; część aktu dramatu; zdarzenie jakie osobliwe; **Sce'nisch**, *a.* szeniczny, teatralny.

Sce'pter, *m.* u. *n.* berło; **-rträ'ger**, *m.* *berłonosz.

Schaaf, **Schaam** *rc.*, s. Schaf, Scham *rc.*

Schaar, *f.* gromada, kupa, tłum, zgraja;

-renweise, *a.* u. *ad.* gromadami; kupami; tłumami.
Scha'be, *f. Ng.* owad niszczący, gryzący; (Werkzeug) skrobadło.
Schä'be, *f.* paździerze lnu lub konopi.
Scha'beisen, *n.* skrobacz; skrobadło; -bemes'ser, *n.* nóż do skrobania; -ben, *va.* skrobać; (sich) skrobać się, drapać się po skórze.
Scha'bernack, *m.* figiel; psota; psikus; -rna'cker, *m.* figlarz; psotnik; -rna'ckisch, -rne'ckend, *a.* psotny, figlarny.
Schä'big, *a.* wytarty (suknia); parszywy; -ger Geiz, *brudne skąpstwo.
Scha'bkäfer, *m. Ng.* karakan.
Schablo'ne, *f.* podoba; przepustnica; -blo'nen-, -nhaft, -nmä'ßig, *a.*
Schabra'cke, *f.* czaprak.
Scha'bsel, *s.* A'bschabsel. [monarcha.
Schach, Schah, *m. Slw.* Szach (Perski
Schach, *n.* szachy (gra); (spielen) w szachy grać; (bieten) szach dać; Jmdn. — machen zaszachować kogo; Jmdm. — bieten, *śmiały opór komu stawić; Schach-, *a.* szachowy; -chbrett, *n.* szachownica.
Scha'cher, *m.* szachrajstwo.
Schä'cher, *m.* łotr; rozbójnik; (elender, armer), *iron.* wielkie biedaczysko.
Schacherei', *f.* szachrowanie; szachry; -cherer, *m.* szachraj; -cherju'de, *m.* żyd szachrajstwem się trudniący; -rha'ndwerk, *n.* szachrajskie rzemiosło.
Schä'cherkreu'z, *n.* krzyż łotrowski (w kształcie Y).
Scha'chern, *vn.* (h.) szachrować.
Scha'chfeld, *n.* pole na szachownicy; -chfigu'r, *s.* Scha'chstein; -chmatt, *a.* całkiem zamatowany; (er ist ganz), *już całkiem zniszczał; -chspiel, *n.* gra w szachy; -chspieler, *m.* gracz szachowy; szachownik; szachista; -chstein, *m.* bierka szachowa; pion.
Schacht, *m. Bw.* szyb; szyba; szacht; Schacht-, *a.* szachtowy.
Scha'chtel, *f.* pudło; pudełko; eine alte —, *iron.* stary grat; stara kwoka (o kobiecie); -chtel-, *a.* pudełkowy; Schä'chtelchen, *n. dim.* pudełeczko; Scha'chteldeckel, *m.* wieko od oder do pudełka; -lha'lm, *m. Ng.* skrzyp; chwoszczka; przęsełka; przybus; Scha'chteln, *va.* w pudełko od. w pudełka pakować; skrzypiem gładzić. [Schlä'chter.
Schä'chten, *s.* Schla'chten; Schä'chter, *s.*
Scha'chtförderung, *f. Bw.* wydobywanie.
Scha'chtofen, *m. Bk.* piec szachtowy.
Scha'de, Scha'den, *m.* szkoda; -n leiden, zu -n kommen szkodę ponieść; es ist — um ihn, *szkoda go; —, daß ꝛc. szkoda, itd.; ist das nicht —? nie szkoda też to? (Nachtheil, Einbuße) uszczerbek; (Verlust) strata; (Beschädigung) uszkodzenie; szwank; rana.
Schä'del, *m. Zk.* czaszka; -lboh'rer, *m. Hlk.* świder do wiercenia czaszki; trepan; -lkno'chen, *m. Zk.* kość czaszki; -lleh're, *f.* kranologja; nauka o czaszce.
Scha'den, *m.* s. Scha'de; Scha'den, *vn.* (h.) szkodzić; -nersa'tz, *m.* wynagrodzenie szkody; -nersa'tzpflichtig, *a. Rw.* obowiązany do wynagrodzenia szkody; -nfa'll, *m.* przypadek szkody; (im) w razie poszkodzenia; -nfreu'de, *f.* cieszenie się z cudzéj szkody; radość z cudzego nieszczęścia; -nfroh', *a.* cieszący się, radujący się z cudzego nieszczęścia; *złośliwy; -nkau'f, *m.* kupno ze stratą; -nre'chnung, -nschä'tzung, *f.* obliczenie, oszacowanie oder ocenienie szkody; -nstif'ter, *m.* szkodnik; sprawca szkody; Scha'dhaft, *a.* uszkodzony; nadpsuty; (machen) uszkodzić; nadwerężyć; -ftigkeit, *f.* stan nadwerężenia, zepsucia; Schä'dlich, *a.* szkodliwy; -dlichkeit, *f.* szkodliwość; Scha'dlos, *a.* nieuszkodzony; nieposzkodowany; Jmdn. für etwas — halten wynagrodzić komu jaką stratę, szkodę; -dlosbürge, *m.* ręczyciel; -dloshaltung, *f.* wynagrodzenie szkody; *indemnizacja.
Schaf, Schaaf, *n. Ng.* owca; Schaf-, Schaaf-, *a.* owczy; -fblattern, *f. pl. Hlk.* ospice; owcza ospa; -fblöken, *n.* beczenie owiec; -fbock, *m.* baran; tryk; -fbutter, *f.* owcze masło; Schä'fchen, *n. dim.* owieczka; er hat sein — geschoren, *ten byczka swojego wypasł; der Himmel ist voll —, *Ntl.* S. Piotr owieczki pasie; Schä'fer, *m.* owczarz; pasterz owiec; -fer-, -fers-, *a.* owczarski; -ferei', *f.* owczarnia; -rgedi'cht, *n.* skotopaska, sielanka; -rhu'nd, *m.* pies pastuszy; -rhu't, *m.* kapelusz pasterski; -rhü'tte, *f.* szałas pastuszy; Schä'ferin, *f.* pasterka; owczarka; -rkna'be, *m.* owczarek; -rkne'cht, *m.* skotarz; owczarek; -rle'ben, -rlie'd ꝛc., *s.* Hi'rtenle'ben ꝛc.; -rspie'l, *n.* dramat pasterski; -rstü'ck, *n. Sb. Dlk.* pastorelka; -rstu'nde, *f.* godzina sprzyjająca miłości od. kochankom; pora miłosna; -rwe'lt, *f.* *świat pasterski.
Schaff, *n.* szafel; szaflik.
Scha'ffell, *n.* owcza skóra (niewyprawna).
Scha'ffen, *vn.* (h.) u. *va.* (Jmdm. viel zu — machen, *narobić komu wiele kłopotu, subjekcji; *s.* A'n'schaffen; (Rath) poradzić; (Ruhe, Friede) zjednać spokój; Scha'ffen, *va. irr.* (h.): Gott hat die Welt geschaffen Bóg stworzył świat; -nde Kraft twórcza siła; (befehlen): was — Sie? co Pan rozkaże? co Pan mówi? (aus dem Hause) wyforować; wyrugować; —, tworzenie; stwarzanie.
Scha'ffleisch, *n.* baranina; owcze mięso.
Scha'ffner, *m.* gospodarz; szafarz; (w klasztorach) kanafarz; kanaparz; (auf der

Post od. Eiſenbahn) konduktor pocztowy, na żelaznéj kolei; **-ra'mt**, *n.* szafarstwo; **-rei'**, *f.* gospodarstwo; szafarstwo; kanafarstwo; **-rin**, *f. Ldw.* szafarka; klucznica.

Schaffo't, *f.* szafort; rusztowanie (do tracenia złoczyńców).

Scha'ffutter, *n. Ldw.* pasza dla owiec; **-fgarbe**, *f. Ng.* krwawnik; **-fhaut**, *f.* owcza skóra, skórka (niewyprawna); **-f-häutchen**, *n. dim. Zk.* błona owcza, wodna, kozia; **-fhirt**, *m.* skotopas; owczarz; **-fhürde**, *f. Ldw.* koszary dla owiec; **-f-huſten**, *m. Hlk.* kaszel suchy (owczy); **-fkäſe**, *m.* owczy sér; **-flaus**, *f. Ng.* owcza wesz; **-fleder**, *n.* owcza skóra (wyprawna); **-fledern**, *a.* z owczéj skóry; **Schä'flein**, *n. dim.* owieczka; **Scha'fmäßig**, *a.* owczy; taki, jak owczy; —, *ad.* po owczemu; jak owca; **-fmeiſter**, *m. Ldw.* przełożony nad owczarnią; **Scha'fmilch**, *f.* owcze mléko; **-fmiſt**, *m.* owczy gnój; owcze bobki; **-fmolken**, *m.* żętyca, żencica, serwatka z owczego mleka; **-fmutter**, *f.* maciora; **-fpelz**, *m.* kożuch; barany; **-fpocke**, ſ. Scha'fblattern; **-früde**, *m.* kądel (pies); **-fsäugig**, *a.* owczooki; **-fſcheere**, *f.* nożyce do strzyżenia owiec; **-fſcheeren**, *n.*, **-fſchur**, *f.* strzyżenie owiec; strzyżka; **Scha'fsgeſicht**, *n.* twarz owcza; **-fskleid**, *n.* owcza suknia; **-fs-kopf**, *m.* głowa owcza; *bzdura; *głowa barania; głupiec; **-fſtall**, *m.* owczarnia.

Scha'ft, *m.* trzonek (u noża, młotka, lichtarza); drzewce (u lancy); osada (u strzelby); łoże (u działa); słupek (między oknami); słupiec (u kolumny); pień (drzewa); łodyga (rośliny); szypułka (u pióra); cholewa (u bóta); członek (do płodzenia); **Scha'ften, Schä'ften**, *va.* trzonek dać do czego; (ein Flintenrohr) lufę osadzić; (eine Lanze) drzewce dać do dzidy.

Scha'ftgeſi'mſe, *m. Bk.* ucios dolny (u słupa); **-fthalm**, ſ. Scha'chtelha'lm; **-ft-heu'**, *n. Ng.* przęsełka; **-tholz**, *n.* drzewo zdatne na osady do strzelby.

Scha'ftrieb, *m. Ldw.* wygon, wolność wyganiania owiec na jaki grunt; **-ftrift**, *f.* pastwisko owcze.

Schä'ftung, *f.* oprawianie, osadzanie.

Scha'fvieh, *n.* bydło wełniaste; **-fweide**, *f.* pasza dla owiec; **-fwolle**, *f.* owcza wełna; **-fzäcke**, *f. Ng.* kleszcz; **-fzucht**, *f.* chów od. chodowanie owiec.

Schaka'l, *Ng.* szakal; **Schaka'l-**, **-ka'ls-**, *a.* szakala.

Schä'ker, *m.* zabawny figiel; figlarz; żartowniś; **-rei'**, *f.* figlowanie; żarty; baraszkowanie; **-rhaft**, *a.* figlarny; lubiący baraszkować; **-kern**, *vn.* (h.) żartować; figlować; baraszkować.

Schal, *a.* wodnisty, jałowy; *suchy, jałowy; -ler Kopf, *głowa mizerna, tępa.

Scha'lblech, *n.* blacha, którą oś jest obita; **-lbrett**, *n. Zm.* deska od. tarcica od brzegu od. od góry urznięta; **Schä'lchen**, *n. dim.* skóreczka; łupinka; skorupka; czareczka; filiżaneczka; **Scha'le**, *f.* skorupa; skórka, łupinka; okładka, oprawa; — szalka (u wagi); (Taſſe ꝛc.) czara, czarka; filiżanka, miseczka, kubeczek, salaterka; wazka do ponczu); **Scha'len**, *va.* oprawiać co, okładki dawać; **Schä'len**, *va.* obierać; obłupywać; łuskać; (ſich) łupać się; obierać się; **Scha'lenfru'cht**, *f* owoc w łupinie; **-lfiſch**, *m. Ng.* tarcza.

Scha'lheit, *f.* zwietrzałość, jałowość; *płytkość, płaskość.

Schä'lhengſt, ſ. Beſchä'ler.

Scha'lholz, *n.* drzewo bez kory; **Scha'-lig**, *a.* skorupiaty; łupinowy.

Schalk, *m.* frant; lis; szpak; filut; **-lks-**, **-lkhaft**, *a.* frantowskie, filuterny; **-lk-haftigkeit**, *f.* filuterność; frantostwo; **-lkheit**, *f.* filuterstwo; **-lksauge**, *n.* frantowskie, filuterne oko; **-lkſinn**, *m.* frantowski sposób myślenia; **Scha'lkslob**, *n.* pochwała szydząca, ironiczna, złośliwa; **-lksnarr**, *m.* błazen; człowiek podstępnie błazna udający.

Schall, *m.* dzwięk; głos; **Scha'llen**, *vn.* (h.) dźwięczéć; brzmiéć; dźwięk wydawać; -endes Gelächter głośny śmiech, rozlegający się; **-llgewö'lbe**, *n.* sklepienie, głos odbijające; **-llloch**, *n.* otwór, przez który głos wychodzi; **-llmalerei'**, *f. Spl. Dtk.* naśladowanie dźwięku; **-llwerkzeug**, *n.* instrument brzmiący; **-llwort**, *n.* onomatopeja, wyraz, dźwięk od. brzmienie naśladujący.

Schalmei', *f. Tk.* szałamaja; **-mei'en**, *vn.* (h.) na szałamaj grać.

Scha'lmen, *va.* z kory obdzierać (drzewo); cechować (przez odarcie kory).

Scha'lobſt, *n. Gtn.* owoc łupinowy.

Schalo'tte, **-lo'ttenzwiebel**, *f. Ng.* szalotka; oszłoch.

Scha'ltbuchſtabe, *m. Spl.* głoska wtrącona.

Scha'lten, *va.* rządzić, zarządzić, dysponować czém albo kim; Jmdn. — u. walten laſſen, *dać komu moc rozrządzenia podług woli.

Scha'lthier, *n. Ng.* skorupiak; płaz skorupiasty; **-lthier-**, *a.* skorupiasty.

Scha'ltjahr, *n.* rok przestępny; **-tmonat**, *m.* miesiąc przybyszowy; **-tſatz**, *m. Spl.* zdanie wtrącone; **-ttag**, *m.* dzień przybyszowy, **-twort**, *n.*, **-tzeile**, *f. Dtk.* wyraz, wiersz wtrącony.

Schalu'ppe, *f. Sw.* szalupa.

Scha'lwage, *f.* szalki (do ważenia).

Scha'lwitz, *m. iron.* płaski, jałowy dowcip.

Scham, Schaam, *f.* wstydliwość; wstyd (który kto czuje); vor — roth werden zapłonąć od. zarumienić się ze wstydu; wstydem się zalać; —, *Zk.* (Zeugungs-glieder) wstydliwa część ciała; **-mbeule**,

f. Hlk. bubon; wrzód weneryczny; •mbug, *m. Zk.* dymię; •mglied, *n.* członek wstydliwy (u mężczyzn i kobiet); •mbedeckt, *a.* wstydem zalany); •mbein, *n. Zk.* kość łonowa; •mberg, •mbeinhö'cker, *m. Zk.* wzgórek łonowy; porostek.

Schä'mel, Sche'mel, *m.* stołeczek.

Schä'men (sich), *vr.* (h.) wstydzić się.

Scha'merre'gend, *a.* zbudzający wstyd; •mgefühl, *n.* uczucie wstydu; •mgegend, *f. Zk.* okolica łonowa; •mglied, *n.* członek wstydliwy; •mhaft, Schä'mig, *a.* wstydliwy (osobie); •mhaftigkeit, Schä'migkeit, *f.* wstydliwość; Scha'mlefze, •mlippe, *f. Zk.* wargi oder skrzydła łonowe; •mleiste, *f. Zk.* międzyksok; •mlos, *a.* bezwstydny; •mlosigkeit, *f.* bezwstydność; •mroth, *a.* zarumieniony ze wstydu; wstydem zalany; (werden) zapłonąć się wstydem; •mroth, *n.*, •mröthe, *f.* wstydliwy rumieniec; •mtheil, *m. Zk.* część wstydliwa (ciała).

Schand•, *a.* haniebny; bezwstydny; niegodziwy; •dalta'r, *m.* ołtarz haniebny, hańbę przynoszący; •dbalg, *m.* bękart; •dbar, *a.* sprosny; sromotny; haniebny; •dbarkeit, *f.* sprosność; sromotność; •dbild, *n.* sromotny, haniebny list; •dbrief, *m.* sromotny, haniebny obraz; •dbuch, *n.* haniebna książka; •dbühne, *f.* pręgierz; •ddecke, *m.* *pokrywka niecnoty; Scha'nde, *f.* wstyd; hańba; srom; sromota; Jmdm. etw. zur — anrechnen, *za hańbę komu co poczytać; (einlegen) wstydu sobie narobić; etwas zu •en machen zniszczyć co, zniszczyć; zu — gehen zniszczéć; popsuć się; Jmdn. zu — machen pokonać kogo (w bitwie lub dyspuciel); *zawstydzić go; zu — werden (o osobie) wstydu sobie narobić; haniebnie się pokazać; (o rzeczy) zniweczonym zostać.

Schä'nden, *va.* oszpecić; hańbić, shańbić; znieważyć; (ein Mädchen) shańbić pannę; zgwałcić ją; (sich selbst) samogwałtu się dopuszczać; Schä'nder, *m.* hańbiciel; gwałciciel; Scha'ndfleck, *m.* plama; *zakał; zmaza; skaza; hańba; •dgeld, s. Spo'ttgeld; •dgewe'rbe, *n.* wszeteczność; wszeteczeństwo; •dhure, *f.* bezwstydna wszetecznica; Scha'ndkerl, *m.* sromotnik; Schä'ndlich, *a.* haniebny; sromotny; •chkeit, *f.* haniebność; sprosność; Scha'ndlied, *n.* pieśń haniebna lub rozpustna; •dmaal, *n.* piętno hańby; •dmaul, *n.* niegodziwa gęba; wyparzona gęba; •dmensch, *n.* kobieta podła, nikczemna; •dname, *m.* haniebne, sromotne imię; •dpfahl, *m.* (Pranger) pręgierz; •drede, haniebna mowa; •dsäule, *f.* pręgierz; •dschrift, *f.* sromotne pismo; •dthat, *f.* haniebny od. hańbiący czyn; szkaradny występek; •dtitel, *m.* tytuł hańbiący; Schä'ndung, *f.* zeszpecenie, zesromocenie, zhańbianie; (Beraubung der Keuschheit) zgwałcenie; •dweib, *n.* haniebna podła kobieta); •dwort, *n.* sromotny wyraz; •dzeichen, s. Scha'ndmaal.

Schank, *m.* szynk; sprzedaż; propinacja; Schä'nken, *vn.* (h.) u. *va.* szynkować; Scha'nkbefu'gniß, •nkgere'chtigkeit, •nkgewe'rbe, *f.* przywiléj na utrzymanie szynku; •nkhaus, *n.* szynkownia; •nkwirth, *m.* szynkarz.

Scha'nzarbeit, *f. Kw.* robota przy szańcach; Scha'nze, *f.* szaniec; okopy; in die — schlagen, *wystawić na niebezpieczeństwo, na stratę; •nzen, *vn.* (h.) szańcować; Scha'nzen•, Schanz•, *a.* szańcowy; •nzfroh'ne, *f.* pańszczyzna do szańców; •nzer, •nzgräber, *m. Kw.* szańcownik; szańcokopnik; •nzgerä'th, *n.* sprzęt szańcowy; •nzkleid, *n. Sw.* opona okrętowa; •nzkorb, *m.* kosz szańcowy; •nzkunst, *f.* sztuka sypania oder stawiania okopów; •nzpfahl, *m.* pal szańcowy; •nzpfähle, *pl.* częstokoł; palisada; •nzwerk, *n.* szańce.

Schar, Schaar, *f.* gromada; tłum; sich in, zu •ren versammeln zbierać się w gromady, w tłumy; poczet, zastęp, oddział; (am Ackerpfluge), *Ldw.* ostrze u pługa lub sochy.

Scha'rbock, *m. Hlk.* szkorbut; gnilec.

Scha'ren, Schaa'ren, *va.* gromadzić; (sich) gromadzić się w kupy; •renfüh'rer, *m.* dowódzca rot, zastępów; •renwei'se, *a.* u. *ad.* kupami; gromadami; tłumnie.

Scharf, *a.* ostry; —, *ad.* ostro; •e Ladung ostry nabój (z kulą); (laden) kulą nabić; (durchdringend) bystry; —, *ad.* bystro; Scha'rfborstig, *a.* szczotkowaty; Schä'rfe, *f.* ostrość; bystrość; •feckig, *a.* ostrokancisty; Schä'rfen, *va.* naostrzyć; zaostrzać; obostrzyć (rozkaz, karę, ustawę); •rfung, *f.* naostrzenie; zaostrzenie (uwagi itd.); obostrzenie (kary); •rfgespi'tzt, *a.* ostrokończysty; ostro zakończony; •rfkantig, *a.* ostrokancisty; •rfkraut, *n. Ng.* łopeczka leżąca; •rfrandig, *a.* ostre brzegi mający; •rfrichter, *m.* mistrz; kat; •tera'mt, *n.* urząd katowski od. mistrza; •rfrichterei', *f.* mistrzostwo; katostwo; mieszkanie kata; •rfschnäbelig, *a.* ostrodzióby; •rfschneidig, *a.* ostrosieczny; ostro krający; •rfschuß, *m.* strzał kulą; •rfschütz, *m.* strzelec celny; strzelec dzielny; •rfsichtig, *a.* bystrooki; *mający wzrok bystry, przenikliwy; •sichtigkeit, *f.* bystrość wzroku; *przenikliwość; •rfsinn, s. Scha'rfsinnigkeit; •rfsinnig, *a.* (człowiek) bystrego rozumu od. dowcipu; •nnigkeit, *f.* bystrość rozumu od. dowcipu; trafność w sądzeniu; Schä'rfung, s. Schä'rfen; •rfzähnig, *a.* ostrozębaty; Schä'rfzeichen, *n.* akcent ostry.

Scha'rlach, *m.* szarłat; szkarłat (kolor,

farsa, materja); (roth wie) czerwony jak rak; -artig, a. szkarłatowy; -bau'm, m. Ng. drzewo szkarłatowe; czerwiec; -tuchen, a. szkarłatny; -fa'rbe, f. szkarłatny kolor; -chfa'rben, a. szkarłatnego koloru; -fä'rber, m. szkarłatnik; -fie'ber, n. Hlk. szkarłatyna; płonica; -klei'd, n. suknia szkarłatna; -krau't, n. szkarłat; granatek; zwiesionek; -ro'th, a. czerwony jak szkarłat.

Scharmü'tzel, n. Kw. utarczka; -rmü'tzeln, -rmuzi'ren, vn. (h.) ucierać się; harcować; -rmuzi'rer, m. harcownik.

Scharnie'r, n. szarnir.

Schä'rpe, f. szarfa; pas.

Scharpie', f. Hlk. skubanka.

Scha'rre, f. skrobaczka; przywary (w garnku); -rreisen, n. żelazko do skrobania; -rren, vn. (h.) u. va. grzebać; suwać (nogami po ziemi dla zrobienia szelestu); skrobać; drapać; trzéć; Geld auf einen Haufen —, *zgarniać pieniądze na [kupę.

Scha'rren, m. stragan.

Scha'rrmaus, f. Ng. kretomysz.

Scha'rte, f. szczérb; eine — auswetzen, *zgładzić zmazę [szpargał.

Scharte'ke, f. piśmidło; gryzmoła; stary

Scha'rtig, a. szczerbaty; (machen) wyszczerbić.

Scha'rwache, f. Kw. straż; patrol; -rweise, a. u. ad. gromadą; -rwächter, m. strażnik; -rwerk, n. szarwark; pańszczyzna; -rwerks-, a. szarwarczny; szarwarkowy.

Scha'tten, m. cień; (werfen) cień rzucać; (machen) cień robić, dawać; —, vn. (h.) cień dawać, rzucać; Scha'tten-, a. ciemny; -nbi'ld, n. obraz ciemny; *mara; *cień; -nblume, f. Ng. patroczek; -nda'ch, n. ciennik; -nfü'rst, n. iron. książę malowany; cień książęcia; -nga'ng, m. ciennik; -nglü'ck, n. *marne szczęście; -ngrö'ße, f. *marna; czcza, pozorna wielkość; -nhai'n, m. cienisty gaik; -nkö'nig, m. *król malowany, bezwładny; iron. cień króla; -nlä'nge, f. długość cienia; -nrei'ch, a. obfity w cienie; wiele cienia mający; —, n. Myth. królestwo cieniów; -nrei'chthum, m. cienistość; -nri'ß, m. sylwetka; -nsei'te, f. strona cieniowa, ciemna, zacieniona, odwrócona od światła; *strona czyja niekorzystna, mniéj korzystna, słaba, zła; -nsi'tz, m. siedzenie ocienione; -nspie'l, n. cienie chińskie; cieniowa zabawa; -nspie'ler, m. kunsztmistrz chińskie cienie przedstawiający; -nstu'fe, f. stopień cienia; odcień; -nwa'ld, -nwe'g, m. cienisty las; cieniasta droga; -nwei'sheit, f. marna, znikoma mądrość; -nwe'lt, f. świat urojony; -nwe'sen, n. *istota urojona; Scha'ttig, a. cienisty; -ger Ort ciennik; podcienie; -tti'ren, va. cieniować; -tti'rung, f. cieniowanie; odcień.

Schatu'lle, f. szkatuła; -llenge'lder, -llgelder, n. pl. pieniądze do czyjéj szkatuły należące.

Schatz, m. skarb; (Geliebter) kochanek; (Geliebte) kochanka; Schatz-, a. skarbowy; -tzbar, a. uległy podatkom; Schä'tzbar, a. szacowny; -tzbarkeit, f. szacowność. [bowy.

Schatzbea'mter, m. Stw. urzędnik skar-

Schä'tzchen, n. dim. (Geliebter, Geliebte), s. Schatz; Schä'tzen, va. szacować, oceniać; cenić; poważać, szanować; (hoch) wysoko cenić; wielce poważać; (gering) lekce ważyć; -nswe'rth, -nswü'rdig, a. szacunku godny; Schä'tzer, m. taksator; oceniacz.

Scha'tzgraben, n. kopanie szukając skarbu; szukanie skarbu w ziemi; -tzgräber, m. kopiący skarby; -tzgräberei', f. szperanie skarbów w ziemi; -bergeschi'chte, f. powieść o skarbie odkrytym w ziemi; -tzkammer, f. Stw. skarbiec; Izba skarbowa; -tzkammer-, a. skarbowy; -tzkasten, m. skarbnica; -tzkind, n. *gagatek; złotko; ulubiony dzieciaszek; -tzmeister, m. Stw. etc. podskarbi; -stera'mt, n. podskarbiostwo; -tzpflichtig, s. Scha'tzbar; -tzpflichtigkeit, f. Stw. uległość podatkom; oczynszowanie.

Schä'tzpreis, s. Schä'tzungsprei's.

Scha'tzschein, m. Stw. H. bilet skarbowy.

Scha'tzung, f. podatek; opłata; danina; eine — ausschreiben rozpisać składki.

Schä'tzungsprei's, m. cena szacunkowa; taksa.

Scha'tzverwa'lter, -tzverwe'ser, m. Stw. etc. Dyrektor skarbu; -tzwesen, n. Stw. skarbowość.

Schau, f. widok; etw. zur — aufstellen, auslegen wystawić co na widok; etw. zur — tragen pokazywać się z czém; popisywać się z czém; (Besichtigung) przegląd; Schau-, a. pokładny.

Schau'! int. alić! otóż!

Schaub, m. wiązka; snopek słomy; -bdach, n. dach słomą pokryty; strzecha.

Schau'be, f. szuba.

Schau'begie'r, f. żądza widzenia czego, patrzenia na co; -gie'rig, a. chciwy widzenia od patrzenia.

Schau'bhut, m. słomiany kapelusz z szerokiemi skrzydłami.

Schau'bild, n. obraz wystawiony na widok; -brode, pl. Bibl. pokładne chleby; -bude, f. buda, w któréj co pokazują; -bühne, f. teatr; widownia; scena.

Schau'der, m. dreszcz; zgroza; wzdrygnienie; -derha'ft, a. straszny; dreszcz wzbudzający; zgrozą przejmujący; —, ad. okropnie; strasznie; -rha'ftigkeit, f. okropność; straszliwość; -dericht, a. wzdrygliwy; -derig, a. dreszcz wzbudzający; -dern, vn. (h.) wzdrygać się; es schaudert

mich dreszcz mnie przymuje od. przechodzi; drżę; —, n. dreszcz; wzdryganie się; -dervo'll, a. okropny; zgrozą przejmujący.
Schau'en, vn. (h.) u. va. patrzéć; spojrzéć; (gen Himmel) patrzéć ku niebu; (auf Jmdn.) patrzéć na kogo; (etw.) oglądać co; **Schau'er**, m. strzecha; szopa; *Nll.* nawalnica; nawalny deszcz z gradem; (Schauder) ogrążka; dreszcz; ein — kommt mir an dreszcz mnie napada; es überläuft mich ein — dreszcz; -erig, -erlich, a. wzdrygliwy; drżączkę od. dreszcz czujący; schauerige, -erliche Geschichte okropna historja; -erka'lt, a. zimno dreszcz sprawujące; **Schau'ern**, vn. (h.) drżéć, wzruszać się; die Haut -ert mir dreszcz mi przechodzi po skórze (od zimna); skóra drzy na mnie (ze strachu itd.); -erna'cht, f. okropna noc; -erstil'le, f. cichość ponura, przerażająca; -ertha't, f. okropny czyn; -ervo'll, a. okropny; przerażający; pełen okropności.
Schau'essen, -geri'cht, n. potrawa pokładana, dla oka postawiona.
Schau'fel, f. szufla; łopata u rogu zwierząt; *Mech.* szufla, skrzydło, łódź u koła młyńskiego; -la'rtig, a. łopaciasty; -lfö'rmig, a. szuflowaty; -lfü'ßig, a. łopatonogi; -lgehö'rn, -lgeweih', n. *Ng.* rogi szuflowate; -lkre'bs, m. *Ng.* przezrocz; **Schau'feln**, vn. (h.) szuflą robić, pracować; —, va. szuflować co, szuflą od. łopatą przerzucać albo zagarniać, rozsypywać (zboże), skrzybać (błoto), itd.; -lra'd, n. koło szuflaste, łodziaste.
Schau'fenster, n. wystawa; okienko do wyglądania.
Schau'fler, m. *Jäg.* daniel.
Schau'geld, n. numizmaty; zapłata za przypatrywanie się, za patrzenie na co; -geprä'nge, n. parada dla oka; -geri'cht, s. Schau'essen.
Schau'kel, f. huśtawka; (russische) ruska huśtawka; -keln, va. chuśtać; (sich) chustać się; kołysać; kiwać; —, vn. (h.) chuśtać się (na chuśtawce, itd.); kołysać się; —, n. chuśtanie; kołysanie; kiwanie się; -kelsyste'm, n. (Wankelmuth) *chwiejność.
Schau'lust ꝛc., s. Schau'begie'r ꝛc.
Schaum, m. piana; (geben) pienić się; zu — werden na pianę się zamienić; — szumowiny; *rzecz błaha, niewarta; **Schaum-**, a. pienny; -mbier, n. piwo musujące; -mblume, f. piankowy kwiatek (t. j. z karugu urobiony); -mcica'de, f. *Ng.* plwacz.
Schau'meister, m. oglądacz; przeglądacz.
Schäu'men, vn. (h.) u. va. pienić się, pianę z siebie wydawać; szumować co.
Schau'mgebo'ren, a. *Myth.* pianorodny; die -ne Venus, *Myth.* pianorodna Wenera; -mgeba'ckenes, n. *Kk.* pianka; -micht, a. pienisty; -mig, a. pieniący się; -mkelle, f., -mlöffel, m. *Kk.* warząchew od. łyżka do szumowania; -mkraut, n. *Ng.* gniewosz; smolanka; rzeżucha.
Schau'münze, f. *Msk.* numizmat.
Schau'mwein, m. *Wb.* wino musujące; wino szampańskie; -mweiß, a. biały jak piana; -mwerk, n. jedzenie z pianki zrobione (t.) ze śmietanki na pianę ubitéj); -mwirbel, m. wir pieniący się.
Schau'platz, m. miejsce widowiska; widownia; teatr; -puppe, f., -püppchen, n. *dim.* laleczka do komedji; marjonetka; -spiel, n. widowisko; in's — gehen iść na teatr; das — besuchen chodzić na teatr do u. na dramat; -spiel-, a. *Sb.* dramatyczny; sceniczny; -la'rtig, a. sceniczny; teatralny; —, ad. po teatralnemu; na sposób teatralny; -ldi'chter, m. poeta dramatyczny; -ldi'chtung, f. poema dramatyczne; -spieler, m. *Sb.* aktor; artysta dramatyczny; -spielerin, f. *Sb.* aktorka; artystka dramatyczna; -lhau's, n. teatr; dom widowisk scenicznych; -lku'nst, f. sztuka dramatyczna; -lwe'sen, n. teatralność; sceniczność; -stellen, va. stawiać co na widok; -steller, m. stawiający co na widok; -stellung, f. stawianie na widok; -stück, n. medal; s. a. Schau'münze; -turnen, n. publiczne przedstawienie gimnastyczne; -würdig, a. godny widzenia, oglądania.
Schebe'ck, -be'cke, f. *Sw.* szebeka; mały statek morski.
Sche'ckchen, n. *dim.* srokatek; **Sche'cke**, f. srokacz, srokaty od. pstry od. nakrapiany zwierz (osobliwie koń); **Sche'cken**, va. srokacić; **Sche'ckig**, a. pstrokaty; das Scheckige pstrokacizna.
Sche'de, -dula, f. karta; kartelusz; plan do kontraktu; punktacja.
Scheel, a. zezowaty; zazdrosny; — sehen krzywo, świderkiem patrzéć.
Schee'lbleie'rz, n. *Bw.* szelityn.
Schee'lsucht, f. zazdrość; -lsüchtig, a. zazdrosny.
Schee're ꝛc., s. Sche're ꝛc.
Sche'ffel, m. korczyk, miara pół korca wynosząca; (zwei) korzec; halber — ćwierć (korca); -ldre'scher, s. Dre'scher; -ffeln, vn. (h.) (vom Getreide) dużo ziarna wydawać; plonować; -lwei'se, a. u. ad. korczykami, na korczyk; korcami, ćwierciami; -lze'hent, m. dziesięcina w ziarnie.
Schei'bchen, n. *dim.* szybka; talerzyk (jabłka itd.); krążek; **Schei'be**, f. tafla, szyba (szklana do okna); krąg, koło; tarcza (do którój strzelają); nach der — schießen strzelać do tarczy; (vom Honig) plastr (miodu); -na'rtig, a. krążkowaty; -nfe'nster, n. okno z szybami; -nfo'rm, f. kształt kręgu; -nfö'rmig, a. kształt kręgu mający; -nho'nig, m. miód w plastrach; -nkö'nig, m. król tarczowy; -n-

ru'nd, a. okrągły jak tarcza; -nſchie'ßen, n. strzelanie do tarczy; -nſchü'tze, m. strzelec tarczowy.

Schei'dbar, a. oddzielny; odłączny; rozłączny; -dbarkeit, f. oddzielność; odłączność; rozłączność; -dchen, n. dim. pochewka; Schei'de, f. rozdział; przedział; rozgraniczenie; przegroda; das Schwert aus der — ziehen, in die — ſtecken miecza dobyć z pochwy; miecz wsadzić, włożyć, wetchnąć do pochwy; — futerał (na nóż, sztylet); Schei'de-, Schei'den-, a. pochwowy.

Schei'debau'm, ſ. Gre'nzbaum; -debli'ck, m. spojrzenie przy rozstawaniu się z kim; -debrie'f, m. list rozwodowy; świadectwo rozwodu; -dego'ld, n. złoto odłączone; -degru'nd, m. Kg. Rw. powód, dowód, zasada rozwodu; -deku'nſt, f. chemia; die — betreffend chemiczny; -dekü'nſtler, m. chemik; -deku'ß, m. pocałowanie przy rozstawaniu się; pocałowanie pożegnawcze; -deli'nie, f. linia demarkacyjna od. graniczna; -demau'er, f. Bk. mur odgraniczający; -demü'nze, f. Mzk. moneta zdawkowa oder drobna; Schei'den, vn. irr. (ſ.) rozłączyć się; (von der Welt, von hinnen) rozstać się, pożegnać się z tym światem; —, va. irr. (h.) rozłączyć; oddzielać; Schdk. rozbierać (na pierwiastki); (ſich) rozłączać się, dzielić się; Kg. Rw. rozłączyć się z mężem, z żoną; wir ſind geſchiedene Leute, *nie mamy już z sobą nic do czynienia; Schei'den-, a. pochwowy; -nä'hnlich, -na'rtig, a. pochwowaty; -depu'nkt, m. punkt rozstania się, rozłączenia się; rozłącznik, dyareza; -deſtu'nde, f. godzina rozstania oder rozłączenia się; -dewa'nd, f. przepierzenie; przegroda; *przedział; -dewa'ſſer, n. kwas azotny; saletrowy; -dewe'g, m. rozstajna droga; -deze'ichen, n. znak rozłączenia; -dung, f. rozdzielanie; oddzielanie; rozłączanie; von Tiſch u. Bett separacja; rozwód; auf die — antragen, klagen podać o rozwód; Schdk. rozbiór; -dungs-, a. Kg. Rw. rozwodny, rozwodowy; -ngsli'nie, f. przedzielnica; -ngsgru'nd, m., -ngsu'rſache, ſ. Schei'degru'nd; -ngskla'ge, f. Kg. Rw. skarga o rozdział co do osób.

Schein, m. światło; blask; łuna; (Anſchein, Außenſchein) pozór; unter dem -e pod pozorem; dem -e nach, *na pozór, na oko, z pozoru; zum — na pozór, dla pozoru, dla oka; der — iſt gegen ihn, er hat den — gegen ſich pozór jest (mówi, walczy) przeciw niemu; es hat den —, als ob ꝛc. zdaje się, jak gdyby itd.; (Atteſt) poświadczenie na piśmie; kwit; kwitek; Schein-, a. pozorny; udany; dla oka; obłudny; -nangri'ff, m. Kw. obłudny attak; attak udawany, zmyślony; -nbar, a. pozorny; —, ad. pozornie; na pozór; na oko; udany; etwas — machen nadać czemu pozór od. pozorność; -nbarkeit, f. pozorność; -nbegri'ff, m. wyobrażenie pozorne; -nbewei's, m. dowód pozorny; dowód pozornie tylko prowadzony; -nchriſt, m. chrześcianin pozorny, udany; -nding, n. rzecz pozornie exystująca, urojona; -nehe, f. małżeństwo dla oka; Schei'nen, vn. irr. (h.) świecić (o słońcu, księżycu, gwiazdach); zdawać się; es ſcheint, als ob es regnen würde zdaje się, że będzie deszcz; es ſcheint nur ſo to się tylko tak zdaje; -nfeind, -nfreund, m. nieprzyjaciel, przyjaciel pozorny od. udany; -nfeindſchaft, -nfriede, m. pokój pozorny, udany; -nfromm, a. skromny, pobożny na pozór od. dla oka; -nfrucht, f. płodniczek; -nfurcht, f. udana bojaźń; -ngefe'cht, n. bitwa pozorna, udana; -ngeleh'rt, a. uczony na pozór; -ngeſchä'ft, n. akt pozorny; -ngeſta'lt, błędnica; -nglück, n. szczęście urojone; -gold, n. złoto udawane; pozorne; -ngröße, f. pozorna wielkość; -ngrund, m. powód pozorny; -nheilig, a. licemierny, licemierniczy; obłudny; — thun licemierzyć, licetworzyć; -nheiliger, m. obłudnik; świętoszek; licemiernik; liżyobrazek; -ligkeit, f. świętoszkostwo; licemierność, licemiernictwo; -nheirath, f. ożenienie na pozór, dla oka, udane; -nherrſchaft, f. panowanie oder państwo pozorne, udane; -nkauf, m. kupno pozorne, udane; -nklug, a. niby mądry; udający mądrego; -gheit, f. pozorna mądrość; -nleiche, f. trup pozorny; -nliebe, f. miłość udana, zmyślona; -nſpröde, a. niby skromny; udający skromność; -nſtreit, m. sprzeczka pozorna, udana; -nthräne, f. łza udana, zmyślona; -nen vergießen udawać płacz; -ntod, m. śmierć pozorna; -ntodt, a. pozornie umarły; -ntodter, m. zmarły na pozor; pozornie umarły; -ntreue, f. pozorna, udana wierność; -ntugend, f. cnota udawana, pozorna; -nurſache, f. pozorna przyczyna; -nvertra'g, m. pozorny (udany) układ; -nwahr, a. niby prawdziwy; na pozór prawdziwy; -nwerfen, m. rewerber; -nweſen, n. istota urojona; -nwunder, n. mniemany cud.

Schei'ße, f. § gówno; sraczka; Schei'ßen, vn. u. va. irr. (h.) srać; Schei'ßer, m. sracz, zasraniec; -rei', f. gówniarstwo; -ßhaus, n. sracz; prewet.

Scheit, n. polano; łupa; łupka; Scheit-, a. łupkowy; łykowy; -tchen, n. dim. polanko, łupka.

Schei'tel, m. wierzchołek głowy; ciemię; -tel-, a. ciemieniowy; wierzchołkowy; -lbein, n. Zk. kość ciemieniowa; -lfläche, f. płaszczyzna wierzchołkowa; -lkrei's, m. koło wierzchołkowe; -llinie, f. linia

wierzchołkowa lub prostopadła; **-lpu'nkt,** *m.* nadgłownik; punkt wierzchołkowy; **Schei'teln,** *va.* rozczesać na dwie strony (włosy na głowie); **-lre'cht,** *a.* pionowy; wertykalny, prostopadły; **-lwi'nkel,** *m.* kąt wierzchołkowy.

Schei'terhau'fen, *m.* stós (drzewa, osobliwie do podpalenia); Jmdn. zum — verurtheilen na stós kogo wskazać (na spalenie).

Schei'tern, *vn.* (s.) uderzyć o co i rozbić [się.

Schei'tflöße, *f.* spust łupkowego drzewa; **-tholz,** *n.* łupkowe drzewo; bandurka do brzdąkania; **-tmaaß,** *n.* miara łupkowa.

Schel *rc.*, s. Scheel *rc.*

Sche'lde, *f.* *Geog.* Skalda (rzéka).

Sche'lfe, *f.* łupina; skórka; **-lfen (sich),** *vr.* (h.) łupać się (w listeczki).

Sche'lle, *f.* dzwonek; *Ktsp.* dzwonka; **-llen,** *vn.* (h.) brząkać; zadzwonić; (dem Bedienten) zadzwonić na służącego; **-llen-,** *a.* dzwonkowy; **-na'cht,** *f.* *Ktsp.* gółka; **-nbau'm,** *m.* brzęczyniec; **-ndau's,** *m.* *Ktsp.* dzwonkowy tuz; **-ngeläu't, -ngera'ssel,** *n.* dzwonki; brzęk dzwonków; **-nka'ppe,** *f.* czapka ze dzwonkiem; czapka błazeńska (z dzwonkami); **-nkönig,** *m.* *Ktsp.* dzwonkowy król; **-llenschli'tten,** *m.* sanki ze dzwonkami; **-nwe'rk,** *n.* kajdany.

Sche'llfisch, *m.* *Ng.* łupak; łupacz; wątłusz.

Sche'llack, *m.* *Ng.* szelak; gumilak; gumilaka (w tabliczkach).

Schelm, *m.* szelma; łotr; nicpoń; hultaj; der arme —, *biedak; biedaczek; **-men-,** *a.* szelmowski; łotrowski; **-merei',** *f.* szelmostwo; **-misch,** *a.* szelmowski; łotrowski; **-mstreich,** *m.*, **-mstück,** *n.* szelmowski figiel, kawałek; szelmostwo; łotrowska sztuka.

Sche'ltbrief, *m.* list łający ob. z połajaniem; **Sche'lte,** *f.* połajanie; **-lten,** *va.* *irr.* (h.) łajać, burczéć (kogo); ganić; dawać domu jakie obelżywe nazwisko; —, *vn.* *irr.* (h.) łajać; burczéć; zrzędzić; (auf Jmdn., über etwas) wygadywać na kogo, na co; **Sche'lter,** *m.* łajacz; zrzęda; **-twort,** *n.* wyraz łający.

Sche'ma, *n.* szema, wzór, układ, rozkład; **-matisi'ren,** *va.* szematyzować, podług szematu układać; **-mati'smus,** *m.* szematyzm.

Sche'mel, s. Schä'mel.

Sche'men, s. Scha'tten.

Schenk, s. Mu'ndschenk; **Schenk-, Schänk-, Scha'nk-,** *a.* szynkarski; **-nkbar,** *a.* darowalny; darowny; (Getränke) zdatny do szynkowania; **Sche'nke,** *f.* szynk.

Sche'nkel, *m.* *Zk.* udo; ramię (kąta); die — des Winkels, *Gl.* ramiona kąta; **-nkel-,** *a.* udowy; **-lbei'n,** *n.* *Zk.* kość udowa; piszczel udowa; **-lmu'skel,** *m.* *Zk.* muszkuł udowy; **-nkeln,** *va.*: schön geschenkelt piękne uda mający.

Sche'nken, *va.* szynkować; nalewać (do picia); sprzedawać (w małych ilościach); — darować komu co; **-nker,** *m.*, **-nkerin,** *f.* szynkarz; szynkarka; darownik; darowniczka; **-nkgere'chtigkeit,** *f.* przywiléj na utrzymywanie szynku; **-nkhaus,** *n.* szynkowny dom; **-nkkeller,** *m.* szynkowna piwnica; **-nkrecht,** s. Sche'nkgere'chtigkeit; **Sche'nkstube,** *f.* szynkowna izba; **-nktisch,** *m.* stół szynkowny, na którym trunki sprzedają; **-nkung,** *f.* darowanie czego; darowizna; donacja; nadanie; **-nkungs-,** *a.* donacyjny; **-ngsbrie'f,** *m.*, **-ngsu'rkunde,** *f.* dokument donacyjny; akt nadania; **-nkwirth,** *m.* szynkarz; właściciel szynku; **-nkwirthin,** *f.* gospodyni w szynku; **-rthschaft,** *f.* szynk z gospodarstwem.

Sche'rbe, *f.*, **-rben, -rbel,** *m.*, skorupa; *naczynie stłuczeniu uległe; in -en zerbrechen, zerfallen na kawałki potłuc, stłuc się; naczynie gliniane itd.

Sche'rbecken (Schee'rbecken), *n.* miednica balwierska.

Sche'rben-, *a.* skorupiany; skorupkowy; **-nfö'rmig,** *a.* skorupiasty; **-nbe'rg,** *m.* góra ze skorup usypana; **-ngeri'cht, -nu'rtheil,** *n.* *Alt.* sąd skorupkowy (w Atenach); ostraczyzm; **-nko'balt,** *m.* *Bw.* skorupokrusz; **-nku'chen,** *m.* *Kk.* baba (z ciasta).

Sche'rbeutel (Schee'rbeutel), *m.* worek balwierski; **Sche'rchen, Schee'rchen,** *n.* *dim.* małe nożyczki; **Sche're, Schee're,** (große) nożyce; (kleine) nożyczki; (am Wagen) widłak; hołoble; *Geog.* gromada drobnych skał w morzu; **Sche'ren, -ee'ren,** *va.* *irr.* (h.) ostrzydz (psa, owcę, włosy, głowę, drzewka); golić, ogolić; *zdzierać; zgrywać; (sich) kłopotać się; męczyć się; was schiert dich das? *co cię to obchodzi? *co ci do tego? scheere dich fort! poszedł stąd! pójdź precz! *W.* (Tücher, Wollstoffe) osnowę naciągać; **-nfö'rmig,** *a.* nożycowaty; **-nschlei'fer,** *m.* ślifierz trudnięcy się ostrzeniem nożyczek; **-nschmie'd,** *m.* fabrykant nożyczek; **-nschna'bel,** *m.* *Ng.* nożyconos; krętodziób; **-rerei',** *f.* kłopotanie; dokuczanie; Jmdm. — machen, *dokuczać komu; kłopot mu robić, sprawiać; viel — mit etw. haben, *miéć z czém wiele kłopotu, zachodu, przykrości; **Sche'rer, Schee'rer,** *m.* postrzygacz; **Schererei', Scheerei',** *f.* trudność.

Sche'rschen, -rflein, *n.* *dim.* odrobina; cząstka; szelążek; grosz; sein — zu etw. beitragen, *przyłożyć się do czego wedle możności.

Sche'rflocken, s. Sche'rwolle; **-rgarn, -ee'rgarn,** *n.* *W.* osnowa, postawa.

Sche'rge, *m.* pachołek.

Sche'rgen, s. Schie'ben, Rü'cken.

Sche'rhaare, -ee'rhaare, *n.* *pl.* ostrzy-

żyny (włosy ostrzyżone); -rmesser, n. brzytwa; -rstube, f. golarnia; -rung, f. osnowa, postawa; -rwenzel, m. niżnik (w kartach); * nadskakiwacz; -rwenzeln, vn. (h.) * nadskakiwać, wiercić się skrzętnie; kłaniać się; -rwolle, f. kutner z sukna zestrzyżony; barwica; ostrzyżyny.

Scherz, m. żart; (ohne) bez żartu; * serjo; — bei Seite żart na stronę; **Scherz-**, a. żartobliwy; -rzen, vn. (h.) żartować.

Sche'rzeug, -ee'rzeug, n. sprzęty golarskie od. balwierskie.

Sche'rzgedi'cht, n. wiersz żartobliwy; -z-haft, a. żartobliwy; -zhaftigkeit, f. żartobliwość; -zlaunig, a. humorystyczny; -zliebend, a. lubiący żarty; wesoły; -z-lied, n. pieśń żartobliwa; -zrede, f. żartobliwa mowa; -zweise, a. u. ad. żartem; w żarcie; -zwort, n. wyraz żartobliwy.

Sche'tter, m. W. (Steifleinwand) płótno krzepkie od. gumowane.

Scheu, a. trwożliwy, lękliwy (człowiek); strachliwy (koń); (machen) zestraszyć; (sein) strachać się; (werden) zestrachać się (jak konie); —, f. wstręt; eine — vor etw. haben wstręt mieć do czego; — strachliwość; trwożliwość; trwoga.

Scheu'che, f. straszydło; płoszydło; -chen, va. straszyć; postraszyć; —, n. płoszenie; straszenie.

Scheu'en, va. wstręt mieć od od. do czego; unikać czego; (sich) nie śmieć, wstydzić się, bać się; (sich vor Jmdm.) żenować się kogo; wstydzić się go; (sich vor etwas) mieć wstręt do czego; bać się czego; (sich geniren) żenować się.

Scheu'er, s. Scheu'ne.

Scheuerfa'ß, n. beczka, szafel, w którym się naczynie kuchenne szuruje; -rfrau', f. pomywaczka; -rkrau't, s. Scha'ftheu; -rla'ppen, m. płat, szmata do szurowania; pomywaczka; **Scheu'ern**, vn. (h.) u. va. szurować; —, n. szurowanie; czyszczenie; -rsa'nd, m. piasek do szurowania; -rwi'sch, m. wiecheć do szurowania.

Scheu'leder, n. kapturek, zasłonka (na oczy końskie).

Scheu'ne, f. Ldw. stodoła; gumno; -nen-, a. stodolny, stodołowy; -npla'tz, m. Ldw. gumnisko; -ntenne, f. klepisko (w stodole).

Scheu'sal, n. straszydło; potwór; -sals-, a. potworny; -ßlich, a. obrzydliwy; szkaradny; okropny; -ßlichkeit, f. szkaradność; okropność.

Schibo'leth, n. Spl. znak, cecha.

Schicht, f. Bw. szychta; warstwa; pokład; stos (drzewa w z dłuż ułożonego); -chten, va. szychtami, warstwowie układać; kopić; -tlohn, n. dzienny zarobek; -tmeister, m. szychtarz; -chtsemmel, f. cołta, bułka rządkowa; -tung, f. uławicenie; -tweise, a. u. ad. warsztami; szychtami; warstwami; -twolken, f. pl. Nn. chmury warstwowe.

Schick, m. skład; składność; zgrabność; aus dem -e bringen, * zdrowie nadwerężyć

Schi'cken, va. u. vn. (h.) posłać; wysłać, wyprawić; przysłać; posyłać; (nach etw., nach Jmdm.) posłać po co, po kogo (t. j. kazać przynieść, sprowadzić); (Jmdn. in die andere Welt) wysłać, wyprawić kogo na tamten świat (życia pozbawić); solche Rede schickt sich nicht für dein Alter, * taka mowa nie przystoi na twój wiek; Alles schickt sich wunderlich, * wszystko się dziwnie układa, wydarza, dzieje; (sich zu etw.) zdatnym być co czego; (sich zur Reise) gotować się do podróży; wybierać się w drogę; (sich in Jmdn., in etw.) stósować się do kogo, do czego; (sich in die Zeit), * stósować się do czasu; sich — (passen, sich eignen) szykować się, kleić się; -ck-lich, a. stosowny; przyzwoity; przystojny; -lichkeit, f. przyzwoitość; stosowność.

Schi'cksal, n. los; kolej losu; udział; przeznaczenie; -cksal-, -cksals-, a. losowy; -sdeuter, m. tłumacz oder przepowiednik przyszłych losów; -senthü'llend, a. odkrywający przeznaczenie; -salent-scheidend, a. rozstrzygający losy; -sga'ng, m. bieg od. kolej łosu; -sgö'ttin, f. Myth. bogini losów; -sma'cht, f. moc od. potęga losu.

Schi'cketa'nz, m. (Springauf, Stehaufchen) doskocz.

Schi'ckung, f. posłanie; posyłka; przeznaczenie; dopuszczenie; wyrok; Gottes -en geduldig ertragen wyroki boskie cierpliwie znosić.

Schie'bbar, **Schiebe-**, a. dający się posuwać; posuwisty; suwalny; -bdeckel, m. wieko do wsuwania; -befe'nster, n. okno do suwania; -beka'rren rc., s. Schu'bkarren rc.; **Schie'ben**, va. irr. (h.) suwać; posuwać; posunąć; (etw. bei Seite) usunąć na bok; (in die Tasche) wsunąć do kieszeni; (über etw.) przesunąć przez co; — pchać; (Kegel) grać w kręgle; eine Schuld auf Jmdn.) winę składać, zwalać na kogo; —, vn. irr. (h.): da kommt er geschoben, * otoż się sunie ku nam; sich schieben usuwać się; —, n. pomykanie, posuwanie; popychanie; **Schie'ber**, m. ten, który co sunie, posuwa, pcha; ten, co chléb do pieca wsadza; ten co kulę rzuca (na kręgielni); (Werkzeug) łopata do wsadzania chleba do pieca; zasuwka; szyba w oknie do wysuwania; -bera'd, n. (w tartakach) koło posuwiste; -besta'nge, f. drąg który obraca koło posuwiste w tartaku; -befenster, -sterchen, n. okno, okienko posuwiste lub suwalne; -blade, s. Schu'blade; -bethüre, f. drzwiczki zasuwowe; -bladen, m- fuga.

Schie'dmauer, s. Schei'demauer; -dsge-

ri'cht, *n*. sąd pojednawczy; **-dsmann**, **-dsrichter**, *m*. roziemca; sędzia pojednawczy; sędzia pokoju; **-dsrichterlich**, *a*. pojednawczy; -cher Ausspruch, **-dsspruch**, *m*. *Rw*. wyrok polubowny; rozstrzygnienie; **-dwand**, s. Schei'dewa'nd.

Schief, *a*. krzywy; pochylony; pochyły; spadzisty; (gehen) krzywo chodzić; ein -es Maul machen, *skrzywić gębę; -es Urtheil, *krzywy sąd (u rzeczy); eine -e Ansicht von etw. haben mieć o czém mylne wyobrażenie; etw. — anfangen, *nie dobrze od. niezgrabnie się wziąć do czego; die Sache geht —, *rzecz idzie kośławo; **Schie'fbeinig**, *a*. koślawe nogi mający; **Schie'fe**, *f*. krzywość, ukośność; pochyłość.

Schie'fer, *m*. *Ng*. szyfer, łupek; marmurek; (Holzsplitter) drzazga; **-fer-**, *a*. łupny; łupkowy; **-ra'rtig**, *a*. łupkowaty; **-rbre'cher**, *m*. łupkarz; **-rbru'ch**, *m*. łam łupnego kamienia; łupkarnia; **-rda'ch**, *n*. *Bk*. dach łupkowy; **-rde'cker**, *m*. *Bk*. pokrywający oder łupkowym kamieniem; pokrywacz; **Schie'ferfa'rbig**, **-rgrau**, *a*. łupkowego koloru (niebieskoczarnego); **-fericht**, *a*. łupkowaty; **-ferig**, *a*. łupkowy; **-rkoh'le**, *f*. *Bw*. węgiel łupkowy; **-fern** (sich), *vr*. (h.) łupać się; **-rpla'tte**, *f*. blat oder tafla łupkowego kamienia; **-rsti'ft**, *m*. sztyft kamienny do pisania; **-rta'fel**, *f*. tabliczka łupkowa; **-rtho'n**, *m*. *Bw*. glina łupkowa.

Schie'fhals, *m*. krzywołeb; **-fheit**, *f*. krzywość, pochyłość, ukośność; **-fhobel**, *m*. krzywak; **-fmaul**, *n*. krzywoust; **-fmäulig**, *a*. krzywousty; **-fnase**, *f*. krzywonos; **-fnäsig**, *a*. krzywonosy.

Schie'len, *vn*. (h.) zezewać; zezem patrzéć; **-lend**, *ppr*. rozooki; zezowaty; **-len**, *n*. zezowanie; **-ler**, *m*. zéz; zézek; zyz; zyzowaty, zezol.

Schie'nbein, *n*. *Zk*. goleń; kość goleniowa; **-nbein-**, **-nbeins-**, *a*. goleniowy; **-nkno'chen**, *m*. piszczel w goleni; piszczel goleniowa.

Schie'ne, *f*. szyna (żelaza); blacha do uzbrojenią goleni, nóg i rąk; — łupka, leszczotka (do wprawiania złamanego członka); **Schien-**, **-nen-**, *a*. szynowy; **-neisen**, *n*. żelazo szynowe; *H*. żelazo w szynach; **-nen**, *va*. szyną żelazną obijać, szynę dawać na czém; —, *Hlk*. w łupki wprawiać (rękę, nogę); **Schie'nnagel**, *m*. szynal; gwóźdź do przybijania szyn żelaznych; *Sw*. s. a. Kahn. [nie.

Schier, *ad*. prawie; tylko że nie; mało

Schie'rling, *m*. *Ng*. świnia wesz; cykuta; **-rlings-**, *a*. — cykuty; **-ngsbe'cher**, *m*. kubek z cykutą; **-ngsgi'ft**, *n*. trucizna cykuty; **-ngssa'ft**, *m*. sok cykuty.

Schie'ßbaumwolle, *f*. piorunująca wata; pyroksylin; bawełna strzelnicza; **-ßbeda'rf**, *m*. *Kw*. *Jäg*. amunicja; materjał strzelniczy; **Schie'ßen**, *vn*. *irr*. (h.) strzelać; (nach etw.) strzelać do czego; (blind, scharf) strzelać prochem, ostrem nabojem; —, (s.) szybko wydobywać się zkąd jak strzała; etwas — lassen wypuścić co (z ręki), spuścić (psów ze smyczy); popuścić (cugli); —, *va*. *irr*. (h.) strzelić; postrzelić; (Jmdn. todt) zastrzelić kogo; (Geld) pieniądze liczyć rzutami; (sich) strzelać się, pojedynkować się na strzały; —, *n*. strzelanie; **-ßgeld**, *n*. zapłata za ubitą zwierzynę; **Schie'ßgere'chtigkeit**, *f*. przywiléj polowania na cudzym gruncie; **-ßgeweh'r**, *n*. strzelba; broń palna; **-ßgraben**, *m*., **-ßhaus**, *n*. strzelnica; **-ßkugel**, *f*. kula do strzełania; **-ßplatz**, *m*. strzelnica; **-ßpulver**, *n*. proch do strzelania; **-ßscharte**, *f*. strzelnica, otwór w murze do strzelania; **-ßscheibe**, *f*. tarcza do strzelania do niéj; **-ßstand**, *m*. miejsce, na którém stoją strzelcy.

Schiff, *n*. *Sw*. okręt; statek; łyżwa; czajka; łódź, galar; zu -e na okręcie; *Bk*. łodź oder nawa kościoła, średnia największa część; — u. Geschirr, *wszelkie sprzęty; **Schiff-**, **Schiffs-**, *a*. okrętowy; **-ffähnlich**, *a*. łódczasty; łódkowaty; **-ffamt**, *n*. urząd żeglugą zarządzający; **-ffbalken**, *m*. belka okrętowa; **-ffbar**, *a*. spławny; zdatny do żeglugi (rzeka); (machen) usposobić do żeglugi; **-ffbarkeit**, *f*. spławność; zdatność do żeglugi; **-ffbarma'chung**, *f*. usposobienie do żeglugi (rzeki); **-ffbau**, *m*. budowa od. budowanie okrętów; **-ffbauart**, *f*. sposób budowania okrętów; **-ffbauholz**, *n*. budulec okrętowy; drzewo zdatne na okręty lub statki; **-ffbaukunst**, *f*. budownictwo okrętowe, morskie; **-ffbaumeister**, *m*. budownik okrętowy; **-ffbruch**, *m*. rozbicie okrętu; (leiden) rozbić się z okrętem; **-ffbrüchig**, *a*. rozbity na morzu; uratowany z rozbicia okrętu; der Schiffbrüchige rozbitek; **-ffbrücke**, *f*. most na czajkach, na łyżwach; **-ffchen**, *n*. *dim*. okręcik; mały statek; **Schi'ffen**, *vn*. (s.) popłynąć na okręcie, oder na statku; —, *va*. na okręcie od. na statku itd. przeprowadzić; **Schi'ffer**, *m*. żeglarz; łódkarz; łodnik; **-ffer-**, **-ffers-**, *a*. żeglarski; majtkowski; flisowski; szyper; **-rau'sdruck**, *m*. wyraz żeglarski od. flisacki; **-rgewe'rbe**, *n*. szyperstwo; **-rhosen**, *f*. *pl*. spodnie żeglarskie; **-rju'nge**, *m*. *Sw*. chłopak okrętowy; **-rmü'tze**, *f*. czapka flisowska, majtkowska; **-rspra'che**, *f*. mowa żeglarska oder flisacka; **-fffahrer**, *m*. żeglarz; **-fffahrt**, *f*. żegluga; **-fffahrts-**, *a*. nawigacyjny; **-tske'nntniß**, **-tsku'nde**, *f*. znajomość, umiejętność żeglugi; **-tskunst**, *f*. żeglarstwo; **-tspolizei'**, *f*. *Sw*. *Stw*. policyja (policja) żeglarska; **-ffhalter**, *m*.

Ng. (Art Seefisch) trzymonaw; trzymonawek; -ffleute, *m. pl.* osoby okrętowe; łudzie okrętowi; czeladź od. załoga okrętowa; -ffmühle, *f.* młyn pływający; -ffreich, *a.* obfity w okręty; -ffsadmiral, *m.* admirał; -ffsassecura'nz, *f.* asekuracja okrętów; -ffsboden, *m.* dno okrętu; -ffsboot, *n.* łodzik; przynawek: -ffskuttel, *n. Ng.* (Fisch) żeglarczyk; -ffscapitai'n, *m.* kapitan okrętu; -ffschiru'rgus, *m.* chirurg okrętowy; -ffschnabel, *m. Sw.* dziób okrętu; ostry koniec z przodu; -ffseigenthümer, s. Schi'ffsherr; -ffseil, *n. Sw.* lina okrętowa; -ffsfahne, -ffsflagge, *f.* bandera; -ffsfracht, *f. H.* ładunek okrętowy; przewóz okrętowy; -ffsgeri'ppe, *n.* zrąb okrętu; -ffsherr, *m.* właściciel od. pan okrętu; -ffsholm, s. Schi'ffswerft; -ffsjunge, *m. Sw.* chłopiec okrętowy od. żeglarski; -ffskleidung, *f.* marynarka; -ffsknecht, *m. Sw.* flisak; -ffskrankheit, *f.* choroba okrętowa, morska; -ffsladung, *f.* ładunek okrętu; -ffslände, *f. Sw.* pal; przystań; -ffslast, *f.* ładunek okrętowy; -ffsleben, *n.* marynarka; -ffsmannschaft, *f.* ludzie okrętowi; -ffsnagel, *m.* gwoździszkutnik; -ffspfund, *n. Sw. H.* szyffunt; -ffsprediger, *m.* kapelan okrętowy; -ffsraum, *m.* dół okrętu; wnętrze okrętu; -ffsrhede, *f.* stacja okrętów; stanowisko; -ffsrheder, s. Schi'ffsherr; -ffsrippe, *f. Sw.* wręga w okręcie; -ffssolda't, *m.* żołnierz okrętowy, morski; -ffstau, s. Schi'ffsseil; -ffstreppe, *f.* schody okrętowe; -ffsverde'ck, *n.* pokład; -ffsvogel, *m. Ng.* żaglościg; -ffsvolk, *n.* gawiedź okrętowa; -ffswand, *f.* ściana w okręcie; -ffswerft, *n.* warsztat okrętowy; spust okrętów; -ffszimmermann, *m.* cieśla okrętowy; -erpla'tz, *m.* plac do obrabiania drzewa okrętowego; -ffszeughaus, *n.* zbrojownia okrętowa; -ffzwieback, *m.* suchary okrętowe. [*m. Bk.* ostew.

Schi'ften, *va.* spajać; -fter, -ftsparren,

Schika'ne 2c., s. Chica'ne 2c.

Schild, *m.* tarcza, puklerz, paiż, paweża (jako zbroja); przestrzeń, na której herb jest przedstawiony; etwas im -e führen, *zamierzać co; knować; na myśli mieć; —, *n.* (Thürschild, Aushängeschild) szyld, szylt; -da'rtig, *a.* tarczowaty; -dbede'ckt, -dbewa'ffnet, *a.* tarczą okryty, uzbrojony; -dblume, *f. Ng.* żółwik; -dbürger, *m. iron.* półgłówek; głuptas; -rstrei'ch, *m. iron.* figiel niedorzeczny; czyn durny; -dchen, *n. dim.* mała tarcza; Schi'lden, *va.* w tarczę opatrzyć, uzbroić; -derei', *f.* malowidło; -derhau's, -rhäu'schen, *n. dim. Kw.* szylderhaus; budka strażnicza od. żołnierska; -ld-Erhe'bung, *f.* podniesienie tarczy.

Schi'ldern, *va.*, s. Schi'ldern; geschildert mający odmianę na piersiach (ptak); *skreślić oder przedstawić obraz czego, *opisać; —, *vn.* (h.) stać na warcie; -derung, *f.* opisanie, odmałowanie: skreślenie.

Schi'ldfarren, *m. Ng.* paprotka; kiwior; -dförmig, *a.* tarczowaty, mający kształt tarczy; -dfisch, *m. Ng.* trzymonaw; -dgewa'ppnet, *a.* tarczą zbrojny; -dha'lter, *m. Wpk.* zwierz trzymający tarczę w herbie; -dkäfer, *m. Ng.* tarzyk; -dknappe, *m.* giermek; -dknorpel, *m. Zk.* pierścieniowata chrząstka; -dkrot, *n.* szylkret, von, aus —, -dkrot-, *a.* szylkretowy; -tdo'se, *f.* tabakierka szylkretowa; -tka'mm, *m.* grzebień szylkretowy; -dkröte, *f. Ng.* żółw; szylkret, żółwia skorupa; -dkröten-, *a.* żółwi; szylkretowy; -nscha'le, s. Schi'ldkrot; -nschi'ld, *n.* żółwia skorupa; -nsu'ppe, *f.* rosół z żółwia; -dlaus, *f. Ng.* czerwiec; kiermes; -drand, *m.* brzeg tarczy; -dwache, *f. Kw.* szyltwach; straż; stójka; warta; (stehen), *Kw.* stać na warcie; być na stójce.

Schilf, *n. Ng.* sitowie; trzcina (w rzekach rosnąca): Schilf-, *a.* trzcinny; -fartig, *a.* sitowiasty; trzciniasty; -fbewa'chsen, *a.* sitowiem od. trzciną zarosły; -fdach, *n.* dach z sitowia; -fdecke, *f.* rogóżka; mata; -lfgras, *n.* sitowina; -lficht, s. Schi'lfartig; -lfig, *a.* trzcinny; -lfklinge, *f.* klinga od. głownia trojkątna żłobkowata; -lfmeer, *n. Geog.* Morze czerwone; -lfrohr, *n. Ng.* trzcina; ostrzyca.

Schi'ller, *m.* mieniący się blask; *Wb.* gatunek wina; -ller-, *a.*, s. Schi'llernd, Schi'llerig; -r-Ei'dechse, *f. Ng.* kameleon; -llerspath, -rstei'n, *m. Bw.* miganiec; mignik.

Schi'llern, *vn.* (h.) mienić się, migać, okazywać się w różnych kolorach; -llernd, *ppr.*, -llerig, *a.* mieniący się (kolor, materja).

Schi'lling, *m. Mk.* szyling; szeląg, trzecia część polskiego grosza; dwunastka; chłosta; -llingsgu't, *n.* wieś czynszowa.

Schi'mmel, *m. Ng.* pleśń; (Pferd) siwek, siwosz; białosz; -lartig, -mlicht, *a.* pleśniasty; pleśniowaty; do pleśni podobny; -lbede'ckt, *a.* plśnią okryty; -lgrau', *a.* siwawy; -melig, *a.* spleśniały; pleśniwy; (werden) spleśnieć; zapleśnieć; -lkrau't, *n. Ng.* szarota polna; -meln, *vn.* (h.) pleśnieć; -lpfe'rd, *n.* siwek, siwosz.

Schi'mmer, *m.* blask (światła, gwiazd itd.); brzask (jutrzenki); — u. Hoffnung, *promyk nadziei; -rgewö'lk, *n.* jasne chmury; -rglü'ck, *n.* szczęście pozorne od. mamiące; -rli'cht, *n.* błyszczące światło; -mern, *vn.* (h.) błyszczeć; migać.

Schimpf, *m.* hańba; obelga; sromota; shańbić go; Schimpf-, *a.* obelżywy; zelżywy; -mpfen, *vn.* (h.) u. *va.* lżyć, hańbić, zelżyć, szkalować; —, *n.*, -pferei', *f.*

lżenie, shańbienie; szkalowanie; osławienie; łajanie; -mpflich, *a.* haniebny; ohydny; sromotny; obelżywy; -pflichkeit, *f.* haniebność; -pfname, *m.* imię od. nazwisko obelżywe; -pfrede, *f.* obelżywa mowa; -pfwort, *n.* obelżywy wyraz.

Schi'ndaas, s. Schi'ndluder; -danger, *m.* ścierwisko.

Schi'ndel, *f.* gont; szkudła; -ndel-, *a.* szkudłany; -ldach, *n.* dach z gontów od. szkudłany; -lma'cher, *m.* gonciarz; -lholz, *n.* drzewo zdatne na gonty; -lna'gel, *m.* gontal; szkudlak.

Schi'nden, *va. irr.* (h.) ze skóry obdzierać oder łupić; skórę zdzierać z kogo; (sich) skórę sobie zedrzeć; (das Vieh) bydło niszczyć; -nder, *m.* oprawca; opryszek; geh' zum —! idź do kata! daß dich der — niech cię kaci wezmą! zdzierca; -nder-, *a.* hyclowski; -nderei', *f.* łupienie ze skóry; zdzierstwo; -danger, -derkne'cht, *m.* hycel; -rmä'ßig, *a.* hyclowski; —, *ad.* po hyclowsku; -dluder, *n.* ścierw bydlęcia odartego ze skóry; *hycel; hyclówka; bestja; -dmähre, -dkracke, *f. iron.* chude szkapsko, ledwo na skórę zdatne.

Schi'nken, *m.* szynka; -nken-, *a.* szynkowy; -nmu'schel, *f. Ng.* okładniczka; oskarpnica. [łupież.

Schi'nne, *f.* (auf dem Kopfe) strup łupny;

Schi'ppe, Schü'ppe, *f.* szufla; kielnia.

Schi'rken, *vn.* (h.) świergotać.

Schirm, *m.* zasłona; osłona; ochrona; (von Pflanzen) baldaszek; *zasłona, obrona; Schirm-, *a.* obronny; -martig, *a.* parasolikowaty; -mdach, *n.* dach dla obrony od słoty itd.; -men, *va.* zasłonić dla ochrony; Schi'rmer, *m.* obrońca; -mfutter, *n.* pokrowiec na parasol; -mherr ꝛc., s. Schu'tzherr ꝛc.; -mmacher, *m.* parasolnik; -mvogt, *m.* obrońca; -mwand, *f.* ściana zasłaniająca; parawan; zasłonnik.

Schi'rrbalken, *m.* belki siodłowe; Schi'rren, *va.* (die Zugthiere) zaprzęgać, zaprządź; -rrholz, *n.* drzewo porządkowe; -rrmeister, *m.* przełożony nad pociągami; (bei Post, Eisenbahn) konduktor (pocztowy); szyrmajster.

Schi'sma, *n.* schizma; odszczepieństwo; -ma'tiker, *m.* schizmatyk; -ma'tisch, *a.* schizmatycki.

Schiß, *m.* §dryzd; gówno; sranie.

Schla'bberig, *a. iron.* gębą ciągle ruszający; -bbermau'l, s. Plau'derta'sche; -bbern, *vn.* (h.) u. *va.* przy jedzeniu gęba klapać, mlaskać, klęsać; jeść co w taki sposób; *iron.* ciągle gadać, paplać.

Schlacht, *f. Kw.* bitwa; bój; eine — liefern bitwę wydać; stoczyć, zwieść; Schlacht-, *a.* — bitny; wojenny; bojowy; rzeźniczy; -tbank, *f.* rzeźnia; rzeźnica; rzeźnicza jatka; *rzeź; -tbar, *a.* rzeźny, zdatny do zarznięcia na mięso; -tbeil, *n.* rzeźnicy topór; -ten, *va.* rzezać, zarzynać, zabić; zakłuć (wieprza, prosię); —, *n.* rzeź; -tenga'ng, *m.* pochód do bitwy; toczenie się bitwy; -tengetü'mmel, *n.* wrzawa bitwy; -tenkü'hn, *a.* odważny w bitwach; śmiały w boju; -tenma'ler, *m. Mal.* malarz zajmujący się szczególniej obrazami bitew.

Schlä'chter, *m.* (Fleischer) rzeźnik; -chter-, *a.* rzeźniczy. [bitwach.

Schla'chterfah'ren, *a.* doświadczony w

Schlä'chterloh'n, *n.* zapłata od rzezi;

Schla'chtessen, *n.* uczta z powodu zabicia wieprza itd.; -tfeld, *n.* pole oder plac bitwy; pobojowisko; -tfertig, *a.* gotowy do bitwy; -tgedrä'nge, *n.* tłok ścierających się wojsk; -tgemeng'e, *n.* pomięszanie się wojsk w czasie bitwy; -tgesa'ng, *m.* śpiew bojowy; -tgeschrei', -tgetö'se, -tgetü'mmel, *n.* bojowy krzyk; bojowa wrzawa; bojowy zgiełk; -tgeü'bt, *a.* wyćwiczony w bojach; -tgewüh'l, *n.* wrzawliwy zgiełk w czasie boju; -thau'fen, *m.* oddział wojska bojowego; -thaus, *n.*, -thof, *m.* szlachtuz; rzeźnia; rzeźnica; -tlied, *n.* pieśń bojowa; -tlinie, *f.* linia bojowa; -tmesser, *n.* nóż do rzezania bydła; -tochs, *m.* wół na rzeź przeznaczony; -topfer, *n. Kg.* ofiara krwawa; -tordnung, *f.* szyk bojowy, wojenny; in — stehend, in — aufgestellt szykowany; urządzenie rzezi bydła; -tpferd, -troß, *n.* koń wojenny; -treihe, *f.* szyk wojska ustawionego do bitwy; -truf, *m.* wezwanie do bitwy; głos wzywający do boju; -tstatt, s. Schla'chtfeld; -tsteuer, *f. Stw.* opłata od. podatek od rzezi bydła; -tsturm, *m.* burza wojenna; -ttag, *m.* (Viehschlachten) dzień bicia od. zabijania; *Kw.* dzień bitwy; -tvieh, *n.* bydło rzeźnicze, rzeźne, na rzeź przeznaczone; -twagen, *m.* wóz wojenny; -tzettel, *m. Stw.* kwitek z opłaty od rzezi.

Schla'ckdarm, s. Ma'stdarm.

Schla'cke, *f.* żużel; *nieczystość; -cken, *vn.* (h.) *Httk.* żużlować; żużle z siebie dawać; -ckena'rtig, żużelasty; -ckenble'ch, *n.* babkowa blacha; -ckenfüh'rer, *m.* żużelarz; -ckenha'ken, *m.* topak; -ckerig, s. Schla'ckig; -ckern, *vn.* (h.) rozlewać co i przez to nieczyścić; (beim Essen) nieporządnie jeść; *vn.* (h. u. s.) wylewać się i plugawić; es schlackert plusk jest, pora słotna i błotna; -ckig, *a.* żużlisty, żużlasty; *pluskotny, słotny.

Schlaf, *m.* sen; in den — bringen uśpić; in den — kommen usnąć; Augen voll — oczy pełne snu; skroń; die Schläfe, *pl.* skronie; Schlaf-, *a.* sypialny; -f-Affe, *m. Ng.* ponocnik; -farznei', *f.* lekarstwo na sen; -fbalsam, *m.* balsam na sen;

=sbank, *f.* ślaban; ławka składana do spania; tarczan; =sbett, *n.* łóżko do spania; =sboden, *m.* strych do spania; =s=boden, *a.* sprawdzający od. sprowadzający sen od. spanie; **Schlä'fchen**, *n. dim.* przedrzymanie; drzymka.

Schlä'fe, *Zk.*, s. Schlaf; **Schlä'fen=**, **Schla'f=**, *a.* skroniowy.

Schla'fen, *vn. irr.* (h.) spać; (bei Jmdm.) spać z kim; spanie; das Schlafengehen iście spać.

Schlä'fenbei'n, *n. Zk.* kość skroniowa.

Schla'fend, *ppr.* śpiący; =des Kind dziecina senna; **Schlä'fer**, *m.* śpiący; ospalca; ospałek; =ferig, s. Schlä'frig; =fern, *vn.* chcieć się spać; mich schläfert spać mi się chce.

Schla'ff, *a.* obwisły, zwieszony; niewyprężony, wolny; wątły, łatwo się zginający; =er Mensch, *człowiek nieruchawy, ospały, bez zycia; =ffheit, *f.* obwisłość; wątłość; ospałość.

Schlaffi'ttig, *m.* Jmdn. beim — nehmen, **uchwycić kogo za kołnierz, za rękę, za połę.

Schla'fgast, *m.* gość nocujący od. noclegujący; =sgeld, *n.* zapłata za nocleg; =sgema'ch, *n.* sypialnia; =sgeno'ß, =sgese'll, *m.* ten, co z kim w jndném łóżku sypia; =sgese'llschaft, *f.* spanie z kim w jedném łóżku; =sgewa'nd, *n.* sypialne odzienie; =sgott, *m.* bożek snu; =shaube, s. Na'cht=haube; =skammer, *f.* sypialnia; =slos, *a.* bezsenny; =slosigkeit, *f.* bezsenność; =slust, *f.* śpiączka; =slustig, *a.* mający chęć do spania; =smittel, *n.* środek usypiający; =smütze, *f.* szlafmica; duchenka; czapeczka nocna; *iron.* safanduła; *drzymek; ślamazarnik; tolub wieczorny; =s=pille, *f*, pigułka na sen; =spulsadern, *f. pl. Zk.* pieski; **Schlä'frig**, *a.* ospały; =frigkeit, *f.* ospałość.

Schla'frock, *m.* ślafrok; =ssaal, *m.* sala sypialna; =ssessel, =sstuhl, *m.* krzesło od. stołek do spania; =sstelle, *f.* miejsce, gdzie kto sypia; nocleg; =sstube, *f.* izba sypialna; =sstunde, *f.* godzina do snu przeznaczona; =ssucht, *f.* śpiączka (jako choroba); =ssüchtig, *a.* śpiączkę mający; =strank, *m.*, =stränkchen, *n. dim.* trunek usypiający od. na sen; =strunk, *m.* napicie się na dobranoc; napój przed niem spać; =strunken, *a.* rozespany; snem zmorzony; =strunkenheit, *f.* odurzenie z rozespania; =swagen, *m.* powóz urządzony do spania; =swandler, *m. Hlk.* człowiek we śnie chodzący; lunatyk; =swandlerin, *f.* lunatyczka; =swandeln, *n. Hlk.* lunatyzm; =szeit, *f.* czas do spania; =szimmer, *n.* pokój sypialny.

Schlag, *m.* uderzenie; bicie (serca, pulsu); es tam — auf —, *raz wraz biły pioruny; Schläge bekommen dostać bicie oder w skórę, po skórze; Schläge austheilen bić na wszystkie strony oder kolejno; (Gepräge) bicie, stempel; *Hlk.* apopleksja; uderzenie krwi; der — hat ihn gerührt krew go załała; apopleksją rażony został; (Art, Gattung) gatunek, rasas, rodzaj; (Holzfällen) porąb (w lesie); poręba; wręb; (Schlagbaum) rogatki; kobylica; (Kutschenthüre) drzwiczki u powozu; (Gesang der Vögel) śpiew, śpiewanie; =g=ader, *f. Zk.* tętnica; żyła bijąca; =gartig, *a. Hlk.* apoplektyczny; =gbar, *a.* zdatny do ścięcia (drzewo); =gbauer, *m.* klatka ze drzwiczkami; =gbaum, *m. Stw.* kobylica; zapora; baryera; rogatka; =gblau, *a.* siny; **Schla'gbrücke**, *f.* most spustny; **Schla'gefau'l**, *a.* leniwiec nieczuły na bicie; **Schlä'gel**, *m.* tłuk; palica do wbijania oder ubijania; pobijak; kafarek; baba; drąg; pałka; pośladek, dych, tylna ćwierć; =lgese'll, *m. Bw.* parnik; piecowy; =llah'm, *a. Jäg.* pośladek postrzelony (jeleń).

Schla'gen, *vn.* u. *va. irr.* (h.) bić; uderzyć; das Herz schlug ihm serce mu drgało; (eine Ader), *Hlk.* krew puścić; Jmdm. hinter die Ohren — dać, wyciąć komu policzek; (mit Blindheit), ślepotą porazić; geschlagener Mann, *strapiony człek; die Uhr schlägt zegar bije; (sich) bić się; (in etw.) wbić w co; uderzyć w co; (zu etw.) przyłączyć do czego; (eine Brücke) most wystawić; (ein Lager), *Kw.* założyć obóz; (Ball) w piłkę grać (pobijając ja); (Holz) drzewa ścinać i rąbać na siągi; (die Saiten), *Tk.* uderzać w strony; (Jmdn. in Fesseln) okuć w kajdany; (Bier in Fässer) piwo zlewać na beczki; (etw. in ein Tuch) zawinąć co w chustkę; den ganzen geschlagenen Tag, *całutenki boży dzień; (sich etw. aus dem Sinne), *z głowy sobie co wybić; z myśli wybić; (in den Wind), *puścić co na wiatr; *nieuważać na co; (sich in's Mittel), *wdać się w co, *pośredniem być; —, *vn. irr.* (h.) śpiewać (Vögel); der kalte Brand ist dazu geschlagen, *Hlk.* zimna gangrena wdała się od. przystąpiła; —, *n.* bicie; **Schlä'ger**, *m.* bijak; bitnik; **Schlägerei'**, *f.* bijatyka; **Schla'getodt**, *m.* *zabijak; =gfalle, *f.* łapka spadająca; =gfeder, *f.* pióro lotne (w skrzydle ptaka); *Mech.* sprężyna bijąca (w zegarze); *Bw.* odpornica; =gfertig, *a.* gotowy do bicia; =gfertigkeit, *f.* gotowość do walki lub do bicia; =ggeld, *n.* drągowe; =gfluß, *m.* apopleksja; einen — bekommen apopleksją rażonym zostać; am — sterben na apopleksją umrzéć; =g=gatter, *n.* krata spustowa; =ggewi'cht, *n.* waga bijąca (u ściennego zegaru); =gglocke, *f.* dzwon zegarowy; =gholz, *n.* (Werkzeug) bijadło; bijak; bijanka; (im Forste) rąbalne drzewo; =gleisten, *m.*

przy; **-glicht**, *n. Mal.* jasna smuga **światła** (w obrazie); **-gloth**, *n.* lut złotniczy; **-gnetz**, *n.* siatka do pobijania wolanta; **-gnote**, *f. Tk.* nóta taktowa; **-gregen**, *m.* gwałtowny, zacinający deszcz; **-gsahne**, *f. Kk.* bijanka; **-gschatten**, *m. Mal.* większy cień rzeczy jakiéj; **-gschatz**, *m. Stw.* opłata mennicna; **-guhr**, *f.* zegar bijący; **-gwerk**, *n.* (in der Uhr) werk (wnętrze) bijący, skład części do bicia potrzebnych; **-gwetter**, *n.* gradobicie; **-gwunde**, *f.* rana z uderzenia; **-gwort**, *n.* wyraz głowny; wzkaźnik.

Schlamm, *m.* szlam; muł; błoto; *kałuża; Schlamm-, *a.* błotny; **-mbeißer**, **-mpeizker**, *m. Ng.* piskorz błotny; **-men**, *vn.* (h.) szlamem się zanieczyszczać; zamulać się; Schlä'mmen ꝛc., s. Schle'mmen ꝛc.; Schla'mmfisch, *m. Ng.* ryba błotna; **-mgraben**, *m.* rząp' błotny; **-mgrube**, *f.* kałuża; **-mig**, *a.* błotnisty (woda, rzeka); **-mpfütze**, *f.* kałuża błotnista; **-mstube**, *f.* pławiarnia.

Schlampa'mpen, *vn.* (h.) suto jeść; **-mpa'mper**, *m.* smakosz; żarłok lubiący łakotki.

Schla'mpe, *f.* polewka dla psów; —, *iron.*, s. Schlu'mpe; **-mpen**, *va.* chlipać; chłeptać (psią polówkę); **-mpig**, *a.* rzadki jak polewka (jadło); flejtuchowaty; słotny i błotny (pora).

Schla'nge, *f. Ng.* wąż; **Schlä'ngelchen**, **-nglein**, *n. dim.* wężyk..

Schlä'ngelga'ng, **-ngellau'f**, *m.* chód, bieg wężykowaty; **-ngeln** (sich), *vr.* (h.) kręcić się, wężykowato od. kręto od. wężykiem płynąć (jak strumyk, rzéka); iść (jak droga); schlängelnd wężykowaty; —, *ad.* wężykowato; wężykiem; **-ngelung**, *f.* wężykowatość; zakręt.

Schla'ngen-, *a. Ng.* węży; wężowy; **-gena'nbeter**, *m.* wężochwalca; **-na'nbetung**, *f.* wężochwalstwo; **-ngena'rt**, *f.* rodzaj węża; *sposób postępowania wężowi właściwy; (nach), *jak wąż; **-gena'rtig**, *a.* wężowaty; —, *ad.* jak wąż; **-genba'lg**, *m.* wężowa skórka; **-genbeschwö'rer**, *m.* zaklinacz wężów; **-genbi'ß**, *m.* ukąszenie węża; **-genbru't**, *f.* węży rod od. płód; wężę; **-genei'**, *n.* wężo jajko; **-nei'dechse**, *f. Ng.* jaszczurowąż; **-gene'sser**, *m.* wężojedzca; **-genfi'sch**, *m. Ng* wężownik; **-genfö'rmig**, *a.* wężowaty; **-genga'ng**, *m.* chód wężykowaty; **-gengezi'sch**, *n.* sykanie wężów; **-gengezü'cht**, s. Schla'ngenbru't; **-gengi'ft**, *n.* jad węża; jad wężowy; **-gengla'tt**, *a.* gładki jak wąż; *podstępny, chytry; **-gengü'rtel**, *m.* pas z wężów; **-genhaa'r**, *n.* włosy z wężów; **-genhaa'rig**, *a.* wężowłosy; **-genhaut**, s. Schla'ngenba'lg; **-genhe'rz**, *n.* serce jak u węża; **-genhe'rzig**, *a.* mający serce jak wąż; **-nho'lz**, *n.* kulczyba przeciw wężom;

-genklu'gheit, *f.* *wężowa mądrość; **-genko'pf**, *m.* głowa węża; **-genkrau't**, *n.* wężownik; **-genlau'f**, *m.* bieg wężykowaty; **-genli'nie**, *f.* wężownica; **-genlo'ch**, *n.* węża dziura; **-genma'nn**, *m. Stk.* wężownik; **-genmoo,s**, *n.* pruchno; **-genmo'rd**, *m.* zamordowanie węża; *Ng.* (Pflanze) wężymord; **-genpfei'fe**, *f.* piszczałka wężykowata; **-genra'chen**, *m Zk.* paszcza węża; **-genschwa'nz**, **-genschwei'f**, *m.* ogon węża; **-gensta'b**, *m.* laska wężem okręcona; laska Merkurjusza; **-gensteí'n**, *m.* wężownik; kobra; **-gensti'ch**, s. Schla'ngenbi'ß; **-genträ'ger**, s. Schla'ngenma'nn; **-genu'ngeheuer**, *n.* węży potwór; **Schla'ngenvereh'rer** ꝛc., s. Schla'ngena'nbeter ꝛc.; **-genvo'gel**, *m. Ng.* wężówka; **-genwe'g**, *m.* droga wężykowata, wężykiem idąca; **-genwi'ndung**, *f.* skręt wężowaty; kręcenie się jak wąż; **-genwu'rz**, *f. Ng.* wężymord; wężystręt; **-genzu'nge**, *f.* język węża; **-genzwa'ng**, *m. Ng.* kłosienniczka.

Schlank, *a.* wysmukły; smagły; **-kheit**, *f.* wysmukłość; smagłość.

Schlapp, *a.*, s. Schlaff.

Schla'ppe, *f.* strata; utrata; szkoda; klęska; **-ppen**, *vn.* (h.) obwisło wisieć; s. a. Schla'mpen; **-pphut**, *m.* furażerka z obwisłym daszkiem.

Schlara'ffe, *m. iron.* gnuśnik; pasibrzuch; mazgaj; **-ffen-**, *a.* mazgajski; pasibrzuski; **-ffengesi'cht**, *n. iron.* mazgajska twarz; **-ffenla'nd**, *n.* *kraj pasibrzuchów, itd.; **-ffenle'ben**, *n.* *życie pasibrzuskie.

Schla'rfe, *f.* patynki, pantofle bez tyłków albo przydeptane; **-rfen**, *vn.* (h. u. s.) nogami suwać po ziemi; nogi za sobą włóczyć.

Schlau, *a.* przebiegły; filuterny; schlauer Mensch filut; ćwik, frant. [trek.

Schlau'berger, *m.* *lis szczwanychy-

Schlauch, *m.* wąż u sikawki; skórzana rura; brzuch; kałdon; **-chartig**, *a.* woreczkowaty; **Schläu'cher**, *m.* wysysacz; **Schlau'chspritze**, *f.* sikawka z wężem; **-chzelle**, *f.* puszka nasiennikowa.

Schlau'derig, *a.* niedbały; **-derigkeit**, *f* niedbałość; **-dern**, *vn.* (h.) chybotać czém; niedbale robić; gryzmolić.

Schlau'gewa'ndt, *a.* sprytny; **Schlau'heit**, **-igkeit**, *f.* przebiegłość; filuterność; **Schlau'kopf**, *m.* przbieglec; frant; ćwik; s a. Schlau'berger; **-meier**, *m.* *lis Mikita, z głupia frant.

Schlecht, *a.* u. *ad.* lichy; licho; mizerny, mizernie; ladajaki; (gemein, niedrig) prosty; (bös) zły; szkodliwy; (unsittlich) niepoczciwy, nikczemny, nieuczciwy, podły; handle immer — u. recht, *postępuj zawsze prawo i rzetelnie; **-terdi'ngs**, *ad.* koniecznie; **-theit**, *f.* lichość, ladajakość; **-thin**, *ad.* pro prostu; **-tigkeit**, *f.* nik-

czemność, podłość, nieuczciwość; **-tweg,** *ad.* po prostu.

Schle'cken, *va.* lizać z apetytem co pić lub jeść, łykać tak, że się w gardle odżywa; **Schle'cker,** *m.*, **-ckermaul,** *n.*, s. Le'cker, Le'ckermau'l 2c.

Schleh'baum, -h'dorn, *m. Ng.* tarnina; tarń; **Schleh'-, Schle'hen-, -h'baums-, -h'dorns-,** *a. Ng.* tarninowy; **-h'blüthe,** *f.* tarninowy kwiat; **-h'busch,** *m.* tarninowy gaik; **-h'dickicht,** *n.* tarnina; tarnisko; **Schle'he,** *f. Ng.* tarka; tarnka; **-h'strauch,** *m.* tarninowy krzak.

Schlei'chen, *vn. irr.* (s.) (sich), *vr.* (h.) wlec się; czołgiem, chyłkiem, ukradkiem iść, chodzić; (sich in ein Haus) ukradkiem wejść oder wemknąć się (wkraść się) do domu; geschlichen kommen skradać się; wlec się; sunąć; schleichend wleczący się; skradający się; **-ndes** Fieber, *Hlk.* gorączka ustawiczna od. tajemna; **-lei'cher,** *m.* skrytek; człowiek skryty; szpaczek; **-cherei',** *f.* skryte, podstępne działanie; czyn skrycie wykonany; **-fieber,** *n. Hlk.* gorączka powolna, ustawiczna, tajemna; przewlekła; **-gang,** *m.* chód skryty, tajemny; *sposób postępowania skryty i podstępny; dażenie do celu chyłkiem; **-gift,** *n.* trucizna powolna; **-chhandel,** *m.* handel ukradkowy oder przemycany; **-händler,** *m.* przemycacz (towarów); przemycywacz; przemytnik; **-patrouil'le,** *f. Kw.* patrol ukradkowy; **-waare,** *f.* towar przemycany; **-weg,** *m.* manowiec; droga uboczna, skryta, kręta.

Schlei, *m.*, **Schlei'e,** *f. Ng.* (Fisch) lin.

Schlei'er, *m.* kwef; opona; zasłona (którą kobiety twarz zakrywają); den — nehmen, *Kg.* zakonnicą zostać; do klasztoru wstąpić; **Schlei'er-,** *a.* kwefowy; **-reu'le,** *f. Ng.* sowa kwefowa; **-flo'r,** *m. W.* gaza na kwefy; *zasłona; **-rka'ppe,** *f.* czepek z kwefem; **-rlei'nwand,** s. Schlei'erflo'r; **Schlei'ern,** *va.* okwefić, kwef na nią włożyć; **-rschwa'nz,** *m. Ng.* zasłonak; **-rträ'gerin,** *f.* niewiasta nosząca kwef lub welon; **-rtu'ch,** *n.* rąbek.

Schlei'fbahn, *f.* (Eisbahn zum Gleiten) ślizgawka; **-fbank,** *f.* ślufirnia; ślufirska ława; **-fbeinig,** *a.* nogi za sobą włóczący; **Schlei'fchen,** *n. dim.* fontazik; kokarda; **Schlei'fe,** *f.* fontaź (ze wstążki, chustki); kokarda; eine — binden fontaź zawiązać; (Orden mit der) order z kokardą; (Schleifschlitten, Schleifkufe) sanie, sanice, sanki (do przewożenia towarów itd.).

Schlei'fen, *va. irr.* (h.) ślifować; toczyć; geschliffenes Wesen, *polor; ogłada; (bilden, verfeinern), *okrzesać, wypolerować, ogładzić kogo; —, *va. reg.* wlec po ziemi; das Pferd schleifte den Reiter koń włóczył jeźdźca po ziemi; (der Erde gleich machen) zburzyć, z ziemią zrównać (twierdzę); miękko, płynnie, łagodnie wymówić (głoskę); (eine Note), *Tk.* nótę łagodnie z następną połączyć (ligować).

Schlei'fer, *m.* ślufierz, ślifierz; (Tanz) suwaniec; suwany; *Tk.* liga; posuwnik, dwie lub więcéj nót legowanycy; **Schlei'fferei',** *f.* tłoczarnia; ślifiernia; **-ferha'ndwerk,** *n.* ślifierstwo; **-fkanne,** *f.* konew; kubeł; **-fmühle,** *f.* słufiernia; ślufierski młyn; toczarnia; **-frad,** *n.* ślufierskie koło; **-fstein,** *m.* toczydło, toczak; kamień ślifierski; (zum Abziehen der Messer) marmurek, osełka; **-fung,** *f.* (Schärfung) włóczenie; toczenie; (einer Festung), *Kw.* zburzenie twierdzy.

Schlei'he, s. Schlei'e.

Schlei'm, *m.* flegma; śluz; śliz, lipki płyn; kleik; **Schleim-,** *a.* śluzowy; **-mbalg, -mbeutel,** *m.*, **-mdrüse,** *f. Zk.* mieszek od. gruczoł śluzowy; **-men,** *vn.* (h.) klejowatą materją z siebie wydawać; **-mfieber,** *n. Hlk.* febra flegmista; **-mhaut,** *f.* błona śluzowa; **-micht,** *a.* klejowaty; ślamowaty; **-mig,** *a.* kleisty; flegmisty; **-mpoly'p,** *m. Ng.* śluzomięsak.

Schlei'ße, *f.* szczépka; łupka drzewa (do palenia zamiast świecy); (Charpie) skubanka; **Schlei'ßen,** *va. irr.* (h.) część jednę od drugiéj oddzierać wzdłuż; (Federn) pierze drzéć; —, *vn.* (s.) drzéć się; wycierać się (jak sukno itd.); **-ßerin,** *f.* służąca; pokojówka; **-ßfeder,** *f.* pióro do darcia; **-ßholz,** *n.* drzewo zdatne na trzaski.

Schlemm, *m.* (im Whist-Kartenspiel) szlem; (machen) szlema dać; (werden) szlema dostać; **-men,** *va.* szlamować (rów, staw); —, *vn.* (h.) hulać, zbytkować (w jadle i piciu); birbantować (jeść i pić bez miary); **-merei',** *f.* żarłoctwo; łakoctwo; birbanterja; hulanie; **-mkarte,** *f.* karta szlemowa, na danie lub dostanie szlema.

Schle'mpe, *f. Ldw.* wywar.

Schle'ndergang, *m.* chód powolny; jak z partesu; **-ndern,** *vn.* (s.) łazić; **-ndrian,** *m.* starodawny tryb; zadawniony zwyczaj nałogowy.

Schle'nkern, *vn.* (h.) machać, ruszać, kiwać, chybotać czém; —, *va.* ciskać oder miotać czém.

Schlepp, *m.*, **Schle'ppe,** *f.* ogon u sukni; rucho; czółko (strój kobiecy na głowę); **-ppen,** *vn.* (h.) wlec się; włóczyć się (jak suknia za długa); das Kleid — lassen dać się sukni wlec; (ein Schiff), *Sw.* okręt linami ciągnąć; (sich mit etw.) wlec się z czém; *biedzić się z czém; schleppend rozwlekły; **-pper,** *m. Bw.* wozak; *Sw.* (für Schiffe) holownik; **-pperei',** *f.* włóczenie; **-ppkleid,** *n.* suknia ogoniasta, z ogonem; **-ppkleidträ'gerin,** *f.* ogonatka; **-ppmantel,** *m.* płaszcz z ogonem; **-ppnetz,** *n.* włok; **-ppschiff,** *n. Sw.* holownik; **-ppseil,** *n.* powróz, którym się co ciągnie

za sobą; -pptau, n. Sw. lina wlekąca; ein Schiff in's — nehmen okręt wziąć na linę; holować statek; -pptrog, m. Bw. skrzynka; włóczba.

Schle'sien, n. Geog. Szląsk, Śląsk; -sier, m. Szlęzanin; Szlązak; -sierin, f. Szlązaczka; Ślązaczka; Schle'sisch, a. Szląski, Szląski, Szlązki, Śląski.

Schleu'der, f. proca; Schleu'der-, a. procowy; -rba'll, m. kula procowa; -rer, m. procnik; procarz; procownik; -rmaschi'ne, f. kusza; -rn, va. rzucać, ciskać, miotać; —, vn. (h.) (in etw.) z pośpiechem i niedbale co robić; (mit etwas) pozbywać się czego; *sprzedawać jak można, byle się pozbyć; —, n. rzucanie; ciskanie; -r-schwa'nz, m. Ng. gekon.

Schleu'nig, a. śpieszny; -nigkeit, f. śpieszność; pośpiech.

Schleu'se, Schleu'ße, f. śluza; jaz; upust; zastawa; Schleu'ßen-, Schleu'ßen-, a. śluzowy; -nbau', m. stawianie śluz; robienie upustów; -nfa'll, m. spust śluzy; -ngeri'nne, n. trąba upustowa; -nmei'ster, m. dozórca śluzy; przełożony nad śluzami; -nthor, n. brama u śluzy; -nzo'll, m. śluzowe; opłata od śluzy.

Schlich, m. (Schlamm) posunięcie nogą po ziemi; krok suwający; chód; *manowiec; droga kryta; przebieg; wybieg; —, Bw. wypław; wypławek; Schli'chen, va. Bw. szlichować; -chfaß, n. Bw. rząp'.

Schlicht, a. prosty; niewykwintny; naturalny; -ter Menschenversta'nd, *prosty, zdrowy, naturalny rozsądek; -taxt, f. -tbeil, n. Zm. topor do obciesywania gładko; -te, f. ślichta; -ten, va. prostować; równać; gładzić; przyrządzać, szlichtować; heblować (deskę); (die Haare) włosy układać, uczesywać; *rozstrzygnąć, zagodzić, załatwić; Schli'chter, m. równacz; zagodziciel (sprawy); -tfeile, f. pilnik do polerowania, wygładzania (roboty stalowéj itd.); -thaarig, a. gładkowłosy; -thammer, m. młotek do gładzenia blachy; -theit, f. prostota; szczérość; -thobel, m. hebel do gładzenia; -tmeißel, m. dłuto do wygładzania tokarskiéj roboty; -tstahl, m. dłuto ukośnie ucięte; -tung, f. zagodzenia sprawy jakiéj; jednanie; -twalzen, f. pl. wymiarowe walce.

Schlick, m. tłusty muł; -ckboden, m. grunt tłusto szlamowaty; Schlicken, vn. (h.) cikać; -ckerig, a. tłusto szlamisty; -ckermilch, f. zsiadłe mléko; -ckern, vn. (s.) zsiadać się (o mléku); va. (s.), s. Schlü'rfen; -ckgrund, m. grunt tłusto ślamisty; -ckland, n. mulisko, ziemia powstała z nasiesionego tłustego mułu.

Schlief, m. Ng. (Bofist) kurzawka; -fboden, m. sapy; sapowisko.

Schliefen, vn. irr. (s.) (in, aus, durch, etw.) wśliznąć się dokąd; wyśliznąć się dokąd; wyśliznąć się od. wysmyknąć się wysmyknąć się z czego; (aus den Eiern) wyleść z jaj (o kurczętach itd.).

Schlie'fig, a. zakalisty (chléb, placek); klajstrowaty (klusek, ziemniak); -figkeit, f. zakalistość, klajstrowatość.

Schlie'ßanker, m. ankra od. kotew czworograniasta; -ßbar, a. zamykalny; mogący być zamkniętym; mogący być wnioskowanym. [śluzak.

Schlie'ßeisen, n. (im Schlosse) skobel;

Schlie'ßen, vn. irr. (h.) zamkać się, domykać się (jak drzwi, denko, koperta u zegarka itd.); dochodzić; das Kleid schließt gut suknia dobrze oder gładko leży (po zapięciu); geschlossen reiten mocno nogi ściskać jadąc; (endigen) zamykać się, kończyć się; (folgern) wnosić; wnioskować; —, va. irr. (h.) zamknąć (dom itd.); (die Augen) zamknąć oczy, usnąć; umrzéć; (beendigen) zamknąć, zakończyć; (die Reihe) być ostatnim w szeregu; (fesseln) okuć (w kajdany); geschlossene Gesellschaft) towarzystwo ograniczone, umówione; (Kreis) koło zrobić, koło stanąć; geschlossene Glieder) ściśnięte szeregi; (sich) zamykać się; (zu Ende gehen) kończyć się; Schlie'ßen (Federn), s. Schlei'ßen; Schlie'ßer, m. zamykacz; dozórca więźniów; klucznik; szafarz; -ßerin, f. klucznica; szafarka; -ßgeld, n. opłata więzienna; -ßhaken, m., s. Schlie'ßeisen; -ß-Leimzwingen, f. pl. Zm. kleszcze kliszowe; -ßlich, ad. w końcu; wreszcie; na koniec; ostatecznie; -ßnagel, m. gwóźdź do zamykania; -ßsäge, f. Zm. czopnica; -ßung, f. zamknięcie. [ślifowanie.

Schliff, m. ślifunek; okrzesaność; wy-

Schlimm, a. zły; —, ad. źle; das ist — a to źle; im -msten Falle w najgorszym przypadku; es ist mir — źle mi się robi; Schli'mmer, a. comparat. gorszy; —, ad. gorzéj; -mheit, f. zła własność oder niedobroć czego.

Schli'ngbaum, m. Ng. sumak (drzewo); Schli'nge, f. kluczka; pętla; pętlica; pętelka; pęto; sidła (na ptaki); Jmdm. eine — legen sidła na kogo zastawić; in die — gerathen wpaść w sidła; den Kopf aus der — ziehen ujść grożącego niebezpieczeństwa.

Schli'ngel, m. nicpoń; hultaj; (grober) grubianin; (fauler) próżniaczysko; -gelei', f. łajdactwo; grubijaństwo; niegodziwość; -gelha'ft, a. prostacki; -gelha'ftigkeit, f. prostactwo.

Schli'ngen, va. irr. (h.) spętlać; (um etw.) owinąć, opętlać koło czego; geschlungene Linie linja różnokrzywa; linja zykzakowa; sich — wić się; (um, an etw.) wić się koło czego; płynąć, iść w krętym kierunku; —, vn. u. va. irr. (h.) połykać; er kann gut —, *tego łubi zajadać.

Schli'ngfalle, *f.* kluczka; =**ngpflanze**, *f.* *Ng.* roślina prąca się.
Schli'ngern, *vn.* (h.) być przerzucanym od. miotanym z jednéj strony na drugą [(o okręcie).
Schli'ppe, *f.* podołek.
Schli'ppermi'lch, *s.* Schli'ckermi'lch; =**ppern**, *s.* Schli'ckern.
Schli'tten, *m.* sanki; (fahren) sankami jechać, jeździć; zu — wohin fahren sankami (na sankach) dokąd jechać, co wieźć; =**tten**=, *a.* sanny; sankowy; =**nbah'n**, *f.* sanna (droga); ślizgawka; =**nbau'm**, *m.* sanice; płoza u sani; =**nfahrer**, *m.* jadący od. jeżdżący saniami; =**nfah'rt**, *f.* szlichtada; sanna jazda; przejazdka sankami; =**nku'fe**, *f.* sanice; =**nkutscher**, *m.* sankarz; =**npfe'rd**, *n.* koń do sanek; =**nrei'se**, *f.* podróż sanna; =**nsche'lle**, *f.* dzwonek do sanek; koń sankowy; =**nschle'ppe**, *f.* ligoń; =**nzeu'g**, *n.* przybór sankowy; =**ttschuh**, *m.* łyżwa (do ślizgania się); auf =en fahren, laufen na łyżwach biegać, ślizgać się; =**hbahn**, *f.* ślizgawka; =**hfah'rer**, =**hläu'fer**, *m.* łyżwiarz; =**hläu'ferin**, *f.* łyżwiarka.
Schlitz, *m.* rozpór; rynienka; =**tzblume**, *f.* *Ng.* szczepliniak; **Schli'tzen**, *va.* rozpór w czém zrobić; rozpruć; rozpłatać (rybę); =**tzsäge**, *f.* *Zm.* piłka czopowa; =**tzschwertel**, *m.* *Ng.* szmaciak.
Schloh'weiß, *a.* bieluteńki.
Schloß, *n.* zamek (do zamykania, i do zamieszkania); etw. unter — u. Riegel legen, *zamknąć co na zamek i zasuwę; Schlösser in die Luft bauen, *zamki na lodzie stawiać; ein — vorlegen kłódkę zawiesić; **Schloß**=, *a.* zamkowy; =**ßaufseher**, *m.* dozórca zamku; kasztelan; =**ßbea'mter**, *m.* urzędnik zamkowy; =**ßberg**, *m.* zamkowa góra; =**ßbewoh'ner**, *m.* mieszkaniec zamku; =**ßblatt**, =**ßblech**, *n.* blacha od. blaszka zamkowa, do, u zamku; =**ßdame**, *f.* dama zamkowa (dworska).
Schlo'ße, *f.* *Ntl.* grad (jedno ziarnko); **Schlo'ßen**, *pl.* grad (w wielkich kulach spadający); —, *vn.* (h.): es schloßt grad pada; =**ßen**=, *n.* *Ntl.* gradowy; =**nko'rn**, *n.* ziarnko oder kulka gradu; =**nre'gen**, *m.* deszcz z gradem; =**nstu'rm**, *m.* burza z gradem; =**nwetter**, *n.* gradowa pora; =**nwo'lke**, *f.* gradowa chmura.
Schlo'sser, *m.* ślusarz; zamkarz; zamecznik; =**sser**=, *a.* ślusarski; zamkarski; =**ra'rbeit**, *f.* ślusarska robota; ślusarszczyzna; =**rei'**, *f.* ślósarka; =**rei'sen**, *n.* żelazo ślusarskie; =**rgese'll**, *m.* ślusarski czeladnik; =**rha'ndwerk**, *n.* ślusarskie rzemiosło; =**rwe'rkstatt**, *f.* ślósarnia; =**rleh'rling**, *m.* ślusarski chłopak; ślusarczyk.
Schlo'ßfeder, *f.* sprężyna zamkowa; =**ßfrau**, *f.* pani zamku; =**ßgarten**, *m.* ogród zamkowa; =**ßgesi'nde**, *n.* służący zamkowi; =**ßgraben**, *m.* rów na około zamku idący; =**ßhaken**, *m.* haczyk zamkowy; =**ßhauptmann**, *m.* burgrabia; horodniczy; kasztelan; =**mannschaft**, *f.* kasztelania; wielkorządctwo; =**ßherr**, *m.* pan zamku; =**ßhof**, *m.* dziedziniec zamkowy; =**ßkape'lle**, *f.* kaplica zamkowa; =**ßkeller**, *m.* piwnica zamkowa; =**ßkirche**, *f.* kościoł zamkowy; =**ßplatz**, *m.* zamkowy plac; *s.* a. Schlo'ßhof; =**ßprediger**, *m.* kaznodzieja zamkowy od. dworski; =**ßthor**, *n.* brama zamkowa; =**ßthurm**, *m.* wieża zamkowa; =**ßverwa'lter**, =**ßvogt**, *m.* murgrabia; zawiadowca zamku; =**ßwache**, *f.* warta zamkowa.
Schlo'ßweiß, *a.*, *s.* Schloh'weiß.
Schlot, **Schlott**, *m.* rura do odprowadzania wody; rura kominowa; kanał kominowy; =**tfeger**, =**tkehrer**, *m.* kominiarz.
Schlo'tten, *va.* *Bw.* szumować.
Schlo'tterga'ng, *m.* chód chwiejący się; =**tterig**, *a.* flejtuchowaty, flądrowaty, niedbale wiszący, nieporządny; (einhergehen) flejtuchowato, niedbale się ubierać, chodzić; =**ttermi'lch**, *f.* zsiadłe mléko; =**ttern**, *vn.* (h.) trząść się; niedbale wisiéć jak worek; iść kiwając się; chwiać się idąć; =**tterschri'tt**, *m.* chwiejący się krok.
Schlucht, *f.* wąwóz; parów; parowa, dół wodą wyryty.
Schlu'chzen, *vn.* (h.) szczkać; łkać; ślochać; —, *n.* ślochanie; łkanie; słochy; (Lungenkrampf) szczkawka; *s.* a. Schlu'cken, *m.*
Schluck! *int.* łyk! —, *m.* łyk; haust; łyknięcie; einen — thun raz łyknąć; beim ersten =e za pierwszym łykiem oder łyknięciem; ein — Wasser kropla od. odrobina, trocha wody dla zwilżenia ust; =**ckbar**, *a.* połykalny; **Schlu'cken**, *m.* (Lungenkrampf) szczkawka; czkawka; —, *s.* Schli'ngen, Schlu'chzen; =**cker**, *m.* żarłok; łakomiec; (armer), *iron.* biedak; chudzina; chudy pachołek; mizerak; biedota; chudeusz; —, *Ng.* (Vogel) dławigad; =**ckfieber**, *n.* *Hlk.* gorączka połączona ze szczkawką; =**ckweise**, *a.* u. *ad.* łykami; haustami; po troszę (pić).
Schlu'derig, *s.* Schlo'tterig; =**dern**, *vn.* (h.) u. *va.* niedbale co robić.
Schluft, *s.* Schlucht.
Schlu'mmer, *m.* drzymanie; drzymka; in — gerathen, im — liegen zadrzymać; drzymać oder drzymkę odbywać, =**rbetäu'bt**, *a.* drzymaniem odurzony; =**rer**, *m.* drzymacz; =**rlo's**, *s.* Schla'flos; =**rn**, *vn.* (h.) drzymać; (im Grabe) spoczywać w grobie; schlummernd drzymiący; —, *n.* drzymanie; =**rko'pf**, *m.* *iron.* drzymała; =**rstä'tte**, =**rste'lle**, *f.* miejsce drzymania; =**rthie'r**, *n.* *Ng.* drzymała; =**rtru'nken**, *s.* Schla'ftrunken.
Schlump, *m.* *iron.* traf; przypadek; =**mpe**, *f.* klapzydra; szurgot; flejtuch; flądra;

*kobieta niechlujna, nieporządna; =mpen, vn. (h.) przypadkiem się wydarzyć; wisieć i włoczyć się. [dern.
Schlu'mpern, vn., s. Schlu'mpen, Schle'n=
Schlu'mpig, =mperig, =mprig, a niechlujny, nieporządny; rozlazły.
Schlumpria'n, m. (Schmutzbartel) flejtuch.
Schlund, m. Zk. gardziel; (Oeffnung) otwór; paszcza; otchłań; przepaść; topiel; nurt; **Schlund**=, a. gardzielowy; =**dkopf**, m. głowa gardziela; połyk.
Schlupf, m. szustnięcie; smyknięcie.
Schlü'pfen, **Schlu'pfen**, vn. (s.) mknąć się, ślizgiem się posuwać; (wohin) wemknąć się dokąd; (aus etw. heraus) wymknąć się zkąd; (durch etwas) przemknąć się, przesunąć się (przez dziurę, itd.).
Schlü'pfern, vn. (h.) śliskim być.
Schlu'pfloch, n. skrytka; nora; kryjówka; *tajnik.
Schlü'pfrig, a. śliski; tłusty; —, ad. ślisko; =ger Boden, Grund ligawica; =**pfrigkeit**, f. śliskość; nieobyczajność (pisma, mowy).
Schlu'pfwespe, f. Ng. gąsienicznik; =**pfwinkel**, m. kryłówka.
Schlü'rfen, va. zmokać, płyn jaki ustami wciągać; żłopać; —, vn. (h.) suwaniem szeleścić; (mit den Füßen) suwać nogami.
Schlü'rig rc., s. Schlu'mpig, Schlu'mperig.
Schluß, m. zamknięcie; zawarcie (pokuju); zakończenie; dokończenie; koniec; zum Schlusse schreiten przystąpić do zakończenia; kończyć; (Folgerung) wniosek; wnioskowanie; konkluzja; der Reiter hat guten — jeździec dobrze nogami ściska konia; **Schluß**=, a. końcowy; =**ßart**, f. sposób wnioskowania; =**ßbeme'rkung**, f. uwaga końcowa lub ostateczna; =**ßberi'cht**, m. raport zakończający lub ostateczny.
Schlü'ssel, m. klucz, kluczyk; =**ssel**=, a. kluczowy; =**lba'rt**, m. pióro u klucza; =**lbei'n**, n. Zk. obojczyk; kluczka; rozrozoszka; =**lblu'me**, f. Ng. kluczyk; pierwiosnek; =**lbü'chse**, f. klucz do strzelania; klucz strzelny; =**lbu'nd**, m. pęk kluczów; =**lchen**, n. dim. kluczyk; =**lge'ld**, n. porękawiczne (przy kupnie nieruchomoście); =**lha'ken**, m. hak do zawieszania kluczów; =**llo'ch**, n. dziura do klucza od. zamkowa; =**chde'ckel**, m. zakrywka; =**lri'ng**, m. kółko do kluczów.
Schlu'ßfall, m. Tk. kadencja; =**ßfolge**, f. Philos. wniosek; wypadek ostateczny; =**ßform**, f. kształt oder forma wniosku; =**ßgebe't**, n. kompleta; modlitwa ostatnia; =**ßgesa'ng**, m. finał; śpiew końcowy.
Schlü'ssig, a. rezolwowany; (werden) zdecydować się; namyślić się; postapowić; rezolwować się.
Schlu'ßlied, n. pieśń końcowa; ostatnia pieśń; =**ßpunkt**, m. punkt ostateczny; =**ßrechnung**, f. rachunek ostateczny; =**ßrede**, f. sylogizm; mowa ostatnia oder końcowa; Sb. epiłog; =**ßreihe**, f. rząd wniosków; =**ßreim**, m. rym końcowy; =**ßsatz**, m. konkluzja; zdanie zamykające wniosek; Tk. final; =**ßstein**, m. Bk. kamień zamykający sklepienie; kliniec; zwornik; =**ßton**, m. Tk. finał; =**ßwort**, n. wyraz końcowy; =**ßzeichen**, n. znak zakończenia; znak końcowy; =**ßzettel**, m. H. karta umowna.
Schmach, f. hańba, shańbienie; zelżenie; Jmdm. — anthun shańbić kogo; =**bede'ckt**, =**bela'den**, =**bela'stet**, a. hańbą okryty; =**rede**, s. Schi'mpfrede.
Schma'chten, vn. (h.) głód umrzéć; schnąć od. umierać z pragnienia; (vor Hitze) umierać z gorąca; (vor Liebe) schnąć z miłości; tęsknić; łaknąć; schmachtend spragniony, łaknący; =tender Blick spojrzenie zalotne, romansowe, pożądliwe; (im Gefängnisse) jęczéć w więzieniu; Jmdn. — lassen trzymać kogo w niepewności; dręczyć go niepewnością.
Schmä'chtig, a. zgłodniały; wysmukły; szczupły; suchy; =**tigkeit**, f. chuderlawość; wysmukłość; wychudłość; =**tling**, m. chuderlawiec. [sania brzucha.
Schma'chtriemen, m. rzemień do podpa-
Schma'chvoll, a. pełen hańby; haniebny.
Schmack, s. Gescha'ck.
Schmä'cker, m. szpargał.
Schma'ckhaft, a. mający jaki smak; smaczny, =**ckhaftigkeit**, f. smaczność; smakowitość.
Schma'dderbu'ch, s. Schmie'rbuch; =**dderer**, m. bazgracz; =**ddern**, vn. (h.) u. va. bazgrać; gryzmolić; nabazgrać; smarować; =**dderwe'rk**, n. bazgranina; gryzmoły.
Schmä'hen, va. u. vn. (h.): (Jmdn., auf Jmdn.) łżyć kogo, obelżywie wygadywać na kogo; schmähend obelżywy; zelżywy; **Schmä'her**, m. łżyciel.
Schmäh'lich, a. haniebny; obelżywy; =che Hitze, Kälte haniebne gorąco, zimno.
Schmäh'rede, f. mowa obelżywa; obraza; =n gegen Jmdn. ausstoßen łżyć kogo słowami; =**h'schrift**, f. pismo obelżywe; krzywdzące; paskwil; =**h'sucht**, f. oszczerstwo; złorzeczliwość; skłonność do łżenia drugich; =**h'süchtig**, a. lubiący łżyć, uwłaczać, krzywdzić słowami; =**hung**, f. łżenie.
Schmal, a. wązki; szczupły; =male Kost skromne jadło; =le Bissen, *małe szczupłe kąski; =ler Eingang ciasny wchód; =**lbäckig**, a. szczupły na twarzy; =**lbier**, n. doimek; podpiwek.
Schmä'lerer, m. uszczerbnik; =**lern**, va. zwęzić; uszczuplić czego; zmniejszyć (czyje dochody); ograniczyć (czas, czyję władzę); (sich) zwężać się; uszczuplać się, zmniejszać się; =**lerung**, f. uszczuplanie

czego; skrzywdzenie; zmniejszanie; (des Verdienstes, Ruhmes) uwłaczanie zasłudze, sławie.

Schma'lhans, *m.* *sknera; liczykrupa; hier ist — Küchenmeister, *skąpo tu jeść dają; *tu kuchnia bardzo skromna; **-l-heit**, *f.* wązkość, szczupłość; **-lkopf**, *m.* szczupla; **-lleibig**, *a.* szczupły w pasie; **-lköpfig**, *a.* wązką głowę mający; **-lrückig**, *a.* wązkie plecy mający; **-lthier**, *n.* *Jäg.* jelonek; danielek; łaniczka.

Schma'lte, *f.* *Bw.* szmalta; zeszklony kobalt.

Schma'lvieh, *n.* *Ldw.* drobne bydło domowe.

Schmalz, *n.* smalec; gęsi lub wieprzowy tłuszcz (wytopiony); ohne Salz u. —, *bez wszelkiéj okrasy; —, *Kk.* masło topione; **-lzbirne**, *f.* *Gtn.* bera zimowa (gruszka); **-lzblume**, *f.* knieć oder majówka błotna; kwiat błotny; **-lzbrod**, *n.* chléb ze smalcem; **-lzen**, *va.* smalcem okrasić; weder gesalzen noch geschmalzen ani słone uni pieprzne; * bez smaku; *jałowe; **-lzfaß**, *n.* faska na smalec od. na topione masło; **-lzsau**, *f.*, **-lzschwein**, *n.* *Ldw.* świnia tuczna; **-lztopf**, *m.* garnek ze smalcem od. na smalec.

Schmand, **Schmant**, *m.* śmietanka.

Schmaro'tzen, *vn.* (h.) wyjadać z cudzéj kuchni; —, *n.* wyjadactwo; pasibrzustwo; **-tzer**, *m.* darmojad; **-tzerbie'ne**, *f.* *Ng.* jadłoszyn; **-tzerei'**, *f.* pasibrzustwo; wyjadanie z cudzéj kuchni; **-tzerin**, *f.* darmojadka; **-tzerisch**, *a.* pasożytny; **-tzerkre'bs**, *m.* *Ng.* muszłowiec; **-tzerpflan'ze**, *f.* *Ng.* roślina pasożytna; **-tzerthie'r**, *n.* *Ng.* wierzchniak.

Schma'rre, *f.* blizna (z cięcia pałaszem); **-rren**, *va.* bliznę komu zadać.

Schma'rren, *m.* *Kk.*, s. Meh'lspeise.

Schma'rrig, *a.* bliznami okryty, porysowany.

Schmatz, *m.* § całus (głośny); **-tzen**, *vn.* (h.) u. *va.* kląskać, mlaskać (jedząc); cmokać, całować głośno.

Schmauch, *m.* (gruby duszący) dym; kopeć; **-chen**, *vn.* (h.) dymić się, dym z siebie wydawać; —, *va.* kurzyć fajkę; **-cher**, s. Rau'cher; **-feuer**, *n.* dymny ogień; **-gese'llschaft**, *f.* towarzystwo tytuniarzy, fajczarskie; **-chig**, *a.* pełen dymu; zadymiony.

Schmaus, *m.* uczta; biesiada; bankiet; **-sbruder**, *m.* spółbiesiadnik.

Schmäu'schen, *n.* *dim.* biesiadka.

Schmau'sen, *vn.* (h.) biesiadować; —, *va.* zajadać smaczne kąski; **-ser**, *m.* lubiący uczty; **-rei'**, *f.* biesiadowanie; hulanka; **-rin**, *f.* lubiąca uczty.

Schme'ckbar, *a.* dający się uczuć smakiem; **-ckbissen**, **-ckbraten**, *m.* kąsek, pieczeń do skosztowania; **Schme'cke**, *f.* smak (jako zmysł); **-cken**, *vn.* (h.) u. *va.* skosztować; posmakować; smakować, smakiem poznawać; (nach etw.) trącić czém; das schmeckt nach mehr, *to wzbudza większy apetyt; sich etw. — lassen z apetytem co jeść, pić; **-cker**, *m.* smakosz; delikatna gąbka; lubiący smaczne kąski.

Schmeer, *m.* *Zk.* *Kk.* sadło; **-rbauch**, *m.* pampuch; brzuch otyły; brzuchal; brzuchacz.

Schmeichelei', pochlebstwo; (aus) z pochlebstwa; przez pochlebstwo; durch -leien pochlebstwami; -leien sagen komplementa prawić; **-lhaft**, *a.* pochlebny; das ist mir sehr — to dla mnie bardzo pochlebne; **-lka'tze**, *f.*, **-lkä'tzchen**, *n.* *dim.* kotek liżący się; *dziecko pochlebiające się; **-l-lie'd**, *n.* pieśń pochlebna; **-cheln**, *vn.* (h.) pochlebiać; podchlebować, przylizywać się; —, *n.* pochlebianie, podchlebianie; przylizywanie się; **-chelnd**, *ppr.* pochlebny; **-lna'me**, *m.* pochlebne nazwisko; **-lre'de**, **-lspra'che**, *f.* mowa pochlebna; język pochlebny; **-lsu'cht**, *f.* pochlebstwo, podchlebstwo; **-lvo'lk**, *n.* zgraja pochlebców; **-lwo'rte**, *n.* *pl.* słowa pochlebne; **-lzu'nge**, *f.* pochlebczy język; **-chler**, *m.* (w złém znaczeniu) pochlebca; (w obojętném znaczeniu) pochlebniś; **-chler-**, *a.* pochlebcowy, pochlebczy; **-lerin**, *f.* pochlebnica; pochlebnisia; **-lerisch**, *a.* pochlebczy.

Schmei'dig *rc.*, s. Geschmei'dig *rc.*; **-digen**, *va.* robić smagłym, giętkim.

Schmei'ßen, *vn.* u. *va.* *irr.* (h.) rzucać, śmigać, ciskać; wyrzucać z siebie, oddawać tyłem (von Thieren); —, *va.* *reg.* (h.) splugawić, fajdać, srać, paskudzić; (Eier legen) napstrzyć; **-ßfliege**, *f.* *Ng.* mięśniczek; mucha paskudna (co mięso plugawi).

Schme'le, s. Schmie'le; **-len**, *vn.* (h.) dymem trącić; dymić.

Schmelz, *m.* szmelc, zeszklony kruszec; etwas mit — überziehen szmelc na czém dać; — sieczka szklana; **Schmelz-**, *a.* szmelcowany; emaliowany; **-lzarbeit**, *f.* robota szmelcowana; emaliowana, szkliwem powleczona; **-lzarbeiter**, *m.* szmelcarz; emalier; **-lzbar**, *a.* topny; roztopny; **-lzbarkeit**, *f.* roztopność; **-lzblau**, *a.* emaliowoniebieski; —, *n.* kolor emaliowoniebieski; **-lzbutter**, *f.* masło rozpuszczone; masło przetapiane; **Schme'lze**, *f.* topienie kruszcu; huta, w któréj go topią; **-lzeisen**, *n.* *Htk.* żelazo przetapiane; **-lzen**, *va.* *irr.* u. *reg.* (h.) topić, stopić, roztopić; (die Farben) kolory stapiać; szmelcować; emaliować; kruszcowém szkliwem powlec; —, *vn.* *irr.* (s.) topnieć; topić się (jak masło, kruszec na ogniu); tajeć (o śniegu); schmelzende Töne, *niknące tony; **-lzen**, *n.* topienie, roztopianie; szmelcowanie, emaliowanie; **-lzer**, *m.* szmelcer; szmelcarz, topiciel

oder pławiciel kruszców; -lzfarbe, *f.* emaliowy kolor; farba do malowania na szmelcu; -lzgefä'ß, *n.* naczynie do topienia w niém kruszcu itd.; -lzgemälde, *n.* małowidło emaliowe; obraz na szkliwie zrobiony; -lzglas, *n.* szmelc; szkło kruszcowe; -lzhaus, *n.* szmelcarnia, topiarnia kruszców; -lzheerd, *m.* *Httk.* oginisko do topienia kruszcu; -lzhütte, *f.* *Httk.* huta do topienie kruszców; -lzkunst, *f.* emalierstwo; sztuka emaliowania; -lzkünstler, *m.* emalier; znający sztukę emaliowania; -lzmaler, *m.* malarz umiejący malować na emalii; -lzmalerei', *f.* malarstwo emaliowe; malerstwo z ogniem; -lzofen, *m.* *Httk.* piec do topienia kruszców; -lzsilber, *n.* srebro mosiężnickie; -lztiegel, *m.* tygiel do topienia kruszców; -lzung, *f.* topienie (kruszców, itd.); -lzwerk, *n.* zakład do topienia kruszców.

Schmer **rc.**, s. Schmeer rc.

Schme'rgel, -mi'rgel, Smirgel, szmergiel; Schme'rgeln, Smi'rgeln, *va.* pobabrać, potłuścić co.

Schmerl, *m.*, Schme'rle, *f.* *Ng.* drzewalik; kobusek; Schme'rle, *f.* *Ng.* (Fisch) śliż, śliżyk; śliżoryb; -lenäh'nlich, *a.* śliżowaty. [mchownik.

Schme'rling, *m.* *Ng.* (gewisser eßbarer Pilz)

Schmerz, *m.* ból; boleść; dolegliwość; żal; mit -zen z bolem serca; *z największą niecierpliwością: Schmerz-, -rzens-, *a.* bolesny; — boleści; -rzbela'den, -rzbela'stet, *a.* dolegliwościami dręczony, nękany; -rzen, *vn.* (h.) boléć; być w bolu; es schmerzt mich boli mię; dolega mię; żal mię; -rzenbri'nger, *m.* sprawca boleści; -rzenfrei', *a.* wolny od bolów; -rzensge'ld, *n.* nawiązka; basarunek; — zahlen nawiązać rany; -rzenli'nderer, *m.* łagodziciel boleści; -rzenli'ndernd, *a.* łagodzący bole; -rzenlo's, *a.* u. *ad.* bez boleści; wolny od bolów od. dolegliwości; -rzenrei'ch, *a.* obfity w bole od. dolegliwości; -nsmu'tter, *f.* matka boleści od. bolesna; -nsschrei', *m.* krzyk boleści; -nssoh'n, *m.* syn boleści; -nsti'llend, *a.* uspokajający bole; -rzenvo'll, *a.* pełen boleści; -rzhaft, *a.* dolegliwy; cierpiący; -rzhaftigkeit, -rzlichkeit, *f.* bolesność; -rzlich, *a.* bolesny, dolegliwy, przykry; -rzli'ndernd, -rzsti'llend, *a.* uśmierzający, kojący bóle; -rzlo's, *a.* bezbolesny; -rzlosigkeit, *f.* bezbolesność.

Schme'tterer, *m.* gromowładca.

Schme'tterling, *m.* *Ng.* motyl; *motyliczka; -tterlings-, *a.* *Ng.* motyli; motylny; -gsartig, -gsförmig, *a.* motylowaty; -gsblu'me, *f.* *Ng.* łechtka.

Schme'ttern, *vn.* (h.) trzeszczeć; trzaskliwie brzmieć; -nder Ton ton silnie drżący; die Nachtigall schmettert (singt helltönend) słowik drga silnym głosem; —, *va.* gwałtownie i z wrzaskiem uderzyć, popchnąć, rzucić; (etw. in Stücke) zdruzgotać, zgruchotać, strzaskać co na kawałki; schmetternd przerażający; przeraźliwy; wrzaskliwy, krzykliwy.

Schmied, *m.* kowal; ein Jeder ist seines Glückes —, *jak sobie kto pościele, tak się wyśpi; Schmied-, -mieds-, *a.* kowalski; -dbar, *a.* dający się kuć; Schmie'de, *f.* kuźnia; vor die rechte — gehen, *chwycić się dobréj drogi; *udać się, dokąd należy, aby celu dopiąć; Schmie'de-, *a.* kowalski; -dea'mboß, *m.* kowadło kowalskie; -dea'rbeit, *f.* robota kowalska; kowalszczyzna; -debla'sbalg, *m.* miech kowalski; -dee'sse, *f.* komin kowalski; -degerä'th, *n.* narzędzia kowalskie; -degese'll, *m.* kowalczyk; -deha'mmer, *m.* kowalski młot; -deha'ndwerk, *n.* kowalstwo; -dekoh'le, *f.* kowalski węgiel; -demei'ster, *m.* kowal; majster kowal; -den, *va.* kuć; kować; (an etw.) przykuć do czego; (Jmdn. in Ketten) okuć kogo w kajdany; Verse, Reime —, **kuć wiersze, rymy; (böse Anschläge, Ränke), *knować złe zamiary; zdrady; —, *n.* knowanie; -deza'nge, *f.* kowalskie kleszcze.

Schmie'ge, *f.* *Zm.* *etc.* węgielnica stolarska; -gen, *va.* *Zm.* *etc.* podług węgielnicy ustawiać; (sich) naginać się; giąć się podług potrzeby; sich — u. biegen, *uniżać się i płaszczyć; -gsam, s. Geschmei'dig; -gsamkeit, *f.* gibkość, potulność.

Schmie'le, *f.* *Ng.* mietlica; miotła.

Schmiera'lien, *f. pl.* piśmidło; gryzmoły; bazgranina; -rbuch, *n.* brulion; raptularz; -rbüchse, *f.* maźnica; Schmie're, *f.* smarowidło; brud; plugastwo; — bekommen, *iron.* dostać w skórę od. po skórze; -mie'ren, *va.* smarować, nasmarować; (mit Butter) posmarować chléb masłem; wysmarować (bóty olejem, garnek masłem, piec gliną); (Jmdm. etw. in den Mund), *wyłożyć komu co jak na talerzu; lejkiem mu wlać w głowę; (ein ganzes Buch voll) zabazgrać całą książkę; (Jmdn.), *smarować kogo; dawać mu łapowe; (Jmdm. den Buckel), *iron.* wyłoić kogo; wybić co; (den Wein), *wino fabrykować, fałszować, zaprawiać; —, *m.* smarownik; (schlechter Schreiber) bazgrała; -rerei', *f.* smarowanie; (schlechte Schrift rc.) bazgranina; -rfett, *n.* smar, tłuszcz do smarowania; -rhammel, *m.*, *iron.* kocmołuch; flejtuch; plugawiec; kopciuch; smoluch; -rig, *a.* mazisty; gęsty i tłusty jak maź; smolący; brudzący; tłuszczący; walający; sich — machen potłuścić się, powalać się; pobrukać się; — tak miękki, że nim smarować można; miękki jak masło; -rkäse, *m.* ser nagniły do smarowania; bryndza; twaróg; Schmie'rlappen, *m.* plugawy galgan; (elendes Gemälde) gwaz-

danina; płótno zagwazdane; =rmeste, f. Schmie'rbüchse; =rsalbe, f. maść do smarowania; =rseife, f. mydło rzadkie (jak maść; =rsieder, m. maziarz; =rei', f. maziarnia; =rvieh, n. bydło nieczyste, parszywe; =rwolle, f. wełna z nieczystych (parszywych) owiec.

Schmi'nkbohne, f. *Ng.* fasola wijąca się; =nksto'ff, m. *Schdk.* strącznik; **Schmi'nke**, f. barwiczka; barwidło; (weiße) bielidło; blansz; (rothe) rumienidło, czerwienidło; =nken, va. barwić, barwiczką malować (twarz, wargi, się); =nkpflästerchen, n. *dim.* muszka; =nkmittel, n. kosmetyk; =nktopf, m., =nktöpfchen, n. *dim.* miseczka na ruż i blansz; =nkwasser, n. woda do umywania twarzy; =nkweiß, n. blansz, bielidło.

Schmi'rgel 2c., f. a. Schme'rgel 2c.

Schmi'rgeln, vn. (h.) trącić dziegciem albo gorzkiém masłem; *ćmić fajkę, tytuniu wiele palić; =rgler, m. tytuniarz; fajczarz; =rgelschei'be, f. toczek szlifierski.

Schmiß, m. rzut; rzucenie; ciśnięcie; uderzenie; Schmisse bekommen, **dostać w skórę; er hat einen —, *pomieszało mu się w głowie.

Schmitz, m. uderzenie rózga; prętem lub biczykiem; =e auf die Finger bekommen dostać po palcach; — mokra plama; **Schmi'tze**, f. sznurek na końcu bicza; =tzen, va. zacinać, chłostać; —, vn. (h.) puszczać farbę i przez to walać; brudzić; brukać.

Schmo'llen, vn. (h.) dąsać się o co; (mit Jmdm.) gniewać się z kim; —, n. dąsanie się; dąsy; =llig, a. lubiący się dąsać; =llkämmerchen, =llstübchen, =llzimmerchen, n. *dim.*, =llwinkel, m. buduar, samokątek.

Schmo'rbraten, m. *Kk.* pieczeń duszona; sztufada; =mo'ren, va. *Kk.* dusić, smażyć, skwarzyć (pieczeń itd. w rądlu); —, vn. (h.) dusić się (o pieczenie); das Fleisch im Topfe — lassen dusić w garnku; — smarzyć się; =rhitze, f. par; żar; upał tak wielki, że się można upiec; =rstück, n. kawałek duszonego mięsa; =rtopf, m. rynka do duszenia miesa.

Schmu, m. § obrywka; oblów; skórka; sikorka; (machen) pożywić się, sprofitować.

Schmuck, a. ładny; —, m. strój; ozdoba; krasa; Schmuck=, a. biżuteryjny; =mü'cken, va. stroić; ustroić; przystroić; (verschönern) zdobić; =cker, m. przystrajacz; =ckerin, f. przystrajaczka.

Schmu'ckgerä'th, n. sprzęty do stroju; stroje; =ckhandel, m. handel biżuteryjny; =ckhändler, m. kupiec handlujący biżuteryami; =ckkasten, m. skrzynia z kosztownościami do stroju; =ckkästchen, n. *dim.* szkatułka na biżuterje oder klejnoty, z klejnotami; =ckkette, f. łańcuch na szyję; =cklos, a. niestrojny; bez ozdób (mowa, mówić, pisać); =cklosigkeit, f. niewykwintność; prostota; =cknadel, f. śpilka do stroju; =ckrede, f. mowa wykwintna, strojna.

Schmü'ckung, f. ozdobienie; wystrojenie; =mu'ckvogel, m. *Ng.* jedwabnik; (blauer) szkarłatówka; =ckwaare, f. towar do stroju należący od. służący.

Schmuggelei', f. przemycanie towarów; =ggeln, va. przemycać towary; =ggler, m. przemytnik towarów.

Schmu'nzeln, vn. (h.) uśmiechać się; przymilać się; wdzięczyć się; schmunzelnd z przymileniem, z wdzięcznym uśmiechem

Schmutz, m. brud; nieczystość, (voll) zabrudzony; *paskustwo; brzydkie słowa; =tzärmel, m. rękaw do zawdziewania przy pisaniu; =tzbartel, m. łapserdak; flejtuch; śmierdziuch; Schmu'tzen, vn. (h.) brudzić; walać; brudzić się; walać się; =tzfarbe, f. kolor ciemny, nie łatwo się brudzący; =tzfarben, a. koloru ciemnego itd.; =tzfink, =tzhammel, f. Schmu'tzbartel; =tzfleck, m. plama z brudu; =mu'tzig, a. u. *ad.* brudny; brudno; powalany; sich — machen pobrudzić się; powalać się; =ges Wetter brzydka pogoda; błotnista pora; es ist — draußen brzydko (błoto) na dworze; =ges Benehmen, *postępowanie brudne (nikczemne, nieuczciwe); =tzkittel, m. kitel oder suknia do brudnéj roboty, do brudzenia; =tzlappen, m. szmata do ścierania brudów; =tzpapie'r, n. brudny papier; =tztitel, m. *Bchdr.* brudny tytuł; =tzwäsche, f. brudy; =tzwort, n. *brudny wyraz.

Schna'bel, m. dziób; *pyszczek; gąbka; =bel=, a. dziobowy; dziubowy; Schnä'belchen, n. *dim.* dzióbek; pyszczek, buzia; =belei', f. smokcanie się; *rałowanie się.

Schna'beleisen, n. śpiczaste żelazko do trefienia włosów; =belfo'rm, f. kształt dzioba; =lfi'sch, m. *Ng.* długopysk; mieszek; =lfö'rmig, a. dzióbiasty; kształt dzioba mający; =lhau't, f. *Zk.* skóra od. skórka na dziobie, u dzioba; =li'ren, vn. (h.) smaczne kąski zajadać; =lkä'fer, m. trzeń.

Schnä'beln, va. dziobem opatrzyć; *pyszczkać kogo (całować go ścisnąwszy usta jak dzióbek); (sich) pyszczakować się o gołębiach i o ludziach).

Schna'belschi'ff, n. *Sw.* okręt z dziobem; =lstie'fel, m. bót ze śpiczastym nosem; =lthie'r, n. *Ng.* dzióbak.

Schnä'bler, m. *pyszczkarz.

Schnack, m. § żarcik.

Schna'ke, f. *Ng.* komar; wodna żmija; *zabawny koncept; żarcik; =ken, vn. (h.) § bajać; bzdurzyć; żarcikować; zabawne

żarciki gadać; -kisch, a. zabawny; śmieszny; figlarny.
Schnä'llchen, n. dim. sprzączeczka.
Schna'lle, f. sprzączka; klamka; -llen, va. spiąć sprzączką; na sprzączkę zapiąć; —, vn. (h.). s. Schna'lzen.
Schna'llenschuh', m. trzewik ze sprzączka od. do sprzączki.
Schnalz, s. Schna'lzer; -lzen, vn. (h.) klaskać (językiem); trzaskać (biczem); przytykać (palcami); -lzer, m. klaśnięcie (językiem); trzask; trzaśnięcie (biczem); przytyk, przytyknięcie (palcami).
Schnapp! -napps! int. chop! trzask! —, m.: einen — thun chapnąć; -ppen, vn. (h.) trzasnąć; zatrzasnąć się (o zamku itd.); der Hund schnappt nach Fliegen pies muchy łapie pyskiem; (nach etw.), *chciwie się uganiać za czém; -pper, m. chapacz; (Schnepper) szneper; sznyper; puszczadło, żelazko ze sprężyną do krwi puszczania; -rmau'l, n. iron. kłapacz; terkot; kłapaczka; terkotka; -ppern, vn. (h.) kłapać; terkotać; trzepać językiem, wiele i predko mówić; -ppfeder, f. sprężyna spustna (w zamku, u strzelby itd.); -ppgalgen, s. Schne'llgalgen; -pphahn, m. partyzant wojenny; ochotnik za łupem się ubiegający; *rozbójnik; rabuś.
Schnä'ppisch, a. durny.
Schna'ppmesser, n. nóż składany.
Schnapps, m. sznaps; wódka; kieliszek wódki.
Schna'ppsack, m. torba na chléb.
Schna'ppsbruder, m. sznapsista; wódkarz; Schna'ppsbude, f. buda, w któréj wódkę sprzedają; -sbulle, s. Schna'ppsflasche; Schnä'ppschen, n. dim. sznapsik; kieliszeczek wódki; Schna'ppsen, vn. (h.) wódkę pić; wódki się napić; pić jaki mocny trunek; -sflasche, f. flaszka na wódkę; -sgeld, n. pieniądze na wódkę.
Schna'rchen, vn. (h.) chrapać; fukać; —, n. chrapanie; -cher, -chhans, m. chrapała.
Schna'rre, f. terkotka; grzechotka; -rren, vn. (h.) grzechotać (na grzechotce); chrapliwie brzmiéć; charczéć w mówieniu; -nde Stimme charczący głos; -rrer, m. grzechotacz; -na'rrig, a. ofukliwy; -rrstimme, f. charczący głos; -rrthier, n. Ng. warcz; -rrwerk, n. Tk. (in der Orgel) mutacja warcząca.
Schna'tterer, -tterha'ns, m. trzepacz; klekot; terkot; gaduła; -ttererin, -tterga'ns, -tterlie'se, f. terkotka; klekotka; -ttern, vn. (h.) gęgać; gęgotać (o gęsiach i kaczkach); *szczebiotać; *terkotać; *trzepać; *trzepotać; —, n. gęganie, gęgnienie; klokotanie. [sztach.
Schnau, -nau'e, f. Sw. statek o dwu ma-
Schnau'ben, -nau'fen, vn. (h.) u. va. oddychać; mocno dychać; parskać (nozdrzami, jak koń); (vor Wuth) sapać, parskać ze złości; (Rache) zemstą tchnąć, dychać, pałać; (wüthen, sich erbosen) sapać, złościć się; fukać; hałasować; (die Nase), s. Schnäu'zen; schnaubend zasapany; —, n. sarkanie; dychanie.
Schnau'zbart, m. wąs; Schnäu'zchen, n. dim. mordka; pyszczek; Schnau'ze, f. morda; pysk; *dziób, dzióbek (u naczyń); *rurka którą się płyn wylewa; -näu'zen, va. u. vr. (h.): (sich die Nase) utrzéć sobie nos; wysmarkać nos; (das Licht) objaśnić świecę; utrzéć knot u świecy; -nau'zen, vn. (h.) hukać; fukać; -zena'sse, m. Ng. magot; -nbrassen, m. Ng. smugówka; -zig, a. pyskaty; -zkanne, f., -ztopf, m. dzbanek, garnek z dziobem.
Schne'ckchen, n. dim. ślimaczek; Schne'cke, f. Ng. ślimak; Zk. f., wnętrze ucha; Bk. zawój; ślimacznica; wężownica; Mech. śruba Archimedesa do przeprowadzenia wody; -cken-, a. Ng. ślimaczy; ślimakowy; -na'rtig, a. ślimakowy; -nboh'rer, m. świder ślimakowy; -nfe'der, f. sprężyna ślimakowa (w zegarku); -nfö'rmig, a. ślimakowaty, kształt ślimaka mający; -nga'ng, m. ścieszka w ślimaka idąca; chód żółwim krokiem; (im Ohre) przechód ślimaka; -ngehäu'se, -ngewö'lbe, n. sklepienie ślimakowe; -nhau's, n. Ng. skorupa ślimaka; -nho'rn, n. rożek ślimaka; -nkrei's, m. koło ślimakowe; -nli'nie, f. linja ślimakowa; -npo'st, f. iron. żółwia poczta (niezmiernie powolna); -nsammlung, f. zbiór ślimaków; -nschri'tt, -ntri'tt, m. iron. żółwi krok (niezmiernie powolny); -nstie'ge, -ntre'ppe, f. kręte schody; -nwe'g, m. droga ślimakowa; -nzu'g, m. rys (piórem) ślimakowaty.
Schnee, m. Ntl. śnieg; *białość; Schnee-, a. Ntl. śnieżny; śniegowy; -ammer, f. śnieguła (ptak); -anhang, m. sadź; osiędzielizna; -bahn, f. sanna; droga utorowana do sannéj jazdy; -ball, m. kula ze śniegu, -ballen, m. masa śniegu w kulę ubita; -bede'ckt, -beha'ngen, a. okryty, obwieszony śniegiem; -beere, f. Ng. śniegówka groniasta; krzewista; -berg, m. góra śniegiem zasypana; kupa śniegu (jak góra); -bruch, m. śniegołom; -flocke, f. płatek śniegu; -flockenbau'm, m. Ng. śnieżne drzewo; -floh, m. Ng. śniegulik; -gebäu'de, n. śnieżne duszne mieszkanie; -gebi'rge, n. pasmo gór śniegiem okrytych; -gefi'lde, n. pole śniegiem zasłane; -gerö'lle, -gestü'rze, -gewä'lze, n. masy śniegu z gór staczające się, spadające; -gestö'ber, n. Ntl. zadymka; zawierucha ze śniegiem; zamieć; śnieg z wiatrem; -gewö'lk, n. śnieżne chmury; -glänzend, a. błyszczący jak śnieg; -glöckchen, f. Ng. dzwonki; śnieżyca; śnieżny kwiat; -grenze, s. Schnee'linie; -haar, n. śnie-

żny włos; -haube, *f. Jäg.* sieć do chwytania kur polnych na śniegu; -haufen, *m.* kupa śniegu; -haupt, *n.* głowa śnieżnym włosem okryta; -huhn, *n. Ng.* pardwa; śniegula; Schnee'icht, *a.* śnieżysty; -nee'ig, *a.* śnieżny; biały jak śnieg; -jahr, *n.* rok śnieżny, obfity w śnieg; -koppe, -kuppe, *f.* śnieżny szczyt góry; szczyt gór śniegiem okrytych; -lähne, *f.* śniegozwał; -lauwi'ne, s. Lauwi'ne; -licht, *n.* światło (od) śniegu; -linie, *f. Nll. Geog.* linja stanowiąca granicę atmosfery śnieżnej (gdzie śnieg powstaje); -luft, *f.* powietrze śnieżne; -mann, *m.* bałwan ze śniegu; -masse, *f.* masa śniegu; -monat, *m.* śnieżny miesiąc (Styczeń); -pflug, *m.* pług do rozbijania zaspy śnieżnej; -regen, *m.* śnieżny deszcz; -reich, *a.* obfitujący w śnieg; -rose, *f. Ng.* róża sybirska; -schuh, *m.*, -schuhe, *pl.* narty; trzewiki na śnieg; -sperling, s. Schnee'ammer; -staub, *m.* śnieg drobny; -stirne, *f.* *śnieżne czoło, białe jak śnieg; -sturz, s. Schnee'gero'lle; -wasser, *n.* śnieżnica; -wehe, *f.* zaprószka śniegowa; -weiß, *a.* biały jak śnieg; -weiße, *f.* śnieżna białość; -wetter, *n.* śnieżnica, śnieżny czas; -wind, *m. Nll.* wiatr śnieżny; -wolke, *f.* śnieżna chmura.

Schnei'de, *f.* ostrze (noża); *s. Lust, Verlangen; -deba'nk, *f.* strugalnia; -deho'lz, *n.* drzewo łatwo się ciąć dające; -deloh'n, *m.* zapłata za rznięcie (drzewa itd.); zapłata traczom; -deme'sser, *n.* nóż do krajania.

Schnei'demüh'l, *n. Geog.* Piła.

Schnei'demüh'le, *f.* tartak; piła; młyn do tarcia drzewa na deski; -demü'ller, *m.* właściciel tartaku; -den, *va.* u. *vn. irr.* (h.) krajać; ciąć (nożyczkami); (klein, in Stücke) pokrajać co drobno, porznąć na kawałki; (Jmdn.) operować kogo; (Stein) wyrznąć kamień (z pęcherza); (Bruch) operować rupturę; (Wein), *Wb.* obcinać, obrzynać wino; wino przyprawiać, sztucznie go naprawiać; (Getreide) żąć zboże; es schneidet mir im Leibe, * rznie mnie w brzuchu; — im Leibe rznięcie w brzuchu; (Geld), * pieniądki łowić; (Ball im Billardspiel) skrajać bilę; (Capriolen) dziwne skoki wyprawiać; —, *n.* krajanie; rznięcie; cięcie.

Schnei'der, *m.* krawiec; -der-, -ders-, *a.* krawiecki; -ra'rbeit, *f.* krawiecka robota; -rbu'rsche, *m.* chłopiec krawiecki; krawczyk; -rei', *f.* krawiectwo; krawiecczyzna; -rgese'll, *m.* czeladnik krawiecki; krawczyk; -rgewe'rbe, -rgewe'rk, *n.* cech krawiecki; -rha'ndwerk, *n.* krawieckie rzemiosło; krawiectwo; -rhe'rberge, *f.* gospoda krawiecka; -rin, *f.* krawcowa; szwaczka; -ri'nnung, s. Schnei'dergewe'rk; -rloh'n, *m.* zapłata krawcowi; -rmä'dchen, *m.* szwaczka; -rmei'ster, *m.* majster krawiec; -rmu'skel, *m. Zk.* muskuł krawiecki; -dern, *vn.* (h.) krawczyć; —, *n.*, s. Schneiderei'; -rna'del, *f.* igła krawiecka; -rre'chnung, *f.* rachunek krawiecki; rachunek krawca; -rschee're, *f.* krawieckie nożyczkie; -rwe'rkstatt, *f.* warsztat krawiecki; -dewe'rkzeug, *n.* narzędzie do krajania, do rznięcia; -dewi'nd, *m. Jäg.* wiatr boczny; -dezah'n, *m. Zk.* ząb przedni, siekacz, śmieszek, cieśla; -dezeu'g, *n.* sprzęt do rznięcia oder wyrzynania; -dezi'rkel, *m.* cyrkiel nożasty.

Schnei'dig, *a.* co się łatwo daje rznąć; ostrze mający; sieczny: *ostry; energiczny; -digkeit, *f.* energiczność.

Schnei'en, *vn.* (h.): es schneit śnieg pada; —, *n.* padanie śniegu.

Schnei'ße, *f. Jäg.* miót; miot.

Schnei'teln, *vn.* (h.) obcinać.

Schnell, *a.* u. *ad.* prędki; prędko; szybki; szybko; nagły; -llbeschwi'ngt, *a.* szybko skrzydły; szybko ulatający (czas); -ne'lle, s. Schne'lligkeit; -ne'llen, *vn.* (s.) szybko wzlecieć od. wznieść się do góry; nagle i szybko polecieć; —, *vn.* (s.) (mit etw.) szybko co puścić od. spuścić; (mit den Fingern) przytykać, przytknąć palcami; —, *va.* szybko czem rzucać, obracać, machać; z szybkością rzucić w jaką stronę; (sich) śpieszyć się; *s. Betrü'gen, Uebervo'rtheilen; Schne'ller, *m.* przytknięcie (palcami); prztyczek; cyngiel (u strzelby); -llfahrer, *m.* lekki powozik do szybkiej jazdy; (Radfahrer, Velocipedist) samojazd; -llfalle, *f.* sidła z patyczkiem; -llfeder, *f. Mech.* sprężynka; -llfeuer, *n. Kw.* szybkie strzalanie; -llfeuerrad, *a.* szybkostrzelny; -llfingerig, *a.* szybkie palce mający; -llfisch, *m. Ng.* procznik; -llfliegend, *a.* szybkolotny; -llfüßig, *a.* prędkonogi; szybki, rączy; -llgalgen, *m.* estrapada; szubienica do prędkiego wieszania; -llgänger, *m.* skorochód; -lligkeit, *f.* prędkość; szybkość; -llkraft, *f.* elastyczność; sprężystość; -lllauf, *m.* szybki bieg; -llläufer, *m.* szybkobiegacz; -llpost, *f.* kurjerka; szybka poczta; -llritt, *m.* szybka jazda (konna); -llschreibekunst, *f.* tachigrafja; skoropisarstwo; -llschreiber, *m.* tachigraf; skoropis; -llschritt, *m.* szybki krok; -llsegler, *m.* statek szybko żeglujący; -ne'llwage, *f.* przezmian; -llzug, *m.* (auf Eisenbahnen) pociąg pocztowy; szybkowóz, bezmian; pospieszny na żelaznej kolei.

Schne'pfe, *f. Ng.* bekas; junge — bekasię; -pfen-, *a.* bekasowy; bekasi; -ndre'ck, *m. Kk.* trzewa bekasowe; żołądek bekasi; -nfa'ng, *m.* połów bekasów; -nfi'sch, *m. Ng.* bekaśnik; -nja'gd, *f.* polowanie na bekasy; -nschna'bel, *m.* bekasi dziób; -nstri'ch, -nzu'g, *m.* przelot bekasów

Schne'ppe, *f.* klin u czółka; (an Frauenkleidern) czółko z klinem, czółko klinia-ste; —, s. a. Schnau'ze.
Schne'pper, s. Schna'pper.
Schne'pphaube, **-ppmütze**, *f.* czepek, czapeczka z klinem (na czole). [ki.
Schneus, **-neu'se**, **-neu'ße**, *f.* sidła na ptaSchneu'zen, s. Schnäu'zen.
Schni'ckern, s. Ki'chern.
Schni'ckschnack, s. Ki'kelka'kel.
Schnie'ben, *vn. ir.* (h.) parskać.
Schnie'gel, *n.* wykwintny strój; **-geln**, *va.* muskać; (sich) krypować się; mizgać się, miezgać się; geschniegelt wymuskany.
Schnipp! *int.* prztyk!
Schnipp, *m.*, **-ppchen**, *n. dim.* prztyczek; szczutek; Jmdm. ein — schlagen szczutka komu dać.
Schni'ppel, *n.* kawałeczek; **-ppeln**, *va.* ciąć na kawałki; —, *vn.*, s. Au'fschnellen.
Schni'ppen, *vn.* (h.) skrzypiéć czém (nożyczkami); —, *va.* nożyczkami ciąć na drobne kawałki; **-ppisch**, *a.* wścibski; mędrkowaty, pyskaty; zarozumiały; odwarkliwy; -es Wesen mędrkowate, wścibskie obyczaje od. mowy.
Schnipps, s. Schnipp, Schni'ppel; **-ppsen**, s. Schni'ppen.
Schnitt, *m.* krajanie; rznięcie; cięcie; nacięcie; —, *Ldw.* (des Getreides) rznięcie (zboża); (Kleiderform) krój; stan (sukni); (abgeschnittenes Stück) kawałek (ukrojony); brzegi oberzniętéj książki; (Buch mit vergoldetem) książka ze złoconemi brzegami; er hat seinen — gemacht, *miał przy tém (swoję) obrywkę; das war ein —, *to obrywka (obłów, kąsek) nie lada; **-ttchen**, *n. dim.* kawałeczek (ukrojony); skibka, kromeczka (chleba); zrazik (pieczeni).
Schni'tter, *m. Ldw.* żniwiarz; **-tter-**, *a.* żniwny, żniwowy; żniwiarski; **-rfe'st**, s. E'rntefe'st; **-rin**, *f.* żniwiarka; **-rloh'n**, *m.* zapłata od żniwa oder od żęcia; zapłata żniwiarzom, żniwiarkom, żniwiarzowi; **-ttfleisch**, *n. Kk.* mięso krajane; bigosik z mięsa; frykas; **-ttgeld**, *n.* danina na żniwo; **-tthandel**, *m. H.* handel łokciowy; **-tthändler**, *m.* kupiec na łokcie sprzedający; **-tthobel**, *m. Bchb.* żelazko do obrzynania książek; **-ttkohl**, *m. Gtn. Kk.* podczos; kapusta szathowana; **-ni'ttlauch**, *m. Ng.* szczypiór; szczypiorek; łuczek; **-ttlinie**, *f. Gl.* sieczna; **-ttmesser**, *n.* nóż do strugania; ośnik; **-ttver'goldung**, *f. Bchb.* pozłacanie brzegów książki; **-ttwaare**, *f. H.* towar łokciowy; **-renhändler**, *m.* krojownik, kupczący towary łokciowémi; **-ttwunde**, *f.* rana z okaléczenia, z zarznięcia.
Schnitz, *m.* ukrojony kawałek, skibka, talerzyk (jabłka); zrazik (pieczeni); **-tzbank**, *f.* ława do obstrugiwania drzewa; **-tzchen**, **-tzel**, *n. dim.* skibeczka; zrazik; szrazik; sznycel, okrągły a cienki zrazik; okrawek (papieru), wiorek (z ostrużyn); **-tzeln**, *vn.* (h.) u. *va.* drobno krajać; **-tzen**, **-tzeln**, *va.* (etw. in Holz) wyrznąć, wystrugać co z drzewa.
Schni'tzer, *m.* snycerz; (Werkzeug) strugacz, długi nóż do strugania; *gruby błąd; *byk; *bąk; **-ni'tzer-**, **-tzers-**, *a.* (Bildschnitzer-) snycerski; **-tzerku'nst**, *f.* snycerstwo; rzeźbiarstwo; **-rwe'rkstatt**, *f.* snycernia; **-tzern**, *vn.* (h.) *gruby błąd popełnić; grube błędy robić; **-tzkunst**, *f.* sztuka snycerska; **-tzmesser**, *n.* nóż do wyrzynania lub do strugania; ośnik; strug; **-tzscheere**, *f.* nożyczki do wystrzygania; **-ni'tzwerk**, *n.* snycerska robota; rzeźba.
Schnö'de, *a.* lichy; marny (zysk, świat); pogardliwy; czupurny; zuchwały (odpowiedź); **-digkeit**, *f.* pogardliwość, hardość, zuchwałość; czupurność.
Schnö'rkel, *m.* linja esowata, kręcona; *Bk.* skrętek; zawój; wąsowica; *figlas; *ozdóbka wykwintna a niepotrzebna; **-rkelei'**, *f.* upstrzenie ozdóbkami (nie potrzebnémi); **-rkelha'ft**, *a.* esowaty; **-rkeln**, *vn.* (h.) nadać sznerkle, zawoje, figlasy; skrętki robić.
Schnüffelei', *f.*, **-nü'ffeln**, *n.* cuchanie, wąchanie; **-ffeln**, *vn.* (h.) u. *va.* cuchać; *mówić sapiącym tonem.
Schnu'pfen, *vn.* (h.) sapać; —, *va.* (Tabak) tabakę zażywać; **-pfen**, *m. Hlk.* katar; nieżyt; sapka; **-pfen-**, *a.* katarowy; **-na'rtig**, *a.* katarowy; **-nfie'ber**, *n.* febra katarowa; **-pfer**, *m.* tabaczarz; **-pfig**, *a.* zakatarzony; **-pftaba'k**, *m.* tabaka; **-pftaba'ksdose**, *f.* tabakierka (na tabakę); **-pftuch**, *n.* chustka do nosa.
Schnu'ppe, *f.* knot spalony; knot utarty od świecy; es ist mir Alles —, *wszystko mi jedno.
Schnu'ppern, *vn.* (h.) pruciać, wietrzyć.
Schnur, *f.* sznur; sznurek; (nach der) pod sznur; nach der — leben, *żyć podług zegarka, porządnie, regularnie; über die — hauen, *przebrać miarę; (Perlen, Korallen) sznurka pereł, korali; (Schwiegertochter) synowica; von der — zehren z kapitału z kupki żyć; Schnur-, **-ren-**, *a.* sznurowy; **-nu'rband**, *n.* tasiemka do sznurowania; sznurowadło; **-rbrust**, *f.* sznurówka; **-rchen**, *n. dim.* sznurek; sznureczek; etw. wie am — haben, *mieć co jak na sznurku, ku swojéj woli; **-nü'ren**, *va.* sznurem związać; sznurować; (sich) sznurować się, sznurówkę kłaść; przysznurować; —, *n.* sznurowanie; **-nu'rgera'de**, **-rgleich**, *a.* u. *ad.* prosty, prosto; równy, równo, jak pod sznur; **-nü'rkasten**, *m.* zamek do sznurków, pereł itd.; **-rkleid**, *n.* suknia do sznurowania; **-r-**

latz, *m.* gorset; -leib, *n.*, -leibchen, *n. dim.* kaftanik do sznurowania; sznurówka; -loch, *n.* dziurka do sznurka; -nadel, *f.* igliczka. [włóczenia).

Schnu'rperle, *f.* perła z dziurką (do na-

Schnu'rrbart, *m.* wąs; wąsy; -rbärtchen, *n. dim.* wąsik; wąsię; -rbärtig, *a.* wąsaty.

Schnu'rre, *m.* pachołek policyjny (do pilnowania porządku po ulicach); —, *f.* terkotka; *figiel; żart.

Schnu'rrecht, *a.* prosto pod sznur zrobiony.

Schnu'rren, *vn.* (h.) mruczéć (o kocie); warczéć, fruczéć (jak kołowrotek); *s. Be'tteln, Fe'chten. [pod sznur.

Schnu'rrichtung, *f.* kierunek prosty jak

Schnu'rrig, *a.* śmieszny; zabawny; ucieszny; -rrigkeit, *f.* zabawność; ucieszność; -rrpfeiferei', *f.* *bzdura; bzdurstwo; tałatajstwo; -rrvogel, *m. Ng.* chrapiak.

Schnü'rschuh', *m.* trzewik sznurowany od. do sznurowania; -rsenkel, *m.* tasiemka do sznurowania; -rstiefel, *m.* bót sznurowany; -rstift, *m.* skówka metalowa.

Schnu'rstracks, *ad.* wprost przeciwnie.

Schob, *m.* wiązka (słomy).

Scho'ber, *m.* stóg (siana, słomy); bróg (zboża); -ö'berchen, *n. dim.* stożek; brożek; -o'bern, *va. Ldw.* ustawiać w stogi (siano) lub w brogi (zboże).

Schock, *n.* kopa; — schwere Noth! *int.* do kopy djabłów! Schock-, *a.* kopowy; -cken, *va. Ldw.* w kopy ustawiać od. układać; —, *vn.* (h.) kopować (o zbożu); wiele kop snopów dawać; -ckleinwand, *n. W.* płótno kopowe; -ckweise, *a.* u. *ad.* kopami.

Scho'fel, -felig, *a.* gałgański; podły; nikczemny; niewart; Scho'fel, *m.*, -lzeu'g, *n.* gałgaństwo.

Schö'ffe, **Schö'ppe**, *m. Rw.* ławnik; -ffen-, *a.* ławniczy; -ngeri'cht, *n.* sąd ławniczy.

Schola'r, *m.* uczeń szkolny; -la'rch, *m.* dyrektor szkoły; przełożony szkół; -la'ster, *m.* scholastyk, kanonik szkołami się zajmujący; -la'stik, *f.* scholastyka; *filozofja średniowieczna; -la'stiker, *m.* scholastyk; -stisch, *a.* scholastyczny.

Scho'lle, *f.* bryła (ziemi, lodu); —, *Ng.* flądra (ryba); -llern, *vn.* (h.) bryłami spadać, staczać się; -llicht, *a.* bryłowaty; do bryły (ziemi) podobny; -llig, *a.* brylasty.

Schö'llkraut, *n. Ng.* jaskólcze ziele.

Schon, *ad.* już; chociaż; lubo; acz; — gut! już dobrze! dobrze, dobrze! es ist — wahr, doch &c. prawdać to jest, jednakże itd.; wenn — chociaż; jakkolwiek; wenn —, so doch chociaż — to jednak, to przecie, to i tak.

Schön, *a.* u. *ad.* piękny; -es Wetter piękna pogoda; piękne powietrze; pięknie; das -e Geschlecht, *płeć piękna; die -e Welt, *piękny świat; ich bitte —, danke — pięknie (bardzo) proszę, dziękuję; mit Jmdm. — thun, *karesować się z kim; eine Schöne, *dama; *piękność; das Schöne piękne; piękność; (lieblich) miły, przyjemny; -narmig, *a.* pięknoramienny; -näugig, *a.* pięknooki.

Scho'nbar, *a.* dający się ochronić, ocalić.

Schö'nblätterig, *a.* pięknoliści; -nblind, *a.* (koń) niewidzący przy księżycu; -nblindheit, *f.* ślepota księżycowa; -nbrüstig, *a.* piękną pierś mający; -ndruck, *m. Bchdr.* pierwsza strona arkusza wydrukowana; Schö'ne, *f.* piękna kobieta; piękna dama. [szanować co.

Scho'nen, *va.* u. *vn.* (h.) ochraniać czego;

Schö'nen, *vn.* (h.) piękniéć; piękniejszym się stawać; —, *va.* upiękniać; *klarować, czyścić (wino).

Scho'nend, *a.* ochronny; *delikatny.

Scho'nenswe'rth, -nswü'rdig, *a.* zasługujący na ochronę.

Schö'nfärber, *m.* farbownik delikatnych materji; -rberei', *f.* farbiernia delikatnych materji; -nfleckchen, s. Schö'npflaster; -nfrucht, *f. Ng.* (malabarische Wirbelbeere) poładnia; -ngefüh'l, *n.* gust w rzeczach pięknych; -ngeist, *m.* beletrysta; -ngeisterei', *f.* lgnięcie do beletrystyki; -ngeistig, *a.* beletrystyczny; do beletrystyki należący; -ngelo'ckt, -ngemäh'nt, *a.* piękne loki, piękną grzywę mający; -ngesta'ltet, *a.* urodziwy; -nheit, *f.* piękność; *piękna osoba; -nsbi'ld, *n.* obraz piękności; -nsgefüh'l, *n.* czucie piękności; -nsmi'ttel, *n.* lekarstwo od. środek na piękność; piększydło; -nsi'nn, *m.* gust; czucie piękności; -nlockig, *a.* piękne loki mający; pięknoloki; -nmähnig, *a.* pięknogrzywy; -nmaler, *m.* malarz piękne twarze malujący; -nrederei', *f.* krasnomowność; -nredner, *m.* krasomowca; -nschreibeku'nst, *f.* kaligrafja; krasopistwo; -nschreiber, *m.* kaligraf; krasopisarz; -nschreibung, *f.* piękne pisanie; -nstens, *ad.* jak najpiękniéj; -nthuer, *m.* karesownik; komplemencista; -nthun, *n.* umizg.

Scho'nung, *f.* ochranianie; dyskrecja; delikatność; zagajenie; gaj świeżo założony; -ngslo's, *a.* niedyskretny; niedelikatny, bez wszelkiéj dyskrecji.

Schö'nwangig, *a.* krasolicy; -nwissenschaftlich, *a.* beletrystyczny.

Scho'nzeit, *f. Jäg.* ochrona; czas ochrony.

Schoo'ner, *m. Sw.* okręt długi a wąski.

Schooß, *m.* łono; podołek; im -ße na łonie; Schooß-, *a.* łonowy; -ßbein, *n. Zk.* kość łonowa; -ßhündchen, *n. dim.* piesek faworyt od. pieszczoszek; pieścidło pani; -ßkätzchen, *n. dim.* kotek faworyt; -ßkind, *n.* pieszczoszek (mamuni); (des Glückes), *dziecko szczęścia; ulubieniec fortuny.

Schopf, *m.* czub; czupryna; Jmdn. beim -e fassen wziąć kogo za czuprynę; -pfartig, *a.* czubiasty; do czuba podobny

Schöpf-, *a.* czerpalny; **-pfbrunnen**, *m.* studnia z wiadrem; **-pfe**, *f.* czerpowisko; **-pfeimer**, *m.* wiadro; czerpak do czerpania. [*va.* czub czemu przyprawić.
Scho'pfen, *vn.* (h.) czuba dostawać; —,
Schö'pfen, *va.* czerpać (wodę); nabierać; (Hoffnung), *powziąć nadzieję.
Schö'pfer, *m.* stwórca; stworzyciel; twórca; **-pfer-**, *a.* twórczy; **-rgei'st**, *m.* twórczy duch; **-rha'nd**, *f.* ręka stwórcy od. stwarzająca; **-pferhau'ch**, *m.* tchnienie stwórcy; **-pferhu'ld**, *f.* łaska stwórcy; **-risch**, *a.* twórczy; **-rkra'ft**, *f.* twórcza siła; **-rma'cht**, *f.* moc stwórcy; **-rru'f**, *m.* głos stwórcy wywołujący co z niczego.
Schö'pfgefä'ß, **-pfgeschi'rr**, *n.* czerpadło; **-pfgelte**, **-pfkelle**, *f.* szkopek.
Scho'pfhaar, *n.* czub z włosów; **-pfheher**, *m.* *Ng.* kawka czubata; **-pfig**, *a.* czubaty.
Schö'pfkanne, *f.* konewczka do czerpania od. nabierania; **-pflöffel**, *m.* łyżka czerpalna, oder do czerpania; łyżka wazowa; **-pfmaschi'ne**, *f.* maszyna czerpiąca; **-pfquelle**, *f.* stok (wody); **-pfrad**, *n.* koło czerpalne do nabierania (i wylewania) wody. [baty.
Scho'pftaube, *f.* *Ng.* czubacz, gołąb' czu-
Schö'pfung, *f.* stworzenie; twór; utwór; **-ngs-**, *a.* — stworzenia; **-ngsgeschi'chte**, *f.* historja stworzenia świata; **-ngsta'g**, *m.* dzień stworzenia; **-ngswo'che**, *f.* tydzień stworzenia; **-ngswo'rt**, *n.* słowo stworzenia.
Schö'pfwerk, *n.* przyrząd do czerpania; wody (ze stawu).
Scho'pfvogel, *m.* *Ng.* strojnoczub; **-pffrüchtig**, *a.* *Ng.* szczytoowocowy.
Schö'ppe, *m.* *Rw.* ławnik.
Scho'ppen (Schö'ffe), *m.* szopa (na wozy); (Trinkgefäß) kwarta.
Schö'ppen-, *a.* *Rw.* ławniczy, ławnicki; ławnikowski; **-na'mt**, *n.* urząd ławniczy; ławnictwo; **-nbank**, *f.* ławica dla ławników; **-nei'd**, *m.* przysięga ławnikowstwa (na urząd ławnika); **-ngeri'cht**, *n.* sąd ławniczy; **-ppenstuh'l**, *m.* krzesło ławnikowskie.
Schöpps, **Schöps**, *m.* *Ng.* skop; *cielę; *gamoń; **Schöps-**, **-psen-**, *a.* skopowy; **-pschristel**, *m.* *iron.* dudakoń; gamoń; **-psdrehe**, *f.* *Hk.* motylica; **-psenbra'ten**, *m.* *Kk.* skopowa pieczeń; **-nbrü'he**, *f.* skopowy rosół; **-nflei'sch**, *n.* skopowe mięso; **-nkeu'le**, *f.* *Kk.* skopowy dych.
Schorf, *m.* *Hk.* strup; skorupa na ranie; **-rfig**, *a.* strupiasty; strupieszały; **-rfigkeit**, *f.* strupieszałość.
Scho'rnstein, *m.* komin; **-nstein-**, *a.* kominowy; kominny; **-nsteinfeger**, *m.* kominiarz; **-nfegerei'**, *f.* kominiarstwo; **-nfegers-**, *a.* kominiarski; **-nfegergese'll**, *m.* kominiarczyk; **-rha'ndwerk**, *m.* kominiarstwo; **-rju'nge**, *m.* chłopak kominiarski; **-nsteinkragen**, **-nsteinmantel**, *m.* *Bk.* kapa u komina.
Schos, **Schoos**, s. Schooß.
Schoß, *m.*, s. Schö'ßling; —, *Stw.* szosowe, podatek z domów.
Schö'ßchen, *n.* *dim.* okienko w oknie.
Scho'ssen, *vn.* (h. u. s.) schodzić; źdźbła wypuszczać; kłosy wypuszczać (o zbożu); *Stw.* opłacać podatek; **-ßfrei**, *a.* wolny od podatku; **-ßkelle**, *f.* skrzynia z tyłu pocztowego wozu na rzeczy.
Schö'ßling, *m.* latorośl; odrośl; wyrostek; wypustek (u drzewa).
Scho'ßpflichtig, *a.* obowiązany do opłacania podatku.
Scho'ßreis, s. Schö'ßling.
Scho'te, *f.* *Ng.* strączek; zielony groch; groszek; **-ten-**, *a.* strączkowy; **-ndorn**, *m.* akacja; **-ne'rbsen**, *f.* *pl.* groch strączkowy; **-ngewä'chse**, *n.* *pl.* *Ng.* groszkowe rośliny; **-nklee'**, *m.* *Ng.* komonica pospolita; **-nscha'le**, *f.* strączyna; **-tig**, *a.* *Ng.* strączysty; **-ntoffel**, *m.* *iron.* głupiec; gluptas; dureń.
Scho'tte, *m.* *Geog.* Szkot; **-ttin**, *f.* Szkotka; **-ttisch**, **-ttländisch**, *a.* Szkocki; **-ttisch**, *m.* Szkocki taniec; **-ttland**, *n.* Szkocja; **-ttenta'nz**, *m.* ekosez; szkocki taniec; **-ntra'cht**, *f.* szkocki strój, bez spodni; **-ttisch** ꝛc., s. Scho'tte ꝛc.
Schraffi'ren, *vn.* *Mal. etc.* szrafirować; (w sztychu) kratkować; **-ffi'rung**, *f.* szrafirowanie; kratkowanie.
Schräg, *a.* ukośny; —, *ad.* ukośnie; na ukos; z ukosa; (über) naprzeciwko w bok; **-gboden**, *m.* pulap ślepy; skośne sklepienie; **Schrä'ge**, *f.* ukośność; **-gema'ß**, *n.* *Zm.* węgielnica do oznaczania ukośności.
Schra'gen, *m.* szraga; kozioł; sztalugi za podstawę służące; stós trzechsążniowy.
Schrä'gen, *va.* ukośny kierunek czemu nadać; **-gschnitt**, *m.* przecięcie ukośne; **-gschritt**, *m.* krok ukośny; **-gstrich**, *m.* linia ukośna.
Schra'mme, *f.* kresa; **-mmen**, *va.* kresę na czém zrobić; (sich) zadrasnąć się; **-mmig**, *a.* szramowaty; pokresowany; **-mmschu'ß**, s. Strei'fschuß.
Schrank, *m.* szafa, szafka; **-nkfenster**, *n.* okno u szafy; **-nkschlüssel**, *m.* klucz do szafy; **-nkthür**, *f.* drwi od szafy.
Schra'nke, *f.*, **-nken**, *pl.* kobylice otaczające jakie miejsce; szranki; in den -en erscheinen, *wystąpić w szranki (na turnieje itd.); —, *granica; granice; die -n überschreiten, *przejść od. przestąpić granice, przejść za granice; einer Sache -n setzen, *tamę położyć czemu.
Schrä'nken, *vn.* (h.) w chodzić nogi na krzyż stawiać; —, *va.* złożyć od. założyć na krzyż; (eine Säge) zęby u piły rozginać.
Schra'nkenlo's, *a.* u. *ad.* bez granic; nie-

ograniczony; -nlo'sigkeit, *f.* nieograniczoność.

Schra'nkschlüssel ꝛc., s. Schrank ꝛc.

Schra'nne, *f.* *miejsce zagrodzone; zakratkowane; *kratki, sąd; *Ldw.* targ zbożowy; targ na zboże; rogatka.

Schranz, *m. iron.* darmozjad; pieczeniarz; podły pochlebca.

Schra'pe, *f.* skrobadło; drapaczka; zgrzebło; -peisen, *n.* żelazko do skrobania; -pen, *vn.* (h.) u. *va.* skrobać.

Schräu'bchen, *n. dim.* śrubka; -rau'be, *f.* śruba; szruba; -n anziehen śruby mocno wśrubować; (ohne Ende), *Mech.* śruba nieustająca; seine Worte auf -n stellen, *wykrętnie układać słowa; na dwie strony słowa stroić; geschraubtes Wesen, *sztywność; przesada, napuszoność; -ben, *va.* śrubować; (Jmdn.), *docinać, dogryzać komu; skubać kogo; -ben-, *a.* szrubowy; śrubowy; -nbaum, *m. Ng.* pochutnik; śrubibób; -nboh'rer, *m.* świder do wiercenia muterek do śrub; -nda'mpfer, *m. Sw.* parostatek o śrubie; śrubowiec parowy; -ndreh'bank, *f. Mech.* śrubjarnia; -ndre'her, *m.* ten co śrubę obraca; -nfö'rmig, *a.* gwintowany; do śruby podobny; -nga'ng, *m.*, -ngewi'nde, *n.* gwint w kształcie śruby; -nmu'tter, *f.* mutra do śruby; macica gwintowana; -nschlü'ssel, *m.* klucz do wkręcania; -nschnei'demaschi'ne, *f.* gwintorzeźnia; -nventi'l, *n.* łącznik mosiężny; krok śruby; -nzeu'g, *n.* narzędzia do robienia śrub; -bknecht, *m. Mech.* kleszcze rozsuwane; -bstahl, *m.* dłóto zębate, grzebieniaste; -bstock, *m. Mech.* śrubsztok, szrubsztak, imadło; trzymaczka; -bzwi'nge, *f. Zm.* śruba stolarska; szpona; ściskarz.

Schreck, *m.* strach; -ckbar, s. Schre'cklich; -ckbild, *n.* straszydło; **Schre'cken**, *vn.* (h.) strachać się; —, *vn.* (s.) pęknąć z trzaskiem; zerwać się i krzyknąć; —, *va.* straszyć kogo; —, *m.* strach; zlęknięcie się; in — gerathen przelęknąć się; Jmdn. in — setzen przestraszyć kogo; -ckenlo's, *a.* nieustraszony; nie znający strachu; -nsbo'tschaft, *f.* straszliwe doniesienie; -nsgeheu'l, *n.* wycie strachem przejmujące; -nsgespe'nst, *n.* przerażające straszydło; -nsgesta'lt, *f.* straszliwa postać; -nshe'rrschaft, *f.* teroryzm; -nsna'cht, *f.* straszliwa noc; -nso'rt, *m.* straszliwe miejsce; -nsstu'nde, *f.* straszliwa godzina; -nsta'g, *m.* straszliwy dzień; -nswo'rt, *n.* straszliwe słowo; -nszei't, *f.* straszliwy czas; -ckgeda'nke, *m.* straszna myśl; -ckhaft, *a.* strachliwy; -cklich, *a.* straszny; okropny; —, *ad.* okropnie; strasznie; -lichkeit, *f.* straszność; -niß, *n.* strach; -schuß, *m.* wystrzał na postrach; *postrach; -stimme, *f.* straszliwy głos; -ckwasser, *n.* woda na przelęknienie

Schrei, *m.* krzyk; krzyknięcie; einen — thun krzyknąć.

Schrei'bart, *f. Spl.* sposób pisania; styl; Schreib-, -rei'be-, *a.* piśmienny; -bbeda'rf, *m.* potrzeby piśmienne; -bebu'ch, *n.* skryptura; sekstern; -begebüh'r, *f.*, -bege'ld, *n.* zapłata od. należytość za pisanie; -beku'nst, *f.* sztuka pisania; -belu'st, *f.* ochota do pisania; -belu'stig, *a.* mający ochotę do pisania; -bemei'ster, *m.* nauczyciel pisania; -rei'ben, *vn.* u. *va. irr.* ((h.) pisać; napisać; (nach, um, wegen etw.) pisać o co; (sich) napisać się (swoje imię, nazwisko); sich her — pisać się zkąd, pochodzić zkąd, mieć początek; man schreibt, *piszą; —, *n.* pisanie; pismo; list; odezwa; -bepu'lt, *m.* pulpit do pisania; stolik do stojącego pisania; -ber, *m.* pisarz; der — dieses Briefes ten, co ten list pisał; -ber-, -bers-, *a.* pisarski; -ra'mt, *n.* urząd pisarza; -rbu'rsche, *m.* pisarek; pisarczyk; -rdie'nst, *m.* służba pisarza; -rei', *f.* pisanie; *iron.* pisanina; -rloh'n, *m.* zapłata pisarzowi; -rpo'sten, *m.*, -rste'lle, *f.* miejsce (urząd) pisarza; -bfeder, *f.* pióro do pisania; -bfehler, *m.* błąd pisarski od. ortograficzny; -bfertig, *a.* wprawny w pisanie; -bfinger, *m.* palec piśmienny; -bgriffel, *m.* sztyft do pisania; -bkasten, *m.*, -bkästchen, *n. dim.* skrzyneczka na materjały piśmienne; -bmaterialien, *n. pl.* materjały piśmienne; -bpapie'r, *n.* papier do pisania, piśmienny: -bschrank, *m.* biórko do pisania; -bschule, *f.* szkoła pisania; -bselig, *a. iron.* niepohamowaną chęć do pisania mający; -bstift, *m.* sztyft do pisania; -bstube, *f.* biuro; izba od. pokój, gdzie piszą od. do pisania; -bstunde, *f.* lekcja pisania; -bsucht, -bsüchtig, s. Schrei'blust; -btafel, *f.* tabliczka do pisania; -btisch, *m.* stół od. stolik do pisania; -bübung, *f.* ćwiczenie (się) w pisaniu; -bung, *f.* sposób pisania; -bwuth, *f.* mania do pisania; -bzeug, *n.* skrzyneczka z kałamarzem i piasecznicą; -bzimmer, s. Schrei'bstube.

Schrei'en, *vn. irr.* (h.) krzyczeć, wrzeszczeć; (über etw.) krzyczeć na co; bardzo głośno gadać; schreie nicht so! nie krzycz tak! (Feuer) wołać, że gore, że się pali; (nach etw.) wołać o co; (um Hülfe) wołać o pomoc; krzyczenie; krzyk; -er, *m.* krzykacz; krzykała; wrzaskun; -rin, *f.* krzykaczka; -erisch, *a.* krzykliwy; -hals, *m.* wrzaskun.

Schrein, s. Schrank, Ka'sten; -ner, *m.* stolarz trudniący się robieniem skrzyń i kufrów; -ner-, *a.* stolarski.

Schrei'ten, *vn. irr.* (s.) kroczyć; stąpać; (zu etwas) przystąpić do czego; aber — wir zur Sache, *ale przystąpmy do rzeczy.

Schrift, *f.* pismo; Schrift-, *a.* piśmienny;

-ftausleger, m. wykładacz pisma (świętego); -ftauslegung, f. wykładanie pisma świętego; -ftbeu'rtheiler ꝛc., s. Recense'nt ꝛc.; -ftbewei's, m. dowód z pisma świętego; -ftchen, n. dim. pisemko; -fteln, vn. (h.) pisemka wydawać; drobném autorstwem się trudnić; -fterklärer ꝛc., s. Schri'ftausleger; -fterz, n. Bw. telurek złota; -ftforscher, m. badacz pisma świętego; -ftforschung, f. badanie pisma świętego; -ftgeleh'rter, m. Kg. doktor pisma świętego; -ftführer, m. trzymający pióro; -ftgemä'ß, s. Schri'ftmäßig; -ftgießer, m. giser; pismolej; -ßerei', f. gisernia; odlewnia czcionek; -ßermeta'll, n. materjał na pismo drukowe; -ftguß, m. odlewanie liter drukowych; -ftkammer, f. archiwum; -ftkasten, m. Bchdr. kaszty; -ftlehrer, m. nauczyciel pisma świętego; -ftler, m. pismak; -ftlich, a. piśmienny; -ftmäßig, a. stósowny do pisma świętego; -ftsäule, f. słup od. kolumna z napisem; -ftschneider, m. wyrzynacz czcionek w stali; -ftschneiderei', f. wyrzynanie czcionek na stali; -ftschrank, m. szafka na pisma; -ftseite, f. zapisana lub zadrukowana strona (papieru); -ftsetzer, m. Bchdr. zecer; składacz; -ftsprache, f. Spl. język piśmienny; mowa piśmienna; -ftstelle, f. miejsce z pisma świętego; -ftsteller, m. pisarz (dzieł); autor; -ftstellerei', f. autorstwo; pisanie dzieł; -llerin, f. autorka; pisarka; -ftsteller-, a. autorski; -ftstellern, vn. (h.) autorstwem się trudnić; książki pisać; -ftstempel, s. Patri'ze; -fttext, m. tekst z pisma (świętego); -ftverfä'lscher, m. fałszerz pism; -fälschung, f. fałszowanie pism; -ftwechsel, m. korrespondencja; znoszenie się; -ftwort, n. słowo pisma (świętego); -ftzeichen, n. znak pisarski; -ftzug, m. cug, zarys, pociąg w pisaniu.

Schrill, a. ostry, przeraźliwy; -ri'llen, vn. (h.) świergotać; świerkotać; świerkać.

Schritt, m. krok; — vor — krok za krokiem; noga za nogą; (halten) dotrzymywać kroku; nicht — halten, nicht im — marschiren nierównym iść krokiem; im — reiten człapem jechać; -ttchen, n. dim. kroczek; -ttmaaß, n. miara na kroki; -ttmesser, -ttzähler, m. ten co kroki mierzy lub liczy; narzędzy do tego służące; -ttstein, m. kamień w miałkiéj wodzie do przejścia; -ttweise, a. u. ad. na kroki; -ttzähler, m. krokomiar.

Schroff, a. stromy, spadzisty, przepaścisty; Schro'ffe, n., -ffheit, f. stromość; spadzistość; *brak grzeczności.

Schrö'pfeisen, n. Hlk. nacinadło; puszczadło; **Schrö'pfen**, va. Ldw. sierpem z wierzchu zrzynać (zboże nim źdźbła dostanie); (Jmdn.) bańki komu postawić i ciało nacinać; *orznąć kogo; -pfglas, n., -pfkopf, m. Hlk. bańka; -pfköpfe aufsetzen bańki postawić; -pfwunde, f. rana z nacięcia ciała przy stawianiu baniek; -pfzeug, n. narzędzia potrzebne do stawiania baniek.

Schrot, n. odcinek; odrzynek; sztuka ucięta (drzewo na deski); wióry; trociny; waga mennicza jakiéj monety; (zum Schießen) śrót (do strzelania); Schrot-, a. śrotowy; śrotowany; -tbeutel, m. worek na śrót; -tbüchse, f. śrótówka, strzelba do śrótu; -teisen, n. dłóto do odcinania, obcinania; -ten, va. pogryźć na drobne kawałki; rąbać, rznąć, krajać, ciąć itd. na równe części; —, n. drobienie; śrotowanie; toczenie; kułanie.

Schrö'ter, m. ten, który co kraje, tnie, przyrzyna, przykrawa; Ng. (Hirschkäfer) jelonek (gatunek chrząszcza).

Schro'tfaß, n. beczka na śrót; -tform, f. forma na odlewanie śrótu; -tha'mmer, m. młot szeroki i ostry do odcinania; -ro'thobel, m. hebel do okrzesywania z grubszego; -tkleie, f. grube otręby; -tkorn, n. ziarnko śrotu; zboże śrotowane; -tleiter, f. drabinka do wtaczania po niéj ciężarów; -tmehl, n. mąka śrotowana, skrupiona, razowa; -tmeißel, m. Zm. dłuto do przecinania; -tmühle, f. młyn do śrotowania zboża; żarna; -tsäge, f. Zm. piła do rznięcia grubego drzewa; piła wielka; -tseil, n. powróz oder lina do wciągania lub spuszczania ciężarów; -tspeck, n. słonina śrótowa; schab ze saloniny; -twage, f. śrótwaga.

Schru'bben, va. Zm. szórować; wycierać ostrą miotłą; z grubego heblować; -bber m. szczotka do podłogi.

Schru'lle, f. raptus; sus; dziwactwo; -nhaft, a. dziwaczny.

Schru'mpel, f. zmarszczka; -mpelig, a. pomarszczony; -mpeln, vn. (h.) marszczyć się.

Schru'mpfen, vn. (s.) marszczyć się; (sich) marszczyć się; -mpfig, s. Schru'mpelig.

Schru'nde, f. szpara; rozpadlina; przepęknięcie; -nden, vn. (s.) rozpadać się (jak ziemia z gorąca); pękać (jak wargi od mrozu); —, vn. (h.) popękać się; porysować się; rozpadać się.

Schub, m. posunięcie; wsunięcie; popchnięcie; (des Brodes) wsadzanie chleba (do pieca); (Kegel) jeden rzut kuli (w kręgle); einen — thun raz rzucić; auf Einen —, *od razu; śpiesznie; raptem; na chwilkę; Jmdn. auf den — bringen z szupasem kogo odesłać; -bfach, n. przegródka (w skrzyni, w szafie) do wysuwania; -bfenster, n. zasuwka.

Schu'bjak, m. łajdak, popychacz.

Schu'bkarren, m. taczki; -bkärrner, m. taczkarz; -bkasten, m. skrzynia z prze-

grodami do wysuwania; -blade, *f.* szuflada; szufladka; -bpaß, *n.* *Stw.* karta wydalenia; -briegel, *m.* zasuwka; -bsack, *m.* kieszeń; -btisch, *m.* stół z szufladami; -bweise, *a.* u. *ad.* posuwając.

Schu'but, -hut, *m.* *Ng.* puhacz (sowa).

Schü'chtern, *a.* nieśmiały; bojaźliwy; -n-heit, *f.* nieśmiałość; bojaźliwość.

Schuft, *m.* szubrawiec; gałgan; łajdak; -ftig, *a.* gałgański; łajdacki; -ftigkeit, *f.* łajdactwo.

Schuh, *m.* trzewik; przyszwa u bóta; obuwie; die -e wechseln przezuć trzewiki; Jmdm. etw. in die -e schieben zwalić co na kogo; (Maaß) stopa; Schuh-, *a.* trzewikowy; trzewiczny; -h'anzieher, *m.* róg; -hband, *n.* tasiemka do trzewików od. u trzewika; -hbürste, *f.* szczotka do botów; Schüh'chen, -h'lein, *n. dim.* trzewiczek; -hdraht, *m.* dratwa; -hen, *va.* obuć, obuwać; geschuht obuty; okuty na końcu; -hfleck, *m.* przyszczepka, łatka u trzewika; -hflicker, *m.* szewc łataniną się trudniący; -h'geld, *n.* trzewiczne; -hladen, *m.* sklep, gdzie trzewiki sprzedają; jatka szewska; -hleder, *n.* skóra na trzewiki; -hleisten, *m.* kopyto na trzewik; -hmaaß, *n.* miara na trzewiki; -hmacher, *m.* szewc; -hmacher-, -chers-, *a.* szewcki; -rgese'll, *m.* szewczyk; -rhandwerk, *n.*, -cherei', *f.* szewstwo; -hmarkt, *m.* szewcki rynek; -hnagel, *m.* gwóźdź do podbijania obuwia; -hputzer, *m.* czyściciel od. chędożyciel obuwia; -hriemen, *m.* rzemyk u od. do trzewika; rzemyk u trzewików; rzemyk do obuwia; -hschmiere, *f.* smarowidło; czernidło do obuwia; -h-schnalle, *f.* sprzączko do trzewików; -h-sohle, *f.* podeszwa u oder do trzewika; -hwachs, *n.*, -hwichse, *f.* szuwaks; czernidło; -hzwecke, *f.* cwieczek do bótów.

Schu'hu, s. U'hu.

Schul-, *a.* szkolny; -labhandlung, *f.* rozprawa szkolna; -lamt, *n.* urząd szkolny; urząd nauczycielski; -lamtscandida't, *m.* kandydat do stanu nauczycielskiego; -langele'genheit, *f.* interes szkolny; -l-anstalt, *f.* instytut naukowy; -larbeit, *f.* robota szkolna; -laufseher, *m.* dozórca (inspektor) szkolny; -laufsicht, *f.* dozór nad szkołę; -lbank, *f.* ławka szkolna; noch auf der — sitzen jeszcze szkołą pachnąć; -lbau, *m.* budowa szkoły; -lbe-hö'rde, *f.* *Stw.* władza szkolna; -lbe-ka'nnter, *m.* znajomy szkolny; -lschaft, *f.* znajomość szkolna; -lberi'cht, *m.* raport szkolny; -lbesu'ch, *m.* uczęszczanie do szkoły; -lbube, s. Schu'lknabe; -lbuch, *n.* książka szkolna; -lcamera'd, *m.* towarzysz szkolny; -dschaft, *f.* towarzystwo szkolne, w szkołach skojarzone; -l-chor, *n.* chór szkolny; -lcursus, *m.* kurs szkolny.

Schuld, *f.* wina; die — liegt an mir, ich bin daran — jam temu winien; ich bin —, daß rc. jam winien że itd.; — (an Geld rc.) dług; -en machen długi zaciągać; Schuld-, Schu'lden-, *a.* dłużny; długowy; -u'ldbar, *a.* winowaty; występny; -dbefle'ckt, *a.* skalany winą; -d-bela'stet, -dbela'den, *a.* obciążony winą; -dbewei's, *m.* dowód winy albo długu; -dbewußt, *a.* poczuwający się do winy; -dbrief, *m.* skrypt, rewers; oblig; -dbuch, *n.* księga długów; -dbürge, *m.* ręczyciel za długi; -deinforderung, *f.* ściąganie długów; -deintreiber, *m.* ten co długi ściąga; -den, *vn.* (h.) być dłużnym; -n-bela'stet, *a.* obciążony długami; -nfrei', *a.* nie mający długów; -nla'st, *f.* ciążący ogrom długów; -nlo's, *a.* wolny od długów; -nma'cher, *m.* pożyczalski; lubiący długi robić; -nma'sse, *f.* masa długów; -nregi'ster, *n.* spis długów; -nti'lgung, *f.* umorzenie długów; -nti'lgungska'sse, *f.* *Stw.* kasa umorzenia długów; -nwe'sen, *n.* *Rw.* rzeczy długów się tyczące; materja długowa; -nzi'nsen, *m. pl.* procenta od długów; -derla'ß, *m.*, -derla'ssung, *f.* odpuszczenie winy; uwolnienie od długu; -dforderung, *f.* pretensja; dług u kogo; -dfrei, *a.* wolny od winy; -dgeno'ß, *m.* spólnik winy; spółwinowajca.

Schu'ldiener, *m.* sługa szkolny; -ldienst, *m.* służba szkolna.

Schu'ldig, *a.* dłużny; winien; (bleiben) pozostać dłużnym; (sein) mieć długi; — winien, obowiązany do czego; winny; Jmdn. für — erklären uznać kogo za winnego; -diger, *m.* winowajca; dłużnik; -digkeit, *f.* powinność; -dklage, *f.* *Rw.* skarga o dług; -dlos, *a.* niewinny; nie mający na sobie żadnéj winy; -dlosig-keit, *f.* niewinność; -dmann, -dner, *m.* dłużnik; -dnerin, *f.* dłużniczka; -dopfer, *n.* *Kg.* ofiara na zgładzenie winy; -npost, *f.*, -nposten, *m.* dłużna summa od. rata; należytość, dług; -dregi'ster, *n.* spis przewinień; rejestr grzechów; -dsache, *f.* sprawa dłużna; -dschein, *m.* obligacja; karta dłużna; -dthurm, *m.* wieża dla dłużników; -dübernahme, *f.* przejęcie długu; -dverschrei'bung, *f.* zapis długu; oblig.

Schu'le, *f.* szkoła; die — ist aus już po szkole (po lekcji); aus der — schwatzen, *wydawać, co się dzieje w szkole; um die — gehen po za szkołę chodzić; -len, *vn.* (h.) kryć się; —, *va.* uczyć (po szkolnemu lub w szkole); Schü'ler, *m.* uczeń; -ler-, *a.* szkolarski; -rhaft, -rmä'ßig, *a.* szkolarski, żakowski, studencki; Schu'l-erzie'hung, *f.* wychowanie szkolne; -l-feierlichkeit, *f.*, -lfest, *n.*, -lferien, *f. pl.* wakacje szkolne; ferye; -lfrage, *f.* pytanie szkolne; -lfreund, *m.* przyjaciel szkolny; -ndschaft, *f.* przyjaźń szkolna;

-lfuchs, *m.* fryc; uczeń nowo przybyły do szkół; —, *iron.* żak; szkolarz; pedant; **-lfuchserei'**, *f.* szkolarstwo; pedanterja; **-lgebäu'de**, *n.* budynek szkolny; **-lgefä'ngniß**, *n.*, s. Ca'rcer; **-lgeld**, *n.* opłata szkolna; szkolne; **-lgeleh'rter**, *m.* uczony posiadający umiejętności szkolne; **-lgere'cht**, *a.* stosówny do prawideł szkoły; **-lgese'tz**, *n.* ustawa szkolna; **-lgezä'nk**, *n.* sprzeczki szkolarskie; **-lhalter**, *m.* utrzymujący szkołę; **-lhandlung**, *f.* akt szkolny; **-ljahr**, *n.* rok szkolny; **-ljunge**, *m.* szkolnik; chłopak do szkoły chodzący; **-lkenntniß**, *f.* wiadomość szkolna; **-lkind**, *n.* dziecko do szkoły chodzące; **-lklasse**, *f.* klasa szkolna; **-lknabe**, *m.* uczeń; **-lkrank**, *a.* (fein), *chory na szkołę od. na szkolną chorobę; **-nkheit**, *f.* *szkolna choroba; **-llehre**, *f.* nauka szkolna; **-llehrer**, *m.* nauczyciel szkolny (parafialny); **-llehrera'mt**, *n.* urząd nauczyciela szkolnego (parafialnego); **-llehrerin**, *f.* nauczycielka; **-rersemina'r**, *n.* seminarjum nauczycielskie; **-rste'lle**, *f.* miejsce nauczyciela szkolnego (parafialnego); **-lmädchen**, *n. dim.* dziewczyna do szkoły chodząca; **-lmann**, *m.* nauczyciel szkolny; **-lmäßig**, *a.* szkolny, stosówny do szkoły; **-lmeister**, *m.* nauczyciel (parafialny); **-lmeisterei'**, *f.* nauczycielstwo parafialne; **-lmeistern**, *vn.* (h.) trudnić się nauczycielstwem parafialném; *komenderować kim po nauczycielsku; **-lmeisterto'n**, *m.* *ton nauczycielski; **-lordnung**, *f.* porządek szkolny; urządzenia szkolne; **-lort**, *m.* miejsce, gdzie jest szkoła; **-lpferd**, *n.* koń maneżowy; **-lplan**, *m.* plan szkolny; **-lprüfung**, *f.* popis szkolny; **-lranzen**, s. Schu'lsack; **-lrath**, *m.* Radca szkolny; Rada szkolna; **-lrecht**, *n.* prawo szkolne; **-lrede**, *f.* mowa szkolna; **-lregel**, *f.* prawidło szkolne od. szkolarskie; **-lsaal**, *m.* sala szkolna; **-lsache**, *f.* rzecz, sprawa szkolna; interes szkolny; **-u'lsack**, *m.* szkolna torba; *iron.* szkolny mędrek; **-lschrift**, *f.* pismo szkolne; **-lsprache**, *f.* język szkolny; **-lstand**, *m.* stan nauczycielski; **-lstaub**, *m.* kurz szkolny; **-lsteif**, *a.* pedantyczny; **-lstelle**, *f.* miejsce przy szkole; **-lstrafe**, *f.* kara szkolna; **-lstube**, *f.* izba szkolna; **-u'lstunde**, *f.* godzina szkolna.

Schu'lter, *f. Zk.* bark; **-ltern**, *pl.* barki; ramię; (bei Thieren) łopatka; **Schu'lter-**, *a.* ramienny; **-rbei'n**, *n. Zk.* kość ramienna; **-rbla'tt**, *n. Zk.* łopatka; **-rble'ch**, *n.* naramiennik; **-rgehe'nk**, *n.* bandolet (żołnierski); **-rhö'he**, *f.* szczyt łopatkowy; **-rkissen**, *n.* poduszka pod ramiona.

Schu'ltern, *va.* brać co na ramię; (das Gewehr) broń wziąć na ramię.

Schu'ltheiß rc., s. Schu'lze rc.

Schu'ltisch, *m.* stół szkolny; **-lton**, *m.* ton szkolny; **-ltyrann**, *m.* tyran szkolny; **-lübung**, *f.* ćwiczenie szkolne; **-lunterricht**, *f.* nauka szkolna; sposób wykładania szkolny; **-lverfa'ssung**, *f.* urządzenie szkolne; **-lvorstand**, *m.* Dozór szkolny; Eforat; **-lvorsteher**, *m.* Przełożony nad szkołą; **-lweise**, *f.* szkolny sposób (uczenia); metoda; **-lweiser**, *m.* mędrzec szkolny; **-lweisheit**, *f.* mądrość szkolna; scholastyka; **-lwesen**, *n.* rzeczy szkolne, szkoły; szkolnictwo; **-lwissenschaft**, *f* umiejętność szkolna; **-lwissenschaften**, *pl.* nauki szkolne; **-lwitz**, *m.* talent szkolny.

Schu'lze, *m.* sołtys; wójt; **Schu'lzen-**, *a.* sołtyski, wójtowski; **-zena'mt**, *n.* sołtystwo; wójtostwo.

Schu'lziel, *n.* cel szkolny; **-lzimmer**, *n.* pokój szkolny; **-lzucht**, *f.* karność szkolna; dyscyplina szkolna; **-lzwang**, *m. Stw* przymus szkolny.

Schund, *m.* oskrobiny ze skór; łajna; plugastwo; rzeczy do niczego; wybiórki; **-dfeger**, *m.* ten co kloaki czyści; **-dgrube**, *f.* kloaka; dół w prewecie.

Schupp, *m.* popchnięcie.

Schu'ppe, *f.* łuska; **-ppen**, *pl.* łupież (na głowie); skórka łupiąca się.

Schü'ppe, *f.* szubkielnia.

Schu'ppen, *va.* popychać kogo; (abschuppen) łuskę zeskrobywać z czego; (Fisch), *Kk.* skrobać rybę; (sich) łupać się; **-ppen-**, *a. Ng.* łuskowy; **-na'rtig**, *a.* s. Schu'ppenfö'rmig; **-nde'cke**, *f.* okrycie łuszczaste; **-nfisch**, *m. Ng.* łuskopłyń; **-nfle'chte**, *n. Ng.* płucnia; rogaczka; **-nfö'rmig**, *a.* łuszczasty; łuskowaty; **-nhau't**, *f.* skóra łuszczasta; **-npa'nzer**, *m.* pancerz łuszczasty; **-nthie'r**, *n. Ng.* zwierz luskowaty; łuskowiec; **-nwu'rz**, *f. Ng.* łuskiewnik; gniazdosz; **Schu'ppicht**, *a.* łuszczasty; łuskowaty; **-ppig**, *a.* łuską okryty. [**Schur-**, *a.* strzyżony.

Schur, *f.* strzyż; strzyżka; *dokuczanie;

Schü'reisen, *n.* pogrzebacz; **Schü'ren**, *va.* rozgarniać co, aby się lepiéj paliło (węgle, drzewo).

Schurf, *m.* otwór; s. a. Schorf; **Schü'rfen**, *va.* otwór w czém zrobić; *Bw.* poszukiwać; **Schu'rfbrief**, *m. Bw.* list poszukiwalny; **Schü'rfer**, *m.* poszukiwacz; szurfarz; **Schu'rfverei'n**, *m. Bw.* stowarzyszenie poszukiwaczy.

Schü'rhaken, s. Schü'reisen.

Schu'rigeln, s. Vexi'ren, Schee'ren, Pla'gen.

Schu'rke, *m.* szelma; łajdak; **Schur'ken-**, *a.* szelmowski; łajdacki; **-nstrei'ch**, *m.*, **Schurkerei'**, *f.* szelmostwo; **-rkisch**, *a.* szelmowski; łajdacki.

Schu'rren, *vn.* (s.) z szelestem szpać się na dół. [niania ognia.

Schü'rstab, **-rstock**, *m.* drążek do rozgar-

Schu'rwolle, *f.* wełna strzyżona.

Schurz, *m.* fartuch; zapaska; **Schü'rzchen**, *n. dim.* fartuszek; **Schü'rze**, *f.* fartuch; nach den =zen laufen, *biegać za kobietami; **Schürzen**, *va.* (Knoten, Schleife) zrobić węzeł, fontaź od. pętlicę; den Knoten der Handlung —, *Sb.* zawiązać akcja od. intrygę; (sich) podkasać się i podwiązać; **Schü'rzen**, *a.* fartuszkowy; =**n**=**stipe'ndium**, *n.* wsparcie od kobiety za czynione jéj męskie usługi; **Schu'rzfell**, fartuch skórzany.

Schuß, *m.* pęd; in den — kommen, *nabyć szybkiéj wprawy; einen — thun wystrzelić; —, *szybki wzrost; im =sse sein, *strzelać w górę; szybko rość; (Ladung) nabój; keinen — Pulver werth sein, *nie być wart torby sieczki; (beim Bäcker) pieczywo (chleba itd.); **Schuß**=, strzałowy; postrzałowy; =**ßbartel**, *m. iron.* trzepaniec; postrzeleniec.

Schü'ssel, *f.* miska; półmisek; talerz; **Schü'ssel**=, *a.* półmiskowy; =**lfö'rmig**, *a.* kształt miski mający; =**lhe'ld**, *m. iron.* bohatér półmiskowy; =**lschra'nk**, *m. Kk.* szafka na miski; =**ltu'ch**, *n. Kk.* ścierka do obcierania misek.

Schu'sserbaum, *m.* kłęk.

Schu'ßfertig, *a.* gotowy do strzału; sich — machen przygotować się do strzału; =**ßfest**, *a.* pewny od strzału; =**ßfrei**, *a.* bezpieczny od strzału; =**ßgere'cht**, *a.* odpowiadający prawidłom strzelania; =**ß**=**linie**, *f.* linia strzałowa; =**ßmäßigkeit**, *f.* strzelcza ręka; =**ßrecht**, *a.* tak jak potrzeba do strzału; =**ßweite**, *f.* odległość strzału; sich auf — nahen, **zbliżyć się na wystrzał; =**ßwunde**, *f.* rana strzałowa, od strzału, z postrzału.

Schu'ster, *m.* § szewc; szwiec; =**sterju'nge**, *m.* chłopak od szewca; =**sterknei'f**, *m.* gnyp szewcki; =**sterleh'rling**, s. Schu'sterjunge; =**stern**, *vn.* (h.) szewctwem się trudnić; szewcką robotę robić; =**sterpe'ch**, *n.* szewcka smoła; =**rpfrie'me**, s. Schuh'=ahle; =**rsche'mel**, *m.* szewcki stołek; =**r**=**schwä'rze**, *f.* szewcki szuwaks; =**rwaa're**, *f.* szewcki towar; =**rza'nge**, *f.* szewckie obcęgi; =**sterzeu'g**, *n.* szewcki sprzęt; szewckie narzędzia.

Schü'te, *f. Sw.* (Flußschiff zum Getreidetransport) szkuta; =**nfah'rer**, *m.* szkutnik.

Schutt, *m.* gruz; gruzy; rumowisko; zwaliska; =**ttboden**, *m.* zsypka (zboża) na poddaszu; wsypka.

Schü'tte, *f.* kupa usypana; wiązka, snopek (słomy).

Schü'ttelko'pf, *m* człowiek, któremu się głowa t[illegible]sie; **Schü'tteln**, *vn.* (h.) u. *va.* trząść; (mit dem Kopfe) trząść głową, kiwać, na prawo i na lewo; (Jmdm. die Hand) potrząść kogo za rękę; (einen Baum) trząść drzewem; (aus etw. heraus) wytrząść; (sich) trząść się od. sobą.

Schü'tten, *va.* sypać; (in etw.) wsypać; (aus etw. heraus) wysypać; (dazu) przysypać (więcéj); —, *vn.* (h.) (gut, schlecht) dobrze, źle plonować, dużo, mało ziarna dawać (przy młóceniu).

Schü'ttern, *va.* trząść czém; wstrząsać co.

Schü'ttgelb, *n. Mal.* szutgelb, gatunek żółtéj farby.

Schü'ttgetrei'de, =**ttgut**, *n.* zsyp; ospa; osep; towar sypny (zboże, kawa, pieprz).

Schu'tthaufen, *m.* kupa gruzu; =**ttwagen**, *m.* wóz do wywożenia gruzu.

Schü'ttlade, *f.* lada.

Schü'ttort, *m.* miejsce do sypania, wysypywania. zsypywania różnych rzeczy; =**ttsand**, *m.* wydmisko; =**ttrecht**, *n.* prawo zajęcia bydła za szkodę; =**ttstroh**, *n. Ldw.* trzęsianka; =**ttung**, *f.* sypanie.

Schutz, *m.* ochrona, osłona, obrona; opieka; Jmdn. in seinen — nehmen wziać kogo w swoję opiekę; **Schutz**=, *a.* obronny; opiekalny; odporny; broniący; opiekuńczy; =**tzbaum**, *m.* drzewo ochronne; =**tzbefoh'lener**, *m.* klient; opiekalnik; =**tzbild**, *n.* obrazek czyjego patrona; obraz Świętego, któremu się kto oddał w opiekę; =**tzblattern** 2c., s. Schu'tzpocken 2c.; =**tzbrett**, *n.* deska służąca za zasłonę; zastawidło; zasuwa; zastawa; =**tzbrief**, *m.* list opiekalny oder obronny; *list żelazny; =**tz**=**bühne**, *f. Bw.* warnia; =**tzbündniß**, *n.* przymierze odporne; =**tzdach**, *n.* dach obronny; szopa wojenna.

Schütz, *m.* strzelec.

Schü'tzen, *va.* wstrzymywać, zatrzymywać; obronić, zabezpieczyć od czego.

Schü'tzen, *a.* strzelecki; kurkowy; =**tzen**=**bru'der**, *m.* członek towarzystwa strzeleckiego; =**nbrü'derschaft**, =**ngese'llschaft**, =**ngi'lde**, =**ni'nnung**, *f.* bractwo oder towarzystwo strzeleckie od. kurkowe; =**n**=**ga'rten**, *m.* ogród strzelecki; =**nhau's**, *n.* strzelnica; =**nkö'nig**, *n.* król kurkowy; =**npla'tz**, *m.* plac strzelecki; =**nü'bung**, *f.* ćwiczenie strzeleckie; =**nwe'sen**, *n.* strzelectwo.

Schu'tzgatter, *n.* krata do spuszczania; =**tzgeist**, *m.* duch opiekuńczy; =**tzgeld**, *n.* opłata z doznawaną opieką rządu; =**tz**=**geno'sse**, *m.* doznający z kim wspólnéj opieki; =**tzgere'chtigkeit**, *f.* prawo dawania opieki; =**tzgott**, *m.*, =**tzgottheit**, *f.* bóstwo opiekuńcze; **Schu'tzheilige**, *f. Kg.* święta patronka; =**tzheiliger**, *m.* święty patron; =**tzherr**, *m.* protektor; obrońca; patron; =**tzherrlichkeit**, =**tzhoheit**, *f. Stw.* protektorat; opieka; =**tzleistung**, *f.* udzielanie opieki; użyczanie opieki; **Schü'tz**=**ling**, *m.* klient protegowany; **Schu'tzlos**, *a.* nie mający opieki od. obrony; pozbawiony opieki; =**tzmacht**, *f.* siła do obrony; mocarstwo opiekuńcze; =**tzmantel**, *m.* opończa; płaszcz od słoty; =**tzmauer**,

f. mur obronny oder broniący; *przedmurze; -zmittel, *n.* środek chroniący; -zort, *m.* miejsce bezpiecznego schronienia; -zpocken, *f. pl. Hlk.* ospa zapobiegająca naturalnéj; -zrede ꝛc., s. Verteidigungsrede ꝛc.; -zredner, *m.* apologiet; -zschrift, *f.* pismo broniące; *obrona; -zstaat, *m.* Państwo pod opieką będące; -zverwa'ndter, *m. Stw.* mieszkaniec obronny; -zwache, *f.* straż do obrony; -zwaffe, *f* broń odporna; -zwehr, *f.* przemurze; wał broniący; obrona; -zzettel, *m. Stw.* karta bezpieczeństwa oder zapewniająca opiekę; -zzoll, *m. Stw. H.* cło opiekuńcze.

Schwabbelei', *f.* gadulstwo; paplanie.

Schwa'bbelig, *a.* gadulski; s. a. Schwi'nbelig. [pleść.

Schwa'bbeln, *vn.* (h.) chełbotać czém;

Schwa'be, *m. Geog.* Szwab; Schwaben, n. *Geog.* Szwabia; (von, aus) Szwabski; -nalter, *n. iron.* (czterdzieści lat) wiek rozumu; -nspie'gel, *m. Rw. Litt.* zwierciadło szwabskie; -nstrei'ch, *m.* *durny figiel; Schwä'bin, *f.* Szwabka; -bisch, *a.* Szwabski.

Schwach, *a.* słaby; das ist meine -e Seite, *to moja słaba stroną; (werden) osłabnąć; —, *ad.* słabo; (dünn) cienki; Schwäche, *f.* słabość; aus — przez słabość; (Dünnheit) cienkość; Schwä'chen, *va.* osłabiać; (sich) osłabić się; Schwachheit, *f.* słabość; -chheitssü'nde, *f.* grzech z ułomności pochodzący; -chherzig, *a.* słabego serca, ducha; -chherzigkeit, *f.* słabość serca, ducha; -chkopf, *m.* słaba głowa; półgłówek; -chköpfig, *a.* słabą (tępą) głowę mający; -chköpfigkeit, *f.* słabość rozumu; Schwä'chlich, *a.* słabowity; -chling, *m.* człowiek słabego zdrowia; *człowiek, słabego umysłu; Schwachma'tikus, *m. iron.* słaboszewski; -chnervig, *a.* słabych nerwów; -chsichtig, *a.* słaby wzrok mający; -chsichtigkeit, *f.* słabość wzroku; -chsinn, *m.* słaby umysł; -chsinnig, *a.* słabego umysłu; Schwächung, *f.* osłabianie; -chungsmi'ttel, *n.* środek osłabiający; -ssyste'm, *n.* system osłabienia.

Schwa'den, *m. Ldw.* pokos (trawy); garść (zboża zżętego); das Getreide liegt in — zboże na garściach; *Ntl.* para (z wody); wyziewy (ziemne).

Schwadro'n, *f. Kw.* szwadron (konnicy); Schwadro'ns-, *a.* szwadronu; -nenwei'se, *a.* u. *ad.* szwadronami; -droneu'r, *m.* szwargot; hałaśnik; gaduła; bajarz; -droni'ren, *vn.* (h.) szwargotać; terkotać; hałasować.

Schwa'ger, *m.* szwagier; dziewierz; —, s. Postillo'n; Schwä'gerin, *f.* szwagrowa; bratowa; -gerscha'ft, *f.* szwagrostwo; pokrewieństwo.

Schwä'her, *m.* (Schwiegervater) teść; świekr; -herin, f. (Schwie'germu'tter); -herschaft, *f.* teściostwo; świekrostwo.

Schwa'lbe, *f. Ng.* jaskółka; Schwa'lben-, *a.* jaskółczy; -benkrau't, *n. Ng.* jaskółcze ziele; -benne'st, *n.* jaskółcze gniazdo; -benschwa'nz, *m.* ogon jaskółczy; *Ng.* gatunek motyla; *Bk.* szpąga; -benwü'rger, *m. Ng.* sinodziób. [muóstwo.

Schwalch, Schwall, *m.* kupa; tłum;

Schwamm, *m.* gąbka; gębka; hupka (do zapalania); purchatka; grzyb; grzybień; Schwamm-, *a. Ng.* gębkowy; -martig, *a.* grzybowaty; grzybiasty; gąbczasty; Schwä'mmchen, *n. dim.* mała gąbka, —, *n. pl.* grzybki, bedłki (na języku u dzieci); Schwa'mmhändler, *m.* gąbkarz; -micht, *a.* gębczasty; pulchny jak gąbka; -mkäu'lchen, *n. pl.*, -mklöße, *m. Kk.* lane kluski; -mkra'lle, *f.* wykipnia; niebedlik; -mstein, *m. Ng.* gąbczasty kamień; komorecznia.

Schwan, *m. Ng.* łabędź; łabędź; Schwa'n-, -nen-, *a.* łabędzi.

Schwa'nen, *vn.* (h.) (ahnen) przeczuwać, tuszyć, spodziewać się.

Schwa'nen-, *a. Ng.* łabędzi; -nenbru'st, *f.*, -nenbu'sen, *m.* *pierś nadzwyczajnie biała; -nenfe'der, *f.* pióro łabędzie; -nengesa'ng, *m.* śpiew łabędzi; -nenha'ls, -nenna'cken, *m.* szyja łabędzia; kark łabędzia; -nenhau's, -nenhäu'schen, *n. dim.* łabędziarnia; -nenwei'ch, *a.* miękki jak puch z łabędzia; -nenwei'ß, *a.* biały jak łabędź.

Schwang, *m.* ruch; kołysanie się; bujanie w powietrzu; in — kommen rozkołysać się; *wejść w zwyczaj; -gbaum, *m.* drąg kiwający się; dyszel.

Schwä'ngel, s. Schwe'ngel.

Schwa'nger, *a.* (o kobiecie) brzemienna; ciężarna; w ciąży (będąca); (werden) zajść w ciążą; zastąpić (w ciążą); mit etw. — gehen, mieć co na myśli; Schwä'ngerer, *m.* zapłodziciel; sprawca ciężarności; -ngern, *va.* obrzemienić; brzemienną uczynić; (befruchten) upłodnić, zapłodnić; napełnić; *Schdk.* nasycić, przepełnić; Schwa'ngerscha'ft, *f.* ciąża; ciężarność; -ngerschafts, *a.* należący do ciężarności.

Schwank, *a.* smagły; giętki; kiwający się.

Schwank, *m.* zabawny kawałek; ucieszny koncept; figiel; krotofilia.

Schwa'nken, *vn.* (h.) kiwać się; kołysać się; der Geldcours schwankt kurs pieniędzy zmienia się; er schwankt noch, *jeszcze się waha; -nder Schritt chwiejący się, chwiejny krok; Jmdn. — machen zachwiać kogo; — iść chwiejącym się krokiem; schwankend wahający; chwiejący [się.

Schwä'nken, s. Schwe'nken.

Schwanz, *m.* ogon; etw. auf den — schlagen (stehlen), *urwać co przy kupnie lub sprzedaży na swoję korzyść; —, *Tk.* ogo-

nek (u nóty); **Schwanz-**, *a.* ogonowy; **-nzaffe**, *m. Ng.* małpa ogoniasta; **-nzbein**, *n. Zk.* kość ogonowa, gastrzyca; guzica; głegżołka; **Schwä'nzchen**, **-nzel**, *n. dim.* ogonek; **-nzeln**, *vn.* (h.) ogonem machać, kiwać, kręcić; *kuprem kręcić; łasić się; **-nzelpfe'nnige**, *m. pl.* *obrywki, pieniążki z obrywków; sich ein paar — machen, *oberwać co; **-nzen**, *vn.* (h)., s. Schwä'nzeln; włóczyć się; nie chodzić na lekcją oder na powinność; —, *va.* ogon komu lub czemu przyprawić; geschwänzte Note, *Tk.* nóta z ogonkiem; ogonatka; die Schule, Stunde) nie iść do szkoły, na lekcją, **Schwa'nzfeder**, *f.* pióro w ogonie od. z ogona; **-nzflosse**, *f. Zk.* skrzele u ogona; **-nzhammer**, *m. Mech.* młot przyciskowy; **-nzlos**, *a.* u. *ad.* bez ogona; **-nzmeise**, *f.*, **-nzpapagei'**, *m. Ng.* sikora, papuga ogoniasta, z długim ogonem; **-nzperü'cke**, *f.* peruka z warkoczem oder harcabem; **-nzpfeffer**, *m. Ng.* kubeby; **-nzriemen**, *m.* podogonie; **-nzschraube**, *f.* śruba tylna u strzelby; **-nzstern**, *m. Stk.* kometa; **-nzstück**, *n.* kawałek od ogona; ogon (od ryby, jako dzwonko); **-nzthierchen**, *n. Ng.* ogoniastek; **-nzwurzel**, *f. Zk.* korzeń ogona.

Schwapp! Schwapps! *int.* pac! chlust! —! bekam er Eins hinter die Ohren szust! od. chlust! dostał w pysk.

Schwa'ppelbau'ch, *m. iron.* brzuch wiszczący od tłustości.

Schwa'ppen, *vn.* (h.) klaskać.

Schwär, **-ren**, *m. Hk.* wrzód; sadzel; ropień; **Schwä'ren**, *vn. irr.* (s.) zbiérać (jako wrzód, palec); —, *vn.* (h.) ropić się; materją wydzielać.

Schwarm, *m.* roje; kupa; mnóstwo; **Schwä'rmen**, *vn.* (h.) roić się (o pszczołach); bujać rojnie brzęcząc; (herumstreichen 2c.) hulać, jeść i pić wśród wrzawy; *dziwne mieć urojenia; fantastykować; bujać myślami; schwärmend rojny; —, *n.* rojenie się; *hułanie, zbytkowanie, szalenie; **-rmer**, *m.* hulacz; hulak; marzyciel; fantastyk; zapaleniec, fanatyk; (Feuerwerk) szmermel; **-rmerei'**, *f.* fantastyczność; zagorzalstwo; dziwactwo; zagorzałe marzenia; in — verfallen popaść w stan fantastyczny; **Schwä'rmerei'ker**, *m.* gorliwość zapaleńcza; fanatyzm; **-rmerin**, *f.* hulaczka; marzycielka; fanatyczka; **Schwä'rmerisch**, *a.* fantastyczny, pełen przywidzeń, zatopiony w marzeniach.

Schwa'rmweise, *a.* u. *ad.* rojami, kupami, tłumami. [pszczół.

Schwä'rmzeit, *f. Ng.* czas rojenia się

Schwa'rte, *f.* skóra, skórka twardo spieczona na mięsie; (altes Buch), *iron.* księga w skórę oprawna; stara duża księga; **-rtenma'gen**, *m.*, **-rtenwu'rst**, *f. Kk.* salceson wieprzowy; **-rtig**, *a.* krzepką skórę mający; skórowaty.

Schwarz, *a.* czarny; etw. — malen, färben umalować co czarno; ufarbować na czarno; die -ze Kunst, *czarnoksięstwo; *sztuka czarnoksięzka; -ze Wäsche brudy; brudna bielizna; —, *n. Mal.* czarność; czarna ziemia, czarna farba; **Schwa'rzer**, *m.* czarny; *djabeł; die Schwarzen, *pl.* czarni, negrowie, murzyni; — auf weiß haben, *mieć czarne na białem, na piśmie; **-rzäu'gig**, *a.* czarnooki; **-rzbärtig**, *a.* czarnobrody; **-rzbauch**, *m. Ng.* świnka; **-rzblau**, *a.* ciemnogranatowy; czarnomodry; **-rzblech**, *n.* blacha żelazna czarna; **-rzblütig**, *a.* czarną krew mający; **-rzbraun**, *a.* ciemnobrunatny; czarnobrunatny; **-rzbräunlich**, *a.* śniadawy; **-rzdorn**, *m. Ng.* tarnina; **-rzdrossel**, *f. Ng.* kos; **Schwä'rze**, *f.* czarność; czernidło; *okropność, straszliwość; niegodziwość; **-rzen**, *vn.* (s.) czernieć się; czarnym się stawać; —, *va.* czernić; Jmds. Andenken —, *czernić czyję pamięć; brudzić, brukać; (schmuggeln) przemycać (towary); **-rzer**, *m.* przemycacz, przemytnik (towarów). [murzynka

Schwa'rzer, *m.* (Neger) murzyn; **-rze**, *f.*

Schwa'rz-Erde, *f.* czarnoziem; plonka; **-rzfärber**, *m.* falbierz na czarno farbujący; **-rzfleckig**, *a.* czarnokrapiany; czarnocętkowany; **-rzfleisch**, *n. Kk.* czarnina; czarnuszka; **-rzgelb**, *a.* czarnożółty; ciemnolikwowy; **-rzgrau**, *a.* czarnosiwy; bury; **-rzhaarig**, *a.* czarnowłosy; **-rzholz**, *n.* drzewo śpilkowe; **-rzkehlchen**, *n. dim. Ng.* czarnogardł; **-rzkiefer**, *f. Ng.* sosna czarniawa; **-rzkohl**, *m. Ng.* krcica; **-rzkohle**, *f. Bw.* węgiel kamienny; **-rzkopf**, *m.* czarna głowa; człowiek czarną głowę mający; **-rzköpfig**, *a.* czarnogłowy; **-rzkümmel**, *m. Ng.* czarnuszka; **-rzkunst**, *f.* czarnoksiężnictwo; **-rzkünstler**, *m.* czarnoksiężnik; **-rzkupfer**, *n. Bw.* czarnomiedź; **Schwä'rzlich**, *a.* czarniawy; **Schwa'rzlockig**, *a.* czarnoloki; **-rzmantel**, *m.* czarny płaszcz; **-rzmeise**, *m. Ng.* czarnogłówka; **-rzpappel**, *f. Ng.* topola czarna; **-rzrock**, *m.* czarna suknia, odzież; czerń; **-rzröcke**, *pl.* *czerń; księża; **-rzroth**, *a.* ciemnoczerwony; czarnoczerwony; **-rzröthlich**, *a.* ciemnoczerwoniawy; **-rzsauer**, *n. Kk.* czarnina; **-rzschecke**, *f.* koń czarnosrokaty; **-rzschimmel**, *m.* czarnosiwy koń; **-rzstreifig**, *a.* w czarne paski; czarnostrefiasty; **-rztanne**, *f. Ng.* jodła sosna; **-rzumwö'lkt**, *a.* czarną chmurą (czarnemi chmurami) otoczony, opasany; **-rzwald**, *m.* bór; czarny las; Las Szwabski; **-rzvieh**, *n. Jäg.* nierogacizna; **-rzweiß**, *a.* czarnobiały; **-rzwild**, **-rzwildpret**, *n. Jäg. Kk.* czarna zwierzyna; dziki; **-rzwolkig**, *a.* czarnym obłokiem otoczony,

zasłoniony, powleczony; -rzwollig, a. czarnowełniasty; -rzwurz, -rzwurzel, f. Ng. żywokost.

Schwa'tzen, vn. (h.) u. va. gadać, bzdurzyć, gawędzić; was schwatzt er da? cóż on tam plecie; dummes Zeug — pleść trzy po trzy od. koszałki opałki; —, n. gadanie, bajanie, gadania; **Schwä'tzer**, m. gaduła; gadacz; -tzerin, f. świegotka; lubiąca wiele gadać; **Schwa'tzhaft**, a. gadatliwy; -tzhaftigkeit, f. gadatliwość; gadulstwo.

Schwe'be, f. unoszenie się w powietrzu; utrzymywać się w równowadze; -bebaum, m. Gymn. równoważenia; -bemaschi'ne, f. unosidło; **Schwe'ben**, vn. (h.) unosić się; (über dem Wasser) unosić się nad wodą (jak mgła); (in der Luft) unosić się w powietrzu; der Proceß schwebt noch sprawa nie jest rozstrzygnięta; schwebendes Flötz, Bw. leżąca warstwa; -nder Gang, Tritt chód, krók zawieszony, lekki, unoszący się; -nde Brücke most wiszący (na łańcuchach); -bereck, n. trapez; orczyk; drążek wiszący.

Schwe'bfliege, f. Ng. iła.

Schwe'de, m. Geog. Szwed; den letzten -en ausgeben, *wydać na ostatni talar; alter —, *starczyk; -din, f. Szwedka; -den, n. npr. Szwecja; von, aus —; -disch, a. Szwedzki.

Schwe'fel, m, Ng. siarka; **Schwe'fel-**, a. siarczany; siarkowy; -lantimo'n, m. Bw. antymon surowy; -lauflösung, f. Schdk. rozczyn siarki; -lba'd, n. siarczana kąpiel; -lbä'der, pl. Hlk. siarczane wody (do kąpania); -lblu'me, f. Bw. Schdk. kwiat siarki; treść siarki; siarka czyszczona; -lblü'the, f. Bw. kwiat siarczany; -lbru'nnen, m. Hlk. woda siarczana (do picia); -lda'mpf, -ldu'nst, m. para siarczana od. z siarki; -le'rde, f., -le'rz, n. ziemia, ruda siarczysta; -lfa'den, m. nitka w siarce maczana; -lfa'rbe, f. siarczany od. siarczysty kolor; -lfa'rbig, a. siarczystego koloru; -lfla'mme, f. siarczysty płomień; -lge'lb, a. żółty jak siarka; bladożółty; -lgesta'nk, m. zaduch siarczany; -lgru'be, f. Bw. kopalnia siarki; -lha'ltig, a. Bw. siarkę w sobie zawierający; -lhö'lzchen, n. patyczek w siarce maczony; zapałka; patyczka; -lhütte, f. huta siarczana; siarkownia; -licht, a. siarczysty; siarkowaty; -lig, a. siarczany; -lkoh'le, f. Bw. węgiel siarczany; -lle'ber, f. Hlk. wątroba siarczana, siarczyk potażu; -lmi'lch, f. siarczane mléko, osad siarki; siarka osadzona; **Schwe'feln**, va. siarkować; —, n. siarkowanie; -lo'fen, m. Httk. piec do siarki; -lsa'lbe, f. Hlk. siarczana maść; -lsau'er, a. Schdk. z kwasem siarkowym połączony; -lsauer-Salz, n. Schdk. siarczan; -lsäure, f. Schdk. kwas siarkowy; -lsto'ff, m. Schdk. siarczyk; -lu'ng, f. siarczystość; -lverbi'ndung, f. Schdk. siarczak; siarek; -lwassersto'ff, m. wodoród siarkowy; -lwasserstoffga's, n. siarkowodoród.

Schwe'gel, f. piszczałka.

Schweif, m. ogon; **Schweif-**, a. ogonowy; -faffe, m. Ng. kotomałp; -fbeu'tler, m. Ng. niełaz; -fhuhn, m. Ng. dziwogon; -fsäge, f. Zm. krzywica; -fstern, m. Stk. kometa; -fträger, n. paź noszący ogon od sukni pani; -fung, f. wyrzynanie czego obłączysto; wyrznięcie obłączyste; *piękna gadanina rozwlekła.

Schwei'gekunst, f. sztuka milczenia.

Schwei'gen, vn. irr. (h.) milczéć; (von etw., über etw.) milczéć, zamilczéć o czém; (zu etw.) milczéć na co; *nie odezwać się, nie odpisać na to; Jmdn. zum — bringen, *zmusić kogo do milczenia; schweige! milcz! zu geschweigen, *nierzekąc; niemówiąc; —, n. milczenie; -gend, a. milczący; **Schwei'ger**, m. milczyciel; -gsam, a. miłkliwy; niemowny; milczący; małomowny; -gsamkeit, f. milkliwość.

Schwein, n. Ng. świnia; wieprz; iron. s. Pfe'rdeglück; **Schwein-**, **Schwei'ne-**, **Schweins-**, a. świński; wieprzowy; -nbra'ten, m. Kk. wieprzowa pieczeń; -nchen, n. dim. świnka; wieprzaczek; -nefe'tt, -neschmeer, -neschmalz, m. wieprzowy smalec; wieprzowe sadło; -neflei'sch, n. wieprzowina; mięso półtowe; -neglü'ck, n. iron., s. Pfe'rdeglück; -nema'rkt, m. świński targ; -nerei', f. świństwo; -nern, a. Kk. wieprzowy; świński; -nezu'cht, f. przychówek świni; -nfraß, -nfressen, -nfutter, n. pasza dla wieprzów; -nhandel, m. handel świniami od. wieprzami; -nhändler, m. wieprzarz; wieprzami handlujący; -nheerde, f. trzoda świń od. wieprzów; -nhirt, m. świniarz; świniarek; pastuch świń; -nhund, m. Ldw. pies do świni; *świntuch, flejtuch; plugawiec; -nhüten, n. Ldw. świniopastwo; -nema'gd, f. Ldw. świniarka; -neschlä'chter, m. świniobój; -nigel, m. Ng. (Stachelschwein) jeż ryjowaty; jeż morski; jeżowiec; §, s. Schwei'nhund; **Schwei'nisch**, a. świński; po świńsku; -nkoben, m. (świński) chlewik; -nkoth, -nmist, m. świński gnój; -npilz, m. Ng. maślak; -nsblase, f. Zk. pęcherz; -nsborsten, f. pl. szczecina wieprzowa; -nsbrod, n. Ng. bulwa; -nschmalz, -nschmeer, s. Schwei'nefe'tt; -nschneider, m. mniszarz; -nschrot, n. osypka dla wieprzów; -nschwa'rte, f. skórka z wieprza; -nshatz, -nsjagd, f. Jäg. polowanie na dziki; -nshaut, f. wieprzowa skóra; -nskopf, m. świńska głowa; głowizna świn; -nsleder, n. (wyprawna) skóra dzika; -nsmagen, m. żołądek wieprzowy; einen — haben, iron. jeść dużo bez względu na

plugawość jadła; -nsohr, n. świńskie od. wieprzowe ucho; -nsrüssel, m. świnski ryj; -nstall, m. (świński) chlew; -ntreiber, m. ten co świnie od. wieprze pędzi; -ntrog, m. koryto dla świń; -nviertel, n. ćwiartka wieprzowiny; -nszunge, f. świni ozór.

Schweiß, m. pot; poty; der — bricht aus pot występuje, wydobywa się; in den — kommen, gerathen zapocić się; in — bringen poty komu sprawić; (kalter) zimny pot; zimne poty; — (Blut des Wildes) farba. krew; Schweiß-, a. potny; potowy; -ßbad, n. *Hlk.* łaźnia parowa; -ßbar, a. *Httk.* spawalny; -ßbarkeit, f. spawalność; -ßbefö'rdernd, a. wyprowadzający poty; -ßblätterchen, n. *dim.* (Hitzblätterchen), *Hlk.* potówka; **Schwei'ßen**, vn. (h.) s. Schwi'tzen; —, va. szwajsować, zwarzyć żelazo; —, n. *Httk.* spawanie; schweißend, *Jäg.* chory; juszny; -ßer, m *Httk.* szwajsownik; -ßfieber, n. gorączka potna; -ßflecken, m. plama z przepocenia; -ßfuchs, m. koń dereszowaty; siwolisowaty; bułany; deresz; -ßhitze, f. *Httk.* gorąco spawalne; -ßhund, m. *Jäg.* pies do ścigania postrzelonego zwierza (za śladem krwi); -ßig, a. zapocony; skłonny do potów; er hat -ge Füße nogi mu się pocą; ma nogi spotniałe; -ßloch, n. *Zk.* (Pore) dziurka potowa (w ciele); przeziewnik; sierotka; -ßmittel, n. *Hlk.* środek na poty; lekarstwo wzbudzające poty; -ßofen, m. *Httk.* spawalny, wygrzewalny piec; -ßtreibend, a. *Hlk.* sprawujący poty; -ßtriefend, a. potem oblany; z którego pot cieczе; -ßtropfen, m. kropla potu; -ßtuch, n. chustka do obcierania potu; -ßwurst, s. Blu'twurst; -ßwurzel, f. *Ng.* lepiężnik.

Schweiz, f. *Geog.* Szwajcarja; **Schwei'zer**, m. Szwajcar; *szwajcar; **Schwei'zer-**, a. Szwajcarski; -zerei', f. *Ldw.* szwajcarnia; -zerin, f. Szwajcarska; -zerisch, a. Szwajcarski; -rkä'se, m. sér szwajcarski; -zerkrankheit, f., s. Hei'mweh; -zerla'nd, s. Schweiz; -zerla'ndschaft, f. lanszaft, widok szwajcarski.

Schwe'len, vn. (h.) tlić się, palić się bez płomienia a z dymem; —, va. palić, wypalać (węgle, smolę).

Schwe'lgen, vn. (h.) zbytkować; hulać; (im Glücke), *opływać w szczęście; —, n. zbytkowanie; -lger, m. zbytkownik; hulacz; debosz; birbant; -lgerei', f. zbytkowanie; hułanie; deboszowanie; birbanctwo; -gerisch, a. hulacki, birbancki; rozpustny, rozrzutny.

Schwe'lholz, n. drzewo do palenia smoły.

Schwe'lholz, n. drzewo do palenia smoły.

Schwe'lle, f. *Bk.* próg.

Schwe'llen, vn. *irr.* (s.) powiększać się co do objętości; spuchnąć; napuchnąć; pęcznieć (jak poduszka na słońcu, pączki na drzewie); der Muth schwillt, *odwaga rośnie, wzmaga się; —, va. *reg.* sprawić, iżby co napuchło, napęczniało, wezbrało, wdęło się; der Regen hat den Fluß geschwellt od deszczu wezbrała rzéka; *westchnienia pierś jéj wznoszą; **Schwe'llen**, n., -lung, f., puchnienie, opuchnienie, upuchanie; nabrzmienie; (des Wassers) wezbranie.

Schwe'mme, f. pławienie (koni itd.); pławisko, pławnia; pław; -men, va. spławiać; pławić, po wodzie przeprowadzać dla oczyszczenia lub pokrzepienia; płynąc nieść od. prowadzić z sobą (o wodzie).

Schwe'ngel, m. serce u dzwonu; (am Brunnen) żoraw u studni; wahadło u zegara; korba oder drąg u pompy; -lbrunnen, m. studnia z żorawiem.

Schwe'nken, va. machać, wywijać czém; (eine Fahne) powiewać chorągwią; kiwać nią; (Wasser im Glase) wodę w szklance poruszać; links schwenkt euch! *Kw.* lewo zachódź; **Schwe'nkbecken**, n., -nkkessel, m. miednica; kocioł do płukania; -nkung, f. machanie, wywijanie, kiwanie czém; obrot.

Schwer, a. ciężki; *trudny; ostry; uciążliwy; -rer Schlaf sen twardy, głęboki; -rer Traum przykre, męczące marzenie; ich ging mit -rem Herzen weg, *ciężko mi było na sercu, kiedym odchodził; es war eine -re Menge, *było wielkie mnóstwo; —, *ad.* ciężko; ich habe mich — versündigt, *ciężko (bardzo) zgrzeszyłem; (wiegen) wiele ważyć; es wird — halten, *trudno to będzie; Jmdm. — werden, *być komu przykrym; ociężać kogo.

Schwe'rathmig, a. ciężki oddech mający; -rbeladen, a. ciężko obładowany; -rbetrü'bt, a. ciężko zasmucony; -rblütig, a. ciężką krew mający; -rblütigkeit, f. ciężkość krwi; **Schwe're**, f. ciężkość; (Bedeutung, Gewicht) ważność; ostrość; *trudność; -reno'th, f. *Hlk.* kaduk; wielka choroba; epilepsja; -renö'ther, m. *niegodziwiec; półdjable Weneckie; -rerde, f. *Ng.* baryta; -rfällig, a. ociężały; rozlazły; ciężki; -rfälligkeit, f. ociężałość; rozlazłość; ciężkość; -rflüssig, a. ciężko topny; -rfüßig, a. ciężkie nogi mający; -rgläubig, a. nie łatwo skłaniający się do wierzenia; -rheit, f. ciężkość; -rhörig, a. mający tępy słuch; niedosłyszący; -rhörigkeit, f. tępość słuchu; -rköpfig, a. tępe pojęcie mający; -rkraft, f. *Ntl.* siła ciężkości; -rleibig, a. dobréj tuszy, otyły (i ztąd ociężały); -rleibigkeit, f. otyłość; tusza; -rlich, *ad.* trudno; z trudnością; -rmesser, m. *Ntl.* barometr; -rmuth, f. melancholja; posępność oder ponurość umysłu; -rmüthig,

a. melancholiczny; posępny; **-rmuths-kra'nk**, *a.* chory na melancholją; **-ths-vo'll**, *a.* w melancholji pogrążony; **-r-punkt**, *m. Nll.* środek ciężkości (ciała).

Schwe'rspath, *m. Ng. Bw.* baryt; brzemień.

Schwert, *n.* miecz; das — ziehen, zucken, entblößen miecza dobyć; das — in die Scheide stecken miecz schować do pochwy, wsadzić w pochwę; eine Zunge haben wie ein —, *mieć język jak brzytwę; **Schwert-**, *a.* mieczowy; **-tbohne**, *f. Ng.* fasola tyczkowa; **Schwe'rtel**, *m. Ng.* kosaciec; **-rtertа'nz**, *m.* mieczowy taniec; *walka na pałasze; **-rtfechter**, *m.* ten co na miecze walczy; **-rtfeger**, *m.* mieczownik; szpadnik; **-rtfeger-**, **-rtfegers-**, *a.* mieczniczy; **-rtfisch**, *m. Ng.* mieczyk, miecznik, ostropysk (ryba); **-rtförmig**, *a.* mieczowaty; mieczykowaty; **-rtlilie**, *f. Ng.* kosaciec; **-rtmagen**, *m.* krewny po mieczu; **-rtorden**, *m.* zakon mieczowy; **-rtritter**, *m.* kawaler mieczowy; **-rtrücken**, *m. Ng.* (Fisch) dziwoszczek; **-rtschlag**, *m.* cięcie miecza od. mieczem; **-rtstreich**, s. Schwe'rtschlag; **-rtträger**, *m. Stw.* Miecznik; **-gera'mt**, *n.* miecznikowstwo; **-tzunge**, *f.* język ostry jak brzytwa (dokuczający).

Schwe'rwichtig, *a.* bardzo ciężki.

Schwe'ster, *f.* siostra; (leibliche) siostra, rodzona; (halbbürtige) przyrodnia siostra; (des Vaters, der Mutter) ciotka; **-ster-**, *a.* siostrzeński; siestrzyński; **-rbu'nd**, *m.* siostrzeński związek; **-rchen**, *n. dim.* siostrzyczka; siostrunia; **-rha'nd**, *f.* siostrzeńska ręka; **-rki'nd**, *n.* dziecko siostry; **-rku'ß**, *m.* siostrzeński pocałunek; **-rlich**, *a.* siostrzyn; **-rlie'be**, *f.* miłość siostrzeńska; **-rma'nn**, *m.* mąż siostry; szwagier; **-rmo'rd**, *m.* siostrobójstwo; **-rmö'rder**, *m.* zabójca siostry; **-rderin**, *f.* zabójczyni siostry; siostrobójczyni; siostrobójca; **-stern**, *vn.* (h.) siostrzyć się z kim, żyć jak siostry, siostrami się nazywać, itd.; **-rpaa'r**, *n.* para siostr; **-r-scha'ft**, *f.* siostrzeństwo; **-rsee'le**, *f.* siostrzeńska dusza; **-rsi'nn**, *m.* uczucia siostrzeńskie; **-rsoh'n**, *m.* siostrzeniec; **-r-to'chter**, *f.* siostrzenica; **-rtreu'e**, *f.* wierność siostrzeńska.

Schwi'bbogen, *m. Bk.* obłęk; arkada; **-b-bogengesi'ms**, *n. Bk.* nałęcz; opaska.

Schwie'ger, s. Schwie'germu'tter; **-ger-eltern**, *m. pl.* teściowie; teściostwo; świekrostwo; **-rki'nd**, *n.*, **-rsoh'n**, *m.* zięć; **-rki'nder**, *n. pl.* zięć i synowa; **-rmu'tter**, *f.* teściowa; świekra; **-rmü'tterlich**, *a.* teścin, świekrzyn; **-rto'chter**, *f.* synowa; **-rva'ter**, *m.* teść; świekier; **-rvä'terlich**, *a.* teściów; świekrów; teścia (majątek).

Schwie'le, *f.* martwak; twardzizna; sięga; kostnina; modzel; odręt; **-licht**, *a.* guzowaty; **-lig**, *a.* stwartdniały; guzowaty z odciśnienia; odrętwiały.

Schwie'rig, *a.* przytrudny; (nieco) trudny; (gern Schwierigkeiten machend) trudny; **-rigkeit**, *f.* trudność; (machen) trudności czynić, trudów narobić.

Schwimm-, *a.* pławny; pływacki; pływający; płynący; **-m-A'nstalt**, *f.* instytut pływacki; zakład, szkoła pływania; pływalnia; **-mappara't**, *m.* pływak; **-m-bänke**, *f. pl.* płytnice; **-mblase**, *f.* pęcherz pławczy; pęcherz do pływania; **-m-brücke**, *f.* most pływający; most na łyżwach, na statkach; **-mdocht**, *m.* pływacz; knot pływający (w lampie); **-men**, *vn. irr.* (h. u. s.) (über einen Fluß) płynąć przez rzekę; (an's Ufer) płynąć, dopłynąć, przypłynąć do brzegu; (im Ueberflusse) opływać w dostatki; zu — u. zu waten haben, *mieć wiele kłopotu z czém od. na swojéj głowie; —, *n.* pływanie; **-mend**, *ppr.* pływający, płynący; —, *ad.* w pław; **-mer**, *m.* pływacz; (guter) pływak; — kolebka, powóz na pasach kolebiący się; **-mmer-**, *a.* co do pływacza; **-merin**, *f.* pływaczka; **-mfeder**, *f.* pletwa (u ryby); opława; **-mfuß**, *m.* noga pływna; **-mgürtel**, *m.* pas do pływania; pasek pływny; **-mhaut**, *f.* skóra oder błona pływna od. do pływania; **-mhölzer**, *n. pl.* opławy, oganiacze; **-mkäfer**, *m. Ng.* pływacz; **-mkleid**, *n.* suknia do pływania; **-mkunst**, *f.* sztuka pływania; **-mkünstler**, *m.* pływacz doskonały; biegły w sztuce pływania; **-mlehrer**, **-m-meister**, *m.* nauczyciel sztuki pływania; **-mplatz**, *m.* miejsce pływania od. do pływania przeznaczone; **Schwi'mmschule**, s. Schwi'mmanstalt; **-mvogel**, *m. Ng* ptak pływający.

Schwi'nde, *f. Hlk.* liszaj (na ciele); robaczek liszajny, parszyny.

Schwi'ndel, *m.* zawrot (głowy); **-ndel-**, *a.* krętarski, matacki; wykrętny; **-lei'**, *f.* wykręt; krętarstwo; matactwo; szachrajstwo; *lekkomyślne projekta; **-l-gei'st**, *m.* duch krętarski matacki; **-l-körner**, *n. pl.* koleandra, kolandra, kolender; **-lha'ft**, **-ler-**, *a.* wykrętny; matacki; wykrętarski; **-lhö'he**, *f.* wysokość, na któréj się w głowie zawraca; **-lig**, *a.* mający zawrot (głowy); (werden) dostawać zawrotu; (mir wird) zawraca mi się w głowie; (sein) być skłonnym do zawrotu; zawracający głowę; zawrot sprawujący; **-lko'pf**, *m.* głowa zawrotna; *głowa wykrętna; **-lmittel**, *n.* lekarstwo na zawrot; **-ndeln**, *vn.* (h.) mieć zawrot (głowy); (täuschen, betrügen) kręcić; matać; szachrować; szołomić; es schwindelt Jmdm. im Kopfe marzy się, kręci się komu w głowie.

Schwi'nden, *vn. irr.* (s.) niknąć; znikać;

die Hoffnung — lassen stracić całkiem nadzieję; (vertrocknen, sich verzehren) chudnąć, schnąć; —, n. niknienie, ginienie, niszczanie.

Schwi'ndgrube, f. stek; kałuża, dół.

Schwi'ndler, m. krętacz; matacz; szachraj; wywijacz; (dem es im Kopfe schwindelt) marzyciel, wietrznik; **-ler-**, **-lers-**, a. krętarski; matacki; **-lerin**, f. krętaczka; mataczka; szachrajka; wietrzniczka; marzycielka.

Schwi'ndsucht, f. *Hlk.* suchoty; **-dsüchtig**, a. suchoty mający; hektyczny; **-dsüchtiger**, m. suchotnik.

Schwi'nge, f. klepaczka (do klepania lnu itd. po obtłuczeniu); (Fittig, Flügel) skrzydło; **-ngbrett**, n. deska, na któréj się len klepie; **Schwi'ngel**, m. *Ng.* kostrzewa; *Gymn.*, s. Schwi'ngpferd; **-ngen**, vn. irr. (h.) poruszać się (w górę); podnosić się; bujać, machać, kołysać sie; —, va. irr. (h.) kręcić czém (w koło); machać czém (tam i nazad); wywijać (lancą, pałaszem); (sich) wznosić się do góry i na dół; kołysać się; drgać, poruszać się; (sich auf das Pferd) wskoczyć na konia; schwingend ruszający się; trzesący się; kolebający się; **-ngfeder**, s. Schwu'ngfeder; **-ngpferd**, n. *Gymn.* koń do skakania (woltyżowania); **-ngseil**, n. powróz wyprężony i drgający; **-ngung**, f. poruszanie, machanie, wywijanie czém; drganie, poruszanie się; in — bringen rozkołysać, rozbujać; in — gerathen rozkołysać się.

Schwipp! Schwipps! int. klaps! pac! ciach! **Schwipp!** schwapp! int. ciach, ciach! klaps, klaps! **Schwi'ppe**, f. koniec bicza; **-ppen**, va. zginać co sprężystego.

Schwi'rren, vn. (h.) świstać, brzęczéć, dźwięczéć; cwierczéć, świerkotać.

Schwi'tzbad, n. kąpiel potna od. parowa; sucha łaźnia; łaźnia do potnych kąpieli; **-tzbank**, f. ławka do pocenia się; **-tzen**, vn. (h.) pocić się; mich schwitzt, es schwitzt mich pocę się; —, va. przez poty co oddawać; er schwitzt Blut krwawy pot leje; —, n. pocenie się; **-tzig**, s. Schwei'ßig; **-tzkasten**, m. skrzynia potna; sucha wanna; **-tzmittel** ꝛc., s. Schwei'ßmittel ꝛc.; **Schwi'tzstube**, f. pocielnica; pokój do pocenia się.

Schwö'ren, vn. irr. (h.) przysięgać, kląć się; (hoch u. theuer) przysięgać się; zaklinać się; (falsch) przysięgać krzywo (fałszywie); (bei etw.) przysięgać na co (biorąc to za rękojmią prawdy); (auf etw.) przysięgać na co; przysięgą co stwierdzać; —, n. przysięganie. [się robi.

Schwu'chten, vn. (h.): es schwuchtet mgło

Schwu'chteln, vn. (h.) § s. Heru'mschwärmen, Heru'mtummeln.

Schwul, Schwül, a. parny (dzień, czas, powietrze); —, ad. parno; es ist — draußen parno na dworze; mir wird ganz — dabei, *aż mi się gorąco robi.

Schwüle, **-lheit**, f. par; parność; parne powietrze.

Schwulst, f. u. m. nabrzmienie; nabrzmiałość; *nadętość (stylu, itd.).

Schwü'lstig, a. nabrzmiały; *nadęty, napuszysty (styl, mowca).

Schwund, f. *Hlk. etc.* niknienie.

Schwung, m. ruszanie się; poruszanie się; in — bringen rozruszać co, rozkołysać; im -ge sein, *być w ruchu; mit einem -ge za jednym podskokiem, susem; in — bringen nadać popęd; **-ngbewe'gung**, f. drganie; ruch; poruszanie się; **-ngfeder**, f. lotka; pióro do latania; **-nggewi'cht**, n. ciężar wahający się; **-nghaft**, a. u. ad. polotnie; sein Gewerbe — treiben nie jednostajnie zajmować się rzemiosłem; **-ngkraft**, f. siła odśrodkowa; **-ngkugeln**, f. pl. *Mech.* gałki rozpędowe; **-ngrad**, n. wahadło; kołowrot; koło obracające, poruszające; **-ngriemen**, m. rzemień u resorów; targaniec u karety.

Schwur, m. przysięga; **-rbrüchig**, a. wiarołomny; niedotrzymujący przysięgi; **-rgeri'cht**, n. *Rw.* sąd przysięgłych; **-rverge'ssen**, a. niepomny na przysięgę.

Scla've ꝛc., s. Skla've ꝛc.

Sco'rbut, m. *Hlk.* szkorbut; **-bu'tisch**, a. szkorbutyczny.

Scorpio'n, m. *Ng. Stw.* niedźwiadek; **-nen-**, a. niedźwiadkowy; **-nstich**, m. ukąszenie niedźwiadka.

Scri'bler, m. *iron.* pismak; **-criptu'ren**, f. pl. pisanina; pisma; skrypta.

Scru'pel, m. skrupuł (dwunasta część łóta); (Bedenklichkeit) skrupuł; sich — machen skrupuły robić; **-pulö's**, a. skru- [pulatny.

Seba'th, n. *Schdk.* łojan.

Seca'nte, f. *Gl.* sieczna (linia).

Sech, n. *Ldw.* krój u pługa.

Sechs, a. num. sześć; sześciu (ludzi); sześcioro (dzieci itd.); mit -sen fahren, *szóstką od. sześciorką jechać; **Sechs**, f. szóstka; sześć (jako rzeczownik); **Sechs-**, a. num. sześcio—; **-sa'chtelta'kt**, m. *Tk.* takt na sześć ósmych; **-sbeinig**, **-sfüßig**, a. sześcionogi; **-sblätterig**, a. sześciolistny; **-seck**, n. *Gl.* sześciokąt; **-seckig**, a. sześciokątny; **Se'chser**, m. *Mzk.* szostak; szostaczek; **-s-Ender**, m. *Jäg.* trzyletni-jeleń; **-serlei**, a. u. ad. sześcioraki; sześciorako; **-sfach**, a. sześciorny; das -che sześć razy tyle; **-sfältig**, s. Se'chsfach; **-sfarbig**, a. sześciobarwy; **-sfingerig**, a. sześciopalcowy; **-sfüßig**, a. sześćstopny; **-shundert**, a. num. sześćset; **-dertster**, a. num. sześćsetny; **-sjährig**, a. sześcioletni; **-sjährlich**, a. sześcioletni, sześć lat przypadający; **-skantig**, a

sześciogranny; -smal, ad. num. sześć razy; sześć kroć; -smalig, a. sześćkrotny, sześciokrotny; -smä'nnerig, a. Ng. sześcioprącikowy; -smonatig, -smo'natlich, a. sześciomiesięczny; —, ad. co sześć miesięcy; Se'chspfünder, m. działo sześciofuntowe; -spfündig, a. sześciofuntowy; -sreihig, a. sześciorzędowy; -ssaitig, a. o sześciu stronach; -ssäulig, a. o sześciu słupach od. kolumnach; -sseitig, a. sześcioboczny; -ssilbig, -ssylbig, a. sześciozgłoskowy; -sspänner, m. powóz poszóstny oder sześciokonny; poszóstny; -sstimmig, a. sześciogłosowy; -sstündig, -sstündlich, a. sześciogodzinny; -stägig, -stäglich, a. sześciodniowy; -stausend, a. num. sześć tysięcy; -nd-ster, n. num. sześciotysięczny; -steha'lb, ad. num. półszósta; -stel, -stheil, n. Rk. szósta część; -stens, ad. po szóste; -ster, a. num. szósty; die -ste sexta (w muzyce); szósty sekwens (w kartach); -stheilig, a. sześcioczęściowy; -swinkelig, a. Gl. sześciokątny; -swöchnerin, f. położnica; sześćniedziałka; -szeilig, a. sześciowierszowy; -szöllig, a. sześciocalowy; -zehn, a. num. szesnaście; szesnastu; szesnaścioro; —, f. Rk. szestnastka; -zehner, m. szestnastka; -zehnerlei', a. u. ad. szesnastoraki; auf — Art szesnastorako; -zehnfa'ch, a. szesnaściorny; szesnaście razy taki; -zehnpfü'ndig, a. szesnastofuntowy; -zehntel, n. Rk. jedna szesnasta (część); -zehnter, a. num. szesnasty; -zehnthalb, ad. półszesnasta; Se'chzig, a. num. sześćdziesiąt; sześćdziesięciu; sześćdziesięcioro; -zig-, a. sześćdziesięcio—; sześćdziesiąt—; -ziger, m. sześćdziesięciątletni; -zigerlei', a. sześćdziesięcioraki; -zigfa'ch, a. sześćdziesięciorny; sześćdziesiąt razy taki; -zigfältig, a. sześćdziesiątny; -zigjährig, a. sześćdziesięcioletni; sześćdziesiątletni; -zigma'l, ad. sześćdziesiąt razy; -zigma'lig, a. sześćdziesięcioraki; -zigstens, ad. po sześćdziesiąte; -zigster, a. num. sześćdziesiąty. [terować (trupa).

Seci'ren, va. Zk. pokrajać, rozebrać, exen-

Se'ckel, m. woreczek; Bibl. Alt. sykiel, łót, pieniądz dwuzłotowy (u dawnych żydów); -la'mt, n. kasjerstwo; podskarbiostwo; -lmei'ster, m. podskarbi; kasyer.

Seco'nde, f. Fk., s. Secu'nde; -de-Lieutena'nt, m. Kw. podporucznik; -de-Lieutena'nts-, a. podporucznikowski; -nts-stelle, f. podporucznikostwo.

Secre't, s. Gehei'mniß; *A'btritt; Secretai'r, s. Gehei'mschreiber; *Schrei'beschra'nk; **Secretaria't**, n. sekretarjat; -cre'tfeger, m. złotnik nocny, co wywozi z prewetów.

Sect, Sekt, m. Wb. sok, sekt.

Se'cte, f. sekta; (ketzerische) kacerstwo; Se'cten-, a. sekcarski; -tenwe'sen, n. sekcarstwo.

Sectio'n, f. Zk. sekcja; (A'btheilung), Kw. podział plutonu; -ctio'ns-, a. do sekcji trupa itd. należący; (Abtheilungs-) podziałowy.

Secti'rer, m. sekcarz; innowierca; -ctirerei', f. sekcarstwo; kacerstwo.

Secundä'r, a. drugorzędowy.

Secunda'ner, m. uczeń sekundy; sekundanin; -nda'nt, m. Fk. sekundant; -dawe'chsel, m. H.

Secu'nde, f. Tk. Fk. sekunda; druga klasa od dołu; — sekund, drugi głos w muzyce; -cu'nden-, a. sekundowy; -nuh'r, f. zegarek sekundowy; -cundi'ren, vn. (h.) sekundować komu; (im Gesange) wtórować; -ndogenitu'r, f. Slw. drugorodztwo; druga linia.

Sedati'vsalz, n. Schdk. sól uśmierzająca.

Sede'z, n. Bchdr. szesnastówka; -zband, m. Bchb. oprawa w szesnatówce.

Sedimentä'r, a. Ntl. osadowy; -mentä'rgebi'lde, n. Ntl. utwór, pokład osadowy.

Se'dum, n. Ng. rozchodnik.

See, m. jezioro; —, f. morze; (hohe, offene, offenbare) otwarte morze; in — stechen puścić się, ruszyć na morze; auf der — fahren jechać po morzu; pływać, żeglować po morzu; See-, a. morski; -aal, m. Ng. węgorz morski; -bad, n. kąpiel morska; -bär, m. niedźwiedź morski; -barbe, f. Ng. barwena; -barsch, m. Ng. mnogolin; See'blume, f. Ng. grzybień; brasse, m. Ng. klinoryb; -dienst, m. Sw. Kw. służba morska, w marynarce; -drache, m. Ng. dziworyb; -einhorn, n. Ng. jednorożec morski; -fahrer, m. żeglarz; -fahrt, f. podróż morska, żegluga; -fisch, m. ryba morska; -fischerei', f. połów ryb morskich; -gebie't, n. Geog. pojezierze; -gefe'cht, n. bitwa morska; -geri'chtsbarkeit, f. sądownictwo morskie; -grün, a. morskozielony; -hafen, m. port morski; -handel, m. handel morski; -herrschaft, f. panowanie na morzu; -hund, m. Ng. foka; pies morski; -igel, m. Ng. jeż morski, jeżokrab; -jungfer, f. Myth. syrena, piersiopławka; s. a. Libe'lle; -kalb, n. Ng. pies morski; cielec morski; -karte, f. mapa morska; See'kompaß, m. bussola; kompas magnesowy; -krank, a. chorobę morską cierpiący; -nkheit, f. choroba morska; See'krebs, m. Ng. rak morski; -krieg, m. wojna morska; -kuh, f. Ng. brzegowiec, krowa morska od. wół morski; cielę morskie; -küste, f. brzeg morski, pomorze, brzeg nadmorski.

See'lchen, n. dim. duszka; duszyczka;

See'le, f. dusza; (einer Feder) dusza pióra; (lebendige) żywa dusza, dusza żywiąca; Gott sei seiner — gnädig! Panie

świeć nad duszą jego! (abgeschiedene) duszyca.

See'leben, n. życie na morzu.

See'len-, a. duszny; duchowny; zaduszny; — duszy; -na'del, m. *szlachetność duszy; -na'mt, n. Kg. nabożeństwo żałobne zaduszne; rekwiem; -na'ngst, f. tęskność duszy; -na'rzt, m. *lekarz duszy; -narznei', f. lekarstwo duszne, dla duszy; -nfreu'nd, m. przyjaciel duszy; -ngefah'r, f. niebezpieczeństwo duszy; -ngra'm, m. zmartwienie; zgryzota duszy; -ngrö'ße, f. wielkość duszy; -nhei'l, n. duszne zbawienie; szczęśliwość duszy; -nhi'rt, m. pasterz dusz; -nkra'ft, f. siła duszy, władza, moc duszy; -nkra'nk, a. chory na umyśle, na duszy; -nku'nde, -nleh're, f. psychologja, nauka o duszy; -nlo's, a. bez duszy (będący), bezduszny; -nme'sse, f. Kg. msza żałobna; msza zaduszna; -npei'n, -nqua'l, f. udręczenie duszy; See'lenru'he, f. pokój duszy; -nschwä'che, f. słabość duszy; -nse'ligkeit, f. duszne zbawienie, zbawienie duszy; -nspei'se, f. *pokarm duszy; -nstä'rke, f. moc duszy; -ntro'st, m. pociecha duszy; -nverde'rblich, a. zgubny dla duszy; -nverkäu'fer, m. przedawca dusz; -nwa'nderung, f. Philos. Alt. wędrówka dusz; -nwoh'l, n. dobro duszy; -nzu'stand, m. stan duszy.

See'lerche, f. Ng. lądowiec; dżdżownik; -leute, m. pl., -volk, n. lud morski; majtki; marynarze; See'löwe, m. Ng. lew morski.

See'lsorge, f. opieka dusz; duszna opieka; -lsorger, m. opiekun, pasterz duszy, duchowny ojciec.

See'luft, f. powietrze morskie; morszczyzna; -macht, f. siła morska; marynarka; mocarstwo morskie; potęga morska; -mann, m. żeglarz; marynarz; -meile, f. mila morska; -möve, f. Ng. morska czajka; mewa; -muschel, f. Ng. łódź, muszla od. koncha morska; małż morski; -offizie'r, m. Sw. oficer morski; oficer od marynarki; -pferd, n. Ng. koń morski; -pferdchen, n. dim. Ng. ściętobród; -rabe, m. Ng. kormoran; -räuber, m. rozbójnik morski; korsarz; -räuberei', f. rozbój morski; rozboje morskie; -räuberisch, a. korsarski; -räuberschiff, n. okręt korsarski; -recht, n. prawo morskie; -reise, f. podróż morska; -rose, f. Ng. bączewie; gąska grzybień; -rosen, pl. Ng. wodzianowate; -rüstung, f. uzbrojenie morskie; -salz, n. sól morska; -schaden, s. Havarei'; -schiff, n. okręt morski; -schlacht, f. bitwa morska; -schlange, f. **wąż morski; See'schwalbe, f. Ng. jaskółka morska; -solda't, m. żołnierz morski; -solda'ten, m. pl. lud wodny; -spinne, f. Ng. pająk morski; -staat, m. państwo morskie; -stadt, f. miasto nadmorskie; -strand, m. brzeg nadmorski; przymorze; pomorze; nadbrzeże; -strecke, f. znaczna część morza; przestrzeń morza; -stück, n obraz część morza przedstawiający; See'sturm, m. burza morska od. na morzu; -tang, m. Ng. morszczyn; -thier, n. Ng. zwierz morski; -tonne, s. Ba'ke; -treffen, s. See'schlacht; See'trift, f., -triften, pl. wyrzuty morskie; -triftig, a. to co morze wyrzuca; co falami pędzi; -truppen, s. See'solda'ten; -ufer, n. brzeg morski; -uhr, f. morski zegar; -ungeheu'er, n. potwór morski; -vogel, m. ptak morski; -wärts, ad. ku morzu; ze strony morza; od morza; -wasser, n. woda morska; -wesen, n. marynarstwo; -wind, s. Mee'r-wind; -wörterbu'ch, n. słownik wyrazów morskich; -wurf, m. to co morze wyrzuca; -zug, m. wyprawa morska.

Se'gel, n. Sw. żagiel; die — aufspannen zaciągnąć żagle; (einziehen) zbierać, zwijać żagle; unter — gehen puścić się na morze; mit vollen -ln fahren z rozpiętemi żaglami płynąć; die — streichen spuścić żagle; —, *okręt z żaglami; Se'gel-, a żaglowy; -lfe'rtig, a. gotowy do żeglugi, do puszczenia się na morze; -lku'ndig, a. znający się na żegludze; -llei nwand, płótno żaglowe; -lo's, a. bez żagli; -lmacher, m. żaglownik; Se'geln, vn. (h. u. s.) żeglować; pływać; płynąć; —, va. (Schiff in den Grund) okręt zatopić uderzywszy o niego gwałtownie; n. żeglowanie; -lsta'nge, f. drąg żaglowy; rej; -ltu'ch, n. W. płachta.

Se'gen, m. błogosławieństwo; den — sprechen odmawiać modlitwę (przed jedzeniem); Gott gebe seinen — dazu! niech to Pan Bóg pobłogosławić raczy! -nsrei'ch, a. pełen błogosławieństwa; -nswo'rt, n. wyraz błogosławieństwa; -nswu'nsch, m. życzenie błogosławieństwa boskiego, szczęścia, powodzenia.

Se'gler, m. Sw. okręt żeglujący.

Se'gnen, va. błogosławić kogo, co; mit etw. gesegnet sein być czém obarczonym (np. dziećmi); mieć czego aż nadto (wad itd.); der Gesegnete Błogosławiony; Se'gnender, m. błogosławiciel; -gnung, f. błogosławienie; błogosławieństwo.

Seh'achse, f. Optik. oś widzenia; Seh'art, f. sposób widzenia; Seh'bar, a. widzialny; Se'he, f. widzenia; wzrok; Zk. krystalina (w oku); Se'hen, vn. u. va. irr. (h.) widzieć; soweit ich — kann jak daleko widzieć mogę; seh' ich recht? czy dobrze ja widzę? wenn ich recht sehe jeżeli mnie oczy nie mylą; (auf, nach etwas) patrzéć na co; (auf etw.) patrzéć czego; sieh darauf, *staraj się o to; sieh, da kommt er patrz oto idzie; sieh, da bin ich oto jestem; (blicken) zaglądać; (in die Zu-

kunft) zaglądać w przyszłość; nun wollen wir — zobaczmy! — lassen pokazać co, wystawić na widok; popisywać się z czém; sich — lassen pokazać się; sehend widzący; **Se'hen**, *n.* widzenie; patrzenie; **-nswe'rth**, -nswü'rdig, *a.* godzien widzenia; **-nswü'rdigkeit**, *f.* rzecz godna widzenia; **Seh'punkt**, *m.* punkt widzenia; **Se'her**, *m.* wieszcz; prorok; *Jäg.* patry; **-rbli'ck**, *m.* wieszczy wzrok; -rga'be, *f.* dar wieszczy; **-rin**, *f.* wieszczka; prorokini; -roh'r, *n.* przeziernik; perspektywa; **Se'hewei'se**, *f.* sposób widzenia; **-hewe'rkzeug**, *n.* narzędzie widzenia; -hewi'nkel, *m.* *Optik.* kąt widzenia; -h'kraft, *f.* siła widzenia; **Seh'kunde**, *f.* optyka; -h'linse, *f.* *Zk.* soczewka (w oku); -h'loch, *n.* źrzenica (Augapfel).

Seh'ne, *f.* *Zk.* ścięgno; ściągacz; cięciwa (u łuku i w jeometrji).

Seh'nen (sich), *vr.* (h.) (sich nach Jmdm., nach etw.) tęsknić do kogo, do czego; za czem; —, *n.* tęsknienie; tęsknota; wzdychanie.

Seh'nenhaut, *f.* *Zk.* rozściągna; -h'nenverbi'ndung, *f.* *Zk.* więzospój.

Seh'nerv, *m.* *Zk.* nerw widzenia.

Seh'nicht, *a.* ścięgnowy; żyłowaty; żylasty; **Seh'nig**, *a.* ścięgnisty; włóknisty; żylasty.

Seh'nlich, *a.* u. *ad.* z niecierpliwością od. tęsknotą połączony; etwas — wünschen gorąco czego pragnąć; **Seh'nsucht**, *f.* tęsknota do kogo, do czego; tęsknienie do czego za kim, za czém; -nsüchtig, -nsuchtsvo'll, *a.* pełen niepohamowanéj żądzy; tęsknotą przejęty; -nsuchtsru'f, *m.* wykrzyk tęsknoty.

Seh'orga'n, s. Seh'werkzeug.

Sehr, *ad.* bardzo; nader; wielce.

Sei'che, s. a. Sei'ge; *f.* uryna; **Sei'chen**, *vn.* u. *va.* szczać.

Seicht, *a.* płytki; —, *ad.* płytko; -tigkeit, *f.* płytkość; -tgeleh'rt, *a.* płytko uczony.

Sei'de, *f.* jedwab'; jedwabie; jedwabne materje, stroje; sich in — kleiden w jedwabnice od. w jedwabie, w bławaty się stroić; **Sei'de-**, *a.* jedwabny.

Sei'del, *n.* półkwarty.

Sei'delba'st, s. Ke'llerkrau't.

Sei'den, *a.* jedwabny; -na'ffe, *m.* *Ng.* małpeczka; -na'rbeiter, *m.* fabrykant wyrobów jedwabnych; -na'rtig, *a.* jedwabisty; jedwabiasty; jedwabiowaty; -nba'nd, *n.* wstążka oder tasiemka jedwabna; -nbau', *m.* jedwabnictwo; uprawa jedwabiu; -ne'rnte, *f.* zbiór jedwabiu; -nfabri'k, *f.* jedwabiarnia; fabryka jedwabiu; -nfa'den, *m.* jedwabna nitka; -nfä'rber, *m.* falbierz jedwabnych materji; -nhaa'r, *n.* *jedwabny włos; -nha'ndel, *m.*, -nha'ndlung, *f.* *H.* handel jedwabiu; sklep bławatny; -nhä'ndler, *m.* *H.* kupiec handlujący jedwabiem; -nha'spel, *f.* rozwijalnia; -nklei'd, *n.* suknia jedwabna; -nma'ntel, *m.* płaszcz z jedwabnéj materji; -nmanufactu'r, *f.* zakład wyrabiania jedwabnych materji; -npapie'r, *n.* papier jedwabny; -nrau'pe, s. Sei'denwu'rm; -nschwa'nz, *m.*, -nschwä'nzchen, *n.* *dim.* jemiołucha; —, *m.* *Ng.* jemiołucha; **Sei'denspi'nner**, -nschme'tterling, *m.* *Ng.* jedwabnik; —, *m.* (Arbeiter) przędzący jedwab'; *Ng.*, s. Sei'denschme'tterling; -nspi'tze, *f.* koronka jedwabna; -nsti'cker, *m.* hafciarz jedwabiem wyszywający; -nstickerei', *f.* hafciarstwo jedwabne; -nsto'ff, *m.* jedwab'; -nwaa're, *f.* jedwabny od. bławatny towar; -renhä'ndler, *m.* bławatnik; kupiec bławatny; -nwe'ber, -nwi'rker, *m.* *W.* tkacz jedwabnych materji; -nweberei', *f.* jedwabnia; -nwei'ch, *a.* miękki jak jedwab'; -nwu'rm, *m.* jedwabnica; jedwabniczka; -nzeu'ch, *m.* materje jedwabne; bławatne; -nzu'cht, s. Sei'denbau'; **Sei'dig**, *a.* jedwabisty.

Sei'dlitz, *n.* *Geog.* Sedlice; von, aus —, **Sei'dlitzer**, *a.* Sejdlicański; Sedlecki; -tzer Salz, *Hlk.* Sejdlicka sól; siarczan magnezji; -tzer Wasser Sedleckie wody.

Sei'fe, *f.* mydło; **Sei'fen-**, *a.* mydlany; **Sei'fen**, *va.* mydlić co; myć, czyścić; -na'rtig, *a.* mydlasty; -nbau'm, *m.* *Ng.* mydłodrzew; -nbe'cken, *n.* mydelnik; -nbla'se, *f.* bańka z mydła; -nbrü'he, *f.* mydliny; -ne'rde, *f.* *Ng.* miękisz; -ngebi'rge, *n.* *Bw.* skład napływowy; -ngei'st, s. Sei'fenspi'ritus; -nhä'ndler, *m.* kupiec mydłem handlujący; -nke'ssel, *m.* kocioł mydlarski; -nkrau't, *n.* *Hlk.* mydlnica; -nku'gel, *f.* kula z mydła od. mydlana; -nlau'ge, *f.* ług mydlarski; -npfla'ster, *n.* *Hlk.* mydlany plastr; -nsie'der, *m.* mydlarz; -nsie'der-, -nsie'ders-, *a.* mydlarstwo; mydlarnia; -nspi'ritus, *m.* spirytus mydlany; -nstei'n, *m.* *Ng.* mydlak; mydleniec; -nwa'sser, *n.* mydlana woda; -nwe'rk, *Bw.*, s. Sei'fengebi'rge; **Sei'ficht**, *a.* mydlasty; mydlowaty; -fig, *a.* mydlany.

Sei'ge, **Sei'he**, *f.* cedzenie; przecedzanie; cedzidło; fusy po przecedzeniu pozostałe; -geko'rb &c., s. Sei'heko'rb &c.; **Sei'gen**, s. Sei'hen.

Sei'ger, *a.* *Bw.* (senkrecht) pionowy; prostopadły; —, *m.* zegar; cedzidło; -gern, *va.* kroplami przepuszczać; -ro'fen, *m.* piec do przepuszczania kroplami; -gerschacht, *m.* *Bw.* szyb prostopadły lub pionowy.

Sei'hen, *va.* cedzić; przecedzać; —, *n.* cedzenie; **Sei'h'korb**, -sack, *m.*, -trichter, *m.*, -tuch, *n.* koszyk, worek, płat do cedzenia; cedzidło.

Seil, *n.* powróz; sich von Jmdm. am =e führen lassen *dać się komu wodzić zanos; **Sei'ler**, =**rmei'ster**, *m.* powroźnik; **Sei'ler**=, *a.* powroznicki; powroźniczy; =**ra'rbeit**, *f.* powroźnicka robota; =**rbah'n**, *f.* plac powroźniczy; =**rha'ndwerk**, *n.* powroźnictwo; =**lkorb**, *m.*, =**lscheibe**, =**ltrommel**, *f.* linotarcza; =**lrad**, *n.* koło pasowe; koło rzemienne; =**ltanz**, *m.* taniec na linie; =**ltanzen**, *vn.* (h.) skakać na linie; —, *n.* skakanie po linie; skoki szurowe; =**ltänzer**, *m.* skoczek na linie; kordyzant; =**ltänzerei'**, *f.* skakanie po linie; *kuglarstwo; =**ltänzerin**, *f.* kordyzantka; skoczka na linie; =**lwerk**, *n.* powrozy; liny.

Seim, *m.* płyn gęsty jak galareta; patoka; **Sei'men**, *vn.* (h.) gęsty płyn z siebie wydawać; —, *va.* sączyć, cedzić, czyścić, klarować; patokę oddzielać od wosku; =**mhonig**, *m.* patoka.

Sein, **seine**, **sein**, *a. pron.* swój; swoja, swoje; er soll entscheiden zwischen Mein u. Sein niech on rozstrzygnie, co moje a co jego; Seine Majestät der König Jego Królewska Mość; Seine Durchlaucht der Fürst Jego Książęca Mość.

Sein, **Seyn**, *vn. irr.* (s.) być; er ist nicht zu Hause nie ma go; jetzt ist es (die Reihe) an mir teraz na mnie kolej; ist es an dem? czy prawda to? es ist nicht an dem to nie prawda; es ist mir, als sähe ich ihn schon zdaje mi się, jak gdybym go już widział; es mag —! niech (i tak) będzie! es sei, wer, was es wolle niech będzie kto oder co chce; es sei denn, daß ꝛc. chyba, żeby itd.; **Sein**, *n.* istnienie; bycie; byt.

Sein, **Sei'ner**, *pron.* (*Genit.* v. Er), s. Sei'ner; — selbst eigen jego własny; — (seiner) selbst nicht mächtig sein nie posiadać się.

Sei'ne, *f. Geog.* Sekwana (rzeka).

Sei'nersei'ts, *ad.* z jego strony; =**nesglei'chen**, *a.* równy; —, *n.* sobie równy; — giebt es nicht niemasz mu równego; =**netha'lben**, =**netwe'gen**, =**netwi'llen**, *ad.* gwoli jemu; dla niego, z jego powody od. przyczyny.

Sei'nige (der, die, das), *a. pron.* jego; swój, swoja, swoje; er hat das =ge bekommen, gethan dostał swoje (co jego było, co mu się należało); er kehrte zu den =en zurück wrócił do swoich (krewnych itd.).

Seit, *præp.* od; — einem Jahre od roku; — Menschen Gedenken, *od niepamiętnych czasów; — gestern od wczorajsza; — wann? odkąd? — lange od dawna; —, *conj.:* — dem, — dem daß od czasu jak.

Sei'te, *f.* strona; von, auf allen =n ze wszystkich stron; auf der einen — z jednéj strony; von meiner, deiner, seiner — z mojéj, twojéj, swojéj od. jego strony; stronica (w książce); (an Körpern) bok; von der rechten — z prawego boku; z prawéj strony; lice; linke — nica; na odlew; auf die — gehen odejść na bok, na stronę; bei — gehen, *wyjść na potrzebę; Jmdm. zur — gehen iść obok kogo; *wspierać kogo; *być mu ku pomocy, dawać mu porękę; **Sei'ten**=, *a.* boczny; poboczny; =**na'briß**, *m. Mal.* rysunek z boku wzięty; profil; =**nallee'**, *f.* poboczna aleja; =**na'nsicht**, *f.* widok z boku przedstawiony; =**nbli'ck**, *m.* spojrzenie z boku; =**ndru'ck**, *m. Bw.* wąsczyzna; =**nfe'nster**, *n.* poboczne okno; =**nflä'che**, *f.* płaszczyzna poboczna; =**nfrü'chtig**, *a. Ng.* boczno owocowy; =**nga'ng**, *m.* droga poboczna; =**nga'sse**, *f.* ulica poboczna; =**ngebäu'de**, *n.* budynek poboczny; przyległy budynek; =**ngelä'nder**, *n. Bk.* balustrada; =**ngeweh'r**, *n.* oręż przyboczny, przy boku wiszący; =**nhau's**, *n.* dom poboczny; =**nhie'b**, *m.* cios, cięcie z boku; Jmdm. einen — versetzen ciąć kogo z boku; =**nle'der**, *n.* skóra poboczna; =**nleh'ne**, *f.* poręcz do oparcia się z boku; =**nli'nie**, *f.* linja poboczna; =**nscha'cht**, *m. Bw.* opolna góra; =**nschme'rz**, *m.* ból w boku; =**nschni'tt**, *m.* krój boczny; =**nscho'ß**, *n.* odnóżka; =**nschri'tt**, *m.* krok boczny; =**nspru'ng**, *m.* skoczenie na bok; *zboczenie; =**nste'chen**, *n.* kłucie w boku; =**nsto'ß**, *m.* pchnięcie od. szturchnięcie w bok; szturchaniec; =**nstra'ße**, *f.* ulica poboczna; =**nstre'cke**, *f.* pobocznica; =**nstü'ck**, *n.* sztuka od. kawałek z boku; *coś podobnego; druga para; =**ntho'r**, *n.*, =**nthü'r**, *f.* brama poboczna; =**nverwa'ndter**, *m.* krewny daleki; =**nwa'nd**, *f.* ściana poboczna; =**nwe'g**, *m.* droga uboczna, poboczna; =**nweh'**, *n.* ból w boku; =**nwe'ndung**, *f.* zboczenie, odwrót, obrócenie się w stronę; =**nwi'nd**, *m.* wiatr z boku; =**nwi'nkel**, *m.* przykątek; =**nzah'l**, *f.* liczba stron (książki); =**nzi'mmer**, *n.* pokój poboczny; =**nzwei'g**, *m.* odnoga.

Sei'ther, *ad.* odtąd (o czasie); =**the'rig**, *a.* od tego czasu trwający.

Sei'tlings, =**twärts**, *ad.* na bok; w bok.

Selba'cht, *a.* samoośm; =**ha'nder**, *a.* samowtór; =**bdri'tt**, *a.* samotrzeć; **Se'lber**, s. Selbst; =**biger**, s. Derse'lbe; **Selbst**, *a.* sam; von —, von sich — sam przez się; samo od siebie; an u. für sich — sam przez się; er —, er selber on sam; sie — ona sama; wieder zu sich — kommen znowu przyjść do siebie; er ist die Güte — to sama dobroć; — ist der Mann, *pańskie oko konia tuczy; —, *ad.* także; nawet; —, *n.* swoja osobistość; samość; siebie; sobie; unser — nasza samość; =**stachtung**, *f.* szanowanie siebie samego; =**stadel**, *m.* ślachectwo od. ślachetność z

siebie samego; -stankla'ge, *f.* oskarżenie siebie samego; -staufopferung, *f.* poświęcenie własne od. siebie samego; -stbefle'ckung, *f.* samogwałt; onanizm; -stbefrie'digung, *f.* zaspokojenie siebie samego; -stbefru'chtung, *f.* upłodnienie samo przez się; -stbehe'rrschung, *f.* panowanie nad sobą samym; -stbetra'chtung, *f.* zastanawianie się nad sobą samym; -stbetru'g, *m.* oszukanie samego siebie; -stbewe'gung, *m.* samoruch; *f.* samoruszność; -stbewe'glich, *a.* samoruszny; -stbewu'ßt, *a.* świadomy siebie samego; -stsein, *n.* świadomość; -stbildung, *f.* wykształcenie przez siebie nabyte; -stbiographie', *f.* życiorys własny; -stdemüthigung, *f.* upokorzenie własne oder samego siebie; -stdenken, *n.* myślenie własne; -stdenker, *m.* myśliciel; samobadacz; Se'lbsteigen, *a.* swój własny; Se'lbstentsa'gung, *f.* zaparcie się siebie samego; -lbstentzü'ndung, *f.* zapalenie (powstające) samo w sobie; -sterha'ltung, *f.* zachowanie od. ocalenie własne; -ngstrie'b, *m.* popęd zachowawczy; -sterke'nntniß, *f.* poznanie siebie samego; -sternie'drigung, *f.* poniżenie własne; -sterzie'hung, *f.* wychowanie przez siebie nabyte; Se'lbstfang, *m. Jäg.* samobitnia; -ngappara't, *m.* samowłóka; -stgeba'cken, s. Hau'sbacken; -stgefä'llig, *a.* upodobanie w sobie mający; -lligkeit, *f.* samolubstwo; -stgefüh'l, *n.* uczucie godności własnéj; -stgeleh'rter, *m.* samouczek; autodydakt; -stgenü'gsam, *a.* przestający na sobie albo na swojém; -stgenu'ß, *m.* cieszenie się z siebie; rozpływanie się nad sobą; -stgescho'ß, *n.* samostrzał; -stgesvo'nnen, *a.* własną ręką uprzędziony; -stgesprä'ch, *n.* monolog, mówienie oder rozmowa z samym sobą; -stgestä'ndniß, *n.* wyznanie, które kto robi przed sobą lub sam o sobie; -stgetrie'be, *m.* automat; samoruch; samoruchnia; -stgewa'chsen, *a.* ten co urosł sam przez się; -stheit, *f. Philos.* samość; samolubstwo; -stherrschaft, panowanie, które kto sam wykonywa; -stherrschend, *a.* samowładny; -stherrscher, *m.* samowładzca; -stherrscherin, *f.* samowładczyni; -sthülfe, *f.* pomoc własna; -stisch, *a.* samolubny; -stkosten, *pl.* własne koszta; -stklug, *a.* za mądrego się mający; -stlaut, -stlauter, *m. Spl.* samogłoska; -stlaut-, -stlauter-, -stlautig, *a. Spl.* samogłośny; -stler, -stling, *m.* samolub; egoista; -stliebe, *f.* samolubstwo; -stlob, *n.* samochwalstwo; -stmord, *m.* samobójstwo; -stmörder, *m.* samobójca; -rderin, *f.* samobójczyni; -rderisch, *a.* samobójski, samobójczy; Se'lbstpeiniger, -stplager, -stquäler, *m.* dręczyciel siebie samego; -strächer, *m.* mściciel swój; Se'lbstschuß, *m.* wystrzał sam przez się; -stständig, *a.* samoistny; samobytny; nieuległy; udzielny (kraj); -ndigkeit, *f.* samoistność; samodzielność; -stsucht, *f.* samolubstwo; -stsüchtig, *a.* egoistyczny; samolubstwem trący (czyn, zaminar); -stsüchtigkeit, *f.* samolubność; skłonność do egoizmu; -stsüchtler, -tling, *m.* egoista; samolub; -sttäuschung, *f.* mamienie siebie samego; -stthätig, *a.* samodzielny; sam przez się czynny; -tigkeit, *f.* samoczynność; samodzielność; -stunterri'cht, *m.* uczenie się własne; -stverge'ssen, *a.* niepamiętny na siebie samego; -stvergö'tterung, *f.* ubóstwienie siebie; -stverla'g, *m. Bchh.* im — własnym nakładem; -stverleu'gnung, *f.* zaparcie się własne; -stverni'chtung, *f.* zniszczenie własne (siebie samego); -stverstü'mmelung, *f.* zrobienie z siebie kaleki; -stvertheidigung, *f.* obrona własna; -stvertrau'en, *n.* zaufanie w sobie samym; -stverwa'ltung, *f.* samorząd; *Stw.* autonomja; -stzufrie'den, *a.* kontent z siebie; rad sobie; -denheit, *f.* własne zadowolenie; -stwille, *m.* samowola; -stwillig, *a.* samowolny.

Se'lchen 2c., s. Räu'chern (Fleisch, Würste) 2c.

Sele'n-Blei, *n. Bw.* selenek ołowiu; -leni'den, *n. pl. Bw.* seleniaki; -le'nium, *n. Ng.* selen; -nkupfer, *n. Bw.* berzelin.

Se'lig, *a.* błogi; rozkoszny; szczęśliwy; Jmdn. — preisen wysławiać czyje szczęście; (sprechen) ogłosić błogosławionym; (sterben) umrzéć w nadziei zbawienia wiecznego; Gott hab' ihn —! Panie świéć nad duszą jego! unser -ger Herr, *nieboszczyk nasz pan; meine -ge Mutter, *nieboszczka matka moja; -gen Andenkens, *świętéj pamięci; -gkeit, *f.* niebieska rozkosz; anielskie szczęście; zbawienie; Se'liglich, *ad.* zbawiennie; -gma'chend, *a.* zbawienie dający; poświęcający (łaska); -gma'cher, *m.* zbawiciel, zbawca; -gspre'chung, *f.* beatyfikacja, błogosławienie; -gwe'rdung, *f.* otrzymanie zbawienia.

Sellerie', *m. Ng.* seler; -rie'-, *a.* selerowy; -sala't, *m. Kk.* sałata z selerów od. z selerami. [heit, *f.* rzadkość.

Se'lten, *a.* rzadki; —, *ad.* rzadko; -ten-

Se'ltersbru'nnen, *m.*, -rswa'sser, *n. Hlk.* woda selcerska od. selterska.

Se'ltsam, *a.* dziwny, osobliwy; dziwaczny; das ist —! a to dziwna rzecz! -mkeit, *f.* osobliwość, dziwność, dziwaczność.

Seme'ster, *n.* półrocze; -stra'l-, *a.* półroczny; -sprüfung, *f.* egzamin lub popis półroczny.

Semiko'lon, *n. Spl.* średnik.

Semina'r, *n.* seminarjum; -nari'st, *m.* seminarzysta; -nari'stin, *f.* seminarka.

Se'mmel, *f.* bułka; -mel-, *a.* pszenny,

pszeniczny; -klö'ße, *m. pl. Kk.* Saskie kluski; -kri'nde, *f.* skórka z bułki; -l-schni'tte, *f.* kromka bułki; grzanka z bułki.

Sena't, *m. Stw.* senat; **Sena't-**, -na'ts-, *a.* senacki; -na'tor, *m.* senator; -torie', *f.* senatorja; -na'tors-, *a.* senatorski; -tsbea'mter, *m.* urzędnik senacki oder senatu; -tsbeschlu'ß, *m.* uchwała senatu.

Send, *m.*, Se'nde, *f.*, Se'ndgeri'cht, *n.* sąd synodalny, duchowny; -ndbote, *m.* posłaniec; sługa do posyłki; -ndbrief, *m.* list okólny; Se'nden, *va. irr.* (h.) posyłać, posłać; wysłać; wyprawić; —, *n.*, s. Se'ndung; -nder, *m.* ten, który co posyła; posyłający; -ndkosten, *f. pl.* koszta posyłki, przesyłki.

Se'ndling, *m.* posłaniec.

Se'ndrichter, *m.* sędzia duchowny, synodalny; -ndschreiben, *n.* pismo okolne; list; -ndung, *f.* posłanie, wysłanie kogo lub czego; poselstwo; posłannictwo czyje; posyłka, to co się posyła.

Se'nes-, *a. Ng.* senesowy; **Se'nesbau'm**, **Se'nnesbau'm**, *m.* drzewo senesowe; -sblä'tter, *n. pl.* liście senesowe; senes.

Senf, *f. Ng.* gorczyca; *Kk.* musztarda; **Senf-**, *f. Ng.* gorczyczny; *Kk.* musztardowy; -fbrühe, *f. Kk.* zupa z musztardą; sos musztardowy; -fbüchse, *f.* puszka na musztardę od. z musztardą; -fgurke, *f. Kk.* ugrka musztardowa; **Senfkorn**, *n.* ziarnko gorczycy; -fkaper, *f. Ng. Kk.* pigułecznik; -fnäpfchen, *n. dim.* z musztardniczka; -fpflaster, *n. Hlk.* plaster z gorczycy; synapizma; -fsame, *m.* nasienie gorczycy; -fsauce, s. Se'nfbrühe.

Se'nfte, **Sä'nfte**, *f.* lektyka; -nträ'ger, *m.* lektykarz. [pisma; gorczycznik.

Se'nfteig, *m.* ciasto z gorczycą; syna-

Se'ngen, *va.* opalić, osmalić co; przypalić, spalić z wierzchu; —, *vn.* (h.): — u. brennen, *palić; ogniem niszczyć, pustoszyć wszystko; -gerig, *a.* spalenizną trącacy; jak przypalony; (riechen) spalenizną trącić.

Se'nior, *m.* senior; -ora't, *n.* starzeństwo.

Se'nkblei, s. Blei'loth; **Se'nke**, s. Se'nker.

Se'nkel, *m.* sznurek, tasiemka do sznurowania (trzewików); -lna'del, *f.* igliczka; -lsti'ft, *m.* sztyfcik do sznurka.

Se'nken, *va.* spuścić; (die Fackel) spuścić pochodnią na dół; (den Blick) spuścić oczy na dół; (den Kopf, das Haupt) zwiesić głowę; odkładać; odginać, kabłąkować w ziemie; (sich) spuszczać się; zniżać się; opadać; das Haus, die Wand senkt sich dom, ściana zapada się w ziemię; **Se'nker**, *m.* niewód; *Gtn.* (Absenker, Steckling) szczep odłożony; -kkasten, *m.* grodza; -kkolben, *m.* świderek nacinany; -krebe, *f. Wb.* szczep winny odłożony; -krecht, *a.* pionowy; prostopadły; -kung, *f.* spuszczanie, zniżanie.

Se'nne, *f.*, s. Seh'ne; trzoda.

Se'nne, *m. Ldw.* pasterz alpejski.

Sensa'l ꝛc., s. Mä'kler ꝛc.; **Sensarie**, *f. H.*, s. Mä'klergebüh'r.

Sensatio'n, *f.* sensacja; wrażenie.

Se'nse, *f.* kosa; -nsen-, *a.* — kosy; -nähnlich, -na'rtig, -nsö'rmig, *a.* kosowaty; kosisty; -nbei'nig, *a.* *kosonogi; -nfabri'k, *f.* kosarnia; -ngerü'st, *n.* grabki; -nschmie'd, *m.* kosarz; -ngri'ff, -nstie'l, *m.* kosidło, trzonek u kosy od. do kosy; -nma'nn, *m.*, s. Tod; s. a. Se'nsenträ'ger; -nschmie'd, *m.* kośnik; ten co kosy robi; -nträ'ger, *m. Kw.* kosynier; -nträ'ger-, *a.* kosynierski.

Sente'nz, *f.* sentencja; zdanie moralną naukę w sobie zawierające.

Sentimenta'l, *a.* sentymentalny; -talitä't, *f.* sentymentalność.

Separa't, *a.* osobny; odrębny; -ra'tabdruck, *m. Bchdr. Litt.* odbitka; -ra'tvotum, *n.* zdanie oddzielne; -ra'tfriede, *m.* pokój osobny, odrębny, osobno zawarty; -ratio'n, *f.* separacja, odłączenie; rozłączenie; rozłączenie się; -rati'st, *m.* separatysta; **Separi'ren**, *va.* separować; odłączać.

Septe'mber, *m.* Wrzezień; -mber-, *a.* wrzesienny; wrześniowy; -mbrisi'ren, *va.* *mordować, zabijać (jak we Francji we Wrześniu 1792 roku).

Septemvira't, *n. Stw. Alt.* septemwirat; rząd siedmiu.

Septe'tt, *n. Tk. Bk.* septet.

Seque'ster, *n.*, -questratio'n, *f.* sekwestracja; -questra'tor, *m.* sekwestrator; -stri'ren, *va.* sekwestrować.

Serai'l, *n.* seraj; **Serai'l-**, -rai'ls-, *a.* serajowy.

Se'raph, *m. Bibl. Kg.* seraf; serafin; anioł przedniéj rangi; -raphim, *pl.* serafinowie. [u Turków.

Sera'skier, *m.* seraskier; naczelny wódz

Serena'de, *f. Tk.* serenada.

Sergea'nt, *m. Kw.* sierzant.

Serö's, *a. Hlk.* wodny; serowiczy; -rositä't, *f. Hlk.* wodnistość; serowatość.

Serpenti'n, -ti'nstein, *m. Ng.* serpentyn; von, aus —, -ti'nstein, *a.* serpentynowy.

Servela'twurst, *f. Kk.* salceson włoski.

Servi'ce, *n.* serwis, garnitur sprzętów; -rvie'tte, *f.* serweta; serwetka.

Servi'l, *a.* niewolniczy; —, *ad.* niewolniczo; -litä't, *f.*, -li'smus, *m.* *duch od. umysł niewolniczy; -rvi'ren, *vn.* (h.) u. *va.* usługiwać; der Tisch war servirt dano na stół, do stołu; -rvitu't, *f. Rw.* (Zwangspflicht) służebność.

Se'sam, *m.*, -mkraut, *n. Ng.* ciemierzycznik; Sesam-, -sams-, -samkrau'ts, *a.* ciemierzycznikowy; -mknöchelchen, *n. pl. Zk.* trzeszczki.

Se'sel, *n. Ng.* koprownik; żebrzyca.

Se'ssel, *m.* krzesło; **-lchen**, *n. dim.* krzesełko; **-lleh'ne**, *f.* poręcz od krzesła; **-lma'cher**, *m.* stolarz co krzesła robi; **-lü'berzug**, *m.* powłoka na krzesło.
Se'ßhaft, s. A'nsässig; **Sessio'n** 2c., s. Si'tzung 2c.
Se'tzart, *f. Tk.* sposób kompozycji (w muzyce); **-tzbaum**, *m. Gtn.* drzewko do sadzenia; **Se'tzei**, *n. Kk.* jaje sadzone; **Se'tzen**, *va.* sadzać, posadzić; (auf etw.) wsadzić na co; (den Hut auf den Kopf) wsadzić kapelusz na głowę; (sich) siadać, siąść; postawić się; (sich an den Tisch) siąść przy stole; (an etw.) przystawić do czego; (sein Vertrauen in Jmdn.) położyć w kim zaufanie; (in die Erde) wsadzić w ziemię, do ziemi; (Jmdn. in's Gefängniß) wsadzić kogo do więzienia; (anberaumen) wyznaczyć (dzień, godzinę, czas); (einen Preis auf Jmds. Kopf) wyznaczyć, przeznaczyć nagrodę za czyję głowę; wir wollen den Fall —, daß 2c. przypuśćmy ten przypadek, że itd.; gesetzt, daß 2c. przypuściwszy, że itd.; (Manuscript) składać w drukarni; (Jmdm. etw. in den Kopf) nabić komu czém głowę; (seine Ehre, seinen Ruhm in etw.) honor, sławę zakładać na czém; (etw. in Noten) muzykę do czego zrobić, ułożyć; (sich zur Ruhe) udać się na spoczynek, przestać urzędować, itd.; (sich mit Jmdm.) układać się, ułożyć się z kim; (sich in Bewegung, in Marsch) wyruszyć, wymaszerować, puścić się w drogę, w marsz; —, *vn.* (h.) sadzić, szybko biedz, jechać (konno), skakać; (über einen Graben) przesadzić rów; (über einen Fluß) przepłynąć, przeprawić się przez rzekę; (Junge werfen) kocić się (o zającach itd.); es hat Prügel gesetzt, *była trzepanka; **Se'tzen**, *n.* sadzenie; wsadzenie; ułożenie; układanie; układanie się; wyruszenie; **-tzer**, *m.* (Schriftsetzer) zecer, składacz pisma; drukarz; —, *a.* zecerski; **Se'tzerin**, *f.* zecerka; składaczka; **-rkasten**, s. Se'tzkasten; **-rloh'n**, *m.* zapłata zecerska od. zecerowi; **-tzfehler**, s. Dru'ckfehler; **tzfisch**, s. Se'tzkarpfen; **-tzhammer**, *m.* przykładacz; **-tzhase**, *m.* zajęczyca; **-tzkarpfen**, *n.* karp' z narybku; **-tzkasten**, *m. Bchdr.* kaszta zecerska; **-tzkunst**, *f. Tk.* (Composition) sztuka kompozytorska; **-tzling**, *m. Gtn.* latorośl; płonka; rószczka do sadzenia; **Se'tzlinie**, *f. Bchdr.* szczelina zecerska; **-tzpflanze**, *f. Gtn.* rozsada; **-tzpflanzenbee't**, *n. Ng.* rozsadnik; **-tzrebe**, *f. Wb.* szczep winny do wsadzenia; **-tzreiß**, *n.* szczep do sadzenia; **-tzschäfer**, *m.* owczarz cudzéj trzody; **-tzteich**, *m.* sadzawka; staw zarybiony; **Se'tzwage**, *f.* libela; **Se'tzweide**, *f.* wierzba sadzona; **-tzzeit**, *f.* czas do sadzenia (drzew itd.); *Jäg.* czas kocenia się zajęcy, sarn i jeleni.

Seu'che, *f. Hlk.* zaraza; pomor; **Seu'chen-**, *n.* pomorowy; zaraźny; **-njah'r**, *n.* rok pomorowy od. zaraźny; **-nsto'ff**, *m.* materja pomorowa; żywioł zarazy.
Seu'fzen, *vn.* (h.) wzdychać; westchnąć; (nach Jmdm., nach etwas) wzdychać do kogo, do czego; (über etw.) wzdychać na co od. nad czém; seufzend wzdychający; **Seu'fzer**, *m.* westchnienie; einen — ausstoßen westchnienie wydać.
Se'xta, *f.* seksta; szósta klasa (w szkole); **Se'xtacco'rd**, *m. Tk.* seksta; **Sexta'ner**, *m.* szóstoklasista; **Sexta'nt**, *m. Gl. Stk.* sekstant (astronomiczny); **Se'xte**, *f. Tk.* seksta; **Sexte'tt**, *f. Tk.* sekstet.
Seyn, s. Sein (słowo).
Shawl, *m. W.* szal; rąbek.
She'rif, *m.* szeryf (w Anglji), najwyższy urzędnik w Angliji.
Siby'lle, *f. Alt.* sybila; *prorokini; (alte), *stare babsko; stary grat; **Sibylli'nisch**, *a.* Sybiliński; die -en Bücher księgi Sybilińskie.
Sibi'rien, *a. Geog.* Sybir, Sybior, Syberja; **Sibi'rier**, *m.* Syberyjczyk; **Sibi'risch**, *a.* Syberyjski, Sybirski.
Sich, *pron.* (*Dativ* u. *Accusat.* v. Er, Sie, Es) się; siebie, sobie; sie sind — alle gleich są sobie wszyscy równi; sie schämen — wstydzą się.
Si'chel, *f.* sierp'; (Mond), sierpiasty, kosiasty księżyc; **Si'chel-**, *a.* sierpowy; **-lbei'nig**, *a.* mający nogi kabłąkowate; **-lfö'rmig**, *a.* sierpowaty; **-lkru'mm**, *a.* krzywy jak sierp; **-lschmie'd**, *m.* kowal sierpowy; **-lschnä'belig**, *a. Ng.* sierpowaty dziób mający; **-lschnä'bler**, *m. Ng.* ptak sierpowaty dziób mający; **-lwa'gen**, *m. Kw. Alt.* wóz kosisty; wóz kosami uzbrojony.
Si'cher, *a.* bezpieczny; (vor Jmdm., vor etw.) bezpiecznym być od kogo, od czego, od. ze strony itd.; ze względu na kogo, na co; die Wege — machen ubezpieczyć drogi; Jmdn. — stellen, *zabezpieczyć kogo; (zuverlässig, bestimmt) pewny; —, pewno; z pewnością; **Si'cherheit**, *f.* bezpieczeństwo; mit — zu Werke gehen z pewnością brać się do rzeczy; **-rheits-bü'ndniß**, *n.* związek dla bezpieczeństwa zawarty; **-rheitsdie'nst**, *m. Stw.* służba bezpieczeństwa lub policyjna; **-rheits-ka'rte**, *f.* karta bezpieczeństwa; **-rheits-la'mpe**, *f. Bw.* lampa zabezpieczająca od palnych gazów (w kopalniach); **-rheits-lei'stung**, *f.* danie zabezpieczenia; złożenie rękojmi; **-rheitsma'ßregel**, *f.* środek bezpieczeństwa; **-rheitspfa'nd**, *n.* zastaw dla bezpiezeństwa dany; **-rheitsventi'l**, *n. Mech.* klapa dla ochrony; **-rlich**, *ad.* zapewnie; pewno; z pewnością; **Si'chern**, *va.* zabezpieczać; **-rste'llung**, *f.* zabezpieczenie, zapewnienie czego.

Si'chler, *m.* *Ldw.* żniwiarz sierpem żnący; *Ng.* gatunek ptaków.
Si'chling, **Si'chelschnä'bler**, *m.* *Ng.* ptak z dzióbem sierpiastym.
Si'cht, *f.* widzenie; obaczenie; zobaczenie; ein Schiff in — okręt na widnokręgu; nach —, *H.* zaraz po okazaniu (weksla wypłacić); auf zehn Tage —, *H.* do wypłaty w 10 dni po okazaniu; die Bank zahlt ihre Noten nach — baar aus bank jest obowiązany wypłacać noty bankowe za okazaniem właścicielowi; **Si'chtbar**, *a.* widziałny; widomy; widoczny, jawny; **-rkeit**, *f.* widzialność; widomość; widoczność; -rlich, s. Si'chtbar; **-rma'chung**, *f.* uwidocznienie czego; **Si'chten**, *va.* przesiewać; *czyścić; oczyszczać; przeczyszczać; —, *n.*, s. Si'chtung; Si'chtig, s. Si'chtbar; *Hlk.* (Wunden), s. Entzü'ndlich; **Si'chtlich**, *a.* widzący; **Si'chtung**, *f.* przesiewanie; *oczyszczanie.
Si'chtwechsel, *m.* *H.* weksel okazowy.
Sici'lien, *n.* *Geog.* Sycylia; **Sicilia'ner**, *m.* *Geog.* Sycylijczyk; **-lia'nerin**, *f.* Sycylijka; -nisch, Sici'lisch, *a.* Sycylijski.
Si'ckern, *vn.* (h.) ciec (o naczyniach); —, (s.) ciec, wyciekać (o płynach).
Sie, *pron.* ona; *pl.* oni, one; **Sie**, *pron.* (in höflicher Anrede statt „Du" od. „Ihr"): Pan; Pani; Pan Dobrodziej, Pani Dobrodziejka; Panna Dobrodziejka.
Sie, *f.* *Ng.* (der weibliche Vogel) samica.
Sieb, *n.* sito (Haarsieb); przetak (Bastsieb); rzeszoto (Drahtsieb); durch ein — lassen przez sito przepuścić; **Sieb-**, *a.* sitowy; **-bartig**, **-bä'hnlich**, *n.* sitowaty; **Sie'bbeutel**, *m.* worek do przesiewania; **-bboden**, *m.* dno sita; **Sie'bchen**, *n.* *dim.* sitko; **Sie'ben**, *va.* siać; przesiewać; **Sie'ben**, *n.*, **Sie'bung**, *f.* sianie; przesiewanie.
Sie'ben, *a.* *num.* siedm; siedmiu; siedmioro; die —, *Rk.* siódemka; siedm; die böse —, *iron.* złośliwa kobieta; *baba sekutnica; **Sie'ben-**, *a.* *num.* siedmio—; **-nblä'tterig**, *a.* siedmiolistny.
Sie'benbü'rgen, *n.* *Geog.* Siedmiogród; Siedmigród; **Sie'benbü'rge**, **-nbü'rger**, *m.* Siedmiogrodzanin; -nbü'rgin, -nbü'rgerin, *f.* *Geog.* Siedmiogrodzianka; -nbü'rgisch, **-nbü'rger-**, *a.* Siedmiogrodzki.
Sie'bene'ck, *n.* *Gl.* siedmiokąt; -ne'ckig, *a.* siedmiokątny; **-ner**, *m.* *Rk.* siedmak; **-nerlei'**, *a.* siedmioraki; **-nfa'ch**, **-nfä'ltig**, *a.* siedmiorny; siedm razy taki; siedmiokrotny; —, *ad.* siedemkroć; siedemkrotnie; **-nfingerkrau't**, *n.* *Ng.* kurze ziele; **-nfü'ßig**, *a.* siedmiostopy; **-ngesti'rn**, *n.* *Stk.* baby; dżdżownice; **-nhe'rr**, *m.* *Słw.* *Gsch.* heptarcha; **-nhe'rrschaft**, *f.* heptarchia; -nhü'gelig, *a.* siedmiopagórkowy; -nhu'ndert, *a.* *num.* siedmset; **-nhundertjäh'rig**, *a.* **siedemsetletni**; **-nhu'ndertster**, *a.* *num.* **siedmsetny**; **-njäh'rig**, *a.* **siedmioletni**; der -rige Krieg siedmioletnia wojna, **-nma'l**, *a.* siedm razy; siedmkroć; -nma'lig, *a.* siedmkrotny; -nmona'tlich, *a.* siedmiomiesięczny; -nsai'tig, *a.* siedmiostrunny; -nschlä'fer, *m.* *pl.* *Kg.* **siedmiu** braci śpiących; *śpioch; *Ng.* **susel**; pilch; koszatka; **-nsi'lbig**, -nsy'lbig, *a.* *Spl.* siedmiozgłoskowy; **-nsti'mmig**, *a.* siedmiogłosy; **-nstü'ndig**, *a.* siedmiogodzinny; **-ntä'gig**, *a.* siedmiodniowy; **-ntau'send**, *a.* *num.* siedm tysięcy; **-ntau'sendster**, *a.* *num.* siedmiotysiączny; **Sie'bentehal'b**, *ad.* półsiódma; -bentel, *n.* *Rk.* siódma część; drei — trzy siódme; **Sie'bentens**, *ad.* po siódme; **-benter**, *a.* *num.* siódmy; **-benwö'chig**, *a.* siedmiotygodniowy; **-benzeh'n** ꝛc., s. Sie'bzehn ꝛc.; **-benzig** ꝛc., s. Sie'bzig.
Sie'bmacher, *m.* przetacznik; sitarz; **-bmacher**, **-bmachers-**, *a.* sitarski; **-btuch**, *n.* pytel, pytlik, worek siatkowy.
Sie'bzehn, *a.* *num.* siedmnaście; **Sie'bzehn-**, *a.* siedmnasto—; **-bzehner**, *m.* siedmnastoletni chłopak; *Rk.* siedemnastka; liczba 17; -njäh'rig, *a.* siedmnastokrotny; -nma'lig, *a.* siedmnastokrotni; **-ntel**, *n.* *Rk.* jedna siedmnasta (część); **-ntens**, *ad.* po siedemnaste; **-nter**, *a.* *num.* siedemnasty.
Sie'bzig, *a.* *num.* siedmdziesięciu; **-bziger**, *m.* siedmdziesiątletni starzec; **Sie'bzig-**, *a.* siedmdziesięcio—; **Sie'bzigjäh'rig**, *a.* siedmdziesięcioletni; **Sie'bzigma'l**, *ad.* siedmdziesiąt razy; **Sie'bzigster**, *a.* *num.* siedmdziesiąty.
Siech, *a.* słaby; słabowity; niezdrów; (sein) cherlać; niedomagać; **-chbett**, *n.* łoże choroby od. niemocy; **Sie'chen**, *vn.* (h.) cherlać; —, *n.* cherlanie; **-chhaus**, *n.* dom kalek; dom przytułku starców; **-chheit**, s. Krä'nklichkeit; **-chling**, *m.* cherlak; charłak; **-chthum**, *n.*, s. Kra'nkheit, Krä'nkeln.
Sie'de-, *a.* warzelny; **-dehi'tze**, *f.* wrzącość.
Sie'delho'f, *m.* gospodarstwo chłopskie;
Sie'deln, *vn.* (h.) osiąść gdzie; być gdzie osiadłym.
Sie'demaschi'ne, *f.* sieczkarnia.
Sie'den, *va.* *reg.* u. *irr.* (h.) warzyć, gotować; —, *vn.* *irr.* (h.) warzyć się; siedend wrzący; kipiący; siedend heiß gorący jak ukrop; Sie'den, *n.* warzenie, wrzanie, wrzenie; -depfa'nne, *f.* rynka warzelna; Sie'deproce'ß, *m.* *Bw.* warzenie solanki; **-depu'nkt**, *m.* punkt warzenia się; **-der**, *m.* warzyciel; warzelnik; **-derei'**, *f.*, **-de**haus, *n.* warzelnia; **-dmeister**, *m.* karbarz; **-dmeisterei'**, *f.* warzyctwo.
Sieg, *m.* zwycięstwo; wygrana; der — ist unser nasza wygrana; den — erfechten dobić się zwycięstwa.

Sie'gel, *n.* pieczęć; pieczątka; das — aufdrücken wycisnąć pieczęć; **Sie'gel-**, *a.* pieczętny; **-lbewah'rer**, *m. Stw.* Pieczętarz; Kanclerz; **-le'rde**, *f. Ng.* glinka; **Sie'gelkunde**, *f.* nauka o pieczęciach (dawnych); **-lla'ck**, *m.* lak do pieczętowania; **-la'ckfabri'k**, *f.* fabryka laku; **-lla'ck-stange**, *f.* laska laku; **-lleh're**, *f. Stw.* sfragistyka; **Sie'geln**, *va.* pieczętować co; **-lpre'sse**, *f.* maszyna do pieczętowania; **-lri'ng**, *m.* pierścień z pieczątką; **-lwa'chs**, *n.* wosk na pieczęci; **-lzei'chen**, *n.* znak pieczęci.

Sie'gen, *vn.* (h.) (über Jmdn.) zwyciężyć, pokonać kogo; **Sie'ger**, *m.* zwycięzca; **Sie'ger-**, **Sie'gers-**, *a.* zwycięski; zwiciężki; **-rgewa'lt**, *f.* moc, władza zwycięzcy; **-rin**, *f.* zwyciężycielka; **-rkro'ne**, *f.* wieniec zwycięzki; **-rsto'lz**, *m.* duma zwycięzcy; **Sie'ges-**, **Siegs-**, *a.* zwycięzki; zwycięzny; trjumfalny; **-sbo'gen**, s. Triu'mphbogen; **-sde'nkmal**, *n.* pomnik zwyczięstwa; **-sfah'ne**, *f.* chorągiew zwycięzka; **-sfei'er**, **-sfei'erlichkeit**, *f.*, **-sfe'st**, *n.* obchód zwycięstwa; **-sfü'rst**, *m.* zwycięzki monarcha; **-sgeno'ß**, *m.* uczestnik zwycięstwa; **-sgepra'nge**, *n.* tryumf; tryumfalny obchód zwycięstwa; **-sgerü'cht**, *n.* odgłos zwycięstwa; **-sgesa'ng**, *m.* śpiew zwycięzki; **Sie'gesgeschrei'**, *n.* okrzyk zwycięzki; **-sglü'ck**, *n.* szczęście, które zwycięstwo przynosi; **-sgö'ttin**, *f. Myth.* bogini zwycięstwa; **-sha'nd**, *f.* zwycięzka ręka; **-shee'r**, *n.* zwycięzkie wojsko; **-she'ld**, *m.* bohatér zwycięstwa; **-sju'bel**, *m.* radosne okrzyki zwycięzkie; **-skra'nz**, **-skro'ne**, s. Sie'gerkro'ne; **-slau'f**, *m.* bieg, ciąg, ciągły postęp zwycięstwa; **-slie'd**, *n.* pieśń zwycięzka; **-slo'rbeer**, *m.* *zwycięzki wawrzyn; **-smah'l**, *n.* biesiada zwycięzcom wyprawiona; **-sna'chricht**, *f.* wieść o zwycięstwie; **-so'pfer**, *n.* ofiara zwycięstwa; **-spra'cht**, *n.* świetność zwycięstwa; **-sprei's**, *m.* nagroda zwycięstwa; **-srau'sch**, *m.* szał zwyolęstwa od. zwycięstwa; **-sre'cht**, *n.* prawo zwycięskie od. zwycięzcy; **-sruh'm**, *m.* chwała zwycięska; **-ssäu'le**, *f.* kolumna na pamiątkę zwycięstwa; **-ssto'lz**, *a.* dumny zwycięstwem; **-sta'g**, *m.* dzień odniesionego zwycięstwa; **-stau'mel**, *m.*, s. Sie'gesrau'sch; **-stho'r**, *n.* zwycięska od. trjumfalna brama; **-stru'nken**, *a.* upojony zwycięstwem; **-szei'chen**, *n. pl.* oznaki zwycięstwa; **-szu'g**, *m.* trjumfalny wjazd oder pochód zwycięzcy oder zwycięzców; **Sie'ggekrö'nt**, *a.* zwycięstwem uwieńczony; **-ghaft**, s. Sie'greich; **-greich**, *a.* zwycięski.

Sieh! Sie'he! Sie'he da! *int.* otóż! ali! alić! aliści!

Siel, *n.* szluza pod groblą. [konie).

Sie'le, *f.* szelka; **Sie'len**, *f. pl.* szory (na

Sie'zen, *va.* panać kogo, mówić do niego „Sie" (nie „Du") Pan.

Signa'l, *n.* sygnał; znak; hasło (jakie sobie dają okręty); **-nali'ren**, *va.* dać znak; **-naleme'nt**, *n.* rysopis; **-lifi'ren**, *va.* odznaczyć.

Signatu'r, *f.* sygnatura, znak na czém dany; **Signi'ren**, s. Bezei'chnen.

Si'lbe, **Sy'lbe**, *f. Spl.* zgłoska; sylaba; **-benklau'ber**, **-nstecher**, *m. iron.* dłubacz wyrazów; **-nstecherei'**, *f.* dłubanina wyrazów; **Si'lbenmaa'ß**, *n. Spl. Dlk.* iloczas zgłosek; **-benrä'thsel**, *n.* szarada; **-benste'cher** &c., s. u. Si'lbe, Sy'lbe; **-benwei'se**, *a.* u. *ad.* zgłoskami, sylabami.

Si'lber, *n. Ng.* srebro; auf — speisen jeść na srebrze; (verarbeiten) srebro przerabiać; in — eingefaßt oprawiony w srebro; **Si'lber-**, *a.* srebrny; **-ra'der**, *f.* żyła srebrna od. srebra; **-ra'rbeit**, *f.* robota ze srebra; **-ra'rbeiter**, *m.* złotnik srebrne sprzęty robiący; **-rau'flösung**, *f. Schdk.* solucja srebra; **-rbach**, *m.* *srebrny strumyk; **-rbä'r**, *m.* niedźwiedź srebrzysty; **-rba'rre**, *f.*, **-rba'rren**, *m. Hltk.* sztaba srebra; **-rbau'm**, *m.*, **-rfi'chte**, *f. Ng.* powełka; **-rbe'rg**, *m. Bw.* góra srebrna; **-rbe'rgwerk**, *n.* kopalnia srebrna lub srebra; **-rbeschla'g**, *m.* okucie srebrne; srebrna skówka; **-rbeschlie'ßer**, *n.* srebrowy; **-rbla'nk**, *a.* jasny, jak srebro; **-rbla'tt**, **-rblä'ttchen**, *n. dim.*, s. Bla'ttsilber; **-rblä'tterig**, *a.* srebrnoliści; **-rble'ch**, *n.* blacha srebrna; **-rbli'ck**, *m.* krzepnięcie topiącego się srebra; * prędko przemijająca świetność; **-rbli'nkend**, *a.* błyszczący jak srebro; **-rblu'me**, *f. Ng.* miesięcznik trwały; srebrny kwiat; **-rblu'mig**, *a.* srebrnokwiaty; srebrnokwiecisty; **-rbrau't**, *f.* *panna młoda obchodząca srebrne wesele; **-rbräu'tigam**, *m.* *pan młody obchodzący srebrne wesele; **-rdie'ner**, *m.* służący do srebra; **-rdrah't**, *m.* srebrny drut; **-rdru'ck**, *m.* druk srebrny (t. j. srebrném pismem); **-rdurchwe'bt**, **-rdurchwi'rkt**, *a.* srebrem przerabiany; **-re'rz**, *n. Bw.* ruda srebrna; **-rfa'den**, *m.* srebrna nitka; **-rfa'rbe**, *f.* srebrny kolor; srebrna farba (do malowania); **-rfa'rbig**, *a.* srebrnego koloru; srebrzysty; **-rfli'mmer**, *m.* blask srebra; **-rflu'ß**, *m.* rzéka srebrem płynąca; **-rgeha'lt**, *m.* ilość srebra zawartego w kruszcu; **-rge'ld**, *n.* srebrne pieniądze; **-rgerä'th**, **-rgeschi'rr**, *n.* srebrne sprzęty oder naczynia; **-rgeschmei'de**, *n.* ozdoba ze srebra; **-rgesti'ckt**, **-rgewe'bt**, *a.* srebrem haftowany; **Si'lberglanz**, *m.* blask srebra; **-rglä'nzend**, *a.* błyszczący od srebra; **-rglä'tte**, *f. Bw. Hltk.* glejta srebrna; **-rgro'schen**, *m. Mzk.* srebrny grosz; srebrnik; **-rgru'be**, *f. Bw.* kopalnia srebra; **-rgru'nd**, *m.* tło srebrne; **-rgu'lden**,

m. Mzk. złoty Niemiecki w srebrze; -r-haa'r, *n.* *srebrny włos; -rhaa'rig, *a.* *srebrnowłosy; -rha'ltig, *a.* srebro w sobie zawierający; srebrodajny; srebronośny; -rha'ndel, *m.* handel srebrami; -rhe'll, *a.* jasny jak srebro; srebrny dźwięk mający; -rho'chzeit, *f.* srebrne wesele; -rka'mmer, *f.* komora oder izba na srebro; -rkie's, *m. Bw.* gruby piasek srebrny; -rkla'ng, *m.* srebrny dźwięk; -rklu'mpen, *m. Bw.* bryła srebra; -rkö'r-ner, *m. pl. Bw.* ziarniste srebro; -rkra'nz, *m.* srebrny wieniec; -rku'chen, *m. Httk.* srebro na cegiełkę stopione; -rku'pfer-Erz, *n. Bw.* błyszcz miedziano-srebrny; **Si'lberla'den**, *m. H.* sklep z srebrami; -rling, *m. Mzk.* srebrnik; **Si'lberlo'cke**, *f.* srebrzysty lok; -rmi'ne, *f. Bw.* mina srebrna; **Si'lbermü'nze**, *m. Mzk.* srebrna moneta; **Si'lbern**, *a.* srebrny; (ächt) szczerosrebrny; -rpapie'r, *n.* srebrny papier; -rpa'ppel, *f. Ng.* topola biała; -r-platti'rung, *f.* blacha powlekana; -r-qua'ste, *f.* srebrny kutas; -rque'll, *m.* *srebrzyste źródło; -rre'gen, *m.* *srebrny deszcz; -rrei'ch, *a.* bogaty w srebro; -r-rei'n, *a.* czysty jak srebro; -rru'bel, *m. Mzk.* rubel srebrny od. w srebrze; -rsa'lm, *m. Ng.* szczyp; -rschau'm, *m.* gąszcz srebrny; -rschei'be, *f.* (des Mondes) tarcza srebrna księżyca; -rschlä'ger, *m.* złotnik kujący srebrne blaszki; **Si'lberschmie'd**, s. Si'lbera'rbeiter; -rschra'nk, *m.* szafa na srebro; -rschri'ft, *f.* srebrne pismo; -rsta'nge, *f. Httk.* sztaba srebra; -rsti'cker, *m.* hafciarz srebrem wyszywający; -r-stickerei', *f.* wyszywanie srebrem; -r-sti'mme, *f.* *srebrny głos; -rstri'ch, *m. Ng.* (Tagesschmetterling) srebrokréś; -r--rstu'fe, *f. Bw.* bryła srębrnéj rudy; -r-tha'ler, *m.* talar srebrny; -rto'n, *m.* srebrny ton (t. j. dźwięczny); -rtre'sse, *f.* srebrny galon; -rwaa're, *f.* srebrny towar; **Si'lberwäh'rung**, *f. Stw. H.* waluta srebrna; -rwei'de, *f. Ng.* wierzba biała; -rwei'ß, *a.* biały jak srebro; -rzeu'g, *n.* srebra; *srebrne sprzęty. [*Bachusa*).

Sile'n, *m. npr. Myth.* Sylen (towarzysz

Silhoue'tte, *f. Mal.* sylwetka; -tti'ren, *va.* sylwetować kogo, sylwetkę jego zrobić.

Silica't, *m. Ng.* krzemian; **Silici't**, *m.*

Silk, *m.* pietruszka. [*Ng.* krzemiak.

Si'meon, *m. npr.* Szymon.

Simonie', *f.* symonia, świętokupstwo.

Si'mpel, *a.* prosty; —, *m.* głuptas.

Simplicitä't, s. Ei'nfachheit &c.

Sims, *m.* gzyms; **Sims-**, *a. Bk.* gzymsowy; -kachel, *f.* gzymsowy kafel (na

Si'mson, *m. npr.* Samson. [gzyms).

Si'mswerk, *n. Bk.* gzemsy.

Simulta'n, *n.* wspólny.

Si'ngakademie', *f.* akademia śpiewu; -g-anstalt, *f.* instytut śpiewu; -ganstalt, *f.* instytut śpiewu; -gbar, *a.* śpiewalny; -gchor, *n.* chór dla śpiewających; —, *m.* chór dla śpiewaków; -gdrossel, *f. Ng.* drozd śpiewak; -geku'nst, *f.* sztuka śpiewania; **Si'ngen**, *vn.* u. *va. irr.* (h.) śpiewać; (nach Noten), *Tk.* śpiewać z nót; (zum Clavier) śpiewać przy fortepianie; (rühmen) opiewać; **Si'ngen**, *n.* śpiewanie; -gepu'lt, *n.* pulpit do śpiewania; **Sin'ghaus**, *n.* śpiewalnia; -ginstitu't, s. Si'nganstalt; -gsang, *m. iron.* śpiewanina; -gschauspiel, -gspiel, *n. Sb. Tk.* opera; operetka; -gschule, *f.* szkoła śpiewu; -gstimme, *f.* głos śpiewny; -gstück, *n. Tk.* piosnka; kantata; śpiew; sztuka ułożona do śpiewu; -gstunde, *f.* lekcya śpiewu. [osobliwość.

Singula'r, s. Ei'nzahl; **Singularitä't**, *f.*

Si'ngvogel, *m. Ng.* ptak śpiewający, śpiewny; -gweise, *f. Tk.* melodja; nóta do śpiewania.

Si'nken, *vn. irr.* (s.) paść; (Jemandem zu Füßen) paść komu do nóg; *opadać; opadać na dno; spadać; (sich senken) zapadać się; (untergehen) zanurzać się, tonąć (jak okręt); (in Ohnmacht) zemdléć; (unter das Thier), *poniżać, upodlić się niżéj zwierzęcia; (lassen) upuścić (na ziemię); opuścić (ręce, głowę); den Muth — lassen stracić odwagę od. serce.

Sinn, *m.* myśl; (Verstand) rozum; zmysły duszy; bei -nen sein być przy zdrowych zmysłach, przy dobrym rozumie; von -nen kommen odejść od rozumu; (für etwas) talent, zdatność do czego; gust do czego; naturalny pociąg; etw. im -ne haben mieć co na myśli; seinen — auf etwas richten myśli (chęci) zwrócić, skierować na co; (Bedeutung) znaczenie, myśl, sens; treść; in diesem -ne w tym sensie, w téj treści; (Gedanke) umysł; **Sinn-**, **Si'nnes-**, *a.* zwysłowy; **Si'nnbega'bt**, *a.* obdarzony zmysłami; -nbild, *n.* obraz zmysłowy; symbol; wyobrażenie czego zmysłowe; alegorja; **Si'nnbildlich**, *a.* symboliczny; rzecz zmysłowo przedstawiający; alegoryczny; **Si'nnen**, *vn. irr.* (h.) myśléć; (über etw.) zastanawiać się nad czém; (hin u. her) przemyśliwać; myśléć i myśléć; bić się z myślami; (auf etw.) myśleć o czém (chcąc wymyślić); **Si'nnenei'ndruck**, *m.* wrażenie zmysłowe; -nengenu'ß, *m.* rozkosz zmysłowa; -nenkne'chtschaft, *f.* niewola zmysłowa; -nenleh're, *f.* nauka o zmysłach; -nenrau'sch, *m.* szał zmysłowy; **Si'nnenrei'z**, *m.* powab zmysłowy; -nentau'mel, *m.* upojenie zmysłów; -nen-täu'schung, *f.* złudzenie zmysłów; -nen-tru'g, *m.* omamienie zmysłów; -nenwe'lt, *f.* zmysłowy świat; -nesä'nderung, *f.* odmiana sposobu myślenia; -nesa'rt, *f.* charakter (człowieka); -nestäu'schung, s. Si'nnentäu'schung; -nesverwi'rrung, *f.*

Hk. zwichnięcie umysłu; -nesvorspie'gelung, *f.* omanienie; Si'nngedi'cht, *n.* *Ltk.* epigram; epigrama; ein — betreffend epigramatyczny; -ngrün, *n.* *Ng.* barwinek.

Si'nnig, *a.* zmyślny; sprytny; *przytomny; będący przy zmysłach; rozumny; rozsądny; rostropny; treściwy; (witzig, geistreich) dowcipny; -nigkeit, *f.* zmyślność; rozsądność; treściwość; dowcipność. [czułek; żywopłon.

Si'nnkäfer, *m.* stonka; -nkraut, *n.* *Ng.*

Si'nnlich, *a.* zmysłowy; —, *ad.* zmysłowo; -nlichkeit, *f.* zmysłowość; zmysłowe wrażenia, pochuci.

Si'nnlos, *a.* u. *ad.* bezzmysłowy; bez zmysłów; nierozumny; bez znaczenia (wyraz); bez sensu, bez myśli (zdanie); -nlosigkeit, *f.* bezzmysłowość; brak rozumu, rozsądku; brak sensu od. myśli; -npflanze, *f.* *Ng.* (Mimose) czułek; -nreich, *a.* dowcipny; pełen dowcipu; trafny; Si'nnschluß, *m.* *Philos.* wniosek w sylogizmie; Si'nnspruch, *m.* przypowieść; przypowiastka; -nsprüchlich, *a.* przypowieściowy; -nverwa'ndt, *a.* bliskoznaczny (wyraz); równoznaczy; -ndtschaft, *f.* jednoznaczność, równoznaczność; -nvoll, *a.* pełen treści; S'innwerkzeug, *n.* narzędzie zmysłowe; organ zmysłowy.

Sintema'l, *conj.* †bo; gdyż; ponieważ.

Si'nter, *m.* zendra; Si'ntern, *vn.* (h.) ciec (o płynie); -rproce'ß, *m.* *Httk.* fryszowanie surowizny sproszkowanéj; -rwa'sser, *n.* woda stalaktytowa.

Si'nus, *m.* *Gl.* półcieńciwie; wstawa.

Si'ppe, *f.*, Si'ppen, *pl.*, Si'ppschaft, *f.* pokrewieństwo; krewni; rodzina; —, *iron.* koterja, klika.

Si're, *m.* Najjaśniejszy Panie!

Sire'ne, *f.* *Myth.* syrena; piersiopławka; Sire'nen-, *a.* — syreny; — syren; -ngesa'ng, *m.*, -nlie'd, *n.* śpiew, pieśń sy- [reny.

Si'rop, s. Sy'rup.

Sisti'ren, *va.* zatrzymać, wstrzymać co; (sich) stawić się; -sti'rung, *f.* wstrzymywanie; odkładanie nadal.

Si'tte, *f.* zwyczaj; obyczaj; Si'tten, *pl.* obyczaje; Sitten-, *a.* obyczajowy; zwyczajowy; -nä'nderung, *f.* zmiana obyczajów, zwyczajów; -na'nmuth, *f.* łagodność, słodycz obyczajów; -nau'fseher, *m.* dozórca obyczajowy; -nfeh'ler, *m.* błąd z obyczajów pochodzący; wada obyczajowa oder obyczajów; -ngemä'lde, *n.* *obraz obyczajowy; -ngese'tz, *n.* ustawa obyczajowa; -nleh're, *f.* nauka obyczajowa, moralna; -nleh'rer, *m.* nauczyciel moralności; -nlo's, *a.* nieobyczajny; niemoralny; -tenpre'diger, *m.* moralista; kaznodzieja obyczajowy; -npre'digt, *f.* perora moralna; -nre'gel, *f.* prawidło obyczajowe; -nrei'nheit, *f.* czystość obyczajów; -nri'chter, *m.* sędzia obyczajów; moralista; -nroh'heit, *f.* surowość, grubość obyczajów; -nspru'ch *m.* zdanie moralne; -nverbe'sserung, *f.* poprawa obyczajów; -nverde'rben, -nverde'rbniß, *n.* zepsucie obyczajów; -nverde'rber, *m.* psujący obyczaje; -nverde'rbtheit, *f.* zepsutość obyczajów; -nverfa'll, *m.* upadek obyczajów; -nwe'lt, *f.* świat obyczajowy od. moralny; -nwe'rk, *n.* dzieło obyczajowe; -nwi'drig, *a.* przeciwny dobrym obyczajom; Si'ttig, *a.* obyczajny.

Si'ttich, *m.* *Ng.*, s. Papagei' 2c.

Si'ttlich, *a.* moralny; obyczajowy, uczciwy, cnotliwy; zwyczajowy; ländlich, —, każdy kraj ma swój obyczaj; *co kraj to inny zwyczaj; -ttlichkeit, *f.* moralność, uczciwość; obyczajowość; Si'ttsam, *a.* obyczajny; (bescheiden) skromny; -ttsamkeit, *f.* obyczajność; skromność.

Situatio'n, *f.* położenie; Situatio'ns-, *a.* sytuacyjny; -nsplan, *m.* plan położenia lub sytuacyjny; Situi'rt, *pp.* położony; leżący gdzie.

Si'tz, *m.* siedzenie, miejsce do siedzenia; seinen — nehmen zasiąść swoje miejsce; usiąść na swojém miejscu; (Platz) miejsce gdzie kto siedzi; (Stelle, Amt) miejsce do zasiadania (w radzie, w senacie); (Wohnort) siedlisko; siedziba; (Hinterer) tył (w ciele ludzkiém); Si'tzarbeit, *f.* robota, przy któréj trzeba siedzieć; -tzbad, *n.* kąpiel nasiadkowa; -tzbank, *f.* ławka do siedzenia; -tzbar, *a.* siedalny; -tzbein, *n.* *Zk.* kość kulszowa oder posiadkowa; -tzbrett, *n.* siadanka.

Si'tzen, *vn.* *irr.* (h. u. s.) siedzieć; (am Tische) siedzieć przy stole; (zu Tische, bei Tische) siedzieć przy stole (przy jedzeniu); (dem Maler) siedzieć malarzowi (malującemu portret); (auf Rechnung) siedzieć z obowiązkiem składania rachunków; (fest) siedzieć mocno; (bleiben) zostać na miejscu; nie wstawać; *zostać na koszu; — lassen zostawić na miejscu (siedzącego); *zostawić, opuścić (żonę, odejść jéj); (passen) leżéć; das Kleid sitzt ihm ganz gut suknia dobrze na nim leży od. dobrze siedzi; —, *n.* siedzenie; Si'tzend, *ppr.* siedzący; sedentaryjny; -de Blätter, *pl.* *Ng.* bezogonkowe liści; Sitzerei', *f.* ciągłe siedzenie; sedentarja; -tzfleisch, *n.* *cierpliwość do siedzenia (przy pracy); -tzkissen, -tzpolster, *n.* poduszka do siedzenia; -tzplatz, *m.* siedzenie; -tzung, *f.* posiedzenie; sesja; eine — halten mieć posiedzenie; -gssaa'l, *m.* sala posiedzeń.

Skabio'se, *f.* *Ng.* skabioza; drjakiew.

Ska'la, Sca'la, *f.* *Tk.* skala; podziałka.

Skanda'l, *m.* zgorszenie; -dalisi'ren, *vn.* (h.) zgorszenie dawać; robić; (sich) zgorszyć się; -dalö's, *a.* gorszący.

Skapulie'r, *n.* *Kg.* skaplerz (zakonny).

Skarte'ke, *f.* Scarte'ke 2c.

Skele'tt, *n.* szkielet; kościotrup; -**tta'rtig**, *a.* jak szkielet; jak kościotrup.

Ske'ptik, *f.* niedowiarstwo; -**pti'ker**, *m.* sceptyk; -**ptisch**, *a.* septyczny.

Skink, *f. Ng.* śliga.

Ski'ng-Ei'dechse, *f. Ng.* elada.

Ski'zze, *f.* skica; *m.* szkic; pierwszy zarys; -**zzenhaft**, -**zzena'rtig**, *a.* jak skica; jak szkice; **Skizzi'ren**, *va.* skicować co, w pierwszych zarysach oddać.

Skla've, *m.* niewolnik; **Skla'vin**, *f.* niewolnica; **Skla'ven-**, *n.* niewolniczy; -**nhandel**, *m.* handel niewolnikami; -**nhändler**, *m.* handlujący niewolnikami; **Sklaverei'**, *f.* niewola; niewolnictwo; in — gerathen dostać się do niewoli; **Skla'visch**, *a.* niewolniczy.

Skorbu't, *m. Hlk.* szkorbut; **Skorbu't-**, -**rbu'tisch**, *a.* szkorbutyczny.

Skro'pheln, *f. pl. Hlk.* skrofuły; zołzy; -**phelwi'drig**, *a.* przeciwzołzowy; -**phulö's**, *a.* skrofuliczny.

Sky'the, *m.* Scyth; Skith; **Sky'then**, *m. pl. Gsch. Geog.* Scytowie; Skitowie; **Skyt'hien**, **Sky'thenla'nd**, *n.* Scytja; Skitja; **Sky'thisch**, *a.* Scytyjska.

Sla've, **Sla'we**, *m. Geog.* Słowianin; **Sla'ven-**, **Sla'wen-**, *a.* Słowiański; -**nthu'm**, *n.* słowiaństwo; słowiańszczyzna; **Sla'vin**, **Sla'win**, *f.* Słowianka; **Sla'visch**, **Sla'wisch**, *a.* Słowiański.

Smara'gd, *m. Ng.* szmaragd; szmarag; **Smara'gd-**, -**ra'gden**, *a.* szmaragdowy.

So' *pron.* †, s. We'lcher, We'lche, We'lches.

So, *ad.* tak; die Sache verhält sich — tak się rzecz ma; wenn dem — ist jeżeli tak jest; so? (czy) tak? — viel tak wiele; tyle; — viel Mal tyle razy; bald —, *raz tak, drugi raz inaczéj; *dopiéro tak jużci sak; so ein (solch ein) taki; auch —, schon —, — schon i tak; ganz — zupełnie tak; eben — także tak; nicht — wohl —, als (vielmehr) — nie tak —, jak (raczéj); wie —? jak to? a to jak? so, so, *jako tako; so — als tak — jak; — bald als möglich jak najprędzéj; — oft als möglich jak najczęściéj; noch —, noch — sehr jak najbardziéj; nie wiem jak; — komm' denn! pójdźże przecie! — höre doch! aleć przecie słuchaj! um — mehr tém bardziéj.

Soba'ld, *ad.* zaraz, niebawem; tak zaraz; —, *conj.* jak tylko.

So'befi'nden, *n.*, **So'befu'nd**, *m.* znajdowanie czego takiém; mienie się tak.

Socia'l-, *n* socjalny; towarzyski; -**cia'ldemokra't**, *m. Stw.* socyjalisto-demokrat; -**kra'tisch**, *a.* socyjalisto-demokratyczny; -**ciali'smus**, *m. Stw.* socjalizm; -**ciali'st**, *m.* socjalista; -**ciali'stisch**, *a.* do socjalizmu albo do socjalistów należący; socjalistyczny.

Societä't, s. Gese'llschaft.

Socinia'ner, *m. Kg. Gsch.* Socynianin; -**nia'nisch**, *a.* socyniański; -**niani'smus**, *m.*, **nia'nerthum**, *n.* socynianizm.

So'cke, *f.* szkarpetka; stopa u pończochy; sich auf die -en machen, *wziąć nogi za pas; *drapnąć.

So'ckel, *m. Bk.* podwalina.

Sod, **Sud**, *m.* warzenie się; tyle ile do jednéj warki (piwa) potrzeba; tyle ile się na raz warzy; der — brennt mich żgaga mnie piecze.

So'da, *f. Ng. Schdk.* soda; **Soda-**, *a.* — sody; — z sody; — z sodą.

Soda'nn, *ad.* potém; tedy; wtędy.

So'dasa'lz, *n. Schdk.* sól z sody; **So'dawa'sser**, *n.* sól z sodą.

So'dbrennen, *n.* żgaga; ich habe das — żgaga mnie piecze.

So'dom, *n. Gsch. Alt.* Sodoma; **Sodomi't**, *m.* Sodomczyk; -**miterei'**, *f.* sodomstwo; (treiben) sodomstwem się bawić; -**mi'tisch**, *a.* Sodomski.

So'fa, *n.* sofa; **So'fa-**, *a.* sofy.

Sofe'rn, *conj.* o tyle o ile; jeżeli tylko; dla tego.

Soff, *m.* żłopanie; *iron.* brzydki trunek; § opilstwo; pijaństwo; **Sö'ffling**, *m.* żłopacz.

Sofo'rt, *ad.* natychmiast; so fort tak daléj; und so fort i tam daléj; (itd.); **Soga'r**, *ad.* nawet; so gar tak bardzo; tak zupełnie; tak dalece; **So'gena'nnt**, *a.* tak zwany; **Soglei'ch**, *ad.* zaraz; natychmiast; so gleich tak zaraz.

So'gofisch, *m. Ng.* szorstnik.

So'hin, s. Fo'lglich, Mi'thin.

Soh'lengestei'n, *n.* podstawowy kamień; **Soh'lenle'der**, **Soh'lleder**, *n.* skora na podeszwy; podeszwianek; -**lennah't**, *f.* wszywanka; -**lstein**, *m. Bw.* przystawek.

Soh'le, *f.* (Soole) podeszew (u nogi i obuwia); — łapa; słonianka, woda słona, z któréj sól warzą; *Bw.* szpag, pokład pod skałą; **Soh'lei**, **Soo'lei**, *n.* jaje w słonéj wodzie gotowane.

Sohn, *m.* syn; (Gottes) *Bibl. Kg.* syn Boży od. Boski; (der Natur) dziecko natury; **Söh'nchen**, *n. dim.* synek; synaczek; **Soh'nes-**, *a.* synostwo.

So'krates, *m. npr. Gsch.* Sokrates, **Sokra'tisch**, *a. Philos.* sokratyczny.

Sola'nge, *conj.* dopótki; so lange tak długo.

So'lawe'chsel, *m. H.* weksel jednorazowy.

So'lchemna'ch, *ad.* podług tego; stósownie do tego; to zważywszy; a zatém; a tak; a więc; -**chenfa'lls**, *ad.* w takim razie od. przypadku; **So'lcher**, -**lche**, -**lches**, *a. pron.* taki, taka, takie; -**lchergesta'lt**, *a.* w taki oder w ten sposób; -**cherlei'**, *a.* takowy; taki; -**rma'ßen**, *ad.* takim oder takowym sposobem.

Sold, *m.* płaca; zapłata; *Kw.* żołd.

Solda't, *m.* żołnierz; **Solda'ten-**, *a.* żołnierski; -**tenau'shub**, *m.* branka; branie

do wojska; -tenbe'tt, n. łoże żołnierskie; -tenbrau'ch, m. zwyczaj żołnierski, wojskowy; -tenbro'd, n. chléb żołnierski od. komiśny; -tendie'nst, m. służba wojskowa; -tenehr'e, f. honor, zaszczyt żołnierski; -tenei'd, m. Kw. przysięga wojskowa; -tenfei'nd, -tenfreu'nd, m. nieprzyjaciel żołnierzy oder wojskowości; -nfie'ber, n. tchurzowska febra; drżączka trwożliwego żołnierza idącego do bitwy; tenfrau', f. żołnierka, żona żołnierza; -tengei'st, m. duch żołnierski oder wojskowy; duch wojskowości; -tenhu're, f. kurwa żołnierska; -tenki'nd, f. żołnierskie dziecko; -tenle'ben, n. żołnierskie oder wojskowe życie; -tenlei'che, f. trup żołnierza; -tenlie'd, n. pieśń żołnierska; -tenma'ntel, m. żołnierski płaszcz; -tenpfe'rd, -tenro'ß, n. żołnierski koń; -tensä'bel, m. szabla żołnierska; -tenschri'tt, m. Kw. krok żołnierski; -tensi'nn, m. umysł żołnierski, wojskowy, wojskowością tchnący; -tensoh'n, m. syn żołnierza; -tenspie'l, n. bawienie się w żołnierzy; -tenspra'che, f. mowa żołnierska; -tensta'nd, m. stan wojskowy; -tensteu'er, f. kwaterunkowe; podatek na wojsko; -tenwei'b, n. żołnierka; -tenwe'sen, n. wojskowość; żołnierczyzna; -tenwoh'nung, f. mieszkanie żołnierskie; -tenwo'rt, n. wyraz żołnierski; -tenzu'cht, f. karność wojskowa; -da'tisch, a. u. ad. żołnierski; po żołniersku; So'lddienst, m. służba płatna; Sö'ldling, Sö'ldner, m. żołdak; die Söldlinge, pl. żołdactwo.

Sole'nn 2c., s. Fei'erlich 2c.

Soli'd, a. trwały; krzepki; mocno zrobiony od. zbudowany; *porządny, dobrze urządzony od. zaopatrzony.

Solida'risch, a. solidarny; -darita't, f. solidarność; -da'rhaftung, m. Rw. H. rękojmia solidarna; odpowiedzialność solidarna.

Solidita't, f. trwałość; krzepkość; fundamentalność.

Solitai'r, **Solita'r**, m. soliter; tasiemiec.

Soll und Haben, n. H. dług inaleźność;

So'llen, vn. (h.) musieć; mieć; powinnym być; das solltest du wissen tobyś powinien wiedzieć; der König soll morgen kommen, Król jutro ma przyjechać; sollte das wahr sein? miałażby to być prawda; das sollst du nicht thun nie rób tego; du sollst wissen, daß 2c. masz wiedzieć od. wiedz, że itd.; (mögen, können) módz; das hätte ich wissen —! trzeba mi było to wiedzieć! (müssen) musieć (o tém co niezbędne): wenn es so sein soll jeżeli tak być musi; was soll das heißen? cóż to ma znaczyć? was sollte ich machen? cóż miałem robić? was soll ich hier? cóż ja tu mam robić?

Sö'ller, m. Bk. poddasze; strych; sień; sionka; altana przy domu.

Solmisi'ren, vn. (h.) Tk. solmizować, skalę śpiewać.

So'lo, ad. solo; sam jeden bez towarzysza; So'lo, n., -geja'ng, m., -spie'l, n. Tk. solo; So'lo, n. Ktsp. solo; So'losä'nger, n., Soli'st, m., solista; śpiewak do solów; -sä'ngerin, Soli'stin, f. solistka; śpiewaczka do solów.

Solstitia'l-, a. Stk. solstycjalny; -sti'tium, n. Stk. (Sonnenwende) solstycjum; nawrót słonca.

Solve'nt, a. Rw. H. wypłacalny; -lve'nz, f. stan wypłacania należytności.

So'mit, conj. a tak; a więc; przeto.

So'mmer, m. lato; (im) w lecie; (heißer) gorące lato; (fliegender), Ng. lato latające; wrzesienny maik; sie war fünfzehn — alt, *miała 15 lat; So'mmer-, a. letni; latowy; -ra'bend, m. letni, latowy wieczór; -ra'nzug, m. letni ubior; -rau'fenthalt, m. letnia oder latowa rezydencja; latowe mieszkanie; -rbau'm, n. letnie drzewo; -rbie'r, n. letnie piwo; -rblu'me, f. Gtn. latowy kwiat; -rfa'den, m. Ng. włokno pajęczyny w czasie babskiego lata; -rfle'ck, m. piega; -rfle'ckig, a piegowaty; -rfreu'de, f. letnia zabawa; letnia uciecha; -rge'rste, f. jęczmień latowy; -rgetrei'de, n. Ldw. zboże jare; latowe; jarzyna; -rgewa'nd, n. odzienie letnie; -rha'ft, a. letni, latowy; -rha'ndschuh, m. rękawiczka letnia, na lato; -rhei'ß, a. gorączy jak w lecie; -rhi'tze, f. latowe gorąco; -rho'sen, f. pl. spodnie letnie, latowe, na lato; -rhu't, m. letni kapelusz; -rklei'd, n., -rklei'dung, f. letnik; suknia letnia; -rko'rn, n. Ldw. żyto jare; jarka; -rlau'be, f. altana letnia; -rlich, a. letni; latowy; -rlu'ft, f. powietrze latowe; -rlu'stbarkeit, f. zabawa od. uciecha letnia; So'mmerma'lve, f. Ng. zwiastnica; -rmo'nat, m. letni miesiąc; -rmo'rgen, m. poranek letni oder latowy; So'mmern, vn. (h.) ocieplać się po latowemu; zamieniać się na lato; es sommert lato nastaje, zaczyna, nadchodzi, robi się; Sö'mmern, vn. (h.) cień dawać; —, va. latować, chować przez lato; wystawiać na słońce; (sich) latować się; jarzyną zasiać (rolą); — na słońcu grzać, suszyć, przewietrzać; (sich) grzać się na słońcu; So'mmerna'cht, f. letnia, latowa noc; -ro'bst, n. Gtn. letni owoc; -rpala'st, m. letni pałac, -rpfla'nze, f. roślina (jedno) latowa; -rpu'nkt, m. Stk. punkt lata; -rra'ps, m. Ldw. rzepnik letni; -rre'gen, m. Nll. latowy deszcz; -rrei'se, f. letnia podróż; -rro'ck, m. letni surdut; letnia suknia; -rro'ggen, s. So'mmerko'rn; -rsaa't, f. Ldw. siew letni; -rscho'ß, m. Ng. latorośl; -rsei'te, f. strona południowa; -rspro'sse 2c., s. So'mmerfleck 2c.; -rta'g, m. dzień letni od. latowy;

So'mmerung, f. latowanie.

Sö'mmerung, f. jarzyna.

So'mmervie'rteljah'r, *n.* latowy kwartał; **-vo'gel**, *m. Ng.* letni ob. latowy ptak; **-wei'de**, *f. Ldw.* latowisko; **-weizen**, *m. Ldw.* pszenica jara; **-we'nde**, *f. Stk.* przesilenie dnia z nocą letnie; **-we'tter**, *n.*, **-wi'tterung**, *f. Ntl.* pogoda letnia; letnia; **-woh'nung**, *f.* letnie mieszkanie; **-wo'lle**, *f.* wełna latowa; **-zei't**, *f.* czas lata; latowa pora; **-zeu'ch**, *m. W.* materja letnia.

Somnambü'le, *m.* u. *f.*, s. Na'chtwandler, Na'chtwandlerin; **-mbü'len**, *a.* zdolny, zdolna do magnetycznego uśpienia; **-m-buli'smus**, *m.* nocobłęd; zdolność do uśpienia magnetycznego.

So'nach, s. Somit't.

Sona'te, *f. Tk.* sonata; **-nati'ne**, *f. Tk.* sonatka; mała sonata.

So'nde, *f. Hlk.* sonda; szukadło.

So'nder, *præp.* (mit *Accusat.*) bez; s. Ohne; — gleichen bez równego; jakich mało; jakiego drugiego nie łatwo znajdzie; **-n-derbar**, *a.* osobliwszy; szczególny; sich — machen odszczególnić się; — dziwaczny; das ist —, *a to rzecz osobliwsza; **-rbarkei't**, *f.* osobliwość; szczególność; dziwaczność; dziwactwo; **-rgu't**, *n.* majętność osobna; **-rhei't**, *f.* osobliwość; szczególność; **-rintere'sse**, *n.* korzyść oddzielna ob. partykularna; osobny pożytek; **-rlich**, *a.* osobliwy; szczególny; —, *ad.* osobliwie; szczegolnie; **-rlichkeit**, *f.* osobliwość; szczególność; **-rling**, *m.* dziwak; **-rlings-**, *a.* dziwacki; dziwaczny; **So'nderlingswe'sen**, *f.* oryginalność; dziwaczność.

So'ndern, *va.* oddzielać: (sich) oddzielać [się.

So'ndern, *conj.* lecz; ale; owszem; vielmehr ale raczéj.

So'nderrecht, *n.* prawo odrębne.

So'nders, *ad.*: samt u. — wszyscy w obec i każdy z osobna; razem; ogółem.

Son'derstellung, *f.* stanowisko odrębne lub oddzielne; **-nderung**, *f.* oddzielanie; odgraniczenie.

Sondi'ren, *va.* sondować, pionować; *Hlk.* ranę pionem egzaminować.

Sone't, *n. Dtk.* sonet.

So'nna'bend, **Sa'mstag**, *m.* sobota; **-n-abend-**, *a.* sobotni.

So'nne, *f. Stk.* słońce; (an der) na słońcu; die — geht auf słońce wychodzi; die — scheint słońce świeci; die — geht unter słońce zachodzi; **-beleu'chtet**, **-beschie'-nen**, *a.* oświecony od słońca; **So'nnen**, *va.*, s. Sö'mmern; *oświécać ob. odgrzewać jakby słonecznym promieniem; **So'n-nen-**, *a. Stk.* słoneczny; słońcowy; **-n-a'nbeter**, *m.* czciciel słońca; **-na'nbetung**, *f.* cześć boska słońcu oddawana; **-nau'f-gang**, *m.* wschód słońca; **-nba'd**, *n. Hlk.* słoneczna kąpiel; **-nbah'n**, *f. Stk.* eklyptyka; *wzniosły zawód (który kto przebiega); **-nbau'm**, *m. Ng.* tamaryndowiec; daktyl leśny; **-nbi'ld**, *n.* obraz słońca; słoneczne widmo; s. a. Photographie'; **-nbli'ck**, *m.* *spojrzenie słońca; *promień słońca strzelający z oka; **-nblu'me**, *f. Ng.* słonecznik; **-nbra'nd**, *m.* skwar; spieka; upał; postrzał; **-ndu'rchmesser**, *m. Stk. Gl.* średnica słońca; **-nerleu'chtet**, *a.* oświecony od słońca; **nerzeu'gt**, *a.* przez słońce utworzony; **-nfä'cher**, *m.* wachlarz do zasłaniania się od słońca; **-nfa'ckel**, *f. Stk.* pochodnia słoneczna, plamy jasne w słońcu; **-nfe'rne**, *f. Stk.* oddalenie od słońca; **-nfe'st**, *n.* uroczystość słońca; **-nfeu'er**, *n.* ogień słoneczny; **-nfi'nster-niß**, *f. Stk.* zaćmienie słońca; **-nfla'mme**, *Stk.* płomień słońca; **-nfle'ck**, *m. Stk.* plama na słońcu; **-nflu'g**, *m.* *polot ku słońcu; **-ngebie't**, *n.* zakres słoneczny; **-ngla'nz**, *m.* jasność słońca; **-nglei'ch**, *a.* równy ob. podobny słońcu; **-nglu't**, *f.* żar, skwar słoneczny; upał; **-ngo'tt**, *m. Myth.* bożek słońca; **-nhe'll**, *a.* jasny jak słońce; **-nhe'lle**, *f.* jasność słońca; **-n-hi'tze**, *f.* gorąco od słońca; **-nho'f**, *m. Ntl.* tęcza koło słońca; **-nhö'he**, *f. Stk.* wysokość słońca; **-nhu't**, *m.* kapelusz od słońca; **-njah'r**, *n. Stk.* rok słoneczny; **-nkä'fer**, *m. Ng.* stonka; czerwiec; **-n-kla'r**, *a.* jasny jak słońce; **-nko'ller**, *m. Hlk.* słonecznica; zawrót szkapi; **-nkrei's**, *m. Stk.* okrąg słoneczny; **-nku'gel**, *f. Stk.* kula słoneczna; **-nlä'cheln**, *n.* *uśmiech słoneczny; **-nlau'f**, *m.* bieg słońca (pozorny); **-nli'cht**, *n.* światło słoneczne; **-nlo's**, *a.* nie mający słońca; **-nmee'r**, *n. Stk.* morze słońc; **-nme'sser**, *m. Stk.* słońciomar; heliometr; **-nmikrosko'p**, *n. Optik.* mikroskop słoneczny; **-nmo'nat**, *m. Stk.* miesiąc słoneczny; **-nnäh'e**, *f. Stk.* dosłonecznik; **-nnie'derga'ng**, *m.* zachód słońca; **-npra'cht**, *f.* majestatyczność słońca; **-nprie'ster**, *m.* kapłan słońca; **-nra'nd**, *m.* brzeg słońca; **-nrau'ch**, *m. Ntl.* para ziemna; kurz ziemi; **-nre'gen**, *m. Ntl.* deszcz ze słońcem; **-nrei'ch**, *a.* wiele słońca mający; słończysty; —, *n.* *Państwo Słońca; **-nrö'schen**, *n. dim. Ng.* oblubienica; **-nro'se**, *f. Ng.* czystek; **-n-ro'ß**, s. So'nnenpfe'rd; **-nrö'the**, *f.* czerwoność słoneczna; **-nschei'n**, *m.* światło słońca; **-nschi'mmer**, *m.* brzask słońca; **So'nnenschi'rm**, *m.* parasolik; ciennik; **-nschu'ß**, *m. Hlk.* kaduk koński; **-nsei'te**, *f.* strona słoneczna; **-nstäu'bchen**, *n. Ntl.* atom; źdźiebełko słoneczne; **-nstei'n**, *m. Ng.* brodawnik; awanturyn; **-nsti'ch**, *m. Hlk.* przepalenie głowy; **-nstrah'l**, *m.* promień słońca; **-nsyste'm**, *m. Stk.* układ słoneczny; **-nta'fel**, *f.* tablica (pozorny) bieg słońca wykazyjąca; **-nta'g**, *m.* dzień, w którym słońce świéci; **-nte'mpel**, *m.* świątynia słońca; **-ntha'l**, *n.* dolina oświe-

cona od słońca; -nthau', m. Nl. rośnik; rosiczka; -nuh'r, f. zegar słoneczny; kompas; -nu'ntergä'ng, m. zachód słońca; -nverbrä'nnt, a.: — werden opalać się; -nvo'gel, m. Ng. wośniczka; cyranik; -nwä'gen, m. woź słońca; -nwä'rme, f. Ntl. ciepło słoneczne; -nwei't, a. tak daleko jak do słońca; *niezmiernie daleko; -nwei'te, f. Stk. odległość ziemi od słońca; -nwe'lt, f. słoneczny świat; -nwe'nde, f. Stk. nawrót słońca; Ng. (Pflanze) tomiłek; -nwe'ndestein, m. Ng. tomiłek; heljotrop; So'nneverbrä'nnt, n. ogorzały, opalony od słońca; So'nnicht, a. podobny do słońca; So'nnig, a. oświecony od słońca; *jasny.

So'nntag, m. niedziela; So'nntag-, -ntags-, -ntägig, a. niedzielny; -ntäglich, a. coniedzielny; -ntags-, a., s. So'nntags-; -ntagsa'ndacht, f. Kg. nabożeństwo niedzielne; -ntagsa'rbeit, f. praca niedzielna; -ntagsbu'chstabe, m. litera niedzielna; -ntagsfei'er, f. święcenie niedzieli; -ntagsjä'ger, m. iron. myśliwczyk; -ntagskí'nd, n. *niedzielak.

Sono'r, a. dźwięczny, mile brzmiący; *mocny, donośny (głos).

So'nst, ad. prócz tego; więcéj; jeszcze; wenn es — nichts ist, *jeżeli więcej (zresztą) nic nie jest; was ist jetzt gegen sonst, *co to jest teraz w porównaniu z tém co dawniéj było; (nur) tylko; a. dawniejszy; inny.

So oft, ad. ile razy.

Soo'le, f. Bw. sol; solanka; Soo'l-Ei, n., s. Soh'l-Ei; Soo'l-Löffel, m. Bw. wodochwyt; Soo'lwage, f. słonomiar.

So'pha, n. sofa; s. a. So'fa.

Sophie', f. npr. Zofja; Sophie'chen, n. npr. dim. Zosia.

Sophi'st, m. Philos. sofista; *krętacz; Sophisterei', f. sofizmat; *krętarstwo; -phi'stisch, a. sofistyczny.

Sopra'n, s. Discan't.

So'rau, n. Geog. Zarow; (von, aus) Zarowski; So'rauer, m. Zarowski; -rin, f. zarowska.

So'rge, f. staranie o czém; (tragen für etw.) mieć staranie o czém; ich werde — dafür tragen, daß rc. dołożę od. przyłożę starania, ażeby itd.; (Kummer) kłopot; Jmdm. — machen kłopot komu robić, sprawiać; kłopotku kogo nabawiać, komu narobić; in -en sein być w kłopotach; mieć kłopoty na głowie; in — sein wegen etw. być w kłopocie (kłopotać się) o co; das ist meine —, *to mój kłopot; o to ja się będę kłopotał; du kannst deshalb ohne — sein możesz być o to spokojnym; (Unmuth) troska; (Besorgniß) obawa; mit -en z obawą; So'rgen, vn. (h.) starać się o co; (für seine Kinder) starać się o dzieci; (für etw.) postarać się o co; (sich bekümmern, sich grämen) kłopotać się; troszczyć się; (sich) kłopotaniem się, troskami przyjść do czego; (für die Zukunft) opatrywać rzeczy na dal; —, n., staranie; -genfrei', a. wolny od trosk, kłopotów; swobodny; -genlo's, s. So'rgenfrei'; -genma'cher, m. kłopociciel; ten co się bez potrzeby kłopoci; -genrei'ch, n. obfity w troski, w kłopoty; -genstuh'l, m. krzesło z poręczami i oparciem do myślenia; -genvo'll, a. pełen trosk, kłopotów.

So'rgfalt, f. staranność; staranie; auf etw. — verwenden starania przyłożyć do czego; (bei etw. anwenden) z troskliwością się czém zająć; -gfältig, a. staranny, troskliwy; —, ad. starannie; troskliwie; pieczołowicie; -gfältigkeit, f. staranność; -glich, a., s. So'rgfältig; kłopotliwy; -glos, a. niedbały; o nic się nietroszczący; niestaranny; *lekkomyślny; —, ad. niestarownie; niedbale; lekkomyślnie; -glosigkeit, f. niestarowność; niedbałość; nietroszczenie się o nic; -gsam, a. staranny; starowny; -gsamkeit, f. staranność; troskliwość.

So'rren, va. Sw. (Schiff anbinden) cumować; -rrtau, n. Sw. cuma.

So'rte, f. gatunek; nach -n ordnen, legen gatunkować; porządkować; -rten-, a. gatunkowy; -nwei'se, ad. gatunkowo; -rtime'nt, n. dobór, wybór; zapas; -rtime'ntshandel, m. handel towarów doborowych; -tsbu'chhandel, m. H. księgarnia dzieł składowych (na składzie będących); -rti'ren, va. przebierać, lepsze gatunki oddzielać od gorszych; rozgatunkować; wohl sortirtes Lager skład towarów dobranych; -rti'rung, f. rozgatunkowanie, dobieranie.

Sotha'n, -tha'nig, a. u. ad. † taki, taka, takie; tak; s. Solcher, -e, -es.

Soubre'tte, f. Sb. subretka; -ttenro'lle, f. Sb. rola subretki.

Souffleu'r, m. Sb. sufler; (dmuchacz; podpowiadacz (teatralny); -ffli'ren, vn. (h.) u. va. Sb. podpowiadać.

Soupe'r, n. wieczerza; -pi'ren, vn. (h.) u. va. wieczerzać.

Souterrai'n, n. Bk. suteryny; mieszkanie piwniczne.

Souverai'n, m. monarcha (udzielny); —, a. najwyższy; udzielny; samowładny; -rainetä't, f. najwyższa od. monarchiczna władza.

So'viel, ad. o ile; so viel tyle; tak wiele.

So wahr mir Gott helfe! Bw. tak mi Panie Boże dopomoż!

Sowe'nig, ad., s. So; -woh'l, conj.: — als auch równie — jak; tak — jak; tak jako też; so wohl tak dobrze; so wohl er auch aussieht jakkolwiek dobrze wygląda.

Spadi'lle, f. Ktsp. najwyższa karta.

Spaga't, s. Bi'ndfaden.

Spä'hen, vn. (h.) u. va. (auf Jmdn.) śle-

dzić kogo; —, n. przepatrywanie; badanie; dociekanie; Spä'her, m. szperacz; śledziciel; (Spion) śpieg; Spä'her-, a. śpiegowski.
Spahn rc., s. Span rc.
Spalie'r, n. Gtn. szpalier drzew; Kw. rząd podwójny z żołnierzy; (machen, bilden), Kw. w szpalér od. w dwa rzędy stanąć, ustawić; — obicia ścienne.
Spalt, m., Spa'lte, f. rysa, szpara; przepuklina; szczelina; rozpadlina; einen — bekommen przepęknąć; rozłupać się; Spa'lte, f. szpalta, pół kolumny; połowina stronicy; (an der Schreibfeder) rozszczep; -ltbar, a. szczepki, szczepny; rozszczępny; łupliwy; -ltbarkeit, f. łupność, szczepność; Spa'lte, s. Spalt; -lteisen, m. żelazo do rozłupania; Spa'lten, va. łupać; (entzwei) przełupać (na dwoje); rozszczepić; (eine Feder) pióro rozłupać; (temperując); das spaltet mir das Herz, *to mi serce rozdziera; —, vn. (s.) łupać się; gespaltene Klaue) racica; -ltenes Holz poszczepane drwa; -lter, m. klinik; -ltfädler, m. Ng. płonipka (Pflanze, lat. stemodia); -ltfrucht, f. Ng. łupkowiec.
Spa'ltfuß, m. Ng. Zk. noga racicowata; -ltfüßig, a. Ng. racicowaty (zwierz); -ltig, a. łupny; połupany, szpary mający; -ltkeil, m. klin do łupania; -ltmesser, m. nóż do łupania; -ltschnecke, f. Ng. dziurawka; -ltstahl, m. Mech. kluczka; -ltung, f. łupanie; *rozdwojenie; odszczepieństwo; -ltzahn, m. ząb rozłupany; -ltzettel, m. kartka rozcięta.
Span, Spahn, m. wiór; obrzynek; okrawek; trzaska; Spä'ne, Späh'ne, pl. ostrużyny; Spa'nbett, n. (Spa'nnbett) łóżko do rozpinania; Spä'nchen, n. dim. wiórek; drzazga; Spä'neplatz, m. wiorzysko.
Spa'nferkel, n. Ldw. prosię od cycka; prosiątko.
Spa'nge, f. spinka; sprzączka; klamra; haftka.
Spä'ngler, m. blacharz; s. a. Klempner rc.; Spa'ngrün, a. pokruszowy zielony.
Spa'nien, n. Geog. Hiszpanja; (König von) król Hiszpański; -nier, m. Hiszpańczyk; Hiszpan; -nierin, f. Hiszpanka; -nisch, a. Hiszpański; das kommt mir sehr — vor, *to mi się bardzo dziwnie wydaje; -e Wand, *parawan; -e Fliegen, Ng. Hlk. muchy Hiszpańskie; -es Fliegenpflaster, Hlk. wezykatorjum; -e Reiter, Kw. (Sturmböcke) kobylenie osękowate; ostrze; ostrzewie.
Spann, m. Zk. podbicie, przygubie (nogi); -nader, f. Zk. ścięgno; -ndienst, m. pańszczyzna sprzężajna od. z zaprzęgiem.
Spa'nne, f. piędź; kleine — Zeit, *chwilka czasu; eine — lang na piędzią długi; eine — breit na strzewie szeroki; -nnen, vn. (h.) (auf etw.) natężać uwagę na co; z natężoną uwagą słuchać czego; —, va. wyciągnąć, wyprężyć; rozpinać, naciągać (strony, kurek u strzelby), odwieść; (den Bogen) napinać łuk; (die Saiten zu hoch), *zbyt wielkie robić pretensje; (Jmds. Erwartung auf's Höchste), *ciekawość czyję zaostrzyć do nadzwyczajnego stopnia; auf etw. gespannt sein, *z wielką ciekawością oczekiwać, wyglądać czego; (die Pferde an, vor den Wagen) konie zaprządz; do wozu; (Zeuch auf den Rahmen), W. materję wprawić od. wpiąć w krosna (i wyprężyć); (die Hand) rozciągnąć rękę; das Kleid spannt mich, *suknia mnie ciśnie, za nadto jest obcisła; —, n. naciąganie, wyprężenie, natężenie; -nenbrei't, -nenhoch, -nlang, a. na piędź széroki, wysoki, długi; -ner, m. spinadło; naprzężacz (muskuł); -nfeder, f. sprężyna; -nholz, n. zapora; -njoch, n. prężacz; -nkette, f. łańcuch do ściągania wozu; -nkraft, f. sprężystość; elastyczność; -nkräftig, a. sprężysty; -nn-Nagel, m. sworzeń; możdżeń; -nraupe, f. Ng. prządka; -nriegel, m. rozpieracz; stolcowy pas; -nriemen, m. pocięgiel; -nschlüssel, m. zatrzym; -nung, f. wprężenie; wytężenie; rozpiętość; oczekiwanie; mit Jmdm. in — gerathen, *poróżnić się z kim; (große Aufmerksamkeit) zawieszenie; natężenie (uwagi, umysłu).
Spar-, a. oszczędny; -rbissen, m. kęs oszczędzony; -rbüchse, f. karbonka; puszka na grosz oszczędzony; Spa'ren, vn. (h.) u. va. oszczędzać; (Geld) ochraniać grosza; szczędzić pieniędzy; żałować; spare deine Worte! nie trać słów darmo! —, n. oszczędzanie; -rendchen, n. dim. profitka (u lichtarza); -rer, m. oszczędzacz; ciułacz.
Spa'rgel, m. Ng. Kk. szparag; (legen, stechen) szparagi sadzić, wyrzynać; -rgel-, a. szparagowy; -lbee't, n. grzęda szparagami zasadzona; zagon szparagowy; -le'rbse, f. Ng. gląbigroszek; -lga'rten, m. szparagarnia; -lkohl, m. Gtn. brokuły; kapusta szparagowa.
Spa'rgeld, n. ciułanina; pieniądz oder grosz oszczędzony.
Spa'rgele'rbse, f., -rgelklee', m. lucerna siewna; -rgelpfla'nze, f. flanca; roślina szparagowa; -lsala't, m. sałata ze szparagów; -lsa'men, m. nasienie szparagowe; -lschü'ssel, f. Kk. półmisek do szparagów; -lstein, m. Ng. szparagowiec; -lzei't, f. Gtn. Kk. czas w którym się szparagi zbierają.
Spa'rgut, n. mająteczek oszczędzony; -rheerd, m. ognisko tanie; oszczędnie urządzone.
Spark, m. Ng. sporek.
Spa'rkalk, m. Bk. gipsowa ziemia; gipsowe wapno; -rkammer, f. komorka do składania oszczędzonych rzeczy; -rkasse, f. kasa oszczędności; -rkassenbu'ch, n.

księga kasy oszczędności; -küche, *f.* kuchnia oszczędna; -kunst, *f.* sztuka oszczędzania; Spa'rlampe, *f.* lampa oszczędna.
Spä'rlich, *a.* szczupły, skromny; oszczędny; (leben) żyć biednie, oszczędnie, skąpo; -lichkeit, *f.* małoważność.
Spa'rlicht, *n.* świeca oszczędnie się paląca; -rmittel, *n.* sposób oszczędzania; -rofen, *m.* piec tani, oszczędny, oszczędnie urządzony; -rpfennig, *m.* grosz oszczędzony; ciułanina.
Spa'rren, *m.* *Bk.* krokiew; einen — zu viel haben, *piątéj krokiewki *od.* klepki komu braknie *od.* nie dostaje (w głowie); -rrenko'pf, *m.* *Bk.* konsola; krokiewnica.
Spa'rrholz, *n.* *Bk.* drzewo na krokwie; Spa'rrwerk, *n.* *Bk.* wszystkie krokwie; krokwioskład.
Spa'rsack, *m.* worek na oszczędności; -rsam, *a.* oszczędny; skąpy; -rsamkeit, *f.* oszczędność; -rsucht, *f.* przesadzona oszczędność; skąpstwo; -rsüchtig, *a.* lubiący oszczędzać.
Sparta'ner, *m.* *Geog.* *Gsch.* Spartańczyk; -ta'nerin, *f.* Spartanka; -ta'nisch, *a.* Spartański.
Spaß, *m.* żart; (machen) żarty robić, stroić; das macht mir — to mnie bawi; etwas im -e sagen mówić co w żarcie; mit Jmdm. — treiben żartować z kogo; **Spä'ßchen**, *n.* *dim.* żarcik; **Spa'ßer**, *m.* żartowniś; -ßerei', *f.* niewczesne żarty; -ßhaft, *a.* żartobliwy; krotochwilny; -ßhaftigkeit, *f.* żartobliwość; -ßmacher, -ßvogel, *m.* żartowniś; figlarz; krotochwilnik; -ßlust, *f.* chęć żartowania; -ßlustig, *a.* lubiący żartować.
Spät, *a.* późny; —, *ad.* późno; spätestens najpóźniéj; najdaléj; es ist schon zu — już zapóźno, nierychło; um eine Stunde zu — o godzinę zapóźno; die Uhr geht zu — zegarek zapóźno idzie; besser — als nie, *lepiéj późno jak wcale nie; früh u. — rano i wieczór; od rana do nocy; -tapfel, *m.* *Gtn.* jabłko późne, zimowe; **Spä'te**, *f.* późność.
Spa'tel, *m.* łopatka; kopyść; szpatela; szpatelka; kopystka; **Spa'ten**, *m.* rydel; mit dem — graben rydlować; -ten-, *a.* — rydla; -nstie'l, *m.* rydlisko.
Spä'terbse, *f.* późny groch; -terhin, *ad.* późniéj; w późniejszym czasie; -ternte, *f.* późne żniwa; -testens, zum Spätesten, *s.* Spät; -tflachs, *m.* *Ng.* późny len; -tfrost, *m.* *Ntl.* późny mróz *od.* przymrozek wiosenny; -tgeborner, *m.* późniak; -tgeburt, *f.* poród spóźniony; -tgerste, *f.* *Ng.* późny jęczmień.
Spath, **Spat**, *m.* *Bw.* spat; *Hlk.* ochwat *od.* wytecz (choroba koni i wołów).
Spä'therbst, *m.* późna jesień; (im) w końca jesieni; późno w jesieni.
Spa'thfluß, *m.* *Mg.* *Bw.* spat farbowany.
Spa'thig, *a.* *Hlk.* zochwacony (koń).
Spa'tium, *m.* *Bchdr.* spacjum; przestrzeń; odstęp; **Spatien**, **Spatia**, *n. pl.* *Bchdr.* spacja; -tiiren, *va.* spacjować.
Spä'thflachs, *m.* *Ldw.* słowień; -then, *n.* *Ldw.* (Grummet) otawa; -tjahr, *n.* koniec roku, ostatnia jego część; -tlicht, *n.* ostatnie światło (słońca); -tling, *m.* późniak; odstęp; nierychlak; -tobst, *n.* *Gtn.* późny owoc; -tsommer, *m.* późne lato, koniec lata; -tsonne, *f.* słońce na schyłku; bliskie zachodu. [lings-.
Spatz, *m.*, *s.* Spe'rling; -tzen-, *a.*, *s.* Spe'r-
Spazie'r-, *a.* spacerowy; przechadzkowy; -zie'ren, *a.* (h.) spacerować, przechadzać się; (gehen, fahren, reiten) wyjść; wyjechać na spacer; —, *vn.* (s.) pospacerować dokąd; -rfahrt, -rfuhre, *f.* przejazdka; -rgang, *f.* przechadzka; -rgänger, *m.* przechadzający się; -rritt, *m.* przejażdżka konna; -rweg, *m.* droga do spaceru; -rwetter, *n.* pogoda do przechadzki.
Specerei' zc., *s.* Spezerei' zc.
Specht, *m.* *Ng.* dzięcioł; **Specht-**, *a.* dzięciołowy.
Specia'l-, *a.* szczegółowy; -l-Ausweis, *m.* wykaz szczegółowy.
Spe'cies, *f.* gatunek; *Rk.* działanie arytmetyczne; -sthaler, *m.* *Mzk.* talar bity.
Speck, *m.* słonina; *tłuszcz (wieloryba); sadło; **Speck-**, *a.* tłuszczowy; -ckbauch, *s.* Fe'ttwanst; -ckbeule, *f.* tłuszczak; guz tłuszczowy; **Spe'cken**, **Spi'cken**, *va.* słoniną spikować; -ckfett, *a.* tłusty jak sadło; -ckgeschwu'lst, *s.* Spe'ckbeule; -ckgriebe, *f.* *Kk.* skwarek ze słoniny; -ckhals, *m.* tłusta gruba szyja; -cklicht, *a.* słoniniasty; słoninkowaty; **Spe'ckig**, *a.* słoninowaty; tłusty; -ckkäfer, *m.* *Ng.* szczękomol; słoninka; -ckkuchen, *m.* placek ze słoniną; -cklilie, *f.* *Ng.* wiciokrzew; -ckmade, *f.* *Ng.* mól słoninę psujący; -cksau, *f.*, -ckschwein, *n.* wieprz karmny, tuczny; -ckschwarte, *f.* skóra na słoninie oder ze słoniny; **Spe'ckseite**, *f.* połeć słoniny; er wirft die Wurst nach der —, *wiedział Święty Marcin, dla czego sobie dał płaszcza urznąć; -ckstein, *m.* *Ng.* słoninik; mydleniec; -ckthran, *m.* tran z tłuszczu wieloryba.
Specta'kel, *m.* spektakl; widowisko; hałas; wrzask; tartas; mache keinen —! nie rób hałasów, wrzasków; -kelmacher, *m.* hałaburda; hałaśnik.
Specula'nt, *m.* spekulant; -culatio'n, *f.* spekulacja; **Speculatio'ns-**, *a.* spekulacyjny; -nsgeist, *m.* duch spekulacyjny; -culati'v, *a.* *Philos.* spekulatywny; przebiegły; -culi'ren, *vn.* (h.) spekulować, przemyślać (osobliwie dla zysku); (auf etw.) spekulować na co; *przemyśliwać nad osiągnieniem z tego.

Spedi'ren, *va.* *H.* expedjować; **-diteu'r**, *m.* spedytor; przesyłacz towarów; **-ditio'n**, *f.* *H.* expedycja (towarów); **-tio'ns-**, *a.* spedycyjny; **-nshandel**, *m.* handel spedycyjny, przesyłkowy; **-ns-Provisio'n**, *f.* *H.* przesyłkowe; spedycyjne.

Speer, *m.* oszczep; kopia; grot; dzida; **-rförmig**, *a.* oszczepowaty; **-rkraut**, *n.* *Ng.* leczywrzód; stosił; **-rschaft**, *m.* oszczepisko; **-rträger**, *m.* oszczepnik.

Spei'becken, *n.* miednica do spluwania lub womitowania.

Spei'che, *f.* sprycha (u koła)

Spei'chel, *m.* ślina; **-chel-**, *a.* ślinny; **-leu'r**, *f.* *Hlk.* saliwacja; **-ldrü'se**, *f.* gruczoł ślinny, **-lflu'ß**, *m.* *Hlk.* ślinotok; ślinienie; **-lga'ng**, *m.* przewód ślinny; **-lkrau't**, *n.* *Ng.* mydło lekarskie; **-lle'cker**, *m.* *iron.* *lizuś; podły; podchlebca; czołgacz nikczemny; **-cheln**, *vn.* (h.) spluwać; ślinić się; **-lrei'zend**, **-ltrei'bend**, *a.* *Hlk.* wyprowadzający ślinę; **-lstei'n**, *m.* *Ng.* kamień ślinny; **-ltu'ch**, *n.* śliniaczka; **-lwu'rz**, *f.* *Ng.* zębownik.

Spei'chen, *va.* (ein Rad) sprychy dać do koła; **-nfugen**, *f. pl.* pachy.

Spei'cher, *m.* śpiklerz; sypek; wsypka; **-rau'fseher**, *m.* śpichlerznik; **Spei'chern**, *va.* w śpiklerzu składać.

Spei'ekel, *m.* zbierani się na womity; **Spei'en**, *vn.* u. *va.* *irr.* (h.) pluć; plunąć; (Jmdm. in's Gesicht) plunąć komu w oczy; (Blut) pluć krwią; (sich erbrechen) womitować, rzygać; **Spei'er**, *m.* spluwacz; womitujący.

Spei'er, **Spey'er**, *n.* *Geog.* Spira.

Spei'erling, *m.* *Ng.* jarzębina; **-rlings-beeren**, *f. pl.* jarzębie jagody.

Spei'fieber, *n.* *Hlk.* gorączka wymiotna.

Spei'gat, *n.* *Sw.* rynsztok na okręcie.

Speil, **Spei'ler**, *m.* śpilka drewniana; **-leisen**, *n.* śpiluza; szpiluga; szpikulec; **-lern**, *va.* śpilkować (kiszki).

Spei'napf, *m.* spluwaczka; pluwaczka.

Spei'se, *f.* pokarm; jadło; jedzenie; (zu sich nehmen) pokarm brać; (Gericht) potrawa; **Spei'se-**, **-sen-**, *a.* pokarmowy; jadalny; potrawny; **-sega'ng**, *m.* *Zk.* przewód pokarmowy; **-sega'st**, *m.*, s. Ti'schgast; stołownik; **-sehau's**, *n.* traktjernia; garkuchnia; **-seka'mmer**, *f.* śpiżarnia; **-sekana'l**, *m.* *Zk.* kanał pokarmowy; **-semei'ster**, *m.* śniednik; **Spei'sen**, *vn.* (h.) u. *va.* jeść; (bei Jmdm. zu Mittag, zu Abend) być u kogo na obiedzie, na wieczerzy; haben Sie schon gespeist? czy jużeś Pan po obiedzie oder po wieczerzy? —, *va.* karmić kogo, dawać mu jeść; stołować; **-seö'l**, *n.* oliwa do potraw; **-seo'pfer**, *n.* *Kg.* *Alt.* ofiara jadalna; śniedna, sucha (nie krwawa); **-sere'st**, *m.* reszta jadła od. potrawy; **-seröh're**, *f.* *Zk.* kanał pokarmowy; **-sesaa'l**, *m.* sala jadalna; **-sesa'ft**, *m.* chyl; sok pokarmowy (w żołądku); **-seschra'nk**, *m.* szafa od. szafka na chowanie pozostałego jadła; **-sewei'n**, *m.* wino do potraw; **-sewi'rth**, *m.* traktjer; garkuchniarz; **-sewi'rthin**, *f.* traktjerka; **-seze'ttel**, *m.* spis potraw; karta; jadłospis; **-sezi'mmer**, *n.* obiadalnia; jadalnia; **-sung**, *f.* karmienie; żywienie; stołowanie; **-sungsappara't**, pokarmowy.

Spelt, *m.* *Ng.* *Ldw.* orkisz; **Spelt-**, *a.* *m.* przyrząd okiszowy.

Spe'lze, *f.* plewka ostra; łuszczyna; *Ng.* klapka (z której się torebka składa); **Spe'lzig**, *a.* plewiaty.

Spe'ncer, s. Spe'nzer.

Spenda'bel, s. Frei'gebig; **Spe'nde**, *f.* dar; datek; **-nden**, *va.* wydawać; rozdawać co; szafować czém (pleniędzmi); sypać (jałmużny); nie żałować mu; **-nder**, *m.* rozdawacz; rozdawca; **-ndhaus**, *n.* dom dobroczynności; **-di'ren**, s. Spe'nden.

Spe'nzer, *m.* szpencer, szpencerek, kurtka angielska.

Spe'rber, *m.* *Ng.* krogulec; **-rber-**, *a.* krogulczy; **-rbau'm**, *m.* jarząb; jarzębina; **-rbee're**, *f.* jarzębina.

Spe'rling, *m.* *Ng.* wróbel; *f.* wróblica; **-rlings-**, *a.* wróbli; wróblowaty; **-sei'**, *n.* wróble jaje; **-skö'pf**, *m.* wróbla główka; **-sne'st**, *n.* wróbla gniazdo; wróble gniazdo.

Spe'rrbaum, *m.* zawora; zapora; kobylica; barjera; **Spe'rre**, *f.* zamknięcie (bramy); (des Gehaltes), *Rw.* wystrzymanie wypłaty, pensji; *zapowiedzenie; **-rreisen**, *n.* zwora żelazna; **-rren**, *va.* rozkraczyć (nogi); rozdziawić (gębę); (Zeilen, Wörter) wiersze spacjować, rozprzestrzeniać, oddalać; (sich) rozpierać się; opiérać się (uparcie); — zamknąć (drzwi, bramę, ulicę, port); *tamować (handel itd.); **-rrfeder**, *f.* (in der Uhr) sprężyna zaporowa; **-rrgeld**, *n.* bramne, wpustne od. wypustne; **-rrhaken**, *m.* hak do zamykania lub hamowania; sobaczka; **-rrholz**, *n.* rozpona; rozpiradło; **Spe'rrig**, *a.* rozwarty; **-rrkette**, *f.* łańcuch do zamykania (ulic); **-rrleiste**, *f.* rozwora (u wozu); **-rrnagel**, *m.* sierdzień; sworzeń; możdżeń; **-rrrad**, *n.* hamulcowe kołko; **Spe'rrriegel**, *m.* zapieradło. zawieradło; **-rrung**, *f.* zamknięcie; zagrodzenie; **-rrweit**, *ad.* na rozcież; **-rrzeit**, *f.* czas zamykania (bram); **-rrzeug**, *n.* pęk wytrychów. [koszta.

Spe'sen, *f. pl.* *H.* *Rw.* wydatki, nakłady,

Spezerei', *f.*, **-zerei'en**, *f. pl.* korzenie (do potraw); **-zerei'-** ꝛc., s. Gewü'rz- ꝛc.; **-zerei'handel**, *m.* handel korzenny.

Spezie'll, *a.* osobny, szczegółowy; poszczególny; —, *ad.* szczegółowo; **-zifica-tio'n**, *f.* specyfikacja, wykaz szczegółowy; **-zifizi'ren**, *va.* specyfikować, wyszczegół-

niać; -zi'fisch, a. specyficzny, gatunkowy; —, ad. gatunkowo.

Sphä're, f. sfera; -risch, a. sferyczny, kulisty; -roi'd, n. Gl. sferoida; figura kulowata.

Spiau'ter, m. Httk. szpiauter, cynk.

Spi'ckbraten, m. Kk. pieczeń śpikowana; **Spi'cke**, f. śpikowanie; s. a. Spi'ckkraut; **Spi'cken**, va. naśpikować (pieczeń, zająca); (den Beutel), *worek napakować, napełnić (pieniędzmi); (Jmdn.), *naśpikować kogo; dać mu dobre łapowe; -ck-gans, f. Kk. półgęsek; -ckkraut, n. Ng. kozłek ogrodowy, rzymski; -cknadel, f. Kk. śpikulec; -ckspeck, m. Kk. słonina do śpikowania.

Spie'gel, m. zwierciadło; lustro; obraz; wzór; (des Wassers) zwierciadło wody; (des Schiffes) (gładki) tył okrętu; -gel-, a. zwierciadlany; -la'rtig, a. zwierciadłowaty; -gelbele'gung, f. podlewanie zwierciadeł; -lbla'nk, a. czyściuchny; gładziutki; -lchen, n. dim. zwierciadełko; -lde'cke, f. pułap zwierciadlany; -le'ben, a. równy jak zwierciadło; -lfabri'k, f. fabryka zwierciadeł; -gelfabrika'nt, m. zwierciadlarz; zwierdziadlnik; -lfe'chten, n., -lfechterei', f. udawanie; łudzenie; mamidło; das ist nur —, to tylko udawanie; na pozór; to tylko zmyślenie; -l-fe'chter, m. *człowiek pozorami łudzący, lubiący udawać ob. mamić; *udawacz; -lfe'der, f. pióro świetne z ogona (pawia itd.); -lfe'nster, n. okno ze szkła zwierciadlanego; -lfe'rnrohr, n. Optik. teleskop katoptryczny; -lfi'sch, m. Ng. niciopław płaszczek; -lflä'che, f. płaszczyzna zwierciadła; -lflo'ß, n. Httk. listkowo-ziarnista surowizna; -lfo'lie, f. cynowe platy do wykładania zwierciadeł; -lgla's, n. szkło zwierciadlane; -lgla'tt, a. gładki jak zwierciadło; -lglä'tte, f. gładkość zwierciadła; -lhe'll, a. jasny jak zwierciadło; -gelig, a. zwierciadłowy; -gelka'rpfen, m. Ng. karp' błyszczący, śląski; król karpiów; -lleh're, f. Optik. katoptryka; -gelma'cher, m. fabrykant zwierciadeł; -lmanufactu'r, f. zwierciadlnictwo; **Spie'geln**, vn. (h.) szklnić się; odbijać obraz (jak zwierciadło); Alles spiegelt in diesem Hause, *w tym domu wszystko błyszczy, że się przejrzeć można; —, va. odbijać od czego jak od zwierciadła; (sich) przeglądać się (w zwierciadle lub jak w zwierciedle); —, n., s. Spie'gelung; -lpfei'ler, m. słup do zwierciadła; -lrah'men, m. ramy do ob. od ob. u zwierciadła; -gelrei'n, a. czysty jak zwierciadło; -lschei'be, -lta'fel, f. szyba, tafla ze szkła zwierciadlanego; -lspath, m. Bw. selenit; -lti'sch, m. stół ze zwierciadłem; -lung, f. szklnienie się; odbijanie obrazu (jak zwierciadło); -lwa'nd, f. ściana zwierciadłami wykładana; -l-we'rk, n. zwierciadła; -lzi'mmer, n. pokój zwierciadłami przystrojony.

Spie'ke, f. Ng. lawenda; -kena'rde, f. Ng. śpikanarda.

Spiel, n. gra; igrzyszko; igraszka; zabawka; dem — ergeben sein lubić grę, grać; grze się oddawać; (Kartenspiel) gra w karty; mit im -e sein, die Hand mit im -e haben, *należć do czego (do intrygi jakiéj itd.); laß mich aus dem —! nie mięszaj mnie do tego! (Wagniß) ryzyko; niebezpieczeństwo; Geld auf's — setzen, *pieniądze stawić na grę ryzykowaną; mit klingendem — przy odgłosie bębnów; (Karten) talia kart; zum bösen — gute Miene machen, *z przykrych sposobów, kto musi, korzysta; -l-art, f. sposób grania ob. gry; rodzaj gry; (Gattung) pododmiana; odmiana, odmienny gatunek; -lball, m. piłka do grania; igrzysko; -lbrett, n. deska do gry; warcabnica, szachownica; -lbruder, m. iron. towarzysz gry; -lbuch, n. książka gier; -lbude, f. buda do gry; -lchen, n. dim.: ein — machen pograć sobie; -ldocke, s. Spie'lpuppe; **Spie'leinlage**, f. stawka; **Spie'len**, vn. (h.) u. va. poruszać się; etwas — lassen poruszyć co; eine Mine — lassen, Kw. minę wysadzić w powietrze; die Kanonen — lassen zacząć strzelać z dział; (Fontaine) puścić wodotryski; (Tonwerkzeug) grać (na instrumencie); grać w co; (Karten, Whist, Ball 2c.) grać w karty, w wista, w piłkę itd.; (mit Karten) zadać; Sb. grać; was haben sie heute gespielt? co dziś grali? den Herrn —, *panoszyć się; — bawić się; (tändeln, scherzen) igrać; żartować sobie z kogo, z czego; (Jmdm. einen Streich) figla komu wypłatać; (mit Jmdm. unter einer Decke) być z kim w zmowie; die Farbe spielt in's Grüne ten kolor wpada w zielone; spielend grający; bawiący się; (leicht) bawiąc się; śpiwając; (von Farben) mieniący kolor; —, n. gra; granie; bawienie się; (leidenschaftliches) szulerka.

Spie'ler, m. gracz; das ist ein — on szuler; (im Kartenspiel) grający; **Spie'ler-**, -lers-, a. gracki; szulerski; graczowy; -rba'nde, f. banda graczów, szulerów; -rei', f. szulerstwo; szulerka; igraszka; -lerin, f. szulerka; -lerisch, a. szulerski; —, ad. po szulersku; -rmä'ßig, a. gracki; -rprofessio'n, f. szulerstwo; -l-feind, -lfreund, m. nieprzyjaciel, przyjaciel gry; -lgast, m. gość do gry; -l-gefäh'rte, m. towarzysz gry; -lgeist, m. szulerska żyłka; namiętność do gry; -l-gela'g, n. szulernia pijacka; -lgeld, n. pieniądze na grę przeznaczone; (gewonnenes Geld) pieniądze z gry; -lgeno'ß, -lgese'll, -lgese'llschafter, s. Spie'lge-

fäh'rte; -lgesellschaft, f. towarzystwo grających; -lgese'tz, n. ustawa od. prawidło gry; -lglück, n. szczęście w grze; -lhaus, n. dom gry; szulernia; -lkarte, f. karta do grania; -lkartenfabrika'nt, m. fabrykant kart do grania; -lkegel, m. kręgiel do grania; -lklubb, m., -lkränzchen, n. dim. kompania grających; schadzka należących do gry; -lkugel, f. kula do grania (np. bilarowa); -lleute, m. pl. muzykanci; gracze; kapela; -llust, f. chętka do grania; -llustig, a. mający ochotę do grania; -lmann, m. grajek; gądek; gądziec; muzykant; -lmarke, f. marka do gry; -lnarr, m. zapaleniec do gry; -lpfennig, m. pieniążek przy grze używany; -lpuppe, f. lalka do bawienia się; -lraum, m. przestrzeń, w któréj się co wolno poruszać może; -lrecht, n. prawo gry; -lregel, f. ustawa gry; -lrichter, m. sędzia na igrzyskach; -lsaal, m. sala do gry; -lsachen, f. pl., s. Spie'lzeug; -lschuld, f. dług z gry; -lsucht, f. pasja do gry; -lsüchtig, a. pasjonowany, namiętny do gry; -lteufel, m. *zły duch szulerski; -ltisch, m. stolik do gry; -luhr, f. zegar grający; -lverde'rber, m. ten, co grę od. zabawę psuje; psotnik zabawy; -lverlu'st, m. przegrana (w grę jaką); -lwaare, f. towar do zabawy; zabawki dla dzieci; -lweise, a. u. ad bawiąc się; igrając; -lwerk, n. zabawka; werk grający (w zegarze); -lwuth, f. szalona namiętność do gry; -lzeug, n. cacka; bawidełka; zabawki; -lzimmer, n. pokój do gry.

Spie'rling, m. Ng. wierzchołódka; mrzewka; -rstaude, f. Ng. więzokrzew; paczydło.

Spieß, m. rożen; rożenek; włócznia; śpisa; pika; lanca; — spis; rożen; -ßbock, m. Jäg. jeleń mający dopiero pierwsze rożki; -ßbürger, m. mieszczuch; *filister; -ßbürgerei', f., -ßbürgerthum, n. mieszczuchostwo; -ßbürgerlich, a. mieszczuchowski; parafiański.

Spie'ßen, va. przebić dzirytem; przeszyć oszczepem, lancą; -ßgese'll, m. kompan; kamrat; kolężka; wspólnik (czynu jakiego); -ßglanz, m., -ßglas, n. antymon; -ßglanzmi'ttel, n. pl. surmiczyny; -ßhirsch, m. Jäg. śpiczak; Spie'ßig, a. kolczasty; śpiczasty; -ßruthe, f. pręt (osobliwie do bicia); rózga; -n laufen biegać przez rózgi; -ßträger, m. kopijnik.

Spi'lle, f., s. Spi'ndel; kołowrot; koło ostro zaciesane.

Spi'lling, m. Ng. lubaszka.

Spi'llmagen, m. kądziel.

Spina't, m. Ng. śpinak.

Spind, s. Schrank.

Spi'ndel, f. wrzeciono; wałek, walec; kołowrot; (in der Uhr) wrzecionko; -l-a'ffel, f. Ng. kąpień; -lbaum, m. Ng. trzmiel; ćmiel; -delfö'rmig, -delicht, a. wrzecionowaty; -lho'lz, n. drzewo trzmielowe; -delza'pfen, m. czop u wrzeciona od. wałka.

Spine'tt, n. Tk. spinet.

Spi'nnanstalt, f. przędzalnia; przędziarnia; -nbar, a. dający się prząść; **Spi'nne**, f. Ng. pająk; -nen-, a. Ng. pajęczy; -nefei'nd, -nenfei'nd, a. *śmiertelny oder nieprzebłagany nieprzyjaciel; -nfei'ndschaft, f. nieprzyjaźń zapamiętała.

Spi'nnen, vn. u. va. irr. (h.) prząść; (am Rocken) na kądzieli; (am Rade) na kołowrotku; dabei wirst du keine Seide —, *nie utyjesz przy tém; gesponnene Knöpfe guziki szmuklerskie, szmuklerską robotą.

Spi'nnengewe'be, n. pajęczyna; voll — pajęczynowaty; pajęczysty; -nenwebehaut, f. Zk. pajęczynowata błona.

Spi'nner, m. przędnik; -nerei', f. przędzenie; -nerin, f. prządka; -nerloh'n, m. zapłata za przędzenie.

Spi'nnfabri'k, f. przędzalnia.

Spi'nngerä'th, n. sprzęt do przędzenia; -nhaus, n. dom, w którym przędzą; -nmagd, f. prządka; dziewka do przędzenia; -nmährchen, n. bajeczka, jaką dziewki sobie przy kądzieli gadają; -nmaschi'ne, f. maszyna do przędzenia; -nrad, n. kołowrotek; -nraupe, f. Ng. prządkamniszka; -nrocken, m. kądziel; -nstube, f. izba, w któréj przędzą; przędzalnia; -nwebe, s. Spi'nnengewe'be; -nwerk, n. materjał do przędzenia; -nwocken, s. Spi'nnrocken.

Spint, n., s. Spind; —, m. zakalec.

Spintisi'ren, vn. (h.) przemyśliwać; medytować.

Spio'n, m. śpieg; śpiegierz; Spio'n-, Spio'ns-, a. śpiegowski; -nerie', f. szpiegowstwo; szpiegota; -ni'ren, vn. (h.) śpiegować; -ni'rungssyste'm, n. system śpiegowski.

Spira'l- ꝛc., s. Schne'cken- ꝛc.; -lfeder, f. włos; sprzężyna kręcona; -llinie, f. Gl. kręglica; linja muszlowa.

Spi'rdingssee, m. Geog. Śniadwy; Śniardwy.

Spiritue'll, a. spirytualny; duchowy; -tuö's, a. spirytusowy, spirytus w sobie mający; -tus, m. spirytus; wyskok.

Spita'l, n., **Spi'ttel**, m. śpital; -tal-, a. śpitalny.

Spitz, m. Ng. szpic (pies); -zaffe, m. Ng. małpozwierz.

Spitz, a. śpiczasty; kończasty; etw. — machen śpiczasto zastrugać, skręcić, wyklepać; -er Winkel, Gl. kąt ostry; das ist mir zu —, *to dla mnie za mądre; -zahorn, m. Ng. klon pospolity; -zart, f. Zm. dzióbas; -zblatter, f. Hlk. ospa kończasta od. śpiczasta; -zbart, m. bródka śpiczasta; -zbogen, m. Bk. strzałkowaty łuk; -zbohrer, m. Zm. świder stożkowy; **Spi'tzbube**, m. łajdak; łotr;

szelma; złodziej; -zbuben-, -zbübisch, a. łajdacki, łotrowski, szelmowski; filuterny; -nstrei'ch, m. figiel łotrowski; -z-büberei', f. łajdactwo; łotrostwo; szelmostwo; -zbübin, f. złodziejka.

Spi'tze, f. koniec; etw. auf die — stellen, *doprowadzić co do ostateczności; narazić na niebezpieczeństwo; Jmdm. die — bieten, *stawić komu czoło; śmiało mu się oprzéć; (Wipfel, Gipfel) wierzchołek; sich an die — stellen, *stanąć na czele; **Spi'tzen**, pl. koronki (do stroju); Brabanter —, H. etc. Brabanckie koronki; — klöppeln kneplować; -zeisen, f. Spi'tz-meißel; **Spi'tzen**, va. zakończyć, zaostrzyć co; przyciąć; (die Ohren), *uszy najeżyć, do góry podnieść; nadstawić uszu; (den Mund) usta wyciągnąć jak dziób; kończato złożyć wargi; (sich auf etwas), *ostrzyć zęby na co; **Spi'tzen**-, a. koronkowy; -na'rbeit, f. koronkowa robota; -nä'rmel, m. rękaw koronkami obszyty; -nbesa'tz, m. obszycie koronkowe; -nblu'me, f. zwięźla; -nfabri'k, f. fabryka koronek; -nfabrika'nt, m. fabrykant koronek; -nha'ndel, m. handel koronkami; -nhau'be, f. czepek koronkowy; -nklei'd, n. suknia koronkowa; -nklöp-pelei', f. kneplowanie; -nklö'pplerin, f. kneplerka; -nkra'gen, m. kołnierz koronkowy; -nschlei'er, kwef koronkowy.

Spi'tzfindig, a. przebiegły; wykwintny; wykrętny; -ndigkeit, f. przybiegłość; wykwintność; -zglas, n. kieliszek (u dołu śpiczasty); -zgläschen, n. dim. kieliszeczek; -zhacke, -zhaue, f. motyka kończasta; -zhahn, m. ćwik; -zhammer, m. młotek śpiczasty; **Spitzig**, a. śpiczasty, kończaty; Jmdm. — antworten ostro, uszczypliwie komu odpowiedzieć; -zklette, f. Ng. rzep pospolity; -zköpfig, a. śpiczastogłowy; -zkugel, f. stożkowa kula; -zmaus, f. Ng. suseł; kretomysz; -zname, m. nazwisko uszczypliwe; -z-nase, f. kończaty nos; -znasig, a. ostronosy; -zpfahl, m. pal śpiczasty, kończaty; -zsäule, f. Bk. ostrosłup; piramida; obelisk; -zstahl, m. Mech. dłóto kończaste; -zwegerich, m. Ng. babka zaostrzona; -zwinkel, m. Gl. kąt ostry; -zwinkelig, a. ostrokątny; -zwort, n. *wyraz uszczypliwy; -zzahn, m. Zk. kieł; kończaty ząb; -zzange, f. obcęgi śpiczaste.

Spleen, Splee'nig, s. Mi'lzsucht 2c.

Splei'ße, f. trzaska; wiór; **Splei'ßen**, vn. (s.), — (sich), vr. (h.) łupać się; szczepać się; —, va., s. Spa'lten, Schlei'ßen; -ßmesser, n. nóż do rozłupywania.

Spließ, n. gońcik.

Splint, m. Ng. biel w drzewie; miazga; drzazgi; wióry; -ntbogen, m. klinowy sworzeń.

Spli'tter, m. trzaska; drzazga; -rbru'ch, m. Hk. złamanie z odszczepami; strzaskanie; -rho'lz, n. drzewo w trzaskach; wióry; -tterig, a. drzazgowaty, drzazdzisty; **Spli'ttern**, vn. (h.) na trzaski się łupać; —, vn. (s.) w trzaski się zamieniać; -tterna'ckt, a. naguteńki; -tter-ri'chten, vn. (h.) u. va. złośliwie krytykować; —, n. krytyka drobnostkowa; -rri'chter, m. krytyk złośliwy w drobnostki się wdający; -chterin, f. kobieta złośliwie krytykująca.

Sponto'n, m. Kw. szponton.

Spo'ren, s. Spo'rnen; **Spo'rer, Spo'ren-ma'cher**, m. ostrogarz; fabrykant ostróg; **Sporn**, m. ostroga; dem Pferde die -en geben ostrogami śpiąć konia, bodziec; **Spo'rnen**, va. włożyć, przypiąć; spiąć; gespornt przy od. w ostrogach; -rnlos, a. bez ostróg; bezostrogi; -rnstachel, m. kolec u ostrogi; -rnstreichs, ad. w największym pędzie; w skok; -rnträger, m. Ng. (Fisch) zbrojnia.

Spo'rtel, f., -rteln, f. pl. szportle, opłaty sądowe; grzywny; obrywski; -lka'sse, f. kasa opłat sądowych; **Spo'rteln**, vn. (s.) szportle przynosić; -rtelta'xe, f. taksa sądowa.

Spott, m. żart; drwiny, drwinki; szyderstwo; seinen — mit Jmdm., mit etw. treiben drwinkować, szydzić z kogo, z czego; sich zum — machen na pośmiewisko się wystawić; **Spott**-, a szyderczy; śmieszny; uszczypliwy; -ttbene'n-nung, f. szydercze nazwanie; -tt-Drossel, f. Ng. żartowniś drozd; **Spöttelei'**, f. drwinki; -tteln, vn. (h.) drwinkować; spöttelnd przechérny; **Spo'tten**, vn. (h.) żartować; żarty sobie robić z czego (mit etw.); szydzić, drwić, drwinkować, naśmiewać się; —, n. naśmiewanie się; **Spö'tter**, m. szyderca; wyśmiewacz; -rei', s. Spöttelei'; -rin, f. wyśmiewaczka.

Spo'ttfrage, f. szydercze pytanie; -tt-gedi'cht, n. Dlk. satyra; poema wyszydzające; -ttgeist, m. szyderczy duch; skłonność do szydzenia; -ttgelä'chter, n. szyderczy śmiech; -ttgeld, n. bezcen; *bardzo niska cena; niezmiernie mało; **Spö'ttisch**, a. szyderczy (człowiek); szyderski (mina, słowa); -es Wesen szyderczość; **Spo'ttlied**, n. pieśń szyderska, wyśmiewająca; -ttmaul, n. złośliwa gęba; szyderczy język; -ttname, m. przezwisko śmieszne oder szydercze; -ttpreis, m. bezcen; bardzo niska cena; -ttrede, f. szydercza mowa; -ttschrift, f. pismo wyśmiewająca, szydercze, uszczypliwe; -tt-sucht, f. chętka do drwinkowania; -tt-süchtig, a. lubiący drwinkować; -ttvogel, m. drwinkarz; uszczypliwy żartowniś; -ttweise, ad. żartem; szyderczo; -ttwohl-feil, a. niezmiernie tanio; -ttwohlfeil-heit, f. bezcenność.

Sprach-, *a.* językowy; **-ähnlichkeit**, *f.* podobieństwo mowy; analogja języka; **-alter**, *n.* wiek języka; **-alterthü'mer**, *n. pl.* starożytności językowe; **-anmerkung**, *f.* uwaga językowa; **Spra'chart**, *f.* rodzaj mowy; djalekt; **-bau**, *m. Spl.* budowa języka; **Spra'che**, *f.* mowa; możność mówienia; język; er spricht viele Sprachen mówi wielu językami; auch Das kam mit zur — i o tém była mowa; heraus mit der —! daléj gadaj, co masz na języku! eine — nicht verstehen języka nie zrozumiéć; (fremde) cudzy, obcy język; **Spra'cheigenheit**, **-eigenthü'mlichkeit**, *f.* idiotyzm; własność, właściwość jężyka, mowy; **-enmischung**, *f.* mieszanina języków; **-enverwi'rrung**, *f.* bałamutne pomięszanie języków; **-fehler**, *m.* błąd przeciw językowi; **-fenster**, *n.* okno do rozmawiania (w klasztorach panieńskich); **-fertig**, *a.* biegły w mówieniu; **-fertigkeit**, *f.* łatwość mówienia; **-forscher**, *m.* badacz języków oder języka; **-forschung**, *f.* badanie językowe; **-fülle**, *f.* obfitość języką; **-gabe**, *f.* dar mówienia; **-gebrau'ch**, *m.* zwyczaj mówienia; **-gele'hrsamkeit**, *f.* gruntowna znajomość języków; filologja; **-gele'hrt**, *a.* znający języki; biegły w językach; **-gese'tz**, *n. Spl.* prawidło językowe; **-gewa'ndt**, *a.* wielką łatwość mający w mówieniu; **-gewa'ndtheit**, *f.* wielka łatwość w mówieniu jakim itd. językiem; **-gewi'rr**, *n.* bałamutna mieszanina języków; **-gitter**, *n.* krata w rozmownicy; **-grübler**, *m.* szperacz językowy; **-kenner**, *m.* znawca języków; lingwistyk; **-kenntniß**, **-kunde**, *f.* znajomość języków; lingwistyka; **-chkundig**, *a.* znający języki oder język; **-lehre**, *f.* nauka języka; gramatyka; **-lehrer**, *m.*, **-lehrerin**, *f.* nauczyciel, nauczycielka języka od. języków; **Spra'chlich**, *a.* lingwistyczny; **-los**, *a.* bezmowny; pozbawiony mowy; **-orga'n**, *n.* organ do mówienia; **-regel**, *f.* prawidło językowe; **-reichthum**, *m.* bogactwo języka; **-reinheit**, *f.* czystość języka; **-reiniger**, *m.* czyściciel języka; **-reinigung**, *f.* oczyszczanie języka (od obcych wyrazów); **-richtig**, *a.* zgodny z prawidłami od. z duchem języka; poprawny; **-richtigkeit**, *f.* dokładność pod względem języka; **-rohr**, *n.* trąba głos roznosząca; tuba akustyczna; trąba głosowa; **-schatz**, *m.* skarb językowy od. jakiego języka; **-schnitzer**, *m. Spl.* gruby błąd przeciw językowi od. przeciw prawidłom języka; **-unterricht**, *m.* lekcje języka od. języków; **-verde'rber**, *m.* psówacz od. kaziciel języka; psujący język; **-verde'rbniß**, *f.* skażenie języka, mowy; **-chweise**, *f.* sposób mówienia; **-chwerkzeug**, *n. Zk.* narzędzie mowne od. mówienia; **-widrig**, *a.* przeciwny (przeciwko) prawidłu oder prawidłom języka; **-wissenschaft**, *f.* filologja; umiejętność języków; **-wissenschaftlich**, *a.* filologiczny.

Spra'tzeln, *vn.* (h.) trzeszczéć (w ogniu).

Spre'chart, *f.* sposób mówienia od. wyrażania się; **-bar**, *a.* dający się mówić; ten, któremu można dać mówić; **Spre'chen**, *vn. irr.* (h.) ton z siebie wydawać; odpowiadać; gadać, słowa wymawiać; sprich nicht so viel! nie gadaj (nie pleć, nie baj, nie bzdurz) tyle! (mit Jmdm.) mówić z kim, rozmawiać, porozumiewać się; (für Jmdn.) mówić, przemawiać za kim; (für sich hin) mówić do siebie oder dla siebie; —, *va. irr.* (Jmdn.) mówić, pomowić, rozmówić się z kim; (Jmdn. frei, los) uwolnić kogo; (Recht) sprawiedliwość wymierzać; (ein Urtheil) wydać wyrok; (den Segen) dawać błogosławieństwo (usty); (ein Gebet) modlitwę odmawiać; —, *n.* gadanie; mówienie; zum — ähnlich, *tak podobny, że mu tylko mowy brakuje, że zdaje się gadać; **Spre'chend**, *ppr.* mówiący; -der Beweis, *dowód przemawiający; **Spre'cher**, *m.* mówca; **-cherin**, *f.* mowczyni; **-zimmer**, *n.* rozmownia; pokój do rozmowy; rozmawialnia.

Spree, *f. Geog.* Sprowa.

Spre'he, f. Staar.

Sprei'ten, f. Au'sbreiten; Sprei'zen.

Sprei'ze, *f. Bk.* zastrzał; szprys; **-zen**, *va.*, f. Au'sspreizen; (sich) oprzéć się, podeprzéć się, opierać się, nie chciéć czego zrobić; (sich mit etw.), *chlubić się z czego; **-z-holz**, *n.* rozpieradło; rozpionka, rozpiąka.

Spre'ngarbeit, *f. Bw. etc.* robota świdrem i prochem; **-ngbüchse**, *f.* petarda.

Spre'ngel, *m.* obwód; okrąg; (Kirchsprengel) parafja, djecezja; (zum Benetzen) kropidło; **-ngen**, *va.* u. *vn.* (h.) kropić (w pokoju); (durch die Gassen) pędzić, pędem biegać (na koniu) po ulicach; (auf Jmdn. zu) pędzić ku komu, na kogo (konno); (in die Luft) wysadzić w powietrze (okręt, twierdzę); (eine Thür) drzwi wysadzić, wyłamać, wybić; (ein Schloß) zamek oderwać, rozbić, wyłamać; (die Fesseln) zerwać kajdany; *potargać więzy; (eine Bank) zabić bank, wszystkie pieniądze wygrać; **-nggefä'ß**, *n.* naczynie do polewania, pokrapiania; **-ngkugel**, *f.* kula do wysadzania czego w powietrze; **-ngstoff**, *m.* ciało wybuchające; **-ngtrichter**, *m.* lejek ogrodniczy (z dnem dziurkowatém); **-ngung**, *f.* wybuch; **-ngwand**, *f. Bw.* ściany wiszące; **-ngwasser**, *n.* woda do kropienia; **-ngwedel**, *m.* kropidło; **-ngwerk**, *n.* materjały do wysadzenia czego w powietrze.

Spre'nkel, *m.* potrzask (do łapania ptaków); nakrapianie; **-nkelig**, *a.* nakrapiany; **-nkeln**, *va.* nakrapiać.

Spreu, *f.* plewy; **-artig**, *a.* plewiasty; plewkowaty; **Spreu'ig**, *a.* plewisty; z plewami pomieszany; **-kammer**, *f.* komora na plewy; **-korb**, *m.* kosz na plewy.

Spri'chwort, *n.* przysłowie; **-wort-**, *a.* przysłowowy; **-wörterspie'l**, *n.* gra w przysłowia; **-wörtlich**, *a.* przysłowny; przysłowiowy. [rastać, wychodzić.

Sprie'ßen, *vn. irr.* (s.) puszczać się; wy-

Spri'ngel, *m. Gymn.* skocznia.

Spri'ngauf, *m.* skoczek; **-ngball**, *m.* piłka elastyczna, sprężysto wysłana; **-ngbecken**, *n.* miednica u wodotrysku; **-ngbrunnen**, *m.* wodotrysk; wodoskok; fontana; **Spri'ngen**, *vn. irr.* (h. u. .) skakać; skoczyć; (über etwas) przeskoczyk przez co (przez wierzch); (durch etwas) przeskoczyć przez co (przez środek); (auf etw.) wskoczyć na co; (in etw.) wskoczyć w co; do czego; (in die Höhe) podskoczyć, do góry skakać; (in die Augen) wpadać, bić w oczy; (lassen) kazać skakać; sprawić aby co skoczyło, wyskoczyło; eine Mine — lassen, *Bw.* minę zapalić, wysadzić, puścić w powietrze; über die Klinge — lassen, *Kw.* *zrąbać; *w pień wyciągać; trzasnąć, trzaskać, z trzaskiem pęknąć; **Spri'ngen**, *n.* skoczenie; skakanie; pęknienie; stłuczenie się; **-nger**, *m.* skoczek; (im Schachspiel) jezdny; rycerz w szachach; konik; **-ngfeder**, *f.* sprężyna; **-ngfisch**, *m. Ng.* ciernioryb; krytopysk; **-ngfluth**, *f.* szybki potok, wylew; **-ngfuß**, *m.* skok; tylna noga do skakania używana; **-nghase**, *m. Ng.* nielot; chyżoskocz; **-nghengst**, s. Beschä'ler; **-ngins=fe'ld**, *m.* wietrznik; wiercipięta, latawiec; **-ngkäfer**, *m. Ng.* sprężyk; **-ngkraut**, *n. Ng.* niercierpek; nietykałek; **-ngkunst**, *f.* sztuka skakania; **-ngmaus**, *f. Ng.* zajączek ziemny; **-ngochse**, *m. Ldw.* buhaj; byk; **-ngpferd**, s. Spri'nghengst; **-ngquell**, *m.* źródło wytryskujące; **-ngstab**, **-ngstock'**, *m.* tycz; żerdź; **-ngstange**, *f.* drąg do skakania; **-ngstock**, *m.* kij do skakania; **-ngtanz**, *m.* skoczny taniec; **-ngwasser**, *n.* woda wytryskująca zdrojowa, źródlana; **-ngzeit**, *f.* czas przypuszczania stadników (ogierów, byków itd.) do klaczy itd.

Spri'tzbad, *n.* kąpiel natryskowa, sikawkowa; **-tzbüchse**, *f.* sikawka do zabawy; **-tzchen**, *n. dim.* szprycka; mała sikawka; **Spritz'e**, *f.* szpryca; sikawka (do gaszenia ognia, itd.); **Spri'tzen**, *vn.* (h.) u. *va.* brzyzgać; die Feder spritzt pióro pryska; —, *n.* bryzganie; bryźnięcie; sikanie; siknięcie; szprycowanie; **Spri'tzen=**, *a.* — sikawki; — sikawek; **-nhau's**, *n.* wozownia, stajnia na sikawki; **-nleu'te**, *pl.* ludzie przy sikawkach pożarowych usługujący; **-nmei'ster**, *m.* dozórca i zarządca sikawek; sprycownik, szprycownik; szprycmajster; **-nröh're**, *f.* rurka u sikawek ob. do sikawek; kanka u ob. do serengi; **-nschlau'ch**, *m.* kiszka skórzana; **-tzfisch**, *m. Ng.* pryskacz; **-tzloch**, *n.* (des Walfisches) pryskawka; **Spri'tzgeba'ckenes**, *n.*, **-tzkuchen**, *m.* nic; esik, obwarzanek szprycowany; **-tznudel**, *f.* makaron szprycowany; **-tzröhre**, *f.* rurka do sikania.

Sprö'de, *a.* ostry, szorstki, chropawy; kruchy (łamiący się lub kruszący za zgięciem); *niegrzeczny; opryskliwy; dziki; eine schöne —, *iron.* *piękność nieprzystępna, mężczyznami gardząca; niewiniątko; —, *f.*, s. Sprö'de, *a.*: —, **-digkeit**, *f.* szorstkość; chropawość; kruchość; *opryskliwość; nieprzystępność; **Sprö'dglas=E'rz**, *n. Bw.* srebrniak czarny.

Sproß, **Spro'sse**, *m. Ng.* latorośl, wyrostek, wypustek (u drzewa); (in der Leiter) szczebel u drabiny.

Spro'ssen, *vn.* (s.) wschodzić, wyrastać z ziemi; —, *vn.* (h.) puszczać, wypuszczać latorośli (o drzewach itd.); *pochodzić; rodzić się; **-nkohl**, *m. Ng.* podczos; podcios; **Spro'sser**, *m. Ng.* słowik nocny (który całą noc śpiewa mocnym głosem); **Spro'ßling**, *m.* latorośl; wypustek; *potomek.

Spruch, *m.* przypowieść; sentencja; orzeczenie; wyrokowanie; *Rw.* wyrok; den — thun orzec; wydać wyrok; **-buch**, *n.* książka wyroków; z przypowieściami; **Sprü'chelchen**, *n. dim.* przypowiastka; **-chfähig**, *a.* mający moc wyrokowania; **-chfertig**, *a.* gotowy do orzeczenia; **Sprü'chlein**, s. Sprü'chelchen; **-chregi'ster**, *n.* spis przypowieści, sentencji, zdań (w dziele jakiém zawartych); **-chreich**, *a.* obfitujący w sentencye; **-chreif**, *a. Rw.* gotowy do składania wyroku; **-chweise**, *a.* przypowieściowo; **Sprü'chwort**, s. Spri'chwort.

Spru'del, *m.* wytrysk źródła; źródło tryskające; pienienie się; wrzenie; **-delko'pf**, s. Brau'seko'pf; **Spru'deln**, *vn.* (h.) wrzéć, przewracać się (o wodzie itd.); szeplenić; — pienić się; *wrzéć; (mit dem Munde) wodę lub ślinę pryskać ustami; —, *va.* tryskać czém; **-delnd**, *ppr.* tryskający; **-delque'lle**, *f.* źródło tryskające.

Sprü'hen, *vn.* (h.) w drobnych cząstkach odpadać; Verderben sprüht aus seinem Blick, *wzrok jego strzéla zniszczeniem; -nder Witz, *dowcip okazujący się w każdém niemal słowie; niewyczerpany; —, *va.* wyrzucać, wydawać z siebie; seine Blicke — Verderben, *jego spojrzenia sieją zgubę; —, *vn.* (h.): es sprühet (regnet fein) mrzy, drobny deszcz pada; **-h'feuer**, *n.* ogień sypający się; **-h'regen**, *m. Ntl.* pomorszczyzna; drobniutki deszcz; drobny deszczyk.

Sprung, *m.* skok; sus; mit Einem -ge jednym skokiem, susem; auf dem -e stehen, sein, *właśnie być na wyjściu; właśnie mieć wyjść, wyjechać; (Zerspringung, Zerplatzung) pęknięcie; prysnięcie; einen — bekommen pęknąć, prysnąć (jak szklanka); Jmdm. Sprünge machen, *chcieć się komu wywinąć; *wybiegi, figle mu robić; -gbein, *n. Zk.* skokowa kość; noga skoczna; -gbrett, *n. Gymn.* odskocznia; -gfertig, *a.* gotowy do skoku; -ghaft, *a.* skoczny; -griemen, *m.* rzemyk u poprzęgu (u konia); -weise, *a.* skokiem; w skok.

Spu'cke, *f.* (Speichel) plowcina; **Spu'cken**, s. Spei'en; -cker, *m.* spluwacz; -ckig, *a.* zeplwany; opluty; -cknapf, *m.* spluwaczka.

Spuh'le 2c., s. Spu'le 2c.

Spuk, *m.* hałas; wrzawa; kłopot; strach, duch; **Spu'ken**, *vn.* (h.) hałasić; wrzawę robić; es spukt straszy tu coś; es spukt bei ihm, in seinem Kopfe, *przewróciło mu się w głowie; -kerei', *f.* straszenie; -kgeist, *m.* straszydło; -kgeschi'chtchen, -kmährchen, *n. dim.*, -kgeschi'chte, *f.* bajka, powiastka o strachach.

Spu'le, *f.* szpula, szpulka, cewka; -len, *va.* zwijać na cewkę (nici uprzędzione).

Spü'len, *vn.* (h.) podpływać pod co uderzając; (Anspülen) podmywać; —, *va.* płukać (bieliznę, szklanki).

Spu'ler, *m. W.* cewkarz; **Spu'lerin**, *f.* cewkarka.

Spü'lfaß, **Spü'lschaff**, *n.* pomyjak, szafel do pomywania naczynia.

Spu'lförmig, *a.* cewkowaty.

Spü'licht, **Spü'lig**, *n.* pomyje; -lkelch, *m.* kielich z winem do popijania (po komunji); -lkübel, *m.* skopiec do pomywania; -lmagd, *f. Kk.* pomywaczka; -lnapf, *m.* misa do pomywania, płukania (szkłanek itd.).

Spu'lrad, *n. W.* kołowrotek do szpulowania.

Spü'lschaff, *n.* szafel do pomywania naczyń; -lwanne, *f.* naczynie do pomywania od. płukania; -lwasser, *n.* woda do pomywania od. płukania.

Spu'lwurm, *m. Ng.* glista.

Spund, *m.* szpunt, szpont (do zatykania otworu w beczce); zatyczka; -dbohrer, *m.* świder do robienia dziur na czop u beczki; **Spu'nden**, **Spü'nden**, *vn.* zapakować (do beczki, faski) i czopkiem zamknąć; *Zm.* szpontować, fugować, na fugi spajać (deski); -dgeld, *n.* szpontowe (opłata); -dhobel, *m. Zm.* hebel do wyrzynania fugi w deskach; -dloch, *n.* dziura; -dnagel, *m.* gwóźdź do przybijania fugowanych desek; -dsäge, *f. Zm.* piłka do wyrzynania szpontów w beczkach; -dtiefe, *f.* głębokość (beczki) od szpontu; -dwand, *f.* ściana fugowanych desek; -dzapfen, *n.* czop; szpont.

Spur, *f.* ślad; trop (zwierzęcia); znak; Jmds. — verfolgen iść czyim śladem, tropem; Jmds. — entdecken odkryć czyj ślad, wyśledzić, którędy szedł, jechał; der — nachgehen iść śladem; trzymać się śladu; keine — finden żadnego śladu nie znaleźć; Jmdm. auf die — kommen wyśledzić kogo; *wymiarkować go; dociec jego zamysłów; (Wegspur) ślad wozu, koléj; **Spu'rbiene**, *f. Ng.* isk; skal; skała; skaria; — sein, *Ng.* zaskalić.

Spu'ren, *vn.* (h.) koléj trzymać; koleją jechać; stęchlizną co czuć.

Spü'ren, *vn.* (h.) (nach etw.) tropić, śledzić, badać, dochodzić czego; —, *va.* czuć co; (merken, empfinden) miarkować; —, *n.* śledzenie, szlakowanie; **Spü'rer**, s. Spü'rhund; **Spu'rgang**, *m. Jäg.* wycieczka na szukanie tropu (po śniegu);

Spü'rhund, *m. Jäg.* wyżeł, pies, co wietrzy od. węchem tropi zwierza; -rkraft, *f.* węch; moc wietrzenia, tropienia węchem; *węch; przenikliwość, przebiegłość.

Spu'rlos, *a.*: -ses Verbrechen, *Rw.* zbrodnia bez śladu.

Spü'rratze, *f. Ng.* ichneumon.

Spu'rstein, *m. Ng.* kamień, w którym ślad rośliny jest odciśnięty.

Spu'ten (sich), *vr.* (h.) śpieszyć się: pośpieszać.

St! *int.* st! cicho! cyt!

Staar, *m. Ng.* szpak; *Hlk.* (im Auge) bielmo, katarakta; (schwarzer) czarna ślepota; (grauer) bielmo szare; katarakta; den — stechen (operiren) zdjąć kataraktę; przekłóć, przerznąć kataraktę; -rblind, *a. Hlk.* bielmooki; -rblindheit, *f.* ślepota z powodu katarakty; -rgrau, *a.* szpakowaty.

Staat, *m.* parada; okazałość; świetność; zum -e dienen służyć do parady; (machen) paradować od. paradę robić; zum — do parady, do paradnego stroju; — państwo, kraj; der österreichische — Państwo Austrjackie; die europäischen -en kraje europejskie; die Vereinigten -en von Amerika Zjednoczone Stany Ameryki; -tenbeschrei'bung, *f.* opisanie państw; krajopisarstwo; -nbund, *m.* związek państw; -ngeschi'chte, *f.* historja państw; -nku'nde, *f.* statystyka ogólna; -nre'cht, *n.* prawa polityczne państw względem siebie; -nverei'n, s. Staa'tenbu'nd; **Staats**-, *a.* polityczny; polityczki; (Landes-) krajowy; rządowy; (Putz-) paradny; galowy; od parady; -tsamt, *n.* urząd publiczny; -tsangehö'riger, *m. Stw.* poddany; obywatel Państwa; -gehö'rigkeit, *f.* krajowość; -tsangele'genheit, *f.* sprawa krajowa; -tsanwalt, *m. Rw.* prokurator rządowy; rzecznik publiczny; -anwaltschaft, *f.* urząd publiczny; prokuratorja; -tsanweisung, *f.* asygnacja rządowa; asygnata; -tsauflage, *f.* danina publiczna; -tsausgabe, *f.* wydatek krajowy,

rządowy; **-sbank**, *f.* bank rządowy publiczny; **-sbea'mter**, *m.* urzędnik publiczny oder administracyjny; **-sbege'benheit**, *f.* okoliczność krajowa; **-sbehö'rde**, *f.* zwierzchność rządowa; magistratura; **-sbeschlu'ß**, *m.* uchwała oder postanowienie Rady stanu; **-sbürger**, *m.* obywatel krajowy; **-sbürgerlich**, *a.* obywatelski; **-sbürgerre'cht**, *n.* obywatelstwo; **-sbürgerthum**, *n.* obywatelstwo; **-sschuldschein**, *m.* asygnata długu państwa; oblig rządowy; **-sdame**, *f.* dama honorowa przy dworze (monarchy); **-sdegen**, *m.* szpada od parady; **-sdiener**, *m.* urzędnik publiczny; **-sdienst**, *m.* urząd publiczny; **-sdomä'ne**, *f.* dobra rządowe; **-seinkünfte**, *f. pl.* dochody krajowe, państwa; **-seinrichtung**, *f.* urządzenie kraju; **-sfehler**, *m.* błąd w polityce, polityczny; **-sform**, *f.* forma rządu; skład Państwa; **Staa'tsgebäu'de**, *n.* *budynek, gmach rządowy; **-sgebre'chen**, *n.* wada Rządu; **-sgefä'lle**, *n. pl. Stw.* niestałe dochody publiczne; **Staa'tsgefa'ngener**, *m.* więzień stanu; więzień polityczny; **-sgefä'ngniß**, *n.* więzienie polityczne; **-sgeheim'niß**, *n.* tajemnica polityczna; **-sgeri'chtshof**, *m. Stw.* Trybunał Stanu; **-sgeschä'ft**, *n.* interes rządowy; **-sgeschi'chte**, *f.* historja Państwa (jakiego); **-sgese'tz**, *n. Stw.* ustawa krajowa; **-sgrund**, *m. Philos.* powód polityczny; **-sgru'ndgesetz**, *n. Stw.* ustawa zasadnicza Państwa; **-shaushalt**, *m. Stw.* gospodarstwo narodowe; **-skanzlei'**, *f.* kancelarja Państwa; **-skanzler**, *m.* kanclerz Państwa; **-skasse**, *f.* kasa rządowa; **-skleid**, *n.* suknia paradna, od parady, galowa; **-sklug**, *a.* polityczny; **-sklugheit**, *f.* polityka; **-skörper**, *m.* ciało polityczne; **-skosten**, *f. pl.* wydatki na potrzeby kraju; **-skunde**, *f.* statystyka; **-skunst**, *f.* polityka; **-slehre**, *f.* nauka rządzenia krajem; **-slivree'**, *f.* liberja galowa; **-smann**, *m.* polityk; mąż stanu; dyplomata; **-sminister**, *m.* Minister stanu; **-sministe'rium**, *n.* Ministerstwo stanu; **-smittel**, *n. pl. Stw.* fundusz Państwa; skarb publiczny; **-smonopo'l**, *n.* monopol skarbowy; **-soberhaupt**, *n.* naczelnik Państwa; **-spapie'r**, *n.*, **-spapiere**, *pl. Stw. H.* papiéry rządowe (banknoty); **-sprüfung**, *f. Stw.* egzamin rządowy; **-srath**, *m.* radca stanu; Rada stanu; **-srecht**, *n.* prawo polityczne; **-srechtlich**, *a.* prawa politycznego dotyczący; **-srechtslehre**, **-swissenschaft**, *f.* nauka, umiejętność prawa politycznego; **-srede**, *f.* mowa polityczna; **-sredner**, *m.* mowca polityczny; **-sreform**, *f.* reforma Rządu krajowego; **-sreligio'n**, *f. Stw. Kg.* religja Państwa; **-sruder**, *n.* *stér (styr) Rządu; rządzenie krajem; das — führen, lenken, *być u stéru Rządu; **-ssache**, *f.* sprawa polityczna, krajowa, Państwa; **-sschrift**, *f.* pismo polityczne; **-sschriftsteller**, *m.* pisarz polityczny; publicysta; **-sschuld**, *f.* dług krajowy oder Państwa, **-sschuldentil'gung**, *f.* umorzenie długu publicznego od. narodowego przez spłacenie kapitału; **-sschuldschein**, *m. Stw. H.* asygnata na dług krajowy oder publiczny oder narodowy; oblig Państwa; **-ssecretä'r**, *m.* Sekretarz stanu; **-ssiegel**, *n.* pieczęć Państwa; **-sstreich**, *m. Stw.* zamach polityczny; **-sumwä'lzung**, *f.* zwalenie dotychczasowego Rządu; rewolucja; **-suniform**, *f.* uniform od. mundur galowy od. paradny; **-sverbre'chen**, *n.* zbrodnia stanu; **-sverbre'cher**, *m.* zbrodniarz stanu, winowajca polityczny; **-sverfa'ssung**, *f.* urządzenie Państwa; forma Rządu; **-sverha'ndlung**, *f.*, **-dlungen**, *pl.* układy polityczne; **-svermö'gen**, *n.* majątek rządowy, narodowy, krajowy; **-sversa'mmlung**, *f.* zgromadzenie (posiedzenie) Rady stanu; **-swagen**, *m.* powóz paradny, od parady, galowy; **-swirthschaft**, *f.* gospodarstwo krajowe; **-ftslehre**, *f.* nauka pospodarstwa krajowego; **-swissenschaft**, *f.* umiejętność polityczna; **-ftlich**, *a.* odnoszący się od. należący do umiejętności politycznych.

Stab, *m.* sztaba (żelaza, srebra); kij; laska; seinen — weiter setzen, *wędrować daléj; (Stütze) podpora; den — über Jmdn. brechen, *osądzić kogo na śmierć; potępić kogo; drąg; drążek; (Maaß) laska miernicza; (Brett zu Fässern) klepka (do beczki); sztab; (der höhere) sztab główny; **Stä'bchen**, *n. dim.* kijek; laseczka; drążek; **Sta'beisen**, *n. Httk. H.* żelazo sztabowe, w sztabach; **-bgeri'cht**, *n.* sąd kryminalny; **-bholz**, *n.* drzewo na klepki; klepka; **-bholzwaare**, *f.* klepka towarna.

Stabi'l, *a.* stały.

Stabs-, *a. Kw.* sztabowy; **-bsarzt**, *m. Kw.* lekarz sztabowy; **-bscapitai'n**, *m.* kapitan sztabowy; **-bschiru'rg**, *m. Kw.* chirurg od. ranlekarz sztabowy; **-bskanzlei'**, *f. Kw.* kancelarja sztabowa od. sztabu; **-bsofficie'r**, *m. Kw.* oficer sztabowy; oficer sztabu; **-bsquartie'r**, *n.* kwatera sztabu; **Sta'bträger**, *m.* *ten co pastorał niesie lub buławę (na pogrzebie biskupa lub hetmana itd.); **-bwurz**, *f. Ng.* boże drzewko.

Sta'chel, *m.* kolec; oścień (do kłucia); żądło (pszczoły itd.); es ist schwer wider den — zu lecken, *gdzie nie można przeszkoczyć, lepiéj podleźć; **-läh're**, *f. Ng.* kłos kolczasty; **-chelba'rt**, *m.* kolczysta broda; **-chelbau'ch**, *m.* (Fisch) czworoząb, płaskoszcz; **-lbee're**, *f.* agrest; **-lbee'r-**

strauch, *m. Ng.* krzak agrestu; **-lhau't**, *f. Ng.* (Infusorie) jezowiec; **Sta'chelicht**, *a.* kolczasty; **-chelig**, *a.* kolczysty; kolący; *ostry, dogryzający; **-cheln**, *va.* żądłem ukłuć, ubóść; kłuć, szturchać czém ostrém; **-chelnu'ß**, *f. Ng.* wodny orzech; wodna kotewka; **-lre'de**, *f.* mowa uszczypliwa; **-lroche**, *m. Ng.* (Fisch) płaszczka; **-lrücken**, *m. Ng.* kacik; koluszek; **-chelschwa'mm**, *m. Ng.* kolczak; **-lschwei'n**, *n. Ng.* jeżowiec; **Sta'chlig**, s. Sta'chelig.

Stacke't, *n.* sztachety.

Sta'dium, *n.* altgriechisches Wegmaaß von 125 Schritten mila grecka.

Stadt, *f.* miasto; **Stadt-**, *a.* miejski; **-dta'del**, *m.* ślachectwo miejskie; ślachta mieszczańska; **-dtamt**, *n.* urząd miejski; **-dtangelegenheit**, *f.* interes miejski oder miasta; **-dtarre'st**, *m.* areszt miejski; **-dtarzt**, *m.* lekarz miejski; **-dtbesa'tzung**, *f. Kw.* osada od. załoga miejska; **-dtbewoh'ner**, *m.* mieszkaniec miasta; **Stä'dtchen**, *n. dim.* miasteczko; **-dtchronik**, *f.* kronika miasta; **-dtcommanda'nt**, *m.* komendant miasta; **-dteinri'chtung**, *f.* urządzenie miasta od. miejskie; **Stä'dteo'rdnung**, *f.* ustawa municypalna; **Stadtvero'rdnung**, *f.* ustawa municypalna dla miast; **Stä'dter**, *m.* mieszczanin; **-dterin**, *f.* mieszczanka; **Stä'dteverei'n**, *m.* związek miast; **-dteverwü'ster**, *m.* burzyciel miast; **Stadtflu'r**, *f.* błonie miejskie; **-dtfrau**, *f.* mieszczanka; **-dtgebäude**, *n.* budynek miejski; **-dtgebie't**, *n.* obwód (terytorjum) miasta; **-dtgeistlichkeit**, *f. Kg.* duchowieństwo miejskie; **Sta'dtgemei'nde**, *f.* gmina miejska; **-dtgericht**, *n. Sw.* sąd miejski; **-dtgeri'chtsbarkeit**, *f.* jurysdykcja miejska; **-dtgeri'chtsrath**, *m.* Sędzia miejski; Radca sądu miejskiego; **-dtgeschi'chte**, *f.* historja miasta; miejska anekdota; **-tgesprä'ch**, *n.* rozmowa powszechna w mieście; **-dtgraben**, rów miejski; **-dthaus**, *n.* dom miejski; ratusz; **-dtherr**, *m.* członek rady miejskiéj; **-dtherrschaft**, *f.* panowanie nad miastem; **Stä'dtisch**, *a.* miejski; —, *ad.* po miejsku; **Sta'dtkämmerei'**, *f.* kasjerstwo miejskie; **-dtkeller**, *m.* miejska piwnica; **-dtkind**, *n.* dziecię miejskie; **-dtkirche**, *f.* miejski kościoł; **-dtkundig**, *a.* znany w całém mieście; **-dtleben**, *n.* życie miejskie, miastowe; **-dtmä'ßig**, *a.* mieszczański; **-dtmauer**, *f.* mur miejski; **-dtmilitä'r**, *n.* wojsko miejskie; **Sta'dtneuigkeit**, *f.* miejska nowina; **-dtobrigkeit**, *f.* zwierzchność miejska; **-dtpfarre**, *f.* probostwo miejskie oder w mieście; **-dtrath**, *m.* Rada miejska; Radca miejski; **-dtrecht**, *n.* prawo miejskie; **-dtrichter**, *m.* sędzia miejski; **-dtrichtera'mt**, *n.*, **-dtrichterstelle**, *f.* urząd sędziego miejskiego; **-dtschlüssel**, *m.* klucz miasta; **-dtschreiber**, *m.* pisarz miejski; **-dtschuld**, *f.* dług miejski; **-dtschule**, *f.* szkoła miejska; **Sta'dtsiegel**, *n.* pieczęć miejska; **-dtsolda't**, *m.* żołnierz miejski; **-dttheil**, s. Sta'dtviertel; **-dtthor**, *n.* brama miejska; **-dtuhr**, *f.* zegar miejski; **Sta'dtvero'rdneter**, *m. Stw.* deputowany miasta; **-dtviertel**, *n.* dzielnica miasta; **-dtvolk**, *n.* lud miejski; **-dtwache**, *f.* warta od. straż miejska; **Sta'dtwage**, *f.* waga miejska; **Sta'dtwall**, *m.* wał koło miasta; **-dtwappen**, *n.* herb miasta; **-dt-wärts**, *ad.* ku miastu; **Sta'dtwelt**, *f.* *miejski świat; **-dtwesen**, **Stä'dtewesen**, *n.* miejskość; miastowość; **-dtwirth**, *m.* oberzysta miejski.

Sta'ffel, *f.* stopień; szczebel (u drabiny itd.); schód; **Staffelei'**, *f. Mal.* sztaluga; pulpit.

Staffe'tte, *f.* sztafeta; *umyślny posłaniec; **Staffe'ttenrei'ter**, *m.* sztafeta; **-nreiters-**, *a.* sztafetowy.

Staffi'ren, *va.* przystrajać; przyozdabiać; **-rer**, *m.* stafirownik; **-rung**, *f.* garnirowanie, przystrojenie.

Stag, *m. Sw.* sztak. [bezczynnym.

Stagni'ren, *vn.* (h.) być nieruchomym,

Stahl, *m. Httk. Mech.* stal; *narzędzie ze stali; **Stahl-**, *a.* stalowy; **-lader**, *f.* żyła stalowa (w żelazie); **-larbeiter**, *m.* wyrobca sprzętów stalowych; **-larznei'**, *f. Hlk.* lekarstwo z żelazem; **-lbad**, *n.* kąpiel żelazna (t. j. w wodzie z żelazem); **-lbrunnen**, *m.* woda żelazna; **-ldicht**, *a.*: -chtes Erz, *Bw.* tęgokrusz.

Stäh'len, *va.* stalować, stalą nakładać (nóż, młotek itd.); (den Muth), *zahartować odwagę; **Stäh'lern**, *a.* stalowy.

Stah'l-Erz, *n.* stalówka; **-lfabri'k**, *f.* fabryka stali; stalownia; **-lfeder**, *f.* sprężyna ze stali od. stalowa; (zum Schreiben) pióro stalowe; **-lfederfabrikatio'n**, *f.* fabrykacja piór stalowych; **-lgrün**, *a.* ciemnozielony w niebieskie wpadający; **-lhammer**, *m. Httk.* hamernia stalowa; **-lhart**, *a.* twardy jak stal; **-lmittel**, *n. Hlk.* lekarstwo z cząstkami żelaza; **-lnadel**, *f.* igła stalowa; **-lpanzer**, *m.* pancerz stalowy; **-lring**, *m.* kółko stalowe; **-lsaite**, *f. Tk.* strona stalowa; **-lrose**, *f.* różyczki w stali; **-lschnalle**, *f.* sprzączka stalowa; **-lspiegel**, *m. Alt.* zwierciadło stalowe; **-lstecher**, *m.* rytownik na stali; **Stah'lstich**, *m.* rycina odbita na stali; **-lwaare**, *f.* towar stalowy, ze stali; **-lwaffe**, *f.* broń stalowa; **-lwasser**, *n. Hlk.* woda żelazna.

Stähr, *m. Ldw.* baran; tryk; trykacz; **Stäh'ren**, *vn.* (h.) trykać się (o baranie); chcieć się trykać (o owcy).

Stall, *m.* stajnia; (Ochsenstall) wołownia; (Kuhstall) krowiarnia; (Schafstall) obora; (Schweinestall) chlew; (Urin der Pferde)

końskí mocz; **Stall-**, *a.* stajenny; **-l-amt**, *n.* urząd koniuszego; **-lbaum**, *m.* pobocze; przewora; **-lblind**, *a.* stajenną ślepotę mający (koń); **-ldblett**, *f.* ślepota stajenna; **-ldienst**, *m.* służba stajenna; **Sta'llen**, *vn.* (h.) moczyć (o koniu, urynę oddawać); die Pferde — laſſen dać koniom wymokczyć się; —, *va.* (etwas) moczyć czém; (Blut) krew z moczem oddawać; —w stajni umieścić; **-lfütterung**, *f.* stajenna pasza; **-lgeld**, *n.* postajenne; **-ljunge**, *m.* stajenny; **-lknecht**, *m.* *Ldw.* stajenny; stajennik; **-lmagd**, *f.* stajenniczka; **-lmeiſter**, *m.* koniuszy; **-l-meiſtera'mt**, *m.* koniuszostwo; **-lſchreiber**, *m.* pisarz stajenny; **-lung**, *f.* stajnia; (Piſſen, Uriniren) oddawanie moczu.

Stamm, *m.* pień; odziemek; (eines Volkes ꝛc.) pokolenie; (Geſchlecht) ród; *Ktsp.* stawka; talon; (Grundvermögen) kapitał; (Wurzel eines Wortes), *Spl.* pierwiastek (wyrazu); **Stamm-**, **Sta'mmes-**, *a.* (Geſchlechts-) pokolenny, rodowy, jenealogiczny; (Urſprungs-) pierwiastkowy; *Spl.* pierwotny; (Baumſtammes) pnisty; **-m-baum**, *m.* *Wpk.* drzewo rodowe, jenealogiczne; **-mblatt**, *n.* liść z pnia wyrastający; **-mbuch**, *n.* imiennik; **-mbuchſtabe**, *m.* głoska pierwotna; **-mburg**, *f.* zamek przodków.

Stä'mmchen, *n.* *dim.* pieniek.

Sta'mmeln, *vn.* (h.) u. *va.* szeplenić; jąkać; jąkać się; **Sta'mmelnd**, *a.* bełkotliwy; jąkawy.

Sta'mmeltern, *mf. pl.* pierwsi przodkowie, rodzice; **Sta'mmen**, *vn.* (h.) pochodzić (pod względem rodu, miejsca, pierwiastku).

Stä'mmen ꝛc., ſ. Ste'mmen ꝛc.

Sta'mm-Ende, *n.* koniec pnia; **-merbe**, *m.* dziedzic rodowy.

Sta'mmerig, *a.* zająkliwy.

Sta'mmesu'rkunde, *f.* *Wpk.* rodowód; **-mesverſchie'den**, *a.* różnoplemienny; **-sverſchie'denheit**, *f.* różnoplemienność.

Sta'mmgaſt, *m.* gość codzienny, zwyczajny; **-mgeld**, ſ. Stamm (Kapital); **-mgeno'ß**, *m.* z jednéj, z téj saméj familji pochodzący; **-mgut**, *n.* majętność rodowa; **-mhaft**, ſ. Stä'mmig; **-mhalter**, *m.* *podpora oder podstawa rodu; plemienia; plemiennik; **-mhaus**, *n.* dom z którego kto pochodzi; gniazdo; **-mholz**, *n.* drzewo z pniem, pniste; **Stä'mmig**, *a.* mający (gruby) pień; jak pień; jak pniak; gruby, krępy, podsiadły.

Sta'mmkapita'l, *m.* kapitał zakładowy; **-mland**, *n.* kraj rodowy; kraj, od którego inny pochodzi; *matka; **-mlehen**, *n.* lenność rodowa od. familijna.

Stä'mmleiſte, **Ste'mmleiſte**, *f.* luśnia (u wozu).

Sta'mmler, *m.* jękot; jąkacz; jąkała; bełkot; **-mlerin**, *f.* kobieta jąkliwa oder jąkawa.

Sta'mmlinie, *f.* *Wpk.* linia rodowa, pochodzenia; **-m-Mu'tter**, *f.* matka rodu jakiego; plemiennica; **-mregi'ſter**, *m.* *Wpk.* rejestr rodowy; **-mrolle**, *Kw.*, ſ. Mu'ſterro'lle; **-mſchwein**, *n.* *Ldw.* chudziec; **-mſprache**, *f.* język pierwotny; **-mſilbe**, **-mſylbe**, *f.* *Spl.* zgłoska pierwiastkowa; **-mſitz**, *m.* rezydencja naczelnika rodu; **-mtafel**, *f.* *Wpk.* tablica jenealogiczna; **-mvater**, *m.* ojciec rodu jakiego; powszechny ojciec; **-mvermö'gen**, *n.* majątek pierwotny; **Sta'mmverwa'ndter**, *m.* (człowiek) spólnego z kim rodu; **-mwa'ndtſchaft**, *f.* pobratymstwo; **-mvieh**, *n.* bydło inwentarskie; **-mvolk**, *n.* lud pierwotny (od którego inni pochodzą); **-mwappen**, *n.* herb rodowy; **-mwort**, *n.* wyraz pierwotny; **-mwurzel**, *f.* korzeń pierwotny.

Stä'mpel, ſ. Ste'mpel.

Sta'mpfe, *f.* stępa (w któréj się co tłucze); stąpor, stępor, tłuk (którym się co w stępie tłucze); — tłuczenie w stępie; **Sta'mpfen**, *vn.* (h.) tupać, tupnąć; —, *n.* tupanie; tłuczenie; **Sta'mpfer**, *m.* ten co tupa lub tłucze co; **-pfgang**, *m.* stępornia; **Sta'mpfig**, *a.* tupiący (koń); **-pfklotz**, *m.* tłuk; ubijacz; **-pfmühle**, *f.* młyn stępowy; folusz; **-pfſchlägel**, *m.* tłuczek; **-pftrog**, *m.* koryto we młynie stępowym; **-pfwerk**, *n.* narząd stępowy (we młynie).

Stand, *m.* stanie; kto lub miejsce do stania; sposób stania; ſich in — ſetzen stanąć (w pewnéj postawie); (halten) dostać na miejscu; dotrzymać placu; (Beruf) stan; (ehelicher) stan małżeński; (lediger) stan wolny (bezżenny); Mann von —, *mąż wysokiego stanu, rodu, pochodzenia; die Stände des Reichs stany Państwa; Jmdn. in (den) — ſetzen etw. zu thun postawić kogo w stanie (w możności) zrobienia czego; etwas im -de erhalten, *utrzymać co w dobrym stanie; etw. zu -de bringen, *do skutku doprowadzić, uskutecznić co; zu -de kommen, *przyjść do skutku; (Lage) położenie.

Standa'rte, *f.* *Kw.* sztandar; **-rtenjunker**, **-rtenträ'ger**, *m.* podchorąży.

Sta'ndbaum, *m.* przegroda w stajni; drąg przegrodny; **-dbild**, *n.* statua; posąg stojący; **-dbüchſe**, *f.* *Kw.* śmigownica.

Stä'ndchen, *n.* *dim.* serenada; Jmdem. ein — bringen serenadę komu wyprawić.

Stä'nde, *m. pl.* *Stw.* Stany.

Stä'nder, *m.* stągiew; *Bk.* słup; filar; **-derſto'ck**, *m.* ul.

Sta'ndesa'del, *m.* ślachectwo stanu; **-des-e'he**, *f.* małżeństwo stanowi odpowiednie; **-deserhö'hung**, *f.* podwyższenie stanu; **-desgebüh'r**, *f.* uszanowanie należące

stanowi; nach — według stanu; -desgemä'ß, a. stósowny do stanu; stanowi odpowiednie; -desglei'chheit, f. równóść stanów; -desh̄e'rr, m. pan zacnego, wysokiego rodu; -desh̄e'rrschaft, f. baronija; baronostwo; -desperso'n, f. osoba wyższego stanu; -destra'cht, f. ubiór stanowi jakiemu właściwy; uniform; -deswa'ppen, n. pieczęć stanowi jakiemu właściwa; -desze'ichen, n. insygnia; oznaki godości; Stä'ndeversa'ssung, f. Stw. urządzenie stanów, zgromadzeń narodowych; -deversa'mmlung, f. zgromadzenie stanów (na obrady); Sta'ndfest, a. mocno stojący; nieruchomy; -dgeld, n. miejscowe, opłata za wolność stania; -dgeld, m. H. składowe; -dhaftigkeit, f. stałość; stateczność.

Stä'ndisch, a. stanowi jakiemu właściwy; stanowy; Stw. stanów się tyczący.

Sta'ndlinie, f. linia stanowiska; -dort, -dplatz, m. stanowisko; -dpferd, n. koń na stójce; -dposten, m. Kw. stójka; -dpunkt, m. stanowisko; punkt, na którym się stoi; -dquartie'r, n. Kw. leże, miejsce, gdzie wojsko stoi; -drecht, n. sąd wojskowy; -drede, f. Kg. exorta (nad grobem); -dredner, m. Kg. ten co ma exortę, mowę nad grobem.

Sta'nge, f. drąg; żerdź; tyka, tyczka; bei der — halten, *trzymać się kogo lub czego; (Siegellack, Gold, Silber) laska laku; sztaba złota, srebra.

Stä'ngel, Stän'glein, -ngelchen, n dim. drążek; tyczka; -ngeln, va. Gtn. tyczkować, tyczki wsadzać do czego, do tyczek od. żerdzi przywięzywać.

Sta'ngenboh'nen, f. pl. Gtn. tyczkowy groch; -nfö'rmig, a. pręcikowy; -ngenei'sen, n. sztaba żelazna; żelazo w sztabach; -ngengebi'ß, n. uzda z drążkami; -ngengo'ld, n. złoto w sztabach; -genlei'nwand, f. W. cynkowate płótno; -genpfe'rd, n. koń dyszlowy; -genzau'm, m. wędzidło z żelaznemi drążkami.

Stä'nker, m. śmierdziuch; śmierdzidło (rzecz śmierdząca); kłótnik; podszczuwacz, podżegacz; Stänkerei', f. smrodliwość; przecherstwo; wybredna szperanina; podszczuwanie, podżeganie; Stä'nkern, vn. (h.) smród robić; szperać przechernie; grzebać w czém; podszczuwać, podżegać. [pana.

Stannio'l, n. staniol; cyna cienko kle-

Sta'nze, f. Dtk. wierszek; stanca, zwrotka, strofa; s. Pu'nze, Pu'nzen; -nzenha'mmer, m. sztanca; gzenk; -nzmaschi'ne, f. maszyna do wycinania podeszwy.

Sta'pel, m. podstawa; podkładka; podpora; Zm. Sw. zrąb, warsztat, na ktorym okręt budują; ein Schiff vom — (laufen) lassen okręt spuścić z warsztatu (na wodę); vom — laufen, *być już gotowym, skończonym; (Haufen) kupa, kupka; Sta'pel-, a. składowy; -lha'r, a. prawu składowemu podległy; -lgeld, m. H. składowe; -lgere'chtigkeit, f. przywiléj składowy od. na skład towarów; Sta'peln, vn. (s.) sunąć się; —, va., s. Au'fstapeln; -lpla'tz, -lo'rt, m. miejsce składowe; -lre'cht, n. prawo składowe; -lsta'dt, f. miasto składowe.

Stark, a. mocny; silny; gwałtowny, tęgi; — sein in einer Sache, *być w czém mocnym, biegłym, gruntownie z tém obznajmionym; -ker Trinker, *tęgi łykacz; -kes Fieber, Hlk. mocna (gwałtowna) gorączka); (werden) nabierać mocy; stawać się silnym; (derb, grob) gruby; (werden) grubiéć, nabierać tuszy; (zahlreich) liczny; sein Corps ist 20,000 Mann — korpus jego liczy 20,000 ludzi; —, ad. mocno; silnie; tęgo; *ostro; das ist —! to za wiele! za nadto! za ostro! okropnie! niegodziwie! es regnet —, *gruby, wielki deszcz pada; es wird — davon gesprochen, *mocno (wiele) o tém gadają.

Stä'rkblau, n. krochmalik.

Sta'rkbrüstig, a. piersisty.

Stä'rke, f., Stä'rkemeh'l, n. mączka; krochmal; reżydło; -rkemehlgu'mmi, n. prawik; -rkemehlha'ltig, a. skrobiasty.

Stä'rke, f. moc, siła; mocność, silność; die — des Staates, *moc, siła, potęga Państwa; an — gewinnen zgrubiéć; — ilość (o ile od niéj moc zawisła); Stä'rke-, Stärk-, a. krochmalowy; krochmalny; Stä'rken-, va. wzmacniac; dodawać nowych sił; krzepić (siły, odwagę, nadzieję); utwierdzić kogo w czém; (Wäsche) krochmalić, mączkować (bieliznę).

Sta'rkgläubig, a. (człowiek) mocnéj wiary; -rkleibig, a. dobréj tuszy; otyły; -rkleibigkeit, f. grubość. [czka.

Stä'rkmehl, n. mąka krochmalowa; mą-

Sta'rkmuskelig, a. mocne muszkuły mający; -rkmüthig, a. mężny; mocnego umysłu. [n. środek wzmacniający.

Stä'rkung, f. wzmacnianie; -ngsmi'ttel,

Stä'rkwäsche, f. bielizna krochmalna.

Staro'st, m. starosta; Starostei', f. starostwo; Staro'stin, f. starostowa, sta-

Staro'stensoh'n, m. starościc. [rościna.

Starr, a. zdrętwiały; skostniały; zgrabiały; zdrętwiéć; skostniéć; zgrabiéć; osłupiéć; stracić czucie; struchlały, stężały, nieruchomy; Jmdn. — ansehen oczy na kogo wytrzeszczyć, w kogo wlepić; -rer Blick spojrzenie ponure, nieruchome.

Sta'rrblind, a. zupełnie ciemny.

Sta'rre, f. odrętwiałość; zgrabiałość.

Sta'rren, vn. (h.) drętwiéć, kostniéć; grabiéć (o rękach); das Haar starrt ihm włosy mu się jeżą; (Jmdm. in's Gesicht) oczy wytrzyszczać na kogo; Sta'rrkopf,

m. *uparciuch; -rrköpfig, a. uparty; -rrkrampf, m. Hlk. letarg; zachwyt, zachwat; -rrsinn, m. upór; upartość; Sta'rrsucht, f. Hlk. osłupienie; zupełna zdrętwiałość. [ciągle.
Stät, a. ciągły; stały, stateczny; —, ad.
Stä'tig, a. stojący; nie ruszający się z miejsca; stätiges Pferd koń narowisty, uparty; (dauernd) ciągły, ciągle trwający; (feststehend) stały; niezmienny; -gkeit, f. stałość; ciągłość; zaciętość.
Sta'tik, f. Gl. statyka.
Statio'n, f. stacja; posada, urząd; -nen des Lebens, *epoki życia; -tioni'ren, vn. (h.) stacją odbywać; stanąć gdzie; -tio'ns-vorsteher, m. naczelnik stacji.
Stati'st, m. Sb. statysta.
Stati'stik, f. statystyka; -stiker, m. statystyk; -stisch, a. statystyczny.
Stati'v, n. (Gestell) podnoże; podstawa.
Statt, praep. zamiast; za.
Statt, f. (an Jmds.) w miejscu kogo, za kogo; an Kindes — annehmen przybrać za syna lub córkę; — finden, — haben mieć miejsce; zu -ten kommen przydać się; być przydatnym, dogodnym; von -ten gehen iść pomyślnie; udawać się; wieść się.
Stä'tte, f. miejsce; siedziba, siedlisko; -ttegeld, n. opłata za miejsce.
Sta'tthaft, a. mogący mieć miejsce; — prawny; —, ad. wolno; -tthaftigkeit, f. słuszność; prawność; -tthalter, m. Stw. namiestnik (cesarski, królewski); wielkorządzca; -tthalterei', -lterscha'ft, f. Stw. namiestnikostwo; Geog. prowincja przez namiestnika rządzona; -halterin, f. namiestnikowa; wielkorządczyni; tt-halterwü'rde, f. godność namiestnika;
Sta'ttlich, a. suty, wspaniały, świetny; wyborny (ubiór); — ładny, przystojny (kobieta); pozorny; -ttlichkeit, f. okazałość; wytworność; świetność.
Statue', s. Sta'ndbild.
Statui'ren, va. utrzymywać, przypuszczać co; pozwalać na co; (Beispiel) dać przykład surowéj sprawiedliwości.
Statu'r, f. postawa; wzrost; von kurzer, kleiner — niskiego, małego, wzrostu; von —, nach der — co do wzrostu.
Statu't, n. statut; ustawa, uchwała; -tu'ten, pl. statut (jako zbiór ustaw); -tua'risch, -tu'tenmä'ßig, a. stósowny od. zastósowany do statutu.
Staub, m. kurz; proch; (feiner) pył; im Staube liegen, *leżéć w prochu; *być w poniżeniu; viel unnützen — aufwirbeln, *niepotrzebnego hałasu narobić; —, Ng. (im Blumenkelche) pył; pyłek; Staub-, a. — kurzu; prochowy; (bei Blumen) pyłkowy; -bartig, a. pyłowaty; -bbalg, -bbehä'lter, -bbeu'tel, m., -bbehä'ltniß, n. Ng. (bei Blumen) główka pyłkowa); -bbede'ckt, a. kurzem okryty; zakurzony; -bbesen, m. miotełka do zmiatania kurzu; -bbürste, f. szczotka do kurzu; Stäu'b-chen, n. dim. pyłek; proszek; Stau'ben, vn. (h.) kurzyć; kurz robić; es staubt kurzy się.
Stäu'ben, vn. (h.) u. va. kurzyć; (etwas Zucker auf die Speise), Kk. trochę cukru posypać na potrawę; cukrem ją potrząść; (das Haar mit Puder) włosy upudrować.
Stau'berde, f. prochnica.
Stäu'berhund, m. Jäg. tropowy pies; Stäu'bern, va. wykurzać, z kurzu czyścić; *wypłoszyć, wygnać; —, vn. (h.) przetrząsać.
Stau'b-Erz, n. Bw. ruda przesiana.
Stau'bfaden, m. Ng. (im Blumenkelche) nitka pyłkowa; pręcik nasienny; -bfa-denfö'rmig, a. Ng. pręciokowaty; -b-flügelig, a. Ng. motylowaty; -bgefä'ß, n. Ng. (der Blumen) naczynie pyłkowe; -bgewö'lk, n. tumany kurzu; -bhülle, f. osłona od kurzu; Stau'big, a. zakurzony; przysuty pyłem; zapylony; okurzony; es ist — kurzy się (na dworze); -blecker, -kriecher, m. *lizuś; podły czołgacz; -b-mantel, m. chałat; Stau'bregen, m. pomorszczyzna; drobny deszczyk; -b-regnen, vn. (h.): es staubregnet mży; drobniutki deszcz pada; -bwirbel, m. kłąb tumanu; -bwolke, f. tuman kurzu.
Stauch, m. rękawek (futrzany); —, s. Stoß; Stau'chen, va. pakować, ubijać; (Wasser) zatrzymać wodę; (Flachs) len snopkami ustawić.
Stäu'dchen, n. dim. krzewik; Stau'de, f. Ng. krzew; kierz; krzak; Stau'den, vn. (h.) krzewić się; rość w krzew; Stau'-den-, a. Ng. podkrzewny, podkrzewowy; -dena'rtig, a. podkrzewny; krzewiasty; -ngewä'chs, n. krzewina; roślina krzewista; -nkoh'l, m. Gtn. pień podkrzewny; -nsala't, m. Gtn. sałata krzewista; -n-sellerie', m. Gtn. krzewisty seler; Stau'-dicht, a. krzewowaty; do krzewu podobny; Stau'dig, a. krzewisty.
Stau'en, va. wstrzymać wodę.
Stau'nen, vn. (h.) zdumiewać się; —, n. zadumienie; zadziwienie; (erregend) zdumiewający; zdziwiający; -nenswe'rth, -nenswü'rdig, a. największego podziwienia godzien.
Stau'pbesen, m. miotełka (do chłostania); der den — bekommen hat smaganiec; Stau'pe, f. rózga; rózgi (jako kara); *(Krankheitsfall) chłosta; Stäu'pen, va. chłostać (rózgą); smagać; Stau'pen-schla'g, m. uderzenie rózgą od. miotełką.
Stau'ung, f. zatrzymanie wody; *s. He'm-mung, Hi'nderung.
Steari'n, Steati'n, n. łoina; Steari'n-, a. do złoiny zrobiony; Steari'nkerze, f. świeca łoista.

Ste'chapfel, *m. Ng.* bielun; dzięndzierzawa; **-chbeutel**, *m. Zm.* dłóto zwyczajne; **-blatt**, *n.* karta, którą można co zabić od. bitkę zrobić; **-eisen**, *n. Mech.* żelazko do robienia dziur; **Ste'chen**, *vn.* u. *va. irr.* (h.) kłuć; (nach dem Ringe) lancą godzić do pierścienia; (mit dem Messer) chcieć kogo nożem ugodzić; (im Kartenspiel) bić; (in Kupfer, in Stahl ꝛc.) sztychować; (in die See), *Sw.* wypłynąć na morze; (Jmdn. todt) przebić kogo, zadać mu raz śmiertelny; (ein Petschaft) wyrzynać pieczęć; (ein Bild in Kupfer) obraz wyryć, wyrytować na miedzi; (Torf) torf rydlem kopać; die Sonne sticht, *słońce żga, piecze, pali, mocno dogrzewa; das sticht ihm in die Augen, *to go w oczy kole; (sich) ukłuć się; kolnąć się; es sticht mich kole mnie, kłuje mnie; stechend raźliwy; -nder Blick wzrok przeszywający; **Ste'chen**, *n.* (in Kupfer, Stahl ꝛc.) rytownictwo; **Ste'cher**, *m.* (in Kupfer, Stahl ꝛc.) rytownik; (Werkzeug zum Stechen) narzędzie do kłucia; kolec, bodziec; rylec, szydełko; s. Lorgne'tte, Lorgno'n; **-chfisch**, **-chling**, *m. Ng.* jaźwica (ryba); **-chfliege**, *f. Ng.* mucha kolaca; **-chpalme**, *f. Ng.* ostrokrzew; **-chsala't**, *m. Gtn.* sałata do zrzynania.

Ste'ckärmel, *m.* rękaw do zawdziewania; **-ckbrief**, *m.* list gończy; **-ckbrieflich**, *ad. Rw.*: — verfolgen ścigać listem gończym; **Ste'cken**, *vn.* (h.) tkwić; siedzieć, gręznąć, więznąć w błocie; es steckt etw. dahinter, jest w tém coś ukrytego, jakiś cel tajemny; (bleiben) uwięznąć; —, *va.* sprawić, aby co tkwiło gdzie; wsadzić; (ein Ding in das andere) zatknąć, utwić, wetknąć; włożyć; (Jmdm. etw.), *tajemnie komu co donieść; (viel Geld in eine Sache) wiele pieniędzy w co włożyć, wydać na co; (in Brand) zapalić, podpalić; (eine Haube) opiąć czepiec; (sich in Unkosten) wystawiać się na koszta; kosztów sobie narobić; (sich in Schulden) długów narobić; (sich hinter Jmdn.) — podszywać się pod kogo.

Ste'cken, *m.* kijek; **-nkne'cht**, *m.* smagacz; **-npfe'rd**, drewniany koń z kijem; *ulubiony czyj przedmiot; auf seinem -de reiten, *zajmować się ulobionym przedmiotem; **-nzau'n**, *m.* płot z kołków.

Ste'ckerbse, *f. Gtn.* groch do sadzenia; **-ckfluß**, **-ckhusten**, s. Sti'ckfluß ꝛc.; **-cknadel**, *f.* śpilka (do śpinania); **-ckreiß**, *n. Gtn.* szczép do wsadzania w ziemię; **-ckrübe**, *f. Ldw.* kalarepa; **-ckzwiebel**, *f.* cebula sadzona od. do sadzenia.

Ste'ffen, *m. npr.* Stefuś; Stefcio; Szczepan.

Steg, *m.* mostek; kładka od. ławka (przez rzeczkę, rów); podstawek (u skrzypców); listewki, któremi drukarze druk obstawiają; **-greif**, *m.* strzemię; (aus dem) bez przygotowania; bez namysłu; **-greifdi'chter**, *m.* improwizator; **-greifdi'chtung**, **-greifgedi'cht**, *n.* poema improwizowane; improwizacja.

Ste'hen, *vn. irr.* (h. u. s.) stać; wie ich stehe u. gehe, *jak chodzę, *jak zwykle bywam ubrany; (Schildwache), *Kw.* stać na warcie; (bleiben) stanąć; przestać iść; (lassen) sostawić co (stojącego); laß stehen! niech stoi! zu — kommen stanąć; (auf Jmds. Seite) być na czyjéj stronie, *trzymać z nim; er steht sich auf tausend Gulden, *stoi do tysiąca złotów; (für etw.) ręczyć, odpowiadać, być odpowiedzialnym; wie steht es mit der Sache? jakże ta rzecz stoi; er steht sich gut, *dobrze stoi; ma dobre dochody; **Ste'hen**, *n.* stawanie; stanie; stehend stojący; stały; zawsze będący; —, *ad.* stojąc; -nden Fußes, *bez wytchnienia; *natychmiast; -ndes Heer, *Kw.* hufce trwałe; stałe wojsko.

Steh'len, *vn.* u. *va. irr.* (h.) kraść; ukraść co; (sich aus einem Orte), *wykraść się zkąd; viel — nakraść; —, *n.* kradzenie; **Steh'ler**, *m.* ten co kradnie; złodziej.

Steif, *a.* sztywny, tęgi; steife Leinwand, płótno klejone; -fer Hals, Arm sztywna, stężała szyja, ręka; (werden) stężéć (jak bielizna na mrozie); zesztywnieć (ja ręka, palec); (machen) tęgości nadać; odebrać giętkość; die Ohren — halten. *nadstawić uszu; — und fest, *uparcie; das Steife sztywność; wymuszność; oziębłość; **Stei'fe**, *f.* sztywność; stężałość (członków); **Stei'fen**, *va.* zrobić, aby co było sztywne; ukrachmalić (płótno, bieliznę); wygumować (kapelusz); podbiérać; podporę dawać; (sich auf etw.), *opierać się na czém; **Stei'fheit**, *f.* sztywność; wymuszoność; oziębłość; **-fleinwand**, *f. W.* płótno klejone.

Steig, *m.* ścieżka; dróżka; **-gbügel**, *m.* strzemiono; strzemię; **-gbügelrie'men**, *m.* puślisko; **Stei'ge**, *f.* schody; drabina; **Stei'gen**, *vn. irr.* (s.) stąpać; wstępować; dążyć do góry; z góry na dół; (auf einen Berg) wchodzić na górę; (auf das Pferd) wsiadać na konia; (in den Wagen) wsiadać do powozu; wysiadać z powozu; das Wasser steigt woda się podnosi, przybiéra; des Preis des Getreides ist gestiegen ceny zboża podniosły się; **Stei'gen**, *n.* stąpanie; wstępowanie; włażenie; wezbranie, przybranie (wody); — u. Fallen der Preise, *H.* podnoszenie się i upadanie cen oder targów; **Stei'gend**, *a.* wstępujący; do gór idący; wznoszący się do góry; **Stei'ger**, *m. Bw.* dozórca robót górniczych; **Stei'gera'd**, *n.* (in der Uhr) kółko tamowe; tamulczyk; **Stei'gern**, *va.* stopniować, przez stopnie przeprowadzać (wyraz jaki); stopniami wznosić; (Jmdn.) podkupić kogo, więcéj podać od niego; **-gerung**, *f.* wznoszenie

(stopniami); stopniowanie; ·gerungs·gra'd, m. Spl. stopień porównania; ·g·leiter, f. drabina; ·griemen, m. rzemień u strzemiona; puślisko.

Steil, a. pochodzisty; stromy; spadzisty; **Stei'le, Stei'lheit**, f. spadzistość; pochodzistość; przykrość; ·**lrecht**, a. pionowo w górę idący.

Stein, m. kamień; zu — werden skamienieć; w kamień się zamienić; aus — u. Eisen sein, *mieć serce ze skały; *być bez czucia, bez wszelkiéj litości; (des Anstoßes), *przedmiot nieukontentowania; (Obstkern) pestka; **Stein·**, a. kamienny; ·**nadler**, m. łomignat; ·**nalt**, a. *zgrzybiały; *stary jak świat; ·**namsel**, f. Stei'ndrossel; ·**nart**, f. rodzaj kamienia; ·**nartig**, a. kamieniasty; **Stei'nbe·schwe'rde**, f. Hlk. choroby na kamień; ·**nbild**, n. posąg z kamienia; ·**nbock**, m. Ng. Slk. koziorożec; ·**nbohrer**, m. świder do wiercenia kamieni; ·**nbrech**, m. Ng. złomikamień; ·**nbrecher**, m. kamiennik; ten co kamienie wyłamuje; ·**nbruch**, m. łom kamienny; kopalnia kamieni; ·**n·brücke**, f. most kamienny; ·**nbuche**, f. Ng. grab; grabina; ·**nbuchen**, a. grabowy; ·**nbuchenho'lz**, n. grabina; grabowe drzewo; **Stei'nbutt**, m., ·**nbutte**, f. Ng. półryba; bażant morski; płaszczka morska; **Stei'nchen**, n. dim. kamyk; kamyczek; ·**ndrossel**, f. Ng. kamienniczek; ·**ndruck**, m. litografja; odcisk na kamieniu; ·**n·drucker**, m. litograf; ·**ndruckerei'**, f. litografja; **Ste'ineiche**, f. Ng. więzołołd; korkodąb; **Stei'nern**, a. kamienny; z kamienia; ·**neule**, f. Ng. sowa skalna; ·**nflachs**, m. Ng. amiant; ·**nflechte**, f. porost kamienny; ·**nform**, f. kształt kamienia; ·**nförmig**, a. kształt kamienia mający; ·**nfrucht**, f. owoc pestkowy; ·**nfuchs**, m. lis biały; ·**ngrund**, m. dno kamienne od. skaliste; ·**ngut**, f. fajans; naczynie farfurowe; ·**ngut·**, a. fajansowy; farfurowy; kamionkowy; **Stei'nhart**, a. twardy jak kamień; ·**nhärte**, f. twardość kamienia od. kamienna; ·**nhacke**, ·**nhaue**, f. młot śpiczasty do wyłamywania kamieni; ·**nhauer**, f. Stei'nmetz; ·**nhaufen**, kupa kamieni; ·**nhaus**, n. dom murowany; ·**nhügel**, m. pagórek z kamieni usypany; **Stei'nicht**, a. kamieniasty; twardy jak kamień; **Stei'nig**, a. kamienisty; pełen kamieni; kamienny; ·**nigen**, va. ukamionować, kamieniować; ·**nigung**, f. ukamionowanie; kamieniowanie; ·**nkalk**, m. wapno z kamieni wypalane; ·**nkenner**, m. znawca kamieni; ·**nkenntniß**, f. znawstwo kamieni; ·**n·kitt**, m. litolep, kit do spajania kamieni; ·**nklee**, m. Ng. nostrzyk; nozdrzyk; ·**n·kohle**, f. Ng. Bw. węgiel kamienny; ·**n·kohlenbe'rgwerk**, n., ·**nkohlengrube**, f. kopalnia węgli kamiennych; ·**nkohlen·theer**, m. Schdk. smoła z węgla ziemnego; ·**nkrank**, a. Hlk. chory na kamień; ·**n·krug**, m. dzbanek kamienny; kamionka; ·**nkunde**, f. Stei'nkenntniß; ·**nmarder**, m. Ng. tomak; ·**nmauer**, f. Bk. mur z kamienia; ·**nmetz**, ·**nmetzger**, m. kamieniarz; ·**nmetz·**, ·**nmetzgers·**, a. kamieniarski; **Stei'nobst**, n. Ng. Gtn. owoc pestkowy; **Stei'nöl**, n. Ng. olej skalny; **Stei'npappe**, f. tektura kamienna oder szwedzka; ·**nplatte**, f. płyta kamienna; łupnik; ·**nregen**, m. kamienny deszcz; ·**nreich**, a. bogaty w kamienie; *bogacz całą gębą; krociowy; **Stei'nreich**, n. Ng królestwo kamieni; ·**nsalz**, n. sól kamienna; ·**nsäge**, f. piła do rznięcia kamieni; ·**nsarg**, m. trumna kamienna; sarkofag; ·**nschichte**, f. szychta kamienna; **Stei'nschleifer**, m. ślufierz kamieni ślufujący; **Stei'nschleuder**, f. kusza; ·**n·schmerz**, m. ból z pęcherzowego kamienia; ·**nschneiden**, n. rzeźba kamienna; Hlk. wyrzynanie na kamieniu; ·**nschnei·der**, m. rzeźbiarz rytujący na kamieniu; (Künstler) rytownik kamieniowy; Hlk. operator wyrzynający kamienie z pęcherza; ·**nschneidekunst**, f. rzeźbiarstwo, rytownictwo kamienne; ·**nschnitt**, m. Hlk. wyrzynanie kamienia; ·**nsetzer**, m. Bk. brukarz; ton co kładzie kamienie graniczne; ·**nstraße**, f. ulica brukowana, kamieniem wykładana; ·**nstück**, n. kawałek kamienia; działo do strzelania kamieniami; ·**ntafel**, f. tablica kamienna; ·**ntreibend**, a. Hlk. wyprowadzający kamień (z pęcherza); ·**nwall**, m. wał murowany); ·**nweg**, m. droga brukowana, kamieniami wykładana; ·**nwein**, m. Wb. wino Wircburskie; ·**nwurf**, m. rzucenie kamienia; mit ·nwürfen tödten ukamieniować; (auf einen) na ciśnienie kamieniem; na rzut kamienia.

Steiß, m. pośladek; tył; dupa; zadek; **Steiß·**, a. zadeczny; tylny; ·**ßbein**, n. Zk. kość kuprowa; ·**ßvogel**, m. kusak.

Stella'ge, f. Geste'll.

Ste'llbottich, m. stągiew.

Ste'llchen, n. dim. miejscko; urzędzik; **Ste'lle**, f. miejsce; ich an deiner —, *gdybym był tobą; nicht von der — gehen nie ruszyć się z miejsca; eine — (ein Amt) besetzen mit Jmdm. osadzić miejsce kim, zapełnić próżne miejsce; auf der —, *natychmiast.

Ste'llen, va. stawiać, postawiać; (Jmdn. an die Spitze) ustawić kogo na czele; (vor das Gericht) stawić przed sądem; (etwas auf die Rechnung) umieścić co w rachunku, na rachunek zapisać; (eine Uhr) nastawić zegarek, zregulować; (Jmdn. zur Rede) żądać od kogo sprawienia się; —, m. (h.) (Jmdm. nach dem Leben) nasta-

wać na czyje życie; (sich) stawić się; -**llenverzei'chniß**, *n.* spis miejsc (w jakiém dziele); -**llensa'mmlung**, *f.* zbiór miejsc; -**llenwei'se**, *a.* miejscami.

Ste'llhölzchen, *n. dim.* podpieradelko; patyczek podpierający; -**llmacher**, *m.* stalmach, stelmach; kolejnik; -**llmacher-**, -**llmachers-**, *a.* stelmaski, stalmaski; -**r-ha'ndwerk**, *n.* stelmastwo, stalmastwo; -**llrad**, *m.* (in der Uhr) kółko do regulowania zegarka; rukier; -**llscheibe**, *f.* tarcza awansu i retardu w zegarku.

Ste'llung, *f.* stawianie, ustawianie; zastawianie (sieci); nastawianie (zegarka); (Lage, Haltung) postawa, pozycja; -**ll-vertre'ter**, *m.* zastępca; -**tre'terin**, *f.* zastępczyni; -**tre'tung**, *f.* zastępstwo.

Ste'lzbein, s. Ste'lzfuß; **Ste'lze**, *f.* szczudło; auf -n gehen na szczudłach chodzić; *z piętra gadać; górno, szumnie, wykwintnie; -**ngä'nger**, *m.* na szczudłach chodzący; -**lzfuß**, *m.* szczudło (służące zamiast nogi); -**lzschuh**, *m.* trzewik na wysokich korkach.

Ste'mmen, *aa.* przeciąć od. ściąć z pnia (drzewo); (die Füße an, gegen die Wand) oprzéć nogi o ścianę; (die Hände in die Seite) podeprzéć się pod boki; (das Wasser) wodę zatamować; hier stemmt sich das Wasser tu się woda zapiera.

Ste'mpel, *m.* tłuk, tłuczek; stąpor (we młynie); *Ng.* (im Blumenkelche) słupek (owocowy); (Abdruck) stempel (wyciśnięty na czém; etw. mit einem — versehen stempel wybić na czém; **Ste'mpel-**, *a.* stemplowy; -**la'bgabe**, *f.* opłata stemplowa; -**la'mt**, *n.* urząd stemplowy; -**l-bo'gen**, *m.* arkusz stemplowany; stempel; -**pelei'nnahme**, *f. Stw.* dochód ze stempla; -**lfrei'heit**, *f.* wolność od stempla; -**lgebüh'ren**, *f. pl.* należytość za stempel; stemplowe; -**lge'ld**, *n.* opłata za stemplowanie; -**lgese'tz**, *n.* ustawa stemplowa; -**lmarke**, *f. Rw. H.* znaczek stęplowy; -**mpeln**, *va.* stemplować; (Jmdn.), *wprzód kogo przygotować co ma mówić i jak ma działać; —, *n.* stemplowanie; -**lpapie'r**, *n.* papier stemplowy od. stemplowany; -**lschnei'der**, *m.* ten co rytuje stemple; -**lta'xe**, *f.* taksa stemplowa od. od stempla; -**lwaa're**, *f.* towar stemplowany; -**mpler**, *m.* ten co stempluje.

Ste'ngel, *m. Ng.* łodyga (u roślin, kwiatów); szypułka, ogonek (u wiśni, gruszek, itd.); **Ste'ngel-**, *a.* łodygowy; -**l-a'rtig**, *a.* łodygowaty.

Stenogra'ph, *m.* skoropis; stenograf; -**graphie'**, *f.* stenografja; skoropistwo; -**graphi'ren**, *va.* stenografować; -**gra'-phisch**, *a.* stenograficzny.

Ste'ppdecke, *f.* kołdra pikowana.

Ste'ppe, *f. Geog.* step; pustka; -**ppen-**, *a.* pustynny; puszczny.

Ste'ppen, *va.* stepnować; podszewkę z watą itd.).

Ste'ppenfu'chs, *m. Ng.* korsak; Uralski lis; -**ppenhuhn**, *n. Ng.* stepówka.

Ste'ppgarn, *n.* nici do stepnowania.

Ste'ppen, *va.* stepnować; pikować, podzewkę z watą itd.

Ste'ppnadel, *f.* igłą, jedwab' do stepnowania; -**ppnaht**, *f.* stepnówka.

Ste'rbebe'tt, *n.* łoże śmiertelne; -**bebli'ck**, *m.* wzrok oder spojrzenie umierającego; -**befa'll**, *m.* przypadek śmierci; im — w razie śmierci; -**begeda'nke**, *m.* myśl o śmierci; -**behe'md**, *n.* koszula śmiertelna; -**beja'hr**, *n.* rok śmierci; *rok w śmierci obfity; -**beka'sse**, *f.* kasa pośmiertna; -**beklei'd**, *n.* suknia śmiertelna; -**be-la'ger**, s. Ste'rbebe'tt; -**belie'd**, *n.* pieśń pogrzebowa; -**beli'ste**, *f.* lista oder spis umarłych; -**bemo'nat**, *m.* miesiąc śmierci;

Ste'rben, *vn. irr.* (s.) umiérać; umrzéć; (vor etwas) umrzéć z czego; (an etwas) umrzéć na co (na chorobę jaką); (an Gift) umrzéć z trucizny oder przez truciznę; (Hungers) umrzéć z głodu; das -nde Feuer, *gasnący ogień; —, *n.* umieranie; -**ns-kra'nk**, *a.* śmiertelnie chory; -**besacra-me'nt**, *n. Kg.* wiatyk; -**bestu'nde**, *f.* godzina śmierci; stirbt umiera; starb umarł; -**blich**, *a.* śmiertelny; *znikomy, prędko przemijający; (verliebt sein). *szalenie się kochać; -**bliche**, *f.* śmiertelnica; -**blicher**, *m.* śmiertelnik; das -e znikomość; -**blich-keit**, *f.* śmiertelność; -**bling**, *m.* dziecko prędko umierające; *Ldw.* zmarlica; -**b-lingswolle**, *f. Ldw. W.* wełna ze zmarlic.

Stereometrie', *f.* stereometrja; -**me'-trisch**, *a.* stereometryczny; **Stereoty'p**, -**ty'pisch**, *a. Bchdr.* stereotypowy; -**ty'-pen**, *f. pl. Bchdr.* stereotypy, druk stały, na jednéj płycie odlewany; -**typi'ren**, *va.* stereotypować; —, *n.*, -**typi'rung**, *f.* stereotypowanie.

Steri'l, *a.* niepłodny; jałowy; -**litä't**, *f.* niepłodność; jałowość.

Ste'rlet, *m. Ng.* pistuga; czeczuga.

Ste'rling, *m. Mzk.* szterling; funt sterling (około 40 złt. p.); -**rling-**, -**rlings-**, *a.* do funta sterlingu należący; tyle kosztujący.

Stern, *m. Stk.* gwiazda; weder Glück noch — haben, *nie miéć najmniejszego szczęścia; Potz —! *int.* tam do djabła! daj go katu! Mospanie! **Stern-**, **Ste'rnen-**, *a.* gwiazdeczny; gwiazdny; gwiazdowy; -**nanbeter**, *m.* czciciel gwiazd; -**nanis**, *m. Ng.* badyan; -**nbahn**, *f. Stk.* droga, którą gwiazdy opisują; -**nblind**, *a.* zupełnie ciemny; -**nblume**, *f. Ng.* aster; -**nchen**, *n. dim.* gwiazdeczka, gwiazdka; -**ndeuter**, *m.* astrolog; gwiazdarz; wróżący z gwiazd; -**ndeutung**, -**ndeuterei'**, *f.* gwiazdarstwo; wróżenie z gwiazd; a-

strologja; **-nenfeu'er**, *n.* ognisty blask gwiazd; (im Kunstfeuerwerk) rzymskie świéce; **-nenhee'r**, *n.* roje gwiazd; **-nenhi'mmel**, *m.* niebo gwiazdami okryto; **-nenlau'f**, *m.* bieg gwiazd; **-nenli'cht**, *n.* światło gwiazd; **-nfall**, s. Ste'rnschnuppe; **-nfeld**, *n.* pole gwiazdami zasiane (niebo); **-nförmig**, *a.* kształt gwiazdy mający; **-ngucker**, s. Ste'rnseher; **-nhell**, *a.* światłem gwiazd oświecony; jasny jak gwiazda; **-nhimmel**, *m.* firmament; **-nkarte**, *f.* mapa gwiazd; mapa niebieska; **-nkora'lle**, *f. Ng.* gwiazdecznia; **-nkunde**, *f.* umiejętność gwiazdarska; astronomja; **-nkundiger**, *m.* znawca astronomji; **-nschanze**, *f. Kw.* szaniec w kształcie gwiazdy; **-nschnuppe**, *f.*, **-nfall**, *m. Stk. Ntl.* gwiazda spadająca; **-nseher**, *m.* obserwujący gwiazdy; gwiazdarz; **-nträger**, *m.* gwiazdnik; **-nwarte**, *f.* obserwatorjum astronomiczne; gwiazdopatrznia; **-nzeichen**, *n.* znak gwiazdarski.

Sterz, *m.*, **Ste'rze**, *f.* ogon; stér u wiatra, drąg do kierowania i nastawiania go.

Stet, **Ste'tig** ꝛc., s. Stät, Stä'tig ꝛc.

Stethosko'p, *n. Hlk.* słuchawka.

Stets, *ad.* zawsze; ustawicznie.

Stetti'n, *n. Geog.* Szczecin; (von, aus) Szczeciński; **Stetti'ner**, *a.* Szczeciński; —, *m.* Szczecińczyk; gatunek jabłka; **-nerin**, *f.* Szczecinka.

Steu'er, *f. Stw.* podatek; eine — auflegen podatek nałożyć; zur — der Wahrheit u. des Rechts na poparcie prawdy i prawa; —, *n. Sw.* stér; das — führen stér prowadzić; **Steu'er-**, *a. Stw.* (Abgaben-) poborczy; podatkowy; **-ra'mt**, *m.* urząd poborczy; dom, w którym pobierają podatki; **-ra'nlage**, *f. Stw.* rozkład podatków; **-ra'nschlag**, *m.* ilość podatków; **-rba'r**, *a.* podległy podatkowaniu; poborny; **-rbea'mter**, *m.* urzędnik poborczy, poborowy; **-rbetru'g**, *m.* defraudacja w podatkach; **-rbewi'lligung**, *f.* zezwolenie na podatki; **-rwilligungsre'cht**, *n. Stw.* prawo uchwalenia podatków; **-rbo'rd**, *m. Sw.* prawa strona okrętu (patrząc od stéru oder od tyłu); sztymbork (sztymbort); **-rbuch**, *n. Stw.* kadastr; spis podatków; **-rei'nnahme**, *f.* pobór podatków; **-rei'nnehmer**, *m.* poborca (podatków); **-rei'ntreiber**, *m.* eksekutor podatków; **-rfrei'**, *a.* wolny od podatku; **-rfrei'heit**, *f.* wolność od podatku; **-rfuß**, *n. Stw.* stopa podatkowa; **-rka'sse**, *f.* kasa poborcza; **-rkraft**, *f.* siła podatkowa.

Steu'ermann, *m. Sw.* stérnik; **-rmanns-**, *a.* stérniczy; **-nsku'nst**, *f.* sztuka stérowania okrętem; **Steu'ern**, *va.* u. *vn.* (h.) stérować; (ein Schiff), *Sw.* stérować okrętem; —, *vn.* (h.) zapobiegać czemu, przeszkadzać; nie dopuszczać czego; (zu etw.) przyłożyć się do czego; (Abgaben bezahlen) daninę, podatek opłacać; —, *n.* (Hinderung) zabranianie, zahamowanie, pohamowanie; *Sw.* stérowanie (okrętem); płacenie podatków; **-rna'chsicht**, *f. Stw.* zwolnienie od podatku; **-ro'rdnung**, *f. Stw.* urządzenie podatkowe; **-rpfli'chtig**, *a.* obowiązany do płacenia podatku; **-rregi'ster**, *n.*, **-rro'lle**, *f. Stw.* rejestr, spis podatkowy; **-rru'der**, *n. Sw.* stér; stérowe wiosło; **-rschei'n**, *m.* kwit z odebranego podatku; **-rsta'nge**, *f.* drąg stérowy; **-rsyste'm**, *n. Stw.* podatkowanie; **-rung**, *f. Sw.* stérnictwo; **-rverweigerung**, *f. Stw.* odmówienie podatków; **-rwe'sen**, *n.* podatkowość; podatkowanie; podatki; **-rzah'ler**, *m.*, **-rzu'schlag**, *m.* dodatek do podatku.

Stey'erma'rk, **Stei'erma'rk**, *f.* u. *n. Geog.* Styrja; **-rmä'rker**, *m. Geog.* Styryjczyk; **-rmä'rkerin**, *f.* Styryjka; **-rmä'rkisch**, **Stey'risch**, **Stei'risch**, *a.* Styryjski; po styryjsku.

Stibi'tzen, *vn.* (h.) kraść; zmykać.

Stich, *m.* pchnięcie czém ostrem; raz ostrzem śpiczastém zadany, sztych; auf — (Stoß) fechten na pchnięcia od. na pchnięte razy walczyć (na szpady); (halten), * trzymać; dotrzymać placu; sztych (igłą) zrobiony); sposób szycia; *Ktsp.* sztych; bitka; biérka; lewa; (Kupfer-, Stahlstich) sztych, rytowanie i rycina; im -e lassen, * opuścić, odstąpić, porzucić kogo od. co; (Stichelei), * przycinek; przymówka; auf den — handeln, *H.* handel zamienny prowadzić; — um —, * głowa za głowę; * jedno za drugie bez dopłaty; (beim Wein) sztych, kwas w winie; **-chart**, *f. Zm.* dzióbas; topór dłuciasty, kończasty; przysiek; **-chblatt**, *n.* kaptur, osłona, ochrona, blacha, ławka, u rękojeści szpady; * to, czém się kto zasłania, broni; osoba, pod którą się podszywa; **-chelei'**, *f.* * przycinek; docinek; przegryzek; przekąs; przymówka; **-chelhä'rig**, *a.* dereszowaty (koń); **-cheln**, *va.* kłuć (często); —, *vn.* (h.) (auf Jmdn.) przymawiać, przygryzać, dawać przytyki komu; stichelnd uszczypliwy; **-chelre'de**, **-chelwo'rt**, s. Stichelei'; **-chfehler**, *m.* omyłka w sztychu; **-chhaltig**, *a.* dosadny, ważny; **-chofen**, *m. Httk.* szmelcarski piec; **-chprobe**, *f. H.* próba wyrywkowa; **-chsäge**, *f. Zm.* piłka do wyrzynania dziur; **-chtag**, *m. H.* termin (do sprawy, licytacji); **-chweise**, *a.* u. *ad.* sztychem; koląc, pchnięte razy zadając; **-chwort**, *n.*, s. Stichelei'; *Sb.* (w rolach aktorów) wyrazy, które im wskazują, kiedy mają mówić; **-chwunde**, *f.* rana [kłuta.

Sti'ckdunst, *m.* para dusząca.

Sti'cken, *vn.* (s.) dusić się; zapalić się; (in Wolle oder Seide) haftować; wyszywać; —, *va.* haftować; wyszywać co; —, *n.* haftowanie; wyszywanie; **-cker**,

m. hafciarz; **-ckerei'**, *f.* hafty; wyszywanie; wyszywanie, haftowanie; hafciarstwo; **-rgo'ld**, **-rsi'lber**, *n.*, **-rsei'de**, *f.* złoto, srebro, jedwab' do haftowania; **-rin**, *f.* hafciarka; **-rku'nst**, *f.* hafciarstwo; haftarstwo; sztuka haftowania, wyszywania.

Sti'ckfluß, *m. Hlk.* nieżyt duszący; **-ckgas**, *n. Ntl.* po wietrze duszące; gaz saletrorodny; **-ckhäkchen**, *n. dim.* szydło (do haftowania.

Sti'ckhusten, *m. Hlk.* kaszel duszący; **-ckluft**, *f. Ntl.* gaz saletrorodny; azot.

Sti'ckrahmen, *m.* krosienka (do haftowania); **-ckseide** 2c., s. u. Sti'cken.

Sti'ckstoff 2c., s. Sti'ckluft 2c.; **-ckzeug**, *n.* sprzęt do haftowania; narzędzia hafciarskie.

Stie'ben, *vn. irr.* (s.) szybko wzlecieć do góry; sypać się (jak iskry); (auseinander) rozsypać się; rozproszyć się; —, *va. reg.* rozpędzić.

Stie'feltern, *m. pl.* ojczym i macocha; **-fbruder**, *m.* brat przyrodny.

Stie'fel, *m.* bót; **Stie'fel-**, *a.* bótowy; **-le'tten**, *f. pl.* kamasze; łyścianki; nagolenice bez przykopycia; sztyflety; **-lgeste'll**, *n.* prawidła do bótów; **-lho'lz**, s. Stie'felgeste'll; **-lkne'cht**, *m.* pachołek (drewniany) do (zdejmowania) bótów; **-lle'der**, *n.* skóra na bóty; **-llei'sten**, *m.* kopyto do bótów; **Stie'feln**, *va.* obuwać w bóty; (sich) bóty wdziewać; gestiefelt w bótach; **-lpu'tzer**, *m.* czyszczący obuwie; *pucobut; **-lscha'ft**, *m.* cholewa; **-lschmie're**, **-lschwä'rze**, *f.* czernidło szuwaks; **-lschna'lle**, *f.* sprzączka do bóta; **-lsoh'le**, *f.* podeszew do od. u bóta; **-lstri'ppe**, **-lstü'lpe**, *f.* sztylpa; **-lwi'chse**, *f.* szuwaks; czernidło; **-lzie'her**, *m.* kruczek.

Stie'fgeschwi'ster, *n. pl.* rodzeństwo przyrodnie; **-fkind**, *n.* dziecko przyrodnie; pasiórb; **Stie'fmu'tter**, *f.* macocha; **-fmütterchen**, *n. dim.* macoszka; —, *Ng.* (Blume) bratki; brat z siostrą; fiołek potrójny od. trójkolorowy; **-fmütterlich**, *a.* macoszy; macoszyn; —, *ad.* po macoszemu, jak macocha; **-fschwester**, *f.* siostra przyrodnia; **-fsohn**, *m.* pasierb; **-ftochter**, *f.* pasierbica; **-fvater**, *m.* ojczym; **-fväterlich**, *a.* ojczymi.

Stie'ge, *f.* drabina; (Treppe) schody; **-nrei'niger**, *m. Bw.* stopniarz.

Stie'glitz, *m. Ng.* szczygieł; **-glitz-**, *a.* szczygłowy.

Stiel, *m.* trzonek; rękojeść; etwas mit Stumpf u. — ausrotten, *wykorzynić co tak, że ani śladu nie zostanie; (an Pflanzen), *Ng.* łodyga; szypułka, ogonek (u jabłka itd.).

Stie'len, *va.* trzonek do czego dawać; gestielt szypułkowy; z szypułką; **Stie'lig**, *a.* łodygowy; **-llos**, *a.* bezłodygowy.

Stier, *a.* dziki (wzrok, spojrzenie); —, *ad.* dziko (spojrzéć, patrzéć; stierer Blick, *szklanne oczy; **Stier-**, **Stie'res-**, *a. Ng.* byczy; **Stier**, *m. Ng. Ldw.* byk; **Stie'ren**, *vn.* (h.): die Kuh stiert krowie się chce do byka; —, *va.* der Stier stiert byk siedzi na krowie; —, *vn.* (h.) dziko patrzéć; **-rfleisch**, *n.* bycze mięso; **-rgefe'cht**, *n.*, **-rhatz**, **-rhetze**, *f.* walka byków od. z bykami; widowisko walki byków; **-rhaut**, *f.* bycza skóra (surowa); **-rkalb**, *n. Ldw.* byczek.

Stift, *m.* sztyft, gwoździk; (zum Schreiben, Zeichnen) sztyft do pisania, rysowania; —, *n.* zapis wieczysty na cel dobroczynny; fundacja, instytut; kolegjata (duchowna); (Erziehungsanstalt) zakład; (für Kranke, Arme) dom schronienia dla chorych, biednych; **Stift-**, *a.*, s. Stifts-.

Sti'fteln, *vn.* (h.) punktować; —, *Bchdr.*, s. Setzen (Buchstaben).

Sti'ften, *va.* założyć co; ustanowić (order, uroczystość); zaprowadzić (nową religją); utworzyć (towarzystwo); (Frieden) pokój (zgodę); (eine Heirath) skojarzyć małżeństwo; być swatem; (viel Gutes) wiele zrządzić dobrego; **Sti'fter**, *m.* założyciel; twórca; sprawca; fundator; **-rin**, *f.* fundatorka.

Sti'ftfarbe, *f. Mal.* pastela.

Stifts-, *a. Kg.* kapitulny; instytutowy; **-tsamt**, *n.* urząd kapitulny, przy kolegjacie, przy instytucie itd.; **-ftsdame**, **-ftsfrau**, *f.* kanoniczka; **-ftsgebäu'de**, *n.* dom instytutowy; **-ftshütte**, *f. Bibl.* przybytek Pański; chatka przymierza; **-ftsmäßig**, *a.* zdatna do przyjęcia na kanoniczkę; **-ftspfarre**, *f.* parafja kapitulna; **-ftspfarrer**, *m.* proboszcz kapitulny; **-tspfründe**, *f. Kg.* kanonia; **-tsstube**, *f.*, **-ftsversa'mmlung**, *f.* kapitularz; posiedzenie kapituły; **-ftsvorsteher**, *m.* Dziekan kapituły; **-ftung**, *f.* założenie (szkoły itd.); utworzenie, ustanowienie, zaprowadzenie; skojarzenie (małżeństwa itd.); — zakład, instytut; **-gsfe'st**, *n.* obchód założenia; **-gsta'g**, *m.* dzień założenia; **-gsu'rkunde**, *f.* erekcja; akt założenia; zapis fundacji.

Stile't, *n.* sztylet; puginał.

Still, *a.* cichy; —, *ad.* cicho; —! *int.* cicho! daj pokój! (halten) stanąć, zatrzymać się; bei etwas — stellen bawić się przy czém; *dłużéj się tém zajmować; dłużéj o tém mówić; (liegen) spokojnie leżéć; wypoczywać; (werden) ucichnąć; (sein) być cicho; — davon! o tém ani nie wspominaj! seid —! uciszcie się! die Stillen im Lande, *spokojni mieszkańcy, do sekty należący, która spokojne zachowanie się zaleca; stille Gesellschaft, *H.* spółka komandytowa.

Sti'llamme, *f.* mamka karmiąca.

Sti'lle, *f.* cichość; spokojność; cisza; **Sti'llen**, *va.* uspokoić; zaspokoić; uśmierzyć (boleści); (ein Kind) karmić dziecko; -nde Mutter matka karmiąca; (das Blut), *Hlk.* zatamować krew.

Sti'ller, *m.* uspokoiciel; *iron.*, s. Frö'mmler, Mu'cker; -**llmesse**, *f. Kg.* cicha msza; -**llschweigen** (still schweigen), *vn.* (h.) milczyć; zamilknąć; —, *n.* milczenie; etw. mit — übergehen milczeniem co pokryć; nie wspomnieć; -**llschweigend**, *a.* milczący; domniemany; niejawny (hipoteka); milcząc, milczkiem, milczeniem, w milczeniu; -**llsitzer**, *m.* domator, człowiek lubiący spokojność; -**llstand**, *m.* stanie cicho oder spokojnie; spoczynek; (in den Geschäften, im Handel) zawieszenie czynności; nieczynność w handlu; -**llstehend**, *a.* cichy; nieruszający się; stojący.

Sti'llung, *f.* zaspokojenie; zatamowanie; -**llungsmi'ttel**, *n. Hlk.* środek tamujący krwotok.

Sti'mmabgeber, *m.* wotownik; głosujący; kréskujący; -**mbere'chtigt**, *a.* mający prawo głosowania; -**mmchen**, *n. dim.* głosek; kreseczka; **Sti'mme**, *f.* głos; kréska; -**mmen**, *vn.* (h.) zgadzać się; (andern Ton), *Tk.* z innego tonu zagrać, zaśpiewać; *w inny sposób odzywać się; (abstimmen) głosować; —, *va.* nastroić; (Jmdn. zu etw.) usposobić kogo do czego; (für etw.) nakłonić, skłonić, spowodować kogo do czego od. na co; für etwas gestimmt sein być skłonnym do czego; sprzyjać czemu; -**men-Ei'nhelligkeit**, *f.* jednomyślność; -**men-Glei'chheit**, *f.* równość głosów; -**menmeh'rheit**, *f.* większość głosów; -**menprotoko'll**, *n.* sentencjonarz; protokuł danych kresek od. głosów; -**mensa'mmlung**, *f.* zbieranie głosów; -**mfähig**, *a.* zdolny do głosowania; -**mführung**, *f.* głosowanie; -**mer**, *m. Tk.* stroiciel; strojsz; -**mgabel**, *f. Tk.* strojnik; -**mhammer**, *m.* klucz od. młotek do strojenia fortepianu; -**mrecht**, *n.* prawo głosowania; -**mritze**, *f. Zk.* szpara głosowa; -**mtag**, *m.* dzień na głosowanie przeznaczony; -**mung**, *f.* strojenie; strój (instrumentu); stan oder usposobienie umysłu; um die — des Volkes zu erforschen, *dla wybadania usposobienia umysłów między ludem; (gute, üble), *dobry, zły humor; -**mzettel**, *m.* głos (na kartę podany), kréska.

Stink, *m. Ng.* rodzaj jaszczurki (na Wschodzie).

Sti'nkbaum, *m. Ng.* śmierdziec; wyżygin.

Sti'nken, *vn. irr.* (h.) śmierdzieć; cuchnąć (jak kozioł, ścierwo); czuć co (jak sér, nadpsute mięso); (nach etw.) śmierdzieć czém (czostkiem); czuć co czém (zgnilizną, zepsutym sérem); Eigenlob stinkt, *własna chwała śmierdzi; stinkend śmierdzący; smrodliwy; vor Faulheit —, *niezmiernie być gnuśnym; **Sti'nken**, *n.* śmierdzenie; -**ker**, *m.* śmierdziuch; -**kerig**, *a.* śmierdzący; -**kfass**, *n.* śmierdziuch; -**kfaul**, *a.* *niezmiernie gnuśny; -**kfisch**, *m.* sztynka, stynka (ryba); -**kfliege**, *f.* śmierdziomuch; -**kgasse**, *f.* śmierdząca ulica; -**kholz**, *n. Ng.* przemierzka; -**nkig**, *a.* śmierdzący; -**kkäfer**, *m. Ng.* śmierdziel; śmierdziuch; krówka; -**kkalk**, *m. Ng.* antrakonit; -**kkohle**, *f. Ng.* dyzodyt; -**kloch**, *n.* śmierdząca dziura; **iron.* izba plugawa; -**kthier**, *n. Ng.* śmierdziel; -**k-topf**, *m. Sw.* śmierdziuch.

Stint, **Stinz**, *m. Ng.* (Fisch) mrzewka; owiesek.

Stipp, *m.* szturchnięcie czém śpiczastém; kolnięcie; **Sti'ppe**, *f.* punkcik; **Sti'ppen**, *vn.* (h.) czém śpiczastém się dotykać, kłuć, punktować.

Stipulatio'n, *f.* stypulacja, układ z kim zrobiony; -**li'ren**, *vn.* (h.) stypulować; zastrzegać sobie co.

Stirn, **Sti'rne**, *f. Zk.* czoło; (gerunzelte) zmarszczone czoło; (freche, eiserne) bezwstydne, miedziane czoło; die — haben, *mieć czoło wytarte; być bezczelnym; Jmdm. die — bieten, *czoło (ostro się) komu stawić; opierać się; **Stirn-**, *a. Zk.* czołowy; czelny; -**nader**, *f. Zk.* żyła czołowa oder czelna; -**nband**, s. Sti'rnbinde; -**nbein**, *n.* kość czołowa od. czelna; -**nbinde**, *f.* czółko; opaska na czoło; (als Schmuck) djadem; -**nblatt**, *n.* naczolnik; naczołek; -**ngegend**, *f.* okolica czoła; -**ngeschmeide**, *n.* strój z klejnotami na czoło; -**nhaar**, *n.* włosy na czole; -**nhammer**, *m. Mech.* młot czołowy; -**nriemen**, *m.* rzemień czelny (u koni); czółka; -**nrunzel**, *f.* zmarszczka na czole; -**nschmuck**, *m.* ozdoba od. strój na czoło; -**nschnalle**, *f.* sprzączka do ozdoby czoła; -**nseite**, *f.* przednia strona; front; **Sti'rnspange**, *f.* klamra na czoło; -**ntuch**, *n.* chustka do owijania czoła; -**nzapfen**, *m.* nasada rogu.

Stö'berhund, *m. Jäg.* ogar; **Stö'bern**, *vn.* (h.): es stöbert kurzy się; śnieg pruszy; — tropić; trzebić; —, *va.* wypłoszyć (zwierzynę z gęstwiny); -**berig**, *a.* pruszący; -ges Wetter, -**rwetter**, *n.* zawierucha śnieżna; zamieć (kiedy śnieg pruszy); pluta.

Sto'cher, *m.* dłubacz, narzędzie do dłubania; -**chern**, *vn.* (h.) dłubać; (in den Zähnen) dłubać w zębach; (in etwas) szturchać w co.

Stock, *m.* pień, pręt; krzak; (Stecken, Stab) kij; den — bekommen, *kijem dostać; (Spazierstock) laska; er ist ein wahrer —, *iron.* to istny drąg; (Wurzelstock eines Baumes) pień na karczowisku niewykopany; Jmdn. in den — legen, *w dyby kogo okuć; —, *więzienie; —

(Modell, Form ꝛc.) drążek, na którym się co osadza, zawiesza; (im Gebäude) piętro; (Grundvermögen) kapitał (osobliwie złożony w banku); *Bchdr.* (Vignette) winieta; wygniotka drukarska; wytłoczydło; **-ckausschlag**, *m. Gtn.* wyrośl; wyrostek; **-ckband**, *n.* tasiemka; wstążeczka u laski, u trzciny; **-ckblind**, *a.* zupełnie ślepy; **-ckböhme** ꝛc., s. Sto'ckdeutsch ꝛc.; **Stö'ckchen**, *n. dim.* kijek; laseczka; kijaszek; **-ckdegen**, *m.* laska ze szpadą; **-ckdeutsch**, *a.* *samo niemiecki; głuche niemcy; **-ckdeutscher**, *m.* *niemiec zabity; **-ckdumm**, *a.* głupi jak bót, jak sak, jak sadło; głupiuteńki; dureń.

Sto'cken, *va. Gtn.* (stängeln) tyczkami od. żerdziami podpierać; (sich) zsiadać się, gęstnąć; w dźbła wyrastać; łodygi dostawać; —, *vn.* (h.) postradać ruch; das Blut stockt krew straciła obieg; das Geld, der Handel stockt, *pieniądze, interesa pieniężne nie mają ruchu; er stockt oft im Reden, *często się zacina w mówieniu; das Geschäft stockt, *sprawa się zahaczyła, nie postępuje wcale; (gerinnen) gęstnąć, zsiadać się (o mleku); (stockfleckig, wasserfleckig werden) bótwieć, butwieć (jak książki w wilgoci); zleżeć się (jak płótno); —, *n.* zastanowienie się; die Sache geräth in's — rzecz tamuje w biegu.

Stö'cken, *va. Bw.* w dyby okuć.

Sto'ckend, *ppr.* oporny; zatrzymujący się; nieidący, niepłynący.

Sto'ckenglisch, **Sto'ckengländer**, s. Sto'ckdeutsch ꝛc.

Sto'ck-Ente, *f. Ng.* krakwa; krzyżówka; **-ckerbse**, *f.* groch rolny; **Sto'ckfeder**, *f.* piérwsze twarde pióro w skrzydle gęsiém z brzegu; **Sto'ckfinster**, *a.* ciemniutenka (noc); ciemniutenko; ciemno jak w rogu; **-ckfisch**, *m.* sztokfisz; *iron.*, s. Sto'ckdumm; **-ckfisch-**, *a.* sztokfiszowy; **-ckfischfang**, *m.* połów sztokfiszów; **-ckfleck**, *m.* szwędra; plama od zleżenia; **Sto'ckfranzösisch**, **-ckfranzo'se**, s. Sto'ckdeutsch ꝛc.; **-ckfremd**, *a.* całkiem obcy i nikogo nie znający; **-ckgläubig**, *a.* ślepo wierzący; **-ckholz**, *n.* drzewo gałęziowe; **-ckgeleh'rt**, *a.* pedant; **-ckhaus**, *n.* więzienie; koza; dom kary.

Sto'ckig, *a.* zbutwiały, zleżały; spruchniały; wilgotny.

Stö'ckisch, *a.* uparty; zacięty.

Sto'ckjude, *m.* żyd zabity; **-ckknopf**, *m.* gałka u laski, u trzciny; **-cklaterne**, *f.* latarnia na kiju; **-ckleuchter**, *m.* lichtarz od. świecznik na kiju; **-ckmäuschenstill**, *a.* cichutko; cichutenko; cichuteneńko; **-ckmeister**, *m.* dozórca więzienia; **-cknarr**, *m.* błazen wierutny; **-ckpfeife**, *f.* czekan; flet w lasce; **-ckpole**, **-ckpolnisch**, s. Sto'ckdeutsch ꝛc.; **-ckprügel**, *m. pl.* kije; bicie kijem; **-ckrose**, *f. Ng.* topolówka różowa; ślazowa róża; **-ckscheit**, *m.* polano od pnia; **-ckschlag**, *m.* uderzenie kijem; **-ckschläge**, *pl.* kije; baty; **-ckschnupfen**, *m. Hlk.* głuchy katar; sapka; **-ckschwamm**, *m. Ng.* bedła zmienna; **-ckstill**, *a.* cichutenki; **-ckstaub**, *a.* głuchutenki; zupełnie głuchy; **-ckträger**, *m.* laskownik; laskonośca; **Sto'ckuhr**, *f.* zegarek stołowy; **-ckung**, s. Sto'cken, *n.*; **-ckwerk**, *n. Bk.* piątro od. piętro; Haus von drei -en dom o trzech piętrach; trzechpiętrowy; **Sto'ckzahn**, s. Ba'ckenzah'n.

Stof, *n.* u. *m.* półgarcówka.

Stoff, *m.* pierwiastek, zaród (choroby); materja (z którėj co powstaje); (Gegenstand) materja, treść, przedmiot; (Veranlassung) powód; *W. H.* materja (tkana);

Sto'ffen, *a.* materjalny; z materji (tkanéj) zrobiony; **-ff-Ersa'tz**, *m.* odrost; **-ff-Ersa'tzmittel**, *n. pl.* odżywki; **-ffhaltig**, s. Sto'fflich; **-fflehre**, *f. Philos.* materjalizm; Anhänger der — materjalista; **-fflich**, *a.* materjalny; **-ffloß**, *a. Ntl.* niematerjalny; **-fflosigkeit**, *f.* niematerjalność; **-ffname**, *m. Spl.* imię oznaczające materją (cielesną); **-ffverwa'ndtschaft**, *f. Ng. Schdk.* powinowactwo chemiczne.

Stöh'nen, *vn.* (h.) stękać (jak chory, lub ciężar jaki niosący); jęczéć (jak cierpiący); —, *n.* jęki; jęczenie; stękanie.

Sto'iker, *m. Philos. Alt.* Stoik; **-ci'smus**, *m.* Stoicyzm; **Sto'isch**, *a.* stoicki.

Sto'la, *f. Kg.* stuła (kapłańska); **Sto'lgebüh'ren**, *f. pl.* opłaty kościelne.

Sto'lle, *f.*, **Sto'llen**, *m. Kk.* placek okrągły podługowaty; —, *m. Bw.* stolnia; einen — treiben, fassen, zuführen stolnią kopać, wycembrować, rozprzestrzenić; ocel, koniec od. bródka u podkowy końskiéj; **-llena'rbeiter**, *m.* stolnik; **-nför'derung**, *f.* wywóz; **-ngere'chtigkeit**, *f. Bw.* przywiléj stolni (pobierania pownych opłat); **-nhie'b**, *m.* prawo do kruszcu wydobytego przy kopaniu stolni; **-ngru'nd**, *m.* spestak; **-nscha'cht**, *m.* szyb prowadzący do stolni; **-nsohle**, *f. Bw.* dno sztolni; **-nvere'ngung**, *f.* wąszczyzna; **-nwa'gen**, *m.* wózek o cztérech kołach do ciężarów; **-nwa'sser**, *n. Bw.* woda ze stolni; **Sto'llmundloch**, *n. Bw.* ujście sztolni; **Stö'llner**, *m. Bw.* gwarek sztolniowy.

Sto'lper, *m.* potknięcie się; einen — machen potknąć się; **-lperig**, *a.* utykający; grudzisty, nierówny; **-lpern**, *vn.* (h.) utykać (w chodzie); —, (s.): (über einen Stein) utknąć, potknąć się o kamień; über ein Wort —, *utknąć na słowie; z trudnością je wymówić jakby po grudzie; **Sto'lpern**, *n.* potknienie; potknięcie się; usterk; stolpernd utykający; potkliwy.

Stolz, *a.* pyszny; (dünkelhaft) dumny; (sein) pysznić się; (thun) dumnym się okazywać; der Stolze dumny; pyszałek;

—, *m.* pycha; duma (w złém i dobrém znaczeniu); Sto'lzen, -lzi'ren, *vn.* (s.) pysznić się; dumę okazywać.

Sto'pfarznei', *f. Hlk.* lekarstwo na wstrzymanie rozwolnienia; Sto'pfen, *va.* wtykać, wetkać, wetknąć; (eine Pfeife) natkać, nałożyć, naładować fajkę; (Jmdm. das Maul, den Mund), *zatkać komu usta, gębę; (nudeln, mästen) paść (wpychając jadło do gardła); — cyrować (pończochę itd.); (Durchfall) wstrzymać (przez zatkanie); (sich) zatkać się; zapierać się; (sich voll) natkać się; najeść się po dziurki; -pfbüchse, *f.* szczelnica; Sto'pfer, *m.* natykacz; -pfnadel, *f.* igła do cyrowania; -pfnudel, *f.* gałki do pasienia gęsi itd.; -pfung, *f.* zapchanie; zatykanie; -pfwachs, *n.* zasklep; pierzga; -pfwerg, *n.* pakuły do zatykania.

Sto'ppel, *f.* ścierń; rzysko; -la'cker, *m.* ściernisko, rzysko; -lba'rt, *m.* ostra broda; -lei', *f.* zbieranina; łatanina; kompilacja; -lfe'der, *f.* klęki, t. i. małe piórka po oskubaniu pozostałe; -lfe'ld, s. Sto'ppelacker; -lga'ns, *f.* gęś na ściernisku pasiona; -lgra's, *n.* trawa na ściernisku rosnąca, ze ścierniska; -lko'rn, *n.* żyto na ściernisku zasiane od. ze ścierniska; Sto'ppeln, *va.* resztę owoców zbierać; -lrü'be, *f.* rzepa ze ścierniska; -lweide, *f. Ldw.* paszenie na ścierni; -lwerk, s. Stoppelei'. [werków).

Stoppi'ne, *f.* sztupin (po zapalania fajer-

Sto'ppler, *m.* zbieracz.

Stö'psel, *m.* czopek; zatyczka; korek; zatykadło; -pseln, s. Zu'stopfen.

Stör, *m. Ng.* jesiotr; Stör-, *a.* jesiotrowy, jesiotrzy, jesietrzy; -rfang, *m.* połów jesiotrów.

Sto'rax, *m. Ng.* storaks; styrak.

Storch, *m. Ng.* bocian; das Junge des Storches bocianię; Storch-, Storchs-, *a.* bociani; -chähnlich, *a. Ng.* bocianowaty; -chbein, *n.* bociania noga; -chnest, *n.* bocianie gniazdo; -chschnabel, *m.* bociani dziób; *Mal.* pantograf.

Stö'renfried, s. Frie'densstö'rer.

Stö'rei, *n. Zk.* ikra z jesiotra.

Stö'ren, *vn.* (h.) dłubać (w nosie, w zębach); grzebać (w ogniu, w starych papierach, książkach); —, *va.* przeszkadzać; (Jmdn. in der Arbeit) przeszkadzać komu w robocie; (Jmds. Andacht, Jmdn. im Schlafe) przerwać komu sen; lassen Sie sich nicht — niech sobie Pan nie przerywa (dla mnie); (die Ordnung) zmięszać porządek; störend przeszkodny; Stö'rer, *m.* przeszkadzacz; przeszkodnik; przeszkodziciel; wichrzyciel (pokoju, spokojności); -rerin, *f.* przeszkodzicielka; -rei', *f.* ciągłe przeszkadzanie.

Stö'rfleisch, *n. Kk.* jesiotrowina; jesiotrzyna.

Storni'ren, *va. H.* sprostować pomyłkę w rachunku bez wykreślenia.

Stö'rrig, -rrisch, s. Stö'ckisch; -rrigkeit, s. Ha'lsstarrigkeit. [kawiar, kawior.

Stö'rrogen, *m.* ikra jesiotra nasolona;

Stö'rung, *f.* przeszkoda; przerwa; zakłócanie (spokojności itd.); eine — verursachen przeszkodę sprawić.

Stoß, *m.* szturchnięcie (nogą, łokciem, rogami, kułakiem); szturchaniec; einen — pariren, *Fck.* odbić pchnięcie; — stós, stus (drzewa, książek, papiérów); — kuper (od drobiu); pośladek (zielęciny itd.); (im Billardspiel) sztos; Stö'ße, *m. pl. Bw.* boki szybu.

Sto'ßaxt, *f. Zm.* topór do równania kątów czopowych; -ßbank, *f. Zm.* kozły ciesielskie; Sto'ßdegen, *m.* długa i cienka szpada; Stö'ßel, *m.* tłuczek; Sto'ßen, *va. irr.* (h.) pchać, pchnąć, popchnąć; (in etw.) wepchnąć; (aus etw.) wypchnąć; (aus-, verstoßen) wyrugować, oddalić; *zepchnąć, zrzucić kogo z tronu; (sich) szturchnąć się, uderzyć się; (mit dem Fuße) kopnąć kogo (nogą); (mit den Hörnern) bóść (rogami); (Ball) kulę szturchnąć, popchnąć (w grze bilaru); etwas woran — (ansetzen) przypchnąć co do czego, przysunąć tak, aby się zatknęło; sich an etw. — uderzeniem się o co lub szturchnięciem zrobić sobie co; —, *vn.* (s.): (an etw.) uderzyć, szturchnąć o co; (auf etw.) napotkać co; (auf Jmdn.) zetknąć się z kim, spotkać się; (mit dem Fuße an einen Stein) uderzyć, szturchnąć nogami o kamień; (an's Land) przybić do lądu; (vom Lande) odbić, odpłynąć od lądu; (in's Horn, in die Trompete) zatrąbić; trąbić (krótko i z przerwami); du sollst dich daran nicht —, *nie powinno cię to gorszyć; —, *n.* pchanie, pchnięcie; szturchnienie; szturchanie, uderzenie; raz; tłuczenie.

Stö'ßer, *m. Ng.* (Raubvogel) kania, drapieżny ptak, co z góry na zdobycz uderza; (Stoßender) tłuczek.

Sto'ßgebe't, *n.* *modlitewka; westchnienie do Boga; akt strzelisty; -ßhobel, *m. Zm.* stosygiel; Stö'ßig, *a.* bodzący (wół); trykliwy (baran); -ßklinge, *f.* głównia sztychowa; klinga na stych; -ßlade, *f. Zm.* wspórnica; -ßmaschi'ne, *f.* fugownica; -ßnaht, *f.* sztukowanie; szew; -ßseufzer, *m.* westchnienie strzeliste; -ßvogel, s. Stö'ßer; Sto'ßweise, *a.* u. *ad.* szturchając; przerywanie; z przestankami; -ßwind, *m.* wiatr gwałtownie uderzający, chwilowo wiejący; -ßwerk, *n.* tłocznia.

Sto'tterer, *m.* jąkacz; jąkała; -tterig, *a.* zająkliwy; Sto'ttern, *vn.* (h.) zająkać się, *nierówno spadać, zahaczać się; zająkliwie wymówić; wyjąkać.

Strack, *a.* prosty; **-cken Fußes hingehen** iść dokąd prosto; **Stracks**, *ad.* szybko; prędko; żwawo.

Straf-, *a.* karny; **-famt**, *n.* urząd karny; **-fbar**, *a.* godzien kary; **-fbarkeit**, *f.* występność; **-fbeispiel**, *n.* kara dla przykładu; **-fbuch**, *n.* księga kar; **Stra'fe**, *f.* kara, kaźń; Jmdm. eine — auflegen karę komu wyznaczyć; (bei) pod karą; (zur) za karę; (erleiden) ponieść karę; **Stra'fen**, *va.* karcić; karać; (wegen etw.) karać za co; **-fer**, *m.* karzący; karcący; karzyciel; **-ferla'ssung**, *f.* uwolnienie od kary; **-fengel**, *m.* anioł karzący; anioł mściciel.

Straff, *a.* wyprężony, wytężony.

Stra'ffällig, *a.* podpadający, ulegający karze; (werden) podpaść karze; (sein) ulegać karze; **-ffrei**, *a.* wolny od kary; **-ffreiheit**, *f.* wolność od kary.

Stra'fgebo't, *n.* nakaz pod karą; **-fgefüh'l**, *n.* sumienie grzyzące; **-fgeld**, *n.* pieniądze za karę zapłacone oder z kar zebrane; **-fgere'chtigkeit**, *f.* sprawiedliwość karząca; **-fgeri'cht**, *n.* *Rw.* sąd karzący; sąd karny; **-fgese'tz**, *n.* ustawa karna; **-fgese'tzbuch**, *n.* prawo karne; kodeks karny; **-fgewa'lt**, *f.* władza od. moc karania; **-fhand**, *f.* ręka karząca; **-fkasse**, *f.* kasa karna, do której się składają pieniądze z kar; **Strä'flich**, *a.*, s. Stra'fbar; godzien skarcenia; naganny; **-flichkeit**, *f.*, s. Stra'fbarkeit; naganność; **-fling**, *m.* delinkwent; uwięziony za karę; więzień; **Stra'flos**, *a.* nie ulegający karze; bezkarny; wolny od kary; —, *ad.* bezkarnie; **-flosigkeit**, *f.* bezkarność; **-fmittel**, *n.* środek oder sposób karania; **-fmaaß**, *n.* wymiar kary; **-fprediger**, *m.* kaznodzieja karcący; **-fpredigt**, *f.* kazanie karcące; **-fproce'ß-Ordnung**, *f.* *Rw.* procedura karna; **Stra'frecht**, *n.* prawo karania; **Stra'frede**, *f.* mowa karcąca; **-fregi'ster**, *n.* spis kar od. ukaranych; **-fruthe**, *f.* różdżka karcąca; rózga karząca; **-furtheil**, *n.* wyrok karny, na karę wskazujący; **-fverfa'hren**, *n.* *Rw.* postępowanie karne; **-fwort**, *n.* wyraz karzący; **-fwürdig**, *a.* godzien kary.

Strahl, *m.* promień; **-en werfen** rzucać promienie; (der Hoffnung), *promyk nadziei; **Strah'len**, *vn.* promienić się; promienie rzucać; *jaśnieć, błyszczeć; —, *va.* w promieniach co z siebie wypuszczać; die Sonne strahlet Wärme słońce w promieniach zionie, wypuszcza, wydaje z siebie ciepło; —, *n.* promienistość, promienienie; błyszczenie; **-na'ntlitz**, **-na'ngesi'cht**, *n.* błyszcząca, jaśniejąca, promieniąca się twarz; **-nbre'chung**, *f.* *Ntl.* łamanie się promieni; **-nbrechungslehre**, *f.* *Optik.* djoptryka; **-nfö'rmig**, *a.* strzalisty; **-ngewa'nd**, *n.* odzież błyszcząca; **-nglanz**, *m.* blask promienisty; **-nglä'nzend**, *a.* promieniami błyszczący; **-nkra'nz**, *m.* aureola; krąg promienisty na około głowy błagosławionych; **-nthie'r**, *n.* *Ng.* promieniak; gwiazda morska; **Strah'licht**, *a.* promieniasty; strzalisty; **-h'lig**, *a.* promienisty; **-h'lstein**, *m.* *Ng.* miganiec; promieniec.

Strähn, *m.*, **Sträh'ne**, *f.* *W.* mot, duży motek, podwójny; bunt (drutu); ściennik.

Stramm 2c., s. Straff 2c.

Stra'mpeln, *vn.* (h.) u. *va.* drepcić oder dreptać nogami; tupać na przemian; kopać, rzucać nogami.

Stra'mpfen, *vn.* (h.) tupnąć; tupać.

Strand, *m.* nadbrzeże; pobrzeże; brzeg (morza, rzeki); bród, mielizna; **Strand-**, *a.* nadbrzeżny; **-dbewoh'ner**, *m.* mieszkaniec nadbrzeżny; **-nden**, *vn.* (s.) dostać się na mieliznę; osiąść lub rozbić się na niéj; być wyrzuconym na brzeg; gestrandetes Schiff okręt na mieliznie osiadły lub rozbity; **-dfisch**, *m.* ryba nadbrzeżna; **-dgere'chtigkeit**, *f.* prawo kadukowo-morskie; przywiléj zabiérania na własność rzeczy po rozbiciu okrętu na brzeg wyrzuconych; **-dgut**, *n.* towar (po rozbiciu okrętu) na brzeg wyrzucony; **-dläufer**, *m.* *Ng.* (Vogel) kulig; biegus; **-dordnung**, *f.* *Sw.* ordynacja nadbrzeżna; **-dpfeifer**, *m.* *Ng.* dżdżownik; **-drecht**, s. Stra'ndgere'chtigkeit; **-ndreiter**, *m.* *Sw.* strażnik konny; *Ng.* (Vogel) cienkonóg; **-ndung**, *f.* rozbicie się okrętu na mieliznie; wyrzucenie przez wody morskie towaru na brzeg.

Strang, *m.* postronek; powróz; wenn alle Stränge reißen, *w ostatniéj potrzebie; sie ziehen alle an Einem -ge, *wszyscy jednę taczkę pchają; spólnie pracują nad osiągnieniem jednego celu; (Todesstrafe) stryczek (do wieszania); **Strä'ngeln**, **Stranguli'ren**, *va.* stryczkiem udusić; powiesić; **Strä'ngelung**, **Strangulatio'n**, *f.* uduszenie stryczkiem.

Stranguríe', s. Ha'rnstrenge.

Strapa'ze, *f.* trud; znój; fatyga; **-pazi'ren**, *va.* zmęczyć, strudzić; niszczyć; (sich) strudzić się.

Stra'ßburg, *n.* *Geog.* (Stadt in Preußen) Brodnica; (im Elsaß) Sztrasburg; **-ßburger**, *m.* Sztrasburgski.

Stra'ße, *f.* ulica, (Meerenge), *Geog.* cieśnina; przesmyk; droga publiczna; geh' deine —! idź swoją drogą! daj mi pokój!

Stra'ßen-, *a.* uliczny; pouliczny; drogowy; **-na'rbeit**, *f.* robota uliczna; **-nau'fseher**, *m.* nadzorca drogowy; **-nba'u**, *m.* zakładanie ulic; **-nbeleu'chtung**, *f.* oświetlenie ulic; **-nbe'ttelei'**, *f.* żebranie publiczne; **-nbe'ttler**, *m.* żebrak uliczny; **-nbu'be**, **-nju'nge**, s. Ga'ssenbu'be 2c.; **-ngesi'ndel**, *n.* motłoch uliczny; hałastra

uliczna; **-nhu're**, *f.* pikieta, uliczna kurwa; **-nkehrer**, *m.* zamiatacz; **-nlate'rne**, *f.* latarnia uliczna; **-nneu'igkeit**, *f.* brukowa wiadomość; **-npö'bel**, *m.* gmin uliczny; **-npolizei'**, *f.* *Stw.* policyja (-cja) drogowa; **-nrau'b**, *m.* rabunek na drodze publicznéj; rozbój; **-nräu'ber**, *m.* rozbójnik; **-nräu'berisch**, *a.* rozbójniczy; **-nrei'niger**, *m.* czyściciel ulic; **-nsäu'le**, *f.* słup na ulicy; **-nsperrung**, *f.* zamknięcie ulic lub dróg; **-nzo'll**, *m.* cło drogowe; opłata drogowa; drogowe.

Strate'ge, *m.*, s. Strate'giker; **Strategie'**, *f.* sztuka wojenna; **-te'giker**, *m.* strategik; biegły w sztuce wojennéj; **-te'gisch**, *a.* strategiczny.

Sträu'ben, *va.* jeżyć, najeżać; sich — najeżyć się; napuszyć się, nadąć się (jak jędyk, kogut, kot); — kark najeżyć, podnieść (jak lew); *szarpać się; bronić się od czego rękami i nogami; **Sträu'big**, *a.* najéżony.

Strau'ch, *m.* *Ng.* krzak; krzew; **-chartig**, *a.* krzewny; **-chdie'b**, *m.* *włóczęga; drapichróst.

Strau'cheln, *vn.* (s. u. h.) potknąć się; —, *n.* potknienie się; zachwianie się; usterk; **-chelnd**, *ppr.* usterkliwy; szwankujący.

Strau'chholz, *n.* krzaki; **Sträu'chlein**, *n.* *dim.* krzaczek; **Strau'chig**, *a.* krzaczysty; krzewisty; **-chweide**, *f.* *Ng.* łozina; **Strau'chwerk**, *n.* chróst; plecionka z chróstu; krzaki sztucznie założone.

Strauß, *m.* bukiet; równianka; einen — binden bukiet zrobić, uwić; — czub (na głowie sterczący); (Vogel) struś; (Kampf, Streit) sprzeczka; spór; **Strau'ß-**, **-ßen-**, *a.* *Ng.* (den Vogel betreffend) strusi; **-ßananas**, *m.* *Ng.* ananas zwyczajny; **-ßbinder**, *m.*, **-ßbinderin**, *f.*, ten, ta, co bukiety robi; **Sträu'ßchen**, *n.* *dim.* bukiecik.

Strau'ßei, *n.* strusie jajo; **-ßfeder**, *f.* strusie pióro; **-ßkopf**, *m.* głuptas.

Stra'zze, *f.*, **Stra'zzenbu'ch**, *n.* *H.* księga podręczna.

Stre'be, *f.* *Bk.* *Zm.* zastrzał; tram; siestrzam; strys; **Stre'begewö'lbe**, *n.* *Bk.* odnośne, odwodowe sklepienie; **-bekra'ft**, *f.* siła dążąca, prąca; **-belei'ter**, *f.* drabina z podporą.

Stre'ben, *vn.* (h.) przéć, przéć się, pchać się; (nach etw.) *dążyć do czego; ubiegać się za tém; usiłować to osiągnąć; **Stre'ben**, *n.* dążenie do czego; ubieganie się za czém; vereintes — jednodążność.

Stre'bepfei'ler, *m.* skarpa; słup (murowany); mur podpierający; **Stre'ber**, *m.* *iron.* karjerowicz; ostrzyca; **Stre'ber** (**Stre'begei'st**), *m.* dążący do wyższych rzeczy; **-bestü'tze**, *f.* podpora ukośnie podstawiona.

Stre'bsam, *a.* skrzętny, pochopny, dążny; **-bsamkeit**, *f.* skrzętność; pochopność, dążność.

Stre'ckbar, *a.* dający się rozciągnąć pod młotem (kruszec); **Stre'ckchen**, *n.* *dim.* malenka przestrzeń; kawałeczek drogi; **Stre'cke**, *f.* przestrzeń; kawał (drogi); **Stre'cken**, *va.* rozciągać, wyciągać; *Gymn.* wyprostować; wyciągnąć; (Jemanden zu Boden) powalić kogo na ziemi; (die Hand nach etw.) wyciągać rękę do czego; (alle vier von sich), *rozciągnąć się oder wyciągnąć się jak długi; zadrzeć nogi; (die Waffen) złożyć broń; poddać się; (sich) wyciągnąć się; rozciągnąć się; **Stre'ckenba'um**, *m.* *Bw.* zawarcie, zastawka w kopalniach; **-ckenhau'er**, *m.* *Bw.* piecowy; **-ckhammer**, *m.* *Mech.* młot do klepania; **-ckmittel**, *n.* prostownik; **-ckofen**, *m.* (in der Glashütte) kaszuba; **-ckwalze**, *f.* wałek do płaszczenia tafli kruszcowych; walcownia.

Streich, *m.* cięcie; uderzenie; chłośnięcie; plaga; cios; (Schelmstück) figiel; psota; psikus; (übler) sztuczka; Jmdm. einen — spielen figla komu wypłatać; psotę, psikusa zrobić; (dummer) głupstwo; **-chbatterie'**, *f.* *Kw.* baterja z boku rażąca; **-chbrett**, *n.* deska, na któréj sie co gładzi.

Strei'cheln, *va.* głaskać; (Kopf, Wangen) gładzić kogo po głowie, po gębie.

Strei'chen, *vn.* *irr.* (s.) przesuwać się; przechodzić; przelatywać (w prostym kierunku, (o ptakach); przewiewać (o powietrzy i wietrze); biedz, iść, sunąć (o ludziach); die Fische streichen ryby się trą; ikrzą się; —, *va.* *irr.* (h.) przeciągać co po powierzchni jakiéj rzeczy; (sich den Bart) brodę sobie głaskać, muskać; (Eisen mit Magnet) żelazo nacierać magnesem; (sich die Haare glatt) gładzić włosy; (Pflaster) plaster smarować; (mit dem Bogen), *Tk.* grać na instrumencie (smyczkiem); (austilgen) wykréślić, wymazać; gestrichene Noten nóty wiązane; (hauen, schlagen) chłostać; (Lerchen) skowronki łapać na sieci; (Ziegel) cegły robić; —, *n.* strychowanie; smarowanie; ciągnienie; **Strei'cher**, *m.* gręplarz; stalka u rzeźników do zaostrzenia noża; **-chfisch**, *m.* *Ng.* ryba która się trze; **-chgarn**, *n.* *Jäg.* sieć na skowronki, przepiórki (do ich łowienia); **-chholz**, *n.* strychulec; —, s. a. Zü'ndholz, Zü'ndhölzchen; **-chinstrume'nt**, *n.* *Tk.* smyczkowy instrument; **-chkarpfen**, *m.* karp' trący się; **-chkäse**, *m.* sér miętki, który można na chléb smarować; **-chlinie**, *f.* linia strychująca; **-chmaaß**, *n.* znacznik; **-chnetz**, s. Strei'chgarn; **-chriemen**, *m.* pasek do ostrzenia brzytew; **-chwunde**, *f.* rana chłostą zadana; **-chzeit**, *f.* *Ng.* czas w którym ptaki odlatują lub przylatują; czas grzania się; czas, w którym się trą ryby.

Streif, f. Strei'fen, Strei'fzug; **Strei'f-ärmel**, *m.* rękaw do zakładania; **-fbettler**, *m.* włóczęga żebrzący; **-fblick**, *m.* spojrzenie ulotne; **Strei'fchen**, *n. dim.* prążka; **Strei'fen**, **Streif**, *m.* pasek; kawałek wązki a długi; pręga; **Strei'fen**, *vn.* (h.) obić się, otrzéć się o co; (in's feindliche Gebiet) wycieczki robić; -fende Rotte puszczone czaty; —, *va.* drasnąć; s. a. A'bstreifen; paski lub prążki dawać na czém; gestreift w paski, w prążki; —, *n.* przebieganie po jakiém miejscu (osobliwie dla zbadania); dotknięcie, draśnięcie, przebieganie; prążkowanie; odzieranie; osmykanie; **Strei'fer**, *m.* przebiegacz jakiego miejsca; **Streiferei'**, *f.* wycieczka partyzancka; kręcenie się ob. przebieganie po jakiém miejscu; zu einer — ausschicken wysłać na podjazd, na czatę.

Strei'fhaarig, *a.* szorstki; szerstki; **-fig**, *a.* prążkowaty, pręgowaty; **-fweise**, *ad.* pasami; smugami.

Strei'fpartei', *f. Kw.* partyzantka; **-frecht**, *n.* prawo robienia zbrojnéj obławy; **-fschuß**, *m.* strzał z boku raniący, który tylko drasnął; postrzał; **-fung**, *f.* obława; **-fwache**, *f.* patrol; obchód; ront; objażdżka; **-fwunde**, *f.* postrzał; rana z boku zadana, która tylko drasnęła; **-fzug**, *m.* zagony; obława; s. a. Streiferei'; **-fzügler**, *m.* najezdnik.

Streit, *m.* sprzeczka; spór; einen — schlichten, beilegen spór rozstrzygnąć, zagodzić; (um etwas) spór o co; (Zank) kłótnia; zwada; in — gerathen pokłócić się; powadzić się; **Strei'taxt**, *f.* partyzana; berdysz; topór wojenny; **-tbar**, *a.* bitny; waleczny; **-tbarkeit**, *f.* bitność; waleczność; **-tbegie'rde**, *f.* żądza walki; ochota do kłótni; **Strei'ten**, *vn. irr.* (h.) sprzeczać się; (mit Jmdm. um oder über etw.) spierać się z kim o co; die -nden Parteien strony spór wiodące; (kämpfen) walczyć; **Strei'ten**, *n.*, s. Streit; **Strei'tend**, *ppr.* walczący, bojujący, sprzeczny; **Strei'ter**, *m.* wojownik; bojownik; **-tfertig**, *a.* gotowy do boju; **-tfrage**, *f.* pytanie sporne, kwestja; **-tgeno'ß**, *m.* uczestnik walki; **-tgenossenschaft**, *f.* uczestnictwo w sporze; **-tgier**, *f.* chciwość walki, sprzeczki; **-thahn**, **-thammel**, *m.* kogut lubiący się dziobać; baran lubiący się trykać; —, * kogut; jędyk; człowiek lubiący ciągle się kłócić, swarzyć, spierać; kłótnik; **-thammer**, *m.* młot bojowy; **-thandel**, *m.* spór; proces.

Strei'tig, *a.* sporny; über etw. — werden pośpierać się o co; Jmdm. etw. — machen zaprzeczać komu czego; niedopuszczać go do czego; * wątpliwém komu co uczynić; **-tigkeit**, *f.* sporność; sprzeczka, kłótnia; **-tigkeiten**, *f. pl.* spory; sprzeczki; **-tkolben**, *m.* maczuga (wojenna); **-tkräfte**, *f. pl.* siły wojenne; **-tlust**, *f.* ochota do sprzeczki, do sprzeczania się, do kłótni; **-tpferd**, **-troß**, *n.* koń bojowy, do walki; **-tpredigt**, *f.* kazanie polemiczne; **-tpunkt**, *m.* punkt sporny; **-tsache**, *f.* sprawa; proces; **-tschrift**, *f.* pismo polemiczne; **-tsucht**, *f.* kłótnictwo; **-tsüchtig**, *a.* lubiący się kłócić; sprzeczny; kłótliwy; **-tverfahren**, *n. Rw.* postępowanie sporne; **-twaffe**, *f.* broń wojenna; **-twagen**, *m.* rydwan wojenny.

Streng, *a.* u. *ad.* obcisły; zbyt obcisły; ciasny; (scharf) ostry; cierpki; (arbeiten) ostro, tęgo, pracować; — ścisły (examen itd.); ostry, surowy; surowo (ukarać, rządzić); **Stre'nge**, *f.* ostrość (smaku, zimy, życia); surowość (kary, sądów, praw, sędziego, w karaniu); (mit) surowo; **Stre'ngflüssig**, *a. Httk.* trudnotopny (kruszec).

Streu, *f.* podściołka; słoma podesłana; (Stroh zur) słoma na podściołkę, na posłanie dla bydła; auf der — schlafen spać na słomie.

Streu'büchse, *f.* posypniczka; piasecznica; **Streu'en**, *va.* sypać (rozsypując lub posypując); nasypać, posypać; (Samen) nasienie rzucać; —, *vn.* (h.) (o zbożu) wiele słomy dawać; **Streu'gabel**, *f.* widły do rozścielania słomy dla bydła; **-mehl**, *n.* mąka do posypywania; **-sand**, *m.* piasek do posypywania; **-sandbüchse**, *f.* piaseczniczka; **Streu'stroh**, *n. Ldw.* barłóg; targanka; słoma na podsciołkę; **-zucker**, *m.* cukier (utłuczony) do posypywania.

Strich, *m* (der Vögel) odlatywanie ptaków; gromada; (Richtung) droga; pewien kierunek; (des Windes) kierunek powiewu; (Zeichen) strych; krésa, kréska, linja, rys, pręga, prążka; (mit Feder, Pinsel, Magnet) pociąg pióra, pędzla, magnetu; einen — durch etwas machen przekreślić co; (in Einem) jednym ciągiem; * bez przerwy; (Gegend) przestrzeń (wdłuż się rozciągająca); den — halten, * być dobréj próby; den Hut nach dem -che bürsten kapelusz czesać oder gładzić szczotką jak włos idzie; (gegen den) pod włos; (Fang der Lerchen 2c.) łów, polów skowronków itd. siatką; **Stri'chelchen**, *n. dim.* kréseczka; prążka; **-cheln**, *va.* kréskować; **-chförmig**, *a.* kréskowaty; **-chnelke**, *f. Ng.* gwóździk pręgowany; **-chpunkt**, *m. Spl.* (Semikolon [;]) średnik, kreska z kropką; **-chregen**, *m.* descz miejscowy; **-chvogel**, *m. Ng.* ptak przelotny; **-chweise**, *a.* u. *ad.* miejscami; z przestankami (pracować); **-chzeit**, *f.* czas otlatywania ptaków.

Strick, *m.* powróz; stryczek; am -e führen w łykach wodzić; den — verdienen, * być godnym szubienicy; du —! * ty nicponiu! der — da! ten nicpoń! **Stri'ckbeutel**, *m.* woreczek na pończochę oder

z pończochą (którą się robi); -ckkörbchen, n. dim. koszyk na pończochę itd.; -ck-chen, n. dim. powrózek; Stri'cken, vn. (h.) na drótach robić; robić pończochę; —, va. robić co na drótach oder pończoszkową robotą; —, n. robienie na drótach; -cker, m. ten co na drótach robi; robiący pończochy; pończosznik; -ckerin, f. ta, co robi na drótach; -ckerleh'n, m. zapłata za robienie pończoch; -ckgarn, n. przędza na pończochy; -ckkörbchen, s. Stri'ckbeutel; -ckleiter, f. drabina z powrozów, ze sznurów; Stri'cknadel, f. drót do od. od pończochy, do robienia pończoch; -cknaht, f. dróżka od. prążka (w pończosze); -ck-schule, f. szkoła robienia pończoch; -ck-strumpf, m. pończocha na drótach robiona; -ckstunde, f. godzina oder lekcja roboty pończoch; -ckweide, f. Ldw. paszenie na uwięzi; -ckwerk, n. powrozy; powroziwo; -zeug, n. sprzęt pończoszany.

Strict, a. u. ad. (streng) ścisły; ściśle.

Strie'fe, f. pręga; s. a. Rie'fe.

Strie'gel, f. zgrzebło; -geln, va. zgrzeblem chędożyć, czesać (konia).

Strie'me, f. pręga; ciąga; siniec; Jmdm. -n schlagen sińców komu narobić; Strie'-mig, a. mający po sobie pręgi; sińcami okryty; posiniony.

Strie'z, m., Strie'zel, m. u. f. strucha.

Stri'ke, Streik, m. zmowa robotników; bezrobocie; Stri'ken, Strei'ken, vn. zmówić się o bezrobocie; wstrzymać robotę.

Stri'ppe, f. ucho u bóta; strzemionko u spodni. [kłótliwy.

Stri'ttig, a. (streitig) sprzeczliwy; sporny,

Stroh, n. słoma; (Bund) snop słomy; leeres — dreschen, *groch na ścianę rzucać; daremną podejmować pracę; Stroh-, a. słomiany; słomkowy; Stroh'arbeit, f. wyrob ze słomy; -band, m. powrósło; sznurek ze słomy; -bett, n. łoże ze słomy; -blume, f. kwiatek ze słomy; -boden, m. poddasze na słomę; -breche, f. maszyna do łamania słomy; -bündel, n. kul; -butter, f. Ldw. masło zimowe; -dach, n. słomiany dach; -decke, f. mata; dera ze słomy; -decker, m. ten, co dachy słomą poszywa; Stroh'ern, a. słomiany; -farbe, f. słomiany kolor oder paliowy; -farben, -farbig, a. słomianego koloru; paliowy; -feuer, n. ogień ze słomy; słoma paląca się; -fiedel, f. Tk. harmonika słomiana; -flamme, f. płomień z palącéj się słomy; -futter, n. pasza ze słomy; futeralik słomiany; -gedeckt, a. słomą okryty; -geflochten, a. ze słomy pleciony; -gelb, a. słomianożółty; paliowy; -halm, m. słomka; -hälmchen, n. dim. źdźbło, ździebełko słomy; -hochzeit, f. *wesele nieprawej panny; -hut, m. kapelusz słomiany od. słomkowy; -hütchen, n. dim. kapelusik słomiany od. słomkowy; Stroh'hütte, f. chata słomą pokryta strzecha; buda ze słomy; -junker, m. iron. ślachetka; ślachciura; ślachcina; -kopf, m. *durna głowa; -korb, m., -körb-chen, n. dim. kosz, koszyk słomiany; -kranz, m. wieniec słomiany (który nieprawéj pannie kładziono do ślubu); -lage, f. Ldw. podściół, posad na (klepisku); -lager, n. posłanie ze słomy; -mann, m. straszydło ze słomy; Ktsp. etc. dziadek; -matte, m. mata ze słomy; -papier, n. słomiany papier; -sack, m. siennik; wór słoma napchany; -scheuer, -scheune, f. stodoła na słomę; -seil, n. lina słomiana; -streu, f. podściołka albo posłanie z słomy; Stroh'stuhl, m. krzesło słomą wyplatane; -teller, m. prawda, podkładka słomiana pod talerz, wagę itd.; -überzug, m. pokrowiec słomiany; -waa're, f. słomiany towar; -wisch, m. wiecheć słomiany; -wittwe, f. **słomiana wdowa; -witt-wer, m. **słomiany wdowiec.

Strolch, m. obieżykraj; Stro'lchen, s. Vagabundi'ren.

Strom, m. strumień; rzéka (duża wpadająca do morza); nurt; — potok; mit dem —, *z wodą (płynąć); gegen den —, *pod wodę; przeciw wodzie; Strom-, a. strumienny; reczny; -ma'b, -ma'bwärts, ad. z wodą; z góry (ku dołowi rzeki); -ma'n, ad. pod wodę; pod górę; -mau'f, -mau'fwärts, ad. pod wodę; pod rzekę; -mbahn, f. kierunek nurtu rzeki; -mbett, s. Flu'ßbett; -mbreite, f. szerokość nurtu rzeki; Strö'men, vn. (h. u. s.) strumieniem, płynąć, lać się; —, va. gwałtownie płynąc nieść z sobą; die Sonne strömt Licht u. Wärme, *słońce obficie wylewa światło i ciepło; Stro'm-Enge, f. przesmyk rzeki; -mkarte, f. mapa wykazująca bieg (kierunek, kręcenia się itd.) rzeki; -mkorb, m. więcierz; więciorek; ażeby wstrzymać pęd wody); -mkundig, a. znający nurty rzeki.

Strö'mling, m. Ng. (Fisch) śledzik.

Stro'mpolizei, f. Stw. policja (-cyja) rzeczna; nadzór rzeczny; -mschnelle, f. szybki pęd rzeki.

Strö'mung, f. płynienie bystre (rzeki); gwałtowny wylew (krwi); prąd, pęd rzeki ślady po sobie zostawujący; Stro'mweise, a. u. ad. strumieniem oder strumieniami (deszcz leje).

Strontia'nkalk, m. Ng. aragonit.

Stro'phe, f. Dtk. strofa; zwrotka; -phen-wei'se, a. u. ad. strofami, zwrotkami.

Stro'tzen, vn. (h.) być nadętym, nabrzmiałym od czego; der Beutel strotzt von Gold, *worek wypchany jest złotem tak iż mało nie pęknie; er strotzt von Ungeziefer, *pełno ma na sobie robactwa; er strotzt von Gelehrsamkeit, *przepełniony jest nauką; strotzend nadymający się.

Stru'del, *m.* wir; nurt kręty; zakręt wody; topiel, odmęt; der — ergriff ihn wir go porywał; in einen — gerathen dostać się na odmęt itd.; im — der Geschäfte, w odmęcie interesów; *Kk.* sztrudel; **Stru'delig**, *a.* wirowaty; **-delko'pf**, *m.* * głowa zapalona, zagorzała; **-deln**, *vn.* (h.) przewracać się; kręcić się (jak wir).

Strumpf, *m.* pończocha; **Strumpf-**, *a.* pończochowy; ponczoszny; pończoszkowy; **-pfband**, *n.* podwiązka; **Strü'mpfchen**, *n. dim.* pończszka; **Stru'mpfen**, *va.* w pończochy obuwać; gestrumpft w pończochach; **Stru'mpfform**, *f.* forma na pończochy; **Stru'mpfgarn**, *n.* przędza na pończochy; **-pfhandel**, *m.* handel pończochami; **-pfhose**, *f.* spodnie z pończoszami od. z kamaszami; pantalony; **-pfstrickerin**, *f.* pończoszniczka; **-pfweber**, **-pfwirker**, *m.* pończosznik (co robi na warsztacie); **-pfwirkerei'**, *f.* pończosznictwo; **-pfwirkerstub'l**, *m.* warsztat pończoszniczy; **-pfzwirn**, *m.* nić na pończochy.

Strunk, *m. Ng.* głąb'; głąbik; **Strunk-**, *a.* głąbowy; **-nkartig**, **-nkig**, *a.* głąbiasty; **-nkpflanze**, *f.* roślina głąbiasta.

Stru'nze, *f. iron.* kobiecisko; łajdaczka; kobieta rozlazła; włuka.

Stru'pphaar, *n.* ostry, szorstki, najeżony, szczecinowaty włos; **-ppig**, *a.* szorstki; szczecinowaty. [czowaty.

Stu'bben, *m.* pień; karcz; voll — kar-

Stü'bchen, *n. dim.* izdebka; pokoik; (Maaß) półkorczyk; czterogarncówka;

Stu'be, *f.* izba; pokój; **Stu'ben-**, *a.* izdebny; pokojowy; **-narre'st**, *m.* areszt domowy; **-nbu'rsche**, **-ncamera'd**, *m.* spółmieszkaniec; **-nde'cke**, *f.* sufit; pułap; połap; **-nde'cken-**, *a.* pułapowy, połapowy; **-nfe'nster**, *n.* okno pokojowe; **-ngeleh'rter**, *m. iron.* literat pokojowy, książkowy; **-ngerä'th**, *n.*, **-ngerä'thschaften**, *f. pl.* pokojowe sprzęty; **-nhei'zer**, *m.* palacz; kalefaktor; opalacz pieców; **-nho'cker**, *m. iron.* piecuch; domator; **-nhu'nd**, *m.* pies pokojowy; **-nka'mmer**, *f.* komorka; alkowa; **-nle'ben**, *n.* *życie domatorskie; **-nmä'dchen**, *n.* izdebna; pokojówka; **-nma'ler**, *m. Mal.* pokojowy malarz; **-nmalerei'**, *f.* pokojowe malarstwo; **-no'fen**, *m.* piec pokojowy; **-nschlü'ssel**, *m.* klucz od pokoju, od izby; **-nsie'ch**, *a.* chory od ciągłego siedzenia w pokoju; **-nthü'r**, *f.* drzwi od pokoju; **-nuh'r**, *f.* zegar pokojowy; **-nwä'rme**, *f.* ciepło pokojowe.

Stuck, **Stukk**, **Stuccatu'rarbeit**, *f. Bk. Bldh.* sztukaterja; sztukatura; sztukatorska robota; **Stuccateu'r**, **-catu'rer**, *m.* sztukator; **-cateu'rs-**, **-catu'rers-**, *a.* sztukatorski

Stück, *n.* kawał, kawałek; in Stücke na kawałki; (ein gut) dobry kawał; — für —, *jeden kawałek po drugim; (einer Masse, einer Anzahl, im Schauspiel 2c.) sztuka; (Kanone) działo; es ist ein liederliches — von einem Weibe, *to nicpoń (łajdak) kobieta; in Einem -e pod jednym względem; (in diesem), *co to tego; co się tego tyczy; in allen -en we wszystkiem; von freien -en z własnéj woli; dobrowolnie; das ist ein starkes —! a to okropnie! a to rzecz nie mała, straszna!

Stü'ckarbeit, *f.* robota na sztuki; **-ckarbeiter**, *m.* ten, co na sztuki robi; **-ckchen**, *n. dim.* kawałeczek; sztuczka; **-ckchenweise**, *a. u. ad.* kawałkami; po kawałeczku; **Stü'ckeln**, *va.* na kawałki dzielić; **Stü'cken**, *va.* nasztukować; **-ckfaß**, *n. Wb.* beczka mieszcząca w sobie 15 wiader; **-ckgießer**, *m.* ludwisarz; działoléj; **-ckgießerei'** *f.* działoléjnia; **-ckgut**, *n. H.* towar do pojedynczego sprzedawania oder na sztuki; **-ckknecht**, *m. Kw.* woźnica od armat; **-ckkohle**, *f. Bw.* gruby węgiel; **-ckkugel**, **-ckladung** 2c., s. Kano'nenku'gel 2c.; **-cklein**, *n. dim.* (Liedchen) piosnka; aryjka; (lustiger Streich 2c.) figiel; stuczka; **-ckofen**, *m.* półwielki piec; **-ckpforte**, *f. Sw.* strzelnica albo dziura w burcie okrętowym do działa; **-cksalz**, *n. Bw.* beczkowa sół; rum; **-ckschuß**, *m. Kw.* wystrzał armatni; **-ckverzei'chniß**, *n.* spis szczegółowy; **-ckweise**, *a. u. ad.* kawałkami; po kawałku; sztukami; **-ckwerk**, *n.* dzieło z kawałków od. z ułamków złożone; *zbieranina bez całości; *latanina; **-ckwischer**, *m. Kw.* szczotka do czyszczenia dział.

Stu'del, *f* studel, skobel w zamku.

Stude'nt, *m.* student; uczeń Uniwersytetu; akademik; **Stude'nten-**, *a.* studencki; akademicki; **-ntenblu'me**, *f. Ng.* żakuła; **-ntenjah're**, *n. pl.* *kurs nauk; lata akademiczne; **-ntenle'ben**, *n.* życie studenckie od. akademickie; **-ntenmä'ßig**, *a. u. ad.* po studencku; po akademicku; **-ntenwe'sen**, *n.* studenctwo; stósunki studenckie.

Stu'dien-Commission, *f. Stw.* komisja (-syja) edukacyjna; **-dienfonds**, *m. Stw.* fundusz naukowy; **-dienjah'r**, *n.* rok szkolny; **-dienpla'n**, *m.* plan naukowy; **Stu'dium**, *n.* uczenie się; nauka; **Stu'dien-**, *pl.* nauki; studia; sich den — widmen, die — betreiben oddawać się naukom; **Studi'ren**, *vn.* (h.) u. *vn.* uczyć się; oddać się naukom; akademikować; (die Rechte) uczyć się prawa; (seine Rolle) uczyć się roli; —, *n.* uczenie się; **Studi'rlampe**, *f.* lampa studencka, literacka, do prac naukowych; **-rstube**, *f.*, **-rzimmer**, *n.* izba naukowa; pracownia; **Studi'rt**, *ppr.* uczony.

Stu'fe, *f.* schód; stopień; *Bw.* znak na kamieniu wykuty; **Stu'fen**, *va.* schody robić w czém; **Stu'fen-**, *a.* stopniowy;

-ne'rz, *n. Bw.* ruda brylasta; karń rudy; -nfo'lge, *f.* stopniowanie; następstwo; koléj; -nfö'rmig, *a.* stopniowaty; -nga'ng, *m.* schodzenie droga, wstęp lub zstęp po schodach; —, *stopniowanie; wznoszenie się oder postępowanie stopniowe od. stopniami; -ngesa'ng, *m. Tk.* graduał; -njah'r, *n.* rok klimakteryczny; -nlei'ter, *f.* koléj stopniowa; -npfei'fe, *f.* multanki; -nscha'cht, *m.* szyb ze schodami; -nwe'g, *m.* droga po schodach; -nwei'se, *a.* u. *ad.* stopniowo; stopniami.

Stuhl, *m.* (Sitz) siedzenie, miejsce do siedzenia; (Sessel) stołek; krzesło; (Sitz einer Oberbehörde) stolica; heiliger —, *Kg.* Stolica apostolska; (Ausleerung) stolec, stołek do odbywania potrzeby naturalnéj; zu -e gehen pójść na przechod, na stolec; **Stuhl-**, *a.* krzesłowy; (Ausleerungs-) odbytowy; **Stüh'lchen**, *n. dim.* stołeczek; krzesełko; **Stuh'ldecke**, *f.* pokrowiec na krzesło.

Stuh'len, *vn.* (h.) stolcować; wychodować.

Stuh'lfeier, *f. Kg.* uroczysty obchód założenia stolicy papieskiéj; -lflechter, *m.* ten co krzesła wyplata; -lgang, f. Stuhl; -lgangs-, *a.* odbytowy; -lherr, *m.* przełożony sądu; -lklappe, f. Stuh'ldecke; -lkissen, -lpolster, *n.*, -lpfühl, *m.* poduszka krzesłowa; -llehne, *f.* poręcz u krzesła; **Stuh'lmacher**, *m.* ten co stołki (krzesła) robi; **Stuh'lrichter**, *m. Rw.* (in Ungarn) przełożony powiatu; -lschlitten, *m.* sanki krzesłowe; -lüberzu'g, f. Stuh'ldecke; -lzwang, *m.* napieranie na stolec.

Stuck 2c., f. Stukkatu'r 2c.

Stülp, *m.*, **Stü'lpe**, *f.* sztyłpa; zawijana cholewa (u bóta); skrzydło (u kapelusza); **Stü'lpen**, *va.* przykryć (czém szczelnie przystającém); **Stu'lphandschuh**, *m.* rękawica zawijana.

Stü'lpnase, *f.* nos zadarty.

Stumm, *a.* niemy; —, *ad.* niemo; — werden oniemiéć; der Stumme niemy; die Stumme niemowa.

Stu'mmel, *m.* pień, pieniek; koniec (po ucięcu pozostały).

Stu'mmheit, *f.*, -mmsein, *n.* niemota.

Stu'mpel, **Stü'mpel**, *m.* ogarek, koniec niedopalonéj świecy, cygara.

Stü'mper, *m.* partacz; fuszer; -rha'ft, -rmä'ßig, *a.* fuszerski, partacki; -pern, *vn.* (h.) fuszerować; partaczyć.

Stumpf, *a.* tępy; -e Zähne zęby tępe, trętwe, otrętwiałe, zcierpnięte; -er Winkel, *Gl.* rozwarty; -e Nase nos perkaty; -er Schwanz kusy ogon; (machen) stępić; (werden) stępiéć; **Stumpf**, *m.*, f. Stu'mmel; mit — und Stiel, *wykorzynić co tak, że ani śladu nie zostanie; -pfeckig, *a.* tępe krańce mający; **Stu'mpfen**, *vn.* (h.) tępiéć; —, *va.* tępić, stępiać; -pfheit, *f.* tępość; -pfkantig, *a.* tępokancisty; -pfnase, *f.* nos perkaty; -pfnasig, *a.* mający nos perkaty; -pfschwanz, *m.* kusy ogon; -pfschwänzig, *a.* z kusym ogonem; -pfsinnig, *a.* tępy umysł; -pfsinnigkeit, *f.* tępość umysłowa; przytępienie zmysłów; -pfwinkel, *m.* kąt rozwarty; -pfwinkelig, *a.* rozwartokątny.

Stü'ndchen, *n. dim.* godzinka; **Stu'nde**, *f.* godzina; (in einer) za godzinę; (halbe) pół godziny; anderthalb -n półtory godziny; die — hat geschlagen wybiła godzina; (Unterricht) lekcja; in die — gehen, *chodzić na lekcją; (Weile) chwila; (zur) za chwilę; (zu jeder) każdéj chwili; co chwila; von Stund' an, *od téj godziny; über eine — za godzinę; po godzinie; ((Maaß) pół mili; **Stu'nden**, *va.* (Jmdm. eine Zahlung 2c.) czekać, pożyczać na pewien czas; -nden-, *a.* godzinny; -ngeber, *m.* ten co lekcje daje; -nge'ld, *n.* lekcyjne; czesne; zapłata za lekcje; -ngla's, f. Sa'nduhr; -nla'ng, *a.* u. *ad* godzinę lub kilka godzin trwający; -nlau'f, *m.* bieg godzin; -npla'n, *m.* plan lekcji; rozkład godzin; -nra'd, *n.* koło od kółko godzinowe (w zegarze lub zegarku); -nru'fer, *m.* obwoływacz godzin; -nsäu'le, *f.* słup milowy; -nschla'g, *m.* bicie godziny; -nuh'r, *f.* zegar godzinowy; -nverzei'chniß, *n.* spis lekcji; -nwei'se, *a.* u. *ad.* godzinami; -nwei'ser, -nzei'ger, *m.* godzinnik; skazówka godzinowa; -nze'ttel, *m.* cedula oder karta godzinowa (na pocztach); -nzi'rkel, *m.* koło godzinowe; **Stü'ndlein**, *n. dim.* godzinka; -ndlich, *a.* co godzinny; —, *ad.* co godzina; co chwila.

Stu'ndung, *f. Rw.* odroczenie.

Sturm, *m.* ruch z hałasem połączony; (mit Gewitter 2c.) burza; wicher; nawałnica; zawierucha; (blasen, schlagen), *Kw.* do szturmu trąbić, bębnić; (läuten) na trwogę od. na gwałt dzwonić; (laufen), *Kw.* szturm przypuścić; -manlauf, *m. Kw.* zapęd do szturmu; **Stu'rmband**, *n.* krzyżownica; **Stu'rmbedroh't**, **Stu'rmbeflü'gelt**, -mbewe'gt, *a.* *burzą zagrożony, oskrzydlony, obciążony, miotany; -mbock, *m. Kw.* taran; -mbrücke, *f. Kw.* most do szturmu od. do zdobywania twierdz itd.; -mdach, *n.* szopa wojenna; *Alt.* żółw' szturmowy; -mtromme'te, *f. Kw.* trąba wzywająca do ataku.

Stü'rmen, *vn.* (h.) szturmować, szturm przypuszczać; der Wind stürmt burzliwy wiatr huczy; das Meer stürmt morze się burzy, od. jest wzburzone; —, *z hałasem, wrzawą pędzić dokąd; —, *va. Kw.* szturmować do czego; szturmem zdobyć; **Stü'rmer**, *m.* ten, co szturmuje, szturmem zdobywa lub zdobyć pragnie; gwałtowny napaśnik; (Hut) ogromny trójkątny kapelusz; **Stu'rmfahne**, *f. Kw.* chorą-

giew w czasie szturmu za znak używana; -mfaß, *n.* beczka z wodą lub na wodę do gaszenia pożaru; -mfest, *a.* zdolny do oparcia się burzy (okręt) lub do wytrzymania szturmu; -mflut, *f. Sw.* powódź od szturmu; -mgerä'th, *n.* sprzęty do szturmu; -mgewö'lk, *n. Ntl.* chmury burzę zwiastująca; -mglo'cke, *f.* dzwon do bicia na gwałt; -mhaube, *f.* szturmak; szyszak do szturmu używany; **Stü'rmisch**, *a.* burzliwy; **Stu'rmlauf**, *m. Gymn.* bieg napadowy; -mlaufbrett, *n. Gymn.* skocznia napadowa; kładka; -mläufer, *m. Kw.* szturm przypuszczający; -mleiter, *f. Kw.* drabina wojenna, do zdobywania twierdz; -mlos, *a.* nieburzliwy; -mriemen, *m.* rzemień krzyżownica; -mschritt, *m. Kw.* krok śpieszny, przyśpieszony; -msprung, *m. Gymn.* skok napadowy; -mvogel, *m. Ng.* głupysa; petrel; -mwetter, *n.* zawierucha; -mwind, *m. Ntl.* wicher.

Sturz, *m.* gwałtowny spadek; gwałtowne spadnięcie, upadnięcie; *gwałtowny napad choroby; nieprzewidziane nieszczęście; spór; kłótnia; starcie się; (rasches Austrinken) haust; łyk; **Stu'rzacker**, *m. Ldw.* ugorzysko; ugór po raz pierwszy zorany; -rzbach, *m.* potok rwący; -rzbad, *n. Hlk.* kąpiel nawalna.

Stü'rze, *f. Kk.* pokrywka; wieczko.

Stu'rzel, **Stü'rzel**, *m.* koniec; szczątek; koniuszeczek.

Stü'rzen, *vn.* (s.) paść (nagle, gwałtownie); (vom Pferde) spaść z konia; (in's Zimmer) wpaść do pokoju; (aus dem Hause) wypaść z domu; —, *va.* zepchnąć, zrzucić, strącić, kogo, co; (Jmdn. in's Verderben) wtrącić kogo w przepaść, o zgubę go przyprawić; (in's Unglück) w nieszczęście wprowadzić; (Jmdn.) *zgubić kogo, zwalić go; (einen Acker) pokładać rolą; ugór przewracać; (den Becher) wychylić puhar; (sich) rzucić się; (auf den Feind) na nieprzyjaciela nagle uderzyć; **Stu'rzkarren**, *m.* taczki ob. kara do spuszczania z tyłu; -rzleder, *n.* podogonie; **Stü'rzung**, *f.* (des Ackers) pokładanie roli; -rzungs-, *a.* pokładalny.

Stu'te, *f. Ng.* klacz; kobyła; **Stu'ten-**, *a.* kobyli; -nfü'llen, *n.* źrebica, klaczka, kobyłka (jako źrebię); -nmi'lch, *f.* kobyle mléko; kumysz; **Stuterei'**, *f.* stadnica. [kita.

Stutz, *m.* rzecz kusa; (Federstutz) krótka

Stütz, *m. Gymn.* podpór.

Stü'tzbalken, *m. Bk.* belka podpierająca.

Stu'tzbart, *m.* wąsiki; -tzbüchse, *f.* krótka fuzja; karabinek; sztuciec.

Stütze, *f.* podpora.

Stu'tzen, *vn.* (h.) zdumieć się, zastanowić się; —, *va.* przyciąć, obciąć, urznąć co (aby było krótkie, kuse).

Stü'tzen, *va.* podpierać (ścianę, drzewo, stodołę); (sich) podeprzéć się; (sich auf den Ellbogen) podeprzéć się łokciem; (sich auf etw.), *opierać się na czém; spuszczać się na to; —, *n.* podparcie, podpieranie.

Stu'tzer, *m.* elegancik; modniś; strojniś;

Stu'tzer-, *a.* elegancki; -rhaft, -rmä'ßig, *a.* fircykowaty. [kopach.

Stü'tzgerü'st, *n. Bw.* stęplowanie w pod-

Stu'tzglas, *n.* kieliszek niski a szeroki; -tzhandschuh, *m.* rękawiczka po łokcie, a bez palców.

Stu'tzig, *a.* zdumiały; zmieszany; (werden) zmieszać się; -tzigkeit, *f.* zadziwienie; podziw.

Stu'tznase, *f.* nos zadarty; tępy nos; -tzohr, *n.* ucho obcięte (u psa, itd.; -tzperü'cke, *f.* peruka okrągła.

Stü'tzpfeiler, *m. Bk.* słup; filar; -tzpunkt, *m.* punkt oparcia.

Stu'tzrohr, s. Stu'tzbüchse; -tzschwanz, *m.* kusy ogon, ucięty (u konia, psa); kuc; -tzuhr, *f.* zegar stołowy.

Stü'tzung, *f. Bk.* stęplowanie; stęplówka.

Styl, **Stil**, *m. Spl.* styl; sposób pisania; (im Kalender): alter, neuer — styl dawny, nowy; **Styl-**, **Stil-**, *a. Spl.* stylowy; -lisi'ren, *va.* stylizować; -li'st, *m.* stylista; -li'stik, *f.* nauka stylu; -li'stisch, *a.* stylistyczny; —, *ad.* pod względem stylu; -lübung, *f. Spl.* wprawa stylowa; wprawa stylistyczna.

Sua'da, **Sua'de**, *f.* potoczystość mówienia; krasomowość; wygadaność.

Subalte'rn, *a.* podwładny (urzędnik); podkomendny (oficer); —, *m.* subaltern; -rnbea'mter, *m.* urzędnik podwładny; -rnitä't, *f.* podwładność; -rnofficie'r, *m.* oficer niższéj rangi.

Subhastatio'n, *f. Rw.* subhasta, sprzedaż sądowa przez publiczną licytacją; -sti'ren, *va. Rw.* sprzedać na drodze sądowej.

Subje'ct, *n. Spl.* subjekt; podmiot; (Persönlichkeit) subjekt; -jecti'v, *a.* subjektywny, podmiotowy; -jectivitä't, *f.* subjektywność.

Sublima't, *n. Schdk.* sublimat; surnat; nadchlorek merkurjuszu; -mi'ren, *va.* sublimować; -mi'rung, *f.* sublimacja.

Sublimitä't, *f.* górność; wzniosłość.

Subluna'risch, *a.* podksiężycowy.

Submissio'n, *f.* submisja; uleganie; uległość.

Subordinatio'n, *f.* subordynacja; karność; -natio'nswidrig, *a.* przeciwny subordynacji; -ni'ren, *va.* poddawać pod co.

Su'brector, *m.* subrektor; podrektor.

Subscribe'nt etc., s. Unterschrei'ber etc.

Subsi'dien, *n. pl.* zasoby na ostatnią potrzebę; -sidienge'lder, *n. pl.* posiłki; subwencja; -si'dium, *n.* pomoc; wsparcie; zapomoga.

Subsiste'nz, *f.* subsystencja, utrzymanie się; -sisti'ren, *vn.* (h.) subsystować, utrzymywać się. [*a.* rzeczowny.
Substanti'v, *n.* *Spl.* rzeczownik; -ti'visch,
Substa'nz, *f.* substancja, istota materjalna; -stanzialitä't, *f.* istotność; treściwość; -stanzie'll, *a.* istotny; treściwy; pożywny.
Substitui'ren, *va.* substytuować; jedno w miejscu drugiego podstawić; (einen Beamten) urzędnika mianować w miejsce innego; -stitu't, *m.* substytut, zastępca; podstawiony w czyje miejsce; -stitutio'n, *f.* substytucja.
Subti'l, *a.* subtelny; -tilitä't, *f.* subtelność; -tilisi'ren, *vn.* (h.) subtylizować, w drobnostki się wdawać.
Subtractio'n, *f.* odciąganie; -trahi'ren, *va.* *Rk.* odciągać, odciągnąć (jednę liczbę od drugiéj).
Subventio'n, *f.* subwencja, pomoc dana.
Succedi'ren, s. Na'chfolger; -cessio'n, *f.* następstwo; -cessio'nsfähig, *a.* uprawniony do następstwa, do spadku; Succe'ssi'v, *a.* powolny, kolejny; zwolna, powoli od. kolejno po sobie następujący.
Su'chbar, *a.* szukalny; Su'che, *f.* *Jäg.* szukanie; -cheisen, *n.* *Hlk.* sonda; śledník; Su'chen, *vn.* (h.) u. *va.* szukać; starać się o co; (ein Amt), *starać się o urząd; was hast du hier zu —? co tu masz do roboty? gesucht (geziert), *wyszukany, wymuszony; (nach Jmdm., nach etw.) szukać kogo, czego; — poszukiwać czego, dopytywać się o co (w celu nabycia); —, *n.* szukanie; *staranie się;
Su'cher, *m.* poszukiwacz; szukający; -chhund, *m.* *Jäg.* wyżeł; s. a. Stö'berhund, Spü'rhund; -chort, *m.* *Bw.* chodnik poszukiwalny; -chstollen, *m.* *Bw.* sztolnia poszukiwań.
Sucht, *f.* namiętna żądza; (nach etwas) chciwość czego (pieniędzy, sławy); (zum Spielen) passja do gry; Su'chten, *vn.* (h.) (nach etw.) pożądać czego; Sü'chtig, *a.* jątrzący się; obolały; ropiejący; długą chroniczną chorobę mający.
Sud, *m.* warzenie się; wrzenie; gotowanie się; ein — Bier war piwa; ein — Fische, *Kk.* ryby na raz uwarzone.
Süd, *m.* (Sü'den) południe; (Sü'dwind) wiatr południowy; Süd-, *a.* południowy; południowo; -dafrika, *n.* *Geog.* Afryka południowa; -dame'rika, *n.* Ameryka południowa; -ddeutsch, *a.* południowoniemiecki; -ddeutschland, *n.* *Geog.* południowe Niemcy.
Su'del, *m.* kałuża; -lbu'ch, s. Schmie'rbuch; -lei', *f.* partanina; partactwo; partacka robota; bazgranina, gryzmoły; -lha'ft, -lig, *a.* plugawy; niechlujny; brudny; -lko'ch, *m.* niechlujny, brudny kucharz; *iron.* autor brudny, nieobyczajny, gorszący; -lkocherei', *f.* niechlujne gotowanie; brudne jadło; -lkö'chin, *f.* niechlujna, brudna kucharka; -lma'gd, *f.* niechlujna dziewka; flejtuch; Su'deln, *vn.* (h.) u. *va.* partaczyć; partolić; brudno, niechlujnie co robić; bazgrać; gwazdać; -lpapie'r, *n.* papier na raptularzo; -lwä'sche, *f.* brudna (t. j. brudno uprana) bielizna; Su'delwe'rk, *n.* plugawizna; smarowizna; (schlechte Schreiberei) bazgranina.
Sü'den, Süd, *m.* *Stk.* *Geog.* południe; południowa strona nieba oder świata;
Sü'der-, *a.* (Süd): Sü'derpo'l, *m.* biegun południowy; -deuro'pa, *n.* *Geog.* Europa południowa; -dland, *n.* ziemia południowa; -dländer, *m.* południowiec.
Su'dhütte, *f.* *Bw.* warzelnia.
Su'dler, *m.* paskudziarz; bazgracz, gwazdacz (o malarzu); bazgrała; mazgacz.
Sü'dlich, *a.* południowy; —, *ad.* południowo; ku południowi; -dlicht, *n.* *Stk.* *Ntl.* światło południowe; -dost, -dosten, *m.* *Geog.* wschodniopołudniowa strona; -döstlich, *a.* wschodniopołudniowy; -dostwind, *m.* wiatr południowschodni; -dpol, *m.* *Geog.* biegun południowy; -dpunkt, *m.* *Geog.* punkt południowy.
Su'dsalz, *n.* sól warzelna; warzowka.
Sü'dsee, *f.* Morze południowi; -dseite, *f.* strona południowa; -dsüdost, *m.* mały wschód; -dsüdwest, *m.* mały zachód; -dtheil, *m.* część południowa; -dvolk, *n.* naród południowy; -dwärts, *ad.* ku po-
Su'dwerk, *n.*, s. Su'dhütte. [łudniowi.
Sü'dwest, -dwesten, *m.* południowozachodnia strona; -dwestlich, *a.* zachodniopołudniowy; -dwind, *m.* wiatr południowy.
Suffi'x, -ffi'xum, *n.* *Spl.* głoska, sylaba przyczepiona. [fragan.
Suffraga'n, -ga'n-Bischof, *m.* *Kg.* su-
Süh'len, Suh'len, *va.* poniewierać co; (sich) walać się; tarzać się w błocie; -h'lache, Suh'le, *f.* *Jäg.* kałwia.
Süh'naltar, *n.* ołtarz błagalny, -nblut, *n.* krew pojednawcza, na przebłaganie wylana; Süh'ne, *f.* pojednanie; pogodzenie się; zgoda; Süh'nen, *va.* pojednywać; -ngeld, *n.* jednane; -nopfer, *n.* ofjara błagalna.
Suje't, *n.* podmiot; poddany.
Sui'te, *f.* swita, orszak towarzyszący.
Sulphuri'd, *n.* *Bw.* siarek; siarczak.
Su'ltan, *m.* *Stw.* Sułtan; -tanin, *f.* Sułtanka; Su'ltan-, *a.* sułtański.
Sulze, *f.* słona przyprawa do lizania dla bydła; *Kk.* salceson; Su'lzer, *m.* robotnik przy soli; solarz; -lzfleisch, *n.* *Kk.* mięso solone lub w occie moczone; -lzkammer, *f.* rozpuszczanie soli. [jadowity.
Su'mach, *m.* *Ng.* sumak; (giftiger) sumak
Su'mma, s. Su'mme; -ma'risch-, *a.* sumaryczny, skrócony; Sü'mmchen, *n.*

dim. sumka; **Su'mme**, *f.* suma; *treść; **-mmen**, *vn.* (h.) bęczeć; brzęczeć; bączeć; **-men**, **-mi'ren**, *va.* sumować; —, *n.*, **-mi'rung**, *f.* sumowanie.

Sumpf, *m.* bagno; błoto; oparzysko, oparzelisko; **Sumpf-**, *a.* błotny; **-pfbinse**, f. Bi'nsengra's; **-pfbirke**, *f. Ng.* brzoza karłowata; **-pfboden**, *m.* sapisko; żłopy; grunt bagnisty; **-pfgegend**, *f.* mokradla; **-pfgras**, *n.* wisz; wiszar; bagienka; **-pfheidelbeere**, *f. Ng.* pijanica; łochynia; **Su'mpfig**, *a.* bagnisty; grzęski; błotnisty; **-pfigkeit**, *f.* bagnistość; błotnistość; **-pfland**, f. Su'mpfboden; **-pfluft**, *f. Ntl.* węglowodor; **-pfmeise**, *f. Ng.* sikora uboga; **-pfpflanze**, *f. Ng.* greżnoziół; **-pfrohr**, f. Roh'rgras; **-pfschnecke**, *f. Ng.* nalęgota; **-pfveilchen**, *n. Ng.* fijałek błotny; **-pfvogel**, *m. Ng.* ptak błotny; **-pfweihe**, *m. Ng.* sokoł błotnik.

Su'mmsen, f. Su'mmen.

Sund, *m. Geog.* cieśnina morska; Zund, ciaśnina Szwedzka, Zelandzka.

Sü'nde, *f.* grzech; eine — begehen grzech popełnić; **Sü'nden-**, *a.* grzechowy; **-nbeke'nntniß**, *n.* wyznanie grzechów; **-nbo'ck**, *m.* kozioł ofiarny; *grzesznik za wszystkich pokutujący; **-nerla'ß**, *m.*, **-nerla'ssung**, *f.* odpuszczenie grzechów; **-nfa'll**, *m. Bibl.* upadek pierwszych rodziców; przestępstwo Adama; **-nfrei'**, *a.* wolny od grzechu; **-nge'ld**, *n.* pieniądz grzechami nabyty; **-nhöh'le**, *f.* jaskinia grzechu; **-nkne'cht**, *m.* niewolnik grzechu; **-nla'st**, *f.* ciężar, brzemię grzechów; **-nle'ben**, *n.* życie grzeszne; **-nloh'n**, *m.* nagroda (t. j. kara) za grzechy; **-nlo's**, *a.* bez grzechu; **-nlu'st**, *f.* chętka do błądzenia; lubość grzeszna; **-nmaa'ß**, *n.* miara grzechów; **-npfuh'l**, *m.* kałuża grzechów; **-nregi'ster**, *n.* spis grzechów; grzechowy rejestr; **-nschla'f**, *m.* uśpienie w grzechach; **-nschu'ld**, *f.* wina stanowiąca grzech; **-nstra'fe**, *f.* kara za grzechy; **-nto'd**, śmierć grzechowa; **-nverge'bung**, *f.* odpuszczenie grzechów; **-nvo'll**, *a.* pełen grzechów; **-nwe'g**, *m.* droga grzechu; **Sü'nder**, *m.* grzesznik; (armer) delikwent na straceniec wskazany; **Sü'nder-**, *a.* grzeszny; **-rgeschle'cht**, *n.* ród grzeszny; **-rhe'md**, *n.* koszula delikwencka; **-derin**, *f.* grzesznica; **-derversöh'ner**, *m.* *pojednawca grzechu; **-dflut (Si'ntflut)**, *f.* potop; *nadzwyczajna ilość; **-dhaft**, *a.* grzeszny; **-dhaftigkeit**, *f.* grzeszność; **-dig**, *a.* skłonny do grzechu; **-digen**, *vn.* (h.) zgrzeszyć; **-dlich**, *a.* grzeszliwy; winny; występny; grzeszny; **-dlichkeit**, *f.* grzeszliwość; grzeszność; **-dopfer**, *n.* ofiara grzeszny.

Su'ndzoll, *m. Sw. H.* cło za przeprawę przez Zund.

Supe'rb, *a.* pyszny, nadzwyczaj świetny; **-perfei'n**, *a.* wyborny, najlepszy; sam wybór; przedni; **-rgeleh'rt**, *a.* zbyt uczony; **-rintende'nt**, *m.* Superintendent; **-rintendentu'r**, *f.* Superintendentura; urząd superintendenta.

Superio'r, *m. Kg.* Superjor, Przełożony, Przeor; **-rio'rin**, *f.* Przełożona.

Superklu'g, *a.* nadzwyczajnie mądry; przemądry.

Superlati'v, *m. Spl.* najwyższy stopień.

Supernumerä'r, *a.* nadliczbowy; **-perrevisio'n**, *f.* ostatnia rewizja; przegląd.

Sü'ppchen, *n. dim.* zupka; poleweczka; rosołek; **Su'ppe**, *f.* zupa; rosół; eine — einbrocken, *nawarzyć piwa; (rothe), *posoka; krew; **Su'ppen**, *vn.* (h.) jeść zupę; —, *va.* jeść co łyżką jak zupę; jeść co na zupę; **Su'ppen-**, *a. Kk.* rosołowy; **-ne'sser**, **-nfreu'nd**, *m.* przyjaciel zupy; **-nklo'ß**, *m. Kk.* pulpet; klusek do zupy; **-nkräu'ter**, *n. pl. Gtn. Kk.* włoszczyzna; **-nlö'ffel**, *m.* łyżka wazowa; **-nna'pf**, *m.*, **-nschü'ssel**, *f. Kk.* czarka do zupy; **-nte'ller**, *m.* (głęboki) talerz do zupy; **-nto'pf**, *m.* garczek na zupę; **Su'ppig**, *a.* rzadki jak polewka (np. sos).

Suppleme'nt, **Suppli'ren** etc., f. Ergä'nzung etc.

Supplici'ren, *vn.* (h.) suplikować; błagać; prosić; dopraszać się; **Suppli'k** etc., f. Bi'ttschreiben etc. [pierwszeństwo.

Suprema't, *n.* supremacja, najwyższość,

Su'rren, f. Schnu'rren.

Surroga't, *n.* surogat; zastępcze.

Susa'nne, *f. npr.* Zuzanna; **Su'schen**, *n. npr. dim.* Zuzinka; **Su'se**, *f. npr.* § Zuzia.

Suspendi'ren, *va.* (Jmdn.) zawiesić kogo w urzędzie; **-spensio'n**, *f.* zawieszenie; **Suspensio'nsrecht**, *n. Stw.* prawo zawieszenia.

Süß, *a.* słodki; —, *ad.* słodko; etw. — machen osłodzić co; *przedstawić mu jako rzecz miłą; (werden) słodnieć; -er Herr, -es Herrchen, *słodki panicz; *cukierek; karmelek.

Sü'ßbaum, *m. Ng.* słodziec.

Sü'ße, *f.* słodkość; słodycz; **Sü'ßeln**, *vn.* (h.) nudnie słodko smakować; trącić słodyczą; *słodkiego panicza udawać; słodkie słówka cedzić przez zęby; **Sü'ßen**, *va.* słodzić co; **-ßerde**, *f. Bw.* glucyna; tlenek glucynu; **-ßholz**, *n.* łukrecja (w patykach); słodzień; **-ßigkeit**, f. Sü'ße; **-ßklee**, *m. Ng.* sparceta; koniczyna słodka, turecka; **-ßlich**, *a.* słodkawy; **-ßredend**, *a.* *słodkomowny; słodkousty; **-ßteig**, *m. Kk.* przaśnik, ciasto słodkie, niekiszone. [zwierzchniczy.

Suzerä'n, *m. Stw.* lennodawca; Pan

Svelt, *a.*, f. Schlank.

Sybari't, *m.* sybaryta; *rozpustnik.

Sy'lbe etc., f. Si'lbe etc.; **Syllabi'ren**, *vn.* (h.) sylabizować; głoskować.

Syllogismus, *m.* wnioskowanie.
Sylphe, *f. Myth.* sylfida.
Symbo'l, *n.* symbol, znamię, obraz, znak; s. Glau'bensbeke'nntnis; **-bo'lik**, *f.* symbolika, wykład wyznania wiary; **-bo'lisch**, *a.* symboliczny; oznakowy.
Symmetrie', *f.* symetrja; zgodność; **-me'trisch**, *a.* symetryczny; **-pathe'tisch**, *a.* sympatetyczny; **-pathie'**, *f.* sympatja; spółczucie; pociągi; **-pathisi'ren**, *vn.* (h.) sympatyzować; **Symphonie'**, *f. Tk.* symfonja; **-phoni'st**, *m.* symfonista.
Sympto'm, *n.* symptom (choroby); przypadłość; **-mptoma'tisch**, *a. Hlk.* symptomatyczny.
Synago'ge, *f. Kg.* synagoga; bożnica; **-nago'gen-**, *a. Kg.* do synagogi należący; **-nmi'tglied**, *n.* synagoganin.
Syndica't, *n. Rw.* syndykat; syndykostwo; **-ndicus**, *m. Rw.* syndyk, adwokat magistratualny.
Syne'drium, *n. Bibl. Alt.* synedrjum, Rada żydowska w Jerozolimie.
Syno'de, *f. Kg.* synod; **-da'l-**, *a.* synodalny.
Syno'disch, *a. Stk.* dobieżny.
Synony'm, *n.*, s. Syno'nyma; —, **Synony'misch**, *a. Spl.* równoznaczny; **-nyma**, *n.* synonim; bliskoznacznik; **Synony'mik**, *f.* synonimika, nauka o synonimach.
Sy'ntax, *f. Spl.* składnia; nauka o składni; **-nthesis**, **-nthe'se**, *f. Spl.* synteza, nauczanie przez zbiór wyobrażeń; **-nthe'tisch**, *a.* syntetyczny; zbiorowy; **-e Methode** sposób zbiorowy.
Sy'philis, *f. Hlk.* kita; choroba weneryczna; **-phili'tisch**, *a.* weneryczny.
Sy'rien, *n. Geog.* Syrja; **Sy'rier**, *m.* Syryjczyk; **-rin**, *f.* Syrjka; **-risch**, *a.* Syryjski.
Sy'rup, **Sy'rop**, *m. H.* syrop.
Syste'm, *n.* system; systemat; etw. in ein — bringen ułożyć co w system; **-ma'tiker**, *m.* systematyk; **-ma'tisch**, *a.* systematyczny; **-matisi'ren**, *va.* systematycznie spisywać, układać; **-misi'rung**, *f. Philos.* układanie; systemizowanie; *Stw.* umieszczenie na etacie.

T.

Tabagie', *f.* tytuniarnia; szynkownia; kawiarnia.
Ta'bak, *m. Ng. H.* (zum Schnupfen) tabaka; (zum Rauchen) tytuń; (schnupfen, rauchen) tabakę zażywać, tytuń palić; **Ta'baks-**, *a.* tabaczny, tabakowy, tabaczkowy; tytuniowy; **-ksbau'**, *m.* uprawa tytuniu; **-ksbeu'tel**, *m.* kapczuch; kapciuch; **-ksbla'tt**, *n.* liść tytuniu; **-ksbü'chse**, *f.* puszka na tabakę lub na tytuń; **-ksda'mpf**, *m.* dym z tytuniu; **-ksdo'se**, *f.* tabakierka; **-kse'rnte**, *f.* zbiór tytuniu; **-ksfa'rbig**, *a.* tabaczkowy; **-ksfe'ld**, *n.* pole pod tytuń oder tytuniem zasadzone; **-ksgefä'll**, *n. Stw.* dochód ze sprzedaży tytuniu i tabaki; **-ksgese'llschaft**, *f.* towarzystwo tabaczne lub tytuniarskie; **-ksha'ndel**, *m.* handel tabaką i tytuniem; **-kshä'ndler**, *m.* tabacznik; **-kska'sten**, *m.* skrzynka na tytuń lub z tytuniem; **-kskrau't**, *n. Ng.* zdrowiec; **-ksmonopo'l**, *n. Stw. H.* monopol tytuniu; **-ksmü'hle**, *f.* młynek do tabaki; **-kspfei'fe**, *f.* fajka; lulka; **-kspfla'nze**, *f. Ng.* tytuń (jako roślina); **-kspfla'nzung**, *f.* plantacja tytuniu; **-ksqua'lm**, **-ksrau'ch**, s. Ta'baksda'mpf; **-ksrau'cher**, *m.* tytuniarz; **-ksrau'cher-**, *a.* tytuniarski; **-ksro'hr**, *n.* cybuch; **-kssa'ft**, *m.* sok z tytuniu; sok z fajki; **-ksschnu'pfer**, *m.* tabacznik; tabaczarz; **-kssteu'er**, *f. Stw.* tabaczne; **-ksto'pfer**, *m.* żelazko do przytłaczania tytuniu w fajce; **-kstrafi'k**, *m. H.* sprzedaż tytuniu i tabaki; **-ksverkäu'fer**, *m.* tabacznik; **-ksverkäu'ferin**, *f.* tabaczniczka; **-ksverla'g**, *m. H.* skład tytuniu i tabaki; **-ksverle'ger**, *m. H.* hurtownik tytuniu i tabaki; **-ksverschlei'ß**, *m.*, s. Ta'bakstrafi'k; **-ksverschlei'ßer**, *m. H.* trafikant; tabacznik.
Tabe'lle, *f.* tabela; **-lla'risch**, **-llen-**, *a.* tabelaryczny; **-nfo'rm**, *f.* kształt tabelaryczny.
Taboure't, *n.* taboret.
Tabulatu'r, *f.* tablatura; **Tabule't**, *n.* skrzynka z szufladkami lub przegródkami, w której kramarze towary noszą; **-le'tkrämer**, *m.* kramarz (w skrzynce obnoszący towary).
Tact ꝛc., s. Takt ꝛc.
Ta'del, *m.* nagana; przygana; **-delha'ft**, **-dello's**, *a.* nienaganny; bez nagany; nieposzlakowany; **-dello'sigkeit**, *f.* nieskazitelność; **-dellu'st**, *f.* ochota do ganienia; **Ta'deln**, *va.* ganić kogo, co; naganić, przyganić; **-lsu'cht**, *f.* chętka do ganienia; **-lsü'chtig**, *a.* lubiący ganić; **-ger Mensch** zrzęda; zrzędzicha; rzędziocha; **-lswe'rth**, *a.* godzien nagany; **-lwo'rt**, *n.* słowo ganiące; **Ta'dler**, *m.* przyganiacz; ganiciel; censor; krytyk; **-lerin**, *f.* ganicielka.
Ta'fel, *f.* tafla; (Tisch, Speisetafel) stół; die — decken nakrywać do stołu; die — aufheben wstać od stołu; Jmdn. zur — laden zaprosić kogo na obiad; **Ta'fel-**, *a.* stołowy; taflowy; **-lau'fsatz**, *m.* zastawa

stołu; -lbeste'ck, *n*. puzderko ze sztućcem stołowym; -lbi'rne, *f*. panna; Tä'felchen, *n*. *dim*. tabliczka; -lde'cker, *m*. stolnik; -ldie'ner, *m*. służący do stołu; -lfä'hig, *a*. godny zasiadać do pańskiego stołu; -lfö'rmig, *a*. tabelaryczny; -lge'ld, *n*. stołowe; -lgerä'th, -lgeschi'rr, *n*. stołowe sprzęty; -lgla's, *n*. szkło taflowe; -lgu't, *n*., -lgü'ter, *n*. *pl*. dobra stołowe; -llie'd, *n*. pieśń stołowa, biesiadna; -lmusi'k, *f*. *Tk*. muzyka stołowa; Ta'feln, *vn*. (h.) obiadować; wieczerzać; Tä'feln, *va*. *Zm*. deskami wykładać, obijać, futrować (ściany); taflować, taflami wykładać; getäfelter Fußboden podłoga taflowana; posadzka.

Ta'felo'bst, *n*. owoce stołowe; -lre'de, *f*. mowa biesiadna; -lre'dner, *m*. mowca biesiadny; -lru'nde, *f*. grono stołujących; -lservi's, -lservi'ce, *n*. naczynia stołowe; służba stołowa; -felsi'lber, *n*. srebro stołowe; -lspa'th, *m*. *Bw*. warstowiec; -lstei'n, *m*. tafla; -ltu'ch, s. Ti'schtuch; Tä'felung, *f*. taflowanie, układanie w tafle (podłogi); (Tä'felwerk) taflowanie, podszewka od. posadzka ścienna; robota taflowa; Ta'felzeu'g, *n*. stołowa bielizna; -lzi'mmer, *n*. pokój jadalny.

Ta'ffet, *m*. *W*. kitajka; Ta'ffet-, Ta'ffeten, *a*. *W*. kitajczany; kitajkowy; -tba'nd, *n*. wstążka kitajkowa; -tspie'gel, *m*. *W*. kitajkowy połysk (w materji); -twe'ber, *m*. tkacz kitajkowych materji.

Tag, *m*. dzień; es wird — dzień się robi; der — bricht an dnieje; ma się na dzień; bei -e, am -e w dzień; za dnia; wie — u. Nacht jak dzień do nocy; etw. an den — bringen, *na jaw (na widnią, na jaśnią) co wyprowadzić; objawić, wyjawić; an den — kommen, *wyjść na jaw; an den — legen okazać co; der — nimmt ab, zu dnia przybywa, ubywa; — u. Nacht dzień i noc; vor drei -en przed trzema dniami; in zehn -en za 10 dni; vor acht -en przed tygodniem; in acht -en za tydzień; alle -e codzień; einen — um den andern, *co drugi dzień; in unseren -en, *w naszym czasie; za naszego życia; heut zu -e, heutiges -es dzisiaj; teraz; w tym czasie; eines -es kiedyś; któregoś dnia; kiedyś; guten —! dzień dobry!

Tag-, Ta'ges-, *a*. dzienny; dniowy; -gblind, *a*. niedowidzący w dzień; -gblinder, *m*. nocowidz; -gblindheit, *f*. dzienna ślepota; -gea'rbeit, *f*. robota dzienna, dniowa; -gesberi'cht, *m*. raport dzienny; -gebla'tt, *n*. *Litt*. dziennik; -gebu'ch, *n*. dziennik; -gedie'b, *m*. *próżniak; nicpoń; -gei'nbau, *m*. *Bw*. dzienna odbudowa; -gesdie'nst, *m*. służba dzienna, dniowa; -gefah'rt, *f*. *Rw*. dzienna jazda; -gefa'lter, *m*. błyszczak; motyl dzienny; -gegel'd, *n*. dzienne; djurne; djeta; zapłata za dzienną pracę; -gela'ng, *a*. u. *ad*. całe dnie trwający; po całych dniach; -gelo'hn, *m*. zapłata dzienna; -gelöh'ner, *m*. podziennik; podzienny; najemnik (co się na dni najmuje); -gelöh'nerin, *f*. najemnica; -gema'rsch, *m*. marsz dniowy, jednodniowy; dniówka; Ta'gen, *vn*. (h.) dnieć; *Slw*. *etc*. zgromadzić się; rokować, sejmować; -gepo'st, -gespo'st, *f*. dzienna poczta; -gesre'chnung, *f*. dzienny rachunek; -gerei'se, *f*. podróż jednodniowa; dzień drogi; Ta'ges-, *a*. dzienny; -sa'nbruch, *m*. nadejście dnia; brzask; świt; (mit) wraz ze dniem; (lange vor) na podkurku; -sa'ngabe, *f*. oznaczenie od. dopisanie dnia; data; -gesa'tzung, *f*. audjencja; termin; -sbefeh'l, *m*. *Kw*. rozkaz dzienny; -gescha'cht, *m*. *Bw*. wierzchnia część szybu; -sschi'cht, *f*. *Bw*. szychta, robota górnikowi na dzień wyznaczona; -geschla'f, *m*. sen dzienny; -geschlä'fer, *m*. sypiający od. lubiący sypiać w dzień; dzienny śpioch; -sgla'nz, *m*. blask dzienny; -sglei'che, *f*. *Ntl*. dziennorównia; równodzień; -she'lle, *f*. jasność dzienna; *taka jak w dzień; -skau'f, *m*. *H*. kupno odręczne; -slä'nge, *f*. długość dnia; -sli'cht, *n*. światło dzienne; -so'rdnung, *f*. porządek dzienny; -sstu'nde, *f*. godzina dzienna; -szei't, s. Ta'geszei't; -gevo'gel, *m*. *Ng*. ptak dzienny; -gewa'sser, *n*. *Bw*. woda na powierzchni; -gewei'se, *f*. tryb codzienny; —, *ad*. dniami; na dni; -gewe'rk, *n*. dzienna robota, praca; -gewe'tter, *n*. *Bw*. powietrze atmosferyczne; -gezei't, *f*. czas dzienny; -gezei'tung, *f*. gazeta codzienna; Ta'gfahrt, -gfrist, s. Ta'gefah'rt xc.; Ta'ggeha'lt, *m*. djurna; płaca dzienna; -ggeschö'pf, *n*. stworzenie jednodniowe; Ta'glich, *a*. dzienny; codzienny; powszedni; Tags, *ad*. w dzień; za dnia; -gsatzung, *f*. *Rw*. termin, zjazd; -gtä'glich, *a*. codzienny; —, *ad*. dzień w dzień; -gthierchen, *n*. *dim*. *Ng*. zwierzątko dzienne, jednodzienne.

Tag- und Na'chtgleiche, *f*. *Ntl*. zrównanie dnia z nocą.

Tai'lle, *f*. talia; kibić; figura; stan (u sukni; hübsche — stanik; Tailli'ren, *va*. *Ktsp*. tasować (karty).

Ta'kel, *m*. *Sw*. lina okrętowa; powróz; tałatajstwo; szubrastwo; Ta'keln, *va*. (ein Schiff) okręt opatrzyć w potrzebne sprzęty; -lwe'rk, *n*. *Sw*. liny okrętowe; potrzeby okrętowe.

Takt, *m*. *Tk*. takt; den — angeben, schlagen, treten takt dawać, wybijać, nogą bić; nach dem -e w takt, podług taktu; aus dem -e kommen wyjść z taktu; zgubić takt; — für etw. haben mieć takt do czego; Takt-, Tact-, *a*. *Tk*. taktowy; -tangeber, *m*. ten, co takt daje; -tfest, *a*. mocny w takcie; -führer, *n*. ten co takt daje.

Ta'ktik, *f. Kw.* taktyka; **-ktiker**, *m.* taktyk; **-ktisch**, *a.* taktyczny; tyczący się sztuki wojennéj. [brak rozsądku.
Ta'ktlos, *a.* nierozsądny; **-ktlosigkeit**, *f.*
Ta'ktmäßig, *a.* taktowy; podług lub według taktu; do taktu zastósowany; **-kt-messer**, *m. Tk.* chronometr (muzyczny); **-ktschlag**, *m. Tk.* uderzenie taktowe ob. taktu; **-ktschlagen**, *n.* wybijanie taktu; **-ktschläger**, *m.* ten co takt wybija; **-kt-strich**, *m. Tk.* kréska taktowa.
Tala'r, *m.* talar, suknia długa po kostki; sutanna.
Tale'nt, *n.* talent, zdolność do czego; **-le'ntlos**, *a.* bez talentu; niezdolny; **-t-losigkeit**, *f.* niezdolność; **-tvoll**, *a.* utalentowany; pełen talentu.
Talg, *m.* łój; **Talg-**, *a.* łojowy; **-gartig**, *a.* łojowaty; **-gbrod**, *n.* krąg łoju; **Ta'l-gen**, *vn.* (h.) łój z siebie dawać; —, *va.* łoić; łojem smarować; **-lgicht**, *a.* łojowaty; łoisty; **Ta'lgig**, *a.* połojony; **-lg-licht**, *n.* świeca łojowa.
Talio'n, *f. Rw.* talija; odwet.
Ta'lisman, *m.* talizman.
Talk, **Ta'lkstein**, *m. Ng.* talk; łojek.
Ta'lmud, *m.* talmud (żydowski); **-disch**, *a.* talmudyczny; **-di'st**, *m.* talmudysta; talmudzista.
Tamari'nde, *f.*, **-ndenbau'm**, *m. Ng.* tamarynda; daktyl Indyjski.
Tamari'ske, **-ri'skenstau'de**, *f.*, **-sken-strau'ch**, **-skenbau'm**, *m. Ng.* tamaryszek.
Tambou'r, *m. Kw.* tambor; dobosz.
Tambouri'n, *n.* tamboryno; tamborek (do haftowania).
Tand, *m.* cacko; bawidełka; świecidełka; *bagatele; fraszki; mamona; zabawki dla dzieci; (altes Gerülle ꝛc.) starzyzna; **Tändelei'**, *f.* igranie; igraszka; cackanie się; zajmowanie się drobiazgami; **-lha'ft**, **-delig**, *a.* lubiący się cackać, pieścić; lubiący się zajmować drobiazgami; **-lkra'm**, **-lma'rkt**, s. Trödelkra'm ꝛc.; **Tä'ndeln**, *vn.* (h.) igrać, cackać się (z kim); baraszkować; bawić się drobnostkami; **-l-pu'ppe**, *f.* lalka do zabawki; **-lwe'rk**, s. Tand; **Tä'ndler**, *m.* igracz; pustak; figlarz; opieszalec; lubiący się ociągać.
Tang, *m. Ng.*, s. Ta'ngalge, *f.*; **Ta'ng-**, *a. Ng.* do strónki należący; **Ta'ngalge**, *f. Ng.* strónka.
Tange'nte, *f. Gl.* styczna; sztyft u klawisza bijący w stronę; **Tange'nten**, *pl.* pałeczki.
Ta'nnapfel, s. Ta'nnzapfen; **Ta'nne**, *f.*, **-nnenbau'm**, *m. Ng.* jodła; **Ta'nnen-**, **Tann-**, *a. Ng.* jodłowy; **-nenbo'rken-käfer**, *m. Ng.* jodłowiec; **-nenbre'tt**, *n.* deska jodłowa; **-nengehö'lz**, *n.*, **-nen-hai'n**, *m.* jodłowy gaik; **-nenha'rz**, *m.* żywica jodłowa; **-nenho'lz**, *n.* jedlina; jodłowe drzewo; **-nenwa'ld**, *m.* jodłowy las; **-nenwe'del**, *m.* sosnoweczka; przęstka; **-nzapfen**, *m.* szyszka jodłowa.
Ta'nte, *f.* ciotka; meine liebe —! moja droga ciociu! **Ta'nten-**, *a.* ciotczany, ciotczony, cioteczny, ciotczyn.
Tantième, *f.* procent.
Tanz, *m.* taniec; einen — aufführen rozpocząć taniec; nun geht der — wieder los! *otóż na nowo się zaczyna (kłótnia itd.)! **Tanz-**, *a.* tańcowy; taneczny, tanieczny; **-zbär**, *m.* niedźwiedź tańcujący; **-zbelu'stigung**, *f.* zabawa z tańcami; **-zboden**, *m.* miejsce ob. dom, gdzie się schodzą na tańce; **Tä'nzchen**, *n. dim.* tańczyk, taneczek; taniec; **Tä'nzeln**, *vn.* (h.) podrygać; **Ta'nzen**, *vn.* (h.) tańcować; tańczyć; als erstes Paar — przodkować; —, *va.* tańcować co (walca itd.); —, *n.* tańcowanie; **Tä'nzer**, *m.* tanecznik; tancerz; tańcujący z profesji; **-nzer-**, *a.* do tancerza należący, jemu właściwy; **-nzerin**, *f.* tancerka; tanecznica; **-zfest**, *n.* uroczystość z tańcami; **-zge-se'llschaft**, *f.* towarzystwo tańcujących; **-zkunst**, *f.* sztuka tańcowania; tańce (jako umiejętność); **-zkünstler**, *m.* tancerz; biegły w tańcu; **-zkünstlerin**, *f.* tancerka; **-zlust**, *f.* ochota do tańca; **-zlustig**, *a.* ochotę do tańcu mający; **-zmädchen**, *n.* panienka tańcująca; **-nzmeister**, *m.* tanemistrz; nauczyciel tańców; **-zplatz**, *m.* miejsce do tańca; **-zpuppe**, *f.* lalka tańcująca; **-zsaal**, *m.* sala do tańca; **-z-schritt**, *m.* krok tańcowy; **-zschuh**, *m.* trzewik do tańca; **-zschule**, *f.* szkoła tańca; **-zschüler**, *m.* uczeń tańca; uczący się tańca; **-zschülerin**, *f.* ucząca się tańca; **-zstück**, *n. Tk.* kawałek do tańcowania, taniec; **-zstunde**, *f.* lekcja tańca; **-zsucht**, *f.* pasja do tańca; **-zsüchtig**, *a.* pasjonowany do tańca; **-zvergnü'gen**, *n.* tańcująca zabawa; **-zwuth**, *f.* szalona namiętność do tańca.
Tape't, *n.*, s. Te'ppich; etwas auf's — bringen, *wyprowadzić co na stół oder na plac; wystąpić (wyjechać) z czém; wzmiankę o czém uczynić; **Tape'te**, *f.* obicie (na ścianę); tapeta; **-pe'ten-**, *a.* obiciany; **-nfabri'k**, *f.* fabryka obiciana; **-pezerei'**, *f.* obicie; tapicerja; **-pezie'ren**, *va.* tapicerować, obić czém (ściany); obicia dawać; **-zie'rer**, *m.* tapicer; **-zie'rung**, *f.* tapicerowanie.
Ta'pfer, *a.* u. *ad.* odważny; dzielny; śmiały; — tęgo, żwawo, raźnie; dzielnie; **-pferkeit**, *f.* odwaga; dzielność; męstwo; waleczność.
Tapisserie', *f.* tapicerja, obicia.
Ta'ppe, *f.* łapa; **Ta'ppen**, *vn.* (h.) tupać, tupając iść; drobno stąpać, aby nie mieć przypadku; (im Finstern) macać po ciemku; niepewne przypuszczenia robić szukając prawdy; tappend po omacku; o-

mackiem; Tä'ppisch, a. niezgrabny; Tapps, m.: Hans — in's Mus, iron. rura do barszczu; gamoń.
Ta'ra, Tha'ra, f. H. tara.
Tara'ntel, f. Ng. tarantula; pająk jadowity; =ntel=, a. do tarantuli należący, jéj właściwy; =nte'lle, f., =lla'nz, m. tarantella.
Tari'f, m. Stw. H. taryfa; spis; wykaz; Tari'f=, a. — taryfy; do taryfy należący.
Taro'k, Taro'c, n. tarok (gra).
Tarta'ne, f. Sw. szybki statek.
Ta'rtar ꝛc., s. Tata'r ꝛc.
Ta'rtsche, f. Kw. tarcza; rogaczka.
Tä'schchen, n. dim. kieszonka; Ta'sche, f. kieszeń; worek; kieska; mieszek; wacek; kaléta; (bei Thieren) gęba; policzek; Zk. komórka; ustęp; Ta'schen=, a. kieszonkowy; =nausgabe, f. Bchh. wydanie kieszonkowe; =nbibliothe'k, f. Litt. biblioteka kieszonkowa; =nbu'ch, n. książka kieszonkowa; pugilares; =ndie'b, m. rzezimieszek; =nforma't, n. format kieszonkowy; =nge'ld, n. pieniądze kieszonkowe; =nkale'nder, m. kalendarzyk kieszonkowy; =nka'mm, m. grzebień kieszonkowy; =nkre'bs, m. Ng. mazynet; pająk morski; =nlate'rne, f. latarnia kieszonkowa; =nle'xikon, s. Ta'schenwö'rterbu'ch; =nme'sser, n. nóż kieszonkowy; =nspie'gel, m. zwierciadło kieszonkowe; =nspie'l, n., =nspielerei', f. kuglarstwo; =nspie'ler, m. kuglarz; =nspie'lerstü'ckchen, n. dim. kuglarski figiel; =ntu'ch, n. chustka do nosa; (seidenes) fular; =nuh'r, f. zegarek kieszonkowy; =nwö'rterbu'ch, n. Litt. słownik kieszonkowy; Tä'schner, m. kaletnik; miechownik; =nerha'ndwerk, n. miechownictwo; =nerwaa'ren, f. pl. towary kaletnicze.
Tä'sschen, n. dim. filiżaneczka; Ta'sse, f. filiżanka; Ta'ssen=, a. do filiżanki należący; =nfö'rmig, a. kształt filiżanki mający; filiżankowaty.
Tastatu'r, f. Tk. klawisze; klawiatura (u fortepiana); Ta'stbar, a. dający się macać; Ta'ste, f. Tk. klawisz (u fortepiana); Gl. styczna; Ta'sten, vn. (h.) macać; pomacać; macnąć; (auf, an etw.) macać, pomacać co z wierzchu, z boku; (nach etw.) macać dla znalezienia czego; —, va. macać co; kotycać; =nbre'tt, n. Tk. klawiatura (u fortepianu); =nspie'l, =nwe'rk, n. Tk. instrument z klawiszami; Ta'ster, m., =rzi'rkel, m. cyrkiel tokarski; =stinn, m., =stvermö'gen, n. zmysł dotykania.
Tata'r, m. Geog. Tatarzyn; Tatar; =rei', f. Tatarja; =rin, f. Tatarka; =risch, a. Tatarski. [klepać po gębie.
Ta'tsche, f. łapa; Tä'tscheln, va. głaskać, Tättowi'ren, va. punktować skorę.
Tä'tzchen, n. dim. łapka; łapeczka; Ta'tze, Tau, n. Sw. lina. [f. Ng. łapa.

Taub, a. głuchy; (werden) ogłuchnąć; der Taube głuchy; (machen) ogłuszyć; gegen etw. — sein głuchym być na co; nie chcieć słuchać czego; =e Nessel pokrzywa nieparząca; =e Nuß orzech pusty.
Täu'bchen, n. dim. gołąbek; Tau'be, f. Ng. gołąb'; (weiblicher Vogel) gołębica; Tau'ben=, a. gołębi; =na'rt, f. rodzaj gołębi; =nau'ge, n. gołębie oko; =nbli'ck, n. wzrok gołębi, niewinny, przymilający; =nbre'tt, s. Tau'benmi'st; =nei', n. gołębie jajo; =nfa'lk, m. Ng. jastrząbek; gołębian; =nfa'rbe, f. gołębi kolor; =nflu'g, m. lot gołębi; =nfu'ß, m. noga gołębia; =ngei'er, =nha'bicht, m. Ng. jastrząb' na gołębie polujący; =nhä'ndler, m. gołębiarz; =nhau's, n. Ldw. gołębnik; gołębieniec; =nhe'rz, n. serce gołębie; =nkro'pf, m. podgardlica gołębi; =nmi'st, m. gołębie łajna; =nne'st, n. gołębie gniazdo; =npaa'r, n. para gołębi; =npo'st, f. poczta gołębia; =nschla'g, m. Ldw. gołębnik; =nschna'bel, m. gołębi dziób; =nstö'ßer, m. Ng., s. Tau'benha'bicht; =nu'nschuld, f. niewinność gołębia; Tau'ber, Täu'berich, m. gołąb' (samiec).
Tau'bhafer, m. Ng. głuchy owies; =bheit, Täu'bin, f. gołębica. [f. głuchota.
Täu'bling, m. Ng. (Pilz) pępek.
Tau'bnessel, f. Ng. pokrzywa głucha; =bstumm, a. głuchoniemy; =bstummena'nstalt, f., =meninstitu't, n. instytut głuchoniemych; =menleh'rer, m. nauczyciel głuchoniemych.
Tauch=, a. nurkowy; =chen, va. nurzać, zanurzać co; —, vn. (h.), sich —, vr. (h.) zanurzyć się; Tau'chen, n. nurzanie, zanurzanie; =chend, ppr. nurzający; —, ad. nurkiem; (schwimmen) nurkiem płynąć; =chente, f. Ng. kaczka nurek; =cher, m. nurek; =cherga'ns, s. Tau'chgans; =cherglo'cke, f. dzwon do nurkowania; nurkowy dzwon; =cherhuh'n, n. Ng. nurzyk; =cherku'nst, f. sztuka nurkowania; =chgarn, n. kłomia.
Tauf=, a. Kg. chrzestny; chrzcinny; =fa'kt, m. Kg. akt chrztu; Tau'fbecken, n. miednica do chrztu; =fbrief, s. Tau'fschein; =fbuch, n. księga chrztu; =fbund, m. przymierze chrztu; Tau'fe, f. chrzest; zur — halten, über die — halten, aus der — heben do chrztu trzymać; die — empfangen chrzest otrzymać; Tau'fen, va. chrzcić; auf Jmds. Namen — na czyje imię chrzcić; —, n. chrzczenie; ochrzczenie; Täu'fer, m. Kg. chrzciciel; =fer=, =fers=, a. chrzcicielski; =fformel, f. formuła chrztu; =fgebüh'r, f., =fge'ld, n. (opłata) od chrztu; =fgesche'nk, n. podarek chrzestny; =fhandlung, f. obrządek chrztu; =fhemd, n. chrześniak, koszulka do chrztu; =fkind, n., Täu'fling, m. Kg. dziecko do chrztu; chrześniak; =fkissen

n. poduszka do chrztu; **=fkleid**, *n.* sukienka do chrztu; **=fname**, *m.* imię chrzestne; **=fpathe**, *m.* ojciec chrzestny; —, **=fpathin**, *f. Kg.* matka chrzestna; **=frede**, *f. Kg.* mowa przy chrzcie; **=fschein**, *m.* świadectwo chrztu; metryka; **=fschmaus**, *m.* uczta chrzestna; **Tau'fstein**, *m. Kg.* chrzcielnica; **=ftag**, *m.* dzień chrztu; **=f=wasser**, *n.* woda chrzestna; **=fzettel**, *m.* kartka na świadectwo odbytego chrztu; **=fzeuge**, *m.* świadek chrztu.

Tau'gen, *vn.* (h.) być co wart; (zu etw.) zdać się, zdatnym być na co, do czego; **=geni'chts**, *m.* *nicpoń; ladaco, lampart, urwisz; **Tau'genichtserei'**, *f.* łobuzerka; **Tau'glich**, *a.* stósowny, skuteczny; zdolny; **=glichkeit**, *f.* stósowność; skuteczność; zdatność.

Tau'los, *a. Sw.* bez lin.

Tau'mel, *m.* upojenie; zawrót (głowy); **=melig**, *a.* taczający się; opojony; trunkiem zalany; odurzony; w odurzeniu będący; **=mello'lch**, *m. Ng.* kąkol roczny; **=meln**, *vn.* (h. u. s.) taczać się; potoczyć się; potoczywszy się upaść; **taumelnd** taczający się; chwiejący się; —, *n.* potaczanie się; chwianie się; **=melschri'tt**, *m.* krok taczający; **-melzei't**, *f.* czas odurzenia, rozmarzenia; **=mler**, *m.* ten, co się tacza.

Taus, *Ktsp.*, s. Daus.

Tausch, *m.* prze-wy-zamiana (jednéj rzeczy za drugą); frymark; **Tau'schen**, *vn.* (h.) mieniać się; (mit etw.) mieniać się na co; —, *va.*, s. Vertau'schen, U'mtauschen.

Täu'schen, *va.* łudzić; mylić; zwodzić; zawieść; omamić; (sich) mylić się; **=schend**, *ppr.* łudzący; —, *ad.* do złudzenia; w sposób łudzący.

Tau'scher, *m.* mieniacz; ten co się mienia.

Täu'scher, *m.* mamiciel; łudziciel; zwodziciel; **=rei'**, *f.* łudzenie; ułuda, zwodzenie.

Tau'schgeschäft, *n.* przemiana, wymiana, zamiana; **=schhandel**, *m.* handel zamienny; **Tau'schlust**, *f.* ochota do mieniania; złudzenie.

Tau'schvertra'g, *m.* układ zamienny; **=sch=weise**, *a.* u. *ad.* na zamian.

Tau'send, *a. num.* tysiąc; —, *n.* tysiąc; sie kamen zu =nden tysiącami przychodzili; daß dich der —! żeby się zły duch wziął! potz —! der —! do djabła! mospanie! **=nda'rmig**, *a.* tysiąc rąk mający; **=nda'rtig**, *a.* tysiącznogatunkowy; **=nder**, *m. Rk.* tysiąc; liczba tysiąc; tysiączka; **=nderlei'**, *a.* tysiącraki; tysiąc różnych rzeczy; tysiączny; **=ndfa'ch**, *a.* tysiąckrotny; **=ndfä'ltig**, *a.* tysiąc razy taki; —, *ad.* tysiąc razy tak wiele; **=ndfa'rbig**, *a.* tysiącbarwny; **=ndfö'rmig**, *a.* tysiąckształtny; **=ndfu'ß**, *m. Ng.* (Insekt) stonóg; **=ndfü'ßig**, *a.* tysiąconogi; **=ndgü'l=denkrau't**, *n. Ng.* centurja; jasieniec; **=ndjäh'rig**, *a.* tysiącletni; **=ndkö'pfig**, *a.* tysiącgłowy; o tysiącu głów; **=ndkü'nst=ler**, *m.* człowiek w różnych sztukach biegły; kuglarz; sztukmistrz; **=ndma'l**, *a.* tysiąc razy; tysiąckroć; **=ndma'lig**, *a.* tysiąckrotny; **=ndmei'lig**, *a.* tysiącmilowy; **=ndpfü'ndig**, *a.* tysiącfuntowy; **=nd=sasa'**, *m.* figlarz wierutny; żartowniś; **=ndschö'n**, **=ndschö'nchen**, *n. Ng.* amarant; szarłatek; **=ndstel**, *n.* jedna tysiączna; **=ndster**, *a. num.* tysiączny; das Hun=dertste in das =ndste mischen, *pomięszać groch z kapustą; **=ndsti'mmig**, *a.* o tysiącu głosów; **=ndstrah'lig**, *a.* tysiącpromienny; **=ndwei'se**, *a.* u. *ad.* tysiącami; na tysiące.

Tautologie', *f.* tautologja; powtarzanie tego samego innemi słowami; **=lo'gisch**, *a.* tautologiczny; samotaki.

Tau'werk, *n. Sw.* liny i powrozy okrętowe.

Tax 2c., s. Ei'be 2c., Ta'xusbau'm.

Taxatio'n, *f.* taksacja; taksowanie; cenienie; **=xa'tor**, *m.* szacownik, taksator; **Ta'xe**, *f.* taksa; cena; (nach der) podług taksy; **Ta'xen**, **=xi'ren**, *va.* taksować; oceniać; szacować; **=xordnung**, *f.* urządzenie taks.

Ta'xus=, *a. Ng.* cisowy; **=sbau'm**, *m. Ng.* cisowe drzewo; **=she'cke**, *f. Gtn.* cisowy chodnik.

Taze'tte, *f. Ng.* (Blume) taceta.

Te'chnik, *f.* technika; **=niker**, *m.* technik; **=nisch**, *a.* techniczny; **=nologie'**, *f.* technologja; **=nolo'gisch**, *a.* technologiczny.

Te'ckel, *m. Jäg.* jamnik.

Teich, *m.* staw; **Teich=**, *a.* stawowy; **=ch=aufseher**, *m.* stawniczy.

Tei'chel, *m.* rurka; rynna.

Tei'chgeld, *n.* stawczyzna; **=chfisch**, *m.* ryba ze stawu; **=chgraben**, *n.* kopanie stawów; **Tei'chgräber**, *m.* stawarz; **=ch=karpfen**, *m.* karp' ze stawu; **=chmuschel**, *f. Ng.* szczeżuja; **=chpacht**, *f.* u. *m.* dzierżawa stawów; **=chrose**, *f. Ng.* bonczewie; gąski; grzebień; **=chpflanze**, *f. Ng.* roślina stawowa; **=chrohr**, **=chschilf**, s. De'ckrohr; **=chschlamm**, *m.* stawiarka, ślam ze stawu; **=chschleuse**, *f.* śluza u stawu; **=chwasser**, *n.* woda ze stawu; **=chwa'sserläufer**, *m. Ng.* kszyk.

Teig, *m.* ciasto; —, *a.* mięki jak ciasto; uleżały (o owocach); **Teig=**, *a.* ciastowy; **=gabdruck**, *m.* odcisk w cieście; **=gaffe**, *m. iron.* (Bäcker) piekarz; **=gicht**, *a.* ciaścisty; ciastowaty; **=gig**, *a.* mięki jak ciasto; zakalisty; **Tei'grädchen**, *n. dim.* kołko ząbkowate do krajania rozwałkowanego ciasta; **=grolle**, *f. Kk.* wałek do wałkowania ciasta.

Teint, *m.* cera (twarzy); płeć twarzy; (feiner) płeć delikatna.

Telegra'mm, *n.* telegram; **=mma'tik**, *f.* telegramatika; **Telegra'ph**, *m.* telegraf;

-phena'mt, *n.* urząd telegraficzny; -phen-bea'mter, -phi'st, *m.* urzędnik telegrafu; -phie', *f.* telegrafika; -phisch, *a.* telegraficzny; -phist, *n.* telegrafista; -phi'stin, *f.* telegrafistka.
Telesko'p, *m. Optik.* teleskop; dalekowidz; -ko'pisch, *a.* teleskopiczny.
Te'ller, *m.* talerz; einen — voll, *pełny talerz; **Te'ller-**, *a.* talerzowy; -rbre'tt, *n.* półka do talerzy; **Te'llerchen**, *n. dim.* talerzyk; -rei'sen, *n. Jäg.* łapka na drapieżne zwierzęta; -rfö'rmig, *a.* kształt talerza mający; -rle'cker, *m. iron.* lizuś; łuszczybochenek; brzuchopas; pochlębca brzucha; **Te'llerschra'nk**, *m.* szafa na talerze; -rtu'ch, *n.* serweta; -rwärmer, *m.* drybanek; ruszt do grzania talerzy.
Tellu'r, *n. Ng. Bw.* tellurek; -llur-Erze, *n. pl. Bw.* tellurzaki; **Tellu'rium**, *n. Geog.* tellur; ziemian.
Te'mpel, *m. Kg.* świątynia; kościół; -pelhe'rr, *m. Kg. Gsch.* templarjusz; -pelhe'rreno'rden, *m.* zakon templarjuszów; -lho'f, *m.* plac koło kościoła; -lo'rden, *m.* zakon templarjuszów; -lraub ꝛc., s. Kirchenraub ꝛc.; -lschä'nder, *m.* znieważyciel kościoła.
Te'mper, *m.* klapa.
Temperame'nt, *n.* temperament; usposobienie; -ratu'r, *f.* temperatura; -ri'rt, *a.* umiarkowany.
Te'mpern, *va. Httk.* (stal) miękczyć; -r-Ofen, *m.* temprówka.
Te'mpler, s. Te'mpelhe'rr.
Te'mpo, *n. Tk.* tempo, czas, pora; takt; -porä'r, *a.* czasowy; doczasowy; -pore'll, *a.* doczesny; -porisi'ren, *vn.* (h.) stósować się do czasu; -risatio'n, *f.* zwłóczenie; ciągłe odkładanie na inny czas.
Tena'kel, *m. Bchdr.* tenakuł; tenakiel.
Tende'nz, *f.* tendencja; dążenie, zmierzanie do czego; -de'nz-, -nziö's, *a.* dążący do czego; wymierzony.
Te'nder, *m. Mech.* wóz czyli wagon z wodą itd. dla parochodu.
Te'nne, *f. Ldw.* klepisko; boisko; gumiennica.
Teno'r, *m. Tk.* tenor; **Teno'r-**, *a.* tenorowy; -ri'st, *m.* tenorysta; -rstimme, *f.* tenor, głos tenorowy.
Tenta'men, *n.* próba; doświadczanie; -nti'ren, *va.* tentować; próbować.
Te'ppich, *m.* kobierzec; dywan; **Te'ppich-**, *a.* kobiercowy; -cha'rbeit, *f.* robota kobiercowa; -chdru'cker, *m.* ten, co kobierce drukuje; -chhändler, *m. H.* kobiercami handlujący; -chha'ndlung, *f.* handel kobiercami; -chma'cher, *m.* kobiernik; -ch-wi'rker, *m.* tkacz kobierców; kobiernik.
Termi'n, *m.* termin; Jmdm. einen — anberaumen termin komu wyznaczyć; den — abwarten czekać terminu; seine Schuld in drei -nen zahlen wypłacić dług w trzech ratach; -nologie', *f.* terminologja; -n-weise, *a.* u. *ad.* terminami; ratami.
Te'rne, *f.* terno (w loterji).
Terpenti'n, *m. Ng.* terpentyna; -nti'n-, *a.* terpentynowy; -nti'nbaum, *m.* terpentynowiec; -nti'nfirniß, *m.* pokost terpentynowy; -nti'nöl, *n.* ołej lub olejek terpentynowy.
Terrai'n, *n.* grunt; ziemia; plac; położenie.
Terri'ne, *f. Kk.* waza na zupę.
Territoria'l, *a.* terytoryjalny; -rialhoheit, *f. Stw.* zwierzchnictwo terytorjalne; -rium, *n.* terytorjum; obwód; zakres.
Terroisi'ren, *va.* trwożyć; przymuszać trwogą; -ri'st, *m.* terorysta; -ri'stisch, *a.* terorystyczny.
Te'rtia, *f.* tercja; trzecia klasa; -tia'ner, *m.* trzecioklasista; -tia'nfieber, *n. Hlk.* trzeciaczka; -tiaschri'ft, *f. Bchdr.* tercja; -tiawe'chsel, *m. H.* weksel trzeci.
Tertiä'r, *a. Ng. Ntl.* trzeciorzędowy; -r-gebi'rge, *n.* trzeciorzędowe utwory; pomorskie góry.
Terz, **Te'rzie**, *f.* tercja.
Terzero'l, *n.* tercerol; pistolet kieszonkowy.
Terze'tt, *n. Tk.* tercet.
Te'schen, *n. Geog.* Cieszyn.
Testame'nt, *n.* testament; ein — machen, aufsetzen zapisywać; testament robić, pisać; das Alte, Neue — stary, nowy testament; zakon; -me'nt-, -me'nts-, -menta'-risch, *a.* testamentowy; testamentarny; testamentalny; -me'nterbe, *m.* dziedzic testamentowy; -menterö'ffnung, *f. Rw.* otwarcie testamentu; -me'ntfälscher, *m.* fałszerz testamentowy; -me'ntlich, *a.* testamentowy; testamentny; —, *ad.* testamentem; -me'ntmacher, *m.* statnią wolą spadkodawca; testator; -me'ntverle'sung, *f. Rw.* odczytanie testamentu; -me'ntzeuge, *m. Rw.* świadek ostatniej woli.
Teu'fe, *Bw.*, s. Tie'fe.
Teu'fel, *m.* djabeł; djabeł; bies; was — soll das heißen? cóż to u djabła ma znaczyć? zum —! do djabła! das weiß der —! djabel do wie! hol' ihn der —! niech go djabli wezmą! geh', schere dich zum —! idź (poszedł) do djabla! das wäre der —! a niechby djabli wzięli! armer —, *chudy pachołek; biedak; biedota; chudzina; **Teu'fel-**, **Teu'fels-**, *a.* djabelski; czarci; djabłi; -lsa'bbiß, *m. Ng.* czarci kąs; drjakiew łąkowa; -lba'n-ner, -lbeschwö'rer, *m.* egzorcysta; wyganiacz od. zaklinacz djabłów; -lchen, *n. dim.* djabełek; -lei', *f.* djabelstwo; -lisch, *a.* djabelski; po djabelsku; -lsa'ntlitz, *n.* djabelska twarz; -lsbra'ten, *m.* niegodziwiec bezczelny; -lsbru't, *f.* djabelski płód; -lsdre'ck, *m. Ng.* (Pflanze) czarcie łajno; asafetyda; -lske'rl, *m.* djabeł nie człowiek; -lsstrei'ch, *m.* djabelski figiel; -lsverschrei'bung, *f.* cyrograf; -lsvo'lk, *n.* djabelski lud oder naród; -lswi'rth-schaft, *f.* djabelskie gospodarstwo; -ls-zwirn, *m. Ng.* licyna płotowa; ligustr.

Teuto'nen, *m. pl. Gsch.* Teutonowie; **-to'-nisch**, *a.* Teutoński; **Teutsch** *rc.*, s. Deutsch *rc.*

Text, *m.* tekst; weiter im —, *dalej mów, coś zaczął; **Text-**, **Te'xtes-**, *a.* tekstualny, dosłówny; **Textrecensio'n**, *f. Litt.* poprawa, przejrzenie, uporządkowanie tekstu.

Thal, *n.* dolina; padoł; über Berg u. — przez góry i lasy; **Thal-**, **Tha'les-**, *a.* padolny; padołowy; do doliny należący; **Tha'l-aus**, *ad.* z doliny; **-lbewohner**, *m.* mieszkaniec doliny; **Thä'lchen**, *n. dim.* dolinka; **Thal-ei'n**, *ad.* na dolinę.

Tha'ler, *m. Mzk.* talar; taler; **Tha'ler-**, *a.* — talaru; — talarów; **Thä'lerchen**, *n. dim.* talarek; **-rstü'ck**, *n.* talar (jako całkowita sztuka).

Tha'lkessel, *m. Geog.* kotlina; **-lsohle**, *f. m. Geog.* dno doliny; **-lweg**, *m.* prąd (rzeki); droga doliną prowadząca; **-lstrom**, *m.* strumień przez dolinę płynący.

That, *f.* czyn; postępek, sprawa, dzieło; eine — vollbringen dokonać czynu; wykonać czyn, sprawę; Jmdm. mit Rath u. — beistehen wspierać kogo radą i uczynkiem; (in der) w istocie; w rzeczy saméj; **Tha'ten**, *vn.*, s. Ha'ndeln; **-nbe-rüh'mt**, *a.* sławny z dzieł ważnych; **-n-dra'ng**, **-ndu'rst**, *m.* *popęd do wielkich czynów; **-ngeschi'chte**, *f.* historja czynów; **-nrei'ch**, **-nvo'll**, *a.* obfity w znakomite czyny, w ważne dzieła; **Thä'ter**, *m.* sprawca; działacz; czyniący; **-terin**, *f.* sprawczyni; **-terhebung**, *f. Rw.* dochodzenie czynu; **Thä'terschaft**, *f.* sprawstwo; **-tfrage**, *f. Rw.* punkta czynu; **Thä'tig**, *a.* czynny; **-gkeit**, *f.* czynność; dążność; **-gkeitstrie'b**, *m.* popęd do działalności; **Tha'tkraft**, *f.* dzielność; **-t-kräftig**, *a.* dzielny.

Thä'tlich, *a.* uczynkowy; gwałtowny; **-t-lichkeit**, *f.* uczynkowość; *gwałtowność; **Tha'tsache**, *f.* czyn istotny; rzeczywisty; es ist —, daß rzeczywiście, istotnie, że; **-tumstand**, *m.* okoliczność czynu.

Thau, *m. Ntl.* rosa; **Thau-**, *a.* (Reif-) rosaty; (aufthauend) wilgotny; **-bene'tzt**, *a.* zroszony; **Thau'en**, *vn.* (h.) tajéć; es thaut rosa pada; **Thau'ig**, *a.* rosisty; rosiany; **Thau'naß**, *a.* mokry od rosy; **-regen**, *m.* pomorszczyzna; **-tropfen**, *m.* kropla rosy; **wasser**, *n.* woda z rosy; rosiana woda; **-wetter**, *n.* odwilż; **-wind**, *m.* wiatr wilgotny, odwilż sprawujący; **-wolken**, *f. pl.* obłoki rosiste; obłoki mgliste.

Thea'ter, *n.* teatr; in's — gehen iść do teatru (jako miejsca); **Thea'ter-**, *a.* teatralny; dramatyczny; **-rdi'chter**, *m.* poeta dramatyczny; **-rka'sse**, *f.* kasa teatralna; **-rpersona'l**, *n. Sb.* personał; poczet teatralny; **-rwe'sen**, *n.* teatralność; urządzenie teatralne; **-rze'ttel**, *m.* afisz teatralny; **-tra'lisch**, *a.* teatralny.

Thee, *m. Ng. Kk.* herbata; (von Kräutern). *Hlk.* ziółka; **Thee-**, *a. Ng. Kk.* herbatny; **-baum**, *m. Ng.* drzewo, na którém herbata rośnie; **-blume**, *f.* kwiat herbaty; **-büchse**, *f.* herbatnica; **-geschi'rr**, *n.* naczynia do herbaty; **-gese'llschaft**, *f.* towarzystwo herbatne; **-kanne**, *f.* herbatnik; **-kessel**, *m.* kociołek do grzania wody na herbatę; *iron.* głuptas; **-löffel**, *m.* łyżeczka do herbaty; **-maschi'ne**, *f.* samowar; czajnik.

Theer, *m.* maź; dziegieć; smoła (płynna); **-rbrenner**, *m.* maziarz; dziegciarz; **-r-brennerei'**, *f.* smolarnia; **-rbüchse**, *f.* maźnica; **Thee'ren**, *va.* mazić; mazią smarować; **-rgalle**, *f.* smołka; **-richt**, *a.* maziowaty; **-rig**, *a.* omaziony; mazią posmarowany, powalany; **-rkessel**, *m.* kocioł do smoły od. smoły; **-rpinsel**, *m.* kopyść do smoły; pędzel od smoły; smolanka; **-rschwelen**, *va.* wysmażać; —, *n.* wysmażka; **-rschweler**, *m.* dziegciarz; smolarz; **-rschwelerei'**, *f.* dziegciarnia; smolarnia, **-rtonne**, *f.* beczka z mazią od. do mazi albo dziegciu; **-rwasser**, *n.* woda z dziegciem.

Thee'schale, **-tasse**, *f.* filiżanka do herbaty; **-servi'ce**, *n.* serwis do herbaty; **-tisch**, *m.* stół do herbaty; **-topf**, *m.* garnczek do herbaty; **-trinker**, *m.* lubownik herbaty; pijący herbatę; **-wasser**, *n.* woda do herbaty, na herbatę.

Theil, *m.* u. *n.* część; zum — częścią; po części; guten -s w znacznéj części; (Partei) strona; ich für meinen — ja z mojéj strony; co się mnie tyczy; (Antheil) udział; — an etw. nehmen, haben mieć w czém udział; **-lbar**, *a.* dzielny; podzielny; rozdzielny; **-lbarkeit**, *a.* podzielność; **Thei'lchen**, *n. dim.* cząstka, cząsteczka; porcyjka; **-len**, *va.* podzielić; (etw. mit Jmdm.) dzielić co z kim; (trennen) oddzielać; (sich) dzielić się; (sich in etw.) podzielić się czém; **-ler**, *m.* dzielnik; **-lhaber**, *m.* uczestnik, w części do czego należący; **-lhaft**, **-lhaftig**, *a.* mający w czém udział; uczestnik czego; sich — machen, — werden stać się uczestnikiem czego; należéć do czego; dostąpić czego; **-lhaftigkeit**, *f.* udział (w czém); zdolność osiągnienia czego; **-lma-schi'ne**, *f.* dzielnica; **-lnahme**, *f.* udział w czém; uczęstnictwo; należenie do czego; **-lnehmend**, *a.* *czuły, biorący udział w losie czyim; **-lnehmer**, *m.* uczestnik czego; **-lnehmerin**, *f.* uczęstniczka; spólniczka; **-lnehmung**, *f.* udział; uczestnictwo; **Theils** — **Theils** —, *ad.* częścią — częścią; **-lscheibe**, *f.* podziałka; tarcza podziałki; **Thei'lung**, *f.* dzielenie. podział; **-lungs-**, *a.* działowy; **-spla'n**

m. układ działowy; =**spu'nkt**, *m.* punkt podziału; =**sre'cht**, *n.* prawo podziału; =**svertra'g**, *m.* traktat podziałowy; rozbiorowy; =**szei'chen**, *n. Spl.* znak podziału; =**lweise**, *a.* u. *ad.* kapaniną; poczęści; częściowo; częściami; =**szah'l**, *f.* iloczyn; =**lzahlung**, *f.* upłata; =**szeichen**, *n. Spl.* rozłącznik; znak rozłączenia.
Theiß, *f. Geog.* Tysza.
The'ma, *n.* tema, zadanie, założenie.
The'mse, *f. Geog.* Tamiza.
The'odor, *m. npr.* Teodor, Bogdan.
Theolo'g, *m.* teolog; =**logie'**, *f.* teologja; =**lo'gisch**, *a.* teologiczny.
The'ophil, *m. npr.* Bogumił.
Theore'tiker, *m.* teoretyk; =**re'tisch**, *a.* teoretyczny; **Theorie'**, *f.* teorja.
Therapie', *f. Hlk.* terapja; lecznictwo.
There'se, **There'sia**, *f. npr.* Tereza; =**sia'=nisch**, *a.* Terezyjański.
Theria'k, *m. Hlk.* dryjakiew; =**kskrämer**, *m.* dryjacznik, olejkarz.
The'rmen, *n. pl.* cieplice.
Thermome'ter, *n. Ntl.* termometr; =**me'=trisch**, *a.* termometryczny.
The'se, **The'sis**, *f.* teza; twierdzenie.
Theu'er, *a.* drogi; —, *ad.* drogo; =**rung**, *f.* drogość; drożyzna; wysoka cena; =**rungszu'lage**, *f.* dodatek do drożyny.
Thier, *n. Ng.* zwierz; zwierzę; bydlę; zwierzątko; bydlątko; **Thier=**, *a.* zwierzęcy; bydlęcy; =**ranbeter**, *m.* czciciel zwierząt; =**rart**, *f. Ng.* rodzaj od. gatunek zwierza od. zwierząt; =**rarznei'kunst**, *f.* weterynarstwo; =**rarznei'schule**, *f.* szkoła weterynarska; =**rarzt**, *m.* weterynarz; lekarz bydła; =**rarzt=**, =**rarztes=**, *a.* weterynarski; =**rbändiger**, *m.* zwierzogromiec; =**rbeschrei'bung**, *f.* opisanie zwierząt; zwierzętopis; **Thie'rchen**, *n. dim.* zwierzątko; =**rfell**, *n.* zwierzęca skóra (surowa); =**rfleisch**, *n.* zwierzęce mięso; =**rgarten**, *m.* zwierzyniec; menażerja; =**rgefe'cht**, *n. Alt.* walka zwierząt; =**rge=schle'cht**, *n.* rodzaj zwierząt; =**rhaare**, *n. pl.* sierć; sierchla; =**rhaut**, f. Thie'rfell; =**rgesta'lt**, *f.* zwierzęca postać; =**rheit**, *f.* zwierzęcość; =**rhetze**, *f.* szczwalnia; =**risch**, *a.* zwierzęcy; das =sche Wesen zwierzęcość; =**rknochen**, *m. Zk.* gnat; =**rkreis**, *m. Stk.* zwierzyniec niebieski; zodjak; =**rkunde**, *f.* zoologja; nauka o zwierzętach; =**rmaler**, *m. Mal.* malarz oddający się szczególniéj malowaniu zwierząt; =**r=mensch**, *m.* zwierzęcy człowiek; *Myth.* centaur; =**rpflanze**, *f. Ng.* zwierzokrzew; =**rquäler**, *m.* dręczyciel zwierząt; =**rquä=lerei'**, *f.* dręczenie zwierząt; =**rreich**, *n. Ng.* królestwo zwierząt; =**rschädel**, *m.* czerep; =**rseuche**, *f. Hlk.* choroba stadna; =**rstein**, *m. Ng.* zoolit; =**rstimme**, *f.* zwierzęcy głos; =**rstück**, *n.* obraz przedstawujący zwierząt; =**rwärter**, *m.* dozórca w menażerji; =**rwelt**, *f.* zwierzęcy świat; =**rzergliе'derung**, *f.* zootomia.
Tho'mas, *m. npr.* Tomasz.
Thon, *m. Ng.* glina; aus — gemacht gliniany; **Thon=**, *a.* gliniany; glinny; =**n=art**, *f.* gatunek gliny; =**nartig**, *a.* gliniasty; glinkowaty; =**ndraht**, *m.* drót do krajania gliny; =**nerde**, *f.* glinka; **Thö'nern**, *a.* gliniany; =**ngefä'ß**, =**nge=schi'rr**, *n.* naczynie, naczynia gliniane; =**ngräberei'**, *f. Bw.* glinianka; =**ngrube**, *f.* glinki, *pl.*; =**nicht**, *a.* gliniasty; =**nig**, *a.* gliniany, glinę w sobie mający; glinny; =**nkugel**, *f.* kula gliniana; =**nmeta'll**, *n. Ng.* glin; glinek; glinian; glinin; =**n=platte**, *f.* serek; =**nschiefer**, *m. Ng. Bw.* łupek gliniany; =**nschneide**, *f.* nóż garncarski; =**nstein**, *m. Bw.* argiolit; gliniak; =**nstein=Porphy'r**, *m. Bw.* iłoporfir.
Thor, *m.* błazen; głupiec; nierozsądny; nierostropny człowiek.
Thor, *n.* brama; wrota; =**rangel**, *f.* hak zawiasowy; czop u zawiasy; =**rfahrt**, *f.* wjazd przez bramę; =**rflügel**, *m.* skrzydło, połowa) bramy, wrot; **Tho'rgeld**, *n.* bramne; opłata od wpuszczenia przez bramę; =**rglocke**, *f.* dzwon bramny.
Tho'rheit, *f.* głupstwo; nierostropność.
Tho'rhüter, *m.* bramny strażnik.
Thö'richt, *a.* nierozsądny; nierostropny; głupi; **Thö'rin**, *f.* nierozsądna kobieta.
Tho'rkette, *f.* łańcuch do zakładania bramy.
Thorn, *n. Geog.* Toruń; **Tho'rner**, *m.* Toruńczyk; Toruńczanin; =**nerin**, *f.* Torunianka; =**nisch**, =**ner**, *a.* Toruński.
Tho'rschließer, *m.* ten co bramę zamyka; =**rschloß**, *n.* zamek u bramy; =**rschluß**, *m.* zamknięcie bramy; =**rschlüssel**, *m.* klucz od bramy; =**rschreiber**, *m.* pisarz bramny; =**rsperre**, *f.* zagrodzenie oder zamknięcie bramy; =**rstube**, *f.* izba oder izdebka przy bramie, nad bramą; =**rwache**, *f.* warta przy bramie; =**rwärter**, *m.* strażnik bramny; **Tho'rweg**, *m.* droga przez bramę; =**rweit**, *a.* u. *ad.* na oścież; =**r=zettel**, *m.* kartka bramna.
Thran, *m.* tran.
Thrä'nchen, *n. dim.* łezka; kropelka; **Thrä'ne**, *f.* łza; in =en ausbrechen rozpłakać się; **Thrä'nen**, *vn.* (h.) płakać, łzy wylewać; łzy ronić; =nde Augen oczy, z których łzy cieką; oczy łzawe, łzami zalane; **Thrä'nen=**, *a.* łzowy; łzawy; łzany; płaczowy; =**nau'ge**, *f.* oko łzami zaciekłe; =**nba'ch**, *m.* strumień łez; =**nbei'n**, *n.* kość łzowa; =**nbene'tzt**, *a.* łzami zroszony; =**nblu'tend**, *a.* krwawemi łzami płacząc; =**ndrü'se**, *f.* gruczoł łzowy; =**n=feu'cht**, *a.* łzami zroszony; =**nfi'stel**, *f. Hlk.* fistuła łzawa; łzotok; =**nflu'ß**, *m.* łzotok; =**nlä'cheln**, *n.* uśmiech ze łzami zmieszany; =**nlee'r**, =**nlo's**, *a.* u. *ad.* bez łez; =**nna'ß**, *a.* łzami zroszony; =**nne'rv**,

m. nerw płaczowy; =nque'lle, f. źródło łez; =nsa'ck, m. Zk. woreczek łzowy; =n=stro'm, n. potok łez; =nthal, n. padół płaczu; =nvo'll, a. pełen łez; =nwei'de, f. Trau'erwei'de.

Thra'nhütte, =nsiederei', f. warzelnia tranu; Thra'nicht, a. tranowaty; =nig, a. tranowy; tranisty.

Thron, m. tron; godność monarsza; den — besteigen dostać się, wznieść się, wstąpić na tron; Thron=, a. tronowy; =nbe=stei'gung, f. wstąpienie na tron; =nbewe'r=ber, m. pretendent, kandydat do tronu; =rbung, f. ubieganie się o tron; Thro'=nen, vn. (h.) tronem od. berłem władać; panować; *jaśnieć; =nerbe, m. Stw. dziedzic korony; (eines Königreichs) królewicz następca; =nerle'digung, f. osierocenie tronu; =nfo'lge, f. Stw. następstwo tronu; =nfolger, m., =nfolgerin, f. Stw. następca, następczyni tronu; =nhimmel, m. baldakin; =nräuber, m. przywłaszczyciel korony; =nrede, f. Stw. mowa tronowa; =nstufe, f. stopień do tronu; =nverwe'ser, m. Stw. regent, tymczasowy rządzca.

Thun, vn. irr. (h.) działać; robić; (wohl) robić dobrze; dobre skutki sprawiać; (sich stellen, sich geberden) udawać; (dumm), *udawać głupiego; (gelehrt), *udawać uczonego; er thut nur so, *on tylko tak udaje; — czynić; robić; — als ob &c. udawać, że itd.; mit Jmdm., mit etw. zu — haben, *obcować z kim; wejść z nim w zażyłość od. w stósunki; —, va. irr. (h.) robić; zrobić; thue das Deinige rób swoje, co do ciebie należy! ich will mein Möglichstes —, *zrobię, co tylko będę mógł, ile tylko będzie w mojéj mocy; (seine Pflicht, seine Schuldigkeit) zrobić, wypełnić powinność; (Jmdm. Unrecht, Schaden) zrobić, uczynić, wyrządzić komu krzywdę, szkodę; (eine Frage) zapytać się; (Sprung, Schrei, Fall) skoczyć; krzyknąć; upaść; (Jmdm. etw. zu wissen) donieść komu od. zawiadomić go o czém; oświadczyć mu co; es ist damit nicht gethan, *to nie dosyć; Thun, n. czynienie; robienie; unser — u. Lassen, *to co mamy czynić i co zaniechać.

Thu'nfisch, m. Ng. tuńczyk; bagnik; błotnik; großer — długopletw.

Thu'nlich, a. możliwy; mogący być zrobionym; co można robić; das ist nicht — to się nie da zrobić.

Thür, Thü're, f. drzwi; *dom; von — zu — gehen, *chodzić od domu do domu; vor der — za drzwiami; *niedaleko; mit der — in's Haus fallen, *wyrwać się jak Filip z konopi; Thür=, a. drzwiczny; =r=angel, f. zawiasa; =rband, n. zawiasa u drzwi; =rbeschla'g, m. okucie drzwi; =rchen, n. dim. drzwiczki; =rfach, =rfeld, n. kwatera we drzwiach; nadedrzwie; =rflügel, m. skrzydło u drzwi, jedna połowa drzwi podwójnych; =rhüter, m. szwajcar; odźwierny; =rkette, f. wrzeciądz; =rklinke, f. klamka u drzwi; =r=klopfer, m. młotek do pukania do drzwi.

Thurm, m. wieża; Thu'rm=, a. wieżowy; =mbau, m. stawienie, budowanie wieży; Thü'rmchen, n. dim. wieżyczka; =mdach, n. dach na wieży; Thü'rmen, va. opatrzyć w wieże; piętrzyć, zbijać, stawiać na kupę; (sich) piętrzyć się; Thü'rmer, m. stróż na wieży; Thu'rmfahne, f., =m=fähnchen, n. dim. chorągiewka na wieży; =mfalk, m. Ng. pustułka; ostrzyż; =m=förmig, a. kształtu wieży; =mglocke, f. dzwon wieżowy, na wieży; =mhoch, a. wysoki jak wieża; =mspitze, f. szczyt wieży; =muhr, f. zegar wieżowy, na wieży; =mwächter, m. stróż na wieży.

Thü'rnagel, m. gwóźdź do obijania drzwi; =röffnung, f. otwór drzwi; otworzenie drzwi; =rpfoste, f. odrzwi; =rriegel, m. rygiel u drzwi; =rring, m. kółko u drzwi (do pukania); =rschloß, n. zamek u od. do drzwi; =rschlüssel, m. klucz ode drzwi; =rschwelle, f. próg u drzwi; =rsteher, m. szwajcar; =rstock, m. oddrzwie; =rteppich, =rvorhang, m. zasłona u drzwi; =rver=klei'dung, f Zm. listwy u drzwi.

Thy'mian, m. Ng. tymian; dzięcielina; dzięcielin; macierzanka; Thy'mseide, f. Ng. wyłup tymowy.

Thy'rsusstab, m. Dtk. bluszczokręt.

Tia'ra, f. tyjara; korona papieska.

Ti'chten (Dichten) und Trachten, n. *zabiegi; zacieki; *zapędy.

Tick, tick! tiu, tiu, tiu! —, m. dotknięcie się palcem.

Tief, a. głęboki; —, ad. głęboko; (niedrig) niski; nisko; Tief=, a. (bei Farben &c.) ciemno—; =fäugig, a. głębokooki; oczy głęboko zapadłe mający; =fbeschä'mt, =f=bewe'gt, a. mocno zawstydzony, wzruszony; do żywego wzruszony; =fblick, m. wzrok głęboki; =fbohrung, f. Bw. wiercenie ziemi; =fdenkend, a. głęboko myślący od. zamyślający; Tie'fdenker, m. *człowiek głęboko myślący; Tie'fe, f. głębokość; głębia; =febene, f. Geog. kotlina; (Niedrigkeit) niskość (tonu, głosu); =fenme'sser, m. głębomiar; =fgebeu'gt, a. mocno znękany, udręczony; =fgefüh'l, n. głębokie czucie; =fgeleh'rt, a. głęboko uczony; =fgerüh'rt, s. Tie'fbewe'gt; =f=land, n. Geog. niż; niżina; Tie'floch, n. głębielisko; =froth, a. ciemno czerwony; =fschwarz, a. ciemno czarny; =fsinn, m. zamyślenie się; zadumanie; zaduma; melancholia; in — gerathen zadumać się; *głębokomyślność; =fsinnig, a. zamyślony; zadumany; głęboko myślący; Tie'f=sprung, m. Gymn. skok do głębi.

Tie'gel, m. tygiel; Tie'gel=, a. tyglany;

tyglowy; =gelchen, *n. dim.* tygielki; =lo'fen, *m.* tyglowy piec.

Ti'ger, *m. Ng.* tygrys; **Ti'ger=**, *a.* tygrysowy; =ra'rtig, =räh'nlich, *a.* tygrysowaty; -rfa'rben, =rfa'rbig, *a.* tarantowaty, nakrapiany; =rhau't, *f.* skóra tygrysowa; =rhe'rz, *n.* serce tygrysowe od. tygrysie; =rhu'nd, *m.* pies tygrysowaty; =rka'tze, *f. Ng.* kot tygrysi oder tygrysowaty; **Ti'gern**, *va.* cętkować nakształt tygrysa; getigert nakrapiany od. centkowany jak tygrys; =rpfe'rd, *n.* koń tarantowaty od. srokaty; =rwei'bchen, *n.* tygrysica; =rwu'th, *f.* zażartość tygrysia.

Ti'lgbar, *a.* mogący być umorzonym; **Ti'lgen**, *va.* zniszczyć, wyniszczyć, umorzyć (dług): (Zweifel) wątpliwość uchylić; zniszczyć; =lgung, *f.* zniesienie, umorzenie; amortyzacja; =lgungs, *a.* amortyzacyjny; =gsfo'nd, *m.* fundusz na umorzenie długu; =gska'sse, *f.* kasa umorzenia długów.

Timo'theus, *m. npr.* Tymoteusz.

Tinctu'r, *f.* tynktura; nastój.

Ti'nte, *f.* inkaust; (schwarze) atrament; in die — kommen, gerathen, *w błoto wleźć; in der — sitzen, *siedzieć w błocie; =nfa'ß, *n.* kałamarz; sepia; =nfle'ck, *m.* plama z atramentu: =nkle'cks, *m.* plama z atramentu; =nkle'cksser, *m. iron.* bazgracz; =npu'lver, *n.* proszek na atrament; =nschwa'rz, *a.* czarny jak atrament; =nste'cher, *m.* kałamarz z kolcem do wbijania w stół itd.

Tipp, s. Tick; **Ti'ppen**, *vn.* (h.) końcem palca się dotknąć czego.

Tira'de, *f.* tyrada; wybieg; *wymuskane słówka; ozdóbki wyszukane.

Tiraille'ur, *m. Kw.* tyraljer; harcownik; =lli'ren, *vn.* harcować. [włoczek.

Ti'raß, *m. Jäg.* sieć lotowa; powłok, po-

Tisa'ne, s. Ge'rstentra'nk.

Tisch, *m.* stół; den — decken zastawiać do stołu; sich zu — setzen zasiąść do stołu; am =e sitzen siedzieć przy stole; Jmdn. zu =e bitten prosić kogo do stołu; prosić na obiad; nach =e po stole (obiedzie); über =e podczas stołu, obiadu; der — des Herrn stół Pański, komunia; **Tisch=**, *a.* stołowy; (Essen=, Speise=) obiadowy; =schbeda'rf, *m.* potrzeby stołowe; =schbein, *n.* noga stołowa; **Ti'schbier**, *n.* stołowe piwo; =schblatt, *n.* blat, wierzch stołu; **Ti'schchen**, *n. dim.* stolik; =schdecke, *f.* okrycie na stół; **Ti'schen**, s. Ta'feln; **Ti'scher** ꝛc., s. Ti'schler ꝛc.; =schfreund, *m.* przyjaciel stołowy; przyjaciel obiadowy; =schgänger, s. Ko'stgänger; =schgast, *m.* gość na obiad zaproszony (obiadowy); =schgebe't, *n.* modlitwa przed jedzeniem i po jedzeniu; =schgede'ck, *n.* nakrycie stołowe; =schgefä'ß, *n.* naczynie stołowe; =schgeld, *n.* stołowe; zapłata za stołowanie lub za stół; =schgemei'nschaft, *f.* wspólność stołu (t. j. jedzenia); =schgeno'ß, *m.* spółstołownik; uczestnik czyjego stołu; =schgerä'th, =schgeschi'rr, *n.* sprzęty, naczynia stołowe; =schgesa'ng, *m.* śpiew stołowy, biesiadny; =schgese'llschaft, *f.* towarzystwo stołowe; =schgesprä'ch, *n.* rozmowa przy stole, podczas stołu; **Ti'schgeste'll**, *n.* podstawa stołu; nogi od stołu; =schglocke, *f.* dzwonek, którym znak dają do stołu; =schkasten, *m.* skrzynia u stołu; =schklopferei', *f.* stolikoduchomania; =schlade, *f.* szuflada stołowa; =schler, *m.* stolarz; =schler=, =schlers=, *a.* stolarski; =schlera'rbeit, *f.* robota stolarska; stolarszczyzna; =schlergese'll, *m.* czeladnik stolarski; =schlerha'ndwerk, *n.*, =schlerei', *f.* stolarstwo; rzemiosło stolarskie; =schlermei'ster, *m.* majster stolarski; =schlern, *vn.* (h.) stolarką się trudnić, stolarszczyznę robić; =schlerwe'rkstatt, *f.* stolarnia.

Ti'schlied, s. Ta'fellie'd; =schmesser, *n.* nóż stołowy; **Ti'schnachbar**, *m.* sąsiad przy stole; =schplatte, s. Ti'schblatt; =schrü'cken, *n.*, =schrückerei', *f.* stolikoduchomania; =schsegen, *m.* błogosławienie jadła; =schtuch, *n.* obrus; =schunterha'ltung, *f.* rozmowa przy stole; =schwäsche, s. Ti'schzeug; =schwein, *m.* wino stołowe; =schzeit, *f.* czas obiadowy; =schzeug, *n.* bielizna stołowa.

Ti'tel, *m.* tytuł; miano; **Titel=**, =tula'r=, *a.* tytułowy; tytularny; =telbla'tt, *n. Litt.* kartka tytułowa; =lbo'gen, *m. Bchdr.* arkusz tytułowy; =lbu'ch, *n.* książka tytuły różnych osób w sobie mieszcząca; =lbu'chstabe, *m.* głoska tytułowa; =lchen, *n. dim.* tytulik; =lku'pfer, *n.* rycina tytułowa; =llo's, *a.* u. *ad.* bez tytułu; =lmä'ßig, *a.* tytułowy; =lna'rr, *m.* człowiek durny za tytułami się ubiegający; =lrei'ch, *a.* obfitujący w tytuły; =lsu'cht, *f.* chciwość tytułów; =lwe'sen, *n.* urządzenia tytułowe; **Titula'r=**, *a.* tytularny; =latu'r, *f.* tytulatura; =li'ren, *va.* [tytułować.

Toa'st, *m.* toast.

Tö'bel, *m.* sworzeń.

To'ben, *vn.* (h.) srożyć się; *złościć się; sapać; krzyczeć z gniewu; (lärmen) hałasować; robić hałas, łoskot; —, *n.* huk; szum; wrzawa; hałas; **To'bend**, *ppr.* burzliwy; łoskotny.

Tobi'as, *m. npr.* Tobiasz.

To'bsucht ꝛc., s. Raserei' ꝛc.

To'chter, *f.* córka; **To'chter=**, *a.* córki; córczyn; **Tö'chterchen**, *n. dim.* córeczka; **To'chterhe'rz**, *n.* serce córki; =rki'nd, *n.* wnuczę; wnuk; wnuczka; =rki'rche, *f.* kościół filialny; =rla'nd, *n.* osada (z jakiego kraju); **Tö'chterlich**, *a.* córczyn; córki; —, *ad.* jak córka; **To'chterlie'be**, *f.* miłość córki; =rma'nn, *m.* mąż córki;

zięć; =rpfa'rre, *f.* *parafja filjalna; =r=re'cht, *n.* prawo córczyne od. córki; =r=schaft, *f.* córectwo, stósunek córki do ojca lub matki; Tö'chterschu'le, *f.* szkoła panien; To'chtersprа'che, *f.* *język pochodny.

Tod, *m.* śmierć; auf den — liegen leżeć śmiertelnie chory; mit =e abgehen zejść z tego świata; ich bin des =es! już po mnie! zginąłem! przepadłem! zum =e verurtheilen wskazać na śmierć; Jmdm., sich den — geben, anthun śmierć komu lub sobie zadać; (bis in den) az do śmierci; (bis an den) aż do śmierci; **Tod=**, *a.* śmiertelny; **=dähnlich**, *a.* do śmierci podobny; **=dathmend**, *a.* śmiercią tchnący; **=dbett**, s. Ste'rbebe'tt; **=dblaß**, **=dbleich**, *a.* blady jak śmierć; **=dbrennen**, *n.* *Hlk.* kauteryzacja; **=dbringend**, *a.* *śmiertelny; śmierć przynoszący; zabójczy; **To'des=**, *a.* śmiertelny; przyśmiertny; **To'desähnlich**, s. To'dähnlich; **=sa'ngst**, *f.* obawa śmierci; strach umierającego; *okropny strach; **=sah'nung**, *f.* przeczucie bliskiéj śmierci; **=sa'nzeige**, *f.* doniesienie śmierci; **To'desa'rt**, *f.* rodzaj śmierci; **To'desbetra'chtung**, *f.* uwaga o śmierci; **To'desbo'tschaft**, *f.* poselstwo śmierci; **=se'ngel**, *m.* anioł śmierci; **=s=erklä'rung**, *f.* uznanie oder ogłoszenie kogo za zmarłego; **=sfa'll**, *m.* przypadek śmierci; im —, beim w razie śmierci; **=sfu'rcht**, *f.* bojaźń śmierci; **=sga'ng**, *m.* droga, chód na śmierć; **=sgebe't**, *n.* modlitwa umierającego; **To'desgeda'nke**, *m.* myśl o śmierci; **=sgefah'r**, *f.* niebezpieczeństwo śmierci; **=ska'mpf**, *m.* walka od. pasowanie się ze śmiercią; konanie; **To'deslie'd**, *n.*, **=sgesa'ng**, *m.* śpiew od. pieśń o śmierci albo przy umierającym; **=sna'cht**, *f.* śmiertelna noc; noc śmierci; **=sno'th**, *f.*, s. To'deska'mpf; **=so'pfer**, *n.* ofiara śmierci; **=spei'n**, *f.* męka śmierci; męczenie się przy śmierci; **=spfa'd**, *m.* ścieszka śmierci; **=spfo'rte**, *f.* brama od. wrota śmierci; **=spo'st**, *f.* doniesienie o śmierci; **To'desprophe't**, *m.* prorok (t. j. zwiastun) śmierci; **=squa'l**, s. To'despei'n; **=sra'chen**, *m.* *paszcza od. otchłań śmierci; **=sri'tt**, *m.* jazda na śmierć; **=sschla'f**, **=sschlu'mmer**, *m.* śmiertelny (wieczny) sen; letarg; **=sschme'rz**, *m.* śmiertelne boleści; boleści śmierci; **=s=schre'cken**, *m.* strach śmierci; **=sschwei'ß**, *m.* śmiertelny pot; **=ssta'chel**, *m.* bodziec śmierci; **=ssti'lle**, s. Gra'besti'lle; **=ssto'ß**, *m.* śmiertelny raz; śmiertelne pchnięcie; **=sstra'fe**, *f.* kara śmierci; **=sstrei'ch**, *m.* śmiertelny cios; **=sstu'nde**, *f.* godzina śmierci; **=sta'g**, *m.* dzień śmierci; ostatni dzień życia; **=stra'nk**, *m.* śmiertelny napój; **=strau'm**, *m.* marzenie o śmierci; **To'desu'rtheil**, *n.* wyrok śmierci; **=des=verbre'chen**, *n.* zbrodnia gardława; **=des=vo'rbote**, *m.* oznaka śmierć zapowiadająca; **=swe'g**, *m.* droga śmierci; **=swe'rth**, **=swü'rdig**, *a.* *godzień śmierci; **To'des=wu'nde**, *f.* śmiertelna rana; **=szei'chen**, *n.* znak od. oznaka śmierci; **=szü'ge**, *m. pl.* śmiertelne rysy; **To'dfeind**, *m.* wróg sprzysiężony na czyję zgubę; najzaciętszy nieprzyjaciel; **To'dfeind=**, *a.* zacięcie nieprzyjazny komu; **=dfeindin**, *f.* najzaciętsza nieprzyjaciołka; **=ndschaft**, *f.* najzaciętsza nieprzyjaźń; **=dmüde**, *a.* bardzo zmęczony; **=dsünde**, *f.* grzech śmiertelny.

Todt, *a.* umarły; martwy, nieżywy; obumarły (wzrok, głos); ein Todter umarły; trup; todte Gesellschaft, *towarzystwo bez życia, jak gdyby z nieżywych złożone.

Tö'dten, *va.* zabijać; zabić; (seine Begierden, Lüste), *chuci, namiętności wytępiać.

To'dtena'cker, s. Go'ttesa'cker; **=na'mt**, *n.* *Kg.* nabożeństwo zaduszne; msza żałobna, zaduszna; **=na'sche**, *f.* popiół z ludzkich kości; **=nbah're**, *f.* mary; **=nbegä'ngniß**, *n.* obchód pogrzebny; **=nbeschwö'rer**, *m.* zaklinacz umarłych; **=nbe'tt**, s. Ste'rbe=be'tt; **=nbla'ß**, **=nblei'ch**, *a.* blady jak trup; **=nblä'sse**, **=nblei'che**, *f.* bladość trupia; **=nbu'ch**, *n.* księga zmarłych; **=n=erwe'cker**, *m.* wskrzesiciel umarłych; **=nfa'rbe**, *f.* trupi kolor; **=nfei'er**, *f.*, **=n=fe'st**, *n.* uroczystość żałobna; **=nfle'ck**, *m.* plama śmiertelna; **=ngebei'n**, *n.*, **=nge=bei'ne**, *n. pl.* trupie kości; **=ngeri'ppe**, *n.* szkielet; **=ngeru'ch 2c.**, s. Lei'chenge=ruch 2c.; **=ngesprä'ch**, *n.* *rozmowa zmarłych; **=nglo'cke**, *f.* dzwon pogrzebowy; **=ngrä'ber**, *m.* grubarz; **=ngru'ft**, **=nha'lle**, s. Lei'chengru'ft 2c.; **=nha'ft**, *a.* trupi; do trupa podobny; **=nhau's**, *n.* dom, w którym się umarły znajduje; kostnica; **=nhe'md**, *n.* koszula śmiertelna; **=nhü'gel**, *m.* mogiła; **=nklei'd**, *n.* śmiertelna suknia; **=nkno'chen**, s. To'dtengebei'n 2c.; **=nko'pf**, *m.* trupia głowa; **=nkö'rper**, *m.* ciało umarłego; **=n=kra'nz**, *m.* śmiertelny wieniec; **=nlie'd**, *n.* pieśń nad umarłym; **=nli'ste**, *f.*, **=n=regi'ster**, *n.* spis umarłych; **=nmaa'l**, s. To'dtenfle'ck; **=no'pfer**, *n.* ofiara pogrzebowa; **=nrei'ch**, *n.* królestwo zmarłych; **=nri'chter**, *m.* sędzia umarłych; **=nschau'**, *f.* rewizja trupa; ogląd pośmiertny; **=n=schei'n**, *m.* świadectwo śmierci oder akt zejścia; sepultura; **=nschei'terhaufen**, *m.* zgliszcze; **=nschla'f**, *m.* sen śmiertelny; einen — haben, *spać jak zarznięty; **=n=schlei'er**, *m.* opona żałobna; **=nschra'gen**, *m.* mary; **=nsti'll**, *a.* cichuteńki; **=nsti'lle**, s. Gra'besti'lle; **=nta'nz**, *m.* taniec nieboszczyków; **=nträ'ger**, *m.* ten, co trupy wynosi; **=nuh'r**, *f.* *Ng.* czerw; kołatek; świdryk; **=nu'rne**, *f.* popielnica; urna grobowa; **=nwa'che**, *f.* straż przy umarłym; **=nwa'gen**, *m.* karawan.

Tö'dter, *m.* zbójca; **To'dtgebo'ren**, *a.* nieżywo urodzony; martwy płód; **To'dtlachen**, *n.* *śmianie się na umór do rozpuku; **Tö'dtlich**, *a.* śmiertelny; —, *ad.* śmiertelnie; =er Haß najzaciętsza nienawiść; =**lichkeit**, *f.* śmiertelność (rany itd.); **To'dtschlag**, *m.* zabójstwo; =**schlagen**, s. Todt; =**schlä'ger**, *m.* zabójca; =**schlägerei'**, *f.* ubijatyka; =**schlägerin**, *f.* zabójczyni; =**schlägerisch**, *a.* zabójczy; **Tö'dtung**, *f.* zabicie; **To'dverla'ngend**, *a.* śmierci pragnący; **To'dwürdig**, s. To'deswü'rdig.

Tof, **Tuff**, **To'fstein**, *m. Ng.* tuf; dziurkowaty kamień; dziurkowa martwica.

Toile'tte, *f.* toaleta; gotowalnia; (machen) toaletę robić, stroić się.

To'kaj, *n. Geog.* Tokaj; von, aus —, **To'kajer**, *a.* Tokajski; =**wein**, *m. Wb.* Tokaj; Tokajskie wino.

Tolera'nt, *a.* tolerant; =**ra'nz**, *f.* tolerancja; cierpienie; =**ri'ren**, *va.* cierpieć, tolerować.

Toll, *a.* wściekły; (werden) wściec się; wścieklizny dostać; bist du —? czyś szalony? czyś oszalał? es ist um — zu werden! a to trzeba oszaleć; Jemanden — machen, *do ostatniéj złości kogo przywieść, przyprowadzić; — u. voll sein, *być pijanym jak bela; =**llapfel**, *m. Ng.* psianka szalona; =**llbeere**, *f. Ng.* pokrzyk; wilcze jagody; =**lldreist**, s. To'llkühn; **To'llen**, *vn.* (h.) szaleć, krzyczeć, hałasować itd. jak szalony; =**llhaus**, *n. Hlk.* dom szalonych; =**llhäusler**, *m.* warjat; szaleniec; =**llheit**, *f.* wścieklizna; szaleństwo; in — gerathen wpaść w szaleństwo; =**llkirsche**, *f. Ng.* psia wiśnia; =**llkopf**, *m.* szałaput; szaławiła; **To'llkraut**, *n. Ng.* szaleniec; szalej; blekot; =**llkühn**, *a.* śmiały; odważny aż do szaleństwa; =**llkühnheit**, *f.* zuchwałość; =**llwuth**, *f.* wścieklizna.

Tö'lpel, *m.* pień, pniak; *drąg, drągal, gamoń; rura (do barszczu), mazgaj; prostak; =**pelei'**, *f.* prostactwo; mazgajstwo; gamoniostwo; =**lpelha'ft**, *a.* gamoniowaty; mazgajowaty; prostacki; =**lpisch**, s. Tö'lpelha'ft. [*a.* tombakowy.

To'mback, *m. Httk.* tombak; **To'mback**=,

Ton, *m.* ton; einen — von sich geben ton wydać; aus dem =e kommen wyjść z tonu (śpiewając); den — angeben podać ton; *ton dawać; réj wodzić; (Betonung), *Spl.* ton, przycisk, akcent, uderzenie głosu; **To'nangeber**, *m.* *ten co ton nadaje, réj prowadzi (w towarzystwie); =**nart**, *f. Tk.* ton (z jakiego się co gra lub śpiewa); rodzaj tonu; =**ndichter**, *m.* układacz muzyki; =**ndichtung**, *f.* utwór muzyczny: pozycja; **Tö'nen**, *vn.* (h.) u. *va.* ton, głos, dźwięk wydawać, brzmieć; tönend brzmiący, dzwoniący; **To'nfall**, *m. Tk. Spl.* spadek tonu; =**nfolge**, *f.* następstwo tonów.

To'nica, *f. Tk.* tonika.

To'nisch, *a.* (elastisch, federkräftig) toniczny.

To'nkundig, *a.* znający się na muzyce; =**nkunst**, *f.* muzyka; =**nkünstler**, *m.* artysta muzyczny; muzyk; muzykus; wirtuoz muzyczny; =**nkünstlerin**, *f.* artystka; muzykantka; =**nleiter**, *f. Tk.* skala muzyczna; =**nlos**, *a.* bez tonu; (Sylbe) bez przycisku; =**nmaaß**, *n. Tk.* miara tonu; =**nmalerei'**, *f.* malowanie za pomocą tonów; =**nmesser**, *m.* tonomiar; miarkownik; tonometr.

Tö'nnchen, *n. dim.* beczułka; **To'nne**, *f.* beczka; **To'nnen**=, *a.* beczkowy; =**nba'nd**, *n.* obręcz; =**nge'ld**, *n.* beczkowe; =**ngewö'lbe**, *n. Bk.* sklepienie kolebkowate; =**nhä'ring**, *m. H.* śledź beczkowy; =**nrei'f**, s To'nnenba'nd; =**nsta'b**, *m.* klepka, bednarka; =**nweise**, *a.* u. *ad.* beczkami; na beczki.

To'nreich, *a.* obfity w tony; =**nreihe**, s. To'nleiter; =**nsetzer**, *m.* komponista muzyczny; kompozytor; **To'nsetzkunst**, *f.* sztuka układania muzyki; =**nsetzung**, *f.* układanie muzyki; =**nstück**, *n.* kawałek muzyczny.

Tonsu'r, *f.* tonzura (kapłańska).

To'nverha'lt, *m.*, =**nverhä'ltniß**, *n.* stosunek tonów; =**nwelt**, *f.* świat oder królestwo tonów; =**nzauberer**, *m.* czarownik dźwiękiem tonów czarujący; =**nzeichen**, *n. Spl.* przygłos; akcent.

Topa's, *m. Ng.* topaz (kamień); von, aus —, **Topa's**=, *a.* topazowy.

Topf, *m.* garnek; garczek; (Gefäß, Blumenasch) donica, wazon, fajerka (do kwiatów; (als Maaß) garniec; **Topf**=, *a. Gtn.* wazonowy; **To'pfasche**, *f.* potaż; **To'pfbaum**, *m.* drzewo wazonowe; =**pfblume**, *f. Gtn.* kwiat wazonowy; **Tö'pfchen**, *n. dim.* garnuszek; garneczek.

To'pfen, *m. Kk.* twaróg; =**pfenku'chen**, *m.* ciasto z twarogiem.

Tö'pfer, *m.* garczarz; garncarz; gancarz; **Tö'pfer**=, *a.* gancarski; garncarzowy; zduński; =**ra'cker**, *m.* rola garcarzowa; =**ra'rbeit**, *f.* garcarska robota; =**rei'**, *f.* gancarstwo; =**re'rde**, *f.* glina garncarska; glina zduńska; =**rgese'll**, *m.* garncarczyk; =**rmei'ster**, *m.* gancarz; **Tö'pfern**, *a.* gliniany; zduński; =**rschei'be**, *f.* gancarskie koło; =**rtho'n**, *m.* glina garncarska.

To'pfform, *f.* forma na garnki; **To'pfgewä'chs**, *n.* roślina wazonowa, =**pfkäse**, *m.* bryndza; =**pfpflanze**, *f. Gtn.* roślina wazonowa; **To'pfstein**, *m.* garkowiec; zdunek.

Topogra'ph, *m.* topograf; =**graphie'**, *f.* topografja; =**gra'phisch**, *a.* topograficzny, miejscopiski.

Topp! *int.* dobrze! zgoda! daj mi rękę!

Torf, *m. Ng.* torf; darń; borowina; **Torf**=, *a.* torfow; =**fasche**, *f.* popiół z torfu; =**fboden**, *m.* grunt torfiasty; pustać; =**ferde**,

f. ziemia torfiasta; -**ffeuerung,** *f.* palenie torfem; -**fgräber**, -**fstecher**, *m.* torfkopiarz; -**fgräberei'**, *f.*, -**fstich**, *m.* torfiarnia; -**fgrabscheit**, *n.* nakładnik; -**fgrund**, *m.*, -**flager**, -**fmoor**, *n.* torfowisko; -**fmoos**, *n. Ng.* torfowiec.
To'rkeln, *vn.* (h.) taczać się.
Torni'ster, *m.* tornister (żołnierski).
Tort, *m.* szkoda; krzywda; Jmdm. einen — anthun krzywdę komu zrobić.
To'rte, *f.* tort; -**rtenbä'cker**, *m.* ten, co torty piecze; **To'rtenfo'rm**, *f.* forma na torty; -**rtentei'g**, *m.* ciasto na torty.
Tortu'r 2c., s. Fo'lter 2c.
To'sen, *vn.* (h.) szumieć; es toset in der Luft wicher burzą zwiastuje.
Tota'l, *n.* całkowity; **Totalitä't**, *f.* całkowitość.
Touchi'ren, *va.* dotykać.
Toupe't, *n.* tupet (na głowie).
Tour, *f.* przechadzka, przejazdka; kolej; obrot; s. a. Haa'rtrisu'r.
Trab, *m.* trucht; im -e reiten truchtem jechać; **Trab**-, *a.* truchtowy.
Traba'nt, *m. Kw.* trabant.
Tra'ben, *vn.* (s. u. h.) szybko iść, dążyć; (beim Reiten) truchtem jechać; truchtować; -**ber**, -**bgänger**, *m.* truchtowy koń.
Trä'ber 2c., s. Tre'ber 2c.
Tracht, *f.* tyle ile się na raz niesie; drei -en Holz trzy brzemiona, wiązki, naręcza drzewa; — porcja; er hat eine — Prügel bekommen, *nabrał kijów; (Essen) danie, potrawa obnoszona; (Kleidung) ubiór; strój.
Tra'chten, *vn.* (h.) (nach etwas) starać się o co; (Jmdm. nach dem Leben) dybać, godzić na czyje życie.
Trä'chtig, *a.* płodny, płód w sobie mający; szczenna (suka), kotna (kotka, owca, zajęczyca), cielna (krowa), źrebna (klacz), prośna (świnia); (werden) płodu dostać; (machen) zapłodnić.
·**Tracteme'nt**, *n.* traktament, częstowanie; biesiadowanie; *Kw.* żołd.
Tracta't, *m.* traktat, rozprawa naukowa; układ (między monarchami); **Tractä'tchen**, *n. dim.* tractacik; rozprawka; -**ta'tenmä'ßig**, *a.* stósowny do traktatu.
Tracti'ren, *va.* traktować kogo, uraczyć; częstować go; mówić, pisać o czém; wykładać co; —, *vn.* (h.), s. Unterha'ndeln; -**cti'rer**, *m.* traktjer; gospodny; -**cti'rung**, *f.* poczęstunek.
Traditio'n, *f.* tradycja.
Trafica'nt, *m. H.* trafikant; **Tra'fik**, **Traffi'k**, s. Ha'ndel, Verkau'f.
Traga'nth, *m. Ng.* tragant.
Tra'gbahre, *f.* nosze; nosidła; (Todtenbahre) mary; **Tra'gbalken**, *m. Zm. Bk.* bierzmo; podciąg; tram; podstawka; -**gband**, *n.* podpora; podstawa; widlica; pasek do noszenia czego; -**gbar**, *a.* nośny, dający się nosić; urodzajny (rola itd.); -**gbarkeit**, *f.* co można nosić, przenosić; (Fruchtbarkeit der Felder 2c.) urodzajność; -**gbaum**, *m.* drzewo do noszenia (czego na niém); -**gbett**, *n.* łóżko do noszenia; **Tra'ge**, *f.* nosidła, nosze.
Träg, **Trä'ge**, *a.* leniwy, gnuśny; träger Körper, *Nl.* ciało bezwładne.
Tra'gen, *va.* u. *vn. irr.* (h.) nosić, nieść; unieść; módz nieść; das Eis trägt schon lód już trzyma; (aushalten) trzymać na sobie; (ertragen, ausstehen) znosić, ponosić co; (die Kosten) ponieść koszta; dieser Baum trägt noch nicht to drzewo jeszcze nie rodzi, nie wydaje owoców; (hinreichen, hinlangen) nieść, donosić (o strzelbie); (davon) odnieść; (sich) nosić się (o materjach); nosić się, ubierać się, chodzić (w pewnym stroju); man trägt sich mit dem Gerüchte, chodzi taka wieść; **Trä'ger**, *m.* nosiciel; nośca; tragarz; s. a. Tra'gbalken; -**gerin**, *f.* nosicielka; noszarka; **Tra'geloh'n**, **Trägerloh'n**, *m.* zapłata za niesienie; **Tra'g-Esel**, *m.* osioł juczny; -**gestub'l**, s. Tra'gsessel; -**gezei't**, *f.* czas ciężarności, czas noszenia płodu w macicy; **Tr'agfähig**, *a.* donośny; -**gfähigkeit**, *f.* donośność.
Trä'gheit, *f.* lenistwo; gnusność.
Tra'ghimmel, *m.* baldakin.
Tra'giker, *m. Litt. Sh.* traik, poeta traiczny; -**giko'misch**, *a. Litt.* tragikomiczny; -**gikomö'die**, *f.* tragikomedja, **Tra'gisch**, *a.* traiczny.
Tra'gkorb, *m.* kosz plecny; nosze.
Tragö'die, *f.* trajedja; **Tragödien**-, *a.* traiczny; -**nspie'ler**, *m.* aktor traiczny.
Tra'gpfei'ler, *m. Bk.* słupiec; *Kw.* słup; -**gsattel**, *m.* siodło do ciężarów; -**gsessel**, *m.* lektyka.
Tra'gung, *f.* noszenie.
Train, *m. Kw.* ciągi, powózki wojskowe.
Traiteu'r, *m.* restaurater; **Traiteu'rs**-, *a.* traktjerski.
Trä'llern, *vn.* (h.) u. *va.* nócić, nucić (piosnkę); śpiewać bez słów (*tra la la*).
Tram, *m. Zm.* tram; belka.
Tra'mway, *m.* (Pferde-Eisenbahn) kolej konna.
Tra'mpe, *f.* drąg do popychania; popyjadło.
Tra'mpeln, *vn.* (h.) tupać nogami (na przemian); -**pelthie'r**, *n. Ng.* dromedar, wielbłąd z dwóma garbami; -**pelthie'rs**-, *a.* dromedarski.
Tranchi'ren, *va.* tranżyrować, rozbierać; pokrajać.
Trank, *m.* napój; napitek; lekarstwo do picia; **Trank**-, *a.* nadojny; napojowy; **Trä'nkchen**, *n.dim.* truneczek; **Trä'nke**, *f.* poidło, miejsce, gdzie konie i bydło poją; **Trä'nken**, *va.* poić; napoić; *zlać, zmoczyć, skropić, zrosić co; —, *n.* napawanie; pojenie; **Tra'nkrinne**, *f.* -**ktrog**, *m.* rynna ob. koryto do pojenia bydła; -**ksteuer**, *f.* czopowe; -**ksteuera'mt**, *n. Stw.* urząd czopowego.

Transsalpi'nisch, *a. Geog.* zaalpowy; zaalpejski. [(słowo).
Transiti'v, *a. Spl.* czynny; przechodni
Transi't, *m. H.* tranzyto; **Tra'nsito=**, *a.* tranzytowy, przewozowy; **=sito'risch**, *a.* przechodni; **=sitzoll**, *m. Stw.* cło przewozowe; opłata od towarów przewozoych.
Transmissio'nswelle, *f. Mech.* wał przesyłający.
Transpare'nt, *a.* przezroczysty; przebijający; —, *n.* przezrocze.
Transpiratio'n, *f.* transpiracja; **=spiri'ren**, *vn.* (h.) transpirować; parować, pocić się.
Transpo'rt, *m.* transport, przewóz, przeprowadzenie; przesyłka; **Transpo'rt=**, *a.* przewozowy; **=sporta'bel**, *a.* przenośny; **=sporteu'r**, *m. Gl.* kątomiar; *H.* przenośnik; **Transpo'rtgeschä'ft**, *n.* przedsiębierstwo przewozowe; spedytorstwo; **=s=porti'ren**, *va.* transportować; przeprowadzać; przewozić; **=nspo'rtkosten**, *pl.* koszta transportu lub przewiezenia; **=s=po'rtschiff**, *n. Sw.* okręt, statek przewozowy.
Transpositio'n, *f.* przełożenie; przekładnia.
Transscende'nt, *a. Philos.* nadpojętny; **Transscendenta'l**, *a.* transcendentalny; nadzmysłowy.
Transsubstantio'n, *f. Kg.* przemienienie; **=ssubstantie'll**, *a.* nadpostatni.
Trape'z, **Trape'zium**, *n. Gl. Gymn.* czworobok różnoboczny; **Trapezoi'd**, *n. Gl.* rożnobok.
Tra'ppe, *f.* ślad (stopy); **Tra'ppe**, **=pp=gans**, *f. Ng. Jäg.* drop'; **Tra'ppen=**, *a. Ng.* dropi.
Tra'ppeln, **Tra'ppen**, **Tra'ppsen**, *vn.* (s.) drepcić (nogami); —, *n.* stąpanie, tupanie.
Trassa't, *m. H.* trasat; wystawiony; **Trassa'nt**, *m. H.* trasant, wystawca; **=ssi'ren**, *vn.* (h.) trasować, weksel, wystawić na kogo; **Tra'tte**, *f. H.* trata; weksel trasowany.
Trau, s. Trau'ung; **Trau'altar**, *m. Kg.* ołtarz ślubny.
Träu'bchen, *n. dim.* gronko; jagódka; **Trau'be**, *f. Ng.* grono (jagód winnych, bzowych, orzechów itd.); **Trau'ben=**, *a.* gronowiny; gronowy; winnogronny; **=n=a'rtig**, *a.* gronowaty; gronowity; **=n=bee're**, *f.* jagoda z grona; **=nblu't**, s. Trau'bensa'ft; **=nfa'rrn**, *m.* dlugosz; **=n=fö'rmig**, *a.* groniasty; **=nha'gel**, *m. Kw.* (Geschoß) kartacze; **=nhau't**, *f. Zk.* błonka winogronna; jagodówka; **=nka'mm**, *m.* grzebień u grona jagód; **=nle'se**, s. Wei'n=lese; **=nrei'ch**, *a.* obfity w grona; **=nsa'ft**, *m.* sok z winnych jagód; sok winnego szczepu, wino; **=nstängel**, **=nste'ngel**, **=n=stie'l**, *m.* szypułka gronowa.
Trau'en, *vn.* (h.) wierzyć, ufać (komu lub czemu); zaufać, zawierzyć; (nicht) nie ufać, nie dowierzać; (nicht recht) nie bardzo wierzyć; trau schau wem, *patrz komu wierzyć.
Trau'en, *va. Kg.* ślub dawać komu; sich — lassen mit Jmdm. ślub brać od. wziąć z kim.
Trau'er, *f.* żałoba, żałowanie; suknia żałobna; in — sein być w żałobie; mieć żałobę; (anlegen) przywdziać żałobę; in — gehen żałobę nosić; (Betrübniß) smutek, żałość; **Trau'er**, *a.* żałobny; **=rbi'ld**, *n.* obraz żałobny; **=rbi'rke**, *f. Ng.* brzoza płacząca; **=rbli'ck**, *m.* żałosny wzrok; **=r=bo'tschaft**, *f.* smutne poselstwo; **=rbrie'f**, *m.* list donoszący o śmierci; **=rfa'ckel**, *f.* żałobna pochodnia; **=rfah'ne**, *f.* chorągiew żałobna; **=rfei'erlichkeit**, *f.*, **=rfe'st**, *n.* uroczystość żałobna; **=rflo'r**, *m.* krepa; kir; czarna żałobna gaza; **=rgeda'nke**, *m.* smutna myśl; **=rgedi'cht**, *n.* wiersz żałobny; tren; **=rgefo'lge**, s. Lei'chengefo'lge 2c.; **=rgewa'nd**, *n.* żałobny strój, ubiór: żałobne odzienie; **=rhau's**, *n.* dom żałobny; **=rhu't**, *m.* kapelusz żałobny; **=r=jah'r**, *n.* rok żałoby; **=rklei'd**, *n.* suknia żałobna; żałobna szata; **=rku'tsche**, *f.* powóz żąłobny; **=rlie'd**, *n.* pieśń żałobna; **Trau'erma'ntel**, *m.* płaszcz żałobny; *Ng.* żałobnik; **=rmonume'nt**, *n.* pomnik pośmiertny; **=rmü'cke**, *f. Ng.* ziemiorka; **=rmusi'k**, *f.* muzyka żałobna.
Trau'ern, *vn.* (h.) (um Jmdn.) nosić od. obchodzić żałobę po kim; (um, über etw.) smucić się, martwić się, trapić się czém; —, *n.* noszenie żałoby; obchodzenie żalu; **=rna'chricht**, *f.* smutne doniesienie; **=r=o'rt**, *m.* miejsce smutku; **Trau'erpo'st**, s. Trau'erna'chricht; **=rschlei'er**, *m.* kwef, welon żałobny; **=rspie'l**, *n. Sb.* trajedja; **=ldi'chter**, *m.* poeta traiczny; **=rstü'ck**, *n. Sb. Tk.* smutny kawałek; **=rta'g**, *m.* żałobny dzień; **=rthrä ne**, *f.* żałobne łzy; łzy smutku; **=rto'n**, *m.* żałosny ton; **=r=vo'll**, *a.* pełen żałoby; żałosny; **=rwa'=gen**, *m.* wóz pogrzebowy; **=rwei'b**, *n.* żałtobnica; **=rwei'de**, *f. Ng.* wierzba płacząca; **=rzei'chen**, *n.* znak od. oznaka żałoby; **=rzei't**, *f.* czas żałoby; **=rzu'g**, s. Lei'chenzu'g.
Trauf=, *a.* okapowy; **Trau'fdach**, *n.* część wystająca dachu, aby wody dészczu spadały zdala od budynku; **Trau'fe**, *f.* ynna (na dachu); okap; spadek wody z dachu; **Trau'fen**, **Träu'fen**, **Träu'feln**, *vn.* (h. u. s.) kapać, kroplami lub kropelkami spadać; —, *va.* kroplami spuszczać wypuszczać; Trost, Segen auf Jmdn. träufen, *pociechę, błogosławieństwo zléwać na kogo; **Trau'ffaß**, *n.* beczka pod okap podstawiona lub do tego służąca; **=fnaß**, *a.* tak przemokły, że aż z niego ciecze; **=frecht**, *n.* prawo okapu; **Trau'frinne**, *f.* rynienka okapowa.

Trau'gebüh'r, *f.*, **Trau'geld,** *n.* opłata od ślubu; ślubne.

Trau'lich, *a.* poufały (rozmowa); —, *ad.* poufale; **-lichkeit,** *f.* poufałość.

Traum, *m.* sen; marzenie śpiącego; im -e we śnie; przez sen; leerer — czcza mara; das Leben ist ein —, *życie to tylko sen; Jmdm. aus dem -e helfen, *oświecić, objaśnić kogo; **Traum-,** *a.* senny; **-mausleger, -mdeuter,** *m.* wykładacz lub tłumacz snów; **-mauslegung, -mdeutung,** *f.* wykładanie, tłumaczenie snów; **-mbuch,** *n.* sennik; książka tłumacząca sny; *iron.* człowiek ospały; drzymała; **-mdeuterei',** *f.* nierozsądne snów tłumaczenie.

Träu'men, *vn.* (h.) u. *va.:* ich träume, es träumt mir śni mi się; —, marzyć o czém; laß dir so etwas nicht —! niech ci się nie śni o takich rzeczach; —, *vn.* (h. spać; *chodzić jak nieżywy; **-mender,** *m.* marzący; marek; **-mer,** *m.* marzyciel; człowiek ospały; **-merei',** *f.* marzenie; **-merisch,** *a.* u. *ad.* ospały; ospale; drzmiący; jak śpiący; **Trau'merschei'nung,** *f.*, **-mgesi'cht,** *n.* mara; widmo we śnie; **-mgebi'lde,** *n.* obraz we śnie marzony; **-mgewe'be,** *n.* senne marzenie; **-mgott,** *m. Myth.* bożek snów; **-mleben,** *n.* życie jakby we śnie; życie senne; **-mschlaf,** *m.* sen z marzeniami; **-mseher,** *m,* snowidz.

Traun, *ad.* w istocie; w saméj rzeczy; zaiste: —! *int.* wierę!

Trau'rede, *f. Kg.* mowa ślubna; **-redner,** *m.* wygłaszający mowę przy ślubie.

Trau'rig, *a.* smutny; (werden) zasmucić się; **-rigkeit,** *f.* smętność; smutek.

Trau'ring, *m. Kg.* pierścionek ślubny; obrączka ślubna; **-schein,** *m. Kg.* świadectwo ślubu; pozwolenie do wzięcia ślubu.

Traut, *a.* miły, luby; wielce kochany; **-theit,** *f.* serdeczna przyjaźń.

Trau'ung, *f.* dawanie ślubu; ślub.

Travestie', *f.* trawestyja; **Travesti'ren,** *va.* trawestować.

Tre'ber, *f. pl.* wywary; *Wb.* wyciski z jagód.

Tre'cken, s. Schle'ppen, Ze'rren, Zie'hen.

Tre'cker, *m.* trakarz; **Tre'ckschuite,** *f. Sw.* (in Holland) trekszuta, szkuta (końmi ciągniona); **-ckseil,** *n. Sw.* powroz; półka; lina, którą okręty ciągną; **-ckweg,** *m.* trel; trelik.

Treff, *m.* klaps; tref; — tref; żołądź (w kartach francuzkich); **Treff-,** *a.* treflowy; **-ffbube,** *m.* walet (treflowy).

Tre'ffen, *va.* u. *vn. irr.* (h.) trafić; (sich) trafić się; wydarzyć się; das Loos hat ihn getroffen los padł na niego; (antreffen) zastać kogo; die Zeit — przyjść o swoim od. w dogodnym czasie, w samą porę; (es bei Jmdm.), *w porę, w sam czas do kogo przyjść; dogodzić mu czém; (Anstalten) przygotowania robić; (eine Wahl) zrobić wybór.

Tre'ffen, *n. Kw.* bitwa, potyczka; wenn es zum — kommt, *kiedy już przyjdzie do ostatniéj decyzji; rozprawy; — szyk (wojska).

Tre'ffend, *a.* u. *ad.* trafny; dobitny; trafnie; **Tre'ffer,** *m.* wygrana; los wygrywający; szczęśliwy traf; strzał trafiający.

Tre'ffünf, *f.*, **-ffkönig,** *m. Ktsp.* pięć od. cynek treflowy, król treflowy.

Tre'fflich, *a.* wyborny; przedni; trafny; wyśmienity; znamienity; znaczny; **-lichkeit,** *f.* wyborność, trafność.

Tre'ffneun, -ffsechs, -ffzehn, *n.* dziewiątka treflowa; szóstka treflowa; dziesiątka treflowa.

Trei'basche, *f.* łużyny; **Trei'bebee't,** *n. Gtn.* zagon inspektowy; **-beblatt,** *n. Gtn.* kotka; **-bebunzen,** *m. Zm.* tyfiarskie dłóto; **-behammer,** *m.* tyfiarski młot; **Trei'beis,** *n.* kra; kry.

Trei'ben, *vn. irr.* (s. u. h.) posuwać się w pewnym kierunku, będąc pędzonym lub pchanym jaką siłą; szybko rość (jak drzewo, kwiaty); —, *va. irr.* (h.) pędzić; (Vieh auf die Weide) bydło gnać na paszę; (aus einem Orte) wypędzić; (von etwas) spędzić; (Jmdn. zu etw.) napędzać kogo do czego; (den Feind in die Flucht) zmusić nieprzyjaciela do ucieczki; (etwas in die Höhe) pędzić co; coraz więcéj podawać; (etwas zu weit) za daleko co posunąć; (Urin, Schweiß) pędzić urynę; poty sprawiać; (bewegen) w ruch wprawiać; (sich womit befassen, beschäftigen) trudnić się czém; (Handel) handel prowadzić; was treibst du jetzt? czém się teraz zajmujesz? trudnisz? czemu się oddajesz? getriebene Arbeit robota klepana, wypukła; **Trei'ben,** *n.* czynność, zatrudnienie; zajmowanie się czém.

Trei'bema'nn, Trei'ber, *m. Jäg.* poganiacz; ten, co pędzi, gna; **Trei'bgarn,** *n.* sieć do napędzania ryb; **Trei'bhaus,** *n. Gtn.* rośliniarnia; szklarnia; **-bhaus-,** *a.* trajbhauzowy; z rośliniarni; oranżerja; **-bhausfru'cht,** *f.* owoc z rośliniarni; owoc trajbhauzowy; **-bhauspfla'nze,** *f.* roślina trajbhauzowa od. z rośliniarni; **-bheerd,** s. Trei'bofen; **-bholz,** *n.* drzewo spławiane; **-bjagd,** *f.*, **-bjagen,** *n. Jäg.* polowanie obławne; nagonka; **-bofen,** *m.* piec szmelcarski; **-briemen,** *m. Mech.* rzemień w ruch wprawiania (u maszyn parowych); **-bschacht,** *f. Bw.* szyb do wywożenia kruszczu z kopalni; **-bscheibe,** *f. Mech.* linotarcza; **-bseil,** *n.* lino kołowrotowa; **-bwelle,** *f. Mech.* wał główny; **-bzeug,** *m. Jäg.* sieć na kury polne.

Tre'nnbar, *a.* rozłączny; rozdzielny; **-nnbarkeit,** *f.* rozdzielność; rozłączność.

Tre'nnen, *va.* rozłączyć; rozdzielić; (von

etw.) odłączyć od czego: (sich von Jmdm.) rozłączyć się z kim; (absondern) odgraniczać; oddzielać; **Tre'nnpunkt**, *m. Spl.* rozdzielnik; trema; znak rozłączenia; **-nnung**, *f.* rozłączenie; rozdzielenie; odłączenie; **Tre'nnungsstu'nde**, *f.* godzina rozłączenia się.

Tre'nse, *f.* tręzla; trenzelka; **Tre'nsen-**, *a.* do tręzelki (trenzelki) należący; tręzlowy, trenzlowy; **-senge'ld**, *n.* tręzlowe, trenslowe.

Trepa'n, s. Schä'delboh'rer; **Trepani'ren**, *va. Hlk.* trepanować.

Tre'ppe, *f.* schody; eine — steigen iść po schodach; Trepp' auf, Trepp' ab, *na górę, na dół; (Stockwerk) piętro; **Tre'ppen-**, *a.* schodowy; **-pena'bsatz**, *m.*, **-nru'he**, s. A'bsatz; **-nflu'r**, *m.* odpoczynek; **-ngelä'nder**, *n.* poręcz u schodów; **-nhau's**, *n.* klatka schodowa; **-nmu'schel**, *f. Ng.* schodówka; krętoschód; **-nsäu'le**, *f. Bk.* szlaga; **-nstu'fe**, *f.* schód; stopień u schodów.

Tre'schak, **Tri'schack**, *n.* tryszak (gra w karty).

Treso'r-, *a.* skarbowy; **-rschein**, *m. Stw. H.* bilet skarbowy.

Tre'spe, *f. Ng.* kąkol.

Tre'ßband, *n.* taśma w kwiaty, przerabiana (no wzór galona); **Tre'sse**, *f.* galon; **Tre'ssen-**, *a.* z galonem; z galonami; galonowany; **-nhu't**, *m.* kapelusz galonowany; **-nklei'd**, *n.* suknia z galonami.

Tre'ster, *f. pl. Wb.* wytłoczyny z winogron; łupiny z wytłoczonych jagód; **-rwei'n**, *m.* wino z wytłoczyn; doimek; lura.

Tre'tbütte, *f. Wb.* tłokarnia.

Tre'ten, *vn. irr.* (h.) stąpić; stąpać; (auf etwas) stąpić na co; nastąpić na co; (in etwas) stąpić w co; —, *vn. irr.* (s.) postąpiwszy kilka kroków dostać się do jakiego miejsca; (auf die Bühne) wystąpić na scenie; (in die Stube) wejść do izby; (aus der Stube) wyjść z izby; (näher) bliżéj przystąpić; przybliżyć się; (in's, unter das Gewehr) wystąpić pod bronią; (in Dienste) wejść w służbę; (aus dem Dienste) wyjść ze służby; *odprawić się; złożyc urząd; (in ein Amt) pójść na urząd; (ins männliche Alter) przyjść do wieku męskiego; (an's Licht) *wyjść na jaw; (auf Jemandes Seite) przejść na czyję stronę; —, *va. irr.* (h.) deptać co; (die Bälge, die Orgel) kalikować; (Jmdn. auf den Fuß) udeptać kogo w nogę; nastąpić mu na nogę; (todt) zadeptać (robaka itd.); (das Pflaster) *bruk zbijać; (sich begatten) nasiadać (jak kogut kurę, kaczor kaczkę itd.); **Tre'ter**, *m.* deptacz; **Tre'tmühle**, *f.* deptak; **-trad**, *n.* koło chodziste; koło do deptania.

Treu, *a.* wierny; rzetelny; prawdziwy; **-es Gedächtniß** wierna pamięć; (bleiben) wiernym pozostać; sich selbst — bleiben zgodnym być z sobą; —, *ad.* wiernie; **Treu'brechend**, *a.* wiarołomny; **-brecher**, *m.* wiarołomca; **-brecherin**, wiarolomna kobieta; **-bruch**, *m.* wiarołomność; wiarołomstwo; złamanie wiary; **Treu'e**, *f.* wierność! (halten) wierność dotrzymać; bei meiner Treu'! meiner Treu'! na poczciwość; **Treu'fleißig**, *a.* szczerze pilny; stale pilny; **Treu'geho'rsam**, *a.* stale posłuszny; **-gesi'nnt**, *a.* szczerze oder rzetelnie myślący; **-halter**, *m.* wykonawca testamentu; opiekun; **-herzig**, *a.* prostoszczery; **-herzigkeit**, *f.* prostoduszność; **Treu'lich**, *a.* wiernie; szczerze; **-los**, *a.* przeniewierczy; wiarołomny; niewierny; **-loser**, *m.* przeniewierca; **-losigkeit**, *f.* przeniewierstwo; wiarołomność.

Tria'ngel, s. Drei'eck ꝛc.; **Triangulatio'n**, *f. Gt.* trjangulacja; trójkątowanie.

Tribu'n, *m. Stw. Alt.* trybun; **Tribu'n-**, **Tribu'ns-**, *a.* trybuński; **Tribuna'l**, *n.* trybunał; **-buna'l-**, **-buna'ls-**, *a.* sądowy; **Tribü'ne**, s. Re'dnerbüh'ne.

Tribu't, *m.* haracz; **Tribu't-**, **-butä'r**, **-bu'tpflichtig**, *a.* danniczy; hołdowniczy; **-bu'tpflichtigkeit**, *f.* danniczość.

Trichi'ne, *f. Ng.* włosowca; włosowiec; włośnik; **-nenkra'nkheit**, *f.* włośnice.

Tri'chter, *m.* lejek; **-chterchen**, *n. dim.* lejeczek; **-chterfi'sch**, *m. Ng.* kiełbiowica; **-chterfö'rmig**, *a.* lejkowaty; **-chtern**, *va.* lejkiem nalewać; **-chterwi'nde**, *f. Ng.* lejkowój.

Trick, *m.* tryk (w grze wista); **-cktrack**, *n.* tryktrak (gra).

Trieb, *m.* pęd; szybki ruch, obrot itd.; pędzenie; wygon; przegon; pęd; s. a. Schö'ßling; popęd, pociąg do czego; *instynkt, natchnienie; **-bfeder**, *f.* bodziec; *pobudka; **-bkraft**, *f.* siła pędząca, poruszająca, dająca pęd, popęd; **-brad**, *n.* koło poruszające; **Trie'bsand**, *m.* piasek lotny, pomiotny; piasek ciekły; **-bwerk**, *n.* maszyna poruszająca się; maszynerja.

Trie'fauge, *n.* cieczenie z oczu; oparzystość, kaprawość oczu; **-fäugig**, *a.* ten, któremu z oczu ciecze; kaprawy; oparzelisty; **-fäugigkeit**, *f.* kaprawość oczu; cieczenie z oczu; **Trie'fen**, *vn. irr.* (h.) ciecze co; triefend ciekący; **Trie'fnase**, *f.* cieczenie z nosa; **Trie'fnasig**, *a.* ten, któremu z nosa ciecze; **Trie'fnaß**, *a.* tak zmokły, że aż ciecze.

Trie'nnium, *n.* trzylecie.

Trie'r, *n. Geog.* Trewir; von, aus —, **Trie'rer**, **Trie'risch**, *a.* Trewirski.

Trift, *f.* pastwisko; *Ldw.* wygon; bydło, które się na paszę wygania; **Trift-**, *a.* wygonowy; **-tgeld**, *n.* zapłata od pastwiska; wygonowe.

Tri'ftig, *a.* ważny (powód); **Tri'ftigkeit**, *f.* ważność (powodu).

Tri'ftrecht, **-ftgere'chtigkeit**, *f.* prawo wygonu; **-ftschäfer**, *m.* osepny owcarz.

Trigonometrie, *f.* *Gl.* trygonometrja (wynajogwanie nieznanych części trójkąta); **-me'trisch**, *a.* trygonometryczny.
Tri'ller, *m.* *Tk.* tryl; trel; einen — schlagen tryl wybić, wziąć, uderzyć; **-rle'tte**, *f.* rząd trylów (muzycznych); **-llern**, *va.* (h.) tryle wybijać; trelować; tryle wywodzić; z trylami śpiewać; **terlikać**.
Trillio'n, *f.* *Rk.* trylion.
Trilobi't, *m.* *Ng.* trójkłapcie.
Tri'ne, *f.*, **Tri'nchen**, *n.* Kasia; **eine alte** —, *iron.* *stara baba.
Trinitä't, *f.* *Kg.* Święta Trójca; **-tä'tskirche**, *f.* kościół świętéj Trójcy; **Trinita'rier**, *m.* *Kg.* Trynitarz; **-ta'rier**, *a.* Trinitarski.
Tri'nkbar, *a.* zdatny do picia; pitny; co można pić; **-kbecher**, *m.* kubek do picia; **-kbruder**, *m.* kolega od kieliszka; **-kbude**, *f.* buda gdzie napoje sprzedają; **Tri'nken**, *vn.* u. *va.* *irr.* (h.) pić; wir — auf Ihre Gesundheit, *pańskie zdrowie pijemy; sich das — angewöhnen popaść w nałóg pijaństwa; (sich Muth) napić się dla odwagi; —, picie; napój; (als gewöhnliches Getränk) napitek; **Tri'nker**, *m.* pijący; łykacz; (starker) pijak; pijacz; pijanica; Sie sind kein starker — nie tęgo Pan pije; **Tri'nkgast**, *m.* gość przychodzący pić; **-kgela'g**, *n.* pijatyka; **-kgeld**, *n.* poczesne; na piwo; Jmdm. ein — geben na piwo komu dać; **-kgeno'ß**, f. Tri'nkbruder; **-kgeschirr**, *n.* naczynia do picia; **-kgese'llschaft**, *f.* towarzystwo kieliszkowe; **-kglas**, *n.* szklanka do picia; szklanica; **-khaus**, *n.* dom gdzie napoje sprzedają; **-khorn**, *n.* róg, z którego się pije; **-klied**, *n.* pieśń przy kieliszku; **-klust**, *f.* chętka do picia; **-kschale**, *f.* czara; **-kspruch**, *m.* toast; wiwat; **-kstube**, *f.* izba, gdzie piją; **-ksucht**, *f.* pociąg do picia, do pijaństwa; **-kwasser**, *n.* woda do picia; **-kzimmer**, *n.* pokój gdzie piją.
Tri'o, *n.* *Tk.* tryjo; śpiew lub granie trzech; **Triole't**, *n.* *Dk.* tryjolet.
Tri'pel, *m.* *Ng.* trypel; trypela; trypla.
Tri'pelallia'nz, *f.* związek potrójny.
Tri'pele'rde, f. Tri'pel.
Tri'ppeln, *vn.* (h.) drepcić; dreptać.
Tri'pper, *m.*, **-rkra'nkheit**, *f.* *Hlk.* trypa, tryper; rzeżączka; nosacizna.
Tritt, *m.* stąpienie; stąpanie; einen — thun stąpnąć; stąpić; Jmdm. einen — geben dać komu nogą, kopnąć go; (Geräth) stopień, na który można stąpić; **-ttbrett**, *n.* pedal; **-ttleiter**, *f.* drabina z podporą od. z podstawkiem.
Triu'mph, *m.* trjumf; (davon tragen) trjumf odnieść, odbywać; —! wir haben gesiegt! wiwat! wygraliśmy; **Triu'mph-**, *a.* trjumfalny; trjumfowy; **-phbogen**, *m.* brama trjumfalna; **-pfei'nzug**, *m.* wjazd oder wchód trjumfalny; **Triumphi'ren**, *vn.* (h.) trjumfować; (über etwas) nad czém; (über Jemanden) trjumfować nad kim; triumphirend trjumfujący; trjumfalny; trjumfowy; **Triu'mphgeschrei**, *m.* krzyk trjumfalny; **Triu'mphkrone**, *f.* korona trjumfalna.
Triumvira't, *n.* *Stw.* *Alt.* trjumwirat.
Trivia'l, *a.* trywjalny; **-lschule**, *f.* szkoła trywjalna, początkowa, ludowa; **-litä't**, *f.* trywjalność, prostactwo.
Tro'cken, *a.* suchy; etw. — werden lassen ususzyć, wysuszyć co, dać czemu wyschnąć; **-ner** Wechsel, *H.* oschły, nietrasowany; weksel; **-ner** Mensch, *człowiek oschły, nudny (z którym się nie można rozerwać; **-ner** Scherz, *jałowy żart; Jmdn. — empfangen, *przyjąć kogo zimno; hinter den Ohren noch nicht — sein, *mieć jeszcze mléko pod nosem od. na brodzie; auf **-nem** Wege, *Schdk.* na suchéj drodze; das Trockene miejsce suche; **-ckenbo'den**, *m.* strych do suszenia bielizny itd.; **-nheit**, *f.* suchość; oschłość; jałowość; **-nka'mmer**, *f.* komórka do suszenia; suszarnia; **-nmalerei'**, *f.* *Mal.* malowanie suchemi farbami; **-npla'tz**, *m.* plac do suszenia bielizny; **-cknen**, *vn.* (h.) schnąć; —, *va.* suszyć; obcierać z wilgoci; **-cknis**, *f.* susza.
Tro'ddel, *f.* frandzla, kutas, bulion u szlufy; **-lperü'cke**, *f.* peruka z lokami.
Trö'del, *m.* tandeta; **Trö'del-**, *a.* tandetny; **-lbu'de**, *f.* buda tandetna; **-lfrau'**, f. Trö'delwei'b; **-lha'ndel**, *m.* tandeciarski handel; handel starzyzną; (treiben) starzyzną handlować; **Trö'delju'de**, f. Trö'dler; **-lkra'm**, *m.* tandetny kram; **Trö'delkrä'mer**, *m.* tandetny kramarz; **-lma'rkt**, *m.* tandetny targ; **Trö'deln**, *vn.* (h.) tandetą się trudnić; (zaudern), *guzdrać się; ociągać się; powoli robić; **-lwei'b**, *n.* tandeciarka; **Trö'dler**, *m.* tandeciarz; **Trö'dler-**, **Trö'dlers-**, *a.* tandeciarski.
Trog, *m.* koryto; dzieża; miecka.
Tro'llblume, *f.* *Ng.* pełnik.
Tro'llen, *vn.* (h.) wrzeszczeć; skrzeczéć; drałować; biedz w dyrdy.
Tro'mmel, *f.* bęben; die — schlagen. rühren bić, uderzyć w bęben oder w bębny bębnić; *Zk.* bębenek (w uchu); **Tro'mmel-**, *a.* bębenny; *Zk.* (im Ohre) bębenkowy; **-läh'nlich**, **-lartig**, *a.* bębniasty; **-lbau'ch**, *m.* *iron.* brzuch jak bęben (wydęty); **-lei'**, *f.* bębnienie, ciągłe tupanie nogami; **-lfe'll**, *n.* skóra na bębnie, na bęben; **-lhau't**, *f.*, **-lhäu'tchen**, *n.* *dim.* *Zk.* błona bębenkowa (w uchu); **-lklö'ppel**, f. Tro'mmelschlä'gel; **Tro'mmeln**, *vn.* (h.) bębnić; —, *va.* bębnieniem dawać znak czego; —, *n.* bębnienie; **-lschla'g**, *m.* bicie, uderzenie w bęben albo w bębny; (mit) z uderzeniem bębna; mit

oder durch etwas bekannt machen ogłosić co przy bębnie; **=schlä'gel**, *m.* pałka do bębnienia; **=schlä'ger**, *m.* bębniarz, dobosz; **=su'cht**, *f.* *Hlk.* nadętość brzucha od wiatrów lub wodnéj puchliny; **=taube**, *f.* *Ng.* bębenek; **Tro'mmler=**, **=mlers=**, *a.* bębniarski.

Trompe'te, *f.* *Tk.* trąba; auf der —, die — blasen trąbić; grać na trąbie; in die — stoßen zatrąbić; potrębywać; **Trompe'ten=**, *a.* trąbowy; trąbny; **Trompe'ten**, *vn.* (h.) trąbić; **=tena'rtig**, *a.* trąbowaty; **=tenscha'll**, *m.* głos, dźwięk trąby; **=tenton**, *m.* ton trąby; **Trompe'ter**, *m.* trębacz; **Trompe'ter=**, *a.* trębaczów; trębaczowy, trębaczy, trębacki; **=terma'rsch**, *m.* *Kw.* marsz na trąbach.

Tro'pe, *m.* *Geog.* przenośnia; **Tro'pen**, *pl.*, **=ngegenden**, **=nländer**, przenośnie.

Tropf, *m.* głupiec; półgłówek; gamoń; dudek.

Tro'pfbad, *n.* kąpiel kroplista; **Trö'pfchen**, *n. dim.* kropelka; kapka; **Trö'pfeln**, s. Trau'fen; **Tro'pfen**, *m.* kropla; **=na'rtig**, *a.* kroplisty; **=nwei'se**, *a.* u. *ad.* kroplami; **Tro'pfnaß**, s. Trie'fnaß; **=pfstein**, *m.* *Ng.* naciek; topieniec; stalagmit; stalaktyt; **=pfstein=**, **=pfsteins=**, *a.* stalagmitowy, stalaktytowy; **=pfsteinhöh'le**, *f.* jaskinia stalaktytowa; **=pfwein**, *m.* ściek wina; okapki winne.

Trophä'e, *f.* trofeum; oznaka zwycięstwa.

Tro'pisch, *a.* u. *ad.* *Spl.* przenośny, przenośnie; *Geog.* tropiczny, tropnikowy; podzwrótnikowy.

Troß, *m.* *Kw.* bagaże; obłogi; juki; ciury (za wojskiem ciągnące); (Gesindel, Menge), hałastra; motłoch; tłuszcza; czereda; **=ßbube**, **=ßjunge**, **=ßknecht**, *m.* ciura obozowy; luzak; **=ßpferd**, *n.*, **=ßwagen**, *m.* koń, wóz do wożenia bakunków od. bagażów.

Trost, *m.* zdrowy rozum; pociecha; zu meinem =e na moją pociechę; Jmdm. — zusprechen pocieszać kogo; **Trost=**, *a.* pocieszający; **Trö'stbar**, *a.* dający się pocieszać; **Tro'stbedü'rftig**, *a.* potrzebujący pociechy; **=stbrief**, *m.* list pocieszający; **=stbringend**, *a.* przynoszący pociechę; **=stbringer**, *m.* pocieszyciel; **Trö'sten**, *va.* cieszyć; pocieszać; —, *n.* pocieszanie; **Trö'ster**, *m.* pocieszyciel; **Trö'sterin**, *f.* pocieszycielka; **Tro'stgrund**, *m.* pobudka do pociechy; **Trö'stlich**, *a.* pocieszający; **Tro'stlos**, *a.* znikąd nie mający pociechy; bez pociechy; **=stlosigkeit**, *f.* niepocieszoność, rozpacz; **=strede**, *f.* mowa pocieszająca; **Trö'stung**, *f.* pocieszanie, pocieszenie; **Tro'stvoll**, *a.* pełen pociechy; **=stwort**, *n.* słowo pociechy.

Trott, s. Trab; **Tro'tten**, **Trotti'ren**, s. Tra'ben.

Trottoi'r, *n.* trotoar; chodnik deptak; ścieżka kamienna.

Trotz, *m.* zuchwałość, zuchwalstwo; (zum) na przekor; na psotę; na udry; Jmdm. — bieten zuchwale się komu opierać; sprzeciwiać; — sei dir geboten! odważ się tylko! obaczymy, czy się odważysz! — dem (sei geboten), der 2c. biada temu (źle by z tym było), któryby itd.; **Trotz**, *præp.* (mit *Genit.* od. *Dativ*): mimo; pomimo! — aller Einwendungen mimo zarzutów; **Tro'tzen**, *vn.* (h.) (auf etw.) zuchwalić się na co; **Tro'tzig**, *a.* zuchwały; —, *ad.* zuchwale; **=tzkopf**, *m.* uparciuch; zuchwalec; zuchwałość; upór; **=tzköpfig**, *a.* uparty; krnąbrny; **=tzwinkel**, *m.* samokątek; dąsokąt.

Troubadou'r, *m.* *Litt.* trubadur.

Trü'be, *a.* mętny (woda, wino); *Ntl.* pochmurny, mglisty, posępny (dzień, niebo); **Trü'be**, **=bheit**, *f.* posępność, ponurość.

Trü'bel, *m.* odmęt; zgiełk; wrzawa.

Trü'ben, *va.* mącić; zaciemniać (światło, wzrok); ćmić; **Trü'bsal**, *f.* utrapienie; udręczenie; **=bselig**, *a.* biedny, nędzny; **=bseligkeit**, *f.* utrapienie; dolegliwość; bieda; nędza; **=bsinn**, *m.* umysł ponury; ponurość; melancholja; **=bsinnig**, *a.* ponury; melancholiczny.

Tru'chseß, *m.* (bei Hofe) strukczaszy; podstoli stolnik.

Tru'de, *f.* *Myth.* czarnoksiężnica.

Trü'ffel, *f.* *Ng.* trufel; trufla, trófla; **Trü'ffel=**, *a.* *Ng.* *Kk.* truflowy; **=lhund**, *m.* pies umiejący tryfle wynajdywać; **=lja'gd**, *f.* szukanie trufli; **=lpaste'te**, *f.* pasztet z trufiami.

Trug, *m.* oszukaństwo; **Trug=**, *a.* mamiący; **=gbild**, *n.* mamidło; mara; obraz łudzący; ułuda; **Trü'gen**, *vn. irr.* (h.) mamić; mylić; zwodzić; (sich) mylić się; zawieść się; **Trü'gen**, *n.*, s. Trug; **=gerisch**, *a.* mylny; omylny; zawodzący; zawodny; **Tru'ggemä'lde**, *n.* małowidło mamiące; **=ggesi'cht**, *n.* błędnica; **=ggesta'lt**, *f.* mamiąca, łudząca postać; **=ggewe'be**, *n.* mylna tkanina; **=gkä'fer**, *m.* *Ng.* kornik; **Trü'glich**, *a.* omylny; pochybny; zawodny; **=glichkeit**, *f.* omylność; **Tru'glos**, *a.* niezdolny do oszukania kogo; **=grede**, *f.* nieszczeromówność; **=gschluß**, *m.* sofisma, mylny wniosek.

Tru'he, *f.* skrzyznia; skarbnica.

Trumm, *n.* u. *m.* szczątek; okruch; pozostały koniuszek; **Trü'mmer**, *pl.* szczątki; zwaliska; ruiny; gruzy; **=rbede'ckt**, *a.* gruzami okryty; **=rgestei'n**, *n.* *Bw.* druzgot; okruchowiec; **=rhau'fen**, *m.* kupa gruzów; **=rsto'ck**, *m.* *Bw.* skład piętrzony.

Trumpf, *m.* *Ktsp.* kozer; kozera; **Trumpf=**, kozerny, świętny; einen — darauf setzen przybić od. przebić kozerą; **Tru'mpfen**, *vn.* (h.) kozer zadać; —, *va.* kozerą co zabić, przebić; (Jmdn.) ofuknąć kogo.

Trunk *m.* picie; einen guten — thun

dobrze się napić; (Getränk) napitek, napój; **Tru'nken**, *a.* pijany; (machen) upoić; *upojony; vor Schlaf trunken rozespany, rozmarzony; **-nbold**, *m.* pijak; pijanica; opój; **Tru'nkener**, *m.* pijany; **-kenheit**, *f.* pijaństwo; (in der) po pijannemu; opojenie; **-ksucht**, *f.* opilstwo.

Trupp, *m.* orszak; gromada; oddział (wojska, konnicy, piechoty); stado (ptaków itd.); **Tru'ppe**, *f.* trupa, kompanja, towarzystwo; **Tru'ppen**, *pl. Kw.* wojska; armie; **-ppweise**, *a.* u. *ad.* gromadami, oddziałami.

Tru'thahn, *m. Ng.* jędyk; indyk; jędor; **Tru'thahns-**, *a. Ng. Kk.* indyczy; jędyczy; **-thähnchen**, **-thühnchen**, *n.* indyczę; **-thenne**, *f.* jędyczka; **-thuhn**, *n.* jędyczę.

Trutz, s. Trotz; **Trutz-**, *a.* zaczepny; **-z-bündniß**, *n.* przymierze zaczepne; **Trutz- u. Schutzbündniß**, *n. Stw.* przymierze zaczepne i odporne.

Tschai'ke, *f. Sw.* czajka.

Tscha'ko, *m. Kw.* kaszkiet.

Tschi'rken, *vn.* (h.) świerczeć.

Tu'ba, *f. Tk.* tuba; trąba.

Tube'rkel, *f. Hlk.* pęcherzyk płucny; gruźlica płuc; **-kulo'se**, *f. Hlk.* tuberkuloza. [sienny.

Tubero'se, *f. Ng.* tuberosa; hjacynt je-

Tu'bus, *m.* tubus; perspektywa; rurka.

Tuch, *n. W.* sukno; chustka; postaw (sukna); **Tuch-**, *a.* sukienny; **-chappretu'r**, *f. W.* wyrobnia sukna; **-chartig**, *a.* do sukna podobny; suknowaty; **-chballen**, *m.* bela sukna; **-chbeinkleider**, *n. pl.* spodnie sukienne; **-chberei'ter**, *m.* przyrządzacz, postrzygacz sukna; **Tü'chelchen**, *n. dim.* sukienka; chusteczka; **Tu'chen**, *a.* sukienny; -ner Bauernrock sukmana; **-ch-fabri'k**, *f.* fabryka sukna; **-fabrika'nt**, *n.* fabrykant sukna; **-chfärber**, *m.* farbierz sukna farbujący; **-chhalle**, *f.*, **-chhaus**, *n.* sukiennice; **-chhandel**, *m.*, **-chhandlung**, *f. H.* handel sukna oder sukienny; **-ch-händler**, *m.* kupiec suknem handlujący; **-chkarde**, *f. Ng. W.* oset do czesania sukna; **-chladen**, *m. H.* sklep sukienny; **-chlappen**, *m.* kawałek sukna; gałganek sukna; **-chmacher**, *m.* sukiennik; **-ch-macherei'**, *f.* sukiennictwo; **-rgese'll**, *m.* czeladnik; sukienniczy; **-rzu'nft**, *f.* cech sukienników; **-rmei'ster**, *m.* sukiennik; **-manufactu'r**, *f.* rękodzielnia sukiennicza; **-chmantel**, *m.* płaszcz sukienny; **-ch-nadel**, *f.* śpilka do chustki; **-chpresse**, *f. W.* prasa do sukna; **-chrahmen**, *m.* ramy na sukno; **-chrock**, *m.* surdut sukienny; **-chschabe**, *f.* suknowiec; **-chscheere**, *f.* nożyce postrzygackie; **Tu'chscheerer**, *m.* postrzygacz; **-chscheererei'**, *f. W.* postrzyactwo; **-rerwe'rkstatt**, *f.* postrzygalnia.

Tü'chtig, *a.* tęgi; dzielny; sposobny; łepski; **—**, *ad.* tęgo; (zu etw.) zdatny, uzdatniony, ukwalifikowany; **-chtigkeit**, *f.* zdatność; uzdatnienie; (Zeugniß der) świadectwo kwalifikacji.

Tu'chwaare, *f. H.* towar sukienny; sukna; **-walker**, *m.* wałkierz; **-weber** *ꝛc.*, s. Tu'chmacher ꝛc.; **-chweste**, *f.* kamizelka sukienna.

Tück, *m.*, **Tü'cke**, *f.* chytrość; podstępność; złośliwy figiel; złośliwy sposób myślenia; kaprys; -n haben mieć kaprysy; **-ckisch**, *a.* chytry, podstępny.

Tuf, **Tuff** *ꝛc.*, s. Tof, To'ffstein ꝛc.

Tu'gend, *f.* cnota; **Tu'gend-**, *a.* cnoto-; **-nda'del**, *m.* ślachectwo cnotą nabyte; **-ndbega'bt**, *a.* cnotami obdarzony; **-nd-bu'nd**, *m.* cnotliwy związek; **-ndei'fer**, *m.* zapał do cnoty; **-ndfreu'nd**, *m.* przyjaciel cnoty; **-ndgese'tz**, *n.* ustawa cnoty; **-ndha'ft**, *a.* cnotliwy; **-ndha'ftigkeit**, *f.* cnotliwość; **-ndhe'ld**, *m.* bohatér cnoty; **-ndleh're**, *f.* nauka o cnocie; **-ndlie'be**, *f.* miłość cnoty; **-ndloh'n**, *m.* nagroda cnoty; **-ndpre'diger**, *m.* kaznodzieja zalecający cnotę; **-ndrei'ch**, *a.* bogaty w cnoty; **-ndschu'le**, *f.* szkoła cnoty; **-nd-sie'g**, *m.* zwycięstwo cnoty; **-ndspie'gel**, *m.* zwierciadło (t. j. wzór) cnoty; **-nd-verei'n**, *m.* związek mający za cel rozkrzewianie cnoty; **-ndwa'ndel**, *m.* postępowanie drogą cnoty; **-ndwe'g**, *m.* droga cnoty.

Tulipa'ne, **Tu'lpe**, *f. Ng.* tulipan; **Tuli-pa'nen-**, **Tu'lpen-**, *a.* tulipanowy; **-nen-bau'm**, *m. Ng.* tulipanowiec, tulipowiec, tulipin.

Tüll, *m. W.* tiul; tul (rodzaj siatki).

Tu'lpenbla'tt, *n.* liść tulipana; **-nzwie'-bel**, *f.* cebulka tulipana.

Tu'mmel, *m.* zawrot głowy; wrzawa; zamięszanie; **-mmelig**, *a.* podpiły.

Tü'mmel, *m.*, **-lchen**, *n. dim.* (unten gewölbtes Trinkgeschirr) bezdenko.

Tu'mmeln, *vn.* (h.) taczać się; **—**, *va.* (ein Pferd) harcować, wywijać, uwijać się na koniu; (sich) krzątać się; ruszać się żywo; **-lpla'tz**, *m.* miejsce konnych harców, gonitw.

Tu'mmler, *m.* koń wyćwiczony w biegu i obrotach; *Ng.* (Delphin) delfin.

Tü'mpel, *m.* zaprawa.

Tumu'lt, *m.* tumult; rozruch; wrzawa; zgiełk; **-tua'risch**, *a.* tumultuarny, zgiełkowy, burzliwy; **—**, *ad.* z hałasem; **-multi'ren**, *vn.* (h.) hałasować.

Tü'nche, *f.* tynk; tynkowanie; bielenie; **Tü'nchen**, *va.* tynkować; bielić (wapnem); **-ncher**, *m.* ten, co wapnem bieli; tynkarz; pobielacz; **Tü'ncher-**, **-nchers-**, *a.* tynkarski; **-nchpinsel**, *m.* pędzel do tynkowania od. bielenia.

Tune'se, *m. Geog.* Tunetańczyk; **-ne'sin**, *f.* Tunetanka; **-ne'sisch**, **-ni'sisch**, *a.* Tunetański.

Tu'ngstein, *m. Ng.* tunsztajn.

Tu'nis, *n. Geog.* Tunet.
Tu'nke, *f. Kk.* (Brühe, Sauce) sos; podlewa; polewka; **Tu'nken**, *va.* maczać; einen Bissen Fleisch 2c. in Salz — umaczać mięso itd. w soli.
Tu'nknäpfchen, *n. dim.* wazka **lub** miseczka do sosu.
Tupf, Tüpf, *m.*, **Tü'pfel**, *m. u. n.*, **-pfelchen**, *n. dim.* kropka; punkcik; centka; plamka; **-lfa'rrn**, *m. Ng.* kiworek; paproć; **-pfelig**, *a.* nakrapiany, cętkowany; **-pfeln**, *va.* kropkować, centkować.
Tu'pfen, **Tü'pfen**, *vn.* (h.) u. *va.* końcem; dotykać się czego, szturchać w co.
Tu'rban, *m.* turban; zawój Turecki; **-rbans-**, *a.* zawojkowy.
Tü'rke, *m. Geog.* Turek; Turczyn; **Türkei'**, *f.* Turcja; **Tü'rken-**, *a.* Turecki; **-nbu'nd**, *m.* zawój; zawojek; **-nglau'be**, *m.* wiara Mahometańska; **-nko'pf**, *m.* głowa Turka; (Pfeife) stambulka; fajka z Tureckiéj gliny; **-nkrie'g**, *m.* wojna Turecka; **-npfei'fe**, *f.*, s. Tü'rkenko'pf; **-nsa'ttel**, *m.* siodło Tureckie; **Tü'rkin**, *f.* Turczynka.
Türki's, *m. Ng.* turkus; **Türki'sblau**, *a.* turkusowy.
Tü'rkisch, *a. Geog.* Turecki; jak Turek; okrutnie, bez miłosierdzia; **-schblau**, *a.* ciemnogranatowy.
Turmali'n, *m. Ng.* turmalin.
Turn-, *a.* gimnastyczny; **-nanstalt**, *f.* szkoła gimnastyczna; **Tu'rnen**, *vn.* (h. gimnastyczne ćwiczenia odbywać; —, *n.* gimnastyka; **Tu'rner**, *m.* gimnastyk; **Turnerei'**, s. Tu'rnen, *n.*; **-rnerisch**, *a.* gimnastyczny; **-rngerä'th**, s. Tu'rnzeug.
Turnie'r, *n.* turniej; turnieja; **Turnie'r-**, *a.* turniejowy; **-rbahn**, *f.* plac gonitwy; **-rnie'ren**, *vn.* (h.) turnieje odbywać, **-rnie'rfähig**, *a.* zdolny do występowania na turniejach; **-rnie'rheld**, *m.* bohatér turniejowy; **-nie'rhelm**, *m.* hełm do turniejów; **-nie'rrichter**, *m.* sędzia rycerskiego igrzyska (przyznający nagrody); **-nie'rlanze**, *f.* lanca do turniejów; **-nie'rmäßig**, *a.* stósowny do turniejowych przepisów; **Turnie'rroß**, *n.* koń do turniejów; **Turnie'rplatz**, *m.* miejsce do turniejów; **Turnie'rrüstung**, *f.* zbroja do turniejów; **-nie'rschranke**, *f.* szranki do turniejów; **-nie'rspiel**, *n.* igrzysko rycerskie z lancą; **Turnie'rwaffe**, *f.* broń do turniejów.
Tu'rnipsrü'be, *f. Ng. Ldw.* burak pastewny.
Tu'rnkunst, *f.* sztuka gimnastyczna; **-nlehre**, *f.* nauka gimnastyki; **-nlehrer**, *m.* nauczyciel gimnastyki; **-nplatz**, *m.* plac do gimnastycznych ćwiczeń; **-nzeug**, *n.* sprzęty do ćwiczeń gimnastycznych potrzebne.
Tu'rtelchen, *n. dim.* sinogarliczka; **Tu'rteln**, *vn.* (h.) turczéć (o sinogarlicy); **-ltau'be**, *f. Ng.* sinogardlica; sinogarlica; gruchawka; turkawka.
Tusch, *m. Tk.* uderzenie w trąby (i kotły) na wiwat; einen — blasen **w trąby uderzyć**; obraza.
Tu'sche, *f. Mal.* tusz (farba); **-schen**, *va.* tuszować; *iron.*, s. Prü'geln; **-schkasten**, *m. Mal.* pudełeczko z farbami.
Tuß! *int.* cyt! cicho! sza!
Tu'te, Tü'te, s. Dü'te.
Tu'te'l 2c., s. Vo'rmundschafts-.
Tu'ten, *vn.* (h.) trąbić na rogu; **-nfö'rmig**, *a.* kształt rogu prostego mający; **-thorn**, *n.* róg do trąbienia.
Tü'tsche, **Tü'tschen**, s. **Tu'nke**, Tu'nken.
Ty'pe, *f.*, s. Ty'pen, *pl.*
Ty'phus, *m.*, **-phuskrankheit**, *f. Hlk.* tyfus; durzyca; **Ty'phus-**, *a.* **tyfusowy.**
Ty'pisch, *a.* symboliczny.
Typogra'ph, *m.* typograf; drukarz; **-graphie'**, *f.* typografja, drukarstwo; drukarnia; **-phisch**, *a.* typograficzny; **-polithographie'**, *f.* typolitografja.
Ty'pus, *m.* typ; właściwa cecha; wzor; **Ty'pen**, *f. pl. Bchdr.* typy; czcionki czyli pismo drukarskie, druki.
Tyra'nn, *m.* tyran; okrutnik; **-nnei'**, *f.* tyraństwo; tyranja; **-nen-**, *a.* **tyrański;** **-nmo'rd**, *m.* zabicie tyrana; zabójstwo na tyranie dokonane; **-nenmö'rder**, *m.* zabójca tyrana; **-nin**, *f.* tyranka; **-nisch**, *a.* tyrański; —, *ad.* po tyrańsku; **-nisi'ren**, *va.* tyranizować; po tyrańsku się z kim obchodzić.
Ty'rier, *m. Geog. Alt.* Tyryjczyk; **-risch**, *a.* Tyryjski; **Ty'rus**, *m.* Tyr.
Tyro'l, *n. Geog.* Tyrol; **-ro'ler**, *m.* Tyrolczyk; **-ro'ler**, **-ro'lisch**, *a.* Tyrolski; **Tyro'lerin**, *f.* Tyrolka; **-ro'lerlie'd**, *n.* piośnka Tyrolska; **-lie'nne**, *f.* (Musik u. Tanz) tyrolka.

U. Ü. Ue.

Ue'bel, *a.* **zły;** —, *ad.* **źle;** nehmen Sie es nicht — niech Pan wybaczy, nie uraża się tém; Jmdm. — begegnen, *źle się z kim obejść; Jmdm. — wollen, *źle komu życzyć; das ist nicht —, *to ujdzie; (bekommen) na złe wyjść; **mir wird** — źle mi się robi; (riechen) cuchnąć; śmierdzieć; czuć co; von Jmdm. sprechen źle o kim mówić.
Ue'bel, *n.* złe; zła rzecz; niedobre; noth-

wendiges —, *złe potrzebne; das — ärger machen złe rzeczy pogorszyć; -lbefi'nden, n. niezdrowie; mienić się; -ldeu'ten, va. na złe wykładać; nienadarzyć się; -lge-lau'nt, a. w złym humorze będący; -l-gesi'nnt, a. źle myślący; niechętny; -l-keit, f. ckliwość; nudności; nudzenie; -lkla'ng, m. rozdźwięk; dysharmonja; -lkli'ngend, a. dysharmoniczny; -llau'-nig, a. w złym humorze usposobieniu (będący); -llau'nigkeit, f. zły humor; -lberüchtigt, a. osławiony; —, ad. złéj sławy; -lsta'nd, m. nieprzyzwoitość; niedogodność; -ltha't, f. bezprawie; czyn nieprawy; złoczyństwo; występek; -l-thä'ter, m. złoczyńca; -lthä'terin, f. kobieta nieprawa, bezprawia się dopuszczająca; -lthä'tig, a. występny; zły; -l-wo'llen, n. nieprzychylność; nieżyczliwość; -lwo'llend, a. zły; nieżyczliwy; nieprzychylny.

Ue'ben, va. ćwiczyć; sich — ćwiczyć się; geübt wyćwiczony, wprawny; (Gerechtigkeit) pełnić sprawiedliwość; (Rache an Jmdm.) zemstę wykonać na kim.

Ue'ber, *præp.* (mit *Dativ:* wo? mit *Accusat.:* wohin): nad; ponad; na; za; przez: das geht — meine Kräfte to jest nad moje siły; — den Fußboden na ziemi; etw. — sich nehmen wziąść co na siebie; *podjąć się; — die ganze Stadt po całém mieście; — za; o; przez; — das Gebirge reisen przez górę od. górą jechać; — ein Jahr za rok; heute — acht Tage od dziś za tydzień; — etwas sprechen, schreiben mówić, pisać o czém; sich — Jmdn. aufhalten, lustig machen żarty sobie z kogo robić od. stroić; ein Mal — das andere raz po raz; raz za razem; Glück — Glück, *jedno szczęście za drugiém; o — den klugen Mann! cóż to za mądry człowiek! — dem Lesen przy czytania; — ein Kleines maluczko; — lang od. kurz czy rychło czy późno; czy krociéj czy prędzéj; — die Maaßen nad miarę; w nadmiar; nadmiernie; — dieses nad to; — eine halbe Million przeszło pół miliona; —, *ad.:* es geht Alles bunt — wszystko tam idzie bez żadnego porządku; — u. — całkiem; zupełnie; die Nacht — na całą noc.

Ue'bera'ckern, va. przeorać; —, va. z wierzchu poorać, zorać, przyorać; -ra'll, *ad.* wszędzie; wszędy; der —, *wszedzie będący; der alte — u. Nirgends Wszędobylski; -ra'ntworten, va. wręczyć (komu dar); oddać (kogo w ręce sprawiedliwości); -ra'ntwortung, f. wręczenie; -r-arbeiten, va. przeprawić na drugą stronę (z wielką pracą); -ra'rbeiten, va. przerobić; (sich) nadwerężyć zdrowie zbytnią pracą; -bera'rbeitung, f. nadwerężenie zdrowia zbytnią pracą; -rä'rmel, m. rękaw płócienny itd. do zawdziewania przy robocie; -ratmosphä'risch, a. *Nl.* nadpowietrzny.

Ueberau's, *ad.* (übermäßig, über die Maaßen) nadzwyczajnie; za nadto.

Ue'berbau, m. nadbudynek; -rbauen, va. na wierzchu oder na czém wybudować; -rbau'en, va. przykryć co budynkiem jakim; -rbeha'lten, va. irr. (h.) zatrzymać na sobie; -rbei'n, n. *Hlk.* martwa kość; kostniak; nadrostek kostny; -r-beugen, va. zagiąć do góry; za nadto zgiąć; -rbie'gen, vn. irr. (h.) giąć się nad czém; —, va. za nadto nagiąć; -rbie'ten, vn. irr. (h.) więcéj podać (na licytacji); —, va. (Jmdn.) więcéj podać od kogo; *przewyższyć, przesadzić go; (sich) za nadto podać; -rbie'tung, f. podkupne; przetarg; podkupienie; -rbi'lden, va. za nadto wykształcić, oświecić, wyedukować; -ldung, f. przesadzone wykształcenie; -rbinden, va. irr. (h.) obwiązać co koło czego z wierzchu; obwiązać co czém; -rblasen, va. irr. (h.) dmuchnąć co na drugą stronę; — przedmuchnąć co; -r-blä'ttern, s. Du'rchblättern; -rbleiben, vn. irr. (s.) pozostać; die -rbliebenen pozostali; -rblei'bsel, n. pozostała resztka; —, *pl.* ostatki; ochłapy.

Ue'berblick, m. przegląd czego; rzut oka na co; -rbli'cken, va. przejrzéć; przeniknąć; przebijać przez co; -rblö'ken, va. głośniéj beczéć od kogo; -rblü'hen, va. kwitnąć na czém; kwiatem swoim co okryć.

Ueberbra'ten, va. irr. (h.) opiec; —, vn. (h.) opiec się; -rbrau'sen, va. przewyższyć, przesadzić; -rbri'ngen, va. irr. (h.) przenieść, przynieść na drugą stronę; przynieść; -rbri'nger, m., -rbri'ngerin, f. oddawca (listu); ten, ta co przynosi (jaką wiadomość); -rbri'ngung, f. przeniesienie, donoszenie, oddanie; -rbrü'-cken, va. omościć; -ckung, f. omoszczenie; -rbrü'llen, va. głośniéj ryczéć od kogo; -rbru'mmen, va. głośniéj mruczéć od kogo; -rbü'geln, va. przeprasować; -rbu'nt, a. za nadto pstry; -rbü'rden, va. (womit) przeciężać (czém); -rbü'rdung, f. przeciążanie; przeciążenie; -rbu'rzeln (sich), vr. przewrazać koziołki; -rcomple't, s. Ue'berzä'h'lig; -rda'ch, n. dach nad czém; -rda'chen, va. *Bk.* dachem przykryć; dach nad czém dać; -rde'cken, va. przykryć z wierzchu.

Ueberde'm, s. Ueberdie's.

Ueberde'nken, va. irr. (h.) przemyśliwać, zastanawiać się nad czém.

Ueberdie's, *ad.* prócz tego; nad to.

Ueberdrä'ngen, va. przepchać kogo na drugą stronę, na inne miejsce; -rdru'cken, va. zadrukować (całą stronę).

Ue'berdru'ß, m. sprzykrzenie; uprzykrzenie; znudzenie; (bis zum) aż do znudze-

na; =rdrüssig, *a.* syt; przykrzący sobie co; znudzony.

Uebere'ck, *ad.* przekątnie; ukośnie; —, *n. Gl.* przekątna (linja); —, *ad.* es geht bunt —, * idzie przewrotnie, bez porządku.

Uebere'ggen, *va. Ldw.* powłóczyć, zawłóczyć; =rei'gnen, *va. Rw.* na własność komu co oddać; =rei'len, *va.* zabiedz komu; zaskoczyć; zbyt się z czém śpieszyć; nadto sie kwapić; übereilt skapliwy; porywczy; popędliwy; =tes Verfahren postępowanie za śpieszne; =ter Schritt, *krok porywczy; (sich) przez prędkość zbłądzić; *zrobić lub powiedzieć co (nie do rzeczy); =rei'lung, *f.* niezastanowienie, nieuwaga, nierozwaga; prędkość; das war bloß eine — to był tylko pośpiech; =rei'lungsfeh'ler, *m.* błąd z pośpiechu; =rei'lungssü'nde, *f.* grzech z nierozwagi pochodzący; =rei'n, *ad.* jednakowo; zgodnie.

Ue'bereina'nder, *a.* u. *ad.* jeden na drugim; jeden na drugiego; na sobie; na siebie; (sie klagen) skarżą się jeden na drugiego; =rei'nkommen, *vn. irr.* (s.) ułożyć się, ugodzić się z kim o co oder względem czego; zgadzać się; —, *n.*, =rei'nkunft, *f.* układ; ugoda; ułożenie się; eine — treffen zrobić układ, ułożyć się (z kim, między sobą); =nkömmlich, *ad.* stósownie do układu; podług umowy; =rei'nstimmen, *vn.* (h.) zgadzać się; =r=ei'nstimmend, =rei'nstimmig, *a.* zgodny; zgadzający się, taki sam; =rei'nstimmung, *f.* zgodność (tonów, zeznań, uczuć, myśli); in — bringen zgodzić; pogodzić; =rei'sen, *va.* lodem pokryć; =re'ssen (sich), *vr. irr.* (h.) objeść się; za nadto zjeść; obzierać przejadać się.

Ue'berfahren, *vn. irr.* (s.) przejechać; przeprawić się; —, *va. irr.* (h.) przewozić, przewieść; przejechać kogo; przeciągnąć czém po wierzchu; =rfahrge'ld, *n.* zapłata) od przewozu; =rfah'rt, *f.* przewóz; =rfa'll, *m.* napad; napaść; =rfa'llen, *va. irr.* (h.) napadać; von einer Krankheit — werden popaść w chorobę. [widło.

Ue'berfallschütze, *m. Bw.* nadskokowe sta-

Ueberfä'rben, *va.* z wierzchu pofarbować; =rfau'l, *a.* zupełnie zgniły; *niezmiernie leniwy; =rfei'len, *va.* na nowo opiłować; *jeszcze bardziéj wygładzić, ogładzić; =r=fei'n, *a.* bardzo cieńki, delikatny; przedniejszy; w jak najlepszym gatunku; =rfei'nern, *va.* nadto wykwintnym uczynić; =rfe'tt, *a.* za nadto tłusty; =rfe'tten, *va.* tłustością powlec; =rfi'rnissen, *va.* pokostem pociągnąć, przeciągnąć; =rfle'ch=ten, *va. irr.* (h.) opleść; =rflei'ßig, *a.* za nadto pilny; =rflie'gen, *vn. irr.* (h.) przelatywać na druga stronę; —, *va. irr.* (h.) przelatywać, przelecieć przez co; (eine Schrift), *przelecieć, przebiedz, pismo jakie; =rflie'ßen, *vn. irr.* (s.) dla zbytnié obfitości wylewać się; das Glas fließt über leje się z szklanki; —, *va. irr.* (s.) wylać się, rozlać się na co; =rflu'g, *m.* przelot (na drugą stronę); =rflü'geln, *va.* oskrzydlić, z obu stron otoczyć, obsaczyć; Jmdn. —, *zawojować kogo; mieć go zupełnie po woli; =rfluß, *m.* wylewanie się dla zbytniéj pełności; zbytek; (bis zum) aż do zbytku; =rflü'ssig, *a.* obfity (aż do zbytku); zbyteczny, niepotrzebny; =rflu'then, *va.* zalewać; =rfra'cht, *f. H. Sw.* przewyżka oder nadwyżka ciężaru; nadciężar; =rfra'chten, *aa.* przeładować; =rfre'ssen (sich), *vr.* (h.) obezrzéć się; przezrzéć się; =rfreu'ndlich, *a.* za nadto słodziutki, uprzejmy; =rfrie'ren, *vn. irr.* (s.) obmarznąć; =rfromm, *a.* bigot, za nadto pobożny; =rfru'chtbar, *a.* za nadto płodny; =rfru'chtung, *f. Ng.* nadpłodnienie; przepłodnienie; =rfuh're, *f.* przewóz; przewiezienie; =rfüh'ren, *va.* przeprowadzić, przewieźć, przeprawić (na drugą stronę); (überzeugen) przekonać, dowieść mu, że co popełnił; =rfüh'rung, *f.* (von Sachen) przeprowadzenie; (Ueberzeugung) przekonanie; =rfü'lle, *f.* przepełnienie; =r=fü'llen, *va.* przelać do innego naczynia; przepełnić; überfüllt pełnusieńki; =rfü't=tern, *va.* przepaść; przekarmić (dziecko); =tterung, *f.* przekarm.

Ue'bergabe, *f.* oddanie czego (w czyje ręce); *Kw.* poddanie (twierdzy, miasta).

Uebergäh'ren, *vn. irr.* (h.) robiąc drożdże na wierzch wyrzucać (o piwie); =rgäh'=rung, *f.* fermentacja zbytnia.

Ue'berga'ng, *m.* przejście; jako miejsce, gdzie się przechodzi; =rga'ngen, *ppr.* opuszczony; =rga'ngs=, *a.* przechodowy; =ngs=Gebi'rge, *n. Ntl. Bw.* góry przechodowe; =ngs=Gese'tz, *n.* ustawa przechodowa; =ngs=Zu'stand, *m.* stan przechodni; =rge'ben, *va. irr.* (h.) dać co na drugą stronę; oddać co (w czyje ręce); *Kw.* poddać; (sich erbrechen) womitować się; =rgeblie'ben, *ppr.* pozostały; =rge=bo't, *n.* wyższe podanie; podkupne; =r=gebü'hr, *f.* zwyżka należytości; =r=ge'hen, *vn. irr.* (s.) przejść (na drugą stronę); (zu einer andern Partei) przejść do przeciwnéj strony; die Stadt ist über=gegangen, *Kw.* miasto przeszło (do nieprzyjaciela); die Augen gehen über, *łzy się cisną do oczu, w oczach stają; —, *va. irr.* (s.) przejść co; (eine Rechnung) przerzucić okiem rachunek; (Jmdn.) pominąć kogo; (mit Stillschweigen) milczeniem pominąć; zamilczéć o czém; (etw.) zaniedbać co, nie zrobić w swoim czasie; (sich) schodzić się, zmęczyć się chodzeniem; =rge'hung, *f.* (eines Notherben), *Rw.* pominięcie dziedzica koniecznego; =rgehung, *f.* ominięcie.

Ue'berge'ld, *n.* przewyżka (pieniężna); **=rgeleh'rt**, *a.* przeuczony, za nadto uczony; **=rgenu'g**, *ad.* aż nadto; **=rgewä'chs**, *n.* narośl (na ciele); **=rgewi'cht**, *n.* przewaga; das — über Jmdn. haben, erhalten, gewinnen, *przewagę nad kim mieć, otrzymać od. zyskać; (Mehrgewicht) nadwyżka, przewyżka w wadze; **=rgewi'nn**, *m.* zysk oprócz zwyczajnego; **=rgewöh'nlich**, *a.* nadpospolity.

Ue'bergie'ßen, *va. irr.* (h.) przelać, z jednego naczynia w drugie; wlać na co; polać, oblać co czém; **=rgi'psen**, **=rgy'psen**, *va.* gipsem powlec; **=rgi'ttern**, *va.* kratę dać na czém; kratą pokryć; **=rgla'sen**, *va.* szkliwem powlec; **=rglei'ßen**, *va.* wygładzić z wierzchu.

Ue'berglü'cklich, *a.* nadzwyczajnie szczęśliwy; **=rgnä'dig**, *a.* nadzwyczajnie łaskawy; **=rgo'lden**, *va.* pozłocić; übergoldet pozłacany; pozłacisty; **=rgo'ldung**, *f.* pozłocenie; **=rgreifen**, *vn. irr.* (h.) sięgnąć przez co na drugą stronę; **=rgriff**, *m.* sięganie na za obręb czego; *niesłuszny wybryk; —, *Gymn.* przechwyt.

Uebergra'sen (sich), *vr.* pokryć się trawą; **=rgro'ß**, *a.* nadzwyczajnie wielki; **=rgu'ß**, *m.* polewka; zaprawa.

Ue'bergut, *a.* za nadto dobry; **=rha'lten**, *va. irr.* (h.) trzymać nad czém; **=rha'nd**, *f.*, s. O'berhand; —, *ad.* (nehmen) coraz bardziéj się wzmagać; szerzyć się; **=rhang**, *m.* to, co jest z wierzchu zawieszone; **=rha'ngen**, *vn. irr.* (h.) wisiéć nad czém; być pochylonym, zwieszonym na jednę stronę (jak ściana, dom); **=rhän'gen**, *va.* zawiesić co nad czém lub na czém z wierzchu; **=rha'ngend**, **=rhä'ngend**, *ppr.* zwiesisty, zawiesisty, obwisty; zawisły; **=rha'rken**, *va.* (überrechen), *Ldw. Gtn.* zgrabić z wierzchu; **=rha'rschen**, *vn.* (s.) zasklepić się (o ranie); zaskorupiéć; **=rhä'rten**, *va.* za nadto hartować; **=rhau'chen**, *va.* obchuchać co (z wierzchu); **=rhäu'fen**, *va.* przepełnić; obsypywać; mit Geschäften überhäuft obarczony natłokiem zatrudnień; **=rhäu'fung**, *n.* przepełnienie. [z powszechności.

Ueberhau'pt, *ad.* ogólnie; w ogóle; zgoła;

Ueberhe'ben, *va. irr.* (h.): (Jmdn. einer Sache) uwolnić kogo od czego; fatygować, trudzić; (sich), *vr.* wynoić się nad czego ob. nad kogo; spanoszyć się; **=rhe'bung**, *f.* uwolnienie; pycha, wyniosłość; **=rhei'len**, *va.* przygoić; z wierzchu zagoić; —, *vn.* (h.) przygoić się; **=rhei'zen**, *va.* przepalić; **=rhei'zung**, *f.* przepalenie; **=rhe'lfen**, *vn. irr.* (h.) dopomódz komu do dostania się na drugą stronę; *dopomódz komu do wydobycia się z kłopotu; **=rhe'll**, *a.* aż nadto jasny; **=rhi'mmlisch**, *a.* nadniebny; nadniebiański.

Ueberhi'n, *ad.* powierzchownie; lekce.

Ue'berhinken, *vn.* (s.) kulawym krokiem przejść na drugą stronę; —, *va.* przejść co kulejąc; **=rho'beln**, *va. Zm.* obheblować, podheblować, przeheblować; **=rho'ben**, *ppr.* (sein) być uwolnionym; **=rhoch**, *a.* niezmiernie wysoki; **Ueberhö'hen**, *va.* przewyższać; **=rho'len**, *va.* prześcignąć; er hat ihn überholt prześcignął go (w nauce itd.); **=rhö'ren**, *va.* (Jmdn.) przesłuchać kogo; (Jmdm. etw.) przesłuchać kogo czego; (nicht hören) nie słyszéć czego przez nieuwagę; nie uważać czego; **=rhose**, *f.* wierzchnie spodnie; **=rhü'pfen**, *vn.* (s.) przeskoczyć na drugą stronę; —, *va.* przeskoczyć przez co; (im Lesen ꝛc.) opuścić, pominąć w szybkiém czytaniu itd.; **=rhü'pfung**, *f.* przeskoczenie; przeskok; **=rjagen**, *va.* przepędzić na drugą stronę; **=rja'gen**, *va.* spędzić, za nadto pędząc zbyt zmęczyć; **=rjährig**, **=rjäh'rt**, *a.* nadto stary, przestarzały; **=rirdisch**, *a.* nadziemski; **=rka'lken**, *va.* wapnem obrzucić; **=rkarg**, *a.* strasznie skąpy; **=rkei'men**, *vn.* (h.) za nadto kłów puszczać.

Ue'berkippen, *vn.* (s.) przeważyć się, przez brzeg się przechylić i upaść; —, *va.* przeważyć co, przechylić przez brzeg; **=rki't'ten**, *va.* pokitować (z wierzchu).

Ue'berklang, *m.* dźwięk zagłuszający inne, mocniejszy od innych.

Ueberkle'ben, **=rklei'ben**, *va.* okleić na czém; okleić co (czém); **=rklei'd**, *n.* suknia wierzchnia; **=rklei'den**, *va.* przystroić zewnątrz; **=rklei'stern**, *va.* poklajstrować; klajstrem pomazać; **=rklettern**, *vn.* (s.) przeczołgnąć się na drugą stronę; **=rkle'ttern**, *va.* przeczołgnąć się przez co; **=rklingen**, *vn. irr.* (s.) brzmiéć przez co; **=rkli'ngen**, *va. irr.* (h.) zagłuszyć swoim dźwiękiem inny dźwięk.

Ue'berklug, *a.* (naseweis) przemądry; nadto mądry; mądrkowaty; — werden wymądrzéć; **=rko'chen**, *vn.* (h.) kipiéć; tak zawrzéć; gotować nieco; za długo gotować; wykipiéć; **=rkommen**, *vn. irr.* (s.) przejść dokąd; **=rko'mmen**, *va. irr.* (h.) dostać co; **=rkönnen**, *vn. irr.* (h.) módz dostać się na drugą stronę; **=rkö'ten**, *n.* wyplecenie końskie; **=rkraft**, *f.* siła przeważająca; **=rkräftigkeit**, *f.* przemoc; przemoga; **=rkrä'hen**, *va.* przekrakać kogo; **=rkrei'den**, *va.* pokrédować; **=rkriechen**, *vn. irr.* (s.) przeczołgnąć się (przez co, na drugą stronę); **=rkriegen**, *va.* dostać co na drugą stronę albo na co; **=rladen**, *va. irr.* (h.) ładunek z jednego wozu lub okrętu przenieść na drugi; **=rla'den**, *va. irr.* (h.) przeładować; mit Arbeiten — sein miéć za wiele do roboty; sich — (mit Schmuck) nastrzępić; **=rla'dung**, *f.* przeładowanie, przeciążenie; **=rlage**, *f.* przekładzina, przewalina; **=rla'nd**, *n.* kraj albo grunt z tamtéj strony leżący; **=rlang**, *a.* nadto

długi; **=rlangen,** *va.* podać co na drugą stronę; sięgać za co; **=rlassen,** *va. irr.* (h.) przepuścić na drugą stronę; **=rla'ssen,** *va. irr.* (h.) oddać komu co, zostawić do dowolnego użycia; überlaß das mir! *zostaw to mnie; zdaj na mnie!

Ue'berlast, *f.* przewyżka ciężaru; *natręctwo; subjekcja; **=rla'sten,** *va.* przeciążyć; za nadto obciążyć, wyładować (wóz, okręt); **=rlästig,** *a.* bardzo natrętny.

Ue'berlauf, *m.* najście kogo w niestósownym czasie; zbieg wielu osób do kogo niespodziany; **=rlaufen,** *vn. irr.* (s.) przebiedz na drugą stronę; das Glas läuft über leje się ze zaklanki (wierzchem); **=rlau'fen,** *va. irr.* przebiegać co; ulotnie czytać, przeglądać; (Jmdn.), *nachodzić kogo; przelecieć przez niego; wyścignąć w biegu; **=rlaufen,** *n.* przelewanie się; przebieżenie; zbieganie; dezercja; **=rlau'fen,** *n.* przebieganie; natręctwo, nachodzenie; naprzykrzanie; **=rläufer,** *m. Kw.* zbieg; dezerter.

Ue'berlaut, *a.* przegłośny; na cały głos; —, *ad.* za głośno.

Ueberle'ben, *va.* przeżyć kogo; **=rle'bend,** *ppr.:* der =de Ehegatte małżonek przy życiu pozostały; **=rle'bung,** *f.* przeżycie; **=rle'dern,** *va.* skórą powlec, pokryć; **=rlegen,** *va.* położyć co z wierzchu; (ein Pflaster) plaster przyłożyć; (Jmdn.), *położyć kogo (na stołku itd. dla obicia); **=rle'gen,** *va.* rozważyć sobie co; ich habe es mir reiflich überlegt dobrze sobie to rozważyłem; überlegt handelnd z rozwagą działający; —, *a.* przewyższający; górę mający; wyższość mający; mocniejszy; umiejętniéjszy; **=rle'genheit,** *f.* wyższość; przeważność; **=rle'gsam,** *a.* rozważny; **=rle'gt,** *pp.* rozważony, rozważny; **=rle'gung,** *f.* rozmysł; rozwaga; (mit) rozważnie; rozmyślnie; (ohne) bez rozwagi; nierozważnie; **=rle'gungsfri'st,** *f.* czas do namysłu; **=rle'gungskra'ft,** *f.* rozsądek.

Ue'berlei, *ad.* (übrig) nazbyt; chmara; w nadmiar; aż nadto.

Ue'berleiten, *va.* przeprowadzić na drugą stronę; **=rlesen,** *va. irr.* (h.) szybko przeczytać; **=rle'sung,** *f.* przeczytanie powierzchowne; odczytanie; **=rlie'fern,** *va.* oddać; poddać (twierdzę); dodać, przekazać; **=rlie'ferung,** *f.* tradycja; podanie; (mündliche) ustne podanie.

Ue'berliegen (sich), *vr.* (h.) przeleżéć się; za długiém leżeniem podpaść zepsuciu; **=rli'sten,** *va.* sztuką zajść kogo; podstępnie go podejść; **=li'stung,** *f.* ochytrzenie.

Ueber'm = Ueber dem.

Ue'bermachen, *va.* położyć, rozciągnąć nad czém, na wierzchu; **=rma'chen,** *va.* (übersenden) przesłać komu co; **=rmacht,** *f.* przemoc; **=rmächtig,** *a.* przemożny; **=rma'chung,** *f.* przesłanie; przesyłka.

Ueberma'len, *va.* przemalować, pomalować z wierzchu; *Mal.* odnowić (stary uszkodzony obraz); **=rma'ngeln,** *va.* przemaglować; **=rma'nnen,** *va.* pokonać; przemódz; sich — lassen uledz; dać wziąć nad sobą górę.

Ue'bermaß, =rmaaß, *n.* nadmiar; zbytek; im =ße za nadto; za wiele; zbytecznie; zum — na domiar; **=rmäßig,** *a.* zbyteczny; —, *ad.* nad miarę; nazbyt; **=rmau'ern,** *va.* mur dać z wierzchu czego.

Ue'bermee'risch, *va. Geog.* zamorski.

Ue'bermenschlich, *a.* nadludzki; *nadzwyczajny. niezmierny, niesłychany; **=rmoo'sen,** *va.* omszyć z wierzchu; **=rmorgen,** *ad.* po jutrze; (das) pojutrze; (bis) do pojutrza; **=rmorgend, =rmo'rgig,** *a.* pojutrzejszy.

Ue'bermüde, *a.* niezmierny zmęczony; **=rmü'den** (sich), *vr.* (h.) strasznie się zmęczyć; **=rmündig,** *a. Rw.* więcéj niż pełnoletni.

Ue'bermu'th, *m.* zuchwałość; przesadzona odwaga; swawola; rozpusta; (aus) ze swawoli; z rozpusty; **=rmüthig,** *a.* rozpustny, swawolny; psotliwy; zuchwały.

Ue'ber'n = Ueber den.

Ueberna'chten, *vn.* (h.) nocować, nocleg odbyć gdzie; —, *va.* (Jmdn.) przenocować kogo, przyjąć go na nocleg; **=rnächtig,** *a.* przez całą noc trwający; er sieht — aus tak wygląda jak gdyby całą noc czuwał od. nie spał; **=rnähen,** *va.* obszyć z wierzchu; **=rnahme,** *f.* objęcie, odebranie; wzięcie na siebie.

Ue'bernaht, *f.* przyszycie.

Ueberna'rben, *vn.* (s.) zabliźnić się.

Ue'bernatu'r, *f.* to co jest wyższe nad naturę; **=rnatü'rlich,** *a.* nadnaturalny; **=rnehmen,** *va. irr.* (h.) wziąć co na drugą stronę; **=rneh'men,** *va. irr.* (h.) objąć, odebrać (na siebie); (in Amt) objąć urząd; przejąć (czyj dług); podjąć się czego; miarę w czém przebrać; (sich) podpić sobie; za wiele wypić; **=rneh'mer,** *m.* przedsiębiorca; ten co się czego podejmuje; **=rpfe'ffern,** *va.* przepieprzyć; **=rpflü'gen,** *va. Ldw.* zaorać; **=rpi'nseln,** *va.* pędzlem posmarować z wierzchu; **=rpo'lstern,** *va.* poduszkami wysłać z wierzchu; **=rpu'dern,** *va.* opudrować; **=rpu'rzeln,** *vn.* (s.) potoczyć się, przewalić się; koziołka przewrócić przez co; **=rque'llen,** *vn. irr.* (s.) płynąć przez wierzch czego; wylewać się wierzchem (naczynia); **=rque'r,** *ad.* w poprzek; ukośnie; **Ue'berragen,** *vn.* (h.) stérczyć nad czém; **=rra'gen,** *va.* przewyższać co; **=rra'schen,** *va.* niespodzianie napaść na kogo; zejść kogo, niespodzianie przyjść do niego; **=rra'schend,** *ppr.* niespodziany; niespodzianie wydarzony; **=rra'schung,** *f.* niespodzianka; surpryza; **=rre'chen,** *va. Ldw.* grabić; zająć grabia-

mi; -rre'chnen, *va.* przerachować, przeliczyć co; -rre'chnung, *f.* przerachowanie; przeliczenie; -rre'den, *va.* namówić, nakłonić kogo do czego; -rre'dung, *f.* namowa; przekonywanie; -rre'dungs-ga'be, *f.* dar wmawiania; -rrei'ch, *a.* niezmiernie bogaty.

Ueberrei'chen, *va.* (Jmdm. etw.) podać, wręczyć komu co; -rrei'cher, *m.* podawca; -rrei'chung, *f.* oddanie; podanie; wręczenie.

Ue'berreichlich, *a.* więcéj niż wystarczający; aż nazbyt obfity; -rrei'f, *a.* przestały, przejrzały; nadto dojrzały; -rreifen, *vn.* (s.) przestać się, nadto dojrzéć; -rreiten, *vn. irr.* (s.) przejechać (konno) na drugą stronę; -rrei'ten, *va. irr.* (h.) przejeżdżać co (na koniu); (Jmdn.) przejechać kogo; (ein Pferd) konia za nadto zjeździć, spędzić, zmęczyć.

Ue'berreiz, *m.* rozdrażnienie; -rreizbar-keit, *f.* przeczulica; -rrei'zen, *va.* przedrażniać; nazbyt drażnić; -rrei'zung, *f.* przedrażnianie; -rrennen, *vn. irr.* (s.) szybko przebiedz na przeciwną stronę; -rre'nnen, *va. irr.* (h.) przebiedz co szybko; (sich) za nadto się zbiegać.

Ue'berre'st, *m.* reszta pozostała; -rrhei'-nisch, *a. Geog.* Zareński; -rri'nnen, s. Ue'berfließen; -rro'ck, *m.* surdut.

Ueberro'llen, *va.* przemaglować; -rro'sten, *vn.* (s.) zerdzewiéć, pordzewiéć.

Ue'berrücks, *ad.* w znak.

Ue'berrudern, *vn.* (s.) *Sw.* przeprawić się na drugą stronę (za pomocą wioseł); —, *va.* przewieźć na statku (z wiosłami); -r-ru'dern, *va.* przejechać, przepłynąć (na statku wiosłowym); -rru'fen, *va.* zawołać kogo na drugą stronę; —, s. Ueber-schrei'en; -rru'mpeln, *va.* napaść niespodzianie na kogo lub na co; -rru'mpe-lung, *f.* ubieżenie; zaskoczenie.

Ue'ber's = Ueber das: — Jahr za rok; i po roku.

Uebersä'en, *va. Ldw.* obsiać (rolą); —, s. Ueberstreu'en; -rsa'lben, *va.* maścią posmarować; -rsa'lzen, *va.* posolić z wierzchu; potrząść solą; przesolić.

Ue'bersatt, *a.* aż nadto syty; zużyty; -r-sä'ttigen, *va.* przesycić; -tigung, *f.* przesycenie; przesyt; -rsäu'ern, *va.* przekwasić; -rsau'fen (sich), *vr. irr.* (h.) spić się jak bela; -rscha'llen, *va. reg.* u. *irr.* (h.) brzmieniem swojém przezagłuszyć; -r-schändlich, *a.* przehaniebny; -rscharf, *a.* nadzwyczajnie ostry; **Ue'berschärfen**, *va.* przeostrzyć; -rscha'tten, *va.* zacienić; -r-scha'ttung, *f.* zacienienie; -rschä'tzen, *va.* za nadto wysoko cenić, szacować; (Jmds. Verdienste) za nadto wysoko cenić czyje zasługi; -rschä'tzung, *f.* przecenienie; s. a. A'bschätzung; -rschau', s. U'mschau; -r--schau'en, *va.* przejrzéć (z wyższego miejsca) przeglądać, oglądać; (Jmdn)., *wyższym być nad kogo (pod umysłowym względem); -rschäumen, *vn.* (h.) zapieniać się, zapienić się; -rscheinen, *vn. irr.* (h.) świecić na drugą stronę przez co; -rschei'nen, *va. irr.* (h.) oświecić, oświecać; -rschi'cken, *va.* przesłać co komu; -r--schi'ckung, przesłanie; przesyłanie; przesyłka; -rschieben, *vn. irr.* (s.) przesunąć się na drugą stronę (przez co); -rschie'-ben, *va. irr.* (h.) (Jmdn.) więcéj kręgli zrzucić niż drugi; -rschießen, *vn. irr.* (s.) paść, powalić się na co; w szybkim biegu przesunąć się przez co (nie uważając);

Ueberschie'ßen, *va. irr.* (h.) strzelić na drugą stronę albo przez co (wierzchem); wystrzelić co na drugą stronę; *Bchdr.* wydrukować nad liczbę; strzelić przez co (wierzchem) na drugą stronę; dosięgnąć strzałem drugiéj strony; strzelić tak, iż strzał przeniesie, górą pójdzie.

Ue'berschiffen, *vn.* (s.) przeprawić się dokąd (na okręcie; -rschi'ffen, *va.* przewieźć; przeprawić (na okręcie); -rschi'mmern, *va.* błyskiem swoim przewyższać; -r-schlächtig, s. O'berschlächtig; -rschlag, *m.* przechylenie się na jednę stronę; s. a. U'mschlag; *W.* wylóg (u sukni); (Berechnung) obliczenie kosztów; einen — machen) obliczyć koszta; -rschlagen, *vn. irr.* (s.) przegibnąć się i upaść w tył; przeważyć się (stołek, kiedy się na brzegu stanie; -rschla'gen, *vn. irr.* (h.) uderzyć co i przerzucić, popchnąć, potoczyć itd. na drugą stronę; przyłożyć z wierzchu; (überdenken, berechnen) ob-wyrachować; upuścić, przeskoczyć (umyślnie, niechcący); (Kosten) obrachować oder obliczać koszta itd.); (sich), *Gymn.* przegibnąć się w tył i upaść; -rschleichen, *vn. irr.* (h.), sich —, *vr. irr.* (h.) cichaczem przesunąć się, przekraść się na drugą stronę; -r-schlei'chen, *va. irr.* (h.) przydybać kogo, znienacka go zejść; cichaczem wpaść na niego; -rschlei'ern, *va.* kwefem okryć, zakryć; zasłonić; zakwefić; -rschlei'fen, *va.* przeszlufować; **Ueberschle'mmen**, *va.* błotem pokryć; -rschleppen, *va.* przewlec co na drugą stronę; -rschlüpfen, *vn.* (s.) przekraść się przez co na drugą stronę; **Ue'berschmie'ren**, *va.* posmarować co z wierzchu.

Ue'berschnappen, *vn.* (s.): das Schloß ist übergeschnappt zamek spuścił się wierzchem; er ist übergeschnappt, *przewróciło mu się w głowie; **Ueberschna'rren**, *va.* warczeniem swojém zagłuszyć inne; zwichnąć się i za cienko się odezwać; -r-schnau'ben, *va.* głośniéj parskać od kogo; -rschnei'den, *va. irr.* (h.) ponakrawać z wierzchu; -rschnei'en, *va.* ośnieżyć; śniegiem obsypać; -rschne'llen, *va.* oszukać kogo; -rschnü'ren, *va.* obsznurować; -r-

schrau'ben, *va.* mocno śrubować (i przez to gwinty zepsuć); **Ue'berschreiben**, *va. irr.* (h.) napisać co na wierzchu; przepisać z jednéj księgi do drugiéj lub na inny papier; **-rschrei'ben**, *va. irr.* (h.) napis dać na czém; **-rschrei'bung**, *f.* napisanie; napis; **-rschrei'en**, *va. irr.* (h.) przekrzyczéć kogo.

Ue'berschreiten, *vn. irr.* (s.) przejść na drugą stronę; **-rschrei'ten**, *va. irr.* (h.) przekroczyć, przestąpić co; (das Maaß) przebrać miarę; **-rschrei'tung**, *f.* przechodzenie; przestąpienie; **-rschri'ft**, *f.* napis (na wierzchu); nadpis, tytuł.

Ue'berschuh, *m* kalosz; **-rschuß**, *m.* przewyżka; superata; **Ueberschü'tten**, *va.* posypać co czém; polać czém; (überhäufen) *obsypywać; **-rschwall**, s. Ue'berfluß; **-rschwä'ngern**, *va.* przebrzemienić; **-rschwä'ngerung**, *f. Schdk.* nadpłodnienie; **-schwä'nglich**, *a.* obfity aż do zbytku; (glücklich sein) szczęśliwym być nad wszelkie pojęcie; **-schwä'nglichkeit**, *f.* zbytek; **-rschwanken**, *vn.* (h.) pochylać się na jedną stronę; **-rschwärzen**, *va.* poczernić; **-rschwa'tzen**, *va.* wmowić w kogo co; **-rschwelle**, *f.* wierzchni próg; **-rschwe'mmen**, *va.* zalać (jak rzéka wstąpiwszy z koryta); **-rschwe'mmung**, *f.* powódź; zalew; zalanie, rozlew, wylew; zatopy wód; **-rschwe'nglich** 2c., s. Ueberschwä'nglich 2c.

Ue'berschwimmen, *vn. irr.* (s.) przepłynąć na drugą stronę; *va.* przepłynąć co; **-rschwi'mmen**, *n.* przepłynienie; **Ue'berschwingen**, *va. irr.* (h.) przesadzić (się) na co; **-rschwung**, *m.* zbytek; przesadzona ilość.

Ue'berseeisch, *a. Geog.* zamorski.

Ue'bersegeln, *vn.* (s.) *Sw.* przepłynąć dokąd (za pomocą okrętu z żaglami); **-rse'geln**, *va.* przepłynąć co, odnogę morską; prześcignąć żaglami; zatopić okręt uderzywszy go; **Ueberseh'bar**, *a.* dający się przejrzéć od. objąć (okiem); **-rse'hen**, *va. irr.* (h.) przeglądać co; przebiegać oczyma; przeoczyć co; (nicht beachten) nie zważać na kogo; mimo co-puścić, nie karcić za to; (Jmdn.) wyższym być nad kogo; —, *n.* przejrzenie, przeglądanie; zabaczenie; **-rse'hung**, *f.* (eines Fehlers) przebaczenie omyłki.

Ue'bersei'n, *vn. irr.* (s.): die Festung ist über, *Kw.* twierdza już przeszła; **-rsei'ts**, *ad.* z tamtéj strony, na tamtę stronę; **-rse'lig**, *a.* nadzwyczajnie szczęśliwy; **-rse'nden**, *va.* przesłać komu co; **-rse'ndung**, *f.* przesyłanie, przesłanie, posłanie; **-rsetzbar**, *n.* dający się przesadzić lub przenieść na inne miejsce; **-rse'tzbar**, *a.* dający się tłumaczyć; **-rsetzen**, *vn.* (h.) przesadzić, szybko przeskoczyć; przeprawić się na drugą stronę; **-rse'tzen**, *va.* przeprawić; tłumaczyć, przełożyć; (aus dem Polnischen in's Deutsche) przekładać, tłumaczyć z polskiego na niemieckie; (zu viel machen) za nadto czego umieścić; za wiele żądać albo wziąć (za towar) od kogo; **-rse'tzer**, *m.* (einer Sprache) tłumacz; **-rse'tzung**, *f.* przeprawienie (przez rzekę); (aus einer Sprache in die andere) przetłumaczenie; **-rse'tzungsku'nst**, *f.* sztuka tłumaczenia; **-rsicht**, *f.* przegląd; ogólne wyobrażenie; **-rsichtig**, *a.* krótki wzrok mający; **-rsi'chtigkeit**, *f.* krótki wzrok; **-rsichtlich**, *a.* dający się przejrzéć od. objąć okiem; **-rsichtlichkeit**, *f.* jasność; wyrazność; łatwość do przejrzenia; **-rsie'deln**, *va.* przesiedlić; **-rsie'dlung**, *f.* przesiedlenie; przeprowadzenie; **-rsiedlungsgebü'hr**, *f. Stw.* przesiedlne; **-rsieden**, *vn. irr.* (s.) nadkipiéć (gotując się); z nadto wygotować.

Uebersi'lbern, *va.* posrebrzyć; übersilbert posrebrzony; **-rsi'lberung**, *f.* posrebrzenie; **-rsi'ngen**, *va. irr.* (h.) prześpiwać co; **-rsi'nnen**, s. Ueberde'nken; **-rsinnlich**, *a.* nadzmysłowy; metafizyczny; **-rsinnlichkeit**, *f.* stan metafizyczny; **-rsi'nterung**, *f. Ntl.* powłoka skamieniałości; **-rso'mmern**, *va.* przelatować; przez lato przechować; **-rspa'nnen**, *va.* rozpiąć co z wierzchu; piędź nad czém rozciągnać; natężyć, napiąć (łuk), wyprężyć (linę itd.); überspannt przesadzony (żądania); (sein), *mieć przesadzone wyobrażenia, zapaloną oder exaltowaną głowę; **-rspa'nntheit**, *f.* *exaltacja; przesadzone wyobrażenia; **-rspa'nnung**, *f.* za mocne naciągnięcie, wyprężenie; **-rspie'len**, *va. Tk.* przegrać sobie co; (auf etwas) zwrócić, skierować mowę na co innego, na inny przedmiot; **-rspi'nnen**, *va. irr.* (h.) oprząść co; *Ng.* przędzą powlec (guziki); **Ueberspre'iten**, *va.* rozciągnąć co nad czém; **-rspre'ngen**, s. Bespre'ngen; (ein Pferd) konia za nadto zmęczyć skakaniem; **-rspri'ngen**, *vn. irr.* (s.) przeskoczyć na drugą stronę; —, *va. irr.* przeskoczyć (przez) co; s. Ueberhü'pfen; **-rspri'ngung**, *f.* skakanina; **-rspri'tzen**, s. Bespri'tzen; **-rspru'deln**, *vn.* (s.) wierzchem tryskać; —, *va.* tryskać na co; **Ue'bersprung**, *m.* przeskok; **-rspü'len**, *va.* oblewać z góry; **-rstäh'len**, *va.* ostalić (z wierzchu); **-rsta'nden**, *pp.* zastojały; przestojały; przestały; zastały (koń); **-rständig**, *a.* przestały (owoc, drzewo w lesie); **-rstark**, *a.* nadzwyczajnie silny; **-rste'chen**, *va. irr.* (h.) (etw.) zabić mocniéj, lepiéj, przybić (wyższą kartą, co było zabite; (Jemanden) lepiéj przybić od kogo; **Ueberste'hen**, *vn. irr.* (h.) stać na wierzchu, nad czém; —, *va. irr.* przetrwać, przebyć (chorobę, nieszczęście, lata próby, itd.); **-rste'hung**, *f.* przebywanie; przecierpienie; wytrzymanie.

Ueberſtei'gbar, *a.* dający się przebyć (przez wierzch); **-rſtei'gen**, *va. irr.* (h.) przejść przez co; (ein Hinderniß), *przezwyciężyć, pokonać przeszkodę; **-rſtei'gern**, *va.* za nadto podnieść, podrożyć (żywność); **-rſtei'gerung**, *f.* przedrożenie; za nadto podniesienie; **Ueberſtei'glich**, ſ. Ueberſtei'gbar; **-rſtei'gung**, *f.* przejście przez co; przebycie; **Ue'berſtellen**, *va.* rozstawić przez co, nad czém; **-rſtiefel**, *m.* bót do wdziewania na wierzch; **Ueberſtie'gen**, *pp.* przebyty; **-rſti'mmen**, *va.* przegłosować; (ein Tonwerkzeug) za wysoko nastroić (instrument, stronę); *przegłosować kogo; **-rſti'mmung**, *f.* przegłosowanie; przestrojenie; **Ue'berſtolz**, *a.* nadzwyczajny, pyszny; **-rſtrah'len**, *va.* opromienić; swoim (promienistym) blaskiem przewyższyć; **-rſtrei'chen**, *va. irr.* (h.) z wierzchu posmarować; **-rſtreu'en**, *va.* potrzéść, potrząsać czem z wierzchu; posypywać; **-rſtri'cken**, *va.* niémi opleść, obszyć, opętlać; **-rſtrö'men**, *vn.* (ſ. u. h.) potokiem się rozlewać (przez wierzch); (von etwas) *obfitować, opływać w co; —, *va.* zalewać co swemi potokami.

Ue'berſtrumpf, *m.* pończocha wierzchnia.

Ue'berſtudi'ren (ſich), *vr.* przeuczyć się; głowę sobie nauką zbytecznie zaprzątnąć.

Ue'berſtülpen, *va.* nakryć, nadziać; **Ueberſtü'rzen**, *va.*, ſ. Ue'berſtülpen; (ſich), *vr.* (h.) przewalić się przez głowę; **-rſtü'rzung**, *f.* przewalenie; przyspieszenie; przekinięcie się; (ohne), *z nienagła;

Ueberſu'mmen, **-rſu'mſen**, *va.* brzęczeniem zagłuszyć (innych).

Ue'berſüß, *a.* zbytnie słodki.

Uebertä'feln, *va. Zm.* taflami z wierzchu wyłożyć; **-rtäu'ben**, *va.* zagłuszyć (krzykiem itd.); **-rtäu'bung**, *f.* ogłuszenie; zahuczenie, zakryczenie; **Ue'bertaumeln**, *vn.* (ſ.) przetoczyć się, taczając się przejść na drugą stronę.

Ue'bertheuer, *a.* nadto zbyt drogi; **Uebertheu'ern**, *va.* przedrożyć, przecenić; (Jemanden) za drogo żądać od kogo (za co); **-rtheu'erung**, *f.* przedrożenie, przecenienie; **-rthun**, *va. irr.* (h.) włożyć na co; owinąć co koło czego; **-rthür**, *f.* drzwi zewnętrzne oder drugie.

Uebertö'lpeln, *va.* (Jmdn.) okpić, oszwabić, odurzyć kogo; **Uebertö'lpelung**, *f.* odurzenie, zahuczenie; **-rtö'nen**, *va.* głośniéj brzmiéć, dźwięczéć od innych; **-rträchtig**, *a.* nadto płodny od. zapłodniony (zajęczyca).

Ue'bertra'g, *m.* przeniesienie; **-rtra'gbar**, *a.* przekładny; **Ue'bertragen**, *va. irr.* (h.) przenieść co (na tamtę stronę); **-rtra'gen**, *va. irr.* (h.) (Rechnung), *H. etc.* przenieść rachunek, zapisać go w inną książkę; (Wechſel) przekazać weksel, przepisać na kogo innego; übergetragen przenośny; (übergeben) polecić komu co, zdać co na kogo, ſ. a. Ueberſe'tzen; **Ue'berträger**, *m.* (eines Rechtes), *Rw.* prawozbywca; prawozlewca; **-rtra'gung**, *f.* przeniesienie; ſ. a. Ue'berſetzer ꝛc.

Ueberträu'feln, *va.* pokapać co (z wierzchu; **-rtre'ffbar**, **-rtre'fflich**, *a.* mogący być przewyższonym; co można przewyższać, prześcigać; **-rtre'ffen**, *va. irr.* przewyższać co czém; **Ue'bertreiben**, *va. irr.* (h.) przepędzić na drugą stronę; za nadto spędzić (konie, bydło); *przesadzać; (etw.) *napędzić na co; **-rtrei'ber**, *m.* *człowiek lubiący we wszystkiem przesadzać; **-rtrei'bung**, *f.* przesadzanie; przesada; zbytek; **-rtreten**, *vn. irr.* (h.) przejść na drugą stronę; (zu Jemandem) przejść do kogo, na jego stronę, do jego stronnictwa; der Fluß tritt über rzéka występuje z koryta; **-rtre'ten**, *va. irr.* (h.) (die Schuhe) wykrzywić trzewiki; *przestąpić (rozkaz, przepis, prawo); **-rtre'ter**, *m.* *przestępca, przestępujący (prawo itd.); **-rtre'tung**, *f.* przestępstwo; uchybienie; przekroczenie; przewinienie; **Uebertrie'ben**, *pp.* przesadzony; **-rtrift**, *f.* przepędzenie (bydła); **-tri'nken** (ſich), *vr. irr.* (h.) podpić sobie.

Ue'bertri'tt, *m.* przejście; przestąpienie; **-rtru'mpfen**, *va.* wyższą kozerą zabić; **-rtü'nchen**, *va.* otynkować; *upięknić na pozór; **-rtu'ſchen**, *va.* tuszem pociągnąć; **-rvö'lkern**, *va.* przeludnić; **-rvö'lkerung**, *f.* przeludnienie.

Ue'bervoll, *a.* nadto pełny.

Uebervo'rtheilen, *va.* skrzywdzić kogo; za wiele wziąć od niego; **-rvo'rtheilung**, *f.* oszukanie; podejście; **-rwa'chen**, *va.* pilnować, strzedz kogo, czego; **-rwa'chſen**, *vn. irr.* (ſ.) wyrość na czém oder z wierzchu; rosnąć do góry; —, *va. irr.* (h.) obrastać, zarastać; (Jmdn. etw.) przerość kogo, co; (ſich) przerość się, za nadto wyrość; **-rwachung**, *f.* pilnowanie; dozorowanie; ſtrenge — dozorność; **-rwallen**, *vn.* (h.) kipieć (przewracając się w garnku itd.); (von Freude) *rozpływać się z radości; —, (wrząć) kipieć przez co; **-rwä'ltigen**, *va.* pokonać, przemódz, znękać kogo; wziąć nad sobą; poddać się, uledz czemu; (Jmdn.) podbić kogo, zawojować go; miéć go całkiem po swojéj woli; **-rwä'ltiger**, *m.* pogromca; **-rwä'ltigung**, *f.* przemożenie, zwyciężenie; **-rwalzen**, *va.* przewalcować (tańcząc); **-rwälzen**, *va.* przenieść; **-rwandern**, *vn.* (h) powędrować dokąd.

Ue'berwärts, ſ. O'berwärts.

Ueberwä'ſſern, ſ. Bewä'ſſern; **-rwaten**, *vn.* (h.) w bród przejść na drugą stronę; **-rwe'ben**, *va. irr.* (h.) *W.* tkania powlec; obetkać, tkanką obwieść.

Ue'berweiſe, *a* przemądry.

Ue'berweisen, *va. irr.* (h.) kazać komu przejść na drugą stronę; =**rwei'sen**, *va. irr.* (h.) przekonać kogo o co; =**rwei'sung**, *f.* przekonanie, dokazanie; =**rwei'ßen**, *va.* obielić; pobielić, pobielać; wybielić; =**r=weltlich**, *a.* nadświatowy; =**rwe'ndlich**, *a.*: =che Naht szew obrzucany; **Ue'berwerfen**, *va. irr.* (h.) zarzucić na co; =**rwe'rfen**, *va. irr.* (h.) obrzucić czém; (sich mit Jmdm.) przemowić się z kim; =**rwi'chsen**, *va.* powoskować; **Ue'berwichtig**, *a.* przeważny; nadważny (*np.* dukat).

Ue'berwickeln, *va.* owinąć; poobwijać; =**r=wi'ckelung**, *f.* powierzchne obwinięcie; =**rwiegen**, *vn. irr.* (h.) przeważać na jednę stronę; =**rwie'gen**, *va. irr.* (h.) przeważać co; więcéj ważyć; *przeważać, ważnością przewyższać; überwiegend przeważny; przeważnie; =**rwie'sen**, *pp.* przekonany.

Ue'berwind, *m. Ntl.*: die Bergseite hat —, w podgórną stronę wiatr nie wieje.

Ueberwi'nden, *va. irr.* (h.) pokonać (kogo, trudności); przemódz (kogo); (sich) przezwyciężyć się; =**rwi'nder**, *m.* pokonawca; *Gymn.* (im Ringkampfe) zwycięzca; =**r=wi'ndlich**, *a.* mogący być pokonanym; =**rwi'ndung**, *f.* pokonanie (nieprzyjaciela, trudności); przezwyciężanie (się).

Ue'berwinken, *va.* kiwnąć oder kiwać na kogo, aby przeszedł na drugą stronę; =**rwi'ntern**, *vn.* (h.) zimę przepędzić gdzie; —, *va.* przez zimę przechować; =**rwi'n=terung**, *f.* i przezim; zimówka.

Ue'berwitz, *m.* zbyteczny, niewczesny dowcip; =**rwitzig**, *a.* przemądrzały; naddowcipny; =**rwö'lben**, *va. Bk.* osklepić co; =**rwö'lbung**, *f.* przesklepienie.

Ueberwö'lken, *va.* zachmurzyć.

Ue'berwollen, *vn.* chciéć przejść itd. na drugą stronę; =**rwu'chern**, *va.* bujnym zarostem pokrywać, przyduszać; bujnie wyrosnąć.

Ue'berwu'chs, *m.* narośl; nadrośl; zbytnie wyrośnięcie; =**rwu'rf**, *m.* powłoka.

Ueberwü'rzen, *va.* przekorzenić co; =**rzahl**, *f.* liczba zbywająca, przewyższająca, nadkompletna; =**rzäh'lbar**, *a.* dający się przeliczyć; =**rzäh'len**, *va.* przeliczyć co; =**r=zählig**, *a.* nadliczbowy.

Ue'berzahn, *m.* ząb na drugim wyrosły.

Ue'berzart, *a.* zbyt delikatny; =**rzärtlich**, *a.* nazbyt czuły; =**rzeitig**, *a.* przejrzały; s. a. Ue'berreif; zawczesny (owoc).

Ueberzeu'gen, *va.* przekonać kogo; (sich von etwas) przekonać się o czém; überzeugt sein być przekonanym; überzeugend przekonywający; =**rzeu'gung**, *f.* przekonanie.

Ue'berziehen, *vn.* u. *va. irr.* (h.) przeprowadzić się dokąd; (etwas) wdziać co na wierzch; =**rzie'hen**, *va. irr.* (h.) (mit etw.) — powlec czém; der Himmel überzieht sich mit Wolken niebo się zachmurza; (mit Krieg) wojnę wmieść do kraju; =**r=ziehen**, *n.* powłoczenie; =**rzieher**, *m.* surdut; żarzutka; =**rziehschuh'**, *m.* kalosz.

Ueberzi'nnen, *va.* cyną powlec; cyną pobielić; =**rzu'ckern**, *va.* pocukrzyć; cukrem oblać.

Ue'berzug, *m.* powłoka.

Ueberzwe'rch, *ad.* na ukos; ukośnie; ślózem; w poprzek.

Ue'blich, *a.* zwyczajny; używany; w zwyczaju od. w użyciu będący; =**lichkeit**, *f.* zwyczaj.

Ue'brig, *a.* pozostały; (sein, bleiben), *zostać; pozostać; pozostawać; das =ge Geld reszta pieniędzy; überflüssig (das ist) to zbyteczne, niepotrzebne; ein Uebriges thun, *robić więcéj niż potrzeba; — lassen zostawiać, zostawić.

Ue'brigens, *ad.* zresztą.

Ue'bung, *f.* ćwiczenie się w czém; wprawa; (erlangen) wprawy nabyć; zur —, der — halber dla wprawy; (Einübung, Exercitium) ćwiczenie; **Ue'bungspla'tz**, *m.* miejsce do ćwiczeń; =**ngsstunde**, *f.* lekcja na wprawę przeznaczona; =**gszei't**, *f.* czas na prawę przeznaczony.

U'fer, *n.* brzeg (morza, rzeki, stawu itd.); nadbrzeże; **U'fer=**, *a.* nadbrzeżny; **U'fer=aa's**, *n. Ng.* (Pflanze) jętka; =**rbewoh'=ner**, *m.* mieszkaniec nadbrzeżny; =**rge'ld**, *n.* lądowę; =**rkrau't**, *n. Ng.* brzeżyca; =**rla'nd**, *n.* nadbrzeże; =**rlos**, *a.* bezbrzeżny; =**rsand**, *m.* odmiał; =**rschwa'lbe**, *f. Ng.* brzegówka; grzebielucha; =**rspe'cht**, *m. Ng.* (Eisvogel) rybaczek.

Uhr, *f.* zegar; zegarek; (aufziehen, stellen) zegarek nakręcić, uregulować, naregulować; wie viel ist es an der —? która na zegarze? (Stunde, Zeit) godzina; wie viel — ist es? was ist die —? która godzina; es hat zehn (Uhr) geschlagen, *biła dziesiąta (godzina); **Uhr=**, *a.* zegarowy; zegarkowy; =**rband**, *n.* tasiemka, wstążeczka do od. od zegarka; =**rfeder**, *f.* sprężyna zegarka; =**rgehä'nge**, *n.* dewiski zegarka; =**rgehäu'se**, *n.* koperta do zegarka; =**rkette**, *f.* łańcuszek u zegarka; =**rmacher**, *m.* zegarmistrz; **Uh'rmacher=**,= **rmachers=**, *a.* zegarmistrzowski; =**rmachergehü'lfe**, *m.* zegarmistrzyk; =**rmacherku'nst**, *f.* zegarmistrzostwo; **Uh'rrad**, *n.* kółko zegarka; **Uh'rschlüssel**, *m.* kluczek do zegarka; =**rtasche**, *f* kieszonka od zegarka; =**rweiser**, =**rzeiger**, *m.* skazówka zegarkowa; =**rwerk**, *n.* tryby, *pl.*

U'hu, *m. Ng.* puhacz; **U'hu=**, **U'hus=**, *a.* — puchacza.

U'kas, *m. Slw.* (Regierungserlaß) ukaz; **U'kas=**, *a.* ukazowy.

U'kelei, *f. Ng.* (Fisch) uklejka; sielawa.

Ukrai'ne, *f. Geog.* Ukraina; (von, aus der) Ukraiński; **Ukrai'ner**, *m.* Ukraińczyk; **Ukrai'nerin**, *f.* Ukrainka; **Ukrai'nisch**, *a.* Ukraiński.

Ula'ne, *m. Kw.* ułan; **Ula'nen-**, *a.* ułański.
Ulk, *m.* krotochwila; żart; figiel; **U'lken**, *vn.* krotochwilić, żartować; figle stroić.
Ulm, *m. Bw.* pobok; pobocz.
U'lme, *f.*, **U'lmbaum**, *m. Ng.* wiąz (drzewo); **U'lmen-**, **U'lmbaums-**, *a.* wiązowy, więzowy; **-nhai'n**, **-nwä'ldchen**, *n. dim.* wiązowy gaik. [słowo.
Ultima'tum, *n.* ultymatum; *ostatnie
U'ltra, *m. Stw.* radykał; przesadny.
U'ltramari'n, *n. Mal.* ultramaryn.
U'ltramonta'n, *a.* zagórny; *papieżniczy, papistowski; **-nta'ner**, *m. Kg.* papieżnik, papista; **-ntani'smus**, *m.* papieżność, zagórny kościół.
Um, *præp.* (mit *Accusat.*) koło, około kogo, lub czego; — Weihnachten koło Bożego narodzenia; — diese Zeit około tego czasu; — die Wette laufen biegać o zakład, na wyścigi; es ist ihm nur — das Geld zu thun jemu tylko o pieniądze idzie; Liebe — Liebe miłość za miłość; Aug' — Auge, Zahn — Zahn wet za wet; — Alles in der Welt, *za nic w świecie; — etw. bringen po zbawić czego; — etw. kommen (verlieren) stracić, postradać co; — Gottes willen! dla Boga! — unserer willen dla nas; — Lebens und Sterbens — dla bezpieczeństwa w przypadku śmierci (zrobić co).
Um, *præp.* o; — vieles besser o wiele lepiéj; — nichts besser, — nichts wohlfeiler wcale nie lepiéj; o nic taniéj; sich — (wegen) etwas betrüben, grämen smucić się, martwić się czém, o co; Jmdn. — etwas beneiden zazdrościć komu czego; wie steht es — die bewußte Sache? jakże tam stoi wiadomy interes?
Um, *ad.*: — zu leben aby żyć; — bewundert zu werden aby mu się dziwiono; das Fenster ist — zwei Fuß höher als die Thüre okno na dwie stopy wyższe, niż drzwi; das ist mir — so lieber tém miléj mi to jest; — so mehr tém bardziéj od. więcéj; das Jahr ist — rok już przeszedł, skończył się; — u. —, *na około; na okoluteńko.
U'mänderbar, **-änderlich**, *a.* dający się zmienić, odmienić; **-ändern**, *va.* przemienić, przeistoczyć; **-änderung**, *f.* przemienienie; przemiana.
U'marbeitbar, *a.* przerabialny; **-arbeiten**, *va.* inaczéj obrobić; **-arbeitung**, *f.* przerobienie; przerób; przeróbka.
Uma'rmen, *va.* uścisnąć, uściskać kogo; sie umarmten sich objęli się; **-a'rmung**, *f.* ściśnięcie.
U'mbau, *m.* przebudowanie; **-bauen**, *va.* przebudować; **-bau'en**, *va.* obudować (w około); **-behalten**, *va. irr.* (h.) zostawić na sobie; **Umbe'llen**, *va.* obszczekać co; szczekać na około czego.
U'mber, *m. Mal.* umbra.
U'mberfisch, *m. Ng.* umbra; stérczoząb.
Umbetten, *va.* przesłać, inaczéj posłać (łóżko); **-beugen**, *va. reg.*, **-biegen**, *va. irr.* (h.) przegiąć, przekrzywić co; **U'mbeugung**, **-biegung**, *f.* zagięcie; przegięcie; przegiętka; **U'mbilden**, *va.* przekształcić; **-bildung**, *f.* przekształcenie; przeobrażenie; **U'mbinden**, *va. irr.* (h.) inaczéj zawiązać; inaczéj oprawić (książkę); (eine Schürze) przypasać fartuch; **-bindung**, *f.* obwiązanie; **-blasen**, *va. irr.* (h.) dmuchnąć i przewrócić; **-blättern**, *va.* przewracać, przewrócić; **-blicken**, *vn.* (h.) w tył spojrzéć; *ostrożnie, oględnie postępować; **Umbrau'sen**, *vn.* (h.) szumiéć na około; —, *va.* szumieć koło czego; **U'mbrechen**, *va. irr.* (h.) złamać tak, iżby spodnia część dostała się na wierzch; **-bre'chen**, *va. irr.* (h.) (Schrift), *Bchdr.* złamać kolumnę i część pisma przenieść na inną; **-mbringen**, *va. irr.* (h.) zabić; życie odebrać.
U'mbruch, *m. Bw.* kręty chodnik.
Umbrü'llen, *va.* ryczéć na około kogo lub czego; **-bru'mmen**, *va.* mruczéć na około czego lub kogo; **-mdä'mmen**, *va.* groblą otoczyć; **Umda'mpfen**, *va.* parą otoczyć; **U'mdecken**, *va.* inaczéj pokryć; (ein Dach) przełożyć dachówkę, gonty; okryć na około; **-deuten**, *va.* inaczéj co wyłożyć, wytłumaczyć; **Umdo'nnern**, *va.* grzmiéć na około czego; **U'mdrechseln**, *va.* inaczéj utoczyć, inny kszalt nadać na tokarni; **-drehen**, *va.* obrócić, zakręcić na drugą stronę; obracać, kręcić na około; (sich) obracać się; (einer Taube den Kopf) ukręcić gołębiowi głowę; **-drehen**, *n.* skręt; **-dreher**, *m. Zk.* (zweiter Halswirbel) zębiec; **-drehung**, *f.* przewrót.
Umdröh'nen, *va.* ponuro huczéć na około czego; **U'mdruck**, *m. Bchdr.* przedruk; **-drucken**, *va. Bchdr.* przedrukować.
U'mduften, *va.* woń rozpuszczać na około czego; umduftet wonią otoczony na około; **-dü'ftern**, *va.* zamglić; zasępić.
U'meggen, *va. Ldw.* inaczéj zabronować; **-endbar**, *a. Spl.* dający się spadkować od. deklinować; **-fah'en**, *va. irr.* objąć, okrążyć, ogarnąć, otoczyć; **-fahrbar**, *a.* objezdny; **-fah'ren**, *vn. irr.* (h.) objeżdżać, kołować (jadąc); **-fahren**, *va.* (h.) przejechać kogo lub co (wozem zawadzić i obalić); **-fahrt**, *f.* objazd; objeżdżanie; ominięcie.
U'mfall, *m.* upadnięcie; przewrócenie się; (des Viehes) padanie bydła; **-fallen**, *vn. irr.* (h.) upaść; przewrócić się; (o bydle) padać; zdychać; **-fallen**, *n.* padnięcie, upadnienie, obalenie się; **U'mfällen**, *va.* ściąć drzewo.
U'mfang, *m.* objętość; (einer Stadt) rozległość miasta; — rozciągłość; (Umkreis) zakres; rozległość; **Umfa'ngen**, s. Umfa'hen; **U'mfangreich**, *a.* obszérny; wielkiéj objętości.

U'mfärben, *va.* inaczéj ubarwić od. ufarbować.

Umfa'ssen, *va.* objąć kogo; (mit dem Geiste) objąć, ogarnąć co umysłem; umfassend obszérny; (Studien) * głęboki; dokładny; **=fa'ssung**, *f.* ogrodzenie; **=fa'ssungsfä'hig**, *a. Philos.* objętny; **=fa'ssungsmauer**, *f.* mur na około opasujący.

Umfei'len, *va.* opiłować; **=fla'ttern**, *va.* trzpiotliwie latać na około kogo lub czego; **=flechten**, *va. irr.* (h.) inaczéj spleść, zapleść; na okolo; **Umfle'chten**, *va. irr.* opleść co czém; **Umflie'gen**, *vn. irr.* (h.) latać na około (na skrzydłach); —, *va.* oblatywać co; latać na około czego; **=flie'ßen**, *va. irr.* (h.) oblewać; opływać co; płynąć na około czego, oblewać; **=flo'ren**, *va.* krepą obwiązać; **=rflü'geln**, *va.* oskrzydłać; **=rflu'ten**, *va.* opływać co (formując bałwany).

U'mformen, *va.* przeinaczyć; przeobrazić.

U'mfrage, *f.* kolejne pytanie (na około); zbieranie zdań, głosów; — halten, umfragen, *vn.* (h.) pytać się kolejno.

Umfre'ssen, *vn. irr.* (h.) obeżrzéć na około; **=frie'ren**, *vn. irr.* (h.) obmarznać.

U'mführen, *va.* oprawadzać (na około); **=füllen**, *va.* przelać w insze naczynie; **=gaffen** (sich), *vn.* (h.) oglądać się rozdziawiwszy gębę; gapować.

U'mgang, *m.* obchodzenie; obchód; chodzenie na około; obcowanie; przestawanie; pożycie; *Kg.* procesja; ganek, galerja, korytarz (do chodzenia na około); (mit Jmdm. haben, pflegen) obcować z kim; von einer Sache — nehmen pominąć co; (vertrauter) ścisła zażyłość; (mit einer Frau haben) wdawać się z kobiętą (w złém rozumieniu); żyć z kim; **U'mgänglich**, *a.* przyjacielski, towarzyski; **=gangs=**, *a.* konwersacyjny; **=gssprache**, *f.* język konwersacyjny, potoczny, towarzyski.

Umga'rnen, *va.* osidlić, obsaczyć; * usidlić; złowić w sidła; **=ge'ben**, *va. irr.* (h.) włożyć co na kogo dla osłonienia, owinięcia; otoczyć czém (murem, wałem, rowem, kratą, wojskiem); (sich) otoczyć się; (zbrojnymi, pochlebcami itd.); **Umge'bung**, *f.* to, co otacza kogo lub rzecz jaka; die =gen Leipzig's okolice Lipska; **=gegend**, *f.* okolice; miejsca otaczające.

U'mgehen, *vn. irr.* (h.) obracać się (jak koło); das Jahr geht um rok kończy się; (spuken) chodzić po jakiém miejscu; etw. — lassen obesłać co (cyrkularz); =nde Post odwrotna (wracająca) poczta; obchodzić, kołować idąc; (mit Jmdm.) obcować z kim; mieć z nim zażyłość; wdawać się z nim; (mit etwas) trudnić się czém; obchodzić się z czém; **Umge'hen**, *va. irr.* (h.) obchodzić co, chodzić na około czego; (ein Gesetz) prawo podejść, oszukać, obejść; etw. nicht — können nie módz pominąć; **U'mgehend**, *a.* odwrotny; **Umge'hung**, *f.* unikanie, stronienie.

U'mgekehrt, *pp.* odwrotny; przeciwny.

U'mgestalten, *va.* przekształcać; przerobić; przeistoczyć; **=staltung**, *f.* przekształcenie; przerobienie; przeistoczenie.

U'mgießen, *va. irr.* (h.) przelać, stopić i odlać inaczéj; **=gie'ßen**, *va. irr.* (h.) oblać czém (w około); **U'mgießung**, *f.* przelewanie, przetapianie; **=gie'ßung**, *f.* oblewanie; oblanie; **Umgi'psen**, **=gy'psen**, *va.* ogipsować; **=gi'ttern**, *va.* okracić; kratą otoczyć; kratę dać na około czego; **Umglä'nzen**, *va.* blaskiem otoczyć; błyszczéć koło czego; **=glü'hen**, *va.* żarzyć się na około czego; **U'mgraben**, *va. irr.* (h.) skopać inaczéj; kopiąc obalić; **=graben**, *va. irr.* (h.) okopać; **U'mgrabung**, *f.* skopanie; przekopanie; **=gra'bung**, *f.* okopanie, okopywanie; **=grä'nzen**, **=gre'nzen**, s. Begre'nzen; **Umgrei'fen**, *va.* piędzią zmierzyć; **=grü'nen**, *va.* ozieleniać; zielonością otoczyć; **U'mgucken** (sich), *vr.* obzierać się; **Umgü'rten**, *va.* przypasać (szpadę, miecz); opasać; **=gü'rtung**, *f.* opasanie, przepasanie.

U'mguß, *m.* oblewka; oblanie; przetopienie; **=haben**, *va. irr.* (h.) mieć około siebie, na sobie (w około); **U'mhacken**, *va.* siekierą (robiąc) powalić; **Umha'lsen**, *va.* (Jmdn.) objąć, uściskać kogo za szyję; **=halten**, *va. irr.* (h.) trzymać co na około czego; **=hä'mmern**, *va.* młotkiem oklepać.

U'mhang, *m.* to co na około wisi; osłona; zawieszenie; **=ha'ngen**, *vn. irr.* (h.) wisiéć na około; —, *va. irr.* wieszać co na około czego; der Himmel ist mit Wolken —, na niebie zewsząd wiszą chmury; **U'mhängen**, *va. irr.* (h.) zawiesć koło czego; (Jmdm. den Mantel) włożyć na kogo płaszcz i owinąć co weń; **=harken**, *va.* na nowo grabić; **Umha'rken**, *va.* na około zgrabić; **U'mhauchen**, *va.* chuchnąć i obalić; **=hau'chen**, *va.* obchuchać; **U'mhauen**, *va. irr.* (h.) ściąć (np. drzewo z pnia); **U'mhauung**, *f.* ścięcie, ścinanie; wyrąb; **=heften**, *va.* inaczéj pozszywać; poprzypinać co na około czego.

Umhe'r, *ad.* na około; do koła; w koło; (zerstreut) w koluteńko (tu i owdzie).

Umhe'rfahren, *vn.* (f.) jeździć tam i sam; objeżdżać, objechać; **=he'rfliegen**, *vn.* (f.) latać; **Umhe'rführen**, *va.* oprowadzać; obwozić.

Umhe'rliegen, *vn. irr.* (h.) leżéć w różnych miejscach, na około; **Umhe'rschicken**, *va.* rozsyłać; rozesłać; **=rschleichen**, *vn.* (f.) wcisnać się wszędzie; łazić tu i owdzie; **=rtragen**, *va. irr.* obnosić; **=rwerfen**, *va. irr.* rozrzucać; **=rziehen**, *va. irr.* koczować, włóczyć się; wędrować; **umherziehend** wędrowny; podróżujący.

Umheu'len, *va.* wyć koło czego.
Umhi'n, *ad.*: ich kann nicht — es Ihnen zu sagen ꝛc. nie mogę nie powiedzieć tego Panu, muszę to powiedzieć.
Umhü'llen, *va.* obsłonić; (sich) obsłonić się; **Umhü'llung**, *f.* osłonienie, zasłonienie; **-hüpfen**, *va.* skakać na około kogo lub czego; **Umi'rren**, *vn.* (s.) błąkać się po różnych drogach; **-ja'gen**, s. Herum'jagen.
U'mkehr, *f.* odwrot; powrot; **-kehren**, *vn.* (s.) wracać; wracać się; (zu etw.) wrócić się do czego; nawrócić się; (wieder) nazad się wrócić, powrócić; umgekehrt w stosunku wspaczenym; —, *va.* obrócić na drugą stronę.
U'mkippen, *va.* przechylić co i przewrócić; —, *vn.* (s.) przeważyć się i upaść; **Umkla'ftern**, **Umkla'mmern**, *va.* klamrami otoczyć; **U'mklammern**, *va.* obejmować, objąć rękoma; czepić się kogo; trzymać kogo; **-kle'ben**, *va.* oblepić co; **U'mkleiden**, *va.* przebrać, inaczéj ubrać; (sich) przebrać się; **Umklei'den**, *va.* na około przystroić; **U'mkleidung**, *f.* przestrojenie się; **-klei'dung**, *f.* przebranie się; przystrojenie na około; **Umklei'stern**, *va.* obklajstrować; **-kle'ttern**, *va.*, **-kli'mmen**, *va. irr.* (h.) łazić, czołgać się koło czego; **Umknie'en**, *va.* klęczéć na około czego; **U'mkommen**, *vn. irr.* (s.) zginąć; (im Wasser) utonąć; (im Feuer) spalić się; (o bydlętach) zdechnąć; (o roślinach) zniszczéć; **Umkra'chen**, *va.* trzaskać na około czego; **Umkrä'nzen**, *va.* wieńcami otoczyć, w około ozdobić.
U'mkreis, *m.* obwód (koła, miasta); okrąg; eine Meile im -se mila w około; **-krei'sen**, *va.* okrążyć, okrążać, chodzić w koło czego.
Umkrie'chen, *va. irr.* (s. u. h.) czołgać się na około czego; obłazić co; **U'mladen**, *va. irr.* (h.) inaczéj naładować (wóz); przeładować (towary).
U'mlage, *f.* rozkład; durch -en, *Stw.* drogą rozkładu; (auferlegte Steuern ꝛc.) należytość rozłożona.
Umla'gern, *va.* obozem otoczyć; obsiadać, obsieść; sie war von Freiern umlagert, *kawalerowie w oblężeniu ją trzymali.
U'mland, *n.* kraj okoliczny.
U'mlassen, *va. irr.* (h.) zostawić co koło czego, nie zdejmować; **Umlau'ben**, *va.* liśćmi otoczyć.
U'mlauf, *m.* obieg, krążenie; in — kommen pójść w obieg, w kurs; in — bringen obieg czemu nadać; *H.* w kurs puścić (o pieniądzach); **U'mlaufen**, *vn. irr.* (s.) obiegać; ein Schreiben — lassen pismo obsyłać; es laufen verschiedene Gerüchte um, *różne wieści obiegają, krążą; **Umlau'fen**, *va. irr.* (h.) biegnąc potrącić i przewrócić; —, *va.* obiegać, obiedz co; **U'mlaufschrei'ben**, *n.* cyrkularz; okólnik.
U'mlaut, *m.* *Spl.* przegłoska; przemiana samogłoski na kropkowaną (np. a na ä); **-lauten**, *vn.* *Spl.* przeminy doznać (jakiéj samogłoski na kropkowaną); **-le'cken**, *va.* oblizywać co na około; **U'mlegen**, *va.* położyć co na około; (ein Pflaster), *Hlk.* przyłożyć plaster; (einen Verband), *Hlk.* obwiązać czém (np. ranę); der Wind legt um wiatr przeskoczył, odwrócił się; **Umle'gen**, *va.* otoczyć czém; (eine Stadt) miasto obledz wojskiem; —, *n.* (der Abgaben), *Stw.* rozkład; **U'mlenken**, *va.* u. *vn.* obrócić; nawrócić; **-lenken**, *n.*, **-lenkung**, *f.* skręt; zawrót; zwrócenie; **Umleu'chten**, *va.* oświecać ze wszystkich stron; **-leu'chtung**, *f.* objaśnienie; **U'mliegen**, *vn. irr.* (h.) leżéć w około; -nde Gegend okolica otaczająca, na około leżąca; **Umlo'dern**, *va.* palić się na około czego; **U'mmalen**, *va.* *Mal.* przemalować; inaczéj umalować; **-mau'ern**, *va.* obmurować; **U'mmessen**, *va. irr.* (h.) na nowo mierzyć, przemierzyć; **-modeln**, *va.* przerabiać; **Umna'gen**, *va.* ogryźć, ogłodać w około; **U'mnähen**, *va.* obszyć co koło czego; **-nä'hen**, *va.* obszyć co; **-ne'beln**, *va.* mgłą otoczyć; umnebelt werden obemgléć; **-ne'belung**, *f.* obemglenie.
U'mnehmen, *va. irr.* (h.) wziąć na siebie; **-ne'tzen**, *va.* sieciami otoczyć; **-nie'ten**, *va.* zanitować, zakuć; **U'mordnen**, *va.* inaczéj uporządkować; **-packen**, *va.* inaczéj upakować; opakować czém; **Umpa'nzern**, s. Bepa'nzern; **Umpfäh'len**, *va.* palami otoczyć; **-pfe'rchen**, *va.* *Ldw.* ogrodzić, ogacić; **U'mpflanzen**, *va.* inaczéj poprzesadzać (rośliny); **-pfla'nzen**, *va.* obsadzić co roślinami; **-pflastern**, *va.* przebrukować; **-pfla'stern**, *va.* obrukować, brukiem otoczyć; **U'mpflügen**, s. U'mackern; **Umpi'chen**, *va.* smołą obsmarować.
Umpfa'rren, *va.* wcielić do innej parafji (kościoła).
U'mpolstern, *va.* na nowo wypchać; **Umpo'lstern**, *va.* poduszkami obłożyć; **U'mprägen**, *va.* *Mzw.* przebijać, przebić; **U'mprasseln**, *vn.* (s.) z trzaskiem upaść; **Umpu'dern**, *va.* opudrować; **-quartie'ren**, *va.* *Kw.* przekwaterować; **-rä'ndern**, *va.* inszym brzegiem, krajem, inszą obrączką opatrzyć; **-rau'chen**, *va.* odymić; **-räu'chern**, *va.* obkadzać; **Umrau'schen**, *va.* szmérać, szmer robić na około czego; **U'mrechen**, s. U'mharken; **-re'gnen**, *va.* deszczem na około skropić; **-rei'sen**, *va.* podróż odprawić koło czego; (die Welt) podróz odprawić koło świata; **U'mreißen**, *va. irr.* (h.) porwać, szarpnąć; obalić; obrysować; **-reiten**, *va. irr.* (s.) objechać konno w koło; (zu Boden reiten) obalić, rozjechać koniem; **-re'nnen**, *va. irr.* (h.) szybkim pędem obiedz co; **U'mrennen**, *va. irr.* (h.) w szybkiem pędzie obalić; **Umrie'seln**, *va.* opływać co; **-ri'ngen**, *va.*

otoczyć co; opasać; =ri'ngung, *f.* otoczenie, opasanie; =ri'nnen, *va. irr.* (h.) płynąć (kroplami) na około czego.

U'mriß, *m.* rys zewnętrzny; obwód odrysowany; *ogólny rys.

U'mritt, *m.* objażdżka konna; objazd; objazd konny.

U'mrollen, *vn.* (s.) toczyć się koło czego; —, *va.* toczyć co na około czego; **Umru'dern**, *va. Sw.* zu pomocą wioseł opłynąć; **U'mrufen**, *vn. irr.* (h.) wołać na około; =rühren, =rütteln, *va.* wymięszać, przemięszać; **U'msacken**, *va.* (Getreide 2c.) przesypywać z worka do worku; =sägen, *va.* przerznąć piłą i obalić; =satteln, *va.* przesiodłać, inaczéj osiodłać konia; —, u. *vn.* (h.) *odmienić zawód; =sattelung, *f.* przesiodłanie; *odmiana sposobu życia; przekabacenie się.

U'msatz, *m. H.* zamiana (towarów); odbyt (na towar); obrot.

Umsau'sen, =säu'seln, *va.* szeleścić, szumiéć na około czego (o wietrze); =scha'ben, *va.* oskrobać (na około); **U'mschaffen**, *va. irr.* (h.) przetworzyć; =scha'nzen, *va. Kw.* obszańcować; =scha'nzung, *f.* oszańcowanie; okopanie; **U'mscharren**, *va.* ogrzebać; =scha'tten, *va.* ocienić; =scha'ttung, *f.* ocienienie; **U'mschauen**, s. U'msehen; =schaufeln, *va.* przeszuflować; **Umschäu'men**, *va.* pianą oblać.

U'mschichtig, *ad.* z kolei.

U'mschieben, *va. irr.* (h.) (rzucić kulą i) przewrócić; =schießen, *va. irr.* (h.) strzałem obalić; **Umschie'ßen**, *va. irr.* (h.) obstrzelać co; =schi'ffen, *vn.* (s.) płynąć na około czego (okrętem); =schi'mmern, *va.* błyszczeć na około czego; **U'mschlag**, *m.* okładka (papierowa, lekka); owinięcie; kopertą (listu); okładanie; wyłóg (u sukni); przewrócenie; zepsucie się; s. a. U'msatz; =schlagen, *vn. irr.* (s.) (nagle) przewrócić się; nagle się zmienić (jak wiatr, pogoda, choroba, szczęście); das Bier schlägt um piwo psuje się, dostaje sztychu, kwaśnieje; —, *va. irr.* uderzyć co i przewrócić; kartkę (w książce); przyłożyć (na około); — zawinąć (rękaw); —, *Msk.*, s. U'mprägen; =schlagetu'ch, *n.* chusta; chustka do zarzucania na siebie, do owinięcia się; =schlagsbo'gen, *m. H.* okładka; **Umschlä'ngeln** (sich), *vr.* (h.) wężykowato wić się koło czego; —, *va.* wężykowato co otaczać; =schleichen, *va. irr.* (h.) ukradkiem łazić koło czego; kręcić się koło czego; =schlei'ern, *va.* welonem okryć; =schleu'dern, *va.* z procy rzucać na około czego; =schlie'ßen, *va. irr.* (h.) otoczyć czém (murem, płotem); =schlingen, *va. irr.* (h.) owinąć (np. nitką); zadzierzgnać; (mit den Armen) objąć kogo rękoma; wziąć go w swoje objęcie.

Umschlo'ssenheit, *f.* ostęp.

U'mschmeißen, *va.* u. *vn.* (h.), s. U'mwerfen; =schmelzen, *va. irr.* (h.) przetopić, jeszcze raz stopić; *zupełnie co przekształcić; *przetworzyć; =schmelzo'fen, *m.* płomieniak; =schmelzung, *f.* przetopienie; **Umschme'ttern**, *va.* drżącym tonem brzmiéć na około czego; **U'mschmieden**, *va.* przekuć; **Umschmie'ren**, *va.* obsmarować; **U'mschnallen**, *va.* przypasać i zapiąć na sprzączkę; =schnei'den, *va. irr.* (h.) obeżrznąć; =schnü'ren, *va.* obsznurować; sznurem oder sznurami opasać; =schra'nken, **Umschrä'nken**, *va.* szrankami otoczyć; *ograniczyć, określić; **U'mschreiben**, *va. irr.* (h.) napisać co na około; inaczéj przepisać; =schrei'ben, *va. irr.* (h.) napisem co otoczyć; opisać; określać; =schreibesa'tz, *m.* określnik; **U'mschrei'bung**, *f.* przepisanie na nowo; **Umschrei'bung**, *f.* opis; opisanie; peryfraza; =schrei'en, *va. irr.* (h.) krzyczéć na około czego; =schrei'ten, *va. irr.* (h.) kroczyć na około czego.

U'mschrift, *f.* napis okolny; napis na około.

Umschü'rzen, *vr.* (sich) fartuch sobie przypasać; =schü'rzung, *f.* opasanie, przepasanie; =schü'tteln, *va.* przetrząsać; **U'mschütten**, *va.* przewrócić co i wysypać lub wylać; na nowo wsypać lub wlać; =schwe'ben, *va.* unosząc się w powietrzu okrążać kogo.

U'mschweif, *m.* droga, którą się kołuje, obchodzi; kołowanie; *korowody; ceregiele; ohne =fe, prosto; wprost; =schweifen, *vn.* (h. u. s.) kołować; *koło płota chodzić; =schwi'mmen, *vn. irr.* (s.) płynąć na około; kołować (płynąc); opłynąć; =schwi'ngen, *va. irr.* (h.) szybko obracać, kręcić na około; (sich) szybko się obrócić; =schwi'rren, *va.* świerczéć na około czego.

U'mschwung, *m.* szybki obrot.

U'msegeln, *vn.* (s.) *Sw.* kołować płynąc (żaglowym okrętem); =se'geln, *va. Sw.* opłynąć co.

U'msehen, *vn. irr.*, — (sich), *vr. irr.* (h.) oglądać się, obejrzéć się; (sich nach Jmdm., nach etw.) oglądać się za kim, za czém; *poszukać czego; (sich in etw., wo) rozpatrzyć się w czém; —, *n.* oglądanie, rozpatrywanie się; przepatrzenie się; =msetzen, *va.* przesadzać; przestawiać; *Tk.* przekładać (nóty); *H.* pozbywać co przez zamianę lub sprzedaż; (etw. in Geld) spieniężać co; =se'tzen, *va.* obsadzić co czém (dom drzewami, itd.); =setzung, *f.* przesadzenie, przestawienie; osadzenie; *H.*, s. a. U'msatz; =seu'fzen, *va.* wzdychać na około czego; **U'msicht**, *f.* oglądanie się; oględność; baczność; =sichtig, *a.* oględny; przezorny; ostrożny; baczny; =msinken, *vn. irr.* (s.) przewrócić się i paść; =si'tzen, *va. irr.* (h.) siedziéć na około czego; =mso'nnen, *va.* słońcem otaczać, oświecać, ogrzewać.

Umſo'nſt, *ad.* darmo; daremnie; naprożno; es iſt Alles — wszystko nic nie pomoże; **-mſpä'hen**, *vn.* (h.) śpiegować na około czego.
U'mſpann, *m.* przeprząg; **-ſpa'nnen**, *va.* przeprządz (konie); rękoma objąć; piędzią objąć; **-ſpann-Statio'n**, *f.* stacyja (stacja) przeprzągowa; **-nnung**, *f.* przeprząg, przeprzężenie; objęcie; opięcie; **-mſpi'nnen**, *va. irr.* (h.) oprząść czém; **-ſpringen**, *vn. irr.* (ſ.) skakać na około; der Wind ſpringt um, *Sw.* wiatr nagle się zmienia; **-ſpri'ngen**, *va. irr.* (h.) obskakiwać co; skakać koło czego; **-ſpri'-tzen**, *aa.* siknąć na co i obalić.
U'mſtand, *m.* okoliczność; bei ſo bewandten Umſtänden w takich okolicznościach; Umſtände, *korowody; ceremonje; ohne Umſtände bez ceremonji; in andern **-den** ſein (o kobiecie) być przy nadziei; **-m-ſtändlich**, *a.* ze szczegółami; szczegółowy; obszerny; (weitläuftig) rozwlekły; **-lich-keit**, *f.* korowody; mitręga.
U'mſtandswo'rt, *n. Spl.* Przysłówek.
Umſtäu'ben, *va.* okurzyć; **-mſtechen**, *va. irr.* (h.) przesztychować; przebić kogo i powalić; **-ſte'chen**, *va. irr.* (h.) wysztychować, wyrytować na około; **-ſtechung**, *f.* przerabianie, przewrócenie; **-ſte'chung**, *f.* przesztychowanie; **-ſtecken**, *va.* inaczéj upiąć; przepinać, przepiąć; **-ſte'cken**, *va.* powsadzać na około czego; **-ſtehen**, *vn. irr.* (h.) stać na około; (ſterben, vom Vieh) zdechnąć; **-ſte'hen**, *va. irr.* obstępywać, obstąpić; **-ſtellen**, *fa.* stawiać na około; inaczéj poustawiać; **-ſte'llen**, *va.* obstawić co czém; **-ſtempeln**, *va.* przestemplować; **-ſte'mpeln**, *va.* na około stemplami nacechować; **-ſteu'ern**, *va. Sw.* sterując opłynąć co; **-ſti'cken**, *va.* na około haftami otoczyć; **-ſtimmen**, *vn.* (h.) głosować kolejno; inaczéj nastroić (fortepian itd.); (Jmdn.), *przerobić kogo, spowodować go do innego zdania; **-mmung**, *f.* głosowanie kolejno; *Tk.* przestrojenie; **Um-ſto'pfen**, *va.* wypchać na około; **-ſtoßen**, *va. irr.* (h.) popchnąć i obalić; (ein Teſtament), *Rw.* obalić, zwalić testament; **-ßung**, *f.* obalenie, wywrócenie; zniesienie; **-mſtrah'len**, *va.* opromienić; *blaskiem czego otoczyć; **-ſtrei'chen**, *va. irr.* (h.) obsmarować; **-ſtreu'en**, *va.* obsypać; **-ſtri'cken**, *va.* opleść co igłą (pilkę); *usidlić kogo; uwikłać go w sici swoje; **-ſtrö'men**, *va.* (potokiem) opływać co; **-ſtülpen**, *va.* zawinąć, wywracać, wynicować; **-ſtü'rmen**, *va.* ze wszystkich stron szturmować, miotać.
U'mſturz, *m.* runięcie; powalenie się; zawalenie się; *upadek (kraju, itd.); **-m-ſtürzbar**, *a.* obalisty; **-ſtürzen**, *vn.* (ſ.) obalić się; powalić się; —, *va.* powalić, obalić co; **umgeſtürzt** obalony, wywrócony; **-ſturzpartei'**, *f. Stw.* stronnictwo rewolucyjne lub przewrotu; **-ſu'mmen**, *va.* brzęczéć na około czego (jak osy itd.).
U'mtanzen, *va.* tańczyć w okolo; tańcując potrącić i obalić; **-ta'nzen**, *va.* tańcować koło czego; **-ta'ſten**, *va.* obmacać;
U'mtaufen, *va.* przechrzcić; *inaczéj nazwać; **-mtau'meln**, *va.* taczać się na około czego.
U'mtauſch, *m.* zamiana, wymiana; **-ſchen**, *va.* zamienić co; pomieniać się na co.
U'mthun, ſ. U'mhängen; (ſich nach etw.) chodzić za czém; szukać czego; **-thü'r-men**, *va.* otoczyć jakby wieżami; **-tö'-nen**, *va.* brzmiéć na około czego; **-to'ſen**, ſ. Umbrau'ſen; **U'mtragen**, *va. irr.* (h.) obnosić; **-treiben**, *va. irr.* (h.) pędzić na około; **-treten**, *va. irr.* (h.) stąpić na co i przewrócić; **-tre'ten**, *va. irr.* (h.) obstąpić kogo lub co.
U'mtrieb, *m.* obieg, krążenie; **-triebe**, *pl.* *zabiegi; wichrzenia; zamieszania; **-m-triebszeit**, *f. Ldw.* kolej leśna.
Umtri'ppeln, *va.* drobnym krokiem biegać koło czego; **-tu'mmeln**, *va.* pędzić, kręcić, obracać w koło na tę i ową stronę; **-tü'nchen**, *va.* otynkować; **-wa'chen**, *va.* strzedz na około; **-wa'chſen**, *va. irr.* (h.) obrastać w około; **-wa'lden**, *va.* lasem otoczyć; **-ldung**, *f.* las na około czego; umwaldet lasem otoczony w koło; **Um-wa'llen**, *va. Kw.* wałem otoczyć; **-llung**, *f.* wał na około czego; **-walzen**, *va.* walcując potrącić i przewrócić; **-wa'lzen**, *va.* walcować koło czego; **-wälzen**, *va.* potoczyć i przewrócić na drugą stronę; (einen Staat), *obalić rząd kraju; **-wäl-zung**, *f.* (eines Staates) rewolucja; obalenie rządu); **-wandeln**, *va.* odmieniać; przemieniać; (conjugiren), *Spl.* czasować; **-ndlung**, *f.* odmienianie; przemienianie; **-wa'ndern**, *va.* wędrówkę odprawić na około czego; **-wa'ſchen**, *va. irr.* (h.) obmyć na około; **-wä'ſſern**, *va.* pomaczać w około; **-we'ben**, *va. irr.* (h.) tkaniną otoczyć; **-wechſeln**, *va.* odmieniać; wymieniać, zmieniać (pieniądze); (mit etwas) odmieniać co; **-wechſelnd**, *a.* kolejny; —, *ad.* na przemiany; **-lung**, *f.* mienianie; przemiana.
U'mweg, *m.* manowiec; einen — machen obchodzić, kołować; **-wehen**, *va.* wiejąc powalić; **-we'hen**, *va.* owiewać; owionąć.
U'mwendbar, *a.* zwrotny; **-barkeit**, *f.* zwrotność; **-wenden**, *va. reg.* u. *irr.* (h.) obrócić na drugą stronę; **-wendung**, *f.* obrócenie, zawrócenie; nawrót; odwrót; **-werfen**, *va. irr.* (h.) zarzucić co na siebie; przewrócić co (np. potrąciwszy); —, *vn. irr.* (h.) przewrócić; der Kaufmann wirft um, *kupiec przestaje płacić, bankrutuje; **-wickeln**, *va.* owinąć koło czego; **-wi'ckeln**, *va.* przewić (dziecko);

=**winden**, *va. irr.* (h.) owinąć koło czego; =**wi'nden**, *va. irr.* (h.) owinąć, opasać, okręcić co czém; =**ndung**, *f.* obwijanie, obwinięcie, okręcenie; **Umwi'nseln**, *va.* skolić koło czego; =**wi'rbeln**, *va.* wirem się kręcić na około czego; =**wi'schen**, *va.* obetrzéć na około; =**wo'gen**, *va.* bałwanami płynąć na około czego; von der Menge umwogt, *otoczony burzliwym tłumem.

U'mwohnend, *a.* sąsiedzki, ościenny; =**mwohner**, *m.* mieszkaniec okoliczny; =**mwö'lben**, *va.* osklepić; =**wö'lken**, *va.* zachmurzyć; zaciemnić; umwölkt pochmurny, zachmurzony; =**worfeln**, *va. Ldw.* przerzucać łopatą od. szuflą (zboże); =**mwüh'len**, *va.* obryć, ryjąc poruszyć co na około; =**wüh'lung**, *f.* przenurtowanie; popyskanie.

U'mwurf, *m.* suknia itd. do zarzucenia na siebie; =**zapfen**, *va.* przetoczyć; =**zau'bern**, *va.* czarami otoczyć; =**zäu'nen**, *va.* płotem ogrodzić; umzäunt ogrodzony; =**nung**, *f.* ogrodzenie; zagroda.

U'mzech, =**zechig**, *ad.* koleją; kolejno.

Umzei'chnen, *va.* obrysować; =**ziehen**, *vn. irr.* (h.) chodzić, jeździć na około; przeprowadzić się; —, *va. irr.* ciągnąć i obalić; =**zie'hen**, *va. irr.* (h.) zaciągnąć co na około czego, zawiesić itd.; (sich) całkiem się czém pokryć; =**zi'ngeln**, *va.* otoczyć; obstąpić, okrążyć; =**zi'ngler**, *m.* obstąpiciel; obstępujący; =**zi'ngelung**, *f.* otoczenie; obstępowanie; =**zi'rkeln**, *va.* obcyrklować; okrążyć.

U'mzug, *m.* chodzenie itd. na około czego; przenosiny; =**gsko'sten**, *f. pl.* koszta przeprowadzenia się; =**gszei't**, *f.* termin rumacyjny; =**zwi'tschern**, *va.* świergotać na około czego.

Un= = nie-; bez-; =**abä'nderlich**, *a.* niezmienny; nieodmienny; =**nderlichkeit**, *f.* niezmienność; nieodmienność; =**abgeso'ndert**, *a.* nieodłączony; nieoddzielony; =**nabgethei'lt**, *a.* nieoddzielony; =**nabgewa'ndt**, *a.* nieodwrócony; =**abhängig**, *a.* niezależny; niepodległy; =**abhängigkeit**, *f.* niezależność; niepodległość; =**gkeitskrie'g**, *m.* wojna o niepodległość; =**nablä'ssig**, *a.* ciągły; nieustanny; bezustanny; —, *ad.* ciągle; bez przestanku; =**blä'ssigkeit**, *f.* ustawiczność, nieprzestanność; =**abseh'bar**, *a.* okiem nieprzejrzany, niedosiężony; niezmierzony; =**rkeit**, *f.* nieprzejrzaność; =**abse'tzbar**, *a.* nierugowalny; nieodwołalny; =**abse'tzbarkeit**, *f.* (des Richters), *Stw.* nieodwołalność sędziego; **Unabsi'chtlich**, *a.* nieumyślny; =**lichkeit**, *f.* nieumyślność; =**abtre'tbar**, *a.* niedający się odstąpić; =**abwei'sbar**, =**slich**, *a.* nieodparty; =liche Nothwendigkeit niezbędna potrzeba; =**abwe'ndbar**, *a.* nieodbity, nieodparty; —, *ad.* nieodbicie.

U'nächt rc., s. U'necht rc.

U'nachtsam, *a.* niezaważny; niebaczny; =**mkeit**, *f.* nieuwaga; niebaczność; =**adelig**, *a.* nieślachecki; nie po ślachecku; =**anfechtbar**, *a.* niezdobyty; niezwalczony; niezbity; ein =es Recht prawo niedające się niczém obalić; =**affecti'rt**, *a.* niewymuszony; **U'nähnlich**, *a.* niepodobny; =**chkeit**, *f.* niepodobność; =**angebau't**, *a.* nieuprawny; nieosiadły, pusty; =**angefochten**, *a.* nienapastowany; nienagabany; =**angeklei'det**, *a.* nieubrany; nieobleczony; =**angeme'ldet**, *a.* niezameldowany; nieopowiedziany; =**angeme'ssen**, *a.* niestósowny, nieodpowiadający; =**ssenheit**, *f.* niestósowność; =**angeneh'm**, *a.* nieprzyjemny; niemiły; =**angerüh'rt**, *a.* nietknięty; nienaruszony; =**angesa'gt**, *a.* niezapowiedziany; =**angese'hen**, *a.* nieznaczący; bez znaczenia; nie mający powagi; —, *ad.* bez względu na co; =**angetastet**, *a.* nietknięty; =**angezei'gt**, *a.* niedoniesiony; =**angezü'ndet**, *a.* niezapalony; =**angreifbar**, *a.*, s. U'nanfechtbar.

U'nanneh'mbar, =**nneh'mlich**, *a.* nie mogący być przyjętym; =**mbarkeit**, *f.* nieprzyjętność; =**mlichkeit**, *f.* nieprzyjemność; =**nsä'ssig**, *a.* nieosiadły; =**nseh'nlich**, *a.* nieznaczny; nieznakomity (ród); niepozorny (człowiek); =**chkeit**, *f.* nieznaczność; niepozorność; =**nstä'ndig**, *a.* nieprzyzwoity; nieprzystojny; =**nstä'ndigkeit**, *f.* nieprzyzwoitość, nieprzystojność; =**nstö'ßig**, *a.* niegorszący, nieobraźliwy, nieoburzający; =**ßigkeit**, *f.* nieobraźliwość; =**nta'stbar**, *a.* nietykalny, niezachwiany; =**nwe'ndbar**, *a.* niestosujący się; niestósowny; =**appeti'tlich**, *a.* nieapetytny.

U'nart, *f.* narów; wada; przywara; niegrzeczność.

U'narticuli'rt, *a.* nieartykulowany (głos); =**nartig**, *a.* niegrzeczny; =**gkeit**, *f.* niegrzeczność; =**nartikuli'rt**, *a.* niewyraźny; =**naufgede'ckt**, *a.* nieodkryty; =**nau'fgefo'rdert**, *a.* nieproszony; =**fgeha'lten**, *a.* niepowściągniony; niewstrzymany; =**fgeklä'rt**, *a.* nieoświecony; =**fgele'gt**, *a.* niedysponowany do czego; nie w humorze; =**fgele'gtheit**, *f.* niedyspozycja; *zły humor; =**fgeräu'mt**, *a.* nieuprzątniony; w złym humorze; =**fgewe'ckt**, *a.* niezbudzony; nierozgarniony; =**fha'ltbar**, =**fha'ltsam**, *a.* niewstrzymany; niepohamowany; —, *ad.* jednym pędem; =**fhö'rlich**, *a.* u. *ad.* bezustanny; bez przestanku: =**chkeit**, *f.* bezprzestanność, ustawiczność; =**flö'sbar**, =**flö'slich**, *a.* nierozłączny; nie do rozwiązania (pytanie, zadanie); =**sbarkeit**, =**slichkeit**, *f.* nierozłączność; nierozerwanie.

U'naufme'rksam, *f.* nieuważny; =**mkeit**, *f.* nieuwaga; =**fschie'bbar**, =**fschie'blich**, *a.* nieodkładny; nie dający się odwlec, od-

łożyć; **-nausblei'blich**, *a.* niechybny; nieuchronny; niezawodny; nieomylny; **-chkeit**, *f.* nieomylność; **-sdeh'nbar**, *a.* nierozciągły; **-sfo'rschbar**, **-sfo'rschlich**, *a.* nie dający się wybadać; **-sfüh'rbar**, *a.* niewykonalny; **-rkeit**, *f.* niewykonalność; niepodobieństwo; **-sgeba'cken**, *a.* niewypieczony; zakalisty; -ckenes Brod chléb niedopieczony, zakalisty, klóskowaty; **-sgebi'ldet**, *a.* niewykształcony; niewyćwiczony; **-sgemacht**, *a.* niepewny; nie rozstrygniony; **-sgese'tzt**, *a.* nieprzerwany; **-sgesöh'nt**, *a.* niepojednany; **-slö'schbar**, **-slö'schlich**, *a.* nie dający się ugasić; nie do ugaszenia; *niewygasły; **-sspre'chlich**, *a.* nie dający się wymówić; —, *ad.* niewypowiedzianie (radować się); **-ssteh'lich**, *a.* nieznośny; nie do wytrzymania; —, *ad.* nieznośnie; **-chkeit**, *f.* nieznośność; **-sti'lgbar**, **-sti'lglich**, *a.* nieugaszony; **-swei'chlich**, *a.* nieuchronny.

U'nbändig, *a.* niepohamowany; -ges Pferd koń nieugłaskany; (ungeheuer, ungemein) ogromny; **-gkeit**, *f.* wyuzdanie, wyuzdaność; **-nbarmhe'rzig**, *a.* nielitościwy; **-gkeit**, *f.* niemiłosierdzie.

U'nbärtig, *a.* u. *ad.* bez brody; nie mający brody; **-nbea'chtet**, *a.* nieuważany; es ist — geblieben nie zważano na to; **-nbea'ntwortet**, *a.* na który nie odpowiedziano; (bleiben) zostać bez odpowiedzi; **-nbea'rbeitet**, *a.* nieobrobiony (kamień); nieuprawny (rola); **-beda'cht**, *a.* pominiony; zapomniany; **-bedä'chtig**, **-beda'chtsam**, *a.* nierozważny; nierozmyślny; **-da'chtsamkeit**, *f.* nierozwaga; nierozmyślność; **-nbedeckt**, *a.* nienakryty; niekryty, niepokryty; otwarty; **-bedenklich**, *a.* niewątpliwy; niezawodny; **-bedeu'tend**, **-deu'tsam**, *a.* nic nie znaczący; małoznaczny; małoważny; **-deu'tendheit**, **-deu'tsamkeit**, *f.* małoznaczność; **-nbedi'ngt**, *a.* bezwarunkowy; **-di'ngtheit**, *f.* bezwarunkowość; **-bee'rbt**, *a.* nie mający sukcesorów; bez dziedziców; **-bee'rdigt**, *a.* niepogrzebany; **-nbefah'rbar**, *a.* po którym jeździć nie można; **-befah'ren**, *a.* nieujeżdżony, nieutarty (droga); —, *Sw.* (majtek) który jeszcze nie był na wyprawie; **-befa'ngen**, *a.* nieuprzedzony; nie uległy przesądom; —, *ad.* bez uprzedzenia; **-nheit**, *f.* nieuprzedzenie; otwartość; bezstronność; **-nbefie'dert**, *a. Ng.* bezpióry; **-nbefle'ckt**, *a.* niesplamiony; *nieskażony; niepokalany; **-cktheit**, *f.* właściwość niesplamionego; czystość; **-beflü'gelt**, *a.* bezskrzydły; **-befrie'digend**, *a.* niezaspokajający; **-frie'digt**, *a.* niezaspokojony; **-fu'gtheit**, *f.* nieupoważnienie; nieupoważność; **-fu'gt**, *a.* nieupoważniony; -ter Weise bez upoważnienia; **-begrä'nzbar** ꝛc., s. U'nbegre'nzbar ꝛc.; **-begrei'flich**, *a.* niepojęty; -licher Weise niepojętym sposobem; **-chkeit**, *f.* niepojętość; **-begre'nzbar**, *a.* nie dający się ująć w żadne granice; **-gre'nzt**, *a.* nieograniczony; **-grü'ndet**, *a.* bezzasadny; nieugruntowany, błahy; **-haa'rt**, *a.* włosami nieobrosły.

U'nbeha'gen, *n.* niemiłe uczucie; nudzenie sobą; **-ha'glich**, *a.* niemiły; przykry; **-chkeit**, *f.* nieprzyjemność; nudność; **-beho'lfen**, **-behü'lflich**, *a.* niedołężny; nie umiejący sobie dać rady; **-behi'lflichkeit**, **-beho'lfenheit**, **-behü'lflichkeit**, *f.* niedołęstwo; niezgrabność; **-behe'rzt**, *a.* nie mający serca (odwagi); nieśmiały; **-behü'tet**, *a.* niestrzeżony; **-behu'tsam**, *a.* nieostrożny; **-mkeit**, *f.* nieostrożność.

U'nbeka'nnt, *a.* nieznajomy; nieznany; (mit etw.) nieobznajmiony z czém; **-bekannter**, *m.* nieznaniec; **-nntheit**, *f.* nieznaność; iż kto lub co nie jest znane; **-nntschaft**, *f.* nieobeznanie z czém; **-bekeh'rt**, *a.* nienawrócony; **-beklei'det**, *a.* nieodziany; bez sukni; nieubrany; goły; **-bekrie'gt**, *a.* wojną nie nagabany; **-bekri'ttelt**, *a.* niekrytykowany; **-bekü'mmert**, *a.* niedbający, nietroszczący się o co; spokojny.

U'nbelaubt, *a.* bez liści; **-bele'bt**, *a.* nieożywiony; nieżywy; **-beleh'rt**, *a.* nieuczony; **-nbele'sen**, *a.* nieoczytany; nie świadomy przez czytanie książek; **-beloh'nt**, *a.* nienagrodzony; **-beme'rkbar**, **-beme'rklich**, *a.* nie dający się dostrzedz; **-beme'rkt**, *a.* niespostrzeżony; **-bemi'ttelt**, *a.* niemajętny; niezamożny; **-nbena'nnt**, *a.* niemianowany; bezimienny; bez nazwania; -te Zahlen liczby nieoznaczone; **-benei'det**, *a.* któremu nie zazdroszczą; **-beno'mmen**, *a.* niewzbroniony; nieodmówiony; niezaprzeczony; wolny; das bleibt ihm — wolno mu; **-benu'tzt**, *a.* nieużywany; eine Gelegenheit — lassen nie korzystać z okoliczności; **-beque'm**, *a.* niewygodny; **-mlichkeit**, *f.* niewygody; niedogodność; **-bera'then**, *a.* nie umiejący sobie dać rady; **-bere'chenbar**, *a.* nieobliczony; nieobrachowany; **-chenbarkeit**, *f.* niezrachowność; **-bere'chtigt**, s. U'nbefu'gt; **U'nberi'chtigt**, *a.* niesprostowany, niepoprawiony; niezapłacony (dług); **-nberi'tten**, *a.* nieujeżdżony; nieopatrzony w konia; **-beru'fen**, *a.* niepowołany; niewezwany; -fener Weise bez wezwania; **-berüh'mt**, *a.* niesławny; bez sławy; **-mtheit**, *f.* niesława; **-berüh'rbar**, *a.* niedotykalny; **-berührt**, *a.* nienaruszony; nietknięty; **-besä'et**, *a. Ldw.* niezasiany; **-bescha'det**, *a.* (mit *Genitiv*) bez uszkodzenia czego; (der Pflicht) bez zgwałcenia powinności; **-beschä'digt**, *a.* nieuszkodzony; **-beschä'ftigt**, *a.* niezatrudniony; **-beschei'den**, *a.* nieskromny; niegrzeczny; **-denheit**, *f.* nieskromność;

=beschenkt, *a.* nieobdarowany; nieobdarzony; —, *ad.* bez daru; =beschla'gen, *a.* niepodbity, nieokuty; =nes Pferd koń bosy; =beschni'tten, *a.* nieobcięty; nieobrzezany; =ner, *m.* nieobrzezaniec; =beschö'lten, *a.* nieskazitelny, nieskażony; =nheit, *f.* nienaganność; nieskazitelność; U'nbeschrä'nkt, *a.* nieograniczony; *samowładny; —, *ad.* bez ograniczenia od. ściešnienia władzy; samowładnie (panować); =nktheit, *f.* nieograniczoność; =beschrei'blich, *a.* niepodobny do opisania; nie do opisania; =beschrie'ben, *a.* nieopisany; niezapisany, czysty; =beschwe'rt, *a.* nieobciążony; =bese'hens, *ad.* nie widziawszy; nie obejrzawszy; =bese'tzt, *a.* nieobsadzony (miejsce, urząd); =besie'gbar, =besie'glich, *a.* niezwyciężony; niezwyciężny; =beso'ldet, *a.* niepłatny; bezpłatny; =beso'nnen, *a.* niezmyślny, nierozważny; płochy; nieroztropny; =nheit, *f.* nierozwaga; zapamiętałość; =beso'rgt, *a.* niezałatwiony, niewykonany; seien Sie! niefrasuj się Pan! niekłopoć się! =so'rgtheit, *f.* bezpieczeństwo.

U'nbesta'nd, *m.* nietrwałość; niestałość; *zmienność (losu); =bestä'ndig, *a.* niestały; der, die Unbeständige zmiennik, zmiennica; =digkeit, *f.* niestałość; =nbeste'chbar, =beste'chlich, *a.* nieprzedajny; nieprzekupny; =chlichkeit, *f.* nieprzedajność; nieprzekupność; =bestei'gbar, =bestei'glich, *a.* niedostępny; na który wejść nie można; U'nbestei'gbarkeit, *f.* niedostępność; =beste'llbar, *a.* (Brief) list niedoręczony adresatowi, bo tegoż znaleźć nie można; =ste'llbarkeit, *f.* okoliczność ze listu itd. nie można doręczyć itd.; U'nbeste'llt, *a.*: — sein, *Ldw.* (Feld 2c.) odłogować; =beste'llt, *a.* niezamówiony; U'nbesti'mmbar, *a.* nieokreślny; =nbesti'mmt, *a.* nieoznaczony; niepewny; =theit, *f.* nieoznaczoność; niepewność; =besto'chen, *a.* nieprzekupiony; nieprzejęty pieniędźmi; =bestra'ft, *a.* nieukarany; =bestrei'tbar, =bestri'tten, *a.* niezaprzeczony; =besu'ngen, *a.* nieośpiewany; =betei'ligt, *a.* nie mający w czém udziału; =ligter, *m.* nieucześnik; =beti'telt, *a.* bez tytułu; =beto'nt, *a.* *Spl.* bez akcentu, bez przycisku (zgłoska); U'nbeträ'chtlich, *a.* nieznaczny; *mały; szczupły; =betre'tbar, *a.* niedostępny; =betre'ten, *a.* nietknięty nogą; =beugsam, *a.* nieugięty; =mkeit, *f.* nieugiętość; =bevö'lkert, *a.* niezaludniony; =bewa'chsen, *a.* nieobrośnięty; nieobrosły; =nbewa'cht, *a.* niestrzeżony; =bewa'ffnet, *a.* nieuzbrojony; =bewa'ndert, *a.* niebiegły w czém; =bewe'glich, *a.* nieruchomy; =chkeit, *f.* nieruchomość; =bewei'bt, *a.* nieżonaty; =bewei'nt, *a.* nieopłakany; =bewie'sen, *a.* niedowiedziony; =bewoh'nbar, *a.* w którym mieszkać nie można; =bewoh'nt, *a.* niezamieszkały; =bewö'lkt, *a.* niezachmurzony; =bewu'ßt, *a.* mimowolny; niewiedziany; =bezah'lbar, *a.* nie do zapłacenia; =bezah'lt, *a.* niezapłacony; =bezäh'mbar, *a.* nieposkromiony; =nbeziehʼlich, =bezü'glich, *a.* *Spl.* nieodnośny; =bezwei'flich, *a.* nie ulegający wątpliwości; =bezwi'ngbar, =nglich, *a.* zwalczony, nie pokonany; =ngbarkeit, *f.* niepodobieństwo zwalczenia lub zdobycia; =bezwu'ngen, *a.* niepokonany; =biblisch, *a.* niebiblijny; =nbiegsam, *a.* nie dający się zgiąć; niegiętki; sztywny; =biegsamkeit, *f.* niegiętkość.

U'nbilde, U'nbill, *f.* krzywda, niesłuszność.

U'nbillig, *a.* niesłuszny; =gkeit, *f.* niesłuszność; =nblutig, *a.* niekrwawy; bezkrwawy; =ge Operation, *f.* *Hlk.* operacja niekrwawa; =brauchbar, *a.* nieużyteczny; zepsuty; =chbarkeit, *f.* nieużyteczność; =brüderlich, *a.* niebraterski; =chkeit, *f.* niebraterstwo; =bußfertig, *a.* *Kg.* niepokutujący (za grzechy); bezpokutny; =gkeit, *f.* niepokuta; niepokutowanie; niepokutność; niepoprawność.

U'nchrist, *m.* niechrześcianin; =christlich, *a.* niechrześciański; =lichkeit, *f.* *niemiłosierność; *okrutność.

Uncia'lbuchstaben, *m.* *pl.* *Bchdr.* litery wielkie, początkowe, uncjalne.

Und, *conj.* i; a; (NB. durch *a* wird „und“ ausgedrückt, wenn es zugleich einen Gegensatz 2c. bezeichnet); — doch, — dennoch a jednak; drei — fünf sind acht trzy a pięć = ośm; — warum denn nicht? a czemużby nie?

U'ndank, *m.* niewdzięczność (okazana komu); =kbar, *a.* niewdzięczny; =kbarkeit, *f.* niewdzięczność (jako przymiot); Unde'nkbar, *a.* nie dający się pomyśléć; =nklich, *a.* niepamiętny; vor =cher Zeit od niepamiętnych czasów; =deutlich, *a.* niewyraźny; =chkeit, *f.* niewyraźność.

U'ndeutsch, *a.* nie niemiecki, Niemcom lub językowi ich obcy; =dichterisch, *a.* niepoetycki; =ndienlich, *a.* niesłużący; =dienstfertig, *a.* nieusłużny; nieużyty; =gkeit, *f.* nieusłużność; nieuczynność.

U'nding, *n.* to, co do niczego niepodobne; rzecz niepodobna; chimera.

U'ndiscipliniʼrt, *a.* niekarny.

U'nduldsam, *a.* nietolerant; =samkeit, *f.* nietolerancja; =durchdri'nglich, *a.* nieprzenikliwy; =ches Geheimniß tajemnica niedocieczona; =chkeit, *f.* nieprzenikliwość; niedocieczonność; =durchsi'chtig, *a.* nieprzejrzysty; nieprzezroczysty.

U'neben, *a.* nierówny; dosyć gładki; ein nicht =nes Mädchen, *dosyć gładka dziewczyna; =ebenheit, *f.* nierówność.

U'necht, *a.* nieprawdziwy; podrzucony, udany (list, dzieło, testament); nieprawy

(co do dzieci); sfałszowany; -chtheit, *f.* podrzutność; nieprawdziwości; -edel, *a.* nieślachetny; **U'nebelich**, *a.* nieprawego łoża; -ches Kind dziecię nieprawe od. naturalne, od. nieślubne; -nehrbar, *a.* nieprzystojny; nieprzyzwoity; -barkeit, *f.* nieuczciwość; -rlich, *ad.* nieuczciwie; **U'nehre**, *f.* niesława; niecześć; wstyd; hańba; bezcześć; -rbie'tig, *a.* niewstydliwy; -gkeit, *f.* niewstydliwość; -ehrlich, *a.* niepoczciwy; Jmdn. für — erklären od czci kogo odsądzić; -chkeit, *f.* nieuczciwość.

U'neigennutz, *m.*, -nnü'tzigkeit, *f.* bezinteresowność; -nnü'tzig, *a.* bezinteresowny.

U'neigentlich, *a.* niewłaściwie; —, *ad.* niewłaściwie; -einbringlich, *a.* przepadły; niedający się ściągnąć; -lichkeit, *f.* niemożność ściągnienia; -eingebunden, *a.* (Buch rc.) nieoprawny; -eingede'nk, *a.* niepamiętny, niepomny na co; -eingekauft, *a.* niezakupny; -eingela'den, *a.* nieproszony; niezaproszony; **U'neingeschrä'nkt**, *a.* nieokreślony; nieograniczony; -te Preßfreiheit, *Stw.* zupełna, bezwarunkowa wolność druku.

U'neinig, -neins, *a.* niezgodny; — sein mit Jmdm. über oder wegen etwas) nie zgadzać się z kim w czém; -einigkeit, *f.* niezgoda; niejedność; roztérki.

U'neinnehmbar, *a.* niedobyty.

U'nempfä'nglich, *a.* niezdolny do przyjęcia czego; obojętny; -lichkeit, *f.* niezdolność do przyjęcia czego; -empfi'ndbar, *a.* nie dający się czuć; -ndlich, *a.* nieczuły na co; niecierpiętliwy; -ndlichkeit, *f.* nieczułość; niecierpiętliwość; -ndsam, *a.* (człowiek) bez czucia; nieczuły; nietkliwy.

Une'ndlich, *a.* nieskończony; bez końca; nie mający końca; nie mający granic; —, *ad.* nieskończenie; bez końca; niezmiernie; in's -che do nieskończoności; -lichkeit, *f.* nieskończoność; -entbeh'rlich, *a.* niezbędny; -lichkeit, *f.* niezbędność; -entde'ckt, *a.* nieodkryty; -entge'ltlich, *a.* bezpłatny; darmy; —, *ad.* bez płatnie; darmo; -enthä'ltsam, *a.* niepowściągliwy; -mkeit, *f.* niepowściągliwość; -entschie'den, *a.* nierozstrzygniony; wahający się; niezdecydowany; -nheit, *f.* wahanie się; -entschlo'ssen, *a.* niezdecydowany; -nheit, *f.* wahanie się; niepewność; -entschlü'ssig, *a.* nie mogący się zdecydować; wahający się; -era'chtet, *ad.* mimo; -erbau't, *a.* niewybudowany; niezbudowany; -erbi'ttlich, *a.* nieubłagany, nie dający się ubłagać; -erbro'chen, *a.* nieodpieczętowany; -erfah'ren, *a.* niedoświadczony; -nheit, *f.* niedoświadczenie; brak doświadczenia; -erfi'ndlich, *a.* nie dający się wynaleźć; -erfo'rschbar, -schlich, *a.* nie do zbadania, odgadnienia; niedocieczony; -lichkeit, *f.* niedościgłość; -erfreu'lich, *a.* niepocieszny; -erfreu't, *a.* nieuweselony; -erfü'llbar, *a.* nie podobny do spełnienia (życzenie); **Unerfü'llt**, *a.* niespełniony; -erfu'nden, *a.* niewynaleziony; -ergie'big, *a.* nieobfity; nie wiele wydający, przynoszący; -ergrü'ndet, *a.* niezbadany; -grü'ndlich, *a.* niezgłębiony; niedocieczony; bezdenny; -lichkeit, *f.* niedościgłość.

U'nerhe'blich, *a.* (rzecz) mało ważna; nie wielkiéj wagi; -chkeit, *f.* małoważność; nie wielkie znaczenie; -erhö'rt, *a.* niewysłuchany; (noch nicht dagewesen) niesłychany; -eri'nnerlich, *a.* nieprzypomny; nieprzypomniony; -eri'nnert, *a.* nieprzypomniany; etw. — lassen zamilczéć, nie wspomniéć o czém; -eri'nnerlich, *a.* czego sobie przypomniéć nie można; -erka'nnt, *a.* nieuznany; -erkäu'flich, *a.* nieprzedajny; -erke'nnbar, *a.*, -erke'nntlich, *a.* nie do poznania; -nnbarkeit, *f.* niepoznaka; -erklä'rbar, -erklä'rlich, *a.* nie dający się wytłumaczyć; -rbarkeit, *f.* niepojętność; -erklä'rt, *a.* niewyjaśniony; -erkü'nstelt, *a.* niezmyślony; niewymuszony (mina, styl); -erlä'ßlich, *a.* konieczny, nieodzowny; -erlau'bt, *a.* niedozwolony; -erle'digt, *a.* niezałatwiony; -erlei'dlich, f. -erträ'glich, unleidlich, -erlö'schlich, *a.* niewygasły; -ermah'nt, *a.* nienapomniany; -erme'ssen, *a.* niezmierzony; **U'nerme'ßlich**, *a.* niezmierny; niezmierzony; -chkeit, *f.* niezmierność; -ermü'det, *a.* niezmęczony; -ermü'dlich, *a.* niespracowany (robotnik); niezmordowany (pilność); -ermü'dlichkeit, *f.* niemożność znużenia lub zmęczenia.

U'nero'bert, *a.* niezdobyty (jeszcze); -erö'ffnet, *a.* nieotworzony; -erö'rtert, *a.* niewyjaśniony; -erpro'bt, *a.* niewypróbowany; -erqui'cklich, *a.* niemiły; nieprzyjemny; -errei'chbar, *a.* niedosiągniony; niedościgniony; -rkeit, *f.* niedościgłość; -rsä'ttlich, *a*, nienasycony; -ersä'ttlicher, *m.* nienasyciec; -lichkeit, *f.* nienasyconość; nienasytek; -erschö'pflich, *a.* niewyczerpany; -chkeit, *f.* własność niewyczerpanego; -erschro'cken, *a.* nieustraszony; -nheit, *f.* nieustraszoność; -erschü'tterlich, *a.* niewzruszony; *niezachwiany, niezłomny; -lichkeit, *f.* nieprzelękniość; nieulękłość; -erschwi'nglich, *a.* niedościgniony; trudny; niepodobny; -chkeit, *f.* niepodobność; niedościgłość; -erse'tzbar, -se'tzlich, *a.* niepowetowany; -ersi'chtlich, *a.* niedojrzany; -ersprie'ßlich, *a.* niekorzystny; -erstei'gbar, -erstei'glich, *a.* na który wleźć, dojeść, dostać się nie podobna; -erträ'glich,

a. nieznośny; niepodołany; -lichkeit, f. nieznośność; -erwa'chsen, a. niedorosły; -erwa'rtet, a. niespodziany; -erwe'cklich, a. nieprzebudzony; nieocucony.
U'nerwei'slich, a. nie podobny do dowiedzenia itd.; -chkeit, f. niedowodliwość; -erwie'dert, s. U'nbea'ntwortet; -erwie'sen, a. niedowiedziony; niewykazany; -nerwü'nscht, a. niepomyślny; -erwo'gen, a.: nicht — lassen, Rw. nie spuszczać z uwagi; -erzo'gen, a. niewychowany; -fähig, a. niezdatny (do czego); (in etwas) niezdolny w czém; -gkeit, f. nieudolność; -fahrbar, a. u. ad. nie do przebycia; nie przeprawny.
U'nfall, m. przypadek (nieprzyjemny); przygoda; -faßlich, a. nie do pojęcia; -feh'lbar, a. nieomylny; niezawodny; barkeit, f. nieomylność.
U'nfein, a. niedelikatny. [daleko.
U'nfern, a. niedaleki ztąd; —, ad. nie-
U'nfertig, r. niegotowy; -tigkeit, f. niegotowość.
U'nflath, m. plugastwo; nieczystota, sprosność; łajno; -nfläther, m. plugawiec; niechluj; pluch; -rei', f. plugawość; plugastwo; *plugawe mowy, słowa, t. j. brudne, gorszące; -fläthig, a. plugawy; niechlujny; -thiger, m. smerda; -gkeit, f. nieczystość, niechlujstwo; brzydota, sprosność.
U'nfleiß, m. niepilność; -fleißig, a. niepilny; -folgsam, a. niesforny; niepowolny; -mkeit, f. niesforność; -form, f. niekształt; -förmig, -förmlich, a. niekształtny; -migkeit, -mlichkeit, f. niekształtność. [nieopłacony (list).
U'nfranki'rt, a. (Brief) niefrankowany,
U'nfrei, a. niewolny; -freiwillig, a. niedobrowolny; od niechcenia; -freundlich, a. ponury, kwaśny, nieuprzejmy (człowiek, mina); -ches Wetter nieprzyjemna pora, pogoda; -chkeit, f. nielagodność; nieuprzejmość; (des Wetters) nieprzyjemność pogody, pory.
U'nfreundschaftlich, a. nieprzyjazny; —, ad. nieprzyjaźnie.
U'nfriede, m. niepokój; -dlich, -dsam, a. niespokojny; -fruchtbar, a. niepłodny; nieurodzajny; *bezowocny, błahy, płonny (grunt, drzewo, kobieta); -barkeit, f. niepłodność.
U'nfug, m. zdrożność; niedorzeczność; (treiben) dopuszczać się zdrożności.
U'nfüglich, a. nieprzystojnie; —, ad. nieprzywoicie; niesłusznie; -füglichkeit, f. nieprzyzwoitość; -gsam, -gsamkeit, s. U'nfolgsam ꝛc. [książęcu.
U'nfürstlich, a. u. ad. niekziążęcy, nie po
U'ngangbar, a. zły; nieprzebyty.
U'nganz, a. niezupełny; -nzes, n., -nzheit, f. niezupełność.
U'ngar, a. niedogotowany, niedowarzony.

U'ngar, m. Geog. Węgrzyn; -rin, f. Węgrzynka, Węgierka; -risch, a. Węgierski; po węgiersku; U'ngarn, n. Węgry (kraj); (von, aus) Węgierski; -es Wesen, Sprache, Sitte ꝛc. węgierszczyzna; -garwei'n, m. Wb. wino węgierskie.
U'ngastlich, a. niegościnny; -lichkeit, f. niegościnność.
U'ngea'chtet, a. nieszanowany; —, ad. (mit Genit.) pomimo czego; —, conj. (obgleich) choć; aczkolwiek; lubo; pomimo (tego) że.
U'ngea'ckert, a. niezorany; -geah'ndet, a. nieskarcony; bezkarny; -gebah'nt, a. nieutorowany; bezdrożny.
U'ngebe'rde, f. fochy; grymasy; -rdig, a. dziwaczny, wymyślny; -ngebe'ssert, a. niepoprawiony; -gebe'ten, a. nieproszony; -gebeu'gt, a. nieugięty; -gebi'ldet, a. niewykształcony; -geblei'cht, a. niebielony (płótno); -gebo'ren, a. nieurodzony; -gebra'nnt, a. niepalony; -nter Ziegel, Bk. surówka; -gebräu'chlich, a. nieużywany; nie będący w użyciu; -gebre'cht, -gebro'chen, a. (Flachs) nietarty; -gebro'chen, a. nieprzerwany; -gebüh'r, f. nieprzyzwoitość; (zur) nieprzyzwoicie; nieprzystojnie; -rend, -gebüh'rlich, a. nieprzyzwoity; -rlichkeit, f. nieprzyzwoitość; -gebu'nden, a. niezwiązany; Litt. prosaiczny; niewierszami ułożony; *niezawisły, swobodny; rozpustny; Bchb. nieoprawny (książka); -nheit, f. niezawisłość; rozpusta, rozwiozłość; -gedeih'lich, a. nie służący zdrowiu.
U'ngedu'ld, f. niecierpliwość; -du'ldig, a. niecierpliwy.
U'ngefäh'r, a. przypadkowy, trafunkowy; (von) przypadkowo; trafunkowo; (wie von) nieznacznie; — hundert Mann do sta ludzi; —, n. (Zufall, Loos) przypadek, trafunek; los.
U'ngefä'llig, a. nieuczynny; nieusłużny; -lligkeit, f. nieuczynność; -gefä'rbt, a. niefarbowany; niekraszony; -gefe'sselt, a. u. ad. bez kajdan; -gefo'rdert, a. niewezwany; nieżądany; -gefra'gt, a. niepytany; -gege'ssen, a. niejedzony; -geglä'ttet, a. niewygładzony; -gegrü'ndet, a. bezzasadny; nie gruntujący się na niczém; -geha'lten, a. nietrzymany; zagniewany; markotny; zły o czém; gniewający się; (über etw. sein) gniewać się o co; -gehei'ßen, ad. bez rozkazu; sam z siebie; własnym domysłym; -geheu'chelt, a. nieudany; -geheu'er, a. straszny, okropny; ogromny; niezmierny; —, ad. strasznie, okropnie; —, n. potwór; -gehi'ndert, a. bezprzeszkodny; —, ad. bez przeszkody; -ngeho'belt, a. nieheblowany; nieokrzesany; *niepolerowany; -gehö'rig, a. nienależący; -rigkeit, f. nieprzyzwoitość; -ngehö'rnt, a. Ng. bezrożny; nierogaty.

U'ngeho'rsam, *a.* nieposłuszny; **-rsam**, *m.* nieposłuszeństwo; **-ngehö'rt**, *a.* niesłuchany; **Ungei'mpft**, *a. Hlk.* nie szczepiony; **Ungeistig**, *a.* u. *ad.* bez ducha; bez mocy; **-geistlich**, *a.* nieduchowny; świecki; niepobożny; **Ungekä'mmt**, *a.* nieczesany grzebieniem; **-geke'ltert**, *a. Wb.* niewyciśniony, niewyprasowany; **Ungeko'cht**, *a.* nie gotowy; surowy; **-gekü'nstelt**, *a.* niewymuszony; bezkunsztowny; prosty; naturalny; **-gela'den**, *a* nienabity (strzelba); nienaładowany (wóz); nieproszony (gość); **Ungeläu'fig**, *a.* niewprawny, nie mający łatwości (w mówieniu, język); **-geläu'figkeit**, *f.* niewprawność; **-gele'gen**, *a.* niedogodny; niewczesny; es ist mir sehr —, daß ꝛc. bardzo mi to nie na rękę, że itd.); **-genheit**, *f.* niedogodność; **-gele'gt**, *a.* niepołożony; niezniesiony (jaje); **-geleh'rig**, **-geleh'rsam**, *a.* niepojętny; niepojętliwy; **-gkeit**, *f.* nieumiejętność; niepochopność; niepojętliwość; **-geleh'rt**, *a.* nieuczony; **-gele'nk**, **-gele'nkig**, *a.* nieruchawy; **-gele'sen**, *a.* nieczytany; **-gelö'scht**, *a.* niegaszony.

U'ngema'ch, *n.* niedogodność; subiekcja; **-mä'chlich**, *a.* niewygody; **-chlichkeit**, *f.* niewygoda; **-gema'cht**, *a.* niezrobiony; nieprzyrządzony; niepostany (łożko).

U'ngemä'ß, *a.* niestósowny; nieodpowiedni; **-gemä'ßigt**, *a.* niepomiarkowany; **-gtheit**, *f.* niepomiarkowanie; **-gemei'n**, *a.* niepospolity; —, *ad.* bardzo; nadzwyczajnie; **-geme'ssen**, *a.* niemierzony; nieokreślony; **-gemü'nzt**, *a.* niebity (srebro, złoto); **-gena'nnt**, *a.* nienazwany; *Rk.* nieoznaczony.

U'ngenau', *a.* niedokładny, nieścisły; **-genau'igkeit**, *f.* niedokładność, nieścisłość; **-genei'gt**, *a.* niesklonny; nieprzychylny; **-gtheit**, *f.* nieprzychylność; **-genie'ßbar**, *a.* nie dający się jeść, pić; **-ßbarkeit**, *f.* niestrawność; **-geni'rt**, *a.* nieżenujący się; rubaszny; **-rtheit**, *f.* rubaszność; **-geno'ssen**, *a.* niepożywany; (ungeahndet, ungestraft) bezkarnie; sucho.

U'ngenü'gend, *a.* niedostateczny; **-nü'gsam**, *a.* nienasycony; **-mkeit**, *f.* żądza nienasycona; **-genü'tzt**, *a.* niepożytkowany; **-geo'rdnet**, *a.* nieuporządkowany; **-gepfla'stert**, *a.* niebrukowany. [ny.

U'ngerä'cht, *a.* niezemszczony; niemszczo-

U'ngera'de, *a.* nieprosty; nierówny; nieparzysty (liczba); **-gera'then**, *a.* wyrodny, odrodny; **-gere'chnet**, *a.* nieliczony; **-gere'cht**, *a.* niesprawiedliwy; **-gkeit**, *f.* niesprawiedliwość; **-ngere'chtfertigt**, *a.* nieusprawiedliwiony; **-gere'gelt**, *a.* nie podciągnięty pod prawidła; **-gerei'mt**, *a.* nierymowy; niedorzeczny; bez sensu; **U'ngereimtes**, *n.*, **-mtheit**, *f.* niedorzeczność.

U'ngern. *a.* nie rad; —, *ad.* niechętnie; etw. — sehen, thun nie lubić czego.

U'ngero'chen, s. U'ngerä'cht; **-gerü'hrt**, *a.* nietknięty; niewzruszony; **-ngesa'gt**, *a.* niepowiedziany; **-gesa'lzen**, *a.* niesolony; bez soli; **-ngesä'ttigt**, *a.* nienasycony; **-gesäu'ert**, *a.* niekwaszony; praśny; niekiszony.

U'ngesäu'mt, *a.* niewzłoczny; —, *ad.* nieomieszkanie; niebawem; bez zwłoki; **-gesche'hen**, *a.*: das Geschehene kann man nicht — machen nie można zrobić aby się odstało; **-gescheu't**, *ad.* bez wstrętu; nie żenując się; śmiało; **-ngeschi'chtlich**, *a.* niehistoryczny; **-geschi'cklichkeit**, *f.* niezgrabność; **-geschi'ckt**, *a.* niezgrabny; (zu etw.) niezdatny do czego; **-geschla'cht**, *a.* niezgrabny; gapiowaty; **-geschli'ffen**, *a.* nieokrzesany; bez poloru; **-ffenheit**, *f.* nieokrzesaność; gburowatość.

U'ngeschma'ck, *m.* niesmak; **-geschmälert**, *a.* u. *ad.* niesuszczuplony; bez uszczerbku; **-geschmei'dig**, *a.* niegiętki; *nieukładny; niezwinny; **-geschmi'nkt**, *a.* nieubarwiony; **-geschmü'ckt**, *a.* niestrojny; nieprzystrojony; *bez ozdób; **-gescho'ren**, *a.*: laß mich —! nie napastuj (nagabaj) mnie! **-geschu'lt**, *a.* niewyuczony; (Pferd) nieujeżdżony; **-geschwä'cht**, *a.* nieosłabiony; *niepozbawiona panieństwa; **-schwä'nzt**, *a. Ng.* bez ogona; **-geschwe'felt**, *a.* niesiarkowany; **-geschwo'ren**, *a.* nieprzysięgły; **-gese'gnet**, *a.* niebłogosławiony; **-gese'llig**, *a.* nietowarzyski; **-lligkeit**, *f.* nietowarzyskość; **-gese'tzlich**, **-tzmäßig**, *a.* nieprawny; **-se'tzlichkeit**, **-mäßigkeit**, *f.* nieprawność; **-gesi'ttet**, *a.* nieuobyczajony; **-gesprä'chig**, *a.* niemówny.

U'ngesta'lt, **-ltheit**, *f.* niekształtność; **-gesta'ltet**, *a.* niekształtny; **-ngestö'rt**, *a.* spokojny; niczém niezakłócony; **-stö'rtheit**, *f.* spokojność; **-gestra'ft**, *a.* nieukarany; bezkarny; **-ftheit**, *f.* bezkarność.

U'ngestü'm, *a.* gwałtowny; natarczywy; —, *ad.*: etw. — verlangen natarczywie domagać się; **-mes** Wesen porywczość; —, *n.* gwałtowność; natarczywość.

U'ngesu'cht, *a.* nieszukany; bez szukania; **-gesu'nd**, *a.* niezdrowy; **-ndheit**, *f.* niezdrowie; niezdrowość; **-getau'ft**, *a.* niechrzczony; **-getheil't**, *a.* niepodzielony; bez podziału; **-ter** Beifall powszechny oklask; **-ltheit**, *f.* całkowitość; **-gethü'm**, *n.* potwór; pokusa, poczwara.

U'ngetre'nnt, *a.* nierozłączony; **-getreu'**, *a.* niewierny; **-getrü'bt**, *a.* niezmącony; niezamglony; **-geü'bt**, *a.* nieprawny (w co); niewyćwiczony w czém; **-ü'btheit**, *f.* nieprawność.

U'ngewa'schen, *a.* nieumyty; nieuprany; **-nes** Zeug, *gadanina bez ładu; **U'ngeweih't**, *a.* niepoświęcany; **-ngewe'ndet**, s. U'ngewa'ndt; **-gewie'gt**, *a.* niekołysa-

ny; =gewi'ß, *a.* niepewny; sich auf's =sse einlassen, *w dawać się w niepewne rzeczy; =ßheit, *f.* niepewność; =ssenhaft, *a.* niesumienny.

U'ngewi'tter, *n. Ntl.* burza (w powietrzu).

U'ngewo'gen, *a.* niewałony; bez ważenia; *nieprzychylny; niesprzyjający; =ngewoh'nheit, *f.* niezwyczajność; =gewöh'nlich, *a.* niezwyczajny; nadzwyczajny; =gewoh'nt, *a.* niezwyczajny czego; =gewö'lbt, *a. Bk.* niesklepiony; =gewü'rzt, *a.* nieprzyprawny (korzeniami itd.); =gezäh'lt, *a.* nieliczony; =gezäh'mt, *a.* nieugłaskany (koń); *niepohamowany, =gezäu'mt, *a.* u. *ad.* bez uzdy; =gezie'fer, *n. Ng.* robactwo; owad.

U'ngezie'mend, s. U'nanstä'ndig; =gezie'rt, s. U'ngeschmü'ckt; =gezo'gen, *a.* nieedukowany; *niegrzeczny, nieprzyzwoity; =nheit, *f.* brak wychowania; *niegrzeczność; nieprzyzwoitość; =gezü'chtigt, *a.* niesmagany; bez chłosty; =gezü'gelt, *a.* u. *ad.* bez cugli; *niepohamowany; niepowściągniony; =gezwu'ngen, *a.* nieprzymuszony; bez przymusu; *niewymuszony (styl, miny, postawa); =genheit, *f.* niewymuszoność.

U'nglaube, *m.* niewiara; =gläubig, *a.* niewierny; die =gen, *pl.* niewierni; =glaublich, *a.* do wierzenia niepodobny; nie do uwierzenia; nad podziw; =chkeit, *f.* niepodobieństwo do wiary; =glaubwürdig, *a.* nie zasługujący na wiarę; =gkeit, *f.* niezasługiwanie na wiarę.

U'ngleich, *a.* nierówny; różny; niejednakowy; niepodobny; =chartig, *a.* różnorodny; =cha'rtigkeit, *f.* różnorodność; różność co do rodzaju; =chförmig, *a.* niejednostajny; =chförmigkeit, *f.* niejednostajność; =gleichheit, *f.* nierówność; =chmäßig, *a.* niejednostajny; =chmäßigkeit, *f.* niejednostajność; =chseitig, *a. Gl.* różnoboczny.

U'nglimpf, *m.* ostrość, szorstkość (w obchodzeniu się); niepobłażanie; niełagodność; =mpflich, *a.* niełagodny; surowy; trochę ostry; —, *ad.* niełagodnie; ostro; bez pobłażania.

U'nglück, *n.* nieszczęście; Jmdn. in's — stürzen w biedę kogo trącić; viel — ausstehen wiele biedy wycierpieć; zu seinem =e na jego nieszczęście; na jego złe; =cklich, *a.* nieszczęśliwy; (sein in etw.) nie mieć szczęścia w czém; =cksbo'te, *m.* posłaniec donoszący o nieszczęściu; =cksbo'tschaft, *f.* nieszczęśliwe poselstwo; =cksbru'der, *m.* towarzysz nieszczęścia; =ckschwa'nger, *a.* nieszczęściami grożący; =ckse'lig, *a.* nieszczęsny; =cks'e'ligkeit, *f.* nieszczęsny los; =cksfa'll, *m.* nieszczęśliwy los; =cksgeschi'chte, *f.* historja nieszczęścia oder nieszczęść; =cksgefä'hrte, =cksgeno'sse, s. U'nglücksbruder; =cksjah'r, *n.* rok nieszczęśliwy, obfity w nieszczęścia; =ckski'nd, *n.* dziecko nieszczęścia; do nieszczęść zrodzony; =cksprophet, *m.* przepowiadacz prorok nieszczęścia; =cksste'rn, *m.* nieszczęśliwa gwiazda; =cksti'fter, *m.* sprawca nieszczęścia; =cksstu'nde, *f.* nieszczęsna godzina; =ckstа'g, *m.* nieszczęsny dzień; =glücksvo'gel, *m.* ptak nieszczęśliwy, przynoszący nieszczęście; =ckszei'chen, *n.* nieszczęśliwy znak; =ckszei't, *f.* nieszczęśliwy czas; =ckverkü'ndend, *a.* złowieszczy.

U'ngnade, *f.* niełaska; in — sein, fallen, gerathen popaść w niełaskę; =gnädig, *a.* niełaskawy; =göttlich, *a.* nieboski; =gramma'tisch, *a. Spl.* niegramatykalny; =griechisch, *a. Litt.* niegrecki, nie po grecku.

U'ngrund, *m.* bezzasadność; =gründlich, *a.* niegruntowny; =chkeit, *f.* niegruntowność.

U'ngültig, *a.* nieważny; für — erklären unieważnić; (werden) stracić ważność; =gkeit, *f.* nieważność; =gkeits=Erklärung, *f. Rw.* orzeczenie nieważności.

U'ngunst, *f.* niełaska; nieprzychylność; =günstig, *a.* nieprzychylny.

U'ngut, *a.* niedobry; etw. für — nehmen za złe co wziąć; poczytać; =gütig, *a.* niełaskawy; =nhaltbar, *a.* nie mogący się utrzymać (forteca); nie dający się dotrzymać (obietnica); =barkeit, *f.* niemożność obronienia się (twierdzy); słabość, niedostateczność (dowodu); =nharmo'nisch, *a.* nieharmonijny, niezgodny.

U'nhäuslich, *a.* niedomowy; niegospodarny; nierządny.

U'nheil, *n.* nieszczęście; złe; bieda; =lbar, *a.* nieuleczony; nie do uleczenia; =lbarkeit, *f.* niepodobieństwo wyléczenia; =lbri'ngend, *a.* nieszczęście, zgubę, biedę sprowadzający; =lbrü'tend, *a.* zgubę knowający; =heilig, *a.* nieświęty, niepoświęcany; =gkeit, *f.* nieświętość; =lsam, *a.* niezbawienny; niepomocny; =lschwa'nger, *a.* grożący nieszczęściem; =lsti'fter, *m.* sprawca złego; =heilvoll, s. U'nheilschwa'nger; =heimlich, *h.* niemiły; przykry; =heizbar, *a.* nieogrzewalny; =höflich, *a.* niegrzeczny; =chkeit, *f.* niegrzeczność.

U'nhold, *a.*, s. A'bhold; —, *m.* okrutnik; tyran; *czart; —, *m.*, s. Zauberer.

U'nhörbar, *a.* nie mogący być słyszanym; =barkeit, *f.* niemożność słyszenia.

Unifo'rm, *f.* uniform; mundur; barwa; —, Uniformi'rt, *a.* uniformowy.

U'ninteressa'nt, *a.* nieinterosowny; =teressi'rt, *a.* bezinteresowy; =rtheit, *f.* bezinteresowność.

Unio'n, *f.* unja, unija; Uni't, Uni'rter, *m. Kg.* unita; Uni'rt, Uni'tisch, *a.* unijacki; Unitä't, *f.* jedność (panująca między osobami).

Universa'l, *a*. ogólny; **-fa'lerbe**, *m*. *Rw*. dziedzic uniwersalny, całego majątku od. spadku; **-lgeſchi'chte**, *f*. historja powszechna; **-lexikon**, *n*. *Litt*. słownik ogólny, powszechny, uniwersalny.
Universitä't, *f*. Uniwersytet; wszechnica; akademja; **-tä'ts-**, *a*. uniwersytecki; akademicki; **-ts-Colle'ge**, *m*. kolega uniwersytecki; **-ts-Matrikel**, *f*. metryki uniwersyteckie.
U'nkatho'liſch, *a*. *Kg*. niekatolicki.
U'nke, *f*. *Ng*. ropucha; **U'nken-**, *a*. *Ng*. ropuszy; **U'nken**, *m*. (h.) dukać.
U'nkennbar, **-kenntlich**, *a*. nie do poznania; (machen) odmienić nie do poznania; **-chkeit**, *f*. niemożność poznania; **-keuſch**, *a*. nieczysty; **-ſchheit**, *f*. nieczystość, lubieżność; **-kindlich**, *a*. niedziecinny; —, *ad*. nie po dziecinnemu; **-klar**, *a*. nieczysty; *niejasny; **-rheit**, *f*. nieczystość; *niejasność; **U'nklug**, *a*. nierostropny; **-gheit**, *f*. nierostropność; **-körperlich**, *a*. bezcielny; **-chkeit**, *f*. bezcielność.
U'nkoſten, *f*. *pl*. koszta; die — erſtatten, erſetzen zwrócić, powrócić koszta.
U'nkräftig, *a*. bezsilny, bez mocy; nieskutkujący; **-kraut**, *n*. *Gtn*. *Ldw*. chwast; **-krauta'rtig**, *a*. chwastowaty; **-kriegeriſch**, *a*. niewojenny; niebitny.
U'nkunde, *f*. niewiadomość w czém; *ciemność; **-ndig**, *a*. nieznający czego; nie umiejący czego. [tki, *pl*.
U'nland, *n*. *Ldw*. ugor; odłóg; nieuży-
U'nlängſt, *ad*. niedawno.
U'nläugbar, ſ. U'nleugbar; **-lauter**, *a*. nieczysty; **-rkeit**, *f*. nieczystość; *nieszczerość, obłuda; **-leidlich**, *a*. nieznośny; **-chkeit**, *f*. nieznośność; **-lesbar**, *a*. nie dający się czytać; **-leſerlich**, *a*. nieczytelny; **-lichkeit**, *f*. nieczytelność; **-leugbar**, *a*. niezaprzeczony; **-lieb**, *a*. niemiły; *ad*. niemiło; **-lieblich**, *a*. niemiły, niełagodny; **-lichkeit**, *f*. nieprzyjemność, przykrość, cierpkość; **-löblich**, *a*. niechwalebny; **-logiſch**, *a*. nieloiczny; **U'nluſt**, *f*. niesmak; nieukontentowanie; (zur Arbeit) nierobotność; **-luſtig**, *a*. niechętny, nieochotny, niewesoły; nieochoczy; (zur Arbeit) nierobotny; **-manie'rlich**, *a*. prostaty; prostacki; niegrzeczny; **-lichkeit**, *f*. niegrzeczność; **-mannbar**, *a*. nieletni; niedoletni; niedorosły; **-barkeit**, *f*. niedojrzałość wieku; nieletniość; **-männlich**, *a*. niemęski; niegodny mężczyzny oder męża; *nieodważny; **-che** Rede mowa bez mocy; **-lichkeit**, *f*. niegodność mężczyzny; **U'nmaski'rt**, *a*. niemaskowy; bez maski.
U'nmaſſe, **-nmenge**, *f*. niemiara; ćma.
U'nmaaßgeb'lich, *a*.: nach meiner -chen Meinung mojém zdaniem, nie narzucając go bynajmniéj; **-nmäßig**, *a*. nieumiarkowany; bez miary; nad miarę; **-ßigkeit**, *f*. nieumiarkowanie, zbytek; **-nmenſch**, *m*. niecłowiek; barbarzyniec; okrutnik; **-ſchlich**, *a*. nieludzki; okrutny; —, *ad*. nieludzko, nie po ludzku; **-chkeit**, *f*. nieludzkość; okrutność; **-merklich**, **-rkbar**, *a*. nieznaczny; —, *ad*. nieznacznie; znieznacka; **-lichkeit**, *f*. nieznaczność; **-mittelbar**, *a*. bezpośredni; **-barkeit**, *f*. *Rw*. ustność; ustne postępowanie; **-mittheilbar**, *a*. nie dający się udzielić; **-theilſam**, *a*. nieudzielający się.
U'nmode'rn, *a*. niemodny.
U'nmodiſch, *a*. niemodny; **-nmöglich**, *a*. niepodobny (do uskutecznienia); —, *ad*. niepodobna; **-chkeit**, *f*. niepodobieństwo; **-mora'liſch**, *a*. niemoralny; **-moralitä't**, *f*. niemoralność; nieobyczajność; **-mündig**, *a*. *Rw*. małoletni, niedoszły; **-gkeit**, *f*. małoletniość.
U'nmuth, *m*. nieukontentowanie; zły humor; niechęć; **-muthig**, *a*. niewesoły, niechętny, markotny.
U'nmütterlich, *a*. u. *ad*. niemacierzyński; nie po macierzyńsku; **U'nnachah'mbar**, **-nachah'mlich**, *a*. nie do naśladowania; nieporównany; **-lichkeit**, *f*. nienaśladowstwo; **-nachgiebig**, *a*. niepowolny; nie lubiący ustąpić; **-nachſichtlich**, *ad*. bez względu; nieodwołalnie; **-natü'rlich**, *a*. nienaturalny; **-chkeit**, *f*. nienaturalność; **-nennbar**, *a*. którego niepodobna nazwać; **-nöthig**, *a*. niepotrzebny; **-gerwei'ſe**, *ad*. niepotrzebnie.
U'nnütz, *a*. do niczego nieużyteczny, niepotrzebny; nieużyteczny; **-nützlich**, *a*. niepożyteczny; **-lichkeit**, *f*. niepożyteczność; bezużyteczność; **-ordentlich**, *a*. nieporządny; **-chkeit**, *f*. nieporządność; **-nung**, *f*. nieporządek; **-orthogra'phiſch**, *a*. nieortograficzny.
U'npaar, **-npaarig**, *a*. nieparzysty.
U'npäpſtlich, *a* niepapieski; nie po papiesku; **-parlamenta'riſch**, *a*. nieparlamentarny; **-partei'iſch**, **-partei'lich**, *a*. bezparcjalny; bezstronny; **-chkeit**, *f*. bezparcjalność; bezstronność; **-paß**, *a*. słaby; niezdrowy; **-npaſſend**, *a*. niestósowny; niestósownie; **-päßlich**, ſ. U'npaß; **-lichkeit**, *f*. słabość, niezdrowie, choroba; **-patrio'tiſch**, *a*. niepatrjotyczny; **-perſö'nlich**, *a*. nieosobisty; **-chkeit**, *f*. nieosobistość.
U'npoli'rt, *a*. niepolerowany.
U'npoli'tiſch, *a*. niepolityczny; nieprzezorny.
U'npopulä'r, *a*. niepopularny; nielubiony
U'npraktiſch, *a*. niepraktyczny; **U'nproducti'v**, *a*. nic nie wyrabiający; uprawiający; niekorzystny; **-proportioni'rt**, *a*. nieproporcjonalny; niestósowny.
U'npoe'tiſch, *a*. niepoetycki; *suchy.
U'npünktlich, *a*. niepunktualny; niedokładny, **-lichkeit**, *f*. niedokładność.
U'nrath *m*. plugastwo; (merken, wittern),

*postrzedz się; trudności baczyć; -räth-lich, -rathsam, *a.* czego radzić nie wypada lub nienależy; niegospodarny; nieoszczędny; -chkeit, *f.* niegospodarność; zły rząd.

U'nrecht, *a.* nie ten, co być powinien, lub nie taki jak powinien; —, *ad.* niesprawiedliwie; niegodziwie; —, *n.* niesłuszność; (haben) nie mieć słuszności (racji); Jmdm. — geben nie przyznać, odmówić komu słuszności; Jmdm. — thun krzywdę komu czynić; wyrządzić niesprawiedliwość; -chtlich, *a.* nieprawy; -chtmäßig, *a.* nieprawy; nieprawny; -cht-mä'ßigkeit, *f.* nieprawność, nieprawość; -redlich *a.* nierzetelny; niepoczciwy; nieforemny; -chkeit, *f.* nierzetelność; -regel-mäßig, *a.* nieregularny; -gkeit, *f.* nieregularność; -reif, *a.* niedojrzały; -reife, -reifheit, *f.* niedojrzałość; -rein, *a.* nieczysty; -nheit, -reinigkeit, *f* nieczystość; brudy; -reinlich, *a.* nieczysty; niechlujny; -lichkeit, *f.* nieochędóstwo; nieczystość; -richtig, *a.* u. *ad.* niedobry; niedobrze; niesprawiedliwy (miara, waga); -gkeit, *f.* mylność; fałszywość; -n-rie'chbar, *a.* którego wąchać nie można; -nritterlich, *a.* nierycerski; nie po rycersku.

U'nruhe, *f.* niespokojność; niepokój; in — versetzen niespokojności nabawić; (in der Uhr), *Mech.* włos w zegarze; -ruhe-sti'fter, *m.* burzyciel; wichrzyciel; bróździciel; U'nruhesti'ftung, *f.* wichrzenie; -ruhig, *a.* niespokojny.

U'nrühmlich, *a.* niesławny; -lichkeit, *f.* niesławność. [nas; nam.

Uns, *pron.* (*Dativ* u. *Accusat.* v. Wir):

Unsa'gbar, -sä'glich, s. U'naussprechlich; -barkeit, *f.* niemowla; niewymowność; -sanft, *a.* niełagodny; -nsauber, *a.* nieczysty; brudny; -berkeit, *f.* brudność; -schädlich, *a.* nieszkodliwy; -lichkeit, *f.* nieszkodliwość; -schätzbar, *a.* nieoszacowany; -rkeit, *f.* nieoszacowaność; -schein-bar, *a.* niepozorny; -rkeit, *f.* niepozór; niewydatność; -schicklich, *a.* nieprzyzwoity; -chkeit, *f.* nieprzystojność; nieprzyzwoitość; -schi'ffbar, *a.* niespławny (rzéka).

U'nschlitt, *m.* łój; -nschlitt-, *a.* łojowy; -ttbü'chse, *f.* jasło; tworzydło; -ttli'cht, *n.* łojowa świeca.

U'nschlüssig, *a.* wahający się; wątpliwy; niezdecydowany; -gkeit, *f.* wahanie się; wątpliwość; -schmackhaft, *a.* niesmaczny; -schmelzbar, *a.* nietopisty.

U'nschön, *a.* niepiękny.

U'nschuld, *f.* niewinność; -ldig, *a.* niewinny; -ldigerweise, *ad.* niewinnie; -n-schulds-, *a.* — niewinności.

U'nschwer, *a.* nieciężki; —, *ad.* nieciężko; bez trudności; -schwesterlich, *a.* niesiostrzeński.

U'nsegen, *m.* niebłogosławieństwo; -selbst-stä'ndig, *a.* niezależny; niesamoistny; -gkeit, *f.* niesamoistność; -selig, *a.* nieszczęsny; niezbawienny; -gkeit, *f.* nieszczęście; nieszczęsność.

U'nser, *a. pron.* nasz; gedenke — pamiętaj o nas; — einer jeden z naszych; taki jak my; U'nserer, *pron.* (*Genit. pl.* v. uns) = unser, s. U'nser; U'nserig, s. U'nsrig; -rtha'lben, -rtwe'gen, -rtwi'llen, *ad.* dla nas; z powodu nas; z naszéj przyczyny.

U'nsicher, *a.* niebespieczny; niepewny; -rheit, *f.* niebespieczność; niepewność; -sichtbar, *a.* niewidzialny; sich — machen zniknąć, skryć się; -barkeit, *f.* niewidzialność.

U'nsinn, *m.* nierozum; brak rozumu; głupstwa; niedorzeczności; -sinnig, *a.* bezrozumny; niedorzeczny; U'nsinnlich, *a.* niezmysłowy; -sitte, *f.* nieprzyzwoitość; zły zwyczaj; -sittlich, *a.* nieobyczajny; -chkeit, *f.* nieobyczajność; -sittsam, *a.* niedobrze ułożony; nieskromny; -sorg-fältig, *a.* niestaranny; U'nsorgsam, *a.* niedbały; niestaranny; nietroskliwy; -m-keit, *f.* niedbalstwo. [nasze.

U'nsrige, *a. pron.* (der, die, das) nasz, nasza,

U'nstät, *a.* niestały; -tes Leben życie błędliwe; das Unstäte, U'nstätigkeit, *f.* niespokojność; niestałość; -statthaft, *a.* nie mogący być dopuszczonym, dozwolonym; -ste'rblich, *a.* nieśmiertelny; -chkeit, *f.* nieśmiertelność. [szczęście.

U'nstern, *m.* *nieszczęsna gwiazda; *nie-

U'nstillbar, *a.* nienasycony.

Unstra'fbar, -strä'flich, *a.* niezasługujący na karę; nienaganny; -chkeit, *f.* wolność od kary; -strei'tig, *a.* niezaprzeczony; niewątpliwy; -studi'rt, *a.* nieposiadający wykształcenia akademickiego; -süh'nbar, *a.* nieprzebłagalny (występek); -sü'ndig, -sündlich, *a.* niegrzeszny; bezgrzeszny; -tadelhaft, -tadelig, *a.* nienaganny; -l-haftigkeit, *f.* nienaganność; niepoślakowanie; -tauglich, *a.* niezdatny; niedołężny; -glichkeit, *f.* niezdatność; niedołężność.

U'nten, *ad.* u dołu; na dole; u spodu, od spodu; (von oben bis) od góry do dołu, od wierzchu do spodu; nach — ku dołowi; (weiter) daléj niżéj; oben u. — wyższéj i niższéj.

U'nter, *præp.* (mit *Dativ* auf die Frage: wo? mit *Accusativ* auf die Frage: wohin?) pod; pod czém; pod co; — dem Arme pod pachą; — freiem Himmel pod gołém niebem; — vier Augen, *we cztery oczy; — diesem Preise, *H.* *niżéj téj ceny; — Null niżéj zera; pod zero; Kinder — zehn Jahren dzieci nie mające lat dziesięciu; — Wasser stehen w wodzie stać; — uns między nami; etw. — die Leute bringen, *puścić co między ludzi, roznieść,

rozgadać; er war mitten — uns w pośrodku nas był; (während, bei) podczas; — der Hand, *pokryjomu; potajemnie; cichopękiem; cichaczem; das soll — uns bleiben, *to zostanie między nami.
U'ntere (der, die, das), *a.* spodni; das -rste Stockwerk sam dół; (geringer, niedriger) niższy; der Unter, Untere, *Ktsp.* niżnik; walet; **U'nter-**, *a.* dolny; niższy; pod —; **-ra'btheilung**, *f.* poddział, subdywizja; **-ra'ckern**, *va.* podorać; **-radmira'l**, *m. Sw.* podadmirał; wiceadmirał; **-ra'mt**, *n.* urząd niższy, podrzędny; **-ra'rm**, *m. Zk.* dolna część barki; **-rä'rmel**, *m.* podrękawek.
U'ntera'rt, *f.* podrodzaj.
U'ntera'rzt, *m.* podlekarz; **-rau'fseher**, *m.* poddozórca; **-rau'fsicht**, *f.* dozór podrzędny; **-rba'lken**, *m.* spodnia belka; siestrzan; **-rbau'**, *m.* pod budowanie; fundament; **-rbau'ch**, *m.* podbrzusze; **-rbau'en**, *va.* podbudować; **-rbea'mter**, *m.* urzędnik podrzędny oder podwładny; **-rbefeh'lshaber**, *m.* podnaczelnik; **-rbehö'rde**, *f.* władza niższa; **-terbei'nkleid**, *n.* gatki; majtki.
U'nterbe'tt, *n.* piernat.
U'nterbezi'rk, *m. Stw.* podwydział.
U'nterbi'nden, *vn. irr.* (h.) przywiązać co u spodu czego; **-rbi'nden**, *va. irr.* (h.) podwiązać co; —, *n.*, **-ndung**, *f.* podwiązanie; **-rblei'ben**, *vn. irr.* (s.) nic nie stać się; **-rbre'chen**, *va. irr.* (h.) przerwać co (t. j. czynność jaką); **U'nterbre'chung**, *f.* przerwanie; **-rbrei'ten**, *va.* rozciągnać u spodu; rozesłać; **-rbrett**, *n.* (am Wagen) spodnica; **-rbri'ngen**, *va. irr.* (h.) umieścić kogo lub co; **-rbri'ngung**, *f.* umieszczenie.
U'nterde'ck, *m. Sw.* piérwszy pokład.
U'nter dem, *ad.* pod tém; po niżéj; z dnia.
Unterde'ssen, *ad.* tymczasem.
U'nterdrucken, *va.* wydrukować u spodu.
Unterdrü'cken, *va.* wycisnąć co u spodu czego; przytłumić (ogień, powstanie, pismo jakie itd.); **-rdrü'cker**, *m.* przytłumiciel; uciskający; gnębiciel; **-ckung**, *f.* tłumienie; przytłumienie; uciskanie.
U'nterdu'cken, *va.* podbijać, podbić; przyprzéć; **-rdü'ngen**, *va. Ldw.* podgnoić.
U'ntere, s. U'nter.
U'ntere'ggen, *va. Ldw.* podwlóczyć; podbronować; **-re'ggung**, *f* zabronowanie, podwlóczenie.
Untereina'nder, *ad.* między sobą; między siebie; (mischen) pomięszać z sobą; (sie lieben sich) kochają się z sobą od. wzajemnie.
U'nterei'nnehmer, *m.* podpobórca.
U'nterei'ntheilung, s. U'ntera'btheilung.
U'nterfahren, *vn. irr.* (s.) podjechać gdzie; **-fah'ren**, *va. irr.* (h.) podwieść pod co; **-rfa'ngen** (sich), (mit *Genit.* u. *Accusat.*) ośmielić się, odważyć się na co; —, *n.* podejmowanie się czego; **U'nterfassen**, *va.* ująć z dołu; ująć pod pachy.

U'nterfe'ldherr, *m. Kw.* hetman polny; **-rfe'ldherrn-**, *a. Kw.* podhetmański; **-rfe'ldherrnste'lle**, *f.* podhetmaństwo.
U'nterfö'rster, *m.* podleśniczy; **-rförsterei'**, *f.* podleśnictwo.
U'nterfu'ß, *m. Zk.* spodnia część nogi; **-rfu'tter**, *n.* podszewka; **-rfu'ttern**, *va.* podszyć (t. j. podszewkę dać).
U'nterga'ng, *m.* zachód (słońca itd.); (Verfall, Ruin) upadek (kraju).
U'nterga'ttung, *f.* podgatunek.
U'ntergebäu'de, *n. Bk.* dolny budynek.
Unterge'ben, *va. irr.* (h.) poddać, oddać, powierzyć; —, *a.* podwładny; **-rge'benheit**, *f.* poddaność; **-rge'bener**, *m.* podwładny; **-rge'bung**, *f.* poddanie.
U'ntergega'ngen, *pp.* zeszły; zaszły; przeszły w przepaść pogrążony, zburzony; wytępiony; **-rgehen**, *vn. irr.* (s.) zachodzić, zajść (o słońcu, księżycu); zatonąć (o okręcie itd.); *zaginąć (jak pomniki, pamięć czego); zginąć (t. j. przestać exystować).
U'ntergei'stlicher, *m. Kg.* duchowny niższego rzędu; **-rgei'stlichkeit**, *f.* duchowieństwo niższe.
U'ntergemäu'er, *n. Bk.* podmurowanie.
U'ntergeo'rdnet, *a.* podrzędny.
U'ntergeri'cht, *n. Rw.* sąd niższy.
U'ntergescho'ben, *pp.* podrzutny; podszyty; **-nes Kind** podrzutek; **-rgeste'll**, *n.* spód (czego za podstawę służący); **-rgewa'nd**, *n.* spodnie odzienie; **-rgeweh'r**, *n. Kw.* podoręże.
Untergra'ben, *va. irr.* (h.) podkopać co; *obalić, zniszczyć; —, *pp.* podkopany; **-rgra'ber**, *m.* podkopywacz; **-rgra'bung**, *f.* podkopanie; **-rgru'nd**, *m. Ldw. etc.* spodnia warstwa; **-rgru'ndpflug**, *m. Ldw.* podskibowiec.
U'nterhalb, *præp.* (mit *Genitiv*): na dół; na dole; poniżéj czego.
U'nterhalt, *m.* utrzymanie; er sorgt für meinen — on stara się dla mnie o utrzymanie; **-rhalten**, *va. irr.* (h.) trzymać co pod czém; **-rha'lten**, *va. irr.* (h.) utrzymać co (ogień, budynek, ogród itd.); ich unterhalte mich durch meiner Hände Arbeit utrzymuję się z pracy rąk; (sich mit Jemandem) bawić się z kim; rozmawiać z kim; **-rha'ltend**, *a.* bawiący, zajmujący; umiejący zabawić, przyjemnie zająć; zabawny; **-rhaltsge'ld**, *n.* pensja alimentarna; **-rhaltsko'sten**, *f. pl.* koszta utrzymania; **Unterha'ltung**, *f.* utrzymywanie czego; zabawa; rozrywka; trauliche — pogadanka; **-rha'ltungsko'sten**, *f. pl.* koszta utrzymania; **-rha'ndeln**, *vn.* u. *va.* (h.) układać się o co; **-rhändler**, *m.* pośrednik; **-rhändlerin**, *f.* pośredniczka; **-rha'ndlung**, *f.* układanie się; **-rhau'en**, *va. irr.* (h.) podciąć; **U'nterhau's**, *n. Stw.* (zweite Kammer) Izba niższa; **-rhau't**, *f.*

Zk. skórka spodnia; =rhe'fen, f. pl. spodnie drożdże; =rhe'md, n. spodnia koszula; =rhöh'len, va. wydrążyć od spodu; =rho'lz, n. niskopienne drzewo; chróst; =rho'sen, f. pl. gatki; =ri'rdisch, a. podziemny; =er Ort podziemie; podziemnica; =ri'rdischer, m. podziemianin; podziemny; =rja'cke, f. kaftanik; =rjo'chen, va. ujarzmić; =rjo'chend, a. podbójczy; =rjo'cher, m. ujarzmiciel; podbójca; =rjo'chung, f. podbój, ujarzmienie; U'nterkäu'fer, m. przedkupień.

U'nterke'hle, f., =rki'nn, n. Zk. podgardłek; podbrodek; =rke'llner, m. podpiwniczny; =rkie'fer, m. Zk. szczęka dolna; =rki'ssen, n. spodnia poduszka; Unterkle'ben, va. podlepić; podkleić; =rklei'd, n. spodnia suknia; =rkne'cht, m. podparobek.

U'nterko'mmen, vn. irr. (s.) znaleźć schronienie, pomieszkanie; unterzukommen suchen szukać miejsce itd.; —, n. prep. pomieszczenie (co do mieszkania i urzędu itd.).

U'nterkö'nig, m. Stw. namiestnik królewski; wicekról; =rkö'thig, a. Hlk. zaropiały pod skórą; =rkrie'chen, vn. irr. (s.) podczołgnąć się; podleźć; =rkrie'gen, va. dostać kogo w swoje ręce; =rkunft, f. schronienie; przytułek; =rla'dung, f. Sw. balast; U'nterla'ge, f. podkładka; =rlagehö'lzer, n. pl. podszewka; =rla'ger, n. warstwa spodnia; niż; =rla'nd, n. kraj dolny; =rla'ß, m. opuszczenie, zaniechanie, zaniedbanie; (ohne) bez przestanku; =rla'ssen, va. irr. (h.) zaniedbać co; nie dopełnić; (etw. zu thun) zaniedbać, omieszkać co uczynić; =ssung, s. U'nterla'ß; =ssungssü'nde, f. Kg. grzech z niedopełnienia czego pochodzący; =rla'st, f. ciężar na spodzie znajdujący się.

U'nterlau'fen, vn. irr. (s.) pójść z drugiemi; =rlau'fen, va. u. vn. irr. (s.) podbiedz, podbieżeć; das Auge ist mit Blut — oko krwią zaszło. [s. U'nterli'ppe.

U'nterle'der, n. spodnia skóra; =rle'fze,

U'nterlegen, va. podkładać, podłożyć co pod co; (unterschieben) podszywać; (einen Text) słowa podłożyć (pod muzykę); untergelegt podłożony; =rle'gen, pp. v. Unterlie'gen, s. d.; =rlegung, f. podłożenie, podkładanie, podkładywanie; =rleh'rer, m. nauczyciel niższy; podnauczyciel; =rlei'b, m. Zk. brzuch; =rleibs=, a. Zk. brzuszny; =bsbeschwe'rde, f. Hlk. ból w brzuchu; =bskra'nkheit, f. choroba brzuszna; =rlie'gen, vn. irr. (h. u. s.) leżeć u spodu, pod czém; uledz komu lub czemu; (dem Feinde) ustąpić nieprzyjacielowi; (dem Schmerze) poddać się bólowi; unterlegen uległy, podległy komu.

U'nterlieu'tenant, m. Kw. podporucznik; =nants=, a. podporucznikowski; =nantsste'lle, f. podporucznikostwo.

U'nterli'ppe, f. dolna warga.

U'nterloo'tse, m. Sw. rotmańczyk; dobijacz.

U'nterm = Unter dem.

Unterma'len, va. Mal. wymalować co pod czém; podmalować co; =rmaa'ß, n. niedomiar; ubytek w mierze; =rmä'ßig, a. miary nie mający; =rmau'ern, va. podmurować pod co; podmurować co; =rmengen, =rme'ngen, va. przymięszać co do czego; Unterminí'ren, va. Bw. Kw. minami podsadzić; =rmi'schen, va. pomięszać, wmięszać, przymięszać.

U'ntern = Unter den.

Unterna'gen, va. podgryźć; ogryźć u spodu; =rnä'hen, va. podszyć; =rneh'men, va. irr. (h.) przedsięwziąć; =rneh'mend, a. przedziębierczy; =nder Mann, *człowiek przedziębiorący od. przedsiębierczy; —, n. przedsięwzięcie; =rneh'mer, m. przedsiębiorca; =rneh'men, m., =mung, f. przedsiębranie, przedsięwzięcie czego; =mungsgei'st, m. duch przedsiębiorczy; podejmowanie się czego; =rno'mmen, pp. przedsięwzięty.

U'nteroffície'r, m. Kw. podoficer; =ciers=, a. podoficerski; =ciersste'lle, f. podoficerstwo; =rordnen, va. podporządkować; untergeordnet podrzędny; =ro'rdnung, f. subordynacja; =rpfäh'len, va. podpalisadować.

U'nterpfa'nd, n. zastaw; etwas zum =de geben dać co w zastaw; ich setze meine Ehre zum =de mój honor w zakład daję; =rpfä'ndlich, a. zastawny; etwas — besitzen w zastawie co posiadać; =rpfa'rrer, m. Kg. podpleban; =rpflü'gen, va. Ldw. przyorać; =rprä'gen, va. wybić (stemplem) co u spodu.

U'nterpre'diger, m. Kg. podkaznodzieja; =rre'chen, va. Gtn. Ldw. podgrabić; =rre'den (sich), vr. (h.) rozmawiać; pomówić, pogadać z kim; =rre'dung, f. rozmowa; rozmowiny; gawęda.

U'nterrhei'n, m. Geog. dolny Ren; U'nterrhei'nisch, a. dolnega Renu.

U'nterri'cht, m. nauka; nauczanie; (geben, ertheilen in etw.) uczyć czego; bei Jmdm — haben, genießen uczyć się, naukę pobierać u kogo; =rri'chten, va. uczyć czego; (benachrichtigen) zawiadomić kogo o czém; unterrichtend pouczający; pouczny; =rrichter, m. Rw. sędzia niższy; podsędek; =richtera'mt, m. podsędkostwo; =rrichts-A'nstalt, f. zakład naukowy; =tsgeld, n. opłata szkolna; =ts-Mini'ster, m. Stw. minister oświecenia; =ts-Ministe'rium, n. Stw. ministerjum oświecenia; =rrichtssprа'che, f. język naukowy; =tsstunde, f. lekcja.

U'nterri'nde, f. spodnia kora; =rro'ck, m. spodnia suknia; U'nterrö'ckchen, n. dim. spodniczka; =rsä'en, va. podsiewać; podsiać; =rsa'gen, va. zakazywać, zakazać,

zabronić komu czego; untersagt zakazany; -rsa'gung, f. zakaz; zakazanie; -gsbe-fehl, m. rozkaz wzbraniający; zakaz; -rsaß, m. poddany; podległy; wazal; lennik; -rsatz, m. podstawka; podstawa; to, co się podstawia pod co; *Philos*. zdanie drugie; miseczka; -rsäu'le, f. spodni słup; -rsau'm, m. (einer Säule) spłyn; spłynek; -rscha'le, -rta'sse, f. spodek (do ob. od filiżanki); -rscharren, va. zagrzebać pomiędzy co, pod co.

Unterschä'tzen, va. mało ważyć; U'nterschä'tzung, f. małoważenie.

U'nterscha'tzmeister, m. podskarbi.

Unterschei'dbar, a. co można odróżnić, rozeznać; -rschei'den, va. irr. (h.) rozróżniać; (sich) różnić się; -rschei'dung, f. rozróżnienie, rozeznanie; -ngskra'ft, f. *Philos*. rozsądek; siła rozpoznawania; -ngszei'chen, n. znak rozdzielenia.

U'nterschenk, m. podczaszy; -rsche'nkel, m. *Zk*. podudzie.

U'nterschieben, va. irr. (h.) podsunąć co; podrzucić (dziecko, dzieło, testament); untergeschobenes Werk podrzucone dzieło; -rschie'bung, f. podszycie; podrzucenie, podrobienie; — eines Kindes podrzuczenie lub podłożenie dziecka.

U'nterschie'd, m. różnica; różność; (ohne) bez różnicy; bez braku; -rschie'den, -rschie'dlich, a. różny; rozliczny, rozmaity; (sein) różnym być, różnić, rozróżniać się; -rschi'ff, n. *Sw*. spód okrętu; -rschlä'chtig, a. podsiębierny (młyn na rzece, koło); -rschla'g, m. skrycie podstępnym sposobem; (des Geldes) przywłaszczenie sobie pieniędzy czyjch; U'nterschla'gen, va. irr. (h.) podbijać; (Jmdm. ein Bein) podstawić komu nogę; * bóty komu uszyć; podłożyć (kawałek płótna, itd.); (Geld) zemknąć pieniądze; -rschla'gung, f., s. U'nterschla'g, U'nterschlei'f; -rschlei'chen, vn. irr. (s.) wśliznąć się pomiędzy co; (list, kontrakt, testament); (sich) podpisać się; -bung, f. podpisanie; -rschri'ft, f. podpis; U'nterschule, f. szkoła niższa; -rschüren, va. podgarnąć pod co; -rschütten, va. posypać pod co; -rschwelle, f. *Zm. Bk*. spód progu; -rsee'isch, a. podmorski; -rse'gel, n. *Sw*. wielki żagiel; -rsei'te, f. spodnia strona; U'ntersetzen, va. podstawić co; -rse'tzen, va. podłożyć; zum — dienend podstawialny, podstawne; -rsetzgefä'ß, n. naczynie podstawne; -rse'tzt, a. (Wuchs, Statur) krępy; zsiadły; -rsie'geln, va. podpieczętować co; pieczęć na czém przyłożyć, przycisnąć; -gelung, f. podpieczętowanie; -rsinken, vn. irr. (s.) zatonąć; pójść na dno; -rsi'tz, m. siedzenie niższe, dolne; -rspa'nnen, va. rozpiąć co pod czém; -rspreizen, s. U'nterbreiten; -rspü'len, va. podmywać, podlizywać (jak rzeka grunt jaki).

U'nterst (der, die, das unterste), a. *superlat*. najniższy; ostatni z koléj; (zu) najniżéj; na ostatniém miejscu; das -ste zu oberst kehren, * przewrócić wszystko na opak, do góry nogami.

U'nterstaats-Secretä'r, m. *Stw*. podsekretarz Stanu; -rsta'b, m. niższy sztab; -rsta'dt, f. dolna część miasta; -rsta'll-meister, m. podkoniuszy.

U'nterstand, m. schronienie; przytułek; -ndgeber, m. przymujący na gospodę, na mieszkanie; -rstatthalter, m. *Stw*. zastępca namiestnika.

U'nterster, -ste, -stes, a. *superlat*. najniższy; ostatni.

U'nterstecken, va. wściubić pod co; -r-ste'hen (sich), s. Untersa'ngen (sich); —, vn. (s.) schronić się (pod szczyt, pod drzewo itd.; -rsteiger, m. *Bw*. poddozórca; -rstelle, f. niższe podrzędne miejsce; -r-stellen, va. podstawić pod co; -rste'llen, va. podstawić co czém; -rste'llung, f. podstawienie; -rstemmen, va. podeprzéć co; Unterste'mpeln, va. podstemplować; -rsteu'ermann, m *Sw*. podsztabniczy; podsternik.

Unterstrei'chen, va. irr. (h.) podkreślić; -chung, f. podkreślenie; -rstreuen, va. podsypać pod co; (Stroh) podesłać słomy; -rstreu'ung, f. podesłanie; podściółka; -rstru'mpf, m. spodnia pończocha; -r-stube, f. izba dolna; -rstuh'l, m. spód stołka; -rstü'tzen, va. podpierać, podeprzéć co; podpierać (czyję prośbę); -r-stü'tzend, a. podpierający; wspierający; -rstü'tzer, m. wspomożyciel; -rstü'tzt, a. podparty; wparty; -rstü'tzung, f. podpieranie, wspieranie; -gsa'nstalt, f. dom wsparcia; -gska'sse, f. kasa na wsparcia przeznaczona; -gsmau'er, f. *Bk*. oporowy mur; -gs-Verei'n, m. towarzystwo wspierania ubogich, podupadłych, itd.; -rsu'chen, va. (etw.) poszukiwać czego; śledzić, badać, rozpoznawać co; -rsu'cher, m. badacz; indagator; -rschlei'f, m. przeniewierstwo; defraudacja; przemycanie; -r-schlei'fen, va. przemycać (towary); -r-schnei'den, va. irr. (h.) podrzynać; -schrei'-ben, va. irr. napisać co u spodu czego; podpisać co; -rsu'chung, f. poszukiwanie; śledzenie; badanie; -chungs-, a. śledczy; indagacyjny; -gs-A'kten, f. pl. *Rw*. akta śledcze; -gs-Gefa'ngener, m. *Rw*. obwiniony; -gsCommissio'n, f. komisja śledcza; -gsprotoco'll, n. protokuł śledczy; -r-tasse, s. U'nterschale; -rtauchen, vn. (s.) zanurzyć się (w wodzie); popłynąć na dno; —, va. zanurzyć co; pogrążyć na dno; -rtau'chung, f. zanurzenie; -rtha'n, a. poddany; podległy komu; —, poddany; -rtha'nen-, a. poddański; -rthä'nig, a. poddany; do pańszczyzny; obowiązany; -rthä'nigkeit, f. uniżoność; -rthä'nigst,

a. uniżony; —, *ad.* uniżenie; =rthanschaft, *f.* poddaństwo; =rthei'l, *m.* u. *n.* spodnia część; =rtre'ten, *vn. irr.* (s.) wejść pod co; podstąpić; stanąć pod czém; —, *va. irr.* (h.) zdeptać, poniżyć, upodlić na co.
U'ntertru'chseß, *m. Stw.* podstoli; =rvo'gt, *m.* podwójci; podstarości; =rwa'chsen, *a.* przerastały od spodu; =wagen, *m.* spód wozu; =rwa'ld, *n.* podlasie; =rwall, *m. Kw.* podwale; przedwale.
U'nterwä'rts, *ad.* ku dołowi.
U'nterwa'schen, *va. irr.* (h.) podmywać; =rwa'schung, *f.*
=rwa'sser, *n.* spodnia od. dolna woda.
Unterwe'gs, *ad.* w drodze; etw. — lassen, *dać pokój czemu; *zaniechać czego.
Unterwei'sen, *va. irr.* (h.) (Jmdn. in etw.) uczyć kogo czego; =rwei'sung, *f.* nauka, informacja; =rwe'lt, *f.* świat podziemny; *piekło; =rwe'ltlich, *a.* do świata podziemnego (do piekła) należący; =rwe'rfen, *va. irr.* (h.) podbić, zhołdować komu lub sobie co; (sich Jmds. Herrschaft) poddać się pod panowanie czyje; unterworfen wystawiony na co; podległy; =rwe'rfung, *f.* poddanie; podbicie; =rwi'nden (sich), s. Unterfa'ngen (sich), =rwö'lben, *va. Bk.* podsklepić; unterwölbt podsklepiony; =rwö'lbung, *f.* podsklepienie; =rwu'chs, *m.* (Unterholz) niskopienne drzewo; chróst, chrust; =rwüh'len, *va.* podryć; =rwü'rfig, *a.* uległy; ulegający; =rwü'rfigkeit, *f.* uległość zbyteczna, bez granic; =rzah'n, *m. Zk.* dolny ząb; =rzei'chnen, *va.* podpisać co; —, *vn.* (h.) (auf etw.) zapisać się na co (np. na dzieło jakie); =rzei'chner, *m.* ten, co podpisuje lub podpisał; =rzei'chnung, *f.* podpisanie; podpis; abonament.
U'nterziehen, *va. irr.* (h.) wciągnąć pod siebie (jak żółw nogi) lub pod co (np. wóz pod strzechę); wdziać na spód (wełniane pończochy); =rzie'hen, *va. irr.* (h.) spodem co zaciągnąć; (sich einer Sache) podjąć się czego; =rzieh'ung, *f.* podjęcie się czego; podejmowanie; =rzu'g, *m. Bk.* (Balken) podwalina; =rzünder, *m.* podpałka; =rzwängen, *va.*, =rzwingen, *va. irr.* (h.) wpakować co na spód od. pod co.
U'nthat, *f.* czyn niecny, niegodziwy, zbrodniczy; =thätchen, *n. dim.* *wada; =thätig, *a.* nieczynny; bezczynny; =thätigkeit, *f.* bezczynność.
U'ntheilbar, *a.* niepodzielny; =theilbarkeit, *f.* niepodzielność.
U'nthier, *n.* potwór.
U'nthunlich, *a.* niepodobny do zrobienia; =lichkeit, *f.* niepodobność do zrobienia.
U'ntief, *a* niegłęboki; miałki; płytki; =tiefe, *f.* miel; mielizna; płytczyzna.
U'ntragbar, *a.* niepłodny (drzewo, krowa); =rkeit, *f.* niepłodność; Untre'nnbar, *a.* nierozdzielny; =rkeit, *f* nierozdzielność; nierozłączność; U'ntreu, *a.* niewierny; (werden) przeniewierzyć się; =treue, *f.* niewierność; =treuer, *m.* przeniewiernik; przeniewierca; =trinkbar, *f.* nie do picia; niepodobny do picia; Untrö'stbar, =trö'stlich, *a.* nieutulony w żalu; niedający się pocieszyć; =lichkeit, *f.* żal nieutulony; niepocieszność; =trü'glich, *a.* nieomylny; =lichkeit, *f.* nieomylność; U'ntüchtig, *a.* niezdatny do czego; =tigkeit, *f.* niezdatność; nikczemność; =tugend, *f.* niecnota; wada; narów, zły nałóg; =ndhaft, =ndsam, *a.* niecnotliwy; =überle'gt, *a.* nierozważny; =rle'gtheit, *f.* nierozważność; U'nüberseh'bar, *a.* nieprzejrzany; =überse'tzbar, *a.* nie dający się przetłumaczyć; überstei'gbar, =rstei'glich, *a.* nieprzebyty; =che Hindernisse, *przeszkody niepodobne do pokonania; =übertre'ffbar, *a.* którego przewyższyć niepodobna; =übertro'ffen, *a.* nieprzewyższony; =überwi'ndlich, *a.* niezwyciężony; nie do pokonania; =lichkeit, *f.* niezwyciężność; nieprzemożenie; =überwu'nden, *a.* niepokonany.
U'numgä'nglich, *a.* niezbędny; (nothwendig) niezbędnie, nieodbicie potrzebny; =chkeit, *f.* nietowarzyskość; =umschrä'nkt, *a.* nieograniczony; =ktheit, *f.* nieograniczoność; =umstö'ßlich, *a.* niezbity (dowód); U'numwu'nden, *a.* bez ogródki; wręcz; =unterbro'chen, *a.* niezprzerwany; bez przerwy; =väterlich, *a.* nieojcowski; =verän'derlich, *a.* niezmienny; =lichkeit, *f.* niezmienność; =verä'ndert, *a.* niezmieniony; =vera'ntwortlich, *a.* nieodpowiedzialny; =lichkeit, *f.* nieodpowiedzialność; =veräu'ßerlich, *a.* niepozbyty; =lichkeit, *f.* nieodzowność; niesprzedajność; =verbe'sserlich, *a.* niepoprawny; =lichkeit, *f.* niepoprawność; =verblü'mt, *a.* *nieubarwiony; =verbo'rgen, *a.* nieukryty; Un'verbo'ten, *a.* niezakazany; niezabroniony; =verbrau'chbar, *a.* niezużyty; U'nverbre'nnbar, =nnlich, *a.* niespalny; nieuległy spaleniu; =nnbarkeit, *f.* niespalność; niezgorzystość; =verbrü'chlich, *a.* niezłomny, niezachwiany; =ches Stillschweigen niczém nieprzerwane milczenie; =lichkeit, *f.* niezłomność; =verbü'rgt, *a.* niepewny; za który ręczyć nie można; =gtheit, *f.* niepewność; =verdä'chtig, *a.* niepodejrzany; =tigkeit, *f.* niepodejrzliwość; =verda'mmlich, *a.* niepotępliwy; =verdau'lich, *a.* niestrawny; =lichkeit, *f.* niestrawność (potrawy, żołądka); =verde'rblich, *a.* niepodpadający; nieuległy zepsuciu; nieskazitelny; =chkeit, *f.* nieskazitelność; =verde'rbt, =verdo'rben, *a.* niezepsuty; nieskażony; =rbenheit, *f.* nieskażoność; =rdro'ssen, *a.* niezmęczony, pilny, ochoczy; =ner Fleiß pilność trwała; =nheit, *f.* pilność ochocza; niespracowana pilność; =vere'helicht, *a.* nieżonaty; nie-

zamęłna; **-verei'nbar**, **-nbarlich**, *a.* niezgodny; sprzeczny; **-nbarkeit**, *f.* niemożność pogodzenia; niezgodność; **-verfä'lscht**, *a.* niefałszowany; -te Lehre całość w nauce; **-verfä'nglich**, *a.* niepodstępny; **-verfi'nstert**, *a.* niezaćmiony; **-verfüh'rbar**, *a.* nie dający się uwieźć; **U'nvergä'nglich**, *a.* nieznikomy; nie mogący zaginąć; **-chkeit**, *f.* nieskazitelność, wiekuistość; **-verge'ssen**, *a.* niezapomniany; niezapomniony; **-verge'ßlich**, *a.* w wiecznéj pamięci zostający; **-chkeit**, *f.* wieczna pamięć czego; **-verglei'chbar**, *a.* nie mogący iść w porównanie; **-chlich**, *a.* niezrównany; **-chlichkeit**, *f.* nieporównaność; **-vergo'lten**, *a.* nienadgrodzony; niezapłacony; **-verhä'ltnißmäßig**, *a.* nierówny; niestósowny; niestosunkowy; **-verhei'rathet**, *a.* bezżenny; bezżeniec; **-verho'fft**, *a.* niespodziany; **-verhoh'len**, *a.* nie kryjąc się; nie tając sie; **-verjäh'rbar**, *a.* niezadawniony; **-verjäh'rt**, *a.* nieprzedawniony; **U'nverkäu'flich**, *a.* niepokupny; **-verkau'ft**, *a.* nieprzedany; **-verke'nnbar**, *a.* niemylny; oczywisty; **-rkeit**, *f.* oczywistość; wyrazność oczywista; **-verla'ngt**, *a.* u. *ad.* nieżądany; bez żądania; **-verle'tzbar**, **-verle'tzlich**, *a.*, U'nverwu'ndbar; nienaruszalny; nietykalny; **-verle'tzbarkeit**, *f.* nietykalność; nienaruszalność; **-verle'tzt**, *a.* cały, nieskazitelny; nietknięty; **-verlie'rbar**, *a.* niezgubny; **-verlo'ren**, *a.* niestracony, niezgubiony; **U'nvermäh'lt**, *a.* niepoślubiony; s. a. U'nverhei'rathet; **-vermei'dlich**, *a.* nieuchronny; **-dlichkeit**, *f.* nieuchronność; **-verme'rkt**, *a.* niespostrzeżony; es ist — geschehen znienacka się stało; **-vermie'thet**, *a.* niewynajęty.

U'nvermögen, *n.* niemożność; niemoc; niedołężność; **-vermö'gend**, *a.* niemajętny; niedołężny; (zu etwas) niemogący czego uczynić; **-vermu'thet**, *a.* niespodziewany; **verneh'mlich**, *a.* niewyraźny; **-chkeit**, *f.* nierozumiałość; niewyraźność; **U'nvernu'nft**, *f.* nierozsądek; nierozum, **-vernü'nftig**, *a.* nierozsądny; bezrozumny; **-verpfli'chtet**, *a.* nieobowiązany; **-verri'chtet**, *a.* nieuskuteczniony; niesprawiony; **-verrü'ckt**, *a.* nieporuszony; niezmienny; **-verschä'mt**, *a.* bezwstydny; bezczelny; **-theit**, *f.* bezwstydność; bezczelność; **-verschie'blich**, *a.* niezwloczny; **-verschlie'ßbar**, *a.* niezamykalny; **-verschu'ldet**, *a.* niezasłużony (kara); **-verschu'ldetermaaßen**, **-determeise**, *ad.* bez winy; nie zasłużywszy na to; **U'nverschwie'gen**, *a.* niedyskretny; niedochowujący tajemnicy; **-verschwie'genheit**, *f.* niedyskretność; **U'nverse'hens**, *a.* u. *ad.* niespodzianie; niechcący; **-verseh'rbar**, **-rlich**, *a.* nienaruszony; cały; **-verseh'rt**, *a* nieuszkodzony; nienaruszony; **-versie'gbar**, **-glich**, *a.* niezatkany; **-versie'gelt**, *a.* niezapieczętowany; **-versöh'nlich**, nieprzebłagany; nieskłonny do pojednania; **-chkeit**, *f.* zawziętość; niepojednalność; **-verso'rgt**, *a.* nieopatrzony; **-versta'nd**, *m.* nierozum; bezrozum; **-verstä'ndig**, *a.* nierozumny; **-verstä'ndlich**, *a.* niezrozumiały; **-chkeit**, *f.* niezrozumiałość; **-versu'cht**, *a.* niedoświadczany; **-verti'lgbar**, *a.* nie dający się wyniszczyć; **-verträ'glich**, *a.* niezgodliwy; niezgodny; **-chkeit**, *f.* niezgoda, niezgodność.

U'nverthei'digt, *a.* nieobronny; niewarowny; **-vertrei'bbar**, **-blich**, *a.* niepozbyty; **U'nverwah'rt**, *a.* nieschowany; **-verwa'ndt**, *a.* nieporuszony, niewzruszony; **-verweh'rt**, *a.* wolny; niewzbroniony; **-verwei'gerlich**, *a.* u. *ad.* nieodmówny; bez sprzeczki; bez wymówki; **-verwei'lt**, *n.* niezwłoczny; —, *ad.* niebawem; **U'nverwe'lklich**, *a.* niezwiędły; **-lichkeit**, *f.* niezwiędłość; **-verwe'lkt**, *a.* niezwiędły; **-verwe'rflich**, *a.* nieozdrzutny; niezasługający na nieprzyjęcie; **-chkeit**, *f.* nieodrzutność; **-verwe'slich**, *a.* niepróchniejący; **-chkeit**, *f*, bezpieczność od zgnilizny; **-verwi'scht**, *a.* niezatarty; **-verwo'rren**, *a.* niezawikłany; niezakłócony; **-verwu'ndbar**, *a.* nie mogący być ranionym; **-dbarkeit**, *f.* niemożność odebrania rany; **-verwu'ndet**, *a.* nieranny; niezraniony; **-verwü'stet**, *a.* niepożyty; niespożyty; niezniszczały; **-verwü'stlichkeit**, *f.* niemożność spustoszenia.

Un'verza'gt, *a.* niezwątpiały; nieulękły; —, *ad.* nieulękle; **-gtheit**, *f.* nieulękłość, nielękliwość; odwaga; **-verzeh'rt**, *a.* niedojadły; niezjedziony, niestrawiony; **U'nverzeih'lich**, *a.* nie do przebaczenia; **-verzi'nslich**, *a.* bezodsetkowy; bezprocentowy; **-verzü'glich**, *a.* niezwłoczny, bezzwłoczny; **-volle'ndet**, *a.* nieukończony; niedokończony; *Spl.* niedokonane; **-vollkommen**, *a.* niezupełny, niekompletny; niedoskonały; **-nheit**, *f.* niezupełność; niedoskonałość; **-vollständig**, *a.* niezupełny, niecały; **-gkeit**, *f.* niezupełność; niecałość; **-vorberei'tet**, *a.* niezprzygotowany; -teter Weise bez przygotowania; **-vordenklich**, *a.:* seit -cher Zeit od czasu niepamiętnego; **-vorgesehen**, *a.* niezprzewidziany; **-vorgreiflich**, s. U'nmaaßgeblich; **-vorsätzlich**, *a.* niezamierzony; nieumyślny; **U'nvorsicht**, *f.* nieostrożność; **-vorsichtig**, *a.* nieostrożny; **-tigkeit**, *f.* nieprzezorność; nieostrożność; **-vortheilhaft**, *a.* bezkorzystny; **-ftigkeit**, *a.* bezkorzystność.

U'nwahr, **-wahrhaft**, *a.* nieprawdziwy; **U'nwahrheit**, *f.* nieprawda; nieprawdziwość; **-wahrscheinlich**, *a.* niepodobny do prawdy; **-chkeit**, *f.* niepodobieństwo do prawdy; **-wa'ndelbar**, *a.* nieodmienny;

zawsze jednaki; -wa'ndelbarkeit, *f.* nieodmienność.

U'nweg, *m.* bezdroże; manowiec; -gsam, *a.* bezdrożny; -gsamkeit, *f.* bezdrożność.

U'nweiblich, *a.* niekobiecy; *ad.* nie po kobiecemu; -wei'gerlich, *a.* bez oporu; -weise, *a.* niemądry; —, *ad.* niemądrze; -weisheit, *f.* niemądrość.

U'nweit, *ad.* niedaleko; blisko (czego); (von etwas) niedaleko czego.

U'nwerth, *a.* niewart; niegodny; —, *m.* niewartość; niegodność; małoważność;

U'nwesen, *n.* nieład; nieporządek; bałamuctwo; nieszyk; sein — treiben swawolić; U'nwesentlich, *a.* nieistotny; niestanowczy; -wetter, *n.* niepogoda.

U'nwichtig, *a.* nieważny; małoważny; -gkeit, *f.* małoważność; nieważność; -widerle'gbar, -glich, *a.* niezbity; -nwiderru'flich, *a.* nieodwołalny; nie mógący być cofnionym; -widerse'tzlich, *a.* nie opierający się; -widerspre'chlich, *a.* niezaprzeczony, niesprzeczny; -widersteh'lich, *a.* nieodporny; nieodparty; -wiederbri'nglich, *a.* niepowetowany; niewynagrodzony; bezzwrotny; -chkeit, *f.* niezwrotność.

U'nwille, U'nwillen, *m.*, -willigkeit, *f.* niechęć; markotność; -nwillig, *a.* niechętny; nieukontentowany; markotny; gniewający się; -willkommen, *a.* niepożądny; niemiły; -willkürlich, *a.* pomimowolny; nimowolny; -wirksam, *a.* nieskuteczny; bezskuteczny; -mkeit, *f.* bezskuteczność; U'nwi'rthbar, *a.* pusty; niezamieszkały; -wissend, *a.* u. *ad.* nie wiedzący; nie wiedząc; nieumiejętny; (in etwas) nieznający czego; -wissender, *m.* nieumiejętny; -wissenheit, *f.* niewiadomość; -wissenschaftlich, *a.* nienaukowy; U'nwissentlich, *a.* u. *ad.* niewiadomy; niepowiadomy; niewiedząc; U'nwitzig, *a.* niedowcipny.

U'nwohl, *a.* niedobrze się mający; mir ist — niedobrze mi jest; mir wird — źle mi się robi; -wohlsein, *n.* słabość; niezdrowie; -nwohnbar, *a.* w którym mieszkać nie można; -würdig, *a.* niegodny; -rdigkeit, *f.* niegodność; niegodziwość; -zahl, *f.* niezliczone mnóstwo; niezliczona liczba, ilość; Unzah'lbar, *a.* niewypłatny; nie mogący być wypłaconym; -lbarkeit, *f.* niewypłatność; Unzäh'lig, -zäh'lbar, *a.* nieprzeliczony; niezliczony; -ge Mal Bóg wie ile razy; -lbarkeit, *f.* niezliczoność; U'nzart, *a.* niedelikatny; -zartheit, *f.* niedelikatność.

U'nze, *f.* uncja.

U'nzeit, *f.* niewczas; niewczesna, zła, niewłaściwa pora; Jmdm. zur — kommen przybyć komu nie w porę, w niedogodnym czasie; U'nzeitig, *a.* niewczesny; -ge Frucht niedoszły płód; -ge Geburt niewczesne rodzenie

U'nzenpe'rle, *f.* drobna perła (jakie się na wagę sprzedają); -nweise, *a.* u. *ad* na uncje (sprzedawać).

U'nzerbre'chlich, *a.* nie dający się złamać; -chkeit, *f.* niestłukliwość; niezłomność; niekruchość; -zerstö'rbar, *a.* nie mogący być zniszczonym; niezburzysty; niepodległy wywróceniu; -rkeit, *f.* niezburzystość; niepodobieństwo do zniszczenia;

U'nzerthei'lt, *a.* nierozdzielony; nierozdzielny; -zertre'nnbar, -nnlich, *a.* nierozłączny; -cher Gefährte nieodstępny towarzysz.

Unzia'lbuchstabe, s. Uncia'lbuchstabe.

U'nziemend, -ziemlich, *a.* nieprzystojny; -ziemlichkeit, *f.* nieprzystojność.

U'nzierde, *f.* nieozdobność, -nzierlich, *a.* nieozdobny; nieelegancki; -zierlichkeit, *f.* nieozdobność; nieelegancja.

U'nzucht, *f.* wszeteczna rozpusta; (treiben) wszeteczeństwa się dopuszczać; -züchtig, *a.* lubieżny; wszeteczny; -züchtiger, *m.* sprośnik; -züchtige, *f.* sprośnica; -züchtigkeit, *f.* wszeteczeństwo; bezwstyd.

U'nzufrie'den, *a.* niekontent; (mit etwas) niekontent z czego; (mit sich selbst) niekontent z siebie samego; -nheit, *f.* nieukontentowanie; nieprzestawanie na swojém; -zugä'ngig, -zugä'nglich, *a.* niedostępny; nieprzystępny; -chkeit, *f.* niedostępność; nieprzystępność; -zukömmlich, *a.* niestósowny; niewłaściwy; -zulänglich, *a.* niewystarczający; niedostateczny; -chkeit, *f.* niedostatek; -zulä'ssig, *a.* niedopuszczalny; niedopustny; -gkeit, *f.* niedopuszczalność; -zünftig, *a.* niecechowy; -zu'rechnungsfähig, *a.* niepoczytany; -gkeit, *f.* niepoczytaność; -zureichend, s. Unzulä'nglich; -zusa'mmenhängend, *a.* u. *ad.* bez związku; U'nzuständig &c., s. U'nzukömmlich &c.; Unzutre'ffend, *a.* nietrafny; -zuverlä'ssig, *a.* niepewny; na którego się spuścić nie można; -gkeit, *f.* niepewność; U'nzuversi'chtlich, *a.* nie mający otuchy; -zweckmäßig, *a.* nieodpowiadający celowi; -gkeit, *f.* niestósowność; niedogodność; -zweideutig, *a.* niedwójznaczny; wyraźny, jasny; -zwei'felhaft, *a.* niewątpliwy; -ftigkeit, *f.* niewątpliwość.

Ü'ppig, *a.* bujny; zbytkowny; —, *ad.* zbytkownie; ze zbytkiem; (verliebt, wollüstig) lubieżny, rozpustny; Üppigkeit, *f.* bujność; zbytkowność; zbytkowanie; rozpusta.

Ur, *m.* *Ng.* (Urochs, Auerochs) tur; żubr.

Ur-, *a.* pra—; prapra—; początek; początkowy; *głowa; główno; U'rahn, *m.* praszczur; -nfrau, *f.* prababka; -nherr, s. U'rahn; U'ralt, *a.* starodawny; bardzo stary; starożytny; -alter, *n.*: von -rs her od dawniejszych czasów; -tes Geschlecht wiekopomne pokolenie; -ältern,

pl. dawni przodkowie; praszczury; prapradziadowie; -älterva'ter, m. praprapradziad; -rmutter, f. praprababka; -alterthum, n. starodawność; odległa starożytność.
Ura'n, Ura'nium, Ura'nmetall, n. Ng. Schdk. ur; Ura'n, a. urowy; uranowy; -nerz, n. Bw. uranowy kamień.
U'ranfang, m. pierwszy początek; -anfänge, pl. istotne początki; -anfä'nglich, a. pierwotny.
Ura'ngestein, s. Ura'nerz; -nglimmer, m., Ura'nium, n. Bw. uranit; Urani'den, m. pl. Bw. uraniaki; Uranographie', f. Stk. opisanie nieba; U'ranos, U'ranus, m. Uran; den — betreffend Uranowy.
Urba'n, a. grzeczny; -nitä't, f. grzeczność.
U'rban, m. npr. Urban; den — betreffend Urbański.
U'rbar, a. uprawny; orny; urodzajny; (machen) uprawić (grunt); -rma'chung, f. karczowanie; zamienienie na rolą.
U'rbedeu'tung, f. pierwotne znaczenie; -begi'nn, m. pierwszy początek; -begri'ff, m. pierwszy, pierwiastkowe wyobrażenie; -besta'ndtheil, m. Nll. istotny początek; U'rbewe'gung, f. pierwiastkowy ruch; pierwszy ruch; -bewoh'ner, m. pierwotny mieszkaniec; -rbild, m. oryginał (obraz); -born, s. U'rquell; U'rdeutsch, a. pierwiastkowo Niemiecki; U'rdeutscher, m. pierwiastkowy Niemiec; -eltern 2c., s. U'rältern 2c.; -enkel, m. prawnuk; -enkelin, f. prawnuczka.
U'rfehde, f. Gsch. przysięga zaręczająca niemszczenie się za krzywdę lub areszt.
U'rform, f kształt pierwiastkowy; -gebi'rge, n. Bw. góry pierwotne; -geist, m. duch pierwotny; -geschichte, f. historja o początkach rodu ludzkiego; -gott, m. Myth. bożek pierwotny.
U'rgroßä'ltern, pl. pradziadowie; -großvater, m. prapradziad; -großmutter, f. praprababka. [przyczyna.
U'rgrund, m. grunt pierwotny; pierwsza
U'rheber, m. sprawca czego; autor; twórca; intellectueller —, Rw. podżegacz; -heberin, f. sprawczyni; twórczyni; autorka; U'rheberschaft, f. powodnictwo; autorstwo.
U'rian, m. iron. (Teufel) Urjan; Jogomość; **Pan duchnik; **Filip z konopi.
Uri'as, m. npr. Bild. Urjasz; den — betreffend Urjaszowy; -sbrie'f, m. list Urjaszowy; *zgubny dla oddawczy.
Uri'n-, m. uryna; mocz; den — lassen uryną, puszczać; Uri'n, a. urynny; urynowy; -nähnlich, a. urynowaty; -ntreibend, a. pędzący urynę.
U'rkraft, f. Nll. pierwiastkowa siła.
U'rkügelchen, n. dim. Nll. pierwotek.
U'rkunde, f. dokument; akt; pismo urzędowe; zu Urkund dessen, Rw. w dowód tego; U'rkunden-, a. dokumentny; urzędowy; autentyczny; -kunden, s. Beu'rkunden; -kundensa'mmlung, f. zbiór dokumentów; -kundlich, a. dokumentny, urzędowny; autentyczny.
U'rlaub, m. urlop; (auf) za urlopem; U'rlauber, m. Kw. urlopnik.
U'rlicht, n. światło pierwotne; -mensch, m. pierwszy człowiek; -mutter, f. pier-
U'rne, f. Nll. urna. [wsza matka.
U'rochs, s. Ur, Au'erochs.
Urplö'tzlich, a. u. ad. z wielką nagłością; w momencie.
U'rquell, m. pierwsze źrzódło; przedni pochód; U'rrecht, n. Philos. piérwopis.
U'rsache, f. przyczyna; powód; nicht —! *nie ma za co! niema zaco! -sächlich, a. przyczynowy; -sachzusa'mmenhang, m. Philos. Rw. związek przyczynowy.
U'rschönheit, f. piękność pierwotna; piękność najdoskonalsza; -schrift, f. oryginał; pierwopis; -sitz, m. pierwsze siedlisko; U'rsprache, f. język pierwotny; -sprung, m. pochodzenie, początek; s. a. U'rquell; -sprünglich, a. pierwiastkowy; początkowy; -chkeit, f. pierwiastkowość; -sprungszeu'gniß, n. Stw. H. świadectwo pochodzenia; -stamm, m. pierwsze po-
U'rstier, s. Ur, Au'erochs. [kolenie.
U'rstoff, m. Nll. pierwiastek; -stoffleh're, f. atomystika; -stofftheil'chen, n. dim. atom.
U'rsula, f. npr. Urszula; -li'nerinnen, f. pl. Kg. Urszulinki (zakonnice); -li'nerno'nne, f. Urszulka, Urszulinka.
U'rtel, U'rtheil, n. Rw. wyrok; ein — fällen, sprechen wyrok wydać, orzec; (Beurtheilung) sąd, zdanie o kim, o czém.
U'rtext, m. Litt. osnowa piérwotna; -theil, theilchen, n. dim. Nll. cząstka pierwotna.
U'rtheilen, vn. (h.) sądzić o czém; -theilskra'ft, f. władza sądzenia; -lsprotoko'll, n. Rw. sentencjarz; -lsspre'chen, n. wydanie wyroku; -lsspru'ch, m. wyrok.
U'rthiere, n. pl. Nll. piérwotne zwierzęta.
U'rton, m. pierwotny ton; -typus, m. piérwowzór.
U'rur-, a. prapra—; U'rurgroßva'ter, m. prapradziad.
U'rvertra'g, m. piérwotna umowa.
U'rvolk, n. lud piérwotny.
U'rwähler, m. Stw. prawyborca; wyborca piérwotny.
U'rwelt, f. świat pierwotny oder pierwiastkowy; świat przedpotopowy; U'rweltlich, n. Ng. Nll. przedpotopowy; -wesen, n. najpierwsza istność; praistota; -rwort, n. Spl. (Stamm-, Wurzelwort) prasłowo; prasłow; pierwiastek; pierwiastkowe słowo; słowo pierwotne; U'rzeit, f. czas pierwotny od. pierwiastkowy; praczas.
Usa'nz, f. H. (Handelsgebrauch) uso, zwy-

czaj; termin trzydziestodniowy w prawie wekslowém; **U'sowechsel**, *m.* weksel *a uso*; **Usue'll**, s. Gebräu'chlich.
Usurpa'tor, *m.* uzurpator; przywłaszczyciel; **-rpi'ren**, *va.* uzurpować, nieprawnie sobie przywłaszczyć

Utensi'lien, *f. pl.* utenzylja; sprzęty.
Utopie', *f.* *utopia, kraj nie exystujący nigdzie; s. a. Schlara'ffenla'nd; Nirgendheim, *m.*
Utraqui'st, *m. Kg.* utrakwista; **-qui'stisch**, *a.* w obu sposobach, językach.

V.

Vaca'nt, *a.* wakujący; opróżniony; wolny; **Vaca'nz**, *f.* wakans; **-nzprediger**, *m.* kaznodzieja zastępujący ambonę osieroconą.
Vaccinatio'n, *f. Hlk.* wakcynacja; szczepienie ospy; **-ni'ren**, *va.* ospę szczepić.
Vaci'ren, *vn.* (h.) wakować; stać otworem.
Vag, *a.* nieoznaczony; niepewny; nieokreślony.
Vagabu'nd, *m.* włóczęga; tułacz; wałkoń; **-bundi'ren**, *vn.* (h.) włóczyć się, wałęsać się; **-bundi'rend**, *ppr.* tułający się; wałęsający się; tułacki; **-bu'ndenwesen**, **-nthum**, *n.* włóczęgostwo; wałęsanie się.
Valedictio'nsact, *m.* uroczystość; pożegnanie uczniów opuszczających szkoły.
Valenti'n, *m. npr.* Walenty; Walek.
Vale't, *m.* walet (w kartach); niżnik; —, *n.* (Abschied) pożegnanie; bywaj zdrów; walete.
Valu'ta, *f. Mzk. H.* waluta, wartość.
Va'mpyr, s. Blu'tsauger.
Vanda'le, *m. Gsch.* Wandal; wandal; *barbarzyniec; **-da'lisch**, *a. Gsch.* Wandalski; wandalski; *barbarzyński; **-da'lenthum**, *n.* wandalszczyzna; **-dali'smus**, *m.* wandalizm.
Vani'lle, *f. Ng.* wanilia; **Vani'llen-**, *a.* waniliowy.
Varia'nte, *f.* warjanta, odmienne czytanie, ustęp (w rękopiśmie itd.); **Variatio'n**, *f.* warjacja (w muzyce); **Varietä't**, *f.* rozmaitość.
Vasa'll, *m. Stw.* wazal; lennik; dannik; hołdownik; **-sa'llenschaft**, **-nwesen**, *n.* wazalstwo, hołdownictwo; lennictwo; mańs two; **Vasa'llin**, *f.* wazalka.
Va'se, *f.* waza; donica, półmisek.
Va'ter, *m.* ojciec; zu seinen Vätern gehen, *przenieść się do wieczności; **Va'ter-**, *a.* ojcowski; **Vä'terchen**, *n. dim.* tatunio; **Va'terhe'rz**, *n.* ojcowskie serce; **-rla'nd**, *n.* ojczyzna; **-rlä'ndisch**, *a.* ojczysty; **-rlandsfreu'nd**, *n.* przyjaciel ojczyzny; patrjota; **-rlandslie'be**, *f.* miłość ojczyzny; **Vä'terlich**, *a.* ojcowski; ojczysty; —, *ad.* po ojcowsku; od ojców przekazany; **Va'terlie'be**, *f.* ojcowska miłość; **-rlo's**, *a.* nie mający ojca; **-rlo'sigkeit**, ojcasierоctwo; **-rmo'rd**, *m.* ojcobójstwo; **-rmö'rder**, *m.* ojcobójca; **-rmö'rderin**, *f.* ojcobójczyni; **-rna'me**, **-rsna'me**, *m.* imię ojca; **-rpfli'cht**, *f.* powinność ojcowska; **-rsbru'der**, *m.* stryj; **-rsbru'ders-**, *a.* stryjeczny; **-rscha'ft**, *f.* ojcostwo; **-rsi'nn**, *m.* umysł ojcowski; **-rsöh'nchen**, *n. dim. iron.* pieszczoszek tatunia; **-rsta'dt**, *f.* ojczyste miasto; **-rste'lle**, *f.* miejsce ojcowskie od. ojca; **-rsti'mme**, *f.* głos ojcowski; głos ojca; **-rthei'l**, *m.* u. *n. Rw.* część po ojcu przypadająca; **-rtö'chterchen**, *n. dim.* pieszczoszka tatunia; **-rtreu'e**, *f.* wierność ojcowska; **-ru'nser**, *n. Bibl.* ojczenasz; **-rwi'lle**, *m.* wola ojcowska; **-rwü'rde**, *f.* godność ojcowska; **-rzo'rn**, *m.* gniew ojcowski.
Vaudevi'lle, *n. Sb.* krotochwila; fraszka dramatyczna.
Vede'tte, *f. Kw.* czata; wideta.
Vegetabi'lien, *f. pl.* rośliny; **-bi'lisch**, *a.* roślinny; **-getaria'ner**, *m.* ziołojadacz; **-tatio'n**, *f.* wegietacja; roślinność; **-geti'ren**, *vn.* (h.) wegietować; istnić; bytować; dyszéć.
Vehm, **Veh'me** ꝛc., s. Fehm, Feh'me ꝛc.
Vei'lchen, *n. Ng.* fijołek; fijałek; **-lchen-**, *a.* fjołkowy; fijałkowy; **-nbee't**, *n.* grzęda fjołkami zasadzona; **-nblau'**, **-nfa'rben**, *a.* fijałkowy (co do koloru); fjoletowy; **-nkra'nz**, *m.* wieniec fijołków; **-nsa'ft**, *m. Hlk.* sok fijałkowy; **-nstrau'ß**, *m.* bukiet z fijołków; **-nwu'rz**, *f.* korzeń fjałkowy.
Veit, *m npr.* Wit; **-tsta'nz**, *m. Hlk.* taniec świętego Wita (choroba).
Veli'n, **-npapie'r**, *n.* papier welinowy; **Veli'n-**, **-npapie'r**, *a.* welinowy.
Velocipe'd, **-di'st** ꝛc., s. Ra'dfahrer ꝛc.
Ve'lten, *m. npr.* Walek.
Ve'ne, *f. Zk.* żyła; **Ve'nen-**, *a.* żylny.
Vene'dig, *n. Geog.* Wenecja; (von, aus) Wenecki; **-diger**, **-netia'ner**, *m.*, **-digerin**, **-netia'nerin**, *f.* Wenecjanin; Wenecjanka; **Vene'disch**, **Venetia'nisch**, *a.* Wenecki.
Vene'risch, *a.* weneryczny; kiławy.
Venetia'ner ꝛc., s. Vene'dig ꝛc.
Venti'l, *n. Mech.* zapadka; klapka (w pompie); **-ntilatio'n**, *f.* przewietrzenie; przewiewanie; **-tila'tor**, *m.* młynek (w oknie); wiejnik; przewiewnik; **-tili'ren**, *va.* przewietrzać; *rozważać; *rozbierać

Ve'nus, *f. Myth.* Wenera; **-sbe'rg**, *m. Zk.* wzgórek Wenery; **-sbeu'le**, *f. Hlk.* dymienica (weneryczna); kiławiec; **-skra'nk-heit**, **-sseu'che**, *f. Hlk.* weneryczna choroba; franca; kiła.

Vera'bfolgen, *va.* wydać co (komu, na żądanie); (lassen) kazać wydać; **-lgung**, *f.* wydanie; puszczenie; wręczenie.

Vera'breden, *va.* (etw.) umówić się względem czego; **-bredung**, *f.* umówienie się; umowa; der — gemäß stósownie do umowy; **-breichen**, *va.* oddać komu co; **-bsäumen**, *va.* zaniedbać; verabsäumt omieszkany, zaniedbany; **-mung**, *f.* omieszkanie, zaniedbanie; **-bscheuen**, *va.* brzydzić się kim lub czém; **-bscheuung**, *f.* obrzydliwość; zgroza; **-ngswü'rdig**, *a.* obrzydliwy; **-a'bschieden**, *va.* pożegnać; rozpuścić (wojsko); odprawić (ze służby); verabschiedet odstawny; **-dung**, *f.* odprawienie, rozpuszczenie (wojska); abszytowanie; **-acci'sen**, *va.* akcyzę ob. opłatę nałożyć na co; **-accordi'ren**, *va.* zgodzić się z kim o czém; ugodzić co; **-a'chten**, *va.* gardzić, pogardzać, wzgardzić czém lub kim; **-ä'chter**, *m.* gardziciel; pogardzający; **Vera'chtet**, *pp.* pogardzony; **-ä'cht-lich**, *a.* u. *ad.* pogardliwy; z pogardą; podły; sich — machen podlić się; **-chkeit**, *f.* pogardliwość; nikczemność; **-a'chtung**, *f.* pogardzanie czém; pogarda; **-ngswe'rth**, **-ngswü'rdig**, *a.* godzień pogardy, na wzgardę zasługujący.

Veräh'nlichen, *va.* upodobnić; asymilować; **-lichung**, *f.* upodobnienie; **-allge-mei'nern**, *va.* uogólnić; **-rung**, *f.* uogólnienie; **Vera'lten**, *vn.* (s.) zestarzéć się; veraltet przestarzały; zastarzały; **-ltetes** Wort, vgl. Gewohnheit zastarzały wyraz, zwyczaj; **-ä'nderbar**, **-rlich**, *a.* zmienny; **-lichkeit**, *f.* zmienność; **Verä'ndern**, *va.* odmienić, zmienić; (sich) odmienić się; **-rung**, *f.* odmiana; zmiana; **-ra'nkern**, *va. Zm. etc.* kotwicami opatrzyć; ankrować; **-nkerung**, *f.* przyciąg; ankry wielkopiecowe; **-a'nlagen**, *va.* szacować; oliczyć; obliczyć; **-a'nlassen**, *va.* (Jmdn.) spowodować kogo do czego; (etwas) stać się powodem do czego; polecić komu co; **-a'n-lasser**, *m.* powód; przyczyńca; **-ssung**, *f.* spowodowanie do czego; powód do czego.

Vera'nschaulichen, *va.* unaocznić co; naocznie przedstawić; **-chung**, *f.* unaocznienie; **Vera'nschlagen**, *va.* anszlagować; wartość lub koszta czego oznaczyć; **-gung**, *f.* oznaczenie wartości lub kosztów czego; anszlagowanie; **Vera'nstalten**, *va.* wyprawić; bankiet; igrzyska; przygotować (bankiet itd.); **-ltung**, *f.* rozporządzenie; przygotowanie, wyprawienie (bankietu); **-a'ntworten**, *va.* odpowiedziéć za co; usprawiedliwić co; (sich) usprawiedliwić się; **-tlich**, *a.* odpowiedzialny; **-tlichkeit**, *f.* odpowiedzialność; **-tung**, *f.* odpowiadanie za co; odpowiedzialność; zur — ziehen, *Rw.* pociągnąć kogo do odpowiedzialności; **-a'rbeiten**, *va.* wyrabiać co; (zu etw.) robić co z jakiego materjału; verarbeitet przerabiany; wyrabiany; **-r-beitung**, *f.* przerabianie; obrabianie; wypotrzebowanie; **-ra'rgen**, *va.* za złe co brać ob. mieć; **-rgung**, *f.* poczytanie za złe; **-a'rmen**, *vn.* (s.) zubożéć; podubożéć; podupaść; —, *va.* (arm machen) podubożyć; verarmt podubożony; podupadły, zubożały; **-mung**, *f.* zubożenie, podubożenie.

Vera'schen, *vn.* (s.) spopieléć.

Verä'stelung, *f.* rozgałęzienie; **-rä'steln**, *va.* rozgałęzić, rozdzielić na gałęzie; (sich) rozgałęzić się; rosnąć w gałęzie.

Verauctioni'ren, s. Versteige'rn; **-au's-gaben**, *va.* wydać, powydawać, rozdać; **-sgabung**, *f. H. etc.* zamieszczenie na wydatek (w dzienniku kasowym); **Ver-äu'ßerlich**, *a.* mogący być pozbytym, sprzedanym, darowanym; **-lichkeit**, *f.* możność pozbycia; **-ßern**, *va.* zbyć, pozbyć; sprzedać; **-ßerung**, *f.* zbywanie, zbycie, przedanie; **-ngsre'cht**, *n.* prawo pozbycia; **-ba'cken**, *va. irr.* (h.) na pieczywo wypotrzebować.

Verba'l-, *a.* słowny; ustny; **-lnju'rie**, *f.* obraza lub obelga słowna.

Verba'llhornen, s. Ballhornisi'ren.

Verba'nd, *m.* wiązarek (w dachu); obwiązka; bandaż.

Verba'nnen, *va.* wygnać, na banicją; skazać; wywołać z kraju; **-ba'nnter**, *m.* wywołaniec; wygnaniec; **-ba'nnung**, *f.* wygnanie; in die — gehen pójść na wygnanie; **-ngso'rt**, *m.* miejsce wygnania; **-ngsu'rtheil**, *n.* wyrok wygnania, na wygnanie skazujący.

Verbau', *m. Bw.* działo.

Verbau'en, *va.* zubudować; w budowle włożyć, na budynki wydać; **-rbau'ern**, *vn.* (s.) schłopiéć; **-bei'nen**, *vn.* (h.) skostniéć; na kość się zamienić; **-rbei'ßen**, *va. irr.* (h.) zakąsić, przekąsić, przejeść co; ugryźć koniec czego; (sich die Zähne) zęby przygryźć; (sich) (o psach) zaciąć się.

Verbe'llen, *va. Jäg.* szczekać na zwierza postrzelonego lub broniącego się; **-be'rg-bar**, *a.* ukrywalny; **-be'rgen**, *va. irr.* (h.) skryć, ukryć co; (sich vor Jmdm.) skryć się przed kim; verborgener Ort miejsce ukryte; **-be'rger**, *m.* ukrywacz; taiciel; **-rgung**, *f.* ukrycie; ukrywanie; **-be'sse-rer**, *m.* poprawiacz; poprawiciel; **Ver-be'ssern**, *aa.* poprawiać; sich — poprawić; **-be'sserung**, *f.* poprawianie; oprawienie; **-ngsfä'hig**, *a.* zdolny do poprawy; **-ngs-fä'higkeit**, *f.* ulepszalność.

Verbe'ten, *va.* modlitwą oddalić co od siebie; —, s. *a.* Verbi'tten; **-rbeu'gen**

(sich), *vr.* (h.) pokłonić się, skłonić się, ukłonić się; **-gung**, *f.* ukłon; pokłonienie się; **-bie'gen**, *va. irr.* (h.) zgiąć; źle lub nadto zgiąć; **-gung**, *f.* skrzywienie; **-bie'ten**, *va. irr.* (h.) zakazać; zabronić; **-bi'lden**, *va.* psuć; oszpecić; fałszywie wykształcić; **-ldung**, *f.* fałszywe wykształcenie; opaczne wychowywanie; **-bi'ldlichen**, *va.* obrazowo przedstawić; **-bind'bar**, *a.* dający się połączyć; **-bi'nden**, *va. irr.* (h.) łączyć; wiązać; powiązać; (ehelich), *Kg.* połączyć węzłem małżeńskim; (sich) połączyć się, związek zawrzéć; Sie werden mich dadurch sehr —, * wielce mnie sobie zobowiążesz Pan; **-ndlich**, *a.* obowiązujący; obowiązany; ich sage Ihnen dafür meinen -chsten Dank jak najobowiązaniéj Panu za to dziękuję; **-chkeit**, *f.* moc obowiązująca; obowiązek; **-bi'ndung**, *f.* połączenie; in — bringen połączyć; (Gesellschaft) towarzystwo; **-gs-bah'n**, *f.* kolej żelazna połączająca dwie inne; **-ngsmi'ttel**, *n.* sposób połączenia; **-gsstri'ch**, *m.*, **-gszei'chen**, *n. Spl.* łącznik.

Verbi'ssen, *pp. Spl.* ukryty; * s. Hä'misch; **-ssenheit**, *f.* zawziętość; **-bi'tten**, *va. irr.* (h.) wypraszać się, wyprosić się od czego; (sich etwas) prosić, żeby czego niebyło; **-ttung**, *f.* deprekacja, wypraszanie się od czego; **-bi'ttern**, *va.* goryczą zaprawić; gorzkiem uczynić; **-bi'tterung**, *f.* rozjątrzenie; **-bla'sen**, *va. irr.* (h.) rozwiać; rozdmuchać; (Farben), *Mal.* farby lekko rozprowadzić; przedąć (instrument); (Glas), *Httk.* szkło na naczynia; wydąć; —, *vn. irr.* (h.) wytchnąć; wysapać się; **-bla'ssen**, *vn.* (h.) wypłowieć (o materjach kolorowych); **-blä'ttern**, *va.* przewracając karty w książce zamylić; **Verble'chen**, *va.* blachą okuć; **-blei'ben**, *vn. irr.* (h.) pozostać; dabei hat es sein — przy tém pozostaje; **-blei'chen**, *vn. irr.* (h.) zblaknąć; wypłowieć; der Verblichene zmarły; **Verblei'en**, *va.* ołowiem zalać; **-ble'nden**, s. Ble'nden; **-ndung**, *f.* zaślepienie, omamienie; **-bli'chener**, *m.* zbledniały; umarły, zmarły; **-blie'bener**, *m.* zostały; verblieben pozostały; **-bli'nden**, *vn.* (h.) zupełnie oślepnąć; **-blü'ffen**, *va.* otumanić, omamić, kogo; —, *vn.* (h.) zmięszać się; verblüfft zmięszany, zrażony; **-blü'ffung**, *f.* odurzenie; **-blü'hen**, *vn.* (h.) okwitać; okwitnąć; —, (h.) okwitnąć i poopadać z kwiatów; verblüht przekwitły; **-rblü'mt**, *a.* * figurowany; pod figurą; figuralny; alegoryczny; **-rblu'ten**, *vn.* (h.) krew z siebie wylać; (sein Leben für Jmdn.) życie oddać, krew przelać za kogo; (sich) stracić zupełnie siły; **-blu'tung**, *f.* ujście krwi; wytoczenie krwi; **-boh'ren**, *va.* zawiercić; źle wiercić; **-rbo'llen**, *vn.* (h.) zesztywnieć; **-bo'llwerken**, *va.* ogrodzić.

Verbo'rgen, *pp.* ukryty; skryty; zakryty.

Verbo'rgen, *va.* (verleihen) wypożyczyć co; **-bo'rgenheit**, *f.* ukrytość; zacisze; ustronie.

Verbo't, *n.* zakaz; **-bo'ten**, *pp.* zakazany; **-tsgesu'ch**, *n. Rw.* prośba zapowiedzenia; **-tsrecht**, *n.* prawo zakazu lub wzbronienia; **-tswidrig**, *a.* wbrew lub przeciw zakazowi; **-brä'men**, *va.* obramować; obszyć; **-rbra'nnt**, *pp.* spalony, opalony, ogorzały; **Verbra'ten**, *va. irr.* (h.) do pieczeni wypotrzebować; przepiec, śpiec, nadto wypiec; **-brau'ch**, *m.* zużywanie; zużycie; odchód, rozchód; **-chbar**, *a.* zużywalny; **-chen**, *va.* używać (dla spotrzebowania); potrzebować; spotrzebować; —, *n.* wypotrzebowanie; **-brau'chs-**, *a.* zużytkowy; konsumpcyjny; **-chsabgabe**, **-chssteuer**, *f. Stw.* akcyza konsumpcyjna od. zużytkowa; **-brau'en**, *va.* na warzenie (piwa itd.) wypotrzebować; **-brau'-sen**, *vn.* (h.) wyburzyć się; przestać szumieć (jak wicher); * wyszumieć się; **-rbre'chen**, *va. irr.* (h.) przewinić, wykroczyć co; —, *n.* zbrodnia; przestępstwo; ein — begehen zbrodnią popełnić; Jmdm. etw. zum — machen za zbrodnią komu co poczytać; **-cher**, *m.* zbrodniarz; przestępca; winowajca; **-cherin**, *f.* winowajczyni; zbrodniarka; **-cher-**, **-cherisch**, *a.* zbrodniczy, występny, kryminalny; **-rbrei'ten**, *va.* rozpościerać, rozszerzać co; es verbreitet sich das Gerücht wieść się rozchodzi; (sich über etw.) obszernie rozprawiać nad czém; **-brei'ter**, *m.* szerzyciel; roznosiciel; **-tung**, *f.* rozszerzanie; rozpowszechnianie; **-bre'nnbar**, **-nnlich**, *a.* spalny; **-rkeit**, *f.* spalistość, spalność; **-bre'nnen**, *va.* spalić; (zu Asche) spalić na popiół; wypalić, wypotrzebować paląc; sparzyć; oparzyć; (sich die Hand am Ofen) spalić sobie rękę o piec; (sich) spalić od. opalić się; (sich den Mund), * spalić sobie gębę oder język; * wypleść co i potém cierpieć za to; verbrannt opalony, ogorzały; spalony; —, *n.*, **-nnung**, *f.* spalenie; sparzenie się.

Verbrie'fen (sich), *vr.* (h.): (sich für Jmdn.) ręczyć za kogo na piśmie; —, *va.* potwierdzić na piśmie; **-bri'ngen**, *va. irr.* (h.) przemarnować, stracić; strawić; zarzucić gdzie (i nie módz znaleźć); **-bri'ngung**, *f.* przemarnowanie; *Rw.* deportacja, zesłanie; **-rbrö'ckeln**, **-rbrö'seln**, *va.* pokruszyć; (sich) pokruszyć się; na okruchy się zamienić; **-rbrü'dern** (sich), *vr.* (h.) (mit Jmdm. sich) pobratać się z kim; pokumać się; verbrüdert pokumany, zbracony; **-rung**, *f.* pobratanie się; **-brü'hen**, *va.* nazbyt oparzyć; (sich) sparzyć się; **-bu'chen**, **-bü'chern**, *va. Stw. Rw.* zaciągnąć, wpisać do ksiąg; **-buh'len**, *vn.* (h.) oddać się rozpuście; verbuhlt lubieżny;

zalotny; —, *va.* na rozpustę przetrwonić oder zmarnować; **Verbuh'ltheit**, *f.* lubieżność; zalotność.

Ve'rbum, *Spl.*, s. Zei'twort.

Verbu'nden, *pp.*, s. Verbi'nden; **-bü'nden** (sich), *vr.* (h.) sprzymierzyć się z kim; die Verbü'ndeten sprzymierzeńcy; **-ndeter**, *m.* związkowy; sprzymierzeniec; **-rbü'rgen**, *va.* (etw.) ręczyć za co; (sein Wort) ręczyć słowem; (sich für Jmdn.) zaręczyć za kogo; **-rgung**, *f.* ręczenie, rękojmia, poręka, zaręczenie; **-bu'tten**, *vn.* (s.) skarłowacić; znikczemnieć (co do wzrostu); **-bu'ttern**, *va.* spotrzebować na masło; **-clausuli'ren**, *va.* *Rw.* opatrzyć klauzulą; dołożyć klauzulę.

Verda'cht, *m.* podejrzenie; Jmdn. in — haben mieć kogo w podejrzeniu; **-dä'chtig**, *a.* podejrzany; sich — machen podejrzenie na siebie ściągnąć; **-chtigen**, *va.* w podejrzenie kogo wprawić, podać; **-tigung**, *f.* posądzanie; **-tsgrund**, *m.* poszlak; **-da'mmen**, *va.* potępić kogo.

Verdä'mmen, *va.* zatamować, zagrodzić; groblą zastawić.

Verda'mmenswe'rth, **-mmlich**, s. Verda'mmungswü'rdig; **-mmlichkeit**, *f.* potępliwość; **-mmniß**, *f.* potępienie; verdammt potępiony, przeklęty; **-mmter**, *m.* potępieniec; **-mmung**, *f.* potępienie kogo; wzkazanie kogo na co; **-ngsu'rtheil**, *n.* wyrok potępiający; **-mmungswü'rdig**, **-menswerth**, *a.* naganny, potępliwy; potępienia godny.

Verda'mpfen, *vn.* (h.) wyparować, jako para ulecić; wyparować co.

Verdä'mpfen, *va.* zagłuszyć; przeszkodzić wzrostowi czego.

Verda'mpfer, *m.* *Ntl.* odświeżacz powietrza; **-mpfung**, *f.* wyparowanie.

Verda'nken, *va.* winnym komu być co; **-dau'en**, *va.* u. *vn.* (h.) trawić; strawić; **-dau'lich**, *a.* strawny, łatwy do strawienia; **-lichkeit**, *f.* strawność; **-dau'ung**, *f.* trawienie; **-ngsmittel**, *n.* środek trawienie ułatwiający; **-ngsschwä'che**, *f.* *Hlk.* zamulenie żołądka; **-ngso'rgan**, **-gswe'rkzeug**, *n.* *Zk.* narzędzie trawienia.

Verde'ck, *n.* *Sw.* pokład (okrętu); **-de'cken**, *va.* przykryć, zakryć, pokryć; verdeckt zakryty, okryty, przykryty, ukryty; -ter Gang kryta droga; **-ckung**, *f.* zakrycie; przykrycie; **-de'nken**, *va.* *irr.* (h.) (Jmdm. etwas) mieć od. uważać od. poczytać komu za złe.

Verde'rb, *m.* zguba; **-de'rben**, *vn.* *irr.* (s.) zepsuć się; zu etw. verdorben sein, *nie być stworzony do czego; —, *va.* *irr.* (h.) zepsuć co, kogo; zniszczyć, zgubić; (es mit Jmdm.), *narazić się komu; **Verde'rben**, *n.* zepsucie (fizyczne i moralne); zguba; Jmdn. in's — stürzen, *o zgubę kogo przyprawić, wtrącić w przepaść; **-de'rbenbri'ngend**, *a.* zgubny; **-de'rber**, *m.* psowacz; psotnik; zagubca; niszczyciel; **-rblich**, *a.* zgubny, szkodliwy; **-rblichkeit**, *f.* zgubność; **-rbtheit**, **-rbniß**, *f.* zepsucie; zepsutość; skażenie; **-deu'ten**, **-deu'teln**, *va.* opacznie, fałszywie, źle co tłumaczyć od. wykładać; **-deu'tlichen**, *va.* wyjaśnić co; jasném, wyraźném uczynić; **-chung**, *f.* wyjaśnienie; **-deu'tschen**, *va.* na Niemieckie przełożyć, przetłumaczyć; **-tschung**, *f.* przekład Niemiecki; **-di'chtbar**, *a.* zgęszczalny; **-tbarkeit**, *f.* zgęszczalność; **-di'chten**, *va.* zgęścić; dychtować; **-di'chter**, *m.* *Mech.* zgęszczalnik; **-di'chtung**, *f.* zgęszczenie; dychtowanie, zgęszczanie; **-ngspre'sse**, *f.* prasa do zgęszczania; **-di'cken**, *va.* zgęścić; verdickt zgęstniały; **-ckung**, *f.* zagęszczenie, zgęszczenie.

Verdi'ct, *n.* *Rw.* wyrok, orzeczenie przysięgłych.

Verdie'nen, *va.* zarabiać; zarobić; zyskać; verdienter Maßen zasłużenie, słusznie, sprawiedliwie; **-die'nst**, *m.* zarobek; —, *n.* zasługa; (nach) wedle zasługi; Mann von vielen -sten um den Staat, *mąż wiele zasług w kraju mający; **-stkreuz**, *n.* *Stw.* krzyż zasługi; **-nstlich**, *a.* będący zasługą; zasługujący na wdzięczność, nagrodę; **-chkeit**, *f.* zasługa jako przymiot; **-nstlos**, *a.* nie mający żadnéj zasługi; bez zasług; **-nstorden**, *m.* *Stw.* order zasługi; **-nstvoll**, *a.* pełen zasług; **Verdie'nt**, *pp.*, s. Verdie'nen.

Verdi'ng, *m.* wynajęcie; **-di'ngen**, *va.* *reg.* u. *irr.* (h.) za umówione wynagrodzenie oddać komu kogo lub co w jakim celu; (sich Jmdm. in die Kost) nająć, zgodzić sobie stół u kogo; (sich an Jmdn.) nająć się komu; **-rdi'ngung**, *f.* najem; najęcie; wynajęcie; zamówka; **Verdo'lmetschen**, *va.* przetłumaczyć; przełożyć; wytłumaczyć; **-tschung**, *f.* przetłumaczenie; przekład, wykład; **-do'nnern**, *vn.* (s.): es verdonnert ustaje łoskot czego; —, *va.* *s. Veru'rtheilen; **-do'ppeln**, *va.* podwoić; verdoppelt dwójnasobny, podwójny, podwojony; **-lung**, *f.* podwojenie; **-do'rben** ꝛc., s. Verde'rben ꝛc.; **-do'rren**, *vn.* (s.) suchnąć (jak drzewo, trawa, ręka); verdorrt uschły; suchy; **-rrtheit**, *f.* oschłość; **-rrung**, *f.* uschnienie; **-drä'ngen**, *va.* wypierać, wyprzéć, wyparować, wyrugować kogo, co; verdrängt wyparty; **-ngung**, *f.* wyparcie; **-ngsappara't**, *m.* *Ntl.* wypieradło; **-dre'chseln**, *va.* na toczenie używać; **-dre'hen**, *va.* przekręcać, przekręcić; (Jmdm. das Wort im Munde), *przekręcać, co się z ust zyjch usłyszy; (die Augen) przewracać oczy; (das Recht), *prawo przekręcać, łamać, wykręcać; -ter Kopf, *głowa przewrotna, przewrócona; **-dre'her**, *m.* matacz; wykrętnik, wykrętarz; verdreht przekręcony, wykręcony;

przewrotny; **-dreh'theit,** *f.* przewrotność; **-dre'hung,** *f.* przekręcenie; wykręcenie; **-drei'fachen,** *va.* potroić; troić; **-chung,** *f.* potrojenie.

Verdrie'ßen, *vn. irr.* (h.) obruszyć się na co; rozgniewać; znudzić; **es verdrießt mich etwas** przykro mi co jest: markotno mi; **-ßlich,** *a.* markotny; nieukontentowany; markotliwy; -ßliche Miene kwaśna mina; — przykry, niemiły; **-ßlichkeit,** *f.* markotność; zwada, sprzeczka; **-dro'ssen,** *a.* niechętny, leniwy, nieskory do czego; **-dro'ssenheit,** *f.* markotność, opieszałość.

Verdru'cken, *va.* na druk spotrzebować; fałszywie wydrukować; omylić się w druku. [zmartwienie.

Verdru'ß, *m.* przykrość; nieprzyjemność;

Verdu'ften, *vn.* (s.) przestać pachnąć: stracić zapach; verduftet odparowany; **-ftung,** *f.* odparowanie, odparowywanie; **-du'mmen,** *vn.* (s.) zgłupieć; —, *va.* głupim zrobić od. czynić; **-mung,** *f.* zgłupienie.

Verdu'ngen, *pp.* ugodzony; zgodzony: **-rdu'nkeln,** *va.* zaciemniać; *przyćmić (czyję sławę); verdunkelt zaćmiony; przyćmiony; zasłoniony; **-kelung,** *f.* zaćmienie; **-dü'nnbar,** *a.* rozrzedzalny; **-dü'nnen,** *va.* rozrzedzić; roztworzyć; verdünnend przerzedzający; **-nnung,** *f.* przerzedzenie; rozrzedzenie; **-du'nsten,** *vn.* (s.) parować; ulatniać się; —, *va.* ulatniać, wyparować co; **-du'nstung,** *f. Ntl.* wyparowanie; **-rdü'nstung,** *f.* ulotnienie; **-du'rsten,** *vn.* (s.) umrzéć, zginąć z pragnienia; **-dü'stern,** *va.* zaciemnić; przyćmić; **-du'tzen,** *va.* w zadumienie wprawić; verdutzt zdumiały, osłupiały; **-e'deln,** *va.* ulepszyć; poprawić; uszlachetnić (serce, naturę ludzką, uczucia); **-e'delung,** *f.* udobrzenie; **-e'dler,** *m.* ten co uszlachetnia; **-lungsschu'le,** *f.* szkółka poprawna, lub szczepienia.

Vere'helichen, *va.* dać w małżeństwo; wydać za mąż; ożenić; (mit Jmdm.) wydać za kogo; (sich) ożenić się; pójść za mąż: verehelichte N. po mężu N.; **-e'helichte,** *f.* zaślubiona; zamężna; **-chung,** *f.* zaślubienie; zamęście; **-e'hren,** *va.* czcić, uwielbiać kogo; (Jmdm. etw.) ofiarować komu co w darze, dla okazania czci; **-rer,** *m.* wielbiciel; czciciel; **-rerin,** *f.* czcicielka; wielbicielka; **-rung,** *f.* czczenie; cześć; Jmdm. seine — bezeigen cześć, czczenie komu oddawać; (Geschenkmachung) ofiarowanie czego (w darze); **-ngswe'rth, -swü'rdig,** *a.* czcigodny; **-swü'rdigkeit,** *f.* czcigodność; **-ei'den, -ei'digen,** *va. Rw.* przysięgę od kogo odebrać; (sich) przysięgę składać; vereidet przysięgły, przysiężny poprzysięgły; **-dung, -digung,** *f.* odbieranie, składanie przysięgi; zaprzysiężenie; s. Beei'den.

Verei'n, *m.* związek; stowarzyszenie; — für Vorschuß u. Credit, *H.* stowarzyszenie zaliczkowe i kredytowe; — für Consum, *H.* stowarzyszenie spożywcze lub konsumcyjne; **-ei'nbar, -rlich,** *a.* dający się połączyć z czém; *dający się z czém pogodzić; **-nbaren,** s. Verei'nen; **-nbarung,** *f.* połączenie; zjednoczenie; mündliche — umowa; **-nen, -nigen,** *va.* połączyć; zjednoczyć; (sich) połączyć; — pogodzić; **-nfachen,** *va.* ujednostajnić; sprościć, uprościć; **-nfachung,** *f.* uproszczenie; **-nigen,** s. Verei'nen; **-niger,** *m.* połączyciel; **-nigung,** *f.* połączenie; **-ngsbahn,** *f.* (Eisenbahn) łącznia; **-smi'ttel,** *n.* sposób połączenia; **-spu'nkt,** *m.* punkt połączenia; **-swo'rt,** *n.* wyraz łączący; **-ei'nnahmen,** *va.* pobrać, zaperceptować; **-ei'nsamen,** *va.* usamotnić; **-mung,** *f.* wyosobnienie; osamotnienie; **-ngsgese'tz,** *n. Stw.* ustawa o stowarzyszeniach; **-srecht,** *n. Stw.* prawo stowarzyszenia się.

Verei'nt, *pp.* połączony; wspólny; **-ei'nzeln,** *va.* rozdrobnić na pojedyncze, poszczególne części; *H.* cząstkowo, pojedyńczo przedawać; po jedyńczyć; **-nzelung,** *f.* pojedyńczenie.

Verei'sen, *vn.* (s.) *Ntl.* zlodowacieć; *Mech.* w żelazo się zamienić; —, *va. Mech.* żelazem powlec; **Verei'teln,** *va.* próżności nauczyć; udaremnić, w niwecz obrócić; vereitelt werden spełznąć na niczém; **-telung,** *f.* zniszczenie, zniweczenie; **Verei'tern** (sich), *vr.* (h.) *Hlk.* zaropieć; **-re'keln,** *va.* zbrzydzić komu co; **-e'nden,** *vn.* (h.) zdechnąć, zdychać; usnąć; **-e'ngen,** *va.* ścieśniać; **-gung,** *f.* ścieśnianie, ścieśnienie; **-e'rben,** *va.* (Jmdm., etw.) w puściznie przekazać; **-e'rblich,** *a.* ulegający dziedziczeniu; **-e'rzen,** *va. Httk.* w kruszec obrócić; metalizować; **-re'ssen,** *va.* przejeść co; na jedzenie stracić; **Vere'wigen,** *va.* uwiecznić; verewigt zmarły; do wieczności przeznaczony; **-gung,** *f.* uwiecznienie; **-fah'ren,** *vn. irr.* (s.) postąpić, postępować; (des Todes) rozstać się z tym światem; —, *va. irr.* (h.) (den Weg) drogę wyjeździć, jeżdżeniem doły wyboje w niéj porobić; —, *n.* postępowanie; rozwożenie; **-fah'rungsa'rt,** *f.* sposób postępowania; postępek; procedura.

Verfa'll, *m.* zapadnięcie się; przepad; upadek; in — kommen, gerathen do upadku przyjść; (eines Wechsels), *H.* płatność wekslu; bei — des Pfandes pod przepadkiem zastawu; **Verfa'llen,** *vn. irr.* (s.) zapaść się; (in etwas) popaść, wpaść w co; (in Sünde, Laster), *dopuścić się grzechu; występków się dopuszczać; (auf etwas) wpaść na co; der Wechsel ist verfallen, *H.* weksel stał się płatnym; das Pfand verfällt zastaw przepada; **-fa'lltag,** *m* (eines Wechsels), *H.* dzień, z którym weksel staje się płatnym;

=fa'llzeit, *f.* termin wypłaty; przepadek; zapadły dzień.

Verfä'lschen, *va.* sfałszować co; =**scher**, *m.* fałszerz; verfälscht sfałszowany; =**schung**, *f.* fałszowanie; sfałszowanie.

Verfa'ngen, *vn. irr.* (h.) zachwycić się; załapić się; (als Mittel wirken oder anschlagen) skutkować, dopomódz; (sich), *Hlk.* zadyszéć się; zochwacić się (o koniach); ochwatu dostać; =**fä'nglich**, *a.* podchwytliwy; =**lichkeit**, *f.* podchwytliwość; =**fä'rben** (sich), *vr.*; s. Entfä'rben; *Jäg.* tracić sierć (Hirsche); =**rfa'ssen**, *va.* ułożyć, napisać co (jako autor); =**sser**, *m.* autor; pisarz; =**sserin**, *f.* autorka; =**ssung**, *f.* ułożenie, napisanie (dzieła); *Stw.* urządzenie (kraju, towarzystwa); rząd; kształt oder forma rządu; (Befinden) okoliczności, w jakich się kto znajduje; =**fa'ssungs**=, *a.* *Stw.* konstytucyjny; =**s**=**gese'tz**, *n.* *Stw.* ustawa zasadnicza Państwa; =**slo's**, *a.* nieurządzony; =**smä'ßig**, *a.* *Stw.* stósowny do urządzenia; konstytucyjny; =**s**=**U'rkunde**, *f.* *Stw.* konstytucja; ustawa; rządowa; =**swi'drig**, *a.* *Stw.* przeciwny urządzeniu; =**fau'len**, *vn.* (s.) zgnić; *n.* zgnicie; zgniłość; zgnilizna; =**r**=**fau'lt**, *pp.* zgniły, pogniły, zepsuty; =**r**=**fe'chten**, *va. irr.* (h.) walczyć za co; *bronić czego; *obstawać za czém; =**chter**, *m.* *obrońca; broniciel; =**chtung**, *f.* bronienie; obrona; =**rfeh'len**, *va.* chybić; nie trafić; (Jmdn.) minąć się, nie spotkać się z kim; —, *vn.* (h.) (unterlassen) omieszkać, zaniechać; —, *n.* chybienie, uchybienie; =**fei'nden**, *va.* nieprzyjaźń wzniecić między kim; (sich mit Jmdm.) poprzyjaźnić się z kim; **Verfei'nern**, *va.* okrzesać; wygładzić; ogładzić; =**nerung**, *f.* wygładzenie.

Verfe'rtigen, *va.* zrobić co; =**tiger**, *m.* ten, który co robi lub zrobił; =**gung**, *f.* wygotowanie; sporządzenie; zrobienie; fabrykacja; =**feu'ern**, *va.* spalić, spotrzebować na opał; *Kw.* wystrzelać (wszystkie kule, wiele prochu); =**rfi'lzen**, *va.* skłaczyć, spilśniać, zawikłać, skudłać (włosy); =**rfi'nstern**, *va.* zaciemnić co; (sich) zaciemnić się; =**rung**, *f.* zaćmienie; =**ngsei'fer**, *m.* obskurantyzm; odurzenie; =**smi'ttel**, *n.* środek zaprowadzenia ciemnoty; =**fi'rsten**, *va.* *Bk.* podłużkę, kalenicę dać od. zrobić w dachu; =**rstung**, *f.* podłużka, kalenica; =**fla'ckern**, *vn.* (s.) u. *va.* spłonić świecę; =**fle'chten**, *va. irr.* (h.) spleść, wpleść jedno w drugie; uwikłać, zawikłać w co; wypotrzebować na plecienie; źle spleść.

Verflei'schen, *vn.* (s.) na mięso się zamienić; ciałem się stać

Verflie'gbar, *a.* ulotny; =**rkeit**, *Ntl.* ulotność; =**flie'gen**, *vn. irr.* (s.) ulecićć, ulotnić się; (sich) latając zbłądzić, zbłąkać się; =**flie'ßen**, *vn. irr.* (s.) upływać, upłynąć; verflossen zeszły; ubiegły; —, *n.* płynienie; upłynienie; =**flö'ßen**, *va.* spławiać (drzewo); =**flu'chen**, *va.* przeklinać; =**chung**, *f.* przeklęcie, przeklinanie; złorzeczenie; =**cher**, *m.* przeklinacz; verflucht wyklety, przeklęty.

Verflü'chtigen, *va.* ulotnić; wolatylizować; verflüchtigend lotny; =**flü'chtiger**, *m.* *Ntl.* odświeżacz powietrza; =**gung**, *f.* ulotnienie; =**rflu'chung**, *f.* przekleństwo; =**flu'ß**, *m.* upływ; =**fo'lg**, *m.* dalszy ciąg, wykład; dalsze prowadzenie rzeczy; =**r**=**fo'lgen**, *va.* ścigać; gonić za kim; (sein Recht), *Rw.* dochodzić swego prawa; (fortsetzen) rzecz rozpoczętą daléj popierać, prowadzić; iść daléj; =**fo'lger**, *m.* prześladowca; =**lgter**, *m.* prześladowany; =**l**=**gung**, *f.* ściganie; prześladowanie; =**gs**=**gei'st**, *m.* duch prześladowczy; =**gssu'cht**, *f.* chęć prześladowania; =**gssü'chtig**, *a.* prześladowniczy; lubiący prześladować; =**fo'rmen**, *va.* zły kształt czemu nadać.

Verfra'chten, *va.* (Jmdm. etwas) komu towar do prewożenia oddać; przewozić towary; =**fre'ssen**, *va. irr.* (h.) przeżrzéć, przejeść; — sein być obżartym; =**fröh'**=**nen**, *va.* pańszczyzną obłożyć; =**frü'hen**, *va.* przyśpieszyć; die Nachricht ist verfrüht wiadomość zawczesna; =**fu'chsschwänzen**, *va.* *zdradliwemi podstępami o szkodę kogo przyprawić; =**rfü'gbar**, *a.* rozrządzalny; rozporządalny; =**barkeit**, *f.* rozrządzalność; **Verfü'gen**, *va.* ustanowić, postanowić, rozkazać co; =**rfü'gung**, *f.* postanowienie; nakaz; eine — treffen postanowić co; **Verfüh'rbar**, *a.* zwodliwy; zwodny; zdradny; =**führbarkeit**, *f.* zwodliwość; **Verfüh'ren**, *va.* rozprowozić (towary po różnych miejscach); (irreleiten) na złą drogę naprowadzić; zwieść kogo; uwieść (pannę); *zepsuć; =**rer**, *m.* zwodziciel; =**rerin**, *f.* zwodzicielka; =**rerisch**, *a.* zwodniczy; zdradliwy; =**rung**, *f.* zwodzenie, zwodnictwo, zdrada; zawód.

Verfü'llen, *va.* ponalewać, pościągać na butelki (piwo, wino); =**fü'ttern**, *va.* używać na paszę; wypotrzebować na paszę; =**ga'ffen** (sich), *vr.* (h.) zagapić się; (sich in etw.) oczy wlepić w co; zakochać się w kim; osobliwie sobie co upodobać; —, *n.* zapatrzenie się; zaślepienie się; =**rgäh'nen**, *va.* przeziewać; =**gäh'ren**, s. Au'sgähren; =**ga'llen**, *vn.* (s.) zgorzknąć jak żółć; vergallt, *goryczą napełniony (serce); =**rgä'llen**, *va.* *zatruć goryczą; =**galoppi'ren** (sich), *vr.* (h.) **poszkapić się; =**ga'ngen**, *pp. iron.* przeszły; =**gen**=**heit**, *f.* przeszłość; =**gä'nglich**, *a.* znikomy; nietrwały; marny; =**chkeit**, *f.* znikomość; zniszczenie; **Verga'nten** 2c., s. Verstei'gern 2c.; =**ga'ttern**, *va.* zakracić,

kratą zawarować co; =gau'keln, *va.* przebaraszkować; =gau'nern, *va.* przehultaić; =ge'ben, *va. irr.* (h.) dać, nadać (urząd); (Aemter) rozdawać urzędy; die Stelle ist schon — to miejsce już zajęte; — darować, przebaczyć, wybaczyć co; (eine Sünde) odpuścić grzech; ohne sich etw. zu — bez ubliżenia sobie; (Karten) przedać karty, źle rozdać; zmylić się w dawaniu; (vergiften) truć; =rge'bens, *ad.* daremnie; darmo; naprożno; =ge'blich, *a.* daremny, próżny; daremnie; naprożno; =chkeit, *f.* daremność, próżność; =ge'bung, *f.* szafunek, rozdawanie (urzędów); (einer Schuld 2c.) odpuszczenie, darowanie; (der Sünden) odpuszczenie grzechów; =ngs=re'cht, *n.* szafunek; =rge'genwä'rtigen, *va.* uobecnić, unaocznić co; =rtigung, *f.* uobecnienie; uprzytomnienie.

Verge'hen, *va. irr.* (h.) przechodzić co; —, *vn. irr.* (s.) przejść; minąć; (verschwinden) niknąć; Hören u. Sehen vergeht mir nic nie słyszę ani widzę; (sich) wykroczyć; przekroczyć; (sich gegen, wider Jmdn.) wykroczyć przeciw komu; —, *n.*, =ge'hung, *f.* przekroczenie; wykroczenie; występek; =gei'stern, =gei'stigen, *va.* uduchówić; ducha zamienić; =gung, *f.* uduchowienie; =ge'lben, *vn.* (s.) zżółknąć; =ge'lten, *va. irr.* (h.) odpłacić, odwdzięczyć, odwetować co; (Gleiches mit Gleichem) wet za wet oddać; =ge'lter, *m.* nagrodziciel, odpłaciciel; =ltung, *f.* odpłata, odwet; =ngs=re'cht, *n.* prawo odwetu; wetówka; =gese'llschaften, *va.* stowarzyszyć; (sich mit Jmdm.) towarzystwo zawrzéć z kim; vergesellschaftet stowarzyszony; spojony; złączony.

Verge'ßbar, *a.* mogący być zapomnianym; =ge'ssen, *va.* u. *vn. irr.* (h.) zapomniéć co lub o czém; (sich) zapominać się; vergessen sein zapominać o czém; =nheit, *f.* zapomnienie; niepamięć; in — kommen, gerathen w zapomnienie pójść; der — entreißen wydrzéć zapomnieniu; =ßlich, *a.* dający się zapomniéć; niepamiętny; =ßlichkeit, *f.* zapamiętliwość; zapominalstwo.

Vergeu'den, *va.* przetrwonić; przemarnować; =gewa'ltigen, *va.* pogwałcić; =gung, *f.* pogwałcenie; =gewi'ssern, *va.* zapewnić; =rung, *f.* upewnienie.

Vergie'ßbar, *a.* rozlewny; =gie'ßen, *va. irr.* (h.) rozlewać; (Blut) krew rozlewać, wylewać; (Thränen) łzy ronić, wylewać; =ßung, *f.* wylewanie, wylanie; przelew; wylew; rozlew; =rgi'ften, *va.* zatruwać; otruć, zatruć; vergiftend trujący; =fter, *m.* otruwca, zatruwacz; truciciel; =rin, *f.* trucicielka; vergiftet zatruty, otruty; =ftung, *f.* otrucie, zatrucie; =gi'lben, *vn.* (s.) pożółciéć, pożółkniéć, pożółknąć; vergilbt pożółkły, pożółciały, pożółkniały.

Vergi'ßmeinni'cht, *n. Ng.* niezapominka; niezapominajka.

Vergi'ttern 2c., s. Verga'ttern 2c.; =gla'sen, *va.* zeszklić co; szkliwem powlec; —, *vn.* (s.) zeszklić się; =glasi'ren, *va. Httk* polewać, polewę dać; glazurować.

Verglei'ch, *m.* porównanie; układ; transakcja; umowa; ugoda; mit Jmdm. einen — machen, schließen wejść w układ; **Verglei'chen**, *va. irr.* (h.) równać co; porównywać, porównać co z czém; pogodzić, pojednać, zgodzić; vergleichend porównywający; porównawczy; =glei'cher, *m.* godzący; godziciel; **Verglei'chsverfah'ren**, *n. Rw.* postępowanie ugodne; =chsversu'ch, *m. Rw.* tentowanie ugody; nakłanianie do ugody; =chsvorschlag, *m.* einen — machen wnioski do ugody czynić; =chsweise, *a.* u. *ad.* w sposób układu oder ugody; =chung, *f.* porównanie; — der Handschriften, *H. Rw.* porównanie pism; =ngsgra'd, *m. Spl.* stopień porównania; =ngspu'nkt, *m.* punkt porównania; =ngsstu'fe, *f. Spl.* stopień porównania; =gli'mmen, *vn. irr.* (s.) zetlić się; wytlić się; dogorywać; =glü'hen, *vn.* (s.) przestać żarzyć się; wyżarzyć się; =gnü'gen, *va.* zabawić kogo; (sich mit etwas) bawić się czém; (sich belustigen) ochocić się; —, *n.* ukontentowanie; radość; (mit) z ochotą; dem — nachhangen, nachjagen lgnąć do rozkoszy; za rozkoszą się ubiegać; =glich, *a.* rozkoszny; =rgnü'gt, *a.* wesoły; =gung, *f.* uciecha; =ngsrei'se, *f.* podróż dla rozrywki; =ngssu'cht, *f.* uganianie się za uciechami; =gssü'chtig, *a.* uganiający się za uciechami; =go'lden, *va.* pozłocić, wyzłocić; =go'lder, *m.* pozłotnik; wyzłotnik; =ldung, *f.* pozłota; pozłacanie; wyzłacanie; =go'lten, *pp.* nagrodzony, zapłacony; **Vergö'nnen**, *va.* dozwolić komu czego; =go'ssen, *pp.* wylany, przelany, toczony; =gö'ttern, *va.* ubóstwiać; vergöttert ubóstwiony, ubóstwiany; *Myth.* między bogi policzony; =tterung, *f.* ubóstwianie; =ttlichen, *va.* ubóstwić; w bóstwo zamienić; =gra'ben, *va. irr.* (h.) zakopać co; =bung, *f.* zagrzebanie, zakopanie.

Vergra'sen, *vn.* (s.) trawą zaróść; **Vergrau'en**, *vn.* (s.) osiwiéć; =grei'fen, *va. irr.* (h.) rozchwytać, szybko rozkupić; die erste Auflage ist vergriffen, *Bchh.* pierwsze wydanie ich rozprzedane, rozeszło się; (sich) źle chwycić, nie to wziąść do ręki, co należało; *omylić się; (sich an etw., an Jmdm.) targnąć się na co, na kogo; —, *n.* wywinięcie ręki; przechwycenie, omylenie się; =fung, *f.* targnięcie się, porwanie się na kogo; zgwałcenie; przywłaszczenie sobie czego.

Vergri'ffen, *pp.*, s. Vergrei'fen.

Vergrö'ßern, *va.* powiększać, powiększyć

co: (sich) powiększać się; =**grö'ßernd**, *a.* pomnożny; =**rung**, *f.* powiększenie; =**gs=gla's**, *n. Optik.* szkło powiększające; =**gs=spie'gel**, *m.* zwierciadło powiększające.

Vergu'nst, *f.* pozwolenie; =**gü'nstigen**, s. Vergö'nnen; =**gung**, *f.* łaska; grzeczność; pozwolenie; =**stigungsta'ge**, *m. pl. H.* dni respektowe; =**rgü'ten**, *va.* wynagrodzić, powrócić; =**tung**, *f.* wynagrodzenie; bonifikacja.

Verha'ck, *m.* zasiek; =**ha'cken**, *va.* porąbać; rozrąbać; źle porąbać; =**ha'dern**, *va.* przepieniać (majątek); =**ha'ft**, *m.* aresztowanie; areszt; =**haft=**, **hafts=**, *a.* — aresztowania; in — nehmen, *Rw.* aresztować, uwięzić; =**ftbefeh'l**, *m.* rozkaz aresztowania, przyaresztowania; =**ftbrief**, *m.* list polecający przytrzymania kogo; =**f=ten**, *va.* przytrzymać kogo; wziąć pod areszt; verhaftet aresztowany; (verantwortlich) zapowiedziany; =**ftung**, *f.* aresztowanie; pojmanie; uwięzienie; =**tungs=**, s. Verhaft=, Verhafts=; =**ha'geln**, *va. Nll.* gradem zbić; =**ha'gern**, *va.* wychudnąć; =**ha'lftern** (sich), *vr.* zawikłać się w trenzlę; =**ha'llen**, *vn.* (s.) przestać brzmieć; przebrzmieć; =**ha'lten**, *va. irr.* (h.) zatrzymać, utrzymać co; kryć; taić; sich — wstrzymać się, zatrzymać się; (das Lachen) śmiech tłumić, dusić, wstrzymywać; (verbleiben) zachować się; (sich ruhig) spokojnie się zachować; die Sache verhält sich so, *temu tak jest; taką jest rzecz; —, *n.* zatrzymanie czego (uryny, wiatrów); — zachowanie się; =**rhä'ltniß**, *n.* stosunek; pomiar; proporcja; nach — w pomiar; w stosunku; =**nißmä'ßig**, *a.* stosunkowy; proporcjonalny; =**ßigkeit**, *f.* stósowność; =**nißwo'rt**, *n. Spl.* przedimek; =**ha'ltung**, *f.* zachowanie się; postępowanie; =**ngs=befeh'l**, *m.* rozkaz dotyczący postępowania; =**ngsre'gel**, *f.* prawidło postępowania; =**rha'ndeln**, *va.* przehandlować; rozprzedać (w handlu); sprzedać; przetargować; —, *va.* u. *vn.* (h.) (mit, über etw.) rozbierać co; układać się o co; verhandelt in Lemberg den 20. November 1887, *Rw.* działo się we Lwowie dnia 20. Listopada roku 1887; =**dlung**, *f.* przehandlowanie; sprzedaż; układ; traktowanie względem czego; gerichtliche =gen przewód sądowy.

Verhä'ngen, *va.* zasłonić co czém zawieszoném; (die Zügel) puścić, popuścić cugle wodze; mit =gten Zügeln reiten pędzić puściwszy cugle; (etw. über Jmdn.) sprawić, iżby co kogo spotkało; (Strafe) karę na kogo wyznaczyć; —, *n.* zasłonienie; obsłonienie; =**hä'ngniß**, *n.* przeznaczenie; (Gottes) boskie zrządzenie; =**nißvo'll**, *a.* fatalny; =**hä'ngt**, *a.:* mit =tem Zügel co tylko koń wyskoczy; =**ha'rren**, *vn.* (h.) pozostawać (stale); =**rrung**, *f.* trwanie, zostanie, zostawanie, wytrwanie; =**ha'r=schen**, *vn.* (s.) zasklepić się skóreczką, zarość skorupą; =**rschung**, *f.* zapieklina; =**hä'rten**, *vn.* (s.) stwardnieć; verhärtet stwardniały; *zatwardziały; —, *va.* stwardzić; twardym czynić; =**rtung**, *f.* stwardnienie; stwardniałość; *Hlk.* (des Leibes) obstrukcja; =**rha'rzen**, *va.* żywicą zaprawić, zamazać; =**ha'speln**, *va.* na skobel zamknąć; =**ha'ßt**, *a.* znienawidzony; sich — machen popaść w nienawiść.

Verhä'tscheln, *va.* pieścić; =**hä'tschelung**, *f.* pieskliwość; rozpieszczenie; =**hau'**, *m. Kw.* zasiek; zasieka; zarąb; =**hau'chen** *va.* zionąć z siebie; (das Leben) wyzionąć ducha; =**hau'en**, *va. irr.* (h.) drzewami (naścinanemi) zawalić; (sich), *omylić się, oszukać się w rąbaniu od. cięciu; =**hau'ung**, *f.* porąbanie, przerąbanie, rozcięcie; =**he'=ben**, *va. irr.* (h.) zerwać od. nadwichnąć sobie co dzwiganiem; (sich) przerwać się; wynadwichnąć sobie kręgi; =**he'bung**, *f.* przerwanie się; nawichnięcie kręgów; =**hee'ren**, *va.* pustoszyć, niweczyć; =**hee'=rer**, *m.* pustoszyciel; =**rung**, *f.* spustoszenie; =**he'ften**, *va. Bchb.* źle zszyć (poszyt) albo wyszyć (arkusz); =**heh'len**, *va.* ukrywać, utaić, zataić co; =**lung**, *f.* utajenie, zatajenie; =**hei'len**, *vn.* (s.) zgoić się; =**lung**, *f.* zgojenie się; =**hei'mlichen**, *va.* zakrywać, zakryć; utaić, zataić; =**li=chung**, *f.* utajenie, zatajenie; s. Verheh'=len; =**hei'rathen**, s. Vere'helichen; =**rathet**, *a.* żonaty; zamężna; =**rathung**, *f.* zaślubienie; (eines Mannes) ożenienie się; żeńba; zamęście; ożenienie się; (eines Frauenzimmers) zamężcie; pójście za mąż; =**hei'ßen**, *va. irr.* (h.) przymówić, przyobiecać co; =**hei'ßer**, *m.* obiecany, przymówiony, przyrzeczony; =**ßung**, *f.* obietnica; =**hei'zen**, *va.* na opał potrzebować; wypalić; spalić; =**he'lfen**, *va. irr.* (h.) dopomodz komu do (otrzymania) czego; =**fung**, *f.* dopomożenie; =**he'nkert**, *a.* **djabelski, djabelni; (viel) do licha tam tego; **Verhe'rrlichen**, *va.* uświetnić; (sich) okryć się chwałą; =**chung**, *f.* uświetnienie, uwielmożnienie; **Verhe'tzen**, *va.* *va.* wyszczuć; poszczuć kogo; =**tzung**, *f.* podszczuwanie, poduszczanie; =**heu'ern** *va.* wynająć, wypuścić, wydzierzawić komu co; =**he'xen**, *va.* zaczarować; =**hi'nder=lich**, *a.* przeszkodny; **Verhi'ndern**, *va.:* etw. — przeszkodzić czemu; =**nderung**, *f.* przeszkodzenie, przeszkoda, zawada; =**ho'ffen**, *va.* u. *vn.* (h.) spodziewać się; —, *n.* spodziewanie; (wider) nad spodziewanie; =**hoh'len**, *a.* zatajony, ukryty; **Verhöh'nen**, *va.* szydzić, naigrawać się z kogo, z czego; =**höh'ner**, *m.* szyderca; =**nung**, *f.* urąganie, szyderstwo, zelżywość; **Verhö'ken**, **Verhö'kern**, *va. H.* przekupować; przekupstwem się bawić;

Verho'lzen, *vn.* (s.) zgrubiść (o latoroślach).
Verhö'r, *n.* *Rw.* słuchanie (obwinionych, świadków); inkwizycja; Jmdn. ins — nehmen przesłuchać kogo; **-hö'ren**, *va.* przesłuchać; wysłuchać; (sich) przesłyszéć się; **-hu'deln**, *va.* spartaczyć, sfuszerować co; popsuć partactwem; **-hü'llen**, *va.* obsłonić, zasłonić; (die Wahrheit) ukryć prawdę; **-llung**, *f.* nakrycie; zasłonienie; zasłona; **-hu'ndertfa'chen**, **-fä'ltigen**, *va.* sto razy powiększyć; rozmnożyć; (sich) sto razy się powiększyć; **-hu'ngern**, *vn.* (s.) zagłodzić się; umrzéć z głodu; Jmdn. — lassen umorzyć, zamorzyć kogo; — zgłodniéć; wygłodnieć; verhungert zgłodniały; wygłodniały.
Verhu'nzen, *va.* przekręcić; zeszpecić, zepsuć, popsuć; **-nzung**, *f.* zepsucie, zeszpecenie, popsucie; **-hu'ren**, *va.* przekurwić, skurwić; verhurt wszeteczny; skurwiały; **-ter** Mensch kurewnik; **-hüt'bar**, *a.* zapobieżny; **-hü'ten**, *va.* zapobiegać, zapobiedz, przeszkodzić czemu; —, *n.*, **-tung**, *f.* zapobieżenie, zapobieganie; **-tungsmi'ttel**, *n.* środek zapobiegający. [*va.* sprawdzać.
Verificatio'n, *f.* sprawdzenie; **-fici'ren**,
Verinteressi'ren, *va.* dawać na pewien procent; (sich) przynosić procenta; zysk; **-i'rren** (sich), *vr.* (h.) zbłądzić; zabłądzić; zbłąkać się; verirrt zabłądzony, obłąkany; **-rung**, *f.* błąd, obłąd; zbłądzenie; **-ja'gen**, *va.* odpędzić, rozpędzić; wygniać, wygnać, wygonić; **-ja'gter**, *m.* wygnaniec; **-gung**, *f.* wygnanie; rozpędzenie; **-jäh'rbar**, *a.* *Rw.* dawności od. zadawnieniu podległy; **-jäh'ren**, *vn.* (s.) przedawniéć; przedawnić się; verjährt przedawniony; zadawniony, zastarzały; **-rung**, *f.* przedawnienie; przedawniałość; **-ja'mmern**, *va.* na jękach przepędzić; **Verjau'chzen**, **-ju'beln**, *va.* przehulać, przepuścić, stracić; **-jü'ngen**, *va.* odmladzać; odmłodzić; verjüngt odmłodniały; (sich) odmłodniéć; (geringer machen) zmniejszać; **-gter** Maßstab skala zmniejszona; miara oder podziałka pomniejszona; **-jü'ngung**, *f.*, **-gs-Proce'ß**, *m.* odmłodnienie; odmłodzienie.
Verka'lben, *va.* (h.) *Ldw.* niewcześnie się ocielić; **-ka'lken**, *va.* *Ntl.* *Hlk.* zwapnić; **-kung**, *f.* zwapnienie; **-kä'lten** (sich), *vr.* (h.) zaziębić się; **-tung**, *f.* przeziębienie.
Verka'nnt, *a.* niepoznany.
Verka'ppen, *va.* zakapturzyć; verkappt zakapturzony; zasłoniony; **-ka'ppung**, *f.* zakapturzenie; **Verka'rten**, *va.* w karty przegrać.
Verkau'f, *m.* sprzedaż; etw. zum — aus-stellen na sprzedaż wystawić; **-kau'fen**, *va.* sprzedawać; sprzedać; **-käu'fer**, *m.* sprzedawca; sprzedający; **-ferin**, *f.* przedawczyni; **-käu'flich**, *a.* będący na przedaż; * przedajny (człowiek); *H.* pokupny; łatwy do sprzedania; **-flichkeit**, *f.* sprzedajność; **-kau'fsantrag**, *m.* *H.* umowa o sprzedaż rzeczy; **-fscontra'ct**, *m.* kontrakt przedażny; **-fsloca'l**, *n.* sklep; **-fsmamse'll**, *f.* magazynierka.
Verke'geln, *va.* w kręgle przegrać.
Verkeh'r, *m.* handel; czynność między handlującymi; (mit Jmdm.) zażyłość, obcowanie z kim; zostawanie z nim w stosunkach; (er hat viel) wiele ma znajomości, ma wielu z którėmi żyje; (Umgangsweise) sposób postępowania z ludźmi; **-keh'ren**, *vn.* (h.) czynność miéć gdzie; (mit Jmdm.) obcować, przestawać, miéć zażyłość z kim; być z nim w stosunkach; —, *va.* przewrócić, źle obrócić; przekręcić; (das Recht) przekręcać prawo; (sich) przemienić się; zamienić się; verkehrt przewrócony; *przewrotny, opaczny; etw. — angreifen opacznie wziać się do czego; es geht Alles — wszystko na opak idzie; **-rsmittel**, *n.* *pl.* środki ruchu; **-rtheit**, *f.* przewrotność; **-rung**, *f.* przewrócenie; sprzewrotnienie.
Verkei'len, *va.* zaklinić; **-lung**, *f.* zaklinienie; **-ke'nnbar**, *a.* mogący być niepoznanym; trudny do poznania; **-ke'nnen**, *va.* *irr.* (h.) nie poznać kogo lub czego; krzywdzić; **-nung**, *f.* niepoznanie; krzywdzenie; **-ketteln**, *va.* łańczuszkkami zawiązać; **-ke'tten**, *va.* łańcuchem od. łańcuchami spoić, związać; *ściślém ogniwem spoić; **-ke'ttung**, *f.* skojarzenie; ściśle połączenie, przeplatanie; **Verke'tzern**, *va.* (Jmdn.) heretykować, za kacerza kogo lub co uznawać; * potępiać (kogo, naukę jaką); verketzert o kacerstwo obwiniony; zheretykowany; **-tzerung**, *f.* heretykowanie, zadawanie kacerstwa.
Verkie'selung, *f.* *Ntl.* skrzemienienie.
Verki'tten, *va.* zakitować; **-ttung**, *f.* zakitowanie; **-kla'gen**, *va.* (bei Jemandem) zaskarżyć kogo przed kim; **-klä'ger**, *m.* skarżyciel; aktor; powód; **-kla'gter**, *m.* oskarżony, zaskarżony; pozwany; **-kla'gung**, *f.* zaskarżenie; oskarżenie; zapozwany; **-kla'mmern**, *va.* *Zk.* klamrami spoić, umocnic; zaklamrować; **-klä'ren**, *va.* w świetle, blasku, świetności co wystawić; (sich) zajaśniéć; rozjaśnić się; jasnością zabłysnąć; Christus war verklärt, *Bibl.* w boskiéj jasności ukazał się Chrystus; der Verklärte przemieniony, uwielbiony, *chwałą ozdobiony; **-klä'rung**, *f.* przemienienie (Pańskie Chrystusa); uwielbienie.
Verkla'rung, *f.* *Sw.* ogladoway nie okrętu; oświadczenie uszkodzenia statku lub ładunku jego na morzu.
Verkla'tschen, *vn.* rozpleść co, plotkami roznieść; (Jmdn.) osławić kogo; **-klausuli'ren**, *va.* zastrzeżeniami określać; **-kle'ben**, *va.* zalepić, zasmarować co; ver-

klebt zalepiony; oblepiony; **-bung**, *f.* zalepienie; **Verklei'ben**, *va.* zalepić gliną; **-klei'den**, *va.* powlec czém; powłokę dać na czém; przebrać się; verkleidet przebrany, przestrojony; **-dung**, *f.* powleczenie czém; powłoka; przebranie się; (einer Thüre), *Zm.* wykładanie drzwi; **-klei'nen**, *va.* *Bw.* na małe kawałki potłuc; **-klei'nern**, *va.* pomniejszać, zmniejszać co; upośledzać (kogo, co); **-nerung**, *f.* umalenie, zmniejszenie; **-nerungsgla's**, *n.* *Optik.* szkło zmniejszające; **-nerungswo'rt**, *n.* *Spl.* wyraz zdrobniały; **klei'stern**, *va.* zaklajstrować, zalepić; **-kli'ngen**, *vn.* *irr.* (s.) przebrzmiéć; **-klo'pfen**, *va.* §spredać; **-kna'llen**, *va.* wystrzelać; **-kne'beln**, *va.* zakneblować; **-knei'pen**, *va.* §przeknajpować, przepić; **-kne'ten**, *va.* gniotąc ciasto dodać do niego; **-knie'en**, *va.* przeklęczéć; **-kni'stern**, *vn.* (h.) przestać trzeszczéć (jak sól w ogniu); **-kni'ttern**, *va.* pognieść, pomiętosić co; **-knö'chern**, *vn.* (s.) skostniéć; **-kno'rpeln** (sich), *vr.* przekształcić się w chrząstki; **Verknü'pfen**, *va.* spoić; powiązać; połączyć; **-knü'pfung**, *f.* skojarzenie; za dzierzgnienie; połączenie.

Verko'chen, *vn.* (s.) wygotować się z czego; den Zorn — lassen, *dać gniewowi wyburzyć się; —, *va.* na gotowanie wypotrzebować; **Verkoh'len**, *va.* zweglić; w węgiel zamienić; —, *vn.* (s.) zwegléć; **-koh'lung**, *f.* karbonacja; — des Meilers wypał; **-ko'mmen**, *vn.* *irr.* (s.) podupadać moralnie i umysłowo; s. a. Au'skommen; **-ko'rken**, *va.* zakorkować; **-ko'rnen** (sich), *vr.* (h.) iść w ziarno (o zbożu); **-kö'rpern**, *va.* w ciało się zamienić; materjalizować; ucieleśnić; **-kö'rperung**, *f.* ucieleśnienie; (einer Idee), *Philos.* uzewnętrznik; **-ko'sen**, *va.* strawić na miłéj rozmowie; **-ko'sten**, *va.* wykosztować; **-kra'chen**, *va.* przestać huczéć (o grzmocie, huku dział); **-kra'llen** (sich) *vr.* (h.) szpony w czém utopić; **-kra'men**, *va.* zapodziać gdzie; **-krie'chen** (sich), *vr.* (h.) kryć się; —, *n.* skrycie, ukrycie, utajenie; **-krü'meln**, *va.* podrobić; rozdrobić; * powoli powydawać; (sich) powoli porozchodzić się; **-kru'mmen**, *vn.* (s.) (krumm werden) skrzywiéć; **-krü'mmen**, *va.* pokrzywić; **-mung**, *f.* pokrzywienie; **-krü'ppeln**, *vn.* (s.) kaleką się stać; *zniedołężniéć; —, *va.* kaleką uczynić; **-ppelung**, *f.* skaleczałość, skaleczenie; (des Geistes), *zgnuśniałość duszy; **-küh'len**, *vn.* (s.) ostygnąć; (lassen) ostudzić; (sich) ochłodnąć; **-kü'mmern**, *va.* areszt położyć na co; zatrzymać komu co; —, *vn.* (s.) zbiedniéć; zniszczéć; zniedołężniéć; verkümmert zbiedniały; **-merung**, *f.* zbiednienie; **-kü'nden**, **-kü'ndigen**, *va.* ogłaszać; zwiastować; **-ndiger**, **-kü'nder**, *m.* ogłosiciel; zwiastun; **-ndung**, **-ndigung**, *f.* zwiastowanie; (Mariä), *Kg.* zwiastowanie Najświętszéj Panny; **-kü'nsteln**, *va.* przemajstrować co, przez zbytnią sztukę popsuć; **-ku'ppeln**, *va.* zesforować; zaprzedać do nierządu; rajfurżyć; przefrymarczyć; (sich mit Jmdm.) wszeteczny związek z kim zawrzéć; *iron.* wyswatać za kogo; **-ku'ppelung**, *f.* wydanie na nierząd; zwiedzienie, zbałamucenie; **-kü'rzen**, *va.* skrócić; (sich) skracać się; uszczuplać; urywać mu co z zasług; **-rzung**, *f.* skrócenie; ukrócenie; **-la'chen**, *va.* wyśmiewać kogo lub co; verlacht wyśmiany, wyszydzony, naśmiewany;; **-la'chung**, *f.* wyśmiewanie; pośmiewisko; pośmiech; **-la'den**, *va.* *irr.* (h.) nałożyć na woż lub na okręt dla przesłania; **-la'dung**, *f.* na ładowanie; **-la'dungsschei'n**, *m.* *H.* spis, wykaz, zadeklarowanie towarów naładowanych na okręt lub statek.

Verla'g, *m.* *Bchh.* nakład (na wydanie dzieła itd.); den — eines Werkes (Buches) übernehmen podjąć się nakładu dzieła; im eigenen -ge, *Litt.* własnym nakładem; — zapomoga; fundusz na sprawienie materjału i narzędzi na wyrabianie czego; **Verla'gs-**, *a.* nakładowy; **-gsarti'kel**, *m.* artykuł nakładowy; **-gsbuch**, *n.* *Bchh.* księżka czyim nakładem wydana; **-gsbuchhändler**, *m.* księgarz-nakładca; **-gsbuchhandlung**, *f.*, **-gsgeschäft**, *n.* *Bchh.* księgarnia nakładowa; **-gskosten**, *f. pl.* *pl.* koszta nakładowe lub nakładu (na wydanie dzieła); **-gsrecht**, *n.* *Bchh.* prawo nakładowe; **-gsvertra'g**, **-gscontra'ct**, *m.* *Bchh.* kontrakt o nakład, nakładu, nakładowy.

Verlah'men, *vn.* (s.) ochromiéć, okulawiéć; **-mung**, *f.* ochromienie; okulawienie; **-la'mmen**, *vn.* (h.) poronić jagnię, niewcześnie okocić się; **-la'ngen**, *va.* żądać, wymagać, pragnąć, domagać się czego; die Waare wird verlangt, *H.* dopytują się o ten towar; (bedürfen, nöthig haben) potrzebować; —, *vn.* (h.): ich -gte nach dem Arzte pragnąłem, żądałem lekarza; es -gt mich nach der Stadt pragnę być w mieście; **Verla'ngen**, *n.* żądanie; was ist Ihr —? czego Pan żądasz, życzysz sobie; pragnienie; żądza czego; **-nswe'rth**, *a.* godzien, aby go pragnąć, życzyć sobie; **Verlä'ngen**, **-längern**, *va.* przedłużać; przedłużyć; (sich) przedłużyć się; **-gerung**, *f.* przedłużenie; odroczenie; powiększenie; **Verlan'gsamen**, *vn.* (s.) leniwiéć; **-la'ppen**, *va.* płatami, gałganami obsłonić; **-lä'ppern**, *va.* na fraszki, łakocie itd. roztrwonić; marnotrawić; marnie tracić; **-la'rven**, *va.* maskować; zamaskowac; verlarvt maskowany; * udany.

Verla'ß, *m.* (Nachlassenschaft) spadek, pozostałość, puścizna; es ist kein — auf ihn, *nie można na niego się spuścić; liczyć;

-la'ssen, *va. irr.* (h.) opuścić; porzucić; odstąpić; (sich auf Jmdn., auf etw.) spuszczać się, spuścić się, oglądać się na kogo, na co; verlassen opuszczony, odstąpiony; (hinterlassen) pozostały; **-läßlich**, zaufany, pewny, na kim można polegać; **-nheit**, *f.* opuszczenie; opuszczoność; **-nschaft**, *f.* pozostałość; puścizna; **-nschafts-Ma'sse**, *f.* pozostałość; puścizna; **-Verlä'stern**, *va.* zbluźnić; zelżyć, osławić; **-sterung**, *f.* zbluźnienie; zelżenie; zniewaga; **-la'tten**, *va. Zm.* pobijać łatami; **-la'ttung**, *f.* łacenie; łatowanie.

Verlau'b, *m.*: mit — za, z pozwoleniem.

Verlau'ben, *va.* omaić; majem zasłonić.

Verlau'ern, *va.* przeczatować.

Verlau'f, *m.* upływ; upłynienie; ciąg; **-lau'fen**, *vn. irr.* (s.) upływać; upłynąć; —, *va irr.* (h.) (Jmdm. den Weg) zabiedz komu drogę; (sich) rozbiedz się; biegając zbłądzić; (beim Billardspiel) zgubić się; **-läu'fer**, *m.* (beim Billardspiel) zgubiona (kula); zgubna; **-läu'gnen** rc., s. Verleu'gnen; **Verläu'mden** rc., s. Verleu'mden rc.; **-lau'sen**, *vn.* (s.) zawszéć; zawszonym być; stać się zawszonym; verlauset, verlaust zawszony.

Verlau't, *m.* pogłoska; dem -te nach jak głoszą; jak słychać; **Verlau'tbaren**, *va.* zeznać, ogłosić; **-tbarung**, *f.* ogłoszenie; **-lau'ten**, *vn.* (s. u. h.) sich — lassen: dać się słyszéć, odezwać się; es verlautet, daß rc. słychać, że itd.; wie verlautet jak słychać; **-leben**, *va.* przeżyć pewien czas; verlebt użyty; -bter Mann człowiek przeżyty, który się przeżył; **Verlebe'ndigen**, *va.* przedstawić co jakby żyjące; życie czemu nadać; **-le'chzen**, *vn.* (s.) rozeschnąć się; popękać się z rozeschnięcia; **-le'ckern**, *va.* na łakotki przetrwonić; -rt sein być bardzo łakotliwym; **-le'dern**, *va.* skórką obciągnąć, obskórkować; **-le'gen**, *va.* na inne miejsce położyć; przenieść na inne miejsce lub na inny czas; położyć źle, nie na swojém miejscu; zarzucić; założyć czém; *Bchh.* nakładać na co, nakładem oder kosztem swoim wydać co.

Verle'gen, *a.* zleżały (towar, sukno, płótno); (in Bestürzung) zmięszany; Jmdn. — machen zmięszać kogo; (werden) zmięszać się; * w kłopocie będący; **-le'genheit**, *f.* pomięszanie; kłopot; in — sein kłopot mieć; Jmdn. in — setzen kłopotu kogo nabawić; zaambarasować kogo.

Verle'ger, *m.* nakładca.

Verle'gung, *f.* zarzucenie, przeniesienie.

Verlei'den, *va.* obmierzyć, zprzykrzyć komu co; **-lei'hen**, *va. irr.* (h.) użyczyć; pożyczyć komu co; (Jmdm. etwas) obdarzyć kogo czém; rozdawać (urzędy, ordery); **-lei'her**, *m.* nadawca; **-lei'herin**, *f.* nadawczyni; **-lei'hung**, *f.* użyczenie; nadanie; **-lei'men**, *va.* zakleić; **-mung**, *f.* zaklejenie; **Verlei'ten**, *va.* przywieść, nakłonić kogo do czego; **Verlei'tung**, *f.* zawiedzenie; zawód; **Verle'rnen**, *va.* na uczeniu się przepędzić, strawić; zapomniéć (czego się dawniéj nauczył); **-le'rnen**, *n.*, **-nung**, *f.* zapomnienie, zabaczenie; **-le'sen**, *f.* czytanie; odczytanie; **-le'tzbar**, **-le'tzlich**, *a.* naruszalny; * urazitelny; uraźliwy; urażny; **-le'tzbarkeit**, *f.* naruszalność; * urazitelność; uraźliwość; **-le'tzen**, *va.* uszkodzić; zranić; (sich) skaleczyć się; (beleidigen, kränken), * urazić, skrzywdzić; obrazić; verletzend urażający; **-le'tzer**, *m.* naruszyciel; **-le'tzerin**, *f.* naruszycielka; **-le'tzung**, *f.* uszkodzenie; skaleczenie; zranienie; naruszenie.

Verleu'gnen, *va.* (Jmdm. etw.) zaprzéć się kogo, czego; (Jmdn.) powiedziéć, że kogo nie ma; (sich) zaprzéć się siebie samego; **-leu'gner**, *m.* zaprzaniec; **-gnung**, *f.* zaparcie się; zapieranie się; **-leu'mden**, *va.* potwarzać, osławiać, czernić kogo; **-leu'mder**, *m.* potwarca; oszczerca; obmawiacz; czerniciel; **-läu'mderin**, *f.* potwarczyni; czernicelka; **-läu'mderisch**, *a.* potwarczy; obmowny; **-läu'mdung**, *f.* obmowa; potwarzanie, czernienie kogo; potwarz; **-lie'ben** (sich), *vr.* (h.) zakochać się, pokochać się w kim, w czém; **-lie'bt**, *a.* zakochany; zalotnik; **-lie'btheit**, *f.* zalotność; rozkochaność.

Verlie'gen, *vn. irr.* (s.) zleżéć się; verlegene Waare, *H.* towar zleżały; **-lie'ren**, *va. irr.* (h.) zgubić; verloren gehen zginąć; — stracić; (den Verstand) rozum utracić; (Proceß) sprawę przegrać; ein Spiel verloren geben dać za wygraną; (sich) zejść; ginąć, ustawać, niknąć; zagłębiać się; **-lie'ren**, *n.* stracenie, zgubienie.

Verlie'ß, *n.* więzienie podziemne.

Verlo'ben, *va.* (mit Jmdm.) zaręczyć z kim; (sich) zaręczyć się z kim; verlobt zaręczony, poślubiony; **Verlo'bter**, *m.* narzeczony; **-lo'bte**, *f.* narzeczona; **-lö'bniß**, *n.*, **-lo'bung**, *f.* zaręczyny; rękowiny; ślubiny; **-lö'bniß-**, **-lo'bungs-**, *a.* ślubny; zaręczynny; oblubieńczy; **-lo'bungsri'ng**, *m.* pierścień zaręczynny; **-ngstag**, *m.* dzień zaręczyn; **-l'ocken**, *va.* zwabić, znęcić kogo do czego; verlockt zwiedziony, zwabiony; **-lo'ckung**, *f.* zwabienie; ułuda; znęcenie; **-lo'dern**, *vn.* (s.) spłonąć, stlić się; zetléć.

Verlo'gen, *a.* kłamliwy; mający nałóg do kłamstwa; **-lo'genheit**, *f.* kłamliwość.

Verloh'nen (sich), *vr.* opłacać się; **-loo'sen** rc., s. Verlo'sen rc.

Verlo'ren, *pp.* zgubiony, stracony, ubyły; der -ne Sohn, *Bibl.* * syn marnotrawny; -ner Posten, *Kw.* stracony posterunek; (gehen) zginąć; zatraconym być; **-lö'schen**, *vn. irr.* (s.) gasnąć (jak świeca); wygasnąć

(o ogniu itd.); (im Gedächtniß) wygasnać z pamięci; —, *va.* zgasić; wygasić; =lö'schung, *f.* zgnaśnienie; zgaszenie; **Verlo'sen**, =loo'sen, *va.* na loterją puścić; przez loterją sprzedać; =loo'sung, *f.* puszczenie na loterją; loterją; przelosowanie, wylosowanie; =lö'then, *va.* zalutować; =lö'thung, *f.* zalutowanie; =lu'dern, *va.* przerozpustować co; =rlust, *m.* strata, utrata; (bei) pod utratą; einen — erleiden stratę ponieść; =lu'stig, *a.* pozbawiony czego; einer Sache — gehen stracić co; für — erklären odsądzić od czego; =lu'st= und Gewi'nn=Conto, *n.* *H.* rachunek lub konto strat i zysku.

Verma'chen, *va.* otwór jaki w sposób jaki bądź zamknąć; vermacht zamkniony; zamknięty, opatrzony; *Rw.* w testamencie zapisany; (durch Testament) zapisać, legować komu co; =mä'chtniß, *n.* testament; legat; zapis; =ma'chung, *f.* zamknienie, zamknięcie, opatrzenie.

Vermah'len, *va.* (in der Mühle) zemlić (wszystko); =mäh'len, s. Vere'helichen; =mäh'lung, *f.* zaślubiny; =mah'nen, *va.* ciągle napominać; =mah'ner, *m.* napominacz; =nung, *f.* napominanie, napomnienie; =maledei'en 2c., s. Verflu'chen 2c.; =maledei't, *a.* przeklęty; =mannichfa'ltigen, *va.* urozmaicić; (sich) urozmaicić się; =gung, *f.* urozmaicenie; =ma'rken, *va.* (Gränzen) oznaczyć, wytknąć granice; =mau'ern, *va.* wypotrzebować do murowania; zamurować co; =rung, *f.* zamurowanie; =meh'rbar, *a.* mnożny; rozmnożysty; **Vermeh'ren**, *va.* pomnożyć; (sich) pomnożyć się; powiększać się (co do ilości); =meh'rer, *m.* pomnożyciel; powiększyciel; =meh'rung, *f.* pomnożenie; rozplenienie; mnożenie; =rungs=, *a.* przyplodkowy; **Vermei'den**, *va.* *irr.* (h.) unikać kogo, czego; etw. nicht — können nie módz czego uniknąć; =mei'dlich, *a.* mogący być uniknionym; uchronny; unikły; =dlichkeit, *f.* uchronność; =dung, *f.* chronienie się; (bei). *Rw.* pod karą; pod grozą; pod utratą czego; =mei'nen, *vn.* (h.) mniemać; sądzić; =mei'ntlich, *a.* domniemany; =me'lden 2c., s. Me'lden 2c.; =me'ngen, *va.* pomięszać; =me'ngung, *f.* oznajmienie, doniesienie.

Verme'nschlichung, *f.* antropomorfizm.

Verme'rk, *m.* uwaga zanotowana; =me'rken, *m.* uważać; uwagę na co zwrócić; =me'ssen, *va.* *irr.* (h.) rozmierzyć, wymierzyć co; (sich) pomylić się w mierze; *zbyt sobie ufać, dowierzać; vermessen (verwegen) zuchwały; =nheit, *f.* zuchwałość; =ntlich, *ad.* zuchwale; =me'sser, *m.* miernik; =me'ssung, *f.* wymiar, rozmiar, pomiar; =gen anstellen wymiary czynić.

Verme'tzen, *va.* dać miarkę od mlewa; =mie'thbar, *a* najemny; =barkeit, *f.* najemność; =mie'then, *va.* nająć co komu; (sich) nająć się komu; =mie'ther, *m.* wynajmujący; stręczyciel; =therin, *f.* wypuszczająca w najem; stręczycielka; vermiethet zajęty; w komorne wypuszczony; =thung, *f.* najem; najęcie; wynajęcie; =mi'ndern, *va.* zmniejszyć; (sich) nająć się komu; =derung, *f.* zmniejszenie; =mi'schen, *va.* zmięszać co z czém; (sich) zmięszać się; vermischt mieszany; =mi'schung, *f.* zmięszanie, pomięszanie; (fleischliche) spółkowanie; obcowanie cielesne; **Vermi'ssen**, *va.* nieznaleść, zapodziać, zamięszać; vermißt zapodziany; niedostający; ubyły; der Vermißte brakujący; —, *n.* niemienie czego; tęsknienie za czém; =mi'tteln, *va.* zagodzić, załatwić (wdaniem się swojém); być pośrednikiem czego; =ttelung, *f.* pośrednictwo; =ttelst, *ad.* za pomocą; przez; =mi'ttler, *m.* pośrednik; jednacz.

Vermö'beln, *va.* § przehulać.

Vermo'dern, *vn.* zbutwieć; spruchnieć; zgnić; vermodert zbutwiały; =derung, *f.* zbutwienie; =mö'ge, *præp.*, s. Vermi'ttelst; na mocy, w skutek; =mö'gen, *vn.* u. *va.* *irr.* (h.) zdołać, być w stanie co zrobić; (bei Jmdm. etwas) znaczyć u kogo co, wiele, nie znaczyć nic; (Jmdm. zu etw.) skłonić, przywieść, zniewolić kogo do czego; =mö'gen, *n.* możność; nach —, über sein — arbeiten pracować według możności, nad możność; (Kraft, Macht) władza; (Besitzthum) majątek; vermögend możny, majętny; =gendheit, *f.* możność, majętność; =gensbesta'nd, =nsstand, *m.* stan majątkowy ob. majątku; masa; =ns=los, *a.* niezamożny; niezasobny; =ns=re'cht, *n.* prawo majątkowe; =nssteu'er, *f.* podatek od majątku; =nsu'mstände, *m.* *pl.* położenie, stosunki majątkowe.

Vermoo'sen, *va.* mchem obrość; omszeć; =moo'sung, *f.* omszenie, zamszenie; =mo'rschen, *va.* (h.) spruchnieć; =mu'mmen, *va.* obsłonić, zapapużyć, zakryć (z twarzą); vermummt obnrdany; zakapturżony; =r=mu'mmung, *f.* oburdanie, zasłonienie; =mü'nzen, *va.* wypotrzebować na wybijanie pieniędzy; na monetę wybić; **Vermu'then**, *vn.* (h.) u. *va.* dorozumiewać się; domyślać się; domniemywać się; spodziewać się; —, *n.* mniemanie; spodziewanie; wider — nadspodziewanie; =mu'thlich, *a.* domyślny, domniemany; podobno; —, *ad.* tak się zdaje; er wird — kommen zdaje się, że dzisiaj przybędzie; =thung, *f.* domysł; domniemanie; (nach meiner) jak się domyślam; aller — nach jak się domyślać można; (wider alle) nad wszelkie spodziewanie; =gsgru'nd, *m.* powód na domniemaniu zasadzony; =gs=weise, *ad.* domyślnie; na domysł.

Verna'chlässigen, *va.* zaniedbywać co,

kogo; (sich) zaniedbywać się; -lässigung, f. zaniedbanie; -na'geln, va. gwoździami zabić; Kw. zagwoździć (działo); (ein Pferd) zagwoździć konia; -gelung, f. zagwoździenie; -nä'hen, va. zaszyć; wybotrzebować do szycia; **Vernä'mlichen**, va. Philos. identyfikować; -na'rben, vn. (h.) zabliźnić się; —, zabliźnić; -na'rbung, f. zabliźnienie; -na'rren, vn. (h.) zbłaźnić; błaznem się stać; zgłupieć; —, va. przebłaznować (czas); **Verna'schen**, va. na łakotki przetrwonić; -neh'mbar, -mlich, a. wyraźny, zrozumiały; -neh'mbarkeit, -mlichkeit, f. zrozumiałość; **Verneh'men**, va. irr. (h.) słyszeć; usłyszeć; dosłyszeć; sich — lassen dać się słyszeć; odezwać się; —, n. słuchanie; słyszenie; pogłoska; wieść; dem — nach jak słychać; mit Jmdm. in gutem — stehen być z kim w dobrém porozumieniu; -neh'mung, f. wysłuchanie, przesłuchanie; Rw. indagacja; -nei'gen (sich), vr. (h.) schylić głowę; -gung, f. ukłon; pokłon.

Vernei'nen, va. przeczyć; verneinend przecząc; -nei'ner, m. przeczyciel; -nung, f. przeczenie; **Vernei'nungssa'tz**, m., **Vernei'nungswo'rt**, n. zdanie przeczące; wyraz przeczący.

Verni'chten, va. zniszczyć; -ni'chter, m. zniszczyciel; -ni'chtung, f. zniszczenie; **Vernie'ten**, va. zanitować; -nie'tung, f. zanitowanie.

Vernu'nft, f. rozsądek; rozum; -nu'nft-, a. rozumowy; -ftähnlich, a. do czego, do rozumu podobny; -ftbegri'ff, m. Philos. idea; -nünftelei', f. mędrkowanie; rozumkowanie; -nü'nfteln, vn. (h.) mędrkować; pozornie (sofistycznie) rozumować; -ftfähig, a. zdolny do pojęć rozumowych; -ftgemä'ß, f. a. zgodny z rozumem; -ftglaube, m. wiara na rozumie oparta; -ftgrund, m. powód rozumowy; -nü'nftig, a. rozumny; rozsądny; rostropny; -ftigkeit, f. rozumność; rostropność; -ftler, m. człowiek zbyt subtelnie rozumujący; -nu'nftlos, a bezrozumny; -ftlosigkeit, f. bezrozumność; -ftmä'ßig, s. Vernu'nftgemä'ß; -ftreligio'n, f. religia rozumowa; -ftrecht, n. Philos. filozofja prawa; -ftschluß, m. sylogizm; -ftwahrheit, f. prawda z rozumu wyprowadzona; -ftwidrig, a. przeciwny rozumowi.

Verö'den, va. spustoszyć co; —, vn. (h.) spustoszyć; **Verö'der**, m. pustoszyciel; verödeter Grund u. Boden pustka; pustkowie; -ö'dung, f. spustoszenie; -ö'ffentlichen, va. ogłosić publicznie; -tlichung, f. ogłoszenie publiczne; -ö'fterungswo'rt, n. Spl. słowo częstotliwe; -o'rdnen, va. zalecić, przepisać; nakazać; ustanowić; -o'rdner, m. zalecający; przepisujący; -dnung, f. postanowienie; nakaz; zalecenie; -dnungsblatt, n. Stw. dziennik rozporządzeń; -dnungsmä'ßig, a. stósowny do postanowienia, zalecenia.

Verpa'chten, va. wydzierżawić co komu; -pa'chter, -pä'chter, m. wydzierżawiający, wypuszczający w dzierżawę; wydzierżawca; -chtung, f. wydzierżawienie; -pa'cken, va. zapakować; -ckung, f. zapakowanie; -pallisadi'ren, va. Kw. palami zabić; -rung, f. zapalisadowanie; -pa'nzern, va. pancerzem uzbroić; opancerzować; **Verpa'ssen**, va. zapasować; przeoczyć co; -pe'chen, s. Verpi'chen; -r-pe'sten, va. zapowietrzyć; verpestet zapowietrzony; -pe'stung, f. zapowietrzenie; **Verpfählen** 2c., s. Verpallisadi'ren 2c.; -pfä'nden, va. zastawić, w zastaw dać; dać w zakład; -nder, m. zastawca; zastawnik; -ndet, pp. zastawiony; na zastawie; -ndung, f. zastaw, zastawienie.

Verpfe'ffern, va. Kk. przepieprzyć; **Verpfla'nzbar**, a. rozsadzalny; -pfla'nzen, va. przesadzić (roślinę); przenieść (roślinę); *przenieść; -nzung, f. przesadzenie; *przeniesienie; -pfla'stern, va. na brukowanie wypotrzebować; -rpfle'gen, va. pielęgnować (chorego itd.); opatrywać w potrzeby; wyżywienie dawać; der Verpflegte opatrzony; pielęgnowany; -r-pfle'ger, m. piastun; żywiciel; -gerin, f. piastunka; żywicielka; -gung, f. opatrywanie potrzeb; -ngs-Anstalt, f. zakład prowijantowy; -ngsa'mt, n., -ngscommissio'n, f. komisja żywności; -gscomite, n. komitet żywności; -gsgeld, n., -gskosten, f. pl. koszta żywności; -pfli'chten, va. obowiązać; verpflichtet obowiązany; powinny; Rw. (vereidigen) przysięgę odbierać od świadka, urzędnika itd.; -chtung, f. obowiązanie; zobowiązanie się do czego; obowiązek.

Verpflö'cken, va. kołkami zabić; -ckung, f. zabicie kołkami; -pfu'schen, va. sfuszerować, spartaczyć co; die Sache ist verpfuscht pokpili sprawę; -rpi'chen, va. smołą zalać, zasmarować; -chung, f. zalanie smołą; -pi'nseln, va. pędzlem zasmarować; -plä'mpern, va. wychlustać (wodę); *wyszastać, roztrwonić; -pla'ppern, -plau'dern, va. przegwarzyć, na pogadance przepędzić; (sich) wygadać się; wypleść co; -pö'keln, va przemarynować (mięso); -rpö'nen, va. pod karą co zakazać; -pra'sseln, vn. (h.) z trzaskiem zniknąć; **Verpra'ssen**, va. przetrwonić; przemarnować; verpraßt przemarnotrawiony; —, n., -ssung, f. przetrwonienie; -sser, m. marnotrawca; -processi'ren, va. przeprocesować, przeprawować; -provianti'ren, va. zaprowiantować; zaopatrzyć w żywność; -rung, f. zaprowiantowanie; -pu'dern, va. zapudrować, przypudrować; -rpu'ffen, vn. (h.) z hukiem spłonąć; z hukiem spalić; —, n., -ffung, f. Schdk.

detonacja; spłonienie z hukiem; wystrzał; -rpu'lvern, *va.* spulweryzować; na proszek zamienić; *iron.*, s. Verschwe'nden; -pu'mpen, *va.* § wypożyczać, wypożyczyć; -pu'ppen (sich), *vr.* (h.) na poczwarkę się zamienić; -ppung, *f.* zamienienie się na poczwarkę; -pu'sten, *vn.*, sich —, *vr.* (h.) wytchnąć sobie; -pu'tzen, *va.* wyprzystrająć na stroje; (ausputzen, reinigen) czyścić, zdobić; -tzhobel, *m. Zm.* gładzidło; -que'cken, *vn.* (h.) zaperzyć się; perzem zarość; -que'llen, *vn. irr.* (s.) napęcznieć od wilgoci; zassać się; -qui'cken, *va. Httk.* amalgamować; rtęcić; -ckung, *f.* amalgamowanie; odciąganie; -ra'mmeln, **Verra'mmen**, *va.* zastarasować (bramę, drzwi); -ra'mmelung, *f.* barykada; zatarasowanie; **Verra'sen**, *vn.* (h.) trawą, morawą zarość.

Verra't, *m.* zdrada; einen — begehen zdrady się dopuścić; -rra'then, *va. irr.* (h.) zdradzić; wydać (spólwinnych, czyję tajemnice, sprawę, miasto nieprzyjacielowi); ich bin — u. verkauft, *ze wszystkich stron jestem zdradzony, w niebezpieczeństwie; —okazywać; dawać poznać; być znakiem; -rä'ther, *m.* zdrajca; -therin, *f.* zdrajczyni; -rei', *f.* zdradziectwo; -therisch, *a.* zdradziecki; -scherweise zdradziecko; -rrau'chen, *vn.* (s.) okopcieć; verraucht okopciały; seine Hitze ist verraucht, *już jego zapał ostygł; —, *va.* wypalić, wykurzyć (wiele tytuniu); (sich), *wietrzeć (o winie itd.); -räu'chern, *vn.* (s.) zakopcieć; okopcieć; —, *va.* wykadzić; -räu'men, *va.* (verkramen) zaprzątnąć, podziać, zadziać, zarzucić gdzie; -rrau'schen, *vn.* (s.) przestać szeleścić; -re'chnen, *va.* porachować komu co; (sich) przerachować się, pomylić się w rachunku; -nung, *f.* porachunek; potrącenie; rachowanie; obliczenie; (Irrthum) omyłka w rachunku; przerachowanie się; —, *f.* porachowanie; rachunek, potrącenie w rachunku.

Verre'cken, *vn.* (s.) § zdechnąć; verreckt zdechły; -re'den, *va.* zarzekać się, wyrzekać się czego; -rrei'ben, *va. irr.* (h.) utrzéć (farby); (wszystko) wytrzéć; wytrzéć, tarciem wywabić; -rei'sen, *vn.* (s.) odjechać, wyjechać w podróż; —, *va.* przepodróżować; wydać na podróże; —, *n.* odjazd; -rei'ßen, *va. irr.* (h.) zedrzéć; -rrei'ten, *va. irr.* (h.) przejeździć, wydać na jazdę konną; (sich) zbłądzić jadąc konno; -rre'nken, *va.* wykręcić; zwichnąć; verrenkt wywichnięty, wywichniony; -nkung, *f.* wywichnienie, wywichnięcie; -rre'nnen, *va. irr.* (h.) zabiedz; -ri'chten, *va.* odbywać (jakie zatrudnienie); pełnić (powinności); załatwiać (interesa); (seine Nothdurft) pójść na przechód oder z potrzebą; verrichtet wykonany; sprawiony; -tung, *f.* sprawienie; odbywanie czego; zatrudnienie; -rie'chen, *vn. irr.* (s.) zapach stracić; -rie'geln, *va.* zaryglować; zasunąć; verriegelt zaryglowany; -lung, *f.* zaryglowanie; -rie'seln, *vn.* (s.) przestać płynąć (o strumyku); -ri'ngern, *va.* uszczuplić, umniejszyć czego; -rung, *f.* umniejszenie, uszczuplenie; -rri'nnen, *vn. irr.* (s.) upłynąć; ubiedz; -rö'cheln, *va.* chrapliwym oddechem wyzionąć co z siebie; -ro'llen, *vn.* (s.) zatoczyć się gdzie i zniknąć; *ubiegać; upływać; -ro'sten, *vn.* (s.) zardzewiéć; verrostet zardzewiały; -stung, *f.* zardzewienie; -ro'tten, *vn.* gnić.

Verru'cht, *a.* niegodziwy, niecny, nieprawy, niezbożny; -chtheit, *f.* niezbożność; niegodziwość; -rrü'cken, *va.* przesunąć, usunąć co; (Jmdm. das Ziel, den Plan), *przeszkodzić komu do osiągnienia celu; plan mu pomięszać; Verrückter, *warjat; Verrückte warjatka; -ter Einfall pomysł szalony; -cktheit, *f.* warjacja; warjactwo; szaleństwo; -rü'ckung, *f.* naruszenie, porozmykanie, rozsunięcie; *konfuzja, pomięszanie.

Verru'f, *m.* niesława; infamia; in — bringen osławić, okrzyczéć; -rru'fen, *va. irr.* (h.) osławić; verrufen osławiony; okrzyczany; -fung, *f.* osławienie; osława, okrzyczanie; wyświeczenie; (des Geldes) wywołanie.

Vers, *m. Dtk.* wiersz; rym; **Vers-**, **Ve'rse-**, *a. Dtk.* wierszowny, wierszowy.

Versa'gen, *va.* obiecać; przyrzec; ich bin schon versagt jużem się obiecał (komu innemu); (sich) obiecać się; odmówić czego; —, *vn.* (h.) nie wystrzelić (o strzelbie); zawieść; -sä'gen, *va.* porznąć piłą; -sa'gung, *f.* odmówienie; zamówienie; (vom Gewehr) niedanie ognia; -sa'lben, *va.* wypotrzebować na maszczenie; **Versa'l-**, *a. Bchdr.* wersalowy; -lbuchstabe, *m.* wersalik; początkowa litera; -sa'lzen, *va.* przesolić; *s. Verlei'den; -sa'mmeln, *va.* zgromadzić; (sich) zgromadzić się; -mmlung, *f.* zgromadzenie; -ngshau's, *n.* dom zgromadzeń; -ngso'rt, *m.* miejsce zgromadzenia, zebrania się; -gsre'cht, *n. Stw.* prawo zgromadzania się; -sa'nden, *vn.* (s.) piaskiem zajść, zasypać się; -ndung, *f.* zasypanie się.

Ve'rsart, *f. Dtk.* rodzaj wiersza.

Versa'tz, *m.* zastawienie czego; -tzamt, *n. Stw.* bank zastawniczy; lombard.

Versa'tzung, *f.* czop z zacięciem.

Versau'en, *va.* § zaświnić, zabrukać co; -sau'ern, *vn.* (s.) skwaśnieć; zakisieć; skisnąć; -rsäu'ern, *va.* przekwasić co; *zepsuć od. przykrzyć; -sau'fen, *va. irr.* (h.) przepić (majątek); versoffen opiły; lubiący trunki; -säu'men, *va.* mieszkać czego, stracić; (eine Stunde) opuścić lekcją; versäumt omieszkany; zaniedba-

ny; -mniß, *n.*, -mung, *f.* opóźnienie, omieszkanie; zaniedbanie.

Ve'rsbau, *m. Dtk.* budowa wiersza.

Verscha'chern, *va.* przeszachrować; przefrymarczyć; przemecherzéć.

Verscha'ffen, *va.* dostarczyć; wystarać się o co; wyrobić; (Mittel) podać, poddać środek; -ffung, *f.* wystaranie się czego, wyrobienie; -schä'kern, *va.* przebaraszkować; -scha'len, *va. Zm.* okładkę sprawić; ocembrować; przepierzyć; -lung, *f.* wyszalowanie; -rscha'llen, *vn. irr.* (s.) przebrzmiéć; ustać (o głosie).

Verschä'mt, *a.* nieśmiały; wstydliwy; -mtheit, *f.* wstydliwość.

Verscha'nzen, *va. Kw.* oszańcować; (sich) oszańcować się; -nzung, *f.* szańce otaczające; -schä'rfen, *va.* obostrzyć; -fung, *f.* obostrzenie; -scha'rren, *va.* zagrzebać; zakopać; -scha'tten, *va.* zacienić, ocienić co; -ttung, *f.* zasłonienie, zacienienie, zaćmienie; -schäu'men, *vn.* (s.) wypienić się; -schei'den, *vn. irr.* (s.) skonać; oddać ducha; —, *n.* skonanie; oddanie ducha.

Ve'rschen, *n. dim.* wierszyk.

Versche'nken, *va.* darować; (Alles) wszystko rozdarować; (Getränke) szynkować; -nkung, *f.* podarowanie; rozdanie; **Versche'rzen**, *va.* przebaraszkować, na żartach przepędzić (wieczór); *(lekkomyślnie) postradać, stracić, utracić (czyję łaskę); -scheu'chen, *va.* wypłoszyć; spłoszyć; -schi'cken, *va.* wysłać, posłać co; przesłać; verschickt posłany; wysłany; -ckung, *f.* wysłanie, przesyłanie; posłanie; -schie'ben, *va. irr.* (h.) odłożyć (na inny czas); odwlekać; przekręcić co; (sich) przekręcić się; wykręcić się; sich — źle rzucić (kulę grając w kręgle); -schie'bung, *f.* odkład; przemiana; *Bw.* uskok.

Verschie'den, *a.* różny; rozmaity; odmienny, różniący się; -ner Meinung sein różnego być zdania; różnić się w zdaniu; -denartig, *a.* różnorodny; różnogatunkowy; różnego gatunku; -denfarbig, *a.* różnobarwy; -denförmig, *a.* różnokształtny; -denheit, *f.* rozmaitość; różność; -denna'mig, *a.* różnoimienny; -dentlich, -dlich, *a.* rozmaity.

Verschie'ßen, *vn. irr.* (s.) pełznąć; płowiéć; blakować; —, *va. irr.* (h.) wystrzelać; (die Columnen), *Bchdr.* pobałamucić, poprzekładać stronnice; (sich) w szybkim pędzie zbłąkać się; -schi'ffen, *va.* okrętami oder statkami rozsyłać; -ffung, *f.* przesyłanie wodą; wywiezienie okrętami; -rschi'lfen, *vn.* (s.) zarość trzciną; -schi'mmeln, *vn.* (s.) spleśniéć; zapleśniéć; verschimmelt zapleśniały, opleśniały; -rschi'ß, *m.* ** (w studenckiéj mowie:) wykluczenie, wyłączenie z grona; Jmdn. in — erklären, thun, *wykluczyć z pomiędzy siebie.

Verschla'cken, *a. Httk.* żużlować (kruszec); -ckung, *f.* zżużlowanie (kruszca); **Verschla'fen**, *va. irr.* (h.) przespać (czas, zmartwienie); zaspać co; verschlafen ospały; -fenheit, *f.* ospałość; ospalstwo; -schla'g, *m.* przepierzenie; przegroda w izbie; *H.* sprzedaż (towaru); -schla'gen, *va. irr.* (h.) zabić; przepierzyć; przegrodzić; zabić (beczkę, skrzynię); źle okuć (konia); (sich etw.) odstręczyć od siebie; (sich), *Sw.* spędzić z drogi i zapędzić w jakie miejsce; (Blätter) karty zamylić (w książce przewracając); —, *vn. irr.* (h.) zlécić się; den Wein ein wenig — lassen wino zostawić, aby się trochę ogrzało, aby zwolniało; das verschlägt mir nichts, *to mi nie robi żadnéj różnicy; *Hlk.* zochwacić się (o koniach); -rschla'gen, *a.* (listig, schlau) obrotny; przemyślny; przebiegły; chytry; -nheit, *f.* obrotność; przebiegłość; chytrość; dowcip.

Verschla'mmbar, *a.* namulny; -schla'mmen, *va.* zamulić; —, *vn.* (s.) zamulić się; verschlammt namulisty; -mmung, *f.* namuł; **Verschlä'mmen**, *va.* zamulić; -rschlampa'mpen, *va. iron.* przetrwonić na wytworne jadło; -schle'chtern, *va.* pogorszać; pogorszyć; -chterung, *f.* pogorszenie; -schlei'chen, *vn. irr.* (s.) nieznacznie upływać, uchodzić (o czasie); (sich) wysunąć się; wyśliznąć się; wymknąć; -schlei'ern, *va.* zakwefić; welonem zasłonić; oponą zakryć; taić co; ukrywać; verschleiert welonem zasłoniony; przysłonięty; -rung, *f.* zakwefienie; -schlei'men, *va.* zaflegmić; —, *vn.* (s.) zaflegmić się; -mung, *f.* zaflegmienie; -rschlei'ß, *m. H.* sprzedaż; pozbycie czego; -schlei'ß-, *a. H.* rozwoźny, rozwozowy; -ßen, *va. H.* styrać, zniweczyć, podrzéć, zmarnować; -schle'mmen, s. Verschla'mmen; *przemarnować (na dobre jadło); verschlammt zamulony; *przemarnowany; -mmung, *f.* zamulenie; przemarnowanie; -schle'ppen, *va.* zawlec gdzie; -ppung, *f.* zawłoka; zawleczenie; wywleczenie; -schleu'dern, *va.* z procy powyrzucać, wypotrzebować na rzucanie z procy; *przemarnować, zmarnować; -rung, *f.* przemarnowanie;

Verschli'ckern, *va.* rozchlustać co; (sich) zachłysnąć się; -schlie'fen (sich), *vr.* (h.) skryć się; -schlie'ßbar, *a.* zamykalny; -schlie'ßen, *va. irr.* (h.) zamknąć (na klucz, na zamek); bei verschlossenen Thüren przy zamkniętych drzwiach; -ßung, *f.* zamknięcie; -rschli'mmern, *va.* pogorszyć; (sich) pogorszyć się; -merung, *f.* pogorszenie; -schli'ngen, *va. irr.* (h.) zadziergnąć, zapętlać, spętlać, związać na zadzierg; splatać; połykać; *pochłonąć; verschlingend pożerczy; żarłoczny; pochłaniający; -ngung, *f.* splątanie; zadziergnięcie; zadzierg, splot.

Verschlo'ssen, *a.* zamknięty; *małomówny; zamknięty w sobie; skryty; **-ssenheit**, *f.* skrytość; zamknięcie w sobie; *małomówność.

Verschlo'ßen, *vn.* (s.) *Ntl.* zniszczéć od gradu; **-schlu'cken**, *va.* połknąć; verschluckt połkniony, pochłoniony; —, *n.* połykanie, połknienie; **-schlu'mmern**, *va.* przedrzymać co; zaspać co; **-schlu'ngen**, *pp.* zawiły, zamotany; połknięty, połkniony, pożarty.

Verschlu'ß, *m.* zamknięcie; etwas in — haben miéć pod zamknięciem; **-schma'chten**, *vn.* (s.) siły tracić; omdlewać; umierać z głodu, pragnienia, gorąca lub tęsknoty; **-schmä'hen**, *va.* wzgardzić czém; verschmäht wzgardzony, znieważony; **-r-schmä'hung**, *f.* wzgardzenie, znieważenie; **-schmä'lern**, *va.* uszczuplić; **-lerung**, *f.* uszczuplenie; **-schmau'chen**, s. Verrau'chen; **-schmau'sen**, *va.* przebiesiadować; na biesiady roztrwonić; **-schmei'ßen**, s. Verwe'rfen; **-schme'lzen**, *va. irr.* (h.) stopić; (Töne, Farben) stapiać; —, *vn. irr.* (s.) stopić się; **-lzung**, *f.* roztopienie; *stopienie; zszmelcowanie; (der Farben), *Mal.* połączenie kolorów; **-schme'rzen**, *va.* przecierpiéć, wycierpiéć, odcierpiéć co; **-schmie'ren**, *va.* zasmarować; wybazgrać (dużo atramentu); verschmiert wysmarowany, wymazany; **-rschmi'ssen**, *pp.* zarzucony; **-schmi'tzt**, *a.* chytry; przebiegły; wykrętny; **-tztheit**, *f.* wykrętność, chytrość; **-schna'ppen** (sich), *vr.* (h.) nie schwycić tego, na co się czyhało; *wygadać się, wypleść co; **-schna'ppsen**, *va.* przepić na wódce; **-schna'rchen**, *va.* przechrapać (godzinę, itd.); **Verschnau'ben**, **-schnau'fen**, *vn.* (h.) wysapać się; wytchnąć się; **-schnei'den**, *va. irr.* (h.) pokrajać; wykrajać; — źle pokrajać, przykroić; (entmannen) mniszyć (wieprze); wałaszyć (konia); wyrzynać (koguty, psy, cielęta); kastrować (człowieka); **-schnei'der**, *m.* trzebiciel; **-schnei'dung**, *f.* rzezanie; pokrajanie; urzynanie; strzyżenie;

Verschnei'en, *va.* zaśnieżyć; zasypać się śniegiem; verschneit śniegiem zasypany; zaśnieżony; **-schni'ttener**, *m.* rzezaniec; kastrat; verschnittene Sau, *Ldw.* mniszka; **-rschni'tzeln**, *va.* zestrugać, wystrugać, wykrajać, postrugać; **-rschnu'pfen**, *va.* wyżyć (tabakę); es verschnupft mich etw., *markotno mi co jest; verschnupft, *Hlk.* zakatarzony; **-schnü'ren**, *va.* sznurkiem obszyć; **-scho'ben**, *a.* rozrzucony; rozlazły; w nieładzie; (Termin) odroczony.

Verscho'llen, *pp.* u. *a.* osławiony; znikły; (er ist) zniknął; **-scho'nen**, *va.* oszczędzać, ochraniać kogo lub czego; (Jmdn. mit etw.) ochronić, uwolnić kogo od czego; **-schö'nern**, *va.* upięknić; przystroić; (sich) piękniejszym się stawać, robić; **-rschö'nerer**, *m.* upiększyciel; **-schö'nerung**, *f.* upiększenie.

Verscho'rfen, *vn.* (s.) strupiéć; zestrupiéć; **-rfung**, *f.* zestrupienie; **-rscho'ssen**, *pp.* (Farben rc.) spełzły; wypłowiały; nadpłowiały; **-schra'mmen**, *va.* kresami oszpecić; **-schrä'nken**, *va.* przekrzyżować; (die Arme) ręce na krzyż złożyć; **-kung**, *f.* przekrzyżowanie; **-schrau'ben**, *va.* zaśrubować; prześrubować; **-rschrei'ben**, *va. irr.* (h.) zapisać komu co (lekarstwo, proszki, majątek); (sich Jmdm.) zapisać się komu; **-ber**, *m.* ten, który co komu zapisuje; **-bung**, *f.* zapis (który się komu czyni); oblig (wystawiony na jaką sumę); **-rschrei'en**, *va. irr.* (h.) okrzyczéć kogo lub co, osławić; **-schrie'en**, *pp.* u. *a.* okrzyczany, okrzyknięty; **-schro'ben**, *a.* przewrotny (charakter, głowa, sposób myślenia); **-benheit**, *f.* przewrotność; dziwaczność; niedorzeczność; **-schro'ten**, *va.* zeszrotować; **-schru'mpfen**, *vn.* (s.) pomarszczyć się, pokurczyć się; verschrumpft zmarszczony; chropawy; pomarszczony; **-mpfung**, *f.* zmarszczenie się.

Verschu'b, *m.* przewłoka; odwłoka.

Verschü'chtern, *va.* nieśmiałym kogo zrobić; **-schu'lden**, *va.* obdłużyć, długami obciążyć; **-det sein** być zadłużonym; miéć długi; (verursachen) zawinić co; —, *n.*, **-ldung**, *f.* obdłużenie; zadłużenie się; zawinienie; wina; **-schu'stern**, *va. iron.* (przez nieuwagę lub niedołężność) stracić co; —, *vn.* (s.) z powodu niedbalstwa podupadać; **-schü'tten**, *va.* zasypać; rozlać, rozsypać; —, *n.*, **-ttung**, *f.* zasypanie, wysypanie, rozsypanie; **-schwä'gern** (sich), *vr.* (h.) spowinowacić się z kim; verschwägert powinowaty; **-rung**, *f.* powinowactwo; **-rschwä'ren**, *vn.* (s.) *Hlk.* zaropiéć; **-schwä'rzen**, s. A'nschwärzen; **-schwa'tzen**, *va.* przegawędzić, przebzdurzyć; zbyć się czego; (sich) wygadać się; **-rschwei'gen**, *va. irr.* (h.) zamilczéć co; (Jmdm. etw.) zataić co przed kim; **-gung**, *f.* zamilczenie, tajenie; **-schwei'ßen**, *va.* zalewać; zalać; **-ßung**, *f.* zalew; **Verschwe'lgen**, *va.* przehulać; przemarnować, przełotrować; **-lgung**, *f.* przemarnotrawienie; **-schwe'llen**, *vn. irr.* (s.) zapuchnąć; —, *n.*, **-llung**, *f.* zapuchnienie, opuchnienie; **-schwe'llen**, *va. Zm.* (mit Schwellen versehen) podwalinę dać; przycieś dać; **-schwe'mmen**, *va.* zamulić, piaskiem i mułem zatkać; **-schwe'nden**, *va.* zmarnować, zmarnotrawić, roztrwonić; **-nder**, *m.* rozrzutnik; marnotrawca; **-nderin**, *f.* rozrzutnica; **-nderisch**, *a.* rozrzutny, marnotrawny; **-ndung**, *f.* marnotrawienie (majątku, czasu); marnotrawstwo; **-ngssu'cht**, *f.* skłonność do marnotrawstwa; **-schwe'stern**, *va.* posiostrzyć; (sich) siostrą się stać czyją; **-schwie'gen**, *a.* umie-

jący milczéć oder dochować tajemnicy; dobry do sekretu; =genheit, *f.* przymiot milczenia; umienie milczéć; milczenie; =schwie'len, *vn.* (s.) twardą skórą obróść: =schwi'mmen, *vn. irr.* (s.) (in etw.) rozpływać się w czém; =schwi'nden, *vn. irr.* (s.) zginąć; znikać; —, *n.* zniknienie; zniszczenie; =rschwi'stern (sich), *vr.* (h.) spowinowacić się; =rschwi'tzen, *vn.* (h.) wypocić się; —, *va.* zapocić, przepocić; *zapomniéć; das habe ich schon lange verschwitzt, *to mi już dawno wywietrzało z głowy; =schwo'llen, *pp.* zapuchły, opuchły; =schwö'ren, *va. irr.* (h.) wyprzysięgać się, zarzekać się czego; (sich) przysięgać się; (sich wider Jmdn.) sprzysiądz się przeciw komu; =schwö'rer, *m.* sprzysięgający się; =schwo'rner, *m.* sprzysięgły; śpiskowy; =schwö'rung, *f.* śpisek; (anstiften) śpisek zrobić, uknować.

Ve'rsdrechsler, *m. iron.* wierszokleta.

Verse'hen, *va. irr.* (h.) opatrzyć w co; (etw.) zbłądzić w czém; (es bei Jmdm.) uchybić komu w czém; — ist verspielt, *kto nie dołoży okiem, dołoży workiem; (sich) przeoczyć się; omylić się; spodziewać się; sich — an etw. zapatrzyć się na co; —, *n.* przeoczenie; omyłka (z przeoczenia); (aus) przez omyłkę oder nieuwagę; =se'hung, *f.* (eines Amtes) zawiadowanie, sprawowanie, zastępstwo; =r=seh'ren, *va.* uszkodzić; versehrt naruszony; uszkodzony.

Versei'chten, *vn.* (s.) miałczéć.

Verselei', *f. iron.* rymoklectwo.

Verse'nden, *va. irr.* (h.), s. Verschi'cken; =se'nder, *m.* przesyłający (towar itd.); przesyłacz; =ndung, *f.* wysyłka; przesyłanie; przesyłka; =ngsko'sten, *f. pl.* koszta przesyłania; =se'ngen, *va.* opalić, osmalić co; —, *vn.* (s.) opalić się; =ngtheit, *f.* ogorzałość; =ngung, *f.* opalenie; ożdżgnienie; =se'nken, *va.* zanurzyć; zatopić (okręt); (sich in etw.) zatopić się w czém; =se'nker, *m. Bw.* (Centrumsbohrer) wierciśrodek; =nkloch, *n.* ponik; =nkung, *f.* pogrążenie; zatopienie; zanurzenie.

Ve'rseschmie'd, *m. iron.* rymoklet; wierszokleta.

Verse'ssen, *a.* (auf etwas) uparcie czego pragnący; uparty na co.

Verse'tzbar, *a.* dający się przesadzić, przenieść; =rse'tzen, *va.* przesadzić (roślinę, kogo); przestawić (statki); przenieść (urzędnika na inne miejsce, oficera do innego pułku); die Winde haben sich versetzt (im Körper), *Hlk.* wiatry się zatrzymały, zaparły, zatamowały; (Jmdm. durch einen Stoß, Hieb, Stich, Schlag) pchnąć, ciąć, kolnąć, uderzyć kogo; (vermischen) czego przydać, przymięszać do czego; (antworten, erwidern) odpowiedziéć; (Buchstaben, Worte) przestawiać litery, wyrazy; (sich) pomylić się w układaniu; Verse'tzer, *m.* zastawca; =rse'tzt, *a.*: — sein być zaprawny; — werden (Beamter 2c.) dostać promocją; przenieść się; =se'tzen, *n.*, =tzung, *f.* przesadzenie; przestawienie; zastawienie; pomięszany; (in der Schule 2c.) promocja.

Verseu'fzen, *va.* na wzdychaniu przepędzić (noc); wzdychaniem ukoić (ból, żal).

Ve'rsfuß, *m. Dtk.* stopa wiersza; wiérsz.

Versi'cherer, *m.* zapewniający; zabezpieczający, t. j. asekurant; =si'chern, *va.*: (etw.) zapewnić kogo o czém; (sich einer Sache) upewnić się, zapewnić się o czém; (sich einer Person) zapewnić się o kim; ich versichere Ihnen ręczę Panu (że tak jest); (sicherstellen) zabezpieczyć; versichert upewniony; warowany; zabezpieczony; asekurowany; =rung, *f.* zapewnienie; zaręczenie; zabezpieczenie; asekuracja; =rungs=, *a.* asekuracyjny; =ngsa'nstalt, *f.* instytut zabezpieczający (majątek); =gsgese'llschaft, *f.* towarzystwo zabezpieczające od. asekuracyjne; =gsprei's, =gswe'rth, *m.* cena, wartość zabezpieczona; =ngsschei'n, *m.* bilet lub kwit asekuracyjny; =si'ckern, *vn.* (s.) wyciec; wyciekać; =sie'chen, *vn.* (s.) wyzdychać; =sie'=den, *vn. irr.* (s.) przewarzyć, wywarzyć; =sie'geln, *va.* zapieczętować; opieczętować; pieczętować; pieczęć przyłożyć; =gelung, *f.* zapieczętowanie; (gerichtliche), *Rw.* obsygilacja; urzędowne zapieczętowanie; =sie'gen, *vn.* (s.) wsiąknąć (w ziemię i zniknąć); wysychać, wyschnąć; =gte Quelle zdrój wyschły od. wysuszony od. wsiękły; =si'lberer, *m.* posrebrzacz; posrebrzyciel; =si'lbern, *va.* posrebrzać; *na srebro zamienić; =berung, *f.* posrebrzenie; śpieniężenie; =rsi'nken, *vn. irr.* (s.) ugręznąć, zagręznąć; (im Kothe) zabrnąć w błoto; *zatopić się (w myślach); popaść (w nieszczęście, w nędzę); —, *n.* zapadnięcie; zanurzenie się; =si'nnlichen, *va.* uzmysłowić; wystawić na oczy; —, *vn.* (s.) zmysłowym się stawać; zmysłowości się oddawać; =chung, *f.* wystawienie na oczy; =si'ntern, s. Versi'ckern.

Versio'n, *f.* tłumaczenie.

Versi'ttlichen, *va.* uobyczaić; =chung, *f.* uobyczajenie; =si'tzen, *va. irr.* (h.) przesiedziéć.

Ve'rskunst, *f.* sztuka robienia wierszy; =smaaß, *n. Dtk.* miara wiersza; **Ve'rsemacher**, *m. iron.* rymotwórca; wierszopis.

Verso'ffen, *pp.* pijacki; opiły, pijany; =nes Gesicht mina pijacka; =rsoh'len, s. Besoh'len; *Belü'gen; =söh'nbar, *a.* ubłagalny; =rsöh'nen, *va.* przejednać sobie kogo; pojednać; versöhnend pojednawczy; =ner, *m.* pojednawca; odkupiciel; =nerin, *f.* pojednawczyni; =nlich, *a.* pojednalny; skłonny od. łatwy do pojednania; łago-

dny; **-nlichkeit**, *f.* skłonność; łatwość do pojednania; łagodność; **-nopfer**, *n.* *Kg.* *ofiara za grzech; versöhnt przejednany; pojednany; **-nung**, *f.* pojednanie; odkupienie; **-ngsa'ct**, *m.* przeprosiny, **-ngsta'g**, *m.* dzień pojednania; *dzień oczyszczenia z grzechów; **-ngsto'd**, *m.* śmierć dla odkupienia naszego podjęta; **-ngswe'rk**, *n.* dzieło odkupienia; **-so'rgen**, *va.* opatrzyć kogo lub się w co; (werden) być zaopatrzonym; **-so'rger**, *m.* opatrzyciel; **-rgerin**, *f.* opatrzycielka; **-rgung**, *f.* opatrzenie; **-ngsa'nstalt**, *f.* dom dobroczynności.

Verspa'ren, *va.* odłożyć, zachować co na inny czas; **-rspa'ßen**, *va.* przeżartować, na żartach przepędzić; **-spä'ten**, **-tigen**, *va.* opóźnić, spóźnić co; (sich) opóźnić się; **-tung**, **-tigung**, *f.* zapóźnienie; opóźnienie; **-spei'sen**, *va.* zjeść (jako potrawę); spożywać; strawić; **-sung**, *f.* spożywanie; **-spe'nden**, *va.* porozdawać; **-spe'rren**, *va.* zamknąć (dla niedopuszczenia); zatarasować, zawrzéć; versperrt zatarasowany, zawarty; **-rrung**, *f.* zawał, zamknięcie, zaparcie; **-spie'len**, *vn.* (h.) u. *va.* przegrać (w grę jaką); na grze przepędzić (całe popołudniu); **-spie'ler**, *m.* przegrywacz; **-spi'nnen**, *va. irr.* (h.) wyprząść; **-rspli'ttern**, *va.* rozdrobić; rozdrobnić; **-tterung**, *f.* rozdrobienie, rozdrobnienie; *roztrwonienie; **-spo'tten**, *va.* wyszydzać; naśmiewać się z kogo; **-tter**, *m.* szyderca, naśmiewca; **-ttung**, *f.* szydzenie; naśmiewanie; szyderstwo; **-rspre'chen**, *va. irr.* (h.) przyrzekać; obiecać; zaręczyć (przez danie przyrzeczenia); (sich) wymówić się; omylić się (w mówieniu), co innego powiedziéć niż się myślało; viel — u. nichts halten, *wiele obiecywać a mało dawać; (sich ehelich) zaślubić się; zaręczyć się z kim; —, *n.*, **-chung**, *f.* przyobiecanie, obietnica; sein Versprechen halten uiścić się w obietnicy.

Verspre'ngen, *va.* wykropić (wszystką wodę); (beim Billardspiel) wyrzucić (kulę z bilaru); *Kw.* rozbić i rozpędzić (np. szwadron konnicy); **-spri'ngen**, *va. irr.* (h.) przeskakać (np. godzinę); (sich den Fuß) skakając wywinąć sobie nogę; (sich) poroszkakiwać się; **-spri'tzen**, *va.* wysikać (wszystką wodę); (sein Blut) wylać krew, śmierć ponieść; **-spru'deln**, *vn.* (s.) przestać tryskać; **-spu'nden**, **-spü'nden**, *va.* zaszpontować; **-rspü'ren**, *va.* czuć; uczuć.

Verstä'ben, *va.* sztabami opatrzyć; **-bung**, *f.* wylotowa obrączka (u słupów); **-stäh'len**, *va.* ostalować; zastalić; nastalić; **-lung**, *f.* zastalenie, nastalenie.

Versta'nd, *m.* rozum; nicht recht bei **-de** sein nie być przy dobrym rozumie; nie miéć spełna rozumu; (wenig) nie wiele rozumu; (das geht über meinen). *to przechodzi mój rozum; (Sinn) znaczenie; rozumienie; **-ndberau'bend**, **-ndraubend**, *a.* odrozumny; **-ndes-**, *a.* rozumowy; **-ndesbegri'ff**, *m.* pojęcie rozumowe; **-ndesmensch**, *m.* praktyk; **-ndesschä'rfe**, **-sschwä'che**, *f.* bystrość, słabość rozumu; **-sschlu'ß**, *m.* *Philos.* rozumnik; **-stä'ndig**, *a.* rozumny; **-ndigen**, *va.* (Jmdn. über etwas) wyjaśnić komu co, aby wyrozumiał; (sich mit Jmdm.) porozumiéć się z kim względem czego; **-stä'ndigung**, *f.* wyjaśnienie, wytłumaczenie, przedstawienie, przełożenie, wyrozumienie; **-ndlich**, *a.* zrozumiały; **-ndlichkeit**, *f.* zrozumiałość; **-ndlos**, *a.* u. *ad.* bez rozumu; **-stä'ndniß**, *n.* zdolność pojmowania; porozumienie; kein — haben tego niepojmować; **-stä'rken**, *va.* wymocnić (załogę, wojsko); umocnić, wzmocniać; **-kung**, *f.* wzmocnienie; rozmocnienie; posiłki; **-rsta'tten**, *va.* dopuszczać, dopuścić; przyzwalać; **-stau'ben**, **-stäu'ben**, *va.* zakurzać, zakurzyć; **-stäu'bern**, *va.* przypruszyć; zapruszyć (t. j. prusząc zasypać); **-stau'chen**, *va.* szturchnięciem naruszyć, nadwerężyć, zbić, stłuc; **-chung**, *f.* naruszenie; nadwerężenie (sturchnięciem).

Verste'ck, *n.* kryjówka; skrytka; **-ste'cken**, *va.* schować, skryć, ukryć kogo, się, co gdzie; zatknąć (drwi kołkiem); versteckt pokątny; skryty; —, *n.* krycie; chowanie; **-ns** spielen, *grać w chowanego; **-ste'ckspiel**, *n.* chowany; **Verste'ckt**, *pp.* skryty, kryjomy; (sein) kryjomym być; **-ste'cktheit**, *f.* skrytość.

Verste'hen, *va. irr.* (h.) rozumiéć; das versteht sich (von selbst) to się (samo przez się) od. w sobie rozumie; verstehst Du französisch? czy rozumiesz (umiesz) po francuzku? was verstehst Du darunter? co rozumiesz? co to znaczy? (sich) rozumiéć się; (sich auf etw.) rozumiéć się, znać się na czém; umiéć co; (sich zu etw.) być z kim w porozumieniu względem czego; —, *n.* rozumienie; **Verstei'gen** (sich), *vr. irr.* (h.) za daleko zajść; zaleść; *przesadzać w czém; za daleko od. nadto się zapuszczać; za wysoko sięgać; przebraćmiarę; **Verstei'gern**, *va.* przez licytacją sprzedawać; **-rung**, *f.* licytacja; **-rstei'nern**, *vn.* (s.) skamieniéć; w kamień obrócić; przerazić i czucia pozbawić; **-nerung**, *f.* skamienienie; skamieniałość; **-ngsku'nde**, *f.* paleontologja; **-rste'llen**, *va.* zastawić co czém; przestawić, poprzestawiać; odmienić (co do kształtu, zmienić postać udając szpetność; (sich) udawać, taić się z czém, a co innego pokazywać po sobie; verstellt udany, zmyślony; odmienny; **-llung**, *f.* zastawianie czém; przestawianie; odmienianie; udawanie, udanie; **-ngsku'nst**, *f.* sztuka udawania.

Verste'rben, *vn. irr.* (s.) zemrzéć; mein verstorbener Vater nieboszczyk mój ojciec; die Verstorbenen, *pl.* zmarli; =**rsteu'ern**, *va.* cło opłacić; komorę opłacić; akcyzę opłacić; podatek płacić z czego, od czego; versteuert uległy opłacie (towar); =**rung**, *f.* opłacenie cła; opłacenie akcyzy; =**r=sti'cken**, *va.* wypotrzebować na haftowanie; =**stie'ben**, *vn. irr.* (s.) jak pył ulecieć; rozproszyć się; rozwiać się; —, *va. irr.* (h.) rozproszyć; (sich) rozproszyć się; =**stie'len**, *va.* trzonkiem opatrzyć, trzonek dać; =**sti'mmen**, *va.* (Tonwerkzeug) rozstroić; (Jmdn.) humor komu popsuć; w zły humor go wprawić; verstimmt przestrojony, rozstrojony; *w złym humorze; **Versti'mmung**, *f. Tk.* rozstrojenie; üble Laune ꝛc.) zły humor; =**stö'bern** ꝛc., s. Verstäu'bern; =**sto'cken**, *vn.* (s.) zbutwiéć; —, *va.* *zatwardzić; nieczułym, nieużytym uczynić; =**sto'ckt**, *a.* *zatwardziały; zakamieniały (umysł, serce); =**ckheit**, *f.* *zatwardziałość; zakamieniałość; =**ckung**, *f.* spróchnienie.

Verstoh'len, *a.* ukradkowy; =**nerwei'se**, =**stoh'lens**, *ad.* pokryjomu; ukradkiem.

Versto'llen, *va. Bw.* wykopać stolnie.

Versto'lpern (sich), *vr.* (h.) *potknąć się; =**sto'pfen**, *va.* zatykać; zapchać; zatkać; (eine Flasche) zatkać, zakorkować butelkę; im Leibe verstopft sein, *Hlk.* mieć zatwardzenie żołądka, żywota; verstopfend sprawiający zatwardzenie; =**pfung**, *f.* zatykanie; zatkanie; zapiekłość; (des Unterleibes) zatwardzenie żołądka; zu =gen geneigt, *Hlk.* uległy wstrzymaniom stolca; =**sto'rben**, *pp.* zmarły; der =ne nieboszczyk; die =ne nieboszczka; =**stö'ren**, *va.* spłoszyć; verstört pomięszany; pomięszanie od. niespokojność okazujący; — aussehen pomięszanym od. roztargnionym się pokazywać; =**rung**, *f.* rozpłoszenie, roztargnienie; =**rtheit**, *f.* pomięszanie.

Versto'ß, *m.* uchybienie; ustérk; błąd; einen — begehen, =**rsto'ßen**, *va. irr.* (h.) utłuc (wszystko); *oddalać od siebie, odpychać, nie przyjmować, gardzić; *wykluczyć, wyrugować, wypchnąć (kogo z towarzystwa); wygnać; —, *vn. irr.* (h.) (gegen etw.) uchybić przeciw czemu; wyrobić (o piwie); wywichnąć sobie nogę; źle stąpić (o koniu); verstoßen wypchnięty; odrzucony; =**sto'ßung**, *f.* wypchnięcie, odrzucenie; =**strei'chen**, *va. irr.* (h.) zasmarować; —, *vn. irr.* (s.) upływać (o czasie); =**streu'en**, *va.* rozsypać; rozwiać; verstreut rozprószenie; roztrząśnienie; rozrzucenie; =**stri'cken**, *va.* na robienie pończochy itd. wypotrzebować; (verwickeln) uwikłać; (sich) usidlić się; verstrickt *uwikłany; usidlony; =**ckung**, *f.* uwikłanie; =**studi'ren**, *va.* na nauki wydać, stracić co (czas, majątek); =**stü'mmeln**, *va.* okaleczyć, skaleczyć; obciąć komu co (i przez to kaleką go zrobić); (Wörter), *słowa kaleczyć; (Rede) mowę pokaleczyć, poobcinać; verstümmelt pokaleczony; =**lung**, *f.* obcięcie; okaleczenie, skaleczenie; =**r=stu'mmen**, *vn.* (s.) oniemiéć; zaniemiéć; *zamilknąć; ucichnąć; umilknąć; verstummt oniemiały, umilkły; =**mung**, *f.* oniemienie; =**stu'tzen**, s. A'bstutzen.

Versu'ch, *m.* próba; doświadczenie; es kommt auf einen — an, *spróbować nie zaszkodzi; pokuszenie się; zapęd; próba; =**su'charbeit**, *f. Bw.* poszukiwanie (górnicze); =**su'chen**, *va.* u. *vn.* (h.) próbować; (sein Heil, sein Glück) próbować szczęścia; (im bösen Sinne) kusić; pokusić się, ośmielić się, odważyć się; (sich) doświadczać; =**chend**, *ppr.* probujący; *pokusny; =**cher**, *m.* kusiciel, pokusa; pokusiciel; =**cherin**, *f.* pokusa; pokusicielka; =**su'chs=schacht**, *m. Bw.* szyb poszukiwalny; =**s=weise**, *a.* u. *ad.* na próbę; dla próby; versucht doświadczony; =**chung**, *f.* próbowanie; doświadczanie; próba; (im bösen Sinne) pokusa; pokuszenie; in — führend pokusny; =**su'deln**, *va.* nabazgrać; popisać; =**su'mpfen**, *vn.* (s.) zapuścić; zabagnieć; *zniedołężniéć; =**mpfung**, *f.* zapuszczenie; zabagnienie; *zniedołężnienie; =**sü'ndigen** (sich), *vr.* (h.) (an Jmdm.) zgrzeszyć przeciw komu; =**gung**, *f.* zgrzeszenie; =**su'nken**, *pp.* zapadły; pogrążony; untergetaucht) pogrzęzły.

Versü'ßen, *va.* osładzać; osłodzić; =**ßung**, *f.* osłodzenie; osłoda; przesłodzenie.

Ve'rswuth, *f. iron.* mania mówienia lub pisania wierszami.

Vertä'feln, *va. Zm.* taflować; futrować; =**felung**, *f. Rw.* intabulacja, zahipotekowanie; *Zm.* futrowanie, taflowanie; =**r=ta'gen**, *va.* odroczyć (posiedzenie itd.); odłożyć na drugi dzień; =**gung**, *f.* odłożenie na drugi dzień; =**tä'ndeln**, *va.* na fraszki stracić; przeputać co; (die Zeit) czas na baraszkach przepędzić; =**ta'nzen**, *va.* przetańcować (wieczór, smutek); =**r=tau'schbar**, *a.* wymienny; zamienny; co łatwo zmienić; =**barkeit**, *f.* zamienność; =**tau'schen**, *va.* zamienić co na co od. za co; vertauscht zamieniony; =**schung**, *f.* zamienienie; zamiana; =**tau'sendfa'chen**, =**ndfä'ltigen**, *va.* tysiącznie powiększyć.

Verteu'felt, *a.* opętany; niegodziwy; das ist eine =te Geschichte! a to djabelska historja! —, *ad.* opętanie; =**teu'tschen** ꝛc., s. Verdeu'tschen ꝛc.; =**thei'digen**, *va.* bronić; (sich) bronić się; sprawować się; =**diger**, *m.* obrońca; =**rin**, *f.* obronicielka; =**digung**, *f.* bronienie; obrona; =**digungs=**, *a.* odporny; odporowy; =**gsfä'hig**, *a.* odporny; =**ngskrie'g**, *m.* wojna odporna; =**gsku'nst**, *f.* sztuka bronienia (się); =**gs=li'nie**, *f. Kw.* obronna od. odporowa li-

nia; **-gslo's**, *a.* u. *ad.* bez obrony; **-gsmi'ttel**, *n.* środek obrony; **-gsre'de**, **-gsschri'ft**, *f.* obrona (jako mowa i pismo); **-gssta'nd**, **-gszu'stand**, *m.* stan obrony; im -de sein być obronnym; **-gswa'ffe**, *f.* broń odporna; broń do obrony służąca; **-gswei'se**, *ad.* odpornie.

Verthei'lbar, *a.* rozdzielny; **-barkeit**, *f.* rozdzielność; **-thei'len**, *va.* podzielić; rozdzielić; **-ler**, *m.* rozdawca; rozdzielacz; **-lung**, *f.* podzielenie; rozdzielenie; **Vertheu'ern**, *va.* podrożyć, podrożać; vertheuert podrożony; **-rung**, *f.* podrożenie; **-thie'ren**, *vn.* (s.) zwierzęcieć; **-rung**, *f.* zbydlęcenie.

Verthu'n, *va. irr.* (h.) wypotrzebować (wszystkie cegły i wapno); wydać, stracić (wszystkie pieniądze); **-rtie'fen**, *va.* powiększyć głębokość czego; vertieft zagłębiony; zatopiony; zamyslony; *zadumany; (sich in etw.) zatopić się w czém; **-fung**, *f.* robienie czego głębszém; wklęsłość; **-ti'lgbar**, *a.* do zgładzenia; zgładzisty; **-ti'lgen**, *va.* wytępić; wygubić; wyniszczyć: wygładzić; zniszczyć; vertilgt zgładzony; **-lgungskrie'g**, *m.* wojna mordercza, zgubna, na wytępienie; *wygładzenie.

Vertra'ckt, *a.* cudacki, dziwacki, osobliwszy, przeklęty; *djabelny.

Vertra'g, *m.* układ; ugoda; umowa; kontrakt, traktat; transakcja; **-rtra'gen**, *va. irr.* (h.) znosić; znieść; wytrzymać; (aushalten) zcierpiéć; (sich) zgadzać się z kim; pogodzić się z kim; **-trä'glich**, *a.* zgodny, zgodliwy; **-chkeit**, *f.* zgodliwość; **Vertra'gsmäßig**, *a.* stósowny do układu; **-gspunkt**, *m.* punkt ugody, układu; **-gswidrig**, *a.* przeciwny (przeciwko) układowi itd.; **-rtrau'en**, *vn.* (h.) (Jmdm.) ufać, zaufać komu; (auf Gott) ufać, miéć ufność w Bogu; ufność; zaufanie; (zu Jmdm., zu etwas) zaufanie do kogo, w kim; do czego, w czém; sein — auf Jmdn., auf etw. setzen znaufanie w kim, w czém pokładać, położyć; (erwecken) ufność wzbudzić; (im) w zaufaniu; im — gesagt, *mówiąc między nami; vertrauend ufny.

Vertrau'ern, *va.* na żałobie przepędzić; **-träu'feln**, *va.* wykropić (wszystkę wodę); wykapać; **-trau'lich**, *a.* poufały; —, *ad.* poufale; **-chkeit**, *f.* poufałość; **-träu'men**, *va.* przemarzyć co; przedrzymać, zbałamucić co; **-trau't**, *a.* zaufany; -ter powiernik; poufały, —, *ad.* poufale; mit etw. — sein być z czém obeznanym; der -te poufalec; powiernik; die -te powiernica; **-trau'theit**, *f.* poufałość; zażyłość; **-trau'ungsvoll**, **-trau'ensvoll**, *a.* ufny; **-trei'ben**, *va. irr.* (h.) wypędzić; wygnać; rozpędzić; odeprzéć (nieprzyjaciela): (die Farben), *Mal.* rozprowadzać kolory; **-bung**, *f.* wypędzenie, odpędzenie, wygnanie, rozpędzenie; wygubienie, zaguba; **-tre'ten**, *va. irr.* (h.) (Jmdn.) zastępować kogo, lub co; (sich die Füße) rozchodzić się; (Jmdm. den Weg) zastąpić komu drogę; **-tre'ter**, *m.* zastępca; reprezentant; **-terschaft**, *f.* reprezentacja; representanci, *pl.*; **-tre'tung**, *f.* zastąpienie; zastępstwo; in — dessen za niego.

Vertrie'b, *m.* rozprzedaż; vertrie'ben wygnany, wypędzony, wywołany.

Vertri'nken, *va. irr.* (h.) przepić (pieniądze); piciem odpędzić (troski); —, *n.* przepicie; **-tro'cknen**, *vn.* (s.) wyschnąć (jak źródło, rzéka, trawa); oschnąć (o łzach); zaschnąć; (lassen) zasuszyć; vertrocknet uschły; wyschły; **-cknung**, *f.* uschnienie; wyschnienie, wyschnięcie; **-rtrö'deln**, *va.* przetandecić; przemarnować; *zmarnować (czas).

Vertro'pfen, *n.* skroplenie.

Vertrö'sten, *va.* (Jmdn.) cieszyć kogo nadzieją; **-stung**, *f.* pociecha.

Vertru'mpfung, *f.* oko stropowe.

Vertu'schen, *va.* zatuszować; *zataić, ukryć co; **-schung**, *f.* *zatajenie, przytłumienie, przyduszenie; **-ü'beln**, *va.* za złe wziąć; **-rü'ben**, *va.* zbroić; dopuścić się czego; **-bung**, *f.* zbrojenie, dopuszczenie się czego; popełnienie czego; **-u'nehren**, *va.* zbezcześcić, zhańbić, zesromocić, splamić; **-rung**, *f.* zelżenie, zhańbienie, znieważenie, zesromocenie; **-u'neinigen** ꝛc., s. Entzwei'en ꝛc.; **Veru'nglimpfen**, *va.* (Jmdn.) uwłaczać komu; osławiać kogo; **-mpfung**, *f.* osławienie, potwarz, uwłaczanie (komu); **Veru'nglücken**, *vn.* (s.) miéć nieszczęśliwy przypadek; znieszczéć (jakiem bądź sposobem); nieszczęśliwie pójść; **-u'nreinigen**, *va.* zanieczyszczać; zaplugawić (miejsce jakie); pobrukać (ręce): splugawić (bieliznę, łóżko); **-gung**, *f.* zanieczyszczenie; splugawienie, pokalanie; **Veru'nstalten**, *va.* oszpecić; rozkształcić; **-ltung**, *f.* oszpecenie; **-ru'ntreuen**, *va.* przeniewierzyć się komu w czém; skrzywdzić; **-ntreuung**, *f.* przeniewierzenie się; przeniewierstwo; **-u'nzieren**, *va.* oszpecić; **-rung**, *f.* oszpecenie; **-u'rsachen**, *va.* sprawić; być przyczyną, stać się powodem lub przyczyną czego; (Jmdm. Kummer) nabawić kogo kłopotu; **-sacher**, *m.* sprawca czego; **-rin**, *f.* sprawczyni (czego); **-u'rtheilen**, *va.* osądzić, wskazać na co; (Jmdn. wegen etw.) wskazać kogo na karę; **-lung**, *f.* skazanie na co; **-ve'ttern**, *va.* skoligacić kogo z kim; (sich mit Jmdm.) skoligacić się z kim; **-vie'hen**, *vn.* (s.) zbydlęciéć; na bydlę się zamienić; **-vie'lfachen**, **-fältigen**, *va.* rozmnażać; kilkakrotnie pomnażać; mnożyć; (sich) mnożyć się; **-tigung**, *f.* rozmnożenie; **-vie'rfachen**, *va.* dać we czworo, w czórnasób; **-vo'llkommnen**, *va.*

wydoskonalić (kogo, się); =nung, *f.* wydoskonalenie; =ngsfä'hig, *a.* doskonalny; =vo'llständigen, *va.* uzupełnić; =gung, *f.* uzupełnienie; dopełnienie; =wa'chen, *va.* przeczuwać; nie pójść spać; =rwa'chsen, *vn. irr.* (s.) zaróść; verwachsen zarosły; — zróść się; garbacieć; koślawieć; —, *va. irr.* (h.) (ein Kleid) wyróść, wyrosnąć z sukni; (sich) niekształtnie wyróść; =r=wa'chsener, *m.* ułomny, garbaty, koślawy; =wä'gen, *va. irr.* (h.) odważyć (kilka centnarów).

Verwah'r, *m.* schowanie; skład; =rbar, *a.* schowalny; =wah'ren, *va.* schować co; (Jmdn.), *wsadzić kogo do aresztu; wziąć go pod straż; (wohl) dobrze go pilnować; (sich gegen die Kälte) opatrzyć się na zimno; (sich, seine Rechte) zabespieczyć, obwarować swoje prawo; =wah'rer, *m.* składnik; schowca; =rlich, *a.* na schowanie, dla schowania (co złożyć u kogo); =wah'r=losen, *va.* nie pilnować czego; nie dbać o co; (seine Kinder) zaniedbywać, opuścić dzieci; verwahrloste Kinder dzieci bez dozoru; zaniedbane; (das Feuer) niepilnować ognia; zapuścić ogień; =sung, *f.* niepilnowanie, zaniedbanie czego, niedbanie o co.

Verwah'rt, *pp.* schowany; (wohl) dobrze schowany; dobrze opatrzony; =wah'rung, *f.* schowanie; (in) w schowaniu; (zur) do schowania; =ngsmi'ttel, *n.* prezerwatywa; zachowawczy środek; *Hlk.* lekarstwo na ochronę zdrowia; **Verwai'=sen**, *vn.* (s.) osierocieć; verwaist osierociały; =wai'stheit, *f.*, =stsein, *n.* osierocenie; =wa'lten, *va.* zarządzać, rządzić czém; (ein Amt) piastować urząd; =lter, *m.* rządca; zarządca; =lterin, *f.* rozrządczyni; =rwa'ltung, *f.* zarząd czego; sprawowanie (urzędu, interesów kraju); =ltungsra'th, *m.* rada zarządzająca lub administracyjna; =ngswesen, *n.* urządzenie administracji rządowéj; =wa'ndeln, *va.* zamienić, przemienić w co; =lung, *f.* przemienienie; przemiana, zamiana, przeobrażenie.

Verwa'ndt, *a.* spokrewniony z kim; =dter, *m.* krewny; krewniak; =dte, =dtin, *f.* krewna; krewniaczka; =dtschaft, *f.* krewieństwo; pokrewieństwo; =ftlich, *a.* krewieński; =wa'rnen, *va.* przestrzegać, ostrzegać; =nung, *f.* przestroga, awizacja; =wa'schen, *va. irr.* (h.) wypotrzebować na pranie; wyprać (kolor z materji; póty prać, aż puści); *Mal.* rozmywać farby; =schung, *f.* wypotrzebowanie na mycie od. na pranie; wypranie kolorów z materji; rozmywanie farby; =wä'ssern, *va.* za wiele wody wlać do czego; (Jmdm. eine Freude), *popsuć, pomięszać komu radość; =we'ben, *va.* wypotrzebować na tkacką robotę; *spoić, zlać w jedno; =r=we'chseln, *va.* wymienić (pieniądze) na co; pomięszać co z czém; verwechselt odmieniony; zamieniony; =selung, *f.* zamian; zamiana.

Verwe'gen, *a.* zuchwały; zbyt śmiały; =nheit, *f.* zuchwałość; welche —! co za śmiałość!

Verwe'hen, *vn.* (s.) *wywietrzéć; —, *va.* rozwiać co; zawiać; —, *n.* rozwianie; =weh'ren, *va.* wzbronić komu czego; —, *n.* zabronienie; =wei'chlichen, *va.* miękim, zniewieściałym uczynić; rozpieścić; =chung, *f.* rozpieszczenie; =wei'gern, *va.* odmówić czego; (die Abgaben), *Stw.* nie chcieć płacić podatków; verweigert nieprzyzwolony, odmówiony; =gerung, *f.* wzbranianie, odmówienie; niedopuszczanie; =wei'len, *vn.* (s.) bawić gdzie; (bei etw.) zabawić, zatrzymać się przy czém; —, *n.* bawienie, zatrzymywanie się; =r=wei'nen, *va.* przepłakać, na płaczu przepędzić; =nte Augen oczy zapłakane.

Verwei's, *m.* nagana; bura; =rwei'sen, *va. irr.* (h.) odesłać kogo dokąd lub do kogo; kazać mu się tam udać; (in's Elend) skazać na wygnanie; =sung, *f.* odsyłanie, wywołanie; =we'lken, *vn.* (s.) zwiędnąć; wywiędnąć; —, *n.*, =we'lkung, *f.* zwiędnienie; =lklich, *a.* zwiędnieniu ulegający; verwelkt uwiędły, zwiędły; =lkt=heit, *f.* zwiędłość.

Verwe'ltlichen, *va.* *Kg.* sekularyzować.

Verwe'nden, *va. reg.* u. *irr.* (h.) odwrócić od kogo, od czego; łożyć, obracać na co; (viel Mühe, Fleiß auf etw.) wiele usiłowania łożyć na co; (umwenden) przewrócić na drugą stronę; (sich für Jemanden) interesować się (za) kim; =we'nder, *m.* przyczyńca; =ndung, *f.* nakład; łożenie kosztów; (Vermittelung) wstawienie się, interesowanie się; =we'rfen, *vn. irr.* (h.) *Ldw.* porzucić, poronić (o zwierzętach); —, *va. irr.* (h.) odrzucić, nie przyjąć; zarzucić co; s. a. Verle'gen; przestać używać; (sich etw.) rzucaniem nadwerężyć sobie co (rękę); (sich) spaczyć się; omylić się w rzuceniu, dorzuceniu (np. karty); =rflich, *a.* godzien pogardy (sposób myślenia); odrzutny świadek; =rfung, *f.* odrzucenie; =rwe'rthen, *va.* spieniężać, spieniężyć; =we'sen, *vn.* (s.) zgnić; —, *va.*, s. Verwa'lten; **Verwe'ser** 2c., s. Verwa'lter; =rwe'slich, *a.* zgniliźnie ulegający; skazitelny; =slichkeit, *f.* skazitelność; =we'sung, *f.* skażenie; zarzędzanie; **Verwe'tten**, *va.* przegrać w zakłady; =rwe'ttert, *a.* *niegodziwy; djabelski; przeklęty; **Verwi'chen**, *a.* upłyniony, przeszły; im =nen Jahre w roku ominionym; =wi'chsen, *va.* wypotrzebować na szuwaksowanie; **Verwi'ckeln**, *va.* zawikłać; zaplątać; pomotać; *zabałamucić; verwickelt zawikłany, zawiły; (sich) uwikłać się, zawikłać się; =lung, *f.* za-

wikłanie; zaplątanie; -wie'gen, *va.* ważyć; (sich) przeważyć się; -wie'sen, *pp.*, s. Verwei'sen; -wie'sener, *m.* wygnany; wygnaniec; -sene, *f.* wygnanka.

Verwi'ldern, *vn.* (s.) zdziczéć; (ausarten) leśniéć; zaróść; zwydrzéć; verwildert zdziczały; -rung, *f.* zdziczenie, wyrodnienie; -wi'lligen, *va.* zezwolić, przystać na co; -wi'nden, *va. irr.*, s. Verschme'rzen; **Verwi'rken**, *va.*: (Mehl zum Kneten des Teiges) mąkę na ciasto wypotrzebować; mięsić, zmiesić, rozczyniać, zaczyniać; (Strafe) zawinić co; utracić; zasłużyć na utratę czego; -wi'rklichen, *va.* urzeczywistnić; (sich) urzeczywiścić, ziścić się; -chung, *f.* urzeczywistnienie; -wi'rren, *va.* zaplątać, poplątać; rozczochrać (włosy); *zabałamucić, zbałamucić; (Jmdn.) zabałamucić kogo, komu głowę; (sich) pomięszać się; -rrtheit, *f.* zabałamucenie; bałamutność; -wi'rrung, *f.* zamięszanie; (des Verstandes) pomięszanie rozumu.

Verwi'rthschaften, *va.* przegospodarować (np. majątek); źle gospodarując stracić; -wi'schen, *va.* rozmazać, rozetrzéć co; -wi'ttern, *vn.* (s.) zwietrzéć; wywietrzéć; *spróchniéć; verwittert, *spróchniały; -wi'tterung, *f.* zwietrzałość; -wi'ttwen, *vn.* (s.) owdowiéć; die verwittwete N. wdowa po N.; verwittwet owdowiały, owdowiała; -wo'gen ꝛc., s. Verwe'gen ꝛc.; -wö'hnen, *va.* rozpieścić (dziecko); znarowić; -ntes Kind znałożone dziecię; -ntes Auge znarowione oko; -nung, *f.* złe przyzwyczajenie; -wo'rfen, *pp.* odrzucony, zarzucony; *wszeteczny, niegodziwy; -rfener, *m.* odrzutek ludzkości; -rfenheit, *f.* niegodziwość; podłość; -wo'rren, *pp.* zawikłany; zawiły; pomięszany, zagmatwany; -nheit, *f.* pomięszanie, zawikłanie; gmatwanina; -wu'chern, *va.* na lichwę rozdać; przez lichwę stracić; -rwü'hlen, *va.* rozryć; poryć; -wu'ndbar, *a.* mogący być zranionym; -nden, *va.* zranić; (sich an der Hand) zranić się w rękę; -wu'ndern (sich), s. Wu'ndern (sich); -nderung, *f.* dziwowanie się; podziw; in — setzen w podziwienie wprawić, zadziwać.

Verwu'ndet, *pp.* zraniony; ranny; raniony; -ndung, *f.* zranienie.

Verwü'nschen, *va.* przeklinać co; (unangenehm, widrig) przeklęty; fatalny; opętany; verwünscht! do wszystkich djabłów! **Verwu'nschen**, *a.*, s. Verwü'nscht! -wü'nschung, *f.* przeklinanie czego; przekleństwo; **Verwü'rzen**, *va.* przekorzenić; przesadzić korzeniami; -wü'sten, *va.* spustoszyć; -ster, *m.* pustoszyciel; -stung, *f.* spustoszenie; zniszczenie; **Verza'gen**, *vn.* (s.) zwątpiéć; stracić wszelką nadzieję; (an etw.) zwątpić o czém; verzagt zwątpiały; nie ufający sobie; -za'gtheit, *f.* zwątpiałość; -zäh'len, *va.* pomylić się w liczeniu czego; (sich) przeliczyć się; przerachować się; -zah'nen, *vn.* (h.) przestać zębów dostawać; już mieć wszystkie zęby; *Mech.* opatrzyć w zęby; zęby w czém porobić; -zah'nung, *f.* *Mech.* zazębienie; strzępia; **Verza'pfen**, *va.* wyszynkować (wytaczając z beczki); zaczopować; **Verza'pfung**, *f.* wyszynk; wyszynkowanie; -zä'rteln, *va.* rozpieszczać; zdelikatnić; udelikatnić; (sich) zdelikatniéć, zniewieściéć; verzärtelt rozpieszczony; papinkowaty; -lung, *f.* rozpieszczenie; -zau'bern, *va.* czarodziejską mocą przenieść kogo; -berung, *f.* zaczarowanie; -zäu'nen, *va.* płotem zagrodzić, przegrodzić, ogrodzić; verzäunt opłocony, ogrodzony; -nung, *f.* opłocenie, oparkanienie, zagroda; -ze'chen, *va.* przehulać (na trunkach); -zeh'nfachen, *va.* w dziesięciornasób powiększyć, pomnożyć; -zeh'nten, *va.* dziesięcinę z czego płacić, dawać; -zeh'ren, *va.* przejeść; was habe ich verzehrt? co się należy odemnie za jadło? — zjeść; spotrzebować (na jadło); vom Kummer verzehrt werden zagryźć się, zamartwić się; -rer, *m.* ten co trawi, zjada, przejada; -rung, *f.* trawienie, strawienie, wypotrzebowanie; -rungssteuer, *f.*, s. Verbrau'chssteuer.

Verzei'chnen, *va.* źle, fałszywie odrysować co; (sich) pomylić się w rysunku; -chniß, *n.* spis; konsygnacja; specyfikacja; -chnung, *f.* spisanie.

Verzei'hen, *va.* u. *vn. irr.* (h.) przebaczyć, wybaczyć, darować komu co; przebaczyć czemu; -zeih'lich, *a.* mogący być przebaczonym; do darowania; -lichkeit, *f* przebaczalność, przebaczność, przebaczliwość; -zei'hung, *f.* przebaczenie; (einer Schuld) darowanie winy; długu; ich bitte um — proszę darować, wybaczyć; przepraszam; -ze'rren, *va.* wykrzywiać, wykręcać (gębę, itd.); -rrung, *f.* potarganie; przekręcenie; grymasy dziwaczne; fochy; -ze'tteln, *va.* porozrzucać; rozproszyć; -lung, *f.* porozrzucanie; -zi'cht, *m.* zrzeczenie się; worauf thun, leisten, -zi'chten, *vn.* (h.) zrzec się; wyrzec się czego; -tleistung, *f.* zrzeczenie się, wyrzeczenie się czego; -zie'hen, *va. irr.* (h.) źle od. fałszywie pociągnąć; omylić się w posunięciu; złe wychowanie dawać komu; verzogenes Kind dziecko zepsute; —, *vn. irr.* (h.) (verweilen) bawić gdzie; zaczekać; (sich) znikać przez oddalenie się w jednę lub w różne strony; die Geschwulst verzieht sich, *Hlk.* puchlina rozchodzi się; -zie'ren, *va.* przyozdobić; -rung, *f.* przyozdabianie; ozdoba; -zi'mmern, *va.* *Zm.* obcembrować; wycembrować; -rung, *f.* obcembrowanie; wycembrowanie; *Bw.*

straconka; -zi'nken, *va.* cynkować; -zi'nnen, *va.* cyną powlec, pobielić; wycynować; verzinnt cyną oblany; -tes Blech blacha pobielana; -zi'nner, *m.* pobielacz; -nung, *f.* pobielanie; -zi'nsen, *va.* czynsz z czego opłacać; procent płacić od czego; (sich) procent (odpowiedni) przynosić; -r-zi'nslich, *a.* przynoszący procenta; -n-sung, *f.* wypłata lub opłata procentu.

Verzo'gen, *pp.* zaciągniony; zadzierzgniony; rozpieszczony; źle wychowany; (verschlängelt, gewunden) cyfrowaty; er ist — (anderswohin gezogen) przeniósł, przeprowadził się.

Verzö'gern, *va.* zwlekać; zwłaczać, zwłóczyć co; verzögernd odwłoczny; -rung, *f.* odwłoka, opóźnianie, zwłoka; -zo'llen, *va.* cło od czego opłacać; -llung, *f.* opłacanie cła od czego; -zu'cken, *va.* skurczyć; -ckung, *f.* kurcz; drganie; -zu'ckern, *va.* nadto pocukrować; przecukrować.

Verzü'ckung, *f.* zachwyt; in — gerathen zachwyconym być.

Verzu'g, *m.* zwłoka; (ohne) bez zwłoki; (ohne allen) bez najmniejszéj zwłoki; -gs-zinsen, *m. pl.* procenta zwłoki wypłacie.

Verzwei'feln, *vn.* (h.) rozpaczać; (an etw.) zwątpić o czém; (das ist zum) do rozpaczy z tém przychodzi; verzweifelt zwątpiony; fatalny; nieszczesny; szalony; rozpaczliwy; es ist — **kalt** okropnie zimno; -flung, *f.* rozpacz; in — gerathen wpaść w rozpacz; -flungs-, *a.* desperacki; -r-zwei'gen (sich), *vr.* (h.) rozgałęzić się; -gung, *f.* rozgałężenie się; -rzwe'rgen, *vn.* (s.) skarłowaciéć; -zwi'cken, *va.* koniec od czego uszczknąć, urwać, uskubnąć; (einen Nagel) koniec gwoździa przebitego zagiąć i wbić; verzwickte Sache, *rzecz kłopotliwa; **Verzwie'fachen**, *va.* podwoić; -chung, *f.* podwojenie.

Ve'sper, *f.* podwieczór; nieszpory; nieszpory; nieszpór; zur — läuten, *Kg.* na nieszpór dzwonić; **Ve'sper-**, *a.* podwieczorny; *Kg.* nieszporny; -rbro'd, *n.* podwieczorek; podpołudzień; -perglo'cke, *f.* dzwon nieszporny; **Ve'spern**, *vn.* (h.) podwieczorkować; -rpre'digt, *f.* kazanie na nieszporach; -rstu'nde, *f.* godzina podwieczorna; -rzei't, *f.* czas podwieczorny.

Vest, s. Fest; **Ve'ste**, s. Fe'stung.

Vesu'v, *m. Geog.* Wezuwjusz.

Vetera'n, *m. Kw.* weteran; -tera'nen-, *a.* weterański.

Veterinä'r (Thierarzt), *m.* weterynarz; -nä'rwesen, *n.* weterynarstwo.

Ve'ttel, *f.* flądra; babsko; (alte) stara kwoka, sekutnica; stara kobieta; baba wszeteczna.

Ve'tter, *m.* kuzyn; stryj, wuj; stryjaszek; wujaszek; **Ve'tterlich**, *a.* krewieński; -rschaft, *f.* kuzynostwo; pobratymstwo.

Vexato'risch, *a.* dokuczliwy; -xi'ren, *va.* drażnić, drwić z kogo, dokuczać komu; kpić; -xerei', -rung, *f.* zwodzenie, zawód; kpiny.

Vezie'r, *m. Stw.* Wezyr.

Viadu'ct, *m.* poddrożnica; podkolejnica.

Via'ticum, *n.* wiatyk.

Vibri'ren, *vn.* (h.) wibrować; drgać.

Vica'r, -ca'rius, *m.* wikarjusz; wikary; -ria't, *n.* wikarjat.

Vice-, *a.* Wice-; podręczny; Pod-; -ce-admira'l, *m. Sw.* Wiceadmirał; Podadmirał; -ceka'nzler, *m.* Wicekanclerz; Podkanclerzy; -cekö'nig, *m.* Wicekról; -cekö'nigreich, *n.* Wicekrólestwo.

Vicinal, *a.* sąsiedni; poboczny.

Victua'lien, *f. pl.* wiktuały; żywność; artykuły żywności. [wizować.

Vidi'ren, *a.* położyć podpis, dołożyć wizę,

Vidimi'ren, *a.* poświadczyć zgodność odpisu; widimata.

Vieh, *n.* bydlę; bydło; **Vieh-**, *a* bydlęcy; -h'bremse, *f. Ng.* giez; ślepak; -h'dieb, *m.* złodziéj bydła; **Vieh'dieb-stahl**, *m.* kradzież bydła; **Vieh'dumm**, *a.* głupi jak bydlę; -mheit, *f.* bydlęca głupota; -hfall, s. Vieh'sterben; -hfutter, *n.* pasza dla bydła; -hhaft, *a.* bydlęcy; jak bydlę; -hhandel, *m.* handel bydła; -hhändler, *m.* handlarz bydła; -hherde, *f.* trzoda bydła; -hhirt, *m.* pastuch; pasterz bydła; -hhof, *m.* podworzec dla bydła; **Vie'hisch**, *a.* bydlęcy; —, *ad.* bydlęco; po bydlęcu; -hknecht, *m.* parobek od ob. do bydła; -hkrankheit, *f.* choroba bydlęca; -hmagd, dziewka do bydła; -hmarkt, *m.* targowisko; targ na bydło; **Vieh'mast**, *f.* pasza bydła; -hmäßig, s. Vie'hisch; -hreich, *a.* bydlny; -hschaden, *m.* spaś; szkoda; -hseuche, *f.* pomór na bydło; -hstall, *m.* obora; -hsterben, *n.* padanie (t. j. zdychanie) bydła; -hsteuer, *f. Stw.* podatek od bydła; -htrift, -htrieb, -hweg, *m.* wygon; droga do pędzenia bydła na paszę; -hweide, *f.* pastwisko; -hzucht, *f.* chów bydła.

Viel, *a.* u. *ad.* wiele; wielu; dużo; um -les größer o wiele większy; wie —? ile? so viel tyle; noch einmal so — drugie tyle; dwa razy tyle; so — als möglich ile możności; um so — o tyle; zu — za wiele; nadto; nazbyt; za nadto; — zu —; mehr als zu —, all zu — aż nazbyt; das will so — sagen, heißen to tyle znaczy, co; — wärmer daleko cieplej; — zu groß za nadto wielki; -laderig, *a.* wiele żył mający; -larmig, *a.* wieloramienny; wieloręki; -lartig, *a.* wieloraki, mnogorodny; **Vie'lästig**, *a.* wiele gałęzi mający; -läugig, *a.* wielooki; -lbedeutend, *a.* wiele znaczący; **Vie'lbeinig**, *a.* mnogonogi; -lbesu'ngen, *a.* wiele opiewany; -blä'tterig, *a. Ng.* wielolistny;

-lbrüstig, a. wiele piersi mający; -ldeutig, a. wiele znaczeń mający; Vie'leck, n. Gl. wielokąt; -leckig, a. wielokątny; -ler-fah'ren, a. wielce doświadczony; wiele doświadczenia mający; -lerlei', a. wieloraki; auf — Art wielorakim sposobem; -lfach, a. wielokrotny; -lfächerig, a. Ng. (Pflanzen) wielukomórkowy; -lfaltig, a. wielokrotny; -lfarbig, a. wielobarwy; -lfraß, m. Ng. żarłok; Vie'lfuß, m. Ng. wielonóg; -lgelie'bt, a. wielce ukochany; -lgereis't, a. bywalec; -lgerüh'mt, a. mnogosławny; -lgesta'ltig, a. wiele kształtów mający; -lgliederig, a. wieloczłonkowy; -lgötterei', f. wielobóstwo; -lhändig, a. wieloręki; -lheit, f. wielość; -lherrschaft, f. Stw. wielowładztwo; -lhufer, m. Ng. zwierzę mnogie kopyta mające; -ljährig, a. mnogoletni; -lköpfig, a. wielogłowy.

Viellei'cht, ad. może.

Vie'lmal, -lmals, ad. wiele razy; wiele kroć; Vie'lmalig, a. wielokrotny; wiele razy powtórzony; -lmännerei', f. wielożeństwo; -lmännerig, a. Ng. wielopłciowy; -lmäulig, a., s. Vo'rlaut, Na'seweis; -lmehr, ad. raczéj; (im Gegentheil) przeciwnie; owszem nawet; Vie'lmeilig, a. wiele mil wynoszący; -lsagend, a. wiele znaczenia w sobie zawierający; * ważny; -lsaitig, a. Tk. o wielu stronach (instrument); Vie'lschreiber, m. autor płodny; -berei', f. namiętność do pisania wiele; -lseitig, a. wielostronny; wieloboczny; -gkeit, f. wielostronność; -lsilbig, -lsylbig, a. Spl. wielozgłoskowy; -lsprachig, a. mnogojęzyczny; -lstimmig, a. mnogogłośny; -ltheilig, a. z wielu części złożony; -ltönig, a. wiele tonów w sobie zawierający; -lumfa'ssend, a. wiele obejmujący; wielce rozległy; -lvermö'gend, a. wiele mogący, znaczący; wielmoża; -lweiberei', f. wielożeństwo; -lweniger, ad. tém mniéj; -lwinkelig, a. Gl. wielokątny; -lwissend, a. wiele wiedzący; -nd-heit, f. wielowiedztwo; Vie'lwisser, m. wszystkowiedz; Vie'lwisserei', f. wielowiedztwo; -lzähnig, a. wiele zębów mający; -lzüngig, a. wielojęzyczny.

Vier, a. num. cztery; (np. kobiety, konie); czterech (ludzi, żołnierzy); czworo (dzieci, cieląt); mit -en fahren czwórką jechać, jeździć; die Vier, Rk. czwórka; -rauge, n. Ng. podwójnooczek; -räugig, a. czworooki; -rbeinig, a. czworonogi; o czterech nogach; -rblatt, n. czworolist; -rblätterig, a. czworoliści; czworolistny; -reck, n. Gl. czworokąt; kwadrat; czworobek; -reckig, a. czworokątny; Vie'ren, va. czworzyć; ćwiertować; -rerlei', a. czworaki; auf — Art czworako; -rfach, a. poczwórny; das -e bezahlen poczwórnie, cztery razy tyle zapłacić; -rfältig, a. cztery razy taki od. tak wielki; —, ad. cztery razy tyle; -rflach, n. Gl. czworościan; -rfüßig, a. czworonożny; Vie'r-füßler, m. Ng. czworonóg; -rgesa'ng, m. Tk. czworośpiew; -rgespa'nn, n. zaprząg czworokonny; -rgliederig, a. cztery członki mający; -rhändig, a. czwororęki; cztery ręce mający; Tk. na cztery ręce; -rhörnig, a. cztery rogi mający; o czterech rogach; -rhufig, a. cztery kopyta mający; -rhundert, a. num. czterysta; -rhundertster, a. num. czterechsetny; Vie'rjährig, a. czteroletni; -rkantig, a. czworograniasty; -rköpfig, a. czworogłowy; -rling, m. (mit Dreien zugleich geboren) czwartak; -rmal, ad. cztery razy; czterykroć; -rmalig, a. czterokrotny; -rmann, m. jeden z czterech; -rmännerig, a. Ng. (Pflanzenblüthen) czteropłciowy; -rmonatig, a. czterechmiesięczny; -rmonatlich, a. co cztery miesiące przypadający; -rpfünder, m. działo czterofuntowe; -rpfündig, a. czterofuntowy; -rräderig, a. czworokoły; czterokołowy; -rruderig, a. Sw. czterowiosłowy; Vie'r-schrötig, a. krępy i niezgrabny jak pniak; -rseitig, a. czworoboczny; -rsilbig, -rsylbig, a. czterozgłoskowy; -rsitzig, a. o czterech siedzeniach, cztery siedzeń mający; -rspaltig, a. w czterech miejscach rozłupany; -rspännig, a. czworokonny; -rstimmig, a. na cztery głosy; czworogłośny; -rstöckig, a. o czterech piątrach (dom); -rstündig, a. czterogodzinny; -r-stündlich, a. co cztery godziny (przypadający); -rtägig, a. czterodniowy; -r-täglich, a. co cztery dni (przypadający); -rtausend, a. cztery tysiące; -rtausend-ster, a. num. czterechtysięczny; -rter, a. num. czwarty; -rteha'lb, a. półczwarta; Vie'rtel, n. czwarta część jakiéj całości; drei — trzy czwarte; (Maaß) ćwierć (zboża, łokcia, funta, itd.); kwaterka (wina); ćwiartka (cielęciny, papieru); kwadrans (godziny); drei — auf fünf trzy kwadranse na piątą; (des Mondes) kwadra (księżyca); (Stadttheil) dzielnica (miasta); -rtelbogen, m. Bchdr. Bchh. ćwiartka (arkusza); -rtelgrö'ße, f. format ćwiartkowy; -rtelhufe, f. czwarta część huby; -ljah'r, n. kwartał; -ljährig, a. kwartalny; kwartał trwający; -ljährlich, a. kwartalny; co kwartał przypadający; —, ad. kwartalnie (płacić); -lkrei's, m. Gl. czwarta część koła; -llo'th, n. ćwierć łóta; -lmei'le, f. ćwierć mili; -lmei'ster, m. komisarz obwodu lub dzielnicy miasta; Vie'rteln, va., s. Vie'rtheilen; —, vn. (h.) Ldw., * s. Schü'tten (vom Getreide); -lnote, f. Tk. nóta prosta; -lpause, f. Tk. pauza ćwierćtaktowa; -lpfund, n. ćwierć funta; -rtelpfündig, a. ćwierćfuntowy; -lsmei'ster, m. kwartalny; -lsstab, m.

obojczyk; pólkręże; =lstunde, *f.* kwadrans (godziny); =lstündchen, *n. dim.* kwadransik; =rtelstündig, *a.* kwadrans trwający; =lstündlich, *a.* u. *ad.* co kwadrans; =lta'kt, *m.* ćwierć (t. j. czwarta część) taktu; =lto'n, *m.* ćwierć tonu; =lto'nne, *f.* ćwierć beczki; =rtens, *ad.* po czwarte (wyliczając); =rtheilen, *va.* dzielić na cztery części; *Rw.* ćwiertować (złoczyńcę); rozćwiertować; Vie'rtheilig, *a.* czworoczęstny; czworodzielny; =lung, *f.* ćwiertowanie.

Vie'rundrei'ßig, *a. num.* trzydzieści cztery; =rundzwa'nzig, *a. num.* dwadzieścia cztery; =rundzwa'nzigstel, *m. Rk.* jedna dwudziesta czwarta (część); =rwinkelig, *a.* czworokątny; czworowęgielny; =rwöchig, czterotygodniowy; =chentlich, *a.* co cztery tygodnie (przypadający); Vierza'ckig, =rzinkig, *a.* cztery końce mający.

Vie'rzehn, *a. num.* czternaście; czternasto; — Tage dwa tygodnie; dwie niedziele; =rzehn=, *a.* czternasto-; =rzehner, *m.* czternastka; =nerlei', *a.* czternastoraki; =njäh'rig, *a.* czternastoletni; =ntägig, *a.* czternastodniowy; =ntä'gig, *a.* dwutygodniowy; dwuniedzielny; =nter, *a. num.* czternasty; =ntens, po czternaste; =ntel, *n. Rk.* jedna czternasta (część); Vie'rzeilig, *a.* czterowierszowy; *Ng.* (Gerste) czterorzędowy (jęczmień).

Vie'rzig, *a. num.* czterdzieści; czterdziestu; =rziger, *m.* czterdzieści lat mający; czterdziestka; =rzigerlei', *a.* czterdziestoraki; =rzigfa'ch, *a.* czterdzieści razy taki lub tyle; =rzigjäh'rig, *a.* czterdziestoletni; =rzigster, *a. num.* czterdziesty; =rzigstens, *ad.* po czterdzieste; =rzigstel, *n. Rk.* jedna czterdziesta (część).

Vie'rzinkig, s. Vie'rzackig.

Vigi'lie, *f. Kg.* wilia; wigilia przeddzień.

Vigne'tte, *f. Bchdr.* winieta; obrazek.

Vigo'gne, *f. W.* wigoń (gatunek wełny i sukna). [Viole'tt, *a.* fioletowy.

Vindizi'ren, upominać się, wydobywać.

Vio'le, *f. Ng.* fiołek; *Tk.* wioła; altówka;

Violi'nbogen, *m.* smyczek; =linconce'rt, *n. Tk.* koncert na skrzypcach oder na skrzypce; Violi'ne, *f.* skrzypce; =lini'st, *m.* wiolinista; skrzypek; =lonce'llo, *n. Tk.* wiolonczela; basetla; =celli'st, *m. Tk.* wiolonczelista; basetlista.

Vi'per, *f. Ng.* żmija.

Virtuo's, =rtuo'se, *m.* wirtuoz; =sin, *f.* wirtuozka; =sität, *f.* wirtuozostwo.

Visio'n, *f.* wizja, widmo, przywidzenie; =sionä'r, *m.* marzyciel; ten, co miewa przywidzenia; zjawiennik; dziwowidz.

Visi'r, *n.* misiurka; część szyszaka twarz zakrywająca; cél (u strzelby); Visi'r=, *a.* wizerowy; =reisen, *n. Bchb.* wzerajza; =si'ren, *va.* u. *vn.* (h.) (zielen) przez celowniki patrzéć; (Paß) wizować, podpisać paszport; =si'rer, *m.* wizerownik; wymierzający statki (naczynia) z napojem; =rkorn, *n.* (am Gewehr) cél; celik; =rrohr, *n.* wodoskaźna rurka; =rstab, *m.* wzy; laska wizerowa.

Visitatio'n, *f.* wizytacja; przetrząsanie; zwiedzanie; przegląd; wizyta; =ta'tor, *m.* wizytator; Visi'te, *f.* wizyta; odwiedziny; =si'tenka'rte, *f.* bilet odwidzin; wizytowa karta; =ti'ren, *va.* wizytować, przeglądać, rewidować.

Vitrio'l, *m. Ng.* witrjol; kwas siarkowy; witrjolowy; Vitriol=, *a.* witrjolowy; =läther, *m. Schdk.* eter witrjolu; wysok witrjolu; =lartig, *a.* witrjolowaty; witrjolowy; =trio'lisch, *a.* do witrjolu podobny; =lsäure, *f. Schdk.* kwas witrjolowy; =lwasser, *n. Schdk.* woda witrjolowa.

Vi'vat, *n.* wiwat; niechżyje. [runo.

Vließ, *n.* runo; (das goldene), *Wpk.* złote

Voca'bel, *f. Spl.* wokabuła; wyraz; belbu'ch, Vocabula'r, *n.* wokabularz; słowniczek.

Voca'l=, *m.* samogłoska; —, *a.* wokalny; =lmusi'k, *f.* muzyka wokalna; —, *m.* z śpiewem; Voca'l= und Instrumenta'l=Musi'k, *f.* muzyka figuralna.

Vocati'v, =ti'vus, *m. Spl.* wołacz, wokatyw, piąty przypadek; *arcyćwik; *filutnik.

Vo'gel, *m. Ng.* ptak; ich habe einen — davon singen (pfeifen) hören, *posłyszałem coś o tém; (loser), *figlarz; (lustiger) ptaszek; *frant; (zum Abschießen), ptak, kurek (z drzewa); nach dem — schießen do kurka, do ptaka strzelać; Vo'gel=, Vö'gel=, *a. Ng.* ptasi; ptaszy; =lbau'er, *m.* klatka (na ptaki); =lbee're, *f.* jarzębina; =lbei'ze, *f. Jäg.* polowanie ptasie; sokolnictwo; Vö'gelchen, *n. dim.* ptaszek; Vo'geldeu'ter, *m.* wróżek z ptaków wróżący; =ldeuterei', =ldeu'tung, *f.* wróżba z ptaków; =ldü'nger, s. Vo'gelmi'st; =ldu'nst, *m. Jäg.* śrot ptasi; dunst; =lfa'ng, *m.* ptasznictwo; łów ptaków; =lfä'nger, *m.* ptasznik; =lfli'nte, *f. Jäg.* fuzja do strzelania ptaków; =lflu'g, *m.* lot ptaków; =lfrei', *a.* *wyjęty z pod prawa; wyojczyźniowy; =lfu'ß, *m.* ptasia stopa; =lfu'tter, *n.* żób'; =lga'rn, *n. Jäg.* siatka na ptaki; =lgesa'ng, *m.* śpiew ptaków; =lha'ndel, *m.* handel ptakami; =lhä'ndler, *m.* ptaszarz; =lhau's, *n.* klatka; ptaszarnia; =lhecke, *f.* parzenie się od. mnożenie się ptastwa; =lhee'rd, *m.* boisko ptasznicze; =lkä'fig, s. Vo'gelbau'er; =lke'nner, *m.* znawca ptaków; znający się na ptakach; Vo'gelki'rsche, *f. Ng.* śliwa ptasza; =lklau'e, s. Vo'gelfu'ß; =lku'ndi'ger, *m.* s. Vo'gelke'nner; =llei'cht, *a.* lekki jak ptaszek; =llei'm, *m.* lep ptasi;

-lmi'st, *m.* ptasze łajno; **-lne'st,** *n.* ptasze gniazdo; **-lne'ß,** s. Vo'gelga'rn; **-lpfei'fe,** *f. Jäg.* wabik; **-lsa'ng,** s. Vo'gelgesa'ng; **-lschaa'r,** *f.* stado ptaków; **-lscheu'che,** *f.* straszydło na ptaki; **-lschie'ßen,** *n.* strzelanie do ptaka, do kurka; (halten) strzelać do kurka; **Vo'gelschla'g,** *m.* potrzask; klatka do łapania ptaków; **-lschli'nge,** *f. Jäg.* sidła na ptaki; **-lschne'll,** *a.* szybki jak ptak; **-lschro't,** s. Vo'geldu'nst; **-lste'llen,** *n. Jäg.* ptasznictwo; łowienie ptaków; **-lste'ller,** s. Vo'gelfä'nger; **-lsti'mme,** *f.* ptasi głos.

Vogt, *m.* wójt; dozórca więzień; **Vogt-,** *a.* wójtowski; **Vogtei',** *f.* wójtostwo; mieszkanie dozórcy więzień; więzienia.

Volk, *n.* lud; (das gemeine) pospólstwo; *Jäg.* stado (kuropatw, itd.); **Volk-, -lks-** *a.* narodowy; **-kbeglü'ckend,** *a.* uszczęśliwiający swój naród; **-kbehe'rrschend,** *a.* ludowładny; **-kbehe'rrschung,** *a.* ludorządctwo; **Vö'lkchen,** *n. dim.* ludek; **Vö'lkerbeschrei'bung,** *f.* opisanie ludów; etnografja; **-rgeschi'chte,** *f.* historja ludów; **-rku'nde,** *f.* znajomość ludów, narodów; **-rre'cht,** *n.* prawo narodów; **-rscha'ft,** *f.* naród; lud; **-rsta'mm,** *m.* szczep narodu, ludu; plemię; **-rwa'nderung,** *f. Gesch.* przechody ludów; **Vö'lklein,** s. Vö'lkchen; **Vo'lkmäßig,** *a.* stosowny do ludu; **Vo'lkreich,** *a.* ludny; zaludniony; **-ksaberglaube,** *m.* przesąd ludu od. pospólstwa; **-ksabstimmung,** *f. Stw.* plebiscyt; powszechne głosowanie; **-ksangelegenheit,** *f.* sprawa, interes ludu; **-ksauflauf,** *m.* zbieganie się ludu oder pospólstwa; **Vo'lksaufruhr,** *m.* powstanie, poruszenie ludu; **-ksbeschlu'ß,** *m.* uchwała ludu; **-ksbildung,** *f.* wykształcenie narodu; **Vo'lksbrauch,** *m.* zwyczaj pospólstwa; **-ksbuch,** *n. Litt.* książka dla ludu; **-kschara'kter,** *m.* charakter ludu; **-ksdichter,** *m.* poeta ludowy; **-ksdichtung,** *f.* poema dla ludu; **-ksfeind,** *m.* nieprzyjaciel wróg ludu; **-ndlich,** *a.* ludonienawistny; **-ksfest,** *n.* uroczystość narodowa od. ludu; **-ksfreund,** *m.* przyjaciel ludu; ludolubca; **-ksgeist,** *m.* duch ludu; **-ksgunst,** *f.* sprzyjanie ludowi; popularność; **-kshaufen,** *m.* kupa, gromada ludu; **-ksherrschaft,** *f. Stw.* demokracja; gminowładztwo; die — betreffend demokratyczny; **-ksklasse,** *f.* klasa, warstwa ludu; **-kskrieg,** *m.* wojna narodowa; **-kslaune,** *f.* humor ludu; **-kslehrer,** *m.* nauczyciel ludu; ludouczyciel; **-ksliebe,** *f.* miłość ludu; **-kslied,** *n.* pieśń ludu; **-ksmährchen,** *n. dim. Litt.* powiastka ludu; baśń pospólstwa; **-ksmasse,** *f.* mnóstwo ludu; gawiedź; **-ksmeinung,** *f.* opinia ludu; **-ksname,** *m.* nazwisko oder imię narodowe; **-ksredner,** *m.* mówca ludowy; **-ksregie'rung,** *f. Stw.* rząd demokratyczny; **-ksreligio'n,** *f.* religja ludu; **-kssache,** *f.* sprawa ludu, narodu; **-kssage,** *f. Litt.* podanie gminne; **-ksschä'tzung,** *f. Stw.* popis; spis; **-ksschrift,** *f.* pismo dla ludu; **-ksschule,** *f.* szkoła parafialna; pospolita; **-ksschullehrer,** *m.* nauczyciel szkoły parafialnej; **-kssitte,** *f.* zwyczaj ludu; obyczaj narodowy; **-kssprache,** *f.* język od. mowa ludu; **-ksstimme,** *f.* głos od. opinia ludu; **-ksstimmung,** *f.* usposobienie umysłów ludu; **-kssta'mm,** s. Vö'lkerstamm; **-ksthum,** *n.* narodowość; **-ksthümlich,** *a.* narodowy; właściwy narodowi; **-chkeit,** *f.* narodowość, właściwość narodowa; **-kstracht,** *f.* ubiór ludowy od. strój pospólstwa; **-ksverfüh'rer,** *m.* demagog; **-ksversa'mmlung,** *f.* zgromadzenie narodowe; **-ksvertre'ter,** *m.* deputowany, deputat ludu; poseł; **-ksvertre'tung,** *f. Stw.* reprezentacja ludu, narodu; **-kswuth,** *f.* wściekłość ludu; **-kszeitung,** *f.* gazeta dla ludu.

Voll, *a.* pełen; pełny; —, *ad.* pełno; (gießen) nalać pełno, do pełna; sich — essen, trinken najeść się, napić się po dziurki; upić się; Jmdm. die Ohren — schreien, dudeln wrzeszczeć, rzempolić komu za uszami; etw. — machen dopełnić co; aus vollem Halse schreien wrzeszczeć z całego gardła, co gardła; (vollständig) zupełny; ein volles Jahr Zeit cały rok czasu; mit vollen Segeln, *Sw.* z rozpuszczonemi żaglami; **Voll-,** *a.* pełno; **-llährig,** *a.* pełnokłosy; pełen kłosów; **-llauf,** *ad.* podostatkiem; po uszy; (haben) obfitować w co; **-llbäckig,** *a.* pełnolicy; pełne policzki mający; **Vo'llbauer,** *m.* kmieć; **Vo'llblut,** *n.* *koń czystéj rasy; **-llblütig,** *a.* krwisty; **-llblütigkeit,** *f.* krwistość; **Vo'llblutpfe'rd,** *n.* koń czystéj krwi.

Vollbra'cht, *pp.* dokonany; **-llbri'ngen,** *va. irr.* (h.) uskutecznić (interes); wypełnić (zlecenie); dokonać (dzieła, zbrodni); kończyć; —, *n.* uskutecznienie; wypełnienie; dokonanie; wykonanie; **-llbringer,** *m.* wykonawca; dokonywacz; **-llbri'ngung,** s. Vollbri'ngen, *n.*

Vo'llbürtig, *a.* rodzony, jednego ojca i jednéj matki.

Volle'nden, *va.* dokończyć, zupełnie ukończyć, wykończyć co; —, *vn.* (h.): er hat —, *skończył; *umarł; **Volle'nder,** *m.* dokończyciel; dokonawca.

Vo'llends, *ad.* zupełnie; całkiem; do szczętu; (todt schlagen) dobić kogo; (austrinken) dopić.

Volle'ndung, *f.* ukończenie; wykończenie.

Völlerei', *f.* obżarstwo; opilstwo.

Vollfüh'ren, *va.* wykonać; **-llfü'llen,** *va.* napełnić; **-llfü'llung,** *f.* napełnienie; **-llgenu'ß,** *m.* użytek zupełny; używanie zupełne; **-llgewa'lt,** *f.* władza oder moc

zupełna; -llgültig, *a.* zupełną powagę od. wartość mający; *ważny, zupełną ważność mający; -llgültigkeit, *f.* zupełna wartość; -llheit, *f.* pełność; *iron.* pijaństwo; -llhufig, *a.* zarosłe kopyta mający.
Vö'llig, *a.* zupełny; —, *ad.* zupełnie, całkiem.
V'olljährig, *a.* pełnoletni; -lljährigkeit, *f.* pełnoletniość; -llkommen, *a.* u. *ad.* dostatni (suknia); dostatnio (zrobić suknią); zupełny (w swoich częściach); doskonały; (in einer Kunst) doskonały w jakiéj sztuce; doskonale (grać, śpiewać); -mmenheit, *f.* doskonałość; es zur — bringen do doskonałości dojść, przyjść; -llkraft, *f.* zupełna siła; **Vo'llkritzeln**, *va. iron.* zabazgrać; -llmacht, *f.* pełnomocnictwo; Jmdm. — geben, ertheilen, *H.* dać komu umocowanie, plenipotencją; **Vo'llmachtertheiler**, -chtge'ber, *m.* mocdawca; -llmessen, *va. irr.* namierzyć.
Vo'llmond, *m. Stk.* pełnia (księżyca); -ndsgesich't, -ndsa'ntlitz, *n.* twarz jak księżyc w pełni.
Vo'llsaftig, *a.* soczysty; pełen soku lub soków; -llschreiben, *va. irr.* zapisać; -llschütten, *va.* dosypać, nasypać (co czém); -llspeien, *va. irr.* napluć; -llständig, *a.* zupełny; dokładny; -gkeit, *f.* zupełność; kompletność; dokładność; -llstimmig, *a.* zupełny; —, *ad.* wszystkiemi głosami; -gkeit, *f.* pełnogłosność; -llstopfen, *va.* natkać; napchać; sich — obeżréć, opaść, obuchać się; -llstre'ckbar, *a.* wykonalny, -rkeit, *f.* wykonalość; -llstre'cken, *va.* wykonać (rozkaz, wyrok); vollstreckend wykonawczy; -llstre'cker, *m.* wykonawca; -ckung, *f.* wykonanie, spełnieme (rozkazu itd.); -lltönig, -lltönend, *a.* dobitny; -llwägen, *va.*, -llwiegen, *vn. irr.* (h.) doważać; -llwichtig, *a.* ważny; *bardzo ważny (powód); -gkeit, *f.* ważność; -llzählig, *a.* kompletny (co do liczby); — machen uzupełnić, skompletować; -ligkeit, *f.* kompletność, zupełność; -llziehen, *va. irr.* (h.) wykonywać, wykonać; -nde Gewalt władza wykonawcza; -llzie'her, *m.* wykonawca, eksekutor; -llzie'hungsgewa'lt, *f.* władza wykonawcza; -llzo'gen, *pp.* wykonany; -llzu'g, *m.* wykonanie.
Volontai'r, *m.* wolonter; ochotnik.
Vo'ltaisch, *a. Ntl.:* -sche Säule stós galwaniczny.
Vo'lte, *f.* wolta, krążenie na koniu; woltyżowanie; szybkie przerzucenie karty; die — schlagen, *Ktsp.* woltę zrobić; **Voltigeu'r**, *m.* woltyżer; lekka piechota; -ltigi'ren, *vn.* (h.) *Gymn.* woltyżować.
Voluminö's, *a.* z wielu tomów złożony; obszerny (dzieło); *dobréj tuszy.
Vom = Von dem.
Von, *præp.* (mit *Dativ*): z; od; vom Berge steigen schodzić z góry; von Warschau z, od *Warszawy*; — Haus zu Haus od domu do domu; — nun an odtąd; — przez; od; eine Flotte — hundert Schiffen flota stuokrętowa (o stu okrętach); eine Gesellschaft — fünfzig Personen towarzystwo pięćdziesięciu osób; — Natur z przyrody, natury; — selbst sam, samo; Mann — Ehre, — Wort, *człowiek honorowy, słowny; — Neuem na nowa; — Weitem zdaleka.
Vonnö'then, *a.* u. *ad.* potrzebny; konieczny; potrzebnie, koniecznie.
Vor, *præp.* (mit *Dativ* u. *Accusat.*: przed; etw. — die Thür stellen postawić co przede drzwiami; — der Thür stehen stać przede drzwiami; — diesem, — dem przedtém; — Allem przedewszystkiem; sich — Kälte verwahren zabezpieczyć się od zimna; ich habe einen Abscheu — ihm wstręt mam do, od niego; — Hunger sterben, — Durst verschmachten umierać z głodu, pragnienia; — sich gehen odbywać się; — der Hand tymczasem; na teraz; obecnie; **Vor**-, przed-; przede-; **Vor**, *n. indecl.* naprzód; **Vo'rabend**, *m.* wilia (dnia jakiego); -adami'tisch, *a. Gsch.* przedadamowy; **Vo'rahnen** 2c., s. Ah'nen 2c.; -alpisch, *a. Geog.* przedalpowy; -ältern, s. Vo'reltern.
Vora'n, *ad.* naprzód; —! —! daléj! naprzód; **Vora'n**-, *a.* u. *ad.* naprzód; na przodzie; -ngehen, *vn. irr.* (s.) iść naprzód; poprzedzać; -nlaufen, *vn.* (s.) bieżyć naprzód; -nsetzen, *va.* na przodek postawić.
Vo'ranstalt, *f.* przygotowanie poprzednie.
Vora'nstehen, *vn. irr.* (h.) stać na przodzie; -nstellen, *va.*, s. Vora'nsetzen; -nwagen (sich), *vr.* (h.) odważyć się, iść, jechać naprzód.
Vo'ranzeige, *f.* doniesienie tymczasowe.
Vora'nziehen, *va. irr.* (h.) pociągnąć naprzód; —, *vn. irr.* (s.) udać się naprzód; ciągnąć na przodzie.
Vo'rarbeit, *f.* robota od. praca przygotowawcza, zasobna; -rbeiten, *vn.* (h.) pracować naprzód; przysposobić naprzód; (Jmdm.) pracować przed kim (tak, iżby on z téj pracy korzystał); przygotować mu materjały (do dalszéj pracy); (sich) wypromowowąć, wynieść się; -arbeiter, *m.* przodownik.
Vorau'f, *ad.* naprzód (w górę).
Vorau's, *ad.* naprzód (o miejscu i czasie); (im —, zum —) przez naddział; -sbere'chnen, *va.* na przód od. poprzedniczo wyrachować; -sbere'chnung, *f.* wyrachowanie na przód; -sbezah'len, *va.* zgóry zapłacić; awansować; zaliczyć; -lung, *f.* przedpłata; -sbezu'g, *m.* antycypata; -sgeben, *va. irr.* (h.) z góry dawać; -sgeschi'ckt, *a.* przedwstępny; -shaben, *va. irr.* (h.) naprzód mieć; er hat das vor ihm

—, *w tém jest wyższym od niego; -s-nahme, f. zaliczka; -snehmen, va. irr. (h.) brać z góry; wziąć przedeczasem; -ssagen, va. przepowiadać, uprzedzać; -sschicken, va. przodkiem posłać; naprzód wysłać; -ssehen, va. irr. (h.) naprzód widzieć; przewidzieć; -ssein, vn. irr. (s.) er ist schon weit — już jest daleko przed nami; już uszedł kawał; -ssetzen, va. wystawić naprzód; *przypuszczać (co naprzód); konieczny warunek; vorausgesetzt, daß 2c. dajmy na to, że itd.; -s-setzung, f. przypuszczenie; -ssicht, f. przewidzenie; -ssichtlich, a. prawdopodobny.

Vo'rback, m. podpłomyk.

Vo'rbauen, va. wybudować tak, iżby wystawało przed czém; —, vn. (h.) (einer Sache), *zapobiedz, zaradzić czemu; -r-bauung, f. ostrożność, zapobieżenie; -r-bauungsmi'ttel, n. zapobiegawcze środki.

Vo'rbeda'cht, m. przezorność; rozmysł; (mit) z uwagą; rozmyślnie; -rbedä'chtig, a. przezorny; -rbede'nken, va. irr. (h.) wprzód się namyślić; -rbedeu'ten, va. przepowiadać, wróżyć co; -deutend przepowiedny; -deu'tung, f. przepowiednia; wróżba; Vo'rbedi'ng, m., -di'ngung, f. zastrzeżenie; -rbedi'ngen, va. irr. (h.) zastrzedz; -rbeha'lt, s. Vo'rbedi'ng; -r-beha'lten, va. irr. (h.) zostawić od. zachować na czas późniejszy (do zrobienia); wymówić sobie co; —, s. a. Vo'renthal'-ten; -rbehä'ltlich, a. z zastrzeżniem.

Vorbei', ad. mimo; koło; das Jahr ist — rok już minał; das Schauspiel ist — już po teatrze; es ist —, *już po wszystkiemu;

Vorbei'-, ad. prze-; -eilen, vn. (s.) przemykać, przemknąć się; -fahren, vn. irr. (h.) mimo przejechać; -fliegen, vn. irr. (h.) mimo przelecieć; -fließen, vn. (s.) przepływać; -fli'mmern, vn. przemignąć; -gehen, vn. irr. (s.) mimo iść, przejść, otrzéć się o co; im — przechodząc; mimo idąc; mimobieżnie, mimochodem; der Vorbeigehende przechodzień; -lassen, va. irr. (h.) przepuścić; vorbeigelassen przepuszczony; mimo siebie puszczony; -laufen, vn. irr. (s.) mimo przebieżéć; -reisen, vn. (s.) mimo przejechać; -schießen, werfen, va. irr. (h.) chybić (strzelając, rzucając); -ziehen, vn. irr. (s.) mimo ciągnąć; przeciągać.

Vo'rbeko'mmen, va. irr. (h.) dostać naprzód; -rbena'nnt, a. wyżéj wzmiankowany.

Vo'rberei'ten, va. przygotować co, kogo; (sich) przygotować się; -tung, f. przygotowanie; -tungs-, a. przygotowawczy; przygotowniczy; -tungsmi'ttel, n. środek przygotowawczy; -tungsschu'le, f. szkoła przygotowawcza; -tungswi'ssenschaft, f. nauka przygotowawcza.

Vo'rberge, m. pl. Geog. przedgórze.

Vo'rberüh'rt, -rbesa'gt, s. Vo'rbena'nnt; -rbeschei'd, m. Rw. pozew; pozwanie; Vo'rbeschei'den, va. irr. (h.) zacytować, wezwać do stawienia się; -rbeschlie'ßen, va. irr. (h.) uchwalić, udecydować, postanowić naprzód; -rbesti'mmen, va. naprzód przeznaczyć; -sti'mmung, f. przeznaczenie naprzód; Vo'rbeten, va. przepowiadać komu modlitwę jaką, mówić wprzód, aby powtarzał; -rbeter, m. Kg. przepowiadający, przepowiadacz (modlitwy); -rbetra'chten, va. naprzód co rozważyć; Vo'rbeugen, vn. (h.) zapobiedz czemu; -rbeugend, a. zaradczy; zapobiegliwy; -rbeugung, f. zapobieżenie; -gungsmi'ttel, n. środek zapobiegający, chroniący; Vo'rbewu'ßt, a. wiedzący naprzód.

Vo'rbild, n. wzór; -rbilden, va. utworzyć co na wzór; wzór czego zrobić komu; -ldlich, a. figuralny; pod postacią dany.

Vo'rbinden, va. irr. (h.) na przodzie zawiązać; -rbitte, -rbitter, s. Fü'rbitte 2c.; -rblasen, va. irr. (h.) zagrać co (na dętym instrumencie); (Zmbm.) zagrać komu co.

Vo'rblech, n. (am Ofen) zasłona ogniowa.

Vo'rbohren, va. Zm. Mech. świderkiem napuścić; -rbohrer, m. przedwiertek.

Vo'rbote, m. posłaniec; zwiastun.

Vo'rbringen, va. irr. (h.) wynieść, wydobyć, wyprowadzić co na widok; (lauter Lügen) same kłamstwa prawić.

Vo'rbrust, f. Kk. przodek; mostek.

Vo'rbuchstabi'ren, va. przepowiadać, sylabizować; ich werde dir das — przepowiem ci to.

Vo'rbühne, f. Sb. przedstanek; -rburg, f. przedgrodzie; -rdach, n. przednia część dachu; okap.

Vo'rdati'ren, va. dawniejszą datą położyć; antedatować; -rdecken, va. z przodu za- [kryć.

Vorde'm, ad. dawniéj.

Vo'rdenken, va. irr. (h.) wprzód o czém myśléć.

Vo'rder (der, die, das Vordere), a. przedni;

Vo'rder-, a. przodkowy; -ra'chse, f. przednia oś; -ra'rm, m. Zk. półokcie; -rbei'n, n. przednia noga; -rbla'tt, n. podbarcze; -rbu'g, m., s. Vo'rderkeu'le; -rbüh'ne, f. Sb. przód teatru; proscenium; -rflü'gel, m. przednie skrzydło; -rfu'ß, s. Vo'rderbei'n; -rgebäu'de, n. przód od. przednia część domu od. budynku; -rgeste'll, n. przód spodu u wozu; -rglie'd, n. członek przedni; Spl. zdanie poprzednie; -rgru'nd, m. przedni grunt (malowidła); przód; -rhaa'r, n. włosy na przodzie; -rha'ls, m. Zk. podgardlek; -rha'nd, f. Zk. grzbiet ręki; -rhau'pt, s. Vo'rderko'pf; -rhau's, s. Vo'rdergebäu'de; -rkeu'le, f. Kk. przednia ćwierć (mięsa); -rko'pf, m. przód głowy; -rlei'b, m. przód ciała; -rma'nn, s. Vo'rmann; -rpfe'rd, n. przedni

(przodkowy) koń; **-rra'd**, *n.* przednie od. przodkowe koło; **-rsa'tz**, *m. Spl.* zdanie przednie; *Philos.* premisa; **-rschlä'gel**, s. Vo'rderkeu'le; **-rsei'te**, *f.* przodkowa część; (eines Gebäudes) facjata, czoło budynku; **-rsi'tz**, *m.* siedzenie na przodzie.

Vo'rderst (der, die, das Vorderste), *a. superlat.* na samym przodzie będący.

Vo'rderstu'be, *f.* izba na przodzie; **-rstü'ck**, *n.* kawałek od przodu; **-rthei'l**, *m.* u. *n.* część przednia; (eines Schiffes) przodek okrętu; **-rthü'r**, *f.* drzwi pierwsze; przednie drzwi; **-rtre'ffen**, *n. Kw.* przednia straż; pierwsza linia wojska; **-rzah'n**, *m. Zk.* przedni ząb; **-rzi'mmer**, *n.* pokój na przodzie.

Vor diesem, s. Vo'rdem.

Vo'rdrängen 2c., s. Hervo'rdrängen 2c.

Vo'rdringen, *vn. irr.* (s.) dostać się, przedrzéć się, postąpić aż dokąd.

Vo'rdrucken, *va. Bchdr.* wydrukować co przed czém; **-rdürfen**, *vn. irr.* (s.) nie wolno nikomu wyjść na widok.

Vo'reilen, *vn.* (s.) śpieszyć naprzód; (Jemandem) śpieszyć przed kim; **-reilig**, *a.* porywczy; zbyt skwapliwy; zaprędki; **-ligkeit**, *f.* porywczość; prędkość; skwapliwość. [kowie.

Vo'reltern, *f. pl.* pierwsze rodzice; przod-

Vo'rempfi'nden, *va. irr.* (h.) przeczuwac, czuć naprzód; **-pfi'ndung**, *f.* przeczucie; **-rentha'lten**, *va. irr.* (h.) (Jmdm. etwas) zatrzymać komu co; **-tung**, *f.* przetrzymanie, zatrzymanie; **-reri'nnerung**, *f.* przedmówka.

Vore'rst, *ad.* nasamprzód.

Vo'rerwäh'len, *va.* naprzód obrać; **vorerwählt** naprzód obrany; **-rerwäh'nt**, *a.* wyżéj wspomniony; **Vo'rerzäh'len**, *va.* wprzód opowiedziéć; **-ressen**, *va. irr.* (h.) zjeść naprzód; —, *n.* pierwsze danie jadła; przedkolacyjka.

Vo'rfahr, *m.* przodek; die **Vorfahren**, *pl.* przodkowie; poprzednik (w urzędzie).

Vo'rfahren, *vn. irr.* (s.) jechać naprzód; zajechać; (Jmdm.) wyprzedzić kogo jadąc).

Vo'rfall, *m.* przypadek; zdarzenie; (der Gebärmutter), *Hlk.* opadnięcie macicy; **-rfallen**, *vn. irr.* (s.) zapaść; opaść; (sich ereignen) wydarzyć się; zajść; **vorfallend** potoczny.

Vo'rfasten, *f. pl. Kg.* przedpoście.

Vo'rfechten, *va. irr.* (h.) (Jmdm. etwas) wykładać komu co machając rękoma; —, *vn. irr.* (h.) fechtować się naprzód (dla pokazania). [dnia.

Vo'rfeier, **-rfest**, *n.* uroczystość poprze-

Vo'rfenster, *n.* okiennica zewnętrzna.

Vo'rfinden, *va. irr.* (h.) zastać; znaleźć; (sich) znajdować się; **-rfordern**, *va.* zacytować kogó; kazać się stawić; zapozwać co; **-rforderung**, *f.* zapozwanie; zapozew; **-rführen**, *va.* wyprowadzić (na widok).

Vo'rgang, *m.* przodkowanie; przykład; przewód; dzianie się, odbywanie się czego; **-rgänger**, *m.* poprzednik; *przewodnik (w czém); **Vo'rgängerin**, *f.* poprzedniczka; przewodniczka; **-rgängig**, *a.* poprzedni; **-rgaukeln**, *va.* (Jmdm. etw.) tumanić kogo czém. [będący.

Vo'rgebäu'de, *n.* budynek na przodzie

Vo'rgeben, *va. irr.* (h.) dać komu naprzód; —, *n.* udanie; zmyślenie.

Vo'rgebi'rge, *n. Geog.* przylądek; przedgórze.

Vo'rgeblich, *a.* mniemany, udany; **-rgefa'ßt**, *a.* uprzedzony, przesądny, przywidziany, na uprzedzeniu oparty, z uprzedzenia pochodzący; **-faßte Meinung** uprzedzenie, przesąd.

Vo'rgefe'cht, *n. Kw.* bitwa poprzednia, wstępna; **-rgefüh'l**, *n.* przeczucie.

Vo'rgehen, *vn. irr.* (s.) iść na widok; wyjść; dziać się; zajść; wydarzyć się, stać się; iść naprzód, przed innymi; (Jmdm. mit gutem Beispiele) dobrym przykładem komu przewodniczyć; dać mu dobry przykład.

Vo'rgeigen, *va.* zagrać na skrzypcach.

Vo'rgema'ch, s. Vo'rzimmer.

Vo'rgeme'ldet, **Vo'rgena'nnt**, *a.* wyżéj wspomniony; przerzeczony; wyżéj przytoczony.

Vo'rgeri'cht, *n. Kk.* potrawa wstępna; **-rgeschma'ck**, *m.* próbka; posmak.

Vo'rgeschrieben, *pp.* przepisany; **Vo'rgesehen**, s. Vo'rsehen; —! *int.* z drogi! strzeż się! wara!

Vo'rgese'tzter, *m.* przełożony.

Vo'rgestern, *aa.* onegdaj; **Vo'rgestrig**, *a.* onegdajszy.

Vo'rgetha'n, *pp.* wprzód czyniony; — u. nachbedacht hat Manchen in groß Leid gebracht, *zdradziło to nie jednego, co nie rozważył czynu (kroku) swego.

Vo'rgewä'chs, **Vo'rwachs**, *m.* pierzga.

Vo'rgewo'rfen, *pp.* wyrzucony, zarzucony.

Vo'rgiebel, *m. Bk.* przyczołek; szczyt facjaty.

Vo'rglänzen, *vn.* (h.) bardziéj błyszczéć od czego; **Vo'rgraben**, *m.* przedrowie; przedni rów; **V'orgreifen**, *vn. irr.* (h.) wprzód uchwycić, wziąć; (Jemandem) *uprzedzić kogo.

Vo'rgrund, **Vo'rdergru'nd**, *m.* forgrunt; przedwidownia; **-rgucken**, *vn.* (h.) wyglądać; sterczéć; tak, iż widać z za czego; **-rhaben**, *va. irr.* (h.) miéć co przed sobą albo na sobie z przodu; zamierzać co; miéć jaki zamiar; er hat wichtige Sachen vor o ważynch rzeczach zamyśla; —, *n.* zamysł; zamiar; przedsięwzięcie; **-rhalle**, *f.* przedsionek; przedsień; (in der Kirche) kruchta; **-rhalten**, *va. irr.* (h.) trzymać co przed czém; (Jmdm. etw.), *wymawiać, wyrzucać komu co; strofować go

o co; —, *vn. irr.* (h.) wystarczyć; **Vo'rhalten**, *n.*, **-rhaltung**, *f.* trzymanie przed czém; nadstawienie; *przełożenie; przedstawienie; **-rhand**, *f.* *pierwszość, pierwszeństwo; *Ktsp.* na ręku.

Vorha'nden, *a.* (sein) być; znajdować się.

Vo'rhang, *m. Sb.* zasłona; den — auf-, zuziehen zasłonę podnieść, spuścić; der — fällt zasłona spada; — firanka (u okna, łóżka).

Vo'rhangen, *vn. irr.* (h.) wisieć przed czém oder z przodu; sterczéć; wystawać; **-rhängen**, *va. irr.* (h.) zawiesić co przed czém od. z prodn; **Vo'rhängeschlo'ß**, *n.* kłódka; **-rhangring**, *m.* kółko do od. od firanki; drążek do zawieszenia firanek.

Vo'rhauen, *vn. irr.* (h.) ciąć naprzód; **-rhaupt**, s. Vo'rderhau'pt; **-rhaus**, *n.* przedsień; **-rhaut**, *f. Zk.* obrzezek; napletek; **-rheften**, *va.* przyszyć na przodzie; **-rhemd**, *n.*, **-mdchen**, *n. dim.* półkoszulek.

Vo'rher, *ad.* wprzód; przedtém; (lange) daleko wprzód; (eine Stunde) godziną wprzód; — naprzód; **Vo'rher-**, *ad.* przed-; **-rhebe'nken**, *va. irr.* (h.) wprzód uważać; **-rhesti'mmen**, *va.* naznaczyć wprzód; przeznaczyć; **-rhesti'mmung**, *f.* przeznaczenie.

Vo'rherbst, *m.* przedjesień.

Vo'rherempfi'nden, *va. irr.* (h.) przeczuwać; **-rgehen**, *vn. irr.* (s.) przodkiem iść; przodkować; vorhergehend poprzedzający; poprzedni; **Vo'rherig**, *a.* dawniejszy; dawny; przeszły; **-rherrschen**, *vn.* (h.) przemagać; przeważać; -nde Meinung, *zdanie przeważające; **-rhersa'gen**, *va.* przepowiadać; praktykować; **-hersa'gend**, *a.* przepowiedni; **-rhersa'gung**, *f.* przepowiedzenie, proroctwo; (Prophezeiung) przepowiednia; **-rherschi'cken**, *va.* wprzód posłać, przed sobą puścić; **-rherse'hen**, *va. irr.* (h.) przewidywać, przewidziéć; **-rseh'end**, *a.* przewidujący, przewiedny; vorhergesehen przewidziany; **-rherse'hung**, *f.* przewidzenie, przewidywanie; **-rherse'hungsgabe**, *f.* dar przewidywania; **-rherverkü'ndigen**, *va.* przepowiadać; **-rherverkü'ndigung**, *f.* przepowiedzenie.

Vo'rheucheln, *va.* obłudnie co przed kim udawać, zmyślać; **Vo'rheulen**, *va.* wyć przed kim.

Vo'rhin, *ad.* dawniéj; wprzód; przedtém; (erst) jeszcze niedawno; (wie) jak pierwiéj.

Vo'rhof, *m.* dziedziniec przed domem; kruchta (przed kościołem); przysionek; **-rhölle**, *f.* przedpiekle; **-rhut**, s. Vo'rtrab.

Vo'rig, *a.* przeszły; die -ge Woche, in der -gen Woche przeszłego tygodnia; w przeszły tydzień; w tamten tydzień; im -gen Jahre przeszłego roku; die -gen dawni; in meinem -gen Briefe w moim bezpośrednim liście.

Vo'rjagd, *f. Jäg.* prawo polowania naprzód; **-rjahr**, *n.* wiosna; rok poprzedni; **-rjährig**, *a.* przeszłoroczny; łoński; **-rkammer**, *f.* przedkomórka; **-rkampf**, s. Vo'rgefe'cht; **-rkämpfer**, *m.* harcownik (co walczy przed rozpoczęciem boju); **-rkauen**, *va.* przeżuwać komu co (dziecku twardą potrawę); man muß ihm Alles —, *iron.* wszystko mu trzeba w gębę kłaść.

Vo'rkauf, *m.* pierwszość w kupowaniu; pierwokupstwo; **-rkaufen**, *a.* naprzód zakupić; **-rkäufer**, *m.* pierwszy kupiec; przekupnik.

Vo'rkehren, *va.* użyć czego (dla zapobieżenia czemu); **-rkehrung**, *f.*, **-rungen**, *f. pl.* przygotowania do czego; **-rkenntniß**, *f.* wiadomość poprzednicza; **-tnisse**, *pl.* wiadomości potrzebne; **-rklage**, *f. Rw.* skarga wstępna lub poprzednia; **-rkleben**, *va.* przylepić na czele, z przodu; **-rklimpern**, *va.* (Jmdm. etw.), *iron.* zabrzdąkać komu co; **-rklug**, *a.* przemądry.

Vo'rkommen, *vn. irr.* (s.) przyjść przed kim; ich konnte bei ihm nicht — nie mogłem się do niego dostać; was ist denn da wieder vorgekommen? cóż tu znowu zaszło, stało się; (erscheinen, sich darstellen) wydawać się; zdawać się; **-rkommniß**, *n.* zdarzenie; przygoda.

Vo'rkost, *f.* pierwsze danie dla zrobienia apetytu; **-rkünsteln**, *va.* (Jmdm. etwas) sztucznie co przed kim zrobić; **-rladen**, wezwać do stawienia się; zapozwać; **-rladung**, *f.* zapozwanie; pozew; **-dungsschrei'ben**, *n.* zapozew; **-rlage**, *f.* podkład; podkladka; (Vorspann) przyprząg; **Vo'rlallen**, *va.* (Jmdm. etw.) szczebiotać co przed kim.

Vo'rlängst, *ad.* od dawien dawna.

Vo'rlaß, s. Vo'rlauf; **-rlassen**, *va. irr.* (h.) wypuścić kogo; vorgelassen przypuszczony; **-rlassung**, *f.* przupuszczenie; przyjęcie; przypust.

Vo'rlauf, *m.* samotok, samotreść (wino); wyskok (wódki); **-rlaufen**, *vn. irr.* (s.) biedz przed kim; wyścignąć kogo w biegu; **-rläufer**, *m.* przesłaniec; poprzednik; **-rläufig**, *a.* przedstanowczy; tymczasowy.

Vo'rlaut, *a.* skwapliwy w gadaniu; nadto głośny; (werden) za głośno gadać.

Vo'rlegebau'm, *m.* zapór; zapóra; zapieradło; **-rlegelö'ffel**, *m. Kk.* łyżka duża; **-rlegen**, *va.* położyć co przed kim; (den Pferden Heu) dać koniom przegrzyźć siana; (ein Schloß) kłódkę założyć; (Pferde) konie założyć; ich legte ihm meine Papiere vor przełożyłem (pokazałem) mu moje papiery; (Jmdm. eine Frage), *zadać komu pytanie; **Vo'rlegeschlo'ß**, *n.* kłódka; **-rlegesta'nge**, *f.* zapieradło; **-rlegung**, *f.* przekładanie; **-rleiern**, *va.* (Jmdm. etw.) dudlić komu co; **-rlese**, *f. Wb.* poprzednie winobranie; **-rlesen**, *va. irr.* (h.) przeczytać komu co (głośno); vorgelesen przeczytany; **-rleser**, *m.* czytelnik; lektor;

czytający; -rleserin, f. czytająca; -r-lesung, f. czytanie czego głośno; prelekcja akademicka; czytać z katedry; in die — gehen iść na lekcją.

Vo'rletzter, a. przedostatni; bezpośredni; **-rleuchten**, vn. (h.) przyświecać, świecić komu; ze światłem iść przed nim; (mit seinem Beispiele), *przyświecać innym przykładem; **-rleuchter**, m. ten, który przyświeca drugim; **Vo'rleuchtung**, f. przyświecanie.

Vorlie'b, s. Fürlie'b.

Vo'rliebe, f. (szczególne) upodobanie w kim, w czém; etw. mit —, aus — treiben z upodobaniem, oder z upodobania czém się trudnić.

Vo'rliegen, vn. irr. (h.) leżéć przed czém; zawadzać; leżéć przed oczyma; im -nden Falle w obecnym przypadku; das -nde to o czém właśnie jest mowa.

Vo'rlings, ad. *Gymn.* przodem.

Vo'rlippe, f. *Zk.* przednia część wargi.

Vo'rloben, va. (Jmdm. etw.) chwalić co przed kim; zachwalać mu; **-rlügen**, va. irr. (h.) skłamać co przed kim; **-rmachen**, va. zrobić, aby się co znajdowało przed czém; zrobić co przed kim (dla pokazania lub nauczenia); er macht dir nur etw. —, *on cię tylko tumani; (einen blauen Dunst), udawać co przed kim.

Vo'rmagen, m. *Zk.* (u ptaków) pierwszy żołądek; odwilżacz.

Vo'rmalen, vn. (h.) wymalować, odmalować co komu; (Jmdm. etw.) *odmalować co komu.

Vo'rmalig, a. dawniejszy, dawny; ten, co dawniéj był; **Vo'rmals**, ad. dawniéj.

Vo'rmann, m. poprzednik; przednik; **-r-mast**, m. *Sw.* przedmast; —, f. *Ldw.* pasza początkowa, pierwotna, tymczasowa; **-r-mauer**, f. przedmurze.

Vo'rmerkbuch, n. księga ostrzeżeń; *Litt.* zapiski; **Vo'rmerken**, va. zanotować; ostrzedz; **-rmerkung**, f. zanotowanie.

Vo'rmessen, va. irr. (h.) wymierzyć, przemierzyć, odmierzyć komu co; **-rmessung**, f. wymierzenie.

Vo'rmittag, m. przedpołudnie; **-ttägig**, a. przedpołudniowy; **-ttäglich**, a. każdego przedpołudnia przypadający; **-ttags**, ad. przed południem; **-ttags-**, a. przedpołudniowy; **-rmitternacht**, f. przedpółnoc; czas przed północą; **-rmitternächtlich**, a. przedpółnocny.

Vo'rmund, m. opiekun; den — betreffend opiekuński; **Vo'rmundlich**, **-rmund-**, **-rmunds-**, a. opiekuńczy; **-dsa'mt**, n. urząd opiekuńczy; **-dschaft**, f. opieka; **-dscha'ftlich**, s. Vo'rmundlich; **-dschafts-behö'rde**, f. *Stw.* sąd opiekuńczy; **-d-schaftsra'th**, m. *Rw.* rada opiekuńcza; **-dschaftssa'che**, f. sprawa opiekuńcza; **-dschaftswe'sen**, n. opiekuństwo; rzeczy opieki się dotyczące.

Vo'rmüssen, vn. irr. (h.) musiéć wyjść (na widok).

Vorn, ad. z przodu, na przodzie; (hinein gehen) z przodu wejść; (von) z przodu; od przodu; od początku, na nowo; von — herein zaraz z początku, od razu; nach — zu na przód, ku przodowi.

Vo'rnächtig, a. przednocny.

Vo'rnähen, a. z przodu przyszyć.

Vo'rname, f. wzięcie naprzód.

Vo'rname, m. imię; Vor- und Zuname imię i nazwisko.

Vo'rnauf, ad. naprzód w górę; **Vornau'f**, ad. naprzodzie w górę; **Vo'rne**, s. Vorn.

Vo'rnehm, a. znakomity, znaczny, zacny; (aussehen) miéć minę pańską; (thun) pana udawać; die -msten der Stadt najznakomitsi obywatele miasta.

Vo'rnehmen, va. irr. (h.) wziąć przed siebie; (Tuch, Schürze) chustkę się zasłonić; fartuch przypasać; (eine Arbeit ꝛc.) przedsięwziąć co; odbyć co; postanowić co; (Jmdn.) przywołać kogo, wezwać kogo do siebie (dla wybadania, napomnienia); **Vo'rnehmen**, n. zamysł; przedsięwzięcie; von seinem — abstehen zaniechać przedsięwzięcia.

Vo'rnehmheit, f. znakomitość; zacność;

Vorne'hmlich, ad. szczególniéj; mianowicie; osobliwie; **-rnehmster**, a. *superlat.* najcelniéjszy, najgłówniéjszy, najzacniéjszy; **-rnehmthuerei'**, f., **-rnehmthun**, n. udawanie pana.

Vo'rneigung, f. szczególna skłonność.

Vo'rnweg, adv. zaraz z początku; od razu.

Vo'rorgeln, va. *iron.* zagrać komu co na organach.

Vo'rort, m. *Geog.* miasto stołeczne.

Vo'rpfahl, m. pal przedni.

Vo'rpfeifen, va. irr. (h.) zagwizdać komu co; **-rplappern**, va. paplać komu co; **-plaudern**, va. bajać, bzdurzyć, gadać co.

Vo'rplatz, m. plac przed czém; **-rposten**, m. *Kw.* straż przednia lub placówka; **-rpredigen**, va. rozprawiać komu o czém; **-rprüfen**, va. egzaminować kogo na próbę; **Vo'rprüfung**, f. egzamen na próbę; **-r-quellen** ꝛc., s. Hervo'rquellen ꝛc.; **Vo'r-ragen**, vn. (h.) sterczéć, wystawać.

Vo'rrang, m. pierwszeństwo (przed kim);

Vo'rrath, m. zapas czego; **-rräthig**, a. zapasowy; zapaśny; będący w zapasie; **-rrathshau's**, n. magazyn żywności; **-r-rathska'mmer**, f. komora na żywność; **-rrathska'sten**, m. skrzynka na żywność od. z żywnością; **-rraum**, m. przednia część przestrzeni; **-rrechnen**, va. wyliczać komu co; wprzód rachować komu; **-rrecht**, n. przywiléj; prerogatywa; zaszczyt; pierwszeństwo; **-rrede**, f. mówienie o czém wprzód; —, *Litt.* przedmowa (do dzieła); **-rreden**, va. (Jmdm. etw.) przedpowiadać komu co; mówić przed nim, ażeby po-

wtarzał; **Vo'rredner**, *m.* przedmówca; preopinant.
Vo'rreif, *a.* niedojrzały; przed czasem dojrzały; **Vo'rreigen**, **-rreihen**, *m.* rej pierwszy; pierwsza para w tańcu.
Vo'rreißen, *va. irr.* (h.) przerysować komu co; **-rreißer**, *m.*, **-rreißkre'mpel**, *f.* *Mech. W.* kolec żelazny.
Vo'rreiten, *vn.* u. *va. irr.* (h.) wyjechać naprzód, na front; wyjechać przed kogo, przed powóz; (Jmdm. das Pferd) konia przed kim przejeżdżać (dla pokazania jak jeździ); **-rreiter**, *m.* foryś; masztalerz; **-rrennen**, *vn. irr.* (s.) (Jmdm.) wybiedz przed kogo; biedz, lecieć, pędzić przed kim.
Vo'rrheinisch, *a. Geog.* przedreński.
Vo'rrichten, *va.* przygotować, przysposobić; **-rrichtung**, *f.* przyrząd; przysposobienie; przygotowanie; **-gen treffen** przygotowania czynić.
Vo'rrücken, *vn.* (s.) posunąć się naprzód; (Jmdm. etw.) zarzucać, wymawiać komu co; **Vo'rrücken**, *n.*, **-rrückung**, *f.* dalsze posuwanie się; postęp; wysunięcie; **-rrufen**, *va. irr.* (h.) zawołać, kazać przyjść; **-rrufung**, *f.* wywołanie, przywołanie; **-rrühmen**, *va.* (Jmdm. etw.) wychwalać co przed kim.
Vo'rrüstung, *f.* przygotowanie; **-rsaal**, *m.* sala wstępna; przedsionek; **-rsabbath**, *m.* przedsobocie; wilia przed sobotą; piątek; **-rsagen**, *va.* przepowiadać komu co; podpowiadać komu; dyktować; powiedzieć komu co; **-rsagen**, *n.* (Vorsprechen) przepowiadanie; dyktowanie; podpowiadanie; **Vo'rsänger**, *m.* przedśpiewak; **-rsängerin**, *f.* śpiewaczka pierwsza; **-rsatz**, *m.* przedsięwzięcie; zamiar; postanowienie; myśl; **-rsätzlich**, *a.* umyślny; —, *ad.* umyślnie; **-rschauen**, s. Vo'rgucken.
Vo'rschein, *m.* widok; jaw; zum — kommen objawić co; na jaw wyprowadzić; zum — kommen wyjść na widok, ukazać się (jak co ukrytego); wyjść na jaw (jak tajemnica); **-rscheinen**, *vn. irr.* (h.) przyświecać komu; jaśniéj świecić od innych; **-rschieben**, *va. irr.* (h.) posunać naprzód; posunąć przed co; (Jmdn.) *podsunąć kogo (na swoje miejsce); **-rschieber**, *m.* zasuwka; wysuwka; **-rschießen**, *vn. irr.* (h.) strzelać, tryskać w górę (o wodzie itd.); wystawać (na przód); (Jemandem) wprzód od kogo strzelić (dla pokazania mu); —, *va. irr.* (h.) (Geld) forszusować, zaliczyć, naprzód dać, awansować komu pewną sumę; **Vo'rschimmern**, *vn.* (h.) jaśniéj błyszczéć.
Vo'rschlag, *m.* pierwsze uderzenie; bicie naprzód; *Tk.* przednótka; zalecenie; (zu einer Unternehmung) propozycja, projekt; wniosek; (auf seinen) na jego wniosek; **-rschlagen**, *vn. irr.* (h.) być wychylonym naprzód; —, *va. irr.* (h.) przybić co z przodu; bić naprzód; (den Takt), *Tk.* takt naprzód dawać; —, *H.* cenić, podawać cenę do targu; (Jmdm. etw.) proponować komu co; doradzić, poradzić co; **Vo'rschlägig**, *a.* podawczy.
Vo'rschmack, *m.* próbka; **-rschmecken**, *vn.* (h.) wprzód spróbować, skosztować; szczególniéj dać czuć swój smak; **-rschmeicheln**, *va.* (Jmdm. etw.) pochlebnie komu co powiedziéć; **-rschneideme'sser**, *n.* nóż do rozbierania, krajania (pieczystego); **Vo'rschneiden**, *va.* u. *vn. irr.* (h.) krajać przed kim (dla pokazania, jak się kraje); żąć przed innymi; przodkować żeńcom; *Kk.* krajać, dzielić pieczeń; **-rschneider**, *m.* krajczy; **-rschneidera'mt**, *n.* krajczostwo; **Vo'rschnell**, *a.* porywczy; prędki; gorący; (antworten) porywczo odpowiedziéć, bez rozmysłu, bez zastanowienia; **-rschreiben**, *vn. irr.* (h.) napisać komu co na wzór; przepisywać komu co; vorgeschrieben przepisany; **-rschreiben**, *n.* przepisanie; **-rschreien**, *vn. irr.* (h.) krzyczéć przed kim; krzyczéć głośniéj od drugich; **-rschreiten**, *vn. irr.* (s.) postępować naprzód; (zu etw.) *do rzeczy przystąpić.
Vo'rschrift, *f.* wzór do pisania; przepis; der — gemäß stósownie do przepisu; **-ftmäßig**, *a.* stósowny do przepisu; podług przepisu; **-ftswidrig**, *ad.* przeciw przepisom; niezgodnie z przepisami; **Vo'rschritt**, *m.* postępowanie naprzód; postęp; **-rschub**, *m.* pierwszeństwo do rzucenia kuli (na kręgielni); odnowa; *pomoc; wsparcie; poręka; **-bleistung**, *f.* danie pomocy; **-rschuhe**, *m. pl.* podszycie; **-rschuhen**, *va.* podszyć (bóty); podszycie dać; (der Stiefel) podszycie butów; **Vo'rschule**, *f.* szkoła wstępna od. przygotowawcza.
Vo'rschuß, *m.* pierwszeństwo w strzelaniu; pierwszy strzał; (an Geld) zaliczka; Jmdm. einen — machen, geben zaliczyć, naprzód dać komu pewną sumę; **-ßka'sse**, *f.* kasa zaliczkowa; **-ßweise**, *a.* u. *ad.* zaliczkowo; tytułem zaliczek; **-rschütten**, *va.* pozykać co przed kim; **-rschützen**, *va.* zastawiać się, zasłaniać się czém; *uniewinniać się; **-rschützung**, *f.* udawanie; pretekst. [pierwak.
Vo'rschwarm, *m.* pierwszy rój (pszczół);
Vo'rschwatzen, s. Vo'rplappern; **-rschweben**, *va.* (Jmdm.) stać, wić się komu przed oczyma; *stać na myśli; snuć się po myśli; *Gymn.* wznieść wprzód; **Vo'rschwimmen**, *vn. irr.* (s.) pływać przed kim; przodkiem pływać; **Vo'rschwingen** (sich), *vn. irr.* (h.) (sich Jmdm.) wyprzedzić koge; wznieść się nad niego; **Vo'rschwören**, *vn.* u. *va. irr.* (h.) przysięgać komu co; przysięgać mu się na co.
Vo'rschwung, *m. Gymn.* przedni zamach.
Vo'rsegel, *n. Sw.* przedni żagiel.

Vo'rsehen, *va. irr.* (h.) zawczasu się w co zaopatrzyć; (sich) mieć się na baczności; vorgesehen! *int.* ostrożnie! strzeżcie się! z drogi; -rsehung, *f.* opatrzność; -rsein, *vn. irr.* (s.) być przed czém; być daléj; w drodze być; musiało co zajść; da sei Gott vor! niech Pan Bóg od tego strzeże! niech tego nie dopuści! (Jmdm.) wyprzedzić kogo; **Vo'rsetzen**, *va.* postawić, położyć co na przodzie, przed kim, przed czém; (seinen Namen) imię swoje położyć, napisać na czele, na początku; (Jmdn.) przełożyć kogo nad czém; (sich etw.) zamierzyć, postanowić, ułożyć sobie co; -rsetzer, *m.* mała zasłona do okna; -rsetzsi'lbe, -tzsylbe, f. Vo'rsilbe; -rseufzen, *va.* wzdychać przed kim; -rsichgehen, *vn. irr.* (s.) odbywać się; iść swoim trybem; — lassen rzecz pozostawić swemu biegowi; -rsicht, *f.*, s. Vo'rsehung; przezorność; ostrożność; viele — bei etw. anwenden wielkiéj ostrożności użyć przy czém; -rsichtig, *a.* ostrożny, przezorny; -gkeit, *f.* ostrożność; -tsmaa'ßregel, *f.* środek ostrożności; -tsre'gel, *f.* prawidło ostrożności; -tsweise, *ad.* przez ostrożność; dla ostrożności; -rsilbe, -rsylbe, *f. Spl.* zgłoska początkowa; -rsingen, *va. irr.* (h.): (Jmdm. etw.) śpiewać komu co; prześpiewać komu (dla pokazania, jak się śpiewa).

Vo'rsitz, *m.* pierwsze miejsce; przewodnictwo (w Radzie); prezydencja; -tzender, *m.* prezydujący; -rsommer, *m.* przedlecie; przedletnia pora; czas poprzedzający lato; -rsorge, *f.* przezorność; -rspann, *m.* przedprząg; podwoda, konie do jazdy z obowiązku bezpłatnie dane; -rspannen, *va.* zaprządz, przyprządz (z przodu); -rspanner, *m.* ten, co podwodę daje; -nnpa'ß, *m.* karta podróżna; -nnpfe'rd, *n.* koń podwodowy; -nnschei'n, *m.* kwit na podwodę; -rspiegeln, *va.* (Jmdm. etw.) łudzić kogo czém, przedstawiać mu co dla złudzenia go; -gelung, *f.* ułuda; przedstawianie czego dla złudzenia; -rspiel, *n. Sb.* sztuczka wstępna; *Tk.* przegrywka; preludjum; -rspielen, *va.* zagrać komu; przegrywać; bawić laleczką; -rspinnen, *va. irr.* (h.) uprząść przed czém; **Vo'rsprechen**, *va. irr.* (h.), s. Vo'rreden; —, *vn. irr.* (h.) (bei Jmdm.) pójść do kogo dla rozmówienia się; -rsprecher, s. Fü'rsprecher.

Vo'rsprengen, *vn.* (s.) wyskoczyć naprzód (na koniu); -rspringen, *vn. irr.* (s.) wyskoczyć naprzód; (Jmdm.) skakać przed kim; — wytryskać; wystawać; -ngend wystający, wychodzący; -rsprudeln, s. Hervo'rsprudeln; **Vo'rsprung**, *m.* skok przed kim; wyścig; einen — vor Jmdm. haben, *wyścignąć kogo.

Vo'rspuk, *m.* wróżba; znak; skazówka; -rspuken, *vn.* (h.) znaczyć się; naprzód się już objecywać.

Vo'rstadt, *f.* przedmieście; -rstadt-, *a.* przedmiejski; -rstädter, *m.* przedmieszczanin; -dterin, *f.* przedmieszczanka; -dtisch, *a.* przedmiejski.

Vo'rstand, *m.* starszyzna zwierzchność; przełożeństwo.

Vo'rstechen, *vn. irr.* (h.) najbardziéj uderzać (w oczy), być widocznym; *Ktsp.* przebić kozerą, aby przeciwnik wyższą musiał zabić; —, *va. irr.* (h.) dziurkę w czém wprzód zrobić; -rsteckä'rmel, *m.* rękawek z mankietem; półrękawek; -rstecken, *va.* wsadzić; wetknąć przed co; (sich ein Ziel), *cel sobie wytknąć; -rstehen, *vn. irr.* (h.) wystawać naprzód; *przewodniczyć czemu; zawiadować czém; *Rw.* stawić się (w sądzie); mieć nad kim pierwszeństwo; vorstehend wystawający; powyższy; niniejszy; -rsteher, *m.* przełożony (nad czém); zwierzchnik; -rsteherin, *f.* przełożona; -ra'mt, *n.*, -rscha'ft, *f.* przełożeństwo; zwierzchnictwo.

Vo'rstehhund, *m. Jäg.* wyżeł; -hhündin, *f.* wyżlica.

Vo'rstellen, *va.* postawić co na przodzie; wystawić naprzód; postawić przed czém; (Jmdn.) przedstawić kogo; (Jmdm. etw.), *wystawiać, przedstawiać komu co; (sich etw.), *wystawić sobie co; (darstellen, zu bedeuten haben) przedstawiać co; zastępować miejsce; -stellung, *f.* wyobrażenie, wystawienie sobie czego; -llungsa'rt, *f.* sposób wystawiania sobie czego; -ngsfä'hig, *a.* wyobrażliwy; -ngskraft, *f.*, -ngsvermö'gen, *n. Philos.* władza (umysłu) robienia sobie wyobrażeń; -ngswei'se, *f.* sposób wystawiania sobie czego; -rstopfen, *va.* zatkać; -rstoß, *m.* wypustek, wypustka (u sukni itd.); -rstoßen, *va. irr.* (h.) popchnąć naprzód; (ein Blatt), *Bchb.* kartkę białą wprawić przed tytułem; (beim Schneidern) wypuścić, wypustkę dać; -rstottern, *va.* wyjąkać co przed kim; -rstrahlen, *vn.* (h.) błyszczéć nad inne; -rstrecken, *va.* wysunąć naprzód (nogę); wyciągnąć naprzód (rękę); wyściubić (język); (Geld) zaliczyć; -rstreichen, *va. irr.* (h.) (za)grać komu co na skrzypcach; -rstreuen, *va.* posypać przed czém; -rstricken, *va.* (einen Strumpf) podrobić, nadrobić pończochę; -rstudien, *n. pl.* nauki przygotowawcze; -rstürmen, *vn.* (s.) gwałtownie naprzód wybiedz; -rstürzen, s. Hervo'rstürzen; -rsuchen, *va.* poszukać czego.

Vo'rsündfluthlich, *a.* przedpotopowy.

Vo'rtanz, *m.* przodkowanie w tańcu; *s. Vo'rspiel; -rtanzen, *vn.* (h.) tańcować w pierwszą parę; —, *va.* zatańcować co komu; -rtänzer, *m.* przewodnik w tańcu.

Vo'rtheil, *m.* korzyść; zysk; auf seinen

— sehen korzyści szukać; alle =le gelten, *wolno użyć fortelu, sztuki, niewinnego podstępu; =**theilhaft**, *a.* korzystny, zyskowny.

Vo'rthun, *va. irr.* (h.), s. Vo'rmachen: wprzód co zrobić; (sich) popisywać, popisać się.

Vo'rthüre, *f.* podwójne drzwi.

Vo'rtönen, *vn.* (h.) głośniejszy ton wydawać od czego.

Vo'rtrab, *m. Kw.* przednia straż; awangarda; =**rtraben**, *vn.* (s.) kłusem jechać przed kim; truchtować przed kim; =**rtrag**, *m.* wykład; sposób wykładania, nauczania; (Rede) mowa; rozprawa; (Berichterstattung) wprowadzanie przedmiotu na obradę; eine Sache in — bringen rzecz przedstawić na posiedzeniu; *Tk.* sposób grania; =**rtragen**, *va. irr.* (h.) nieść naprzód; wykładać co; przedstawiać; grać, odegrać; =**rtre'fflich**, *a.* wyborny; =**chkeit**, *f.* wyborność; =**rtreiben**, *va. irr.* (h.) pędzić naprzód; przeganiać; =**rtreten**, *vn. irr.* (h.) wystąpić naprzód; (Jmdm.) iść przed kim.

Vo'rtrieb, *m.*, =**rtrift**, *f.* prawo wypędzania bydła na pasze przed innymi.

Vo'rtrinken, *vn. irr.* (h.) pić wprzód od. przed kim.

Vo'rtritt, *m.* pierwszeństwo w iściu koleją; (er hat den) on ma prawo iść naprzód.

Vo'rtrommeln, *vn.* (h.) bębnić przed kim.

Vo'rtrupp, *m.* przednia straż; =**rtruppen**, *f. pl. Kw.* przednia część wojska; przednia straż.

Vo'rtuch, *n.* fartuch; przepaska.

Vo'rturnen, *vn.* (h.) przodkować oder przedwodniczyć w ćwiczeniach gimnastycznych; =**turner**, *m.* przewodnik, wódzca ćwiczeń gimnastycznych.

Vorü'ber, *ad.* mimo; pomimo; s. a. Vorbei'; =**rü'ber**=, *a.*, s. Vorbei'=; =**rgehen** ꝛc., s. Vorbei'gehen ꝛc.; =ndes Gewitter przechodnia burza; przemijająca burza; przelotna burza; der Vorübergehende przechodzień; =**rglei'ten**, *vn. irr.* (s.) prześlizgać się; =**rschleichen**, *vn. irr.* (s.) przemykać, przemknąć; =**rziehen**, *vn. irr.* (s.) przechodzić; przelatywać.

Vo'rübung, *f.* ćwiczenie wstępne, poprzednie, przygotowawcze; =**runtersuchung**, *f. Rw.* śledztwo lub badanie wstępne;

Vo'rurtheil, *n.* przesąd; =le hegen mieć przesądy; =**lsfrei'**, =**lslo's**, *a.* wolny od przesądów; =**lsvo'll**, *a.* przesądny; uprzedzony.

Vo'rvater, *m.* praojciec; przodek.

Vo'rvorig, *a.* przedprzeszły, zaprzeszły.

Vo'rwache, *f. Kw.* przednia straż; forpoczta; placówka.

Vo'rwagen (sich), *vr.* (h.) ośmielić się wyjść naprzód; **Vo'rwägen**, *va. irr.* (h.) odważyć komu co (w oczach); przed kim; =**rwahl**, *f.* wybór tymczasowy; =**rwalten**, *vn.* (h.) przewyższać mocą, potęgą; *przeważyć, być ważniejszym; Hindernisse zachodzące ważniejsze przeszkody; =**rwälzen**, *va.* zatoczyć przed co.

Vo'rwand, *m.* pretekst; pozór; unter dem =de pod pozorem; —, *f. Bk.* przednia ściana. [wygrzewacz.

Vo'rwärmer, *m. Httk.* przedgrzewacz;

Vo'rwärts, *ad.* naprzód; *Gymn.* wprzód; immer — ! daléj naprzód! daléjże! ruszaj! hej! =**tsdre'her**, *m. Zk.* (Muskel) wkręcacz; muszkuł skręcający rękę naprzód.

Vo'rweg, *ad.* naprzód; uprzedając; przed innemi.

Vo'rwehen, *f. pl.* bóle przedporodowe, wstępne, zapowiadające (poród), pierwsze.

Vo'rweisen ꝛc., s. Vo'rzeigen ꝛc.

Vo'rwelt, *f.* dawny, stary świat; przedświat; praświat; =**ltlich**, *a.* do praświata; przedpotopowy.

Vo'rwenden, *va. reg.* u. *irr.* (h.) uniewinniać się, tłumaczyć się czém; =**rwerfen**, *va. irr.* (h.) rzucać co komu, przed nim; zarzucać komu co; wyrzucać co; vorgeworfen zadany; zarzucany; —, *n.* zarzucanie, wytykanie. [folwarczny.

Vo'rwerk, *n. Ldw.* folwark; =**rwerks**=, *a.*

Vo'rwiegen, *vn. irr.* (h.) przeważać, przemagać, więcéj ważyć; s. a. Vo'rwägen.

Vo'rwissen, *n.* wiedza; wiadomość; wiedzenie czego wprzód; (ohne) mimo wiedzy; bez wiedzy; (mit) za wiedzą (kogo); =**rwitz**, *m.* niewczesna, niedorzeczna, nieroztropna ciekawość; *ciekawski, wściubski; =**rwitzig**, *a.* (niepotrzebnie) ciekawy; wścibski.

Vo'rwort, *n. Litt.* przedmowa; przedsłowie; *Spl.* (Verhältnißwort) przyjmek; =**rwurf**, *m.* to co się przed kogo rzuca; przedmiot (rozmowy itd.); *zarzut, wyrzut; Jmdm. zum — gereichen zakał komu przynosić; =**fsfrei'**, =**fslo's**, *a.* wolny od zarzutu.

Vo'rzählen, *va.* wyliczać komu; przeliczyć komu (dla nauczenia; =**rzaubern**, *va.* stworzyć co (jabky) czarodziejską sztuką; przedstawić co oczom jabky za pomocą czarów; =**rzeichen**, *n.* wróżba; przepowiednia; =**rzeichnen**, *va.* (Jmdm. etw.) wyrysować, narysować komu co (w jego obecności); =**nung**, *f.* wyrysowanie, narysowanie czego przed kim; wzór; =**rzeigen**, *va.* pokazać komu zo; okazać, ukazać (paszport, kwit, pozwolenie); =**rzeiger**, *m.* ukaziciel; okaziciel; =**gung**, *f.* okazanie, okazywanie.

Vo'rzeit, *f.* dawny czas; dawne czasy; =**rzeiten**, *ad.* dawnemi czasy; przed laty; =**rzeitig**, *a.* przedwczesny.

Vo'rziehen, *va. irr.* (h.), s. Hervo'rziehen; przekładać kogo lub co nad kogo lub nad co.

Vo'rzimmer, *n.* przedpokój; *nadskakiwać panom czekając w przedpokojach na ich ukazanie się; **=rzirkeln**, *va.* ściśle komu co przepisać.
Vo'rzug, *m.* pierwszeństwo (przed kim, przed czém); den — geben przenosić co nad co; den — haben pierwszeństwo mieć, przodkować przed kim; **=rzüge**, *pl.* zaszczyty, zalety; **=rzüglich**, *a.* wyborny, przedni; (ganz) przewyborny; szczególny, osobliwszy (co do przymiotów); śliczny (głos, śpiew); **=glichst**, *a.* najcelniejszy; etwas — loben szczególniéj co chwalić; w zaszczytnym sposobie; **=chkeit**, *f.* wyborność; **=rzugsclasse**, *f.* postępek celujący; **=zugsre'cht**, *n.* prawo pierwszeństwa; **=zugsweise**, *a.* u. *ad.* szczególniej; przez preferencją; w zaszczytym sposobie.
Voti'ren, *va.* głosować; oświadczyć się.
Voti've, *f.* wotywa; **Voti'vtafel**, *f.* spis darów (kościołowi ślubowanych, itd.);
Vo'tum, *n.* wotum; ślub; głos.
Vulca'n, **Vulka'n**, *m.* *Ntl.* wulkan, góra ogień wyrzucająca; wybuchowa; **Vulca'n**, *m.* *Myth.* Wulkan; bożek ognia; den — betreffend wulkanowy; **=ka'nisch**, *a.* wulkaniczny; **=ni'smus**, *m.* *Ntl.* wulkanizm; **=ni'st**, *m.* wulkanista; **=nwels**, *m.* *Ng.* wyrzut.

W.

Waa'ge 2c., s. Wa'ge 2c.
Waa're, *f.* towar; kurze =en, *H.* drobne towary; verlegene — towar zalegly; zleżały towar; gute — lobt sich selbst, *dobry towar sam się chwali; **Waa'ren=**, *a.* towarny; **=renbu'ch**, *n.* księga towarów (spis zawierająca); **=ngewö'lbe**, **=nhau's**, **=nla'ger**, *n.*, **=nnie'derlage**, *f.* *H.* skład towarów; **=nprei's**, *m.* cena towarów; **=nke'nntniß**, *f.* towaroznawstwo; znajomość towarów; **=nke'nner**, *m.* znawca towarów; znający się na towarach; **=nma'kler**, *m.* *H.* stręczyciel towarów; **=npro'be**, *f.* próbka; **=nre'chnung**, *f.* *H.* rachunek towarów; **=nsteu'er**, *f.*, **=nzo'll**, *m.* *Stw.* opłata, cło od towarów; **=ntau'sch**, *m.* zamiana towarów; **=nverzei'chniß**, *n.* spis towarów; **=nzu'g**, *m.* towarówka.
Wa'bbelig, *a.* ckliwy.
Wa'be, *f.* *Ng.* plastr miodu; węza (bez miodu).
Wach, *a.* czujny; czuwający; czasowy; będący na jawie.
Wa'chaufzug, *m.* *Kw.* zaciąganie warty; **Wa'che**, **Wacht**, *f.* warta, straż; auf die — ziehen zaciągać wartę; — stehen, halten stać na warcie; (Gebäude) odwach; **Wa'che=**, **Wach=**, *a.* strażowy; **Wa'chen**, *vn.* (h.) czuwać; nie spać; (über Jmdn., über etw.) czuwać nad kim, nad czém; —, *n.* jaw; straż; czuwanie; niespanie; bezsenność; (im) na jawie; **Wa'chend**, *ppr.* czujący; czuwający; stróżujący; czujny; —, *ad.* na jawie; **=chfeuer**, *n.* ogień strażowy, nocnéj straży; **=chfrei**, *a.* wolny od warty; **=chgeld**, *n.* stróżne; **=chhabend**, *a.* odbywający wartę; będący na warcie; **Wa'chhaltend**, *a.* stojący na warcie; **=chhaus**, *n.* strażnica; kordegarda; odwach.
Wachho'lder, *m.* *Ng.* jałowiec; **=chho'lder=**, *a.* jałowcowy; **=rbau'm**, *m.* drzewo jałowcowe; **=rbee're**, *f.* ziarnko jałowcu; **=rbee'ren**, *pl.* jałowiec; **=rbra'nntwein**, *m.* jałowcówka; jałowcowa wódka; **=rdro'ssel**, *f.* *Ng.* kwiczoł; **=rha'rz**, *n.* *Ng.* sandaraka; **=rsa'ft**, *m.* sok jałowcowy; **=rwa'sser**, *n.* woda jałowcowa; **=rwei'n**, *m.* wino jałowcowe.
Wa'chlohn, s. Wa'chgeld; **=chmeister**, **=chtmeister**, *m.* wachmistrz; **=sters=**, *a.* *Kw.* wachmistrzowski; **=chordnung**, *f.* porządek oder urządzenie wart; koléj wart; **=chpara'de**, *f.* *Kw.* parada przy zaciąganiu warty; **=chposten**, *m.* *Kw.* posterunek.
Wachs, *n.* wosk; **Wachs=**, *a.* woskowy; z wosku; **=sabdruck**, *m.* odcisk w wosku; **=sähnlich**, **=sartig**, *a.* woskowaty.
Wa'chsam, *a.* czujny; **=mkeit**, *f.* czujność, baczność.
Wa'chsbaum, *m.* *Ng.* drzewo woskowe; woskownica; **=sbild**, s. Wa'chsfigur; **=sbildner**, *m.* ten, co z wosku sztuczne wyroby tworzy; **=sbleiche**, *f.* blich od bielnik wosku; **=sbleicher**, *m.* blicharz wosku; woskownik; **=sblume**, *f.* kwiatek z wosku; **=sbossi'rkunst**, *f.* sztuka woskownika.
Wa'chschiff, *n.* *Sw.* *Kw.* okręt strażniczy.
Wa'chsen, *vn.irr.* (h.) rość; rosnąć; (Jmdm. über den Kopf) przerość kogo; *wyjść z pod czyjéj dyspozycji; *nie dać sobie już imponować; das Wasser wächst woda przybiera; (an etw.) urość, pomnażać się w co; gewachsen sein, *podołać, wyrownywać.
Wä'chsern, **Wachs=**, *a.* woskowy; **=sfabri'k**, *f.* fabryka wosku albo świec woskowych; **=sfackel**, *f.* pochodnia z wosku; **=sfaden**, *m.* nitka woskowana; **=sfarbe**, *f.* kolor wosku; **=sfigu'r**, *f.* figura woskowa; figurka z wosku; **=sflecken**, *m.* plama z wosku; **=sform**, *f.* forma z wosku; **=sgelb**, *a.* żółty jak wosk; **=shaut**, *f.* *Zk.* woskówka; **Wa'chsicht**, *a.* wosko-

waty; -chskerze, ſ. Wa'chslicht; -sleinwand, *f.* płótno woskowane; cerata; -slicht, *n.* świeca woskowa; -slichtgießer, -tzieher, *m.* fabrykant świec woskowych; -smalerei', *f.* *Mal.* malowanie woskowe; malowidło woskowe; -snaſe, *f.* woskowy nos; -söl, *n.* olejek z wosku; -spalme, ſ. Wa'chsbaum; -spapier, *n.* papier woskowy, w wosku maczany; -sperle, *f.* perła z wosku; -spflaſter, *n.* plaster z wosku; -spomade, *f.* pomada z wosku; -spuppe, *f.* osóbka od. figurka woskowa; -sſalbe, *f.* maść woskowa; -sſcheibe, *f.* krąg wosku; -chsſtock, *m.* stoczek; -chsbü'chſe, -sſcha'chtel, *f.* puszka na stoczek; -stafel, *f.* tabliczka woskowana; -chstaffet, *m.* *W.* kitajka woskowana; (engliſcher), *Hlk.* kitajka na plastr angielski.

Wa'chsthum, *n.* wzrost; rośnięcie; wzrastanie; postępowanie.

Wa'chſtube, *f.* *Kw.* odwach; izba na odwachu; kordegarda.

Wa'chstuch, *n.*, ſ. Wa'chsleinwand; -swinde, *f.*, -sträber, *f. pl.* woszczyny; wytłoczyny z wosku.

Wacht, ſ. Wa'che.

Wa'chtel, *f.* *Ng.* przepiór; przepiórka; **Wa'chtel-**, *a.* przepiórczy, przepierczy; -lfa'ng, *m.* połów od. łowienie przepiórek; -lga'rn, *n.* sić na przepiórki; -lhu'nd, *m.* pies na przepiórki; wyżeł; -lju'nges, *n.* przepiórczę; -lkö'nig, *m.* derkacz.

Wä'chter, *m.* stróż; strażnik; **Wächter-**, *a.* stróżowy; -rge'ld, *a.* stróżowe; -rho'rn, *n.* róg stróża nocnego; -rin, *f.* stróżka; -rru'f, *m.* głos, wołanie stróża nocnego; **Wa'chthaus**, -chtmeiſter, -chtſchiff ꝛc., ſ. Wa'chhaus ꝛc.; -chtthurm, -chthurm, *m.* strażnica; wieża strażnika; -chzimmer, *n.*, ſ. Wa'chſtube.

Wa'cke, *f.* *Bw.* waka.

Wa'ckelhaft, -ckelig, *a.* chwiejący się; trzęsący się; chwiejny; -lhau'pt, *n.*, -lko'pf, *m.* trzęsąca głowa; **Wa'ckeln**, *vn.* (h.) chwiać się, trząść się (jak stół, stołek, głowa); (mit etwas) trząść czém (stołem, głową).

Wa'cker, *a.* żwawy; gracki; rzeski; żywy; tęgi; ſich — halten tęgo się trzymać; ſei —! bądź czujny! (rechtſchaffen) zacny, godny.

Wa'de, *f.* *Zk.* łytka; **Wa'den-**, *a.* łytkowy; -nbei'n, *n.* *Zk.* kość łytkowa; piszczel; -nkra'mpf, *m.* *Hlk.* kurcz oder spazm łytkowy; -nmu'skel, *m.* muszkuł łytkowy.

Wa'ffe, *f.* broń; zu den -n greifen wziąć się do broni; zu den -n! *Kw.* do broni!

Wa'ffel, *f.*, -lkuchen, *m.* *Kk.* wafel; wuchel; andrót; -lbäcker, *m.* andrótnik; -leiſen, *n.* *Kk.* forma na wafle; andrótnik.

Wa'ffen-, *a.* orężny; -nbru'der, *m.* towarzysz broni, oręża; spółżołnierz; -nbrü'derſchaft, *f.* towarzystwo, koleżeństwo broni, wojska; -ffenbü'ndniß, *n.* związek oręża; -nfä'hig, *a.* zdatny do broni; -nga'ttung, *f.* broń; gatunek, rodzaj broni; -ngefäh'rte, -ngeno'ß ꝛc., ſ. Wa'ffenbru'der ꝛc.; **Wa'ffengekli'rr**, -ngeräu'ſch, *n.* szczęk broni; -ngeſchrei', -ngetö'ſe, -ngetü'mmel ꝛc., ſ. Krie'gsgeſchrei' ꝛc.; -ngewa'lt, *f.* moc oręża; -nglanz, *m.* blask oręża, broni; -nglü'ck, *n.* szczęście oręża; -nhaus, *n.* zbrojownia; -nkammer, ſ. Rü'ſtkammer; -npaß, *m.* *Stw.* karta na broń; -npla'tz, *m.* miejsce gromadzenia się wojska i potrzeb wojennych; -nro'ck, *m.* *Kw.* opończa wojskowa; -nru'he, *f.* *Kw.* spoczynek w czasie wojny; -nruh'm, *m.* sława orężem nabyta; -nſaa'l, *m.* zbrojownia; -nſchmie'd, *m.* płatnerz; zbrojownik; -nſchmied-, -nſchmieds-, *a.* płatnerski; -nſchmiede, *f.* kuźnia płatnerska; -nſchra'nk, *m.* szafa na broń od. z bronią; -nſpie'l, *n.* zabawka wojenna; -nſti'llſtand, *m.* zawieszenie broni; -nta'nz, *m.* taniec w zbroi; -ntha't, *f.* dzieło rycerskie; -ntra'gen, *n.* noszenie broni; -nträ'ger, *m.* giermek; -nü'bung, *f.* ćwiczenie wojenne, w obrotach wojennych, w mustrze; **Wa'ffnen**, *va.* zbroić; uzbrajać; (ſich mit Geduld), *w cierpliwość się uzbroić; gewaffnet uzbrojony; obronny; mit gewaffneter Hand zbrojną ręką.

Wa'gamt, *n.* *Stw.* urząd wagi miejskiéj; **Wä'gbar**, *a.* dający się ważyć; **Wa'ge**, *f.* waga; Jmdm. die — halten, *nie ustępować komu; *być mu w czém równym; -geba'lken, *m.* belka od. kibić, drąg, drążek u wagi.

Wa'geha'ls, *m.* *śmiałek; -geha'lſig, *a.* śmiały; hazardowy.

Wä'gelchen, *n.* *dim.* wózek.

Wa'gemeiſter, *m.* dozórca wagi miejskiéj.

Wa'gen, *m.* wóz; powóz; auf, in den — ſteigen, ſich ſetzen wleźć na wóz; wsiąść do powozu.

Wa'gen, *va.* odważyć się na co; ryzykować co; (an etw.) ryzykować na co; narażać na niebespieczeństwo; (ſein Leben) życie swoje narażać; (ſich an Jmdn.) odważyć się na kogo; — gewinnt, — verliert, *kto nie waży, ten nic nie ma; gewagt niebezpieczny; hazardowny.

Wägen, *va. irr.* (h.) ważyć co; **Wa'gen-**, *a.* wozowy; -na'chſe, *f.* oś u od. do wozu; -nbau'm, *m.* drąg u od. do wozu; -nbu'rg, *f.* wał z wozów zrobiony; eine — ſchlagen wozami się obstawić zamiast wału; -nde'cke, *f.* opona od. płachta na wóz od. na wozie; -ndei'chſel, *f.* dyszel wozowy; -ngeleiſe, ſ. Wa'genſpu'r; -ngeſte'll, *n.* spód wozu; -nka'ſten, *m.* buda na wozie; -nki'ſſen, *n.* poduszka po-

wozowa; =nkne'cht, *m.* parobek do wozów; =nko'rb, *m.* kosz wozowy; półkoszki; =nlei'ter, *f.* drabina wozowa; =nle'nker, *m.* woźnica; =nmeister, *m.* dozórca powozów; =npfe'rd, *n.* koń powozowy, do zaprzęgu, do pociągu; =nra'd, *n.* koło do oder u wozu; =nre'nnen, *n.* wyścigi wozowe; =nschmie're, *f.* smarowidło na koła; maź; =nschu'ppen, *m.* szopa na powozy; =nspu'r, *f.* koléj (kołami wydrążona); =nverde'ck, *n.* łub wozowy; =nverlei'hung, *f.* wynajm powózów; =nwi'nde, *f.* lewar (do podnoszenia wozu).

Wa'geo'rdnung, *f.* urządzenia dotyczące wagi miejskiéj; **Wä'ger**, *m.* ważyciel; **Wagere'cht**, *a.* poziomy; horyzontalny; =geschale, **Waa'geschale**, *f.* szala, szalka u wagi; =geschreiber, *m.* pisarz przy wadze miejskiéj.

Wa'gestü'ck, =gstück, *n.* czyn zuchwały, hazardowny, ryzkowny; =glich, *a.* hazardowny; taki, na który się można od-

Wa'gmeister, *m.* wagmistrz. [ważyć.

Wa'gner, *m.* stelmach; powoźnik; =gner=, *a.* stelmaski; =gnerarbeit, *f.* sztelmaska robota.

Wa'gniß, *n.* u. *f.* hazardowne przedsięwzięcie; odważenie, wystawienie się na co.

Wahl, *n.* (Häringe), *H.* kład, szychta śledzi (we Gdańsku mająca 80 sztuk).

Wahl, *f.* wybór; eine — treffen wybór zrobić; (angemessene) dobór; **Wahl**=, *a.* obieralny; obierczy; elekcyjny; =lact, *m.* akt elekcyjny; =lagitatio'n, *f.* agitacja elekcyjna; =lanziehung, s. Wah'lverwa'ndtschaft; =lausschreibung, *f. Stw.* rozpisanie wyborów; =lausschuß, *m.* komitet elekcyjny; **Wäh'lbar**, *a.* obieralny; mogący być obranym; =barkeit, *f.* obieralność; **Wah'lbedi'ngung**, *f.* warunek do wyboru; kapitulacja elekcyjna; pakta konwenta; =lbezi'rk, *m. Stw.* okrąg wyborczy; =lcapitulatio'n, *f.* warunki, które nowo obrany monarcha stanom zaprzysięga; =lcomité, *n.* komitet elekcyjny; **Wäh'len**, *va.* obierać; wybierać; obrać; wybrać; **Wäh'ler**, *m.* obiórca; wybórca; obierzyciel; **Wah'lerbe**, *m.* dziedzic wybrany; **Wäh'lerliste**, *f.* spis wyborców; **Wäh'lerisch**, *a.* wymyślny; wybredny; **Wah'lfähig**, *a.* obieralny; zdolny do obioru; =lfähigkeit, *f.* obieralność; kwalifikacja do obioru; =lsexa'men, *n.* egzamen kwalifikacji do obioru; =lfeld, *n.* pole elekcyjne; =lfreiheit, *f.* wolność obioru; =lfürst, *m. Stw.* książę elektor; elektor: kurfirszt; książę obieralny; =lgang. *m.*, s. Wah'lact; =lgese'tz, *n.* ustawa elekcyjna; =lkaiser, *m. Stw.* cesarz obieralny; =lkönig, *m.* król elekcyjny, obieralny; król obrany; =lkugel, *f.* balot; kulka, gałka, którą się głosuje za kim; =lordnung, *f.* porządek obiorczy; =lort, =lplatz, *m.* miejsce obioru; =lrecht, *n.* prawo obioru; =lreich, *n.* państwo elekcyjne; =lschluß, *m.* uchwała elekcyjna; =lspruch, *m.* hasło; godło; przysłowie; =lstadt, *f.* miasto, w którém się wybory odbywają; =lstatt, *f. Rw.* plac boju; pobojowisko; =lstimme, *f.* głos dany przy wyborze; kreska; głos; wotum; głos obierczy; =ltag, *m.* dzień obioru; =lumtriebe, *m. pl.* agitacje elekcyjne; =lu'nfähig, *a.* niezdolny do obioru; =lversa'mmlung, *f.* zgromadzenie obiorcze; =lverwa'ndtschaft, *f.* powinnowactwo wyboru; =lzettel, *m.* kartka obiorcza; =lzeuge, *m.* świadek wyboru; =lzimmer, *n.* pokój na obiory przeznaczony; izba elekcyjna.

Wahn, *m.* mniemanie (błędne); urojenie; marzenie; **Wahn**=, *a.* urojony; =nbild, *n.* iluzja; obraz urojony; **Wäh'nen**, *va.* mniemać; uroić sobie co; **Wah'ngut**, *n.* dobro urojone; =nhoffnung, *f.* nadzieja urojona; =nidee', *f.* urojenie.

Wah'nkante, *f. Zm.* nierówno ociosany kant u budulca; =nkantig, *a.* nierówno ociosany.

Wah'nsinn, *m.* szaleństwo; manija; =nig, *a.* szalony; =nwitz, *m.* obłąkanie rozumu; =nwitzig, *a.* obłąkanego rozumu; któremu się pomięszało od. przewróciło w głowie; niespełna rozumu.

Wahr, *a.* prawdziwy; es ist wahr, daß rc. prawda, że itd.; das ist nicht — to nie prawda; nicht —? czy nie prawda? etw. — machen sprawdzić co; (werden) sprawdzić się; das Wahre prawda.

Wah'ren, *va.* spostrzegać; pilnować czego; zachować; bronić; strzedz; (sich vor etw.) wystrzegać się czego.

Wäh'ren, *vn.* (h.) trwać; (immer) ciągle trwać; **Wäh'rend**, *pp.* trwający; —, *præp.* (mit *Genitiv*): wczasie; podczas; w ciągu; przy; przez; — der Nacht w ciągu nocy; — des Krieges przez cały ciąg wojny.

Wah'rhaft, =rha'ftig, *a.* prawdziwy; =gkeit, *f.* prawdziwość; prawdomówność; =rheit, *f.* prawdziwość; prawda; bei der — bleiben trzymać się prawdy; in —! prawdziwie! Jmdm. die — sagen prawdę komu powiedziéć; =rheitsei'fer, *m.* żarliwość o prawdę; =tsforscher, *m.* badacz, śledziciel prawdy; =tsfreu'nd, *m.* przyjaciel prawdy; =tslie'bend, *a.* milujący, lubiący prawdę; =tssinn, *m.* upodobanie w prawdzie; skłonność do prawdy; =tstrie'b, *m.* pociąg do prawdy; =tswi'drig, *a.* przeciwny prawdzie; przeciwko prawdzie; **Wah'rlich**, *ad.* prawdziwie; zaiste; zaprawdę.

Wah'rnehmba'r, *a.* dający się spostrzedz, widziéć, uczuć przez zmysły; =rnehmen, *va. irr.* (h.) spostrzegać; spostrzedz; ko-

rzystać z czego; upatrywać czego; upatrzyć co; =rgenommen postrzeżony; obaczony; =rnehmung, f. postrzeżenie; doglądanie, upatrywanie, uważanie, postrzeganie; =ngs=Vermö'gen, n. Philos. siła postrzegania.

Wah'rsagen rc., s. Wei'ssagen rc.; **=r=scheinlich**, a. prawdopodobny; podobny do prawdy; podobny; es ist sehr —, daß rc. wielkie jest podobieństwo, że itd.; **=nlich=keit**, f. prawdopodobieństwo; podobieństwo; aller — nach według wszelkiego podobieństwa; **=keitsrechnung**, f. Gl. Rk. rachowanie, rachunek do prawdopodobności; **=nlichmachen**, va. uprawdopodobnić; **=chmachung**, f. uprawdopodobnienie.

Wäh'rung, f. rękojmia; zaręczenie; stopa mennicza; cena monety podług pewnéj stopy.

Wäh'rwolf, m. Myth. wilkołak.

Wah'rzeichen, n. znamię; cecha; znak; godło.

Waid, m. Ng. (Pflanze) urzet, farbownik; marzanna, siniło; **=dasche**, f. szmelcuga; machluga; **=dbau**, m. uprawa farbownika.

Wai'se, f. sierota; zur — machen, werden osierocić; osierocieć; **Wai'sen=**, a. sierociński; Rw. pupilarny; **=na'mt**, n. urząd opiekujący się sierotami; **=nge'ld**, n. pieniądze pupilarne, sierocińskie; **=n=hau's**, n. dom sierot; **=nki'nd**, n. sierota (dziecko); **=nkna'be**, m. chłopak sierota; **=nmä'dchen**, n. sierota dziewczyna; **=nmu'tter**, f. matka, opiekunka sierot; **=nschu'le**, f. szkoła sierot; **=nschu'l=lehrer**, m. nauczyciel sierot; **=nsta'nd**, m. sieroctwo; **=nva'ter**, m. opiekun, ojciec sierot.

Wai'zen rc., s. Wei'zen rc.

Wa'ke, f., s. Wuh'ne; włoka.

Wal, s. Wa'llfisch.

Wala'ch, **=lachei'**, **=la'chisch** rc., s. Walla'ch rc.

Wald, m. las; (Nadelholzwald) bór; (dichter) szelina; selina; **Wald=**, a. leśny; **=dauf=seher**, m. leśny; gajowy; **=fsichts=Persona'l**, n. dozór leśny; **=dblume**, f. kwiat leśny; **=dbruder**, m. (Einsiedler) pustelnik (w lesie); **=dbürger**, m. Bw. gwarek; **=rgerschaft**, f. Bw. gwarectwo; **Wä'ld=chen**, n. dim. lasek; **=ddieb**, m. złodziéj leśny; **=ddiebstahl**, m. kradzież leśna; szkoda; **=decho**, n. pomian.

Walde'nser, m. Kg. Waldeńczyk.

Wa'ldesel, m. Ng. osiełek dziki od. leśny; **=dfrevel**, m. lasozbrodnia; **=dgeist**, m. boruta, satyr, leśny djabeł; **=dgott**, m. Myth. leśny bożek; Faun; satyr; **=dho=nig**, m. miód leśny; **=dhorn**, n. Tk. Jäg. trąbka myśliwska, waltornia; **=dhornist**, m. waltornista; **=dhuhn**, a. Ng. pardwa; cietrzew; kuropatwa biała; **=dhüter**, m. gajowy; leśnik, podleśniczy; strażnik leśny; **Wa'ldig**, a. lesisty, leśny, borowy; gaisty; **=dknecht**, m. leśnik; podleśniczy; **=dknoblauch**, m. Ng. czosnaczek; **=dland**, n. polesie; **=dleute**, f. pl. leśni od. borowi mieszkańcy; **=dlos**, a. bezleśny; =se Gegend bezlesie; **=dmann**, m. leśny oder dziki człowiek; leśniak; **=dmast**, f. Ldw. pasza leśna; karmnisko; **=dmeister**, m. Jäg. leśniczy; Ng. (Pflanze) marzanka; barwica wonna; **=dmensch**, m. Ng. orangutang; dziki mąż, leśny mąż, dzikoludy; leśniak; **=dnymphe**, f. Myth. nimfa leśna, drjada; **=dordnung**, f. zarząd leśny; **=draupe**, f. gąsienica leśna; **=drecht**, n. prawo leśne; **=dschade**, m. szkoda w lesie; **=dschlange**, f. Ng. leśny wąż; **=dschlucht**, f. jar; **=dschnepfe**, f. Ng. słąka grzechotka; **=dschutz**, m. ochrona lasów; **=dstadt**, f. miasto leśne; podleśne; **=dtaube**, f. Ng. grzywacz; **=dteufel**, m. Myth. djabeł leśny, kosmacz, satyr; **=dung**, f. lasy, bory, las, bór, lasowizna; **=dveilchen**, n. Ng. podlaszczka; **=dwart**, **=dwärter**, m. leśny; **=dweide**, f. Ldw. popasek; **=d=we'rthschätzung**, f. ocenienie lasów; **=d=wiese**, f. blak; (auf Bergen) polana; **=d=zeichen**, n. znak leśniczy od. leśny.

Walk=, a. foluszowy; wałkierski; **=kar=beit**, f. robota foluszowa; **Wa'lke**, f. folusz; **Wa'lken**, va. wałkować; **Wa'lker**, m. folusznik; wałkierz; **=lker=**, a. wałkierski; **=lkere'rde**, **=lkerde**, f. Ng. ziemia foluszowa, wałkierska; **=kmühle**, f., **=kwerk**, n. folusz; wałkownia; **=kmüller**, m. folusznik; wałkierz.

Wall, m. wał; einen — aufwerfen, Kw. usypać wał; **Wall=**, a. Kw. wałowy.

Walla'ch, m. wałach; koń wałaszony; Geog. Wołochy; Wołoszczyzna; **=llachen**, va. (einen Hengst) wałaszyć, pokładać konia; kleszczyć, wyrzynać; **=lla'chin**, f. Geog. kobieta wołoska; **Walla'chisch**, a. Wołoski.

Wa'llarbeit, f. Kw. robota wałowa; **=r=beiter**, m. robotnik koło wału; okopnik.

Wa'llen, vn. (h.) wrzeć; kłębem się przewracać (jak wrząca woda w garnku); wały toczyć, przewracać się (o morzu); burzyć się (o krwi); die =nden Saaten zboża na wzór fali migające kłosami; wallend wrzący, fale rzucający, burzący się; **Wa'ller**, m. pielgrzym; **=llerin**, f. pielgrzymka.

Wa'llfahren, **=llfahrten**, vn. (s.) pielgrzymować; pątować; **Wa'llfahrer**, m. pielgrzym; pątnik; **=rerin**, f. pielgrzymka; pątnica.

Wa'llbruch, m. Kw. bresza; wyłom w murze; **=llfahrt**, f. pielgrzymka.

Wa'llfisch, m. Ng. wieloryb; **=llfisch=**, a. wielorybi; **=schbei'n**, n., **=schkno'chen**, m. kość wielorybia; **=schfahrer**, m. Sw. okręt do łowienia wielorybów; **=schfa'ng**, m. Sw. połów wielorybów; **=schfä'nger**,

m. wielorybołowca; =schri'ppe, *f.* żebro wielorybie; =schthra'n, *m.* tron wielorybi.
Wa'llgang, *m. Kw.* droga wałowa; chodnik wałowy; =llgraben, *m.* rów wałow.
Wallha'lla, *n. Myth.* raj bohaterów północnych.
Wa'llkeller, *m. Kw.* kazamata, piwnica pod wałem fortecznym; =llnuß, *f. Ng.* włoski orzech (owoc); =ßbaum, *m.* włoski orzech (drzewo).
Wa'llrath, *m. Ng. Zk.* olbrot; =llrath=, *a.* olbrotowy; =llroß, *n. Ng.* koń morski; mors; =llroß=, *a. Ng.* do konia morskiego, do morsa należący, jemu właściwy; =ßzah'n, *m.* ząb konia morskiego.
Wa'llung, *f.* burzenie się; wzburzenie; in — bringen wzburzyć (krew); in — gerathen, kommen wzburzyć się.
Walm, *m.* stok dachu namiotkowatego; =mdach, *n. Bk.* dach dwoisty na cztery strony schodzisty.
Walpu'rgis, *f. npr.* Walpurga; =sa'bend, *m. Kg.* wilia do Świętéj Walpurgi; =sta'g, *m. Kg.* dzień Św. Walpurgi; =sna'cht, *f.* noc przed dniem Ś. Walpurgi.
Wälsch, *a. Geog.* Włoski; der =sche Hahn indyk; jędor; —, *ad.* po włosku; =schhuhn, s. Tru'thenne; =schkraut, s. Wi'rsing; =schland, *n. Geog.* Włochy.
Wa'lten, (*vn.* (h.) (in, mit etw.) rozrządzać czém podług woli; mieć co na pieczy; mieć o czém staranie; walt's Gott! das walte Gott! niech Pan Bóg (sam) radzi! Bogu to oddamy! daj Boże; waltend opatrzny, władnący.
Wa'lzarbeiter, *m. Htlk.* walcownik.
Wa'lze, *f.* wałek; walec; **Wa'lzen**, *va.* wałkiem co równać (ziemię); wałkować (ciasto); walcować; —, *vn.* (h.) (tanzen) walcować; walca tańcować.
Wä'lzen, *va.* toczyć co; (sich auf der Erde ꝛc.) taczać się, przewracać się, po ziemi itd.; (etw. von sich auf Jmdn.), *zwalać co z siebie, na kogo (winę); —, *n.* toczenie; walanie; **Wa'lzenfö'rmig**, *a.* walcowaty; **Wa'lzer**, *m.* walc; walec (taniec); =lzwerk, *n. Mech.* walcownia (do walcowania kruszców).
Wa'mme, *f. Ng.* podgarle (u wołów itd.); jelita bydlęce; skórka z brzucha.
Wamms, *n.* kaftan; **Wä'mmschen**, *n. dim.* kaftanik; **Wammse**, *pl.* **iron.* klapsy.
Wa'mpe, *f.* wole; podbrodek; podgarle; słabizna (z boku brzucha); kałdun; sich die — füllen, *iron.* natkać sobie kałdun; =mpig, *a.:* ein =ger Ochs wół zawiesisty, z wiszącém podgarlem.
Wa'mmsen, § s. Brü'geln.
Wand, *f.* ściana; (spanische) parawan; etw. an die — hängen, *na kolku co zawiesić; zaniechać; (Seite) bok góry, skały; **Wand**=, *a.* ścienny; przyścienny; =dbekleidung, *f.* przystrojenie, powleczenie ściany; =dbohrer, *m.* świdryk.
Wa'ndel, *m.* sposób postępowania w życiu; postępowanie; postępki (w moralnym względzie); =lba'r, *a.* zmienny; niestateczny; =lbarkeit, *f.* zmienność, niestateczność; =lgei'st, *m.* umysł niestateczny; =llo's, *a.* niezmienny; stały; niepodległy zmianiu; **Wa'ndeln**, *vn.* (h. u. s.) iść; chodzić, przechadzać się; wir — Einen Weg jedną drogą idziemy, postępujemy; (sich), s. Verwa'ndeln (sich); =lste'rn, *m. Stk.* planeta.
Wa'nder=, *a.* wędrowny; wędrowniczy; =rbu'ch, *n.* książeczka wędrowna; =rbü'ndel, *n.* tłómoczek wędrowny; =rbu'rsche, *m.* chłopak wędrowny; =derer, *m.* wędrownik; przechodzień; podróżnik; pielgrzym; =rfa'lk, *m.* sokoł wędrowiec; =rge'ld, *n.* pieniądze na wędrówkę, wędrowne; =rgese'lle, *m.* czeladnik wędrówny; =rha'i, *m. Ng.* długoszpar; =rjah'r, *n.* rok wędrówki; **Wa'ndern**, *vn.* (h. u. s.) wędrować; (in die Fremde) powędrować za granicę; —, *n.* wędrówka; =rschaft, *f.* wędrówka; auf die — gehen iść na wędrówkę; von der — kommen wracać, przyjść, powrócić z wędrówki; =rsma'nn, *m.* wędrownik; człowiek wędrowny; =rsta'b, *m.* kij wędrowny od. wędrowniczy; =rung, *f.* wędrówka.
Wa'ndfest, *a.* mocno od. dobrze trzymający się ściany; =dhaken, *m.* hak ścienny, do wbicia w ścianę; =dleuchter, *m.* lichtarz ścienny; =dmaler, *m. Mal.* malarz pokojowy; =lerei', *f. Mal.* malowanie na ścianie; malowidło; =dnachbar, *m.* sąsiad o ścianę; =dpfeiler, *m.*, =dsäule, *f.* słup od. filar ścienny; =dschirm, *m.* parawan; =dschrank, *m.* szafka w ścianie; =dschraube, *f.* hak ze śrubką do wśrubowania w ścianę; =dstutzuhr, *f.* zegar przyścienny; =ndteppich, *m.* kobierzec ścienny; =duhr, *f.* zegar ścienny.
Wa'nge, *f. Zk.* lice; lica; policzek; =ngen=, *a.* (Backen=) licowy; policzkowy; =nbei'n, *n. Zk.* kość licowa; =nmu'skel, *m. Zk.* muszkuł licowy; =nne'rv, *m Zk.* nerw licowy; =nro'th, *n.* rumianość policzkowa; =nstrei'ch, s. Ba'ckenstrei'ch.
Wa'nkelhaft, *a.* chwiejący się; chwiejny; *niestały; zmienny; =lmu'th, =lsi'nn, *m.* umysł niestateczny; zmienność umysłu; =lmü'thig, *a.* niestateczny; chwiejący się; zmienny; =gkeit, *f.* zmienność; **Wa'nken**, *vn.* (h. u. s.) chwiać się; wanke nicht! bądź stałym, niezachwianym! anfangen zu — zachwiać się; wankend chwiejący się; odmienny.
Wann, *ad* kiedy; seit —? odkąd? od którego czasu? dann u. — tedy owedy; niekiedy; czasami; czasem; —, *conj.*, s. Wenn.

Wä'nnchen, *n. dim.* wanieneczka; **Wa'nne**, *f.* wanna; wanienka.

Wa'nnen, *va.* (schwingen), *Ldw.* przewiewać.

Wa'nnen, *ad.*: von —? zkąd?

Wanst, *m.* kałdun; brzuszysko; kazub.

Wa'nze, *f. Ng.* pluskwa; **-nzen-**, *a.* pluskowy, pluskwowy; **-nzä'hnlich**, **-nza'rtig**, *a.* pluskowaty; **-ngi'ft**, *n.* jad pluskowy; środek przeciw pluskwom; **-nkrau't**, *n. Ng.* pchlica; pczelnik polny; **-nzicht**, *a.* pluskwowaty; **-nzig**, *a.* zapluskwiony.

Wa'ppen, *n.* herb; **-ppen-**, *a.* herbowy; **-nbi'nde**, *f.* herbowa binda, zawiązka; **-nbu'ch**, *n.* herbarz; **-nfe'ld**, *n.* pole w herbie; **-nhe'rold**, **-nkö'nig**, *m.* herold herbowy; mistrz heroldji; **-nku'nde**, *f.* heraldyka; umiejętność herbowa; **-nku'ndiger**, *m.* heraldyk; **-nma'ler**, *m.* malarz herbów; **-nma'ntel**, *m.* obsłona w herbie; **-nschi'ld**, *m.* u. *n.* tarcza herbowa; **-nstü'ck**, *n.* część do herbu należąca.

Wa'ppnen, s. Wa'ffnen.

War, s. Sein, *vn. irr.*

Wardei'n, *m. Htlk. Mzk.* probierz (menniczy lub górniczy).

Warm, *a.* ciepły; —, *ad.* ciepło; (machen) zagrzać; (werden) zagrzać się; (sitzen), * w dobrém być mieniu; es wird mir — um's Herz, * mocno jestem wzruszony; **-es Bad** ciepła kąpiel; cieplice; **Wä'rmbecken**, *n.* miednica z węglami do grzania się; **-mbier**, *n. Kk.* piwo grzane; **-mblütig**, *a.* * gorący; prędki; porywczy; **-mbrunnen**, *m. Hlk.* cieplice; **Wä'rme**, *f.* ciepło; ciepłość; **-meei'nheit**, *f. Ntl.* cieplota; **-megra'd**, *m.* stopień ciepła; **-meleitend**, *a.* przeprowadzający ciepło; **-melei'ter**, *m. Ntl. Mech.* przewodnik cieplika; **-tungsfä'higkeit**, *f.* przewodnictwo ciepła; **-memesser**, *m.* ciepłomierz, termometr, kalorymetr; **Wä'rmen**, *va.* grzać, zagrzać (potrawę); zgrzać (piwo itd.); ogrzać (pokój); **-mesa'mmler**, *m. Ntl.* kondensator cieplika; **-mesta'nd**, *m.* ciepłostan; **-mesto'ff**, *m. Ntl.* cieplik; **-mflasche**, *f.* flaszka do ogrzewania; łóżkogrzéj; **Wa'rmherzig**, *a.* gorącego serca, żywo czujący; **Wä'rmpfanne**, *f.* misa blaszana z węglami do ogrzewania potraw; flaszka do ogrzewania łóżka; **-mstrahl**, *m.* promień ciepła; **-mteller**, *m.* talerz do ogrzewania; **-mung**, *f.* zagrzanie, rozgrzanie, grzanie.

Wa'rneidechse, *f. Ng.* ostrzegacz.

Wa'rnen, *va.* przestrzegać, ostrzegać kogo; (vor Gefahr) przestrzegać o niebezpieczeństwie; **Wa'rnend**, *ppr.*, **-nungs-**, *a.* ostrzegający; **Wa'rner**, *m.* ostrzegacz; przestrzegacz; **-nung**, *f.* przestrzeganie, ostrzeżenie, przestroga; **-ngsmi'ttel**, *n.* środek ostrzegający; **-ngsru'f**, *m.* głos ostrzegający; **-ngsta'fel**, *f.* tablica zawierająca przestrogę, ostrzeżenie; **Wa'rnungswei'se**, *a.* u. *ad.* w sposób ostrzegający.

Wa'rschau, *n. Geog.* Warszawa; (von, aus) Warszawski; **-rschauer**, *a.* Warszawski; —, *m.* Warszawianin; Warszawczyk; **-rin**, *f.* Warszawianka; **-rschauisch**, *a.* Warszawski.

Wa'rte, s. Wa'chthurm; **-rtefrau'**, **-rtema'gd**, *f.* kobieta, dziewczyna pilnująca chorego; **-rtege'ld**, *n.* pensja tymczasowa; **-rten**, *vn.* (h.) czekać; (auf Jmdn., auf etw.) czekać kogo, na kogo, czego od. na co; auf sich — lassen dać czekać na siebie; warte, warte! das soll dir übel bekommen! poczkaj jeno, pożałujesz tego! (pflegen) pilnować kogo lub czego; (seines Amtes) swego urzędu doglądać; —, *va.* doglądać kogo lub czego; **Wä'rter**, *m.* piastun; stróż; posługacz; dozórca; **-rin**, *f.* piastunka; niańka; posługaczka; **-rtesaa'l**, *m.*, **-rtestu'be**, *f.* sala, izba, pokój dla czekających; sala przedpokojowa; **-rtezeit**, *f.* czas wyczekiwania; **-rtezi'mmer**, *n.* (auf Bahnstationen) izba podróżnych.

Wa'rthe, *f. Geog.* (Fluß) Warta; Warta (rzéka).

Wa'rtung, *f.* pilnowanie, doglądanie, opatrywanie.

Waru'm? *ad.* dla czego? czemu? — **nicht** gar! ba!

Wä'rwolf, s. Wäh'rwolf.

Wä'rzchen, *n. dim.* brodaweczka; **Wa'rze**, *f.* brodawka; **-zenfö'rmig**, *a.* brodawkowaty; **-zenkü'rbis**, *m. Ng.* bania brodawkowata; **-zenri'ng**, *m.* buks (w młynie); **-zenschla'nge**, *f. Ng.* brodawkowąż; **-zenschwei'n**, *m. Ng.* gusiec; **-nstei'n**, *m. Ng.* naciek; **Wa'rzig**, *a.* brodawczaty, brodawczasty.

Was, *pron.* co; czego; — willst du? czego chcesz? — fragst du? o co się pytasz? willst du — (etw.) von mir? czy chcesz czego odemnie? — Neues co nowego; — lachst du? czego się śmiejesz?

Wa'schanstalt, *f.* pralnia; **-schbär**, *m. Ng.* niedźwiedź pracz; szop; **-schbecken**, *n.* miednica do mycia; **-schblau**, *n.*, **-schbläuel**, *m.* kijanka (do prania); **-schbuch**, *n.* książka zawierająca spis bielizny do prania dawanéj; **Wä'sche**, *f.* pranie; etw. in die — geben dać co do prania; (Weißzeug) bielizna; (schmutzige) brudy; brudna bielizna; **Wa'schen**, *va. irr.* (h.) myć, umyć; (die Kehle) gardło płukać, odwilżać; *iron.* zapijać; (Jmdm. den Kopf), *iron.* wytrzéć komu kapitułę; das hat sich gewaschen, * to wcale do rzeczy, ładne, przyjemne itd.; —, *vn.* u. *va. irr.* (h.) prać; uprać co; rozmywać farbę; * (plaudern, schwatzen) bzdurzyć; paplać; **Wa'schen**, *n.* mycie, umywanie, pranie.

Wä'scher, *m.* pracz; **Wäscherei'**, *f.* mycie; pranie; (Geschwätz), *iron.* bzdurzenie; gadanina; paplanie; **Wä'scherin**, *f.* pra-

czka; Wä'scherloh'n, *m.* zapłata za pranie; Wa'schfaß, *n.* pralnik; balia; -sch-frau, *f.* praczka; -schgefä'ß, *n.* naczynie do prania lub pomywania; -schgeld, *n.* pieniądze na pranie lub za pranie; -sch-gold, *n. Httk.* złoto płókane; -schhaft, *a.* *gadatliwy; szczbiotliwy; -schhaus, *n.* pralnia (jako osobny budynek); Wä'sch-kasten, *m.* skrzynka, kuferek na bieliznę; Wa'schkessel, *m.* kocioł na wodę do prania; Wä'schklammer, *f.* śpilka; -schkorb, *m.* kosz na bieliznę; Wa'sch-kübel, *m.* szafel do pomywania naczynia; -schlappen, *m.* ścierka, płat do czyszczenia, zmywania; -schleder, *n.* skóra do prania; Wä'schleine, *f.* sznur (do suszenia) bielizny; Wa'schlohn, s. Wä'scher-loh'n; Wä'schmangel, -schrolle, *f.* magiel; -schschrank, *m.* szafa na bielidznę; Wa'schschwamm, *m.* gąbka do mycia; -schseife, *f.* mydło do prania; -schsteiger, *m. Bk. Httk.* sztygar płóczki; -schstube, *f.* pralnia (izba); umywalnia; -schtisch, *m.* stolik (z miednicą) do mycia; myjnik; -schwanne, *f.* wanienka do prania; -sch-wasser, *n.* woda do prania; -schweib, *n.* praczka; -schwerk, *n. Bk. Httk.* płóczka; Wä'schzettel, *m.* kartka zawierjąca spis brudów od. bielizny danéj do brania.

Wa'sen, s. Ra'sen.

Wa'ser, Wa'senmei'ster, *m.* uprzątacz; mistrz; hycel; oprawca.

Wa'sser, *n.* woda; zu — und zu Lande wodą i lądem; unter — setzen wodą zalać (pola itd.); zu — werden, *w wodę się obrócić; spełznąć na niczém; Jmdm. etw. zu — machen, *zniweczyć komu co (np. nadzieję); (wohlriechendes) wódka kolońska; sein — abschlagen, *wodę odlewać; pójść na stronę; moczyć; Wa'sser-, *a.* wodny; -rablauf, *m.* odpływ wody; -rader, *f.* żyła wodna; -ra'rm, *a.* ubogi w wodę; —, *m.*, s. Flu'ßarm; -ra'rzt, *m.* hidropata; wodnik; -rau'sseher, *m.* wodniczy; -rba'd, *n.* kąpiel wodna; -rbau', *m.* budynek na wodzie; -rbau'kunst, *f.* budownictwo wodne; -rbau'meister, *m.* budowniczny wodny; -rbe'cken, *n.* miednica na wodę; kotlina u fontany; -r-behä'lter, *m.* cysterna; wodozbiór; -r-bewoh'ner, *m.* mieszkaniec wodny; -r-bla'se, *f.*, -rblä'schen, *n. dim.* bańka na wodzie; bąbel; opryszczek; -rblau', *a.* wodnoniebieski; błękitny; -rblei', *n.* ołówek; białokrusz; -rblei'glanz, *m. Bw.* molibdenit; błyszcz molibdenowy; -r-bru'ch, *m. Hlk.* puchlina moszen (worka jądrowego); -rbru'nnen, *m.* studnia; -r-da'mm, *m.* tama, grobla wstrzymująca wodę; -rda'mpf, *m.* para wodna; -rdi'cht, *a.* nie przepuszczający wody; nieprzeciekły; nieprzemakalny; -rdru'ck, *m.* ciśnienie wody; -rdu'nst, s. Wa'sserda'mpf; -rei'mer, *m.* wiadro oder węborek do wody; kubeł; -reph'eu', *m. Ng.* bluszcz wodny; -rerzeu'gend, *a.* tworzący wodę; -rfä'den, *m. pl.* (Wassermoos) glon; wodnica; zielenica.

Wa'sserfah'rt, *f.* jazda wodna; -rfa'll, *m.* wodospad; katarakta; -rfa'ng, *m.* krynica, cysterna; -rfa'rbe, *f.* kolor wodny; *Mal.* kolor wodnisty; farba tarta na wodzie; -rfa'rben, -rfa'rbig, *a.* wodnego koloru; -rfa'ß, *n.* beczka na wodę; -rflä'che, *f.* płaszczyzna wody; poziom wodny; -r-fla'sche, *f.* butelka na wodę; gąsior; bania (na wodę); -rfle'ck, *m.* plama z wody; -rflie'ge, *f. Ng.* nawodna mucha; -rflu'th, *f.* powódź; wylew; -rfra'cht, *f. Sw. H.* fracht wodny; przewóz wodą; -rfrau', *f.*, -rfräu'lein, *n. Myth.* panna wodna; -r-fro'sch, *m.* żaba wodna; -rfu'rche, *f.* przegon (na roli); -rfu'rt, -rfu'rth, *f.* bród; -rga'lle, *f.* sapisko; grunt zdrojowaty; kawałek tęczy (na małéj chmurce); -r-gefah'r, *f.* niebezpieczeństwo na wodzie; -rgefä'ß, *n.* naczynie na wodę; *Zk.* naczynie surowicze, limfatyczne; -rgeflü'-gel, *n. Ng.* ptastwo wodne; -rgere'chtig-keit, *f.* przywiléj rzeczny; -rgeri'nne, *f. Bw.* wodociąg; -rgeschirr, *n.* naczynie do wody; -rgeschö'pf, *n.* istota wodna; -rge-schwu'lst, *f. Hlk.* puchlina wodna; -rge-wä'chs, *n.* roślina wodna; -rgla'nz, *m.* blask wody; -rgla's, *n.* szklanka do wody; -rglei'ch, *a.* poziomy; -rgo'tt, *m. Myth.* bożek wodny; -rgö'ttin, *f. Myth.* bogini wodna; -rgra'ben, *f.* pogródka; —, *m.* rów no odprowadzania wody; -rha'ltung, *f. Bw.:* — der Grube ściąganie wód; -r-ha'rt, *a.* pół przeschły; na pół wyschły; -rhei'lkunde, *f.* hidroterapja; hidropatja; umiejętność kuracji wodnéj; -rhei'zung, *f.* ogrzewanie parowe lub parą wodną; -r-he'll, *a.* jasny jak woda; -rhö'he, *f.* wysokość wody; -rho'se, *f. Nil.* trąba wodna od. morska; słup wodny, morski; -rhuh'n, *n.* łyska; kokoszka, wodna; -rhu'nd, *m. Jäg.* pies wodny; -rja'gd, *f.* polowanie na ptastwo wodne.

Wä'sserig, *a.* wodnisty; Jmdm. den Mund nach etw. — machen, *narobić komu oskomy od. apetytu na co; -gkeit, *f.* wodnistość.

Wa'sserju'ngfer, *n. Ng.* (Insect) ważka; panna; -rkä'fer, *m. Ng.* wodnik; chrząszcz wodny; -rka'nne, *f.* dzban od. konewka na wodę; -rka'rte, *f. Geog.* mapa wód (rzek i jezior); -rka'sten, *m.* skrzynia rurmusowa; -rke'ssel, *m.* kocioł na wodę; -rki'tt, *m.* kit wodny; -rko'pf, *m. Hlk.* puchlina głowy; woda w głowie; -rkra'ft, *f.* moc, siła wody; -rkraftleh're, *f. Nil.* ciągłość; -rkru'g, *m.* dzbanek na wodę; -rku'nst, -rkunstlei'tung, *f.* hidraulika; nauka o prowadzeniu wody; stuczne

igrzyska wód; -rkü'nstler, *m.* hidraulik; -rläu'fer, *m. Ng.* brodziec; lądzik; -rlei'tung, *f.* prowadzenie wody; wodociąg; akwedukt; -rle'itungsku'nst, *f.* sztuka rurmusowa; -rlie'bend, *a*, lubiący wodę; -rli'nse, *f. Ng.* rzęsa; -rlo's, *a.* nie mający wody; bezwodny; -rlosigkeit, *f. Bw.* osuszanie kopalni; -rmalerei', *f.* malowanie; -rma'ngel, *m.* brak oder niedostatek wody; -rma'nn, *m.* wodnik (na niebie znak); -rmau's, *f. Ng.* mysz wodna; -rmelo'ne, *f.* arbuz; kawon; -rme'sser, *m. Mech.* wodomiar; hidrometr; -rme'ßkunst, *f.* sztuka mierzenia wód; wodomierstwo; -rmi'lbe, *f. Ng.* glonówka; -rmo'lch, *m. Ng.* główacz; salamandra wodna; -rmoo's, *n. Ng.* glon; zrostnica; wodnica; zielenica; -rmüh'le, *f.* młyn wodny; -rmü'ller, *m.* młynarz wodny; młynarz mający młyn wodny.

Wä'ssern, *a.* wodny; —, *va.* moczyć; wodą polewać; odwilżać wodą; —, *vn.* (h.): der Mund wässert ihm, *śliny mu z ust płyną; ślini się; oskoma go bierze na co; —, *n.* moczenie.

Wa'ssernabel, *m. Ng.* pępownik; -rnatter, *f. Ng.* wiosłowąż; -rni'xe, *f. Myth.* topielica; -rno'th, *f.*, s. Wa'ssermangel; susza (sprawiająca brak wody); powódź † klęski wylewu; -rnu'ß, *f. Ng.* orzech wodny; -rny'mphe, *f. Myth.* nimfa wodna; -ro'rdnung, *f. Stw.* urządzenia wodne; -ro'rgel, *f. Tk.* organy wodne; -ro'tter, *f. Ng.* żmija wodna; -rpa'ß, *m.* waga wodna; równia z powierzchnią wody; —, *a.* u. *ad.* poziomy; -rpe'rle, *f.* dętka; sztuczna perła; -rpfah'l, *m.* pal w rzece; -rpfe'ffer, *m. Ng.* rdest pieprzny; -rpfla'nze, *f. Ng.* wodorost; -rpla'tz, *m.* miejsce do czerpania wody; -rpo'cke, *f.*, -rpo'cken, *f. pl. Hlk.* ośpice wodne; -rpro'be, *f.* próba wodna; -rpu'mpe, *f.* pompa wodna; -rque'lle, *f.* źrzódło wód; -rra'd, *n.* koło wodne; -rra'nd, *m.* brzeg okrętu lub statku nad wodę wystający; -rra'tte, *f. Ng.* szczur wodny; -rre'cht, *n. Rw.* prawo wodne; -rre'cht, *a.* poziomy; -rre'he, *f. Hlk.* (bei Pferden 2c.) ochwat wodny; -rrei'ch, *a.* obfitujący w wodę; wodnisty; -rrei'chthum, *m.* wodnistość; -rrei'se, *f.* podróż wodna, morska; -rri'nne, *f.* rynwa do (prowadzenia) wody; -rröh're, *f.* rura wodna; -rro'se, *f. Ng.* grzybień; -rsäu'le, s. Wa'sserho'se; -rscha'den, *m.* szkoda przez wodę zrządzona; -rschau'fel, *f.* czerpak, szufla oder łopata w kole młyńskiém; -rschei'de, -rschei'dung, *f.* dział wodny; odprowadzanie wody; -rscheu', *f.* wstręt od wody; *Hlk.* wodowstręt; -rscheu, *a.* mający wstręt od wody; —, *f. Hlk.* wściekły, wodowstrętny; -rschie'rling, *m. Ng.* wiech, szaleń jadowity wodny; **Wa'sserschla'nge**, *f. Ng.* wąż wodny; *Stk.* hydra na niebie; -rschlu'nd, *m.* topiel; -rschne'pfe, *f. Ng. Jäg.* kulik, bekas wodny; -rschö'pfer, *m.* czerpak (do wody); -rschrau'be, *f.* śruba Archimedesa; -rschwei'n, *m Ng.* kapibara; -rschwe're, *f.* ciężkość wody; -rskorpio'n, *m.* niedźwiadek wodny; -rspe'cht, *m. Ng.* zimorodek; -rsno'th, s. Wa'sserno'th; -rspie'gel, *m.* zwierciadło wód; -rspi'nne, *f. Ng.* pająk wodny; -rspri'nger, *m.* skoczek wodny; kuglarz na wodzie sztuki pokazujący; -rspri'tze, *f.* sikawka do wody; -rsta'dt, *f.* miasto nad wodą (leżące); nawodne miasto; -rsta'nd, *m.* wodostan; -rstä'nder, *m.* stągiew na wodę; -rstau'b, *m.* pył wodny; woda w kroplach jak pył drobnych; -rstei'n, *m.* kamień graniczny w wodzie; wylew kuchenny; -rsteu'er, *f.* podatek od wody; -rstie'fel, *m.* bót wodotrwały; -rsto'ff, *m. Nll. Schdk.* wodoród; -rsto'llen, *m. Bw.* sztolnia w kopalni do wyprowadzania wody; -rstrah'l, *m.* promień wody; -rstra'ße, *f. Geog. H.* droga wodna; -rstrei'f, *m.*, -rstrie'me, *f.* kał, zakał oder klóskowatość w chlebie; -rstrei'fig, -rstrie'mig, *a.* zakalcowaty, zakalisty; -rstro'm, *m.* strumień wody; -rstu'rz, *m.* gwałtowny spadek wody; -rsu'cht, *f. Hlk.* puchlina wodna; -rsü'chtig, *a.* wodną puchlinę mający; -rsu'ppe, *f. Kk.* wodzianka; -rthie'r, *n.* zwierz wodny; pław; -rthu'rm, *m.* wieża w wodzie wystawiona; -rto'nne, *f.* kłoda do wody; beczka na wodę; -rträ'ger, *m.* woziwoda; nosiwoda; -rtre'ter, *m.* wodochód; -rtri'nker, *m.* pijący wodę; -rtro'g, *m.* koryto do wody; -rtro'mbe, s. Wa'sserho'se; -rtro'pfen, *m.* kropla wody; -rtu'lpe, *f. Ng.* gąska; grzybień; -ruh'r, *f.* zegar wodny; klepsydra; -ru'lme, s. Ko'rkrüster.

Wä'sserung, *f.* zalewanie wodą; -sre'cht, *n.* prawo sprowadzania wody na łąkę, rolę itd.

Wa'sservo'gel, *m. Ng.* ptak wodny; -rvolk, *n.* mieszkańcy wód; zwierzęta wodne; -rwa'ge, *f.* wodomiar; poziomnica; -rwa'nze, *f. Ng.* pluskowiec; -rwe'lle, *f.* bałwan wodny, na wodzie; -rwe'lt, *f.* świat wodny; -rwe'rk, *n.* przyrząd wodny; budowle wodne; -rwi'rbel, *m.* wir na wodzie; wodokręt; -rzei'chen, *n.* znak wodny; -rzo'll, *m.* cło od statków; cło spławowe; -rzu'ber, *m.* ceber na wodę.

Wat, *f.* (Furt) bród.

Wa'te, Wa'the, *f.* duży włok (na ryby); zabrodzień, niewód.

Wa'ten, *vn.* (s.) brodzić przez co, w bród przechodzić; bobrować; brnąć.

Wa'tsche, *f.* (Ohrfeige) policzek; kaczka; **Wa'tscheln**, *vn.* (h.) iść koślawo, kaczkowato; chybotać się idąc.

Wa'tte, *f.* wata; **Wa'tten-**, **Watt-**, *a.*

— waty; z waty zbrobiony; **=nfabri'k**, *f.* fabryka wat; **=nma'cher**, *m.* waciarz; **=nta'fel**, *f.* wata; tafla waty; **Watti'ren**, *va.* watować; wywatować; wattirt watowany; —, *n.*, **=ttirung**, *f.* watowanie; wyścielka.

Wau, *m. Ng.* rezeda żółta, farbierska.

We'be, *f. W.* weba (płótna); **We'bekunst**, *f.* tkactwo; **We'ben**, *va. irr.* (h) tkać; —, *vn. irr.* (h.) roić się; ruszać się; poruszać się; być w ruchu; —, *n. W.* tkanie; — u. Leben, *istnienie; **We'ber**, *m.* tkacz; **We'ber=**, **We'bers=**, *a.* tkacki; **=ra'rbeit**, *f.* robota tkacka; **=rbau'm**, *m. W.* wał u krosien tkackich; **=rbau'ms=**, *a.* nawojowy; **=rbla'tt**, s. We'berka'mm; **=rdi'stel**, *f. Ng.* dypsak; **Weberei'**, *f.* tkactwo; **=rei'ntrag**, **=rei'nschlag**, *m.* poróbka; **=rgese'll**, *m.* czeladnik tkacki; **We'berin**, *f.* tkaczka; **=rka'mm**, *m.* płocha; przybijaczka; **=rmei'ster**, *m.* majster tkacki; **=rschi'ffchen**, *n. dim.* czółnek; **=rspu'le**, *f.* cewka; **=rstuh'l**, *m.* krosna, *pl.*; **=rtro'g**, *m* koryto do wody; **=rwerkstatt**, *f.* tkalnia; tkaczownia; **=rze'ttel**, *m. W.* osnowa tkacka.

We'chsel, *m.* odmiana (pór roku, księżyca, rzeczy ludzkich, losu); zmiana (księżyca itd.); zmiana; zmienianie, wymienianie (pieniędzy); (der Briefe, Worte, Blicke) wzajemne pisywanie listów; rozmawianie; rzucanie na siebie oczyma; —, *H.* weksel (kupiecki, bankierski); einen — ausstellen wystawić weksel; — präsentiren okazać weksel; einen — honoriren wypłacic weksel; einen — auf Sicht weksel płatny za okazaniem; (eigenhändiger) własnoręczny weksel; **We'chsel=**, *a.* zmienny; wzajemny; *H.* wekslowy; **We'chselalo'nge**, *f. H.* przydłużek (wekslu); **=lausste'ller**, *m. H. Rw.* wystawca, wystawiciel (wekslu); **=lba'lg**, *m. iron.* bękart; podrzutek; **=lba'nk**, *f.* bank, kantor wekslarski; **=lbezie'hung**, *f.* wzajemność; **=lbrie'f**, s. We'chsel; **=lcours**, *m. H.* kurs wekslowy; **=lfä'hig**, *a.* zdolny do wystawiania wekslów; mający prawo wystawiać weksle; **=lfähigkeit**, *f.* uprawnienie; do wystawiania wekslów; **=lfie'ber**, *n. Hlk.* gorączka przerywana; **=lge'ld**, *n.* bankowa moneta; **=lgesa'ng**, *m. Tk.* śpiew na przemian; **=lgeschä'ft**, *n. H.* interes wekslowy; **=lgläu'biger**, *m. H. Rw.* wierzyciel wekslowy; **=lglü'ck**, *n.* szczęście zmienne; **=lha'ndel**, *m.* wekslarstwo; bankierstwo; **=linhaber**, *m.* posiadacz wekslu; **=lku'nde**, *f. H.* umiejętność wekslarska; **=llau'f**, *m.* bieg na przemian; **=lmä'kler**, *m. H.* mekler wekslowy; ajent bankowy.

We'chseln, *vn.* (h.) zmieniać się; odmieniać się; **=nde** Farbe kolor mieniący się; —, *va.* (**Kleider** ꝛc.) **odmienić**; (Kugeln), *wyzwać się, strzelać się na pistolety; (Briefe mit Jmdm.) korespondować z kim; pisywać do niego; (Ringe) zaręczyć się od. zaślubić się z kim; (Worte) rozmawiać z kim; (Blicke) wzajemnie na siebie spoglądać, wzrokiem rzucać; **wechselnd odmienny**, przemienny; —, *ad.* na przemian; na przemiany.

We'chselo'rdnung, *f. Stw. H.* porządek wekslowy; ordynacja; urządzenia wekslowe; **We'chselplatz**, *m. H.* miasto, gdzie znaczna giełda kupiecka.

Wechselproce'ß, *m. Rw.* proces wekslowy; **=lre'chnung**, *f.* rachunek wekslowy; **=lre'cht**, *n.* prawo wekslowe; **=lrechtlich**, *a.* u. *ad. Rw.* podług prawa wekslowego; **=lre'de**, *f.* mowa na przemian; **=lrei'm**, *m. Dk.* rym przekładany; **=lrei'ter**, *m. H.* matacz wekslarski; **=lreiterei'**, *f. H.* matactwo oder szachrajstwo wekslowe; **=lsache**, *f. Rw.* sprawa wekslowa; **=lschu'ld**, *f.* dług wekslowy; **=lschu'ldner**, *m.* dłużnik wekslowy; **=lsei'tig**, *a.* wzajemny; **=lsei'tigkeit**, *f.* wzajemność; **=lstrenge**, *f. Rw.* rygor wekslowy; **We'chselstu'be**, *f.* wekslarnia; **=lverhä'ltniß**, *n.* stosunek wzajemny; **=lverpfli'chteter**, *m. H. Rw.* z wekslu obowiązany; **=lvertra'g**, *m.* umowa wzajemna; **=lwei'se** **=lswei'se**, *a.* u. *ad.* na przemian; wzajemnie; **=lwi'nd**, *m. Ntl.* wiatr zmienny; **=lwi'rkung**, *f.* wzajemny skutek; wzajemność; **=lwi'rthschaft**, *f. Ldw.* gospodarstwo przemienne, płodozmienne; **=lzah'lung**, *f.* wypłacenie wekslu; **We'chsler**, *m.* wekslarz; bankier; wymieniacz pieniędzy; **We'chsler=**, **=lers=**, *a.* wekslarski.

Weck, *m.* kukiełka; osełka (masła); gomułka (séra).

We'cken, *va.* budzić; (Jemanden aus dem Schlafe) budzić kogo ze snu; sich — lassen kazać się obudzić; —, *n.* budzenie; **We'cker**, *m.* budziciel; (an der Uhr) budzidło; budzik; **We'ckglocke**, *f.* dzwonek budzący; **=ckstimme**, *f.* głos budzący; **=cktrommel**, *f. Kw.* pobudka; **We'ckuhr**, *f.* zegar z budzidłem.

We'del, *m. Jäg.* ogon (zwierząt, które nim ruszają, jak np. pies); **We'deln**, *vn.* (h.) myrdać, ruszać, machać w tę i ową stronę; (mit dem Schwanze) myrdać ogonem.

We'der, *conj.* ani; —, noch ani — ani.

Weg, *ad.* precz; — von hier! precz ztąd (idź)! — mit ihm! precz z nim! — mit der Hand! precz z ręką! Kopf —! precz z głową! eine Stunde — całą godzinę (pracować); frisch —! śmiało! dalej!

Weg, *m.* droga; vom =ge abkommen zboczyć z drogi; den rechten — verfehlen zmylić sobie drogę; inną drogą pójść itd. niż należy; seinen — verfolgen, fortsetzen iść dalej (swoją drogą); gerades =ges, ge

raden -ges, *prosto; aller -ge, *wszędzie; unter -ges w drodze; unter -ges (unterwegs) bleiben nie przyjść do skutku; Jmdm. etw. in den — legen, *przeszkodę komu w czém czynić; aus dem -ge gehen zejść z drogi; etw. zu -ge bringen, *sprawić, sprowadzić, uskutecznić co; auf trockenem, nassem -ge drogą suchą, mokrą; **Weg-**, **We'ges-**, *a.* drogowy; drożny.

We'garbeiten, *va.* zrobić, ukończyć co; odplątać, oderwać, odpiłować; —, *vn.* (h.) ciągle pracować; **-gbannen**, *va.* odpędzić;

We'gbege'ben (sich), *vr.* (h.) oddalić się; odejść; **-gbeißen**, *va. irr.* (h.), s. A'bbeißen: — obgryźć, wygryźć; odgryzać, wykąsać; (Jmdn.) *wygryźć kogo zkąd; **-gbeizen**, *va.* odbejcować, wybejcować; **-gberu'fen**, *va. irr.* (h.) odwołać kogo, kazać mu oddalić się; **-gbeten**, *va.* modlitwami swemi odwrócić co; **-gblasen**, *va. irr.* (h.) zdmuchnąć co; **We'gbleiben**, *vn. irr.* (s.) nie przybyć; nie przyjść; być opuszczonym; stracić oddech; zemdleć; nie wrócić; nie można czego znaleźć; **-gblicken**, *vn.* (h.) odwrócić wzrok; **-gborgen**, *vn.* wypożyczyć co; **-gbrechen**, *va. irr.* (h.) odłamać; wywonitować co; **-gbrennen**, s. A'bbrennen, Ve'rbrennen; **-gbringen**, *va. irr.* (h.) wydobyć, wyciągnąć, wywlec; (einen Fleck) wywabić plamę; **-gbürsten**, *va.* szczotką zmieść co; **-gdenken** (sich), *vr. irr.* (h.) myślą przenieść się na inne miejsce; **-gdrängen**, *va.* wyprzéć, wypierać, odsadzić, wyrugować, wypchnąć; **-gdürfen**, s. Fo'rtdürfen.

We'gea'mt, *n. Stw.* urząd drogowy; **-geau'fseher**, *m.* dozórca dróg; **-gebau'**, *m.* zakładanie dróg; **-gebereiter**, *m.* objeżdżacz dróg; starszy drożnik; nadzorca drogowy; **-gebla'tt**, *n.*, **-gebrei't**, *m. Ng.* babka; **-gedo'rn**, *m.* szakłak; **-gege'ld**, *n.* drogowe; myto.

We'geilen, *vn.* (s.) szybko się oddalić, odejść; (über etw.), *szybko co przebiedz; dotknąć jakby nawiasem.

We'gela'gerer, *m.* napastujący po drogach; rozbójnik; **-la'gerung**, *f.* zasadzanie się na drodze; zasadzka; **-geme'sser**, *m.* miernik dróg; drogomiar (narzędzie).

We'gen, *præp.* (mit *Genitiv*): dla; ze względu na co; z powodu; z przyczyny czego; — etw. strafen ukarać za co.

We'g-Enge, *f.* ciasność drogi; **We'gerich**, s. We'gebla'tt; **-gesäu'le**, *f.* słup drożny, nad drogą; **-gschei'de**, *f.* rozstajna droga; **-gescheu'**, *a.* strachliwy (koń).

We'gessen, *va. irr.* (h.) zjeść, zjadać; zmieść; pojeść; spałaszować.

We'gestei'n, *m.* kamień drożny, drogowy; **-getri'tt**, *m. Ng.* rdest ptaszy; **-gewa'rte**, *f. Ng.* podróżnik; **-gezo'll**, *m. Stw.* cło drogowe; drożne.

We'gfächeln, *va.* wachlarzem od. wachlując zwiać, odwiać; **-gfahren**, *vn. irr.* (s.) odjechać; pojechać; —, *va. irr.* (h.) powieźć, wywieźć co; **-gfallen**, *vn. irr.* (s.) odpadać; upadać; **-gfangen**, *va. irr.* (h.) wyłapać; **-gfaulen**, *vn.* (s.) ugnić, odgnić; **-gfegen**, *va.* wymieść co; **-gfeilen**, *va.* odpiłować co; poprawiając opuścić, wykreślić; **-gfischen**, *va.* wyłowić; (Jmdm. etw. vor der Nase, vor dem Munde), *wziąć, porwać komu co z przed nosa; **-gfliegen**, *vn. irr.* (s.) ulecieć (o ptakach); **-gfliehen**, *vn. irr.* (s.) uciec; **-gfließen**, *vn. irr.* (s.) upłynąć; **-gflüchten**, *vn.* (s.): sich — uciec zkąd (dla bezpieczeństwa); **-gfressen**, *va. irr.* (h.) odeżrzéć, wyżerać, użrzéć co; **-gführen**, *va.* (Jmdn.) uprowadzić, wyprowadzić kogo; (etwas) wywieźć co; **-ggang**, *m.* odejście; **-ggeben**, *va. irr.* (h.) dać co (i przez to oddalić od siebie); stracić co (dając bez potrzeby); **-ggehen**, *vn. irr.* (s.) pójść precz, odejść; der Fleck will nicht — plama nie da się wyprać, wywabić; weggegangen odeszły; **-ggießen**, *va. irr.* (h.) wylać; **-ghaben**, *va. irr.* (h.) dostać co; pojąć, zrozumiéć co, nauczyć się czego; umiéć co; hast du es schon weg? czyś to już pojął; Jmdn., etw. — wollen chciéć się pozbyć kogo, czego; es bei Jmdm. —, *stracić czyję łaskę, przyjaźń; **-ghalten**, *va. irr.* (h.) trzymać z daleka; oddalić; **-ghängen**, *va. irr.* (h.) zdjąć co i powiesić gdzie indziéj; **-gharken**, *va.* odgrabiać; **-ghaschen**, *va.* (Jmdm. etw.) porwać, capnąć komu co; **-ghauchen**, *va.* chuchnięciem co zdmuchnąć; **-ghauen**, *va. irr.* (h.) odciąć co; (Jmdn.) kijem kogo odpędzić; **-gheben**, *va. irr.* (h.) podnieść i odsunąć co; **-ghelfen**, *vn. irr.* (h.) dopomódz komu do oddalenia się zkąd; ułatwić mu odejście; **-ghinken**, *vn.* (s.) kulejąc odejść; **-ghobeln**, *va. Zm. etc.* heblem co zestrugać; zheblować; **-gholen**, *va.* (Jmdn.) pójść (przyjść) po kogo i wyprowadzić go; **-ghüpfen**, *vn.* (s.) podskakując, podrygając oddalić się; **-gjagen**, *va.* wypędzić, wygnać; weggejagt odpędzony; wypędzony; **-ggejagter**, *m.* wygnaniec; banita; **-gkapern**, *va.* zabrać (np. okręt); porwać, zacapić co; **-gkaufen**, *va.* zakupić, pozakupywać; **-gkehren**, s. We'gfegen, We'gwenden; **-kommen**, *vn. irr.* (s.) wyjść; ich komme dabei am schlimmsten weg, *ja przytém najwięcéj tracę; — zginąć, **-gkönnen**, *vn. irr.* (h.) módz odejść, oddalić się, odjechać itd.; **-gkratzen**, *va.* wyskrobać; **We'gkriechen**, *va. irr.* (s.) wyczołgnąć się; *cichaczem odejść, oddalić się; **-gkriegen**, *va.* nareszcie co pojąć; poznać się na czém; **-gküssen**, *va.* całusami odpędzić, oddalić; **-glassen**, *va. irr.* (h.) puścić; wypuścić; pozwolić odejść; opuścić; —, *n.* puszczenie; **-glaufen**, *vn. irr.* (s.) uciec; **-glegen**, *va.* odłożyć na

bok; =**gleihen**, *va. irr.* (h.) wypożyczyć co; **We'glesen**, *va. irr.* (h.) wyzbierać (wszystko); z łatwością przeczytać; =**glocken**, *va.* wywabić kogo; odstręczyć komu, a przywabić do siebie; =**glöschen**, *va.* zmazać co; —, *vn.* (s.) wygasnąć; =**glügen**, *va. irr.* (h.) kłamliwie wyprzéć się czego; =**gmachen**, *va.* sprawić, aby nie było tego, co jest; (einen Fleck) plamę wywabić, wytrzéć, wyprać, wymyć; (sich) oddalić się; odejść; wymknąć się; =**gmarsch** ꝛc., s. A'bmarsch ꝛc.; =**gmausen**, *va.* zemknąć co, ukraść.

We'gmauth, s. We'gezoll.

We'gmiethen, *va.* (Jmdm. etw.) uprzedzić kogo w najmie czego; =**gmögen**, s. Fo'rtmögen; =**gmüssen**, *vn. irr.* (h.) musiéć się oddalić, odejść, odjechać; **We'gnahme**, *f.* wzięcie; zabranie; odebranie komu czego; =**gnehmen**, *va. irr.* (h.) wziąć, odebrać komu co; (viel Raum, Zeit), *zabierać wiele miejsca, czasu; =**gpacken**, *va* zapakować na insze miejsce; (sich) pójść precz; =**gpeitschen**, *va.* batem kogo odpędzić; =**gpflücken**, *va.* pozrywać; =**gprügeln**, *va.* biciem kogo odpędzić; =**gpumpen**, *va.* wypompować; =**gputzen**, *va.* spucować, łapnąć, capnąć; zemknąć; uciąć; =**graffen**, *va.* porwać co; =**grauben**, *va.* porwać, wydrzéć komu co; =**grauchen**, *va.* wypalić, wykurzyć (wszystek tytuń); =**gräumen**, *va.* usunąć, uprzątnąć (przeszkody); =**greiben**, *va irr.* (h.) obetrzéć, otrzéć; =**greise** ꝛc., s. A'breise ꝛc.; =**greißen**, *va. irr.* (h.) zwalić; porwać, zwalić i unieść z sobą; wydrzéć komu co; =**greiten**, *vn. irr.* (s.) odjechać konno; =**grennen**, *vn. irr.* (s.) pędem się oddalić; poleciéć; (sich die Hörner) przytrącić sobie rogów; =**grollen**, *va.* odtoczyć; potoczyć co od siebie; —, *vn.* (s.) potoczyć się precz; =**grücken**, *va.* odsunąć co; —, *vn.* (s.) odsunąć się; =**grudern**, *vn.* (s.) odrudlować; wiosłami robiąc oddalić się, wiosłować; =**grufen**, *va. irr.* (h.) odwołać kogo; =**gsägen**, *va.* upilować; wypilować.

We'gsam, *a.* mający drogi; drożny; prze-[prawny.

We'gsaugen, *va. irr.* (h.) odsysać, odssać, odessać; wyssać; =**gschaffen**, *va.* sprzątnąć; (Jmdn.) pozbyć się kogo; wyprowadzić, oddalić go; =**ffung**, *f.* sprzątnienie, wyforowanie, wyprowadzenie; =**gscharren**, *va.* odkopać, odgrzebać; **We'gschauen**, *vn.* (h.) odwrócić oczy; =**gschaufeln**, *ca.* łopatą odgarnąć, odszuflować; =**gschenken**, *va.* podarować (bez wyrażenia komu); =**gschee'ren**, *va. irr.* (h.) uciąć, odciąć (nożyczkami); (die Wolle) ostrzydz wełnę; (sich), s. We'gpacken (sich); **We'gschenken**, *va.* podarować; porozdawać; =**gscherzen**, *va.* żarcikami pozbyć się czego, oddalić co; =**gscheuchen**, *va.* wypłoszyć; płosząc odegnać; =**gschicken**, *va.* wysłać; —, *n.* posłanie; =**gschieben**, *va. irr.* (h.) odsunąć; =**gschießen**, *va. irr.* (h.) zestrzelić, ustrzelić co; wystrzelać (wszystką zwierzynę); —, *va. irr.* (s.) szybko się oddalić; odleciéć; prysnąć; =**gschlagen**, *va. irr.* (h.) odbić; =**gschleichen**, s. Fo'rtschleichen; **We'gschleifen**, *va. irr.* (h.) odszlifować; —, *va. reg.* na saniach, na szlufie odwieźć; **We'gschleppen**, s. Fo'rtschleppen; =**gschließen**, *va. irr.* (h.) wziąć co z jednego miejsca i zamknąć w innėm; =**gschleudern**, *va.* odrzucić; =**gschlüpfen**, *vn.* (s.) wymknąć się; cichaczem wyjść; (über etw.) krótko czego dotknąć; *jakby nawiasem o czém wspomniéć; =**gschmeißen**, *va. irr.* (h.) rzucić; odrzucić; =**gschmelzen**, *vn. irr.* (s.) stopniéć; **We'gschnappen**, *va.* capnąć, porwać co; =**gschneiden**, *va. irr.* (h.) oderznąć; **We'gschnellen**, *va.* odbić, odbijać, odmachnąć; =**gschütten**, *va.* wysypać; =**gschwatzen**, *va.* gadaniem oddalic co; =**gschwemmen**, *va.* spławić, porwać, zerwać; zatopić, zalać, oderwać; =**gschwemmung**, *f.* uniesienie wodą; =**gschwimmen**, *va. irr.* (s.) odpłynąć; =**gschwinden**, *vn. irr.* (s.) zniknąć; =**gsegeln**, *vn.* (s.) *Sw.* odżeglować; =**gsehen**, s. We'gschauen; =**gsehnen** (sich), *vr.* (h.) z tęsknotą pragnąć oddalenia się.

We'gsein, *vn. irr.* (s.) niebyć, przecz pojść; die Gäste sind weg goście odeszli, odjechali; das Geld ist weg pieniądze wyszły; (über etw.) przejść za co; *wyższym być nad co; nie zważać na co.

We'gsenden, *va. irr.* (h.) odesłać, wysłać; =**gsetzen**, *va.* odstawić (na bok); (sich über Jmdn.) wynosić się nad kogo; miéć się za mędrszego, lepszego itd.; (sich über etw.), *mniéj zważać na co; —, *vn.* (s.) (über etw.) przeskoczyć przez co; =**gsingen**, *vn. irr.* (h.) śpiewać od razu; (vom Blatte), *Tk.* śpiewać bez przygotowania; —, *va. irr.* (h.) wyśpiewać co od razu; śpiewaniem co oddalić, rozpędzić; grać, wygrać od razu; =**gsollen**, *vn.* (h.) precz musiéć; er soll von hier weg ma ztąd odejść, oddalić się; =**gspeien**, *va. irr.* (h.) wypluć precz; wyplwać; =**gspielen**, *va.* wygrać co jaką kartę dla pozbycia się; s. We'gsingen; (einen Ball) odpędzić bilę; =**gsplittern**, *vn.* (s.) uleciéć jak trociny; =**gsprechen**, *va. irr.* (h.) płynnie mówić; —, *vn. irr.* (h.): (frei von der Leber), *mówić otwarcie jak na sercu leży; =**gsprengen**, *vn.* (s.) pędem puścić się (konno), odjechać, poleciéć; =**gspringen**, *vn. irr.* (s.) odskoczyć (precz); =**gspülen**, *va.* podmyć i unieść (jak rzéka grunt); =**gstechen**, *va. irr.* (h.) zdjąć na lancę (pierścień); zabić (w grze kart); =**gstecken**, *va.* przypiąć gdzie indziéj; osadzić na insze miejsce; =**gstehlen**, *va. irr.* (h.) ukraść,

wykraść co; (sich) wykraść się; ukradkiem wyjść; =**gstellen**, *va.* odstawić (na bok); =**gsterben**, *vn. irr.* (s.) umrzéć; pomrzéć, powymierać; =**gstibitzen**, s. We'gmausen; **We'gstoßen**, *va. irr.* (h.) odepchnąć; =**gstreichen**, *va. irr.* (h.) wykreślić, wymazać co; odgarnąć; zgarnąć (pieniądze); =**gströmen**, *vn.* (s.) płynąc potokiem oddalić się; —, *va.* płynąc unieść z sobą (jak rzéka grunt); =**gthun**, *va. irr.* oddalić; **We'gtragen**, *va. irr.* (h.) wynieść, precz ponieść co; =**gtreiben**, *va. irr.* (h.) odpędzić, wypędzić; =**gwälzen**, *va.* odwalić (tocząc); odtoczyć; =**gwandern**, *vn.* (s.) powędrować; precz wywędrować; =**gwaschen**, *va. irr.* (h.) wymyć, zmyć; wyprać; =**gwehen**, *va.* zwiać co; odwiać; wywiać; =**gweisen**, *va. irr.* (h.) odprawić kogo, kazać mu iść precz.

We'gweiser, *m.* *przewodnik; drogoskaz; *słup drożny, drogę wskazujący.

We'gwenden, *va. reg.* u. *irr.* (h.) odwrócić; (sich) odwrócić się; =**gwerfen**, *va. irr.* (h.) porzucić; wyrzucić; rzucić na ziemię; (sich), *upadlać się; wegwerfend pogardliwy; — behandeln z dumą, z pogardą, z góry traktować kogo; =**fung**, *f.* odrzucenie; =**ngszei'chen**, *n. Spl.* apostrof, odcinek; =**gwinken**, *va.* kiwać od. kiwnąć, skinąć na kogo, aby odszedł; =**gwischen**, *va.* zmazać; =**gwollen** ꝛc., s. Fo'rtwollen ꝛc.

We'gzeiger, s. We'gweiser.

We'gziehen, *vn. irr.* (s.), s. Fo'rtziehen; —, *va. irr.* (h.) odciągnąć, odsunąć (ciągnąc) oddalić co; **We'gzug**, *m.* odejście; odlecenie, wymaszerowanie; wyprowadziny.

Weh! *int.* aj! dla Bogu! o weh! ach dla Boga! oj, oj! niestety; ach u. — schreien krzyczéć w niebo głosy; — mir! biada mnie! —, *a.* u. *ad.* bolący; er hat einen wehen (kranken) Finger palec go boli; — thun przykrość komu sprawić; **Weh**, *n.*, **We'he**, *f.* ból; boleść; cierpienie; die Wehen bekommen (u położnicy) bolów dostawać; dein Wohl u. Wehe liegt mir am Herzen, *twoja pomyślność i dolegliwość wrónie mnie obchodzą; =**hausruf**, *m.* wykrzyk boleści.

We'hen, *vn.* (h.) wiać (o wietrze); der Sturm weht gwałtowny wiatr wieje; jest wicher; die Fahnen — lassen rozwinąć chorągwie; — wiejąc unieść dokąd; —, *n.* powiew; powianie.

Weh'frau, s. Weh'mutter: =**h'geheu'l**, *n.* wrzask bolesny; **Weh'klage**, *f.* lament; narzekanie; =**h'klagen**, *vn.* (h.) lamentować; narzekać; =**h'muth**, *f.* żałość; rozrzewnienie; rzewne uczucie; =**h'müthig**, *a.* (o osobie) żałośliwy; bolejący; (o rzeczy) rzewny (uczucie, żale); żałobliwy (głos, skargi, narzekania); —, *ad.* żałobliwie; =**h'mutter**, s. He'bamme.

Wehr, **We'hre**, *f.* obrona; sich zur — setzen, stellen stanąć od. wziąć się do obrony; — u. Waffen wszelka broń.

Wehr, *n.* tama w poprzek rzeki.

Wehr=, *a.* odporny; =**ranstalt**, *f.* przygotowanie do obrony; =**rbündniß**, *n.* przymierze odporne; **Weh'ren**, *va.* u. *vn.* (h.) hamować, powściągać co; (dem Feuer, Wasser) wstrzymywać ogień, wodę; (Jmdm. etw.) wzbraniać, zabraniać komu czego; (sich gegen Jmdn.) bronić się przeciw komu; (sich seiner Haut) życia swego bronić; =**rfähig** ꝛc., s. Weh'rhaft ꝛc.; =**rgehä'nge**, =**rgehe'nk**, *n.* pendent; =**rhaft**, *a.* obronny; =**tigkeit**, *f.* odporność; =**rlos**, bezbronny; =**rlosigkeit**, *f.* bezbronność; =**rmann**, =**rsoldat**, *m. Kw.* wojskowy: żołnierz; =**rpflicht**, *f. Kw.* obowiązek służenia wojskowo; =**rstand**, *m.* stan broniący, wojskowy; =**rverfassung**, *f. Stw. Kw.* urządzenie siły zbrojnéj.

Weh'tage, *m. pl.* dni boleści.

Weib, *n.* kobieta; niewiasta; (Gattin) żona; altes —, *iron.* (von einem Manne) babuś; babiarz; **Wei'bchen**, *n. dim.* kobietka; żonka; samica; samiczka; **Wei'ber**=, *a.* kobiecy; =**rfei'nd**, *m.* nieprzyjaciel kobiet; =**rgeheu'l**, =**rgeschrei'**, =**rgewä'sch**, =**rgezä'nk**, *n.* wrzask, krzyk, plotki, kłótnia kobiet; =**rha'ft**, *a.* kobiecy; —, *ad.* po kobiecemu; =**rha'ß**, *m.* nienawiść kobiet; =**rhe'rrschaft**, *f.* panowanie kobiet; =**rkne'cht**, s. Frau'enkne'cht; =**rle'hen**, *n.* kobiece lenno; =**rlie'be**, *f.* miłość kobiet; miłość kobieca; =**rli'st**, *f.* chytrość kobieca; intryga kobiet; =**rna'rr**, *m.* kobieciarz; =**rra'th**, *m.* rada kobiet; =**rrau'b**, *m.* porwanie kobiet; =**rscheu'**, *a.* mający wstręt od kobiet; —, *f.* wstręt od kobiet; =**rschu'le**, *f.* szkoła kobiet; =**rskla've**, *m.* niewolnik kobiet; =**rsu'cht**, *f.* ubieganie się za kobietami; =**rsü'chtig**, *a.* lgnący do kobiet; =**rtra'cht** ꝛc., s. Frau'entra'cht ꝛc.; =**rvo'lk**, =**bsvolk**, *n.* kobiety; baby; =**besschö'nheit**, *f.* piękność kobieca; **Wei'bisch**, *a.* kobiecy; kobiecie właściwy; =er Mann, *iron.* baba; tchórz; etw. =es an sich haben miéć coś kobiecego w sobie; **Wei'blich**, *a.* kobiecy; —, *ad.* po kobiecemu; *Spl.* żeński; =**chkeit**, *f.* kobiecość; żeńskość; międzynoże u kobiet; **Wei'blos**, *a.* bezżenny; =**bsbild**, =**bsmensch**, =**bstück**, *n. iron.* kobieta; baba; kobiecisko; =**bsperso'n**, *f.* białogłowa; niewiasta; =**bsstück**, s. Wei'bsbild; =**bsvolk**, =**bsleute**, s. Wei'bervo'lk ꝛc.

Weich, *a.* miękki; czuły, łatwo dający się poruszyć, do czego skłonić; zmięknąć; zmiękczéć, stać się czułym.

Wei'chbild, *n. Geog.* granica obwodu miasta.

Wei'che, *f.* miękość.

Wei'chen, *pl. Zk. Hlk.* słabizny.

Wei'chen, *vn.* (h.) mięknąć; —, *va.* zmiękczyć.

Wei'chen, *vn. irr.* (s.) ustępować; zmusić do ucieczki od. do odwrotu; **=chend**, *ppr.* ustępujący; spadający.

Wei'chensteller, *m.* zwrotniczy.

Wei'chflosser, *m. Ng.* niewąs; —, *pl.* brzuchopletwe.

Wei'chgescha'ffen, *a.* czuły; tkliwy; **=chgeso'tten**, *a. Kk.* miękko ugotowany; **=chheit**, *f.* miękość; **=chherzig**, *a.* miękiego serca; **=rzigkeit**, *f.* miękość serca; czułość, tkliwość; **=chholz**, *n.* biel; **=chhufig**, *a.* miękokopytny; **Wei'chlich**, *a.* miękki; —, *ad.* mięko; **=chkeit**, *f.* zniewieściałość; miękość; **=chling**, *m.* niewieściuch; **=chmäulich**, *a.* miękousty; **=chmüthig**, *a.* miękiego umysłu; **=thigkeit**, *f.* miękość umysłu.

Wei'chsel, *f. Geog.* Wisła.

Wei'chselschi'ffahrt, *f. Sw.* żegluga na Wiśle.

Wei'chselholz, *n.* drzewo mahalebu; **=lki'rsche**, *f. Ng.* wiślarka; **=chselki'rschenstrauch**, *m. Ng.* mahaleb; **=chselu'fer**, *n.* brzeg Wisły; **=lzo'pf**, *m. Hlk.* kołtun; krzczyca; krzczyce; wieszczyce; (damit behaftet) kołtunowaty; **=lzo'pf=**, *a.* kołtunowy; **=lzo'pfig**, *a. Hlk.* kołtunowaty.

Wei'chthier, *n. Ng.* mięczak; **=rscha'le**, *f.* małżowina.

Wei'de, *f. Ng.* wierzba; *Ldw.* (für das Vieh) pastwisko; pasza; **=defrei'heit**, *f.* wolność pastwiska; **=dege'ld**, *n.*, **=delo'h'n**, *m.* zapłata za paszenie; spaśne; **=dela'nd**, *n.* ugór, odłóg na pastwisko przeznaczony; **=den**, *vn.* (h.) paść się; —, *va.* paść; (sich, seine Augen an etw., an einem Anblicke), *paść oczy widokiem czego.

Wei'den, *a. Ng.* (aus Weidenholz rc. bestehend) wierzbowy; **=nba'nd**, *n.* witka; wić; wicina; **=nbau'm**, *m. Ng.* wierzba; **=nboh'rer**, *m. Ng.* toczyśniat; **=nho'lz**, *n.* wierzbowe drzewo; wierzbina; **=nko'rb**, *m.* kosz wierzbowy; **=nstrau'ch**, *m. Ng.* krzak wierzbowy; wierzbieniec.

Wei'deplatz, *m.* pastwisko; **=dere'cht**, *n.* prawo pastwiska; prawo paszy; **=deri'nd**, *n.* krowie bydło pastewne; woły pastewne od. karmne; **=devieh'**, *n. Ldw.* bydło pastewne.

Wei'dlich, *a.* łepski; żwawy.

Wei'dmann, *m.* łowiec; myśliwy; **=dmännisch**, *a.* łowiecki; **=dmesser**, *n.* nóż łowiecki; **=dsprache**, *f.* język łowiecki; **=dsprüche**, *m. pl.* nauka myśliwska; **=dtasche**, *f.* torba myśliwska; **=dwerk**, *n.* łowiectwo; myśliwstwo.

Wei'fe, *f. W.* motowidło; **Wei'fen**, *va.* motać.

Wei'gern, *va.*, s. Verwei'gern; sich — etw. zu thun wzbraniać się co zrobić; **=gerung**, *f.* wzbranianie ociąganie się; opór.

Wei'haltar, *m.* ołtarz poświęcalny; **=h'bischof**, *m. Kg.* sufragan.

Wei'he, *f. Ng.* (Art Falke) kania.

Wei'he, *f.* święcenie; er hat die letzte — bekommen wyświęconym został; poświęcenie (dzwonu, itd.); **Wei'hen**, *va.* poświęcać (kościół, chorągwie); (Jmdn. zum Bischof), *Kg.* wyświęcić kogo na Biskupa; święcić (wino, olej, wodę); wyświęcać; (widmen), *poświęcać.

Wei'her, *m. Kg.* święciciel; *Geog.* (Teich) sadzawka.

Weih'faß, *n. Kg.* kadzielnica, trybularz; **=h'kessel**, *m.* kropielnica.

Weih'nachten, *f. pl. Kg.* Boże narodzenie; **=h'nachts=**, *a.* bożonarodzenny; **=tsa'bend**, *m.* wilia Bożego narodzenia; **=tsa'pfel**, *m.* jabłko, które się daje na Boże narodzenie; **=tsfei'er**, *f.*, **=rtag**, *m.*, **=tsfe'st**, *n.* święto Bożego narodzenia; **=tsga'be**, *f.*, **=tsgesche'nk**, *n.* kwiazdka; kolenda, dar na Boże narodzenie; **=tsgesa'ng**, *m.*, **=tslie'd**, *n.* kolenda, pieśń na Boże narodzenie; **=tswo'che**, *f.* tydzień, w którym Boże narodzenie przypada; **=tszei't**, *f.* gody; czas, w którym Boże narodzenie przypada.

Weih'opfer, *n. Kg.* ofiara poświęcalna; **=h'rauch**, *m. Ng.* kadzidło; Jmdm. — streuen, *kadzidło komu palić; **=h'rauch=**, **=h'rauchs=**, *a.* kadzidlny, kadzidłowy, kadzilny; **=chda'mpf**, *m.* dym kadzidła; **=chfa'ß**, *n.* kadzielnica.

Weih'sprengel, *m. Kg.* kropidło; **=hung**, *f.* poświęcenie; **=h'wasser**, *n. Kg.* woda święcona; **=h'wedel**, *m.* kropidło.

Weil, *conj.* ponieważ; że; gdyż.

Wei'land, *ad.* † niegdyś; przedtém; *świętéj pamięci; nieboszczyk.

Wei'lchen, *n. dim.* chwilka; **Wei'le**, *f.* nach einer — po chwili; in einer kurzen — za małą chwilę; vor einer kleinen — przed chwilką; **Wei'len**, *vn.* (h.) bawić gdzie.

Wei'ler, *m.* wola, wolka, wioska; pustkowie.

Wein, *m. Ng. Wb.* wino; (bauen) wino uprawiać; **Wein=**, *a.* winny; **=narm**, *a.* ubogi w wino; **=nartig**, *a.* do wina podobny; winkowaty; **=nbau**, *m.* uprawa wina; **=nbauer**, *m. Wb.* winogrodnik; **=nbecher**, *m.* puhar do wina; **=nbeere**, *f.* winna jagoda; **=nberg**, *m.* winna góra; **=nblatt**, *n.* liść winny; liść winniczny; **=nblüte**, *f. Ng.* winny kwiat; kwitnienie wina; **=ndrossel**, *f. Ng.* biały drózd; winny drózd; **=ndunst**, *m.* para winna; dymek od wina; **Wei'neln**, *vn.* (h.) winem trącić.

Wei'nen, *vn.* (h.) u. *va.* (s.) płakać nad kim, nad czém; (vor Freude, Schmerz) płakać z radości, bolu; —, *n.* płacz; płakanie; **=nerlich**, *a.* skłonny do płaczu.

Wei'nernte, s. Wei'nlese; **=nessig**, *m.* winny ocet; **=nessigbrau'er**, *m.* fabrykant octu winnego; **=nfächser**, **=nfechser**, *m. Wb.* szczep winny; **=nfarbig**, *a.* winny; maści winnéj; **=nfaß**, *n.* beczka do wina.

z wina; kufa; =nfäßchen, n. dim. sądeczek do wina; antałek; =nflasche, f. butelka, gąsiorek z winem, z wina, do wina; =nfleck, m. plama od wina; =ngarten, m. winnica (ogród); =ngärtner, m. ogrodnik uprawiający wino; =ngebi'rge, n. góry winem zarosłe; =ngefä'ß, n. naczynie do wina; =ngegend, f. okolica winna; =ngeist, m. Schdk. spirytus winny; =ngeistme'sser, m. Schdk. alkoholometr; =ngela'g, n. kompania śpijających wino; =ngelä'nder, n. Wb. szpaler winniczy; =ngeru'ch, m. zapach wina; *kwiat wina; =ngeschma'ck, n. winny smak; =nglas, n. szklanka, lampka, kieliszek do wina; =ngott, m. Myth. Bachus; bożek wina; =ngrün, a. winnego koloru; =nhacke, =nhaue, f. Wb. motyka winniczna; =nhandel, m., =ndlung, f. handel winny; =nhaus, n. winiarnia; =nheber, m. lewar winny; =nhefe, f. lagier winny; =nhügel, m. pagórek winem zasadzony; =nhülse, f. łupinka winnych jagód; =nhüter, m. stróż winniczny; Wei'nicht, a. winowaty; winiasty; winem trącący; do wina podobny; =njahr, n. winny rok; =nkaltescha'le, f. Kk. drobianka z wina; =nkanne, f. konewka od. dzban do wina; =nkeller, m. piwnica do wina, z winem; =nkelter, m. Wb. prasa do wyciskania wina; =nkenner, m. znawca wina; znający się na winie; winiarz; winosz; =nkenntniß, f. znanie się na winach; =nkrug, m. dzbanek do wina; =nkufe, f. kadź od wina; =nküfer, =nküper, m. piwniczy; sklepnik winny; kiper; =nladen, m. sklep winny; Wei'nlager, n. legary wina; skład wina; =nland, n. winny kraj; =nlaub, n. winne liście; =nlaube, f. altana winem obrosła; =nlese, f. Wb. winobranie; (halten) wino zbierać; =nleser, m. winobraniec; =nlied, n. pieśń o winie, na pochwałę wina; =nmangel, m. niedostatek wina; =nmaß, n. miara do wina; Wei'nmeth, m. winomiód; =nmonat, m. Październik; Wei'nmost, m. moszcz winny; =nmuth, m. odwaga z wina; =nniederlage, f. skład wina; =npalme, f. Ng. winodań; =npfahl, m. tyczka do wina; =npresser, m. winobojca; =nprobe, f. próba wina; =nprüfer, m. probierz, probierca wina; =nranke, f. gałązka winnéj macicy; =nrausch, m. podchmielenie winem; upicie się winem; =nrebe, f. winna latorośl; szczep winny; =nrechnung, f. rachunek z wina (wziętego, wypitego); =nreich, a. obfity w wino; =nsauer, a. kwaśny jak wino; =nsäuerlich, a. kwaskowaty jak wino; =nsäuerling, m. Gtn. winne jabłko; =nsäufer, m. żłopacz wina; winopój; =nsäure, f. Schdk. kwas winny; =nschädling, m. Ng. kalina włoska; piwnik; =nschank, m., =nschenke, f. wyszynk wina; =nschenk, m. szynkarz wina; =nschlauch, m. skórzany wór do wina; =nschlemmer, m. winożarłok, winożerca; =nschuld, f. dług za wino; =nstein, m. Schdk. wejnsztyn; winny kamień, winnik; winian kwaśny; =nsteingei'st, m. Schdk. spirytus winnikowy; =nsteinsa'lz, n. Schdk. węglan potażu; =nsteinsau'er, a.: =res Salz podwinian kwaśny; =nsteinsäure, f. kwas winnikowy; kwas winnokamienny; =nsteuer, f. podatek od wina; =nstock, m. Ng. Wb. winna macica; =nsuppe, f. Kk. polówka z wina; =nträber, =ntrester, f. pl. wytłoczyny z winogron; =ntraube, f. winogrono; =ntrinker, m. pijący wino; =ntrunken, a. winem upojony; =nverde'rber, m. obcinacz; =nverfä'lscher, m. fałszerz wina; =fä'lschung, f. fałszowanie wina; =nvisi'rer, m. pisarz komorny do wina; Wei'nvorrath, m. zapas wina; =nwachs, m. rodzenie się wina; urodzaj na wino; Wei'nwetter, n. pogoda winu sprzyjająca; =nzehent, m. dziesięcina od wina; =nzeichen, n. znak winny; =nzoll, m. cło od wina.

Weis, ad. Jmdm. etw. — machen wmówić w kogo co; machen Sie das einem Andern —! powiedz Pan tę bajkę komu inszemu!

Wei'se, a. mądry; —, ad. mądrze; (werden) stać się mądrym; zostać umądrzonym.

Wei'se, f. sposób; auf einerlei — na jeden kształt i sposób; nach seiner — leben, *żyć po swojemu; auf alle — wszelkim sposobem; gleicher, ähnlicher — takim sposobem; glücklicher — szczęściem; —, Tk. (Melodie) nóta; Spl. (Ausdruck) tryb; die Art u. — kształt i sposób.

Wei'sel, m. Ng. królowa roju pszczół; matka; przewodniczka; =selhaus, n. matecznik; =selzelle, f. świstak; świstuła.

Wei'sen, va. irr. (h.) (etw.) pokazać co; (Jmdm. den rechten Weg) wskazać komu prawą drogę; (Jmdn. die Thür), *wyprosić kogo za drzwi; (an Jmdn.) wskazać komu, do kogo ma iść; (etwas von sich) nie przyjąć czego; (zurecht) nauczyć kogo.

Wei'ser, m. mędrzec; (zeigender) pokaziciel; wskaziciel, skazówka (u zegara).

Wei'sheit, f. mądrość; =slie'bend, a. miłujący mądrość; =sdü'nkel, m. zarozumienie o mądrości swojéj; =sfei'nd, m. nieprzyjaciel mądrości; =sfreu'nd, m. przyjaciel mądrości; filozof; =sleh're, f. nauka mądrości; =sque'lle, f. źródło mądrości; =sspru'ch, m. maksyma mądra; =szah'n, m. Zk. ząb mądrości; Wei's=lich, ad. mądrze.

Wei'sung, f. (Befehl) rozkaz; wskazanie;

Weiß, a. biały; =e Wäsche czysta bielizna.

das =e im Auge białek w oku; (werden) wybieléć; sich — brennen, *oczyścić się (z zarzutu); —, *n.* białość.

Wei'ssagen, *vn.* (h.) wróżyć z czego; **=ssager** ꝛc., s. Wah'rsager ꝛc.; **=ssagung**, *f.* wróżenie; wróżba.

Wei'ßarmig, *a.* białe ramiona mający; **=ßbacken**, *a.* z pszennéj mąki (upieczony); **=ßbäcker**, *m.* piekarz z pszennéj mąki piekący; bulecznik; **=ßbier**, *n.* piwo białe; **=ßbirke**, *f. Ng.* brzoza biała; **=ßbrod**, *n.* biały chléb (pszenny); bułka; **=ßbuche** ꝛc., s. Ha'gebu'che; **=ßbusig**, *a.* białą pierś od. białe łono mający; **=ßdorn**, *m.* głóg pospolity; **Wei'ße**, *f.*, s. Weiß, *a.*; **=ßen**, *va.* wybielić, pobielić; —, *n.* obielenie; **=ßer**, *m.* (Tüncher) tynkarz; pobielacz; **=ßerz**, *n.* białokrusz; **=ßfederig**, *a.* białopióry; **=ßfichte**, *f. Ng.* sosna, jodła; **=ßfisch**, *m. Ng.* ryba biała; płotka; plocica; **=ßfüßig**, *a.* białonogi; **=ßgar**, *a. Grb.*: =res Leder skóra wyprawna na irchę; **=ßgelb**, *a.* białożółty; **=ßgelblich**, *a.* białożółtawy; **=ßgerber**, *m.* białoskórnik; **=rberei'**, *f.* białoskórnictwo; **Wei'ßgold**, *n.* białe złoto; platyna; **=ßgrau**, *a.* jasno siwy; **=ßhaarig**, *a.* białowłosy; **=ßhalsig**, *a.* białą szyję mający; **=ßhändig**, *a.* białoręki; **=ßkohl**, *m.*, **=ßkraut**, *n.* kapusta biała głowiasta; **=ßkram**, *m. H.* kram płócienny; **=ßkrämer**, *m.* kramarz płótnem handlujący; **=ßlich**, *a.* białawy; **=ßling**, *m. Ng.* bielec; zwierz biały; **=ßmehl**, *n.* jasna mąka pszenna; **=ßnäsig**, *a.* białonosy; **=ßpappel**, *f. Ng.* topola biała; **=ßroth**, *a.* bladoczerwony; **=ßröthlich**, *a.* bladoróżowy; **=ßschwanz**, *n.* białogon; pliszka z białym ogonem; **=ßsieden**, s. Wei'ßsud; **=ßstirn**, *f.* białe czoło; zwierz z białém czołem (gęś, itd.); **=ßstirnig**, *a.* białe czoło mający; **=ßsud**, *m. Httk. Mzk.* bielidło do bielenia starych sreber; **=ßwaaren**, *f. pl. H.* towary płócienne; bielizna; **=ßwasser**, *n.* biała woda (do okładania); **=ßwollig**, *a.* białą wełnę mający; **=ßwurz**, *f.* babikrówka; **=ßzeug**, *n.* bielizna.

Weit, *a.* daleki; die Sache steht noch in =tem Felde, *dalekie to jeszcze rzeczy; nie prędko się to stanie; —, *ad.* daleko; von =tem z daleka; — her z daleka; zu — za daleko; in einer Sache zu — gehen, *za daleko się posunąć w czém; zehn Meilen — her o 10 mil ztąd; (bequem) przestrony; bei =tem wcale; die Sache ist schon so — fertig rzecz już prawie gotowa; — und breit, *na wszystkie strony; wszędzie a wszędzie; in wie — o ile; **Wei'tästig**, *a.* szerokie gałęzie mający; **=täugig**, *a.* szerokie oczy mający; **=taussehend**, *a.* daleko sięgający (plan); na długo się zanoszący (wojna); niepewny, nie prędko mogący się spełnić (nadzieja); **=tbauchig**, *a.* szeroki brzuch mający; **=tbusig**, *a.* szerokie łono mający; **Wei'te**, *f.* dalekość; odległość; przestroność (sukni); szerokość; —, *n.* dalekość; obszerność; das — suchen, *uciec w dalekie strony; das geht in's —, *to sięga daleko, jest za obszerne, długo się ciągnie, itd.; **Wei'ten** (sich), *vn.* (h.) rozprzestrzenić się (jak suknia), rozchodzić się (jak bóty); **Wei'ter**, *a.* (*comparat.* v. Weit)): daléj; **=rung**, *f.* wniosek; wnioski; rozwodzenie; wyszczególnienie; **=tgebie'tend**, *a.* szeroką władzę mający; **=therrschend**, *a.* obszerne panowanie mający; **=tläufig**, **Wei'tläuftig**, *a.* obszerny; rozwlekły; (schreiben) odstępować w pisaniu; **=tläufigkeit**, *f.* obszerność; rozwlekłość (pisma itd.); **=tkeiten**, *pl.* korowody; ceregiele; **=tmäulig**, *a.* szerokousty; **=tschichtig**, *a.* daleko się rozciągający; rozwlekły; **=tschweifig**, *a.* rozwlekły; —, *ad.* rozwlekle; **=tkeit**, *f.* rozwlekłość; **=tsehend**, *a.* daleko widzący; przenikliwy; **=tsichtig**, *a.* widzący z daleka; z daleka lepiéj jak zbliska widzący; **=tspurig**, *a.* szeroką koléj mający, półtoraczny (wóz); **=tumfassend**, *a.* wiele obejmujący.

Wei'zen, *m. Ng.* pszenica; (türkischer) kukurudza; **Wei'zen=**, *a.* pszeniczny; pszenny; **=nacker**, *m.* rola pszeniczna; **=nbie'r**, *n.* piwo pszenne; **=zenbo'den**, *m. Ldw.* pszeniczny grunt; **=nbro'd**, *n.* pszenny chléb; **=ne'rnte**, *f.* zbiór pszenicy; **=nfe'ld**, *n.* pole pszeniczne; **=zengrau'pe**, *f. Kk.* pęcak; pyszka; **=ngrie's**, *m.* drobna kaszka z pszenicy; **=nklei'e**, *f.* pszenne otręby; **=nla'nd**, *n.* grunt pszeniczny; **=nmeh'l**, *n.* mąka pszeniczna; **=nspreu'**, *f.* plewa pszeniczna; plewy pszeniczne; **=nstroh'**, *n.* słoma pszeniczna.

Welch ein, *pron.* co za; **We'lcher**, **=lche**, **=lches**, *pron.* który; jaki; mit =em Rechte? jakiém prawem? =e Angst! co za strach! ich habe schon welche już mam kilka, niektóre; **=lcher Art**, *a.* jaki; **=rgesta'lt**, *ad.* jakim sposobem; **=rlei**, *a.* jaki; jakiego rodzaju, gatunku; auf — Art jakimkolwiek sposobem.

Welk, *a.* zwiędły; zwiędniały; flakowaty; **=lken**, *vn.* więdnąć; —, *va.* zwiędłym robić; —, *n.* więdnienie; **=lkheit**, *f.* zwiędłość, zwiędniałość, flakowatość.

We'llbalken, *m.* mącznica; **=llbaum**, *m.* wał.

We'lle, *f.* fala morska; bałwan; wał; das Meer schlägt =en morze rzuca bałwany; *Mech.* wałek; walec; wiązka chrustu; *Gymn.* otoczenie; kołowrot; **We'llen**, *va.* u. *vn.* (h.): (lassen) dać zawrzéć; dać zagotować; **=nfö'rmig**, *a.* falisty; **=ngra'b**, *n.* grób w bałwanach morskich; **=nbo'lz**, *n.* chrust; **=nli'nie**, *f.* linia wężykowata; **=nlo's**, *a.* bez fal; **=nrei'ch**, *a.* obfity w

balwany; —, n. królestwo fal; =nschla'g, m. uderzenie fali od. bałwanu; =nschla'gend, a. rzucający bałwany; =nwe'rfend, a. rzucający bałwanami.

We'llerde'cke, f. Bk. pułap od. sufit (powała) ze słomy gliną ulepiony; =rmauer, =rwand, f. Bk. ściana ze słomy z gliną ulepiona; We'llern, va. lepić z słomy i gliny.

We'llschiff, n. Ldw. zawódka; =llzapfen, m. czop u walca oder u osi, koło której się co obraca.

Wels, m. Ng. sum (ryba); Wels=, a. sumowy; =sartig, a. sumowaty.

Welsch, a. Geog. Włoski; der Welsche, We'lschmann, m. Włoch; (Italien, die romanische Welt) Włochy.

Welt, f. świat; in der — w świecie; (Reise um die) podróż koło świata; auf die — kommen urodzić się; zur — bringen wydać na świat, urodzić; (verkehrte), *przewrotny świat; in alle — gehen, *pójść w świat, na kraj świata; was in aller — kann er dagegen haben? cóż przecie takiego może on przeciw temu powiedzieć? (Weltlichkeit, weltliche Gesinnung) światowość; Welt=, a. światowy; świecki; =tachse, f. Stk. oś świata; =tall, n. ogół świata; powszechny świat; cały ogrom świata; =talter, n. wiek świata; =tangel, f. Stk. biegun świata; =tansicht, f. uważanie świata; pogląd; =tauge, n. oko świata; *słońce, opatrzność; =tbau, m. budowa świata; =tbege'benheit, f. zdarzenie na świecie; We'ltbehe'rrschend, a. światowładny; =tbehe'rrscher, m. władca świata; =tbeka'nnt, a. znany po całym świecie; =tberüh'mt, a. głośny, słynny, sławny po całym świecie; =tbeschrei'ber, m. kosmograf; światopis; =bung, f. kosmografja; światopisarstwo; opisanie świata; =tbezwi'nger, m. pogromca świata; =tbrauch, m. zwyczaj światowy; =tbühne, f. teatr, widownia świata; =tbürger, m. obywatel świata; kosmopolita; =rgerlich, a. wszechświatowy; =chkeit, f. wszechświatowość; =rgersinn, m. duch kosmopolityczny; =rgerthu'm, n. kosmopolityzm; =tdame, f. dama światowa, z wielkiego świata; =tenerbau'er, =nschö'pfer, m. budowniczy, stwórka; światów; =terfah'ren, a. doświadczony na świecie; =rung, f. doświadczenie; =terha'ltend, a. utrzymujący świat; =terha'lter, m. zachowca świata; =ltung, f. utrzymanie świata; =terleu'chter, m. oświeciciel świata; =terlö'ser, m. zbawiciel świata; =tero'bernd, a. światogromczy; =tero'berer, m. pogromca świata; =terscha'ffer, m. stworzyciel świata; Stwórca; =tfackel, f. *słońce; =tfeind, m. nieprzyjaciel świata; =tfreund, m. przyjaciel świata; =tfriede, m. pokój na całym świecie; =tganzes, n. ogół świata; =tgebäu'de, n. budynek od. budowla świata; =tgedrä'nge, n. tłum światowy; =tgegend, f. okolica, strona świata; =tgeist, m. duch świata; =tgeistlicher, m. Kg. ksiądz świecki; =chkeit, f. duchowieństwo świeckie; =tgeprä'nge, n. blask, przepych świata; =tgeräu'sch, =tgetö'se, =tgetü'mmel, n. wrzawa świata; =tgeri'cht, n. sąd świata; sąd ostateczny; =tgeschi'chte, f. historja świata; dzieje świata; historja powszechna; =chtlich, a. do historji powszechnéj należący; =tgese'tz, n. ustawa świata; =tgesi'nnt, a. światowo myślący; We'lthandel, m. H. handel całego świata; handel na całéj ziemi; =thändel, m. pl. zamieszki światowe; =therr, =therrscher, m. światogromca; =therrschaft, f. panowanie nad całym światem; =tkarte, f. Geog. mapa powszechna, całego świata; =tkenner, m. znawca świata; =tkenntniß, f. znajomość świata; =tkind, n. *człowiek światowy; =tklug, a. obeznany ze światem; przebiegły; obrotny; =gheit, f. polityka; znajomość świata; mądrość światowa; =tkörper, m. Stk. ciało niebieskie; =tkreis, m. Stk. okrąg świata; ogół świata; =tkugel, f. kula świata; glob; =tkunde, f. znajomość świata; kosmologja; =ndig, a. znający świat; powszechnie znany, wiadomy; We'ltkunst, f. sztuka radzenia sobie na świecie; =tlauf, m. porządek, bieg rzeczy na świecie; tryb światowy; =tleben, n. życie światowe, na (wielkim) świecie; =tlehre, f. nauka o świecie; =tleute, f. pl. ludzie światowi; ludzie na wielkim świecie; We'ltlich, a. świecki; —, ad. po świecku; =chkeit, f. świeckość; światowość; =tliebe, =tlust, f. ubieganie się za światowością; =tling, m. człowiek światowy; =tlicht, n. światło świata; *słońce; =tlos, a. nieznający świata; =tmacht, f. władza świecka; =tmann, m. światowiec; bywalec; polityk; =tmännisch, a. światowy; polityczny; —, ad. po światowemu; =tmeer, n. Geog. ocean; =tmensch, m. człowiek światowy; =tordnung, f. Philos. porządek rzeczy na świecie; =tpol, m. Stk. biegun świata; =tpost, f. Stw. poczta wszechświatowa; =tpriester, m. Kg. kapłan świecki; =treise, f. podróż koło świata; =tschöpfer, m. stwórca świata; =pfung, f. stworzenie świata; =tseele, f. Philos. dusza świata; =tsinn, m. światowy sposób myślenia; =tsitte, f. obyczaj świata oder na świecie; =tstoff, m. Ntl. pierwiastek rzeczy stworzonych; =tstrudel, m. *odmęt światowy; =tsturm, m. burza całym światem wstrząsająca; =tsyste'm, n. Stk. system swiata; =ttheil, m. część swiata; =tton, m. ton teraźniejszego świata; =tumkeh'rer, m. burzyświat; =tumse'gelnd, a. żeglujący koło świata;

=glung, *f.* żegluga koło świata; =tunter=gang, *m.* koniec świata; =tvater, *m.* ojciec świata; =tverbe'sserer, *m.* naprawiświat; naprawca świata; =rung, *f.* poprawa świata; =tverleu'gnung, *f.* zaparcie się świata; =tweiser, *m.* mędrzec; filozof; =tweisheit, *f.* mądrość światowa; filozofja; We'ltzerstö'rer, *m.* niszczyciel świata; =rung, *f.* zniszczenie świata.

Wem? *pron.* komu?

Wen? *pron.* kogo?

We'nde, *m.* *Geog.* Sorab, Wenda, Serb.

We'nde, *f.* *Gymn.* zawrotka; — mit Drehung zawrotka z połobrotem.

We'ndeci'rkel, s. We'ndekrei's; =deha'ls, *m.* *Ng.* krętogłów (ptak); =dekrei's, *m.* zwrótnik; unter den =sen liegend, befindlich podzwrótnikowy; =delbau'm, *m.* kołowrot do windowania; =deltre'ppe, *f.* schody kręte; **We'nden**, *va. reg.* u. *irr.* (h.) obracać; (kein Auge von etw.) oczu nie spuścić z czego; (sich) obrócić się; (sich an Jmdn.) udać się do kogo; (Fleiß auf etw.) wszelkiéj pilności przykładać do czego; —, *n.*, s. We'ndung.

We'nden=, *a.* *Geog.*, s. We'ndisch.

We'ndepflu'g, *m.* *Ldw.* pług do odwracania; =depu'nkt, *m.* *Stk.* punkt zwrotu (słońca).

We'ndin, *f.* *Geog.* Sorabska od. Wendyjska od. Serbska kobieta; **We'ndisch**, *a.* Sorabski, Wendyjski, Serbski.

We'ndung, *f.* obrot; zwrot (zdania, myśli); tok.

We'nig, *a.* u. *ad.* szczupły; niemnogi; nieliczny; mały; rzadki; niewielu; mało; niewiele; trocha; trochę; małoco; es waren unserer nur =e nie wielu nas było; in — Tagen za kilka dni; w kilku dniach; vor — Tagen przed kilku dniami; ein — trochę; nieco; um ein =es trochę; nieco; odrobinkę; ich erschrack nicht — nie pomału się zląkłem; zu — za mało; ein — zu viel trochę za wiele; weniger mniéjszy; mniéj; wenigstens, zum =sten przynajmniéj; nichts desto =ger pomimo tego; wszelako; niemniéj; so — jakkolwiek nie; so —, daß 2c. nie tylko nie, ale nawet itd.; es fehlte —, daß er den Hals gebrochen hätte mało co nie złamał karku; bez mała karku nie skręcił; =nigkeit, *f.* trocha; odrobina; meine —, * moja maleńkość; moja lichota; (in Briefen) uniżony sługa; **We'nigste** (der, die, das), *a.* *superlat.* najmniéjszy; =gstens, *ad.* (zum wenigsten) przynajmniéj.

Wenn, *conj.* kiedy; jak; jeśli; gdyby; jeżeli; — er doch käme? a gdyby jednak przyszedł; — auch, — gleich, — schon chociaż; jakkolwiek; aczkolwiek; — anders gdyby tylko.

We'nzel, *m.* *npr.* Wacław; *Ktsp.* kinal; niżnik; węcel.

Wer, *pron.* kto; — immer, — auch ktokolwiek bądź; klobądź; — weiß? kto wie? co kto może wiedzieć? — ist diese Frau? cóż to za kobieta?

We'rbe=, *a.* *Kw.* werbunkowy; zaciągowy; =rbea'nstalt, *f.* instytut werbunkowy; =bebezi'rk, *m.* *Kw.* obwód poborowy lub werbunkowy; =befrei', *a.* wolny od kantonu; =bege'ld, *n.* zadatek werbunkowy; =behau'ptmann, *m.* kapitan werbujący; =beka'sse, *f.* kasa werbunkowa; =bekrei's, *m.* obwód werbunkowy; **We'rben**, *vn.* *irr.* (h.) werbować; zaciągać; (um eine Jungfrau) starać się o pannę; —, *va. irr.* (h.) werbować zmawiać kogo; —, *n.*, =bung, *f.* werbunek; konkurencja; ubieganie się; =bepla'tz, *m.* miejsce werbunku.

We'rda, *n.*, **We'rda=Ruf**, *m.* *Kw.* kto idzie? kto tam?

We'rden, *vn. irr.* (s.) zostać; stać się; obrócić się w co; czynić się; być; er wird Soldat — będzie, zostanie żołnierzem; (reich, arm, schön, häßlich, weiß, schwarz, roth) zbogacić się, zubożéć, wyładniéć, zeszpetniéć, wybieléć, zczerniéć, zaczerwienić się; (gesund, krank, lahm) wyzdrowiéć, zachorować, okulawiéć; es wird noch Alles gut — jeszcze to wyjdzie na dobre; das wird dir noch — jeszcze cię to spotka; **We'rden**, *n.* stawianie się; (die Sache ist erst im) rzecz ma się dopiero stać; **We'rdend**, *ppr.* zaczynający się; powstający; mający być.

We'rder, *m.* *Geog.* żulawa; żulawy.

We'rfen, *va.* u. *vn. irr.* (h.) rzucać; (Jmdn.) rzucać na kogo; (in etw.) wrzucić w co od. do czego; (um etwas) zarzucić koło czego; (den Mantel um sich) zarzucić na siebie płaszcz; (Jmdn. zu Boden) rzucić kogo o ziemię; (sich) rzucać na siebie; rzucić się; (sich) paczyć się (o drzewie); (sich in den Wagen, auf das Pferd) wskoczyć do powozu, na konia; (Schatten) rzucać cień; (Falten) fałdować się; (Junge bekommen) miéć młode; die Hündin hat fünf Junge geworfen suka miała pięcioro szczeniąt; **We'rfen**, *n.*, s. Wurf.

Werft, *f.* *Zm.* *Sw.* warsztat okrętowy; spust; *W.* (Aufzug, Kette) osnowa.

Werg, *n.* zgrzebie; zgrzebi; kłaki; (grobes) pakuły; von od. aus — gemacht, **We'rgen**, *a.* zgrzebiany; zgrzebny.

Werk, *n.* czyn; uczynek; — dzieło; Schiller's Werke, *Litt.* dzieła *Szyllera*; werk wnętrze (w zegarku itd.); (bei Festungen) warownia; dzieło fortyfikacyjne; etw. in's — richten, * do skutku przywieść co; =ktank, *f.* *Zm.* dzień powszedni, robotny; **We'rkchen**, *n.* *dim.* dziełko; **We'rkeltag**, *m.* dzień robotny; =rkführer, *m.* zawiadowca lub kierownik ruchu; =rkgerä'th, *n.* sprzęt rzemieślniczy; **We'rkgold**, *n.* złoto do wyrobu;

=khammer, *m.* młot hutniczy; **=khaus**, *n.* fabryka; dom roboczy; **=kheilig**, *a.* święty dla oka; obłudnik; **=kheiligkeit**, *f.* świątobliwość pozorna; **=kholz**, *n.* drzewo do wyrobu; **We'rkleute**, *pl.* robotnicy; **=kmeister**, *m.* werkmistrz; starszy czeladnik; **=kprobe**, *f* próba dzieła; **=kstatt**, **=kstätte**, *f.* warsztat; **=kstatt=**, *a.* warsztatowy; **=kthätig**, *a.* czynny; uczynkiem okazany; **=ktisch**, *m.* stół warsztatowy; **=kzeug**, *n.* narzędzie; instrument; organ; czynidło.

We'rmuth, *m. Ng.* piołun; **We'rmuth=**, *a.* piołunowy; piołunkowy; **=thbra'nntwein**, *m.* piołunkowa (wódka); **=thwei'n**, *m.* wino piołunkowe.

Werst, **We'rste**, *f.* wersta, siódma część [mili.

Werth, *a.* wart; (das ist nichts) to nic nie warto; (das ist nicht der Mühe, der Rede) nie warto trudu od. fatygi; nie warto o tém i gadać; (würdig) godzien; godny; wart; er ist — gehängt zu werden godzien jest szubienicy; Jmdm. etw. — halten, schätzen wysoko cenić; szacować sobie kogo lub co; —, *m.* wartość; (äußerer, innerer) wartość zewnętrzna, wewnętrzna; (nomineller) nominalna ilość; nominalna oder mienna wartość; den — bestimmen oznaczyć cenę; ocenić co; einer Sache — beilegen cenę przywięzywać do czego; **=thanschlag**, *m.* oszacowanie; **=thbesti'mmung**, *f.* oznaczenie ceny; bonitacja; **=thermittelung**, *f.* dochodzenie wartości; **=thhaltung**, *f.* szacowanie, cenienie czego wysoko; **=thlos**, *a.* bez ceny; nie mający żadnéj wartości; **We'rthlosigkeit**, *f.* błahość; nikczemność; **=thmaaßstab**, *m.* miara wartości; **=thpapiere**, *n. pl. H.* papiery publiczne lub wartościowe; **=thschätzen**, *va.* szacować; poważać; werthgeschätzt wielce szanowny; **=thschätzung**, *f.* poważanie, uszanowanie; szacunek; **=thvoll**, *a.* cenny.

We'sen, *n.* istota; istność; ogół, zbiór całkowity pewnego rodzaju osób; (das gemeine) kraj; pospolita rzecz; (das gelehrte) uczeni; masa; materja; ciało; substancja; nicht viel Wesens mit etwas machen, *nie robić z czém wiele ceremonii, korowodów; viel Wesens von etwas machen wychwalać co; *trąbić o czém; gezwungenes —, *wymuszność; böses — złe sprawy; zła robótka; *Hlk.* wielka choroba; kaduk; **=nei'nheit**, *f.* spóljestestwo (spółistność); **We'senheit**, *f.* istotność; **=nleh're**, *f.* ontologja; **=nlo's**, *a.* bezistotny; **=nlosigkeit**, *f. Philos.* bezistotność; **=ntlich**, *a.* istotny; das =ntlichste to co jest najistotniejsze.

We'spe, *f. Ng.* osa; trzmiel; **We'spen=**, *a.* osowy; osi; **=nbussard**, *m. Ng.* pszczolarz; **=nne'st**, *n.* gniazdo os; in ein — stören, *dmuchnąć w ul; narobić sobie bigosu od. biedy; **=ntai'lle**, *f.* *wzrost osowy, jak osa.

Weß, **Wessen**, *a. pron.* czy; czyja, czyje; — Geistes Kind bist du denn? cóżeś ty za duch; — Sohn ist er? czyimże on jest synem? **Weßha'lb**, **=ßwe'gen**, *ad.* czemu; dla czego.

West, *m.*, s. We'sten; **West=**, *a. Geog.* zachodni; **We'stafrika**, *n. Geog.* Afrika zachodnia; **=stame'rika**, *n.* Ameryka zachodnia; **=stasien**, *n.* Azja zachodnia.

We'stchen, *n. dim.* kamizeleczka; **We'ste**, *f.* kamizelka.

We'sten, *m. Slk. Geog.* zachód; (der Wind kommt aus) wiatr wieje od. idzie od zachodu.

We'steuropa, *n. Geog.* Europa zachodnia; **=stindien**, *m. Geog.* Indje zachodnie; **=stindisch**, *a.* zachodnio-Indyjski; **=stlich**, *a.* zachodni (kraj); —, *ad.* na zachód; ku zachodowi; **=stmeer**, *n.*, **=stsee**, *f. Geog.* ocean zachodni.

Westpha'le, *m. Geog.* Westfalczyk; **=stpha'len**, *n.* Westfalia; **Westpha'lin**, *f.* Westfalka; **=stphä'lisch**, *a.* Westfalski.

We'stpreuße, *m. Geog.* Zachodnioprusak; człowiek z Prus zachodniach; **=stpreußen**, *n. Geog.* zachodnie Prusy; **=stpreußisch**, *a.* Zachodniopruski.

We'stsüd, *m. Sw.* wschodnio-południowa strona; **=stsüdlich**, *a.* wschodnio-południowy; **=sttheil**, *m.* część zachodnia; **=stvolk**, *n.* naród zachodni; **=stwärts**, *ad.* ku zachodowi; **=stwind**, *m.* wiatr zachodni.

Wett, *a.* wet; etw. — machen wetować, wynagrodzić.

We'tte, *f.* zakład; eine — eingehen zakład zrobić; pojść z kim o zakład; Jmdm. eine — anbieten chcieć się z kim założyć; was gilt die —? o co idzie? um die —, in die — na wyścigi; **We'tteifer**, *m.* współubieganie się; emulacja; **=tteifern**, *vn.* (h.) ubiegać się o pierwszeństwo; iść w zapasy; *usiłować jeden drugiego prześcignąć, wyprzedzić, przesadzić; **We'tten**, *vn.* (h.) zakładać się; (wir wollen) założmy się; ich wette założę się; **We'tter**, *m.* zakładający się.

We'tter, *n. Nlk.* pogoda; (schlechtes) niepogoda; (nasses) słota; (trockenes) susza; (warmes, kaltes) cieplo, zimno; (schönes) pogoda (piękna); piękny czas; **We'tter**, *n. pl. Nl. Bw.* wyziewy, wapory, exhalacje; böse —, *pl. Bw.* wyziewy zepsute; schlagende —, *Bw.* wyziewy zapalne; (Gewitter) burza; piorun; **=ra'bleiter**, s. Bli'tzableiter; **=rbeo'bachtung**, *f.* uważanie powietrza; uwagi nad powietrzem; **=rdach**, *n.* okap (nad oknem); poddasze; **=rfah'ne**, *f*, **=rfäh'nchen**, *n. dim.* chorągiewka (na dachu lub na wieży, która pokazuje kierunek wiatru, z którego wróżą pogodę); **=rfest**, *a.* zabezpieczony od wszelkiéj nie-

pogody; =rfisch, *m. Ng.* piskorz; =rgla's, *n. Ntl.* barometr; =rhah'n, *m.* kurek, wietrznik, kogutek; =rhäu'schen, *n. dim.* domek z osóbką okazującą pogodę; =r=ju'nge, *m.* *przeklęty chłopak; bęben; niegodziwiec; =rke'rl, *niegodziwy człowiek; =rkunde, *f.* meteorologja; =rkun=dige, *m.* meteorolog; =rlau'nig, =rlau'=nisch, *a.* którego humor zmienia się z pogodą, od niéj zależy; =rleu'chten, *vn.* (h.) błyskać się; pozornie błyszczéć; —, *n.* błyskanie się; błyskawica (bez grzmotu); =rlö'sungs=Schacht, *m. Bw.* szyb wyziewowy; =rmä'nnchen, *n. dim. Ntl.* figurka pokazująca pogodę; **We'ttern**, *vn.* (h.): es wettert grzmi i błyska się; *złościć się i kląć; djabłami sadzić; =ro'fen, *m. Bw.* ciągowy piecyk kopalniany; =rscha'cht, *m. Bw.* szyb przewiercony; =rprophe't, *m.* wrożek pogody; prorok wróżący pogodę; =rprophezei'hung, *f.* przepowiedzenie pogody; =rscha'den, *m.* klęska od burzy lub nawalniczy; =rschaden=Versicherung, *f. Ldw.* zabezpieczenie (od gradobicia); =rschei'de, =rschei'dung, *f.* miejsce, gdzie się chmury nawalne gromadzą lub dzielą; =rschei'n, s. We'tterleu'chten; =rschla'g, *m.* uderzenie pioruna; gradobicie; =rse'gen, *m.* modlitwa w czasie nawalnicy; =rstrah'l, s. Bli'tzstrahl; =rstre'cke, *f. Bw.* chodnik przeciągowy lub przewiewny; =rtro'mmel, *f.* trąba wiatrowa; =rsturm, *m.* burza z grzmotem; =rverä'nderung, *f.* odmiana pogody; odmiana powietrza; =rvo'gel, *m. Ng.* kulik; =rwe'chsel, *m. Ntl.* zmiana pogody, powietrza; =rwe'ndisch, *a.* od pogody zależący, zmienny z pogodą; *zmienny jak pogoda; niestały; =rwo'lke, s. Gewi'tterwo'lke; =rzu'g, *m.* ciąg powietrza.

We'ttfliegen, *vn. irr.* (s.) latać na wyścigi; =ttgehen, *vn. irr.* (s.) iść na wyścigi; =tt=geri'cht, *n.* sąd zakładowy; =ttgesa'ng, *m.* śpiewanie ubiegających się o pierwszeństwo; =ttkampf, *m.* zapasy; walka o pierwszeństwo; ubieganie się o pierwszeństwo; =ttkämpfer, *m.* zapaśnik; =ttlauf, *m. Gymn.* zawód; wyścigi piesze; =ttläufer, *m. Gymn.* zawodnik; =ttlauf=prei's, *m.* nagroda za wyścignienie w biegu; =ttreiten, *vn. irr.* (s.) wyścigać się konno; =ttrennen, *vn. irr.* (s.) wyścigać się; —, *n.* wyścigi (piesze, konne); =tt=streit, *m.* spór o pierwszeństwo; współubieganie się, emulacja.

We'tzen, *va.* brusować, ostrzyć (brzytwę, nóż); —, *n.* wecowanie; **We'tzstahl**, *m.* musat; musatek; stalka; **We'tzstein**, *m.* osełka; marmurek.

Wey'muthskiefer, *f. Ng.* sosna wejmutowa.

Wi'bbeln, *vn.* (h.): es wibbelt von etwas roje czego są gdzie.

Wichs, *m.* gala; strój galowy.

Wi'chsbürste, *f.* szczotka do woskowania; szczotka do wychędożenia bóty czernidłem; **Wi'chse**, *f.* szuwaks; smarowidło; **Wi'chsen**, *va.* woskawać; (Stiefel) bóty szuwaksem wychędożyć; (Schnurrbart) wąsy wysmarować; (Jmdn.), *iron.* skórę komu łoić, smarować.

Wi'cht, *m.* (armer) biedak; nieborak.

Wi'chtig, *a.* ważny; sich — machen, *ważną osobę z siebie robić; =gkeit, *f.* ważność; (von) ważny; wielkiéj wagi.

Wi'cke, *f. Ng.* wyka.

Wi'ckel, *m.* witek; papilot; =lba'nd, =l=bi'nde, *f.* powijacz; powijak; =lfrau', *f.* powijaczka; =lki'nd, *n.* dziecko w pieluchach; **Wi'ckeln**, *va.* zwijać; (in etwas) zawinąć w co; (um etwas) wywinąć z czego; (sich aus einer Sache), *wywinąć się, wykręcić się z czego; =lthie'r, *n. Ng.* chwytacz; =lzeu'g, *n.* powijacze.

Wi'cken, *a. Ng. Ldw.* wyczny; =na'cker, *m. Ldw.* rola wyczna; =näh'nlich, =na'rtig, *a.* wyczasty; =nbro'd *n.* chléb z wyki; =nfe'ld, *n.* pole wyczne; =nmeh'l, *n.* mąka wyczna od. z wyki; =nsa'men, *n.* nasienie wyki; **Wi'ckfutter**, *n. Ldw.* pasza wyczna; =ckstroh, *n.* słoma z wyki.

Wi'dder, *m.* baran; **Wi'dder=**, *a.* barani; =rfe'll, *n.* (Vließ) skóra barania; runo; =rko'pf, *m.* głowa barania.

Wi'der, *præp.* (mit *Accusativ*): przeciw, przeciwko, naprzeciw; — den Wind segeln, *Sw.* płynąć opierając się wiatrowi; — den Befehl przeciw woli mojéj; =rbe'llen, *vn.* (h.) odszczekiwać; szczekać przeciw czemu; =rdru'ck, *m.* reakcja; odpór; *Bchdr.* druk na odwrotnéj stronie; ciśnienie odporne; =rfah'ren, *vn. irr.* (s.) wydarzyć się komu; spotkać co; was ist Dir —? cóż ci się stało? co ci się zrobiło? cóż cię spotkało.

Wi'dergesetzlich, *a.* bezprawny; =rhaken, *m.* wąs u haka; =rha'lt, *m.* opór; =r=ha'lten, *vn. irr.* (h.) opierać się; opór dawać; =rkla'ge, *f. Rw.* skarga wzajemna; =rla'ge, *f. Bk.* filar podpierający; =rle'g=bar, *a.* dający się zbić; =rle'gen, *va.* zbić (dowód, zarzut); =rle'ger, *m.* ten co zbija; =rle'glich, s. Widerle'gbar; =rle'gung, *f.* zbijanie, zbicie, odparcie, odwód.

Wi'derlich, *a.* przykry, niemiły, odrażający, obrzydliwy; —, *ad.* nieprzyjemnie; =derlichkeit, *f.* przykrość.

Wi'dern, *vn.* (h.) u. *va.* wstręt, awersją mieć od czego; obrzydzenie czuć do czego; es widert mir vor etwas brzydzi mi się co.

Wi'dernatü'rlich, *a.* przeciwnaturalny; —, *ad.* w sposób naturze przeciwny; =r=natü'rlichkeit, *f.* przeciwność naturze; przeciwnaturalność; =rpart, *m. Rw.* strona przeciwna; =rra'then, *va. irr.* (h.) odradzać komu co; =rra'ther, *m.* odradzający co; =rre'chtlich, *a.* przeciwny prawu; —,

ad. przeciw prawu; =chkeit, *f.* przeciwienie się prawu; bezprawność; wstręczprawność; =re'de, *f.* przeciwienie się; opór, sprzeczka; (ohne) bez oporu; bez sprzeczki, bynajmniéj się nie opierając; bez najmniejszéj wątpliwości; =re'den, s. Widerra'then; =ri'st, *m. Zk.* kłąb u konia; =ru'f, *m.* odwołanie (tego co się wyznało, nakazało, zabroniło itd.); =ru'fen, *va. irr.* (h.) odwołać; —, *n.*, s. Widerru'fung; =ru'flich, *a.* odwołalny; =ru'flichkeit, *f.* odwołalność; =ru'fung, *f.* odwołanie; =sa'cher, *m.* przeciwnik; =sacherin, *f.* przeciwniczka; =schei'n, *m.*, s. Ge'genschei'n; łuna; =se'tzen (sich), *vr.* (h.) opierać się (komu, czemu); =se'tzlich, *a.* oporny; uporny; zuchwały; =se'tzlichkeit, *f.* opór; niesłuchanie rozkazów; =se'tzung, *f.* sprzeciwienie się; opieranie się; zasadzanie się; porywanie się; opór; =si'nn, *m.* myśl przeciwna; myśl nierozsądna; niezgodny z rozumem; nierozsądny; *głupi; (reden) mówić bez sensu; das =nige niedorzeczność; =spä'nstig, =spe'nstig, s. Widerse'tzlich; =spie'l, *n.* rzecz przeciwna lub odwrotna; =spre'chen, *vn. irr.* (h.) sprzeciwiać się; (sich) sprzeciwiać się sobie; widersprechend sprzeczny; =spre'cher, *m.* sprzeciwiający się; lubiący się sprzeciwiać; =spruch, *m.* sprzeciwianie się; sprzeczność; im — stehen być w sprzeczności; in — gerathen popaść w sprzeczność; =spruchsgei'st, *m.* duch sprzeczności, sprzeka; =sta'nd, *m.* opór; Jmdm. — leisten opor komu stawiać; =standsfähig, *a.* odporny; obronny; =dsfähigkeit, *f.* odporność; obronność; =ste'hen, *vn. irr.* (h.) opierać się; wstręt mieć do czego; =stre'ben, *vn.* (h.) opierać zię (komu, czemu); —, *n.* opieranie się; opór; =strei't, *m.* sprzeciwianie się; =strei'ten, *vn. irr.* (h.) sprzeciwiać się komu lub czemu, sprzeczać się z kim; widerstreitend sprzeczny; =stro'm, *m.* prąd przeciwny.

Wi'dertho'n, *m. Ng.* płonnik pospolity.

Wi'derwä'rtig, *a.* przeciwny, nie sprzyjający; niemiły; dolegliwy; przykry; rażący; =gkeit, *f.* nieprzyjemność czego; przeciwność (losu); przykrość (życia); =wi'llen, *m.* wstręt; odraza; (gegen etw. haben) mieć wstręt do czego; =wi'llig, *a.* wstręt mający, okazujący; wstrętliwy; =wi'nd, *m.* wiatr przeciwny.

Wi'dmen, *va.* poświęcić, przezwaczyć, poświęcać co; dedykować; (sich) poświęcić się; gewidmet poświęcony na co; =dmung, *f.* poświęcenie; =dmungs=U'rkunde, *f.* akt założenia; list nadawczy.

Wi'drig, *a.* przeciwny; =gen Falls w przeciwnym razie; inaczej; =gkeit, *f.* przeciwność.

Wie, *ad.* jak; — viel? ile? —, wenn ꝛc. a jeżeli; a gdyby itd.; ach, — ach jakże; —? jak to? — so? a to jak? aber — ale jakże; es kommt auf das Wie an o to idzie, jak; so — auch równie jak; także; **Wie**, *conj.* jak tylko; skoro; so — er kommt jak tylko przybędzie; — klug er auch sein mag jakkolwiek mądrym jest; niech będzie mądry jak chce.

Wie'de, *f. Ng.* powrósło z wierzbowych wici.

Wie'deho'pf, *m. Ng.* dudek (ptak); =deho'pfs=, *a.* dudkowy.

Wie'der, *ad.* znowu; **Wie'der=**, *ad.* znowu, na nowo; =ra'bdruck, *m. Buchdr. Bchh.* przedrukowanie; nowe wydanie; =ra'bnehmen, *va. irr.* odbijać, odbić; =ra'breisen, *vn.* (s.) znów odjechać; =ra'nfa'ng, *m.* zaczęcie na nowo; =ra'nfangen, *vn. irr.* (s.) na nowo zacząć; =ra'npflanzen, *vn.*, =ra'npflanzung, *f. Gtn.* odsadzenie; =rau'fbau, *m.* odbudowanie; =rau'fbauen, *va.* odbudować; **Wie'derau'ferste'hen**, *vn.* (s.) powstać z martwych; znowu powstać od umarłych; =hung, *f.* powstanie z nowu od umarłych; =rau'ferwe'cken, *va.* z martwych wzbudzić; =ckung, *f.* wzbudzenie z martwych; =rau'fleben, *vn.* (s.) odradzać, odrodzić się; —, *n.* odrodzenie; =raufnahme, *f.* ponowienie (jakiéj czynności); =rau'frichten, *va.* podźwignąć; =chter, *m.* podźwigacz; =chtung, *f.* podźwignienie; =rau'sbruch, *m.* nowe wybuchnięcie; =rau'sgießen, *va. irr.* (h.) wylewać na nowo; =rbefähigung, *f.* (des Gemeinschuldners), *Rw.* oczyszczenie upadłego; rehabilitacja; =rbegi'nn, =rbegi'nnen, s. Wiedera'nfang ꝛc.; =rbeißen, *va. irr.* (h). nawzajem ukąsić kogo; =rbeko'mmen, s. Zurü'ckbeko'mmen; =rbele'ben, *va.* no nowo ożywić; życie komu przywrócić; =rbele'bungskraft, *f.* odżywność; =rbemä'chtigen (sich), *vr.* (h.) na nowo opanować co; =rbesä'en, *n.* odsiew; =rbesu'chen, *va.* znowu odwiedzić kogo; nawzajem odwiedzić; =rbezah'len, *va.* zapłacić; oddać (należytość, dług); =rbezah'lung, *f.* odpłacenie, oddanie długu; odpłata; =rbieten, *va. irr.* (h.) odnieść (na powrot); przywrócić co; =rbri'nglich, *a.* dający się powetować, przywrócić; =rei'nrichten, *va.* na nowo urządzić co; =chtung, *f.* nowe urządzenie; reorganizacja; =rei'nberu'fung, *f. Stw. Kw.* zawołanie na nowo; =rei'nschlafen, *vn. irr.* (s.) znowu usnąć; =rei'nsetzen, *va.* przywrócić kogo (na urząd, na tron); =tzung, *f.* przywrócenie; restytucja; =rerho'len (sich), *vr.* przychodzić, przyjść do siebie; siły odzyskać; =rerke'nnen, s. Erke'nnen; =rerla'ngen, *va.* odzyskać co; =gung, *f.* odzyskanie czego; =rero'bern, *va.* odzyskać orężem; =reröffnen, *va.* reasumować; na nowo zagaić (sejm); na nowo otwierać, otworzyć; =rerschei'nung, *f.*

zjawienie się na nowo; =rerſe'tzen, =rerſta'tten, va. wynagrodzić, powrócić co; =rerſta'ttung, f. nagrodzenie; wynagrodzenie; =rerwa'chen, vn. (ſ.) znowu oder powtórnie obudzić się; =rerwäh'len, va. na nowo od. ponownie obrać; =rerwe'rben, va. irr. (h.) na nowo zyskać; =rerzäh'len, va. powtórzyć (co opowiadanego); opowiedzieć (co słyszanego); =rerzeu'gungs=kra'ft, f. Ntl. odrodliwość; =rfinden, va. irr. (h.) znaleźć z nowu; (ſich) znaleźć się z nowu; Wie'derfordern, ſ. Zurü'ckfordern; Wie'dergabe, ſ. Zurü'ckgabe; =rgeben, va. irr. (h.) oddać komu co; wydać (reszty); *oddać co (w tłumaczeniu); =rgebo'ren, a. odrodzony; (werden) odrodzić się; ich bin wie — jak gdybym się na nowo urodził; =rgebu'rt, f. odrodzenie się; Wie'dergene'ſen, ſ. Gene'ſen; =rgene'ſung, f. ozdrowienie; =rgewi'nnen, va. irr. (h.) odegrać (co się przegrało); *odzyskać (czyję łaskę); =rgrüßen, va. pozdrowić kogo nawzajem; =rgu'tmachen, va. wetować; nagrodzić; wynagrodzić; =chung, f. wynagrodzenie; =rhaben, ſ. Zurü'ckhaben; =rha'll, m. odgłos; echo; =rha'llen, vn. (h.) odbijać głos; echo dawać; =rha'lls-, a. odgłośny; odgłosowy; =rhe'rſtellen, va, przywrócić; wyprowadzić z choroby; =rhe'rſteller, m. przywróciciel; =llung, f. przywrócenie; =rholen, va. pojść po co i przynieść na powrót; =rho'len, va. powtórzyć co; zu =lten Malen, =rho'lentlich, ad. kilkakrotnie; =rho'lung, f. powtarzanie; =ngs=ſtunde, =ngszeit, f. godzina na powtarzanie przeznaczona; =rkauen, =rkäuen, vn. (h.) odżuwać; —, va. *zapomniane rzeczy odgrzewać; =rkau'end, ppr. odżuwający; =rkäu'er, m. Ng. żwacz.

Wie'derkau'f, m. odkup; =rkau'fen, va. odkupić; =rkaufsre'cht, a. prawo odkupu; =rkeh'r, f. powrót; =rkeh'ren, vn. (ſ.) powracać; =rkla'ng, m. odgłos; dźwięk odbity; =rkommen, vn. irr. (ſ.), ſ. Wie'derkehren; =rkriegen, ſ. Wie'derbeko'mmen; =rku'nft, f. powrót.

Wie'derküſſen, va. znowu oder powtórnie całować; nawzajem pocałować; =rleben, vn. (h.) ożyć, odżyć; Wieder lebendig, a. ożyły; odżyły; (machen) ożywić; (werden) ożyć; =digmachung, f. odżywienie, ożywienie; =rleſen, va. irr. (h.) odczytywać co; rozczytywać co; =rlieben, va. wzajemnie miłować; =rmachen, vn. znowu urobić; =rnehmen, va. irr. (h.) wziąć na powrót; =rö'ffnen, va. znówu otworzyć; =rſagen, va. powiedzieć komu co słyszanego; powtórzyć mu, =rſchaffen, va. dostarczyć, dostawić znowu; przywrócić, wrócić, oddać; =rſchei'n, m. Ntl. łuna; odbicie światła; =rſchei'nen, vn. irr. (h.) znowu świecić, błyszczeć, świecić się; =rſchelten, va. irr., =rſchimpfen, va. łajać nawzajem; =rſchenken, va. nawzajem podarować co; =rſchicken, va. odesłać; =rſchreiben, va. irr. (h.) napisać komu co słyszanego; komunikować mu; =rſehen, va. irr. (h.) zobaczyć kogo (po niewidzeniu czas niejaki); auf —! do zobaczenia! do widzenia! =rſenden, ſ. Wie'derſchicken; =rſtrah'l, m. promień odbity; =rſtrahlen, vn. (h.) promienie odbijać; =rſuchen, va. szukać czego zgubionego; =rtau'fe, f. Kg. powtórny chrzest; =rtau'fen, va. na nowo chrzcić; =rtäu'fer, m. Kg. nowochrzczeniec; =rtönen, vn. (h.) odbijać się (o głosie); rozlegać się; —, va. odbijać (jako echo); Wie'derum, ad. znowu; =ru'mkeh'ren, vn. (ſ.) powrócić, znowu powrócić; znowu się wrócić; =rvera'bfolgung, f. wydanie na powrót; =rvere'helichung, f. Kg. zawarcie powtórnego związku małżeńskiego; =rverei'nigen, va. znowu połączyć; (ſich) znowu się zgodzić, pojednać się, połączyć się; =verei'nigung, f. nowe, powtórne połączenie; połączenie się na nowo; =rverge'lten, va. irr. (h.) nagrodzić; oddać wet za wet; odwetować; =ltung, f. odwet; =ltungsre'cht, n. prawo odwetu; =rverkau'f, m. odprzedać; =rverkau'fen, va. odprzedać; =rverkäu'fer, m. odprzedawca; odprzedawacz; =rverla'ngen, va. żądać powrócenia sobie czego; =rwachſen, vn. irr. (ſ.) odróść, odrastać; =rwu'chs, m. odrastanie; odrost; odrostek, odrostki.

Wie'ge, f. kolebka; von der — an od kolebki; *od dziecka.

Wie'geme'ſſer, n. Kk. siekacz.

Wie'gen, vn. irr. (h.) ważyć; mieć pewien ciężar; —, va. reg. kołysać; (ein Kind in den Schlaf) ukołysać dziecko; (ſich) kołysać się; (Fleiſch), Kk. mięso tasakiem siekać.

Wie'genba'nd, n. pasek u od. do kolebki; =nfe'ſt, n. uroczystość, dzień urodzin; =ngeſa'ng, m., =nlie'd, n. piosnka dla dziecka w kolebce; =npfe'rd, n. koń do kołysania się. [rżanie.

Wie'hern, vn. (h.) rżeć; —, n. rżenie;

Wiek, n. zatoka.

Wie'ke, f. strzępek z szarpi.

Wien, n. Geog. Wiedeń; (von, aus) Wiedeński; Wie'ner, a. Wiedeński; —, m. Wiedeńczyk; =nerin, f. Wiedenka; =neriſch, a. po Wiedeńsku; =nerwa'gen, m. bastarda Wiedeńska; kocz Wiedeński.

Wie'sbaum, m. Ldw. (Heubaum) powąż; pawężnik.

Wie'sche n, n. dim. łączka; Wie'ſe, f. łąka.

Wie'ſel, n. Ng. łasica.

Wie'ſen, a. łączny; łąkowy; =nblu'me, f. kwiatek łąkowy, od. na łące, od. z łąki; =ngra's, n. trawa łączna; trawa z łąki, od. na łące; trawa łąkowa; =nla'nd, m.

Ldw. łąg; =**nle'rche**, *f. Ng.* dzierlatka; =**nschna'rrer**, *m.* chróściel, chruściel; =**n=spe'rling**, *m.* jer; **Wie'sewa'chs**, *n.* trawa i siano z łąki; pasza łąkna.

Wievie'l? *ad.* jak wiele? ile?

Wievie'lste (der, die, das), *a.* który co do liczby z porządku; który z rzędu.

Wiewoh'l, s. Obglei'ch.

Wild, *a.* dziki; leśny (Pflanzen); (werden) zdziczéć; rozzłościć się; (sein) gniewać się; sierdzić się; der Wilde dziki; die Wilde dzika; die Wilden dzicy (ludzie); dzicz.

Wild, *n. Jäg.* dziczyzna; Stück — jedna sztuka zwierzyny; **Wi'ldacker**, *m.* pole przeznaczone dla dziczyzny; =**dbahn**, *f. Jäg.* droga, po któréj idzie koń na przyprzążce; trop zwierzyny; =**dbraten**, *m. Kk.* pieczeń z dziczyzny; =**dbret**, =**dpret**, *n.* dziczyzna; zwierzyna; =**ddieb**, *m.* kłusownik; =**ddiebstahl**, *m.*, =**ddieberei'**, *f.* kłusownictwo; **Wi'lder**, *m.* dziki (człowiek); **Wi'ldenzen**, *vn.* (h.) cuchnąć (jak stara dziczyzna); czuć co; —, *n.* cuch, cuchnienie zwierzyny; nadgniły przysmrodek; **Wi'ldern**, *vn.* (h.) dziczéć; =**dfang**, *m.* łów, połów zwierzyny; polowanie na dziczyznę; *trzpiot; roztrzepaniec; =**dfleisch**, *n.* mięso z dziczyzny; =**dfremd**, *a.* zupełnie obcy; całkiem nieznany; nikogo nie znający; =**dgarn**, *n. Jäg.* sieć na dziką zwierzynę; =**dgeschmack**, *m.* smak dziczyzny; =**dheit**, *f.* dzikość; =**dkalb**, *a. Jäg.* młoda łania; =**dlager**, *n.* łożysko dzikiego zwierza; =**dling**, *m. Gtn.* płonka; dziczek; dzika latorośl; =**dmei=ster**, *m.* łowczy; **Wi'ldniß**, *f.* puszcza; dzika pustynia; **Wi'ldpern**, s. Wi'ldenzen; =**dpret**, s. Wi'ldbret; =**dschaden**, *m.* szkoda od dzikiego zwierza; =**dschur**, *f.* wilczura; **Wi'ldschütze**, *m.* kłusownik, szkodnik zwierzyny; =**dschwein**, *n. Ng. Jäg.* dzik; =**dspur**, *f.* trop zwierzyny; =**dstand**, *m.* stanowisko dzikiego zwierza.

Wi'lhelm, *m. npr.* Wilhelm; **Wilhel=mine**, *f. npr.* Wilhelmina.

Wi'lle, *m.* wola; (der freie) dobra wola? wolna wola; (der letzte) ostatnia wola, testament; auf seinem =en bestehen obstawać przy swojém; chciéć na swojém postawić; mit =en thun naumyślnie; umyślnie, na urząd co uczynić; Willens sein miéć chęć; być w chęci (myśli).

Wi'llen, *præp.* (mit „um" u. *Genit.*): dla; z powodu; um Lebens und Sterbens — na przypadek śmierci; um Gottes —! um des Himmels —! dla Boga! przebóg!

Wi'llenlo's, *a.* nie mający woli; bezwolny; =**nlosigkeit**, *f. Philos.* brak woli; bezwoli; =**nsbesti'mmung**, *f. Philos.* pobudka; =**ns=erklä'rer**, *m.* zeznający; =**nsfrei'heit**, *f.* wolność woli; =**nsgese'tz**, *n.* ustawa woli, dowolna; =**nskra'ft**, *f.* moc woli; energia; =**nsmei'nung**, *f.* zdanie; wola; =**nsver=mö'gen**, *n.* władza woli oder chcenia; =**ntlich**, *ad.* z własnéj woli; dobrowolnie; chcąc; =**llfahren**, *va.* (Jmdm. in etw.) zrobić co dla kogo; powolnym mu się okazać; =**llfährig**, *a.* powolny; uczynny; =**llfährigkeit**, *f.* uczynność; powolność; chętliwość; =**llfahrung**, *f.* skłonienie się do czyjéj woli; dogadzanie; układność; **Wi'llig**, *a.* chętny; ochotny; **Wi'lligen**, s. Ei'nwilligen, Be'willigen; **Wi'lligkeit**, *f.* chęć; ochotność; skłonność.

Willko'mmbecher, *m.* puhar powitalny, na powitanie; =**llko'mmen**, *a.* przyjemny, miły, dogodny; pożądany; —! sei mir —! witaj! witam! powitać Pana! Jmdn. — heißen powitać kogo; **Willko'mmen**, *m.* powitanie; przywitanie; =**mmtrunk**, *m.* kielich na powitanie.

Wi'llkühr, **Wi'llkür**, *f.* samowolność; dowolność; (das steht in deiner) możesz zrobić, jak ci się żywnie podoba; =**rlich**, *a.* dowolny, samowolny; arbitralny; —, *ad.* podług upodobania; =**rlichkeit**, *f.* dowolność; arbitralność; samowolność.

Wi'lna, *n. Geog.* Wilno; **Wi'lnaer**, *a.* Wileński; —, *m.* Wileńczyk; **Wi'l=naerin**, *f.* Wilenka.

Wi'mmeln, *vn.* (h.) w wielkiéj ilości bez porządku ruszać się między sobą; es wimmelt wre.

Wi'mmern, *vn.* (h.) skwierczéć; kwilić się; —, *n.* jęk; jęczenie; skwierczenie.

Wi'mpel, *m. Sw.* chorągiewka na okręcie; bandera.

Wi'mper, *f.*, **Wi'mpern**, *pl. Zk.* rzęsy; =**mperig**, *a.* rzęsami obrosły; =**mpern**, *vn.* (h.) mrugać.

Wind, *m. Ntl.* wiatr; in den — reden, * na wiatr gadać; * groch na ścianę rzucać; etw. in den — schlagen, * na wiatr puścić; — machen, * fanfaronować; (von etw. erhalten, bekommen), * zwietrzyć co; posłyszéć, dowiedziéć się; (Blähung) wiatry we wnętrznościach; einen — von sich lassen, fahren lassen wiatr puścić; ein — erhebt sich powstaje wiatr; der — hat sich gelegt wiatr ustał zupełnie; **Wind=**, *a.* wietrzny; =**dbehä'lter**, *m.* wiatrozbiór; =**dbeutel**, *m.* ciastko wiatrem nadziane; *iron.* fanfaron; wietrznik; świstak; =**d=beutelei'**, *f.* zmyślanie dla przechwałki; =**dbeutelig**, *a.* wiatrem podszyty; =**dbeu=teln**, *vn.* (h.) fanfaronować; =**dblatter**, *f. Hlk.* wietrzna ospa; =**dblume**, *f. Ng.* zawiłek; =**dbruch**, *m.* przepuklina wietrzna; (im Walde) drzewołomy; **Wi'ndbüchse**, *f.* wiatrówka.

Wi'nde, *f.* winda; kołowrot do windowania; *Ng.* (Pflanze) powój.

Wi'ndecke, *f.* wiatrowisko; **Wi'nd=Ei**, *n.* jaje próżne; zbęk; burchla; wylewek; zaparstek.

Wi'ndel, *f.* pielucha; =lba'nd, *n.* powijak; powojnik.

Wi'nde=Lei'ne, *f.* (Windetau) windówka.

Wi'ndelki'nd, *n.* dziecko w pieluchach; =ndeln, *va.* powijać w pieluchy.

Wi'nden, *vn.* (h.) wiatr się robi; —, *va. Jäg.* wietrzyć co; —, *va. irr.* (h.) windować co do góry; — wić (wieńce); zwijać nici na kłębek; kręcić; (Wäſche) kręcić się; *chcieć się od czego wykręcić; =detau', *n.* lina; windówka.

Wi'ndfackel, *f.* pochodnia nie gasnąca na wietrze; =dfahne, ſ. We'tterfah'ne; =dfall, =dſchlag, =dwurf, *m.* złom, obałek, pował; porwisty wiatr; =dfang, *m.* otwór, którym się powietrze wpuszcza; =dgeſchwu'lſt, *f. Hlk.* odęcie; wzdęcie; =dgott, *m. Myth.* Eol; Wi'ndhauch, *m.* powiew wiatru; =dhoſe, *f. Ntl.* trąba powietrzna; wiatrowy słup; =dhund, *m.* chart; pies gończy; (kleiner) charcik; =dhündin, *f.* charcica.

Wi'ndig, *a.* wietrzny; =ges Wetter wiatr na dworze; (es iſt) wiatr jest; *płochy, bez fundamentu; =digkeit, *f. Ntl.* wietrzność; =dbüchſe, *f.* wiatrówka; =dklappe, *f.* klapa wietrzna (u maszyn); =dkugel, *f.* kula wietrzna; eolipil; =dlade, *f. Tk.* lada wiatrowa (w organach); =dleicht, *a.* lekki jak wiatr; =dlicht, *n.* świeca nie gasnąca na wietrze; =dloch, *n.* otwór dla wiatru; =dmacher, =dmacherei', ſ. Wi'ndbeutel ꝛc.; =dmeſſer, *m.* wiatromiar; wiatromierz; =dmühle, *f.* wiatrak; młyn wietrzny; =lflü'gel, *m.* skrzydło wiatraka; =lgeſte'll, *n.* stolec wiatraka; =lra'd, *n.* koło u od. do wiatraka; =dmüller, *m.* młynarz wiatrakowy; =dofen, *m.* piec kanałowany; ciągowy; =dpiſto'le, *f.* pistolet do nabijania wiatrem; =dpocken, *f. pl. Hlk.* wietrznica; ospice; =dpulver, *n. Hlk.* proszek na wiatry; Wi'ndrad, *n.* młynek w oknie lub do okna; =dradgeblä'ſe, *n.* wiatraczek; =nregula'tor, *m.* wiatrozbiór; =drehe, *f. Hlk.* ochwat wietrzny (u koni); =drehe, *a. Hlk.* zochwacony od wiatru; =droſe, *f. Sw.* róża kompasowa, wiatrów kierunek wykazująca; =dsbraut, *f. Ntl.* wicher; =dſchacht, *m. Bw.* szyba wietrzny; =dſchaden, *m.* szkoda przez wicher zrządzona; =dſchauer, *m. Ntl.* wicher przelotny; =dſchief, *a.* kręty; spaczysty; skrzywiony, koślawy; =dſchirm, *m.* zasłona od wiatru; =dſchlag, ſ. Wi'ndbruch; =dſchnell, *n* szybki jak wiatr; =dſchnelle, *f.* szybkość wiatru; =dſeite, *f.* strona, od której wiatr idzie; strona przeciwwiatrowa; =dſicher, *a.* bezpieczny od wiatru; =dſpiel, ſ. Wi'ndhund; =dſtill, *a.* cichy; bez wiatru; (es iſt) cisza na dworze; =dſtille, *f.* cisza, spokojność (w powietrzu); *Sw.* cisza zupełna; =dſtoß, *m.* uderzenie wiatru; impet wiatru; wydma; =dſtrich, kierunek wiatru; =dſtrom, *m.* gwałtowny powiew wiatru; Wi'ndſucht, *f. Hlk.* wzdęcie wietrzne; =dtreibend, *a. Hlk.* wiatry pędzący; =dtrocken, *a.* na wietrze suszony; =dung, *f.* zakręt, kręcenie się w różne strony; =dvogel, *m.* dubeltas; =dwage, *f.* waga wiatru; =dwärts, *ad.* ku wiatrowi; =dwaſſerſu'cht, *f. Hlk.* puchlina wodna od wiatrów; Wi'ndwebe, =dwehe, *f. Ntl.* śnieg wiatrem na kupy zmiatany; =dweiſer, =dzeiger, *m.* wiatroskaz; =dwirbel, *m. Ntl.* wir wiatru; =dwurf, *m.* wywrót.

Wink, *m.* skinienie; auf den — folgen na skinienie słuchać; einen — bekommen *zostać ostrzeżony.

Wi'nkel, *m.* kąt; węgieł; Wi'nkel=, *a.* pokątny; *tajemny; =ladvoca't, *m.* doradzca pokątny; =lba'nd, *n.* okucie kąta u ramy okna; =lconſule'nt, *m. iron.* doradca pokątny; =lda'ch, *n. Bk.* dach prostokątny; =ldru'cker, *m. iron.* drukarz pokątny; =ldruckerei', *f. iron.* drukarnia pokątna; =le'he, *f.* małżeństwo pokątne, tajemne; =lei'ſen, *n. Zm.* węgielnica stolarska; =lfö'rmig, *a.* kątowaty; =lga'ſſe, *f.* ulica w kącie będąca; =lha'ken, *m. Gl.* węgielnica; (des Schriftſetzers), *Bchdr.* winkelak, winkielak; =lho'cker, *m.* pokątnik; =lhu're, *f.* kurwa pokątna, tajemna; Wi'nkelicht, *a.* kątowaty; Wi'nkelig, *a.* kącisty; =lknei'pe, *f.* kabak; knajpa pokątna; =lli'nie, *f.* przekątnia; =llo'ch, *n.* dziura w kącie; =lmaa'ß, *n.* kątomiar; =lme'ſſer, *m. Gl.* kątomiar; kwadrant; =lpreſſe, *f. iron.* drukarnia pokątna; =lre'cht, *a.* prostokątny; =lſche'nke, *f.* szynk pokątny; =lſchre.ber, *m. iron.* pisarz pokątny; =lſchu'le, *f.* szkoła pokątna; =ltre'ppe, *f.* tajemne schody; =lzu'g, *m.*, =lzü'ge, *pl.* *wybiegi, wykręty.

Wi'nken, *vn.* (h.) mrugać; (Jmdm.) mrugać lub mrugnąć na kogo; — migać, mignąć; —, *va.* (Jmdn. zu ſich) mignąć, skinąć na kogo, aby przyszedł.

Winſelei', *f.* skuczenie, skowyczenie, skomlenie; =nſeln, *vn.* (h.) skuczéć, skowyczéć, skomlić (o psie); —, *n.* skwirczenie, skwirk, skomlenie, skowyczenie.

Wi'nter, *m.* zima; im —, des Winters w zimie; zimową porą; zimną porą; =nter=, =nters=, *a.* zimowy; =ra'bend, *m.* wieczor zimowy; =ra'rbeit, *f.* zimowa praca od. robota; =rfru'cht, *f. Ldw.* ozimina; =rgetrei'de, =rko'rn, *n. Ldw.* ozimina, zboże ozime, urodzaj ozimy; =rgrü'n, *n. Ng.* bluszcz europejski; gruszyczka; =rha'lbjahr, *n.* półrocze zimowe; =rho'lz, *n.* drzewo zimowe; Wi'nterig, *a.* zimny; zimowy; =rklei'd, *n.* suknia zimowa; =rla'ger, *n. Kw.* obóz zimowy; *Ng.* (der Thiere) zimowe leże; =rlich, *a.* zimowy;

=rlu'ft, *f.* powietrze zimowe; zimowe powietrze; =rma'ntel, *m.* płaszcz zimowy; =rmä'ßig, *a.* u. *ad.* po zimowemu; =rmo'nat, *m.* Listopad; Grudzień; =ntern, *vn.* (h.): es wintert ma się na zimę; =r=na'cht, *f.* noc zimowa; =rnah'rung, *f.* zapas zimowy; =ro'bst, *n.* *Gtn.* owoc zimowy; =rpala'st, *m.* pałac zimowy; =r=pfla'nze, *f.* roślina zimowa; =rpunkt, *m.* *Ntl.* przesilenie dnia z nocą zimowe; =r=quartie'r, *n.* *Kw.* zimowe leże; =rrei'se, *f.* podróż zimowa; =rro'ck, *m.* surdut zimowy; =rsaa't, *f.* *Ldw.* ozimina; zasiew ozimy; =rschla'f, *m.* *Ntl.* drętwość; in den — verfallen zdrętwieć; =rsei'te, *f.* strona północna (domu itd.); =rso'nne, *f.* słońce zimowe; =rsta'nd, *m.* *Jäg.* stanowisko zwierzyny zimowe; =rstu'be, *f.* pokój zimowy; =rta'g, *m.* dzień zimowy; **Wi'nterung**, *f.* zimowanie (np. roślin); ozimina; =rvei'lchen, *n.* *Ng.* zimowy fiołek; =rvo'rrath, *m.* zapas zimowy (t. j. na zimę); =rwe'ste, *f.* kamizola zimowa; =rwe'tter, *n.* *Ntl.* czas zimowy; powietrze zimowe; =rwoh'nung, *f.* mieszkanie zimowe; =rzei'chen, *n.* *pl.* znaki zbliżającego się zimna; =rzei't, *f.* pora zimowa; czas zimowy.

Wi'nzer, *m.* winiarz, winarz; winogrodnik, winnicznik; winobraniec; =nzer=, =nzers=, *a.* winogrodniczy; winogrodzki; winiarski; =rin, *f.* winogrodniczka; =r=lie'd, *n.* pieśń winobrańców.

Wi'nzig, *a.* malutki; szczupły; =gkeit, *f.* maluczkość, maluchność.

Wi'pfel, *m.* wierzchołek (drzewa); * szczyt.

Wi'ppe, *f.*, s. Ki'ppe; estrapada (rodzaj); *Gymn.* zginanie i prostowanie; **Wi'ppen**, *vn.* (h.) u. *va.*, s. Ki'ppen; (sich) chuśtać się na desce; **Wi'pper** ꝛc., s. Ki'pper ꝛc.; =galgen, *m.* szubienica na prędce; =wagen, *m.* *Bw.* wywroty. [łap! i już miał.

Wipps, *int.* łap! —! hatte er es weg!

Wir, *pron.* my; — selbst my sami.

Wi'rbel, *m.* (na głowie) czub; chochoł; kołek (u skrzypców itd., u kurka); zakładka (obracająca się) u okna; kłąb (dymu); —, *pl.* *Zk.* kręgi; pacierze; wir (wody, wiatru); * odmęt (zatrudnień); nawał (interesów); zawrot (głowy); (des Trommlers) werbel; den — schlagen, *Kw.* werbel bić; **Wi'rbel**=, *a.* *Zk.* pacierzowy; =lbei'n, *n* kość pacierzowa; =rbelig, *a.* wirowaty; =llo's, *a.* *Ng.* *Zk.* niegrzbietny; =rbeln, *vn.* (h.) kręcić się w koło; der Kopf =lt mir, * w głowie mi się kręci, obraca; die Lerche wirbelt in den Lüften, * skowronek głosem bębni w powietrzu; —, *n.* kręcenie się w koło; obracanie się wirem; =lrau'ch, *m.* dym kłębami się snujący, wirem się obracający; =l=wi'nd, *m.* wir w powietrzu; kręty wiatr; wicher wirowy.

Wi'rkbar, *a.* dający się uskutecznić; =k=brett, *n.* (beim Bäcker) stolnica; deska do zarabiania ciasta; =keisen, *n.* rzezak; strug kowalski do wystrugania kopyta.

Wi'rken, *vn.* (h.) skutkować; działać; wpływać; mieć wpływ; =nde Ursache, *Philos.* przyczyna działająca; —, *va.* dziać, tkać (płótno), na warsztacie robić (pończochy, kobierce); gewirkte Strümpfe pończochy warsztacikową robotą; (Teig) ciasto wygniatać; zdziałać co, zrobić, uczynić; —, *n.* sprawowanie, skutkowanie; wirkend dzielny; skuteczny.

Wi'rklich, *a.* istotny, prawdziwy; aktualny; —, *ad.* istotnie; rzeczywiście; prawdziwie; wirklich? istotnie? do prawdy? ja, — tak w istocie; tak w saméj rzeczy; =chkeit, *f.* istność; rzeczywistość; =kmesser, *n.* dracz; =ksam, *a.* skuteczny na co (gegen etw.); —, *ad.* skutecznie; =mkeit, *f.* skuteczność.

Wi'rkstuhl, *m.* warsztat tkacki.

Wi'rkung, *f.* skutek; działanie; seine — verfehlen nie mieć pożądanego skutku; =ngskrei's, *m.* obręb działania; zakres czynności; pole działania; =ngslo's, *a.* bezskuteczny; nie skutkujący; bez skutku; =kursache, *f.* przyczyna działająca.

Wi'rre, *a.*: Jmdn. — u. irre machen pobałamucić kogo i w błąd wprowadzić; **Wi'rren**, *f.* *pl.* gmatwaniny; zabałamucenia; —, *va.* poczuchrać, potargać co (włosy, itd.); * zagmatwać; =rrgeist, *m.* duch zamięszania; =rrkopf, *m.* pomięszana głowa; =rrseide, *f.* jedwab' potargany; =rrstroh, *n.* *Ldw.* targanka (słoma); barłog; =rrung, s. Verwi'rrung; =rrwarr, *m.* zamięszanie; zabałamucenie; nieład; gmatwanina. [sta kędzierzawa.

Wi'rsing, *m.* *Ng.* *Kk.* (Welschkohl) kapu-

Wirth, *m.* gospodarz; =thbar, *a.* mieszkalny; **Wi'rthen**, s. Bewi'rthen; =thin, *f.* gospodyni; gosposia; =thlich, *a.* gospodarny (człowiek); =chkeit, *f.* gospodarność; **Wi'rthschaft**, *f.* gospodarstwo; (treiben) gospodarstwo prowadzić; das ist eine —! a to mi dopiero porządek! =th=schaften, *vn.* (h.) gospodarować; =fter, *m.* gospodarz; =terin, *f.* gospodyni; =ft=lich, *a.* gospodarski; gospodarny; =lich=keit, *f.* gospodarność; =tsbea'mter, *m.* urzędnik (zarządu) gospodarstwa; =tsbe=trieb, *m.* *Ldw.* prowadzenie gospodarstwa; =tsgebäu'de, *n.* budynek gospodarski; =tshau's, *n.* gospoda; austerja; =tslehre, *f.* ekonomja; =thstisch, *m.* (Table d'Hôte) stół gospodarski (w traktjerniach).

Wi'sant, **Wi'sent**, *m.* *Ng.* wół dziki.

Wisch, *m.* ściérka; wiecheć; piśmidło; **Wi'schen**, *vn.* (s.), s. Entwi'schen; —, *va.* trzéć (dla oczyszczenia); gewischt otarty, obtarty; —, *n.* wycieranie, ocieranie, obtarcie; =scher, *m.* narzędzie do wycie-

rania, pocierania; er bekam einen —, *burę złapał; **Wischiwa'schi**, *n. indecl.* gadanina bez ładu; **-schlappen**, *m.*, **-schtuch**, *n.* ścierka; **-schpapie'r**, *n.* papier do ścierania; **-schwasch**, s. Wischiwa'schi.

Wi'smuth, *m. Bw.* bizmut; **-thblu'me**, *f.* pstrokrusz.

Wi'spel, *m. Ldw.* wispel.

Wi'speln, **-spern**, *vn.* (h.) szeptać.

Wi'ßbar, *a.* dostępny, mogący być wiedzianym; **-ßbegie'r**, **-gie'rde**, *f.* ciekawość; chęć wiedzenia; **Wi'ßbegie'rig**, *a.* ciekawy.

Wi'ssen, *vn.* u. *va. irr.* (h.) wiedzieć; so viel ich weiß o ile wiem; man muß — ꝛc. trzeba wiedzieć że; weiß ich's? albo ja wiem? Jmdm. zu — thun zawiadomić kogo o czém; donieść mu co; (er will) utrzymuje, że wie, że ma wiadomości; (um etw.) wiedzieć o czém (tajemném); (verstehen) umieć; (kennen) znać; (können) módz; (wollen) chcieć, żądać, kazać, aby itd.; (sich viel mit etw.), *za wiele sobie co uważać; mieć sobie co za rzecz wielką; —, *n.* wiadomość; wiedzenie; meines -ns o ile ja wiem; nach bestem — u. Gewissen handeln podług najlepszéj wiedzy i sumienia się sprawować; mit — u. Willen z wiedzą i wolą; ohne mein — bez mojéj wiedzy; wissend znający, wiedzący; **-ssenschaft**, *f.* wiadomość; umiejętność; nauka; **-nscha'fter**, *m.* człowiek naukowy, naukami się trudniący; **-nscha'ftler**, *m. iron.* niby literat; kawałek literata; **-nscha'ftlich**, *a.* naukowy; etwas — behandeln naukowo rzecz traktować; **-lichkeit**, *f.* naukowość; **-ftsei'fer**, *m.* zapał naukowy; **-nsdrang**, *m.* pragnienie uczenia się; **-nslu'st**, s. Wi'ßbegie'r; **-nswe'rth**, **-nswü'rdig**, *a.* godzien wiedzenia; **Wi'ssentlich**, *a.* wiadomy, z wiadomością uczyniony, popełniony; świadomy; —, *ad.* wiadomie, wiedząc, z wiadomością.

Wi'sser, *m.* wiedzący; **-rei'**, *f.* wiedztwo.

Wi'ßmuth, s. Wi'smuth.

Wi'ttern, *va.* (riechen, spüren) wietrzéć, czuć, przeczuwać; wąchać; zwęszyć; —, *vn.* (h.) (donnern) grzmiéć; **-rung**, *f.* zapach, węch, nos; wiatr zalatywający; *Ntl.* (Wetterbeschaffenheit) powietrze, pogoda; pora czasu; **-ngsbeo'bachter**, *m.* meteorolog; **-ngsleh're**, *f.* meteorologja; die — betreffend moteorologiczny.

Wi'ttfrau, **Wi'ttwe**, *f.* wdowa; **-tthum**, *n.* oprawa wdowia dożywotném lub dziedzicznem prawem według zmowin na wdowe spadająca. [ßen ꝛc.) wicina.

Wi'ttinne, *f. Sw.* (Flußschiff in Ostpreu-

Wi'ttmann, *m.* wdowiec; **Wi'ttwe**, *f.* wdowa; **-ttwen-**, *a.* wdowi; **-ngeha'lt**, *m.* wdowia pensja; **-njah'r**, *n.* wdowi rok; **-nka'sse**, *f.* kasa wdowia od. wdów; **-nsi'tz**, *m.* wdowie pomieszkanie; **-nsta'nd**, *m.* wdowieństwo; wdowstwo; **-ttwer**, *m.* wdowiec.

Witz, *m.* dowcip; **-zelei'**, *f.* wyrywanie się z dowcipkiem; **Wi'tzeln**, *vn.* (h.) dowcipkować; **-tzig**, *a.* dowcipny; **-tzigen**, *va.* zaostrzać czyj rozum; **-tzling**, *m.* dowcipnik; mędrek; dowcipniś.

Wo, *ad.* gdzie; von —? zkąd? ach —! ale, gdzie tam! kiedy; ich nehme es, — ich es finde biorę gdzie co znajdę; **Wobei'**, *ad.* przy czém.

Wo'che, *f.* tydzień; (künftige) na przyszły tygodzień; in zwei -en za dwa tygodnie; **Wo'chen**, *pl.* połóg; die — halten odbywać połóg; in den — liegen leżéć połogiem; in die — kommen zlegnąć; **-chen-**, *a.* tygodniowy; połogowy; **-nbesu'ch**, *m.* odwiedziny położnicy; **-nbe'tt**, *n.* łóżko położne; * połóg; in's — kommen zlegnąć; **-nbe'tterin**, *f.* położnica; **-tts-Kosten**, *f. pl.* koszta połogowe; **-nbla'tt**, *n. Litt.* tygodnik; pismo tygodniowe; **-nfie'ber**, *n. Hlk.* gorączka połogowa; **-nge'ld**, *n.* tygodniowe; **-nki'nd**, *n.* dziecko (ledwo) kilka tygodni mające; **-nklei'd**, *n.* suknia powszednia; **-nloh'n**, *n.* tygodniowe; **-nma'rkt**, *m.* targ tygodniowy; **-nschri'ft**, *f.* tygodnik; **-nstu'be**, *f.* pokój połogowy; **-nta'g**, *m.* dzień w tygodniu; dzień powszedny; **-gsa'rbeit**, *f.* robota zwyczajna; **-gsdie'nst**, *m.* służba w dni powszednie; **Wö'chentlich**, *a.* tygodniowy; —, *ad.* tygodniowo; **-nvisi'te**, s. Wo'chenbesu'ch; **-nwei'se**, *ad.* co tydzień; **Wö'chner**, *m.* ten, którego jest tydzień; **-rin**, *f.* położnica; **-rinnen-**, *a.* położniczy, położny.

Wo'cken, s. Ro'cken.

Wodu'rch? *ad.* przez co? jak? jakim sposobem? **-fe'rn**, *conj.* jeżeli tylko; (nicht) jeżeli tylko nie; **Wofü'r?** *ad.* za co? dla czego?

Wo'ge, *f.* fala, wał; bałwan.

Wogege'n? *ad.* na co? przeciw czemu? wogegen przeciw temu; nawzajem; zaczém; za to; za co.

Wo'gen, *vn.* (h.) kołysać się, burzyć się (jak bałwany na morzu, tłum ludu); —, *va.* kołysać (bałwany); **Wo'gen-**, *a.*, s. We'llen-; **-nfö'rmig**, **Wo'gig**, *a.* wały rzucający; burzliwy, bałwanisty; wzburzony (o morzu).

Wohe'r? *ad.* zkąd? z jakiego miejsca? — bist du? zkądżeś ty? anders — zkąd inąd; — nur, — immer zkądkolwiek bądź; **Wo'hin?** *ad.* dokąd? anders — dokąd inąd; gdzie indziéj; **-hi'nter?** *ad.* za czém?

Wohl, *a.* zdrów; lebe —, gehabe dich —! bądź zdrów! schlafe —! śpij zdrów! dobra noc! (er befindet sich) dobrze się ma (pod względem zdrowia); (mir ist nicht) nie dobrze mi; ganz —! sehr —! bardzo do-

brze! es ist — wahr, aber ꝛc. prawdać to jest, ale itd.; ich habe es ihm — hundertmal gesagt jużem mu to może sto razy (ze sto razy) powiedział; siehst du —? a widzisz? — ihm, daß ꝛc. szczęśliwy, że itd.; — mir to moje szczęście; to szczęście dla mnie; du bist — daran dobrze ci z tém; to dobrze dla ciebie; ja — a tak; tak jest; recht —, ganz — rozumiem; wiem; tak; will ich — od. übel, *rad nie rad; cóż mam robić!

Wohl, *n.* dobro; (allgemeine) dobro powszechne; **-lachtbar**, *a.* wielce szanowny; **Wohla'n!** *int.* daléj! no daléj! nuż tedy! no dobrze! dobrze tedy! **-lanständig**, *a.* przystojny; przyzwoity; **-gkeit**, *f.* przyzwoitość; **-lau'f**, *int.*, s. Wohla'n; —, *ad.* (sein) dobrże się miéć; być zdrowym; **-lbeda'cht**, *a.* dobrze rozważony; **-lbedä'chtig**, *a.* dobrze zastanawiający się; **—**, *ad.* z dobrą rozwagą; z zastanowieniem; **-lbefinden**, *n.* zdrowie; **-lbeha'gen**, *n.* przyjemne uczucie (w ciele); rozkosz; **-lbeha'lten**, *a.* dobrze utrzymany; zdrów; cały; **-lbelei'bt**, *a.* ciałowity; dobréj tuszy; otyły; **-theit**, *f.* ciałowitość; **-lbere'chnet**, *a.* dobrze obrachowany; **-lbere'dt**, *a.* wymowny; **-dtsamkeit**, *f.* krasomostwo; piękna wymowa; **-lbeschaffen**, *a.* w dobrym stanie będący; **-lbetagt**, *a.* dobrze podeszły; **-ledel**, *a.* sławny (jako tytuł); **Woh'lehrwürdig**, s. Ho'chehrwürdig; **-lerfahren**, *a.* biegły; doświadczony; **-lerge'hen**, *n.* dobre powodzenie; **-lerha'lten**, *a.* dobrze zachowany; **Woh'lerwo'gen**, *a.* dobrze rozważony.

Woh'lerzo'gen, *a.* dobrze wychowany; **-lfahrt**, *f.* pomyślność; dobry byt; powodzenie; **-tsau'sschuß**, *m. Stw.* rada publicznego dobra; **-lfeil**, *a.* tani; —, *ad.* tanio; — werden tanieć; taniém być; **-lfeilheit**, *f.* taniość, tanność; **-lgea'rtet**, *a.* obyczajny; **-lgebau't**, *a.* dobrze wybudowany (dom); kształtnie zbudowany, przystojny (człowiek); **-lgebi'ldet**, *a.* dobrze ukształcony; **-lgebo'ren**, *a.* wielmożny (jako tytul); Euer -ren, Ew. -ren Wielmożny WCPan Dobrodziéj; **-lgefa'llen**, *n.* upodobanie; (finden) upodobanie miéć w czém; **-lgefä'llig**, *a.* upodobany; podobający się; **-lgehen**, *vn. irr.* (s.) dobrze się miéć; **-lgeli'ngen**, *vn. irr.* (s.) poszczęścić się; powodzić się dobrze; **-lgemei'nt**, *a.* życzliwy; **-lgemu'th**, *a.* wesołéj, dobréj myśli; wesoły; **-lgenäh'rt**, *a.* opasły; **-lgenei'gt**, *a.* przychylny (komu); **-gtheit**, *f.* życzliwość; przychylność; **-lgeo'rdnet**, *a.* dobrze urządzony; **-lgera'then**, *vn. irr.* (s.) dobrze się udać; pójść po myśli; odpowiedziéć oczekiwaniu; —, *a.* dobry; wohlgerathene Ernte, *Ldw.* żniwo obfite; **-lgeru'ch**, *m.* woń; pachnidło; **-lgeschma'ck**, *m.* przyjemny, miły smak; **-lgesi'nnt**, *a.*, s. Gu'tgesi'nnt; **-lgesi'ttet**, *a.* obyczajny; **-lgesta'lt**, *f.* kształtność; **-sta'ltet**, *a.* kształtny; **-lgetha'n**, *a.* dobrze zrobiony; **-lgewo'gen**, *a.* życzliwy; łaskawy; **-nheit**, *f.* życzliwość; **-lgezo'gen**, *a.* dobrze wychowany; **-lhabend**, **-lhäbig**, *a.* majętny; **-nheit**, *f.* majętność; zamożność: **-lklang**, *m.* miły dźwięk; harmonia; **-lklingend**, *a.* mile brzmiący; **-llaut**, *m.* przyjemne brzmienie; melodja; **-llautend**, **-llautig**, *a.* melodyjny; **-lleben**, *n.* dobre życie; **-nheit**, *f.* upodobanie w dobrém życiu; **-llöblich**, *a.* sławetny; **-lmei'nend**, *a.*, s. Woh'lgemei'nt; **-nung**, *f.* przychylność; **Woh'lriechend**, *a.* wonny; pachnący; **-lschmeckend**, *a.* smaczny; smakowity; przesmaczny; **-lschmecker**, *m.* smakosz; **-lsein**, *n.* (dobre) zdrowie; auf Jmds. — trinken pić czyje zdrowie; Ihr —! zdrowie Pańskie! **-lstand**, *m* dobry byt; przyzwoitość; **-lthat**, *f.* dobrodziejstwo; **-lthäter**, *m.* dobroczyńca; **-rin**, *f.* dobrodziejka; **-lthätig**, *a.* dobroczynny; **-gkeit**, *f.* dobroczynność; **-tsa'nstalt**, *f.* zakład dobroczynny; **-tsverei'n**, *m.* towarzystwo dobroczynności; **-lthuend**, *a.* mile czyniący oder sprawujący wrażenie; **-lthun**, *vn. irr.* (h.) dobrze czynić; **-ltönend**, *a.* mile brzmiący, dźwięczny; **-lverdie'nt**, *a.* wielce zasłużony; **-lverha'lten**, *n.* dobre zachowanie się; **-lverlei'**, *n. Ng.* pomornik; trank górny; **-lversta'nden**, *a.* dobrze zrozumiany; —, *ad.* rozumie się; **-lverwahrt**, *a.* dobrze zachowany; **-lweise**, *a.* wysoce mądry (jako tytuł); **-lweislich**, *a.* bardzo mądrze; **-lwollen**, *vn. irr.* (h.) sprzyjac komu; życzliwym być komu; —, *n.* życzliwość; sprzyjanie; przychylność; **Woh'lwollend**, *a.* przychylny; życzliwy.

Woh'nbar, *a.* mieszkalny; **Woh'nen**, *vn.* (h.) mieszkać; **-ngebäu'de**, *n.* budynek mieszkalny; **Wohn- u. Wi'rthschafts-Gebäu'de**, *n. pl. Ldw.* budynki mieszkalne i gospodarskie; **-nhaft**, *a.* zamieszkały gdzie; mieszkalny; **-nhaus**, *n.* dom (do mieszkania); **-nort**, *m.* miejsce mieszkania, pobytu; **-npartei'**, *f.* najemcy; komorniki; **-nsitz**, *m.* siedziba; siedlisko; **-nstätte**, *f.* sadyba; **-nstube**, *f.* izba mieszkalna; **-nung**, *f.* pomieszkanie; przybytek; **-ngskü'ndigung**, *f.* wypowiedzenie mieszkania; **-ngslo's**, *a.* nie mający od. bez mieszkania; **-ngsverä'nderung**, *f.* przesiedlenie.

Wojt, *m.* wójt; **Wo'jtamt**, *n.* wojtowstwo.

Woi'wod, *m. Stw. Kw.* wojewoda; **-wodschaft**, *f* województwo; **-dschafts-**, *a.* wojewodzki.

Wol, s. Wohl.

Wö'lbbogen, *m. Bk.* łuk sklepienie stanowiący; **Wö'lben**, *va.* sklepić co, skle-

pienie dawać; (sich) w kształcie sklepienia porastać; -lbung, *f.* sklepienie.

Wolf, *m. Ng.* wilk (zwierz); sich einen — reiten obetrzéć się na koniu; *Mech.* wilk, skrzynia z hakami wewnątrz do czuchrania wełny za pomocą walca; **Wolf-**, **Wolfs-**, *a. Ng.* wilczy; -**fbeere**, f. Wo'lfskirsche; -**fbeißig**, *a.* ukaszony od wilka; **Wö'lfchen**, *n. dim.* wilczek; **Wo'lfen**, *vn.* (h.) *Jäg.* oszczenić się (o wilczycy); wilczęta porodzić; -**ffang**, *m. Jäg.* połów wilków; **Wo'lfgarn**, *n.* sieć na wilki; -**fgrube**, -**fgruft**, *f.* wilcza nora; -**fhetze**, *f.* szczuwanie wilków; **Wö'lfisch**, *a.* wilczy; **Wo'lfjagd**, -**fsjagd**, *f.* polowanie na wilki; -**fkirsche**, *f. Ng.* pokrzyk; wilcze jagody; -**fmensch**, *m. Myth.* wilczy człowiek; wilkołak; **Wo'lfnetz**, *n.* sieć na wilki.

Wo'lfram, *m. Ng. Bw.* wolfram (kruszec).

Wolfs-, *a. Ng.* wilczy; -**lfsdickicht**, *n.* wilczyniec; -**fseisen**, *n.*, -**fsfalle**, *f. Jäg.* żelazko od. samolówka na wilki; -**fsgrau**, *a.* wilczaty; **Wo'lfsgrube**, *f.* wilczy dół, wnik; -**fshund**, *m.* pies na wilki; -**fshunger**, *m.* głód wilczy; -**fsjagd**, *f.* polowanie na wilki; -**fskirsche**, f. Wo'lfsbeere; -**fsmagen**, *m.* wilczy żołądek; -**fsmilchschwä'rmer**, *m. Ng.* wilczomlekowiec; **Wo'lfspelz**, *m.* wilczura; wilcza skóra; -**fssprung**, *m. Gymn.* skok wilczy; -**fswurz**, *f. Ng.* tojad; -**fszahn**, *m.* ząb wilczy.

Wolhy'nien, *n. Geog.* Wołyń; -**lhy'nier**, *m.* Wołyniak; -**lhy'nierin**, Wołynianka; -**nisch**, *a.* Wołyński.

Wö'lkchen, *n. dim.* obłoczek, chmurka; **Wo'lke**, *f. Ntl.* obłok; chmura; tuman; bis in die -en pod obłoki; aus den -en fallen, *spaść z obłoków; **Wo'lken-**, *a.* obłoczny; **Wö'lken**, *va.* zachmurzyć; (sich) zachmurzać się; **Wo'lkena'n**, -**nau'f**, *ad.* ku chmurom; -**na'rtig**, *a.* chmurzysty; -**lkenbah'n**, *f.* droga, którą przebiegają chmury; -**nbe'rg**, *m.*, -**ngebi'rge**, *n.* góra obłoczna; -**nbru'ch**, *m. Ntl.* ulewa; *przewał; upust, deszcz nawalny; zerwanie chmury; -**cha'rtig**, -**chäh'nlich**, *a.* przewalny; -**nflu'g**, *m.* przelot chmur; -**ngebi'rge**, f. Wo'lkenbe'rg; -**ngesta'lt**, *f.* postać obłoczna, postać chmur; -**nhi'mmel**, *m.* obłokowe niebo; obłoki; -**nlee'r**, -**nlo's**, *a.* bez chmury, pogodny; -**lkenma'sse**, *f.* masa chmur; -**nmee'r**, *n.* morze chmur; -**nne'bel**, *m. Ntl.* mgła obłoczna; -**lkenwei't**, *a.* tak daleko jak chmury; **Wo'lkicht**, *a.* chmurzysty, obłokowaty; -**lkig**, *a.* obłoczny, pochmurny, zachmurzony.

Woll-, *a.* wełniany; -**lläh'nlich**, -**llartig**, *a.* wełniasty; do wełny podobny; -**llarbeit**, *f.* robota wełniana; wyrób wełnian'; -**llarbeiter**, *m.* rękodzielnik wyrobów wełnianych; -**llberei'ter**, *m.* przyprawiacz wełny; -**tung**, *f.* przyprawa wełny; -**llblume**, *f. Ng.* wełnica; **Wo'lle**, *f.* wełna; in der — sitzen, *pływać jak pączek w maśle; viel Geschrei u. wenig —, *postawy dosyć, a wątku mało; **Wo'llen**, *a.* wełniany; -nes Garn włóczka; -ner Zeuch, *W.* wełnianka.

Wo'llen, *vn. irr.* (h.) chcieć; ich mag sagen, was ich will, *choćbym nie wiem co powiedział; lieber — woléć; (Jmdm. übel) niesprzyjać komu; — Sie wohl die Güte haben mir zu sagen &c.? nie byłbyś Pan łaskaw powiedziéć mi itd.? will er fort! pójdziesz mi ztąd! dem sei wie ihm wolle, *niech będzie jak chce od. co chce; —, *n.* chcenie.

Wo'llenklei'd, *n.* wełnianka; -**nzeu'ch**, *m. W.* materja wełniana; -**llfabri'k**, *f.* fabryka wyrobów wełnianych; -**llfärber**, *m.* farbierz wełnianéj materji; -**llflocke**, *f.* osmyk wełniany; -**llhandel**, *m.* handel wełną; -**llhändler**, *m.* kupiec wełną handlujący; handlerz wełny; **Wo'llicht**, *a.* wełniasty; -**llig**, *a.* wełną pokryty, obrosły; -**llkamm**, *m.* grzebień do czesania wełny; -**anstalt**, -**fabri'k**, *f.* gręplarnia; -**llkämmer**, *m.* gręplarz; wybijacz wełny; -**llkrämpel**, *f.* gręplа do wełny; -**llkrämpler**, *m.* gręplarz wełny; -**llkratze**, *f.* kracki od. grzebień do wełny; -**llmarkt**, *m.* targ na wełnę; -**llreich**, *a.* obfitujący w wełnę; -**llsack**, *m.* wór wełny od. na wełnę; wańtuch; **Wo'llschur**, *f.* strzyż wełny; -**llspinnen**, *n.* przędzenie wełny; -**llspinner**, *m.* przędzarz wełny; -**rei'**, *f.* przędzalnia wełny; -**rin**, *f.* prządka wełny.

Wo'llust, *f.* roskosz; in — versinken zatopić się, utonąć w roskoszach; -**stbe'cher**, *m.* *kielich roskoszy; -**stdie'ner**, *m.* roskosznik; **Wo'llüstig**, *a.* lubieżny; -**llüstling**, *m.* lubieżnik; -**llusttru'nken**, *a.* upojony roskoszą.

Wo'llvieh, *n.* bydlęta wełniste; -**llwäsche**, *f.* pranie wełny; -**llwäscher**, *m.* pracz wełny; -**llweber**, *m.* tkacz wełniane materje robiący.

Womi't, *ad.* czém; którym, którą, którém; -**nach**, *ad.* o co; po co; -**ne'ben?** *ad.* przy czém?

Wo'nne, *f.* roskosz; * słodycz; ach, welche —! ach, co za rozkosz! **Wo'nne-**, *a.* roskoszny; -**negefüh'l**, *n.* rozkoszne uczucie; -**nemo'nat**, *m.* Maj; -**netru'nken**, *a.* upojony roskoszą, radością; **Wo'nnig**, *a.* rozkoszny.

Wo'ran? *ad.* na czém? w czém? po czém? — ist er gestorben? na co umarł? na którym, na którą; -**rau'f?** *ad.* na co? na czém? na który? na którym? na którą? — bezieht sich das? do czego się to odnosi, ściąga? -**rau's?** *ad.* zkąd? z czego? z

którego? z któréj? **Worei'n?** *ad.* w co? dokąd? w którym? w którą?

Wo'rgen (sich), *vr.* (h.) § (sich würgen) [krztusić się.

Worna'ch, s. Wona'ch.

Wort, *n.* słowo; wyraz; das sind leere =e to próżne słowa; das — Gottes predigen, *Kg.* opowiadać słowo boże; er will es nicht — haben, *nie chce tego przyznać; von — zu — od słowa do słowa; słowo w słowo; Jmdm. gute =e geben, *dać komu dobre słowo; für Geld u. gute =e, *z grzeczności i za wynagrodzeniem; kein — mehr! ani słowa więcéj! das — nehmen, *przemówić; zacząć mówić; ich weiß kein — davon nie słyszałem o tém ani słowa; nic o tém nie wiem; (Versicherung, Zusicherung, Versprechen) przyrzeczenie; zaręczenie; gieb mir dein — darauf! daj mi słowo na to! sein — halten, brechen, zurücknehmen dotrzymać słowo; złamać, cofnąć je; kogo trzymać; auf's —! na słowo! **Wort=**, *a.* słowny; wyrazowy; **=tableitung**, *f. Spl.* derywacja, wyprowadzenie wyrazu; **=tanmerkung**, *f. Litt.* uwaga słowna; **=tarm**, *a.* ubogi w wyrazy; **=taufwand**, *m.* szafowanie wyrazami; **=tausleger**, *m.* wyjaśniacz wyrazów; **=tauslegung**, *f.* tłumaczenie wyrazów; **=tbildung**, *f. Spl.* słoworód; tworzenie (się) wyrazów; **=tbruch**, *m.* złamanie słowa; **=tbrüchig**, *a.* nie dotrzymujący słowa; niesłowny; **Wö'rtchen**, *n. dim.* słówka; **=rterbu'ch**, *n. Litt.* słownik; **=rterbu'ch=**, **=chs=**, *a.* słownikowy; **=rbüchlein**, *n. dim.* słowniczek; **=chfo'rm**, *f.* format słownikowy; **=rkram**, s. Wo'rtkram; **Wo'rtfall**, *m. Spl.* przypadek; **=tfamilie**, *f. Spl.* zbiór wyrazów z jednego źrzódła pochodzących; **=tfechter**, *m.* lubiący walczyć słowami; **=rei'**, *f.* szermowanie słowami; **=rtfolge**, *f. Spl.* następstwo wyrazów; **=tforscher**, *m.* etymolog; badacz wyrazów; **=tschung**, *f.* etymologja; **Wo'rtfügung**, *f. Spl.* (Syntax) składnia; **=tführer**, *m.* mówca; **=tfülle**, *f.* obfitość wyrazów; **=tgebrau'ch**, *m.* użycie wyrazu; **=tgefe'cht**, *n.* walka na słowa; **=tgeleh'rsamkeit**, *f.* uczoność na wyrazach się zasadzająca; **=tgeprä'nge**, *n.* popywanie się s pięknemi słowami; **=tgrübelei'**, *f.* szperanina wyrazów; **=tgrübler**, *m.* szperacz wyrazów; **=thalten**, *n.* dotrzymanie słowa; **=thalter**, *m.* parolista; **=theld**, *m. iron.* bohatér gębowy; **Wo'rtkampf**, *m.* spór o wyrazy; spór słowami wiedziony; **=tkarg**, *a.* skąpy w słowa; nie lubiący mówić; **=rgheit**, *f.* małomówność; **=rtklang**, *m.* brzmienie wyrazu od. wyrazów; **=tklauber**, *m.* dłubacz wyrazów; **=rei'**, *f.* dłubanina wyrazów; **=tkram**, *m.* próżna gadanina; popisywanie się ze słowami; **=tkrämer**, *m. iron.* gaduła; **=rei'**, *f.* gadulstwo; **=tkrieg**, *m.* wojna na słowa; zacięta sprzeczka; **=tkritik**, *f.* krytyka wyrazowa; **=tkürze**, *f.* ścisłość określenia lub wyrażenia; **=tlaut**, *m.* (des Gesetzes) brzmienie ustawy; **Wö'rtlich**, *a.* na słowach się zasadzający; dosłowny; **=tlos**, *a.* bezsłowny; **=tmacher**, *m.* słowotwórca; **=rei'**, *f.* słowotwórstwo; **=tmenger**, *m.* ten co obce wyrazy miesza do swojéj mowy; **=rei'**, *f.* mięszanina słów; **=trätsel**, *n.* zagadka wyrazowa; **=tregi'ster**, *n.* spis wyrazów; **=treich**, *a.* obfity w wyrazy; **=chthum**, *m.* bogactwo pod względem wyrazów; **=rtschmuck**, *m.* ozdoba wyrazów; **=tschwall**, *m.* nawał wyrazów; **=tspiel**, *n.* igraszka słów; **=lerei'**, *f.* igranie ze słowami; **=tstellung**, *f. Spl.* słowoszyk; układ wyrazów; **=tstreit**, *m.* sprzeczka; spór słowami wiedziony; **=tstrom**, *m.* potok wyrazów; **=tungeheuer**, *n.* *dziwoląg, wyraz dziwacznie utworzony; **=tverbi'ndung**, *f. Spl.* połączenie, związek wyrazów; **=tverse'tzung**, *f.* przekład wyrazów; przekładnia; **=tversta'nd**, *m.* znaczenie słowne; **=tverwe'chslung**, *f.* przemiana wyrazów; **Wo'rtvorrath**, *m.* zapas słów; **=twechsel**, *m.* rozmowa; sprzeczka; **=tzank**, **=tzwist**, *m.* kłótnia o słowa.

Worü'ber? *ad.* nad czém? o czém?

Woru'm, s: Weshalb, Weswe'gen; **Woru'nter?** *ad.* pod czém? pod którym; pod którą; pod którém; **=se'lbst**, *ad.* gdzie;

Wovo'n? *ad.* o czém? — o którym; o którą; o którém; **=wi'der**, s. Woge'gen.

Wozu'? *ad.* do czego? na co? — do którego; do któréj.

Wrack, *n. Sw.* szczątki rozbitego statku.

Wu'cher, *m.*, **=rei'**, *f.* lichwa; lichwiarstwo; (treiben) lichwiarstwem się bawić oder trudnić; **Wu'cher=**, *a.* lichwiarski; **=rei'**, s. Wu'cher; **=cherer**, *m.* lichwiarz; **=rgei'st**, *m.* duch lichwiarski; **=rgese'tz**, *n. Stw.* prawo o lichwie oder lichwowe; **=rha'ndel**, *m.* handel lichwiarski; **=risch**, **=rlich**, *a.* lichwiarski; —, *ad.* po lichwiarsku; **=rju'de**, *m.* żyd lichwą się trudniący; **Wu'chern**, *vn.* (h.) zbytnie się krzewić (jak ziele); lichwą się bawić; (mit seinem Pfunde), *talentów swoich używać na powszechne dobro; **=rzi'ns**, *m.* procent lichwiarski.

Wuchs, *m.* wzrost; (von schönem) pięknego wzrostu; das ist mein dreijähriger —, *Gtn.* tyle mi urosło w trzech latach.

Wucht, *f.* ciężar; **=chten**, *vn.* (h.) ciążyć; ciężkim być; —, *va.* podważać co (kamienie drągiem); **=chtig**, s. Schwer.

Wüh'len, *va.* (h.) u. *va.* ryć co; (Loch in die Erde) wyryć dziurę w ziemi; (in den Büchern), *gmérać, bobrować w książkach; —, *n.* rycie; pyskanie, grzebanie, kopanie, sko pywanie; **=lend**, *ppr.*, **=der**, *a.* ryjący; pyskający; kopający, skopu-

jący; **=h'ler,** *m.*, *s. Au'fhetzer; **=lerei',** *f.*, **Wüh'len,** *n.*, *s. Au'fhetzung; **=lerisch,** *a.* *poduszczający, buntujący; **=lhuber,** *m.* *iron.* s. Au'fhetzer; **=lmaus,** *f.* *Ng.* leming.

Wuhne, *f.* przerębla, eine — hauen przeręblę zrobić.

Wulst, *f.* nabrzmiałość; wypukłość; nadętość; (Haare) pukiel (włosów); **=lstig,** *a.* nabrzmiały; buchasty.

Wund, *a.* ranny; zraniony; (schlagen) uderzyć kogo i zranić; sich — reiben zetrzéć sobie skórę aż do krwi; **=darznei',** *f.* lekarstwo na rany; **=nei'kunst,** *f.* sztuka leczenia ran; **=nei'lehre, =nei'wissenschaft,** *f.* chirurgja; nauka chirurgji; **=därztlich,** *a.* chirurgiczny; **=dba'lsam,** *m.* balzam na rany; **Wu'nde,** *f.* rana; eine — schlagen ranę komu zadać; eine — verbinden zawiązać ranę; opatrzyć ranę; **=deisen,** *n.* *Hlk.* sonda; szukadło; **=nden=,** *a.* ranny; **=nvo'll,** *a.* pełen ran.

Wu'nder, *n.* cud; (thun, wirken) cuda robić, czynić; er hat — gethan cudów dokazał; (es ist ein) to cud; — dziw; dziwne; du sollst — sehen, *dziwy zobaczysz; was —, daß ꝛc. cóż dziwnego, że itd.; (es nimmt mich), *dziwno mi; **Wu'nder=,** *a.* cudowny; **=rarznei',** *f.* cudowne lekarstwo; **=rba'lsam,** *m.* balsam cudowny; **=rba'r, =rba'rlich,** *a.* cudowny; dziwny; **=rbarkeit,** *f.* dziwność; **=rbau',** *m.* *dziwna budowa; **=rbau'm,** *m.* *Ng.* rącznik; kleszczowina; **=rbi'ld,** *n.* obraz cudowny; **=rblu'me,** *f.* *Ng.* dziwaczek; cudaczek; **=rcu'r,** *f* cudowne leczenie; **=rdi'ng,** *n.* dziwna rzecz; **=rdi'nge,** *pl.* dziwy; **=rerschei'nung,** *f.* dziwne zjawisko; **=rga'be,** *f.* dar czynienia cudów; dar nadzwyczajny; talent cudowny; **=rgeschi'chte,** *f.* historja o cudzie; dziwna historja; **=rgeschö'pf,** *n.* dziwne stworzenie; cudotwór; **=rgesi'cht,** s. Wu'ndererschei'nung; **=rgesta'lt,** *f.* cudna postać; dziwna postać; **=rglau'be,** *m.* wiara w cuda; **=rgläu'big,** *a.* wierzący w cuda; **=rgro'ß,** *a.* dziwnie wielki; **=rho'rn,** *n.* *cudowny rożek od. róg; **=rhü'bsch,** *a.* dziwnie piękny; prześliczny; **=rki'nd,** *n.* cudowne dziecko; **=rklei'n,** *a.* dziwnie mały; **=rkö'stlich,** *a.* przewyborny, przepyszny; **=rkra'ft,** *f.* siła cudotworcza; moc robienia cudów; **=rlich,** *a.* dziwny; —, *ad.* dziwnie; **=rlichkeit,** *f.* dziwność; **=rmä'dchen,** *n.* cudowna dziewczyna, cudownych rzeczy dokazująca; **=rma'nn,** *m.* cudowny mąż; **=rme'nsch,** *m.* cudowny człowiek; **Wu'ndern,** *va.* dziwić, zadziwiać kogo (o rzeczy); sich über etw. dziwić się czemu; **=rpala'st,** *m.* cudny pałac; **=rque'lle,** *f.* cudowne źrzódło; **=rrei'ch,** *a.* obfity w cuda; —, *n.* kraj cudów; państwo cudownych rzeczy; **=rsa'ge,** *f.* powieść o cudach; **=rsa'lz,** *n.* *Hlk.* sól glauberska; **=rsam,** s. Wu'nderbar; **=rschö'n,** *a.* cudnéj piękności; **=nheit,** *f.* cudna piękność; **=ndersе'lig,** *a.* dziwnie szczęśliwy; **=rse'lten,** *a.* nadzwyczajnie rzadki; **=rshalben,** *ad.* dla ciekawości; dla podziwienia; **=rspie'l,** *n.* cudna dziwna gra; **=rthat,** *f.* cudowny czyn; **=rthä'ter,** *m.* cudotworca; **=rin,** *f.* cudotwórczyni; **=rthätig,** *a.* cuda czyniący; **=gkeit,** *f.* cudotwórność; **=rthie'r,** *n.* dziwowisko; potwór; **=rvo'll,** *a.* przecudowny; przecudny; **=rwa'sser,** *n.* cudowna woda; **=rwe'lt,** *f.* cudowny świat; **=rwe'rk,** *n.* cudowne dzieło; cud; **=rwo'rt,** *n.* słowo cudotworcze; **=rzei'chen,** *n.* cudowny znak; cud.

Wu'ndesse'nz, *f.* *Hlk.* esencja na rany; **=dfieber,** *n.* gorączka przyranna, z bolu pochodząca, boleściowa; **=dkraut,** *n.* *Ng.* rozchodnik; wronie masło; **=dmaal,** *n.* blizna; **=dmittel,** *n.* *Hlk.* lekarstwo na rany; **=dnarbig,** *a.* bliznami z ran okryty; **=dpflaster,** *n.* *Hlk.* plaster na rany; **=dsalbe,** *f.* maść na rany; **=dwasser,** *n.* uraźna woda.

Wu'nsch, *m.* życzenie; cel życzeń; **Wü'nschelhü'tchen,** *n.* kapelusik spełniający życzenia; **=lru'the,** *f.* wieszcza rózga; laska wróżąca; **=nschen,** *va.* życzyć czego; (guten Morgen) życzyć komu dzień dobry; (Jmdm. Glück) winszować komu szczęścia; —, *vn.* (h.) życzyć sobie; **=nswe'rth,** *a.* pożądany; godny, aby go sobie życzyć; **Wu'nschweise,** *a.* u. *ad.* w sposób winszujący; w sposobie życzenia.

Wü'rde, *f.* godność; poważność; dostojeństwo; **=nträger,** *m.* dostojnik; **=rdern,** s. Wü'rdigen, A'bschätzen, Taxi'ren; **=rderungs=Ei'd,** *m.* *Rw.* przysięga szacunkowa; **=rdevo'll,** *a.* pełen powagi, godności; —, *ad.* z powagą, z godnością: poważnie; godnie; **Wü'rdig,** *a.* godzien, godny; **=rdigen,** *va.* uważać kogo za godnego czego; (taxiren) oceniać podług wartości; **=rdigkeit,** *f.* godność czego; zasługiwanie na co; **=rdiglich,** *ad.* godnie; **=rdigung,** *f.* ocenienie.

Wurf, *m.* rzut; *Gymn.* rzut; ciśnięcie; (auf einen) jednym rzutem; Jmdm. in den — kommen, *wejść komu w drogę (którędy rzuca); (von Thieren) pomiot; **Wurf=,** *a.* pociskny, pociskowy; **=fanker,** *m.* *Sw.* kotwica najmniejsza; **=fbrander,** *m.* *Kw.* podpał.

Wü'rfel, *m.* sześcian; kostka do grania; **=lbe'cher,** *m.* kubek do (rzucania) kostek; **=lförmig, =licht,** *a.* do sześcianu podobny; **=felig,** *a.*, s. Wü'rfelfö'rmig; etw. — schneiden w kostki co pokrajać; **=feln,** *vn.* (h.) grać w kostki; w kostki krajać, dzielić; gewürfelter Zeuch, *W. H.* materja w kraty; **Wü'rfel, =lspie'l,** *n.* gra w kostki; **=lspie'ler,** *m.* kostera; **=lti'sch,**

m. stół do gry w kostki; **Wu'rfgescho'ß**, *n. Kw.* pocisk; **-geschü'tz**, *n.* kusza.

Wü'rfler, *m.* kostera.

Wu'rflinie, *f.* rzutnia; **-netz**, *n.* zarzutnia; **-pfeil**, *m.* strzała; dziryt; **-schaufel**, *f.* szufla do zboża; wiejaczka; **-scheibe**, *f.* krążek do ciskania; *Alt.* dysk; **-speer**, *m.* oszczep do puszczania na nieprzyjaciela; **-spieß**, *m.* rohatyna; **-weise**, *a.* u. *ad.* rzutami; **-weite**, *f.* odległość, do któréj dorzucić można; **-zeit**, *f.* (der Thiere) zlężenie.

Würge-Instrume'nt, s. Wü'rgschraube; **-rgen**, *va.* dusić (owce, gołębie); mordować; (sich), s. Wo'rgen; —, *n.* duszenie; dławienie; **-rgengel**, *m.* anioł niszczyciel, wygubiciel; **-rger**, *m.* dusiciel, zabójca; morderca; großer rothköpfiger —, *Ng.* (Vogel) srokosz; **-rgschraube**, *f.* (in Spanien ꝛc.) dusidło.

Wurm, *m. Ng.* robak; *zgryzota; (im Gewissen), *robak sumienia; (kleines, hülfloses Kind) żaba; smerda; —, *Hlk.* zastrzał; zanokcica; (na palcu); wyrósł u psów pod językiem; **Wurm-**, *a. Ng.* robaczywy; robakowy; **-martig**, *a.* robakowaty; **-marzt**, *m.* lekarz na robaki kurujący; **-mbrut**, *f.* zaczerw; **Wü'rmchen**, *n. dim.* robaczek; **Wu'rmen**, *vn.* (h.) u. *va.* korcić, niepokoić kogo; gryźć, gniewać; es wurmt mich, *korci, niepokoi mnie coś; **Wü'rmer-**, *a.*, s. Wurm-; **-rspei'se**, *f.* żer dla robaków; **Wu'rmesse'nz**, *f. Hlk.* esencja na robaki; **-mfarrn**, *m.* wrotycz; zakrętnik; **-mfieber**, *n. Hlk.* gorączka robakowa; z robaków; **-mförmig**, *a.* robakowaty; wężykowaty; die -ge Bewegung der Gedärme), *Hlk.* kręty ruch kiszek; **-mfraß**, *m.* stoczenie przez robaków; **-mfräßig**, *a.* robaczywy; robaczny; **Wu'rmig**, *a.* robaczywy; *rozdąsany; (werden) zrobaczéć; rozdąsać się; **-mkrankheit**, *f. Hlk.* czerwowość; choroba na robaki; **-mküchlein**, *n. Hlk.* placuszek na robaki; **-mlinig**, *a.* wężykowaty; **-mloch**, *n.* dziura od robaka; **-mmehl**, *n.* próchno; **-mmittel**, *n. Hlk.* lekarstwo na robaki; **-mpulver**, *n.* proszek na robaki; **-msaamen**, *m. Hlk.* nasienie na robaki; cytwarowe nasienie; **-mstich**, *m.* robaczywość; **-mstichig**, *a.* robaczywy; od robaków stoczony; **-mtreibend**, *a. Hlk.* pędzący robaki (lekarstwo); **-mtrockniß**, *f.* uschłość drzewa przez robaki uszkodzonego.

Wurst, *f. Kk.* kiszka; kiełbasa; (geräucherte) kiełbasa owędzana; **Wurst-**, *a.* kiełbasny; kiełbasowy; **Wü'rstchen**, **-rstel**, *n. dim.* kiełbaska; **-stdarm**, *m.* jelito na kiszkę; **-stfleisch**, *n.* mięso na kiełbasy; **-sthorn**, **-sttrichter**, *m.* kiełbaśnica; rożek do robienia kiełbas; **-stmacher**, *m.* masarz; kiełbaśnik; **-stschlitten**, *m.* długie i duże sanie; **-stspeiler**, *m.* śpilka do zatykania kiszek; **-stsuppe**, *f.* woda, w któréj się kiszki gotowały; **-stwagen**, *m.* wóz długi z kilku ławkami.

Wü'rzbüchse, *f. Kk.* korzenniczka; **Wü'rze**, *f.* przyprawa; (beim Bierbrauen) brzeczka.

Wu'rzel, *f. Ng.* korzeń; -n treiben korzenie puszczać; rozkorzeniać się, rozszerzać się; etw. mit der — ausreißen, ausrotten, *z korzeniami co wyrwać; wykorzenić co; — ziehen pierwiastek wyszukać (zwyrazu, kwadratu); **Wu'rzel-**, *a.* korzeniowy; **Wü'rzelchen**, *n. dim.* korzonek; **-lgewä'chs**, *n.* roślina korzeniowa; **-lgrä'ber**, *m.* korzeniarz; **Wu'rzelig**, *a.* korzenisty; korzonkowy; **Wu'rzeln**, *vn.* (h.) korzeń oder korzenie puszczać; korzenić się; **-lrei'ch**, *a.* obfity w korzenie; **-lsa'mmler**, s. Wu'rzelma'nn; **-lsi'lbe**, **-lsy'lbe**, *f. Spl.* głoska pierwotna; **-lspro'sse**, *f.* korzeń wypustny; **-lwe'rk**, *n.* włoszczyzna; **-lwo'rt**, *n.* wyraz pierwotny; **-lzah'l**, *f.* pierwiastek.

Wü'rzen, *vn.* (h.) u. *va.* przyprawiać (potrawę, osobliwie korzeniami); gewürzt przyprawny; korzenny; **-zerei'ch**, *a.* mocno korzenny; **-zgarten**, *m.* ogród na włoszczyznę; **-zhaft**, *a.* korzenny; **-zhändler**, -znelke ꝛc., s. Gewü'rzhändler ꝛc.

Wust, *m.* kupa rzeczy w nieładzie; plugastwo; nieczystota; *mnóstwo; ogrom.

Wüst, *a.* pusty; —, *ad.* pusto; (werden) pustoszéć; **Wü'ste**, **-stenei'**, *f.* pustynia; puszcza; **-stheit**, *f.* pustość; *pustota.

Wu'stig, *a.* plugawy.

Wü'stling, *m.* rozpustnik; birbant; **-ngsjah're**, *n. pl.* lata pustoty; **Wü'stung**, *f.* pole puste, zaniedbane.

Wuth, *f.* wścieklizna; wściekłość, pasja, gniew, złość; in — gerathen w pasją wpaść; **Wü'then**, *vn.* (h.) mieć wściekliznę; sich wüthend ärgern strasznie się gniewać; wściekać się ze złości; srożyć się; *pastwić się nad kim; —, *n.* srożanie, wydziwianie; **Wü'thend**, *ppr.* srożący; srogi, wściekły, szalony; -nder (toller) Hund pies wściekły; **Wu'thentbra'nnt**, *a.* wściekły; szalony; **Wü'therich**, *m.* zapamiętalec; okrutnik; srogi tyran; **-therisch**, *a.* zapamiętały; **Wu'thfunkelnd**, *a.* iskrzący się od złości; **Wü'thig**, *a.* wściekły; zapamiętały; **-schnaubend**, *a.* rozzłoszczony.

X.

Xanthi'ppe, *f. npr.* Ksantypa; *złośnica.

Xave'r, Xave'rius, *m. npr.* Xawery.

Xe'nien, *f. pl. Litt.* ksienie, *dary gościnne.

Xe'nophon, *m. npr.* Xenofont.

Xe'res (Je'rez), *m. Wb.* jerez (gatunek wina Hiszpańskiego).

Xylogra'ph, *m.* drzeworytnik; **-graphie'**, *f.* sztuka robienia drzeworytów; drzeworytnictwo; **-gra'phisch**, *a.* do sztuki robienia drzeworytów należący; sztuką drzeworytownika zrobiony.

Y.

Yacht, *f. Sw.*, s. Jacht.

Yak, Yack, *m. Ng.* (Grunzochs) wół krząkający (gatunek woła w Tybecie, itd.).

Yam, -mswurzel, *f. Ng.* (Brodwurzel) pochrzyn.

Ya'nkee, *m. Geog. iron.* Jenki (przezwisko Anglików w Ameryce).

Yard, *f. H.* jard (miara Angielska), łokieć Angielska.

Ya'tagan, *m.* jatagan, kindżał, puginał.

Yerbamate', *f. Ng. H.* (Paraguaithee) jerba maté, herbata (rosnąca w Ameryce południowéj).

Y'nka (J'nka), *m. Gsch.* książę Meksikański.

Yo'rk-Gelbling, *m. Ng.* terczer; czyżyk terczy.

Ypsi'lon, *n. Spl.* (głoska) y.

Y'sop ꝛc., s. J'sop ꝛc.

Y'tter-, *a. Ng. Schdk.* itro; **-tererde**, *f.* itrja; **Yttri'n**, *n.* itr; itryn; **-ttrium**, *n. Schdk.* itr, itryum, itrjum.

Yu'ca, Yu'cca, *f. Ng.* juka (pewna wielka roślina z Peru).

Z.

Zaar, Zar ꝛc., s. Czar ꝛc.

Zach, s. Zä'he.

Zachari'as, *m. npr.* Zacharjasz.

Zachä'us, *m. npr.* Zacheusz.

Zä'ckchen, *n. dim.* ząbek.

Zä'cke, Ze'cke, *f. Ng.* kleszcz.

Za'cken, *m.*, **Za'cke**, *f.* ostry koniec czego; śpiczasty róg, ząb, sąpel; **Za'cken**, *va.* (auszacken) nacinać, ząbkować; powykrawać; **Za'ckig**, *a.* kończysty; zębaty, rogaty.

Zag, s. Za'ghaft.

Za'gel, *m.* ogon.

Za'gen, *vn.* (h.) ociągać się z obawy; lękać się; być zwiątpiałym, lękliwym; —, *m.* truchlenie; drętwienie od strachu; trwoga; **-ghaft**, *a.* lękliwy; bojaźliwy; nieśmiały; **-tigkeit**, *f.* bojaźliwość; nieśmiałość; trwożliwość.

Zäh, Zä'he, *a.* ciągły; ciągnący się; lipki; gibki, giętki; -es Leben życie powolne, długo trwałe; **Zäh'heit, Zä'higkeit**, *f.* ciągłość: lipkość giętkości.

Zahl, *f.* liczba; (benannte) liczba mianowana; (unbenannte) liczba niemianowana; (gerade) liczba całkowita oder cała; *Rk.* cetno; liczba parzysta; (ungerade) licho; liczba nieparzysta; **Zahl-, -hlen-**, *a.* liczbowy; ohne — bez liku; **-lamt**, *n.* urząd płatniczy; **-lbar**, *a.* płatny; wypłacajy; (der Wechsel ist) weksel jest wypłacalny.

Zäh'lbar, *a.* dający się policzyć; liczebny; (nicht) nie do policzenia; **-lbarkeit**, *f.* płatność; **-lbrett**, *n.* rachownica.

Za'hlbuchstabe, *m.* litera liczbę oznaczająca; **Zah'len**, *vn.* (h.) u. *va.* zapłacić; (baar) gotówką zapłacić; (richtig) zupełnie płacić; —, *n.* zapłacenie.

Zäh'len, *va.* u. *vn.* (h.) liczyć; ich zähle auf Ihren Beistand, *liczę na Pańską pomoc; —, *n.* liczenie.

Zah'lenfo'lge, -no'rdnung, -nrei'he, *f.* następstwo, porządek liczb; **-nlotterie'**, *f.* loterja liczbowa; **-nverhä'ltniß**, *n.* stosunek liczb; **Zah'ler**, *m.* płatnik; płacący.

Zäh'ler, *m.* licznik; *Rk.* mianownik.

Zah'lfähig ꝛc., s. Zah'lungsfähig ꝛc.

Zäh'lgeld, *n.* zapłata za liczenie pieniędzy.

Zah'lkammer, *f.* bank; **-llos**, *a.* niezliczony; —, *ad.* bez liku; **-llosigkeit**, *f.* niezliczoność; **Zah'lmeister**, *m.* płatnik; urzędnik kasowy; **-lpfennig**, *m.* liczman; **-lreich**, *a.* liczny: **-ltag**, *m.* dzień wypłatny; **-lung**, *f.* zapłata; (leisten) zapłacić; **-ngsauflage**, *f. Rw.* nakład płacenia lub płatniczy; **-ngsfähig**, *a.* wypłatny (będący w stanie wypłacenia długu od. długów); **-fäh'igkeit**, *f.* możność wypłacenia długu; **-lungsu'nfähig**, *a.* nie będący w stanie wypłacenia długu; **-gsfri'st**, *f.*, **-gstermi'n**, *m.* termin wypłaty; rata; **-ngsverspre'chen**, *n.* przyrzeczenie za-

płaty; -ngswe'rth, *m*. *H*. waluta; -lverhä'ltniß, *n*. stosunek liczb; -lweise, *f*. motowidło liczące; -lwoche, *f*. *H*. tydzień wypłaty; -lwort, *n*. *Spl*. licznik; wyraz liczbowy; -lzeichen, *n*. znak liczbowy; cyfra.

Zahm, *a*. łaskawy; swojski; domowy; oswojony; (machen) obłaskawić; (werden) obłaskawić się; *powolny; łagodny.

Zäh'mbar, *a*. dający się oswoić od. obłaskawić; **Zäh'men**, *va*. obłaskawiać; ugłaskać; (sich), *pozwalać sobie co; -mer, *m*. oswoiciel; **Zah'mheit**, *f*. łaskawość; **Zäh'mung**, *f*. obłaskawianie, ugłaskanie; przyswojenie.

Zahn, *m*. ząb; (hohler) ząb pusty; ząb dziurawy; (künstliche) Zähne einsetzen wstawiać od. wprawiać zęby; mit den Zähnen klappern zębami szczękać, od. dzwonić; einen -n ausziehen, ausreißen, *Hlk*. wyrwać ząb; Haare auf den Zähnen haben, *być doskonale biegłym w swojéj sztuce; **Zahn-**, *a*. *Zk*. *Hlk*. zębowy; zębienny; -narznei', *f*. lekarstwo na zęby; -narzt, *m*. dentysta; -nbrecher, *m*. dentysta co wyłamuje zęby; krzykacz; -nbuchstabe, *m*. *Spl*. głoska zębowa; -nbürste, *f*. szczoteczka do zębów; **Zäh'nchen**, *n*. *dim*. ząbek; -nefletschend, *a*. zgrzytający zębami; **Zäh'neknirschen**, *n*. szczękościsk; **Zäh'neln**, *vn*. (h.) ząbków dostawać; —, *va*. ząbki w czém wyrzynać; **Zah'nen**, *vn*. (h.) zębów dostawać; —, *va*. zęby w czém wyrzynać; -nfäule, -nfäulniß, *f*. pruchnienie, psucie się zębów; -nfieber, *n*. *Hlk*. gorączka zębienna; -nfistel, *f*. *Hlk*. fistuła w dziąśle; -nfleisch, *n*. dziąsło; -nförmig, *a*. ząbkowaty; -ngeschwü'r, *n*. *Hlk*. wrzód na dziąśle; -nheilkunde, *f*. zębnictwo, dentystyka; -nhobel, *m*. *Zm*. zębacz; -nhöhle, *f*. *Zk*. dołek zębowy; **Zah'nig**, *a*. zębaty; **Zäh'nklappern**, *n*. szczękanie zębami; -nkrone, *f*. *Zk*. korona u zęba; -nlade, *f*. *Zk*. osada zęba w szczęce; -nlehre, *f*. *Hlk*. nauka o zębach; dentologja; -nlos, *a*. bezzęby; nie mający zębów; **Zah'nlücke**, *f*. szczerb; szczerba; -nlückig, *a*. szczerbaty; -nmittel, *n*. *Hlk*. lekarstwo na zęby; -nnerv, *m*. *Zk*. nerw zębowy; -npulver, *n*. proszek do zębów; -nrad, *n*. *Mech*. koło lub kółko zębate; -nreihe, *f*. rząd zębów; **Zah'nschmelz**, *m*. *Zk*. szkliwo zębowe; -nschmerz, *m*. ból zębów; -nschneide, *f*. nacinalnia; zęborzeźnia; -nstange, *f*. zębiałka; -nstift, *m*. pieniek; nstocher, *m*. piórko do zębów; patyczek do dłubania zębów; przetyczka; -nthierchen, *n*. *dim*. *Ng*. *Hlk*. zębinek; -nweh, *n*. ból zębów; -nwurzel, *f*. *Zk*. korzeń zębowy; -nzange, *f*. *Hlk*. obcążki do rwania zębów; **Zah'nzieher**, *m*. narzędzie (klucz) do wyrywania zębów; zęborwicz.

Zäh'rchen, *n*. *dim*. łezka; **Zäh're**, f. Thrä'ne.

Zain, *m*. *Httk*. sztaba (żelaza itd.); **Zain-**, *a*. sztabowy; -neisen, *n*. *Httk*. żelazo fryszowane; -nfeuer, *n*. topiarnia; -nhammer, *m*. klepacz; młot cejnarski; **Zai'nschmiede**, *f*. cajnarnia.

Za'nder, *m*. *Ng*. (Fisch) sandacz.

Za'nge, *f*. obcęgi; **Zä'ngelchen**, *n*. *dim*. obcężki; **Zä'ngeln**, *va*. (das Eisen) młotować; **Za'ngenkä'fer**, *m*. szczypawka.

Zank, *m*. kłótnia; in — mit Jmdm. gerathen pokłócić się z kim; -kapfel, *m*. *jabłko niezgody; einen — hinwerfen, *rzucić jabłko niezgody; **Za'nkeisen**, *n*. *drobnostka; **Za'nken**, *vn*. (h.), sich —, *vr*. (h.) kłócić się; **Zä'nker**, *m*. kłótnik; -rei', *f*. kłótnia, swary, poswarki; wadzenie się; -rin, *f*. kłótniarka; -nkhaft, *a*. do kłótni podobny; **Zä'nkisch**, *a*. kłótliwy; swarliwy, kłótniarski; **Za'nklust**, -ksucht, *f*. ochota do kłótni; kłótliwość; -klustig, -ksüchtig, *a*. kłótliwy; swarliwy; zwadliwy; -kteufel, *m*. kłótnik zapamiętały.

Zäp'fchen, *n*. *dim*. czopek; czopik; **Za'pfen**, *m*. czop; szyszka; języczek w gardle; —, *va*. toczyć z beczki itd.; —, *n*. toczenie w beczki itd.; **Za'pfen-**, *a*. (bei Wein, Bier 2c.) beczkowy; czopowy; -nba'lken, *m*. oczap; -nbie'r, *n*. piwo beczkowe; piwo czopowe; -nfa'ß, *n*. beczka z czopem; -nfö'rmig, *a*. czopowaty; -ngelb, *n*. czopowe; -nlo'ch, *n*. otwór czopowy; -nre'cht, *n*. konsens na piwo beczkowe; -nstrei'ch, *m*. capstrzyk; wieczornik; -pfenwei'n, *m*. wino czopowe; **Zä'pflein**, *n*. *dim*., f. Zä'pfchen; (im Halse) języczek.

Za'ppeln, *vn*. (h.) trzepotać; dygotać (rękami, nogami); rzucać ciałem w różne strony; grzebać nogami (jak chory); Jmdn. — lassen, *zostawić kogo w tarapacie; —, *n*. trzepotanie, drganie; dygotanie.

Zar, *m*. *Stw*. car; **Za'renrei'ch**, -nthu'm, *n*. carstwo; -nsoh'n, *m*. carewicz; -ntochter, *f*. carówna; **Za'rin**, *f*. carowa.

Za'rge, *f*. *Zm*. (Rand) brzegi; boki; futryny; krawędzie u łóżka.

Zart, *a*. delikatny; subtelny, cieńki; miałki; * czuły; pieszczony; cacany; **Zä'rte**, **Za'rtheit**, *f*. delikatność; czułość; **Zä'rteln**, *vn*. (h.) delikatnym, czułym się okazywać; **Za'rtfühlend**, *a*. delikatne czucie mający; -tgefüh'l, *n*. delikatne czucie (w moralnym względzie); -tgliederig, *a*. delikatne członki mający; -theit, f. Zärte; -therzig, *a*. delikatnego serca; **Zä'rtlich**, *a*. delikatny; tkliwy, czuły; —, *ad*. czule, tkliwie; (thun) tkliwość okazywać; cacać się; pieścić; -chkeit, *f*. czułość; tkliwość; **Zä'rtling**, *m*. delikacik; chuchro; pieściuch.

Za'ser, *f.* (Faser) włókno; **Zä'serchen**, *n. dim.* włókienko; żyłeczka; **Za'serig**, *a.* włóknisty; łykowaty, łyczasty, żylasty, kosmaty; **Za'sern**, *va.* na włókna rozbierać, dzielić; (sich) dzielić się.

Za'spel, *f.* motek (nici, przędzy).

Zau'ber, *m.* czary; *urok; **Zau'ber=**, *a.* czarowny; uroczy; czarodziejski; czarnoksięski; czarowniczy; **=rau'ge**, *n.* *czarujące oko; **=rbe'cher**, *m.* czarowy puhar; **=rbi'ld**, *n.* talisman; uroczy od. zaczarowany obraz; **=rbli'ck**, *m.* wzrok uroczy; spojrzenie zaczarowane oder urocze; **=r=bru'nnen**, *m.* zaczarowana studnia; **=r=bu'ch**, *n.* książka o czarach, o tajemnicach czarnoksięskiéj sztuki; **=rbu'rg**, *f.* zamek zaczarowany; czarodziejstwo; czary; **Zau'berer**, *m.* czarownik; **=berer=**, **rers=**, *a.* czarowniczy; czarnoksięski; **=rfe'st**, *a.* bezpieczny od czarów; **=rflö'te**, *f.* flet czarnoksięski; **=rfo'rmel**, *f.* zaklęcie czarownicze; **=rgefä'ß**, *n.* naczynie czarowne; **=rgeschi'chte**, *f.* powieść o czarach; **=rgü'rtel**, *m.* pas czarnoksięski; **=rha'nd**, *f.* czarodziejska ręka; **=rin**, *f.* czarownica; kobieta czarująca; **=ri'nsel**, *f.* wyspa zaczarowana; **=risch**, **=rhaft**, *a.* czarowny; czarodziejski; *magiczny; **=r=kra'ft**, *f.* moc czarodziejska; **=rku'nst**, *f.* sztuka czarownicza; **=rlate'rne**, *f.* latarnia carnoksięska; **=rmäh'rchen**, *n. Litt.* powiastka o czarach; **=rmi'ttel**, *n.* sposób czarodziejski; **Zau'bern**, *vn.* (h.) czarować; —, *va.* (jakby) czarodziejską mocą co sprawić; **=rne'tz**, *n.* sieć czarodziejska; **Zau'berpala'st**, *m.* pałac zaczarowany; **=rque'lle**, *f.* źrzódło czarodziejskie; **=r=rei'ch**, *n.* królestwo czarów; **=rri'ng**, *m.* pierścień zaczarowany; **=rru'the**, *f.* różczka czarowna; **=rschlo'ß**, *n.* zamek zaczarowany, zaklęty; **=rschri'ft**, *f.* pismo czarowne; **=rse'gen**, **=rspru'ch**, s. Zau'ber=fo'rmel; **=rspie'gel**, *m.* czarowne zwierciadło; **=rsta'b**, *m.* czarowna laska; **=r=tra'nk**, *m.* napój czarujący; **=rwe'lt**, *f.* świat czarów; **=rwe'rk**, *n.* dzieło czarami utworzone.

Zauderei', *f.* guzdranie; zwłoka; **=rer**, *m.* bałamut; mitręga; ociągacz; zwłóczyciel; **=rhaft**, *a.* bałamutny, mitrężny; **=dern**, *vn.* (h.) ociągać się z czém; zwłóczyć (co); —, *n.* bałamucenie, zwłóczenie.

Zaum, *m.* uzda; uzdzienica; ein Pferd im =e halten konia trzymać na uździe; *hamulec; seine Zunge im =e halten, *hamować język; **Zaum=**, *a.* udzieniczny; uździeniczny; **Zäu'men**, *va.* uzdać; *hamować; gezäumt okiełznany; **=mfrei**, *a.* nie mający wędzidła; **=mgeld**, *n.* masztalerzowe; (podarek masztalerzowi od kupionego konia); **=mlos**, *a.* u. *ad.* bez uzdy; **=mrecht**, *a.* (koń) dobrze w uzdzie chodzący.

Zaun, *m.* płot; parkan; **Zaun=**, *a.* płotowy; **=nkönig**, *m. Ng.* (Vogel) myszi królik; strzyżyk; **=npfahl**, **=nspfahl**, *m.* kołek; pal od od. do płotu; **=nschlüpfer**, *m. Ng.* pokrzywniczek.

Zau'sen, *va.* targać; (Jmdn. an den Haaren) targać kogo za włosy; czuchrać; skubać (włosy, wełnę); —, *n.* targanie; czuchranie.

Ze'bra, *n. Ng.* zebr; zebra; **=äh'nlich**, **=a'rtig**, *a.* (gestreift) z pręgami czarnemi jak zebra.

Ze'bu, **=o'chs**, **=stie'r**, *m. Ng.* zebu.

Ze'chbruder, *m.* moczywąs; bibosz; winosz; **Ze'che**, *f. Bw.* cech górniczy; pole do obrabiania; koléj; *kompanja razem pijących; należytość za wypite trunki; die — bezahlen, *zapłacić za wszystkich (co pili); die — bezahlen müssen, *musieć za wszystkich odpowiadać, płacić, beczéć; **Ze'chen**, *vn.* (h.) popijać sobie (w kompanji); hulać; **Ze'cher**, *m.* hulacz; **=cher=**, *a.* hulacki; **=chfrei**, *a.* wolny od płacenia za jadło i picie (w jakiéj kompanji); **=ch=gast**, *m.* gość uczestniczący w hulance; **=chgeld**, *n.* pieniądze na pitkę od. pijówkę, za picie; napitek; **=chgese'llschaft**, *f.* towarzystwo hulackie; kompanja hulacka.

Zechi'ne, *f. Mzk.* cekin.

Ze'cke, *f. Ng.* (Insect) kleszcz.

Ze'cken, *va.* szarpać w różne strony.

Ze'der zc., s. Ce'der zc.

Ze'he, *f. Zk.* palec u nogi; **Ze'henglie'd**, *n. Zk.* członek palca u nogi; **=nna'gel**, *m. Zk.* paznokieć.

Ze'hent, **Zehnt**, *m.* dziesięcina; **=ntba'r**, *a.* dziesięcinny; **=henter**, *m.* dziesiętkujący; wytykacz dziesięciny; **Ze'hent=frei'**, *a.* wolny od dziesięciny; **=hent=pfli'chtig**, *a.* obowiązany dziesięcinę dawać od. dziesiętkowany.

Zehn, *a. num.* dziesięć; dziesięciu; dziesięcioro; —, *f.* dziesiątka; **Zeh'neck**, *n.* dziesięciokat; **=neckig**, *a.* dziesięciokątny; **Zeh'nender**, *m. Jäg.* jeleń mający rogi o dziesięciu końcach; **Zeh'ner**, *m. Rk.*, s. Zehn, *f.*; *Mzk.* dziesiątak; **=nerlei'**, *a.* dziesięcioraki; **=nfach**, *a.* dziesięciorny; — so viel, das Zehnfache 10 razy tyle; tyle dziesięcioro; **=nherr**, *m. Stw. Alt.* decemwir; **=rrschaft**, *f. Stw.* decemwirat; **=njährig**, *a.* dziesięcioletni; **=njährlich**, *a.* dziesięcioletni; co dziesięć lat przypadający; —, *ad.* co dziesięć lat; **=nkan=tig**, *a.* dziesięciokancisty; **Zeh'nmal**, *a.* dziesięćkroć; **=nmalig**, *a.* dziesięćkrotny; **=nmonatig**, **=nmonatlich**, *a.* dziesięciomiesięczny; **=npfünder**, *m. Kw.* dziesięciofuntowe działo; **=ndig**, *a.* dziesięciofuntowy; **=nsäulig**, *a.* o dziesięciu słupach; **Zeh'nseitig**, *a.* dziesięć stron od. stronnic mający; dziesięcioboczny; **=n=silbig**, **=nsylbig**, *a. Spl.* dziesięciozgło-

skowy; **-nstündig, -dlich**, *a.* dziesięciogodzinny; **-ntägig, -glich**, *a.* dziesięciodniowy; **-ntausend**, *a. num.* dziesięć tysięcy; **-ndster**, *a. num.* dziesięćtysiączny; **Zeh'nte** (der, die, das), *a. num.* dziesiąty, -a, -e; —, *m.*, s. Ze'hent; **Zeh'ntel**, *n.* *Rk.* dziesiąta część; **-nten**, *va.* (decimiren) dziesiątkować; **-ntens**, *ad. num.* po dziesiąte; **-nter**, *m.* wytykacz dziesięciny; **-nthalb**, *a. num.* pół dziesiąsta; **Zeh'n-wöchentlich**, *a.* dziesięciotygodniowy.

Zeh'ren, *vn.* (h.) żyć; jeść; (von der Schnur, von seinem Fette), *kapitał na życie wydawać; z kupki żyć; —, *va.* jeść co; trawić; **Zeh'rer**, *m.* trawiciel; **-rfrei**, *a.* mający wolny wikt; **-rgeld**, *n.* strawne; podróżny grosz; **-rpfennig**, *m.*, **Zeh'rung**, *f.* wikt; **-ngsko'sten**, *f. pl.* koszta wiktu oder za wikt; **-rvorrath**, *m.* zapas żywności

Zei'chen, *n.* znak; **Zei'chen-, -chnungs-**, *a. Mal.* rysunkowy; **-nbu'ch**, *n.* książka rysunkowa lub rysunków; **-ndeuter**, *m.* wróżek; **-rei'**, *f.* znamiennictwo; **-tung**, *f.* tłumaczenie zjawisk; **-nfe'der**, *f. Mal.* pióro do rysunków oder rysowania; **-nga'rn**, *n.* czerwone nici do znaczenia; **-nkrei'de**, *f.* kreda do rysowania; **-nku'nst**, *f.* sztuka rysowania; **-nleh're**, *f.* nauka rysunków; **-nleh'rer, -nmei'ster**, *m.* nauczyciel rysunków; **-npapie'r**, *n.* papier rysunkowy; **-nschu'le**, *f.* szkoła rysunków; **-nstu'nde**, *f.* lekcja rysunków; godzina na rysunki przeznaczona; **-nsti'ft**, *m.* rysik; sztyft do rysowania; **Zei'chnen**, *vn.* (h.) u. *va* rysować; wyrysować, odrysować co; znaczyć (bieliznę itd.); znak zrobić na czém; (unterschreiben) podpisać co; (auf etw.) podpisać się na co; **Zei'chner**, *m.* rysownik; **-ner-, -ners-**, *a.* rysowniczy; **-nung**, *f.* rysowanie; rysunek; **-nungs-**, *a.* rysunkowy.

Zei'delbä'r, *m.* bartnik; **-delbau'm**, *m.* drzewo bartne; **-lbezi'rk**, *m.* okrąg bartny; uroczysko bartne; **-lbre'tt**, *n.* łaźbień; **Zeidelei'**, *f.* bartnictwo; **-lgeri'chts-Aufforderung**, *f.* znak bartny; **-lmei'ster**, *m.* starosta bartny; **-lme'sser**, *n.* nóż bartniczy; **Zei'deln**, *va.* podkurzać; podkurzyć; łaźbić; (einen Bienenstock) miód podbiérać; —, *n.* ukrój; **-lo'rdnung**, *f.* urządzenia pasieczne; **-lre'cht**, *n.* prawo bartnicze; **-lseil**, *n.* chobót; **-lwa,ld**, *m.* ostrów; **-lzi'ns**, *m.* bartne; **Zei'dler**, *m.* bartnik; pasiecznik; **Zei'dler-, -dlers-**, *a.* bartniczy.

Zei'gefi'nger, *m. Zk.* wskaziciel; **Zei'gen**, *va.* u. *vn.* (h.) pokazać; ukazać, okazać, dowieść; (sich) pokazać się; **-ger**, *m.* ukaziciel; okaziciel; skazówka (u zegaru).

Zei'hen, *vn. irr.* (h.) obwiniać kogo o co; (einer Sünde) obwiniać kogo o grzech.

Zei'le, *f.* rząd; rządek; — Semmeln bułka rządkowa; wiersz; linia; **Zei'lense'mmel**, *f.* bułka rządkowa; **Zei'lenwei'se**, *a.* u. *ad.* wierszami; liniami.

Zei'sig, *m. Ng.* czyżyk; **Zei'sig-**, *a.* czyżowy.

Zeit, *f.* czas; (bestimmte) oznaczony czas; (rechte) dogodny czas; dogodna pora; zu Zeiten czasem; niekiedy; zur rechten, gehörigen —, zu seiner — w swoim czasie; bei -en za wczasu; — u. Umstände okoliczności czasowe; (Stunde an der Uhr) godzina; czas (u kobiet); miesięczne upławy; **Zeit-**, *a.* czasowy; **-tablauf**, *m.* upływ czasu; **Zei'tabschnitt**, *m.* okres; epoka; **-talter**, *n.* wiek; **-tangabe**, *f.* przytoczenie czasu; **-taufwand**, *m.* nakład czasu; **-tbeda'rf**, *m.* potrzeba czasu; **-tbedü'rfniß**, *n.* potrzeba czasu; **-tbere'chnung**, *f.* obliczenie czasu; **-tbesti'mmung**, *f.* oznaczenie czasu; **-tbuch**, *n.* *Litt.* kronika; **-tdauer**, *f.* przeciąg czasu; **-tfehler**, *m.* omyłka co do czasu; **-tfolge**, *f.* koléj czasu; **-tgeist**, *m.* duch czasu; **-tgemä'ß**, *a.* stósowny do czasu; **-tgeno'ß**, *m.* współczesny; rówiennik; **Zei'tgeno'ssen-, -tgenössisch**, *a.* współczesny; równowieki; **-tgeschi'chte**, *f.* historja czasów; **-tgeschma'ck**, *m.* gust wieku, czasu; **-tgewi'nn**, *m.* zyskanie na czasie.

Zei'ther, *ad.* dotąd; odtąd; dotychczas; **-therig**, *a.*, s. Seithe'rig.

Zei'tig, *a.* wczesny; —, *ad.* wcześnie; dostały (owoc); tegoczasowy; tymczasowy; **-tigen**, *vn.* (s.) dostawać się; dojrzewać (o owocach); —, *va.* dojrzałym czynić; **-gung**, *f.* dojrzewanie; dojrzenie; **-tkunde**, *f.* znajomość chronologji; **Zei'tkürzend**, *a.* skracający czas; **-tkürzung**, *f.* skrócenie czasu; **-tlang**, *ad.* (Zeit lang) przez niejaki czas; **-tlauf**, *m.* bieg czasu; **-tläufte**, *pl.* czas (bieżący); **-tlebens**, *ad.* póki życia; przez całe życie; **Zei'tlich**, *a.* doczesny; **-chkeit**, *f.* doczesność.

Zei'tlose, *f. Ng.* zimokwit; zimowid.

Zei'tlosigkeit, *f.* bezczesność.

Zei'tmangel, *m.* brak czasu; **-tmaaß**, *n.* miara czasu; **Zei'tmesser**, *m.* czasomiar; chronometr; **-tordnung**, *f.* porządek czasu; **-tpacht**, *m.* dzierżawa czasowa; **-tpachter**, *m.* dzierżawca czasowy; **-tperio'de**, *f.* perjod (czasu); **-tpunkt**, *m.* czas; pora; chwila; punkt; **-traubend**, *a.* mitrężny; zabierający czas; zmudny; **-traum**, *m.* przeciąg czasu; okres (w historji); **-trechnung**, *f.* rachuba czasu; chronologja; **-ngsfeh'ler**, *m.* anachronizm; **Zei'tregi'ster**, *n.* spis czasów; **-tschrift**, *f.* *Litt.* pismo czasowe, perjodyczne; czasopismo; **-tsparung**, *f.* oszczędzenie czasu; **-tstrom**, *m.* *potok czasu; **-ttheil**, *m.* część czasu; chwila; **-tumstand**, *m.* konjunktura; **-tumstände**, *m. pl.* okoliczności czasowe.

Zei'tung, *f. Litt.* gazeta; nowina; *doniesienie; wiadomość; wieść; **Zei'tungs=**, *a.* gazetny; gazeciarski; **=ngsbla'tt**, *n.* gazeta; **=ngsе'nte**, *f.* *fałszywa wieść od. wiadomość gazeciarska; **=ngserpeditio'n**, *f.* ekspedycja, rozsyłka gazety; **=ngsle'=ser**, *m.* gazeciarz; **=ngsna'chricht**, *f.* wiadomość, wieść gazeciarska; **=gsneu'igkeit**, *f.* nowina gazeciarska; **=gsredacteu'r**, *m.* redaktor gazety; **=ngsschrei'ber**, *m.* dziennikarz; **=gsträ'ger**, *m.* roznosiciel gazet; *nowiniarz; obnosiciel nowin; **=gerin**, *f.* rosnosicielka gazet: **=tverä'nderung**, *f.* zmiana czasu; **=tverde'rb**, *m.* marnowanie czasu; **Zei'tverhä'ltniß**, *n.* stosunek czasowy; **=tverlauf**, *m.* przebieg lub upływ czasu; **=tverlu'ft**, *m.* strata czasu; **=tverschwe'ndung**, *f.* marnowanie czasu; **=tvertrei'b**, *m.* przepędzenie czasu; rozrywka; zabawka; (zum) dla przepędzenia czasu; **=tvertrei'ber**, *m.* zabawnik; **=berin**, *f.* zabawnisia; **=tweilig**, *a.* doczesny; **=tweise**, *a.* u. *ad.* na pewien czas; w pewnym czasie; **=twort**, *n. Spl.* czasownik; słowo; **=twort=**, **=twörtlich**, *a.* czasowny, słowny.

Ze'lle, *f.* cela; komórka; przegródka (w mózgu, w ulu); **=llenfö'rmig**, *a.* komórkowaty; **=ngefä'ngniß**, *n. Stw.* więzienie celkowe; **=ngewe'be**, **=llgewe'be**, *n. Ng.* komórkowata tkanina (w ulu); *Zk.* tkanka komórkowata; **=nhau't**, *f. Zk.* tkanka komórkowata; miękisz; **=nsyste'm**, *n.* układ komórkowy; **Ze'llig**, *a.* komórkowaty; **=llkörper**, *m. Zk.* ciało jamiste.

Zelo't, *m.* zagorzalec (w rzeczach wiary); **=tenthu'm**, **=tenwe'sen**, *n.*, **=ti'smus**, *m.* zagorzałość (w wierze).

Zelt, *n.* namiot; die =e auf=, abschlagen namioty rozbić, zwinąć; **Zelt=**, *a.* namiotowy; **=tdach**, *n.* dach namiotowy.

Ze'ltlein, *n.* placuszek okrągły; kołaczyk apteczny.

Ze'lter, *m.* jednochodnik; człapak, stępak (koń); **=tgang**, *m.* jednochód; człap (koński); **Ze'ltpferd**, **=troß**, *n.* koń pod namioty; **=tpflock**, *m.* kołek namiotowy; **=tschneider**, *m.* namiotnik; ten co namioty robi; **=tseil**, *n.*, **=tstrick**, *m.* sznur, powróz do od. od namiotu; **=tstange**, *f.* drąg namiotowy; **=twagen**, *m.* wóz pod namioty. [lub wierzchołkowy.

Zeni'th, *m. Stk.* zenit; punkt nadgłowny

Zent, *f.*, **=ntgeri'cht**, *n.* sąd karny.

Ze'ntner, *m.* cetnar; **=ntner=**, *a.* cetnarowy; **=rgewi'cht**, *n.* waga cetnarowa; **=rla'st**, *f.* ciężar cetnarowy; **=rschwe'r**, *a.* cetnarowego ciężaru; *niezmiernie ciężkie; **=ntnerstei'n**, *m.* kamień cetnar ważący.

Ze'phyr, *m. Myth.* zefir; zefirek; *Ntl.* wiatr łagodny zachodni.

Ze'pter, *m.* u. *n.* berło; den — ergreifen, führen ująć berło; berłem władać; **=pter=füh'rer**, **=rträ'ger**, *m.* władający berłem.

Zer=, *a.* roz—.

Zera'ckern, *va. Ldw.* rozorać; **=a'rbeiten** (sich), *vr.* (h.) spracować się; zamęczyć się pracą; **=ä'rgern** (sich), *vr.* (h.) straszne się zgniewać; **=be'rsten**, *vn. irr.* (s.) rozpęknąć się; **=bie'gen**, *va. irr.* (h.) rozgiąć; **=bla'sen**, *va. irr.* (h.) rozdmuchać co (na różne strony); **=blä'ttern**, *va.* na liście rozebrać; **Zerbläu'en**, *va.* posinić, wytrzepać, wytłuc skórę; **Zerboh'ren**, *va.* poprzewiercać; rozświdrować, poświdrować; **=bre'chen**, *va. irr.* (h.) rozłamać, złamać; roztłuc, stłuc (jaje, szklanką); (sich den Kopf über etw.), *głowę sobie nad czém łamać; —, *vn. irr.* (s.) złamać się; tłuc się; **=chlich**, *a.* kruchy; łatwo się tłukący; **=chkeit**, *f.* łomność, stłukliwość, kruchość; **=chung**, *f.* złamanie; **=r=bro'chen** *pp.* złamany, stłuczony; **Zer=bro'ckeln**, **=brö'ckeln**, *va.* rozkruszyć; zerbröckelt zdrobiony; —, *n.*, **=lung**, *f.* podrobienie; **=dre'schen**, *va. irr.* (h.) roztłuc cepami; **Zerdrü'cken**, *va.* rozgnieść; pognieść; zgnieść.

Zerfah'ren, *va. irr.* (h.) rozjeździć co; —, *a.* pomieszany; w nieładzie; **=renheit**, *f.* rozstrzelenie, rozstrojenie (myśli).

Zerfa'll, *m.* rozprzężenie; upadek; **Zer=fa'llen**, *vn. irr.* (s.) rozpaść na kawałki; (mit Jmdm.), *poróżnić się z kim; —, *pp* opustoszały; upadły; zapadły; **=fä'l=len**, *va.* rozkładać, rozłożyć; **=fa'sern**, *va.* na włókna podzielić; **=fei'len**, *va.* rozpiłować (na kawałki); **=fe'tzen**, *va.* poszarpać, potargać, porozrywać; zerfetztes Gesicht twarz porozdzierana, poszarpana; **=r=fla'ttern**, *vn.* (s.) roztrzepać się; rozwiać się; rozlecieć się; **=rflei'schen**, *va.* rozszarpać; posiec na mięsne jatki; pokarbować; —, *n.*, **=schung**, *f.* rozszarpanie, podarcie; **=flei'scht**, *pp.* rozszarpany, podarty; **=flie'ßbar**, *a.* rozpływający, roztapiający się; **=rkeit**, *f.* rozpływanie się; **=flie'ßen**, *vn. irr.* (s.) rozpłynąć się; roztopić się; (in Thränen) obficie łzy wylewać; łzami się zalać; zerflossen rozpłyniony, roztopiony; —, *n.* rozciecz; **=r=fre'ssen**, *va. irr.* (h.) przezrzéć na kawałki; toczyć; **=frie'ren**, *vn. irr.* (s.) rozpęknąć się od mrozu; **=ge'hen**, *vn. irr.* (s.) rozpuszczać się; **=gei'ßeln**, *va.* ciało komu rozszarpać chłostą; **=glie'derer**, *m. Hlk.* anatom; rozbieracz ciał zwierzęcych; **=r=glie'dern**, *va.* rozczłonkować; na członki rozbierać; *rozebrać na części; **=rung**, *f.* rozczłonkowanie; **=ngsku'nst**, *f.* sztuka rozbierania ciał ludzkich; anatomja; **=r=gra'ben**, *va. irr.* (h.) rozkopać; **=ha'cken**, *va.* rozrąbać; posiec; porąbać; zerhackt posieczony, rozsiekany; **=hä'mmern**, *va.* roztłuc, potłuc młotem; **=rha'rken**, *va.*

rozgrabić: **=hau'en,** *va. irr.* (h.) rozciąć; —, *n.*, **=ung,** *f.* porąbanie; **Zerkau'en,** *va.* rozżuć; pożuć, zżuć; **Zerkei'len,** *va.* klinem rozbić; **=klo'pfen,** *va.* rozgnieść; potłuc, stłuc; **=klü'ftet,** *pp.* rozpadlinowaty; **=ftung,** *f.* rozpadlina; **=kna'llen,** *vn.* (s.) z hukiem pęknąć; **=knei'pen,** *va. irr.* (h.) poszczypać, zeszczypać; **=kne'ten,** *va.* rozgnieść (ciasto, glinę); **=kni'cken,** *va.* rozgnieść, roztłuc; rozłamać; **=kni'rschen,** *va.* skruszyć, zgnieść na okruchy; zerknirscht skruszony; przejęty skruchą; **=schung,** *f.* skrucha; **=kni'ttern, =knü'llen,** *va.* pomiętosić; zerknittert pognieciony; **=ko'chen,** *va.* rozgotować; —, *vn.* (s.) rozgotować się; **Zerkra'tzen,** *va.* rozdrapać, podrapać; —, *n.*, **=tzung,** *f.* podrapanie; zerkratzt podrapany; **=krü'meln,** *va.* rozkruszyć; **=la'ssen,** *va. irr.* (h.) rozpuścić; **=lau'fen,** *vn. irr.* (s.) rozpuścić się; —, *va. irr.* (h.) bieganiem podrzéć; **=le'gbar,** *a.* rozkładny; rozbieralny; **=rle'gen,** *va.* rozebrać (na części); **=ger,** *m.* rozbieracz; rozbierający pieczyste; zerlegt rozebrany; **=gung,** *f.* rozkład; rozbiór, rozebranie; **=ngsku'nst,** *f.* sztuka rozbierania; **Zerlö'chern,** *va.* podziurawić; **=rung,** *f.* podziurawienie; **=lu'mpen,** *va.* (h.) rozszarpać, poszarpać; zerlumpt obdarty; obszarpany; — einhergehen obdarto chodzić; **=ma'lmen,** *va.* skruszyć na drobne kawałki; zermalmt pokruszony; starty na proch; **=ma'rtern,** *va.* (Jmdn., sich) nameczyć kogo, się; **=na'gen,** *va.* pogryźć na drobne kawałki; zernagt pogrzyziony; **=pflü'gen,** s. Zera'ckern; **=pi'cken,** *va.* podzióbać, rozdzióbać; **Zerpla'tzen,** *vn.* (s.) rozpęknąć się; —, *n.*, **=tzung,** *f.* rozpuk; **=pra'sseln,** *vn.* (s.) roztrzasnąć się: **Zerpre'ssen,** *va.* w prasie co rozgnieść; **=rque'tschen,** *va.* rozgnieść, zgnieść; zerquetscht rozgnieciony; **=tschung,** *f.* rozgniecienie; **=rä'dern,** *va.* kołami roztoczyć, rozjechać; **=rau'fen,** *va.* rozczochrać (komu włosy); poszarpać, potargać).

Ze'rrbild, *n.* potworny obraz; karykatura.

Zerrei'ben, *va. irr.* (h.) rozetrzéć, utrzéć; (etw. zu Pulver) rozetrzéć co na proszek; zerrieben roztarty, potarty; **=rei'blich,** *a.* kruchy, krupiasty, roztarliwy; **=chkeit,** *f.* kruchość, roztarliwość; rozcieralność; **=bung,** *f.* potarcie; roztarcie; **=rei'ßbar,** *a.* rozdarliwy; **Zerrei'ßen,** *va. irr.* (h.) rozedrzéć (kartkę, suknią); podrzéć (list, suknią); zedrzéć (bóty); rozszarpać; das zerreißt mir das Herz, *to mi rozdziera serce; **Zerrei'ßer,** *m.* rwacz; **=ßung,** *f.* rozedra; rozedrzenie; rozerwanie.

Ze'rren, *va.* szarpać; szamotać; rwać; (Jmdm. die Kleider vom Leibe) suknie zerwać, zeszarpać; **Zerrgemä'lde,** *n.* potworny obraz; **=rrgesi'cht,** *n.* twarz pokrzywiona.

Zerrie'chen, *va. irr.* (h.) rozwąchać; **=rri'ngen,** *va. irr.* (h.) wykręcając podrzéć (bieliznę, ręce); popsuć wyżymaniem; **=ri'nnen,** *vn.* (s.) rozpłynąć się; wie gewonnen, so zerronnen, *jak się zeszło, tak się rozeszło; **=ri'ssen,** *pp.* podarty; rozdarty; obdarty; **=rüh'ren,** *va.* rozkłócić; rozmięszać; **=ru'pfen,** *va.* poskubać; **=rü'tten,** *va.* skołatać; wzruszyć, nadwerężyć; (Land, Staat), *kraj zaburzyć, w nieład wprowadzić; zerrüttet wzruszony, zamięszany; będący w nieładzie; **=ttung,** *f.* skołatanie; rozterki; nieład; rozdrażnienie; — des Geistes, *Hlk.* zwichnięcie umysłu; **=sä'gen,** *va.* przepiłować; **=scha'ben,** *va.* skrobaniem popsuć; **Zerrschei'tern,** *vn.* (s.) uderzeniem o co zgruchotać się (jak okręt); **=sche'llen,** *va.* potrzaskać; **=scheu'ern,** *va.* szurowaniem uszkodzić; **=schie'ßen,** *va. irr.* (h.) strzałami zgruchotać; strzaskać (komu głowę); postrzelać; **Zerschi'nden,** s. Zerse'tzen; **=schla'gbar,** *a.* rozbitny; **=schla'gen,** *va. irr.* (h.) rozbić, stłuc; zbić; **=nes Herz,** *znękane serce; (sich) rozbijać się; rozchwiać się (o małżeństwie); rozerwać się (jak układy); **=schli'tzen,** *va.* rozpłatać; **=schmei'ßen,** *va. irr.* (h.) rozrzucić; **Zerschme'lzbar,** *a.* roztopny; **=rkeit,** *f.* roztopniałość; **=schme'lzen,** *va.* roztopić; —, *vn. irr.* (s.) roztopić się; —, *n.*, **=lzung,** *f.* roztopienie, roztapianie; topienie; **=rschme'ttern,** *va.* zdruzgotać, strzaskać co; **=tterung,** *f.* roztrzaskanie, rozbicie; zdruzgotanie; **=schnei'den,** *va. irr.* (h.) pokrajać; porznąć; poprzerzynać; **=schra'mmt,** *a.* posiekany, pokrajany; **=schrei'en,** *vn. irr.* (h.): (sich die Kehle, Lunge) piersi, płuca sobie zerwać krzyczeniem; (sich) krzyczéć co gardła; **=schro'ten,** *va.* rozszczepać; porozcinać, porozkrawać drobno; pogryźć na drobne kawałki, na miazgę, na proch; **=se'tzbar,** *a.* dający się rozłożyć (na pierwiastki); **=se'tzen,** *va.* rozłożyć, rozkładać, rozebrać (na części, pierwiastki); **=tzung,** *f.* rozłożenie, rozkładanie na części; **=ngs=Perio'de,** *f. Ntl.* rozkładziny; **=rspa'lten,** *va.* rozłupać, rozszczepać co; **=ltung,** *f.* rozłupanie, rozszczepanie; **=rspli'ttern,** *va.* strzaskać, potrzaskać, podruzgotać; —, *vn.* (s.) strzaskać się; (sich) rozłazić się na drobne wydatki (o pieniądzach); **=rung,** *f.* podruzgotanie, potrzaskanie; rozdrabnianie się; **Zerspre'ngen,** *va.* rozsadzić; *rozpędzić (wojsko nieprzyjacielskie); **=ngung,** *f.* rozsadzenie; **=spri'ngen,** *vn. irr.* (s.) pęknąć; rozpęknąć się; zersprungen popękany; popryszczony; —, *n.*, rozpadnienie; **=sta'mpfen,** *va.* utłuc; **=stäu'ben,** *va.* rozproszyć; **=rstäu'pen,** *va.* wychłostać kogo tak, że aż skóra popęka; **=ste'chen,** *va. irr.* (h.) pokłóć; skłóć; podziurawić.

zerstochen pokłóty; =stie'ben, *vn. irr.* (s.) rozproszyć się; porozlatywać, rozpierzchnąć się; =sto'chern, *va.* (piórkiem od zębów) pokłóć; zerstochert pokłóty; =stö'r=bar, *a.* zniszczeniu uległy; =barkeit, *f.* skazitelność; =stö'ren, *va.* zburzyć (dom, miasto); zniszczyć; zerstört zburzony, spustoszony; =rer, *m.* pustoszyciel; zburzyciel; niszczyciel; =rung, *f.* zburzenie; zniszczenie; =sto'ßen, *va. irr.* (h.) utłuc; stłuc; potłuc; porozbijać; (sich) rozbijać się; =ßung, *f.* potłuczenie, stłuczenie; =rstreu'bar, *a.* rozsypny; =streu'en, *va.* rozsypać; rozrzucić; rozprószyć; porozrzucać; sich — rozsypać się; zerstreut roztargniony; das zerstreut mich zu sehr, *to moję uwagę za nadto rozrywa; (sich) rozprószyć się; — rozpędzić (nieprzyjaciela, chmury); (Jmds. Besorgniß) wybić komu z głowy obawę, skrupuły; (sich) rozerwać się; (um sich zu) dla rozerwania się; =r=streu'er, *m.* ten co rozrywa, rozrywkę sprawia; zerstreut rozprószony; rozsiany; =streu'ung, *f.* rozprószenie; rozpędzenie; rozrywka; =ngssu'cht, *f.* ubieganie się za rozrywkami; =stü'ckeln, *va.* porąbać, pokrajać, pociąć, potłuc, podzielić na kawałki; rozdrobnić; =lung, *f.* rozszarpanie, rozdrobienie; posiekanie; =stü'cken, *va.* porąbać na sztuki; podrobić, rozdzielić; zerstückt rozdrobiony; =ckung, *f.* podrobnienie, rozdrobienie; =stü'rmen, *va.* rozbić, gwałtownem uderzeniem rozpędzić; Zerta'nzen, *va.* tańcując podrzeć; =thau'en, *vn.* (s.) roztajeć; =thei'lbar, *a.* rozdzielny; =rkeit, *f.* rozdzielność; Zer=thei'len, *va.* rozdzielać; (Wolken) rozpędzać chmury; (Geschwulst), *Hlk.* rozpędzać puchlinę; (sich) rozdzielać się; rozłączać się; zertheilend rozwalniający; zer=theilt rozdzielony, podzielony; =thei'ler, *m.* rozdzielca; rozdzielnik; -lung, *f.* rozdzielenie, podzielenie, rozwolnienie; Zer=tre'nnbar, *a*- rozporny; rozłączny; =r=tre'nnen, *va.* rozłączyć; -tre'nnlich, *a.* rozłączny; zertrennt rozpróty, rozdzielony; -nung, *f.* rozłączenie; rozprócie; =r=tre'ten, *va. irr.* (h.) stratować, potratować; rozdeptać (błoto); zdeptać (robaka); podeptać (kwiaty w ogrodzie); =trü'm=mern, *va.* zgruchotać; zdruzgotać; =rung, *f.* zgruchotanie, pogruchotanie; =wa'=schen, *va. irr.* (h.) rozmyć; =we'hen, *va.* rozwiać; =wei'chen, *vn.* (s.) nadto zmięknąć; =we'rfen, *va. irr.* (h.) rozrzucić; rzucić i stłuc; =wü'hlen, *va.* rozryć, poryć; zryć (cały ogród); =rwü'rfniß, *n.* niezgody; rozterki; zamieszka; =zau'sen, *va.* poczuchrać; rozczuchrać (włosy); =r=zu'pfen, *va.* rozskubać; rozszczypać; =r=zu'pfung, *f* rozszczypanie, rozszczypnięcie.

Ze'ter! *int.* biada! gwałtu! rete! ratujcie! gwałt! (schreien) gwałtu wołać; über Jmdn. — schreien, *okropnie się skarżyć na kogo; =rgeschrei', *n.* krzyk na umor, na gwałt.

Ze'ttel, *m.* kartka; (Kette, Aufzug) osnowa; *Bchdr. H.* afisz; =lba'nk, *f. H.* bank assygnacyjny; lub biletowy; Ze'tteln, *va. W.* osnować, osnowę postawić; *knuć, kleić; =lträ'ger, *m.* afiszer; roznosiciel afiszów.

Zeuch, *m. W.* materja.

Zeu'chfabri'k, *f.*, =chhandel, *m. H.* handel materjami; =chhändler, *m.* kupiec materjami handlujący.

Zeug, *n. W.*, s. Zeuch; — sprzęt; narzędzie; (dummes) głupstwo; (albernes) niedorzeczność.

Zeu'gamt, *n. Kw.* urząd, dozór nad zbrojownia mający.

Zeu'ge, *m.* świadek; wyznawca; sich auf =en berufen na świadków się odwoływać; Gott zum =en nehmen, *Bogiem się świadczyć; als =en, zum =en stellen postawić od. dać kogo za świadka drugi.

Zeu'gefall, *m. Spl.* genityw, przypadek

Zeu'gen, *va.* płodzić; rodzić; (Zeugniß geben) wydawać; —, *vn.* (h.) świadczyć; (Jmdm.) świadczyć za kim; Zeu'gen=, *a.* świadomy; =na'bhörung, *f. Rw.* słuchanie świadków; =nau'ssage, *f. Rw.* zeznanie świadków; =nbewei's, *m.* dowód ze świadków; =nei'd, *m.* przysięga świadków; =nverhö'r, *n.* słuchanie świadków

Zeu'ghammer, *m.* blacharnia.

Zeu'ghaus, *n. Kw.* arsenał; zbrojownia; =ghaus=, *a.* arsenałowy; =gmeister, *m.* dozórca artyllerji.

Zeu'gniß, *n.* świadectwo; zaświadczenie; (geben) wydawać świadectwo.

Zeu'gschmied, *m.* płatnerz; kowal sprzętowy (robiący różne instrumenta albo narzędzia); Zeu'gschreiber, *m. Kw.* pisarz zbrojowni; pisarz arsenałowy.

Zeu'gung, *f.* spłodzenie, rodzenie, płodzenie; =gungs=, *a.* płodny; rodzajny; =gs=fähig, *a.* zapładniający; mogący zapładniać; =ngsglie'd, *n.* członek płodzący; =ngsthei'le, *m. pl.*, =ngswe'rkzeuge, *n. pl. Zk.* członki płodzące.

Zeu'gwärter, *m.* dozórca zbrojowni.

Zeu'gweber, Zeu'chweber, *m. W.* tkacz materji.

Zibe'be, *f. Ng. H.* kubeba.

Zi'beth, *m.* piżmo zybuczkowe; Zi'beth=, *a.* zybuczkowy; =thka'tze, *f.*, =ththie'r, *n. Ng.* zybuczek; wiwera.

Zi'cke, *f.* § koza; Zi'ckel=, s. Zie'gen=; =l=flei'sch, *n.* koźlęcina; Zi'ckeln, *vn.* (h.) okocić się; parkocić się (o kozach); =ck=lein, *n. dim.* kózka.

Zi'ckzack, *m.* gzygzak; —, *a.* u. *ad.* w gzygzak; =ckzack=Lauf, *m. Gymn.* bieg zygzakowaty.

Zie'che, *f.* poszwa; poszewka.

Zie'fer, *n.* owad.

Zie'ge, *f. Ng.* koza.

Zie'gel, *m.* cegła; (streichen) cegły robić, lepić; (brennen) wypalać; **Zie'gel-**, *a.* ceglany; **-lbre'nnen**, *n.* wypalanie cegieł; **-lbre'nner**, *m.* cegielnik; strycharz; ceglarz; **-rei'**, *f.* cegielnia; **-lda'ch**, *n.* dach dachówką pokryty; **-lde'cker**, *m.* dachówkarz (mularz, co dachówkami dach pokrywa); **Ziegelei'**, *f.* cegielnia; **-gel-e'rde**, *f.* glina na cegły (zdatna); **-l-fa'rbe**, *f.* ceglasty kolor; **-lfa'rben**, *a.* ceglasty; **-lfö'rmig**, *a.* kształt cegły mający; **-lmeh'l**, *n.* proszek z tłuczonéj cegły; cegła na proszek utarta; **Zie'geln**, *a.* ceglany; **-lo'fen**, *m.* piec do wypalania cegieł; **-lro'th**, *a.* czerwony jak cegła; ceglasty; **-lscheu'ne**, *f.* szopa cegielni; **-lstei'n**, *m.* cegła; **-lstrei'chen**, *n.* strychowanie, lepienie, robienie cegieł; ceglarstwo; **-lstrei'cher**, *m.* ceglarz; ten, co strychuje cegły; **-lthо'n**, s. Zie'gel-e'rde; **-lwa'nd**, *f.* ściana z cegieł; **-l-we'rk**, *n.* budowla z cegieł; ceglana.

Zie'gen-, *a.* *Ng.* kozi, kozia, kozie; **-n-ba'rt**, *m.* kozia broda; **-nbä'rtig**, *a.* koziobrody; **-nbo'ck**, *m.* kozioł; **-nbö'cklein**, *n. dim.* koziołek; **-nfe'll**, *n.* skóra kozia; **-nflei'sch**, *n.* kozina; **-nfü'ßig**, *a.* kozinogi; **-nhaa'r**, *n.* włoso kozie; **-nhainer**, *m.* świdłak; **-nhi'rt**, *m.* koziarz; pasterz kóz; **-nkäse**, *m.* kozi sér; **-nle'der**, *n.* kozia skóra (wyprawna); **-nme'lker**, *m.* kozodój; *Ng.* (Vogel) ślepowron; **-nmi'lch**, *f.* kozie mléko; **-npe'ter**, *m.* *Hlk.* (Halsgeschwulst) puchlina szyi; **-nsta'll**, *m.* koziarnia; obora dla kóz; **Zie'ger**, *m.* posérnik; **-rkä'se**, *m.* sér z siadłéj serwatki.

Zie'gler, *m.* cegielnik; **-gler-**, **-glers-**, *a.* cegielniczy; **-rgeschä'ft**, *n.* ceglarstwo.

Zieh'band, *n.* wyrwant; **-h'bar**, *a.* ściągliwy; dający się ściągnąć; **-h'brunnen**, *m.* studnia, z któréj się woda ciągnie; **Zieh'eimer**, *m.* wiadro do ciągnienia wody; **-h'eisen**, *n.* drótownica z dziurami różnéj wielkości; **-h'eltern**, *pl.* wychowawcy; **Zie'hen**, *va. irr.* (h.) ciągnąć; (an sich) przyciągać; (durch etwas) przeciągać przez co; (auf etw.) naciągnąć na co; (in etwas) wciągnąć w co; (in sich) wciągać w siebie; (aus etw.) wyciągnąć z czego; *wyprowadzić, wywieść (wniosek, naukę z czego); (Geld, Vortheil aus etw.) ciągnąć z czego dochody, korzyści; (Jmdn. auf die Seite) wziąść kogo na stronę; (Furchen), *Ldw.* bródzy prowadzić; (den Beutel), *dobyć worka; (einen Wechsel), *H.* żądać od kogo wypłaty wekslem; (zur Verantwortung) pociągnąć kogo do odpowiedzialności; (aus der Verlegenheit), *wybawić kogo z kłopotu; (Wasser), *Ntl.* wodę w siebie sączyć; (den Degen) dobyć szpady; (den Kürzeren), *przegrać, stratę oder klęskę ponieść; (den Hut), *zdjąć kapelusz; die Lotterie — ciągnąć loterją; (Bäume) drzewa sadzić i chodować; (Schafe, Schweine), *Ldw.* trudnić się chowem owiec, świn; (seine Kinder groß), *dzieci wychować do dojrzałego wieku; —, *vn. irr.* (s.): (zu Felde, in den Krieg) wyruszyć w pole, iść na wojnę; (aus der Stadt, in die Stadt) wychodzić z miasta; do miasta wchodzić; (auf die Wache), *Kw.* zaciągnąć na wartę; (sich) ciągnąć się; es zieht (es ist zugicht) ciągnie; jest przeciąg; —, *n.* ciągnienie.

Zieh'geld, *n.* pieniądze na od. za edukacją; **-h'instrument**, *n.* włoczydło; **-h'-kind**, *n.* wychowaniec; wychowanka; **-h'klimmen**, *vn.* *Gymn.* wyciągać; **-h'-stemme**, *f.* *Gymn.* wspinanie się w podporze; **-h'klinge**, *f.* ostrze do gładzenia; **-h'maschi'ne**, *f.* maszyna do ciągnienia; **-h'ochs**, *m.* wół do pociągu; **-h'schiff**, *n.* statek do ciągnienia; **-h'seil**, *n.* powróz od. lina do ciągnienia; postronek; **-hung**, *f.* ciągnienie (np. loterji); **-h'zange**, *f.* obcęgi.

Ziel, *n.* kres; koniec; am -e u kresu; einer Sache ein — setzen kres oder tamę czemu położyć; das — erreichen osiągnąć cel; sich ein — vorstecken cel sobie założyć; **Zie'len**, *vn.* (h.) celować, mierzyć strzałem do czego; (auf Jmdn.) do kogo stosować co; **Zie'ler**, *m.* celownik; **-l-scheibe**, *f.* tarcza do strzelania do celu.

Zie'men, s. Gezie'men.

Zie'mer, *m.* *Ng.* (Misteldrossel) jemiołucha (ptak); *Kk.* cąbr (jelenia); krzyżówka (z wołu); *Zk.* członek płodzący u dużych zwierząt; (Ochsenziemer) bykowiec.

Zie'mlich, *a.* mierny, średni, dosyć duży; —, *aa.* dosyć; prawie; niemal; so — jako tako; uchodzi; ujdzie.

Zie'pen, *vn.* (h.) szczebiotać, piszczéć (jak małe kurczę itd.).

Zier, s. Zie'rde; **-raffe**, **-rbengel**, *m. iron.* strojniś; strojna lala; **-rath**, *m.* ozdoba; ochędostwo; **Zie'rde**, *f.* ozdoba; (zur) ozdoby; Jmdm. zur — gereichen, *być komu ku ozdobie; zdobić go; **Zie'ren**, *va.* zdobić; dziwacznie przystrajać; gezierte Schreibart, *styl wykwintny; (sich) krygować się, dziwaczne miny robić; **-rerei'**, *f.* przesada; wykwintny; **Zie'r-garten**, *m.* ogród do zabawy, rozrywki; **-rlich**, *a.* ładny; —, *ad.* ładnie (pisać); zgrabnie (tańczyć); ozdobnie (mówić); **-chkeit**, *f.* ładność; zgrabność; **-rlos**, *a.* bez ozdób; **Zie'rpuppe**, **-rpüppchen**, s. Zie'raffe; **-rstrauch**, *m.* *Gtn.* krzak zdobny.

Zie'selmaus, *f.* *Ng.* suseł.

Zie'ser-Erbse, *f.* *Ng.* ciecierzyca; cieciórka.

Zi'ffer, *f.* cyfra; liczbowy znak; **Zi'ffer-**, **Zi'ffern-**, *a.* znakowy; **-ra'nsatz**, *m.* *Kk.* oznaczenie liczebne; **-rbla'tt**, *n.* tarcza zegarowa od. zegarkówa; **-rmä'ßig**, *a.* u.

ad. liczebny; liczbowo; liczebnie; =ffer=schri'ft, f. pismo znakowe.
Zigeu'ner, m. Geog. cygan; =nerin, f. cyganka; =nerisch, a. cygański; =ner=, a. cygański; =rspra'che, f. język cygański; =rvo'lk, n. cygaństwo.
Zi'mbel, f. Tk. cymbał; cymbały.
Zi'mmer, n. pokój (w mieszkaniu), **Zi'mmer=**, a. Zm. ciesielski; — (Stuben=) pokojowy; =ra'rbeit, f. Zm. robota ciesielska, =ra'xt, f. ciesielski topór; =r=chen, n. dim. pokoik; =rde'cke, f. pułap; sufit; =rgese'll, m. czeladnik ciesielski; =rha'ndwerk, n. ciesielstwo; =rho'f, m. plac do obrabiania drzewa; =rh'olz, n. Zm. drzewo obrobione; budulec; =rju'nge, m. terminator ciesielski; =merku'nst, f. sztuka ciesielska; =rling, m. Bw. cieśla górniczy; terlacz; =rleu'te, m. pl. Zm. cieślo; =rma'ler, s. Stu'benma'ler; =r=ma'nn, m. Zm. cieśla; =manns=, a. ciesielski; =mei'ster, m. majster ciesielski;
Zi'mmern, va. obrabiać drzewo; wyciosać co; =rna'gel, m. gwóźdź ciesielski; =rpla'tz, s. Zi'mmerho'f; =rspä'h'ne, m. pl. drzazgi, trzaski (ciesielskie); =rthü'r, f. drzwi do pokoju; =rung, f. Zm. cembrowanie; =rwe'rk, n. dzieło ciesielskiéj roboty.
Zi'mmet, m. Ng. cynamon; =mmet=, a. cynamonowy; =tapfel, m. Ng cynamonka; =tbau'm, m. drzewo cynamonowe; =tblüthe, f. Ng. cynamonowy kwiat; =t=branntwein, m. cynamonówka; =tfa'rbe, f. kolor cynamonowy; =tfa'rben, =tfa'r=big, a. cynamonego koloru; =tgeru'ch, m. zapach cynamonowy; =tö'l, n. olejek cynamonowy; =tri'nde, f. Ng. H. kora cynamonowa; =tvogel, m. Ng. cynamonik.
Zi'mperlich, a. pieszczący się; zniewieściały; (thun) mizdrzyć się, wdzięczyć się; =ches Wesen, =rlichkeit, f. mizdrzenie się.
Zi'ndel, =delta'ffet, m. W. rasza.
Zink, m. Ng. Bw. zynk; cynk; von, aus —, **Zink=**, a. cynkowy.
Zi'nke, f. ostry koniec; śpiczasta odnoga czego; Tk. surma; surenka.
Zi'nkenblä'ser, m. surmista.
Zi'nkerz, n. Bw. franklinit; galman; blenda; spat.
Zi'nkgrube, f. Bw. kopalnia cynku; =k=hütte, f. Httk. cynkownia; =kplatte, f. blacha cynkowa; **Zi'nkvitrio'l**, n. Bw. siarczan cynku.
Zinn, m. Ng. cyna; *naczynia cynowe; von, aus —, **Zinn=**, a. cynowy; =nasche, a. popiół z cyny palonéj; =bergwerk, n. kopalnia cyny; =blatt, =blättchen, n. dim. listek cynowy.
Zi'nne, f., **Zi'nnen**, pl. blanki; ganek zębaty na około szczytu murmów.
Zi'nnen, =nnern, a. cynowy; =nnerz, n. Bw. ruda cynowa; =nnfolie, f. cyna płatkowa; folia; staniol; =nngeschi'rr, n. cynowe naczynia; =nngießer, m. konwisarz; =nngießer=, a. konwisarski; =r=ha'ndwerk, m. konwisarstwo; =graupen, f. pl. Bw. kryształokrusz; =nngrube, f., s. Zi'nnbergwerk; =nnhütte, f. cynkownia; =nnkies, m. Bw. szaromiedniak cynowy; =nno'ber, m. Ng. Bw. cynober; =nno'ber=, a. cynobrowy; =berro'th, a. czerwony jak cynober; =nnofen, m. Httk. piec do wytapiania cyny; =nnprobe, f. próba cyny; =nnsand, m. piasek cynowy; opiłki cynowe; **Zi'nnstufe**, f. Bw. bryła kruszca cynowego; =nteller, m. Kk. cynówka; =nnwaare, f. cynowy towar.
Zi'ns, m. czynsz; danina; komorne; **Zi'nsen**, pl. procent; procenta; **Zi'ns=**, **Zi'nses=**, a. cynszowy; daninny; =sbar, a. czynszowy; opłacie czynszu uległy; =r=keit, f. uległość czynszowi; =sbuch, n. księga czynszów; =scoupo'n, m. Stw. H. kupon, odcinek (procentowy); =nsener=tra'g, m. dochód czynszowy; =feszi'ns, m. ryczałt, ryczart; =sfrei, a. wolny od czynszu; =sgut, n. wieś czynszowa; =s=haus, n. dom czynszowy; =shenne, f. kura daninna; =sherr, m. pan pobierający czynsz; =sleisten, pl. kupony; =s=mannn, m. czynszownik; **Zi'nstag**, m. czynszowy dzień; =swucher, m. lichwa; =szahl, f. indykcja; (der Römer) poczet Rzymski; piętnastu lat obrót.
Zi'pfel, m. koniec, róg; etw. beim rechten — anfassen, *dobrze się wziąść do rzeczy; (Land) cypel, kończyna; =pfelchen, n. dim. koniuszek; rożek; =pfelig, a. u. ad. z końcami, rogami, z końcem, rogiem.
Zipo'lle, f. Ng. trypulka.
Zi'ppe, f. Ng. gatunek drozda.
Zi'pperlein, n. Hlk. podagra.
Zi'rbelbau'm, m Ng. sosna syberyjska; =ldrü'se, f. Zk. wyrostek szyszkowy; =lnu'ß, f. Ng. orzech sosny syberyjskiéj; =lto'nne, f. Ng. sosna syberyjska.
Zi'rgelbau'm, m. Ng. lotusowe drzewo; obrostnica; komonica rożkowata.
Zi'rkel, m. cyrkiel (instrument); koło (narysowane); obwód; *koło; towarzystwo; **Zi'rkel=**, a. kolisty; cyrkułowy; =la'bschnitt, =lau'sschnitt, m. odcinek koła; wycinek koła; =lbo'gen, m. obwód koła; =lfigu'r, f. figura kolista; =lflä'che, f. płaszczyzna kolista; **Zi'rkelfö'rmig**, =lru'nd, a. kolisty; =lli'nie, f. linia kolista; **Zi'rkeln**, va. cyrklem mierzyć; =lpu'nkt, m. środek koła; =lru'ndung, f. okrągłość, kolistość; =lschmie'd, m. cyrkielnik.
Zi'rpen, vn. (h.) ćwierkać; cierkać; ćwierczeć.
Zisch, m. syknięcie; =scheln, vn. (h.) szeptać; —, n. syk; sapienie, świśnienie; sykanie; **Zi'schen**, vn. (h.) syczeć; —,

va. szeptać; **Zi'schlaut**, *m. Spl.* głoska sycząca.
Zi'sterne, *f.* krynica.
Zi'ther, *f. Tk.* cytra; **=rschlä'ger**, **=rspie'=ler**, *m.* cytrzysta.
Zitro'ne ꝛc., s. Citro'ne ꝛc.
Zi'ttau, *n. Geog.* Cytawa; Zytawa; **=ttauer**, *m.* Cytawczyk; **=rin**, *f.* Cytawka; **Zi't=tauisch**, *a.* Cytawski.
Zi'tteraal, *m. Ng.* trzęsawiec; **=re'spe**, **=re'sche**, *f. Ng.* osika; **=rfi'sch**, *m. Ng.* drętwik; **=rgra's**, *n.* drżączka; **=rmaa'l**, *n.* liszaj; ognik; **Zi'ttern**, *vn.* (h.) drżeć; (vor Jmdm., vor etw.) lękać się kogo, czego; —, *n.* drzenie; drżączka; **=rna'=del**, *f.* trzęsawka; spilka ruchliwa (do stroju głowy); **=rpa'ppel**, *f. Ng.* osika; **=rroche**, *m. Ng.*, s. Zi'tteraal; **=rwe'ls**, *m. Ng.* elektryzacz.
Zi'twer, *m.* cytwar; **Zi'twer=**, *a.* cytwarowy; **=rö'l**, *n.* cytwarowe olejek; **=r=saa'me**, *m.* cytwarowe nasienie; **=rwu'r=zel**, *f.* korzeń cytwarowy.
Zitz, *m. W.* cyc; **Zitz=**, *a. W.* cycowy.
Zi'tze, *f. Zk.* cycek; **Zi'tzen=**, **Zitz=**, *a.* cyckowy.
Zo'bel, *m. Ng.* sobol; mit =n gefüttert sobolami podszyty; **Zo'bel=**, soboli; sobolowy; **=lfa'ng**, *m.* polowanie na sobole; **=lfä'rber**, *m.* farbierz sobołów; **=lfe'll**, *n.* skórka sobola; **=lja'gd**, s. Zo'belfa'ng; **=ljä'ger**, *m.* ochotnik sobolów; **=lmü'tze**, *f.* czapka sobolowa; **=lpe'lz**, *m.* futro sobolowe; futro sobole; **=lthie'r**, s. Zo'bel.
Zo'ber (Zu'ber), *m.* ceber; **=berchen**, *n. dim.* cebereki; **=rfa'lz**, *n. Bw.* cebrówka.
Zodi'acus, s. Thie'rkreis; **=cal=**, *a. Stk.* zodjakowy; zwierzyniec niebieski.
Zö'fchen, *n. dim.* v. **Zo'fe**, *f.* panna służąca; subretka; pokojówka; **=nro'lle**, *f. Sb.* rola pokojówki.
Zö'gerer, s. Zau'derer; **Zö'gern**, *vn.* ociągać się; zwłoczyć co; (mit der Antwort) zwlóczono odpowiedź; balamucić się, zmudzić; —, *n.*, **=gerung**, *f.* ociąganie się; zwłoka; zmuda; ohne — bez ociągania się; nach langem — po długiem ociąganiu się.
Zö'gling, *m.* wychowaniec; wychowanek; (weiblicher) wychowanica; wychowanka.
Zoll, *m.* cal; nach =en messen na cale mierzyć; **Zoll=**, *a.* calowy.
Zoll, *m. Stw. H.* cło; einen — auf etwas legen cło nałożyć na co; (entrichten) opłacić cło od czego; **Zoll=**, *a.* celny; cłowy; **=llamt**, *n.* cło; urząd celny; **=aufseher**, *m.* inspektor celny; **=bar**, *a.* uległy cłu; **=ll=beamter**, **=lldiener**, *m.* urzędnik celny; **Zo'llberei'ter**, *m.* strażnik celny; **=llbe=schau'er**, *m.* rewizor celny; **=llbude**, *f.* budka celna; **=lleinnehmer**, *m.* poborca celny; **=mera'mt**, *n.* pobór celny; urząd poboru celnego; **Zo'llen**, *vn. Stw.* cło składać; (Jmdm. Dank), składać dzięki; **=llfrei**, *a.* wolny od cła; **=llfreiheit**, *f.* wolność od cła; **=llgebüh'r**, *f.* należytość celna; **=llgefä'lle**, *n. pl. Stw.* dochód z cła; **=llgere'chtigkeit**, *f.* przywiléj na pobieranie cła; **Zo'llhaus**, *n.* dom celny (gdzie się cło płaci).
Zo'llmaaß, *n.* miara calowa.
Zö'llner, *m. Stw.* celnik; **Zo'llordnung**, *f. Stw.* urządzenia celne; regulamin celny; **=llpachter**, *m.* dzierżawca cła; **=ll=pflichtig**, *a.* uległy cłu; **=llrechnung**, *f.* rachunek celny; **Zollsatz**, *m. Stw. H.* stopa celna; **Zo'llschrei'ber**, *m.* pisarz przy cle.
Zo'llstab, *m.* laseczka od. miara calowa; **Zo'llstadt**, *f.* miasto celne (gdzie się cło opłaca); **Zo'llstätte**, **=llstube**, *f.* miejsce, gdzie się cło opłaca; **=llstock**, s. Zo'llstab; **=lltafel**, *f.* tablica przepisy cła zawierająca; **=lltari'f**, *m.* taryfa celna; **=llver=wa'lter**, *m.* zarządzca cła; **=llwesen**, *n. Stw. H.* celnictwo.
Zo'ne, *f. Geog.* strefa; strefa ziemi; pas nieba; (heiße) strefa gorąca; (südliche) strefa południowa; (gemäßigte) strefa umiarkowana; (kalte) strefa zimna; **=nen=**, *a.* do strefy ziemi należący, jéj właściwy.
Zoolo'g, *m.* zoolog; **=logie'**, *f.* zoologja; zwierzętopis; **=logisch**, *a* zoologiczny; **=phy't**, *m. Ng.* (Thierpflanze) ziołozwierz, zwierzokrzew.
Zopf, *m.* warkocz; wierzchołek drzewa; **Zo'pfband**, *n.* tasiemka od. wstążka do warkocza; **=pfende**, *n.* wyrośnięcie gałęzi; **=pfperü'cke**, *f.* peruka z warkoczem.
Zorn, *m.* gniew; Jmdn. zum =ne reizen, in — bringen rozgniewać go; in — gerathen, kommen wpaść w gniew; rozgniewać się; **Zorn=**, **Zo'rnes=**, *a.* — gniewu; **=nblind**, *a.* zaślepiony gniewem; **=nent=brannt**, *a.* zapalony gniewem; **=nfun=kelnd**, *a.* iskrzący się od gniewu; **=n=glühend**, *a.* gniewem pałający; **Zo'rnig**, *a.* gniewliwy; skłonny do gniewu; (auf Jmdn.) zagniewany na kogo; **=nruthe**, *f.* różczka gniewu boskiego; **=nschnaubend**, **=nsprühend**, *a.* gniewem zionący.
Zo'te, *f.* kędzior; plugawy (tłusty) żart; sprosne słowa; =nreißen plugawie żartować; **Zo'teln**, *vn.* (h.) tłustych żarcików sobie pozwalać; **Zo'ten=**, **=nhaft**, *a.* sprosny; tłusty, plugawy; **=nlie'd**, *n.* pieśń sprosna; **=nrei'ßer**, *m* sprosny żartowniś; **=rei'**, *f.* sprosne żartowanie; polisonerja; **Zo'tig**, *a.* sprosny; tłusty; plugawy.
Zo'tte, *f.* kędzior zczochrany; **Zo'tten**, *pl.* kudły; **=ttelbär**, *m.* niedźwiedź kudłaty; **=ttelba'rt**, *m.* kudłata broda; **Zo'tteln**, *vn.* (h.) dreptać nogami idąc; **=tticht**, **=ttig**, *a.* kudłowaty; kudłasty.
Zu, *præp.* (mit *Dativ*): do; ku; w; przy; u; za; po; na; dla; zur Hand sein być

na doręczu; — Bette w łóżku; — Pferde na koniu; — Tische przy stole, u stołu; — Warschau, — Berlin w *Warszawie*, w *Berlinie*; hier — Lande tu w kraju; — derselben Stunde o téj saméj godzinie; — rechter Zeit o swoim (w przyzwoitym) czasie; — Nacht w nocy; na noc; — Mittage w południe; na obiad; zur Hochzeit na wesele; — Weine, — Biere gehen iść na wino, na piwo; — Markte na targ; zwei verhält sich — drei, wie ꝛc. dwa ma się do trzech, jak itd.; zur Hälfte w połowie; zur Frau werden zostać żoną; — Fuß, — Fuße pieszo piechota; — Pferd konno; na koniu; — Wagen powozem; — Lande u. — Wasser lądem i wodą.

Zu, *ad.* (übermäßig) za; zbyt; nad to; w nadmiar; nadmiernie; — sein (verschlossen sein) być zamkniętym; lauf —! daléj, biegaj! schlag —! wal tego; arbeite, singe, tanze nur —! rób, śpiewaj, tańcuj tylko daléj! nur —, immer —! daléj, daléj! żywo! nicht zum Besten nie najlepiéj; zum Wenigsten przynajmniéj; Glück —! szczęść Boże!

Zu'ackern, *vn.* (h.) *Ldw.* żywo orać; daléj orać; —, *va.* przyorać, zaorać co; **-arbeiten**, *vn.* (h.) ciągle pracować; **Zu'bauen**, *va.* zabudować; —, *vn.* (h.) ciągle budować; **-behalten**, *va. irr.* (h.) zostawić co zamknięte; **-behau'en**, *a.* przyciosany, stósownie ociosany; **-behö'r**, *n.*, **Zu'behö'rde**, *f.* przynależytość; **-beißen**, *vn. irr.* (h.) tęgo kąsać; —, *va. irr.* przekąsać czém; razem jeść z czém; **-berei'ten**, *va.* przysposobić, przygotować, przyrządzić; **-ter**, *m.* przygotowywacz; zubereitet przygotowywany; przyprawiony; **-tung**, *f.* przygotowanie, prysposobienie; **-billigen**, s. Bewi'lligen; **-binden**, *va. irr.* (h.) zawiązać; —, *n.*, **-ndung**, *f.* zawiązanie.

Zu'biß, *m.* przekąska; przegryzka.

Zu'blasen, *vn. irr.* (h.) ciągle trąbić, grać na flecie; —, *va. irr.* (h.) przydmuchnąć co; *podszepnąć komu co; **-bläser**, *m.* *podszeptywacz; **-bleiben**, *vn. irr.* (s.) zostać zamkniętym; **-bringen**, *va. irr.* (h.) przynosić; — przepędzać, pędzić; (die Zeit mit Lesen) pędzić od. trawić czas na czytaniu; **Zu'bringer**, *m.* przynoszący; **-gung**, *f.* przynoszenie; **Zu'brocken**, *va.* cząstkami przykładać; so lange ich noch was zuzubrocken habe, *dopóki mam z czego dokładać (do dochodów na utrzymanie; **-brüllen**, *va.* (Jmdm etw.) ryczącym głosem odezwać się z czém do kogo.

Zu'buße, *f.* dodatek, dokładek do kosztu, wydatku; wydatek na co; **-büßen**, *va.* dokładać, dodawać do kosztów, wydatków.

Zü'che, s. Zie'che.

Zucht, *f. Ldw.* chów (bydła); (Strafe) karność; der — entwachsen sein wyjść z pod ścisłego dozoru, z pod karności; wo — ist, da ist Ehre, *gdzie uczciwość, tam honor; was ist das für eine —? cóż to za postępowanie, porządek? **Zucht-**, *a.* karny; **-tamt**, *n.* urząd karny; **-tente**, **-tgans**, *f. Ldw.* kaczka, gęś do chowu; **-tgese'tz**, *n.* ustawa karności się dotycząca; **-thaus**, *n.* dom poprawy; **-thäusler**, *m.* więzień; **-thengst**, *m.* ogier do stanowienia; **-thenne**, *f.* kura do chowu; **Zü'chtig**, *a.* uczciwy, powściągliwy; wstydliwy; **-chtigen**, *vn.* chłostać; **-gkeit**, *f.* skromność, wstydliwość; **-glich**, *ad.* uczciwie; **-gung**, *f.* chłostanie; chłosta; karcenie; **Zu'chtkalb**, *n. Ldw.* cielę do chowu; **-tkerker**, *m.* więzienie jako dom poprawy; **Zü'chtling**, *m.* więzień poprawczy, w domu poprawy; **-tlos**, *a.* niekarny; swawolny; nieznający karności; **-tlosigkeit**, *f.* swawola, rozpusta, niekarność; **-tmeister**, *m.* dozórca domu poprawy; **-tmittel**, *n.* środek na poprawę; **Zu'chtochs**, *m.* wół; byk do stanowienia; stadnik; **-tpolizei**, *f. Stw.* policyja (-cja) poprawcza; **-tpolizei-Gericht**, *n.* sąd policyji (-cji) poprawczéj; **-truthe**, *f.* rózga karząca; noch unter der — stehen, *jeszcze być pod dyscypliną; **-tsau**, *f.* maciora; swinia do chowu; **-tstier**, s. Zu'chtochs; **Zu'chtstute**, *f.* klacz maciora; (do stanowienia przeznaczona); **-tvieh**, *n.* bydło do chowu; **-twidder**, *m.* tryk.

Zuck, *m.* drgnienie; **Zu'cken**, *vn.* (h.) drgać; drgnąć; trząsnąć się; (mit Hand, mit Fuß) trząsnąć, trząść ręką, nogą; *mignąć się; —, *va.* ruszać czém; (szybko) dobyć (miecza).

Zu'cker, *m. Ng. Kk.* cukier; mit — anmachen, bestreuen ocukrzyć; pocukrzyć; **Zu'cker-**, *a.* cukrowy; **-räh'nlich**, s. Zu'ckera'rtig; **-ra'horn**, *m. Ng.* cukrowy klon; **-ra'rtig**, *a.* cukrowaty; **-rbä'cker**, *m.* cukiernik; **-rei'**, *f.* cukiernictwo; cukiernia; **-rba'ckwerk**, *n.* ciasto, ciastko z cukrem pieczone; ciasteczka; torty itd.; **Zu'ckerbäcker**, *m.* cukiernik; **-rbau'**, *m.* uprawa trzciny cukrowéj; **-rbra'nntwein**, *m.* cukrowa wódka; **-rbre'zel**, *f.* obwarzanek z cukrem; **-rbro'd**, **-rbrö'dchen**, *n dim.* ciasteczko; cukierek; **-rbü'chse**, **-rdo'se**, *f.* cukierniczka; **-rca'nd**, *m.* cukier lodowaty; **-re'rbse**, *f. Gtn.* cukrowy groch; **-rfabri'k**, *f.* cukrownia; **-rfabrika'nt**, *m.* cukrownik; **-rfa'ß**, *n.* beczka z cukru od. na cukier; **-rgebu'ckenes**, s. Zu'ckerba'ckwerk; **-rgeha'lt**, *m.* cukrowatość; **-rgeschma'ck**, *m.* smak cukrowy; **-rhu't**, *m.* głowa cukru; **-rgu'ß**, *m. Kk.* polewa cukrowa; **-rha'rnruhr**, *f. Hlk.* miodnica; **Zu'ckerig**, *a.* cukrowaty; **-rkra'nkheit**, *f.*, s. Zu'ckerruh'r; **-rku'chen**, *m.* cukrowy placek; **-rma'ndel**, *f.* mig-

dal osmarzany, cukrem powleczony; -r-mau'l, -rmäu'lchen, *n. dim.* słodka gębusia, lubiąca słodkie potrawy; -ckerme-lo'ne, *f. Ng.* melon cukrowy; **Zu'ckern**, *va.* cukrować; -rpalme, *f. Ng.* winosłocz; -rplä'tzchen, *n.* placuszek z cukru; -r-pu'ppe, *f.*, -rpü'ppchen, *n. dim.* lalka z cukru; -rroh'r, *n. Ng.* trzcina cukrowa; -rruh'r, *f. Hlk.* miodnica; diabetis, djabetys (choroba); obfite odlewanie uryny z materją słodką; die — betreffend djabetyczny; -rsa'ft, *m.* cukier pity; sok cukrowy; -rscha'le, *f.* miseczka do cukru (tłuczonego); -rscho'te, *f.* Zu'ckere'rbse; -rsie'der, *m.* cukierniarz; -rei', *f.* warzelnia cukru; -rstoff, *m. Schdk.* cukrzan; -rsü'ß, *a.* słodki jak cukier; cukrowny; -rza'nge, *f.* cążki do cukru; szczypczyki do cukru; -rsyrup, *m.* melas; -rwasser, *n.* woda cukrowana; -rwe'rk, *n.* cukry; cukierki; -rw'urzel, *f. Ng.* korzonek cukrowy; kuczmerka; -rzwie'back, *m.* polewany sucharek; biszkokt.

Zu'ckung, *f.* drganie; trzęsienie się; *Hlk.* spasmy; konwulsye. [tamować.

Zu'dämmen, *va.* groblą co zamknąć; za-

Zu'deckbett, *n.* pierzyna; s. Federbett;

Zu'decken, *va.* okryć.

Zu'decreti'ren, *va. Rw.* przyznać.

Zude'm, *ad.* a do tego; prócz tego; a przy tém; krom; okrom; nadto.

Zu'denken, *va. irr.* (h.) przeznaczyć co dla kogo; obmyślić; —, *vn.* (h.) ciągle myśléć; -donnern, *vn.* (h.) ciągle grzmiéć; -drängen (sich), *vr.* (h.) cisnąć się do kogo lub do czego; -drehen, *va.* zakręcić (dla zamknięcia); (Jmdm. den Rücken) tyłem się do kogo obrócić; -dringen, *vn. irr.* (s.) dostać się do czego; -dringlich, *a.* natrętny; -cher Mensch natręt; -chkeit, *f.* natręctwo; natrętność; naprzykrzanie się; -drücken, *va.* przycisnąć (dla zamknięcia); (Jmdm. die Augen) oczy komu zamknąć (umarłemu); (ein Auge bei etw.) przymrużyć oczy na co, przez szpary na co patrzéć; -eggen, *va. Ldw.* zabronować co; -eignen, *va.* przywłaszczyć; przypisywać, przyznawać; (Jmdm. eine Schrift), *Litt.* pismo jakie komu przypisać, dedykować; -nung, *f.* przywłaszczenie; —, *Litt.* przypisanie; -nungs-, *a.* dedykacyjny; -ngsschri'ft, *f.*, -ngsschrei'ben, *n. Litt.* przypis; dedykacja; przypisanie; **Zu'eilen**, *vn.* (s.) (auf Jmdn., auf etw.) śpiesznie biedz do kogo, do czego; -erka'nnt, *pp.* przysądzony; **Zu'erkennen**, *va. irr.* (h.) przyznać, przysądzić (komu nagrodę, pretensją, koszta); -erke'nntniß, *n.* wyrok przysądzający co; -nnung, *f.* przysądzenie.

Zu'erst, *ad.* po pierwszy raz; najpierwéj; wprzód.

Zu'essen, *vn. irr.* (h.) zajadać; -fahren, *vn. irr.* (s.) jechać ku czemu; daléj lub ciągle, prędzéj jechać; fahr' zu! ruszaj! poruszaj! —, *va. irr.* (h.) zwozić, przywozić, dowozić.

Zu'fall, *m.* przypadek; zdarzenie, los, traf; sich dem — überlassen spuścić się na los; durch — przypadkiem; (blinder) ślepy traf; (Krankheitsanfall), *Hlk.* przypadłość; napad choroby; -fallen, *vn. irr.* (s.) zapaść; zasypać się; (Jmdm.) dostać się komu (jak np. dobra, majątek); **Zu'fällig**, *a.* przypadkowy; -gkeit, *f.* przypadkowość; -fertigen, *va.* (Jmdm. etw.) przesłać, wręczyć komu co; -gung, *f.* posłanie, przesłanie; -finden, *va. irr.* (h.) znaleść, zastać zamknięte (drzwi); -flechten, *va. irr.* (h.) zapleść; płecionką zasłonić, zamknąć co; -flicken, *va.* załatać; -fliegen, *vn. irr.* (s.) przylecieć do kogo, do czego, ku komu, czemu; -fließen, *vn. irr.* (s.) płynąć ku czemu. [miejsca.

Zu'flößen, *va. Sw.* spławiać co do jakiego

Zu'flucht, *f.* ucieczka, schronienie, przytułek; seine — zu etw. nehmen uciekać, uciec się do czego; -tso'rt, *m.*, -tsstätte, *f.* miejsce ucieczki oder schronienia; ochrona; einen — gewähren pochronić;

Zu'flug, *m.* przylot. [pochraniać.

Zu'fluß, *m.* przypływ (wody, krwi), napływ (wody, krwi, ludzi, myśli).

Zu'flüstern, *va.* podszepnąć komu co; -rung, *f.* podszepnięcie.

Zufo'lge, *præp.* (mit *Genitiv* u. *Dativ*): według; podług; w skutek czego; stósownie do czego; z woli czyjéj.

Zu'fragen, *vn.* (h.) (anfragen) dopytywać się; — ciągle pytywać się; **Zu'fressen**, *vn. irr.* (h.) żreć co do czego.

Zufrie'den, *a.* spokojny (pod względem żądzy); mit etw. — sein przestawać na czém; Jmdn. — stellen zadowolnić kogo; uspokoić, umitygować go; -nheit, *f.* spokojność; przestawanie na swojém; ukontentowanie; -frieren, *vn. irr.* (s.) zamarznąć; -fristung, *f. Rw.* przedłużenie terminu; -fügen, *va.* wyrządzić komu co; sprawić komu co; (Jmdm. eine Beleidigung) obrazić kogo; **Zu'fuhr**, *f.* dowóz (żywności); -führen, *va.* dowozić, dostawiać, dostarczać; przyprowadzić komu kogo; -füllen, *va.* zapełnić z wierzchu; zasypać (rów); dopełnić, dolać; dosypać.

Zug, *m.* ciąg; cug; (Zugluft) przeciąg; pociągnienie; (beim Trinken) łyk; in Einem -e jednym cięgiem; duszkiem; im -e sein, * być właśnie w ciągu; (der Fische) zarzucenie, zaciąganie sieci; einen guten — thun dobry połów (ryb) zrobić; *Kw.* pochód (wojska); przejazd (powozów); podróż; pielgrzymka; lot, ciągnienie (ptaków); gromada (koni), stado kuropatw itd.); (Gespann Zugthiere) zaprząg; cug (koni, wołów); (beim Schreiben ꝛc.) rys, zarys (twarzy, charakteru, umysłu).

Zu'gabe, *f.* przykładek; przyczynek; przymiarek; dolewek; waddatek.
Zu'gaffen, *vn.* (h.) gapiowato przyglądać się czemu.
Zu'gang, *m.* przystęp; **-gänglich,** *a.* przystępny; **-chkeit,** *f.* przystępność; **-gangs-, -tritts-,** *a.* przepustny, przepustowy
Zu'gattern, *va.* zakracić.
Zu'gband, *n.* klamra ściągająca; **-gbalken,** *m.* jęta; **-gband,** *n.* sznurek, tasiemka do ściągania; **-gbaum,** *m.* żuraw u zwodzonego mostu; **-gbrücke,** *f.* most zwodzony; **-gdrossel,** *f. Ng.* drozd wędrowiec.
Zu'geben, *va. irr.* (h.) przydawać; postąpić co (kupujac); pozwalać, zgadzać się na co; —, *va.* (h.): (Jmdm. Alles), *we wszystkiem komu potakiwać; (**klein**) spuścić na kwintę.
Zu'gedacht, *pp.* obmyślony; przeznaczony.
Zu'gegen, *a.* obecny; przytomny.
Zu'gehen, *vn. irr.* (s.) iść szybko; geh' zu! ruszaj się! żwawo; die Wunde geht zu rana się goi, zasklepia; — iść, dziać się; wie ist die Sache zugegangen? jakże to ta rzecz poszła? jakże to z tém poszło? wie geht es zu, daß 2c. czém się to dzieje, że itd.
Zu'gehö'r, s. Zu'behö'r; **-hö'ren,** *vn.* (h.) (Jmdm.) należéć do kogo; **-gehö'rig,** *a.* należący do czego (jako część do całości); powinowaty; przynależny; **-hö'rigkeit,** *f.* powinowatość; należytość; przynależność.
Zu'gekauftes, *n.* przykupno.
Zü'gel, *m.* cugiel; den — anziehen ukrócić cugli; den — schießen lassen popuścić cugli; **-llo's,** *a.* bez cugli; *rozkiełznany, wyuzdany (człowiek); rospustny, rozwiozły; —, *ad.* rospustnie, rozwiozle; **-gello'sigkeit,** *f.* rozpusta; rozwiozłość;
Zü'geln, *va.* okiełznać; *hamować, na wodzy trzymać; **-lung,** *f.* okiełznanie; hamowanie.
Zugelo'ben, *va.* (Jmdm, etw.) ślubować komu co.
Zu'geme'ssen, *pp.* odmierzony.
Zu'gemü'se, *n. Kk.* jarzyna (do mięsa).
Zugena'nt, -gena'nnt, *a.* nazwany; mający jaki przydomek z przypadkiem; **-geo'rdnet,** *pp.* przydany; **-geri'chtet,** *pp.* przyrządzony, przysposobiony; **-geri'tten,** *pp.* ujeżdżany; **-geru'ndet,** *pp.* obłożysty; **-geschni'tten,** *pp.* przykrojony.
Zu'geschwei'gen, *ad.* nierzekąc; niemówiąc; a dopieroż.
Zu'gese'llen, *va.* przyłączyć (za towarzysza); przydać; (sich) przyłączyć się; **-gese'llung,** *f.* przyłączenie; **Zu'gespi'tzt,** *a.* zakończony, kończaty; **-gestä'ndniß,** *n.* przyznanie (komu czego); **Zu'gestehen,** *va. irr.* (h.) przyznać komu co; zezwolić, przystać na co; zugestanden przypuszczony; przyznany; —, *ad.* przypuściwszy;
Zu'gesto'pft, *pp.* zatkany; **-getha'n,** *a.* przychylny; życzliwy; (sein) sprzyjać komu; **-gethei'lt,** *pp.* przydzielony; **-gewi'nnen,** *va. irr.* (h.) jeszcze wygrać (do wygranego).
Zu'gfisch, *m. Ng.* ryba wędrowna, przechodząca z jednéj wody do drugiéj; **-ggarn,** *n.* włok; niewód; **-ggraben,** *m.* rów dla ścieku wody; kanał odwodny.
Zu'gießen, *va. irr.* (h.) dolać czego; zalać.
Zu'ghobel, *m. Zm.* spajacz.
Zu'gig, *a. Ntl.* przewiewny.
Zu'gleder, *n.* skóra ciągła.
Zuglei'ch, *ad.* razem; oraz.
Zu'gleine, *f.* linka do ciągnienia; polka; obsztak; **-gloch,** *n.* otwór do przeciągu powietrza; **-gluft,** *f.* powietrze przeciągające; przedmuch; przewiew; przeciąg; **-gnetz,** s. Zu'ggarn; **-gochs, -gpferd,** *n.* wół, koń do pociągu, do zaprzęgu; wół, koń roboczy; koń cugowy; **-gpflaster,** *n. Hlk.* plastr ciągnący; lub pryszczący.
Zu'graben, *va.* zasypać (kopaną ziemią).
Zu'grad, *n.* ciągadło.
Zu'greifen, *vn. irr.* (h.) chwycić co; chwycić się czego; (mit beiden Händen) obiema rękoma co chwycić; greifen Sie zu! *niech się Pań bierze do jadła!
Zu'groß, s. Zu'gpferd.
Zugru'nderi'chten, *n.*, **-tung,** *f.* zniszczenie.
Zu'gschiff, *n. Sw.* statek liną ciągniony; **-gseil,** *n.* śla; **-gthier,** *n.* bydlę do zaprzęgu; **-gthor,** *n.* brama zwodzona.
Zu'gucken, *vn.* (h.) przypatrywać się;
Zu'gürten, *va.* przypasać; pasem przytwierdzić.
Zu'guß, *m.* dolewek; **-gußei'sen,** *n. Httk.* dolewina.
Zu'gvieh, *n.* bydło zaprzężone; juczne; **-gvogel,** *m. Ng.* ptak przelotny od. wędrowny; **-gvolk,** *n.* naród koczujący; **-gweise,** *a.* u. *ad.* łykaniem, łyk po łyku (pić); oddziałami (maszerować); — kluczem; **-gwerk,** *n.* maszyna do ciągnienia; **-gwind,** *m.* przeciąg; wiatr ciągnący od. przeciągający; **-gwinde,** *f.* winda cugowa.
Zu'haben, *va. irr.* (h.) mieć w dodatku; er soll noch 100 Mark — dostanie jeszcze do tego 100 marków; (verschlossen halten) mieć co zamknięte (okienica).
Zu'häkeln, *va.* haczykami spoić co; **Zu'haken,** *va.* hakiem spoić; zamknąć co;
Zu'halten, *va. irr.* (h.) trzymać co zamknięte, nie otwierać; (das Haus) dom zawsze mieć zamknięty; (Jmdm. die Augen, den Mund) zasłonić komu oczy (rękoma i nie dać otworzyć); zatkać komu gębę; (die Hand) rękę ścisnać; —, *n.* zakrycie; zamknięcie; zatulenie; **-hämmern,** *va.* zakuć co; **-hängen,** *va. irr.* (h.) (czém z przodu powieszonem) zasłonić (okno, drzwi); **-harken,** *va. Gtn.* zagrabić co (grabiami); **-harschen,** *vn.* (s.) zabliznić się (o ranie); **-hauen,** *va. irr.* (h.) przyciąć, przyciesać co; **-heften,** *va*

zapiąć na haftki; **Zu'heften**, *va.* zeszyć (ranę); -**heilen**, *vn.* zagoić; —, *vn.* (s.) zagoić się; -**lung**, *f.* zagojenie się; **Zu'=holen**, *va.* przynosić; iść po co; -**hobeln**, *vn. Zm.* wyheblować; -**horchen**, *vn.* (h.) podsłuchiwać, przysłuchiwać się komu; -**hören**, *vn.* (h.) słuchać czego; -**rer**, *m.* słuchacz; -**hö'rerin**, *f.* słuchaczka; -**rer=schaft**, *f.* towarzystwo słuchaczów.

Zu'jagen, *va.* popędzić do kogo, ku czemu; —, *vn.* (h.) tęgo pędzić; -**jauchzen**, -**jubeln**, *va.* u. *vn.* (h.): (Jmdm.) okrzyki radosne komu czynić; wyprawiać; **Zu'=kaufen**, *va.* dokupić.

Zu'kehr, *f.* zwrócenie się ku czemu; **Zu'=kehren**, *va.* obrócić ku komu, czemu; (Jmdm. den Rücken) tyłem się obrócić do kogo; (sich zuwenden) mieć się ku komu; śmieciami zakryć; -**keilen**, *va.* zaklinić; zabić klinem; -**ketteln**, *va.* na łańcuszek co zamknąć; załańcuszkować; -**kitten** rc., s. Verki'tten rc.; -**klappen**, *va.* zatrzaskać, zatrzasnąć; —, *vn.* (s.) zatrzasnąć się; -**klatschen**, *vn.* (h.) u. *va.* (Jmdm.) przyklaskiwać komu; -**kleben**, *va.* zalepić; -**kleistern**, *va.* zaklajstrować; -**klemmen**, *va.* ścisnąć do kupy; -**klinken**, *va.* na klamkę zamknąć; -**knöpfen**, *va.* zapiąć na guziki; zugeknöpft zapięty; **Zu'=knüpfen**, *va.* zadzierzgnąć; -**kommen**, *vn. irr.* (s.) dojść kogo (jak n. p. wiadomość); dostać się komu (jak dar, część jaką z podziału); Jmdm. etw. — lassen udzielić komu czego; — użyczyć; (gehören) przynależéć komu; przystać mu; być dla niego przyzwoitą rzeczą; es kommt euch zu do was należy.

Zu'können, *vn. irr.* (h.) módz przystąpić, zbliżyć się do kogo, do czego; -**korken**, *va.* zakorkować co.

Zu'kost, s. Zu'gemüse, Zu'speise.

Zu'kriegen, *va.*: ich kann die Thüre nicht — nie mogę zamknąć, domknąć drzwi.

Zu'kunft, *f.* przyszłość; -**künftig**, -**kunfts=**, *a.* przyszły; das -tige przyszłość.

Zu'lächeln, *vn.* (h.) u. *va.* (Jmdm.) uśmiechać się do kogo; -**lachen**, *vn.* (h.) u. *va.* rozśmiać się do kogo.

Zu'lage, *f.* dokładek; przydatek; dodatek (do pensji, żołdu).

Zu'langen, *vn.* (h.) wystarczyć; sięgać do czego lub po co; brać się do jadła (sięgając do potraw); —, *va.* podać, podawać komu; -**länglich**, *a.* wystarczający; dostateczny; -**chkeit**, *f.* dostateczność.

Zu'laß, *m.* dopust; przypust; -**lassen**, *va. irr.* (h.) przypuścić (do kogo, dokąd, do egzaminu); dopuścić co, pozwolić na co (aby się stało); zostawić co zamknięte (okna itd.); **Zu'lässig**, *a.* dopuszczalny; mogący być dopuszczonym, dozwolonym; -**gkeit**, *f.* możnozć dozwolenia; godziwość; -**lassung**, *f.* dopuszczenie; przypuszczenie.

Zu'lauf, *m.* zbieg; zbiegowisko; natłok, nacisk; er hat vielen (großen) — bywa u niego wielki nacisk ludzi; -**laufen**, *vn. irr.* (s.) biedz (ku czemu); zbiegać się (dokąd); Alles lief zu wszystko biegło, zbiegło się; być zakończonym; (spitz) spiczasto się kończyć; -**lauschen**, *vn.* (h.) w cichości przysłuchiwać się; -**legen**, *va.* założyć; zamknąć; przyłożyć, przydać, dodać, dołożyć co; — złożyć (list); (sich ein Pferd), *konia nabyć; -**legezeu'g**, *n.* przykładnik; -**lehnen**, *va.* przywierać; -**leihen**, *va. irr.* (h.) dopożyczyć; -**leimen**, *va.* zakleić. [*m.* przywabisko.

Zu'leiten, *va.*, s. Zu'führen; -**tungso'rt**,

Zu'lernen, *va.* douczyć się; przyuczyć się (więcéj).

Zu'letzt, *ad.* na ostatku; nareszcie.

Zu'lispeln, *va.* szepleniejącym głosem komu co powiedziéć.

Zum = zu dem.

Zu'machen, *va.* zamknąć (dom drzwi); (den Rock) zapiąć surdut; (Brief) list zapieczętować; (Loch) dziurę załatać.

Zu'mal, *ad.* zwłaszcza; — wenn zwłaszcza kiedy, jeżeli; (da) zwłaszcza że.

Zu'mauern, *va.* zamurować; -**mengen**, -**mischen**, *va.* domięszać; przymięszać; -**messen**, *va. irr.* (h.) odmierzyć; (Jmdm. etw.) przypisać (komu zasługę).

Zu'murmeln, *va.* (Jmdm. etw.) podmruknąć komu co; -**muthen**, *va.* (Jmdm. etw.) wymagać czego po kim; -**thung**, *f.* wymaganie, domaganie się czego.

Zunä'chst, *ad.* najbliżéj.

Zu'nageln, *va.* gwoździami zabić; -**nähen**, *va.* zaszyć. [wanie.

Zu'nahme, *f.* powiększanie się, przyby-

Zu'name, *m.* nazwisko; przezwisko.

Zü'ndbar, *a.* zapalny; **Zü'nden**, *vn.* (h.) zapalić się; zündend zapalający; ognia chwytający; **Zu'nder**, *m.* próchno; zarzewie; **Zü'nder**, *m.* zapalacz; zapalnik; przepalniczek, brantka; rurka blaszana od. trzcinowa; podpał.

Zu'nderbü'chse, *f.* puszka na próchno; -**nder=Erz**, *n. Bw.* antymon hubkowy.

Zü'ndhölzchen, *n.* zapałka; drewienko do zapalania; -**lzchenfabri'k**, *f.* fabryka zapałek; -**dkraut**, s. Zü'ndpulver; -**dkugel**, *f. Kw.* bomba; -**dloch**, *n.* zapał (u strzelby); czeluść (u pieca węglarskiego); -**d=lunte**, *f.* lont do podpalania armaty; -**d=nadel**, *f.* iglica; -**dnadel=**, *a.* iglicowy; -**delgeweh'r**, *n.* (Hinterlader) iglicówka; -**lgeschü'tz**, *n.*, -**lkano'ne**, *f. Kw.* działo iglicowe od. odtyłcowe; -**dpfanne**, *f.* panewka u strzelby; -**nnende'ckel**, *m* dekiel panewki; -**dpulver**, *n.* podsypka; proch do zapalania; -**dpunkt**, *m.* punkt, w którym się co zapała; -**dröhrchen**, *n. dim.* zapalniczek; -**druthe**, *f.* pręt z luntem; -**ndschwamm**, *m.* hupka; -**dstift**,

=dstollen, *m.* (am Schießgewehr) pobojczyk; =dstock, *m.* lont; =dstange, *f.* żérdź zapalna; =dwurst, *f.* *Bw.* *Kw.* kiszka zapalna (prochem nałożona).
Zu'nehmen, *vn.* *irr.* (h.) powiększać się; zwiększać się; der Mond, der Tag nimmt zu księżyca, dnia przybywa; (Maschen beim Stricken) przybierać (ók w pończosze).
Zu'neigen, *va.* nachylić ku czemu; =gung, *f.* przychylność; s. a. Geneigtheit.
Zunft, *f.* cech; korporacja, stowarzyscenie; konfraternia; Zu'nft=, *a.* cechowy; =nftältester, *m.* starszy w cechu; =ftgeist, *m.* kastowość; =nftgelehrter, *m.* *iron.* uczony cechowy; =ftgemä'ß, *a.* stosówny do przepisów cechowych; =ftgeno'ß, *m.* należący do cechu; =ftgese'tz, *n.* ustawa cechowa; =ftglied, *n.* członek cechu; Zü'nftig, *a.* cechowy; =ftlade, *f.* skarbona, skrzynia cechowa; =ftmeister, *m.* cechmistrz; =ftrecht, *n.* prawo cechowe; =ftverfa'ssung, *f.* urządzenie cechu od. cechów; =ftversa'mmlung, *f.* zgromadzenie cechowe; Zunftvo'rstand, *m.* starzyzna cechu; =ftzwang, *m.* przymus cechowy; uległość cechowi.
Zu'nge, *f.* *Zk.* język; (Sprache, Rede) język, mowa; (an der Wage) języczek; sprężyna w środku; Zü'ngelchen, *n.* *dim.* języczek; Zü'ngeln, *vn.* (h.) językiem ruszać, drgać; Zu'ngen=, *a.* *Zk.* językowy; =nba'nd, *n.* *Zk.* wiązadełko językowe; =nbele'g, *m.*, =gtheit, *f.* *Hlk.* namuł; =nbu'chstabe, *m.* *Spl.* (Labiale) głoska od. litera językowa; =ndre'scher, *m.* *iron.* *gaduła; paplot; papla; =scherei', *f.* gadanina; trzepanina; gębactwo; =nfe'chter, *m.* *szermierz językowy; =nfeh'ler, *m.* wada języka; =fe'rtig, *a.* mający wprawny język; =rtigkeit, *f.* języczność; =nfi'sch, *m.* *Ng.* język; =nfö'rmig, *a.* języczkowaty; =nschne'ller, *m.* kolczatka; =nspi'tze, *f.* koniec języka; =nwa'rze, *f.* *Zk.* gruczoł językowy; Zü'nglein, s. Zü'ngelchen.
Zuni'chte, *ad.* w niwecz; (machen) obrócić; (werden) pójść, obrócić się; =tmachung, *f.* obrócenie; zniszczecnie.
Zu'nicken, *vn.* (h.) kiwnąć komu głową; —, *va.* (Jmdm. Beifall) kiwnięciem głowy zadowolenie komu okazać; —, *n.*: freundliches — uśmiechliwość; =nieten, *va.* zanitować: Zu'ordnen, *va.* przydać komu kogo; =dnung, *f.* przydanie; Zu'=packen, *va.* przypakować (do czego); —, *vn.* (h.) uchwycić; porwać co.
Zu'passen, *va.* przypasować co do czego; —, *vn.* (h.), *Ktsp.* przypasować co do czego; pasować; =peitschen, *va.* u. *vn.* (h.) tęgo bić; =pfeifen, *vn.* *irr.* (h.) (Jmdm.) gwizdać na kogo.
Zu'pfen, *va.* skubać; (Jmdn. am Aermel) skubnąć, szarpnąć kogo za rękaw.
Zu'pflastern, *va.* zabrukować; =pflöcken, *va.* zabić kołkiem, klinem; =pflügen, *va.* *Ldw.* zaorać; =pfropfen, *va.* zatkać (korkiem).
Zu'pfseide, *f.* skubany jedwab'.
Zu'pichen, *va.* smołą zalać, zasmarować;
Zu'plumpen, *vn.* (h.) niezgrabnie robić; =quellen, *vn.* *irr.* (s.) przybywać (płynąć ze źródła); zasklepić się (jak otwór w drzewie przez napęcznienie).
Zur = zu der (do téj).
Zu'rathen, *vn.* *irr.* (h.) doradzać komu; =raunen, *va.* szepnąć do ucha; =rechenbar, *a.* poczytalny; =rechnen, *va.* doliczyć; dorachować; (Jmdm. etw.) przypisywać komu co; *Rw.* imputować; winę przypisywać; poczytać; =nung, *f.* doliczanie; imputacja; poczytanie; =ngsfä'hig, *a.* mogący odpowiedzieć za siebie; poczytalny stojący o swój czyn; =gkeit, *f.* odpowiedzialność; poczytność.
Zure'cht, *ad.* należycie; przyzwoicie; =tbringen, *va.* *irr.* (h.) przyrządzić co; (Jmdn.) naprowadzić kogo na dobrą drogę; poprawić kogo; uleczyć go; =chtfinden (sich), *vr.* (h.) zorjentować się; znaléźć się w czém; połapać się; pomiarkować się gdzie; =chthelfen, *va.* *irr.* (h.) naprowadzić kogo; =chtkommen, *vn.* *irr.* (s.) przyjść w porę; (mit etw., mit Jmdm.) przyjść z czém do ładu; dać sobie z czém lub z kim radę; *zgadzać się z kim; w zgodzie żyć; =tlegen, *va.* ułożyć porządnie; =chtmachen, *va.* przyrządzić, przygotować co; (das Bett) łóżko posłać; przygotować; (sich) ubierać się; (sich zu etw.) zabiérać się; gotować się do czego; =chtrücken, *va.* przesunąć na swoje miejsce; =chtsetzen, =chtstellen, *va.* ustawić co w porządku; uszykować; (Jmdm. den Kopf) nauczyć kogo rozumu; utrzyć mu nosa; =chtweisen, *va.* *irr.* (h.) naprowadzić kogo na dobrą drogę; objaśnić, poinformować go; =fung, *f.* nauka; informacja; sprostowanie; zburczenie.
Zu'rede, *f.* namowa; zachęcanie; =reden, *vn.* (h.) (Jmdm.) namawiać kogo; zachęcać go; perswadować mu; —, *n.* namowa; zachęta; =regnen, *vn.* (h.): es regnet zu ciągle deszcz pada; =reichen, *va.* podawać; —, *vn.* (h.) starczyć; wystarczać; zureichend dostateczny; =reiten, *vn.* *irr.* (h.) tęgo, szybko, od. ciągle jechać konno; (auf Jmdn.) jechać na kogo, ku komu; —, *va.* *irr.* (h.) (ein Pferd) konia ujeżdżać; objeżdżać; =reiter, *m.* ujeżdżacz; =tung, *f.* (eines Pferdes) objeżdżanie, ujeżdżanie konia; =rennen, *vn.* (s.) biedz szybko, lecieć (ku czemu).
Zü'rich, *m.* *Geog.* Tygur; Zü'richer, *m.* *Geog.* Tygurzanin; =richer, *a.* (von, aus Zürich) Tygurski; =rin, *f.* Tygurzanka.
Zu'richtbar, *a.* zaprawny; =rkeit, *f.* za-

prawność; =**richten**, *va.* wymierzyć co ku czemu; przyrządzić co; (Jmdn. übel) zbić kogo; pokaleczyć go; (sich) powalać się; =**tung**, *f.* zaprawa; przygotowanie; =**riegeln**, *va.* zaryglować, na rygiel zamknąć (drzwi).

Zür'nen, *vn.* (h.) (auf, über Jmdn.) gniewać się na kogo; —, *n.* gniewanie się.

Zu'rollen, *va.* potoczyć co do kogo, do czego; —, *vn.* (s.) potoczyć się do czego; =**rosten**, *vn.* (s.) zardzewiéć.

Zurü'ck, *ad.* nazad; na powrót; na wstecz; w tył; wzad; (sein) być opóźnionym; —! nazad! cofnij się! wróć się; =**ckbeben**, *vn.* (s.) wzdrygnąć się; ze strachém się cofnąć; =**ckbege'ben** (sich), *vr. irr.* (h.) z powrotem udać się, powrócić; =**ckbegehren**, *va.* żądać zwrotu czego; upominać się o co; =**ckbeha'lten**, *va. irr.* (h.) zatrzymać u siebie; =**tung**, *f.* zatrzymanie; =**ngs=Recht**, *n. Rw.* prawo zatrzymania; =**ckbekommen**, *va. irr.* (h.) dostać na powrót; =**ckberu'fen**, *va. irr.* (h.) odwołać (kogo); =**fung**, *f.* odwołanie; =**ckbewe'gen** (sich), *vr.* (h.) poruszać się wstecz; =**ckbeugen**, *va.*, =**ckbiegen**, *va. irr.* (h.) odgiąć; =**ckbitten**, *va. irr.* (h.) prosić kogo na powrót, aby wrócił; =**ckbleiben**, *vn. irr.* (s.) zostać (się); pozostać w tyle; *nie robić postępu w naukach, zostać w téj saméj klasie; (hinter Jmdm.) w tyle za kim pozostać; niezrównać mu w czém; —, *n.* pozostanie się; =**ckblick**, s. Rü'ckblick; =**ckblicken**, s. Zurü'cksehen; =**ckbringen**, *va. irr.* (h.) odnieść na powrót; nazad przyprowadzić; =**ckdenken**, *vn. irr.* (h.) pamięcią sięgać przeszłość; przypominać sobie co; =**ckdrängen**, *va.* odeprzéć; =**ckdrehen**, *va.* odkręcić; =**rü'ckdrücken**, *va.* wcisnąć na powrót; =**ckdürfen**, *vn. irr.* (h.) wolno komu wrócić; =**ckeilen**, *vn.* (s.) śpieszyć się z powrotem.

Zu'rücken, *va.* przysunąć.

Zurü'ckerha'lten, *va. irr.* (h.) dostać na powrót; =**ckersta'tten**, *va.* zwócić, powrócić komu co; =**ttung**, *f.* zwrot; =**ckfahren**, *vn. irr.* (s.) jechać na powrót; *cofnąć się; —, *va. irr.* (h.) wieźć na powrót; =**ckfahrt**, *f.* powrót; jazda z powrotem; =**ckfallen**, *vn. irr.* (s.) wpaść na powrót; =**ckfinden**, *va. irr.* (h.) znaleźć na powrót; =**ckfliegen**, *vn. irr.* (s.) lecieć na powrót; =**ckfliehen**, *vn. irr.* (s.) nazad uciec; =**ckfließen**, *vn. irr.* (s.) odpłynąć; =**ckfordern**, *va.* żadać czego na powrót; domagać się zwrotu czego; =**rung**, *f.* repetycja; żądanie czego na powrót; dochodzenie prawa; =**ckführen**, *va.* odprowadzić nazad od. na powrót; (Jmdm. etw. in's Gedächtniß) przywieść komu co na pamięć; (etw. auf bestimmte Regeln) podciągnąć pod pewne prawidła; zurückführend odprowadzający nazad; zwrotny; =**ndes Zeitwort** słowo zwrotne; =**ckgabe**, *f.* oddanie na powrót; zwrót; =**ckgang**, *m.* iście na powrót; =**ckgeben**, *va. irr.* (h.) oddać na powrót, powrócić co; =**ckgehen**, *vn. irr.* (s.) wracać, iść nazad od. na powrót; der Brief geht —, *list idzie z powrotem; (lassen) odesłać na powrót; er geht im Lernen —, *cofa się w naukach; der Handel geht —, *handel upada; =**ckgewi'nnen**, *va. irr.* (h.) na powrót wygrać; =**ckgezo'genheit**, *f.* samotność; oddalenie się od świata; zacisza domowa; in — leben żyć w odosobnieniu; =**ckgrüßen**, *va.* odkłaniać, odkłonić się komu; =**ckhaben**, *va. irr.* (h.) miéć co na powrót; =**ckhallen**, s. Wie'derhallen.

Zurü'ckhaltbar, *a.* powściągliwy; =**halten**, *va. irr.* (h.) zatrzymywać, nie dać odejść; wstrzymywać (łzy, gniew); wstrzymywać się z czém; (verheimlichen) ukrywać, taić; zurückhaltend skryty; kryjomy, tajny, sekretny; =**ltung**, *f.* zatrzymywanie; wstrzymywanie; hamowanie się; skrytość; (ohne) nie tając; bez ogródek; =**ckhelfen**, *vn. irr.* (h.) dopomódz komu do powrotu; =**ckholen**, *va.* odprowadzić, odwieźć, odnieść na powrót; =**ckjagen**, *va.* odpędzić nazad; —, *vn.* (s.) pędzić oder szybko biedz, jechać nazad; =**ckkaufen**, *va.* odkupić (na powrót, co się sprzedało); =**ckkehr**, *f.* powrót; =**ckkehren**, *vn.* (s.) powrócić; =**ckkommen**, *vn. irr.* (s.) powrócić; (von seiner Meinung), *odstąpić dawnego zdania; (im Vermögen), *podupaść na majątku; **Zurü'ckkunft**, *f.* powrót; przyjście nazad; =**cklassen**, *va. irr.* (h.) zostawić; *zostawić za sobą; wyprzedzić (w naukach itd.); =**cklaufen**, *vn. irr.* (s.) biedz na powrót; =**cklegen**, *va.* odłożyć na bok; odłożyć, oszczędzić; (Reise) odbyć podróż; (Meile) ujechać milę; (das dritte Jahr) skończyć trzeci rok (wieku); =**cklehnen** (sich), *vr.* (h.) oprzéć się tyłem; =**cklenken**, *va.* naprowadzić, nakierować na powrót, do dawnego; =**ckliefern**, *va.* poddawać; dostawić co na powrót; =**rung**, *f.* pooddawanie; =**ckmögen**, *vn. irr.* (h.) miéć chęć powrócić; (er möchte) radby powrócił; =**ckmüssen**, *vn. irr.* (h.) musiéć powrócić; =**cknahme**, *f.* odebranie na powrót; cofnięcie; =**cknehmen**, *va. irr.* (h.) odebrać, wziąć na powrót; (sein Versprechen) cofnąć dane słowo; =**ckprallen** ꝛc., s. A'bprallen; =**ckrechnen**, *va.* odrachować, odliczyć; wstecz liczyć; =**nung**, *f.* odrachowanie; odliczenie; =**ckreisen**, *vn.* (s.) jechać na powrót; =**ckreiten**, *vn. irr.* (s.) wracać (konno); jechać na powrót; =**ckrennen**, *vn.* (h.) pędem biedz nazad; =**ckrollen**, *va.* potoczyć nazad; —, *vn.* (s.) potoczyć się nazad; =**ckrufen**, *va. irr.* (h.) przywołać nazad; (Jmdm.) przywieść komu co na pamięć; przypomniéć; =**rü'ck=**

rutschen, vn. (s.) ześliznąć się nazad; -cksagen, va. u. vn. (s.) powiedzieć co na powrót; er ließ mir —, daß ꝛc. kazał mi odpowiedzieć, że itd.; -ckschaffen, va. odstawić, odwieźć, odnieść nazad; -ckschallen, s. Wie'derhallen; -ckschaudern, vn. (s.) (vor etw.) wzdrygnąć się na co; -ckschauen, vn. (h.) spojrzéć za siebie; obejrzéć się; -ckscheuchen, va. odstraszyć, odpłoszyć; -ckschicken, va. odesłać nazad, na powrót; -ckschieben, va. irr. (h.) odsunąć nazad; -ckschiffen, vn. (s.) wracać (okrętem); nazad płynąć; -ckschlagen, va. irr. (h.) odbić co; odeprzéć (nieprzyjaciela, atak); odwinąć (płaszcz, połę); —, vn. irr. (s.) *Hlk.* ukryć się, wewnątrz się rzució (jak krosty, szkarlatyna); (auf etw.) rzucić się na co; -ckschleichen, vn. irr. (s.) cichaczem się cofnąć; -ckschleppen, va. wlec nazad; -ckschleudern, va. cisnąć, rzucić nazad; -ckschließen, vn. irr. (h.) wnioskować wstecz, odwrotnie; (von der Wirkung auf die Ursache) ze skutku wnioskować o przyczynie; -ckschmeißen, va. irr. (h.) rzuzić nazad; -ckschnallen, va. cofnąć sprzączkę (zapinając co); spuścić ją wyżéj; -ckschrauben, va. odśrubować; -ckschrecken, va. odstraszyć; —, vn. (s.) wzdrygać się na co; -ckschreiben, vn. irr. (h.) odpisać komu; -ckschreiten, vn. irr. (s.) cofać się; -cksehen, s. Zurü'ckschauen; -cksehnen (sich), vr. (h.) pragnąć powrotu; (sich nach Hause) tęsknić do domu; -ckseín, vn. irr. (s.) wstecz być; w tyle być; pozostać, poślednim być; er ist noch nicht zurück jeszcze nie wrócił (z podróży); er ist im Lateinischen noch sehr — w łacinie jeszcze mu wiele brakuje; -cksenden, va. irr. (s.) odesłać na powrót; -dung, f. zwrócenie; -cksetzen, va. odstawić nazad; odstawić lub odkładać na bok; upośledzać go; —, vn. (s.), s. Zurü'ckspringen; -cksetzung, f. upośledzenie; ubliżenie; uwłaczanie; despekt; upośledzenie kogo; brak względu na niego; -cksinken, vn. irr. (s.) popaść na powrót od. znowu; (in alte Laster), *na nowo popaść w dawne występki; -cksinnen, s. Zurü'ckdenken; -cksollen, vn. (h.) powinien kto wrócić; -ckspazie'ren, vn. (s.) na powrót iść (z przechadzki); -ckspielen, va. odegrać co (na powrót); -cksprengen, va. szybko popędzić nazad (konia); —, vn. (s.) pędem nazad polecieć (na koniu); -ckspringen, vn. irr. (s.) skoczyć nazad; -ckspritzen, va. nazad czém sikać; -ckstemmen, va. zeprzéć; odeprzéć; -ckstehen, vn. irr. (h.) w tyle stać; *pośledniejszym być od kogo; -ckstetgen, vn. irr. (s.) nazad schodzić (ze schodów, z góry); -ckstellen, va. postawić nazad (gdzie stało); odstawić na bok; (eine Uhr) cofnąć zegar (skazówkę); -ckstoßen, va. irr. (h.) odepchnąć kogo, co; zurückstoßend odpychający, odstręczający od siebie; -ckstrahlen, vn. (h.) odbijać się w promieniach; -ckstreichen, va. irr. (h.) zgarnąć nazad; odgarnąć w tył; —, vn. irr. (s.) przylatywać nazad (o ptakach); -ckströmen, vn. (s.) strumieniami płynąć nazad; das Geld strömt in die Kasse zurück, *pieniądze obficie wpływają do kasy; -ckstürzen, vn. (s.) nagle wpaść nazad; -cktönen, s. Wie'dertönen; -cktragen, va. irr. (h.) odnieść nazad; -cktreiben, va. irr. (h.) odpędzić nazad; -cktreten, vn. irr. (s.) cofnąć się; w tył ustąpić; powrócić w koryto; -ckwagen (sich), vr. (h.) odważyć wrócić dokąd; -ckwälzen, va. potoczyć nazad; odtoczyć w tył od. na bok; (die Schuld auf Jmdn.), *winę zwalić na kogo (na odwrót); -ckwandern, vn. (s.) wędrować, wracać nazad; -ckwehen, vn. (h.) wiać na powrót; -ckweichen, vn. irr. (s.) ustąpić z miejsca; cofnąć się; wyjść; —, n. odwrócenie się; -ckweisen, va. irr. odeprzéć, odrzucić, odpalić; nieprzyjąć; -ckweisung, f. odparcie; odprawa; -ckwenden, va. irr. (h.) odwrócić; obrócić nazad od. w tył; (sich) odwrócić się; -ckwerfen, va. irr. (h.) odrzucić; rzucić na powrót; (Strahlen) odbijać promienie; (den Feind) nieprzyjaciela odeprzéć; (den Kopf) głowę w tył zwiesić; -ckwerfungswi'nkel, m. *Optik.* kąt odbicia (promieni); -ckwinken, va. mignąć na kogo, aby wrócił; -ckwirken, vn. (h.) wzajemny skutek wywierać, wzajemnie działać na co; das Gesetz wirkt nicht zurück ustawa nie działa wstecz; -ckwollen, vn. (h.) chciéć wrócić; -ckwünschen, va. (Jmdm. etw.) życzyć sobie, aby kto wrócił, aby co powróciło; (sich in seine Heimath) życzyć sobie (pragnąć) powrotu do domu); -ckzahlen, va. zapłacić na powrót; -ckzählen, s. Zurü'cknehmen; -ckzahlung, f. odpłata; zwrót; -ckzaubern, va. czarodziejską mocą przywołać kogo lub co nazad; -ckziehen, vn. irr. (s.) udać się dokąd z powrotem; —, va. irr. pociągnąć nazad, w tył; cofnąć; (sein Wort), *cofnąć słowo; (sich) cofnąć się; uchylać się; zurückgezogenes Leben, *życie na osobności, w oddaleniu od świata; -ckgezogen leben, *żyć na osobności.

Zu'ruf, m. wołanie na kogo; odezwa; -rufen, vn. irr. (h.) wołać na kogo; —, va. irr. (h.) er rief ihm die Worte zu ꝛc. temi słowy wołał na niego itd.

Zu'ründen, va. zaokrąglić; -rüsten, va. przygotować; przysposobić; -rüstung, f. przygotowanie, przysposobienie (do czego); -säen, va. u. vn. (h.) zasiać.

Zu'sage, f. przyrzeczenie; obietnica; -sagen, va. obiecać, pryrzec co; —, vn. (h.) obiecać; (nützen) służyć komu, być dla

niego zdrowym; (gefallen) podobać się; być do gustu.

Zu'sammen, *ad.* razem; **Zu'sammen=**, *a.* razem, pospołu (iść, stać); do kupy (zestawić); **=nackern**, *va.* zorać do kupy; **=na'rbeiten**, *vn.* (h.) razem pracować; (Jmdn.), * wyprać, wymłócić kogo; skórę mu wyłoić, wymłócić; **=nba'cken**, *vn. irr.* (h.) spiec do kupy; —, *vn. irr.* (h.) spiec się; zrość się; skleić się; —, *n.* spiekłość; **=nba'llen**, *va.* na kulę co zbić; zwinąć na belę; **=nba'steln**, *va.* pokleić, skleić; **=nbau'en**, *va.* budując połączyć z sobą; **=nbei'ßen**, *va. irr.* (h.) pogryźć co; (die Zähne) zaciąć zęby; **=nbeko'mmen**, *va. irr.* (h.) dostać razem oder do kupy; **=nberu'fen**, *va. irr.* (h.) zwołać; **=fung**, *f.* zwołanie; **=nbetteln**, *va.* nażebrać; użebrać, żebraniną zebrać; **=nbie'gen**, *va. irr.* (h.) zgiąć do kupy; **=nbi'nden**, *va. irr.* (h.) związać do kupy, razem; razem oprawić; **=nbi'tten**, *va. irr.* (h.) sprosić; napraszać; **=nbla'sen**, *va. irr.* (h.) zdmuchnąć, zwiać do kupy; trąbieniem zwołać; **=nblei'ben**, *vn. irr.* (h.) pozostać razem; **=nbre'chen**, *va. irr.* (h.) połamać na kawałki; złamać; **=nbri'ngen**, *va. irr.* (h.) znieść, poznosić do kupy; zebrać; **=ndö'rren**, *va.* zeskwarzyć; **=ndrä'ngen**, *va.* ścisnąć, stłoczyć do kupy; **=ndre'hen**, *va.* skręcić do kupy; **=ndre'schen**, *va. irr.* (h.) razem wymłócić; **=ndrü'cken**, *va.* razem wydrukować; **=ckbar**, *a.* stłoczny, stłoczysty; **=rkeit**, *f.* stłoczystość; **=ndrü'ckung**, *f.* pogmatwanie; ściśnienie; stulenie; **=ne'ssen**, *va. irr.* (h.) razem jeść; zjeść (znaczną ilość); **=nfah'ren**, *va. irr.* (h.) zwozić (drzewo, gości); —, *vn. irr.* (s.) przerazić się; przerażonym zostać; (vor Schreck) zdrętwieć, osłupieć ze strachu; **=nfa'llen**, *vn. irr.* (s.) zawalić się, zapaść; razem padać; spadać się; łączyć się; schodzić się (jak promienie spadające); **=nfa'lten**, *va.* sfałdować; (die Hände) ręce złożyć; **=nfassen**, *va.* razem zebrać; **=nfegen**, *va.* zmieść do kupy; **=nfinden**, *va. irr.* (h.) znaleźć razem; (sich) spotkać się; zejść się gdzie razem; razem tam być; **=nflechten**, *va. irr.* (h.) spleść (do kupy); **=nfli'cken**, *va.* złatać; *zlepić; skleić; **=nflie'gen**, *vn. irr.* (s.) zlecieć razem; zlatywać się; **=nflie'ßen**, *vn. irr.* (s.) spływać; zlewać się; łączyć się, schodzić się (o rzekach); **=nflö'ßen**, *va.* spławić (na jedno miejsce); **=nflu'g**, *m.* zlot; **=nflu'ß**, *m.* spływanie, zlewanie się; łączenie się, schodzenie się; **=nfrie'ren**, *vn. irr.* (s.) zmarznąć (do kupy); **=nfü'gbar**, *a.* złożny; **=nfü'gen**, *va.* spoić (w jedno); **=fü'gung**, *f.* spojenie; sklejenie; związanie; złączenie; **=nfüh'ren**, *va.* sprowadzić do kupy; **=nge'ben**, *va. irr.* (h.) oddać jedno drugiemu; połączyć (małżonków); (sich) spoić się (jak rana); **=ngefa'llen**, *pp.* sklęsły; **=ngehen**, *vn. irr.* (s.) iść razem; **=ngehe'tzt**, *pp.* złożony; **=ngehö'ren**, *vn.* (h.) należeć razem, do kupy; **=hö'rigkeit**, *f.* związkowość; **=ngei'zen**, *va.* skąpstwem zebrać, zgromadzić (znaczny majątek); **=ngese'tzt**, *pp.* złożony; składany; **=ngewa'chsen**, *pp.* zrosły; **=ngie'ßen**, *va. irr.* (h.) zlewać od. zlać do kupy; **=nha'cken**, *va.* usiekać razem; **=nha'lten**, *va irr.* (h.) trzymać razem, w kupie; —, *va. irr.* (h.) razem się trzymać; trzymać z sobą; trzymać się z kim na ręce; —, *n.*, **=nha'ltung**, *f.* porównanie; trzymanie z sobą; nierozpraszanie; łączność; **=nhä'mmern**, *va.* młotkiem zbić, skuć do kupy.

Zusa'mmenha'ng, *m.* związek (wyrazów, zdań, myśli, mowy); **=nha'ngen**, **=nhä'ngen**, *vn. irr.* (h.) stykać się; być, zostawać w związku; łączyć się czém lub z sobą; =ngend mający związek; **=nhä'ngen**, *va. irr.* (h.) wisieć razem; zusammenhängend spoiły; spoisty; spójny, powiązany z czém; nieprzerwany; —, *vn. irr.* (h.) wisieć razem; **=nhau'en**, *va. irr.* (h.) posiekać, porąbać (mięso, piechotę nieprzyjacielską); **=nhäu'fen**, *va.* gromadzić, składać (do kupy); **=fung**, *f.* zgromadzenie, zebranie do kupy; **=nhe'ften**, *va.* zszyć; **=ftung**, *f.* zszywanie, spięcie; **=nhei'len**, *vn.* (h.) zagoić się; zróść się; —, *va.* zagoić; **=lung**, *f.* zagojenie się; **=nhe'tzen**, *va.* zeszczwać, poszczuć na siebie (psy); **=tzer**, *m.* podszczuwacz; **=tzung**, *f.* zeszczwanie; **=nho'len**, *va.* zgromadzić; **=nja'gen**, *va.* spędzić do kupy; **=njo'chen**, *va.* sprządz w jarzmo; **=nka'rgen**, s. Zusa'mmengei'zen; **=nkau'fen**, *va.* skupić, nakupić; **=nkeh'ren**, *va.* zmieść do kupy; **=nke'tten**, *va.* łańcuchem spoić; **=nki'tten**, *va.* kitem spoić. [tonów.

Zusa'mmenkla'ng, *m.* spólne brzmienia

Zusa'mmenkle'ben, *va.* zlepić do kupy; —, *vn.* (h.) zlepiać się; **=nkli'ngen**, *vn. irr.* (h.) brzmieć, dźwięczeć razem; —, *va. irr.* (h.) trącić o siebie dla wydawania dźwięku; (die Gläser) kieliszkami zadzwonić; **=menkne'ten**, *va.* zgniatać; zgnieść; **=nknö'pfen**, *va.* spiąć guzikami; **=nknü'llen**, *va.* pogmatwać; =ngeknüllt pogmatwany; pognieciony; **=llung**, *f.* pogmatwanie; pogniecenie; **=nko'chen**, *va.* zwarzyć, zgotować; —, *vn.* (s.) zwarzyć się; **=nko'mmen**, *vn. irr.* (s.) zejść się; **=nko'ppeln**, *va.* posworować (psy); *zeprządz (dwie osoby); **=nkra'tzen**, *va.* zeskrobać do kupy; **=nkrie'chen**, *vn. irr.* (s.) zczołgnąć się do kupy; skurczyć się; **=nku'nft**, *f.* schadzka; =nkünfte halten schadzki odbywać, robić; — zejście się; **=So'rt**, *m.* miejsce zejścia się lub schadzania się; **=nla'den**, *va. irr.* (h.) sprosić

(gości); =nlä'ppern (sich), *vr.* (h.) uzbierać się; =nla'ssen, *va. irr.* (h.) spuścić do kupy; zostawić razem.

Zusa'mmenlau'f, *m.* zbieg; zbieganie się; zbiegowisko; =**nlau'fen**, *vn. irr.* (s.) zbiegać się (także o mléku, zwarzyć się, zsiąść się); schodzić się (o rzeczach); =**nle'ben**, *vn* (h.) żyć razem; =**nle'gbar**, *a.* składalny; =**nle'gen**, *va.* składać, złożyć; (Messer zum) nóż składany; (sich) razem się położyć; =**nlei'hen**, *va. irr.* (h.) pożyczką zebrać, zgromadzić (znaczną sumę); =**nlei'men**, *va.* zlepić; =**nle'sen**, *va. irr.* (h.) zebrać razem; =**nlo'cken**, *va.* pozwabiać; poznęcać; =**nlö'then**, *va.* zlutować; =**nme'ngen**, =**nmi'schen**, *va.* zmięszać do kupy: =**nna'geln**, *va.* zbić gwoździami; =**nnä'hen**, *va.* zszyć; =**nneh'men**, *va. irr.* (h.) razem zebrać; wziąć; Alles zusammengenommen, *wszystko razem wziąwszy; (sich) natężyć uwagę, siły; =**nmenpa'cken**, *va.* spakować, złożyć do kupy; =**npa'ssen**, *vn* (h.) stósować się do siebie; zgadzać się z sobą; =**npei'tschen**, *va.* wysmagać kogo; =**npre'ßbarkeit**, *f.* zgniotłość; =**npre'ssen**, *va* ścisnąć do kupy; pogmatwać; =**pre'ssung**, *f.* ściśnięcie do kupy; pogmatwanie; =**nprü'geln**, *va.* (Jmdn.) wytatarować komu skórę; =**nra'ffen**, *va.* porwać, zabiérać, zbiérać do kupy; =**nre'chnen**, *va.* zaliczyć; policzyć; zrachować razem; =**nung**, *f.* zliczenie; policzenie; =**nrei'men**, *va.* rymować; wie reimt sich das zusammen? *jak się to zgadza jedno z drugiém? =**nrei'ten**, *va. irr.* (s.) razem jechać (konno) lub zjechać się; —, *va. irr.* (h.) (ein Pferd) zjeździć konia; =**nre'nnen**, *vn. irr.* (s.) pędem się zbiegać; =**nri'nnen**, *vn. irr.* (s.) ściekać do kupy; =**nro'llen**, *va.* w trąbkę zwinąć; =**nro'tten** (sich), *vr.* (h.) kupami się zbiérać, gromadzić; kupić się; =**ttung**, *f.* kupienie się; zbieranie się; schadzka; =**nrü'cken**, *va.* zsunąć do kupy; —, *vn* (s.) zsunąć się; =**nru'fen**, *va. irr.* (h.) zwołać (do kupy); =**nscha'rren**, *va.* zgarnąć do kupy; =**nschau'dern**, *vn* (s.) wzdrygać się; =**nschau'feln**, *va.* lopatą zgartywać; zgarnąć; =**nschi'cken** (sich), *vr.* stósować się; =**nschie'ben**, *va. irr.* (h.) zesunąć do kupy; =**nschie'ßen**, *va irr.* (h.) strzałami zburzyć, zwalić, zniszczyć; złożyć (pieniędzy pewną ilość); =**nschla'gen**, *va. irr.* (h.) zbić do kupy; złożyć; (die Hände) uderzyć ręką o rękę; (die Hände über dem Kopfe) ręce na głowę założyć; —, *vn irr.* (h.) uderzać razem; zakładać się (jak suknia): =**nschle'ppen**, *va.* pozwlóczyć do kupy; =**nschlie'ßen**, *va. irr.* (h.) razem okuć; w jedne kajdany okuć; =**nschli'tzen**, *n.* zwidłowanie; =**nschme'lzen**, *va. irr.* (h.) razem stopić; —, *vn. irr.* (s.) stopnieć; stopić się (jak lód, śnieg); das Heer ist sehr zusammengeschmolzen, *wojsko bardzo się zmniejszyło; =**lzung**, *f.* stopienie; zmniejszenie; =**nschmie'den**, *va.* skuć do kupy; =**nschmie'ren**, *va.*: er hat eine Menge Bücher =ngeschmiert, *iron.* *nasmarował mnóstwo książek; =**nschna'llen**, *va.* sprzączką spiąć do kupy; =**nschnü'ren**, *va.* zesznurować; =**nschrau'ben**, *va.* ześrubować; =**nschrei'ben**, *va. irr.* (h.) spisać (do kupy); powypisywać i tym sposobem zebrać, ułożyć; —, *vn. irr.* (h.) razem napisać (do kogo, itd.); =**nschrei'ber**, *m.* kompilator; =**nschru'mpfen**, *vn.* (s.) skurczyć się; =**nschü'tteln**, *va.* strząsnąć do kupy; =**nschü'tten**, *va.* zsypać od. zlać do kupy; =**nschwa'tzen**, *va.* napleść, nabajdurzyć; =**nschwei'ßen**, *va.* rozgrzać do czerwoności i skuć razem; spoić razem; =**nse'tzen**, *va.* zestawić do kupy; złożyć; =**tzung**, *f.* składanie; skład; *Spl.* wyraz złożony; =**nsi'nken**, *vn. irr.* (s.) upaść; zapaść się; =**nspa'nnen**, *va.* sprządz do kupy od. razem; =**nspa'ren**, *va.* uciułać do kupy; =**nspe'rren**, *va.* razem zamknąć; =**nspie'geln**, *vn.* (h.) razem grać; zebrać z gry; =**nspi'nnen**, *va. irr.* (h.) sprząść (razem); =**nsta'llen**, *va.* do jednéj stajni zamknąć; =**nste'cken**, *va.* śpiąć do kupy; zetknąć razem; (die Köpfe), *z bliska w sekrecie z sobą mówić; —, *vn.* (h.) razem z kim od. z sobą siedzieć, przebywać gdzie; =**nsteh'len**, *va. irr.* (h.) z kradzieży zebrać; =**nste'llen**, *va.* zestawić razem od. do kupy; =**llung**, *f.* porównanie; =**nsti'mmen**, *vn.* (h.) razem głosować; zgadzać się; zgadzać się w zdaniach, itd.; =nstimmend zgodny; =**mung**, *f.* zgoda; *Tk.* harmonja; =**nsto'pfen**, *va.* zepchać do kupy; natkać, napchać razem; =**nsto'ppeln**, *va.* pozbierać, zgromadzić do kupy; *sklecić, uklecić (mowę, rozprawę); =**nsto'ßen**, *va. irr.* (h.) zetknąć razem; trącić, uderzyć o siebie; (die Gläser) trącić kieliszkami; — razem utłuc; —, *vn. irr.* (h.) stykać się z sobą (jak domy); (mit etw.) stykać się czém; — połączyć się; zejść się; — zetknąć się; spotkać się, z sobą; — uderzyć się o siebie; szturchnąć się; =**nstrei'chen**, *va. irr* (h.) zgarnąć na kupę; =**nströ'men**, *va.* (s.) strumieniami oder potokami spływać się; *tłumami się schodzić, zgromadzić; =**nstü'ckeln**, *va.* zesztukować; =**nstü'rzen**, *vn.* (s.) runąć, zwalić się, paść; =**nsu'chen**, *va.* wyszukiwać; szukać i zbierać; powyszukiwać; =**nthu'n**, *va. irr.* (h.) razem włożyć; =**ntra'gen**, *va. irr.* (h.) znosić (do kupy); zbiérać; =**gung**, *f.* zbieranina, znosiny; *Litt.* kompilacja; =**ntre'ffen**, *vn. irr.* (s.) spotkać się; zejść się z kim gdzie (przypadkiem); zgadzać się co do czasu; —, *n.* spotkanie się; zbieg; =**ntrei'ben** *va. irr.* (h.) spędzać do kupy; =**ntrei'ber**,

m. naganiacz; -ntre'ten, *vn. irr.* (s.) stanąć razem od. obok siebie; stowarzyszyć się; połączyć się z sobą (dla jakiego celu); —, *va. irr.* (h.) zdeptać co; —, *n.*, -ntri'nken, *vn. irr.* (h.) razem pić; pić znaczną ilość; -ntri'tt, *m.* zebranie się; gromadzenie; schadzka; stowarzyszenie; -ntro'cknen, *vn.* (s.) zeschnąć się; -ntro'mmeln, *va.* bębnem zwołać, zbębnić; -nverschwö'ren (sich), *vr.* spiskować; spiknąć się; -nwa'chsen, *vn. irr.* (s.) zrastać się; -ngewachsen zrośnięty; -nwä'lzen, *va.* stoczyć do kupy; -nwe'hen, *va.* zwiać do kupy; -nwe'rfen, *va. irr.* (h.) rzucić na kupę oder do kupy; rzucaniem zwalić; -nwi'chsen, *va.* (Jmdn.), **tęgo skórę komu wyłoić; -nwi'ckeln, *va.* zwinąć co; -nwi'nden, *va. irr.* zwinąć; -nwo'llen, *vn. irr.* (h.) chcieć być, żyć razem; -nwu'chern, *va.* lichwą zgromadzić (znaczny majątek); -nzä'hlen, *va.* zliczyć, zrachować, porachować (razem); -lung, *f.* zliczenie; zrachowanie; -nzieh'bar, *a.* ściśliwy; -rkeit, *f.* ściśliwość; -nzie'hen, *va. irr.* (h.) ściągać, ściągnąć; -nziehende Mittel, *Hlk.* środki ściągające; (sich) ściągać się, kurczyć się; — zgromadzić (wojsko, flotę); es zieht sich ein Gewitter zusammen burza się gotuje; zbiéra się na burzę; —, *vn. irr.* (s.) ciągnąć, iść, marszerować razem; sprowadzić się razem (do jednego mieszkania); -nzie'hung, *f.* ściągnienie, złączenie; kontrakcja; krótka suma; treść; całość.

Zusa'mmt, *præp.*, s. Sammt.

Zu'sanden, *vn.* (s.) piaskiem zajść, zasypać się.

Zu'satz, *m.* dodatek; przydatek; Zu'satz-, *a.* dodatkowy; -tzwei'se, *ad.* dodatkowo.

Zu'schanzen, *va.* narajać, nastręczyć komu co; -nzer, *m.*, -nzerin, *f.* stręczyciel, stręczycielka; Zu'schärfen, *va.* zaostrzyć; -scharren, *va.* zagrzebać; zasypać; —, *n.* zagrzebanie; -schauen, *vn.* (h.) przypatrywać się; -schauer, *m.* widz; spektator; -rin, *f.* spektatorka; -schicken, *va.* przysłać co komu; zesłać na kogo; przysposobiać; Zu'schieben, *va. irr.* (h.) (Jmdm. etw.) przysunąć; posunąć co do kogo; — zasunąć (wieko, rygiel); -schießen, *va. irr.* (h.) dodać, dołożyć; -schiffen, *va.* na okręcie dowozić.

Zu'schlag, *m.* przybicie, przysądzenie (na licytacji); (Zugabe, Hinzufügung zu den Steuern), *Stw.* dodatek do podatku; Zu'schlagemesser, *n.* nóż do zamykania; -schlagen, *va. irr.* (h.) zabić; zamknąć; zatrzasnąć (drzwi); (Jmdm. in der Versteigerung) przybić komu co; przyznać; przysądzić; —, *vn. irr.* (h.) (auf Jmdn.) walić kogo; schlag' zu! wal! uderzyć na zgodę; dobić targu. [ręczny.

Zu'schläger, *m.* (in der Schmiede) kowal

Zu'schlagstermi'n, *m.* przysądzenie.

Zu'schlammen, *vn.* (s.) szlamem zajść; -schleppen, *va.* przywlec; -schließen, *va. irr.* (h.) zamknąć (na klucz); -schmeißen, s. Zu'werfen; Zu'hauen; -schmelzen, *va. reg.* u. *irr.* (h.) zatopić, zalutować; Zu'schmieren, *va.* zasmarować; -schnallen, *va.* zapiąć na sprzączkę; przypasać i sprzączką spiąć; -schnappen, *va.* zatrzasnąć (drzwi, zamek); —, *vn.* (s.) zatrzasnąć się.

Zu'schneidebre'tt, *n.* krawalnica; -deme'sser, *n.* krawalnik; krawacz; gnyp okrągły; -schneiden, *vn. irr.* (h.) tęgo oder żwawo krajać; —, *va. irr.* (h.) przykrawać, przykroić; (Jmdm. das Brod kärglich), *skąpo komu chleba wydzielać; Zu'schneider, *m.* przykrawacz; kroiciel; kroisz; -schnitt, *m.* przykrojenie; (eines Kleides) krój (sukni).

Zu'schnüren, *va.* zasznurować; sznurem związać, ściągnąć; (Jmdm. den Hals) szyję komu ściągnąć, sznurem ścisnąć; *udusić go; -schrauben, *va.* zaśrubować; —, *n.* zaśrubowanie; -schreiben, *va. irr.* (h.) dopisać; przypisać (komu dzieło, winę, czyn); (Jmdm. etw.) zapisać co na kogo, na czyje imię; -schreien, *vn.* u. *va.* ciągle krzyczéć; (Jmdm. etw.) krzyczéć co do kogo.

Zu'schrift, *f.* przypisanie; *Litt.* dedykacja; list; pismo; odezwa.

Zu'schub, *m.* dodawanie, zapomoga.

Zu'schüren, *va.* przygarnąć; podżegać (spór, kłotnią). [do summy.

Zu'schuß, *m.* dodatek, dopłata, przydatek

Zu'schütten, *va.* zasypać (rów, studnią); przysypać oder dolać czego; -schwären, *vn. irr.* (s.) zasklepić się od ropy (ak np. oczy); -schwellen, *vn. irr* (s.) puchliną zajść (z wierzchu); zapuchnąć (przez to zamknąć się, jak np. rana); -schwimmen, *vn. irr.* (s.) płynąć ku czemu; -schwören, *va. irr.* (h.) poprzysięgać, zaprzysięgać komu co; -segeln, *vn.* (s.) płynąć (żaglami) ku czemu; -sehen, *va. irr.* (h.) przypatrywać się; zobaczyć; sieh' doch einmal zu zobacz jeno; — uważać; mieć baczność; pilnować się; da siehe du zu! tego tu pilnuj! —, *n.* prypatrywanie się; das — ist umsonst przypatrywać się (grze) wolno darmo; -sehends, *ad.* w oczach; widocznie, znacznie.

Zu'sein, *vn. irr.* (s.) być zamkniętym; -senden, *va.* przysłać co; -nder, *m.* ten, co przysyła; przysiłający; -ndung, *f.* posyłanie, przysyłanie; -setzen, *va.* przystawić; zastawić czém; przystawić, dostawić co; przydać, dodać; dodawać, dokładać (z kieszeni); —, *vn.* (h.) przystawić; dostawić; (Jmdm.), *dokuczać komu; *dawać mu się w znaki; -sichern, *va.* zabezpieczyć; (Jmdm. etw.) zapewnić komu co; -rung, *f.* zabezpieczenie; przy-

rzeczenie; =siegeln, va. zapieczętować; =lung, f. opieczętowanie; obsygilacja.
Zu'speise, f. Kk. przykąska; to, co się je do chleba.
Zu'sperren, va. zamknąć (na klucz); zaprzéć; zatarasować; =spielen, va. (Jmdm. etw.) rzucić oder popchnąć co do kogo; tajemnie komu co sprokurować, dostarczyć, podać; —, vn. (h.) ciągle grać; =spinnen, va. irr. (h.) przędziwem zasklepić; =spitzen, va. przyciosać, przystrugać ostro; ostro zakończyć.
Zu'sprache, f. słowa pocieszające, uspokajające; s. u. Zu'spruch; =sprechen, va. irr. (h.) mową swoją chcieć wzbudzić; (Jmdm. Muth, Trost) wzbudzać w kim odwagę, do męstwa go zachęcać; pocieszać kogo; przyznać komu co; —, vn. irr. (h.) (Jemandem) przemawiać do kogo (celem skłonienia go do czego); (bei Jmdm.) odwiedzić kogo; wstąpić, zajrzéć do niego; =springen, vn. irr. (s.) przyskoczyć; zatrzasnąć się (jak zamek).
Zu'spruch, m. perswazja, dodawanie otuchy; słowa pocieszenia; odwiedziny; ich rechne auf zahlreichen — spodziewam się licznych odwiedzin.
Zu'sprung, m. przyskok. [zamknąć.
Zu'spünden, va. zaszpontować; zabić;
Zu'stand, m. stan; położenie osoby lub rzeczy; (der vorige) pierwość; =standekommen, vn. irr. przyjść do skutku; spełnić się; =ständig, a. przynależny; swojski; =gkeit, f. przynależytość; Zu'=standsre'cht, n. Rw. prawo stanu osobowego; swojszczyzna. [dać się.
Zusta'ttenkommen, vn. irr. (s.) nadać, przy-
Zu'stechen, vn. irr. (h.) ciągle kłuć; kolnąć; — zabić (kartą); =stecken, va. śpilka zapiąć; (Jmdm. etw.) wściubić, wrazić, wetknąć komu co w rękę cichaczem; =stehen, vn. irr. (h.) przystać na kogo; być powinnością czyją; =stellen, va. dostawić, doręczyć, wręczyć, przesłać; zastawić co czém; =llung, f. doręczenie; dostawienie; =steppen, va. zanicować; =sterben, vn. irr. (s.) przez śmierć czyję dostać się komu; =steuern, vn. (s.) za pomocą steru płynąć dokąd; =stimmen, vn. (h.) dać głos za czém; zgadzać się, przystać na co; =mung, f. zezwolenie; przychylenie się; zgoda; (mit seiner) za jego zgodą; =stopfen, va. zatkać; załatać; (Loch im Strumpfe) zacerować; —, n., =pfung, f. zatkanie; załatanie; =stöpseln, va. zakorkować.
Zu'stoßen, va. u. vn. irr. (h.) zacząć szturchać, zapchnąć, zamknąć pchnięciem; (Jmdm. etw.) pchnąć co do kogo; spotkać go; =streichen, va. irr. (h.) zasmarować co; =stürzen, vn. (s.): auf Jmdn. — rzucić się do kogo; =strömen, vn. (s.) obficie przypływać; die Menge strömt zu lud tłumnie się schodzi, zbiega; =stutzen, va. przyciąć, przyrznąć, przykroić; usposobić do czego; (putzen) wystroić (kogo, się); zu etw. zugestutzt usposobiony do czego; =tappen, vn. (h.) porwać, łapnąć, capnąć.
Zu'that, f. przyprawa, potrzeba; materjały, porządki; przynależytość; =thätig, a. uczynny; usłużny; =gkeit, f. uczynność; =theilen, va. przydzielić, wydzielić komu co; przeznaczyć komu co (nagrodę, itd.); =lung, f. udzielenie, wydzielenie.
Zu'thulich, Zu'thunlich, a., s. Zu'thätig; =thun, va. irr. (h.), s. Hinzu'fügen; einer Sache zugethan sein trzymać się czego (jakiego zdania, wyznania); *być komu przychylnym; —, n. przyłożenie się do czego; Zu'tragen, va. irr. (h.) donosić; donosić komu; (sich) wydarzyć się; stać się; wie hat sich das — können? jak się to stać mogło? Zu'träger, m. zausznik; *donosiciel; =rin, f. donosicielka; =rei', f. donosicielstwo; =träglich, a. dogodny; pożyteczny; korzystny; =chkeit, f. pożyteczność.
Zu'trauen, va. wierzyć, sądzić, że kto jest zdolny do uczynienia czego; —, n. zaufanie; =traulich, a. zaufany; z zaufaniem; =chkeit, f. poufałość; =treffen, vn. irr. (h. u. s.) zgadzać się (jak rachunek, nazwisko); ziścić się; =treiben, va. irr. (h.) pędzić ku czemu; napędzać komu; ściągnąć zupełnie (beczkę obręczami); =treten, vn. irr. (s.) przystąpić dokąd; der Brand ist zugetreten gangrena przystąpiła, wdała się; =trinken, vn. u. va. irr. (h.) przypić; (Jmdm.) pić do kogo.
Zu'tritt, m. przystęp, wstęp do kogo, do czego; freien — haben wolny miéć przystęp; Zu'tritts=, a. przepustny, przepustowy. [=gkeit, f. pewność.
Zu'verlä'ssig, a. pewny; niezawodny;
Zu'versi'cht, f. pewne zaufanie; ufność; zupełna pewność; =chtlich, a. pewną nadzieję mający; —, ad. z zupełną pewnością; =chtlichkeit, s. Zu'versi'cht.
Zuvo'r, ad. przedtém; wprzód.
Zuvö'rderst, ad. najprzód; naprzód; nasamprzód.
Zuvo'rkommen, vn. irr. (s.): (Jmdm.) uprzedzić kogo; ubiedz go; (einer Sache) wyprzedzić co; zuvorkommend uprzedzający; zapobiegający; grzeczny; =nheit, f. uprzedzająca grzeczność; =rmerken, va. przeczuwać; =rsagen, va. uprzedzić kogo o czém; przepowiedziéć; =rthun, vn. irr. (h.): (Jmdm. in, an etw.) przewyższyć, wyprzedzić, przesadzić kogo w czém.
Zu'wachs, m. przyrostek; przybytek; powiększenie; =wachsen, vn. irr. (s.) zaróść; zasklepić się (jak rana); przybywać, powiększać się komu.
Zu'wage, f. H. przyważka; przydawka;

=**wägen**, *va. irr.* (h.) odważyć komu co; =**wälzen**, *va.* przytoczyć dokąd: (Jmdm. eine Schuld), *winę na kogo zwalić; — zawalić co czém (przytoczoném); =**warten**, *vn.* poczekać, zaczekać.

Zuwe'ge, *ad.* do skutku; (bringen) do skutku przywieść; uskutecznić.

Zu'wehen, *va.* przywiać co; wiać co na kogo. [sem.

Zuwei'len, *ad.* niekiedy; czasami; cza-

Zu'weisen, *va. irr.* (h.) nastręczyć, naraić komu kogo lub co; =**weiser**, *m.* stręczyciel; =**ferin**, *f.* stręczycielka, stręczarka; =**wenden**, *va. irr.* (h.) obrócić, zwrócić ku komu; (Jmdm. Wohlthaten) dobrodziejstw komu użyczać; =**werfen**, *va. irr.* (h.) zarzucić, zatrzasnąć; (Jmdm. etwas) rzucić co komu od. do kogo; zarzucić co czém; =**wickeln**, *va.* zawinąć w co.

Zuwi'der, *præp.* (mit *Dativ*): przeciw; na przeciw; przeciwnie; w brew; przykro; diese Speise ist mir — ta potrawa jest mi przeciwna; du handelst dem Gesetze — postępujesz przeciw prawu; (laufen) przeciwnym być; sprzeciwiać się; =**wiegen**, s. Zu'wägen; =**wiehern**, *va.* zarżéć do kogo; =**winken**, *vn.* (h.) migać, mignąć, skinąć na kogo; —, *va.* (Jmdm. Beifall) kiwnięciem głowy, okazać komu zadowolenie; =**wirbeln**, *va.* wirować; obrócić kołek i zamknąć; =**wölben**, *va. Bk.* zasklepić; sklepieniem zamknąć; =**wühlen**, *va.* zaryć co, ryjąc ziemię zasypać; =**zählen**, *va.* odliczyć komu co; wyliczyć; =**ziehen**, *va. irr.* (h.) zaciągnąć; przychować, wychodować; przywać do czego; (zur Tafel) zaprosić, wezwać, przypuścić kogo do swego stołu; (sich etw.) ściągnąć co na siebie (naganę, karę); nabawić się (choroby, kataru, kłopotu); narobić sobie (kłopotu); =**hung**, *f.* zaciągnienie; dołożenie się; =**zirkeln**, *va.* odcyrklować; =**zischeln**, s. Zu'flüstern.

Zu'zucht, *f. Ldw.* przypłodek, przychowek.

Zwa'cken, *va.* ściskać palcami, obcęgami; szczypać; (Jmdn.), *skubać kogo; *z pieniędzy ogołacać; dokuczać mu.

Zwang, *m.* przymus naglenie; przynaglenie; gwałt; (aus) z przymusu; Jmdm. — anthun gwałt komu zadać, czynić; sich — anthun gwałt sobie czynić, zadawać; przymuszać się; **Zwang**=, **Zwangs**=, *a.* przymuszony; przynaglony; zmuszający; **Zwä'ngen**, *va.* ściskać; tłoczyć; (in etw.) wychać, wyciskać, wytłoczyć (gwałtem); (sich) mocować się.

Zwa'nglos, s. Zwa'ngsfrei'; =**ngsanleben**, *n.*, =**ngsanleihe**, *f.* przymuszona, przymusowa, pożyczka; =**ngsarbeit**, *f.* robota przymuszona; =**gsbefeh'l**, *m.* rozkaz zmuszający; =**gsdienst**, *m.* służba, pańszczyzna przymuszona; =**gsfrei**, *a.* wolny od przymusu; =**ngsglaube**, *f.* wiara przymusowa; =**ngsherrschaft**, *f.* panowanie z nieograniczoną żadném prawem władzą; =**gs**=**hufig**, *a.* wykopycony; chromy od przyciskającego albo schnącego kopyta; =**gs**=**mittel**, *n.* środek zmuszający; =**gspflicht**, *f.* obowiązek przymusowi podległy; =**gs**=**recht**, *n.* prawo przymusu; =**gsweise**, *a.* u. *ad.* z przymusu; przez przymus; gwałtem; sposobem przymusowym; przymusem.

Zwa'nzig, *a. num.* dwadzieścia; dwudziestu; dwudziestoro; =**nziger**, *m.* dwudziestoletni; lat 20 mający; *Mzk.* czterdziest ówka, pieniądz 20 grajcarów, czyli 40 groszy mający; =**zigerlei'**, *a.* dwudziestoraki; =**gfa'ch**, =**gfa'ltig**, *a.* podwudziestny; =**gfla'ch**, *n. Gl.* dwudziestościan; =**gjährig**, =**gjährlich**, *a.* dwudziestoletni; =**gmal**, *ad.* dwadzieścia razy; =**gma'lig**, *a.* dwudziestokrotny; =**gpfü'ndig**, *a.* dwudziestofuntowy; =**gstel**, *n. Rk.* dwudziesta część; =**gster**, *a. num.* dwudziesty; =**g**=**stü'ndig**, =**gstü'ndlich**, *a.* dwudziestogodzinny.

Zwar, *conj.* wprawdzie; **und** — mianowicie; a to jeszcze; a nawet.

Zweck, *m.*, s. Zwe'cke; (Ziel, Absicht) cel; — zamiar; seinen — erreichen cel swój osiągnąć; dopiąć; den — verfehlen uchybiać celu; =**ckdienlich**, *a.* służący do celu; celowi odpowiedni; przydatny.

Zwe'cke, *f.* ćwiek; ćwieczek; =**nfabri'k**, *f.* ćwiekarnia; =**nho'lz**, *n.* trzmiel.

Zwe'cklos, *a.* bez celu; =**ckmäßig**, *a.* stósowny do celu; =**gkeit**, *f.* stósowność do celu; =**ckwidrig**, *a.* celowi przeciwny; =**gkeit**, *f.* przeciwność celowi.

Zwei, **Zween** †, **Zwo** †, *a. num.* dwa; dwaj; dwoje; **Zwei**, *f. Rk.* dwójka; **Zwei'armig**, *a.* dwuramienny; dwuręki; =**äugig**, *a.* dwuoki; =**bändig**, *a. Litt.* w dwóch tomach; =**beinig**, *a.* dwunogi; dwunożny; =**blatt**, *n. Ng.* (Pflanze) dwulist; =**blättrig**, *a.* dwulistny; =**blumig**, *a.* dwukwiatowy; =**brüderig**, =**bündelig**, *a. Ng.* (Blumen) dwuwiązkowy; =**buch**=**stabig**, *a.* dwugłoskowy; =**decker**, *m. Sw.* okręt dwupokładowy; **Zwei'deuteln**, *va.* dwuznacznie co brać, tłumaczyć; =**deutig**, *a.* dwuznaczny; niepewny; —, *ad.* dwuznacznie; =**deutigkeit**, *f.* dwuznaczność; =**drähtig**, *a.* dwudrótowy; =**dri'ttel**, *n. pl. Rk.* dwie trzecie części; **Zwei'er**, *m. Mzk.* dwojak; =**erlei'**, *a.* dwojaki; =**fach**, *a.* podwójny; =**falter**, *m. Ng.* (Schmetterling) motyl; **Zwei'farbig**, *a.* dwubarwy; dwubarwisty.

Zwei'fel, *m.* niepewność; wątpliwość; das ist keinem — unterworfen to nie podlega żadnéj wątpliwości; (erregen, erwecken) wzbudzić wątpliwość; etw. in — ziehen w wątpliwość co podać; wątpienie; (außer, ohne) bez wątpienia.

Zwei'feler, =**fler**, *m.* powątpiewacz; kep-

tyk; =lfrei', a. niewątpliwy; =lgru'nd, m. powód do powątpiewania; =lha'ft, a. niepewny; wahający się; wątpliwy; =ftigkeit, f. wątpliwość; niepewność; Zwei'feln, vn. (h.) wątpić; —, daß 2c. wątpić, czy itd.; (an etw.) wątpić o czém; =lsknoten, m. sęk wątpliwości; skrupuł; =lsohne, ad. bez wątpienia; niewątpliwie; =lsu'cht, f. wątpicielstwo; =lsü'chtig, a. skłonny do powątpiewania.

Zwei'flügelig, a. Ng. (Insecten) dwuskrzydły; =fuß, m. Ng. (Art Amphibie) tyłonóg; =füßig, a. dwunożny.

Zweig, m. gałązka; die jungen =e młode latorośle; alle =e des menschlichen Wissens wszystkie gałęzie od. odnogi od. działy ludzkich wiadomości; =gbahn, f. odnoga kolei żelaznéj; =gelchen, =glein, n. dim. gałazeczka.

Zwei'gespa'nn, n. zaprząg dwukonny od. parokonny; =gesprä'ch, n. djalog; rozmowa dwóch; =gesta'ltig, a. dwukształtny; =gestri'chen, a. Tk. dwa razy wiązany (nóta).

Zwei'ggeschäft, n. H. filija; zakład przygłówny, filijalny; =gespann, n. zaprzęg dwukonny lub parokonny.

Zwei'gig, a. gałęzisty.

Zwei'gipfelig, a. dwa wierzchołki mający; =gliederig, a. dwuczłonkowy; =gro'schenstü'ck, n. Mzk. dwugroszniak (polski); półzłotek, dwa dobre grosze; =gu'ldenstü'ck, n. Mzk. dwuzłotówka; talar ośmiozłotowy; =gverei'n, m. stowarzyszenie filijalne. [nóg.

Zwei'hand, f. Ng. (Art Eidechse) przodo-

Zwei'händig, a. dwuręki; =hauig, a. Ldw. (Wiese) mogący być dwa razy koszonym (łąka); =heit, f. dwoistość; =henkelig, a. obojętny; =hörnig, a. dwurogi; =hundert, a. num.. dwieście; —, n. dwusetna część; zweimal h. dwieście razy; dwa sta razy; =hundertster, a. num. dwusetny; dwuchsetny; =jährig, =jährlich, a. dwuletni. [dwoizbowy.

Zwei'kammersyste'm, n. Stw. system

Zwei'kampf, m. pojedynek; bitwa sam na sam; Zwei'kampf=, =kampfs=, a. pojedynkowy; =kämpfen, vn. (sich duelliren) pojedynkować; =kämpfer, m. pojedyniec; =kantig, a. dwukancisty; =köpfig, a. dwugłowy; =löthig, a. dwułótowy; =mal, ad. dwa razy; dwakroć; =malig, a. dwukrotny; =malhu'nderttau'send, a. num. dwakroć sto tysięcy; Zwei'männerig, a. Ng. (Blumen) dwupręcikowy; =männisch, a. podwójny (łóżko); =mastig, a. dwumasztowy (okręt); =monatig, =monatlich, a. dwumiesięczny; =namig, a. dwuimienny; dwojga imion; =öhrig, a. o dwu uszach od. uchach; =pfündig, a. dwufuntowy; =rad, n. dwukół, dwukole; =räderig, a. o dwóch kołach; dwukołowy.

Zwei'ruderig, a. o dwóch rzędach wioseł; =schattig, a. dwucienny; cień raz na tę, drugi raz na tamtą stronę rzucający; =schichtig, a. dwuwarstwowy; =schneidig, a. dwusieczny; obosieczny; obojętny; =seitig, a. dwustronny; — verbindlich, Rw. obustronnie obowiązujący; =silbig, a. Spl. dwugłoskowy; =sitzig, a. mający dwa siedzenia od. siedzenie na dwie osoby; parzysty; =spännig, a. dwukonny, parokonny (wóz); =spitzig, a. dwukończasty; =stachel, m. przemna; =stämmig, a. dwupniowy; =stimmig, a. Tk. dwugłośny; na dwa głosy; dwojakie zdania mający; =stöckig, a. dwupiętrowy; o dwóch piątrach; =stündig, =stündlich, a. dwugodzinny; =tägig, a. dwudniowy, dwudzienny; =sylbig, a. dwugłoskowy; =tausend, a. num. dwa tysiące; =tausendster, a. num. dwutysiączny.

Zwei'tel, n. Rk. jedna druga (część); =tens, ad. podrugie; =ter, a. num. drugi; =theilig, a. dwudzielny; =unddrei'ßig, a. num. trzydzieści dwa; =ßigstel, n. jedna trzydziesta druga (część); =weiberei', f. dwużeństwo; =wochig, =wöchentlich, a. dwutygodniowy.

Zwei'wuchs, m. Hlk. krzywienie kości pacierzowéj; miękninie kości; =wüchsig, a. mający skrzywioną kość pacierzową.

Zwei'zackig, a. dwukończasty; =zähnig, a. dwuzęby; =zeitig, a. dwuwierszowy; dwurzędowy (kłos, jęczmień); =zinkig, s. Zwei'zackig; Zwei'zöllig, a. dwucalowy; =züngig 2c., s. Do'ppelzü'ngig 2c.

Zwerch, s. Quer; =chfell, n. przepona; osierdzie; błona poprzeczna; Jmdm. das — erschüttern, *strzasznego śmiechu komu narobić (że się aż trzęsie); Zwe'rchholz 2c., s. Que'rholz 2c.

Zwerg, m. karzeł; Zwe'rgin, f. karlica; Zwerg=, =rgen=, =rgartig, a. karłowaty; =rgbaum, m. drzewo karłowate; =rglein, n. dim. karlę; =rgweide, f. Ng. rokicina.

Zwe'tschge, Zwe'tschke, f. Ng. śliwka; =tschen=, =tschken=, a., s. Pflau'men=.

Zwick, m. uszczypnięcie; Zwi'ckel, m. ćwikiel; klinik; =ckelba'rt, m. wasy; Zwi'cken, va. szczypać, uszczypnąć; es zwickt mich szczypie, szarpie mnie; — im Leibe haben mieć szczypanie, rznięcie po brzuchu; s a. Zwa'cken.

Zwi'cker, m. (Klemmer) nanośnik.

Zwi'ckern, vn. (h.): (mit den Augen) zyrgać, zerkać, strzelać oczyma.

Zwi'ckmühle, f. podwójny młynek (w grze); *podwójne schronienie (tak, iż z jednego w potrzebie do drugiego uciec można); (im Kartenspiel) młynek; =ckzange, f. kleszcze; kleszczyki.

Zwie'back, m. suchar; sucharek.

Zwie'bel, f. Ng. cebula; cebulka; =bel=, a. cebulowy; =la'rtig, a. cebulkowaty;

=lbee't, n. Gtn. zagon cebulą zasadzony; na cebulę; =lfe'ld, n. rola, grunt, pole na cebulę; =lgeru'ch, m. zapach cebulowy; =lgewä'chs, n. roślina cebulkowata; =lhau't, f. łupina z cebuli; =lha'ndel, m. handel cebulą; =lhä'ndler, m. cebularz; cebulnik; =rin, f. karka, cebulnica; =lla'nd, n. kraj obfitujący w cebulę; =beln, va. cebulą przyprawiać co; cebuli dodać; cebulą nacierać, czyścić; *dokuczać, dopiekać komu; =lnarden, f. pl. Ng. bliźniacki wonne; =lscha'le, s. Zwie'belhau't.

Zwie'brache, f. radlanka; =chen, vn. (h.) u. va. radlić; —, n. Ldw. radlenie; radlonka.

Zwie'fach 2c., s. Zwei'fach 2c.; =griff, m. Gymn. dwójchwyt; **Zwie'licht**, n. zmrok; zmierzch.

Zwier, † s. Zwei'mal.

Zwielicht, n. Ntl. mrok, zmrok.

Zwie'sel, m. rosocha (np. u wozu); gałązka rosochata.

Zwie'spalt, m. rozdwojenie; *próżnienie; niezgoda; =tracht, f. niezgoda; niesnaski, rozterki; (in) w niezgodzie; =tsgei'st, m. duch niezgodny; =tsgö'ttin, f. bogini niezgody; =tsaa'me, m. *nasienie niezgody; =wuchs, m. Angielska choroba.

Zwi'llich, m. W. cwylich; cwelich; ćweliszek; **Zwi'llichen**, a. cwelichowy; =chwe'ber, m. cwelicharz; tkacz cwelichów.

Zwi'lling, m. bliźniak; bliźnię; =nge, pl. bliźnięta; =ngin, f. bliźniaczka; =sbru'der, m. bliźniak czyj; =sgesti'rn, n. bliźnięta; =sschwe'ster, f. bliźniaczka czyja; =sgeschwi'ster, n. bliźnięta, bliźniak i bliźniaczka; =spaa'r, n. para bliźniąt.

Zwi'ngburg, f. zamek.

Zwi'nge, f. szpona; zwora; zwieradło; ściskadło; =ngen, va. irr. (h.), s. Zwä'ngen; (zu etw.) przymuszać do czego; — zmuszać, zmusić; (sich) przymuszać się; gezwungenes Wesen wymuszoność.

Zwi'nger, m. przymusiciel; międzymurze; więzienie; opłot; zamek; =ngherr 2c., s. Zwa'ngsherr 2c.

Zwi'nkern, s. Bli'nzeln.

Zwirn, m. nić; nici; =rnen, a. niciany; —, va. kręcić, skręcać (przędze, jedwab'); gezwirnte Seide jedwab' kręcony; =rnfaden, m. nitka (lniana); =rnhandel, m. handel niciami; =rnhändler, m. kupiec niciami handlujący; =rin, f. niciarka; =rnhandschuh, m. rękawiczka niciana; =rnhaspel, m., =rnmühle, f., =rnrad, n. motowidło; kołowrotek do kręcenia nici; =rnknäuel, m. kłębek nici; =rnsfaden, s. Zwi'rnfaden.

Zwischen, præp. (mit Dativ u. Accusat.): między; pomiędzy; (den Füßen) między nogami; =na'ct, m., s. Zwi'schenha'ndlung; =nbege'benheit, f., s. Zwi'schenfa'll; =nbehö'rde, f. Stw. władza pośrednia; =nbeme'rkung, f. uwaga wtrącona; =nfa'll, m. przypadek pośredni; =nfrage, f. pytanie wpadkowe; =nga'ng, m. przejście środkiem (między dwoma przedmiotami); =ngeri'cht, n. Kk. postawa pośrednia; =ngesa'ng, m. śpiew pośredni; =ngeschä'ft, n. pośredniczenie; stręczenie; =nha'ndel, m. H. handel pośredni; =nhlung, f. Sb. akcja pośrednia; =nmau'er, f. mur pośredni, spólny; =no'rt, m. miejsce pośrednie; =nra'd, n. koło zębate pośrednie; =nrau'm, m. przedział; in kurzen =nräumen w krótkich przedziałach od. przerwach, =nre'de, f. mowa pośrednia; =nregie'rung, f. Stw. Rząd pośredni, tymczasowy; =nreich, n. Stw. bezkrólewie; interregnum; =nsa'tz, m. zdanie wsunięte, pośrednie; =nspie'l, n. sztuczka pośrednia; międryaklowe; =nstock, n. Bk. międzypiętrze; =nstri'ch, m. kreska pośrednia; =nstu'nde, f. godzina pośrednia; lekcja międzygodzinna; =nto'n, m. ton pośredni; =nträ'ger, m. obnosiciel plotek; plotkarz; =nverkeh'r, m. H. etc. obrot międzynarodowy; =nvo'rfall, m. wypadek pośredni; podrzędny; =nwa'nd, f. ściana śródkowa, pośrednia; przepierzenie; =nwe'g, m. droga pośrednia; =nwe'lle, f. Mech. międzywał; pośrodek; =nwo'rt, n. wyraz pośredni; Spl., s. a. Empfi'ndungslaut; =nzei'le, f. wiersz pośredni; =nzei't, f. czas pośredni; (in der) wśród tego; tym czasem; =nzoll=Linie, f. Stw. linia cłowa pośrednia; międzykrajowa; =nzu'stand, m. stan pośredni; położenie pośrednie.

Zwist, m. poróżnienie; sprzeczka; in — gerathen poróżnić się; sprzeczać się; poswarzyć się, **Zwi'stig**, a. sprzeczny; =gkeit, s. Zwist.

Zwi'tschern, vn. (h.) świergotać (jak wróble); —, n. świegot; szczebiot; zwitschernd świegotliwy; szczebiotliwy.

Zwi'tter, m. obojnak; mieszaniec; pies dwojakiéj rasy; kruszec z nieczystéj rudy; **Zwi'tter=**, a. dwupłciowy, mięszany; =rbau'm, m. Ng. drzewo mięszane; =rblu'me, f. Ng. kwiat mięszany, dwupłciowy; =rfo'rm, f. forma mięszana; =rgeschö'pf, =rwe'sen, n. istota mięszana, dwugatunkowa, dwurodzajowa; =rwo'rt, n. Spl. wyraz mięszany.

Zwo, † s. Zwei.

Zwölf, a. num. dwanaście; — Uhr dwunasta (godzina): południe; (vor, nach) przed dwunastą; po dwunastej; die —, Rk. dwunastka; =lfeck, n. Gl. dwunastokąt; =lfeckig, a. dwunastokątny; =lfer, m. dwunastówka; =lffingerda'rm, m. Zk. dwunastnica; =lfhundert, a. num. tysiąc dwieście; =lfjährig, =lfjährlich, a. dwunastoletni; =lflöthig, a. dwunastołótowy; =lfmal, ad. dwanaście razy; =lfmalig, a.

dwunastokrotny; =lfmännerig, *a. Ng.* (Blumen(dwunastopręcikowy; =lfmonatlich, *a.* dwunastomiesięczny; =lfpfünder, *m. Kw.* działo dwunastofuntowe; =lfpfündig, *a.* dwunastofuntowy; =lfseitig, *a.* dwunastoboczny; =lfstündig, *a.* dwunastogodzinny; =lftägig, *a.* dwunastodniowy; =lfter, *a. num.* dwunasty; =lftel, *n. Rk.* (jedna) dwunasta (część); =lftens, *ad.* po dwunaste; =lfwinkelig, *a. Gl.* dwunastokątny; =lfwöchentlich, *a.* dwunastotygodniowy.

Ende des Deutsch=Polnischen Theiles.